

*image
not
available*

DELPHIS Apud ADRIANUM BEMAN MDCCLXXVIII.

L. ANNAEI SENECAE
TRAGOEDIAE

Cum Notis integris

JOHANNIS FREDERICI GRONOVII,

Et Selectis

JUSTI LIPSII, M. ANTONII DELRII, JANI GRU-
TERI, H. COMMELINI, JOSEPHI SCALIGERI,
DANIELIS ET NICOLAI HEINSIORUM,
THOMAE FARNABII aliorumque,
itemque Observationibus nonnullis
HUGONIS GROTII.

Omnia recensuit; Notas; Animadversiones, atque Indicem
novum locupletissimumque adjecit; ipsum vero Au-
ctoris Syntagma cum MS. Codice contulit

JOANNES CASPARUS SCHRÖDERUS.

DELPHIS,

Apud ADRIANUM BEMAN,

MDCCXXVIII.

*NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS,
SPECTATISSIMISQUE*
R E I P U B L I C A E
D E L P H E N S I U M
V I R I S,

JOANNI SLICHER, J. C. Vestigalium Sacrorum per Hollandiam Quaestori Generali, rebus Societatis Indicae Orientalis Praefecto, Senatori & Consulum Praefidi.

GULIELMO HOOFT, Supremo Delflandiae & Woerdæ Praetori, aggeribusque Praefecto, &c. &c. olim ad consilium Ordinum Hollandiae, nec non ad Exercitus Foederatae Belgicae delegato, rebus Societatis Indicae Orientalis Praefecto, Senatori & Consuli.

ADRIANO VAN ASSENDELFT, J. C. rebus Societatis Indicae Occidentalis Praefecto, Senatori & Consuli.

ARENT VAN DER DUSSEN, J. C. rebus Societatis Indicae Orientalis Praefecto, Senatori & Consuli.

HENRICO VAN HOORNBECK,
J. C. Civitatis Delphenfis Syndico, ac Scholae ibidem &
Collegii literarii Curatori.

EWALDO VAN DER DUSSEN, J.C.
Toparchæ de Souteveen, Dynastæ in Middelharnas, &c. &c.
Reipublicae Delphenfium Senatori, ejusdemque nuper
Consulæ Praefidi; antehac ad Collegium rebus mariti-
mis ad Mosam Praefectorum, nunc vero ad supremum
Praepotentium Ordinum Foederatae Belgicae Concilium
delegato; Praetori territorii Stryensis, aggeribusque ibi-
dem Praefecto, Scholae Delphenfis Collegiique literarii
Curatori.

GASPARI VAN KINSCHOT, J. C.
Reipublicae Delphenfis Senatori, dudum Consuli, nunc
Praetori, Scholae & Collegii literarii Curatori.

PETRO GRIBIO, Sacrorum publicorum apud
Delphenfes Antistiti primario, ac Scholae Collegiique li-
terarii Curatori,

Literarum atque Artium Liberalium Patronis,
Dominis suis benignissimis,

S. P. D.

JOANNES CASPARUS SCHRÖDERUS.

DEDICATIO.

Um privatim multis iisque gravissimis de causis faciendum mihi esse videretur , ut obstricti devotique Vobis animi , omni loco & tempore apparere vellem testimonia ; tum credidi , publice ad Romanae decus orchestrae , cui mea qualiscumque cura nitorem aliquem studuisset reddere , hoc quoque inprimis facturum , si in eam curam incubuissem , ut nominis Vestri splendore eadem potissimum colostraretur. Vindicabat sibi inprimis hoc officium Vestrarum dignitas personarum , quibus gravissimi scriptoris cothurnus vel maxime convenire videbatur. Ad quos enim justius irent hae Tragoediae , quam ad eos , qui in luce maximarumque rerum administratione versati nihil ipsi nisi grande ac magnificum gesserunt ; qui utraque & pacis & belli tempora maximarum laudum cumulo impleverunt ; quos domi saluti fortunisque civium pie religioseque consuluisse ; maritimis navalibusque rebus sagaciter providisse ; foris autem & in castris , inter fortunae dubia consiliis magnorum Ducum fortiter moderatos fuisse constat ; quorum aetas capeffendae Reipublicae in ea incidit tempora , quae patrios Principes vicinis arcibus impositos ,

DEDICATIO.

aliis inde deturbatis, viderunt; qui denique arduis in rebus aequam mentem constantissime servare didicerunt? Quorum quidem rerum pretium atque excellentiam si verbis exaequare coner, verendum mihi sit, ne jure arguar hoc unum egisse, ut tantarum laudum purpuram ingenii culpa detererem. Quis autem fortunae gloriaeque Vestrae altitudinem digne suspiciat atque admiretur? Etenim Vos avitis generosae stirpis imaginibus titulisque prae-fulgentes clavum tenetis ejus Reipublicae, quam gentilitia Patriciorum nobilitas, per memores deducta fastos, & priscus heroum Batavorum splendor, insigni ad posteritatem monumento illustrent: Cui Reipublicae eam legem atque disciplinam saluberrimo proavorum instituto impositam esse sciunt omnes, ut, sicuti quondam Lacedaemone Principes ad justitiam imperiorum formatos civitati praefecerat Legislatoris illius laudatissimi prudentia; ita apud Vos quicumque clavo & praetexta dignus habitus fuerit, is abstinentiae, moderationi, ac gravitati serviendum esse in animum inducat. Quamobrem nemo tam iniquus erit laudis publicae aestimator, qui non pro eo; quod proprium olim fuit illis priscorum Delphenfium Pylagoris, in celebratissimo Amphictyonum concilio, nominis famaeque decus; Vestrae urbis legatos, cum

DEDICATIO.

cum generosae aemulationis ardore, tum publicae incolumitatis tuendae studio numquam non contendisse fateatur. Nec migravit tam divini instituti ordinem virtus Vestra praeclara spectataque: qui dignam tantis majoribus, dignam spe Vestra atque expectatione, dignam denique publica salute secuti consiliorum rationem, ad summos quosque honorum gradus uno recti atque honesti tramite grassandum Vobis esse decrevistis. Hac arte ad fastigium amplitudinis evecti, Graeci illud sapientis, *Magistratus virum arguit*, communi iudicio sic comprobatis, ut Vobis commune hoc Delphensum rectissime commissum esse, uno ore praedicent universi. Habent ergo praesentes Vestro in splendore, habebuntque posterius in recordatione ac memoria Vestri nominis, unde, in omni procuratione Reipublicae, illustria prudentiae, fortitudinis, ac iustitiae, documenta; nec minus in rerum sacrarum studio, eximiae cujusdam ac reconditae doctrinae virtutisque sinceræ exempla petenda sibi esse statuunt. Ego certe, quem fortuna annis abhinc aliquot ad devotissimum amplitudinis claritatisque Vestrae cultum propius admisit, non minimam felicitatis meae partem in eo sitam esse gavissus sum, quod tantis viris innotescere, meamque illis operam adprobare contigit, qui-

DEDICATIO.

quibus nihil placere possit, nisi quod virtutis genuinam speciem secum ferat, quodque ad Rempublicam ornandam, communemque salutem promovendam accommodatum unice esse cognoscatur. Quid? quod Vestro in favore summam votorum me consecutum esse, omniaque prae hoc minoris putasse, quorum aliunde spem oblatam mihi subinde videbam, commodorum honorisque inviramenta, vere mihi liceat praedicare. Quamobrem finite, precor, ut animi huiusce testem atque interpretem qualemcumque in praesentia ad Vos delegem Tragicum istum, iustissimi quidem obsequii perpetuaeque observantiae, qua Vos, quoad vivam, culturus sum, vadem sponsoremque. Is Lucius est Annaeus Seneca; qui praeclarum hoc ingenii monumentum, quod videtis, non humili vulgo; non opificum turbae; sed generosis altisque mentibus, & quos anceps fortunae aestus saepe jactare solet, relinquendum esse censuit. Is interiora aulae dum recludit; principum virorum recte aut secus facta, admirabiles casus, exitus stupendos, & quaecumque ad imperia magistratusque vocatos proponere sibi ad animumque revocare convenit, pari & gravitate orationis & fide ante oculos ponit. Idem hic Philosophum inter & Aulicum medius suo nos
ex.

D E D I C A T I O.

exemplo monet, quemadmodum ad prudentiam civilem comparandam felicissime procedant, qui prius variarum artium disciplinarumque studiis exculsi, postea agendis rebus occupantur; quique causas rerum, quas otiosa contemplatione attigerunt, ipsa negotiorum assiduitate cognitae melius perfectiusque habent atque exploratas. Tenuit studium hoc ab omni tempore fortes generososque animos, ut vel suos vel aliorum insignes casus enarrando, Philosophiam pragmaticam, illam scientiarum quarumvis dominam, sub illustribus rerum eventis, posterorum curae commendandam tradendamque susciperent. Itaque nec Julium Caesarem; nec Octavianum Augustum; nec Asinium Pollionem; nec Mamercum Aemilium Scaurum; nec Lucium Pomponium secundum, pluresque in Republica Romana claros armistogaque viros a scribendis Tragoediis abhorruisse vulgo memorant. Ne Claudium Neronem, propudium ac portentum Romani nominis quamvis haberetur, in cothurno, quem sibi stolide aptasset, principis viri personam dignitatemque sustinere voluisse dicam; aut parentum nostrorum aetate Julium illum Mazarinum; & magnum inprimis Hugonem Grotium in tam laudabilis studii communionem referam coisse, ut Tragoediis lectitandis vel pascendum sibi luctuosae

**

for

DEDICATIO.

fortis miseratione animum crederent; vel adversus
repentinos quoscumque casus fortunaeeque magnae
ludibria, exemplorum praeceptorumque saluta-
rium copia muniendum statuerent firmandumque.
Quod si negotiorum publica moles, quae Vobis
incumbit, eam animi remissionem indulgeat, ut
levidensem istum Tragici hujus cultum respicere
non dedignemini, erit quod curae ac labori meo
qualicumque, nec minus, quod ipsi Senecae gra-
tuler. Sic Vos Generosissimi Amplissimique Viri,
respiciat summus fortunarum humanarum stator!
cujus propitio numine ut publicam privatamque
rem ad multos annos quam felicissime geratis ex
animo precor voveoque.

Dabam Delphis pri-
dic Non. Nov.
A. cclcccxxvii.

J.C.

J. C. SCHRÖDERI PRAEFATIO

LECTORI ERUDITO ET CANDIDO

S.

UM Tragoediarum L. hujus A. Senecae penuria, a quadraginta annorum, & quod excessit, intervallo, distractis passim curae ultimae exemplaribus, desiderium non leve editionis novae excitasset elegantiorum literarum studiosis; Vir de re libraria bene meritus Adrianus Beman jure suo, quod ipsi in hanc Spartam ornandam competebat, utendum ratus, de instauranda Tragici hujus scena cogitare coepit. Primo itaque circumspexit, qui curam susciperet, qua tersior non modo cothurnum indueret Annaeus, sed & quantacumque laboris literati adparatusque novi accessione studium sibi favoremque spectantium conciliaret. Communicavit is mecum illud consilium, instititque rogare, sibi ut hanc operam darem, qua nobilissimum scriptorem, qui omnium officinis frustra quaereretur, publicae luci redonare posset, eo habitu, qui vulgo expeteretur maxime. Equidem nihil minus antehac cogitaveram, quam de edendo Seneca, ullove alio antiquitatis monumento deinceps publicando, certus in posterum mecum habitare, atque aliis illibatam relinquere gloriam, quam emaculandis Veterum Scriptis & constipandis undique interpretum variorum adnotationibus sibi pollicerentur.

** 2

Quo

P R A E F A T I O.

Quo in proposito non parum me confirmavit, quod sentiebam ea, quae *in* ope Florentini Codicis ad auctorem hunc expoliendum contulisset, si non omnia, maximam certe partem, veluti ex tripode depromta a nonnullis existimari; adeo ut, qui tanto oraculo obloqui sustineret, is per suppositos cineri dolo ignes incessurus vulgo putaretur. Nihilominus tantum apud me valuit blanda vis amicitiae, ut, quod numquam ante ex industria animo agitaveram, longeque a me remotum esse volebam, tandem mihi obtrudi passus sim. Dedi igitur petenti veniam, & Tragicum hunc ad accuratissimi, quoad ejus fieri potuit, judicii censuram semel iterumque revocavi. Qua in provincia administranda quam rationem secutus sim, quibusve adjutus opibus hoc, quidquid fuerit, oneris susceperim, ut porro monearis, Lector benevole, e re tua, meaque fore arbitror. Cum igitur duplex mihi sederet institutum; quorum altero Tragoediarum contextum ipsaque auctoris verba quam rectissime constituenda mihi esse proponerem; altero id agendum esse statuerem, ut vel a non eruditissimis scriptor hic commode legi intelligique posset; occurrebat illico, posterius hoc nemini ex sententia successurum, nisi prius illud fideliter studioseque elaboratum foret: cum nulli dubium sit, quin a sincera integraque locorum conformatione pendeat genuina veraque eorumdem intelligentia. Agnoscebam excellentissimi viri meritum, qui Senecam, foedis olim maculis conspurcatum, plus centum locis, quae antea a peritissimis non potuerint intelligi, purgatum a se fuisse, Adlocutione ad Magnum Cosmum (facta Lugdu-
ni

ni Bat. A. C1813CLXVIII.) aliquando imputasset. Suspiciebam divinam ingenii solertissimi indolem, cujus vi tot aberrationum cubilia in hoc scriptore aut detexisset ipse, aut aliis naris acutae venatoribus vestiganda ostendisset. Hujus denique primam antiquissimamque curam in Tragoediis hisce elimandis vel tum extitisse, cum nostra in Batavia aliarum rerum cogitationibus anxius sollicitusque distineretur, ex Epistolis ab ipso datis non sine summa admiratione cognoscebam. Quae quidem omnia quamvis maximum pondus habere videantur ad faciendam fidem, tantum virum, iis instructum copiis, ea judicandi dexteritate, eo denique studio ac labore, nihil quidquam, aut certe exiguum aliorum industriae reliquum fecisse, quod ad Tragicum hunc illustrandum pertinere vere existimari possit: tamen, postquam in singula mentem intenderam acrius, persuadere mihi non potui, haecenus omnem adeo ab scena ista dispulsam esse caliginem, ut cuncta ibi statim, dimoto quasi aulaeo, complicatoque sipario, oculis animisque considerantium obvia fierent & perspicua; aut quaecumque vir ille magnus ad hoc choragium exornandum contulisset, omnibus numeris sic absoluta esse perfectaue, ut ea extra omnem disquisitionis ulterioris alcem poni mererentur. Cohibebat subinde animum melioris vetustique codicis inopia, nec patiebatur aperte damnare, quae acutus ille Criticus tanta fiducia correxisset; quamvis de plerisque omnibus larga superesset dubitandi materia. In hoc cogitationum aestu commodum mihi adfuit Arnoldus Drakenborchius, Palladis Trajectino-Batavae decus ac praesidium, vir in tantum laudandus, in

P R A E F A T I O.

quantum interiores literae & morum candor sinceritasque intelligi possunt. Is igitur pro singulari sua humanitate studioque juvandi rem literariam, simul atque ex me cognovit, quid in animo haberem, obtulit mihi benignissime copiam manu exarati Codicis ex Bibliotheca Trajectina. Chartaceus is erat codex, recentiorisque aetatis, sed qui videri posset conformatus ad exemplar non infimae notae. Liber iste non parum mihi profuit, dum ex eo non scripturae modo diversitatem, sed alicubi veram quoque scriptoris mentem ex Scholiis, quae eruditi hominis manus, non segniter, ut videbatur, in his Tragoediis versati, margini adleverat, deprehendere mihi licuit. Hujus tam luculenti beneficii usuram insuper jucundio rem mihi reddidit Juvenis eruditi Joannis Arnzenii, cum maxime Scholae Neomagenfis Moderatoris ac Professoris, animus prolixus & insignis proclivitas ad bene merendum, communicatis mecum variarum lectionum excerptis, cum ex eodem, quem dixi, codice; tum ex alio Trajectinae itidem Bibliothecae MS. Praeter haec symbolam conatibus meis non levem adjecit Nobilissimus Scotus Alexander Cuningamus, quo nemo acutius Horatianae lyrae modos temperavit. Hujus ego ultro in me propensae facilitati usum debeo codicum duorum vetustissimorum; quorum alter Venetiis excusus A. c13 cccc. Bernardini Marmittae Parmensis; Parisiis alter A. c13 13 xv. Badii Adscensii commentaria ad hunc Tragicum, maxima uterque chartae forma, simul exhibebant. Atque hae meae fuerunt copiolae, quibus instructus ad Senecam edendum accessi. In ceteris subsidiariam operam perbenigne

P R A E F A T I O.

gne mihi subinde praeſtitit vir humaniſſimus Hermannus van den Houte, Gymnaſii Delphenſis Proreſtor bene meritus, editionum variarum, ſiquando ad eas reſugiendi neceſſitas foret, facta mihi copia. Nec minus in concinnando indice lucupletandoque utilem huic editioni ſeſe praeſbuit honeſtus atque elegantis ingenii Vir Joannes Philippus Grimſehl; is Leidae poſtquam ſedem fortunarum ſuarum collocavit, eximias ibi libris corrigendis Muſis operas reddit; cui ſiquid auctius eam in partem commodiſve diſpoſitum reperies, in totum referas acceptum.

Nunc ſingulas conſilii, quod mihi hac in editione adornanda adriſit, partes accipe. Variarum quidem lectionum mentionem expreſſam injicere paſſum cauſa nulla videbatur; praeterquam in locis, quibus mutata vel diſpar ſcriptura aut elegantiae maniſeſto patrocinaretur, aut veritati. Neque tamen vel ſic in ipſo Tragoediarum contextu, prout is ab J. F. Gronovio fuerat conſtitutus, vel mutare quidquam, vel loco movere ſuſtinui; ſatisque habere decrevi, ſi, quidquid illud foret, quod prae Florentina auctoritate, in codicibus, quibus utebar, ad meum ſenſum praegravare videretur, in ſubjectis notis illico ſignificarem. Qua in re modestiae exemplum mihi proponebam Nic. Heiniſium, qui Epistolae ad Jac. Perizonium, quae hodie apparet Tom. iv. Syllog. Epist. pag. 782. ſalutare hoc inepte ſtudioſis novandi Criticis monitum ſubjungit: *vulgatae quidem ſcripturae adhaerere tutiſſimum eſt, quando ea commodum in modum poteſt defendi.* Quamvis autem a recepto hodie artis Typographicae inſtituto aliquate-
nus

P R A E F A T I O.

nus recessisse nonnullis videri possem; dum nova hac editione Gronovium non cum vulgo Interpretum permiscendum, sed peculiarem illi a reliquisque secretum locum adsignandum esse putavi; tamen id consilium minime negligendum mihi esse duxi, hanc adeo ob rationem, quod & viri magni meritum in hunc Tragicum singulare, ejusdemque prolixior commentatio, quam ceterorum omnium, qui ei comites dati, adnotationes, jure suo ~~perpetuam~~ istam, mea quidem sententia, vindicare illi viderentur. Si quis interim promissis, quam rebus benignior, plura de erudita J. F. Gronovii manu ad hunc Scriptorem sperare jubeat orbem literatum; is viderit, quam locuples auctor habendus ipsi sit illius filius; qui Praefatione ad Lectorem, praefixa editioni ultimae harum Tragoediarum A. MDCC LXXXII. *Omnia, quae duntaxat a patre suo ad hujus libri illustrationem & restitutionem sperari potuerint, studiosis Senecae expensum se tulisse*, ibidem profitetur. Notas vero ceterorum selectas, (ne Farnabio quidem; quod is ob perpetuam nec minus commodam paraphrasin dudum aliquo numero dignus esset habitus; sede sua moto.) denuo huc adjiciendas esse arbitratus sum; quod exquisita satis exactaque ratione delectus istarum niti visus mihi esset, *nec utilia modo ad gravissimum scriptorem rectius intelligendum adferant multa*; consentibus ita Eruditis Actorum Lipsiensium editoribus ad A. MDCC LXXXIII. vol. II. pag. 50. sed vel potissimum eam ob causam, quod hic Tragicus, relictis istis notis, a paucis opido sine mora & impedimento legi posset atque intelligi. Quod verbum si quis indignum sua persona esse arguat, idque cum

P R A E F A T I O.

cum ingenii hisce literis triti atque exercitati fiducia parum convenire existimet ; is per me suarum ipsius virium periculum faciat , discatque re ipsa , quoties vel cothurni sublimitas , vel principum in ea virorum magniloquentia ; adhaec sententiarum , velut ex interiore abditaque cortina fusarum , structura anceps & perplexa ; denique singulis pene versibus intertexta & cohaerens passim mythologiae series , legentis impetum interjungere cogant , jubeantque subinde oculos animumque retorquere ad Interpretum istorum pannuceas lacinias , quibus morosus alienae industriae censor ne horam quidem dandam esse contumeliose jactare sustineat. Cur autem non integras potius ceterorum Interpretum , quos adhibeo , notas , pervulgato mori obsecutus , repraesentandas hic esse duxerim , nulla mihi alia causa fuit , quam quod verendum esse videretur , ne turba adnotationum liber hic nimiam in molem excresceret , mihiq; in pelagus hoc provecto consilium eriperetur Tragicum nostrum ab omni obscuritate , quantulacumque brevitate id consequi possem , liberandi. Ex hoc animi sensu necessitatem impositam mihi esse videbam , ipsas Interpretum notas non levi ac perfusoria opera tractandi ; sed singula quaeque ab aliis adlata judicii rationisq; severa lance pensitanda mihi esse decernebam ; ut , sicubi isti aberrasse , aut plena minus commodave interpretatione vel paraphrasi ad Auctoris mentem collineasse visi essent , lectorem parum cautum id ignorare ne paterer , sed meam ibi brevi censura sententiam qualemcumque interponerem. Id vero eo majore ratione a me fieri judicabam , quod ipse harum Tragoe-

diarum

P R A E F A T I O.

diarum vindex atque assertor J. F. Gronovius notis variorum ad hunc Senecam recensendis, omne illud, quod sibi superesset, otium impendisse, ad Nic. Heinsium scribens testaretur. Hinc & factum, ut ipsas quoque Grammatici illius subtilissimi notas emendationesque tanto intentiore cura studioque inspiciendas mihi esse duxerim, quanto majore is fiducia dictatoriam sui Codicis auctoritatem quibuscumque aliorum omnium librorum edictis passim opponit. Quid enim? ceterorum Interpretum agmen recensendum castigandumque mihi esse cum putarem, idque adductus ea ratione, quam dixi; hunc unum, qui Tragico nostro vitam spiritumque reddidisse visus sibi fuerit, eximium habendum esse putarem; ut quaecumque is stabilien- dae correctioni suae, refingendisque hinc Tragoediis attulisset, iis ceu sacris & non movendis loco manum abstinerem? Non fuit umquam magno illi Viro ista mens, ut eruditissimorum hominum, inter quos ille insignibus meritis familiam ducere censendus est, lubricationes humilioribus ingeniis non obnoxias esse putaret. In quam quidem rem ingenua illius haec confessio extat ad Nic. Heinsium. Epistola 21. Tom. 3. Syllog. Epist. a Celeberrimo Burm. publicat. *Non est gratius mihi quidquam, quam liberrima de meis audire iudicia, & ea ingenuitate tractari, qua ipse alios excepi. Nihil enim dedi gratiae, ut non libere ubique sententiam dicerem, & magnos etiam viros notarem. Consent interim ipsis sua merita, & noster erga ea cultus. Nec enim, quia magni viri sunt, desinunt esse homines, ut errare nesciant. Nec qui magnos viros in levi errore de-* pre-

P R A E F A T I O.

prehendit , propterea major est. Veritas & antiquitatis cura omnibus sit major , & vincat abique. Similiter dudum antea , Magnus ille J. Cæsaubonus , Prolegomenis in Exercitat. ad Annales Card. Baronii: non hominis , sed humanæ naturæ vitium est , errare , falli ac decipi : Doctorum autem errores modeste indicare , non est injuriā illis facere ; sed Deo suam gloriam adferre , qui solus ἀναμάσσει ; & de humano genere præclare mereri ; occasionem errandi , secuturis aliqui male præeuntes , amovendo. Hoc veritatis unicum studium censorem hic me esse jussit , non calumniandi vel obtrectandi libido ulla ; quam a meo hoc consilio abfuisse persancte dejerare mihi liquet. Quid enim detrahat illi viro livor ; cujus famam eruditionis stupendæ magnitudo immortalitatis tholo dudum consecravit , & ab insana infimorum hominum petulantia immunem præstitit intactamque ? Aut quam ingenii virtutisque opinionem aucupetur sibi quisquam exagitantis illius erroribus , qui , quotiescumque de iis admonetur , in communi humanæ mentis imbecillitate paratam sibi inveniatur excusationem , nec propterea tamen quidquam alteri de naturæ doctrinaeque præstantia concedendum esse fateatur ? Sit ista , inquit Tullius de Fin. Bon. & mal. lib. 2. c. 25. in Græcorum levitate perversitas , qui maledictis infectantur eos , a quibus de veritate dissentiunt. Requirit porro nunc instituti ratio , illis occurrendum esse ut statuam , qui fortasse Interpretes quoscumque sine ulla censurae nota me adjecisse malint , & pro acumine critico , quo ipsos , ubicumque necesse videbatur , compungere aggressus

P R A E F A T I O.

sum, majorum desiderent Observationum Grammaticarum copiam; ita dictitantes Interpretum & commentatorum hallucinationes silentio potius praetermittendas esse, quam repetita subinde castigatione per ora legentium traducendas: neque enim editoris esse praestare omnia, quae viri docti, plus nimio saepe ingenii viribus indulgentes, ad scriptores larga manu conlulerint: Equidem fateor, si ea mihi sententia steteret, ut persuasum haberem fore, ut isthac ratione legentium infirmitati taedioque mederi facilius possem, nihil prius mihi futurum fuisse, quam ut abstinerem manum invidiosa hac diligentia, quae coarguendis aliorum erroribus, detergendisque maculis, potissimum occupetur. Cum vero illud, quodcumque est Interpretum, quos hic denuo Senecae adjungendos esse duximus, sufficere abunde videretur expediendis difficultatibus, quae Lectorem remorari possent, totumque illud emendandi eos negotium paucis a me absolvi posse crederem, prolixioribus annotatis congerendis superfedendum mihi esse decernebam; nisi sarcinis aliorum onerandis, quaeque ab aliis dudum explanata erant, inepte denuo referendis, exercere industriam voluisse cuperem videri. Quod institutum meum si quis placere minus sibi ostenderit, is per me grandi spissaque observationum recoctarum farragine saginandum sibi posthac hunc Tragicum proponat, & pro scoriiis istis Farnabianarum Annotationum (sed quas nec sic tamen prae nonnullorum obrusso plurimis in locis contemnas) solidos illaesosque magno numero Interpretes victuro longum operi immiscere praeoptet. Neque enim de
gra-

P R A E F A T I O.

gravissimarum disciplinarum humanitatisve studiis eos bene meritos esse negandum est, qui illa, quae vel ad sacrorum voluminum, vel ad Juris divini humanique, vel denique ad Graecarum Romanarumque Antiquitatum intelligentiam copiosam diffusamque magni Interpretes olim contulerunt, literato orbi integra atque illaesa propagare voluerint, ab omni calamitatis metu censuerint esse vindicanda. Quis vero ex illis, qui in praeclaro istiusmodi labore desudandum sibi esse proponunt, ut ad novam vetusti alicujus monumenti editionem quae reperiri queant adposita, cum pulvisculo omnia corradenda putent, damnare alios sustineat, qui diversa ab hac via studiosis literarum consulere intendunt, dum id unice agunt, ut mens Scriptoris, quem ipsi edendum susceperint, non tam ex sinuosis dissidentium Interpretum recessibus sollicitè investigetur, quam statim brevi quasi manu legentium oculis animisque demonstrata innotescat. At fruantur isti, quicumque hic aliter sentiant, suo ingenio, dummodo ne intercedendum postulent, quo minus aliis sua libertate in tractandis auctoribus uti liceat. Neque enim statim rationi consentaneum, vel probatoris minimeque publici saporis esse putandum est, quodcumque lepidis quibusdam capitibus praeter ceteros adridere, ad suumque palatum facere videatur. Mihi quidem sola utilitatis species, dum sic Interpretum ista satis decora membra conservabam, corriperebamque in iis distorta quae hinc inde apparerent, iusti & aequi visa mater est. Cujus fructum quisquis inani opera perdit, illius stulta futura est gloria. Poteram me alioquin facili negotio de-

P R A E F A T I O.

fendere ipsius Magni J. Fr. Gronovii , ut de ceteris taceam , exemplo ; qui , ne doctissimorum virorum commenta lectores in errorem inducerent , passim per totum hoc L. Annaei drama , modo in Amicum Lipsii Delrium , modo in Gruterum , modo in Farnabium , quamvis hunc suo vix semel iterumque nomine indicatum , acuendum sibi stilum esse putaverit. Quod superest , ut cothurnatae Musae quae propria sint perceptum haberent rudiores , M. Antonii Delrii de Tragoedia prolegomena exquisita huc addenda curavi ; tum Iusti quoque Lipsii , nec non Danielis Heinsii , J. Isacii Pontani , & Georgii Fabritii Praefationes ad novam hanc editionem revocandas esse duxi , quod illae ad Auctoris argumentum inprimis conducere viderentur. Ne vero Interpretum , quos hic damus ; commentatorumque Annotationes minore , quam contextus ipse Tragoediarum , cura expolitae prodirent , summa a me adhibita est diligentia ; idque tanto iustius , quod multos magni nominis viros , quibus aliorum Interpretum curas & labores ab oblivione atque interitu vindicare consilium fuit , priorum editionum errata bona fide reddidisse videas , quasi religio foret operarum oscitantiam corrigere ; aut satis nitoris atque elegantiae reculis libris conciliaretur , quamvis nec infimi paedagogi severitas , in emendandis , quae limam desiderant , passim appareat. Ordinem itaque verborum , quo isti erant usi , sicubi mutilatum eum operarum oscitantia turbatumve in prioribus editionibus esse appareret , corrigendum ex locis , ubi recta illorum integraque sententia extaret , suppleendumque hic esse putavi ; id quod in notis numeralibus ,
 quae

P R A E F A T I O.

quae versibus praefixae , quaeve commentariis variorum
 interpositae , Indicis vicem praebent citata loca quaesi-
 turis , usum non mediocrem praebiturum esse videba-
 tur , si Lectoris oculus primo intuitu sua quodcumque
 sede deprehenderet ; quod antea , ubi numeri locis al-
 legatis parum respondebant , perquirentis studium , mul-
 ta ambage , longique erroris circuitu frustrari poterat.
 Conjecturas quidem meas & suspiciones , sicubi parum
 satisfaciendis libris , tam scriptis quam excusis , re-
 migio huic incumbendum videretur , etsi non tanti fe-
 ci , ut earum copia paginas implendas esse putarem ;
 quod adnotationes id genus quotidiano usu ejusmodi es-
 se cognovissem , ut vel maxime probabiles , talesve qui-
 bus Criticorum coryphaeus aliquis forte cornicum ocu-
 los confixisse sibi videri possit , maturiore judicio ac
 tempore plerumque evanescant ; tamen si quas docto-
 rum hominum aliunde offendissem , quae loco alicui ob-
 scuro , ac pene deposito ; lucem spiritumque affunde-
 re viderentur , eas bona fide suo fundo putavi esse red-
 dendas , nec fas mihi esse decrevi , astutam quorundam
 interpolatorum elegantiam imitari ; qui observationes
 emendationesve aliorum , quarum bonam copiam fucos
 hosce prius ejurasse liquido constabat , iteratis editioni-
 bus , quasi divina virgula tantum boni ipsis suppeteret ,
 dissimulatis veris auctoribus , involare non erubescunt ,
 per summam invidentiam sic miscentes omnia atque im-
 mutantes , ne quid aliis debere videantur. Ego , quo
 minus graculi isti superbiae atque arrogantiae suae li-
 rent , non intercedam. Sed nec quoque tam abjecte de
 me sentiam , ut reponendum quidquam esse putem fa-
 mie-

P R A E F A T I O.

melico ephemeridis nuperae confarcinatori, qui Tragico nostro, antequam is publico se committeret, obscaevare non sit veritus; inductus, ut videtur, ab obscuro alastore. Satis erit si dixero, risisse me, Trajectino Gymnasio cum praecesssem, Zoili istius difficiles putidasque nugas; quin & post meum inde discessum sprevisse impii ac nequissimi hominis stolidam iracundiam, qui fortunas meas famamque dolosa criminatione cum peteret, dedisset se turpissime; postquam vanitatis adfectatae manifestus tam praeclaris aulis excidisset. At vide, quid speratus *Varilectionarii Thucydidei* titulus efficere possit; cum tantum nominis decus sibi bellus homo non aliunde, quam ab insana eruditjs quibusdam viris detrahendi libidine, inchoandum esse duxerit. Equidem jam abunde prospectum reor nostro Philosopho adversus malevolorum quorundam intemperiem, plus quadraginta annorum praescriptione; ut adeo is non iniquiorem sortem sibi promittat ab nova hac atque ampliore libri forma, quam quae ultimae editionis A. 1682. formaeque minoris fortuna fuit. Quae si tunc in vulgus probata fuit editio; nostra certe displicitura ne sit harum amoenitatum curiosis, verendum est minime; quippe quae & tantum contineat, quantum postrema illa, & qualicumque insuper accessione locupletata nunc lucem adspiciat. De quibus universis ac singulis ego tuum, Lector candide, judicium mihi exposco, rogoque, ut quidquid huc a me tollatum esse agnoscas, de eo, pro ratione instituti mei, quod tibi supra exposui, feras suffragium. Vale.

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,

DOMINO

CAROLO LUDOVICO,

DEI GRATIA COMITI PALATINO AD
RHENUM, SACRI ROMANI IMPERII E-
LECTORI ET ARCHITHESAURARIO,
DUCI BAVARIAE, &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

Hoc specimen Romani cothurni, quum Tuam, Sere-
nissime Elector, purpuram adorare posset, si cuiquam
alii patrono applicuisssem, poenitendi erroris nulla mihi
excusatio relinquebatur. Tantum abest, ut conquiren-
dae sint causae, cur hujusmodi mihi vota propoluerim.
Regnantibus opportunissimae sunt literae, propria no-
bilitum pectorum politura, & unicum ingenii ad ma-
gnae fortunae cultum excitandi instrumentum. Hae sunt quae docu-
mentis & exemplis insignibus sine ambitione monent, quid imitere,
quid vitare: per quas omnium seculorum bona participamus, mala prae-
visa aut mollire aut corpore exire licet: per quas illustris fastigii haere-
des recognoscunt suos majores, & ipsi insita decora mittunt in longin-
quam & immortalem memoriam posteritatis. Hae sunt, quae rerum
potentibus comparant mites & mansuetos justique imperii patientes sub-
jectos. Ergo & tutelam earum potestati legibus armatae antiquissimam
monstravit vetustas, non Herculem tantum Musagetem, sed & Apolli-
nem Musarum praesidem tam arcu & sagittis quam cithara sonorum
commenta. Enimvero inter varias eloquentiae formas hanc Scripturam,
praeterquam quod cuivis legenti confert, aulis liquet juvandis atque
emendandis natam. Neque enim salubrius Socraticus ille Cebes tabu-
lam quam scenam posuit & explicuit Thespis, utramque speculum vitae

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

tae atque imaginem. Ambo miserti humanae infirmitatis, utili & vero, quando ab eo plurimi tanquam amaro, duro, retrico abhorrent, quo facilius acciperetur, ludicri & jocosî & dulcis induerunt habitum. Vividius & efficacius Thespis: ibi enim tantummodo adumbratae visebantur, hic & gestiebant & exaudiebantur Vecordia, Fraus, Voluptas, Luxuria cæteraeque pestes: quarum blandimenta quum effugero non sit, quaecumque loca sequamur, melius lucaris quam patrimonii, famae, capitis, patriae & totorum populorum impendio constare censuit. Commodius etiam theatrum, quia dividit ordines: nam ut focci maculas, peccata, corruptelas, turbas modicorum penatum; sic vim jure superiorem, obsidentes auratum limen Erinnyas, testudinei cubilis plumas & conchyliata peristromata aegre ducentia pendentem tenuemque somnum, in murrha & gemma impias efscas, poriones mortiferas, subrico fragilique loco stantes superbos & arces ancipites nec populis quam domino minaciores, ingentis hastatorum satellitum agminis raram fidem, nullum silentium, nec regalibus vitiis secretum, nec licere, quibus tantum licet, quatenus velint, amicis irasci, denique quicquid singulari exemplo tua, Serenissime Princeps, cum prudentia tum pietas exclusit, cothurni repraesentant. Neque difficile ad fidem est, quum Neroni amor carminum venisset, Senecam, nempe similitudine studiorum ambitiosum, hoc genus stili potissimum adamasse, ut jam praecepta fastidienti & gravato, quae directo vetabatur, quasi per fideicommissum, & ut aliis data, insinuarer, quibus ad moderatiora steteretur. Quod consilium etsi irritum habuit illius, cui praestabatur, immanis natura, & potentiores, qui exitiosa suadebant, non tamen periit auctori labor, sed vivit & vincit, non minore istorum invidia, quam quae ad lyram feras silvasque ac saxa mulcentem & mitigantem obdurarunt. Auget pretium solitudo & nostra inopia, abolitis atque interceptis, quos parvis laudis aemulos, vel aequales vel ceterius seriusve, cultioris Romae protulit ingeniorum foecunditas, partim nomine tantum, non etiam operibus, plures, opinor, nec nomine nobis cognitos. Saevit enim longinquitas aevi & temporum infelicitas etiam in monumenta, quae credebantur aere perenniora, & quibuscum mitius egit, in illis hoc nobis munus imposuit, ut si studiis veterum recte ornari atque excoli velimus, ipsi magistros & ornatores nostros excolere & ad pristinum nitorem, qua licet, revocare necesse habemus. Et contigit huic quidem merita cura, ut eum recreandum deligerent fere primi in literis homines, quibus nos tanto inferiores manum jungere non superbia, sed for-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

fortuna & iudicium illorum compulsi. Huic acceptum refero, quod crebrius versavi & in familiarioribus habui, quem illi certatim producendo monstraverant: illi, quod exemplar longe vetustius integrisque, quam quisquam illorum possederat, ad me detulit. Adjecit eadem, quod illis defuit, dignum nobilitate auctoris, dignum egregiis artibus, ut veterem aulicum, in palatio, quod solus decorabat, indignissime habitum, in palatium sanctis ejus institutis congruentius reducerem. Neque enim, ut octoepe dicere, quod augustis tuis tholis jam dudum debeo, quod conceptissimis verbis devovi & despondi, quod propitia lux coelestis ac sereni vultus tui in me coniecta & nec opinantem sovere atque incendere orsa flagitat imperatque, id ad alium quemcumque avertere aut de illo decidere irreligiosus inficiator sustineo. Aut quem inveniam alium inter hodie regnantes, qui isti magnitudini & fulgori excelsissimi status tantum exquisitae & reconditae & elegantis eruditio- nis adstruxerit? qui homini Romano sine interprete operam dare possit? cui & hic & discipulus ejus fratrique filius, nihil plebejum loquentes uterque & profanum vulgus exosi, non sint obscuro & impercepti? qui quid in pulpito canendis, quid in omni dulcedine versuum decorum sit & conveniens, discernat? qui benedicta, & quicquid est, quo pla- cent scriptores, peritissime audiat? qui quid illi antiquitatis vindices in hoc profecerint, quid nos levis & ferentarii auxilii tulerimus, opti- me dijudicet? Nescio quomodo ex barbarie superiorum seculorum prae- caeteris unum pertinaciter haeret, ut magnae domus studiis minores sint, & libri in sericos pulvillos ac citreos lectos fastidiose recipiantur: sicubi sit tamen, nihil fere nisi tralaticium, vulgare, umbraticum, &, ut sic dicam, sine literis literatum efficitur: ea quae maxime animum corrigunt eriguntque, quae in omni iudicio oculos claros, nares acu- tas, aures teretes, gustum tenerum, os suave ac falsum, denique ho- minem vere reddunt humanum, ignorantur. At tuae, Serenissime Do- mine elector, fortunae virtutisque miraculorum longa est series. Ut illa diu duriter atque inclementer habitum saevisque fluctibus ac pro- cellis nulla culpa tua jactatum, tandem, velut igni spectatum, in avi- tum solium reposuerit; haec in tristibus fortem & constantem, post- quam superasti, capacem quanticumque fati, moderatum & sapientem & munera tam laboriosae & exercitae stationis obeuntem ipsum, pium bonumque ac salutare sidus tuis, praetextum pulcherrimum Imperii & Germaniae unicum decus, denique Principem, qualis optari magis pos- se credebatur quam nasci, reddiderit, copiosi atque uberes praedica-
a 2 bunt

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

bunt annales. Sed inter illa miracula quo ore, quam excedenti praesentia tempora laude feretur, quod etiam studiis principem locum implesti, quod ad priscam elegantiam intervalla negotiorum remissione animi liberalissima & humanissima distinguis. Majores tui amplissimam gloriam adepti sunt, qui huic decori, quod tu consummavisti, proluferunt. Illis, alere ac tueri praecipuum ingenii cultum, magnum fuit: tibi non hoc magnum est, nisi & nosse ac penetrare. Illi sedem Musis circa regiam, tu & in thalamo pectoreque etiam sacro tribuisti. Illi quos in usu & ministeriis habebant, conquisitos undique doctos, nec magis prudentia & fide probatos quam eloquentiae operibus claros, benigne prosequuti sunt: tu & longinquis gratiam ac beneficia impertiris. Deum optimum maximum, cujus vices magna in terrarum parte procuras, quemque praesentem restitutus in avitum potentiae locum testaris, Princeps Serenissime, veneror, ut hoc instituto in rebus beatissimis tuis ac tuorum quam diutissime sospes atque inclitus utaris: & manet tanti exempli par utilitas in Principes & privatos, illi ut intelligant quam decorus summae fortunae sit literarum honor; hi ut appetant, quae scient se Principibus approbaturus. Lugduni in Batavis Mense Martio c1o Idc Lxi.

SERENITATI TUAE

Dicatissimus

JOHANNES FRED. GRONOVIVS.

LECTO-

LECTORI.

Uum Florentiae Magni Ducis bibliothecam perlustrarem, ad-
vertit oculos meos volumen Tragoediarum Senecae in mem-
bris spectatissimae manus ac fidei, ut statim intuenti pri-
mum mihi videbatur & postea certis argumentis cognovi.
Praeter ipsam literarum formam, loca quaedam, quorum
in labem manifestam & desperatam aut incassum tentatam
omnes alii chirographi conjurarent, mirifice ac supra spem restituta reperie-
bam. Quemadmodum in *Hercule Furente* vers. 485. inculcatum habuere,
Mortem coactus ante Geryonem pati: pro quo videbam, Mortem coa-
ctus integer cynus pati. In *Thyeste*, v. 275. nusquam non legebatur, a-
nimum filio inspira parens Sororque, & fabulam vel historiam inexpli-
cabilem censuit Scalger: at hic radiabat: animum daulis inspira parens
Sororque. In *Oedipo* nullus olim visorum intercessit, quo minus cruciarent
nos v. 246. Prohibent nefandi & vers. 718. Praedonem numerans suum:
solus hic ostendebat, Sphinx & nefandi, dein Praedonem venerans suum.
Eadem conspiratio in *Troadibus* v. 50. Ensis senili tinctus: noster unus,
Fnsis senili siccus. Erant, quae destituenti scriptorum auxilio ut conje-
ctura sanaverat, ita omnino exhibebantur. Ut in falsi nominis Thebaide
v. 20. Delrii Zethi juvenicus: in *Medea* vers. 105. Felix Aeoliam Dan.
Hemsi, & ibidem v. 311. Hug. Grotii pluvias Hyadas, in *Troad.* vers.
829. regnum Prothoi: ejusdemque & nostrum in eadem v. 998. interim
hoc poenae loco est, Sortem occupavi, praemium eripui tibi: ubi pas-
sim obvii, Aoniam, Pleiadas Hyadasque, Protei, &, interim haec poe-
na in loco est, Sortem occupavi, praemium eripuit mihi. Erant,
quorum fallens vitium honesta specie omnem suspicionem eluserat; hoc pri-
mum & indice monstrabatur & medico curabatur. Ut in *Medea* vers. 952.
Antiqua mentis ira. qua ducis, sequor: quod quis sollicitaret, nisi sug-
gessisset hic liber: Antiqua erinnis. ira qua ducis sequor. In illa, quae
Thebais antehac dicta est v. 232. & quicquid mihi Negastis oculi, a-
maremus laeti, absque hoc fuisset, cui debemus: & quicquid mihi Dona-
stis oculi. In *Hercule Oetaeo* v. 492. Quem gravida nubes Theisalo ge-
nuit duci, non fuit cui displiceret: subesse tamen fraudem intellexi, post-
quam scriptum vidi: Quem gravida nesele. In eodem vers. 1538. Si qua
sub terra numerosa peltis Spargat intentam rabiem draconis, transmise-
runt intactum, pro quo nunc leges: Si qua sub Lerna numerosa serpens
Spargat in centum rabiem dracones. Quid ubi deerrans & haec manus

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

aut alterius, quam sequebatur, errata fideliter exprimens, detegebat originem gradusque crescentium paulatim mendarum simul cum posteriorum audacia? dum veterem scripturam literula addita vel adempta mutatave juvenandam licenter pervertunt & remedio vulnus exasperant. Ut in *Agamemnone*, v. 281. quum invenissent, & euro tantum, reddiderunt primum & a viro tanto, deinde & a tanto viro, quum debuissent, & Eurotan tuum. In eodem vers. 576. Postquam litatum est illo Phoebus redit, ut versus constaret, supposuerunt, Phoebus in lucem redit, & versu praecedente, cedit in luctum: quum verum foret: cecidit in lucem furor. Postquam litatum est Ilio, Phoebus redit. In *Thebaide* v. 23. Minor rupes correxerunt Inoque praeceps: ex quo quis divinet, quod ex illo non diffuciliter eviues, Inoa rupes? Quid de versibus integris dicam, quam improbe & incommode loco suo demotis, tam commode atque eleganter in eundem restitutis? Ut *Thyeste* vs. 1012. *Hippolyto* v. 358. & 940. *Troadibus* vers. 205. & 226. & 587. Quid de illis, quos alius personis assignat? Ut *Hercule Fur.* vers. 352. & 915. cum sequentibus, *Thyeste* v. 321. *Oedipo* vers. 864. Illa quoque non levis videbatur commendatio *Florentini* codicis, quod asfirmaret, quicquid utiliter ad vulgatos emendandos ex antiquis scriptis alii prodixerant: prae caeteris *Lipsius* e lectiore suorum. Duos enim ille adhibuit, quorum alterum a *Paulo Melisso*, alterum ab *Abr. Ortelio* acceperat. Prior omnes, qui antehac consulti sunt, longe post terga relinquebat: sed quod in plerisque nullus ei accederet secundus auctor, tanquam novandi nimius, saepe rejectus est, & obrectatores invenit. Quum enim plurimae passim manu exaratae essent hae tragoediae, pars magna exigui pretii, multitudo sequiorum uni, licet eximio, obstitit, & numerum vincere jusserunt. Quorum libenter excusamus quamvis supervacuum religionem & modestiam: judicium si secuti essemus, parum *Senecae* consuluissemus. Mirabar etiam in *Etrusco* libro ut primae bonitatis notam, *Troadas* semper, non *Troada*, & *Phoenissas* semper, *Thebaida* nusquam appellari: quorum neutrum ullis in superiorum sive membranis sive chartis observatum, etsi prius jam disputando viri docti collegerint. Sed & ultimam *Troaedia*rum deesse accipiebam pro argumento, transcriptum eum de exemplari, cui *Ostavia*, quam satis constat *Senecae* non esse, nondum accreverat. Placebat ipsa frons operis, quam nec invidelo lectori.

Tragoedi sunt, qui antiqua gesta atque facinora sceleratorum regum luctuoso carmine spectante populo concinebant. quibus initio canentibus praemium erat hircus, quem Graeci *tragon* vocant: unde & *Horatius*: (*de Arte Poetica* vs. 220.)

Car-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Carminē qui tragico vilem certavit ob hircum.

Jam dehinc sequentes tragici multum honorem adepti sunt. excellentes in argumentis fabularum ad veritatis imaginem fictis.

Epitaphium Marci Lucii Annaei Senecae.

Cura. labor. meritum. sumpti pro munere honores.

Ite alias posthac sollicitate animas.

Me procul a vobis Deus evocat. ilicet aëlis

Terrenis rebus hospita terra vale.

Corpus avara tamen solennibus excipe saxis.

Namque animam coelo reddimus. ossa tibi.

MARCI LUCII ANNAEI SENECÆ TRAGOEDIÆ N. VIII. HERCULES. TROADES. PHOENISSÆ. MEDEA. PHOEDRA. OEDIPPUS. AGAMEMNON. THYESTES. HERCULES.

Quae praefatus sum, non ut hoc munus venditarem, sed ut occuparem quos Lipsius expertus est, homines querulos, unius libri auctoritate tantum in receptis mutari indignaturos. Nam qui potest aliter, ubi hinc stat tota legio recentium, vitiatorum, ingenio conditoris magnam partem dissimilium? inde vel solus antiquissimus, integerrimus, si non ubique at in plurimis, quae diverunt, ἡμῶν τῶ παλαιοῦ παίδιον? Non enim, opinor, hoc agitur, quid multi ediderint librarii, sed quid Poëta cecinerit: de quo si sic ambigatur, ut utrimque par sit ratio qua sententiarum ponderis, qua verborum motoris, ut neutra laex propendeat, superet sane plurimum consensus: sin altera cum turba sua subsulet, altera cum uno, ut loquebatur Critolaus, terram & maria deprimat, qui istum praetulerit, in caecorum sedes relegandus est. An unus Pandectes Florentinus sufficit, ut omnibus aliis umbram faceret ac potior haberetur; Senecae non erit tantum gratiae, ut cum unico ab exemplari centies puriorem, doctiorem, apertiore, quam e multis infuscatum, sordidum, obscurum malimus? Erit certe: nec me poenitet horarum, quas impendi comparato, quo hucusque usi sumus, & quanta potui diligentia varietatibus enotatis, ut ingentem nactus, ut rebar, thesaurum, in commune, quodcumque erat lucri, conferrem. Suscepit eundem laborem postea Nicolaus Heinsius, insignis omni claritate literarum, & Mss. libris tractandis peritissimus: ex cujus excerptis mea supplere, & si quid fugisset observationem meam, recuperare in magno & illius beneficio & meo negotio habui. Caeterum excellens praestantia hujus codicis notas meas reddidit uberriores, dum non solum, quae ipse primus inde erui, approbare comendo, sed etiam referre existimo, in quibus disputabatur, scribi quibus ille non mediocre momentum partium futurus accesserit. Est, ubi solius conjecturae

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

remigio rem gessimus. Cui & haec, quae, dum revolvo jam expressa typis, mihi nata sunt, debebis. Hercule Fur. v. 1038. videtur auctor scripsisse: ad Argos victimas alias dabo. Thyeste v. 59. scribendum est:

Nondum Thyestes liberos deflet suos?

Ecquando tollet? ignibus jam subditis

Spument athena: membra per partes cant

Discerpta.

Erat in fatis, Eumenidum nigro vellere conditum, ut Thyestes scelestus liberos amitteret, scelestius rursus crearet ac tolleret vel susciperet e filia. Utrumque exigit Furia, & miratur differri rem praesenti propemodum die. Ecquando tollet? subaudi ex praecedenti membro, liberos: quae vox & de uno saepe priscis effertur. Nondum luget devoratos? Quando igitur erit, ut in eorum locum quaerat suscipiatque incesto, quem nobis debet, Aegisthum? Age ocius apparetur illa parricidalis coena, &c. Utque hoc obiter moneam, quod est in eadem Tragoedia vers. 373. Aut qui Caspia fortibus Recludunt juga Sarmatis, sumpsit auctor ex historia Tiberii temporum, de quibus Tacitus 6. Ann. Contra Pharasmanes adjungere Albanos, accire Sarmatas, quorum Sceptuchi, utrimque donis acceptis, more gentico diversa induere. Sed Iberi locorum potentes, Caspia via, Sarmatam in Armenios raptim effundunt. Eadem tragoedia vers. 771. suspicor oportere scribi: Nec facile dicam, corpora an flammis magis Gemuisse. Hercule Oetaeo vers. 983. error hic culpa vacat, & vers. 990. Quam luce tribui legerim. Versu 1738. quia in Flor. Nunc est parens, videtur scribendum: Nunc es parens Hercules: sic stare ad rogam Te, mater, inquit, sic decet flere Herculem. Plura volebam: sed vetat multiplex occupatio. Vale igitur, & haec boni consule.

E I D E M

JACOBUS GRONOVIVS

S.

DEnuo in tuam gratiam non invitatus tractavi lacrimarum causam, ut harum tragoediarum editio, tardigenulo sane incessu fatiscens, aliquando confieret. Quum primis anni MDC LXXII. Calendis Lutetia reversus, orbitatem meam metirer; offendi non Tacito tantum, sed etiam

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

etiam Gellio, etiam huic Senecae paternam mortem fraudi fuisse, quippe quem sub illos ipsos dies recensere coeperat. Sed absoluto Thyllista deprehendit illum humanitas: & quum me non ratio mea, non typographi mox insequuta mors vel inspicere reliqua permetterent, haec tenus curam meam probasse satis duxi, si quoscumque liturarios ad hanc vel ad Gellianam operam pertinentes convasarem ad quaecunque futura tempora reservandos. Id quum sedulo fecissem, demum aliorum vicem exceperunt Boomii confortes, & ut singula excuterentur, mecum egerunt: quibus & quae parata erant, & quae alia hic illic occurrebant adscripta, consilium patris ex eis invenire conatus, exhibui. Sic omnia, quae ad hujus libri illustrationem & restitutionem sperari possunt, duntaxat a patre meo, tandem habes. Quae ex aliis interpretibus nescio per quos collecta, nunc etiam, sed non me auctore, addita referuntur, tanti non putavi, quibus horam darem; at in posterum sane aut omis-
sisse aut correxisse erit melius. Quis enim ferat, quum Hercules in Octa v. 1475. ipse nominet Cirrhaea templa, Parnassium mugitum, adhuc tamen & Fabricium & Farnabium garrire de Dodone? quum etiam plane Sophocles in Trachiniis non hoc vetus oraculum, sed novum aliud Dodone editum indicet. Aut in eadem tragoedia v. 1194. *Aut centum anguibus Vallatus hydram tibi parvissem mea*, quod est a pasco, Farnabium toleret a pavelo deducentem explicare, *mortem extimuissem*, & praeter sententiam histronis & nullo illic vestigio de mortis timore? Sed illa *bona ratio*, Vale, &, ut libet, frueri.

J. L I P S I U S FRANC. RAPHELENGIO FR. F. PLANTINIANO

S. D.

Quod serio tandem manum & montem admoventis Senecae Tragoediis, valde id nobis, mi Franciscus, gratum. Et nonne diu tale aliquid oportuit, in hoc ingenio, in hoc otio? Illud adest, istud superest: nec culpa hic esse potest, nisi a deside voluntate. Atqui ingenium ut ferrum esse scito. Splendescet, si utare: rubiginem contrahet, si recondas.

b

Uir-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Utere igitur. Et inprimis ad haec ista: quae gratiam tibi apud me, apud avum, famam gignent apud omnes. Sed auxiliumne etiam a me poscis? ego consilio defunctum me putabam. Tamen Et illud accipe: simul in his talibus veram vocem,

Αὐτὰ εἶ, καὶ θεῶν. τὴν δὲ καὶ τοῦ ἀνδρὸς.

Nam amicissimi Plantini mei causa quid non velim? quid non Et pro ista Plantiniana scribe? quam Deus mihi finit crescere rectam, Et in recta virtutis via.

Tragoedi-
ae hae,
non unius
viri opus.

TRia petis. Quid de Scriptore Tragoediarum sentiam? Quid de Ordine? Quid habeam ad ipsas? De primo, sic respondeo. Scriptorem iis dari a me non unum: nec Criticos nostros audio, qui aliter pertendunt. Stilum & elocutionem quisquis seriose paullo magis examinat, non a me sentit? sentit, aut profecto nihil sentit. Discrimen nimis clarum. Octaviam & Medeam unius mentis & manus esse quis dixerit? quis Thebaida & Troada? peritus nemo iudex, & cui purgatio paullo magis scriptores odoror, fortasse & quartum. Audi. Plerasque ex istis Annaci Senecae esse fateor (sive Lucium ei praenomen, sive Marcum. nam liber sane meus uno loco utrumque ambigue congerit) sed Senecae novioris. Filiae illius, qui Philosophus? vix arbitror: nec scripta mihi suadeant tam bonum aevum. Traiani imperio, imo infra, si vixisse quemcumque hunc

Videntur
quatuor
texuisse.
Septem ju-
nioris Se-
necae
sunt.

Qui valde
remotis a
Philoso-
pho.

Senecam dicam, a vero non abibo. Certe a veteri illo alius est, vel Si-
donio teste, cujus versus innotuere:

*Quorum unus colit hispidum Platona:
Orchestra quatit alter Euripidis.*

Etiam Terentiano:

*In Tragicis iungere choris hunc saepe diserti
Aeneas Seneca Et Pomponius ante Secundus.*

Nam Tragicum hunc, ecce, posteriorem facit Pomponio: quem clarum est vixisse eodem cum grandiori Seneca, id est, Claudiano aevo. Quid autem de hisce Tragoediis sentiant, liquet ex eodem Terentiano; apud quem versus cum Senecae nomine, quos hodieque in Hercule Furiente legas:

Exemplum Et Senecae dabo:

*„Thebis laeta dies adest,
„Aras tangite supplices:
„Pinguet caedite victimas.*

Is ergo unus scriptor. Quis alter? etiam Seneca: sed ille bonus, ille meus. Nam Medecae cur non auctorem hunc audaacter tribuam? Fabius impellit, qui semivirum ex ea hunc citat:

— quas peti terras jubet?

& quidem Seneca auctore. Quis ergo alius Seneca uspiam ei nominatus, praeter nostrum? Et certe si non hunc voluit, nota aliqua aut verbum (quae ejus accuratio est) indicasset. Addo argumentum ab aevo, quo colligo eam scriptam ex hisce versibus:

At una,
Senecae
majoris.
Fabii fide:

Et ratio-
cinio tem-
poris.

Par-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

*Parcite ô divi, veniam precamur,
Vivat ut tutus mare qui subegit:
Sed furis, vinci dominus profundi
Regna secunda.*

Quos omnino inſitos decore & ingenioſe in laudem Claudii, qui Britanniam tunc aperiebat, plane mihi ſedet. At Seneca tunc vixit. Etiam ſtilus & tota ſcriptio hoc perſuadent: quae optima, & digna optimo illo ſcriptore. Sane qui Medeam attenta & ſubſtriſta, ut ſic dicam, aure legget: illuſtris ingenii foetum fatebitur, & plane melioris viri, melioris aevi. En, duos ſcriptores habes. ubi tertius? latet: nec facile totum eum educam. Video, nec video: eſſe ſcio, ſed quo colore & nomine, nondum. Hunc ego tribuo Thebaïdi. Quidni? ex ſtilo & tota conformatione ejus Tragoediae tam mihi certum eſt, alium auctorem ei eſſe, quam me ſpirare. Conſer, fodes, cum ceteris: quid ſimile? Oeconomia diverſa, ſine choris, ſine interruptione, continua quaſi ad Comicam. Scriptio tota uniformis, ſimplex, ſine carminum ulla varietate. ſed ſcriptio (ita me Deus amet!) alta, docta, grandis: & quae ſuo jure ambulet in cothurnis. Nihil uſquam juvenile, arceſſitum, fucatum. phraſis & verba leſta: ſententiarum mira & inopinata acumina, & acumina virilia, fortia: quae me quidem ita ſerunt, ut non exciter ſolum ad ea, ſed lubſultem. Quid tale in aliis? audebo rem dicere. Scripti gemmula haec eſt, & quam lubens retulerim vel ad Auguſti aevum. Per bellum quidem Civile eam ſcriptam, & ex argumenti electione ſuſpico, & ex verſibus qui quaſi data opera huic rei interſi. Quidquid hujus eſt, tollenda ſane ea nec ultra calcanda pedibus ignari vulgi. Vos, Critici, ponite & habere audacter inter prima Romana ſcripta. Quartus ſcriptor producendus eſt: ſed ambigue. Nam nec novi, nec nimis adfirmate de eo affirmem. Sentisco tamen eum in Octavia. quae nimis mutare & abire videtur ab aliis Tragoediis, imo verbere eruditum excipienda, non plaſu. Conſidera: nec vide tantum, ſed luſtra. quid non in ea protritum, vulgare? imo & vile? quam multa rebus verbiſque inepta? quae piget excerpere & objicere tibi ſingillatim. Puer ego ſum, niſi a jacer. puero ea ſcripta; certe pueri modo. Habes de Tragoediarum ſcriptioribus meum ſenſum: addam & de ipſis. Duas duorum eximias cenſeo: quibus laudator ego, non cenſor. In aliis virtutes video, ſed non ſine mixtura vitiorum. Magnus Scaliger quod tam laudatum de his teſtimonium tulerit, ut etiam Graecis antepoſuerit, an ex vero? non dixeris, niſi ad primas illi adſpectu. Nam ceterae proſecto non aſcendunt culmen iſtud laudis. Sonus in iis & granditas quaedam Tragica, fateor: ſed nonne adſectatio ſaepe & tumor? Verba & dictio an ulquequaque electa? Jam ſententiae probae, acutae, interdum ad miraculum. ſed nonne ſaepe & ſententioſae? id eſt, fraſta, minuta quaedam dicta, obſcura aut vana: quae aſpectu blandiantur, excuſſa moveant riſum. Nec enim lumina, ſed ſcintillae, ſaepe in ſunt: nec veri forteſque iſtus, ſed, ut in ſomnio, parvi & vani conatus.

Denique ex ſtilo, qui praefulget.

Una, etiam ignoi Poetae. A facie ſcriptionis totius certo argu-mento. Quae nimis bona.

Digna Aulustaeo aevo. Legenda & admiranda doctis. Sed una item quar- ti & igno- ti ſcripto- ris: Nec ſane boni, Octavia

Judicium de his Tragoediis meum. Nam Scaligeri haud rigide ve- rum. Junioris Senecae, media ſunt. Saepe in vitio.

Quas Praefer-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

sim affe-
statione
sententia
rum.
Quae
communis
nunc cul-
pa.
Ordo in
his fabulis
nullus.

Quas tamen ipsas crebro nimis & ad fastidium inculcat, nec invenit sed arripit: non tam sua fortasse quam aevi culpa, cui Scholasticum & Declamatorium hoc genus ita placuit, *ut operum omnium*, (Fabii verba sunt) *solum virtutem Sententias putarent.* Haec noto, non ut nota Poëtam illum afficiam, sed ut te formem: discasque iudicio non praepudicio uti, nec signare statim omnia linea alba.

Alterum Quaesitum de Ordine est. frustra. Quid enim haeres? nec unus in libris est (omnes fere variant) nec sane refert. In Plauto ad litteram Comoediae disponuntur. tu istas, ut voles. Nam in tempora cujusque Fabulae quid inquiras? supervacuum est. Sequere, si omnino aliquid a me vis, ordinem hunc bonitatis, & praeceat vel Thebais, vel Medea.

Tertium erat, Si quid ad ipsas? Ego vero, etsi jam ante satis emendatas (hacc enim strictis versibus scripta, arcant fere & cohibent malas manus) postremum etiam serio & industrie correxerit V. Cl. Antonius Delrio, aeternum nobis amicus; tamen accipe & a me ista. quorum partem ab ingenio esse scies & subita inventionem, cum tua causa paullo intentius legerem: partem a libro scripto veteri sane bono, quem habemus dono Pauli Melissi magni vatis. Illud te moneo, interpunctiones & discrimina valde vitata esse. quorum cum in ejusmodi subtilioribus grande momentum sit, tu vide ut concinnes. Numeri quos adnoto, verisum sunt Fabulae cujusque.

DAN. HEINSII DE TRAGŒDIARUM AUCTORIBUS, DISSERTATIO.

DE Tragœdiarum ordine jam alii egerunt, & hoc literarum iudices juris sibi semper vindicarunt, ut quod vellent in istis sequerentur. Proximum est de autore. Ac Senecae quidem Medea a Fabio, Troades a Probo, Hercules Furens a Terentiano, Hippolytus a Prisciano, Thyestes a Lactasio (sive is est Lactantius) tribuitur. Nos auctores quinque hic videmus, & non dubie agnoscimus. Quarum tres istas, Troades, Hippolytum, Medeam, Lucio Annæo tribuimus: quem Philosophum vocant, & vixisse cum Pompeio Secundo, satis constat. Fabius Infit. Orat. lib. viii. cap. iii. Nostri autem jungenda aut dividendo paulum aliquid ausi, vix in hoc satis recipiuntur. • Nam memini juvenis admodum, inter Pomponium & Senecam, etiam Praefationibus esse tra-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Statum, an gradus eliminat, apud Attium in Tragoedia dici oportuisset. *Duos ecce hos Tragicos conjungit. Et hinc orta de decoro λικνικῇ in tragoedia velutatio. Latine enim dici, post Horatium quis dubitaret? Scimus & Pacuvium ea voce usum fuisse. Et quod Euripides dixerat Medea,*

Παλαιὸν δίκον κτῆμα δαπάνης ἦμῃς,
τί ποτε πόλεως τὸ δ' ἄγος ἱερῆας
ἔσθαι;

Hoc Ennius verterat,

Antiqua herilis fida custos corporis,
Quid sic extra aedes te exanimata eliminas?

Sed hos in plerisque impolstiae censors literarii notabant. Accio plus tribuebant. imo principatum in tragedia. Etiam Tiberis aervo nonnulli, ut Paternulus nos docet. Quare in summo operis autore, quid decori nec ne fureret, praeclari isti viri quaerebant. Omnium antiquissima Hippolytus videtur. Character aequalis, tersus, pura dictio, rarissima acutina & sine ulla ambitione. Troades divina, nec Latina minus. In qua illud notes, quod in Menalippe Euripidis, quam Sapientem vocabant, antiqui observant, Pyrrhi & Agamemnonis colloquium, ἰασημαίμωνον esse. Nam ut ibi Menalippe, Euripidem: ita hic Pyrrhus repraesentat Neronem. cujus ingenium & in ista aetate ferociam occulte expressit & sub Agamemnonis persona castigat. Pyrrhus est ἡγεμονικὸς ἰασημαίμων: Nero τὸ δειλὸν. Eo spectant illa,

Juvenile vitium est, regere non posse impetum.

Et praeclara illa,

Quo plura possis, plura patienter feras.

Et reliqua. Nam ut Graecus sub persona Menalippae opiniones suas exponebat: ita Seneca sub Agamemnonis, tyrannorum mores ostendit. Quare cum partim Troades illius, partim etiam Hecubam exprimeret, locum istum non invenit, sed dedit. sicut & personam utramque. Multum eo veteres delectabantur. Adducuntur verba a Grammaticis divina, quibus mortem Socratis in Palamede Euripides lugebat. Neque aliter ingratitudinem filii sui Iphontis traduxisse Sophoclem, sit verisimile. Ideoque πολλὴ ἐξήμα habere dicuntur. quia alius est repraesentans, alius qui repraesentatur. Hoc quoque ad Homerum referunt: quem de se nonnulla sub Demodoci persona innuisse, Platonici notantur. Tertia est Medea: teste Fabio, & ut quivis videt, ejusdem authoris. Has tres miror extitisse quenquam, qui ejusdem esse cum reliquis existimaret. Quatuor, Herculem Furentem, Thyestem, Oedipum, & Agamemnonem, M. Senecae ascribimus. Illeque & Senecae nomine ab antiquis laudantur. Et in libris manu exaratis, modo Lucii modo Marci invenias praenomen: in quibusdam utrunque. Ut in optimo quo usus est vir summus Justus Lipsius. Caeterum accurati judicis acumine est opus, qui suas cuique ascribat. Posteriorem hunc, Tragicum vocant. Paulus Diaconus Hist. Miscellan. lib. viii. Huius temporibus poetae pollebant Romae, Lucanus, Juvenalis, & Persius, & Senecaque Tragicus, Mufonius atque Plutarchus, Philosophi. Sidenius:

Quorum unus colit hispidum Platona,
Incaustumque suum monet Neronem:
Orchestra quatit alter Euripidis.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

*Alterum autem etiam poemata scripsisse, & quidem crebro, vel Tacitus, ut alios omit-
tam, nos docet. Caeterum cum duae sint tragoediae partes: altera uniformis & ejusdem
metri, quam, κατὰ μέτρον ideo vocant, quae excepto choro omnia complectitur & jambum
non excedit; altera quae variis utitur metris, pars nimirum chorica: hinc nonnunquam
differentias Critici notabant. Ita Sophocles pericommatis, antistrophicis maxime delecta-
tur Euripides. Latini cum has differentias ignorent, versibus tamen differunt. quos
aut eosdem ponunt, aut cum aliis jungunt. In tribus istis Lucii, chori fere ex hendeca-
syllabis sapphicis, anapaesticis, choriambicis, glyconiis constant. quibus aliis interdum
extra ordinem inseruntur. Pomponius Secundus, qui cum Lucio vixit, aut primus aut
prae caeteris, dactylicos tetrametros junxit in choris. Ejus sicut aemulus, & ut Graeci
dicent magistri, ἀντιδιδάσκων fuit Lucius, ita imitator in hac parte Marcus. Te-
rentianus:*

In Tragici junxere choris hunc saepe disertum,
Annacus Seneca, & Pomponius ante Secundus.

*Ubi illud ante, nota ἄλλαχθι est, ut constaret, uter utrum sit imitatus. Nam cum,
ut praenomen Marci adderet non permitteret metrum, alium fuisse ostendit quam qui cum
Pomponio vivebat. Lucius, quemadmodum in aliis, ita hic Pomponii judicium neglexit.
Saltem in his tribus nunquam est secutus. Plures vero nunquam ei tribuuntur. Semel ve-
ro Marcus: in Oedipede nimirum. Ubi plurimi dactyli in choro qui ex metris constat
ἀνάκτον junguntur. Id ita studiose Graecorum critici notabant; ut plerisque versibus non
ab inventore, sed ab eo qui frequenter iis uteretur, nomen posuerint. Ita docent, Tejum
Anacreontem, cum Athenis esset, ac amaret Critiam, neque parum lectione Aeschyli de-
lectaretur, Anacreonticos ejus exemplo fecisse. qui hoc nomen postea obtinuerunt. Lucius
vulgares Sapphicos, novo pede in secundo fregit. Idque propter temporum aequalitatem.
Atque hoc illi fere est perpetuum.*

*Troadibus,
An sub Oechalii latebroso sylvis?
Sicut legitur in scriptis.*

An ferax varii lapidis Caryttos?
Troja qua jaceat regione monstrans.

*Hippolyto,
Quaeque ad Hesperias jacet ora metas.
Quod a correctoribus mutatum est. Ut & illud,
Si qua Parthaliae glacialis Urae.*

*Medea,
Sumere innumeras solitum figuras.*

*Et fortasse non pauci, qui sunt corrupti. Hoc in Marco non invenies magis, quam in
Flacco. Unus extat, quem corruptum esse eruditi ostenderunt. quod & ipsam libri cum
ratione evincunt. ut & consuetudo poetarum. At character utriusque, ut & sermo, mul-
tum distant. Marci enim plus declamatorium habet. Quae res ita plana est, ut si nihil
praeter Prologum Medae aut Troadum, & Herculis Furientis, extaret, non unius esse
auctoris judicaturi fuerimus. Marci saepe breves ac concisas videas periodos: idque acu-
minis causa. Lucii pauciores ἀντακτῶς habent, & antiquitatem magis sapiunt. Ajunt vi-*

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

virum numquam satis laudatum Sophoclem; cum Antigonem suam legeres, & cum longa periodo spiritu contento paria fecisset, subito expirasse. Hoc in Thebaide ei nunquam evenisset. quia plerumque non eunt sed cadunt. Ideoque & numeris nocent, & tragicodiae majestatem non minus enervans, quam Lucani sententiae heroicas leges & Virgilianam gravitatem. Magnae enim res pares periodos desiderant, ut recte Demetrius. In Lucio non raro tota oratio instruit: in Marco saepius gnomae tantum inferuntur. Cboros excipio. Nam qualis ille in Thyeste, Tandem regia nobilis, & alii nonnulli? Vide Hecubae orationem in principio Troadum: & Nutricis de amore praeclaram. Jam locorum major supellex in Lucio. quae res mire antiquitatem sapit. Talis est commendatio vitae agrestis sub persona Hippolyti: quaeque pro voluptate item; & conservando genere humano, propagatione Veneris, a Nutrice dicuntur. Idem in exprimendis antiquorum virtutibus, non minus felicior quam diligentior. Ut cum in Troadibus Hectorem e secundo Aeneidos desumpsit, in Andromaches somnio. Et nonnulla ex Ovidio in Hippolyto. Quae sunt mire florida. Certe quae a Phaedra dicuntur, cum amorem suum Hippolyto fateatur, nemo praeter unum Ovidium dixisset. Ita dupliciter de nobis est meritis: nam & frugi orationem dedit, & quo pacto exprimendae veterum virtutes essent, nos docuit. Neutrum a declamatoribus expelles. Qui contenti suo acumine, nec solliciti ut aeque bene dicant, satis habent aliter dixisse. In narrando autem, ubi maxime tunc ipsalvina vis elucet, vel Euripidem provocat. Sicut in pulcherrima ista, quae est de Hippolyti morte. Neque enim cedit candore orationis, & sublimitate vincit: ad sermonem usque antiquorum studiosus. Quos dum Marcus propria virtute sui temporis antevi conatur, saepe tantum fit dissimilis: civilem autem vix retinuit sermonem: in quo Euripides excellit: quamquam saepe tragicus vix ultra affectus. Marcus luxurium non semper vitavit: Lucius vero etiam in aliis castigat. De Polyxena apud Nasonem dicebat Hecuba, — cinis ipse sepulti

In genus hoc saevit. tumulo quoque sensimus hostem.

Aeacidae foecunda fui.

Id secutus est ille, sed ut castigares:

Adhuc Achilles vivit in poenas Phrygum?

Adhuc rebellat? O manum Paridis levem!

Cinis ipse nostrum sanguinem ac tumulus sitit.

Nam & variavit quod dixit, & ad vebementiam, orationis figuram addidit. Et servavit quod eminebat, & rejecit quod abundabat. Aliud enim est rebellare, aliud adhuc vivere, aliud post obitum sanguinem sitire. Duo priora etiam interrogando: quae πολιτικός efficiunt sermonem, & formam immutans. In quo Marcum patrem est secutus, qui in Controversiis praevererat. Ibi enim de hoc loco ait: Cum Polyxena esset abducta, ut ad tumulum Achilles immolaretur, Hecuba dixit,

— cinis ipse sepulti

In genus hoc saevit.

Poterat hoc contentus esse, adjecit,

— tumulo quoque sensimus hostem.

Nec hoc contentus, adjecit,

Aeacidae foecunda fui.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Ajebat autem Scaurus, rem veram: non minus magnam virtutem esse, bene desinere quam scire dicere. *Marci quoque sermo, eo minus est moratus, quanto saepius acute multa dicit. Quod ut recte sit ab eo, ita alienum est a natura. Non enim est singulorum. Nam cum qualitatem animi omnis indicet oratio, eaque vel mores complectatur vel affectus, nemo qui acute loquitur, talem esse se significat, sed otiosum. Poeta autem imitatur. Vide Andromachæ sermonem in Troadibus. Modo fuit prae dolore & rabie: modo lamentatur, & commiserationem movet. Ut cum filio abeunti, aeternum vale dicit. Plerumque autem est talis; qualem tum fuisse est aequum. In attribuendo quoque suos singulis, minor est Marcus. Nam Thyestæ quare optimos dedit? Aut, cur non eosdem? Primo enim αἰῶν vides. Si sunt tamen Dii. In eadem scena Stoicum. Mihi crede, falsis magna nominibus placent. Et quae tum praecedunt, tum sequuntur. In fine, etiam pium. Libat enim cum bibit. Paternis vina libentur diis, Tunc hauriantur. Primum igitur dissimiles dedit, non enim talis Atreus. Deinde inaequales. Nam dissimilis & sui est. Alterum ἀνίκων, alteram ἀνίκωνος, Aristoteles vocaret. Ulysses in Troadibus, etiam cum qui in Hecuba est antecedit. Vastitatem enim, quantum locus is ferebat, addidit. Graeci δὲ μᾶλλον & δῆλον id vocant. Quod in multis illi locis dederat Euripides. Αἰχλύς ob innatam austeritatem, minus id offerebatur. Constitutionis quoque ratio, non eadem. Una Marci Oedipus, est mire artificiosa. Sola enim & agnitionem, & mutationem in contrarium habet. Sed ex Sophocle, expressa est. Hoc perpetuum est Euripidi, ut Pr logis suis nudam argumenti expositionem intrat. Qui quod uniformes sint, fessive ab Aristophane vexantur, quales & nonnullos collegit. In una, quod memini, Iphigenia in Aulide, ex iis quae extant, hoc non observavit. Sophocles occulte id agit: & non semper uni committit. Nonnunquam rem simpliciter ingreditur, ut Aeschylus. Marcus, more Euripidis, εὐκταῖον & ἄμβροτον praemittit, id est, fabulae subiectum prologo committit. Vide in Hercule Furiente Iunonem: in Thyeste Tantalum: in cognomine Oedipodem: in Agamemnone Thyesten. Lucius ab actione semper incipit, & simpliciter τοῦτο & c. Hecuba & Medea, ut in medio, calamitates suas ἱππῶδες deplorant. Haec ex parte, illa prorsus quid futurum sit ignorat. Hippolytus a venatione incipit & suorum abortatione; idque eodem metro, quo Rhesi autor. Quia tragedia post Sophoclem nulla extat consummatio. Eam nos cum studiose legeremus, neque quicquam minus quam humilitatem & rhetoricam Euripidis subtilitatem, sed nec simplicissimam Aeschyli austeritatem, & translationum audaciam, neque compositionem Sophocleam & orationis difficultates, oeconomiam autem longe ab eo diversam videremus, nunquam dubitavimus, quin quartus aliquis quaerendus esset autor. Quem ex intima antiquitate tandem eruimus, & certissimis iudiciis, quis esset, in grammaticorum libris invenimus. Qui error ita est antiquus, ut in praeis Criticorum catalogis, Euripidi ascriberetur. Adco refert, quo quis ad ista iudicio accedat. Lucius, libenter oculos moratur, & in scena multa repraesentat. Medea, contra Flacci praeceptum, liberos aperte, certe alterum, trucidat. Alterum autem ad minimum post caedem ostendit. In Troadibus, matri coram populo evipitur Aethanax. In Hippolyto, manum sibi infert Phaedra: beros autem, jam divulgus, exhibetur. Marcus plurimum narratione defungitur. In Thyeste, in Oedipo, in Agamemnone, id apparet. Ubi ne Cassandram quidem necesse est populo spectante jugulari. In Furiente autem Hercule, cum sequi Euripidem posset, periculosam nobis εἰς*

de-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

dedit. Megaræ enim & filiolo, in scena cerebrum elidit Hercules. Itaque histrionum vix invenias, qui vim Alcidae experiri, & sine ullo fuco repræsentare hoc vellet. Capitis enim ejus interfecisset. Hæc est causa, cur propudium illud generis humani Nero, eas fabulas deligeret, quæ periculosa spectantibus viderentur. ut se sanguine histrionum oblectaret. Qualis erat iste Icarus, qui (verba sunt Tranquilli) primo statim conatu juxta cubiculum ejus cecidit, ipsumque cruore respersit: Idem cum Infanum Herculem cantaret, evenisse putamus. Marcus raro Stoicorum opiniones interfert. Lucius, nec Epicuri sui nec Metrodori dissimulat, qui in ejus philosophicis paginam utramque faciunt. In Troadibus vero, plena manu spargit eas & ostentat. Sicut suas sæpe Euripides. Quod istarum rerum iudices πολυμεγέθυονες dixerunt. Idque sine nota, ubi affectatio abest, adest modus, qui Euripidi non raro deest. Lucius autem nunquam excedit. Nihil ejus post mortem Epicuri scribula est, ait vir eruditissimus Tertullianus: & modum Lucii opinionem subjungit, qui hoc toto choro egit. In quo non tam posuit opinionem suam quam confirmavit. Eadem enim in Epistolis ad Lucilium. Et ad verbum prope, in Consolatione ad Marciam. Hic,

Quaeris quo jaceas post obitum loco?

Quo non nata iacent.

Tibi: Ep. Mori omnium dolorum & solutio est & finis: ultra quam mala nostra non exeunt. Quae nos in illam tranquillitatem, in qua antequam nasceremur jacuimus, reponit. Si mortuorum aliquis miseretur, & non natorum misereatur, *Hic*

Post mortem nihil est, ipsaque mors nihil.

Ibi: Gr. Mors nec bonum nec malum est. Id enim potest aut bonum aut malum esse, quod aliquid est: quod vero ipsum nihil est, & omnia in nihilum redigit, nulli nos fortunæ tradit. *Hic.*

— Tacnara & aspero

Regnum sub domino, limen & obsidens

Cultos non facili Cerberus ostio.

Rumores vacui verbaque inania,

Et par sollicito fabula somnio.

Ibi: Illa quae nobis inferos faciunt terribiles, fabula est. Nullas scimus imminere mortui tenebras, nec carcerem, nec flumina flagrantia igne, nec oblivionis amnem, nec tribunalia, nec reos ullos in illa libertate tam laxa: nullos iterum tyrannos. Luferrunt illa poëtae, & vanis nos agitavere terroribus. Tale apud Marcum nihil. Nam cum ejus dramatis & argumentis hoc pugnat. In prima enim Hercules ac Theſeus a defunctis redeant. In Thyſte Tanti, in Agamemnone Thyſti umbra in ſcenam venit. In Oedipode defuncti evocantur, & Homerî nixia exprimitur. Ibi enim habes antiquiſſimum pro animae immortalitate, quod exceptis ſacris extat, teſtimonium. Quae opinio diu ante Pherecyden in Graecia extabat, & cum diſciplinis eſt nata. Aefchylyſ vero, Euripides, ac Sophocles, pro conſeſſo id ſumunt. Quorum non ſententiae modo, verum etiam economiae atque argumenta, opinione iſta nituntur. Neque aliſter loquuntur, nec experiant quod ponunt. Etiam in Troadibus Polyxena cui nubiſ? An non Achilli, cujus ipſe idolum deſcribit? Quod ſi animae poſt obitum ſunt nubiſ, ne idola quidem eſſe poſſunt. anae xlviii a-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

ta ab Aescylo, & quo notam meruit grammaticorum, & *ἱστορία* dicuntur. Primum ab Homero, quo jam diximus loco, fabricatum est, & ingentem postea usum habuit. Igitur vulgarem, quia dispositioni serviebat, praetermittere non voluit: suam, ubi maxima est poëtae tragico libertas, in choro proposuit. Et de his quidem habemus. Tres restant. Quorum de duabus, Hercule in Oeta & Thebaide, suo a nobis loco dicitur. Othaviae autem triviagli moneta percussit. Sunt in ea tamen quaedam minus putida, nec minus Latina, quam in altera earum quae ubique tumet. Huic vero ne sermone quidem cedit, ne quid amplius adjungam: luxuriam autem istam ac redundantiam non habet. Humi serpis tamen.

JOHANNIS ISACII PONTANI

D E

A U C T O R I B U S

T R A G O E D I A R U M,

A D

V. CL. PETRUM SCRIVERIUM,

P R O L E G O M E N O N.

Quae jam olim, Scriverei clarissime, ad Senecam Tragicum, adjutus Cantabrigiensi MS. & nunc occasione codicis Basiniani, qui penes me MS. similiter, annotavi, tibi ea omnia in unum collecta fascem quomodo proxime pollicitus fui, mitto, adjuncto eodem illo codice meo. Sed & sententiam meam promiseram de auctoribus Tragoediarum, quae L. Annaeo Senecae vulgo tribuuntur. De his quam diversa sint aevi nostri summorum virorum judicia, non ignoras. Clarissimus Justus Lipsius cum primum in eam sententiam discessisset, ut statueret esse pleraque Annaei Senecae, nec tamen Philosophi, eo abiit, ut, una excepta Medea, caeteras ad imperium Trajani, aut infra etiam, rejiceret. Fundus illi hujusce opinionis Terentianus praecipue fuit, qui de Tragicis agens, ostendensque quoniam in choris dactylicos tetrametros aut primi aut praeter caeteris junxissent, ita inter caetera, loquitur:

In Tragicis junxere choris hunc saepe disertis

Annaeus Seneca & Pomponius ante Secundus.

Collegit enim iis ex verbis, Tragicum ibi Senecam Philosopho juniorem esse, & ideo a Terentiano posteriorem statui Pomponio: qui ut ex Fabio constat, eodem cum

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

cum Philospho, Claudii nimirum & Neronis aevo, claruit. Et hoc, quantum cenleo, suppeditaverit ei vocula illa *ante*, quasi nota διακρίσις & vim discernendi habens, posita. At contra est, & clare id ostendit Fabius, qui utrumque, Pomponium dico & Senecam Philosophum, non tantum fuisse coaetaneos, sed de Tragodia quoque, & quid in ea decorum esset, familiariter inter sese certasse memorat. Ait enim lib. viii. cap. iii. *Memini juvenis admodum inter Pomponium & Senecam etiam praefationibus esse tractatum, an gradus eliminat apud Attium in Tragodia dici oportuisset.* Et iterum libro x. cap. i. ubi censuras auctorum agit, Pomponii inter Tragicos meminit. atque inde, expensis ceteris, etiam Senecae, quem ex industria distulisse se ait, ultimo demum loco sed in omni studiorum genere ut excellentis, ita etiam poematibus clari mentionem injicit. Adeo ut palam sit Terentianum non tam διακρίσις quam συγκαρίσις eo loci vocem *ante* usurpasse. Quasi nimirum diceret, utrumque & Senecam & Pomponium id ante fecitasse. Itaque Tragicum habemus, qui idem & Philosophus. Cui accedit, quod versus cum Senecae nomine ex Hercule Furente citet idem Terentianus, quos & ibi hodieque reperias; & Fabius ex ejusdem Medae, ex Troadibus Probus, ex Hippolyto Priscianus, & denique ex Thyeste Lutatius. Hic jam factam se rem habere quispiam putet. Sed iterum controversia oritur, & movet eam Paulus Diaconus, & ante eum Sidonius praecipue Apollinaris. Nam ille Historiae miscellae lib. viii. Senecae Tragicum meminit, quasi distinguens eum a Philosopho. Verba ejus sunt: *Hujus (Neronis) temporibus Poetae pollebant Romae Lucanus, Juvenalis, & Persius, Senecaeque Tragicus.* Et magis, quem dixi, Sidonius:

Quorum unus colit bispidum Platona,

Inassumque suum monet Neronem.

Orchestra quatit alter Euripidis.

En, diserte duos tantum eosque diversos Senecas agnoscit; Philosophum alterum, alterum Tragicum. At, Sidoni, Rhetor & auctor Controversiarum, quem certo constat patrem fuisse Philosophi, quo loco censetur? An verisimile tam obscure & terrae quasi filium fuisse, ut ejus apud veteres nulla sit habita ratio? Negant illustria ingenii ejus monumenta Controversiae, & liber Suasoriarum, quae existant hodieque, Philosopho haecenus, sed falso, adscripta. Indicaverat hoc omnium primus Volaterranus operis sui undevicesimo: *Marius Annaeus Seneca Philosophi pater, Cordubensis, & equestris ordinis ac eruditissimus fuit: ut cui Declarationes, quae filii dicuntur esse, nonnulli referant.* Quod undecunque acceperit Volaterranus, verissimum est; licet Erasmo, Rhenano, aliisque, qui Senecam inter primos illustrarunt, sicuti nec Gyrardo, qui de Poëtis Graecis ac Latinis Historiam contexit, ne quidem *ex insigne*, quod dicitur, suboluerit. Admonuit tamen post eos Alciatus libro Parergorum iv: Et Lipsius postremo accuratissime Electorum primo. Alciatus praeterea hoc adjecit, Senecam, qui Philosophus dictus, etiam Tragodiarum auctorem videri.

Hinc jam superiora illa, Diaconi scilicet, ita accipiam ut Tragicum intelligat, qui simul Philosophus fuit; (quae enim omittendi ejus causa fuisset?) Et Sidonium, qui diserte alterum ab altero sejungit, communi errore seductum, Rhetorem

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

rem eundem cum Philosopho existimasse. Nec id de Sidonio mirabitur quispiam, cum iterum simili hallucinatione, quod nescio an cuiquam adhuc animadversum, Pollam Argentariam Lucani conjugem, post caedem Lucani, Statio Papinio nuptam innuat istis ad Consentium Narbonensem versibus:

*Quid quod duplicibus jugata taedis
Argentaria Polla dat Poetas?*

Volunt quidem interpretes respexisse hic Sidonium ad Genethliacon, quo Papius Lucani diem consecrat; & praecipue ad Praefationem, quae est in librum secundum Silvarum, ubi *Pollam Argentariam charissimam uxorem* vocat. Verum illud, qui locum propius inspiciet, non sui, sed Lucani respectu dixisse Papinium inveniet. ut omittam refragari ipsum Genethliacon, ex quo nihil tale exculpas, tum & Carmen ejusdem Papinii, quod sequitur libro III, ad uxorem suam Claudiam, quo eam ex urbe Neapolim, vergente jam in senium aetate, invitat. Porro Sidonii iidem interpretes, quo ejus de Seneca Philosopho & Tragico, diversis quasi auctoribus, sententiam suffulciant, hos quoque Valerii Martialis tui versiculos adducunt:

*Duosque Senecas, unicuique Lucanum
Facunda loquitur Corduba.*

Duos enim ibi *Senecas*, Philosophum volunt esse & Tragicum. Verum nos rem potius, & auctores, quos supra laudavimus, secuti, haudquaquam dubitamus Martiali hic Senecam patrem, quem Rhetorem diximus, & filium Philosophum intellectos. Philosophum inquam, qui & Tragicus sit; auctor scilicet Tragoediarum *Medeae, Troadam, Herculis Furientis, Hippolyti & Thyestis*: Et adde, si libet, *Oedipi*; quam actam a Nerone, praeter *Furentem & Thyestem*, auctor est Dionis Xiphilinus: & quis ambigat compositam aliquando ab ipso Seneca, postquam, ut Tacitus habet libro XIV. Annalium, *amor Neroni carminum venisset*? Ego Fabius Quintilianus, licet, ut supra est indicatum, Senecae Medeam tribuat nec plures nominet, agnoscit nihilominus libro decimo, quod & supra innuimus, ubi Operum Senecae quasi catalogum texit, ejusdem similiter poemata: Controversiarum autem & Suasiliarum, quae, ut ante ostensum, Rhetoris, id est, patris non filii sunt, eodem in censu nullibi idem Fabius meminit. Extra tamen ordinem, libro nimirum nono, Controversiam ex iis unam citat, & Senecam, sine ullo praenomine aut alio ulteriori discrimine, quasi in re nota satis esset Controversiae nomen posuisse, auctorem celebrat. Duos itaque Senecas habemus; patrem, qui Rhetor, & filium Philosophum, qui & Tragicus, ut jam commonstravimus. At inquit, si ergo sex illae nunc enumeratae Tragoediae ad Senecam Philosophum referendae, cuiusnam erunt quatuor reliquae, *Agamemnon, Thebaïs, Hercules Oetaeus*, & *Ostavia*? Nullas harum esse Senecae, imo & aliqui *Furentem* etiam, *Thyestem & Oedipum* cum *Agamemnone* eidem adimunt, & Senecae nescio cui cum Marci praenomine, adscribendas volunt, *Thebaidem* vero, *Oetaeum & Ostaviam* diversorum facientes singulas. Quarum *Ostaviam* clarissimus Lipsius a puero, aut pueri saltem modo, perscriptam censuit. Quamvis eam amicissimus nobis, & in hoc atque omni literarum genere eminentissimus Heinsius, licet hu-

• DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

mi serpentem, Thebaïde tamen & Octaeo, quas idem Lipsius ordine dignitatis inter primas habet, minus putidam, & cultu quoque sermonis meliorem statuit. Josephus insuper Scaliger, cujus in discernendis auctorum scriptis & a veris subdititiis semovendi exactum judicium, docti omnes hoc praesertim seculo sunt admirati, stili characterem, qui in eadem est Octaviâ, cum reliquis eundem, & auctorem quoque Neronis temporibus interfuisse existimat; Rationem hanc adjiciens, quod non tantum Cometae, qui ipso Nerone & Seneca adhuc superstite effulsit, mentionem faciat; sed se etiam, praeter ceteros (nisi verba dare posteritati voluerit) spectatorem ejus fuisse asserat. Sed vixerit aeco Neronis, an & scripsit quoque? Hoc multa sunt quae negant. Et praesertim Agrippina, nonne, inter alia, Actu III. ea loqui introducitur, quae cum postea facta sunt, quomodo ab ipso, nisi Apolline aliquo pleno, perscribi potuerunt? ut taceam de culpa dicere, quam Nutrix, Actu IV. Senecae affingit. Sed de hisce haec satis. Unum accedat super iis, quas Marco tribuunt. Quod ideo a se factum docent, quia alia in iis a Lucio, id est Philosopho, Philosophiae & sectae ratio. Marcus inquit, raro Stoicorum opiniones interfert; Lucius nec Epicuri sui, nec Metrodori dissimulat. Respondemus, si & idem hoc faciat, quem esse Marcum cupiunt, nonne jam facta res, & unus idemque, non vero diversus, auctor erit? Nam Agamemnonem, quam Marco tribuunt, unde illi vers. 605. *leves dii*, nisi ab Epicuro, aut Metrodoro, aut Scirone aliquo? Et rursus Troade, quam fabulam Lucii censent, similiter varius nec unus est. Modo enim Stoicas *doctrinae*, modo Epicurum aut Platonicos exprimit. Et praesertim Choro primo Priamum facit in Elysiis amoenis versantem, & Hectora inter heroas piaque animas quaerentem: cum tamen eadem fabula nihil esse post mortem, pluribus inculcet. Priori enim Choro legas:

— *Felix Priamus*

*Dicimus omnes: secum excedens
Sua regna tulit, nunc Elysi
Nemoris tutus in umbris
Interque pias felix animas
Hectora quaerit.*

At contra Actu II. Choro altero haec occurrunt:

— *Ut calidus fumus ab ignibus
Vanescit spatium per breve sordidis;
Sic sic, quo regimur, spiritus effluit.
Post mortem nihil est: ipsaque mors nihil.*

Nec mirum talem in Tragicis esse Lucium, cum in Philosophicis haud alium invenias. In Epistolis ait, Epistola LXXXVI. *Animum Africanum in coelum, unde erat, rediisse persuasum mihi.* Contra ibidem, Epistola XXX, Bassum Epicuri praeceptis obsequentem inducens, docet post mortem nihil timendum. Et alibi: *Ille erit post me, quod ante me fuit.* Et quod magis mireris, Consolatione ad Marciam, cum illud Epicureum extulisset: *ultra mortem mala nostra finiuntur*, statim eadem Consolatione, capite ultimo, Cordum loquentem facit mortuum & inter heroas:

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Nos quoque felices animae & aeterna sortitae &c. Quae prolixius adduxi, ut semel constaret haud aliter philosophari Tragicum quam Philosophum; & vere, quae Graecis feruntur, hic quoque dici debent, πάντα μὲν αἰεὶ. (omnia idem pulvis.)

Tibi vero, Scriberi eruditissime, hoc quaecunque, unâ cum adjunctis Animadversionibus, adscribendum censui, praesertim cum & ipse judicares nos etiam ope nostrorum MSS. (duobus autem usi sumus, altero Cantabrigiensi membranaceo, & altero chartaceo Basini,) aliquod huc symbolum posse conferre. Sed & familiaritas nostra, quâ ego semper gaudere plurimum soleo, quae nec heri aut hodie, sed plures ante annos ut coepta, ita firmiter huc usque culta, haud aliud flagitare videbatur. Eamque necessitudinem cum nec utilitas, nec aliud quidquam, quo probare amicitias vulgus consuevit, sed tua eximia virtus animorumque ac studiorum inter nos societas conciliarit, talem etiam mansuram atque in aevum perennaturam certa spes habet. Tibi itaque haec ista, quae tua est cura & quam jure magni facio, judicii rectitudo, si, non dico satisfecerint, (qui enim hoc sperem!) sed minus displicuerint, a te ac tuis juncta ut publicum adspiciant aliorumque censuras subeant, lubens permittam. Vale Cl. Scriberi, nostrarum nugarum arbiter candidissime. Hardervici xv. Kal. Januar. Cl. l. c. c. xix.

DD. OTHONI HENRICO & FREDERICO
FRATRIBUS,

ILLUSTRIS DUCIS AC DOMINI

WOLFGANGI PALATINI RHENI,

Ducis Bavariae, Comitis Veldentii, filiis,

S. D.

GEORGIUS FABRICIUS,

Chemnicensis,

DE TRAGOEDIARUM USU.

Cum e scriptis veterum universis grata & salutaris capiatur utilitas; tum e lectione Tragicorum praecipua atque singularis. nam de viris summis, eorumque factis magnis & inusitatis agens, non minus eos qui potentia eminent, est eos potissimum, quam quemvis e vulgo, de varietate casuum & vitae hominis multiplici calamitate informat. Quod loco positum excelsus est, in oculis plurimorum incurrit, & quod viris metuendum prin-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

principibus, idem personis vilioribus potest accidere. quod autem accidit omnibus, id mente & cogitatione debet praecipui, ut aut avertatur periculis aliorum, aut mitigetur ratione & constantia. Miseriarum in vita verissime causa prima est, in ignoracione contemptusve Dei, pietatis neglectio, & suarum virium aut excellentiae nimia & insolens fiducia, quae nulli nunquam vel illustrium Heroum, vel Regum clarissimorum fuit impunis. Accedit ad hanc imperiorum cupiditas vebemens, quae ita regnat in animis, ut nulla plures ab officio deduxerit, poene invictos ab aliis vitiis & delictis homines. Extrema causa, quae pudor violatur & integritas, turpissima est, & habet beluinum quiddam in mentibus obiectis & depravatis ignavia, otio, fortuna. In Heraclidarum, Atacidarum, & Pelopidarum familiis videre hoc licet. quae ut in Graecia celeberrimae; ita prae caeteris calamitosae fuerunt. Heraclidas oppressit fastus & arrogancia, qua Diis voluerunt & esse & haberi aequales: inde superba illa vox est, licet a muliere profecta, Quidquid negabat Jupiter, dabat Hercules.

E gente Atacidarum, quae rerum praeclare gestarum excellit magnitudine, qui secundum naturam, morte videlicet placida interierit, invenio neminem, quia cedere de dignitate & jure voluerunt nemini. Inter Pelopidas tanta turpitudinum confusio, tanta immanitas fuit, ut si ultio divina nulla sit, ipsi se invicem ira & furii ultii videantur. Nam quod Poeta sapiens canit,

Irae Thyesten exitio gravi stravere,
non de solo Thyeste, sed de tota illa familia flagitiis obruta dici potest. Verum non aulac tantum & domicilia Regum, facinoribus atque sceleribus olim nomen infame habuerunt: sed in vita etiam communi obijciuntur facta tristia & horrenda, & in multitudinis moribus pessimis audiuntur & cernuntur fere quotidie. Quod enim unquam seculum tam florens, quae tam sancta civitas, quod regnum tam bene constitutum fuit, in quo exempla flagitiorum ingentium non existerunt? Ea nosse, utile est; vitare, pulchrum; salubre, non imitari; punire, rectum; abominari omni ratione omnibusque sensibus, praeclarissimum. Itaque voluerunt veteres illi sapientes, scelerum poenas exstare, & sceleratorum exitus miserabiles, simulque obijcere oculis familiarum, urbium, regnorum exstirpationes & interitum, ne similia alii auderent, & perpetrare nefaria omnes homines horrescerent. Iidem existimabant a magistris mutis, ea quae odiosa essent & aserba, accipi & admitti facilius, quam si a familiaribus & propinquis dicerentur: iteni si factis & eventibus peregrinis aut a memoria suorum temporum remotis, suos Reges aut Principes docerent, videbant esse minus periculosum. eam ob rem eligeant nobilissimorum quorumque exempla, quasi magis conspicua, magisque ad animos permoveandos apta, quam si hominum vulgariurn sumpsissent: tum in scenam ea producebant, ne quem omnino laterent, etiam antiquitatis & humanitatis imperitum. Quam grave sit admonere potentem aliquem, docet Aristobenes, quem Rex Macedo per Asiae civitates ludibrii causa mutilatum circumduxit. Quam non tutum obijurare tyrannum, Zeno Eleates & Anaxarchus Abderites testantur, qui in cavis molaribus a Nearcho & Nicocreonte saxeis pilis sum confusi. Tales exitus etiam si terreant, tamen doctrina virtutis & modestiae, & defensionis veritatis, aut libertatis fiducia, deponenda non est: sine qua vita honesta aut laudabilis non potest existere. Quamobrem discriminis vitandi causa, & simul retinendae honestatis, haec scripta Tragicorum introducenda in domos illustres sunt, quae plus
splen-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

splendoris & efficaciae habent, quam ulla Philosophorum repleta doctrinis & subtilitate volumina. neque solum in Tragoedia erudiuntur, qui cum potestate sunt, sed omnis generis docentur homines, si qui aut consilii indigent, in rebus dubiis, aut consolationem expostunt, in adversis. Id Timoclis antiqui Comici non verbis quidem, sed verborum ejus sententia expressa, etiamsi prolixior paulo sit, libet exponere, ut habeat majorem auctoritatem oratio. Is in hunc modum,

Natura expositus est homo laboribus,
Et multa acerba vita fert mortalium.
Haec ergo curarum invenit solatia,
Cum mens gravis molestiae obliviscitur,
Nata ex aliorum aliquod levamen casibus,
Facta & minore cum periculo doctior.
Hoc experiri in Tragicis, si cui libet,
Licet, nec is magnum laborem luserit.
Qui pauper est, dum non minus quam Telephum
Se egere sentit, fert malum quietius.
Infans aliquis? Alcmaeonem respicit.
Coecurrit? Oedipi levat damno suum.
Orbus quis est? lamenta Niobes cogitat.
Clausus? reminiscitur Philoctetae pedum.
Habet Oeneum, quisquis senex est & miser.
Quicumque aliis quid accidat putaverit,
Erit in suis alacrior periculis.

Prodest igitur & viris maximis in quavis fortuna, & aliis itidem a cultu non abhorrentibus, scriptorum Tragicorum cognitio, & ad experientiam & ad levationem doloris, & ad multa vitae munera. Ideo & in Theatris & in Bibliothecis merito locum habent; eoque magis afficiunt atque rapiunt, quod praeter ea quae diximus, quasi nativis plena sint affectibus, quibus saepenumero aut spectantium oculi, aut animi legentium, ita actione quadam speciosa, aut impetu acri permoventur, ut & irascantur cum Hercule, & cum Hippolyto doleant, & lamententur cum Antigona. quod iis, qui Tragicorum fuerint spectatores, accidisse, se recordari ait Protarchus ad Socratem, ἰσὶ δὲ τὸ πᾶν τοῦ ποιητοῦ δυνάμεις αἰσθῆναι καὶ ψυχαραγυῖναι, ἢ τραγῳδία, ut in Minoë Plato affirmat. Tam aspectu horrida Troearum everso, aut incendium Trojae vix fuerunt, ut in Tragoedia a captivis mulierculis & ab exulibus afflictis referuntur, certe magis grandia miserae esse non potuerunt. Nec tamen in hoc scripti genere omnia de Historiis desumpta sunt, ut Spbinx Epicharmi, & Euripidis Cyclops: sed pleraque ad veritatem accedunt, aut commodam ex natura interpretationem habent, aut monstris quibusdam tyrannos & latrones effraetos depingunt. Excitantur ipsi ab inferis mortui; excitantur interdum Furiae, ut quod verbis nequit declarari, imagine torva aut praeter naturam facta, mire repraesentetur: quae imago flans in orchestra & admirationem & horrorem incutit. Neque enim fuit minima delectatio in illa conformatione, quam ὁμηνοὶ Graeci vocant; neque non vim nullam ad res ipsas animis infundendas habet evidens & animosa descriptio. Diligens igitur & assiduus Tragoediarum lector, non ut histriones aut actores illi veteres, utrem musto

reple-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

repletum accipiet; aut (ut Poëta canit) vilem certabit ob hircum: sed praeclarum vitae specimen, insignia sapientiae praecepta, & varietatis fortunae exempla comparabit.

Relictus ex eorum scriptorum numero apud Latinos solus est L. Annaeus Seneca, qui etiamſi Actio aut Pacuvio, antiqua illa gravitate, nervisque ac lacertis, & incorrupta sermonis prisci puritate similis non sit; tamen in sententiis concinnandis & expoliendis versibus multum elaboravit, captavitque facilitatem quandam naturae non inconvenientem, & ut mihi videtur, propemodum populari, ac, ut propius dicam, Ovidianae multis in locis similem. Dicere solitus fuit Philippus Melancthon vir Clariss. cum de antiquioribus loqueretur, se vix vetustiora tanquam rancidula minus probare; quae tamen nonnullis videntur optima atque suavissima. Sentit cum eo Ludovicus Vives, qui ideo Latinorum veterum libros non conservatos scribit, quod rudes atque impoliti fuerint: neque Fabius negat nitorem & summam manum in excolendis operibus, ipsis defuisse. Sed ut sensus in diversis raro est idem, sic sententia discrepans plerumque animadvertitur. Idem in aliis sit artibus, ut in signis Canacbi & Myronis; tabulis Polycleti & Xenodis: aliorum forma propter rigiditatem, aliorum propter jucunditatem fuit comprobata. Inter athletas Milonis toros non habuit Eniellus, sed non minus hic Segeſtanus illo Crotoniata nominatur. Quocirca nec antiquis horror & gravitas, nec recentioribus lenitas obest & elegantia, quo minus in pretio sint, & ab omnibus legantur. Nostrum quidem Tragicum ita probavit Joban. Regiomontanus, Mathematicus excellens, ut sua eum manu diligenter & venuste descripserit; quem librum apud Georgium Agricola praeclarum Philosophum, a me visum adolescens contuli, & ex eodem locos plurimos deformatos jam in aliquam restitui dignitatem.

Hic labor meus, ut sit studiosis acceptior, ad vos fratres principes, & domini illustres, Ottho Henrice & Friderice, jam desertur, honoris & observantiae causa. nam cum in hac aetate viridi, auspicio optimi & sapientissimi Principis patris vestri, ingressi sitis iter virtutis, & majorum amplissimorum laudibus gloriaeque responsuri videamini; existimavi vos decere post pietatis Christianae praeceptiones, talia scripta evocare, eruditionis gratia. de quibus cum multa inter familiares vestros viros bonos, & peritos, & a Martino Keplero, bono & erudito homine, tum a fratrum vestrorum magistro, viro doctissimo, Petro Agricola audiat is sapissime, plura ad vos scribere non convenit, neque necesse est. Tradit auctor nobilis, & boni Imperatoris doctor Plutarchus, χαλκὸν ἴσθα, χρυσὸν ἔχον πόλιν ἔμειναι, ἀντιχάωνες, loquens de Athenis: idem de aula iusti & magnanimi Principis multo rectius dicitur. ejus videlicet, qui Christi doctrinam novit, & studia Ecclesiae utilia evehit. Quod de praestantissimo Herodō, patre vestro, clari viri praedicant, & vos insistere vestigiis laudatis affirmant. Ideo Principi summo, patri vestro, bene precantur vere pii & docti homines; & qui cupidi literarum sunt, vobis literarum & pietatis patronis optant esse commendati. Valete. E. Iudo illustri Misenō, prid. Cal. Septemb. M.D.LXV.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

AD ILLUSTRUM LAEVINUM TORRENTIUM, ANTVERPIAE EPISCOPUM, MARTINI ANT. DELRII

PRAEFATIO.

Qui sit, PRAESTANTISSIME TORRENTI, ut, cum mortales fere cuncti scire & sapere desiderent, interno quodam & aeterno doctore mentibus illud vetus occinente;

*Non est sapientia possessio pretiosior.
Quae auctori non quae possessori doctrinae mortalibus.*

Ὅν ἐστὶν ἐσθίον κτήμα τιμωτέρον; &

Ἀναψικίον κτήμα ἐστὶν παυδόνια θεσπείον;

vel nullos tamen, vel unum de mille, scientiae & sapientiae possessiunculam aliquam tenere videamus? An, quia finem in discendo nullum certum & indubitatum sibi praefigunt, & si quem, non rectum, sin etiam rectum, non ea, quae ad illum fert, via gradiuntur? Ut enim nihil prodest cuiquam diligens conatus aliquo perveniendi, nisi simul tenuerit, quod eo perducit, quo cogitat: ita cum eo venerit, si non ante ratum aliquem *ensens* sibi praestituerit, in quem actiones & meditationes suas collimet universas, evenit necessario, ut nullum ad exitum curae, vigiliae, cogitationesque perveniant: veluti nautae, quibus nullus portus propositus fuit, in vasto mari, incerto cursu, certo fere discrimine, dubii ac vagi fluctuant, & tandem in minus commodum portum feruntur, vel naufragi in litus ejiciuntur. Qui vero non rectum finem eligunt, iis similes, qui sponte in Syrtes, aut praeruptos scopulos navigium adigunt, quos Aeolo & Neptuno ludibrium, amicis moerorem, gaudium hostibus, exitium sibi debere, nemo sanus unquam dubitavit. Syrtes & scopuli in scientiae Oceano tres, portus tuti duo. Hos nullae Rhetorum scholae, nullae Philosophorum academiae, sed navarchi Ecclesiae, ostendunt. In his D. Bernardus, qui Symplegades istas, non Dodonea columba, sed SANCTO SPIRITU duce, superavit, cujus gravissimis & disertissimis verbis nihil certius, verius, salutaris. Quo (ait) *fine*? [*s. studendum*] *Ut non ad inanem gloriam, aut curiositatem, aut aliquid simile; sed tantum ad aedificationem tuam, vel proximi. Sunt namque, qui scire tantum volunt, ut sciant, & turpis curiositas est: & sunt qui scire volunt, ut scientur ipsi, & turpis vanitas est; qui profecto non evadent substantiantem Sathyricum, & ei, qui bujusmodi est, decantantem,*

*Serm. 36.
in Cantic.*

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter:

Et

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Et sunt item qui scire volunt, ut scientiam suam vendant, verbi causa pro pecunia, pro honoribus, & turpis quaestus est. sed sunt quoque qui scire volunt, ut aedificent, & caritas est: Et item qui scire volunt, ut aedificentur, & prudentia est. Horum omnium soli ultimi duo, non inveniuntur in abusione scientiae: quippe, qui ad hoc volunt intelligere, ut beneficiant. Denique intellectus bonus omnibus facientibus. eum reliqui omnes audiant. Scienti bonum, & non facienti, peccatum est ei. Infames ergo naufragiis scopuli. Blanda pericula maris, terror quoque gratus in undis, & in quibus delectat naufragium, Nec dolor ullus erat, mortem dabat ipsa voluptas; Vana gloria, curiositas, & cupiditas, quae divitiarum, quae honorum. Quot vero, qui hoc munus senio, cui litterarum cura maxima, virtutum minima; ad hoc enituntur, ut tam aliis, quam sibi prosint? praetexunt omnes malo panno purpureum clavum, bonum reipub. sed iidem vanitate diffuentes, inanem & falsam famae immortalitatem dictis, factis, scriptis aucupantur; & misera gloriae animantia, vilia mancipia ambitionis, per mentis elationem, nescio quem doctrinae principatum mutuo deferunt, & levem atque futilem prorsus gloriolae γαργαλισμὸν mutuis laudibus excitant: hinc illi vanae adulationis tituli, maximi, termaximi, divini, quos qui legunt, vel rident, vel miserantur. quorum, quia seiplos glorificant, gloria nihil est, & novissima plena pudoris & confusionis. Mentis homines vanae, vel nullius. si qua foret, vel recta foret, frenaret illa tam insolentes animos.

Psal. 110.

Joan. 8.

Ὁρχῆς μίγας χαλκὸς ἀνθρώποις ὁ νῦν
nunc digni audire;

ὡς ἴδεν ἡ μαθητικὴ τῷ μὴ νῦν παρῆ
vere nihil, nisi flabellum insolentiae, & tympanites lethalis ejus quae infiat scientiae, quam qui apponit, apponit ad dolorem. * Tales, quia existimant se scire aliquid, nondum cognovere, quemadmodum oporteat eos scire. proinde nil mirum si operam & oleum perdunt, si ad caeca haec & brevina naufragium faciunt. Ex illis ipsis, qui prudentiae & charitatis portus sibi proponunt, plerique, quod optant, nunquam consequuntur; quia rectum navigationis cursum non tenent, interdum etiam ad Syrenum scopulos adhaerescunt, aut falsa pro veris, cassa pro solidis amplectuntur. Quibus accidit, quod imperitis vindemiatoribus, qui sufficere credunt, vineeti emtionem, & stercorationem, & pastinationem: sed jugationis & palmitum deinde curam abijciunt. Lubenter hac utor comparatione, quia PATRIS aeterni aeternam SAPIENTIAM vitibus persimilem esse sacrae litterae testantur, & ab illa SAPIENTIA cuncta mortalium sapientia profluxit, ut appareat hanc illi multis in rebus non dissimilem. Sapientiae igitur studium tale in ejus amatoribus sit oportet, quale in vitium cultura prudentes vindemiatores adhibent. Si viti, live jugatam, live pedatam, live compluviatam, live arboream malis, defuerint adminicula, quae claviculis tanquam manibus apprehendant; flexuoso & multiplici lapsu per terram repens, domini spem, putrescentibus racemis, plerumque frustra-

Animi
magnum
frenum est
hominibus,
mens.
Quam nil
est eruditum,
nisi mens
adest.
** 1. Cor. 8.*

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

bitur. Sapientia, nisi Dei timor adminiculetur, nisi pietas doctrinam erigat, nisi scientiam caritas sufflaminet, non inutilis tantum & infructuosa ceteris, sed noxia quoque, & perniciofa cultoribus, & possessoribus suis exsistit, quos verticulus tandem typhon, vel encyphias dementatos, in miseriarum barathrum praecipitat, haecreses dico vel quam aliam impietatem. Illis ergo vitis adminiculis fulcienda. cum fulcieris, & capita jugaveris, proximus labor, frondibus & ramusculis impendendus. praestantior illis racemus, sed ipsa quoque folia necessaria. nulli rei pampini sine gemmis, quae succum laetificum promittant: aspectu pulchri, sed sine fructu parum utiles. imo inutiles, si luxuriari sinas, & *ὕλομαίν* vastent vineam & defrugent. ideo saepe putatione, saepe pampinatione nimia ubertas sarmentorum & foliorum compescenda, multae quotidie frondariae fiscinae implendae. Verumtamen si teneriusculis adhuc acinis, intempestive nimis larga manu palmites defringas, aut ferro putes, aut frondes avellas; contra aestum, & algum, & aliam coeli intemperiem, indefensi & investes botri, hinc humore ruptis folliculis defluent, illinc retorridi solibus exarescent. Vestes enim & integumenta racemorum; pampini, dant gemmis, ut moderato igne & aqua decoctae queant miterescere, & maturatae dulcescere. Non aliter sapientiae, quidam racemi, quidam pampini. graviore disciplinae, philosophicae, medicae; civiles, theologicae; quae corporeae sanitatis, vel pacis publicae, vel animarum aeternae beatitudinis, & *DEI OPT. MAX.* gloriae satagunt, illae solidum fructum, dulces uvas, ferunt: quae tamen nunquam satis mites, aut suaves, sed acerbiusculae futurae; nisi, interea dum crescunt, pampinis humiliorum & humaniorum litterarum contextu obumbrentur. Si non viriditate sua vinetum oculos spectantium alliciat, manusque ipsas amœno risu quasi irritet; si nuditate sua vilescat, & horrore quodam deformis & inhonori sarmenti, desiderium tollat, & carpendi sitim penitus exstinguat; quomodo, aut quando,

Dislendet vacuas pinguis vindemia cellas?

Arceat plerosque & repellit, cum aetatis, tum animorum nimis delicata teneritudo, a reconditis & arcanis sapientiae voluminibus: impares illi ferendis, qui subeundi, laboribus: restat in poetarum, historicorum, & oratorum viridaria invitentur, quorum nec aditus difficiles, & non laboriosa perambulatio. capiantur primo amœnitate culmi virentis, mittent postea falcem in messiem maturam: invitentur a pampino, manum ad uvas porrigent. inferendi animulis puerulorum furculi, quorum illi tunc odore & aspectu, postea liquore & fructu nutrantur. *Θυτάνω* (inquietabat prudens agricola) *ταῖς μὲν ἐν ἡλικίᾳ παιδικῇ ψυχαῖς μαγνύματα ὡς ὁ παρὸς αὐτοῖς πλυννῆς*. quales vero hi, mi Philo, furculi? cum alii, tum praecipue: *ἢ τὴν σοφίαν ποιητικῆς ἀρετῆς ἐρεῖνα*. Equidem hanc non vereor futuris etiam Theologis commendare: minus metuo, ne qui, quod aliter sentiunt, succentent. illis, si nares contrahant, aut frontem cape-

Philo. Hebr. lib. de Agricultura. Exalta coram quos sapienter a Poetis dicitur investigare.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

rent severitudine ; me quidem eripiam ; sed ipsorum ex castris alios multarum palmarum athletas , triumphis ætæ nobiles imperatores opponam. non quia rationes desint , sed quod istorum apud illos merito auctoritas maxima. Quid illi magno Basilio , eloquentia , doctrina , sapientia , sanctitate illustrissimo , respondeant , qui Poëtarum , & Grammaticorum , & Rhetorum , & omnium omnino hominum libris nos uti jubet , unde aliqui emolumenti ad animæ incolumitatem sit accessurum ? sic enim , *ὅπῃ τότε ἀδυσκάλω , ἢ ποιητῶν , ἢ λογοποιῶν , ἢ ῥητορῶν , ἢ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐμμελῶτερον , ἢν ἂν μὲν πρὸς τὴν ψυχῆς ἐπιμίλειαν ὠφελῆται τίς ἴσως.* *In Orat. quomodo ex Genes. lib. profic.* Quid Synæsius dicent , quid D. Nazianzeno , quid D. Cypriano , D. Hilario , Damaſo , Paullino , Prudentio , Damaſceno , qui cuncti , non modo poësis lectores , sed egregiorum poematum ipsi auctores ? Quid Iustino Martyri , Clementi Alex. duobus Cyrillis , Theodoreto , Chrysostomo , Hieronymo , quibus nulla profanae literaturae portio incognita , & fuere , qui Poëtarum libellis noctu , pro pulvinis , usi ? Dicam dicant Moſi , Danieli , & D. Paullo. nam primus sapientiae nomen adeptus apud omnes maximum prius Aegyptiorum disciplinis mentem excoluit , quam ad ejus , QUI EST , contemplationem procederet. Daniel postquam Babylone Chaldaeorum sapientiam didicit , tunc demum divinas attigit doctrinas , ut scribit D. Basilius ; & D. Hieronymus prius illi datam testatur scientiam omnium saecularium litterarum ; Symmachus , nominatim artis Grammaticae peritiam. Demum S. Paullus , vas electionis , (quod a Clemente Alexand. fuit observatum) non erubuit Poëtarum carmina evolvere , & ad aliorum medicinam , Arati , Menandri , & Epimenidis testimonia laudare. Etenim quemadmodum infectores purpurarii prius lanam medicamentis sufficiunt , quam conchylio tingant : fabri ferrum inauraturi , prius coeruleo imbuunt , quam auri bracteolas inducant : in Olympiis depugnaturi , domesticis ante sciamachiis exercentur , & futurae pugnae pracludunt : qui solis jubar volunt irretortis oculis intueri , infirmam prius aciem in aquam vel vitrum intendunt , ut vel sic radiato lumini assueſcant : ita quibus est animus imbueri se penitus germana sapientia , qui meliorem sui partem induere , & undique armare divinae doctrinae sacris disciplinis meditantur , qui cum malis moribus , vitiis , erroribus , passionibus , omnium certaminum difficillimum obire gestiunt , qui , ut veri haliaethi , terrenae prudentiae nubila visu transmittere , & ad coelestium cognitionem lumine intelligentiae transvolare desiderant , oportet antea huic aequori , huic cryſtallo assueſciant oculos ; in hujus stadii umbratili pugna vires comparent ; his se prius pigmentis colorent , his se quasi pumicebus , vulsellis , strigileculis pumicent , laevigent , expoliant. Sed nonnulla in talibus libris non innocua. fateor. plura tamen , vel totidem , pellendis animi morbis , efformandis moribus apta & accommodata. Quid rosa pulcrus ? quid odoratius , quid cerebro conducibilis ? an desunt illi spinæ quae lacerent , & qui pungant sentes aculeati ? an ex rosariis vena-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

*Lib. 1. de
Dissert. E.
p. 1. cap. 4.*

na minus phalangii, quam mella sugunt apiculae? doceantur pueri spinas & hamulos uncinatos cavere, rosas legere: nectar Hyblaem sugere, non tetrum virus. praeceptorum ista officii, docentium hoc munus: quid arripendum, quid abjiciendum, quid laude, quid vituperatione dignum, ostendere. Familiam inter poetas consensu omnium ducunt, & utilitatis hujus plurimum adferunt tragici. Sapiens Epictetus, apud Arrianum tragoediam definit, speculum eorum, qui a fortuna pendent. cujusmodi cuncti, paucis exceptis, qui fortuita eventa praevidere, & secum ante solent peragere, seque ita praemunire, ut praevili casus fortuiti levius feriant, & fortius ipsi excipiant invadentes. plurimum huic rei contulerint exempla Regum & Heroum, quae proponit & exponit orchestra. plurimum juverint breves, sed animosae, & succi plenae sententiae interlocutorum, & chori ex mediis plerumque Philosophorum Lycæis desumpti. In hos hortulos pueri deducendi, ex iisdem adolescentibus educendi. nam qui in illis consenscat, causam non dico, quin censores illi, quam velint, notam inurant. cui vinitor videatur probus, qui pampinis contentus, racemos negligat? qui maturis visis, vieta, & caduca folia legat? ad botros tum potius manus extendendae; non oculi pascendi tantum, sed uvæ sanguine & viribus, vires juventae roborandae, adolescentiae sanguis fovendus, ut vegetam & viridem senectam pariat. Tenello lacte nutriti, solidiore mox cibo confirmandi. Equidem hoc mihi in *Syntagmate* isto propositum; quo quantum in me fuit, reliquias *Romanae tragoediae* collegi, castigavi, illustravi. Collegi, ex rudiculis priscorum Grammaticorum, & digessi in ordinem aptiorem; emendavi, collatione exemplarium, judicio, conjectura; illustravi, libellis additis, opinationibus, commentario. isthaec recens. nam quae olim pene puero exciderant *Adversaria*, recognovi tantum, & quas illis judicii, ingenij, & doctrinae infirmitas, vel fervor aetatis lubricae maculas asperserat, severa spongia & retractione, sustuli, delevi, Fabii consilio, D. Augustini exemplo. In fragmenta quidem illa cothurni Latialis, parcior, quia minus utiliter quis apud illa desideat. genus scribendi totum, ut Apollodorus aiebat, ἀπορροὴ καὶ περὶ ἀπὸ τῶν * iccirco nuncupavi *Opinationes*. Fusiior & liberalior in fabulas integras *Commentarius*. Hic enim, quia quod non recte legitur, non recte intelligitur; & quod perperam intellectum est, perperam explicatur, dedi operam, ut emendata lectio enarrationem praecederet; illam vero sequebatur explicatio non mere Grammatica (quamquam hujus habita strictim ratio, quae debita) sed philosophica potius, quae non loquendi modo, sed vivendi quoque normam tradat: non linguam inani dumtaxat verborum strepitu instruat, sed affectiones etiam corrigat, & homines ad meliora impellat. Non audio Criticos; qui a solis litteratoribus, aut antiquariis ista petenda, qui solis eorum testimoniis utendum judicant. audio potius, quem utinam & ipsi, divum Bernardum; qui clamat tali ordine discendum; ut hoc prius, quod maturius ad salutem: tali studio, ut hoc ardentius, quod vehementius ad Dei amorem.

*Quintilia.
lib. 3 c. 6.
D. Aug.
lib. Retra-
ctat.
* Ambi-
guum &
praesum-
tum.*

d. ferm. 16.

Vc

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Vereor ne palliati nolint audire virum pari sapientia & sanctitate, quia cucullatus. Audiant ergo, palliatum, Sex. Chaeroncum. ille negat Poëtas a Grammaticis explicari posse, contendit a solis sapientiae studiosis. Dicite mihi comtuli, venusti, faceti, urbani Critici, talesne Sextus postulat, qui de ritibus, formulis, vocalis, syllabis, litteris, perpetuum altercantur? non opinor, dicetis. initia haec dicetis, & quae ad rerum cognitionem, ad vitae integritatem, ad jugem beatitatem viam debent sternere. Propterea capere me, non retinere par fuit cancellos Logodaedaliae vestrae; illos egressum forte serius quam decebat, egressum tamen, invitare lectores aequum fuit a mulieris ad mensas & dapes salubriores, saeculi Philosophorum, Academicorum, Peripateticorum, Pythagoricorum, & Stoicorum: ita tamen invitare, ut tempestive ad colles illos apricos clarissimis divinae lampadis radiis perducerem. nam aliae mensae non usquequaque salutares, nec illi satis idonei magistri, quibuscum exigatur aevum. Verbis enim audaces & strenui fuere, vita ignavi & timidi: quicquid animo laudatae formae imprimebant, moribus id factis rursus inducebant. de Stoicis, nonne queritur hoc Epictetus? queritur Seneca? quos Sextus scribit Laconum fuisse maxime dissimiles; qui manu non calamo fortes, virtute constantes non lingua. Stoicis (de quibus loquor, quia volunt ceteris meliores) simulata frugalitas, quaestus uberrimus: pia verba, mens impia. animam illi humanam cum belluarum cadaveribus eodem sarcophago includebant; verbis autem supra ceteros in majus efferebant. Majestatem Dei laudare & ornare videbantur: vere tamen divinitatem vilissimis animalculis largiebantur: Deum ipsum corporeum, & igne periturum, nunc extra mundum positum figuli modo hanc molem contorquere, & per materiam sic decurrere, quomodo mel per favos; unum Deum alio meliorem, & huic materiam aequalem, sapientem vero praestantior, nugabantur. Accedat, quod ut dogmata, sic ipsorum ratio quoque loquendi scribendique praetextu & colore quodam masculo libertatis humanae, plurima & admodum gravia vitia parit atque nutrit. Nam si quis superbus & sibi fidens, si quis gloriae cupiditate tenetur; huic indet Stoa majorem ambitionis sitim, illum vero affuciet omnem in seipso fiduciam ponere, divinam gratiam non expetere, superiorem potestatem contemnere, ludere petulanter in magistratus, populos, reges. est aliquis indole ferox, trux, saevus? acuent hujus Chrysiptaei crudelitatem; & quicquid humanitas indidit miserationis, radicitus extirpabunt. alius mordax, dicax, impudens? trahent statim in detractionem, & maledicentiam, in aeternam scurrilitatem, & in verbis parum modestis ac pudicis vilem pudorem. capiunt interea & decipiunt ornatis & compositis dictis, & auro venena propinant. serpsit hoc malum & proserpsit,

— dedit hanc contagio labem,

Et dabit in plures. sicut grex totus in agris

Unius scabie cadit & porrigno porci,

C. 250

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Uvaeque conspecta livorem ducit ab uva.

Quare conatus sum poculis illorum, succum panaceae infundere & immiscere, mortifera indicare gramina, & sub frondibus nepam latentem digito commonstrare: insuper ostendi duces itineris securiores, quibus verae fidei, verae lucis lumen illuxit: quorum pectus inhabitante SANCTO SPIRITU plenum, solidam spirat sapientiam, puram putam spirat virtutem, auram spirat penitus salutarem: lententias illorum sparsi Gentilium dictis, verba verbis, sacra non sacris, ut recentes hoc imbuantur odore testae: veteres vero paullatim perfusae, veteris sensim fermenti acorem deponant. Tertius jam annus effluxit, cum apud Bituriges Vibiscos aeger, etsi vere dictum sit *adversus cetera aegypti*, quaelivi tamen aliud in otio negotium: & quia me Theologi non satis firmum rejiciebant, ad quorum castra a subfelliis Jurisconsultorum transfugeram, non ad litigiosos illos, sed ad comes & faciles Aonides me recepi; in quorum contubernio macerem, donec per quartanae querqueram tyrannidem, ad proprium munus, & severiores doctores redire liceret. Non licuit ante decursum a sole Zodiaci circumulum, interea dum per sua vestigia annus in se labitur, acerbis sane pressus morbo peplum istud pertexui, vellem non morbosum; febris jactatus ista qualicumque, concinnavi, optarim non febriculosa: laudem illa non sperant, sed veniam; applaudi sibi non postulant, explodi deprecantur. nihil hic Phydriacum, aut quod in Palladis arce; sed quod in divinae gloriae, & caritatis proximorum (quibus SOCIETAS JESU sua devovit omnia) gazophylacium cum pauperculae viduae denario reponatur: Et visum majoribus meis, aliis etiam doctis hominibus, nonnullam utilitatem juventuti, nonnulla cum voluptate allaturum, si lucem aspiceret hoc aegri somnium: verum ex morbo pallidum, pavidum, palpitans non audebat sine duce, sine patrono. nec immerito. verebatur, ne confectum in petulantiam sciorum, in Criticorum temeritatem, in zoilorum incurreret invidiam. Occurrit in praemolestia commodum tui memoria; qui fidus amicus, fortis patronus, sponsor locuples: cui grata, iusta, facilis defensio. grata, quia clientis, & quae tua humanitas, olim amicitiae & similibus studiorum vinculis colligati: iusta, quoniam contra laescentes eum, qui nulla provocavit injuria; qui bene mereri conatus. facilis, sive te, sive rei naturam intueor. Quid enim carpent? deesse flores eloquentiae, & cincinnos orationis? non dissiteor. neque jurisprudentia, neque theologia hoc proficitur, & ego fui semper studiosior rerum, quam vocularum. Prolixum dicent in comparatione Graecorum cum Latinis, priscorum cum recentioribus, etanicorum cum Christianis, similibus cum similibus? sed nihil in hoc genere dulcius, nihil fructuosius. Longiorem in fabularum mysteriis eruendis? credidi oportere: cum tota poësis tecta quaedam & larvata sapientiae doctrina sit. Nimis cumularum in verbis auctorum, quos produxi, adscribendis; consulere volui pauperiorum egestati, quibus angusta res libraria; & occupatorum distractioni, quibus non vacat fontes ipsos adire.

Mul-

*Aegri non
otiosi.*

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Multum in tradendis morum praeceptis, in gentilium deliriis refellendis, in Catholica veritate confirmanda; hoc malo, quam *ἀνθρώπων*, agnosco. *De frivolis magis suble-*
 postulabat religiosae vitae institutum; postulabat militia, cui nomen de- *liter differe-*
 di; postulabat hoc aevum, quo incesta pro castis placent, falsa finis prae- *re.*
 feruntur, & bene loquendi multa, bene agendi fere nulla monita Critico-
 rum scriptis proponuntur. At acerbius aliquando & severius locutus. non
 nego, fure pseudosapientium fraudes detegendae, ne falsa quadam boni-
 tatis & fortitudinis specie juvenibus surreperent, & quas jam persentisco-
 mus strages impietatis prophani scriptores porro dare pergerent. Nam (mu-
 tuabor a doctissimo Tertulliano) *Lib. de re-*
 divinae sapientiae. haereticos a philosophia subornantur; & de Pöileosophorum gen- *sur. mort.*
 tiliis ingenii omnis haereticus ordinatur. haeticorum patriarchae Philosophi. mi- *Lib. 1. ad-*
 nime Philosophi affectant veritatem, & affectando corrumpunt, ut qui gloriam *vers. Mar-*
 captant: Christiani eam necessario appetunt, & integre praestant, ut qui salutem *contra Lib.*
 suae curant. Philosophia D. quoque Paulo, concussio veritatis vasa. *mag. in A-*
 fuisse enim (ait idem Tertull.) expertus linguatam civitatem, cum omnes illic sa- *tholagae.*
 pientiae atque facundiae caupones degustasset, inde praecepit praemonitorium il- *Lib. de mi-*
 lud edictum; quod ad Colossenses misit: *ma.*
Coloss. 2.
videte ne
quis vos de-
ceptus per
philosophi-
am & ina-
nam fallaci-
am, secon-
dum tradi-
tionem ho-
minum, se-
cundum ele-
menta man-
di, & non
secundum
Christum.
** Verba sunt*
etiam
Tertulliani.
† Lib. 1. con-
tra harref.
in fine.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

cile quivis poterit pedicas vitare, & Circaeum poculum non delibare, vel in solum effundere. Adversus hujusmodi obstrepitacula; an non facilis tibi defensus? favet veritas. Nec minus expedita, tali parrono; qui vult, qui potest. Facultas ab eruditione, eloquentia, dignitate. Dignitas summa quidem, sed quam virtute exornas, & cui non minorem, quam illa tibi, concilias dignitatem: & id Antverpiae, quae me nascentem excepit gremio, & natum suis aluit uberibus. Eloquentia fluens a natura, aucta studio & usu legationum gravissimarum, abundans verbis, copiosa sententiis. Eruditio, complectens uno fasces, quae vix alii singillatim; historiae, philosophiae, juris, rerum divinarum humanarumque cognitio. Nam de poesi quid dicam? carmen *μεγαλειότης**, splendidum, luculentum, plenum luminibus imitationis & ingenii, sonorum, grande, purum, pressum, prudens: Horatiano simillimum, nisi quod Christianum, & tu Catholicae fidicen, & princeps lyrae, tanto plerisque nostri saeculi Poëtis excellentior, quanto divina humanis, sacra prophanis; tanto cultior & dulcior, quanto felix Augusti imperium nitidius & mellitius rudi & horrido Ennii & Lucilii saeculo, tanto melior & sanctior, quanto largior in Dei & coelitus laudes, in quas illi parci, vel (nefas!) blasphemii. Adjungit se ad hujusmodi facultatem, quae a virtute, voluntas, benefica & conitans. ego defensionis indigens: tu juvandi & innocentes tuendi cupidus. tu, quos amore tuo dignos semel judicasti, nunquam deseris. Tueberis ergo (PRAESUL AMPLISSIME) Syntagma Romanae Orchestrae, a Canicula malevolentiae, sub tutelae & praesidii tui sypanis, ut,

*Decent
commenta-
ris, in Sae-
sonom, &
sua poe-
mata.*

** A Musis
com. immen-
sum.*

— *sicut Parnassia laurus* —

Parva sub ingenti matris se subjicit umbras

ita nunc lucem aspiciens tenellus pullus, sub umbella nominis tui delite-
scens, adolescat, & aetatem terat. VIVE, VALE, LOVANTI, A.D. IX.
KAL. IUN. CIO. ID. XXXIX.

MARTINI ANT. DELRII ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ DE TRAGOEDIA.

CAPUT I.

Quid sit tragoedia, & unde dicta.

ET si varia poëticae genera, summa tamen tria Platoni lib. 3. de Repub. &
Diomedis lib. 3. ut omnia poemata sint vel *θραυμικὰ*, vel *ἰζηυμικὰ*, vel
μυμικὰ;

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

μικτὰ ; quae nonnulli κινὰ , ut & illa priora μικτὰ nuncupant. Mixtum, partim ab auctoris, partim ab aliarum in eo commemoratarum personi dependet ; ut Epica pleraque, Aeneis, Pharsalia, Ilias : in exegematicis sola auctoris persona attenditur ; ut in Lycophronis Cassandra, & multis Horatii Odis : dramatica, personarum, rerum, colloctionum viva expressione variantur ; & in Attica vindemiales inventa sit & τρυγνὴς καὶ οἶνος, inquit Athenaeus lib. 2. olim namque τρυγὴ, vinum recens dicebatur, & vindemia τρυγνὴς ; & apud Atticos Liberi patris cantoribus, Liberalibus, pro corollario vinum dabatur, cuius rei Diomedes lib. 3. Lucilium laudat auctorem. primi vero illi tragici, nihil praeter Ditthyrambos caneant. Unde mihi * videtur Aristophanes, in Acharnens. saltem Euripidis tragoediam, τρυγνὴς nominasse, quasi parum sobrii auctoris fabulam. Tragoediam tamen alii * dici malunt, quasi τραχὴν ὡς ab aspero & gravi sono, qualis est elephantiurum barritus ; qui non sonant λεπτόν, sed (ut Plutarchus in Pyrrho) φασαγῆν & τραχὴν vocem edunt, ut * suspicer apud Lucianum in Zeuxide mendose illis stridorem tribui, & προτραγυόων, dicendum ; τραγυόων. Non desunt qui ab hircu nomen ducunt, qui τραγὺ Graecis : vel quod ille Bacchi hostia Virgilio, Ovidio, caeteris, & tragoedia initio solas Bacchi laudes continebat : vel potius a praemio tragaeorum, quod hircum fuisse, censent Servius in Eclog. & Donatus in Terent. & Horatius ad Pisones ;

Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum.

aut sane uter musto plenus, si Diomedis & Thomae Mag. credimus ; qui priscae vocis τρυγνὴς analogiam reddunt. Significat etiam τρυγὴ vini fecem ; & quia olim peruncti fecibus ora tragoedi recitabant, putant nonnulli nominis causam inde profluxisse. propterea Aristophanes in Nubibus, hosce actores τρυγνὴμους vocat, quia (inquit Scholiastes) τῷ τρυγῇ χερίσιν, ἵνα μὴ γινώσκωται ὅτι τῶν τῶν αὐτῶν ἡδὼν πομπῆς κατὰ τὰς ὁδούς, ἀμύχανος ὀπταβήμους : quod expressit Horatius ;

Ignotum tragicæ genus invenisse camoenæ

Dicitur, & plaustris vexisse poemata Thespis,

Quae canerent, agerentque peruncti fecibus ora.

Addit & alias nominis notationes Etymologistæ, quae minus placent ; distam, quod chori tragici tetragoni formam obtinerent : quod choris ad voluptatem spectantium, Satyri adhibebantur, qui τραγυὶ disti, vel illudendi & conviciandi superstitia causa, vel propter hirsutum & setosum corpus, vel hircinum in morem ad res

Veneras propensionem ; quod denique personarum, quae chorum agebant, capillis caproreum instar erigerentur. Addit idem tragoediae nomen, antiquitus comœdiæ commune fuisse, quod ipsum ex Aristophanis Scholiastæ, & emendatis Suidæ codicibus colligitur. Non minus dubium, quomodo definienda tragoedia. Teophrastus definit, ἡρώεις τύχης ἐκείνων, sed non omnis Heroicæ fortunæ narratio tragoedia est. Rectius Scaliger, imitatio illustris fortunæ exitu infelici, oratione gravis, metrica. sed mihi, si Thyestem Senecæ quis prosa oratione red-

τὴν μυσ-
trum, He-
sychio &
Athenaeo
lib. 15.

* Diffenit
Scholia-
stes, im-
merito.

* Izacius,
& Thavo-
rius.
Non exi-
lem, sed
terribi-
lem, & a-
trocem.

* Suspicio
non cen-
seo, Pro
elephanto-
rum stridore au-
dito, legi de-
beri, horri-
do sono o-
lephantio-
rum.

Feculen-
tos dae-
mones,
quia se fe-
cibus obli-
nunt, ut
non di-
gnoscen-
tur, cum
poemata

sua in viis
recitant
plaustris
superstia-
tes.

Lib. 1. arr.
Poët. c. 6
Lib. 3. de
Poët. f.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

“*dat, tragœdiam dare censebitur. Fasior Myturnus, scribit, imitationem esse*
“infignem, seriamque aliquam, & absolutam, & magnitudine quadam com-
“prebensam actionem oratione suavi exprimentem: ita ut ejus partes suo singulae
“quidem loco, atque seorsim adhibeantur, nec simplici narratione, sed inductione
illorum, qui ita agant ac dicant, ut miserationem terroremque concitent, ad
id genus morborum expiationem. Et quasi concise nimis haec tradita, pergit illa
postmodum prolixius explicare. quae eadem rectius Aristoteles, cui est in poeti-
cis: Μίμησις περὶ τῶν ἀνδραίων καὶ τῶν θειῶν μίμησις ἢ ἔχουσι, ἀδελφικὸν λόγον, χω-
ρὲς ἰσχύος καὶ ἰδίων ἐκ τοῦ μολοῦσι δράσαντι, ἢ δι’ ἐπαγασίης, καὶ αἰὰ ἡ ἰλιχὺς, καὶ
“ὁ δὲ ἀδελφικὸς καὶ τοῦτο παθημάτων καθάπερ. Imitatio actionum seriarum &
“gravium, earumque exitum ac finem suavi oratione complectens, cujus singulae
“quidem partes seorsim apte exprimantur, omnes tamen eo simul tendant, ut me-
“tus & commiseratio in animis ingenerentur, ad eujusmodi morborum expiationem.

CAPUT II.

Quomodo distinguatur a comoedia & dithyrambo.

LAUDAT Plutarchus lib. de Atheniens. gloria, & lib. de poet. audien. Simonidem, qui poësim dixit esse picturam loquentem, & picturam esse tantentem poësim. nam utraque in rerum & naturae vera imitatione posita est; pictura quidem vultum & res ipsas; poësis, mores etiam, voces, actiones, & eventa ante oculos ponit. Zenoni poësis universa divinarum humanarumque rerum repræsentationem complectitur, teste Laertio lib. 7. Verum cum tanta sit actionum, morumque humanorum diversitas, tam frequens rerum omnium commutatio, fortunaeque vicissitudo: necesse fuit diversa poematum genera excogitare ad hanc diversitatem idonee explicandam: quae quidem omnia verum imitari conantur, sed suo quaeque modo. aliter enim Tragœdia, aliter Epopeia, aliter Comoedia, aliter Dithyrambica, aliter Auletica, aliter Citharistica eo munere fungitur. has enim species Aristoteles tradit: sed Cicero, quod duae ultimae orationis expertes sint, earum loco, in lib. de Opt. genere Orator. Melicam, seu Lyricam, substituit. Eorum omnis imitatio (in hoc enim consentiunt) fit numero, sermone, aut harmonia, iisque vel singulis, vel conjunctis. Numerus in temporis mensuratione & dimensione positus est, quam pedum observationem dicunt: Harmonia, in concentu tam vocum, quam instrumentorum, ut citharae, unde Citharistica; vel tibiae, unde Auletica: Sermo in oratione consistit. Melici sermonem harmoniae & numero solent conjungere: caeteri Poëtae, harmoniam negligunt, numeros retinent, & sermoni vacant; aliquando quidem carminum legi orationem astringentes, nonnunquam tamen, prosa oratione narrationem contextentes, & Dialogos, vel Historiam confingentes. Meliorum namque judicium secutus, contra vulgi sententiam, arbitror poëseos vim, & (ut vocant) essentiam, non in metro, sed in imitatione ponendam, & illum abunde Poëtae nomen mereri, quicumque aliquid descriptione repræsentat, vel fingit, licet soluta oratione, ut Lucianus, Heliodorus, Achilles Statius, Martianus Capella, & in Eutopia Tho. Marus: nec aliter reor sensisse Aristotelem; qui Poët. c. 7. poetam ab Historico,

non..

Vide Plut.
lib. de glo-
ria Athen.
Theonem.
& Aphron.
in Pro-
symn.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

non carmine vel prosa oratione, sed veritate aut falsitate discerni fatetur; nec pri-
scos legiflatores Solonem & alios, qui iura publica carmine sunt complexi; nec
etiam Romanos, qui xii. tabularum & alias leges, ut ex Cicerone lib. de Le-
gib. & Livio lib. i. apparet, carmina nominabant; nec Jurisconsultos, qui li-
brorum suorum, quas lineas dicimus, versus appellabant. Ut enim has a ver-
tendo verius, & illas a canendo carmina; ita etiam historia quaevis ad lubitum
conficta, quovis illa modo conscripta sit, a fingendo vel faciendo poema potest
appellari. Sed ad rem. Tragoedia harmoniam, numerum & orationem cum
Epopeia, Comoedia, Dithyrambica, Melica, & (si vis) Mimiambica com-
munem habet: sed a reliquis (praeter comoediam) differt, quod reliquae simulii
& eodem ubique ferme modo utuntur; tragoedia vero separatim in diversis par-
tibus. nam extra choros, numeros & orationem tantum retinet, in choris har-
moniam adiungit. In comoedia idem principio obtinuit, postea sublato chori, &
in eorum locum sola harmonia recepta: ita ut post prologos actus tibiis paribus
vel imparibus concineretur. Altera differentia; quod prologos comoedia nunquam
emittit; tragoedia, nunquam admittit, sed eorum loco quasdam quandoque me-
taeque reponit. Causam produunt, quia Regum calamitates, regnorum ever-
siones, simileque clades proponit tragoedia, quas nemo creditur ignorare: ideo pro-
logis non indiget. Comoedia vero privatorum hominum mores & casus describit,
quos vix ullus, nisi edoctus, scire solet. Causa ergo desumpta a praecipua
tragoediae nota & proprietate; quam sic proponit Diomedes lib. 3. In tragoedia
“introducuntur Heroës, duces, reges; in comoedia, humiles atque privatae per-
“sonae. in illa luctus, exilia, caedes; in hac amores, & virginum raptus. de-
“nique in illa (sic lego) frequenter, & pene semper laetis rebus exitus tristes,
“& liberorum fortunarumque priorum in poenis agnitio. Differunt ergo eventus
& exitu, personarum quoque, negotiorum, & fortunarum qualitate, denique
actione, stilo, & exhibendi modo, de quibus postea. Sed & origine. nam comoe-
dia a Phallicis, tragoedia a Dithyrambicis fluxit, si Aristotelem audimus: signifi-
cavit & cetera non obscure sua definitione idem Aristoteles: qui cum gravium &
illustrium rerum imitationem esse dixit, innuit materiam ejus esse Regum, He-
roumque facta & res, non privatorum mores ac vitam: cum desinere illam scri-
bit in misericordias aut terroris commotionem; hoc ait, exitus ejus timore & moe-
rare plenos esse debere: cum postulat convenientem rebus actionem; qualia verba,
qui gestus esse debeant, significat. nempe debere non motus & corporis habitum
modo graves, & majestatem quandam praeseferentes esse, sed verba quoque &
dictionem materiae respondere, grandem, sublimem, a vulgi consuetudine remo-
tam: cum e contra comoediae sermo humi repat, nec e plebeja sece emergat. haec
visus & leviores affectus concitat; molestiores illa & robustiores animi affectio-
nes excitare conatur. permittit tamen Horatius contentioni hujus aliquam re-
missionem:

Verfibus ornari tragicis res comica non vult.

Indignatur item privatis, ac prope focco

Dignis carminibus narrari coena Thyetae,

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Singula quaeque locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & vocem comoedia tollit,
Iratusque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri.

nimirum, quia, ut subiungit,

— Tristitia moestum

Vultum verba decent, iratum plena minarum,
Ludentem lasciva, severum seria dicta.

Et olim in tragoedia Satyris lasciva verba tribuebantur, ut idem indicat eadem in Arte poetica, & patet ex Cyclope Euripidis, ubi, Satyrici dramatis exemplum, Sales a Sileno & liberis ejus admiscuntur. Sed postquam ratio & eruditior norma, Satyris omnino remotis, obtinuit; tam Graecis quam Latinis Demetrii Phaleraei praeceptum placuit, qui lasciva & salacia omnia, ridicula, & jocosa, ab Orchestra repellit. Nihil ergo nisi serius in tragoediam introducendum: lenioribus tamen verbis utetur, & ad comicam moderationem se paululum deflectet, vocemque demittet, quando minarum expertus, sine iracundia, sortem suam deplorabit. cavendum interea ne quid de ornatu & orationis magnificentia decedat. omnino namque ornata, & condita suavi gravitate debet esse tragici oratio. id consequetur, si pedum apta collocatione, & numerorum varietate, & jucundo chororum cantu demulcens aures, simul etiam verborum figuris, pondere sententiarum, dictis severis, rebusque illustrioribus, auctoritatem sibi comparare, & spectatoribus admirationem incutere cometur. plane severam esse debere tragoediam, violentam, animosam, & quae gravitate genus omne scripti cingat, Horatius & Ovid. docuerunt. Illius illud laudavim;

Aristot. in
Poët. cap.
1.

Horat. lib.
4. Odar.
Ovid. lib.
3. Amor.
& lib. 2.
Trist.

Effutire leves indigna tragoedia versus,

Ut festis matrona moveri iussa diebus

Intereit Satyris paullum pudibunda protervis:

Ad haec mirum, quam opportuna sint, & quantum attentioni parandae praesent, crebra diverbia, frequentes & incitatae collocationes, quae vel singulis versibus, vel dimidiatis consent. excellunt autem illa diverbia, quae sententias continent acutas & erectas, maxime si repugnantes esse videantur: quibus noster utitur, in Hercule Furcanti, ubi Lycus & Megara; in Oedipo, ubi Oedipodes & Creon; in Thyeste, ubi Atreus & servus; in Octavia, ubi Nero & Seneca sic altercantur. utuntur his Graeci in suis fabulis sed fortassis frequentius noster, accuratius etiam & ornatus. Illud denique discrimen occurrit, comoediam libere fingi a quoque posse: tragoediam res non fingere, nec fabulas receptas commutare, sed uti semel receptae fuerint (quod Aristoteles praecipit) retinere: sane in his quae ad primariam pertinent actionem: in ceteris vero, quae quasi ornamenta & adjectitia & ad ἐκτοικία tantum fabulae pertinent, ut Sophoclem & Euripidem saepe a se mutuo, & ab utroque Senecam videmus dissentire; liberum quoque aliis, quae instituto suo aptiora amplecti. Veteres tamen contra veritatem finxisse fabulam constat. nam Medea liberos non occidit; sed id ab Euripide confictum, ut indicat Aristoteles, 2. Rhetor. & de Poët. & Ael-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

lianus testatur lib. 5. var. histor. verum quia jam recepta haec fictio, nobis illam mutare non liceret. Quod diximus in tragoedia, initia sedatiora, exitus furentes & horribiles; contra in comoedia, principia perturbatiora, exitus laetos & pacatos esse debere; id & verum est, & Aristoteli dicti operis c. xi. consentaneum, cum dit ex felicitate in miseriam fieri debere commutationem, & a secunda fortuna in adversam; a laeta & moderata, in infelicem & atrocem: non tamen diffusetur ipse cap. 5. tragicam actionem ex atroci calamitate in inopinatum gaudium erumpere posse, ut in Euripideis, Oreste, Alceste, Andromacha, Hippolyto, Iphigenia posteriore, Ione, & aliqua ex parte Octaeco Senecae videmus. sed hae a tragoediae natura non parum degenerant. Scitum enim quod Euripides Archelao pesenti, ut de illo tragoediam componeret, respondit averfatus; Ne (inquit) tantum mali permittas Juppiter, ut quid tibi tragoedia dignum accidas. significans eam non esse nisi eventuum infelicium poemata. Unde sit, ut in tragoedia potissimum vita moreque fugiendi, in comoedia ut plurimum vitae genus, quod capessere oportet, proponatur. Haec etiam fingit res quas exhibet; illa rerum gestarum veris utitur argumentis. Hinc tanto humanae vitae utilior ista, quanto vera fictis praestant. Fatetur hoc Timocles Comicus luculentis versibus;

Ἄντ' αὖν, ἀμεινον ἦν σοι δοκῶ λίγην,

Ἀνθρωπος εἰς ζῶν ὀπίσθινον φέρει,

καὶ πολλὰ λυγρὰ ὁ βίῳ ἐν ἀνθρώπῳ φέρει.
ἄνθρωπος δ' ἐν φρονέειν αἰνέσει
ταῦτας. ὁ δ' οὖν ἔλθων λήθην λαβὼν,
περὶ ἀλλοτρίῳ τι ψυχῆς ἡγεμονίας πάθει,
μὴ ἡδονῆς ἀπὸ λήθης, πᾶσι δὲ τοῖς
τοῖς δ' ἐργασίας πρῶτον, εἰ βούληται, σὺ πάθει

ὡς ὠφελῆς πάντας. ὁ μὲν δ' ὦν πένης,
Πτωχότερον αὐτὸν καὶ μακάριον δ' ἐλπίσιν
ἀνθρώπων, ἢ δὴ τῶν πέντας ἔχον φέρει.
ὁ τοῦτον δ' μακάριος, ἄλλοι μὲν ἐσπέν-
ψατο.

ὀφθαλμοῖς ἴσας, Ὀιδίπῳ ἴσας τυφλὸν.

τετρακτὴ πᾶσι, ἢ Νιόβη πενέφυκε.
χωρὶς τίς ἐστι; δ' Φιλοκλήτῳ ὀρεῖ.

γέρων τίς ἀνθρώπων κατάρματι δ' Ὀιδίπῳ.
ἄλλοι δ' τὰ μάλιστα ἢ κίποιθι ἴσας
ἀνθρώπων αἰσῶν γὰρ γένεσι; ἰνὸν μὲν
ταῖς αἰσῶν αὐτῶν συμφορῶν ἔχον φέρει.

Adverte, quaeso, num quod ex usu est loquar.

Est calamitosum animal sua natura homo,

Multasque secum vita fert molestias:
Mali levamen repperit sed hoc sui,
Ut calamitatis immemor jam mens suae,
Habensque ab alieno malo solatia,
Documenta capiat recreata paullulum,
Primum tragœdi quanta commoda adferant,

Perpends fodes. si quis est pauperculus,
Majore pressum si videbit Telephum
Mendicite, lenius suam feret
Mendicitem. infans est ne quispiam?
Furiosum is Alcmaeona proponit sibi.
Captus quis oculis? aspicit caecum Oedipum.

Gnatus obiit? Niobe dabit solatium:
Claudius aliquisne est; is Philoctetem aspicit.

Miser aliquis senex? tuetur Oeneum,
Alterius etenim quisquis aerumnas viri
Esse graviore viderit, quam fiat suae.
Animo aequiore miseras feret suas.

Narrat
Diomedes l. 3.

Citatur Ar-
stenius in
Euripi-
dem, A-
thenaeus
l. 4. c. 1.
Stobaeus
serm. 133.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

qua parte Enicis praestans. nam hi simplici narratione per aures irrepunt: Tragicis per oculos etiam, quasi vi, in animas spectantium viam aperiunt. minimum movere solent; quae per aures tantum intrant; plurimum quae sunt oculis subjecta fidelibus. Illud quoque notandum, initio Romae fabulas omnes Graecanicas fuisse, hoc est a Graecis desumptas, ut sunt Plauti, Terentii; Aetii, Ennii, Pacuvii pleraque, & hae Senecae philosophi. Quae conversa e Graecis, vel Graecorum gesta continentes, etiam non versa ex Graeco, Palliatae, dicebantur: sed posteaquam,

Horat. in
Epist.

— Vestigia Graeca
Auli deferere, & celebrare domestica facta,
Vel qui Praetextas, vel qui docere Togatas;

Vide
Commen-
tar. in Fe-
rum,

Fabulae Romanae non jam Palliatae, sed vel Praetextatae seu Praetextae, vel Togatae, vel Tabernariae appellari coeperunt. Comoediae quidem, Togatae dicebantur, quia toga vilierum, & comici popularibus argumentis ludebant: Tragoediae, Praetextatae, quia Praetexta magistratum, quorum casus cethurno quam socco optineret. Tabernariorum mixtum fuit argumentum, & in iis personae togatae simul cum praetextatis introducebantur, ut ex Sex. Pompejo docti homines observarunt. Quod mixtum mediumque poematis genus, valde suspicor Hilarotragediam, vel (ut Plautus) Tragicocomoediam dictum; quod nec ad Tragoedias dignitatem assurgebat, nec ad Comoedias humilitatem deprimebatur: huiusmodi est Amphitryo Plauti, & Graecorum Hercules Licynnius. Disbyrambica poemata tragicis breviora sunt, & turgida potius sunt, quam gravia aut severa, utpote quae Bacchantium vesaniam, non Heroum aut Regum maiestatem repraesentant; nec etiam in altus distribuuntur, nec interloquentium personarum varietate exornantur. Satyrica initio fuere partes tragoediae, & comoediae. Quod ut intelligatur, pauis capite ex observatis a Fr. Robertello lib. de Satyra, & in poet. Aristot. fluxisse non a comoedia Satyram, ut censuit Fran. Floridus, sed a Satyra comoediam ortam additis casibus personis, & aucta mole operis scenarum & actuum diversitate. Satyricae enim personae una tantum initio Satyrus quispiam Sytiunida saltans (de qua consulendus Athenaeus); postmodum quinque, Satyrus canescens, Satyrus pubescens, Satyrus impubes, Silenus, & Papposilenus, de quibus Pellux lib. 4. & Dionys. Halycarnass. lib. 7. habitum nobis eorum describens; eorum oratione in pervellendis & carpendis hominum vitiis tota versabatur, & huiusmodi scommatiformis risum ciebat. Abiit in desuetudinem postea: nam delicatiores hominum aures continuam conviciandi licentiam non ferebant. sed sic abiit, ut ad tragoediam se adjungeret. cum enim haec, atrocitate & severitate rerum, quas exhibebat, animos spectatorum gravaret atque defatigaret; tragici, ne paulatim exploderentur, jocos Satyricos intermiscere optimum duxerunt, quibus spectatores aliquantulum exhilararent. quare (ut ait Horatius) agrestes Satyros nudarunt, & incolumi gravitate jocum tentarunt, ut illecebris & grata novitate spectatores morarentur. Placuit hoc diu Graecis, Aeschilo, Euripidi, Sophocli, Aethaeo, ceteris. Euripidis Cyclops exstat Satyricum drama; quod luctuosum, a Tragica persona,

quas

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

quae ingentem ea-amritatem patitur, & a qua inscriptio: ridiculum & falsum, a Satyrorum lufibus immixtis. ideo inscriptionem geminam dabant. talis enim *Aphydamantis Hercules Satyricus; Achati Alcmaeon Satyricus, & Puleanus Satyricus.* Admischebant etiam cacteris tragoediis hujusmodi ludica, ut ancliarium quoddam aduentitium; non ut necessariam operis partem: inaeque factum, ut, cum ipsis scriptis tragicis non edita in lucem, postmodum interierint. Severior deinde Criticorum trutina, has Satyricas insertiones improbavit, licet sero s fortassis paullo ante Aristotelis aetum; qui hoc indicat, *ἐν δὲ τῷ μυθῷ ἐκ μὲν κῆρυ μύθων & λήξεως γυλοίας, διὰ τὸ ἐκ Σατυρικῆ μεταβαλεῖν εἰς ἀντιμετωπῶν.*

Athenaeus
lib. 10. c.
1. lib. 4. c.
23. & lib.
14. c. 19.

Lib. de
Poet.

Ad haec ad magnitudinem ab exiguis fabulis, & a ridicula dictione Satyris exclusis ad gravem habitum provecta, sero tandem quievit. Latini postea placuit genus illud Graecae Satyrotragoediae: nam fragmenta quaedam ex Danaë, Protesilao, Laodamia, Centauris, Atalanta, & aliis, hujusmodi quid subindicant. An tamen Latini Satyras puris tragoediis ut ἀνέρε δῶν quaedam immiscuerint & interjecerint, mihi nondum liquet. Nec arbitror Menippeas huc reducendas. hae namque non Satyrotragica dramata, sed purae putae Satyrae, nisi si quae eventu tragica, ut nonnullae Parronizanae. Nostros temporibus, inter Histrones & Scenicos Italos, viget hoc genus Satyrotragoediae; non quidem purum putum illud vetus, sed quod lenitum Bucolicum suavitate, Pastoritias, appellant. tragoediae singulis actibus unum Bucolicum drama interferunt, quod aliqua ex parte cum tragoediae illius sensu cohaereat. Vulgo praeterea, qui Latinas fabulas exhibent; ridicula & jocosia multa, gravibus actionibus immiscet, ut spectantium animi relaxentur. vix enim patiatur haec aetas solidam tragoediam: fucari illam mavult inani quadam petulacae jocositate. Quod, quia pervicere mores, & praescriptum quodammodo, ut plane probare non possum, ita nec improbare penitus ausim. Duo dumtaxat monendi videntur Hilaro-tragoedi nostri: ne vernacula & barbara commisceant; & ne nimis ridiculis, vel lasciviis fractis abutantur, memores hujus Horatiani;

Verum ita riores, ita commendare procaces

Conveniet Satyros, ita vertere seria ludo,

Ne quicumque Deus, &c.

Summa. judicium his in rebus, regulam ac normam esse. Sed an ulla tragoedia, soluta oratione scribi queat? censo non temere id admittendum: etsi Cratesem Robortel. Thebanum Tragicum memorent id fecisse: & sane propterea tragoedia esse non d. finat. Rectius nostri, Tres Graecos superstites, & Senecam imitabuntur. rust. poet. ex Suidæ & Laertio.

CAPUT III.

Quoruplex sit tragoedia.

Si aetatem spectes, tragoedia alia vetus est, partim *Disbyrambica* (nam ex *De his co-* Disbyrambis fluxit tragoedia, teste Aristotele) partim *Satyrica*, quae mihi *piofe* aliud fuit, quam chori continuum carmen, admirandum aliquem eventum conti- *Myntur-* nus lib. 3. *neis;*

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

nens; accessit postea altera persona, quae alternis responderet; mox tertia; denique sic actio excrevit, ut quinque actus expleverit: alia recentior est, quae sales cum satyris rejecit, *Dithyrambum* vero, ut partem dumtaxat operis, idque raro admisit. *Joculum* etiam fuit illud in quo plerumque quibusdam veris assumptis fingebantur, ut *Agathonis* *ἀνθρ*, de qua *Aristoteles* de *Poet.* *Aelianus* var. *hisor.* lib. 14. *Aspinaeus*, *Lucianus*, & alii. Si loci ratione malis dividere; alia erit Latina, quae & Praetextata, ut *Octavia*, & veterum *Brutus*, *Decius*, *Paulus*, *Scipio*: alia Graeca, quales *Senecae* novem. A genere argumenti, duplex quoque tragoedia: quaedam pura, quae sola nomen meretur: alia mixta, quae salibus dispersa, vel prospero exitu clausa, in quo genere *Aeschaeus* excelluit. *Aristoteles* quatuor species prodidit, *πικρὸς γένος*, implicatam eventibus, & *περίποισις*, qualis est *Oedipus*; *παθητικόν*, affectuosam, qualis *Hippolytus*; *ἡθικόν*, moribus formandis institutam, ut *Sophoclis Philoctetes*, denique *θεωκωμικόν*, in qua ab humanis rebus aliena spectantur, & *Deorum* colloquia inferuntur, ut *Prometheus* victus *Aeschyli*. priora duo genera maxime tragica sunt, in quibus haec decem Latinae versantur. *Scaliger* lib. 1. cap. 8. etiam Grammaticae cujusdam meminit, quae inutilis est, & ad impuras pertinet.

CAPUT IV.

De partibus Tragoediae, quas vocant *ἔξ ἢ μέρη*.

PARTES tragoediae, juxta *Aristotelem*, considerantur, vel penes molem seu quantitatem, vel penes naturam & qualitatem; *ἔξ τὸ ποσόν*, & *ἔξ τὸ πῶς*. Molis partes dividimus in actionem scenicam & choricam. Scenicam *Aristot.* *Poet.* c. 1. striones peragunt, & argumentum propositum exhibent, & constat actibus tantum quinque, ex *Horatii* praecepto; Neve minor, neque sit quinto productior actu. Actus Latini, *ἀγῶνες* Graeci, ab agentium imitatione. *ἐν τῷ μὲν πρώτῳ ἀγῶνι*, quod agentium & negociantium mores imitentur. Sunt autem quasi singula tragoediae membra, quibus singularem partes illius exhibentur. Hinc patet unumquemque actum partem aliquam fabulae absolvi debere; ita tamen, ut a praecedente subsequens quodammodo trabatur, utque res non dissipata, sed apte distributa videatur. scio, quid alii, de actuum modo: sed ego nullos ultra septimam scenam productos apud veteres invenio; & quis bodie spectatorum ferat, si ad decimam usque singuli extendantur? Omnino namque curandum, ut totius tragoediae, intra unius potissimum solis vel paullo plus minusve, periodum actio sit; hoc est, uno ferme die absolvatur. Nam & *Aristoteles* hoc diserte praecipit, & veteres omnes fastidorum; & *Aeschylus* reprehensus, quod *Nioben* triduo exhibuisset, ut colligitur ex *Suida* & *Aristotele*. Rursus hanc actionem scenicam accuratius dividere possumus dupliciter. primo in *πρόλογον*, *ἡρώδιον*, *ἐξόδον*, & *χορεύον*: Deinde in *Προτάμιν*, *Επιτάμιν*, & *Καταστροφὴν*. Prologi nomen late sumimus; ut commune tragoediae & comoediae; nam pressus, *προπῆλαις*

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

phasis in tragoedia; quod prologus in comoedia, exordium in oratione, prooemium in caeteris; pars scilicet, quae primum chorum anteit, & quae patetis aditus ad fabulam. ea ut plurimum extra fabulam est, licet non semper, ut in Hercule Furente apparet; ubi Junonis aëlio nec omnino in fabula, nec prorsus extra fabulam. Epifodium, secunda pars tragoediae, complectitur id omne, quod intra choros est, ut sunt plerumque secundus, tertius, & quartus aëlus: atque ita plerumque tria in unaquaque tragoedia sunt Epifodia. Nam cum principio tragoedia tantum simplici choro (hoc est Dithyrambis) carmine constaret, ad augendum poema, tollendumque fastidium, excogitata, quae chorus interjicerentur, Epifodia, quasi introductiones ad ipsa cantica: ea sunt vel extrinsecus arcessita, ut in Hercule Furente, quaecunque ad Creontis mortem, Lyci tyrannidem, Megaerae & filiorum & soceri a Lyco pericula pertinent; vel in ipsa fabula nata, ut omnia quae Herculis ab inferis redditum consequuntur, usque ad Exodum. In Hippolyto Epifodia sunt, colloquia nutricis & Phaedrae, & utriusque cum Hippolyto & Theseo. In Thyeste, Aëtri & servi, &c; denique quicquid in tragoediis praeter rem, cum re tamen conjunctum, ad amplificandum ornandumque poema apponitur. At Exodum dicuntur, reliquum scenicae actionis, quod eventum & exitum fabulae continet, quo peracta spectatores dimittuntur; nempe quicquid ultimum chorum subsequitur: qualis est fere semper quintus aëlus. quia rarerent quintum actum chorus sequitur, nec nisi ut pars & interlocutoris personam gerens; ut ex Hercule Octaëo, Oedipo, & Octavia colligitur. Protasis prologi vice est, seu loco prophaseos; in qua saepe unus, saepe Sophocles & Aeschylus more duo colloquendo fabulam inchoant; & magnam argumenti partem, non omnem tamen declarant, ut in Phoenissis, Thyeste, Oedipo, Agamemne. huc spectat praeceptum illud Mynturni lib. 3. ut neque ab ultimis, neque a nimis remotis incipiat. exemplo sit Sophocles in Lorario, qui non ab armorum judicio, quae causa Ajacis insaniae, sed ab ipsa orditur insania; idem in Oedipo tyranno, non a Laii caede, sed ab oraculo illam expiari jubente; & Euripid. in Phoenissis. qui non a bello Thebanis illato, sed a pace per Iocastam frustra tentata; & in Alceste, non ab oraculo Admeti, sed ab illa moritura; & noster in Medea, non ut Ennius & Euripides ab Argus aedificatione, sed a Jasonis nuptiis cum Creusa; alias etiam semper vel ab ipsa re, vel a non remotis orditur. Protasis ergo fabulae priorem partem exponit, & periculum intonat, partem tamen potissimam retinet, ut ipsa suspensione & ignoratione spectatoribus aviditatem exitus cognoscendi ingerat, & rerum maximarum expectatione ad catastrophem usque lacet. Quod ipsum in Epitasis studiofus adhuc curandum. nihil enim aliud est Epitasis, quam ipsa involutio & perturbatio rerum omnium, in qua pericula, & irae, & minae crescant, & malorum praeparatio contineatur, mutatioque rerum, dubia quasi luce, incipiat se prodere. Magna hic cura & acri judicio opus est, ut tota series dramatum, quasi catenae amelli, cohaereat: posteriora ut prioribus, media prioribus respondeant, semperque unum ex alio quasi nascatur: ut nihil adducatur, quod non aut necessario, aut valde probabiliter consequi videatur. Epitasis ergo

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

sotum id continet, quod inter propositionem & conclusionem fabulae, hoc est inter protasim & catastrophem, intercedit. Catastrophe enim est, quae exitum argumenti & conversionem fortunae in melius, vel in deterius exponit, integra demonstratio & absolutio fabulae. In qua praeceptum Horatii observandum;

Ne prae fac Lamiæ vivum puerum extrahat alvo:

Ne pueros coram populo Medea trucidet:

ut supra, caedes, parricidia, cetera nimis atrocia, fœda, aut incredibilia, ab oculis removeantur, & quasi intus gesta, a personis idoneis, quibus maxima compertae sunt, quaeque misericordiam, terrorem, indignationem movere queant auditoribus, narrantur. fit tamen aliquando, ut tam atrox sit praeparatio in Epitafi posita, ut nequar satis assurgere catastrophe, nisi crudelia facinora in ipsa scena peragantur; quod in Senecae Medea contigit. Scio quartam partem a nonnullis adjici Prologum, sed ejus loco tragicis, ut dixi, protasis est, vel prophasis: cataclasis etiam, quam addunt alii, aptius ad epitafin reducitur. Igitur tres tantum partes tragoediae, & prologus cum prophasi, episodum cum epitafi, exodus cum catastrophe convenit. Hae porro partes, cunctae Scenicae sunt.

Myrturo.
lib. 1. Sc.
lig. lib. 1.
cap. 9.

* De exo- nam eboricum non habet partes, nisi singulos choros, de quibus suo loco.*

dio nihil
addo, quia
vere non
fuit pars
tragoediae.
vide comm.
antiquum
in Juron.
Act. 3.

CAPUT V.

De partibus Tragoediae, καὶ τὸ μὲν.

HAs Aristoteles Poët. cop. 5. quinque commemorat. μῦθος, ἦξις, ἀγώνισμα, διέξις, ἐξίσις, μελοποιία, fabulam, mores, sententiam, elocutionem, actionem, modulationem; sive, ut vertit Myrturnus, fabulam, mores, verba, sententias, speculationem, cantica; sive, ut Scaliger cap. 10. lib. 1. fabulam, mores, sententiam, dictionem, apparatus, melodiam. Fabulae Philosophus seriem seu translationem τῆς εὐσεΐας attribuit: translationi vero subijcit ἀπειρίαν, ἀναγνώριον, πάθος; quas singulas deinde explicat; ut ἀπειρία significet eventum vel exitum rei memorabilis, incredibilis, inexpectatae, quando actio in contrarium, quam putabatur, eventum exit; ut cum Corinthius senex laeta cupiens Oedipo nunciare, in magnas illum conjicit molestias, in Senecae Oedipo: ἀναγνώριον seu agnitio, quando ex ignotis noti, ut Orestes & Iphigenia, in Iphigen Aulidenſi, ex hostibus amici, ut Atreus & Thyestes, in Thyeste, ex amicis inimici fiunt, ut Phaedra & Hippolytus, in Hippolyto. πάθος vero, inquit, ἐστὶν πένθος ἀπαλυντὸν ἢ ὀδυνηρόν, actio calamitosa & molestiae plena, ut exhibitio vulnere, caedium, cruciatuum, sicut Medae parricidium, Hippolyti distractio, Amyntae praecipitatio, & similia. Fabulae ergo omnes vel sunt simplices, vel connexae vel patheticae. Simples vocant quae unam actionem complectantur, sine ulla agnitione, sine ulla rerum quae aguntur mutatione inexpectata, ut Eurip. Medea, Antigona, Hecuba, & Aeschylus fere omnes, & Senecae Medea, & Octavia. Connexae sunt, quae vel agnitionem, vel inopinatam mutationem referunt, vel rem utramque ex ipso rerum contextu ita

Myrturo.
lib. 3 de
Poët.

ne-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

*memam, ut ex his quae eveniunt aut sit necesse, aut sit verisimile sic evenisse; ut apud Eurip. in Iphig. Taurica, & in Ione, apud Senecam in Oedipo, & in utroque Hercule. Patheticas nominant, quae per caedes, per vulnera, per supplicia, & huiusmodi, tristes exitus habent, ut Medea, Hippolytus, Thyestes, & fere omnes Senecae; cuius pleraeque fabulae mixtae sunt ex com-
mentis & patheticis. haec de fabula.*

Mores & personas recte Tragicus exprimit, si cuiusque indolus, ingenium, institutum, affectus, consuetudinem, quae verbis, quae actione declarabit, iuxta Ciceronis 3. de Orat. & Horatii in Arte ad Pisones normam. Moribus connexae sunt perturbationes; quibus ita se affectos, qui agunt, demonstrant, ut miserationem, terrorem, iram in auditorum animis accendant. Ad mores pertinet, mites, asperos, liberales, avaros, intemperantes, modestos, probos ac improbos proponere; ad perturbationes vero, infelices, miseros, calamitosos. In Hippolyto vides expressum pudici, rigidi, severi adolescentis ingenium; in Phaedra, improbae amantis, nimium se demittentis effugium; in Thesco, principem trucem, irae impotentem, praecipitem, in quo tamen paterni amoris igniculi nondum penitus extincti: in Atreo, tyrannus vindictae cupidus, immanis, crudelis, perfidus, & quales hodie (probi dolor) nonnulli, exprimitur; in eo cum quo tyrannus consilia communicat, fidi & probi servi indolem cernimus; in nutrice Phaedrae, fidem alumnae, vel ultra aras, at impudentem & sceleratam animum: atque ita deinceps de ceteris personis earumque moribus, deque perturbationum exemplis, fusissime Mynturnus d. lib. 3. a pag. 192. & postea de movendis affectibus, locisque ad id idoneis; a pag. 241.

Elocutio, sive dictio perspicua sit oportet, non humilis tamen, nec abjecta. Perspicua erit, si propria, & pene cum rebus ipsis nata. Lecta verba & illustra consellanda, quae plenum quiddam & sonans auribus ingerant; obsoleta & abjecta abijcienda. quanquam interdum prisca quaedam, & quae nunc in bonore non sunt, augere videntur orationis dignitatem; ut apud Senecam, cilepere, cludere, anquirere, obducere, sublimus; apud Virgilium, mi, olli, aestutum. Perspicuam praeterea reddes orationem, si nihil deficiat, nihil redundet, nec nimis longo ambitu conclusio circumferatur; ambiguitas, obscuritas, loquacitas, vani & vacui verborum ductus fugiantur. at inusitata, peregrina, novata, translata, si modice adhibeas, dici nequit quantum ornatus addant, quantumque dignitatis adjiciant: splendent enim & relucent ut sereno coelo stellae nocturnae, ridet ut verni viridanti in prato flores. Inusitata quidem velim intelligi, non quae nostra temeritate consinguntur, sed quae aurea illa Augusti aetate, & paulo post ad Trajanum usque, ejusmodi ducebantur, & e bonis scriptoribus postmodum recepta fuerunt, quamvis nunc plerisque incognita, obsoleta videantur. Peregrina voco, quae classici scriptores, vel ex Graeca vel ex alia lingua sunt mutuati; non quae hodie Galli, Hispani, Germani, Itali, patrio in solo nata, Latii jure donare conantur: novata, quae veteres aut derivatione, aut litterarum, syllabarum additione, vel detraktionem, aut alia ratione (de quo Mynturnus consulendus a pag. 449.) novarunt: tralata quae dicantur notum est; quorum species

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

a pag.
454. &
p. 464.

cies ab eodem Myrturno quivis potest petere, ut *¶* numeri, *¶* structurae, quomodo sit interpungenda oratio, rationem. Accedet denique nova lux elocutioni, si verborum *¶* sententiarum figuris comatur *¶* varietur oratio: nam ista quasi color *¶* habitus sunt orationis. sed ea tractatio communis est poësi universae. *¶* ad Rhetores pertinet. Pete, si lubet, a Myrturno lib. 6. a pag. 509. de exornationum vero locis a p. 538. de variis etiam dicendi generibus a p. 548.

Sententiam ex Aristotele idem d. lib. 6. describit, qua vir gravis, earumque rerum de quibus agit peritus, non quod lubeat, sed quod sequendum sit, ut praeflantius, *¶* quod ut deterius fugiendum, univérse non singulatim pronunciat. hae vel rationi subjunguntur, vel subjunctam habent rationem; vel solae sine ulla ratione sumuntur, quia simplices sunt, *¶* cuius credibiles. Robur accipiunt si a semibus *¶* gravibus viris dicantur, vim amittunt, quando ab adolescentulis vel mulierculis pronunciantur. cavendum ne palam falsae, ne ineptae, ne perplexae, ne obscurae sint, ne saepius *¶* passim, sed suis tantum locis collocentur. Nec vulgares *¶* concisae omnino improbandae. aptissimae namque sunt diverbiis (sine quibus friget tragoedia *¶* hebetatur) quod adversus eas facile sit cuique, prout institutus affectusque est, disserere. Aenigmaticae quandoque, sed rarissime admittuntur.

Immerito
id in Se-
necae tra-
goediis
quidam
reprehen-
dit.

Spectatio sive apparatus, uerò *¶* *τὸ θέαμα*, potius alterius artificis videtur, quam poëtae. Spectat enim ad Choragum, propter machinationum *¶* instrumentorum, rei ob oculos exhibendae necessariorum, constructionem. Debet tamen hic artifex a tragoedo instrui *¶* doceri, ut apta sint illa *¶* accommodata actioni, ut puta quando Medea in aërem a duobus draconibus sublata rapitur, quando Juno ex theologia loquens inducitur; quando Myrrha in arborem mutatur. Decorum etiam in personarum habitu servandum, ne miser puerilis, felix pullis, senex juvenilibus, plebejus purpuratis vestibus induatur, sed pro sua singuli conditione exornentur. qui locus elegans est, *¶* a Myrturno ita copiose tractatus lib. 3. de poëta pag. 242. ut ineptus sim, si brassicam hanc recoctam vobis apponam.

Restat Melodia, quae, ut advertit Julius d. c. 11. prorsus aliena est ab ipso poëta, nam quoad sonum, ad modulatorem; quoad gestulationem, quae interdum cantui adjicitur, ad saltatorem; quoad actionem, ad histionem pertinet.

CAPUT VI.

De personis tragicis.

PERSONAE tragicæ primarum, secundarum, vel tertiarum partium sunt *πρωταγωνισαὶ, δευτερογωνισαὶ* (quos Aeschylus) *¶* *τριτογωνισαὶ* (quos Sophocles addidit.) Primis praecipuum tragoediae pondus incumbbat, *¶* his etiam cedebant voce reliqui, etiam si plus poterant, ut Cicero docet, *¶* Plautus; *¶* ex iis, aliisque praeterea Budaëus in Comment. ling. Graec. *¶* Caëlius lib. 5. antiq. lection. Personae vero omnes vel sunt actuum, vel chorum. Actuum personae, scenicae, chorum, choricæ vocantur. Scenicae introducuntur, qui-
bus-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

*Insanque miserabile, horrendum, vel admiratione dignum quid eveniret, bo-
 ni, improbi, hostes, amici, affines, alieni, cives, peregrini. In quibus id
 observandum monent, ne ultra quam quinquies eadem persona egrediatur, ut Do-
 matus jubet. Davus tamen in Andria saepius exit. Quamvis tamen in sce-
 nam plures simul personae prodeant aliquando, tres tamen loqui tantum par est,
 Horatio Censore; — nec quarta loqui persona laborat. credo, ne loquen-
 tium multitudo confusionem pariat, & mentem auditorum in diversa distrahatur.
 Diomedes tamen lib. 3. admittit quattuor interlocutores, sed addit non frequen-
 ter faciendum: Plautus hac in re, ut in aliis plerisque, exlex est. Tutius reor,
 si quartam non admittamus, nisi minimum quid vel secum, vel cum alia perso-
 na obiter loquentem, quod apud Terentium observavi in Andr. act. 3. & 4. &
 Senecam in Troade & Agamemni. Expediet etiam eandem aliquando personam
 aliquot actibus in scena relinquere, dummodo taceat. sic Senecae Medea videtur
 per actus aliquot e scena non abivisse, & Hecuba Euripidis non paucioribus ante
 fores humi jacuisse. Vitiosum enim foret, si vel minimo momento scena nuda
 remaneret. quare prospiciendum, sub actibus singulis, ne, donec absolvantur,
 personae omnes ita discedant, ut nulla in theatro reliqua maneant; sed semper
 aliqua relinquenda ad actionem continuandam, & prudenter aliae sufficiendae,
 quae cum remanentibus colloquantur. Unoquoque autem actu finito, tunc om-
 nibus personis scenicis discedentibus, recte theatrum nudatur, ut chorus vi-
 ces suas obeat, non raro tamen si res postulat, personarum aliqua, cum cho-
 ricis locutura, non tamen cantatura, nisi forte ut praefica, remanet. Por-
 ro hic se commodum offert illa dubitatio, an coelites in scenam inducendi?
 ait Plato, negat Aristoteles. placent qui sententiam dividunt, ut Comici id
 nulla modo liceat, quod Plautus ipse in Prologo Amphitryonis non dissimulavit:
 tragicis tum demum concedatur, cum, ut ait ille, — dignus vindice nodus
 incidere. — veluti quando enarranda, quae homini fas non est scire, ut
 sunt futura, & praeterita prorsus oblivione sepulta. quod in protasi quidem con-
 tinget, quando postea nunquam, vel non ita commode fundamentum totius actio-
 nis jaceretur; ut apud Eurip. in Alceste, Troad. & Hippolyto coronato,
 Sophoclem in Ajace Lorario, nostrum in Hercule Fur. in Epitafi sit eisdem
 de causis, si se potius illic offert opportunitas: in catastropha quoque; cum se a-
 liter fabulae exitus explicare nequit, ut in Euripidis Hippolyt. & Ione, in Se-
 necae Octaeco. hoc enim Plato in Cratylo, & Cicero lib. 1. de nat. Deor. per-
 miserunt. Rarius est, nec imitandum, quod aliquando major totius actionis
 pars Deo tribuitur, ut apud Aeschylum in Prometheus vinceto, & Euripid. in
 Bacchis. Ex hac consuetudine natum proverb. Graecorum, Deum ex machina
 loqui. Quod de coelitis introducendis dixi, idem de inferis accipiendum, ut
 in quavis actionis parte, si res poscat, evocentur; non ex machina, sed ex loco
 unde ceterae personae, vel potius hiant & deducto tabulato, quasi ex terrae vi-
 sceribus prodeant: sicut apud Eurip. prodit umbra Polydori in Protasi, apud Se-
 necam in eadem Megaera & Thyestes: at in Octavia, prodit Agrippina in Epi-
 tafi. Ceterae personas tragoeidarum (ut dixi) illustres & graves esse debent,*

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

ut Reges, Principes, Duces, Vates, Sacerdotes, &c. praecipuae quidem, quibus fabulae pars potissima quasi fundamentis incumbit: nam & aliae minus illustres personae, ut servi, nuntii, pastores, nutrices, rerum gestarum ordine exigente, solent inseri. Quod si his vilioribus personis praecipuae partes attribuerentur, ex Palliatis vel Praetextis, in Tabernariis fabulae degenerarent.

CAPUT VII.

De Choris.

CHORUM definiunt partem tragoediae inter actum & actum. non satis apte. quid enim si post ultimum actum ponatur? placet ergo, quod Scaligero lib. 1. cap. 9. ut chorus sit pars fabulae post actum introducta cum conventu. Est velut altera fabulae pars, constans praeter histriones certo personarum numero ex viris aut feminis, urbanis vel rusticis, pro argumenti varietate, interponendi chori causae, vel festivitas, vel ornatus & pompa, vel ipsa necessitas: ut cum scenicus sermonem conferret, vel alia aliqua, quae muneris ejus erant, exsequeretur. quando in ipsa actione chorus intervenit, loquitur in ipsa statim parodo. nam quod in Oedipode Tyranno Sophoclis in prima parodo chorus non loquitur; id fit quia proprius chorus non est, sed puerorum qui una cum sacerdote ab aris recedunt, (ut notavit Robortellus.) alias, inter actum & actum canit, aliquando bonis favens, ut Eurip. Iphig. Aulidensi, & Senecae Hippol. vel amicis consulens, apud Senecam Octavia & Eurip. Oreste; vel iratorum impetum refrenans, ut Sophocl. Ajace, Euripid. Electra & Heraclid. Senecae Hippolyt. vel secreta tegens, Eurip. d. Hippolyt. vel Deos laudans, ut Oedipo & Agamemni. vel denique pro miseris preces fundens, aut superbis diras increpans. quae breviter Horat.

Actoris partes chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat & haereat apte.
Ille bonis faveatque, & concilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timentes:
Ille daples laudet mensae brevis, ille salubrem
Iustitiam, legesque & apertis otia portis:
Ille tegat commissâ, Deosque precetur & oret,
Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.

Sed & quando calamitas tanta, ut consolationem respuat; tunc ea omissa luget cum lugente, ut in Oedipode tyranno Sophoclis, & in Hercule Oetaeo Senecae, & in Troadibus, & Octavia. Choros dictum est, principio tragoediae & comediae communes fuisse; a comicis relictos, tragicis proprios factos. antiquissimi Satyris constabant, personis hirsutis, nudis, & hircino more comam struentibus, ut auctor est Etymologus, & Horatius;

Mox etiam agrestes satyros nudavit, & asper

In-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Incolumi-gravitate jocus tentavit, eo quod
Illecebris erat, & grata novitate morandus
Spectator.

non diu haec obscenitas vixit. repudiati Satyri, & aliae, pro ratione fabulae
quae agebatur, cujusvis aetatis, sexus, conditionis personae receptae: quarum
numerus scribit Diomedes lib. 3. definitum non esse. Aeschyli tempore quinquaginta
personas recepit: ut assertunt Victor lib. de Comoedia, & Pollux lib. 4.3
sed cum ille tot Eumenidibus introductis Atheniensium coronam consternasset, le-
ge lata sancitum, ut pauciores adhiberentur. Non ergo sponte minuit Aeschylus
chorum: sed causa fuit, cur Atheniensium lege minueretur. Sic enim illud Ari-
stotelis, ἡ τὰ ἑξ ἡμεῶν ἡλικία, & quae circa chorum sunt imminuit, ad quod
nihil vir doctissimus in commentar. putarim accipiendum. ita aliquamdiu chorus
duodecim personis constitit: deinde Sophocles tres addidit, unde coepit quindecim Vide Pol-
labere. has in duos ordines dividi solitas ajunt. nam Cyclicus ille chorus apud lucem d.
Xenophontem in Oeconom. ad tragicum non spectat, sed ad ditthyrambicum poet.
ma: ejus haec forma:

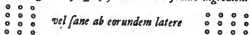
In tragœdiis chori ingrediebantur vel hoc modo:

Et hoc ζυγόν seu jugum vocabant, retento prisca nomine: quia prius in duas Scalig. lib.
tantum partes dividebatur chorus. vel ingrediebantur quini tribus ordinibus; 3. poet.

quod ζυγόν sive versum nominabant. priore modo & ζυγὸν per juga ingredi, po-
steriore & σάτυρον per versus dicebantur. Hos ego ordines una cum quindecim per-
sonarum numero introductos puto. nam quando incerta & nimia illa Aeschyli
multitudo vigeat, arbitror singulos, vel sane binos Orchestram ingredi solitos;
quando duodecim tantum, ut ab Aeschyli obitu, usque ad Sophoclem obtinuit,
arbitror ternos ingressos. atque ita intelligo quod Etymologizistes scribit, chori for-
mam tetragonam fuisse, scilicet vel a fronte ingredientium.

vel sane ab eorundem latere

non enim video quomodo aliter ab errore scriptor ille vindicetur. Singulos sive
stراتiam credo quovis tempore ingredi potuisse: raro tamen id factitatum, nec,

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

nisi vestium dissimilitudo, vel qua alia causa bortaretur. Semper etiam licuit chorum in duas partes dividere, idque *διζοεια* dicebatur, ipsae vero partes seu Cantica, quae tum alternatim proferebantur, *ἡμυζοεια*, & *ἀντιζοεια*, teste Polluce. Sic ergo distributi, peracta protasi (nam insolens est fabulae initium a choro duci, ut apud Aeschylum in Persis, & Eurip. in Rheso) solo * choroago praecedente, chorici subsequerantur, a sinistra quidem theatri parte egredientes, si urbana multitudo constabat; a dextra vero, si rustica, & peregrina, & ad choragi vocantur, movebantur, consistebant, lugebant. Movebantur in ingressu & aditu: consistebant calamitatem canere incipientes: lugebant & miserabantur, quando suam vel communem miseriam deplorabant: suam, in Troadib. & Herc. Octaeo; communem, in Oedip. chori prima persona, coryphaeus, secunda, *ὑφ' αὐτοῦ*, tertia, *τεταρταῖος* vocatur, ut docent Didymus in Pindarum, & Faustus Victor. lib. de comoed. Coryphaeo itaque incitante, chorus in hanc atque illam partem movebatur, primum quidem a dextra in laevam, imitatione primi coelestis orbis, qui ab Oriente in Occidentem volvitur, quem motum *σφοδρῶ* vocant: deinde a laeva in dextram, ad similitudinem stellarum errantium, quae contrario motu ab occasu in ortum nituntur, qui reditus *ἀντιστροφῆς* nuncupatur: postremo cum ista vestigia sua relegissent, in medio, & quasi in conspectu Deorum consistebant, terrae situm in tanta coelorum rotatione immobilem significantes. semper autem ita se moventes, & quasi saltantes, simul concinebant. canticum autem quod durante *σφοδρῶ* canebatur, *ᾠδὴ* vocabant: quod dum *ἀντιστροφῶ* concinebant, *ἀνταδὴ*; quod stantes concinebant, *ἰταδὴ*, ex *ἡ ἰταδὴ*, quia prioribus accineretur. Hunc morem a Thesio ex Creta redeunte in memoriam in torti & flexuosi labyrinthi institutum vult Victorinus. Chorum ad tibiam olim canere consuevisse, ex Horatio constat, & aptum fuisse concentum, si cum praecedente magistro conveniret, numeris & modis ejus respondens, docet ex Xenophontis Oeconomico. Columella; item si luctuosum harmoniae genus, moestum, flebile, summissum, pacatum, minime incitatum, ipso sono calamitatem prae se ferret. Omissio quoque cantu, chorus interdum loquebatur, idque vel loquente uno pro omnibus, vel pluribus simul, vel etiam cunctis, ut Diomedes notavit lib. 3. addens tunc omnes loqui debere, quasi una voce confusa, & concentum (sic respono) in unam personam reformantes: & hoc voluit Aristos. dum asserit chororum tanquam unum actorem aestimari debere. Ut plurimum tamen unum loqui expediret, idque in fine vel initio actus, si id fiat ad alium connexionem, & alio id genere versum, quam quo canentes fuerant usi, ut videre est apud Sen. in Her. Fur. act. 1.

Sed moesta venit, &c. & in Oedip. act. 1. & in Agamem. & alibi: vel, si necesse sit, in mediis actibus, ut in Thyeste. tunc tamen summo opere cavebis, ne intempestive intercinat,

Quod non proposito conducat & haereat apte.

Ex quibus chori officii quattuor illae partes natae, quas quidam choro tribuunt, *πρόσδο*, primus in theatrum ingressus; *ἐπιπρόσδο*, iteratus ingressus; *ἐξόδος*, finalis egressus; & *μεσότης*, medius digressus, quando scilicet in me-

* Choro-
agus erat
dux chori,
eique cu-
rae chori
ducendi,
& redu-
cendi, &
ornamen-
torum af-
servatio
suppedita-
tioque.

Videatur
Lambinus
in Horat.
purare
perpetuo
unum
dumtaxat
loqui de-
bere: sed
fallitur,
nec voluit
id Aristot-
eles.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

medio fabulae utramque in partem chorus digrediebatur. sed Aristotelem sequor, qui concisus, & agnoscit tantum *παῖδος*, *σάκκος*, *νύμπος*: ut *παῖδος* sit, prima chori locatio sive expositio; *σάκκος* seu statarius, ipsum chori canticum; *νύμπος*, communis chori & scenicorum, qui in theatro remanserunt, lamentatio. Postremo his peractis, chorus eodem quo ingressus fuerat ordine, egrediebatur, non tamen semper totus; sed ut plurimum chori pars dimidia in scena permanebat: tum ut vel inter se, vel cum spectatoribus colloquerentur, & futuris viam aperiret, tum ne unquam scena vacaret. Interdum totam fabulam claudebant; quod quando faciebant, graves quasdam & splendidas, sed perbreves sententias pronunciare consueverat, ut fit in Euripid. Hecuba, & Iphigen. Nonnunquam a choro intus aliquid gerebatur, quod in theatro exaudiretur, quod *παρὲν ὄν* vocabant, ut facit ranarum chorus apud Aristophanem: sed existimo hoc a tragoediis alienum. Quod si quae poeta loqui astantibus instituit, ea transiens chorus enaret: transitionem muncupabant: sed ea tragicis minus frequens est. Uti Sophocles in Hippone, & Euripides in Danaë, teste Polluce lib. 4. cap. 16. Chori mulierum vel virorum fuisse, quia pueri minus idonei, propter aetatem & rationis infirmitatem in rebus agendis & cognoscendis: quare munia chori nequibant exsequi. Apud Sophoclem in Oedipode tyranno, pueri illi cum sacerdote hymnum concinunt ut Deum placeant, chori vero vicem non ipsi, sed senes Thebani funguntur.

CAPUT VIII.

De apparatu tragico.

APPARATUS iste, vel personarum est, vel loci: personae scenicae, vel choricæ sunt: utraque, pro saltationis & actionis diversitate, variis modis exornandae. Scribunt Phrygiam Dithyrambis, Lydiam Musicam comoediae, Doricam tragoediae propriam fuisse, & auctore Plutarcho utramque suum peculiare saltationis genus habuisse. Unde non raro legimus Nioben & Capaneæ saltatos. quare conjicio, paratus revocare si quis aliter me doceat, tragoedias solitas saltari, non a planipedibus, qui nudis pedibus vel in tenui socco extra orchestrae agebant; sed in orchestra a mimis *ἰερωδοιδαμόνων*, qui planipedibus paulo digniores. Exhibendae tragoediae duo fuisse modi, saltatorius, & ut ita vocem, gradarius: hoc, utebantur quando personae suas partes viva voce agebant; illo, quando histrio seu tragoedus res gestas solo corporis motu exprimebat, quo pacto Nero Herculem Furientem egit. Saltatio tragica *ἱμνῶν* & *βυβλίου* saltationis species multas invenere Aeschylus & Telestes; qui hac in re excelluit, ut & Batbyllus, & Pylades (de quibus videndi Pollux lib. 4. Athenaeus lib. 1. & Plutarch. lib. 6. Sympof. c. 8.) & ille incertus tempore Neronis (forte, Latinus) de quo & Demetrio mira Lucianus in lib. *Ἐξήντην*. hic mos, altero relicto, paulatim abiit in desuetudinem. De gradario itaque seu ambulatorio & vocali dicendum, non de muto illo & saltatorio. Personæ agebant, hoc

Natalis
l. 1. Mytholog.
c. 4.
Plutarchus lib. de Musica.
Robortell.
in poet.
Arist. p. 15.
Sueton. in Neron.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Persona
est vultus
fictus seu
larva.

est, personis tecti, ut ex Aristotele & Demosthene probe Lambinus; sed hoc ultimo. nam primo minio foedati, postea cerasa faciem oblitii egerunt, ut Suidas de Thespide scribit, & addit postmodum illum portulaca faciem obtexisse, denique personae ex solo linteo confectae usum invenisse, quod & Diomedem videtur lib. 3. certius tamen personarum inventum Aeschylus debere. quavis enim nonnulli personarum & scenae ornatus initium dedisse Oberilum circa Olympiadem LXXIV autumant; iidem tamen non adimunt inventionis laudem Aeschylus, cui praeter Syrma, & personam, cothurnum quoque Porphyrium in Horat. asserit, & plura praeterea Philostratus in vita Apollonii, quae suis locis referuntur. Ut ut est, schema, & vestis habitus ornatusque, pro qualitate fortunae, vel personae agentis, aetate, moribusque varius erat. Communia tragicis omnibus; Syrma seu ciclas oblonga & humum verrens; item cothurnus, seu, ut Thomas Magister, Pollux & Ammonius vocant, ὑψατά vel ὑψάδια, calceamenti altioris generis, quod (ut loquitur Terull. lib. de spectaculis) tragoedos extollebat: crediderim simile illi, quo Hispanienses feminae utuntur, vulgo chapines dicunt. Suadet hoc Juvenalis illud:

— Breviorque videtur

Virgine Pygmaea nullis adjuncta cothurnis.

Scalig.
l. 1. c. 16.
Myrtur.
l. 3. Lilius
Dial. de
Petr. 16.

Personae cuique proprias vestes enumerant Scalig. lib. 1. poet. & Myrtur. mutati a Polluce lib. 18. Onomast. cap. 19. quibus hoc tantum addiderim, notatum Lilio, Ulysses semper solitum induci palliatum, ob singularem forte sapientiam & astutiam; Achillem & Neoptolemum, quod nunquam se Agamemnoni subjecerint, neque ejus bello Trojano imperium agnoverint, diademata, sed sine sceptro, gerentes.

Reliquum ut de theatri structura & ornamentis nonnulla, de quo fusissime egisse video Pollucem lib. 4. cap. 19. Vitruvium lib. 5. de architect. a cap. 5. usque ad 9. D. Isidorum lib. 18. Orig. cap. 39. cum tribus seqq. Cassiodorum l. 4. Variar. epist. ult. & recentiores Budaeum Annotat. priorib. in N. Politianum in Miscellan., Rhodiginum in Antiqu. lib. 5. cap. 8. Scalig. d. lib. 1. & Lilius d. dial. 6. a pag. 708. quare nonnulla tantum mihi delibanda. Primo theatrum ex nudo cespite erigebatur: de quo Cassiodorus ita scribit. Theatri frons scena dicitur, ab umbra luci densissima, ubi a pastoribus inchoante verno tempore diversis sonis carmina canebantur. ibi actus musici & prudentissimi seculi dicta sternerunt. Deinde artificiosum theatrum, & sumptuosum fieri coepit, cuius partes praecipuae, scena, scalae cum ordinibus sedilium. de cavea & scalis

Vide Amphitheatralia Iusti Lipii.

nihil hoc tempore dicendum. Scena triplex fuit, tragica, columnis, fastigiis, signis, reliquisque notis palatinis magnifice apparatus; comica, aedificiorum privatorum specie, januis, fenestris, menianis apte instructa; & satyrica, arboribus, speluncis, montibus, & cetero decore agrorum, topiario opere deformatis. Proprie loquendo scena vocatur interior tabulati pars, in qua latebant actores, prius quidem aulaeis tecti, posterius supparis (ut in Donati codicib. legitur) vel potius spariis, quae Festo veli mimici genus: haec scena fuit aliquando aurea, ut Petreji; vel argentea, ut Antonii & Nurenae; aliquando marmorea, ut

Scav-

Donati
locus.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Seauri; aliquando lignea; et eaque vel versatilis, ut Curionis, * vel ductilis, • Vide vel stabilis. Aliquando vero sumitur scena, pro quadam tabulati parte quae nonnunquam in proskenio excitabatur. Proskenium dicitur locus ante scenam porrectus, in quem scenici acturi prodibant. supra scenam episcenium erigebatur, seu podium. Ante proskenium paullo demissior erat orchestra: in qua ut plurimum thymele, sive pulpitum id esset; sive ara; et ut in scena histrionum, sic in orchestra chori partes peragebantur, auctore Polluce. quam orchestrae et scenae distinctionem potissimum Graecis in usu fuisse docet Vitruvius, his verbis: Ampliorem habent orchestra Graeci, et scenam recessiorem, minoreque latitudine pulpitum, quod λογίων appellat. ideoque apud eos tragici et comici actores in scena peragunt; reliqui autem artifices, nempe chorici et thymelici, suas per orchestram praestant actiones. Ita ut scena altior esset proskenio ejusque pulpitum, et isto humilior orchestra. Quibusdam fabulis in orchestra latere hemicyclum exstruebant, ad quem locum naufragi agebantur, vel in eo saltem urbes longinquae effingebantur. Dextra scenae parte peregrini et hospites egrediebantur; in sinistra, carcer erat; medium locum Regia obtinebat. Mediae parti duae praeterea portae adiunctae erant, quarum postibus, ornatus gratia, duae machinae affigebantur, ab usu ἑλιδίου dictae, nos versiles vel circumductiles appellamus, quibus repente inexpectati nuntii, peregrini, exules, aut cives postliminio redeuntes exhibebantur. ad laevam narrabantur, quae in urbe dicta factae fuissent, aut futura viderentur; ad dextram, quae foris. Laeva etiam porta Deos aquaticos emittebat. Eumenides et caeteri Dii inferi imis gradibus (ἀνταχθὺς vocant) exsistebant; umbrae et simulacra, ut Agrippina et Thyeste Senecae, scalis Charonii, quae non erant machinae, sed machinis similes. Unde necesse fuit, in Thyeste, utrumque simul addiberi, ut Tantalus ex scalis Charonii eodem tempore, quo Megera ex imis gradibus, prodiret. Dii superi ex improvviso machina quadam ex loco editi, ut opinor, supra episcenium, demittebantur: θεολογίων nominabant; non quidem ut plane in episcenio consisterent, sed quasi in aëre penderent; quae machina in comediis κρηδὴν juxta quendam, in tragoedia absolute μηχανὴν dicebatur. hac Juno in Hercule Fur. et Hercules ipse in Octaeco inducuntur. Aliud instrumentum νεφώς, quo in aërem personae rapiebantur, ut a Borea Oritbyia, ab Aurora Memnon, ab anguibus Medea. quamquam haec una cum curru alio illo machinae genere potuerit in sublime ferri, quod rectius (meo iudicio) alii non tantum in comediis, sed et in tragoediis usurpatum censent; quod a fide similitudine Pollux κρηδὴν vocatum scriptis; et uncus erat ferreus cum vinculis annexis attractum retinentibus, quibus posuere personae elevari, et semel in altum adductae, eoris postea per aërem ferri et sustineri. dicuntur enim ἰσμεν resses seu funes vehementius intensi, quibus per aëra Heroes Diique agebantur. His non dissimilis machina versatilis σφοδρίον, qua Heroes in Deos transferiebantur, ut Alcides in Octaeco. Aliud pegmatis genus fuit ἱερῶς sive ἱερῶς sedes quaedam sublicis elata, strata longioribus, deputata ut circumvolatus ostentaret ea quae secreto in aedibus patrata fuissent; ut in Thyeste Atrai patricidium, in Oedipo ejus excaecatio. Acrobatica erat machina scanforia: νε-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

*Quædam enim erat alia circumductilis, quæ fulmina excelsæ post scenam loco jactabatur; alia sub scena tonitru effingebat, quæ *Γερραίων* nominabatur; eujusmodi apud Festum Claudiana tonitrua. Fuere & alia *αὐτίμαλα*, quæ sponte ac minimo impulsu agebantur; fuere & *ὑποκαρακτὰ* quæ unius nervi vel fili conversione varius motus & usus præbebant; de quibus *Aristot.* in lib. de Mundo, *Apulejus* lib. de mundo, & *Gellius* lib. 14. cap. 1. Haec inter secretiora; publica vero & externa ornamenta scenæ fuerunt vela, parapetasmata & aulææ, sive carbasina, sive byssina, sive stellata; absci, picturae, tabulae, signa, fontes per sedilia ducti, ebur, argentum, aurum, sumptuosæ sparsiones, ut florum, croceæ aquæ, croci triti, scobis aureæ, & similia luxus immodici. Nobis ille apparatus amplectendus, qui quondam admirationem terrori & moestitiæ mixtam mentibus inferat, nihil tamen monstrificum vel portentosum contineat. Monstra enim quævis terribilia sint, naturæ tamen repugnant: tragoedia vero naturales & humanas actiones imitatur. quare monstra sunt removenda, & qualis in ipsa poemate terror animis ingeneratur, ad talem conservandum, retinendumque idoneus apparatus comparandus, ut actioni ipsæ quam fieri poterit maxime sit accommodatus.*

CAPUT Ultimum.

Aquo inventa & exculpta sit Tragoedia.

Scriptores præcipui, unde Tragici inferius laudati, excerpti a nobis (ne læpius nominare cogimur) hic bona fide nominati.

Græci.

Athenæus, Aristoteles, Clemens Alexandrinus, Justinus Martyr, Plutarchus, Sextus Empyricus, Secundus Philosophus, Maximus Tyrius, Eusebius, Lærtius, Galenus, Demetrius Phaleræus, Pollux, Philostratus, Hermogenes, Ulpianus Rhetor, Strabo, Pausanias, Stephanus, uterque Tzetzes, Harpocraton, Hephæstion, Hesychius, Eustathius, & Scholiastæ Pindari, Apollonii, Aristophanis, Hesiodi, Arati & Theocriti.

Latini.

Cicero, Plinius, & ceteri quorum sit mentio in fragmentis antiquorum tragicorum.

IN ultimum locum hæc disuli, quoniam de illis ante multos annos in adversariis non indiligenter egeram; sed nunc multis additis, accuratius tractanda. Plato in *Minoë* tragoediam antiquissimam fuisse docet, *Aristoteles* in *Pœt.* in *Peloponneso* a *Dorien* sibus inventam, & a *Dithyrambis* fluxisse, quibus initio solis constabat, ut ante docuimus. Verumtamen quis tragoediæ primus auctor fuerit, non satis constat. Natalis in *Mytholog.* nescio quem *Glaucum* nobis obtrudit; plerique cum *Horatio*, & *Donato* in *Terentium*, *Thespim Atheniensem*, qui scibus ora inungebat, vel etiam *minio*, & in *plaustris* astitabat: minui me-

mi-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

minit Tibull. lib. 2. eleg. 2.

Agricola, & minio suffusus Bacche rubenti,
Primus in experta duxit ab urbe choros.

fecium ceteri: Horatius:

Ignotum tragicæ genus invenisse Camoenæ
Dicitur, & plaustris vexisse poemata Theſpis,
Quæ canerent, agerentque peruncti fecibus ora.

Sidonius:

Pictum fecibus Æschylum secutus.

Theſpim, cum ita e plaustris aedicularum in morem contestis, quorum etiam apud Sidonium mentio est, fabulis recitantem Solon audisset, inhibuit, ne amplius tragoediam exhiberet, quod mendacium inutile existimaret, auctoribus Aristotele, Plutarcho & Laërtio. Suidas tamen docet ab aliis Epigeni Sicynio hanc inventæ tragoediae laudem tribui, a quo Theſpim secundum, vel etiam sextumdecimum statum nonnulli, referente Myturno lib. 3. Theſpis successores fuisse Phrynici & Aeschylus: ille mulieres in scenam introduxit; hic personarum usum & pleraque scenæ instrumenta excogitavit, ideo personæ, & pallæ honestæ repertor ab Horatio vocatur. sed ab iis inculte tradita, tandem Sophocles & Euripides, expolita & illustrata perfecerunt; de quibus, non tam quid ego (cui Sophocles excellit) quam quid Fabius iudicari, ascribam; Tragoedias (inquit lib. 10. Orat. instit. c. 1.) primum in lucem Aeschylus protulit, sublimis & gravis & grandiloquus, sæpe usque ad vitium, sed rudis in plerisque & incompositus, propter quod correctas ejus fabulas in certamen deferre posterioribus poetis Athenienses permiserunt: suntque eo modo multi coronati. Sed longe clarius illustraverunt hoc opus Sophocles atque Euripides; quorum in dispari dicendi via uter sit melior poeta, inter plurimos queritur. Idque ego sane, quoniam in præsentem materiam nihil pertinet, in judicium relinquo. Illud quidem nemo non fateatur necesse est, iis qui se ad agendum comparant, utilior rem longe Euripidem fore. Nam is sermone; quo ipsum reprehendunt, quibus gravitas & coturnus & sonus Sophoclis videtur esse sublimior; magis accedit oratorio generi, & sententiis densus; & in iis quæ a sapientibus tradita sunt pene ipsis par; & in dicendo atque respondendo cuilibet eorum, qui fuerint in foro disertis, comparandus; in affectibus vero cum omnibus mirus, tum in iis qui miseratione constant facile præcipuus & admirandus maxime est, ut sæpe testatur, & eum secutus, quamquam in opere diverso, Menander. hæc Fabius. Aristoteles c. 11. poet. censet Euripidem, tametsi aliqua parum recte dispenset, omnium poetarum maxime tragicum videri posse. De utroque Sophocle & Euripide tradit Origenes contra Celsum, ab Apollinis oraculo sapientes vocatos. De Aeschylis Philostratus, in Apollonii Tyanæi vita, cum artem tragicam confusam nimis, & crudelem immittemque videret, eam aliquantum moderatam. nam innum (sic enim Lilius Latine reddidit) choros contraxit, qui antea disjuncti fuerant: absulit & frequentes crebrasque histrionum responsiones: necs insuper in scena fieri vetuit, ne scilicet præsentem populo homines trucidarentur: addidit præ-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

terrea habitus heroicos, & ornatiores apparatus, item pulpita, quo e sublimi recitantes facilius & viderentur, & audirentur: quare Aeschylus Athenienses tragoediae parentem appellavere, mortuumque etiamnum in Dionysii vocabant. haestenus Philostratus. Eum Scholiastes septuaginta fabulas edidisse scribit, alii nonaginta volunt; septem supersunt; a Sophocle juvene viduum Plutarchus memorat. Sophocles, Sophili Colonei filii, tragoediae centum & viginti fuisse traduntur; quarum totidem (nisi fallor) quot Aeschyli, habemus. Hoc paullo junior, etiam si prior, mortem obiit Euripides, incertum quibus parentibus natus; in Ethicis Socratis, in Physicis Anaxagorae, (quem scenicum Philosophum vocant Vitruvius & Aibenseus) in rhetoricis Prodicus auditor; Parrone auctore, tragoedias scripsit, quinque & septuaginta; ut Lilius, duas & nonaginta sego praeter decem & octo, quot omnino exstant, (nam Rhesus Euripidis non est) possem non magno labore ex probatis scriptoribus Graecis & Latinis, quinquaginta & quinque nominare; quae si illis octodecim addantur, duabus exceptis, Varronis numerum aequabunt. Ita ex innumera Graecarum tragoediarum multitudine hodie triginta tres supersunt, cum dumtaxat Aeschyli, Sophoclis, & Euripidis vel plusquam trecentae, vel saltem plusquam ducentae & sexaginta fuerint. Reliquorum tragicorum, ut numerus magnus, ita fabulae prope infinitae. ingeram doloris causam, & quorum mentionem reperi nomina vobis adducam.

Veteris tragoediae Graecae scriptores, ad Aeschylum usque fuerunt: quos quidem ab aliis sparsim nominatos invenire potui; primo loco Epigenes Sicyonius, cujus Bacebas citat Aibenseus; quae fabula, si quibusdam credimus, adagioni ἄδιν πῆξι τὸν δούρειον dedit originem; quod tamen Theastetus & Chamaeleon improbarunt.

Thespis Atheniensis, cujus fabulae (cum fabulas nomino, hoc quidem libro tragoedias intellige) Phorbas, Pentheus, & aliae. Polyphradmon Thespidis F. Polyphradmonis F. Phrynichus Thespidis discipulus, propter unam, ex novem fabulis, quas docuit, nimis luctuosam, mille drachmis multatus, Strabone, & Herodoto, & Plutarcho auctoribus.

Phrynichus Melanthiae F. cujus fuere Andromeda & Erigone.

Alcaeus, cujus meminit & Macrobius & Pollux.

Phormus seu Phormys Siculus, mihi etiam tragoedias scripsisse videtur; nam Cepheus, Alcyones; Illi depopulatio, non apparent Comediarum nomina.

Chaerilus, seu, ut alii, Chaerillus, non Jassaeus, sed Atheniensis, alius ab illo inepto, cxx. tragoediarum auctor.

Cephalodorus Atheniens. quem Tragicum censent; sed fabulae quas referunt, Antilais, Trophonius Deus, & Sus; mihi omnes comoed. redolent; Amazones, fore tragoedia.

Apollophanes Atheniensis, cujus, Daulis, tragoedia videtur, nimirum Te-rei & Procnes & Philomelae atrocita facta comprehendens: etsi Suidas contra sentiat. de Dauli, Pausan. in Phocae.

NOVAE TRAGOEDIAE AUCTORES.

Aeschylus, Sophocles & Euripides de quibus dictum est: hi suo exemplo,

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

plo, & posteros tragoediae successores habuerunt.

In primis Aeschylus duo filii Euphorion & Bion, tragici fuere.

Iophon, Sophocles F. ex Nicostrata, Valerio Max. cognitus, fecit Ilium, Achillem, Telephum & Aethaonem.

Philocles Polypithis, Aeschylus vel fratris vel sororii F. adeo asper ut χολή vocaretur, centum fabulas composuit, & in his Oedipum, Erigonem, Nauplium, Oeneum, Priamum, Penelopen, Philoctetem: e quibus (ni fallor) hae duae postremae ex earum genere sunt, quae truce[m] & moestum exitum non habent.

Morsimus Philocles F. Polypithis (ut puto) N. ab Aristophane vexatus.

Astydamas Morsimi F. Philocles N. Isocratis auditor, tam sui laudator, ut Proverbio causam praebuerit, cc. & xl. docuit.

Astydamas Astydamanthis F. Morsimi N. cujus octo fabulae.

Euripides, vel junior ejus quem habemus nepos, vel secundum alios senior ejusdem avus: huic tribuuntur Medea, Orestes, Polyxena: ego & Rhesum illi tribuerim.

Ex Sophocles genere etiam alii duo Sophocles fuere. unus Aristonis F. Sophocles nostri N. auctor xl. fabularum: alter hoc posterior, unus eorum quos, Pleiada Tragicam, nominarunt, qui quindecim tragoedias composuit.

Alexander Aetolus seu Pleuronius.

Philicus Corcyraeus, cujus produntur fabulae xlii. quem agnoscit etiam Theocritus Scholiastes. Existimo Themistoclem fabulam, quae Philico Comico tribuitur, tragoediam de Themistoclis obitu, & quidem hujus tragici fuisse.

Sositheus, quem alii Atheniensem, alii Alexandrinum ex Troade, alii Syracusum asserunt.

Homerus Junior Myrtilus poetriae F.

Anantiades, sic enim vocat Isephesi, at Schol. Theocriti, Aeanthem.

Sosiphanes, quem ab aliis Sosithelem vocari reor.

Lycophron, cujus tragoedias nominat Suidas.

Alcettis, qui cum jactitaret se centum triduo versus composuisse, quo vix teros Euripides extuderat: merito ab Euripide illud audivit, Alcetidis carmina vix triduum victura, sua in omne aevum duratura.

Philocles alius, προκλας vocatus.

Pratinas Philastus, cum Aeschylus & Chaerilo certasse, & innumerabiles gene scripisse traditur.

Ion Chion, cujus Isocrates, Strabo, & alii meminerunt, ab Aristophane vellicatus, tanti a Platone aestimatus, ut ejus nomine dialogum de poetica inscripserit: ad quod aginta fabulas docuit.

Crates Thebanus Cynicus, de quo Demetr. Phalaraeus in Rhetor. & alii.

Anaxandrides Colophonius vel Camyraeus, fabulas lxx. scripsit (forte & aliquas comoedias, ut indicat Gerontomania ab Aristot. citata. hic (ut canit Ovidius

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

dus in Iuin) cum parum stabili carmine laefisset Athenas, inuisus, deficiente cibo, periit.

Aristarchus Tegeates, ex fabulis LXX. duabus tantum victor: bujus, Achilles, in Plauti Paenulo prologus meminit; quem ex eo conversum ab Annio, mihi quoque Festus Pompejus persuasit.

Achacum Eretriensem quidam XLIV., pauciores alii, tragoedias scripsisse tradant.

Achacus autem Syracusanus decem tantum composuit.

Hippias Eleensis, de quo Plato in Hippias.

Cacrephon Socratis amicus, quem propter lucubrationes, noctuam; propter contractum studiorum assiduitate pallorem, buxum vocarunt, teste Laërtio, & Philostrato.

Plato Philosophus, eodem Laërtio testante.

Carcinus Agrigentinus, est illum quidam Comicum facere videantur.

Carcinus Atheniensis, de quo apud Harpocrationem Lysias, centum sexaginta scripsit, vicit una.

Callimachus, cujus inter libellos octoginta, aliquot tragoediae; meminit Apollonii Scholiastes.

Gorgias, quem in Sympsiac. Plutarchus reprehendit.

Sannion, tragicos choros docuit, ut testantur Ulpianus Rhetor & Hermog.

Nicomachus Atheniensis, qui aliquando Euripidem vicit: bujus sola fabula, Oedipus, laudatur; ceterae ignobiles fuere.

Nicomachus Alexandrinus, qui praeter comoedias, etiam tragicas fabulas docuit, cujusmodi puto fuisse ejus Eriphylen, Neoptolemum, Oedipum, Persas, Polyxenam, Tencrum, Alcmaeonem, & Tyndarum.

Theognis, quem a poematum frigiditate χιόνι dixerunt.

Morychus, ille ganeo apud Aristophanem.

Stheneli, Lysias in oratione pro Diogene, & Aristoteles, meminerunt.

Acaus Argivus Ἰωνία in scripsit tragoediam, teste Athenaeo.

Polyides Sophista, cujus Iphigeniam citat Aristoteles, de Poëtica.

Dionysius Junior, teste Plinio, item Luciano.

Dion cujus affinis & hostis.

Agathon, apud Aristophanem, & Aristotelem.

Antiphon Rhamnusius, socius in tragicis Dionysio tyrann. apud Philost.

Melitus impius Socratis accusator.

Strattis Atheniensis, Medeam, Phoenissas, & alias viii. fabulas composuit.

Timesitheus, cujus fuerunt undecim tragoediae.

Diogenes Oenomaus, cujus citantur, Hercules, Helena, Thyestes, Medea, Achilles, Oedipus, & Semele.

Diogenes Alexandrinus ex Troade, obsoletorum verborum aucupator.

Melanthius, de quo Hesiodi scholiast. Athenaeus & alii.

Aristodemus Atheniensis, quem ex Cicrone D. Aug. lib. 2. de Civitate Dei tragicum auctorem vocat; nisi cum Lilio malis legere, auctorem: quod satis

ve-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

verisimile videtur. nam in Claudiano quoque id mendum irrepserat lib. in Eutrop.
 — damnoque nefandum Acturus pretium — *ut nos in notis ex fide n.*
l. reposuimus.

Spintharus Heracleotes, qui *Semelem Fulminatam* & *Herc. Ardentem* edidit.

Dicaeogenes apud *Valer. Harpocratem*.

Theodectes Phaselites, auctore *Stephano*, l. scripsit, ex quibus *Mausolum* citat *Hyginus*; qua tragoedia (de hac enim id accipio) *Graeci* sibi. referunt ab eo victos, *Isostratem Juniolem*, *Naucratem*, & alios: ejusdem *Philocletem* laudat *Aristoteles*: videtur & sacra quaedam composuisse, qua de re postea.

Theopompus Chius.

Naucrates Erythraeus. } *visi a Theodecte.*

Theodotus, qui cum *Mnesarchum* tyrannum quadam fabula perstrinxisset, ab eo in *Apollinis* templo, quo confugerat, occidi jussus est: quam rem *Ovidius* in *Ibni* significat. hunc aliquoties in *Praeparat. Evangel.* citat *Eusebius*.

Isostrates Orator, xxxvii. tragoediarum auctor dicitur: hujus vitam *Plutarchus* & *Philostratus* ediderunt.

Isostrates Oratoris discipulus, vel *Apolloniates*, vel *Heracleotes*, & ipse a *Theodecte* superatus.

Asclepiades hujus junioris *Isostratis* condiscipulus.

Eubulides Milesius, *Megaricus Philosophus*, multas docuit.

Cantarus Comicus, videtur etiam tragoedias fecisse; hanc mihi ejus, *Medea*, suspicionem iniecit. Idem suspicor de *Chacremon* Comico. nam, *Pentheus*, fabula quae illi tribuitur, tragoedia videtur fuisse; & scripsisse dramata tragica subindicat *Aristoteles*.

Neophron seu *Neophon Sicyonius*, cui c. & xx. tragoediae adscribuntur; & *Medeam Euripidis*, illi plerique tribuunt.

Nearchus, qui cum *Callisthene* in *Alexandrum* traditur conspirasse.

Neanthes, nonnullas tragoedias *Empedocli* traditur dedicasse.

Empedocles ipse, si *Neanthi* vera est opinio. nam *Heracleides Serapionis* F. tragoedias quae *Empedocli* tribuuntur, alterius fuisse censuit.

Carcinus, cujus *Medeam* refert *Aristoteles* in *Poetica*: hic *Medeam* introduxit, fuga liberis suis consulentem: puto *Atheniensem* illum, de quo prius *Theopbilus*, apud *Athenaeum*, lib. 13.

Cleophon Atheniens. cujus *Thyest.* & alias decem citat *Suidas*; reprehenditur ab *Aristotele* non semel.

Alcimenes Megarensis, aliis dicitur *Alcimedes*.

Aeschines antequam se reipub. addiceret, tragoediis astitandis & componendis vacavit, ut ex *Demosthene* & *Cicerone* didici.

Euphantus Olynthius, *Eubulidis* discipulus, *Antigoni* praeceptor, cui lib. de regno inscripsit.

Rhinton Tarentinus, *Tragicomoediarum* vel *Hilarotragediarum* inventor; ejus generis xxxiix. docuit, *Varroni*, *Columellae* & aliis non incognitus.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Apollodori *Tarsensis* sex fabulas invenio, & inter eas, *Thyestem*.
Heraclidem Pontium scribit Aristoxenus in music. suas tragoedias sub The-
spidis nomine publicasse.

Aristophon, cuius Philocleten refert Plutarchus.

Lyfippus, Athenaeo & Suidae.

Callias Atheniensis, aliorum iudicio, tragicus fuit, nam ejus Grammatica
tragoedia, ex qua quaedam Athenaeus adducit, item Atalanta, Cyclopes, &c.
laudantur.

Theodorum quendam, quem credo xx. loco ponit Laërtius, multas tragoe-
dias docuisse ferunt.

Ariston Chius, quem propter maledicentiam in exilium pulsum scribit Plu-
tarchus: alius ab Aristone Chio Philosopho, de quo Cicero; & ab Aristone
Syraculano tragoedo, de quo Livius.

Heliodorus apud Galen. lib. 2. de antidotis.

Cyliscus, nisi nomen apud Plinium lib. 35. corruptum; quem Protogenes mo-
ditantem depinxit. suspicor esse, Phyliscum.

Nothippus; apud Athenaeum, ab edacitate Oosphobagus dictus.

Pythangelus, homo flagitiiis, quam fabulis nobilior.

Parthenii Herculem & Iphicium, quos citat Steph., tragoedias puto.

Leonteus Argivus, quem Amaranthus in lib. 6. ex laus testatur Jubae re-
gi familiarem fuisse.

Diodorus Alexandrinus ex Troade, Augusti tempore, apud Strabon.

Nicolaus Damascenus Peripateticus, Augusto, ut referunt Athenaeus &
Plutarch.; & Herodi regi, ut docent Joseph. & Hegefipp. gratissimus.

Sacas, quem forte Pausan. & Plutarch. Sacadan vocant.

Simonides Leoprepis F., cujus inter certa opera etiam tragoed. feruntur.

Pindarus non Scopelini, sed juxta veraciores Daiphanti, vel Pagonidae F.

Philostratus Lemnius, a quo plus minus xxxiii. sunt scriptae.

Artabazes Armeniae rex, testibus Appiano in Parth. Plutarcho & aliis.

Ilagoras M. Antonini tempore, apud Philostratum in Sophist. & (ut finiam)

Timones duo, Herillus, Hipparchia Metroclis soror, Lucianus Pasiphon-
tes, Arion, Autocrates, Aristonymus, Anaximander, Xenocles Atheniens.
Dionysiadēs Mallothes, Dionysides Alexandrinus, Epicharmus, Ephippus,
Philoxenus, Demologus, Dorillus, de quibus Hephaestion, Harpocraton,
Athenaeus, Plutarch., Laërtius & Suidas. Imperatorem denique Titum Ves-
pasiani filium Graece tragoedias composuisse, Suetonius, Eutropius & D. Isi-
dorus prodiderunt. Sacras veteris vel novi Testamenti historias tragoedias Grae-
cis profecti sunt non pauci: ego sequentium dumtaxat memoriam habeo. Theo-
dectes Phaselites, jam nominatus, cum in quadam tragoedia quaedam fidei ve-
rae mysteria vulgasset, oculorum caecitate fuit multatus, nec nisi multorum die-
rum supplicationibus visum recuperavit. auctores sunt Joseph. lib. 12. antiquit.
& Aristaeas Ptolemaei regis Hyperaspistes in lib. de septuaginta duobus veteris
Testamenti interpretibus.

E-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Ezechielus quidam, quem Clemens Alexanirini in Stromat. Iudæica Graecis tragoediis complexum fuisse refert.

Sozomenus in ecclef. hiftor. feribis Apollinarem Syrum res facras tragoediis inclufiffe, atque Euripidem iis imitatum fuisse.

D. Gregorii Nazianzeni Chriftus tragoedia exftat etiam nunc.

Stephanus Monachus Chriftianus, ex D. Sabbæ feftatoribus, cujus Graeci feftum celebrant v. Kal. Novemb. cujufdam tragoediae de Chrifti nece auctor creditur.

Timotheus tempore Anaftafii Imp. Demofium Chriftianam tragoed. compofuit. Denique omitto Homerum (quem Tragicis Plato annumerat, in Theaeteto) ne Epicos cum noftris confundam.

Ita Graecorum tragicorum plus minus centum & duodeviginti nomina fuperfunt, quorum plus bis mille tragoedias fuisse fufpicor: exftant vix triginta. Pauciores fuere Latini tragici; fed pro numero tragoediarum reliquarum, haud feio an par calamitas Latii. Id ut appareat, quam Graecis, eandem Romanis tragicis, ex Grammaticorum libris eruendis operam impendamus.

Igitur ab exceffu Sophoclis, annis plus minus c. & xxx. Romæ ab U. C. anno peme D^{mo} Cethego & Tuditano coff. tragoedia coepit; quam primus docuit L. Livius Andronicus. hunc fufsecuti funt

Q. Ennius Rudius, cujus ex Telepho, Alcmæone, Andromacha, Thyefte, Medea (quam ex Euripidis tranf tulit) Hecuba, Achille & aliis fuperfunt multa fragmenta.

Cn. Naevius, qui praeter comoedias etiam tragoedias fcripiffie videtur, ejus enim citantur, Alceftis, Lycurgus, Aegifthus, Tereus, quae funt indubitata dramata tragica.

M. Pacuvius Brundufinus, Ennii, juxta Plinium, ex fopore; juxta Eufebium, ex filia nepos.

L. Attius, feu Aëtius, feu Accius, (bis enim tribus modis fcriptum invenias; mibi prima fcriptura placet, marmorum, numismatum, Dionis, & Viellorini auctoritate confirmata) quinquaginta annis junior, cum Pacuvio tamen iifdem Aedilibus fabulam docuit.

L. Afranius Comicus, tragoedias etiam, fed minus tragice, auctore Cicerone compofuit.

M. Atilius, Ciceroni tribus in locis, duriffimus & plane ferreus fcriptor.

Sulpitius trib. pl. (ut Afconius teftatur) non orator modo infignis, fed & tragicus bonus fuit, & tragoedias fuas Julii nomine infcripfit.

Puppius Lilius lib. 8. tragicum facit. fane Horatius ejus poemata lacrymofa vocavit.

Rutilii Gemini, Afyanax a Placiade citatur.

M. Terentius Varro, Romanorum doctiffimus; de quo tamen non eft omnino certum, tragoediae ne quoque docuerit, an vero e Satyris aliquas tragoediarum dumtaxat nominibus infcripferit.

Q. Catulus, dubium eft an tragoediam dederit.

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

C. Julius L. F. Q. Catuli frater uterinus, *cujus lenitatem tragoedarum Cicero in Bruto praedicavit; Festus ejus Adrastum citat: Victorinus, Tecmussam, (id est Tecmiffam) eumque docet etiam Strabonem, Sesquiculum, & Popiscum dictum, nisi nos codices fallunt.*

C. Julii Caesaris *Disiastorem* laudat Sueton. *timeo ibi aliquod vulnus subesse.*

Q. Cicero, *Marco Cicerone teste, tragoediam scripsit.*

P. Virgilius Maro, *secundum nonnullos, in hunc numerum referendus est, quos Donatus & Servius referunt; a quibus traditur Virgilius, Thyestem tragoediam composuisse, & Varii uxori (cui nimis familiaris erat) dedisse, quam Varius postea pro sua recitavit: atque hoc occulte ab ipso Virgilio in Bucolicis illo versu significari,*

Quem mea carminibus meruisset fistula caprum.

sed, siue tragoediam Maro composuit, siue non: alienam hanc a Virgilio castissimis moribus narrationem puto; & Varium potuisse suo Marte fabulam componere, Horatii & Ovidii testimonio patet.

C. Octavius Augustus, *Acchillem teste Suida, & Ajacem imperfectum, teste Suetonio.*

Cassii Seueri *Parmensis Thyestem, Porphyrio citat: ejus episcula Horatius laudat. Fuit & eodem tempore alius Cassius Severus, quem Ovidius in lib. de Ponto scribit Regale carmen Latio dedisse: quo tempore Parmensis ille, jam Augusti jussu, a Varo fuerat interfectus.*

L. Varius a Tacito, Fabio, & Horatio laudatus. *cave hunc cum Quintilio Varo confundas.*

Turanus, *de quo Ovid. 4. de Ponto;*

Musaeque Turani tragicis innixa cothurnis.

Junius Gracchus, *qui, auctore Terentiano, Thyestem, docuit: Unde Ovidius;*

Cum Varius Gracchusque darent praecepta tyranno.

C. Cilnius Maecenas, *citante Seneca composuit Prometheus, & citante Prisciano Octaviam. Sed profecto vel mendosus est Priscianus, vel Octavia cuiuspiam recentioris est Maecenatis. Si Melissi Maecenatis contendas; de quo Grammatico Suetonius, & quem Plinius Octavianae bibliothecae ab ipso Augusto praepositum, & sexagesimo aetatis anno Jocorum libros composuisse scribit; vicissim hanc Octaviam non tragoediam, sed comoediam fuisse contendam. hic enim Maecenas Melissus togatarum, quas trabeatas vocabant, primus auctor fuit, & ab Ovidio & Acrone in album Comicorum refertur; ut & alii observarunt. Vtrum putarim potius Cilnii Maecenatis Octavia, infelix Marci Antonii & Octaviae matrimonium descriptam. vel non fabulam, sed quid aliud; nam constanter m. f. Prisciani lib. 10. habent, Maecenas in Octaviam.*

Afinius Pollio, *de cujus tragoediis, praeter Servium, etiam Horat. in Od. Aristius Fuscus, tragicus, teste Acrone. nam Porphy. Comicum facit.*

P. Ovidii Nasonis *Medea celebratur, a Fabio, Tertulliano, & aliis.*

M. Amilius Scaurus (alii Mamercum faciunt) *a Tiberio occidi jussus, A-*
tre-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

treum fabulam composuit, testibus Tacito & Dione.

Jul. Maternus, *cujus Medeam, Thysem, Catonem, Tacitus memorat.*

P. vel Q. Pomponius Secundus (alius a L. Pomponio Attellanarum scriptore, quem Seneca & Cicero laudant, & cujus Grammatici plus minus xxx. comœdias referunt) Germanico, Caligulae, & Claudio carissimus, consulatu, & triumphalibus ornamentis; sed Poematibus, maxime tragoediis, nobilior; valde a Quintiliano commendatur; & Plinius Secundus duos de vita ejus libros conscripsit.

Trabeas, non ille senior Caecilius Trabeas Comicus, sed alius recentior, apud Tacitum.

Cornutus Stoicus, teste Lilio dialog. 4.

L. Annacus Seneca, cui novem has tribuerim.

M. Annaci Lucani Medeam, Statius & Fabius laudant.

Neronis Imp. tragoediarum, Philostratus & Tacitus mentionem fecerunt.

P. Statius Papinius, ex Juvenale Sat. vii. videtur composuisse fabulam Agaven, & egestate pressus illam Paridi histrioni vendidisse.

Codrus quidam, (incertum an Cordus) de quo ita Commentarius antiquus in Juvenalem, ad illud;

Rauci Theſeide Cordi.

Cordus hic Poëta fuit vitiosus, qui tragoediam Theſei scripsit; de quo Virgilius dixit,

— Sedet aeternumque ſedebit infelix Theſeus.

ex quibus verbis duo colligo, primum novam versiculi Virgiliani explicationem in Aeneid. vi. Alterum tragoediam fuisse inscriptam, Theſeus; vel potius legendum, Theſeid. pro Theſeidem. nam inscriptionem, Theſeis, Satyricus ridet. Hunc tamen Servius in 1. Aeneid. Codrum vocat.

Ex Juvenale quoque colliguntur & alii quidam tragici, sed mali & inepti. nam Sat. 7. Alcithoën Pacci, Thebas & Terea Fausti. ubi notat Comment. haec nomina & fabulas esse matorum Poëtarum. Mox.

Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno

Cujus & alveolos & lacnam pignorat Atreus.

Tragicum Poëtam dicit idem Comment. & suppellectilem foenori opposuisse ut Atreum componeret. Pelopeam quoque & Philomelam in eadem Satyra existimo nomina tragoediarum.

Alius quidam Varro, quidam etiam Bassus tragici a Martiale nominantur, quorum unum laudat, alterum vituperat.

Scaeva Memor Auruncus, frater Turni nobilis Satyrici, tempore Domitiani Imp. tragoedias docuit: horum fratrum bis Martialis, semel Probus in Juvenalem, & semel Sidonius meminerunt: ejus tragoed. Herculem, citat Placides, meminit etiam Comment. Juvenalis. Idem Placides citat quandam Crispinum in Heraclea, seu ut v. l. Crispilium, sed puto comoediam vel hist.

L. Verum L. F. Antoninum Imp. suspicor etiam Tragoedias scripsisse ex iis, quae de illo refert Sex. Aurelius.

De-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

Denique cujusdam Lampridii tragici mentio exstat apud Sidonium Apollinarem lib. 8. Epist. 11.

Atque hic ultimus est veterum Latinae tragoediae scriptorum, de quo aliquid comperimus: ex horum plus quam triginta Poetarum fabulis, decem integras habemus; quas quidam pernunt, alii admirari solent: his ut gratum faceremus, non exiguo labore, satis prolixis commentariis, ad unam omnes vel ornauimus, vel ouerauimus. Tribui solent L. Annaeo Senecae, cujus vitam Xicbo Polentinus (ridiculi sunt, qui illum D. Augustino adscribunt) Rod. Agricola, Pet. Crinitus, Lilius Gregorius, & Ambrosius Morus Cordubensis ita descripserunt, ut conjectura tantum niti, & solo fere Cornelio Tacito auctore usi videantur; meque excitauit magis, quam deteruuerint ad serio Senecarum vitam, ex ipsorummet libris, ex Tacito etiam, Dione, Suetonio, ceteris contexamdam: nam aliorum, qui potuissent elegantius, nihil praeter nudas pollicitationes mihi contigit videre. haec illis si probabuntur, bene est: sin minus, sua promant. gaudebo, & melioribus plaudam, reipub. vero litterariae gratulabor. Interea boni lectores, meo, qualis est, labore nonnihil iurabuntur.

TESTI-

TESTIMONIA VETERUM ET RECENTIORUM QUORUNDAM, DE L. ANNAEO SENECA.

Cornelius Tacitus annal. xii.

T Agrippina ne malis tantum facinoribus notesceret, veniam exilii pro Annaeo Seneca, simul praeturam impetrat, lactum in publicum rata, ob claritudinem studiorum ejus, utque Domitii pueritia tali magistro adolesceret, & consiliis ejusdem ad spem dominationis uterentur.

Idem annal. xiii.

Quamquam oratio a Seneca composita multum cultus praeretur, ut fuit illi viro ingenium amoenum & temporis illius auribus accommodatum.

Idem lib. xiv.

Objiebant etiam eloquentiae laudem uni sibi adsciscere & earmina crebrius facit, postquam Neroni amor eorum venisset.

Idem lib. xv.

Fama fuit Subrium Flavium cum centurionibus, occulto consilio, neque tamen ignorante Seneca, destinavisse, ut post occisum opera Pisonis Neronem, Piso quoque interficeretur, tradereturque imperium Senecae, quasi infanti claritudine virtutum ad summum fastigium delecto.

Juvenalis Sat. viii.

Quis tam

Perditus, ut dubitet Senecam praeferre Neroni?

Martialis lib. i. Epigr. lxii.

Duosque Senecas unicumque Lucanum

Facunda loquitur Corduba.

Idem lib. iv. Epigr. xl.

Atria Pisonum stabant cum stemmate toto,

Et docti Senecae ter numeranda domus.

Idem lib. viii. Ep. xliii.

Facundi Senecae potens amicus

Caro proximus aut prior Sereno.

M. Fab. Quintilianus lib. viii. cap. iii.

Nostri autem in jugendo aut derivando paulum aliquid ausi, vix in hoc satis
i
reci-

TESTIMONIA VETERUM RECENTIORUMQUE

recipiuntur. Nam memini juvenis admodum, inter Pomponium & Senecam etiam Praefationibus esse tractatum, an *gradus eliminat* apud Attium in Tragodia dici oportuisset. At veteres ne *expectoras* quidem timuerunt.

Idem lib. ix. cap. ii.

Interrogamus, aut invidiae gratia: ut Medea apud Senecam:

— *quas peti terras jubes?* [Extat vers. 453.]

Idem lib. x. cap. i.

Cujus & multae alioqui & magnae virtutes fuerunt, ingenium facile & copiosum, plurimum studii, multarum rerum cognitio. Tractavit etiam omnium fere studiorum materiam. nam & orationes ejus & poemata & epistolae & dialogi feruntur.

Suetonius in Caligula cap. liii.

Lenius comptiusque scribendi genus adeo contemnens, ut Senecam, tum maxime placentem, commissiones meras componere & arenam esse sine calce diceret.

Dio lib. lxi.

“ΟΤΙ ΣΕΝΕΚΑΣ Ε Ο ΒΥΨΙΣ, ΦΡΟΝΙΜΟΤΑΤΟΙ ΤΙ ΑΪΜΑ ΚΥ ΔΟΥΛΟΤΑΤΟΙ Τ ΨΕΛΙ Τ ΝΙΣΗΝΑ ΟΥΤΕΣ, (Ο ΜΟΝ ΙΠΑΡΧΟΥ Ε ΔΟΥΛΟΡΕΚΤΗ, Ο ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΑΥΤΟΥ ΟΥ.) ΤΩΝ ΔΥΧΛΩ ΠΑΣΑΝ ΠΑΡΕΙΛΑΒΟΝ, ΚΥ ΔΙΨΗΛΩΝ, ΟΥΟΝ ΗΔΟΥΝΘΗΣΑΝ, ΑΛΕΞΑ ΚΥ ΔΙΚΑΙΟΤΑΤΗ, ΑΩΔ’ ΟΥΩ ΠΑΝΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΙΜΟΙΩΣ ΙΠΑΝΟΥΣΗΝΑ.

Terentianus Maurus in Centimetro, ubi de Bucolico agit.

In Tragicis junxere Choris hunc saepe disertis;
Annæus Seneca, & Pomponius ante Secundus.

Tale dedit nobis Pomponius:

Pendeat ex humeris dulcis chelys, &c.

Idem de tertia tome Hendecasyllabi.

Ut Vates alii solent,
Exemplum Senecæ dabo:
*T*obis laeta dies adest;
*A*ram tangite supplices;
*P*inguis caedite victimas.
Tales continuis legis, &c.

M. Val. Probus Grammat. Institut. lib. i.

Nominativus singularis qui *en* syllaba terminatur, Græci nominis est: & masculino sive foeminino genere, semper longa est. Masculino, ut *Hymen*. ut Seneca in Hecuba:

Quicunque Hymen funestus, inlaetabilis

[Extat Troadibus, initio Actus iv.]

Idem lib. eod.

Illic, vel *illuc*, & *huc* adverbia, postremas longas recipiunt. ut, *Huc illuc acies circumtulit*. &, *Huc ades*. & Seneca in Hecuba, hendecasyllabo Sapphico versu,

Ilium est illic, ubi sumus alte.

[In fine ejusdem Act. iv.]

Abi.

DE L. A. SENECA TRAGICO.

Ibidem.

Oedipodis & Oedipodae. Seneca : Oedipodis domus. [V. 216. ubi Oedipodis datur vulgo, & sic in Probo legendum.]

Priscianus lib. vi.

Alia vero omnia in *is* desinunt, ut *hic & haec sacerdos; hic & haec compos, compatis. Livius in xxv. Profesto satis compositem menti inesse. o* tamen in hoc iolo corripitur. Seneca in † *Phaedra*:

Hippolyte, me nunc compositem voti facis.

In * eadem: *composite voto.* & est Adonium metrum. [† Hippolyto, v. 707.* *Legge, eodem.* nam non est ex *Phaedra* sive Hippolyto, sed ex *Agamemnone*, Choro II. v. 360.]

Lactantius Statii Papinii Scholiasies, ad Thebaidem, lib. iv.

Seneca in *Thyeste*:

Nescitis cupidi arcium,

Regnum quo jaceat loco, &c.

C. Sollius Sardonius Apollinaris, Carm. ix. ad Magnum felicem.

Non quod Corduba praepotens alumnis

Facundum ciet, hic putes legendum:

Quorum unus colit hispidum Platona,

Incaustumque suum monet Neronem:

Orchestram quatit alter Euripidis,

Pictum facibus Aeschylum secutus,

Aut plaustris solitum sonare Thespin:

Qui post pulpita trita sub cothurno

Ducebant olidae marem capellae.

Pugnam tertius ille Gallicani

Dixit Caesaris, ut gener socerque

Cognata impulerint in arma Romam, &c.

Idem Carm. xxiii.

Quid celsos Senecas loquar, vel illum

Quem dat Bilbilis alta Martialem,

Terrarum indigenas Ibericarum,

Paulus Longobardus, Diaconus, Historiae Miscellae lib. viii.

Hujus (*Neronis*) temporibus Poetae pollebant Romae Lucanus, Juvenalis, & Persius, Senecaque Tragicus; Mufonius atque Plutarchus, (*Hui! & ille etiam Neronis aetate? somnium.*) Philosophi.

Desiderius Erasmus in Prolegomenis ad Senecam Philosophum.

Ingenio facili versatilique fuisse colligitur hinc, quod in diversis argumentis stilum exercuit pari propemodum successu. quod nec Ciceroni, nec Virgilio contigit. Nam Tacitus commemorat illius poemata, de quibus sentiens, incertum. Nam Tragoediarum opus eruditi quidam malunt Senecae filio tribuere, quam huic. Sunt qui fratri Senecae adscribant. Quamquam mihi videtur opus hoc Tragoediarum non esse unius hominis. Certe ex ludicro libello De morte Claudii, conjicere licet,

TEST. VET. RECENT. DE L. A. SEN. TRAG.

illum haudquaquam iratis Musis & Apolline versatum in hoc studii genere, &c.

Julius Caesar Scaliger Poëtices lib. v. cap. vi.

Afcendendum est ad tertiam aetatem, quae post Augustum ad externos usque Imperatores demissa (Nervam dico & alios) certum suumque genus poëseos comprehendit. Quum enim a superioribus, unoque Virgilio exhausta essent argumenta omnia, ipsae dicendi leges, omnes excusae venter, coacti sunt nove eadem dicere, ne idem dicere viderentur. quare necesse fuit, ut illa gratia simul periret cum ipsa simplicitate. Quum tamen essent grandes & pleni: id quod praetulissent ei, quam pauci consecuti sunt, suavitati.

Deinde post Sulpitiam poëtriam, Persum, Juvenalemque ac Martialem, subjungit:

Quatuor superest maximi Poëtae (Seneca, Valerius Flaccus, Statius, Lucanus: Silium his annumerare, sane religio est.) quorum Seneca scorum suas tuetur partes, quem nullo Graccorum majestate inferiore existimo; cultu vero ac nitore etiam Euripide majorem. Inventiones sane illorum sunt; at majestas carminis, sonus, spiritus ipsius. In quibus Sophoclis esse voluit similiorem, frustra fuit, &c. [*Vide ejusdem lib. cap. xiv. sub fin.*]

M. Antonius Muretus Var. Leſ. l. ii. cap. iv.

Et est profecto [*Seneca*] poëta ille praeclarior, & vetusti sermonis diligentior, quam quidem inepte fastidiosi suspicantur.

Justus Lipsius lib. 1. cap. 1. Elektorum.

L. Annaeus Seneca Philosophus patrem habuit nomine & cognomine eodem. Is domo Corduba fuit; professione, Rhetor. Natus ante bellum Civile Caesarianum, supervixit ad Claudii circiter principatum: sine honoribus & non aliud quam provincialis eques. Is jam senex non dubie filiis suis scripsit, aut dictavit potius, hos qui supersunt Controversiarum & Suasoriarum libros. Sed, ut in Plauti fabula, inter duos Menaechnos, sic inter duos Senecas confusione nominum ortus error. Tributa illi, quae hujus erant: & claritate nimia filii obscurus pater hodie, immo ignotus. Memoriam boni senis fugitivam (impune hoc dixerim) primus retraham ego. Ejus, inquam, Senecae hi libri. Docco ex aetate, quae patri convenit, disconvenit proli: docco ex inscriptione, quae in omnibus libris, etiam scriptis, concipitur: M. ANNAEI SENECAE AD SENECAM. NOVATUM. ET MELAM FILIOS. Optime, inter tres filios Seneca Philosophus est: reliqui ejus fratres. Stemma tale:

M. Annaeus Seneca qui Rhetor.	{	L. Annaeus Seneca, qui Philosophus & Poëta.
Helvia ejus uxor		Annaeus Novatus, aliter Junius Gallio.
		Annaeus Mela; sive Mella, pater Lucani.

HIERO-

HIERONYMUS AVANTIUS,
Veronenſis,
 ET
 GEORGIUS FABRICIUS,
Chemnicenſis,
 DE
 GENERIBUS CARMINUM,
 APUD
 L. ANNAEUM SENECAM
 TRAGICUM.

HIERON. AVANTIUS, *Veronenſis,*
De Carmine Jambico Trimetro.

Rima sedes ultra jambum & tribrachym recipit spondeum, & spondei dissolutiones, anapaestum & proceleusmaticum, & ipsum dactylum saepissime: licet hoc neget Interpres in fine (Troadis) sextae Tragoediae.

Secunda & quarta sedes jambo & tribrachy tantum serviunt: ideo contra Interpretes jam constantissime assero, apud Senecam in jambicis trimetris nunquam inveniri anapaestum, neque in secunda, neque in quarta sede.

Tertia sedes admittit jambum, spondeum, dactylum, & tribrachym. Anapaestum vero in loco tertio nunquam invenies: nisi dictio ipsa fuerit quatuor syllabarum, quod accidit versibus viginti, hoc uno prope Oedipeo versu excepto,

Inter senem juvenemque, sed propior seni.

Quintus locus uti saepissime, imo semper, habet aut spondeum, aut anapaestum: ita jambum & dactylum nunquam assumit, nisi in novem versibus; quorum ultimae dictiones sunt quatuor syllabarum: *nepotibus, cacumine, Prometheus, Capharides, Polyxena, facinorum,* & ter, *memoria.* Tribrachym quoque ter tantum usurpat in hac sede quinta, dictionibus itidem quadrissyllabis: scilicet, — *Lutifica negat,* in Hippolyto; — *Pestifera movent,* in Hercule furente; — *Luäifera gerens,* in Oedipo.

H. AVANTIUS ET G. FABRICIUS

Sexta sedes semper habet unicum jambum: licet Massarius affirmans tribrachym in hoc ultimo pede, non modo adducat illum versum Tragoediae Hercules furentis:

Ut saepe puppes aestus invitas recipit.

Ubi profecto, si vetusta exemplaria consulueris, *rapit*, non *recipit*, est legendum: sed etiam citet illum versum,

Et fata vici: morte contempta redii.

Ubi per synaeresin est jambus, non anapaestus. Sic Ascensius Massario consentiens, non modo super dictione *Capharides* scribit esse spondeum in eodem sexto pede: verum etiam in fine Troadis Tragoediae dicit legendum esse, — *Virginibus teneris*, ut sit anapaestus in ultima trimetri. Ego autem jamdiu scripsi, omnes versus trimetros undequaque probabiles & sinceros inveniri apud Senecam, penes quem nullus est versus scazon, nullus exlex, seu *κατάλογος*, nullus hypermeter, nullus hypercatalectus, nullus brachycatalectus, sed omnes meri acatalecti: etiam non constat ullus e jambis omnibus, quod gravium Tragicorum lex decernit. Imo Seneca noster sic fuit metrorum ac syllabarum observantissimus, ut cum Hieronymo Aleandro, literarum & religionis cultura viro venerando, libeat consentire, omnem Senecae versum proculdubio depravatam esse, quem receptas scanstionis normas transgredi offenderis.

Nego praeterea collocari trochaicum in aliqua sede versus trimetri: unde demiror improbam quorundam audaciam clamantium trochaicum esse in quinta sede horum trium versuum: quorum primus est in Thyeste Tragoedia,

Leve est miseriae ferre: perferre grave.

Ubi syllaba *re* in *perferre* producitur, vi consonantium sequentis dictionis: ut etiam. — *Frigida spatia refert*, & — *Undique scopuli adstrepunt*. Vide quae scripsi apud Catullum in dictione *Propontida*. Non tamen semper producitur hujusmodi syllaba: ut, — *Unda flammis opprimat*.

Et saepius omnes Poetae hanc finalem syllabam sequentibus consonantibus pro suo commodo recipiunt.

Secundus versus est in Medea Tragoedia, in qua legitur, — *perfidis sanguis inest*. Ubi dico spondeum esse in quinta sede, non trochaicum; ut apud Tibullum canentem, — *sanguis est tamen ille meus*.

Quin alias Catullus, Tibullus, Propertius, Ovidius, Ausonius, & alii Poetae usurpant de industria eam pentemimerim: sed Lucanus, Senecae affinis, utraque eandem dictiones mutuatus, scribit:

Dum sanguis inerat, dum vis materna.

Quin semel Maro, semel Valerius Flaccus, bis Lucretius, & bis Silius producit ultimam in *sanguis*: & legitur de Lucretia in antiquo Epigrammate,

Sanguis ante virum, spiritus ante deum.

Tertius versus est in Hercule Octaeto ubi scriptum erat, — *si millegemunt Urbes*. Ubi legendum docui *nullae*, non *mille*. Ut & in Ovidiana Sappho legendum praemonstravi:

— *Et nullae dulces queruntur aves;*

non

DE GENER. CARM. IN TRAGOED. SENECAE.

non mille, ut passim legebatur.

Itidem in Thebaide Tragoedia est ille versus,

Ionidesque, vel Mycenaeae murus.

In quo credunt esse trochaeum in prima sede: cum certe sit jambus; quod & fatebuntur qui praeter caeteros legerint Ovidium, Propertium, Horatium, & Martialem, sic scribentes:

Ovid. *Non Latium norat, quam praebet Ionia dives.*

Propert. *At tu seu mollis qua tendit Ionia: seu qua.*

Horat. *Non attagen Ionicus jucundior.*

Mart. *Ionicarum gustus attagenarum.*

Et ipsi & alii vates saepius eas primas syllabas in *Ionia* variant. Quin peritorum gratia dixerim, apud Virgilium in eo celebri versu, *Insulae Ionia in magno*, excluditur & abjicitur in scansionem diphthongus primae dictionis, non autem adimitur ultima vocalis in sequente dictione *Ionio*, ut a plerisque omnibus est haecenus praeceptum. Sic igitur scandatur iste versus, *Insul' Ioni' in ma.* ut, *Posthabita coluisse Samo. Quem Dardanio Anchisae. Sub Illo alto.* & alibi saepissime. Non tamen hoc recenseo, quod nesciam diphthongum saepe retineri, sequente vocali, ut, *Castaneae bursulae. Ante tibi Eoae Atlantides.* Et ipse Seneca in principio Troadis tragoediae sextae, *Aeacidae armis*: sed ut primas syllabas in *Ionio* lubricas tesser, neque unquam inveniri trochaeum in Senecae trimetris, nisi in versibus plane depravatis. Pyrrhichius quoque nullibi admittitur in hoc jambico, licet alii contendant esse pyrrhichium in fronte horum hemistichiorum: *Petiit ab ipsis: Abiit arenas. Rediit Achilles*, sed mirifice decipiuntur. Possem dicere inibi tribrachym esse, ut in Thyeste tragoedia secunda, *Quod ratio nequirit*, ut millicies alias: potius tamen dicam in illis tribus esse jambum, quia litera finalis saepe producitur. Ovid.

Ut monuit, cum voce abiit.

Sed maxime in his dictionibus per synaeresin coactis: unde non exploderem alteram vocalem, quam demunt alii in ipsis infra scriptis verbis, in quibus plane est jambus non pyrrhichius: *Complexus abiit: Eversa periit: Petiitque supplex*: saltem ut in temporibus sensus sit magis obvius.

Ille quoque fallitur, qui in secundo Actu octavae Tragoediae (Agamemnonis) legens,

Et qui redire (cum periit) nescit pudor:

Et in secundo Octaviae legens, *Aliena telis: aut petiit*, credit esse anapaestum in quarta sede, qui tamen inibi nunquam invenitur: licet adolescentior cum caeteris omnibus deceptus fuerim. Ut praeterea, quod sentio, exprimam, quando prima producitur, *Obiice* scriberem potius, quam *Obice*, ut verbum a nomine statim dignoscatur. Legerem tamen & scriberem, — *Per decem mensum graves*, pro *mensum*: nam ut apud alios Latinos auctores, sic & apud Senecam, scribuntur & leguntur haec dictiones, ut metra deposcunt. Ut cum in Seneca legitur, — *Tuque coelestem arbitrer, pro coelestium*, & apud Catullum *Flos Veronensium*, pro *Veronensium*, in huiusmodi ego ectasi aut molosium aut creticum pedem exhorreo: ad quem confestim absque necessitate plerique concurrunt, tanquam ad solidissimum

H. AVANTIUS ET G. FABRICIUS

anchoram. Interim haec sit nostra sententia, licet aliquando secus scripserit vir eruditissimus & amicissimus: at non semper idem est unius iudicium. Unde quamvis haec studia (quae humanitatis appellant) rarissime, nec nisi coactus, revisam; multas tamen inventiunculas nostras alacriter damnavi: & (si acciderit) meipsum redarguens scriptorum meorum ingenuus ero exactor. Igitur repeto, in his, ut verius convenit, ita scribendum, nunc *legentium*, nunc *legentum*: ut annotavi in meo codice impresso in aedibus Aldi Anno cło Io xvii.

Schema trimetrorum Senecae, secundum observationem Avantii,
hujusmodi est.

Sedes 1.	2.	3.	4.	5.	6. & ult.
--	o -	--	o -	--	o -
o -	o o o	o o	o o o		
o o		- o o		- o o	
o o o		o o o			
- o o		o o - N. L.		o - in novem versibus	
o o o o				o o o in tribus versibus	

GEORGIUS FABRICIUS, Chemnicensis,
De Reliquis Carminum Generibus.

DE trimetris sane diligenter Avantius, sed quia in Choris carminum genera reliqua non attingit, videntur ea quoque exponenda: cum in Tragicis inveniantur, quae cum Poëtis caeteris non conveniant. Nam ut suam illi servant gravitatem, legitimis pedibus & vulgata compositione semper non sunt usi; videlicet,

Ut sermo pompae regiae capax foret,

secundum Terentianum. In quibus annotandis operam exiguam sumpsi, non exigu-

DE GENER. CARM. IN TRAGOED. SENECAE.

quo futuram commodo iis, qui cum diligentia & attentione liberali in veterum scriptis versari solent.

De Jambico.

I. Jambicum dimetrum catalectum, prima sede constat e spondeo aut anapaesto: duabus reliquis, jambo cum superflua syllaba. E tali jambico integer Chorus est in Medea, ante actum quintum. Talis versus in Oedipo,

Opbionique caede.

— — — — —
— — — — —

Ibidem impurus est ille, mutato altero jambo in spondeum.

Solenne Phœbus carmen.

II. Jambicum dimetrum acatalectum habet sedibus paribus jambum, imparibus spondeum aut dactylum aut anapaestum. hoc accinitur, jambico trimetro, in Medea: interjicitur eidem in Agamemnone. Miscetur trochaicis & dactylicis unus, in eadem Tragoedia,

Procella fortunæ movet.

— — — — —
— — — — —

Impurus est ille in Oedipo,

Hederæ frontem baccifera.

Huic vicissim accinitur superius catalectum ibidem,

Aut foeta tellus impio.

Effudit arma partu.

III. Jambicum dimetrum hypercatalectum fit, cum ad superius adjungitur pes trisyllabus in fine, nempe baccheus: e quo genere non constant Chori integri, sed aliis alibi, rarissime tamen, interponitur; ut in Oedipo,

Sensere terræ te Dacum feroces.

Habet sede quartâ etiam anapaestum; ut in Agamemnone,

Non urbe cum tota populos cadentes.

Ibidem.

Gbarusque Pelidae nimium feroci.

In qua Tragoedia tantum unus adhuc generis ejusdem legitur. Ut autem apud Tragicos jambico dimetro pestrifyllabus additur, ita apud Comicos jambico senario: cujus e Varrone meminerunt, Charisius, Diomedes, Ruffinus. singuli adducunt hunc versum Terentii ex Hecyra,

Nam si remissent quippiam Philumænæ dolores.

Sed nunc non alia persequi, præterquam Tragici nostri, decretum est.

IV. Jambicum trimetrum brachycatalectum Scæzon, seu claudum, nescio an ulli alii, excepto Seneca, apud Latinos sit usitatum. Habet sede prima jambum aut anapaestum, secunda jambum, tertia spondeum, penultima jambum, ultima spondeum, & semel tantum anapaestum.

Sonuit reflexo clavicum cornu. in Oedipo.

Cum lege mundi Juppiter rupta. in Agamemnone.

k

Juf-

H. AVANTIUS ET G. FABRICIUS

Iussitque Phoebum sardius celeres. ibidem.

◡ — ◡ — — — ◡ — ◡ —
 ◡ ◡ — ◡ — — — ◡ — ◡ ◡ —

Hoc genus scazontis in duabus tantum Tragoediis legitur: nam alia exempla ego ignoro.

Interdum in eodem non fit collisio; ut,

Elisit acce, ante non linguas.

Interdum nulla elisio; ut,

Clamore primum hostico experti. in Oedipo.

Sed hoc videtur fieri valde illepidè.

Est & alterum Scazon huic dissimile, in quo contra legem communem loco penultimo trochaeus ponitur,

Timet aut minaces victoris iras.

Taciturnumque murmur percussit auras.

Gemitque taurus Diis aequa linquens.

◡ ◡ — ◡ — — — ◡ — — —
 ◡ ◡ — ◡ — — — ◡ — — —

Haec autem rectius inter composita metrorum genera referuntur.

V. Jambicum trimetrum catalectum integrum, satis ab Avantio explicatum videmus, quod tamen e puris iambis non constat, sed pedum aequalium quasi temperamento conficitur. Tradit ex antiquis Grammaticis Victorinus, improbari verum e iambis omnem compositum, nam ut sit amplior, & par tragicæ dignitati, interponi frequenter, locis videlicet imparibus, pedum dactylorum numeros, & moras spondeorum: quam sententiam approbat Terentianus. Quos autem trimetros Graeci, eos Cicero & Quintilianus vocant senarios, & eorundem imitatione Flavius Caper & Aruntius Cellius, Terentii interpretes. Causam nominis utriusque scite Terentianus reddit, suae vir artis doctissimus,

Jambus ipse sex tantum locis manet,

Et inde nomen inditum est senario:

Sed ter feritur, hinc trimetrus dicitur,

Scandendo binos quod pedes jungimus.

Annotarem & illa, ubi collisiones aut elisiones non fierent, vel hiantibus literis, vel sequente aspiratione: sed cum id in difficilioribus dicere jam coeperim, & in reliquis generibus sim repetiturus: studiosi id per se observabunt, quod a praeciputionibus communibus dissidet, & libertatem illam vetustiorum refert.

VI. Jambicum trimetrum catalectum scazon, constat e solitis trimetri pedibus, jambo, spondeo, anapaesto: sed in fine loco iambi spondeum celebrat, quem tamen antecedit anapaestus aut jambus: cujus generis duo tantum versus sunt in Agamemnone,

Cum Dardana tellus Dorici raperent ignes.

Fatale munus Danaum traximus nostra.

— — ◡ ◡ — ◡ — ◡ — ◡ ◡ — — —
 ◡ — — ◡ ◡ — — ◡ — — —

De

DE GENER. CARM. IN TRAGOED. SENECAE.

De Trochaico.

I. Trochaicum dimetrum catalectum e trochaeo, item spondeo vel dactylo vel anapaesto, demum trochaeo & syllaba superflua componitur: quo utitur in Oedipo,

Sed quid hoc? postis sonat.

Item,

Pendet instabili loco

Quicquid excessit modum.

— u — u — u —
— u u —

Chorus enim ille integer est ex hoc genere, quod & aliis Choris immiscetur, aut ad eorum extremum adhibetur. Unus versus hypercatalectus est in eodem Choro, *Vita, decurrente via.*

Unus improprium sedem habet, loco trochaei pyrrhichium, in initio,

Comes audacis vias.

Sed dubito valde, num correcti sint hi ipsi loci.

II. Trochaicum dimetrum hypercatalectum, constat e trochaeo, item spondeo, iterum trochaeo, demum trochaeo, vel spondeo, & syllaba abundante; ut, *Nullus hunc terror, nec impetus.*

Item,

Sensit ortus, sensit occasus.

— u — — — u —
— u — — — u —

III. Trochaicum trimetrum brachycatalectum, habet loco primo & tertio trochaicum vel spondeum vel dactylum, secundo, quarto, & quinto trochaicum; ut,

Protulit tellus aut anguis imis. in Oedipo.

Deferuit fugas nomenque genti. in Agamemnone.

Te duce concidit totidem diebus. ibidem.

In qua Tragoedia plures versus ejusmodi, sed sparsim, inveniuntur.

— u — u — — — u —
— — — — — u —
— u — — — u u

Impurus est ille, qui loco secundo spondeum habet.

Vicit acceptis cum fuisit armis. Item,

Fraude sua capti caderent Pelasgi.

Quamvis post duas mutas, vocalem sequentes, utraque syllaba correpta legi posset, licentia vetere: ut versus ille apud Gellium, ex emendatione Alciati,

Postquam est morte captus Plautus, Comoedia luget.

Nam in secundo loco dactylus est, propter *pl* literas vocalem sequentes. ut apud Graecos,

Θήνορ αἰγυγίων.

H. AVANTIUS ET G. FABRICIUS

Sed auctorem nostrum minus horridum, ab hac consuetudine plane abstinuisse arbitror. Impurus itidem ille, in quo sede secunda pro trochaeo ponitur anapaestus, ut in Agamemnone,

Tradit ibalamis virginem relictam.

IV. Trochaicum trimetrum hypercatalectum, habet trochaeos admixtis, ut solet, dactylis & spondeis, quod in Agamemnone locis solummodo duobus legimus,

Vidimus patriam ruentem nocte funesta,

Vidimus simulata dona molis immensae.

V. Trochaicum tetrametrum catalectum, trochaicum recipit locis omnibus, exceptis quarto & sexto, in quibus quasi tibicen fulcitur spondeus, firmamenti gravitatisque causa. Integre purum carmen hoc ponere Tragici non solent; nam quod aliis Poëtis decoro est, in his vitiosum putatur, Victorino & Attilio testantibus. In prima sede, praeter trochaicum, quem semper ut legitimum intelligo, collocantur dactylus, tribrachys: in secunda, spondeus, dactylus, anapaestus. in tertia, tribrachys: in quarta, unicus spondeus: in quinta, dactylus & tribrachys: in sexta, rursus spondeus, & semel dactylus, semel tribrachys, apud hunc videlicet auctorem: in septima necessario trochaicus: syllaba abundans (ut in omnis carminis fine) est indifferens. Has pedum diversitates observare licet in Tragoediis duabus, extra Chororum, nempe in scenarum exordiis, ut in Hippolyto & Medea: semel tantum in scenae medio, ut in Oedipo. Nos simplicioris versus exemplum subjiciemus,

Et pias numen precatus, rite submisit manus.

Et illius apud Terentium in Heautontimorumeno, qui est omnium ejus Comici purissimus,

Vis amare, vis potiri, vis quod illi des, effici.

Trochaicorum restant alia quaedam genera, quibus semel aut iterum uti Poëta satis habuit, quae ex impuris & imperfectis composita & quasi conglutinata sunt.

Primum, pedum quatuor; ut in Agamemnone.

Hesperum dici: aurora movit.

Alterum, pedum totidem, & semipedis; ejus exempla leguntur duo in eadem Tragoedia,

Stella quae mutat, seque mirata est.

Frigidus custos, nescius somni.

Tertium, pedum quinque; ut,

Semper ingentes educas alumnos.

Quartum, pedum totidem cum semipede; in Oedipo,

Lucidum coeli decus hic ades votis.

DE GENER. CARM. IN TRAGOED. SENECAE.

De Anapaestico.

Anapaesticum complectitur sedes quatuor, recipit in singulis anapaestum, in prima pariter dactylum & spondeum: in secunda solum anapaestum aut spondeum: in tertia spondeum, dactylum, tribrachym: in ultima anapaestum, spondeum, tribrachym, & dactylum: sed hunc bis tantum observare potui; ut,

Mixtaque odoro Lesbia cum thymo. in Oedipo.

Qui Styga tristem non tristis videt. in Agamemnone.

E solis anapaestis unus legitur in Hercule furente,

Phaetraeque leves, date saeva fero.

Alter in Thyeste, tertius in Hippolyto, quartus in Agamemnone. nam hoc contra gravitatem Tragicam est, ut supra in jambicis & trochaicis, de veterum auctoritate scripsimus. Itaque similem versum reprehenderunt familiares Ovidii, in ipsius tragoedia Medea, qui a Seneca in Controversiis annotatur,

Gelidum boream, gelidumve notum.

Anapaestici qui constant e solis spondeis, nimium inertes sunt, ideoque a Ruffino vocantur immanifesti, quia in iis vix numerus & versus intelligi potest, ut Cicero ait: imo plane non intelligitur, si aliis, non sui generis, sunt immixti. Talis est in Oedipo,

Nec mortali captus forma.

Alii duo sunt in Agamemnone. Tales spondaici, quamvis alius itidem generis carminibus inseruntur, tamen in eorum habentur numero, cum quibus conjuncti sunt, etiam si pedem illum legitimum habeant, quod & veteres Grammatici annotarunt, ut diximus libro De re Poetica septimo.

Jambum pedem hoc carmen non admittit; nam in illo versu,

Arcus metuit Diana tuos,

Prima in nomine proprio figurate producit, ut & in illo Ovidii,

Ferrum Diana volanti

Abstulerat jaculo.

Ita enim in aliquot manuscriptis offendimus. Habet hoc carmen post duos pedes incisum: in quo syllaba brevis produci potest, ut,

Bis pulsata Dardana Grajo. in Troade.

Pulsata freta fertur in altum. in Octavia.

Interdum non fit elisio; ut in Octavia,

Vivere matrem impius, ingens.

Neque fit collisio; ut in jambico,

Priamo Agamemnon. in Agamemnone.

Acidae armis. in Troade.

Item in anapaestico; ibidem,

Contenta sono, Heclores stemus

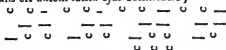
Canuit Ide, Ide nostris.

Quod tribus aliis praeterea ejusdem carminis locis animadvertimus.

Est hujus carminis bonitas & elegantia praecipua, si pedibus singulis, singulae partes orationis finiuntur: altera, si dimensiones ipsae parte orationis terminentur.

H. AVANTIUS ET G. FABRICIUS

Talis est autem solita ejus constitutio,

Admittit aliquando pedes alienos, seu (ut Servius) ignobiles, & (ut Cicero de Oratore) abjectos: nos hæcenus impuros vocavimus, quod & numerum & versum vitient.

In prima sede pæonem tertium; ut in Oedipo,

Niveique lactis candida fontes.

Quorum tamen versuum ultra octo in his Tragoediis non sunt.

In secunda sede baccheum; ut in Octavia,

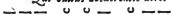
Spernit superbos humilesque simul.

Cujus alibi similis nullus est. Observatione dignum est, quod Cicero anapaestum pedem, pro ipso carmine anapaestico ponit. ut de Finibus: *Graeci qui hoc anapaesto citantur*. id est, hoc carmine anapaestico.

De Sapphico.

I. Sapphicum brachycatalectum, quod constat molosso, anapaesto, baccheo, id inseritur Choro cuidam in Agamemnone,

Qui vultus Acherontis atrî.

II. Sapphicum integrum, pedibus constat certis, trochæo, molosso, anapaesto, & amphibrachy vel baccheo, propter syllabam ultimam communem. Habet usitate caesuram post alterum pedem, quam Tragicus semper observat, Catullus non admodum accurate, Horatius accuratius, præterquam in locis paucis, & initio Carminum, libro primo,

Mercuri facunde, nepos Atlantis. Oda 10.

Quem virum aut Heroa, lyra vel acri. Oda 11.

In Oda de Pindaro utitur undecies, in Carmine seculari uno minus vigesies: aliàs non nimium.

In hoc genere graviter cadunt versus, qui desinunt in dictionem quadrissyllabam; ut,

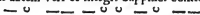
Iam filet murmur grave classiorum.

Nonnunquam propter caesuram syllaba correpta extenditur, idque semel tantum apud Horatium, sed sæpius apud hunc Tragicum; ut,

Et vir & Pyrrha mare cum viderent. in Troade.

Uxor impendit animam marito. in Medea.

Est autem veri & integri Sapphici constitutio ejusmodi,

Disce fortunam bene ferre magnam.

Constant Chori integri e sapphici apud nostrum Tragicum. Observavimus in sapphico pedes illegitimos plures, quam in aliis, eosque in sedibus omnibus, ultima

DE GENER. CARM. IN TRAGOED. SENECAE.

ma tantummodo excepta; ut in prima sede, spondeus pro trochaeo. quod quia semel factum, legem non facit.

Solus contemptor levium decorum. in Agamemnone.

In altera sede pro molosso, interdum creticus collocatur, interdum choriambus: de cretico constat, de choriambos nos exempla afferemus, quia inusitatum est, & ab alio, quod equidem sciam, factum nemine.

Creticus invenitur sine omni controversia, & veteres sapphicos tales fuisse Julius Scaliger sentit. Catullus,

Pauca nunciate meae puellae.

Sappho certe, quae hujus carminis inventrix est, in quadam oda continenter eo pede utitur:

Παυλόθεν' ἀθάναι' Ἀφροδίτα,
Πᾶσι δὲ δολοπλόκη, λισσομαί σε
Μὴ μ' ἄταις μηδ' ἀνίστα δάμνα
Πόντια θυμῶν.

Choriambus in eadem sede, uni Tragico nostro est usitatus. Extant plura exempla, ne quis possit dubitare: qualia sunt,

Sumere innumeras solitum figuras. in Medea.

Anferax varii lapidis Carystos. in Troade.

Quamvis in manuscripto Regiomontani legitur, *rari lapidis*: quod tamen repudio, ut & Scaligeri *ἄρμα συμφορηλικόν*, quod esse in dimensione ipse iudicat. Similiter in Thyeste,

Cuncta divitias metuitque casus,

Sed & hunc versum aliter legit Beza, ut in Lektionis diversitate dicemus. Rursus alibi,

Tē caput Tyria cōbiberē mitra. in Oedipo.

Sidus Arcadium geminumve plaustrum. in Agamem.

Troja qua jaceat regione monstrans. in Troade.

Exempla nondum in libris corrupta tot numero,

ne temere affirmare videar rem novam. Ille autem versus in Hercule Oetaco,

Habeat, nec ulla dominetur aula,

ut alter in Agamemnone,

Triplici catena tacuit, nec ullo,

plane sunt illegitimi, in quibus loco primo anapaestus, altero baccheus ponitur: quos inter sapphicos ausus non essem recitare, nisi Tragicus eis per medium immisceret, aut propinque annexeretur. Satis de prima & altera sede hujus carminis.

In tertia sede spondeus contra artem & usum collocatur; ut,

Argos iratae carum norvercae.

Cujus etiam ut in pede priore exemplum aliud nescio. Spondeus iste interdum resolvitur; ut,

Si qua ferventi subiecta cancro. in Hippolyto.

Dum luem tantum Troiae atque Aibivis. in Troade.

Qualis illa *διὰ δέξιν* Horatiana,

Nunc

H. AVANTIUS ET G. FABRICIUS

*Nunc mare, nunc silvæ. & ista,
Iteu quantus equis, quantus adest viris.*

Ita in manuscripto, & *Heu* dissyllabum esse non negat Servius. Eadem resolutione Caecilius in Plotio, apud Terentii interpretem,

Patere quod datur, quando optata non dabitur dii.

In hoc trochaico, quando est trissyllabum. Sumptum hoc de Græcis: Homerus,

*Ἀπολλωνία Κλέανθε, ἰσχυμέναις τε Κλεινὰς,
Apollonius,*

οὐδὲ μὲν ἔσθ' αὐτοῖο παῖς μὴ αἰνέειν ἀνὰς.

Aliter in carmine sapphico distinguunt pedes Bassus, Diomedes, Attilius, Terentianus, Servius, & alii; nam inter composita id numerant: sed qui simplicem rationem sequuntur, quam nos sequimur, ad Tragici hujus compositionem spectant, quæ sine dubio e Græcorum fluxit institutionibus. Horatius in hoc genere semel atque iterum utitur dissectione; ut,

Thracio Bacchante magis sub inter " Luna vento. lib. 1.

Grosphe non gemmis neque purpura ve " Nale nec auro. l. 2.

Sed nullum est exemplum in Tragicis.

De Choriambico.

- I. Choriambicum dimetrum constat choriambo & baccheo.

— u — u —

Imbriferumque corum. in Hippolyto.

Pulvereamque nubem. in Agamemnone.

- II. Choriambicum trimetrum, e spondeo, choriambo, & pyrrichio; ut,

Pax est Herculeæ manu,

Auroram inter & Hesperum.

— — — u — u — u —

Ex hoc facti sunt Chori integri in Thyeste & Hercule Octaeco: finis cujusdam Chori in Hercule furente: medium in Medea. Habet primo loco interdum trochæacum; ut apud Severum Septimium,

Purpuræ-leguli senes.

Interdum creticum; ut in Hercule Octaeco.

Quatuor præcipitis Deus.

Nisi fiat collisio. Prima enim in nomine *quatuor* apud bonos Poëtas semper producta legitur: *quater*, semper correpta.

III. Choriambicum tetrametrum fit e spondeo, duobus choriambis & pyrrichio: quo genere frequentissime utitur. hoc suave est, si incisum habeat post pedem alterum.

— — — u — — — u — — — u —

Res est forma fugax, quis sapiens bono

Confidit fragili? dum licet, utere.

Ex hoc passim integri Chori compositi. Idem inter duos trimetros & totidem tetrametros in Oedipo interposuit. Sunt præterea genera choriambico minus nota.

I. Pri.

DE GENER. CARM. IN TRAGOED. SENECAE.

I. Primum, quod e choriambico dimetro constat, & e duobus pedibus jambi, cum syllaba superflua.

— u — u — u — u — u — u —
Indomitumve bellum perrumpet omne.

II. Alterum, quod e choriambo, anapaesto, & iterum choriambo.

— u u — u u — — u u —
Extimuit manus insueta pati.

III. Tertium, quod prioribus est magis vulgatum, e spondeo, choriambo, anapaesto, tribrachy.

Ut quondam Herculeæ cecidit pharetra.

Reperiuntur plura in Agamemnone hujus generis.

IV. Quantum, quod e choriambis in sede prima & ultima, in secunda jambo, in tertia spondeo constat; cujus unicum extat exemplum in Oedipo.

Quae tibi nobiles Thebae Bacche tuae.

V. Quintum, quod est priore brevius syllaba, & loco choriambi finitur dactylo, ut in Agamemnone,

Perdidit in malis extremum decus.

De Dasylice.

I. Dactylicum dimetrum catalectum, conficitur e duobus dactylis; ut,
Non acies feras.

Cervaque Parrhasis.

- 0 0 - 0 0

II. Dactylum trimetrum, e dactylo, spondeo & dactylo; ut,
Coeruleum erexit caput.

III. *Dactylicum tetrametrum acatalectum*, fit e solis *dactylis*, socio pede adjuncto *spondeo*, qui admittitur *sedibus omnibus*, excepta *postrema*: quod carminis genus suo appellatur nomine *Bucolicum*, & idem interponitur modo *sapphicis* & *choriambicis*, quales sunt tres in *Hippolyto*: modo *heroicis*, quales multi in *Oedipo*, ante *Actum* tertium.

1 0 0 1 0 0 1 0 0

Et tumidum Nereus posuit mare.

Item,

Brachia prima cadunt praedonibus.

De hoc versu ita scribit Terentianus, diligens Grammaticus,

In Tragicis iunxere choris hunc saepe diferti.

Annaeus Seneca, & Pomponius ante Secundus.

Eodemque in loco hos e Pomponio versiculos adducit:

Pendeat ex humeris dulcis cbelys,

H. AVANTIUS ET G. FABRICIUS

*Est numeros edat varios, quibus
Adsonet omne virens late nemus,
Et tortis errans qui flexibus.*

Hi versus si e solis componuntur spondeis, minus sunt sonori, minus accommodati; ut in Oedipo,

Et Phoebe: latus charum nemus.

Quod in aliis praeterea duobus in hoc Poëta deprehendimus. Nam dici dactylicus potest, auctore Attilio, qui pedes omnes spondeos habet: dici jambus, qui spondeis maxima e parte abundat, quod in Plautinis Camerarius annotavit: dici anapaesticus, eadem de causa, de quo dictum paulo ante est. Ratio est (ut idem Attilius) quia pes spondeus metra omnia ordinat atque disponit.

IV. Dactylicum pentametrum superiori simile est, quod uno pede excedit; id olim vocatum Aeolicum, eoque librum integrum scripsit Sappho. In his Tragoediis unus tantum invenitur, in Agamemnone,

Heu quam dulce malum mortalibus additum.

Ita enim e manuscripto Regiomontani eum restituimus, cum in vulgatis in choriambicum mutatus sit: ut esset sequenti in eodem loco similis.

Sunt hujus generis multa composita.

I. Ut incipiens a caesura trochaica. in Agamemn.

Aut iniqui flamma Tonantis.

Item a solo pede trochaeo,

Pendet instabili loco.

II. A caesura sapphica. in Agamemnone,

Fortiter vinci resistit annis.

Tales leguntur tres in Oedipo, in Choro confuso e plurimis carminum generibus.

III. Item a caesura jambica, vel e solis jambis facta; ut,

Inauspicata de bove tradidit. in Oedipo.

Vel e spondeo & jambo; ut,

Par ille regi, par superis erit. in Agamemnone.

Postremo desinens in colo sapphico. Ibidem,

Et licuit versare dolos, ut ipsi.

De Hexametro.

Hexametrum (quod a materia Heroicum, ab orationis genere Epicum) componitur e dactylis & spondeis: ita tamen ut sedem quintam dactylus, sextam & ultimam spondeus possideat. In prioribus enim ambo pedes sine ullo discrimine ponuntur. Hujus exemplum est optimus ille Poëtae optimi versus,

Discite justitiam moniti & non temnere Divos.

Hoc carminis genere celebrantur res gestae Bacchi in Oedipo & Medea: item oraculum, quod Oedipo datum est. Oraculum refertur in scenae medio, Bacchi facinora inferuntur Choris. In antiquissimis Tragoediis frequentem fuisse hujus versus usum, intelligitur e libro De re Poëtica, qui inter Aristotelicos legitur.

Dr

DE GENER. CARM. IN TRAGOED. SENECAE.

De Monometro.

Monometrum est, quod e duobus fit pedibus, estque aut acatalectum, quod integrum est, ut ex anapaestico; ut,

Fortuna ferat.

Item,

Nova nupta faces.

Item, ex dactylico; ut,

Non acies feras.

Item,

Cingi floribus.

Catalectum, cui syllaba aliqua deest. Hypercatalectum, in quo abundat syllaba.

Ut in Trochaico,

Troia bis quinis.

in Agamemnone.

Jam Jambico,

Religare frontem.

in Oedipo.

In Choriambico,

Quo non nata jacent. in Medea.

Quia autem finiunt plerumque sententiam, aut etiam carminis genus, ideo antiqui monometra, clausulas appellarunt, ut Varro tradidit.

PERIOCHAE TRAGOEDIARUM SENECAE

Nomine LUTATII Grammatici e MS.

codice descriptae

A

GEORGIO FABRICIO.

I.

HERCULES FURENS.

Hercules Rex Thebarum vir justus apud priscos habitus est, qui derelicto Creonte socero suo (qui fuit pater Megarae) & duobus filiis infantibus, & Amphitryone patre & Alcmēnā matre, ad regni gubernaculum, assumptisque secum Theseo aliisque proceribus, ad externas nationes profectus est; ut quos ibi saevos tyrannos, & quae monstra invenisset, interficeret, & pestes a populis removeret. In quā quidem profectioe quondam ad interos fabulose descendisse fingitur, & inde deduxisse Cerberum legitur. Cum per longi aevi spatia, mundum pene totum perambulans, moras traxisset, & jam mortuus putaretur, Lycus Thebanus e vili genere ortus: (quem quondam Hercules in exilium egerat) cum plerisque habitū conspiratione seditiose caeso Creonte & duobus ejus filiis, cum multā caedere regnum occupavit, & diadema suo capiti imposuit, Megaram uxorem Herculis ad tedas jugales sollicitat. cui vim parabat colluctanti & constanter recusanti. Repente rumor de reversione Herculis cum Theseo auditus est, & magno triumpho ab effuso undique populo susceptus: cumque Megaram & Amphitryonem luctuosos inspiceret, causam edoctus, Lycum cum prole sua & fautoribus interficit. Juno summo dolore affecta, quod Hercules illaesus ab inferis redierat, & inde eduxerat Cerberum; timens, ne majora aggrederetur, scilicet coelum; primum sibi dolores immittit, deinde in furem versā, eam ingreditur viam, quā ipsum Herculem in furem ducat, ut furore captus moriatur. Excitat infernalem Furiam, ut faces accendat; quibus ipsum in furem vertit, ut tela in filias & uxorem jaciāt.

HERCULIS FURENTIS

Argumentum, per alium.

Queritur Juno multivoli Jovis furta, & pellices enumerat, earumque liberos; in
Her-

TRAGOEDIARUM SENECAE ARGUMENTA.

Herculem tamen potissimum invehitur, auctum recenti gloriâ victis inferis; Acheronta movet, & furorem Argos reverso Herculi immittit. Absente Hercule Lycus exul Thebanus, urbe occupatâ, Creonte rege ac filiis necatis, confugientem ad aras Megaram Herculis uxorem, ni sibi nubat, flammis cremare minatur. Supervenit Hercules, & debitâ Lycum sociosque caede ulciscitur: deinde sacrificaturus, vertitur in infaniam; propriam uxorem atque filios interficit. recedente denique vesaniâ, & miseriâ suâ cognitâ, vitae manum inferre suae statuit; sed evictus Amphitryonis precibus atque lacrymis, ignoscit sibi, & cum Theseo Athenas pergit.

II.

THYESTES.

Atræus & Thyestes, e Pelope & Hippodamiâ, fratres fuerunt. Thyestes autem adulterium commisit cum uxore Atræi, propter quod Atræus in odium Thyestis vehementer exarsit: nec contentus, quod occupato regno fratrem egisset in exilium, sed volens in eum crudelius desævire, finxit se velle ei reconciliari, & ab eo filiis in obsides acceptis, partitus cum eo regnum est, quem postea vocavit ad convivium, & intersectis filiis obsidibus, dedit eos patri vescendos, & eorum cruorem vino commiscuit, quod dedit ei bibere. Super quo scelere Sol indignatus, a Mycenis fugit convivio finito, apportavit patri capita filiorum, nuncians ei, quod residuam partem comederit.

EJUSDEM TRAGOEDIAE

Argumentum, per alium.

Vicissitudine regnandi pactâ, annis alternis Pelopis filii Atræus & Thyestes, Argis imperabant. Interea Thyestes aureum arietem, regni fatum, avertit, & Aërope uxorem fratris in adulterium pellicit: mox poenas metuens fratri dare, fugit in exilium. Sic evasisse dolens Atræus, quod vi nequibat, dolo conatur in gratiam redire se simulat, oblatâ regni parte, fratrem invitat, & persuadet: Ei convivanti, liberos tres, ante aras immolatos instar victimarum, & partim assos, partim elixos, ignoranti epulandos proponit, sanguinemque potandum propinat. sic fit filiorum parens sepulchrum. Denique capita illi & manus crudelis Atræus offert, & quid comederit, quid biberit, enarrat. Luget Thyestes, & deflet calamitates suas, lætatur e contra frater, & exultat in tam saevo parricidio, quod ipse Phœbus videre non sustinuerat.

III.

THEBAIS.

Oedipus qui patrem occiderat, & matrem duxerat in uxorem, & ob scelera seipsum excoecaverat (ut in aliâ habetur Tragoediâ) duos filios genuit ex matre, uxore suâ, Eteoclem & Polynicem, & filiam Antigonem. Filii adulti patrem ex-

TRAGOEDIARUM SENECAE

pulerunt, & inter se sic regnum diviserunt, ut unus uno, alius alio anno regnaret, illo exulante, qui non regnaret. Initio regnavit Eteocles, & ultra tempus pactum tenuit regnum. Frater exul uxorem duxit filiam regis Adraſti, a quo accepto auxilio, fratrem expugnare voluit. Ceciderunt ambo in bello mutuis vulneribus, ut in Statio habetur. Seneca autem non deſcribit finem belli, ſed ſolum proocmia.

EJUSDEM TRAGOEDIAE

Argumentum, per alium.

Sponte profeſtus in exilium Oedipus, conatur Antigonom filiam a ſe amovere, ut poſſit ſibi vi vitam evitare: contra haec patrem ad meliora, qua conſilio, qua precibus, traducit. Interea Eteocles & Polynices, impiâ regni libidine ſtimulati, in mutuam caedem feruntur. Interponit ſe Jocaſta mater, & filios nititur in gratiam reducere. negat Polynices. *Deſunt caetera.*

IV.

HIPPOLYTUS.

Hippolytus filius Theſei ex reginâ Amazonum Antiope, quem Phaedra noverca uxor Theſei adamavit, qui dum recuſaret eam cognoscere, ab eâ falſi criminis delatus, in exilium mittitur. In fugâ territus a marino monſtro, præcipitatus inter ſaxa, exſpiravit. Phaedra ſeiſpſam dolore interfecit.

EJUSDEM TRAGOEDIAE

Argumentum, per alium.

Pepererat Antiope Amazon Theſeo Hippolytum; qui cum venationi deditus Dianam coleret, Venerem averſaretur, coelibem vitam ducere decreverat. captâ illius pulchritudine Phaedra noverca, amore veſana, dum abeſt apud inferos Theſeus, juvenis caſtitem blanditiis & precibus expugnare conatur. Impudicam a ſe feminam Hippolytus repellit. Igitur deprehenſa, mutat amorem in odium; & reverſo Theſeo, inſimulat privignum oblatus per vim ſupri. Fugerat Hippolytus impudicam domum: ſed dum alio properat, ecce ibi taurus marinus a Neptuno ad diras Theſei imprecationes immiſſus, qui ſe ante currum ſiſtens, quadrupedes conſternavit. hi, contento imperio, quadrigam deturbant, cadentiſque corpus per ſaxa & vepres diſtrahunt atque dilaniant. Compertâ nece, Phaedra rei veritatem marito aperit, ſequæ ſuper laniatos artus, gladio tranſfigit. Theſeus plangit innoxii filii caſum, ſuamque præcipitem iram, dirumque votum deſectatur: laniatos artus colligit, & quo meliori modo poteſt, componit.

V.

OEDIPUS.

Cum Laius rex Thebarum haberet filium ex uxore Jocaſtâ, a quo ex oraculo Phoe-

ARGUMENTA.

Phoebi deberet interfici, & matri propriae subjacere; cum in monte Cithaerone exposuit, plantis ignito ferro perforatis. Quem quidam pastor inveniens, seni alendum dedit Corinthio, qui puerum detulit ad reginam, quae eum adoptavit. Sic educatus in domo regis Polybi, putavit se filium ejus & reginae Meropes. Adultus autem, audito quod occisurus patrem esset, & ducturus matrem in uxorem, sponte ivit in exilium; in quo verum patrem casu quodam occidit; postea temporis progressu reginam Thebarum duxit uxorem, nesciens quod mater ejus esset. Cum autem pestis tam bestias quam homines regni sui vastaret, consulit Creontem fratrem Jocastae conjugis suae, qui dixit oraculo Phoebi, esse regnum purgandum illius exilio, qui regem Laïum interfecisset. Cum autem nesciret se illum esse, adiit vatem Tiresiam, qui ex revelatione deorum infernalium pandit Oedipum esse, qui regem interfecerit Laïum, & matrem duxerit in uxorem.

EJUSDEM TRAGOEDIAE

Argumentum, per alium.

Oedipus Laïi & Jocastae filius, hujus etiam maritus, illius occisor, Thebis regnabat, quando dira pestilens civitatem invasit. Consultus Apollo, Laïi necem, interfectoris exilio expiandam, & luis finem fore, respondit. Ignorabatur nomen interfectoris; Creon itaque una cum Tiresiā vate mittitur umbras per necromantiam evocaturus; ut ab illis, quod extispicio & capnomantia nequiverant, resciscant, quis reus ille, quem Phoebe innuebat. Respondet Laïi umbra, ipsum esse regem Oedipum. negat ille: sed tandem nimia curiositate, mala sua sibi & aliis patefacit. Denique ingenti in se ipsum ira percitus sibi oculos effodit, in poenam criminum, quae ignarus & imprudens conciverat. Jocasta quoque se gladio confodit. Fugit orbis oculis in exilium.

VI.

TROADES.

Troja bello decennali eversa, inde cum Graeci vellent ad sua remeare, vento contrario classis eorum detinetur. Noctu apparet Achilles Talthybio, arguens Graecos, quod redire vellent, inferiis sibi debitis nondum celebratis, praecepitque, ut Polyxena Priami & Hecubae filia occideretur ad suum tumulum. Quam cum Pyrrhus Achillis filius ab Agamemnone peteret, rex se difficilem exhibuit, eo quod optaverat eam sibi concubinam. Tandem vates Calchas super detentione Graecae classis consultus, dixit Polyxenam Achilli immolandam, & Aftyanaestem parvum HecTORIS & Andromachae filium occidendum; quem a matre absconditum reddi compulsi Ulysses, & cum de altissima turri praecipitavit. Pyrrhus vero Polyxenam de gremio matris creptam ad patris tumulum occidit.

EJUSDEM TRAGOEDIAE

Argumentum, per alium.

Exciso Ilio, cum Graeci patriam cogitantes, adverso flante vento, solvere non pos-

TRAGOEDIARUM SENECAE

possent, noctu apparuit Achillis umbra, & Polyxenae sacrificium, Manibus suis offerri, imperavit. Negabat Agamemnon, se, ut regia virgo in inferias mactaretur, permissurum. Consultus Calchas, respondit, omitti non posse. unam hanc classis inoram; sed alteram potiore, Hectoris filium Astyanactem; hunc quoque necandum. Ulysses ergo Astyanactem e latibulis producit, & de Scaea porta dejicit. Pyrrhus abductam ab Helena Polyxenam, & connubialibus vestimentis ornata, ad tumulum parentis sui mactat.

VII.

MEDEA.

Jason, suadente patruo suo Pelia, navi parata, & collecta nobili societate, adiit Colchos, pro aureo vellere acquirendo; quem Medea filia regis Colchorum adamavit: cujus auxilio consilioque, defunctus multis periculis, vellus obtinuit. Jasonem ergo Medea, patria & parentibus relictis, secuta est, & eidem nupta fuit. Creon rex Corinthiorum filiam suam traditurus Jasoni, Medeam ob maleficia jussit occidi, sed interveniente Jasone, mortis supplicium est commutatum in exilium. Medea obtentis exilii induciis ad spatium unius diei, Creusae filiae Creontis, jam Jasoni desponsatae, pallam quandam veneno tinctam, carminibusque consecratam, dedit; quam dum tractaret Creusa, accensus de ea ignis filiam cum patre & palla consumpsit. nec Medea hoc contenta, proprios filios, quos genuerat Jasoni; in ejus conspectu interfecit: & deinde aufugit per aërem.

EJUSDEM TRAGOEDIAE

Argumentum, per alium.

Repudiata Medea Jason, Creusam Creontis Corinthiorum regis filiam ducit: jussa in exilium proficisci Colchis, unius diei inducias impetrat. Interea dona diris venenis illita, per filios ad Creusam mittit. exornat se iis misella nova nupta, & repente flammis erumpentibus, una cum patre, qui accurrerat, filiamque complexus eripere conabatur, cumque ipsa regia, incendio absumitur. Medea secum asportatis in domus fastigium filiis, in Jasonis conspectu crudeliter eos trucidat: & a draconibus mox per aërem Athenas devehitur.

VIII.

AGAMEMNON.

Atræus, Thyestes frater, genuit Agamemnonem & Menelaum, qui uxores duxerunt duas sorores, filias Tyndarei & Ledaë, Clytaemnestram & Helenam. E Clytaemnestra Agamemnon genuit Orestem & Electram. Sed cum Agamemnon profectus esset dux Graecorum ad bellum Trojanum, Clytaemnestra adamavit Aegisthum, quem Thyestes ex Pelopeja filia sua genuit. Agamemnon etiam alias mulieres adamavit, & bello finito Cassandra filiam regis Priami conjugem accepit. Unde Clytaemnestra indignata, cum Aegistho mortem Agamemnoni machinata est:

ARGUMENTA.

est: quem, dum vestes exueret, Aegisthus vocatus in societatem caedis, gladio perfodit: cumque nondum mortuus vindictam anhelaret, Clytaemnestra securi arrepta caput ejus dividit. volebat etiam filium Orestem occidere, sed Electra ipsum subtraxit, & cuidam Strophio custodiendum tradidit. Clytaemnestra Electram carceri mancipavit, & Cassandra jussit interfici.

EJUSDEM TRAGOEDIAE

Argumentum, per alium.

Vivum Thyestes Atreum ulcisci non potuit: nunc excitatur ab inferis, & Aegistho persuadet, ut quemadmodum Clytaemnestram ad adulterii consuetudinem pertraxerat, etiam in mariti caedem inducat: potitur votis impia umbra. Nam Agamemnonem, a Troja victorem, domi reducem, in ipso convivio, sinuosa, sed impervia veste irretitum, uxor & adulter occidunt; mox & Cassandra ab aris avulsam: Electram vero, quae Orestem fratrem absconderat, carceri obscuro mancipant.

IX.

HERCULES OETAEUS.

Eurytus rex Oechaliae filiam habuit Iolen, quam Hercules adamavit, eamque a patre petiit; quo denegante, terras ejus invasit, patrem occidit, Iolen abduxit, & ardentius quam uxorem Deianiram dilexit: quod cum audiisset Deianira, Herculi pallam quandam misit tinctam sanguine Centauri Nessi, quem Hercules vulneraverat sagittis toxicatis. Nessus autem cum pallam sanguine imbuiisset, Deianirae dixit, si unquam ab ea amor Herculis averteretur, ut ei pallam mitteret, & indutus eam ad ejus amorem reverteretur. Hercules ab uxore missam indutus, statim peste veneni corripitur, ita ut caroejus ab ossibus evelleretur, palla cuti & ossibus adhaerente: unde dolore nimio agitatus, Lycam, qui pallam apportaverat, interemit. Hercules Philoctetae armigero suo arcum & sagittas tradens, sibi ipse in Oeta silva pyram paravit, in quam, assumpta pelle leonis & clava, morte impetrata, seipsum imposuit: ubi consumpto, quod in eo mortale fuerat, in coclum translatus est.

EJUSDEM TRAGOEDIAE

Argumentum, per alium.

Redibat ab Oechaliae expugnatione Hercules, Iolen secum adducens, cujus amor belli suscepti causa. Non tulit thori sui violatricem, & ante oculos pellicem, Deianira: sed primo quidem, furore foemineo, venena & ferrum cogitat; mox lenita a nutrice, revocat in memoriam Nessi Centauri consilium & donum. nam hic moriens cruorem ungulae inditum Deianirae dederat, monens philtrum efficacissimum esse, si eo vestes tingerentur. Tunicam ergo hac sanie imbutam, ad maritum transmisit. detulit Lichas, comes Herculis, jam jam sacrificaturo. induit, & mox ut calor eam attingit; ardentissima febris, & aestus immodici, doloresque

m

gra-

TRAGOEDIARUM SENECAE ARGUMENTA.

gravissimi invadunt, paulatimque vis morbi, carnem & interiora absumit. Jubet ergo dolore victus Hercules, intellecto Nessi dolo, pyram in Oeta monte exstrui, qua se ipsum cremet: Licham tamen prius occidit. Deianira scipsam conficit, ut marito praemoriatur. Accurrunt Alcmena & Hyllus, & adstant morienti Heroi: ejusque post obitum, Alcmena cineres; Philoctetes mercedem succensae pyrae fagittas & arcum, refert. Tandem ejulanti matri apparet Hercules, jam Deorum numero adscriptus.

X.

OCTAVIA.

Claudius Imperator ex uxore Messalina, quam postea occidit, filium habuit, Britannicum dictum, & filiam nomine Octaviam. Postea cum Agrippinam fratris sui uxorem sibi nuptiis copulasset, Octaviam Neroni privigno suo dedit uxorem, quem post se, suggerente Agrippina, regnare voluit, Britannicum filium imperii faciens exsortem. Nero post Claudium imperans, Octaviam repudiavit, & uxorem aliam duxit Poppaeam. Suscitato populi tumultu, propter repudium Octaviae, Nero in populum defecavit; Octaviam relegavit, & in exilio tandem praecepit interfici.

EJUSDEM TRAGOEDIAE

Argumentum, per alium.

Claudius primis nuptiis Messalinam duxit; ultimis Agrippinam, quae ex Domitio Nerone pepererat. Neroni a Claudio desponsata fuit Octavia, Messalinae & Claudii filia. Nunquam concordēs aut benevolī conjuges vixerunt, multis odiorum fomites suggerentibus. Tandem Nero, cum votis suis, libere potiundi Poppaeae, (quam efficitim deperibat,) eamque in uxorem ducendi, Claudia repudiata, ob stare populi favorem videret; qui summo studio Octaviam in solio & conjugio Neronis tueri contendebat; populi impetum multorum caede repressit, Octaviam in Pandatariam deportari, & denique ibidem necari jussit.

P O E M A T I A

Q U A E D A M

SENECAE PHILOSOPHI

EX APOCOLOCYNTHOSI.

I.

*Am Phoebus breviorē viā contraxerat ortum
Lucis, & obscuri creſcebant cornua ſomni;
Jamque ſuum vitrix augebat Cynthia regnum:
Et deformis hyems gratos carpebat honores
Diuitis Autumnus, juſſoque ſeneſcere Baccus
Carpebat raras ſerū vindemitor uvās.*

II.

*Jam medium curſu Phoebus diuiſerat orbem,
Et propior nocti feſſas quatiebat habenas,
Obliquo flexam deducens tramite lucem.*

III.

*Haec ait: & turpi conuolvens ſtamina fuſo
Abrupit ſtolidae regalia tempora vitae.
At Lacbeſis redimita comas, ornata capillos,
Pieria crinem lauro frontemque coronans,
Candida de niveo ſubtemina vellere ſumit,
Felici moderanda manu: quae duſta colorem
Aſſumpſere novum. mirantur penſa ſorores.
Mutatur vilis pretioſo lana metallo.
Aurea formoſo deſcendunt ſaecula filo.
Nec modus eſt illis: felicia vellera ducunt,
Et gaudent implere manus. ſunt dulcia penſa.
Sponte ſua feſtinat opus: nulloque labore
Mollia contorto deſcendunt ſtamina fuſo.
Vincunt Titboni, vincunt & Neſtoris annos.
Phoebus adeſt, cantuque iuvat, gaudetque futuris:
Et lactus nunc plectra movet, nunc penſa miniſtrat,
Detinet intentas cantu, fallitque laborem.
Dumque nimis ciſtharam fraternaque carmina laudant,
Plus ſolito nevere manus, humanaque fata
Laudatum tranſcendit opus. Ne demite Parcae,
Phoebus ait, vincat mortalis tempora vitae.
Ille mihi ſimilis vultu, ſimiliſque decore,*

m 2

Nec

POEMATIA SENECAE.

*Nec cantu, nec voce minor, felicia lassis
Saecula praestabit, legumque silentia rumpet.
Qualis discutiens fugientia Lucifer astra:
Aut qualis surgit redeuntibus Hesperus astris:
Qualis cum primum tenebris Aurora solutis
Induxit rubicunda diem, sol aspicit orbem
Lucidus, & primos e carcere concitat axes:
Talis Caesar adest, talem jam Roma Neronem
Aspiciet. flagrat nitidus fulgore remisso
Vultus, & effuso cervix formosa capillo.*

IV.

*Exprope propere, sede qua genitus cluas,
Hoc ne peremptus stipite ad terram accidas.
Haec clava reges saepe mactavit feros.
Quid nunc profatu vocis incerto sonas?
Quae patria, quae gens mobile eduxit caput,
Ediffere. equidem regna tergemini petens
Longinqua regis, unde ab Hesperio mari
Inachiam ad urbem nobile adveni pecus,
Vidi duobus eminentis fluviiis jugum,
Quod Phoebus ortu semper obverso videt:
Ubi Rhodanus ingens amne praerapido fluit,
Ararque dubitans quo suos cursus agat,
Tacitus quietis alluit ripas vadis.
Est ne illa tellus spiritus alitrix tui?*

V.

*Fundite fletus.
Edite planctus,
Fingite luctus,
Resonet tristis
Clamore forum:
Cecidit pulchre
Cordatus homo,
Quo non alius
Fuit in toto
Fortior orbe.
Ille citato
Vincere cursu
Poterat celeres,
Ille rebelles
Fundere Partibus:
Levibusque sequi
Perfida telis,*

*Certaque manu
Tendere nervum:
Qui praecipites
Vulnere parvo
Figeret hostes,
Pictaque Medi
Terga fugacis.
Ille Britannos
Ultra noti
Littora ponti,
Et caerulos
Scuta Brigantas
Dare Romuleis
Colla catenis
Jussit, & ipsum
Nova Romanae
Jura securis*

*Tremere Oceanum.
Desite virum,
Quo non alius
Potuit citius
Discere causas,
Una tantum
Parte audita,
Saepe & neutra.
Quis nunc judex
Toto lites
Audiet anno?
Tibi jam cedit
Sede relicta
Qui dat populo
Jura silenti,
Cretaea tenens
Oppida centum.*

Cae-

POEMATIA SENECAE.

*Cardite moestis
Pectora palmis,
O caufidici,
Venale genus :*

*Vosque Poitae
Lugete novi.
Vosque in primis,*

*Qui concusso
Magna parastis
Lacra fritillo.*

VI.

*Nam quoties missurus erat resonante fritillo
Utraque subducto fugiebat tessera fundo :
Cumque recollectos audebat mittere talos,
Lufuro similis semper, semperque petenti,
Decipere fidem : refugit, digitosque per ipsos
Fallax assiduo dilabatur alea furto.
Sic cum jam summi tanguntur culmina montis,
Irrita Sisyphio volvuntur pondera collo.*

Versus L. Annaei Senecae, qui extant Epistola CVII. Ex Graecis Cleanthis ab ipso, Ciceronis exemplo, conversi.

*Duc me, parens, celsique Dominator poli,
Quocunque placuit. nulla parendi mora est ;
Adsum impiger. fac nolle, comitabor gemens :
Malusque patiar, quod pati licuit bono.
Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.*

Fugit eos ratio, qui censent hos versus ex prima Tragoedia (sic vocant Herculem Furentem) desumptos esse : cum neque ibi, nec uspiam alibi in his decem fabulis reperiantur. Sed est manifesta eruditorum hominum hallucinatio.

Philosophus itidem Epist. c xv. Senarios duodecim profert a se (sic enim lubet opinari) Latio donatos, ex Graeca Euripidis Bellerophonte :

*Sine me vocari pessimum, ut dives vocer.
An dives, omnes quaerimus ; nemo, an bonus.
Non quare, & unde : quid babeas, tantum rogant :
Ubique tanti quisque, quantum habuit, fuit.
Quid habere nobis turpe sit, quaeris ? nihil.
Aut dives, opto, vivere ; aut pauper mori.
Bene moritur, qui cum moritur lucrum facit.
Pecunia ingens generis humani bonum ;
Cui non voluptas matris, aut blandae potest
Par esse prolis, non facer meritis parens.
Tam dulce si quid Veneris in vultu micat,
Merito illa amores coelitus atque hominum movet.*

Video praeterea Epigrammata quaedam, inter alia de exilio, quod Seneca primo imperii Claudiani anno (Urbis DCCXCIV.) subiit, ex schedis Pithoeanis deprompta, ipsi Philosopho palam inscribi. Falso, mea sententia. Vetusta quidem illa, & bona, non tamen legitima liquido jurare possumus. Imo *rotundi* pleraque, & a scholasticis scripta sane quaedam indigna tanto viro : & omnia haec unus viri aut stili credere, non est ejus cui datum est habere nasum. Adscribam hic ea ipsa, ut judicet eruditus lector. Inscriptio, quae viris doctis placuit.

L. ANNAEI SENECAE
EPIGRAMMAT A
SUPER EXSILIO,

A nobis sic conversa est sensu diversissimo,

EPIGRAMMAT A
SUPER EXSILIO

L. ANNAEI SENECAE

[Quaedam Senecae, quaedam Petronii, aut alius possunt videri, quaedam infelicia, & aevo illo indigna.]

AD CORDUBAM.

Orduba, solve comas, & tristes indue vultus:

Illacrimans cineri munera mitte meo.

Nunc longinqua tuum deplora, Corduba, vatem.

Corduba non alio tempore moesta magis.

Tempore non illo, quo versis viribus orbis,

Incubuit belli tota ruina tibi:

Cum geminis oppressa malis utrinque peribas:

Et tibi Pompejus, Caesar & hostis erat.

Tempore non illo, quo ter tibi funera centum,

Heu, nox una dedit, quae tibi summa fuit.

Non Laestanus quateret cum moenia latro,

Figeret & portas lancea torta tuas.

Ille tuus quondam magnus tua gloria civis,

Infigar scopulo. Corduba solve comas:

Et gratare tibi, quod te natura supremo

Alluit Oceano. tardius ista doles.

AD CORSICAM.

Corsica Phocaeo tellus habitata colono,

Corsica, quae Graio nomine Cynus eras;

Corsica Sardinia brevior, porrectior Iuva;

Corsica piscosis pervia fluminibus:

Corsica terribilis, cum primum incanduit Aestas;

Saeivior ostendit cum ferus ora Canis.

Par.

DE SENECA TRAGICO TESTIMONIA.

*Parce relegatis, hoc est, jam parce solutis.
Vivorum cineri sit tua terra levis.*

DE EADEM.

*Barbara praeruptis inclusa est Corsica saxis;
Horrida, desertis undique vasta locis.
Non poma Autumnus, segetes non educat Aestas,
Canaque Palladio munere Bruma caret.
Umbrarum nullo ver est laetabile foetu,
Nullaque in infausto nascitur herba solo:
Non panis, non haustus aquae, non ultimus ignis
Hic sola, haec dos sunt, exul & exilium.*

IN INVIDUM.

*Occisi jugulum quisquis scrutaris amici,
Es miserum necdum me satis esse putas,
Desere confossum. victori vulnus iniquo
Mortiferum impressit mortua saepe manus.*

ITEM.

*Quisquis es, (& nomen dicam? dolor omnia cogit:)
Qui nostrum cinerem nunc, inimice, premis;
Et non contentus tantis subitisque ruinis,
Stringis in extinctum tela cruenta caput.
Crede mihi, vires aliquas Natura sepulcris
Attribuit: tumulos vindicat umbra suos.
Ipsos crede Deus nunc hoc tibi dicere, livor,
Hoc tibi nunc manes dicere crede moos:
Res est sacra, miser. Noli mea tangere fata.
Sacrilegae bustis abstinere manus.*

ITEM.

*Carmina mortifero tua sunt suffusa veneno,
Es sunt carminibus pectora nigra magis.
Nemo tuos fugiat, non vir, non foemina dentes,
Haud puer, haud aetas undique tuta senis.
Utique furens totas immittit saxa per urbes:
In populum sic tu verba maligna jacis.
Sed solet insanos populus compescere sanus:
Et repetunt motum saxa remissa caput.
In te nunc stringit nullus non carmina vates,
Inque tuam rabiem publica Musa furit.*

ITEM.

DE SENECA TRAGICO

ITEM.

*Dum sua compositus nondum bene concutit arma
Miles: Et e nostra lancea tortamano:
Bellus homo, Et valide capitalia crimina ludis:
Deque tuis manant atra venena jocis.
Sed tu perque jocos dicis vinumque. quid ad rem,
Si plorem? risus si tuus ista facit?
Quare tolle jocos. non est jocus esse malignum,
Nunquam sunt grati, qui nocuere, sales.*

AD CRISPUM.

*Crispe, meae vires, lassarumque anchora rerum:
Crispe, vel antiquo conspiciende foro:
Crispe, potens nunquam, nisi cum prodesse volebas:
Naufragio litus tutaeque terra meo.
Solutus honor nobis, arx Et tutissima nobis:
Et nunc afflicto sola quies animo:
Crispe, fides dulcis, placidaeque acerrima virtus:
Cujus Cecropio pectora melle madens.
Maxima facundo vel avo vel gloria patri:
Quo solo careat si quis, in exilio est:
An tua, Cyreneae sanis telluris adhaerens
Mens tecum est: nulla quae cobiheretur humo?*

DE QUALITATE TEMPORIS.

*Omnia tempus edax depascitur, omnia carpit.
Omnia sede movet, nil finit esse diu.
Flumina deficiunt, profugum mare littora siccat,
Subsidunt montes, Et juga celsa ruunt.
Quid tam parva loquor? moles pulcherrima coeli
Ardebit flammis tota repente suis.
Omnia mors poscit. lex est, non poena, perire.
Hic aliquo mundo tempore nullus erit.*

VOTUM.

*Sic mihi sit frater majorque, minorque superstes,
Et de me doleat nil, nisi morte mea.
Sic illos vincam, sic vincar rursus amando:
Mutuus inter nos sic bene certet amor.
Sic Marcus, dulci qui nunc sermone fritimit,
Facundo patruos provocet ore duos.*

EPI-

TESTIMONIA.

EPITAPHIUM SENECAE.

*Cura, labor, meritum, sumpti pro munere honores,
Ite, alias posthac sollicitate animas.
Me proci a vobis Deus avocat. Illic aëlis
Rexbus terrenis, hospita terra vale.
Corpus avara tamen sollempnibus excipe saxis:
Namque animam coelo reddimus, ossa tibi.*

DE CRISPO.

*Ablatus mihi Crispus est, amici;
Pro quo si pretium dari liceret,
Nostros dividerem libenter annos.
Nunc pars optima me mei reliquit,
Crispus praesidium meum, voluptas,
Pectus, deliciae, nihil sine illo
Laetum mens mea jam putabit esse.
Consumptus male, debilisque vivam,
Postquam dimidium mei recessit.*

NOMENCLATOR DOCTORUM VIRORUM,

Quorum operâ hae Tragoediae plurimum
sunt illustratae.

A Nonymus Scholiaſtes, *manuſcriptus in Bibliotheca Palatina; qui ſua Ioan. Bot-
ſicellae inſcripſit. unde poteſt judicari, an ſit vetus.*

Gellius Bernardinus Marmita, *Parmenſis; cujus Commentaria edita Venetiis anno
1492.*

Daniel Cajetanus *Cremonenſis; cujus Commentaria ibidem excuſa anno 1493.*

Benedictus Florentinus, *reconſuit Senecae Tragoedias, Florentiae apud Philippum
Juntam 1513.*

Judocus Badius Aſcenſius; *cujus Commentaria edita Pariſiis anno 1515. Praeſert
editio haec emendationem Maſcerii & aliorum duorum.*

n

Hic

NOMENCLATOR.

- Hieronymus Avantius, *Veronensis*; hic (ut testatur ipse in Praefatione) ad tria millia errata atque inversa loca veterum exemplariorum collatione auxilioque restituit. Edidit Aldus anno 1517. *Venetii*.
- Henrico-Petria *Basilienfis* editio, anni 1529; in cujus margine quaedam Lectiones variae.
- Gryphiana *Lugdunenfis* editio, anni 1538.
- Georgius Fabricius; ejus *Seneca*, addita Lectionis diversitate, &c. prodit Lipsiae anno 1566.
- M. Anton. Delrius; ejus *Adversaria amplissima excusa sunt primum typis Plantinianis anno 1576. Recusa deinde eadem, & adjectus insuper novus Commentarius cum aliis, anno 1594. Antverpiae apud Plantini-Viduam & Ioan. Moretum. Quae omnia etiam repetita sunt a Parisiensibus.*
- Justus Lipsius; ejus *Animadversiones editae Lugduni Batavorum anno 1588.*
- Franciscus F. F. Raphelengius; ejus *Castigationes ibidem excusae anno eodem.*
- Q. Sept. Florens Christianus; ejus *Scholia Parisi edita apud Fred. Morellium, anno 1589.*
- Hieronymus Commelinus; is *Senecam cum octo novem Mss. contulit, & Variarum lectionum libellum conscripsit: Heidelbergae anno 1589.*
- Josephus Scaliger; ejus *Animadversiones scriptae circa annum 1598. excusae postea Lugd. Batav. anno 1611.*
- Janus Gruterus; ejus *accuratissimae Notae prodierunt e Bibliopoli Commeliniano, anno 1604.*
- Daniel Heinsius; ejus *Animadversiones editae Lugd. Bat. anno 1611. Editae postmodum auctiores & emendatiores.*
- Joannes Isaacius Pontanus; *Notas conscripsit.*
- Petr. Scriverius; is *Tragoedias recensuit ac diligenter castigavit.*
- Matthaeus Raderus; ad *Medeam commentarios edidit Monachii 1631.*
- Thomas Farnabius *succinctis notis illustravit.*
- Antonius Thyssus; *Variarum notas collegit.*
- J. Fr. Gronovius *Senecam Tragicum cum Codice Florentino MS. summo studio contulit ac notis suis & variorum illustratum edidit Amstelodami apud Jodocum Pluymer anno 1662. Repetita haec Editio ibidem 1681. auctis ex chirographo separatisque a ceterorum observationibus ejusdem notis.*

L. AN.

L. ANNAEI SENECAE
 * H E R C U L E S
 F U R E N S.
 DRAMATIS PERSONAE.

JUNO. HERCULES. LYCUS. MEGARA. AMPHITRYON.
 THESEUS. CHORUS THEBANORUM.

A R G U M E N T U M.

Lycus à Creonte, Hercules socero, rege Thebano, propter scelera in exilium missus, absente jam Hercule apud inferos, ut inde Eurysthei jussu peteret Cerberum (ubi & Theseum in vinculis detentum, qui cum Pirithoo descenderat ad rapiendam Proserpinam, liberavit) occasionem oblatam arripit, & per seditionem Creonte cum duobus filiis caeso regnum Thebanum occupat. Megaram Herculis uxorem ad nuptias sollicitat, abnuenti vim parat. Opportune reversus Hercules Lycum caeterosque illius factionis interficit. haec tam feliciter gesta Juno non serens immittit illi furorem, quo correptus uxorem suam cum liberis interficit. Quod ubi ad se reversus intellexit, doloris impatientia vix Amphitryonis atque Thesei precibus detentus ne sibi mortem inferret, cum Theseo Athenas purgandus proficiscitur.

A C T U S P R I M U S.

J U N O sola.

Juno Jovis furta, pellices, nothos, Herculem autem maxime stomachatur. qui ab inferis reversus objecta insania uxorem & liberos occidit.

SOROR Tonantis (hoc enim solum mihi
 Nomen relictum est) semper alienum Jovem,

Ac

GRONOVII.

VARIORUM.

* **H**ercules furens.] Suetonius Ner. 21. Inter caetera cantavit Canacem parturientem, Orestem matricidam, Oedipodem excaecatam, Herculem

* **H**ercules furens.] Hoc modo Euripides traegœdiam quandam inscripsit; quam sibi hac fabula nosse proposuit imitandam. DELR. Apud Equ.

- Ac templa summi vidua deferui aetheris;
 Locumque, coelo pulsa, pellicibus dedi.
 5 Tellus colenda est: pellices coelum tenent.
 Hinc, Arctos alta parte glacialis poli
 Sublime classes sidus Argolicas agit;
 Hinc, qua repenti vere laxatur dies,
 Tyriac per undas vector Europae nitet;

II.

GRONOVII

VARIORUM.

Infamem. In qua fabula fama est tirannulum militem, positum ad custodiam aditus, cum cum ornari ac vinciri ceteris, sicut argumentum postulabat, videret, accurrit ferendae opus gratia. Macrobius 1 Saturnal. 8. Cum in Herculem forentem prodisset, et nonnullis iocissimis histricum convenientem non servare videretur, deposita persona videntes inreputi: Moxque, missisq; appaui. Sed lege, in Hercule forente. Ut Marcella pilla in Amazone, Neroneum pugnasse in gladiatore, & similia. Cicero ad Atticum 4. 15. in Andromacha tamen major fuit quam Aspasie. Ausonius epigr. 83. In Canace regis multo felicit ipse.

1. *Soror Tenantis*] Sumpsit à Virgilio, apud quem Dido Aeneae: cui me merchandam deseris hospes. Hoc solum nomen quoniam de coniuge restat. Tacit. 14. Annal. Octavia paucis debuit interjectis diebus mori iubetur, cum iam viduam se & tantum sororem testaretur.

6. *Alta parte*] Virgilius 2. Georg. Mundus ut ad Sythiam Rhiphaeque arduas arces Confurgit, premittit Libyae dexas in austris. Calpurnius Ecl. 1. Exsultet, quatuorque notum grus una vacentem Ereclumque celis boream. Lucilius praeparat. lib. 15. cap. 39. Ευρισκοντες, & αὐγας ὕψους. & τὴν ὕψους ἰσχυρὰ, ἀνελκυστὶν τὴν ἀπὸ τῆς, & τὴν ἰσχυρὰν ὕψους, & τὴν ἰσχυρὰν τὴν ἀπὸ τῆς.

8. *Repenti vere laxatur*] Adulto vere emittitur. Quamquam & postis accipere aërem laxatum, qui antehac stritus & rigidus fuit. Lucretius lib. 1. Nam simul a. species patefacta est verba dei, & reserata riget genitilibus aura Favoni. Item, certa suo quia tempore semina rerum Cum confluerunt, patefacta, quodcumque creatur. Cicero lib. 4. de republ. Cumque autumno terras ad non sperandas fruges patefecerit, hieme ad consuectas compresserit, vere ad espendendas relaxavit. Ovidius 4. Fast. quia ver aperit tunc omnia denique celis Frigoris aëriae, foetaeque terra patet. Vel, in quo signo oriente & de-

Euripidem tragoedia est huic affinis & argumento & nomine. Oeconomia partim similis, partim dissimilis. Velitatio Amphitryonis cum Lyco apud utrumque paria facit: sed in decore personae Amphitryonis longe inferior Seneca: ut in multis aliis. Reliqua studiosi inter se contendere possunt. SCAL.

1. *Soror*] Si sum regina Iovisque Et soror & conjux, certe soror. DELRIUS.

3. *Templa*] Templum veteres, pro quovis tractu, & quavis hominum decorumve habitatione, posuerunt. Vatro id docet initio lib. 6. de Ling. Latin. Templum dicitur tribus modis, ab natura, ab auspicio, ab similitudine. Natura in coelo, ab auspicio in terra, ab similitudine sub terra. DELRIUS.

4. *Pulsa, pellicibus*] Ovidius 2. met. Quacervis, aetheris quare regina deorum Sedibus luc adsum? pro me tenet altera coelum. DELRIUS.

6. *Arctos alta*] Callisto Lycaonis filia à Jove compressa, à Iunone in arctos i.e. ursam mutata, mox à Jove una cum filio Arcade in coelum relata, alterum sidus Helice, alterum Cynosura vocatur. FARNABIUS.

7. *Sublime*] Quoad nos, quibus ab Acquinoctiali Septentrionem versus sumus, Hic vertex semper sublimis. FARNABIUS.

7. *Sidus Argolicas agit*] Helice, quam Graeci primum observabant, ut Sidonii Cynosuram, Helicem Grava arma notat. vide quae ad §L 696. Medaeae. FARNABIUS.

8. *Hinc*] Ab Australi parte, in ipso Zodiaco. FARNABIUS.

8. *Qua repenti*] Oriente Tauro xx. die Aprilis. FARNABIUS.

9. *Velox*] Taurus secundum Zodiaci signum, quem poetae fabulantur Taurum cum fuisse, qui Europam à Phoenice transtulit in Cretam, cuius operae Iupiter eam illi gratiam retulit, ut inter sidera illum collocaret. FARN.

9. *Nitet*] In sidus conversus fulget. FARN.

10. II.

- 10 Illinc, timendum ratibus ac ponto gregem
 Passim vagantes exerunt Atlantides.
 Ferro minaci hinc terret Orion deos:
 Suasque Perseus aureus stellas habet.
 Hinc, clara gemini signa Tyndaridae micant:
 15 Quibusque natis mobilis tellus stetit.
 Nec ipse tantum Bacchus, aut Bacchi parens,
 Adiere superos: ne qua pars probro vacet,
 Mundus puellae ferta Gnoſſiaca gerit.

Sed

GRONOVII.

currente sole dies spatio crescit.

12. *Ferro coma hinc extaret*] Codex Meliss. *Ferro minax hinc terret.* Cui valde se adhaerere testatur Lipsius, & intelligi vult canem venatori Orionis adjunctum, aut reponi, *Ferro minax.* Gruterus ex octo suis reduxit, *Ferro coma,* quod putaret se reperisse, ubi comae Herculis horror, qui terreat & Jovem, adscribitur. Epigramma est Antipatri lib. 1. Anthologiae, in Nicophontem Milesium, pugilem eximiae staturae, cujus collitendines taurinos, humeros Atlanteos, comam & barbas Herculis, leoninos oculos, ne Phidiaeus quidem Olympius suis Jupiter *aspexisset* viderit. Sed nota non haec singula, verum conjuncta. Tale argumentum ex ipsa voce *aspexisset* potuisset petere. At membranæ Etruscae à manu prima: *Ferro minax hinc terret.* Quo eraſo, sic tamen, ut conſequi oculis haud difficulter possis, à manu altera repositum est eodem vulgatum, & in margine quoque recentiore manu: *Ferro minax.* Justissimum ergo, ut prima omnium scriptura valeat, quæ & verum facit numerosiorem. Cicero in Phaenomenis: *Orion humeris & lato pectore fulgens, Et dextra retinens non cassi luminis enses.* Lucanus: *Enſiferi nimum fulget latus Orionis.* Statius Equo Domitiani: *magnus quanto minore minatur Noctibus hibernis & sidera terret Orion.*

VARIORUM.

10. *Illinc,*] A parte Orientali. FARN.
 10. *Timendum*] Propter tempeſtates, quas ortae denunciant. FARNABIUS.

11. *Vagantes*] Quoad nostrum aspectum, fixae tamen sunt. FARNAB.

11. *Atlantides.*] Pleiades vii. stellae inter os Tauri & caudam Arietis sitae. Atlantis ex Pleione filiae, quarum tres Electram, Maſjam, Taygetem Jupiter compressit. FARNAB.

12. *Orion*] E Jovis, Neptuni, & Mercurii urina natus; quod xelotypam deam male urit. FARN.

12. *Deos*] Sidera Deos vocat, more antiquorum, de quo abbi. Exterret autem Orion sidera, non omnia, sed Pleiades; quas cum matrem illarum inſequeretur, simul in fugam compulſit, unam quoque illarum Metopen violavit. auctores Q. Smyrnaeus lib. 5. Athenaeus lib. 11. & Scholiaſtes Apollonii in lib. 3. *Orion*, Latine *Jugula*. DELR.

13. *Aureus.*] Pulcher, splendidus, utpote quem Jupiter in aureum imbrem converſus è Danae genuit. FARNABIUS.

13. *Stellas*] xxvi. FARNABIUS.

14. *Clara Tyndaridae*] *Lucida sidera.* Caſtor & Pollux Jovis ex Leda Tyndari uxore filii. *est autem Anachronismus seu Prolepsis, meum enim Tyndaridae mortui erant.* FARNABIUS.

15. *Quibusque natis*] Apollo & Diana, quos Pythona ſerpente tugiens Latona enixa eſt in Delo inſula, prius erratica & fluctibus agitata, tum vero primum firmata, & Mycene celſa Gyroque revincta. FARNABIUS.

16. *Bacchi parens,*] Tranſſatam in coelum Semelen etiam tradiderunt Plurarchus in vita Romuli, Apollodorus lib. 2. bibliot. & Ariftides orat. in Bacchum; & in vet. inſcriptione *Lucum Semel* invenio. DELRIUS.

18. *Mundus*] Coelum cepit in numerum ſiderum coronam Ariadnes conjugis Bacchi, & filiae Minois regis Cretae, in qua Cnoſus urbis regia. FARN.

A 2 19. Di-

- Sed vetera querimur: una me dira ac fera
 20 Thebana nuribus sparsa tellus impiis
 Quoties novercam fecit? escendat licet,
 Meumque viatrix teneat Alcmena locum;
 Pariterque natus astra promissa occupet;
 In cujus ortus mundus impendit diem,
 25 Tardusque Eoo Phoebus effulsit mari,
 Retinere mersum jussus Oceano jubar.
 Non sic abibunt odia, vivaces aget

Vio-

GRONOVII.

19. *Sed vetera querimur*] In Etrusco & antiquioribus est omnibus: *Sed vetera sero querimur*. Itaque ut versus constaret, induxerunt G. Fabricius *et dira ac*, Lippius *et sero*, cui auscultatum. Et sane adversarium est isti, quod Seneca in ea regione Jambum vitat. Ego malebam *et vetera* tolli, tanquam adscriptum explicandi causa, quum legeretur: *Sed fera querimur*. postquam scilicet vindicandi tempus elapsum est. Qui *vetera* immiscuit, ne idem bis diceretur, fecit *sero*. Neque hoc respuit versus, sed oratio. Ferres, si esset: *Hanc sero querimur* Lib. 1. de benef. r. de quibus non redditis *sero querimur*. Sensus tamen idem: nam *sero* queruntur, puta *querelae verba*, qui *sero* queruntur. Statius in Propemptico: *Iussa querere*. Vide & 2. observ. 19.

21. *Escendat licet*.] Erufrus codex scriptura minime dubia: *escendat licet*. Ut & in Phoenissis. Vide quae notavimus ad Livii 2. 28.

22. *Teneat Alcmena locum*.] Jam dixit, *Locumque coelo pulsa pellicibus dedi*. Quare videtur hic potius fecisse: *Meumque viatrix teneat Alcmena locum*. Ovidius 2. Met. Cur non & pulsa duxit Junone meoque Collocat in thalamo?

24. *In ejus ortu*.] Etruscus à manu prima *ortus*, neque aliter quatuor Pall. & quidam Delriani. Lucanus lib. 5. *in ventos impendo vota fretumque*. Curtius lib. 4. *Pastus terras, deserta omnia occurre: in unius hominis iactantem tot millium sanguinem impendi*. Lib. 10. quibus hoc solum ex tantis epibus *superest*, in quod impenditur. At pro *impendit* esse in duobus *impendit*. & suo sensu, scripsit Rapingius: postea serio coepit hoc defendi. Secus *diem* ajunt singulari numero poni pro plurali, &

de partu interpretandum, cum septem dies Alcmena in labore fuerit: sed alterum esse germanum. Minime vero: *impendit* & plures habent fidiioresque & sensu meliore. Ne dicam Senecae, Lucano & his auctoribus amatum esse verbum. Sive autem ternox illa fuit Herculeae, quique intercedere duas inter noctes debuit dies, tertiam constituit noctem: sive duae tantum noctes continuatae sunt eliso medio die; mundus uno die multatus est, ejusque damnum fecit: hoc est, *impendit diem*.

VARIORUM.

19. *Dira ac fera*.] Respicit fabulam de anguinis dentibus à Cadmo feminatis infra v. 259. FARN.

20. *Nuribus sparsa tellus impiis*.] Mulieribus impiis: seu pellices Jovis, seu Bacchas notet. FARN.

21. *Quoties novercam*.] Tanquam privignos mihi effundant pellices: Zethum & Amphiona Antiope, Bacchum Semele, Herculeum Alcmena. FARNAB.

23. *Promissa*.] A Jove infra v. 958. & à Virtute in solitudine. FARNAB.

24. *In cujus ortu mundus*.] Ad cujus γενεάν ην & γενεάν διαισθησθαι generationem continuatae sunt duae noctes adjecto die intermedio. FARNAB.

26. *Mersum Oceano jubar*.] Jussus non lucere unum diem. Jussus feriari à diurno labore. Oceanus interdum pro ipso Horizonte sumitur, ut docet Strabo lib. Geogr. DELRIUS.

27. *Non sic abibunt odia*.] h. c. non excidet animo ira inveterata in pellices meas & prolem adulterinam. Terent. And. act. 1. scen. 2. *mirabar hoc si sic abires*. Paulo post eadem Juno animum

ex-

Violentus iras animus, & saevus dolor
Aeterna bella pace sublata geret.

- 30 Quae bella? quidquid horridum tellus creat
Inimica; quidquid pontus aut aër tulit
Terribile, dirum, pestilens, atrox, ferum;
Fractum atque domitum est. superat, & crescit malis;
Iraque nostra fruitur: in laudes suas
- 35 Mea vertit odia. dum nimis saeva impero,
Patrem probavi: gloriae feci locum:

Qua

GRONOVII.

30. Quid bella? Flor. Quae bella? quicquid, ut & edidit Lipsiano è codice, opinor, Raphelinguus. Cic. 9. fam. 16. Quem tu miles polypum, quem denarium narras, quam tyretarichii patinam?

34. Iraque nostra fruitur:] Verbum juris, ubi frui re est fructum commoditatesque & utilitates ex re percipere; in fructu habere. Similiter Juvenalis Sat. 1. & fruitur diis laetis i. e. condemnationem & exilium in lucro ponit. caret enim negotiis & sollicitudinibus urbanorum. Quod jam olim Domitius cepit, iratis diis, interpretatus, adverso iudicio. Male postea, Qui licet eos infensos habeat, non punitur ab illis: male, Non sine indignatione deorum: quibus etiam frui est idem. Nec rectius Barthius 42. Adv. 3. inaccessi ait curam deorum. Iudiciorum enim vanitas inaccessitur: quae cum credantur plectere fontes, reddunt eos beatiores, relicta pecunia & otio dato. Nam perperam idem Marium fingit omnibus bonis spoliatum. Contra Scholiafles vetus: non adeptis bonis. Septingenta intulit aerario: longe plus retinuit.

36. Patrem probavi: inde qua.] Hier. Comelinus in duobus ait Pall. fuisse probavi, gloriae feci locum. Qua sol relucens quaque repensum diem bines, &c. Inde adoptavit Scaliger, dictatque ex vet. libris sic se restituisse, nisi quod repensum dat pro repensum. Sed relucere & repensum diem quid differunt? Itaque Scriverius maluit edere, repensum. At H. Grotius divinabat: reducere quaque depensum: & sensu & versu integriore. Non caret mente vulgata: trium enim mundi regionum mentionem fecisse potest videri. Ut infra ver. 884. Auroram inter & Hesperum, Et qua sol medium tenens Umbrae

corporibus negat. Ubi omisus septentrio. Ut meridies ver. 1139. sub ortu solis, an sub cardine Glacialis Urtae? numquid Hesperii maris Extrema tellus? Quae tamen ideo proponimus, ne quis male pugnans pro vulgata contra nos illis, quasi non visis, utatur. Etruscus ostendit à posteriore manu: probavi, inde qua lucem premit: vetusta erasa, quam fuisse, probavi, gloriae feci locum, ut & in Moquantino apparuit Delrio, simillimum est veri. Sequitur.

VARIORUM.

exstimulans versu 75. perge ira, perge, & magna meditantem opprime. SCHRODERUS.

27. Irasces aget iras, &c.] Memores, graves & inextinguibile poctus. FARNAB.

30. Quid bella? quidquid] Epanorthosis indignationis plena. sed quid ego bella loquor, postquam monstra, terrestria, saurum, scorpion, gigantes: aquatilia, cancrum, hydrum, &c. aëria, Symptulidas debellavit? FARNAB.

34. Iraque nostra] Vere Hercules, ut qui ex odio & Hesperum assequatur. FARNAB.

35. Dum nimis saeva impero,] Per Eurystheum Mycenarum regem, qui, me distante, Herculem ad difficillima quaeque obeunda adegit, infra vi. 120. FARNAB.

36. Patrem probavi:] Traiect. & duo impressi probavi, & potro, inde qua lucem premit, aperisque Testis, qua serens Titan diem bines cet. extritis illis, gloriam locum feci, qua sol reducere, quaque depensum diem. Quam manifestam scripturam praeferebam puto incertae conjecturae, quam viri docti & facit ex erasa codicis Etrusci manu. Ex apud multo personae Herculis probavi, ut modo, vertit in laudes suas mea Odis. Ut extrema

- Qua Sol reducens, quaque deponens diem,
 Binos propinqua tingit Aethiopas face,
 Indomita virtus colitur; & toto Deus
 40 Narratur orbe. Monstra jam defunt mihi;
 Minorque labor est Herculi iussa exsequi,
 Quam mihi jubere. laetus imperia excipit.
 Quae fera tyranni iussa violento queant
 Nocere juveni? nempe pro telis gerit,
 45 Quae timuit, & quae fudit: armatus venit
 Leone & hydra. Nec satis terrae patent:
 Effregit ecce limen inferni Jovis,

Et

GRONOVII.

quens ita exstat Florentiae: *Qua sol reducens quaque reponens diem.* Ut fere voluit Rutgerius: faciebat enim *reponens*. Vossianus utrumque verbum exhibet, sed alterum ita formatum: *Titan diem Qua sol reversionis quaque deponens diem.* Ex his omnibus colligas licet veram lectionem esse: *Patrem probavi: gloriae feci locum: Qua sol reducens quaque deponens diem Binos propinqua tingit Aethiopas face, Indomita virtus colitur.* Ut voluerat Gronovius. Laetantius ad terrijum Thebaid. ver. 476. *Liber cum ex India veniens in desertis & extrema parte Lihya teneretur, ac siti laboraret exercitus, dicitur rogasse Jovem, ut se patrem probaret.*

45. *Quae timuit.* Vide ad Herculem Octaeum v. 269.

46. *Nec satis terrae patent:* De tranquillitate animi cap. 9. *Placebit haec nobis mentura, si prius parcimonia placuerit: sine qua nec ullas opes sufficiunt, nec ullas satis patent.*

VARIORUM.

herois virtus significetur, qui tingente Junone, & irritis deae istius imperiis tanta patrauerit, seque divinis facinoribus vere Jovis natum declaraverit. Sequentia vero: *qua ferens Titan diem binos propinqua tingit Aethiopas face,* Praeter Orientem & Occidentem designant etiam Zonae torridae vicinos accolae, quos adit Hercules. Namque is infra versu 235. penetrare iussus solis astricti

plagas, & adusta medius regna quae torret dies. & 319. cum per ardentem plagam & fluctuantes mare turbati maris abire arenas. Sunt enim Aethiopes vel Africani vel Asiatici: ad meridiam utriusque plagam vergentes; hi in ortum, illi in occasum porrecti. De illis ita Virgil. Aeneid. rv. versu 481. *Oceani finem juxta solemque cadentem Ultimus Aethiopum locus est.* Hos vero Pausanias ad Seres; Herodotus apud Indos; alii alibi collocarunt. SCHR. 38. *Binos tingit Aethiopas* Per binos, Orientales & Occidentales intellige.

39. *Toto Deus Narratur orbe.* Ex veterum more, qui à quibus insignia beneficia acceperant, aras illis consecrabant, & divinos honores decernebant. Hercules per totum orbem latrociniis à se & sceleribus repurgatum, veluti *Seris ad. Et. etc.* colebatur. hoc Juno queritur. DELRIUS.

43. *Tyrannus* Eurysthei supra v. 35. FARNAB. 45. *Quae timuit* Lipsius *domuit*. Ego nihil mutuo, neque enim timoris expertus fuit Hercules, ut videre est in hac ipsa tragoedia v. 792. *Et uterque timuit.* i.e. & Hercules & Cerberus. & v. 424. *Nam monstra, sacras Phoebeus aut timuit feras.* scilicet, ut Hercules Comel. Quae in primo congressu eriam timere potuit: aggressus vero devicit. A natura, non à consilio & ratione, si *volens & ferax.* Etiam non timetis quae timere debeat. Vide Med. 160 & 166. FARNAB.

46. *Leone* Nemeae leonis pelle, & signitis felle & sanguine Lernaee Hydrae tinctis. FARN. 47. *Inferni Jovis.* Plutonis. Homero *Ἰδης καὶ Πλούτωνος*. FARNAB.

48. *Opi-*

Et opima victi regis ad superos refert.
Parum est reverti: foedus Umbrarum perit.

- 50 Vidi ipsa, vidi nocte discussa inferum,
Et Dite domito, spolia jactantem patri
Fraterna. cur non victum & oppressum trahit
Ipsum catenis paria sortitum Jovi?
Ereboque capto potitur, & reteggit Styga?
55 Patefacta ab imis Manibus retro via est,

Et

GRONOVII.

49. *Foedus Umbrarum perit.*] Nugas agit illa potior pars niembranarum, quae infert, petit, cum suis sibi glossis atque interprete veteri, Prosepi-nam foederatam regi Umbrarum, enarrantibus. Liber optimus, perit. Statius Thebaide octava, in verbis Plutonis offensi hiatu terrae lapsusque vi-vi Amphiarai in Tartara: pereant aegedum dis-rimina rerum. Nam cui dulcis magis? Mandilius lib. 2. tenebris immersum Tartaron aeternum In laeum de nocte vocant, orbemque revolvunt interitus rerum, naturae foedere rupto. Foedus est jus ac fas & status perpetuusque ordo. Ovidius lib. 10. metam. at tu, dum corpore non es Passa nefas, aump ne concipis, neve potentis Conculcitu vetito naturae pollue foedus. Medea: Bene dissepti foedera mundi Traxit in unum Thessala pinus. Florus 3. 6. Sublatique commercis rupto foedere generis humani. Abolito jure communi. quod consensus gentium & ipsa natura sanxit. Statius lib. 12. Thebaide. Terrarum leges & mundi foedera meum Desolura manus. Nec alter Hebraei. Hieremias cap. 33. Si irritum potest fieri pactum (berith) meum cum die, & pactum meum cum nocte, ut non sis dies & nox in tempore suo.

54. *Et reteggit Styga?*] Quasi non retexisse subji-

VARIORUM.

48. *Opima victi regis.*] Spolia opima ipsi Diti crepta, Cerberum scilicet tricipitem, Plutonis insigne, ut fulmen iuvaleum Jovis, Neptuni tridentem. FARNAB.

49. *Foedus Umbrarum.*] Dum Hercules vivus adhuc Tartara, quae Plutoni sortitione contigerant, penetrat, atque inde Cerberum in superas auras trahit. FARNABUS.

52. *Fraternas.*] Plutonis. FARNAB.

52. *Cur non victum?*] MS. Traiect. & Parisiensis excusit *victum*, quod minime spernendum, si referas ad *catenas*. SCHRODERUS.

54. *Ereboque*] Erebus profunditas inferorum. Servius & Sabinus in 4. Aen. hic pars, pro toto interno. DELRIUS.

54. *Et reteggit Styga?*] Locus vindice dignus: nam quo pacto *vo reteggit*, quod repraesentant codices tam MSS. inter quos, meus Trajectensis, quam excusit, locum hic habere possit, id vero inquirendum. *id* Gronovius, qui hic ex ingenio substituit *regas*, mihi frustra esse videtur. Neque enim, si vulgatam retineas, absurda adeo & contraria elicitur sententia. *Cur non & reteggit Styga?* h. e. cur non & in perpetuum aperit totam Styga, ut nullus eam posthac tenebrarum squalor obli-deat; postquam semel ausus est adire ad inferos, discussa ad tempus nocte umbrarum? At, inquit cum acutissimo viro: quonam modo indignabunda Juno audaciam Herculis perstringere hic videri poterit, interrogando, *cur non reteggit Styga?* Quasi is non retexerit illam, qui *mon-dus*, effregisse limen inferni Jovis; discessisse nullum inferum; & mox patefuisse ab imis manibus retro vi-am dicitur? At longe aliud aperta fuisse Herculi interna loca ad tempus duntaxat, dum portaretur praeda; aliud, si eadem ceteris quoque, & omni tempore, & in totum patere dicerentur. Prius Herculi obtigerat, qui *viam patefecerat* ab *imis manibus ad superos*, & *saeva dirae mortis* i. e. verenda mortis dirae loca, ut bene vetus Interpres ad h. l. pervia sibi reddiderat. Posterius futurum erat, si Ilygius iste locus omni mortalium generi foret *in-itus* & illustris, ac pro tetro & opaco horrore spirabilem naturam indueret; ut in aula isthac, a se expugnata, jactare se Hercules posset, ejecto Plutone. SCHRODERUS.

55. *Patefacta*] Reditus ab inferis contra *forti-*
tudo

- . Et sacra dirae Mortis in aperto jacent.
 At ille, rupto carcere Umbrarum, ferox
 De me triumphat, & superbifica manu
 Atrum per urbes ducit Argolicas canem.
- 60 Viso labantem Cerbero vidi diem,
 Pavidumque solem: me quoque invasit tremor,
 Et terna monstri colla deviæ intuens,
 Timui imperasse. Levia sed nimium queror,
 Coelo timendum est; regna ne summa occupet,
- 65 Qui vicit ima. sceptrâ praeripit patri.
 Nec in astra lenta veniet, ut Bacchus, via:
 Iter ruina quaeret, & vacuo volet
 Regnare mundo. Robore experto tumet,
 Et posse coelum viribus vinci suis
- 70 Didicit ferendo. subdidit mundo caput,
 Nec flexit humeros molis immensae labor,
 Mediisque collo sedit Herculeo polus.
 Immota cervix sidera & coelum tulit,
 Et me prementem. Quaerit ad superos viam.

Per-

GRONOVII.

ciat ipsa, quum ait, *patefacta*, & *in aperto jacent*. Majus igitur aliquid hic locus postulat. Incidebat primo, *retinet*: sed melius, & *regnat Styga*. Genus loquendi doctius nocuit auctori. Virgilius 3. Aeneid. Terra procul &c. acri regnata Lyurga. lib. 6. si unquam regnandam acceperis Albam. Adde ad Livium 1. 17.

67. *Iter ruina quaeret*,] Lucanus. *gaudetque viam fecisse ruina*.

68. *Robore expento tumet*,] Placet Lipsio prae veteri lectione, *experto*. Delirio quoque illud haud dubie melius, cum sit, librato & versato diligenter, quantum valeat. Neque ineptum ego dixerim, sed quia Etruscus, *experto*, hoc praetulerim, quando & sensu grandius est. Experientia utique certior est acclimatione, & saepe usu vana de-

prehendantur, quae quantumvis expensa placuerunt. Hercules non modo diu veritaverat, quid valerent humeri, sed rebus & experiendo cognoverat. Tacitus 3. Ann. *praepositisque centuriones virtutis expertae*. Justinus lib. 41. *Aspexit vir sicut incertae origines, sic virtutis expertae*.

VARIORUM.

tionis foedus jam vivis patefactus est. FARNAB.

56. *Sacra dirae*] Sacra illa & arcana umbrarum custodia (Cerbero ab Hercule sublato) in aperto est, & pervia ascendere atque remigrare volentibus. FARNABIUS.

66. *Lenta*] Quieta vel morte expectata. FARNABIUS.

67. *Vacuo*] Expulsis coelo caeteris diis. FARN.

74. *Me prementem*.] Emphatice. FARN.

75. Per-

- 75 Perge ira, perge, & magna meditantem opprime.
 Congredere; manibus ipsa dilacera tuis.
 Quid tanta mandas odia? discedant ferae:
 Ipse imperando fessus Eurystheus vacet.
 Titanas ausos rumpere imperium Jovis
- 80 Emitte: Siculi verticis laxa specum.
 Tellus gigante Doris excusso tremens,
 Supposita monstri colla terrifici levet.
 Sublimis alias Luna concipiat feras.
 Sed vicit ista. Quaeris Alcidae parem?
- 85 Nemo est, nisi ipse. bella jam secum gerat.
 Adfint ab imo Tartari fundo excitae
 Eumenides: ignem flammæ spargant comæ:
 Viperea faevæ verbera incutiant manus.
 I nunc, superbe, coelitum sedes pete;
- 90 Humana temne. jam Styga & Manes, ferox,

Fu-

GRONOVII.

76. *Manibus ipsa jam lacera.*] Melius Florentinus: *ipsa dilacera tuis.*

77. *Quid tanta mandas odia?*] Sic omnes libri veteres. lib. 3. de ira: *nec mandas ultionem suam, sed ipse ejus exalter animo simul & manu facit.* Lucanus lib. 3. *Dux tamen impatiens hæfuri ad moenia Martis, Persus ad Hispanas acies extremaque mundi, Jussa bella geri.* Hoc est, delegavit, legatis commisit bellum D. Bruto & C. Trebonio. Statius lib. 11. *usque adeo geminas duxisse cohortes, Et facinus mandasse parum est.* Florus lib. 4. 12. *In hos igitur, quia vehementius agere nuntiabantur, non mandata expeditio, sed sumpta est.* Vide Diatriben ad Statii Silvas cap. 31.

89. *Innoc, superbe,*] Petronius: *Quid est, fastose? æquid bonam mentem habere coepisti?* Sed Flor. *superbae.* Nic. Heinſius, alterum sui nominis fulgentissimum decus malebat, *Innoc, supernas coelium sedes pete.* Sic in Oedipo *superba rupe fecere pro superna.*

VARIORUM.

75. *Perge ira,*] Se Juno ad iras excitat. FAR-

NABIIUS.

80. *Siculi*] Solve gigantem Enceladum, cui fulmine isto injectum ferunt Aetnam Siciliae montem. FARNABIUS.

81. *Doris*] *Sicula*, in Siciliam enim frequentes colonias miserunt Graeci, & in his maxime Diores. FARNABIUS.

81. *Tremens,*] *Et fessum quoties mutat latas, intremere omnem Admure Trinariam.* FARN.

83. *Luna*] E luna enim decidisse credebatur leo Nemeæus, idque ex opinione Pythagoreorum, qui in orbe Lunæ reperiiri censebant, quæcunque apud nos sunt. FARNABIUS.

83. *Alias luna concipiat feras.*] Vid. Politiani Observat. cap. 17. Grut. Fac. Crit. Tom. 1. SCHRODERUS.

85. *Bella*] Ipse furore percitus sibi & suis vim parat. FARNABIUS.

87. *Eumenides:*] Furiae ardenti face ac serpentibus armatae Herculem in suorem vertant. FARNABIUS.

89. *I nunc, superbe,*] Insultat ei Iuno præcisa, quasi peracta jam re. FARNABIUS.

B

91. Heit

Fugisse credis? heic tibi ostendam inferos.
Revocabo in alta conditam caligine
Ultra nocentum exilia discordem deam,

Quam

GRONOVIL

92. *Revocato in alta*] *Evocabo* dicendum habebat, si voluisset, quam adhuc quæsi sententiam auctoritas accepimus. Quid agit autem *Foris ultra vocentem asilia*? Numquid ipsis in sedibus impio- num satis ci non est negotii? Cur vero deam oportet esse munitam? Haud expedit me, nisi scripsit: *Revocato in altam cædemque caliginem, Quam nunc ingens montis oppellii specus, Ultra vocentem asilia*: & sic finivit hoc membrum orationis. Hic faciam, ut sentias inferos: immo retraham reducamque te ad inferiores ipsi inferis: ita te trahabo, ut pejus agi tecum potuisses non putes, si in ultimas Tartari tenebras amandatus esses. Vide ad Theiæten ver. 1012. Virgilius 4. *Georg. exp. specus ingens: Exsi latere in montis,*

93. *Difformem deam.*] Quare *Diformem*, quasi effectus ~~vires~~, quod ~~deformis~~ est? Duplici autem significatione Furis venit. Primum propter formam. *Diformes* enim ab animo interdum transferuntur ad habitum corporis & est difconveniens nec consentiens sibi, ut nos per nos caput uni reddat formam, quemadmodum canit Horatius et coque monstrosus, biformis. Lucetius lib. i. cum Centaurus ex homine & veterino semine equorum Scyllasque canibus succinctas feminariis appellasset: inter se quorundam *diformia* membra videmus. Manilius lib. i. vcr.

VARIORUM

91. *Heic tibi*] In terris ego tibi graviora ostendam, quam quae apud interos vidisti. FARN.

92. [*Revocato in alia*] Mavult Gronovius ex conjectura, *revocato in aliam conditam caliginem*: ut Hercules, hic in superis quamvis verifaretur, ad furiarum poenas, & inferiores ipsius inferis, retrahendum esse unnavt Iuno stomachatis. Mihi vulgata magis placet: cum *revocato* *visum* quod fit, magisque ferviens irae Junonis, si minetur se excitaturam ab inferis discordem deam, ut illius ministerio Hercules, gloriantem, se incolumem furios inferos evasile, hic in terris excruciet; quam si eundem inferorum supplicia & anxiae mentis carnificum hic propeferum esse

Quam munit ingens montis oppositi specus.

95 Educam, & imo Ditis è regno extraham

Quidquid relictum est. veniat invisum Scelus,

Suumque lambens sanguinem Impietas ferox,

Errorque, & in se semper armatus Furor.

Hoc hoc ministro noster utatur dolor.

100 Incipite famulae Ditis; ardentem incitae

Concutite pinum: & agmen horrendum anguibus

Megaera ducat; atque luctifica manu

Vastam rogo flagrante corripiat trabem.

Hoc agite. poenas petite violatae Stygis:

Con-

GRONOVII.

424. *Discordes vultum permixtae corpora pastus.* Ita enim legendum cenio; non *vultu*. Idem *biformes*. Mamertinus Genethl. 3. *depulsos quemdam coeli possessione Titaneas & mox biformiam bella monstrorum.* Resse: nam Gigantomachia pugnam cum Titanibus secuta est. Corrumpi tamen: & *multiformiam*. Quasi non Virgilius: *prolesque biformis Minotaurus adest*: (quem *discordem* soctum Ovidius dicit) & rursum: *Scyllaeque biformes*. Claudianus lib. 1. *Rufin. nubigenas duplex natura biformes*. Dein quod auctores haberebatur turpium, sceleratorum, cruentorum dissidiorum: & quam minatur hic Juno, ea solvit concordiam domus & dislocabilem suis ac pestiferum reddidit Herculem. Thyeste; *diva Furiarum agmina Discorsque Erinys venias*. Hoc imprecatur Atreus, ignarus jam venisse, seque ab ea stimulari. Sic & Oedipi precibus iratis quae *crudelis diva severas* *Advertit vultus* in primo Thebaidos: per quam *Proetus attoniti fratrum sub pectore motus*. Sive igitur intelligas aliquam ex Furis, sive quam *καὶ ἰσχυρὰ* Graeci *Ερ*, Latini *Discordiam* *αὐτὴν* *ἔχει*, parum refert. Poetae namque prout lubuit, nunc scorum hanc curare jubent; nunc Furiarum communi officio sint contenti. Sic Statius *Discordiam* deam agnoscit alibi non semel; ubi committit par Thebanum, ea non utitur. Quin etsi tres numerentur eximiae, tamen *agmina saeva ferarum*, & *Eumenidum agmina Virgilius*; *agmen & cohortem* Furiarum Statius tradunt: quam in tur-

bam haud dubie & *Discordiam* conjecerunt. Distingue autem: *Ultra nocentum exilia: discordem deam Educam*.

98. *In se semper armatus*] Justin. 13. de Macedonia: *ferrumque ab hostili bello in civilem sanguinem vertit, exemplo sacentium manus ac membra sua ipsa caesura*. Idem lib. 18. *in suorum versus nunc ferro, nunc saxo, in summa densibus laceratis visceribus duodecima die interit*.

100. *Ardentem incitae*] Non moverim. Etruscus tamen, *ardentem citae*. Ut, *Forse citi flammis*. Et hac tragedia: *Et citi telis properant telluris*.

104. *Poenas petite violatae Stygis*] Etruscus, *vicissae*. Utrum mendum scriptoris est? an vero fuit, *vinatae*, Supra: *jam Styga & manes feroc* *Fugisse credis*? Horatius: *multaque pars mei Vita* *libitinae*.

VARIORUM.

94. *Quam munit*] Parisiensis editio exhibet, *qua mugis*, & interpretantur de mugitu furiae à monte repercussio. SCHRODERUS.

100. *Famulae*] Furiae, ultrices deae. FARN.

101. *Pinum*] *Facem excutens pronam flagranti vertice pinum* FARNABIUS.

101. *Agmen*] Sorores *ἑφ' ἑαυτάς*, Tisiphonem & Alecto. *ἢ* 78. Thyest. FARNABIUS.

103. *Trabem*] Trabs pro face, *ἰσχυρὰ*, sic Maro trabale telum; Horatius, clavos trabales; Papinius, hastam trabalem; Claudianus, trabale

B 2 fce-

- 105 Concutite pectus : acrior mentem excoquat
 Quam qui caminis ignis Aetnaeis furit.
 Ut possit animo captus Alcides agi,
 Magno furore percitus, nobis prius
 Insaniendum est. Juno, cur nondum furis?
- 110 Me, me, sorores mente dejectam mea
 Versate primam, facere si quidquam apparo
 Dignum noverca. jam odia mutantur mea.
 Natos reversus videat incolumes, precor,
 Manuque fortis redeat. inveni diem,
- 115 Invisa quo nos Herculis virtus juvet:
 Me pariter & se vincat; & cupiat mori
 Ab inferis reversus. heic prosit mihi,
 Jove esse genitum, stabo, & ut certo exeant
 Emissa nervo tela, librabo manum:

Re-

GRONOVII.

107. *Ut possit animo captus*] Subscriberem libris, qui offerunt, *animum*, si pateretur Florentinus. Sic alibi *morosa vultus*, *membra remissae*, *mota caput*, *Megara parvum comitata gregem*. Sic Silius *excussus mentem*, *mutata mentem*, & similia.

110. *Librabo manum*:] Sane ut destinatum feriat, ad rem pertinet manum tenentis arcum non tremere. Itaque sensum habet. Hercule Oetaeo: *Aderit noverca*, *quae manus nostras regat*. Sed Lipsii liber, *manu*, ut dicat Juno, suapte manu se directuram tela Herculis in liberorum corpora. Et adfinitur Delrius ita, ut ait, corrigentibus. Et, quod praecipuum est, sic codex Etruscus. Gruterus & alii numero sequiorum librorum deteritii sunt, ne recipient, quod tamen

VARIORUM.

sceptrum; Silius, trabem pro hasta, posuerunt. DELRIUS.

105. *Concutite*] *Mille nocendi artes*, *foecundum concute pectus*: & de Herculis pectore intelligi potest, sed prius magis placet. FARNABIUS.

105. *Acrior*] Violentior furoris ignis mentes vestras exagitet, quam qui Aetnaeis cavernis & fornacibus furit, quo majori impetu in Herculem feramini. FARNABIUS.

109. *Juno*] Cur non & ipsa furo? FARN.

112. *Noverca*] Odio novercali. FARN.

112. *Jam odia*] In tempus illi favebo, quo gravius noceam, furens enim sibi & suis hoc erit perniciosior. FARNABIUS.

116. *Me pariter & se vincat*] Hic quidem facile me ab eo vinci patiar, dummodo se vincat, suos interficiens. FARN. Sc. plus sibi nocendo, quam ego ipsi nocere poterim, & se, quia cum cetera monstra vicerit, à se furente victus est. COMMEL.

116. *Et cupiat*] Et qui mortem apud inferos evasit, jam prae doloris acerbitate mortem optet, cum ad se redierit, & uxorem filiosque à se furente occisos fuisse vident. COMMEL.

117. *Hic*] Hoc casu, hoc tempore, nunc. COMMEL.

118. *Jove esse*] Ut heros fortis sit, omniaque stemens obvia, & suos perdat. COMMEL.

118. *Stabo*] Proposito huic pertinaciter infestam. vel, illi adfistam dirigamque tela ne errent, COMMEL.

222. LL.

- 120 Regam furentis arma: pugnanti Herculi
Tandem favebo. scelere perfecto, licet,
Admittat illas genitor in coelum manus.
Movenda jam sunt bella; clarescit dies,
Ortuque Titan lucidus croceo subit.

CHORUS THEBANORUM.

*Chorus à Thebanis à descriptione ortus diei, magnatum curas
studiaque damnat, Herculem audaciae in laboribus
subeundis taxat, vitae denique humilis
laudat tranquillitatem optatque.*

- 125 J Am rara micant sidera prono
Languida mundo: nox victa vagos
Contrahit ignes: luce renata

Co-

GRONOVII

habuit unus Pall. manu. Neque in dea incredibile est posse celeritatem emissae sagittae manu sequi; quin & adjuvare. Neque majoris miraculi, quod Ovidius lib. 8. ferrum Diana volantis Absolutat jaculo.

123. *Movenda jam sunt*] Florentinus, ut voluit Lipsius.

VARIORUM.

122. *Illas genitor*] Tam nefario scelere polluit. *Sarcasmi*, FARNABIUS.

123. *Jam sunt*] Festinandum & instanti auroae cedendum est. vid. quae ad vers. 119. FARN. Hunc & sequentem versum liber noster adtexit: Ita enim claudit Juno, *Verborum & minarum satis est: arma expedit, quia vocas me, ecce, dies*. Posterior ex hisce verbis in vulgatis nusquam legitur, alter non suo loco, supra versu nonagesimo insertus. *Tu illic pelle, & hac compelle*. LIPS.

125. *Jam rara micant*] Chorus iste totus in omni-

bis excusis habetur: sed in manu. quibusdam deest ex parte & incipit inde: *Turbine magno spes sollicitas*, Barnardin. *hic chorus* (inquit) *non legitur hoc loco, unde paucis annotabimus*. Daniel testatur, hunc chorus in vetustissimo m. f. esse manum, & non videri convenire hanc primam partem sublimitati Senecae. In Moguntin. m. f. totus quidem habetur, sed alio, & prorsus turbato ordine: incipit enim à *Turbine magno spes sollicitas*, usque ad *Sordida parvae fortunae domus*, & ibi inlerit; *jam rara micant* &c. Sive ergo haec prima pars Senecae, sive alterius: digna certe, quae legatur, nec cedit subsequenter. Describuntur vanae divitum & magnatum curae. laudantur quieti & tuta plebeiorum studia: illas damnat, haec sibi in optatis esse canit. DELR.

125. *Prono*] In occidente coeli seu hemisphaerii parte. FARNABIUS.

126. *Languida*] A solis vicinitate. FARN.

126. *Vagos*] Errantes planetas, *vel generaliter*, omnes stellas quae igneae creduntur esse naturae. FARNABIUS.

B 3

128. Co-

- 135 Aspersa die dumeta rubent:
Phoebique fugit reditura soror.
Labor exoritur durus, & omnes
Agitat curas, aperitque domos.
Pastor gelida cana pruina
140 Grege dimisso pabula carpit.
Ludit prato liber aperto
Nondum rupta fronte juvencus.
Vacuae reparant ubera matres.
Errat cursu levis incerto
145 Molli petulans hoedus in herba.
Pendet summo stridula ramo,
Pennasque novo tradere soli
Gestit querulos inter nidos
Thracia pellex; turbaque circa
150 Confusa sonat, murmure misto
Testata diem. carbasa ventis
Credit, dubius navita vitae,
Laxos aura complente sinus.

Hic

GRONOVII

turam. Et, Religionis se causa, ut voto pro valetudine sua facto liberetur, Bacchos initiari velle. Item, Tres in anno statos dies habuisse, quibus interdum Bacchos initiarentur. Vides, ut *initia* Bacchos sit famosa Orgia, quod dixerunt aut hac quidem, sed sine pondere. Virgilius 2. Georg. & virginibus bacchata / a acnis Taygeta.

140. *Turbaque circum Confusa sonat.* Liber optimus & alii circa. Quod videntur mutasse, ut variarent sonum. Nam & virum doctum vers. 355. video edidisse: *Pelata iuvenis praefides adstas deus*, cum in libris omnibus sit juxta. Gratius: *altaque circa Firmamenta dedit.*

VARIORUM.

136. *Phoebique soror.* Luna. FARNABIUS.

140. *Grege dimisso*] Dimittit gregem, qui carpat pabula. FARNABIUS. Dicit Seneca, pastorem grege in pascua jam dimisso, manu sua quoque pabula legisse, eidem pecori futura usui nocturno: tale quid facituri solitum ostendit Longus Sophista in Pastoralibus, qui consulatur. GRUT.

142. *Nondum rupta*] Nondum enatis corniculis. DELRIUS.

143. *Vacuae matres.*] Vaccae, oves, capellae, lacte evacuae. FARNABIUS.

147. *Novo tradere.* Recens exorto. FARN.

148. *Nidos*] Pullos, Metonym. FARNABIUS.

149. *Thracia*] Luscinia, in quam mutata est Philomela violata à Tereo Thracum rege, & marito Progne sororis ipsius Philomelae. FARNABIUS.

149. *Turbaque*] Turba avicularum missa, &c. testatur diem adesse. FARNABIUS.

355. De

- Hic exesis pendens scopulis,
 155 Aut deceptos instruit hamos;
 Aut suspensus spectat pressa
 Praemia dextra. sentit tremulum
 Linea piscem.
 Haec, innocuae quibus est vitae
 160 Tranquilla quies, & laeta suo
 Parvoque domus, spes & in agris.
 Turbine magno spes sollicitae

Ur-

GRONOVII.

156. *Aut suspensus spectat*] Sic quidem omnes libri. Vix tamen permittit hoc spectaculum operis festinatio. Itaque malim, *sperat*. Petronius; *sive spe praedas moratur in scopulo*. Nec *pressa* videtur pondere capti piscis depressa, ut interpretantur, sed rigida, firmata, nihil ut se moveat. *Spectare* pro expectare, & vicissim, dixisse antiquos, vetus cantilena est, mihi nunquam probata. Vel enim librarii errarunt, vel ita sese habent verba, quibus utuntur, ut utrumvis ibi, sed notione sua, poni possit. de quo alibi.

162. *Turbine magno spes sollicitae*] Desit in Melisseo, ubi etiam, *spes jam magnis*. Retinet tamen Lippius loco motum, hoc modo: *spes jam magnis Urbibus errant trepidique metus*, *Turbine magna spes sollicitae*: quae repetitio illi videtur decorata. Mihi vehementer displicet, quia media est metus mentio, & offendit aures *in magno*. Gruterus ex MS. uno sic ordinat hos anapaestos: *Linea piscem. haec innocuae quibus est vitae tranquilla quies, Et laeta suo parvoque domus. Spes in magnis, spes sollicitae. Urbibus errant, trepidique metus*. Sed vacillat primus versus, nisi facias, *tremulos Linea pisces*. Eodem errore supra Delius, *septem stellas Arados Ursae*, &, frequens enim, inquit, hiatus in hic tragoediis. Hoc nos ei non credimus. Florentinus dat secundum Melisseum. Quare frustra laboramus, ut gero gerrem addamus. Scribe: *Parvoque domus. Spes in magnis Urbibus errant trepidique metus. Illo superbo, &c.* Versus

VARIORUM.

155. *Deceptos*] Esca reparat hamos, priori à

piscibus erepta. FARNABIUS.

156. *Aut suspensus spectat*] Abjudicanda Gronovio sua conjectura, substituunt *sperat*. Mihi nihil certius, quam hic innui gestum piscatoris; inclinata dextra arundinem tenentis, & intenti capiendis piscibus. Attendendum vero quadrifariam hic designari gestum actionisque piscantium, idque ex ordine naturali, ut 1. *pendens in scopulis*, 2. *instruit hamos*, 3. *suspensus spectat praemia*, 4. *sentit tremulum linea piscem*. Spectat igitur praemia, qui in eo est, idque agit ut pisces tamquam praedam capiat. Cic. ad Attic. l. viii. Epist. 148. *Demetrius nihil spectat nisi fugam*. Quod sequitur *pressa dextra*, est depressa, inclinata ad terram versus. Noter Thyeeste versu 498. *ac presso rias scrutatur ore*, de gestu canis sagacis, protenso & inclinato in rias capite feram vestigantis. Et Hippolyt. versu 40. *Lustraque presso quaerunt rostro*. SCHRODERUS.

157. *Praemia*] Pisces captos. FARNABIUS.

157. *Tremulum*] Ex arundine appensum. FARNABIUS.

158. *Linea*] Setaceus funiculus, cui hamus appendet. DELRIUS.

159. *Haec*,] Haec f. agunt ii quibus, &c. In urbibus vero, &c. FARNABIUS.

159. *Innocuae*] Non, quae non nocet, sed cui ab aliis non nocetur. Servius 2. Aeneid. Innocuus, inquit, cui non nocetur: innoxius, qui non nocet. Sed haec plerumque poetae confundunt. DELRIUS.

162. *Turbine magno*] Magno cum tumultu. Hic incipit Chorus in quibusdam exemplaribus omisissis versiculis antecedentibus. Alii libri hunc Chorum partiuntur in duos; & hic annotatur secundus Chorus. FARNABIUS.

164. Il-

Urbibus errant, trepidique metus.

Ille superbos aditus regum,

165 Duraeque fores, expers somni,

Colit: hic nullo sine beatus

Componit opes, gazis inhians,

Et congesto pauper in auro est.

Illum populi favor attonitum,

170 Fluctuque magis mobile vulgus

Aura tumidum tollit inani:

Hic clamosi rabiosa fori

Jurgia vendens improbus, iras

Et verba locat. Novit paucos

175 Secura quies, qui velocis

Memores aevi, tempora numquam

Reditura tenent. Dum fata sinunt,

Vivite laeti. properat cursu

Vita citato, volucrique die

GRONOVII.

VARIORUM.

Ro-

iste, *Turbine magno*, adjectus est primum iis libris, quibus, quod praecedit chori, defuit, sive omisissum sive transpositum, ad explendam sententiam.

166. *Hic nullo sine beatus Componit opes.*] Flor. tres Delriani, & omnes Comeliniiani nostrique complures beatas. Horatius: *beatis nunc strabum invidet gazis.*

171. *Aura tumidum tollit*] Sic è codice Lipsius. Subscribunt quinque Delriani. Repugnat Gruterus copia fretus peiorum, & quia fluctuum non solum tollere, sed & *velvere*. Sufficit ergo, si & tollere Virgilius: *insequitur cumulo praerupius aquae mons. Hi summo in fluctu pendunt.* Ovidius: *Fluctibus erigitur caelumque aequare videtur Pontus.* Sed non dicit Seneca fluctum tollere aut volvere, sed populum fluctu mobiliorem tollere. Ex Horatio: *Hunc si mobilium turba Quiritum Certes tergemini tollere, honoribus.* Denique sic & Florentinus.

164. *Ille superbus*] Patroni (qui & Rex vocatur) vestibulum cliens summo mane colit ut eum saluter, coenam hinc vel sportulam emeriturus. FARNABIUS.

166. *Hic nullo sine beatus Componit opes.*] Avarrus, nec sine quaerendi sibi praestituto nec usu beatus. FARNABIUS.

168. *Congesto*] *Quaerit, & invenit miser abstinet, & timet uti.* FARNABIUS.

169. *Illum populi*] Ambitosum. FARNABIUS.

172. *Hic*] Causidicus, rabula, quas simulat iras, & verba pretio venalia exponit. FARNABIUS.

174. *Et verba locat.*] Apulejus Apol. *sam concessio quodam more rabulis id genus, quo serinae solent linguae suae rursus alieno dolori locare.* Vide Ammianum lib. 30. paulo post principium. DELR.

174. *Novit paucos*] *Hypallage*, pauci securam quietem norunt. FARNABIUS.

175. *Qui velocis*] Qui memores quam velox sit

C

tem-

- 180 Rota praecipitis vertitur anni.
Durae peragunt pensa Sorores,
Nec sua retro fila revolvunt.
At gens hominum fertur rapidis
Obvia fati, incerta sui:
185 Stygias ultro quaerimus undas.
Nimium, Alcide, pectore forti
Properas moestos videre Manes.
Certo veniunt ordine Parcae.
Nulli jussu cessare licet,
190 Nulli scriptum proferre diem.
Recipit populos urna citatos.

Alium

G R O N O V I L

191. *Recipit populus urna citator.*] Ex Horatio lib. 3. od. 1. *Omne capax meritis urna nomen.* De hac urna parum sani ad hunc auctorem traditum video. Nonnemo, Quia cineres conduntur, vel potius urna iudicium infernorum. Alius, iudices sortibus in urnam coniectis legi solitos, fed hac urna non loqui nostrum, verum de urna quaesitoris : quaesitorem enim custodisse urnas, quae in tribunali paratae ad sortes ducenda, & ad tabellas, in quibus iudicem erant scripiae sententiae, immittenda. Nihil horum repperit Poeta, sed aliam urnam, ex qua nomina munus aliquod aut opus aut poemam subeuntium educebantur. Exemplum sunt apud Iulianum 21. 3. & apud Livium 21. 42. & citharoecorum Suetonio Nerone 21. & quod maxime conveniens huic loco, eisdem Suetonio Augusto 13. *pauper & filium pro vita regentes scripsi vel micare iussisse.* Ita nunc quoque in pluribus, qui simul peccaverunt, si placuit paucorum supplicio defungi, fors distinguit, quibus venia detur, & qui exemplo impendantur. Sic Horatius, Seneca, Statius fingunt esse quandam vasam & capacem urnam, in quam coniecta sint omnia nomina generis humani: inde ut cuiusque nomen excidit, cum mori, & ad aliam urnam, quae capiat iudices, de qua infra v. 732. citari. Rursum Horatius 2. 3. *omnium Versator urna, serius, acius, & sortis auctor & mos in aeternum Exsilium impolitura cymbae.* Qui

locus ob pravam distinctionem, quae in plerisque libris est, male habet. Non enim *versari unum*, ut Torrentius accipit, dicitur, quod etsi bene di-

VARIORUM.

tempus, utuntur bono illo irreparabili. FARN.

180. *Rota praecipitis*] Rota ut & serpens caudam vorans Hieroglyphice annum designat, namque in se sua vestigia solvitur annus, qui & à circuitu temporis dictus. veteres enim an pro circum dicebant, quod & in compositis apparet. hinc & annular diminutivum. FARNABIUS.

181. *Durae persequuntur*] Parcae quidem, duræ
satis, vitæ nostræ flamina absolvunt; nos tamen
miseri homines præpropria manu illa incidimus
nostrâ freti audacia. ita tu ô Hercules. FARN.

181. *Soror* est ¶ Parcae, quibus varia nomina tribuuntur, ut ex Pausania conflat in Att. in Corinth. & in Achaie. quae quid significant, auctorior lib. de mundo ad Alexand. docet his verbis: *αἱ μὲν αἰμοῖρα, καὶ τὰς ἡμέρας μετὰσφαιροῦσι, τίμας αἰσπάζουσι, καὶ τὸ ἐργασμὰν ποιοῦσι μῆκος, καὶ σφαιροποιῶσι, τίμας δὲ καὶ τὸ ζῆλον, καὶ τὸ γένος, καὶ τὴν μαῖαν, Ἀτρεΐδης, ἰστίη τὴν παρρησίαν πάντες ἀσπάζονται. ἔτι δὲ τὸ μῆκος, Ἀλκυονίς, καὶ πάντες αὐτὴν σφαιροποιῶσι λέγουσι, καὶ τὸ σπέρμα, Κλυμένη, συνταξισμένη καὶ κληρονομία καὶ τὸ αἶμα.* DELRIUS.

190. *Nalli scriptum proferre*] Praestitutum, ut bene exponit Franciscus Polletus lib. 1. fori Romani cap. 6. DELRIUS.

192. *Alnus*

- Alium multis gloria terris
 Tradat, & omneis fama per urbes
 Garrula laudet, coeloque parem
 195 Tollat & astris: alius curru
 Sublimis eat. me mea tellus
 Lare secreto tutoque tegat.
 Venit ad pigros cana senectus:
 Humilique loco, sed certa sedet
 200 Sordida parvae fortuna domus:
 Alte virtus animosa cadit.
 Sed moesta venit crine soluto
 Megara, parvum comitata gregem:
 Tardusque senio graditur Alcidae parens.

ACTUS SECUNDUS.

MEGARA. AMPHITRYON.

*Megara absentiam Herculis deslet enumeratis ipsius aerumnis.
 Lyci vim & insolentiam conqueritur. Despondentem
 animum Megaram & desperantem consolatur
 Amphitryon.*

- 105 *Meg.* **O** Magne Olympi rector, & mundi arbiter,
 Jam statue tandem gravibus aerumnis modum,
 Fi-

GRONOVII.

canor, tamen si dictum hic volumus, hiat inde-
 core oratio: sed *urna versari* fortem cujusque, se-
 rius, ocus exituram. Statius in epicedio Glau-
 ciae: *Ibimus omnes, Ibimus immensis urnam quatit
 Aeacus Umbra.*

VARIORUM.

192. *Alium multis*] Non est vero absurdum, ali-

quot hic versus desiderari. HEINSIUS.

195. *Curru*] Triumphali. FARNABIUS.

199. *Certa sedet*] *Ex actione*, tuta, & posita
 extra pericula. FARNABIUS.

201. *Alte virtus*] Superne, ex alto suam vir-
 tus animosa habet ruinam. FARNABIUS.

202. *Sed moesta*] Sed Megara Herculis uxor cri-
 nibus solutis foemineo moerens ululatu procedit.
 FARNABIUS.

204. *Tardusque*] Amphitryon senio degravatus.
 FARNABIUS.

- Finemque cladi. nulla lux unquam mihi
 Secura fulsit. finis alterius mali
 Gradus est futuri. protenus reduci novus
 210 Paratur hostis. antequam laetam domum
 Contingat, aliud iussus ad bellum meat.
 Nec ulla requies, tempus aut ullum datur,
 Nisi dum iubetur: sequitur à primo statim
 Infesta Juno. nunquid immunis fuit
 215 Infantis aetas? monstra superavit prius,
 Quam nosse posset. gemina cristati caput,
 Angues ferebant ora, quos contra obviis
 Reptavit infans; igneos serpentium
 Oculos remisso lumine ac placido intuens,
 220 Artos serenis vultibus nodos tulit;
 Et tumida tenera guttura elidens manu,
 Prolusit hydrae. Maenali pernix fera,

Mul-

GRONOVII.

211. *Iussus ad bellum meat.*] Sic plane codex Etruscus: ne quemquam moveat, quod recentiorum librorum manus, *exeat*: etsi sensum ejus posse admitti censeat Gruterus. Versu sequenti liber idem: *tempus aut ullum vacat*. non datur.

213. *Sequitur apprimo statim*] Etruscus: *aprimo*. Quo confirmatur Lipsii, à primo, quod & maximi viri D. Heinsii calculo comprobatum est, nosque ad alium librum Senecae pluribus detendimus. Male Delrius *ad prima*, Cornelius à prima, idemque & Gruterus *ad prima*.

219. *Oculos remisso pectore*] Optime Lipsianus, *lumine*. In Etrusco prima manus erat *erata*, & alia substitutum, *remisso vultu*. Quod qui norant in legem versus peccare, vicem ejus posuerunt, *pectore*, ex Phoenissis v. 187. *remisso pectore ac placido ferat*: quidam utrumque sic, *pectore vultu*. At Lipsianus haud dubie formatus ex optimo, antequam mangonem pateretur, sincerum retinuit: nam ipsa *eratae* scripturae vestigia satis produnt *lumine*.

222. *Prolusit hydrae*] Etruscus, ut meliores

quique, *Prolusit*. Monuerant & alii è suis: sed quid? (inquit Gruterus) promiscue utuntur aucto-

VARIORUM.

209. *Protenus reduci novus*] Herculi redeuntis nova semper ab Eurystheo objiciuntur monstra. FARNABIUS.

212. *Nec ulla requies*,] Eustathius prodidit natum Herculem quartâ Lunâ, quâ qui nascuntur laboriosam sint acturi vitam: & quia talis inprimis Hercules fuit; qui vel pro se, vel pro aliis labores multos perferunt, *Tetradystae* seu *quartâ Lunâ editi* vocantur. sed & quintâ Lunâ aliquid inchoare inauspicatur fabulantur, ex Virgilio Georgicis. Vide Adag. de *tergâ v. 187. quartâ natâ Lunâ*: quam Hercules fidus appellat L. Florus lib. 1. hist. cap. 18. DELRIUS.

216. *Gemina*] Jam in eunis serpentes duos à Junone immisos vultu interitus & eum risu elisit. FARNABIUS.

222. *Maenali*] Cetevaeripes & *χενονίης* quem cursum comprehendit in Maenalo monte Arcadae. FARNABIUS.

223. Ca-

- Multo decorum praeferens auro caput,
 Deprensa cursu est. maximus Nemeae timor
- 225 Gemit lacertis pressus Herculeis leo.
 Quid stabula memorem dira Bistonii gregis,
 Suisque regem pabulum armentis datum?
 Solitumque densis hispidum Erymanthi jugis
 Arcadia quater nemora Maenaliū suem?
- 230 Taurumque centum non levem populis metum?
 Inter remotos gentis Hesperiae greges
 Pastor triformis littoris Tartessii
 Peremptus, acta est praeda ab Occasu ultimo.
 Notum Cithaeron pavit Oceano pecus.
- 235 Penetrare jussus Solis aestivi plagas,
 Et adusta medius regna quae torret dies.

Utrin-

GRONOVII.

ne: *Sense Arcadii populator agri.*

VARIORUM.

res & hoc & illo modo. Forſan. nam ut trepide loquar, facit hic liber antiquiſſimus, qui & in Troadibus verſ. 179. *proluſus tuis iam, Troja, ſatis*, Hippolyto §. 1057. *Proluſus iras*, & Medea §. 905. *Proluſus dolo*, ſine variatione: facit Nazarianus alii- que Flori, ex quibus l. 3. 2. *procludens*, quod ob- tinebat vulgo, mutatum eſt: ut & Senecae epiſt. 102. ubi qui adhuc viſi, *meliorique procluditur*. Sic Cicero, Virgilius, Plinius, Juvenalis, quidam & in editis omnibus, quidam in ſcriptis & antiquioribus exemplaribus. Alterum intam vetuſtis libris, quod meminerim, viſum eſt nullis: etſi recorder apud Senecam de ira 2. 1. in epiſtolis, apud Statium in praet. 1 Silvarum & in Achilleide vulgo ha- beri: ſed, ut dixi, membranae horum librorum illis aetate pares etiamnum verſatae non ſunt. Apud Hegeſippum quoque de excidio Hieroſol. 3. 8. liber optimus: *Hae, proluſa quadam belli*.

224. *Depreſſa curſu eſt* Flor. *Depreſſa curſu*, maximus Nemeae timor *Preſſus* lacertis *gemit* Her- culeis leo.

229. *Arcadia quater*] Princeps codicum, ut olim vulgatae: *Arcadia*. Utque apud Statium: *Arcadia carmen teſtudo mensis*. Immo Virgilium: *Arcadii memoranda invenia magiſtri*. Agamemno-

223. *Caput*,] Cervae tamen cornuta non ſunt. Niſi cerva pro cervo per enallagen dicatur. FARN.
 224. *Nemeae timor*] Leo in Nemea ſilva Pello- ponneſi, inter Cleonae & Phliumtem, maximus illius regionis incolis terror, quem Hercules inter- fecit. FARNABIUS.

226. *Stabula*] Equos humanis carnibus paſcos, a Diomede Thraciae rege. Biſtonis autem ſta- gnū & regio Thraciae. FARNABIUS.

227. *Suique*] Aequa veteribus viſa eſt talionis poena, *ὅς καὶ τὰς τὰς ἰσῆς*, è lege Rhadaman- thi. ita Theſeus Sinin tortis pinubus diſcepſit, Scirona è rupe praecipitavit, Proctuſten ad ſui lecti modulum extendit. FARNABIUS.

228. *Erymanthus*] Montis Arcadiae, ubi & ejus- dem nominis flumen, juxta Pauſan. in Eliac. ſeu lib. 5. & pugnam vide apud Claudian. DELRIUS.
 230. *Centum*] Cretae. 827. Agam. FARN.

231. *Inter remotos*] Geryonem tricornepotem Hi- ſpaniae regem interemit, ejusque armenta à Tar- teſſo Hiſpaniae Baeticae oppido maritime abegit in Boeotiam, in qua mons Cithaeron. FARNA- BIUS.

C 3

237. Utrin-

Utrinque montes solvit abrupto objice,
Et jam ruenti fecit Oceano viam.
Post haec, adortus nemoris opulenti domos,

240 Aurifera vigilis spolia serpentis tulit.
Quid? saeva Lernae monstra, numerosum malum,
Non igne demum vicit, & docuit mori?
Solitalque pennis condere obductis diem
Petiit ab ipsis nubibus Stymphalidas?

245 Non vicit illum coelibis semper tori
Regina gentis vidua Thermodontiae:
Nec ad omne clarum facinus audaces manus
Stabuli fugavit turpis Augiae labor.
Quid ista profunt? orbe defenso caret.

250 Sensere terrae pacis auctorem suae
Abeffe terris. prosperum ac felix scelus,
Virtus vocatur. fontibus parent boni.
Jus est in armis, opprimit leges timor.

An-

GRONOVII.

238. *Et jam ruenti*] Optimus cum Lipsiano: *Latam ruenti*. Quod si cui minus belle deesse conjunctio videbitur, scribat: *Utrinque montes solvit ac rupto objice Latam ruenti*. Virgilius 2. Georg. *qua vi maria alta tumescant Obliquis ruptis*. Sic paulo post: *Huc mons & illuc caedit, & rupto aggeri Nova cucurrit Thessalus torrens via*.

248. *Turpis Augiae labor*.] MSS. quotquot vidi *Augi*. Unde dubitare coepi, annon haec vox irrepisset ex annotatione, cum scripsisset auctor: *Stabuli fugavit turpis Elei labor* Sic apud Ovidium 3. met. 576. reddiderant: *Fluminis Alphei veteres narravit amores*: cum sit in melioribus: *Fluminis Elei*, testibus Bersmanno & Heinsio.

VARIORUM.

237. *Utrinque*] Fingitur Herc. collibus inter Abylam & Calpen direptis intromisisse Occanum, qui Mediterraneus dicitur. FARNABIUS.
239. *Nemeris*] Hortorum Hesperidum, quo-

rum custos praeter tres Atlantis filias erat vigil draco. FARNABIUS.

240. *Aurifera*] Aurea, Medica, citrea mala, *εὐσπορά ἀπὸ χρυσοῦ*: inquit ille apud Athen. 3. lib. 7. *alii*, pecora nativo rutilo colore insignia cum *μῆλα* haec & illa denotent. FARNABIUS.

241. *Lernae monstra*.] Hydram & cancrum. vel solam Excetram quam propter amputata capita repullulantia vocat monstra. *ὕς &* numerosum malum. FARNABIUS.

244. *Stymphalidas*?] Aves à Stymphalo Arcadiae palude dictas, quas aerei crotali crepitu fugavit. FARNABIUS.

246. *Regina gentis*] Hippolyte regina Amazonum juxta Thermodonta fl. Cappadociae incolentium. FARNABIUS.

247. *Nec ad omne*] Nec dedignatus est Augiae regis Elidis bubile, in quo 3000. boum stabulassent, nec per 30. annos expurgatum fuisset, purgare immisso fl. Peneo vel Alpheo. FARNAB.

249. *Caret*.] Demissus ipse ad interos. FARNAB.
250. *Sensere*] Quia illo absente Lycus interfecto

Ante ora vidi nostra, truculenta manu

- 255 Gnatos paterni cadere regni vindices:
Ipsamque Cadmi nobilis stirpem ultimam
Occidere. vidi regium capitis decus
Cum capite raptum. quis satis Thebas fleat?
Ferox deorum terra quem dominum tremis?

- 260 E cujus arvis, eque fecundo sinu
Stricto juvenus orta cum ferro stetit;
Cujusque muros natus Amphion Jove
Struxit, canoro faxes modulatu trahens;
In cujus urbem non semel divum parens
265 Coelo relicto venit; haec quae coelites
Recepit, & quae fecit, & (fas sit loqui)
Fortasse faciet, sordido premitur jugo.
Cadmea proles, civitasque Amphionis,

Quo

GRONOVII.

255. *Regni vindices;* Futuros, si daretur. Sophoclem imitatur in Electrae principio: Ὅταν εἰ παύσῃς ἐν φόνῳ τοῦ πατρὸς Νέστος & ἀναγὰς ἐκ τῆς πόλεως: Ἀνδρῶν ἡρώων, καὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἀνδρῶν Τέλειος δ' ἡ πόλις, πᾶσι τῶν ἀνδρῶν φόνος.

259. *Quem dominum tremis?* Etruscus à manu prima eleganti simul apostrophe ac prosopopoeia: *quem dominum tremis?* Sic mutaverunt superius: *Juno, cur nondum furis?*

267. *Sordido* Cicero 12. fam. 1. *Manabat illud malum urbanum, & ita corroborabatur quotidie, ut ego quidem & urbi & otio dissiderem urbano: sed ita compressum est, ut mihi videamur omne jam ad tempus ab illo dumtaxat sordidissimo periculo tute futuri.*

268. *Atque Ophiuncus cinis* Palmaria emendatio Dan. Heinssii, *civitasque Amphionis*; ex corrupta plufculorum, *cinis atque Ophiuncus.*

VARIORUM.

ſto Creonte & liberis regnum occupavit. FARNABIUS.

255. *Gnatos paterni* Filios Creontis patris mei assertores regni paterni, &c. Ultimos stirpis Cadmi. FARNABIUS.

257. *Regium* Diadema eum ipſo Creontis capite ablatum. FARNABIUS.

259. *Ferox* Quae Bacchum, Palaemonem, Leucotheam, tot deos peperit. FARNABIUS.

259. *Quem dominum* Quam ignavum, vilem, improbum, ſcilicet exulem? FARNABIUS.

261. *Stricto* Ex dentibus ſerpentis à Cadmo interfecti ſeminatis nati ſunt homines armati, qui mutuis vulneribus perierunt. FARNABIUS.

262. *Amphion* Jovis ex Antiope filius lyrae à Mercurio acceptae modulatu faxes ad extruendas Thebas traxit. FARNABIUS.

264. *Non ſemel* Venit enim ad Semelen, Antiope, Alcmenam. FARNABIUS.

265. *Quae coelites* Quae in deorum numerum retulit, Bacchum, Semelen, Dirce, &c. ſupr. yf. 258. FARNABIUS.

267. *Fortasse* Hoc dicit propter Herculem indigeſtem coelo deſtinatum. FARNABIUS.

268. *Cadmea* Thebana, à Cadmo conditore. FARNABIUS.

269. *Tremis*

- Quo decidistis? tremitis ignavum exulem,
 270 Suis carentem finibus, noltris gravem?
 Qui scelera terra quique persequitur mari,
 Ac saeva iusta sceptrâ confringit manu,
 Nunc servit absens, fertque quae ferri vetat:
 Tenetque Thebas exul Herculeas Lycus.
 275 Sed non tenebit. aderit, & poenas petet,
 Subitusque ad astra emerget: inveniet viam,
 Aut faciet. Adsis sospes & remeas, precor:
 Tandemque venias victor ad victam domum.
 Emerge conjux, atque dispulsa manu
 280 Abrumpe tenebras: nulla si retro via,
 Iterque clausum est, orbe diducto redi;

Ur-

GRONOVII.

269. Quo decidistis? Rectius, inquit Fabricius, *redidistis*. Sed illud habuit liber optimus à manu prima, (nam posterior alterum fecit) & videtur illa aetas maluisse. Tacitus 3. annali: *Huc decidisse caecula, ut ne juvenis quidem accepto tanto honore adiret urbis deos, ingrederetur senatum*. Agamem. *nupto credentes caelo deos Desidero*. Vide quae notamur ad epist. 75.

272. *Sceptrâ confregit*] Florentinus, *confringit*: ut antea, *persequitur*.

273. *Nunc servit absens*,] Sumpsit ab Ovidio, apud quem Halcyone lib. 11. met. *Nunc absens pereco: jussor nunc stultibus absens*.

277. *Et remeas, tuis*:] Quod Lipsianus, *et remeas, precor*, non ex interpretatione, ut suspicantur, sed ex principe librorum depromptum est: itaque cur sperneremus, nulla ratio fuit. Idem sequente verbi: *dispulsa manu*: quod non modo notavit è suo Lipsius, sed etiam è vestigiis membranarum post eruisse ait amicus ejus. non *dispulsa*.

280. *Nulla si retro via*,] Hanc lectionem, absque Florentino esse, nec sollicitarem ipse, nec sollicitantium auctoritati parcerem. Si, diceret, tibi vetito ac prohibito evadere nulla est via, & si iter est clausum, at tu fac ipse viribus viam. Sed Etruscus ille: *nulla si retro via*. Quod libens

amplector. Supra: *Patefacta ab imis manibus retro via est*. Et sane *si vetito* praefert vim quandam majorem, ipsum quae contineat Herculem: qui si vetari potest, ne remeet, potest etiam vetari, ne orbem terrarum diducat. At *nulla si retro via* significat tantummodo invium quoddam naturale, quod foedere communi rerum nequeat transiri: & Herculem liberum suarumque virium competentem relinquit, quibus uti potest ad pervium faciendum.

VARIORUM.

269. Tremitis] Cum tremore parietis ignavo Lyco. FARNABIUS.

271. Qui scelera] Hercules interea qui aliis sceleratam vim prohibet, absens servituti & tyrannidem in suis fert. FARNABIUS.

273. Fertque quae ferri] Sustinet mala, quae avertit ab aliis, patitur, quae facit ne alii patiantur. sic recte Lugd. & multi manus & placet. non male tamen Lipsiens *fertque quae fieri*. Fertque scilicet ipse ille tyrannidem, qui aliis libertatis assertor. Basilien. corrupte; *fert quae fieri vetat*. DELRIUS.

279. Emerge.] Ab inferis, quos in centro terrae credebant. FARNABIUS.

281. Orbe diducto] Dirupta terra. FARNABIUS.

183. Di-

Et quidquid atra nocte possessum latet,
 Emitte tecum. dirutis qualis jugis
 Praeceptis citato flumini quaerens iter,
 285 Quondam stetisti; scissa cum vasto impetu
 Patuere Tempe. pectore impulsus tuo
 Huc mons & illuc cecidit, & rupto aggere
 Nova cucurrit Thessalus torrens via.
 Talis parentes, liberos, patriam petens,
 290 Erumpe; rerum terminos tecum efferens:
 Et quidquid avida tot per annorum gradus

Abf.

GRONOVII.

285. *Quendam dedisti*] A Fabricio sic legitur praefato, in aliis, *stetisti*, inepte, *scisti*, inrudite conspici. Sed medium firmat Florentinus, neque ullas ejus ineptias agnosco. Plenum immo majestatis est verbum, victoremque & voti potentem decet. Troadibus: *Stas avidus irae vider.* Vel est contententis contententisque, & arduum quid parantis. Statius: *Stas sexus rudis insciusque ferri, Et pugnas capis.* Apud Virgilium Entellus, *adversus contra stetit ora juvenis.* Nani quaerens non conatum modo, sed effectum quoque denotat, ut pro *acquirere* Latinis saepe usurpatur. Plautus Cistellaria 4, 2, 21. *Ecquem vidisti quaerere hic cistellam cum crepundis, quam ego hic amisi misera?* Frequens Justino. *Quaerens iter*, est, faciens iter. Nat. quaest. 2, 54. *fugam quaerit & cum sono evadit.* Status igitur intelligitur vires Herculeas expromentis atque earum eventu potiti. Sed & Medea: *thalamis horridae meae Quales stetisti.*

290. *Rerum terminos*] Non ceperunt, qui explicare conantur. *Rerum termini* sunt res ipsae post finem inter nos suum. id quod sunt res, quum desierunt esse. Quod potissimum quidem ad homines pertinet: sed adeo laxè loquuntur veteres, ut quaecumque ad superos intereunt, eo deferre vellet videantur. Sic Horatio *mori ultima linea rerum.* Orpheus apud Ovidium: *In quem recidimus quicquid mortale creamus.* Amphiarus Statio: *de cunctis finitor maxime rerum.* Claudianus lib. 1. de raptu: *opibus quorum donatur avaris Quicquid in orbe peris.* Neque alii sunt populi Lethe hausta sui, id est, priors naturae suae, obliiti, quam ipsi

mortui. Frustra enim aucupatur verba Gruterus, ut Ditem & ejus administratos inducat. *Quicquid avida tot per annorum gradus Abscondit aetas* non sunt, qui à primo saeculo praecise, (seclusis qui accesserunt postea) illic fuerunt: sed quod post ortus & occasus gignentium, prius, posterius, à tempore rerum edaci, eo demissum, in hunc diem absconditur.

VARIORUM.

283. *Dirutis*] Ut quondam divulsis Ossis & Olympo exitum dedisti Peneo fl. in mare, atque aperuisti Tempe amoenissima Thessaliae loca. Quod vero hic Seneca, Catullum & Diodorum secutus, Herculi tribuit; hoc Herodotus in Polymnia, & Claudian. lib. 2. de raptu, Neptuno adscripserunt. FARNABIUS.

287. *Huc mons & illuc*] Mons prius contiguus divisus est in duos Ossam & Olympum. FARN. Contigui montes, Ossa & Olympus, divisi, admiserunt aquarum fluentia, ut per medium spatium fluere. Apollodor. lib. 1. putat hanc divisionem factam diluvio Deucalioneo. Seneca lib. 6. Nat. quaest. terrae motu accidisse. idque valde verisimile. DELRIUS.

288. *Thessalus torrens*] Peneus. FARN. Multa quidem Thessaliae nobilia flumina, sed postulant adjuncta, de Peneo intelligi: alioquin etiam per excellentiam ei hoc nomen competit. Apollonii Schol. in 3. scribit multa quidem Thessaliae ornare influentia flumina, praecipua tamen censei quatuor, Peneum, Apidanum, Panisum, & Enipeum; excellere autem & nobiliorem re-

D

- Abcondit aetas, redde; & oblitos sui,
 Lucisque pavidos ante te populos age.
 Indigna te sunt spolia, si tantum refers,
 295 Quantum imperatum est. Magna sed nimium loquor,
 Ignara nostrae fortis. Unde illum mihi,
 Quo te tuamque dexteram amplectar, diem;
 Reditusque lentos nec mei memores querar?
 Tibi, ô deorum ductor, indomiti ferent
 300 Centena tauri colla: tibi, frugum potens,

Se-

GRONOVII.

VARIORUM.

295. *Magna si nimium loquer.*] Indignum facinus, mutatum esse meliorum librorum & veterum editionum scripturam: *Magna sed nimium loquer Ignara nostrae fortis.* Unde illum mihi. Megara, ingenti desiderio mariti poene extra se rapta, superbius locuta fuerat: ingratis Plutonis erumperet Tartaro, & jure victoriae viriutemque solita egressus secum traheret atque in lucem educeret inferos. Hic ad se redit, & recordata fortunae praesentis nimia priora dicta castigat: *magna sed nimium loquer Ignara nostrae fortis.* Ut Andromache in Troadibus: *sed mei satis memor Tam magnis timeo vota.* Subjicit: *unde illum mihi diem?* hoc est, en unquam ille dies venit? quis me deorum tam felicem reddet, ut illum diem videam? *Usus particulae*, quem vindicavimus etiam Statio in epithalamio Stellae & Violantillae. Seneca de beneficiis 3, 36. *unde certamen optabile, unde tantam felicitatem paremimus.* ut fateantur scilicet filiorum beneficiis impares? Epist. 95. *Unde ista tam rapacia virtutis ingenia vel ex se fertilia?* Horatius Sat. 2. 6. *ergo non? Dama sodalis Nescquam est unde mihi tam fortem tamque fidelem?* Sat. 7. *Unde mihi lapidem? quorsum est opus? unde sagittas?* Subdiderunt: *adde illum mihi:* quo abrepta manus illustris viri: *at da illum.*

300. *Tibi frugum, parens,*] Recte, ait Lipsius, sed nec male verus, *potens.* DELRIUS: *parens non relicto;* non male Mog. Herb. Ven. *potens:* & nisi fallor, hoc Senecae. Et hoc professio tantum; non etiam illud, quod à correctoribus, & propterea rejicimus. Sic Etruscus, sic Vossianus, sic praeterea tres inspecti nobis, & omnis fere Pall. manus. Virgilio Juno Aeolum *Nim-*

liquis Peneum, obscurare aliorum nomina. δ Ποσειδωνος τῷ δ' αὖτις κατακρητὸν, ἀνέμους τῷ ἄνεμος παῖσι. DELRIUS.

292. *Oblitos*] Mortuos, qui epota Lethe quaecumque in vivis fecerant obliti sunt. FARN.

292. *Oblitos sui, Lucisque, &c.*] Ego Ditem designari puto, ejusque admirostris. hos enim per cunctos annorum gradus abscondit aetas, non etiam mortuos. Facit autem *oblitos sui*, quod prae metu jam non amplius inemississent ferociae aut virtutis pristinae. GRUTERUS.

293. *Lucisque*] Lucem non ferentes, tenebris affluos. FARNABIUS.

295. *Quantum*] Cerberum jussu Euryfiei FARN.

299. *Tibi.*] Voveo tibi, ô Jupiter, Hecatomben. negat tamen Servius Jovi taurum immolari, absque piaculo aut malo omine. quod & in hoc voto locum habet, propter furorem Herculis & necem Megarae & liberorum. Med. 60. FARNABIUS.

300. *Centena tauri*] Vovet Jovi Taurorum Hecatomben, si sibi datur adhuc Herculis conspectu & conjugio suu: quod quia consecuta non est, appolite irritò voto, & non impetratis optatis, improbatas etiam victimas illam fingit polliceri. Quemadmodum apud Virgil. lib. 3. *Aeneas coelicolum regi taurum mactat in litore, committens rem insolitam & piacularem, ut monstrum locum faceret secuturo*, inquit Macrobi. lib. 3. cap. 11. notans vitium, Jovi taurum immolare: sicut ergo Maro ad futura respexit, ut ostenderet, non hitatum: sed secutum horrendum dicitur & mirabile monstrum: ita noster pari acuminde ad eventum respiciens, ut ostenderet Megaram manni reditu, non

Secreta reddam sacra: tibi muta fide

Longas Eleusin tacita jactabit faces.

Tum restitutas fratribus rebor meis

Animas, & ipsum regna moderantem sua

305 Florere patrem. si qua te major tenet

Clausum potestas; sequimur. aut omnes tuos

Defende reditu sospes; aut omnes trahe.

Trahes, nec ullus eriget fractos deus.

Amph. O socia nostri sanguinis, casta fide

310 Servans torum gnatosque magnanimi Herculis,

Meliora mente concipe, atque animum excita.

Ad-

GRONOVII.

VARIORUM.

lorumque facit tempestatumque potentem. Ovidius 4. met. Sic *vitrix iussuque potens.* Et lib. 9. *Diva potens uteri.* Horatio, *diva potens Cypri*, & *Lycas Melpomene*, & Bacchus *potens Naxos* & *Baccharumque.* Seneca natur. quaest. 1. 16. *materiam excipiendarum imaginum potentem.* Sic meliores scripti, & quo nos in Britannia usi sumus. Subdiderant, *capacem.* Vide ad Lavium, 23, 16.

301. *Tibi multa fide Longas Eleusi*] Pall. apud Comelium: *Eleusim.* Unde Scaliger, *Eleusin.* Recte: & sic Eleusius à manu prima: sed & caetera ejusdem auctoritate ita legenda: *tibi muta fide Longas Eleusin tacita jactabis faces.* Alloquitur Cererem, & eique vovet sua cura, sumtu atque apparatu sacra & *λευκωδυσχινος* Eleusine. Ut hic *mutam fidem*, sic *tacitam fidem* habes Thyeste vers. 317. Troadibus: *An sacris gaudens tacitis Eleusin?* Conjungit utrumque vocabulum in aia re Lucanus lib. 1. *Et tacito mutes volvunt sub pectore quaestus.* Silius lib. 15. *Et muta elabi tacito jubet agmina passa.* Ovidius quoque *muta silentia* dixit lib. 4. & 7. metam. Ne quidquam supervacuum putet. Infra Herc. Fur. *mutis tacitum litoribus mare.* Lepidi hic alioquin interpretes, *mutam fidem* referentes ad castus illis sacris proprios, quasi sit, abstinendo veneris & vino & Punicis malis, &c. tum *in Eleusi*, accipientes vocandi casu, quali *Eleusis* cognomen sit Cereris.

306. *Aut omnes tuos*] Melius Florentinus: *tuo Defende reditu.*

non modo non consecutam miseriarum, quem sperabat, finem; sed in majores multo miseras incidisse, hostiam fecit contrariam, votum improbum. Donatus tamen etiam taurum Jovis sacrificio adhibet, & apud Ovid. lib. 4. Metamorph. Perseus occiso ceto, & Andromeda liberata. Et eodem sensu Chor. Medae 59. *Primus si perferis colla Tonantibus Taurus celsa ferat tergere candida,* &c. An ergo jure id Pontificio privatis interdictum, regibus Deorumque filiis licuit dumtaxat, iisque omnibus qui superiorem in terris non agnoscebant? suspicor. mira alias scriptorum dissidentium pugna. Nec illud quidem Juvenalis patitur subsistere, qui Sat. 12. in prine. privatis quoque sacrificiis Taurum tribuit. Sed quid si Satyricum dicam id reprehendere? DELRIUS.

300. *Tibi, frugum*] Tibi ó Ceres sacra solvam. FARNABIUS.

303. *Tum restitutas*] Tu ó conjux mihi redditus penebris fratris & patrem. FARNABIUS.

305. *Si qua*] Si qua potestas inferorum major, quam tua est, te detinet, & nos te prompte sequimur. FARNABIUS.

306. *Aut omnes tuos*] Cum Florentino hic consentit Trajecti. qui itidem *tuo.* SCHRODERUS.

309. *O socia nostri*] O conjux Herculis, filii mei. FARNABIUS. Initium colloqui faciunt mei manus. & Moguntinens. & Herbipolens. Non tamen supervenit in scenam prodians Amphitryo; prius enim prodierat una cum Megara.

D 2

ut

- Aderit profecto, qualis ex omni solet
 Labore, major. *Meg.* Quod nimis miseri volunt,
 Hoc facile credunt. *Amph.* Immo quod metuunt nimis,
 315 Nunquam amoveri posse, nec tolli putant.
 Prona est timori semper in pejus fides.
Meg. Demersus, ac defossus, & toto insuper
 Oppressus orbe, quam viam ad superos habet?
Amph. Quam tunc habebat, cum per arentem plagam
 320 Et fluctuantes more turbati maris
 Abiit arenas; bisque discedens fretum,
 Et bis recurrens: cumque deserta rate
 Deprensus haesit Syrtium brevibus vadis,
 Et puppe fixa maria superavit pedes.
 325 *Meg.* Iniqua raro maximis virtutibus
 Fortuna parcat: nemo se tuto diu
 Periculis offerre tam crebris potest:
 Quem saepe transit casus, aliquando invenit.
 Sed ecce, saevus ac minas vultu gerens,

Et

GRONOVII.

317. *Demersus, ac defossus.* Seneca consolatione ad Marciam de Octavia: *ip[s]am magnitudinis frater-nae nimis circumlucens fortunam excessa, defodit se, atque abdidit.* Ad Polybium c. 32. *quae* (miseri-cordia Caesaris) *cum ex ip[s]o angulo, in quo ego de-fessus sum, complures multorum iam amicum ruina obrutos effoderit, & in lucem reduxerit.* Nat. quæst. 5, 15. *Quae tanta necessitas hominem ad fidera rectum incurvavit & defodit.* Sumpsit à Virgilio in Cu-lice: *Defossasque domos ac tataræ nocte cruenta Obsita,*

VARIORUM.

ut ex fine præcedentis Chori constat. quare pu-tem non esse à superioribus separanda. DEL-RIUS.

316. *Prona* Pejora facilius credimus, quam meliora. Aliqui ajunt hoc Megaræ esse respon-

sum, quæ quasi assentiens dicit, ô Amphitryon, verum dixisti, quod timor pronus est fidem & credulitatem habere semper ad pejora, sed vellem scire, cum Hercules jaceat demersus quam viam habeat redeundi? q. d. nullam. FARNABIUS.

319. *Quam tunc* Aequæ ac evasit Syrtis, sinus duos in mari Lybico: qui cumulis arenae, qui ven-torum arbitrio agitantur, varîe vadiosi, & fluxu re-fluxuque impetuosî naves ad se trahunt: unde & nomen iis à *εὐρη* traho. FARNABIUS.

324. *Pedes.* Apollodorus lib. 2. Biblioth. fabu-latur aureum poculum ab Apolline Herculem ac-cepisse dono, atque eo Oceanum transisse: quia (ut docet Macrobi.) usus navigio, cui nomen, *Syphus*. Alii volunt usum acreo lebetæ; pro ve-lo, leonis pelle; pro malo, clavâ; pro rudenti-bus, pharetæ loris; pro remo, arcu. unde ma-navit proverbium *ἀνὰ ῥήϊν ναῦναι*. aliud remi ge-nus. refert Plutarch. in Collectan. DELRIUS.

330. *Qua-*

- 330 Et qualis animo est, talis incessu venit
Aliena dextra sceptrum concutiens Lycus.

LYCUS. MEGARA. AMPHITRYON.

Lycus Thebis à Creonte in exilium missus, Hercule ad inferos profecto, caeso Creonte cum filiis, quo regnum occupatum sibi firmet, Megaræ nuptias ambit, abnuenti vim minatur.

- Lycus.* **U**Rbis regens opulenta Thebanæ loca,
Et omne quidquid uberi cingit solo
Obliqua Phocis, quidquid Ismenos rigat,
335 Quidquid Cithæron vertice excelso videt,
Et bina findens Isthmos exilis freta,
Non vetera patriæ jura possideo domus

Ign-

GRONOVII.

332. *Urbis regens*] Hunc versum cum quatuor sequentibus Megaræ assignant libri vulgati, ipsi Lyco membranæ Florentinæ: meo quidem iudicio multo decentius. Nam ut Megara, primum inimicissima tyranno, dein tantis acriminis ac miseriis affecta, magnifice atque otiose potentiam ejus extendat, ac latos imperii fines meriatur, quam est intempestivum? At ut ipse inflatus fortuna & plenus sui miretur, quod tam late imperet, præsertim virtuti illud suæ acceptum relaturus, cum contemtionem illorum, qui relictis acquiescunt & nihil parant ipsi, nemo non videt esse personæ aptissimum. Ego, inquit, Thebarum dominus & Phocidos universæque Bœotiae, non haec obtineo ignavus haeres avitorum regnorum, &c. Sic Atreus apud veterem Pœtam: *Rex impero Argis, sceptrum mihi liquit Pelops, Qua ponto ab Hællæ atque ab Ionio mari Urgetur Isthmus.*

334. *Quidquid Ismenos rigat.*] Etruscus, *Ismenos.* Et probat idem sæpius hujusmodi vocabula in his tragoediis Graeco sono fuisse prolata.

Sic *Æl.* 376. *Trizes.* Hippolyto *Æl.* 14. *Nisses.* Oedipo *Æl.* 426. *Araxen,* & *Æl.* 467. *Pallies.* Medea *Æl.* 13. *Cerintus* & *Æl.* 87. *Alphesque.* Oetaeo Hercule *Æl.* 501. *Eucnes,* *Æl.* 935. *Pluton,* *Æl.* 1248. *Amphitryon.*

VARIORUM.

330. *Qualis*] Superbus & ferox, quod vel ex incessu patet. FARNABIUS.

331. *Aliena*] Usurpata, inf. *Æl.* 336. FARN.

334. *Obliqua Phocis,*] Regio Graeciae ad sinuosum litus Crissæum. FARNABIUS.

334. *Ismenos*] Bœotia, quam rigat fluvius Ismenus, quamque prospicit mons Cithæron. FARNABIUS.

336. *Isthmos*] Peloponnesiacus, angustiae sex millium inter Aegæum & Ionium maria, in quo Isthmo est Corinthus, unde & Corinthiacus dicitur. FARNABIUS.

337. *Non vetera*] Contrarium tamen tradit Euripides, in Hercule *monoplym.* Julius Hyginus in fabulis, non quidem, ut arbitror antiquus ille, qui Augusti tempore vixit, & de Virgilio teste

D 3

Gel-

- Ignavus haeres: nobiles non sunt mihi
 Avi, nec altis inclytum titulis genus;
 340 Sed clara virtus. qui genus jactat suum,
 Aliena laudat. Rapta sed trepida manu
 Sceptrum obtinentur: omnis in ferro est salus.
 Quod civibus tenere te invitis scias,
 Strictus tuetur ensis. alieno in loco
 345 Haud stabile regnum est. una sed nostras potest
 Fundare vires, juncta regali face
 Thalamisque Megara. ducet è genere inclyto
 Novitas colorem nostra. non equidem reor
 Fore ut recuset, ac meos spernat toros.
 350 Quod si impotenti pertinax animo abnuet,

Stat

GRONOVII

347. *Thalamisque Megara.*] Disputat hic vir doctus calamitatem Oedipi post Herculis demum mortem contigisse. Quomodo enim, inquit, ille non interfuisset praelio nobili ad Thebas? Respondeo, quia credibile est longe tum abfuisse vagantem per orbem terrarum domandis monstis: ut etiam absuit, dum Lycus Creonta caedit. Quaerit iterum: Quomodo ad ipsum non potius confugere supplices quam ad Thesei filium? Hic confundit duo supplicum genera, Ictinus Euripidis & Hegadidas: nam ad Thesei filium confugerunt Hegadidas, jam mortuo Hercule: Supplices vero in hoc bello Thebano, non ad Thesei filium, sed ad ipsum patrem decurrerunt.

347. *Ducet è genere inclyto*] Non à parvis, non à pictoribus, tinctioribus, aliptis, ut volunt: sed ab illis corporibus, quae propinquitate alicujus colorem assumunt. Lucretius lib. 4. Nam certe jacere ac invergi multa videmus, Non solum ex alto genitusque, ut diximus ante, Perum de summis ipsam quoque saepe colorem. Et vulgo faciunt id lutea rosasque vela, & ferruginea, cum magnis intenta theatri Poe malos vulgata trabesque irruentia fuitant. Juvenalis Sat. 2. Evaeque conspecta livorem ducit ab ura. Sic & quae sole fuscantur, aut maturan-

tur, colorem ducunt.

VARIORUM.

Gellio lib. 16. & de urbis Italiae auctore Scrvio 7. Aeneidos scripsit, sed alius recentior. *Lycum*, inquit, *Neptuni filium, quod Megaram, Creontis filiam, uxorem ejus, & filios Thecmaechum & Ophium occidere voluit, interfecit.* DELRIUS.

340. *Virtus.*] Sup. ff 250. *Prosperum ac felix felix Virtus vocatur.* FARNABIUS.

343. *Quod crevis.*] Malus imperii est cufus metus. Quem enim metuunt, perisile expetunt. FARNABIUS.

344. *Alieno*] Regnum occupatum haudquaquam firmum cit. FARNABIUS.

345. *Una*] Mihi novo homini addent nobilitatis colorem Megarae nuptiae. FARNABIUS.

347. *Megara.*] Cum Hereules Ergynum Minyarum regem crudelissimum fudisset Thebanos insistentem; Thebanorum rex Creon, ut animi grati benevolentiam testaretur, Herculi filiam suam Megaram deipoudit, concessa etiam regni societate, sed dubium an hic ille Creon Jocaistae frater, de quo in Oedipo nostro, & apud Sophoclem in Oedipo utroque & Antigona. videtur. nam supra dixit Megara, Creonte & filis interemissis, occidisse stuprem ultimam Cadmidarum. & infra versu 495. clare meminit Oedipi ut jam de-

Stat tollere omnem penitus Herculeam domum.

Invidia factum ac sermo popularis premet?

Ars prima regni, posse te invidiam pati.

Tentemus igitur: fors dedit nobis locum.

355 Namque ipsa tristi vestis obtentu caput

Velata, juxta praesides astat deos,

Laterique adhaeret verus Alcidae sator.

Meg. Quidnam iste, nostri generis exitium ac lues,

Novi parat? quid tentat? *Lyc.* O clarum trahens

360 A stirpe nomen regia, facilis mea

Parumper aure verba patienti excipe.

Si aeterna semper odia mortales agant,

Nec coeptus unquam cedat ex animis furor,

Sed arma felix teneat, infelix paret;

Nihil

GRONOVII.

352. *Invidia factum ac sermo*] Recte Gruterus, *factum*, & sic Etruscus à manu prima Tollere Herculeam domum non factus erat, sed crudele facinus. Cur autem homini docto scribendum fuerit visum, at *sermo*, ipse solus, si tamen, viderit. Est enim in 253 d. in. quale Justini lib. 12. *quantum in exorito suo. quantum a jud devictas gentes fabularum atque invidiarum fuerit.*

362. *Odia mortales agant*] Flor. cum Lipsiano: *gerant.* Sic in Thyeste: *si bella abnuunt Et gerere nolunt edia.*

VARIORUM.

defuncti. quare haec tragedia foret postponenda Oedipo. sed quia id non constat, & forte hic Creon alius videtur etiam Oedipi calamitas jam mortuo Hercule obligisse. quomodo enim ille non interfuisset praedio illi nobili ad Thebas? quomodo ad ipsum non potius confugere supplices, quam ad Thesei filium? sunt & alia multa huic conjecturae inventia, sed res non tanti. DELRICUS.

351. *Tollere*] Statutum est mihi ipsam cum liberis è medio tollere & Herculeam domum ra-

dicitus exstirpare. FARNABIUS.

354. *Tentemus*] Megaram ad nuptias. FARNABIUS.

355. *Tristi*] Pulla, lugubri. FARNABIUS.

355. *Vestis obtentu caput Velata,*] Tangit morem hunc Schenkius Praem. Epist. 10. Fac. Crit. Grut. Tom. 4. SCHRODERUS.

356. *Juxta praesides*] Non bene capitur hic locus vulgo. Praesides Deos vocat, quos aliter praesites, imitatione Graecorum, qui *αἰσχρογῶν* ab eadem mente vocarunt. Eorum ara juxta fores posita erat. Haec est, de qua intelligit. SCALIGER.

357. *Verus*] Neque enim agnoscit tyrannus Jovem esse Herculis patrem, quem & Alcidem vocat ab Alcaco, avo paterno, alii ab *ἀλκῆ*, robur. FARNABIUS.

362. *Si aeterna*] Non debet sollicitari vox *agant*, nihil enim illa Latinus. five admittimus vocem *odia* esse primi casus, *mortales* vero quanti, ut volebat Janus Douza F.) five contra. nam ecce Hippol. 541. *suencas agit Libido mentes.* Oedip. 764. *Domumque canes egere suum.* Horatius Epod. 8. *Archa fata Romanos agunt.* Valerius Flaccus 5. Argon. *Typhim agit violenta lues.* Noster etiam supra 27. *Piraces agit Violentus iras.*

GRUTERUS.

369. *Par-*

- 365 Nihil relinquent bella: tum vastis ager
Squallebit arvis. subdita rectis face
Altus sepultas obruet gentes cinis.
Pacem reduci velle, victori expedit;
Victo necesse est. particeps regno veni:
370 Sociemus animos. pignus hoc fidei cape:
Continge dextram. quid truci vultu files?
Meg. Egone ut parentis sanguine aspersam manum,
Fratrumque gemina caede contingam? prius
Extinguet Ortus, referet Occasus diem:
375 Pax ante fida nivibus & flammis erit:
Et Scylla Siculum junget Aufonio latus:
Priusque multo vicibus alternis fugax
Euripus unda stabit Euboica piger.
Patrem abstulisti, regna, germanos, larem,
380 Patriam: quid ultra est? una res superest mihi,
Fratre ac parente carior, regno ac lare,
Odium tui: quod esse cum populo mihi

Com-

GRONOVII.

369. *Particeps regni veni:*] Sic Delrii & quaedam editiones. Sed Fabricii & aliae, *regno*: ut liber optimus & plures Mss. Curtius lib. 6. *insidias regi comparatas, sequae ejus consilii fortibus viris & illustribus esse participem.* Quinctilianus in Milite Mariano: *mater frigoribus ac solibus perusta & in plerisque raris operibus maris participes.* Sed mox liber idem à manu prima: *Sociemur animis*: nam vox prior correctæ est, *sociemus*. Sed tamen quid opus fuit vetustiorē mutare? Nisi sunt inducti 8L 412. *sociemus toros.* Nat. quæst. 5. 12. *ubi vero sociavere vires.* Cicero fam. 3. ep. 3. *pro nostra consociatissima voluntate.*

VARIORUM.

369. *Particeps*] In conjugium meum. FARN.
371. *Dextram.*] Fidei pignus & symbolum.

Troad 689. FARNABIUS.

373. *Prims*] Et hæc *ἑταῖρος* conditiones negotiationis vim habent. FARNABIUS.

376. *Et Scylla*] Recedet fretum, jungeturque Sicilia Italiae, cui quondam adnexa fuisse dicitur. FARNABIUS. Cujus formam habes apud Homerum in Odyss. 10. & Hæc in Lycophronem. DELRIUS.

377. *Priusque*] Prius Euripus fretum illud reciprocum inter Boeotiae Aulidem & Euboeam, quod septies die ac nocte rapide fuit restitque, quiescet. FARNABIUS.

378. *Euripus*] *Mare* (inter Atticam & Euboeam) rapidam, & alterno cursu septies die, ac septies nocte fluctibus invicem versis, adeo immodice fluens, ut ventos etiam ac plenis velis navigia frustratur, inquit Pompon. lib. 2. cap. 7. Plinius tamen, Seneca, Strabo, & alii tantum die ac nocte simul septies fluere contendunt. Livius autem lib. 38. ita scribit, *fretum ipsum Euripi, non septies die, sicut*

Commune doleo, pars quota ex isto mea est?

Dominare tumidus, spiritus altos gere;

385 Sequitur superbos ultor à tergo Deus.

Thebana novi regna. quid matres loquar

Passas & ausas scelera? quid geminum nefas,

Mixtumque nomen conjugis, gnati, patris?

Quid bina fratrum castra; quid totidem rogos?

390 Riget superba Tantalus luctu parens,

Moeustusque Phrygio manat in Siplylo lapis.

Quin ipse torvum subrigens crista caput

Illyrica Cadmus regna permenus fuga,

Lon-

GRONOVII.

383. *Pars quota ex isto mea est?* Flotentinus, ex illo.

390. *Riget superba* Grotii manus ad marginem, *superbo*. Dubito. nam *Tantalus parens* quam vim habeat, parum video; at *superba parens* rem explicat, nempe superbisse, quod toties mater esset.

393. *Illyrica Cadmus* Scribe, *Illyria*, vel propter *nauisupulso*. Frequens librorum menda.

VARIORUM.

ut fama fert, temporibus statim recipiat, sed temere in medium veniunt huc nunc illuc verso mari velus mente praecipiti devalutus torrens rapitur. Causam huius fluxus & refluxus, cum nequisset Aristoteles assequi, moerore contabuit. Auctores D. Iustinus Martyr in Admonition. ad Gentes, & D. Gregorius Nazianzenus orat. 1. in Iulianum apostatam. DELR.

383. *Commune* Vellem & eorum odium mihi soli esset, ut abunde odisse possem. vel, doleo quidem populum à te oppressum habere cur te oderint. FARNABIUS.

385. *Ultor* Tanta infolentiae index, vel Nemesis superbiae ultrix. Dii enim cum utriusque sexus sint secundum Stoicos, Poetae Deum etiam pro Dea ponunt. FARNABIUS.

385. *Ultor à tergo Deus.* consule uberius ad h. l. *Baptist. Pium*, Grut. Fac. Crit. c. 70. T. 1. SCHRODERUS.

386. *Thebana* Novi quam malo omine regnetur Thebis; quae scelera Regum, quae poenae. FARNABIUS.

386. *Matres* Agaven, quae filium Pentheum interfecit: Ino, quae se in mare praecipitavit: Nioben, de qua infra v. 390. FARNABIUS.

387. *Geminum* Oedipi, qui patrem Laïum, verum non sciens cum patrem esse, interfecit, ex matre Jocasta, quam uxorem duxit, liberos suscepit. vide v. 133. Theb. FARNABIUS.

389. *Fratrum* Eteoclis & Polyneicis filiorum Oedipi, qui binis exercitibus de regno decertantes mutuis vulneribus occubuerunt, impositisque eidem rogo cadaveribus eorum flamma se divisit. FARNABIUS.

390. *Tantalus* Niobe filia Tantalus numerosa prole superbiens Latonae se praetulit, liberis itaque xiv. à Phoebus & Diana interfectus & ipsa dolore stupefens in saxum mutata est, in Siplylo monte Phrygiae, quod perpetuo humore madet. Agamemn. 370. FARNABIUS.

391. *Siplylo lapis.* Ex Callimacho & Ovidio. Leonides: *Νιόβη τὴν ἐκ Σελώνας Νιόβη Σπινύρου λίαν.* Est lapis in Siplylo Niobe lacrymas iuge fundens. Siplylus urbs & mons Phrygiae: hic de monte loquitur. nam urbs everta terrae motu, vivo Tantalus, testibus Aristot. in Meteor. Strabone lib. 11. cap. 41. DELRIUS.

392. *Subrigens* Erigens. FARNAB. A *subrigo*, quo Virgil. utitur 4. Aeneid. Seneca lib. 5. de beneficiis. *subrectis vexillis*. Plinius de upupa; *crista visenda plicatilis*, contrahens eam, *subrigensque per longitudinem capitis*. utitur etiam Tertullianus *subrigendi* verbo. DELRIUS.

393. *Illyrica* Ipse Cadmus Thebarum conditor regno pulsus in Illyticum recessit, & in serpente

E

tera

Longas reliquit corporis tracti notas.

- 395 Haec te manent exempla. dominare, ut lubet:
Dum solita regni fata te nostri vocent.

Lyc. Agedum, efferatas rabida voces amove:

Et discce regum imperia ab Alcide pati.

Ego rapta quamvis sceptrata victrici geram

- 400 Dextra, regamque cuncta sine legum metu,
Quas arma vincunt; pauca pro causa loquar
Nostra. Cruento cecidit in bello pater?

Cecidere fratres? arma non servant modum,

Nec temperari facile, nec reprimi potest

- 405 Stricti ensis ira. bella delectat cruor.

Sed ille regno pro suo; nos improba

Cupidine acti? quaeritur belli exitus,

Non causa. Sed nunc pereat omnis memoria.

Cum victor arma posuit, & victum decet

- 410 Deponere odia. non ut inflexo genu
Regnantem adores, petimus. hoc ipsum placet,
Animo ruinas quod capis magno tuas.

Es rege conjux digna: sociemus toros.

Meg. Gelidus per artus vadit exsanguis tremor.

- 415 Quod facinus aures pepulit? haud equidem horrui,
Cum pace rupta bellicus muros fragor
Circumsonaret. pertuli intrepide omnia.

Tha-

VARIORUM.

tem commutatus est una cum Harmonia uxore.
FARNABIUS.

398. *Discce regum*] Discce a conjuge tuo quem
adeo iactas. parere mihi regi, ut ille parat Eu-
rysiho. FARNABIUS.

401. *Arma vinunt*] Notum est illud, *Inter
arma leges silent.* notum & illud Marianum, *se in-
ter armorum strepitum juris civilis verba exaudire non*

potuisse DELRIUS.

406. *Sed ille regno*] *Anthypophora.* quod si ob-
jicias patrem tuum iuste, me iniuste arma cepisse,
respondeo iustitiam belli exitu, non causa, discer-
ni; *Victrix causa Deis placuit.* FARNABIUS.

408. *Pereat* Sanciatur *avocata.* FARNABIUS.

410. *Non*] Nolo me ut captiva adores, sed
quoniam mihi placet tua haec magnanimitas, ut
me pro marito colas FARNABIUS.

417. *Pertuli*] Caetera belli mala aequo animo
tu-

Thalamos tremisco; capta nunc videor mihi.

Gravent catenae corpus, & longa fame

420 Mors protrahatur lenta, non vincet fidem

Vis ulla nostram: moriar, Alcide, tua.

Lyc. Animosne mersus inferis conjux facit?

Meg. Inferna tetigit, posset ut supera assequi.

Lyc. Telluris illum pondus immensae premit.

425 *Meg.* Nullo premetur onere, qui coelum tulit.

Lyc. Cogere. *Meg.* Cogi qui potest; nescit mori.

Lyc. Ffare, thalamis quod novis potius parem

Regale munus? *Meg.* Aut tuam mortem, aut meam.

Lyc. Moriere demens? *Meg.* Conjugi occurram meo.

430 *Lyc.* Scepтрone nostro potior est famulus tibi?

Meg. Quot iste famulus tradidit reges neci!

Lyc. Cur ergo regi servit, & patitur jugum?

Meg. Imperia dura tolle, quid virtus erit?

Lyc. Obici feris monstribusque, virtutem putas?

435 *Meg.* Virtutis est domare, quae cuncti pavent.

Lyc. Tenebrae loquentem magna Tartarae premunt.

Meg. Non est ad astra mollis e terris via.

Lyc. Quo patre genitus coelitem sperat domos?

Amph.

GRONOVII.

fra potestate sit. FARNABIUS.

438. *Coelium penetrat domos?* Lipsius e suo,

429. *Conjux*] Ab inferis redeunti. FARN.

VARIORUM.

430. *Famulus*] Hercules Eurystheo inserviens.

tuli. nunc tandem vere in servitutem redacta mihi videor, postquam ignavus tyrannus me de nuptiis interpellare audent, FARNABIUS.

FARNABIUS.

431. *Quot iste*] Multos, Diomedem, Bufrin, Geryonem, Antaeum, &c. FARNABIUS.

420. *Non vincet*] Nullus cruciatus violabit fidem meam Herculi datam. FARNABIUS.

433. *Imperia*] Versatur enim virtus circa ardua, dura, formidabilia. FARNABIUS.

423. *Supra*] Coelum. FARNABIUS.

434. *Virtutem*] Audaciae potius est & temeritatis. FARNABIUS.

424. *Premis*] Ne emergere & ascendere possit. FARNABIUS.

435. *Virtutis*] Vincit enim vim virtus. FARN.

425. *Qui coelum*] Supra v. 69. FARNABIUS.

437. *Tenebrae*] Ut ut magna crepet, tenebrae tamen infernae premunt ipsum & opprimunt. FARNABIUS.

426. *Cegi*] Stoice. *Qui non timet mortem, cegi nequit.* Non sumus in ullius potestate, cum mors in no-

438. *Quo patre*] Nec enim nisi diis geniti superos adeunt. FARNABIUS.

E a

442. P-4-

- Amph.* Miseranda conjux Herculis magni file:
 440 Partes meae sunt, reddere Alcidae patrem,
 Genusque verum. post tot ingentis viri
 Memoranda facta, postque pacatum manu
 Quodcunque Titan ortus & labens vider,
 Post monstra tot perdomita, post Phlegram impio
 445 Sparsam cruore, postque defensos deos;
 Nondum liquet de patre? mentimur Jovem?
 Junonis odio crede. *Lyc.* Quid violas Jovem?
 Mortale coelo non potest jungi genus.
Amph. Communis ista pluribus causa est deis.
 450 *Lyc.* Famuline fuerant ante quam fierent dei?
Amph. Pastor Pheraeos Delius pavit greges.
Lyc. Sed non per omnes exul erravit plagas.
Amph. Quem profuga terra mater errante edidit.

Lyc.

GRONOVII

sperat. Delirio suggestit conjectura, ut ait, *penetret*, & confirmant quidam ejus codices. Et est, cui vel hoc vel primum Herculi violento aptius videtur. Sane furenti aut gigantum Alcidarumve vim meditant. Grutero haud frivolum, quod eruerunt alii, *sperat*, sed tamen efficacius *sperat*. Non mihi, cui placet unicum *sperat*, confirmatum ab Etrusco. Tacitus 4. Ann. *Optimos quippe mortalium altissima cupere. Sic Herculeum & Liberum apud Graecos, Quirinum apud nos, deum numero additis. Melius Augustum, qui speraverit.* Aristaeus in quarto Georg. quid me coelum sperare jubebas? Auctor Octaviae: Quid, cui licuit regnare in coelum sperare, parens tanta Neronis?

440. Partes meae haec sunt. Satis intelligimus, quid velit Amphitryo cum dicit suas esse partes reddere Alcidae patrem. Itaque supervacuum, haec, & infusae volente librorum principe deletur.

453. Mater erranti edidit. Alii, *edidit*. Sed cum

VARIORUM.

442. Pacatum manu. Fuit Alcides per totum ferme orbem *vigilans*. Ovid. in Epist. Deianirae. *Respice vindictibus pacatum viribus orbem, Qua la-*

tam Nereus caeruleus ambit humum. Claudianus de Hercule: *Thracia pacifero conigit arva pede.* unde quaedam inscriptiones: HERCULI PACIFERO. DELR.

444. Phlegram. Vallem Thessaliae, in qua Gigantes cum diis pugnare. FARNABIUS.

444. Impio. Gigantum impiorum. FARNAB.

445. Defensas. Herculis enim potissimum opera gigantes victos scribunt non pauci. FARNAB.

447. Junonis. Quae, nisi esset Jove genitus, cum non odio prosequuta usque exagitaret. FARN.

449. Communis. Complures Heroës misto mortalium ac immortalium semine nati in deos asciti fuerunt. FARNABIUS.

451. Pastor. Hippol. 205. FARNABIUS.

451. Pastor. Ovium Admeti regis juxta Amphrysus fluvium, & Pheras Thessaliae urbem, teste Orpheo, Rhiano, Pindaro & Tibullo. Sed Callimachus, in hymno de lavacro Palladis, ait cum armenta equarum custodisse: Homerus in Hymno in Mercurium, & Nonnus in Dionysiac. boum. quod Horat. lib. 2. carm. sequitur: *Te boves olim nisi reddidisses Per delum ametas, puerum minaci P'oco dum terret, viduas pharetra R'isit Apollo.* DELRIUS.

452. Sed non. Quod facit Hercules. FARN.

453. Quam profuga. Et tamen in ipsa insula ex-

122

Lyc. Non monstra, saevas Phoebus aut timuit feras.

455 *Amph.* Primus sagittas imbuit Phoebi draco.

Lyc. Quam gravia parvus tulerit, ignoras, mala?

Amph. E matris utero fulmine ejectus puer,
Mox fulminanti proximus patri stetit.

Quid? qui gubernat astra, qui nubes quatit,

460 Non latuit infans rupis Idaeae specu?

Sollicita tanti pretia natales habent,
Semperque magno constitit, nasci deum.

Lyc. Quemcunque miserum videris, hominem scias.

Amph. Quemcunque fortem videris, miserum neges.

465 *Lyc.* Fortem vocamus, cujus ex humeris leo

Donum puellae factus, & clava excidit,

Fulsitque pictum veste Sidonia latus?

For-

GRONOVII.

valde variantur codices, expressisse ait Gruterus, quod erat in plerisque. Ut omne dubium tollamus, monemus in Etrusco esse: *mater errante edidit*. Statimque: *Num monstra sacra Phoebus aut timuit feras?*

456. *Quam gravia parvus*] Haec pars responsionis, qua Lycum monstra & feras exprobrantem confutat Amphitryo, quamvis Bacchum ingerat, prorsus est *antecedens*. Quod enim Bacchus utero matris ejectione fulmine, quod infans Jupiter vix patris dentibus subductus, nihil ad certamen cum monstris & feris. Habet Gruterus, quod fidenter gloriatur, hos versus ante ipsum intellectos non esse. Nihil verius, quam quod monuit, hunc esse Lyci versum, nova contradictione objicientis tam exercitam infantiam superis genito non convenire. Scilicet oblitus es quae petulerit Hercules & infans? Regerit Amphitryo exempla Bacchi & Jovis, ex quibus constat sollicita pretia tantos habere natales & ingentem nobilitatem ingenti cum discrimine conjunctam. In vulgata nihil cohaeret: quod sensit Delius: sed inutiliter versus transponit.

460. *Rupis exaeae specu?*] Scio sic alibi recte scriptum occurrere in his tragediis: at hic loci legendum cum Florentino: *rupis Idaeae specu*.

Pomponius Mela lib. 2, 7. *Inter colles, quod ibi nutritum Jovem accepimus, fama Idaei montis excelsis*. Nota fabula.

VARIORUM.

ratica natus est. supra vers. 15. FARNABIUS.

453. *Mater erranti.*] Terram errantem vocat Delon, quam v. 19. *mobilem tellurem* vocavit. FARNABIUS.

455. *Phoebi*] Phoebus etiam puer sagittis interfecit Pythona draconem à Junone missum, qui Latonam insequeretur. FARNABIUS.

457. *E matris*] Bacchus è Semeles utero Jovis majestatem (quam subdola Junonis hortatu, videre desiderasset) non ferentis & abortientis fulmine ictus. FARNABIUS.

458. *Atrox fulminanti*] In bello adversus Gigantes Bacchus in Leonem conversus maximo erat terrori Gigantibus. FARNABIUS.

459. *Qui gubernas*] Ipse Jupiter. FARNAB.

460. *Non latuit*] An non à matre Rhea, ne Saturnus pater, ex foedere cum fratre Titane de mascula prole tollenda, *vulpes* voraret, in Crerae antrum ablegatus est, & enutritus à Curetibus in monte Ida? FARNABIUS.

465. *Cujus*] Qui sub Omphale Lydiae regina, clava & leonis pelle exutus, muliebri ornatu pur-

- Fortem vocemus, cujus horrentes comae
 Maduere nardo? laude qui notas manus
 470 Ad non virilem tympani movit sonum,
 Mitra ferocem barbara frontem premens?
Amph. Non erubescit Bacchus effusos tener
 Sparxisse crines, nec manu molli levem
 Vibrasse thyrsus, cum parum forti gradu
 475 Auro decorum syrma barbarico trahit.
 Post multa virtus opera laxari solet.
Lyc. Teuthrantis hoc fatetur everfi domus,
 Pecorumque ritu virginum oppressi greges.
 Hoc nulla Juno, nullus Eurystheus jubet:
 480 Ipsius haec sunt opera. *Amph.* Non nosti omnia.
 Ipsius opus est, caestibus fractus suis
 Eryx, & Eryci junctus Antaeus Libys.
 Et qui hospitali caede manantes foci

Bi-

GRONOVII

VARIORUM.

475. *Syrma barbaricum*] Lege, ut Florentiae habetur: *Auro decorum syrma barbarico trahit*. Sumit & Virgilii secunda Accide: *Barbarico posses auro*. Livius lib. 36. in dictis ab Antiochi legato in Graecia: *scire ipsos abundasse semper auro regna Asiae*. Praecedente versu legitur ibidem: *Vibrare*, non *vibrasse*.

477. *Hoc Euryti fatetur*] Querit Gruterus, an erraverit forsan auctor Euryto appellato, cum Thiespium significaret. Sed excusant alii, duas historias separatas duobus deinceps versibus contineri. At qui everfus Eurytus dici potuit Lyco, cum ultimam omnium eam suscepit expeditionem Hercules & Deianirae maritus? Vix potest in re tam nota errari. Ut scilicet Poeta, quicumque fuerit ille tandem, Sophoclis Trachinias aut Ovidii metamorphoseon libros non legerit? Cur autem Moguntinus & plerique Delianii: *Tentantis testatur?* Vossianus melior unusque Pal. *Hoc Teuthrantis fatetur?* Annon clamant scribendum esse: *Teuthrantis hoc fatetur*, id quod Delrio quoque suboluit. Et obscurior haec fabula est, quam ut à libris aut corruptoribus veterum librorum proficisci po-

puraque indutus & unctus colum traxavit. FARNABIUS.

469. *Nardo?*] Oleo Nardino. FARNABIUS.

471. *Barbara*] Phrygiis & Lydis in usu FARN.

472. *Non erubescit*] Nec ipsi Baccho forti deo est rubori, si quando crinibus diffusis hastam pampinis involutam vibret, trahatque vestem muliebrem longe caudatam. Syrma à *cupa* traho. FARNABIUS.

478. *Pecorumque*] Thespii Atheniensis quem Diodorus Erechthei filium, alii Teuthrantis filium, Pandionis nepotem, ut apud Eustathium ad Homerum est, faciunt, filiae 2, una nocte promiscue ab eo compressae. FARNABIUS.

480. *Non nosti*] Vitia quae sunt, nosti; non autem meministi, quot tyrannos oppresserit. FARNABIUS.

482. *Eryx*.] Fil. Butae ex Venere, victus caestibus suis; i. e. ad quorum certamen hospites provocare solitus erat. FARNABIUS.

482. *Antaeus*] Herc. Oed. vers. 24. FARN.

483. *Qui hospitali*] Bufiridis sanguis iusta vind-

Bibere iustum sanguinem Bufiridis.

- 485 Ipsius opus est, vulneri & ferro obvi-
Mortem coactus, integer Cygnus, pati:
Nec unus una Geryon victus manu.
Eris inter istos; qui tamen nullo stupro
Laefere thalamos. *Lyc.* Quod Jovi, hoc regi licet:
490 Jovi dedisti conjugem, regi dabis.
Et te magistro non novum hoc discet nurus,
Etiā viro probante, meliorem sequi.
Sin copulari pertinax tedis negat;
Vel ex coacta nobilem partum feram.
495 *Meg.* Umbrae Creontis, & penates Labdaci,
Et nuptiales impii Oedipodae faces,
Nunc solita nostro fata conjugio date.
Nunc, nunc cruentae regis Aegypti nurus,

Ad-

GRONOVII.

VARIORUM.

tuerit. Quare & apud Ovidium, *Tentantia turba* in suspitionem venit ante Angelum Politianum. Sed tamen Ettus vulgarum fancit. Pro-pendo in alterum, etsi non novum sit Senecae personas veteres & earum vocabula confundere.

486. *Ante Geryonem pati:* Locis summis viris aut desperatus aut frustra tentatus, quem saluum praestantus è Florentino: *Mortem coactus integer Cygnus pati* Cygnum dicit Neptuni, vel, ut alii volunt, Martis filium, *αἰγυγίον* seu invulnerabilem, quem ab Hercule interemptum etiam Hesiodus, Diodorus, Pausanias, Apollodorus, Plutarchus, Higinus confirmant Euripides in tra-goedia hujus nominis: *Κρυον ὁ ἀνίκητος καὶ ἀνίκητος ὁ ἀνίκητος ἀνίκητος ἀνίκητος*. Mire in hoc luit fabulatorum lascivia: quae collegimus alibi, ubi & totum hunc locum ample illustravimus, nec vacat describere.

497. *Nunc solita nostro* Flo. *vestro*. Quod si legamus: *Hinc solita vestris fata conjugio date*.

498. *Cruentae regis* Cruentae & sanguine infellae quid differunt? Quid si *cruentae regis*? Nullo propter numerum eorum, qui perierunt. Nec pos-siblerem tamen, si quis codex largiretur *juvile*.

dicta (*vid. sup. vers. 126.*) effusus in aris, quibus ipse hospites immolaverat. FARNABIUS.

484. *Iustum*] Iuste effusum. FARNABIUS.

487. *Patris*] Tres fratres erant, unus ante re-liquos necatus; victus unā manu non unus, nem-pe tricoipor. DELRIUS.

488. *Eris*] Te manet eadem vindicta quam illis inflixit Hercul. qui tamen non tentarunt ux-ori ejus stuprum inferre; quod tu facis. FARN.

489. *Jovi*,] Jovi usuram conjugis tuae Ale-menae indulgisti, nurus tuae Megaræ usum mihi regi dabis. quae tuo exemplo non hoc primum discet me potius *veluti Jovem* sequi, marito suo Hercule *ut se quendam* permittente. FARN.

495. *Umbrae*] Ultrices patris mei Creontis um-brae, vo'que male ominati lares Labdaci Theba-rum regis ex Polydoro nepotis Cadmi, & vos infauftae nuptiae Oedipodis. *supra* v. 386. FAR-NABIUS.

497. *Solita*] Nuptiis meis coactis date calamita-tes nostro generi accidere solitas. FARNAB.

498. *Nurus*,] *XLIX.* è filiabus Danae prima no-bis maritos suos, totidem è filiis Aegypti inter-fecerunt: sola Hypermetra peperit Lynceus: *ejus*

- Adeste, multo sanguine infectae manus,
 500 Deest una numero Danaïs: explebo nefas.
Lyc. Conjugia quoniam pervicax nostra abnuis,
 Regemque terras; sceptrum quid possint, scies.
 Complectere aras, nullus eripiet deus
 Te mihi: nec, orbe si remolito queat
 505 Ad supera victor numina Alcides vehi.
 Congerite silvas, templa supplicibus suis
 Injecta flagrent: conjugem & totum gregem
 Consumat unus igne subiecto rogos.
Amph. Hoc munus à te genitor Alcidae peto,
 510 Rogare quod me deceat, ut primus cadam.
Lyc. Qui morte cunctos luere supplicium jubet,
 Nescit tyrannus esse. diversa irroga:
 Miserum veta perire; felicem jube.
 Ego, dum cremandis trabibus accrescit rogos,
 515 Sacro regentem maria votivo colam.
Amph. Proh numinum vis summa, proh coelestium

Re-

GRONOVII.

puta & per genus & per nuptias.

500. *Deest una numero Danaïs:* Euripides in Phoenissis: Ατ. Η γυνὴ γαμῶναι ζῶσα παῖδι τῷ πατρὶ; Ερ. Ναιὶ τ' αἰδέσθαι, καὶ δὲ ἐμφυλὴν λίχθη; Ατ. Ναι, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἀναιδέστατον ἢ ἔχει παῖδα.

508. *Unus ignis subiecto rogos.* Etruscus, Vofianus, meus, *Locus.* Sed suspectum est: nam & sequenti v. 512. *diversa in leia*, liber optimus *divi & irroga.*

515. *Regentem maria votivo regem.* Lege cum Etrusco: *votivo colam.* Nemo non videt aptius hic poni verbum futuro indicativo, quam praesentis dubitativo.

VARIORUM.

ejus vicem ego supplebo & Lycum interficiam.
 FARNABIUS.

499. *Multo* Habentes manus multo cruore polluta-

141. FARNABIUS.

500. *Numero*] Quinquagesimo. FARNABIUS.

502. *Terres*] Imprecationibus tuis, FARN.

503. *Complectere*] Non, ad quas confugisti, aras, non deorum statuæ, non ipse Alcides reverfus, &, quod mihi iactas, in deorum numerum relatus, te mihi eripiet. FARNABIUS.

506. *Congerite*] O famuli, adstruite ligna, & ipsum templum, quo supplices contugerunt, admoto igne absumite. FARNABIUS.

507. *Conjugem*] Megaram uxorem & Amphitryonem cum liberis Herculis. FARNABIUS.

509. *Hoc munus*] Ego Herculis (quoniam Jovem illi negas) pater hoc à te peto. FARN.

510. *Primus*] Ne senex videam meorum necem. FARNABIUS.

513. *Miserum veta*] Misericordiae enim esset per citam mortem miseris aerumnarum finem dare. FARNABIUS.

514. *Ego,*] Dum famuli parant ligna ad hos comburendos, ego Neptuno faciam sacra, quæ illi

Rector parensque ; cujus excussis tremunt
 Humana telis ; impiam regis feri
 Compesce dextram. Quid deos frustra precor ?
 510 Ubique es , audi gnate. Cur subito labant
 Agitata motu templa ? cur mugit solum ?
 Infernus imo sonuit è fundo fragor.
 Audimur : en , en sonitus Herculei gradus.

CHORUS THEBANORUM.

Atoris partes Chorus officiumque viriliter defendit, precibus Amphitryonis adspirans Herculis reditum vovet, idque arguit Orphei exemplo.

515 **O** Fortuna viris invida fortibus,
 Quam non aequa bonis praemia dividis !
 Eurystheus facili regnet in otio :
 Alcmena genitus bella per omnia
 Monstris exagitet coeliferam manum :
 Serpentis refecet colla feracia :
 530 Deceptis referat mala sororibus ,

Cum

GRONOVII

513. *En , en sonitus Herculei gradus.*] Alii , *en est.* Sed Etruscus : *est , est sonitus Herculei gradus.* Caeterum ut hic , in Thyeste : *imo mugit è fundo solum.*

VARIORUM.

illi vovi Creonte viſto. FARNABIUS.
 520. *Nate*] Tanquam numen mihi praesentissimum. FARNABIUS.
 520. *Cur subito*] Inter preces mota terra Herculem ab inferis adventare truncpementem conjicit Amphitryon. FARNABIUS.

526. *Eurystheus*] Quae tam inique rem comparasti ut Euryth. &c. FARNABIUS.

528. *Monstris*] Delendis monstris vexet manum coelifer. sup. v. 68. FARNABIUS.

528. *Coeliferam*] Illa manus , quae tulit coelum & deos , nunc occupatur circa naturae pudenda. FARNABIUS. Sunt qui *celiferam* leg. Et sane non manus Herculis proprie coelum tulit , sed sedit id ejus humeris. At bene de telis. LIPS.

529. *Serpentis*] Hydrae. v. 240. FARN.

529. *Colla feracia*] Amplexar conjecturam amici nostri Simonis Ulrici Pistoris , *feracia* : & ita adscriptum ad oram unius codicis scripti. GRATERUS.

530. *Deceptis*] Sup. §1. 240. FARNABIUS.

P

532. Po-

- Cum somno dederit pervigiles genas
 Pomis divitibus praepositus draco.
 Intravit Scythiae multivagas domos,
 Et gentes patriis sedibus hospitas:
 535 Calcavitque freti terga regentia,
 Et mutis tacitum littoribus mare.
 Illic dura carent aequora fluctibus;
 Et, qua plena rates carbasa tenderant,
 Intonsis teritur semita Sarmatis.
 540 Stat pontus vicibus mobilis annuis,
 Navem nunc facilis, nunc equitem pati.
 Illic quae viduis gentibus imperat,
 Aurato religans ilia balthео,
 Detrahit spoliū nobile corpori,
 545 Et peltam, & nivei vincula pectoris,
 Victorem posito suspiciens genu.
 Qua spe praecipites actus ad inferos,
 Audax ire vias irremeabiles,
 Vidisti Siculae regna Proserpinae?
 550 Illic nulla Noto, nulla Favonio

Con-

VARIORUM.

532. *Pomis*] Aureis, citreis. sup. ff. 239. FARN.

533. *Multivagas*] *Ἀναξοσπείρας*, plaustris ve-
 stas; Scythiae enim incolae Nomades à pascen-
 dis gregibus dicti nova quaerentes pascua mutant
 assidue loca, unde appellat *patriis sedibus hospites*.
 FARNABIUS.

536. *Tacitum*] Septentrionale mare, quod hi-
 berno gelu concretum non agitur fluctibus, nec
 litori allisum sonat. FARNABIUS.

538. *Qua plena*] Qua aestate navigarant, hie-
 me agitant currus. FARNABIUS.

538. *Carbasa tenderant*,] Defendi posse loco
 isto lectionem Propertii lib. 3. Eleg. 6. *At tu*
quae nostra tendisti vela lesso, monebat me ami-
 cus Melissus. GRUTER.

539. *Intonsis Sarmatis*,] Tartaris & Russis in-
 cultis, capillos & barbas libertatis suae symbola
 alentibus. FARNAB.

542. *Quae viduis*] Hippolyte vel Antiopa regi-
 na Amazonum sine viris degentium in Scythia,
 dedit Herculi scutum & balthеum spolia, ipsum
 victorem flexo genu venerata. FARNAB.

546. *Suspiciens*] Hippolyte vel Antiopa regina
 Amazonum, de quibus multa Stephanus. DELR.

547. *Qua spe*] Apostrophe ad Herc. FARN.

548. *Irremeabiles*,] Per quas reditus non pa-
 tet. FARNABIUS.

549. *Siculae*] In Sicilia natae ac inde à Plu-
 tone raptae, infra v. 658. FARNAB.

550. *Illic nulla*] Apud inferos non sunt venti,
 non stellae. FARNAB.

550. *Favonio*] Apud Gellium lib. 2. cap. 22.
 Pha-

- Confurgunt tumidis fluctibus aequora.
 Non illic geminum Tyndaridae genus
 Succurrunt timidis sidera navibus.
 Stat nigro pelagus gurgite languidum;
 555 Et, cum Mors avidis pallida dentibus
 Gentes innumeras Manibus intulit,
 Uno tot populi remige transeunt.
 Evincas utinam jura ferae Stygis,
 Parcarumque colos non revocabiles!
 560 Heic, qui rex populis pluribus imperat,
 Bello cum peteres Nestoream Pylon,
 Tecum conferuit pestiferas manus,
 Telum tergemina cuspide praeferens:
 Effugit tenui vulnere saucius,
 565 Et mortis dominus pertimuit mori.

Fa-

VARIORUM.

Phavorinus inquit: *Item alter Favonius, qui Graece vocatur [Eurus]*. quae opinio verissima est, secundum Plinium & Fr. Floridum 2. lib. succisivarum lection. cap. 5. Vegetius tamen lib. 4. de re militari, & Strabo, ut notat Turnebus in Adversariis, crediderunt Favonium & Zephyrum duos esse ventos diversos: quae sententia erronea. DELRIUS.

552. *Tyndaridae*] *Διωνυσι*. sup. 56. 17.

553. *Sidera*] Exhalatio potius quam stella, ex motu quodam interfulgens, quae in antennis, velis aut foris gemina apparens residentis tempestatis indicium est: nautae, *Corpus sanctum*, Hispani *S. Telum* vocant. FARNAB.

554. *Languidum*] Non fluctuant: omnium autem, quae hic sunt, volunt apud inferos simulachra esse. Herc. Oet. 1706. FARNAB.

556. *Manibus*] Ad manes inferos demisit. FARNABIUS.

557. *Remige*] Charonte umbrarum vectore, portitore. infra 56. 764. FARNABIUS.

558. *Evincas*] Utinam nobis superiles redeas, devicto Stygis jure, quae novies interfulsa coercet reditumque negat. FARNABIUS.

559. *Parcarumque*] Quae vitae flamina breviora

aut longiora suis devolvunt. sup. vers. 180. FARNABIUS.

560. *Heic*] Et vincere poteris. hic enim regnat ille Pluto, quem Pylius auxilio advenientem tu Epirotarum ultor inflicto vulnere superasti. FARNABIUS.

560. *Populis*] Non uni populo, sed ex pluribus, imo omnibus gentibus: vel mortuis, quorum numerus major quam viventium. FARNAB.

561. *Nestoream*] A Nestore regnatum opidum in Peloponeso occid. FARNABIUS.

563. *Tergemina*] Supra v. 51. FARN.

564. *Tenui vulnere*] Egregii Dii, qui vulnerati;

quorum ex vulnere sanguis, vel, si Homerum audimus, sanies manavit. Vulnerata hoc eodem tempore ab Hercule Juno, alio Venus & Mars à Diomede, Pallas ab Ornyto; ipse Hercules ab Hippocoontidis. Clemens in Protrept. & Arnobius lib. 4. cont. Gent. testantur. DELRIUS.

564. *Saucius*] Narrant Arnobius lib. 4. Apollodor. lib. 3. Biblioth. Homer. Iliad. 2. addit Hesiodus eodem itinere Herculem Marti vulnera inflixisse. DELRIUS.

565. *Mortis*] Pluto qui mortuis dominatur. FARNABIUS.

F 2

566. Fa-

- Fatum rumpe manu ; tristibus inferis
 Prospektus pateat lucis, & inivus
 Limes det faciles ad superos vias.
 Immites potuit fletere cantibus
 570 Umbrarum dominos, & prece supplici
 Orpheus, Eurydicen dum repetit suam.
 Quae silvas, & aves saxaque traxerat
 Ars, quae praebuerat fluminibus moras;
 Ad cuius sonitum constiterant ferae;
 575 Mulcet non solitis vocibus inferos,
 Et surdis resonat clarius in locis.

De-

GRONOVII.

566. *Tristis & inferis*] Primus hac de lectione monuit Delrius, cum interpretatione dici inferis tristem lucis prospectum, quia sunt lucifugae: sed Gruterus, quia sic omnes Pall. & vetus interpres, *tristari inferos dum videns lucem*, recepit eam primus in libros. At falsum est lucem esse inferis tristem, nisi quae inivus & improvisa contingit: ut Tantalus in Thyeste, Cerbero hac fabula, Plutoni apud Ovidium in Phaethontis incendio & Statium Amphiarai lapsu. At non fuit tristis prospectus Plutoni, cum Proserpinam raperet. Valerius Flaccus Sthenelum emittit, cum Argonautae ad sepulchrum ejus in statione essent, conspectum delectos heroas, non prospecto tristem: nam & alii manes ardens avidos attollere vultus: at mox ille dolens alium repetit chaos. Apud Statium Lajo, quamquam ad funestum munus educto, non desuit livida tabes invidiae, & vox missa cuiusdam: *Hec dulces visere palos solumque reliquum, Tristis has iterum tamen intrature tenebras*. Nec Protefilao, nec Achilli Polyxenam reposcenti triste lucem revivere. Et cur rogabant, ut adessent sibi & affatu monitisque nocturnis juvarent amicorum defunctorum manes, si omnis illis superiorum aspectus tristis? Nec Cerbero opus erat custode, qui tamen fontes tantum arcere dira lucis cupidine dicitur Statius. Recte olim editum: *tristibus inferis*: & sic Etruscus, nec & suo differentiam notavit Lipsius. Hoc il-

lis proprium epitheton omnibus. Noster infra: *noctis aeternae chaos, Et moeto quiddam gravius & tristes deos*. Aeneide sexta, quae mysteria illa aperit, navita tristis nunc hos, nunc accipit illas: *ibidem tenent moesti loca, qui sibi letum infantes peperere manu*: & moesta Eriphyle. Locat & Virgilius ibidem *tristes sine sole domos*: apud Statium, Plutoni jamdudum regia *tristis Aeternis oranti*. Rursum Maroni, *tristisque palus inamabilis unda*: ut & Horatio Tityon *tristi compescit unda Pluto*. Sic *triste nubilum* non hinc longe, & *noct atra tristi umbra* circa caput Marcelli apud Virgilium. Et quae plura ejusmodi obvia.

VARIORUM.

566. *Fatum*] Fatum Stygis non recludendae tu potentiori fato evince. FARNABIUS.

569. *Immites*] Thracius poeta insignis ad inferos descendens repetit uxorem Eurydicen a serpente, dum Arislaei vim fugeret, occisam, citharae cantu in tantum demulsi Plutona & Proserpinam, ut illi uxorem restituerent, hac lege, ne illam ante latueretur quam ad superos venisset; ille vero impatientia amoris respexit, receptamque amisit. FARNABIUS.

575. *Non solitis*] Vocibus non exauditis prius inferis. FARNABIUS.

576. *Surdis*] Ubi verae voces non audiuntur, silentibus: *sacro digna silentio Mirantur umbrae dicere*. FARNABIUS.

577. *Theoi*

- Deflent Eurydicen Threiciae nurus,
 Deflent & lachrimis difficiles dei;
 Et qui fronte nimis crimina tetrica
 580 Quaerunt, ac veteres excutiunt reos,
 Flentes Eurydicen Juridici sedent.
 Tandem mortis, ait, vincimur, arbiter:
 Evade ad superos; lege tamen data:
 Tu post terga tui perge viri comes;
 585 Tu non ante tuam respice conjugem,
 Quam cum clara deos obtulerit dies,
 Spartanique aderit janua Taenari.
 Odit verus amor, nec patitur, moras.
 Munus, dum properat cernere, perdidit.
 590 Quae vinci potuit regia cantibus,
 Haec vinci poterit regia viribus.

GRONOVII

577. *Threiciae nurus*,] Mirum cur hac potissimum nominentur. Quasi non tot alias quoque umbras moras velint. Prorsus displicent illae *nurus*. *Manus* aut *fides* aut tale quid malim & ipso de Orpheo intelligere. Sive fuerit: *Deflent Eurydicen Threiciae modi*, vel *nemi*. Hac in sententia quicquid illud scripsisse Senecam censeo. Nam Iorum, quem Lippius è codice, amicus ejus post illam designationem visum quasi è conjectura, huic versui attribuunt, sancit ratumque habet Florentinus.

590. *Regia cantibus*,] Scribe cum Fl. *Quae vinci potuit regia carmine*. Alterum interpretatio videtur. Hoc enim vel maxime carmen, quod canitur. Boëthius hunc locum imitatus: *Donamus comitem viro Eumam carmine conjugem*.

VARIORUM.

577. *Threiciae*] Threiciae mulieres, quae apud inferos. quorsum enim, quae in Thracia, huc arcessantur? decrant videlicet inferis praeficae. DEL-

RIUS. Aliquid latet monstri in illo *Threiciae*: quid enim hic sibi volunt *nurus Threiciae*? GRUTERUS.

578. *Difficiles*] Illacrymabiles Pluto & Proserpina. FARNABIUS.

579. *Et qui*] Quin & ipsi judices inferni, de quibus infra v. 730. rigidi licet, commiserentur Orphei FARNABIUS.

580. *Peteres*] Examinant scelera, quae quis apud superos & in vivis perpetravit, infra v. 727. FARNABIUS.

582. *Tandem*] Narratur hic descensus & Orphei fabula etiam à Virgilio 4. Georg. & Ovidio 4. Metamorph. Mythologiam tradit Lucian. *ἀνδράποδος*. DELRIUS.

582. *Mortis*,] Mortis arbiter Pluto ait, vicisti nos, ô Orpheu. FARNABIUS.

586. *Deos*] Superos, solem & sidera, quibus dies sacra FARNABIUS.

587. *Taenari*.] Promontorii Laconiae, ubi ad inferos descensus patere credebatur, ut & in Averno Italiae, *Taenarus fauces*, alii *ostia*. DITIS. FARNABIUS.

591. *Viribus*.] Herculis. FARN.

ACTUS TERTIUS.

HERCULES.

Solem caeterosque Deos precatur veniam Hercules, quod iussus Cerberum superis invisum traxerit.

O lucis alme rector, & coeli decus,
 Qui alterna curru spatia flammifero ambiens,
 Illustre laetis exeris terris caput;
 595 Da, Phoebe, veniam, si quid illicitum tui
 Videre vultus. iussus in lucem extuli
 Arcana mundi. tuque coelestum arbiter
 Parentisque, visus fulmine opposito tege;
 Et tu secundo maria qui sceptro regis,
 600 Imas pete undas. quisquis ex alto aspicit
 Terrena, facie pollui metuens nova,
 Aciem reflectat, oraque in coelum erigat,
 Portenta fugiens. hoc nefas cernant duo,
 Qui advexit, & quae iussit. In poenas meas,
 605 Atque in labores non satis terrae patent:

Ju-

GRONOVII.

597. *Secreta mundi.*] Etruscus : *Arcana mundi.*
 605. *Non satis terrae patent :*] Ut supra : *nec satis*
terrae patent : *Effregit ecce limen inferni Jovis.* De
 tranquillitate animi cap. 9. *sine parcimonia nec ul-*
lae opes sufficiunt, nec ullae non satis patent. Epist.
 23. *Hoc de quo loquor, ad quod te conor perducere,*
solidum est, & quod plus pateat introrsus. De bre-
 vitate vitae : *aetas nostra bene disponenti multum pa-*
tet. Ad Marciam cap. 26. *Scies multum patuisse*
hoc tempus, ex quo nihil perdidisti.

VARIORUM.

592. *Lucis*] Sol. FARNABIUS.

593. *Alterna*] Utrumque hemisphaerium al-
 ternis vicibus lustrans. FARNABIUS.

596. *Iussus in lucem extuli*] Ab Eurytheo : &
 hoc venia magis dignus. FARNABIUS.

597. *Secreta*] Cerberum damnatum tenebris.
 FARNABIUS.

597. *Coelestum arbiter*] Jupiter. FARNABIUS.

599. *Tu secundo*] O Neptune, qui regis maria,
 quae tibi secunda forte contigerunt. FARN.

601. *Facie*] Novo huius monstri aspectu. FAR-
 NABIUS.

603. *Duo,*] Ego & Juno; *alii legunt* qui ius-
 sit, *ut sit Euryth.* FARNABIUS.

604. *In poenas*] Ad explendum Junonis odium
 non sufficiunt monstra terrestria, nisi, &c. FAR-
 NABIUS.

606. Ju-

- Junonis odio vidi inaccessa omnibus,
 Ignota Phoebo; quaeque deterior polus
 Obscura diro spatia concessit Jovi.
 Et si placerent tertiae sortis loca,
 610 Regnare potui: noctis aeternae chaos,
 Et nocte quiddam gravius; & tristes deos,
 Et fata vici, morte contempta redii.
 Quid restat aliud? vidi: & ostendi inferos.
 Da si quid ultra est. tam diu pateris manus
 615 Cessare nostras, Juno? quid vinci jubes?
 Sed templa quare miles infestus tenet?
 Limenque sacrum terror armorum obsidet?

GRONOVII.

615. *Quid vinci jubes?*] Flor. *quae vinci jubes.*

VARIORUM.

606. *Junonis*] Odio infestae novercae vidi omnibus vivis invia. FARNABIUS.

607. *Ignota*] Soli, qui cuncta videt, invisâ. FARNABIUS.

607. *Quaeque*] Nigra regna, quae videt Antarcticus polus deterior, quia Stygi subiectus, & quem sub pedibus nox atra videt manesque profundi. Sorte data concessi Plutoni. FARNABIUS.

609. *Et si*] quod si me regnandi rapuisset tam

dira libido, occupare mihi licuisset inferna regna, quae tertia sorte Diti obtigerant. FARNABIUS.

610. *Noctis*] Hiatus & caecam voraginem aeternae noctis. i. e. mortis. FARNABIUS.

611. *Tristes*] Plutonem & Proserpinam. FARNABIUS.

612. *Fata*] Sup. vers. 565. FARNABIUS.

613. *Inferos*] Cerberum ad superas auras tractum. FARNABIUS.

614. *Da*] Dic, suggere. Virgil. *Sed tamen iste Deus qui sit, da, Tityre, nobis.* Papinius: *Astropus genuisse datur.* sic Graeci *didim.* DELR.

614. *Tam diu*] Sup. vs. 206. FARNABIUS.

616. *Sed templa*] Miratur Herc. cur milita templum obsideant. FARNABIUS.

MEGARA. AMPHITRYON. HERCULES.
THESEUS.

*Herculem reducem gratatur Amphitryon, illi quaerenti narrat quo
in loco res sint: dum Hercules proficiscitur ad occidendum
Lycum, Theseus rogatus ab Amphitr. exponit,
quae apud inferos gesserit Hercules.*

Amph. **U**trumne visus vota decipiunt meos?
An ille domitor orbis, & Grajū decus,
610 Tristi silentem nubilo liquit domum?
Estne ille natus? membra laetitia stupent.
O gnate! certa & sera Thebarum salus!
Teneone in auras editum, an vana fruor

De-

GRONOVII

613. *Vernumne cerno corpus*] Prodidit ē Melisseo
Lipsius: *Teneone in auras editum, an vana fruor* De-
cipis umbra? Sed uter germanior sit versus, non li-
quere fatetur. Raphelingius utriusque parte rece-
pta, parte rejecta, hibridam confinxit: *Vernumne cer-
no corpus, an vana fruor*. Habet rivalet, & magno
nollent alii non suum quoque id commentum vi-
deri: testes faciunt, multisque laborant, ut ejus rei
nobis faciant fidem. Credemus quantum volunt,
sed insuper etiam illud veri ac vani antitheton,
ut Lucilius diceret, *ἐχλαῖν*que simul totum
ac *τυμμηγυῖν*, ambos decepsisse. Liqueat vero
nobis Lipsiani codicis scripturam omnem esse ve-
ram, vel quia solam unus omnium integerrimus
Etruscus illam offentat. Nam quanto plus vivi
spiritus plusque elegantiae habeat illud, *Teneone
in auras editum*, quam *Vernumne cerno corpus*, mi-
rum est quemquam posse ignorare. Solum ver-
bum, *teneo*, affectus omnes possidet: & pro-
prium est illorum, quibus necessitudines longum
desideratae offeruntur insperatae. Plautus Ru-
dente: *Ut vix mihi credo ego hoc, te tenere!* Te-
rentius Heautont. *Salve anime mi. A. O mi Clinia,
salvi. Cl. U' vales? A. Salvum venire gaudeo. Cl.*

Teneone te Aniphila, maxime animo exoptata meo?
Sic optime locasta ad Polynicen in Phoenissis:
teneo longo tempore Petita votis ora? Graviorem vis
auctorem? Euripidem cape, apud quem Electra
ad Oresten: *ἄλγεων φωνῆς ἔχου οὐδ' ἀλγῶν*. Ex
ille vicissim: *καὶ τοῦτο ἔχου*. Apud eundem
Iphigenia ad Oresten: *ἔχου οὐδ' οὐκ ἐπὶ τὰς ἀλγῶν
χρῆμας λῶν ποτὶ δῖον*. Sed etiam apud Sophoclem
Electra ad Oresten: *ἔχου εἰ χίρην. Op. ὡς τοῦ*

VARIORUM.

618. *Utrumne*] Fallitne me phantasia; an vi-
deo filium reverum? FARNABIUS. In ma-
nusc. non distinguitur hic nova scena, sed conti-
nuatur praecedenti. DELRIUS.

618. *Visus vota*] Sic apud Maronem, non ex-
spectato Aeneae adventu, stupefacta Androma-
cha, haeret initio, & quaerit an ipius sit, quem
videt. Ait *vota decipiunt visus*: quia quos jugi co-
gitatione & desiderio phantasiae impressimus, faci-
le illi oculis videntur obversari. DELRIUS.

620 *Silentem*] Ditis domum caecam & silen-
tem. FARNABIUS.

622. *Sera*] Tarda, interempto Creonte & a-
misso regno. FARNABIUS.

624. A-

- Deceptus umbra? tune es? agnosco toros,
 625 Humerosque, & alto nobilem trunco manum.
Herc. Unde iste, genitor, squalor, & lugubribus
 Amicta conjux? unde tam foedo obsiti
 Paedore nati? quae domum clades gravat?
Amph. Socer est peremptus: regna possedit Lycus;
 630 Natos, parentem, conjugem leto petit.
Herc. Ingrata tellus, nemo ad Herculeae domus
 Auxilia venit? vidit hoc tantum nefas
 Defensus orbis? cur diem questu tero?
 Maetetur hostis. *Thef.* Hanc ferat virtus notam,
 635 Fiatque summus hostis Alcidae Lycus?
 Ad hauriendum sanguinem inimicum feror.
Herc. Theseu, resiste: nequa vis subita ingruat,
 Me bella poscunt. differ amplexus parens,

Con-

GRONOVII.

λαίπ' ἔχον ἀνὴρ. Paullinus nono Natali Felicis: *dic, quare, redisti? Teque ipsum tenes, Niceta.* Pertinet eodem Ovidii lib. 7. de Iasone: *gratantur Achivi; Velleremque tenens, avidisque amplexibus haerent.*

624. *Agnosco toros.*] Horum meminit & Ovidius 15. Metam. 299. egregie restitutus ab illustri Heinio: *statque Milton senior, cum spectat inanes illos, qui fuerant solidorum male tororum Herculeis similes, fluidos pendere lacertos.* In uno haereo: neque enim Nasonis videtur *inanes fluidos lacertos.* Tentabam autem: *cum spectat in anme.* dum forte praeteriens ibi se contemplatur, ut mox Helena in speculo.

VARIORUM.

624. *Agnosco toros.*] Agnosco Herculem ex toris, humeris, & manu ingentem clavam tenenti. FARNABIUS. Fuit Hercules valde torosus: quod fortitudinis indicium Physiognomici putant. Noster Hippolyto: *Aequas Hercules jam juvenis toros.* Valerius Flaccus: *Conspicimusque toris Tyrrhinius* — DELRIUS.

626. *Lugubribus.*] Hoc est, atratis vestibus. nam color hic lugentibus Graecis semper in usu fuit; ut apparet ex multis locis Euripidis, Homero Iliad. v. Plutarch. lib. de sanitate tuenda, & in Apophth. Pausania in Arcad. seu l. 8. Romanae vero facinae, non semper, ut falso Blondus & Polydorus autumant, sed aliquando in luctu candidatae, ut ex Tibullo lib. 3. statim initio deprehendi, & ex Varrone, Dionysio, Valerio, Ovidio, & Juvenale docuit Hieron. Magius l. 3. miscellan, c. 14. DELRIUS.

628. *Paedore*] Illuvie & sordibus. FARNAB.

632. *Fidis*] Orbis à me defensus vidit hoc tantum nefas, nec repulit me absente? FARNABIUS.

634. *Hanc ferat*] Indignum est, ô Hercule, tuam virtutem hac infamiae nota sagillari, ut post tot egregia facinora tam ignavi hominis sanguinem haurias. Ego potius vado interfecturus Lycum. FARNABIUS.

637. *Ingruat.*] A tergo. sumta vox à gruibus, quae hoc ordine volant, ut una alteram à tergo consequatur. DELRIUS.

638. *Differ*] *Amph.* O Megaram ipsam amplexantes jubet differre amplexus, donec Lycum ultius fuerit. FARNABIUS.

G

639. *Non-*

- Conjuxque differ : nunciet Diti Lycus
 640 Me jam redisse. *Thef.* Flebilem ex oculis fuga
 Regina vultum: tuque nato sospite
 Lachrimas cadentes reprime: si novi Herculem,
 Lycus Creonti debitas poenas dabit:
 Lentum est, dabit; dat: hoc quoque est lentum; dedit.
 645 *Amph.* Votum secundet, qui potest, nostrum deus,
 Rebusque lapsis adsit. O magni comes
 Magnanime nati, pande virtutum ordinem:
 Quam longa moestos ducat ad Manes via;
 Ut vincla tulerit dura Tartareus canis.
 650 *Thef.* Memorare cogis acta, securae quoque
 Horrenda menti: vix adhuc certa est fides
 Vitalis aurae: torpet acies luminum,
 Hebetesque visus vix diem insuetum ferunt.
Amph. Pervince, Theseu, quidquid alto in pectore
 655 Remanet pavoris; neve te fructu optimo
 Frauda laborum. quae fuit durum pati,
 Meminisse dulce est. fare casus horridos.
Thef. Fas omne mundi, teque dominantem precor
 Regno capaci; teque, quam tota irrita

Quae-

GRONOVII.

654. *Quidquid alto pectore*] Flor. *quicquid alto in pectore*. Plinius.

VARIORUM.

639. *Nunciet*] Caesius ibit nuncius Plutoni disturus me redisse ab inferis. FARNABIUS.

641. *Tuque*] Abigo, ò Megara, moestitiam, tuque ò Amphitryon, Hercule salvo serena vultum. FARNABIUS.

641. *Si novi*] Si bene novi Herculis commoti vires fulmineas. FARNABIUS.

651. *Vix adhuc*] Non mihi certa fatis est fidu-

cia me ad vitales auras redisse, caligant ex distantis tenebris oculi, nec ferunt solis lucem. FARN.

655. *Fructu*] Gloria, seu voluptate ex securae & jucunda recordatione praeteriti doloris. FARN.

658. *Fas omne mundi*] Vos ò numina suprema, Vosque inferna numina, Pluto & Proserpina, *Dii quibus imperium est animarum, umbraeque silentes, &c.* Sit mihi fas audita loqui, sit numine vestro Pandere res altis terra & caligine mersas. FARN.

658. *Teque dominantem*] O Pluto, qui dominantis regno omnes capienti. FARNABIUS.

659. *Teque*] O Proserpina, quam anxio tua mater Ceres labore casso quaesivit per omnem Siciliam, Aetnam maxime, unde, dum flores colligeres, à Plutone rapta es. FARNABIUS.

660. *Ir-*

- 660 Quaesivit Aetna mater ; ut jura abdita
Et operta terris , liceat impune eloqui.
Spartana tellus nobile attollit jugum,
Densis ubi aequor Taenarus silvis premit:
Heic ora solvit Ditis invisi domus,
665 Hiatque rupes alta , & immenso specu
Ingens vorago faucibus vastis patet,
Latumque pandit omnibus populis iter.
Non coeca tenebris incipit primo via:
Tenuis relictae lucis à tergo nitor,
670 Fulgorque dubius solis afflicti cadit,
Et ludit aciem. nocte sic mixta solet
Praebere lumen primus aut serus dies.
Hinc ampla vacuis spatia laxantur locis;
In quae omne mersum pereat humanum genus.
675 Nec ire labor est , ipsa deducit via:

Ut

VARIORUM.

659. *Irrita Quaesivit Aetna mater;*] Sic nostri omnes. nec video quomodo heic locus esse queat illi, *erata*, quod erat in uno cod. Commentatoris, potius *Aetna* mutarim in *aethra*, ut divinasse Simonem Ulricum Pistoris, prodidi in Suspicionibus: quod ita statim placuit Jano Doussie filio, ut exclamaret non esse quod hanc ulterius lectionem probarem, satis ipsam tuente merà Veritate; quaesitam certe, & terrà totà & mari toto, hoc est *aethra*, Proserpinam; tellatum passim Poëtis omnibus. GRUT.

663. *Taenarus*] Promontorium Laconiae, ubi ad inferos descensus patere credebatur. Supra vers. 586. FARNABIUS. Etiam si nonnulli è spelaeo Heracleae vicino Cerberum extractum memorent, inter quos Xenophon *ἀνταρά*. ζ. Euripides tamen *ἐν τῷ ἀνταρά*, à Senecae partibus stat. non desunt qui haec omnia fabulosè credentes, hunc fuisse quandam immanem serpentem stabulantem in specu Taenario arbitrentur, eumque ab

Hercule superatum. Pausanias in Laconicis. Phalarchus in Theseo, perhibet fuisse canem Aëdonci regis Molossorum. DELRIUS.

664. *Ora solvit*] Ostia & descensum. FARN.

668. *Cave*] In totum tenebrosa, ut non videatur, vel quae visum admittit. FARNABIUS.

670. *Solis afflicti cadit,*] Solis tanquam nebulis vel Luna operi, deficientis. FARNABIUS.

671. *Et ludat aciem.*] Ubi visa nec plane, nec longe discernuntur. FARNABIUS.

671. *Nocte sic mixta solet*] *Qualia subiacent fugiente crepuscula Phoebæ, Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.* Alii leg. *tale non dubie solet.* FARN.

673. *Vacuis spatia*] Nec tamen datur vacuum intra mundum. FARNABIUS. Stoicis intra mundum nullum, extra eundem infinitum vacuum. Aristoteles omnino nullum esse vacuum contendit, lib. 4. Physic. lib. 1. de ortu, lib. 2. de coelo. sed contra Aristotelem Cleomedes, finitum mundum in spacio seu vacuo infinito consistere, nititur probare. DELRIUS.

675. *Nec ire labor est,*] *Facilis descensus Averni, Noctes atque dies,* &c. FARNABIUS.

G 2

676. Ut

- Ut saepe puppes aestus invitas rapit;
 Sic pronus aër urget atque avidum chaos:
 Gradumque retro flectere haud unquam sinunt
 Umbrae tenaces. intus immensi sinus
- 680 Placido quieta labitur Lethe vado,
 Demitque curas: neve remeandi amplius
 Pateat facultas, flexibus multis gravem
 Involvit amnem. qualis incerta vagus
 Maeander unda ludit, & cedit sibi,
- 685 Instatque; dubius, litus an fontem petat.
 Palus inertis foeda Cocyti jacet;
 Hic vultur, illic luctifer bubo gemit,
 Omenque triste resonat infaustae strigis;

Hor-

GRONOVII.

679. *Intus immenso sinu*] Melius Florent. *im-*
mensi sinus. Vadam dicit immensi sinus, late se &
 immensis ambagibus sinuans vel circumagens, vel
 infinitae altitudinis. Infra v. 780. *Stygiae paludis*
ultrimos quaerens sinus.

683. *Qualis incerta vagus*] Etruscus: *qualis in-*
certis vagus Maeander undis errat, ludis & cedit si-
bi. Ex quo apparet, utrumque verbum, & *errat*
 & *ludit*, eo loco in diversis antiquissimis libris
 inventum fuisse. Et neutrum est in ea respicien-

dum. *Ludere* est apud Ovidium: *recurvatis ludit*
Maeander in undis. Et rursum: *liquidis Phrygiis*
Maeandros in undis ludis. At *errare* non minus e-

legans. Phoenissis: *nec latius minus Maeandros ar-*
vis stellis errantes aquas. Lucanus lib. 3. *desen-*
dens Marfya ripis Errantem Maeandron adit. Et in
 genere Ovidius lib. 1. *amnes, qui, qua tulit im-*
petus illos, In mare deducunt fessas erroribus undas.
 In Oedipo habes *errantes aquas* Alpheci. Elige u-

VARIORUM.

676. *Ut saepe puppes*] Veluti naves attrahit ae-

stus, invitis nautis; ita crassus & proclivis aër
 praecipites dat, infatigatumque illud barathrum ad
 se trahit. FARNABIUS.

677. *Sic pronus agger*] Eleganter, de pronâ istâ
 ad inferos viâ. sed malene Vetus, *pronus aër?* ut
 velit ab aëre & occulto vento quodam rapi nos
 ad atram sedem. LIPSIUS.

678. *Gradumque*] *At revocare gradum superasque*
evadere ad auras, hoc opus hic labor est. FARN.

679. *Umbrae tenaces*] Manes avidi, vel tenebrae
 palpabiles. FARNABIUS.

680. *Lethe vado*] Fluvius & λάθος, id est ob-

livionis apud inferos, cujus latex potus demit
 curas, id est facit manes oblivisci omnium rerum
 praeteritarum. FARNABIUS.

682. *Flexibus*] Involvit amnem gravem, tri-

stem, id est Styga flexibus novem. *Nervus Styx*
interfusa coarctet. FARNABIUS.

682. *Gravem amnem Lethe*] Farnabius *tristem*
 interpretatur. minus accurate. immo sic dictum,
 quia oblivionem inducat, & animas quasi vi qua-

dam soporifera opprimat. an, quia tarda & languida
 sit illius unda? vid. Virgil. G. iv. 479. SCHR.

684. *Maeander*] Celeberrimus Phrygiae fluvius
 multis anfractibus sinuosus & flexuosus. FARN-

BIUS. Desumptum hoc ex Ovidio in Metamorph.
 vide Hippol. 15. DELRIUS.

686. *Palus inertis foeda Cocyti*] Cocytus fluvius
 infernalis, stagnat iners Pyriphlegetonti in Ache-

russa obvis *flumine Languido Cocytus errans*. FARN.

687. *Vultur, bubo gemit*] Aves inauspicatae
 & ferales.

689. C-

- Horrent opaca fronde nigrantes comae,
 690 Taxo imminente; quam tenet segnis Sopor,
 Famesque moesta tabido rictu jacens;
 Pudorque serus conscios vultus tegit:
 Metus, Pavorque, Funus, & frendens Dolor,
 Aterque Luctus sequitur, & Morbus tremens,
 695 Et cincta ferro Bella: in extremo abdita
 Iners Senectus adjuvat baculo gradum.
Amph. Estne aliqua tellus Cereris aut Bacchi ferax?
Thef. Non prata viridi laeta facie germinant;
 Nec adulta leni fluctuat Zephyro seges;
 700 Non ulla ramos silva pomiferos habet:
 Sterilis profundi vastitas squallet soli,
 Et foeda tellus torpet aeterno situ;
 Rerumque moestus finis & mundi ultima:
 Immotus aër haeret; & pigro sedet
 705 Nox atra mundo. cuncta moerore horrida,
 Ipsaque morte peior est Mortis locus.
Amph. Quid, ille opaca qui regit sceptro loca,

Qua

VARIORUM.

689. *Comae,*] Arborum cacumina. FARN.
 690. *Taxo*] Taxo lethali & venenata arbore
 Coccyto imminente seu incumbente. FARNABIUS.
 Ovidius 4. Metamorph. *Est via dolinis funesta*
nobila taxo, Ducit ad infernas per munda silentia se-
des. DELRIUS.
 690. *Quam tenet segnis Sopor.*] Virgilius: *In me-*
dio ramos, annosaque brachia pandit Ulmus opaca, in-
gens; quam sedem somnia vulgo Fama tenere ferunt.
 illa quoque, quae mox late noster prosequitur,
 omnia ad Virgilii imitationem dicta sunt. ait Ma-
 ro: *Festibulum ante ipsum, primisque in faucibus*
Orti Luctus & ultrices posuere cubilia morae, Pallen-
tesque habitant morbi, tristisque senectus, Et metus,
& maleuada fames, & turpis egestas. Terribiles
viso formae, letumque laborque, Tum consanguineus

letis sopor, & mala mentis Gaudia, mortiferumque
adverso in limine bellum. DELRIUS.

690. *Segnis Sopor.*] *Adverte nativa & signan-*
tia epitheta. FARNABIUS.

691. *Tabido*] Herhipol. *rapido.* Moguntinens.
 & unus Venetus: *rabido.* ceteri; *tabido.* melius.
 fames enim, quasi tabes, conficit. DELR.

696. *Baculo*] Scipione. FARNABIUS.

697. *Cereris*] Frumenti aut vini ferax. FARN.

699. *Fluctuat*] More undarum fluctuat à ventis
 agitata. FARNABIUS.

700. *Non ulla ramos*] Ait apud inferos nullam
 felicem arborem esse, sed omnes (ut Cato loqui-
 tur) infelices. DELRIUS.

703. *Mundi*] Res hujus mundi ultimae & in-
 finitae decidunt ad cinerum illud, quo infernum
 locant poëtae. *ut illic mors & rerum exitus.* FARN.

707. *Quid,*] Ubi autem ponit regiam sedem

In quo superbo digerit vultu sedens
 Animas recentes. dira majestas deo,
 Frons torva; fratrum quae tamen speciem gerat,
 Gentisque tantae: vultus est illi Jovis,

725 Sed fulminantis. magna pars regni trucidis
 Est ipse dominus; cujus aspectum timet,
 Quidquid timetur. *Amph.* Verane est fama, inferis
 Tam fera reddi jura, & oblitos sui
 Sceleris nocentes debitas poenas dare?

730 Quis iste veri rector, atque aequi arbiter?
Thes. Non unus alta sede quaesitor sedens
 Judicia trepidis fera sortitur reis.

Adi-

GRONOVII.

Adde Leonclavium ad Xenophontem.

722. *Dira majestas Deo.* Flor. *dei.*

726. *Cuius aspectum timet.* Flor. *aspectus.* ut & Mogunt. editique quidam olim apud Delrium.

732. *Judicia trepidis fera sortitur reis.* Observant transitum à Romano ritu. Vere, sed quo? In gravibus enim & dubiis causis tabellas literis, C. condemnationis, A. absolutionis, N. L. ampliationis inscriptas, in ciliam vel urnam conjec-

VARIORUM.

scendentem. FARNABIUS.

722. *Recentes.* Quae de novo advectae sunt. FARNABIUS.

722. *Dira majestas.* Plutonis forma etiam à Claudiano describitur de raptu Proserpin. Ipse rudis sultus solio, nigraque verendus Majestate sedet: squallens immania foedo Sceptra situ: sublime caput moestissima nubes asperat, & dirae riget inclementia formae. Sed Senecam non adaequavit. DELR.

723. *Fratrum.* Jovis & Neptuni. FARN.

725. *Sed fulminantis.* Sed Jovis irati & fulminantis. FARNABIUS.

427. *Quidquid.* Ipse manes horridi. FARN.

728. *Tam fera reddi jura.* Post tot annos fieri judicia de nocentibus & examinari, Quisquis apud superos sortis latus inani Dissulis in scram commissis pericula mortem. sup. v. 670. FARNABIUS.

731. *Alta sede.* Tribunali. à ritu Rom. Tri-

bunali, non subsellio. tribunal altius, & fixum: minorum judicium subsellia inferiora, & loco movebantur: tribunal erat judicium ordinariorum, maxime ejus, qui inter ceteros primus, & quasi praefes, vide Polletum lib. 1. Fori Romani cap. 6. DELRIUS.

731. *Quaesitor.* Vide Agam. vers. 24. FARNABIUS. Quaesitores, qui judicio praerant: ideo illi tribunal tribuit. Cicero pro Fontejo: *quid mihi opus est sapienti iudice? quid aequo quaesitore?* Quererere, nonnunquam significat judicio praesse. Cicero pro Rabirio: *Accusari de pecuniis repetundis, iudex sed, Praetor quaesiri.* porro quaesitorum genus duplex, de quo Broideus in Corollar. ad Polletum lib. 5. cap. 7. num. 2. vide Polletum lib. 2. de foro Roman. DELRIUS.

731. *Sedens.* Sedere sollemne judicibus dum judicabant, de quo alibi: interea consulere potes Pollet. l. 1. c. 5. DELRIUS.

733. *Cnossus.* Cretensis, à Cnossio Cretae urbe. FARNABIUS.

733. *Minos fore.* Rhadamanthum & Aeacum Jovis filios reges iustos umbrarum judicio praefecit Pluto, Minos arbitrum instituit, si quid difficile aut ambiguum incideret, Et de te splendida Minos Fecerit arbitria. FARNABIUS. Poëtae tres inferorum iudices constituerunt, sicut & Plato in Gorgia. Idem tamen Plato in Apolog. Socratis, & Cicero r. Tuscul. Minos, Rhadamantho, & Aeaco, quantum adjungunt Triptolemum. DELRIUS.

734. *The-*

Aditur illo Gnoſſius Minos foro;
Rhadamantus illo; Thetidis hoc audit focer.

- 735 Quod quifque fecit, patitur: auctorem ſcelus
Repetit, ſuoque premitur exemplo nocens.
Vidi cruentos carcere includi duces,
Et impotentis terga plebeja manu
Scindi tyranni. Quiſquis eſt placide potens,
740 Dominuſque vitae ſervat innocuas manus,
Et incruentum mitis imperium regit,

Ani-

GRONOVII.

etas ſortitione dediſſe reis vel ſalutem vel capitis periculum. Sed tam dubiae & graves cauſae poſſunt eſſe privatorum quam publicorum iudiciorum. Debebant ergo dicere, in publicis iudiciis ſeu quaefitionibus hoc eſſe factum. Deinde ſuper vacuum his annotant illum ritum, qui nihil ad rem pertinet. Aliud eſt ſententiam ferre, aliud iudices ſortiri. Nemo unquam veterum ſententiae lationem, etſi in urnam tabellae conjicerentur, ſortitionem dixit. *Judicia ſortiri* eſt iudices legere, id enim ſiebat per ſortem: iudices ſorte ducere: quod erat quaefitoris, conſectis omnium iudicum nominibus in urnam, cum numerum educere, qui lege, qua iudicium exercebatur, deſignatus erat: inde *reſecti*, & poſtea *ſubſortiti*. Hoc proprie: hic porro per ſynecdochē partis *iudicia ſortiri* pro exercere iudicia ponitur. Quemadmodum poſtulare, deferre nomen, ſubſcribere, jurare calumniam, quae ſingulae partes ſunt accuſationis, pro legitima accuſatione, ſeu omni accuſandi ordine & opere ſatis frequenter accipiuntur.

733. *Auditur ille*] Legebam, *Auditor*. Nota in libris Juris, *Auditorium principis*, *auditorium praefecti praetoris*, *auditoria iudicum & magiſtratum*, ſic *auditorio adſeſſe*, pro in iudicio praefſto eſſe, & recipere *auditorium*, pro recipere iudicandi munus, & ſimilia. Auditor Dialogi de cauſis contr. eloq. *Quantum virum detraſſe orationi auditoria & tabularia credimus*, in quibus jam ſere plerimae cauſae explicantur. Sic & in vetēri membrana ſcriptum inveneram, & in margine ſui libri notaverat Grotius. Potior tamen mihi ſemper Etruſci codicis auctoritas, in quo, *Aditur*

illo: cum praefertim hoc quoque verbum fori Romani ſit proprium hac ſignificatione. Cicero poſt reditum in Senatu: *Cum L. Caecilius diſceptoribus meorum bonorum in jus aduocandi poteſtatem non fecerit*. Caefar, Civilis primo: *quaſcunque poſtea controverſias inter ſe milites habuerant, ſua ſponte ad Caefarem in jus adierunt*. lib. 2. in Verr. *antequam in jus aditum eſſet, antequam mentio controverſiae facta*. Valer. Maxim. lib. 3. 7. *Scipio cum oppidum Badium circumſederet, tribunal ſuum aduocantes in eadem, quae intra moenia hoſtium erat, radimonia in poſterum diem facere juſſit*. Idem lib. 7. 7. *A quibus aditus deus Auguſtus & nuptias mulieris & ſuprema iudicia improbari*. Seneca de Tranquill. animi: *qui inter peregrinos & ciues, aut urbanos praetor aduocantibus adſeſſori verba pronunciat*.

734. *Thetidis hoc audit focer.*] De Benef. 3. 22. *Atqui de injuriis dominorum in ſervos qui audiat, poſitus eſt*.

VARIORUM.

734. *Thetidis*] Aeacus pater Pelei, cui Thetis peperit Achillem. FARNABIUS.

735. *Quod quifque*] Vid. ſupra verſ. 226. FARN.

738. *Impotentis*] Sibi non imperantis, crudelis, qui vivus plebi infligere verbera gaudebat. FARNABIUS.

739. *Quiſquis*] Quicumque in vivis citra inſolentiam uſus eſt ſua potentia, vel quiſquis placide ſibi ſuiſque affectibus imperavit, vitae ſuae acquies moderator. FARNABIUS.

740. *Dominuſque vitae*] eſt is, qui habet jus vitae & necis. Virgil. *rerum dominos*, & noſter Hippol. *regni dominus*. Videtur aliud hic inrelliſſe Farnabius. SCHRODERUS.

642. Ani-

Animaque parcat : longa permensus diu
 Felicis aevi spatia, vel coelum petit,
 Vel laeta felix nemoris Elysii loca,

745 Iudex futurus. Sanguine humano abstine,
 Quicumque regnas. scelera taxantur modo

Ma-

GRONOVII.

742. *Animoque parcat* :] Si vera esset lectio, venior quoque foret interpretatio Gruteri, *animo parcare* esse, minus commoveri & moderari animo. Sed plane liber optimus *Animaque parcat*. Troadib' *Mors indignus est nocia corpori, Nec parcens animas*.

744. *Nemoris Elysii loca, Iudex futurus.*] Haec distinctio est à Grutero, volente dici, reges omnes, qui comi animo populos regunt, fieri à morte iudices inferorum : non enim tantum tres facere iudices Platonem, sed & Triptoleum & *ἄλλους τοὺς τῶν δικαστῶν θεοὺς*, idemque Herculi promittere Chorin in Octaeo, v. 1556. Addo Lucianum, qui Rhadamant' consilium facit & alios multos, & Athenieus Aristidem, lib. 2. veracē hist. *Ἐνδρόφωτος δ' αὐταὶ τε πάλαι & Ἀγέρωδος & Διόνωτος & Ἀθλόνωτος*. Non illepide. Primo enim meminisse debemus in Elysio fingi quemque imaginem pristini muneris, quo vivusungebatur, referre : ut mirum non sit illos iudicare, qui religiosi iudices in superis fuissent. Ovidius lib. 4. *Parque forum celebrant, pars imi testis tyranni* : Pars aliquas artes antiquae imitamina vitae *Exercent* : aliam partem sua poena coëct. Dein convenit haec scēio pulchre illis, quae modo notavimus de sortitione iudicum apud inferos. nam auctor Minoi, Aeaco, Rhadamanto, non tam iudicum aptat personam, quam Quaestorum vel praetorum, qui cum suo quisque consilio selectorum iudicum causas cognoscant. Has ergo decurias vult conscribi ex Umbri piorum & magistratuum. Ceterum M. Tullius in 1. Tusc. 41. ubi verba Socratis apud Platonem in Latinum vertit, nescio quo pacto hac parte à sententia utriusque discessit. Nam cum illic sit, *ἑκάστῳ τοῖς ἀλλοῖσιν δίκαντες, αἰσθεὶς δὲ λόγων* ἐν τῷ δικαστῇ. *Μῖνος τε καὶ Ραδάμανθος καὶ Αἴας καὶ Τριπτολέμης καὶ ἄλλοι, οἷσι τῶν δικαστῶν θεοὺς ἐξ τῶν ἐν τῷ βίῳ, ταύτην, ad eos venire, qui vere iudices appellantur, Μῖνον, Rhadamantem, Αἴαντα, Τριπτόλεμον, convenireque eos, qui iuste & cum fide vix-*

runt. Quasi legisset, & *ἄλλους*, idque retulisset ad *τῶν δικαστῶν*. At Platoni dicuntur iudicare Minos &c. & quotquot horum. Neque enim ausim corrigere : *Triptoleum, hercumque eos*.

746. *Scelera taxantur modo* *Majora vestra*.] Sic & Etruscus, non *nostra*. Interpres : plectuntur majore modo quam hic apud nos vel majore mensura & poena, quam scelera commissa erant, cum quisque patiatur eodem genere quo peccavit. Vir magnus adhibet hunc locum, ut ostendat non injuste per poenam aliquanto plus damni dari peccanti, quam peccans dedit immerito at-

VARIORUM.

742. *Animaque parcat*.] Id est, vitae civium. FARNABIUS. Haud aliter triga nostrorum, & Scholiastes : tantoque confidentius admisi, quod placeret Lipsio, Delio, Commelino. Qui tamen, *Animo parcat*, hanc interpretantur, non *contaminat animum crudelitate*. nescio an satis expriment vim verborum : parcat enim animo, qui ei moderatur, qui ei non indulget. Ovidius lib. 1. de Ponto Eleg. vi. *Parcendum est animo miserabile vulnus habenti*. Arnobius lib. 7. advers' Gentes : *Ut parvuli pusiones quo animis parcant, abstineantque ploratibus, passerulis, pupulis, equuleis, panes accipimus, quibus avocare se possunt*. Quem locum injure vexat Colvius Notis in Apulejum lib. 8. dum modo tentat referbere, *quo lacrimis parcant*, modo, *quo animas pascant*. GRUT.

742. *Longa*.] Post longam & felicem vitam. FARNABIUS.

743. *Vel coelum*.] Vel per *ἀντίνοον*, in divorum numerum referunt. FARNABIUS.

743. *Vel coelum petit*.] De *ἀντίνοον* principum hoc capit Farnabius. malim intelligere de circulo laqueo, quem iustum sedem post mortem statuunt Platonici. Vid. Cic. Som. Scip. c. 3. Opponitur enim hoc loco coelum Elysio nemori, tamquam natura designatus beatis locus, non opinione consecraturum. SCHRODERUS.

744. *Vel lacta*.] Vel migrat in Elysium. vid. Troad. vers. 942. FARNABIUS.

H

750. Ra-

Majore vestra. *Amph.* Certus inclusos tenet
Locus nocentes? utque fert fama, impios
Supplicia vinclis saeva perpetuis domant?

750 *Thes.* Rapitur volucris tortus Ixion rota.

Cervice saxum grande Sisyphia fedet.

In amne medio faucibus siccis senex

Sequitur undas, abluit mentum latex;

Fidemque cum jam saepe decepto dedit,

755 Perit unda in ore: poma destituunt famem.

Praebet volucris Tityos aeternas dapes.

Urnaeque frustra Danaides plenas gerunt.

Errant furentes impiae Cadmeides.

Terretque mensas avida Phineas avis.

Amph.

GRONOVII

que insonit. Perperam. Ait enim: vestra, 6 reges & magistratus, scelera habentur graviora & majore modo poenae afficiuntur quam scelera privatorum & tenuiorum hominum. Est autem verbum, quo amat uti Seneca. De clementia, 2, 7. & *abolvere illi licet & quanti vult, taxare licet.* Ad Marciam c. 19. *tantis quodque malum est quanti illud taxavimus.* Epist. 24. *quodcumque illud est malum, tecum ipso metire, & timorem tuum taxa.* De benef. 4, 36. *quanti promissi mei verba taxentur.*

757. *Danaides plenas ferunt.* Etruscus, gerunt. Parum interesse putes: tamen hoc fere verbo hac in re uti malunt. Plautus Pseudolo: *Non pluri refert, quam si imbrem in cribrum gerat.* Cato de re rustica cap. 152. *si quando non pluit, uti terra sitiat, aquam irrigato leniter in arvas: si non habebis, unde irriges, gerito inditoque leniter.* Plautus Casina: *Ita te aggerunda curcum aqua faciam pro-*

VARIORUM.

750. *Rapitur* Junonem de adulterio interpellare ausus è nube, quam Jupiter pro Junone subjecit, Centauros genuit. Dum vero gloriatur se cum regina Deorum rem habuisse, fulmine ad inferos detrusus totae serpentibus implete alliga-

tus voluitur affundit, dum se refugisque fugisque, FARNABIUS.

751. *Cervice* Vid. Hippolyt. versum 1226. FARNABIUS.

752. *In amne* Tantalus, vel quod Pelopem diis epulandum apposuisse, vel quod ad deorum secreta admittus ea evulgasset, apud inferos Eridano fluvio mento tenus immerfus, *Quaerit aquas in aquis & poma fugacia captas.* vid. Thyest. act. 1. FARNABIUS.

754. *Fidemque* Cum jam fecisset Tantalos spem se posse eam capere. FARNABIUS.

756. *Praebet* Vide Hippol. versum 1228. FARNABIUS.

756. *Tityos* Lucretius: *Sed Tityos nobis hic est, in amore jacentem, Quem volucres lacerant, atque excessu anxius angit, Aut alia quavis findunt serpentine curvae.* eleganter haec explicat Pierius lib. 18. Hieroglyph. DELRIUS.

757. *Urnaeque* L. Danae filiae, quae & Belides ab avo Belo, patris jussu maritos suos, filios Aegypti, prima nocte peremerunt omnes ad unam, hac poena damnatae, ut aquam pertusis fistulis seu urnis haurientes dolium item perforatum implere nitantur. FARNABIUS.

758. *Cadmeides.* Cadmi filiae Agave, Ino, Autonoe, quae Pentheum dilaceraverunt. FARN.

760. *Avis.* Harpya. vide Thyesten, vers. 153. FARNABIUS.

761. *Fa-*

- 760 *Amph.* Nunc ede nati nobilem pugnam mei.
 Patruī volentis munus, an spoliū refert?
Thef. Ferale tardis imminet laxum vadis,
 Stupent ubi undae, segne torpescit fretum:
 Hunc servat amnem cultu & aspectu horridus,
 765 Pavidosque manes squallidus gestat senex;
 Impexa pendet barba, deformem sinum
 Nodus coercet, concavae lucent genae,
 Regit ipse conto portitor longo ratem:
 Hic onere vacuam littori puppim applicans
 770 Repetebat umbras; poscit Alcides viam,

Ce-

GRONOVII.

be. Poenulo: *Aggerandaeque aqua sunt viri duo desisti*

763. *Stupente ubi unda.*] *Etruscus: Stupens ubi undae, segne torpescit fretum.* Non pejus profecto quam caeteri.

765. *Squalidus gestat senex;*] *Def.* Heraldus non satis aequo animo fert *gestat*, malitque *refert*, s. *Adv.* 12. Illud tamen omnes habent libri. Et ne omnino condemnem, facit Cornelius Celsus, qui gestationem navi agnoscit. Lib. 2. 14. *Gestationum levissima est navi vel in portu vel in flumine, vehementius in alto mari.* Nat. 5. quæst. ult. *Dedit ventos ut commoda cuiusque regionis fierent communia: non ut legiones equitumque gestarent; ut perniciosa gentibus arma transirent.* Tacit. lib. 2. histor. *Ex urbe atque Italia irrastamenta gulas gestabantur, streperibus ab utroque mari itineribus.*

767. *Concavae lucent genae.*] Gregales libri sic habent: lucemque vel ab oculis vel à marie extrema sunt imaginati. Quidam *livent*, alii *lugent*, coniecere. Mulcebant aliquando, quibus *genae oculi*: ut apud Virgilium, *effusaeque genis lacrima*: tamquam imitaretur ejusdem eodem libro de Charonte: *stant lumina flamma.* Sed potissimus liber accedit illis, ex quibus olim productum fuit, *squallem*. Quod cum praecedens tertius versus refutet, legas censeo eum Nic. Heinsio: *concavae pallent genae.* Solus enim color hæcenus in descriptione Charontis videtur omisus. Sic apud Ovidium, *lividae Pallor in ore sedet.* Sic Statius prima Thebaide: *pallorque ruborque Purpu-*

reas haurere genas. Idem lib. 2. *Pallentes erecta genas.*

770. *Repetebat umbras;*] Frequenti vitio librorum omnes & editi & scripti sequiores, *undae.* Quod dum numero ingerunt, velut superstitione, ligatos eruditorum animos tenet, genuit ridiculas, quod necesse fuit, & insanas interpretationes. Nam, quid est: ut facilius excenderet, repetebat aliam paludem? quam illi sententiam perspicuam esse ajunt. Si ad litus advertebat, non eodem momento repetebat undas: si revehebatur in altum, non uno tempore litori

VARIORUM.

761. *Patruī*] Accepitne Cerberum donum à volente Plutone patris sui Jovis fratre, an spoliū ab invito Plutone abactum? FARN.

764. *Amnem*] Styga. FARN.

765. *Pavidos manes*] Animas trementes. FARNABIUS.

765. *Senex;*] Charon, cujus descriptio ex Accneid. 6. petita. FARNABIUS.

766. *Impexa*] *Cui plurima mento Canicior inculsa jacet.* FARNABIUS.

766. *Deformem*] *Sordidus ex lumeris nodo dependet amissus.* FARNABIUS.

768. *Portitor*] Vel quia portorium capit, quo respexit Propertius: - *ubi portitor aera recepit:* vel quia veluit, nam pro vectore simpliciter utuntur Columella, Lucanus, & Martialis. DELR.

769. *Litèri*] Citeriori, ad petendas animas. FARNABIUS.

H 2

771. Cha-

Cedente turba : dirus exclamat Charon ;
 Quo pergis audax ? siste properantem gradum.
 Non passus ulla natus Alcmena moras ,
 Ipso coactum navitam conto domat ,
 775 Scanditque puppem. cymba populorum capax
 Succubuit uni. sedit , & gravior ratis
 Utrunque Lethen latere titubanti bibit.
 Tunc victa trepidant monstra , Centauri truces ,
 Lapithaeque multo in bella succensi mero.

Stry-

GRONOVII.

puppem applicabat. At forte stetit in prora undas repetituro similis : immo adeo undas repetens , quod animae minimo momento cymbam erant repleturæ. Fateor hoc esse subtile. Quasi tamen evicissent , *repetere undas* dici navem , quæ subducta non fuit , aut portitorem , qui non est egressus in terram. Nam , ut iterando , *Undas* , *undæ* , significaverit Charon confendendum esse , (quod uni & alteri viro erudito alludiavit) certus sum ; si sic loquebatur Charon , nulli quidem Latinæ Umbræ intellectum fuisse. Putassent siquidem eum , ut Teja illa apud Propertium , & sic tamen poetice magis quam hu mane locutum : nisi forte , contra votum navigantium optare illum tempestatem. Neminem certe ad navigandum vocantium illæ suspicarentur dicere , *Undas* , *undæ*. Definamus ineptiarum. *Repetebat undas* , ut Lipsianus , etiam Etruscus. Hoc erat onus , quod ille ex litore vacua nave identidem petere credebatur. Et si nullus haberet liber , tamen ita esset restituendum. Peccant se curæ nimium sollicitæque manus. Verbum sic habes apud Livium lib. 21. *Ita primis expeditis , alii deinde repetiti ac trajecti sunt*. Idem lib. 29. *naves , quæ prædam in Siciliam vexerant , cum somnato rediere , velut ominatæ ad prædam alteram repetendam sese venisse*. Suetonius Ocl. 16. *Trajecto in Siciliam exercitu cum partem reliquam copiarum continenti repeteret*. Ubi offendit cum suo codice Fulv. Ursinus.

776. *Sedit , & gravior ratis*] Scriptit opinor , *sedit*.

778. *Tunc rassa trepidant monstra* ,] Optime Florent. *Tunc rassa trepidant*. Sensus formatus è Virgilli sexto: Aen. *At Danaum proceres , Agamemnonique phalanges , Ut videre rivum , fulgentisque arma per umbras , lugenti trepidare metu*.

779. *Adale ad bella succensi mero*.] Aberat editis olim præpositio. Adjecit Delrius hanc è suis , *spreta* quæ erat in Lipsiano , in *bella* : subscriptique Gruterus , etsi omnes Pall. carerent utrovis. Sed Lipsiano præstat auctoritatem Etruscus. Virgilius lib. 7. *Aeneid. sacroque gerunt in bella dolores*. Idem lib. 11. *Quos ubi confertos ardere in prælia vidi*. Silius Italicus lib. 6. in *pugnamque & Martem & prælia & hostem igneus*.

VARIORUM.

777. *Charon*.] Arbitr & Juvenalis vocant Porthmea : hic Sat 3. — *tetrumque novitius horret Porthmea* : ille vero , *vix navita Porthmeus* : nec frustra geminantur hæc voces. aliud enim navitæ , aliud sæpe portitoris officium. DELR.

775. *Cymba*] *Genuis sub pondere cymba Sasilis , & multam accepit rimosa paludem*. FARN.

776. *Gravier*.] Onerata majori pondere , quam solebat adveſtis umbris. FARNABIUS.

778. *Centauri*.] Omnium rerum simulachra apud inferos esse perhibentur , sicut animæ apud superiores : hæc vero viso viſore tremuerunt. Hercul. Oct. 1706. FARNABIUS. Hos etiam cum Hydra Virg. 6. Aneid. in foribus inferorum statuit. DELRIUS. Quos Ixion è nube genuisse fingit superne humana forma , inferne equina : hi primi ex equis pugnabant , ut & Lapithæ frenos & strata equorum invenisse dicuntur. Uterque Thesſalæ populus super mero ferox , ut in Piri-

thoi

- 780 Stygiae paludis ultimos quaerens sinus
 Secunda mergit capita Lernaëus labos.
 Post hæc avari Ditis apparet domus:
 Hic saevus umbras territat Stygius canis,
 Qui trina vasto capita concutiens sono
 785 Regnum tuetur: sordidum tabo caput
 Lambunt colubrae: viperis horrent jubae:
 Longusque torta sibilat cauda draco;
 Par ira formæ. sensit ut motus pedum,
 Attollit hirtas angue vibrato comas,
 790 Missumque caprat aure subrepta sonum,
 Sentire & umbras solitus. ut propior stetit
 Jove natus, antro sedit incertus canis,
 Et uterque timuit. ecce, latratu gravi

Lo-

GRONOVII.

790. *Aure subrepta sonum.*] Lipsius emendat, *subrepta*. Cui correctioni etiam accedentem veterem librum, *subrepta* exhibendo, invenisset, tamen refragatur vir doctus: primum cum videatur *comis subrepta* opponere Poëta *subrepta aures*; deinde quia cernamus canes aliquos, ubi ex longinquo sonitum perferunt, aures & oculis submissis, eundem quasi venari. Sed his rationibus pendendis aptior erit locus, cum ostenderit *subrepta oculos* vel *aures* esse idem quod submittere vel dejicere: id enim priusquam testimonium videam, pro Latino admittere non possum. Interim nos cum Etrusco retinebimus, *aure subrepta*: vel propter Terentianum, *arripe aures*, Pamphile, & Virgili, *arrellisque auribus adfari*; atque etiam *subrepta* sciamus interdum esse mitti in alium, tamen nec hic id tempestivum & vetustissimo codici servandum censemus. Plinius 8, 32. de Cervis: *cum erexere aures, acerrimi audiri: cum remiserunt, sordi*. Et I. 10, 48. *Phasianæ geminas ex pluma aures submittere subriguntque*.

VARIORUM.

thoj nuptiis. FARNABIUS.

780. *Stygiae*] Hydra mergit ima Styge capita toecunde repullulantia, sup. vers. 289. FARN.

784. *Qui trina*] Cerberus hæc ingens latratu regna trifurci perfonat. FARNABIUS.

787. *Sibilat*] Pilos habet serpentinos & Draconem pro cauda. FARNABIUS.

788. *Par ira formæ.*] Terribilis forma, terribilis ira. FARNABIUS.

791. *Sentire*] Etiam leves umbras auditu explorare solitus. FARNABIUS.

792. *Sedit*] Vulgo *cedit*. Nunquam tam cito; postmodum forte cederet dira bellua. an ergo *cedit*, quod habent Lipsii & Veneti omnes, significat cedere coepit; præfero lectionem Eguiani, & Moguntini, & Herbipolens, & Lugd. *sedit*: qui jacebat, Hercule adveniente non dignatus in pedes surgere, sed dumtaxat anteriori corporis parte paulisper sese erigere, posteriore sedere. & hoc molossicum. DELRIUS. Et meus, & olim editus, *antro sedit*. recte. Non enim fugit, nec decuit Cerberum: sed affedit, ambiguus quæsit an pugnae. LIPSIUS. M. S. o. *sedit*, proba lectio; id est dubius hæsit. Nam si cecidisset Canis, Herculi, utpote fugato hoste, nihil erat timendum. at versus demum 804. antro cedit. COMMEL.

793. *Timuit.*] Sup. vers. 45. FARN.

H 3

795. *Scm*

- Loca muta terret, sibilat totos minax
 795 Serpens per armos: vocis horrendae fragor
 Per ora missus terna felices quoque
 Exterret umbras. solvit à laeva feros
 Tunc ipse rictus, & Cleonaeum caput
 Opponit, ac se tegmine ingenti clepit:
 800 Victrice magnum dextera robur gerens,
 Huc nunc & illuc verbere assiduo rotat,
 Ingeminat ictus. domitus infregit minas,
 Et cuncta lassus capita submisit canis,
 Antroque toto cessit. extimuit sedens
 805 Uterque folio dominus; & duci jubet:
 Me quoque petenti munus Alcidae dedit.
 Tunc gravia monstri colla permulcens manu
 Adamante texto vincit: oblitus sui
 Custos opaci pervigil regni canis
 810 Componit aures timidus; & patiens trahi,
 Herumque fassus, ore submisso obsequens

Utrum-

GRONOVII.

11, 37. *Aures in equis & omni jumentorum genere indicia animi praefertunt, seffis marculas, nutantes paridis, subrecltas furentibus, refoctas aegris.*

VARIORUM.

795. *Serpens*] Serpentina pili, jubae è serpentibus. FARNABIUS.

798. *Rictus*,] Pellem Cleonaei leonis sinistro suo brachio obvolutam solvit, qua se tegit opposito capite cani, ἀπαλὴ, inquit Apollod. χυμωμένη & διειρη, πῶς ἢ δαρείεωσαν ἀπὸ χόσμου & ἰσχυρὰν κλέπτει. FARNABIUS.

799. *Clepit*] Α κλέπτω, quod & ipsum ἀνάλω. ο. qui enim clam & latenter quid subtrahit, idem oculis tegitque. FARNABIUS.

800. *Rotat*] Clavam. FARNABIUS.

802. *Infregit*] Remisit minas, deposuit iram.

FARNABIUS.

803. *Cumsta*] Tria, al. centum, bellua centiceps. FARNABIUS.

804. *Antroque*] Aditum dedit Herculi. FARN.

805. *Uterque folio dominus*] Pluto & Proserpina. FARNABIUS.

805. *Duci*] Adlicitique canem Herculi ducendum, quo libeat. FARNABIUS.

806. *Me quoque*] Et Herculi petenti dedit me in vinculis ibi detentum, qui cum Pirithoo adveneram ad rapiendam Proserpinam. FARN.

808. *Adamante*] Catena è solido ferro solidas enim durasque res appellant Poëtae adamantinas, veluti ex adamante tactas, Quis Martem ianica textum adamantina, &c. Legitur etiam *Adamante texto vinxit*. FARNABIUS.

808. *Sui*] Suarum virium, & solitae ferociae. FARNABIUS.

811. *Herumque*] Agnoscens Hercul. sui domitorem & dominum. FARNABIUS.

812. *Cau-*

Utrumque cauda pulsat anguifera latus.
Postquam est ad oras Taenari ventum, & nitor
Percussit oculos lucis ignotae, novos

- 815 Resumit animos victus, & vastas furens
Quassat catenas: pene victorem abstulit,
Pronumque retro vexit, & movit gradu.
Tunc & meas respexit Alcides manus:

- Geminis uterque viribus tractum canem
820 Ira furentem, & bella tentantem irrita,
Intulimus orbi. vidit ut clarum aethera,
Et pura nitidi spatia conspexit poli,
Oborta nox est, lumina in terram dedit,
Compressit oculos, & diem invisum expulit,

- 825 Aciemque retro flexit, atque omni petiit
Cervice terram: tum sub Herculeâ caput
Abscondit umbra. Densâ sed lacto venit
Clamore turba, frontibus laurum gerens,
Magnique meritas Herculis laudes canit.

CHO-

GRONOVII.

VARIORUM.

814. *Imis ignotae, novos Resumit animos victus*,] Sic à conjectura Rutgerii. Vulgo, *bonas*. Lipsius malle ait: *lucis ignotae bono*: non addito, fuerint libri veteris ea, an ab ipso excogitata scriptura. Sed quia occurrit eadem Zinzerlingo in Thuringio & Rutgerio in Morelli exemplari scripto, & ante omnia nobis in Etrusco, verisimile est fuisse illius quoque membranarum. Commendat eam Zinzerlingus loco Senecae epist. 70. *adhuc nondum frustor bono lucis*, & Statii 8. Theb. *Invundaque effensus luce profatur*. Censeo scripsisse auctorem, *ignoto bono*. Et nitor lucis percussit oculos ignoto bono: vel nitor coeli percussit oculos ignoto bono lucis Tacitus 2. *an. nal. sed prompti aditus, obvia comitas, ignotae Parthis virtutes, nova viria*. Nec insuave esset, *ignotum bonum*, per *invenire*.

826. *Sub Herculeâ caput*] Florentiae legitur: *Herculeâ umbra*.

812. *Cauda*] Adulando in obsequium. FARN.

813. *Ad oras*] Ad extremas & summas portas speluncae Taenaræ. supra vers. 586. FARN.

813. *Nitor*] Postquam clara lux superae auræ suo fulgore Cerberi oculos hujusmodi luci non auctos perstrinxit, resumit priorem ferociam & indignans reluctatur. FARNABIUS.

818. *Respexit*] Professus sibi mea ope & manu auxiliari opus esse. FARNABIUS.

819. *Geminis*] Hercules & meis. FARN.

823. *Oborta*] Tenebris assuetu caliginem induxit Sol, declinavit oculos ad terram, imo clausit, ne lucem admitterent. FARNABIUS.

825. *Omnis*] Vel tota cervice, id est, per vicer, vel omni, id est, triplici cervice. FARNABIUS.

828. *Clamore turba*,] Chorus è plebe Thebana lauro in lætitiâ atque victoriâ signum coronatus canit. FARNABIUS.

830. *Per-*

CHORUS THEBANORUM.

Chorus Herculis victoriam ex inferis reportatam canit, & caeteras illius laudes admisceat.

- 830 **N**atus Eurystheus properante partu,
 Jusserat mundi penetrare fundum:
 Deerat hoc solum numero laborum,
 Tertiae regem spoliare sortis.
 Ausus est coecos aditus inire,
 835 Ducit ad manes via qua remotos
 Tristis, & silva metuenda nigra:
 Sed frequens magna comitante turba.
 Quantus incedit populus per urbes
 Ad novi ludos avidus theatri:
 840 Quantus Eleum ruit ad Tonantem,

Quin-

CRONOVII.

VARIORUM.

830. *Ad novi ludos avidus theatri:*] Tunc enim res exspectation. Eo magis placere hoc poterat scriptum illo aevo, quod ludos hujusmodi viderant homines Romae, sive sub Claudio dedicante Pompejanum theatrum, quod ambustum restituerat, ut est apud Suetonium cap. 21. sive sub Nerone in amphitheatro ligneo in regione Martii Campi intra anni spatium fabricato ludos dante, cujus meminit cap. 12. & Tacitus lib. 13.

840. *Eleum coit ad Tonantem*] Recte collegit Gruerus, quia omnes fere Mss. *currit*, videri verum, quod in antiquo fuit Col. *ruat*. Et nobis obvium ubique fuit. Illud *currit*, praeterquam in optimo: is plane, *ruat*. Virgilius lib. 6. Aen. *omnis turba ad ripas effusa ruelat*. Lib. 11. v. 236. *Olli convenero, ruantque ad regia plenis Tellus viis*. Sic codex Etruscus antiquissimus, majusculis exaratus literis, cuius excerpta debemus Nic. Heinio. Tacitus tertio annal. *multique etiam ignoti vicinis è municipiis, pars officium in principem rati,*

830. *Properante*] Cum Jupiter inter Divos dixisset de die quo Hercules natus foret, ceteris illum dominaturum, qui eo die nasceretur. Juno per Lucinam remorata Alcmenae partum, uxoris Stheneli regis Mycenarum partum acceleravit, unde natus est Eurystheus septimo mense. FARN.

831. *Fundum:*] Medium terrae centrum, in quo inferos plerique locabant. FARNABIUS.

832. *Tertiae*] Plutonem, cui in Saturni patris possessionum divisione inferorum imperium sorte obvenerat. FARNABIUS.

837. *Frequens*] Frequentata magno descendendum numero. FARNABIUS.

838. *Quantus*] Non rarior quam coit multitudo ad novos ludos theatrales. 2. ad Olympica certamina. 3. ad Cereris Sacra. FARNABIUS.

840. *Eleum*] Concurrit ad ludos Jovis Olympici, qui prope Pisam Elis urbem celebrantur. Elidi annumerat Strabo, quicquid inter Achajam & Messeniam, usque ad mare jacet. DELR.

841. *Quin-*

Quinta cum sacrum revocavit aestas:
Quanta, cum longae redit hora noctis,

Cre-

GRONOVII.

plures illas fecit, ruere ad oppidum Brundisium. Ovidius, quod huc maxime proprium, l. 1. de Arte: Sic ruit ad celebres cultissima foemina ludos.

841. *Revocavit aestas:*] Male miscetur, quae separanda sunt. Non enim longiores horae noctis & Sol in libra Olympiorum tempus, sed mysteriorum majusculorum, quae post confectum acquinoctium Boedromione autumnali mense celebrabantur. Quo & alludit in Hippolyto: Jam quarta Eleusin dona Tripolemi fecit. Paremque tuiet libra composuit diem. At Olympis aestatem proprie dictam exercitum fuisse vel illud Statii docet in Tiburtin. Vopiscus: frangunt sic improba solem Frigora, Pisatrumque domus non aestuat annum.

842. *Cum longae redit hora noctis,*] Etruscus, *noctis.* Et placet magis. Est dictum per hypallagen *ut h. 2.* cum longa redit hora noctis. Et more veterum, quibus notum est diem tam hiernum quam aestivum & noctem tam aestivam quam hiernam fuisse duodecim horarum. Ita eveniebat necessario, ut per aestatem diurnae nocturnis essent longiores, per hiemem breviores. Redeunt igitur longae horae noctibus, cum acceditur ad hiemem. Rutilius Numatianus similiter: jam nocturnis spatium laxaverat horis Phoebus. Ubi vir doctus interpretatur: nocturnae horae jam plures erant diurnis. Immo non erant plures, sed laxiores, productiores. Aequae enim duodecim erant, ut antea. Hinc est, quod *horas aestivas* pro longioribus, *hiernas* vel *brumales* pro brevioribus ponit, quales nempe diurnae erant illis anni partibus: quasi quae solae essent tempestatis, non etiam nocturnae: solis enim occasus suprema tempestas, & omnia nocturna, etiam praeter intempestam noctem, intempestiva. Lih. 2. Antholog. *Et venit aegris h. hiernae noctis uel aequae.* Martialis lib. 12. *Hora nec aestiva est, nec tibi tota peris.* Vegetius de re Milit. 1. 9. *Militari ergo gradu viginti milia possum, horis quinque dumtaxat astitis, conficunda sunt.* In contrarium Plautus Pseudolo: Aet. 1. sc. 2. *Credo equidem posse te Massici montis uberrimis quatuer Fructus habere in hora una. P. hierna, addito.* Utpote quae brevior sit. Ovidius lib. 4. metam. ad Phoebum amore Leucothoës captum: *Speclandique more brumales porrigit horas.* Symmachus lib. 5. epist.

38. *Accessit hiemis contemplatio, quae magno frigore & brevitas horis luctu moratur excursus.* Sic Censorinus finitum tempus elegantissime ait ad aestatem inijunctam non esse brumalis unus iustar horae. Paulinus Natali nono Felicis: *Nunc te, cara dies, rapido nimis aere nobis Temporis hiberni lex subtrahit, & brevitas Cogit hiemi horas, cito lumine, pigra te uelox.* Et Augustinus, horam brumalem aestivae comparatam minorem esse. Hinc intelligendum illud Principis Poetarum lib. 1. Georg. *Libra die semperque pares ubi feceris horas.* Intellige non numero, sed spatio: numero enim & ante pares erant & semper. Vir doctus adfectata quadam deductione, ut loquitur, quod diem esset, adscripsisse horis ebrium vult Pseudolum, & multa in hanc rem effudit lib. 2. Advers. 19. & lib. 5. 7. Atqui nulla est affectatio, nulla deductio, neque opus fingere, quid possit videri, cum revera tales fuerint horae diurnae, aestate prolixiores, hieme contractiores: noctes autem, ut demonstravimus, in hac ratione extra tempestatem seu tempus habeantur. Praefectus tamen Censorini & Augustini verbis, spatia horarum hieme atque aestate aliter ordinata fuisse videri agnoscit, ut hiemales essent breviores & plures, aestivae longiores & pauciores. Si duo vocabula omisisset, *plures & pauciores*, crederem in viam rediisset: haec enim novum produnt errorem, quasi in universum tam nocturnae quam diurnae horae fuerint aestate longiores, hieme breviores, & propterea non pari utroque tempore numero.

VARIORUM.

841. *Quinta*] Quarto quidem expleto anno, quinto incunte, neque enim Olympias vel Iulium quinquae absolutos annos complectitur. FARNABIUS.

841. *Revocavit*] Festum Jovi celebravit. FARNABIUS.

841. *Aestas*] Annus vel aestas confecta Autumnum jam coepit, ubi longiores noctes & somnos reddit Sol in Libra ab acquinoctio autumnali. *Libra die semperque pares ubi feceris horas.* FARNABIUS. Annus, sed inchoatus peracta aestate, coepit autumnus. sic *aestas* sumitur Herculi. Oet. 597. sic *hiemes* à Catullo, & aliis. vide Corradum in lib. 1. Aen. DELRIUS.

I

845. Se-

- Crescere & somnos cupiens quietos
 Libra, Phoebeos tenet acqua currus,
 845 Turba secretam Cererem frequentat,
 Et citi tectis properant relictis
 Attici noctem celebrare mystae:
 Tanta per campos agitur silentes
 Turba: pars tarda gradiens senecta,
 850 Tristis, & longa satiata vita:
 Pars adhuc currit melioris aevi,
 Virgines nondum thalamis jugatae,
 Et comis nondum positis ephebi,
 Matris & nomen modo doctus infans:
 855 His datum solis, minus ut timerent,
 Igne praelato relevare noctem.
 Caeteri vadunt per opaca tristes:
 Qualis est nobis animus, remota
 Luce, cum moestus sibi quisque sentit

Obru-

GRONOVII.

Sed & cum relegat nos ad loci illius à nemine percepti, ne dum digne enarrati explicationem, veteris est erroris manifestus.

VARIORUM.

845. *Secretum*] Mystica Cereris Eleusinae sacra sup. v. 300. FARNABIUS.

846. *Citi*] Mystae enim *ἑσπέρην* facem accensam tenentes currebant ad templum Cereris, prius Eleusin. FARNABIUS.

846. *Tectis relictis*] Per agros celebrabantur haec Cerealia, & noctu. Attici enim diem à solis occasu auspicabantur. FARNABIUS.

848. *Tanta*] Tanta multitudo frequentat viam illam ad inferos. FARNABIUS.

851. *Pars adhuc*] Qui sunt fortioris aetatis currere valent. FARNABIUS.

853. *Comis*] Ephebi, qui nondum comam (quam, ut dignoscerentur impuberes à puberi-

bus, aluerant) detondebant, eamque pro more, numinis alicujus arae consecrabant. FARN.

854. *Matris*] Qui jam primum didicerat appellare matrem, quam modo mammam vocabat, vel, matris nomen pronunciare. *Infantumque animas stantes in limine primo, Quas dulcis visus expressit, & ab ubere raptos, Absulis atra dies & funere meritis acribo.* Virg. Aeneid. 6. FARN.

855. *His datum*] His infantibus concessum praeferre cereum vel candelam, quae tenebras & timorem arceat; ut adultis facem. FARNABIUS. Ex prisca consuetudine funerum. Seneca de tranquill. animi cap. 11. *toties praeter limen immaturaes exsequias fax cereusque praecessit.* Idem de brev. vitae extremo: *At metheriale istorum funera, tanquam minimum vixerint, ad facies cereusque ducendo iunt.* DELRIUS.

857. *Caeteri*] Caeteri manes per loca illa obscura descendunt, animo non minus tristes, quam si quis nostrum hic per tenebras praecipites decideret in foveam seu antrum profundum. FARNABIUS.

860. Obru-

- 860 Obrutum tota caput esse terra.
 Stat chaos densum, tenebraeque turpes,
 Et color noctis malus, ac silentis
 Orium mundi, vacuaeque nubes.
 Sera nos illo referat senectus.
- 865 Nemo ad id fero venit, unde nunquam,
 Cum semel venit, potuit reverti.
 Quid juvat durum properare fatum?
 Omnis haec magnis vaga turba terris
 Ibit ad Manes, facietque inertis
- 870 Vela Coccyto. tibi crescit omne,
 Et quod Occasus videt, & quod Ortus:
 Parce venturis; tibi, Mors, paramur:
 Sis licet segnis, properamus ipsi.
 Prima quae vitam dedicit hora, carpit.
- 875 Thebis laeta dies adest:
 Aras tangere supplices,
 Pingues caedite victimas:

GRONOVII.

874. *Dedit hora, carpit.*] Etruscus, carpit. Tractat eundem locum leviter Seneca epist. 24. non repente nos in mortem incidere, sed minutatim procedere. Hoc est enim, vitam carpi, vel nos à morte carpi. Iustinus eleganter lib. 15. cum carpi se singulos ab Antigono viderent. Manilius: *Nascentes morimur, finisque ab origine pendet.* Quem sensum multis illustrat Barthius.

VARIORUM.

860. *Obrutum*] Alludit hic poeta ad loca subterranea similia Cryptae Neapolitanae, quam implemet nobis descripsit Epistola LVII. *Nil illo carcere longius, nihil illis faucibus obscurius, quae nobis praesunt, non ut per tenebras videamus, sed ut ipsas, &c.* Quae consulantur: ex eis enim lux petenda est huic loco. GRUT.

861. *Stat chaos*] Non moventur confusellius voraginis tenebrae densae & quasi palpabiles. FARN.

862. *Color noctis*] Tenebrae coloris expertae

sunt: nocti tamen Poetae tribuunt atrum colorem, qui doloris & luctus proprius est. malum appellant Romani *nigrum*. FARNABIUS.

863. *Vacuaeque*] Pluviae inanes, & nubium tantum simulachra. FARNABIUS.

867. *Properare*] Nos periculis obijciendo, & fatis quasi cundo obviam. FARNABIUS.

869. *Facietque*] Omne humanum genus Stygiam paludem trajiciet. FARNABIUS.

872. *Tibi*] Neque aliud vita est quam ad mortem via. *Ut enim in aeternum praeparatur vitae; sic in hac vita illi loco, &c.* Senec. epist. 102. FARN.

875. *Thebis*] Hortatur populum, ut solpitem Hercule Diis gratias agant. DELRIUS.

875. *Thebis*] Ab Euripide, ut multa alia, *Θέβας τῆς πόλιν*. Ex paulo ante, *Χοροὶ χοροὶ καὶ Σαλινγίδαιος* &c. Quod noster, *Solennis agitant choros*. SCALIGER.

876. *Aras*] Sacrificate: Supplicibus enim precantibus, sacra facientibus & jurantibus manu aras tangere moris erat. FARNABIUS.

- Permistae maribus nurus
Solemnes agitent choros:
880 Cessent deposito jugo
Arvi fertilis incolae.
Pax est Herculea manu
Auroram inter & Hesperum:
Et qua Sol medium tenens
885 Umbras corporibus negat.
Quodcunque alluitur solum
Longo Tethyos ambitu,
Alcidae domuit labor.
Transvectus vada Tartari
890 Pacatis redit inferis.
Jam nullus superest timor:
Nil ultra jacet inferos.
Stantes sacrificus comas
Dilecta tege populo.

ACTUS

GRONOVII.

886. *Quodcunque abluatur solum*] Etruscus, *alluitur*. Rectius, Virgilius Lib. viii. Aen. vers. 149. *mare quod supra, memorem, quodque alluit infra*. Nempe, Italiam. Curtius lib. 4. *Terrarum, quas Oceanus hinc alluit, illinc claudit Hellespontus*. Lib. 8. *Mare, quo alluitur, ne colore quidem abhorret à caeteris*. Frontinus Strateg. t. 4. *Cum alterum latus ejus transitus abfissi montes premerens, alterum mare allueret*. Ubi vulgo idem vitium. Prudentius 1. *affer. colonos, quos liberis alluit*.

VARIORUM.

879. *Chorus*:] Choreas, in sacris enim saltare solitum. FARNABIUS.

880. *Cessent*] Ferientur agricolae à laboribus. FARNABIUS.

883. *Auroram*] Ab Auroræ ortu ad occasum vesperi. *supra* v. 35. Ab India ad mare Atlanticum. FARNABIUS.

884. *Et qua*] Meridiem versus, ubi Sol verticalis non reddit corporibus umbram, ut in Syene civitate in confinibus Aethiopiae atque Aegypti, directa & perpendiculari linea sub activo Tropi-

co sita, sole in Cancro existente, nulla de corporibus sexta hora jactatur umbra. FARN.

886. *Quodcunque abluatur solum*] Subjungit Gronovius ex Etrusco cod. *alluitur*, idque rectius pronunciat. Sed nec minus rectum *vi abluatur*, quod retineat MS. Traj. & duo excusi, passim Melae usurpatum de fluminibus terras praeterlabentibus, vel nigrantibus; lib. 2. de situ orbis c. 1. *tum Borysthenes gentem sui nominis abluat*. Et noster Oedip. versu 474. *qua/que Maentis alluit gentes*. ubi MS. Traj. itidem *abluat*. SCHRODERUS.

887. *Tethyos*] Uxoris Oceani, pro mari. *Metonymice*. FARNABIUS.

891. *Jam nullus*] Et ipsi inferis devictus non est quod ultra timeamus. FARNABIUS.

893. *Stantes*] Horrentes & arrectas, sacerdote sc. afflato divinitus in re divina. FARN.

893. *Sacrificus*] Sacrifice: Antiptof FARN.

894. *Populo*] Herculi sacra, qua coronatus descendit ad inferos: alii ferunt Herculem ex alba populo in ripa Acherontis inventa sibi coronam contextuisse *Κουρι ή Ήχον, λαλάνη ήγανθη ήρι ήρι*. FARNABIUS.

896. *Ter*

ACTUS QUARTUS.

HERCULES. THESEUS. AMPHITRYON.
MEGARA.

*Hercules à caede Lyci reversus advocatis Diis sacra facturum
in furorem vertitur, & inde manibus suis uxorem suam
seque suam uxorem cum liberis occidit, deinde
in somnum labitur.*

895 *Herc.* **U**Ltrice dextra fusus adverso Lycus
Terram cecidit ore: tum quisquis comes
Fuerat tyranni, jacuit & poenae comes.
Nunc sacra patri victor & superis feram,
Caesisque meritas victimis aras colam.
900 Te, te, laborum socia & adiutrix, precor,
Belligera Pallas, cujus in laeva ciet

Aegis

GRONOVII.

895. *Ultrice dextra fusus*] Etruscus, *Pistrice*. 1-
dem sequenti, *cecidit*, pro quo pugnavit Grute-
rus, non *petivit*.

VARIORUM.

896. *Terram cecidit*] Solus forte Aristides Orat.
contra proditores mysteriorum, ea negat Hercu-
li contigisse, quae de furore illius hoc actu nar-
rantur. DELRIUS. Cur Critici retinere malui-
ssis? *Terram petivis*: an quia minus Latine? at
dicitur, opinor, *cadere pugnis, calibus, &c.* an
quia prima syllaba producit? ita arlitrabatur
amicus meus; falso. nam & infra ecce versu 1036.
*Tibi hunc dictum maximi conjux Jovis Gregem ce-
di.* & Juvenalis Satyrâ 111. *petulans qui nullum ser-
te cecidit.* Bonum igitur factum, quod lectionem
omnium M. SS. revocaverim, ejectâ aliâ spurâ.
Ceterum quod placet Commentatori novo, for-

tes fere terram momordisse, ne quis gemitus an-
teactâ vitâ indignus à circumstantibus excipere-
tur; haud ei accesserim, gnarus tale ab omnibus
promiscue fieri, qui proni cadunt. proni, inquam:
caditur namque etiam in latera, in tergum; ut
pluribus demonstravi in Dissertationibus meis ad
Cornelium Tacitum. GRUT.

899. *Meritas aras*] Deorum sic meritum.
FARNABIUS. Quibus pro accepto beneficio vi-
ctimae debentur. sic sumunt Ovidius & alii, quos
congerit Brilsonianus l. 1. Formut pag. 114. DELR.

900. *Laborum socia*] Pallas Herculi se ad omnia
certamina ducem praebuit, & Hercules quando-
cumque sibi contra hostes, quorum metuenda vis
videbatur, tela dirigenda, in Minervae auxilio
spem ponebat. auctor Aristides orat. in Minervam,
eo respicit. DELRIUS.

901. *Belligera*] Quam belli & consilii Deam
(ut quae clypeo & hasta armata è Jovis cerebro
fit nata) Hercules in omni certamine praesentem
habuit ducem, praesidem, auxiliatricem. FARN.

Aegis feroces ore saxifico minas.

Adsit Lycurgi domitor & rubri maris,

Tectam virenti cuspidem thyrsos gerens:

905 Geminumque numen, Phoebus & Phoebi soror,

Soror sagittis aptior, Phoebus lyrae;

Fraterque quisquis incolit coelum meus,

Non ex noverca frater; huc appellite

Greges opimos. quidquid Indorum seges,

910 Arabesque odoris quidquid arboribus legunt,

Conferte in aras; pinguis exundet vapor.

Populea nostras arbor exornet comas:

Te ramus oleae fronde gentili tegat,

Thefeu. Tonantem nostra adorabit manus:

915 Tu conditores urbis, & silvestria

Tru-

GRONOVII.

915. *Dii conditores*] Hanc vitio natam scripturam omnes fatentur. Post Delrii & Gruteri con-

VARIORUM.

902. *Aegis*] Vide Agamem. v. 524. FARNABIUS. Scutum Palladis, cui Medusae caput infixum contestum pelle caprae Amaltheae; quam poetae modo Jovi, modo Palladi tribuunt. Martialis ait fuisse thoracem Palladis, Musaeus & Homerus Jovis thoracem: Lactantius Jovis clypeo; Seneca & Pausanias Minervae scuto inducunt. Palladis autem hic habitus, pro lorica, ei pellis Pallantis necati; in casside, Typhon caelatus; in dextra, hasta plusquam cubitum quatuor; in laeva scutum cum eburneo Gorgonis capite; in talis, pennae ejusdem Pallantis & pone cubans draco. dicitur è Jovis capite hastam vibrans, unde & nomen sortita, profluisse. Eadem belli praefes & oleae inventrix fingitur: quia videlicet justis bellis pax invenitur, & bella ad pacem stabilendam geri debent. DELRIUS.

903. *Lycurgi*] Bacchus, qui, Lycurgi Thraciae regis vites omnes e Thracia in Bacchi odium excindere conantis falcem in sua crura convertit, illicque furorem immisit, quo correptus uxorem & liberos trucidavit, ipse denique à pantheris in Rhodope dilaniatus est. FARNABIUS.

903. *Rubri maris*,] Quod Bacchus transfectus Indiam primus devicit. Thyest. 370. FARN.

904. *Cuspidem*] Pampinis involatam hastam. supra v. 72. FARNABIUS.

905. *Phoebus*] Diana semper venatrix. Apollo Arcitenens & ἰατὴρ, sed lyrae sibi à Mercurio donatae saepe vacans: Musarum scil. praesidio celebris. FARNABIUS.

907. *Fraterque*] Et quicumque indigetes Iovis filii sunt, sed non ex Junone. FARNABIUS.

908. *Huc appellite*] Admoveite huc ó famuli victimas pinguiore. FARNABIUS.

909. *Opimos*.] Oves *lellae*, porci *eximis*, boves *egregii* dicebantur vel *opimi*. FARN.

909. *Quidquid*] Quicquid aromatum vel thuris praebet India terra ferax & Arabia. FARN.

910. *Odoris*] Odoriferis arboribus, Oed. 117. FARNABIUS.

911. *Pinguis*] E victimis incensis pinguis vapor, id est, *viscera* exundet, alii leg. *exudet*. vel thus pingue. FARNABIUS.

912. *Populea*] Supra v. 893. FARNAB.

913. *Gentili*] Theseus enim rex Athenarum. Olea autem ejusdem urbis propria est, utpote pacis symbolum, nata in contentione Palladis cum Neptuno de nomine & tutela urbis. FARN.

915. *Conditores*] Cadmum, qui Jovis monitu primus Thebas condidit, & Amphiona, qui re-

flu-

Trucis antra Zethi, nobilis Dircen aquae,
Laremque regis advenae Tyrium coles.

Date thura flammis. *Amph.* Nate, manantes prius
Manus cruenta caede & hostili expia.

920 *Herc.* Utinam cruorem capitis invisi Deis

Libare possem, gravior nullus liquor

Tinxisset aras: victima haud ulla amplior

Potest, magisque opima mactari Jovi,

Quam rex iniquus. *Amph.* Finiat genitor tuos

Opta

GRONOVII.

jecturas adscripserat illustris manus: *Diis conditae arces.* Sed verum expectandum fuit ex membranis Etruscis. Hae tres hos versus cum quarto dimidiato continuant in persona Herculis; verba autem sic concipiunt: *Tu conditores*: mox, *nobilis Dircenaeque*; quod est, *nobilis Dircen aquae*. & in fine terti, *Tyrium coles.* Sensu prompto & aptissimo: Ego adorabo Jovem; tu, Theseu, veneraberis deos patrios & penates Thebanorum. Nam Thesea praevertere precari, antequam thus esset impositum arae, deinde in mediis precibus hoc recordari, & thura poscere; aut hic praere Thesea, mox continuare Herculem, aut cum Theseus jam incepisset, denum Herculem ab Amphitryone moneri; quae vulgata significat: aut Herculem tanto ambitu & cucumlocatione sacrorum ministris poscere thura, vel denique Thesei precationem, dum accelerare vult sacrum, ab Hercule interpellari: haec, inquam, omnia paria monstra sunt.

VARIORUM.

studinis à Mercurio donatae sono saxa ad arcis
Thebanae constructionem traxit. FARNABIUS.

915. *Silvestria*] Speluncas Cithaeronis Boeotiae montis, quo Dirces vinculis soluta Antiope fugiens peperit enutrivitque Zethum & Cleodem, immanem, & auro cum fratre Amphione. *Alii legunt*, Ceti, ut sit antrum immanis illius serpentis & ingentis & insular Ceti à Cadmo caesi, supra vers 219. FARNABIUS.

916. *Trucis antra Zethi*,] *Ahi, Theti, al. Ceti.*

utrumque falsum existimo. nam quam deos urbis conditores invocet, non dubito quin ex Apollodori Bibliothecae libr. 3. legendum sit *Zethi*; *Tanai Zethi* & *Theti*, & *Theti* & *Theti*. Verum si hoc nomine serpentem intelligas, ut veteres Glossatores omnes, haerebis. serpentem enim occidit Cadmus, Cadmum vero Zethus. adde quod serpentem qui ad fontem Dircen à Cadmo necatus fuit, Dercylum Euripidis interpretes Graecus nominat. COMMEL.

916. *Dirces aquae*,] Vid. Theb. v. 126. FARNABIUS. Dirce quia Antiope, Amphionis & Zethi matrem, persequabatur; ab his crudeliter necata, ut declarat Nicocrates in Cypris, postea in fontem converfa fuit, Euripid. in Bacchis. DELRIUS.

917. *Regis advenae*] Cadmi à Tyro huc adventi quaesitum sororem Europam. FARNABIUS.

918. *Manantes*] Nam sacra manus à corde venientes Attrahat nefas donec se flammis vivo Abiuvant. FARNABIUS.

920. *Capitis*] Tyranni. FARNABIUS.

923. *Opima*] Sicut oves pinguiiores & candidiores, leliae; & porci maximae, excepti ad sacrificia, eximus; sic boves totius armenti pulcherrimi & electissimi, egregii, vel *opimi*. ideo nte ait, *optima opima*; ut & Seneca 1. de benefic. & in Oedip. & Plinius lib. 10. & Ovid. 4. de Ponto Eleg. 9. *Albare opimorum cella ferre bonum.* Varro lib. 2. de re rust. *Boves alites ad sacrificia publica saginati, dicuntur opimi.* Festus autem: *Festus*, inquit, *opimus*, *praeputius*, *pinguis*; & *opima opima*, *magnifica* & *ampla*. *Grani* *namque* *da* *supp* vocant, ut Ptolemaeus in Marcello. Etymologum nominis Plutarchus tradit in Romulo. DELR.

925. *Opta*

- 925 Opta labores : detur aliquando otium,
 Quiesque fessis. *Herc.* Ipse concipiam preces
 Jove meque dignas. Stet suo coelum loco,
 Tellusque & aether : astra inoffensos agant
 Aeterna cursus : alta pax gentes alar :
- 930 Ferrum omne teneat ruris innocui labor :
 Ensaeque lateant : nulla tempestas fretum
 Violenta turbet : nullus irato Jove
 Exsiliat ignis : nullus hiberna nive
 Nutritus agros amnis everfos trahat :
- 935 Venena cessent : nulla nocituro gravis
 Succo tumescat herba : non saevi ac truces
 Regnent tyranni. Si quod etiamnum est scelus
 Latura tellus , properet ; & si quod parat
 Monstrum , meum sit. Sed quid hoc ? medium diem
- 940 Cinxere tenebrae : Phoebus obscuro meat
 Sine nube vultu. quis diem retro fugat ,
 Agitque in ortus ? unde nox atrum caput
 Ignota profert ? unde tot stellae polum
 Implent diurnae ? primus en noster labor
- 945 Coeli refulget parte non minima Leo ,

Ira-

VARIORUM.

925. *Opta*] Precare, ut Jupiter finem tandem statuatur tuis laboribus. FARNABIUS.

927. *Stet suo*] *Vota haec concipit ac pronunciat Hercules.* Constans & inviolata maneat mundi machina. FARNABIUS.

928. *Astra inoffensa*] Illaesa & inconcussa maneat coeli machina. DELRIUS.

930. *Ferrum*] Nullus sit ferri usus nisi in agro colendo, in rustica instrumenta consentur arma omnia. FARNABIUS.

933. *Ignis*] Fulmen. FARNABIUS.

934. *Agros*] Sata & agrorum proventus. FARNABIUS.

939. *Meum*] Me adhuc vivo, me monstrorum domitore, qui illa deleam. FARNABIUS.

939. *Sed quid*] Arrogantiam hanc Herculis excipit furor, quo correptus videtur, quae non sunt, videre. FARNABIUS.

940. *Phoebus*] Obscuratur sol, nulla tamen nube interposita. FARNABIUS.

941. *Retro*] Orientem versus. FARNABIUS.

942. *Unde nox*] A qua coeli parte? vel unde sit ut media die oriatur noctis facies, stellaeque appareant. FARNABIUS.

944. *Primus*] Ecce Leo Cleonaeus qui mihi e laboribus primus, jam vero in Zodiaco positus, minax & jubam stellis rutilam jactans, uno siku transmittit signa autumnalia & hiemalia. FARNAB.

948. Et

- Iraque totus fervet, & morsus parat;
 Jam rapiet aliquod sidus: ingenti minax
 Stat ore, & ignes efflat, & rutila-jubam
 Cervice jactat: quidquid autumnus gravis,
 950 Hiemsque gelido frigida spatio refert,
 Uno impetu transiliet: & verni petet (lum est?
 Frangetque Tauri colla. *Amph.* Quod subitum hoc ma-
 Quo nate vultus huc & huc acres refers?
 Acieque falsum turbida coelum vides?
 955 *Herc.* Perdomita tellus, tumida cesserunt freta,
 Inferna nostros regna sensere impetus:
 Immune coelum est; dignus Alcidae labor.
 In alta mundi spatia sublimis ferar:
 Petatur aether, astra promittit pater.
 960 Quid si negaret? non capit terra Herculem,
 Tandemque superis reddit. en ultro vocat

Omnis

GRONOVII

948. *Et rutila jubam Cervice jactat:*] Sic à Lipsii conjectura receptum est. At Etruscus: & *rutilam jubam Cervice jactans*. Quo impellor, ut rectius editum ante Lipsium putem, *rutilat*: sive accipias *adversus*, ut *rutilantia sidera* dicuntur: sive, quasi *et jubam* bis positum esset: *rutilat jubam* jactans eam cervice mota. Est enim de capillis idem quod crispare. Sic apud Catonem, *crinem cinere rutilare*, & apud Tacitum, Lib. iv. *Histor. c. 61. propeum rutilatumque crinem*.

VARIORUM.

948. *Et rutila jubam Cervice jactat:*] MS. Traj. & *rutilat jubam Cervice jactans*. id quod Gronovius rectius editum pronunciat. bene autem *rutilat* per *crispas* interpretatur vir summus, & a recepta notione, qua *rutilandi* verbum *flavum reddere* significat, recedit. neque enim Leonis est *colorare* jubas. SCHRODERUS.

949. *Quidquid*] Ait videre se leonem ad saltum paratum, uno saltu cuncta autumnalia & hiemalia simul signa, medium Zodiacum, transmissu-

rum, ut Taurum, sidus vernale invadat. DELR.

949. *Gravis*,] Foecundus fructibus. vel, foebrium cohorte gravis. FARNABIUS.

954. *Acieque*] Veluti caligant oculi à sublato de ventriculo vapore: ita ubi halitus turbidi ab atra bile sursum feruntur concipiunturque in cerebri venis, imaginatio laeditur, unde falso judicant sensus: & insequitur *ἑνὸς αἵματος ἀφ' ἑσθ' ὁρμητὸς ἀνάλυσις*, quae tamen summis ingeniis plerumque accidit. sic Herculi coelum falsum, i. e. obsecrum apparebat, cum sudum esset. FARN.

955. *Perdomita*] Terra, mari, interis devictis restat coelum viribus meis intentatum, quod opus cum labore meo dignum sit, proxime aggrediar. FARNABIUS.

959. *Astra*] Sup. v. 23. FARNABIUS.

960. *Non capit*] Non est capax mei, nihil habet amplius circa quod versetur labor meus. Imitatur Varronis illud apud Nonium de Hercule, in voc. *recipere*. *lucro quem terra non cepit, coelum recipit*. FARNABIUS.

961. *Superis*] *Vel* quia, Jove genitum. *Vel*, ex disciplina Platoniorum qui animas in coelis prius fuisse censabant, quam in corpora demitterentur. FARNABIUS.

K 963. *Una*

- Omnis deorum coetus, & laxat fores,
 Una vetante. recipis, & referas polum?
 An contumacis januam mundi traho?
 965 Dubitatur etiam? vincla Saturno exuam,
 Contraque patris impii regnum impotens
 Avum resolvam. Bella Titanes parent
 Me duce furentes: saxa cum silvis feram,
 Rapiamque dextra plena Centauris juga.
 970 Jam monte gemino limitem ad superos agam.
 Videat sub Ossa Pelion Chiron suum:
 In coelum Olympus tertio positus gradu
 Perveniet, aut mittetur. *Ampb.* Infandos procul
 Averte sensus: pectoris sani parum,
 975 Magni tamen, compesce dementem impetum.
Herc. Quid hoc? gigantes arma pestiferi movent:
 Pro-

GRONOVII.

957. *Dignus Alcidae labor.*] Nic. Heinſius legit, *Alcida*.

968. *Saxa cum ſilvis traham,*] Quicumque fide ſuorum Miſi hoc reſtituerunt, (Delrium feciſſe puto) fecere, quod Etruſcus factum non mutat. Attamen, *feram*, lepidius Grutero. Memini apud Virgilium 1. Georg. de Eridano: *campoque per omnes Cum ſtabulis armenta tulit*. Sed nec in altero quidquam illepidi. Nam apud eundem ſecunda Aeneide verſ. 498.: *campoque per omnes Cum ſtabulis armenta trahit*.

VARIORUM.

963. *Una*] Junone. FARNABIUS.

963 *Recipis,*] Ad quam furens convertit ſermonem, inquit, utrum referabis coelum ð Juno, meque recipies? an mavis me obſtantis indignantiſque coeli januam diffracta per vim intrare? FARNABIUS.

965. *Vincla*] Niſcias, Saturnum avum meum vinclis illi ð filio Jove injectis exuam, ut regnum ð Jove occupatum repetat. FARNABIUS.

966. *Patris*] Patris mei, id eſt, Jovis in patrem ſuum impii. FARNABIUS.

966. *Regnum*] Regnum inſolenter occupatum, Tyrannidem. FARNABIUS.

967. *Titanes*] Titanis filii, qui paterni regni (quo Titanem expulſerat Saturnus) recuperandi cauſa contra Jovem bella moverunt. ſup. v. 79. FARN.

969. *Plena*] Montes Theſſaliae, quos incolunt Centauri, ſupra v. 777. FARN.

970. *Monte*] Iter & aſcenſum ad coelum ſtruam injecto Pelio Oſſae, & huic tertium ſuperſtruam gradum Olympum, qui ſi ad coelum non perveniat, montem ego illum in coelum jaculabor. FARNABIUS.

971. *Oſſa Pelion*] Montes Theſſaliae. FARNABIUS.

971. *Chiron*] E Centauris juſtiſſimus, qui in coelum tranſlatus Sagittarius eſt. Thyeſt. 859. FARNABIUS.

971. *Suum*] Montem, quem ipſe incolerat. FARNABIUS.

975. *Magni*] Ut ut magni. FARNAB.

976. *Quid hoc?*] Imaginatur ſe videre Gigantes bella Jovi inferentes. FARNABIUS.

976. *Pestiſeri*] Pernicioſi, anguipedes. FARN.

977. *Pro-*

Profugit umbras Tityos, ac lacerum gerens
Et inane pectus, quam prope à coelo stetit?
Labat Cithaeron, alta Pallene tremit,

980 Macetumque Tempe. rapuit hic Pindi juga.
Hic rapuit Oeten. saevit horrendum Mimas.
Flammifera Erinnyes verberare excusso sonat,
Rogisque adustas propius ac propius sudes
In ora tendit. saeva Tisiphone caput

985 Serpentibus vallata, post raptum canem,
Portam vacantem clausit opposita face.
Sed ecce proles regis inimici latet,
Lyci nefandum semen. inviso patri
Haec dextra jam vos reddet. excutiat leves

990 Nervus sagittas. tela sic mitti decet

Her-

GRONOVII.

980. *Macetumque Tempe.*] Non Tempe profecto, sed sensus hic macet. Ocius rescribe ex optimo libro: *alta Pallene tremis Macetumque Tempe.* Hic enim, in Macedonia dico, *sacro nemore nobilita Tempe*; Melae verbis. 2, 3. Hoc autem vocabulum passim apud Poëtas corruptum est. Bis apud Lucanum, lib. 2, 647. *Graetorum Macedumque.* & lib. 5, 22. *In Macedum terras*: nam utrobique boni codices, *Macetum.* Ut & apud Silium lib. 13. extremo: *bella vocet Macetum instaurare sub armis.* Et lib. 15. *Macetum subitis perculsa ruinis.* Et alibi

988. *Inviso patri Haec dextra jam vos reddet.*] Alloquitur per furorem filios suos, quasi Lyci suboles essent. Nihil hic mutant lib. veteres, nihil hucusque suspicati sunt eruditi. Censeo tamen auctorem scripsisse, *Inviso.* Nam in eo est acumen. Solent alias volentes gaudentesque patres recipere liberos, à quibus separati fuere. At vos ille recipiet ingratis, quippe quos superesse mallet & genus propagare & patrem ulcisci.

VARIORUM.

977. *Profugis*] Ruptis vinculis aufugit ex inferis

Tityus, de quo supra vers. 755. FARN.

977. *Lacerum*] Laniatum & exesum jecur. vers. 1206. FARNABIUS.

978. *Quam prope*] Quam prope coelum contingit? FARNABIUS.

979. *Cithaeron*] Boeotiae mons. FARN.

979. *Pallene*] Urbs Thraciae. FARN.

980. *Tempe.*] Sup. vers. 185. FARN.

981. *Horrendum*] Horrendum. FARNAB.

981. *Mimas.*] Gigas. FARNABIUS.

982. *Flammifera*] Face armata furia. FARNABIUS.

982. *Verberare*] Flagello. FARNABIUS.

983. *Rogisque*] Intentat faces in rogis accensas. FARNABIUS.

984. *Tisiphone*] Utrix furia anguibus crinita loco Cerberi à me rapti januam custode vacantem opposita face defendit. FARNABIUS.

987. *Proles*] Hercules filios suos, quos perniciose furare correptos Lyci esse existimas, interimis. FARNABIUS.

988. *Inviso*] Demittet vos in Orcum ad patrem à me caesum. FARNABIUS.

990. *Nervus*] Chorda arcus. FARNABIUS.

990. *Sic mitti*] Non à scopo proposito aberrantia, verum quodcunque minabuntur, ferientia. vid. Oetum v. 1652. FARNABIUS.

Herculea. *Amph.* Quo se coecus impegit furor?
 Vastum coactis flexit arcum cornibus,
 Pharetramque solvit. stridet emissa impetu
 Arundo. medio spiculum collo fugit
 995 Vulnere relicto. *Herc.* Caeteram prolem eruam,
 Omnesque latebras. quid moror? majus mihi
 Bellum Mycenis restat: ut Cyclopea
 Everfa manibus saxa nostris concidant,
 Huc eat & illuc aula disiecto objice,
 1000 Rumpatque posteis. columnen impulsus labet.

Per-

GRONOVII.

991. *Quo se coecus impegit furor?* Non esse putat Delrius, cur cuiquam haec lectio displiceat: at multis placitum haud dubitat, quod ipse ex Moguntino, ex Pall. quibusdam protulit Comelinius, *immergit*. Ex multis illis ego quidem non sum: est quoque cur vulgata displiceat: scilicet, quia liber antiquissimus: *quo se coecus impegit furor?* Quam & in suo Lipsius invenit. Sane *immergere* sensu ignavum & minus efficax quam *impingere*: & est hoc verbum ex crebro Senecae usurpatum. De ira 2, 8. *Expulso melius acquiescere respectu, quocumque risum est, libido se impingit.* Virgilius 5. *Aen.* cum Troia Achilles *Examinata sequens impingeret agmina muris.*

993. *Pharetramque solvit* Ovidii est lib. 5. met. ille *pharetram solvit, & arbitrio matris de mille sagittis Unam sumpsit.*

996. *Omnesque latebras* Forte, *eruum Omnem de latebris*. Nec vero quod sequitur est: Prius hic omnia loca scrutabor, deinde excindam Mycenae. Immo jam nunc per furorem imaginatur se Mycenis esse: nec posse reperire latitantes de hostium domo, nisi eversa regia & angulis omnibus apertis. Quicquid est inimicae gentis protraham & delebo. Sed delitescunt in arcanis & abditis locis. Igitur nulla est mihi compendiosior consilii via, quam ut haec (Thebarum dicebat debuerat, sed mente turbata dicit) Mycenarum regiae moenia Cyclopihus structa dissipem & diruam.

999. *Aula disiecto objice* Flor. *dejecte*. Petronius: *Sera sua sponte delapsa cecidit, reclusaque subi-*

te fores admiserunt intrantem. Ovidius lib. 14. met. *portae cecidisse repagula.*

VARIORUM.

991. *Quo se coecus* *Amph.* *Herculem de scena ne pueris coram trucidet exeuntem insequitur observaturus quid agat, redit, narratque, quid intus gestum sit.* FARNABIUS. Veteri, *coecus impedit*. sed apparet ante fuisse, *impegit*, *eratum* est. LIPSIUS.

994. *Medio spiculum* Hoc est, per medium collum transiit. Fugisse autem dicit, ut sagittae emissae velocitatem indicet. DELRIUS.

996. *Omnesque latebras.* Constat furibundae Herculis imaginationi sua vis atque efficacia, si haec de Mycenis dici ponas. quare retinendam arbitror vulgatam, ut dicat: caeteram prolem Lyci protraham; quin latebras omnes, in quibus haecenus delituerunt, destruiam & evertam, id enim est *eruum*, gemina *protrahendi* & *evertendi* significatione. Virgil. *Aeneid.* lib. 2. versu 628. *crebrisque bipennibus instans Erue.* SCHRODERUS.

997. *Cyclopea* Mycenae Cyclopum opus perhibetur, eorum, qui turrim construerant inventores feruntur, numero septem est Lycaea, *ἡν τοῖς τεύχεσι λαίνα καὶ λυλῶτες, ὀργιστοὶ εἴναι.* Eurip. Troad. verum omnia magnae molis opera Cyclopum credebantur, *Moenia magna vides manibus fabricata Cyclopium.* DELRIUS.

1000. *Columnen* Hoc est, culmen. sic passim capit noster. DELRIUS.

1001. *Hic videt* Alterum est liberis suis comprehendit, recedique de scena. FARNABIUS.

1001. Per-

- Perlucet omnis regia. hic video abditum
 Gnatum scelesti patris. *Amph.* En, blandas manus
 Ad genua tendens, voce miseranda rogat.
 Scelus nefandum, triste, & aspectu horridum,
 1005 Dextra precante rapuit, & circa furens
 Bis ter rotatum misit: ast illi caput
 Sonuit; cerebro tecta disperfo madent.
 At misera parvum protegens natum sinu
 Megara, furenti similis è latebris fugit.
 1010 *Herc.* Licet Tonantis profuga condaris sinu,
 Petet undecunque temet haec dextra, & feret. (tis?)
Amph. Quo misera pergis? quam fugam, aut latebram pe-
 Nullus salutis Hercule infenso est locus:

Am-

GRONOVII

1001. *Procumbat omnis regia.*] Etruscus: *Perlucet omnis regia.* Passim scilicet parietibus columnisque dejectis perforata. Sic furens imaginatur. Plautus Rudente: *Ita omnes de tecto deturbavit tegulas. Illustrioris fecit, fenestrasque indidit.* Virgilius lib. 9. Aeneid. *Qua rara est acies, interlucetque corona Non tam spissa viris.* Frontinus Strateg. 2, 3. *ea ipsa intervalla expeditis velatibus implebit, ne interlucet acies.*

1005. *Dextra precantem rapuit,*] Etruscus: *precante.* Manu, qua rogabat, illumprehendit: nam manus tendere supplicantium.

1012. *Quam fugam aut latebras petis?*] Etruscus, *latebram.* Cicero 2. de divin. *Sed te mirificam in latebram coniecisti.* Et infra noster: *latebram longinquam abditam.* Et statim: *Hercule infenso:* ut & omnes Delirii. non infenso. Malit autem N. Heinsius: *Nullus salutis est Hercule infenso locus.*

VARIORUM.

1001. *Perlucet omnis regia*] MS. Traject. & impressi, *procumbat omnis regia,* quod cur Etrusci codicis reverentia mutemus, causa nulla videtur. Est enim non inelegans *adipaz* in *rumpat. labet, procumbat,* quam perimit Florentinus. SCHROD.

1002. *En, blandas*] Riccius lib. 2. de imitat.

omnia putat in scena coram geri. Melius Oblanca: Amphitryonem tamquam introsipientem ista loqui; sic tamen, ut cum haec intus gerantur, quandocunque loquitur, quasi per transennam populum adspiciat, Hercules vero ista gerens non videatur à populo, sed audiatur tantum. DELRIUS.

1003. *Genua*] V. Troad. vers. 689. FARN.

1005. *Dextra precantem*] *Introspectiens Amphitryonem* narrat quam miseranda morte perierit puer à patre circumdatus & parieti alligatus FARNABIUS.

1005. *Dextra precante*] Duo impressi *dextram precantem.* MS. Traject. *dextra precantem* quorum utrumque haud paulo melius puto. SCHROD.

1007. *Sonuit; cerebro tecta*] Ita novem MSS. unus tantum, *Sonuit; cerebro terra;* quomodo perperam hactenus vulgatur. nam in sublime missus infans tecta asperit cerebro, non terram. Sed nec illud *Sonuit,* quod nonnulli modo revocarunt, heic convenit, planeque abt à MSS. GRUTERUS.

1008. *Mistra*] *Megara infantem complexa fugis è penetralibus quibus latuerat, quam insequitur Hercules, per furorem Junonem eam esse putans.* FARNABIUS.

1010. *Licet*] *Confugias licet in complexum Iovis tui, ego te insequutus inde eripiam.* FARNABIUS.

1013. *Hercule infenso*] Omnino adstipulandum

- Amplectere ipsum potius, & blanda prece
 1015 Lenire tenta. *Meg.* Parce jam conjux precor,
 Agnosce Megaram; natus hic vultus tuos,
 Habitufque reddit: cernis, ut tendat manus?
Herc. Teneo novercam: sequere, da poenas mihi,
 Jugoque pressum libera turpi Jovem.
 1020 Sed ante matrem parvulum hoc monstrum occidat.
Meg. Quo tendis amens? sanguinem fundes tuum?
Ampb. Pavefactus infans igneo vultu patris
 Perit ante vulnus: spiritum eripuit timor.
 In conjugem nunc clava librat gravis.
 1025 Perfregit ossa: corpori trunco caput
 Abest, nec usquam est. cernere hoc audes nimis
 Vivax senectus? si piget luctus, habes
 Mortem paratam. pectus in tela induc;

Vel

GRONOVII.

1020. *Parvulum hoc monstrum auferam.*] Simpli-
 cius Etruscus: *monstrum occidat.*

1023. *Spiritum rapuit timor.*] Etruscus & Vos-
 sianus: *eripuit.*

VARIORUM.

codici Etrusco, exhibenti hic, *infesto*. Est enim
infensus idem quod valde iratus: at *infestus*, qui
 malum inferi cupiam. vid. Agell. Noct. Actic. lib.
 12. c. 12. SCHRODERUS.

1016. *Megaram*] Me uxorem tuam. FARN.

1016. *Pavidi*] Filius hic facie & corpore pa-
 trem suum refert cum meae pudicitiae argumen-
 tum, tum causa fati digna cur & ipsi parcas.
 FARNABIUS.

1017. *Cernis*,] Cernis ut ad te tendat manus
 supplices? FARNABIUS.

1018. *Teneo novercam*:] Videtur sibi Junonem
 tenere in uxore, eamque interficit. FARNAB.

1018. *Sequere*,] Filios tuos ad necem vel me
 trahentem. *Amorvetque à scena intus digna geri.*
 FARNABIUS.

1018. *Da poenas*] Tot laborum mihi imperato-
 rum, odique tui in me. FARNABIUS.

1019. *Jugoque*] Zelotypae & rixosae conjugio.
 FARNABIUS.

1020. *Ante*] Vel in conspectu matris. vel pri-
 usquam matrem interficiam. FARNABIUS.

1021. *Sanguinem*] Filium, quem ipse genuisti.
 FARNABIUS.

1022. *Pavescit*] Vide quae ad vers. 991. &
 vers. 1004. FARNABIUS.

1022. *Ignem*] Ardentibus & scintillantibus Hero-
 culis furiosi oculis. *Es igneo quodam splendore radias-
 se Herul. oculos tradidit Ison Chius.* FARNABIUS.

1023. *Perit*] Timore expiravit infans, ante-
 quam percussus sit. FARNABIUS.

1025. *Trunco*] Detruncato. FARNABIUS.

1026. *Nec usquam*] Caput clava concisum in
 minuta frustula & contritum perit, evanuitque
 more animae FARNABIUS.

1026. *Cernere*] Cur hanc in tempora duro? Cur diu
 vivendo ea, quae nolo videre? Imo cur sustineo vide-
 re aut tam tristi spectaculo supersum. FARN.

1027. *Habes*] Habes mortem ad manum,
 portum & liberationem ab his malis. *Stoico*, sup.
 v. 425. FARNABIUS.

1029. Vel

Vel stipitem istum caede monstrorum illitum

1030 *Converte. falsum ac nomini turpem tuo*

Remove parentem, ne tuae laudi obstrepat.

Thes. Quo te ipse, senior, obvium morti ingeris?

Quo pergis amens? profuge, & obtectus late,

Unumque manibus aufer Herculeis scelus.

1035 *Herc.* Bene habet: pudendi regis excisa est domus,

Tibi hunc dicatum maximi conjux Jovis

Gregem cecidi. vota persolvi libens

Te digna: & Argos victimas alias dabit.

Amph. Nondum litasti nate, consumma sacrum.

1040 *Stat* ecce ad aras hostia, exspectat manum

Cervice prona. praebeo, occurro, insequor:

Maeta. Quid hoc est? errat acies luminum,

Vi-

GRONOVII.

1032. *Quo te ipse, genitor, obvium*] Agnoverat Liplius posse terri ex more, quo senes omnes patres dicimus: tamen cum haec Thesēi sint verba, non esse causam, cur non staret à veteri & veritate: *te ipse, senior.* Repugnavit amicus, quasi alterum sit adfectui magis movendo, cum minus sit senem occidere quam patrem. Inde fidentior Gruterus, apage, inquit, illum, qui contextui inducit, *senior*: cui nullus taret Pall. Tanto hercle pejores. Favet enim illi vetustissimus liber, nec indiget affectus illa significatione locus. Par culpa librorum apud Statium in La-
crimis Etrusci, ubi fecere, *genitor mississime patrem, pro senior*, quod vult res & libri veteres.

1038. *Et Argos victimas alias*] Nic. Heinsius legebat: *at Argos.* Et est certe hic aliquid suspecti. Forſan. *ad Argos victimas alias dabo.* Hic autem quasi deservit esse se Mycenis, quod supra putaverat v. 997.

VARIORUM.

1020. *Vel stipitem*] Objice te clavae isti Herculi FARNABIUS.

1030. *Converte.*] In me. FARNABIUS.

1030. *Falsum*] Me patrem tuum falso habitum, cum Jup. vere sit & qui gloriae tuae splendorem offuscare possim, amove neci datum. *Et haec dicit irritans & provocans Herculem, ut eum tollat.* FARNABIUS.

1033. *Profuge,*] Ne & te patrem occidat. FARNABIUS.

1035. *Pudendi*] Lyci tyranni, nt putabat. FARNABIUS.

1036. *Tibi hunc*] Hoc dicit in Junonis, quae Lyco favebat, irrisiōnem, nimis autem vere praedicat se Junoni vota solvisse, neque enim quicquam Junoni amplius in votis erat, quam ut uxorem & liberos interimeret, atque furens oblitiscitur se modo Junonem voluisse occidere FARNABIUS.

1038. *Te digna*] Mihi infestis & malos maeta-vi infesto maloque numini. *Vel*, digna te crudeli numine. FARNABIUS.

1038. *Et Argos victimas alias*] Argos profectus tibi & Eurytheum maeta-bō. Eurytheus quidem Mycenarum rex, sed Argos & Mycenae poëtae confundunt. FARNABIUS.

1039. *Nondum*] *Urges Hercule.* Amphitryon in-
quiens, uxori & liberis à te caecis ego superſum, ego placida ante aras hostia ſto, mortem à te expectans, expetens. FARNABIUS.

1042. *Errat acies luminum,*] *Hec.* vehementi la-

- Vifusque moeror hebetat. An video Herculis
Manus tremantes? vultus in fomnum cadit,
1045 Et fessa cervix capite summiſſo labat;
Flexo genu jam totus ad terram ruit:
Ut caeſa ſilvis ornus, aut portus mari
Datura moles. vivis? an leto dedit
Idem, tuos qui miſit ad mortem, furor?
1050 Sopor eſt, reciprocos ſpiritus motus agit.
Detur quieti tempus, ut fomno gravi
Vis victa morbi pectus oppreſſum levet.

Re-

GRONOVII.

1051. *Ut fomno gravis Vis victa*] Immo, *fomno gravis Vis victa morbi*, ut habet Etrufcus. Tali enim opus eſt adverſus ingentem vim mali. Inſta: *Preme devinctum torpore gravi*. Statius lib. 10. & *Aniſi longe gravis imminet arvis*. Sic contra leves eorum, qui non ſecure dormiunt ac ſupine. Horatius: *Nec leves fomnos timor aut cupido ſordidas auferet*. Medici Latini fomnum gravem & contra naturam vocant *preſſuram*. Caelius Aurelianus l. 1. Acot. 17. *Atque haec omnia gravando preſſuram magis quam fomnum facere videntur*. Idem alibi *oppreſſionem* dicit.

VARIORUM.

bore exagitantis furiae deſatigatus, tremelundus denique in fomnum labitur. Sic autem Sophocles *Ajaxem*, Euripides hunc ipſum *Herculem conſopitos prius inducunt*, quam menti reſiſtunt. verſ. 1050. & 1078. FARNABIUS. Hoc Steſichorus & Panyaliſis tradidere addunt Thebani, praec infania ipſum quoque Amphitryonem fuiſſe occiſurum, niſi lapide à Minervâ jacto ictus fomno ſe dediſſet, eumque lapidem vocant, *auctorem reminſcentiae*. ita Pauſan. in Boeot. ſeu lib. 9. DELRIUS.

1043. *An video*] Fallor an video, &c. FARNABIUS.

1045. *Et fessa cervix*] Nimii labores fomnum conciliant. nam illis vehemens calor excitatur; quo liquantur humores; hi cerebrum petentes ibi refrigerantur, & deſati fomnum adferunt: vel cum labore nimio vitales ſpiritus conſuman-

tur, refrigeratum corpus vim ſomni proſerre non valet, ſed opprimitur. Vide Argentarium lib. de ſomno. unde mirari non oportet tam laborioſum ſurorem Herculi ſomnum excitaſſe. DELRIUS.

1047. *Ut caeſa ſilvis ornus*,] Virg. 2. *Aeneid.* *Ac velati ſummiſ antiquam in montibus ornem Cum ferro acciſam, crebrisque bipennibus inſtant Erucæ agricolas certant; illa uſque minatur, Et tremefalla comam conuſſo vertice natas: Pulveribus donec paulatim eviſta, ſupremum Congemuit, traxitque jugis avuſa ruinam.* Simili comparatione tribus locis Iliad. 8. v. 86 & 9. uſus fuit Homerus: item Lucanus lib. 1. Phariſal. & Statius lib. 9. Thebaid. DELRIUS.

1047. *Aut pertus mari Datura moles.*] Sic Virgil. 9. *Aeneid.* verſ. 708. *collapſa ruunt immania membra. Dat ſellus gemitum, & clypeum ſuper intonat ingens: Qualis in Euboica Bajarum litore quondam Saxea pila cadit; magnis quam molibus ante Conſtrictam jaciunt Ponto; ſic illa ruinam Proua trahit, penitusque radiis illiſa recumbit.* DELRIUS.

1047. *Aut portus*] Aut pars rupis exciſae & ruentis in mare, quae obſecti ſuo tranquillum reddat mare, portumque efficiat. FARNABIUS.

1048. *Vivis?*] Appropinquans Amphitryon inquit, vivis-ne, an idem furor qui te tuos occidere cogit, & te interfecit? FARNABIUS.

1050. *Sopor eſt.*] Hoc dicit tacta arteria vel obſervatis ſpirituum meatibus. FARNABIUS.

1050. *Motus.*] Scilicet arteriarum. FARNABIUS.

1051. *Ut fomno gravis*] Vide quae ad v. 1047. FARNABIUS.

1053. Te-

Removete famuli tela, ne repetat furens.

CHORUS THEBANORUM.

Deos, Sidera, & elementa quae lymphatis, lunaticis, & mente capitis dominantur, in luctum, commiserationem & auxilium Herculis Chorus advocat; somnum, qui furem sedare solet, precatur, ut gravi sopore pressum Herculem menti restituat, pueros denique caecos deflet.

- 1055 **L** Ugeat aether, magnusque parens
Aetheris alti, tellusque ferax,
Et vaga ponti mobilis unda.
Tuque ante omnes, qui per terras,
Tractusque maris fundis radios,
Noctemque fugas ore decoro,
1060 Fervide Titan. obitus pariter
Tecum Alcides vidit & ortus,
Novitque tuas utraque domos.
Solvite tantis animum monstris;
Solvite superi: rectam in melius
1065 Flectite mentem. tuque ô domitor

So-

GRONOVII.

1054. *Ugeat aether,*] id est, omnes dii. Quid planius? Et tamen nescio quid hic nugantur.

1064. *Solvite superi:*] Etruscus: *Solvite ô superi.*

1065. *Domitor Somne laborum,*] Non modo

VARIORUM.

1053. *Tela,*] Clavam, arcum, & sagittas ne in somno furens repetat. FARNABIUS.

1054. *Ugeat aether,*] Coelum coelique creator.

Cleanthes, Anaximenes alique cum philosophi veteres tum poëtae aethera summum Deum nuncupabant. Tum pater omnipotens fecundis imbribus aether, &c. Alii, Aether Coeli pater, Coelum Saturni, &c. Cum vero aether sive aer facillime pro Jove ponatur, exponas licebit, Jupiter Jovisque pater Saturnus calamitatem Herculis filii & nepotis lugeant. FARNABIUS.

1057. *Tuque*] O sol; suprà vers. 37. & vers.

884. FARNABIUS

1063. *Tantis*] Tam nefando & monstroso furore. FARNABIUS.

L

1067. *Me-*

- Somme malorum, requies animi,
 Pars humanae melior vitae,
 Volucer, matris genus Astraeae,
 Frater durae languide Mortis,
 1070 Veris miscens falsa, futuri
 Certus, & idem pessimus auctor:
 Pater ô rerum, portus vitae,
 Lucis requies, noctisque comes,
 Qui par regi famuloque venis,
 1075 Placidus fessum lenisque fovens:
 Pavidum leti genus humanum
 Cogis longam discere mortem:
 Preme devictum torpore gravi.
 Sopor indomitos alligat artus;
 1080 Nec torva prius pectora linquat,

Quam

GRONOVII.

omnes Delirii, sed Etruscus etiam & Vossianus, *malorum*. Et hoc certe hic exprellius, etiam alterum vocabulum pro altero saepe ponatur. Sic & *labor* significat malum, quo corpus animative laborat, & malum saepe idem quod labor, quo exercitatur, fatigatur Virgilius: *Adversumque malo Liqueam*. Idem de virtutibus: *dum frons tenera improdumque laborum*. Rustium: *subeunt morbi tristisque juvenilis Et labor*.

1075. *Lenisque fovens*:] Ab Scaligero est: nam prius vulgati, *foves*. Florentinae habent: *famuloque venis*, *Pavidum leti genus humanum Cogis longam discere mortem*, *Placidus fessum lenisque fove*: *Preme devictum*, &c. Recte fortian, modo juves scribendo *Cogis* & *fovens*.

VARIORUM.

1067. *Melior*] Quae nec agit nec cogitat malum, raro patitur. *vel*, quoniam quibusdam magnam si non maiorem vitae partem absumat, quid si dicamus, *mater pars*, ut, *as bona pars proerum pro magna*. Perj. 1. 12. FARNABIUS.

1068. *Volucer*,] O alate somne. filium autem Iustitiae Astraeae gigantis filiae vocat, quod beneficio iustitiae tuto & secure dormitur, qui tremen plerumque Noctis & Erebi filius dicitur. unde & addit *Frater*, &c. FARNABIUS.

1069. *Frater*] Frater Mortis, quae ex eadem progenie. FARNABIUS.

1070. *Veris miscens falsa*,] Infomnia vera quandoque, falsa ut plurimum, ut quae ex Eburnea porta. FARNABIUS.

1071. *Pessimus*] Frequentiora enim somnia vera ex meritis praesagae metu, quam laeta ex spe. FARNABIUS.

1072. *Pater*] Chaos & tenebrae primae. *Vel*, qui digestionem juvas, alis, viresque reparas, adeoque genitilia. FARNABIUS.

1073. *Lenis*] Laboris diurni. FARNABIUS.

1074. *Par regi*] Ex aequo FARNABIUS.

1077. *Alentem*:] *J. Douza fil. legit* Noctem. *Nox autem longa mors est, cuius seminus imago*, & alioqui cum seminus censetur mors brevis, haud male dicatur assuefacere nos longae illi morti & perpetuo dormiendae. FARNABIUS.

1078. *Preme*] Tantisper dormiat quoad concoxit perniciendum hunc humorem, qui furoris causi. FARNABIUS.

1082. *En*,

Quam mens repetat pristina cursum.
 En, fusus humi saeva feroci
 Corde volutat somnia. nondum est
 Tanti pestis superata mali:

1085 Clavaeque gravi lassum solitus
 Mandare caput, quaerit vacua
 Pondera dextra, motu jactans
 Brachia vano: nec adhuc omnes
 Expulit aestus. sed, ut ingenti

1090 Vexata Noto servat longos
 Unda tumultus, & jam vento
 Cessante tueret. pelle insanos
 Fluctus animi. redeat pietas,
 Virtusque viro: vel sit potius

1095 Mens vesano concita motu;
 Error coecus, qua coepit, eat.
 Solus te jam praestare potest
 Furor insontem. Proxima puris
 Sors est manibus, nescire nefas.

1100 Nunc Herculeis percussa sonent

Pe-

VARIORUM.

1082. *En, fusus*] Veluti, si quando mare ventorum vi agitur, etiam si ponant venti, non tamen statim cessat undarum aestus: ita quamvis Herculis *μῆλα γυρῶναι πᾶσι* somno mulceatur ac sedetur, non tamen plane atrum atque acrem humorem expiravit. videte enim quam turbida etiam dormientem vexent insomnia, per somnum enim clavam quaerit, quam dormiturus capiti supponere solet. FARNABIUS.

1082. *Saeva feroci*] Quia humor ille ater & acerb, quo Hercules abundabat, talia somnia solent excitare, ut sanguineus placida, testibus Hippocrate & Aristotele in libris de Insomniis; accedit, quod furiosi & melancholici perciti flaubus

abundant, à quibus immodice concitati humores, monstruosas & confictas reddunt imagines, ut in aqua commota videmus. DELRIUS.

1086. *Clava*] Nec enim invenit, quod quaerit. FARNABIUS.

1087. *Pondera*] Clavam. FARNABIUS.

1094. *Vel*] Vel etiam furore detineatur. ita nec ipse quod admiserit scelus agnoscat, nec erimini dabitur illi, cui furor arbitrii libertatem ademit. FARNABIUS.

1097. *Solus*] Proxime innocentiam est ignorantia, quae, si non sit affectata & malae dispositionis, reddit facta invita, & peccata excusat, maxime vero si subsecquatur dolor: *Cherus itaque Herculem ad poenitentiam adhortatur.* FARNABIUS.

L 2

1102. *Per-*

- Pectora palmis : mundum solitos
 Ferre lacertos verbera pulsant
 Victrice manu : gemitus vastos
 Audiat aether, audiat atri
 1105 Regina poli, vastisque ferox
 Qui colla gerit vineta catenis,
 Imo latitans Cerberus antro.
 Resonet moesto clamore chaos,
 Lateque patens unda profundi,
 1110 Et, qui melius tua tela tamen
 Senserat, aër.
 Pectora tantis obsessa malis
 Non sunt ictu ferienda levi:
 Uno planctu tria regna sonent.
 1115 Et tu collo decus ac telum
 Suspensa diu fortis arundo,
 Pharetraeque graves, date saeva fero

Ver-

GRONOVII.

1105. *Regina*] Etruscus quoque, *Regia*.
 1109. *Lateque patens*] Flor. *Latiue*.
 1111. *Senserat, aether.*] Etruscus: *Senserat aër*.
 Verius, est Poëtae confundant.
 1117. *Pharetraeque leves,*] Possis credere *leves*,
 quasi exhaustas. Sed mox appellatur, ut tum
 quoque erat, *Lernaïs frequens Pharetra telis*. Ma-
 gisque convenit Herculeis viribus, ut Choro vi-
 decantur *graves*, quod habet Etruscus.

VARIORUM.

1102. *Verbera*] Planctu, flagellis, gemitu te-
 fectur se dolere & poenitere. FARNABIUS.
 1104. *Aether,*] Coelum, supra versu 69.
 FARNABIUS.
 1104. *Atri*] Proserpina regina inferorum, qui
 polo Antartico subiecti vulgo creduntur, supra
 versu 607. FARNABIUS.

1105. *Regina*] Moguntinens. *Regia*, hoc est;
 aula Platonis. at *Regina*, hoc est, Proserpina.
 DELRIUS.

1107. *Cerberus*] Quem ab Eurystheo dimissum
 Pluto pristinae custodiae iterum praeposuerat.
 FARNABIUS.

1108. *Chaos,*] Rerum & elementorum confu-
 sio, cujus imago apud inferos.

1109. *Unda*] Mare. FARNABIUS.

1109. *Lateque patens*] Cum Etrusco consen-
 tiunt duo impressi & scriptus Traiect. item Vos-
 sianus vid. Cl. Burm. Val. Flac. Argonaut lib. 1.
 v. 585. SCHRODERUS.

1110. *Melius*] Melius in aëra, dum insequeris
 Stympthalidas, missa quam in tuos liberos.
 FARNABIUS.

1112. *Tantis*] Polluta tantis malis, vel furore.
 ut sup. v. 1062. FARNABIUS.

1114. *Tria*] Coelum, mare, infernus. FAR-
 NABIUS.

1115. *Et tu*] Et vos ô Herculis tela, arcus,
 sagittae, &c. FARNABIUS.

1119. R-

Verbera tergo : caedant humeros
Robora fortes, stipesque potens

- 1120 Duris oneret pectora nodis:
Plangant tantos arma dolores.
Non vos patriae laudis comites,
Ulti saevo vulnere reges;
Non Argiva membra palaestra

- 1125 Flectere docti, fortes caestu,
Fortesque manu; jam tamen ausi
Telum Scythici leve coryti
Missum certa librare manu,

Tu-

GRONOVII

1120. *Duris oneret pectora nodis* :] Sic Plautus Amphitruone: *Onerandus est pignis probe*. Sed vide ne nimis Comicum sit. Vellem in Miss. reperissem: *Duris uras pectora nodis*. Ut *virgis uri*, & *subverbasus*.

1127. *Telum Scythici leve coryti*] Scribe cum Florentino: *S. ylicus leve coryti*. *Missum certa librare manu*.

VARIORUM.

1119. *Robora*] Clava caedite & gravate pedus, humeros, tergum Herculis, exigiteque poenas ab eo, quod vobis abusus sit. FARNABIUS.

1121. *Non vos*] Vos ô Herculis pueri misere perisistis, priusquam paternam gloriam possitis per aetatem aemulari, & morte tyrannos plectere. FARNABIUS.

1123. *Saevo*] Legitur & saevos. quod non displicet. FARNABIUS.

1124. *Argiva*] Synecdoche pro Graeca. FARNABIUS.

1124. *Palaestra*] Palaestra & caestu pro integro pentathlo. FARNABIUS. Palaestram à quodam Mercurii filio inventam & nominatam, prodidit Philostratus in Imaginibus. Horatius ipsi Mercurio hanc laudem tribuit l. 1. Od. 10. Pausanias in Attic. Thesco. erat exercitatio liberalis, juxta illud Terentii: *Fac periculum in literis, in palaestra, in musiciis*; *Quae liberum est aequum sine*

adulescentem, solertem dabo. In Arcadia inventam scribit Philostratus; noster vocat *Argivam* communi nomine, pro Graeca, ut in illo, -- *qua velis Argivi dactili viri*. Palaestra proprie luctationem significat; sed hic, ut alias saepe, integrum Pentathlum, seu Quinquertium, quo tota puerorum ingenuorum exercitatio constabat: nempe disci jactum, cursum, saltum, luctum, jaculationem. DELRIUS.

1127. *Telum*] Sagittas. FARNABIUS.

1127. *Scythici*] Hoc ait, quia Scythae puerulos adhuc filios sagittis assuescebant: ita singularem dexteritatem sibi parabant, & eâ genti suae laudem. quare Lucanus de Parthis, Scytharum sobole, lib. 8. *Nec puer aut senior letales tendere nervos Segnis, & à nullâ mori est incerta sagittâ*. DELRIUS.

1127. *Coryti*] Errant in hoc nomine recentiores, qui primam corrumpunt, & ultimam aspirant: dissentiunt in exponendo veteres: nam Servius corytum interpretatur pharetram. Nonius Marcellus missile. Latini in pronunciando tenuem, quae est apud Graecos, mutant in mediam. Est autem *yoeyvov*, *yoeyvov*; & Silius poeta, qui corytum vocat sagittiferum, ostendit Marcelli interpretationem esse falsam, quod Poetae probant meliores; separatim enim ponit corytum & arcum Virgilius: item corytum & tela Ovidius: ille praeterea testatur ejusmodi pharetrâ usos Etruscos; hic Geras & Sarmatas, Seneca hoc loco Scythas. *Leve telum* heic intelligit, habile & pondere minus onerosum. FABRITIUS.

L 3

1129. Ta-

- Tutosque fuga figere cervos,
 1130 Nondumque ferae terga jubatae;
 Ite ad Stygios umbrae portus,
 Ite innocuae, quas in primo
 Limine vitae scelus oppressit
 Patriusque furor: ite infaustum
 1135 Genus, ô pueri, noti per iter
 Triste laboris: ite, iratos
 Visite reges.

VARIORUM.

1129. *Tutosque*] Qui pedum velocitate freti, salutis induciam in fuga ponunt. FARNABIUS.

1130. *Nondumque*] Necdum ausi essis leonem jubatum aggredi. FARNABIUS.

1130. *Nondumque ferae terga jubatae*]; Intelligit Farnabius, nondum ausos leonem jubatum ferire. vide, num *vò nondum* ad *vò jubatae* referendum sit potius, & velit Tragicus, pueros Herculis præter cervos ausos esse figere, & leonem catulos, quippe nondum jubatos, nec magnopere metuendos. Distinguit enim, primo, quid per actatem non potuerint isti pueri v. 1122. *Nem vos patriae laudis comites, Ulis sacro vulnere*

reges. Deinde v. 1126. *Jam tamen ausi*. cet. ostendit, quid iidem efficere potuerint. Quare posteriora haec prioribus opposita sententiam requirunt affirmantem. Similiter Thyest. v. 800. *Stupet ad subitae tempora coenae nondum sessis bubus arator*. & ibid. v. 873. *Cuissique sui tardus plaustris jam non stabilis ruit Aristophylax*, quibus in locis *vò nondum* itidem cum adiectivis, non cum verbis copulandum. SCHRODERUS.

1135. *Noti*] Generaliter, vel, noti patri vestro qua descendit, reditusque. FARNABIUS.

1136. *Iratos*] Plutonem & Proserpinam patri vestro indignatos propter vim illatam. *vel*, ut vers. 610. tristes deos. *vel* Tyrannos quos Herculi demiserat. FARNABIUS.

ACTUS

ACTUS QUINTUS.

HERCULES. AMPHITRYON. THESEUS.

Hercules experrectus & menti restitutus, postquam suos à se interfectos comperisset, manus sibi inferre parat: patris precibus victus sibi parcit, Athenasque Thesei consilio purgandus proficiscitur.

- Q**Uis hic locus? quae regio? quae mundi plaga?
 Ubi sum? sub ortu Solis, an sub cardine
 1140 Glacialis Urfae? nunquid Hesperii maris
 Extrema tellus hunc dat Oceano modum?
 Quas trahimus auras? quod solum fessio subest?
 Certe redimus. unde prostrata domo
 \ ideo cruenta corpora? an nondum exiit
 1145 Simulacra mens inferna? post reditus quoque
 Oberrat oculos turba feralis meos.
 Pudet fateri. pavel: nescio quod mihi,
 Nescio quod animus grande praefagit malum.
 Ubi est parens? ubi illa natorum grege
 1150 Animosa conjux? cur latus laevum vacat
 Spolio leonis? quonam abiit tegimen meum,

Idem-

GRONOVII.

1146. Oberrat oculos turba] Interfuit: oculos turba feralis meos. Ut infra: tandem mihi mentem imponam, &c. Oberrat. Statius 8. Theb. delicta genis morientis oberrat Togata.

VARIORUM.

1139. Cardine] Polo Artico sup. vers. FARN.
 1140. Nunquid] Aut it. H'pania ubi Oceanus terrae facit terminum. FARNABIUS.
 1141. Modum] Finem, terminum. ita apud Ho-

ratiqm, modus agnitionis ita magnus, dicitur DeLR.

1142. Quas trahimus auras?] Superas aut inferas? vel sub quo coelo? in qua regione? Quas subdit, quod solum tellis fuisse FARNABIUS.

1143. Unde] Videns cadavera hominis pirata dubitat, an redierit ab inferis, ne ne, tandem ait, certe redimus FARNABIUS.

1145. Infernat] Qualia videt apud inferos FARN.

1146. Feralis] Mortuorum. FARNABIUS.

1141. Teo ven] Leontis pelis, qua me praedia tenere solebam, quae mihi dormituro iuncta polo lecto erat. FARNABIUS.

1153. P.

Idemque somno mollis Herculeo torus?
 Ubi tela? ubi arcus? arma quis vivo mihi
 Detrahere potuit? spolia quis tanta abstulit?
 1155 Ipsumque quis non Herculis somnum horruit?
 Libet meum videre victorem, libet.
 Exsurge victor, quem novum coelo pater
 Genuit relicto: cujus in foetu stetit
 Nox longior, quam nostra. quod cerno nefas?

Na-

GRONOVII.

1157. *Exsurge veller*] Etruscus. *Exsurge virtus*. Nec mirum sit virum fortem appellari virtutem, quando & Tacitus lib. 16. *Ad postremum Nero virtutem ipsam excindere conapivit interfecit* Barea Soranus & Thrasea Pater. Plautus Curcul. 2. 3. *In-roce aliam meam nutrebat Herculem*. qui scilicet per decumas ei praestabat officium idem, quod infanti nutrix. In quo mutando frustra ingeniosi fuerunt. Trinummo de agro, quem Lesbogenicus forori dotem dicebat, 2. 4. *Nosttramne vis nutricem, quae nos educat, Abalienare à nobis?* Apud Suetonium, *Cato grammaticus, Latina Siren*. Livius lib. 21. *hunc juvenem tanquam Furiam facemque hujus belli*. Cicero de Clodio pro Sextio: *producti in circo Flaminio in concionem ab illa Furia ac poste patriae*. Iterum: *emaiibus in concionibus illa Furia clamabat*. Pro domo: *disrumpatur licet ista Furia*. In Vatinius: *ab eadem illa terribissima furia productus ad populum*. Quare optimus Manutius acclamatione prava repugnat Victorio apud Ciceronem scribenti lib. 1. fam. ep. 9. *Primum illa Furia muliebrium religionem, qui non plaris fecerat Bonam deam, quam tres sorores, impunitatem est illorum sententia affecluta*. Nam in illo furia nihil salis. Ille Clodius, ait, qui muliebrem religionem turbavit quasi Furia interveniens (exemplum Furiae sic turbantis est apud Statium Thebaide 11, v. 208.) quique non plaris &c. *Furia qui*, ut apud Terentium Eunuchus: *illum senium, qui me hodie remoratus est*. Cicero ipse lib. 10. fam. 28. *Quid vero à te vira optime, sedulus est tuoque beneficium viris haec pestis*. Gellius lib. 17. cap. 1. *Ut quidam fuerunt monstra hominum, qui de diis immortalibus impiis falsisque opinionibus tradiderant*. Haec oppido pulkra & frequentiora veteribus, quam nos putamus. Atque de hoc quoque ge-

nere est, *Virtus quem*. Exsurge, quem non hominem esse oportet, sed ipsam virtutem, cui succubuit Hercules. Velim etiam distinguere: *Exsurge, Virtus*. *Quem novum coelo pater Genuit relicto*, *cujus in foetu stetit Nox longior, quam nostra?*

1158. *Cujus incestu stetit Nox longior*] Docent nos incestare esse vitare & corrumpere; inde incestum late pro quovis stupro vel adulterio. Quomodo tot viri docti hoc praeterire potuerunt sine nota? Ut ipse Hercules ex incestu se procreatum dicat? At quanto pudenter apud Statium prima Thebaide de suis natalibus Polynices? Praecclare Florentinus: *cujus in foetu stetit Nox longior*, Latini fortam dicunt & gravidam & partu liberatam, ut recte Servius ad primam Aeneida. Hinc *seetus* & conceptus & partus. Prius hic: postea Amphitruone: *Pater curavit, uno ut foetu fieret*. Vatro lib. 2. de re rust. *Appello foetoram à conceptu ad partum: hi enim praegnationis primi & extremi fines* Plinius lib. 22, 13. *Si quadrupes foetum non admittat*. Idem lib. 8, 40. *Primo & secundo foetu nimis feroces putant gigni, tertio demum educant*. Sed hic utrovis modo potest accipi.

VARIORUM.

1153. *Vivo*] *Emphaticè* *ἐνὶ ζῶντι* & *ἐνὶ ζῶντι* *disposuim.* FARNABIUS.

1154. *Tanta*] Mihi, tam forti. FARNABIUS.

1155. *Ipsumque*] Etiam Herculem dormientem. DELRIUS.

1158. *Cujus incestu*] Si quem me fortiorem genuerit Jupiter adulterata & vitata aliqua foemina per longiorem noctem, quam qua ego genitus sum. supra vers. 24. FARNABIUS.

1160. Na-

- 1160 Nati cruenta caede confecti jacent:
Perempta conjux. quis Lycus regnum obtinet?
Quis tanta Thebis scelera moliri ausus est,
Hercule reverso? quisquis Ismeni loca,
Actaea quisquis arva, qui gemino mari
1165 Pulsata Pelopis regna Dardanii colis,
Succurre, saevae cladis auctorem indica,
Ruat ira in omnes. hostis est, quisquis mihi
Non monstrat hostem. victor Alcidae lates?
Procede: seu tu vindicas currus truces
1170 Thracis cruenti, sive Geryonae pecus,
Libyaee dominos: nulla pugnandi mora est.
En nudus asto, vel meis armis licet
Petas inermem, cur meos Theseus fugit
Paterque vultus? ora cur condunt sua?

Dif.

GRONOVII.

1167. *Ruat ira in omnes.*] Sic optimus & quicquid haecenus visum librorum, praeter unum, in quo *hostes*. Satis placet alterum. *Omnes* dicit quoslibet, quoscumque obvios. Ut apud Horatium: *Omnes crede diem tibi diluxisse supremum.*

1170. *Sive Geryonis pecus.*] Florentinus, *Geryonae*: ut & verustiores habere Pall. indicavit jam dudum Comelinus. Sic Agamemnone: *Geryonae spolium triformis.* Ut plane liber Etruscus, & al-ludunt alii. Propertius 3, 21. *Geryonae stabula.* Silius libr. 13. *Monstrum Geryonae immane tricoloris utae.*

VARIORUM.

1160. *Nati*] Pindarus octo fuisse scribit: Iacius quatuor, Oniten, Therimachum, Democoon-tem & Creontiadem: Apollodorus Therimachum, Creontiadem, Deicoontem & Delona: Euripides & Philostratus tres: Higyus duos, Thera-machum & Ophytem. DELRIUS.

1161. *Quis Lycus*] Quis tyrannus Lyci similis vel deterior, &c. ille enim me absente regnum occupavit: hic autem reverso me. FARN.

1162. *Quisquis*] Aliquis ex iis, qui Boeotiam, aut Peloponnesum incolit, indicet mihi hujus cladis auctorem. FARNABIUS.

1163. *Ismeni*] Bocotiae, quam rigat fl. Isme-nus. Supra vers. 334. FARNABIUS.

1164. *Actaea*] Attica, maritima, ab *acta* lit-tus: aliis, ab Athide Cranai filia. FARN.

1164. *Gemino*] Aegaeo & Ionio mari. Supra vers. 336. FARNABIUS.

1165. *Pulsata*] Peloponnesum Pelopi filio Tan-tali Regis Phrygum regnatam, à quo & nomen habuit illa Peninsula. FARNABIUS.

1165. *Dardanii*] Phrygem fuisse docebo pos-tea: tamen Apollonius lib. 2. Paphlagonem fa-cit; Euphotion, Lydum. DELRIUS.

1169. *Seu tu*] Seu tu ulcisceris interfectum à me Diomedem. supra versu 226. FARNABIUS.

1169. *Corrus*] Jugales equos, qui carne hu-mana vescantur. FARNABIUS.

1170. *Geryonae*] Seu Geryonis abacta pecora, vers. 231. FARNABIUS.

1171. *Libyaee*] Seu Antaeum versu 482. & Atlantis hortos vers. 130. FARNABIUS.

1174. *Ora cur condunt*] Manu inter lacryman-dum, vel prae pudore. FARNABIUS.

M

1175. Dif.

- 1175 Differte fletus. quis meos dederit neci
Omnes simul, profare: quid, genitor, files?
At tu ede Theseu, sed tua, Theseu, fide.
Uterque tacitus ora pudibunda obregit;
Furtimque lacrymas fundit. in tantis malis
- 1180 Quid est pudendum? nunquid Argivae impotens
Dominator urbis? nunquid infestum Lyci
Pereuntis agmen clade nos tanta obruit?
Per, te, meorum facinorum laudem precor,
Genitor, tuique nominis semper mihi
- 1185 Numen secundum; fare, quis fudit domum?
Cui praeda jacui? *Amph.* Tacita sic abeant mala.
Herc. Ut inultus ego sim? *Amph.* Saepe vindicta obfuit.
Herc. Quisquamne segnis tanta toleravit mala?
Amph. Majora quisquis timuit. *Herc.* His etiam pater
- 1190 Quidquam timeri majus aut gravius potest?
Amph. Cladis tuae pars ista, quam nosti, quota est?
Herc.

GRONOVII.

1175. *Differte fletus.*] Membranae antiquissimae: *Defer tellus.* Vix audeo fateri me dubitasse, an olim fuerit: *Differte lessum.* Notum illud Plauti: *Thetis lamentando lessum fecit filio.* Nic. Heinshius conjiciebat, *Reserte ruffi.*

1180. *Nunquid Argivae potens*] Scribe cum Etrusco: *nunquid Argivae impotens Dominator urbis?* Tyrannum enim facit, impotentem ejus dominationem toties expertus. Statim corrupti libri: *nunquid infestum mihi Parentis agmen.* Cujus interpretationem excogitavit Scaliger, & fuisse, qui sic ederent. Sed alteri fundus Etruscus.

VARIORUM.

1175. *Differte fletus.*] Ut supra. *Differte amplexus.* vers. 618. quin missis lacrymis dicite. quis aneos, &c. FARNABIUS.

1177. *Tua,*] Emphasis, id est, bona fide:

Theseus enim amicis erat fidus, utcumque uxori-
bus fidem non praestaret. FARNABIUS.

1183. *Per te,*] *Ordo est,* Precor te per laudem
meorum facinorum. FARNABIUS.

1185. *Secundum;*] A Jove, cujus numen mihi
primum. FARNABIUS.

1186. *Cui praeda jacui?*] Quis arma me praesente diripuit? sic Claudian. — *cui praeda ferret?*
DELRIOUS.

1186. *Tacita*] *Μὲ ἤσπες, μὴ θύγῃς.* Sophoc.
Ait, ne inquire curiosius ea quae nescire praecitat.
τὰ δ' ἴκ' ἴα. FARNABIUS.

1187. *Ut inultus*] Itane abeant ignota, ut ego
non ulciscar? FARNABIUS.

1188. *Segnis*] Etiam ignavus? FARN.

1189. *Matora*] Fortis tamen minora tolerabit,
ut majora deviret. FARNABIUS.

1191. *Cladis*] Quam vides & nosti, caedes,
minima pars est calamitatis tuae, quam non vi-
des *inanus multae pejus esse, quod ab ipso caesi sunt.*
FARNABIUS.

1192. *Ma-*

Herc. Miserere, genitor: supplices tendo manus.

Quid hoc? manus refugit. hic errat scelus.

Unde hic cruor? quid illa puerili madens

1195 Arundo leto, tincta Lernaea nece?

Jam tela video nostra, non quaero manum.

Quis potuit arcum flectere? aut quae dextera

Sinuare nervum vix recedentem mihi?

Ad vos revertor: genitor, hoc nostrum est scelus?

1200 Tacuere; nostrum est. *Amph.* Luctus est istic tuus;

Crimen novercae. casus hic culpa caret.

Herc. Nunc parte ab omni genitor iratus tona,

Oblite nostri: vindicta sera manu

Saltem nepotes: stelliger mundus sonet,

1205 Flammæ & hic & ille jaculetur polus:

Ru-

GRONOVII.

1193. *Hic errat scelus.*] Sic boni libri, & sic in Thyeste vers. 474. *errat hic aliquis dolus.* Ne quem inducant Delriani codices, *hic erat*, vel *hoc erat*, venditantes: aut interpres audiatur conjectans: *huc erat scelus.*

1197. *Quae potuit arcum flectere?*] Bene Gruterus à fronte versus. *Quis:* sed dein liber optimus: *aut quae dextera Sinuare nervos vi cedente mihi.* Hinc illae varietates apud Delrium: ut enim quisque novus accessit librarius, voluit complere verbum. Alius, *vix jam cedentem:* quod cum lex metri refutet, frustra explicatur: alius, *vix pene cedentem:* alius, *pene vix cedentem:* quartus, *vix cedentem*, ut & meae membranae, Vossianae: *quae dextera S. nervum pene cedentem.* Vix tamen videtur aliud restitui potuisse quam quod receptum est.

1205. *Flammæ & hic & ille*] Etruscus: *Flammæque & hic & ille.*

VARIORUM.

* 1102. *Manus.*] Manus mea sibi male conscia refugit contactum patris. Sic infra vers. 1317. *alii expant*, pater refugit tangere meas manus,

non places. FARNABIUS.

1193. *Hic errat scelus*] Scelus, ejus author me latuit, in his manibus errat. FARN.

1195. *Tincta*] Hydrae sanguine & felle tincta. FARNABIUS.

1196. *Nam quaero manum*] Non ambigo de manu, quae iis uti potuerit, quod nulla valuit prae-ter meam. FARNABIUS.

1197. *Sinuare nervum vix recedentem mihi?*] Totidem atque nidem verbis editio Paris. non con-ocoquo tamen illud *recedentem*. certe dicere vo-luit *cedentem* i. e. obsequentem viribus; ni lex me-tri obstatet. SCHRODERUS.

1200. *Tacuere*] *Φασι σιωπῶντες*, tacent, con-sentire videntur. FARNABIUS.

1200. *Luctus*] Luctus quidem causa tua est; at crimen est Junonis. FARNABIUS.

1202. *Genitor*] Jupiter. FARNABIUS.

1203. *Nepotes*] Qui curam non habuisti mei, filii tui à mente abalienati & nepotum tuorum à me intersectorum. Vel obliuiscere me filium esse tuum. FARNABIUS.

1203. *Sera manu*] Post admissum scelus, quod ante oportuit. FARNABIUS.

1204. *Nepotes*] Tuos ex me nepotes à me cae-fos. FARNABIUS.

1205. *Hic*] Uterque polus. FARN.

M 2

1206. Ca-

- Rupes ligatum Caspiae corpus trahant,
 Atque ales avida. cur Promethei vacant
 Scopuli? paretur vertice immenso feras
 Volucresque pascens Caucaſi abruptum latus,
 1210 Nudumque ſilvis. illa, quae Pontum Scythen
 Symplegas arctat, hinc & hinc vinctas manus
 Diſtendat alto: cumque revocata vice
 In ſe coibunt ſaxa, quae in coelum expriment
 Actis utrinque rupibus medium mare,
 1215 Ego inquieta montium jaceam mora.
 Quin ſtructurum acervans nemore congeſto aggerem,
 Cruore corpus impio ſparſum cremo?
 Sic, ſic agendum eſt; inferis reddam Herculem.
Amph. Nondum tumultu pectus attonito caret.

Mu-

GRONOVII.

1215. *Ego inquieta montium*] Convenit magnus Scaliger conſcientiam lectoris, an hoc intelligat. Non tantum conſcii nobis ſumus nos haec recte intelligere, ſed etiam conſcios alios non recuſamus. Optat ſe medium jacere inter duas Symplegades, illarum velut *moram*, impedimentum, obicem: qui eas moretur, vetet aut ſatis arte conjungi aut ruriſus diſtrahi: eamque *moram inquietam*, ſeu quae identidem à commiſſis ſcopulis ſollicitetur, impetatur, inquietetur. Ut apud Virgilium, Abantem *pugnae nodumque moramque*: apud Florum, *ſcopulus & nodus & mora publicae ſecuritatis Antonius*: in proſis Senecae, *commiſſuras & moras*, quod etiam male ſollicitarunt. Scaliger, *in quæta mora*: explicatque, in illa mora, in illo quieto momento. Idque jam oſtendunt aliquae editiones. Veſtram fidem, Viri doctiſſimi! hocine eſt Latine loqui?

1219. *Tumultus peccus attonitum caret.*] Etruſcus, *attonito*. Sic in Thyſte: *Fator, tumultus peccus attonitus quatit*. Hypallage frequenti. At mox:

VARIORUM.

1206. *Caspiae*] Montis Caſpii, qui Tauri pars

fuit. FARNABIUS.

1207. *Cur Promethei*] Abripiar in locum Promethei, cujus Caucaſo catenis alligati jecur renaſcens aſſidue depaſcebatur aquila ob ignem Jovi ſurreptum, quem tamen jam poena illa liberavit Jupiter praemonitus à Prometheo, ut à Thetidos connubio abſtineret. FARNABIUS.

1208. *Paretur*] In meum ſupplicium. FARN.

1211. *Symplegas*] Symplegades vel Cyaneae inſulae ſunt ſcopuli in Ponti Euxini oſtio, quae ſinguntur concurrentes, eo quod non multum à ſe diſtantes navigantibus modo diſjungi, modo coire videantur. Optat Hercules, ut ubi hae invicem colliduntur, manu altera ipſe utrique alligatus intermedius concutatur. Vide Medeam verſ. 341. FARNABIUS.

1215. *Ego*] Moram iis injiciam, corpore ſcil. meo ne coeant, interſecto. FARN.

1216. *Quin ſtructurum*] Aut cur non potius ipſe in conſtructuram pyram me conſjicio? *triste de morte ſua omes*. FARNABIUS.

1217. *Impio*] Natorum à me impie effuſo. FARNABIUS.

1218. *Reddam*] Ut qui prius ibi fuerim, FARNABIUS.

1219. *Nondum*] Non receſſit furor ejus in totum. FARNABIUS.

1220. *My-*

- 1220 Mutavit iras : quodque habet proprium furor,
In se ipse saevit. *Herc.* Dira Furiarum loca
Et inferorum carcer , & fonti plaga
Decreta turbae , & si quod exilium later
Ulterius Erebo ; Cerbero ignotum & mihi,
1225 Huc me abde tellus : Tartari ad finem ultimum
Mansurus ibo. pectus ô nimium ferum !
Quis vos per omnem , liberi , sparsos domum
Deslere digne poterit ? hic durus malis
Lacrymare vultus nescit. Hucensem date ;
1230 Date huc sagittas ; stipitem huc vastum date.
Tibi tela frangam nostra ; tibi nostros , puer ,
Rumpemus arcus , ac tuis stipes gravis
Ardebit umbris : ipsa Lernaeis frequens
Phaetra telis in tuos ibit rogos.
1235 Dent arma poenas : vos quoque infaustas meis

Cre-

GRONOVII.

In se ipse saevit : non furit ; quod frustra adjutum
ivit Lipsius.

1223. Et si quod exilium later] Copulativam &
hic & sequenti versu loco prior arcet liber opti-
mus.

1232. Ac tuis stipes] Forte : hic tuis stipes gra-
vis.

1235. Infaustas meis] Parum concoquo , etsi
transcant. Quid enim , manus infaustas meis te-
lis ? aut vos cremabo meis telis ? Sic tamen & scri-
pti. Conjeciebam : Vos quoque infaustas meis Cre-
mabo teneris & novecales manus. Nisi malis in-
festas.

VARIORUM.

1220. Mutavit iras :] Ab aliis in se. FARN.

1221. Dira] Supplicii loca. FARNABIUS.

1224. Erebo,] Infernalium fluviorum infimo.
FARNABIUS.

1224. Mihi] Qui omnia ibi perscrutatus sum.
FARNABIUS.

1226. O nimium] Quod non solvatur in lacry-
mas , sed quis vos digne deslere poterit ? &c.
FARNABIUS.

1228. Duras] Induratus malis. FARN.

1231. Tibi tela] Conversos ad unum filiorum di-
cit. Tibi sagittas frangam : ad alterum , tibi ar-
cum : ad tertium conversus dicit , tuis manibus quasi
inferiae comburetur clava haec , ad quartum , tuo
rogo ardebit phaetra , atque ita quatuor *Herculem*
filios (quorum nomina Onitem , Thymachum , De-
moconta , Creontadem serunt) interfuisse vult , quos
alii duos , alii octo statuunt. FARNABIUS.

1233. Lernaeis] Supra vers. 1195. FARN.

1235. Vos quoque] Vosque una cremabo ma-
nus meae , quae nimis obsequutae estis odio no-
vecae mese lunonis FARNABIUS.

1235. Infaustas meis cremabo telis.] Nilul hic
sollicito vulgatum , sensu , ni fallor , liquido : mi-
nante Hercule , igne telorum , quae modo dari
sibi in rogam postularaverat , se perditurum saevas i-
stas , atque in suam suorumque perniciem sibi da-
tas manus. SCHRODERUS.

Cremabo telis, ô' novercales manus.

Thef. Quis nomen unquam sceleris errori addidit?

Herc. Saepe error ingens sceleris obtinuit locum.

Thef. Nunc Hercule opus est. perfer hanc molem mali.

1240 *Herc.* Nôn sic furore cessit extinctus pudor,
Populos ut omnes impio aspectu fugem.

Arma, arma, Theseu, flagito propere mihi

Subtracta reddi. sana si mens est mihi,

Referte manibus tela: si remanet furor,

1245 Pater recede. mortis inveniam viam.

Amph. Per sancta generis sacra, per jus nominis

Utrum-

GRONOVII.

1237. *Nomen sceleris errori addidit?* Sic Aldus. Delius dedit. Pall. omnes & cum illis Gruterus addidit: quae lectio caeteras praegravat fulta copdictis Etrufci auctoritate. Habet aliquid veneris arcanæ hoc verbum. Apud Virgil. Teucris addita Juno; Macrobio est, adfusa & per hoc infesta, inmisit & infesta: notaturque sic dixisse Lucilius: Si mihi non praeter fiet additus atque agnet me. Sane tam honos additur quam contumelia: tamen frequenter adhibetur in peiorem partem. Virgilius I. Georg. malum virus serpentibus addidit atris. Et, Alex & frumenti labor additus Plautus Captivis 201. multam & ultis miseriam additis. Nam in loco vexatissimo nihil adhuc Camerarii lectione commodius vidi. Sic addere virgas, apud Livium, lib. 26. Lictor, viro forti adde virgas, & in cum primum lege age. Et sic scribendum apud Silium lib. 2, 501. agit addita Erinyi. non addita, ut editur. Nam in factis ejusmodi involo sua regnat Erinyi Poëte, ut de Lemniis mulieribus loquitur Statius. Idem Silius alibi: nascentique addita fata. Arnobius lib. 1. Morsu animam serpens tollit, maledictam si primordis verum, quod tam sacra prodigia gentibus sperantibus addiderunt. Quem locum olim contra Stewechium, Gelenium, Ursinum, Heralbum defendebamus, accepio: maledictam si, propria quidem Arnobio figura, pro illo, an maledictam. His omnibus additum est, male, infelicer, vice poenae additum. Sic erroris nomen sceleris additum, est, er-

ror vocabulo sceleris infamatus. Ovidius lib. 9. Met. namque hoc avus Eurytus illi Addiderat nomen. Ubi tamen sine crimine est. Caeterum hunc versum, ut &, Non Hercule, Amphitruonis personae assignat Florentinus.

1245. *Mortis inveniam viam.* Sic liber optimus & omnes, praeter unum: sic postulat sensus. Viriliore, invenit, & aurium isto iudicio fruatur, qui volet: nos nihil offendimur veteri lectione. Anchises apud Virgilium: Ipsa manu mortem inveniam.

VARIORUM.

1230. *Nunc Hercule?* Nunc tibi opus est solita tua tolerantia. FARNABIUS.

1240. *Non sic furore?* Nec tamen adeo mihi pudorem excussit furor, ut tanto sceleri superesse velim, & persicta fronte occurram hominibus, qui me horrentes fugiant è conspectu meo FARNABIUS.

1243. *Sana?* Quae sciat uti armis, vel quae sentiat quid admiscere, statuatque poenas sceleris exigere. FARNABIUS.

1245. *Mortis?* Etiam abique armis mortem inveniam: mori enim certum est. FARN.

1246. *Per sancta generis sacra.* Per sancta generis iura mutuanque patris precor. Vel per sacrificia gentilitia. FARNABIUS. Gentilitia sacra intelligit: quorum mentio apud Livium, quae gentilibus erant communia. Gentiles vero dicuntur, qui ex eodem genere orti sunt, ut Sex.

Pom-

- Utrumque nostri, sive me alterem vocas,
 Seu tu parentem; perque venerandos piis
 Canos, fenestæ parce desertæ precor,
 1250 Annisque fessis: unicum lapsæ donus
 Firmamen, unum lumen afflicto malis
 Temet reserva. nullus ex te contigit
 Fructus laborum. semper aut dubium mare,
 Aut monstra timui. quisquis in toto furit
 1255 Rex sævus orbe, manibus, aut aris nocens,
 A me timetur. semper absæntis pater
 Fructum tui, tactumque & aspectum peto.
Herc. Cur animam in ista luce detineam amplius,
 Morerque, nihil est: cuncta jam amissi bona:
 1260 Mentem, arma, famam, conjugem, natos, manus;
 Etiam furorem. nemo polluto queat
 Animo mederi: morte sanandum est scelus: (dam.
Amph. Perimes parentem? *Herc.* Facere ne possim, occi-
Amph.

GRONOVII.

1255. *Manibus, aut aris nocens,*] Notat Raphaelingius, in aliis esse *armis*: quod melius etiam judicat manus illustis. Alii explicant in homines crudelem, in deos impium. Et nimis laxè, & non satis. *Aris nocentem*, intellige, per aras nocentem, qualis fuit Busris: unde illudat *Busris* aras. Statim liber optimus etiam, *A me timetur*.

1263. *Perimes parentem?*] Hoc quoque Florentiæ dicit Amphitruo: nec non sequens: *Genitore ceram?* Et videtur Theſeus demum interfari verſu 1272.

VARIORUM.

Pompejus scribit, & qui simili nomine appellantur, ut ait Cincius, gentiles mihi sunt. Quo sensu, secundum quosdam Cicero Servium Tullium regem gentilem suum appellavit, cum interim ab eo genus non traheret. Vide Paul. Manutium

ad 1. epistol. familiar. Ciceron. DELRIUS.

1246. *Nominat*] Alumni & parentis. FARN.

1251. *Unam*] Te mihi amicis destituto, soli, scilicet, malis afflicto solamen unicum reserva. FARNABIUS.

1252. *Nullus*] Hactenus de te absente sollicitus fui: mihi jam tandem liceat tua præsentia frui. FARNABIUS.

1258. *Cur animam*] Non est cur diutius vivam. FARNABIUS.

1260. *Manus*] Quondam egregia & laude digna aggressus, nunc dedecorosa & scelerata. FARNABIUS.

1261. *Furorem*] Quo me tenente nec culpam agnovi, nec dolorem sensi. FARNABIUS.

1262. *At rite*] Infamæ menti nulla est nisi à morte medela. FARNABIUS.

1263. *Perimes*] An te tollendo eris mihi causa mortis? FARNABIUS.

1263. *Facere*] Imo ipse me occidam, ne quando in furorem relapsus te interficiam, ut nuper, &c. FARNABIUS.

1264. Ge-

- Amph.* Genitore coram? *Herc.* Cernere hunc docui nefas.
- 1265 *Amph.* Memoranda potius omnibus facta intuens,
Unius à te criminis veniam pete.
Herc. Veniam dabit sibi ipse, qui nulli dedit?
Laudanda feci jussus, hoc unum meum est.
Succurre genitor, sive te pietas movet,
- 1170 Seu triste fatum, sive violatae decus
Virtutis: effer arma; vincatur mea
Fortuna dextra. *Thef.* Sunt quidem patriae preces
Satis efficaces. sed tamen nostro quoque
Movere fletu. surge, & adversa impetu
- 1275 Perfringe solito: nunc tuum nulli imparem
Animum malo resume. nunc magna tibi
Virtute agendum est; Herculem irasci veta.
Herc. Si vivo, feci scelera: si morior, tuli.
Purgare terras propero: jamdudum mihi
- 1280 Monstrum impium, saevumque & immite, ac ferum
Oberrat: agendum dextra, conare aggredi
Ingens opus, labore bisseño amplius.
Ingave cessas? fortis in pueros modo,

Pa-

VARIORUM.

1264. *Genitore*] An te occides coram patre?
FARNABIUS.

1264. *Cernere*] Assuefeci eum hujusmodi spectaculis, qui in conspectu ejus interfeci uxorem & natos. FARNABIUS.

1265. *Memoranda*] Caeteras tuas virtutes perpende, utique hanc unam culpam condona. FARN.

1267. *Veniam*] Egone, qui ab aliis fontibus poenas poposci, mihi ignoscam? FARN.

1268. *Laudanda*] Ab Eurytheo jussus, laudanda feci, scelus hoc à me profectum est FARNABIUS.

1269. *Pietas*] Nepotum caedis pia vindicta. *Fel.* filii tui sibi & aliis detestabilis commiseratio. FARNABIUS.

1275. *Nulli*] Nulli malo inferiorem, imo majorem. FARNABIUS.

1277. *Virtute*] Ut te virum praebeas. FARN.

1277. *Hec ulum*] Dolorem tuum, iramque vince. FARNABIUS.

1278. *Si vivo*] Si mihi post tale flagitium vitae usum indulsero, videbor consulto fecisse & approbare. FARNABIUS.

1278. *Si morior*] Si vero morte ulciscar, credat per vim aliunde illatam & extrinseco morbi impulsu hoc perpetrasse. FARNABIUS.

1280. *Monstrum*] Monitrosium sc. scelus hoc meum. FARNABIUS.

1281. *Agendum*] Aggredere itaque, ô dextra, hoc monstrum extingue, cujus laboris gloria duodecim illorum à te gestorum laudem superabit. FARNABIUS.

1284. Pa-

- Pavidaſque matres? arma niſi dantur mihi,
 1285 Aut omne Pindi Thracis excindam nemus,
 Bacchique lucos, & Cithaeronis jugā
 Mecum cremabo: tota cum domibus ſuis,
 Dominisſque teſta, cum Deis templa omnibus
 Thebana ſupra corpus excipiam meum,
 1290 Atque urbe verſa condar. &, ſi fortibus
 Leve pondus humeris moenia immiſſa incident,
 Septemque opertus non ſatis portis premar,
 Onus omne media parte quod mundi ſedet,
 Dirimitque ſuperos, in meum vertam caput. — (lis,
 1295 *Amph.* Reddo arma. *Herc.* Vox eſt digna genitore Hercu-
 Hoc en preceptus ſpiculo cecidit puer.

Amph.

GRONOVII

1284. *Arma niſi dantur mihi*] Etrufcus, dantur, & ſequenti, excidam.

1291. *Moenia inverſa incident*,] Non alii legunt *immerſa*: ut ſupine annotat homo eruditus: ſed eſt ea vet. codicis unius interpolati leſio pro *immerſa*: quod ſervat Etrufcus, omneſque alii: neque eſt mutandum. Neque elegantius *excident*, ut viſum nonnemi: conjungendum enim, *leve pondus incident*: ſi, inquit, immiſſa & conſecta in me moenia hos humeros non gravabunt, depriment. *Immiſſa incident*, ut apud divinum Poëtam, *Lapſa cadunt ſolia*.

1293. *Media parte qua mundus ſedet*,] Duas aſſerunt explicationes: unam de toto quod inter terram & coelum ſupremum interjacet: alteram de mole ipſa terrae. Prior eſt nugatoria, poſterior vera. Quod ut certius ſtatuas, emenda ex Florentino: *Onus omne media parte quod mundi ſedet*. Hoc enim ſuperos dirimit, puta nos & Antipodas.

1295. *Reddo arma. A. Vox eſt*] Quamquam decreverint viſi ſummi, qui perſonas aliter ponunt, eos errare: tamen verum eſt, quod notat Delrius, haec frigere & jacere, qualia peccare non ſolet hic auctor. Neque culpa eſt ejus (didicimus ex Etrufco exemplari) ſed librariorum, qui & verba levis corrupterunt, & perſonas male

ſic ordinarunt. Caput igitur hujus verſus dandum eſt Amphitruoni. Is animadvertens amotis armis Herculeum magis irritari, & prope ſecundum furorem eſſe, ſatius ducit ea reſtituere nondum proſus eſſerato: id quod facit ſimul cum

VARIORUM.

1284. *Pavidaſque*] *Per indignationem dixit*, pro matrem pavida: ut Theb. 368. Med. 1005. Agam. 122 FARNABIUS. MSS. uno conſenſu optines, *Pavidaſque matres*: & recte, ſic enim ſacpius utitur plurali numero auctor noſter, idque eleganter, ad augendam invidiam. cui malo dum medicinam non neceſſariam adhibere conantur impetiti, gravius multo aſſiunt. COMMEL.

1285. *Pindi*] Montis in confinibus Theſſaliae verſus Thraciam. FARNABIUS.

1286. *Bacchique*] Sylvas incaeduas prope Thebas, quae Baccho conſecratae ſacriſiciis lucent. FARNABIUS.

1290. *Et, ſi*] Quod ſi domus, templa, moenia, portae ſeptem, univerſa urbs Thebarum nimis leve pondus ſit ad me opprimendum, vertam ego in caput meum omnia inter terram & coelum ſumum. *Vel*, molem ipſam terrae, quae in medio librata ſuo interpoſitu alterum hemiſphacrium, ſeu coeli faciem mediam ab altera ſeparat & occulit. FARNABIUS.

N

1300. 344

Amph. Hoc, Juno, telum manibus emisit tuis.

H. Hoc nunc ego utar. *A.* Ecce, quam miserum metu Cor palpitat, corpusque sollicitum ferit.

1300 *H.* Aptata arundo est. *A.* Ecce, jam facies scelus Volens, scienisque. pande, quid fieri jubes? Nihil rogamus; noster in tuto est dolor. Natum potes fervare tu solus mihi,

Eri-

GRONOVII.

his dictis : *A. Redde arma.* Ita namque Florentiae legitur, non *Redde*. Quae Hercules recipiens, paulo placatus, ait: *H. Rex est digna genitore Herculis*; facis quod te dignum est: neque enim decet, qui Hercules audiat pater, instrumenta gloriae filio involare aut arcere. Porro Hercules tenens manu telum, & inspicens, & stimulans dolorem suum ad manus sibi adferendas ait. *Hoc eni peremptis spicula cecidit puer*: quibus mactatum filium & patratum parricidium sibi ipse exprobrat. At leniens invidiam facti Amphitruo subjicit opportune alicem illum, *telum manu fugisse*, ceu non tantum bonus imperator, verum etiam jurisconsultus. *A. Hoc Juno telum manibus emisit tuis.* Immo non tu auctor hujus mali, sed divum regina, quae in feriendo puero tuis nesci atque inviti manibus usa est: quae fecit, ut telum manu fugeret. Hercules nihil motus hac extenuatione facti, magis apertum consilium de se interficiendo: *H. Hoc nunc ego utar.* Fuerit ante hoc telo uti Iuno: nunc duntaxat ipse ego utar. Territus iam praecipiti d. numitatione Amphitruo, & ad ultimum timoris admotus non invenit verba, quibus eum pergat dehortari, sed extremum metum suum & summam sollicitudinem rebus & argumento exhibet: *A. Ecce quam miserum metu Cor palpitat, pellicusque sollicitum ferit.* Ita namque Florentinus, neque aliter legendum est. Est autem illud, quod Ovidio: *Attente micare frons. Et, Cerque timore micat.* Et, *Corda micant regis.* Manibaque: *magis convulsa cunctis Corda micant.* Pergat tamen Hercules, & telum in se vertit, dicens: *H. Aptata arundo est.* Ita stanti & de extremo momento deliberanti trepidus rursus instat Amphitruo: *A. Ecce jam facies scelus Volens scienisque*; & hujus unius personae est omnis sermo ulque ad versum 1314. ubi

respondet jam sedatus & concedens Hercules.

1302. *Nihil rogamus;* Vox ad eos, quos desperantius exorari posse, quique ut ait Cicero 2. *Latn. 17. d. terrores sunt regum* Pro Quinctio: *Quod si facere nolit, atque inhiberetur ejusmodi rationibus illum ad suas condiciones perducere, sese nihil precari, & si quid agere velit, iudicis defendere.*

1303. *Tu solus mihi, Thefeu, ipse necdum* Merito ineptissime exteri illum diaphongum censuerunt summi viri: sed restituere locum totum non erat nisi codicis Etru'ci. Ejus est: *tu solus mihi, Eripere nec tu. Maximum evasi metum.* Continuantiurque omnia sub una Amphitruonis persona, neque vel Thefei vel Herculis hic admittuntur partes. Verba sunt desperantis de pervinenda oblatione Hercules eoque precibus omissis jam insignantis & suique deque habere se fingentis, quicquid tandem in se consulat. Quod naturaliter evenit, ut magnis precibus nostris rejectis dolore accendamus in iram, & quod rogamus, prope impetratum nolimus, sed & verbis contrarius interdum indignationem testemur. Ita tamen desperat & objurgat, ut arte interim spem & horamenta ingerat. Age, inquit, quando non potes flecti, fac, aperi & monstra, quod me vis cognique facere: (hoc est enim: *pande, quod fieri jubes*: occide te, quod vis, ut ego quoque faciam, & me occidam) desino precum, cessat & dolor: venit in mentem, te quidem posse, parcendo tibi, fervare mihi natum: sed nec te, licet te interficias, potes illum mihi eripere. (Sive quia antecedere & prior mori con-

VARIORUM.

1300. *Jam facies* Tibi & patri mortem inferendo. FARNABIUS.

1301. *Volens;* Sanus, non per furoris errorem & ignorantiam, ut dudum. FARN.

1305. *Al-*

Eripere nec tu. maximum evasi metum.

1305 Miserum haud potes me facere, felicem potes.

Sic statue quidquid statuis, ut causam tuam

Famamque in arcto stare & ancipiti scias.

Aut vivis, aut occidis. hanc animam levem,

Fessamque senio, nec minus quamquam malis,

1310 In ore primo teneo. tam tarde patri

Vitam dat aliquis? non feram ulterius moram,

Letale ferro pectus impresso induam:

Hic,

GRONOVII.

fluit, sive quia etiam si mortuo, filio tamen Hercule, erat futurus gloriosus.) Liber igitur sum metu: neque enim potes mihi, ut nunc est, miseriam augere; potes minuire: quod si non fiat, non tam malum est desperantibus non levare, quam bonum est miseriores fieri non posse. Et quae sequuntur sine dubio ejusdem Amphitruonis. Sed & Flor. potes facere, sine v. p. me. Itaque Nic. Heinlius: potes efficere.

1309. *Fessamque senio, nec minus quamquam malis.* Ennius: nec minus fessam malis. Non insuavi repetitione.

1312. *Letale ferro pectus impresso induam:* Recte sic Gruterus, & auctorem habet Florentinum: non etiam in versu, quem addit ex Thyeste, quamvis & in Rhetorum libellis laetato: *Brutium Caro feriente pontum.* Sic, inquam, liber optimus. Nec nescire debebat vir eximius, quomodo illa hypallage Seneca potissimum delectatus fuerit. Non enim aliter loquebantur: *inducere se telo, ferro, &c. vel in telum.* Cicero 4 Acad. *Ubi lo ut docuit Antiochus, in id ipsum se induit, quod timebat.* Lucretius lib. 4. *At nos in fraudem induimus, frustramur & ipse.* His simile nostri hac tragodia: *pectus in tela induit.* Hinc firmatur, quod asserit Quintiliano 12. Init. 1 Gebhardus 3. Crep. 6. *Neque prudentiam concesseris* iis, qui in gravissima: frequenter legum, semper vero malis conscientias potius a semetipsis improviso verum exitu induantur. Ubi subiectionem induantur Caesar 7. de Gall. *Aut semetipsis stimulis inopinanter inducantur, aut in furores lapsi transfundantur.* Livius lib. 14. *Induissint se hapsi nec conferant aciem sustinuisse.* Virgilius lib. 10. *An sese mucrone ob tantum dede-*

ant amens induat. Ovidius 2. Amor. 10. *Induat adversa contraria pectora telis.* Quare apud eundem 9. Met. 82. ubi vulgo, *Induit ille toris à laeva parte lacertos*, non dubitem refingere, *toris à laeva parte lacertis.* Et lib. 12, 340, quod est, & *pendere corporis ornatum ingentem fregit, suaque induit ilia fragilae*, 200 Nasonis fuisse: *suasque induit ilia fragilae.* Nam induit aliqua re, vel in aliquam rem, sese aut partem sui; item induitur is, cui nocetur, qui fauciatur: *induitur res*, quae nocet fauciatur. Latinus Pacarus in Paneg. *aut obvis sudibus inducantur*; aut portas, quas eruptione patefecerant, morte clauderant. Hinc scilicet Gebhardus frustra

VARIORUM.

1305. *Miserum*] Misericordiam me reddere non potes tua morte, felicem, si vivas FARNAB.

1306. *Su statue*] Ad Herculem. jam deliberata morte sceleris se convertit: non supplicans, ut prius, sed minitans DELRIUS.

1309. *Aut vivis*] Nisi mutata sententia vivere staret, mihi causa eris necis. FARN.

1310. *Levem*] Quae mihi jam seni misero facile discolor FARNABUS.

1310. *In ore*] *Ubi lo* i. v. p. i. in primis libris, in extrema hac statione, hinc illo quasi dano facile avolaturam FARNAB.

1310. *Tam tarde*] Tantum rogatus, cunctis adhuc vitam, si est, causam, cur in vita maneam, donare misit patri FARNABUS.

1310. *Tarde*] Hoc addit, quia multum beneficio debarbi, qui cunctatur. Bis dabis, si cito dederis. Vide Senecam lib. 2. de beneficiis c. 1. 2. & seqq. DELRIUS.

N 2

1273. 54-

Hic, hic jacebit Herculis sani scelus.

Herc. Jam parce, genitor, parce; jam revoca manum.

- 1315 Succumbe virtus, perfer imperium patris.
Eat ad labores hic quoque Herculeos labor;
Vivamus. artus alleva afflictos solo,
Theſeu, parentis: dextra contactus pios
Scelerata refugit. *Amph.* Hanc manum amplector libens:
1320 Hac nixus ibo, pectori hanc aegro admovent
Pellam dolores. *Herc.* Quem locum profugus petam?
Ubi me recondam? quave tellure obruam?
Quis Tanais, aut quis Nilus, aut quis Persica
Violentus unda Tigris, aut Rhenus ferox,
1325 Tagusve Ibera turbidus gaza fluens,

Ablue-

GRONOVII.

genus hoc loquendi applicare Quintiliano lib. 5. Inſt. 7. *Turbantur enim & à patronis diverſae par- tis induuntur in laqueum.* Reperit in ſcripto: *inducuntur in laqueum*: & eo exultat. Sed *in laqueum indui* nihil eſt: laqueum enim pars quae laeditur, quum in id fit impetus: at illud, *in quod induimur*, hoc ſermone ſignificat, quod laedit. Admitto tamen *inducuntur*, ſed ut maneat *in laqueum*. Sic enim Tullius 2. in Verr. *Hic videte, in quos laqueos ſe inducitis, quorum ex nullo ſe unquam expediret.* Eodemque libro: *Videte, ut, dum expedire ſe vult, induat.* Lib. 5. *ejusdem corporis: ſua confeſſione induatur ac iuguletur, neceſſe eſt.*

1322. *Quave tellure obruam?* Etrufcus: *obruar.*

1323. *Quis Persica Violentus unda?* Equidem in Perſicum ſinum fertur Tigris: ſed an hoc ſatis cauſae, cur ejus unda *Persica*? Sane magna poetarum licentia in gentium vicinarum nominibus inter ſe confundendis. An mavis, quod placebat Nic. Heinfio: *pericla Violentus unda Tigris*: nam à celeritate, qua deſiuit, nomen illi inditum vult Curtius.

VARIORUM.

1313. *Sani*] Volentis ac ſcientis, ut modo verſ. 1301. FARNABIUS.

1315. *Succumbe*] Cedat juſtitia, quae impieta-

tem meam in natos vindicatura erat, pietati in patrem. FARNABIUS.

1316. *Hic quoque*] Quod dolorem meum vicerim, & quod, ut patrem ſervem, tantae impietatis conciliatae ſuperſtes eſſe velim. FARN.

1317. *Vivamus.*] Ego, & propter me pater. FARNABIUS.

1317. *Artus*] Tu, ô Theſeu, tolle humo patrem, manus meae pollutae non audent tangere. Vide ſup. verſ. 1193. FARNABIUS.

1319. *Hanc manum*] Hanc Herculis manum amplector potius. FARNABIUS.

1321. *Quem locum*] Coëgiſti me vivere, ſed in qua orbis parte latebo, ubique notus? aut quo flumine vivo ablutus expurgabo me, cui alio inſixa animo ſedet tam dirae impietatis memoria? FARNABIUS.

1323. *Tanais.*] Scythiae fluvius. FARN.

1323. *Nilus.*] Aegypti fluvius. FARNAB.

1323. *Persica Tigris.*] Qui in Armenia majore naſcens magnam Aſiae partem perfluens in ſinum Perſicum deſertur. fluvius rapidiſſimus, unde & nomen habet: ſagittam enim Perſae Tigrin appellant; & hinc terae nomen. FARNABIUS.

1324. *Ferox*] Ipſe ſcilicet impetuoſus. vel propter feroces accolae Gallos & Germanos, quos diſterminat. FARNABIUS.

1325. *Tagusve*] Fl. Luſitaniae, quae Iberiae, id eſt, Hiſpaniae pars. FARNABIUS.

1325. *Gaza*] Aureis arenis. FARNABIUS.

1327. *Mars-*

- Abfluere dextram poterit? Arctoum licet
Maeotis in me gelida transfundat mare,
Et tota Tethys per meas currat manus,
Haerebit altum facinus. in quas impius
1330 Terras recedes? Ortum, an Occasum petes?
Ubique notus perdidit exilio locum.
Me refugit orbis. astra transversos agunt
Obliqua cursus; ipse Titan Cerberum
Melioze vultu vidit. ô fidum caput
1335 Theseu, latebram quaere longinquam, abditam.
Quoniamque semper sceleris alieni arbiter
Amas nocentes, gratiam meritis refer
Vicemque nostris: redde me infernis precor
Umbris reductum, meque subiectum tuis
1340 Restitue vinclis. ille me abscondet locus.
Sed & ille novit. *Thef.* Nostra te tellus manet.
Illic solutam caede Gradivus manum
Restituet armis. illa te, Alcida, vocat,
Facere innocentes terra quae superos solet.

GRONOVII.

1336. *Quicumque semper*] Quando solum alloquitur Thesea, & illum amare dicit etiam nocentes, propter Pirithoum, ne in scelere quidem relictum, nemo non videt ineptum hic illud, *Quicumque*. Succurrit in tempore codex Etruscus: *Quoniamque semper*. Quae omnino vera lectio est.

1343. *Ille te, Alcide, vocat,*] Etruscus, *Alcidae*. Lege cum Nic. Heinio: *Alida*. Ut sequenti tragodia: *Bonum est, Theseia, quod mala ignoras tua*.

VARIORUM.

1327. *Mantis*] Palus Scythiae FARN.
1327. *Mare,*] Septentrionale, vel Euxinum. FARNABIUS.

1328. *Tota Tethys*] Uxor Oceani. *Metonym.* mare. Mari autem polluta cuncta expiari credebantur. *Θαλασσα καὶ ὅλη πάλαι ἡ ὁλόκληρη καὶ.* FARN.

1332. *Me refugit*] Homines me abhorrent, dii oderunt. FARNABIUS.

1333. *Ipsi*] Sol plus obscuratur me viso, quam Cerbero. vid. vers. 60. FARNABIUS.

1334. *O fidum*] *ὦ θίδο κερδαλὸν πῖδος ἐνέρι.* Qui Pirithoo fidus extitisti comes in rapienda Proserpina, mihi in furore meo. FARNABIUS.

1337. *Amas nocentes,*] Hoc dicit, quia Theseus amaverat Pirithoum, atque cum iuverat in rapienda Proserpina; nunc se liberos necantem & summum furentem furorem non deferuerat. DELRIUS.

1337. *Meritis*] Ego bene de te merui, cum te catenis infernis exemerim, supra vers. 805. tu referes mihi hanc gratiam, si me vinclis illis restituas. FARNABIUS.

1341. *Nostra*] Athenas, quae patria mea & regnum, profectus expiabile; nam & ibi Mars à Neptuno in iudicium vocatus de caede filii sui Halirrothii omnium deorum sententiis absolutus est. FARNABIUS.

L. ANNAEI SENECAE
 * T H Y E S T E S.
 DRAMATIS PERSONAE.

THYESTES. ATREUS. TANTALUS. MEGAERA. PLISTHENES. THYESTIS F. CHORUS SENUM MYCENAEORUM.

TANTALUS THYESTIS F. } Mutae Personae,
 ALIUS THYESTIS F. }
 SATELLES. NUNCIUS.

A R G U M E N T U M.

Alternis annis regnandi vices passus Atreus & Thyestes Pelopis ex Hippodamia filii Argis imperabant. Thyestes, adjuvante Aerope fratris uxore, quam in adulterium pellexerat, aureum arctem, in cuius possessione erat fatum regni, amovit, & male conscius in exilium abiit. Atreus evasisse dolens, missis suis filius velle se in gratiam redire simulat, oblata regni parte reditum illi suadet & persuadet. Tres Thyestis liberos, quos obsides acceperat, ad aras immolatos, partim assos, partim elixos patri nescienti epulandos apponit, mistumque vino cruorem illi praebet. sub finem nefandi convivii (quod Sol, ne videret, refugit) capita illi & manus filiorum ostendit, quasque dapes absumpserit, narrat, insultans fratris luctui, dolori, & imprecationibus.

ACTUS PRIMUS.

UMBRA TANTALI. MEGAERA.

Adducitur ab inferis Tantalus à furia, cogiturque miscere nefaria odia inter suos ex Pelope nepotes Atreum & Thyestem.

Tant. **Q**UIS me inferorum sede ab infausta extrahit,
 Avido fugaces ore captantem cibos?

Quis

GRONOVII.

VARIORUM.

1. *Quis me furor nunc*] Scio apud Virgilium Eurydica, cum retraheretur ad inferos, dicere:

* *Thyestes.*] Haec M. Annaei Senecae tragoedia, nulla caeterarum interior. Et quis dubitat, quin

Quis male deorum Tantalò vivas domos
 Ostendit iterum? pejus inventum est siti
 5 Arente in undis aliquid, & pejus fame
 Hiante semper? Sisyphi numquid lapis
 Gestandus humeris lubricus nostris venit?
 Aut membra celeri differens cursu rota?

Aut

GRONOVII.

*Quis & me miseram & te perdidit, Orpheu? Quis
 tantus furor?* Unde si anaremus hanc lectionem,
 explicaremus eam: quae ira deorum: non vero,
 quo furore furia Megæra percita. Sed satis hac
 glande sumus pasti, quam remitteremus in posse-
 rum, quibus anima pro sale erit: nos verum ac-
 cipiemus à Lipsiano & Florentino: *Quis me infer-*
rorum sede ab insaufa extrahat: hos duos ego non
 modo Pall. novem & octo Desrianis, sed omni-
 bus, qui tota sunt Europa, libris obduco, & ju-
 beo victores volitare. Nam quid accidit Crute-
 ro, ut cogitaret: *Quis me Furiarum*: & *quid*
foemino genere acciperet? Attium aut Pacu-
 vium versare se creditit, non Senecam. Vox *in-*
ferorum conjungenda est cum vocabulo *sede*, non
 cum pronomine. Fuere & quibus *abstrahit* pla-
 ceret. Quasi non in Phœniliis: *quas me ab hac*
vota extrahat.

2. *Quis male deorum Tantalò vivas*] Sic omnes
 Mss. priore quidem loco: & particula *male* con-
 jungenda est cum verbo *ostendit*: ut sit *male ostend-*
ere, in poemam ostendere, inutiliter & magno
 cum pretio atque malo ostendere, ut observaba-
 mus olim. Agamemnone: cum tranquillo *Male*
confissae, credens iterum Pelago audaces. Viras etiam
Amos intelligebam per hypallagen vivorum do-
 mos, ut apud Livium lib. 6. *gregatim quotidie de*
fore adductus duci, & repleri vinclis nobiles domos,
& ubicunque patricius habitet, ibi carcerem priva-
tum esse. Liber tamen *struticus, risas.* Unde
 Nie. Heinsii conjectura: *invisas domos*.

8. *Aut membra celeri differens*] Si bene distin-
 guas, nihil est fere, quo ostendat. Numquid,
 ait, lubricus Sisyphi lapis, gestandus humeris
 nostris, venit mihi tanquam poena nova vice
 poenae prisinae? numquid venit mihi rota illa
 differens membra Ixionis celeri cursu? num de-
 nique poena Tityi mihi venit, qui aeternus a-
 vem pascit? num haec vel illa mihi assignabi-
 tur? num cadet aut eveniet forte? num illam

sortiar? Hoc enim est *venit*. Caveamus igitur
 resingere *differat* aut *differet*. Bene repetitur *venit*
venit is *venit*: quod non ita adficiendum ut *ge-*
standus, ut sequentibus attribui non possit. Con-
 cedamus autem, *gestandus venit*, esse idem quod
gestandus est, & postea scriptum, *differet*, quid
 facient de illis: *Aut poena Tityi?* num hic pos-
 sunt repetere ex praecedente versu idem *differet*?
 Sed sovent praeter lectionem, *semper accrescent*
jeoar: quae tamen separatis illis quatuor versibus
 de Tityo sensum esse patitur, sed non patitur eos

VARIORUM.

quin Vario aliquid debuerit? Ut omittam octo
 minimum apud Graecos in hoc argumento lau-
 dari. Chori sunt divini. *Υπερβόλαι* fere omnes:
 & qui non ita *Υπερβόλαι* *μακροδαιμον*, sed perpetua
 oratione hoc agunt. Omnes fere ad hoc fasti,
 ut emendent mores. Etiam quae à Stoicis sum-
 pfit, omnibus accommodavit. Qualia de vero
 Rege, qui idem sit sapiens, in illo divino, cuius
 est exordium, *Tandem regia nobilis*. In MS. co-
 dice, ATREUS inscribatur. Sane Accii cogno-
 minis laudatur. Est & *Ἀτρεΐδης* histrio, est Atre-
 us, non Thyestes. Caetera pro vulgari inscrip-
 tione sunt. HEINSIUS. Chorus hujus tragoe-
 diae constat ex senibus Mycenaeis, non ex mulie-
 ribus, quod vel ex vers. 302. constat. Myce-
 naeis ita intellige, ut etiam Argivi esse possint.
 Quod poetae Argos Mycenis confundunt: ut vers.
 179. Argos nominant, vers. 187. Mycenae. Id
 nos strepissime notavimus, & jamdudum Sirabo
 monuerat. De tribus autem Thyestis filijs Philhe-
 nes maximus natu interloquitur: Tantalus au-
 tem, & minimus natu, inducuntur mutae perso-
 nae. SCALIGER.

4. *Pejus*] An graviores aliquem mihi excogi-
 taverunt cruci, tum, quam qui mihi jam addictus
 est? FARNABIUS.

6. *Sisyphi*] Hippol. v. 1216. FARNABIUS.

8. *Aut membra*] Hertul. Fur. 750. FARN.

9. *et*

Aut poena Tityi: qui specu vasto patens
10 Visceribus atras pascit effossis aves;

Et

GRONOVII.

VARIORUM.

coliacere cum praegressis. Quae enim haec conexio? Numquid Sisyphi lapis est mihi volendus? rota Ixionis? aut jecur semper accrescens Tityi, quae poena illius est, pascit vulturem & reparat nocte, quod die perdidit, & sufficit iteratis moribus. Quis tantum non puer non videat hanc orationem esse stolidam, ineptam, male sibi respondentem? Cui non succurrat sequi aliquid debere, quo non simpliciter narretur, quid fiat Tityo, sed ostendatur dubitare ipsum Tantalum an sibi eadem poena imminet? Itaque miror securitatem illius, qui nihil ad sententiae plenitudinem ait desiderari. Sane nihil desideratur, si in eloquio satis est, quodvis membrum per se habere sensum, etiam si sensus ille à proximis abhorreat.

9. *Semper accrescens jecur*] Jam demonstravi hanc lectionem stare nullo modo posse, ut salva & honesta sit oratio. Lipsis adscriptum in codice suo invenit: *qui specu vasto patens*: quod merito amplexus est Raphaelengius, visus etiam sibi deprehendisse, unde alterum processerit, videlicet, cum adscriptum esset ex Hippolyto: *Neque poenae semper accrescit jecur*. Quod quidem vere animadvertendum puto, utcumque frivolum dicant alii: nec dissimulo idem mihi, antequam apud illum viderem, in mentem venisse. Praesidenter ajunt expungi *semper accrescens jecur*. At imprudenter illi, qui non percepta sententia de scriptura verborum judicant. Nam *si patens vasto specu* Latinum minus esse quam *jacens*, ne Grutero quidem approbarunt, etsi & ille sex malis Codd. plus tribuat quam uni bono Lipsiano, speretque se excogitasse, unde attestum fuerit, *qui specu vasto patens*. Sed non est attestum: prima immo & antiqua lectio est, & sola exstat in membranis Florentinis. Vidit tamen Gruterus nec vulgatam bene se habere, seque fatetur impeditum, & molitur correctionem potius ex sua quam auctoris mente, scripsitque illis, quibus tamen ipse fidit, ait nocuisse unguis excubientium. Dum *si venit*, nimis arcte conjungit *vā gestandus*, non potuit illud repetere *vā venit* ad sequentia: hoc autem quia non fecit, nec cepit ipse sensum, sed illum cepit verae lectionis facilitas.

9. *Aut poena Tityi: qui vasto specu patens.*] Sic edidit Gronovius, unius Florentini codicis auctoritate, contra tot conspirantes ceterorum MSS. lectiones ablatus. Ut quod sentio, dicam, mihi quidem acumen viri, quo is receptam scripturam configere intendit, non adeo animum percussit, ut aliud potius hic epistle summus Criticus mihi videatur. Contendit lectionem vulgatam stare nullo modo posse; & Gruterum frustra fatagere de expedienda sententia. At si Parisensem Ascensii inspiciamus nullus video, quid salebrosi ququam hic remorari possit, eoque redigere, ut tot auctoritatibus unam opponat Florentini cod. scripturam. Ea autem sic habet

*Sisyphi numquid lapis
Gestandus humeris lubricis nostris venit?
Aut membra ceteri differens cursum rota?
Aut poena Tityi, semper accrescens jecur
Visceribus atras pascit effossis aves?
Et nocte reparans quicquid amisit die
Plenum recenti pabulum monstro jacet?*

Ubi primum animadvertenda est insignis viri hallucinatio, qui in concinnanda hujusce loci structura verba ista *semper accrescens jecur* ad Tityum referat; quo passio facile largior hiulcam fore orationem, cum sic *avertens* delitueretur fermo, nec quidquam superesset, quod ad Tantalum umbram applicari possit. At vero distinguenda sunt, tamquam disparata, *poena Tityi*, ab illis *semper accrescens jecur*, sic ut posteriora sibi directo ascribat umbra, priora vero non aliter quam per similitudinem, hoc modo: *aut num semper accrescens mihi jecur* (quibus per oppositionem cohaeret illud *poena Tityi*, supple *existens*, vel *quae poena Tityi fuit*.) *pascit vulneribus meis effossis atras aves?* Et num jecur illud meum (intellige haec sequentia per epexegezin) reparans nocte, quicquid amisit die, *pabulum plenum monstro recenti jacet*, h. e. in cruciatum meum positum est, sive adponitur pabulum foedae recenti volucris? Mihi quidem ista, *qui vasto specu patens* languidiora videntur, quam ut furor concitatae umbrae convenire possint. Dijudicet Lector eruditus, qui legitimum sonum aures caller, SCHRÖDERUS.

9. *Specu vasto patens*] Illa scilicet parte corporis, qua admittebat aves rapaces. FARNABIUS.

10. *Aves*;

- Et nocte reparans quidquid amisit die,
Plenum recenti pabulum monstro jacet?
In quod malum transcribor? ô quisquis nova
Supplicia functis durus umbrarum arbiter
15 Disponis! adde, si quid ad poenas potes,
Quod ipse custos carceris diri horreat,
Quod moestus Acheron paveat, ad cuius metum
Nos quoque tremamus. quaeré: jam nostra subit
E stirpe turba, quae suum vincat genus,
20 Ac me innocentem faciat, & inausa audeat.
Regione quidquid impia cessat loci,
Complebo. numquam stante Pelopeja domo

Mi-

GRONOVII.

13. In quod malum transcribor? Verbum Senecae, Epist. 4. cum puerilem animum deposueris, & te in viros philosophia transcripserit. Consolatione ad Marcianum cap. 16. Cloacium, contempto hoste & flumine, ob insignem audaciam tantum non in viros transcripsimus. A Virg. 5. Aeneid. Transcribunt urbi matres, & populumque valentem Dapnunt. Lib. 7. Aen. vers. 422. Et tua Dardaniis transcribi sicpea colonis?

15. Adde si quid ad poenas potes,] Etruscus, potest. Nempe addi. Qua figura frequenter Plautus: Abduce me hinc, quantum potest. Congrum exderis, quantum potest. Sed non modo intelligendum, verum plane restituendum vi addi, & distinctio mutanda hoc modo: Disponis, addi si quid ad poenas potest, Quod ipse custos carceris diri horreat, Quod moestus Acheron paveat, ad cuius metum Nos quoque tremamus, quaeré. Ita enim cohaeret oratio: O quisquis disponis &c. quaeré, si quid addi potest ad poenas, quod ipso &c. Salsianus lib. 3. contra avarit. Et hoc, si quid addi ad poenas potest, per illum sibi tribui postulabat, quem aliquando contempserat.

VARIORUM.

10. *Avus*;] Ita & alii. Virg. 6. Aeneid. unicum vulturem agnoscit.

13. *Transcribor*?] Translatum ab iis, qui in

novas colonias scripti deducuntur. FARNABIUS.

16. *Custos*] Cerberus. FARNABIUS.

18. *Nos quoque*] Malis indurati, qui in vivis dira fecimus, apud inferos miserrima patimur. FARNABIUS.

19. *Stirpe*] Pelope FARNABIUS.

19. *Turba*] Atrcus & Thyestes. FARN.

19. *Suum*] Me progenitorem infando scelere superet. FARNABIUS.

20. *Innocentem*] Respectu & comparatione ipsorum. FARNABIUS.

20. *Inausa*] Quae nec ego, nec alius quispiam ausus est. FARNABIUS.

21. *Regione*] Vacua omnia supplicii apud inferos loca progenies mea complebit. FARN.

22. *Nunquam*] Quamdiu quisquam superest è nostra familia, & saeva Pelopis domo nullo non scelere contaminata, habebunt, quae torquant, crimina infestis iudices. FARNABIUS.

22. *Pelopeja domo*] Nullum scelus fuit, quo se Pelopidae abstinerint. nam parentes liberos, liberi parentes, uxor maritum, maritus uxorem, frater fratrem, affines affinitate junctos occiderunt; pater liberos comedit; demum affinem patruelis, glorem levir, filiam pater stupravit. merito igitur eorum familia conviciis omnium profusa fuit adeo, ut Pelopeja domus, pro saeva & impia, adagii loco etiam hodie usurpetur. Xenarcho dicitur *ἀνὸς αἰῶνος*, Euripidi *ἀνὸς αἰῶνος*, Horatio *saeva Pelopis domus*. DELRIUS.

O 28. P.A.

- Minos vacabit. *Meg.* Perge detestabilis
 Umbra, & penateis impios furiis age.
- 25 Certetur omni scelere, & alterna vice
 Stringantur enses. ne sit irarum modus,
 Pudorve. mentes coecus instiget furor;
 Rabies parentum daret, & longum nefas
 Eat in nepotes. nec vacet cuiquam vetus
- 30 Odisse crimen, semper oriatur novum,
 Nec unum in uno: dumque punitur scelus,
 Crescat. superbis fratribus regna excidant,
 Repetantque profugos: dubia violentae domus
 Fortuna reges inter incertos labet.
- 35 Miser ex potente fiat, ex misero potens;
 Fluctuque regnum casus assiduo ferat.
 Ob scelera pulsi, dum dabit patriam deus,
 In scelera redeant: sintque tam invisi omnibus

Quam

GRONOVII.

23. *M. Perge detestabilis*] Etruscus: *FURIA*.
Perge d. Et sic etiam personam eam vocat in
 inscriptione: *TANTALI UMBRA. FURIA*.
 Et inferius vers. 101. *FUR.* Hunc hunc furorem.

26. *Stringantur enses.*] Etruscus: *Stringatur enses*.

29. *Nec vacet cuiquam*] Scribo: *non vacet*. Ut
 sit, & ne vacet. Ne cuiquam sit spatium resis-
 piscendi & vetera scelera horrendi, fac recens
 continenter alli succedat.

33. *Repetantque profugos:*] Sic Florentinus,
 non *repetat*. Sensus: regna excidant & elaban-
 tur tenentibus, ac deinde redeant ac revertantur
 ad ejectiones, exules, profugos. Eodem jure quo
excideret dicuntur illis, quibus auferuntur, & *re-
 peters* possunt dici illos, in quorum ditionem re-
 deunt. Si quis codex *avri* & *regna* haberet *scop-
 pera*, valde probarem *ob regnum*, quod est vers.
 36. Potest tamen & vulgatum satis ferri.

VARIORUM.

28. *Parentum*] Tantalii & Pelopis, vel indignum-

ter pro parentis, id est, avi. scilicet tui & Tanta-
 le, ut Hercul. Fur. vers. 1284. *pavidus matres*. FAR-
 NABIUS.

30. *Oriatur novum,*] Ita dum Atreus ulciscba-
 tur adulterium Thyestae cum Aerope uxore sua,
 filios ipsius illi epulandos apposuit. Thyestes ut
 hoc vindicaret, consulto oraculo, ex incesto suae
 filiae Pelopeae stupro Aegilbium genuit, qui A-
 treum interfecit & Agamemnonem. FARNAB-
 IUS.

32. *Superbis*] Atreo & Thyestae alternis vici-
 bus regnantibus regnum excidat, uti Thyestae,
 qui corrupta fratris uxore in exilium ivit, à quo
 simulata conciliatione revocatus est. *Vide Ar-
 gament.* FARNABIUS.

33. *Repetantque profugos:*] Gronovius *à regna*
 subaudit, ut illa *repetere* dicantur *profugos*. mihi
 quidem duriosculum hoc videtur. malim explica-
 re ex praecedenti, *superbi fratres repetant profugos*,
 ut alludatur ad Atreum, qui fratrem Thyesten re-
 vocavit ad regnum. SCHRODERUS.

37. *Ob scelera*] Uterque pulsus, simul ac revo-
 catus fuerit, in scelera redeat. FARNABIUS.

40. *Fra-*

- Quam sibi. nihil sit, ira quod vetitum putet,
 40 Fratrem expavescat frater, & gnatum parens,
 Gnatusque patrem: liberi pereant male;
 Pejus tamen nascantur: immineat viro
 Infesta conjux. bella trans pontum vehant:
 Effusus omnes irriget terras cruor;
 45 Supraque magnos gentium exultet duces
 Libido victrix. impia stuprum in domo
 Levissimum sit. fratris & fas, & fides,
 Jusque omne pereat. non sit à vestris malis
 Immune coelum. cum micant stellae polo,

Flam-

GRONOVII.

VARIORUM.

41. *Gnatusque patrem*] Non satisfacit ingenium Gruteri. Forte, *Gnatusque patrem*. nempe, quem erat in satis vesi visceribus illorum. Aut maneat vulgatum, ut sit, aliquis filiorum Thyestae, nam & de singulis verum est, quod de omnibus.

49. *Cum micant stellae polo*] Hago Grotius per interrogationem: *cur micant stellae polo?* Flammæque servant delictum mundo deus? Nicolaus Heinſius non modo retinet vulgatum, sed etiam ex Flot. probat, *Nox alia fiat*, quod sit, nox quasi duplicetur. Si designatur id tempus, quo in scena haec aguntur, recte Grotius: noctu enim fingitur umbram Tantalı ducere Furia: & huc quadrat etiam *Nox alia*. Sed videtur potius exigi futurum & tenebras diurnas in epulis Thyestae: quo pacto commodius *vi cum*. Sed ita vehementer incommodae stellae istae: neque enim stellae micuerunt, cum istud prodigium exſtitit. Duplicet etiam *nox alia*. non enim alia potest fieri aut nox in noctem addi, quoties nulla est. Videndum an scripserit: *cum micant solis polo* Terræque flammæ delictum mundo deus, *Nox alia fiat*. Cum flammæ solis micant & servant mundo decus debitum. *vi alia* & Commelinus in scripto reperit. Et sic noſter in Troasın: *alta nocte diviſis diem*. Appulejus lib. 2. met. *cum ecce crepusculum, & nox proſecta, & nox altior, & deinde concubia*.

40. *Fratrem*] Atræus Thyestem & è contrario. FARNABIUS.

40. *Et gnatum*] Clytæmnestra Orestem. FARNABIUS.

41. *Gnatusque patrem*] Quis? quem? cum de futuris sceleribus loquatur, & de Clytæmnestra & Oreste mentio sit, puto castigandum: *Natusque matrem*. hanc enim fugit. DELRIUS. Sic MSS. omnes. nec mutari debet, quamvis sermo de Oreste & Clytæmnestra. nihil enim vetat masculino contineri sexum deteriorem. l. 62. de legat. & fidei 3. & lex 45. de leg. 2. si quid mutandum, maluerim, *Gnatus parentem*. GRUT.

41. *Pereant*] Thyestæ filii, quos patruſ occidit, voravit pater. FARNABIUS.

42. *Pejus*] Ex incestu leviri cum gloriæ, patris cum filia. FARNABIUS.

42. *Pero*] Clytæmnestra Agamemnoni. FARN.

43. *Bella*] Agamemnon & Menelaus repetitum Helenam ad Trojanum bellum profecti. FARN.

45. *Supraque*] Ita Agamemnon magnus dux Græciæ Chryſida & Caſſandram deperit. FARNABIUS.

47. *Leviſſimum, &c.*] Commelin. sic distinguendum cenſet: *Leviſſimum ſis fratris: & fas & fides*.

49. *Cum micant stellae polo*] Locus qui crucem ſigat interpretibus. Etenim ſi in huiusmodi diſis obſervare ſolent poëtae, ut eas ſingant ex factis, & nihil dicant, quod eventus careat, ut

- 50 Flammaeque servant debitum mundo decus;
 Nox atra fiat, excidat coelo dies.
 Misce penateis: odia, caedes, funera
 Arceffe, & imple Tantalo totam domum.
 Ornetur altum columen, & lauro fores
 55 Laetae virefcant; dignus adventu tuo

Splend-

GRONOVII.

53. *Et imple scelere Tantaleam domum.*] Pulchre Flor. & imple Tantalo totam domum. Intellige, animo, fortuna & casibus Tantali. Mittebatur enim, ut dixi rapos tellure rupta, vel gravem populis lucem sparsura pestis, ut ipse mox ait. Status in diversam partem: ille penates implet, & iugenti genio iuvat.

54. *Ornetur altum columen.*] Sic liber optimus & omnes: & cur mutavit Fabricius? Columen proprie materia suspensa, quae totius aedificii fastigium percurrit ac sustinet, apud Vitruvium. Quod eleganter ostendit Rutilius Numatianus lib. 1. vers. 348. etsi propter versum culminis voce utatur. *Parvula subtelis fauibus teutoeia remis, Teanversus subito culmine contus erat.* Ubi male interpres, contum navalem crectum cuspidem in terram fixa culmen subitario aedificio fuisse, scribit. Ex columine columnam, ex vira vibiam. Immo remorum ordo pronorum ac fastigatorum cum ordine contrario ita iunctus, ut supremis in partibus leviter decussati essent, atque in terram statutus est: his super impositus contus, ad quem revincerentur & contextum inter se opus haereret. *Subtelis* autem legendum. non *subtelis*: quod est quidem interdum in altum movere, sed hoc non congruit Varro de re rustica lib. 3. *Columbarum unum genus agreste, quod habetur in quibus & columinibus villae.* Seneca transfert, & pro quavis conspectissima domus parte accipit.

VARIORUM.

à Gronovio contendit ad Phoenissas v. 358. sequetur pari ratione futurum quoque hic respici à furia. sed cum istud prodigium existit, non stellae micuerunt, sed sol. namque ad parricidales Thyestis epulas obstupescens sol retrocessit. Sensit quoque id incommodum Ascensius; quare is

lepido commento lucis & tenebrarum confinia simul hic comprehendit; ut per diem, quem coelo excedere vult umbra, intelligat apparitionem solis in stellis repercursum. Qua ratione ipsa preceperit, ut creperis ille solis fulgor una cum stellis evanescat. Et sane cum id diei tempus coenae Thyestis accommodissimum sit, stare posse videatur hoc quiddam est interpretamenti, quando alia desunt, nisi illud oblatret, quod medio Olympo sol diem perdidisse dicatur infra v. 792. quae descriptio in vesperinum tempus, quo sol occasus helperum ceterasque stellas fulgore adhuc propinquo adficere possit, non cadit. Non displiceret Cl. Gronovii emendatio, cum micant solis polo servantque flammulae si fundus ei esset codex aliquis MS. Nunc Grotii conjecturae subscribo, tum quod leviori mutatione nitatur; tum vero, quod furiae convenientior sit interrogatio, qua nostri umbram Tantali duces, horrorem & tenebras impreceatur, quasi jam tum praefagiens futurum aliquando, ut in epulis Thyestis & sol & stellae ipsissimae tenebris obducantur. SCHRODERUS.

51. *Excidas.*] Mensae enim Thyesticae atrocitatem sol videre non sustinens ortus retrocessit. FARNABIUS.

53. *Imple Tantalo totam domum.*] Geminum huic illud Syllae Dictatoris Suet. Jul. c. 1. *Caesari multos Mauros misse*, hoc est, mentem & consilia Marianis simillima. Quem locum postea vidit Cl. Gronovium occupasse infra ad v. 242. quibus addas versum 937. *reterem ex animo misse Thyesten.* Et Pompon. Melam lib. 1. c. 9. §. 30. de Nilo intra ripas se recipiente, *ac se sibi reddidit.* & Horat. lib. 1. Epist. 14. initio: *Pulvis silvarum & mihi me reddentis agelli.* e. qui reddat mihi annum pristinum. SCHRODERUS.

54. *Ornetur.*] Insinulata conciliatione, quod in festis solet, ornentur postes floribus, frondibus, lauri ramis, lucernis, foco sed crudeli, qui incestum Thyestae vindicet. FARNABIUS.

56. *Thra-*

Splendescat ignis. Thracium fiat nefas
Majore numero. dextra cur patruī vacat?
Nondum Thyestes liberos deslet suos?
Ecquando tollet ignibus jam subditis

- 60 Spumante ahenō? membra per partes eant
Discerpta: patrios polluat sanguis focos:
Epulae instruantur, non novi sceleris tibi
Conviva venies; liberum dedimus diem,
Tuamque ad istas solvimus mensas famem.
65 Jejunia exple. mistus in Bacchum cruor

Spe-

GRONOVII.

59. *Tollet ignibus jam subditis Spumante ahenō?* Aliquid hic vitii subesse jam olim suspicatus Lipsius, sed non illud videtur sublatum distinctione, quam facit: *Spumante ahenō membra*; nam vocabulum, *membra*, sequenti à membro orationis decerpi non debet. Quid autem est, *tollet ahenō membra*? Quod si manet distinctio prior, vel sic quoque, quis aut quid *tollet*? Hoc erat quaerendum; & invenimus; ut puto. *Nondum*, inquit, *Thyestes liberos deslet suos*? *Ecquando tollet*? Erat in fatis Eumenidum nigro vellere conditum, ut Thyestes sceleris liberos amitteret; sceleris rursum crearet ac tolleretur vel susciperet è filia. Utrumque exigit Furia, & mihi rem differri praesenti propemodum die. *Ecquando tollet*? subaudi ex praecedenti membro *liberos*; quae vox & de uno pignore saepe praescis effertur. *Nondum luget devoratos*? quando igitur erit, ut in eorum locum quacrat suscipiatque incesto, quem nobis debet, Aegisthum? Age, ocius appareat illa parricidalis cocina, &c. Reddendum ergo, quod sequitur: *ignibus jam subditis Spumante ahenō membra per*, &c. Uti olim conjecti & omnino approbat optimus codex,

VARIORUM.

56. *Thracium*] Quale admiserunt Progne & Philomela in vindicta Terei regis Thraciae. vid. Herc. Fur. vers. 149. FARNABIUS. A Pausania in Attici Terei historia sic narratur, ut praeter metaram

istas, omnia vere videantur accidisse. DELR.

57. *Majore*] Sed illae unum Terei peremere filium Ilyn: tu o Atreu, duos Thyestae; imo tres. FARNABIUS.

57. *Patruī*] Atrei. & instat Furia festinare jubens, ut ipse famelicus crucientis his dapibus se exsatiaret. Sarcas. FARNABIUS.

59. *Ecquando tollet*] Si cui conjectura Gronovii *et tollet* referentis ad incestum Thyestis, subtilior videatur, is non absurde, meo iudicio, cum increpatione ista, *dextra cur patruī vacat*? posterius illud copulabit, hoc modo: *dextra cur patruī vacat*? *Ecquando tollet*, supple, *dextra patruī Atrei liberos Thyestis*. Hac ratione per totum periodi alium dirae filiorum Thyestis necis mentio continuabitur, quod ut simplicius, sic verisimile magis videtur esse, quam interjecta leviter incesti suspicionem, inchoatum modo abominandi facinoris & calamitatis sermonem abrumpi. Adde quod haud paulo concinnior sic evadat oppositio verborum *vacat*, & *tollet* q. d. quid est, quod dextra Atrei in praesentia cessat ab opere? an tandem & aliquando illa diro isthoc facinore occupabitur, ut tollat & eximat ahenō liberos fratris coctos? SCHRODERUS.

62. *Non novi*] Qui filium tuum Pelopem coctum olim diis epulandum apposuisti. FARNABIUS.

63. *Liberum*] Hunc diem à fame tibi vacuum permisi, ut apud tuos ad satietatem usque convivares. FARNABIUS.

65. *Mistus*] Vinum cruore puerorum Thyestae mistum. FARNABIUS.

Spectante te potetur. inveni dapes,
Quas ipse fugeres. Siste, quo praeceps ruis?
Tant. Ad stagna, & amnes, & recedentes aquas,
Labrisque ab ipsis arboris plenae fugas,

- 70 Abire in atrum carceris liceat mei
Cubile: liceat, si parum videor miser,
Mutare ripas: alveo medius tuo
Phlegethon relinquitur, igneo cinctus freto.
Quicumque poenas lege Fatorum datas
75 Pari juberis: quisquis exeso jaces
Pavidus sub antro, jamque venturi times
Montis ruinam: quisquis avidorum feros
Rictus leonum, & dira Furiarum agmina
Implicitus horres: quisquis immixtas faces
80 Semiustus abigis, Tantali vocem excipe
Properantis ad vos: credite experto mihi,
Amate poenas. quando continget mihi

Ef-

GRONOVII.

76. *Quisque venturi times*] Melius Florentiae: *jamque venturi times*. De eisdem enim utrumque pronuntiat. Virgilius in sexto Aen. 601.: *Quid memorem Lapithas, Ixiona Pirithoumque? Quos super atra fides jam jam lapsura cadentique imminet adsimilis* vers. 605. *Furiarum maxima juxta Accubat*. Statius 1. Thebaid. *ultrix ubi terra Aegeaerum Phlegyan fabier cava saxa jacentem Aeterno premit acubito*. Macrobius alludens in Somnium lib. 1. cap. 10. *atram filicem lapsuram semper & cadenti similem illorem capitis imminere*. De ipso Tantalo Lucretius lib. 1. *impedens magnum timet aëre saxum Tantalus*, ut fama est, *caussa formidine torpens*. E Pindaro 1. *Ὀλύμπ. οἱ πάντες ὑπερβόρῃσι καὶ τῷ ἀνδρὶ Ἰδῆϊ τ' αἰὶ ἀβυσσοῖσι καὶ αὐτοῖσι βαλῆσι, ἀσπασίαισι δ' αὐτοῖσι*. Ubi videndus Scholiastes.

82. *Amate poenas.*] Ut Virg. 3. Aen. *Hortor*

VARIORUM.

67. *Ipsi fugeres*] Tu, quem cacterae dapes fu-

giunt: namque hoc audito, Tantalus refugit, repetitque inferas potius famis poenas, quam tales accedat mensas. *Furia itaque sisto ait*, quo praeceps ruis? FARNABIUS.

69. *Arboris*] Arborem fugientem ab ipsis labris. FARNABIUS.

71. *Liceat*] Si in solita ripa non satis miser videar, in magis diras saevasque me transmittite, modo ne ad has epulas cogar. FARNABIUS.

73. *Phlegethon*] *Quos rapidus flammis ambis torventibus amas Tartareus*. Phlegethon à φλ. γη. FARNABIUS.

78. *Furiarum*] Trium, ut in Herc. Fur. vers. 101. quas ab impetu, furore & assiduitate supplicii vocat *agmina saeva sororum*. FARNABIUS.

79. *Quisquis*] Qui manu repellis à facie intentas ab ultionibus Furiis facies. FARNABIUS.

81. *Properantis*] Festinanter revertentis ad vos. FARNABIUS.

81. *Experto*] Qui tali poenas inferorum, & ab inferis exitus vidi scelera vivorum. FARN.

82. *Amate poenas*] Contenti sitis & amate poenas,

Effugere superos? *Meg.* Ante perturba domum,
Inferque tecum praelia, & ferri malum

- 85 Regibus amorem: concute infano ferum
Pectus tumultu. *Tant.* Me pati poenas decet,
Non esse poenam: mittor, ut dirus vapor
Tellure rupta, vel gravem populis luem
Sparsura peltis. ducam in horrendum nefas
90 Avus nepotes. Magne divorum parens,
Nosterque, quamvis pudeat; ingenti licet
Taxata poena lingua crucietur loquax;
Nec hoc tacebo: moneo, ne sacra manus
Violate caede, neve furiali malo

- 95 Aspergite aras. stabo, & arcebo scelus.
Quid ora terres verbere, & tortos ferox
Minaris angues? quid famem infixam intimis

Agi-

GRONOVII

VARIORUM.

amare facies, arcemque attollere tellis. Id est, ipsos sibi approbare & conciliare has sedes, non deserre. Nec enim proprie domos construere, ut O-nomasticon vetus apud Turneb. 18. Adv. c. 5. *Quo tantum mihi dexter abis? huc dirige cursum: Litus ama.* Statius 9. Thebald. nec unquam Longius indulget dextrae, motusque per omnes Corp-
pus amat. Utrumque se moveat, à corpore non abit.

92. *Lingua crucietur, loquax;* Nec male, si non melius Etruscus cum Vossiano, *loquax*: sub-lata, quae huic voci praepositur, distinctione. Licet garrula lingua, cui lis grandi pretio est ta-xata, crucietur; tamen nec illud tacebo. Sta-tim recte iussit Lippius, scriberemus, *violata*, & *aspergite*: nam utrumque sic exhibet princeps codicum. Frustra subjiciunt, *violenta*, aut ve-nerent ulcus in proximis. Sensus depromptus ex illo sextae Aeneidos: *Pileasque miserimus amois Admonet, & magna testatur voco per Umbras: Dis-siste justitiam moniti, & non temere dives.*

97. *Famem infixam intimis Agitas medullis?* Seneca epist. 94. *Ostendis rursus, quid tamquam*

nas, quas datis apud inferos, potius quam rever-tamini ad superos. FARNABIUS.

83. *Ante* Non reverteris priusquam domum tuam perturbaveris, dissidique facies nepotibus tuis admo-veris, FARNABIUS.

87. *Non esse* Non aliis poenas facessere. FARN.

87. *Paper* Exhalatio pestifera. FARNABIUS.

90. *Magne* Quamvis te pudeat, ô Jupiter, genuisse hominem tam sceleratum. FARNAB.

92. *Tanata* Tantalus enim ad Deorum secreta admissus, quum ea evulgasset, ad inferos Erida-no si. mento tenus immeritus. *Quaerit aquas in a-quis, & poma fugacia capitat.* Vide Hercul. Fur. vers. 753. *avidatus* *hæc* *ylacno.* FARNABIUS.

93. *Moneo.* Monebo nepotem Atreum & re-pellam à tanto scelere. FARNABIUS.

93. *Sacra* Execranda. Sacra caedes dictam ut sacra fames. FARNABIUS.

95. *Aras.* Ad aras enim filios Thyestae Atre-us mactavit. FARNABIUS.

96. *Quid ora* Talia dicenti Megæra flagella in-sonat, vipersae arctella comas minatur se omnes illo-injaciuram angues, & famem sicutque angust. FARN: 102. 5k ..

Agitas medullis? flagrat incensum siti
Cor, & perustis flamma visceribus micat.

100 Sequor.

Meg. Hunc, ô, furem divide in totam domum,
Sic, sic ferantur, & suum infensi invicem
Sitiant cruorem: sensit introitus tuos
Domus, & nefando tota contactu horruit.

105 Actum est abunde. gradere ad infernos specus,
Amnemque notum: jam tuum moestae pedem
Terrae gravantur. cernis, ut fontes liquor
Introrsus actus linquat; ut ripae vacent;
Ventusque raras igneus nubes ferat?

110 Pallefcit omnis arbor, ac nudus stetit

Fu-

GRONOVII

satur faciat? fixam potius medullis famem detrahe.
Porro agitas plene codex optimus, ne quis cu-
ret aliorum accitas.

100. *Sequitur. M. Hunc, ô furem* Etruscus quo-
que supervacuam syllabam habet: *FUR. Hunc*
hunc furem. Nec displicet Hugonis Grotii, uno
ut versu legatur: *T. Sequor. F. Hunc furem di-*
vide. Sequenti versu etiam Etruscus: *Sic sic fe-*
rantur. non feratur.

106. *Jam tuo moestae pede* Lipsii liber: *tuum*
m. pedem Terrae gravantur. Non paullo rotun-
dius, inquit Gruiterus, sed nullae membranæ ei
adferuntur. Quid tum? ille enim *oîs nîvra-*
rai, ai ß en ai nîvraai. Neque aliter Etruscus.
Sed ecce virum alium doctum, qui haud scit an
quæret hæc lectio, si respicias ad verbum gra-
vantur. Posthæc sciet. Seneca de Clementia 1, 12.
At illum acerbum & sanguinarium ne esse est gra-
ventur stipitantes sui. Thiodamas apud Statium ad
deam Tellurem, post absorptum Amphiaræum:
Nos tantum portare negas? nos, diva, gravaris.
Qui locus huc valde conveniens. Revertimur
eam phrasin Statius in Silvius. Nunc quoque Justini
lib. 20, 2. *illi, longinquam militiam gravati,*
auxilium à Castore & Polluce eos petere jubent. Hoc
est, recusantes, gravem ducentes. Vulgo, lon-
ginqum militiam, Et lib. 39, 4. *At in Aegypto Cleo-*

patra cum gravaretur socium regni filium Ptolemaeum
i. e. non ferret. Ubi etiam subjecerunt, *scio regni*
filio Ptolemaeo. Ter idem vitium Appulejo obla-
tum: Lib. 5. *consequitur praesentiam nostram gra-*
vatæ: & in Apolog. Est enim pudens animi &
vereandi vel falsas vituperationes gravari. Sic enim
& Mss. ut viri docti monuerunt: tamen editur *praes-*
entia nostra & falsa vituperatione. Nec alter in
eadem Apologia: *quoniam ostendis humanissimo vul-*
tu additionem te istam non gravari: scripsit ille,
quamvis fecerint additione illa. Sed non *grava-*
mur aliqua re, nisi quam cum maxime sustine-
mus & utcumque aegre ferimus: *gravamur ali-*
quam rem, quam vel si jam ferimus, tentamus

VARIORUM.

102. *Sic, sic* Quantum tu aquam, tantum il-
li sitiant cruorem. *vel ita ut tu facis,* sparge fu-
roris & odii semina. FARN. Imo, ita ut tu exa-
gitaris à fame & siti, intensi fratres odii & vin-
dictæ cupiditate incitentur. SCHRODERUS.

105. *Actum* Satis superque flammam concita-
sti, jam redi ad locum supplicii. FARNABIUS.

107. *Cernis* Cernis ut omnes aquae subsident
tuo conspectu, arborisque veluti sideratione ta-
ctæ areiscant? FARNABIUS.

109. *Raras* Sine pluvia, quas in Herc. Fur.
vers. 863. vocabat *raras,* vel, paucas. FARN.

III. Qui

Fugiente pomo ramus; & qui fluctibus
Illinc propinquis Isthmos atque illinc fremit,
Vicina gracili dividens terra vada,
Longe remotos latus exaudit sonos.

115 Jam Lerna retro cessit, & Phoronides
Latuere venae: nec suas profert facer
Alpheos undas, & Cithaeronis juga
Stant parte nulla cana deposita nive,
Timentque veterem nobiles Argi sitim.

En

GRONOVII.

excudere, vel nondum susceptam recusamus ac procul habemus.

114. *Latus exaudit sonos.*] Vocem *latus* obelo Aristarchorum objicit Delrius, etsi omnibus in ejus scriptis reperitur. Quomodo enim *latus*, si vicina vada gracili terra dividit? Censetque feliciter emendasse Lipsium *latus*, quod scilicet remoto jam mari mergi non verebatur. At sanum esse alterum adfirmat Gruterus: velle auctorem ita inhorruisse pelagus adventu Tantali, ut se subduxerit, utroque latere aquis suis nudato; ideoque angustias Isthmi minus fuisse angustias, quod plusculum hinc & illinc terrae sit additum litori. Non male, si de lectione constaret: nam Florentiae non *latus* habetur, sed *litus*. Quam lectionem & ante productam nescio quos exponere ait tentasse Farnabius. Sed frustra: quid enim, *Isthmos exaudit litus, sonos?* aut quomodo stare possunt simul hi duo accusativi? Emenda: *Longe remotis litus exaudit sonos.* Nempe reducto utrimque pelago Isthmos, solitus ante litus, seu fluctus litori allisos aut fragorem litoris, sonos propinquis audire & vehementibus, nunc eos percipit longinquis & levioribus. Ovidius in epist. Phaedrae: *Et tenuis tellus audis utrimque mare.* Noster Nat. quaeft. 6, 7. *Villas in conspectu coloratas fluctus, qui longe audiebatur, invasti.*

116. *Nec suas profert sacras Alpheus.*] Scribe cum Florentino: *sacer Alpheos undas.* Sic mox

VARIORUM.

110. *Qui fluctibus, &c.*] Binaque maria Aegaeum & Ionium, quae Isthmon Corinthiacum utrin-

que alluunt, recedunt à litore longiusque remoti exaudiuntur ipsorum tremitus. FARNABIUS.

114. *Longe remotos latus exaudit sonos.*] Ex Florentino legit Gronovius *litus*. Sed vel sic de sensu loci desperat: *latus*, & medicam manum admoveat corrigendo *litus exaudit sonos*. Quid si *latus* recto casu accipias? sic: *litus seu tractus terrae ad mare exaudit sonos remotos*, qui Isthmos, h. e. ejus Isthmi, qui Isthmos fluctibus illinc propinquis atque illinc fremit. Geminum illud Plauti Mostell. v. 1. 5. *Ostium, quod in angiporū est, patefeci fores:* h. e. patefeci fores ostii, quod ostium cet. Horat. Epod. 6. *agam per altas aures sublata nives, quacumque praecedes fera.* vid. CL. Periz. ad Sanctii Minerv. Lib. 2. c. 9. SCHRODERUS.

115. *Lerna*] Palus in agro Argivorum. FARN.

115. *Phoronides*] Undae fluvii Inachi filii Phoronei regis Argivor. FARNABIUS.

116. *Sacras Alpheus*] Nullus fons numine vacare credebatur, propter perennem aeternamque scaturiginem, unde & filii deorum dicti fluvii. vel quod huic sit, tanquam Deo & Jovis amico (cujus quippe solius aqua aram Jovis Olympici dilui sanctum) Elei honores habuerunt, signumque in templo Jovi dedicato posuerunt. FARN.

117. *Alpheos*] Fluvius Elisidis, in Arcadia Pisas alluens. FARNABIUS.

117. *Cithaeronis*] E. Cithaeronis jugis solutae evanuerunt nives. FARNABIUS.

119. *Peterem*] Ineptae Ascensus situm legit: ineptius Marmita situm ad siccitatem, quae fuit tempore Phaethontis, refert. Recte Aegid. Maeserius in comment. Valerii Flacci, & Coelius Rhodiginus scribunt loqui Seneram de siti, quae ante Danaei tempora fuit: cum, nondum inventis puteis, Argos, in loco arido situm, aquarum penuria la-

P ho-

120 En ipse Titan dubitat, an jubeat sequi,
Cogatque habenis ire periturum diem.

GRONOVII.

vers. 137. *Alpheos stadio notus Olympic.* Et vers. 627 *maris gemini premens Fauces Corinthos.* vers. 799, *numquid Tityos.* Ovidius: *Et sacer admissas exigit Helens aquas.*

VARIORUM.

horabat, quam Danaus teste Plinio natur. hist. lib. 7. fuisse inventis puteis. unde Hesiodus te-

ste Eustathio Iliad M. *Ἄρῃ ἄνδρῃ τῷ Διὶ ἑνὶ κέντρῳ ἔχοντι.* DELRIUS.

120. *Ipse Titan* Sol dubitat an curru quadrijugo vectus jubeat diem procedere, per te periturum, id est, obsecrum futurum; neque enim lucentes die daemonis, furis, umbrisque vagari permittitur. sic Anchisae umbra Aeneid. 5. *Es me flavus equis oriens affavit anhelis* & Tiresiae 2. lib. 5 Sat. Horat. *sed me Imperiosa trahit Proserpina, vive, valeque.* FARNABIUS.

CHORUS.

Chorus ex senibus Mycenaeis vel Argivis constans (Argos enim cum Mycenis confundunt poëtae) deos urbium in Peloponneso praefides, ut mala & scelera in domo Pelopis concepta & imminetia prohibeant avertantque, precatur. & Tantali impium facinus ac poenam canit.

Argos de Superis si quis Achaicum,
Pisaeisque domos curribus inclitas:
Isthmi si quis amat regna Corinthii,
125 Et portus geminos, & mare diffidens:

Si

GRONOVII.

123. *Pisaeisque domos turribus inclitas:* Dolent & Raphaelengio sibi inscribi, *curribus*: nihil enim se mutandum duxisse, sed quid in libris contineretur, monuisse. Gallus gallinaceus unionem. Gaudere potius debebant & grates agere. Sic enim & Florentinus, & vel de conjectura satis solito ingenio probaretur. Gruteri codices pejo rem lectionem habuisse non miror. Cyclosum *curres* novimus Argis vel Mycenis: sed Oenomaï regis *Pisaeis curribus* inclita: qui tantum negotii dederunt Poëtis, ut tuttes ejusdem regiae nihil

sint morati. Nec victoris tantum, sed & vicis

VARIORUM.

122. *Achaicum,* Ad differentiam aliorum, qui decem huic autem Juno praest. FARN.

123. *Pisaeisque* Pisae civitatis in Elide, quae Jovi curae propter Olympia, quae juxta hanc celebrantur. FARNABIUS.

125. *Geminos,* Ab utraque parte Isthmi, de quo in Hercul. Fur. vers. 336. FARNABIUS.

125. *Diffidens:* Isthmo interjecto dividente Ionium & Aegaeum. FARNABIUS.

146. *Ty-*

Si quis Taygeti conspicuas nives,
Quas, cum Sarmaticus tempore frigido
In summis Boreas composuit jugis,
Aestas veliferis solvit Etesijs:

- 130 Quem tangit gelido flumine lucidus
Alpheos, Itadio notus Olympico:
Advertat placidum numen, & arceat
Alternas scelerum, ne redeant, vices;
Neu succedat avo deterior nepos;
135 Et major placeat culpa minoribus.

Tan-

GRONOVII.

curribus insignem domum cogita ex illo Virgili: *in postibus arma, Captivi pendunt currus.* Et Silii, *In foribus, &c. Captivi currus, belli decus.* Noller infra vers 648.

132. *Et arceat, Alternas scelerum.* Etruscus: *Arceat, Alternas scelerum ne redeant vices.* Sermo non insolens. *Arceat, ne redeant,* est *arceat* redire, ut alibi loquitur. Infra: *Utinam aruisset, ne tegat functus humus.* Silii Italici lib. 13. *Arce,* quae putres artus medicamina servant. Idem tamen sensus vulgaris.

135. *Et major placeat.* Sic omnes Mss. Sunt verba per artem ominantia, dum videntur avertere omen. Ita enim factum est, & revera major fuit culpa & avitam excessit noxa, quae minoribus seu nepotibus placuit. Nihil igitur ridiculum, ut proferanti Scaligero visum. Vide ad primum Silvarum. Petronius: *culpaque ignoscitur.*

VARIORUM.

126. *Taygeti* Montis prope Lacedaemona. FARNABIUS.

127. *Quas,* Quas Boreas à Septentrione, ubi Sarmatae populi, flans hyeme congelavit, Etesiae venti aethivi ab aethae aliae coeli parte spirantes solvunt. FARNABIUS.

129. *Veliferis Etesijs:* Stati enim venti sunt, & constantes unde eos Vairo *Navales* appellat. FARNABIUS Activos esse ventos constat ex Aristot. lib. de mundo ad Alex. Plutarcho in Dio-

ne, & Gellio lib. 2. cap. 12. item de genere Aquilonum ex Plinio lib. 2. & lib. 18. & D. Isidoro lib. 13. cap. 11. ideo Lucretius dixit: *Etesia flabra Aquilonum.* DELRIUS.

131. *Itadio* Curriculo; ita dicto quod Itadii menturam expletet: Itadii, inquam, Olympici de quo Gellius lib. 1. Noct. Attic. cap. 1. Nam cum fere caussaret curriculum Itadii, quod est Pisar apud Jovem Olympium, Heracles pedibus suis metatum: idque fuisse longum pedes sexcentos, cetera quoque stadia in terra Graecia ab aliis postea instituta, pedum quidem esse numero sexcentum; sed tamen esse aliquantulum breviora. Censorin. vero in lib. de die Natali: *Stadium in hac mundi mensura id potissimum intelligendum est, quod Italicum vocant, pedum sexcentorum viginti quinque. Nam sunt praeterea & alia, longitudine discrepantia, ut Olympicum, quod est pedum sexcentum, Pythicum quod est mille pedum.* Tertio Plinio Itadium efficit passus centum viginti quinque nostros, hoc est pedes sexcentos viginti quinque. l. 2. Nat. hist. c. 13. octo vero stadia faciunt anum milliare. Polybio lib. 3. & Plutarcho in Gracch. & haec dimensio Romanis historici in usu est. Unde apparet Plinium de Italico stadio locutum: & D. Isidorum lib. 15. cap. 16. (quando stadium definit octavam miliaris partem, viam scilicet centum viginti quinque passuum; eoque modo dicit Herculeum id terminasse, cum illud uno spiritu confectisset, ac proinde stadium appellasse; quod in fine respirasset, simulque stetit) vera quidem tradere, sed non distinguisse inter Olympicum, quod Herculis stadium, & Romanum, seu Italicum quod ex xv. passuum. Gellium denique Pythici stadii vel ignarum vel immemorem fuisse. DELRIUS.

- Tandem, lassâ feros exuat impetus
 Sicci progenies impia Tantali.
 Peccatum satis est. fas valuit nihil,
 Aut commune nefas. proditus occidit
 140 Deceptor domini Myrtilus, & fide
 Vectus, qua tulerat, nobile reddidit
 Mutato pelagus nomine. notior
 Nulla est Ioniis fabula navibus.
 Exceptus gladio parvulus impio
 145 Dum currit patrium natus ad osculum,
 Immatura foci victima concidit:
 Divisusque tua est, Tantale, dextera,
 Menfas ut strueres hospitibus deis:
 Hos aeterna fames prosequitur cibos,
 150 Hos aeterna sitis: nec dapibus feris
 Decerni potuit poena decentior.
 Stat lusus vacuo gutture Tantalus,

Im-

GRONOVII.

140. *Deceptor dominus*] Undecumque, recte notavit Delrius legendum esse, *domini*: hoc enim vult historia & membranae Etruscae. Claudianus in laude Serenae v. 167. *nam perfidus objice regis* *Proditus Oenomaï deceptum Myrtilus axem*. Ubi *malim desilium*, nempe objice. Sic enim ad Lycophronem Tzetzes: *Ὁ δὲ τοῖς χροῖσι τὴν ἑσχέρην τοῖς αἰσὶν οὐκ ἐκάλει*. Et, *ἡ αἰὲς εὐδοκίαν ἔχει ἐκάλει τὴν ἀρετὴν δὲ ἀρετὴν ἀρετῆς*. Taceat igitur factio corruptorum librorum, & valeat veritas.

VARIORUM.

139. *Proditus*] Oenomaus oraculo monitus sibi à genero imminere mortem, suorum equorum velocitati confusus filiam uxorem procis proposuit ea lege, ut certans curru auferret Hippodamiam, & pater à tergo lancea insequutus eum si assequeretur conficeret, Pelops Myrtilum, cui primam

noctem, vel ut alii, partem regni promiserat, corrupt, ut sublata fibula, qua modiolus axis asfigitur, currum everteret. Oenomaos ab equis discripto, Pelops Hippodamia & regno potitus est. Myrtilus autem eadem fide, quam domino praefliterat, id est, falsa deceptus à Pelope in mare è Geraestio praecipitatus dedit nomen mari Myrtoo quod tamen à Myrto puella dictum tradit Pausanias in Arcadicis. FARNABIUS.

140. *Fide velleis*] Sicuti hoc loco Myrtilus, si communem traditionem sequimur. nam Istrus, in Atticis, scripsit Myrtilum singulari certamine pro Hippodamia cum Pelope decertantem cecidisse.

143. *Ioniis navibus*] Navigantibus Ionium mare FARNABIUS.

144. *Exceptus*] Pelopem filium currentem ad patrium osculum Tantalus pater interfecit, coctumque diis epulandum apposuit, abstinerunt omnes praeter Cererem, &c. FARNABIUS.

149. *Hos*] Vide Hercul. Fur. v. 751. FARN. 154. *Pio-*

- Impendet capiti plurima noxio
Phineis avibus praeda fugacior:
155 Hinc illinc gravidis frondibus incubat
Et curvata suis foetibus, ac tremens
Alludit patulis arbor hiatibus:
Haec, quamvis avidus, nec patiens morae,
Deceptus toties tangere negligit,
160 Obliquatque oculos, oraque comprimit,
Inclusisque famem dentibus alligat:
Sed tunc divitias omne nemus suas
Demittit propius, pomaque desuper
Insultant foliis mitia languidis,
165 Accenduntque famem; quae jubet irritas

Exer-

G R O N O V I I

156. *Incurvata suis foetibus*:] Delirii est ex uno Moguntino prolatum. Et succinit Vossianus, aridetque Gruterus, etsi novem ejus, *Et curvata*. Sed hoc etiam modo Tuscus, nec quidquam video causae quare illud magis placeat. Arbor, inquit, gravidis fructu frondibus ab omni parte impendit ac tantum non incubat Tantalo, & curvata non alio onere quam suorum foetuum trepidansque & se motitans hiatibus esurientis alludit, vel adblanditur. Nam sic quoque liber optimus, non illudit. De tranquilli animi c. 10. *Relictis his, quas aut non possunt fieri aut difficilius possunt, prope posita speique nostrae alludentia sequamur*, Fab. decl. 298. *Fructus curvatis ramis ad manum paratos habemus*.

158. *Haec, quamvis avidus*,] Itane vero Tantalus negligit tangere appositae poma? Certe toties deceptus negligit aliquantisper & obdurat, ut fingit eleganter auctor. Cur enim subjicit: *Sed tunc divitias*, &c. nempe, quia hoc in pocnanti Tantalus sapiens nemus videt illum obfirmato animo & clauso ore persistere? ideo plura illi admovet oculiferia, ideo se magis demittit, & cum famem auct, tum spem apprehendendi incitat. Cur sequitur: *has ubi protulit, Et falli libuit*? nisi quia continuit eas aliquandiu, & falli designatus est. Male quidam scriptus, *Nec*, &

contra sententiam auctoris. Flotentinus & fere omnes alii, *Haec*. sed ille diphthongo expressa & soluta.

165. *Jubet irritas Exercere manus*:] Hic certe non licuit correctoribus, quod in prois Senecae, cujus haec propria phrasus. Nat. Quaeit. 7, 13. *Solvere ista quid aliud est, quam manum exercere, & in ventum jactare brachia?* De clementia 1, 7. *Humili loco positus exercere manum, litigare, in vicinam procurere, ac morem irae suae gerere, liberius est.* De otio Sapientis cap. 32. *nec tantum, quid faciendum sit, cogitare, sed etiam aliquando manum*.

V A R I O R U M.

154. *Phineis*] Harpyis. Phineus Arcadiae rex filios suos ex priore uxore, suasu Harpalices superinductae iis novercae, excoecavit. quam impietatem dii ulii & ipsum oculis privarunt immixtis tetrus his volucris ore virgineo, manibus aduncis, quae cibos ejus foedarent. FARN.

154. *Fugacior*:] *Celerique fuga sub sidera lapsae*, &c. FARNABIUS.

160. *Obliquatque*] Demittit, ne videat. vel limis ocellis aspiciat. FARNABIUS.

160. *Oraque*] Ore clauso famem coercet. FARNABIUS.

162. *Divitias*] Omnis arbor poma demittit ad labra, illumque allicit. FARNABIUS.

- Exercere manus : has ubi protulit,
 Et falli libuit, totus in arduum
 Autumnus rapitur, sylvaque mobilis.
 Instat deinde sitis non levior fame;
 170 Qua cum percaluit sanguis, & igneis
 Exarsit facibus, stat miser obvios
 Fluctus ore vocans, quos profugus latex
 Avertit, sterili deficiens vado,
 Conantemque sequi, deferit. hic bibit
 175 Altum de rapido gurgite pulverem.

GRONOVII.

VARIORUM.

exercere, & ea, quae meditata sunt, ad verum perducere. Sic omnes Mss &c observavit in parte Ifacius Pontanus. Tale est lib. 5. Nat. Quaest. 18. *Nos sine ulla parcimonia nostri alienique sanguinis moveamus manum & navigia diducimus.* Sic enim meliores Mss ubi vulgo *maria*.

171. *Stat miser obvios Fluctus ore vocans.*] Lipsii liber, *petens*. Si admittam, non commovebor, quod hoc verbum aptius (nam *vocans* eodem sensu & simplex & in compositis passim Seneca) sed sola reverentia tot indubitata bona nobis elargiti codicis Etrusci: quamvis suspicari possis interpretantium esse.

175. *Altum de rapido gurgite pulverem.*] Ubi expromiserint viri summi rationes, quibus induti docent nos, finem huic Choro deesse; quid nobis statuendum sit, considerabimus. Nunc nolumus damnare inauditos: sed neque apparet causa, cur lectorem moremur asteriscis.

167. *Falli*] Nec enim sperabat se posseprehendere: tantum experiri voluit. FARNABIUS.

168. *Autumnus*] Pomorum maturi fructus copia, ramique fugaces FARNABIUS.

170. *Ignis exarsit facibus.*] MS. *Trajecti faucibus*; quod haud dubie praefendum. SCHROD.

171. *Exarsit*] Sitis FARNABIUS.

172. *Fluctus ore vocans.*] Rectius hoc, quippe *incursum* quam *petens*; quod posterius sola Etrusci codicis reverentia, quasi non is compluribus in locis, infelix lolium & steriles avenae pro frumento exhiberet, admissum se testatur Gronovius Virg. Georgic. lib. 1 v. 388. *Tum cornu rauce pluviam vocat improba voce* SCHROD.

174. *Hic bibit*] Arenas capit pro aqua, quae fuit FARNABIUS.

175. *Gurgite*] Ex alveo fugitivi gurgitis. DELRIUS.

ACTUS

ACTUS SECUNDUS.

* ATREUS. SATELLES.

Atreus ulciscendi fratrem certus de vindictae ratione cum satellite deliberat, quem honesta consulentem non audit, impiam tandem & infandam ultionis rationem excogitat.

Atr. **I** Gnave, iners, enervis, & (quod maximum Probrum tyranno rebus in summis reor)

Inulte, post tot scelera, post fratris dolos,
Fasque omne ruptum, questibus vanis agis

180 Iratus Atreus? fremere jam totus tuis

De-

GRONOVII.

* **ATREUS. SERVUS**] Non Cruzerianus tantum, sed & Florentinus, cum hic in inscriptione, tum per totum hoc colloquium, ubi & Vossianus, habet: **SATELLES & SAT.** pro illis, **SERVUS & SRR.** Itaque non dubitavimus ita restituere.

180. *iras? at Argos*] Longe aliter principes membranae: *questibus vanis agis iratus Atreus. Fremere jam totus tuis Debebat armis orbis, & geminum mare Utriusque classes agere: jam flammis agros Lucere & urbes decens.* Quae etsi mirum quantum à vulgaris & vulgaribus scriptis libris ducentis abeant, tamen, quia & verbis & sensibus constant, non possum & hic unici atque antiquissimi codicis auctoritatem spernere. *Iratus Atreus* nomine personae multum addit gravitati sententiae. Ut in illo: *Medea fugiam?* Apud Livium: *Hannibal peto pacem.* Apud Suetonium: *tantis rebus gestis C. Caesar condemnatus essem.* *Questibus agis*, ut Iustinus lib. 12. *nos iam precibus, sed conatibus agebant.* Illud, *fremere iam totus tuis Debebat armis orbis*, causari possis Neronem potius decere quam Atrea, Romanum Principem quam regulum Peloponnesi, & vix totius. Sed nec no-

vum aut inobservatum eruditis Senecam vetustis personis tribuere verba suum aevum decentia: nec absurdum est impotentem & injurias suas non parvi actum tyrannum superbius de viribus suis loqui, denique eodem jure orbem dicere poterat imperii sui, quo Minos apud Ovidium, *Foris inamabula Creten, Qui meus est orbis.* Nam *classes agere mare*, seu mare classibus agi, agitari, inquietum haberi, ut Hercules Fur. verfi.

VARIORUM.

177. *Rebus*] In magna potentia & rerum summa. **FARNABIUS.**

179. *Questibus vanis agis iratus Atreus? Fremere jam totus tuis Debebat armis orbis*] Sic auctoritatem Florentinam sequi vitum summo Viro. Non concoquo tamen illud inusitatae *arguta* *pro* de toto orbe in tantulo rege. Quanto verius & efficacius edito Veneta? *Questibus vanis agis iras, at Argos fremere jam totum tuis Debebat armis omnis & geminum mare Innare classis* Adde, quod illa, quae sequuntur, qualia sunt, *Argolica tellus, & yennae, Pelopis domus*, belli tumultum non toto orbe, sed illis tantum limitibus grassaturum declarent. **SCHRODERUS.**

181. *Ge-*

- Debebat armis orbis, & geminum mare
 Utrunque classes agere: jam flammis agros
 Lucere & urbes decuit; ac strictum undique
 Micare ferrum. tota sub nostro sonet
 185 Argolica tellus equite: non silvae tegant
 Hostem, nec altis montium structae jugis
 Arces. relictis bellicum totus canat
 Populus Mycenis. quisquis invisum caput
 Tegit ac tuetur, clade funesta occidat.
 190 Haec ipsa pollens incliti Pelopis domus
 Ruat vel in me, dummodo in fratrem ruat.
 Age anime, fac quod nulla posteritas probet;
 Sed nulla taceat. aliquid audendum est nefas
 Atrox, cruentum; tale, quod frater meus
 195 Suum esse mallet. scelera non ulcisceris
 Nisi vincis. & quid esse tam saevum potest,
 Quod superet illum? numquid abjectus jacet?
 Numquid secundis patitur in rebus modum,
 Fessis quietem? novi ego ingenium viri
 200 Indocile: flecti non potest, frangi potest.
 Proin antequam se firmet, aut vires paret,

Pe-

GRONOVII.

362. *Si aeterna semper odia mortales agant.* Ubi E-
 trufcus sane, gerant. sed vide Gruterum. Vulgo:
ferre jam totum suis D. a. omnis & g. m. luare
classis: jam suis.

195. *Suum esse mallet.* Florentiae, mallet. Et
 vers. 201. *Proinde antequam se firmat aut vires pa-*
rat.

VARIORUM.

187. *Geminum*] Ionium & Aegaeum, quae
 Peloponnesum utrinque alluunt. FARNABIUS.

185. *Equite:*] Equitatu, equitibus. FARN.

186. *Hostem.*] Thyestem, quem nominare non
 dignatur. FARNABIUS.

194. *Tale.*] Quod mallet frater se in me fecis-
 se, quam me in illum. FARNABIUS.

196. *Nisi*] Nisi majora scelera facis. FARNABIUS.

196. *Et quid*] Nec tamen video, qua ratione
 illum vincam, quem nulla domat fortuna aut sui
 memorem reddit: in adversis enim rebus non de-
 primitur, in prosperis supra modum insolescit,
 neque in laboribus admittit quietem. etiam exul
 modo machinatur mihi malum. FARNABIUS.

200. *Indocile:*] Indomitum. FARNABIUS.

201. *Antequam*] Prius ipsum invadam, quam
 ille me. FARNABIUS.

203. In

Petatur ultro; ne quiescentem petat.

Aut perdet, aut peribit. in medio est scelus

Positum occupanti. *Sat.* Fama te populi nihil

205 Adversa terret? *Atr.* Maximum hoc regni bonum est,

Quod facta domini cogitur populus sui

Tam ferre, quam laudare. *Sat.* Quos cogit metus

Laudare, eisdem reddit inimicos metus.

At qui favoris gloriam veri petit,

210 Animo magis quam voce laudari volet.

Atr. Laus vera & humili saepe contingit viro:

Non nisi potenti falsa. quod nolunt, velint.

Sat. Rex velit honesta; nemo non eadem volet.

Atr. Ubicunque tantum honesta dominanti licent,

215 Precario regnatur. *Sat.* Ubi non est pudor,

Nec cura juris, sanctitas, pietas, fides;

Instabile regnum est. *Atr.* Sanctitas, pietas, fides,

Privata bona sunt: qua juvat, reges cant.

Sat. Nefas nocere vel malo fratri puta.

Atr.

GRONOVII.

207. *Quam ferre tam laudare.*] Scribe cum Etrusco: *Tam ferre quam laudare.* Et vel hac nota agnosce L. Annaeum, cui proprium & frequentissimum in usu harum particularum naturalem ordinem invertere. Ut de clementia 1, 3. *Illius demum magnitudo stabilis fundataque est, quem omnes tam supra se esse quam pro se fiunt.* Cum significaret, tam pro se quam supra se, vel non tantum supra se, sed etiam pro se. Quod primus observavit Petrus Faber Semestrium 1, 23.

VARIORUM.

203. *In medio*] Uterque nostrum meditatur scelus, qui autem prius coeperit, melius perficiet. FARNABIUS.

211. *Laus vera*] Infimo cuique ex merito praebet laus: potenti etiam immerito. FARN.

212. *Quod nolunt,*] Etiam inviti cogantur laudare. FARNABIUS.

313. *Rex velit honesta;*] Plinius, in Panegyricos: Vita principis censura est, eaque perpetua: ad hanc dirigitur. item, Melius homines exemplis docentur. Claudianus: — componitur orbis Regis ad exemplum: nec sic insciscere sen/us Humanis edicta valent, quam vita regentis. Mobile mutatur semper cum principe vulgus. DELRIUS. Fac velit, dic regem velle. FARNABIUS.

215. *Precario*] Non absolute, sed ex alieno arbitrio. FARNABIUS.

218. *Privata bona sunt:*] Privatorum propria sunt bona. FARNABIUS. Curam juris omisit: quia illa potius publicum bonum sit, & potissimum ad principem pertinet. DELRIUS.

218. *Qua juvat,*] Qua placet, pro lubricae suae. FARNABIUS.

219. *Vel malo*] Etiam si scelerato. FARNABIUS.

Q

220. /s

- 220 *Atr.* Fas est in illo, quidquid in fratre est nefas.
Quid enim reliquit crimine intactum? aut ubi
Sceleri pepercit? conjugem stupro abstulit,
Regnumque furto: specimen antiquum imperii
Fraude est adeptus; fraude turbavit domum,
225 Est Pelopis altis nobile in stabulis pecus,
Arcanus aries, ductor opulenti gregis;
Cujus per omne corpus effuso coma
Dependet auro; cuius è tergo novi

Au-

GRONOVII.

221. *Quod enim reliquit crimen intactum?* Del-
rius testatur hoc solum profeminasse Lipsiensem,
in qua praeter omnes scriptos & editos is, quem
illi religio est nominare, ex margine Basilicensis
sic ediderit: nec male fecisse illum innomina-
tum, si Mss. confirmarent. Si nihil interest, qui
qualesive, acta res est: nam, potiore Pall. par-
tem aliter habuisse docendo, Commelinus videtur
fateri quosdam sic habuisse. Nobis tamen sine
magna ratione abundum à castissimis membra-
nulis minime videtur, quae cum Vossiano meoque
& infinitis aliis: *Quid enim reliquit crimine intactum?*
Et quid quaeso hic incommodi? Quid enim,
puta fratris, vel meum, reliquit incontaminatum
crimine? aut quia in re scelus in me
meosve aut mea patrandum reservavit? Nam
quod quis putet huic posteriori membro melius
convenire, *quod crimen intactum*, crederem, si
hic esset, *cui*, non *ubi*: nunc longe congruentius
antiquum.

223. *Specimen antiquum imperii* Nonnemo li-
brorum antiqui. Quod arripit vir eruditus, quia
in Phoenissis: *Non te ut reducam veteris ad speci-*
men domus. Sed in hoc hypallage est: illo autem
loco antiquum servat liber optimus. *Specimen* sum-
fit à Virgilio in 12. Aeneidos. §. 162. *Quadrifido*
vehitur curru, cui tempora circum Aurati bis sex radi
fulgentia cingunt. Solus avi specimen Ammianus
lib. 12. *Ctesiphon, quam rex Pacorus, incolarum vi-*
ribus ampliatam & moribus, Graeco indito nomi-
ne, Persidis efficit specimen summum.

227. *Corpus infuso coma* Cruterus è suis hoc:
ac Florentinus cum prioribus edd. *effusa*. Nec vi-
deo cur necesse sit mutare. Hujus coma depen-

det auro per omne corpus effuso, dejecto, cir-
cumjecto, late superfuso: hoc est, aurea per
omne corpus sparsa & effusa. Virgilius quarto
Aeneidos: *& crines effusa sacerdos*. An hoc aliud,
quam facerdos crinibus effusus, vel crines effusus
habens.

VARIORUM.

220. *In illo,* Tam egregie impio. FARN.

221. *Stupro* Hoc est, adulterio. loquitur *ae-*
tae quemadmodum & lex Julia de adulte-
riis, teste Papiniano & Modestino. Inter liberas,
l. stuprum D. ad leg. Jul. de adulter. lib. 101. D.
de verb. signific. vide Alciatum lib. 1. dispunct.
cap. 26. & 2. praetermissor. Catellianum Cottam
in Memor. in voce Adulterium. dixi in Repet. l.
transigere, C. de transfectione. DELRIUS.

223. *Specimen* Indiciu, argumentu, omen
regni. arietem scil. aurei vellens, cum fatale ef-
ficer illu regnaturu apud quem ille aries esset,
hunc prius adeptus est Atreus interfecto Chrysi-
ppo fratre. FARNABIUS. Pro indicio & argu-
mento poni solet. Lucretius lib. 4. *Hoc etiam*
inprimis specimen verum esse videtur. & lib. 5. *Si non*
ipsa dedis specimen natura creandi. quoniam vero
omina & portenta earum, quas praesignificant,
rerum quaedam indicia sunt, recte arietem an-
teum, noster *specimen* nuncupavit: quem Attius
prodigium portento missum vocarat. DELRIUS.

225. *Est Pelopis* Apud Ciceron. 3. de natura
Deorum exstant de hoc ariete antiqui poetae,
fortassis Attii in Atreo, carmina huiusmodi: *Ad-*
do hac: quod mihi portento caelestium pater Prodigium
misit, regni stabilimen meum; Argum inter pecudes
aurea clarum coma, Quondam Thyestem elepere ausum
esse

- Aurata reges sceptrata Tantalici gerunt;
 130 Possessor hujus regnat: hunc cunctae domus
 Fortuna sequitur. tuta seposita sacer
 In parte carpit prata, quae claudit lapis,
 Fatale saxo pascuum muro tegens;
 Hunc, facinus ingens ausus, assumpta in scelus
 235 Consorte nostri perfidus thalami avehit:

Hinc

GRONOVII.

230. *Hunc tantae domus*] Lege cum Flor. & Vossiano: *hunc tantae domus fortuna sequitur*. Doctus editor adleverat Vossiani margini forte legendum esse *cunctae*. Verius est verus. *Fortuna cunctae domus*, est cuncta vel summa fortuna domus regiae, atque adeo regnandi potestas, quae penes caput familiae est.

233. *Fatale saxo pascuum*] Sic ab Avantio & Boccatio accepit Fabricius, cum legeretur: *saxo pascuum muro*: quare & per *pascuum* non intelligit pratum, sed pecus; & *pecus pascuum* hic dicti, quod Columellae *pascuale*. Sed haud dubie *fatale pascuum* est illud arcanum & seposita in parte pratum, locus ipse. Absit autem *muro*, quod ingerunt quidam pro *muro*; absit, inquam, ut vivat versus. Neque ideo tantum, sed & quia sensu est ineptum: ne pergat juvare vir doctus: *more integens*: vel, *Fatale saxo pascuum more integens pascuum*. Etruscus: *Fatale saxo pascuum muro tegens*. Synalophe Poëtis frequens. Virgilius: *villis ovorum atque anguibz aureis*. Et alibi: *optato condantur Tiberides alveo*. Et, *centum aerei claudunt velles*. Silius lib. 7. vers. 408. *Omni sinuato aptum ad litora lino*. Ita enim M. Oxoniensis, non *capitum sinuato*, ut vulgo transpositum est. Et eodem aludit Romana editio prima: *Duce summo capitum*. Silius lib. 6. *Sinuatus*, & lib. 10. *Sinuatur*, eodem modo *regnum* ponit.

VARIORUM.

esse è regia: Qua in re adiutricem conjugem cepit sibi.
 DELRIUS.

229. *Aurata*] Tantalii nepotes Peloponnesiaci reges sceptrum aurea huius arietis lana ornare solent. Phialam autem fuisse, in cuius medio insculptus prominebat caper, tradit Herodotus Heeraeleotes apud Athenaeum lib. 6. cap. 4. FARN.

229: *Sceptrata*] Ait huius arietis lana aurea solitis

Pelopidas sceptrum ornare; de quo Pausan. in Boeot. scriptum reliquit Deorum omnium maxime consuevisse Chetronenies illud sceptrum colere, quod Jovi fabricasse Vulcanum Homerus cecinit, à Jove acceptum Mercurium dedisse Pelopi, Pelopem Atreo reliquisse, Atreum Thyesti, à Thyeste per manus traditum tenuisse Agamemnonem: & hoc illos praecipue sceptrum veneratos, & hactenus nominasse. plura deinde de huius sceptri cultu & sacris subiungit. Unde manifestum sit hoc sceptrum hactenus simile fuisse, nec mentium Iustinum lib. 43. cum tradidit, adhuc Romulo regnante, reges hactenus pro diademate habuisse, easque Graecos *sceptrata* nominasse: quod intelligendum puto de hastis brevioribus, qualia sunt pila Romanorum, vel venabula Thessalorum, ferro tamen minus lato; non de oblongis illis Macedonum sarissis, quibus hodie pedites utuntur. DELRIUS.

230. *Possessor huius*] Hoc non abs re confectum fuit, nam in libro Etruscorum, teste Macrob. 3. Saturn. traditur, si aries insolito colore fuerit indutus, portendi imperatori rerum omnium felicitatem; & Tarquitiu in Epitomâ Ostentarii Tuscii, inquit: Purpureo aureove colore ovis ariesve si aspergetur, principi ordinis & generis summa cum felicitate largitatem augeat, genus progeniemque propagat in claustris, laetoremque efficit. non est igitur mirum, si Phryxus & Helle ab aureo ariete servati fingantur, & qui agnum aurea clarum coma possideret, Argis imperatorum cum responsum fuerit. Hunc agnum Atreus, interfecto Chrysippo fratre, fuit adeptus; eundem amisit Aëtopes uxoris & Thyestae fratris fraude. DELR.

231. *Sacer*] Propter fatum & ostentum imperii. FARNABIUS.

234. *Facinus ingens*] Haec verba, *facinus ingens*, si in parenthesi ponantur majorem exprobrationem habent, & odium iustis concitant. FABR.

235. *Consorte*] Ordo. Ille perfidus, ausus ingens facinus, avehit hunc arietem, consorte mei

- Hinc omne cladis mutuae fluxit malum.
 Per regna trepidus exul erravi mea:
 Pars nulla generis tuta ab insidiis vacat.
 Corrupta conjux, imperii quassa est fides,
 240 Domus aegra, dubius sanguis: est certi nihil,
 Nisi frater hostis. quid stupes? tandem incipe,
 Animoque fume Tantalum, & Pelopem aspice:
 Ad haec manus exempla poscuntur meae.
 Profare, dirum qua caput mactem via.
 245 *Sat.* Ferro preemptus spiritum inimicum exspuat.

Atr.

GRONOVII.

237. *Exul erravi mea:*] Quem sensum habet? An Thyestes, exul trepidus regnum meum occupavit? Hoc profecto non est errare per regna. Potius rescribe cum Flor. *erravi*. Ego, inquit, conspiratione fratris & uxoris exactus regia, per meum ipsius regnum, velut exul trepidus ac latitans erravi, latebrasque mutavi. Sequenti versu quoque Lipsianum, *generis*, confirmat idem primae fidei codex: ubi vulgo *nostris*.

242. *Animoque fume Tantalum.*] Hoc à Fabricio est: notante, alios aliter haec verba legisse & distinxisse, quibuscum sentire non possit. Huic quidem ignosco. Sed quum Commelinus notavit Miss. & edd. veteres exhibere: *Animoque fume Tantalum*: miror tot sequentes editores non animadvertisse hanc lectionem multo esse elegantiore. Dictum Sullae de Caesare aliquid simile habet, *Caesari multos Marius inesse*. Statius lib. 10. de Capaneo: *faciam cecisse animas & corpore in uno stare omnes: ita cuncta replet*. Pertinet eodem Ciceronis post reditum in Senatu: *ut haberet in consilio & fratrem, ab inferis, socium rerum mearum, & omnes Metellos, praestantissimos cives, poene ex Acheronte excitatos*. Utroque enim intelligitur ob oculos sibi ponere animum & facta si ve Tantali si ve Metellorum, & ad ea exempla imitanda se simulare.

VARIORUM.

thalami, i. e. uxore mea Aërope in scelus assumpta & associata, FARNABIUS. Conjugem A-

trei, *aristis chrysomalli proditorem* idem Bocatius vocat *Merepen*, Ravinius *Europen*, Aegius Apollodori Atheniensis interpres, *Aeropen*. Sed hi omnes sunt libris depravatis, & nominum aliorum similitudine decepti: cum ejus nomen sit distinctis vocalibus *Aërope*, cum apud alios, tum apud Euripidem in Orcele, *Αἰργα σπείρας Αἰργωνας ἑλίας*. Ovid. 11 Tristium. *Si non Aëropen frater sceleratus amasset* In quo loco & Gallicae & Germanicae editiones fere sunt corruptae. FABRITIUS.

236. *Mutuae*] Quam uterque nostrum in alterum molimur. FARNABIUS.

237. *Exul erravi mea:*] Retineo vulgatam; quam confirmant duo typis excusi, & MS. Traj. *Erravi*: ut de Thyeste, qui ablato aureo ariete, cum Aërope uxore Atræi fugerit, haec intelligantur, & pariter hinc initium ducatur narrationis mutuae cladis, quae utrumque fratrem afflixerit, quin haecenus cum praeda sua exul oberavit Thyestes inhians regno: unde post, versu 297. de eodem sic Atræus: *relictis exul hospitibus vagus regno ut miseria mutet, atque Argos regat ex parte domus*. SCHRODERUS.

239. *Fides*,] Qua inter nos conveniebat de vicissitudine regnandi per alternos annos. FARN.

240. *Dubius*] Incerti filii & haeredes. FARNABIUS.

241. *Quid super?*] Se ad vindictam excitat. FARNABIUS.

242. *Tantalum*,] Aude aliquid immane & nefarium, & propone tibi exemplum Tantali, qui Pelopem interfecit, & Pelopis qui &c. supra vers. 145. FARNABIUS.

246. D2

Atr. De fine poenae loqueris, ego poenam volo.

Perimat tyrannus lenis. in regno meo

Mors impetratur. *Sat.* Nulla te pietas movet?

Atr. Excede pietas; (si modo nostra in domo

250 Unquam fuisti,) dira Furiarum cohors,
Discorque Erinnyes veniat, & geminas faces

Megaera quatiens. non satis magno meum

Ardet furore pectus: impleri juvat

Majore monstro. *Sat.* Quid novi rabidus struis?

255 *Atr.* Nil quod doloris capiat assueti modum.

Nullum relinquam facinus; & nullum est satis.

Sat. Ferrum? *Atr.* Parum est. *Sat.* Quid ignis?

Atr. Etiamnum parum est.

Sat. Quonam ergo telo tantus utetur dolor?

Atr. Ipso Thyeste. *Sat.* Majus hoc ira est malum.

260 *Atr.* Fateor. tumultus pectora attonitus quatit,

Penitusque volvit: rapior, & quo nescio;

Sed rapior. imo mugit è fundo solum;

Tonat dies serenus; ac totis domus

Ut fracta tectis crepuit; & moti lares

Ver-

GRONOVII.

249. *Si modo nostra in domo*] Flor. *si modo in nostra domo.* Istiusmodi levia sunt vers. 259. *Majus hoc ira est malum.* Et vers. 266. *facere quid tandem parat?* Et vers. 268. *moris humani timet.*

VARIORUM.

246. *De fine*] Tu de morte respondes, ego de genere mortis & cruciatu quæro. FARNABIUS.

247. *Perimat tyrannus lenis.*] Mors cita gratiae & beneficii loco indulgetur. vide vers. 512. Hercules Fur. FARNABIUS.

248. *Impetratur.*] Sic distincti, persuasus à MSS. aliquot & judicio Commelini, praesentium cum id

etiam posceret nexus ac vis sententiae. Ante distinguatur: *Perimat tyrannus lenis in &c.* ducite contra mentem Atræi, qui qualemcunque mortem beneficii loco ducebat, tanquam finem poenae. GRUTERUS.

251. *Geminis*] Quae gement mibi furorem. FARNABIUS.

250. *Ipse*] Ipse Thyestis in se & suos saevitia. FARNABIUS.

262. *Imo*] Haec forte propter Tantalum à Megaera excitum, ipsamque ad furorem irac & vindictae incitantem. FARNABIUS.

263. *Serenus*] Quod malum omen. *Fulgura fallaci muerunt crebra sereno.* FARNABIUS.

264. *Lares*] Di domestici, praefites, domus tutelares, Mercuri & Laræ filii. FARNABIUS.

- 265 Vertere vultum: fiat hoc, fiat nefas,
Quod dii timeris. *Sat.* Facere quid tandem paras?
Atr. Nescio quid animus majus, & solito amplius,
Supraque fines moris humani tumet,
Instatque pigris manibus: haud, quid sit, scio:
270 Sed grande quiddam est. ita sit; hoc anime occupa.
Dignum est Thyeste facinus, & dignum Atreo.
Uterque faciat. vidit infandas domus
Odrysia mensas. fateor; immane est scelus,
Sed occupatum: majus hoc aliquid dolor
275 Inveniat. animum Daulis inspira parens,

So-

GRONOVII

270. *Hec, anime, incipe.*] Scribe cum Etrusco: hoc, anime, occupa. Quasi dicat, ne ille faciat prior. Supra: in medio est scelus possum occupanti. Caro apud Gellium: Gladiatori composito ad pugnam pugnas haec proposita fore est, aut occidere, si occupaveris; aut occumbere, si cesseris. Mox idem liber: Quod uterque faciat. Ut hic quoque intelligatur ex praecedenti: Dignum est.

275. *Animum filio inspira parens.*] Et hic frustra omnes ingenii nervos intendere summi viri: neque enim citra veteres membranas hoc mendum eximi poterat. Igitur ex Etrusco refinge: *Animum Daulis inspira parens Sotusque.* Progen & Philomelan invocat simile flagitium ulturus simili scelere. Utrobique dolor *ζελαννίη* permixtus, illic ob fororem vitiatam & mutilatam, hic ob uxorem violatam & thesaurum regni interversum. Propterea dicit, *causa est similis.* Aliis *Daulia* & *Daulias* ales, cum ipsum *παλιγγίον* sit *Daulis*. Sed quasi populus *Δαυλίαι* (sic Megarensibus *αὐ δαυ* vocari scribit Strabo, unde quidam nomen oppido inditum velint) appellatur, *Daulida* dicit Seneca: perinde ut *Celhis* & regione significat & Medean. Secus *παυλας* dici *Δαυλίαι* & *Δαυλίαι* & *Δαυλίδης*, testis Eustathius in secundam Iliada. Et si cui durum videbitur, scribat *Daulia inspira parens*. Sed servat veterem scripturam Plutarchus *Συμφορ. α'. ἐξ ὧν τ' Ἰστρία καὶ τὰς γυναικας, τὰς πρὸ δαυλίαι, τὰς δ' παλιν ὑπὸν ἡντλια λήγουσι, καὶ μικρὰν αὐτὴν Δαυλίαν ἀναιχίζουσι τὰς ἑρπιδας.* Invocatio autem similis Hippolyto

vers. 663. *Te, te, foror, quatenusque fidei poli in parte fulges, invoco ad causam parem.* Ex in argumento meliore, Alexander Asiatica expeditione cum Eleunte venisset, sacrum fecit Protefilao, quod is primus Graecorum ad Trojam euntium pedem in Asia posuisset. *Καὶ ἐν τῇ δ' ὁμοίᾳ λέει, inquit Arrianus, ἐπιταχύνοντες οἱ ὅμοιαι τὴν περὶ τὴν ἀνίστην.* Curtius lib. 3. in praedio ad Iffon: *Philor adhuc Atheniensium Philippus invocabat.* Sic minor Declus, apud Livium, patrem nomine compellans, quid ultra moror, inquit, *familiare satum?* Sic Germanicus apud Tacitum precatur Drusum, ut se eadem ausum libens placatusque exemplo ac memoria consilium atque operum ju-

VARIORUM.

272. *Uterque*] Ego interficiendo fratris natos, ille comedendo suos. FARNABIUS.

273. *Odrysia*] Domus Terei regis Thraciae, cujus Odrisi incolae ab Abderis ad Euxinum. vers. 145. Hercul. Fur. FARNABIUS. De Tereo loquitur, qui fuit rex Odrylarum, (Thraciae pars est, Thucydides lib. 2. Plinius lib. 5. hist. natural.) quibus sollemne fuit in conviviis proeliari, & se invicem vulneribus deformare, teste Ammiano Marcellino. de his loqui puto Horatium lib. 1. ode 18. & 27. — *monet Sthenois uxor levis Evius.* & *Natis in uxor laetitia scyphis* Pugnare, Thracum est. tollite barbarum Mitem — DELRIUS.

274. *Sed occupatum:*] Ab aliis inventum, & factum, ego novum velim. FARNABIUS.

280: *Tau-*

Sororque. causa est similis. assiste. & manum
Impelle nostram: liberos avidus pater
Gaudensque laceret, & suos artus edat.
Bene est. abunde est. hic placet poenae modus

- 280 Tantisper. ubinam est? tam diu cur innocens
Versatur Atreus? tota jam ante oculos meos
Imago caedis errat; ingesta orbitas
In ora patris. anime, quid rursus times?
Et ante rem subsidis? audendum est, age:
285 Quod est in isto scelere praecipuum nefas,
Hoc ipse faciet. *Sat.* Sed quibus captus dolis,
Nostros dabit perductus in laqueos pedem?
Inimica credit cuncta. *Atr.* Non poterat capi,
Nisi capere vellet. regna nunc sperat mea:
290 Hac spe minanti fulmen occurret Jovi;
Hac spe subibit gurgitis tumidi minas;
Dubiumque Libycae Syrtis intrabit fretum;
Hac spe, quod esse maximum retur malum,

Fra-

GRONOVII.

varet. Sic ille apud Valerium Flaccum lib. 6. *patris coeptis ferus advocat umbras: Saucte mihi Porcipes pater, tua pectora nato suggere nunc animumque patrem.*

277. *Liberos avidus pater.* Florentinus: *avidus pater.* Et placet, quoniam altera vox de matre proxime praecessit.

289. *Nisi capere vellet.* Forte; *Ni capere.* quamvis saepius isthoc loco uti hoc pede videatur.

VARIORUM.

280. *Tantisper.* Sed interea ubinam est Thyestes? qua ratione illum inventum adducam, ut partes suas agat in hoc scelere? FARNABIUS.

280. *Tam diu.* Cur à nocendo tamdiu moror? FARNABIUS.

282. *Errat;* Ut aberrat vers. 1146. in Herc. Fur. pro *obversatur* FARNABIUS.

282. *Ingesta* Ipse suos liberos, quibus jam orbatus fuerit, vorabit FARNABIUS.

284. *Subsidis?* Deficis, labascis? FARN.

286. *Hoc ipse faciet.* Comedet se. suos. FARNABIUS. Proletaria leſio, faciat: sed altera restat in MSS. melioribus; esque extenuantis facinus. Itaque facessat prior. GRUTERUS.

288. *Non poterat* Inhiat regno. quod captans ipse, ut piscis escam dum capit, capietur. FARNABIUS.

291. *Gurgitis* Adriatici maris tempestatibus maxime obnoxii: sic infra vers. 362. FARN.

292. *Libycae* Syrtis, sinus duo in mari Libyco cumulis arenae, qui ventorum arbitrio agitati, varie vadiosi, & fluxu reſluxuque impetuoſi naves ad se trahunt: unde & nomen iis à *vitu traha.* Vide Herc. Fur. vers. 319. FARNABIUS.

294. *Isa-*

- Fratrem videbit. *Sat.* Quis fidem pacis dabit?
 295 Cui tanta credet? *Atr.* Credula est spes improba.
 Gnatis tamen mandata, quae patruo ferant,
 Dabimus: relictis exul hospitium vagus
 Regno ut miserias mutet, atque Argos regat
 Ex parte dominus. si nimis durus preces
 300 Spernet Thyestes; liberos ejus rudes,
 Malisque fessos gravibus, & faciles capi,
 Praecommovebunt. hinc vetus regni furor,
 Illinc egestas tristis, hinc durus labor,
 Quamvis rigentem tot malis subigent virum.
 305 *Sat.* Jam tempus illi fecit aerumnas leves.
Atr. Erras: malorum sensus accrescit die.
 Leve est miserias ferre, perferre est grave.
Sat. Alios ministros consilii tristis lege:
 Pejora juvenes facile praecepta audiunt:
 310 In patre facient, quidquid in patruo doces.
 Saepe in magistrum scelera redierunt sua.
Atr. Ut nemo doceat fraudis & sceleris vias,

Re-

GRONOVII.

302. *Preces movebunt.*] Florentinus quidem cum Liptiano: *Prece commovebo*: sed unde conficiendum est, *Praecommovebunt*, ut recte factum in quatuor Pall. nosque in duobus Germanicis codd. scriptum vidimus: & jam probaverunt Commelinus, Gruterus, Scaliger. Ut apud Ovidium *praeconsumere, praecontrectare, praedelassare*. Fortassis & deinceps legendum: *tunc vetus regni furor*.

308. *Consilii istis lege:*] *Consilii tristici*, quod ex libris restituit Scaliger, non est à sciolo, ut censent summi viri: nam & in Florentino, Vossiano, duobusque in Germania collatis olim, obvium nobis fuit. Nam de anapaesto, nec consilii nec consilii anapaestum facit, sed utrumvis *anapaestum* pronuntiandum est. Cur autem consilii *tristici* sit magis coactum quam consilii *istis*, non

video. Immo diligenter *tristici*, non *saevi*, non *duri*, quia persona est à principe suo adhibiti. *Supplicium* in Medea & Oedipode eadem regione haud dubie *regnum* est. In caeteris ex prava lectione anapaestus obstat.

VARIORUM.

294. *Fratrem*] Me, *Emphas.* FARNABIUS.

294. *Quis*] Quis faciet ut credat? FARNABIUS.

299. *Ex parte*] In regni societatem assumptus. FARNABIUS.

302. *Regni*] Infatigata & immensa regnandi cupiditas. FARNABIUS.

304. *Rigentem*] Induratum. FARNABIUS.

307. *Perferre*] Gnaviger, & ad exitum perferre. sic Martialis: *Nam vigilare leve est, pervigilare grave.* FARNABIUS.

312. *Ut nemo*] Etiam nemo doceat. FARNABIUS.

314. Na-

Regnum docebit. ne mali fiant, times?
Nascuntur istud. quod vocas saevum, asperum,

- 315 Agique dire credis, & nimium impie,
Fortasse & illic agitur. *Sat.* Hanc fraudem scient
Gnati parari? *Atr.* Tacita tam rudibus fides
Non est in annis, detegent forsâ dolos.
Tacere multis discitur vitae malis.

- 320 *Sat.* Ipsosne, per quos fallere alium cogitas,
Falles, ut ipsi crimine & culpa vacent?
Atr. Quid enim est necesse liberos sceleri meo
Inferere? per nos odia se nostra explicent:
Male agis, recedis anime: si parcis tuis,
325 Parces & illi: consili Agamemnon mei
Sciens minister fiat, & patri sciens

Me-

GRONOVII.

313. *Ne mali fiant, times? Nascuntur istud.*] Nempe mali. Et hoc Senecae Epistola 95. *Habeamus in commune, quod nati sumus.* nempe cognati, mutuo amantes, sociabiles. Tales nos natura edidit, tales igitur omnibus & in commune nos praestemus. Sane, quod labore & industria acquisivimus, ejus sumus parci atque avari: at ejus, quod innatum est, sumus liberales in omnes, nempe amoris mutui, humanitatis, de illo nemini invidemus. Particula, *quod*, proromen est, non conjunctio. Adde quae notavimus observ. in Script. Eccles. cap. 1. Facile aliqui possunt mutare distinctionem: *ne mali fiant, times? Nascuntur. Istud, quod vocas saevum, asperum, Agique dire credis.* Sic autem Etruscus: non *dire*. Refertur ad consilium, quod altera persona vocaverat trispe.

317. *Tacita tam rudibus fides*] Hoc cum duobus frequentibus versibus Atreo dat Florentinus: & rectius, ut videtur. Non audeo, inquit, illos adsumere in conscientiam parati facinoris, ne per imprudentiam aetatis rem prodant & irritam faciant. Secreta tegere nesciunt rerum inexperiti. Inde diversum rogat Sarelles.

321. *Falles? A. At ipsi*] Florentinus haec continuat uni personae ita mutata: *Falles, ut ipsi*

crimine & culpa vacent. Tum respondentem facit A. *Quid enim necesse est liberos.* Optime. Intellige hoc nunc potius probare tyrannum, quasi diceret: Ita prorsus faciam, ut dicis: nam quid opus est illos participare meam vindictam. Pari brevitae apud Tacitum lib. 14. annal. *At quidam insantes peribunt? nam & ex suo exercitu cum decimus quisque fuisse scitur, etiam strenui fortissimae.* Pars prior est obiectio, altera responsio. Integrum foret: Peribunt, fateor, idque excusabile est. nam & ex suo; &c. Troadib. *quis tuos artus teget Tumuloque tradet? N. quos enim praeceps loci Reliquit artus?*

326. *Et patris cliens Menelaus adfit.*] Quam belle patris cliens hic dicatur filius, viderint. In

VARIORUM.

314. *Nascuntur*] Sive ex me nati, sive ex illius adulterio, mali nascuntur. non ad hoc duce vel magistro opus est. FARNABIUS.

316. *Illic agitur.*] Apud Thyestem, id est, forte & ipse Thyestes idem in me scelus meditatatur. FARNABIUS.

324. *Recedis*] Quid dubitas & filios corrumpere. quibus si parcas, parces & fratri. FARN.

325. *Agamemnon*] Fil. Atrei. FARNABIUS.

326. *Patri cliens Menelaus adfit.*] Praefert hoc

R

Gro-

Menelaus adfit. prolis incertae fides
Ex hoc petatur scelere. si bella abnuunt,
Et gerere nolunt odia; si patrum vocant;

- 330 Pater est. eatur. multa sed trepidus solet
Detegere vultus; magna nolentem quoque
Confilia produnt: nesciant quantae rei
Fiant ministri. nostra tu coepta occule.
Sat. Haud sum monendus. ista nostro in pectore
335 Fides, timorque; sed magis claudet fides.

GRONOVII.

optimo codice legitur una voce: *patri sciens*. Quod dividendum: & *patri sciens Menelaus adfit*. Statim omnes veteres: *Ex hoc petatur. non paratur*.

333. *Nostra tu coepta occule.* Flor. *ocules*.

VARIORUM.

Gronovius, quia ei dux Etruscus. malim *patri cliens*, quod exhibet MS. Traiecti. Est autem *patri cliens*, idem quod *addictus patri*, tamquam cliens. SCHRODERUS.

327. *Prolis*] Etiam hinc experiar, filii ne mei sint, an Thyestis, qui uxorem meam corruptit. FARNABIUS.

330. *Eatur.*] Ibunt. FARNABIUS.

330. *Alta sed trepidus solet*] Reprehendit castigatque consilium illud Atreus quo decreverat indicare liboris dolum patris paratum. Si hoc, inquit, scierint, prodar: neque enim tam rudi aetate magnum istud scelus dissimulent vultu, quamvis maxime cupiant: quare nesciant quantae rei fiant ministri. GRUTERUS.

330. *Alta*] Et tamen in dubio sum, an expediat, eos consilii mei esse concios, ne forte non bene dissimulent, sed vultu etiam inviti consilium prodant. FARNABIUS.

335. *Fides.*] Hoc dicere decebat. sed an ita erat? non opinor. imo tyrannis nullis fides: timent omnes & quos timent odere. an ergo melior lectio? *timor*. non arbitror. nam quamvis hoc verum, dici tamen coram tyranno non oportuit, nec tutum multitare. DELRIUS.

CHORUS.

A diffidiis fratrum, qui ad tempus minas componunt, sumpta occasione, chorus regum ambitionem taxat, quis vere rex sit docet, vitam denique latentem collaudat.

TAndem regia nobilis,
Antiqui genus Inachi,
Fratrum composuit minas.
Quis vos exagitat furor,

Al-

- 340 Alternis dare sanguinem,
Et sceptrum scelere aggredi?
Nescitis cupidi arcium,
Regnum quo jaceat loco.
Regem non faciunt opes,
345 Non vestis Tyriae color,
Non frontis nota regiae,
Non auro nitidae fores.
Rex est, qui posuit metus,
Et diri mala pectoris:
350 Quem non ambitio impotens,
Et nunquam stabilis favor.
Vulgi praecipitis movet.
Non quidquid fodit Occidens;
Aut unda Tagus aurea

Cl-

GRONOVII.

VARIORUM.

340. *Alternis dare sanguinem.*] Scioppius fate-
tur nescire, quo auctore satis locuplete, vel dare
vel haurire sanguinem dicatur, cumque istud le-
gat in Thyeste Senecae, facilius se credere ei-
dem alibi conquerenti, ista aetate homines Ro-
mae desisse Latine loqui. Cur ergo Ovidius lib.
13. met. & quid dederit domus una cruoris. Et
lib. 14. met. multumque ab utraque cruoris parte da-
tur. Aut si non satis hic ei locuples auctor, cur
Livius lib. 3. Dandus est invidias sanguis. Et lib.
26. tanta aviditas supplicii expectandi, tanta sangui-
nis nostri hauriendi est sitis. Ovidius rursus lib. 13.
licet exserere meumque Deverreas sine fine caput, cu-
piasque dolenti Me tibi forte dari, nostrumque hau-
rire cruorem.

342. *Nescitis cupidi arcium.*] Epistola 95. O
quam ignorant homines cupidi gloriae, quid illa sit,
aut quemadmodum petenda?

347. *Non auro nitidae trahes.*] Flor. fores. Ci-
cero lib. 4. in Verr. nam bullas omnes aureas ex his
valvis, quae erant & multae & graves, non dubi-
tatis auferre.

337. *Genus.*] Nec tamen de genere Inachi fue-
runt Tantalidae, sed successores eius in regno Ar-
givorum, supra vers. 137. FARNABIUS.

338. *Composuit.*] *Adspirat sternae iboris videtur-
que pacem sperare missis Agamemnone & Menelao ad
Thyestem cum mandatis de conciliatione.* FARN.

339. *Vos.*] O fratres Atre. & Thyest. vel o re-
ges generaliter FARNABIUS.

342. *Arcium.*] Dominationis, quam quo tue-
antur & pro sua lubidine exerceant tyranni, ar-
ces in urbibus exstructas eolunt FARNABIUS.

345. *Tyriae.*] Purpureae quo colore claret Ty-
ros in Phoenicia, ubi piscium, quorum succo
tingitur, piscanus uberimus. FARNABIUS.

346. *Nota.*] Diadema, fascia seu pannus quo
reges caput redimire soliti, vid. vers. 513. FARN.

347. *Auro.*] Auratae FARNABIUS.

348. *Rex est.*] Rex est, qui non servit pertur-
bationibus. FARNABIUS.

353. *Non quidquid.*] Non aurum & argentum,
quod foditur in Hispania. FARNABIUS.

354. *Tagus.*] Lusitaniae flu. aureas volvens arc-
nas, FARNABIUS.

- 355 Claro devehit alveo:
Non quidquid Libycis terit
Fervens area messibus.
Quem non concutiet cadens
Obliqui via fulminis:
- 360 Non Euris rapiens mare;
Aut saevo rabidus freto
Ventosi tumor Adriæ;
Quem non lancea militis,
Non strictus domuit chalybs:
- 365 Qui tuto positus loco,
Infra se videt omnia:
Occurritque suo libens
Fato: nec queritur mori.
Reges conveniant licet
- 370 Qui sparsos agitant Dahæ;
Qui rubri vada littoris,
Et gemmis mare lucidum
Late sanguineum tenent:

Aut

GRONOVII.

361. *Aut saevo rapidus freto*] Flor. *rabidus*. Probo, vel quia præcedente versu, *rapitur*. Horatius: *Invenientem navita Bosperum Tentabo*. Et alibi: *Neptunum procul à terra spectare furentem*.

370. *Qui sparsos agitant Dahæ*] Lege cum Estruico: *Dahæ*. Populus Scythicus in Margiana,

VARIORUM.

356. *Libycis*] Libya frumenti feracissima est. FARNABIUS.

357. *Fervens*] Nativum epitheton. est enim area, in qua frumenta seruntur & arescunt. fervens à pedibus boum qui exterunt *ἀνὰ ὄρεα*; qui priscis tritrandi mos erat; ut & hodie plerisque. FARNABIUS.

359. *Obliqui*] In obliquum delati. FARNABIUS. Omnes ignes coelestes maximè ex parte in obliquum seruntur, maxime fulmina: ut docet Aristotel. in Meteor. DELRIUS.

362. *Adriæ*] Maris Adriatici procellis obnoxii, utpote ventis, maxime Noto expositi. FARNABIUS.

364. *Chalybs*] Gladius è chalybe. FARN.

366. *Infra*] Quia magnanimus & humanis casibus superior sub pedibus fortunam videt captivam, omniaque minoris aestimat quam se & conscientiam rectam. FARNABIUS.

367. *Occurritque*] *Ex Stoica illa Næmia quam ubi in Epistolis ingerit Seneca*, Mortem portum esse nunquam reculandum, aliquando petendum. FARNABIUS.

373. *Sanguineum*] Conveniant licet reges, maris rubri accolæ, quod cum *Ἐρυθραῖον* diceretur Graec.

- Aut qui Caspia fortibus
 375 Recludunt juga Sarmatis.
 Certet, Danubii vadum
 Audet qui pedes ingredi;
 Et quocunque loco jacent
 Seres vellere nobiles;
 380 Mens regnum bona possidet.
 Nil ullis opus est equis;
 Nil armis, & inertibus
 Telis, quae procul ingerit
 Parthus, cum simulat fugas:
 385 Admotis nihil est opus
 Urbes sternere machinis,
 Longe faxa rotantibus.

Rex

GRONOVII.

habens ad orientem Baetra vicina, ad occasum Hyrcanos & Parthos, ad meridiem Arianos, ad Septentrionem finem Caspii maris & ostium Oxi fluminis. *Daciae* nulli sunt, sed *Daci*, & hujus vocabuli prior syllaba producitur.

374. *Caspia fortibus Recludunt*] Sumpsit ex historia Tiberii temporum, de quibus Tacitus 6. Annal. *Contra Pharasmanes ad ungere Albanos, accire Sarmatas, quorum Sceptuchis, utrimque denis acceptis, more gentico diversa induere. Sed Iberi locorum potentes, Caspia via, Sarmatam in Armenios raptem effundant.* Valerius Flaccus lib. 5. *Iam pervigil illum Medus & oppositis expellas Iberia claustris.* Hos igitur intelligit.

376. *Certet Danubium, licet*] Non temere est, quod Etruscus: *Certet, Danubii vadum Audet qui pedes ingredi.* Passim in his tragoediis *vadum* pro ipso flumine seu fluvialibus undis ponitur. Sic in Hippolyto: *Et victa preno pappi auferitur vado.* Phoenissus: *trahens opulenta Pallas vada.*

VARIORUM.

Graecis ab Erythra filio Persei & Andromedae qui ibi regnavit, Latini Rubrum verterunt, cui

jus coloris vel arenas vel undas esse credebant. Heb. 90. id est, papyrosim. FARNABIUS.

374. *Aut*] Et licet conveniant Armenii qui portas, id est, iter per juga Caspia non claudunt adversus Sarmatas, eorum incurfus non timentes. FARNABIUS.

375. *Sarmatis.*] Vide Herc. Fur. vers. 539. FARNABIUS.

376. *Certet,*] Licet illi conveniant ac certent, qui Danubium Germaniae fluvium hiberna glacie concretum pedibus calcare non metuunt. FARN.

379. *Seres*] Pop. Scythiae Asiaticae, qui ex arboribus crebra aquarum aspergine mollitis lamuginem depestant, unde sericum conficiunt. FARN.

381. *Nil ullis*] Ad regnum verum, quod bonae mentis est, nil equis, telis, &c. opus erit. FARNABIUS.

382. *Inertibus*] Quae ignaviae & timiditatis speciem ferant: cum Parthi fugam simulantes mittant post terga sagittas. FARNABIUS.

386. *Alachinis,*] Balistis, & quibus *παλαρρεται* faxa mittunt ad habefacienda & demolienda moenia. FARNABIUS. Vitruvius tradit, machinam esse continentem ex materia conjunctionem, maximas ad onerum motus habentem virtutes: eaque movetur ex arte circulatorum rotundationibus, per *κωλύειν σίμωσιν*. DELRIUS.

R 3

396. *Nal-*

- Rex est, qui metuit nihil.
 Rex est, qui cupiet nihil.
 390 Hoc regnum sibi quisque dat.
 Stet quicumque volet potens
 Aulae culmine lubrico:
 Me dulcis saturet quies.
 Obscuro positus loco,
 395 Leni perfruar otio.
 Nullis nota Quiritibus
 Aetas per tacitum fluat.
 Sic cum transferint mei
 Nullo cum strepitu dies,
 400 Plebejus moriar senex.
 Illi mors gravis incubat,
 Qui notus nimis omnibus,
 Ignotus moritur sibi.

GRONOVII.

389. *Rex est, qui cupiet nihil.*] Hunc verum *scilicet* Scaliger tanquam eorum temporum, quum quisque pro quisque usurpabatur: igitur quisque, non quisque scripsisse Monachum vericuli auditorem. Sed hoc argumentum eluditur scriptura optimi codicis: *Rex est, qui cupiet nihil.* Neque Monachi ulla culpa est. At obloquuntur etiam Grueterus, Poëtam hac strophā non persequi duplicem affectum, spem & metum, sed ea tantum, quibus regnum adquiritur impugneturque vi mera. Immo totus hic Chorus persequitur ambitionem, quae utroque affectu mixto torquetur. Sic superius dixit, regem esse qui posuit metus & morbos pectoris, inter quos haud dubie cupiditates. tum quem non ambitio & favor vulgi moveat. quo? nempe ad cupienda plus quam civilia. Nam si legamus *cupiet*, quod ipse quoque in nonnullis libris reperit, legendum item priore *metuet*, necessarium non putamus:

nec negant Grammatici, hanc temporis mutationem poetis esse usitatam.

395. *Leni perfruar otio.*] Epist. 94. *laudant otium lenē & sui juris.*

VARIORUM.

396. *Nullis*] Vita à populari aura publicisque muneribus remota. non nota civibus. *Proleptis*, nondum enim erant Romani, Quirites dicti, vel à *Curibus*, id est, *Sabinis* in partem urbis receptis, vel à *Romulo Quirino* cognominato, quod *hastam*, quae *Sabinis Quiris* est, *gestare solebat*, vel à *urbe*, ut alii volunt. FARNABIUS.

402. *Qui notus*] Aliis conspicendus propter potentiam, sibi ignotus, utpote, felici fortuna ebrius & ignorantia stupidus, cum sapiens se primum nosse debeat. FARNABIUS.

403. *Ignotus*] Qui magis publice vivit, quam sibi.

ACTUS

ACTUS TERTIUS.

* THYESTES. PLISTHENES.

TANTALUS Junior & } Mutae Personae.
FRATER Tertius. }

Thyesti à fratre Atreo per filios Atrei revocato redeuntique in patriam non sine diffidentia ac mente malum praesagiente, revertendi fiduciam addunt filii sui.

405 *Thyest.* **O** Ptata patriae tecta, & Argolicas opes,
Miserisque summum ac maximum exulibus
Tactum soli natalis, & patrios deos (bonum,
(Si sunt tamen dii) cerno; Cyclopum sacras
Turres, labore majus humano decus,
Celebrata juveni stadia, per quae nobilis
410 Palmam paterno non semel curru tuli.

Oc-

GRONOVII.

* THYESTES. PLISTHENES.] Florentinus rubrica personas sic praeposit: *THYESTES TANTALUS. PLISTHENES. TACITUS.* Sic & per totam scenam Thyestae respondet *TAN.*

VARIORUM.

405 *Exulibus bonum.*] Patria omnibus chara: exulibus maxime, quibus interdicitur, quippe *Nititur in vetitum semper, utrimque negata.* FARN.

407. *Si sunt tamen dii*] Si modo vel isti, vel alii omnino Di sunt, qui me in exilium & tot miseras incidere sunt passi. FARNABIUS. Vel illi patrii, vel ulli omnino. digna impio Thyeste dubitatio; digna irato, propter miseras, in quas illum passi incidere. Est autem hic Diagoricus Thyestes: ille alius in Attii Antigona; qui negat

Deos regere, vel curare omnia, Epicureus est. Nam Diagoras & Theodorus tollebant Deos, Protagoras & Epicurus non Deos, sed Diis providentiam, ut docent Cicero de Nat. Deor. & Lactantius lib. 5. cap. 12. & de ira Dei cap. 9. unde Claudianus in Rufin. — *quae numina sensu Atquebegno, vel nulla putat, vel ne scia nostri.* DELR.

407. *Cyclopum*] Mycenae Cyclopum opus perhibentur, eorum, qui turrium construendarum inventores feruntur. Tum omnia magnae molis opera Cyclopum credebantur: *Maenia magna videt manibus fabricata Cyclopum.* Vide Hercul. Fur. v 997 FARNABIUS.

409. *Juveni*] Mihi juveni. FARNABIUS.

409. *Stadia.*] Supra vers. 137. FARNABIUS.

409. *Per quae nobilis*] Unus m. f. *nobilem.* Licet autem hic notare senilem jaſtantiam; quam in Nestore Homerus, in Euandro Virgilius bene expreſſerunt. Aristoteles Rhetoric. hujus jaſtantiae causam reddit: *Ἀστεινὸς γὰρ τὰ πρὸς τὴν ἀλ-*

- Occurret Argos, populus occurret frequens;
 Sed nempe & Atreus. repete silvestres fugas,
 Saltusque densos potius, & mixtam feris
 Similemque vitam. clarus hic regni nitor
 415 Fulgore non est quod oculos falso auferat.
 Cum quod datur spectabis, & dantem aspice.
 Modo inter illa, quae putant cuncti aspera,
 Fortis fui, laetusque: nunc contra in metus
 Revolvor. animus haeret, ac retro cupit
 420 Corpus referre: moveo nolentem gradum.
Plisib. Pigro (quid hoc est?) genitor incessu stupet,
 Vultumque versat, seque in incerto tenet.
Thyest. Quid anime pendes? quidve consilium diu
 Tam facile torques? rebus incertissimis,
 425 Fratri atque regno credis? ac metuis mala
 Jam victa, jam mansueta, & aerumnas fugis
 Bene collocatas? esse jam miserum juvat.
 Reflecte gressum, dum licet, teque eripe.
Plisib. Quae causa cogit, genitor, à patria gradum
 Re-

GRONOVII

416. *Cum quid datur spectabis,*] Sic Lugdun. & Lipsiens. bene; tamen Erb. Mog. Herbig. & Ven. *Cum quod datur spect.* & tandem *aspice*, mendose habere notat Delrius. Sane *sandem* pro *dantem*: at non *quod datur*: ita enim & Florentinus & poscit ratio. nam, *Quid deitur*, dicendum fuisset, quod lex versus respuit. Virgilius: *ulla putatis Dona carere dolis Danaum? sic notus Ulysses?*

424. *Rebus incertissimis, Fratri atque regno*] De vita beata cap. 5. *quem voluptates doloresque, incertissima dominia impotentissimaque, alternis possidebunt.*

VARIORUM.

411. *Occurret*] Urbis visui occurret. vel populus. FARNABIUS.

412. *Atreus.*] Quem nollem. Revertar itaque. FARNABIUS.

414. *Clarus*] Non est cur hic clarus regni nitor animi mei oculos perstringat, mentemque aufert, ut spe regnandi occaecatus adeo in perniciosas fortassis insidias tuam. nec tam munus, quam dantem aspicere, *ἐξελθὼν δὲ ἀδελφὸν δῶκεν αὐτῷ ὡς ἄν ἐκέρτατα.* FARNABIUS.

417. *Illa,*] Exilium & pauperiem. FARN.

418. *Num*] In regni partem accitus. FARN.

425. *Fratri atque*] Fratri inimico & regno, quibus nil magis metuendum. FARNABIUS.

425. *Mala*] Exilium & pauperiem, quae jam assuefaciendo ac ferendo reddidi mollia. FARN.

427. *Bene*] Quae me docuerunt acquanimitatem & animi magnitudinem. FARNABIUS.

430. *Si-*

- 430 Referre visa? cur bonis tantis sinum
Subducis? ira frater abjecta redit;
Partemque regni reddit: & lacerae domus
Componit artus, teque restituit tibi.
Thyest. Causam timoris, ipse quam ignoro, exigis.
- 435 Nihil timendum video; sed timeo tamen.
Placet ire: pigris membra sed genibus labant,
Alioque, quam quo nitor, abductus feror.
Sic concitatam remige & velo ratem
Aestus, resistens remigi & velo, refert.
- 440 *Plisib.* Evince quidquid obstat, & mentem impedit;
Reducemque quanta praemia expectent, vide.
Pater, potes regnare. *Thyest.* cum possim mori?

Plisib.

GRONOVII.

430. *Cur bonis tantis sinum Subducis?*] Gandet hinc transferre Seneca. Sic *sinum implere*, de benef. 2, 31. & 6, 42. de vita beata 9: *in sinum fundere*, de benef. 7, 19. *in sinu condere*, 2, 16. *in sinu invenire*, 7, 28. *sinu orato fugere*, de constant. 6. *sinum expandere*, epist. 74. *in sinu positae divitiae*, epist. 20.

437. *Alioque, quam quo nitor, adductus*] Rectius Fl. *abductus*. Saepe hoc verbum ubi antiquis placuit, recentioribus displicuit. Vide ad Livium.

439. *Remigi & vento, refert.*] Flor. quoque, ut alios scire omnes habere monuit H. Commelinus, *remigi & velo*. nam in repetitione vocabulorum lussit.

440 P. *Pervince quicquid*] Etruscus: TAN. *Evince quicquid* Virgilius: *concepit furias evicta dolere*. Et, *Tu lacrimis evicta meis*.

442. *Cum possim mori?*] Delrius interpretatur, offerri potestatem cum summo mortis periculo conjunctam: vel, regnare ais me posse: atque adeo jam regno, quum mortis meae penes me arbitrium sit. H. Commelino respondet Thyestes, se vere regnare posse, quum mortem non timeat, occurratque libens suo fato, ex Choro & Agam. vers. 606. Lipsius corrigit: *quin possum mori*. quod sit, sed fortasse mors in propinquo.

Quod ex vulgata etiam colligit Gruterus. Vetat quoque Lipsum mutare vir summus, quum sit & Stoicorum paradoxis, regem esse, qui mori didicit. Nihil horum voluit auctor, sed Thyesten fecit detestari regnum & mortem eo potius ducere. Itaque exaudiendum cum interrogationis nota: *cum possim mori?* Ego possim vel sustineam regnare, cum possim rem tam gravem ac molestam vel morte evadere? Quisquamne tam stultus sit, ut cum ei sit integrum mori, velit regnare? Ut apud Juvenalem Sat. 6. *Ferre potes dominam salvis tot vestibus ullam?* Cum pateant altae caligantesque fenestras? Cum tibi vicinum se praebet Aemilius pons. Ille regnet, qui non audeat mori, & mavult in miseris & curis & splendida servitute vivere. Tale responsum, licet ex alia causa, putetur Germanici, qui cum à milite seditioso ad imperium vocaretur, ferrum à latere deripuit. elatumque deferrebat in pectus, ni proximam prehensam dextram vi attinuissent.

VARIORUM.

430. *Sinum*] Metaph. ab iis qui sinum vel gremium pandunt captantes missilia, vel quae decidunt. FARNABIUS.

437. *Redit*] In gratiam redit. FARNABIUS.

433. *Tibi*] Dignitati pristinae. FARN.

442. *Cum possim mori?*] Interpretationem Gronovii juvat illud Cic. ad Attic. Epist. 11. lib. VII.

S

Unam

- Plisib.* Summa est potestas. *Thyest.* nulla, si cupias nihil.
Plisib. Gnatis relinques. *Thyest.* non capit regnum duos.
 445 *Plisib.* Miser esse mavult, esse qui felix potest?
Thyest. Mihi crede, falsis magna nominibus placent.
 Frustra timentur dura. dum excellus steri,
 Nunquam pavere destiti, atque ipsum mei
 Ferrum timere lateris. ô, quantum bonum est,
 450 Obstare nulli! capere securas dapes
 Humi-jacentem! scelera non intrant casas.
 Tutusque mensa capitur angusta cibus.
 Venenum in auro bibitur. expertus loquor,
 Malam bonae praeferre fortunam licet.
 455 Non vertice alti montis impositam domum,
 Et eminentem civitas humilis tremit;

Nec

GRONOVII.

443. *Summa est potestas.* Th. *Nulla,*] Interpretantur nullam potestatem esse nullam cupienti: vel leg. *summa, si cupias nihil,* q. d. summam potestatem esse nihil cupienti. Potius, quum dixisset Plithenes, summam potestatem esse regnare, respondet Thyestes, regem, si abiit libido & improba cupiditas, ut abesse debet, nihil plus posse privato: neque enim sibi permittit posse, & magis continetur reverentia famae, nullum ei secretum indulgenti.

454. *Praeferre fortunam licet.*] Si verum volumus, fatis est, inquit, causae, cur illam, quae vulgo mala vocatur fortuna, bonae praetaramus. Non placet igitur, libet.

VARIORUM.

Unam meretricale apricationem in Lucretio tuo sole malim, quam omnia istiusmodi regna, vel potius mori melius, quam semel istiusmodi quidquam cogitare. Gronovianis paria fere attulit ad h. l. vetus commentator Bernardinus Marmitta, qui sic: *si possum regnare, possum etiam mori. melius est exulem mori, quam isto modo regnare.* SCHRODERUS.

444. *Non capis*] Neque nos fratres capit, neque vos capiet. *Nulla fides regni sociis omnisque potestas Impatiens consortis erit. non dixit si cupiat duo legamus.* Non capit mundus duos soles. FARN.

449. *Lateris.*] Vel etiam satellitum, qui latus meum stipabant. FARNABIUS.

453. *Venenum*] Nullis acenita bibuntur Fictilibus, tunc illa time cum pocula sumes Gemmata. FARN.

453. *Expertus*] Utramque fortunam expertus, adversam & secundam. FARNABIUS.

455. *Non vertice alti montis*] Scena Argiva est. Cum vero Romae agatur tragodia, taxatur luxus Romanorum in aedificiis, piscinis, balneis, agris, &c. & quae sequuntur illud quodam desumuntur è Senecae epist. 60. 89. 90. 123. Hic, in humili fortuna cives non coercentur arcibus in sublimi positis. infra vers. 64r. FARNABIUS. Dictum videtur propter Valerium Poplicolum; qui, cum in summa Velia aedificaret, venit in suspicionem affectati regni. itaque ne à civibus suis timeretur, non in planum modo aedes suas detulit, sed etiam colli ipsi subiecit, id se facere iniquens, ut populus supra suspectum se civem habitaret, & in Velia aedificarent, quibus melius publica libertas, quam sibi patriae liberatori, credebatur. Livius libro secundo. DELRIUS.

457. *Ebur,*

Nec fulget altis splendidum tectis ebur;
 Somnosque non defendit excubitor meos:
 Non classibus piscamur; & retro mare
 460 Jacta fugamus mole: non ventrem improbum
 Alimus tributo gentium; nullus mihi
 Ultra Getas metatur & Parthos ager:
 Non thure colimur; nec meae, excluso Jove,
 Ornantur arae: nulla culminibus meis
 465 Imposita nutat silva; nec fumant manu
 Succensa multâ stagna: nec somno dies,

Bac-

GRONOVII.

463. *Non thure colimur;*] Caligulam, Domitianum aliosque imperatores taxari ait interpres. Scilicet ante nemini id contigit, non Julio, non Augusto, non Tiberio, non Claudio, non ipsi Neroni. Caligulam tamen feras: sed cur adiecit Domitianum?

VARIORUM.

457. *Ebur;*] Eburneum lacunar. FARN.
 459. *Classibus;*] Dum gula sacris Retibus assiduus penitus frustante macello Proxima. FARNABIUS.

459. *Retro;*] Fundamentis in mare jactis quae ipsum mare angustent, & Contracta pisces aequora sentiant. FARNABIUS. Exemplum praebet Surrentinum Pollii, apud Papinium lib. 2. Silv. DELRIUS.

460. *Ventrem improbum;*] Gulam insatiam & delicatam. FARNABIUS. Vili sumtu pascimur: non egemus nec abutimur tributis aut publicis vegetalibus explendae ingluvici, ut apud Athenaeum lib. 4. Xerxes, & alii apud Boytleum histor. prodig. c. 25. huc pertinent ista Satyrici: *Atque ita defectis nostrum mare, dum gula sacris Retibus assiduus, penitus frustante macello Proxima, Tyrrhenum patitur nec crescere piscem. Instruit ergo solum provincia.* Seneca epist. 16. *Quandiu ergo satioribus implebitur magnarum urbium campos? quandiu nobis populus metet? quandiu unius mensae frumentum multa navigia, & non quidem ex uno mari, subvehent? taurus paucissimum iugerum passus impletur, una sil-*

va elephantis pluribus sufficit: homo & terra pascitur & mari. quid ergo? tam insatiabilem nobis alvum natura dedit, cum tam modica corpora dedisset, &c. Vix autem dubito, quin nosset hoc loco Caji gulam notare voluerit. sic enim de illo; lib. de Consolat. ad Helviam matrem cap. 9. *Cajus Caesar, quem mihi videtur natura edidisse, ut ostenderet, quid summa vicia in summa fortuna possent, centies sequestro coenavit uno die, & in hoc omnium adjutus ingenio, vix tamen invenit, quomodo provinciarum tributum una coena fieret.* DELRIUS.

463. *Non thure;*] Non usurpamus divinos honores Diis veris negatos. FARNABIUS.

464. *Nulla culminibus;*] Seneca l. 5. Declamati. *Alunt in summis culminibus mentita nemora, & navigabilium piscinarum freta.* haec parens: at filius epist. 123. *Non vident contra naturam, qui pomaria in summis turribus ferunt: quorum silvae in caecis domorum ac fastigiis nutant, iude ortus radicibus, quo improbe cacumina egressis, & Tibullus de istis hortis, lib. 3. Eleg. 3. Et nemora in domibus sacras imitantia lucas. tales forte illi Babylonii pensiles, & alii Threbit, apud Plin. lib. 36. DELRIUS.*

465. *Nec fumant manu;*] O suaves hic interpretes! Stagna ajunt succendi ut fundus dulcior dulciores reddat pisces. Tu scito de balneis domesticis & ambitioso in eas apparatu Poëtam loqui. LIPSIUS. Ammianus libro 16 scribit vastissima lavacra in urbe exstructa, quae dicebantur *Oceani*. DELRIUS.

466. *Nec sumus;*] Non contra naturam viventes diem somno, noctem computationibus transigimus, Epist. Sen. 122. FARNABIUS.

Bacchoque nox jungenda pervigili datur.

Sed non timemur. tuta sine telo est domus.

Rebusque parvis alta praestatur quies.

470 Immane regnum est, posse sine regno pati.

Plisb.

GRONOVII

467. *Bacchoque nox ducenda*] Etruscus, *jungenda*. Id est, continuanda dici. Est enim *jungere* interdum idem quod continuare, connectere, perpetuum ducere. Sic enim apud Statium *junctam lunam* legimus pro duabus noctibus continuatis. Et apud eundem: *Sunt anhelantem, iuncto sudore, volantes Mars impellit equos*. Item, *Junge, puer, cyathos*: quod est, continenter da, alium post alium porringe. Livius l. 21. *ut non petisse Saguntinos, sed rerum serie, finitimis domitis gentibus jungendoque tractus ad id bellum videri possit*. Iulianus lib. 12. *cum de noctem pervigilem junxisset*. Hippolyto: *jungitur semper nefas*.

468. *Sed non timemus.*] Omnes. Mss. *timemur*. Gruterus ait hoc improbare nexum orationis. At non improbat, si cogitemus, ut ipsum *timeri* invidiosum est infestumque periculum, tam hercle & magis interdum quam *timere*, sic etiam non *timeri* esse juxta jucundum, gratum ac tutum sane sapientibus quam *non timere*: ut non immerito istud pro maximo bono multis incommodis pauperatis obducatur. Deinde quod sequitur, *sine telo tuta domus*, tam argumentum est nos non terere quam non timere: adeo haec implicita inter se ac propemodum indivisa sunt. Unde Claudianus: *Amipites habeant arcus, trepidique minentur*. Adde epist. 105. ubi inter caetera: *Illud, ne timearis, praestabit tibi fortunae mediocritas: ingenii lenitas cum irasse homines sciens, quem offendere sine periculo possint. Timeri autem tam domi molestum est quam foris; tam à servis quam à liberis. Nulli non ad nocendum satis virium est. Adhuc unum quod qui timetur, timet. nemo potius terribilis esse solet*. Quinetiam ut priore parte versus dicit, se non timeri, ita posteriore, se non timere.

470. *Immane regnum est, posse sine regno pati.*] Monstraverunt hunc locum pro dubio & obscuro Delius & Gruterus & toto capite Adversariorum Barthius. Grotius primus ei detexit nubem: quod tanti putavit Heinsius, ut suis infereret notis: Salmastius ipsum intulit meridiem: ita tres maximi viri, de quorum meritis, ut adolescentiae no-

stiae ducum, libenter loquimur, feliciter hic operas junxerunt. *Pati*, nullo adjecto nominis casu, est durare, obdurare, sustinere, *peragere*, vivere & utcumque se habere. Sic Virgilius: *Certum est in silvis inter spelaeas ferarum Malle pati*. Id est, *peragere eo tuis ulla et periculis*. Malo sustinere duram & difficilem in antris & speluncis vitam. Ex quo versu ridicule vir doctus, pium & Christianum usum verbi *Pati*, cum morte Servatoris mundi & agonibus martyrum, & Christiana pietate natum, etiam extra Ecclesiam Latinam fuisse probare contendit. Terentius Eunuchus: *Verum si incipis, neque peritendes quaviter, Atque ubi pati non poteris, quam nemo expectet, In sella pace uliro ad eam venis*. Id est, durare & vivere sine Thaide, ferre illam vitam sobriariam, quam nunc tam fortiter tibi proponis. Idem Hecyra: *Fugere è conspectu illico. Videre nullo, den-*

VARIORUM

467. *Bacchoque nox jungenda*] Placet aliis *ducenda*. vid. Cl. Burm. ad Val. Flac. Argon. lib. 1. v. 251. Retinent quoque *ducenda* MS. Traject. & duo typis excusi. SCHRODERUS.

468. *Sed non timemus.*] Nostri fere *timemur*; quod improbat nexum orationis. An fuit? *timetur*. Ita certe extat in MS. uno: neque aliter Commentaria Bernardini. GRUTERUS.

468. *Sed non timemur.*] Malim *timetur*, id quod Gruterus in MS. uno extare adfirmat. Maxime eam obrationem, quod sequentia hoc ipsum postulare videantur: nihil enim frequentius, quam per posteriora confirmari prius Orationis membrum. Itaque & *Sed nihil timetur* explicatur videlicet per sequentia ista, *tuta sine telo est domus, rebusque parvis alta praestatur quies*. Ut velit Thyestes, vitam agi sine timore periculi externi, nec proinde ullis telis opus esse ad praestandam securitatem. MS. Traject. *timemus*. quod nostram interpretationem confirmat. SCHRODERUS.

469. *Rebusque*] Humili fortunae. FARN.

470. *Posse sine regno pati*] Maximum impetium est posse regno sine difficultate carere sic Lucan. *Non possunt sine irae pati*. FARNABIUS.

472. Fra-

Plisb. Nec abnuendum est, si dat imperium Deus.
Thyest. Nec appetendum. *Plisb.* Frater, ut regnes, rogat.
Thyest. Rogat? timendum est. errat hic aliquis dolus.
Plisb. Redire pietas, unde summota est, solet:

475 Reparatque vires justus amissas amor.

Thyest. Amat Thyesten frater? aethereas prius
 Perfundet Arctos pontus; & Siculi rapax
 Consistet aestus unda, & Ionio seges
 Matura pelago surget; & lucem dabit

480 Nox atra terris: ante cum flammis aquae,
 Cum morte vita, cum mari ventus fidem
 Foedusque jungent. *Plisb.* Quam tamen fraudem times?
Thyest. Omnem. timori quem meo statuam modum?
 Tantum potest, quantum odit. *Plisb.* In te quid potest?
Thyest.

G R O N O V I I.

que ubi non quit pati. Ubi non potest diutius vivere cum focu, durare apud illam. Sic Hercules Octaëo verſ. 1523. *Quique sub plauſtro patiuntur Urfae.* i. e. vivunt, durant. Ubi male Scaliger, *pariuntur.* Sic *poſſe pati ſine aliquo* eſt poſſe vivere ſine aliquo, perferre vel deſiderium perſonae vel inopiam rei alicuius. *Pati poſſe ſine regno eſt immane regnum,* hoc eſt, poſſe aequo animo carere regno & potentia eſt magni regni & potentiae inſtar: nam qui hoc poſſunt, carent laboribus & invidia & periculis, quibus regnantes, ſed magis regnandi avidi, ſunt expoſiti: fruuntur autem quiete & tranquillitate, qua illi carent utrique. Sic Lucanus, *ſine rege pati poſſe*, pro poſſe ſerre libertatem: quod non poterant Cappadoces apud Juſtinum, nec Junii Vitellique apud Livium. Hoc genus loquendi Patri Controverſ. 9. & filio Senecis Nat. quaest. 3. reſtituimus. Terentius Heautont. *Non poſſum pati, quin tibi caput demulceam.* Non continco me: nequeo durare. Auguſtor de bello Africano: *miles hic non potuit pati, quin ſe armatum beſtias offerret.* Tale eſt & illud Plauti Menaechemis 2. ſ. ſc. 1. *Non patiar praeterhac, Quin vidua vivam, quam tuos mores perferam.* Ubi vulgo male poſt *vi praeterhac* viduam amplexum

ponitur, & diſcerpitur continua periodus. Nihil me, inquit, tenebit, quo minus malum eſſe vidua, quam cum tali viro nupta. Sic *Patiens*, qui obdurat, contentus anguliſtis praefentibus, Horatio lib. 1. Sat. 1. & illius uſitur arte *Quaeſitis patiens.* Ubi corrigere Lambinus voluit, *ſapiens*: ſed merito rejeſtus à J. Douza majore, accommodante ſimilem locum ex lib. 2. Sat. *quid te juvat, inquit, amice, Praeſumpti memoris patientem vivere dorſo?*

484. *Quantum poteſt, tantum odit.*] Solus Delius hic obſervat in aliis codd. eſſe: *Tantum po-*

V A R I O R U M.

472. *Frater,*] Neque enim ut appetas opus eſt, cum frater ut regnes roget. FARNABIUS.

475. *Juſtus*] Neceſſarius ut amor fratrum poſt iras firmius reſarciatur. FARNABIUS.

476. *Aethereas*] Nunquam fiet ut amet. *impoſſibilis conditio negat.* FARNABIUS.

477. *Arctos*] Urfae ſidera arctico circulo incluae non deſcendent ſub Horizontem noſtrum, non itaque tingi videntur in aequore, ut ceterae ſellae. FARNABIUS.

477. *Siculi*] Fretrum illud rapidiſſimum inter Italiam & Siciliam prius quieſcet. FARN.

- 485 *Thyest.* Pro me nihil jam metuo: vos facitis mihi
Atrea timendum. *Plisth.* Decipi captus times?
Serum est cavendi tempus in mediis malis.
Thyest. Eatur: unum genitor hoc testor tamen;
Ego vos sequor, non duco. *Plisth.* Respiciet Deus
490 Bene cogitata. perge non dubio gradu.

GRONOVII.

test, quantum odit. Caeteri ne tralaticia quidem mentione dignam hanc scripturam censuere. At ego vix ullum vidi paulo melioris notae (vidi autem variis in locis plurimos, nec paucos integros contuli) in quo non sic legeretur. Et sane diligentius consideranti vulgatae sensus plebejus ac futilis videtur. Alter hic est: Vis scire quam fraudem timeam? Nullam non timeo. Vis scire quis sit mihi modus timendi? nullus. Neque enim scelus est ullum tantum, neque ulla fraus tam detestabilis, quod scelus, quamque fraudem in se admittere ille vereatur. Denique tantum potest fraudis ac scelerum concipere, quantum in me suscepit odii: id autem infinitum est, & neque rationem neque terminum habet.

489. *Respiat Deus Bene cogitata.* Flor. *Respi-*

ciet. quod spei ac fiduciae juvenis magis convenit.

VARIORUM.

485. *Pro me*] De me, qui mortem contemno, securus: de vobis sollicitus sum FARNABIUS.

487. *Serum est*] Cum vero nimis appropinquaris, serum est jam reversum tibi consulere, perge itaque. FARNABIUS. Et istum versum patri potius dederim quam filio. GRUTERUS.

488. *Eatur:*] Al. volunt verbum illud *Eatur* esse *Plisth.* & *Thyest.* incipere, *Unum genitor, hoc testor tamen.* Sed continenter haec *Thyestes* dicit. evictus tandem suadela sive precibus liberorum. Age, inquit, eamus, tamen ego hoc pater vobis testor, sequi me, non ducere. FARN.

489. *Ego*] Protestor vos mihi duces praecivisse; me invitum subsecutum. DELRIUS.

ATREUS. THYESTES. PLISTHENES.

TANTALUS. F. & } Mutae Personae.
Tertius Frater,

Tacite sibi applaudit Atreus irretitum fratrem, cui obviam pro-
cedit, & simulata in gratiam reditione cum circumvenit.

Atr. **P** Lagis tenetur clusa dispositis fera.
Et ipsum, & una generis invisi indolem
Junctam parenti cerno. jam tuto in loco

Ver-

VARIORUM.

491. *Fera.*] *Thyestes.* FARNABIUS.

492. *Generis*] Filios patrem malum vultu & indole referentes. FARNABIUS.

495. *Te-*

- Verfantur odia: venit in nostras manus
 495 Tandem Thyestes; venit, & totus quidem.
 Vix tempero animo, vix dolor frenos capit.
 Sic cum feras vestigat, & longo sagax
 Loro tenetur Umber, ac presso vias
 Scrutatur ore; dum procul lento suem
 500 Odore sentit, paret, & tacito locum
 Rostro pererrat: praeda cum propior fuit;
 Cervice tota pugnat, & gemitu vocat
 Dominum morantem, seque retinenti eripit.
 Cum spirat ira sanguinem, nescit regi.
 505 Tamen tegatur. aspice, ut multo gravis
 Squallore vultus obruat moestos coma:

Quam

GRONOVII.

504. *Cum spirat ira sanguinem,*] Quod ex margine Basil. & Eibio refert Delrius, *spirat*, confirmat Etruscus. Quum homo iratus & vindictae cupidus confilii adesse tempus hauriendi sanguinis hostis, difficulter animum dissimulat.

507. *Praefatur fides.*] Ab Atreo, an Thyeste, quaerit Gruterus, & statim, ab Thyeste puto. Immo ab Atreo. Cicero Famil. lib. 1. ep. 9. *U's officium vnum memoremque in bene meritis animum fidemque fratris mei praeflare.* lib. 5. ep. 11. *De Dionysio, si me amas, confice, quamcumque ei fidem dederis, praefabere.* De divinat. lib. 2. *Virtutis auspiciis video esse usum Deiotarum, quae vetas spectare fortunam, dum praefatur fides.* Flor. tamen, *Praefatur.* Haec inde, *Aspice ut multo, clariore voce loquitur*, ita ut frater exaudire possit: atque hoc ultimo quasi sibi suisque imperat, ut praeflent fidem, quam nomine ejus sibi dederant.

VARIORUM.

495. *Totus.*] Cum filiis. FARNABIUS.

498. *Umber.*] Et si Argivae Scenae magis convenisset Spartanus aut Molossus, cum tamen Romae agatur, non multum refert, si Umbrum ut notae sagacitatis canem citet. FARNABIUS.

498. *Presso.*] In terram inclinato. FARN.

501. *Rostro.*] U'statiis de avibus dicitur, sed & de quadrupedibus, cum à *Roda* descendat, & de ipso homine, quod etiamdum in Hispanico *rostro* manet. FARNABIUS.

502. *Et gestis vocat.*] Antiquitus, *gemitu*, sic m. s. sic Interpres vetustior, sequioris aevi. *U's gestu vocat.* male. neque unquam venaticis canibus adfuerit qui descendunt: vere enim tum gement. GRUTERUS.

504. *Spirat.*] Affectat. FARNABIUS.

504. *Cum spirat ira sanguinem,*] Gronovius *spirat*, confirmat explicatque pro Etrusco. At quicumque legitimum sonum aure callet, vix dubito, quin *spirat* malit. Innuit Atreus habitum hominis irati, ore, oculis, totoque vultu sanguinem inimici haurire cupientis. Respondet autem istiusmodi habitus adprime exemplo canis modo adducto; qui conspecta propius fera, omni nisi sese retinenti domino eripit praedae inhians. Flor. Hist. lib. 1. c. 22. *ita quae inerat quaedam adhuc ex pastoribus feritas, quiddam spirabat indomitum:* depopulo Romano, agreste illud atque immite praeci aevi ingenium, ferociamque animi, retinente adhuc ac prae se ferente. MS. Trajetti. tamen & Venetus excusit *spirat*. Sed Paris. *spirat*. SCHRODERUS.

505. *Aspice.*] *Superiora apud se, quae sequuntur conversus ad fratrem loquitur.* FARNABIUS.

507. *Prae-*

- Quam foeda jaceat barba. praestatur fides.
 Fratrem juvat videre: complexus mihi
 Redde expetitos. quidquid irarum fuit,
 510 Transierit. ex hoc sanguis ac pietas die
 Colantur: animis odia damnata excidant.
Thyest. Diluere possem cuncta, nisi talis fores.
 Sed fateor, Atreu, fateor, admisi omnia
 Quae credidisti. pessimam causam meam
 515 Hodierna pietas fecit. est prorsus nocens,
 Quicumque visus tam bono fratri est nocens.
 Lacrymis agendum est: supplicem primus vides.
 Hae te precantur pedibus intactae manus.
 Ponatur omnis ira, & ex animo tumor.
 520 Erasus abeat: obsides fidei accipe
 Hos innocentes. *Atr.* Frater, à genibus manus
 Aufer, meosque potius amplexus pete.
 Vos quoque, senum praesidia, tot juvenes, meo
 Pendete collo. squallidam vestem exue,

Ocu-

GRONOVII.

518. *Pedibus intactae manus.*] Sic liber optimus: non *injunctae*, *injunctae*, *violae*, *vinclae*.

523. *Senum praesidia, tot juvenes.*] Restitue ex Mss. & editis antiquis, *tot juvenes*. Non inane vocabulum *tot*. Statius ad Julium Menecratem: *Tot dominis clamata domus*. Hi quoque non ultra tres erant. Ibidem: — *ulterius sed enim prodere quaestus Non licet, ex hilaris circumstat turba tuorum, Defensatque patrem, quem non hoc agmine rimas.* Vox tenerrima Peponillae ad Vespasianum apud Dionem: *Ταῦτα ἢ ἰσχυρὰ ἢ τῷ πατρὶσι ἢ ἰσχυρὰ, ἢ αὐτοῖσι καὶ ἰσχυρὰ.*

VARIORUM.

507. *Praestatur*] Praesto tibi fidem, quam nunciarunt tibi filii mei. FARNABIUS.

510. *Sanguis*] Necessitudo sanguinis. FARN.

512. *Diluere*] Excusare quidem admissa mea conarer, si te adeo placabilem & ad veniam facilem non cernerem, jam itaque fateor. FARN.

514. *Pessimam*] Tua in me pietas quanto major, tanto mea in te scelera sunt graviora. FARNABIUS.

518. *Intactae manus.*] Quae supplices hucusque nullius pedes tetigere; tu enim primus me supplicem vides. FARNABIUS.

518. *Hae te precantur pedibus intactae manus.*] Parit. excusus *pedibus injunctae*. quod retinendum puto, quia exprimat gestum apprehendentis genua, à quibus eum mox repellit Atreus, à *genibus manus aufer*. SCHRODERUS.

523. *Tot juvenes.*] Alii leg. *tot juvenes*, i. e. Tres: Philthenes qui loquebatur, Tantalus, & natu minimus, murae personae, vers. 715. 723. & 737. infra. FARNABIUS.

525. Ocu-

- 525 Oculisque nostris parce, & ornatus cape
Pares meis: laetusque fraterni imperii
Capeſſe partem. major haec laus eſt mea,
Fratri paternum reddere incolumi decus.
Habere regnum, caſus eſt: virtus, dare.
- 530 *Thyeſt.* Dii paria, frater, pretia pro tantis tibi
Meritis rependant. regiam capitis notam
Squallor recuſat noſter, & ſceptrum manus
Inſauſta refugit, liceat in media mihi
Latere turba. *Atr.* Recipit hoc regnum duos.
- 535 *Thyeſt.* Meum eſſe credo, quidquid eſt, frater, tuum.
Atr. Quis influentis dona Fortunae abnuſit?
Thyeſt. Expertus eſt quicumque quam facile effluant.
Atr. Fratrem potiri gloria ingenti vetas?
Thyeſt. Tua jam peracta gloria eſt, reſtat mea.
- 540 Reſpuere certum eſt regna conſilium mihi.
Atr. Meam relinquam, niſi tuam partem accipis.
Thyeſt. Accipio. regni nomen impoſiti feram:
Sed jura & arma ſervient mecum tibi.
Atr. Impoſita capiti vincla venerando gere.
- 545 Ego deſtinatas viſtimas Superis dabo.

GRONOVII.

541. *Niſi tuam partem accipis.* Fl. ni tuam.

VARIORUM.

525. *Oculisque*] Ne videant, non ſine lacry-
mis, ſquallorem tuum. FARN.
528. *Paternum*] Regnum. FARN.
531. *Regiam*] Regni inſigne diadema, inf. verſ.
544. FARN.

532. *Recuſat*] Vide Hercul. Fur. verſ. 1193. &
1319. FARN.
534. *Turba*] Plebe. FARN.
540. *Reſpuere*] Certum eſt mihi conſilium re-
gna quamvis oblata renuere. FARN.
543. *Jura*] Quaecumque ad pacem ſive ad bel-
lum ſpectant, illa omnia ut & ego ipſe tibi in-
ſervimus. FARN.
544. *Vincla*] Redimiculum ſive ſaſciam ex pan-
no pretioſiſſimo, ſic & Graece *Διζήμεν* à *Διζήμεν*
revincio. FARN.

C H O R U S.

*Interviens actui praecedenti Chorus Atrei collaudat pietatem,
qua similitates & dissidia fratrum composuit, non secus
ac serenitas tempestatem sequuta.*

- C** Redat hoc quisquam? ferus ille & acer,
Nec potens mentis, truculentus Atreus,
Fratris aspectu stupefactus haesit.
Nulla vis major pietate vera est.
- 550 Jurgia externis inimica durant,
Quos amor verus tenuit, tenebit.
Ira cum magnis agitata causis
Gratiam rupit, cecinitque bellum;
Cum leves frenis sonuere turmae,
- 555 Fulsit hinc illinc agitatus ensis;
Quem movet crebro furibundus ictu
Sanguinem Mavors cupiens recentem;
Opprimit ferrum, manibusque junctis
Ducit ad pacem pietas negantes.
- 560 Otium tanto subitum è tumultu
Quis Deus fecit? modo per Mycenae
Arma civilis crepuere belli.
Pallidae natos tenuere matres;

Uxor

G R O N O V I I.

546. *Credat hoc quisquam?*] Ep. 97. *Credas hoc quisquam? qui dammabatur uno adulterio, absolutus est multis.* Epist. 91. *Quis hoc credat, ubique armis quiescentibus, Lugdunum, quod ostendebatur in Gallia, quæri?*

563. *Pallida matres sinuere natis;*] Flor. ordine

V A R I O R U M.

547. *Nec potens*] Affectibus, non rationi pa-

rens. FARN.

552. *Ira*] Consanguineos, etsi ad tempus acerrime dissident, pietas tamen & verus amor in gratiam reducit: alios non item. FARN.

556. *Quem movet*] Quem ensen strinxit vibravitque ira belli, hanc in vaginam recondit & comprimit pietas. FARN.

563. *Tenuere*] *Tenere* est aut complecti, adprimere ad pectus infantes, aut inhibere ne ruerent ad bellum adolescentes. GRUTERUS.

565. *Ux-*

- Uxor armato timuit marito,
 565 Cum manum invitus sequeretur ensis,
 Sordidus pacis vitio quietae.
 Ille labentes renovare muros;
 Hic situ quassas stabilire turre;
 Ferreis portas cohibere claustris
 570 Ille certabat; pavidusque pinnis
 Anxiae noctis vigil incubabat.
 Pejor est bello timor ipse belli,
 Jam minae saevi cecidere ferri;
 Jam filet murmur grave classicorum;
 575 Jam tacet stridor litui strepentis;
 Alta pax urbi revocata laetae est.

Sic

GRONOVII.

ordine verborum quoque commutato: *Pallidas natos tenerrae matres* Ex Virgilii, *Es pavidae matres pressere ad pectora natos*. Unde & Statius: *Ipsa suum genitrix curva delphine vagantem Arripuit frenis*, & *gremioque Palatrina pressis*. Videlicet & Delrius, 571, *Anxiae noctis vigil*. Immo *noctis*, ut habet Etruscus. non enim *nocti*, sed *murorum pinnis* incubabat.

VARIORUM.

565. *Invitus*] Civilem scilicet haustus sanguinem. FARN.
 566. *Sordidus*] Rubiginosus. FARN.
 570. *Pinnis*] Murorum minis. FARN.
 574. *Classicorum*] Classicum olim buccinā seu cornu solitum cani, & convocationis militum ad bellum instans signum: sed proelii conferendi signum, tubā dabatur: litui, opinor, ipsam buccinam comitabantur vel praecedebant. significat hoc Lucanus lib. 7. — *Stridulus air Flisus lituis*, conceptaque classica cornu: *Tunc ausae dare signa tubae*. — Aperte etiam Isidorus lib. 17. Origin. c. 4. qui Lucano lucem aliquam tribuit his verbis: *Inter tubam autem & buccinam veteres discernabant nam buccinae insonans sollicitudinem ad bella demontabat, Virg.* — *qua buccina signum Diti de-*

dit. Tuba autem proelii indicabat, ut: At tuba terribilem sonitum dedit aere canoro. Cujus sonitus varius est, nam interdu canitur ut bella committantur; interdum ut insequantur eos, qui fugiunt; interdum receptus nam receptus dicitur, quo se exercitus recipit: unde & signa receptui canere dicuntur. Classica sunt cornua, quae concinendi causa erant fassa, & à calando classica dicebantur, de quibus Virgilius: Classica namque sonant. Apud Amazonas autem non tubā, sicut à regibus, sed à regina suo vocabatur feminatum exercitus Glossar. Graeco Latinum, *κλασική τάχυνε*. Classica. De Classicum canendi modo, nonnulla Dion Cassius lib. 47. hist. Augustae: ita tamen, ut tubae & classicae differentiam aperte confundat, si recte N. interpretatur. Erii generali vocabulo buccinator, tubicinem & cornicinem comprehendat, proprie tamen tuba acinatorum est, buccina cornicinum. Cornua lituis plerumque conjungunt, ut hic Seneca, & Lucanus loco citato, & Horatius quando minaci cornuum murmur addit lituus strepentes, etsi etiam lituo tubae sonitum permiscuit. DELRIUS.

575. *Litus strepentis*] Litus incurvus erat, auctiore Festo, ideo sonum streperum & acutum edebat. Ennius: *Inde loci lituus sonitus effudit aures*, ideo ait *streptus* imitatus Horatium, qui 2. carmin. ait, *Jam nunc minaci murmure cornuum Perstringis aures, jam litus streptus*. DELRIUS.

T 2 578. Co.

- Sic ubi ex alto tumuere fluctus,
 Brutium Coro feriente pontum;
 Scylla pulsatis resonat cavernis,
 580 Ac mare in portu timuere nautae,
 Quod rapax haustum revomit Charybdis;
 Et ferus Cyclops metuit parentem
 Rupe ferventis residens in Aetnae,
 Ne superfusus violeetur undis
 585 Ignis aeternis resonans caminis;
 Et putat mergi sua posse pauper
 Regna Laërtes, Ithaca tremante.

Si

GRONOVII.

580. *Ac mare in portu timuere*] Ita & vetustissimae membranae, non *intertum*, vel *in totum*: eademque sequenti *versu haustum*, non *auster*, ut junctae umbone phalanges codicum nugatorio-rum, si cum uno illo comparentur. Joculari autem, *austum Charybdis* dici violentiam Charybdis. Scilicet non Senecam, sed fabulatorem illum decemisset haec elegantia, qui speravit se mire locutum esse, cum dixit: *quid aget tanta caloridis hiems?* Si omnino turbare hic *austum* illum oporteret, scriberemus: *Quod rapax austro revomit Charybdis*. Nempe austro flante. Ovidius: *austroque agitata Charybdis*. Juvenalis Sat. 5. nam dum se continet *auster*, Dum sedet & fecat madidas in carcere pennas *Contemnuunt ipsam temeraria Iona Charybdis*. Sed glandes legimus ac digerimus jam inventis frugibus. Epist. 79. *quicquid illo freti turbine arripitum est, per multa milia trahi conditum, & circa Tancremitanum hinc emergere*.

VARIORUM.

578. *Coro*] Vento ab Occasu solstitiali flante, adversus Aquilonem, excitante jam mare, quod Brutius alius Italiae extremos juxta fretum Siculum. FARNABIUS.

579. *Scylla*] Saxum in freto Sciculo, quod fluctuum concursu & illusione in scopulos resonans dedit locum fabulae de Scylla Phorci filia in mon-

strum hoc conversa, canibus pube tenus succinea. FARNABIUS.

580. *Mare in portu*] Cum Scylla saevit, & tempestas ubique atrox: nautae vix in portu securos se putant, illic etiam timent. at cum serenum reddit, non solum naves, sed & cymbae (ut infra sequitur) persultant, & ludunt in illo ipso freto. FARNABIUS.

581. *Quod rapax*] Ab Homero Odyss. 11. *οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἀνδρῶν ἀνδρῶν μέγας ὄντας ἔχει ἄνθρωπος* quae sic expressit P. Virgilius Aeneid. 3. — *Charybdis Obsides, atque imo barathros tot peragite vastos* Sorbet in abruptum fluctus, rursusque sub auras Eri-gis alternos, & sidera verberat unda. DELRIUS.

582. *Cyclops*] Polyphemus timet ne pater suus Neptunus, id est, mare extinguat semper arden-tes fornaces Aetnae. FARNABIUS. Conon in Heraclia scribit Polyphemi patrem fuisse Elafum, quem Andron Teius, in lib. de affinitatibus, Elafam appellat; Homer. Odyss. 11. Euripides in Cyclope, Apollonius 1. Argonaut. & Lucianus in dialog. marinor. deor. Neptunum fuisse dicunt, quod nosse hic sequitur: forte quia ut Tzetza chil. 2. hultor. 51. scribit, *αὐτὸς Ποσειδῶν ὃς εὐκτα-ται τὸ πᾶντα τοῦ κόσμου, καὶ τὸ θάλασσαν, ἰσχυρὰς θα-λάσσης*. Praeterea recte nosse per Neptunum voluit vim maris significare. nam Cicero lib. 1. de nat. deor. ex Chryssippi sententia prodiit Neptunum nihil esse aliud quam spiritum qui mare commovet. DELRIUS.

583. *Fer-*

- Si suae ventis cecidere vires,
Mitius stagno pelagus recumbit;
590 Alta quae navis timuit secare
Hinc & hinc fufis spaciosa velis,
Strata ludenti patuere cymbae:
Et vacat mersos numerare pisces;
Hic ubi ingenti modo sub procella
595 Cyclades pontum timuere motae.
Nulla fors longa est, dolor ac voluptas
Invicem cedunt. brevior voluptas.
Ima permutat levis hora summis.
Ille qui donat diadema fronti,
600 Quem genu nixae tremuere gentes,
Cujus ad nutum posuere bella
Medus, & Phoebi propioris Indus;
Et Daae Parthis equitem minati;

An-

GRONOVII.

598. *Ima permutat brevis hora*] Non Gruteri modo omnes, sed etiam Etruscus, *levis hora*. Id est, inconstans fortuna in horas varians. Ut enim tempus, dies, sic & hora pro fortuna.
603. *Et Daae Parthis equitem*] Hic quoque liber optimus: *Daae*. Genus est, uti dictum, finiti-

VARIORUM.

583. *Ferventis*] Aetnaei incendii causam tradit Lucretius lib. 6. his versibus: — *primum totius subitiva montis Est natura fere, silium suffulta cavernis: Omnibus est porro in speluncis ventus & aer, &c.* addit Claud. lib. 1. de raptu Proserp. *Quae scopulos tormenta rotant? quae tanta cavernas? is glomerat? quo fonte ruit Vulcanus ignis? Sive quod obicibus desintrens venius cernis Offenso per saxa ruens rimoso meatu, Dum scrutatur iter, libertatemque repositus Patrida multivagus populatur statibus antra: Sen mare Sulphurei ductum per viscera montis Oppressis ignescit aquis & pondera librat, &c.* Auctor libri

de mundo docet terram multos flatus & ignis fontes in se continere: quorum alii sub terra sint oculi & obsecuti, alii vero, *ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ*. DELRIUS.

586. *Putat*] Timetque suae insulae ne mergatur, Laertes, seu quis alius Rex Ithacae, est enim *Proleptis* ex persona poetae, nectum enim erat *Laertes*. FARN.

590. *Alta*] Maria, quae modo procellosa, non ausa est tentare valida & velivolans navis, modo pacata, etiam cymbae pervia facta sunt. FARNABIUS.

595. *Cyclades*] Insulae illae in cycli formam dispositae in mari Aegaeo ventis motae timuere, ne absorberentur. FARN.

599. *Fronti*,] Qui aliis regna distribuit. FARN.

600. *Quem genu*] Cujus arbitrio & imperio parent remotissimae gentes, Medi, Persae, Parthi, Indi directis Solis radiis viciniores; respicit autem Poeta imperatores Romanos, maxime Neronem quoniam foedus percellerat reges externi, & à quo Tiberides diadema accepit. FARN.

T 3 . 608. *Jus*]

- Anxius sceptrum tenet, & moventes
 605 Cuncta divinat metuitque casus
 Mobiles rerum, dubiumque tempus.
 Vos, quibus rector maris atque terrae
 Jus dedit magnum necis atque vitae,
 Ponite inflatos tumidosque vultus:
 610 Quidquid à vobis minor extimescit,
 Major hoc vobis dominus minatur.
 Omne sub regno graviore regnum est.
 Quem dies vidit veniens superbum,
 Hunc dies vidit fugiens jacentem.
 615 Nemo confidat nimium secundis,
 Nemo desperet meliora lapsis.
 Miscet haec illis, prohibetque Clotho
 Stare fortunam. rotat omne fatum.
 Nemo tam divos habuit faventis,
 620 Craftinum ut possit sibi polliceri.
 Res Deus nostras celeri citatas
 Turbine versat.

ACTUS

GRONOVII.

VARIORUM.

mun Parthus: equis inhaerens, perinde ut illis
 sed eisdem ferocius, ut vere Scythicum, nec de-
 licatiore Asia, ut nonnihil Parthi, emollitum. I-
 deo equitem mirari Parthis dicuntur, tanquam
 formidabilem, quamvis & huic equestri populo.
 Statim idem liber optimus, ut Liphianus: & mo-
 ventis Cuncta divinat: probaveruntque merito Li-
 psius & Scaliger. Quid opus est turba, ubi con-
 stat de optimis? Nec libet vellere aures sermo-
 nem respuentes. Age, vel solutis cum numeris
 confidera: & casus rerum mobiles valde ipsos, se-
 cum autem moventes cuncta praevidet atque exti-
 mescit. Sic regi ab eo qui regitur, indignatur:
 sic Marialis se solutatum ire ad eum, qui ante
 ierit salutatum. Epist. 94. Offendit ex constitutione
 vulgi beatos, in isto invidioso fastigio suo trementes

608. *Jus*] Imperium. FARN.
 611. *Maior*] Deut. FARN.
 612. *Omne*] Regum timendum in propriis greges,
 reges in ipsos imperium est Jovis. FARN.
 613. *Veniens*] Oriens. FARN.
 614. *Fugiens*] Occidens. FARN.
 616. *Meliora*] In rebus adversis. FARN.
 617. *Haec illis*] Adversa secundis. FARN.
 617. *Clotho*] Una è Parcis. Herc Fur 550 FARN.
 618. *Stare*] Diu in eo sem statu manere. FARN.
 622. *Turbine*] Volubilitate, FARNABIUS. Tur-
 bo celerior & concitator est vento. De turbine
 Seneca lib. 7 nat. quaest. cap. 9 mira velocitas eius
 & mira brevis est. quid sit docet, inquires: effi-
 cit turbine, plurimum ventorum inter ipsos lacinato.
 DELRIUS.

ACTUS QUARTUS.

NUNCIUS. CHORUS.

Crudele Atrei facinus & epulas nefandas, in quibus apponebantur Thyestae sui liberi, digna quae ex oculis spectatorum sublata intus gererentur, narrat nuncii facundia praefens.

Nunc. **Q**uis me per auras turbo praecipitem vehet, Atraque nube involvet, ut tantum nefas

625 Eripiat oculis? ô domus, Pelopi quoque Et Tantalo pudenda! *Chor.* Quid portas novi?

Nunc. Quenam ista regio est, Argos & Sparte pios Sortita fratres? & maris gemini premens Fauces Corinthos? an feris Ister fugam

630 Praebens Alanis? an sub aeterna nive

Hyr-

GRONOVII.

et attonites, longaeque aliam de se opinionem habentes, quam ab aliis habetur. Nam quae aliis videntur excessa, ipsis praerupta sunt. Itaque examinantur & trepidant, quies despexerunt in illud magnitudinis suae praecipiti. Cogitant enim varios casus, & in sublimi maxime lubricis: tunc appetita formidant, & quae & illos graves aliis reddis, gravior ipsis felicitas incumbit. Hic lubrici, qui illic, mobiles. Posses alioqui non inepte facere *Flebiles*.

627. *Argos & Sparte impios*] Sic fecit Gruterus è Pall. quum esset antea: *Sparta & Argos*: quod hoc minus conveniret *et Sortita*. Recte ille: sed ut omne mendum è versu tollatur, scribe cum Etrusco: *Argos, & Sparte pios Sortita fratres*. Puta Castorem & Pollucem, Phoenissis: *Spartenque fratre nobilem gemino*. Hinc belle Statius Jovem inducit loquentem de instanti Thebanorum fratrum certamine: *Ledaei videntur neu ta-*

lia fratres. Nec tam pii exemplum impietatis nozint in fratribus.

629. *An feris Ister fugam Praebens Alanis?*] Interpretantur Danubium fuga celeri fluentem per Alanos crudelissimos Scythiae populos. At Se-

VARIORUM.

625. *Pelopi*] Vel ipsis crudelibus tyrannis erubescenda. FARN.

627. *Quenam*] Civiline Graecia an barbara Scythia? FARN.

628. *Maris*] Corinthus sita in Isthmo, i. e. in angustis inter Aegaeum & Ionium maria. FARN.

630. *Alanis?*] Hi juxta Plinium & Ammianum Sarmatiam Europaeam incoluerunt; juxta alios vel Daciae partem, vel ulterioris Scythiae. Alanorum formam habes apud Claudianum, de bello Gethico: *Cui natura breves annos ingentibus artus Finxerat, immansione oculos infererat ira: Ful-*

Hyrcana tellus? an vagi passim Scythae?

Quis hic nefandi est conscius monstri locus?

Chor. Effare: & istud pande, quodcumque est malum.

Nunc. Si steterit animus, si metu corpus rigens

635 Remittet artus. haeret in vultu truci

Imago facti. ferte me insanae procul

Illo procellae; ferte, quo fertur dies

Hinc raptus. *Chor.* Animos gravius incertos tenes.

Quid sit, quod horres, ede, & auctorem indica.

640 Non quaero quis sit, sed uter. effare ocus.

Nunc. In arce summa Pelopeae pars est domus

Conversa ad Austros; cujus extremum latus

Aequale monti crescit, atque urbem premit,

Et contumacem regibus populum suis

645 Habet sub ictu: fulget hic turbae capax

Immane tectum, cujus auratas trabes

Va-

GRONOVII.

necae *Ister praebens fugam*, qui citatum accessum & recessum dat vagis illis populatibus hiberno tempore quum congelatus est. *Fuga* huic auctori quaevis velox itio. Habet compluries in Naturalibus Quaestionibus

632. *Quis hic nefandi est conscius, &c.*] Hunc versum in eadem Nuntii persona continuat Flor. & solum sequentem dat Choro. Haud dubie commodius. Et observavit Delrius.

639. *Effere, auctorem indica.*] Flor. cum illis facit, qui, *ede & auctorem indica.* Non tam vivide, inquit Gruterus. Oro te, propter quid? Oedipo: *Quem memores, ede, Phoebeus.* Hippolyto: *Quis, ede, nostri decoris everfor fuit*

641. *Pelopis una est pars domus.*] Assentior magis veteri: *Pelopae pars est domus.* nam *Pelopum* brevi penultima, ut *Dionem* Catullo.

VARIORUM.

meribus pars nulla vacat, resissaque comis Gleria foedati splendet jactantior eris. Lucanus lib. 10. feri-

tatis & crudelitatis exempla, Mauros, Scythas, & Alanos proponit. DELRIUS.

630. *An sub aeterna nive.*] An perenni nive vexata adeoque inculta & fera Hyrcana, pardis & tigibus famosa? FARN.

631. *Paci.*] Vide Herc. Fur. v. 533. FARN.

534. *Si steterit.*] Si animus se colloget & firmat, corporis jam metu stupidi organo & membris resolutis. FARN.

635. *Haeret.*] Etiamdum ante oculos versatur truci imago facti. FARN.

637. *Illo.*] Ad Antipodas, ad alterum Hemisphaerium. FARN.

638. *Animos.*] Morando & refugiendo, in graviore metu animos nostros suspendis. FARN.

640. *Non quaero.*] Procul dubio alter est & fratribus. sed uter? FARN.

643. *Urbem.*] Urbi imminet, quam vi reprimat metus coërcet cives. sup. vers. 455. FARN.

645. *Habet.*] Unde telis cogant feriantque rebelles. FARN.

645. *Turbae.*] Huc enim populus convenire solebat ad munia publica. FARN.

Variis columnae nobiles maculis ferunt.
Post ista vulgo nota, quae populi colunt,
In multa dives spatia discedit domus.

- 650 Arcana in imo regia secessu patet,
Alta vetustum valle compescens nemus,
Penetrabile regni. nulla qua laetos solet
Praebere ramos arbor, aut ferro coli:
Sed taxus, & cupressus, & nigra ilice
655 Obscura nutat silva; quam supra eminens
Despectat alte quercus, & vincit nemus.
Hinc auspicari regna Tantalidae solent,
Hinc petere lapsis rebus & dubiis opem.
Affixa inhaerent dona: vocales tubae;
660 Fractique currus: spolia Myrtoi maris;
Victaeque falsis axibus pendunt rotae:
Et omne gentis facinus; hoc Phrygius loco
Fixus tiaras Pelopis: hic praeda hostium;
Et de triumpho picta Barbarico chlamys.

Fons

GRONOVII.

658. *Lapsis*] Flor. *laesis*. Ut & supra v. 616.

VARIORUM.

650. *Arcana*] Si *arcana*, quomodo *patet*? Libet, *jaet*. LIPSIUS.

650. *Patet*,] quia erat amplus secessus; non quod omnes ingrediantur. DELRIUS.

652. *Penetrabile*] Lararium, in quo Dii Penates. FARNABIUS.

753. *Ferro*] Falce putari, ut solent fructiferae. FARNABIUS.

654. *Nigra*] Propter frondes opaeas. *vel* medullam nigram, unde & *medullippos* dicitur Theophrasto. l. 9. c. 19. FARN.

656. *Pancie*] Altitudine superat. FARN.

657. *Auspiciari*] Per auguria & auspicia sortiri & ire regna. FARN.

658. *Lapsis*] Sic Lipsient. sed plerique lib. *laesis*. non quae corruerint jam, sed quae ruinam minantur. DELRIUS.

659. *Dona*] *Aradia*, votiva donaria & monumenta Diis consecrata, affixa huic quercui pendunt. FARN.

660. *Fractique*] Currus Oenomai fractus & Pelopis quo Hippodamiam abtulit, usus fraude Myrtili, quem petentem mercedem in mare praecipitavit, unde Myrtoum dictum. supra vers. 139. FARNABIUS.

661. *Falsis*] Sublata mollioris fibula. *vel* fibula, seu axe secundum alios, plumbea arisa. FARN.

662. *Omne*] Tantalae gentis facinorum omne monumentum. FARN.

663. *Tiaras*] Infusa Phrygibus in usu, cujus loci sub mento connectebantur. & ipse Pelops à Phrygia Elidem advenerat. FARN.

664. *De triumpho*] Acu picta chlamys, spoliū Phrygibus ademptum. FARN.

V

665. *Stat*]

- 665 Fons stat sub umbra tristis, & nigra piger
Haeret palude. talis est dirae Stygis
Deformis unda, quae facit coelo fidem.
Hic nocte coeca gemere ferales deos,
Fama est: catenis lucus excussis sonat,
670 Ululantque Manes. Quidquid audire est metus,
Illic videtur. errat antiquis vetus
Emissa bustis turba, & insultant loco
Majora notis monstra. Quin tota solet
Micare flamma silva, & excelsae trabes
675 Ardent sine igne. saepe latratu nemus
Trino remugit: saepe simulacris domus
Attonita magnis. nec dies sedat metum.
Nox propria luco est, & superstitione inferum
In luce media regnat. Hinc orantibus
680 Responsa dantur certa, cum ingenti sono
Laxantur adyto fata, & immugit specus
Vocem Deo solvente. Quo postquam furens
Intravit Atreus liberos fratris trahens;
Ornantur arae. quis queat digne eloqui?

Post

GRONOVII.

668. *Hic nocte tota*] Sic Mss. non *coeca*: quod vulgo circumfertur, inquit Gruterus. At quod vulgo ante illum circumferebatur, perspicue habet vetustissimus codex. Ergo restituatur.

VARIORUM.

665. *Stat*] Stagnat instar Stygis. FARN.
666. *Stygis*] Vide Hercul. Fur. v. 713. FARNABIUS.
667. *Quae facit coelo fidem.*] Facit ut diis credatur, qui ejus jurare timent & fallere numen, juxta Heliodum in Theogon. Homerum Odys. i. & Apollonium Argonaut. c. vid. Hercul. Fur. 712. DELRIUS.

673. *Majora notis*] Majora, quam quae nos vidimus monstra. *Nec apparent* umbrae majores humano corpore & angustiores. FARN.
676. *Trino*] Velut Cerberi trifaucis latratu. FARNABIUS.

677. *Nec dies*] Etiam interdicta haec videntur & audiuntur. FARN.

678. *Nox*] Lucus tenebrosus est. FARN.

678. *Superstitione*] Et vana inferorum apparitio hic dominatur mediae diei luce. FARN.

678. *Superstitione inferum.*] Minus recte Farnabius hic *vana inferorum apparitio*. immo, umbrarum & manium inanis metus hac interdum tenet mortales. Respondet enim per epexegetin, ut saepe, prioribus illis, *nec dies sedat metum*. SCHRODERUS.

781. *Laxantur*] Panduntur, emittuntur. FARN.
686. *Post*

- 685 Post terga juvenum nobiles revocat manus,
Et moesta vitta capita purpurea ligat:
Non tura defunt, non sacer Baccchi liquor,
Tangensve falsa victimam culter mola.
Servatur omnis ordo, ne tantum nefas
690 Non rite fiat. *Chor.* Quis manum ferro admovet?
Nunc. Ipse est sacerdos. ipse funesta prece
Letale carmen ore violento canit.
Stat ipse ad aras. ipse devotos neci
Contrectat, & componit, & ferro admovet.
695 Attendit ipse. nulla pars sacri perit.
Lucus tremiscit. tota succusso solo
Nutavit aula, dubia quo pondus daret,
Ac fluctuanti similis. è laevo aethere
Atrum cucurrit limitem fidus trahens.

Li-

GRONOVII.

685. *Nobiles religat manus.*] Iam restituit Gruterus: *nobiles revocat manus.* Idem nobis in duobus Florentinis, duobus Tholosatis Foxienfis bibliothecae, Heinsiano, Vossiano, Norico, & quem domi habeo, apparuit. Alii *renodas*, vel *reucat*, quae eodem alludunt. Vide Observat. 2. 19.

695. *Attendit ipse.*] Sic praeclare Lipsius è codice suo, in cujus annotatione fidenter expungas licet illud postremum & superstitiosum, *Tamen.* Nihil est enim, quod deterere debeat nos ab illa scriptura etiam Florentino probata. Plinius lib. 28. cap. 2. *Vidimus certis precationibus obsecrasse summos magistratus: & ne quid verborum praetercatur aut praeposterum diatur, de scripto precare aliquem; rursum aliam in sedem dari, qui attendat; alium vero praeponi, qui sarreri linguis jubeat.*

699. *Atrum cucurrit limitem*] Vestigium atrum ajunt mortis scelerisque imminens signum. Ego

VARIORUM.

686. *Vitta*] Et vitta purpurea obnubit regali-

um victimarum capita. FARN.

687. *Sacer*] Vinum capitibus victimarum aspersum. FARN.

688. *Mola.*] Mola ex hordeo & è sale confecta: qua frontem victimae, focum & cultros aspergere moris erat. hinc *immolare.* Vide Hippol. vers. 497. FARN.

690. *Quis manum*] Quis feriebat victimas? FARNABIUS.

690. *Ferro*] Cultros suppositos impellit. *Supponunt alii cultros.* Virgil. 6. Aeneid. & 3. Georg. *Suppositi tinguntur sanguine cultri.* FARN.

695. *Attendit*] *Hoc agit:* observat, pro ritu extispicii, motus gestulique hostiarum ad aras. Vide Oeip. v. 342. In sacris enim dicebatur *hec age* id est, attende. Ipse praecone aut monitore opus non habet, ipsemet *hoc agit* FARN.

696. *Nulla*] Nullus sacrificii ritus omittitur. FARNABIUS.

696. *Succusso*] Commoto. FARN.

697. *Quo pondas*] In quam partem caderet. FARNABIUS.

698. *E laevo*] E sinistra parte coeli, quod Graecis omen malum, ut quibus auguria capientibus antica pars septentrio: ut Romanis contra bonum omen,

V 2

- 700 Libata in ignes vina mutato fluunt
 Cruenta Baccho. regium capiti decus
 Bis terque lapsus est, flevit in templis ebur.
 Movère cunctos monstra: sed solus sibi
 Immotus Atræus constat, atque ultro deos
 705 Terret minantes. jamque dimissa mora
 Assiluit aris, torvum & obliquum intuens.
 Jejuna silvis qualis in Gangeticis
 Inter juvencos tigris erravit duos,
 Utriusque praedae cupida, quo primos ferat
 710 Incerta morsus, flectit huc rictus suos,
 Illo reflectit, & famem dubiam tenet;
 Sic dirus Atreus capita devota impiae
 Speculatur irae. quem prius mactet sibi,
 Dubitat; secunda deinde quem caede immolet.
 715 Nec interest: sed dubitat. & saevum scelus

Ju-

GRONOVII.

fidus illud crassa ac nebulosa velut regula vel linea relicta viam, qua transit aërem, signans, intelligo omen interituae lucis & tenebrarum diurnarum per epulas Thyesticas. In contrarium Virgilius: *noctisque per umbram Stellarum longes à tergo albescere tractus*.

715. *Sed dubitas. & tantum scelus* } Flor. *saevum scelus*. Quum saeva gaudeant impetu (unde &

VARIORUM.

omen, quibus in auspiciis pars antica Meridies, cum utrisque conveniat Orientem esse dextram coeli partem, Occidentem sinistram. FARN.

700. *Mutato*] Vino in sanguinem mutato. FARNABIUS.

701. *Regium*] Diadema non semel è capite Atrei decidit. FARN.

702. *Flevit in templis ebur.*] Eburneae statuac flevere. FARNABIUS. Solemne prodigium. Tibullus lib. 2. *Et simulacra Deum lacrymas sudare repentes*. Ovidius 15. *Metamorph. Nilile lacus La-*

chrymaris ebur — Lucanus lib. 7. *vorantia fletu Usque ad Thessaliam Romana & publica signa*. Silius lib. 8. *La lrymaeque vetusta Effigie patris late fluxere Quirina*. Julius Obsequens, in lib. de prodigiis testatur, L. Aemilio Paulo & Cn. Baebio Tamphilo cois. Lanuvii Junonis Sospitae simulacrum lacrymasse, Ap. vero Claudio & M. Perperna cois. Apollinis effigiem per quadriduun flevisse. DELLRIUS. Fere enim dii ex ebore. Ovidius de arte amandi. *At cum pompa frequens coelestibus ibis abornis*. Sic sane crui è codice antiquo. De cujus scripturae sinceritate nullus dubitavit Pyrrhonius. Vulgo: *certantibus ibis ophobis*. GRUTERUS.

703. *Movère*] Prodigia haec terruerunt omnes, quicquid in coelo vel templis animadverterant. FARNABIUS.

705. *Minantes*.] Illi exitium, & his ostentis ab instituto scelere deterrentes. FARN.

707. *Gangeticis*] Indiae sylvis per quam fluit Ganges. FARN.

708. *Inter juvencos*] Ovid. 5. *Metamorphof. Tigris ut auditis diversa valle duorum Ensimulata fame mugitibus armentorum, Nescit ulro potius ratur*,
 &

Juvat ordinare. *Chor.* Quem tamen ferro occupat?

Nunc. Primus locus (ne deesse pietatem putes)

Avo dicatur; Tantalus prima hostia est.

Chor. Quo juvenis animo, quo tulit vultu necem?

720 *Nunc.* Stetit sui securus, & non est preces

Perire frustra passus: ast illi ferus

In vulnere ensen abscondit, & penitus premens

Jugulo manum commisit. edueto stetit

Ferro cadaver: cumque dubitasset diu,

725 *Hac parte*, an illa caderet, in patrum cadit.

Tunc ille ad aras Plisthenem saevus trahit,

Adicitque fratri: colla percussa amputat.

Cervice caesa truncus in pronum ruit:

Querulum cucurrit murmure incerto caput.

730 *Chor.* Quid deinde gemina caede perfunctus facit?

Puerone parcit? an scelus sceleri ingerit?

Nunc.

G R O N O V I I.

saevitia interdum pro impetu ponitur, & *saevire* est furioso impetu agere) ille deliberat, quamvis nihil interfit, hunc prius invadat an alium, partem voluptatis in crudelitate putat, quod licet eam per commodum & disposite exsequi. *Medea: Perfrenare lento scelere, ne propra, dolo, &c.* *Dubitare* est deliberare. Suetonius Claudio cap. 35. *Dubitavit adhibitis principibus viris, an obtemperaret.* Nerone cap. 21. *Dubitavit etiam, an privatis spectaculis operam inter senicos daret, quodam praetorum sestetium doctes offerente.* Ita optime Salmasii M^s codex. i. e. Deliberavit advocatis amicis, consultavit inter amicos. Quod qui non intelligerent, subiecerunt: *Non dubitavit operam dare.*

716. *Juvat ordinare.* Latius Pacatus in Pa-negyri. Et plane ita iuncta ceciderunt, ut non servata modo ultio, sed ordinata videatur.

V A R I O R U M.

☞ *tuere ardet utroque.* DELRIUS.

717. *Primus locus*] Filii Thyestae, quos ei frater apposuit, tres fuerunt: unde alibi, — *libris plenus tribus in me sepulchris.* Tragicus eorum nomina dicit fuisse, Tantalum & Plisthenem, tertium nomine non exprimit; quem & Hyginus omittit. Tres itidem recenset Interpres Euripidis, sed aliis nominibus, Aglaum, Orchomenum, Caleum. FABRICIUS

717. *Ne deesse*] Per ironiam. FARNABIUS.

718. *Avo*] Sup. v. 523. fil. Thyestae qui avi nomen tulit. FARN.

723. *Jugulo*] In Jugulo Tantalii capulo tenus abdidit ensen. FARN.

725. *Hac parte, an illa,*] Nam & hoc extispices observabant. lege Brisson. lib. 1. de Formul. & hunc locum adde. DELRIUS.

726. *Plisthenem*] Secundum Thyestae filium. FARNABIUS.

727. *Adicitque*] Adjicit, addit, fratri comitem neci. FARN.

730. *Gemina*] Tantalii & Plisthenis. FARN.

731. *Puerone*] Tres ergo nepotes ex fratre jugulavit. DELRIUS.

- Nunc.* Silva jubatus qualis Armenia leo
In caede multa victor armento incubat,
Cruore rictus madidus, & pulsa fame
- 735 Non ponit iras; hinc & hinc tauros premens
Vitulis minatur, dente jam lasso piger:
Non aliter Atreus saevit, atque ira tumet,
Ferrumque gemina caede perfusum tenens,
Oblitus in quem rueret; infesta manu
- 740 Exegit ultra corpus. at pueri statim
Pectore receptus ensis, in tergo exstitit.
Cadit ille, & aras sanguine extinguens suo,
Per utrumque vulnus moritur. *Chor.* O saevum scelus!
Nunc. Exhorruistis? haecenus sistat nefas,
- 745 Pius est. *Chor.* An ultra majus aut atrocius
Natura recipit? *Nunc.* Sceleris hunc finem putas?
Gradus est. *Chor.* Quid ultra potuit? abjecit feris
Lanianda forsan corpora, atque ingne arcuit.
Nunc. Utinam arcuisset, ne tegat functos humus,
- 750 Ne solvat ignis! avibus epulandos licet
Ferisque triste pabulum saevis trahat;
Votum est sub hoc, quod esse supplicium solet.

Pa-

GRONOVII.

741. *Ensis, in tergo exstitit.* Non displicere quidem ait Gruterus, ablanditi sibi tamen, exist. Lipsius è suo annotat, *stetit*. Sed *exstitit* est in Flor. pluribusque aliis, & id probamus unice. Eisque idem quod apparuit, conspectus est. Cicero lib. 1. de divin. *Lyfander statuae in capite corvina subito exstitit ex aspersis herbis & agrestibus*. Lib. 2. *At in Lyfander statuae capite Delphus exstitit corona ex aspersis herbis & quidem soluta*.

743. *Haecenus non stat nefas, Pius est.* Elegantiſſime liber Magni Ducis: *haecenus sistat nefas, Pius est*. Si non ultra progrediat, etiam pius possit haberi. Defectus particulae *Si*. Ut apud

Properitium: *Ille velis, poteris magnus non ducere ferrum*. Virgilius in sexto Aen. *Pariem opere in tanto, finem dolo, leare haberes*. Sunt quidem, quae

VARIORUM.

743. *Utrumque*] Pectoris & tergi. FARN.

748. *igne*] Rogo illis interdixit. Graeci, Romani & Barbari cadavera comburebant, igne ea purgari credentes. FARN.

750. *Ne tegat*] Non optamus ut sepelisset, non ut combussisset, utinam avibus & feris abjecisset, neque, &c. & hoc voto dignum est. i. e. optandum quod alibi est supplicium, ut insepultum parentes & amici videant. FARN.

753. Pa-

- Pater infepultos spectet. ô nullo scelus
Credibile in aevo, quodque posteritas neget!
755 Erepta vivis exta pectoribus tremunt;
Spirantque venae, corque adhuc pavidum salit.
At ille fibras tractat, ac fata inspicit;
Et adhuc calentes viscerum venas notat.
Post quam hostiae placuere, securus vacat
760 Jam fratris epulis. ipse divisum secat
In membra corpus; amputat trunco tenus
Humeros patentes, & lacertorum moras;
Denudat artus dirus, atque ossa amputat:
Tantum ora servat, & datas fidei manus.
765 Haec verubus haerent viscera, & lentis data
Stillant caminis: illa flammatus latex,

Que-

- GRONOVII.

audistis, scelerata: sed quae possint pia vocari in
comparatione illorum, quae rellant. Medea:
quicquid admissum est adhuc, Pietas vocatur.

763. *Denudat artus dirus,*] Auctoritate codicis
perveteris calamo exarati delet hunc versum Bar-
thius 10. Advers. 15. Nobis ille nusquam defuit.
quin & scripti fere, *durus*. Displicet tamen illud
repetitum *amputat*. Si *eligit* aut tale quid substitui
posset, reliquum facile ferrem. Ut apud Cice-
ronem *fibras stirpium persequendae & eligendae*. 2.
apud Columellam, *gramina exstirpare, quae nisi ma-
no eligantur & in summum rejiciuntur*. Nisi tamen
verbum alio sensu repetere non duxit religioni.
priori enim loco est abscindere, posteriori cir-
cumcidere. Et eodem codice mox Barthius: *haec
lentis data Stillant caminis.*

VARIORUM.

753. *Pater*] Janus Gruterus horum verborum
trigram *Pater infepultos spectet*, Choro adscriptam
vult, ut interruptis sermonem Nuncii; conse-
ciantur coactum patrem inspicere hanc laniam
filiorum; subiciatque statim Nuncius; Non, non;
nemo conjecturis ullis assequetur scelus illud, ad-

co est institutum, supraqe omnem fidem. FAR-
NABIUS.

754. *Neget*] Neget factum esse, non credat.
FARN.

756. *Venas,*] Arteriac, in quibus spiritus.
FARN.

757. *Fibras*] Jecinorum venas & radices FAR-
NABIUS.

757. *Fata*] Per extispicia disquirat futura. FAR-
NABIUS.

759. *Vacas*] Parandis fratri epulis vacat. FAR-
NABIUS.

762. *Lacertorum*] Pulpas FARN.

762. *Lacertorum moras,*] Interpretatur Farnabius
pulpas. male. at recte Ms. Traj. ab alia manu su-
perscripta *juncturas*. Eodem sensu in Phoenissis
v. 246. *uterque nondum solviturum classis moras*. SCHRO-
DERUS.

764. *Datas*] Quas dederant, ubi eos fratri ob-
fides Thyestes fratri tradidit. FARN.

765. *Haec verubus*] Haec pulpamenta è denu-
datis artubus partim torret, partim coquit, nam
viscera, proprie interiora sunt pulmo, jecur, cor,
ilia, praecordia, & in his *Extas* quae extant emi-
nentque vel quae exiecantur, Aruspicias inspi-
cienda. FARN.

766. *Flammatus*] Aqua calida. FARN.

767. *Que-*

- Querente ahenò, jactat: impositas dapes,
 Transiluit ignis, inque trepidantes focos
 Bis ter regeitus, & pati jussus moram,
 770 Invitus ardet. stridet in verubus jecur.
 Nec facile dicam, corpora an flammæ magis
 Gemuere. piceus ignis in fumos abit:
 Et ipse fumus tristis, ac nebula gravis
 Non rectus exit, seque in excelsum levans,
 775 Ipsos penates nube deformi obsidet.
 O Phoebe patiens, fugeris retro licet,
 Medioque ruptum merferis coelo diem;
 Sero occidisti: lancinat gnatos pater,
 Artusque mandit ore funesto suos.
 780 Nitet fluente madidus unguento comam,

Gra-

GRONOVII.

VARIORUM.

767. *Querente ahenò.*] Videtur bellum. Optimus liber tamen: *Candente ahenò.* Sequentè piget, *crepitantes socii*, non ferri modo & teneri, sed etiam defendi, postquam *trepidantes* legendum esse Zinzerlingus planissimum fecit. Delrius quoque & Commelinus hoc in suis, nos in quinque scriptis super Florentinum notavimus. Statius 12. Thebaid. *primes' ut contigit artus ignis edax, tremuere regi.* Mox, *piceus ignis.* Flor.

768. *Transiluit ignis.*] Sic duos suorum habere annotat Gruterus, & ita scribendum id verbi, nam *transiluit*, inquit, à *siluo* potius derivetur quam à *salvo*: Virgilium dixisse, *noslos salvere per utres.* Ergo duos tantum in tanta copia? Quid autem Diomedes lib. 1. *Perfœclum scævius cunctiari videtur Salis quam Salivi, sed plerique veterum Salvi dixerunt.* Virgilius, *salvere per utres, id est, saluerunt.* Item Livius ab V. C. libro primo, *noslos transiluisse muros* &c. Similia Priscianus & Cledonius, quorum alter addit Ovidii *Per flammam saluisse pœcus, saluisse colonos.* *Transiluo* autem quis dixit? nisi qui & *transico.* Scribe igitur, *Transiluit.*

771. *An flammæ magis Gemuere*] Vide an tuerit: *corpora an flammæ magis Gemuisse.*

780. *Nitet fluente*] Hinc Plauto *nitidus fulum capus,*

767. *Querente*] Sibilo inter coquendum veluti condolemiam testante. *Pastor, ut de igne qui.* FARNABIUS.

767. *Querente ahenò.*] Heroicis temporibus carne non minus elixa usos esse, ex hoc loco contra Servium probat Castalio; quem vide variarum Lect. c. 5. Grut. Fac. Crit. Tom. 4. SCHRODERUS.

768. *Transiluit*] Officio tam nefario defungi abhorruit, ne & ipse, qui alia purgat, cantaminaretur. FARN.

769. *Bis ter*] Vi subactus ahenò, ne transiliret. FARNABIUS.

774. *Non reclus*] Non in altum rectus ascendit. *quia gravis neb.* FARN.

775. *Penates*] Deos Domesticos, qui prope focum. Penatibus enim cura æterni ignis credita, qui vitæ symbolum. Sunt enim Penates per quos penitus spiramus & animæ rationem habemus, al. penes nos nati. FARN.

776. *O Phoebe*] O Sol, qui alia complurima videre scelera sultines, hoc tamen in tantum horrebas uti proptere refugeres, sero tamen occideris. FARN.

780. *Nitet fluente*] Horat. 2. car. 7. *coronatus nitentes Malobathro Syrio capillos.* DELRIUS.

781. *Præ-*

Gravisque vino: saepe praclusae cibum
Tenuere fauces. in malis unum hoc tuis
Bonum est, Thyesta, quod mala ignoras tua.
Sed & hoc peribit. verterit currus licet,
785 Sibi ipse Titan obvium ducens iter;
Tenebrisque facinus obruat tetrum novis
Nox missa ab ortu tempore alieno gravis;
Tamen vivendum est. tota patefient mala.

CHORUS.

*Videns Chorus solem retrocedere obstupescit, veritus ne dissoluta
mundi machina omnia in antiquum Chaos recidant.*

790 **Q**UO terrarum superumque parens,
Cujus ad ortus noctis opacae
Decus omne fugit, quo vertis iter,
Medioque diem perdis Olympo?
Cur Phoebe tuos rapis aspectus?
Nondum serae nuncius horae
795 Nocturna vocat lumina vesp̄er:

Non-

GRONOVII

782. *Tenuere fauces.*] Puta in ore, nec deglutire potuerunt. Epist. 82. *Non in ore crevit cibum, non haesit in faucibus.* Susp̄icabar aliquando: *Renuere.* Silius lib. 14. *descendere fauces Atuerant siccae iussurum alimenta ciborum.*

VARIORUM.

781. *Praclusae*] Etiam naturae praestigio non deglutivere hos cibos. FARN.

784. *Sed &*] Sed & hoc bonum, scilicet quod ignoras quas voraveris dapes, tandem peribit, rescises enim. FARN.

785. *Sibi ipse*] Itineri consueto contrarium Orientem scilicet repetens. FARN.

786. *Novis,*] Insolitis. FARN.

787. *Nox missa*] Occidente sole, unde ortus. FARNABIUS.

787. *Tempore*] Meridie. FARN.

788. *Tota*] Innatescet tibi, qualibus dapibus vesceris. FARN.

789. *Terrarum*] Sol calore tuo, quae in terris, ipsoque homines generans. FARN.

790. *Cujus*] Quo oriente stellae fugiant, id est, non apparent. FARN.

794. *Nondum*] Vesp̄er noctis praenuncius nondum evocavit stellas lucere solitas. FARN.

X

796. Non-

- Nondum Hesperiae flexura rotae
 Jubet emeritos solvere currus:
 Nondum in noctem vergente die
 Tertia misit buccina signum:
 800 Stupet ad subitae tempora coenae
 Nondum fessis bubus arator:
 Quid te aethereo pepulit cursu?
 Quae causa tuos limite certo
 Dejecit equos? numquid aperto
 805 Carcere Ditis victi tentant
 Bella gigantes? numquid Tityos
 Pectore fesso renovat veteres
 Saucius iras? num rejecto
 Larus explicuit monte Typhoëus?
 810 Numquid struitur via Phlegraeos
 Alta per hostes? & Thessalicum
 Thressa premitur Pelion Ossa?
 Solitae mundi periere vices:

Ni.

GRONOVII.

806. *Tityos Pectore fesso*] Flor. *Tityos*. *Fesso* explices licet fatigato & jam indignante carpi eoque per impatientiam rebellionem tentante. Nisi scripsit, *fesso*, id est, lacero, incido.

VARIORUM.

796. *Nondum*] Inclinatione currus ad occasum vergentis nondum jubette solvere equos diurnum iter emensos. FARN.

798. *Nondum in*] Buccina non dedit signum ultimae partis dici, id est, nondum est hora nona. Graeci diem in stationes tres quaternis horis emensi. noctem in vigilias totidem dividerunt. Hebraei autem & Romani in quatuor distinctiones, quas buccinae vel tubae sonitus indicabat. FARN.

802. *Quid te*] Quod horrendum facinus vidi-

sti ô Sol, ut refugeret? FARN.

804. *Aperto*] Diffraeto. FARN.

805. *Victi*] Gigantes quondam à Diis victi: vel, *Ditis victi*, id est, quem jam Gigantes vicerunt, adeoque è vinculis evaserunt. FARN.

806. *Tityos*] Herc Fur. vers. 756. & Hippolyt. vers. 1228. FARN.

808. *iras*] Bella in Deos. FARN.

809. *Monte*] Aetna secundum Pindarum & Ovidium: Virgilio, quem secuti ceteri Latini poetae, Inarime ab Homeri *is. Aeginae* insula in sinu Puteolano quam Typhoëo uni è gigantibus superjectam, quod flammam quandoque vomat, ferunt. FARN.

810. *Phlegraeos*] A Phlegra valle Thessaliae, in qua gigantes cum Diis pugnaverunt. Herc Fur. vers. 444. FARNABUS.

812. *Thressa*] Ossa quae in Thraciam prominet. Herc. Fur. 971. FARN.

815. *Stu-*

Nihil Occasus , nihil Ortus erit.

- 815 Stupet, Eeos assueta deo
Tradere frenos, genitrix primæ
Roscida lucis, perversa sui
Lumina regni. nescit fessos
Tingere currus, nec fumantes
820 Sudore jubas mergere ponto.
Ipse insueto novus hospitio
Sol auroram videt occiduus,
Tenebrasque jubet surgere, nondum
Nocte parata. non succedunt
825 Astra, nec ullo micat igne polus.
Nec Luna graves digerit umbras.
Sed quidquid id est, utinam nox sit!
Trepidant, trepidant pectora magno
Percussa metu, ne fatali
830 Cuncta ruina quassata labent.

Itc-

G R O N O V I L

818. *Lumina regni.*] Flor. *limina*. Forte *perversa sui Mania regni*. Quis autem *nescit*? neque enim vel ad auroram vel ad solem referre hoc verbum commodè possis. Censeo Senecam scripsisse, *pontus*. Ille enim nondum expectat hoc officium, neque paratus est ad tingendum & tingendum, ideoque *nescit*.

VARIORUM

815. *Stupet,*] Aurora folita instruere folis o-
 rientalis equos itupet sole retrocedente. FARN.

819. *Tingere*] Herc. Fur. v. 26, FARN.

819. *Nec fumat*]. Solem veteres astrologi cum apparere definebat occidere & intirire, & cum rursus apparere incipiebat nasci credebant, in quo errore etiam Epicurus fuisse docet Cleomedes libr. 2. quo loco miram quandam veterum Hæcronicorum fabulam narrat. *ἡμεῖς οὖν τὸν ἥλιον ὡς φέροντα ἡμεῖς ἐκείνους ὡς ἐκείνους ὡς ἐκείνους*

DELRIUS.

818 *Nescit fessos tingere currus,*] Quærit vir
quis autem nescit? repono, *aurora*.
Nescit illa *Deum* Phœbum, cui affueta tradere frenos,
tingere currus, ccu modo fessos. Non con-
scia sibi est quasi curricula diurni, quod sol modo
emenus sit, ideoque stupet obductas tam repen-
te tenebras. SCHRODERUS.

821. *Novus*] Indis exceptus, qui solitus est occidere apud Iberos. FARNABIUS.

823 *Nardum nocte paratu.*] Ecce enim Sol sese condens, noctem inducebat & surgere jubebat ante tēpus, ideoque imparatam. LIPSIVS.

826. *Graves*] Tenebras densas vel graves, id est, noxias nec salubres. Poëtae enim umbram positivum quiddam esse volunt. FARN.

827. *Unam*] Et non defectio naturae rerum-
que dissolutio. FARN.

829. *Ne futali*] Ne confusa illa, quae ab initio, unitas vel inantitas, omnia, coelum & elementa misceat. FARN.

- Iterumque deos hominesque premat
 Deforme chaos: iterum terras,
 Et mare & ignes, & vaga picti
 Sidera mundi Natura tegat.
- 835 Non aeternae facis exortu
 Dux astrorum secula ducens
 Dabit aestatis brumaeque notas.
 Non Phoebeis obvia flammis
 Demet Nocti Luna timores,
- 840 Vincetque sui fratris habenas,
 Curvo brevius limite currens.
 Ibit in unum congesta sinum
 Turba deorum.
- Hic, qui sacris pervius astris
- 845 Secat obliquo tramite zonas,
 Flectens longos Signifer annos,
 Lapsa videbit sidera labens.
 Hic, qui nondum vere benigno

Red-

GRONOVII.

846. *Flectens longos*] Frustra sunt hic subtiles. *Longus annus* non est alius quam ordinarius & vertens. Ovidius lib. 1. met. & *deplorata colonis Poeta jacent, longique peris labor irritus annis.* Et lib. 5. *Ille ego sum, dixit, qui longum metior annum.* Lib. 4. *falitor, pater Iliades cum longum scriberes annum.*

VARIORUM.

833. *Vaga*] Coeli stellati errantes nec non fixas stellas. FARN.

836. *Dux*] Sol anni tempestates & secula dimensus. FARN.

838. *Non Phoebeis*] Nec Luna Soli opposita per totam noctem lucens tollet terrores noctis, quos inducunt tenebrae. FARN.

840. *Vincetque*] Nec luna cursu celeri, utpote 20 diebus, 12 horis, 44 min. consequetur solem. FARNABIUS.

841. *Curvo*] Per Zodiaci obliquum limitem. FARNABIUS.

842. *Ibit*] Confundentur sidera & elementa, quae Stoicis Dii. FARN.

844. *Hic*] Zodiacus, sub quo Sol & Luna decurrunt *vel* in quo signa duodecim Deorum totidem praesidio. *Atanl.* 2. lib. FARN.

845. *Obliquo*] Ab utroque tropico per Aequinoctialem transverso, unde obliqui anguli nec non signa oblique oriuntur & occidunt. FARN.

845. *Zonas*] Geminas mediae Zonae partes, quae ab utroque Aequinoctialis latere Tropici terminantur. FARN.

846. *Flectens*] Varians anni longitudinem ad motum solis per Zodiac. *vel* annum longum 36000. solarium periciens super suos polos. FARN.

848. *Hic*] Aries sub ortu solis inducit Zephyrum, quo flante tempus navigationis aperitur. FARNABIUS.

850. *Aries*]

- Reddit Zephyro vela tepenti,
 850 Aries praeceps ibit in undas,
 Per quas pavidam vexerat Hellen.
 Hic, qui nitido Taurus cornu
 Praefert Hyadas, secum Geminos
 Trahet, & curvi brachia Cancri.
 855 Leo flammiferis aestibus ardens
 Iterum è coelo cadet Herculeus.
 Cadet in terras Virgo relictas;
 Justaeque cadent pondera Librae;
 Secumque trahent Scorpion acrem.
 860 Et, qui nervo tenet Aemonio
 Pennata senex spicula Chiron,
 Rupto perdet spicula nervo.
 Pigram referens hiemem gelidus
 Cadet Aegoceros, frangetque tuam,

Quis-

VARIORUM.

850. *Aries*] Aries ille aureo vellere insignis fingitur Hellen, à cuius casu Hellepontus dicitur, & Phryxum, Athamantis iram fugientes per mare vexisse, deinde inter astra collocatus. DELRIUS.

850. *Præceps*] De Zodiaco cadet in mare, &c. alludit autem ad fab. Arietis aurei velleris, vide Troad. 1032. FARN.

852. *Hic*.] Hippol. v. 102. FARN.

853. *Hyadas*.] Suculas stellas 7. Atlantis filias à fratre Hyante (quem deplorantes in coelum translatae sunt) denominatas. FARN

853. *Geminis*] Signum tertium sive Castora & Pollucem, seu Jafonem & Triptolemum. FARN.

854. *Curvi*] Chelas incurvi Cancri, à Junone inter astra positi, quod Hydrae adversus Herculem subsidarius fuerit. FARN.

856. *Iterum*] Semel enim deciderat ex Lunari globo. vide Herc. Fu v. 83. FARN

856. *Herculeus*.] Ab Herc. victus & à Junone in coelum translatus. FARN.

857. *Virgo*] Erigone seu Astraea Jovis & The-

midos filia jam recidet in terras quas corde madentes olim reliquerat. FARN.

858. *Justaeque*] Quae iuste ponderat, vel quae noctes diebus aequat. FARN.

859. *Secumque*] Inest enim Librae spatio pars Scorpion prior. FARN.

859. *Scorpion*] Quod Orionem tentarat interimere, in astra relatum. FARN.

860. *Et, qui nervo*] Chiron Centaurus, non quidem, ut Suidas nugatur, Ixionis; sed potius Saturni filius ex Cratini & Acusilai comicorum sententia, vulneris impatiens sagittâ Herculis in pedem ejus delapsâ, vel teste Mnesagora, longior vitae taedio à Jove impetravit ut sibi mori liceret; itaque inter sidera fuit translatus, Higinio auctore. DELRIUS.

861. *Senex*] Theocritus: Κενταύρι' Ἡγεμῶνι γέροντι τὸν Χείρην. DELRIUS.

863. *Pigram*] Primum signum Hiemale. FARNABIUS.

864. *Aegoceros*.] Capricornus, qui coelum meruit, quod Pan hujus specie indutus Gigantes terruerat. ab αἰγ. αἰγ. capra & κερ. cornu. FARNABIUS.

X 3

865. Quis-

- 865 Quisquis es, Urnam. tecum excedent
Ultima coeli sidera Pisces.
Monstraque numquam perfusa mari
Merget condens omnia Gurgēs.
Et qui medias dividit Urās,
870 Fluminis instar, lubricus Anguis:
Magnoque minor juncta Draconi
Frigida duro Cynosura gelu:
Custosque sui tardus plaustrī
Jam non stabilis ruet Arctophylax.
875 Nos è tanto visi populo
Digni, premeret quos everſo
Cardine mundus.
In nos aetas ultima venit.
O nos dura sorte creatos,
880 Seu perdidimus solem miseri,
Sive expulimus! Abeant questus.
Discede timor. Vitae est avidus,
Quisquis non vult, mundo secum
Pereunte, mori.

VARIORUM.

865. *Quisquis*] Neque enim constat de Aquario, an fuerit Deucalion, Cecrops, Hylas, an Ganymedes. FARN.

866. *Ultima*] Ultimū Zodiaci in anni ordine signum. FARN.

867. *Monstraque*] Arctos supra vers. 477. FARNABIUS.

868. *Gurgēs.*] Mare. FARN.

869. *Et qui*] Ruet anguis ille maximus, &c. Hesperidum quondam custos ab Herculi interfecit. FARN.

871. *Minor*] Scil. Urā. FARN.

872. *Frigida*] Ad polum posita. FARN.

873. *Tardus*] Qui polo positus gyrum minorem lentius oberrat. FARN.

874. *Stabilis*] Prope polum qui stabilis. FARNABIUS.

874. *Arctophylax.*] Custos plaustrī Bootes, Arcton enim quae plaustrum dicitur inseguutus agitare videtur. FARN.

875. *Nos è tanto*] Qui hucusque facit. FARNABIUS. Non male animentur aut interrogationis aut aliā notulā, quā utuntur antonini. GRUTERUS.

880. *Miseri,*] Non nostra culpa, merita ac morte perimus, sed miseri ante diem. FARN.

881. *Expulimus!*] Per scelus nostrum, culpa nostra. FARN.

ACTUS

ACTUS QUINTUS.

ATREUS.

Exultans impius Atreus nefariam de fratre vindictam sibi gratulatur, dirisque apposis dapibus de natorum sanguine praebendo deliberat.

- 885 **A** Equalis astris gradior, & cunctos super
Altum superbo vertice attingens polum.
Nunc decora regni teneo, nunc solium patris.
Dimitto superos: summa votorum attingi.
Bene est; abunde est; jam sat est etiam mihi.
890 Sed cur satis sit? pergam, & implebo patrem
Funere suorum: ne quid obstaret pudor,
Dies recessit. perge, dum coelum vacat.
Utinam quidem tenere fugientes deos
Possem, & coactos trahere, ut ultricem dapem
895 Omnes viderent! quod sat est, videat pater.
Etiam die nolente discutiam tibi

Te-

GRONOVII.

892. *Perge, dum coelum vocat.*] Florentinus, *vacat*. Multo melius. Vacat enim coelum, quum abierint dii, hoc est Stoicis sidera. Idem margini adscripserat H. Grotius.

VARIORUM.

887. *Decora*] Jam denique rex, recepto ariete regni fato, sup. vers. 123. jam Deus mihi videor, postquam injurias plene ultus sum. FARN.

888. *Dimitto*] Dehinc non precibus fatigo, non votis sollicito Deos, voti abunde compos. FARNABIUS.

889. *Etiam mihi.*] Etiam mihi ultionis cupidissimo. FARN.

891. *Ne quid*] Invitant sublata cum luce verocundia tenebrae. FARN.

892. *Dum coelum vocat.*] MS. Traject. *vacat*, cum vulgo editorum. Quod non minus arridet: indicat enim tyrannus invitari se ad audendum facinus ab opportunitate tenebrarum. SCHROEDERUS.

893. *Dei*] Solem & ceteras stellas quae Stoicis Diis, aliis faces & lampades Diis praeviae. FARNABIUS.

895. *Pater.*] Thyestes. FARN.

897. *Tenebras,*] Ignorantiae tuae, ut videas quam miser sis. supra vers. 786. FARNAB.

898. *Ja-*

- Tenebras, miseriae sub quibus latitant tuae.
 Nimis diu conviva securo jacet
 Hilarique vultu. jam satis mensis datum est,
 900 Satisque Baccho. sobrio tanta ad mala
 Opus est Thyeste. turba famularis fores
 Templi relaxa; festa patefiat domus.
 Libet videre, capita natorum intuens
 Quos det colores, verba quae primus dolor
 905 Effundat, aut ut spiritu expulso stupens
 Corpus rigescat. fructus hic operis mei est.
 Miserum videre nolo, sed dum fit miser.
 Aperta multa tecta collucent face.
 Resupinus ipse purpura atque auro incubat,
 910 Vino gravatum fulciens laeva caput.
 Eruetat. ô me coelitum excelsissimum,
 Regumque regem! vota transcendendi mea.
 Satur est, capaci ducit argento merum.

Ne

GRONOVII.

909. *Purpura atque auro incubat,*] Flor. *purpurae.*

VARIORUM.

898. *Jacet*] Ex more convivorum priscorum, nam in his jacebant seu recumbabant. DELRIUS.
 900. *Sobrio*] Quo mala sua *invenit*; Æ sentiat vehementiusque doleat quam ebrius. FARN.
 901. *Turba*] O famuli, aperite fores templi vel domus festae. FARN.
 903. *Libet*] Nimium videre vellem. FARN.
 904. *Quos det*] Pallefcant an rubefcat. FARNABIUS.
 904. *Primus*] Prima doloris apprehensio, primus motus. FARN.
 905. *Ut spiritu*] Velut expulso: sopitis scil. sensibus, ut animae deliquio. FARN.
 907. *Miserum*] Miserum jam factum non tam delectat videre, quam ubi primum miser fieri in-

cipit. FARN.

908. *Multa*] Multis lucernis, quas in festis accendere mos fuit. FARN.

909. *Resupinus*] Jam satur & bene potus reclinis in lecto purpureis auroque intertextis stragulis ornato discumbit. FARN.

910. *Fulciens*] *Languidus in cubitum jam se conviva reponit.* FARN.

911. *Eruetat.*] Prae saturitate & ingluvie ex vescendi aviditate. FARN.

912. *Pota*] Etiam ultra votum felix sum, plus quam optaram consecutus. FARN.

913. *Capaci*] Argenteo poculo majori vinum non dilutum ebibit. FARN.

913. *Merum.*] Meri potationem, *diapocroticus* veteres probro vertebant, ut docet Athenaeus lib. 10. eamque *Sythyam potationem* appellabant, unde jactatum in Romanum Imperatorem ridiculum illud nomen *Caldius Hiberius Mero*. Semper enim modellis & temperantibus in more fuit, vinum aqua diluere, & temulentum Bacchum sobriis Nymphis temperare: quod à quo, & quan-

do

- Ne parce potu, restat etiamnum cruor
 915 Tot hostiarum. veteris hunc Bacchi color
 Absconder. hoc haec mensa claudatur scypho.
 Mistum suorum sanguinem genitor bibat;
 Meum bibisset. ecce jam cantus ciet,
 Festasque voces, nec satis menti imperat.

T H Y E S T E S.

*Thyestis epulantis cantus : quo invitat se ad lacticam, quam
 tamen mens ejus praefaga mali non admittit.*

- 920 P E C T O R A longis hebetata malis,
 Jam sollicitas ponite curas.
 Fugiat moeror, fugiatque pavor.
 Fugiat trepidi comes exilii
 Tristis egestas, rebusque gravis
 925 Pudor afflictis. magis unde cadas,

Quam

G R O N O V I I.

916. *Hoc haec mensa claudatur scypho.*] Animam novam affudisse huic loco laetatur Gruterus scribendo, hoc haec mensa. Adde & Nic. Heinsum ad Claudiani lib. 2. in Rufin. vers. 402. Nec sane aliter Florentinus. Alterum tamen auctoris videtur. Consentiat cibo potio : hoc scypho claudatur haec mensa, nempe librorum artibus patri stru-
 921. Quintilianus lib. 8. Instit. 5. *Huic simile in illo, cui pater sua membra lacranti venenum dedit : Qui haec edit, debet hoc bibere.*

925. *Magis unde cadas, Quam quo, refert*] Manus illustis appinxeat : Forte, minus : me non probante. Considerat triplex suum tempus, a-

V A R I O R U M.

do coeperit, quot etiam modis & quantâ aquâ vinum veteres temperare sint soliti, petendum

ex Hier. Mercuriali lib. 1. Var. lectien. cap. 18. & N. lib. 3. Conviv. antiquit. cap. 11. DEIRKIS.
 915. *Tot hostiarum.*] Trium natorum tuorum. FARNABIUS.

915. *Isaac*] Sanguis rubro vino mistus non se prodet. FARN.

916. *Absconder*] Pro *abscondit*, suppositi *abscondet*, ut viso fratre plus satis delectatio poculis, novum capiat consilium, consummarique velit prandium poculo sanguinis GRUTERUS

916. *Claudatur*] Coenam clausurunt veteres poculo quod *bevi Genii vel daemones* appellabant. FARNABIUS.

918. *Meum bibisset.*] Si potuisset FARN.

918. *Cantus*] *Stagis*, cantillat potus. FARN.

922. *Moeror.*] Ex praeterito aut praesenti malo. FARN.

922. *Pavor.*] E futuro. FARN

925. *Magis unde*] Quia felicem fuisse, miserum. FARN.

Y

926. *Ala*

- Quam quo, refert. magnum, ex alto
 Culmine lapsum, stabilem in plano
 Figere gressum: magnum, ingenti
 Strage malorum pressum, fracti
 930 Pondera regni non inflexa
 Cervice pati; nec degenerem
 Victumque malis, rectum impositas
 Ferre ruinas. sed jam saevi
 Nubila fati pelle, ac miseri
 935 Temporis omnes dimitte notas:
 Redeant vultus ad laeta boni.
 Veterem ex animo mitte Thyesten.
 Proprium hoc miseros sequitur vitium,
 Numquam rebus credere laetis.
 940 Redeat felix Fortuna licet,
 Tamen afflictos gaudere piget.
 Quid me revocas, festumque vetas
 Celebrare diem? quid flere jubes
 Nulla surgens dolor ex causa?
 945 Quis me prohibet flore recenti

Vin-

GRONOVII.

missionem regni, exilium, praesentem statum. Amisisse regnum erat grave: postea quocumque recidas, nihil est tam grave quam summum non tenuisse. Itaque postquam illud ferre potuerit, quaecumque deinde eveniant, non iustam dare causam novi doloris significat. Pertinet huc dictum Caesaris: *difficilius se principem civitatis à primo ordine in secundum, quam ex secundo in novissimum detrudi.*

932. *Rectum impositas*] Et hic prodit se Seneca. Vide notas nostras ad epistolam 104.

VARIORUM.

926. *Magnum*,] Magni animi & fortis est ubi

quis è sublimi rerum statu deciderit, patienter adversa tolerare. FARN.

930. *Non inflexa*] Non succumbente cervice, erecto animo. FARN.

937. *Thyesten.*] Thyesten, id est, meam tristitiam & moerorem, quae me quondam exulem comitabantur. FARN.

939. *Numquam*] Quia fortunae varietatem edocui timent, ne bonorum apicem rapax fortuna tollat, & superbus vertat funeribus triumphus. FARN.

945. *Flore*] Florum fasciculis, sertis coronisque capita revincti in conviviis potare soliti erant: primum quidem hederaceis, -vid. Oed. vers. 414. & ex apio; mox myrtis, quippe quae adstringunt & vinis exhalationes arcent; tum è rosis quae & gravitatem capitis sedant & potionem aestuantem refrigerant. Corona insuper plenitudinis & libera-

ta-

Vincire comam ? prohibet , prohibet.

Vernae capiti fluxere rosae ;

Pingui madidus crinis amomo

Inter subitos stetit horrores ;

950 Imber vultu nolente cadit.

Venit in medias voces gemitus ;

Moeror lachrimas amat assuetas ,

Flendi miseris dira cupido est.

Libet infaultos mittere questus.

955 Libet & Tyrio saturas ostro

Rumpere vestes. ululare libet.

Mittit luctus signa futuri

Mens , ante sui praesaga mali.

Instat nautis fera tempestas ,

960 Cum sine vento tranquilla tument.

Quos tibi luctus , quosve tumultus

Fingis demens ? credula praesta

Pectora fratri. jam quidquid id est ,

Vel sine causa , vel sero times.

965 Nolo infelix ; sed vagus intra

Ter-

GRONOVII.

961. *Quos tibi luctus , quosve tumultus*] Lege cum optimo : *Quos tibi luctus*.

VARIORUM.

tatis symbolum festis conviviisque competit & capiti quod rationalis aënae sedes. Neque me fugit facertis etiam ferta , cervicique *vas* *maximè* *circumdare* solitos. FARN.

946. *Prohibet* ,] Nescio quis dolor , aliquis certe prohibet. FARN.

947. *Fluxere*] Marcescunt in capite. vel , deciderunt è capite. FARN.

948. *Madidus*] Unguentis delibuti veteres convivabantur cum valetudinis tum voluptatis causa

amomo comas inungentes. FARN.

949. *Stetit*] Inhorruit. FARN.

950. *Imber*] Lacrymae etiam nolenti excidunt , *Imber* & *in genas* *furtim* *labitur*. FARN.

955. *Saturas*] Bis vel plene tinctas purpura Tyria. *supr. vers. 345* FARN.

961. *Quosve tumultus*] Reprehendit suum dolorem & metum tanquam inanem. FARN.

964. *Sine causa* ,] Si nihil in te molitur Atreus. DELRIUS.

964. *Sero*] Si quid molitur. nunc enim in manu ipsius constitutus nequis evadere debebas itaque vel prius timuisse , vel nunc timere non debes. DELRIUS.

965. *Nolo*] Nollem quidem timere sed , &c. FARN.

Y 2

968. *As*

Terror oberrat ; subitos fundunt
 Oculi fletus , nec causa subest.
 Dolor , an metus est ? an habet lachrimas
 Magna voluptas ?

VARIORUM.

so gaudio effluent , frigidas : quae prae moerore , calidas. Tolet. 2. de Anima. 4. 30. FARN.

968. *An habet*] Habet sane , quae prae inten-

A T R E U S . T H Y E S T E S .

Atrous festivitatem simulans fratrem ad poculum invitat. Cupienti illi videre liberos , quo plenius gauderet , ostendit capita & palmas , & quid actum sit aperit ; hinc dolor , ira , convicia , execrationes ortae.

970 *Atr.* **F**estum diem , germane , consensu pari
 Celebremus : hic est , sceptrum qui firmet mea ,
 Solidamque pacis alliget certae fidem.

Thyest. Satis dapis me , nec minus Bacchi tenet ,
 Augere cumulus hic voluptatem potest ,

975 Si cum Meis gaudere felici datur.

Atr. Heic esse natos crede in amplexu patris.
 Heic sunt , eruntque ; nulla pars prolis tuae
 Tibi substrahetur : ora , quae exoptas , dabo ,
 Totumque turba jam sua implebo patrem.

980 Satiaberis , ne metue : nunc misti meis ,

Ju-

VARIORUM.

972. *Solidamque*] *Ambigue.* Thyest. de conciliatione , Atrous de caechis nepotibus sentit. FARNABIUS.

975. *Meis*] Liberis. FARN.

977. *Heic sunt ,*] *Et haec ambigue.* FARN.

979. *Totumque*] Ventrem & oculos , corpus & mentem. FARN.

980 *Nunc*] *Mentitur eos esse in convivio cum parvulis.* FARN.

983. *Gen-*

- Jucunda mensae sacra juvenilis colunt.
Sed accientur. poculum infuso cape
Gentile Baccho. *Thyest.* Capiō fraternae dapis
Donum. paternis vina libentur deis,
985 Tunc hauriantur. Sed quid hoc? non vult manus
Parēre: crescit pondus, & dextram gravat.
Admotus ipsis Bacchus à labris fugit,
Circaque rictus ore decepto effluit.
En, ipsa trepido mensa subsiluit solo.
990 Vix lucet ignis. ipse quin aether gravis
Inter diem noctemque desertus stupet.
Quid hoc? magis magisque concussi labant
Convexa coeli: spissior densis coit
Caligo tenebris, noxque se in noctem abdidit.
995 Fugit omne fidus. quidquid est, fratri, precor,
Gnatisque parcat; omnis in vile hoc caput

Ab-

GRONOVII.

VARIORUM.

981. *Sacra juvenilis colant.*] Optimus, *colunt.*
Quod videtur melius quadrare proximo membro.

985. *Non vult manus*] Flor. *Nolunt manus Pa-*
tere.

994. *Noxque se in noctem abdidit.*] Sic egregie
Palarinos consensu uno reddere ait Gruterus, quum
antea esset, *in nocte.* Ego vero nec hoc, nec il-
lud intelligo, censeo interim auctorem scripsisse:
noxque se in noctem abdidit. Sententia, quae Ovi-
dii lib. xi. *Omne latet coelum, duplicataque noctis*
imago est. Dicitio, qualis ejusdem lib. viii. *Uti-*
fior facioque nefas. mors morte pianda est. In scelus
addendum scelus est, in funera funus. Lib. x. *quo se*
f. tristissimus heros. Addat in lunc florem. Sic Livio
album in testimonium addere. Sallustius in orat. Cae-
saris: *Sed per deos immortales, quamobrem in senten-*
tiam non addidisti. L. 9. ad l. Cornelium de falsis:
Lege Cornelia cavetur & qui in aurum vitii quid ad-
diderit, quoque argenteos nummos adulterinos flaverit
falsi crimine teneri. Nox abdidit se in noctem est con-
duplicavit tenebras.

983. *Gentile*] Gentis nostrae proprium, quod
nos admonet consanguinitatis & amoris. pocu-
lum *paternum* FARN.

984. *Paternis*] Laribus & familiae Diis prima
in testis convivii libamina fiebant, effuso in ter-
ram vini pauxillo, ut & dapum parte in focum
injecta. FARN.

985. *Non vult manus*] Praefragio mentis abo-
minatus haustum, sentit poculum gravius fieri &
vinum quasi refugere FARN.

990. *Ignis.*] Coenationi adhibitus, obsoniis
subjectus. FARN.

991. *Desertus*] A Sole, Luna, sideribus. FAR-
NABIUS.

993. *Spissior*] Condensantur solis tenebrae spis-
siores. FARN.

994. *In noctem*] Naturali & usitata tenebrico-
sorem. FARN.

996. *Gnatisque*] Meis, aut utriusque. FARN.

996. *Hoc caput*] Meum. FARN.

Y 3

995. T-

- Abeat procella. redde jam gnatos mihi.
Atr. Reddam, & tibi illos nullus eripiet dies.
Thyest. Quis hic tumultus viscera exagitat mea?
 1000 Quid tremuit intus? sentio impatiens onus,
 Meumque gemitu non meo pectus gemit.
 Adeste nati, genitor infelix vocat:
 Adeste; visis fugiet hic vobis dolor.
 Unde obloquuntur? *Atr.* Expedi amplexus pater.
 1005 Venere. gnatos ecquid agnoscis tuos?
Thyest. Agnosco fratrem. sustines tantum nefas
 Gestare tellus? non ad infernam Styga
 Te nosque mergis? rupta & ingenti via
 Ad chaos inane regna cum rege abripis?
 1010 Non rota ab imo tecta convellens solo
 Vertis Mycenae? stare circa Tantalum,
 Avosque nostros, si quis intra Tartara est,

Uter-

GRONOVII.

VARIORUM.

1012. *Si quis intra Tartara est.*] Non deest his verbis sensus commodus. De sceleratissimis, quasi quibus nec unquam contingeret beata quies defunctorum, nec inferi satis suppliciorum haberent, dubitabant, orco recepti essent. Valerius Maximus lib. ix. 11. Ext. 4. *Etiā apud inferos, si tantum illos receptus est, quā meretur, supplicia pendet.* Quo respexit etiam Plautus Pseudolo: *Orco recipere ad hunc se voluit.* Catonisque inimicus apud Plutarchum: *ut si Sardinia Niparus die Aetnae superestem dixerat.* Et declamator ille apud M. Senecam contr. 3. *à superis desecta, ab inferis non recepta.* Tum Hannibal apud Siliū lib. 16. *tum mares inimica se de repellat Aeternum, sociique abigat me frater averno.* Sed aliud suadet Etruscus codex: cuius partem una cum vulgatis exhibet Pal. unus: nam quum superiora teneret, ut eduntur, continuat, *Et hinc revulsis, si quid infra Tartara est Avosque nostros, hac tuam:* adeoque cepit Gruterum, ut ille omnino vulgatis ob similitudinem priorum excidisse haec existimet, & non levem pro hac admonitione gratiam poscat. Sed tollit quod supervacuum

998. *Tibi illos*] Ut qui jam in alimentum abierunt. *abique peritum capta.* FARN.

1004. *Unde*] Male praecipue videtur sibi audire filios vocatos è visceribus dare responsum. FARN.

1004. *Expedi*] *Redde Atrius & allata capita Thyesti ostendis.* FARN.

1006. *Fratrem.*] Te crudelem, impium, perfidum mihi, ut semper, fratrem. FARN.

1007. *Styga*] Herc. Fur. vers. 712. FARN.

1008. *Rupta*] Annon hiatu facto abforbes Mycenae cum Aetreo? FARN.

1009. *Chaos inane*] Ovid. l. 4. Fast. *Possidet alter aquas, alter inane chaos,* uterque de inferis loquitur, apud quos maximum inane, de quo supra in Hercul. Fur. dictum est satis. vide Med. 9. DELRIUS.

1011. *Stare*] Amandari in eandem cum Tantalō poenas, majoris sceleris rei. vers. 750. Hercules Fur. FARN.

1012. *Tartara*] Imam partem terrae, vel infra Tartara vid. Herc. Fur. v. 709. & Hippol. vers. 841. FARN.

1016. *Ache-*

Uterque jam debuimus. hinc compagibus
Et hinc revulsis huc tuam immani sinu

1015 Demitte vallem, nosque defossos tege
Acheronte toto: noxiae supra caput
Animae vagentur nostrum, & ardenti freto
Phlegethon arenas igneus tortas agens,
Exitia supra nostra violentus fluat.

1020 Immota tellus pondus ignavum jaces?
Fugere Superi. *Atr.* At accipe hos potius libens

Ditt

G R O N O V I L

habet ille, liber Etruscus : stare circa Tantalum U-
terque iam delicturus, hinc compellitur et hinc rever-
sit, si quid infra Tartara est? Aeneas nostros, quia
immani sinu Demitte vallem. Quae omnia satis bo-
ne habent, modo scribas postrema; lucem itam im-
mani sinu Emittite vallem. Dicit primum meruisse
se & fratrem cum avo inter parata aeternum effun-
dre ac suture. Dein non contentus hac poena,
infra ipsos inferos vult eisdem amandari. Hic
est locus ille imaginarius, quem in Hercule Fu-
rente, ultra nocentium exilia, & exilium ulterius
Erebo ; in Phoenissis, si quid ultra Tartarum est,
vocat: quod infra terram deficiat (nam terrae pars
inferi) dicit de Clementia 1, 6, ut hinc quoque
Senecam agnoscat. Statius l. 8. Thebaid. Et si
quasi procul inferiore barathro Altera noscitur, atque
gravat plega coeae tenebris. Habent à patre poëta-
rum. Il. O. Nunc idem sic ut in troiano troiano
Tales autē ὅτι παῖδά τε καὶ υἱοὺς τρεῖς φέροισιν, Εὐρώ-
πιδος τε καὶ Πηλεΐδης καὶ Χρυσίδος, ὧν οὗτος, Τανταρὸν ἐπεσθ' ὀ-
μίλῳ, ἵνασι δαίμων ἐξ ὧν γένετο. Virgilius 6. Aen.
Cum Tartarus ipse Bis patet in praecipiti tantum, ten-
ditque sub umbras, Quantum ad aetherium cuncti susser-
psit Olympum. Tartara ait Aeneas nefres, quia
hos, quae inferos faciebat fabula, etiam pone-
bat in inferis. Tantalum enim ipsum intel-
ligit per enallagen numeri. Vallem immensi sinu
appellat inane vel immensum vacuum sub Tara-
reo inani. Ea non potest dici istuc demitti, quia
jam demississima est, sed emitti, hoc est, aperiri
hiatu terrae, ut ineam absorberant fratres. Quod
hic emittere, id trahere ex imo sinu est in Troadi-
bus versū. rō. ubi vide, quae notamus.

1018. *Arenas igneus totius*] Potest tolerari.

ut vortices fluvii significet. Haudquaquam tamen spreverim *Raphelingu tessas*. Utrumvis videtur probare Silius, cui lib. 13. *Phlegethon saxosa incendia torquet* : & iterum, *atque affus sub gurgite cuntes Egert*, & *scopulis pulsat flagrantibus ora*.

1019 *Exilia supra nostra* j Puto, *Exfilia*, ut in Hercule Furcile. Poenalem locum.

1021 *Recipe hofie (cinn):* Jam olim notavit Comellinus, ante hunc verum in nonnullis antiquis libris apparere hemificidium: *Fugere Superi*: in aliis vero exillare: *Fugere Inferi*. A. *Accipe hoc potius libens*: sed posteriori sibi non placere. Gruterus quoque prius recipit, exclusis aliis, ut ait, quod non videantur genuina, attestata ab iis, qui consultum ibant verum. Immo & velit recedere, *Recipe hofio citius*, tanquam nihil sapientia Senecae, & refingere: *Fugere Superi*. A. *libens tandem tuos Diu expectatis*. Sed enim cum membranae unice repraesentent: *Fugere Superi* A. *accipe hoc potius libens Diu expectatis*: nulla per *fastidiosa est mora*: non dubito, quin haec ipsa sit auctoris manus, adjuvanda solummodo particula *ut* inserta, quam tum personae vocabulum, tum sequens verbum facile absorbit. Cum diras *fugis* & fratri dicere Thyestes, Atrous gavisus e-
jus dolore, placidi iulter & nihil commoti, omni-

VARIORUM.

1016 *Acherontē*] Ex ἄχθ- & ῥῆν, quod in-
fluens fluat undis, vel ab α, & χαίρην, quasi il-
lactabilis unda. Vide Agam. 13. FARN.

1018. *Phlegethon*] *Qui rapidis flammis ambit tor-*
ventibus amnis Tartareus Phlegethon. à $\Phi\lambda\gamma\omega$. Supr.
v. 73. FARN.

1020. *Immotatellus*] Non recedisut Sol & fidera,
nec tantum scelus detestaris & ulcisceris? FARN.

1024. *Hoc*

Diu expetitos, nulla per fratrem est mora,
Fruere: osculare: divide amplexus tribus.

Thyest. Hoc foedus? haec est gratia? haec fratris fides?

1025 Sic odia ponis? non peto, incolumes pater
Gnatos ut habeam: scelere quod salvo dari
Odioque possit, frater hoc fratrem rogo;
Sepelire liceat. redde, quod cernas statim
Uri. nihil te genitor habiturus rogo,

1030 Sed perditurus. *Atr.* Quidquid è gnatis tuis
Supereſt, habebis: quodque non ſupereſt, habes.

Thyest. Utrumne ſaevis pabulum alitibus jacent?
An belluis ſervantur? an paſcunt feras?

Atr. Epulatus ipſe es impia gnatos dape.

1035 *Thyest.* Hoc eſt deos quod puduit! hoc egit diem
Averſum in ortus! quas miſer voces dabo,
Queſtusque quos? quae verba ſufficient mihi?
Abſciſſa cerno capita, & avulſas manus,
Et rupta fractis cruribus veſtigia.

1040 Hoc eſt, quod avidus capere non potuit pater.
Volvuntur intus viſcera, & clauſum nefas

Si-

GRONOVII.

te, inquit, male ominari, & potius illos caros
deſideratoſque tradente fratre libens accipe. Ne-
que *vi frueri*, neceſſario requirit *Diu expetitis*.
Lib. 3. de ira cap. 23. hoc duntaxat Pollioni *Aſinio*
dixit: *Sequitur*. Paranti deinde exaſationem ob-
ſtuit, & *frueri*, inquit, mi Pollio, *frueri*.

1031. *Supereſt, habebis: quodque* Flor. *Supereſt,*
habet: quodcumque non ſupereſt, habes.

1040. *Capere non potuit pater.* Forte, *potui*. Ipſe enim loquitur.

VARIORUM.

1024. *Hoc foedus?*] Itane ſimulaſti te odia de-
poſuiſſe rediitſſeque in gratiam. FARN.

1025. *Incolumes*] Quod fieri non poſſe novi,
cum videam ipſorum capita. FARN.

1026. *Salvo*] Non ſublata vindicta & odio tuo.
FARN.

1028. *Sepelire*] Redde truncoſ ad ſepulturam.
1029. *Nihil*] Nihil quo fruar, ſed quod igne
abſumam peto. FARN.

1030. *Quidquid*] Quod abſumptum eſt habe-
bis: quod aſſumptum eſt habes ſcilicet in ventre.
Hec autem quid ſit nondum intelligit Thyest. FARN.

1035. *Deos*] Solem & ſidera. *Agnosciſ jam*
miſer deliquit ſolaris cauſam. FARN.

1039. *Veſtigia.*] Pedes. FARN.

1040. *Hoc eſt,*] Sup. v. 781. FARN.

1041. *Viſcera,*] Carnes natorum. ſupra 765.
FARN.

1041. *Nefas*] Nefandus cibus. FARN.

1043. *San-*

Sine exitu luctatur, & quaerit viam.
Da, frater, ensen, sanguinis multum mei
Habet ille. ferro liberis demus fugam.

- 1045 Negatur ensis? pectora illiso sonent
Contusa planctu. sustine, infelix, manum;
Parcamus umbris. tale quis vidit nefas?
Quis inhospitalis Caucaſi rupem asperam
Heniochus habitans? quisve Cecropiis metus
1050 Terris Procrustes? genitor en gnatos premo,
Premorque gnatis. sceleris est aliquis modus?
Att. Sceleri modus debetur, ubi facias scelus,
Non ubi reponas. hoc quoque exiguum est mihi.
Et vulnere ipso sanguinem calidum in tua
1055 Diffundere ora debui; ut viventium
Biberes cruorem. verba sunt irae data;

Dum

GRONOVII.

1042. *Luctatur, & quaerit viam.* Flor. *quaerit fugam*, Optime Nat. *quaest.* 1. 40. *subtile & flammeum*, cui per angustissimum *fuga* est. Lib. 6. 12. *ut terrae spiritus luctante & fugam quaerente, moriantur.* Cap. 30. cum fortasse illo se spiritus, *quaerens fugam, inluserit.* Adde supra vers. 629. & ad Hec. Fur. vers. 280.

1044. *Liberis demus viam.* Flor. *detur via*
1046. *Contusa planctu.* Flor. *Contusa.* Troa-
dibus: *Pulsu vasto tunditis pectus.*
1056. *Verba sunt irae data;* Et hoc Lucio a-
matum. Epist. 32. *Verba dare non potes: teum sum.*

VARIORUM.

1043. *Sanguinis*] Meorum liberorum sangui-
nem hausit FARN.
1044. *Viam.*] Qua exeant. FARN.
1046. *Contusa*] Pugnis & planctu dilaniata
dabunt viam. FARN.
1056. *Sustine.*] Sed planctu & verberibus ab-
stine, ne & natorum ventri tuo ingetiorum se-
pulchro atque animabus vim facias. FARN.

1049. *Heniochus*] Popul. ferus juxta Colchos
in monte Caucaſo ab Amphito & Telchio Casto-
ris & Pollucis in *zau*, id est, aurigis ortus. FARN.

1049. *Cecropiis*] Atticae regionis (à Cecrope
primo rege dictae) terror Procrustes latro, qui
hospites ad lecti sui mensuram vel longiores decur-
tabat vel breviores extendebat. FARN.

1051. *Premorque*] Ventrem quippe meum tor-
quent. FARN.

1052. *Sceleri*] Minori enim sceleri major poe-
na debetur. FARN.

1052. *Sceleri modus debetur, Cet.*] Minus ple-
ne hic Farnabius, *minori sceleri major poena debetur.*
Immo hoc vult Atticus. ubi prior iniuriam inlatu-
rus sis non excedendum esse modum sacritiae; ceterum
in rependenda iniuria, quam indigne acceperis, tem-
peramentum poenae & arbitrii adhibendum esse nu-
lum. SCHRODERUS.

1054. *Sanguinem*] Natorum thorum. FARN.

1055. *Diffundere ora debui.*] Eil qui annotat ni-
hil heic elidendum. at nisi id fiat, non stabit ver-
sus. GRUTERUS.

1056. *Verba sunt irae data;*] Dum vindictam
nimis festinarem fraus facta est, id est, non ad
plenam satisfactionem irae meae. FARN.

Z

1058. *Te-*

- Dum propero, ferro vulnera impresso dedi.
 Cecidi ad aras, caede votiva focos
 Placavi: & artus, corpore exanimò amputans,
 1060 In parva carpsî frustra: & haec ferventibus
 Demersi ahenis. illa lentis ignibus
 Stillare jussi. membra, nervosque abscondi
 Viventibus: gracilique trajectas veru
 Mugire fibras vidi, & aggressi manu
 1065 Mea ipse flammâs. omnia haec melius pater
 Fecisse potuit. cecidit incassum dolor.
 Scidit ore natos impio, sed nesciens,
 Sed nescientes. *Thyest.* Clusa littoribus vagis
 Audite maria. vos quoque audite hoc scelus,
 1070 Quocumque dii fugistis. audite Inferi.
 Audite Terrae. Noxque Tartarea gravis
 Et atra nube, vocibus nostris vaca.
 Tibi sum relictus. sola tu miserum vides,
 Tu quoque sine astris. vota non faciam improba,
 1075 Pro me nihil precabor. ecquid jam potest

Pro

GRONOVII.

VARIORUM.

Epist. 40. *prospicienda tantam & à tunc salutan-
 da, in hoc unum, ne verba nobis dentur.* Epist. 88.
*an Penelope impudica fuerit, an verba seculo suo de-
 derit.*

1059 *Artus, corpore exanimò amputans.* Sic
 quidem notavit in nonnullis haberi Commelinus:
 at optimus de multis paribus plures cum pricis
 editionibus: *corpora exanimò amputans.* Videtur
 enim non tantum recidere, sed & circumcidere
 esse *amputare*: ut possit *amputari* dici & quod de-
 trahitur, & cui detrahitur aliquid scissione.

1069 *Vos dei audite hoc scelus, Quo umque diffu-
 gistis.* In plerique libris, *Vosque audite:* in Flor.
Vos quoque audite, sine mentione deorum, quae
 tamen necessaria est, eoque in sequenti versu re-
 sitienda: *Vos quoque audite hoc scelus, Quocumque
 dii fugistis.*

1058. *Focos*] Deos Lares qui ad focos flant,
 vel quibus in locis sacra sunt. FARN.

1060. *Artus, corpore*] Haec supra v. 763. FAR-
 NABIUS.

1065 *Omnia*] Major fuisset vindicta, si te
 patrem haec facere coegissem. FARN.

1066. *Cecidit*] Non est adeptus expetitam ul-
 tionem. FARN.

1067. *Sed nesciens,*] Cum potuissim te sciente
 hoc fecisse. FARN.

1068. *Nescientes.*] Cum potuissim ex ipso mo-
 rientium vulnere sanguinem calidum tibi in os
 infundere. sup. vers. 1054. FARN.

1070 *Diffugistis*] Sup. vers. 893. ne videretis
 scelus tantum. FARN.

1073. *Tibi*] O Nox. FARN.

1076. *Pro-*

- Pro me esse? vobis vota prospicient mea.
 Tu summe coeli rector, aetheriae potens
 Dominator aulae, nubibus totum horridis
 Convolv mundum, bella ventorum undique
 1080 Committe; & omni parte violentum intona:
 Manuque, non qua testa & immeritas domos
 Telo petis minore; sed qua montium
 Tergemina moles cecidit, & qui montibus
 Stabant pares gigantes; haec arma expedi,
 1085 Ignisque torque. vindica amissum diem.
 Jaculare flammis; lumen ereptum polo
 Fulminibus exple. causa, ne dubites diu,
 Utriusque mala sit: si minus; mala sit mea.
 Me pete. trifulco flammeam telo facem
 1090 Per pectus hoc trans mitte. si gnatos pater
 Humare, & igni tradere extremo volo,
 Ego sum cremandus. si nihil superos movet,
 Nullumque telis impios numen petit;
 Aeterna nox permaneat, & tenebris tegat
 1095 Immensa longis scelera. nil Titan queror,

Si

GRONOVII.

1081. *Qua testa & immeritas domos Telo petis*] Videtur scripisse: non *qua* testa & immeritas domos Telo petis minore: etsi solent antiqui duos istiusmodi diversos ablativos adhibere: ut in illo, *quo*, *nomine* laeso. Mox Gruterus & Scaliger: *haec arma expedi*. Mihi alterum, quod servant omnes codices, satis placet.

VARIORUM.

1076. *Vobis*] In rem vestram. ne rerum ordo immutetur, vobis prae horrore fugientibus. FARNABIUS
 1082. *Sed qua*] Sed illa fulminea manu qua perfregisti tres montes Pelion, Ossa, & Olym-

pum, quos Gigantes Diis bellum indicentes congestos alios alius superstruxerant. v. 970. Herc. Fur. & Herc. Oct. 847. FARN

1083. *Qui montibus*] *Caelo capita alta ferentes Abietibus juvenes patriis & montibus aequos. Aeneid. 3. & 9. FARN.*

1084. *Hac*] Scil. dextra. FARN.

1085. *Vindicta*] Compensa. FARN.

1089. *Trifulco*] Fulmine quod scindit, comburit, afflat. subtili, urenti, fuliginoso. vid. Herc. Oct. v. 1094. FARN.

1090. *Hoc trans mitte.*] In quo filii conduntur. FARNABIUS

1092. *Si nihil*] Deus nec bene pro meritis capite nec tangitur ira. ex I-picur. & Protagorae mentio. FARNABIUS.

Si perseveras. *Atr.* Nunc meas laudo manus,
Nunc parta vera est palma. perdideram scelus,
Nisi sic doleres. liberos nasci mihi
Nunc credo; castis nunc fidem reddi toris.

- 1100 *Thyest.* Quid liberi meruere? *Atr.* Quod fuerant tui.
Thyest. Gnatos parenti? *Atr.* Fateor; & quod me juvat,
Certos. *Thyest.* Piorum praesides testor deos.
Atr. Quid conjugales? *Thyest.* Scelere quis pensat scelus?
Atr. Scio quid queraris. scelere praerepto doles:
1105 Nec, quod nefandas hauseris, tangit, dapes:
Quod non pararis. fuerat hic animus tibi
Instruere similes inscio fratri cibos,
Et adjuvante liberos matre aggredi,
Similique leto sternere. hoc unum obstitit,
1110 Tuos putasti. *Thyest.* Vindices aderunt dei:
His puniendum vota te tradunt mea.
Atr. Te puniendum liberis trade tuis.

GRONOVII.

1103. *Quid conjugales?* Lege omnino cum Nic.
Hemilio: *Quam conjugales?*

1105. *Hauseris, tangis, dapes:* Flor. *Nec quod*
nefandas hauseris, angit, dapes.

VARIORUM.

1096. *Perseveras.* Fugere & latere. FARN.
1097. *Scelus.* Delectationem meam ex hoc
scelere FARN.

1097. *Perdidit scelus.* Non, ut Farnabius,
delectationem ex scelere. Sed vult hoc, *frustra ad-*
missum tantum scelus. Ovid. Amor. 111. Eleg. xi.
Desine blanditias, & verba potentia quondam Perdere.
vid. Agam. 410. SCHRODERUS.

1098. *Mihi* Insultatio confidentiae plena.
FARNABIUS.

1101. *Gnatos* Sup. edendos apposuisti? FARN.

1102. *Certos.* Quos tu non dubitasti tuos esse,
sicut ego de meis propter te dubito an mei sint.
FARNABIUS.

1102. *Praesides* Jovem *terribilem* & Deos praesides
vindictaeque piorum natorum. FARN.

1103. *Quid conjugales* Cur non potius testaris
conjugales quos adulterio violasti? *Irenia*; de
conjugalibus Diis vid. Medeam vers. 1. FARN.

1105. *Nec, quod* Nec tam doles quod has
dapes absumpseris, quam quod mihi non appo-
sueris. FARN.

1108. *Liberos* Meos. FARN.

1108. *Matre* Aërope uxore mea quam cor-
rupisti. FARN.

1109. *Hoc unum* Er fecisses, nisi putasses illos
esse tuos filios. FARN.

1112. *Libris* Qui nulli jam, vel qui à te co-
messi. vers. 1047. FARN.

L. ANNAEI SENECAE PHOENISSAE,

QUAE VULGO

†THEBAIS.

DRAMATIS PERSONAE.

OEDIPUS. ANTIGONE. NUNCIUS. JOCASTA.
POLYNICES.

ARGUMENTUM.

Oedipus, sibi oculis ubi scelus suum (de quo vide argumentum Oedipi) agnovisset erutis, in exilium spontaneum profectus amolitur à se filiam Antigonen. quae patri vitales auras pertaeso ducem se viae offert, utque mortis cupidinem deponat, multis precibus orat, tandem exorat. Cujus interea filios Etoclem & Polynicem, violato regnandi per vices. foedere, impia morientes arma, incassum laborat mater Jocasta in gratiam reducere. Defunt mutilae huic tragoediae caetera.

GRONOVII.

VARIORUM.

ACTUS

* *Phoenissae.*] Mira libelli hujus fortuna fuit, & vices sane quam notabiles. Nam ut subito delicis & gratia summi viri frequentibus punctis in coelum abiit, ita post paullo non levioribus sententis poene ad inferos dejectus est. Jam longinqua vetustas aevi barbariesque superiorum temporum quum hoc omne tragoediarum corpus miserum haberit, hanc prae cacteris unam profus exempla fecit, ut cum Comico loquar: detrasti & expuncti chori, quasi fuissent nulli: super hos magna pars intercepta: ne nomen quidem reliquum: quod restat, passim foedis vulneribus ita deformatum, ut etiam, quod aliquando integrum fuit, infame ac minus desideratum reddiderit. Nescio quis poematis laceri, instar Deiphobi, nullo titulo, misertus, quum Oedipum & par Thebanum in eo agnosceret, de P. Papinii Statii opere, *Thebaidem* proscriptit. Quem errorum vetus auctor, qui tamen haecenus nihil

† *Thebais.*] Haec fabula Senecae, omnium, quae à magno illo viro & (ausim dicere) Philosopho scriptae ad nos pervenerunt, longe excellentissima, & cum Oedipo ejusdem quasi gemina: imo cultu & nitore, si principem criticum audimus, Graecas fabulas superat. *Q. Septimius Florens.* Thebaidem tragoediam olim Latine Attius scripsit. Heroicis versibus Graece Thebaidem scripserunt Antimachus & Menelaus Aegyptii, quorum imitatore fuisse Statium Papinium suspicor: sane Antimacho non est dissimilis, utriusque enim tumor reprehenditur. Ponticus etiam, testibus Ovidio ac Propertio, hoc argumentum tractavit. hac tragoedia noster multa ex Euripidis *Phoenissis* accepit. DELRIUS. Haec fabula est perpetuum canticum, nullis diverbiis interruptum. Est autem totum scholasticum drama, declamatorio charactere. Multa putida sunt & affectata. SCALIGER.

Z 3

4. Es-

ACTUS PRIMUS.

OEDIPUS. ANTIGONE.

*Oedipum ab instituta morte revocat persuadetque filia Antigone
dux patris coeci.*

- Oedip.* **C**Oeci parentis regimen, ac fessi unicum
Patris levamen, gnata, quam tanti est mihi
Genuisse vel sic; desere infaustum patrem.
In recta quid deflectis errantem gradum?
5 Permite labi. melius inveniam viam
Quam quaero solus, quae me ab hac vita extrahat,
Et hoc nefandi capitis aspectu levet
Coelum atque terras. quantulum hac egi manu?
Non video noxae conscium nostrae diem:
10 Sed videor. hinc jam solve inhaerentem manum,
Et patere coecum, qua volet, ferri pedem.

Ibo,

GRONOVII.

peccarat, magna mercede expiavit. Ipse dixerat
Phoenissas, Euripidem imitatus. nam hanc solam
inscriptionem horum fragmentorum novit aureus
ille codex Florentinus, eamque & in fronte vo-
luminis, ubi omnes promittuntur tragoediae, &
in fronte ac fine hujus ipsius, denique in summis
omnibus paginis, quibus continetur, praefert Ut
autem à Troadum choro *Troades*, à Trachinia-
rum choro Sophoclis *Trachiniae*, sic à choro Phoe-
nissarum appellavisse nostrum *Phoenissas*, hoc quo-
que Euripidis imitatione, valde credibile ac mi-
hi penitus persuasum est.

1. *Ac fessi unicum Patris levamen,* Quam pul-
cre coecus pater & fessus pater, quasi diversi es-
sent, in tanta vicinia appellantur? Merito falsus
est Florens Christianus hanc repetitionem sibi non
placere. Aliis elegans videtur, & impingere in

limine, quibus haec culpata. Fruantur iudicio
suo. Sed scripsit auctor: & fessi unicum Lateris
levamen. Sic apud Sophoclem idem Oedipus in
Εὐμ. 5 ad filiam: *Εἰς ἡμῶν δ' αὖ πάλιν ἀνδρῶν ἀνδρῶν*

4. *In recta quid deflectis*] Hippol. 136. *Ad recta
flectis.*

7. *Capitis aspectu*] Herc. Fur. 1241. *Pepoles ut
omnes impio adflectu fugem.*

VARIORUM.

4. *Errantem*] Errare malemtem. FARN.

8. *Quantulum*] Quasi dicat, paululum vel ni-
hil potius profeci me mea solum excoecando ma-
nu, & vitae parcendo: nam quamvis diem sce-
leris mei conscium non videam, videor tamen.
FARNABIUS.

11. *Coecum*] Meum coeci. FARN.

- 13. C.

Ibo, ibo, qua praerupta protendit juga
Meus Cithaeron: qua peragrato celer
Per saxa monte jacuit Aëtaeon, suis

15 Nova praeda canibus. qua per obscurum nemus,
Silvamque opacae vallis instinctas deo
Egit sorores mater, & gaudens malo,
Vibrante fixum praetulit thyrsos caput.

20 Vel qua cucurrit corpus invisum trahens
Zethi-juvenecus, qua per horrentes rubos
Tauri ferocis sanguis ostentat fugas.
Vel qua alta maria vertice immenso premit
Inoa rupes, qua scelus fugiens suum,

No-

GRONOVII.

18. *Thyrsos praeculis fixum*] Ut edidimus, transponit voces Florentinus.

20. *Zethi juvenecus*.] Apagē illam Zethi juvenutem, quam dum per hellenissimum defendunt viri docti, ostendunt nihil esse tam insanum & absurdum, ut non aliquo fūco oblitum possit mentiri sanum colorem. Taurus fuit, qui Dirceam alligatam traxit. Cur igitur dubitarunt reponere, *Zethi juvenecus*? quod ipsis in mentem venerat. Et ita Florentinus. Oedipo v. 610.

22. *Vertice immenso premit, Inoque praecipit*] Delirius suspicabatur priorem versum erroneum esse, & collocandum superius post illum, *Ibo, ibo*. Gruterus non videt, quare versus sit illo reponendus, quum alio loco montis perierit Aëtaeon, alio Ino. Tamen & Scaliger totam sententiam suspendi causam eodem rejicit. Nimirum vitium fuisse intelligebat, sed id initio versus sequentis & simul medicinam ostendunt principes membranae: habent enim: *premit Inoae rupes*. Legendum igitur: *Vel qua alta maria vertice immenso premit Inoae rupes*. Virgilius 1. Georgic. Inoae Melicertae. Status: *cunctula Bacchi Inoaeque fugam*. Nec vero placet: *scelus fugiens suum*: neque enim ob calumniam, qua Phrixon & Hellen Ino percussit, aut quod Orchomenus famem comparasset, immisit ei furias Juno, sed quod Bacchi nutrix fuisset. Omnino legendum: *scelus fugiens viri*. Nam cum is Learchum per furorem

interfecisset, jamque Melicertae immineret, eripuit eum mater fuga Athamanti. In Vossiano erat: *fugiens sui*.

VARIORUM.

13. *Cithaeron*.] Mons prope Thebas sub meo quondam imperio, vel, in quo ego quam primum natus sum expositus eram. inf. vers. 203. FARNABIUS.

14. *Aëtaeon*.] Venator in cervum à Diana, quam nudam viderat, mutatus atque à canibus suis devoratus. FARN.

16. *Instinctas*] Bacchi furore percitas. FARN.

17. *Egit*] Agave Penthei mater & Bacchae filium ejus Pentheum dicerperunt. FARN.

17. *Gaudens*] Furore Bacchico percita vitulum esse putans, qui suus erat filius. FARN.

18. *Vibrante*] Caput Penthei praefixum ferebat hastae pampinis involutae. FARN.

19. *Vel qua*] Herculi. Fur. vers. 915. & Phoeniss. vers. 126. FARN.

22. *Vel qua*] Lipsius & Jos. Scalig. hunc versum poni volunt post duodecimum, *Ibo, ibo, &c.* supra. FARN.

23. *Qua scelus fugiens suum*.] Recte sollicitat hanc lectionem Gronovius. quod nam enim scelus illud, quod fugerit Ino? an *scelus* vocat, contentam ab Ino superbe Junonem? quod innuit haec Ovid. metam. lib. 1v. 367. *que* (Athamas) *meum coniuge semper speravit*. obquem contentum,

2 T

Novumque faciens, mater insiluit freto

- 25 Merfura gnatum, seque. felices, quibus
Fortuna melior tam bonas matres dedit!

Est alius istis noster in silvis locus,

Qui me reposcit; hunc petam cursu incito:
Non haesitabit gressus, huc omni duce

- 30 Spoliatus ibo. quid moror sedes meas?

Mortem Cithaeron redde, & hospitium mihi
Illud meum restitue, ut exspirem senex, -

Ubi debui infans. recipe supplicium vetus
Semper cruenta, saeve, crudelis, ferox,

- 35 Cum occidis, & cum parcis. olim jam tuum

Est hoc cadaver. perage mandatum patris,
Jam & matris. animus gestit antiqua exsequi
Supplicia. quid me, gnata, pestifero tenes

Amo-

GRONOVII.

31. *Montem Cithaeron redde.*] Quid si *Mortem* pro *monte* hic admittamus secundum votum Oedipodis, dixerat Florens Christianus. At Delirius: Qui *Mortem* reponunt, mere nugantur. Subdubito: ita enim Etruscus, *mortem*, non *montem*. Nec video, quam belle mons Cithaeron hic jubeatur reddere montem. Id parum erat, nec negabat Antigone seni. Aliquid amplius Cithaeron debebat jam infanti, *mortem* scilicet. Ideo enim illic exponebatur, ut periret: nec fuisset creditus Cithaeroni, nisi quasi fidem dedisset ille periturum. Quam fessellit servando expositum, donec à pastore collectus ferretur ad Polybum. Itaque vel nunc sero *mortem* olim abjuratam sibi reddi postulat.

35. *Cum occidis, & cum parcis.*] Medea: *Cum facit & cum parit, ex aequo malum.*

VARIORUM.

à Tisiphone, insigante Junone, in infaniam versa, passis capillis aufugit Ino. An *felus suum* dicit *selestum maritum* & dijudicat Lector eruditus. SCHRODERUS.

25. *Merfura*] Merfura Melicertam alium filium

seque. FARN.

26. *Tam bonas*] Quae filios interficiebant, quod utinam & milu contigisset, nec vixissem futurus parricida, incestus, &c. FARN.

30. *Sides*] Inf. vers. 256. FARN.

31. *Mortem Cithaeron redde.*] Delirius *montem*, concinentibus duobus excusis & MS. Traj. Recte. Quomodo enim *mortem reddi* sibi expetat potius quam *montem*; cum in hoc infans expositus fuerit, sed servatus in vita, quam nunc omni voto ibidem perdere exoptet? Firmant nostram interpretationem sequentia, *hospitium mihi illud meum restitue*. Quae huc per epexegefin trahenda, q. d. *montem*, qui olim hospitium mihi fuit. Nec inconcinne dictum pnta, *Cithaeron redde montem*; est enim, *redde te mihi* &c. simile huic, *me mihi, per fide, produs*. Ovid. metam. lib. 11. v. 703. SCHROD.

35. *Occidis.*] Ut Adiacona, Penthea; Dircea aliosque in Orgia FARN.

36. *Parcis.*] Ut mihi cui tum infanti multo melius mori fuisset. FARN.

36. *Patris.*] Olim quidem patris de parricidio admoniti oraculo, sed & jam matris. quae mihi necem impetrat propter incestum. FARN.

38. *Pestifero tenes*] Qui me invitum in vita manere cogat. FARNABIUS. Cave quid matremus. que-

Amore vinctum? quid tenes? genitor vocat.

40 Sequor, sequor. jam parce. sanguineum gerens
Inhigne regni Lajus rapti furit.

Et ecce inanes manibus infestis petis

Foditque vultus. gnata, genitorem vides?

Ego video. tandem spiritum inimicum exspue,

45 Desertor animi, fortis in partem tui:

Omitte poenas languidas longae morae,

Mor-

GRONOVII.

*solem, desertorem diem, annum noctis astrivae tem-
pus criminaretur.*

46. *Poenas languidas longae morae,]* Grotius ad-
scripsit margini: *Omitte poenas languidas longae
morae.*

VARIORUM.

queritur enim ita custodiri tenerique à filià, ut
sibi necem interire nequeat. *Vinctum* scimus non
esse sui juris. *pellisferum* amorem gnatae vocat. quia
lajus qui furat, idem *sa* ut *occidit*, ut loquitur
alibi Horat. GRONOVII.

39. *Vinctum?* Quid me, noxio & injusto a-
more sic tibi colligas & allrings, ut adimas om-
nem, invitâ te, moriendi potestatem? quid me
manibus quoque tuis, ut hederæ suis quercum
brachiis solent, vincis; & prohibes manum meam,
hanc animam impiam, ex latebris suis extrahere?
non vult, non amari à gnata; sed vult non sic a-
mari, ut amor ipsi amaram vitam producat; ut
amor illum mori prohibeat, & teneat in vitâ in-
vitum. DELRIUS.

39. *Genitor]* Meus sc. Lajus à me occisus, cu-
jus umbram ex phantasia audire videreque vide-
tur. FARN.

40. *Sanguineum]* A me per sanguinem rapt.
FARNABIUS.

41. *Inanes]* Evulsis sc. oculis. FARN.

43. *Gnata,]* Non tu, inquit, ô filia patrem
meum vides? Certe ego. Ille enim ut vers. 39.
genitorem videre per phantasiâ videtur. Age
anime, vitâ & spiritu tandem te priva: quem pa-
ter repetit. FARN.

44. *Tandem spiritum]* O anime pusille, qui im-
perium & influentiam mentem detrectas, fortis in
partem tui, sc. oculos, morata exequere & tan-
dem in totum me desere. FARN.

46. *Omitte poenas languidas longae morae,]* Haec
ad se ipsum Oedipus, quibus hoc ait, omittendi
Aa esse

44. *Spiritum inimicum exspue, Desertor anime,]*
Lipius haec ita continenter legenda monuerat
sublata *et. a. vinctus* post *exue*. Delrius contra
eam reducit: nam his verbis umbram Laji salu-
tari, ut odium ponat: dein ad ingenium redire
Oedipum, teque ipsum calligare. Subscribitu Gr-
terus: priora Laji (non enim Laidis. ut stultae
operae fecerunt, umbrae, sequentia sibi loqui Oe-
dipum ipsi: male fecisse, qui repagulo puncti
sublato isthaec continuant, *exue Desertor anime:*
quod & animadvertisse Delrium. quo nemo Criti-
corum hunc auctorem melius concocerit. Fieri
potest: sed repagulum illud puncti tolerare hic
nullus possum: ut nec umbrae Laji supplicem Oe-
dipum. Non ille patrem sibi vitium imaginatur,
ut orer, infestare se desinat, sed unum agit, ut
se ipse ad moriendum stimulet, etiam visi & po-
scentis id Laji argumento. Hoc plane ostendit
Florentina scriptura: *Spiritum inimicum exspue*. Ut
in Thyeste: *Ferro percipit spiritum inimicum ex-
spuat*. Et in Troadibus: *Ubi hanc amilis exspuam
leti moram*. Sed aliud etiam vitium, subest nemini
adhuc animadvertum. Scribe: *tandem spiritum in-
imicum exspue, Desertor animi*. Sic se ipse appel-
lat: nam animum non accusat, quippe paratum
in omnem poenam, sed sese, qui animo morem
non gesserit, & ejus impetum desinuerit. Hinc
paullo ante: *animus gessit antiqua exequi Supplicia*.
Et intra: *haeret etiamnum mihi ille animus haeret,
quam recusantem manum Pressere vultus*. Hujus a-
nimi se desertorem hic appellat, & illic paullo
post: *audias verum, Oedipe: Minus eruiisti lumina
audacter tua Quam praestitisti*. Praestitisse erat ani-
mi, quem se deseruisse significat timide eruendo.
Agnoſcis, unde accepit Statius lib. 8. Theba-
dos: *odi artus fragilisque hunc corporis usum Deser-
torem animi*. Latinus Pacatus in Paneg. *Tardum*

Mortemque totam recipe. quid segnis traho?

Quid vivo? nullum facere jam possum scelus.

Possum miser. praedico, discede à patre;

50 Discede, virgo. timeo post matrem omnia.

Antig. Vis nulla, genitor, à tuo nostram manum

Corpore resolvet. nemo me comitem tibi

Eripiet umquam. Labdaci claram domum,

Opulenta ferro regna germani petant;

55 Pars summa magni patris è regno mea est

Pater ipse. non hunc auferet frater mihi,

Thebana rapto sceptrum qui regno tenet;

Non

GRONOVII.

47. *Quid segnis traho? Quid vivo?*] Scribe una littera & distinctione mutata: *Quid segnis traho, Quid vivo?* hoc est, quam partem aut illud quatenus vivo. Quid parte mei praemortua, reliquam partem vivam segnis traho? Sic infra: *Et in cineres dabo Hoc quicquid in me vivit.* Et infra: *Nec me redemi parto: membratim tibi velui petere.* Eodem sensu placuerat Nic. Heinio: *Quo vivo, Cacterum pro Recipe hoc versu Lipsius & Commelinus in Mss. notarunt Admitte.* Florentinus habet utrumque: *Mortemque totam recipe admitte quid segnis traho.* Unde apparet hanc varietatem esse antiquissimam. Epist. 30. *Accessus mortis quam perturbationem adferas, optime hi dicunt, qui secundam illam steterunt, qui venientem & viderunt & receperunt.* Plinius l. 7. c. 45. *destinatio moriendi & quadridui inedia magna pars mortis in corpus recepta.*

55. *Pars magna patris optimo*] Florent. Christianus malebat *optima*: Gruterus *optimi*: idem asserit ex uno Mss. *Pars summa*: quod inde receptum. Sed Etruscus: *Pars summa magni patris è.* Scribe igitur: *Pars una magni patris è regno mea est, Pater ipse.* Utcumque magnum patris regnum rapiant ex ferro dividant fratres, unam tamen ex eo partem mihi relinquunt, oportet, ipsum nempe patrem.

57. *Thebana rapto*] Hic nonnemo: Eteocles, & videtur, quid sit trihorias notas dare: adeo caecutiunt, ut putent de Polynice illud dictum. Septimium Florentem Christianum pungit, qui laborem trihorium suas ad hanc fabulam notas in

praefatione appellat. Sed homo acer caecutivit ipse. Nulquam enim Florens, Polynicen dici Thebanum sceptrum rapuisse tradit: sed in contrarium, Antigonom, immo jus bonum plus videri adjuvare Polynicem quam Eteoclem, ut et-

VARIORUM.

esse supplicia parva, quae de se sumat ob diuturnam moram, qua motetur sedes suas, versu 29. Nec enim satis esse supplicii ereptum lumen oculorum; quin vitae ipsius intentu, non corporis mutilatione aliqua multandam esse dilationem adeo longam. Quod si Grotii conjectura legitur, *Omiste poenae languidas longas moras, recipiat*; sensus erit, tolle tandem lenia impedimenta supplicii, quod me dudum manet. Supra recipio supplicium vetus. SCHRODERUS.

47. *Mortemque*] Metaph. à gladiatoribus. FARN.

48. *Nullum facere*] Cum ad quod natus sum, amplius peccare non possum. Possum tamen natam meam stuprare. Possum ergo scelus facere. Discede à me nata, dum virgo es, ne te violem. cum enim nec a matre me abstinerim, nullam non ausim. DELRIUS.

50. *Virgo.*] Dum virgo &c. ne & te violem ut matrem. FARN.

53. *Labdaci*] Regnum Thebanum, Labdacus autem erat pater Laji. FARN.

54. *Germani*] Fratres mei Polynices & Eteocles. FARN.

56. *Frater*] Eteocles, qui regnum contra foedus & pactam fidem occupat. FARN.

58. *Ab*

- Non hunc catervas alter Argolicas agens.
 Non si revulso Juppiter mundo tonet,
 60 Mediumque nostros fulmen in nexus cadat,
 Manum hanc remittam. prohibeas, genitor, licet;
 Regam abnuentem, dirigam inviti gradum.
 In plana tendis? vado. praeupta expetis?
 - Non obsto, sed praecedo. quovis utere
 65 Duce me: duobus omnis eligitur via.
 Perire sine me non potes; mecum potes.
 Heic alta rupes arduo surgit jugo,
 Spectatque longe spatia subjecti maris.
 Vis hanc petamus? nudus heic pendet flix;
 70 Heic scissa tellus faucibus ruptis hiat.
 Vis hanc petamus? heic rapax torrens cadit,

Par-

GRONOVII.

iam Græcos Tragicos: itaque hunc (quem nisi Eteoclem) regnum rapuisse, imperium occupasse, foedus laciisse & fidem; illum (quem nisi Polynicen?) Argivos quidem duxisse, sed foederis icli testes deos invocare & hic & alibi tradi. Forte autem: *Thebana rapto regna qui scepro tenet.*
 58. *Non hunc catervas*] Nic. Heinſius malit: *Non huc.*

62. *Regam abnuentem, dirigam invitum*] Lipſius è ſuo attulit: *invitum patrem.* Unde Florens offenſus iſta quaſi *invitum regem, dirigam,* tentat: *dirigam invitum patrem.* Quod rejicit quidem Delrius: ſed Florentinus merito confirmat quod è Miſ. notat Commelinus: *dirigam inviti gradum.* Nec pejus ſit à fronte: *Ducam abnuentem.* Statim idem Flor. *praeupta expetis, non expetis.*

64. *Quovis utere. Duc è duobus.*] Bene Lipſius; *Duce me. duobus.* Sed non eſt necelle. *quovis ventero,* quod in ſcripto apparuit. Itaque ſagax amicus ejus, ſe unius literae additione & interpunctionum transpoſitione (quaſi non feciſſet idem Lipſius) reddere ait haec clariora, *quovis utere Duce me: Duobus.* At Scaliger: *quovis ventero. Duc è duobus. omnis eligitur via.* Quis non miſeretur? *Duc è duobus,* explicat, elige è duobus, ſive in

praeceptis, ſive in plana, omnis via mihi eligitur. Quis ita loquitur? niſi urnam in promptu habuit Antigone, ex qua Oedipus planum aut praeceptis forte duceret. Reſte ſe habet, quod nunc editur è conjectura Lipſii, totumque exiſtat in Etruſco: *quovis utere Duce me. duobus, &c.* Duobus autem indefinitum pro nobis aut certis duobus vel am-

VARIORUM.

58. *Alter*] Polynices exercitum ducens ſoceri ſui Adraſti regis Argivorum contra fratrem. FARNABIUS.

60. *In nexus*] In dextram meam, quae te tenet. FARN.

70. *Tellus*] Reſtius: tellurem, dixit notandae hiatus profunditati. nam *terra,* proprie ipſa ſuperficies, à terendo; *tellus,* interior & penitior pars, quae arborum radices ſinu ſuo fovet & amplectitur, juxta quoſdam. DELRIUS.

71. *Rapax*] Proprium torrentis epithetum. Lucretius & Virgilius ſtrevos rapaces dixerunt. DELRIUS.

71. *Torrens*] Torrens, inquit feſtus, ſignificat ſtrevum ſubitis imbris concitatum, qui alioquin ſiccitatibus exareſcit. Graece, teſte I. C. dicitur *ῥαπιδή* & I. I. D. de flumin. DELRIUS.

Aa 2

74. *Nos*

Partesque lapsi montis exesas rotat.

In hunc ruamus. dum prior, quo vis, eo;

Non deprecor, non hortor. extingui cupis,

75 Votumque, genitor, maximum mors est tibi?

Si moreris, antecedo: si vivis, sequor.

Sed flecte mentem; pectus antiquum advoca;

Victasque magno robore aerumnas doma.

Resiste, tantis in malis vinci mori est.

80 *Oedip.* Unde in nefanda specimen egregium domo?

Unde ista generi virgo dissimilis suo?

Fortuna, credis? aliquis est ex me pius?

Non esset unquam (fata bene novi mea)

Nisi ut noceret. Ipsa se in leges novas

85 Natura vertet; regeret in fontem citas

Revolutus undas amnis; & noctem afferet

Phoebea lampas; Hesperus faciet diem.

Ut ad miseras aliquid accedat meas;

Pii quoque erimus. unica Oedipodae est salus,

Non

GRONOVII.

bobus Senecam dicete solere a. l. Philosophumena
ejus notavimus.

78. *Pellatque magno pectore*] *O dñs*, ubique
iniquus Vindoc-no Critico, hic tandem appella-
re hominem sustinet. Displicuit merito Lipsio
post *pectus* praecedenti versu nominatum, rursus
hic positum *pectore*, in Mf. manifeste fuisse ait a-
liam vocem, qua erasa subjectum *pectore*, quae-
rit, numquid ea fuerit *robore*? Oppugnat hoc
Florens infelicitate Delirio secundo, & non de ni-
hilo repetitum vocabulum putant. Ecce & Gru-
terus displicere quidem iterationem fatetur, sed,
absit, inquit, ut *robore*, merum conjectaneum,
admittam: quis enim id praestabit germanum?
Praestabit vir optime, codex Etruscus, qui sine
ambiguitate: *Pellatque magno robore aerumnas do-
ma*.

79. *Tantis in malis vixi malum est.*] Flor. Tam-

tis in malis vixi mori est. Sophocles in Oedipo
Coloneo: 'Quai, dñs? p̄ rai' anōn.

89. *Unica Oedipodae est salus*] Sic & Florenti-
nus. Mirifice vero hic Florenti satisfecit aemu-
lus. Verba hujus ad versum 82. Florens sic: *Fer-
tuna (credis?) aliquis est ex me pius*: non male. Et

VARIORUM.

74. *Non deprecor.*] In utrumque parata; non
suadeo, non dissuadeo. FARN.

80. *Unde*] Unde tantae pietatis specimen in
domo impia? FARN.

84. *Nisi*] Quod facit illa, mortem meam re-
morando. FARN.

84. *Ipsa*] Omnia praepostera fient; & quod
omnium maxime naturae contrarium est, ego i-
pse quoque pius ero, ut miserior sim & nocen-
tior. FARN.

87. *Phoebea*] Phoebus, Sol. FARN.

92. *Quid-*

- 90 Non esse salvum. liceat ulcisci patrem
 Adhuc inultum. dextra quid cessas iners
 Exigere poenas? quidquid exactum est adhuc,
 Matri dedisti. mitte genitoris manum,
 Animosa virgo. funus extendis meum,
 95 Longasque vivi ducis exequias patris.
 Aliquando terra corpus invisum tege.
 Peccas honesta mente. pietatem vocas,
 Patrem insepultum trahere. qui cogit mori
 Nolentem, in aequo est, quique properantem impedit.
 100 Occidere est, vetare cupientem mori.
 Nec tamen in aequo est. alterum gravius reor.
 Malo imperari, quam eripi mortem mihi.
 Desiste coepto, virgo. jus vitae ac necis
 Meae penes me est. regna deserui libens,
 105 Regnum mei retineo. si fida es comes,

En-

GRONOVII.

mox optime: *unica Oedipo est salus*, more Graeco producta media, ut postea versu 313. Hoc quum legerem, mirabar illum morem Graecum vocabulum *Oedipus* media producta ponendi. Inipicio Florentem: nihil apud eum tale invenio. Sed ad v. 313. *Hic Oedipus Aegae*. More Graeco (annotat) *Oedipus* producit ultimam syllabam, est enim *Oidi-ae*. Vide quam diligens fuerit, qui tres horas Vindocino Critico toties exprobat. Ille vers. 313 vocabulum *Oedipus* ultima producta Graeco more posuisse Senecam scribit: hic quasi media producta versu 89. & 313. utroque vitiatum poni scriptum ab illo accipit, & utrumque probat. Quin & ad versum 313. Graeca terminatione ultimam & penultimam produxisse repetit. Quomodo, o bone, penultimam? Spondaeum igitur pro jambo, si diis placet, posuit.

VARIORUM.

92. *Quidquid*] Erui oculos expiaturus scelus in matrem, quae oculis placebat meis. FARN.

94. *Funus*] Qui jam dudum mortuus sum. *Illo enim die nocens moritur quo peccat.* FARN.

97. *Honesta*] Dum pia & officiosa esse velis. FARNABIUS.

101. *Nec tamen in aequo est.*] Aequè peccat. *Invitum qui servat idem facit accidenti.* FARNABIUS. Ascensius & Daniel existimant Senecam dicere, plus peccare eum qui invitum occidit, quam qui nolentem servat: contra Bernardinus, hunc quam illum peccare gravius, cujus sententiam sequor. loquitur enim Oedipus, cui mors erat optatissima. DELRIUS.

101. *Alterum*] Ut nolentem cogat quis vivere. FARNABIUS.

104. *Regna*] Thebana, externa, aliorum. FARNABIUS.

105. *Regnum mei retineo*] Animi & voluntatis meae. FARNABIUS. *Idcirco.* nam haec secta nihil homini proprium censebat, praeter animum & voluntatem; membra, corpus, vitam aliena esse prorsus. qua de re & imperio sui, pulcherrima Epictetus apud Arrianum lib. 2. cap. 29. & cap. 22. & lib. 3. cap. ult. DELRIUS.

Ensem parenti trade ; sed notum nece
 Ensem paterna. tradis? an gnati tenent
 Cum regno & illum? faciet, ubicumque est, opus.
 Ibi sit. relinquo. gnatus hunc habeat meus,

110 Sed uterque. flammam potius & vastum aggerem
 Compone. in altos ipse me immittam rogos.
 Erectam ad ignes funebrem escendam struem,
 Pectusque solvam durum, & in cineres dabo
 Hoc quidquid in me vivit. ubi saevum est mare?

115 Duc, ubi sit altis prorutum saxi jugum,
 Ubi torta rapidus ducat Ismenos vada:
 Duc, ubi ferae sint, ubi fretum, ubi praeceps locus,
 Si dux es. illuc ire morituro placet,
 Ubi sedit alta rupe semifero dolos

Sphinx

GRONOVII.

108. *Faciet, ubicumque est, scelus.*] Flor. eleganter: *faciet, ubicumque est, opus.* Etenim *opus* interdum est officium, aut quod cuiusque personam vel naturam decet, in utramque partem. Plautus Mostellar. 2. 2. sc. 1. *Verum id videndum est, id viri docti est opus.* Pseudolo 2. 1. sc. 2. *Bibe, et, fuge: hoc eorum est opus.* Aelianus lib. 1. de animal. 9. id exprimit *Opus vō iuvrō.*

112. *Erectam ad ignes*] Versus de Gruteri sententia supervacuum: nec meminisse ejus Scholiaften veterem, & quia jam imminuit se in rogos, quomodo nunc dicere, se aditensurum funebrem struem? Florentinus: *Hereba ad ignes funebres escendam struem?* In prima voce aliquid monstri est. An forte, *Erepat.* Certe non dedecet hoc caecum. Oedippo: *repet in cinis vias, Baculo semili triste praetentans iter.* Sic videtur: *Erepat ad ignes, funebrem escendam struem.* Immittam me, inquit, in rogos: si aliter non potero ob caecitatem, erepat, &c. Nam *erepere* semper altius quid respicit. Seneca ep. 43. *Quas putas me passum, dum per aspera erepo.* 5 Benef. 12. *Modo scabi aliquid & conflagrationi obijciendum per quod erepat, & sollicitate vestigium faciens.* Suetonius Tib. 6. *Turbatus, quod is a tergo insulas per aspera & devia erepisset*

ad se. Itaque temere notant ad 14. Metamorph. Apuleji *erepere & dererepere* nonnunquam idem significare.

115. *Prorutum saxi jugum.*] Florent. *prorutum.* Tacitus lib. 2. annal. *altis prorutae arbores adflixere.* Lib. 12. *prorutae terrae motibus domus.*

116. *Ubi torva rapidus*] Liplius maluit *corva.* Sane Mss. *torva.* Quod probare debebant esse spurium, inquit Gruterus, qui contextui inserunt, *torta.* At ille alterius sensum dare: nam aliud est *torvos* facie amnes *cauātorvōs*, aliud est *torva* vada fluviorum dicere. Nemo denique sic locutus est: neque potuit: nisi etiam *cornigeras vada* vel *cornigeras undas* pugnemus dici posse. Vossianus melior, *corva.* Suspiciari possis: *Ubi corva rapidus.* Ovidius: *Flaminique obliquis cinxit decora ripas.*

119. *Semifero dolos Sphinx ore notens.*] Non sensit auctor partim hominis, partim ferae vultu fuisse Spingem, secus atque caeteri tradunt totum *torvum ymnos* habuisse: sed est hypallage & omnibus Poetis & hunc auctori frequentissima, *aut & semifera Sphinx dolos ore notens.* Ut centau-

VARIORUM.

106. *Notum nece*] Quo patrem Lalum oecidi. FARNABIUS.

110. Sphinx

- 120 Sphinx ore nectens. dirige huc gressus pedum,
Heic siste patrem. dira ne sedes vacet,
Monstrum repone majus. hoc saxum insidens
Obscura nostrae verba fortunae loquar,
Quae nemo solvat. quisquis Assyrio loca
125 Possessa regi scindis, & Cadmi nemus
Serpente notum, sacra quo Dirce latet,
Supplex adoras, quisquis Eurotam bibis,
Spartenque fratre nobilem gemino colis,
Quique Elin & Parnasson, & Boeotios
130 Colonus agros uberis tondes soli;

Ad-

GRONOVII.

ri quoque & Tritones & monstra ejusmodi *semisera* dicuntur. Hippolyto: *si ille remeet arte Mopsopia potens*. Ubi allinunt, arte Daedali Atheniensis. Quis est igitur alius ille, qui struxit labyrinthum, quam Daedalus? Immo ille *arte Mopsopia potens* dicitur, quasi esset, ille *Mopsopius arte potens*, hoc est, ipse Daedalus Atheniensis.

126. *Serpente notum*,] Allinunt Herculi. Fur. vers. 393. ubi Cadmus in serpentem versus dicitur *Illyria permesus juga*. Sed nempe *Illyria*. Hic vero intelligitur serpens, quem sociorum suorum interfectorem punivit ipse Cadmus. Ovidius initio tertii metam.

127. *Supplex ad aras*] Quod potissimum est in felicissima emendatione Rutgeriana, perspicue in optimo codice visitur: nempe *Supplex adoras*, & *Quique Elin & Parnasson*. Itaque sine scrupulo sic restituimus. *Sacra quo Dirce latet* videtur fetri posse, ut intelligatur in secreta & umbrata parte aquas ejaculari. Tentabat Rutgerius: *sacra quod Dirce lavat*. Non male. Posses etiam, *quo scates*. id est, scaturit. Flor. etiam, *Eurotam*.

VARIORUM.

120 *Sphinx ore nectens*.] Monstrum facie virginis, corpore volucris, pedibus leonis, quod in monte Sphincio prope Thebas residens viatoribus terror erat, nec habiturum finem, priusquam aenigma ab eo propositum quis solvisset. Scilicet quoddam animal mane quadrupes, meridie bipes, vespere tripes esset. Quod Oedipus tandem de

hominis infantia, juventute, senio interpretatus Sphingi perniciem, sibi Joceostam cum impetio Thebano praemium (locustae fratre Creonte proponente) tulit, trifaria autem Sphingis fabula, vel monstrum fuisse ex dicta fabula, vel maritimam fuisse manum, quae cum duce effera quadam muliere Boeotiae montem occupasset, ab Oedipo deleta est: vel denique notham fuisse filiam Laji edoctam a patre oraculum de successione filiorum, quod ubi Oedipus solvisset illa egesta Oedipo regnum debitum traditum. FARN.

124 *Assyria*] Cadmo ex Assyria advenae, misso quacitum sororem Europam ab Agenore patre, Phoenicum rege. FARN.

125. *Scindis*,] Arando secas. FARN.

126. *Sacra*] Occulta, vel divina. hoc fontibus. Propert. lib. 1. eleg. 18. & alii tribuunt. DELR.

126. *Dirce*] Dirce Lycus rex Thebarum Antiopa repudiata duxit, quae Antiopam à Jove in Satyrum converso gravidam in vincula conjecit, quibus illa commiseratione exuta in Cathaerone confugit, ubi Amphion & Zeithum peperit, qui adulti Lycum interfecerunt & Dirce taurorum caudis alligata per fentes raptarunt, quae tandem in fontem conversa est. FARN.

127. *Eurotam*] Fluv. prope Lacedaemona FARN.

128. *Spartenque fratre nobilem*] Castore & Polluce. FARN.

129. *Parnasson*,] Montem Phocidos. FARN.

130. *Tondes soli*,] Hanc vocem Latini translatione ad agros traxerunt, sicut apud Virgilium: & Ovidium videre est, Graecos secuti; qui non hominibus modo aut pecoribus, sed & ci-

- Adverte mentem; saeva Thebarum lues
 Luctifica coecis verba committens modis,
 Quid simile posuit? quid tam inextricabile?
 Avi gener, patrisque rivalis sui,
 135 Frater suorum liberum, & fratrum parens;
 Uno avia partu liberos peperit viro,
 Ac sibi nepotes. monstra quis tanta explicet?
 Ego ipse, victae spolia qui Sphingis tuli,
 Haerebo, fati tardus interpret mei.
 140 Quid perdis ultra verba? quid pectus ferum
 Mollire tentas precibus? hoc animo sedet,
 Effundere hanc cum morte luctantem diu
 Animam, & tenebras petere. nam sceleri haec meo
 Parum alta nox est. Tartaro condi juvat,
 145 Et si quid ultra Tartarum est. tandem libet,

Quod

GRONOVII.

134. *Patrisque rivalis sui.*] Καὶ ἑχθρὸς est haud dispar illi apud Lucanum, ubi Iulia in somnis ad Pompejum lib. 3. *Immissis repido pellex Cornelia busto.* Et ipsa Cornelia ad Juham lib. 8. *placataque pellice caesa Magna par.e tuo.* Eodem modo inferius Oedipus: *quid haec Manet meus desineo?* Atqui illi proprie mortuorum, ut rivalet vivorum. In declamatorum schola, quae fingitur veneno interemisse filiam, ne collocaretur adultero matris, appellatur *generi adultera, filiae pellex*, apud M. Senecam lib. 6. *controv. 6.*

137. *Ac sibi nepotes.*] Flor. *Sibi & nepotes.*

VARIORUM.

tatibus, arboribus, fruticibus ac agris accommodarunt. Pindarus etiam longe alia in re: *ὅα δα ζῶντι νύκτι μάστιγι νοῖοι.* DELRIUS.

131. *Saeva*] An Sphinx ipsa tam obscurum aenigma proposuit quam hoc meum est. FARN.

134. *Avi gener,*] Haec Oedipi nuptiis competunt; *durus tamen dicitur patris mortui rivalis.* FARN. Simile est illud in marmore Italico.

L. HERSILUS HIC JACEO, MECUM MARULLA QUIESCIT,

QUAE SOROR ET GENITRIX, QUAE MINISPONSA FUIT.

VERA NEGAE, FRONTIQUE TRAHENS, ENIGMATA SPHYNGIS

CREDIS? SUNT PYTHIO VERA MAGIS TRIPODE.

ME PATER E NATA GENUIT, MINIJUNGITUS ILLA;

SIC SOROR ET CONJUX, SIC FUIT ILLA PARENS DELRIUS.

134. *Patrisque rivalis sui,*] Verum quidem est, non statim rivalem dicendum, qui defuncti aliquis conjugem ducit. Nam hoc pacto Messala Corvinus, qui, defuncto Cicerone, Terentiam duxit, rivalis Ciceronis fuerit. At alia hic ratio est. Oedipus enim non simpliciter defuncto, sed occiso patre, matrem duxit. Atque eo praecipue aspectu eleganter hic Poëta rivalem eum & quasi *avistegela* patris appellat. PONTANUS.

141. *Anima sedet,* Pressa sumit. Attius: *Sapimus animo, fruimur animâ, sine animo, anima est debilis.* Nonius: *Animus est quo sapimus, anima, qua vivimus.* DELRIUS.

144. *Nex est.*] Oculorum erutorum. FARN.

144. *Tartaro*] Profundissimo inferorum loco. Hipp. v. 841. FARN.

146. O.

Quod olim oportet. morte prohiberi haud queo.

Ferrum negabis? noxias lapsò vias

Cludes? & arctis colla laqueis inferi

Prohibebis? herbas, quae ferunt letum, auferes?

150 Quid ista tandem cura perficiet tua?

Ubique mors est. optime hoc cavit Deus.

Eripere vitam nemo non homini potest;

At nemo mortem: mille ad hanc aditus patent.

Nil quaero. dextra noster & nuda solet

155 Bene animus uti. dextra nunc toto impetu,

Toto dolore, viribus totis veni.

Non destino unum vulneri nostro locum.

Totus nocens sum. qua voles, mortem exige.

Effringe corpus. corque tot scelerum capax

160 Evelle. totos viscerum nuda sinus.

Fractum incitatis ictibus guttur sonet;

Laceraeae fixis unguibus venae fluant.

Aut dirige iras, quo soles. haec vulnera

Rescissa multo sanguine ac tabe irriga.

165 Hac extrahe animam, duram, inexpugnabilem.

Et tu, parens, ubicumque poenarum arbiter

Adstas mearum (non ego hoc tantum scelus

Ulla expiari credidi poena satis

Umquam, nec ista morte contentus fui,

Nec

GRONOVII.

165. *Hac extrahe animam,*] Epist. 70. qui quam ferro non emiserat animam, manu extraxit. De providentia: animam indignam, quae ferro contaminaretur, manu educit.

169. *Ista morte contentus*] Sane potest explicari

VARIORUM.

146. *Olim*] Infra vers. 258. FARN.

149. *Herbas, quae ferunt letum, auferes?*] Scribo, ferant. NIC. HEINSIUS.

153. *Mille*] Patent undique ad libertatem à necessitate vivendi viae multae, breves, faciles, inedia, capitis in parietem illisio, spiritus retentio, &c. Notum est illud Martial. epigr. de Bruti Porcia. FARN.

157. *Non destino*] Ut in oculis eruendis. FARN.

Bb

170. *Memo-*

- 170 Nec me redemi parte: membratim tibi
Volui perire) debitum tandem exige:
Nunc solvo poenas; tunc tibi inferias dedi:
Ades, atque inertem dexteram introrsus preme,
Magisque merge. timida tum parvo caput
175 Libavit haustu, vixque cupientes sequi
Eduxit oculos. haeret etiam nunc mihi
Ille animus, haeret; cum recusantem manum
Pressere vultus. audies verum, Oedipe:
Minus eruisti lumina audacter tua,
180 Quam praestitisti. nunc manum cerebro indue.
Hac parte mortem perage, quae coepit mori.
Antig. Pauca, ô parens magnanime, miserandae precor

Ut

GRONOVII.

ri, quia passim de se, ut funere, ut vivo cadavere, ut partim mortuo loquitur. Suspicio tamen scriptisse: nec ista nocte contentus fuit. i. e. caecitate. Supra: nam sceleris huius mei Parum alia nox est.

178. *Audias verum, Oedipe:*] Flor. quoque, ut omnes Gruteri: *audies*. Dicam tibi verum. Eorum, quae sequuntur, verborum sensum dedimus in Diatribae cap. 49. Non tam fortes fuerunt manus tuae ad eruendos oculos quam fortis fuit animus ad eos supplicio praestandos & exhibendos. Saepe hoc evenit, ut consilium sit fortius executione. Ita Leonidas hortatur Spartanos apud Justinum, *caverent, ne fortius mansisse quam dimicasse viderentur*. Repraesentatur hoc etiam in Oedipo: *Oculique vix se sedibus retinent suis*. Et rursus: *at contra truces Oculi steterunt, & suam intenti manum Ultero insequuntur vulneri occurrunt suo*, hoc est, audacter se praestant. Sic de Vulteji militibus Lucanus lib. 4. *periclitum est pollore ferrum Et jugulis pressere manum*. Ubi & belle posset legi, *jugali praestare*, ut epist. 4. C. Caesar iussit Lepidum Dextro tribuno praebere cervicem, ipsa Chae-trae praestitit. Epist. 40. *intenta securi subiectum praestantibus caput*. M. Seneca contrav. 23. *Est quaedam proxima innocentiae reverentia praebere se legibus*.

181. *Qua coepisti mori*] Ita nuper receptum de sententia doctorum virorum. Editi antehac & Mss. vel *coepi* vel *coepit*. Scribe: *quae coepit mori*. Idem visum Grotio fuerat.

VARIORUM.

170. *Membratim*] Paulatim per membrorum aliorum post alia amissionem. FARN.

172. *Inferias*] Oculorum sanguinis libamen, veluti inferias umbrae tuae. sunt autem *inferias* sacra quae Diis manibus *inferuntur*, unde & nomen iis inditum, ad placandas sc. defunctorum animas tumultus superfusa. infundebant autem lac, mel, aquam, vinum, oleum. *Infecimus tepido spumantia cymbia lacte*. quin & flores spargebant. vide Troad. 374. FARN.

174. *Caput*] Oculos & capite. FARN.

175. *Libavit*] Latibus & familiae diis prima in felleis convivis libamina fiebant, effuso in terram vini pauillis, ut & dapum parte in focum injecta Thyest. vers. 984. FARN.

176. *Vix eduxit*] Nec fortiter peregit institutum. FARN.

177. *Ille*] Qui erat mihi timide oculos eruenti. FARN.

178. *Audias verum*] Quod si verum dicam, animo non satis magno oculos evulsi mihi. FARN.

181. *Hac parte*] Oculos intellige. FARN.

184. *Spe-*

Ut verba gnatae mente placata audias.
 Non te ut reducam veteris ad specimen domus,
 185 Habitumque regni flore pollentem inclyto,
 Peto, aut ut iras tempore aut ipsa mora
 Fractas remisso pectore ac placido feras.
 Et hoc decebat roboris tanti virum,
 Non esse sub dolore, nec victum malis
 190 Dare terga. non est, ut putas, virtus, pater;
 Timere vitam, sed malis ingentibus
 Obstare, nec se vertere, ac retro dare.
 Qui fata proculcavit, ac vitae bona
 Projecit, atque abcidit, & casus suos

One-

GRONOVII.

194. *Projecit, atque abcidit.*] Sic Mss. à caedo nimirum. Ovidius lib. 12. *nam Crantoris alii Abcidit jugulo pectus.* Martialis 3. 66. *Abcidit vultus ensis uterque sacros.* Lucanus 4. 503. *Abcidit nostrae multum fors invida laudi.* ut habent. Mss. Quamquam idem verbum cum praepositione *Ab* geminatum cogitare possis, & scribere *Abcidit* media longa.

194. *Et casus suos Onervavit.*] Quid est *casus suos onervare*, inquit Lippius? Respondeo, facere quale fecit Oedipus. Florentem illum ingenio, viribus corporis, moribus, domo & spe regni (nam Polybi Corinthiorum regis filius credebatur) huc dejecerat fortuna, ut patrem occideret, ex matre liberos procrearet. Satis hic gravis casus, etsi non aliunde aggravaretur. At ille pondus immane & onus ultro addidit, regnum, & cum eo opes, honores, potentiam deponendo, caecitatem sibi inferendo, exilium indicendo. Quintilianus decl. 9. id vocat *gravissimae per se fortunae manus pondus imponere.* Quod sequitur, *ipsi ceu video*, nullo est opus, in eo non labor deseruit homines doctos, deseruit felicitas. Cogitatum, *ipsi ceu video*, nullum est opus: &c., *ipsi sacrificia nulla est opus.* Placuit tandem Florentis & Scaligeri: *ipsi ceu dev.* Sed legendum est: ut habetur Florentiae: *Onervavit ipse, cui deo nullo est opus; Quare illo mortem cupiat aut quare petat?* Nam hoc bene vidit Scaliger posteriorem versum cum inter-

rogatione esse legendum. Prava erat atque impia oblatio veterum, putantium in extremis malis atque extra spem positos nec diis nec votis indigere, idque pro ultimo solatio habentium. Sic apud Ovidium lib. 14. Agnon ex sociis Diomedis: *quid habet Cytherea quod ultra (Velle puta) faciat?* Nam dum peiora timeantur, Est locus in voto: fors autem ubi pessima rerum est, Sub pedibus timor est, saevaeque summa malorum. Sic Cassandra in Agamemnone: *Equidem nec ulla caelites placeo precor: Nec si velint sacrificare que noceant, habent.* Sic in Troadibus Andromache respiciens Astyanactem: *cogit hic aliquid deos Adhuc rogare.* Ergo, cui deo nullo est opus, est, qui nihil habet, quod roget

VARIORUM.

184. *Specimen*] Decus insigne. FARN.
 185. *Flore*] Inclyte florentem. FARN.
 186. *Tempore*] Quod etiam saepe imbecillis animi est medicina. FARN.
 190. *Dare*] Metaph. ab ignavis militibus, cedere, fugere. FARN.
 190. *Non est.*] *Mori enim surgentem pauperiorem vel amarem non est fortitudinis, sed ignaviae.* FARN.
 193. *Qui fata proculcavit.*] Qui mortem spernit, qui res prosperas abiecit, adversus perferendas suscepit, ille sane mortem & vitam ex aequo habet, & quaerenti cur, cum mors à vita nihil differat, non moriatur, respondebit cum Thalete; ob hoc ipsum, quia nihil differt. FARN.

Bb 2 196. Qua-

- 195 Oneravit ipse, cui deo nullo est opus,
Quare ille mortem cupiat, aut quare petat?
Utrumque timidi est. nemo contempsit mori,
Qui concupivit. cujus haud ultra mala
Exire possunt, in loco tuto est situs.
- 200 Quis jam deorum (velle fac) quidquam potest
Malis tuis adjicere? jam nec tu potes,
Nisi hoc, ut esse te putes dignum nece.
Non es; nec ulla peccus hoc culpa attigit.
Et hoc magis te, genitor, infontem voca,
- 205 Quod innocens es, diis quoque invitis. quid est
Quod te effecerit; quod novos suffixerit
Stimulos dolori? quid te ad infernas agit
Sedes? quid ex his pellit? ut careas die?

GRONOVII.

VARIORUM.

Ca-

deos, qui cum spe & votis transigit. Atque huc intenderat etiam Grotius, qui adscripserat margini: *ipso cui Deo nil est opus*. Qui tamen & malebat cum Lipsio, mortem fugiat. Sed non videtur monendus fuisse Oedipus, mortem tali homini fugiendam non esse: potius nec optandam aut desiderandam, nec fumendam aut manu faciendam. Hoc etiam Scaliger, hoc H. Commelinus viderunt.

197. *Contempsit mori, Qui concupiscit.*] Sic pristinæ editiones. Lipsianus & quidam alii: *Qui non concupiscit*. Quod cum verum impediatur, ex mente Antigones fecit Lipsius, *Qui non cupiscit*, in editiones receptum. Delirius: *belle contempsit mori, Qui non cupiscit*: parum belle. Manus illustris: *non temuit mori Qui concupiscit*. Sed horum omnium nobis gratiam faciunt nobiles illae membranæ Etruscae, quae aliis ostendunt tolluntque ulcus: *Utrumque timidi est. Nemo contempsit mori Qui concupiscit*. Totidem illae literis. Nihil ultra desideras, quod addam. Est etiam. Jam magis liquet, bene retineri praecedenti versu *cupiat*. nam hoc ad id *velle* relatum, non ita placebat. Utrumque, scilicet & optare & fumeare mortem, timidi est.

196. *Quare*] Cur ipse cupiat. i. e. optet ut mors ultro veniat, aut petat. i. e. vi illam sibi inferat. FARNABIUS.

197. *Contempsit*] Non vult mori qui optat. hic mortis fructus est, optare desinere. FARN.

197. *Nemo contempsit mori, qui concupiscit.*] Hic Farnabius: *non vult mori, qui optat*. Nugae. sensus est, *is, qui malis premensibus impar mori exoptat, mortem ipsam, id quod veri foris est, contemnere haud diu poterit*. Quare si is velis haberi, pater, qui cuncta minera d. as tua virtute, mortemque adeo ipsam contemnat, cave igitur ne quid indignum tua persona admittas, concupiscendo mortem tam impatenter. SCHROD.

198. *Cujus*] Deinde cujus miseriae non possunt majores fieri, non est cur morte illas fugere velit. FARN.

205. *Innocens*] Per ignorantiam. neque enim nocens est qui sponte non est nocens. FARN.

207. *Quid te ad infernas agit Sedes?* &c.] Divisione utitur, & membratim rogat ac concludit. Cur vis mori? quid te à superis locis pellit ad inferos? An ut diem non videas? non vides, sponte tua caecus. uti patriam fugias? jam es in ea nec es, vivum cadaver.

208. *Ut careas*] An ut luce careas? jam cares, à te ipso excaccatus. FARN.

217. *Ma-*

- Cares. ut altis nobilem muris domum,
 210 Patriamque fugias? patria tibi vivo periiit.
 Gnatos fugis, matremque? ab aspectu omnium
 Fortuna te summovit: & quidquid potest
 Auferre cuiquam mors, tibi hoc vita abstulit.
 Regni tumultus, turba fortunae prior
 215 Abscessit à te iussa. quem, genitor, fugis?
Oedip. Me fugio; fugio conscium scelerum omnium
 Pectus, manumque hanc fugio, & hoc coelum, & deos:
 Et dira fugio scelera, quae feci innocens.
 Ego hoc solum, frugifera quo surgit Ceres,
 220 Premo? has ego auras ore pestifero traho?
 Ego laticis haustu satior? aut ullo fruor
 Almae parentis munere? ego castam manum
 Nefandus, incestificus, execrabilis
 Attrecto? ego ullos aure concipio sonos,
 225 Per quos parentis nomen, aut gnati audiam?
 Utinam quidem rescindere has quirem vias,

Ma-

GRONOVII.

214. *Turba fortunae prior*] Hoc quoque frequen-
 tatum Senecae monimus ad 3. de ira 8. Quod
 sequitur, habent scripti vulgares: *Abscessit ante ius-
 sa*, non *iussa*, ut Commelinus etiam notat. Le-
 ge cum optimo: *Abscessit à te iussa*. Mox, *quae
 feci innocens*, idem ille, perinde ut Lipsianus,
 contra quem frustra disputat Delrius. Sed, inquit,
 cur se vocat conscium scelerum, si innocentem ip-
 se pronunciat? Respondeo, non se dicit nunc in-
 nocentem, sed ea fecisse innocentem, seu venisse
 ad scelera se innocentem, hoc est, honesta mente,
 non deliberato, inscium atque imprudentem:
 quae tamen scelera esse horrenda, quibus se ta-
 men maculatum & inquinatum faciendo agnoscit.
 Vide Sophoclis Oedipum Colon. à versu 1015.

VARIORUM.

217. *Manumque*] Quae patrem occidit FARN.

221. *Ego laticis haustu*] Credam peccatum in-
 legem metri. Edidisse. Et laticis haustu. RA-
 PHELENG.

222. *Almae*] Terrae, quae fructibus suis o-
 mnino alit. FARN.

223. *Cassam*] Tuam. FARN.

225. *Parentis*] Utrumque nomen mihi horrea-
 dum; *parentis*, qui hberos susceperim ex matre;
gnati, qui patrem occiderim. FARN.

226. *Vias*,] Sensorii auditus meatus, & orga-
 na, sive nervus sit cum tympano, sive myrinx,
 sive aer innatus. FARN.

226. *Has vias*,] Pellicula in aure, à peristoma
 producta, sive septum illud membranaceum, ae-
 rem externum ab interno separans, Aristotelis
μύνη, Arabibus corrupte myrinx dicitur. vid.
 Schenckii observat. Med. de auribus lib. 1. pag.
 183. & Castelli Lexic. Med. Ne quis nimiam huius
 diligentiam meam fuisse arguat, illa adieci, *me fuisse
 expertum doctorem etiam haesisse ad vocem hanc, prola-
 tam sive tam barbaro.* SCHRODERUS.

Bb 3

223. *Parentis*

- Manibusque adactis omne, qua voces meant,
 Aditusque verbis tramite angusto patet,
 Eruerè possem, gnata: jam sensum tui,
 230 Quae pars meorum es criminum, infelix pater
 Fugissem. inhaeret ac recrudescit nefas
 Subinde; & aures ingerunt, quidquid mihi
 Donastis oculi. cur caput tenebris grave
 Non mitto ad umbras Ditis aeternas? quid heic
 235 Manes meos detineo? quid terram gravo?
 Mistusque superis erro? quid restat mali?
 Regnum, parentes, liberi, virtus quoque,
 Et ingenii solertis eximium decus
 Periere. cuncta fors mihi infesta abstulit.
 240 Lachrimae supererant. has quoque eripuit mihi.
 Abstiste. nullas animus admittit preces,
 Novamque poenam sceleribus quaerit parem.
 Et esse par quae poterit? infanti quoque

De-

GRONOVII.

VARIORUM.

227. *Omne, quo voces meant,*] Flor. qua. Lucetius: *iter qua vox it in auras.*

232. *Quicquid mihi Negastis oculi.*] Altum dormiunt hic plaustra codicum. At pulcherrime vigil ille Tuscus: & aures ingerunt, quicquid mihi Donastis oculi. Nam *Donare* idem interdum est quod gratiam facere, remittere, concedere ne cui quid obveniat, occurrat, accadat, ne quid sustinere ac perferre necesse habeas. Ut *donare metum* Lucio vindicavimus: ut Marco, *Dona quod indicaverim.* Vide & ad versum 456. & lib. 3. Observ. 23.

240. *Has quoque eripuit mihi.*] Malit Florens, *eripuit mihi.* Non tulit tacitum Delius: frustra intrudunt, *eripuit*, invitis libris, inquit. Sane libris vulgaribus: sed non unico illo Florentino, qui plane, *eripuit.* Neque adversatur, quod ipse manibus suis effoderat oculos. Nam & ultro regno se abdicarat, & patrem ipse occiderat; eadem tamen etiam infestae sorti attribuit.

230. *Pars*] Ex incestu meo nata. FARN.

235. *Manes*] Animam meam jamdudum inferis debitam. FARN.

237. *Virtus*] Fortitudo mea quae veteribus sola virtus dicebatur, *virtus* ab *virg*, ut virtus à viro. FARN.

238. *Ingenii*] Quo Sphynxis aenigma solvi. FARN.

240. *Eripuit*] Erutis oculis. an & cum his lacrymas? FARN.

243. *Infanti*] Pater meus Lajus ab oraculo praemonitus fore ut manu filii periret, me, ut primum natus sum, feris exponendum servo tradidit. is me perforatis plantis ad arborem suspendit, ubi à pastore Polybi Corinthiorum regis Phorbante inventus servatusque Metropae reginae donatus sum, quae me pro suo habuit. ego autem ubi idem consulto oraculo accepissem, Corintho profugiens, ne falso creditum patrem Polybum aliquando interficerem, Phocidem adveni, ubi in

tri-

- Decreta mors est. fata quis tam tristia
 245 Sortitus unquam? videram nondum diem,
 Uterique nondum solveram clusi moras;
 Et jam timebar. proxinus quosdam editos
 Nox occupavit, & novae luci abstulit.
 Mors me antecessit. aliquis intra viscera
 250 Materna letum praecoquis fati tulit:
 Sed numquid & peccavit? abstrusum, abditum,
 Dubiumque an essem, sceleris infandi reum
 Deus egit. illo teste damnavit parens,
 Calidoque teneros transiit ferro pedes,
 255 Et in alta nemora pabulum misit feris,
 Avibusque saevis, quas Cithaeron noxius
 Cruore saepe regio tinctas alit.
 Sed quem deus damnavit, abiecit pater,

Mors

GRONOVII.

249. *Mors me antecessit.*] Senecae hoc esse intelligas ex palliis in verso epist. 61. *Qui latitant & torpent, sic in demo sunt, quomodo in conditro. Horum licet in limine ipso nomen marmori inscribas, mortem suam antecesserunt.*

250. *Praecoquis fati*] Florentinus confirmat Mog. & caeterorum praecoquis.

254. *Transiit ferro pedes,*] Sic etiam Lipsianus: & adiunt huic lectioni, si diis placet, notando *transire* dictum esse, quasi *transfere*. Lipsius, *transiit*, vel *transit*: quorum prius in editiones receptum. In quibusdam edit. *transiit*: quod posse defendi dubitanter Lipsius ac Delrius adfirmant. At, o boni, hoc erat, quod unum debebat defendi, procul habitis conjecturis. Sic enim ille primae bonitatis codex. Ovidius lib. 2. *Fallor. sacerdotes verubus transfusa salignis Exta parant.* Sic enim Mss. ubi vulgo, *transfusa*. Cornelius Celsus lib. 5. cap. 26. *quo saepius acus corpus transiit, quoque plura loca intestinum viniculum mordet.* Ubi etiam male sollicitarunt. Lib. 7. cap. 25. *tum quas notae sunt, cuius acm filum ducente transfusus.* Columella lib. 6. de re rust. cap. 5. *media pars descripti orbiculi eadem subula transfusus,*

& sacro foramine praedusta radiula inseritur.

256. *Avibus & avidis,*] Vulgares scripti: *Avibusque avidis.* Et fuere, qui hunc hiatus patiti, fuere qui *Avibusque avidis* divinare potuerunt. Conquiescant in posterum & cum omnium antiquissimo legant: *Avibusque saevis*, quas. Idem firmat in sequenti versu Delriani & Lipsiani *suas*, non *atrasas*.

VARIORUM.

trivio de via contendens patrem inscius interfecit. Oedip. 280 & 282. FARN.

247. *Proximus*] Quam primum editi sunt, perimuntur aliqui: ego nondum natus morti adductus sum. FARN.

248. *Nox occupavit,*] Vulgo *nox*. non repugnabo, si quis volet ex v. l. reponere *nox*. tum propter sequens *luci*, tum etiam quia Aeschylus in Agamemnon. & frequenter Catullo, Virgilio, Horatio & Ovidio, *nox* mortem significat. DELRIUS.

249. *Aliquis*] Alii in utero moriuntur, *an* forte quia peccaturi, ut ego? FARN.

252. *Dulcissimae*] Embryonem. FARN.

254. *Ferro*] Gladio, seu subula. FARN.

257. *Cruore*] Ut Actaeonis & Penthei FARN.

258. *Deus*] Apollo edito oraculo. FARN.

259. *Deus*

Mors quoque refugit. praestiti Delphis fidem.

260 Genitorem adortus impia stravi nece.

Hoc alia pietas redimet. occidi patrem,

Sed matrem amavi. proloqui hymenaeum pudet,

Tedasque nostras. has quoque invitum pati

Te coge poenas. facinus ignotum, efferum,

265 Inusitatum effare, quod populi horreant,

Quod esse factum nulla non aetas neget,

Quod patricidam pudeat. in patrios toros

Tuli paterno fanguine asperfas manus.

Scelerisque pretium majus accepi scelus.

270 Leve est paternum facinus. in thalamos meos

Deducta mater, ne parum scelerum foret,

Fecunda. nullum crimen hoc majus potest

Natura ferre. si quod etiamnum est tamen:

Qui facere possent, dedimus. abjeci necis

275 Pretium paternae sceptrum, & hoc iterum manus

Armavit alias, optime regni mei

Fa-

GRONOVIL

263. *Has quoque invitum pati Te coge poenas.*] Tale, quale Ovidii in persona Lucretiae: *Hoc quoque Tarquinio debetimus, eloquar, inquit, Eloquar infelix dedecus ipsa meum.*

271. *Ne parum scelerum foret, Fœcunda.*] Flor. *sceleris*. Ovidius in 2. Met. *Silicet hoc etiam re-
babat adultera, dixit. Ut fœcunda fores.*

VARIORUM.

250. *Delphis* } Oraculo Delphico. FARN.

261. *Hec alia* | Ironia. FARN.

262. *Hymenaeum*] Nuptias ἀνὴρ τῇ αὐτῇ αἰσιν τῇ
μεμνημένη τῇ τοῦ ἱμεναιό. *Pel* à membranula illa, quae
virginibus in primo Veneris aditu rumpitur. *ali*
ad historiam de Hymenaeo quodam Argivo re-
ferunt, & ab ejus (quod virginibus Atticis à Pe-
laseis raptis praesliterat) subsidio infuturum ferunt

lymnum, qui Hymenaeus dicitur, qualis Romanis Thalatio. EARN.

163. *Tedajque*] Facies quinque, in nuptiis adhibitas, ut & in sacris, è teda arbore de laricum genere, è qua succus pice liquidior. Vide infra v. 507. FARN.

264. *Poemas.*] Ut audias quod meminisse horret. FARN.

272. *Faunda.*] Quatuor enim Oedipo peperit
liberos: mascul. Eteoclem, Polynicem: foemin.
Antigonem, Ismenem. FARN.

274. *Qui sacerpoffent.*]. Filios, qui scientes peccare velint. FARNABIUS. De Erectoe & Polylynice loquitur; quos Euripides, Ovidius, Seneca & Papinius Oedipi & Iocastae filios fuisse scripserunt, sed hoc refellit in Boeoticis Pausanias, fretus testimonio auctoris Oedipodiorum carminum, contenditque illos Oedipi ex Euryganea filios fuisse. DELRIUS.

276. *Repus*] Herc. Fur. verif. 186. FARN.277. *See*

- Fatum ipse novi: nemo sine sacro feret
 Illud cruore. magna praesagit mala
 Paternus animus. jacta jam sunt semina
 180 Cladis futurae. spernitur pacti fides.
 Hic occupato cedere imperio negat:
 Jus ille, & isti foederis testes deos
 Invocat, & Argos exul atque urbes movet
 Grajas in arma. non levis fessis venit
 185 Ruina Thebis. tela, flammae, vulnera
 Instant, & istis si quod est majus malum;
 Ut esse genitos nemo non ex me sciat.
Antig. Si nulla, genitor, causa vivendi tibi est,
 Haec una abunde est, ut pater gnatos regas
 190 Graviter furentes. tu impii belli minas
 Avertere unus, tuque vecordes potes
 Inhibere juvenes, civibus pacem dare,
 Patriae quietem, foederi laeso fidem.
 Vitam tibi ipse si negas, multis negas.
 195 *Oedip.* Illis parentis ullus aut aequi est amor,
 Avidis cruoris, imperii, armorum, doli,
 Diris, scelestis; breviter ut dicam, meis?
 Certant in omne facinus, & pensi nihil
 Ducunt, ubi illos ira praecipites agat:

VARIORUM.

277. *Sacro*] Execrando, impie fuso. FARN.
 280. *Pacti*] Ut alternis annisregnarent.FARN.
 281. *Hic occupato*] Eteocles. sup. vers. 56.FARNABIUS.
 282. *Ille,*] Polyntes vers. 58. FARN.
 282. *Illi foederis*] Foedus icere, ferire, percutere dicitur à caelo porco, ut *Livio*; porca, ut *Virgilio* & *Suetonio*: sed & *Cic.* 2. de leg. Porco femina piaculum dare dixit. In sacris vero plus valere foeminas victimas observatum est. In foede-

re itaque Foerialis sive sacerdos porcum silice feriens dicebat; Jupiter sic populum qui foedus non servavit, ferito, ut ego hunc porcum ferio, tantoque magis ferito, quanto magis potens pollentique es. & à porco foede & crudeliter caeso *Servius* foedus dici vult. FARN.
 293. *Foederis*] Modo vers. 280. FARN.
 294. *Mulus*] In bello perituris illo, quod tu vivendo inhibere poteris. FARN.
 297. *Meis?*] Impiis, utpote ex incestu gentis. FARN.

Ne-

- 300 Nefasque nullum, per nefas nati putant.
Non patris illos tangit afflicti pudor,
Non patria. regno pectus attonitum furit.
Scio quo ferantur, quanta moliri parent:
Ideoque leti quaero maturi viam,
- 305 Morique propero, dum in domo nemo est mea
Nocentior me. gnata, quid genibus meis
Fles advoluta? quid prece indomitum domas?
Unum hoc habet fortuna, quo possim capi,
Invictus aliis. sola tu affectus potes
- 310 Mollire duos, sola pietatem in domo
Docere nostra. nil grave aut miserum est mihi,
Quod te sciam voluisse. tu tantum impera.
Hic Oedipus Aegaea tranabit freta,
Jubente te; flammisque quas Siculo vomit
- 315 De monte tellus igneos volvens globos,
Excipiet ore, seque serpenti offeret,
Quae saeva furto nemoris Herculeo furit;
Jubente te praebebit alitibus jecur,
Jubente te vel vivet. -----

ACTUS

GRONOVII.

310. *Jubente vivet.*] Flor. cum Lipsiano, & aliis: *Jubente te vel vivet.*

VARIORUM.

308. *Unum*] Te, tuas preces, tuam pietatem. FARNABIUS.

313. *Oedipus*] Graeca terminatione ultimam produxit. FLORENTIUS.

313. *Aegaea*] Mare Europam ab Asia discernans, ab Aegaeo, Theſei patre. *aliis*, à scopulo. qui *est* id est, caprae speciem praefert. FARNABIUS.

314. *Siculo*] Aetna. vers. 80. Herc. Fur. FARN.

316. *Serpenti*] Draconi vigili, qui furit saevus

propter aurea mala ab Hercule surrepta. vers. 240. Herc. Fur. FARN.

317. *Furto nemoris*] Quia Hercules aurea mala custodiae ejus commissa avertit. Lucretius: *Aureaque Hesperidum servans fulgentia mala, Asper, acerba tuens, immani corpore serpens, Arboris amplexus sistens* ----- Lucanus: *Abstulit arboribus pretium, nemorisque laborem Alcides, passusque inopes sine pondere ramos, Retulit Argolico fulgentia poma tyrannus.* Agroctas, in Libycis, ait, non poma fuisse, sed oves fulvi coloris: ortam vero fabulam ex ambigua significatione vocis *μήλα*. DELRIUS.

318. *Præbebit*] Ut Tityus Herc. Fur. 756. FARNABIUS.

319. *Vivet.*] Quod omni cruciati majus. extremum enim malorum illi vita. FARN.

321. *Pa-*

ACTUS SECUNDUS.

NUNCIUS. OEDIPUS. ANTIGONE.

Nuncius à Thebanis missus Oedipum obsecrat, ut rediens componat filios, abnuitt Oedipus, & in sylvas se recipiens filius diras imprecatur.

- 320 *Nunc.* **E**xemplum in ingens regia stirpe edite,
Thebae paventes arma fraterna invocant,
Rogantque tectis arceas patriis faces.
Non sunt minae. jam-propius accessit malum,
Nam regna repetens frater & pactas vices
325 In bella cunctos Graeciae populos agit;
Septena muros castra Thebanos premunt,
Succurre; prohibe pariter & bellum & nefas.
Oedip. Ego ille sum, qui scelera committi vetem,
Et abstinere sanguine à caro manus

Do-

GRONOVIL

320. *Regia stirpe edite,*] Implet versum & Flor.
Exemplum in ingens regia stirpe edite. Nee potest
hic versus cum superiore hemistichio conglutina-
ri, quia medius intervenit Chorus. Iustinus lib.
23. *Admirabilis utriusque rei casus in exemplum fuit.*
Vilius 13, 1. *Non est praeterendum in eo exemplum*
ingens.

VARIORUM.

321. *Paventes*] Paventes bella, te tuamque opem
invocant. FARN.

324. *Regna*] Supra vers. 182. & vers. 58. FAR-
NABIUS.

326. *Septena*] Castra septem ducum, qui Adra-
stus, Tydeus, Polynices, Capaneus, Hippome-

don, Amphiarus, Parthenopaeus. qui singuli sin-
gulas portas Thebarum obsedere. FARNABIUS.
Vide Aeschylum, in tragoedia, Septem ad The-
bas; ex qua nonnulla Seneca in hac tragoedia ac-
cepit. DELRIUS.

328. *Ego ille sum,*] Imo vero scelestus cum sim
Disque iratis genitus, qui potius iubeam & do-
ceam. Sui itaque detestatione & stirpis odio di-
ras natis imprecatur FARNABIUS Praestat, ut
opinor, haec lectio illi, quam Lipsius ex veteri
libro repraesentat. Nam si uterque frater regno
potiretur, tunc recte *sepiro committi* dicerentur.
Sed solus Eteocles sceptro occupato fratrem ex-
sulem tunc habebat neque in pactas vices restitui
sinebat. Itaque recte mater infra ad Polynicem
— nandum imptas, Quid sepiro facient?
FLORENS.

- 330 Doceam? magister juris & amoris pii
Ego sum? meorum facinorum exempla appetunt.
Me nunc sequuntur. laudo, & agnosco libens.
Exhortor, aliquid ut patre hoc dignum gerant.
Agite ô propago clara, generosam indolem
- 335 Probate factis; gloriam ac laudes meas
Superate: & aliquid facite, propter quod patrem
Adhuc juvet vixisse. facietis, scio.
Sic estis orti. scelere defungi haud levi,
Haud usitato, tanta nobilitas potest.
- 340 Ferte arma. facibus petite penetrales deos,
Frugemque flamma metite natalis soli.
Miscete cuncta. rapite in exitium omnia.
Dejicite passim moenia, in planum date.
Templis deos obruite, maculatos lares
- 345 Conflante. ab imo tota confidat domus.
Urbs concremetur. primus à thalamis meis
Incipiat ignis. *Antig.* Mitte violentum impetum.
Doloris, ac te publica exorent mala,
Auctorque placidae liberis pacis veni.

Oedip.

GRONOVII.

343. *Dejicite passim moenia.* Flor. *Disjicite.* Significat: *Disjicite.* Virgilius lib. 8. *Aen. duo praeterea disjicite oppida muris.* Ovidius lib. XII. *vel cum Lyrnesia primum Moenia disjici.* Ubi etiam quidam codd. *dejeci.*

VARIORUM.

330. *Magister juris*] Recte: amoris erga prolem aut fratrem, vel parentes. Non minus tamen elegans existimem, *juris & moris.* Jus ad scriptam legem referas, morem ad natam. RAPHEL.

332. *Patre*] *Emphasis.* me parricida, incesto. FARNABIUS.

334. *Clara.*] Certe mea, vel Ironice, ut & sequentia. FARN.

339. *Nobilitas*] In malam & in bonam partem sumi potest; hic in malam sumitur. DELRIUS.

340. *Penetrales*] Penates Deos domesticos, qui prope focum. Penatibus enim cura aeterni ignis credita, qui vitae symbolum. Sunt enim Penates per quos penitus spiramus & animae rationem habemus, quasi penes nos natos dicat. Thyeist. 775. FARN.

344. *Lares*] Imagines Deorum domesticorum aureas, argenteas, aereasve incendiis conflant. FARNABIUS.

349. *Placidaeque*] Mene invitata sedandas partium iras, ac si essem pacificus? Frustra. Tumet enim animus ira. FARN.

355. *Ita-*

- 350 *Oedip.* Vides modestae deditum menti senem?
Placidaeque amantem pacis ad partes vocas?
Tumet animus ira, fervet immensum dolor,
Majusque, quam quod casus & juvenum furor
Conatur, aliquid cupio. non satis est adhuc
355 Civile bellum. frater in fratrem ruat.
Nec hoc sat est. quod debet, ut fiat nefas
De more nostro, quod meos deceat toros;
Date arma patri. nemo me ex his eruat
Silvis: latebo rupis exesae cavo,
360 Aut sepe densa corpus abstrusum tegam.
Hinc aucupabor verba rumoris vagi,
•Et saeva fratrum bella, quod possum, audiam.

* * * * *

GRONOVII.

358. *Date arma patri.*] Hic vero τίς ἄνθρωπος ἰσχυρῶς καὶ ἐκτενέως Ἀχαιοί; tanquam nihil sit, quod lectorem moretur. At ego nunquam haec verba transi, quin obhaeserim fenserimque aliquid subesse, quod parum assequeretur. Quid enim restat post mutuum fratrum parricidium, quo facinus illud augeatur, si patri dent arma? aut qui dabunt, postquam ipsi perierunt? Nam illud *frater in fratrem irruat*, non congressionem modo, sed duplicem etiam caedem complectitur. Solent autem in hisce diris observare Poetae, ut eas fingant ex facto, & nihil dicant, quod eventu careat. Suspicio Senecam scripsisse: *Date arma matri*, quibus ipsa semet interficiat. Ut scelestius fiat & majore invidia quod agitis, effote matri quoque causa & occasio quaesitae mortis. Armate matrem ad inferendam sibi necem. Sic enim crescit, quod in se invicem ita fuissent, scelus, si secum illam ἀμαρτυρίῳσιν traherent. Et respexit ad Euripidis: Μῆτις δ' ἴπαις οἰκίσθ' ἑλπίδι συμφορῇ, Τῆς καὶ ἑμὲν ἔργα ὡς καὶ ἔξω, καὶ ἔξω δὲ δόξα. Ὡς μὲν γὰρ αὐτῇ.

ὡς δ' οὐδὲν ὅτι τῶν φίλων θάνατον καὶ τὴν ἑαυτοῦ αὖθις χεῖρα. Et cum casum Jocastae in postrema quoque Latina tragoedia, quae perit, vel exhibitum vel nuntiatum fuisse certum habeo. Nec me fugit contendere aliquem posse retinendum hoc sensu *vi patri*, quasi minetur Oedipus, quod tentat apud Staium: *paullatim sumperat iras* *Mortis & occulte telum*, ni nata retares, *Quaerebat: sed casta manu subtraxerat enses Antigone.* Sed sic vanum fuisset impium votum, contra institutum vatis.

VARIORUM.

355. *Frater in fratrem*] Has diras à Sophocle accepit: quibus respondit eventus. nam cum in fraterno duello Eteocles vulneratus corruisset, mortuum ratus Polynices, spolia lecturus ei incubuit; ille assurgens gladio exceptit & transfodit. sic in jacentem frater fratrem ruit. vide Staium lib. 11. Thebaid. DELRIUS.

357. *Quod mero*] Immane & inaudium. FARN.
357. *Toros;*] Quo probent se ex me genitos. FARNABIUS.

361. *Hinc aucupabor*] Captabo. FARN.

ACTUS TERTIUS.

* *Ἀκίφαλος*

JOCASTA. ANTIGONE. NUNCIUS.

*Jocasta audito in procinctu stare utramque aciem propere fertur,
filios (si fieri possit) in gratiam reductura.*

Jocasta. **F**elix Agave, facinus horrendum, manu
Qua fecerat, gestavit; & spoliū tulit

- 365 Cruenta nati Maenas in partes dati.
Fecit scelus, sed misera non ultra suum
Scelus hoc cucurrit. hoc leve est, quod sum nocens,
Feci nocentes. hoc quoque etiamnum leve est;
Peperi nocentes. deerat aerumnis meis,
370 Ut & hostem amarem. Bruma ter posuit nives,
Et tertia jam falce decubuit Ceres,

Ut

GRONOVII.

366. *Non ultra suum Scelus hoc cucurrit.*] Flor.
non ultra suo Sceleri occurret. Locus desperatus,
utcumque Lippius, haec: *cucurrit.* An *occurret*? Ut
apud Iulianum lib. 18. *neve amara admonitio oculis ejus occurrat.*

VARIORUM.

* *Ἀκίφαλος*] Multa desunt in fine praecedentis Actus. Deest etiam hujus Actus tertii principium. FARNABIUS.

363. *Agave.*] Penthei mater & Bacchae filium ejus Pentheum disceperant. Sup. vers. 17. FARNABIUS.

363. *Facinus*] Thyrsi affixum caput Penthei. FARNABIUS.

365. *Cruenta nati*] Persius: *Et raptum vitulo caput ablatura superbo Bassaris, & lycem Moenas fle-*

xura corymbis. Agaven, ut noster, Maenadem appellat. Vide Apollodor. lib. 3. Bibl. DELR.

365. *Maenas*] Bacchis, à *μανία* furere FARNABIUS.

365. *In partes dati.*] Discerpti. FARN.

366. *Sed misera*] Sed illa non ulterius progressa in alia incidit scelera, ut ego. FARN.

368. *Nocentes.*] Lippius *nocentem* reponit, quia de Oedipode solo sermo est. sed & alias scelus indignanter adaugens pluralem pro singulari ponit: Hercul. Fur. 285. Quin & Sophocl. *Naufragus* de unico Oedip. & *maenades* de Jocasta sola dixit; *vel*, feci nocentes me & Oedipum. FARN.

370. *Hostem*] Polynici enim jus suum armis repetenti taveo. FARN.

371 *Tertia*] Hic Euripidem sequutus inducit Jocastam tertio post anno quam incestum agnovit, viventem: cum in Oedipo, agnito facinore statim sibi mortem consciscat. FARN.

- Ut exul errat gnatus, & patria caret,
 Profugusque regum auxilia Grajorum rogat.
 Gener est Adraſti, cujus imperio mare,
 375 Quod cingit Iſthmon, regitur. hic gentes ſuas,
 Septemque ſecum regna ad auxilium trahit
 Generi. quid optem, quidve decernam, haud ſcio.
 Regnum repoſcit. cauſa repetentis bona eſt;
 Mala, ſic petentis. vota quae faciam parens?
 380 Utrumque natum video. nil poſſum pie
 Pietate ſalva facere. quodcumque alteri
 Optabo nato, fiet alterius malo.
 Sed utrumque quamvis diligam affectu pari;
 Quo cauſa melior, forſque deterior trahit,
 385 Inclinat animus, ſemper infirmo favens.
 Miſeros magis fortuna conciliat ſuis.
Nunc. Regina, dum tu ſtebiles queſtus cies,
 Teriſque tempus, tota nudatis ſtetit
 Acies in armis. aera jam bellum cient,
 390 Aquilaeque pugnam ſignifer mota vocat.

Se-

GRONOVII.

375. *Quod cingit Iſthmon,*] Livius lib. 5. *Mari ſupero inferoque quibus Italia inſulae modo cingitur.* In Flor. eſt *Iſthmos*. Forte, *Quod ſcindit Iſthmos*. Vel, *ſindit*. Hercul. Fur. 336. *Et bins ſindens Iſthmos exilis freta.*

385. *Semper infirmo favens.*] Livius lib. 42. *Fama equeſtris pugnae nudavit voluntates hominum: non enim ſolum, qui partis Macedoniae erant, ſed plerique ingentibus Romanorum obligatis beneficiis laeti eam jamam excipere; non ob aliam cauſam, quam pravo ſudio quae etiam in certaminibus ludis vulgi uſitur, deteriores atque infirmiori favendi.* Quintil. de- clam 5. *Hunc primus naſcendi locus, &c. quosdam magis ſeveritas prohibitaſque commendat: in quibusdam diliguntur impatientius calamitates; & damna corporum debilitateſque membrorum notabilis miſeratione complodimur.*

388. *Tota nudatis ſtetit*] Flor. *ſalva nudatis adeſt Acies in armis*. Videtur monſtrare, *ſaeva*. Pro Nuntio autem idem codex & in fronte ſcena & per illam ponit, *SATÉLLES* & *SAT*. In eadem fronte apponuntur *Polyrices*. *ETROCIUS*. quae duae perſonae in ſequentem ſcenam trajici debent, ubi vulgo male Iſteocles omittitur.

VARIORUM.

373. *Profugusque*] Sup. verſ 58. & 325. FARN.
 370. *Sic petentis.*] Contra patriam arma exter- na inferentis. FARN.
 385. *Iſthmo*] Polynici. Sup. v. 370. FARN.
 389. *Aera*] Tubae. FARN.
 390. *Aquilaeque*] Romano more vexillum A- quilam vocat Poëta. forte & Graeci habuerunt. nam & Perſae, à quibus Romani aquilae uſum ſumpſere. FARN.

FARN.

- Septena reges bella dispositi parant.
 Animo pari Cadmea progenies subit.
 Cursu citato miles hinc illinc ruit.
 Vide, ut atra nubes pulvere abscondat diem,
 395 Fumoque similes campus in coelum erigat
 Nebulas, equestri fracta quas tellus pede
 Submittit: &, si vera metuentes vident,
 Infesta fulgent signa: subrectis adest
 Frons prima telis: aurea clarum nota
 400 Nomen ducum vexilla praescriptum ferunt.
 I, redde amorem fratribus, pacem omnibus;
 Et impia arma mater opposita impedi.
Antig. Perge, ô parens, & concita celerem gradum;
 Compesce tela, fratribus ferrum excute.
 405 Nudum inter enses pectus infestis tene.

Aut

GRONOVII.

402. *Matris oppositu impedi.*] Mirum hoc potuisse placere Florenti, quum haberet in promptu jam etiam editum, *mater opposita*. Sed, inquit Gruterus, hoc est praescribere auctori modum loquendi. Non est: nam ipsum sic auctorem locutum fidem faciunt Florentinae & Vossianae membranae.

VARIORUM.

391. *Septena*] Hi septem Reges, Adrastus (teste Tyrtaeo, lingua melliâ) Amphiarus, Parthenopaeus, Tydeus, Capaneus, Hippomedon, Polynices: his Thebani totidem opposuere duces, qui, Creon, Eteocles, Aemon, Hypseus, Eurymedon, Dryas, Menoeceus. DELRIUS.

392. *Cadmea*] Thebani à Cadmo orti. FARN.

394. *Atra*] Pulveris ab equitatu excitata. FARNABIUS.

399. *Frons*] Acies instructa. FARN.

399. *Aurea*] Aureis characteribus. Non enim solum ducum nomina aureis literis ferebant in vexillis, sed & signo cum minis infestis. FARN.

400. *Vexilla*] Paulus ex Festo, vexillum in-

quit, diminutivum à velo. videntur autem vexilla fuisse propria vela, seu flammulae illae, quae etiamnum hodie equitibus praeferebantur. Sane Vegetus lib. 2. cap. 1. scribit, equitum alas dici vexillationes, ab eo quod velis, id est, flammulis utantur. idem pene ad verbum Modestus in lib. de re milit. qua de re consule B. Brissonium de verb. signific. lib. 19. & P. Pratej. thesauri Juris Civilis & Canonici l. 20. DELRIUS.

403. *Perge.*] Veteres lib. novam hanc constituunt scenam.

403. *Parens.*] Quam, parens cum sis, discordes revercantur filii. Alii tribuunt haec *Nuncio*, non enim, ut ajunt, verisimile est, ut haec jam Thebis dicat Antigone, quae nec prece, nec vi à patre avelli poterat, qui in Cithaeronis sylva. Sed minus recte. Sunt enim verba minus decorata, magisque pathetica, quam ut convenient nuncio. Ne autem miremur filiam deseruisse patrem, ut succurreret fratribus: sic requirit pietas. & jam morti renunciarat Oedipus: unde est supra vers. 319. *Valente vivet.* Item v. 361. *Hinc amagabor,* &c. FARN.

405. *Nudum*] Quod nutritionis illos admonet. vers. 447. infra. FARN.

406. *Pri-*

- Aut solve bellum, mater, aut prima excipe.
Joc. Ibo, ibo, & armis obvium opponam caput.
 Stabo inter arma. petere qui fratrem volet,
 Petat ante matrem. tela, qui fuerit pius,
 410 Rogante ponat matre: qui non est pius,
 Incipiat à me. fervidos juvenes anus
 Tenebo. nullum teste me fiet nefas.
 Aut si aliquod & me teste committi potest,
 Non fiet unum. *Antig.* Signa collatis micant
 415 Vicina signis: clamor hostilis fremit:
 Scelus in propinquo est: occupa, mater, preces.
 Et ecce motos fletibus credas meis;
 Sic agmen armis segne compositis venit.
 Procedit acies tarda, sed properant duces.
 420 *Joc.* Quis me procellae turbine insanae vehens
 Volucer per auras ventus aetherias ager?
 Quae Sphinx, vel atra nube subtexens diem
 Stymphalis, avidis praepetem pennis feret
 Aut quae per altas aëris rapiet vias
 425 Harpyia, saevi regis observans famem?

Et

GRONOVII.

413. *Aut si quod & me teste*] Etruscus: *Aut si aliquod & me.*

VARIORUM.

406. *Prima*] Aut primum belli ictum excipe. FARNABIUS.

408. *Petere*] Ferro. FARN.

412. *Teste*] Me vidente. FARN.

414. *Non fiet unum.*] Nam & ipsa una peribo. FARNABIUS.

414. *Signa*] Quae tria. *Mota* ut vexilla; *vocalia*, quae voce humana; *semivocalia*, quae classico, tuba, buccina dantur. FARNABIUS. Et haec Nuntio adscribere nuperae edd. mea sententia minus recte.

417. *Et ecce motus*] Ista & sequentia nuperae edd. attribuunt Jocastae, inepte, inepte. nec tale quid patitur votum sequens: ex quo patet matrem longius adhuc abfuisse ab exercitu. scilicet Antigona ab exercitu ad matrem cucurrit, eam è gynaeceo produxit in publicum, haecque apostitissime loquitur, sub conspectum armorum. GRUTERUS.

422. *Sphinx*,] Monstrum facie virginis, corpore volucris, pedibus leonis. Vide sup. vers. 120. FARN.

422. *Atra*] Solem obscurans alis expaffis. Herc. Fur. vers. 243. FARN.

423. *Stymphalis*,] Aves à Stymphalo Arcadiae palude sic dictae. vide Herc. Fur. 244. FARN.

425. *Saevi regis*] Phineï. vers. 154. Thyeist. FARNABIUS.

Dd

430. *Pro-*

- Et inter acies projiciet raptam duas?
Nunc. Vadit furenti similis, aut etiam furit,
 Sagitta qualis Parthica velox manu
 Excussa fertur; qualis infano ratis
 430 Premente vento rapitur; aut qualis cadit
 Delapsa coelo stella, cum stringens polum
 Rectam citatis ignibus rumpit viam;
 Attonita cursu fugit, & binas statim
 Diduxit acies. victa materna prece
 435 Haesere bella, jamque in alternam necem
 Illinc & hinc miscere cupientes manum,
 Vibrata dextra tela suspensa tenent.
 Paci favetur. omnium ferrum latet
 Cessatque tectum, vibrat in fratrum manu.
 440 Laniata canas mater ostendit comas;
 Rogat abnuentes: irrigat fletu genas.
 Negare matri, qui diu dubitat, potest.

GRONOVII.

427. *Vadit furenti similis.*] Similes sensus apud Cicero-
 nem ad Quintum: ego vero facile patior Caesarem existimare, illum quam maximum fuisse plausum: & praesus ita fuit. Virgiliumque lib. 6. Aeneid. qui surgere mense Aut videt aut vidisse putat per nubila lunam. Et Ovidium lib. 6. met. pennis pendere putares: Pendebant pennis. Lib. 8. Aut dedis aut visus gemitus est ille dedisse Sipes. Lib. 9. modo crura miscantia captat Aut captare putat. Lib. 13. utinam aus verus furor ille aut creditus esset. Seneca epist. 114. Si furit, aut quod furori simile est, irascitur. Tacitus lib. 16. Annal. Cederet laetari, & fortasse laetabantur per iniuriam publici flagitii. Silius lib. 16. Nec frustra aequare videtur Aut etiam aequavit iuga praecedentia

438. *Omnium ferrum latet Cessatque telum.*] Ut legendum & distinguendum olim censuimus, re-

pertum etiam nobis in castissimo librorum: *Cessatque telum. Vibrat in fratrum manu.* Significat solos fratres adhuc in dextris strictos habere gladios, caeteros in vaginas eos condidisse. Vide Diatriben cap. 41.

VARIORUM.

430. *Premente*] Urgente à puppi secundo vento. FARN.

431. *Delapsa*] De coelo lapsa sereno, Quae si non cecidisset potuit cecidisse videri. Est autem exhalatio superius inflammata deorsum decurrens, ut cadere videatur. FARN.

431. *Stringens*] Aëra dividens. FARN.

433. *Binas*] Inter utramque aciem consistit. FARNABIUS.

438. *Omnium ferrum latet Cessatque telum*] In vaginas reconditi gladii non vibrantur. FARN.

ACTUS

ACTUS QUARTUS.

JOCASTA. POLYNICES. ETEOCLES.

Jocasta utrumque filium serio precatur, ut similitate posita in gratiam & amorem redire velint. Polynices impie respondet.

IN me arma & ignes vertite. in me omnis ruat
Unam juvenus; quaeque ab Inachio venit
445 Animosa muro; quaeque Thebana ferox
Descendit arce. civis atque hostis simul
Hunc petite ventrem, qui dedit fratres viro.
Haec membra passim spargite, ac divellite:
Ego utrumque peperit. ponitis ferrum ocus?
450 An dico, & ex quo? dexteras matri date.
Date, dum pia sunt. error invitos adhuc
Fecit nocentes. omne Fortunae fuit

Pec-

GRONOVII.

nempe, ex ipso filio meo.

VARIORUM.

448. *Mea membra passim*] Flor. *divulsa*, *Haec membra passim*.

449. *Ponitis ferrum ocus* *Ac dico & ex aequo mihi*] Sic scribunt fecisse N. cum inveniret in Basilicenf. *Ex quo dexteris lege datis*. Mogunt. & Lugd. *ex aequo dexteris matri datis*. Sed veteres impresos, Ven. & Herbig. *ex aequo dexteris matri date*: retinere se tamen innominati sui lectionem, quia versui consona, non quia melior aliis. Bene diffidunt. Nos in quibusdam reperimus: *An dico & ex aequo dexteris matri datis vel date*. Haec omnia plus aut minus divertunt ab eo, quod habet Etruscus: *Ego utrumque peperit. ponitis ferrum ocus? An dico & ex quo? dexteris matri date*. An expectatis donec & vestrum & meum pudorem prodam, & addam, ex quo vos pepererim,

444. *Ab Inachio*] Ab Argis, Inacho quondam regnatis. FARN.

447. *Fratres*] Natos eisdem & fratres Oedipo. FARNABIUS.

449. *Ponitis*] An deponitis arma dicto citius? FARNABIUS.

451. *Piae sunt.*] Nec fraterna caede pollutae. FARNABIUS.

452. *Omne*] Quae haecenus peccata sunt vel à me vel à patre vestro de origine vestra, fortunae dirae imputanda sunt, adeoque ignorantia excusanda: vos primum scientes peccatis, an etiam volentes in vestra est potestate. FARN.

Dd 2

453. Fer-

- Peccantis in nos crimen. hoc primum nefas
 Inter scientes geritur. in vestra manu est,
 455 Utrum velitis. sancta si pietas placet,
 Donate matrem pace. si placuit scelus,
 Majus paratum est. media se opponit parens.
 Proinde bellum tollite, aut belli moram.
 Sollicita nunc cui mater alterna prece
 460 Verba admovebo? misera quem amplectar prius?
 In utramque partem ducor affectu pari.
 Hic absuit. sed pacta si fratrum valent,
 Nunc alter aberit. ergo jam numquam duos,
 Nisi sic, videbo? junge complexus prior,
 465 Qui tot labores totque perpeffus mala,

Lon-

GRONOVII.

VARIORUM.

456. *Donato matrem pace.*] Retinuisse ait hoc Gruterus versus causa, exploso illo, *Donato matri pacem*, quod tamen occupet omnes membranas, injucundiore etiam vocum sonitu. At illud Scaligero ineptum, & hoc postulat sententia & libri Mss. Sed lex carminis repugnat, inquit ipse. Certe repugnat, nec unquam credam, ita impigisse vatem aut dedita opera violasse legem jamborum. Attamen omnes ita scripti, omnes. Quid expectas? Prodigiose corrupta haec tragoedia, & in primis ultima pars, quae *Donato matri*. Venit in mentem hic fuisse: *si pietas placet, Donato matri bella*: eodem sensu verbi *donare*, de quo ad vers. 232. monuimus: quem non assequutus corrector, cogitans matrem intervenire pacificatricem, *pacem* ingressus *Donato matri bella*: ut superius *Negastis pro Donastis*. Nimis quae verisimilis haec mihi conjectura videtur, utcumque sit audacior. Frustra autem Gruterus laudat in sequenti è quatuor suis: *si placet scelus*. Nam in ea regione semper eavit jambum ponere Seneca, & hoc verbum est ex iis, in quibus praeteritum placet interdum pro praesenti. Statim Flor. *Sollicita nunc cui mater*.

465. *Tu tot labores.*] Flor. *Qui tot labores*. quod male mutavit Fabricius, & desiderare solum orationis recte animadvertit Gruterus: sed hic fallitur, quum *tot* potius abesse vult, quam *tu*.

453. *Peccantis in nos, &c.*] Ita malim: minusque habet invidiae, si & se & maritum complectatur. Aliis placuit *in nos*: nec repugno, dummodo norint alterum propugnari à plenisque MSS. vix unum esse qui stet pro illo, *nos*. GRUTER.

456. *Donato*] Legitur &, *Donato matri pacem*, melius; nisi repugnaret lex carminis. FARN.

456 *Si placuit*] Si pergitis, & frater in fratrem ruit, non ea meta sceleri: majus superest; quia primum interficienda ego mater. Peti neuter vestrum nisi per me potest, quae me objicio mediam. FARN.

458. *Belli moram.*] Me moram belli mediam. FARNABIUS.

462. *Hic absuit.*] Polynices. FARN.

462. *Pacta*] Sup. vers. 280. FARN.

463. *Nunc alter*] Eteocles. FARN.

463. *Ergo jam numquam*] Adposui interrogationem, quod absque ea sententia videretur minus nervosa, minus ex voto matris, abominantis potius quam desperantis. GRUTERUS.

463. *Ergo jam numquam duos, nisi sic videbo?*] De exilio fratrum per vices accipit Farnabius *et sic*: quod de congressu hostili intelligendum esse, recte adnotant Alcenfius & Galetanus. SCHROD.

464. *Sic.*] Alterum per vices exultantem. FARNABIUS.

465. *Tu tot labores, &c.*] Lectio in speciem fa.

- Longo parentem fessus exilio vides.
Accede propius, clude vagina impium
Ensem; & trèmentem jamque cupientem excuti
Hastam solo defige. maternum tuo
470 Coire pectus pectori clypeus vetat.
Hunc quoque repone. vinculo frontem exue,
Tegimenque capitis triste belligeri leva,
Et ora matri redde. quo vultus refers,
Acieque pavida fratris observas manum?
475 Affusa totum corpus amplexu tegam.
Tuo cruori per meum fiet via.
Quid dubius haeres? an times matris fidem?
Polyn. Timeo: nihil jam jura naturae valent.
Post ista fratrum exempla, ne matri quidem
480 Fides habenda est. *Foc.* Redde jam capulo manum,
Adstringe galeam, laeva se clypeo ingerat;
Dum frater exarmatur, armatus mane.
Tu pone ferrum, causa qui es ferri prior.
Si pacis odium est, furere si bello placet,
485 Inducias te mater exiguas rogat,
Ferat ut reverso post fugam nato oscula
Vel prima, vel suprema. dum pacem peto,

Au-

VARIORUM.

Isna; sed arguunt eam omnes MSS. in quibus:
Tu qui tot labores, totque. & vero vix mihi dubium
fit exterminandam potius voculam *tes*, quam *que*:
quod hanc desideret filium sermonis; illam inclu-
dat enclitica mox sequens *que*; adposita enim di-
ctioni alicui notat inter alia & hoc, bus *dei* &
novi repetendam. GRUTERUS.

470. *Coire*] Coniungi. FARN.

471. *Vinculo*] Galeae. FARN.

472. *Tegimenque*] Galeam. FARN.

473. *Quo vultus*] Quo respicis aut vultum tor-

ques, ac si fratrem timeres? FARN

479. *Fratrum*] Fraternalis perfidiae. FARN.

480. *Redde*] Recipe quae deposueras à me ro-
gatus arma. FARN.

482. *Dum frater exarmatur,*] Interea dum fra-
ter ponit arma, inquit, tu retine.

482. *Exarmatur,*] Legitur &, *est armatus*.
FARNABIUS.

483. *Tu pone*] O Eteocles, qui violasti fidem
pacem. FARN.

485. *Inducias*] Exiguam saltem belli moram.
FARNABIUS.

487. *Prima,*] Post multos annos quibus cum
Dd 3

- Audite inermes: ille te, tu illum times;
 Ego utrumque, sed pro utroque. quid strictum abnuis
 490 Recondere ensē? qualibet gaude mora.
 Id gerere bellum cupitis, in quo est optimum
 Vinci. vereris fratris infesti dolos?
 Quoties necesse est fallere, aut falli à suis,
 Patiare potius ipse, quam facias, scelus.
 495 Sed ne verere: mater insidias & hinc
 Et rursus illinc abiget. exoro, an patri
 Invideo vestro? veni, ut arcerem nefas,
 An ut viderem propius? hic ferrum abdidit
 Reclinis hastae, & arma defixa incubant.
 500 Ad te preces nunc, nate, maternas feram,
 Sed ante lachrimas. teneo longo tempore
 Petita votis ora. te, profugum solo
 Patrio, penates regis externi tegant:
 Te maria tot diversa, tot casus vagum
 505 Egere: non te duxit in thalamos parens

Co-

GRONOVII.

VARIORUM.

499. *Hastae, & arma defixa incubant.*] Lipsius *in. ubat.* At amicus ejus, *incubant*, inquit, non arma, sed ipse armis infixis incubabat, poetice dictum. Grutero nec placet, quod addit Scholiaſtes, *gramini*, nec acquiescere poſſet illi *in. ubat*, quod alii nuperæ editioni ſuæ intulerint obſecuti nudæ conjecturæ, nec ſatisfacit interpretatio commentatoris, ut ait, optimi, nec occurrat ferrum Criticum, quod ſpinam illam commodè extrahat. Scribe: *Reclinis haſtam & arma defixa incubans.* Livius lib. 44. *Sento prae ſe ereclo flare galeatas: dein, ubi feſſi ſunt, inuixos pilo capite ſuper marginem ſenti poſito ſopitos flare.* Senta naſi *etoxla* veteribus arma. *Incubat haſtam & arma*, ut Statius lib. 10. *ſoporisero ſtipatos flore tapetas incubat.* Salluſtius l. 3. *hiſtor. ut ſuſtinere corpora plerique nequenter feſſi, arma ſua quiſquis ſtantes inuoluerent.* Plautus Caſina: *Gladium faciam calcitum, eumque incubant.*

non viderim. *vel prima futuræ pacis pignora.* FARNABIUS.

487. *Suprema.*] Perituro fortaſſe in hoc bello, ſi bellum gerere perſiſtatis. FARN.

491. *In quo*] In quo melius foret occidi, quam injuriæ ſtatiſque caedi ſupereſſe. FARN.

496. *Patri*] Qui abſens & caecus eſt, ego autem adſum, an ut repellam, an ut videam neſarium hoc bellum; infra verſ. 552. FARN.

498. *Hic ferrum abdidit*] Eteocles precibus meis motus arma depoſuit, & haſtæ ſolo defixæ incubat reclinis. Solet autem miles ſi hoſtis à ſiniſtro latere appareat, in ſcutum ſe inclinare; ſi à dextro, in haſtam. FARN.

503. *Regis*] Adraſti. FARN.

505. *Non te*] Ego non conciliavi tibi nuptias, non nuptiam in thalamum duxi, nec in lecto collocavi. *quod pronubæ officium eſt*, quæ plerumque mater. FARN.

506. Fe-

Comitata primos, nec sua festas manu
Ornavit aedes, nec sua laetas faces
Vitta revinxit. dona non auri & graves
Gazas focer, non arva, non urbeis dedit,
510 Dotale bellum est. hostium es factus gener,
Patria remotus, hospes alieni laris.
'Externa consecutus, expulsus tuis,
Sine crimine exul. ne quid è fati tibi
Deesset paternis, hoc quoque ex illis habes,
515 Errasse thalamis. nate, post multos mihi
Remisse soles; nate, suspensae metus
Et spes parentis, cujus aspectum deos
Semper rogavi; cum tuus reditus mihi
Tantum esset erepturus adventu tuo,
520 Quantum daturus; quando pro te definam,

Dixi,

GRONOVII.

516. *Nate, sollicitae metus*] Membranae principes: *Nate suspensae metus. Et spes parentis.* Bene lib. 4. de benef. 34. *ancipitem rerum ac lubricam sortem suspensus sequitur.* Eidem pendere saepe est anxium sollicitumque esse. Oedipo; *Gravis Senectus sibi metus & pendens Metus.*

VARIORUM.

506. *Festas manu*] In nuptiis januae festa fronde, ramis & fertis ornari solitae. FARNABIUS. Domus ergo ornabatur, maxime postes januarum, testis Juvenalis Sat. 6. Claudian. de nupt. Hon. & Mariae: *Hi nostrâ nitidos postes obducere myrto Contendunt: pars nectareis aspergere tella Fensibus & flammâ lucas adolere Sabaeos.* Idem oleo inungebantur, & lanea vitta circumdabantur apud Romanos, teste D. Isidoro lib. 9. Orig. cap. ult. alii non oleum, sed adipem lupinum vel suillum memorant. ut Alexander lib. 2. Genial. cap. 5. DELRIUS.

507. *Laetas*] Sponsa primum ad mariti limen veniens postes laneis vittis ornabat eosque adipe

suillo ungebat, unde *anxer* dicta. pronuba autem ut plurimum sponsae mater ademptas nupturae virginales vittas facibus (quae quinque, pro numero partus naturali, vel in honorem v. deorum, Jovis adulti, Junonis adultae, Veneris, Suadae, Lucinae praeferebantur à pueris patrimis & matrimis apud Romanos, à sponsae matre apud Graecos) utendas implicuit sponsamque matronalibus vittis redimebat. FARN.

513. *Fatis*] Exulare utrumque sine culpa: oraculo uxorem accipere. FARN.

514. *Hoc quoque*] Ut Oedipus matris erravit thalamis quos insecuta est pestis, ita tu hostilis uxoris quos comitatur bellum dotale. FARN.

515. *Errasse thalamis*] Quomodo errasse? quia cum civem, vel saltem non hostem ducere debuisset, externi sanguinis & hostilis uxorem duxit. erravit ergo Polyneices thalamis, sicut Oedipus: oraculo uxorem accepit, quemadmodum Oedipus, exulavit quoque sine culpa Thebis, ut Corintho Oedipus. DELRIUS.

515. *Post multos*] Post multos mihi reddite dies. FARNABIUS.

519. *Tantum*] Fratre in exilium aeternum recessuro. FARN.

535. *De-*

- Dixi, timere? dixit irridens Deus,
 Ipsum timebis. nempe, nisi bellum foret,
 Ego te carerem: nempe, si tu non fores,
 Bello carerem, triste conspectus datur
 525 Pretium tui, durumque: sed matri placet.
 Hinc modo recedant arma, dum nullum nefas
 Mars saevus audet. hoc quoque est magnum nefas,
 Tam prope fuisse. stupeo, & exsanguis tremo,
 Cum stare fratreis hinc & hinc video duos
 530 Sceleris sub ictu. membra quassantur metu.
 Quam pene mater majus adspexi nefas,
 Quam quod miser videre non potuit pater!
 Licet timore facinoris tanti vacem,
 Videamque jam nil tale, sum infelix tamen,
 535 Quod pene vidi. per decem mensium graves
 Uteri labores, perque pietatem inclitae
 Precor sororis, & per irati sibi
 Genas parentis; scelere quas nullo nocens,
 Erroris à se dira supplicia exigens,
 540 Haufit; nefandas moenibus patriis faces
 Averte: signa bellici retro agminis
 Flecte. ut recedas, magna pars sceleris tamen
 Vestri peracta est. vidit hostili grege

Cam-

GRONOVII.

536. *Perque pietate inclitae Precor sorores,*] Etruscus: *perque pietatem inclitae Precor sororis.* nam sola inter personas nominatur Antigone, & verus 551. ubi altera soror Ismene monstratur, vi-tiatus est.

VARIORUM.

535. *Decem*] Quibus te in utero gestavi, etc]

autem de partus tempore variant, alii menses numerando *Solares* alii *Lunares*, & hos quidem vel Peragrations vel Consecutionis v. 838. Thye-stis, vel denique Apparitionis: commodius tamen ad menses solares xxx. dierum referunt pariendi tempus; cujus communissimus, mensis nonus: proximus mensis decimus aut septimus, de sexti mensis vitalitate disputant medicorum filii: an mensis undecimi partus sit legitimus, quaerunt Jurisconsulti. FARN.

546. En-

- Campos repleri patria, fulgentès procul
 545 Armis catervas : vidit equitatu levi
 Cadmea frangi prata, & excelsos rotis
 Volitare procures; igne flagrantès trabes
 Fumare, cineri quae petunt nostras domos,
 Fratresque (facinus quod novum & Thebis fuit)
 550 In se ruentes. totus hoc exercitus,
 Hoc utrimque populus omnis, hoc vidit soror,
 Genitrixque vidit: nam pater debet sibi,
 Quod ista non spectavit. occurrat tibi
 Nunc Oedipus: quo iudice, erroris quoque
 555 Poenae petuntur. ne, precor, ferro erue
 Patriam, ac penates; neve, quas regere expetis,
 Everte Thebas. quis tenet mentem furor?
 Patriam petendo perdis. ut fiat tua,
 Vis esse nullam? quin tuae causae nocet
 560 Ipsum hoc, quod armis uris infestis solum,

Se-

GRONOVII.

551. *Et utraque hoc vidit*] Flor. totus hoc exercitus, Hoc utrimque populus omnis, hoc vidit soror. etiam nempe sola Antigone.

560. *Quod armis vris infestis*] Obversabatur hic Grutero vera scriptura, quam tamen ipse probare non est ausus: adeo nimia erat cauti hominis superstitio in servando, quod expressum in membranis reperisset. At vel omnium optimae, & aevo sacrosanctae, quales Pandectae Florentini, quales Gallici Livii, & rursus Florentinae harum tragoediarum, saepe non tam exhibent quam sub nube & crepusculo vitiorum intermicantem ostendunt veritatem. Posset quibusdam arridere, *vris*, sed vulgatam probissimam arbitror ait. Immo solum, *uris*, omnibus debet aridere, qui locum salum cupiunt: est enim expressum in optimo librorum: & quod pars maxima, *vessis*, aut *nostris*, inde factum, quod illud ceu compendio scriptum, cum integrum esset, acceperunt. Livio quoque hoc proprium &

frequens. Lib. 27. *Atharos Machanidas tyrannus Lacedaemoniorum finitimo bello urebat.* Eodemque: *Punicis belli, quo duodecimum annum Italia urebatur.* Lib. 28. *quam diu Sicilia Punico bello areretur.* Lib. 32. *tamquam non intestino & haerente in visceribus uratur bello.* Silius Italicus lib. 15. vers. 539. *Hunc*

VARIORUM.

546. *Excelsos*] Sublimes in curribus, è quibus pugnare veteribus mos erat. FARN.

547. *Igne*] Faces incendia Thebis minitantes. FARNABIUS.

548. *Cineri*] Ad cinerem. FARN.

549. *Et Thebis*] Et Thebis, quibus nullum fere scelus novum est. FARN.

551. *Debet*] Pro beneficio habet erutos à se oculos, ne haec videat. FARN.

553. *Occurrat*] Si pater etiam ignorantiae poenas exegerit, tu vide ne sciens volensque in scelus irruas. FARN.

559. *Nullam?*] Nullius itaque erit. FARN.

Ee

566. *Am-*

Segetesque adultas sternis, & totos fugam
Edis per agros. nemo sic vastat sua.

Quae corripere igne, quae meti gladio jubes,
Aliena credis? rex sit è vobis uter,

565 Manente regno, quaerite. haec telis petes
Flammisque tecta? poteris has Amphionis
Quassare moles? nulla quas struxit manus,
Stridente tardum machina ducens onus;
Sed convocatus vocis & citharae sono

570 Per se ipse turres venit in summas lapidis.
Haec saxa franges victor? hinc spolia auferes,
Vinctosque duces patris aequales tui?
Matres ab ipso conjugum raptas sinu
Saevus catena miles imposita trahet?

575 Ut adulta virgo mixta captivo gregi
Thebana nurius munus Argolicis eat?
An & ipsa palmas vincta post tergum datas
Mater triumpho praeda fraterni vehar?

GRONOVII.

aiam, vastis qui nunc sese intulit oris, Perpetiar, miseris quacrentem exorere belli Reliquias. Ita enim legendum. Vulgo, Nunc.

565. *Segetesque adultas sternis,* Immo *adultas*, ut legitur Florentinae, Hercule Furente 699. *Nec adulta leni fluctuat Zephyro seges.*

566. *Poteris has Amphionis* Fabula veteribus non ingenii tantum lusus sed decorum hilarior & honor erat. *Αἰὲς δὲ περὶ τοὺς αἰὲς τοὺς αἰὲς, οἱ δὲ φιλοδοξοῦσι αἱ ἀρεταί, αἵ τε τὰς τελεῖς ἀντιδίδωκε, καὶ αὐτοὶ δὲ χερματίζουσιν αἱ θραὶ, μὴδὲς ἔχουσιν,* ut inquit Sallustius de diis & mundo. Ita quoque non Poetae modo finxerunt, sed & Ὀιδύσειος αὐτορες pro vero tradiderunt muros Thebarum Amphionis lyra structos. Apollodor. *περὶ θεῶν γ'. τὰ μὲν πρῶτα θεῶν αὐτοῦ ἀντιδίδωκε, καὶ αὐτοὶ δὲ χερματίζουσιν αἱ θραὶ, μὴδὲς ἔχουσιν.* Haec antiquitatis fata venerabatur & credebatur vulgus, ut de religionibus aliquod caput. Unde & Thebis ex lapidibus,

αἱ γὰρ αὖτις δὲ Amphionος ἐκκατέστησαν, circa tumulum monstrabantur quidam, *οὗ αἰετοῦ αὐτοῦ αὐτοὶ τοὺς αἰὲς ἀντιδίδωκε*, teste Pausania in Boeoticis. Quare το αὐτοῦ αὐτοὶ αἱ χερματίζουσιν hujus loci, quod nullum est, nemini risum aut contemptum movere debet: utique Thebanorum, quibus haec ἀλὰς εἶπε καὶ ἐνὶ Σαίον, & pro impio habebatur & hoste publico, si quis obtristaret. Denique videmus hodieque in tanta luce veri pleraque nationes fabulosarum de majorum monumentis & locorum miraculis narrationum esse tenacissimas, ut odio, vi, malo plebs diffidentes.

VARIORUM.

565. *Amphionis* *Dittus & Amphion Thebanos conditor artis Saxa movere sono studinis.* Vid. Herc. Fur. 262. & 915. FARN.

572. *Patris* Coacros patris, id est, senes. FARNABIUS.

578. *Fraterni* De fratre adii. FARN.

584. *Quid*

- Potesne cives laetus exitio datos
 580 Videre passim? moenibus caris potes
 Hostem admovere? sanguine & flamma potes
 Implere Thebas? tam ferum & durum geris
 Saevumque in iras pectus, & nondum imperas?
 Quid sceptrum facient? pone vesanos, precor,
 585 Animi tumores, teque pietati refer.
Polyn. Ut profugus errem semper? ut patria arcear,
 Opemque gentis hospes externae sequar?
 Quid paterer aliud, si fefellissem fidem,
 Si pejerassem? fraudis alienae dabo
 590 Poenas; at ille praemium scelerum feret?
 Jubes abire. matris imperio obsequor.
 Da, quo revertar. regia frater mea
 Habitat superbus; parva me abscondat casa:
 Hanc da repulso. liceat exiguo lare
 595 Pensare regnum. conjugi donum datus
 Arbitria thalami dura felicitis feram,
 Humilisque socerum lixa dominantem sequar?
 In servitutem cadere de regno, grave est.
Joc. Si regna quaeris, nec potest sceptrum manus
 600 Vacare saevo; multa, quae possunt peti
 In orbe toto, quaelibet tellus dabit.

Hinc

GRONOVII.

502. *Regia frater mea Habitat superbus:* Sane
 & Flor. *meus Habitat superba.* etli alterum in-
 vidiosius.

VARIORUM.

584. *Quid sceptrum?* Quid quaeso facies si quan-
 do Rex fueris? FARN.

588. *Si fefellissem* Quod fecit Eteocles. FARN.

595. *Conjugi*] In conjugis opulentiae domum
 receptus pro uxore heram habeam, imo habear
 lixa & inserviam socero. FARN.

597. *Lixa*] Nonio, qui ligna vehunt exerci-
 tui, *calones*; qui vero aquam subministrant, *lissae*:
 ipsae quoque naviculae quae ligna subvehunt, D.
 Isidoro lib. 19. Orig. cap. 1. DELRIUS.

598. *In servitutem*] Quia felicem fuisse mise-
 rum. Sed magni animi & fortis est, ubi quis è
 sublimi rerum statu deciderit patienter adversa to-
 lerare. Vers. 928. Thyest. FARN.

Ec 2

602. *Tms-*

- Hinc nota Baccho Tmolus attollit juga,
 Qua lata terris spatia frugiferis jacent,
 Et qua trahens opulenta Paetolus vada
 605 Inundat auro rura. nec laetis minus
 Maeandros arvis flectit errantes aquas,
 Rapidusque campos fertiles Hebrus secat.
 Hinc grata Cereri Gargara, & dives solum
 Quod Xanthus ambit nivibus Idaeis tumens:
 610 Hinc, qua relinquit nomen Ionii maris,
 Fauces Abydi Sestos oppositae premit:
 Aut, qua latus jam propior Orienti dedit,
 Tutamque crebris portubus Lyciam videt:
 Haec regna ferro quaere. in hos populos ferat
 615 Socer arma fortis: has paret sceptro tuo

Tra-

GRONOVII.

607. *Campos fertiles Hebrus secat.* Quum loca, quae describit omnia, Phrygiae, Hellepontici, Lydiae, Lyciae in Asia sunt, mirum est hic interponi *Hebrum* Thraciae & Europae. Fortassis, *Hermus*. Hunc enim ex monte Dindymenae sacro per Catacaumenon in Sardaniam ferri & vā v: 1221 n. d. n. x. & Sardaniam testis Strabo l. 13.

610. *Relinquit* Et Hellepontus dici coepit; in cujus faucibus Abydus à latere Asiatico opposita est Sesto à latere Europaeo

610. *Nomen Ionii maris, Fauces Abydi Sestos oppositae* Sestos non magis urget fauces Abydi, quam Messina Siciliae premit fauces Rhegi Italiæ, aut Abyla urget fauces Calpes. Delirus è Mōgunt. & aliis notat, *Fauces Abydos*, ex Lugd. *Abydos Sestosque oppositae premunt.* Commelinus è Pal. *Abydos.* Florentinus: *Faucesque Abydo Sestos oppositae.* Scribe: *qua relinquit nomen Ionii maris Fauces Abydo Sestos oppositae premit.* Utraque enim premunt fauces maris, Sestos oppositam habens Abydon, Abydos Seston. Thyele 618. & *maris gemini premens Fauces Corinthis.* Posses etiam: *qua relinquit nomen Ionii maris, Faucesque Abydo.*

612. *Qua latus jam propior Orienti* Ridicule ad

Xanthum referunt, quasi non intervenerit Sestos, & tamen sensu nullo. Lege, *propius*, & refer ad *Mare*. Qua illud se flexit in latus circa Chidum Rhodumque jam propius Orienti soli, & Lyciam alluit. Forte & mox: *Hic regna ferro quaere.*

VARIORUM.

602. *Tmolus* Mons Lydiae à Baccho superatus vitium & croci terax. FARN.

604. *Pactolus* Lydiae fl. aureas trahens arenas. FARN.

606. *Maeandros* Maeander celeberrimus Phrygiae fluvius, multis anfractibus sinuosus & flexuosus. v. 684. Herc. Fur. FARN.

608. *Gargara* Montis Idaei cacumina frumento fertilia. FARN.

609. *Xanthus* Scamander fl. Trojanus. FARNABIUS.

610. *Hinc, qua relinquit nomen Ionii maris* Conjecturae, qua huic loco mutationem inducere tentat, magno viro gratiam facit Parisiensis noster excusus; qui sic habet: *hinc, qua relinquit nomen: Ionii maris fauces Abydos, Sestosque oppositae premunt.* Quod ut simplicius sic verius putandum. Adipulatur MS. Traj. nisi quod hic pro *premunt*, exhibet *premit*. SCHRODERUS.

618. &

- Tradatque gentes. hoc adhuc regnum puta
 Tenere patrem. melius exilium est tibi,
 Quam reditus iste. crimine alieno exulas,
 Tuo redibis. melius istis viribus,
 610 Nova regna nullo scelere maculata appetes.
 Quin ipse frater, arma comitatus tua,
 Tibi militabit. vade, & id bellum gere,
 In quo pater materque pugnanti tibi
 Favere possint. regna cum scelere, omnibus
 625 Sunt exiliis graviora. nunc belli mala
 Propone; dubias Martis incerti vices.
 Licet omne tecum Graeciae robur trahas;
 Licet arma longe miles ac late explicet;
 Fortuna belli semper ancipiti in loco est,
 630 Quodcumque Mars decernit. exaequat duos,
 Licet impares sint, gladius: & spes & metus
 Sors coeca versat. praemium incertum petis,
 Certum scelus. Favisse fac votis deos
 Omnes tuis: cessere, & aversi fugam
 535 Petiere cives. clade funesta jacent.
 Obtexit agros miles. Exultes licet,
 Victorque fratris spolia dejecti geras;

Fran-

GRONOVII.

nimatus, dum haec decernuntur.

VARIORUM.

610. *Melius usus viribus*] Etruscus: *melius istis viribus.*

620. *Fortuna belli semper*] Interrogatio minus apta videtur Gronero. Tentat igitur: ac late explicet *Fortuna belli: semper ancipiti*: & quia ne sic quidem his acquiescit, detracta litera legit: *Quodcumque Mars decernit.* Sed nihil est suspecti. Anceps est, inquit, fortuna belli, quod bellum praedio & acie judicatur, non ratione & colloquio componitur. Ut apud Livium: *Primus imperus rem decrevit.* Caesius ad Ciceronem: *Exa-*

618. *Reditus iste.*] Per vim & nefas. FARN.

627. *Licet*] Exercitu & copiis licet sis numerosior & instructior, imo melior: non tamen numero, non virtuti militum semper respondet fortuna, sed anceps belli alea, & variis mens impares aequat & potentioris spem impotentioris saepe merui subijcit. FARN.

633. *Favisse*] Haec ab Euripide sumit, sed melius tractavit. DELRIUS.

Ee 3

638. Fran-

- Frangenda palma est. Quale tu id bellum putas,
In quo execrandum victor admittit nefas,
640 Si gaudet? hunc, quem vincere infelix cupis,
Cum viceris, lugebis. infaultas, age,
Dimitte pugnas. libera patriam metu,
Luctu parentes. *Polyn.* Sceleris & fraudis suae
Poenas nefandus frater ut nullas ferat?
645 *Joc.* Ne metue; poenas & quidem solvet graves.
Regnabit. *Polyn.* Haecne est poena? *Joc.* Si dubitas, avo
Patrique crede. Cadmus hoc dicet tibi,
Cadmique proles. sceptrum Thebarum fuit
Impune nulli gerere; nec quisquam fide.
650 Rupta tenebat illa. jam numeres, licet,
Fratrem inter istos. *Polyn.* Numero: & est tanti mihi
Cum regibus jacere. *Joc.* Te turbae exulum
Adscribo. regna, dummodo invisus tuis.
Polyn. Regnare non vult, esse qui invisus timet.
655 Simul ista mundi conditor posuit Deus,
Odium atque regnum. regis hoc magni reor,
Odia ista premere. multa dominantem vetat
Amor suorum. plus in iratos licet.

Qui

GRONOVII.

656. *Regis & magni reor.*] Deltrius non male
alicubi legi ait: *regis est magni reor.* Raphelingius,
regis at magni. Gronovius unus, *regis hoc magni:* nec
tamen rejecerit aliorum at. Etruscus: *regis hoc*
magni reor. Itaque cessent conjecturae.

VARIORUM.

638. *Frangenda*] Non tamen sincera erit tibi &
integra victor, quia non honesta. FARN.

647. *Patrique*] Lajo & Oedipo, quorum ille
interfectus, hic, omni acrumnarum genere ac-
cumulatus. FARN.

647. *Cadmus*] Regno pulsus & in serpentem
mutatus. Herc. Fur. vers. 303. FARN.

648. *Sceptrum*] Ibi vers. 386. FARN.

649. *Fide*] Quod fecit Eteocles. FARN.

651. *Es est*] Et ego tanti regnum aestimo; ut
vel cum his regibus rex mori velim. FARN.

953. *Dummodo*] Quamdiu, si modo. porro pro
regna, forte legendum, *regnas.* hac mente; quan-
diu invisus tuis regnabis, non rex mihi, sed ex-
sul videre. sane ut mater invisum esse velit fil-
ium regem non convenit, nisi iratae & convi-
ciant, ut dixi. DELRIUS.

654. *Regnare*] Ars prima regni est, posse te in-
vidiam pati. Vers. 353. Herc. Fur. Oed. 703. FAR-
NABIUS.

659. Qui

Qui vult amari, languida regnet manu.

660 Invisa numquam imperia retinentur diu.

Joc. Praecepta melius imperii reges dabunt;

Exilia tu dispone. Polyn. Pro regno velim

Patriam, penates, conjugem flammis dare.

Imperia pretio quolibet, constant bene.

* * * * *

Deest, & magna Pars hujus Tragoediae intercidit.

GRONOVII.

660. *Invisa numquam*] Hunc versum Jocastae attribuit Raphelingus, sequentem cum reliquo Polynici Delrius de duobus consentit: sed, *Exilia tu dispone*, rursus dat Jocastae, reliquum Polynici Gruverus & Scaliger omnia Polynici prae-ter, *Praecepta melius*, cum sequenti hemistichio, ut vulgo editur. Subtilius & commodius Grotius vers. 652. *te turbas exsulum Adscribo*, tanquam matri minus conveniens, tradit Eteocli, Sensus, (non, si haec tua sit politice, melior eris exul, quam rex, ut volunt: sed,) frustra ducis tanti: non enim tibi continget cum regibus jacere: exsul es, & manebis, quod sequitur, Polynici, *Regna dummodo iuvius tuis*; Mox illud vere tyrannicum, *Regnare non vult*, iterum Eteocli: initio-
ra, *Qui vult amari*, Polynici: denique Eteocli: *Praecepta melius*, cum reliquo.

VARIORUM.

659. *Qui vult amari*,] Precario regnat & subdi-

torum arbitrato, qui amari vult. FARN.

661. *Praecepta*] Quaecumque, inquit, à te di-
cta sunt, praecepta sunt regni. sed regum est, non
tuum ista edicere. Reges ergo melius praecepta
regnandi dabunt, quam tu, qui exulas. Ipse vi-
derint quomodo disponant regna sua: tu (ut mo-
do vers. 652.) quomodo in exilio degas. Tam
tibi praecepta exilii quam illis imperii opus sunt.
FARNABIUS.

664. *Imperia*] Euripides: *Εὐνὴ δ' αἰσὺν χρεῖ,*
ἡγεμονίᾳ δ' αἰσὸν καὶ νόμον, ἡ δ' αἰσὸν δ' αἰσὸν
χρεῖ. hos verius auctor est Suetonius lib. 1. sic
à Cicerone conversos fuisse: *Si violandum est ius,*
imperii gratia violandum est: aliis in rebus pietatem
colas, quae cum Caesar Julius continuo haberet
in ore, omnia jura divina & humana, inquit
Cicero l. 1. offic. perverrit, propter eum quem
sibi opinionis errore fixerat principatum. Meri-
to Ennius scripsit: *Nulla sancta societas, nec fides*
regni est. Porro ab hoc versu cetera desiderantur.
DELRIUS.

ACTUS PRIMUS.

HIPPOLYTUS.

Hippolytus varia loca & munera ministris & venationis comitibus differtit; Dianamque venationis Deam invocat.

ITe, umbrosas cingite silvas,
Summaque montis juga Cecropii
Celeri planta lustrate vagi.
Quae saxoso loca Parnethi

Sub-

GRONOVII.

4. *Quae saxa solo Carpenio*] Flor. ut ex Delianis unus: *saxosa loca Parnetho*. Itaque recte Sealiger: *quae saxosa loca Parnethi*.

5. *Et quae Thiasis Pallibus*] Restituit Fr. Raphael. Post quem miror Gruterum crepare constantiam codicum, qui *Tyasis*, vel *Tiasis*, vel *Thyasis*, ut videatur gignendi casus, inquit, applicandumque illi *amnis*. Quis novit amnem Thyasin? Omnes codices corrupti. Ipse etiam Florentinus, qui *tristis*. Recte *Thiasis*, nisi malis *Thiasis*, scilicet campi. Nam *Θηάσιον πεδίον* appellare solent.

VARIORUM.

se uno verbo expedire potuisset, signum poenitentis est poetae, ut qui male oeconomiam suam orsus esset. Accedit *το αλλοιον*. Ante enim dixerat, cum nullum periculum immineret, *ἡ γὰρ ἀναιμία*, *ἡ δὲ φέρω ἀναιμία*. Sed & talis est inventio tabellae, quam cum Phaedra jam pendente Thebes invenit. Nisi enim hoc excoitasset, unde scire poterat quid evenisset? Plane haerebat illi aqua. Quare quod in Comio *ἀναιμία* vocari solet & laudatur, hoc in Tragico *ἀναιμία* dicendum est. Quod perpetuum esse Euripidis vitium, magnus Aristoteles notavit. Ergo successum vide. poenas dat uterque; & poeta & Hippolytus. Hic diripitur ab equis: ille ut actio-

nem, quam tot modis intrieaverat, absolvat, it ad machinam, & Dianam introducit, quae rem Thefeo exponit. Sic Hippolytus in urbem rursus redit, & quod fieri non poterat, si vel nomen tueretur suum, placide expirat. Noster quia rem praeceperat, sine ullo protenus labore ad finem perducit. Duas *ὁφειες καλῶναι* adjunxit: quibus oculorum lenocinium quaesivit. Nam & Phaedra eorum populo sibi manum infert, & Hippolyti reliquiae exhibentur. De quibus supra. Sed in singulis haec perlequi Tragoedii, non est animus. Cum id suo sibi loco melius futurum sit. Et jam properamus. HEINSIUS.

1. *Cingite*] Indagine, odora canum vi, retibus. FARNABIUS.

2. *Cecropus*] Attici à Ceerope qui oppidum Cecropiam condidit, quod postea in arcem Athenarum mutatum est, unde regio & mons vicinus nomen habent. FARN.

4. *Quae saxa solo Carpenio*] Solus meus codex scriptus: *Quae saxosa loca Parnetho*. bene, sane perbene, si unicam litterulam mutes: *saxosa*. nam Parnes Atticae mons nobilis, Thueydid, Aristophani, Luciano, Straboni, Stephano prope Hyettum: laudatus à Pausania in Attic. copiosè urforum & aprorum venatione: *νιτίβις βενιζαν* vocat Starius in Thebaid. DELRIUS. *Πάρνης* mons Atticae, unde merito *saxosum* vocat. Aristophanes *ἡ φίλῃς* extulit feminino genere, *βίβη* *ταῦτα* *τῆς Πάρνης*. Sed alibi extulit masculino, *ὅς κεν ἔσται ἐξ ἡμῶν τὸ ἐν τῇ Πάρνῃ* *ἵδω*. SCAL.

Ff

5. *Thi-*

- 5 Subjecta jacent; & quae Thriasis
Vallibus amnis rapida currens
Verberat unda; scandite colles
Semper canos nive Rhiphaea.
Hac hac alii, qua nemus alta
10 Textitur alno; qua prata jacent,
Quae rorifera mulcens aura
Zephyrus vernas evocat herbas:
Ubi per glacies lenis Ilissus
Ubi Maeander super aequales

La-

GRONOVII

13. *Ubi per glacies lenis Ilissus,*] Convenit inter omnes, haec non ab auctore sic exiisse, ut vulgo leguntur. Lipsius cum Raphelingio, *per glacies*. Gruterus totum versum suspectum facit, utpote novem scriptis exsulem, magisque eum suo iudicio premit Scaliger. Manus illustris aliquae summi viri *par glacies*: & explicant, adeo lenis, ut stare veluti glaciaturum putes, nullis fluctibus tumidum & inaequalem. Est cui vera scriptura in mentem venerit, sed talibus firmata exemplis, ut ludere videatur. Quid enim *gracile vadum*, & *graciles viae petauri* ad agros Atticos? Tamen legendum est *graciles*. nam Flot. *per glacies lenis Ilissus* Labitur agros. Hi non uberes, non pingues putresque & optimi terreni, sed ficii & macri & steriles. Columella lib. 5, 6. *hoc in solo pinguis melius, illud in gracili*. Plin. 18, 19. *Ubi ficitur & graves aestates, terra cretosa aut gracilis*. 21, 6. *Gracili solo nec humido provenit*. 26, 8. *Nascitur in campestri & gracili solo*. Talis erat terra Attica, *ελαφρία & διεισιμα*, ut eam vocat Plutarchus in Sulla. Livius lib. 43. *Primi Athenienses introducti*, &c. *quantquam sterilem terram ararent, ipsosque etiam aggresses peregrino frumento alerent*. Scholia Aristophanis ad Platum: *Οἱ τῆς Ἀττικῆς αἰσχυρῆς πινυται καὶ ἔχει τὰς αἰετὰς ἀσπαρμέναις ἑταῖρῶν· αἰετὶ δὲ δίδωσι τὸν ὅλον αἰετὶ γινώσκον καὶ ἔχει ὡς. Gracilis ager λεωθῆριον*. Thucydides lib. 1. *τὸν γὰρ Ἀττικὸν οὐκ ἔστι πλούσιον ἀλλὰ τὸ λεωθῆριον ἀεὶ αἰετὸς ὄντας ἀνθρακας φέροι αἰετὶν αἰλ.* Auctor de vita Pythagorae apud Photium: *διὰ δὲ τῆς ἐν τῇ Ἀττικῇ ἰσθμῇ, ὡς αἰετὶς, ἡ παντὶα οὐ τὰς Ἀθῶνας, ἀλλ'*

ἐν θύραις ὑπάρχοντα, ὅ τοῦτο αἰετὶ ἰσχυρῶς ἔχει καὶ καταρῶνται. ὡς καὶ μὲν τῶν γὰρ λεωθῆριον (δι' ἃς αἰετὶς καὶ λεωθῆριον ἰσθμὸς ἡ Ἀττικῇ) αἰετὶς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Add. Max. Tyrius dissert. 13.

14. *Ubi Maeander super aequales*] Hunc potius obelis versum figere debebant. Quis enim Maeander in Attica? Nec ubi editi, ponit eum optimus codex, sed ante illum, quem vulgo sequitur, hoc modo: *lenis Ilissus Labitur agros piger & steriles Ubi Maeander super inaequales Amne*. Vide

VARIORUM.

5. *Thriasis*] Thriasis vallibus. *Thria* enim vicus Atticus in tribu Oenoe. FARN.

5. *Thriasis vallibus*] Omnino rectum hoc. vid. Scop. collect. Fac. Crit. Grut. Tom. 1. c. 35. & Strab. lib. 9. Venetus excusus quoque *Thriasis*. SCHRODERUS.

8. *Nive*] Indurata à Borea flante à Rhipacis montibus Scythiae. FARN.

12. *Zephyrus*] Favonius veris comes & pater, genitalis mundi spiritus. FARN.

14. *Maeander*] De quo in Herc. Fur. vers. 684. FARNABIGUS. Seneca: *Qualis incerta vagus Maeander unda ludit, & cedis sibi*. Ovidius autem: *Ludit, & ambiguo lapsu refuitque, fluitque*. DELRIUS.

14. *Ubi Maeander super aequales Labitur agros piger,*] De hoc versu sic Iacius Pontianus Epist. ad Petrum Scriveriom. Rectum adhuc & γὰρ ἰσχυρῶς iudico. Nec refert, quod praecipue obijci animadverto, si Atticam Maeander non perfluat, cum

sus-

- 15 Labitur agros piger, & steriles
Amne maligno radit arenas.
Vos, qua Marathon tramite laevo
Saltus aperit; qua comitatae
Gregibus parvis nocturna petunt
20 Pabula foetae. vos, qua tepidis
Subditus austris, frigora mollit
Durus Acharnan. alius rupem
Dulcis Hymetti: parvas alius
Calcet Aphidnas. pars illa diu

Va-

GRONOVII.

tamen an possit servari suo loco ita conceptus:
Uti Maeander inter aequales. Illisum confert cum
Maeandro, quia prae caeteris fluminibus, ut ait
Stattius, *amfracta riparum incurvus illisum.* Quid
quod & *errantes* ejus *agras* dicit in Oedipo ut a-
libi Maeandri? Et videtur ab *istis* nomen ejus
ductum putasse. Inter *aequales* autem agros labi
Maeandrum confirmat Strabo l. 12. *ἡ Μαίανδρος*,
ἡ ποταμὸς ὁ ὀρθὸς ὁ ὀρθὸς ὁ ὀρθὸς. Cogitabam aliquando:
Tibi, Maeander, *par & aequalis*. Cicero in Ora-
tore: *neq. satiora seque, neq. grandia minute, neq. i-*
tem contra, sed eris rebus ipse par & aequalis. Lib.
1. de Orat. *qui unam virtutem haberet, omnes ha-*
bere, easque esse inter se aequales & pares. Hoc
magis placet. Meursius: *Uti Maeander, super ae-*
quales Labitur agros, Athen. ATT. 2, 5.
21. *Frigora mollit Durus Acharnan.* Acharna-
nes, inter Aetoliam & Epirum siti, hinc remo-
ti. Scribe: *Durus Acharnan.* *Ἀχάρναι, δὴ*
ἡ Ἀχάρναι notissimus, unde *Ἀχάρναι*. *Durus*, id
est, laboriosus. *Ἀφιδνὰς* ex illis producit Aristophanes & *Ἀφιδνὰς* vocat. *Mollit frigora*, id est,
mitiora habet & praebet.

VARIORUM.

sufficiat in Asia minore esse, ubi è regione Atticae intra Miletum & Ephesum in mare Myrto-um exoneratur. Et solet fere ita Seneca etiam longinquiora in unum compingere. Sic in Phoeniss., postquam Tmolus Asiae minoris montem,

& tractus ejusdem Pactolum nominasset, Maeandrum Hebro, qui in Thracia est, jungit: ait enim vers. 605. & seqq. — *neq. laetis minus Maeandros arvis stetit errantes aquas, Rapidisque campos fertiles Hebrus fecit.* at Nicolaus Heinſius sic constituendos esse hos versus pronunciabat: *Super gracili lenis Ilissus ubi Maeandro super aequales Labitur agros piger & steriles Amne maligno radit arenas.* *ὁ ὀρθὸς* vid. ejus Epist. 180. ad Gracv. sylloges Epist. Tom. IV. SCHRODERUS.

16. *Maligno*] Parco, non irriganti terras. FARNABIUS. Quia nullum limum, quo agri focundi sunt, adducit; sed steriles volvit arenas.

17. *Marathon*] Ex urbibus Tetrapoleos Atticae una, Miltiadiſ victoria de Persis insignis. FARN.

18. *Comitatae*] Ferae comitatae foetibus noctu pascuntur. FARN.

20. *Qua tepidis*] Qua strenui bellatores Acharnenses meridionalem Atticae partem incolunt. *Vel* qua mons saxosus prope Acharnas vicum Atticae frigora mollit. FARN.

23. *Hymetti*] Montis Atticae marmore clari: ut & thymo ac melle celebris. FARNABIUS. Dulcis ergo ob mellis copiam.

24. *Aphidnas*] Vicum Atheniensem, ubi Theseus Helenam raptam occultavit. FARNABIUS. *Aphidna* vicus Atheniensem, in tribu Antiochida, etiam Titacides dictus: nomen accepit à Theſei socio Aphidno, de quo Plutarchus in Theſeo. vide Diodorum Siculum lib. 4. Pausaniam in Attic. & Strabonem libro 9. Stephanus docet *Aphidnam* differre ab Aphidnis. DELRIUS.

- 25 Vacat immunis, qua curvati
Littora ponti Sunion urget.
Si quem tangit gloria silvae,
Vocat hunc Phlyeus. hic versatur
Metus agricolis, vulnere multo
30 Jam notus aper. At vos laxas
Canibus tacitis mittite habenas:
Teneant acres lora Molossos.
Et pugnaces tendant Cressae
Fortia trito vincula collo.
35 At Spartanos (genus est audax
Avidumque ferae) nodo cautus
Propiore liga. veniet tempus,
Cum latratu cava saxa sonent:

Нунс

GRONOVIL

28. *Focat hunc Philipi.*] Ignotum vocabulum. Varie tentavit Drius: *Pithiis*, *lapis*, *Petes*, *Sphe-*
tes; tandem proxime verum, *Phelyis*. Scalliger
Phibalis. Sed Estrufae membranæ: *Focat hunc*
fuit. Urbs Peloponnesi non longe distabat Argis
Phlus, unde *Istus Phluntius* & *Phlasius* faciunt:
sed prius reprehenditur à Cicerone ad Atticum
lib. 6. epist. 21. Ea hac non pertinet. Legenden-
dam: *Focat hunc Phelyus*. Is *Ἰών* & *Ἰβήριαι-*
δός *φωλεῖ* ut Helychius, & *ἡ Κρυγυῖδός*, ut Har-
pocration. Aristophanes Vespis: *εὐφελὲς δὲ τις*
πῶ σέωνός & *ζῶνός* & *φωλεῖς*. Vide Meurfii Po-
pulos Atticæ.

29. *Metus agriculis*] Ovidius lib. 7. Metamor.
Protinus Xenis immittitur altera Thebis Pessis, &
exitio multis periclorumque sueque Rorigenae pavere se-
ram. *Metus agriculis* aper, ut Valerio Flacco Pe-
lias: Jam traxis & lotens populum metus.

32. *Et pugnares tendant Crissae*] Membranæ optimæ cum Vossianis, Cretes. Ovidio in Aethæonis turba: *Gnosifus Ichnobates*: &c, *patre Di-Flaco*, sed *matre Laconide*, Labres. Lucanus: *Venerator tenet ora levis clamosa Molossi*, *Spartanos Crisæque ligat*.

VARIORUM.

25. *Immunis*, } A venatione nostra & præ-

da. FARNABIUS.

25. *Curvati* | Sinuati. FARN.

26. *Sumion* J Promontorium Atticae. FARNABIUS. Pomponius Mela libro 2. Aegaeum statim pelagus vaste longum litus impellit, hinc ad promontorium quod *Sumion* vocatur, inagno ambitu mollisque circumagit. DELRIUS.

29. *Metus agricolis*, } Terror metuendus agric-
olis, quos multoties vulneravit. *Vel* notus multo
venatorum vulnere, quos tamen effugit. FAR-
NABIUS.

31. *Canibus tacitis*] Non argutis, vocalibus,
clamosis-ve. FARN.

31. *Habenas:*] Quas copulas vocant. *Vel* lora.
FARNABIUS.

32. *Molossus*.] Epiroticos canes, qui fortitudine laudantur : ut Spartani, seu Lacones velocitate FARN.

33. *Cressae*] *Canes Cretenses foemellae acres lo-*
ris extensis indagent. FARN.

35. [*At Spartani*] Sed Laconas arctiori nodo
coerce. FARNABIUS. Laconici canes etiam ab
Eustathio Odyss. 9. Aristaeneto in epistolis, Xe-
nophonte, Oppiano & Nemesiano in Cynegeti-
cis, Virgilio 3. Georg. demum Sophocle, Non-
no & Claudiano commendantur. DELRIUS.

37. *Veniet tempus,*] Feris scil. excitatis FAR-
NABIUS.

39. De

Nunc demissi nare sagaci

- 40 Captent auras, lustraue presso
Quaerant rostro: dum lux dubia est;
Dum signa pedum roscida tellus
Impressa tenet; alius raras
Cervice gravi portare plagas,
45 Alius teretes properet laqueos,
Picta rubenti linea penna
Vano cludat terrore feras.
Tibi libretur missile telum.
Tu grave dextra laevaue simul
50 Robur lato dirige ferro.

Tu

GRONOVII.

44. *Cervice gravi portare plagas,*] Rotare, quod Gruterus in septem codd. me quoque qui in tribus inveneram, commovit, donec alterum bona fide approbavit mihi Florentinus. Tibullus lib. 1. eleg. 4. *Nec, velis infidiis altis si claudere valles, Dum plateas, humeris retia ferre neget.* Plinius 10. 1. *Vidimusque tantae tenuitatis, ut annulum hominis cum epidromis transirent, uno portante multitudinem, qua saltus cingerentur.* Iustinus lib. 1. *Addita retia, ut sub specie venatoris dolus lateret.*

47. *Vano cludat terrore*] Scribe *Vano ludat.* Nic. Heinsius. Vide tamen Lipsium ad Senecam l. 1. Clement. 16.

VARIORUM.

30. *Demissi*] In terram inclinati. Vide Thyest. vers. 497. FARN.

39. *Nare sagaci*] Propter odoratus acumen apta & idonea inveniendis ferarum latibulis. Plautus: *Canem esse oportuit, sagax nasum habet.*

40. *Captent auras,*] Ad percipiendum odorem ferarum, qui per aerem multiplicatis speciebus (ut vocant) illis offertur. declarant hoc comiti imprimis & politi versus L. Varii. *Sen canis umbrosam lustrans Corymbia vallem, Si veteris patris terrae comprehendere lustra; Sarcis in absentem, &*

circum vestigia lustrans, Aethera per nitidum tenues solatur adores, tenuia odorum simulacra. DELR.

41. *Lux dubia*] Primum diluculum. FARN.

44. *Gravi*] Gravata. FARN.

46. *Linea penna*] *Linea*, seu *Fermida*, retis genus est, alterno plumarum versicolorum, maxime rubricatarum, contextu ornatum: quas interdum ustulabant, ut gravi odore amplius feras tererent: & tunc pennae odoratae dicebantur. comparatum id genus retis, ut ferae, maxime cervi, vel in veros casses vano terrore impellerentur, quos vicinis in locis occultabant (ut innuit Lycophron) vel dum latraru canum attoniti, insequentem à tergo hastatum equitem fugiunt, & circum lineam vagantur, ab oculis sagittariis certo ictu sternerentur. quam venationem Seneca his verbis lib. 2. de Clementia significat: *Sic feras lineae & pinnae clausas continent, easdem à tergo telis aequae iniecit: tentantque fugem, per ipsa quae fuerant, proculcabuntque formidinem.* Idem lib. 2. de Ira cap. 12. *Nec est mirum, cum maximos ferarum greges linea pennis disticta conterreat & ad infidias agat ab ipso effectu dicta formido.* Formidinis texturam docet Gratius in lib. de venatione; usum, non minus jucunde quam fusc Pienius lib. 7. Hieroglyph cuius verba prolixitatis vitandae gratia praetereo. DELRIUS.

48. *Libretur*] Quidam v. l. *Libretur*.

50. *Lato ferro.*] Venabulo. FARN.

- Tu praecipites clamore feras
 Subseffor ages : tu jam victor
 Curvo solves viscera cultro.
 Ades en comiti Diva virago,
 55 Cujus regno pars terrarum
 Secreta vacat : cujus certis
 Petitur telis fera, quae gelidum
 Potat Araxen, & quae stanti
 Ludit in Istro : tua Gaetulos
 60 Dextra leones, tua Cretaeas
 Sequitur cervas : nunc veloces
 Figis damas leviori manu.
 Tibi dant variae pectora tigres,
 Tibi villosi terga bifontes,

La-

GRONOVII

60. *Tua Cretaeas Sequitur cervas :*] Res nota de cervis in Creta vel ex dicto. Et Propertius : *Cretaei saepe quae passa juvenis.* Cur ergo liber optimus : *Crisseas.* An voluit *Crisseas*, à campo *Crisseae* ? Tutius nihil mutare.

VARIORUM.

52. *Subseffor ages :*] In insidiis latens, unde occasione capta repente exiliens territas feras in laqueos agat. FARNABIUS. In venatione, & in exercitu, *subseffores* dicuntur, qui sunt in insidiis : unde etiam domestici hostes pudicitiae *subseffores* nominantur à Val. Maximo. 2. 1. 5. & 7. 2. ext. 1. *ὑποσέφει* ὁ αἰὲς ἀπὸς ἀποκτείνεσθαι, ut Sophocles. Absente Agamemnone, qui canit Virgilius, *demi subseffis adulter*, quia Aegisthus patruelis sui uxorem incestu polluit, & reversum è bello regem per insidias interfecit. FABRITIUS.

54. *Ades :*] Fave mihi o Diana venationis Dea virilis. FARN.

55. *Pars terrarum*] Inferi. eadem enim quae Proserpina. *vel ad rem praesentem*, nemora, sylvae, ferarum lastra. FARN.

57. *Quae gelidum*] *Ubiq[ue] terrarum*, & quae bi-

bit Araxen fl. Armeniae. FARN.

58. *Quae stanti*] Et quae ludibunda percurrit Danubium in Germania ortum fl. congelatum. FARNABIUS.

59. *Gaetulos*] Libycos. Gaetuli enim antiquissimi incolae Africae, quae *Leonum arida matrix.* FARNABIUS.

60. *Dextra leones,*] At negat Homerus eam leonum venatione delectari : scilicet, quia de Taygetis & Erymantho illi sermo. quae loca leonibus carent : Vide Pierium lib. 7. Hieroglyph. Nam quod noster, idem quoque Claudianus in Panegyri de consulatu Manlii. DELRIUS.

60. *Cretaeas*] Creta enim cervis nobilis, & diatmo, cujus usum docuerunt cervae. FARN.

63. *Dani pellera*] Resistentes figuntur. FARN.

63. *Pariae*] Maculosa. FARN.

63. *Tigres*] Herc. Fur. vers. 1324. FARN.

64. *Bifontes,*] Boves silvestres. FARNABIUS. Bifontem lib. 6. Caesar cervi figurā esse scribit ; à mediā fronte inter aures unum cornu exstare valde excelsum & rectum, & ab ejus summo ramos, sicut palmas, late diffundi : collum júbis villisque contextum, (unde Plinio lib. 8. cap. 15 jubati) tradunt Strabo lib. 4. & Solin. cap. 29. Agit de iisdem Wotton. lib. 6. cap. 92. DELRIUS.

65. La-

- 65 Latisque feri cornibus uri.
 Quidquid folis pascitur arvis,
 Sive illud inops novit Garamas,
 Sive illud Arabs divite silva,
 Sive ferocis juga Pyrenes,
 70 Sive Hyrcani celant saltus,
 Vacuisque vagus Sarmata campis,
 Arcus metuit, Diana, tuos.
 Tua si gratus numina cultor
 Tulit in saltus; retia vinctas
 75 Tenuere feras; nulli laqueum
 Rupere pedes; fertur plauastro
 Praeda gementi. tum rostra canes
 Sanguine multo rubicunda gerunt;
 Repetitque casus rustica longo
 80 Turba triumpho.
 En, Diva favet. signum arguti

Mi-

GRONOVII.

70. *Sive Hyrcani celant saltus*,] Manus illustris: *Sive Hercynii*. Credo, quod hi aprius inter Pyrenes juga & Sarmaticos campos nominarentur. Foret tamen magis ex persona Senecae quam Hippolyti: qualia plura in his tragoediis.

VARIORUM.

65. *Latisque feri*] Uros fingit *Λουσιάνης*, ut loquitur Hesiodus, quod Plautus *patales* reddidit. DELRIUS.

65. *Uri*.] Feri hoves in Germania vi & velocitate excellentes. FARN.

66. *Solis arvis*] Desertis. FARN.

67. *Inops Garamas*,] Interioris Africae populus egenus & vagus. FARN.

68. *Divite silva*,] Aromatum feraci. FARN.

69. *Juga Pyrenes*,] Montes Pyrenaei à Pyrene filia Bebricis ibi compressa ab Hercule, ut volunt fabulae, vel *ἄλκις ὄρος*, propter incendium, quo flagravat illorum montium sylva, inje-

cto à pastoribus igne. FARN.

70. *Hyrcani*] Hyrcania Scythiae contermina; hod. *Hyrah*. FARN.

71. *Vacuisque*] Incultis, solis, sine opidis DELR.

71. *Vagus*] Herc. Fur. vers. 539. FARN. Carens certis sedibus. Papinius; *Quae modo Marcmanos post horrida bella vagosque Sauromatas, & alio loco, — mutastereque demorum Sauromatae*

— Sauromatae & Sarmatae iidem sunt. DELR.

73. *Tua*] Si numen tuum invocanti, partem praedae voventi, venationem rite aggresso ad fueris praedam largita. FARN.

77. *Gementi*.] Virgilius: *Nec cessant plaustris rellare gementibus ornos*. DELRIUS.

77. *Rostra*] Improprie pro rictibus

80. *Turba triumpho*] In morem triumphii à venatione rediens praeda onusta: sed & venatores Idib. Aug. solenniter feriatii spicatas faces accensas in memora Dianae sacra ferebant canesque infulus ornatos cum caeteris instrumentis venatoris Deae susebant. FARN.

81. *Fave*,] Scribendum opinor *favet*, nam fav-

ven-

Misere canes. vocor in silvas.

Hac, hac pergam, qua via longum
Compensat iter.

VARIORUM.

ventis signum agnoscit canum vocem. FARN.

81. *Arguti*] Latratores. sic loquacem vocat
Plautus; *sine virtute argutum civem mihi habeam pro*

praeclat. & Nonio, argutari, loquaciter prolo-
qui DELR.

83. *Qua via*] Per iter magis compendiosum.
FARNABIUS.

PHAEDRA. NUTRIX.

*Phaedra amore Hippolyti ardere se fatetur apud nutricem, fru-
stra eam à tam nefando amore debortantem.*

- 85 *Phaed.* **O** Magna vasti Creta dominatrix freti,
Cujus per omne littus innumerae rates
Tenuere pontum, quidquid Assyria tenuis
Tellure Nereus pervium rostris secat;
Cur me in penates obsidem invisos datam,
90 Hostique nuptam, degere aetatem in malis
Lachrimisque cogis? profugus en conjux abest,
Praestatque nuptae, quam solet, Theseus fidem.
Fortis per altas invii retro lacus
Vadit tenebras miles audacis proci;

So-

GRONOVII.

88. *Nereus pervium rostris secat;*] Flor. *pervius*.
Quicquid spatii ab Syria usque ad contrarias par-
tes dividit vel interluit Nereus pervius navibus.

VARIORUM.

85. *O magna*] O patria mea Creta insula addo-
minatum Graeciae sita. Nam & Minos sibi vici-
nas insulas & maximam Graeciae partem subdi-
dit. FARN.

89. *Obsidem*] Neque enim filiarum raptum ul-

ciscebatur Minos. infra versu 244. FARN.

89. *Invisos*] Eorum qui fratrem meum Andro-
geon interfecerunt. FARN.

90. *Hostique*] Theseo, qui Atheniensis Mino-
taurum occidit, sororem deseruit, meque adeo.
FARNABIUS.

92. *Quam*] Helenae, Hippolytae seu Antiopae,
Meliboeae, Ariadnae. FARN.

93. *Invisi*] Stygis irremediabilis. FARN.

94. *Miles*] Secutus Pirithoum, Hercul. Fur.
vers. 806. FARN.

94. *Audacis proci;*] Pirithoi, Proserpinam Di-
tis thalamo deducere adorti. DELRIUS.

96. *Fe-*

- 95 Solio ut revulsam regis inferni abstrahat,
Pergit furoris socius. haud illum timor,
Pudorque tenuit. stupra & illicitos toros
Acheronte in imo quaerit Hippolyti pater.
Sed major alius incubat moestae dolor.
- 100 Non me quies nocturna, non altus sopor
Solvere curis: alitur & crescit malum,
Et ardet intus; qualis Aetnaeo vapor
Exundat antro. Palladis telae vacant,
Et inter ipsas pensa labuntur manus.
- 105 Non colere donis templa votivis libet;
Non inter aras, Atthidum mistam choris,
Jactare tacitis conscias sacris faces;
Nec adire castis precibus aut ritu pio
Adjudicatae praesidem terrae deam.
- 110 Juvat excitatas consequi cursu feras,

Et

GRONOVII.

106. *Atthidum mistam choris*,] Flor. *choras*. Voluit, *chore*, opinor, etsi parum interfit.

VARIORUM.

96. *Furoris*] Infani amoris. FARN.
96. *Illum*] Hinc & sibi illiciti amoris licentiam capiat non sedatae libidinis mulier. FARN.
98. *Hippolyti*] Hic primo vocabatur *Demophon*, teste Plutarcho in Theseo; teste vero Pausania, *Tyndarides*: quomodo illum vocavit Plinius lib. 29. hist. nat. cap. 1. postea dictus Virbius. DELR.
102. *Aetnaeo*] Herc. Fur. vers. 106. FARN.
103. *Palladis*] A Pallade inventae artes textoriae & lanificae, id est, non nere non texere juvat. *παλαιοτάτων τῶν ὑφαντῶν*. FARN.
105. *Votivis*] Pro mariti reditu. FARN.
106. *Atthidum*] Matronarum Atticarum. Vid. Hercul. Fur. vers. 300. & 845. & 1164. FARN.
107. *Conscias sacris faces*] *Pathos*, facibus sensum dat tanquam mysticis. FARNABIUS Loquitur de Eleusiniis sacris quae ab Atticis virginibus & matronis honestis, Eleusina proficicenti-

bus in Cereris honorem fieri solebant, quod Theylus Methymnaeus apud Theocriti Scholiast. docet. Dicta sunt *Eleusinia*, quia Eumolpi opera, Athenienses ea ab Eleusiniis acceperunt: sive illa invenient Eumolpus; ut vult Androtion lib. 2. de sacrificiis; sive Danae filiae, ut censet Herodotus in Euterpe. dicta etiam *Thesmophoria*. Fuere majora & minora Majora antiquiora, & in Cereris potissimum honorem; minora in Proserpinae, diu posterius instituta, ut illis Hercules initiaretur. nam majoribus, quod peregrinus esset, non licebat, teste Caelio Rhodigino. Quod si verum, ambo Senecae loca de minoribus erant, ut & illud Ciceronis lib. 1. de nat. Deorum: *O-mitto Eleusina sanctam illam & augustam, ubi in-stantur gentes orarum ultimas*. & Arulidis in Panathenaeis, quando docet quotannis maximam multitudinem initiatorum albo adscribi consuevisse. DELRIUS.

109. *Praesidem*] Minervam: cui Deorum judicio & populi suffragio adjudicatum praesidium & nomen Aithenarum, cum olivam pacis symbolum eduxisset, donum praestantius Neptuni bellatore equo. Vid. Hercul. Fur. vers. 913. FARN.

110. *Juvat*] Me Hippolyti comitem. FARN.

Gg

111. Gac-

Et rigida molli gaesa jaculari manu.
 Quo tendis, anime? quid furens saltus amas?
 Fatale miserae matris agnosco malum.
 Peccare noster novit in silvis amor.

- 115 Genitrix, tui me miseret; infando malo
 Correpta, pecoris efferi saevum ducem
 Audax amalti. torvus, impatiens jugi,
 Adulter ille, ductor indomiti gregis.
 Sed amabat aliquid: quis meas miserae deus,
 120 Aut quis juvare Daedalus flammam queat?
 Non, si ille remeet arte Mopsopia potens,
 Qui nostra coeca monstra conclusit domo,
 Promittat ullam casibus nostris opem.
 Stirpem perosa Solis invisi Venus,
 125 Per nos catenas vindicat Martis sui,
 Suasque. probris omne Phoebeum genus
 Onerat nefandis. nulla Minois levi
 Defuncta amore est. jungitur semper nefas.
Nutr. Thesea conjux, clara progenies Jovis,
 130 Nefanda casto pectore exturba ocus:
 Extingue flammam: neve te dirae spei

Prac-

VARIORUM.

111. *Gaesa*] Tela Romanis usurpata ab Hispanis, ut alii, à Gallis. *Virg.* Gaesa Alpina. FARN.

113. *Fatale*] Mater enim Pasiphaë taurum in silvis pascentem, ego Hippolytum venatorem filvis gaudentem ago. FARN.

119. *Aliquid*] *Paccam, quam in magno sequitur gregem*, unde spes aliqua matri fruendi amoris, mihi autem nulla, Hippolytus enim *invidet* & nihil amat. FARN.

120. *Daedalus*] Ingeniosus artifex, qui amati tauri copiam fecit matri meae lignae vaccae inclusae. FARN.

121. *Mopsopia*] Attica, à Mopsopo rege, vel Mopsopia Oceani filia. hoc est, arte Daedali Atheniensis. FARN.

122. *Qui nostra*] Qui conclusit Minotaurum matre mea natum in Labyrintho. FARN.

124. *Stirpem*] Venus odio & vindicta nostram prosequitur familiam (Pasiphaë enim filia Solis) cujus adulterium cum Marte detexit Sol detulitque ad Vulcanum, qui ipsos ferreis reticulis irritos Diis deridendos exhibuit. FARN.

127. *Minois*] Patronymicum, foemina è familia Minois. FARN.

129. *Clara*] Filia Minois qui Jove satus. FARN.

NABIUS.

134. *Quae*]

Praebe obsequentem. Quisquis in primo obstitit
 Pepulitque amorem, tutus ac victor fuit.

Qui blandiendo dulce nutritivum malum,

135 Sero recusat ferre, quod subiit, jugum.

Nec me fugit, quam durus & veri insolens

Ad recta flecti regius nolit tumor.

Quemcumque dederit exitum casus, feram.

Fortem facit vicina libertas senem.

140 Obstare primum est velle, nec labi via:

Pu-

GRONOVII.

138. *Quemcumque dederit*] Placet omnino quod Delius & Gruterus hinc personam Phaedrae sukulere. Nutricis sunt, cuius aliqui abruptus & imperfectus sermo sine ullo operae pretio hiat. Se non ignorare praefatur, quantum periculi ad eat reginae respondendo & retinendo: sed ita paratam esse, ut dum vera moneat, quemcumque casum non extimecat: licere enim sibi, quamvis servae, forti & intrepidae esse aetatis beneficio, cui sit vicina libertas. Quae illa? Mors. De ira 3, 15. *Vides illum praecipitem locum? illas ad libertatem descenditur. Vides illud mare, illud flumen, illum puteum? libertas in imo sedet. Vides illam arborem, brevem, rotundam, infelicem; ponder inde libertas. Vides jugulum tuum, guttur tuum, cor tuum, effugia servitutis sunt.* Sic Cassandra Agamemnoni, dicenti, *Ne meae dominam famula, respondet, libertas adest.* Stupentibus ad haec dominationem Aristotimi Eliorum tyranni caeteris, Hellanicus, senex & oibus, vindicandam patriam suscepit, *ut qui nec aetatis nec pignoris respectu timeret*, inquit Iustinus l. 26. *Fortem*, id est, audacter agentem, quamvis ob verba libera mihi verbera & vincula metuenda sint. Fortitudinis togatae pars est vera invitis aurius imprimere, potentium negligere gratiam & suscipere inimicitias reipublicae aut amicorum aut juris & aequi causa. Hinc multi apud Ciceronem *fortes* appellantur, qui bellicis factis inclinare nullis: & *fortes consules*, qui resisterunt male popularibus tribunis. Idque optime convenit in personam nutricis, quae & serva erat & senex, & dominae obloquutura: non Phaedrae, quae veru demum 253. de morte aliquid constituit.

140. *Obstare primum est velle,*] Transponit hos versus Delius post 137. *Quod esse tenet*, interposito 149. *Pars sanitatis*: dein corrigit, *secundum, & nescit*. Nimium hoc. Gruterus mitius, & recte explicat, quid sit *secundus poder*. Vide nos ad lib. 5. de benefic. cap. 25. Sed legendum cum optimo: *Non ista primum est velle*. Aut ut ex hoc conjicit Nic. Heinsius: *Honestum primum est velle*. nam & infra versu 598. *Honestum quaedam scelera: codex idem, Non ista quaedam* Modestus est ingressus acris castigationis. Sumpsit ab Euripide: *Et tui domi tui, xpo pa i o' auz' tui.* *Et d' om, vitiu pot' dederit p' i xpo.* Caccina ad Ciceronem lib. 7. famul. *Nam quod praecare facere non poteram, primum erat non attingere: secundum beneficium, quam parissime facere.*

VARIORUM.

134. *Qui*] Vitare enim plagas facilius, quam retribus se expedire, aut validos Veneris petrumperere nodos. FARN.

136. *Nec me fugit,*] Novi ego regum & nobilium superbum ingenium, quam non libenter verum audiant aut ad rectum flecti velint. v. 574. Octav. FARN.

140. *Obstare primum est velle,*] Et hic praerogativae codicis sui, exhibentis, non ista primum est velle obsequendum esse vult Gronovius. Sed recte habet vulgata, quae hoc dicit, voluntatem & firmum animi propositum resistendi foedae libidini primum esse mentis pudicae conatum, modo dixerat versu 132. *Quisquis in primo obstitit Pepulitque amorem, tutus ac victor fuit.* Et eadem nutrix paulo post v. 165. *Compescit amoris impis flammis*, & v. 249. *Pars sanitatis, velle sanari fuit.*

Gg 2

Ad-

- Pudor est secundus, nosse peccandi modum.
 Quo misera pergis? quid domum infamem aggravas,
 Superaque matrem? majus est monstro nefas.
 Nam monstra fato, moribus scelera imputes.
- 145 Si, quod maritus supera non cernit loca,
 Tutum esse facinus credis, & vacuum metu;
 Erras. teneri crede Lethaeo abditum
 Thesea profundo & ferre perpetuam Styga.
 Quid ille, lato maria qui regno premit,
- 150 Populisque reddit jura centenis pater,
 Latere tantum facinus occultum sinet?
 Sagax parentum est cura. credamus tamen
 Astu doloque tegere nos tantum nefas.
 Quid ille rebus lumen infundens suum
- 155 Matris parens? quid ille, qui mundum quatit,
 Vibrans corusca fulmen Aetnaeum manu,
 Sator deorum? credis hoc posse effici,
 Inter videntes omnia, ut lateas, avos?
 Sed, ut secundus numinum abscondat favor
- 160 Coitus nefandos, utque contingat stupro

GRONOVII.

142. *Quid domum infamem graves,* Flor. *aggravas?* quod etiam ex Mog. Delirius monuit, & habet Vossianus. Infra: *quas fors aggraves quasam domum?*

148. *Profundo: ferre perpetuam Stygem.* Lege ex Etrusco: *profundo, & ferre perpetuam Styga.* Sic infra, *atram Styga.*

VARIORUM.

Ad stipulantur vulgatae duo excussi, & MS. Trajecti. SCHRODERUS.

143. *Majus* Incestus hic amor tuus major est belluino illo matris tuae, unde Minotaurus. FARN.

144. *Fato,* Stoicæ. nam Peripatetici monstra peccato naturæ tribuunt. FARN.

Ne-

147. *Teneri* Puta Theseum non rediturum ab inferis; quid Minos pater tuus? FARN.

147. *Lethæo* Infernis. vide Hercul. Fur. vers. 292. 680. 711. FARN.

149. *Lato maria* Supra v. 85. FARN.

150. *Centenis* Creta centum habens urbes. FARNABIIUS.

154. *Ille rebus* Sol avus tuus maternus. FARN.

155. *Ille,* Jupiter avus paternus. FARN.

156. *Aetnaeum* Quod in Aetna fabricant Cyclopes Vulcani ministri. FARN.

158. *Videntes* Phœbum cuncta lustrantem, Jovem omnia implentem. FARN.

159. *Sed,* Verum puta nefas hoc taum posse latere Deos conniventes, &c. quid conscientia tua? annon illa occulto flagello & surdo verbere te excarnificabit? FARN.

Negata magnis sceleribus semper fides:
Quid poena praefens, consciae mentis pavor;
Animusque culpa plenus, & semet timens?
Scelus aliqua tutum, nulla securum tulit.

- 165 Compesce amoris impii flammās, precor,
Nefasque, quod non ulla tellus barbāra
Commisit unquam, non vagus campis Geta,
Nec inhospitalis Taurus, aut sparsus Scythes.
Expelle facinus mente castifica horridum;
170 Memorque matris, metue concubitus novos.
Miscere thalamos patris & gnati apparas,
Uteroque prolem capere confusam impio?
Perge, & nefandis verte naturam ignibus.
Cur monstra cessant? aula cur fratris vacat?
175 Prodigia toties orbis insueta audiet,
Natura toties legibus cedit suis,
Quoties amabit Cressa? *Phaed.* Quae memoras, scio
Vera esse, Nutrix: sed furor cogit sequi

Pe-

GRONOVII.

Iac. FARN.

170. *Matris,*] Πασιφαις. supra vers. 112. FAR-
NABIUS.172. *Prolem*] Qualem mater concepit ex Mi-
noë & tauro. FARN.173. *Perge,*] Επιτροπε. concessio Ironica. FAR-
NABIUS.173. *Ignituz.*] Amoribus. FARN.174. *Aula*] Ex te alterum monstrum suppleat
Labyrinthum, locum Minotauri, tui è matre fra-
tris, quem Theseus sustulit. FARN.175. *Prodigia*] Toties generabuntur monstra;
quoties mulier Cretensis (maxime Minois) ama-
bit. FARN.177. *Quae memoras,*] *Fides meliora proloque*,
Deteretra sequor, affectibus rationi reluctantis.
Cum premittit ratione animus vinctique laboras. Euripid.
τα γὰρ ἐν τῇ ἐκείνῃ τῇ ὑπόθεσιν. Οὐκ ἐν τῇ
ἐκείνῃ δ'. FARN.178. *Furor*] Insanus amor. FARN.

Gg 3

184. 5c

VARIORUM.

162. *Consciae mentis paver,*] Florentinus eum il-lis facit, qui habent *conscius*. Nec mutandum
fuit, multo minus *mentis* in *noctis*: nam *conscius*
paver mentis est trepida & pavens conscientia. Ju-
venalis: quos divi conscia falli Mens habet attonitos.167. *Non vagus campis Geta,*] Parum interit,
sed Florent. & Voss. *vagi campis Getae*.168. *Taurus,*] Tauricae Chersonesi in Europa.164. *Aliqua*] Mulier aut Mens. FARN.164. *Tutum,*] Ab externa poena aliqua, nulla
absque interna anxietate. *Necens habuit aliquando*
latendi fortunam, nunquam fiduciam. FARN.167. *Vagus*] Pop. Scythiae Europaeae. vid.
Thyest. 360. & Here. Fur §33. FARN.168. *Taurus,*] Nec Tauri Asiae montis inco-

- Pejora. vadit animus in praeceps sciens,
 180 Remeatque, frustra sana consilia appetens.
 Sic cum gravatam navita adversa ratem
 Propellit unda, cedit in vanum labor,
 Et victa prono puppis aufertur vado.
 Quod ratio poscit, vicit ac regnat furor,
 185 Potensque tota mente dominatur Deus.
 Hic Volucer omni regnat in terra potens,
 Ipsumque flammis torret indomitis Jovem.
 Gradivus istas belliger sensit faces;
 Opifex trifulci fulminis sensit deus;
 190 Et, qui furentes semper Aetnaeis jugis
 Versat caminos, igne tam parvo calet.
 Ipsumque Phoebum, tela qui nervo regit,
 Figit sagitta certior missa Puer:
 Volitatque coelo pariter & terrae gravis.
 195 *Nutr.* Deum esse Amorem, turpis & vitio favens

Fin-

GRONOVII.

184. *Quod ratio possit, vicit*] Vividius Flor.
Quid ratio possit? vicit ac regnat furor.

187. *Ipsumque*] Florentinus; *omni pollet in terra potens, Laesumque flammis.* Posteriori mutationi inscribit Vollianus. Utriusque sane verbi, *regnat dico & potens*, tam propinqua repetitio insuavis est. An, *pollet in terra nocens.* Cui bene succedit, *Laesumque.*

195. *Turpiter vitio favens*] Delrius è quibusdam probat, *turpi servitio favens.* Quod turpi servitio malis membris additus vir praefans in suam editionem recepit. Scriverius, *turpi servitio favens.* Quod in suis Raphelinguus & in Cruferiano Pontano notarunt, *turpi & vitio favens*, totum habet & princeps codicum.

VARIORUM.

181. *Sic cum gravatam*] *Non aliter quam qui ad-*
verso vix flumini lembum Remigiis subigit, &c. FAR-

NABIUS.

186. *Volucer*] Cupido, amoris Deus alatus. Regnat & in superos jus habet ille Deos. *Regnat in terra potens.* FARN.

187. *Ipsumque*] Vide Chorum sequentem. FARNABIUS.

188. *Gradivus*] Mars vide Herc. Oet. 1312. FARNABIUS. Non sine causa addit *belliger*, quia Romani Martem saevientem, & bellum ac caedes spirantem, *Gradivum*; eundem vero tranquillum ac pacificum, *Quirinum* appellabant, ut praeter ceteros docet Silvester Aldobrandinus in commentar. lib. 1. Institutionum Iustiniani Imperatoris pag. 16 Unde vero *Gradivus* dicatur, docet Festus; & Julianus Aurel. lib. 1. de cognom. deorum cap. 6. & Lilius Syntag. 10. DELRIUS.

180. *Opifex*] Vulcanus supra versu 155. FARNABIUS.

189. *Trifulci*] Fulminis, quod scindit, comburit, affat. vide Thyest. 1289. Hercul. Oet. 1903. FARN.

191. *Ignem tam*] Una Cupidinis facula. FARN.

192. *Ipsumque*] *Emph. incedas.* FARN.

193. *Certior*] *Nostri tamen una sagitta Certior*, &c. Phoebus apud Ovid. FARN.

199. *Ery-*

- Finxit libido: quoque liberior foret,
 Titulum furori numinis falsi addidit.
 Natum per omnes scilicet terras vagum
 Erycina mittit. ille per coelum volans
 200 Proterva tenera tela molitur manu;
 Regnumque tantum minimus è superis habet.
 Vana ista demens animus adscivit sibi,
 Venerisque numen finxit, atque arcus Dei.
 Quisquis secundis rebus exultat nimis,
 205 Fluitque luxu, semper insolita appetit.
 Tunc illa magnae dira fortunae comes
 Subit libido: non placent suetae dapes,
 Non tecta sani moris, aut vilis cibus.
 Cur in penates rarius tenues subit
 210 Haec delicatas eligens pestis domos?
 Cur sancta parvis habitat in tectis Venus,
 Mediumque sanos vulgus affectus tenet,
 Et se coërcent modica? contra divites,

Re-

GRONOVII.

201. *Minimus in superis*] Florent. & *superis*, quod prolatum antea, & male rejectum.

205. *Semper insolita appetens; Hunc illa*] Melius rotundiusque Florentiae: *insolita appetit. Tunc illa magnae*. Monueruntque ex aliis alii.

208. *Aut vilis cibus*.] Facile adfentior Grutero latere hic mendum. Quid enim necesse erat post *suetae dapes* etiam commemorari *vilem cibum*? Non mutant tamen scripti, nisi quod optimus allus. An, aut humilis vel vilis torus.

218. *Adaximum regnum fero*.] Flot. *pato*.

VARIORUM.

199. *Erycina*] Venus ab Eryce Siciliae monte ubi colitur. FARN.

201. *Regnumque*] *Regnat & in superis jus habet ille Deus*. FARN.

202. *Vana*] In praetextum & defensionem culpae. vide Octav. v. 557. FARN.

204. *Quisquis secundis rebus exultat*] Parientia noster excultus. *Dum quis secundis rebus exultat nimis, Fluitque luxu semper inscita appetens; Tunc illa magnae dira fortunae comes Subit libido*. Quod minime sperendum videatur; nisi dum quis gloriola speret & quisquis. SCHRODERUS.

205. *Insolita*] Non assueta: id est, novitatem dapum & amorum. FARN.

206. *Hunc illa*] Ex copia & affluentia ad fastidium usque Venus & luxus in cibis ac aedificiis. *ὡς πλεονεξία καὶ κοίτης, ἐκ πρὸς τοῦ δ' ὅ. Casta pudicitiam servat domus*. FARN.

208. *Aut vilis cibus*] Iudice me, latet hese mendum grandius. nam cui bono iteretur de victu, cum praecessisset? non placent suetae dapes, sequi potius debuisse de vestitu. Cogirent acutiores, excutiantque MSS quibus si ad manus notae vetustissimae. nam nostri nihil discrepant. GRUTERIUS.

213. *Modica?*] Mediocritia, mediae sortis homines. FARN.

216. *Quid*

Regnoque fulti, plura, quam fas est, petunt?

215 Quod non potest, vult posse, qui nimium potest.

Quid deceat alto praeditam folio, vides.

Metue ac verere sceptrum remeantis viri.

Phaed. Amoris in me maximum regnum fero,
Reditusque nullos metuo. non umquam amplius

220 Convexa tetigit suprema, qui mersus semel

Adiit silentem nocte perpetua domum.

Nutr. Ne crede Diti. cluserit regnum licet,

Canisque diras Stygius observet fores:

Solus negatas invenit Theseus vias.

225 *Phaed.* Veniam ille amori forsitan nostro dabit.

Nutr. Immitis etiam conjugi caltae fuit.

Experta saevam est barbara Antiope manum.

Sed

GRONOVII.

222. *Ne crede. Ditis cluserit*] Rectius elegantiusque multo Etruscus: *Ne crede Diti. cluserit regnum.* Orcus sive Dis parca aviditate sua perpetua atque diligentia veluti fidem dabat faciebatque, Thesea ab ipso dimissum non iri. At tu, inquit, ne credas illi, ne fidem habeas, falleret, Livius lib. 16. *Neque opere munus erat, ut ubi ipsius loci ac flagiti praesidio satis creditum foret.*

224. *Invenit Theseus vias.*] Sic non optimi tantum, sed & longe numero plures librorum. Pauculi, nec valde boni, *invenit*: & si forsitan etiam in bono reperiretur, erratum librarii foret putandum. Cave detrimento sensus legi censeas *invenit*. Immo elegantius pro futuro sic praefens tempus ponitur eodem, nisi quod efficaciore sensu. Sic Medea: *Fugimus, Iason, fugimus: hoc non est nostrum.* Vult dicere, *Fugimusne?* Phaenissis: *Si mereris, antequam si vivis, sequar.*

VARIORUM.

216. *Quid deceat*] Est qui versum unum concedendum putat Phaedrae, ut cum enumerasset nutrix quam nulla lege viverent divites potentisque, suggerat: Ergo quid mirum me quoque abnipi à

vili rectae rationis, quae regina? Acute quidem, sed an non nimis acute? an non obstat vox *deceat*? ita puto. GRUTERUS.

219. *Non unquam*] Non patet reditus ad superras auras ei qui ad inferos descendit. FARN.

222. *Ne crede Diti.*] Cum nulla *Ditis* mentio praecesserit, non video, quomodo hic *Ditis* non credendum esse moneat nutrix. At, cum persuasionem istam Phaedrae, de non redituris ex orco ad suprema loca mortalibus, communi omnium opinione ac lege naturae firmatam, animo reginae exuere ipsa conatur, subjicit: *ne crede. q. d. ne crede, non unquam amplius convexa taliorum suprema, qui mersus semel adiit silentem nocte perpetua domum.* Deinde *aut invenit* addit: *Ditis cluserit regnum licet.* Praeterea, si vellet non credendum esse *Diti*, quia talisurus sit, & contra morem atque ingenium Thesea dimissurus, id quod lepidum est Gronovii commentum; inconsistentiae Plutonis potius quam benignitati deorum adscribendus foret ipsius reditus, contra quam fit infra v. 629. *Illum quidem aequi coelites reducem dabunt.* SCHRODERUS.

223. *Canisque*] Cerberus. FARN.

227. *Antiope*] Antiope Amazoni (ut alii Hippolytae) matri Hippolyti propter jurgium mortem intulit, multo minus tibi impudicae pareat. in-

Sed posse flecti conjugem iratum puta:
Quis hujus animum flectet intractabilem?

- 230 Exosus omne feminae nomen fugit.
Immitis annos caelibī vitae dicat.
Connubia vitat. genus Amazonium scias.
Phaed. Hunc in nivosi collis haerentem jugis,
Et aspera agili-faxa calcantem pede,
235 Sequi per alta nemora, per montes, placet.
Nutr. Resistet ille, seque mulcendum dabit,
Castosque ritus Venere non casta exuet?
Tibi ponet odium, cujus odio forsitan
Persequitur omnes? *Phaed.* Precibus haud vinci potest?
240 *Nutr.* Ferus est. *Phaed.* Amore didicimus vinci feros.
Nutr. Fugiet. *Phaed.* Per ipsa maria, si fugiat, sequar.
Nutr. Patris memento. *Phaed.* Meminimus matris simul.
Nutr. Genus omne profugit. *Phaed.* Pellicis careo metu.
Nutr. Aderit maritus. *Phaed.* nempe Pirithoi comes.
245 *Nutr.* Aderitque genitor. *Phaed.* mitis Ariadnae pater.
Nutr. Per has senectae splendidas supplex comas,

Fef-

VARIORUM.

infra vers. 396. FARN. Idem Ovidius & Higynus tradunt. Sed Paulanias: 'Αἰώνιος ὁ Θανάσιμος ἄλλος Ἀνθρώπων' Ἀνὴρ μὲν ὡς Μολυσματικὸς τοῦ ὄλεθρου. Ceterum Clydimus historiae scriptor credidit Amazona, quae fuit Thelei uxor, Hippolytam vocatam fuisse; sed Plutarchus id referens, in Theseo, perpetuo Antiopem vocat. DELRIUS.

229. *Huius*] Hippolyti. FARN.

231. *Coelibis*] Conjugii expertiā uoluit ex uirgine & ἀνέμω. FARN.

232. *Genus*] Ut enim Amazones viros avorsantur, ita hic foeminis. FARN.

233. *Haerentem*] Venandi studio. FARN.

338. *Tibi ponet*] Lege per interrogationem. In tuam gratiam deponet odium, cujus superinductae novercae veluti matris suae necis causae

ratione fortassis & alias omnes execratur mulieres? FARNABIUS.

242. *Patris memento.*] Maris domini, supra vers. 148. si per maria sequaris, & iusti scelerum vindicis, ut in Scylla Nisi filia. FARN.

242. *Patris*] Qui Scyllam per mare crinibustradam male multavit. Virgilius in Carli. alii aliter, ego sic intelligo. DELRIUS.

242. *Matris*] Quae nefario amore peccavit. FARNABIUS.

243. *Genus*] Foeminas omnes averfatur. FARN.

243. *Pellicis*] Non itaque de pellice sollicito. FARN.

244. *Nempe*] Adulteri, atque hic in me facilius futurus est. FARN.

245. *Mitis*] Filiam amatorem infecutam non ultus. FARN.

246. *Splendidas*] Canas. *Infans annos canasque*
Hh *suas*

Fessumque curis pectus, & cara ubera,
Precor, furorem siste, teque ipsam adjuva.
Pars sanitatis, velle sanari, fuit.

- 250 *Phaed.* Non omnis animo cessit ingenuo pudor.
Paremus, altrix. qui regi non vult, amor
Vincatur. haud te, fama, maculari sinam.
Haec sola ratio est, unicum effugium mali.
Virus sequamur. morte praevertam nefas.

- 255 *Nutr.* Moderare, alumna, mentis effrenae impetus.
Animos coërce, dignam ob hoc vita reor,
Quod esse temet autumas dignam nece.

Phaed. Decreta mors est. quaeritur fati genus.
Laqueone vitam finiam, an ferro incubem?

- 260 An missa praeceps arce Palladia cadam?
Prò, castitatis vindicem armemus manum.
Nutr. Sic te senectus nostra praecipiti sinat
Perire leto? siste furibundum impetum.

[Haud facile quisquam ad vitam revocari potest.]

Phaed.

GRONOVII.

solando revocari ad vitam. Ubi miratus quidam,

VARIORUM.

261. *Prò, castitatis vindicem*] Lippius, *Pro castitate*; Scaliger, *Pro castitate*; Gruterus, *Pro castitatis vindicem*? Membranæ Flor. *Proin castitatis*. Sed ne hoc quidem huic loco convenit. Fortasse post 267. versum non male collocaretur servata optimi codicis scriptura.

264. *Haud facile quisquam*] Hunc versum, tanquam *non est iniquum*, Scaliger *iniquum* neque ad sententiam quicquam facere, neque à bono Poeta esse. Sane in metro peccatum agnosco. Sensu autem & phrasi, modo ut oportet Phædrae detur, adeo aptus est & scitus, ut propemodum sequentem ei subiectum putem. Nam illud, *revocare ad vitam*, non est hominis Latine imperiti. quippe inter praecipua veterum officia. Suetonius Octavio cap. 53. *Gallum Terrinium senatorum, minus sibi familiarem, sed captum repente oculis, & ab eis inedia mori desinantem, praesens con-*

suas & inania nudas Ubera, per cunas, alimenta quæ genti aemulantur. Unde Martialis: *Et facies multo splendet alba pilo.* Her. Oct. vers. 925. FARN.

250. *Pudor.*] Emendari volens. FARN.

251. *Qui regi*] Qui flecti non vult amor, frangatur. FARN.

253. *Unicum*] Primum enim amoris remedium fames, secundum tempus, tertium restis, inquit Crates. FARN.

254. *Virus*] Qui apud inferos est, mortem scil. mihi inferendo. FARN.

260. *Arce*] Acropoli arce Atheniensis quæ Palladi arcium praefidi sacra. FARN.

264. *Haud facile quisquam*] Ex hic versus aegre admitti potest. FARN.

- 265 *Phaed.* Prohibere ratio nulla perituum potest,
 Ubi qui mori constituit, & debet mori.
Nutr. Solamen annis unicum fessis, hera,
 Si tam protervus incubat menti furor,
 Contemne famam. fama vix vero favet,
 270 Pejus merenti melior, & pejor bono.
 Tentemus animum tristem & intractabilem.
 Meus iste labor est, aggredi juvenem ferum,
 Mentemque saevam flectere immitis viri.

GRONOVII.

quomodo lumine tantummodo captum, nondum mortuum, ad vitam revocari, vivere hic est ait sine ulla animi aut corporis lachione vivere. Immo *vita* simpliciter hic est aura vesci: & hoc officium praestitit Augusti humanitas, quod solebant amicissimis: ut inter alios Tiberius Coccejo Nerva apud Tacitum Annal. 6, 26. Cicero lib. 3. ad Attic. epist. 6. *Quod me ad vitam vocas, unum effusis, ut à me manus abstinere* Idem lib. 1. ad Quintum ep. 3. *Testor omnes deos, ne hac una voce à morte revocatum, quod omnes in mea vita partem aliquam tuae vitae reposuisti esse dicant.* Nempe deterritum, ne me occiderem. Lib. 1. Tusc. *Hegesias liber est Aeneasque: quod à vita quidam per incediam discedens, revocatur ab amicis* Plinius lib. 1. epist. 12. *desinasse Corellium mori: nec aut suis aut filiae precibus flecti: solum superesse me, à quo revocari posset ad vitam.* Curtius lib. 8. de Callisthene & Alexandro: à quo revocatus ad vitam erat, quam interfecto Clito mori perseveraret. Seneca 3. Benef. 9. *Et quos desiderabat, volentem sequi, ad vitae consilium redaxisse.* His omnibus inducor ut versum illum ab homine vulgari factum negem. Et sane exstat integer in Florentino, non minus quam alter, nonnihil tamen vocibus transpositis ut & in Vossiano: *Haud quisquam ad vitam facile revocari*

potest. Seneca nihilominus haud sic in metrum peccavit. An fuit: *Haud facile quisquam à morte revocari potest?* An, *Haud facile cuiquam vita rev.* Dispicendum. Versu 266. liber optimus: *Ubi qui mori, quod & suo exemplari adscripserat Grotius.* Nolo me esse temerarium, aut mea sensa pro sensu Senecae legi: sed si quis haberet liber vetus, valde probarem: Ph. *Ad vitam honesta facile revocari potest.* Prohibere ratio nulla mortuum valet, *Ubi, qui mori constituit & debet mori.* Proin castitatis vindicem armemus manum. Matriona, inquit, cui constat suus pudor, si incidat causa, cur mori velit, facile admittit blandimenta vitae. Exemplo sunt Plancia Pisonis, & melior Senecae Paulina apud Tacitum. At si ille, vel si vir sit, qui constituit mori, ob suspectum facinus etiam dignus est morte, quae ratio possit eum retinere in vita? Sequitur commodissime: *Proin castitatis.* Talis quum ego sim meo ipsius iudicio, quid restat, nisi ut manum adversus me armem?

VARIORUM.

268. *Si tam*] Vieta anus se ad Ienoniam convertit, ut alumnae vitae parcat. FARN.
 269. *Fama*] Saepius enim *felli* praeque *tenax.* FARNABIUS.

C H O R U S.

*Omnia amori cedere, homines omnis loci, aetatis, conditionis,
ipſos Deos ſuperos ac inferos, quin & bruta animalia
terreſtria, aquatilia, aërea.*

- 275 **D**Iva, non miti generata ponto,
Quam vocat matrem geminus Cupido,
Impotens flammis ſimul & ſagittis,
Iſte laſcivus Puer ac renidens
Tela quam certo moderatur arcu!
Labitur totas furor in medullas,
280 Igne furtivo populante venas.
Non habet latam data plaga frontem,
Sed vorat teſtas penitus medullas.
Nulla pax iſti Puero. per orbem
Spargit effuſas agilis ſagittas.
285 Quaeque naſcentem videt ora Solem,
Quaeque ad Heſperias jacet ora metas,

Si

G R O N O V I I.

277. *Puer ac renitens*] Flor. quoque & Voſſ. & *renidens*: & verſ. 286. *Quaeque ad Heſperias jacet ora metas*: & verſ. 288. *Si qua Parthiaſis glaci-
bus Urſae.*

V A R I O R U M.

274. *Diva, non miſi*] Venus nata è ſpuma maris, orta ex teſticulis Coeli à Saturno exſectis & in mare projeſtis: unde *ἀπὸ γῆρας* ab *ἀφῆς* ob ſimilitudinem ſeminis, *vel*, propter humoris ſalſi vim animaleſcem & foecundam. FARNABIUS. Muſaeus: *ἀπὸ γῆρας ὁρίσας* & *ἵερ' Ἰαλίο-
ρον*. Ovidius: ——— *quia mater amorum Nuda
Cythriaciſ edita ſeritur aequis*. idem affirmant praec-

ter Solinum in Ponticis, Tibullus, Aufonius, alii-
que. cur vero è mari nata ſingatur, ex Porphyrii
& Juſtae auctoritate ſcribit Planciades Mytholog.
lib. 2. Vide Eufebium lib. 3. Praeparat. Euangel.
cap. 3. Clementem Aegyptium lib. 1. Paedag. Ari-
ſtotelem lib. 2. Rhet. ad Teodeſt. & Heraclidem
Ponticum, in allegoriis Homericiſ. DELRIUS.
275. *Geminus*] *ἑγὼς & ἀδελφός*. hic divinus, illo
vulgaris mortalique amor. FARN.

276. *Impotens*] Valde potens, *vel* non tempe-
rans. FARN.

277. *Renidens*] Laſcivo ac fallaci quodam ni-
ſu, Cupido.

280. *Populante*] Conſumente. FARN.

283. *Per orbem*] Qui ad ortum, occaſum, me-
ridiem, ſeptentrionem: vide Her. Fur. verſ. 37-
129, 884. & 443. FARN.

293. *Igu-*

- Si qua ferventi subiecta Cancro est,
 Si qua Parrhasiae glacialis Urcae
 Semper errantes patitur colonos,
 290 Novit hos aestus. juvenum feroces
 Concitat flammis: senibusque fessis
 Rursus extinctos revocat calores:
 Virginum ignoto ferit igne pectus:
 Et jubet coelo Superos relicto
 295 Vultibus falsis habitare terras.
 Thessali Phoebus pecoris magister
 Egit armentum, positoque plectro
 Impari tauros calamo vocavit.
 Induit formas quoties minores,
 300 Ipse qui coelum nebulasque ducit?
 Candidas ales modo movit alas,
 Dulcior vocem moriente cygno.
 Fronte nunc torva petulans juvencus
 Virginum stravit sua terga ludo,

Per-

VARIORUM.

293. *Ignote feris*] Novo; quem prius non senserunt. FARN.

295. *Vultibus*] Assumptis aliis imaginibus. FARNABIUS.

296. *Phoebus*] Apollo divinitate à sove exutus, propter interfectos Cyclopes, vel quod alii ferunt & hic innuit Poeta, ut filia regis frui posset, per novem annos Admeti regis Thessaliae armenta pavit. FARN.

298. *Impari*] Disparibus compacta calamis fistula. FARN.

299. *Minores*] Etiam vilium animalium. FARNABIUS.

301. *Candidas*] Jupiter specie Cygni adivit Leda uxorem Tyndari regis Laconiae. FARN.

302. *Dulcior vocem*] Cygnos tamen cum voluntate & cantu mori negant sanioris iudicii autho-

res. FARNABIUS. Callimachus, Aeschylus, Theocritus, Aristophanes, Antipater, Euripides, Plato, Aristoteles, Aegyptii sacerdotes, Philostratus, Oppianus, Tzetzes, Lucretius, Ovidius, Seneca, Martialis, nec non Cicero Tuscul. quaeft. 5. Wottonus lib. 7. cap. 148. & Hieron. Cardanus de subtilit. lib. 10. testantur cygnos cum cantu & voluptate mori. Athenaeus vero, Aelianus, Plinius, & ex recentioribus Jul. Scaliger exercitat. ad Cardanum libro 15. nec non Brodeus comment. in Epigr. Graeca, & Pierius lib. 23 Hieroglyph. totum illud fabulosum esse contendunt. quorum sententiam, quia veritati consentaneam comperio, libens amplector. DELRIUS.

303. *Fronte*] Jupiter in taurum mutatus Europam filiam Agenoris è Phoenicia in Cretam transiretavit. FARN.

304. *Stravit*] Tangenda & ascendenda praebuit. FARN.

Hh 3

305. *Fra-*

- 305 Perque fraternos nova regna fluctus,
 Ungula lentos imitante remos,
 Pectore adverso domuit profundum;
 Pro sua vector timidus rapina.
 Arsit obscuri Dea clara mundi
- 310 Nocte deserta, nitidosque fratri
 Tradidit currus aliter regendos.
 Ille nocturnas agitare bigas
 Discit, & gyro breviora flecti.
 Nec suum tempus tenuere noctes,
- 315 Et dies tardo remeavit ortu,
 Dum tremunt axes graviore curru.
 Natus Alcmena posuit pharetram,
 Et minax vasti spoliū leonis;
 Passus aptari digitis smaragdos,
- 320 Et dari legem rudibus capillis:
 Crura distincto religavit auro,

Lu-

GRONOVII.

305. *Perque fraternos, mala regna*] Sic sequiores, è quibus octo Gruteri cum Scholiaste illo, qui *propter tempestates*. Flor. Lipf. Mog. inter lineas & primae ed. *nova regna* quod et si aliis arideat, mihi tamen coactius videtur, inquit Gruterus: neque enim tunc Jupiter mari dominabatur, cum id tauri forma tranabat, aut si dominabatur, plusquam precario. At mihi nihil obsequentius, mollius, suavius videtur. Primum Jupiter, ubicumque est, regnat, & si frater, siue quis alius deorum hospitem expertus est, dominum in regna recepit. Dein annon regnabat, cui sternerantur & procumbebant undae, aspirabant venti, Neptunus tridentem & fractum

VARIORUM.

305. *Fraternos*] Neptuno imperatum mare. FARNABIUS.

308. *Rapina.*] Europa quam rapuit, ne mergeretur. FARN.

309. *Obscuri*] Luna nocti praefecta, dum amasio suo Endymioni in montibus Afelenis Latmiisque faxis in Caria consopito vacat, Soli curus suos regendos tradit, & hoc propter Lunae celsam fugitur. FARN.

312. *Bigas*] Lunae, ipse Sol quadrigis assuetus. FARNABIUS.

313. *Gyro*] Circulo terrae propiori. Celerius, scil. 27. diebus, 8. horis cursum suum peraget, quam Sol. Thyeist. vers. 840. FARNABIUS. Gyros metae flexus est. Ausonius *αεχμανός* gyrorum vocavit. DELRIUS.

316. *Tremunt*] Mutato auriga Sole scil. majori lumine. FARN.

317. *Natus*] Vide Hercul. Furent. vers. 465. FARNABIUS.

319. *Smaragdos,*] Annulos in quibus smaragdi. FARNABIUS.

320. *Et dari*] Incomptis capillis concinnari & reticulo implicari. FARN.

321. *Crura*] Suras alte vincit cothurnis auro distinctis. FARN.

322. Lu-

Luteo plantas cōhibente focco.
Et manu, clavam modo qua gerebat,
Fila deduxit properante fuso.

325 Vidit Persis, ditisque ferax
Lydia regni, dejecta feri
Terga leonis, humerisque, quibus
Sederat alti regia coeli,
Tenuem Tyrio stamine pallam.

330 Sacer est ignis, (credite laesis)
Nimiumque potens. qua terra salo
Cingitur alto, quaque aethereo
Candida mundo sidera currunt;
Haec regna tenet Puer immitis;

335 Spicula cujus sentit in imis
Caerulus undis grex Nereidum,
Flammamque nequit relevare mari.
Ignes sentit genus aligerum.

Ve-

GRONOVII.

gurgitem Aegon submittebant, Nereides & Tritones venerabundi adstantes comitantesque hymenaeum canebant, denique serviebant omnia demito, ut mox ait, profundo?

325. *Vidit Perses, ditisque ferax*] Florentinus: *Persis ditique ferax Lydia regno*. Codici olim Grotiano adscriptum erat: *Ditisque ferax Lydia arenae*.

332. *Quaque aethereo Candida mundo*] Etruscus, ut Liptianus: *quaque per ipsum Candida mundum*.

VARIORUM.

322. *Luteo plantas*] Objicit hunc locum Sigonius Robortello, tanquam ejus interpretationem è Guerrino descripserit. Usas luteis flammeis sponfas, auctor est Lucanus II. Pharsal. *Lutea demissos velarunt flammea vultus*. Soccos luteos etiam in usu fuisse, hic locus ostendit: Vestes quinimo luteas, ille in Oedipo, *Crine flarenti simulata virgo Luteum vestem retinente zonâ*. Unde omnem spon-

farum ornatum primo nuptiarum die fuisse colore luteum, materiâ byssinum colligimus. FABRITIUS.

324. *Properante*] Celeriter agitato. FARN.

327. *Quibus*] Hercul. Fur. versu 68. FARN.

330. *Sacer*] Ignis amoris est sacer. Vel exorandus. FARN.

330. *Credite laesis*] Ejus vim expertis. FARN.

333. *Mundo*] In mari, terra, coelo. FARN.

336. *Grex Nereidum*] Nympharum maris quae Nerei & Doridis filiae. FARNABIUS. Nerei & Doridis filiae, marinae nympheae quinquaginta, apud Orpheum in Hymn. Pindarum in Ilium. Hesiodum in Theogon. qui & nominat. eadem *Nereidae*. Aliae, *Oceaninae*, seu *Oceanitides*, Oceani & Thetys natae, quas ter mille tradit Hesiodus, ducentas Virgil. 4. Georg. DELRIUS.

338. *Ignes*] *Omne adeo genus in terris hominumque, ferarumque Et genus aequoreum, pendet, pitiusque volucres, In furias Veneremque ruunt, Amor omniū idem*. FARN.

339. E-

- Venere instincti quam magna gerunt
 340 Grege pro toto bella iuveni!
 Si conjugio timuere suo,
 Poscunt timidi praelia cervi;
 Et mugitu dant concepti
 Signa furoris. tunc virgatas
 345 India tigres decolor horret.
 Tunc vulnificos acuit dentes
 Aper, & toto est spumeus ore.
 Poeni quatiant colla leones,
 Cum movit amor. tum silva gemit
 350 Murmure faevo.
 Amat infani bellua ponti,
 Lucaeque boves. vindicat omnes

Na-

GRONOVII.

339. *Instincti quam magna gerunt*] Raphelingu-
 nus, tres Delrii, unus Gruteri, melior Vossia-
 nus, denique castus ille Florentinus; *Venere in-*
stinctus suscipit audax Grege pro toto bella juvenis.
 At hoc viro docto spurium est, eritque, inquit,
 una omnibus, quibus auris non omnino agrestis.
 Ne terreamur. Fallunt nos, non tantum oculi,
 sed etiam saepius aures, & harum quoque vagi
 sensus oppressa ratione mentiuntur, ut cantat ille.

VARIORUM.

339. *Venere instincti*] Traiect. MS. totidem
 verbis atque Florentinus & tenore fere simili:
Venere instinctus suscipit audax Bella pro toto grege
juvenis. SCHRODERUS.

341. *Coniugio*] Cervae consorti foeminae suae.
 FARNABIUS.

342. *Timidi*] Alias timidi, hic feroces. FARN.

344. *Virgatas*] Variegatas, maculosas. FARN.

344. *Virgatas India tiges*] Ad h. l. Farnabius
virgatas i. e. variegatas, maculosas. minus recte;
 siquidem maculis distingui tigres putaverit. Sunt
 aliae, ut recte noster eas appellat, *virgatae*, at
 maculosis leopardi. vide H. Vossium ad Pomp. Mel.
 lib. 3. c. 15. not. 16. Et infra Hercul. Oetaeus

v. 245. *Te sua Caspia, Quae virgata tibi praebuit*
ubera. SCHRODERUS.

345. *India*] Indi nigri, fuscii. nigredinem co-
 loris privationem ponunt Poetae. vide Herc. Fur.
 862. FARN.

347. *Spumeus*] Apri à Lucretio spumigeti, à
 Virgilio spumantes dicuntur. DELRIUS.

348. *Poeni*] Libyci, supr. vers. 50. Poeni pro-
 prie sunt Carthaginienses Phoenicibus oriundi,
 qui Didone duce Africam à Phoenicia advene-
 runt. FARN.

450. *Murmure*] Ferarum in silva degentium.
 FARNABIUS.

351. *Bellua*] Cetus, balaena. FARN.

352. *Lucaeque boves.*] Suaves sunt hoc loco in-
 terpres nostri, reponentes, *Lucique boves*; & ne
 patellae dignum deest operculum, idipsum inter-
 pretantes, *boves luci*, id est, in silva incaedua
 versari solitos. At Ennius inquit; *Primi paries lo-*
custa Lucam bovem. & Lucretius lib. 5. *Inde boves Lu-*
cas turrito corpore tetras Anguimanos belli docuerunt
vulnera Poeni Sufferre — Plinius Hist. natur.
 lib. 8. Elephantos Italia primum vidit Pyrrhi re-
 gis bello, & boves Lucas appellavit. DELRIUS.
Bos Lucanus primo dictus est, id est, Lucanus,
 quia in Lucania Romanis primum visus: deinde
Lucas & *Luca*: ut *praegnas* & *praegnas*, *Picius* &
Picius; *Campos* & *Campanus*. SALMASIUS.

363. *Quam.*

Natura sibi. nihil immune est.

Odiumque perit, cum jussit amor:

355 Veteres cedunt ignibus irae.

Quid plura canam? vincit saevas

Cura novercas.

ACTUS SECUNDUS.

CHORUS. NUTRIX. PHAEDRA.

*Amoris morbum, impatientiam & aestum conqueritur nutrix,
mox ipsa prodit Phaedra mutatis vestibus in cinctum A-
mazonis seu venatricis, ut Hippolyto placeat.*

Chor. **A**Ltrix, profare, quid feras? quonam in loco est
Regina? saevis ecquis est flammis modus?

360 Nutr. Spes nulla tantum posse leniri malum;

Finisque flammis nullus insanis erit:

Torretur aestu tacito, & inclusus quoque,

Quamvis tegatur, proditur vultu furor.

Erumpit oculis ignis, & lapsae genae

GRONOVII.

358. Ch. *Altrix profare,*] Hunc versum in vulgatis Phaedrae pessime attribui vidit Lipsius: itaque eum reposuit post vers. 584. *Quo se dabis.* Non illo tamen congruere vidit Delrius. sed inani argumento Phaedrae eum retinet. Vere Gruterus & Scaliger, qui Choro dederunt. Sed hic praeterea eximius ille Etruscus pulcherrimum facinus inceptat. Vers. enim 403. qui commutaverat coloniam & loco non suo positus Lipsium & Delrium amicos, utrumque scilicet, inter se commiserat, huc restituit, & pariter eidem Choro aptissime tribuit: Ch. *Altrix profare, quid feras? quonam in loco est Regina? saevis ecquis est flammis modus?* Respondet nutrix: *Spes nulla tan-*

tum. Hoc qui justum, verum, necessarium esse negabit, illum ego non quamvis agrestibus atque hispidis, sed ipsius Mi fac aut potius ejus ad animalis instar illae factae fuerunt, auribus praeditum liquido jurabo.

364. *Et lapsae genae Lucem reuolunt.*] Scaliger sententiam aut potius *laxae*, & ane ita Florentinus. Gruterus & *laxae* & *lapsae* queat ferre. Ego

VARIORUM.

363. *Quamvis tegatur,*] Ovid. 2. Metam. *Non quam difficile est crimen aut prode vultu.* Oct. 2. 2. DELRIUS.

364. *Ignis,*] Ardentis concupiscentiae scintillae quae & in iras elucet. FARN.

ii

365. Nil

- 365 Lucem recusant. nil idem dubiae placet;
 Artusque varie jactat incertus dolor.
 Nunc ut soluto labitur moriens gradu,
 Et vix labante sustinet collo caput.
 Nunc se quieti reddit; & somni immemor
 370 Noctem querelis ducit; attolli jubet,
 Iterumque poni corpus; & solvi comas;
 Rursusque fingi. semper impatiens sui
 Mutatur habitus. nulla jam Cereris subit
 Cura, aut salutis. vadit incerto pede,
 375 Jam viribus defecta. non idem vigor;
 Non ora tingens nitida purpureus rubor.
 Populatur artus cura. jam gressus tremunt;
 Tenerque nitidi corporis cecidit decor.
 Et, qui ferebant signa Phoebeae facis,

Ocu-

GRONOVII.

quid sint lapsae genae, didici: illa ut explicent alii, exspecto. Marcus Seneca contr. 12. ex Papirio Fabiano: *Ut intravi, cadentes jam oculos ad nomen meum erexit, fugientemque animam retinuit.* Lucanus lib. 2. *Pulsusque exanimis oculosque in morte jacentes.* Statius ad Claudiam: *tenuisque oculos jam moris cadentes.* In Abascanti Pietate: *Jamque cadunt vultus oculisque nobilissimus error.* Suetonius de Augusto: *Supremo die petito speculo capillum sibi comae ac malas labentes corrigi praecipit.* Claudianus de bello Gildonico: *Vox tenuis, tardisque gradus, oculique jacentes, Interius fugere genae.*

379. *Et, qui tenebant*] Quod ex impressis quibusdam adfert Gruterus, confirmat Flor. *Et qui ferebant* i. e. praeferebant. Virgilius: *Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat.*

VARIORUM.

365. *Nil idem dubiae*] Propria amantium perturbatio. Ovidius 10. *sarioque vota retractat, Et modo desperat, modo vult tenere, pudetque, Et cupit & quid agat, non invenit.* FARN.

366. *Dolor.*] Amor, quem & supra furem, curam, insaniam dixit. FARNABIUS. Sic amor ab Ovidio etiam epist. 13. vocatur, *Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis.* DELRIUS.

369. *Nunc*] Dat quidem se quieti, sed illa non admittit.

370. *Attolli*] In lecto. FARN.

372. *Fingi*] Componi. FARN.

373. *Cereris*] Cibi; FARN. Solent enim amantes cibos aspernari. Ovid. Epist. *Fugerat ore color, maciesque adduxerat artus, Sumebant minimos ora coacta cibos.*

375. *Jam viribus defecta.*] Optime in veter. libris continetur, *viribus defecta.* Sic Ovidius lib. 5. Metam. *Sanguine defecit, cecidit collapsus in artus.* & Metam. 9. — *qua vires defeculo reddat amori.* Sic Martialis: *Dulcia defeculo modulatur carmina lingua Cantator cygnus funeris ipse sui.* DELR.

377. *Populatur artus cura.*] Consumit, destruit. FARNABIUS. Omnem vim ac virtutem destruit ac deprædatur. haec vis verbi. DELRIUS.

379. *Qui ferebant*] Qui fulgore & radis eam sole ortam indicabant, amiserunt jam generis sui proprium splendorem. FARN.

382. *Qua-*

- 380 Oculi nihil gentile nec patrium micant.
Lachrimae cadunt per ora, & assiduo genae
Rore irrigantur: qualiter Tauri jugis
Tepido madescunt imbre percussae nives.
Sed, en, patefcunt regiae fastigia:
385 Reclinis ipsa sedis auratae toro,
Solitos amictus mente non sana abnuat.
Phaed. Removete, famulae, purpura atque auro illitas
Vestēs. procul sit muricis Tyrii rubor,
Quae fila ramis ultimi Seres legunt:
390 Brevis expeditos zona constringat sinus.
Cervix monili vacua; nec niveus lapis
Deducat aures, Indici donum maris.
Odore crinis sparsus Assyrio vacet:

Sic

GRONOVII

383. *Imbre percussae nives.*] Etruscus: *percussae*.
Horatius: *Non verberatae grandine vineae*. Tibul-
lus lib. 1. eleg. 2. *Janua difficilis dominat, te ver-*
beret imber. Virgil. *Piniferum caput & vento pulsa-*
tur & imbris.

VARIORUM.

382. *Qualiter Tauri jugis*] Sic Ov. eleg. 8. *Suf-*
pen/aeque diu lacrymae fluxere per ora. *Qualiter ad-*
jecta de nive manas aqua. DELRIUS.

388. *Muricis*] Purpura ē muricis succo. vide
Thyest. 345. FARNABIUS.

388. *Tyrii*] Tyrus, metropolis Phoenices;
quondam septingentis passibus à continente divisa
turi profundissimo, sed Alexandri Magni iussu,
aggenbus congestis continenti juncta. nobilis tin-
ctura purpureae. Hebraeis זור Zor. DELR.

389. *Quae*] Thyest. 379. FARN.

389. *Seres*] De serico multa Tiraequellus in le-
gib. conubial. leg. 3. num. 18. de eodem &
bombycino Baifus lib. de re vestiaria, cap. 5.
& 6. & Brodeus lib. 2. miscellan. cap. 22. de
isdem & bysso Volaterranus lib. 28. Comment.
Urban. & Pet. Faber lib. 1. Semest. c. 16. In-

de discant juvenes: sericum arboribus depecti;
byssum instar lini terrā edi, bombycinum à ver-
miculis gigni. priora duo, volunt quidam penitus
interisse. falsum id, nam sericum illud antiquo-
rum, in Taprobana, Tartaria, Chinaque, quin
& Calabria hodie depecti arboribus, confirmat
Jul. Scalig. exercit. 158. cap. 9. de arborum lan-
gine docent Plinius lib. 6. cap. 17. Dion. lib. 44.
Strabo lib. 16. Arrianus in Periplo maris rubri.
Virgilius, Claudianus, & alii plurimi. Byssum
Hebraeorum commendat Pausanias, & in totā
Graeciā non nisi in Elide nasci Eliac. lib. 1. Ho-
die etiam apud Belgas existimo byssum nasci, quid
enim aliud tenuissimum illud & pellucidum Ca-
meracensium linum? DELRIUS.

390. *Expeditos*] Breves, succinctos & à latere
apertos, quo ad cursum expeditior sim. FARN.

392. *Deducat*] Pondere scilicet suo.

392. *Aures*,] Nec aures onerent elenchi, &
appendae margaritae, quae nascuntur conchylis
in mari Indico. FARN.

392. *Donum maris*,] Nam in conchylis mari-
nis innascitur. norunt id Lusitani mercatores, qui-
bus illa margaritarum piscatio curae in Indico
mari. DELRIUS.

393. *Odore*] Nardo seu amomo. FARN. Catul-
lus: *Assyrio venis odore domum*.

li 2

396. *Fen-*

- Sic temere jactae colla perfundant comae
 395 Humerosque summos; cursibus motae citis
 Ventos sequantur. laeva se pharetrae dabit;
 Hastile vibret dextra Thessalicum manus.
 Talis severi mater Hippolyti fuit.
 Qualis, relictis frigidi Ponti plagis,
 400 Egit catervas, Atticum pulsans solum,
 Tanaitis, aut Maeotis, & nodo comas
 Coëgit emisitque, lunata latus
 Protecta pelta; talis in silvas ferar.
Nutr. Sepone questus. non levat miseros dolor,
 405 Agreste placa virginis numen Deae.

GRONOVII.

VARIORUM.

399 *Qualis, relictis frigida*] Conjeceram: *Talis nobilis*. Video idem placuisse Gronio.

401. *Aut Tanais, aut Maeotis,*] Quomodo pullavit solum Tanais? Hoc non potuit, nisi fuerit submersa. nam Latine *solum Tanais* est ipse fundus non regio Tanai circumjuncta. An ergo significat vado transivisse Taraim & Maeotim. Vossianus codex: *Tanaitis aut Maeotis*. Ut quendammodum in universum se jactabant Matris filias, ita haec praedicetur quasi Nympha & filia Tanais aut Maeotidos. Aut certe, ex urbe Tanai vel populis *Maeotides* oriunda. Strabo lib. 11. *Ενι τῇ τῷ ποταμῷ καὶ τῇ αἰνῇ, πάλαι ἄνθρωποι καὶ τῶν Τάναις, καὶ τῶν Μαεοτίων ἔγγειον ἐβλήον, στοιχῶν ἐν ἑκατέρῳ τοῦ ποταμοῦ Νεβίδου καὶ Βερξιδος ἀνέστησαν.* Hoc tenemus. Sic *Memphitides* puellae. Florentinus non juvat: habet enim: *Tanais alii aut Maeotis*. Alius Flor. & Germanicus. *Tanatois aut Maeotis*. Meus, *Tanais aut Maeotis*. Quae nihil aliud quam Vossianum illud significant.

404. *Sepone questus. non levat*] Post hunc versum libri vulgares & gregales Mss. inculcant illud: *Regina sacris equis est flammis medus*: Sed quem hoc loco Magni Ducis liber optimus agnosce nullum: posuit autem superius, uti debuit. Post versum *Sepone questus*, sequitur nullo alio interposito: *Agreste numen*: & finitur haec scena: ac majusculis literis praeponuntur personae: *NUTR. HIPPOLYTUS*. Neque aliter in alio Florent. & nostro membranaceo,

396. *Ventos*] Ventis disfluant. FARN.

397. *Hastile*] Sarissam, venabulum. FARN.

398. *Mater*] Antiope, ut alii, Hippolyte Amazonum Regina Bosporum Thracium gelu confictum trajecit, copulit suis Graeciam aggressa in Attica tandem devicta est à Theseo, cui nupta Hippolytum peperit. FARN.

400. *Catervas,*] Amazonum, quae ad Tanaim fluvium Scythiae & Maeotim paludem accolunt. FARNABUS.

400. *Atticum pulsans solum,*] Lysias orator prodidit Amazonas primas mortalium equo ulas fuisse; & gratia roboris periclitandi, cum alia percussisse loca, tum Atticam etiam; in qua aegre tandem vinci potuerint. Hellanicus Lesbios scripsit illas, ut in Atticam pervenirent, Thracium Bosporum gelu confictum (qua de re vide Plutarchum, in Theseo) equis plausitque trajecisse, quo tempore Antiope capta, postea Theseo Hippolytum peperit; auctore, post Heraclidem Ponticum, Isacio in Lycophtonem. DELRIUS.

401. *Et nodo*] In nodum collegit, & à tergo demisit. FARN.

402. *Lunata*] Scuto brevi mediam Lunam referente. vid. Med. vers. 214 FARN. Virgilius: *Amazonidum lunatis agmina peltis*.

405. *Agreste*] *Αγροϊκόν* *Αγροῦ* venationum Deam: sibi itaque patrium numen, ut cui Creta propter copiosum venatum sacra. *Pel* ab Agre loco trans Ilium, ubi Dianae venatricis aedes.

Pel.

- Regina nemorum, sola quæ monteis colis,
 Et una solis montibus coleris Dea,
 Converte tristes omnium in melius minas.
 O magna silvas inter & lucos Dea,
 410 Clarumque coeli sidus, & noctis decus,
 Cujus relucet mundus alterna face,
 Hecate triformis; en ades coeptis favens.
 Animum rigentem tristis Hippolyti doma.
 Amare discat, mutuos ignes ferat.
 415 Det facilis aures. mitiga pectus ferum.
 Innecte mentem. torvus, aversus, ferox,
 In jura Veneris redeat. huc vires tuas
 Intende. sic te lucidi vultus ferant,

Et

GRONOVII.

411. *Mundus alterna face.*] Non male. Flor. tamen: *alterna vice.* Medea: *Nitidusque certas mundus evolvit vices.*

VARIORUM.

Pel in gratiam Hippolyti ejus comitis placandum, ne obset, non, ut faveat. Quid enim Deae semper virgini cum nuptiis & amoribus? amantes tamen foeminae Lunae vota concipiebant, ut Soli viri. ita Simaetha apud Theoc. *ἀνὰ νύκτα Φωφύρα καλῶς*. FARN.

406. *Regina nemorum.*] Vota hæc concipit nutrix Phædræ nomine aram tangens. FARNABIUS. Viri amantes solem, foeminae lunam precabantur, testes Seneca hoc loco, Euripides in Hippolyto, & Theocritus *ἡνὶα. δ'* cujus Scholiastes hujus consuetudinis varias rationes reddit: unam, quod cum luna Endymionem amarit, non sit verisimile, foeminis eam eodem morbo laborantibus, non opitulaturam: aliam quia amoris exercendo noxlonge quam dies sit accommodatior, noctique luna seu Diana præsit. Multa etiam Cælius lib. 5. cap. 6 DELRIUS.

406. *Quæ montes solis.*] Horatius: *Montium custos, nemorumque virgo.*

406. *Regina nemorum.*] Et hic Trajæst. MS. cum Florentino consentit, novæ scænae, & per-

sonarum nutrix sc. & Hippolyti constitutione. SCHRODERUS.

407. *Solis.*] Desertis. FARN.

408. *Ominum.*] Exitii quod Phædræ imminere ominor. FARN.

411. *Alterna.*] Cum sole altern. FARN.

412. *Hecate.*] Quod centum victimis placaretur ex instituto Menelai. *Pel* quod inhumatos centum annos errare faciat. *Abis* à centuplicato frugum foenore quod à matre acceptum docuit, aut propter plurimas virtutes. FARN.

412. *Triformis.*] Est enim in coelo Luna, in terris Diana, apud inferos Proserpina. *Pel* *τριμερῆς* & *τριπλοῦς*, à trina facie, cum surgat aut definit in cornua, cum dividua est, cum plena. *Pel* Trivia à triplici cursu sub Zodiaco secundum longitudinem, latitudinem, & altitudinem: Trivius etiam præcelsæ fertur. referunt alii aut tres decades mensis *ἱεραίου, μηνῶν, φλορηίου*. FARN.

412. *En ades coeptis favens.*] Scribo *eis ades*. NIC. HEINSIUS.

416. *Innecte mentem.*] Alii leg. *Inverte*. Moguntinens. Herbiopolens. & tres Veneti; *lanctæ*. quod in tanto manifest. consensu, utror cur Basilcens. ni fallor, primi, mutarint. vult Hippolyti animum in amoris retia pertrahi. aptum vocabulum venatrici ac venatori. DELRIUS.

418. *Sic te.*] Sic, lucida fulgeas precor, nullam patiaris Ecliptim. Lunam enim deficientem è

Et nube rupta cornibus puris eas.

- 420 Sic te, regentem frena nocturni aetheris,
Detrahere nunquam Thessali cantus queant;
Nullusque de te gloriam pastor ferat.
Ades invocata. jam faves votis, Dea.
Ipsum intuo solenne venerantem sacrum,
425 Nullo latus comitante. quid dubitas? dedit
Tempus locumque casus. utendum artibus.
Trepidamus? haud est facile mandatum scelus
Audere. verum iusta, qui reges timet,
Deponat. omne pellat ex animo decus.
430 Malus est minister regii imperii pudor.

VARIORUM.

roelo carminibus devocari vulgo creditum. infr. v. 788. FARNABIUS.

419. *Cornibus*] Taurino vultu Lunam vocat Synesius: *Ταὶ δὲ ταυρῖνος μύθῳ. Τίβι ταυρίνα fronte Luna* vel quia quando alinoides est, apparet cornuta; vel quia bos ei apud Aegyptios sacra, teste Eusebio libro 1. praeparat Euang. cap. 6. DELRIUS.

421. *Thessali*] Thessalia incantamentis famosa. FARNABIUS.

422. *Nullusque*] Quemadmodum Endymion. supra vers. 308. FARN.

423. *Jam*] Haec enim dicenti supervenit Hippolytus agresti Dianae operaturus. FARN.

428. *Qui reges*] Qui principibus morem gerere vult, uti ego Phaedrae. FARN.

429. *Deus*] Honesti rationem. FARN.

HIPPOLYTUS. NUTRIX.

Nutrix Hippolyti animum mollire & ad nuptias & delicias urbanas flectere callide tentat. Ille vitae coelibis & rusticæ (quam urbanae collatam praeferat) institutum immotus tenet.

Hipp. Quid huc seniles fessa moliris gradus,
O fida Nutrix, turbidam frontem gerens,
Et moesta vultus? sospes est certe parens,
Sospesque Phaedra, stirpis & geminae jugum.

Nutr.

VARIORUM.

434. *Stirpis*] Demophoon & Antigonus ger-

mani mei, quos peperit Theseo Phaedra. *Vel* ego & illi utriusque matrimonii liberi. FARN.

440. *Quem*

- 435 *Nutr.* Metus remitte. prospero regnum in statu est,
Domusque florens sorte felici viget.
Sed tu beatis mitior rebus veni:
Namque anxiam me cura sollicitat tui,
Quod te ipse poenis gravibus infestus domas.
- 440 Quem fata cogunt, ille cum venia est miser.
At si quis ultro se malis offert volens,
Seque ipse torquet, perdere est dignus bona,
Queis nescit uti. potius annorum memor
Mentem relaxa. noctibus festis facem
- 445 Attolle. curas Bacchus exoneret graves.
Aetate fruire. mobili cursu fugit.
Nunc facile pectus, grata nunc juveni Venus,
Exultet animus. cur toro viduo jaces?

Tri-

GRONOVII.

439. *Poenis gravibus infestus domas.* Rejiciebat hunc versum magnus Scaliger, quod absurdum putaret poenam pro labore improbo ac misero dici. Atqui hoc Latinum esse docuimus in Observationibus, Seneca ep. 5. *Frugalitatem exigit Philosophia, non poenam.* Plinius lib. 9. cap. 6. *pondere suo oneratae, tunc quidem & utero graves, pariendoque poenis invalidae.* Sed aliquid vitii subesse istis, *gravibus gravas*, non dubitandum. Virum autem doctissimum, qui secundum Scaligerum pronuntiavit, & versum pro spurio virgulis inclusit, miror non observasse in Vossiano: *infestus domas*: quo admissio versus fit egregius. Et sic etiam antiquissimae membranae. Ovid. lib. 1. *quibus unda peperit, Illos longa domans inopi jejunia velle.* Oedipo: *Audita fare vel male domitus gravi, Quid arma possint regis irati, scies.* Et, *Att, hoc scelerum pectus aut ferro petat, Aut seruido aliquis igne vel faxe domet.* Omnia ex Homeri, *Εἰ δὲ ὁ μὲν πόλεμον* & *ἡ δαυὶ δὲ λαοὺς Ἀχαιοί.* Nic. Heinssius mallet: *cura sollicitat tui.* Quo te ipse poenis *gravibus infestus domas*?

444. *Motibus festis facem* Motus illi festi non sunt ab auctore. Liber optimus cum Lipsiano: *noctibus festis.* Et sunt non Triviae, non Eleusi-

niae matri, sed Como, Baccho, Veneri, & hujusmodi lepidis diis sacratae. Comissantes adhibuisse pueros, qui funali praeluecerent, notissimum est. Itaque pro re nova miratur in Curculione Plauti Palinurus, quod Phaedromus ipse facem ferret: *Tute tuii puer es: laetus lucet cereum.* Fingit adolescentem è balneo paullo ante egressum. *Tute,* inquit, *tibi puer es:* hoc est, ipse tibi ministras, te ipse, ut puer vel servulo, uteris. Ut ille in Mercatore: *Ego me mibi comes, calator, eques, agaso, armiger.* Et Martia. lib. 14. *Deservit si forte puer, soleasque libebit Sumere, pro puero pes erit ipse tibi.* Dein *laetus* (id est, nitidus, ut erat à balneo, quod de Narcisso Seneca in Ludo). *lucet cereum,* ipse tibi loto faculam praefers. Senecae quoque verba recte cepit Petitus lib. 1. Observ. 2. non item Plauti: ut nec Salmastius, nec ille alter, qui Petiturum reprehendit.

VARIORUM.

440. *Quem* Qui ad miseria natus est neque ex iis emergere valet. FARN.

445. *Curas* Dissipet curas Evius educts. FARN.

448. *Cur toro* Solus perpetua moerens carpere juvenita? FARN.

419. Sol-

- Tristem juventam solve. nunc luxur rapē.
 450 Effunde liabenas. optimos vitae dies
 Effluere prohibe. propria descripsit Deus
 Officia, & aevum per suos ducit gradus.
 Laetitia juvenem, frons decet tristis senem.
 Quid te coërcēs, & necas rectam indolem?
 455 Seges illa magnum foenus agricolae dabit,
 Quaecunque laetis tenera luxuriat fatis.
 Arborque celfo vertice evincet nemus,
 Quam non maligna caedit aut refecat manus.
 Ingenia melius recta se in laudes ferunt,
 460 Si nobilem animum vegeta libertas alit.
 Truculentus, & silvester, & vitae infcius,
 Tristem juventam Venere deserta colis.
 Hoc esse munus credis indictum viris,
 Ut dura tolerant? cursibus domitent equos,
 465 Et faeva bella Marte sanguineo gerant?
 Providit ille maximus mundi parens,
 Cum tam rapaces cerneret fati manus,
 Ut damna semper sobole repararet nova.

Ex-

GRONOVII.

449. *Nunc luxur rapē.*] Immo *lufus*; quod vitium etiam in Livio animadvertimus. *Flor. uerfus.* Rapē, ut Trogus in oratione Mithridatis: *rapienda incrementa vitium.*

457. *Celfo vertice evincet nemus.*] *Flor. evincet.* Ut ante: *foenus agricolae dabit.*

467. *Rapaces cerneret fati minas.*] *Florent. fati manus.* Statius in epicedio Glauciae: *subitas inimica levavit Parca manus quo, diva, feres, gravis, cerneris unguis?* Et in Philetum Urli: *carpsitque immittis adunca Ora manu.*

VARIORUM.

449. *Solve.*] Delictis, & voluptatibus. FARN.

449. *Nunc luxur rapē.*] Traiect. alter *lufus*, quod Gronovii emendationem confirmat. SCHRÖD.

450. *Optimos.*] Auroram, ver, florem aetatis: ut enim matutinum tempus dici pars potior: sic juvenus vitae pars melior existimanda est. FARNABIUS.

457. *Du it.*] M. S. *duxit*, quemadmodum descripsit. DELRIUS.

459. *Recta.*] Non coacta, non depreffa: quemadmodum tu indolem rectam coërcēs & enecas modo v. 454. FARNABIUS.

461. *Vitae.*] Vita frui nescius. FARNABIUS.
 466. *Providit.*] Hinc incipit elegans matrimonii commendatio, cui adijunge Augusti oration. contra coelibes, apud Dionem. DELRIUS.

466. *Mundi parens.*] Deus. fatetur ergo coepisse & creatum esse mundum. DELRIUS.

469. *Pe-*

- Excedat, agetum, rebus humanis Venus,
 470 Quae supplet ac restituit exhaustum genus,
 Orbis jacebit squallido turpis situ;
 Vacuum sine ullis classibus stabit mare;
 Alesque coelo deerit, & silvis fera;
 Solis & aër pervius ventis erit.
 475 Quam varia leti genera mortalem trahunt
 Carpuntque turbam; pontus, & ferrum, & doli!
 Sed fata credas deesse; sic atram Styga
 Jam petimus ultro. coelibem vitam probe
 Sterilis juvenus, hoc erit, quidquid vides,
 480 Unius aevi turba, & in semet ruet.
 Proinde vitae sequere naturam ducem:
 Urbem frequenta, civium coetus cole.
Hipp. Non alia magis est libera, & vitio carens,
 Ritique melius vita quae priscos colat;
 485 Quam quae relictis moenibus silvas amat.
 Non illum avarae mentis inflamat furor,
 Qui se dicavit montium insontem jugis:
 Non aura populi, & vulgus infidum bonis,
 Non pestilens invidia, non fragilis favor.
 490 Non ille regno servit; aut regno imminens,

Va-

VARIORUM.

469. *Pons*,] Alma omnium genitrix. FARN.
 474. *Solis*] Ubi defecerit alitum genus in aëre
 volitantium. FARNABIUS.

477. *Sed fata*] Dicit auctor, nos, quasi per fa-
 ta non moreremur, ultro arcescere mortem. Ut
 Propertius. *Terra parum fuerat satis, adiecimus un-*
das. Herc. Fur. vers. 183. GRUTERUS.

480. *Unius aevi turba*,] Unius aetatis humanae.
 FARNABIUS. Sic *aevi* Graecis *aevum*, Latini
 non raro. Lucretius (ut adverteit Turnebus lib.
 10. cap. 11.) *Perdit enim, quod non proprium fuit*
hujus in aevum, &c: Multaque praeterea perdit, cum
expellitur aevum. ait ergo Seneca: si à nullo liberi
 procreentur; iis qui nunc vivunt defunctis, genus

humanum interibit. Sic *aevum, seculum, tempus,*
aetas, dies, à poetis confundi solent. DELRIUS.

483. *Non alia magis*] Campestris & rusticae vi-
 tae laudes persequitur. de quo plura habet apud
 Xenophontem in Oeconom. Arist. lib. 6. Politic.
 Varronem lib. 1. de re rustica; Columellam ini-
 tio rusticani operis: Virgilium lib. 1. Georg. &
 Horatium in Od. & alios. DELRIUS.

483. *Et vitio*] Non inferviens curis, avaritiae,
 ambitioni, invidiae, &c. ut in sequentibus. FAR-
 NABIUS.

484. *Priscos*] Sanctos primorum hominum mo-
 res, & Heroum vitam. FARN.

488. *Infidum*] Non meritis praemiis & honore
 remunerans bonos. FARN.

Kk

491. Ni-

- Vanos honores sequitur, aut fluxas opes;
 Spei metusque liber. haud illum niger
 Edaxque livor dente degeneri petit.
 Nec scelera populos inter atque urbes sita
 495 Novit; nec omnes conscius strepitus pavet,
 Haud verba fingit. mille non quaerit tegi
 Dives co'umnis; nec trabes multo insolens
 Suffigit auro. non cruor largus pias
 Inundat aras; fruge nec sparsi sacra
 500 Centena nivei colla submittunt boves:
 Sed rure vacuo potitur, & aperto aethere
 Innocuus errat, callidas tantum feris
 Struxisse fraudes novit; & fessus gravi
 Labore, niveo corpus lliſſo foveret.
 505 Nunc ille ripam celeris Alpei legit:
 Nunc nemoris alti densa metatur loca,
 Ubi Lerna puro gelida pellucet vado;
 Sedemque mutat. heic aves querulae fremunt,
 Ramique ventis lene percussi tremunt,
 510 Veteresque fagi. juvit aut amnis vagi

Pres-

GRONOVII.

510. *Juvit aut amnis vagi*] Mss. fere, *juvat*: quidam, *juvat hic*. quare non integrum locum judicat Gruterus. Immo quia sic scripti, non aliter fuit restituendus. Et est haec Enallage temporum non insolens. Troadibus: *Non ille duos*

VARIORUM.

492. *Niger*] Malus: Hercul. Fur. vers. 160. FARNABIUS.

496. *Haud verba fingit. mille non Cei.*] duo excusi & Traject. distinguunt: *haud verba fingit mille. non quaerit.* SCHRODERUS.

497. *Columnis;*] *Non trabes Hymettiae Premunt columnas ultima retisas Africa.* FARNABIUS.

498. *Auro.*] *Non aureum renidet in domo lacunar.* vide Thyeſt. vers. 457. FARN.

499. *Frugē*] Mola ex hordeo & sale confecta: qua frontem victimae, focum, & cultros aspergere moris erat, hinc *Immolare.* FARN.

500. *Centena*] Hecatombe centum boum sacrificium. FARN.

504. *Niveo lliſſo*] lliſſum hic *niveum*, & infra Araxem nominat, quasi *deygeſtinae*; vel *niveos* dicit, propter aquarum perspicuitatem. FABRIT.

504. *Niveo corpus lliſſo foveret*] Malebat J. Rutgersius *niveo*. Eum vid. Var. Lect. l. vi. c. 17. SCHRODERUS.

505. *Alpei*] Fluvii Elidis Pisas alluentis. Vid. Theſt. vers. 117. FARNABIUS.

506. *Densa*] Ad retia ponenda. FARN.

507. *Lerna*] Fons prope Corinthum gelidus & lim-

Pressisse ripas, caespite aut nudo leves
Duxisse somnos, sive fons largus citas
Defundit undas; sive per flores novos
Fugiente dulcis murmurat rivo sonus.

- 515 Excussa silvis poma compescunt famem:
Et fraga parvis vulsa dumetis, cibos
Faciles ministrant. regios luxus procul
Est impetus fugisse. sollicito bibant
Auro superbi: quam juvat nuda manu
520 Captasse fontem! certior somnus premit
Secura duro membra versantem toro.
Non in recessu furta & obscuro improbus
Quaerit cubili, seque multiplici timens
Domo recondit: aethera ac lucem petit,
525 Et teste coelo vivit. hoc equidem reor

Vi-

GRONOVII.

vidit Atreidas, Nec fallacem cernit Ulysses. De-
buerat, *videt* Rursus: *Nondum ruenis Ilii sa-*
tam stetit. Agamemnone: ipsa se classis premit.
Et prora proraec necuit, & lateri latus. Thyeste
vers. 502. *praeda cum propius fuit, Cervice tota pu-*
gnat. Ubi parli errore Gruterus: Legerim vel
fuit, vel fugit, vel aliud quidvis quam fuit, prorsus
meis oculis spurium. Phoenissis vers. 456. *si*
placuit scelus. Ubi idem: Cohaeserit magis praeceden-
tibus, si reponatur, *placet*, quod jam rejeci-
mus. Sic Martialis, *sapisti*, pro *sapis*, lib. 3.
epist. 2. & lib. 9. epist. 6. & lib. 11. epig. 107.
Tale est Claudiani lib. 2. de laudibus Stiliconis:
Principio magni custos Clementia mundi, Quae Jovis
incoluit xanani. Hoc est, incolit, vel habitat, ha-
bitandam & incolendam famisit. Neque alio inge-
nio opus. Adde quae ad epistol. 114. notavi-
mus.

511. *Fons largus citas Diffundit undas;*] Flor.
cum Liphiano: *Defundit.* Rectius. nam ex editi-
onibus fere locis aquam dejiciunt fontes.

VARIORUM.

limpidus, non palus illa in agro Argivo. FARN.

511. *Nuda*] Nullo stragulo aut pulvinari suppo-
sito. FARN.

511. *Leves*] Molles, faciles, quos *suadet inire*
sufurrus foliorum vento agitatorum vel *murmur le-*
ne fluentis aquae. FARN.

518. *Est impetus fugisse.*] Libenter fugio. FAR-
NABIUS. Hanc phrasim apud Nasonem lib. 2.
5. 6. 8. & 9. Metam. & passim in epist. & alibi,
plus decies observavi. DELRIUS.

518. *Sollicite*] Ipsi solliciti. vid. Thyest. vers.
453. FARNABIUS. Sollicitum vero aurum ac-
cipe, quemadmodum apud Tibullum; *Somnus*
sollicitas deficit ante fores. DELRIUS.

519. *Superbi*] Divites, potentes, reges. FAR-
NABIUS.

519. *Nuda*] Cotyla. FARNABIUS.

520. *Captasse fontem*] Potius quam fluvium;
quia melior fontana; quia post pluviam levissima;
deinde amnica, post ex nive vel glacie liquata;
gravior hausta ex lacu, gravissima ex palude. vi-
de Corn. Celsum l. 2. DELRIUS.

522. *Obscuro*] Multa habenti conclavia & re-
cessus. FARNABIUS.

525. *Teste coelo*] In aperto, sub dio. FARN.

525. *Hoc equidem reor*] Fusc hanc aureae aeta-
tis innocentiam & felicitatem describit Seneca epis-
t. 11.

Vixisse ritu, prima quos mixtos deis
Profudit aetas. Nullus his auri fuit
Coecus cupido. nullus in campo sacer
Divisit agros arbiter populis lapis.

- 530 Non dum fecabant credulae pontum rates:
Sua quisque norat maria. non vasto aggere
Crebraque turre cinxerant urbes latus.
Non arma saeva miles aptabat manu.
Nec torta clusas fregerat saxo gravi
535 Balista portas. iussa nec dominum pati
Juncto ferebat terra servitium bove:
Sed arva per se foeta polcentes nihil
Pavere gentes. silva nativas opes,

Et

VARIORUM.

flor. 91. post medium, adi & confer cum hoc loco, DELRIUS.

526. *Quos mixtos*] Heroas. FARNABIUS

528. *Cupido.*] Ab effectu, officii enim ignaros & immemores abducit avaritia. FARN.

528. *Nullus in campo*] Juvenalis; 16. 38. *Aut sacrum affodis medio de limite saxum.* Sed quare sacrum? an quia Numa Terminum pro Deo coli, eique hostias inanimas caedi voluit, atque illi templum constituit, ut Plutarchus in Numa & in Romacis. Ovid. 2. Fallorum docent? postmodum tamen etiam agnam illi immolari consuevisse videtur colligi ex illo Horatii; *Et agna festis caesa Terminalibus.* Prudentius quoque (ni fallor) in libris contra Symmachum auctor est, extis gallinae, Termino fieri solitum. Porro ea sacra sub dio fiebant, nam ut Paulus Festi abbreviator scribit; Terminus quo loco colebatur, super eum foramen patebat in tecto, quod nefas esse putaret Terminum intra tectum consistere. Idem Paulus; Terminum, inquit, sacrificabant, quod in eius tutela fines agrorum esse putabant. denique Numa Pompilius statuit eum qui Terminum exarasset, & ipsum, & boves sacros esse. DELR.

529. *Divisi agros arbiter populis lapis.*] Tibullus: — non fixus in agris, Qui regeret certis finibus arva lapis, potuit etiam nosse hoc ab Ovi-

dio l. 3. Amor. eleg. 7. aut lib. 2. Fallor, desumere. De finib. & terminis fratres Arvales cognovisse docet Cujacius lib. 11. Observ. cap. 5. DELRIUS.

529. *Lapis.*] Terminus. FARNABIUS.

532. *Turre.*] Turretis moenibus. FARN.

532. *Latus.*] Urbes enim sibi latus cingunt & claudunt aggeribus murorum & turribus. LIPS.

535. *Balista.*] Machina lapidum libratoria muros urbium concutens FARNABIUS. Balistae, machinae lapidum libratoriae, descriptionem habes apud Ammian. lib. 23. qui docet quid discreper à scorpionem; & apud Vitruvium lib. ult. cap. 15. & seqq. cujus verba recenset Turnebus lib. 2. advers. cap. 5. de eadem Vegetius, Vulturius, & lib. Notitiae Orient. & Occident. DELRIUS.

535. *Iussa.*] Terra adhuc immunis & libera. FARNABIUS.

536. *Juncto bove.*] Plerisque in regionibus boves olim arabant, ut & nunc; in aliis, equis, frequens etiam mulorum aratio, quam reliquis anteposit Homerus 10. Iliade. ex professo tamen illam singularem opusculo reprehendit, & bubulam cunctis praefert Arietha Hispanus. DELR.

538. *Silva nativas opes.*] Herbas, fraga, glandes, poma, &c. FARN. Glandes, & poma & herbae nondum invento frumento, esui fuere, testibus Virgil. lib. 1. Georg. Tibullo lib. 1. eleg. 3. Ovid Fast. 4. Juvén. Sat. 6. & Plutarcho in Coriol. Multa in hunc

Et opaca dederant antra nativas domos.

- 540 Rupere foedus impius lucri furor,
Et ira praeceps: quaeque succensas agit
Libido mentes. venit imperii sitis
Cruenta. factus praeda majori minor.
Pro jure vires esse. tum primum manu
545 Bellare nuda: saxaque & ramos rudes
Vertère in arma. non erat gracili levis
Armata ferro cornus; aut longo latus
Mucrone cingens ensis; aut crista procul
Galeae comantes. tela faciebat dolor.
550 Invenit artes bellicus Mavors novas,
Et mille formas mortis. hinc terras cruor
Infecit omnes fusus, & rubuit mare.
Tum scelera demto sine per cunctas domos

Ière.

GRONOVII.

548. *Aut crista caput Galeae comantes.*] Flor. *aut crista procul Galeae comantes.* Significat adeo eminentem, ut è longinquo conspiciatur. Statius 2. Thibaidos: *Scuta virum galeasque videt rusticale comantes.* Virgilius lib. 2. tum deinde comantem Androgei galeam.

VARIORUM.

hanc rem Bened. Curtius l. 1. hortor. à cap. 4. Ceterum videtur significare, aetatis aureae homines carnibus abstulisse, quod voluit Porphy. in lib. de abstinent. animat. & Pythagoras apud Laërtium, & Ovid. l. 15. Metam. Et ante diluvium id verum, contendunt ex cap. 9. Genes. nonnulli post Tertull. lib. de cibis Judaic. & D. Hieronym. l. 2. in Jovinian. imo non abstulisse illos modo, sed etiam prohibitum tunc carnum usum, insinuat Alph. Tostatus vulgo Abulensis dictus, in 1. cap. Gen. Verum hoc aliis non probatur. Nam D. Justinus Martyr ad Orthod. q. 119. etiam ante cataclysmum carnibus homines vicitasse censuit, idque ut probabile admodum, receperunt aliquot aetatis nostrae eruditissimi theologi,

Victoria, Sotus, Vielmus. Thomas autem à Vio Cajetanus, in cap. 9. Genes. usum carnum eo tempore voluit nec prohibitum fuisse, nec tamen usurpatum, eo quod à Deo nondum illis diserte concessus. DELRIUS.

540. *Rupere*] Simplicem hanc vitam violavere avaritia, ira, libido, dominandi cupido, violentia, &c. FARNABIUS.

544. *Pro jure*] Jus erat in armis. FARN.

545. *Nuda*] Inermi. FARN.

545. *Ramos*] Sudes, nec eas praecultas FARN.

547. *Cornus*] Bona bello Cornus, hastis scilicet & jaculis utilis. FARN.

548. *Crista*] Pinna, juba, cauda equina solebant cassides coronare, similitudine ducta à gallorum gallinaceorum (qui Martis alites) cristis: nec non cornibus, ut Pyrrhus Epirotarum rex in hostium terrorem: alii à forma capitis canini, vulpini, lupini, felini, unde *caninus, vulpini, lupini, felini*. Quae tamen aliis dicuntur quod ex hisce pellibus confici solitae galeae. FARN.

551. *Et mille formas*] Tibullus: *Nunc Jove sub domino caedes & vulnera semper. Nunc mare, nunc leti mille repente viae.* DELRIUS.

552. *Robur*] Praeclis navalibus. FARNABIUS.

Kk 3

555. c

Iëre. nullum caruit exemplo nefas.

- 555 A fratre frater, dexterâ nati parens
Cecidit, maritus conjugis ferro jacet,
Perimuntque foetus impiae matres suos.
Taceo novercas. mitius nil est feris.
Sed dux malorum femina. haec scelerum artifex
560 Obsedit animos, cujus incestae stupris
Fumant tot urbes, bella tot gentes gerunt,
Et versa ab imo regna tot populos premunt.
Sileantur aliae: sola conjux Aegei
Medea reddit feminas dirum genus.
565 *Nutr.* Cur omnium fit culpa paucarum scelus?
Hipp. Detestor omnes, horreo, fugio, execror.
Sit ratio, sit natura, sit dirus furor:
Odisse placuit. ignibus junges aquas;

Et

GRONOVII.

558. *Taceo novercas. mitius nil est feris.*] Petitus ita distinguit: *Taceo novercas (mitius nil est) feras.* Sed nihil mutandum. Taceo, inquit, novercas, quarum comparatione etiam ferae non sunt ferae: quas si respicias, mites dicas ferae immo nihil mitius. Haec tota clausula solum ad praecedens hemistichion refertur.

559. *Sed dux malorum femina & scelerum*] Hoc jam refertur ad omnia illa mala, quibus dixerat vexari coepisse vitam, ex quo homines deserto rure maluerunt urbes colere. Legendum autem cum optimo: *Sed dux malorum femina, haec scelerum artifex Obsedit animos.*

VARIORUM.

555. *A fratre*] Haec ut alia multa ab Ovidio post Hesiodum. FARN.

558. *Mitius nihil est feris.*] Magnus Hugo Grotius ad Janum Rutgerium scribens pronunciat esse schema a contrario, & imitationem Ovidianam Epist. x. §. 1. *Mitius iuveni, quam te, genus omne ferarum.* Vid. Syllog. Epist. à Cl. Burm. edit. Tom. 2. Epist. 138. & ibidem Epist. 203. ad Da-

nielem Heinsum. SCHRODIUS.

561. *Bella tot gentes gerunt,*] Notum decennale bellum, & illud propte: Helenam eversum. Duris l. 2. historiae prodidit propter Themo à quodam Phocensi raptam, decennium solidum Thebanos cum Phocensibus lento duello collisos, & tandem Phocensium urbem excisam. Belli quod Cambyſes Aegyptiis intulit, Nicetis Apriae filia causa fuit, auctore Ctesia. Cum Cyrrhaei Megisthonem rapuissent, exarsit decennale bellum aliud Crissaeum, nec nisi everſâ Cyrrhâ finitum, ut ex Callisthene Athen. lib. 13. cap. 4. ubi plura narrat. Vide etiam Parthenii Erotica. DELRIUS.

563. *Conjux*] Quae patrem Aetam prodidit, fratrem Absyrtum discepsit, Peliam à suis filiabus jugulari fecit, Creontem cum filia Glaucæ, ut alii, Creusa, medicatis ignibus absumpsit, liberos suos Mormorum, ac Pheretem in odium Jasonis coram patre occidit: Fugiens autem Athenas Aegeo nupta Medum peperit, in cujus gratiam Theleo insidiata est. FARNABIUS.

565. *Cur omnium*] *Parcito paucarum crimen diffundere in omnes.* FARN.

566. *Detestor omnes, &c.*] Auxefis pathetica. FARNABIUS.

570. *Syr.*

- Et amica ratibus ante promittet vada
 570 Incerta Syrtis; ante ab extremo sinu
 Hesperia Tethys lucidum attollet diem;
 Et ora damis blanda praebebunt lupi;
 Quam victus animum feminae mitem geram.
Nutr. Saepe obstinatis induit frenos amor,
 575 Et odia mutat. regna materna aspice.
 Illae feroces sentiunt Veneris jugum.
 Testaris istud unicus gentis puer.
Hipp. Solamen unum matris amissae fero,
 Odisse quod jam feminas omnes licet.
 580 *Nutr.* Ut dura cautes undique intractabilis
 Resistit undis, & laceffentes aquas
 Longe remittit, verba sic spernit mea.
 Sed Phaedra praeceps graditur, impatiens morae.
 Quo se dabit fortuna? quo verget furor?
 585 Terrae repente corpus exanimum accidit;
 Et ora morti similis obduxit color.

At-

GRONOVII.

577. *Unicus gentis puer.*] Non solus hic fuerat natus Amazone, sed solus ex filiis Amazonum credebatur superstes: saltem ex sententia illorum, qui, quum concubitus finitimorum iniissent, si qui mares nascerentur, interfecisse tradunt, ut Iulianus. Lege igitur cum Etrusco: *unicus gentis puer*. Nam *Unicus* interpretari praeclarum & eximium, hic neque praeclarum neque eximium est.

585. *Repete terrae*] Sic Gruterus ex omnibus, ut ait, suis, cum antea legeretur: *Terra repente*: tanquam simplex verbum non ferret eundem casum quem compositum. Tollit omne dubium Florent. *Terrae repente corpus exanimum accidit*. Quo & versus fit numerosior, & res magis exprimitur.

VARIORUM.

570. *Syrtis*;] Herc. Fur. v. 323. FARN.

570. *Ante*] Orietur prius Sol è mari Hispan. vid. Hercul. Fur. vers. 374. & Oet. vers. 335. FARNABIUS.

571. *Tethys*] Uxor Oceani pro mari. Hercul. Fur. 887. FARN.

574. *Obfessis*] Calcitriones saepe ulciscitur amor non secus ac matrem tuam, quam connubium avertitam Thesi tamen imperio subiecit, unde tu natus. FARN.

575. *Regna*] Amazonas, quae utut connubia aspernentur, quotannis tamen ad sobolem propagandam viros admittunt. FARN.

578. *Matris*] Quam amavi unicam, nunc omnes odio habeo. FARN.

580. *Ut dura*] Nec magis incepto vultus sermone movetur, Quam si dura silex aut sit Maresia cautes. FARNABIUS.

583. *Impatiens*] Me non expectam. FARNABIUS.

587. D'

Attolle vultus, dimove vocis moras:

Tuus en, alumna, temet Hippolytus tenet.

VARIORUM.

587. *Dimove vocis moras.*] Linguam illi praepeditam significat: quod vehementissimi amoris signum. Theocrit. in Pharm. hoc, & quod praecellit, posuit: Πᾶσα μὲρ ἐφ' ὅχλου χρίθ'· πλὴν, ἐν ᾧ μετὰ πᾶσι Ἰθὺς μὲν καὶ σὺν ἑστέον ἴσως καὶ ἄλλων ἰσχυρὰς. Οὐδὲ τι φωνῆς ἀνέμω. ἀλλ' ἔσται ἐν ὅπῃ Κρηζύων.

τοι θυμὸν φίλου πᾶν ἠνέκα τῆς, *Tota quidem obsequi plus nunc: ex fronte vero Mea, fador abunde defluibat, similis australibus pruinis: Neque quicquam eloqui poteram, ne tantum quidem quantum in seminis Murmurant clamantes ceram ad matrem pueri.* DEL-RIUS.

588. *Tuus en.*] Interram exanimata cadit Phaedra, allevant eam nutrix & Hippolytus. FARN.

PHAEDRA. HIPPOLYTUS. NUTRIX. FAMULI.

Juvenis pudicitiam omni arte oppugnant nec expugnant: ad fraudem itaque confugiunt & calumnias.

Phaed. **Q**uis me dolori reddit, atque aestus graves
 590 Reponit animo? quam bene excideram mihi?
 Cur dulce munus redditae lucis fugis?
 Aude anime. tenta. perage mandatum tuum.
 Intrepida constant verba. qui timide rogat,
 Docet negare. magna pars sceleris mei
 595 Olim peracta est. lerus est nobis pudor.
 Amavimus nefanda. si coepta exsequor,
 Forfan jugali crimen abscondam face.
 Honestam quaedam scelera successus facit.
 En incipe anime. commodas paulum, precor,
 600 Secretus aures. si quis est, abeat, comes.

Hipp.

GRONOVII.

599. *Age incipe anime.*] Florent. ut editum olim: *En incipe anime.* Mutavit G. Fabricius.

VARIORUM.

589. *Me dolori*] Revocatam ad vitam. FARN.

590. *Bene*] *Placide*, si amorem: *honeste*, si castitatem respicias. FARN.

591. *Cur dulce*] Viso tamen prope Hippolyto, vivere vult. FARN.

592. *Mandatum*] Quod nutrici mandasti ipsa perage. FARN.

595. *Olim*] Ubi primum nefarie amare coepi. FARN.

596. *Si coepit*] Si amori meo responderit, forsan erit ut; non redeunte ab inferis Thefeo, Hippolyto nubam. FARNABIUS.

607. *Id-*

Hipp. En, locus ab omni liber arbitrio vacat.

Phaed. Sed ora coeptis transitum verbis negant.

Vis magna vocem emittit, at major tenet.

Vos testor omnes coelites, hoc, quod volo,

605 Me nolle.

Hipp. Animusne cupiens aliquid, effari nequit?

Phaed. Curae leves loquuntur, ingentes stupent.

Hipp. Committe curas auribus, mater, meis.

Phaed. Matris superbum est nomen, & nimium potens.

610 Nostros humiliter nomen affectus decet.

Me vel sororem, Hippolyte, vel famulam voca:

Famulamque potius. Omne servitium feram.

Non me, per altas ire si jubeas nives,

Pigeat gelatis ingredi Pindi jugis:

615 Non, si per ignes ire & infesta agmina,

Cuncter paratis ensibus pectus dare.

Mandata recipe sceptrum. me famulam accipe.

Te imperia regere, me decet jussa exsequi.

Muliebre non est regna tutari urbium.

Tu,

GRONOVII.

604. *Hoc, quod volo,*] Sane liber optimus acque ut Lipsianus adjicit: *Me nolle.* Scaliger recidit v. *Animusne*, & integrum versum facit: *Me nolle. Hipp. cupiens aliquid effari nequit? Melius forte foret, nequis.* Credibile est enim retrocessisse nutricem, ut soli essent Hippolytus & Phaedra. Quamquam & potest videri voluisse Seneca, ut acciperemus interfari Hippolytum Phaedrae, antequam illa totum sensum explicuisset. Quem cum ad marginem supplevisset aliquis istis *Me nolle*, librariorum ea in contextum retulisse.

619. *Regna tutari patris.*] Et hic cum Delriano & Lipsiano Vossianoque & Crusieriano Florentinus: *regna tutari urbium.* Multo praegnantius. Ea tempestate singularum fere potentium Graeciae urbium regna erant. Justinus lib. 16. mul-

tisque annis per gradus successionei Hetaericienses regnum tyrannorum fuerit. Livius lib. 1. Sextus Galios, tanquam in regnum suum profectus. Et contra Lucanus; vel sceptrum vel urbes Libertate sua validas. Quod nullus codicum Gruteri hanc scripturam habuit, indicio est non nimium bonos fuisse. Nam ratiuncula, qua eam oppugnat, sophistica

VARIORUM.

607. *Ingentes stupent.*] Hominem ita stupere faciunt, ut nec verbis nec lacrymis exitus ullus pateat. exemplum illustre Pisammenitus rex apud Herodotum in Thalia. DELRIUS.

611. *Sororem,*] Sororis autem nomine amicae quandoque vocabantur; ut & amatores, fratris. FARNABUS.

614. *Pindi*] Here. Fur. v. 1285. FARN.

617. *Mandata*] Mihi à patre tuo. FARN.

L1

620. *Fa-*

- 620 Tu, qui juventae flore primaevio viges,
Cives paterno fortis imperio rege.
Sinu receptam, supplicem, ac servam tege.
Miserere viduae. *Hipp.* Summus hoc omen deus
Avertat. aderit sospes actutum parens.
- 625 *Phaed.* Regni tenacis dominus & tacitae Stygis,
Nullam relictos fecit ad superos viam.
Thalami remittet ille raptorem sui?
Nisi forte amor placidus & Pluton sedet.
Hipp. Illum quidem aequi coelites reducem dabunt.
- 630 Sed, dum tenebit vota in incerto deus,
Pietate caros debita fratres colam,
Et te merebor; esse ne viduam putes:

Ac

GRONOVII.

est. Vir doctus adscripsit codic. Vossiano: *tuari virum.*

632. *Et te tuerbor;* Elegantissime Florentiae: *Et te merebor.* Hoc est, pietatis & obsequio ita te demerebor, ut me censas dignum, quem pro filio, non pro privigno, ducas. Sic Hercule Octavo: *Merui parentem: contuli coelo deus.* Et si hoc aliud meritorum genus. Sic *mereri* quoque pro demereri, Virgilio 6. Aeneid. *Quique sui memores alios fecere merendo.* Et Statius l. 2. Thebaid. *si mens accepta meretur Thour deos.*

VARIORUM.

620. *Juventae flore;* Claudian. 1. in Rufin. *frustraque juvenae Consumis sterem patriis inglerius arvis.* Quod enim optimum purissimumque in unaquaque re est, id veteres *sterem* appellasse ex multis scriptoribus constat. DELRIUS.

622. *Sinu;* Ambigue. ille de causa & protectione, haec de amore intelligit. FARNABIUS.

623. *Viduæ;* Et hoc ambigue: Phaedra enim viduam se absente marito dicit. vid. *Hercul. Fur.* vers. 245. & Agamemna. 146. ille patris tanquam mortui omen deprecatur. FARN.

624. *Avertat;* Ominosum, erat vocabulum

viduae: quia significare videbatur Thescum vixisse. ideo deprecationis hujusmodi olim formulae. Octav. act. 1. — *quod utinam nomen avertat Deum.* Oedipo: *Procul sis emen,* ad Briffon. lib. 1. de formulis pag. 103. DELRIUS.

625. *Tenacis;* Hercul. Fur. vers. 679. FARN.

625. *Tacitae;* Tacite fluentis ut Hercul. Fur. vers. 713. vel propter silentes umbras. FARN.

626. *Ad superos;* Ad nos. FARN.

627. *Thalami;* Conjugis suae raptorem dimittet Pluto? supra vers. 94. & Hercul. vers. 805. FARNABIUS.

629. *Aequi;* Fidae illius erga Pirithoum amicitiae faventes. FARN.

632. *Et te merebor; esse ne viduam putes;* Praefert magnus criticus Florentinam lectionem *merebor*, pro *tuerbor*. mei excusi hoc posterius servant cum Trajecti. MS. sed parum refert utrum retineas: est enim verborum ordo, *merebor*, ne *putes te esse viduam* h. e. meritis & pietate efficiam, ne sentias incommoda viduitatis. Quod idem seq. versu, explanatus ingeminat his verbis, *at tibi parentis ipse supplebo locum.* Eandem vero sententiam fundit *te tuerbor*, quo verbo desolatae novercae patris vicem, opem tutelamque promittit. Male studium Flor. Codicis hic acuit summum virum. SCHRODERUS.

633. *Sup-*

Ac tibi parentis ipse supplebo locum.

Phaed. O spes amantum credula! ô fallax amor!

635 Satisfne dixit? precibus admotis agam.

Miserere. tacitae mentis exaudi preces.

Libet loqui, pigetque. *H.* Quodnam istud malum est?

Phaed. Quod in novercam cadere vix credas malum.

Hipp. Ambigua voce verba perplexâ jacis;

640 Effare aperte. *Phaed.* Pectus insanum vapor

Amorque torret. intimas saevus vorat

Penitus medullas, atque per venas meat

Visceribus ignismersus & venis latens,

Ut agilis altas flamma percurrit trabes.

645 *Hipp.* Amore nempe Thesei casto furis.

Phaed. Hippolyte, sic est: Thesei vultus amo

Illos priores, quos tulit quondam puer;

Cum prima puras barba signaret genas,

Monstrique coecam Gnosii vidit domum,

Et

GRONOVII.

cessisset. FARNABIUS.

638. *Quod*] Sc. ut privignum amet. FARN.

643. *Et venit*] Quae à jecore amoris sede.

vultus alit venis, & caeco carpitur igni. FARN.

645. *Amore*] Simpliciter ille haec, vel simulante. FARN.

646. *Thesei vultus amo*] Sic apud Apulejum lib. 10. asini, noverca privignum, quem amabat, alloquitur: *Nec te religio patris omnino deterreat, cui morituram propterea servabis uxorem. illius enim recognoscens imaginem, mutua facie te merito dilige.* DELR.

648. *Cum prima*] Pacuvius: *primam opas flore lanugo genas.* Virgil. *prima genas vestibat flore iuventa.* Et addit puras: nam ut pura lanx caelatae, argentum purum caelato, purus locus insediato, sic genas purae barbatis opponantur DELRIUS.

649. *Monstrique*] Minotauri. supra v. 121. FARNABIUS.

649. *Gnosii*] Cretensis à Gnosio Cretae urbe. FARNABIUS.

649. *Domus*] Labyrinthum. FARN.

VARIORUM.

633. *Supplebo locum.*] De pietate sentiebat Hippolytus: noverca dubium sermonem aliter accipiebat. quod satis ostendit sequens, *Satisfne dixit?* DELRIUS.

635. *Satisfne*] Pie ille & simpliciter dixerat, parentis supplebo locum; illa accipit ac si amoris suo

- 650 Et longa curvâ fila collegit viâ.
 Quis tum ille fulsit! presserant vittae comam,
 Et ora flavus tenera tingeat pudor.
 Inerant lacertis mollibus fortes tori:
 Tuaeve Phoebe vultus, aut Phoebi mei;
 655 Tuusque potius: talis, en, talis fuit,
 Cum placuit hosti. sic tulit celsum caput.
 In te magis refulget incomptus decor,
 Et genitor in te totus: & torvae tamen
 Pars aliqua matris miscet ex aequo decus.
 660 In ore Grajo Scythicus apparet rigor.
 Si cum parente Creticum intrasses fretum,
 Tibi fila potius nostra nevisset soror.
 Te, te, soror, quacunque siderci poli
 In parte fulges, invoco ad causam parem.
 665 Domus sorores una corripuit duas;
 Te genitor, at me natus. en, supplex jacet

Al-

GRONOVII.

652. *Tenera tingeat rubor.*] Flor. cum illis facit, qui pudor. Claudianus in sexto Consulatu Honorii: *Cui simplex calet ore pudor.* In Laevio observavit Gellius pro rubente aurora pudorioso. rem. lib. 19. 7.

VARIORUM.

650. *Et longa*] Athenienses cum per invidiam interfecissent Androgeum fil. Minos, quod palaestra omnes vicisset, à Minos devicti cogebantur quotannis pendere septena natorum corpora Minotauro voranda. Huc forte missus Theseus ab Ariadne adamatus accepit filium quo se Labyrintho explicaret, interfecto monstro. FARN.

654. *Tuaeve*] Quam tu colis Hippolyte. FARN.

654. *Mei;*] Avi mei, qui semper juvenis, pulcher, intonsus, infra vers. 751. FARN.

655. *Tuusque*] Aut potius vultus instar tui à Hippolyte. FARN.

656. *Cum placuit hosti.*] Ariadnae, vel Antiopae. supra vers. 308. FARN. Sic vulgus interpretum. male, ut notavit Parrhasius. Ariadne enim Thesei formâ semel capta, nihil in eum hostile cogitavit. de Minos potius dictum, quem inimicitias adversus Athenienses deposuisse Thesei amore inductum, testis est Athenaeus. COMMELINUS.

656. *Cum placuit hosti.*] Parrhasium, quem hic laudat Commelinus, vide Fac. Crit. Grut. Tom. 1. Epist. 16. SCHRODERUS.

657. *Incomptus*] Nativus, non fucatus. FARN.

660. *Grajo*] A Graeco patre. FARN.

660. *Scythicus*] A matre Amazone, quae à Scythia. FARN.

662. *Soror:*] Ariadne à Baccho in coelum relata. FARN.

665. *Domus*] Placuit domus una duabus, Me tua forma capis, capta parente soror, Theseides Theseique duas rapuere sorores. FARN.

667. *Al-*

- Allapsa genubus regiae proles domus.
 Respersa labe nullâ, & intacta, innocens;
 Tibi mutor uni certa descendi ad preces.
 670 Finem hic dolori faciet, aut vitae dies.
 Miserere amantis. *Hipp.* Magne regnator Deûm,
 Tam lentus audis scelera? tam lentus vides?
 Ecquando saeva fulmen emittes manu,
 Si nunc serenum est? omnis impulsus ruat
 675 Aether, & atris nubibus condat diem;
 Ac versa retro sidera obliquos agant
 Retorta cursus. tuque sidereum caput
 Radiate, tantum ne nefas stirpis tuae
 Speculere, lucem merge, & in tenebras fuge.
 680 Cur dextra, Divûm rector atque hominum, vacat
 Tua, nec trifulcâ mundus ardescit face?
 In me tona. me fige. me velox cremet
 Transactus ignis. sum nocens. merui mori.
 Placui novercae. dignus en stupris ego
 685 Scelereque tanto visus? ego solus tibi

Ma-

GRONOVII.

677. *Tuque sidereum caput, Radiate Titan*] Alia, quam vulgo erat, interpunctione reddidisse auctori decus suum putat Gruterus. Sane tolerabiliorem fecit sententiam. Sed totum decus reddidit auctori Florentinus: *tuque sidereum caput Radiate, tantum ne nefas stirpis tuae Speculere, lucem merge.* Res ipsa loquitur.

684. *Dignus an stupris ego*] Etruscus; *dignus en stupris ego.*

VARIORUM.

667. *Allapsa genubus*] Phaedra apud Ovid. in epist. Heroid. *Vista precor, genubusque tuis regalia tendo brachia: quid deat non vides omnis amans.* DELRIUS.

669. *Tibi*] Haftenus casta, intacta aliis, tua primum causa impudica facta sum FARNAB.

674. *Si*] Si non nunc fulminas. FARN.

679. *Lucem merge,*] Ne videas scelus neptis tuae Phaedrae. FARNABIUS. Hoc ait, quia Solis obscuratio & obtenebratio Dei iram, futuraeque miseriae praetendere credebatur: idque confirmatur exemplo mensae Thyestae supra Thyeste, & pluribus, quae congestit Arias Montanus lib. Jeremiae cap. 24. idonea haec causa, sed ad mentem Hippolyti viciniore, quia nefas stirpis suae videre Phoebum & inucri turpe. decebat potius prae pudore faciem obvelare, & oculos avertere à tanta foeditate atque dedecore. DELRIUS.

680. *Cur dextra,*] *Cur agens superi tanta otia coele? Fulmina cur cessant?* FARNABIUS.

682. *In me*] Si non in illam. FARN.

Li 3

686. R.

- Materia facilis? hoc meus meruit rigor?
 O scelere vincens omne femineum genus!
 O majus ausa matre monstrifera malum,
 Genitrice peior! illa se tantum stupro
 690 Contaminavit, & tamen tacitum diu
 Crimen bifor mi partus exhibuit nota,
 Scelusque matris arguit vultu truci
 Ambiguus infans. ille te venter tulit.
 O ter quaterque prospero fato dati,
 695 Quos hausit, & peremit, & leto dedit
 Odium, dolusque! genitor, invideo tibi.
 Colchide noverca majus hoc, majus malum est.
Phaed. Et ipsa nostrae fata cognosco domus:
 Fugienda petimus. sed mei non sum potens.
 700 Te vel per ignes, per mare insanum sequar,
 Rupesque, & amnes, unda quos torrens rapit,
 Quacumque gressus tuleris, hac amens agar.
 Iterum, superbe, genubus advolvor tuis.
Hipp. Procul impudicos corpore à casto amove
 705 Tactus. quid hoc est? etiam in amplexus ruit?
 Stringatur ensis. merita supplicia exigit.
 En, impudicum crine contorto caput

Lae-

GRONOVII.

701. *Hac amens ferar.*] Florentinus: *hac amens agat.*

VARIORUM.

686. *Rigor?*] Austeritas mea & asperitas. FARNABIUS.

688. *Matre*] Pasiphaë, quae ex promiscuo concubitu Minois & tauri peperit Minotaurum. FARNABIUS.

692. *Truci*] Taurino, FARN.

693. *Ille se*] Qui Minotaurum. incellus scil. & monstrosus FARN.

694. *O ter*] Perfecit. septenarius enim numerus perfectus, *quaterque beati*, quos peremerunt odia & doli novercarum. FARN.

696. *Genitor*,] Tibi enim Medea Colchis rapta patri tuo (ut sup. v. 563.) vitae insidias mulo veneno struxit, mihi noverca mea amorem inestum. FARN.

699. *Fugienda*] Mater, taurum: soror, hostem: ego, privignum. FARN.

707. *Impudicum*] Novercae impudicae. FARN.

708. *Fe-*

Laevâ reflexi. justior nunquam focis
Datus tuis est sanguis, arcitenens Dea.

710 *Phaed.* Hippolyte, nunc me compotem voti facis.
Sanas furentem. majus hoc voto meo est,
Salvo ut pudore manibus immoriar tuis.

Hipp. Abscede. vive. ne quid exores: & hic
Contactus ensis deferat castum latus.

715 Quis eluet me Tanais? aut quae barbaris
Maeotis undis Pontico incumbens mari?

Non ipse toto magnus Oceano pater
Tantum expiarit sceleris. ô silvae! ô ferae!

Nutr. Deprensa culpa est. anime, quid segnis stupes?

720 Regeramus ipsi crimen, atque ultro impiam

Ve-

VARIORUM.

708. *Focis*] Stabant enim ad aram Dianae. sup. vers. 405. & 423. FARN.

709. *Arcitenens*] *'Αρκτηγενς*. FARN.

713. *Nequid*] Neque ubi gatum faciam. FARNABIUS.

713. *Es hic*] Gladium veluti Phaedrae contactu pollutum à se casto abjicit inf. v. 726. FARN.

715. *Tanais?*] Vid. Hercul. Fur. vers. 1322. FARNABIUS.

716. *Maeotis*] Palus influens in Pontum. FARNABIUS.

717. *Non ipse toto*] Non ipse Neptunus, universi mari suo. Herc. Fur. vers. 1327. FARNABIUS. Scienter Seneca non nisi naturalis & jure fluentis aquae meminit; quae *viva* dicebatur. sola haec ad expiandum idonea. Maxime maris fit mentio, quia, juxta Euripidem & Tullium pro Roscio Amerino, omnia nostra mare mala abluunt, cunctas maculas detergit: item quia nihil in se sordidum patitur, sed confestim ejicit atque expuit, quicquid immunditiae, vel casus, vel flumina, vel homines in illud deolverint. Purgantur se, saepius caput aquae vivae immergebant, Persius Satyr. 2. — *Tiberino in gurgite mergis* *Mano caput, his, terque, & noctem flumine purgas.* aliquando bis tantum. Ovidius 4. Fastor. *Bis caput intefum fontana spargitur unda.* saepius ter. Ovidius 3. Fastorum. & Juvenalis Sat. 6. Virg. 6.

Aeneid. quandoque septies. Apulejus lib. 11. Hoc faciebant Supens facturi, idque dicebant *ablueri*, ut docet Macrobius lib. 3. Saturn. cap. 1. Virgilius: — *donec me flumine vivo Ablueri* — abluabant autem manus, pedes, caput, totumque corpus, de manibus, Aurel. Victor lib. de viris Illustribus. idem testatur Scholiastes Sophoclis in Ajace Lorario, à Brissonio relatus. de pedibus vetus Horatii Interpres ad Satur. 3. lib. 2. probatur adagione, *illosis pedibus*, & altero, *illosis manibus*, de toto corpore accipio, quando quis dicitur *ἀνδρὸς* lautus, vel purus. Arnob. lib. 7. *quorum templa cum adire dispositis, ab omni res la-be puras, lautes; castissimisque praestatis.* idque etiam Servius in 4. *Aeneid.* notavit. Interdum se tantum adipergebant, scilicet Deus inferis operantur; testibus Macrobio & Servio, seu pura aqua circumferebant, ut Maio loquitur, utentes apergillo ex oleae vel lauri ramusculo. Juvenalis Sat. 7. v. 158. DELRIUS.

718. *O sylvae!*] Ad vos propero. atque hoc dis-
Ho excedit. FARNABIUS.

719. *Deprensa*] Deprehendit jam Hippolytus culpam alumnae meae, quam ad patrem, si quando reversus fuerit, dederet. Excogita itaque & anime aliquam technam qua praeveneriam eum, atque haec est. FARN.

720. *Regeramus*] Prius arguamus eum nocvercae stuprum inferre voluisse, FARN.

-2c. A

Venerem arguamus. scelere velandum est scelus.
Tutissimum est inferre, cum timeas, gradum.
Ausae priores simus, an passae nefas,
Secreta cum sit culpa, quis testis sciet?

725 Adeste Athenae. fida famulorum manus,
Fer opem. nefandi raptor Hippolytus stupri
Instat, premitque. mortis intentat metum.
Ferro pudicam terret. en, praeceps abiit,
Ensemque trepida liquit attonitus fuga.

730 Pignus tenemus sceleris. Hanc moestam prius
Recreate. crinis tractus, & lacerae comae,
Ut sunt, remaneant, facinoris tanti notae.
Referte in urbem. Recipe jam sensus, hera.
Quid te ipsa lacerans omnium aspectum fugis?

735 Mens impudicam facere, non casus, solet.

GRONOVII.

727. *Mortis intentans metum.*] Flor. *intentat.*
733. *Facinoris tanti notae. Referte*] Aliiter legit
ac distinguit codex optimus: *crinis trallus & la-*
ceras comae, Ut sunt, remaneant, facinoris tanti no-
tae. Perferre in urbem. Nempe ipsam reginam,
jacentem & attonitam pudore & metu.

VARIORUM.

725. *Athenae.*] O Athenienses, invocatque quasi

in auxilium cives & famulos nutrix, Iena, proditrix
FARNABIUS

731. *Crinis*] Supra vers. 704. FARN.

732. *Facinoris tanti notae. Referte*] Traj. &
duo excusi vulgatam retinent, *notas referte.* Quod
sane efficacius videtur, ut has notas, una cum
relieto ense, tamquam argumentum sceleris in
urbem referri ac nuntiari velit. SCHRODERUS.

CHORUS.

*Precatur Chorus ut bene cedat Hippolyto forma, quae plerisque
fuit exitio. Thesei veditum prospicit.*

Fugit insanae similis procellae,
Ocior nubes glomerante Coro,

Ocior

VARIORUM.

736. *Fugit*] Hippolytus fugit in silvas non se-

gnior pluvia è nube soluta erumpente. FARN.

737. *Coro,*] Thyeist. v. 578. FARN.

739. *Sol-*

- Ocior cursum rapiente flamma;
 Stella cum ventis agitata longos
 740 Porrigit ignes.
 Conferat tecum decus omne priscum.
 Fama miratrix senioris aevi:
 Pulchrior tanto tua forma lucet,
 Clarior quanto micat orbe pleno,
 745 Cum suos ignes coeunte cornu
 Junxit, & curru properante pernox
 Exerit vultus rubicunda Phoebe:
 Nec tenent stellae faciem minores.
 Quâlis est primas referens tenebras
 750 Nuncius noctis, modo lotus undis

Hespe-

GRONOVII.

740. *Corripit ignes.*] Et hic in pejus conjurant codices Gruteri. Nam, *porrigit*, Delrio editum, Etruscus confirmat, non minus quam Raphelinguianus, Cruſerianus, Voſſianus. Hoc est, quod ex Virgilio dicit ipse in Natur. Quæst. *crimenque volantis sidera ducens*. Troadibus: *Et stella longa semitam flamma trahens*. Quod frustra negat huc facere Gruterus: tam enim bene cometa dicitur *porrigere ignes*, quam hæc stella *semitam trahere*.

VARIORUM.

739. *Stella cum ventis*] Phœn. versu 431. FARNABIUS. Ex physica disciplina dictum, ut docet Aristoteles libro 1. Meteor. cap. 4. & 5. has trajectiones, Plinius lib. 2. cap. 36. vocat *stellarum distorsus*: quid portendant, petendum ex Ptolomæo in Centiloquio. Virg. 1. Georg. ex Arato: *Sæpe etiam stellarum, vento impendente, videbis Principites caelo labi, nescisque per umbras Flammæ longos à sergo albescere tractus*. DELRIUS.
 740. *Longos*] Diffusos per longum tractum. FARNABIUS.

742. *Senioris*] Prisci, veteris. FARN.
 743. *Pulchrior*] *Ignes plena nitet quantum inter Luna minores*; tantum formosus formosior omnibus hic est. FARN.

744. *Orbe*] Pleno jam orbe & Soli opposita, per totam lucet noctem; cum stellis acies obtusa videtur. FARN.

745. *Suos ignes*] *Sui* vox proprietatem & dominium quoddam in te significat at lunam dictam voluit, quod luce luceat aliena. qua in sententia apud Plutarchum, in lib. contra Colotem Epicureum, est Parmenides. Catullus: *necesse est della lumine luna*. Erravitne ergo Seneca? nequaquam. quia Epicuro, ut in ejus vita scribit Lactantius, placuit fieri posse, ut Luna & à seipsa, & à Sole lumen habeat. Chaldaei vero lunam proprii & perpetui luminis compotem esse voluerunt, si Apulejo in lib. de Deo Socratis credimus. DELRIUS. *Melea* vers. 97. expresse ponit *Phœben lumine non suo*. Ergo *suos* hic simpliciter ponitur, ut alias sæpe sine nota proprietatis aut domini. GRUTERUS.

748. *Nec tenent stellæ*] Omnis, pleno lumine fulgente luna, stellarum nitor, omne decus evanescit. DELRIUS.

750. *Modo lotus undis*] Plerique veterum crediderunt stellis & sidera humecto quodam alimento nutrizi, eisque splendorem & pulcritudinem illis augeri. sic Empedocles, Plato, Stoici, Plinius lib. 2. Homerus Iliad. x. & nostri poetæ: *Flamina suppeditant, unde arther sidera passis*. Virgil. *Convexa pelus dum sidera passit*. Lucanus *Nec non Oceano passis Phœbumque potumque*. Ideo Seneca

Mm dat

Hesperus, pulsus iterum tenebris
Lucifer idem.

Et tu thyrsifera Liber ab India,
Intonsa juvenis perpetuum coma,

755 Tigres pampinea cuspide territans,
Ac mitra cohibens cornigerum caput,
Non vinces rigidas Hippolyti comas.
Nec vultus nimium suspicias tuos.
Omnes per populos fabula distulit,

760 Phaedrae quem Bromio praetulerit soror.
Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breve temporis,
Ut velox celeri pede laberis!
Non sic prata novo vere decentia

Aesta-

GRONOVII.

758. *Nec vultus nimium*] Transpositio quidem versuum, quam molitur hic Delrius, merito reprehensa est à Grutero. Sed Flor. quoque & Vossian. *Nec vultus*. Scribe: *Nec vultus nimium*. Ipsum autem Bacchum, non Thesea, alloquitur. Nec tu nimis glories pulcritudine tua, Bacche: norunt enim omnes, quem Ariadne, quam te maluerit maritum, si retinere potuisset. Ipsum nempe Thesea, qui in Dia insula eam deseruit.

VARIORUM.

dicit: *modo lotus undis*, quasi restaurator, & sumto alimento plenior formosiorque. Sed contra hanc opinionem disputat Aristoteles lib. 2 Meteor. & diserte errorem vocat Marius Victor Commentar. in Genesim. DELRIUS.

751. *Hesperus*] Idem autem Lucifer & Hesperus. FARNABIUS.

753. *Thyrsifera*] A Baccho thyrsifero devicta. FARN.

754. *Intonsa*] Idem enim cum sole. uterque itaque intonsus & juvenis fingitur propter radios. Oed. 405. FARN.

755. *Tigres*] Currum Bacchi trahentes. FARN.

755. *Pampinea*] Vitium frondibus involuto thyrsio. FARN.

755. *Territans*] Herc. Fur. v. 470. FARN.

756. *Cornigerum*] An à truculentia ebriorum? An quod cornua veteribus in usum poculorum? An quod boves primus junxit Bacchus, unde & Olyris est Aegyptus? An à robore? qua de causa Seleuci faciem in statuis cornigeram fuisse scribit Appianus in Syriacis, quod taurum ferocem, sacrificante Alexandro, vinculis reptis profugum solus cornibus arreptum detinuerit. An *caput arietis* dictus ob galeam capitis arietini forma (quasi Pyrrhum Epirotarum regem usum fuisse refert Plutarchus, nec non Turno *rubrae cornua cristae* tribuit Virgilius) insignem, in honorem patris sui Jovis Ammonis, cui & ipse aram & templum sub arietis specie crexit? An denique à cincinnis seu crobylis crinium utrinque in cornuum formam acuminatis atque retortis? cujusmodi comis spectabiles incedeant sacerdotes Lydi & Armenii. Neque alia creduntur Moysi fuisse cornua; quae tamen alii de facie ejus intelligunt quae *יפ* id est, radiabat, splendorem emittebat radiorum qui cornua referrent à *ספ* incurvare, vel *יפ* cornu FARN.

757. *Rigidas*] Incomptas. FARN.

768. *Lam*

- 765 Aestatis calidae despoliat vapor:
 Saevit solstitio cum medius dies,
 Et noctem brevibus praecipitat rotis,
 Languescunt folio lilia pallido,
 Et gratae capiti deficiunt rosae:
 770 Ut fulgor teneris qui radiat genis
 Momento rapitur! nullaque non dies
 Formosi spoliū corporis abstulit.
 Res est forma fugax. quis sapiens bono
 Confidat fragili? dum licet, utere.
 775 Tempus te tacitum subruet, horaque
 Semper praeterita deterior subit.
 Quid deserta petis? tutior aviis
 Non est forma locis. te nemore abdito,
 Cum Titan medium constituit diem,
 780 Cinget turba licens, Naidēs improbae,
 Formosos solitae claudere fontibus:

Et

GRONOVII.

765. *Aestatis calidae despoliat vapor*] Flor. despoliat. Et statim: Et noctes. Sed etiam: *Languescunt folio ut lilia pallida*: ut Lipsianus. Sed tamen incommodum hic *ut*. Continuat enim sensibus cum proximis & subauditur ex altero praecedente verbi *ut* Cum. Forste: *Languescunt folio et lilia*. Quum solstitio meridies est ferventissimus, & contrahuntur noctes, & lilia languescunt. Forste etiam: *Et noctes brevibus praecipitant rotis*. *ut* *ut* *ut* pro praecipitantur.

775. *Tempus sed tacitum subruet*.] Frustra Gronovius se. Uli alii, qui editioni suae intulere, *te*, fecerunt, quod ratum habent Florentinus & Vossianus. Est autem Florentinae *Tempus te tacitum subruet*.

778. *Te nemore abdito*.] Florent. *abdito* Et mox: *Naidēs improbae*. Ut semper scribendum, quoties trisyllabon est, non *Naidēs*.

VARIORUM.

768. *Languescunt*] *Ellipsis*, cum languescunt. FARN.

769. *Gratae capiti*] Cujus dolori à colore proficiente medentur. Thycell. vers. 945. FARN.

770. *Ut fulgor teneris* Cetera.] Videtur per modum epiphonematis pronunciatum hoc accepisse Gronovius qui exclamandi modo haec efferat. Quid si indituae comparationis *ut* *ut* *ut* ex his intelligas verbis? quae respondeant prioribus istis: *Non si prae novo vere de. entia. Aestatis calidae despoliat vapor*, cetera. *Ut fulgor teneris, qui radiat genis, Momento rapitur*. Comparat enim formae decus fugax brevitati decoris pratorum, liliorum & rosarum. SCHRODERUS.

772. *Formosi*] Aliquid de forma demit, minuit. FARNABIUS.

775. *Horaque*] *Optima quaeque dies miseris mortalibus aevi Prima fugit*. FARN.

778. *Nemore abdito*.] Meridianos aestus umbra levantem nemoris FARN.

780. *Naidēs*] Fontium Nymphae, à *nais* & *fluere*. FARN.

781. *Formosus*] Ut Hylam. Med. vers. 640. & Narcissum umbram suam in fonte conspectam amplexatum FARN.

Mm 2

-81. Et

Et somnis facient insidias tuis
Lascivae nemorum deae,
Montivagique Panes.

785 Aut te stellifero despiciens polo
Sidus, post vereres Arcadas editum,
Currus non poterit flectere candidos.
Et nuper rubuit; nullaque lucidis
Nubes sordidior vultibus obstitit.

790 At nos solliciti lumine turbido,
Tractam Thessalicis carminibus rati,
Tinnitus dedimus. tu fueras labor,
Et tu causa morae. te dea noctium

Dum

GRONOVII

783. *Nemorum deae, Montivagique Panes.*] Etruscus: *nemorum deae, Panes quas Dryades montivagos petunt*, proflus ut voluit Lipsius, & Morgunt. Delnii, qui suspicatur: *Montivagique Panes, Panes qui Dryadas montivagas petunt*. Sed non placet repetitum, *montivagus*. Forte: *Lascivae nemorum deae, Panes quas Dryades montivagi petunt*. Lascivae deae nemorum Dryades, quas petunt montivagi Panes: illae vero his falsiditis insidiabuntur ultro potius Hippolyto. Statius in *Arbore Aetidis*: *Nympharum tenebrae fugiebant Pana caecae*. Illo quidem it, *conchas tanquam velis*; it tamen unam in *Pholoia*. *Salvis haec fluminibusque sequentis Nunc hirtos gressus, nunc improba cornua vitat.*

VARIORUM.

782. *Et somnis*] Et te dormientem rapient Dryades; Fauni, Satyri. FARN.

785. *Aut te stellifero*] Aut Luna vacabit tua forma capta, ut quondam Endymionis. supra vers. 309. FARN.

786. *Sidus, post vereres*] *Περειδῶσι* dicuntur Arcades, sive quod idem semper incoluerint solum, *αἰγυῖαν* uti Athenienses; vel quod Lunae cursum Endymion Arcas primus invenerit, unde & fabulae locus. FARNABIUS. Aristophanis Scholiastes refert Arcades ante Lunam natos fu-

isse: ideo à Lycophronte *Περειδῶσι* dicuntur Apollonius Argonaut. d. *Ἀρκάδων, οἱ αὖ ἀνδρῶν ἐκλυμνίον ἔδον*. Ovidius 1, 2, & 5. Fast. & Sen. Herc. Oet. vers. 1883. DELRIUS.

788. *Nuper rubuit*;] Existimabant Lunam magico carmine sollicitam rubore suffundi, vel ob magarum impudentiam & scelera; vel laborantem, vi carminis. Horatius: — *Lunamque rubentem Ne fores hic testis post magna latere sepulchra*. In defectu, idem illi à beneficiis evenire putabant. qua in re tam superstitiosi Athenienses, ut eos qui veram Eclipsin causam adferebant, tanquam impios, vivos exusserint, teste Plutarcho in *Pericle*, ubi haec de re fusè disserit. Romanos in Macedonia belligerantes tinnitum dedisse, tuendae Lunae gratiâ, refert idem in *Aemilio*. Comment. Juvenalis. Satyr. 6. *Senitus fieri assolet, quando Luna deficit*. Alicubi legi Indos hoc Lunae vitium copioso stetu prosequi solitos, quod arbitrarentur eam à Sole ad sanguinis usque effusionem flagellatam. Ovid. *Quale rosas surgent inter sua lilia missae, Aut ubi tantatis Luna laborat equis*. Papinius: — *qualis per nebula Phaebeis Atracia rubet arse labor*. DELRIUS.

790. *Nos*] Nos ruboris Lunae causam magicis carminibus imputantes, illi laboranti pelvium tinnitu succurrere volumus (sic enim & tubarum clangore Lunae Eclipsim patienti auxilium se credebatur vulgi superstitio) Tu autem ô Hippolyte causa illi eras ruboris & morae, vid. sup. vers. 420. & Med. 749. FARNABIUS.

797. Pa-

- Dum spectat, celeres sustinuit vias.
 795 Vexent hanc faciem frigora parcius,
 Haec solem facies rarius appetat,
 Lucebit Pario marmore clarius.
 Quam grata est facies torva viriliter,
 Et pondus veteris triste supercilii!
 800 Phoebo colla licet splendida compares:
 Illum caesaries, nescia colligi
 Perfundens humeros, ornat & integit:
 Te frons hirta decet, te brevior coma
 Nulla lege jacens. tu licet asperos
 805 Pugnaesque deos viribus arceas
 Et vasti spatio vincere corporis.
 Aequas Herculeos jam juvenis toros,
 Martis belligeri pectore latior.
 Si dorso libeat cornipedis vehi;

Fre-

GRONOVII.

805. *Viribus arceas Et vasti*] Sane & optimus *audas*. Non mutem tamen. *Arceas vincere* est prohibeas victoria, & ipse eam occupes aut ambigam facias. Ovidius lib. 15. *primusque animalia mensis Arcem imponi*. Silius lib. 5. *fraude arclati venare foraminis arcet*. Lib. 13. *solem reservescere fronti Arcet*. Statius: *nec ego lugere severas Arces*. Troadibus: *ruere & aequari solo Etiam arvissem*. Cept & Gruterus. Et Barthius lib. 11 Adv. 26. sed in vero consistere non potuit alioqui arcuisset conjicere: *Est vasti spatio*. Vir doctus appinxerat margini membranarum Vossianarum: *Evasti spatio vindice*: aut, deest forte versus: *durum spatium corporis*. Sic ille festinans, opinor. Neque enim ignorabat apud Ovidium de serpente per Cadmum occiso: *spatiosi corporis hostem*. Et de Actaeone: *Das spatium collo*. Et juvenalis: *spatium admirabile rhombi*. Accepi & Scaligerum ali-

ex insula Paro, Cycladum una. FARN. Quicquid dicat Cardanus in lib. de subtilit. candidum marmor Parium: candidum fuit. Unde Sidonius in Burgi descriptione, *Paron candentem* vocavit versu 140. & in epithal. Ruricii: *Et lapis est de quinque locis, dans quinque colores, Aethiops, Phrygius, Parius, Poenus, Lacedaemon, Purpureus, viridis, maculosus, eburneus, & albus*, Plinius lib. 36. cap. 5. *Candido marmore ut sunt à Paro insula; quem lapidem corpore lychnitum appellare, quoniam ad lucernas in canalibus caderetur, auctor est Paro*. Horatius 1. carminum. *Uris me Glycerae mitor Splendens Pario marmore pulchrius*. Ovidius lib. 1. amorum: *Astius illa genens albo & sine sanguine vultu, Cardantur Parii qualia saxa jugis DELR.*

799. *Et pondus veteris*] Gravitas & majestas quae in supercilii. FARNABIUS.

801. *Nescia colligi*] Inornata & incompta. FARN. Sic crines in nodum colligi ab Ovidio, in *suam vestes* à Marone dicuntur. DELRIUS.

809. *Si dorso*] Si equitare libeat, superas Caslorem, qui bonus equis & peritus equorum dominor. FARNABIUS.

VARIORUM.

797. *Pario marmore*] Pure candido marmore

Mm 3

811. Cui.

- 810 Frenis Castorea mobilior manu
Spartanum poteris flectere Cyllaron.
Amentum digitis tende prioribus,
Et totis jaculum dirige viribus;
Tam longe, dociles spicula figere,
815 Non mittent gracilem Cretes arundinem.
Aut si tela modo spargere Parthico
In coelum placeat; nulla sine alite
Descendent, tepido viscere condita:
Praedam de mediis nubibus afferes.
820 Raris forma viris (secula prospice)
Impunita fuit. te melior deus
Tutum praetereat, formaque nobilis
Deformis senii monstrat imaginem.
Quid sinat inausum feminae praeceps furor?
825 Nefanda juveni crimina insonti parat.

En

GRONOVII.

quando coniecisse: *te licet asperos Pugnareque deos
viribus aribus Et vasti spatio vincere corporis.*

817. *Nulla sine alite Descendent.*] Fortasse scripsit: *nulla nisi alitis Descendent tepido viscere condita.* Sic foret utique rotundius. Florent. *sine ave.* At non spernendum ejus: *Praedam de mediis nubibus afferent.* non *afferet* Forte & *auferent*. Ut Marialis: *Stymphalidas aëtris Absulit* Ut & paulo ante, *Cyllaren non Cyllarum.*

823. *Deformis senii limina transeat.*] Prius hujus loci veram lectionem prodidit Lipsius, non tamen penetratam sibi: quippe qui & vulgatum pro apto & vero laudet. Itaque homines graves, acque ae G. Fabricius & ceteri sub N. latentes, infandam censuerunt. Tentavit explicare Scaliger, & cupressum adpinxit Isacius. Nos vere, ut puto, cap. 21. Diatribes. Exstat protus & in sanctissimis membranis, Vossiano, Crusciano: *Deformis senii monstrat imaginem.* Votum est, more poetarum tam in votis quam in imprecationibus usitato, desumptum ex illis, quae postea accidisse narrantur. Nempe, ut invidiae

deae Rhamnusia, cui omne magnum molestem, forma illa non videtur invidenda, sed speciem potius deformis senii exhibeat. Fingitur autem

VARIORUM.

811. *Cyllarum*] Equum Castori à Junone datum, quem à Neptuno acceperat. hunc Pollux fuisse refert Virg. 3. Georg. sed fratrem pro fratre poni, exponit Servius. FARN.

812. *Amentum*] Sex. Pompejus, Amenta, inquit, quibus ut mitti possint vincuntur jacula sive soleasum lora ex Graeco, quod est *ἀμύνω*, sic appellata; vel quia aptantes ea ad mentum trahunt. utitur Prudent. in Psychomach. DELR.

815. *Non mittent*] Nec Cretes peritissimi sagittarii longius emittent sagittam quam tu jaculum. FARNABIUS.

817. *Nulla*] Quomodo modum ab Eurytione fixa. 5. Aen. *Sub mole columba Drisidit exanimis vitamque reliquit in aëtris Aëreis, fixamque refert lapsa sagittam.* FARN.

820. *Raris forma*] Formosus ut plurimum vocuit sua forma, *τε γὰρ πάλω καὶ ὁ εὖ ψέγειν παύει γινέσθαι.* FARN.

834. En.

En scelera! quaerit crine lacerato fidem.
 Decus omne turbat capitis. humectat genas.
 Instruitur omnis fraude feminea dolus.
 Sed iste quisnam est regium in vultu decus
 830 Gerens, & alto vertice attollens caput?
 Ut ora juveni paria Pirithoo gerit!
 Ni languido candore pallerent genae,
 Staretque recta squallor incultus coma.
 En, ipse Theseus redditus terris adest.

GRONOVII.

Diana Hippolyto in Virbium mutato addidisse canos & aetatem, ne rursus improbos oculos formae ejus irritaret.

826. *Et scelere quaerit*] Sic Delrius, vel etiam *sceleri*, plorante versu. Antea erat, *In scelere*, quod reduxit volentibus suis Gruterus. Lipsianus à manu priorè, *In scelera*; à secunda, *En scila*. Circumeunt verum, quod est in Florentino: *En scelera*! quaerit crine. Plautus Rudente 4, 4. *Eccè Grypi scelera*. Cum ipse res male evenit tibi, *Grype*, gratuler Terentius Andria iv. v. 46. *Andistis obsecro? hem scelera! hanc jam speres in cruciatum hinc glispi*.

828. *Omnis arte foeminea*] Florent. *Omni fraude*. Forte: *Instruitur omni fraude foemineus dolus*.

829. *Regium vultu datus Gerens*,] Florent. *in vultu*. quod Gruterus duorum codd. auctoritate mutavit.

831. *Ut ora juveni paria Pirithoo*] Audiamus hic Gruterum: Non vane suspicatur Delrius legendum *Hippolyto*, cujus rationes petantur è commentariis. Ego potius odoror vitium in voce *juveni*, non heic modo, sed & Medea v. 107.

Videtur enim sub illo *juveni* latere vox, quae notet socium, contubernalem, amicum, vel aliquid adhuc conjunctius. Sic ille, non deceptus, quod ad hunc quidem locum attinet: praesertim quum omnes fere Mss. *Pirithoi*, non *Pirithoo*: hoc & ipse & Delrius quoque in suis notarunt. Scribendum est enim: *Ut ora comiti paria Pirithoi gerit*. Hoc est, ipsi Theseo, militi audacis proci. Et supra legimus: *Aderit maritus*. *Pu. nempe Pirithoi comes*. Dubiam ejus reddebat formam luridus color & horrens capillus. Sed hae notae erant Thesei ab inferis reversi, ubi mirum non est inter tantos terrores & pallorem eum contraxisse & squallorem rigidae comae.

832. *Candore pallerent*] Optimus: *pallere candorent*. Sequenti versu jam certo agnoscitur, qui ante dubia suspicione fuerat intellectus. Si adjutarent libri, mallem: *Est ipse. Theseus redditus terris adest*.

VARIORUM.

834. *En, ipse*] Agnoscit tandem ipsum esse Theicem. FARN.

ACTUS TERTIUS.

THESEUS. NUTRIX.

*Reversus ab inferis Theseus domestici lactus causam à nutrice ob-
via sciscitatur, illa se hoc tantum scire respondet,
Phaedram necis consilium iniisse.*

- 835 *Thef.* Tandem profugi noctis aeternae plagam,
Vastoque manes carcere umbrantem polum.
Ut vix cupitum sufferunt oculi diem!
Jam quarta Eleusin dona Triptolemi secat,
Paremque toties Libra composuit diem;
840 Ambiguus ut me fortis ignotae labor
Detinuit inter mortis & vitae mala.
Pars una vitae mansit extincto mihi
Sensus malorum. finis Alcides fuit,
Qui cum revulsum Tartaro extraheret canem,

Me

GRONOVII.

838. *Jam quarta Eleusis*] Hic quoque clare optimus: *Eleusin*. Ut *Salamin*, *Salamin*; *Eleusis*, *Delpum*, *Pomponius Mela* 2, 3. In *Attide Eleusin Cereri consecrata*.

839. *Paremque toties Libra*] Fortasse *paremque noctis libra*. Vide ad *Herc.* Fur. 843.

843. *Sensus malorum. finis*] Vide quid possit distinctio. In re minima ingentes hic tumultus. Ediderunt: *Asterius malorum*. Delirius: *extincto mihi Sensus malorum finis Alcides fuit*. hac sententia, malorum sensum Alcides mihi ademit. Scaliger: *mansit extincto mihi Sensus malorum finis Alc.* Ut etiam Gruterus & nuper omnibus editum. Ipse tandem Gruterus verum videtur sensisse: sed male in notis ejus expressum est. Etenim voluit, opinor: *mansit extincto mihi Sensus malorum; finis Alcides fuit*. Accipiendum *et malorum*, quasi bis positum esset: quod frequens bonis auctoribus. Una re intellexi me vivere,

videlicet malorum ac poenarum sensu: eorum malorum earumque poenarum finem mihi fecit Hercules

844. *Qui cum revulsum Tartaro extraheret*] *Florent.* *revulso Tartaro abstraheret*. *Lucanus lib. 3.* *ingenti Saturnia templa revelli Mole*.

VARIORUM.

836. *Umbrantem*] *Nigrantem*, deteriorum, *Antarcticum*. vid. *Hercul.* Fur. 606. & 1103. Ag. 756. FARN.

838. *Eleusis*] Urbs illa Attica (cujus regis filium Triptoleum Ceres agri colendi rationem docuit aliisque tradere jussit) quarto jam messum collegit. FARN.

839. *Paremque*] Et libra signum aequinoctiale quater aequavit diem nocti, hoc est, quatuor jam annos apud inferos fuit. FARN.

844. *Qui cum revulsum*] *Hercul.* Fur. vers. 805. FARNABIUS.

844. Tar-

- 845 Me quoque supernas pariter ad sedes tulit.
Sed fessa virtus robore antiquo caret,
Trepidantque gressus. heu, labor quantus fuit
Phlegethonte ab imo petere longinquum aethera,
Pariterque mortem fugere, & Alciden sequi!
- 850 Quis fremitus aures flebilis pepulit meas?
Expromat aliquis. luctus, & lachrimae, & dolor,
In limine ipso moesta lamentatio,
Hospitia digna prorsus inferno hospite.
Nutr. Tenet obstinatum Phaedra consilium necis,
- 855 Fletusque nostros spernit, ac morti imminet.
Thes. Quae causa leti? reduce cur moritur viro?
Nutr. Haec ipsa letum causa maturum attulit.
Thes. Perplexa magnum verba nescio quid tegunt.
Effare aperte, quis gravet mentem dolor.
- 860 *Nutr.* Haud pandit ulli. moesta secretum occultit,
Statuitque secum ferre, quo moritur, malum.
Jam perge quaeso, perge. properato est opus.
Thes. Reclerate clusos regii postes laris.

THE-

GRONOVII.

VARIORUM.

849. *Et Alciden sequi!*] Florentinus *Alciden*.
852. *Et limine ipso moesta*] Delrius ex omnibus
suis profert; *Et limine in ipso moesta*: N. edidisse:
Et limine in ipso vasta: Lugdun. *Limineque in ipso*
vasta: Basil. *Et limine ipso vasta*: denique non-
nullos: *In limine ipso moesta*. Hoc postremum
posthac nobis antiquissimum erit, quippe Floren-
tino probatum.
853. *Hospitia digna prorsus*] Emendaveram,
Auspicia. Omina merito excipientia illum, qui
apud inferos in hospitio fuit. Petronius: *Ego*,
inquis Eumolpus, hoc iussi: nec non eodem futurus na-
vigio auspiciis mihi feci, Troadibus: *singis an quis-*
quam hoc parens, Nec abominandae mortis auspiciis
paret? Nunc video id quoque adscripsisse Groti-
um.

844. *Tartaro*] Profundissimo inferorum loco,
διὰ τοῦ τάρταρου αὐτὸν τοῦ ἄδου, proinde Homero
dicitur *Ἥρην τε καὶ Ἀντικράτιον ἔχοντα βασιλεῖαν*. FARN.
848. *Phlegethonte*] Thyeist. v. 73. FARN.
849. *Alciden*] Magnis passibus incidentem,
quod ex ratiocinatione Pythagorae liquet de Her-
culis statura vid. Thyeist. vers. 131. FARN.
850. *Quis fremitus*] *Exaudis Phaedrae ejulatus*.
FARNABIUS.
853. *Inferno*] Ab inferis veniente. FARN.
854. *Tenet obstinatum*] Nimis abruptum. vide-
tur aliquid deesse.
857. *Haec ipsa*] Ne tibi reverso detegat factum.
FARNABIUS.
862. *Jam perge quaeso*,] Hic versus in mem-
bris etiamnum Nutrici, sequens vero Theséo
tribuitur, DELRIUS.

Nn

865. Ex-

THESEUS. PHAEDRA. FAMULI.

*Primum simulat Phaedra mori se malle, quam vim sibi illatam
revelare Theseo, cui deinde nutrici cruciatum minitanti ostendit
gladium, quem Hippolytus abieciū reliquisset.*

- 865 *Thes.* **O** Socia thalami, siccine adventum viri,
Et expetiti conjugis vultum excipis?
Quin ense viduas dexteram? atque animum mihi
Restituas? & te quidquid è vita fugat
Expromis? *Phaed.* Eheu, per tui sceptrum imperii,
Magnanime Theseu, perque natorum indolem,
870 Tuoque reditus, perque jam cineres meos,
Permitte mortem. *Thes.* Causa quae cogit mori?
Phaed. Si causa leti dicitur, fructus perit.
Thes. Nemo istud alius, me quidem excepto, audiet.
Phaed. Aures pudica conjugis solas timer.
875 *Thes.* Effare. fido pectore arcana oculam.
Phaed. Alium filere quod voles, primus file.

Thes.

GRONOVII.

864. *O socia thalami,*] Personis hic addit Flor.
NUTRIX TACITA.

874. *Pudica conjugis solas timer?*] Hunc versum
Phaedrae dat Etruscus, & leviter immutat: *Pr.
Aures pudica conjugis solas times.* Quod valde
placeat. Intellige, quoniam aut raro aut nun-
quam cum alieno viro sermonem sociat. Unde
Cato apud Liv. l. 34. *Quis hic mos est in publi-
cum proterendi & obsequendi vias, & viros alienos
appellandi?* Times, est, reveretur, tanquam ju-
dicis, & in cuius potestate est, & cui uni quaerit
placere. Vel solas, id est, maxime, ante om-
nes alias. Virg. l. Georg. *Ad deus immensi
venias maris, ac tua nautae Numina sola colant.* E-
jusdem: *Sola viros molles aditus & tempora noras.*
Agamemnone: *Tu sollicitum supplexque tui Numi-*

minus Argos sola tueris. Oedipo: *Ambigua soli
noscere Oedipidae datur.* Sic Nero, *solo fure audire
Crucos.* Tale est Petronii: *Quod solum formas de-
cus est, cadere capilli. & mutari nolum.* Terent.
Phor. 3, 3. *Solus est homo amico amicus.* Nec al-
ter religiosisissimus rex: *Tibi sole peccari:* quic-
quid adulenter, consentitis ac prostrati terramque

VARIORUM.

865. *Expetiti*] Expetendi certe. FARNABIUS.
870. *Jam cineres*] Me morti jam destinaram.
FARNABIUS.

872. *Si causa*] Mori se velle fingit, ne Hippo-
lytum, tanquam dedecoris sui reum apud patrem
agat: neve quis sciat. FARN.

876. *Alium filere*] Quod tacitum esse velis,
nemini dixeris. FARN.

878. *Mo-*

Thes. Leti facultas nulla continget tibi.

Phaed. Mori volenti deesse mors numquam potest.

Thes. Quod sit luendum morte delictum, indica.

880 *P.* Quod vivo. *T.* Lacrimae nonne te nostrae movent?

Phaed. Mors optima est perire lacrimandum suis.

Thes. Silere pergit. verbere ac vinclis anus

Altrixque prodet quidquid haec fari abnuat.

Vincite ferro. verberum vis extrahat

885 Secreta mentis. *Phaed.* Ipsa jam fabor, mane.

Thes. Quidnam ora moesta avertis, & lachrimas genis

Subito coortas veste praetenta obtegis?

Phaed. Te, te, creator coelitem, testem invoco,

Et te coruscum lucis aetheriae jubar,

890 Ex cujus ortu nostra dependet domus,

Tentata precibus restiti. ferro ac minis

Non cessit animus: vim tamen corpus tulit.

Labem hanc pudoris eluet noster cruor.

Thes. Quis, ede, nostri decoris everfor fuit?

895 *P.* Quem rere minime. *T.* Quis sit, audire expeto.

Phaed. Hic dicet ensis, quem tumultu territus

Liquit stuprator, civium accursum timens.

T. Quod facinus, heu me, cerno? quod monstrum intuo?

Re-

GRONOVII.

situere non dubitavi.

VARIORUM.

verrentis rei superbissimas, ne dicam mendaces, preces fingendo. Qui sequitur versus, à Thespi persona recte pronunciatur: Tu. *Effare, fido pe-*

878. *Deesse nunquam mors potest.*] Concinnius Florentiae: *deesse mors nunquam potest.*

881. *Perire dum lacrymans suis.*] Quod habent duo Delrii, *lacrimandum suis*, quod plures Gruteri, & ipsi non ita fatuum videtur: idem in Crusseriano, Vossiano, meo, duobus Germanicis, optimoque tandem Etrusco comparat. Itaque re-

878. *Mori*] Phoeniss v. 151 FARN.

881. *Mors optima*] Hoc enim charitatis argumentum: Sicci autem oculi in funere odium arguunt. FARN.

889. *Et te*] Et te ò Phoebe domus nostrae auctor, matris meae ex Crete Nympha genitor. FARNABIUS.

891. *Ferro*] Stupratoris. FARN.

Nn 2

899. *Elur*,

- 905 Unde ista venit generis infandi lues?
Hunc Graja tellus aluit, an Taurus Scythes,
Colchusve Phasis? redivit ad auctores genus;
Stirpemque primam degener sanguis refert.
Est prorsus iste gentis armiferae furor,
910 Odisse Veneris foedera, & castum diu
Vulgare populis corpus. ô tetrum genus,
Nullaque victum lege melioris soli!
Ferae quoque ipsae Veneris evitant nefas,
Generisque leges inscius servat pudor.
915 Ubi vultus ille, & ficta majestas viri,
Atque habitus horrens, prisca & antiqua appetens,
Morumque senium triste, & aspectu grave?
O vita fallax! abditos sensus geris,
Animisque pulchram turpibus faciem induis.
920 Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum. vera fallaces probant.
Simulantque molles dura. silvarum incola
Ille efferatus, castus, intactus, rudis,

Mi-

. GRONOVII.

900. *Gentis armigeræ furor*,] Flor. *armiferae*:
ut & Deiriani Vossianusque.

917. *Et aspectu grave?*] Flor. & *aspectus graves*.
Utrum, *adipscus graves*: sic Attius Attyanacte:
Abducite intro, nam mihi miseratione commovet a-
nimum excelsa adipscus dignitas: an effatus graves?

VARIORUM.

906. *Hanc*] Graecam educationem sapient
isti mores, an Barbaram? FARN.

906. *Taurus*] Sup. v. 168. FARN.

907. *Phasis?*] Max. Colchorum fluvius. FARN.

907. *Auctores*] Hoc imputat matri Antiopae
sive Hippolytae. FARN.

909. *Gentis armiferae*] Amazonum: sup. vers.
575. FARNABIUS.

910. *Veneris*] Connubia. FARN.

912. *Nullaque*] Metaph. quod in melius subam-
translatum non misceat, sententiam non amittit. F.

913. *Veneris*] Illicitam Venerem, incestum
matrum coitum. FARN.

914. *Infans*] In feris etiam vel barbaris. FARN.

915. *Majestas*] Gravitas, tristitia. FARN.

917. *Morumque senium triste*,] Senes graves
sunt ut plurimum & tetrici. hinc *morum senium*,
pro tristitia & gravitate ponitur: & quia hoc ho-
minum genus eunctis molestum est, *senium* pro
molestia accipitur. DELRIUS.

918. *O vita*] O quam fronti nulla fides: o-
mnes simulant ac dissimulant, alii videri volunt
quam sunt. FARNABIUS.

Nn 3

924. 160

- Mihi te reservas? à meo primum toro
 925 Et scelere tanto placuit ordiri virum?
 Jam jam superno numini grates ago,
 Quod ista nostrà cecidit Antiope manu:
 Quod non ad antra Stygia descendens tibi
 Matrem reliqui. profugus ignotas procul
 930 Percurre gentes. te licet terra ultimo
 Summota mundo dirimat Oceani plagis,
 Orbemque nostris pedibus obversum colas:
 Licet in recessu penitus extremo abditus
 Horrifera celsi regna transferis poli;
 935 Hiemesque supra positus & canas nives,
 Gelidi frementes liqueris Boreae minas
 Post te furentes, sceleribus poenas dabis.
 Profugum per omnes pertinax latebras premam.
 Longinqua, clausa, abstrusa, diversa, invia
 940 Emetiemur. nullus obstat locus.
 Scis, unde redeam. tela quo mitti haud queunt,

Huc

GRONOVII.

940. *Obstat locus.* Huc vota mittam.] Transpositione hic peccatum ostendit & corrigit Florentinus: nullus obstat locus. Scis unde redeam. tela quo mitti haud queunt, Huc vota mittam. Gomitior acquores. Nemo non videt, haec sic aptius digesta. Post minas, nullum fore locum, qui profugo sit tutus, utique commodius subicitur: Scis unde redeam. nempe ab inferis: & satis credibile est, quem inferi tenere non potuerint, ei omnia loca patere. Sic etiam post, *ta, vota mittam*, rectius statim continuatur narratio de muneris Neptuni: prorsus vero inepte interjicitur: Scis unde redeam. nihil enim ad optiones illas hoc pertinet, nec inter profunda Tartara & ditem

VARIORUM.

924. *Alibi*] An in patris tui solius dedecus? FARNABIUS.

925. *Ordiri*] Virilitatis tuae primum specimen edere. FARN.

927. *Illa*] Supra vers. 225 FARN.

927. *Antiope*] Sic omnes lib. ad normam tamen Carifii lib. 1. dicendum foret; *Antiope*, sic autem vocat etiam Philochorus; sed Trogus & Clydimus Hippolyten. DELRIUS.

928. *Tibi*] Ne & propriam matrem violasses. FARNABIUS

930. *Te licet*] Fugas licet ad nobis oppositos Antipodas FARN

932. *Orbemque nostris*] Hic de loco in quo degunt Antipodes, non de ipsis Antipodibus agitur. DELRIUS.

934. *Celsi*] Artifici, qui nobis semper sublimis. FARNABIUS.

935. *Hiemesque*] Uterius quam unde ad nos veniunt hiemes FARN

941. *Unde*] Ab inferno scilicet, quo descensa ac reditu erit facilis te persequi, vel ut infra vers. 951. FARN.

942. Huc

- Huc vota mittam. genitor aequoreus dedit,
 Ut vota prono trina concipiam deo,
 Et invocata munus hoc sanxit Styge.
- 945 En perage donum triste, regnator freti.
 Non cernat ultra lucidum Hippolytus diem,
 Adeatque manes juvenis iratos patri.
 Fer abominandam nunc opem nato parens.
 Numquam supremum numinis munus tui
- 950 Consummeremus, magna ni premerent mala.
 Inter profunda Tartara, & Ditem horridum,
 Et imminentes regis inferni minas,
 Voto peperci. redde nunc pactam fidem,
 Genitor. moraris? cur adhuc undae silent?
- 955 Nunc atra ventis nubila impellentibus
 Subtexe noctem; sidera & coelum eripe.
 Effunde pontum. vulgus aequoreum cie,
 Fluctusque ab ipso tumidus Oceano voca.

GRONOVII.

horridum, ut mox ait, illis usus erat.

947. *Irato patri.*] Mulio suavius Florent. *iratos patri.* Intelligit Theseus iratos Manes sibi, quod eos effugerat. nam nec *livida tales Invidiae, funditis quamquam & jam lumine cassis*, (ut canit Statius) deest erga illos, qui emittuntur ex inferis, ad quamvis breve tempus. Ne de ipso Plutone dicam, regnum imminui suum indignato. Sic Hercule Eurentē: *ite, iratos Visite reges.*

VARIORUM.

942. *Huc vota mittam.*] Putabant diris & votis quem interfici posse. Oedipus Sophoclis votis suis alteri mortem properaram suspicatur. & apud Petronium alius, *votis absente interfecit hostem.* DELRIUS.

942. *Genitor*] Neptunus dedit mihi optionem

3. votorum infr. vers. 953. FARNABIUS.

943. *Prono*] Favente, exaudiente. FARN.

944. *Invocata*] Hercul. Fur. v. 711. FARN.

945. *Triste,*] Cum pater filii necem exoptet. FARNABIUS.

949. *Supremum*] Nam primum fecerat in latro- nes dum Athenas proficisceretur à Troezen ubi natus est: secundum ut è Labyrintho redire posset FARNABIUS. Cicero de offic. lib. 1. ait: *Nam si, ut in fabulis est, Neptunus quod Theseus promiserat, non fuisset; Theseus Hippolyto filio non esset orbatur, ex tribus enim optatis, ut dicitur, hoc erat ultimum, quod de Hippolyti interitu iratus optavit: quo impetrato, in maximos lacus misit.* DELRIUS.

953. *Peto*] Non consumsi votum hoc tertium. FARNABIUS.

956. *Noctem*] Tenebras, caliginem. FARN.

957. *Vulgus aequoreum*] Monstra marina. FARN.

958. *Peta.*] In terram. infra. vers. 1030. FARNABIUS.

CHO-

* CHORUS.

*Queritur Chorus, cum coeli ceterarumque rerum cursus certo
regantur consilio, non tamen res humanas iuste ac recte
cedere, cum bonis male sit, malis bene.*

- 960 **O** Magna parens Natura deûm,
Tuque igniferi rector Olympi,
Qui sparsa cito sidera mundo;
Cursusque vagos rapis astrorum,
Celerique polos cardine versas;
Cur tibi tanta est cura, perennes
965 Agitare vias aetheris alti?
Ut nunc canae frigora brumae
Nudent silvas; nunc arbuſtis
Redeant umbrae; nunc aestivi
Colla Leonis Cererem magno
970 Fervore coquant; viresque suas
Temperet annus? sed cur idem,
Qui tanta regis, sub quo vasti

Pon-

GRONOVII.

959. *O magna parens Natura Deûm,*] Non pe-
jus foret, *rerum*. Cicero in Paradoxis: *Cum tibi si-*
ve Deus, sive mater (ut ita dicam) rerum omnium
natura dederit animum. Sed deûm est siderum.

VARIORUM.

* Hunc chorum ferme totum imitatur Boë-
tius, de Consolat. Philos. Metro 1. cuius ini-
tium: *O stelliferi conditor poli.* DELRIUS.

959. *O magna*] *Cur bonis viris accidant mala,*
Sen. Phil. FARNABIUS.

963. *Celerique*] Moventur enim poli cum uni-

verso, utrumque Mathematicis dicantur immo-
ti. FARNABIUS.

966. *Nunc*] Hyeme, spoliuntur foliis silvae,
FARNABIUS.

967. *Nunc*] Vere, redeant arboribus comae
umbrosae FARN.

969. *Cella*] Aestate, Sol in Leone fruges tor-
reat. FARN.

970. *Viresque*] Autumnus calorem frigore
temperans fructus mutaret. FARN.

972. *Vasti*] Adco vasti, ut infinitum censue-
rint Seleucus Erythraeus, & Heraclides Ponti-
cus, propter diffisilem partium ejus enumerationem
commensurationemque: Vere tamen in se
finitus est juxta Ocellum Lucanum, Platonem
in

- Pondera mundi librata suos
 Ducunt orbes, hominum nimium
 975 Securus abes; non sollicitus
 Prodesse bonis, nocuisse malis?
 Res humanas ordine nullo.
 Fortuna regit, spargitque manu
 Munera coeca, pejora fovens.
 980 Vincit sanctos dira libido.
 Fraus sublimi regnat in aula.
 Tradere turpi falces populus
 Gaudet; eosdem colit, atque odit.
 Tristis virtus perversa tulit
 985 Praemia recti. castos sequitur
 Mala paupertas! vitioque potens

GRONOVII.

974. *Florum nimium Securus ades*; Sic virgilius de Pygmaeone: *securus amorum Germanus*. Silius l. 16. *fertur securus equorum*. Illud *ades* merito displicuit Lipfio: praesentes enim dii contrarium volunt: ille subiicit *audis*. Id fieri contra legem versus arguit mirificus ejus amicus, idque monendi, non mordendi ait dictum gratia; immemor quoties ipse passim hanc legem in hoc opere migret. Rectius tamen Florent. *Securus abes*. Ut enim *adesset* est juvare, auxilio praesentem esse, sic *abesse* & *longe esse* dicitur, qui utcumque praesens vel propinquus nihil tamen juvat. Sic Turnus apud Virgilium: *Longe illi dea mater erit*. Et Floro: *Longe illis nauticae artes*, quae quidem erant praesentissimae, sed inefficaces & impeditae Romanorum audacia & consilio. Caesar lib. 1. Gall. 36. *si id non fecissent, longe ab his fraterum nomen populi Romani absfuturum*. Cederem & ego scribendum: *longe eis futurum*: ni Ovidius dixisset in persona Atlantis ad Persea l. 4. *ne longe gloria rerum, Quas mentiris, ait, longe tibi Juppiter absis*.

977. *Ordine nullo*] Sen. epist. 16. *sive casus res humanas sine ordine impellit & jactat*.

984. *Tristis virtus perversa tulit*] Sollicitant haec viri docti, & alii *delet*, alii *restit*. Mihi sedet

nihil convellere. Senfus, Boni, adflicti ac moerentes, (nam pro his dicit *system virtutem*) malam mercedem, malam gratiam (haec *perversa praemia*) rectorum propolitorum & operum reportant. *Tulit*, pro fert, (ut supra *Juvet* pro *Juvet*) adipiscitur, accipit. Thyeste: *Stupet genitrix primae Rescisa lucis perversa sui lamina regni*.

VARIORUM.

in Timaeo, Ciceron. & Apulejum in lib. de Universalitate. Stobaeum lib. 1. eleg. Physic. cap. 25. DELRIUS.

975. *Securus ades*] *Non curans, negligens*. FARN.

977. *Res humanae*] Vitam regit Fortuna, non Sapientia. ex Epicuri schola. FARN.

980. *Vincit*] Violenti & libidinosi opprimunt innocentes & castos. FARN.

982. *Falces*] Honores, honorum insignia. à Romanis tractum, quorum magistratibus praeferebantur à lictoribus secures fascibus virgarum insertae, consulibus 12. Dictatori 24. Praetori 6. &c. FARNABIUS.

983. *Eosdem*] Fluctuans, mobilis, inconstans populus. FARN.

984. *Tristis virtus*] Boni poenas ferunt iniquam virtuti suae mercedem. FARN.

Oo

989. Sed

Regnat adulter.

O vane pudor, falsumque decus!

Sed quid citato nuncius portat gradu,

990 Rigatque moestis lugubrem vultum genis?

GRONOVII.

& quam falsum tuum decus!

988. *O vane pudor, falsumque decus!* Apofiopefin esse ajunt ex interventu nuntii. At nihil hic filetur, nihil praecifum est. Sentit idem quod Brutus moribundus, quum exclamaret: 'αὐτὸς οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὁ παῖς ἐστίν.' Hoc enim vult: O pudor, tu nil nisi nomen es, res vana, sine veritate & specie: nec quae ex te oritur gloria, solida est & propria; sed inanis & fucata, non juvens neque servans possessorem suum, qui plerumque cum illa perit aut miser eum. O quam vanus es pudor,

990. *Rigatque moestis lugubrem vultum genis?* Flor. & Vossianus: *Rigatque moestis lugubrem vultum genis?* Quam lectionem quum res claret esse veriorum, & repererint in suis Delrius & Gruterus, turbæ tamen adhuc & numero pravorum codicum datum, ut exfularet. Nos vero lubentes eam recepimus.

VARIORUM.

989. *Sed quid?* Apofiopefin ex interventu nuntii. FARN.

ACTUS QUARTUS.

NUNCIUS. THESEUS.

Narrat Theseo nuncius, ut perierit Hippolytus discriptus ab equis suis, quos terruerat taurus marinus à Neptuno ex Thesei voto immissus.

Nunc. **O** Sors acerba & dura famulatus gravis,
Cur me ad nefandos nuncium casus vocas?
Thef. Ne metue clades fortiter fari asperas;

Non

GRONOVII.

nuntium ad casus nefandos.

VARIORUM.

992. *Ad nefandos nuntium casus vocas?* Non male Eguian. *nefandi*, ait Delrius: eoque pronior Gruterus ad recipiendum in contextum, quod se quoque invenisse testatur in novem suis. Hoc si non male, nec male Flor. *Cur me ad nefandum nuntium casus?* Neutrum tamen melius putem vulgata. Durum videtur loquendi genus, *vocari ad nuntium*, pro vocari ad nuntiandum, vel ad nuntium perferendum. At illud expeditum: Sors dum servituti me vocat vel jubet esse

991. *O sors acerba* Servituti, quae adigis servos ad trillia non raro ministeria. FARNABIUS. Fugerat impudicos amplexus Hippolytus, & in fuga perierat. obitus historiam patri nunc Nuncius narrat. describitur etiam Thesei, eo audito, sensus medius inter patrem & iram, sumptus hic Actus ex Euripile in Hippolyto Coronato, cum quo utile sit conferre, & cum Philostrato lib. 2. de imagine Hippolyti. DELRIUS.

994. Nunc

Non imparatum pectus aerumnis gero.

995 *Nunc.* Vocem dolori lingua luctificam negat.
Thef. Proloquere, quae fors aggraves quassam domum.

Nunc. Hippolytus (heu me) flebili leto occubat.

Thef. Gnatum parens obiisse jam pridem scio.

Nunc raptor obiit. mortis effare ordinem.

1000 *Nunc.* Ut profugus urbem liquit infesto gradu,
Celerem citatis passibus cursum explicans,
Celfos sonipedes ocus subigit jugo,
Et ora frenis domita substrictis ligat.

Tum multa secum effatus, & patrium solum

1005 Abominatus, saepe genitorem ciet,
Acerque habenis lora permissis quatit:
Cum subito vastum tumuit ex alto mare,
Crevitque in astra. nullus inspirat salo
Ventus. quieti nulla pars coeli strepit,

1010 Placidumque pelagus propria tempestas agit.
Non tantus Auster Sicula disturbat freta,
Nec tam furenti pontus exsurgit sinu
Regnante Coro. saxa cum fluctu tremunt,

Et

GRONOVII.

994. *Pectus aerumpis gero.*] Florent. ut Mogunt.
fero Et sequenti veru luctificam, non luctifico.
Item, *flebili leto occubat*; non *voto*.

1014. *Leucatem ferit.*] Flot. *Leucaten*: & mox,
in terras ruit.

VARIORUM.

994. *Non*] Assuetum aerumnis & praeparatum:
ut qui *Omnia praecepi atque animo mecum ante pere-*
gi. FARNABIUS.

997. *Flebili leto occubat.*] Non abhorrent alii
ab, *flebili voto*. Sed quo minus id heic locum
habeat, oblat tota fabula. Aderat nuncius Hip-

polyto, ideoque nihil ei constare poterat de vo-
to paterno. Praeterea, dubio an dicatur Lati-
ne *occumbere flebili voto*. GRUTERUS.

998. *Gnatum parens*] Jamdudum periit mihi fi-
lius, ubi primum officii & pietatis immemor uxori
patris stuprum inferre conatus est. Illo enim
die nocens moritur, quo peccat: jam tandem
raptorem perhisse audio. FARNABIUS. Vel, ex
voto sciebam eum periisse.

1004. *Multa secum*] Apud Euripidem enim,
unde torus hic desumptus est actus, ait: Ζῆς ὤρε-
ναι εἴλω, εἰ καὶ ἐν νῆφιν ἀνδρῶν. Αἰὲτις δ' ἵππας αἰ-
νῶμαζ' εἰ, πᾶσι, &c. FARN.

1007. *Tumuit ex alto mare,*] Repone ex scriptis
tonuit. Nic. Henlius ad Claudianum.

1013. *Coro.*] Thyeit. v. 578. FARN.

- Et cana summum spuma Leucatem ferit.
 1015 Confurgit ingens pontus in vastum aggerem,
 Tumidumque monstro pelagus in terram ruit.
 Nec ista ratibus tanta construitur laes:
 Terris minatur. fluctus haud cursu levi
 Provolvitur. nescio quid onerato sinu
 1020 Gravis unda portat. quae novum tellus caput
 Ostendit astris; Cyclas exoritur nova.
 Latuere rupes, numen Epidaurii Dei,
 Et scelere petrae nobiles Scironides,
 Et quae duobus terra comprimitur fretis.
 1025 Haec dum stupentes querimur, en totum mare
 Immugit. omnes undique scopuli adstrepunt.
 Summum cacumen rorat expulso sale.
 Spumat, vomitque vicibus alternis aquas.

Qua-

GRONOVII.

1022. *[Latuere nube numen]* Lipsius è suo: *Latuere rupes*. Amicus ejus nil videt mutandum, consentientibus codd. Sed non vidit Florentinum, & qui sunt melioris notae, aut nescio quis casus etiam bonos ejus hic vitiauit. Omnes enim *rupes*, non *nube*. Alii summi viri: *Latuere nube numen*; vel, *Lat. rupes nomine*; vel, *nudae nuntiae Epidaurii dei*. Sed veterum librorum lectio tantummodo explicationem desiderat. Nam per epexege-
 sin (vulgo appositionem vocant) *rupes* illae dicuntur *numen Epidaurii dei*, quae sunt sacrae Aesculapio, in quibus Epidaurius deus colitur & numen habet: est enim *Epidauri* contractum pro *Epidauris*. Mela l. 2 c. 3. *Epidaurii Aesculapii templo in Iliis*. Ubi prorsus simile loquendi genus: *In Achaia atque Elide quondam Pifa Oenomas, Elis & numen delubrumque Olympii Jovis*. Plinius l. 8. epist. 8. *Sparsa sunt citra faecula complura, totidemque dei simulacra: sua cuique veneratio, suum numen*: Ergo ait: *rupes*, quae sunt *numen Epidaurii dei*, latuere: Epidaurus, ubi colitur Aesculapius, apparere desinit.

1027. *Rorat expulso sale. Spumat, vomitque]*

Nec hoc placet, nec *rorate spumas*: etsi scio Ovidii: *Reratis iustravit aquas*. Sed & Flor. *sale*. Lege: *rorat expulso sale Spumas*. Duplici imagine illustrat spumeum verticem, quem habet interdum illa moles. Summum cacumen modo canescit spumis, perinde ut herbae maturae rore vel pruina albicantes, & ut litus ab aestu undas candidas instar salis sustinens: modo excitat velut vi spiritus interioris expellente aliam aquarum copiam. Virg. lib. 1. Aen. *spumas salis aere ruebant*.

VARIORUM.

1014. *Leuatom*] Promontorium Acarnaniae. *Leucatae umbrosa cacumina montis*. FARN.

1017. *Nec ista*] Nec tamen navigantibus exitum ab hoc monstro paratur, sed terris. FARN.

1019. *Nescio*] Non sine stupore expectabamus, si qua nova insula è mari exurgens augeret numerum Cycladam. FARN.

1028. *Spumat, vomitque*] Qui heic versus tra-
 ficiunt, efficiunt ut auctor haud satis exprimat quod voluit; nempe mare non secus spumasse & alternis vicibus evomuisse undas, quam solet physiter. GRUTERUS.

1030. Phj-

- Qualis per alta vehitur Oceani freta
 1030 Fluctus refundens ore physeter capax.
 Inhorruit concussus undarum globus,
 Solvitque sese, & litori invexit malum
 Majus timore. pontus in terras ruit,
 Suumque monstrum sequitur. os quassat tremor.
 1035 *Thes.* Quis habitus ille corporis vasti fuit?
Nunc. Caerulea taurus colla sublimis gerens,
 Erexit altam fronte viridanti jubam.
 Stant hispidæ aures, cornibus varius color:
 Et quem feri dominator habuisset gregis,
 1040 Et quem sub undis natus. hinc flammam vomit;
 Oculi hinc relucet. caerulea insignis nota

Opi-

GRONOVII.

VARIORUM.

1038. *Cornibus varius color.*] Quare *cornibus*? Plinius lib. 11. cap. 37. varios lusus naturæ in his animalium armis notans colorum nullam differentiam facit. Columella in bubus & vaccis cornua sequirit *nigra*, lib. 6. cap. 1. & 21. Itaque etsi in tam accurata descriptione aliquid de cornibus dici velles, dubies tamen, an hoc sit satis aptum. Et alio vocant optimæ membranæ, in quibus: *aribus varius color*. Quasi hic jam oculos describere incipiat, fingatque in illis & torvum illud, quam *majestatem boam* Varro vocat, & glaucum vel caeruleum, quod proprie est decorum & monstrorum maritimorum. Hoc si esset, vix appellandi mox videntur fuisse *Oculi*. An igitur ea vox ex margine irrepit, deleta, quam ibi Seneca posuerat? Refert lib. 9. c. 5. Tiberio principe ad litus Gallicum belluas miræ varietatis & magnitudinis ab Oceano delitutas, interque reliquis elephantos & arietes, candore tantum cornibus adsimulatis. An igitur ex hac recenti & nota tum historia sumpsit Seneca de colore, quo sub undis natorum insignia cornua? & retinendum *si cornibus*? Sed pro *candore* quidam codices habent *tumore*.

1040. *Hinc flammam vomit.*] Ad oculos refert Etruscus, & habet, *vomunt*. Videtur scribendum: *hinc flammam vomunt Oculi, hinc relucens caerulea insignis nota*.

1030. *Physeter capax.*] Bellua marina prægrandis, ex balænarum genere, ore maximo, dentibus serratis, columnæ modo se attollens, & ex alto velis navium diluviem quandam infundens, earumque alveos quandoque deptimens. cruciat, non ore, sed fistulis quibusdam in vertice prope oculos positis. quare verius Senecæ sic interpretari debet; *Fluctus refundens, ore Phys. cap.* Nec enim credendum, errasse Senecam hominem Turdetanum, cum in eo mari frequens sit pilcis, teste Strabone lib. 3. ubi eum describit, & a flando vult denominatum, quia cum fluctus exilat, speciem quandam nubes in columnæ formam effigiatæ spectantibus præbet. Ab Orcæ distinguitur, quia longior Physeter, & dorsuali spina caret. Oppianus lib. 1. Halieut. *Οὐράλιος* nuncupat. vide Arnianum lib. rerum Indicarum, qui de Physetere est intelligendus cum scribit: *οὐράλιος τῆς θάλασσης* &c. *οὐράλιος* τῆς θάλασσης τῆς θάλασσης τῆς θάλασσης. *cete esse quas in mari reluctantia æquæ sursum efflent.* vide Aelian. lib. 9. de hist. Animal. Plin. lib. 9. cap. 4. Solinum in Polyh. Wottonum lib. 8. de Differ. animal. & Rondeletium lib. 16. de Piscibus. DELRIUS.

1039. *Et quem feri*] Mixtus illi color terrestris tauri, & viruli marini. DELRIUS.

1039. *Dominator*] Taurus. FARNABIUS.

1040. *Sub undis*] Virulus marinus. FARN.

Oo 3

T. 24. G. 2

- Opima cervix arduos tollit toros:
 Narefque hincis haustibus patulae fremunt.
 Mulco tenaci pectus ac palear viret.
 1045 Longum rubenti spargitur fuco latus.
 Tum pone tergus ultima in monstrum coit
 Facies, & ingens bellua immensam trahit
 Squammosa partem. talis extremo mari
 Piltrix citatas sorbet aut reddit rates.
 1050 Tremuere terrae. fugit attonitum pecus
 Passim per agros; nec suos pastor sequi
 Meminit juvenco. omnis è saltu fera
 Diffugit: omnis frigido exanguis metu
 Venator horret. solus immunis metu
 1055 Hippolytus arcis continet frenis equos,
 Pavidosque notae vocis hortatu ciet.
 Est alta ad Argos collibus ruptis via,

Vi-

GRONOVII.

1045. *Rubenti spargitur fuco latus.*] Recte Lipsius *fuco* contra centum millia pejorum librorum. Sic & Florentinus. *Succo* & satum est & per petuum pro *fuco* plebejorum codicum mendum. *Sulco*, quod Gruterus perplacuit, ardet verbum *spargitur*, de quo infra. Vide Nic. Heinsum ad Claudianum.

1049. *Sorbet aut reddit rates.*] Delrius vetat dubitari an sincerum sit. Florentinus tamen confirmat, quod ille in Mog. invenit: *sorbet aut frangit rates*.

1057. *Est alta ad agros*] Omnino *Argos*, et si fervert illud Etruscus. Utebatur ea via, qua Athenis in Peloponnesum ad mare itur: Troezena petisse ait Ovidius: eam urbem paruisse olim Agivis, testis Pausanias.

VARIORUM.

1044. *Palear*] Pellis ex gutture boum dependens.

1046. *Ultima*] Ultima forma, id est posterior pars definit in piscem sic Virg. de Scylla, *postora virgo* *Pube tenui postrema immani corpore pistris* & de Tritone: *Trens hominem praefert, in pistrin definit alvus.* nam & Piltrix dicitur. FARN.

1049. *Pistris*] Monstrum marinum tantae magnitudinis ut absorbeat naves. Plin. 26. FARNABIUS. Et *Pistris* legitur. Ingens in Indico mari bellua, pilosa, parit animal. Plinius, lib. 9. cap. 4. & 13. Secundum quosdam etiam *Serra* Latine, vulgo *Nivella* vel *Caldera*, vel *Malibe*: quod ultimum nomen Suda novit: *αἰνυει δὲ θηρὸς θαλάσσιος ἡ λεγόμενη μάλβη, ἡ δὲ δύρασις αἰνός ἐστι.* *Pistris* genus esse ceti marini, inexpressibile, quod *Malibe* dicitur. Quæri solet, quomodo scribendum. Nam in Sidonii libris modo *pistris*, modo *pistris*. de Tritone: *Jamque suam partem pistris flagellat.* at alibi: *Pistrigeno quæe comha rebis Tritone Cylloren.* DELRIUS.

1050. *Tremuere*] Vide Virbium hæc de se narrantem, 15. Met. Ovid. FARNABIUS.

1057. *Est alta*] Omnes membranae, est alta. DELRIUS.

1058. *Vi-*

- Vicina tangens spatia suppositi maris:
 Heic se illa moles acuit, atque iras parat.
 1060 Ut cepit animos, seque praetentans satis
 Prolulit irae, praepeti cursu evolat,
 Summam citato vix gradu tangens humum,
 Et torva currus ante trepidantes stetit.
 Contra feroci gnatus insurgens iniuax
 1065 Vultu, nec ora mutat, & magnum intonat;
 Haud frangit animum vanus hic terror meum,
 Nam mihi paternus vincere est tauros labor.
 Inobsequentes protinus frenis equi
 Rapuere currum: jamque deerrantes via,
 1070 Quacumque pavidos rapidus evexit furor,
 Hac ire pergunt, seque per scopulos agunt.
 At ille, qualis turbido rector mari
 Ratem retentat, ne det obliquum latus,
 Et arte fluctus fallit; haud aliter citos
 1075 Currus gubernat: ora nunc pressis trahit
 Constricta frenis, terga nunc torto frequens
 Verbere coërcet. sequitur assiduus comes

Nunc

GRONOVII.

1070. *Pavidos rapidus evexit*] Florentinus: *pavidos pavidus evexit furor*. An *Rapidus*? nam *furor pavidus* bene se habet, quum pro affectibus nimis, qui furoris sunt causae, alius trullis, alius hilaris, alius audax, alius timidus sit furor.

VARIORUM.

1058. *Vicina*] Prope litus. FARNABIUS.
 1059. *Ille moles*] Monstrum marinum. FARN.
 1064. *Gnatus*] Tuus ò Theïu. FARN.
 1067. *Nam mihi*] Hereditario jure mihi debetur hic labor, nam & pater taurum Marathonium superavit, Minotaurum interfecit. FARN.
 1072. *At ille, qualis*] Ait Euripides in Hip-

polyto: Καὶ δεινότερος ἢ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν ὁ θεὸς Ποσειδών, ἔκτανε τῆς γῆς, ἔκτανε τῶν ἀνθρώπων αἶμα. Ἰούδ' οὖν οἱ τοὶ θεοὶ οὐκ ἐστὶν ὁ δαίμων. Sane totum hunc de morte Hippolyti locum ab Euripide accepit. DELRIUS.

1075. *Currus*] Euripides quadrigam fuisse tradit, quomodo ergo Philostrato credemus? qui, in Amphiarai imagine, negat Heronem tempore quadrigam in usu fuisse, praeterquam soli Hectori, quomodo Dionysio? qui lib. 7. scribit Heronibus semper bigam vel trigam placuisse. Scio Homerum Achilli tres equos tribuere Iliad. xvi. sed alium postam quatuor: qui vidit; *ἑλάνθονα currum quadrigam raptarier*. DELRIUS.

1077. *Sequitur*] Equos. FARNABIUS.
 1077. *Assiduus*] Taurus marinus. FARN.

1082. Ja-

- Nunc aequa carpens spatia, nunc contra obuius
 Oberrat, omni parte terrorem movens.
 1080 Non licuit ultra fugere. nam torvo obuius
 Incurrit ore corniger ponti horridus.
 Tum verò pavidā sonipedes mente exciti
 Imperia solvunt, seque luctantur jugo
 Eripere, rectique in pedes jactant onus.
 1085 Praeceptis in ora fusus implicuit cadens
 Laqueo tenaci corpus: & quanto magis
 Pugnat, sequaces hoc magis nodos ligat.
 Sensere pecudes facinus, & curru levi,
 Dominante nullo, qua timor jussit, ruunt.
 1090 Talis per auras non suum agnoscens onus,
 Solique falso creditum indignans diem,
 Phaethonta currus devio excussit polo.
 Latè cruentat arva, & illisum caput
 Scopulis resultat. auferunt dum comas:
 1095 Et ora durus pulchra populatur lapis:
 Peritque multo vulnere infelix decor.
 Moribunda celeres membra provolvunt rotae.

Tan-

GRONOVII.

VARIORUM.

1085. *Praeceptis in ora gnatus,*] Sic magna pars codicum. Alii: *In ora praecipis fusus.* At optimus: *Praeceptis in ora fusus.* Quod verum esse adfverare audeo. Nam *gnatus* interposuerunt, qui metuebant, ne de alio verba intelligerentur. At quum de illo inter nuntium Theseaue constaret, id addere opus non fuit. Observavimus ejusmodi plura ad Livium. Cujus etiam phrasim, *effundi equo.* Lib. 10. *ab rapido cursu circumagendo equo effusus.* Lib. 22. *equus repente carruit, consalemque lapsum super caput effudit.* Lib. 27. *equus filo trajectus, quum prolapsus per caput regem effudisset.* Virgilius lib. 7. *Et juvenem monstros pavidum effudere marinus.*

1082. *Sonipedes*] Hinc *ἰππιδες* dictus, qui prius *Demoph.* sed à Diana, seu Aesculapio vitae redditus, *Virbini.* FARN.

1086. *Laqueo*] Loris equorum. FARN.

1088. *Curru*] Sed leve pondus erat nos quod cognoscere possent Solis equi, solitaque jugum gravitate carebat. FARNABIUS.

1091. *Solique*] Phaethonti Solis currum occupanti. FARN.

1092. *Devio*] Quo ipse Phaethon devius erravit. FARN.

1093. *Cruentat*] Hippolytus. FARN.

1095. *Populatur*] Lacerat, diripit. FARN.

1098. *Tran-*

- Tandemque raptum truncus ambusta sude
 Medium per inguen stipite erecto tenet;
 1100 Paulumque domino currus affixo stetit.
 Haefere bijuges vulnere, & pariter moram
 Dominumque rumpunt. inde semianimum secant
 Virgulta. acutis alperi vepres rubis,
 Omnisque truncus corporis partem tulit.
 1105 Errant per agros. funebris, famuli, manus,
 Per illa, qua distractus Hippolytus, loca
 Longum cruenta tramitem signat nota:
 Moestaque domini membra vestigant canes.
 Necdum dolentum sedulus potuit labor
 1110 Explere corpus. hocceine est formae decus?
 Qui modò paterni clarus imperii comes,
 Et certus haeres, siderum fulsit modo,
 Passim ad supremos ille colligitur rogos,
 Et funeri confertur! *Thes.* O nimium potens,
 1115 Quanto parentes sanguinis vinclo tēnes
 Natura! quam te colimus inviti quoque!
 Occidere volui noxium: amissum fleo.
 . *Nunc.* Haud quisquam honeste flere, quod voluit, potest.
Th. Equidem malorum maximum hunc cumulum reor,
 1120 Si abominanda casus optata efficit.

Nunc.

VARIORUM.

1098. *Truncus*] Corpus palo vel stipite haerens paulum morabatur equos, disrupto mox corpore cursum peragunt equi. FARN.

1099. *Erecto tenet*] Dubitavi aliquando an non scripserit, *erecto*. At Lugdunensis editio non omnino male *infecto* substituit. RAPHEL.

1105. *Famuli*,] Multitudo famulorum. FARN.

1113. *Passim*] Sparsum, undecunque collig. FARNABIUS.

1115. *Quanto*] Cedit ira naturae legibus, nec ipse Theſeus à lacrymis se continet. FARN.

1118. *Haud quisquam*] Non satis honeste flere licet, quod ipse voluisti FARN.

1120. *Si abominanda*] Si quod accidens fecerit poenitere ejus rei quam quis prius optavit FARN.

1120. *Si abominanda casus optata efficit*] Frustra hic est Farnabius. Tu explica, si casus obtingant, quae quis impie optaverit. Si fiat aliquis compos vortorum usariorum, nec aliter vetus interpres. SCHRODERUS.

Pp

1122. *Quid*

Nunc. Et si odia servas, cur madent fletu genae?
Thef. Quod interemī, non quod amisi, fleo.

VARIORUM.

1121. *Quod interemī,*] Quod ego pater causa fuerim necis filio, non quod ille perierit. FARN.

CHORUS.

Sublimis fortunae instabilitatem & pericula, humilis securitatem canit, Hippolyti mortem deslet.

Quanti casus humana rotant!
 Minor in parvis Fortuna furit,
 1125 Leviusque ferit leviora Deus.
 Servat placidos obscura quies,
 Praebetque senes casa securos.
 Admota aetheriis culmina sedibus
 Euros excipiunt, excipiunt Notos,

GRONOVII.

1124. *Minus in parvis*] Florent. *Minor*, Cicero lib. 1. de finibus: *Optime vero Epicurus, quod exiguum dicat fortunam intervenire sapienti.* Lib. 5. *Tuicul. Quid melius quam fortunam exiguum intervenire sapienti?* Et, quod mirum est, sic omnes Gruteri. Sed primum Fabricium immutasse video.

1127. *Praebetque somnos casa securos.*] Quod quasi aliud agens è Mog. protulit Delrinus, & postea nemo mentione dignum iudicavit: *Praebetque senes*; nobis in duobus Germanicis, Vossiano, & denique Florentino obvium fuit. Nempe in tugurio vel casa homines senescunt, quippe quorum vita nullis infidiis obnoxia est, ut eorum, qui in magnis domibus agunt. Alexander moriens agnoscere se aiebat statum domus majorum suorum: nam plerisque Aeacidarum intra trigesimum annum defunctos.

1129. *Duros excipiunt Notos*] Lipsius supplere verbum è libro iusserat: *Euros excipiunt, excipiunt Notos.* Amicus ejus, ne id amico deberet, per se quoque: Recte Mogunt. auctor: *Euros excipi-*

unt, excip. Not. Ergo Gruterus unum alterumque Mss. sic habere ait, quod expulsa priore scriptura pro legitimo auctoris editores nuperi acceperint: accedere quidem illis Pal. unum: se tamen revocasse in lucem *duros illos notos*, quod iis patrocinarentur sui codices, & non videret valde magnum discrimen inter *Eurum & Boream*, cujus verum proximo mentio fiat. Tribus scriptis addo membranaceos duos, Vossianum & Florentinum; alterum nullo adversariorum pejorem, alterum omnibus etiam optimis meliorem. Ipsum verborum formulam non placuisse hanc prae illi homini eleganti miror: sed ita fascinaerat illum numerus viliſſimorum codicum. Nam argumen-

VARIORUM.

1123. *Rotant!*] Alludit ad Fortunae, quae vulgo fingitur, rotam. FARNABIUS.

1126. *Servas placidos obscura quies,*] Traiect. alter, *servas obscuros placida quies.* haud paulo elegantius, siquidem lex metri addiceret. SCHRODERUS.

1128. *Culmina*] Altarum aedium fastigia. FARN.
 1132. *His*

- 1130 Infani Boreae minas,
Imbriferumque Corum.
Humida vallis raros patitur
Fulminis ictus. tremuit telo
Jovis altisoni Caucasus ingens,
1135 Phrygiumque nemus matris Cybeles.
Metuens coelo Jupiter alto
Vicina petit. non capit umquam
Magnos motus humilis tecti
Plebeia domus.
1140 Circa regna tonat.
Volat ambiguus
Mobilis alis hora. nec ulli
Praestat velox Fortuna fidem.
Qui clara videt sidera mundi,
1145 Nitidumque diem nocte relicta,
Lugent moestos tristis reditus;
Ipsoque magis flebile Averno
Sedis patriae videt hospitium.
Pallas Aetnae veneranda genti,

Quod

GRONOVII

tum, quo uti vult videri, merum sophisma est. Inter Boream & Eurum non videt magnum discrimen: nempe qui ambo venti orientales. Vero, quum octo numerantur venti: ut ab oriente verno Eurum, aestivo Aquilo vel Boreas, hiberno Vulturus; ab occidente hiberno Caurus, verno Favonius, aestivo Africus; à meridie Austro, à septentrionibus Aparctias. At alii, & in primis poëtae, quatuor detrahunt ventos Homero auctore, & norunt solos quatuor sic ab illo expressos: *Ἰὼν δ' Ἑὐρώην τε καὶ Ζεφύρον τε, Νότον τε βορέην, καὶ Βορρῆα*. Vides tantum discrimen inter Orientem & Septentrionem. Gellius, qui hoc plumbeum telum Grutero prae buerat, idem retundit lib. 2. cap. 22.

1140. Circa regna tonat.] Epist. 19. Volo tibi hoc loco referre dictum Marcanus, vera in ipso eculoo elocuti: Ipsa enim altitudo attonat summa. Hoc voluit dicere, attonita habet summa.

VARIORUM

1132. Humida] In vallibus enim colliguntur aquae. FARN.

1133. Tremuit] Ipsa enim altitudo attonat summa: Caucasum, Acrocerania, Idam, injectum Pelion Ossa, Gigantes. FARN.

1144. Qui clara] Theico ab inferis reverso laetuosus contigit reditus, & nescio an inferna sede flebilis patriae hospitium. FARN.

1149. Pallas] Vide supra vers. 109. & Hercule. Fur. vers. 912. FARN.

Pp 2

1150. Tunc

- 1150 Quod tuus coelum superosque Theseus
Spectat, & fugit Stygias paludes,
Casta nil debes patruo rapaci:
Constat inferno numerus tyranno.
Quae vox ab altis flebilis tectis sonat?
1155 Strictoque vecors Phaedra quid ferro parat?

VARIORUM.

1150. *Tuus Theseus*] Athenarum rex, quae sub
tuo praedidio. FARN.

1152. *Casta*] O Pallas ven. &c. supra vers. 1149.
FARNABIUS.

1152. *Patruo*] Plutoni. FARN.

1153. *Constat inferno, &c.*] Loco Thesei inde
reverti cessit illi Hippolytus. FARN.

ACTUS QUINTUS.

THESEUS. PHAEDRA.

*Phaedra Hippolyti innocentiam, suas calumnias revelat: ipsaque
sua se manu occidit, pater non sine luctu filio iusta
persolvit, novercae negat.*

Thef. Q Uis te dolore percitam instigat furor?
Quid ensis iste? quidve vociferatio,

Planctusque supra corpus invisum volunt?

Phaed. Me, me, profundi saeve dominator freti,

1160 Invade, & in me monstra caerulei maris

Emitte; quidquid intimo Tethys sinu

Ektrema gestat, quidquid Oceanus vagis

Complexus undis ultimo fluctu tegit.

O dire Theseu semper, ô numquam ad tuos.

Tu-

VARIORUM.

1158. *Corpus*] Artus passim collectos Hippo-
lyti, quem modo oderas. Vel mihi invisit. FARN.

1160. *Monstra*] Quae modo in Hippolytum
misisti jamque justius in me. FARN.

1165. *Gno-*

- 1165 Tutò reverse! gnatus & genitor nece
Reditus tuos luere. pervertis domum,
Amore semper conjugum aut odio nocens.
Hippolyte, tales intuo vultus tuos?
Talesque feci? membra quis sacvus Sinis,
1170 Aut quis Procrustes sparsit? aut quis Cressius
Daedalea vasto claustra mugitu replens,
Taurus biformis, ore cornigero ferox,
Divulsit? heu me! quo tuus fugit decor,
Oculique, nostrum sidus? exanimis jaces?
1175 Ades parumper, verbaque exaudi mea.
Nil turpe loquimur. hac manu poenas tibi
Solvam, & nefando pectori ferrum inferam,
Animaque Phaedram pariter ac scelere exuam;
Et te per undas, perque Tartareos lacus,
1180 Per Styga, per amnes igneos amens sequar.
Placemus umbras. capitis exuvias cape,
Laceraeque frontis accipe abscissam comam.
Non licuit animos jungere. at certe licet

VARIORUM.

1165. *Gnatus*] Filius nunc: pater Aegeus olim, qui ex editissima turre navis tuae vela nigra prospiciens ac te petiisse inde conjiciens, quia in mandatis dederat ut victor aut incolumis albis redires velis, se in mare deiecit. FARN.

1167. *Amore*] Mei, criminationi meae nimis credule. FARN.

1167. *Odio nocens*] Antiope. sup. v. 227. FARN.

1169. *Tales*] Laceros, foedatos. FARN.

1169. *Feci?*] Falso insinuando te. FARN.

1169. *Sinis*] Latro Corinthius, qui pinibus intortis alligatos homines discerpebat. vide quae ad v. 227. Hercul. Fur. & inf. v. 1221. FARN. Jungi solent, Sinus & Procrustes & Minotaurus. Ovidius in Epist. Phyllidis: *Cum fuerit lectus Siron, torusque Procrustes Et Sinis, & tauri mistaque forma viri.* de his latronibus, vide Plutarch.

in Theseo, & notas in Claudianum. DELRIUS.
1170. *Procrustes*] Thycel. v. 1050. FARNABIUS.

1170. *Cressus*] Minotaurus. sup. vers. 649. qui humana carne vescēbatur. FARN.

1171. *Daedalea*] Labyrinthum à Daedalo factum. Ibid. FARN.

1174. *Nostrum*] Quos instar gemini sideris suspiciebam. FARN.

1176. *Nil turpe*] Ut nuper. FARN.

1178. *Phaedram*] Al. *monet*. FARN.

1180. *Amnes*] Phlegethonta, Thycel. vers. 732 FARNABIUS.

1181. *Captis exuvias*] Crines; moris enim fuit in funeribus amicorum testari luctum, nec non funera honorare, defunctorumque faciem tegge coma abscissa & avulsa, in squallorem sc. spoliatam natura superfluo hoc ornatu. FARN.

- Junxisse fata. morere, si casta es, viro;
 1185 Si incesta, amor. conjugis thalamos petam
 Tanto impiatus facinore? hoc deerat nefas;
 Ut vindicato sancta fruereris toro?
 O mors amoris una sedamen mali;
 O mors pudoris maximum laesi decus:
 1190 Confugimus ad te. pande placatos sinus.
 Audite Athenae. tuque funestâ pater
 Pejor novercâ. falsa memoravi; & nefas,
 Quod ipsa demens pectore insano hauseram,
 Mentita finxi. vana punisti pater;
 1195 Juvenisque castus crimine incestae jacet,
 Pudicus, insons. recipe jam mores tuos;
 Mucrone pectus impium iusto patet,

GRONOVII.

1194. *Falsa punisti pater.*] Florent. ut Delriani: *vana punisti.* Sufficit paulo ante dictum, *falsa memoravi.*

1196. *Pudicus, insons.*] Potest fieri, ut pluribus titulis innocentiam Hippolyti testatorem reddi per Phaedram poeta voluerit. Nec mutant quidquam codices. Potuissent aliqui: *castus crimine incestae jacet, Sontis pudicus.* Et forte ita scripsit.

1197. *Mucrone pectus*] Lipsius notat posse videri illi simile: *Esuriente leone ex ore exculpere praedam*, & quae talia: sed se vereri ut (ne, volebat dicere) verius sit, *iusto pete.* Amicus ejus appetit, quod ille omittit, *mucrone pro mucroni*, more veterum, Latinum casum, ut loquitur, pro dandi casu ponentium. Grutero quoque *vi iusto pater* praeponderat illi *iusto pete*: indicare enim Phaedram, praebere se pectus, nec refugere fer-

VARIORUM.

1184. *Morere.*] Si non supprata fisti criminis reum Hippolytum egisti, morere, ut viro satisfacias; si non casta sed incesta fuisti, morere, ut sequaris amatorem. FARN.

1187. *Ut vindicato*] Ut illaesa fruereris Theseo iniquae tuae criminationis vindice. FARN. Quo-

Cru-

modo enim Phaedra sancta? aliquid latere video, quod quid sit non video: nisi *sancta* per *aii* leg-

C. DELRIUS.

1192. *Pejor noverca.*] Nimis facilis & credula querciae novercali. FARNABIUS.

1193. *Quod ipsa*] Quod ipsa conceperam. FARN.

1195. *In illae*] Mei incestae. FARN.

1196. *Recipe*] Recipe ô Hippolyte iustam castitatis tuae famam. FARN.

1196. *Recipe jam mores tuos.*] Ad Hippolytum haec dirigi vult Farnabius, cum veteribus interpretibus. Quid si sermo sit jam jam percussurae sese Phaedrae, ad maritum Thesea; cujus exemplo crudelitatis, quippe qui priorem conjugem Antiopen occidisset, & nunc quoque Hippolyto causa mortis extinxisset, sua sese manu perituram denunciaret regina. Gronovius cum ultimo verbo hujus versus jam se percussisse fingit novercam, idque adeo, ut probaret *vi mucrone* seq. versus esse instrumenti casum. Quid monstri audio? An, cum dicto hoc *recipe jam mores tuos*, percussisset se regina, ut nec statim animo defecere, sed satis virium habuerit proferendis tribus, qui sequuntur, versibus? quamobrem *vi mucrone* dandi casu accipio; ut vulneri mox per ferrum insligendo patere innuat pectus, & cum ultimo verbo *dise* ferro incubuisse intelligatur regina; id quod Grutero placuisse videtur. Quod si cui haec

Cruorque sancto solvit inferias viro.

Quid facere raptō debeas nato parens,

1200 Disce ex noverca: condere Acherontis plagis.

GRONOVII.

VARIORUM.

rum: qui propius attenderit, facile ipsi adfensurum: utique si singat totum versum circumamictum parenthesi. Ecce & ultimus omnium ad vers. 1199. *Mori disce ex me:* quo dicto gladio incumbit. Immo & boni, cum versu 1196. expedit telum, cum ultimo verbo ejus versus jam se percussisset. Apagē illum parenthesicos amictum non praebet tantum pectus, aut non refugit ferrum, sed ipsa pectori ferrum immergit. Itaque ait, *pectus patet mucrone*, nempe scillum & reclusum. Nec excusandum quidquam in *mucrone*, quod suae naturae est, & instrumenti casu ponitur. Quoque res sit praesentior. Flor. solvit. Vir magnus conjecerat: *Mucrone pectus impositum iusto patens, Cruore, sancto solvit inferias viro.*

1200. *Disce ex noverca:*] Florent. à noverca. Non tantum dixit Virgilius: *Viribulum ex me disce puer*: sed etiam: *crimine ab uno Disce omnes.*

haec interpretatio parum liqueat, is per me *amplius* pronunciato SCHRODERUS.

1197. *Iusto patet*] Ita nostrae membranae, & praeponderat illi, *iusto pete*, quod substituerunt alii. Quid enim horretur Theleum ad caedes, cum asseveret consuetudine homicidam? Imo indicat Phaeëta, praebere se pectus, nec refugere ferrum. Qui propius attenderit, necum facile sentiet: utique si singat totum versum circumamictum parenthesi. GRUTERUS.

1197. *Iusto patet*,] Probe, *patet*. i. e. apertum est. sic in Oedipo, vers. 1036. — *utrumne pectori insigam uno Telum? an patenti conditum jugulo imprimam?* COMÉLINUS.

1198. *Inferias*] Vid. Phoen. v. 172. FARNAB.

1199. *Quid facere*] Mori disce ex me, quo dicto, gladio incumbit. FARN.

THESEUS. CHORUS.

Thef. Pallidi fauces Averni, vosque Taenarei specus,
Unda miseris grata Lethes, vosque torpentes
lacus,
Im-

VARIORUM.

1201. *Averni*,] Pallidum ab effectu vocat. Nam lacus est Campaniae propter tetrum odorem creditum limen inferorum. dictum tradit Lucret. l. 6. quia sit contrarius volueribus. quod & Itacius in Lycophron. probat: nam Graecis *ἀσπερ* praeter cyrenas nullae in eo audent lavari, quod omnes emoriantur, vel tantum supervolantes: tantā est graveolentiā, auctore Aristotele de admittand. audition. num. 89. Virgilio, Strabone l. 6. & aliis. Plinius similem esse scribit in Epiro: sed noster hic nobilior, Bais contiguus intra Lucrinum sinum. quondam Styga vocatum recte colligitur ex Silio l. 12. *Ille, olim populus dictum Styga, nominis virgo, Stagna inter celebem nunc mita monstrat Avernum.* plura pete ab Eustathio, in

Odyss. v. locum illum *ἰδὲ πρὸς τῇ Ἀχέρουῃ*. DELRIUS.

1201. *Taenarei specus*,] Herc. Fur. v. 587. FARNABIUS. Apollonii Schol. lib. 1. ex Pherecyde *ὡς τῇ θ'* scribit, Elatum Icarī filium duxisse Erime-dam Damafiliē filiam, & ex ea genuisse Taenarum, à quo dicatur Taenarius, urbs, promontorium & palus: sed postea addit *Ταινάρου* promontorium Laconiae à Taenaro Neptuni filio nuncupatum. Valer. Argon. lib. 1. Taenarum vocat *semper patentem*, scilicet umbris descendētib. situm, ceteraque eo spectantia fusius reliquis describit Pappinus lib. 2. Thebaid. Et describitur etiam eleganter à Seneca in Hercul. Fur. à vers. 663. DELRIUS.

1202. *Miseris grata*] Quae acernum arum oblivionis artem docet. Herc. Fur. vers. 680. FARN.

1202. *Le-*

- Impiūm rapite, atque merſum premitte perpetuis malis.
 Nunc adefte ſaeva ponti monſtra, nunc vaſtum mare,
 1205 Ultimo quodcunque Proteus aequorum abſcondit ſinu,
 Meque orantem ſcelere tanto rapite in altos gurgites.
 Tuque ſemper, genitor, irae facilis aſſenſor meae,
 Morte facili dignus haud ſum, qui novā natum nece
 Segregem ſparſi per agros: quique dum falſum nefas
 1210 Exſequor vindex ſeverus, incidi in verum ſcelus.
 Sidera & manes, & undas ſcelere complevi meo.
 Amplius fors nulla reſtat; regna me norunt tria.
 In hoc redimus? patuit ad coelum via,
 Bina ut viderem funera, & geminam necem?
 1215 Coelebs & orbus, funebres una face

Ut

GRONOVII.

1208. *Morte dignum facinus auſus.*] Nimis hoc leve: pluriſi ſibi item Theſeus acclimat. Scribe igitur cum Etruſco: *Morte facili dignus haud ſum.* Quid volunt autem ſibi, qui *Segregem ſparſi per agros*, interpretantur, ſeparatum, ſolum? Quasi non ſit diſcerptum & dilanatum.

1210. *Scelus incidi in verum nefas.*] Ir dignatur Gruterus eſſe, qui pro egregio habeant, quod in ſuis codd. invenere, *verum ſcelus*. vocem enim illam: hic ferri non debere, niſi auferamus omnem item loci huius elegantiam. Flor. tamen: *quique dum falſum nefas Exſequor vindex ſeverus, incidi in verum ſcelus.*

1213. *In hoc redimus? patuit ad coelum*] Delſio placet Venet. & Herbip. lectio, *in coelum*. ſi tamen initio verſus *Ad pro in ſcribatur: Ad hoc redimus? patuit in coelum via.* Non nobis. De ira lib. 2. 26. *Alius non in hoc, ut te offenderet, ſci.* Ad Marciam cap. 16. *quos in hoc mihi videtur interim violare fortuna, ut ſic quoque humani generis profus.*

VARIORUM.

1202. *Lethes.*] Lethæ fluvius inferorum, cuius porus umbris præteritarum rerum oblivionem inducere putabatur. ideo miſeris grata. Eſt &

Lethes ſeu Lethæ fluvius Hiſpaniæ Straboni ac aliis, à quibus etiam Lintius & Limaga videtur dici: Salluſtius, & Mela, & Plinius, *fluvium Oblivionis* vocant. Epitoma Livii, *Oblivionem*. de eo Silius lib. 1. — *Incensæ volvit arenas infernae populiſ referens oblivia Lethæ.* DELRIUS.

1202. *Torquentes*] Cocytus. Here. Fur. v. 686. & Styx. Ibid. verſ. 713. FARNABIUS.

1204. *Nunc adefte*] Juſtus in me quam nuper in Hippolytum. FARN.

1205. *Proteus*] Oceani & Tethyos filius, phocæarum paſtor & cuſtos. FARN.

1206. *Orantem*] Modo letantem. FARN.

1207. *Irae facilis*] Exaudiendo vota. FARN.

1208. *Nova natum*] Nam filius abſcens patris votis, in ſolo, ſali monitro, auriga propriis equis periit. FARN.

1209. *Segregem*] Separatum, ſolum. FARNABIUS. Hac voce Seneca Philoſophus utitur, item Aſconius, Prudentius, Sidenius, alii. DELRIUS.

1210. *Nefas.*] Omnes vet. libri, præter Moſtulinum, *ſcelus*.

1211. *Sidera & Manes, & undas*] Propter temeritatem meam pater deiecit ſe in mare. ſupra verſ. 1165 ad inferos deſcendi comes Pirithoi aduſti, jamque terram poſſui nefarij filij ionocentis caede. FARNABIUS.

1214. *Bina*] Filij & uxoris? FARN.

1215. *Coelebs*] Illo & conjuge privatus. FARN.

1217. *Dr*

- Ut concremarem prolis ac thalami rogos?
 Donator atrae lucis, Alcide, tuum
 Diti remitte munus. ereptos mihi
 Restitue manes. impius frustra invoco
 1220 Mortem relictam. crudus, & leti artifex,
 Exitia machinatus insolita, effera,
 Nunc tibimet ipse iusta supplicia irroga.
 Pinus coacto vertice attingens humum
 Coelo remissum findat in geminas trabes,
 1225 Mittarve praeceps saxa per Scironia.
 Graviora vidi, quae pati clusos jubet
 Phlegethon, nocentes igneo cingens vado.
 Quae poena maneat memet & sedes, scio.
 Umbrae nocentes cedite, & cervicibus
 1230 His, his repositum degravet fessas manus
 Saxum, seni perennis Aeolio labor.
 Me ludat amnis ora vicina alluens.

GRONOVII.

1225. *Mittarve praeceps*] Florent. *Mittarve*
 Est enim aliud genus poenae, quam quod prae-
 cedens designat versus.
 1231. *Senis perennis Aeolii labor*] Melius Flor.
seni perennis Aeolio labor. praefertim quia aures
 radat repetitus sonus.

VARIORUM.

1217. *Donator*] Herc. Fur. 806. supra vers. 843.
 FARNABIUS.
 1217. *Atrae*] Funestae & miserae. FARN.
 1217. *Alcide*] Dederat Herculi petenti These-
 um reducendum Pluto, ut narrat Theseus Her-
 cul. Fur. 806, de quo intelligendum quod Ari-
 stides scripsit, Orat. in Minervam, Minervae au-
 xilio quandam ab Hercule ex inferis reductum.
 DELRIUS.
 1217. *Tuum*] Tristior enim mihi superest vita
 quam mors & inferi. FARNABIUS.
 1220. *Crudus,*] *Haec ad se.* FARN.
 1221. *Exitia*] Quae filio iniuste machinatus

Vul-

es. *Vel*, quae tyrannis latronibusque infixisti ut
 in sequentibus. & vide quae ad vers. 226. Her-
 cul. Fur. FARN.

1223. *Pinus*] Supra vers. 1169. FARN.
 1224. *Coelo remissum*] Parisiensis *remissa*, ut ad
 pinum referatur, quae prius coacto vertice in
 terram inclinata. SCHRODERUS.
 1225. *Scironia*] Sup. v. 1024. FARNABIUS.
 1226. *Graviora*] Et tamen his graviora apud
 inferos vidi supplicia quae merui, & quae me
 manent. FARN.
 1227. *Phlegethon*] Thyeft. v. 73. FARN.
 1231. *Senis*] Sisyphi fil. Aeoli. hic Atticam la-
 trocinis infestans à Theseo interfectus, apud inferos
 hac poena damnatur, ut saxum ingens ad
 summi montis verticem volvat, quod repente di-
 labitur. *Aut petis aut urges rediturum Sisyphi saxum.*
 FARNABIUS.

1232. *Amnis*] Eridanus, infernalis fluvius, in
 quo Tantalus. Herc. Fur. vers. 752. FARN.

1232. *Ora vicina alluens.*] Traiect. *ablucens* ut
 Herc. Fur. v. 753. *ablucis mentum latex.* SCHRO-
 DERUS.

Qq

1233. Tr-

- Vultur relicto tranſvolet Tityo ferus,
 Meumque poenae ſemper accreſcat jecur.
 1235 Et tu mei requieſce Pirithoi pater.
 Haec incitatis membra turbinibus ferat
 Nuſquam reſiſtens orbe revoluto rota.
 Dehiſce tellus; recipe me dirum chaos,
 Recipe: haec ad umbras juſtior nobis via eſt.
 1240 Gnatum ſequor: ne metue, qui manes regis;
 Caſti venimus. recipe me aeterna domo
 Non exiturum. non movent Divos preces:
 At ſi rogarem ſcelera, quam proni forent!
Chor. Theſeu, querelis tempus aeternum manet.
 1245 Nunc juſta gnato ſolve, & abſconde ocius
 Diſperſa foede membra laniatu effero.
Theſ. Huc, huc reliquias vehite cari corporis,
 Ponduſque, & artus temere congeſtos date.
 Hippolytus hic eſt? crimen agnoſco meum.
 1250 Ego te peremi. neu nocens tantum ſemel
 Soluſve fierem, facinus auſurus parens;

Pa-

GRONOVII.

1237. *Nuſquam reſiſtens*] Florent. *Nuſquam reſiſtens.*

1239. *Haec ad umbras juſtior nobis via eſt.*] Quam quae Hippolyto, inquirunt. Immo, quam cum eo profeſtus ſum miles audacis proci.

1249. *Facinus agnoſco meum.*] Flor. *crimen agnoſco meum.* Perinde eſſe oſtendit Martialis lib. 2. c. pig. 94. *O magnum facinus crimenque doctum.* Sed poſterius hic haud dubie gratius, quia proxime ſequitur alterum.

VARIORUM.

1233. *Tityo ferus.*] Qui, cum Latonae ſtuprum inferre conaretur, Apollinis telis confixus ad inferos demiſus eſt, ubi humi per novem jуга exporrectus, jecur immortale, utpote cum

Luna ad poenas renaſcens, vulturi depaſcendam praebet. FARN.

1235. *Mei*] *Emphaſin habet*, mihi chari Pirithoi pater, id eſt, Ixion. FARN.

1236. *Haec incitatis*] Ut Ixionis. vid. Herc. Fur. v. 750. FARN.

1238. *Chaos.*] Herc. Fur. verſ. 610. & Thyeff. verſ. 832. FARN.

1239. *Haec ad umbras juſtior*] Quam quae Hippolyto. FARN.

1241. *Caſti venimus.*] Non ut olim rapturi Proſerpinam cum Pirithoo. FARN.

1242. *Non exiturum.*] Ut nuper cum Hercule. FARNABIUS.

1243. *Scelera.*] Quod feci in tertio voto contra filium. ſup. 947. quam faciles exaudirent? FARN.

1245. *Juſta*] Exequias debitas. FARN.

1248. *Pondusque*] Neque enim formam habent. FARNABIUS.

1252. Pa-

- Patrem advocavi. munere en patrio fruor.
 O triste fractis orbitas annis malum!
 Complectere artus, quodque de gnato est super,
 1255 Miserande moesto pectore incumbens fove.
 Dissecta genitor membra laceri corporis
 In ordinem dispone, & errantes loco
 Restitue partes. fortis heic dextrae locus;
 Heic laeva frenis docta moderandis manus
 1260 Ponenda. laevi lateris agnosco notas.
 Quam magna lachrimis pars adhuc nostris abest?
 Durate trepidae lugubri officio manus,
 Fletusque largos siltite arentes genae,
 Dum membra gnato genitor annumerat suo,
 1265 Corpusque fingit. hoc quid est forma carens,
 Et turpe multo vulnere abruptum undique?
 Quae pars tui sit dubito, sed pars est tui.
 Heic heic repone; non suo, at vacuo loco.
 Haecne illa facies igne sidereo nitens,
 1270 Inimica flectens lumina? huc cecidit decor?

GRONOVII.

1258. *Fortis heic dextrae locus, Heic laeva frenis*] Sane rariores sic, sed & emendatiores, ut Etruscus & Vossianorum optimus, quo solo utimur. Itaque Pall. ad unum omnes cum suo, *fortis hic humeri locus, Heic dextra*, nihil nos exorant.

1265. *Hoc quidem est forma carens,*] Florent. *hoc quid est forma carens*, per interrogationem. Dein dubitat Delsius, num melius antiqui codd. *abruptum* habeant. Gruterus, qui codices istos vix exilare credidit, quum omnes suos conjurasse in illud *ambesum* videret, respondet: mea opinione pejus. Verbum sane videtur hoc elegantius: tamen *abruptum* & Vossianus & princeps co-

VARIORUM.

1252. *Patrem*] Neptunum à quo compressa

Aethra, cum ex Aegeo non conciperet, Theseum peperit. Plutarch. in Theseo. FARN.

1253. *Fractis*] Aetate & aeruginis. FARN.

1254. *Est super,*] Superest, restat. *Anastrophe*, FARNABIUS.

1261. *Quam magna*] Multi enim artus, multae corporis particulae absum, quae si posthac inventae fuerint, cum lacrymis mihi componendae sunt, sic infra vers. 1274 *saepe offerendus*. FARN.

1265. *Fingit.*] Componit. Et hoc vere est mortuum componere. FARN.

1265. *Hoc quidem*] Membrum. FARN.

1268. *Non suo,*] Decest enim pars, quae proprium locum suppleat. FARN.

1269. *Haec illa facies, &c.*] Facies sideribus similis, tribuitur Heroibus, ut hoc loco Hippolyto, apud Apollonium Polluci, de quo dicitur *ἡρώϊος ἀστὴρ ἀείας*. FABRITIUS.

1270. *Inimica*] Etiam novercae. FARNAB.

Qq 2

1271. *For-*

O dira fata! numinum ô saevus favor!
 Sic ad parentem gnatus ex voto redit?
 En haec suprema dona genitoris cape,
 Saepe efferendus. interim haec ignes ferant.

1275 Patefacite acerba caede funestam domum,
 Mopopia clavis tota lamentis sonet.

Vos apparate regii flammam rogi:
 At vos per agros corporis partes vagas
 Anquirite. istam terra defossam premat,

1280 Gravisque tellus impio capiti incubet.

GRONOVII.

dicum. Possis & arguari, *ambesum* proprie, quod sensum & paulatim circumfolum est: ut apud Virgilium *ambesat mensas*, & *ambesa flammis roborata*: non quod uno & violento impetu ablatum abstractumque est, ut hoc, quicquid est, fingitur, artuum.

1271. *Numinum O saevus furor!*] Longe melius Flor. *O dira fata! numinum ô saevus favor!* Intellegit sua vota diis exaudita malignis, ut loquitur Juvenalis.

1273. *En haec suprema vota*] Lippianus & Mogunt. *dona*. Obstreperunt rursus Pall. in quorum gratiam Gruteio non libuit tantum majestatis tribuere testis unico, nam, ut dixi, Moguntinum illum exflare vix credidit. At sic Flor. quoque & Vossianus. Et mortuo non conferebantur *vota* (nemo enim tam male ominata concipiet, utique pater filio) sed *dona*. Explicant: Haec funeri tuo soluta extequiarum iusta: seu potius, En quali dono complevit mihi votum supremum Neptunus, ut saepe sit efferendus mihi filius. Inmo cum his verbis Thefeus aliquid ornatus sui imponit dilacerato cadaveri, ut solabant cara & pretiosa munera conicere in rogos amicorum. Statius l. 6. Theb. de Lycurgo in funere Archemori: *cuncta ignibus atris Damnat atrox, suasque ipse parens gestamina ferri, Si damnis rabidam queat exsaturare dolorem*. Suetonius Julio cap. 84.

VARIORUM.

1271. *Furor!*] Novercae amor, ira mea. FARNABIUS.

1272. *Sic ad parentem*] Tam foede lacer, tam crudeliter laniatus? FARN.

1274. *Haec ignes*] Haec crementur, comburantur, pro more sepeliendi apud veteres, Thyeft. 748. FARN.

1276. *Adopopia*] Athen. supra versu 121. FARN. 1279. *Anquirite*.] Vulgo *acquirite*. Suspicio expulsum à sciolis vocabulum vetus, probum, laudatum, *anquirite*, quod significat diligenter, & omnibus excussis quaerere. est quidem ut plurimum iudiciale verbum Livio, & ceteris historicis, oratoribus, legifloribus, sed tamen ad alia etiam utuntur Lucretius, Sallustius, Cicero. Vide Gifanii Collectanea Lucretiana. DELRIUS.

1279. *Istam*] Phaedram. FARNABIUS.

1279. *Terra defossam premat*,] Meminit olim huius moris Britannicus in Juven. Sat. 10. Et fortassis propterea non lapidibus, lignis, aut cespitibus, quos repererant insepultos, contegebant, sed Graeci quidem ter pulverem injiciebant, teste Eustathio; Romani vero, Varrone auctore, levem terrae glebam. Vide Muretum l. 10. var. lect. c. 19. Lambinum ad Horatii l. 2. Od. 28. Lud. Guicciardinum lib. 1. & 2. de Funerib. DELRIUS.

1280. *Gravisque*] Cui male volebant, terram gravem & tumulum onerosum precabantur veteres, quo anima, quam sepulchro una cum corpore condi credebant, depressa ad beatorum sedes tarde aut aegre devolaret, atque aegre ultro citroque ad sepulchra commearat in solemnibus funeris, ut contra, cui bene volebant *tenuem & sine pondere terram precabantur, levem cespitem antecippum, ut molliter ossa cubarent*. FARNABIUS.

L. AN.

L. ANNAEI SENECAE

* O E D I P U S.

DRAMATIS PERSONAE.

OEDIPUS. JOCASTA. CREON. CHORUS. THEBA.
NORUM. TIRESIAS. MANTO. SENEX.
PHORBAS. NUNCIUS.

A R G U M E N T U M.

Grassante Thebis dira pestilite mittitur Delphos Creon consulturus Apollinem. refert expiandam Laji necem intersectoris exilio. qui cum ignoraretur, Tiresias frustra extispicia aggressus, per Necromantiam Laji umbra evocata intelligit ipsum esse regem Oedipum. Negat primum ille, sed postea disquirens, invenit se filium esse Laji, quem interfecerat, & Jocastae, quam uxorem duxerat. Effossis itaque prae pudore atque ira oculis in exilium abit. & Jocasta se gladio confodit.

ACTUS

V A R I O R U M.

* *Oedipus.*] Invenio Oedipum tragoediam composuisse apud Graecos Aeschylum, Sophoclem, Euripidem, Lycophronem, Philoclem Atheniensem, Xenoclem (qui ea fabula, teste Aeliano, vicit Euripidem) & Diogenem Cyrenicum: Suidas verò illam Diogeni Ocnomao ascribit. Asconius tradit Julium Caesarem Latinam quandam tragoediam Oedipi nomine inscripsisse. Athenaeus l. 6. Eubulum & Oivvavv citat, quae comœdia fuit. Porro hac tabula multa noster ex Sophoclis Oedipo tyranno accepit, nonnulla etiam fortassis ex Silanionis Iocasta. etenim in ea tragoedia Iocastae mors, quemadmodum & in hac, repraesentabatur, teste Plutarcho. DELRIUS Tragoedia praeclara. minor quam inventoris tamen. Notent studiosi, solam hanc inter Romanas *Tragoedias* extare. Qualem constitutionem absolutam Aristoteles censet. Quippe & subitam in contrarium mutationem, quam *peripetiam* vocant, & agnitionem habet. Manifesta peripetia est, ubi senex Polybum decessisse

nunciat, & Oedipodem ad Corinthiorum regnum invitat. Iste enim sine cum venisset, & jam in tranquillo constitutus videretur Oedipus, praeter expectationem, contrarium efficitur. Quippe parentem suum non fuisse Polybum, docetur. Unde totius rei sequitur mutatio, & tota fit palam. Hinc agnitio, pars altera, dependet. Ita Iocastam agnoscit. Noster Epitodia quae addidit, cum tam accurate ignem & viscera describit, ut è sacris hausisse ea libris videatur, tum proluxa illa *scenae* ex Homero delineatio, ita pulchra sunt, ut quamvis habeant vermisse & ambitiosum aliquid, potius in hoc laudanda tamen, quam in isto requirenda videantur. Iocasta apud Graecum simul factum suum agnoscit, & conspectum hominum nunquam reditura fugit. Nam quis matrem introducere post ista audeat? Hic & postea occurrit filio, & solari cum audet. Tantum ut acumina aliquot faciat compendii. Chorus primus qui de peste est, idem tunc est utrobique. Etiam pulcherrimus noster. In isto tamen multa, ad quae sanus ne aspires quidem. HEINSIUS.

Q 9 3

4. 50

ACTUS PRIMUS.

OEDIPUS. JOCASTA.

Oedipus de pestilentiae saevitia conqueritur.

JAm nocte Titan dubius expulsa redit,
Et nube moestum squallida exoritur jubar,
Lumenque flamma triste luctifica gerens
Prospiciet avida peste solatas domos,
5 Stragemque, quam nox fecit, ostendet dies.
Quisquamne regno gaudet? ô fallax bonum,

Quan-

GRONOVII.

1. *Pulsa dubius effulsit dies.*] Quidni purius sit germaniulque: Jam nocte Titan dubius expulsa redit? quum sic quoque *ausurus* ille Etruscus. Sed, inquit vir egregius, ambigo, an possit dici *dubius Titan*, pro eo, qui non videtur. Faciat: at non ambigimus nos *dubium* hac mente dici omne, quod incertam, dubiam & vix noscendam sui speciem faciemque praebet. Sic *dubii montes*: qui jam vix oculis apparent, Lucano lib. 3. & *dubios* cernit *vanescere montes*. Hercule Furente: *Tenuis relictae lucis à tergo nitet, Fulgorque dubius solis afflicti cadit*. Sed, ait, aliud *lux*, aliud *Titan*. Scimus: sed non propterea si quid potest dici de luce, id omne disconvenit soli. *Sol dubius* est nubibus praetentus itaque interpolatus, ut *dubium* relinquat intuentibus, an hic sol sit. Virgilius 3. Aeneid. *incertis caeca caligine soles*. Ovidius 2. metam. *ut glacies incerto faucis sole*. Livius 9, 42. *Postero die, vix dum luce certa*. 41, 2. *Perlucent jam aliquid, incerta tamen, ut solet, lux speciem omnium multiplicem intuenti reddens*. Juvenalis Sat. 5. *Sideribus dubiis, aut illo tempore, quo se Frigida circumagunt pigri sarracae Bootae*. Ovidius de pestilentia Aeginam vallante: *Principio caelum spissa caligine terras Texit, & ignavos involvit nubilus aestus*. Pergit: *Mox, fatcor, non parum inamoene repetitur vox dies; verum eodem sensu repetitur nox, quae & hic una com-*

paret. Diversa ratio est, nam utrum bella sit vocis repetitio, an insuavis, ex sensu est judicandum. Si verum patimur, scribendum & secundum verbum, *moestus*: ut aequè Titan dicatur *moestus jubar*, quam *dubius*, quam *triste lumen gerens*. Sic in Hippolyto: *turbidam frontem gerens Et Moesta vultus*. Ille Titan, inquit, peracta nocte sic effulgens, ita exortus & comparatus, jam prospiciat (nam ita quoque Flor. & Voss.) orbatae huc pestifera domos: & dies palam faciet stragem, quam proxima nocte passi sumus. Frustra quoque tendunt novem illi pro suo jam *corres*.

3. *Triste luctifica gerens*] Non tantum Delirius N. (hoc est, si licet dicere, meritis, ut nomen ejus vivat, G. Fabricius) edidit, *luctifica*: sed & sic optimi codicum, sic agnoscit scriptum Bernardinus Marmites in Notis. Hercule Furente Megæra dicitur *luctifica manu*, Hippolyto *vox luctifica*. Et amant sic terminata hae tragoediae. Sic rursus in Hercule Furente: *superbifica manu, & monstri colla terrefici*. In Phoenissis Oedipus *incestificus, execrabilis*. In Hippolyto Phaedrae mentem jubet esse *castificam*. In Medea *sacrificae preces & nidosum ver*. Infra hac fabula, *tabifica coeli vitia & luctificus auster*.

VARIORUM.

4. *Solatas*] Viduatas, destitutas incolis. FARN.
5. *Stragemque*] Cadaverum eorum qui perierunt hac nocte. FARN.

Quantum malorum fronte quam blanda tegis!

Ut alta ventos semper excipiunt juga;

Rupemque saxis vasta dirimentem freta,

10 Quamvis quieti, verberant fluctus maris:

Imperia sic excelsa Fortunae objacent.

Quam bene parentis sceptrum Polybi fugeram,

Curis solutus, exul, intrepidus, vagans!

Coelum deosque testor, in regnum incidi.

15 Infanda timeo; ne mea genitor manu

Perimatur. hoc me Delphicae laurus monent,

Aliudque nobis majus indicunt scelus.

Est majus aliquod patre mactato nefas?

Prò,

GRONOVII.

17. *Indicant majus scelus.*] Vix unus sibi Com-
linus putavit notandum Miss. magnam partem &
vetustam editionem habere: *majus indicant scelus*.
Quia enim Seneca in ea regione jambum fugit,
recte transpositum putarunt. At nunc dicas licet
non temere fuisse: nam optimus ille, *majus in-*
dicant scelus. Verbo quo amat eleganter uti Se-
neca. De ira 3, 3. *cum aliquis sit de illustribus*
philosophis, qui irae indicat operas. De benef. 2.
17. *Indixisti pecuniae odium*. Epist. 51. *Indice-*
rum est nulli loco odium? Epist. 55. *Debitatem no-*
bis indicere deliciae. Est proprie denuntiare ali-
quid faciendum vel praestandum. Quintilianus
Inst. Or. 7, 4. *Quod item accidit, si orbae nupti-*
as indicant pares gradus, & si inter propinquos de i-
doneo quaeratur. Sed prius, ut hic, Lucanus
l. 2. *manifestaque belli signa dedit mandus*, &c. *In-*
dixitque nefas.

18. *Est majus aliud*] Flor. aliquod. Caeteram
neque laudo qui ex cantico hic divertium faci-
unt & Jocastam Oedipo interfantem ponunt, ne-
que detraxerim notam interrogatiam, quasi
hoc sit magis stupentis & horrentis quam qua-
erentis, ut loquuntur. Etenim ipsum, quod qua-
erit, est stupentis & horrentis, mirantisque sua
ipsius dicta, quae sciebat quemvis se audientem
in primo miraturum, eoque obloquentis sibi,
quod quivis alius ignarus rei dicturus erat vel co-

gitaturus. Censeo autem magnam partem hujus
principii Senecam à persona Oedipi sola pronun-
tari voluisse, antequam Jocasta in proscenio
compareret.

VARIORUM.

8. *Ut alta*] *Pressant altissima venti*. vid. vers.
1120. Hippolyt. FARN.

12. *Parentis*] Sic enim putabat. Oraculo ita-
que accepto, fore ut patris à se necati thalamos
conscendens foedaret, Corintho in exilium pro-
fugit, caetera vid. v. 213. Phoeniss. FARN.

14. *In regnum*] Praeter spem & votum in re-
gnum hoc Thebanum deveni. FARN.

18. *Delphicae laurus*] Oraculum Apollinis Del-
phici, Laurus autem Apollini sacra: *Clarior lau-*
rus, nuntius Olympi venturi praefata Laurus, in igne
crepitans faustum portendere, tacita, inauspica-
tum credebatur: nec non folia pulvillo subje-
cta credebantur vera conciliare somnia, ut &
manducata *catenarum*, unde vaticinantes dicti
sunt *καταρσάμενοι* qua & coronati praecebebant va-
tes, & circa templum Delphicum Lauri copiose
crescebant. infra vers. 1128 FARNABIUS. Duo
fuerunt oracula Delphica, sine quibus haec fabula
nequit intelligi. prius Lajo de liberis sciscitanti,
reddidit in hanc sententiam: *Posere Laum liberos*
eisque filium nasciturum, à quo ipsum necari fata sa-
uissent. Id enim illi *Pelopem imprecatur: ob necem*
à Lajo filium. posterius accepit Oedipus; huius-
modi.

Prò, misera pietas! eloqui fatum pudet.

20 Thalamos parentis Phoebus & diros toros

Gnato minatur, impia incestos face.

Hic me paternis expulit regnis timor.

Non ego penates profugus excessi meos.

Parum ipse fidens mihi met in tuto tua,

25 Natura, posui jura. cum magna horreas,

Quae posse fieri non putes, metuas tamen.

Cuncta expavescō, meque non credo mihi.

Jamjam aliquid in nos Fata moliri parant.

Nam quid rear, quod ista Cadmeae lues

30 Infesta genti, strage tam late edita

Mihi parcat uni? cui reservamur malo?

Inter ruinas urbis, & semper novis

Deslenda lachrimis funera, ac populi struem,

Incolomis adsto. scilicet Phoebi reus

Spe-

GRONOVII.

34. *Incolomis adsto. scilicet*] Sic non è Melisso illo optimo, sed ex Orteliano Lipsii (notatum ad marginem editionis Antwerpianae, quod postea omiserunt) introductum est, quicum faciunt duo Pall. caeteri, *Incolomis ergo scilicet*, ut edebatur, aut, *Incolomis ero scilicet*. Moguntinus: *Incolomis ego tu scilicet*. Haec omnia provenerunt ab hominibus temere atque indocte suppleentibus, quod deerat. Delrius conjicit: *Incolomis ergo tu licet*. Gruterus *Incolomis erro*. Melior natio & vetustatis reverentior relegant *si scilicet*, verulumque habent curtum, *Incolomis ergo tu Phoebi reus*. Defectus in libris etiam antiquissimis sincerissimisque frequens. Nimirum secundam vocem hauserunt ultimae literae vocis primae, & scribendum: *Populi struem Incolumis unus?* Dictum admirando & interrogando per ellipsin verbi substantivi. Dein: *ergo tu Phoebi reus Sperare poterat*.

VARIORUM.

modi. *Procul à templo Diis invisa proles abscede*.

qui necati à te patris thalamum confrendes, & tibi ex matre fratres procreabas, priore territus Lajus natum Oedipum, pedibus ferro ignito foratis, feris objici mandavit: posterioris metu Oedipus Corintho in exilium profugit, & nolens, oraculo fidem fecit. DELRIUS.

20. *Thalamos*] Modo vers. 12. FARNABIUS.
21. *Face*] Vid. Phoeniss. 263. & 507. FARNABIUS.

23. *Non ego*] Non mutabam solum propter scelus aliquod admissum aut pusillanimitatem; sed ne quando (ut praedictum erat) naturae jura violarem per parricidium aut incestum. FARN.

28. *Jamjam*] Etiam in hac peste videntur facta magnum aliquod malum mihi machinari, cum mihi uni parcarur. FARN.

29. *Cadmeae*] Thebaeae à Cadmo conditore. FARNABIUS.

31. *Semper*] Propter continua funera. FARN.
34. *Phoebi reus*] Quasi vero Phoebi oraculo in tanta scelera damnatus salubre regnum sperare audeam: imo scelere meo corruptus est aër. FARNABIUS.

- 35 Sperare poteris sceleribus tantis dari
Regnum salubre? fecimus coelum nocens.
Non aurâ gelido lenis afflatu fovet
Anhela flammis corda: non Zephyri leves
Spirant: sed ignes auget aestiferi Canis
- 40 Titan, Leonis terga Nemeaei premens.
Deferuit amnes humor, atque herbas color.
Arctque Dirce. tenuis Ismenos fluit,
Et tingit inopi nuda vix undâ vada.

Obscu-

GRONOVII.

39. *Sed ignes auget aestiferi Canis Titan,*] Liber primarius: igne friget. Subest aliquid, sive id sit, *igne ferret*, sive *igne saevit*.

VARIORUM

36. *Feimus*] Scelere. infra v. 631. & Octav. vers. 231. FARN.

36. *Coelum nocens.*] Aër autem corrumpitur à terrenis & interioribus expirationibus Endemiis. FARNABIUS. Sequitur pestis descriptio, quales habentur apud Sophoclem in Oedipo tyranno, Thucydidem lib. 2. Lucretium lib. 6. Virg. 3. Georg. Manilium lib. 1. Ovidium 7. Metam. Lucanum lib. 6. Silium lib. 14. Capitolinum in M. Antonino Philosopho; Herodianum lib. 1. Ammian. Marcellinum libro 19. denique Homerum Iliad. 4.

37. *Non aurâ*] Pestis orta à maligna qualitate ex certa siderum configuratione, vel à vehementi temporum tempestarumque mutatione, unde qualitarum exuperantiae & inaequalitates Epidemiacae, quae omnia cum hic concurrant, gravis est pestilentia. FARN.

38. *Anhela*] Aura non refrigerat corda aestuantia, sed & pestifera aura pariter cum spiritu in pulmones haulta in cor penetrat, quod affectioni praeparatur propter plethoram, cacochymiam, vel obstructionem labefactat arteriarum spiritum. FARN.

39. *Ignes*] Quin & Sol primam Leonis partem ingressus Canis sidus ardentissimum, quod exoritur 29. Gr. Cancr. aëthum & calorem adauget. FARNABIUS.

39. *Aestiferi Canis*] Orto ergo Cane seu Sirio

haec pestis viguit. nam ait, solem tunc in Leonem primum ingressum Plinius; *Ardentissimum aestatis tempore exoritur Caniculae sidus, sole primam partem Leonis ingrediente*, lib. 2. cap. 17. mens ergo nostri; Sed vectus Leone, auget aëthum & calorem canis, flammâ suâ nos adurentis. verum id est. nam Calpurnius Bassus tradit, cum Sol ad Sirium accessisset, Sirii calorem duplicari, & languore affici corpora. *Sirium* Graecae propter flammæ candorem, *caniculam* Latine vocari, inde *dies caniculares* dicti. Germanicus, de canicula: *Cum radios Solis tetigit, accenditur aestu*. Plinius, effectus miros hujus sideris recenset lib. 2. cap. 10. & lib. 9. cap. 16. multa etiam ex Timotheo & aliis, Scholiastes Apollonii in lib. 2. v. 518. De nomine non convenit, nam saepe *canis* cum *caniculâ* confunditur. cum vere differant. nam duo sidera canum. Unum canis major: alterum canis minor. *Minor*, vocatur Gracco nomine *Procyon* à Manilio libro 4. Firmico lib. 8. cap. 9. Plinio lib. 18. cap. 28. & Avieno in Arati versione, à Cicerone Latine *Anticanis*, prior enim oritur & majorem praevenit, hic proprie loquendo appellatur *αρκτικός Canis*, idem est Sirius, de quo nosser, etsi fortassis utrumque sidus uno nomine complexus sit. DELRIUS.

40. *Leonis*] Hercul. Fur. vers. 225 FARNAB.

41. *Deferuit*] Unde & stella fulgida in Canis sidere Sirius dicitur nonnullis, à *εὐσταθίας*, id est, ficare, arefacere, quod aliis *ἀντὶ τοῦ εὐσταθίας*, quod canes prae siti hincere faciat. FARN.

42. *Dirce*.] Hercul. Fur. vers. 916. Phoen. v. 20. & v. 126 FARN.

42. *Ismenos*] Ismenos de quo in Hercul. Fur. v. 334. fluit tenuis. FARN.

R r

44. *Phoe:*

- Obscura coelo labitur Phoebi soror;
 45 Tristisque mundus núbilo pallet novo.
 Nullum serenís noctibus sídus micat:
 Sed gravis & ater incubat terris vapor.
 Obtexit arces coelítum ac summas domos
 Inferna facies. denegat fructum Ceres
 50 Adulta: & altis flava cum spícis tremat,
 Arente culmo sterilis emoritur seges.
 Nec ulla pars immunis exitio vacat:
 Sed omnis aetas pariter & sexus ruit,
 Juvenesque senibus jungit, & gnatis patres
 55 Funesta pestis. una fax thalamos cremat:

Fle-

GRONOVII.

45. *Mundus núbilo pallet novo.*] *Mog. vano.* Liphianus & Flor. *pallet die.* quod rejicit Gruterus, quia versu & qui praecedit & qui sequitur fit mentio noctis, non diei. Vix me contineo, quin recipiam conjecturam Dan. Heinssii: *núbilo pallet Ferre* id est, aëre. Ovid. met. l. 13. *Cretam tenuere lucique Ferre diu nequiere Jovem.* Horatio: *manet sub Ferre frigida Fenestor.* Id interpretatus est aliquis aut evanidis quibusdam ductibus librarius antiquissimus esse credidit die.

40. *Ceres Adulta, & altis flava cum spícis cremat*] Hac distinctione putant viri docti se rem factam habere. Ipsa Ceres, inquit i *díca*, jam adultum & altum & flavum culmum cum ipsis spícis succendit & adurit. Cereri ut video exdudum est, quod Phoebus intrivit. Gruterus cautius, ut minus appareat vitium & scripturae hujus & interpretationis: Ceres omíssi curam segetum, atque ea, quae jam adolevere, suffocantur ab aestu: atque istud quia jam placuerit uni, ait se tanto magis amplecti tali suffultum tibicine. At quis pati potest, *adulta & flava cum spícis*, sic dici, ut frumenta intelligantur? Nihil sani. Scribe: *denegat fructum Ceres. Adulta: & altis flava quum spícis tremat. Arente culmo tristis emoritur seges.* *Ceres adulta* : quod inepte dictum putabat Gruterus) eil eadem quae flava seges, ipsae fruges jam focus promittentes agricolis. Eae etfi

adoleverint, & jam flaventes pondere atque aura tremulos vibrent culmos, nimio vapore sideris aestivi culmis arescentibus senescunt & emoriuntur. Naturaliter evenit, ut quam spicca messis inhorruit, verbo Virgílii, licet vix ulla spirante aura, leniter agitetur & se motiter, gravidas spicas sustinentibus longis & gracilibus culmis. Homerus: l. 3. *Ως εἴ τις νοτίος ἕρως πατὴρ ἄλως ἰάβωσιν ἄνῃσι πᾶσι γῆν.* Et, l. 4. *ἀνὴρ τι ἀπὸι παρὲν ἰστέν Ἀνὰ δῖον ἄλκον,* *ὅς τις φέρων ἴσιν ἄνθρωποι.* Herc. Fur. *adulta leni fluctuat zephyro seges.* Ovid. 4. fast. *Et tremat in summa lenae caumen humo.* Manilius lib. 1. *Hirta figuratur tremulo sub lumine Messis.*

VARIORUM.

44. *Phoebi soror,*] Luna. FARN.
 45. *Tristisque mundus*] Coelum. ut Hercul. Fur. vers. 18. & alibi non raro. FARN.
 47. *Sed gravis, &c.*] Tenebrae infernales. vide Hercul. Fur. vers. 703. FARN.
 49. *Denegat*] Segetes jam spicatae ardore exarescunt & rubigine torrentur. FARN.
 54. *Juvenesque senibus*] Lucretius, *Exanimis pauperi super exanimata parentum Corpora nonnunquam posset, rectoque videre Matribus aut patribus natos super edere vitam.* DELRIUS.
 55. *Una*] Eodem rogo cremantur maritus & uxor. FARNABIUS.

56. Fle-

- Fletuque acerbo funera & questu carent.
 Quin ipsa tanti pervicax clades mali
 Siccavit oculos: quodque in extremis solet,
 Periere lachrimae. portat hunc aeger parens
 60 Supremum ad ignem: mater hunc amens gerit;
 Properatque, ut alium repetat in eundem rogam.
 Quin luctu in ipso luctus exoritur novus,
 Suaeque circa funus exequiae cadunt.
 Tum propria flammis corpora alienis cremant.
 65 Diripitur ignis. nullas est miseris pudor.
 Non ossa tumuli sancta discreti tegunt.
 Arsisse satis est. pars quota in cineres abit?
 Deest terra tumulis. jam rogos silvae negant.
 Non vota, non ars ulla correptos levant.
 70 Cadunt inedentes. morbus auxilium trahit.
 Affusus aris supplices tendo manus,
 Matura poscens fata, praecurram ut prior
 Patriam ruentem: neve post omnes cadam;
 Fiamque regni funus extremum mei.

O

GRONOVII.

61. *Ut alium rogerat in eundem*] Et hic cum Lipsiano optimus codex: *ut alium repetat in eundem rogam*. Sic Hercule Furente Charon: *onere vacuum littori puppem applicans Repetebat Umbras*. nempe in suam cymbam. Suetonius Octavio: *Transiit in Siciliam exercitu, cum partem reliquam copiarum continenti repeteret*.

VARIORUM.

56. *Fletuque*] Nemo superest qui desleat funera. *qui lacrymant desunt*. FARN.
 58. *Siccavit*] A vehementi morbi incendio; sive quod jam malis obdurati, cum lacrymas inter symptomata & notas pestis ponant medicorum filii. FARN.
 59. *Parens*] Pater & ipse aeger. FARN.

60. *Supremum*] Rogum. FARN.

63. *Suaeque circa*] Qui funus curabant, sequebanturque, in ipso officio efferendi moriuntur. FARNABIUS.

64. *Alienis*] Alteri cadaveri incensis. *Et jam reverentia nulla est, Neque rogi pugnant, alienisque ignibus ardent*. FARN.

66. *Non ossa*] Singulis tumulis urnisve non conduntur sancto ritu singuli. FARN.

67. *Arsisse*] Utilitata tantum sunt corpora non cinerata. FARN.

68. *Deest*] *Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes*. FARN.

70. *Cadunt*] *Inque ipsos sacra medentes Erumpit clades, absuntque antibus artes*. FARN.

70. *Auxilium*] Auxiliatorem, medicum. FARNABIUS.

71. *Affusus*] Ego itaque (inquit) advolutus ad aras supplex. FARN.

Rr 2

77. Tam

- 75 O saeva nimium numina! ô fatum grave!
Negatur uni nempe in hoc populo mihi
Mors tam parata? sperne letali manu
Contacta regna. linque lacrimas, funera,
Tabifica coeli vitia; quae tecum invehis
- 80 Infaustus hospes: profuge jamdudum ocius
Vel ad parentes. *Joc.* Quid juvat, conjux, mala
Gravare questu? regium hoc ipsum reor,
Adversa capere: quoque sit dubius magis
Status, & cadentis imperii moles labat;
- 85 Hoc stare certo pressius fortem gradu.
Haud est virile, terga Fortunae dare.
Oed. Abest pavoris crimen ac probrum procul,
Virtusque nostra nescit ignavos metus.
Si tela contra stricta, si vis horrida
- 90 Mavortis in me rueret; adversus feros
Audax gigantes obvias ferrem manus.
Nec Sphingâ coecis verba nec tentem modis
Fugi. cruentos vatis infandae tuli
Rictus, & albens ossibus sparsis solum.

Cum-

GRONOVII.

83. *Quoque sit dubius magis*] Manus illustris:
Forté, *fit*. Vix putem necesse.

93. *Cruentos pestis infandae tuli*] Lipsianus &
Florent. recte *vatis*. Ovidius lib. 7. *Et praecipitata*
iacibat Immemor ambagum vates obscura suarum.
Sophocles Oedipo Tyranno: *Οὐ γ' ἔζημιζας ὅσσον*
Καὶ δύναις πολλῶν Σκληρῶς αἰοῖν δαίμωνι ἐν πνεύματι.

VARIORUM.

77. *Tam parata?*] Tam ad manum caeteris.

79. *Tabifica*] Supra vers. 36. FARN.

81. *Vel ad parentes*] *Emphasis*. Si non alio
patet misero profugium, vel ad Polybum & Me-
ropem profuge, quos suos esse putabat parentes. supra

vers. 12. & Phoen vers. 245. FARN.

82. *Regium*] Virtutem ego maxime regiam
puto aequanimitatem & ad res adversas bene prae-
paratum pectus. FARN.

84. *Labat*] Traject. alter *labis*. rectius. SCHRO-
DERUS.

85. *Stare certo*] Metaph. à militibus, quibus
loco in acie occupato cedere est inglorium. FAR-
NABIUS.

91. *Gigantes*] Fuerint gigantes necne, dispu-
tant Hieronymus Magius in Miscellaneis, & Jo-
annes Goropius in Originibus. DELRIUS.

92. *Coecis*] *Παιδικαῖς* [φύσιν]. Phoen. vers. 120.
FARNABIUS.

94. *Albens*] Intertextorum, qui aenigma non
solvident. FARNABIUS.

95. *Phae-*

- 95 Cumque è superna rupe, jam praedae imminens,
Aptaret alas verbere, & caudam movens,
Saevi leonis more, conciperet minas,
Carmen poposci. sonuit horrendum. insuper
Crepuere malae: saxaque impatiens morae
100 Revulsit unguis, viscera expectans mea.
Nodosa fortis verba, & implexos dolos,
Ac triste carmen alitis solvi ferae.

Joc. Quid sera mortis vota nunc demens facis?
Licuit perire. laudis hoc pretium tibi

See-

GRONOVII.

95. Cumque è superna rupe,] Quod ex quibusdam notat Delrius *superna*, praefert optimus librorum. Et profecto nihili vulgatum est, utcumque fuerint, qui interpretarentur.

96. Aptaret alas verbera, & caudam] Lipsius de conjectura: Aptaret alas, verbera & caudam movens. Scriverius: Aptaret alas, verbera & caudam. Utrumque editum, cum exlaret indubitatum Scaligeri, Aptaret alas verbera, & caudam movens. Silius lib. 2. nova tegmina latiss Aptat concutiens humeri.

97. Concuteret minas,] Florent. ut olim editum, & Delriani, conciperet minas, ut concipere verba, concipere preces, concipere iurandum, concipere verbus jurare dicimus. Notaverat Delrius, se non mutare, etsi Venet. & Herb. concuteret, & notum leones seipsos cauda flagellare, ut iram stimulent: cum subito agmen insulorum codicum per Gruterum interpolavit impressos, cum egregia nota. Concussu caudae minas sibi ipsi excitabat Sphinx, jam quasi sopitas, ut in silice flammæ. Sic necesse habent illudere ingenio suo, qui omnes nugae volunt interpretari.

VARIORUM.

95. Praedae] Mihi quem sperabat praedam. FARNABIUS.

97. Saevi leonis more,] Qui viso cominus buste subsedit dubius, totam dam colligit iram: Alox ubi se facvae stimularis verbera caudae, &c. FARN.

99. Crepuere] Frendebat. FARN.

102. Ac triste carmen] Scilicet: Eci dixisse iuri

γῆς ἢ τίς ποτε, ἢ μὴ φῶς. Καὶ τίς ποτε, ἀπὸ τοῦ
ἢ βῆμα μῆτις ἢ αἰὶν ἢ γῆρας Ἐπειὸν καὶ τὸ αἶν, ἀπὸ
αἰσῆς, ἢ αἰ ποῖον ἢ αἰμὴν ἢ αἰσῆς ἢ αἰσῆς ἢ αἰσῆς
μῆτις καὶ βῆμα, Ἐπειὸν τὰς γῆρας ἀπὸ τοῦ
καὶ αἰσῆς. Id est: Est bipes, est quadrupes in terris
(solaque vox huic) Atque isipes mutat vocem so-
lum, omnia campis inter quae serpant, quas caelo &
fluctibus errant. At ubi contendit pedibus jam plu-
ribus; illi desiciunt vires, & lentis roborata nervis.
DELRIOUS.

102. Alitis] Sphingem Echidnae & Typho-
nis filiam fabulantur, corpus canis, vultum puel-
lae, vocem humanam, alas avium, pedes leoni-
nos habuisse; & obfesso monte Sphincio, The-
banis aenigmata proposuisse, quae qui explicare
non poterant, occidere solitam. cum vero suum
solvisset Oedipus; adeo aegre id monstrum tulisse,
ut se de saxo praecipit jecerit, copiose illa
narrant Apollodorus lib. 3. Biblioth. Higynus in
Fab. cap. 151. & Palsephatus, qui docet ex hi-
storici natam fabulam, ut & Strabo lib. 9. Sphingem
facere Anaxilas, in Juvencâ, apud Athenaeum,
lenae typum esse contendit, alludens ad aenigma
paullo ante adscriptum. DELRIUS.

102. Solvi] Docui de homine intelligendum,
qui infans, quadrupes; vir bipes; decrepitus, as-
sumto scipione tripes. Phoen 120. FARNABIUS.

103. Quid sera] Si ita vitae pertactum esset,
expeditam tamen mortem tunc effugere voluisti;
cur nunc regno hoc meque ipsa potius praemiis,
mortem optas? FARN.

104. Licuit perire.] Amisisti occasionem for-
titer occumbendi, cum aenigma Sphingis solvisti.
nunc incassum optas mortem. capillatâ fronte,
occasio: praeterite siviili, occipitium calum

R 3

1142

- 105 Sceptrum, & peremptae Sphingis haec merces datur.
Oed. Ille ille dirus callidi monstri cinis
 In nos rebbellat. illa nunc Thebas lues
 Perempta perdit una. jam superest salus,
 Si quam salutis Phoebus ostendit viam.

VARIORUM.

non potesprehendere. DELRIUS.

105. *Haec merces*] Se ostendit. nam Jocasta,
 & cum illa regnum, merces interemtæ ferat.
 DELRIUS.

106. *Ille*] Peste hac poenas reposcit quod tum
 non perierim. FARNABIUS.

107. *Lues*] Sphinx. FARN.

108. *Perdit una. jam*] Parisiensis excusus, &
 Trajecti. alter manu exaratus meliore, puro, di-
 stinctione: *una jam superest salus.* SCHROD.

109. *Phoebus*] Solam sedandæ pestilentiæ spem
 (si qua sit) expectamus ab Apolline, cujus oracula
 sciscitatum missus est Creon. sed & ipse Apollo
deus, *is*, *deus*. Sol enim aëra rarefacit
 & expurgat. FARNABIUS.

CHORUS.

Luis gravitatem deplorat Chorus à Thebanis.

Sapphici, & Anapaestici, & in fine Jambici.

- 110 **O**ccidis Cadmi generosa proles
 Urbe cum tota. viduas colonis
 Respicias terras, miseranda Thebe.
 Carpitur leto tuus ille, Bacche,
 Miles, extremos comes usque ad Indos,
 115 Ausus Eois equitare campis,
 Figere & mundo tua signa primo.
 Cinnami silvis Arabes beatos

GRONOVII.

117. *Cinnami silvas Arabum beatos*] Mellus Flo-
 rentiae: *Cinnami silvis Arabes beatos.* Ut Horatio:

VARIORUM.

110. *Cadmi*] Thebani. Hercul. Fur. vers. 915.
 & vers. 268. FARN.

112. *Thebe.*] *Ufatio pluralis, Thebae.* Sed &
 nomen sumptisse à veteri illa Thebe Aegyptia,
 unde Cadmum oriundum asserunt nonnulli, poti-
 us crediderim, quam à Theba, Promethei vel
 Alcei filia. FARN.

116. *Primo*] Orienti. FARN.

117. *Cinnami*] Aliique aromatum speciebus.
 FARNABIUS.

117. *Sil-*

Vi-

- Vidit, & versas equitis sagittas,
Terga fallacis metuenda Parthi,
120 Littus intravit pelagi rubentis.
Promit hîc ortus, aperitque lucem
Phoebus, & flamma propiore nudos
Inficit Indos.
Stirpis invictæ genus interimus.
125 Labimur saevo rapiente fato.
Ducitur semper nova pompa Morti.
Longus ad manes properatur ordo
Agminis moesti, seriesque tristic
Haeret; & turbae tumulos petenti
130 Non satis septem patuere portae.
Stat gravis strages, premiturque juncto
Funere funus.
Prima vis tardas tetigit bidentes;

La-

GRONOVII.

parvoque beati, & Statio: *Parvi beatus raris honoribus*. Mox scripti illi ad unum omnes, qui habent, *Terga conversi*, ad unum omnes hic certe ineptiunt: neque ex ea scriptura conjectandum. *Fallacis* in optimo est & Vossiano. Ita autem explico: & *versas sagittas equitis Parthi*, *terga metuenda fallacis*, qui fallit decipitque homines dato tergo, sic vincere putantes, quum ea ipsa terga seu fugae Parthorum maxime sint metuendae.

VARIORUM.

117. *Silvas beatas*] Felicis Arabiae. FARN.
119. *Terga fallacis*] Thyeest. v. 383. FARN.
119. *Et versas equitis sagittas, Terga fallacis metuenda*] Gronovii explicatio, reddentis *terga metuenda fallacis* per Graecismum, dura mihi videtur, ferrem, si abesset *terga metuenda*, vel reponendum igitur cum Celeberimo Cuningamio, Animadversionibus in Bentleji Emendationes ad Horat. pag. 86. *versis sagittis*, vel cogitandum *dissolutis* figuram esse; cujus frequentem usum eruditissimus ille viribidem pag. 17. ostendit. mens ergo

Tragici, *vidit & versas equitis Parthi sagittas, & vidit terga metuenda fallacis Parthi*. SCHRODERUS.

120. *Rubentis*.] Hercul. Fur. v. 902. & Thyeest. v. 370. unde Bacchus vitem in Graeciam transiit. FARNABIUS.

122. *Propiore*] Vide quae ad versum 602. Thyeest. FARN.

124. *Stirpis*] Milites Bacchi Indiae victoria, vel pubes Mantia ab Harmonia Martis filia Cadmi uxore, vel Spartanis oriundi, quos socios in urbe condenda Cadmus fumpit. FARN.

130. *Septem*] Extra urbem enim efferebantur, urebantur, sepeliebantur. FARNABIUS. Quorum apud Pausaniam in Bocot. haec nomina: Electrides, Proctides, Netides, Crenaeae, Ogygiae, Homoloides. DELRIUS.

131. *Stat*] Longe lateque patet strages, plenus est stratis cavae loci. FARNABIUS.

132. *Funere funus*.] Lucret. *Idque vel in primis cumulat funere funus*. DELRIUS.

133. *Prima*] Perudes prius inficiuntur peste quam homines, quia deiecit ad passum & in terram prone *vis veniens omnes animas trahant*, & ex his primum quibus odorandi praesentia, ut canes

- Laniger pingues male carpsit herbas.
 135 Colla tacturus steterat sacerdos;
 Dum manus certum parat alta vulnus,
 Aureo taurus rutilante cornu
 Labitur segnis. patuit sub ictu
 Ponderis vasti resoluta cervix:
 140 Nec cruor ferrum maculavit. atra
 Turpis è plaga sanies profusa est.
 Segnior cursu sonipes in ipso
 Concidit gyro, dominumque prono
 Prodidit armo.
 145 Incubant pratis pecudes relictæ.
 Taurus armento pereunte marcet.
 Deficit pastor grege diminuto,
 Tabidos inter moriens juvencos,
 Non lupos cervi metuunt rapaces.
 150 Cessat irati fremitus leonis.
 Nulla villosis feritas in urfis.

GRONOVII.

138. *Patuit sub ictu*] Intelligenda hic à fronte particula *Si*; dein scribendum; *Non cruor*; & hæc ejusdem periodi sunt. Sin autem, inquit, non est lapsus taurus antequam caederetur, & stetit, donec collum ei secaret securis, non sanguis emicuit ex vulnere: sed sanies. Vel, Alii steterunt, & ictum exceperunt: sed tum non profuit cruor, sanies effusa est.

145. *Incubant pratis pecudes*] Flor. aggris.

VARIORUM.

canes & muli: *ἀνὰ τὸν αἶμα τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἀγ-
 γῶν.* vel etiam quod sis cerebri major caliditas, quam homini. Ovid. 7. v. 536. Metam. *Strage ca-*
num prima volucrumque circumque bouumque, lupo
feris subiti deprensa potentia morbi. FARNABIUS.

134. *Male*] In suam perniciem. FARN.

135. *Colla*] *Stans hostia ad aram later cunctantes*

Per.

cecidit moribunda minifros, &c. Ovid. Metam. 7. FARNABIUS.

137. *Aureo*] Diis superis immolabantur victi-
 mæ coronatæ, vittatæ cornibus auratis & fron-
 tem brachiis aureis ornatae. FARNABIUS. Vir-
 gilius: *Et statum ante aras aurata fronte juvencum.*
 Tibullus: *Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.*
 Juvenalis, & *auratam Junoni caede juvencam.* DEL-
 RIUS.

142. *In ipso*] *Tremulo medios abeumpis poplite gy-
 ros, &c.* Lucan. 6: & Ovid. *Acer equus quan-*
dam, magnæque in pulvere famæ Degenerat. FAR-
 NABIUS.

149. *Non lupos*] *Non lupo insidias explorat evi-*
lia circum, Nec gregibus nocturnos obambulat: avior
illum Cura domat, timidi damæ cervique fuga. *et Nunc*
interque caues & circum tella vagantur. Virg. Georg.
 3. FARN.

151. *Nulla villosis*] Urſis densitatem cois &
 tergoris, ut propriam tribuit Seneca lib. 2. benefic.
Queruntur quod non magnitudine corporis æquamos
 etc.

- Perdidit pestem latebrosa serpens;
 Aret, & sicco moritur veneno.
 Non silva sua decorata coma
 155 Fundit opacis montibus umbras.
 Non rura virent ubere glebae.
 Non plena suo vitis Iaccho
 Brachia curvat.
 Omnia nostrum sensere malum.
 160 Rupere Erebi claustra profundi
 Turba sororum face Tartarea:
 Phlegethonque sua motam ripa
 Miscuit undis Styga Sidoniis.
 Mors alta avidos oris hiatus

Pan-

G R O N O V I I.

152. *Perdidit pestem*] Frustra tentat explicare Gruterus. *Perdidit* Delrii non est supervacua conjectura, sed manus inculpatarum membranarum, quibus accedunt Vossianae: & praecedentes verbus clamant verum esse. Imitatus Prudentius Cathem. 9. de alio angue: *Et sellis perusti mox venenum perdidit.*

156. *Non rura virent ubere glebae.*] Si qua me subornaret antiqua manus, facile admitterem, nitens. Virgilius 1. Georg. *interque nitentia culta Infelix lolium.* Cicero 3. in Verrem: *quos ego campos antea colleque nitidissimos viridissimosque vidissem.* Petronius: *ubi domestica aratro tellus nitet.*

V A R I O R U M.

elephantos, velocitate cervos; levitate aves, impetu tauros: quod solidior sit canis belluis, densior urfi, mollior fibris: quod sagacitate narum nos canes vincant; quod acie luminum aquilae, spatio actatis corvi, multa animalia nandi felicitate. DELRIUS.

152. *Latebrosa*] Sic Maro: *Interit, & curvis frustra defensa latebris Vipera, & attonitis squamis adstantibus hydi.*

154. *Non silva sua*] Parisiensis & Veneta, *non sua silva decorata coma.* Quod ignarus mensurae ultimae vocis, pro sapphico affectasse & prioribus continuasse videtur librarius. SCHRODERUS.

160. *Rupere*] *Saevis & in lucem Stygiis emissis tenebris Pallida Tisiphone, morbos agit ante.* 3. GEORG. FARNABIUS.

161. *Turba*] Furiarum agmina. Hercul. Fur. v. 87. FARN.

162. *Phlegethonque*] Fluv. ardens; Thyest. versf. 73. atque huius, propter ardorem pestilentiae, meminit. FARN.

163. *Miscuit*] Miscet terras infernales aquis Thebanis. Cadmus autem è Sidone venit. Herc. Fur. v. 916. FARN.

163. *Styga*] Venenatis aquis Stygiae paludis, amnes, fontes, puteos infecit. sic alij poetae: Claudianus in Rufin. lib. 1. *Ac velut insecto morbus crudescere caelo Incipiens, primo pecudum depascitur artus, Mox populos, urbesque raptis; remisque perustis, Coeruptos Stygiam pestem diffundit in amnes.* Silius: *Et paulum Cyanem, lateque palustribus undis Stagnantem Stygio Coccyi implevit odore.* Styx, fons Arcadiae pone Nonacrim, aquam habet, nimio frigore, letalem; adeo corrolivam, ut omne metalli genus perfingat, solaque muli vel asini ungula queat contineri. testibus Plutarcho in Alexandro, Arriano lib. 7. de gest. Alex. Plinio lib. 30. cap. 16. & Justino lib. 12. *Stygiam ergo aquam pro ipsa morte videtur, vel quovis deleterio fume: & fingit factam huiusmodi commixtionem; quia docet experientia, aquarum corruptione pestilentiae vim latissime proferpere.* DELRIUS.

Sf 165. *Ex-*

165 Pandit; & omnes explicat alas.

Quique capaci turbida cymba

Flumina servat durus senio

Navita crudo, vix assiduo

Brachia conto lassata refert,

170 Fessus turbam vectare novam.

Quin Taenarei vincula ferri

Rupisse canem fama, & postris

Errasse locis: mugisse solum:

Vaga per lucos simulacra virum

Ma-

GRONOVII.

165. *Durus senior Navita crudus*.] Nescire Del-
rius ait, unde N illud *crudus*, quam ipse retine-
at, *Navita Charon*. Sed hoc foede vitiat versum:
illud passim occurrit in codd. minus vitiat. Gra-
terus inde speciose: *Navita Perihomen*. Repeti
in Germanico, *crudo*: unde facile conjectu: *du-
rus senio Navita crudo*: vel ob Virgilii, *sed cruda
deo viridisque senectus*, & Taciti, *quibus cruda ac
viridis senectus*: quae Delrius adduxit. Apulejus
Apol. *Furor infelix aeterni animi, & misera infanta
crudae senectutis*. Inveni postea totidem literis in
Florentino. Lucianus in meretr. *φανερά, & τι-
να γυναικὶν ὡς καὶ ἀνδράσιν*.

173. *Errasse locis*.] Nec male Flor. *Errare lo-
cis*, ut etiamnum fieri intelligatur.

VARIORUM.

165. *Explicat*] Metaph. vel quod Mors, ut &
somnia frater ejus, alata fingitur, ut quae cele-
riter & inopinato veniat. FARNABIUS.

166. *Quique*] Charon Stygius portitor. FARN.
171. *Quin*] Fama est Cerberum rupisse ferream
catenam quae ligatus est ad Taenarum, de quo in
Herc. Fur. v. 689. cui fabulae occasionem ferunt
dedisse serpentem quendam in Taenaro, quem
quod mortui est vestigio enecaret *ἀδὲν ὀνόμα* nomina-
runt, atque hunc ab Hercule ad Eurytheum pro-
ductum. FARN.

173. *Errasse*] Hoc tempore pestis multi cre-
debant concurrere, & in Lotmographiā dabimus

exempla ex Procopio, Cedreno, Sigisberto.
DELRIOUS.

173. *Mugisse solum*.] De Mugitus terrae omi-
ne, testis etiam Dion, in Tito, in Trajano, &
in Severo, & Sarisberienfis l. 1. Polycratici in fi-
ne: Sane ut plurimum luem hanc terraemotus
praecedat. Effici autem sub terrā sonitus, qui
mugitus imitantur, quod pro portento quidam
arripiunt, id naturale esse, & ab inclusis exhalationibus, percussis vel percutientibus, provenire
docet Aristoteles lib. 2. Meteor. c. 8. DELR.

174. *Simulacra virum*] Vel quod ita se res ha-
beat, vel quod in cladibus publicis metus ipse fa-
ciat hujusmodi apparere. Dion, in Tito, au-
ctor est, exundante incendia Velsio, homines
giganteae magnitudinis interdiu, noctuque per
urbes oberrasse idem confirmat in Trajano. Pro
prodigio hoc habuerunt etiam alii. Petronius Ar-
biter: *Eico, inter tumulos atque effusa aventa hostis,
Umbrarum facies dire fridere minantur*. Lucanus:
libro 1. — *venientes cominus umbras*. Item,
*Tollentemque caput gelidas Ausens ad undas, Agri-
colae strallo Marium videre sepulcro*. Dionys. Hal-
carnass. lib. 8. sub finem, scribit, Romae obser-
vata multa prodigia, Deorum iram nuntiantia:
exauditas ominosae voces incerto auctore, obser-
vatas oculis novas spectrorum facies, & haec
oculis atque auribus hominum saepe oblata &
lib. 10. coelum arsisse, terram cum mugitu tre-
muisse, varias spectrorum facies horrendasque
voces auribus atque oculis hominum frequenter
exceptas. DELRIUS.

175. Ma-

- 175 Majora viris; bis Cadmeum
Nive discussa tremuisse nemus,
Bis turbatam sanguine Dircem:
Nocte silenti
Amphionios ululasse canes.
- 180 O dira novi facies leti,
Gravior leto! piger ignavos
Alligat artus languor; & aegro
Rubor in vultu, maculaeque caput
Sparfere leves: tum vapor ipsam
- 185 Corporis arcem flammeus urit;
Multoque genas sanguine tendit.
Oculique rigent, & sacer ignis
Pascitur artus. resonant aures

Stil-

GRONOVII.

186. *Genas sanguine tingit.* Cum Lipiano optimus, *tendit*: & verum est. Statius 1. Theb. *Tenditur ac fame gliscit ossa.* Mox idem: *junque amplexu*, ut Fabricius.

VARIORUM.

175. *Majora*] Thyeft. 671. & quae seq. à versu 666 FARNABIUS

175. *Cadmeum*] Thebanum, in quo Cadmus serpentem interfecit, terrae motu tremuisse FARNABIUS.

177. *Dircem*:] Phoen. 126. manasse fontes sanguine. FARN.

179. *Amphionios*] Thebanos, ab Amphione. Herc. Fur. vers. 260. & 914. FARN.

180. *O dira*] *Describit pestis notas & symptomata.* FARN.

181. *Piger*] Infecto corde, vires omnes praecipue vitales infringuntur & spiritus languent. FARNABIUS.

183. *Rubor*] *Flammaeque latentis* (id est, vehementis caloris morbi) *indiciu rubor est, & dulcis ambustus ignis.* FARN.

183. *Maculaeque*] Pustulae, & exanthemata pur-

purea, nigra, viridita FARN.

184. *Vapor*] Tetri vapores & calidi sublati cerebri incendunt, gravantque caput, in quo tanquam in arce & specula locavit Deus sensuum organa, mentisque & rationis sedem. FARN.

186. *Multoque*] *Tument distentae sanguine genae.* FARNABIUS.

187. *Oculique*] *Oculos super urget inertes.* FARN.

187. *Sacer ignis*] Erysipelas, Herpes, quem, cum tumor sit & ferventi sanguine ortus, pro peste ponit vel pestis comite FARNABIUS. Virgilius: — *convullos artus sacer ignis edebat.* Quo loco male Servius putavit, *sacrum ignem* esse, quem Graeci *īpos iros* vocant; cum *īpos iros*, teste Hieronymo Mercuriali in variis lection. nihil sit aliud, quam epilepsia; *ignis* vero *sacer* apud Latinos idem sit, quod apud Arabes *forma*, apud Plinium *zoster & carinus*, apud Scribonium *zeus*; de quo Plato egit 2. de legibus Graecis *zeus* vocatur; cuius quot sint genera, ex Gorræo petas. Porro facti ignis, seu herpetis vim optime declaravit Lucretius libro 6. *Exoris sacer ignis & urit corpora serpens. Quamcumque arripit partem, recipit per artus.* DILRIUS.

187. *Sacer ignis*] Execrandi pestis.

188. *Resonant*] *Sollicitae porro plenasque sonoribus aures.* Lucret. FARNABIUS.

Sf 2

189. Stil-

- Stillatque niger naris aduncae
 190 Cruor, & venas rumpit hiantes.
 Intima creber viscera quassat
 Gemitus stridens. tunc amplexu
 Frigida presso saxa fatigant:
 Quos liberior domus elato
 195 Custode finit, petitis fontes,
 Aliturque sitis latice ingelto.
 Prostrata jacet turba per aras,
 Oratque mori. solum hoc faciles
 Tribuere Dei. Delubra petunt:
 200 Haud ut voto numina placent,
 Sed juvat ipsos fatiare Deos.
 Quisnam ille propero regiam gressu petit?

GRONOVII.

195. *Custode finit, petis is fontes.*] Dupliciter hic peccat Scaliger, & distinctione mutata & vocibus. Haec enim, *Quos liberior*, ad sequens membrum pertinent, non ad prius. Quid an domi saxa non erant, quae possent amplecti? an id prohiberet custos? Quam bellum vero, *petis is fontes*? Immo, qui morte custodem liberi possunt evadere ex aedibus, eos ad aquas publicas properasse dicit. *Petitis fontes*, ut Agam. Cum *Dardana tella Dorici vapereis ignes*. Et in Oetaeo Nutrix magicam artem promittens: *Habere mortuum saxa, discussi fores, Umbrae stetit*. Iterumque: *qui Pandum ferunt, Aut te, Offa*. Sic, *petitis fontes*, est, petunt fontes.

202. *Quisnam ille propero*] Hic noyam orditur scenam liber optimus praefigitque personas: Oedipus. CHORUS. CREO. tresque primos versus Oedippo assignat, quartum *Adest petitus*, Choro. Eidem tribuit vers. 212. *Responsa*, & 214. *Ambage*.

VARIORUM.

180. *Stillatque*] *It narius ater Sanguis*, propter corruptionem & humorum aduersionem FARNABIUS.

Ad-

191. *Intima creber*] *Imaque longo illa singulto tendunt*, ob ventriculi convolutionem. FARNABIUS. Aut Virgilius: *Tum vero ardentes oculi, atque attractus ab alto Spiritus interdum gemitu gravis, imaque longo illa singulto tendunt* DELRIUS.

191. *Creber*] Quia teste Hippocrate, *πνεύμα πᾶσι τοῖς πύσιν ἀναμίσχεται, ὡς θαλάσσης ἐν νεφέλῃ τῇ τοῦ ἀέρος χαλκίῳ*. Confirmat hoc Thucydides. DELRIUS.

192. *Tunc*] Interius aestuantes refrigerium petunt, marmora amplexantes, & humi strati. *Non stratum non ulla pati*, &c. Ovid. 7. Metam. *Nec sit corpus humo gelidum, sed humus de corpore ferret*. FARNABIUS.

194. *Quos liberior*] Aegri assumpta libertate ex morte moderatorum, qui eos curabant, *Fentibus & fluviiis puteisque capacibus haerent*, Nec satis est extinguit prius quam vita bibendo. FARN.

198. *Hic faciles*] Mori. FARN.

199. *Delubra petunt*] Sophocles ait infinitos ante aras & delubra se prostravisse: & Lucrerius, *Omnia denique sancta deum delubra repleat Corporibus mors exanimis, aenataque passim Cuncta cadaveribus caelestium templa manentem Hospitibus, loca quae complerant accedentes*. DELRIUS.

200. *Haud*] Depiorata quidem salutis spes, sed ut Diis exprobrarent crudelitatem. FARNAB.

Adestne clarus sanguine ac factis Creo?

An aeger animus falsa pro veris videt?

205 Adest petitus omnibus votis Creo.

VARIORUM.

203. *Clarus*] Jocaliae frater. FARN.

205. *Petitus*] Supra vers. 109. FARN.

ACTUS SECUNDUS.

OEDIPUS. CREON.

Reversus Delphis Creon nunciat jubere Deum ut mors Laji expurgetur, nec prius cessaturam pestem, quam in exilium mittatur interfector ejus; de quo, quia non nominatur, ambigitur.

Trimetri Jambici, & Tetrametri Trochaici, & quidam Heroïci hexametri.

Oed. **H**Orrore quator, fata quo vergant timens,
Trepidumque gemino pectus eventu labat.
Ubi laeta duris mista in ambiguo jacent,
Incertus animus scire cum cupiat, timet.

210 Germane nostrae conjugis, fessis opem
Si quam reportas, voce properata edoce.
Creon. Responsa dubia sorte perplexa latent.
Oed. Dubiam salutem qui dat afflictis, negat.

Creon.

GRONOVII.

207. *Gemino pectus evento labat.*] Codex optimus: *gemino pectus affligit*. Hinc & inde medium pectus affligitur ac tantum non effligitur.

VARIORUM.

206. *Fata*] Responsum Apollinis fatidicum.

FARNABIUS.

207. *Gemino*] Felici an infelici. FARN.

212. *Perplexa*] Namque obscuro vera involvens ambages canit Apollo, ab obcuritate & ἀνθυπολογία responsum *Aegleae* cognominatus: quem tamen alii ita dictum autumant ab obliquo solis cursu vel transversis radiis. FARN.

- Creon.* Ambage nexa Delphico mos est Deo
 215 *Arcana tegere. Oed.* Fare ; sit dubium licet :
 Ambigua soli noscere Oedipodae datur.
Creon. Caedem expiari regiam exilio deus,
 Et interemtum Laïum ulcisci jubet.
 Non ante coelo lucidus curret dies,
 220 *Hautusque* tutos aetheris puri dabit.
Oed. Equis peremptor inclyti regis fuit?
 Quem memoret, ede, Phoebus; ut poenas luat.
Creon. Sit, precor, dixisse tutum visu & auditu horrida.
 Topor insedit per artus, frigidus sanguis coit.
 225 Ut sacrata templa Phoebi supplici intravi pede,
 Et pias, numen precatus, rite summissi manus:
 Gemina Parnassi nivalis arx truncem sonitum dedit,
 Imminens Phoebea laurus tremuit & movit domum,
 Ac repente sancta fontis lympa Castalii stetit.
 230 Incipit *Lethaea* vates spargere horrentes comas,

Et

GRONOVII.

VARIORUM.

214. *Ambage nexa*] Statius 1. Thebaid. *quos nexi ambagibus angur Apollo ediderat.* Et lib. 11 *iterumque meos oraui nescit in gemtus.* Sed Florent. quoque *flexa.* Cicero lib. 2. de *Divin. Oraculis partim falsis, partim flexilignis & obliquis.* Statius 4. Thebaid. *Haec ubi satur, Labitur & flexa dabit ambage reliquit*

223. *Tutum; visu & auditu horridum.* Vossianus, Heinſianus, Germanicus & meus *horrido.* Quod cum in Venet. repenset Delrius, confecit *horreo.* Melius Flor. *tutum visu & auditu horrida.*

227. *Arx truncem sonitum dedit,*] Flor. *truncem fremitum.*

230. *Incipit Lethaea vates*] Quid monstri *Lethaea?* Diræ, ajunt, vel sui & decoris oblita. Alii, quia post responsum omnia obliuiscantur, Hoc sensu ipsi potius sunt *Lethæi*, & mirime quid ipsos deceat, considerant. Quis unquam ita locutus? Vitium quidem manifestarium. *Phoebeia* non habent nisi mali codices. Etruscus: *Incipit*

216. *Ambigua*] Quod dudum in Sphingis ænigmate feci. FARN.

219. *Coelo*] Vid. sup. v. 36. & 109. FARN.
 227. *Gemina*] Duo vertices Tithoreus & Hyampeus, qui *Phoebe Bromieque sacri.* FARN.

227. *Parnassi nivalis*] Montis Phocidos, dicti à Parnasso Neptuni filio; vel potius à Deucalionis arca, quam *Arcton* vocant, huc primum à diluvio delata. FARNABIUS. Proprium hujus montis epithetum. Sophocles *ισθρία* vocat: & Panyasis, *Παρακτίς ισθρία* *δὴ καὶ πρὸς τὴν Ἰσθίαν Κασσίδος Ἀρχαλιδὸς ἀνέβη ἰδμε.* Dionysius Afer *ἐκ τῆς ἰσθμῆς ὄρεος.* *Παρακτὴ ἰσθρία* *ἐστὶ π. 271* — DELRIUS.

228. *Laurus*] Supra vers. 16. FARNABIUS.

229. *Sancta fontis*] Fontis ad radicem Parnassi Musis sacri. FARN.

230. *Spargere*] Non compatiens mansere comas, sed pelus anhelant, Et rabie fera corda tument; majorque videri, Nec mortale sonans, afflata est nomine quan-

Et pati commota Phoebum, contigit nondum specum,
Emicat vasto fragore major humano sonus:

Mitia Cadmeis remeabunt sidera Thebis,

Si profugus Dircen Ismenida liqueris hospes,

235 *Regis caede nocens, Phoebo jam notus & infans.*

Nec tibi longa manent sceleratae gaudia caedis.

Tecum bella geres; gnatis quoque bella relinques;

Turpis maternos iterum revolutus in ortus.

Oed. Quod facere monitu coelitus iussus paro,

240 Functi cineribus regis hoc decuit dari,

Ne sancta quisquam sceptrâ violaret dolo.

Re-

GRONOVIL

lecta vates. Nihil habeo melius, quam quod
Nic. Heinſius coniecit: *Incipit repleta vates*,
Quae aliis ſolet dici *Plena deo*. Lucanus lib. 5. *non*
unquam plenior artus Phœbados *irrupit* Pacan
mentisque priorem *Expulſit*, atque hominem toto ſibi cre-
dere iuſſit *Peſſore*. An per cella?

VARIORUM.

do Jam proprie Dei. FARN

237. *Cometa*] *Temulenta spiritu, quem ædip-
pus dæmoniorum vocant, exhalante specu Delphico,
quo cum patientes non procul ab ipso specu ca-
pras suas correatas lascivire animadvertisset pastor
quidam Correas nomine, & ipse periculum rei
facturus accessit, ingressusque afflari & futura
præcinere coepit, atque hinc extrudum id inibi
adytum, in quo & pægma, quo infenso vaticina-
rentur Phœbeas. Innitebatur id triplici basi,
propterea illi tripodis nomen est inditum, hinc
& Pythius dicitur, à πύθος, id est, afflitu ex
putredine terræ orto. FARNABIUS Occume-
niam in cap. 16. Affl. Pythia dicitur mulier quæ-
piam, quæ insidere solet tripedi Apollinis divi-
catis curibus; deinde hoc modo spiritus pravus in-
ferne ascendit, & per loca mulieris transfuit, eam
insania replet; & hæc salutes curibus suis hæc bac-
chary, & pumæque ore cœlestis emittit, & ita in debac-
catione constitutam insaniam verba proferre. DEL.*

233. *Mita*] Rite autem hoc carminis genere refert Creon responsum. nam Hexametrum Pythio Apollini debetur. *haec disclaeper carmina sortes*, & *ἔπεια* dictum quod hoc carminis genere *παύσαι τὰ πύργων τοὺς χροναίους* vel etiam *καὶ ἐξελθῶν*. PARNABIUS.

233. *Sidera*] Suavitas & aëris puritas è miti & benigna siderum configuratione, supra vcrf. 36.
FARNABIUS.

234. *Dircem*] Thebas, juxta quas fons Dirce
cujus aqua in Ismenum fluit, FARN.

235. *Phoebe jam notua*. Vide Phoen. verf. 243.
FARNABUS. Propter redditum oraculum L.
jo quod explicui fupra verf. 16. & cuius mentio
apud Ptoleum in lib. de animâ. Alcinoum cap.
19. & Eusebium lib. 6. Præparat. cap. 6. Euri-
pidis Scholiastes refert fuiffe tale: *Αντί Αλκίνοιο·*
παίδας ἑοῦ· ἄλκιον αἰετός· ἀνέκυττα τίς εἶδεν ἦν· αἰὲρ
πρωτόγονος· ἐν τῷ Σανδοῦ χροῖον· ἄετος δὲ τοῦ· Lais
Labbadie febels felix genus aptat & Ecce, dabo carum-
natum: *fors at feret olim illius ut percas manibus, &*
luseris apertis. DELRIUS.

237. *Teum*] Quae Oedipo evenerunt namque
& ipse sibi oculos effodit, filiisque ducellum ortum
ei de regno. FARNABIUS

238 *Turpis*] Per incestum matrimonium. *videturque hic versus locum habere ante duos versus praeced.* FARNABIUS.

239. *Quod facere*] Vindictam, quam oraculo monitus pare, oportuit jam tum sub ipso regis funere peractam fuisse. FARN.

212. R_5

Regi tuenda maxime regum est salus.

Queritur peremptum nemo, quem incolumem timet.

Creon. Curam perempti major excussit timor.

245 *Oed.* Pium prohibuit ullus officium metus?

Creon. Sphinx & nefandi carminis tristes minae.

Oed. Nunc expietur numinum imperio scelus.

Quisquis deorum regna placatus vides;

Tu, tu, penes quem iura praecipitis poli;

250 Tuque, ô sereni maximum mundi decus,

Bis sena cursu signa qui vario regis,

Qui tarda celeri secula evolvis rota;

Sororque fratri semper occurrens tuo,

No-

GRONOVII

246. *Prohibent nefandi* Lippium quidem haec Oedipodantem & priorum trium versuum personas mutantem merito hic oppugnant & causam cur mors Laji vindicata non fuerit, veram adscribunt: sed ea illis verbis obcurius, quam ipsum est oraculum, indicatur. Itaque posteriores in alia ierunt omnia, & carminis nefandi minas maioremque metum interpretantur, ne ex oraculo Laji interfector locastam duceret. At ejusmodi nulla exilabat dictio. Et si existisset, metyendum erat id ludibrium fortunae, quamdiu ignorabatur ille interfector, neque inquisitum & vindicatum erat id piaculum, quum non posset ab incognito caveri. Accidit huic versui plane contrarium Thebanæ fortis, quæ fuit ut incolumi Sphinge qui aenigma solve- re non poterant, diræ poenæ subicerentur: hic eadem Sphinge sublata aenigma factus lætiores cruciavit. Quare diversam Oedipodi rationem in- cuntes auctore unico Mf. restituere nunc illam nos oportet, & posthac legere: *officium metus? Ca. Sphinx & nefandi carminis tristes minae.* Sic ille ob hanc quoque correctionem admirabilis codex, jam- que agnoscimus majorem illum metum, qui pro- hibuit vindicari Lajum, fuisse Sphingem obsiden- tem Thebas & dirum ejus carmen: dum scilicet quotidiana suorum funera Thebani lugent, longe illis fuit haec generosa vindictæ cura. Sopho- cles: Οἱ Κανὸς ἡ πάρος ἐπιδότω τρυφήν. Οὐτὼ πεινῶντες, εἴνε τῆς ἱερδίας, & Κρ. Η παλαιότης

Σολύξ τὰ παλαιὰ καὶ νεώτερα, Μελίσιμος εἰναι τὴν ἀ-
δελφὴν, & Κρ. Πλάτων lib. 7. c. 39. *quam quidem*
iniuriam lacrimis nullo, meritis in lulla civitatis,
quando arguere nulli valebat. Tacitus lib. 4. an-
nal. *Necque senatus in eo cura, an imperii extrema*
dehonestarentur: pavor internus occurrerat animos,
qui remedium adulatione quaerebatur. Homerus *Od.*

VARIORUM.

241. *Regi*] Caedem regis ulcisci, regi & ju-
stum & utile. FARN

243. *Queritur*] Duo lib. scripti, *Querit.* Ne-
mo enim subditorum ulcisci solet necem Regis,
quem timuerunt; illum non lugent, nec dolent,
laetantur potius, & gaudent se iugo liberatos. hoc
amplius regni successoribus satagendum, ne inul-
ta regicidia. Quid in hac mente vitii? nec in se-
quentibus. Nam apte respondet Creon. Non ea
(quam putas) causa omiffae ultionis, & officii:
sed quod major metus imminens, excussit illam
solicitudinem. Major hic metus: Sphinx The-
bas obsidens, & diras illas sortes civibus propo-
nens, quas mox vocat, nefandi carminis tristes
minas. DELRIUS.

244. *Maier*] Ne, ex oraculo, Laji interfector
locastam duceret. FARNABIUS.

240. *Tu, tu,*] Jupiter. FARN.

250. *Tuque,*] Phoebe. FARN.

253. *Sororque*] Vide quæ à v. 834. Thyet.
FARNABIUS.

253. *Occurrens*] Ibid. 836. FARN.

254. *Qui-*

Noctivaga Phoebe; quique ventorum potens

255 Aequor per altum coerulos currus agis;

Et qui carentes luce disponis domos,

Adeste. cujus Laïus dextra occidit,

Hunc non quieta tecta, non fidi lares,

Non hospitalis exulem tellus ferat.

260 Thalamis pudendis doleat & prole impia.

Hic & parentem dextera perimat sua;

Faciatque (num quid gravius optari potest?)

Quidquid ego fugi. non erit veniae locus.

Per regna juro, quaeque nunc hospes gero,

265 Et quae reliqui; perque Penetrales deos:

Per te, pater Neptune, qui fluctu brevi

Utrimque nostro geminus alludis solo.

Et ipse nostris vocibus testis veni

Fa-

GRONOVII.

λ. Κατέλιπε δὲ ἡμῶς Ἀνατολὴ καὶ ἄδαντες, ἰππὶ
πρὸς ἡμᾶς ἵκοντες.

258. *Hanc non quietum tella.*] Sic in Pall. esse
notaverat Commelinus: inde receperunt. Prius
edebatur *quieta*: & huic calculum suum apponit
Florentinus.

264. *Quaeque nunc hospes gero*] Gruterus sic di-
ci notat *imperium gerere*: sed addit nec diverso val-
de modo Tacitum: *si bi duxissent provincias*. Im-
mo valde diverso: nam *ducere* ibi est fortiri, for-
te ducere. Tamen & sic Florentinus: *hospes ge-
ro*. Videturque esse dictum, ut *regnum agere*
Floro, lib. 1. de Tullio: *regnum dolo partum sic
egit industrie, ut jure adeptus videretur*. Et se-
quenti cap. *potestatem non melius egit, quam ac-
quisiverat*. Solere autem ab antiquis haec verba
interdum promiscue usurpari offendimus 4. Obs. 14.

VARIORUM.

254. *Quique*] Neptunus, non Aeolus. FARN.

256. *Qui carentes*] Pluto. FARN.

258. *Hunc*] Quas inficius interfectori Laji im-

precatur in suum ipsius caput ecciderant; vel et-
iam casurae erant omnes haec dirae. FARN.

259. *Non hospitalis*] Nec enim admilemteum
Athenienses, ut habet Sophocles in Oedip. Co-
lonaco. FARN.

263. *Quidquid*] Parricidium & incestum quae
se effugisse credit, supra vers. 12. FARN.

264. *Per regna juro.*] MSS. omnes quos vidi, *ge-
ro*. quod si reuincas; pro *regna*, malim *sceptra*. per
sceptra enim jurare solebant reges. COMMEL.

265. *Penetrales Deos:*] Penates. FARNABIUS.

266. *Pater Neptune.*] Lucilius: *Ut nemo sit no-
strum, quin pater optimus Divum, ut Neptunus pa-
ter, &c.* Pater dicitur Neptunus, quia aquam
significat, & ex aqua oriri cuncta quidam Philo-
sophi voluerunt: ideo Homerus Ὀκεανὸς πατήρ
ἡμῶν, & Virgilius noster: *Oce-
anumque patrem rerum*. Claudianus in Panegy. de
Theodosii consilatu: *Hic confidit aquis, hic pro-
creat omnia flammis*. Idem tradidit Epiph. lib. 3.
contra haereticos, quod & Cicero 2. Academ. pro-
didit. DELRIUS.

267. *Utrimque*] Isthmo in quo Corinthus,
suum, ut credidit, solum. FARNABIUS.

Tt

269. Cir.

Fatidica vatis ora Cirrhæae movens.

- 170 Ita molle senium ducat, & summum diem
 Securus alto reddat in folio parens,
 Solasque Merope noverit Polybi faces,
 Ut nulla fontem gratia eripiet mihi.
 Sed quo nefandum facinus admissum loco est,
 275 Memorato. aperto Marte, an insidiis jacet?
 Creon. Frondifera sanctæ nemora Castaliae petens,
 Calcavit artis oblitum dumis iter;
 Trigemina qua se spargit in campos via.
 Secat una gratum Phocidos Baccho solum,

Un-

GRONOVII.

271. *Alto degat in folio*] Multum hic Lippius amico suo debet, à quo docetur, quid sit *degere* in alto folio. Sed forte non hoc ignorabat ille, verum querebat, an non melior huic sententiae scripta lectio, reddat. Nunc hoc addendum, novitum esse *vo degat*: nam in Mss. Gruteri novem, duobus Germ. Vossiano & nostro, *regat*: in quibusdam olim vulgatis *regnet*, in quodam *reddat*. Gruterus nescit, an dicatur Latine *reddere summum diem*: itaque inclinar suspicari, *clndat*. Etruscus firmat Lippianum *reddat*: & videtur dictum, ut *vitam, spiritum, animam reddere*. Cicero pro Sulla: *lucis hanc usuram eripere vis plenam lacrimarum atque mœroris? libenter reddiderit adempta ignominia foedissimi criminis*. Ovid. l. 10. *Atque utinam pro te vitam te nunque liceret reddere*. 1. Trist. 3. *Integer hanc potui nuper bene reddere vitam*. Seneca Nar. quaest. 6, 1, in luce huius & in aperto spiritum reddam. Agamemnone: *fratrem reddat, aut animam statim*. Hercule Oetaco. *exigam poenas tibi reddamque vitam*. Apulejus de Deo Socratis. *At ubi vita reddita remeandum est*. Sic enim Mss. Brem. pro vulgato edita. Lucretius 4, 761. *Certe ut videmur ceruere cum quem Reddita vitæ jam mors & terra posita est*. Sed hic aliquid moræ Tanaquil Faber jam pausa. Forte: *vos quis Reddita vitæ jam ferat*. Nascites lucem & diem accipimus; morientes igitur reddimus atque dimitimus: immo quotidie, cum illuce-

scit, accipimus diem, ubi advesperavit, reddimus. *Reddit igitur summum diem*, qui dimittit non recepturus. Troadibus: *Cum coniux oculos imposuit manum, supremusque dies solibus obstitit*.

274. *Quo nefasum facinus*] Immo nefandum: sic optimus cum Lippiano: sic & olim voluit Delrius.

277. *Calcavit altis oblitum dumis*] Melius Florentinus, *arvis*. Hoc est, arctis sive densis, nam ita fere semper in libris antiquis haec vox scribitur.

VARIORUM.

269. *Cirrhæae*] A Cirrha Phocidis oppido, ubi Apollinis oraculum, id est, ipse Apollo veni testis, per te juro. FARN.

270. *Ita molle*] Sic pater meus (ut putavit) Polybus non à me interficiatur, imo in longam feliciter extendat ævum: & Merope (quæ & alius Peribæa) mater non mihi nupta, sola sciat nuptias Polybi, ut ego non pepercero interfectori Laji. FARN.

270. *Summum diem*] Certe *summus dies* hæc est dies mortis, quemadmodum & Martiali: *Summum nec metuas diem, nec epies*. GRUTERUS.

276. *Frondifera*] Laurifera, supra vers. 16. FARNABIUS.

276. *Sanctas*] Supra vers. 229. FARN.

276. *Petens*] Lajus ad oraculum Delphicum proficiscens, qua trivium ducit Thebas, Conthum & in Atticam & dicebatur *χίρα*. FARN.

280. *Ima*]

- 280 Unde altus ima deferit, coelum petens,
 Clementer actō colle, Parnassos biceps.
 At una bimares Sisyphi terras adit,
 Olenia in arva. tertius trames cava
 Convalle serpens tangit errantes aquas,
 285 Gelidumque dirimit amnis Elei vadum.
 Hic pace fretum subita praedonum manus
 Aggressa ferro facinus occultum tulit.
 In tempore ipso, forte Phoebea excitus,
 Tireisia tremulo tardus accelerat genu,
 290 Comesque Manto luce viduatum trahens.

OEDI-

GRONOVII

VARIORUM.

280. *Unde altus ima deferit.*] Sane optimus quoque *arva*: ut Lipsii Melisseus & Delrii Morguntinus, qui duo, etsi posteriores valde recentem dicar, qui vidit, optimi sunt omnium, quos ante nos & Florentinum viri docti adhibuerunt. Nec quia tertio post versu vox eadem repetitur, suspectus potius libris me dare velim, qui alterum offendant.

283. *Olenia in arva.*] Mira hic Senecae Geographia. Olenus non potest esse Boeotiae, quam faciunt: nam Corinthus contraria Boeotiae via aditur. Est ergo Olenus Achajae, quam intelligit Seneca. Sed quid sibi vult hic *amnis Eleus*, quem nisi Alpheum interpretari non possumus. At eadem via, quae ē Phocide Corinthum ducit, etiam ducit in Elidem, in remotiore Peloponnesi parte positam. Pausanias *Συγγραμ.* vocari ait viam, in qua Lajus occisus, & sic dirimi, ut alia in Boeotiam, alia Corinthum, alia in Atticam vertatur. Ergo Atticae nominari hic amnis debet, & aut fallor, aut is est *Ilissus*: ut scripserit forsitan *amnis Ilissi vadum*. Cujus errantes dicit aquas, quia & in Hippolyto Macandro eum comparaverat. Missi quidam non *Flei*, sed *Elidis*, vel *Ellidis*. Valde autem vereor, ne *Ilissum* acceperit pro Cephisso, in quo *ῥιόνος* & *ῥιόνος ποταμός*.
 289. *Tremulo tardus accleras gradu.*] Optimus: *accelerat genu*. Et notat idem ex quibusdam Commelinus. Laevius apud Gellium *Corporis pectoraque quondam obeso, At mente exensa tardigenulo sensu oppressum*.

280. *Ima*] Valles, planitiem. FARN.

280. *Ima deferit.*] Sic quoque Traject. alter, & duo excusi. Et manifestior est oppositio inter *ima* & *coelum*, quam inter *arva* & *coelum*. SCHRODERUS.

281. *Parnassos*] Sup. v. 227 FARNABIUS.

282. *Sisyphi*] Corcyram in Isthmo primum condidit Sisyphus Iatro, Aeoli filius; deinde auda ab Ephyre Oceani filia, *Ephyra* dicta est: ad summum à Corintho Marathonis filio, *Corinthus* nominata. FARN.

283. *Olenia*] Boeotiam, ubi Olenus urbs. FARNABIUS.

286. *Pace*] Atque ita paucis stipatum. FARN.

287. *Facinus*] Cædem regis. FARN.

287. *Occultum*] Sine indicio. FARN.

288. *Sorte*] Oraculo Phoebe monitus & iussus. FARNABIUS.

290. *Comesque*] Filiaque patrem ducens. FARNABIUS.

290. *Manto*] Filia Tirestiae, à cuius lacrymis denominatam Claron, sacram Apollini, ex scriptore Thebaids refert Scholiast. Apollonii in lib. i. vers. 308. etsi Nearchus & Theopompus aliter, ut refert idem Schol. rara quaedam adferens. vide etiam Pausan. in Achaic. qui prodit: cum Thebas Therandier Polynicis filius & Argivi cepissent, inter captivos Delphos abductam Manto, cum ejus pater Tirestas ad Haliartum in via fato fuisset functus. Iussu ab oraculo captivi in Asiam Coloniam ducere, eo transmissere; ad Claron in-

T t 2 de

OEDIPUS. TIRESIAS. MANTO.

Tiresias per aruspicium eruere Laji interfectorem tentat, sed re propter tristitia extispicia infecta ad necromantiam se convertit.

Oed. **S** Acrate Divis, proximum Phoebos caput,
Responſa ſolve; fare, quem poenae petant.

Tireſ. Quod tarda fatu eſt lingua, quod quaerit moras,
Haud te quidem, magnanime, mirari addeceſt:

295 Viſu carenti magna pars veri latet.

Sed quo vocat me patria, quo Phoebus, ſequar,
Fata eruantur. ſi foret viridis mihi
Calidusque ſanguis, pectore exciperem Deum.

Ap-

GRONOVII.

293. *Quod tarde ſatum*] Non neceſſe eſt quaerere; quid ſit *tardare ſatum*. Optimus tamen cum Voſſiano & Cruſetiano: *Quod tarda ſatu eſt lingua, quod quaerit moras*.

295. *Viſu carentem magna*] Flor. Voſſian. meoſque Germanici, *carenti*: & ſic legiſſe Gellium Bernardinum docent ejus commentarii. Plautus ſane Varroque & Cicero ita loquuntur. Quibus addimus Silium l. 12. *hoſtique propinquo Roma latet*. Auſon. Idyll. 11. *Sol cui nec furto Veneris latet arripotens Mars*. Nec ſpernendum alterum, quo nunc frequentius utimur: *Latet me*: nam ſic & alibi Varro, Ovidius, Virgilius, Juſtinus: ſed relinquendum aut reſtituendum cuique quod placuit.

298. *Pectore excuterem Deum.*] Flor. Voſſ. & omnes Delrii, *exciperem*: quod non eſt, cur ſequamur, inquit ille: reſpexit enim Seneca illud Virgili: *magnam ſi pectore poſſet Excuisse Deum*. Sed aliud voluit Virgilius, aliud Seneca: ille oſtendit laborem vatis vix ſerens incumbentem vim numinis, hic promptam voluntatem Superis ſe, ſi fieri poſſet, praeſtaturus. Ovidius l. 14. *Met. tandemque Deo furibunda recepto*. Lucanus l. 1. *nec ſi te pectore vates accipiam*. Lib. 5. *ſuſcepto conceptu pectore numen*. Medea: *Cum tam recepto Maenas inſanis deo*: Hec. Octaeo: *conceptum ferens Maenas*

Lyaeum. Longe aliud alterum Agamemnone: dum *excitat deum*. *Excutere deum* non eſt vaticinari, ſed futuri ac vaticinari deſignare.

VARIORUM.

de poſitis caſtris, Creteſes cum exercitu occurrere, eoſque ad Rhacium deduxere; qui Manto ſibi in conjugem accepit & ex ea Mopſum genuit. DELRIUS.

290. *Luca viduatum*] Tiresiam coecum fuiſſe nemo negat, ſed in coecitatis cauſa tradenda diſſentiant Callimachus in hymno *eis deſepi* & *παῖδα δεινὰ*, Homeri ſcholiaſtes Odyſſ. c. Nonnus Dionyſ. i. Lucian. in Aſtrol. Apoll. l. 3. Bibl. Ovid. in *Met.* vide Politianum in Miſcell. c. 89. & Falck. in Nonnum. DELRIUS.

291. *Sacrata*] *ὁ ναῖος ἑρμῆς Τροφία δεινὰ τε, ἀπὸ τοῦ ἑρμῆος τε, &c.* Sophoc. in Oedipo tyranno, unde pleraque hujus Tragoed. deſumpta ſunt. FARNABIUS.

291. *Proximum*] In divinatione Apollini ſecundum, nam & Tiresias oraculum fuit. FARN.

292. *Fare*] Divinare quis ſit ille Laji interfectoſ, quem fata ad poenas poſcant. FARN.

293. *Quod tarde*] *Excusat ſe vates per ſenium & coecitatem non valere vaticinio, velle autem exquirere per extispicia*. FARN.

296. *Phoebus*] Sup. v. 288. Phoebi oraculum. FARNABIUS.

303. Op-

- Appellite aris candidum tergo bovem,
 300 Curvoque numquam colla depressum jugo.
 Tu, lucis inopem, gnata, genitorem regens,
 Manifesta sacri signa fatidici refer.
Mant. Opima sanctas victima ante aras stetit.
Tires. In vota superos voce solenni voca,
 305 Arasque dono thuris Eoi extrue.
Mant. Jam thura sacris coelitum ingessi focis.
Tires. Quid flamma, largas jamne comprehendit dapes?
Mant. Subito refulsit lumine, & subito occidit.
Tires. Utrumne clarus ignis; & nitidus stetit,
 310 Rectusque purum verticem coelo tulit,

Et

GRONOVII.

304. *In vota superos voce solenni voca,* Virgilii: *cessas in vota precesque, Troi, ait, Aenea?* Nempe deos vocare. Quod proprie est, orare ut suscipiant, quae illis vovemus, nosque votorum compotes faciant. Sic ipse supplet l. 7. *drususque in vota vocavit.* Et lib. 12. *Opemque dei non cassâ in vota vocavit.*

308. *Subito refulsit lumen,* Florentinus: *lumine,* nempe ipsâ flamma.

VARIORUM.

303. *Opima*] *Herc. Fur.* 908. FARN.
 303. *Stetit*] *Placida non reluctans. inf. vers.*
 336. FARN.
 305. *Thuris Eoi*] *Sabaci.* FARN.
 306. *Ingressi*] *Dedi,* ut loquitur *Herc. Fur.* 917. *Plinius* lib. 12. cap. 14. *ingere thura aris* dixit. utrumque sollemne vocabulum. DELRIUS.
 307. *Largas*] *An carnes impositas avide depasta est? quod laetum signum.* FARNABIUS.
 307. *Quid flamma, largas jamne comprehendit dapes?*] *Farnabius carnes impositas interpretatur.* At cum pyromantiam hic ex ture oblati: & mox versu 324. ex vino libato defribat; tum denique versu 334. victimam admovere jubeatur Manto, alienam putem huic loco carnum mentionem. Significant autem *dapes* rem divinam quamcum-

que, sed quae antiquitus fiebat aut hiberna semine, aut verna. Vid. Fess. ad vocem *daps* SCHRODERUS.

308. *Subito refulsit*] *Signum triste Oedipo portendens subitam ruinam è statu regio, quo subito creviss fuerat.* FARNABIUS.

309. *Utrumne clarus ignis,*] *Habes in iis quae sequuntur Pyromantiae, Capnomantiae, & Hieroscopiae accuratissimam descriptionem, cui similem apud alios scriptores non invenio. Pyromantia divinationis genus, quod à flammâ capiebatur: Capnomantia aliud, quod à fumo: Hieroscopia, extispicium est. de quibus vanissimis superstitionibus, quid sentiendum; & quam execrabilis sint, docere te poterunt D. Isidorus l. 8. Origin. cap. de Magis. Rhabanus lib. de praestigis Magorum. Joan. Sarisberienfis lib. 1. Polycratici c. 12. & lib. 2. à cap. 17. Gaudentius Merula in Memorabilium libris, & fustissime Michael Medina l. 2. de verâ fide c. 2. DELRIUS.*

309. *Clarus ignis, & nitidus*] *Ex suo MS. legendum contendit Gr. Vossius viridis, quo sensu flammam viventem dixit Horatius Epod. xvii. 33. h. e. firmam & validam* Vid. Cl. Burm. Val. Flac. Argon. lib. 1. v. 202. SCHRODERUS.

310. *Rectusque, &c.*] *Haud nauci est aliorum Recensque, neque eis quisquam accedit exemplarium nostrorum. Optimi erat auspicii, ressa in coelum evolans flamma cum fumo.* GRUTER.

Et summam in auras fufus explicuit comam?
An latera circa ferpit incertus viae,
Et fluctuante turbidus fumo labat?

Mant. Non una facies mobilis flammæ fuit:

- 315 Imbrifera qualis implicat varios sibi
Iris colores, parte quæ magna poli
Curvata picto nunciat nimbos finu.
Quis defit illi, quifve fit, dubites, color.
Caerulea fulvis mifta oberravit notis,
320 Sanguinea rurfus; ultima in tenebras abit.
Sed ecce pugnax ignis in partes duas
Discedit, & fe fcindit unius facri
Discors favilla. genitor, horrefco intuens,
Libata Bacchi dona permutat cruor,
325 Ambitque densus regium fumus caput.
Ipfofque circa fpiffior vultus fedet,
Et nube densa fordidam lucem abdidit.
Quid fit, parens, effare. *Tiref.* Quid fari queam

In-

GRONOVII.

320. *Ultimum in tenebras abit.*] Optimus elegantius: *ultima in tenebras abit.* Ut apud Terentium *prima fabula*, apud Ciceronem *prima provincia* pro primis partibus vel locis fabulae & provinciae.

VARIORUM.

311. *Comam?*] Flammæ FARNABIUS.
313. *Fluctuante*] Non recta ascendente. FARN.
315. *Imbrifera*] Pluviae praenuncia nube, jam in pluviam refolvi parata. FARN.
315. *Favies*] Puniceum, viridem, coeruleum. FARNABIUS.
317. *Curvata*] In arcum curvata femicirculo minorem, cuius ratio est, cum rofcidus humor quasi fubjectum, tum folis quasi efficientis fuperior pars, quorum utrumque pyramidale. FARN.
320. *In tenebras*] Flamina haec nigra apparet vel extinguitur, quod *Pyromantice* coecitatem Oedi-

po praedicit. FARN.

321. *In partes duas*] Quod designat fratres Eteoclem & Polyneicem in vices difcordes, mutuique vulneribus occubituos, atque ubi eodem rego imponitur flammam fedivifuram. FARNABIUS. Lucanus lib. 1. — *Pestali raptus ab ara ignis, & ostendens confellas flamma Latinas* Scinditur in partes, gemitque caumine surgit Thebanos imitata reges. — DELRIUS.

324. *Libata*] Horrendum difflu latices nigrefcere faeros, fuafque in obfcitum fe vertere vina cruorem. FARNABIUS.

325. *Ambitque*] Hoc etiam è Capnomantia, regi coecitatem portendit. FARN.

328. *Effare.*] Divinando. FARN.

328. *Quid fari queam*] Male interp. *fari*, exponunt, loqui. — est enim hic *ἄφατος*. Varro lib. 5. de ling. Latina ita fcripfit; Qui divina praedivinando folent fari, *fatidici* dicti. Ennius, *Atque Anchifes doctus Penus quem poltra dearum Fari donavit, divinum & pectus habere.* DELRIUS.

330. Sed

Inter tumultus mentis attonitae vagos?

330 Quidnam loquar? sunt dira, sed in alto, mala.

Solet ira certis numinum ostendi notis.

Quid istud est, quod esse prolatum volunt,

Iterumque nolunt, & truces iras tegunt?

Pudet Deos nescio quid. huc propere admove,

335 Et sparge falsâ colla taurorum mola.

Placidone vultu sacra & admotas manus

Patiuntur? *Mant.* Altum taurus attollens caput,

Pri-

GRONOVII.

329. *Inter tumultus mentis attonitae vagos?*] Idem, *vagos.* Ego nimirum vagus & incertus, ubi consistam, quid statuum, quid teneam.

VARIORUM.

330. *Sed in alto,*] Sed obscuritatis caligine tecta nec eruenda facile. FARNABIUS.

331. *Solet ira*] Iram Deorum per exta, eorumque indicia denotari existimabant. Statius 4. Thebaid. — *aut verum spirantibus extis.* Tibull. l. 1. eleg. 9. *fibram vocat Deorum consilium,* & eleg. 11 Deorum nunciam. DELRIUS.

333. *Iterumque*] Sequentia enim signa offuscant priora. & huc referri potest illud vers. 320. *ultima in tenebras abit.* FARNABIUS.

334. *Nescio quid.*] *Incepit* innuitur Oedipi cum matre. FARNABIUS.

334. *Propere*] Ritum sacrificandi sic accurate Dionys. Halicarnass. lib. 7. *Consules sacerdotisque quibus fas erat, lotis manibus, & lustratis aquâ purâ villimis, molaque conspersis earum capitibus, votisque nuncupatis, ministras eas mactare jubebant: quorum alii stantem tum etiam hostiam veste seriebant in tempora, alii cadentem cultris excipiebant; mox directo tergore, concidebant membratim, delibataque ex singulis extis, aliisque membris primitias, farre obvolutas, in canistris offerebant sacrificantibus; qui aris impositas succendebant, & vinum insuper adfundebant, quae singula in sacrificiis Graecorum facilius solita apud Homerum licet videre. (mox subiungit Homeri loca) rasque etiam aetate nostra Romanos in sacris observare compri. Haec ille. DELRIUS.*

334. *Admove*] Ante aram statue. rituale vo-

cabulum, ut docet Brissonus, & alii. DELRIUS.

335. *Sparge falsâ, &c.*] Ab hoc ritu victimae dicebantur immolari, auctore Servio in 4. & in 10. Aen. Glossar. Graeco-Latin. *molae* *ἀλυσμα* *molator* *ἀλυστής*, num forte rectius legamus, *ἀλυσμα* & *ἀλυστης*; nam *ἀλυσ* falsugo & *mola* in sacrificiis falsa, quid *mola* sit, docet Festus: *immolare, est mola, id est, farre molito & sale hostiam persperam sacrare.* Vult Brissonus, *molam* vocari far molitum & salitum; addere potuit & *sestum*, hoc est, ador seu adus ex eodem Festo & Aufonio. Verum quia hic non Romanum, sed Graecanicum sacrificium describitur, opinor Scenecae *molam* accipiendam de farre non freso, sed integris frugibus. Scribit enim Turnebus lib. 7. adversar. cap. 13. Graecis in more positum fuisse, hostiis fruges integras, non tritas nec molitas inspergere: & argumento esse, quod eorum molae vocentur *ἀλυσμα* seu *ἀλυστή*, quae erant hordei integri, & frugum cum sale admixto: usos autem Graecos, ut Theophrastus prodidit, in sacris hordeo non molito, in priscae vitae memoriam, quando homines solidis, non confusis, aut fractis frugibus vesciebantur. Frons ergo victimae à Graecis solidis farre perspergebatur: postquam tamen mactata & in partes erat divisa, singulae partes adolendae, polline, quemadmodum apud Romanos, conspergebantur, ut ex Homero Dionys. l. 7. affirmavit. Homer. Odys. l. 7. *Καὶ τὰ μὲν ἐκ πρῶτης βρώτης, πρῶτον ἀλυστήν ἀέει.* Et partem quidem ignem jecit, mensem farinae flori. DELRIUS.

336. *Placidone*] Sacrum ingratum censetur, si hostia aris adnota refugeret, relictaretur, mugitum ista daret, aut non placide & recte caderet. FARNABIUS.

Et vulnere uno cecidit: at taurus, duos
Perpeſſus iſtus huc & huc dubius ruit,
Animamque feſſus vix reluctantem exprimit.

345 *Tireſ.* Utrum citatus vulnere anguſto micat,
An lentus altas irrigat plagas cruor?

Mant. Hujus per ipſam, qua patet peſtus, viam
Effuſus amnis: hujus exiguo graves
Maculantur iſtus imbre. ſed verſus retro

350 Per ora multus ſanguis atque oculos redit.

Tireſ. Infaulta magnos ſacra terrores cient.
Sed ede certas viſcerum nobis notas.

Mant. Genitor, quid hoc eſt? non levi motu, ut ſolent,
Agitata trepidant exta; ſed totas manus

355 Quatiunt: novuſque proſilit venis cruor.

Cor marcet aegrum penitus, ac merſum latet:

Liventque venae; magna pars fibris abeſt;

Et felle nigro tabidum ſpumat jecur.

Ac,

GRONOVII.

347. *Virus per ipſam,*] Quum ſic aut *Unius* aut
Hujus in libris inveniret Gruterus, quamquam
non abhorrens ab ultimo, medium pejus elegit.
Fl. Hujus.

VARIORUM.

342. *At taurus,*] Oedipus binis vulneribus oculorum coecus erravit, & vix tandem apud *expaſ*
9uis mortem oppetit. FARNABIUS.

347. *Viam*] Vulus. FARN.

348. *Amnis*] Copia ſanguinis. FARN.

348. *Exiguo*] Modico cruore. FARN.

351. *Infaulta*] *Terruit ipſe color ratem,* &c. Lucan. l. 1. *Et animoſa haec exta.* FARN.

353. *Non levi motu,*] Hanc inſpectionem rite ſpecti putabant, ſi adhuc vivae pecudis utero ercepta exta, palpitarent, trepidarentque, ut patet ex Arnobio lib. 7. adv. gent. hic dicit; non levi motu, quia ingentes tumultus inſtabant. DELRIUS.

353. *Ut ſolent,*] Quando lacta nunciant. DELRIUS.

354. *Extā;*] Thyeſt. verſ. 755. Ex viſceribus, proprie cor, jecur, & pulmo vocantur exta; quia haec maxime exultantia Diis proſecabantur. FARN.

355. *Noviſque*] *Juvenum Eteoclis & Polyneis,* vel lege *novuſque*, id eſt, non ſolitus & uſitati coloris. FARN.

356. *Cor marcet aegrum*] Oedipus. FARNABIUS. Jam enim Haruſpices Graeci cor inſpiciabant, quod Romani demum poſt Pyrrhi ex Italia diſceſſum facere coeperunt. Plinius lib. 11. cap. 7. DELRIUS.

357. *Liventque venae;*] Plena eſt haec Senecae omniſoſorum extorum deſcriptio: cum qua videtur certare voluiſſe Lucanus lib. 1. quem fuerit non inutile cum ea conferre. *Terruit ipſe color ratem,* nam pallida tetrui Viſcera tincta notis, gelidogue inſoſa cruore Plorimus aſperſa variabat ſanguine livor. *Cernit tunc jecur madidum, venaeſque minaces Hoſtili de parte videt.* DELRIUS.

357. *Magna*] *Fratrum concordia deſicit.* FARNABIUS.

358. *Felle nigro*] *Odio fratrum.* FARNABIUS. Probatuſ hoc verſiculo inſpectoribus etiam atrae

V v

bulis

- Ac, semper omen unico imperio grave,
 360 En capita paribus bina consurgunt toris;
 Sed utrumque caesum tenuis abscondit caput
 Membrana latebram rebus occultis negans.
 Hostile valido robore insurgit latus,
 Septemque venas tendit. has omnes retro
 365 Prohibens reverti limes obliquus secat.
 Mutatus ordo est. sede nil propria jacet;

Sed

VARIORUM.

bilis folliculum curae fuisse: quem suo hic loco, ne in peccore, cui adhaeret, posuit. DELRIUS.
 359. *Semper omen*] Duos enim Principes, & de Principatu contentionem minatur. DELRIUS.

359. *Unio*] Huic maxime, omni tamen imperio minax. quare huiusmodi exta Livius lib. 27. & Valerius lib. 1. cap. 6. *minus lacta*, vocant. M. Marcello Cos. duo jecinoris capita visa, eo qui necem praecessit die, affirmant, Livius, Valerius, Plinius, & Plutarchus. DELRIUS.

360. *Capita bina*] In extis observabant maxime summities fibrarum, *va vasa* & jecoris caput, quod ex natura unum, si quando duo reperirentur, ominosum illud & praeter naturam. *sed & imaginaria erant capita, de quibus mox.* FARNABIUS.

361. *Sed utrumque*] Sed utrumque caput jecinoris delitescens in membranae involucris, cum triste sit ostentum, velle Deos haec in praecens celari significat, verum parvo interfecto tempore nota fore patricium & incestum Oedipi. FARN.

361. *Abscondi*] Existimabant jecinoris caput non apprensus grave Imperatori aut Reipubl. infortunium portendere. Jul. Obsequens in lib. de prodigiis, Q. Metello, & T. Didio consulibus, apud aedem Apollinis Decemviris immolantibus, caput jecinoris non apparuisse. accidit hoc ipsum Postumio, Catoni, Herennio, & Lucilio Lupo. Ariani lib. 7. hist. Alex. scribit Pythagoram, antequam Alexander obiret, hostiam immolasse, & sine capite jecur inventum; idemque illi contigisse pro Heptaeclione & Perdica sacrificanti; qui omnes statim post mortui sunt. Non caesum modo caput erat. sed etiam in membranae ejusdam involucris delitescens: ut vix potuerit magna cura & diligenti investigatione inveniri. ex-

empla producit Barnabas p. 26. & 27. Ego etiam nonnulla prior Adversar. DELRIUS.

363. *Hostile*] Aruspices quidem mente & imaginatione dividebant exta duas in partes; hanc amicis tributam *Familiarem*, illam inimicis *Hostilem* vocabant; deinde ex utriusque partis habitu eventura conjiciebant. hic itaque ariolatur vires adversae partis. scil. Polynicis cum sex aliis ducibus, *quos septem venas denotant.* FARNABIUS. Unde jam manifestum cur Livius l. 8. tradiderit; *caput jecinoris, à familiari parte caesum baraspex dicitur ostendisse*; & Lucanus *hostilem partem*, nosse *hostile latus* nominant. Ad duplex istud latus, partem, seu caput, videbatur consequi etiam duplex *fissum*, unum hostile & noxium, alterum propitium & amicum. *Fissum*, puto vocasse, lineam seu transitem quandam imaginarium, exta & fibras bipartito dividendem & interfecantem; quem frustra quaeras in corporis verà dissectione. meminit Cicero in lib. de Divinat. & de Nat. Deorum. *Fissum* hoc dividebant etiam in *familiare* & *vitale*, ut notat Turnebus l. 4. c. 18. & *vitale* dictum putat ceterorum extorum; *familiare*, tantum jecoris; & nuntius auctoritate Lucani; & Ciceronis, qui inquit: *Fissum familiare & vitale trallant.* DELRIUS.

364. *Septemque venas*] Praetendit venas salientes & celeri (ut ait Lucanus) pulsū motas; quod hostilium procliorum signum. DELRIUS.

365. *Limes*] Fissum, seu linea commentitia ex mente aruspices, exta bipartito dividens. FARNABIUS.

365. *Obliquus*] Hostilis, vel transversus cum sit, ostendit hostes non reversuros. *coincidentem autem ducet ante Thebas ad unum Atrium.* FARN.

366. *Mutatus ordo est.*] Lege Vesalium, & alios Anatomicos, & videbis adcuracionem nostri etiam in istis. DELRIUS.

367. R-

- Sed acta retro cuncta. non animae capax
 In parte dextra pulmo sanguineus jacet.
 Non laeva cordis regio. non molli ambitu
 370 Omenta pingues viscera obtundunt sinus.
 Natura versa est. nulla lex utero manet.
 Scrutemur unde tantus hic extis rigor.
 Quod hoc nefas? conceptus inuuptae bovis,
 Nec more solito positus, alieno in loco
 375 Implet parentem. membra cum gemitu movet.
 Tremulo rigore debiles artus micant.
 Infecit atras lividus fibras cruor;
 Tentantque turpes mobilem trunci gradum:
 Et inane surgit corpus. ac sacros petit
 380 Cornu ministros. viscera effugiunt manum.
 Neque ipsa, quae te pepulit, armenti gravis
 Vox est, nec usquam territi resonant greges:
 Immugit aris ignis, & trepidant foci.

GRONOVII.

369. *Non laeva cordis regio.*] Florentiae habetur, *cordis*. Puta, integra vel salva est. Idem *visceri*, ut voluit Scaliger. Lucanus *predantque suas omenta latebras*.

377. *Infecit atras*] Admiserunt alii *atras*, quibus non adjicio calculum, nam si *fibras atras*, non utique potuit apparere in iis livor. Sic ait Gruterus. Sed adjicit illis calculum Florent. *Atras* autem dicit non natura sua, sed propter ipsum illum cruorem lividum

383. *Immugit ara fœgis.*] Et hoc è pravorum codicum turba subjectum. Priscæ editiones: *Im-*

VARIORUM.

367. *Retro cuncta.*] Inversa. FARNABIUS.

367. *Animæ*] Spiritus & aëris vitalis capax. FARNABIUS.

369. *Non molli*] Manu tentans viscera ex distento & rigido utero concepisse fordam juvenem miratur. *atque hæc intellige de Jocastæ partu*

ex illicito concubitu. FARN.

370. *Omenta*] Sic fatiscunt, ut quae debebant obnubere viscera, rimis suis illa potius prodant. sic Lucanus interpretatur. addit, *non molli ambitu*, solent esse tactu mollia, ut pinguis: sed nunc sunt rigida & aspera. Aliena ab hoc loco, quae de carnibus immolatis omento tegendis referuntur à Turnebo lib. 7. adversi. cap. 13. DELRIUS.

372. *Tantus hic extis rigor.*] Abjeci personam Tiresiae, ut ipsa adhuc loquatur Manto, accingatque se ut exploret causam rigoris. GRUTERUS.

373. *Conceptus insuatae bovis,*] Liber, *inuuptae bovis*. Atque ita sane duplex monstrum: quod nec suo loco foetus, quod nec in vaccâ. Supra *juvenem* appellavit: & solent tales eligi ad sacra. LIPSIUS. Non aliter Florentinus.

378. *Tentantque*] Victimæ semineces surgere & effugere conantur, sed frustra. FARNABIUS.

379. *Et inane*] Jam extractis extis. DELRIUS.

381. *Neque ipsa,*] Nec mugitus quem audis boum est, sed sanguinis in aris. FARNABIUS.

Vv 2

386. Se-

Oedip.

- Oedip.* Quid ista sacri signa terrifici ferant,
 385 *Exprome:* voces aure non timida hauriam.
 Solent suprema facere securos mala.
Tires. His invidetis, quibus opem quaeris, malis.
Oedip. Memora, quod unum scire coelicolae volunt,
 Contaminarit rege quis caeso manus.
 390 *Tires.* Nec alta coeli quae levi penna secant,
 Nec fibra vivis rapta pectoribus potest
 Ciere nomen. alia tentanda est via,
 Ipse evocandus noctis aeternae plagis
 Emissus Erebo, ut caedis auctorem indicet.
 395 Referanda tellus. Ditis implacabile
 Numen precandum. populus infernae Stygis
 Huc extrahendus. ede, cui mandes sacrum.
 Nam te, penes quem summa regnorum est, nefas

In-

GRONOVII.

mugit aris ignis & trepidant soci: idque totum habet optimus liber. Abeant aras *signes* cum *crepitantibus sociis*.

390. *Penna quae levis fecat,*] Recte hanc scripturam improba verunt viri summi. Alia namque & verior est in Flor. *Nec alta coeli quae levi penna fecant.* Itaque duo codices in Germania nobis visi, & Vossiani & Heinsianus alter minore forma, quem nunc demum adhibere incipio: nisi quod hi *fecat*. Quae fecant nempe animalia volucra vel volucres. Nec necesse cum viro docto: *quae levis pennae fecant*.

VARIORUM.

386. *Solent*] Extrema mala timorem tollunt, desperatosque reddunt. FARN.

387. *His invidetis,*] Non sunt haec extrema mala, verum ea imminet, quae si praesentibus conferantur, bona sunt, habetque cur his invidetis. FARN.

388. *Memora*] Effare tantum quod oraculum patefieri vult, quis Lajum interfecerit. FARN.

390. *Alta coeli*] Augurium. FARN.

391. *Fibra*] Aruspicina. FARN.

391. *Vivis rapta*] Sic Thyeist. Aët. 4. v. 755. *Erepta vivis extra pectoribus tremunt.* Rapi illa consuevisse, ut spirantia & palpitantia consulere, Arnobii, Virgilii & aliorum testimoniis probat Barnabas pag. 23. DELRIUS.

392. *Nemen.*] Regicidae nomen. FARNAB.

393. *Ipse*] Per necromantiam, vel sciocantiam evocandus est ab inferis Lajus, vel umbra Laji. FARNABIUS.

396. *Pepulus*] Umbrac. FARN.

398. *Nam te,*] Nota Regibus non licuisse interesse sacris inferorum; quibus manes invocantur. Nam inferos adire (secundum poetas) Aeneas, & Ulysses. Fortassis tectum quod & ingeniosum hic latet, & in adulationem Principis, quem negat fas adire inferos. Mos enim invocaverat, mortuos Imp. numero Deorum adscribere. An etiam respexit ad Dialis flaminis conditionem? cui certe non licuit locum, in quo bustum erat, unquam ingredi, neque mortuum attingere, ut Gellius refert. Sed prius illud simpliciter placet. DELRIUS. Commentatores quaerunt causas, nec explicant. Ego puto simpliciter quia haud licitum regibus videre aut tractare feralia, non magis quam imperatoribus *auguratu* *reinspice*

m/s/v

Invisere umbras. *Oedip.* Te Creo hic poscit labor,
 400 Ad quem secundum regna respiciunt mea.
Tires. Dum nos profundae claustra laxamus Stygis,
 Populare Bacchi laudibus carmen sonet.

VARIORUM.

misre caeremoniis praeditis, ut loquitur Tacitus l. 2. Annalium. De quo more ego plura in libellis Suppicionum. GRÜTERUS.

399. *Te Creo*] *Sufficit huic negotio Creonta*. FARNABIUS.

402. *Populare*] Pop. Thebano peculiare & solenne. nam & Bacchus Thebanus. FARNABIUS. Hymnus Thebanis peculiaris & solitus. Festus: *Popularia sacra sunt* (ut ait Labo) quae omnes ci-
 ves faciunt, nec certis familiis attributa sunt. popula-
 re ergo quod totius populi. Ennius Annal. *Quam*
de tuas omnes legiones ac populares. DELRIUS.

CHORUS.

Canit Chorus dithyrambum, qui Bacchi gesta &
inventae continet.

Effusam redimite comam nutante corymbo,
 Lucidum coeli decus, huc ades votis,
 405 Mollia Nysaeis armatae brachia thyrsis,
 Quae tibi nobiles Thebae, Bacche, tuae
 Palmis supplicibus ferunt.

Huc

GRONOVII.

405. *Armatae brachia thyrsis*,] Satis commo-
 de videntur transpositi versus, & sic mutatum pro
armati, quod editi scriptique fere habent libri.
 Dubium tamen me reddit optimus codex, qui
 & versum pristino loco servat & exhibet *armatus*:
 quasi tam hunc quam primum versum chori de
 ipso Baccho velit intelligi; cum vocari *redimitum*
effusam comam nutante corymbo & *armatum mollia*
brachia Nysaeis thyrsis. Neque enim minus Bac-
 chi quam Thebaidum mollia brachia.

VARIORUM.

403. *Redimite*] O Bacche redim. com. atque
 haec transpositio praeferrenda vulgatae lectioni, ubi *Cho-
 rus populares seque invicem hortantur*. FARNABIUS.
 Bacchi legem iussisse, ut comites ejus nigrae hede-
 zaeoliis & corymbis coronarentur, docet Dionys.

Aster, & Bacchum comatum pingi constat. DELR.

404. *Coeli decus*,] Bacchus enim idem cum
 Sole, qui *crinitus* scil. radiis: *perpetuo juvenis*, quia
 in curio constans & omnia vivificans; *formosus*,
 quippe omnia illustrans. Et hic rite invocatur,
 quia *domus*, ut supr. v. 36. & 109. FARNAB.

405. *Nysaeis*] Decem Nysae sunt. quoties au-
 tem nullo adjecto restringitur, Arabiae illa intelli-
 genda est, prope quam in antro Bacchus à nym-
 phis est enutritus; vel India à Libero patre con-
 dita FARN.

406. *Thyrsis*,] Thyrsus erat lancea hederæ
 frondibus occultata, ut hederæ amicis metum tol-
 leret; hostibus, dolosa cuspis lanceae vulnus in-
 fingeret. ab hoc thyrsu Bacchus *thyrsiger*, Bacchæ
thyrsigeræ Latiniis: Naevius Lycurgo: *Pergite thy-
 sigeræ Bacchas*, *Bacchio cum schestra*. Græcis *Θησέ-
 λουχοι*, quæ vox dolosam illam cuspide[m] indi-
 cat. Athenæus auream thyrsolanceam in manu

Huc adverte favens virgineum caput
Vultu fidereo discute nubila,

410 Et tristes Erebi minas,
Avidumque fatum.

Te decet vernis comam floribus cingi,
Te caput Tyria cohibere mitra;
Ederave mollem baccifera

415 Religare frontem.
Spargere effusos sine lege crines,
Rurfus adducto revocare nodo.
Qualis iratam metuens novercam
Greveras falsos imitatus artus,

420 Crine flaveri simulata virgo,
Luteam vestem retinente zona.
Inde tam molles placuere cultus,
Et sinus laxi, fluidumque syrma.

Vi-

GRONOVII.

422. *Unde tam molles placuere*] Tolle interrogationis notam, & scribe cum Flor. Mog. & Crusser. *Inde tam molles*. Hinc, inquit, ex hac fabula, quod metu novercae latuisti dissimulatus habitu puellari, hinc, inquam, est quod hodie, que tibi, quamvis torti & bellatori, molles cultus placent. Mox Florent. *Frangit Araxem*. non *Araxem*.

VARIORUM.

habuisse docet Liberum, cum de illo inquit: *ἄρα
ἐξ τῆς καὶ καὶ τῆς θεῆς ἑλπομένης*. DELRIUS.

408. *Virgineum*] Herc. Fur. v. 473. FARNAB.

409. *Vultu fidereo*] Formoso. FARN.

410. *Tristes*] Suprà vers. 160. & deinceps. FARNABIUS.

411. *Avidumque*] Mortem infatiabilem. FARN.

412. *Floribus*] Unde *ἄρα* dictus FARN.

413 *Tyria*] Purpurea, vel Lydia. Herc. Fur. vers. 470. FARN.

413. *Mitra*,] *μῆτρος* *Mitra* autem vox Syriaca tam matrum quam virginum ornamentum, quo

caput vinciebant, significans, Latine, *vitta*. Propertius: *Cinxit & acceptas altera vitta comas*. DELRIUS.

414. *Ederave*] Hedera, quae corymbos nigros fert, se Bacchus coronavit; vel propter similitudinem quam habent folia & fructus cum vite; vel quod corollae hederaceae infusa frigidityte vapor resistunt, vinique potentiam siliunt. FARNAB.

414. *Baccifera*, &c.] Sic omnino legendum. Haud recte qui substituere *Bacciferâ*, atque interpretantur, quae fertur à Baccho & Bacchis. Requiro enim exemplum similis compositionis; quippe composita hujusmodi activa sunt, non passiva. GRUTERUS.

417. *Adducta*] Collecto in nodum & in terga reiecto. FARNABIUS.

418. *Qualis*] Qualis infestam pellicibus Jovisque filiis Junonem metuens, virginis os habitumque gerens latebas in antro Nyſaeo. Suprà v. 405. FARN.

422. *Molles placuere*] Origenes lib. 3. contra Celsum, tradit Bacchum muliebri habitu amictum esse, vocatque Maenaliam. DELRIUS.

423. *Laxi*,] Diuinci. FARNABIUS.

423. *Syr-*

Vidit aurato refidere curru,

- 425 Veste cum longa tegeres leones,
Omnis Eoae plaga vasta terrae,
Qui bibit Gangem, niveumque quisquis
Frangit Araxen.

Te senior turpi sequitur Silenus asello,

- 430 Turgida pampineis redimitus tempora fertis.
Condita lascivi deducunt orgia mystae.

Te

VARIORUM.

423. *Syrma.*] Herc. Fur. vers. 474. FARN.
425. *Veste*] Cum syrmate tegeres leones cur-
rum t uum trahentes, ut & tigres & lynces. FARN.
426. *Omnis*] Orientales mundi partes, India
maxime & Scythia. Supra vers. 114. FARN.
427. *Gangem,*] India fl. FARN.
427. *Niveumque*] Armeniae fluv. nivibus au-
ctum; vel frigidum, addit enim *Frangit*. vel, gelu
constrictum; vel ratibus fecat. vel respicit ad no-
men fluvii, ab *αἰγία* frango. FARN.
429. *Silenus asello,*] Alumnus & nutritor Bac-
chi. FARNABIUS. Ovid. Metamorph. 4. Bac-
chae *Satyrique* sequuntur. *Quique senex* secula titu-
bantes *ebrius arctus sustinet*, & pando non fortiter haer-
et *aselle*. Sileni Mythologiam docet Natalis lib. 5.
Mytholog. cap. 8. Silenos Njandri scholiastes
in Alexiphar. dici tradit *ἀνὴρ ὁ οὐκ ἄνθρωπος, ὁ ἐστὶν λαο-
δρόμος*, & eosdem appellari satyros: cui repugnat
Nonnus, eos distinguens his verbis. *Καὶ λαοδρο-
μοὶ Σατύροι κενώμενοι αἶμα θύοιθες, Σιλῶν τε Φα-
λῶνα*, &c. DELRIUS.

430. *Turgida*] Inflata lustrum ut semper lacho.
FARNABIUS.

431. *Condita*] Non nisi initiatis revelanda; va-
riis obrita frondibus; non sub dium rapienda.
FARNABIUS.

431. *Orgia*] Bacchanalia, ab ὄργη furore, vel
τῷ ὄργῳ montibus qui resonant nocturno Bacchan-
tium clamore; vel ἀπὸ τῆς ὄργης ab arcendo à my-
steriis profanos. FARN.

431. *Mystae,*] Mysteriorum periti, initiati sa-
cris, à μυστή. FARN.

431. *Condita lascivi deducunt orgia mystae,*] Vi-
sum est ad majorem lucem hujus loci huc referre,
quae miraculum illud doctrinae, Hugo Grotius,
olim praefatus est ad elegantissimum Poëma de

Eucharistia. Ibi vir maximus hunc in modum.
*Utilissimus humano generi repertis, quae duo esse pa-
nem & vinum omnis conficitur antiquitas, praesentium
mortalium vana superstitio sacra instituit, quorum ho-
nos antiqua religione cresceret. Mytheria illis Graecum
nomen est & Teletae. Latium initia; unde eodem
& mystas & initiatos & Epoptas dicimus: quorum
oculis post certi temporis experimenta sanctimoniaeque
pericula, rituum secreta creduntur. Sic Aegyptus Ilin
Osiridemque venerata; quorum vitis aliter, altera
frugum inventrix creditur; Cultumque eundem Graecia
Ceterem Bacchumque traduxere, pari credulitate ne-
cessarii utrinque munera istis austeribus vulgati.
Hinc Eleusina, Thesmophoria, Nyctelia orgia. Bo-
nae deae ceremonias, & Liberalia simili instituto gens
Latialis amplexa est, nihilque praetermissum eorum,
quae aut ex Sicilia, aut ex Etrusca disciplina hauriri
potuerunt. Haec sacra inter viros feminasque erant di-
stributa. Infantes etiam Eduliae Potinaeque Deabus mi-
nistratos Varro auctor est. Mirum autem non est, gentes
veri lumine destitutas divinitatem, quam sola natura
monstrabat, in rebus inferioris posuisse naturae. Ha-
ctenus commentatio summi viri; quatenus qui-
dem huc facere videatur. Ceterum eam mecum
pro sua humanitate & amore in literas ex schedis
suis communicavit Vir Amplissimus Franciscus Ja-
cobus van Overchie, magni Hugonis ex fratre Pro-
nepos, J. C. & Reip. Delphensis Senator. Cum vero
nec in excussis, tam hic, quam alibi sacri Poëma-
tis istius exemplaribus, inquirenti mihi usquam
appareret ista Grotiani nominis Praefatio, com-
modum visum est hoc loco, qui nos in rem sa-
crorum praesentem deduceret, divinam hanc
summi ingenii commentationem, si forte typis
illa necdum vulgata esset, contra oblivionis &
negligentiae aleam consecrare. Plura de *Mystis* &
Mysteriis eruditè congestit H. Casaubonus Exercit.
xvi. ad Annal. Baronii sect. 43. SCHRODERUS.*

432. *Ref-*

- Te Bassaridum comitata cohors,
 Nunc Edoni pede pulsavit
 Sola Pangaei; nunc Threicio
 435 Vertice Pindi; nunc Cadmeas
 Inter matres impia Maenas
 Comes Ogygio venit Iaccho,
 Nèbride sacra praecineta latus.
 Tibi commotae pectora matres
 440 Fudere comam: thyrsūque levem
 Vibrante manu, jam post laceros
 Pentheos artus Thyades oestro

Mem-

GRONOVII.

433. *Nunc Edonii pede*] Scribe; *Edoni*. Sunt enim *Edoni*. Statius lib. 5. *Edonas hienes Arctonque fremantem Excipere*. Jam monuit G. Fabricius. Flor. *Edono* quod esset, Edonorum more. Sed quod sequitur, quomodo cohaeret? Lege; *nunc Threicio Vertice Pindum*. In altissimo Thraciae loco. Neque enim ausim refringere, etsi blandiatur. *Nunc Edono pede pulsavit Sola Pangaei; nunc Threicio Turbine Pindum*. Ut chororum modi significantur.

VARIORUM.

432. *Bassaridum*] Bacchi ministrorum, *Ἰακχὸς ὁ βακχίου* à vociterando: vel à vulpinis pellibus quibus cingebantur: Bassares enim Thracibus sonat *vulpes*; (qua ratione & scortum deducitur, & Bassaris pro meretrice facpe usurpatur) alii à demissa & talari veste qua induebantur Bacchi ministri. FARNABIUS. Harum nomina habes apud Nonnum Dionys. d. DELRIUS.

434. *Pangaei*] Thraciae promontorii Macedoniae versus. FARNABIUS.

434. *Threicio vertice Pindi*] Quaerit Gronovius, quomodo cohaereat; quare legendum monet *Threicio vertice Pindum*. Ego *nunc nunc* vi sola intelligi puto, ut sit: *sola Pindi vertice Threicio*, atque hoc postea vidi in mentem prius venisse veteri interpreti ad h. l. SCHRODERUS.

435. *Cadmeas*] Thebanas. FARN.

436. *Maenas*] Baccha. à *μαῖναξ*. FARN.

437. *Ogygie*] Thebano, ab Ogyge rege. FARN.
 437. *Iaccho*] Baccho *Ἰακχὸς* à vociteratione ebriorum. FARN.

438. *Nèbride*] Hinnuli pelle Baccho sacra, qua ipse amiciebatur: unde *νεβρίδης* dictus, & *νεβρίδιον*. FARN.

439. *Matres*] Thebaid. v. 17. FARN.

442. *Thyades*] Bacchico furore percitae: à *θύς*, feror impetu. FARNABIUS. Bacchae Thebanae. *Thyades* (ait Pausan. in Phoc.) sunt Atticae feminae, quae in Parnassum quotidie venientes, cum Delphici mulieribus *arctana Libero patri sacra peragunt*. sed poëtae latius fumere consueverunt. DELRIUS.

442. *Oestro*] Latine *asilus*, Graece *οἰστρὸν*. Virgilius Georg. 3. *Est locus Silari circa, illicibusque viventem Plurimus Alburnum volitans*; cui nomen *asilo Romanum est, oestrum Graji vertèrè vocantes*, *Asper, acerba sonans, quo tota exterrita silvis Dissugunt armenta*. — Romanum nomen suo jam tempore perisse, & Graecum tantum in usu fuisse scribit Seneca epist. 59. *Oestrum* quidam cum *tavano* confundunt, quem Graeci *αἰστρὸν* vocant, in quibus Plinius l. 11. c. 28. & Apollonius l. 1. ubi cum de oestro ageret, dicit: *οἷον μὲν οὖν ἄνθρωποι καλεῖται οἰστρὸν, quoniam tabernum vocant balnei*, & glossarium Latino-Graecum; *Asilus αἰστρὸν ἄνθρωποι καλεῖται*. Graeco-Latinum: *οἰστρὸν μὲν οὖν Tabernum, asilo*. Aristotel. in animal hist. docet *οἰστρὸν* circa fluvios, *μύων* in silvis nasci. vide Scholiast. Apoll. in l. 1. v. 205. & Wottonum lib. 9. de differ. animal. cap. 213. Obtinuit, ut *νεβρίδης* furiosi dicantur *Oestro perciti*, ab Euripide, apud Galenum lib. 3. de Hippoc.

Membra remissae, velut ignotum
Videre nefas.

- 445 Ponti regna tenet nitidi matertera Bacchi,
Nereidumque choris Cadmeia cingitur Ino.
Jus habet in fluctus magni puer advena ponti
Cognatus Bacchi, numen non vile, Palaemon.

Te Tyrrhena puer rapuit manus,

- 450 Et tumidum Nereus posuit mare,
Caerula cum pratis mutat freta.
Hinc verno platanus folio viret,
Et Phoebus laurus carum nemus:
Garrula per ramos avis obstreperit.

- 455 Vivaces ederas remus tenet.
Summa ligat vitis carchesia.

Idae-

GRONOVII.

450. *Et tumidum Nereus*] Flor. & nostrae membranae, *tumidum*, quasi reverentia Bacchi. Inferius: *Dirite Paellos*, non *Paellos*.

VARIORUM.

poc. & Platon. dogmat. cap. 4. & Latinis passim. Philostratus in Imag. Penthei pingit Bacchum & *3 αἰετὸς ἀνδρῶν, ὡς αἰετὸς τοῖς γυναικῶν. οὐστὴρ πονεμένην ὃν φαντασμένην.* Aelianus quoque lib. 3. var. hist. refert Lacenas, Sicyonias, & Thebaides olim hoc Bacchi oestro infestatas; tresque Minyades, Leucippem, Alcippem & Alci-thoem eodem asilo stimulas, infantulum Leucippes, quem hinnuleum putabant, discerpisse. Quam flebiliter Pentheum Agave mater luxerit ita describit Nonnus lib. 46. Dionys. ut vix queat moenibus & lacrymabilibus. DELRIUS.

443. *Velut*] Sanae menti resitutae lugebant facinus, quod furatae admiserant. FARNAB.

445. *Matertera*] Ino. Thebaid. vers. 23. FARNABIUS.

446. *Cadmeia*] Sic Claudianus: — *Cadmeia ludis Leucothoë*. — De Ino seu Leucothoë multa Pausanias in Atticis. DELRIUS.

446. *Ino*.] Ino Athamanti Melicertam peperit, cum quo mariti furorem fugiens, in mari submersa, credita marinorum Deorum numero addita. Graeci *Leucothoë*; Latini *Matrem*, filium illi *Palaemonem*, hi *Portunum* nuncupant. late haec Nonnus l. 3. & 4. Pausan. in Attic. & Messeniac. Plutarchus in Camillo. Apollod. l. 3. Biblioth. Ovid. lib. 1. & 4. Metam. & 6. Fast. sed alia longe narrat Aristides in Isthmica 1. quem legat, qui multa de Leucothoë & Palaemone volet. vide etiam vers. 23. Phoen. DELRIUS.

448. *Cognatus*] Sobrinus Palaemon, factus Deus maris Portunus. Ibid. FARNABIUS.

449. *Te Tyrrhena*] Piratae Tyrrheni rapuerant Bacchum in navim, dumque ipsum ligare vellent, Bacchus piratas in furorem vertit; quo correptis, mare visum est pratum floribus & arboribus constitum, mali in vites verti, remi in serpentes, jamque leo visus est proram obsidere, tigris puppim, quo attoniti dejiciant se in mare & Delphines facti sunt. FARN.

453. *Laurus*] Supra v. 16. FARN.

455. *Vivaces*] Quae jure viventes, ne hieme quidem decus suum amittunt. DELRIUS.

456. *Carchesia*.] Summam mali partem. FARNABIUS.

Xx

457. *Idae-*

- Idaeus prora fremuit leo.
 Tigris puppe sedet Gangetica.
 Tum pirata freto pavidus natat;
 460 Et nova demersos facies habet.
 Brachia prima cadunt praedonibus,
 Illisumque utero pectus coit.
 Parvula dependet lateri manus,
 Et dorso fluctum curvo subit:
 465 Lunata scindit cauda mare,
 Et sequitur curvus fugientia carbasa delphin.
 Divite Pactolos vexit te Lydius unda,
 Aurea torrenti deducens flumina ripa.
 Laxavit victos arcus Geticasque sagittas
 470 Lactea Massagetes qui pocula sanguine miscet.
 Regna securigeri Bacchum sensere Lycurgi.
 Sensere terrae te Dacum feroces:
 Et quos vicinus Boreas ferit

Arva

VARIORUM.

457. *Idaeus*] Horrendus, qualis in Ida monte Phrygiae. FARN.

458. *Gangetica*] Indica à Gange flu. FARN.

461. *Brachia prima*] Hoc carminis genere usus fuit Pomponius Secundus, apud Terentianum, his verbis: *Pendat ex humero dulcis obelus Et natus edat variis: quibus Affones omne virens late natus Et tortis errans qui flexibus.* DELRIUS.

463. *Parvula dependet*] Ovid. Met. 3. hanc rem fusius expressit, hoc modo: *In spatium resiliere manus breve vidit, & illas Jam non esse manus, jam pinnas posse vocari.* DELRIUS.

463. *Manus*] Pinnae loco manuum. FARN.

464. *Curvo*] Ex hominibus facti Delphines incurvi. FARN.

465. *Lunata*] Falcata novissima cauda est, Quailia dimidia finiantur cornua Lunae. FARN.

467. *Pactolos*] Pact. Lydiae fluv. vexit te rectorem unda aurifera FARN.

470. *Massagetes*] Scythiae pop. qui lac commistum potant cum sanguine equino. FARN.

471. *Regna*] Thracia vid. Herc. Fur. vers. 903. FARNABIUS.

471. *Securigeri Lycurgi*] Lycurgus, Dryantis F. rex Thraciae, Bacchum omni, quod potuit injuriâ affecti, bello superavit, egit in exilium, interfecit, ut scribit Jul. Firmicus lib. de mysteriis & erroribus proph. relig. cap. 6. Verum ethnici finxerunt contraria, victum Bacchi artibus Lycurgum contemtae religionis gravissimas poenas dependisse. Plutarchus in lib. de post. leg. scribit eum, cum vires omnes à Thracia conaretur excindere, sibi crura securi incidisse; huc nosmet respicit. Hygin. cap. 132. trahit furore correptum, uxorem & liberos trucidasse, & à Pantheis, quas Dionysius immiserat, in Rhodope laceratum. Apollodorus lib. 3. Bibliothec. ab equis in Pangaco discerptum; Homerus excaecatum dumtaxat; alii sibi manus intulisse. multa Eustathius ad 6. Iliad. DELRIUS.

472. *Te Dacum*] Vide Thyest. 370. sic Horat. *te Dacus, te profugus Scythia* FARNABIUS. In emendationibus Solini cap. 52. num. 3. monui, hic legendum esse *Sacrum*, in qua sententia ad hoc

- Arva mutantes: quasque Maeoris
 475 Alluit gentes frigida fluctu:
 Quasque despectat vertice summo
 Sidus Arcadium, geminumque plaustrum.
 Ille dispersos domuit Gelonos:
 Arma detraxit trucibus puellis:
 480 Ore dejecto petiere terram
 Thermodontiacae graves catervae;
 Positis tandem levibus sagittis,
 Maenades factae. sacer & Cithaeron
 Sanguine inundavit,
 485 Ophioniaque caede.
 Proetides silvas petiere: & Argos

Prac-

GRONOVII.

VARIORUM.

475. *Alluit gentes frigida fluctu:*] Quidam *frigidulo* Florent. *rigido* infra: *frigore aeterno rigens*. Martialis *rigens* *Diræna placabit sitim, & aquam potare rigentem*. Columella lib. 9. 14. *recentissimi rigoris aqua infusa*.

482. *Levibus sagittis, Mites fallae.*] Vulgares libri syllaba adaugent: *Mites sunt fallae*. Sed praeclare optimus codex: *Positisque tandem levibus sagittis Maenades fallae*. Hoc est, omisso habitu & armatu Amazonio nebridem & thyrsum sumptere & inter Maenades Bacchum veneratae ac secutae sunt. Mox pro *Ophioniaque* Grotius ad marginem: *Echioniaque caede*. Pentheus enim Echionides. Flor. etiam: *Sanguine undavit*.

486. *Et agros Praesidem Bacchum*] Prisca editiones & scriptorum vulgarium manus omnis, *Praesentem*. quod ratione carminis, ut putat, habita deleuit Fabricius, & supposuit, *Praesidem*. Delius malit, *Pindicum*, aut *Praesidem* jubet intelligi Navi. Quid autem, quod Bacchum noverca coluisse dicitur? Nempe, ajunt, ultio de Proeti filiabus adeo grata fuit Junoni, ut deinceps reconciliata privilegio faveret. At ille non in Junonis gratiam, sed proprio dolore Proetidas in furorem egit. Pulcre & vere liber optimus: *Proetides silvas petiere: & Argos Praesente Bacchum coluit noverca*. Hoc est, ipsi Argivi, tam manife-

hucsum. male in v.l. continetur *Zadacum*. DELRIUS.

474. *Arva*] Herc. Fur. v. 532. FARNABIUS.

474. *Maeoris*] Scythiae palus. FARN.

476. *Quasque*] Et si qui directe subjacent urfis, sideribus Borealibus. Hercul. Fur. vers. 6. & 128, FARNABIUS.

478. *Gelonos*] Sarmatiae pop. Hercul. Fur. 533.

479. *Trucibus*] Amazonibus Hippolyt. vers. 398. FARN.

480. *Ore*] Mortem oppetere. Hercul. Fur. vers. 895. FARN.

481. *Thermodontiacae*] Hercul. Fur. vers. 245. FARNABIUS.

483. *Cithaeron*] Mons prope Thebas. FARN.

485. *Ophioniaque*] Thebana, ab Ophione superflite ex iis, qui e serpentis dentibus nati sunt. Herc. Fur. 259. *Hoc est* Penthei & comitum Bacchi contemptorum sanguine. FARN.

486. *Proetides*] Cum Proeti Argivorum regis filiae Junonis formae suam praeferrent, caedemque Bacchum colere recusarent, injicit iis furem Liber, ut sibi vaccae, visae in sylvas fugerent & impleverent *salsis mugitibus agros*. haec ultio Junoni usque adeo grata, ut deinceps privilegio conciliata faveret, FARNABIUS.

X 2

483. Ne-

- Praefente Bacchum coluit noverca.
 Naxos Aegaeo redimita ponto
 Tradidit thalamis virginem relictam,
 490 Meliore pensans damna marito.
 Pumice sicco
 Fluxit Nyctelius latex.
 Garruli gramen secuere rivi,
 Combibit dulces humus alta succos,
 495 Niveique lactis candida fontes
 Et mista odoro Lesbica cum thymo.
 Ducitur magno nova nupta coelo.
 Solemne Phoebus carmen
 Edit infusus humero capillis.
 500 Concutit tedas geminus Cupido.
 Telum deposuit Juppiter igneum,

Odit-

GRONOVII.

sto numine Bacchi commoti, quamvis peculiari Junonis in tutela essent, eamque novercam scilicet illius praefentem haberent, nihil offensam deae veriti, coluere & ipsum honoremque ei habuere. Ne quis versus modulum repugnare putet, par est huic similisque inferius: *Oditque Baccho veniente fulmen.* Nam & sic Florentinus.

492. *Fluxit Nyctelius latex.* Scribe *Nyctelius*, *ἔκλυε Νυκτελίου*. Ovid. lib. 4. *Nycteliusque Eleleusque parens* & *Iacchus* & *Euan*.

495. *Niveique lactis candida fontes* Florent. *candidos*: ut & Vossianus Heinianusque minor, & notat & quibusdam Commelinus.

VARIORUM.

488. *Naxos* Hippolyt. vers. 757. FARNABIUS. Cyclades insulae in Aegaeo sunt, Andros, Myconos, Tenedos, Naxos, Delos, Seryphus, Gyarus, Rhénia, omnium altissima Naxos, quae etiam Dia, teste Callimacho, & Strongyle & Dionysias vocata, teste Plinio lib. 4. cap. 12. à vinearum fertilitate. quare à Papinio in Achilleid. *Bacchica* dicitur, ut Baccho sacra. DELRIUS.

488. *Aegaeo* Phoen. 313. DELRIUS.

489. *Virginem relictam.* Ariadne à Theseo in Naxo deserta, ibidem Baccho nupsit: qua in re tamen non satis Plutarchus in Theseo & Nonnus Dionys. *μὲν* conveniunt. DELRIUS.

492. *Fluxit* Bacchus è terra aquam elicit, lac, vinum, mel. Eurip. *ῥῆι δὲ γάλακτι, μέλι, μέλι δ' οἶνον*, *ῥῆι δὲ μέλιτος Νίνυβος*. FARNABIUS.

493. *Garruli* Dulci labentes murmure rivi. FARN.

495. *Niveique lactis candida fontes* Uterque Traiect. & ambo impressi *candidos*. Sane illud *candida* durum est, & perplexum. SCHRODERUS.

496. *Lesbica* Fragrantia vina è Lesbo inf. *Ἀπὸ Λέβου τίνετο οὐρά, Αὐθιγρία δὲ καὶ*. FARN.

497. *Nova* Ariadne Baccho nupta & in coelum relata. FARN.

498. *Carmen* Epithalamium, *καὶ ἑπὶ τῇ νύμφῃ*.

500. *Concutit tedas* Facies nuptiales (de quibus Phoen. 263. & 507.) praeferebat. FARN. Ex ritu antiquo egregie liber, *Concutit*. Scis in nuptiis facies praeferi solere plerumque à pueris. Huc respiciens vult Bacchi & Ariadnes caetui praetulisse Cupidinem utrumque. *Lippius*. Pro concutit, alii *concutit*.

500. *Geminus* Mutuus: *vel* ut Vers. 275. Hippolyt. FARN.

502. Odit-

Oditque Baccho veniente fulmen.

Lucida dum current annosi sidera mundi,
Oceanus clausum dum fluctibus ambiet orbem;
505 Lunaque dimissos dum plena recolliget ignes;
Dum matutinos praedicet Lucifer ortus;
Altaque caeruleum dum Nerea nesciet Arctos;
Candida formosi venerabimur ora Lyaei.

V A R I O R U M.

502. *Oditque*] Semeles infausitque concubitus memor. FARN.

503. *Lucida*] Semper itaque Bacchum venerabimur. FARN.

504. *Oceanus*] Terram insulae modo comprehendendi ab Oceano, & cingi omnem significat. sic Dionysius Afer: *ὅς τινι ὀκεανὸς ἀπὸ διδύμου γαίης ὀκεῖ*. quod, teste Strabone, primus Homerus fuit commentus, ceteri Geographi quoque postea sunt secuti: adeo ut Aethicus affirmet Senatui compertum, orbem terrarum mari, ut limbo quodam cingi. nata opinio, quod terram per se

globum efficere & rotundam putabant. DELR.

505. *Lunaque*] Luna cum plena fuit paulatim lucem deperdit, & obscuratur, donec Novilunium sen Neomenia sit: tum recolligens rursus & corniculans, paulatim amissam recuperat: & primo *Menoisides*, mox *Dichotomas*, deinde *Amphicrytes* effecta, tandem rursus *Pausilemas* seu plena apparet, & sic dimissos plena ignes recolligit. docet Aristoteles & Graeci ejus interpretes in lib. 2. de coelo cap. 11. DELRIUS.

507. *Altaque &c*] Thycst. v. 476. FARNABIUS.

508. *Lyaei*.] A *λύα*, ut Liber. *Quod curis solvat corda, Lyaeus erit.* FARN.

A C T U S T E R T I U S.

O E D I P U S. C R E O N.

Indicat regi Creon ex necromantia, seu mavis sciomantia, intellexisse se interfectorem Laji Oedipum fuisse; ille fretus opinione sua de Polybo patre negat, & post jurgia Creontem in carcerem conjici jubet.

510 Oedip. **E**T si ipse vultus flebiles praefert notas,
Expone cujus capite placemus deos.
Creon. *Fari jubes, tacere quae suadet metus.*
Oedip. *Si te ruentes non satis Thebae movent,*

At

G R O N O V I I.

510. *Expone cujus capite*] Florent. *Expone.*

V A R I O R U M.

512. *Sistermentes*] Si non publicae salutis causa, mihi

X x 3

- At sceptrā moveant lapsa cognatae domus.
Creon. Nescisse cupies, nosse quae nimium expetis.
 515 *Oedip.* Iners malorum remedium ignorantia est.
 Itane & salutis publicae indicium obrues?
Creon. Ubi turpis est medicina, sanari piget.
Oedip. Audita fare; vel malo domitus gravi,
 Quid arma possint regis irati, scies.
 520 *Creon.* Odere reges dicta, quae dici jubent.
Oedip. Mitteris Erebo vile pro cunctis caput,
 Arcana sacri voce ni retegis tuâ.
Creon. Tacere liceat. nulla libertas minor
 A rege petitur. *Oedip.* Saepe vel linguâ magis
 525 Regi atque regno muta libertas obest.
Creon. Ubi non licet tacere, quid cuiquam licet?
Oedip. Imperia solvit, qui tacet, iussus loqui.
Creon. Coacta verba placidus accipias, precor.
Oedip. Ulline poena vocis expressae fuit?
 530 *Creon.* Est procul ab urbe lucus illicibus niger,
 Dircaea circa vallis irriguae loca.
 Cupressus altis exerens silvis caput
 Virente semper alligat trunco nemus;
 Curvosque tendit quercus & putres situ
 535 Annosa ramos. hujus abruptis latus

Edax

GRONOVII.

523 *Nulla libertas minor*] Florent. per interrogationem: *ulla libertas minor A rege petitur?*

VARIORUM.

mihî tamen quâ sororem tuam duxerim tuacque familiae hoc tribue, cui frustra erit regnum, ubi perierunt omnes subditi. FARNABIUS.

515. *Iners*] Ignavum vel inops. neque enim qui ignorat malum, remedium curat. FARN.

521 *Vile*] Velut devotum Diis Manibus pro salute publici. FARN.

525. *Muta*] Tacendi libertas. FARN.

527. *Imperia*] Imperium detrectat & non parat. FARN.

531. *Dircaea*] Dirces fontis, Phoen. vers. 20. & 126. FARN.

533. *Alligat*] Amplexatur nemus semper virente trunco. FARN.

534 *Situ*] Lanugine, musco. FARN.

535. *Annosa*] Vivax.

- Edax vetustas: illa jam fessâ cadens
 Radice, fulta pendet aliena trabe.
 Amara baccas laurus; & tiliæ leves;
 Et Paphia myrtus; & per immensum mare.
 540 Motura remos alnus; & Phoebo obvia
 Enode Zephyris pinus opponens latus.
 Medio stat ingens arbor, atque umbra gravi
 Silvas minores urget; & magno ambitu
 Diffusa ramos, una defendit nemus.
 545 Tristis sub illa lucis & Phoebi inscius
 Restagnat humor, frigore aeterno rigens.
 Limosa pigrum circuit fontem palus.
 Huc ut sacerdos intulit senior gradum,
 Haud est moratus. praestitit noctem locus.
 550 Tunc fossa tellus, & super rapti rogis

Ja-

GRONOVII.

536. *Illam jam fessâ cadens Radice.* Florent. *spissa*. Utrum, non *spissa*? an intelligit omnium etiam effoetarum hujus generis arborum radices spissas? quasi sit: Illa jam casura, si naturali relinquatur libertati, vixque haerens spissa illa & multiplici, quam omnes quercus habent, radice, stat tamen suspensa alia arbore. cui innititur.
 538. *Amara baccis laurus.* Flor. *Amara baccas*. Ut & mox: & magno ambitu *Diffusa ramos*. non *remis*.

VARIORUM.

537. *Fulta* Proximæ arboris trunco innixa. FARNABIUS.

538. *Amara baccis* Δουφιλία, testibus Dioscoride, Matthiolo, & Ruellio, desiccant & exalfaciunt, eoque potentius quo sunt amariore. Ideo Columella; Rutæque Palladiæ baccæ villura saporem, tunc enim ruta excellit, cum amarissima est. DELRIUS.

539. *Paphia* Veneti (quam Paphii religiosissi-

mè post Assyrios colunt) delicatissimæ Dææ arbuscula perpetuo virore spectabilis, foliorum specie odoreque suavissimo præstantissima, sacrata. FARNABIUS.

540. *Motura* Navigiis apta. *Alnus amica fretis*. FARN.

540. *Obvia* Denfissimo cacumine sylvis solem præcludens. FARN.

541. *Enode* Rectum, nullis nodis, vel flexibus deformatum. DELRIUS.

543. *Silvas* Arbore. FARNABIUS.

545. *Lucis* Nec lucem, nec solem excipiens. FARNABIUS.

546. *Humor* Fons. FARN.

548. *Sacerdos* Tirefias. FARN.

548. *Senior* Volunt Tirefiam tres ætates vixisse. DELRIUS.

549. *Noctem* Diis superis sub nascentis solis ortum, inferis sub occasum solis sacra sunt. FARN.

550. *Fossa* Diis superis in aris extructis, terrestribus in terris; inferis in terra effossa, sacra faciebant. FARN.

550. *Rapti* Sacra infernalibus igne tantum è rogis raptò accendere moris erat. FARN.

551. *Infra*

- Jaciuntur ignes. ipse funesto integrit
 Vates amictu corpus, & frontem quatit.
 Lugubris imos palla perfundit pedes.
 Squallente cultu moestus ingreditur senex.
 555 Mortifera canam taxus astringit comam.
 Nigro bidentes vellere atque atrae boves
 Retro trahuntur. flamma praedatur dapes,
 Vivumque trepidat igne ferali pecus.
 Vocat inde Manes; teque, qui Manes regis,
 560 Et obfidentem claustra letalis lacus:
 Carmenque magicum volvit, & rabido minax

De-

GRONOVII.

551. *Ipsa funesto integrit Vates*] Non videtur necessarium, ut *Ipsa* faciamus, & Manto interpretemur cum Grutero, & Barthio ad Statii iv. Thebaida. Neque agnosco, quod ille fingit hic *ταυτολογος*. Et si enim praeceperit Tirestiae funesto amictu regi corpus & pallam lugubrem sive pulchram discincti pedes ferire, tamen belle sequitur: *Squallente cultu moestus*. non enim vestimentum ejus notat hic verius, sed quaelitam tristitiam frontis & illuviem impexamque barbam. Infra: *Pardore foedo squallidam obcensus comam*. Palla autem non semper muliebris: Nam & Apollinis Arionisque & citharoedorum commemoratur palla. Manto non nominat ille quidem, sed quia nihil siue illa Tirestias, intelligendam relinquit. Sufficit infra notari. v. 555. *Ipsa, quae ritui senis Arctosque notat, stupuit.*

556. *Atrae boves Retro trahuntur.*] Quid Homero sit *αὐ ἰεῖον*; jam diximus. Ei quomodo oppositum esse possit, *retro trahere*, nulla ratione possum adsequi. Ita nulla invidia est Criticos hoc siluisse. Immo ipsum *αὐ ἰεῖον* est retro trahere. *Ια. Θ. 7. αὐ τὸ ἀντιπάλαιον* Eurip. *Αὐ ἰεῖον*, scil. nervum arcus, qui retro trahitur in emittenda sagitta. Quemadmodum igitur victima, quae statuuntur capite versus terram inclinato, possunt dici *retro trahi*? An *retro* est *ante*? An retrosecus colligentes comam fronti eam praemitunt. Aut fallor aut fingit averfas trahi, ut Cacus traxit Herculis armenta. Nam quae inferis fiebant, ea o-

portebat omnia esse contraria ei ritui, quo fiebat superis. Ad horum aras duci oportebat sistique volentes & quietas victimas: ad istas igitur mirum non est trahi averfas & invitas. Nisi tamen contempto discrimine superiorum & inferiorum deorum simpliciter dixit, *Retro trahuntur*, pro *αὐ ἰεῖον*, quod sit, manifestum, parte actionis posita pro tota actione per Synecdochen. Omne erat, quod in versu Homérico: *Ανιγνῶνται πρὸς ἄστυα, καὶ ἱερὰ αἶμα καὶ ἰδὲναια*, &c.

VARIORUM.

551. *Ipsa funesto*] Nigro, impuro, ut contra, Diis superis operantes candido, puro. FARN.

552. *Frontem*] Funestam, teralem, utpote taxum seu cupressum, vel lege *Frontem quatit*. quod moesti & irati solent. infra vers. 555. & 913. FARNABIUS.

556. *Nigro bidentes*] Diis inferis nonnisi furvae hostiae immolantur, tristes scil. & luctuosae. Virgilius lib. 5, Aeneid. FARNABIUS.

557. *Retro trahuntur.*] Hoc, quemadmodum superiorum plerique, nec non sequentia fere omnia, ab Homero Odyss. 4. mutuata videtur. DELRIUS.

558. *Vivumque*] Infra v. 564. FARNABIUS.

559. *Manes*] Umbras. FARN.

559. *Qui Manes*] Summane. Pluto. FARN.

560. *Obfidentem*] Cerberum. FARN.

561. *Volvit.*] Immurmurat, revolvit carmina magica. FARN.

564. *Se:*

Decantat ore quidquid aut placat leves
 Aut cogit umbras. sanguinem libat focis,
 Solidasque pecudes urit, & multo specum
 565 Saturat cruore. libat & niveum insuper
 Lactis liquorem; fundit & Bacchum manu
 Lævâ, canitque rursus, & terram intuens,
 Graviore Manes voce & attonita ciet.
 Latravit Hecates turba. ter valles cavæ
 570 Sonuere moestum. tota succusso solo
 Pulsata tellus. audior, vates ait,
 Rata verba fudi. rumpitur coecum chaos,
 Iterque populo Ditis ad superos datur.
 Subfedit omnis silva, & erexit comam.

GRONOVII.

563. *Irrigat sanguis focos.*] Absque turba Pall. fuisset, sequeretur Gruterus Regiomontani codicem Fabricio laudatum, in quo, *sanguinem libat facis*. Nunc spernat illos tuto licet. ita enim & Etruscus.

568. *Voce & attonita ciet.*] Flor. citat.

574. *Subfedit omnis silva.*] Puto, *Subsidit*. Florent. etiam, *erexit comas*.

VARIORUM.

564. *Solidasque*] In facris inferis integra & solida hostia comburebatur. FARN.

564. *Multo specum*] Sanguine, lacte, & vino fossam perfundit, aquam addit Hom. Odyss. 2. *οὐδ' αὖτε κρατερὴν, καὶ ἰσχυρὴν ἰδὲοι σίτην, καὶ τοῖσιν ἀδ' ὕδατα.* FARN.

566. *Fundit & Bacchum manu*] Hanc aquam veteres vocarunt: *asperiam*, *adferiam* & *adferias*, ut docent Festus & glossæ veteres. Vinum autem victimæ bis superinfundebatur, primum ad explorandum an esset idonea, ut docent Servius in 4. Aeneid. & Plutarch. lib. 1. de defect. oracul. postea vero victimæ in frusta concisæ, ut fit apud Homerum Iliad. 2. & Odyss. 11. & Apollon. lib. 1. Argon. DELRIUS.

567. *Lævâ.*] Inferis scil. utpote malis inver-

gens; superis contra & bonis dextra. FARNAB. 567. *Canitque rursus.*] Cum primo carmine non advenissent. FARN.

567. *Terram*] Dejecto in terram vultu, non oculis, cum coecus fuerit Tiresias. FARN.

569. *Hecates*] Canes. *Sub pedibus mugire solum, & iuga coepta moveri Sylvarum, visæque canes ululare per urbem, Adventante dea.* id est, Hecate, de qua v. 411. Hippol. Huic autem deæ canes immolarunt præci, quod ipsorum latratus incantationes solvere & monstrosas visiones credebatur. Ipsa itaque Lycophroni *ἡνὶ κύνες ἀνέμω* & Canis *ἡνὶ κύνες ἀνέμω* dicebatur. FARN.

569. *Ter valles cavæ*] Lectio sincera, nec obstat quod Ascensus adfert, inferis non imparem, sed parem numerum sacrum esse, nosse Poeta namque ea in re non valde religiosus fuit, in Thyeste & Medea, quemadmodum nec Virgil. Georg. 4. DELRIUS.

571. *Audior.*] Impetravi. FARNABIOS.

572. *Rata verba fudi.*] Non irrita vel cassâ, sed efficacia & impetratoria. Vide Brillon. lib. 1. de Form. cap. 112. DELRIUS.

572. *Chaos.*] Her. Fur. v. 609. Thyest. vers. 830. FARNABIOS.

573. *Populo*] Manibus, umbris. FARN.

574. *Comam.*] Folia, Metaph. præ horrore scil. FARN.

Du-

Yy

575. Du-

- 575 Duxere rimas robora; & totum nemus
Concussit horror. terra se retro dedit,
Gemuitque penitus. sive tentari abditum
Acheron profundum mente non aequa tulit:
Sive ipsa tellus, ut daret functis viam,
580 Compage rupta sonuit: aut irâ furens.
Triceps catenas Cerberus movit graves.
Subitò dehiscit terra, & immenso sinu
Laxata patuit. ipse pallentes deos
Vidi inter umbras: ipse torpentes lacus
585 Noctemque veram. gelidus in venis stetit
Haesitque sanguis. saeva profiluit cohors,
Et stetit in armis omne vipereum genus
Fratrum, catervae dente Dircaeo satæ,
Avidumque populi Pestis Ogygii malum.
590 Tum torva Erinnyes sonuit, & coecus Furor,
Horrorque, & una quidquid aeternae creant
Celantque tenebrae; Luctus evellens comam,
Aegreque lassum sustinens Morbus caput,

Gra-

GRONOVII.

589. *Avidumque populi Pestis*] Draco, inquinat, in nemore ad fontem Direen. Alii summi viri pestem hic censent *avensuram*, & majuscula notandum esse. At illa pestis, quam vocat hic auctor, meo judicio, non pestilentia est, sed ipsa Sphinx, quae multa Thebano populo acerba objecit funera, ut in alia re Plautus loquitur. Hypallage: quasi esset *Ogygia pestis*, *avidum populi malum*. Ovidius quoque sic vocat, ut alibi emendamus.

VARIORUM.

575. *Duxere rimas*] Dissidebantur. FARN.
576. *Se retro*] Recedit hiatus factura. FARN.
578. *Acheron*] Rex vel leges Acher. id est,

infern. FARN.

579. *Functis*] Mortuis, defunctis FARN.

581. *Triceps*] Hesiodus Cerbero quinquaginta capita tribuit, Horatius & Iliacus centum. Seneca Sophoclem, Apollodorum, Cicronem, Tiberullum, & alios sequitur. DELRIUS.

583. *Pallentes*] Plutonem & Proserpinam. FARNABIUS.

584. *Lacus*] Cocytum. Here. Fur. vers. 685. & Styga. ibid. v. 712. FARN.

586. *Haesitque*] *Cais formidine sanguis*. FARN.

586. *Cohors*] Furiarum, ut v. 590. & dracoenigenum fratrum. FARN.

589. *Ogygia*] Thebani, ab Ogyge rege. FARNABIUS.

590. *Erinnyes*] Vide Thyest. v. 96. & Hercul. Fur. vers. 93. & deinceps. FARN.

592. *Evellens*] Hippol. v. 1181. FARN.

594 For-

Gravis Senectus libimet, & pendens Metus.

595 Nos liquit animus. ipsa, quae ritus senis
Artesque norat, stupuit. intrepidus parens,
Audaxque damno, convocat Ditis feri
Exsanguis vulgus: illico ut nebulae leves
Volitant, & auras libero coelo trahunt.

600 Non tot caducas educat frondes Eryx;
Nec vere flores Hybla tot medio creat;
Cum examen alto nectitur densum globo:
Fluctusque non tot frangit Ionium mare;
Nec tanta gelidi Strymonis fugiens minas.

605 Permutat hiemes ales, & coelum secans
Tepente Nilo pensat Arctoeas nives:
Quot ille populos vatis eduxit sonus.

GRONOVII.

600. *Educas frondes Eryx;*] Tā Eryx correctiorum est, inquit Scaliger; veteres habent, *Oeta*: traiectione igitur rellitue, *Oeta* frondes educas. Intercedit Florentinus, qui sine suspitione praestat vulgatam. Et certe numerus ejus *regis* *regis* *regis*.

611. *Manusque sustinet laeva chelym,*] Rectius *Flor. sustinet laeva chelym.* Ut ante, *promens.* Ovidius lib. 11. *Distinctamque lyram gemmis & dentibus Indus sustinet à laeva.* Suetonius Nerone: *intraivit ordine suo simulque praefecti praetoris citharam sustinentes.*

VARIORUM.

504 *Pendens*] Anxius, suspensus, in dubio. FARNABIUS.

505. *Ipsa,*] Scil. Manto.

507. *Audaxque*] Tircf. orbitate oculorum audacter, nec timens quae non vidit: timuisse enim & ipse si ea vidisset FARN.

508. *Nebulae*] Leves umbrae. FARNABIUS.

509. *Libero*] Non inclusio, ut suo inferno. FARNABIUS.

600. *Non*] *Μὴν ἔστιν ὡς τὸ φῶς αὐτὸν ὁρᾷ.* Homer. β. FARNABIUS Sequitur autem Seneca illorum sententiam, qui magicis artibus Manes

Pa-

evocari credebant At D. Isidor lib. 8. ita scribit: *Ne romantici sunt, quorum incantationibus videntur resuscitati mortui divinare, & ad interrogata respondere (utque enim Graeci mortui, per ista divinationem nuntiantur.) ad quos suscitandos cadaveri sanguis adjicitur. Nam amare daemones sanguinem dicunt. ideoque quoties Ne romantia fit, cruor aqua miscetur, ac colore sanguinis facilius provocentur ait videri suscitatos, quia censuit esse tantum phantasiae illusiones Vide Hercul. Octaeum vcrf. 450. DELRIUS.*

600 *Educas frondes Eryx;*] Duo impressi *Oeta*, at MS. *Esha*, & ab alia manu superscriptum *Eryx*, quod Scaligeri conjecturam confirmat. SCHROD.

601. *Hybla*] Mons Siciliae thymo & salicibus abundans, apibus itaque nobilis. FARNABIUS.

602. *Globo*] *Bereia*, cum in morem uvae conglobatae ramo desiliat, *Solenique lentis uvam demittere ramis.* FARN.

603. *Nec tanta*] Nec tot grues (sive aves aliae) hyeme regionibus frigidis fugiunt ad aurastepidiores. *Ingenti clangore grues aestiva relinquunt Thracia, cum tepido permantant Strymona Nilo.* FARN.

604. *Strymonis*] Fluv. Macedoniam à Thracia dividens. FARN.

607. *Populos*] Umbras populorum praecipue Thebanorum. FARN.

607. *Sonus.* Incantatio. FARN.

Y y 2

610. *Dex-*

- Pavidæ latebras nemoris umbrosi petunt
 Animæ trementes. primus emergit solo
 610 Dextrâ ferocem cornibus taurum premens
 Zethus; manuque sustinens laevâ chelym,
 Qui saxa dulci traxit, Amphion, sono.
 Interque natos Tantalus tandem suos
 Tutò superba fert caput fastu gravi,
 615 Et numerat umbras. pejor hac genitrix adest
 Furibunda Agave; tota quam sequitur manus
 Partita regem. sequitur & Bacchas lacer
 Pentheus, tenetque saevus etiam nunc minas.
 Tandem, vocatus saepe, pudibundum extulit
 620 Caput, atque ab omni dissidet turba procul,

Ce-

GRONOVII.

614. *Fert caput fastu gravi,*] Flor. & Heinſia-
 nus minor: *grave*

617. *Sequitur & Bacchas lacer Pentheus,*] Flo-
 rent. *Bacchis*, five conjungas cum verbo, per hel-
 lenismum, *ἑρῶμαι τοῖς*, five cum *τῷ* lacer, nam
 per eas erat laniatus

620. *Ab omni dissidet turba*] Legebatur hic olim,
dissidet: quom Lippius: illustra, & scribe, *desidet*,
 cum meo libro. velle enim, Lajum, qui invitus
 & vi violenta carminis protractus ad superos pro-
 cul se remosse ab aliis & solum, resedisse. Id se-
 ceperunt omnes, initio per amicum ejus factio.
 Resedisse ait Lajum credo, fatigatum, quia ma-
 gnus labor fuerat Phlegethonte ab imo petere lon-
 ginquum aethera. At mox ipse Seneca: *Stetit*.
 Quomodo igitur resedit? Nam quod ait procul
 se remosse, id vero significat *Dissidere*, non *desi-*
dere. Propertius. *Tam multa illa meo divisa est*

VARIORUM.

610. *Dextrâ*] Phoen. v. 20. FARN.

612. *Amphion,*] Herc. Fur. v. 260. FARN.

613. *Interque natos*] Ut Homerus & Propertius,
 duodecim; ut Euripides, Lazus Hermioneus,
 Apollodorus, Antipater Sidonius, & noster Seneca,
 quatuordecim; ut Sappho, octodecim; ut

Mimnermus, Bacchylides, Pindarus, &, teste
 Apollodoro, Hesiodus, viginti; ut idem He-
 siodus, sibi contrarius, (nisi si forte illa non sunt
 Hesiodi: ut putat Aelianus) novemdecim; ut
 Alcman, decem; ut alii, teste Gellio, tradiderunt,
 tres; ut apud Apollodorum, Herodotus, quin-
 que. DELRIUS.

613. *Tantals*] Niobe Tantalii filia. FARNAB.

614. *Tutò*] Secura de liberis, quibus non po-
 test amplius orbari. FARN.

615. *Umbras.*] Liberos, etiam umbris co-
 rum gaudens ipsa umbra. namque affectus nec ipsa
 in morte relinquunt. FARN.

615. *Pejor*] Quae filium suum interfecit. FAR-
 NABIUS.

616. *Agaves*] Phoen. v. 17. FARN.

616. *Idamni*] Bacchantium multitudo. FARN.

617. *Partita*] Discrepens Penthea. FARN.

618. *Pentheus,*] Phoen. vers. 17. FARN.

618. *Saevus*] Austerus, abstemius, Thebanis
 Bacchi cultum interdicens. FARN.

619. *Extulit*] Sunt qui putant *extulit* vix hec
 habere locum ob sequentia: itaque tentant, *ex-*
cultis. Non erat necesse. Nam haec clatio capitis
 referenda ad productionem Laji ab inferis, vi
 carminum factam. At verò ubi dicitur, *celare se-*
mes, spectat conscientiam jam emerſi, minime
 sustinentis erigere caput prae pudore. GRUTE-
 RUS.

621. 57.

- Celatque semet. instat & Stygias preces
 Geminat sacerdos, donec in apertum efferat
 Vultus opertos Laïus, fari horreo.
 Stetit per artus sanguine effuso horridus,
 625 Paedore foedo squalidam obtentus comam,
 Et ore rabido fatur: O Cadmi effera,
 Cruore semper laeta cognato domus,
 Vibrate thyrsos. entheâ gnatos manu
 Lacerate potius. maximum Thebis scelus
 630 Maternus amor est. patria, non irâ deûm,
 Sed scelere raperis. non gravi flatu tibi
 Luctificus Aulter, nec parum pluvio aethere
 Satiata tellus halitu sicco nocet:
 Sed rex cruentus; pretia qui saevae necis,
 635 Sceptra, & nefandos occupat thalamos patris,

In-

GRONOVII.

VARIORUM.

millia lelle, *Quantum Hypanis Veneto dissidet Eridano* Cicero 2. de offic. *sugere temeritatem, quae à sapientia dissidet plurimum.* Virgilius: *terram scopris quae libera nostris dissidet.* Thyeste: *Et potius geminos & mare dissidet.* Sumpsit ab Homero, qui *Od. 2. Ois d' Aino* *ἄγοι Τηλεγονίδας Νέεσσι ἀντίειν.*

625. *Squalidam obtentus comam,*] Scribe cum optimo: *squalidam obtentus comam.* Sic Mog. Delrius, sic Mss. fere omnes habere notavit Commelinus, & nos in Germanico & Heiniano codice legimus. In Hercule Fur. Megara *tristi vestis obtentus caput Pelata* Silius lib. 10. *infans quamquam contraria venit Exarmat vis, atque obtendis pulvere locum.*

634. *Praemia qui saevae necis,*] Olim hic legebatur sine mente, *prima.* Viri docti quum veram & inculpatam scripturam in promptu haberent, maluerunt verum vitare, quam restituere. Est autem: *pretia qui saevae necis.* Restituimus & Livio Justinoque simili mendo contractis. In Phoenissis: *abici necis Pretium paternae sceptrum.* Sed & hic videtur dedisse *sceptrum.*

621. *Stygias*] Exorcismos, adjurationes infernas vel per Styga FARNABIUS.

624. *Stetis*] Lajus stetit horridus, effuso sanguine per artus. FARN.

626. *O Cadmi*] O Thebani, etiam à draconigenis fratribus qui mutuis se vulneribus peremerunt. in vestros saevi, Bacchico furore perciti, occidite potius filios propria manu (ut Agave aliaeque impiae Maenades in Orgiis) quam permittatis ut vivant in privatam veitrae domus perniciem & publicum malum, quod fecit Oedipus, meus filius. FARNABIUS.

628. *Enthea*] Numinis furoris Bacchici impetu afflata, adacta. FARN.

629. *Maximum Thebis scelus*] Acumen est ab Ovidio lib. x Metamorph. — *Scelus est odioso parentem. Hic amor est odio major scelus.* GRUT.

630. *Maternus*] Jocaliae in filium. FARNAB.

630. *Patria,*] O patria. FARN.

631. *Non gravi*] Suprà vers. 35. FARN.

635. *Nefandos*] Majus enim scelus liberose matre suscepisse, quam patrem interfecisse. FARNABIUS.

Yy 3

638. Egi

- Invisa proles. (sed tamen pejor parens
 Quam gnatus: utero rursus infausto gravis,)
 Egit qui in ortus semet; & matri impios
 Foetus regessit; quique vix mos est feris,
 640 Fratres sibi ipse genuit: implicitum malum;
 Magisque monstrum Sphinge perplexum sua.
 Te te, cruenta sceptris qui dextra geris,
 Te pater inultus urbe cum tota petam,
 Et mecum Erinny's pronubas thalami traham,
 645 Traham sonantes verbera: incestam domum
 Vertam, & Penates impio Marte obteram.
 Proinde pulsum finibus regem ocus
 Agite exulem. quodcumque funesto gradu

So-

GRONOVII.

638. *Egit qui in ortus*] Flor. *Egitque in ortus*. Et certe alterum illud durum. Sic accipe, quasi praecedentes duos versus cum exclamandi vel admirationis acrimonia incluseris parenthesi: qui obtinet regnum & lectum patris (scelester ille quidem, sed scelestior incesti lecti focia mater, quae non modo illum nefandum peperit, sed etiam procreavit rursus detestabile par fratrum) & uterum, quo natus est, foedavit.

639. *Quique nec mos est feris*.] Omnes illi Mss. praeserentes, *quique nec mos*, ab antiquissimo abeunt; unus sui, *quique vix mos*, cum habet auctorem. Sed inquit, Delirius, illud efficacius: & Gruterus, hoc intricatum est prae altero, quo nihil evolutius. Non video, cur minus efficax sit, quod in re, quae quotidie fit in mutis & irrationalibus, tamen luctam quasi rationis & naturalis instinctus cum appetitu indicat, quam quod negat ordinaria & omnibus nota. Deinde verum evolutius intricatiusve: qui matri foetus regessit, & (qui vix feris mos est) sibi genuit fratres: an, qui matri foetus regessit, & (qui nec feris mos est) fratres sibi genuit? Utruncumque enim particulam recipias, eodem modo, & sic, ut diximus, accipienda est oratio. Male distinxerunt: *quique vix mos est feris* Fratres. Parenthesin intellectui servari jubet enclitica.

644. *Erinny's pronubas thalami traham*.] Sic Scalliger pro *Erinny's*. Flor. tamen: *Erinum praenubam*. Significat: *Erinny'n pronubam thalami traham*, *Traham sonantem verbera*.

638. *Quodcumque funesto gradu*] Languida & coacta lectio videtur Grutero. Mihi vero nihil rotundius aut magis vividum. Etiam displicuisse

VARIORUM.

638. *Egit qui in ortus*] *Matris concubitu qui semet in ortus Peristit & indignum regerit sua pignora matri*. FARN.

640. *Implicitum*] Aenigma magis implicitum, quam illud Sphingis, quod ipse solvit Phoenix. v. 137. FARN.

641. *Magisque monstrum*] *Magis perplexum*, nota comparativi circumscriptio. De Sphinge monstro Ianis Palaephatus. Ejus imagine pro insigni usi sunt Parthenopaeus rex Arcadiae, ut est apud Aeschylum: Augustus Caesar, ut nummas quidam aeneus declarat. FABRITIUS.

644. *Pronubas*] Phoenix. v. 405. FARN.

645. *Verbera*] Flagella. Thevet. v. 96. FARN.

645. *Incestam domum*] MSS. non pauci *incestam*; ubi nescitur quis sit maritus, quis filius: quae sit uxor aut quae mater. inquit Interpres COMM.

646. *Impio*] Inter fratres Polyneic. & Etheoc. FARNABIUS.

650. *Sp-*

- Solum relinquet, vere florifero virens
 650 Reparabit herbas. spiritus puros dabit
 Vitalis aura. veniet & silvis decor.
 Letum, Luesque, Mors, Labor, Tabes, Dolor,
 Comitatus illo dignus, excedent simul.
 Et ipse rapidis gressibus sedes volet
 655 Effugere nostras: sed graves pedibus moras
 Addam, & tenebo. repet incertus viae,
 Baculo senili triste praetentans iter.
 Praeripite terras, auferam coelum pater..
Oedip. Et ossa & artus gelidus invasit tremor.
 660 Quidquid timebam facere, fecisse arguor.
 Tori jugalis abnuat Merope nefas
 Sociata Polybo. sospes absolvit manus
 Polybus meas. uterque defendit parens

Cae-

GRONOVII.

Delirio ait, qui aliter dislinxerit. At ego tam injuriosus in Delrium esse nolim, ut disinctionem potius illius quam operatum esse pitem: sic invenerant in Lipsiensis Fabricii. Gruterus igitur *quacumque*, ut & Fabricius edidit. Quid si vidisset in Florentino: *quocumque*. At quanto angustius hoc quam *quocumque*. Illud viam vel semitam aut transeptum, qua iturus est, alterum omnem regionem & tractum significat: si cavillari vellemus. Dein, *Reparabitur herba*. Taceo intolerandum versus vitium: illud mihi consideret aliquis Latine peritus, annon elegantius *solum* dicatur *reparare herbas*, quam ipsae *herbas reparari*? Quin & *vitalis auram* malo dare *spiritus puros*, quam spiritum vitalem puras auras, et si parum intersit. Cicero lib. 2. de nat. deor. *Aër spiritus ductus alit & sustentat animantes*. Et iterum: *cujus coeli tenuitate & calore temperatus aër vitalem & salutarem spiritum praebet animantibus*. Quod solum relinquet, id recreabit viridita, in eo aër vitales & salutares dabit spirationes, &c. Longe absum à primis Criticorum, quibus ille judicium defert: sed nec inter profanum vulgus detrudi me patiar. Sed maneat, iudices, quos ille edidit. Causae

nihil metuo.

658. *Praeripite terras*,] Flor. *Eripite*. Quod sequitur, *Auferam coelum pater*, est, lucem adimam, & eo redigam, ut excacet sese. Haud scio, num intellexerit, qui interpretatur, arcebo coelo.

VARIORUM.

650. *Spiritus puros dabit*] Non corruptos & pessilentes, ut nunc. Vide supra vers. 36. FARN.
 651. *Decor*.] Frondes, folia. FARN.
 654. *Sedes*] Thebæ, viamque ipsam. FARN.
 655. *Moras*] Senium, lassitudinem, coactitatem, natam, quae mori non sinat. FARN.
 658. *Praeripite*] Vos ô Thebani ejicite cum terra, ego pater ejus arcebo coelo. FARN.

661. *Tori jugalis*] Sententia est: matrem non duxi, quia Merope, (quam matrem suam esse credebatur) adhuc matrimonio juncta est Polybo (eum patrem suum opinabatur esse) qui quoniam adhuc vivit, patrem non interfeci, ac ne Lajum quidem, qui diu mortuus fuit, priusquam Boeotians vidi. Mentitur ergo Tirceias. at cur mentiat vir fide dignus? quia, inquit, à Creonte ad id inductus fuit, ut me regno pulso, ipse Creon rex fiat. DELRIUS.

664. Cæ-

- Caedem, stuprumque. quis locus culpa^e est super?
- 665 Multo ante Thebae Laïum amissum gemunt,
Boeota gressu quam meo tetigi loca.
Falsus ne senior, an deus Thebis gravis?
Jamjam tenemus callidi socios doli.
Mentitur ista praeferens fraudi deos
- 670 Vates, tibi^{que} sceptr^a despondet mea.
Creon. Egon' ut sororem regia expelli velim?
Si me fides sacrata cognati laris
Non contineret in meo certum statu;
Tamen ipsa me Fortuna terreret, nimis
- 675 Sollicita semper. liceat hoc tuto tibi
Exuere pondus, ne recedentem opprimat.
Jam te minore tutior pones loco.
Oedip. Hortaris etiam, sponte deponam ut meâ
Tam gravia regna? *Creon*. Suadeam hoc illis ego,
- 680 In utrumque qu^eis est liber etiam nunc status.
Tibi jam necesse est ferre fortunam tuam.
Oedip. Certissima est regnare cupienti via,
Laudare modica, & otium ac somnum loqui.

Ab

GRONOVII.

676. *Ne recedentem opprimat.*] Flor. nec. ut totum sit voti.

683. *Otium ac somnum sequi.*] Praestat multis partibus Lippianum *sequi*, id est, crebro in ore habere, prae se ferre, quum aliud mente animoque habeas. Petronius: *loquatur aurum & argentum fundoque mendaces*. An nescit *id datus* cur hic

VARIORUM.

664. *Culpa*] Superest culpa. *Anastrophe*. FARNABIUS.

665. *Multo*] Et longe ante quam ego Thebas advenerim, Laïus est interfectus. FARN.

667. *Falsusne*] Numnam deceptus est Tiresias?

an ultra pestem etiam Thebae debent offenso Deo seditionem ex concitatione in regem? FARN.

668. *Socius*] Tiresiam & Creonta. FARN.

669. *Praeferens*] Praetextens. FARN.

674. *Fortuna*] Regni, praecipue Theban. Herc. Fur. vers. 385. FARN.

675. *Liceat*] Deponere regnum jam tutius est, quam nimis tarde recedentem ab eo opprimi. FARN.

679. *Suadeam*] Dubiis rebus inventa est oratio suadens, necessario manet tua fortuna. FARNABIUS.

682. *Certissima*] Satis callide regnum ambis, qui (quod faciunt ambitiosi, segnitium laudantes & in otium simulatum recedentes, donec occasionem rei gerendae repererint) vitae quietae studium prae se fers, imperium tamen captas. FARNABIUS.

686. *Adi-*

Ab inquieto saepe simulatur quies.

685 Creon. Parumne me tam longa defendit fides?

Oedip. Aditum nocendi perfido praestat fides.

Creon. Solutus onere regio, regni bonis

Fruor,

GRONOVII.

alii velint loqui. At sciret ita in optimo codice repertum, & inficetum esse illud praec hoc tam delicato. Sed & Gruterum turba peiorum librorum & inanis cavillatio transversum egere. Scilicet simulatio illa non in nuda voce, sed in tota vita. Nempe dixerat aliter, parum esse regnum & alia sermone deridebat, nec illud tam facile re adfecturos, nisi ipso infiltrato & factis segnitatem simularent. Haec sophistarum sunt. Nam loqui non sermonem nudum & desitutum reliqua omni specie congruente verbis significat: sed prorsus est dictus & factis apparentibus simulare. Ηὕς ἡμετέρις ἰσχυρὰ δὲ τὸν λόγον. Quod loquuntur homines credimus, donec diversum liqueat: nec quisquam magis sermoni fidem agendo quaerit, quam qui non agit, quod agit. At sequi otium ac somnum, non est simulare, sed bona fide desidem & inertem esse. Terentius Adelphis: Ego hanc clementem vitam urbanam atque otium felatus sum. Cicero pro Muraena: qui remoti à studiis ambitionis, otium ac tranquillitatem vitae secuti sunt. Cornelius Nepos Pelopida: non quo sequerentur otium, sed ut quemque ex proximo locum fors obtulisset, eo patriam recuperare miterentur Phaedrus: Quin etiam refides & sequentes otium, Ne defuisset nocere repone ultimi. Nemo autem ignavia factus immortalis. Denique ne longius verba perdam, loqui non sequi, labor optimus.

685. Tam longa defendit dies?] Hic quoque non, ut debebat, valuit Lipsei libri auctoritas sequiorum librorum phalange obruta. Est qui interpretatur. Quasi negarent Lipsius aliquem ex vulgata posse sensum excuspi. Notarat ille in Mss. bonae notae, fides, addideratque eum se libenter audire. Ecce & Gruterus cum sua dialectica, quomodo dies aequae experimentum sit hominum quam fides, immo dies & ipsam exploret fidem, non audere ait sollicitare vulgatum. Hoc argumentum vincit aliquo modo tolerari posse vi dies, non tolerari debere, contra melius, commodius, expressius. Nam si nihil aliud, illud dies sententiam non explet, sed desituit. Non quaevis longa dies defendit, nam & fur diu potest tenu-

isse, quem tamen longa dies non defendit, sed rei furtivae ex lege Aeterna aeterna est auctoritas. Ergo sententia desiderat aliquid explicans illam longam diem, nempe qua fides & quietus fu. At rotundissimum & plenissimum: Parumne me tam longa defendit fides? Nihil prorsus hic desiderari potest. Sed, inquit, nemo facile probaverit, Creontem saepe insignia nescio quae fidei exhibuisse documenta: vixit enim in otio, ubi rarior producendae fidei occasio: exterius magis in negotio, cum quis provinciae praeficeretur, cum exercitibus. Itane? Ergo non possunt exhibere documenta fidei, nisi summae reipublicae & status administris, & praefecti exercituum ac provinciarum? Immo fidem imperanti populo vel principi praestant omnes maximi minimi, qui aut semper fuerunt in fide aut in fidem venerunt, cum in fide manent, Fides est etiam non rebellare, non quaerere res novas, contentum esse praesenti statu, parere legibus & legibus. Fides, obsequium omne superiori debitum. Concussa fides, rebellio. Milites ita usurpant Romani scriptores. Et hoc dicit Creon: tot annorum obsequium, tam diuturna patientia, quam praestitii impetio tuo, annon me satis liberat à tali suspicionem?

686. Perfido praestat dies.] Credo equidem non perfido tantum, sed omnibus faciendi opus suum aditum dies praestat: nam tempus agit rem: qua ratione nihil sit ante diem. Sed hoc non est proprium huic loco. Fidem suam iactaverat Creon: eam ipsam fidem diu servatam, perfidis servire ad obrependum respondet Oedipus. Livius lib. 18. Fraus fidem in parvis sibi praestruit, ut quam operae pretium sit, cum magna mercede fallat. Recte ergo Melissus Lipsi & Florentinus utrobique fides non dies.

VARIORUM.

686. Aditum] Imo nocendi occasione & viam ministrat perfido fides habita. FARN.

687. Solutus] Hoc argumentum, quo Creon conatur Oedipo fidem facere à regnandi cupiditate alienum esse se, a Sophocle in Oedipo tyranno translaturum est. DELRIUS.

Fruor, domusque civium coetu viget;
Nec ulla vicibus surgit alternis dies,

690 Qua non propinqui munera ad nostros lares
Sceptri redundant; cultus, opulentae dapes,
Donata multis gratiâ nostrâ salus.

Quid tam beatæ deesse fortunæ rear?

Oed. Quod deest. secunda non habent umquam modum.

695 *Creon.* Incognitâ igitur ut nocens causâ cadam?

Oedip. Num ratio vobis reddita est vitæ meæ?

Num audita causa est nostra Tiresiæ? tamen
Sontes videmur. facitis exemplum; sequor.

Cr. Quod si innocens sum? *Oed.* Dubia pro certis solent

700 Timere reges. *Creon.* Qui pavet vanos metus,
Veros meretur. *Oedip.* Quisquis in culpa fuit,

Di-

GRONOVII.

694. *Quod res secundæ.]* Acutius Etruscus: *Quod deest, secunda non habent unquam modum.* Quæris, quid tam beatæ tuæ fortunæ deesse possis veri? Hoc ipsum, quod revera deest, nempe diadema & sceptrum, quod rex non es, quod infra regem es, quod aliquid addi potest tibi ad primum gradum, nam in secundis quis moderatus? quis non ultra pergere tendit?

698. *Facitis exemplum; sequor.]* Fl. ut sequar. Epist. 7. *Ne hoc quidem intelligitis, mala exempla redundare in eos qui faciunt.* Possent etiam legi: *facitis, exemplum sequor.* Sed Fabius de cl. 260. *Unus fuit primo, qui sollicitaret hanc nimiam liberalitatem: hic fecit exemplum.* Qui annotant; vos etiam si infontes condemno: voluerunt dicere, inauditos.

701. *Veros fatetur.]* Fl. melius: *Veros meretur.* Causam facit, cur aliquando non vana, sed vere metuenda ei superveniant. Suetonius Claudio: *Nulla adeo suspicio, nullus ausus tam levis exstiterat, à quo non medicari scrupulo insecto ad cavendum ultiscendumque compelleretur.* Ergo ex vano metu specie cavendi multa crudelitas: ex crudelitate odia & conjurationes, veri metus. *Meretur* hic non, dignus est, sed dignus fit, acquirit, adipiscitur.

701. *Quisquis in culpa fuit, Dimittis odia.]* Exemplum Roscius Aeguique Allobroges apud Cae-

sarem l. 3. de bello civili c. 59. & 60. & liberti praefectique praetorii Caligulae apud Suetonium c. 56. Plutar. in Bruto: *in di 74 Cæsar*

V A R I O R U M.

689. *Vicibus.]* Noctem subsecuta, vel alterna dies. FARNABIUS.

690. *Propinqui Sceptri.]* Affinis regis, id est, munera à rege propinquo. FARN.

694. *Quod deest.]* Numquam in animum inducam meum, ut hanc veram auctoris credam esse manum. Itaque simplicitati vulgatae adhaerendum puto, *quod res secundæ.* quam confirmant quoque MSS. nostri & impressi. SCHRODERUS.

696. *Num ratio.]* Expurgavi me apud vos criminis, & tamen parricidii & incestus me infamulatis. FARNABIUS.

698. *Facitis.]* Praebulistis mihi legem & exemplum quod sequar. vos itaque etiam infontes condemno. FARN.

701. *Quisquis.]* Sensus, quisquis verè noxius, & deprehensus, falso tamen innocentem se esse simulans, impune tulit, nunquam vere reconciliatur ignoscenti: quia, dubius ipse vel fictus amicus cum sit, idem sibi de alio persuadet, ita fit ut eum odio persequatur, quem sibi dubium, non certum, amicum credit. DELRIUS.

703. *Odia*

Dimissus odit omne, quod dubium putat.

Creon. Sic odia fiunt. *Oedip.* Odia qui nimium timet,
Regnare nescit. regna custodit metus.

705 *Creon.* Qui sceptrā duro saevus imperio regit,
Timet timentes, metus in auctorem redit.

Oedip. Servate fontem saxeo inclusum specu:

Ipse ad penates regios referam gradum.

GRONOVII.

conjecturam, omne quod dubium, puta, facile ipsa
refutat obscuritas.

τὸν Ποσειδῶν φίλον, ὃς ἐπὶ ταύτῃ καταγορεύει Καί-
σας ἀπίστος. ὡς δὲ ἀφ' οὗτο δίκας χάσας ἔχων,
αὐτὰρ δὲ ἐν ἐνδύσσει καὶ πρὸς βασιλεύοντι, ἐχθρὸς αὖ
καὶ φίλος. Quod sequitur, satis commode vulgo.
Fl. tamen: quod obviū est, eat. An legendum:
edit, omne, quod dubium est, eat. Ut eo eat, sit
idem quod perat. Ut apud Livium: Sic eat, sit
quacumque Romana luxerit hostem. Nam Lipsii

VARIORUM.

703. *Odia*] Phoen. vers. 654. & Hercul. Fur.
vers. 352. FARNABIUS.

705. *Qui sceptrā*] Necessē est multos timeat;
quem multi timeat, FARN.

CHORUS.

*Excusat Oedipum Chorus transferendo culpam in mala Thebarum
fata, quae ab ipsa inauspicata bove Thebanos usque vexarint.*

710 **N**on tu tantis causa periclis,
Non haec Labdacidas premunt
Fata: sed veteres deūm
Irae sequuntur. Castalium nemus
Umbram Sidonio praebeuit hospiti,
Lavitque Dirce Tyrios colonos:

GRONOVII.

710. *Non haec Labdacidas premunt*] Florent. pe-
tunt.

VARIORUM.

709. *Non tu*] Non tu Oedipe. FARN.

710. *Non haec Labdacidas*] Nec tantum La-

bdaci progeniem, Lajum, Oedipum, &c. FARN.

712. *Castalium*] Cadmus fil. Agenoris regis
Phoenicum, quorum praecipuae urbes Tyrus &
Sidon, missus à patre quaesitum Europam, à Jo-
ve sub specie tauri raptam, appulit Phocidem
confeditque non procul à Parnasso. Vid. supra.
vers. 112. FARN.

714. *Dirce*] Hunc fontem, apud quem ser-
pens iste Marti sacer degebat, Euripid. in Phoe-
niss.

Zx 2

Ut

- 715 Ut primùm magni natus Agenoris
Fessus per orbem furta sequi Jovis,
Sub nostra pavidus constitit arbore,
Praedonem venerans suum;
Monituque Phoebi, jussus erranti
720 Comes ire vaccae, quam non flexerat
Vomer, aut tardi juga curva plaustris,
Deferuit fugas, nomenque genti
Inauspicata de bove tradidit.
Tempore ex illo nova monstra semper
725 Protulit tellus. aut anguis imis
Vallibus editus, annosa supra
Robora sibilat, supraque pinus,

Su-

GRONOVII.

717. *Sub nostrae ramis*] Flor. *Sub nostra pavidus constitit arbore.*

718. *Praedonem numerans suum*] Quidam legit *praedones*, & interpretatur, socios suos: alios legere ait *praedonem*, quod sit, serpentem, qui de praedatus fuerat socios: alios *memorans*, & tunc intelligi Jovem Quidam, *numerans*, spatia à se emenia *praedonem* insequuto: alios leg. *memorans*, id est, ubinam inveniret praedonem. Non potest nisi inepte explicari: itaque cautius illi, qui transeunt silentes. Quid moror lectorem? Scribe cum unicus membranis: *Praedonem venerans suum.* hoc est, Jovem, Europae raptorem, adorans. Ovidius lib. 3. Met. in eadem fabula: *Sacra Jovi fallax erat.* Et mox: *Silva vetus stabat.* Habes arborem, habes Jovem, quem ignorans praedonem suum Cadmus veneratus est.

VARIORUM.

niss. semper *Dircen*, Appollon. lib. 3. Argonaut. *Arctiadam* nominat. Dirce Paulianiae in Boeot. seu lib. 9. est amnis DELRIUS.

715. *Natus Agenoris*] Totus iste Chorus ex Ovidii 3. Metam. commode poterit explicari. DELRIUS.

716. *Furta*] Sororem à Jove raptam. Hippol. 302. FARNABIUS.

717. *Nostra arbore*] Nemore jam Thebano. FARNABIUS.

719. *Monituque Phoebi*] Oraculo Phoebi jussus urbem condere in quo juvenca in jugis, quam sequebatur, consideret, Thebas condidit Vid. sup. v. 112. FARNAB. Ovidius 3. Met. 10. *Bos tibi, Phoebus ait, solus occurret in arvis, Nullum passa iugum, curvique immans aratri: Hac duce carpe viam, & qua requieverit herba, Moenia fac condas, Boeotiaeque illa ro ate.* DELRIUS.

722. *Nomenque*] Sequitur eos, qui Boeotiam à Cadmi bove nominant, bove inquam Cadmi duce, ut Euripides & Castor. sed Euphron & Nicocrates dictam volunt, à Boeoto Ames & Neptuni filio: alii aliunde. Vide Leonicum libro 1. var. histor. cap. 95. Nec unum dumtaxat Boeotiae nomen: dicitur Aonia, Messapia, Ogygia, Cadmeis, auctore Stephano in *Boeotia*. DELRIUS.

725. *Anguis*] Draco, serpens quem, cum Cadmi comites aquatum mistos interfecisset, ipse Cadmus occidit. FARNABIUS.

726. *Annosa robora*] *Ac media plus parte levea erectis in auris Despicit omne nemus.* Ovid. 3. Met. unde fabulam hanc petas. FARN.

- Supra Chaonias celsior arbores
 Caeruleum erexit caput,
 730 Cum majore sui parte recumberet,
 Aut foeta tellus impio partu
 Effudit arma.
 Sonuit reflexo classicum cornu,
 Lituusque adunco stridulos cantus
 735 Elisit aere. ante non linguas
 Agiles & ora vocis ignotae
 Clamore primum hostico experti,
 Agmina campos cognata tenent.
 Dignaque jacto semine proles
 740 Uno aetatem permensa die,
 Post Luciferi nata meatus,
 Ante Hesperios occidit ortus.
 Horret tantis advena monstribus
 Populique timet bella recentis:
 745 Donec cecidit saeva juvenus;

Ge-

GRONOVII.

VARIORUM.

735. *Ante non linguas* Alias & arma] Duo viri illustres, Rugerhus, *Antedon linguas Alias & arma Phocis ignota*: Grotius, *Agnores linguas, & arma vocis* interpretatur verba. Sed scribendum cum Flor. *ante non linguas Agiles & ora vocis ignotae Clamore primum hostico experti*. Nempe testigenae isti nunquam ante linguas erant experti: & quae prima miserunt verba, fuerunt bellici clamoris. Recte *Agiles*: nam id necessarium ad loquendum. Sic *velubitas linguae*. Et in contrarium obligatio *nodique linguae* mutorum quae in Aristotele (sive *Aristaeo*) Batto Cyrenes conditore agnoscit Justinus l. 13. Jul Firmicus l. 9. *Aliorum etiam obligata lingua balbum vocis sonum efficit*. Gellius 5, 9. *oris vinculo saluus*. Lucanus: *exfessaque lingua Palpitat, & muto vacuum seris acra mola*.

738. *Supra Chaonias*] Quercus altas, quales a-lunt Chaoniae nemora glandifera. FARNABIUS.

732. *Arma*.] Armatos homines, qui ut primum terra nati sunt bella sibi indixere, mutuusque vulneribus periere omnes ad quinque. Herc. Fur. 259. FARN.

734. *Lituusque*] Lituus incurvus aeneus. FARNABIUS.

735. *Ante*] Lingua sua voceque tum primum experti usque in bellica acclamatione *ἀλλήλο*. FARNABIUS.

738. *Cognata*] Terra nati fratres. FARN.

739. *Semine*] Serpentis dentibus, Hercul. Fur. 259. FARN.

743. *Advena*] Cadmus advena Tyrius. FARN.

744. *Recentis*] Lugdunen[is] ferre soli *recentis*, non placet. DELRIUS.

Zz 3

745. Ge-

- Genitrixque suo reddi gremio
 Modò productos vidit alumnos.
 Hac transierit civile nefas:
 Illa Herculeae norint Thebae
 750 Praelia fratrum.
 Quid Cadmei fata nepotis,
 Cum vivacis cornua cervi
 Frontem ramis texere novis,
 Dominumque canes egere suum?
 755 Praeceptis silvas montesque fugit
 Citus Aëtaeon, agilique magis
 Pede per saltus & saxa vagus
 Metuit motas Zephyris plumas,
 Et, quae posuit, retia vitat:
 760 Donec fontis in unda
 Cornua vidit vultusque feros,
 Ubi virgineos foverat artus
 Nimum saevi Diva pudoris.

VARIORUM.

746. *Genitrixque*] Terra filios caesos recepit. FARNABIUS.

748. *Hac transierit*] Atque utinam hic finis sit intestinis & civilibus Thebanorum bellis! FARN.

749. *Herculeae*] Natus Thebis jam tum erat Hercules, sed nondum regnarat. Megaram enim duxit post obitum Polynici & Eteoclis. FARN.

751. *Cadmei fata*] Aëtaeonis, quem, quod in fonte Dianam nudam vidisset, Dea in cervum convertit, unde praeda suis canibus factus est. FARNABIUS. Ovidius 4. Metam. & Nonnus lib. 5. Dionys. & Callimachus in Lavacro Palladis. Venationis studio, nimia canum multitudine, decoxisse bona Aëtaeonem, & inde natam fa-

bulam, volunt Palaephatus, & Hyginus. DELRIUS.

752. *Vivacis, &c.*] Ovidius: *Dat sparso capiti vivacis cornua cervi.* Virgilius: *— Ramae Micon vivacis cornua cervi.* Aufonius, eidy. 9. *Terribus deciesque navem super exit in annos Iusta senectutem quos implet vita rictorum: Hos nervos superat vivenda garrula cornu, Et quater egreditur cornicus fascula cervus.* de cervorum aetate vide Plinium lib. 7. cap. 48. & Solinum c. 22. DELRIUS.

758. *Motas plumas,*] Lineam, formidinem. Vide Hippol. vers. 46. FARNABIUS.

759. *Posuit,*] Nuper ipse venator. FARN.

763. *Nimum*] Pudoris sui nimis saeva vindex, quae quum erratum tam crudeliter ulta sit, graves in Thebanos iras deorum arguit. FARN.

ACTUS QUARTUS.

OEDIPUS. JOCASTA.

Susplicari jam incipit Oedipus, ne ille forte, quem olim Delphos petens occidisset, Lajus fuerit: quaerit itaque à Jocasta de Laji aetate, necis tempore, & aliis circumstantiis.

- Oed. **C**Uras revolvit animus, & repetit metus.
 765 **O**biisse nostro Lajum scelere autumant
 Superi inferique. sed animus contra innocens,
 Sibique melius quam deis notus, negat.
 Redit memoria tenue per vestigium
 Cecidisse nostri stipitis pulsu obvium
 770 Datumque Diti, cum prior juvenem senex
 Curru superbus pelleret, Thebis procul,
 Phocaea trifidas regio quà scindit vias.
 Unanima conjux, explica errorem precor,
 Quae spatia moriens Lajus vitae tulit.
 775 Primòne in aevo viridis, an fracto occidit?
Joc. Inter senem juvenemque; sed propior seni.
Oedip. Frequensne turba regium cinxit latus?

Joc.

VARIORUM.

766. *Superi*] Apollo, vel homines in superis. Tiresias & Creon. FARNABIUS.

766. *Inferique*] Lajus seu umbra Laji inferis evocata. FARNABIUS.

768. *Tenue*] Per objectum leve. FARN.

769. *Stipitis*] Clavae. Jocasta tamen enssem fuisse dicit infr. vers. 1034. atque ipse in Phoen. FARN.

770. *Datumque*] Demissum Orco, id est, inter-

fectum. FARN.

772. *Phocaea trifidas*] Suprà 277, FARNABIUS. Istud Oedipi & Jocastae colloquium magna ex parte à Sophocle in Oedipo tyranno accepit. DELRIUS.

774. *Quae spatia*] Quae spatia vitae, id est, quam aetatem FARNABIUS.

776. *Propior*] *M. γὰρ γυνώσκω*, &c. FARN

776. *Propior seni*] Fusius hoc explicat J. Nicolaus Epiphyl. lib. 7. c. 7. Grut. Fac. Crit. Tom 5. SCHRODERUS.

Joc. Plures sefellit error ancipitis viae;
Paucos fidelis curribus junxit labor.

780 *Oedip.* Aliquisne cecidit regio fato comes?

Joc. Unum fides virtusque consortem addidit.

Oedip. Teneo nocentem. convenit numerus, locus.
Sed tempus adde. *Joc.* Decima jam metitur seges.

VARIORUM.

781. *Unum fides*] Polyphontem praconem.
FARNABIUS.

781. *Virtusque*] *Ardoris* fortitudo, unica quondam virtus habita. FARN.

782. *Nocentem.*] Me fil. FARN.

783. *Decima*] Ante annos decem. FARN.

SENEX. OEDIPUS.

E sene à Merope & Corinthiis misso, qui Oedipum de Polybi morte edoceat, rogetque, ad gubernacula regni suscipienda veniat, discit Oedipus se non vere esse Polybi filium; nimia itaque curiositate sua veros invenit parentes.

785 *Sen.* **C**Orinthius te populus in regnum vocat
Patrium. quietem Polybus aeternam obtinet.

Oed. Ut undique in me saeva Fortuna irruit?

Ediffere agedum, quo cadat fato parens.

Sen. Animam senilem mollis exsolvit sopor.

Oedip. Genitor sine ulla caede defunctus jacet

790 Testor, licet jam tollere ad coelum pie

VARIORUM.

786. *Undique*] Ludificando me & ambiguum tenendo. vel secundum jam regnum perniciose mihi ingerendo. FARNABIUS. Vel luctum indicendo novum.

788. *Animam senilem*] Quia, ut ait Sophocles, *ἡλικία δ' αἰς ἑπὶ διδραμήδων. & ἡλικία παλαιά* *ἐν αἰσὶν ἐν αἰσὶν ἐν αἰσὶν*. Themistius: *καὶ ὡς ἡλικία* *αἰσὶν ἐν αἰσὶν ἐν αἰσὶν* *αἰσὶν ἐν αἰσὶν ἐν αἰσὶν*

δ' ἡλικία. Cato apud Ciceronem in Dialogo de senectute; *Quid est autem tam secundum naturam quam senilis mori? quod idem contingit adolescentibus, adversante & repugnante natura. Itaque adolescenti mori mihi videntur; ut cum aquae multitudine vis flammæ opprimitur; senes autem, sicut sua sponte, nulla adhibita vi, consensu ignis exstinguitur. Et quasi poma ex arboribus, si cruda sunt, vi avelluntur; si matura & cæta, decidunt: sic vitam adolescentibus vis aufert, senibus maturitas.* DELRIUS.

791. *Pa-*

Puras nec ulla scelera metuentes manus.

Sed pars magis metuenda fatorum manet.

Sen. Omnem paterna regna discutient metum.

Oedip. Repetam paterna regna, sed matrem horreo.

795 *Sen.* Metuis parentem, quae tuum reditum expetens

Sollicita pendet? *Oedip.* Ipsa me pietas fugat.

Sen. Viduam relinques? *Oedip.* Tangis, en, ipsos metus.

Sen. Effare, merfus quis premat mentem timor.

Praestare tacitam regibus soleo fidem.

800 *Oed.* Connubia matris Delphico admonitu tremo.

Sen. Timere vana desine, & turpes metus

Depone. Merope vera non fuerat parens.

Oedip. Quod subditivi praemium gnati petiit?

Sen. Regnum. superbam liberi adstringunt fidem.

Oedip.

GRONOVII.

800. *Delphico monito tremo.*] Sic Mss. Pal. habere, non *admonito*, quod occupet editiones aliae, notat Gruterus. Sed antiquissimus, *admonito*, ergo retineatur.

804. *Regnum. superbam liberi*] Quicquid habent octo aut plures Mss. non recentiores modo quidam, sed & omnium vetustissimus: *Regum superbam*. At vellet Gruterus, commentatores id aliqua interpretatione aperte evolvisent. De sententia quidem constat: & illustrat Suetonius in Galba c. 17. *Despectui esse non tam senectutem suam quam orbitatem ratus.* Quod & Nerva expertus, feliciorem remedio. Plutarchus de Aegeo in filii ejus vita: *ἰσχυρὰς ποτὶ ἰδὲν αὐτὸν πατρὸς αὐτοῦ ἰσχυρὰς οὐκ ἔστιν ἡ δὴ αὐτοῦ καὶ ὀφθαλμοῦ.* Sed num illa satis commode utrovis modo exprimitur, vehementer dubito. Si antea non erat regina Merope, facta est autem ope vel gratia subditivi gnati, sit sane suppositionis praemium regnum. Sed jamdudum regnabat illa, & in spem successione filium querebat. *Superbam fidem* dici vel subjectos superbos. Possimus ergo ita interpretari veterem scripturam: *Regum liberi adstringunt fidem* subjectorum *superbam*, hoc est, minacem, ita parentum, ut videantur velle frenum

mordere, & excutere jugum illius, qui nullis liberorum munimentis insilit. Ut tamen vetum fatear, non valde mihi placet illa *superba fides*. Fecerunt etiam: *Regnum superbam. liberi*, &c. Manus illustris: *Regnum super nam liberi*. Quid si, *Regno superbis*, vel *Regno superbo*: hoc est, regibus

VARIORUM.

791. *Puras*] Parricidium non metuentes. Quibus manus à sordibus (illuvie, sanguine, Venere) mundae non erant, eos Graeci Latiniq; à sacris arcebant. Vide Brisson. princip. Formular. & quae Hercul. Fur. act. 4. scen. 1. DELRIUS.

792. *Pars*] De incestis matris nuptiis. FARNABIUS.

797. *Tangis*,] Rem tetigisti, tetigisti ulcus. hoc enim est quod metuo, ne fato ductus eam viduam ducam. FARN.

799. *Praestare*] Quod fecerat prius in Oedipi genere velut regio simulando & celando FARN.

803. *Quod*] In quem finem aspicit me filium supposititium parens? FARN.

804. *Liberi*] Quo firmius retineret tyrannidem, quam firmat certa successio, retinetque populum in fide, ne quando interfecit regis liberi sint ultores. FARN.

- 805 *Oedip.* Secreta thalami, fare, quo excipias modo.
Sen. Hae te parenti parvulum tradunt manus.
Oedip. Tu me parenti tradis? at quis me tibi?
Sen. Pastor nivoso sub Cithaeronis jugo.
Oedip. In illa temet nemora quis casus tulit?
810 *Sen.* Illo sequebar monte cornigeros greges.
Oedip. Nunc adice certas corporis nostri notas.
Sen. Forata ferro gesseras vestigia,
Tumore nactus nomen ac vitio pedum.
Oedip. Quis fuerit ille, qui meum dono dedit
815 Corpus, requiro. *Sen.* Regios pavit greges.
Minor sub illo turba pastorum fuit.
Oedip. Eloquere nomen. *Sen.* Prima languescit senum
Memoria, longo lassâ sublabens situ.
Oedip. Potestne facie noscere ac vultu virum?
820 *Sen.* Fortasse noscam. saepe jam spatio obrutam
Levis exoletam memoriam revocat nota.

Oedip.

GRONOVII.

liberi firmiorem faciunt subiectorum fidem. *Superbum* interdum vocatur omne regnum, non vitii notatione, sed speciei & maiestatis. Agamemnone: *hoc sedens alii tero, Quibus superba sceptrâ gestantur manu.* Hercule Oeteo: *quod superbae non habent unquam domus, Fidele semper regibus nomen.* Phoenissis: *regia frater meus Habitat superba.*

VARIORUM.

805. *Quo excipias*] Unde tu noris me esse subdititium? FARN.

806. *Hae te parenti*] Tradiderunt te meae hae manus parv. pa. FARNABIUS. Haec quoque & sequentia pene omnia qui cum Sophocle, in Oed. tyranno contulerit, non aliunde sumpta deprehendit. DELRIUS.

813. *Tumore*] *Oidâi ra nidi scil. ôtu sh'Edm*

ânân, Oidâim. FARNABIUS.

815. *Regios*] Regius pastor summus. FARN.

817. *Prima*] An prima inter animae potentias deficit, cum aetas illa in continuo deflexu rerum species nequeat retinere? an primo quidem obiectum non agnoscit, postea autem reminiscitur. ut ait vers. 820. FARNABIUS. M. Seneca lib. 1. *Contit. memoria, res ex omnibus partibus animi maxime delicata & fragilis in quam senectus primam incurrit.* DI:LRIVS.

819. *Facie*] Distinguuntur facies, & vultus. *Salvuit. prorsus in facie vultusque recorda inerat.* Vultum fingere possumus, faciem non possumus. Nonius: *Vultus est voluntas, quae pro motu animi in facie ostenditur.* Facies, ipsa eris species significat, vultum esse illam faciei & oris compositionem, quam pro lubitu moribus animi accommodamus. Aliam differentiam Fronto tradidit, vultum hominum propriè, os omnium, faciem plurimam esse. sed hoc huc non pertinet. DELRIUS.

812. *Ad*

Oedip. Ad sacra & aras omne compulsum pecus

Duces sequantur. ite propere, arcessite,

Famuli, penes quos summa consistit gregum.

825 *Sen.* Sive ista ratio, sive fortuna occulit.

Latere semper patere quod latuit diu.

Saepe eruentis veritas patuit malo.

Oedip. Malum timeri majus his aliquod potest?

Sen. Magnum esse, magna mole quod petitur, scias.

830 Concurrit illinc publica, hinc regis salus,

Utrunque paria. contine medias manus,

Ut nil laceffas, ipsa se fata explicant.

Non expedit concutere felicem statum.

Oedip. Tutò movetur quidquid extremo in loco est.

835 *Sen.* Nobilius aliquid genere regali appetis?

Ne te parentis pigeat inventi, vide.

Oedip.

GRO-NOVIL

831. *Utrunque patria.*] Flor. *paria.* Studio videntur obscurata verba, ut & senis sententiam explicant, & convenient etiam in aliam rem, quae cum maxime negotium Oedipo facessabat. Senex Corinthius dicit: Pugnare videntur salus publica Corinthiorum & tua: illa vult, ut sine ulla inquisitione accipias delatum regnum, nec alterius te quam Polybi filium feras; haec, ut resciscas, quorum hominum sis, quosque vitare metu patricidii & incesti debeas: utriusque vis ingens: medium igitur feri: accipe primum & firma regnum: dein per otium inquire aut exspecta venientia fata. Eadem tamen ambiguitate verborum monetur Oedipus, quid Thebis ei faciendum sit. Ibi quoque divertebant salus publica & regis: si non inquireret in interfectorem Laii, videbatur negligere populi Thebani salutem; si inquireret, eumque deprehenderet, suam: difficile erat in utramvis partem totum descendere: erant enim *utrumque* etiam *paria*, hoc est, aequae graves causae, quae & huc & illuc traherent: quare melius, ut medium se teneret, & neutri dederet, servando speciem inquisitio-

nis, non omnem exsequendo.

832. *Ut nil laceffas, ipsa se fata explicant.*] Flor. *Nilul laceffas: ipsa se fata explicant.*

VARIORUM.

822. *Ad sacra*] Sub praetextu sacrificii, veluti eximendae sint egregiae victimae, pastores accersit. FARNABIUS.

824. *Famuli.*] Pastores & bubulci. FARN.

825. *Sive*] Suadet senex ne nimis curiosus detrahetur, quod notum in malum suum redire possit. FARNABIUS.

828. *Majus his*] Parricidio & incestu. FARN.

832. *Ut nil*] Etiam si nihil moveas, fatum (quod series est & connexio quaedam causarum, quae sit quidquid sit) se declarabit. FARNABIUS.

833. *Non expedit*] *Tò movetur quidquid extremo in loco est.* FARNABIUS.

834. *Tutò*] Sed meum statum infelicissimum puto, movebo itaque ut certum sciam. FARNABIUS.

835. *Regali*] Polybi enim filius jam crederis. FARNABIUS.

Oedip. Vel poenitendi sanguinis quaeram fidem,
Si nosse libeat. ecce, grandaeus senex,
Arbitria sub quo regii fuerant gregis,

840 *Phorb.* referne nomen aut vultum senis?

Sen. Arridet animo forma. nec notus satis,
Nec rursus iste vultus ignotus mihi.

Regnum obtinente Laïo famulus greges
Agitasti opimos sub Cithaeronis plaga?

GRONOVII.

837. *Nec poenitendi sanguinis*] Unde scire poterat hoc Oedipus, non poenitendum fore sanguinem suum? Quin jam ipse satis perceperat, se quaerere, cujus inventi poeniteret. Lege igitur cum optimo: *Vel poenitendi sanguinis quaeram fidem, Si nosse libeat.* Sic quoque: non, *Sed nosse certum est.* Hoc multo magis decet vel potentia

vel desiderio impotentem. Esti certo sciam, fore ut in te pudeat poeniteatque natalium, tamen animo morem geram, & ubi incessebit libido eos noscendi, haud desinam inquirere. Sophocles ita dicentem facit Oedipum. *ὅτι μὲν γὰρ ἀνὴρ, ἄν τις ἔστιν ἡμῶν Μυῖατος παῖς, γὰρ οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν.*

843. *Regnum obtinente*] Videntur hi duo versus Oedipo assignandi, ne hæc præsentis servi præcedat oratio.

* PHORBAS. SENEX. OEDIPUS.

845 *Phor.* **L** Aetus Cithaeron pabulo semper novo
Aestiva nostro prata summittit gregi.

Sen. Nosciscne memet? *Phorb.* Dubitat anceps memoria.

Oedip. Huic aliquis à te traditur quondam puer?

Effare. dubitas? cur genas mutat color?

850 *Quid verba quaeris? veritas odit moras.*

Phorb. Obducta longo temporum tractu moves.

Oedip. Fatere, ne te cogat ad verum dolor.

Phorb. Inutile isti munus infantem dedi.

Non potuit ille luce, non coelo frui.

Sen.

GRONOVII.

852. *Cogat ad verum dolor.*] Ex colon. Mf. notavit Cominellinus, ad nervum. quod adeo placuit viro docto, ut non dubitavit hoc pro germano & genuino recipere. Plautum aut Terentium aut alium focco humilem, non cothurnatum Scenæam vestire se credit. Eadem opera reposuisset, ad *pistrinum*. Sequenti versu liber optimus, *infantis*.

VARIORUM.

* PHORBAS.] Aliis *libimales* dictus. FARNABIUS.

846. *Summittit*] Suppeditat. FARNABIUS.

850. *Veritas*] Vera relatu ad manum verba sunt; nec mora est opus. FARN.

853. *Inutile*] Non diu victurum, faucium scil. plantis perforatis. FARN.

855. *Pro-*

- 855 *Sen.* Procul sit omen. vivit, & vivat precor.
Oedip. Superesse quare traditum infantem negas?
Phorb. Ferrum per ambos tenue transactum pedes
 Ligabat artus. vulneri innatus tumor
 Puerile foeda corpus urebat lue.
- 860 *Sen.* Quid quaeris ultra? fata jam accedunt prope.
Oedip. Quis fuerit infans, edoce. *Phorb.* Prohibet fides.
Oedip. Huc aliquis ignem. flamma jam excutiet fidem.
 Per tam cruentas vera quaerenti vias
 Ignosce quaeso, si ferus videor tibi,
- 865 Et impotens, parata vindicta in manu est.
 Dic vera. quisnam, quove generatus patre,
 Qua matre genitus? *Phorb.* Coniuge est genitus tua.
Oedip. Dehiscite tellus. tuque tenebrarum potens,
 In Tartara ima, rector umbrarum, rape
- 870 Retro reversas generis ac stirpis vices.
 Congerite, cives, saxa in infandum caput.

Ma-

GRONOVII.

865. *Phorba.* Jam parata vindicta.] Sic personas descripsit Delrius, idemque monuit in Mog. legi, parata, pro jam parata, probavitque. Quod bene monuerat, nemo respexit: quod ei cessit infelicitate, primus calculo suo approbavit Gruterus; dein omnes tanquam non dubium, transierunt. Parata est auctoris, nam & sic Florentinus. Phorbantis autem haec non possunt esse verba, nisi vates erat Tiresia promptior. Unde poterat ille scire paratam fore ultionem istam? unde, puerum illum fuisse, quicum ipse loquebatur? Nam quod detestatur fateri, à quibus infantem acceperit, in reginae facit gratiam. Ergo cum Florentino & hic & sequenti versu tolle praefixa personarum nomina. Omnia enim continuantur ab Oedipo, jam certo suae calamitatis, & ut ille ait, terebratum perturbante. Patere me tibi instar feri & impotentis tyranni imperare: prope est tibi solatium, mihi poena. Providebat enim, si verum diceret, quod satis ex-

spectabat, nullam dubitationis latebram relictum iri. Id quod statim evenit.

871. Saxa in infandum caput.] Sic Gruterus è suis. Aliis insaufum. Delrius incestum. Etrusca, infandum, ut ediderat Fabricius.

VARIORUM.

855. *Procul sit omen.*] Felicia omnia aiebant se accipere. ut apud Virgil. Aeneas: mala avertebantur, & orabant Deos ut ea averterent, ut in Philip. Cicero & alii passim, vel ut in hostium capita converterentur. DELRIUS.

859. *Lue*] Putredine FARNABIUS.

861. *Quis fuerit*] Quibus parentibus ortus. FARNABIUS.

862. *Huc aliquis*] *Cruciatu & tormentis minatur.* FARN.

868. *Tenebrarum potens,*] Pluto. FARN.

870. *Retro*] Me qui adversus naturae leges sum reversus in uterum matris, utrum, sup. 638. FARNABIUS.

Aaa 3.

872. 119.

- Maestate telis. me petat ferro parens;
 Me natus. in me conjuges arment manus,
 Fratresque; & aeger populus ereptos rogis
 875 Jaculetur ignes. saeculi crimen vagor,
 Odium deorum, juris exitium sacri;
 Qua luce primum spiritus hausi rudes,
 Jam morte dignus. redde nunc animos, parens.
 Nunc aliquid aude sceleribus dignum tuis.
 880 I, perge, propero regiam gressu pete.
 Gratare matri liberis auctam domum.

GRONOVII.

880. *Regiam cursu peto*] Florent. *regiam gressu peto*. Et sequenti versu: *Gratare matri liberis auctam domum*: ut & in plerisque invenit Delrius. non *aucta domo*. Nam cur Scaliger: *liberis auctae modo?* Scio illud in Truculento: *Cum tu velle provenisti, cumque ex aucta liberis*. Gratuler. Et illud Gellii 12. r. *Auctumque cum esse nasci filio*. Sed num propterea minus belle dicatur *liberis aucta domus?*

VARIORUM.

872. *Me petat*] Causam hujus pessilitatis. FARN.

872. *Parens*] Omnes parentes, liberi, conjuges, fratres me petant, qui jura illorum violaverim. FARN.

874. *Ereptos*] In me velut inferis devotum piaculum. Vide sapr. v. 550. vel in me pellis, funerum, rogorum causam. FARN.

877. *Qua luce*] Phoen. v. 244 FARN.

878. *Parens*] Per indignationem sibi se ex matre parentem exprobrat. FARN.

881. *Liberis*] Ob domum auctam liberis à te filio ex matre. FARN.

CHORUS.

Varietati obnoxium arguit Chorus excelsum statum. mediam itaque fortunam optat. cujus laudes canit, à similitudine navis modico vento actae, & exemplo Icari.

- F Ata si liceat mihi
 Fingere arbitrio meo,
 Temperem Zephyro levi
 885 Vela, ne pressae gravi
 Spiritu antennae tremant.

VARIORUM.

882. *Fata*] Medio tutissimus ibis. FARN.

Le-

892. *Causa*

- Lenis & modice fluens
 Aura, nec vergens latus,
 Ducat intrepidam ratem.
- 890 Tuta me mediâ vohat
 Vita decurrens viâ.
 Cnoſſium regem timens,
 Aſtra dum demens petit,
 Artibus ſiſus novis,
- 895 Certat & veras aves
 Vincere, ac falſis nimis
 Imperat pennis puer,
 Nomen eripuit freto.
 Callidus medium ſenex
- 900 Daedalus librans iter
 Nube ſub media ſtetit,
 Alitem exſpectans ſuam:
 Qualis accipitris minas
 Fugit, & ſparſos metu

Col-

GRONOVII.

887. *Leno ſed modicum fluens*] Lipſius è ſuo:
Lenis & modice fluens Cui ne quid deberet ami-
 cus, facit, *Lenis ac modicum fluens*. Dein Grute-
 rus, *at modicum*. Tu acquieſce Lipſiano. neque
 enim aliter Florentiæ.

893. *Alia dum demens*] Flor. *Aſtra dum demens*.
 Ovidius: *coeli quoque cupidine taſtus Altius egit iter*.
 Sequenti idem, ut & Voſſianus: *Artibus ſiſus*
novis non fidens.

898. *Aſſulit nomen freto*.] Etruſcus, ut quon-
 dam vulgabatur: *Nomen eripuit freto*.

VARIORUM.

892. *Cnoſſium*] Daedalus Hymetionis fil. da-
 minatus ab Areopagitis, quod occidiſſet Talum
 ſororis filium, in Cretam migrarat: ibi quia vac-
 cano fabricaſſet ligneam, à Minoë rege, Laby-
 rintho ſeu turri inclufus, terra marique fugam

interdiſſam, per aëra tentavit, alas itaque con-
 fecit ſibi & filio, quibus ipſe evolavit in Sardini-
 am: inde Cumas. Icarus autem, dum patris
 monito non audiens, nimis alte volat, pennis
 à ſole liquefactis in mare decedit, quod ab illo
 nomen tulit. FARN. Indicat omnibus actionibus
 mediocritatem adhibendam, ne, dum nimis alta
 petimus, decidamus, vel dum terrenis cogitationi-
 bus inhaeremus nunquam attollamur. DELRIUS.
 892. *Regem*] Minoë regem Cretæ, in qua
 Cnoſſus urbs FARNABIUS.

896. *Falſis*] *Pennis non homini datis*. FARN.

897. *Puer*,] Icarus. FARN.

898. *Nomen eripuit freto*.] Varronem ſequitur,
 qui, Solino teſte, tradidit Icarium mare ab Icaro
 nominatum, quod & Ovidio lib. 2. de arte au-
 mandi placuit. Sed Androëas Tenedius, in na-
 vigatione Propontidis, ab una Cycladam, quæ
Maëris & Iarus vocabatur, appellatum fuiſſe,
 ſcripſit. DELRIUS.

911. Po-

- 905 Colligit foetus avis:
 Donec in ponto manns
 Movit implicitas puer,
 Comes audacis viae.
 Quidquid excessit modum
 910 Pendet instabili loco.
 Sed quid hoc? postes sonant.
 Moestus & famulus manu
 Regius quassat caput.
 Ede, quid portes novi.

GRONOVII.

911. *Postes sonant.*] Variant hic libri: sed omnium optime Delrius in quibusdam legi putat: *postes sanat Regius famulus manu, Moestus & quassans caput.* Idque reduxit Gruterus, quod nunquam potuerit concoquere, *Quatere caput manu.* Sed an concoctu facilius, *postes sanare manu?* Vix putem. Possumus retinere vetus etiam Fl. probatum, modo *quassat*, in *quassans* mutes. Troadibus: *tum quassans caput, Depelle somnos, inquit.*

Medea: caput feroci Quatens superba motu. Sic igitur accipere possumus: *Postes sonans: Moestus & famulus manu Regius,* (intellige egressus & ipse sonat pectus plangens) *quassans etiam caput.* Fortasse tamen scripsit Seneca: *Regius pulsas caput.* Ut Troad. *Tibi nostra caput dextera pulsas.*

VARIORUM.

911. *Postes*] Crepant regiae fores exeunte nuncio. Vide Herc. Oct. v. 254. FARNABIUS.

ACTUS QUINTUS.

NUNTIVS.

Nuncius Oedipi excaecationis consilium & modum narrat.

- 915 **P**Raedicta postquam fata, & infandum genus
 Deprendit, ac se scelere convictum Oedipus
 Damnavit ipse; regiam infestus petens
 Invisa propero tecta penetravit gradu;
 Qualis per arva Libycus insanit leo,

Ful-

GRONOVII.

915. *Et infandum scelus*] Quod inducti sequio-

rum codicum turba abjecerunt, recolligi jubet Florentinus: & *infandum genus.*

920. Ful-

- 920 Fulvam minaci fronte concutiens iubam:
Vultus furore torvus, atque oculi truces,
Gemitus, & altum murmur, & gelidus fluit
Sudor per artus. spumat, & volvit minas,
Ac merfus alte magnus exundat dolor.
- 925 Secum ipse saevus grande nescio quid parat,
Suisque fati simile. Quid poenas moror?
(Ait) hoc scelestum pectus aut ferro petat,
Aut fervido aliquis igne vel saxo domet.
Quae tigris, aut quae saeva visceribus meis
- 930 Incurret ales? ipse tu scelerum capax
Sacer Cithaeron, vel feras in me tuis
Emitte filvis, mitte vel rabidos canes.
Nunc redde Agaven. anime, quid mortem times?
Mors innocentem sola fortunae eripit.
- 935 Haec fatus, aptat impiam capulo manum,
Ensemque ducit. Itane tam magnis breves
Poenas sceleribus solvis? atque uno omnia
Pensabis ictu? moreris? hoc patri sat est.
Quid deinde matri? quid male in lucem editis

Gna-

GRONOVII.

927. *Ut hoc scelestum*] Scribe cum Flor. *Quid poenas moror?* (*Ait*) *hoc scelestum*. deleta interrogationis nota, quae sequenti versui subijcitur. Nam haec Oedipi verba sunt, ab nuntio relata, & otiosum est *vs* *Ut*.

931. *Vel feras in me tuis*] Florant. *tuas* *Emitte filvis*.

VARIORUM.

920. *Fulvam*] Proprie leonum color est.
926. *Quid poenas*] Verba Oedipi. FARN.
926. *Quid poenas moror?* (*Ait*)] Mallet, si quidem ullus addiceret codex, parva mutatione;

Secum ipse saevus, grande nescio quid parans, Suisque fati simile, quid poenas moror? *Ut hoc scelestum pectus aut ferro petat?* *Aut cer.* Sic tota *scel.* *exundat* ab leniore principio fluit, absque fulcumento istoc, *vs*, quod. nescit quomodo friget. deinde *vs* *ut* imprecans erit sibi extrema evocage Oedipi. Quod ipsum cothurno aptum magis & personae desperantis. Quo sensu Comicus Eun. ii. 3. *ut illum dii deaque senium perdant.* SCHRODERUS.

930. *Scelerum*] Agaves & ceterarum Baccharum. FARN.

931. *Sacer*] Jovi: *vel* Bacchi sacris. *vel* execrande. FARN.

933. *Agaven.*] Supra vers. 616. & Phoen. vers. 17 FARN.

936. *Breves*] Facilis & simplicis mortis. FARN.

Bbb

942. Sol-

- 940 Gnatis ? quid ipsi, quae tuum magnâ luit
 Scelus ruinâ, flebili patriae dabis?
 Solvendo non es. Illa quae leges ratas
 Natura in uno vertit Oedipoda, novos
 Commenta partus. suppliciis eadem meis
 945 Novetur. iterum vivere, atque iterum mori
 Liceat; renasci semper: ut toties nova
 Supplicia pendas. utere ingenio miser.
 Quod saepe fieri non potest, fiat diu.
 Mors eligatur longa. quaeratur via,
 950 Qua nec sepultis mistus, & vivis tamen
 Exemptus erres. morere, sed citra patrem.

Cun-

GRONOVII,

942. *Solvenda non est illa*] Fatua verba, quae tamen omnes retinent libri. At agnosce ingenium maximi Grotii in pulcherrima emendatione, quam in margine à manu ejus acceptam libenter & auctori inscribimus & cum lectore communicamus: *Solvendo non es. Illa quae leges ratas Natura- &c.* Scipse pergit alloqui; Quas poenas dabis? non potes solvere, quantas debes. Illa Natura, cujus leges in me uno sunt supra omnia exempla violatae, mutetur oportet in supplicia mea. Licinius Nepos apud M. Senecam contr. 33. *Ut solvendo sis in poenas, quoties tibi renascendum est?* Quintilianus declam.9. *Placeamus licet nobis fortuna nostra pater, pauperi solvendo non sumus.* Ne quis de syllabae modulo dubitet, sic in Troadibus: *magnus memento obrui Vincendo didici.* Porro optimus & Vossianus, *Oedipoda.* nam & *Oedipodes*, *Oedipodae* dicitur: unde hic ablativus: nam *Oedipode* tertiae declinationis.

946. *Liceat renasci semper*] Quid si legas, *licet*, ac *renasci*, inquit Delinus. At Gruterus: Vim & mutronem sententiae auferas, si substituitur hoc praefertim quam praecesserit, *novetur*. Vult *non* tepeti *ut* *Liceat*. Fortassis: *iterum vivere atque iterum mori libet*, ac *renasci*.

951. *Morere, sed citra patrem.*] Interpretantur, non uno ictu, ut Lajus. Manus illullris viri, *nona* *patrem*. Sensu meliore. sed qui etiam facile elicitur ex omnium librorum scriptura. Nam *ci-*

tra patrem, est non usque eo, quo pater. hoc est, ut è viventium numero abbas. Morere, sed

VARIORUM.

942. *Solvenda non est.*] Quamquam lubens subscribo emendationi acutissimi Grotii, quam in textum recepit Gronovius, *solvendo non er*. At tamen quoniam hic tacent Codd. MS. videndum, itane pro *fatua* habenda sit vulgata, ut è medio ipsa tolli mereatur. Fateor equidem, frustra hic elicere Farnabium: *Non aequum est, ut natura solvat me unica & simplice necesse, tot sceleribus functum.* Quibus enim fiduculis sensum istis verbis aliquis eliciat? quid? an, *natura solvenda est*, significat, *ut illa solvas me?* nugae. Hoc, puto, vult Oedipus naturam istam, quae jam leges ratas in uno Oedipo vertisset, non esse dissolvendam, nec destruendam, sed servandum esse jugiter institutae mutationis istius tenorem. Optat itaque, ut natura, postquam in Oedipo producendo statum, ordinem legesque suas migrasset, porro eadem velit esse, ac perpetuo mutabilis in sua supplicia. quare sublata distinctione lego, *Solvenda non est illa, quae leges ratas Natura in uno vertit Oedipode*. SCHRODERUS.

943. *Nervos*] Filios ex matre FARNABIUS.

947. *Ingenio*] Utere eo ingenio ad poenas excogitandas, quo usus es quondam in Sphinxis aenigmate solvendo. FARN.

951. *Citra*] Non uno ictu, ut Lajus. FARN.

956. *Ma-*

- Cunctaris, anime? subitus en vultus gravat
 Profusus imber, ac rigat fletu genas.
 Et flere satis est? hætenus fundent levem
 955 Oculi liquorem. sedibus pulsi suis
 Lachrimas sequantur. hi maritales statim
 Fodiantur oculi. dixit, atque irâ furit.
 Ardent minaces igne truculento genae;
 Oculique vix se sedibus retinent suis.
 960 Violentus, audax vultus, iratus, ferox,
 Tantum eruentis. Gemit, & dirum fremens
 Manus in ora torfit. at contra truces
 Oculi steterunt, & suam intenti manum
 Ultro insequantur. vulneri occurrunt suo.
 965 Scrutatur avidus manibus uncis lumina.
 Radice ab ima funditus vulsos simul
 Evolvit orbes. hæret in vacuo manus,
 Et fixa penitus unguibus lacerat cavos
 Alte recessus luminum, & inanes sinus;
 970 Saevitque frustra, plusque quam sat est furit;

Tan-

GRONOVII.

liber. Vide, si tanti est, Observ. 2, 19.

VARIORUM.

citeriore quasi linea quam pater: ne ad patrem pervenias, utque quamvis mortuus sis superstes & vivum funus circumferare: & denique mortuus cum oculis non contingas. Apud Sophoclem, quum Chorus dixisset, melius ei futurum fuisse non vivere quam coecum vivere, respondet Oedipus: Έγω γὰρ ἄν' αὖτ' ὅμως ἐν παύσι βαίωσαν Παισι-
 952. Subitus an vultus gravat] Lege cum Flor.
 subitus en vultus.

960 Mutus, iratus, ferox, Tantum eruentis.] Quod è duobus scriptis erutum probavimus olim: audax vultus, iratus, ferox, Tantum eruentis. Gemit, &c. id totidem literis confirmavit optimus

956. Maritales] Έρω & ἀνδρῶν ἐγγύθεν ἀναιμῶν
 959. Fix se] Conscii & in poenas parati. FARN.
 965. Manibus] Digitis, unguibus. FARN.
 967. Orbes.] Κύματα. ita Soph. ἀγλαῖα πᾶσι ἀ-
 968. Cavos, &c.] Etiam in oculorum sinus & globos, cum satis fuisset araneæ telam, vel pupillam effodisse. FARN.

Bbb 2

971. Tan-

- Tantum est periculum lucis. attollit caput,
 Cavisque lustrans orbibus coeli plagas,
 Noctem experitur. quidquid effossis male
 Dependet oculis, rumpit; & victor deos
 975 Conclamat omnes: Parcite (heu) patriae, precor:
 Jam iussa feci. debitas poenas tuli.
 Inventa thalamis digna nox tandem meis.
 Rigat ora foedus imber, & lacerum caput
 Largum revulsis sanguinem venis vomit.

VARIORUM.

971. *Tantum*] In tantum lucem exodit. tam
 attente caver, nequid sibi lucis relinquantur. FARN.
 971. *Attollit*] More lustrantis & suspicientis. FARNABIUS.

973. *Noctem*] An penitus sit caecus. FARN.
 976. *Iussa*] Quod voluistis. FARN.
 978. *Rigat*] Haec nuncius ex sua persona.

CHORUS.

*Chorus iste ex disciplina Stoicorum (qui omnia, imo Deum ipsum
 subjiunt inevitabilibus fatis) excusari Oedipum vult.*

- 980 **F**atis agimur. cedite Fatis.
 Non sollicitae possunt curae
 Mutare rati stamina fusi.
 Quidquid patimur mortale genus,
 Quidquid facimus, venit ex alto:
 985 Servatque suae decreta colus
 Lachesis, durâ revoluta manu.
 Omnia certo tramite vadunt.

Pri-

GRONOVII.

987. *Omnia certo tramite vadunt.*] Pauci, *septo*:

984. *Alto*] Fato seu providentia divina, vel
 at illi, ex constellatione. FARN.

VARIORUM.

982. *Stamina*] Hercul. Fur. vers. 558. FARN.

986. *Lachesis*] Una è Parcis, fatum. FARN.

986. *Durâ*] Inexorabili, immutabili. FARN.

988. *Pri-*

Primusque dies dedit extremum.

Non illa deo vertisse licet,

990 Quae nexa suis currunt causis.

It cuique ratus, prece non ulla

Mobilis, ordo, multis ipsum

Metuisse nocet. multi ad fatum

Venere suum, dum fata timent.

995 Sonuere fores, atque ipse suum

Duce non ullo molitur iter

Luminis orbus.

GRONOVII.

VARIORUM.

optimus & caeteri fere omnes, *scel.* Itaque putem fuisse, *vello*: quod est directo & praeslituto. *Regi & dirigi* ut fines, ita viae & itinera proprio verbo dicuntur. Sed & vetustiores libri minuto charactere inter R & S vix ponunt differentiam.

992. *Multis ipsum Timuisse nocet.* Flor. *Metuisse.* Recte: nam sequitur: *dum fata timent*: & nihil in repetitione momenti.

988. *Primusque*] Horoscopus genethiacus ex situ & nativitatis hora. FARN.

989. *Non illa*] *Quod fere paratum est*, id summum exsuperat Jovem. Stoice. FARN.

990. *Quae nexa*] Quae proveniunt ex serie & ordine causarum. FARN.

OEDIPUS. CHORUS. JOCASTA.

Jocasta se interfecit. Oedipus excaecatus in exilium abijt.

Oed. **B**Ene habet, peractum est. iusta perfolvi patrii.
Juvant tenebrae. quis deus tandem mihi.

1000 Placatus atra nube perfundit caput?

Quis scelera donat? conscium evasi diem.

Nil, parricida, dexteræ debes tuæ,

Lux te refugit. vultus Oedipodem hic decet.

Chor.

GRONOVII.

VARIORUM.

1003. *Vultus Oedipodem hic decet.*] Florent. *Oedipodem.* Lege: *Oedipoda*, accusandi casu Græcæ terminationis.

1000. *Atra*] Caecitatis caligine. FARN.

1001. *Donat*] Dono remittitur? FARN.

Bbb 3.

1005. *Ques-*

- Chor.* En ecce, rapido saeva profiluit gradu
 1005 Jocaſta vecors: qualis attonita & furens
 Cadmea mater abſtulit gnato caput,
 Senſitve raptum. Dubitat, afflictum alloqui
 Cupit, pavetque. jam malis ceſſit pudor.
 Et haeret ore primo vox. *Joc.* Quid te vocem?
 1010 Gnatumne? dubitas? gnatus es. gnatum pudet.
 Invite loquere gnate, quo avertis caput,

Va-

GRONOVII.

1007. *Senſitve raptum traxit*] Liplianus & optimus Florentinae: *Senſitve raptum.* Dubitat, adſiſſicum alloqui Cupit pavetque. Egrege, inquit Gruterus. Proſeſto egregie: ſed & vere: nam aut furentis Agave Baccheo inſiſſetu & Penthea diſcerpentis, aut (& vel maxime) poſtea dolore furentis & attonitae, poſtquam quid feciſſet agnovit, adſectum & habitum vult in Jocaſta fuiſſe. Ut Lucanus lib. 7. *Nec magis attonitos animi inſerere tumultus, Cum fureret Pen-theus, aut cum deſiſſet Agave.* Sic recte ſcribit vir ſummus, ſed perperam interpretatur: Nec magis externati erant aut Pentheus, cum Agave fureret, aut ipſa Agave, cum furere deſiſſet: additque: quod praecedat, *cum fureret*, eſt *καὶ τὸν ἄγωνα*, & ex poſteriori ſupplendum *Agave*. Tam inſeliciter contorta oratio ſine exemplo eſt, & nulla poteſt figura deſendi. Ipſum Penthea furentem facit fabula. Virgilius: *Eumenidum veluti demens vidit agmina Pentheus, Et ſolem geminum & duplices ſe oſtendere Thebas.* Vide Euripidis Bacchas, quas & Virgilius reſpexit: praecipue iſta: *καὶ νῦν ἔγωγε παρ' αὐτῆς ἀνιὼν, Διὸς ἱερὸν ἔθνος, & παρ' αὐτῆς ἐν ἱερῷ καὶ ναυῶν τοῖς ἀνδράσι θύοντες, &c.* Tumultus igitur mentis dicit aut Penthei, cum furebat, aut Agaves, cum furere deſierat. Seneca vero Agave utraque in exemplum utitur: proſiſt Jocaſta, qualis aut Agave inſiſtit in Penthea, aut mox cum directum agnovit. Tamen Gruterus non auſus eſt egregiam ſe iudice lectionem recipere. Quum raro diſcrepent membranae in vobis notis, neque Pall. variant à Delrianis, ſuſpicer latere remotius ulcus, inquit. Prior ratio falſa, revincitur innumeris exemplis vel eorum, quae ex optimo Flor. protulimus: poſterior nihil efficit, quippe omnes illi codices, & mille alii, Lipliano pejores. Vulgatum fatuum eſt,

abſonum, abſurdum. *Traxit*, ex nulla hiſtoria eſt. Nihil otioſius aut magis ſupervacaneum illo: *Sarſumque raptum traxit.* Delrius probat meliora: ſed male, *Dubitat*, intelligit de matre Penthei: id enim ad Jocaſtam ſolam reſertur.

1009. *Cupit & horrens ora*] Et hic ſolus verat Liplianus codex, quem tamen nemo poſtea hic mentione dignum cenſuit: niſi quod vir doctus mixtum ex bonis malisque libris: *Cupit, ſed haerens ora.* Tu vero omnia reſinge ex arbitrio principis & ſecundi Meliſſei libri: *Jam malis ceſſit pudor, Et haeret ore prima vox.* *Joc.* Quid te vocem? Nihil hic conjeſturarum, ne Liplii quidem modicam ſerimus. E Choro aliquis faciem & animum Jocaſtae breviter effingit: Proſiſt incerta animi & dubia, Oedipum affari, an non, debeat: velit quidem, veretur tamen: tandem loquacia & garrula mala evicerunt tacitum pudorem: jam primam vocem ore lento conatur. Et ſtatim illa: *Quid te vocem?*

1010. *Gnatum pudet?*] Tollenda nota interrogationis. Res ex geſtu noſcenda. Ad vocem Jocaſtae quaſſat caput & avertitur Oedipus. Ideo illa: *dubitas?* & , certe *gnatus es*: non enim pudet, niſi gnatus eſſes: ille ipſe pudor tuus argumento eſt te ſilium meum eſſe, & recte ſic appellari. Itaque etſi nolis, *Invite loquere gnate*, ita enim plane liber optimus, nec habeo, cur ſpernam. Vulgo: *Immitis ora.*

VARIORUM.

1005. *Qualis*] Qualis Agave, ubi furens ſilio caput abſtuliffet moxque ad ſe reverſa facinus ſenſiſſet, attonita ſtetit: talis hic Jocaſta. vid. ſup. v. 443. FARNABIUS.
 1011. *Quo avertis*] *Audita Jocaſta avertit ſe Oedipus.* FARN.

1012. *Quis*

Vacuusque vultus? *Oed.* Quis frui & tenebris vetat?

Quis reddit oculos? matris (heu) matris sonus.

Perdidimus operam. congredi fas amplius

- 1015 Haud est. nefandos dividat vastum mare,
Dirimatque tellus abdita: & quisquis sub hoc
In alia versus sidera, ac solem avium
Dependet orbis, alterum ex nobis ferat.

Joc. Fati ista culpa est. nemo fit fato nocens.

- 1020 *Oed.* Jam parce verbis, mater, & parce auribus.
Per has reliquias corporis trunci precor,
Per inauspicatum sanguinis pignus mei,
Per omne nostri nominis fas & nefas.

Joc. Quid, anime, torpes? socia cur scelerum dare

- 1025 Poenas recusas? omne confusum perit,
Incesta, per te juris humani decus.
Morere, ac nefastum spiritum ferro exige.
Non si ipse mundum concitans divum sator
Corusca saevâ tela jaculetur manu,

- 1030 Umquam rependam sceleribus poenas pares
Mater nefanda. mors placet. mortis via
Quaeratur. agedum, comoda matri manum,

Si

GRONOVII

1021. *Corporis trunci precor.* Flor. *peto Et*
MOX: *fas ac nefas.* Et, *Morere & nefastum.*

VARIORUM.

1012. *Quis frui?* Quisnam tu es, qui interdictis
mihi fructum capere, quem ex caecitate perce-
pisse mihi visus sum? FARN.

1013. *Quis reddit?* Quis per aures ingerit mihi
mala, quorum notas ne viderem, effodi mihi
oculos? FARN.

1014. *Perdidimus.* Nil profeci oculos eruendo,
cum etiamdum audiam. Vide Phoen. vers. 226.
FARNABIUS.

1016. *Tellus.* Alterum Hemisphaerium. FAR-
NABIUS.

1018. *Orbis.* Alterum orbis latus aliis sideri-
bus notum. utque dicunt poetæ, *alio sole caleat.*
Et *alio sub sole jacens.* FARN.

1022. *Inauspicatum.* Infelicem prolem, liberæ
FARNABIUS.

1023. *Fas.* Matris & filii. FARN.

1023. *Nefas.* Uxoris, mariti, &c. nefandæ
inter nos nomina. FARN.

1024. *Quid.* *Se ad poenas de se sumendas acci-
tat.* FARN.

1029. *Tela.* Fulmina. FARN.

1033. R

- Si parricida es. restat hoc operi ultimum.
 Rapiatur ensis. hoc jacet ferro meus
 1035 Coniux. quid illum nomine haud vero vocas?
 Socer est. utrumne pectori infigam meo
 Telum? an patenti conditum jugulo imprimam?
 Eligere nescis vulnus. hunc, dextra, hunc pete
 Uterum capacem; qui virum & gnatum tulit.
 1040 Chor. Jacet perempta. vulneri immoritur manus;
 Ferrumque secum nimius eiecit cruor.
 Oed. Fatidice te, te, praesidem veri Deum,
 Compello. solum debui fatis patrem.
 Bis parricida, plusque quam timui nocens.
 1045 Matrem peremi. scelere confecta est meo.
 O Phoebe mendax, fata superavi impia.
 Pavitante gressu sequere fallaces vias,
 Suspensa plantis efferens vestigia.
 Caecam tremende dexterâ noctem rege.
 1050 I, gradere praeceps, lubricos ponens gradus.
 I, profuge, vade. siste, ne in matrem incidas.
 Quicumque fessi corpore & morbo graves

Se-

GRONOVII.

1039. *Qui virum & gnatum tulit.* Flor. Voss. & omnes sere, & *gnatos*, ut voluit Gruterus. Sed frustra *veridicus* in verbo quaerit. Immo, si quid video, scripsit Seneca: *qui virum & gnato tulit.*

1042. *Te fatidice, te praesidem* Namerofius liber optimus: *Fatidice te, te praesidem.* Innuunt & hoc vulgares scripti, quibus plerisque pronomen à fronte abest damno versus.

1047. *Sequere fallaces vias,* Flor. *fallentes.* Erroribus te committe.

VARIORUM.

1033. *Restas*] Ut matrem etiam occidas. FARNABIUS.

1034. *Ensis.*] Quem modo Oedipus abiecerat. FARNABIUS.

1035. *Coniux.*] Lajus coniux meus, imo socer; namque filio ejus nupti. FARN.

1038. *Vulnus*] Locum vulneri. FARN.

1042. *Te fatidice,*] Te ridiculum deum filitatis arguo, qui fore praedixisti, ut patrem occiderem. sed jam & matri necis causa fui. FARN.

1047. *Fallaces*] Asperas, praecipites, cecoci-
 gnotas. FARN.

1049. *Caecam*] Vias baculo praetentans explorata. FARN.

1051. *In matrem*] In matris cadaver. FARN.

1052. *Quicumque*] O Thebani peste laborantes. FARN.

1053. *Fe-*

Semianima trahitis pectora, (en fugio, exeo)
Relevate colla. mitior coeli status

- 1055 Post terga sequitur. quisquis exilem jacens
Animam retentat, vividos haustus levis
Concipiat. ite, ferte depositis opem.
Mortifera mecum vitia terrarum extraho.
Violenta fata, & horridus morbi tremor,
1060 Maciesque, & atra pestis, & rabidus dolor
Mecum ite, mecum. ducibus his uti libet.

G R O N O V I I.

V A R I O R U M.

1053. *Semianima trahitis corpora,*] Florentiae:
pectora, semivivo pectore aegrum spiritum duci-
tis.

1058. *Vitia terris extraho.*] Flor. *terrarum.*

1059. *Et horridus mortis tremor,*] Si blandiebatur
admodum, quod in quinque invenit Gruterus &
Scholiaste, *morbi tremor*, cur receptum non est?
Certe sic & liber optimus: & profecto non mor-
tui tremunt, sed infirmi.

1053. *Fugio,*] Prout jubet oraculum. FARN.

1057. *Ite, ferte depositis opem.*] De quorum sa-
lute & vita desperabatur FARNABIUS.

1057. *Depositis,*] Desperati, vel salutis despe-
ratae, ut Servius & Asconius. Virg. *Ille ut deposi-
tis proferret fata parentis.* FABRITIUS.

1058. *Mortifera mecum*] Id est quod praedi-
ctum fuerat, versu 650. COMMELIN.

1061. *Ducibus*] Mihi caeco hi pro ducibus erunt.
Supra 652. FARNABIUS.

L. ANNAEI SENECAE

* T R O A D E S.

DRAMATIS PERSONAE.

HECUBA. CHORUS TROADUM. TALTHYBIUS. AGAMEMNON. CALCHAS. HELENA. PYRRHUS. ANDROMACHA. SENEX. ULYSSES. ASTYANAX. NUNCIUS. POLYXENA,

Muta Persona.

A R G U M E N T U M.

Graeci, exciso jam Ilio, reditum in patriam cogitantes contrario vento detinebantur. Apparens noctu Achilles umbra solvere eos posse negat, nisi sibi debitis inferus mactata Polyxena, cujus nuptiarum praetextu interfectus est. Non fert Agamemnon sibi amatam Polyxenam mactari. Qua de re orto cum Pyrrho jurgio, intervenit consultus Calchas, qui omnino immolandam pronunciat, unaque necandum Astyanacta, quem à matre absconditum abducit Ulysses & de Scaea porta deiecit. Polyxenam ab Helena auspice, ritu cuiusque sponsae deductam ad patris tumulum Pyrrhus mactat.

A C T U S P R I M U S.

H E C U B A.

Luget Hecuba patriae, domus, suam ipsius calamitatem.

Quicumque regno fidit, & magna potens
Dominatur aula, nec leves metuit deos,

GRONOVII.

Am-
hanc fabulam ab auctore inscriptam fuisse. Quibus hoc addimus, in optimo Florentino codice nunquam aliter appellari.

* TROADES.] Invidis argumentis demonstrant summi viri, Troadas, non Troada,

2. Nec leves metuit deos.] Non sunt leves de-
Sc-

Animumque rebus credulum lactis dedit;
Me videat, & te, Troja. non unquam tulit

5 Documenta Fors majora, quam fragili loco
Starent superbi. columnen eversum occidit
Pollentis Asiae, coelitem egregius labor.

Ad cujus arma venit, & qui frigidum
Septena Tanain ora pandentem bibit;

10 Et qui renatum primus excipiens diem

Tepi-

GRONOVII.

Senecae iidem, qui Juvenali *faciles*: nec *leves* quod aut mutant fatum aut mutare videntur: nec denique qui ultra mortem nocere non possent. Claudianus lib. 2. in Ruf. *Definat clavis quisquam confidere rebus, Instabilesq; deos & lubeica nomina discat. Diis, fortuna. Diis leves fortuna inconstans & mutabilis. Agamemnone: perumpet omne Servitium: onemptor levium deorum.* Unde Epicureum Senecam facit Scaliger. At hoc nomen *levis*, non potest tribui Deo de sententia Epicuri. Qui tranquillus, quietus, sepositus, se contentus, nulli negotio miscetur, cur dicatur *levis*? Sic autem ille statuebat. quod aeternum beatumque sit, id nec habere ipsum negotii quidquam, nec exhibere alteri: & beatam vitam in animi securitate & in omnium vacatione munerum consistere: ut & apud Ciceronem l. 1. de nar. deorum. Qua in re quae potest esse levitas?

9. *Septena Tanain ora*] Immo suum erravit Seneca, qui similiter Istrum cum Tanai confundat l. 6. nat. 4. cap. 7. *Danubius Sarmaticos impetus colubens, & Europam Asiamque disperminans.*

10. *Et qui renatum prorsus*] Placet hoc Delrio, & prorsus interpretatur confestim, ut apud Cato-

VARIORUM.

* *Troas*] Falso Troada vocant hanc fabulam, quum Poeta *Troadas* inscripserit, exemplo Euripidis. Et Chorus est Troadum. SCALIG. Valerius Probus bis Senecae Hecubam laudat, cum ex ista versus adducit. Rectius qui Troadas inscribit. Certe princeps eruditionis Aristoteles, quo nemo melius haec intellexit, cum parvam Iliada in portiones Tragicas paritit, eam quae Ili expugnatio, sive *χθις* & *λαϊα νεστωρ*, sequitur, *Troades* vocat; forte Euripidem secutus. Hecuba ejusdem

vix commune quicquam habet, nisi quod ejusdem *νεστωρ* sit. Troicae enim ambae sunt, tam Hecuba quam Troades. Non ausim Graecam ullo modo, sive dispositionem species, sive *χθις*, sive gravitatem & augustum pondus sententiarum, cum ista conferre. Etiam in Choris non flet vultus, quos ex paucis Graecis verbis, & quae sparsim leguntur, fecit ahos & plane divinos. HEINSIUS.

4. *Troja.*] Proprie regio, in qua Ilium urbs, à Troë dicta. FARNABIUS.

6. *Superbi*] Nobiles, potentes: quorum commune vitium est superbia. FARN.

7. *Asiae.*] Minoris, cui imperavit Priamus: & parti majoris, quae orbis pars tertia. FARN.

7. *Coelitem*] Intra vers. 476. FARNABIUS.

Exstruxerat quidem Ilium, sed Neptunus & Apollo moenibus cinxerunt Ilium, testes Homerus, Euripides, Ovidius, Statius, & reliqui, unde Tryphiodorus vocat, *opus immortalium, ἔργον ἀθανάτων*; & Simmias, in securi, de turribus ejus agens, *οὐρανὸν θεοῖς ἰσχυρὸν, τείχος ἀπὸ θεῶν ἀσπίστατον*. Notandum tamen non omni ex parte illa moenia à Diis exstructa. nam cum fata statuisent (loquor ex mente ipsorum) Trojam dirui, & crederent inexpugnabilem futuram, si muros integros Diis aedificarent; Aeaco partem laboris demandarunt. Pindarus auctor Olymp. 8. DELR.

8. *Arma*] Auxiliaria namque. FARNABIUS.

8. *Qui frigidum*] Rhesus Thraciae rex auxilio Trojae venit. FARN.

9. *Septena*] Ex persona mulieris imperitae tribuit Tanai, quod Istri est: ut per septem ora in mare labatur. FARNABIUS. Quod Istri est, mulier, cosmographiae ignara, Tanai tribuit: in quo praecare Seneca decorum servavit. DELRIUS.

10. *Qui renatum*] Memnon Tithoni & Auro-

- 20 Undante fumo. nube ceu densa obsitus,
 Ater favillâ squallet Iliacâ dies.
 Stat avidus irae victor, & lentum Ilium
 Metitur oculis, ac decem tandem ferus
 Ignoscit annis. horret afflictam quoque;
 25 Victamque quamvis videat, haud credit sibi
 Potuisse vinci. spolia populator rapit
 Dardania. praedam mille non capiunt rates.
 Testor deorum numen adversum mihi;
 Patriaeque cineres; teque rectorem Phrygum,
 30 Quem Troja toto conditum regno tegit,
 Tuosque manes, quo stetit stante Ilion;
 Et vos meorum liberum magni greges,
 Umbrae minores. quidquid adversi accidit,
 Quaecumque Phoebas ore lymphato furens,

Cre-

G R O N O V I I .

advenit. Agamemn. v. 169, FARN.

29. Patriaeque] More veterum jurat Hecuba per quae sibi gratissima. FARN.

29. Teque] Priamum, in cuius ruina & regnum Trojanum interit. FARN.

31. Tuosque] O Hector. FARN.

31. Quo stetit] Vide inf. vers. 126. FARN.

32. Liberum magni greges,] Quibuldam l. aliis

xvii. aliis xiii. FARNABIUS, ἑπτακισμύς, dun-

taxat enim vel septendecim, ut tradit Cicero r.

Tusc. vel quatuordecim, ut Apollodorus lib. 3.

vel viginti, ut Theocrit. Idyll. r. vel, teste Ho-

mero, viginti duos, Hecuba ex Priamo peperit r.

ceteri huic ex concubinis nati, simul omnes quin-

quaginta secundum Homerum, Virgilium, Di-

clyn, & Euripidem, aut quinquaginta quatuor,

juxta Apollod. lib. 3. & Hyginum in Fabulis cap.

90. ubi nomina recensent DELRIUS.

34. Phoebas] Cassandra filia Priami, cui Phoebus

amans vaticinandi peritiam dedit pollicitae

concupitum: promissis tamen non stanti donum

auferre Deus cum non posset, fidem ademit, ut

vaticiniis suis nemo crederet. FARNABIUS,

Cassandrae vaticinia habes apud Lycophronem,

nonnulla etiam apud Ciceronem libro i. de divi-

nat. DELRIUS.

Ccc 3

36. Priam

22. Stat avidus ira victor,] Flor. iras, ut voluit & Daniel Heinsius. Oedipo: Avidumque populi pestis Ogygi malum. Valerius Flaccus lib. 4. avidusque viri, &c. Irasit. Paulo aliter tamen avidus iras dicitur pro immoderate avideque ira uso.

31. Quodque stetit ante Ilion,] Hic tamen ex amici sui libro Lipsiense exemplar, quod aliqui secutum se proficitur, correxit Delrius: & Gruterus bellam quoque vocat & dignam lae emendationem è Lipsii Ms. quo stetit stante Ilion: etsi non addicerent auspicia librorum suorum antiquorum. Sed sic citius, necesse est Etruscus, qui totidem literis.

33. Umbrae minores,] Gloria in primis & dignitate, quamvis & aetate. Video enim non satis explicare interpretem.

V A R I O R U M.

20. Undante] Undatim ascendente. FARN.

22. Lentum] Ilium decennali bello tandem debellatum lustrans non indigne fert, si decem annos in civitate tam nobili & munita expugnanda absumperit. FARN.

27. Mille] Qui numerus classis quae Trojam

- 35 Credi Deo vetante, praedixit mala,
Prior Hecuba vidi gravida, nec tacui metus,
Et vana vates ante Cassandram fui.
Non cautus ignes Ithacus, aut Ithaci comes
Nocturnus in vos sparsit, aut fallax Sinon.
- 40 Meus ignis iste est. facibus ardetis meis.
Sed quid ruinas urbis everſae gemis
Vivax ſenectus? reſpice infelix ad hos
Luctus recentes. Troja jam vetus eſt malum.
Vidi exſecrandum regiae caedis nefas,
- 45 Ipſaſque ad aras majus admiſſum ſcelus
Ajacis armis: cum ferox ſaevâ manu
Coma reſſectens regium torta caput,
Alto nefandum vulneri ferrum abdidit;
Quod penitus actum cum recepiſſet libens,

En-

GRONOVII.

VARIORUM.

46. *Aecidis armis*:] Scaligeri conjectura hic placuit, cum legeretur: *Aecidae armis*: quod verſus reſpuit, ut etiam admonuit Gruterus. Flor. *Aecis armis*. Scribendum: *Aiacis armis*. Caſſandram in ſano Minervae ſtupravit Ajax. Unde illud Virgili: *Pallaſſae exurere claſſem Argivum atque ipſos potuit demergere ponto Unius ob noxam & furias Aiacis Oilei*. Grande nefas: ſed majus, quam ad Minervae aram Ajax armatus edidit, ego meis oculis patratum vidi ad aram Jovis Hercei. Virgilius: *Primumque per aras ſanguine ſordentem, quos ipſe ſacraverat ignes*. Scelus ad aras majus Ajacis armis, id eſt, majus ſcelere, quod inter arma ad aras patravir Ajax. De hoc genere vide Obſerv. 4. 8.

46. *Com ferox ſaeva manu*] Sane Florent. ſaeva. Hippolyto: *En impudicum crine contorto caput Laeva reſſecti*. Et forte ſcripſit: *ferox ſaeva manu*. Nam illud alterum torques infeliciter paſſim inculcarunt male ſeduli, ut exempla illorum timeam.

36. *Prior*] Cum Paridem utero geſtaret, ſomniavit Hecuba ſe facem ardentem parituram. FARNABIUS.

37. *Vana*] Inutilis & irrita, aequae ac Caſſandra non credita. FARN.

38. *Ithacus*] Ulyſſes Ithacae dux. FARN.

38. *Ithaci comes*] Diomedes, cui Ulyſſes in caſtorum Thracum exploratione comes nocturnus. FARN.

39. *Fallax*] Cuius doſoſo miniſterio receptus equus, laxatusque. FARN.

40. *Meus*] Somnio de Paride praediſtus modo verſ 36. FARN.

41. *Sed quid*] Sed quid ego anus miſere longaeva vetus malum gemo? FARN.

41. *Vidi exſecrandum*] Hoc concinit Euripidis verſibus, quorum initium eſt, *Εἰ δὲ φησὶν Ἰθάκην*, &c. DELRIUS.

44. *Regiae caedis*] Priami à Pyrrho ad aras caei. FARNABIUS.

45. *Aras*] Jovis Hercii, quod inter aulam & parietem in domus penetrali coleretur, ab *ἱερὸν*

m

- 50 Ensis senili siccus è jugulo rediit.
Placare quem non potuit à caede effera
Mortalis aevi cardinem extremum premens?
Superique testes sceleris? & quondam sacrum
Regni jacentis? Ille tot regum parens
55 caret sepulchro Priamus, & flamma indiget
Ardeute Troja. non tamen superis sat est.

Do-

GRONOVII.

[50. *Ensis senilis tinctus*] Vidit Lipsius haec verba esse vana, & mentem fuisse: Priamum, cum Pyrrhi gladium animose receperisset, tamen emisisset illum sanguine vix tinctum: itaque coniecit, *intinctus*, vel *haud tinctus*. Ea aura projicitur & amicus ejus, catigans, *senili vix tinctus*: sed castigandus ipse ob metrum violatum. Mirum vero Scaligerum & Gruterum vulgatum contra Lipsium propugnare. Ille ait non hoc velle senecam, parum aut multum sanguine maduisse Pyrrhi gladium. sed impressum jugulo & è jugulo eductum fuisse, Priamum jugulatum. Apage tam ineptiam garrulitatem: ensis impressus jugulo Priami est & è jugulo ejus eductus: id est, Priamus est jugulatus. Quis unquam fanus ita scripsit? Gruterus sensum Lipsii retinet, sed captat vocem *tinctus*, quasi sit illud vix tinctus, vel tantum tinctus, quum non sanguine una evomeretur, atque adeo ferrum una expelleret: Sed si posset ita accipi, cur in Agamemnone: *vidi, vidi senis in jugulo Telam Pyrrhi vix exiguo sanguine tingi*. Tolle *exiguo*: non remanebit idem sensus. Qui tamen omnino & hic necessarius. Ovidius lib. 7. *Aemonio marcepsa guttura cultro Fedit, & exiguo maculavit sanguine ferrum*. Lib. 13. *Exiguusque senis Priami Jovis ara cruorem Combiberat*. Lucanus lib. 2. *Parvum sed fissa senectus Sanguinis effudit jugulo*. Apud Statium in furore Lemniadum dicitur Alcimede tulisse, *patriis vultus & egenem sanguinis enses*. Itaque aut Lipsio subscribendum aut legendum putabam: *senili tinctus haud jugulo*. Sed omnium laborem levat Etruscus, qui clare: *Ensis senili siccus è jugulo redit*. Vides hominem ignarum frequentis illius veterum sensus in senum caede describenda subiecit *tinctus*. Nam *siccus* incurtus. Statius 8. Thebaid. *Stat medius campis etiamnum cu-*

spide siccus Armipotens. Claudian. l. 2. de laud. Stilic. *ut ferrum Marte cruentum, Siccum pace premas*.

51. *Placare quem non*] Referunt ad Ensem aut ad Pyrrhum. Immo *Quem* tandem omnium hominum? nam animandum interrogatione: Quem alium, ut à caede temperaret, non repressisset & mitigasset ultima & jam per se dissolvens hominem senectus? & praesentes dii? & penetrare regni, utrumque prostrati?

56. *Non tamen superis sat est*.] Sic quidem & Flor. Quasi dicat, nondum exsatiati sunt dii poenis nostris: adhuc aliquid indignitatis & calamitatis minantur. Neque ineptum tamen, quod vulgatur olim, & in omnibus, quos vidit, invenisse testatur Fabricius: *non tamen, superi, sat est*. Sic & Heinsianus, cui adscripta explicatio: *è dii*. Et sic solent mirantes. Catullus: *Dii magni, horribilem & sacrum libellum*. Ovidius in epistol. Leandri: *Oscula, dii magni, traxit mare digna potest*.

VARIORUM.

vel quod mala arceat. FARN.

51. *Quem*] Ensem, seu Pyrrhum. FARN.

52. *Mortalis*] In extremo jam senio. FARN.

53. *Superique*] Ad aras stantes, ubi caesus est Priamus. FARN.

53. *Sacrum*] Sacrarium, ara & ism. vel *è epichoraeis*. ad quam inaugurandi reges auspicabantur. Agamemnon. vers. 8. FARN.

54. *Regum*] Nobilium juvenum. supra vers. 32.

55. *Caret sepulchro*] Proprium sepulchrum Priamus non habuit, sed truncus ejus, cum aliquandiu in litore abiectus iacuisset, tandem Hectoris sepulchro illatus. DELRIUS.

55. *Flamma*] Non habet, qui ipsi rogam exstruat. *Primumque in litore truncum*. Cui non Troia regis. FARNABIUS.

57. Do-

- Dominum, ecce, Priami nuribus & natis legens
Sortitur urna. praeda quem vilis sequar?
Hic Hectoris conjugia despondet sibi;
60 Hic optat Heleni conjugem; hic Antenoris;
Nec deest tuos, Cassandra, qui thalamos petat.
Mea fors timetur. sola sum Danaïs metus.
Lamenta cessant? turba, captivae, mea,
Ferite palmis pectora, & planctus date,
65 Et iusta Trojae facite. jamdudum sonet
Fatalis Idaei iudicis iri domus.

VARIORUM.

57. *Dominum*.] Sed & sortibus in urnam missis dividimur, ego cum filiabus & nuribus inter Graecos nobis futuros dominos. infra vers. 972. FARNABIUS.

58. *Sortitur urna*.] Sortes Graecorum erant calculi, vel ex humo facti globuli, mittentium nomina inscripti; qui in urnam mittebantur, & versabantur doli vitandi gratia; ut, cujus primum fors exibat, commodi vel periculi primas ferret, ut docuit Brodaeus lib. 3. Miscellan. cap. 25. DELRIUS.

58. *Filis*.] Quia vetula. *Laeta cum pubes edera virens* Gaudeat pulla magis atque myrto. FARN.

59. *Hic Hectoris*.] Aliquis, sc. Pyrrhus sibi optat seu promittit Andromachen. FARN.

60. *Coniugem*.] Priorem. nam Pyrrho Andromache, Heleno caeso, nupsit. FARN.

60. *Antenoris*.] Theano. FARN.

64. *Ferite*.] Pro more lugentium. Vide Chorum seq. FARN.

66. *Fatalis*.] Paridis, qui in Ida seu Antandro monte Idaei vicino Veneri tanquam pulchriori aureum adjudicavit malum, cujus iudicii mercedem favente Venere Helenam rapuit, quam repetentes Graeci Trojam vastarunt. FARN.

66. *Ira*.] Proprie, quasi deorum ira ad sententiam illam ferendam electi.

* CHORUS TROADUM. HECUBA.

*Chorus Iliadum cum Hecuba excidium patriae, Hectoris
& Priami mortem lugentium.*

Chor. **N**on rude vulgus, lacrimisque novum
Lugere jubes. hoc continuis
Egimus annis, ex quo tetigit

Phry-

GRONOVII.

VARIORUM.

* CHORUS MULIERUM.] Flor. *CHORUS TROADUM.*

67. *Non rude*.] Non inexpertum lugendi. Mor vers. 81. FARN.

70. *Phry-*

- 70 Phrygius Grajas hospes Amyclas,
Secuitque fretum pinus matri
Sacra Cybellae.
Decies nivibus canuit Ide,
Ide nostris nudata rogis;
75 Et Sigeis trepidus campis
Decumas secuit messor aristas;
Ut nulla dies moerore caret,
Sed nova fletus causa ministrat.
Ito ad planctus,
80 Miseraeque leva, regina, manum.
Vulgas dominam vile sequemur.
Non indociles lugere fumus.
Hec. Fidae casus nostri comites,
Solvite crinem. per colla fluant
85 Moeſta capilli tepido Trojae
Pulvere turpes. paret exertos

Tur-

GRONOVII.

76. *Decies secuit*] Flor. *Decumas secuit.* Sic Oedipo: *Sed tempus addit.* Joc *Decima jam mittitur seget.* Mox scribo, *Ita.* non *Ita.*

VARIORUM.

70. *Phrygius*] Talis ab armiferis Priameus hospes Amyclas, &c. FARN.

70. *Amyclas,*] Urbem Laconiae. *Grajas*, ad distinctionem Amyclarum, quae in Campania. FARNABIUS

71. *Pinus*] Navis è pinu caesa in Ida Cybellae facta. FARN.

73. *Decies*] Per decem hyemes. FARN.

74. *Nudata*] Spoliata arboribus ad comburenda inſerſectorum è noſtris cadavera. FARN.

75. *Sigeis*] Trojanis, à Sigeo Trojae promontorio. FARN.

75. *Trepidus*] Ne deprehenderetur à praedatore hoste. FARN.

80. *Miseraeque*] Tuque ô Regina praeco nobis, & more praechae elevata manu modum luctus, & planctus ſigno dato, nos lugendi dociles ſequemur. FARN.

84. *Solvite*] Praeſcribit Hecuba luctus formulam ſumptam ex Euripidis Troade, nec diſſimilem illius Lucani, lib. 2. *quarum una madentes ſiſſa genas planctu ſrventes atra lacertos, Nunc, ait, ô miſerae contundite peſtera matres, Nunc laniate comas, &c.* Lugentes enim mulieres ſolutum nodo crinem cinere adſpergebant, veſtimenta lacerabant, peſtora & humeros nudatae ungibus, pugnis, palmis, in ſe ſaevientes ejulabant: ſolo inſuper affligebant peſtora humum crinibus vententes, τὸν αἰὼν καὶ διὰν ἰσχυρὴν ἐκείνην ἀλάλῃσιν. FARNABIUS.

85. *Tepido Pulvere*] Cinere nondum ſtigefacto, ex recenti illi incendio. ſic erim mox Chorus: *Sparſitque cinis fervidus ora.* Mos vetuſtiſſimus in luſtu & funeribus caput cinere conſpergendi, ut paſſim in ſacris litteris & apud Enrip. in Hecuba & Supplicib. Homerum Iliad. ψ. Σννρ-
Ddd naeum

- Turba lacertos. veste remissa
 Substringe sinus, uteroque tenus
 Pateant artus. cui conjugio
 90 Pectora velas captive pudor?
 Cingat tunicas palla solutas.
 Vacet ad crebri verbera planctus
 Furibunda manus. placet hic habitus,
 Placet. agnosco Troada turbam.
 95 Iterum luctus redeunt veteres.
 Solitum flendi vincite morem.
 Hecora flemus.
Chor. Solvimus omnes
 Lacerum multo funere crinem.
 100 Coma demissa est libera nodo;
 Sparsitque cinis fervidus ora.
Hec. Complete manus. hoc ex Troja
 Sumpsisse licet. cadat ex humeris
 Vestis apertis: imumque tegat

Suf-

GRONOVII.

100. *Coma demissa est libera nodo;* Commelinus & Gruterus *dimissa*, Scaliger *demissa*. Recte hoc: aut certe *dimissa*.

103. *Cadat ex humeris*] Liber optimus, *Cadit*: &, *imumque tegit*. non *utrumque tegat*. Suspicio hac verba esse Chori, non Hecubae. Illa jam ante imperaverat, ut crinem solverent cineribusque aspergerent, ut veste pectora nudarent. Ad prius respondet: Iliades vers. 98. *Solvimus crinem*, &c. ubi mentione cineris facta interloquitur Hecuba: *Complete manus. hoc ex Troia sumpsisse licet*. Pergunt Iliades exsequi imperata priora, & vestem deiciunt dicuntque simul: *Cadit ex humeris Vestis apertis, imumque tegit suffulta latas*. Rursus He-

VARIORUM.

nscum libro 7. Nonnum Dionys. libro 46. DEL-RIUS.

87. *Veste*] Chorda seu fascia demissis vestes sub utero nectebant, ne deciderent. FARNABIUS.

89. *Cui conjugio*] *Procatalepsis*. neque enim amplius conjugibus velandae sumus. cui autem domino servemus pudorem captivae? FARN.

101. *Fervidus*] Ex Troja ardente. FARN.

101. *Complete*] Cinere. FARN.

102. *Hoc ex Troia*] Ex omni Troja opibusque quondam Trojanis hoc sumpsisse licet. *quod dicens tollit cineris manipulum*. FARNABIUS. Habitus illarum ergo hic fuit. primum crinem nodo solvebant, & cinere aspergebant: tum pectus nudabant & humeros: & vellem non manu, sed chorda vel fascia aliqua supra uterum nectebant, ne decideret, ne patefierent quae natura operuit: sic utero tenus nudae, ejulabant, & ungibus, palmis, pugnis, in se ipsas saeviebant. DELRIUS.

105. Suf-

- 105 Suffulta latus. jam nuda vocant
Pectora dextras. nunc nunc vires
Exprope dolor tuas.
Rhoetea sonent littora planctu.
Habitanſque cavis montibus Echo
- 110 Non, ut ſolita eſt, extrema brevis
Verba remittat: totos reddat
Trojae gemitus. audiat omnis
Pontus, & aether. ſaevite manus,
Pulſu vaſto tundite pectus.
- 115 Non ſum ſolito contenta ſono.
Hectora ſtemus.
Chor. Tibi noſtra ferit dextra lacertos,
Humeroſque ferit tibi ſanguineos.
Tibi noſtra caput dextera pulſat.
- 120 Tibi maternis ubera palmis
Laniata jacent. fluit, & inulto
Sanguine manat, quamcunque tuo
Funere feci, rupta cicatrix,
Columen patriae, mora fatorum,
- 125 Tu praefidium Phrygibus feſſis,

Tu

G R O N O V I I.

cuba. *Jam nuda vocant*, &c. Nihil commodius.
Imum latus ſuffulta eſt utero tenus ſubſtriſta.

V A R I O R U M.

105. *Suffulta*] Suffibulata. palla ſeu faſcia ſubſtriſta. FARNABIUS.

105. *Vocant*] Ad planctuſ & verbera. FARN.

108. *Rhoetea*] Rhoetus promontorium eſt Trojae. FARN.

109. *Echo*] *Ἔχον* & *ἠχώ* ſonit. ſoni per medium delati & in corpus obſtans incidentis reperiſſi

reflexio. FARN.

117. *Tibi*] O Hector. FARN.

118. *Sanguineos*] Humano autem ſanguine placari deſunctorum animas credebant. atque hinc non praeficae modo ſed & poſtea gladiatores in funcribus conſecti. FARN.

122. *Sanguine*] Novis plagis rupta recrudescit. FARNABIUS.

124. *Columen*] Hector enim, manus, murus, turris, columna & propugnaculum Trojae poetis decantatus. FARN.

124. *Mora*] *Ἐκμύμη* quae diſſulit *Hector* in animum: namque adeptus *Hector* tradidit feſſis leviora telli *Pergama Grajis*. FARN.

D d d 2

126. T u

Hec. Alio lacrimas flectite vestras.

Non est Priami miseranda mei

Mors, Iliades. Felix Priamus

145 *Dicite cunctae. liber Manes*

Vadit ad imos: nec feret unquam

Victa Graium cervice jugum.

Non ille duos vidit Atridas,

Nec fallacem cernit Ulysssem.

150 *Non Argolici praeda triumphi,*

Subiecta feret colla tropaeis.

Non

GRONOVII.

Potest videri etiam beatus, incolam dignitate, ferocia fama, salvis afflictibus & amicitis futura effugisse. Non vidit Agriola obsessam urbem, & clausum armis senatum, &c.

151. *Subiecta feret colla tropaeis.* Triumphis, interpretantur, quia tropaea sunt proprie spolia eo in loco erecta, quo hostes terga verterint. Immo vere & simpliciter tropaeis: nempe illis, quae in triumpho pompa ferebantur: Sed loquitur Seneca, quasi in persona vivorum, qui triumphabantur, fieret, quod sicut in illorum imaginibus tropaeo suppositis. Instar habes in nummis antiquis: Duos tantummodo apponam. En ferentem colla subiecta tropaeo: en post terga manus dantem. Alludit eodem Silus in trium-

148. *Non ille duos vidit Atridas* Cicero lib. 3. de oratore: *Si tamen republicae casus consecuti sunt, ut mihi non erepta L. Crasso à diis immortalibus vita, sed donata mors esse videatur. Non vidit flagrantem bello Italiam, non ardentem invidia senatum, non scelus nefarii principis civitatis reos, non lulum filiae, non exilium generis, &c.* Livius lib. 26. *cruciatus contumeliasque, quas sperat hostis, effugere morte praeterquam honesta, etiam leni possum. Non videbo, Ap. Claudium & Q. Fulvium. victoria insolenti subnixos, neque vincas per urbem Romanam triumphis spectaculum trahar, &c.* nec diris incendiis patriam videbo. Tacitus in vita Agricolae:

pho Scipionis Africani: *Ante Syphax feretro residens captiva premelatur Lumina & auratae ferrabant colla catenae.* Propert. 3. 4. *Ante subter captos arma se-*

VARIORUM.

144. *Felix* Prae nobis. ille enim liber, nos captivae. FARN.

Ddd 3

152. Non

- Non assuetas ad sceptras manus
 Post terga dabit; currusque sequens
 Agamemnonios, aurea dextrâ
 155 Vincula gestans, laetis fiet
 Pompa Mycenis. *Chor. Felix Priamus*
 Dicimus omnes. secum excedens
 Sua regna tulit. nunc Elyfii
 Nemoris tutis errat in umbris,
 160 Interque pias felix animas
 Hectora quaerit. *Felix Priamus!*
 Felix, quisquis bello moriens
 Omnia secum consumpta videt!

GRONOVII.

dere ducet. Itaque intellige: Non videbit statui de se tropaeum; vel inter triumphi fercula se portari instar tropaei cum sua imagine sedentis supplicis & nudi & alligati.

163. *Omnia secum consumpta videt!* Facile credo gregales codices hoc tenere. At optimus habet Lipsianum: *consumpta talis.* Ut paullo ante: *secum excedens sua regna tulit.*

VARIORUM.

152. *Non assuetas*] Non dabit post terga manus sceptro assuetas. FARN.

153. *Currusque*] Catenis vincti ducebantur in triumpho captivi post vel ante currum victoris: reges vincti aureis manicis. Namque pro conditione personarum injicere solebant catenas, ferreas, argenteas, aureas. aureis compedibus vinctum à suis Darius scribit Curtius. Idem de Croeso refert Aufonius. Et de Zenobia ab Aureliano capta, Treb. Pollio. de Artuasde Armeniae rege ab Antonio capto, Patereuhus. Argenteis vinctum Arsacem à Sapore captum tradit Am. Marcellinus. FARN

156. *Mycenis.*] Urbi Agamemnoniae. FARN.

156. *Felix*] Qui à malis discessit. FARN.

158. *Elyfii*] Troad. versu 942. FARN.

A C T U S S E C U N D U S.

T A L T H Y B I U S. C H O R U S T R O A D U M.

Narrat Taltbybius apparuisse Achillis umbram, exprobrataque Graecis ingratitude, postulasse, ut Polyxena, cujus nuptiarum praetextu ipse interfectus est, ad tumultum suum pro inferis mactaretur, alias Graecos non habituros ventum ad reditum.

165 *Talb.* **Q**Uam longa Danaïs semper in portu mora,
Seu petere bellum, petere seu patriam volunt.

Chor. Quae causa ratibus faciat & Danaïs moram,
Effare; reduces quis deus cludat vias.

Talb. Pavet animus. artus horridus quassat tremor.

Majora veris monstra vix capiunt fidem.

Vidi ipse, vidi. summa jam Titan juga

170 Stringebat. ortus vicerat noctem dies.

Cum subito caeco terra mugitu fremens

Concussa, totos traxit ex imo sinus.

M o -

G R O N O V I I.

lecerunt specu: sed illud praebent scripti. Etiam

V A R I O R U M.

164. *Quam longa Danaïs*] Fl. O longa.
169. *Summa jam Titan juga Stringebat. ortus*]
Florent. *Stringebat ortu. vicerat noctem dies.* Dicit
autem Seneca idem quod Iustinus lib. 18. *Ubi*
vero dies adventare coepit, editissimisque culminibus
urbis Oriens splendere.

172. *Caecos traxit ex imo sonos*] Quis ferat tam
prope conjunctos, caecum mugitum & caecos sonos?
Optime optimus: *totos traxit ex imo sinus.* id est,
aperuit inque lucem exposuit intimos suos recessus.
Thyeste: *huc tuam immani sinu Emitte vallem.*
Ubi vide quae notavimus. Infra: *Dehisce tellus,*
inque conflux ultimo Specu revulsam pande tellurem
& Stygis Sinu profundo conde depositum meum Hercule.
Oetaco v. 162. *hoc sinu immenso exeat.* Ubi sub-

165. *Seu*] Graecorum classi ex Aulide porta
Boeotiae soluturae Diana ob cervam suam ab Aga-
memnone caesam irata negavit ventum, quem
oraculi monitu Agamemnon filia sua Iphigenia
immolata redemit. *Sanguine placatis ventos & vis-*
gine caesa. FARNABIUS.

165. *Petere*] Ut nunc. FARN.

170. *Stringebat*] Radiis novis contingebat.
Hercul Fur vers 132. FARN.

170. *Ortus*] Sub matutino, quo tempore, dis-
cussis vaporibus atque humoribus defaecatis, cer-
tiora apparent somnia. FARN.

171. *Cum subito*] Thyest. v. 162. FARN.

174. Sa-

- Movêre silvae capita, & excelsum nemus
Fragore vasto tonuit, & lucus sacer.
- 175 Idaea ruptis saxa ceciderunt jugis.
Nec sola tellus tremuit: & pontus suum
Adeffe Achillen sensit, ac stravit vada.
Tum scissa vallis aperit immensos specus;
Et hiatus Erebi pervium ad superos iter
- 180 Tellure fracta praebet, ac tumulum levat.
Emicuit ingens umbra Theſſalici ducis,
Threïcia qualis arma proludens tuis
Jam, Troja, fatis stravit: aut Neptunium
Cana nitentem perculit juvenem coma:
- 185 Aut cum inter acies Marte violento furens,
Corporibus amnes cluſit; & quaerens iter
Tardus cruento Xanthus erravit vado:
Aut cum superbo victor in curru stetit,
Egitque habenas, Hectorem & Trojam trahens;

Im-

GRONOVII.

mirifice quidam sunt interpretati de sinu pectoris aut serpentis. Delrius in Mog. reperit totos, sed sprexit: Sinus Lipsius in Mchſico, sed ei reſtituerunt Delrius & Gruterus.

176. *Nec sola tellus*] Flor. *Nec terra ſolum tremuit.* Et ſequenti: *Achillen*, non *Abillen*.

178. *Tum ſiſſa tellus*] Florent. *Tum ſiſſa vallis aperit.* Significat primum deſediſſe paululum terram, & quafi vallem teciſſe, dein eo ipſo loco diſruptam. Mox idem, *proludens*, non *praeludens*.

VARIORUM.

174. *Sacer.*] Cybelae ſacer. FARN.

176. *Suum*] Thetidos filium, Nerci nepotem, quem tamen quidam Caloë, alii, Philomela Actoris filia, alii Chironis filia natum autumant. FARNABIUS

179. *Erebi*] Ab *Ἔρεβ* vel *ἰερίφω*. ſignificat enim

tenebras vel caliginem Orci terra tecti. qua ratione & ab *ἔρεβ* id eſt, vesp̄er deduci poteſt. FARN.

181. *Jugens*] Seu umbras reſpicias, quae notis majores ſemper apparent Thyest. verſ. 674. & Oedip. verſ. 175. Seu Achilles ſtaturam quam 9. cubitorum altitudinem aequaſſe ferunt. FARN.

181. *Theſſalici*] Achillis in Theſſalia à Chirone educati. FARN.

182. *Threïcia*] Qualis praeludium faciens tuis, ô Troja, fatis, Thracum auxiliares à Ciffaeo Hecubae patre copias, & Myſorum ducem Telephum fudit. FARN.

183. *Neptunium*] Cycnum Neptuni filium. FARNABIUS.

184. *Cana*] Propter olorem in quem verſus eſt Cycnus. FARN.

187. *Tardus cruento*] Cadaverum vi Xanthum & Simoënta fl. oppletos tarde fluere fecit. Agamemn. v. 110. FARN.

189. *Hectorem*] Hectorem enim raptans exclamavit *Expugnavi Trojam.* ſupra verſ. 125. FARNABIUS.

190. Li:

- 190 Implevit omne littus irati sonus:
 Ite, ite inertes. debitos manibus meis
 Auferte honores. solvite ingratas rates
 Per nostra ituri maria. non parvo luit
 Iras Achillis Graecia. at magno luet.
- 195 Desponsa nostris cineribus Polyxena
 Pyrrhi manu maetetur, & tumultum riget.
 Haec fatus alta voce, dimisit diem,
 Repetensque Ditem, mersus ingentem specum
 Coeunte terrâ junxit. immoti jacent
- 200 Tranquilla pelagi. ventus abjecit minas,
 Placidumque fluctu murmurat leni mare.
 Tritonum ab alto cecinit hymenaeum chorus.

P Y R -

G R O N O V I I.

191. *Debitos manibus meis Auferte honores.*] Rabelingio manifeste peccatum videbatur in legem versus, eoque conjiciebat: *debitusque manibus*. Nisi tamen, addebat, ad *manus*, id est, res gestas, robur, &c. referas, non ad *maus*. Ergo Delrius: *Manibus*, rebus gestis, victoriis manu partis: & Gruterus: nullum vitium in versu: *Manus* enim hic prioris victoriæ manu paratæ. Quicquid autem dicant, *Manibus* aliter non potest hic accipi quam infra: *Nullum Achillis præmium manes ferunt?* Præterea Florentinus transponit voces: *manibus meis debitos*. Magnum vitium suspicor obiectum huic loco, & scripsisse Senecam: *manibus iussus meis Auferte honores*. Ut in Medea: *Coniux facerque iusta jam sanctis habent a me sepulti*. Cujus interpretatio, *debitos*, ex pulpo germano in contextum migravit.

194. *At magno luet.*] Non satisfacit hoc loco summorum virorum conatus. Florent. & *magno*. Nondum tamen video quidquam sanæ mentis, nisi concipias: & *magno luet*, *Ni sponsa nostris cineribus Polyxena*. Experti estis iras Achillis, quum rapta per Agamemnonem Briseide Hectorem impune vexare & cadere Græcos sineret: & majores experiemini, nisi sponsam & pactam mihi vivo Polyxenam, Pyrrhi manu maetatam, tumulto mecum jungetis.

197. *Alta voce, dimisit diem.*] Flor. *nocte d. vi. fit*. Ut edidit Gruterus & recte interpretatur, exortas tenebras & quasi interpositas jam ante ortæ luci & paullo post redeunti, diem quasi diffindere & dividere visum: obscurationem factam, ut loquitur auctor Hispaniensis belli: *incidet, ut matutino tempore nebula esset crassissima: itaque in illa obscuratone*, &c.

202. *Triton ab alto c. h. choro.*] Vera lectio: *Tritonum ab alto cecinit hymenaeum chorus*. Sic Lipsianus, sic auctor ejus Etruscus: & hi duo sanis in *παιδα*. Qui monent, unicum solummodo Tritonem, Neptunifilium, buccinatorum & hu-

V A R I O R U M.

190. *Littus*] Sigeum, ubi sepultus est Achilles. FARNABIUS.

193. *Nostra*] Matris meae, &c. supra vers.

176. FARN.

193. *Non parvo luit*] Quamvis stetit Achilles propter raptam Briseida ira, experti Græci: videant ne majoris sibi iræ poenas cessant negata inferis Polyxena FARN.

198. *Mersus*] Hiatus qui egresso cessit, regresso clausit. FARN.

202. *Tritonum*] Deorum marinorum, & Nereidum matererarum Achilles. FARN.

202. *Hymenaeum*] Phoen. 262. FARN.

Ecc

203. Cpm

PYRRHUS. AGAMEMNON. CALCHAS.

*Agamemnonis cum Pyrrho iurgia super Polyxena
compefcit Calchas.*

Pyrrh. **C**UM lacta pelago vela rediturus dares,
Excidit Achilles: cujus unius manu
205 Impulsa Troja, [** corruit tandem solo*

Bre-

GRONOVII.

mani sermonis peritum esse, caeteros humanae vocis expertes, eoque non potuisse occinere hymenaeum: & per derisum rogant, qui Tritonum ehorri in orcheltram inducantur, & denique ariolantur: *Cecinit ab alto Triton hymenaeum testis*: hos patienter tuli, nihil inde mollius expectabam. Sed Scaligerum bona fide probare stupidissimum solidissimumque illud vulgatum, & serio interpretari: *Altum chorum*, id est, profundum, & quidem Nereidum, & ab illarum cantibus & choreis cecinisse & *ἀλκω-ῖ-σιν* Tritona: hoc vero quis ferre, quis potest pati? Nimirum idem omnes fallimur, neque est quisquam. Grutero, qui etsi auferendum se prae buisset numero filium librorum, tamen non dissimulat egregiam esse scripturam Lipsiani codicis, & aut scripsisse sic Senecam aut scribere debuisse; vides non nasum, sed consilium defuisse. Cesset Sophistica: concedant interpolatae membrae: verum est quod dixi. Triton & Tritones, ut Venus & Veneres, Ilithyia & Ilithyiae. Aelian. 7. Animal. 15. *Εἰς αὐτὴν τὴν αἰὸν διὰ τὴν αἰὸν*, Cupido & Cupidines, Pan & Panes, Faunus & Fauni, Silenus & Sileni. Moschus in Europa, seu Idylilio secundo: *οὐδ' ἄν τις αὐτὴν ἀνέστη*: *Τεταμένη, πάλιν Βαβυλῶν ἀναστήσει, Κίχθη* (sic *ταυρὸς γὰρ αὐτὴν καλεῖται*). Ubi certe non unus, & similiter Thalassionem canunt. Triton vocalissimus fingitur, & buccinator atque adeo cantor. Ideo elegantissime miraculum miraeulo auget & quasi indicit nuptiis accidisse narrat ab alto mari modulatosonos, & chorum Tritonum, velut symphoniaeorum, cecinisse hymenaeum Achilli & Polyxenae. Omnia sunt ad extenuandam invidiam caedis. Regiam & innocentem puellam, quod ea Trojanis illecebra fuerat perdendi Achillis,

ignobili vindicta interficere gestiebant. Fingunt igitur Umbram ducis poposcisse non ut inferias, sed ut conjugem. Quae ut confirmetur opinio, etiam dii id approbant, & Tritones canunt hymenaeum. Statius 1. Achill. 55. *Cantique quiesce Ar-migeri Tritones eunt*. Apulejus 4. Metam. *Jam passim maria persultantes Tritonum catervae*.

* *Corruit tandem solo*,] Quis hic mendum suspicatus est? Pessime tamen habitum locum arguit Florentinus: in quo solummodo: *Impulsa Troja quicquid adiecit morae Illo remoto dubia quo caderet stetit*. Media omnia defuunt. Et verum quidem 207. *Syros fretumque Lesbos Agacem fecans*, hic otiosum & alienum, eadem membranae reddunt infra ante versum 225, ubi adhuc aenigma nemini intellectum obhaeserat. *Quicquid adiecit morae*, ipsa haud dubie Troja: quod quia non capiebant, Seyron & Lesbos interpeccerunt, moram Achillis in itinere ad Trojam somniantes. Sed *adjuvare moram* nihil aliud est quam facere moram, interponere moram: ut *adde gradum* Livio procedere, accelerare iter, *Quicquid morae*, sibi puta, *adiecit*, quantum temporis superfluit. Suetonius Domitiano: *Exhaustus opum ac munere impensis, stipendique quod adiecerat*. Sequentem verum misere interpretantur: quod nisi fecisset, dubia stetit Lesbos, cui parti faveret; vel, ex oraculi responso sine Achille in dubio erat an Troja posset capi. Nihil hic de

VARIORUM.

203. *Cum lacta*] Parta victoria. FARNABIUS. Hoc iurgia magna ex parte defuntum ex iurgio Teucris & Attridarum in Sophoclis Ajace. DELRIUS.

204. *Cujus unius*] Interfecto Hecstore. Supra vers. 125. FARNABIUS.

209. *Quae*

Brevi repensans] quidquid adjecit morae

[*Scyros, fretumque Lesbos Aegaeum secans*]

Illo remoto, dubia quo caderet, stetit.

Velis licet, quod petitur, ac properes dare;

Serò es daturus. jam suum cuncti duces

Tulere pretium. quae minor merces potest

• 210 Tantae dari virtuti? an is meruit parum,

Qui, fugere bellum iussus, & longa sedens

Aevum senecta degere, ac Pylii senis

Transcendere annos, exuens matris dolos,

• Falsasque vestes, fassus est armis virum?

In-

GRONOVII.

Lesbo, quam viginti versibus hinc distare voluit Seneca: & ex oraculi responso certum & citra dubium erat, Trojam sine Achille capi non posse. Quam ditum deinde, *dubia quo caderet, aeri* &, à quo deiceretur, vel cui caderet. Quo magis confidero, eo planius fit mihi, laciniam istam, *corruit tandem solo Brevi repensans*, esse inepti & audacis factoris. Senecam autem scripsisse, ut habetur Florentiae: *cujus unius manu Impulsa Troja*, quicquid adjecit morae illo remoto, *dubia, quo caderet, stetit*. Sensum en rotundum expeditumque: cuius manu in occiso Hectore labefactata Troja, quicquid superfuit post mortem ejusdem Achillis, (hoc enim est, *illico remoto*) non stetit firma & nixa vestigiis suis, sed extraxit breve momentum titubando, dubitando & quasi deliberrando, quam in partem procumberet. Solet hoc evenire labantibus, ut paulum temporis sumant seque sustineant minando in diversas partes lapsim. Sic in Thyeste: *educto stetit Ferro caderet, cumque dubitasset dū Hac parte an illa caderet, in patrum cadit*. Ovidius lib. 10. *utque securi Sancia irabi ingens, ubi plaga novissima restat, Quo cadat, in dubio est, omnisque à parte timetur*. Statius lib. 9. *Getico qualis procumbit in Haemo seu Boreae furis, patri seu robore quercus*. Illam mutationem nervos & motu ipse remissit, *Qua tellure cadat, quas obruat ordine silvas*. Noster natural quæst. 6. 1. *Nam & Herculanensis oppidi pars ruit, dubioque sunt etiam, quae relicta sunt*. Eodem libro cap. 9. *Ant cum dū habitare, super ea se, quae*

superfuit stantque, component: Et mox: tunc dū agitata saevigia concidunt, & tam dū differuntur atque incerta sunt, donec in solido resederunt. Ubi possis etiam deferuntur. Petitus ut multa frustra carpit & tentat in Seneca, ita & transponit verbum vulgatae, *Brevi repensans*, post 213. *Falsasque vestes*: alterum, *Scyros fretumque*, post 222. *Et causa litis*, Observ. 1, 3. utroque tamen merito offensus.

VARIORUM.

209. *Quae minor*] An illi supra caeteros merito minus quam caeteris debetur pretium? FARN.

211. *Qui, fuisse*] Cui (cum accepisset hanc conditionem filii sui vitae à Jove Thetis) licuit longam aetatem sed tacitam & ingloriam egisse, ille tamen praecelegit brevem, modo utilem & gloriosam FARN.

212. *Pylii senis*] Nestoris. FARNABIUS. Aeo-lus genuit Salmonem, qui Tironem; quae peperit Neleum Nestoris patrem. *Pylius* dicitur etiam Aristoteli in Pello in utroque epigrammate. Aufonius quatuor aetates vivisse scribit: *Hoc teger in tumultu quartis jam prodigus arvi Nestor, consilio clarus, & eloquio*.

213. *Matris*] Quibus mater ipsum absconderet, ut modo vers 204. FARN.

214. *Fassus*] Prodidit seipsum viâ galeâ & scuto, ut refert in Achilleide Statius, iccirco Homerus ait à ferro attractum virum. DELRIUS.

214. *Armis*] Quae (inter caeteras merces foemineas, quas Ulysses persona insulitoris assumpta

Ecc 2

Achil-

- 215 Inhospitali Telephus regno impotens
 Dum Myſiae ferocis introitus negat,
 Rudem cruore regio dextram imbuir,
 Fortemque eandem ſenſit & mitem manum.
 Cecidere Thebae. vidit Eetion capi
- 220 Sua regna victus. clade ſubverſa eſt pari
 Impoſita celſo parva Lyrneſſos jugo;
 Captâque tellus nobilis Briſeide,
 Et, cauſa litis regibus, Chryſe jacet;
 Et nota fama Tenedos; & quae paſcuo
- 225 Foecunda pingui Thracios nutrit greges

Sy-

GRONOVII.

224 *Et quae paſcuo Foecunda*] Hoc recte vidit Deirius explicari non poſſe. Nam quae illa *Thracios* vel *nutritus* vel *mittens greges*? Non Cilla proſecto nec Tenedos. Quis hoc divinare, abſque Florentino fuiſſet? Is igitur verſum qui vulgo eſt

VARIORUM.

Achillem exploraturus adduxiſſet] viriliter aſſeſtando ac tractando ſe prodidit. FARN.

215. *Inhospitali*] Telephus Myſiae rex, cum Graecos Trojam proſiſcences prohiberet, ne per Myſiam iter facerent, ab Achille vulneratus ſanari non potuit ex oraculi reſponſo, niſi peteret auxilium unde vulnus tulit, conciliatum itaque Achilles ſanavit dato è rubigine cuſpidis emplaſtro. FARNABIUS.

215. *Impotens*] Inſolens, ferox. FARN.

216. *Myſiae*] Cui nomen inditum ſcribit Scyllax Cariandenus à Myſo fluvio, qui eam perſiit. Vide Apollonium & ejus Scholiaſt. in lib. 1. prope finem. DELRIUS.

217. *Rudem*] Belli inexpertam, tironis tum Achillis. FARNABIUS.

218. *Fortemque*] Vulnere. FARN.

218. *Mitem manum.*] Medela. FARNABIUS. Telephus, Hercules F. Bacchi dolo cadens, in Pergami cacumine, juxta Suidam, ab Achille lancea percuffus, ab eodem ſanatus fuit, auctore Hygino cap. 101. Dicty, & ſic in Lycophronem. Propertius, Q. Serenus, Ovidius &

alii plerique aſſerunt curatum Telephum ferragine haſtae Achilleae. quod inde conſectum puto, quia ſiderite herba à ſe inventa, Telephi vulnus Achilles ſanavit. vide Dioſcoridem lib. 4. cap. 33. Plinium lib. 25. cap. 5. Anton. Mizaldus Cent. 7. Memorab. Aphoriz. 4. putat fabulam natam inde quod vel Arillot. auctore, vulnera telis aereis infecta, quia cauſticam & ſiccam exhalationem in vulnere relinquunt, facilius curentur. Id confirmari videtur eo, quod cuſpis haſtae Achilleae, ut & enſis Memnonis, & cetera Heroum arma tradita ſint aerea fuiſſe: & aes illos eam ad rem temperaturâ quadam indurare ſolitos, ſed eâ amiſſâ ad uſum ferri homines reduiſſe, referunt Proclus & Zezes in Heſiodum. Medicinam Achilles à Chirone didicit, & ut verſimile eſt Chirurgi- cam, quae tunc forte ſola in uſu. DELRIUS.

210. *Thebae.*] In Cilicia. FARNABIUS.

219. *Eetion*] Andromachae pater. FARN.

220. *Sua regna*] Eam Ciliciae partem; in qua Thebae. FARN.

221. *Lyrneſſos*] Urbs Troados. FARN.

222. *Briſeide*] Hippodamia Briſei filia. FARN.

223. *Chryſe*] Chryſe Ciliciae oppido capta, è praeda Agamemnoni data eſt Allynome Chryſae Apollinis ſacerdotis filia, quam pater prece & pretio repetens à rege repulſus eſt: injuriam hanc Apollo pelle ultus eſt non cellatura niſi reddita virgine; ab Achille itaque conſilii ejus autore abſtulit Agamemnon Briſcida: unde *ἔχθη ἁνδρῶν*. FARNABIUS.

224. *Et nota*] Tenedos notiffima ſitua in ſula. FARNABIUS.

226. *Let-*

Syros, fretumque Lesbos Aegaeum secans,
Et sacra Phoebo Cilla. quid? quas alluit
Vernis Caycus gurgitem attollens aquis?

Haec tanta clades gentium ac tantus pavor,

230 Sparfae tot urbes, turbinis vasti modo,

Al-

G R O N O V I E.

204. & illic mo'elliam creat, huic proxime subji-
cit: *nutrit greges Syros fretumque Lesbos Aegaeum*
fecans: Et cara Phoebo Cilla. Praeclare, nisi quod
extrita una litera est legendum *Syros*, ut animad-
vertit quoque Petitus: quae & ipsa Aegaei maris
insula, Pherecydis patria, ab Achille capta, Ovi-
dio etiam teste: in armorum iudicio: *me credita*
Lesbon, Me Temeden, Chrysenque & Cilla Apol-
linis urbes, Me Syron cepisti. Eadem haec *Syros*,
quod & syllabae docer modulum. Accurate enim
Strabo lib. 10, ubi ejus meminit: *καὶ οὖτοι τῆς*
συντὸς τοῦ Ἀχίλλου. Et corripuerit Homerus, quem
ipse advocat. Errat Hermolaus Barbarus ad lib.
4. Phnii, cum ait esse prima producta *Syrou* in-
sulam Homero: *Συρίαν νηλέα* & *Οὐγγίαν καὶ*
Πιθίδαν. Non enim sic legitur in Homero, sed
confundit duos versus: *Νῆα τὴν Συρίαν νηλέαν*,
ὅν κ' ἄποιος, Οὐγγίαν καὶ Πιθίδαν. Est qui in Ovi-
dio miratur inter occupatas ab Achille insulas
ostentari *Syrou*, nec *Syros*, in qua matris astu la-
tuerat, bellum intulisse eum ait esse credibile.
De Syro vindicat Nasonem hic locus Senecae.
Scyroy autem intulisse bellum Achillem dicit Ho-
merus *Ια. 1* de Patrocli concubina: *ὅς τ' ἐπὶ πρὶν δὲ*
Ἀχιλλεύς Σκύργον ἴδαν αἰνέειν ἐνὶ πύλαισι. Quo
inductus veru Berfmannus *Syrou* jubet reponi in
Ovidio. Sed meminisse debemus, quod Pausanias
observat in Atticis: historiam de mactata Polyxe-
na consulo, tanquam immane facinus, praeter-
misisse Homerum: eundem, quod eversam ab
Achille Scyron prodidisset, dissimulasse ejusdem
in ea insula cum virginibus conversationem,
quam alii omnes Poetae tradiderunt. At Ovidius
Syrou velut alteram Achillis patriam nominat
paullo ante: *Phthiam haec Syronne ferantur.* ut
Seneca Pyrrhi: *Hos Syros animos?* Itaque *Syrou*
ab Achille captam ambo volere, non *Syrou*.
Restat quare quoque Syros illa *Thracias greges*
nutrit dicatur. Laudes ejus sunt *Οὐγγίαν. οὐδ'*
ἀγασθὲν μὲν, Εὐβοίαν, Ξυμελόν, εἰσπραχέας, ποτα-
μους. Altero *Εὐβοίαν*, ut *Ἰφίον*, altero *Εὐμελόν*

τὴν αἰνέαν designari vocat Eustathius. Seneca *Εὐβοίαν*
reddidit *secundum pascua pingui.* Iam idem Hom.
Ια. 1 Thraciam *ματὶν μὲν* appellat: *Οὐ γὰρ οὐδ'*
Θρηκὶν ἱερὰ πάλαι κατέχευε μέλαινα. Hoc sequutus La-
tinus. *Tragicus Εὐμύων* vertit *nutrientem Thracias*
greges, seu oves, quarum toecundus in Thracia
proventus: ovelque & Thracia in Syria pascua
transmissas latiores amplioresque redditas signi-
ficat. Ut in vicina nostra Cimbrica armenta
pingui pascuo nutriuntur, quae quum macra huc
compellantur, brevi tempore ibidem faginantur ad
lanii cultum. Nec diffitebor, haec duo Home-
rica loca subjecisse mihi summum & illustrem virum,
Lucam Holstenium, municipem meum. *Cara*
pro sacra in Mog. etiam notavit Delrius.

V A R I O R U M.

226. *Lesbos Aegaeum*] Relicta Scyroy Achilleus,
in Lesbum priusquam se reliquae classi Ilium pe-
tenti adjungeret, contendit, eamque insulam
occiso prius Trambelo Telamonis filio, qui illic
habitat, & ex quo Apriatem puellam diligere
coeperat, & Achilli se opposuerat, occidit; ut
ex Euphorione narrat Parthenius Erotic. cap. 26.
expugnavit. ibi illi Methymna urbs moram obtu-
lit, nec illam potiri posse videbatur, nisi Pifidice
Regis filia ipsius amore correpta urbem, nuptias
pacta, prodidisset, quam tamen merito postea
supplicio affecit, milites jubens proditricem lapi-
dibus obruere. hoc narrat poeta ignotus, qui Les-
biaca scripsit, cujus fragmentum extat in Parthe-
nio. DELRIUS.

227. *Sacra Phoebo Cilla.*] Urbis Troados. FAR-
NABIUS. Homerus, *κίχων τὴν Ἰλίου.* pro *sacra*,
meus cod. antiq. habet *cara*. DELRIUS.

228. *Caycus*] Myliae amnis. FARNABIUS.

230. *Sparfae tot urbes.*] Duodecim maritimae,
undecim mediterraneae; ut gloriatur ipse Achilles
Iliad 9. DELRIUS.

230. *Turbinis*] *Μετὶ ἀνὰ πλάγας*, celeritate.
quae in rebus bellicis plus valet quam virtus. unde
πλάγας αἰὲς dictus Achilles. FARNABIUS.

Ece 3

231. Al-

- Alterius esset gloria ac summum decus;
 Iter est Achillis. sic meus venit pater,
 Et tanta gessit bella, dum bellum parat.
 Ut alia sileam merita, non unus satis
- 235 Hector fuisset? Ilium vicit pater,
 Vos diruistis. inclitas laudes juvat,
 Et clara magni facta genitoris sequi.
 Jacuit peremptus Hector ante oculos patris,
 Patruisque Memnon, cujus ob luctum parens
- 240 Pallente moestum protulit vultu diem,
 Suique victor operis exemplum horruit;
 Didicitque Achilles & deâ natos mori.
 Tum saeva Amazon ultimus cecidit timor.
 Debes Achilli, merita si digne aestimas,
- 245 Esti Mycenis virginem atque Argis petat.

Du-

GRONOVII.

242. *Et deis natos mori.*] Notaverant in Adversariis omnes vet. libros, quos viderint, tenere *deae*, idque se amplecti. Lipsius ut melius veriusque protulit à suo, *dea*. Ergo astute iidem in Commentariis postea: Mogunt. *deae*, Herpib. & Ven. *dae*: utrumvis rectum; ut primus restitui in Adversariis. Similiter transferunt Patruisque pro Pariterque. Utrumque autem confirmat Florent.

243. *Tum versa Amazon*] Non *versa* tantum est illa, sed etiam occisa. Nec *vertere* pro subvertere vel evertere hic opportunum. Potius igitur audiamus Etruscum: *Tum saeva Amazon*. Nisi tamen malis *fera*. quod esset, quae sero adfuit, nempe post Hectoris jam interemptum. Certe *saeva* melius quam *versa*. Heinsius: *Thressa*. Idem Etrusc. *ultimus cecidit meus*. Tum. *Esti ex Mycenis*.

VARIORUM.

231. *Alterius*] Quae aliis iusti belli fuissent causae & fines, Achilli tantum gradus fuere ad

bellum. adeo haec in transcurso & obiter gessit. FARNABIUS.

235. *Ilium*] In Hectore vincendo. Supra vers. 125. & 189. FARN.

237. *Sequitur*] Relatione. FARN.

239. *Patruisque*] Priami, cui frater Tithonus Memnonis pater. FARN.

239. *Parens*] Aurora. Supra vers. 10. FARN.

240. *Pallente moestum*] Ovidius de Aurora Memnonis matre l. 3. Metam. scripsit; *Cura dum propior luctusque domesticus angis Memnonis amissae, Phrygiis quem laetae campis Pidis Achillea percontem cuspide mater. Vidit: & ille color, quo matutina rubescunt Tempora, palluerat; latuitque in nubibus aether. idem tradidit Tryphiodorus. DELRIUS.*

241. *Suique*] Cum enim videret Memnona Aurorae filium à se interfectum, se quoque Thetide natum mortalem esse didicit. FARNABIUS.

243. *Versa Amazon*] Penthesilea ab Achille occisa. FARN.

245. *Esti Mycenis*] Etiam si ex tuis Mycenaeis aut Argivis aliquam peteret. FARN.

246. Du-

Dubitatur etiam? placita nunc subito improbas?

Priamique natam Pelei nato ferum

Mactare credis? at tuam natam parens

Helenae immolasti. solita jam & facta expeto.

250 *Agam.* Juvenile vitium est, regere non posse impetum.

Aetatis alios fervor hic primae rapit,

Pyrthum paternus. spiritus quondam truces,

Minasque tumidi lentus Aeacidae tuli.

Quo plura possis, plura patienter feras.

255 *Quid caede dira nobilem clari ducis*

Aspergis umbram? noscere hoc primum decet,

Quid facere victor debeat, victus pati.

Violenta nemo imperia continuit diu:

Mo-

GRONOVII.

246. *Placita nec subito probas?*] Concedo aliquid juventuti & ferociae Pyrrhi, sed, ut tam impudenter obloquatur regum regi, tanquam ei necesse esset placita Achillis filio sine mora probare, id non est ferendum. Decentius igitur Florentiae: *placita nunc subito improbas?* Sive quod tergiversaretur tradere Polyxenam, quam olim deponderi Achilli placuerat: sive potius, quod immolare virginem dubitaret, quum id in sua ipsius filia olim Agamemnoni placuisset.

255. *Nobilem clari ducis Aspergis umbram?*] Florent. & alii: *nobiles clari ducis Aspergis Umbras.* Sic in Herculi. Fur. *Umbræ Creontis & penates Labdacæ.*

VARIORUM.

246. *Dubitatur*] An dubitas hostis natam in Aciullis gratiam mactandam tradere, qui tuam ipsius natam Iphigeniam (supra vers. 165.) Helenae repetendae causa immolasti, cum eadem utriusque necis causa sit ventus redimendus? FARN.

250. *Juvenile*] Hic fervor juvenibus aliis ab aetate est: tibi ulterius etiam à patre haereditarius. FARN.

251. *Aetatis alios*] Quis hic aliquid mutare audeat? In aliis, inquit Agamemnon, fervor iste

vitium juvenile est: in Pyrrho paternum. Alii ab aetate hoc habent, Pyrrhus à patre. Viri illustres cum Pyrrho ista tribuunt, an non aliud agebant? An Agamemnon hic alio respicit, quam in sequentibus; ad contentionem nimirum illam luculentam, quae est Iliados primo? An non poëtae, Tragici praesertim, Pyrrho *αἰχμητὴς* & *αἰχμητὴς* tribuunt: quod & diligenter Critici notaverunt? An non Agamemnon hoc in eo tangit? An postremo non sequentia hoc confirmant? Illa inquam, *Spiritus quondam truces Admaque tumidi lentus Aeacidae tuli.* HEINSIUS.

252. *Quondam*] In jurgio super Chryseide remittenda. Iliad. 2. Supra vers. 222 FARNAB.

253. *Minasque*] Pariens inflati iratique Achillis minas tuli. FARN.

254. *Quo plura possis*] Hunc versum Pyrrho adscribunt: Sed contra fidem librorum omnium. Nec male inter se nexa, si continues; reddit enim Atrides rationem pulcherrimam, & Regum Rege, jam senex, dignissimam, cur superbiam Achillis patienter tulit. At Pyrrhum hoc dicere, minus convenit. contumelias ille, non modestiam cogitat: ira & juvenatae fervore effertur, nihil illi nunc sanæ, nihil pacatae mentis: qui consilium nec datum recipiat, minus recte consulat aliis DELRIUS.

255. *Caede*] Polyxenae. FARNABIUS.

255. *Clari ducis*] Achillis. FARN.

263. Mo-

- Moderata durant. quoque Fortuna altius
 260 Evexit ac levavit humanas opes,
 Hoc se magis suppressere felicem decet,
 Variosque casus tremere, metuentem deos
 Nimum faventes. magna momento obrui
 Vincendo didici. Troja nos tumidos facit
 265 Nimum ac feroces? stamus hoc Danai loco,
 Unde illa cecidit. fateor, aliquando impotens
 Regno ac superbus, altius memet tuli:
 Sed fregit illos spiritus haec, quae dare
 Potuisset alii, causa, Fortunae favor.
 270 Tu me superbum, Priame, tu timidum facis.
 Ego esse quicquam sceptrum, nisi vano putem
 Fulgore rectum nomen, & falso comam
 Vinclo decentem? casus haec rapiet brevis;
 Nec mille forsan ratibus, aut annis decem.

Non

GRONOVII.

270. *Tu me superbum, Priame, tu*] Non ad finem versus, sed ad medium interrogationis nota ponenda: *Tu me superbum, Priame? tu timidum facis.* Aliis haec victoria ferociam & immanes spiritus daret, me vero tu, o Priame, superbum faceres? tantum abest, ut etiam timidiorem feceris. Sic in Agamemnon. vers. 526 *Pe-bit ista Danaos classis? & Troas rebit.* Praecedenti versu Florent. *Potuisset alia.*

VARIORUM.

263. *Magna*] Ego vincendo Trojam didici, quam momento magna obruantur. *ut tu métyen* *ἀνδρῶν ἰσχύος.* FARN.

264. *Tumidos*] Timidos Lipsii, contra libros, ne dicam venustatem orationis, imo veritatem. Patebit magis si distinguas: *& feroces? stamus.* Pari argumento Florus lib. 4. 2. *Sane & ipse ante aciem moestior non ex more Caesar, sive respectu fragilitatis humanae, sive nimiam prosperorum suspellum habens continuationem: vel eadem timens, postquam idem ef-*

se coeperat, quod Pompeius. GRUTERUS.

265. *Stamus*] Neque nos firmiori statu sumus, quam illi: nos cadere possumus sicut Trojam vidimus. FARN.

268. *Sed fregit*] In me spiritus altos fregit, quos alii pollet addidisse secunda fortuna. FARN.

270. *Tu me superbum, Priame? tu timidum facis.*] Si interrogationis nota, quam plerique omittunt, hinc tollatur, sensus erit. Nostra de te, Priame, victoria non tantum effere, sed & deprimere animum meum valet. dum enim tetramque fortunam intueor, exemplum mihi praebes instantiae rerum humanarum; ut, si quando gloria esset, statim me cohibeam, moderantique animo metuam adversos casus. interrogationi tamen faver cum Gronovio J. Rutgers Var. Lect. lib. 6. c. 17. quamvis sententia, utrovis modo legas, fere eodem redeat. SCHRODERUS.

272. *Fulgore rectum*] Splendore incrustatum, intus miserum. FARN.

273. *Vinclo*] Diademate quod prae se ferat laetitiam & felicitatem, quid autem intus non tellis habet? FARN.

275. *Non*

- 275 Non omnibus Fortuna tam lenta imminet.
 Equidem fatebor (pace dixisse hoc tuâ,
 Argiva tellus; liceat) affligi Phrygas
 Vincique volui. rueret, & aequari solo,
 Etiam arcuissem. sed regi frenis nequit
- 280 Et ira, & ardens hostis, & victoria
 Commissa nocti. quidquid indignum aut ferum
 Cuiquam videri potuit, hoc fecit-dolor,
 Tenebraeque, per quas ipse se irritat furor,
 Gladiusque felix, cujus infecti semel
- 285 Vecors libido est. quidquid everſae potest
 Superesse Trojae, maneat. exactum satis
 Poenarum, & ultra est. regia ut virgo occidat,
 Tumuloque donum detur, & cineres riget,
 Et facinus atrox caedis ut thalamos vocem,
- 290 Non patiar. in me culpa cunctorum redit.
 Qui non vetat peccare, cum possit, jubet.
Pyrrh. Nullumne Achillis praemium manes ferent?
Agam. Ferent; & illum laudibus cuncti canent;
 Magnumque terrae nomen ignotae audient.

Quod

G R O N O V I I.

289. *Ut thalamos vocem,*] Florent. *vocem?* Non
patiar. Quasi intelligat Graecos Pyrrho faventes.
 Nam & sequitur, *culpa cunctorum.*

V A R I O R U M.

275. *Non omnibus*] Hunc nostrum *ἅπας ἰπύς*
 99. forte rapient non m. carinae aut x. anni, uti
 nos Trojam, sed brevis hora. FARN.

279. *Regi*] Non audiunt rationem & modum
 vindictae libido, armorum strepitus, victoria su-
 perba, &que licentiosa per noctem, quae pudore
 vacat. FARN.

282. *Dolor,*] Raptae Helenae vindicta. FARN.

283. *Tenebraeque,*] Noctis, qua capta est Tro-
 ja, licentia. FARN.

284. *Felix,*] Victor. FARN.

284. *Infecti*] Cruore semel tincti. FARN.

285. *Vecors*] Insana, reponi nesciens. FARN.

287. *Et ultra est.*] Et plusquam satis. FARN.

287. *Regia ut virgo*] Distingue: occidat? *Tumu-
 loque donum detur?* & *cineres riget?* Et facinus atrox
 caedis ut thalamos vocem? Non patiar. Suspicor
 Senecam haec scripsisse, quum Nero à Poppaea
 impelleretur ad Octaviae necem. Cujus causam
 sub aliena persona agit. Quasi dicat, satis poena-
 rum & ultra exactum ab Octavia, quae Pandataria
 clausa erat: nec audiendam esse Poppacam, quae
 sibi firmum & stabile cum Nerone conjugium non
 credebat fore, quamdiu viveret Octavia: itaque
 Poppaea Octaviae eadem suum conjugium voca-
 bat. PETITUS.

290. *In me culpa*] Nisi prohibeam. FARN.

Fif

295. Loo

- 295 Quod si levatur sanguine infuso cinis,
Opima Phrygii colla caedantur gregis,
Fluatque nulli flebilis matri cruor.
Quis ille mos est, quando in inferias homo est
Impensus homini? detrahe invidiam tuo
300 Odiumque patri, quem coli poena jubes.
Pyr rh. O tumide, rerum dum secundarum status
Extollit animos; timide, cum increpuit metus:
Regum tyranne, jamne flammatum geris
Amore subito pectus, ac Veneris novae?
305 Solusne toties spolia de nobis feres?
Hac dextra Achilli victimam reddam suam:
Quam si negas retinesque, majorem dabo,
Dignamque quam det Pyrrhus. & nimium dia
A caede nostra regiâ cessat manus,
310 Paremque poscit Priamus. *Agam.* Haud equidem nego
Hoc esse Pyrrhi maximum in bello decus,

GRONOVII

304. *At Veneris novae?* Non videtur satis cohaerere cum praecedentibus. Aut igitur deest versus hac sententia, quoties te desiderium & cupiditas subiit: aut sublata distinctione sequentibus hoc jungendum, quasi dicat: *Et tunc solus de nobis toties rapies spolia Veneris novae?* Id est rapies è domo nostra puellas, quas mutato amore deperire coepisti.

VARIORUM.

295. *Levatur*] Vide Phoen. v. 172. & Hippol. vers ult. FARN.
296. *Opima*] Hercul. Fur. v. 908. FARN.
298. *Quando in inferias homo est*] Phoen. v. 172. & Troad 374 FARNABIUS Ab Achille Patroclio duodecim homines in inferias impenduntur apud Homerum Iliad. 6. & Pallanti ab Aenea, apud Virgilium Aeneid. 10. Praeterea falsis diis antiquorum homines immolari non fuit insolens. Fecerunt hoc Carthaginienses & Celtae, teste

Sac- Dionysio Halicarnass. lib. 1. Scythae auctore Herodoto in Melpom. Leucadii & Albani, à Straboni credimus lib. 10 & 11. Achaei & Lacedaemonii, ut scribit Pausanias in Lacon. DELRIUS.

300. *Quem*] Quem jubes coli innocentis regiae virginis morte. FARNABIUS.

301. *O tumide,*] O in secundis elate, in adversis dejecte; *ixan egadilo in dano.* FARN.

303. *Regum*] Dux ducum, Imperator Graecorum FARN.

304. *Amore subito*] Ut olim Chryseidos & Cassandrae, ita nunc Polyxenae? FARNABIUS. Propter Briseidem & Chryseidem hoc dicit. *αυφιδίαν* ejus carpit. DELRIUS.

305. *De nobis*] De nostra familia, vivo patri eripiens Briseida: mortui inferiis Polyxenam negans. FARNABIUS

307. *Majorem*] Teipsum scilicet. FARN.

310. *Paremque*] Regem mortis socium poscit Priamus manu mea interfectus. FARN.

311. *Maximum*] Ironice. FARN.

Saevo peremptus ense quod Priamus jacet,
 Supplex paternus. *Pyrrh.* Supplices nostri patris,
 Hostesque eosdem novimus. Priamus tamen

315 Praesens rogavit. tu gravi pavidus metu
 Nec ad rogandum fortis, Ajaci preces
 Ithacoque mandas, clusus, atque hostem tremens.

Agam. At non timebat tunc tuus, fateor, parens,
 Interque caedes Graeciae, atque ultas rates,

320 Segnis jacebat, belli & armorum immemor,
 Levi canoram verberans pleetro chelym.

Pyrrh. Tunc magnus Hector, arma contemnens tua,
 Cantus Achillis timuit: & tanto in metu
 Navalibus pax alta Thessalicis fuit.

325 *Agam.* Nempe iisdem in istis Thessalis navalibus
 Pax alta rursus Hectoris patri fuit.

Pyrrh. Est regis alti, spiritum regi dare.

Agam. Cur dextra regi spiritum eripuit tua?

Pyrrh. Mortem misericors saepe pro vita dabit.

330 *Agam.* At nunc misericors virgines busto petis.

Pyrrh.

G R O N O V I I.

312. *Supplices nostri patris Hostesque*] Immo hoc dicit: Recte meministi hostis supplicis: sic enim potes recordari, id patri meo sorte datum, ut qui hostes illi forent, tandem supplices fierent, quorum in numero & tu fuisti.

330. *At nunc misericors.*] Florent. *Et nunc misericors.* agriore ironia. Tentaverat è nonnullis Delirius, *nec*: haud tamen improbat alterum.

V A R I O R U M.

313. *Supplex*] Cui supplici filii Hectoris cada-ver redempturo pepercit pater tuus. FARN.

313. *Supplices*] Supplici illi pepercit pater, hostem ego interfeci. FARN.

314. *Priamus*] Et tamen Priamus te animosior,

venit ipse Achillem coram deprecaturus; tu non sustinens patris mei irati conspectum, Ajacem & Ulysssem cum muneribus & precibus misisti ipse in tentoriis latens. FARN.

318. *At non*] Scepticon. FARN.

319. *Ullas*] Hector & Trojanis faces in classem inferentibus. FARN

321. *Levi*] Iliad. i. FARN.

322. *Tunc*] Et tamen idem Hector, qui tua arma sprevit, illius lyram timuit non ausus raves Thessalas aggredi. FARN.

325. *Nempe*] Nec sane erat cur timeretur, cum ausus fuerit Priamus hostis huc venire. FARN.

327. *Est regis alti, spiritum regi dare.*] Vitam dare, parcere regi, ut Priamo pater. FARN.

329. *Mortem*] Vita extreme misera mors potior & malum minus. FARN.

329. *Misericors*] Ironia: FARN.

Fff 2

331. *Tamne*

Pyrrh. Jamne immolari virgines credis nefas?

Agam. Praeferre patriam liberis regem decet.

Pyrrh. Lex nulla capto parcit, aut poenam impedit.

Agam. Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor.

335 *Pyrrh.* Quodcumque libuit facere victori, licet.

Agam. Minimum decet libere, cui multum licet.

Pyrrh. His ista jactas, quos decem annorum gravi Regno subactos Pyrrhus exsolvit jugo? (caret.

Agam. Hos Scyrus animos? *Pyrrh.* Scelere quae fratrum

340 *Agam.* Inclusa fluctu. *Pyrrh.* Nempe cognati maris.

Atrei & Thyestae nobilem novi domum.

Agam. Ex virginis concepte furtivo stupro,

Et ex Achille nate, sed nondum viro.

Pyrrh.

GRONOVII.

337. *Hic ista jactas*] Et olim Delius edidit *jactas*, & manus illustres ita notaverat ad marginem, deleta nota interrogandi, quam Gruterus alleverat. Sed recte Gruterus. Cum dixisset praeclara dignissimaque magno rege sententia Agamemnon: *Minimum de ut libere, cui multum licet*: regerit Pyrrhus: Annon te pudet haec jactare apud Graecos, quos decem annorum gravi jugo, longe remotus ab illo, qui nunc tam graves sententias loquitur, intemperantissime pressisti? quosque adhuc premeres, nisi Pyrrhus eversa Troja imperio tuo finem attulisset? Statim Flor. *Syrus*. Ergo legendum: *Syrus*. Et hic suavior sonus.

VARIORUM.

331. *Jamne*] Ubi olim haec mens, quando filiam tuam virginem immolasti? FARN.

332. *Praeferre*] Me quidem *Urbis populi, fraterque, datumque liberum movit, penam ut sanguine laudem*. FARN.

333. *Lex nulla*] Clementia quidem victoris, non lege servabatur a mone captivi ut servirent, unde *Servo* nomen apud J. C. quod Jos. Scaligero ab *ic* aliis ab *id* & *lana*, unde *ic* quila-nificum exeret. FARN.

338. *Exsolvit*] Sacramento in militiam praestito absolvit, Troja scilicet capta, quae fato capi non

potuit sine uno ex Aeacidarum genere. FARN.

339. *Hos Syrus*] Tantos-ne tibi animos suppe-diat tam ignobilis patria? FARN.

339. *Scelere*] Quis tamen non habet reges scelerosos fratres, quemadmodum habuerit Mycenae Atreum & Thyestem. FARN.

340. *Inclusa*] Insula mari angustata. FARN.

340. *Nempe*] In quo Thetus patris mei mater. FARNABIUS.

341. *Atrei*] *Proleptis Isonia*: atque hoc, ut multa alia in hac scena desumuntur è jurgio Teucri & Agam. in Sophoclis Ajace. FARN.

342. *Virginis*] Deidamiae Lycomedis filiae ab Achille virgine habitu latitante consumptae. FARNABIUS.

343. *Sed nondum viro.*] Quaecebat apud Suetonium Tiberius, quomodo id temporis Achilles fuerit vocatus? respondet Hygin. in fib. 96. à capillorum colore tunc *Pyrrham* dictum. Sidor-nius in carmine ad Felicem: *Inde Syriadem datus parenti, Falsas nomina perulisse Pyrrhae*: *Atque inter tetricas choras Minervae*, &c. describit elabo-rato sermone, ut solet, Tertullianus lib. de pal-lo c. 4. *Naturam comissis Larissanas heras in vir-ginem mutando. ille serarum medullis educatus, unde & nominis concilium, quandoquidem Labii voca-rat ab uberum gustu: ille apud rupicem, & silvica-lam, & monstrum cruditerem supra scholâ eruditus. Feras in puero matris sollicitudinem, patiens certe iam* *ustri*.

- Pyrrh.* Illo ex Achille, genere qui mundum suo
 345 Sparfus per omnem coelitem regnum tenet,
 Thetide aequor, umbras Aeaco, coelum Jove.
Agam. Illo ex Achille, qui manu Paridis jacet.
Pyrrh. Quem nec deorum cominus quisquam petiit.
Agam. Compescere equidem verba, & audacem malo
 350 Poteram domare: sed meus captis quoque
 Scit parcere ensis. potius interpres deum
 Calchas vocetur. fata si poscunt, dabo.
 Tu qui Pelasgae vincla solvisti rati,
 Morasque bellis; arte qui referas polum,
 355 Cui viscerum secreta, cui mundi fragor,
 Et stella longâ semitam flammâ trahens

Dant

GRONOVII.

345. *Per omnem coelitem regnum tenet,*] Itane Pyrrhus Achilles regno depulsi Jovem, ut Jupiter Saturnum? Flor. *per omne.* Recte, modo distinguas: *genere qui mundum suo, Sparfus per omne coelitem regnum, tenet.* Devinctum necessitudinibus habet, divisus inter consanguineos deos, qui coelo, mari, inferis, imperant.

VARIORUM.

usticulas, certe jam virum alicujus clauulo sanctus, adhuc sustinet stola fundere, comam struere, autem fingere, speculum consulere, cellum dimicare, aurem quoque foratu effeminatus: quod illi apud Sygeum servas strangule (zona muliebri, aliter statua) plane postea miles est. ne effitas enim reddidit sexum. de proelio sinerant, nec arma longe. Ipsum (inquit) ferrum virum attrahit. Ceterum si post inventum quoque puellam perseverasset, potuit & mabere. Ecce itaque mutatio: monstrum equidem geminum, de viro semina, mox de femina vir. DELRIUS.

344. *Illo ex*] Diis totius mundi affine, Thetidos deae aequoris filio, Acaci inferni judicis nepote, Jovis lumini pronepote. FARNABIUS.

345. *Sparfus per omnem*] Duo nostri impressi, adscipulantes Florentino exhibent *per omne*. SCHRODERUS.

347. *Paridis*] Emphasis. mollis, effoeminati, irubellis Paridis. FARNABIUS.

348. *Quem*] Sed ab Apolline Paridi favente, idque erinus & per insidias, neque enim deorum quisquam eum cominus petere ausus. FARN.

349. *Malo*] Supplicio vel in malum tuum. FARNABIUS.

350. *Captis*] Captivis, ut Polyxenae, &c. FARN.

353. *Tu qui*] Tu ô Calcha cujus divinatione solvimus diu detenti in Aulide, & cujus interpretatione de novem passerulis cum matre à serpente voratis pertulimus moias deceualis belli. FARNABIUS.

354. *Arte*] Interpret divum, qui nomina Phœbi, &c. id est, qui ex siderum positione futura concipis, potes & augurium includere. FARN.

355. *Cui viscerum*] Qui per extispicium fata rimaris. FARN.

355. *Cui mundi*] Terrae motum vult Delius, ego tonitru, namque & hoc ad aruspices pertinere nemo non novit. FARN.

356. *Stella*] Cometen longe crinitum, vel stellam cadentem. Vide Phœn. vtrf. 431. decorum placita divinaris. FARN.

356. *Stella*] Cometes, quem Seneca stellam esse censuit lib. 7. Nat. quæst. Verius tamen, stellæ differunt à cometis, ut docent, Aristot. lib. 1. Meteor. cap. 7. Plinius lib. 2. cap. 22. & est communis opinio philosophorum & astronomorum. DELRIUS.

356. *Longâ flammâ*] Extento & diffuso crine. DELRIUS.

Fff 3

357. 1-

- Dant signa fati: cujus ingenti mihi
 Mercede constant ora: quid jubeat Deus
 Effare, Calcha, nosque consilio rege.
 360 „*Calch.* Dant fata Danaïs, quo solent pretio, viam.
 „Maestanda virgo est Thessali busto ducis:
 „Sed quo jugari Thessalae cultu solent,
 „Jonidesve, vel Mycenaeae nurus.
 „Pyrrhus parenti conjugem tradat suo.
 365 „Sic rite dabitur. non tamen nostras tenet
 „Haec una puppes causa. nobilior tuo,
 „Polyxene, cruore debetur cruor,
 „Quem fata quaerunt: turre de summa cadat
 „Priami nepos Hectoraeus, & letum oppetat.
 370 „Tum mille velis impleat classis aesta.

GRONOVII.

367. *Polyxena, cruore*] Flor. *Polyxene*. Ut infra vulgo etiam: *Polyxene miseranda*.

VARIORUM.

357. *Ingenti Mercede*] Filia mea. Supra vers. 165. & Chryseide supra vers. 222. FARNABIUS.

360. *Quo solent*] Virgine caesa. FARN.

361. *Thessali*] Achillis. Sup. 187. FARN.

361. *Maestanda virgo est Thessali busto ducis: Sed Cct.*] Distinguebat J. Rutgersius, Var. Lect. vi. 17. *maestanda virgo est Thessali busto ducis. Sed quo jugari Thessalae cultu solent, Jonidesve vel Mycenaeae nurus, Pyrrhus parenti conjugem tradat suo. ut cultu distinctius ad ritum conjugii referatur: quod Pyrrhus celebraturus esset.* SCHRODERUS.

362. *Quo jugari*] Quo ritu, ornatu, & cultu sponsae in Thessalia ad maritos duci solent. FARNABIUS.

362. *Jugari*] Matrimonio jungi. metaphora à bubus ducta, qui, quando idem jugum subeunt, jugantur. ea figura sic usum comperio Plautum, in Curculione: — *jamne eo fert jugum?* & Horatium: *Nondum subacta ferre jugum valet Ceruus* — Sane posset quis suspicari, Senecam allusisse ad morem, quem Servius & Isidorus commemorant, Sponsio & Sponsae jugum imponendi, unde *Juga Juno* Sex. Pompejo, & Dionysio, Musaeo & Apulejo, ut recte Brissotius in l. singulari de rit. nupt. à Nonno etiam Panoplitano Dionysiac. sic nominatur DELR.

363. *Jonidesve,*] Mulieres ex Ionia, à duce Ione, qui coloniam deduxit, dictae. FARNAB.

364. *Conjugem*] Polyxenam. FARN.

366. *Nobilior*] Proles mascula, Hectorae. FARNABIUS.

369. *Priami nepos*] Astyanax, vero nomine Scamandrius, alius Nesus. FARN.

C H O R U S T R O A D U M.

Chorus è mulieribus Trojanis tam mente quàm corpore captis, quo Achillis animam apparuisse neget, ex Epicuri sententia, quae nec Stoicorum multo sanior, stulte & (ut semel de toto Choro moneam) impie animam cum corpore interire asserit.

Verum est? an timidos fabula decipit,
Umbras corporibus vivere conditis?

Cum conjux oculis imposuit manum,
Supremusque dies solibus obstitit,

375 Et tristis cineres urna coërcuit:

Non prodest animam tradere funeri:

Sed restat miseris vivere longius?

An toti morimur? nullaque pars manet

Nostri; cum profugo spiritus halitu

380 Immistus nebulis cessit in aëra,

Et nudum tetigit subdita fax latus?

Quidquid Sol Oriens, quidquid & Occidens

G R O N O V I I.

375. *Et tristes cineres*] Florent. *Et tristes cineres*
STAS.

V A R I O R U M.

372. *Umbras*] Animas. FARN.

372. *Conditis*] Sepulchris. FARN.

373. *Cum conjux*] Ubi conjux conjugis morientis claudit oculos, quod faciebant sanguine proximis. FARN.

374. *Solibus*] Luci vitali, ne videant solem dieique. FARN.

375. *Urna*] Quae cineres combustorum capit. FARNABIUS.

376. *Non prodest*] Non est opus anima viventis

animam placare mortui, quae (ut totus hic Chorus vult) nusquam est, quum autem animas defunctorum sanguine humano propitiari creditum esset, captivos primum in exequiis immolabant, postea gladiatorum paria inferiis ad rumulos exhibebant, spectaculi voluptate rei atrocitatem adumbrantes. Phoen. vers. 172. FARNABIUS.

377. *Sed restat*] An restat vita post funus? quam quidem vitam, miseram duxerunt Stoici. FARN.

379. *Cum profugo*] Ubi anima (ex mente Chori) ex aëre seu elementorum subtilissima parte concreta redit in illa, unde orta sit. FARN.

381. *Latus?*] Crematum rogo cadaver. FARNABIUS:

382. *Quidquid*] Omnia in terris, quas Sol videt, quas mare fluxu, aut refluxu alluit, aëtas veloci pede corripit. FARN.

385. *Pe-*

No-

- Novit: caeruleis Oceanus fretis
 Quidquid vel veniens vel fugiens lavat,
 385 Aetas Pegaseo corripit gradu.
 Quo bis sena volant sidera turbine,
 Quo cursu properat secula volvere
 Altrorum dominus, quo properat modo
 Obliquis Hecate currere flexibus;
 390 Hoc omnes petimus fata: nec amplius,
 Juratos Superis qui tetigit lacus,
 Usquam est. ut calidis fumus ab ignibus
 Vanescit spatium per breve sordidus;
 Ut nubes gravidas, quas modo vidimus,
 395 Arctoi Boreae disjicit impetu;
 Sic hic, quo regimur, spiritus effluet.
 Post mortem nihil est, ipsaque mors nihil,
 Velocis spatii meta novissima.
 Spem ponant avidi; solliciti metum.
 400 Quaeris, quo jaceas post obitum loco?

VARIORUM.

385. *Pegaseo gradu.*] Veloci, à Pegaso equo alato è Medusae sanguine juxta *πῆγας*, id est, fontes Oceani nato, qui & fontem elicit Hippocrenem. FARNABIUS.

386. *Quo bis sena sidera*] XII. Signa in Zodiaco. Thyest. vers. 838. FARN.

386. *Turbine.*] Cursu rapido instat turbinis. FARN.

388. *Altrorum dominus.*] Sol. Thyest. vers. 833. FARNABIUS. Qua velocitate volvuntur duodecim menses anni, qua celeritate Phoebus

& Phoebe peragunt cursus suum; cā properamus ad mortem. tantum enim vitae, quantum temporis decedit. DELRIUS.

389. *Hecate.*] Hippolyt. vers. 411. FARNAB.

391. *Juratos*] Syrga. Hercul. Fur. vers. 711. id est, mortuus nusquam est. FARN.

392. *Usquam est.*] Tanquam nunquam fuisset. impie, ridicula vero ratio celeritine ad mortem properamus; ut nubes à vento dissipantur, ut fu-

mus cito petit; sic vita hominis. anima igitur hominis moritur. Miseri, si hæc consequi necessario Stoici rebantur: impudentes, si eum sequi non viderent, ut rationi tamē consentanea, obtrudebant. DELRIUS.

393. *Sordidus.*] Fumi epithetum ab Horatio lib. 4. Od. occupatum. DELRIUS.

394. *Gravidas.*] Pluvia foetas. FARNABIUS.

395. *Dissipat*] Al. *disjicit*. FARN.

396. *Quo regimur*] Rector nostri & moderator animus. FARN.

397. *Mors nihil.*] Vitæ enim privatio. FARNABIUS.

399. *Avidi.*] Cupidi mortis, ut, quam credunt, beatitudinem consequantur. DELRIUS.

399. *Solliciti*] Qui poenas scelerum post mortem metuunt. sic sublata spe & metu futurorum nugabatur Epicurus se genus humanum incomparabili beneficio affecisse: eo respicit, vel id sentit potius. DELRIUS.

400. *Quaeris.*] Non erimus etiam post mortem
 sicur

Quo

Quo non nata jacent.

Tempus nos avidum devorat, & chaos.

Mors individua est noxia corpori,

Nec parcens animae. Taenara, & aspero

405 Regnum sub domino, limen & obsidens

Cultos non facili Cerberus ostio,

Rumores vacui, verbaque inania,

Et par sollicito fabula somnio.

ACTUS

GRONOVII.

401. *Quo non nata jacent.*] Ab Euripide sumptis: *Τὸ μὴ ἔσθαι τὸ βῆαι ἐν τῷ αἵματι*. Sic Andromache in Troadibus.

403. *Mors individua est, noxia*] Hic magnum acumen sophisticum reperiunt. Vocit, ajunt mortem individuum hoc sensu: fieri nequit, ut mors parcat animae, non parcens corpori: vincatur ab illa, victrix illius. sic enim dividi mors deberet. At *individua* est. Non tam magister sententiarum Seneca. Tolle distinctionem, quae sensum suspendit: *Mors individua est noxia corpori*: & vocabulum *noxia* pro substantivo accipe, proque damno, labe, vitio. Sic Manilius lib. 4. *Quia etiam infelix virtus & noxia felix*. Eodem: *laudi noxia juncta est*. Et, *ter quinas noxia par est*. Sic Jurisconsulti: *Noxa est ipsum corpus, quod noxio: noxia malefium, veluti furtum, damnum, rapina*. Tibullus in Priapeo: *Gravi praesae lege noxiam lues*. Ubi Scaliger annotat, quod hodie in Galba jurgium vocatur *noxe*, id a *noxia* detortum esse. Fieri potest: sed quod addit *noxiam* aliquando notare jurgium ac dissidium, indictum melius foret. Petronium dat auctorem, apud quem sit, *in mediam noxam perferitur*. At omnes illic libri, *in mediam rixam*. Alterum Aufonium: *Saepe in caningis fit noxia, si nimia est dos*. Sed distinguendum: *fit noxia, si nimia est, dos & transitivum est*, hoc sensu: Dos, finis est, saepe fit noxia sive damnosa. Tamen delictive interpretum Arbitri audent corrigere locum istum in Scaligeri sententiam, & reprehendere Gitanium, qui *noxi*am per jurgio apud bene Latinos reperiri negot. Illud forsitan Gitanium inconfutius, *noxiam* poetis tantum usitatum, qui metri causa *τὴν ἰσάν* interposuerint. Habet quippe Cicero in tertio de legibus & in Hortensio. At Seneca noster, mors, inquit, est labe corporis, quae ab eo dividi ac

separari non potest, *συνεχὴς ἀχώριστος*, ut ita loquar: *τὸ βῆαι ἐν τῷ αἵματι τὸ σωματικὸν συνδεδεμένον*. De Provid. 5. *Quaedam separari à quibusdam non possunt, coherrent, individua sunt*. Ne crabrones in me coeant, scio ipsorum sermone mortem non esse *τὸ τὴν ψυχὴν*: sed hoc vult Chorus, mortalitatem esse noxam & pestem corpori separari necessariam: sed & animae quoque eam tem perniciosam. Hoc dicit, & falso, ut scimus, non feticuloso argumento colligit.

VARIORUM.

sicut nec fuimus ante vitam. Stoice & Epicurice FARNABIUS.

401. *Quo non nata*] Eris post obitum, quasi nunquam fuisses editus. impie. DELRIUS.

402. *Tempus*] Praefinito tempore in primam illam unitatem atque confusam materiam redibunt omnia, unde & sursum resuscitentur, & in quam recident vicissim. atque haec Stoicorum aeternitas FARNABIUS.

403. *Chaos*] Successu temporis omnia in primum Chaos revolvī censebant Stoici; & novos deinde mundos iterum intenturos secundum cunctas sui partes; nasci iterum, mori iterum, nullumque circuli illius finem agnoscebant. haec illorum aeternitas. DELRIUS.

404. *Taenara*] Descensus ad inferos. Hercul. Fur. vers. 486. FARNABIUS.

404. *Aspero*] Diti illachrymabili regni inferi. FARNABIUS.

406. *Non facili*] Non levi, vivis ingredi, umbris exire volentibus. FARN.

407. *Rumores*] Ex eadem schola, Horatii *fabulae manes*, quos esse *Nec pueri credunt, nisi qui nondum aere lavantur*. FARN.

408. *Somnio*] Quod dormientes territat ut & superstitiosos. FARN.

ACTUS TERTIUS.

ANDROMACHA. SENEX. ULYSSES.

*Hectoris uxor viso territa filium in tumultu paterno abscondit,
quem sagacitate sua Ulysses latebris exutum ad
mortem abducit.*

Andr. **Q**uid moesta, Phrygiae, turba laceratis comas,
410 Miserumque tunicae pectus effuso genas
Fletu rigatis? levia perpeSSae sumus,
Si flenda patimur. Ilium vobis modo,
Mihi cecidit olim, cum ferus curru incito
Mea membra raperet, & gravi gemeret sono
415 Peliacus axis pondere Hectoreo tremens.
Tunc obruta atque everfa, quodcumque accidit,
Torpens malis rigensque, sine sensu fero.
Jam erepta Danaus conjugem sequerer meum,
Nisi hic teneret. hic meos animos domat,

Mo.

GRONOVII.

413. *Mihi cecidit olim.*] Vitium versus non tolerandum. Sed contrahenda pronuntiatione prima vox, quasi esset, Mi cecidit. Neque enim mavis: *Mihi cadit olim.*

416. *Everfa Troja concidit.*] Et hic contra morem Senecae modulus. non enim fert ille jambum in quinta regione. Duo summi viri remedium tentarunt: alter *si Troja regis* *maius* accipiendum prodidit, alter inserta interjectione, *Troja heu concidit*, ad marginem notavit. Omen dederunt futurae correctioni, quam praestat Florentinus: *Tunc obruta atque everfa, quodcumque accidit, Torpens malis rigensque sine sensu fero.* Ilium mihi olim cecidit, nimirum, cum Hector caderet, cum circa muros traheretur: tum ego everfa & obruta ruinis incidentis mihi calamitatis, quic-

quid postea supervenit, non sensi tanquam minus. Eleganter autem, *obruta atque everfa* quod & de homine & urbe recte dicitur.

VARIORUM.

412. *Si flenda*] Levium enim dolorum fletus est, ingentium stupor. FARN.

413. *Modo,*] Jam tandem capis. FARN.

414. *Mea membra*] Mei Hectoris. FARN.

414. *Gravi*] Cum Achillis currus ter circum moenia Trojae raptaret Hectorem. FARN.

417. *Torpens*] Illis itaque damnis stupens, non sentio urbis excidium, captivitatemque meam. FARNABIUS.

418. *Erepta*] Morte mihi ultro illata affererem me in libertatem, nisi hic filiolus meus retineret me in vivis. FARN.

422. *Ma-*

- 420 Morique prohibet. cogit hic aliquid deos
Adhuc rogare. tempus aerumnae addidit.
Hic mihi malorum maximum fructum abstulit,
Nihil timere. prosperis rebus locus
Ereptus omnis: dira, qua veniant, habent.
- 425 Miserrimum est timere, cum speres nihil.
Sen. Quis te repens commovit afflictam metus?
Andr. Exoritur aliquod majus è magno malum.
Nondum ruentis Ilii fatum stetit.
Sen. Et quas reperiet, ut velit, clades deus?
- 430 *Andr.* Stygis profundae claustra, & obscuri specus
Laxantur: & ne desit everfis metus,
Hostes ab uno conditi. Dite exeunt.
Solisne retro pervium, est Danaïs iter?

G R O N O V I I.

430. *Stygiî profundi claustra.*] Quanto suavius Etruscus: *Stygis profundae*: & mox: *ab imo conditi dite exeunt*, non *tumulo*? Nempe *Styx* & *Dis* auctori nil nisi tumulus, quæ & Horatio *Plutonia domus*. Haec igitur prima manus: illæ interpretum.

433. *Solisne retro*] Ut hæc vulgo distinguuntur, intelligere neminem causatus Scaliger, personas mutat, & hunc versum cum dimidiato sequente attribuit seni, quod secutus est Scriverius. Sed non est hæc simplex interrogatio percontantis, quod ignorat, verum est impetus animi *κατακλις*, & faucis, varisque permotionibus affecti & flagellati: quali nuiquam in tota hac scena loquitur senex. Malim itaque cum omnibus libris & Flor. Andromachæ ista relinquere, sed inclusa parenthesi, tanquam suspirium indignationis: post quod continuat institutum sermonem.

V A R I O R U M.

422. *Malorum*] Mentis securitatem. nihil scil. timere. FARN.

423. *Prosperis*] Quoniam itaque adempta melioris fortis spe, non sunt quibus me reservem ad

secunda, obdurecat animus in adversis, nec pejora timeat. FARN.

423. *Prosperis rebus locust Ereptus omnis*:] Mira hic Farnabi dialectica consectorium istud hinc elicientis: *obdurecat animus in adversis, nec pejora timeat*. Censeo aliud velle reginam, deplorare eam sc. miseriam suam, quod timeat, omni spe melioris fortis in perpetuum exclusa; non vero excitare se, ut pejora ne timeat; id quod ille, quem dixi, fecit. SCHRODERUS.

425. *Miserrimum est timere*,] Timor enim, cui nihil spei admittum sit, desperationem, malorum maximum, gignit. nam desperans meliorem foretem, jacet omnino, neque se conatur erigere: & quia illis omnibus abstinet, quæ salutem possent adferre, nunquam ex miseriâ eripitur. DELRIUS.

427. *Maius è magno malum*] Nondum attigit *αυλω*, etiam aliquid ultra est FARNABIUS. Ut Terentius, *Aliud ex alio malum*. De Homero sumptum, *κακὸν ἐκ κακοῦ ἀνεί*. aut de Apollonio, *κακὸν ἐκ κακοῦ ἀνεί*. FABRITIUS.

420. *Ut velit*,] Si modo velit. dic velle. FARNABIUS.

432. *Hostes*] Indignanter pro Hostis, id est, Achillis umbra Polyxenam sibi inferias dari petens, ut sup. Act. 2. FARN.

- Certe aequa mors est. turbat atque agitat Phrygas
 435 Communis iste terror. hic proprie meum
 Exterret animum noctis horrendae sopor.
Sen. Quae visa portent, effer in medium, metus.
Andr. Partes ferè nox alma transierat duas,
 Clarumque septem verterant stellae jugum:
 440 Ignota tandem venit afflictae quies,
 Brevisque fessis somnus obrepsit genis;
 Si somnus ille est mentis attonitae stupor,
 Cum subitò nostros Hector ante oculos stetit:
 Non qualis ultro bella in Argivos ferens
 445 Grajas petebat facibus Idaeis rates;
 Nec caede multà qualis in Danaos furens

Ve-

GRONOVII.

446. *Nec caede vasta qualis*] Flor. *caede multa*.
 Posset velle, multa. Sed & illud satis se tueretur.

VARIORUM.

434. *Certe*] Cum vero aequa sit mors, non video, quo minus pateat idem Trojanis ab inferis iter. FARN.

435. *Terror.*] Ab Achillis umbris injectus de Polyxena. FARN.

436. *Noctis*] *Ἐν νύκτι*, somnium, seu potius *ὕπνος*, quod ex narratione & eventu patet. FARNABIUS.

437. *Quae visa*] *Φαίνεσθαι, ὅραται* vel *παρουσιάζεσθαι*. est enim de futuris, ede tua visa, quae portent hos metus. FARN.

438. *Nox alma*] *Nox* veteribus Dea, testibus Orpheo, Hesiodo, Arato: hymnum illi canit Statius 2. Theb. ejusque effigiem ponit Paulan. in Eliac. laudat hymno peculiari Orpheus. siderum almae Euripidi: *O Nox* (inquit) *αἰγρὰ, αὐτρερὰν ἀλφειῶν αἰμαίνω*. DELRIUS.

438. *Duas*] Graeci in tres stationes seu vigiliis noctem distribuunt: Romani in quatuor; arguit autem veritatem somnii à tempore, vid. sup. vers. 170. FARNABIUS.

439. *Septem*] Herc. Fur. vers. 120. *Παρθιάς* obliquas *Ἑλλέας* cum *verterε* axes. FARN.

440. *Ignota*] Miseræ mihi insolita. FARN.

442. *Si somnus ille*] Nisi stupor ille mentis attonitae sit dicendus potius quam somnus, per quem mihi apparuit hoc visum. FARNABIUS. Non frustra hoc additum. nam, auctore Jamblichus, lib. de myster. Aegyptior. existimabant divinitus immissa visa, ad aliquid futuri indicandum, vigilantibus; vel saltem medio quodam modo sese habentibus, offerri; non vero ut vulgaria somnia, sopore gravatis. Propterea volunt apud Homerum Odys. 19. Penelopen Ulyssis dicere suum illud visum, non somnianti sibi, sed (ut ajunt) videnti ac palpani accidisse; & Pindaricam Paladem Olymp. 13. Bellerophonti jam evigilanti & cernenti frenum aureum dare. quid sibi voluerunt igitur, qui quo somnus profundior, hoc somnia certiora judicant; ut Trifmegistus in Pimandro, qui se diu illud insomnium tum accepisse narrat, cum tali sopore esset oppressus, quali qui ob satietatem vel defatigationem indormiscunt, quorum somnus non levis; sed gravissimus esse solet, ut Homerus, qui 2. Iliad. Agamemnoni Somnum Deum, sopitis plane sensibus, scribit apparuisse, ut Jamblichus eodem illo opere, qui sententiae etiam hujus rationem reddit. Nisi fallor, ut somniantium somnia saepe contraria, sic Jamblichus & Homerus de somnis secum pugnantia commenti sunt. DELRIUS.

445. *Grajas*] Graecae classis flammās inferens
 Tro-

- Vera ex Achille spolia simulato tulit.
 Non ille vultus flammeum intendens jubar,
 Sed fessus ac dejectus, & fletu gravis,
 450 Similisque nostro, squallida obrectus coma.
 Juvat tamen vidisse. tum quassans caput,
 Dispelle somnos, inquit, & natum eripe,
 O fida conjux. lateat. haec una est salus.
 Omitte fletus. Troja quod cecidit, gemis?
 455 Utinam jaceret tota! festina. amove
 Quocunque nostrae parvulam stirpem domus.
 Mihi gelidus horror ac tremor somnum excutit,
 Oculosque nunc huc pavida, nunc illuc ferens,
 Oblita nati, misera quaesivi Hectorem.
 460 Fallax per ipsos umbra complexus abit.
 O gnate, magni certa progenies patris,
 Spes una Phrygibus; unica afflictæ domus,
 Veterisque soboles sanguinis nimium incliti,
 Nimiumque patri similis; hos vultus meus

Ha-

G R O N O V I I.

Florus 4, 6. Haec quoque nisi multa fuisset & etiam
 justa caedes haberetur.

453. *Dispelle somnos*,] Flor. *Dispelle*. An ut
 dispellere caliginem, tenebras?

457. *Tremor somnum excutit*,] Sic Ovidius:
Species viri turbata soporem Excutit. Flor. tamen,
 expulit.

V A R I O R U M.

Trojanas FARNABIUS.

447. *Vera ex Achille*] Patroclo Achillis armis
 induto & ab Hectore exuto. *Antith. vera & simu-*
lato. FARNABIUS. Haec ex Virgilio lib. 2. Ae-
 neid. *Hec mihi, qualis erat, quantum mutatus ab*
illo Hectore, qui redit exuvias indutus Achillis, Pel-
Danaum Phrygiæ saculatus puppibus ignes. DELR.

448. *Non ille*] Non ille vultus rubicundus seu

angustus & Majestate plenus. *Pel oculi splendo-*
re micantes, quos Ion Chius Herculi, Homerus
 Achilli tribuit. FARNABIUS.

450. *Nostro*,] Vultui. FARN.

450. *Squallida obrectus coma*] Virgilius, de He-
 ctore; *Squallentem barbam & concretos sanguine cri-*
mes, *Vulneraque illa gerens*, quæ circum plurima
 muros *Acceptis patriis* — DELRIUS.

451. *Juvat tamen vidisse*] Etiam sic, defor-
 mem, squallidum. FARNABIUS.

455. *Utinam*] Utinam ejus ruinae modo posito
 tandem & periodo non ulterius caedes graffetur.
 FARNABIUS.

460. *Fallax*] *Et frustra comprehensa manus effugis*
imago. FARN.

462. *Spes una*] Utque ad invidiam & timorem
 hostium, ne superstes patris & patriæ ceciditum
 ulciscaris. FARN.

464. *Hec vultus*] Sic oculus, sic ille manus, sic
 ora ferebat. FARN.

Ggg 3

469. 30-

- 465 Habebat Hector. talis incessu fuit,
 Habituque talis, sic tulit fortes manus.
 Sic cellus humeris, fronte sic torva minax,
 Cervice fusam dissipans lata comam.
 O nate, serò Phrygibus, at matri citò,
 470 Eritne tempus illud, ac felix dies,
 Quo Troïci defensor & vindex soli,
 Recidiva ponas Pergama, & sparsos fugà

Ci-

GRONOVII.

468. *Dissipans lata comam.* Florentinus. *jacla*. Natura hoc aſſert, ut homines comati levi motu & jaſtatione cervicis crimem inaequaliter circumſuſum & aliqua in parte conglobatum diſcutiant & in ſuum locum redigant. Nat. quaest. 1, 17. *Conjugum quidem manu crinis ille, quem effundere olim mos viris fuit, attritabatur; sed illum ſibi ſine ullo artifice formoſi quaſiebant, non aliter quam ſubam generoſa animalia.* Sic in Herc. Fur. leo ruſtilat jubam cervicis jaſtans (ubi poſſis dubitare, an etiam fuerit: & ruſtilat jubam cervicis jaſta. nam libri alii jaſtat, alii jaſtans) & apud Petronium Theſſali quadrupes ſolet altis quaterre jubas & Silio bellator equus excuſſo cervicis aptare jubas dicitur. Igitur haec verba pronunciantur cum geſtu Aſſyanaëtis mota paulum cervicis comam diſſicientis. Quod in puero eſt alacritatis ſignum. Hippolyto: *Sic temere jaſtas colla perſundant comae.* Sic *Δαρδανίης τοι ὀφθαλμοῖς* Grammaticis antiquis, *οἱ ὀφθαλμοὶ τὰς ὀφθαλμοῖς διὰ τὸ δουρὶν ἀνέſτε.*

469. *Phrygibus, at matri cito* Particula *At* nulla viſitur in Voſſiano, meo, & plerisque aliis codicibus, ut videantur eam fulciendi verſus gratia immiſſe. Sed in optimo eſt: *O nate ſero Phrygibus, à matri cito.*

472. *Recidiva ponas Pergama,* Virgilii eſt lib. 4. *recidiva manu poſuiſſem Pergama viſtis.* lib. 10. *Dum Latium Teucri recidivaeque Pergama quaerunt.* Eſt autem recidivum, idem quod renatum & à caſu reſurgens. Fruſtratur in hac voce lectores Lexicographus, qui audent interpretari bis capta, bis everti & coincidentia. Quippe & febris recidiva accipit, in quas liberati denuo relabuntur: eaſque ſic dici non proprie nec ex ſignificatione vocabuli, ſed ex appellatione tantum, quaſi recidivorum febres, propter illos, qui in eas inci-

dunt & poſt earundem depulſionem denuo recidunt. Quid eſt autem, *poſuiſſem viſtis Pergama recidiva*? Niſi mutilus ſermo, ſi ſic intelligendus, qui deſideret *repoſuiſſem* vel *iterum poſuiſſem*. Hoc ſi ſignificaret id vocabulum, vel omnis caula eo abſtinuiſſet. Hoſtium eſt, *bis capti Phryges*: invidiā diis facientium, *bis capta ſenex*. Immo *poſuiſſem*, inquit, renovata, renaſcentia, ut recte Servius teſtatur ad lib. 10. ſolummodo id *recidivum* dici, quod renaſcitur. Vult autem id tractum ab arboribus, quae ſectae repullulant. Idem Hidorus, & videtur id etymon monſtrare Melancthon 3. c. 6. *ſubinde recidivis ſeminibus ſegretim norantibus*, & Juvenalis, quum ſcribit: *recidivas pullulat ara nammus*. Facile enim admitto ſic corrigentem ex MS. Scioppium, quamvis & ipſe à caſis arboribus ac revireſcentibus derivet. Item Tertullianus *de recidivo fruſtrare*. Sed haec etſi bene dicuntur, tamen qui colligunt inde à ſilva caedma dictum, moduli ſecundae ſyllabae immemores fuere. Turnebus, quae revertuntur & redeunt: ut *recidiva febris*: quod enim reſtituitur, recidere ac redire vident. Sed hoc etiam eſt explicandum. Nimirum *re cadere* etſi perſaepe mori ac perire ſignificat, tamen eſt, ubi eam vim habet, quam naſci, provenire, oriri. Et quidem in hominibus animantibusque, quum *matre cadere* & *tellure cadere* dicuntur: in rebus, quum *cadere* eſt exiſtere. Sic *ſorte cadere* dicitur, quod ſorte comparatur & exiſtit. Sic Cicero *augurum praedictis multa incredibiliter vera cecidiſſe*: id eſt, proveniſſe. Sic *optatus cadere, melius cadere, appar-*

VARIORUM.

469. *Sero* In ſubſidium & deſenſionem patriae. FARNABIUS.

469. *Cito* Mihi enim curae & ſolliciti timoris caula eſt. ſup. 419. FARN.

Cives reducas? nomen & patriae suum,
Phrygibusque reddas? Sed mei fati memor,
475 Tam magna timeo vota. quod captis sat est,

Vi-

GRONOVII.

tune, percommode, ex bona fortuna cadere, bello cecidisse. Hinc *reclidrum*, quod iterum cadit, seu provenit atque nascitur. Neque aliter *reclidat* febres, quae postquam cessarunt, reurgunt, & rursus insistant: offensiones ex morbo, ut Cicero loquitur. Plinius 28, 16. *Quartanis magis adaligari jubent, & ne recidant, non removeri*. Tertullianus adversus Marcionem 4, 24. *exsusitatus ad spem aeternae vitae per exempla reclidat*. Rigalki in Glossario: *Reclidat vita*, mortalis. Quasi *reclidrum* esset caducum. Immo restituta mortuis: intelligit enim exempla illorum quos defunctus Christus à morte excitavit. Monere hoc poterat ejusdem Tertulliani, *reclidat* animarum, *reclidat* carnis, *reclidat* Judaei status, & similia, pro restitutione. Sed maxime placuit haec vox scriptoribus Christianis, comendata ipso illo suavissimo pili nostri sacramenti dogmate & spe melioris post hanc vitae. Dracontius in Hexaëmero: *Vita gravis hominum subducitur impete mortis, Quae reclidat magis vivaci corde resurgit*. Ubi Rivinus Barthium, qui, tanquam singulare & apud auctores non pessimos aliter positum, exposuerat, in prillipum restitutam, & velut exorta stirpe repullulantem, carpit. Quod voluit hanc minus usitatum vim vocis ac singularem, merito notatur: neque enim usquam aliud *reclidat*. At ille quasi hoc confutatus, sed, inquit, hoc loco *Reclidat* à *reclido*, non à *caedo* derivatur, ut apud Paullinum *reclidat* Abel. Quia si aliis locis & quidem apud Paullinum à *caedo*, non à *reclido*, derivaretur: quasi hoc illi sententiae repugnaret: quasi denique *vita reclidat* esset interfecta & quae concidit. Nihil certius, quam, *Resurgit reclidat*, esse, resurgit redox, *παλινογενεσις*: perinde ut *reclidat* Abel, alter ac renatus Abel Christus. Vide & Nic. Heinium ad Claudiani Idyllia. Florentinus tamen, *Reclidat*, solenne vitium codicum in hac voce. Quod etiam posset, aliquem commovere, si verum esset, quod scribit Scioptius, *reclidat* aedificium esse ex vetusto renovatum. Sed hujus sermonis idoneum auctorem requiro. *Reclidat* proprio vocabulo architectis lapides & materias destructo aedificio ita salvae exemptas, ut ad aliud struen-

dum utiles sint. Vitruvius 7, 1. *Redus si novum erit, ad tres partes una calcei miscetur; si redidrum fuerit, quinque ad duas mixtiones habebant responsum*. Cicero l. 1. in Verrem: *Utrum existimatis minus operis esse unam columnam efficere ab integro novum nullo lapide redidrum, an quatuor illas reponere*. Et mox: *Redidrum sibi habito, quasi quidquam redidrum ex opere illo tolleretur, ac non totum opus ex redidrum constitueretur*. Leg. 19. C. Theod. de operibus publicis: *non effossis nobilium operum subsistionibus; non redidrum de publico saxi, non marmarum frustis*. Sed aliud est *reclidat saxa*, aliud *reclidat aedificium*. Nam apud Catullum vehementer suspicor olim scriptum fuisse: *vereris iuxta Crura ponticuli adsolitantis, inreclidrum Ne supinus eat, caveque in palude recumbat*.

474. *Sed mei fati immemor, Tam magna*] Lipsius sine mentione scripti codicis, ut in re certa & clara dixerat, sententiam postulare *memor*. Amicus ejus contra: *Memor*, inquit, illa timebat: sed immemor vota fecerat nimis magna, nimis felicia: refer ergo ad praecedentia, & nota periodi sejunget à subsequentiis: videbis non esse necessariam contextus mutationem. Certe immemor fati sui Andromache vota illa fecerat. Nunc vero vanitatem eorum agnoscere se fateatur, & redit ad voces convenientes temporis suo. Nota periodi quatuor haec verba sejunget à subsequentiis est orationem quandam enervem, elumbem, futilem efficere. Imprudentius Gruterus, si praecedentia respicias siue subsequencia, firmam manere vulgata ait. Recte posuisset: *sed fati mei immemor Tam magna facio vota*. At timeo non est immemor, sed omnino *memoris*, ut agnovit Delrinus. Habe igitur & à Florent. *sed fati mei memor Tam magna timeo vota*. Neque enim possunt haec divelli. Sed quum recordor & in memoriam revoco cum meum tum publicum nostrum fatum, vereor ne improba & ideo irrita optem. Ut in omnem partem hic impingeretur, ecce & Scaliger, etiam admisisset *fati memor*; Sum scilicet & pone *videtur etiam*, inquit. Tu vero cave facias & in istos singulos orationem facilem & aequabili tenore fluentem concidas.

475. *Quod captis sat est, Piramum.*] Quale Terentii: *Modo licet vivere, est spes*. Statim Florent. *qui locus solus, non quis*.

478. *Diom.*

- Vivamus. heu me, quis locus fidus meo
 Erit timori? quave te sede occulam?
 Arx illa pollens opibus & muris deum,
 Gentes per omnes clara, & invidiae capax,
 480 Nunc pulvis altus. strata sunt flammâ omnia,
 Superestque vasta ex urbe ne tantum quidem
 Quo lateat infans. quem locum fraudi legam?
 Est tumulus ingens conjugis cari sacer.
 Verendus hosti, mole quem immensa parens
 485 Opibusque magnis struxit, in luctus suos
 Rex non avarus. optime credam patri.
 Sudor per artus frigidus totos cadit.
 Omen tremisco misera feralis loci.
 Sen. Haec causa multos una ab interitu arcuit;
 490 Credi perisse. Andr. Vix spei quidquam est super.

Gra-

GRONOVII

Ne prodât aliquis, amove, Seni tribuit; in priori-

VARIORUM.

479. Clara, & invidiae capax.] Flor. & invidiae gravis. Amplius hoc. Capax invidiae, cui potest invideri: *gravis invidiae*, cui jam invidetur, quod jamdudum gravatur nec ferre potest invidia.

483. Coniugis cari sacer.] Florent. Voif. meus, Nie. Heinsii codices: *coniugis cari sacer*, quod ex alio suo probavit olim Dan. Heinsius. Utrum sic Tacitus lib. 15. ann. 53. *pugionem templo Solutis in Etruria, sive ut alii tradidere, Fortunae Ferrentino in oppido detraxerat, gestabatque velus magni operis sacrum*. An scripsit, *coniugis cari sacrum*, ut supra, & quondam sacrum regni.

488. Omen tremisco] Sic Nero in ultimo metu, hortante Phaonte, ut interea in specum congesta arena concederet, negavit se *vivum sub terram iturum*. Suetonius cap. 48.

490. Vix spei quidquam] Quicquid fastidiat Gruterus; recte censio personas ordinavisse Raphaelium: qui haec verba cum proximo versu dat Andromachae, quum vulgo sint Senis, tertium autem omnem Seni, cuius partem vulgo habet Andromache. Non displicet Grutero, sed nec placet tantopere, ut dignetur sequi. At nos sequimur necessario. Nam & Florentinus totum,

478. Deum.] Neptuni & Apollinis, qui conducti à Laomedonte seu Ilo potius, moenibus cinxere Ilium sed & Aeaco laboris pars demandata, ne *reges divitibus forent inexpugnabiles*, FARNABIUS.

479. Invidiae] Namque *summa peris liver*. FARNABIUS.

482. Fraudis] Dolo sed non malo. Itebris ad filium occulendum infra vers. 499. FARN.

483. Sacer.] Religiosus. Festus ex Gallo Aelio: *Sacrum adificium consecratum Deo: sanctum morum, qui sit circa oppidum: religiosum sepulorum, ubi mortui sepulsi aut humati sit.* tamen saepe confunduntur haec, & sepulcrum sacrum, sanctum, religiosum dicitur. Vide Festum in *religiosis*. DELRIUS.

484. Verendus] Cui & hostis abstinet. FARN.

484. Male] Quem Priamus in atrocior, lascivusque, ut eventi, suos, nequaquam avarus splendorem struxerat. FARN.

488. Omen] Veror ne intauso sepulchri omen mortem illi praedixerim. FARN.

493. Pe-

Grave pondus illum, magna nobilitas, premit.

Sen. Ne prodat aliquis, amove testes doli.

Andr. Si quaeret hostis? *Sen.* Urbe in everfa periit.

Andr. Quid proderit latuisse redituro in manus?

495 *Sen.* Victor feroces impetus primos habet.

Andr. Quid? quod latere sine metu magno nequit?

Sen. Miser occupet praefidia, securus legat.

Andr. Quis te locus, quae regio seducta, invia

Tutò reponet? quis feret trepidis opem?

500 Quis proteget? qui semper, etiam nunc tuos,

Hector, tuere; conjugis furtum pia

Serva, & fideli cinere victurum excipe.

Succede tumulo, nate. quid retro fugis,
Turpesque latebras spernis? agnosco indolem.

505 Pudet timere. spiritus magnos fuga,

Animosque veteres. fume quos casus dedit.

En intuere, turba quae simus super,

Tumulus, puer, captiva. cedendum est malis.

G R O N O V I L

bus Andromachae relinquit, *Vix spei quidquam est super*, Seni assignat, *Grave pondus*. Sed haec separari nequeunt & omnino pariter praefertunt diversum prioribus animum: ista enim, *Haec causa*, sunt fidentis celari posse, haec desperantis. Jam ex omnibus circa apparet, Andromachen esse, quae repertum consilium prae pavore contatur exsequi; Senem vero, qui trepidantem confirmat & excitat. Itaque hoc hemistichion dandum Andromachae cum sequenti versu: tertius totus *Seni: Ne prodat aliquis, amove testes doli*, cui etiam attribuit illum Florentinus.

491. *Grave pondus illum*,] Cicero 1. fam. 16. *Accedit etiam molesta haec pompa litterarum meorum, nomenque imperii, quo appello. Et si onere carerem, quamvis parvis Italiae latebris contentus essem.* Seneca de benef. 2. 27. *Paupertatem sub onere nobilitatis laborantem.* Quintilianus decl. 259. *Facilius est egestatem ferre in hac nativitate. Adeo onerat majorum meo-*

rum dignitas, onerat prioris consuetudo vitae, onerat etiam fama.

V A R I O R U M.

493. *Periit.*] Dic, periisse. FARN.

494. *Quid*] Quid proderit ad tempus latuisse, si postmodum in manus hostium sit venturus. FARNABIUS.

497. *Occupet*] Obvia quaeque & quae occurrerint praefidia capebat, arripiat. FARN.

497. *Legat.*] Eligat. FARN.

504. *Indolem.*] Fortitudinem velut à patre hereditariam, quae formidare & formidabilia effugere nescit. FARN.

506. *Veteres.*] Prioris fortunae. FARN.

507. *Quae simus super,*] Quae superfluum. FARNABIUS.

508. *Tumulus,*] Paternus. FARN.

508. *Puer,*] Tu. FARN.

508. *Captiva.*] Ego. FARN.

Hhh

518. *Dux*]

San-

- Sanctas parentis conditi sedes, age,
 510 Aude subire. fata si miseros juvant,
 Habes salutem. fata si vitam negant,
 Habes sepulchrum. *Sen.* Claustra commissum tegunt.
 Quem ne tuus producat in medium timor,
 Procul hinc recede, teque diversam amove.
 515 *Andr.* Levius solet timere, qui propius timet.
 Sed, si placet, referamus hinc alio pedem.
Sen. Cohibe parumper ora, questusque opprime.
 Gressus nefandos dux Cephallenum admovet.
Andr. Dehiscite tellus, tuque conjux ultimo
 520 Specu revulsam scinde tellurem, & Stygis
 Sinu profundo conde depositum meum.
 Adest Ulysses; & quidem dubio gradu
 Vultuque. nectit pectore astus callidos.
Ulyss. Durae minister sortis, hoc primum peto,
 525 Ut ore quamvis verba dicantur meo,
 Non esse credas nostra. Grajorum omnium
 Procerumque vox est, petere quos seras domos
 Hecorea soboles prohibet. hanc fata expetunt,
 Sollicita Danaos pacis incertae fides

Sem-

GRONOVII.

511. *Habes salutem*] Hieronymus de Malcho. *Illud nobiscum reputantes, si jurat Dominus militem, habemus salutem; si despicit peccatores, habemus sepulchrum.* Ad Principiam de Marcella, Roma à Gothis capta: *Cumque & illam & te ad B. Apostoli Pauli Basilicam barbari deduxissent, ut vel salutem vobis ostenderent vel sepulchrum.*

520. *Scinde tellurem Stygis*] Mirum quae illa tellus Stygis. Scribe cum Flor. *scinde tellurem, & Stygis Sinu profundo conde depositum meum.*

VARIORUM.

518. *Dux*] Ulysses. FARN.

518. *Cephallenum*] Pop. Cephallenes insulae Ionii maris, qui Ulysses secuti sunt ad Trojam. *Λοῖπ' Ὀδυσσεὺς δὲ τὸ Κεφαλήνιον μεταβήμεν.* FARNABIUS.

519. *Dehiscite*] Discede, & pande sinus tuos, ut puer latebras praebas. DELRIUS.

522. *Dubie*] Cunctabundo, ancipiti *κινεσθῆναι & μετακίνησθαι* vix: *ἀμφίως*. FARNABIUS.

524. *Minister*] Talthybius in Troad. Euripid. *μή μιν εὐρέσῃ, ἢ καὶ ἴσως τὸ ἀγένητον Δωριέων τὸ πάλαιον τὸ ἀγγέλουσάν.* Solenne vero est mali nuncii ministris mandatum praefatione molliciendo, culpam à se avertere in alios rejectam. FARNABIUS.

527. *Seras*] Sero revivendas. FARN.

530. α

- 530 Semper tenebit, semper à tèrgo timor
 Respicere coget; arma nec poni sinet,
 Dum Phrygibus animos natus everfis dabit,
 Andromacha. *Andr.* Vester augur hoc Calchas canit?
Ulyss. Et si taceret augur haec Calchas, tamen
- 535 Dicebat Heëtor; cujus & stirpem horreo.
 Generosa in ortus semina exsurgunt suos.
 Sic ille magni parvus armenti comes,
 Primisque nondum cornibus findens cutem,
 Cervice subito celsus, & fronte arduus,
- 540 Gregem paternum ducit, ac pecori imperat.
 Quae tenera caeso virga de trunco stetit,
 Par ipsa matri tempore exiguo subit,
 Umbraeque terris reddit, & coelo nemus.
 Sic male relictus igne de magno cinis
- 545 Vires resumit. est quidem injustus dolor
 Rerum aestimator: si tamen tecum exigas,
 Veniam dabis, quod bella post hyemes decem
 Totidemque messes jam senex miles timet,
 Aliasque clades rursus, ac numquam bene
- 550 Trojam jacentem. magna res Danaos movet,

Fu-

V A R I O R U M.

530. *A tergo*] Ne sequatur ultor. FARN.
 532. *Natus*] Tuus ó Andromacha FARN.
 535. *Dicebat*] Rebus clare gestis praeundo.
 sorte verbis. FARN.
 536. *In ortus*] Ut parentes suos referant. FARN.
 538. *Findens*] Vitulus nondum rupta fronte, qui
 vexat nascentes robora cornu. FARN.
 540. *Paternum*] Quem taurus pater duxerat.
 FARNABIUS.
 542. *Par ipsa matri*] De arbore usurpari matrem
 propter ramos, qui ex ea succrescunt, docet J.
 Ruigerius Var. Lect. IV. 16. SCHRODERUS.

542. *Matri*] Arbori, è qua hic furculus seu
 planta fuit avulsa aut excisa. FARNABIUS.

544. *Male*] Incaute, ut solus à venis alimenta
 resumere, quaeque larva subinducta latuit similla
 scivilla crescere & in veteres agitata resurgere vires.
 FARNABIUS.

545. *Est quidem*] Dolor est injustus aestimator
 rerum. FARN.

546. *Exigas,*] Si recte putes omnia.

547. *Bella*] Nova. alia. FARN.

549. *Nunquam*] Non fundicus & radicibus ever-
 sam, superlucè Altyanacte in novi belli semina,
 ut quondam Priamo. FARN.

Hhh 2

551. Fu-

- Futurus Hector. libera Grajos metu.
 Haec una naves causa deductas tenet;
 Heic classis haeret. neve crudelem putes,
 Quod sorte iussus Hectoris natum petam;
 555 Petissem Oresten. patere quod victor tulit.
Andr. Utinam quidem esses, nate, materna in manu;
 Nosssemque quis te casus ereptum mihi
 Teneret, aut quae regio. non hostilibus
 Confossa telis pectus, aut vinclis manus
 560 Secantibus praestricta, non acri latus
 Utrumque flammâ cincta, maternam fidem
 Umquam exuisssem. nate, quis te nunc locus,
 Fortuna quae possedit? errore avio
 Vagus arva lustras? vastus an patriae vapor
 565 Corripuit artus? saevus an victor tuo
 Lusit cruore? numquid immanis ferae
 Morsu peremptus pascis Idaeas aves?
Ulyss. Simulata remove verba. non facile est tibi

De-

GRONOVII.

551. *Libera nas hoc metu.*] Cum Lipsiano Etruscus: *libera Grajos metu.* Sic Medea: *Tecum aufer herbas, libera cives metu.* Justinus lib. 31. *cum per armulos ejus interficeret, metuque invisi neminis tandem populum Romanum liberaret.*

VARIORUM.

551. *Futurus*] Filius tuus futurus alius Hector. FARNABIUS.

552. *Deductas*] E litore, & ad navigandum paratas. FARNABIUS.

552. *Tenet*] Moratur. FARN.

554. *Quod sorte*] Sorte huic ministerio delegatus supra vers. 522. vel dicta per carmina sorte, id est, oraculo, à Calchante effato sup. vers. 366. Oed. 191. FARN.

554. *Hectoris*] Hostis mihi. FARN.

555. *Orestem*] Etiam Agamemnonis imperatoris nostri filium. FARN.

555. *Quod vider*] Quod Agamemnon in Iphigenia supra vers. 165. FARN.

558. *Non hostilibus*] Nullum me genus cruciatu cogeret, ut filium proderem. FARN.

561. *Flammâ cincta.*] Veteres flammam & ignem ad exprimendum, quod volebant, quaestionibus adhibuisse, ex Martyrum historiis patet à Prudentio & aliis compositis: & Lucretio; *Perbera, carnis fides, robur, pax, lamina, sacra.* DELRIUS.

564. *Vapor*] Incendio mixtus fumus. FARN.

566. *Lusit cruore?*] Per ludibrium te tantulum interfecit. FARN.

567. *Idaeas*] Trojanas vel in monte Ida. FARNABIUS.

569. *Ulyss.*

- Decipere Ulyssēm. vicinus matrum dolos,
 570 Etiam dearum. cassa consilia amove.
 Ubi natus est? *Andr.* Ubi Hector? ubi cuncti Phryges?
 Ubi Priamus? unum quaeris. ego quaero omnia.
Ulyss. Coacta dices, sponte quod fari abnuis.
Andr. Tuta est, perire quae potest, debet, cupit.
 575 *Ulyss.* Magnifica verba mors prope admota excutit.
Andr. Si vis, Ulysse, cogere Andromacham metu,
 Vitam minare. nam mori votum est mihi.
Ulyss. Verberibus, igni, morte, cruciatu, eloqui
 Quodcunque celas, adiget invitam dolor,
 580 Et pectore imo condita arcana eruet.
 Necessitas plus posse, quam pietas, solet.
Andr. Propone flammās, vulnera & diras mali
 Doloris artes, & famem, & saevam sitim,
 Variasque pestes undique, & ferrum inditum
 585 Visceribus ustis, carceris caeci luem,
 Et quidquid audet victor iratus, tumens:
 Animosa nullos mater admittit metus.

Ulyss.

G R O N O V I I.

586. *iratus, tumens.* Ul. *Animosa nullos*] Hic post magna illa verba Andromaches, quibus contemnit minas tormentorum, interfatur muliebris inconstitiae gnarus Ulysses: Ul. *Stulta est fides: celare quod prodas statim.* Quasi dicat: mox adhibitis tormentis excident tibi illi spiritus, & tamen fateberis: stulte igitur nunc celas, quem statim proditura es. At illa absolvens priorem sensum, quem Ulysses interruperat: A N. *Animosa nullos mater admittit metus.* Sic enim praefixo rubrica Andromaches nomine & vetustissimus & meus liber, ne quis credat Grutero, *vo admittit* super natum esse. Nec profecto Ulyssi convenit

V A R I O R U M.

569. *Ulysses.*] Emphasis qui astutus πολέμιος,

ποικιλήμενος. FARN.

569. *Matrum*] Clytemnestrae, cum peterem Iphigeniam, supra vers. 165. & Thetidos cum Achillem explorarem. supra vers. 211. FARN.

570. *Dearum.* Pro Deae, id est, Thetidos, quamvis enim & Palladis simulacrum sustulerit, nihil tamen hoc ad matrum dolos. FARN.

571. *Ubi Hector?*] Quasi vero difficile sit puerum perire, cum Hector, Phryges omnes, Priamus perierint. FARN.

574. *Tuta est.*] Quae potest, debet cupitque mori, secunda est. FARN.

578. *Morte, cruciatu.*] Minimè vero in eorum sententiam eo, qui malunt, *mortis cruciatu*, quod nec libri, quos vidi, praefurunt; nec patitur verus. Et sane haud credam Ulyssēm tam articulate penitusse quid minaretur, ut mortem distinguere à cruciatu mortis. RAPHELINGIUS.

Hhh 3

588. Fi-

- Ulyss.* Stulta est fides, celare quod prodas statim.
 Hic ipse, quo nunc contumax peritas, amor
 590 Consulere parvis liberis Danaos monet.
 Post arma tam longinqua, post annos decem,
 Minus timerem quos facit Calchas metus,
 Si mihi timerem. bella Telemacho paras.
Andr. Invita Ulyssii gaudium ac Danais dabo.
 595 Dandum est. fatere, quos premis luctus, dolor.
 Gaudete Atridae; tuque laetifica, ut soles,
 Refer Pelasgis. Hectoris proles obiit.
Ulyss. Et esse verum hoc qua probas Danais fide?
Andr. Ita quod minari maximum victor potest,
 600 Contingat, & me fata maturo exitu
 Facillique solvant, ac meo condant solo,
 Et patria tellus Hectorem leviter premat;
 Ut luce caret, ut inter extinctos jacet,
 Datusque tumulo debita exanimis tulit.
 605 *Ulyss.* Expleta fata stirpe sublata Hectoris,
 Solidamque pacem laetus ad Danaos feram.

Quid

GRONOVII.

tali laudatione prosequi contumaciam mulieris & ultro excitare, quam omnia facit, ut frangat. Quod sequitur, *Hic ipse*, dant Ulyssii libri idem, cuius etiam vulgo est, & est sine controversia.

588. *Stulta est fides*,] Omnes illae membranae, quarum fide hic transfudit hunc versum Delrius, quasque sequitur Gruterus, sunt vitiosae. Plane sensus Ulyssii absoluti sunt praecedenti versu: hic alius est, cui nihil cum prioribus commune. Caeterum ut adducit Raphelingius, ita proferus optimus liber & noster, & ita restituendum, omisso labore conjectandi

594. *Invita t' Ulyssii gaudium ac*] Fl. *Invita, Ulyssie, gaudium Danaos dabo.*

VARIORUM.

588. *Fides*] Silentium. FARNABIUS.

589. *Hic ipse*,] Amoris iste affectus, quo tam pertinaciter filio tuo prospicis, & nos monet nostris aeque consulere. FARN.

591. *Longinqua*,] Procul à patria. FARN.

592. *Fatit*] Vaticinatur. FARN.

593. *Telemacho*] Filio meo. si superstiti Aethyran in ultionem. FARN.

594. *Fatere*,] Fatere, & dolor, luctus quos premis FARN.

599. *Ita quod minari*] Et ipsam sophistam Ulysses pene capit ambigui sacramenti fallacia, dum jurat mater filium (in tumulo abditum) luce carere & inter extinctos jacere. FARN.

601. *Mos laudare*] Patrio solo, nec abducatur captiva. FARN.

602. *Leviter*] Vide ultimum vers. Hippolyti. FARNABIUS.

604. *Debita*] Exequias, justa debita mortuis. FARNABIUS.

609. *Ac*

Quid agis, Ulyffe? Danaidae credent tibi?

Tu cui? parenti. fingit an quisquam hoc parens,
Nec abominandae mortis auspicium pavet?

610 Auspicia metuunt, qui nihil majus timent.

Fidem alligavit jurejurando suam.

Si pejerat, timere quid gravius potest?

Nunc advoca astus, anime; nunc fraudes, dolos,

Et totum Ulysssem. veritas nunquam perit.

615 Scrutare matrem. moeret, illacrimat, gemit,

Et huc & illuc anxios gressus refert,

Missaeque voces aure sollicita excipit.

Magis haec timet, quam moeret. ingenio est opus.

Alios parentes alloqui in luctu decet:

620 Tibi gratulandum est, misera, quod nato cares,

Quem mors manebat saeva, praecipitem datum

E

GRONOVII.

608. *Fingit an quidquam parens.*] Stupidum Ulysssem & obliviosum, si dubitabit, an parentes fingerent. Hicne est, qui vicit murtum dolos, etiam deorum? Absit ut eum talem repraesentarit Seneca. Scribe eum optimo: *fingit an quisquam hoc parens?* An quisquam parens, sive pater sive mater, tam irreligiosus & omnium contemptor, ut celandi filii causa simulat eum mortuum? nec metuat, hanc simulationem posse esse omen futuri exitii, posse in rem veri. Passim vestigia superstitionis hujus veterum.

610. *Auspicia metuunt.*] Neque per interrogationem neque per ironiam hoc exaudiendum, ut volunt. Vere enim auspicia & religiones metuunt, quibus alius nullus praesentior metus incumbit. Secus si quis agat & non solum *ἀνθρώποις* sed *θεοῖς* aut *ἀνδράσι*, sed quocumque modo sibi & suis rebus consulere. Et ut Fabius dicebat, salvis auspiciis geri, quae pro republica gererentur, sic privati pro bene ominatis habent in periculo, quaecumque dant spem salutis. Silius lib. 4. Punic infert de infanticidio Poenorum: cui fingit forte destinatum Hannibalis filium, & cupisse illos quidem religioni parere: *Sed*, inquit,

propior metus armati ducis ab ira, &c. Hoc & Lucanus offendit lib. 3. ubi locus ad Massiliam succiditur: *Paruit imperis omnis turba, inquit, non sublato securi pavore, sed expressa superorum & Caesaris ira.*

614. *Et totum Ulysssem.*] Florent: *nunc fraudes, dolor, Nunc totum Ulysssem.* Deinde: *veritas nunquam perit.* Efficacius quam lateo. Nunquam exlinguitur sive potentia sive dissimulatione: semper emergit, exferitque se, utcumque pressa, aliquibus indicis.

VARIORUM.

609. *Auspicium*] Omen mortis immaturae ducaeque & malorum quibus se jurejurando devoveret. FARN.

614. *Totum.*] Omnes Ulyssis artes, technas, astus. FARN.

615. *Scrutare*] *Haec secum, mulieris gestum advertens.* FARN.

619. *Alios*] *Hic Andromacham subleat affatur.* FARNABIUS.

620. *Alloqui*] Consolari. *allogois curae parte levare docet, παραγομένη.* FARN.

625. *Haec,*]

E turre, lapsis sola quae muris manet.

Andr. Me liquit animus. membra quatiuntur, labant,
Torpetque vinctus frigido sanguis gelu.

625 *Ulyss.* En tremuit. hac, hac parte quaerenda est mihi.
Matrem timor detexit, iterabo metum.

Ite, ite, celeres. fraude materna abditum
Hostem Pelasgi nominis, pestem ultimam,
Ubique latitat, erutam in medium date.

630 Bene est. tenetur. perge, festina, attrahe.
Quid respicis, trepidasque? jam certe perit.

Andr. Utinam timerem! solitus ex longo est metus.
Dediscit animus serò, quod didicit diu.

Ulyss. Lustrale quoniam debitum muris puer

635 Sacrum antecessit; nec potest vatem sequi
Meliore fato raptus: hoc Calchas ait

Modo piari posse redituras rates,
Si placet undas Hectoris sparsi cinis,
Ac tumultus imo totus aequetur solo.

640 Nunc ille quoniam debitam effugit necem,
Erit admovenda sedibus sacris manus.

Andr. Quid agimus? animum distrahit geminus timor:
Hinc gnatus, illinc conjugis cari cinis.

Pars

GRONOVII.

625. *En tremuit.*] Flor. & Heinsiani, ut Mog.
& quidam apud Commel. *invenit.* Virgil. *intre-*
more omnem Marmure Triviarum.

643. *Conjugis cari cinis.*] Flor. *sacri.* Non male.

VARIORUM.

625. *Hac,*] Per timorem. FARN.

627. *Ite,*] *Comites seu famulos alloquitur.* FARN.

630. *Bene est.*] Fingit puerum inventum ab ali-
quo è suis abduci à tergo Andromachae, quod
illa timens respicit trepide, unde illam filium oc-
culisse conjicit. FARN.

632. *Utinam*] Excusat metum à metu diuturno

profectum, non à iusta causa, inquit, utinam
mihi viveret filius essetque veri timoris causa!
FARNABIUS.

634. *Lustrale*] Ut mulierem penitus exentiat,
metum illi adauget, fingitque jubere Calchantem
undas Hectoris cineribus placare, si minus in-
veniat puer. FARN.

634. *Debitum*] De turre deiciendum FARN.

636. *Melior*] Mitior, quam ut deturre pra-
cipitaretur. FARN.

641. *Sedibus*] Sepulchro Hectoris. Sepulchra
autem violare nefas, omniumque nationum nu-
bus & legibus cautum. FARN.

642. *Quid agimus?*] *Haec fecim.* FARN.

645. *Me-*

- Pars utra vincet? testor immites deos,
 645 Deosque veros, conjugis manes mei,
 Non aliud, Hector, in meo nato mihi
 Placere, quam te. vivat, ut possit tuos
 Referre vultus. prorutus tumulo cinis
 Mergetur? ossa fluctibus spargi sinam
 650 Disjecta vastis? potius hic mortem oppetat.
 Poteris nefandae deditum mater neci
 Videre? poteris celsa per fastigia
 Missum rotari? potero. perpetiar. feram,
 Dum non meus post fata victoris manu
 655 Jactetur Hector. hic suam poenam potest
 Sentire; at illum fata jam in tuto locant.
 Quid fluctuaris? statue, quem poenae extrahas.
 Ingrata, dubitas? Hector est illic tuus.
 Erras. utrimque est Hector. hic sensus potens,
 660 Forfan futurus ultor extincti patris.
 Utrique parci non potest. quidnam facis?
 Serva è duobus, anime, quem Danaï timent.
Ulyss. Responſa peragam. funditus busta eruam.

And.

G R O N O V I I.

Plinius de terra: *novissime complexa gremio jam à reliqua natura abdicatas, tum maxime ut mater operiens, nullo magis sacra merito, quam quod nos quoque sacros facit.* Apud Silium Marus ad Reguli filium: *facit ille & nomine nullo inferior, tuos ille parens.* Sed praecedit, *sedibus sacris.* Et infra, *Manesque cari.*

659. *Hic sensu potens,*] Flor. Heins Voss. Egu. Delm. *sensus.* Compos animi & mentis. Nam de inferis dubitabant: *Si quis manibus sensus.*

V A R I O R U M.

645. *Manes mei,*] Praecipuo honore veteres

colabant deos domesticos & suorum lares. FARN.

647. *Quam te.*] Quam quod tereferat. FARN.

648. *Prorutus*] Fluctuat metu dubia mulier, nec cogitat erui non posse cineres salvo filio in tumulo abscondito. FARN.

650. *Hic*] Alistanax. FARN.

656. *Illum*] Hectorem. FARN.

659. *Sensus potens,*] Vivus. FARN.

663. *Busta*] Tumulum in quo cadaver usum & cinerum. proprie enim cadaveris crematio *Bustum* dicitur ab antiquo Buro à *πύρ*, locus *Ustrina*. operis extructio *Sepulchrum*. Inscriptio *Monumentum*. stipes lignorum, *Reges*. Ignis inflammatus, *Pyra*. apparatus mortuorum, *Funer*. FARNABIUS.

- And.* Quae vendidisti? *Ul.* Pergam, & è summo aggerem
 665 Traham sepulchra. *Andr.* Caelitum appello fidem,
 Fidemque Achillis. Pyrrhe, genitoris tui
 Munus tuere. *Ulyss.* Tumulus hic campo statim
 • Toto jacebit. *Andr.* Fuerat hoc prorsus nefas
 Danaïs inausum: templa violastis, deos
 670 Etiam faventes. busta transierat furor.
 Resistam. inermes offeram armatis manus.
 Dabit ira vires. qualis Argolicas ferox
 Turmas Amazon stravit; aut qualis deo
 Percussa Maenas, entheo silvas gradu
 675 Armata thyrsō terret, atque expers sui
 Vulnus dedit, nec sensit; in medios ruam,
 Tumuloque cineris socia defenso cadam.
Ulyss. Cessatis? & vos flebilis clamor movet,
 Furorque cassus foeminae? jussa ocuis
 680 Peragite. *Andr.* Me, me, sternite heic ferro prius.
 Repellor? heu me! rumpe fatorum moras.
 Molire terras, Hector, ut Ulyssē domes.
 Vel umbra satis est. arma concussit manu.

Ja-

GRONOVII.

681. *Repelle avernum*] Olim monuimus legendum; *Repeller? heu me! rumpe fatorum*. Id confirmavit optimus cum alio praeterea ejusdem bibliothecae, & duo Foxiensis Tholosates: quamvis alter horum: *Repeller heu me*. Vide lib. 2. Observe. 19.

683. *Vel umbra satis est.*] Grotius: *Vel umbra satis es*. Ex Hercule Furēte Euripidis sumpsit: *Αρκτης, 1281, & οὐκ ἐφάρτι μὲν Ἄλλος γὰρ ἰδὼν ἰανὴν αὐτὴν ὄν.*

VARIORUM.

664. *Quae vendidisti*] Corpus Hectoris, mortui Achillis locum sepulchro exstruendo Graeci vendiderunt. FARN.

668. *Fuerat*] Haecenus à sepulchris violandis abstinuistis, caetera utut furiosi. FARN.

672. *Qualis*] *Quales Threiciae cum flumina Thermodontis pulsant & pictis bellantur Amazones armis, seu circum Hippolyten, seu cum se Martia curru Penibesia refert.* FARN.

673. *Deo*] Furorē Bacchico percita. FARN.

674. *Maenas*] *Agave. Phoen. v. 17. & Oedip. vers. 616.* FARN.

674. *Entheo*] *Asslatu numinis actō. Oed. vers. 628.* FARN.

675. *Expers*] *Mente abalienata, animi impositus.* FARNABIUS.

682. *Molire*] *Αρκτης, 1281, & οὐκ ἐφάρτι μὲν.* Eurip. FARNABIUS.

683. *Arma*] *Vel in eorum terrorem fingit, vel perphantasiam videtur cernere Hectorē.* FARN.

684. Ja-

- Jaculatur ignēs. cernitis Danai Hectorem?
 685 An sola video? *Ulyss.* Funditus cuncta eruc.
Andr. Quid agis? ruinā mater & gnatum & virum
 Prosternis unā. forsitan Danaos prece
 Placare poteris. conditum elider statim
 Immane busti pondus. intereat miser,
 690 Ubicunque potius, ne pater gnatum obruat,
 Prematque patrem gnatus. ad genua accido
 Supplex, *Ulyssē*, quamque nullius pedes
 Novēre dextram, pedibus admoveo tuis.
 Miserere matris, & preces placidus pias
 695 Patiensque recipe; quoque te celsum altius
 Superi levarunt, mitius lapsos preme.
 Misero datur quodcunque, fortunae datur.
 Sic te revisat conjugis sanctae torus,
 Annosque, dum te recipit, extendat suos
 700 Laërta! sic te juvenis excipiat tuus,
 Et vota vincens vestra felici indole,
 Aetate avum transcendat, ingenio patrem!
 Miserere matris. unicum afflictæ mihi

So-

V A R I O R U M.

684. *Jaculatur*] Ut quondam, naves Graecorum flammis petens. FARN.

688. *Conditum*] Filium absconditum. FARN.
 689. *Intereat*] Vel de turre praecipitatus aut ubicunque, modo ne in patris sepulchro. FARN.

691. *Ad genua*] Verecundiae veteres frontem assignabant, impudentiae os, sagacitati vel irrationi nasum, judicio aurem, falsi supercilium, virtuti & fidei dextram, misericordiae genua, quae illius cui se supplices ingererent, contingerant, ut & caput, seu mentium, & dextram. velut *τὸ ὑψηλόν, τὸ ὑγρόν, & τὸ ἀνθρώπινον*. Symbola consensus, actionis & progressus ad praestanda, quae petuntur. FARN.

697. *Misero datur*] Ita MSS. & typis editi o-

mnes; distinguendum autem post *quodcunque*, non post *datur*, hoc sensu: quicquid misero datur, id Fortunae datur, ut si quando ipse miser fias, illa tibi beneficium acceptum referre jure teneatur. COMMELINUS.

697. *Fortunae*] Par relaturae illi qui succurrit miseris, lubricae fortunae memor. Lipsi. autem legit *Miseræ datur quodcunque fortunae datur*. q. d. animo vere liberali datur, non aucupante & retributionem sperante. FARN.

698. *Sic te revisat*] Sic tu revisastorum. *Hypallage*. FARN.

698. *Conjugis*] Penelopes castae & redditum tuum expectantis. FARN.

700. *Laërta!*] Pater tuus. FARN.

700. *Juvenis*] Telemachus filius. FARN.

702. *Avum*] Laërtem. FARN.

Ili 2

704. Ex-

Solamen hoc est. *Ulyss.* Exhibe gnatum, & roga.

- 705 *Andr.* Huc è latebris procede tuis,
 Flebile matris furtum miserae.
 Hic puer, hic est terror, Ulysse,
 Mille carinis. submitte manus,
 Dominique pedes supplice dextra
 710 Stratus adora: nec turpe puta,
 Quidquid miseros Fortuna jubet.
 Pone ex animo reges atavos,
 Magnique senis jura per omnes
 Inclita terras. excidat Hector.
 715 Gere captivum; positoque genu,
 Si tua nondum funera sentis,
 Matris fletus imitare tuæ.
 Vidit pueri regis lachrimas
 Et Troja prior, parvusque minas
 720 Trucis Alcidae flexit Priamus.
 Ille, ille ferox, cujus vastis
 Viribus omnes cessere ferae:
 Qui perfracto limine Ditis
 Caecum retro patefecit iter,
 725 Hostis parvi victus lacrimis,

GRONOVII.

707. *Hic puer, hic est terror,* Flor. *Hic est, hic est, terror.*

VARIORUM.

704. *Exhibe*] Juridicum & sollemne vocabulum, vide D. de liberis exhibendis. DELRIUS.

707. *Terror,*] Jam enim à Graecis metuebatur. Aufonius: *Flet Asiae, tantaque unus de gente superstes parvulus, Argivis sed jam de patre timendus, Hic jaceo Asphyxiam, Scæcis dejectus ab aliis.* DELRIUS.

713. *Magnique*] Priami. FARNABIUS.

714. *Hector.*] Memoria, vel indoles & virtus Hectoris. FARN.

715. *Gere.*] Gellu te præbe, gere te more captivi. FARN.

716. *Si tua*] Si forte non intelligis malum tuum & monem paratam. FARN.

718. *Pueri*] Priami tum pueri futuri regis. supra 129. FARN.

720. *Prior,*] Hoc est, prius; veluti *ferus* pro *fero*. DELRIUS.

720. *Alcidae*] Hercul. Fur. v. 356. FARNAB.

722. *Ferae*] Monstra domita. FARN.

725. *Hostis*] Priami. FARN.

Su-

726. *Ho-*

Suscipe, dixit, rector, habenas,
 Patrioque sede celsus folio,
 Sed sceptrâ fide meliore tene.
 Hoc fuit illo victore capi.

- 730 Discite mites Herculis iras.
 An sola placent Herculis arma?
 Jacet ante pedes non minor illo
 Supplice supplex; vitamque petit.
 Regnum Trojae, quocumque volet,
 735 Fortuna ferat.

G R O N O V I I.

729. *Hoc fuit illo victore capi.*] Sic omnes ad unum veteres libri. Scaligero excidit melius fore: *Profuit illo.* quod nimis praecipites ad recipiendum in editos viri docti fuere. Nos illud teneamus defendimusque 2. Obierv. 19. Florus 1, 12. *Hoc tunc Pejentes fuisse.*

V A R I O R U M.

726. *Habenas,*] Gubernacula, imperiam. FARNABIUS.

728. *Maliere*] Quam pater Laomedon, qui perfide primum Deos urbis munitores promissa mercede, mox Herculem equis propter liberatam à monstro marino Hesionem pactis fraudavit. Supra vers 131. FARN.

731. *An sola*] An Hercul. sagittae in expugnanda Troja solae placent vobis? annon & mores, misericordia & clementia? FARN.

732. *Illo*] Priamo. FARN.

733. *Supplex*] Astyanax. FARN.

U L Y S S E S. A N D R O M A C H A. A S T Y A N A X.

*Precibus minas & diras miscet Andromache, Ulysses orans
 nec exorans.*

Ulyss. **M** Atris quidem me moeror attonitae movet:
 Magis Pelasgae me tamen matres movent,
 Quarum ille magnos crescit in luctus puer.

Andr. An has ruinas urbis in cinerem datas

- 740 Hic excitabit? hae manus Trojam erigent?

Nul-

V A R I O R U M.

739. *An has ruinas urbis in, &c.*] Emphasis, ut supra vers. 474. FARN.

740. *Hic excitabit?*] Infans, puellus *Trojan urbis excitabit?* Eurip. FARN.

lii 3

741. To-

Nullas habet spes Troja, si tales habet.

Non sic jacemus Troës, ut cuiquam metus
Possimus esse. spiritus genitor facit?

Sed nempe tractus. ipse post Trojam pater

745 Posuisset animos, magna quos frangunt mala.

Si poena petitur, quae peti gravior potest?

Famulare collo nobili subeat jugum.

Servire liceat. aliquis hoc regi negat?

Ulyss. Non hoc Ulysses. sed negat Calchas tibi.

750 *Andr.* O machinator fraudis, ô scelerum artifex,

Virtute cujus bellica nemo occidit;

Dolis & astu maleficae mentis jacent

Etiâ Pelasgi; vatem & insontes deos

Praetendis? hoc est pectoris facinus tui,

755 Nocturne miles, fortis in pueri necem.

Jam solus audes aliquid, & claro die.

Ulyss. Virtus Ulyssis Danaidis nota est satis,

Nimisque Phrygibus. non vacat vanis diem

Con-

GRONOVII.

750. *O scelerum artifex*] Flor. & *scelerum*.

757. *Virtus Ulyssis nota Danaidis est*] Flor. Voss. Heinsf. minor noxæ: *Danaidis nota est*. Heinsianus major manu prima, *Danaidis*. Atque ita legendum: *Virtus Ulyssis Danaidis nota est satis*. Supra: *Quid agis Ulysses? Danaidas credens tibi?* Euripides Hecuba: *Ταλθύτης γεν, Δαναίδας κατακτείνω*.

VARIORUM.

741. *Tales habet*,] Tam macras, lentas, exiles. FARN.

742. *Non sic*] Imo tam funditus deleti, ut non amplius timendi simus. FARN.

743. *Genitor*] Hector. FARN.

744. *Tractus*] Raptatus curru. vet. poetæ: *Vidit, videre quod me passa ægeranno, Hectorum curru quadrijugo raptarier*. Virgilius & Latini poetæ ter circum muros Ilii, Homerus lib. 22. & 24.

Iliad. usque ad naves, & postea ter circum Patrocli tumulum raptatum scribit. DELRIUS.

747. *Famulare jugum*.] Servitutis onus. FARNABIUS.

748. *Regi negat?*] Regia stirpe edito, regni hæredi, *γενναία*. FARN.

749. *Calchas tibi*.] Deorum oraculum, cuius interpretes Calchas. FARN.

750. *O machinator*] Deplorata salutis spe se ad convicia in vindictam convertit. FARN.

753. *Pelasgi*.] Iphigenia supr. v. 567. Palamedes falsa proditiōis accusatione oppressus: & Ajax in contentione de armis Achillis victus. FARNABIUS.

753. *Vatem*] Calchanta & deos hoc non jubentes. FARN.

755. *Nocturne*] Qui noctem solum expeditiones seu furta potius exerceat, ut in rapiendo Palladio & Rhesi tentorii dependendis. Sup. vers. 38. FARNABIUS.

756. *Solus audes*] Sine Diomede comite. FARN.

759. *La*

Conterere verbis. ancoras classis legit.

- 760 *Andr.* Brevem moram largire, dum officium parens
 Gnato supremum reddo, & amplexu ultimo
 Avidos dolores fatio. *Ulyss.* Misereri tui
 Utinam liceret! quod tamen solum licet,
 Tempus moramque dabimus. arbitrio tuo
- 765 Implere lacrimis. fletus aerumnas levat.
Andr. O dulce pignus! ô decus lapsae domus!
 Summumque Trojae funus! ô Danaûm timor!
 Genitricis ô spes vana! cui demens ego
 Laudes parentis bellicas, annos avi
- 770 Medios precabar: vota destituit deus.
 Iliaca non tu sceptrâ regali potens
 Gestabis aula; jura nec populis dabis,
 Victasque gentes sub tuum mittes jugum;
 Non Graja caedes terga, non Pyrrhum trahes;
- 775 Non arma tenerâ parva tractabis manu;
 Sparsasque passim saltibus latis feras
 Audax sequeris: nec statò lustrî die
 Solenne referens Troici lusus sacrum,

Puer

GRONOVII.

778. *Troici lustrî sacrum.*] Recte vidit Scaliger
 influavem esse repetitionem vocis *lustrî*: eoque
 vel *festi* vel *ludi* (hoc & Delrius) substituit. Proxi-
 me verum, quod servaverat Flor. *Troici lusus sa-*
crum. Suetonius Julio: *Trojam ludit turba duplex,*
majorum minorumque puerorum. Augusto: *Sed &*
Trojae ludum edidit frequentissime, majorum minorum-
que puerorum delectu. Claudio: *ac super quadriga-*
rum certamina Trojae lulum exhibuit.

VARIORUM.

759. *Legis*] Retrahit in navem. FARN.
 762. *Misereri*] Et misericordiam proſtitetur So-
 phocleus ille Ulyſſes, *ἰστανέσθαι δὲ τὸν ὀφθαλμὸν ἐν-*

πρὸς τὰς ὁδοὺς τοῦ πλοῦ. FARN.

765. *Fletus*] Expletur lacrymis, egeriturque dolor.
 FARNABIUS.

769. *Laudes*] Fortitudinem patris, Priami ac-
 tatem mediam, id est, florentem opibus, regno,
 liberis; non optarem ejus senectutem: quae mi-
 ſeriarum exemplum. FARN.

774. *Non Graja*] Ut pater. FARN.

774. *Pyrrhum trahes*] In filio, patrem tuum
 ultus. FARN.

775. *Arma parva tractabis*] Exercitationes &
 praeludia bellica, venationes scil. Trojanum ag-
 gmen, saltationes. FARN.

777. *Stato lustrî die*] Nam fiebant singulis qua-
 drienniis expletis. DELRIUS.

778. *Solenne*] A nobilibus pueris equeſtribus &
 armatis peractum, quem describit Virgilius 5. *Ac-*
nidi.

Puer citatas nobilis turmas ages :

- 780 Non inter aras mobili velox pede,
Revocante flexo concitos cornu modos,
Barbarica prisco templa saltatu coles.

O morte dirâ tristius leti genus!
Flebilis aliquid Hectoris magni, nece

- 785 Muri videbunt. *Ulyss.* Rumpe jam fletus parens.
Magnus sibi ipse non facit finem dolor.

Andr. Lacrimis, Ulysse, parva, quam petimus, mora est.
Concede, parvos ut mea condam manu
Viventis oculos. occidis parvus quidem,

- 790 Sed jam timendus. Troja te expectat tua.
I, vade liber. liberos Troas vide.

Astyan. Miserere mater. *Andr.* Quid meos retines sinus,
Manusque matris? cassa praesidia occupas.
Fremitu leonis qualis audito tener

- 795 Timidum juvenecus applicat matri latus:
At ille saevus matre summotus leo,
Praedam minorem moribus vastis premens

Frans

GRONOVII

791. *Liberos Troas vide*] Scaliger ad animum
Senecae melius fore putat *vise Troas liberos*: at-
que ita se fuisse scripturum, si foret auctor Tra-
goediae. Mihi & numero & verbo illud *791-
vise* videtur.

797. *Moribus vastis premens*] *Flor. tenens.*

VARIORUM.

neid. quae Pyrrhica dista est, vel Troja. FAR-
NABIUS.

780. *Mobili*] Chorea in Dindymenes sacris,
saltando ad Phrygium modum, qui caeteris qua-
tuor concitior. Aeolius enim simplex & animi
tempestates tranquillat; Doricus honestus & gra-
vis pudicitiae largitor; Ionius seu Jastus varius,
intellectum obtulis acuit; Lydius querulus men-
tem curis defatigatam reparat & oblectat; Phry-

gius vero religiosus & *781.* pugnas excitat & va-
turi furores inflammat. FARN.

781. *Flexo*] Curva tibia. *ὁ μὲν δὲ ἐνδύωνται
πύλας τῶν πυλῶν ἀγῶνας ὁρῶντες ἀνέσαν ἰσχυρῶς.* FAR-
NABIUS.

781. *Concitos cornu modos*] *Barbara & horribili
stridit tibia cantu.* Catul. FARN.

782. *Barbarica*] Phrygia. FARN.

782. *Priscae*] Phrygio. FARN.

785. *Muri videbunt.*] *Iliaci, Neptunia moenia,
muri viderunt aliquid crudelius Hectoris rapto.* Au-
son. FARN.

785. *Rumpe*] Desine, mitte. FARN.

788. *Condam*] Claudam, quod proxime neces-
situdine conjuncti officium est. FARN.

791. *Liberos Troas*] Apud inferos, qui bello
mortem appetierunt nec in servitutem redacti.
FARNABIUS.

797. *Praedam*] Juvenum. FARN.

799. *Ole-*

- Frangit, vehitque: talis è nostro sinu
 Te rapiet hostis. oscula, & fletus, puer,
 800 Lacerosque crines excipe, & plenus mei
 Occurre patri. pauca maternae tamen
 Perfer querelae verba: Si manes habent
 Curas priores, nec perit flammis amor;
 Servire Grajo pateris Andromachen jugo,
 805 Crudelis Hector? lentus & segnis jaces?
 Rediit Achilles. fume nunc iterum comas,
 Et fume lacrimas, quidquid è misero viri
 Funere relictum est. fume quae reddas tuo
 Oscula parenti. matris hanc solatio
 810 Relinque vestem. tumulus hanc tetigit meus,
 Manesque cari. quidquid heic cineris latet,
 Scrutabor ore. *Ulyss.* Nullus est flendi modus.
 Abripite properè classis Argolicae moram.

V A R I O R U M.

799. *Oscula.*] Vivo filio, sed morti destinato iusta percolvit, respicit autem ad ritum ossa componendi, qui talis: primo bustum vino extinguiebant, manes vocabant, lotis deinde manibus ossa legebant, lecta vino profundebant & lacte, mox vento siccanda exponebant, siccata aromatibus & odoribus mista in urnam reponebant, reliquiis lacrymas superfundebant. FARNABIUS.

800. *Lacerosque*] Hippol. v. 1176. FARN.

800. *Mei*] Spiritus mei ab osculis; lacrymarum, crinium. FARN.

802. *Si manes*] Si affectus maneant post rogos, nec curae nos ipsa in morte relinquant. FARN.

805. *Lentus*] Cur non & tua umbra rediit, ut Achilles? sup. v. 430. FARN.

806. *Fume*] Modo vers. 798. FARN.

807. *Viri*] Mei Hectoris. FARN.

810. *Hanc tetigit*] Vestem, qua obvolutus in sepulchro à matre absconditus fuerat. FARN.

811. *Quidquid*] Cineres suorum, ne qua pars periret, labris & ore scrutati lambere solebant. Herc. Oct. 1341. FARN.

813. *Moram.*] Puerum in quo mora, ut supra vers. 550. FARN.

Quae sub Oetaeis latebrosa silvis

Misit infestos Troïae ruinas

825 Non semel arcus?

Olenos tectis habitata raris?

Virginis Pleuron inimica Divae?

An maris lati sinuosa Troezen?

Pelion regnum Prothoi superbum,

830 Tertius coelo gradus? hîc recumbens

Montis exesi spatiosus antro

Jam

GRONOVII.

per silvam & ripis fluvialis arundo Caedunt. Sed Gifanio placet *rufum* in indice Lucret. Sed pro *Metheone* Bernardinus legit *Meliboëa*: quod inde Philoctetes Hercules arcus iterum ad Trojam portavit, de quo versus sequentes. Delirus eadem ratione permotus arbitratur vel legeodum, *rufis Meliboëa lentis*; vel Senecam putasse, Philocteten fuisse Methonensem, aut Methonen cum Meliboëa confudisse. Fl. *Metheone*. Pausanias lib. 4. *Μεθώνη ἡ πρὸς τὴν πύλιν τῶν ἑσθίων ἐς Τροίαν ἀποσπένδοντες. ἔστι δὲ καὶ τῆς Ἰσθμίου πόλεως κατὰ τὴν Πύλιν*. In Messeniorum agro. Hodie *Medon*. Censeo post vocabulum *Metheone* ponas interrogandi notam, tanquam absoluta sententia: nam quod sequitur, *Quae sub Oetaeis*, nova est interrogatio de alia urbe, & nihil habet ad proximè superius membrum pertinens. Obscuritatem gignit omiſſa particula, quam potuisset vitare auctor scribendo: *An frequens rufis lentibus Metheone? an Quae sub Oetaeis*. Sed omisit, & reservavit prudentiae lectioris, ut mox quarto & quinto versu. Pari ellipsi. Hippol. v. 386. *procul sit muricis Tyrii ruber*. *Quae sila ramis*. Hoc est, & quae sila: vel procul etiam sint sila, quae. Frustra vir doctus suspicatur aliquid hic deesse vel superesse: aut forte legendum: *Et sila ramis quae ultimi*. Sic igitur alia urbs, non expresso nomine, describitur Meliboëa, Philoctetae patria.

827. *Virginis Pleuron inimica*] Habet & hanc notam optimi codicis. Omnes alii libri scripti, quod notavit & Delirius, *Pleuron*, contra rationem & consensum veterum auctorum. At Etruscus unus: *Virginis Pleuron inimica divae*. Sic tertio post versu regnum *Prothoi superbum*, idem solus & unus codex, uti legendum duo maximi viri H.

Grotius & D. Heinſius viderunt. Caeteri omnes, *Protei*, quod iugenti commentario extenderunt, sed aut legum carminis aut syllabarum quotitatis ignari.

VARIORUM.

823. *Oetaeis*] Oeta mons in finibus Theſſaliae, Hercules rogo celebris. FARNABIUS.

825. *Non semel*] Supra v. 133. FARNABIUS. Semel tantum misit: sed iidem arcus bis Trojae iofelli fuerunt. DELIRIUS.

826. *Olenos*] Elidis urbs. FARNABIUS.

827. *Pleuron*] Aetoliae urbs, Meleagri patria, cujus pater Oeneus cum ceteris numinibus frugum honores sacrificaret omiſſa Diana, indignata Dea immisit aprum, qui Aetoliam vastaret. FARNABIUS. Sic Graeci omnes *Πλερών*. Statius *Meleagri Pleuron*. Silius — *regia Pleuron*. sic Ovidius & alii. Nota Aetoliae urbs, à qua Strabo partem Aetoliae Pleuroniam dictam testatur. Helenam Lycophron Pleuroniam nominat, an ergo Aetola? aut in Argivo agro Pleuron ulla, unde id nominis sortita? putat Iſacius. sed toto coelo aberrat, à proavo sic nominata. Helena Ladae filia fuit. Leda Theſſii. Theſſius Agenoris, Agenor Pleuronis. vide Pausaniam in Laconicis. DELIRIUS.

828. *Troezen*] Peloponneſi civitas maritima, Theſei patria. FARNABIUS.

829. *Pelion, &c.*] *Μαγνέτιον δὲ ἔστιν ὄρος. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἑσθίαν, ὅτι ἐστὶν Πλερών, ἡ Πλερών πόλις*. FARNABIUS.

830. *Tertius*] Pindo seu Olympo & Oſſiae ſuperingellus à gigantibus. Vide Herc. Fur. verſ. 970. FARN.

830. *Hic recumbens*] In Pelio. FARN.

831. *Montis exesi*] Chironis antrum deſcribens

Kkk 2

Jam truci Chiron pueri magister,
Tinnulas pleetro feriente chordas,
Tunc quoque ingenteis acuebat iras

835 Bella canendo.

An ferax varii lapidis Carystos?
An premens littus maris inquieti
Semper Euripo properante Chalcis?
Quolibet vento faciles Calydnæ?

840 An carens numquam Gonoëssa vento?

Quaeque formidat Borean Enispe?
Attica pendens Peparethos orā?
An sacris gaudens tacitis Eleusin?

Num-

GRONOVII.

830. *Faciles Echinae?*] A Delio est pro *Echidnae*, Sed Fl. *Calydnæ*. Homerus: *καὶ Κῆρ Εχιδνάλην πάλαι νέμεν τε Κελύδνας*. Nam Echinades adeo non sunt quovis vento faciles, ut Euripides Iphigen. in Aulide dicat *ναυτοῖσις ἀπέρητοις*.

841. *Formidant Borean Enispe?*] Flor. *formidat Borean Enispe*, Ut Homerus: *Συγείδω τε καὶ ἑρμείωνος Ενίςπης*.

842. *Attica pendens Peparethos orā?*] Sic omnes libri. Et videtur Senecae inexcusabilis error. Est enim Peparethos ex Cycladibus. parens olim Macedoniae regno, ut apparet ex Livii lib. 28. Nam quod subjicit *Perithoedes* Delius, ferri non potest. Scribunt enim Graeci *Περίθουδης*. Tolerabilius idem, *Sypaletos*, aut *Lycabettos*.

843. *Gaudens tacitis Eleusis?*] Flor. ut supra, *Eleusin*.

VARIORUM.

Papinius, ait; *Longaeum Chirona petit, domus ardua montem Perforat & certo suspendit Pelion arces*. *Partem exhausta manu, partem susceperat aetas*. DELRIUS.

832. *Pueri*] Achilles, quem puerum instruxit Centaurus Chiron medica, musica, & equitandi arte. FARNABIUS.

832. *Truci*] Naturā enim & indole trux, ferus,

iracundus. Diestys lib. 1. scribit primis adhuc adolescentiae annis Achilli vim quandam inconsultam & efferam morum impatientiam fuisse. Philostratus lib. 2. & 3. Imag. Achilles puerum pingit feroci facie, truci, magnanimoque vultu, unde Ovidius canit: *Phyllyrides puerum cytharā percutit Achillem*; *Atque animos molli contudit arte ferros*.

834. *Tunc queque*] *Mēn* Homericam respiciat. *Nel* Achilles tum juvenis mares animos in Martia bella *Perfibus* exacuit. FARNABIUS.

836. *Varii lapidis*] Sunt qui metri causa subdant *rari lapidis*, cum tamen alibi pluries reperitur *Dactylus* in secunda Sapphici sede, è licentia Tragicorum. FARNABIUS. Carystium marmor macularum varietate commendat Strabo, & Plinius: & facies ex eo columnas, Tibullus & Martialis.

836. *Carystos?*] Una è Cycladum insulis. FARNABIUS.

838. *Euripo*] Herculi. Fur. v. 377. FARN.

838. *Chalcis?*] Euboeae urbs, ab Aulide Boeotiae portu Euripo divisa. FARN.

840. *Gonoëssa*] In Aetolia. FARNABIUS. Ex Homero, qui alto loco sitam scribit: ideo noscitur ait: — *numquam carens Gonoëssa venis*.

843. *Tacitis*] Ceteris facris non revelandis. Herculi. Fur. v. 301. & 844. FARN.

843. *Eleusin?*] Herc. Fur. v. 302. FARN.

844. *Nam*

Numquid Ajacis Salamina veram?

845 Aut ferâ notam Calydonæ sævâ?

Quasque profundit subiturus aequor
Segnibus terras Titareffos undis,
Bessan & Scarphen? Pylon an senilem?
Pharin? an Pisam, Jovis & coronis

850 Elida claram?

Quolibet tristis miseræ procella

Mit-

GRONOVII.

844. *Ajacis Salamina veram?*] Ante hunc verum deesse aliquid summi viri non amplius suspicantur: impetritum, inauguratum est: jam culi duo versus, qui sensum possint explere: quid moror? jam immisi & multis forte pro Annaeanis habiti. Mihi cogitanti illa verba, *ere, venire, proficisci*, facillime apud veteres intelligi non expressa, veniebat in mentem, & hujusmodi ellipsin hic locum habere posse. Vide quæ ad Livium lib. 28, 10 & lib. 37, 10. & lib. 41, 3. notavimus. Quibus addenda verba Flori lib. 3. cap. 6. *Ipsæ Pompeius in originem fontemque belli Ciliciam. Nec hostes detrahere certamen.* Sic enim MS. o. ubi addiderunt in vulgatis, *versus est.* Sane præceps magis atque abieci videntur ista in Seneca brevitas propter moratam etiam syntaxin: sed quo magis ob oculos aliorum exempla pones, eo mollior tibi res videbitur. Agamemnonis initio: *nonne vel tristes lacus incolere satius? nonne custodem Stygis Tergemina nigris colla iactantem iubeis?* Posterior interrogatio haud dubie aliud verbum intellectum requirit, quam in proximo posuimus est. Sophocles Elestra: *Αν' ε' τ' αὐτῶν, ε' βαδισα- φῶναι εἰς Κερύρα.* Scholiastes: *ὅτι δὲ τὸ αὐτὸν εἶδος ἔστιν εἰς ἀνταγωγῆς, ε' το' Πύλον, ε' το' Δ'ε, ε' το' Τροίαν.* Numquid *Ajacis Salamina veram?* nempe ibimus, aut venimus. Aut certe ex versu 849. *procella nos mittet.* nam quæ interponuntur omnia, eundem intellectum habent. Video autem, quod antehac ignoravi, jam Delrium *veram*, pro *veri*, quod habent libri, & de vera Salamine, quæ tot magnos viros falsos aut dubios habuit, veræ suspicatum esse.

VARIORUM.

844. *Numquid?*] Insulam Atticam Telamoni re-

gnatam; non illam à Teucro in Cypro conditam. & hic deesse aliquid videtur ad perficiendam constructionem, nisi referantur Acculativi ad *Mut-* ut infra versu 852. FARN.

845. *Ferâ*] Apro. Supra vers. 827. FARN.

845. *Calydonæ*] Urbem Aetoliae. FARN.

846. *Quasque profundis*] Rectius Traiectus alter, & Parisiensis excusius, *profundis.* SCHRODERUS.

847. *Titareffos*] Titareffus (ut vocat Lucanus lib. 6.) vel Titareffus, ut Graeci videntur malle, amnis Thessaliae tam pinguis habet aquas, ut Peneo, cui insluit, non admisceatur, sed olei instar supernatet, auctore Homero Iliad. 2. & Lucano lib. 6. ideo undas ejus vocat segnes. Plinius lib. 4. cap. 8. videtur nonnullis vocare *Euroten*, Strabo *Furotam*, Epitoma ejus *Europam*. Homero aquas habet suaves, admisceatur Peneo, sed vix, ut patet ex Athenaeo lib. 2. cap. 2. causa, pinguedo juxta Strabonem, levitas, juxta Athenaeum & Plinium; fuit per Locros, quorum sunt urbes, Bessa & Scarphe, apud Stephanum Heraclen Glaucci. *Βισσάρης* *Βισσαρῶν* & *Αἰσφίης* *Ἰσφ.* alia etiam Bessa Phocidis, & alia Scarphe Euboeae. Scarphe & Scarphia Eustathio eadem. Sed falli puto, nam una Scarphia Locrorum distincta à Scarphe, de qua Pausan. in Corinthiac. & Achaic. alia Scarphia Boeotiae, Straboni. DELRIUS.

848. *Pylon*] Messeniæ, *Pylon antiquam, Nelia Nefaris arva.* FARNABUS.

849. *Pharin?*] Laconiae urbem. FARN.

849. *Pisam,*] Thes. versu 122. FARN.

849. *Coronis*] victorum praemis in ludis Olympicis juxta Elida urbem. FARN.

850. *Elida*] Fur. Herc. 840. FARN.

Kkk 3

853 Luc

- Mittat, & donet cuicumque terrae:
 Dum luem tantam Troïae atque Achivis
 Quae tulit, Sparte procul absit: absit
 855 Argos, & saevi Pelopis Mycenae;
 Neritos parva brevior Zacyntho,
 Et nocens faxis Ithace dolosis.
 Quod manet fatum, dominusque quis te,
 Aut quibus terris Hecube videndam
 860 Ducet? in cuius moriere regno?

VARIORUM.

853. *Luem*] Helenam. FARN.
 854. *Sparte*] Laconum urbs. FARNABIUS.
 Odio Helenae, quae Spartana fuit, negat se Spartam proficisci velle.
 856. *Neritos*] Mons Ithacae. FARNABIUS.
 Stephano *Néa* & *Néa*, insula Acarnaniae, quae & Leucadia; & etiam mons Ithacae, vide Plinium l. 4. cap. 1. & 12. ubi docet etiam Za-

cynthum esse Ioni insulam. DELRIUS.

856. *Zacyntho*,] Insula Ulyssis regnata. *nemorsa* *Zacynthos*, *Dalichiumque Sameque & Neritos ardua faxis*. FARNABIUS.

857. *Dolosis*.] Latentibus sub undis, vel Ithaca faxosa & aspera, nidus inter scopulos, Ulyssis dolosi patria & regnum. FARN.

858. *Quod manet*] Conversus ad Hecubam Chorus hoc quacrit.

ACTUS QUARTUS.

HELENA. ANDROMACHA. HECUBA.
 POLYXENA Muta Personæ.

Ut manibus Achillis rite inferiae peragantur, excogitata ratio est, qua ut veste ita animo nuptiali affecta lactetur Polyxena. vid. supra vers. 360. quae partes dantur Helenae, ut Polyxenam lactet inani spe nuptiarum cum Pyrrho. quas illa primo simulat, mox Andromachae jurgio excussa dolos fateatur & rem aperte suadet.

Hcl. **Q**Uicumque hymen funestus, illaetabilis,
 Lamenta, caedes, sanguinem, gemitus habet,
 Est

VARIORUM.

861. *Hymen*] Neptiae. Vide Phoen. vers. 262. FARN.

863. *Ar-*

- Est auspice Helena dignus. everſis quoque
 Nocere cogor Phrygibus. ego Pyrrhi toros
 865 Narrare falſos jubeor; ego cultus dare,
 Habitusque Grajos. arte capietur meâ,
 Meâque fraude concidet Paridis ſoror.
 Fallatur. ipſi levius hoc equidem reor.
 Optanda mors eſt, ſine metu mortis mori.
 870 Quid juſſa ceſſas agere? ad auctores redit
 Sceleris coacti culpa. Dardaniae domus
 Generoſa virgo, melior afflictoſ deus
 Reſpicere coepit; teque felici parat
 Dotare thalamo. tale conjugium tibi
 875 Non ipſa ſoſpes Troja, non Priamus daret.

Nam

G R O N O V I I.

868. *Fraudetur. ipſi levius*] Commelinus notat MS. ſere omnes habere, *Fidentur*: Colonienſem, *Fidamur*: quoddam editos, *Fallatur*. Et hoc poſtremum, ſancit Florentinus. Sane quilibet fraudatur, fallitur: ſed non omnes, qui falluntur, fraudantur.

V A R I O R U M.

863. *Auſpice*] Veteres nihil non initiabantur ab augurio, in nuptiis itaque adhibiti auſpices. FARNABIUS.

863. *Helena*] Strabo, Pauſanias & Hyginus Helenae matrem Nemefim vocant: Homerus, Theocritus, Euripides, Theon Arati ſcholiaſtes & Ovidius Ledaſ nominant: quae contraria non ſunt. cum Baſius, in Germanicum, Laſtantiuſ lib. 1. de falſa religione, & Crates tradiderint Ledam mortuam Nemefis nomen aſſumſiſſe. Apollodorus l. 3. Biblioth. credit Nemefim à Jove adamatam, cum periculi evitandi cauſa in anſerem ſe tranſaſſet, à Jove, qui cygni formam induerat compreſſam, & eo compreſſu gravidam decimo poſt menſe ovum peperiſſe, quod Ledae cuſtodiendum tradiderint: in ſe nam Helenam, quae quia à Leda educabatur pro ſua, Ledae filia di-

ſta fuit. Clearchus, in amatoriis, teſte Athenaco l. 2. c. 17. prodidit Helenam in coenaculis, quae alia dicebantur, educatam fuiſſe: unde fabula Helenam ovo prognatam. quod tamen Lucianus in Gallo, quia Helena olorinum collum, candidum habuerit & oblongum, putat confictum. Ridicula etiam eſt Meliſſi Euboici fabulae illius interpretatio, quam Fulgentiuſ lib. 2. Mytholog. reſert. Magis etiam ridiculum Neoclis Crotoniatæ commentum, cecidiſſe ovum è luna, è quo Helena nata ſit, & mulieres lunares ova parere, è quibus naſi ceteros homines quinquies & decies proceritate excedant, auctore Herodoro Heraclote. haec partim ab aliis accepi, partim addidi de meo, DELRIS.

863. *Dignus.*] Digna ſane pronuba, quae haſce ſuneſtas nuptias conciliaret, nam & ipſa bis rapta, jura jugalia violaverat. Paridem ſecuta. Menelaum deſeruerat, Deiphobum prodiderat. Trojamque in prioris mariti gratiam. FARNAB.

865. *Cultus dare.*] Supra verſ. 361. FARN.

867. *Paridis ſoror*] Polyxena. FARN.

869. *Optanda*] Repentina & ſubita mors, quae *Julio Caſſari optata contigit.* FARN.

870. *Auſpices.*] Duces Graccos, qui mihi invitae haſ partes mandarunt. FARN.

871. *Dardaniae*] Converſa ad Polyxenam, haec dicit. FARN.

3-9. Pr-

- Nam te Pelasgae maximum gentis decus
 Ad sancta lecti jura legitimi petit,
 Cui regna campi lata Theffalici patent.
 Te magna Tethys, teque tot pelagi deae,
 880 Placidumque numen aequoris tumidi Thetis
 Suam vocabunt. te datam Pyrrho socer
 Peleus nurum vocabit, & Nereus nurum.
 Depone cultus squallidos, festos cape.
 Dedisce captam. deprime horrentes comas,
 885 Crinemque doctâ patere distingui manu.
 Hic forsitan te casus excelsio magis
 Solio reponet. profuit multis capi.
Andr. Hoc deerat unum Phrygibus everfis malum,
 Gaudere? flagrant strata passim Pergama.
 890 O conjugale tempus, an quisquam audeat
 Negare? quisquam dubius ad thalamos eat,
 Quos Helena suadet? pestis, exitium, lues
 Utriusque populi! cernis hos tumulos ducunt?
 Et nuda totis ossa quae passim jacent
 895 Inhumata campis? haec hymen sparsit tuus.
 Tibi fluxit Asiae, fluxit Europae cruor;
 Cum dimicantes lenta prospiceret viros,

GRONOVII.

878. *Lata Theffalici jacent.*] Flor. & Heinf. minor *patent.* Hypallage. Qui regnum in campis Theffalici late patentibus obtinet. Vel, cujus regnum in Theffalia plana & equitabili late patet.

VARIORUM.

876. *Pelasgae*] Pyrrhus, cui campi Theff. patent lata regna, te in conjugium petit. FARN.

879. *Tethys,*] Maris Dea, Neptuni conjux. FARNABIUS.

In-
 880. *Thetis*] Mater Achillis Dea marina, Pelei uxor. FARN.

881. *Nurum vocabit,*] Asinem, neptem, nurum, &c. FARN.

883. *Festos*] Nuptiales. FARN.

885. *Doctâ manu.*] Piscados, cosmetae, cini-
 fionis, cosmetriae, ancillae ornatrix, quae *pe-*
stisque comas & velut in orbem. FARN.

890. *O conjugale*] Iromia. FARN.

893. *Utriusque*] Troiani & Graeci. FARN.

896. *Asiae,*] In qua Troja. FARN.

896. *Europae*] In qua Graecia. FARN.

897. *Cum dimicantes*] Cum è muro Trojano
 prospiceret duos maritos tuos monomachia de te
 cer-

- Incerta voti. perge, thalamos appara.
 Taedis quid opus est? quidve solenni face?
 900 Quid igne? thalamis Troja praelucet novis.
 Celebrate Pyrrhi, Troades, connubia;
 Celebrate digne. planctus & gemitus sonent.
Hel. Ratione quamvis careat, & flecti neget
 Magnus dolor; sociosque nonnunquam sui
 905 Moeroris ipsos oderit; causam tamen
 Possum tueri iudice infesto meam
 Graviores passa. luget Andromacha Heclorem,
 Et Hecuba Priamum: solus occulte Paris
 Lugendus Helenae est. durum & invisum & grave est,
 910 Servitia ferre. patior hoc olim jugum
 Annis decem captiva. prostratum Ilium est,
 Versi Penates. perdere est patriam grave;
 Gravius timere. vos levat tanti mali
 Comitatus. in me victus & victor fuit.
 915 Quam quisque famulam traheret, incerto diu
 Casu pendit. me meus traxit statim
 Sine sorte dominus. causa bellorum fui,

Tan-

V A R I O R U M.

certantes, ipsa cui faveas incerta legitimone Menelao, an raptori Paridi. FARN.

897. *Lenta*] Assensus sum libro Lipsiano & nostris septem. Vulgata lectio, *laeta*, nauci non est; quicquid alii dicant. Utur feminae forsitan non attendant decoro inter conviciandum; at attendunt feminae scenicae; utpote quas non finit esse sui juris Tragoedus: fraeno suo regit, hoc est rationis. GRUTERUS.

898. *Perge*,] Ironia. FARNABIUS.

899. *Solenni*] Nuptiali, Phoen. vers. 263. & 507. FARN.

900. *Thalamis*] Sarcasticus. FARN.

902. *Digne*,] Planctu scil. & gemitu, ut seq.

906. *Judice infesto*] Magnum innocentiae argumentum, ut & alia hujus defensionis; qua haut scio an quicquam nervosius, aut splendidius, in Helenae defensionem, dici queat. DELRIUS.

907. *Graviora*] Quam vos. FARNABIUS.

907. *Luget*] Vobis aperte luctum licet profiteri, mihi occulte lugendus est Paris. FARN.

911. *Prostratum*] Vobis. FARN.

913. *Timere*,] Quod ego facio, deserti à me mariti ultionem timens. FARN.

913. *Levat*] Vide Chorum sequentem vers. 1009. FARN.

914. *In me victus*] Me Trojani & Graeci detestantur. FARN.

916. *Meus*] Menelaus: prior maritus. FARN.

Lil - 918. *Hec*

- Tantaeque Teucris cladis. hoc verum puta,
 Spartana puppis vestra si secuit freta;
 920 Sin rapta Phrygiis praeda remigibus fui,
 Deditque donum judici victrix dea:
 Ignosce Paridi. judicem iratum mea
 Habitura causa est. ista Menelaum manent
 Arbitria. nunc hanc luctibus paulum tuis,
 925 Andromacha, omissis flecte. vix lacrimas queo
 Retinere. *Andr.* Quantum est, Helena quod lacrimat,
 malum!
 Cur lacrimat autem? fare, quos Ithacus dolos,
 Quae scelera nectat. utrum ab Idacis jugis
 Jactanda virgo est? arcis an celsae edito
 930 Mittenda saxo? num per has vastum in mare
 Volvenda rupes, latere quas scisso levat

Al-

GRONOVII.

922. *Judicem iratum puta Habitura*] Lipsius è suo, *iratum mea Habitura causast.* Opponit, quos viderit, codices Delrius: & *ra puta* hic esse notam irrisiois. Certe admodum intempestivae. Gruterus Liphianum notat esse in Pall. uno: quem se secuturum, nisi vereretur esse allitum: nam cur, quae so, inquit, abiissent à voce notissima & plana tot libri, sine causa? Hoc argumentum quanti sit, multis jam documentis patuit. Causa autem evidens est, quia è corrupto exemplari sunt propagati. Flor. mea.

VARIORUM.

918. *Hoc verum puta,*] *Anthypophora.* at dictis me meruisse quae fuerim causa belli & cladis Trojanæ; ego autem non fui causa. neque enim ultro secuta sum Paridem, sed ab eo rapta, & donata quidem illi à Venere. Supra vers. 66. FARNABIUS.

920. *Sin rapta*] Sum, ait, innocens, sed non sponte Trojam veni, sed vi compulsa, quia non adulteri blandas persuasiones, sed Deae Veneris mandata secuta sum, illius pollicitationem nolui

falsam reddere. Utrumque argumentum à Gorgia Rhetore sumtum, qui in Oratione pro Helena, culpam vacuum docet, quia vel fortunae imperio, Deorum jussu & Necessitatis nutu fecit, ea quae fecit, vel vi rapta, vel persuasa verbis, vel amore capta; singula deinde discurrit, priora duo potissimum, quae hic abutitur. Non (inquit) sponte Trojam veni, sed rapta à Paridis potius, quam meo peccato. Nec tamen illius, qui datum sibi à Dea munus jure suo vindicavit. Dignus ille, cui tu, soror, ignoscas. Sed esto. mea tota culpa, meum facinus, quid te judicem esse postulas? an vereris ne benevolo judice absolvar? non est quod metuas. ideam mihi iudex, qui laesus, maritus adulterio laesistis, Menelaus. illi futurum curae, ne impune abeat DELRIUS.

922. *Paridi.*] Qui datum sibi à Dea munus vindicavit jure suo. FARNABIUS.

922. *Judicem*] Quod vero meum peccatum spectat poenamque, severum fatis habeo judicem Menelaum, nempe laesum, iratum. FARN.

924. *Nunc*] Polyxenam ad nuptias tu flecte, namque ego vix lacry. &c. FARN.

926. *Quantum*] Magnum certe aliquid imminet malum, quod Helenam malis induratum in lacrymas cogat. FARN.

932. Si-

- Altum vadofos Sigeon spectans finus?
 Dic, fare, quidquid subdolo vultu tegis.
 Leviora mala sunt cuncta, quam Priami gener
 935 Hecubaeque Pyrrhus. fare, quam poenam pares.
 Expromē, & unum hoc deme nostris cladibus,
 Falli. paratas perpeti mortem vides.
Hel. Utinam juberet me quoque interpretēs deūm
 Abrumpere ense lucis invisae moras,
 940 Vel Achillis ante busta, furibunda manu
 Occidere Pyrrhi, fata comitantem tua,
 Polyxene miseranda; quam tradi sibi,
 Cineremque Achilles ante mactari suum,
 Campo maritus ut sit Elysio, jubet.
 945 *Andr.* Vide, ut animus ingens laetus audierit necem.
 Cultus decoros regiae vestis petit,
 Et admoveri crinibus patitur manum.
 Mortem putabat illud, hoc thalamos putat.
 At misera luctu mater audito stupet.
 950 Labefacta mens succubuit. assurge, alleva

Ani-

G R O N O V I I.

932. *Altum vadofos Sigeon spectans finus?*] Mare potius speculatur quam finus suos Sigeum. Flor. *vadofos finus.* Lege: *latere quas fissa levat Altum vadofos Sigeon spectans finus.* Nam ipsum mare *Altum* vocat. *Vadofos finus*, quia Simois & Scamander concurrentes in campis multum terrae hauriunt, caecumque os & clausus marinos & paludem efficiunt circa Sigeum, teste Strabone lib. 13.

945. *Ut animus ingens*] Non patior hanc libertatem in secunda regione, quam excusat Gruterus. Suspicio fuisse: *Vide ut animi ingens bilaris audierit.* Tacitus 1. ann. *Sed foemina ingens animi munia ducit eos dies induit.*

V A R I O R U M.

932. *Sigeon*] Trojae promontorium. FARN.

935. *Quam*] Quam ut Polyxena nubat patris sui interfectori. FARN.

938. *Interpres*] Calchas. Supra vers. 351. & vers. 359. FARN.

944. *Campo*] Sede & domicilio beatarum animarum corpore exutarum. *ἀνὴρ τῶν ἀνθρώπων*, id est, solutione, aliis ab ἀνθρώπων, id est, profectio, quem campum sub terra locant nonnulli, in orbe Lunae alii, alii in Sphaera, quae ἀνθρώπων dicitur, in insulis fortunatis & Atlantidis alii, in Hispania Homerus, &c. Quum vero amoenitatem & gaudia Paradisi (cujus cognitionem ab Aegyptiis & literis sacris habuere) Philosophi & hos secuti Poetae ad Elysium sive in transfulerint, cur non & nomen indidem *ἐλὺσιον* id est, Dei nemus? FARNABIUS.

947. *Animus*] Polyxenae, quae muta induitur persona, quasi virginem ingenuam deceat silentium. Quae tamen apud Euripidem, *ἄνθρωπος*, *ἄνθρωπος* in-

- Animum, & cadentem misera firma spiritum.
 Quam tenuis anima vinculo pendet levi!
 Minimum est, quod Hecubam facere felicem potest.
 Spirat. revixit. prima mors miseros fugit.
 955 *Hec.* Adhuc Achilles vivit in poenas Phrygum?
 Adhuc rebellat? ô manum Paridis levem!
 Cinis ipse nostrum sanguinem ac tumulus sitit.
 Modo turba felix latera cingebat mea.
 Lassabar in tot oscula, in totum gregem
 960 Dividere matrem. sola nunc haec est super,
 Votum, comes, levamen, afflictæ quies.
 Haec totus Hecubæ foetus. hac solâ vocor
 Jam voce mater. dura & infelix, age,
 Elabere anima. denique hoc unum mihi
 965 Remitte funus. irrigat fletus genas,
 Imberque victo subitus è vultu cadit.
 Laetare, gaude, gnata. quam vellet tuos
 Cassandra thalamos, vellet Andromache tuos!
Andr. Nos, Hecuba; nos nos, Hecuba, lugendæ sumus,
 970 Quas mota classis huc & huc sparsas feret.
 Hanc cara tellus sedibus patriis teget.
Hel. Magis invidēbis, si tuam sortem scias.

VARIORUM.

inquit, *ut ἐντολὴν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν.* FARN.

953. *Minimum*] Facilis mors & unus quasi spiritus evolans Hecubam servitute ac miseriis liberare valet. FARN.

954. *Prima mors*] Mors vero maxime fugit miseros. FARN.

956. *Levem!*] Quæ Achillem non in totum interfecerit. sup. vers. 346. FARN.

957. *Cinis ipse*] Translatus de Ovidio locus est, ex Metamorphosi. ubi hæc querela Hecubæ legitur, — *cinis ipse sepulsi in genus hoc sacris, tumulo quoque sensimus hostem, Atacidae fecunda*

sui. — FABRITIUS.

960. *Matrem.*] Affectus & officia materna. FARNABIUS.

960. *Sola*] Supererat quidem Cassandra, aliis Alexandra, sed non comes matris. *Namque trahebatur passis Priamidis virgo Crinibus à templo Cassandra adytisque Minervæ,* infra vers. 968. & 977. FARNABIUS.

962. *Sola vocor*] Polyxenes solius. FARN.

963. *Dura*] Difficilis ad exeundum. FARN.

965. *Genas,*] Polyxenæ. FARN.

968. *Thalamos,*] Mori, ut tu. FARN.

972. *Magis*] Invidendo felicitati illius, tuam dolebis. FARN.

Andr.

974. *Fer*

Andr. An aliqua poenae pars meae ignota est mihi?

Hel. Versata dominos urna captivis dedit.

975 *Andr.* Cui famula tradar, ede. quem dominum voco?

Hel. Te sorte prima Scyrius juvenis tulit.

Andr. Cassandra felix! quam furor sorte eximit,
Phoebusque. *Hel.* Regum hanc maximus rector tenet.

Hec. Estne aliquis, Hecubam qui suam dici velit?

980 *Hel.* Ithaco obtigisti praeda nolenti brevis.

Hec. Quis tam impotens ac dirus, & iniquae ferus
Sortitor urnae regibus. reges dedit?

Quis tam sinister dividit captas deus?

Quis arbiter crudelis, & miseris gravis,

985 Eligere dominos nescit? & saevâ manu
Dat iniqua miseris fata? quis matrem Hectoris

Armis Achillis miscet? ad Ulyssen vocor.

Nunc victa, nunc captiva, nunc cunctis mihi

Obsessa videor cladibus. domini pudet,

Non

GRONOVII.

975. Cui famula tradar, ede.] Flor. tradar.

977. Quam furor sorte eximit.] Flor. Sorti.

987. Ad Ulyssen vocor.] Flor. Ulyssen: ut & v.
1096. Ipsumque Ulyssen.

VARIORUM.

974. Versata] Sup. v. 58. FARN.

976. Scyrius] Pyrrhus Achillis filius ex Deidamia Lycomedis Scyri regis filia. FARN.

977. Cassandra] Alio nomine dicta Alexandra, teste Pausania in Lacon. Natarum Priami pulcherrima, si credimus Homero Iliad. v. DELRIUS.

977. Felix!] Propter divinationem & sacerdotium Phoebi sorte exempta. FARNABIUS.

978. Regum] Agamemnon Cassandram extra sortem. habet. FARN.

979. Hecubam] Quia vetulam. sup. 58. FARNABIUS.

980. Praeda] Praedae mala sors quam vicer Ulysses Esse suam nolle. FARN.

980. Brevis] Cito enim ab Ulysse dimissa ad Thracem fugit, ubi in canem conversa, id est, rabidis conviciis omnes impetens, lapidibus obruta est. FARN.

981. Regibus] Nonnullis placet lectio, haud regibus reges. FARN.

985. Eligere] Dignos eligere nescit, sed caeca sorte indigne miscet. FARN.

986. Quis matrem] Ut eidem Ulyssi, cui adjudicata sunt Achillis arma, contingat Hecuba; cuius rationem subiungit vers. 990. Hec. sp. &c. FARNABIUS.

987. Armis Achillis] Quae Ulyxi obtigere, iudicibus vel Graecis, juxta Ovidium, Antipatrum, Asclepiadem, & Sophoclem; vel captivis Trojanis juxta Homerum, Q. Smyrnaeum & alios.

988. Nunc victa,] Postquam Ulyssi sorte contigerim. FARN.

- 990 Non servitutis. Hectoris spoliū feret,
 Qui tulit Achillis? sterilis, & saevis fretis
 Inclusa tellus non capit tumulos meos.
 Duc, duc, Ulyssē nil moror. dominum sequor.
 Me mea sequentur fata. non pelago quies
- 995 Tranquilla veniet, saeviet ventis mare,
 Et bella, & ignis, & mea, & Priami mala.
 Dumque ista veniunt, interim hoc poenae loco est:
 Sortem occupavi, praemium eripui tibi.
 Sed incitato Pyrrhus accurrit gradu,

Vul-

GRONOVII.

990. *Hectoris spoliū feret.*] Vir doctissimus haec desumpsisse putat Senecam ē Troadibus Euripidis, ubi Palthybius Andromachen, quia cum properante Pyrrho confedere navem compulsa fuerit, Hecubae narrat mandasse curam sepelien- di Aitynaestis, & quidem in clypeo Hectoris. Hunc clypeum appellari censet ille *spoliū Hecubae*. & inde capit ansam reprehendendi auctoris: nam apud Euripidem clypeum illum esse in potestate Hecubae, cui tradi euraerat Andromache: at cum ista loquebatur apud Senecam Hecuba, etiamnum penes Andromachen fuisse, quare non posse hic se non desiderare iudicium Senecae, qui illa Hecubae tribuat, quum non esset penes eam Hectoris clypeus. *Hi motus animum atque haec exordia tanta vulveris exigui saltu.* nam *Hectoris spoliū* Senecae non est clypeus ejus, sed ipsa mater Hecuba.

991. *Nam capit tumulos*] Florent. sine interrogatione: *non capit tumulos meos.* Et recte. Praesagit enim se non moriturum in Graecia: & putatur obisse in Thracibus, cui loco Cynossema nomen.

997. *Interim haec poenae loco est:*] Florentinus: *interim hoc poenae loco est, Sortem occupavi, praemium eripui tibi.* Totidem epicibus ille sanctae vetustatis codex. In quo gaudere mihi licet, quippe qui sic olim difficillimum hunc locum de conjectura restituerim. lib. 2. Observ. cap. 9. Vulgo etiam, *eripuit mihi*: quod sensum admitteret nullum. Sed & praecedentia verba in futuro, *sequentur, veniet, saeviet*; non, *sequantur, veniat, saeviat*, ut magis vaticinari, quam imprecari, aut

certissima imprecari videntur. Sumpsit autem haec Seneca ex persona Cassandrae apud Euripidem, quae se cladem & calamitatem fore Agamemnonis domui canit. Quod ad marginem quoque notaverat Grotius eum eadem emendatione, quam, ni fallor, in alio exemplari manu ipsius adscriptam nos olim vidisse apud Vossios candide prodidimus. Denique Flor. *Dumque ista veniunt, non venient.* hoc quoque bene, & rem praesentem certiore facit. Sententia: Omnes istae calamitates mecum in te incident, & dum expectantur illae, praesentem poenam habes, quod ego sortem tuam invasi, & prohibui, ne praemium acciperes, si enim cessasset nomen meum, excidisset alia tibi foemina vel jucunda vel utilis: ita cum forte habuisses praemium. Nunc ego caeteras anteverti, ut sortem haberes, nec iterum trahere posses, praemio careres, quippe nactus animum nulli usui.

VARIORUM.

990. *Hectoris spoliū*] Me matrem Hectoris. spoliū autem proprie vestis corpori detracta dicitur. FARNABIUS. Quia gessit in utero Hectorē, inquit alii. Ego simplicius, quia parens & filius reputantur unum & idem, neque possit triumphari mater, nisi dehonestetur in matre etiam natus. GRUTERUS.

993. *Nil moror.*] Sequar tamen, ut & infortunia mea Ulyssē comitentur. FARNABIUS.

994. *Me mea sequantur fata.*] Ita & nostri Pall. aliquot, ut sit optantia. Vulgo, *sequentur*, minus bene: neque enim id ipsa seire ac polliceri sibi poterat Hecuba. GRUTERUS.

1007. R.

- 1000 Vultuque torvo. Pyrrhæ, quid cessas? agè,
Reclude ferro pectus & Achillis tui
Conjunge soceros. perge mactator senum;
Et hic decet te sanguis: abreptam trahe,
Maculate Superos caede funesta deos,
1005 Maculate Manes. quid precer vobis! precor
His digna sacris aequora. hoc classi accidat
Toti Pelasgae, ratibus hoc mille accidat,
Meae precabor, cum vehar, quidquid rati.

V A R I O R U M.

1001. *Reclude*] Me ut nuper Priamum confice,
conjungeque nos per mortem soceros in his fa-
neis nuptiis patris tui. FARNABIUS.

1002. *Mactator*] Supra vers. 45. FARN.

1003. *Hic decet*] Meus senilis hic cruor. FAR-
NABIUS.

1003. *Abreptam trahe,*] Polyxenam. FARNA-

BIUS. Cruerianus *abreptam trahe*, pro *trahite*.
Et quare non sequar præsertim cum Pyrrhum so-
lum alloquatur Hecuba? quin & præcedat nu-
mero eodem, *reclude, conjunge, perge*. PONTAN.
Nec aliter Flor. & Voss.

1005. *Manes*] Inferos. *Vel* Achillis unbram.
FARNABIUS.

1006. *Digna*] Saeva, tumida, infesta. FARN.

1008. *Mecae*] Supra vers. 992. FARN.

C H O R U S T R O A D U M.

*Chorus occasione sumpta ab Helenae dicto supra vers. 911. vos
levat tanti mali comitatus, solatur se communi malo,
quasi solamen miseris socios habuisse doloris;
quod tamen solatium ipsis sortito disjun-
ctis ablatum fore.*

- 1010 **D** Ulce moerenti populus dolentum,
Dulce lamentis resonare gentes.
Lentius luctus lacrimaeque mordent,
Turba quas fletu simili frequentat.
Semper, ah, semper dolor est malignus:

G R O N O V I I.

1013. *Dolor ipse magnus:*] Versum hunc adul-
terinum judicat optimus Gruterus, quia pro eo

toto membranae numero novem, *dolor & ma-
gnus*: nisi quod unus recentioris scripturae: *Semper
ab semper dolor & magnus*: haec tenus, ut eadem
manu exprimitur altera lectio ad oram, tanquam
fin-

Gau-

- Gaudet in multos sua fata mitti,
 1015 Seque non solum placuisse poenae.
 Ferre, quam sortem patiuntur omnes,
 Nemo recusat.
 Nemo se credet miserum, licet sit;
 Tolle felices. removeto multo
 1020 Divites auro. removeto centum
 Rura qui scindunt opulenta bubus,
 Pauperi surgent animi jacentes.
 Est miser nemo, nisi comparatus.
 Dulce in immensis posito ruinis
 1025 Neminem lactos habuisse vultus.
 Ille deplorat, queriturque fatum,
 Qui secans fluctum rate singulari
 Nudus in portus cecidit petitos.
 Aequior casum tulit, & procellas,
 1030 Mille qui ponto pariter carinas
 Obrui vidit tabulâque littus
 Naufragâ spargi, mare cum coactis
 Fluctibus Corus prohibet reverti.

Que-

GRONOVII

sincerior. Rursus ergo praeclare Florentinus: *Semper, ab semper dolor est malignus. Gaudet in multis.* Nam quid est malignum esse, nisi velle aliis & facere, ubi possis, male? At dolere malum est. Qui autem dolet ipse, multos vult secum dolere. Ergo est malignus, qui vult aliis quoque esse male.

1015. *Seque non solum patiuisse poenae.* Tandem non Mog. modo, non Florent. sed omnes Gruteri quoque *placuisse*: sed ubi debebant exorasse, nihil impetrarunt. Agamemnone: *Es cum in passus armenta rages filia curruis, placet in vulnus Maxima cervix.* Hippolyto: *à meo primum tero, Et scelere tanto placuis ordiri virum?*

1031. *Tabulâque littus Naufragâ spargi.* Quid

sibi vult Etruscus: *Naufraga terris mare cum coactis.* Cogitandum.

VARIORUM.

1014. *Gaudet*] Gaudet sua mala in multos miti, communicari. FARN.

1018. *Nemo*] Sit nemo dives; & ipsi pauperes non videbuntur miseri, FARN.

1020. *Centum*] *Terram qui centum vertebat artris.* Virgil. de Galeo. 7. Aeneid. FARN.

1027. *Singulari*] Unica, sola, singula *parvas*. 1027. *iv-2*. FARN.

1028. *Nudus*] E naufragio enatans. FARN.

1032. *Mare cum coactis*] Duo impressi, *dam coactis*. SCHRODERUS.

1033. *Corus*] Thyest, v. 578. FARNABIUS, 1034. *Et*

- 1035 *Questus est Hellen cecidisse Phryxus,*
Cum gregis ductor radiante villo,
Aureo fratrem simul & sororem
Sustulit tergo, medioque jactum
Fecit in ponto. tenuit querelas
Et vir, & Pyrrhe, mare cum viderent.
- 1040 *Et nihil praeter mare cum viderent,*
Unici terris homines relict.
Solvat hunc coetum, lacrimasque nostras
Sparget huc illuc agitata classis,
Et tubâ jussi dare vela nautae,
- 1045 *Cum simul ventis properante remo*
Prenderint altum, fugietque litus.

Quis

GRONOVII.

1045. *Cum semel ventis properante remo*] Jamdudum corexeram: *Cum simul ventis*, & ita plane Florentinus. *Simul ventis*, ut apud Silium lib. 5. *arvula est nam proteus hosti Ore simul cervix.*

VARIORUM.

1034. *Hellen*] Phryxus & Helle & patrem Athamanta & novercam Ino fugientes ariete aurei velleris confensio pontum transfretare aggressi sunt. quod ille quidem fecit. Helle vero submersa nomen ponto reliquit FARN.

1036. *Gregis*] Arias aureo vellere radians FARN.

1037. *Jactum*] Jacturam Helles. FARN.

1038. *Tenuit*] Contra, Deucalion & Pyrrha non conquerebantur malum late patens. FARN.

1039. *Et vir,*] Deucalion Promethei filius juxta Hellenicum, Hesiodam, & Apollonium, DELRIUS.

1039. *Pyrrhe*] Epimethei filia, auctore Ptocho in Hesiodic. enarrationibus. DELRIUS.

1040. *Et nihil*] Multa olim fuisse diluvia. primum generale temporibus Noachi, de quo in sacris litteris Genes. 7. ad perdendam tollendamque ex orbe terrarum malitiam, ut ait Lactantius lib. 2. quod pulchre describit Alcimus lib. 4. cetera peculiaria, primum in Aegypto, Promethei & Herculis tempore mensurum apud Diodorum

lib. 1. secundum in Attica bimestre rege Attico Ogyge, Paulan. in Attic. & Diodor. lib. 6. Tertium in Thessalia aetate Deucalionis, quod integra hyeme duravit Aristot. in Meteor. Virgilio in Georg. Ovidio, & ceteris poetis: & de hoc noster, & fere omnes ceteri poetae intelligendi, etsi de eo loquantur. quasi generale fuisset Quartum Pharonium in Aegypto imperante Proteo, de quo Lucanus lib. 3. *uli Tunc, claustrum pelagi, cepit Pharon insula quondam. In medio fretis illa mari, sub tempore, vatis Proteus: ut nunc est Pelagus proxima muris* Accuratissimam diluvii descriptionem invenies apud Senecam lib. 3. Natur. quae est. cap. 27 DELRIUS.

1042. *Hunc*] Nostrium, captivum. vid. argumentum hujus Chori. FARNABIUS.

1042. *Coetum,*] Vulgo, *questum* M. S. o. & Interpretes, *coetum*, i. e. omne societatis solatium auferetur. DELRIUS.

1044. *Et tubâ*] Imitatur Euripidem, qui in Rhoeo. *Itaque est ex hoc yea dicitur regem in Europa* *et dicitur* & in Heraclidis; — *Euripo* *et dicitur regem in Europa* Sophoclis tamen & Euripidis scholiastae tradiderunt neque Graecos neque Barbaros Trojani belli tempore tuba usos fuisse, quibus Euripidei & Seneca, ut videtis, alii etiam poetae repugnant. vid. Trag. Agamemnon. vers. 428 DELRIUS.

1046. *Fugietque*] In altum è portu velis terra

M m m

re.

- Quis status mentis miseris, ubi omnis
 Terra decrescet, pelagusque crescat?
 Celsa cum longe latitabit Ide?
 1050 Tum puer matri, genitrixque gnato,
 Troja qua jaceat regione monstrans
 Dicet, & longe digito notabit:
 Ilium est illic, ubi fumus alte
 Serpit in coelum, nebulaeque turpes.
 1055 Troës hoc signo patriam videbunt.

VARIORUM.

recedere videtur. *Provehimur portu, terraeque ur-*
befque recedunt. Oculis enim quiescere nos judi-

cans, motu conspecto, quasi semet retrahens
 terram retro tendere opinatur. FARNABIUS.
 1054. *Nebulaeque*] Ascendentis fumi. FARN.

ACTUS QUINTUS.

NUNCIUS. ANDROMACHA. HECUBA.

Nuncius matribus narrat, ut è turri praecipitatus fuerit
Astyanax, & Polyxena ad tumultum Aebillis caesa.

- Nunc.* **O** Dira fata, saeva, miseranda, horrida,
 Quod tam ferum, tam triste bis quinis scelus
 Mars vidit annis? quid prius referens gemam?
 Tuos ne potius, an tuos luctus, anus?
 1060 *Hec.* Quosunque luctus fleveris, flebis meos.
 Sua quemque tantum, me omnium clades premit.

Mi-

GRONOVII.

1058. *Quod prius referens gemam?*] Flotent. *quid*
prius. ut è margine Basil. notavit Delrius.

VARIORUM.

1056. *O dira*] Incrementum Rhetoricum. FAR-
 NABIUS.

1057. *Tam triste*] Cujusmodi non vidimus bel-
 lo decennali. FARN.

1059. *Tuosne*] Tuosne ô Andromacha, an tuos
 ô Hecuba? FARN.

1062. *Mi-*

Mihi cuncta pereunt. quisquis est, Hecubae est, miser.

Nunc. Mactata virgo est. missus è muris puer.

Sed uterque letum mente generosa tulit.

1065 *Andr.* Expone seriem caedis, & duplex nefas

Prosequere. gaudet magnus aerumnas dolor

Traetare totas. ede, & enarra omnia.

Nunc. Est una magna turris è Troja super,

Assueta Priamo; cujus è fastigio

1070 Summisque pinnis arbiter belli sedens

Regebat acies. turre in hac blando sinu

Fovens nepotem, cum metu versos gravi

Danaos fugaret Hector & ferro & face,

Paterna puero bella monstrabat senex.

1075 Haec nota quondam turris, & muri decus,

Nunc saeva cautes. undique affusa ducum

Plebisque turba cingitur. totum coit

Ratibus relictis vulgus. his collis procul

Aciem patenti liberam praebet loco;

1080 His alta rupes, cujus è cacumine

Erecta summos turba libravit pedes.

Hunc

GRONOVII.

1066. *Gaudet animus aerumnas mens*] Flor. per
gnomen: *gaudet magnus aerumnas dolor Traetare*
totas.

VARIORUM.

1062. *Mihi cuncta*] Reginae, & in omnes mi-
serias superstiti. FARN.

1066. *Animus*] Induratus jam, malis insensa-
tus & infans. FARN.

1068. *Est una*] Superest è Troja turris una
portae Scaesae, quod ad sinistram esset, dictae,
& qua Priamus, Antenor, &c. proelia & exerci-

tus spectabant, ut Iliad. v. FARN.

1071. *Regebat*] Signo è moenibus dato con-
grediendi cum hoste, vel receptus. FARN.

1071. *Turre*] *Mittitur Aegyptus illis de turri-
bus, unde Pugnantes pro se proavitaque regna tuen-
tem Sarpe videre patrem monstratum à matre solebat.*
FARNABIUS.

1073. *Face,*] Quam in naves intulit FARN.

1077. *Tuum*] Conspiciunt universi à classe ad
miserandum hoc spectaculum. FARN.

1079. *Aciem patenti, &c.*] Prospectum. FAR-
NABIUS

1081. *Libravit*] In pedum digitos erecta. vel
sedens lib. ped. FARN.

M m m 2

1082. *Hunc*

- Hunc pinus, illum laurus, hunc fagus gerit,
 Et tota populo silva suspensio tremit.
 Extrema montis ille praerupti petit,
 1085 Semiusta at ille tecta, vel saxum imminens
 Muri cadentis pressit. atque aliquis (nefas)
 Tumulo ferus spectator Hectoreo sedet.
 Per spatia late plena sublimi gradu
 Incedit Ithacus, parvulum dextra trahens
 1090 Priami nepotem: nec gradu segni puer
 Ad alta pergit moenia. ut summa steterit
 Pro turre, vultus huc & huc acres tulit,
 Intrepidus animo. qualis ingentis ferae
 Parvus tenerque foetus, & nondum potens
 1095 Saevire dente, jam tamen tollit minas,
 Morsusque inanes tentat, atque animis tumet:
 Sic ille dextra pressus hostili puer
 Ferox, superne moverat vulgum ac duces,
 Ipsumque Ulyssen. non flet e turba omnium,

Qui

GRONOVII.

1082. *Hunc fagus regit*,] Emendaverat è suo Lipsius: *gerit*. Intercedit cohors codicum Gruteri. At in ordinem cogit illum Florentinus, qui clare *gerit*. Nam quod obijcitur, non posse hoc placere ob versum sequentem, tanquam heic scilicet agat arbor, ibi patiarur, quid rationis sit, vel ignoro, vel non libet dicere.

1085. *Vel saxum imminens*] Manus illustris: *Forte, emineas*. Non putem necessarium. Medea: *ipsa tellis parte praecipiti imminet*. Agamemnoni: *Ara imminet praerupta*. Ucin eadem *preas* pro *pressis*. Sed utrunque dissimulant, qui veteres libros tractarunt, non optimus modo, sed & multi alii. *pressis*. Nos certe in Vossiano, Heinsianis, nostro, duobusque in Germania notavimus. Et verum est multoque elegantius. Sicin Thyeeste: *praeda cum propter fuit*, *Cervici tota pugnat*. Hippolyto: *invenit aut annis vagi Pressisse ripas*. Quod utrumque sollicitavit Gruterus. Sed est usus ele-

gans praerupti pro praesente, quem idem vir praefans in Profis Senecae adsecutus non est, ut ibi notavimus, Mela lib. 1. cap. 1. *Ubi primum se conartat*, *Hellepontus vocatur*: *Propontis*, ubi se expandit: ubi iterum pressit, *Thracius Bosphorus*: ubi iterum effundit, *Pontus Euxinus*.

VARIORUM.

1082. *Hunc pinus*] Describit concursus illum vulgi, omnia, ad aspectum Astyanactae supplicii, occupantis. LIPSIUS.

1082. *Gerit*,] Ascendentes, sc. ut Astyanacta projectum spectarent. FARN.

1093. *Ingentis*] Leonis catulus. FARN.

1098. *Superne*] E turri sc. FARN.

1098. *Ferox*,] alto animo mortem despiciens. FARNABIUS.

1099. *Non flet*] Ille solus non flet pro quo omnes flebant. *At populus, laurumque*, quas illa tenebat, non tenebat, FARN.

1101. Cui

- 1100 Qui fletur: ac dum verba fatidici & preces
 Concipit Ulysses vatis, & saevos ciet
 Ad sacra superos, sponte desiluit suâ
 In media Priami regna.
Andr. Quis Colchus hoc, quis sedis incertae Scytha
 1105 Commisit? aut quae Caspium tangens mare
 Gens juris expertus ausa? non Busriridis
 Puerilis aras sanguis asperfit feri.
 Nec parva gregibus membra Diomedes suis
 Epulanda posuit. quis tuos artus teget,
 1110 Tumuloque tradet? *Nunc.* Quos enim praeceps locus
 Reliquit artus? ossa disiecta & gravi
 Elisa casu, signa clari corporis,
 Et ora, & illas nobiles patris notas
 Confudit imam pondus ad terram datum.
 1115 Soluta cervix. filicis impulsu caput
 Ruptum, cerebro penitus expresso. jacet

De-

G R O N O V I L

1117. *Silicis incurso capus*] Sic Pall. Vulgati. *incurso*. Lipsii codex *impulso*. Se praetulisse consensum plurium ait Gruterus. At item secundum Lipsium dat Etruscus.

V A R I O R U M.

1101. *Concipit*] Prout à Calchante vate instructus & edoctus fuerat. FARN.

1101. *Ulysses*] De Ulyssis morte, haec Sex. Empyricus cap. 16. contra Mathematicos: quidam scribunt eum à Telegono filio per imprudentiam interemptum; alii à Laro, qui marini turis stimulum immiserat, occisum; alii in equi formam mutatum. Sane in Italia sepulchrum docet Aristoteles in Peplio; ubi illum collocat in Tyrrhenia; id est *Odoratus*, *utrum de Tyrrhenia*: quo pervenerat, postquam eum Neoptolemus, ne à cognatis occideretur, Cephallenia & Ithaca cedere

jusserat. vide Isacium & Canterum in Lycophron. 1102. *Sponte*] Projectit se in medium urbis, vel populi illic adstantis. Sunt qui sustertum eunt hoc hemistichium, adduntque; *non trepidus puer*. verum citra auctoritatem libri unius. FARN.

1104. *Quis Colchus*] Quis immanissimus è Colchis Medae crudelitate famosis? FARN.

1104. *Sedis*] Herc. Fur. 532. & Thyest. v 628. & 1045. FARN.

1105. *Quae Caspium*] Hyrcani, barbari & crudeles. FARN.

1106. *Busriridis*] Herc. Fur. 484. FARN.

1108. *Parva*] Puerorum. FARN.

1108. *Gregibus*] Equis. Herc. Fur. 225. FARNABIUS.

1110. *Quos enim*] Neque enim sepultura opus erit laceris & dispersis artibus. *Quid enim sperest de corpore? quis membra, quis ossa invenit? stratum pueri perit omne cadaver Mors anomae.* FARN.

M m m 3

1117. *Hic*

- Deforme corpus. *Andr.* Sic quoque est similis patri.
Nunc. Praeceptum ut altis cecidit è muris puer,
 Flevitque Achivum turba, quod fecit, nefas;
 1120 Idem ille populus aliud ad facinus redit,
 Tumulumque Achillis. hujus extremum latus
 Rhoetea leni verberant fluctu vada.
 Aversa cingit campus, & clivo levi
 Erecta medium vallis includens locum
 1125 Crescit theatri more. concursus frequens
 Implevit omne littus. hi classis moras
 Hac morte solvi rentur. hi stirpem hostium
 Gaudent recidi. magna pars vulgi levis
 Odit scelus, spectatque: nec Troës minus
 1130 Suum frequentant funus, & pavidum metu
 Partem ruentis ultimam Trojæ vident.
 Cum subito thalami more praecedunt faces.
 It pronuba illic Tyndaris, moestum caput
 Demissa. tali nubatur Hermione modo,
 1135 Phryges precantur. sic viro turpis suo
 Reddatur Helene. terror attonitos tenet

Utros-

GRONOVII

1117. *Hic quoque est similis patri.*] Quod conjectat Gruterus: *Sic quoque est similis patri*; id expressum habet Florentinus.

1123. *Aversa cingit campus.*] Flor. *Aversa.* Recte: nam frons promontorium respicit mare: altera igitur pars *aversa*, & tergi instar.

1129. *Odi scelus, spectatque.*] Satis hoc ad arguendam vanitatem vulgi: execrari & tamen spectaculo frui, nam viri graves in his, modo liceat, parcunt oculis. Ipse Nero, teste Tacito, *institit scelera, non spectavit.* Itaque nihil mutandum.

1136. *Terror attonitos movet.*] Flor. *attonitos te-*

VARIORUM.

1117. *Hic quoque.*] Etiam in hoc similis patri,

quem lacerum raptarat bigis Achilles. FARN.

1120. *Aliud.*] Polyxenae caedem. FARN.

1121. *Tumulumque.*] Qui ad Rhoeteum Trojæ promontorium. FARNABIUS. Achilles tumulum statuunt in Propontide Homerus Odys. 6. & in Pello Aristoteles. DELRIUS.

1126. *Moras.*] Sup. vers. 354. 550. & 811. FARNABIUS.

1132. *Thalami.*] Nuptiali ritu. sup. 360. FARN.

1132. *Faces.*] Phoen. 263. & 407. FARN.

1133. *Pronuba.*] Sup. 861. FARN.

1134. *Hermione.*] Helenæ & Menelai filia postea à Pyrrho rapta, verum ab Oreste, cui prius desponsata fuerat, repetita, caeso Pyrrho. FARN.

1134. *Modo.*] Nece FARN.

1135. *Turpis.*] Adultera. FARN.

1137. *Utruf-*

- Utrosque populos. ipsa dejectos gerit
 Vultus pudore; sed tamen fulgent genae,
 Magisque solito splendet extremus decor.
 1140 Ut esse Phoebi dulcius lumen solet
 Jam jam cadentis, astra cum repetunt vices,
 Premiturque dubius nocte vicina dies.
 Stupet omne vulgus; & fere cuncti magis
 Peritura laudant. hos movet formae decus,
 1145 Hos mollis aetas, hos vagae rerum vices.
 Movet animus omnes fortis, & leto obvius.
 Pyrrhum antecedit. omnium mentes tremunt:
 Mirantur, ac miserantur. ut primum ardui
 Sublime montis tetigit, atque alte edito
 1150 Juvenis paterni vertice in busti stetit,
 Audax virago non tulit retro gradum;
 Conversa ad ictum stat truci vultu ferox.
 Tam fortis animus omnium mentes ferit.
 Novumque monstrum est, Pyrrhus ad caedem piger.
 1155 Ut dextra ferrum penitus exacta abdedit;
 Subitus recepta morte prorupit cruor
 Per vulnus ingens, nec tamen moriens adhuc
 Deponit animos, cecidit, ut Achilli gravem

G R O N O V I I.

net. quod convenientius stupore defixis & immobilibus.

1143. *Et fere cuncti magis*] Sic & Fl. nec video, cur potius sit: *ut fere*. Et hoc naturale est, inquit, ut quae salva transirent homines ac pro medicis ducerent, ea prae aliis essent extollantque, cum vident brevi defutura vel interitura.

1148. *Miserantur, ac mirantur.*] Flor. cum Lippiano: *Mirantur, ac miserantur.*

V A R I O R U M.

1137. *Utrosque*] Trojanos & Graecos. FARN.

1137. *Ipsa*] Polyxena. FARN.

1138. *Sed tamen*] In ipsa morte. FARN.

1144. *Peritura laudant.*] Per *græculu* adjectam narrat & effert, Omne vulgus attonitum stetit in formâ Polyxenae: & eò magis, quod infusus nobis mos laudandi peritura. Nihil verius vel loca suppliciorum nostrorum adi. Itaque velut parenthesi quidam haec legenda. LIPSIUS.

1150. *Juvenis*] Pyrrhus FARNABIUS.

1153. *Ferit.*] Dolo, stupore, commiseratione. FARN.

1158. *Cecidit.*] Euripides & Ovidius sollicitam faciunt, nequid inter cadendum astantium oculis aperiretur, quod natura tectum voluit. Euripides

Fa-

Factura terram, prona, & irato impetu.

- 1160 Uterque flevit coetus. at timidum Phryges
Misere gemitum. clarius victor gemit.
Hic ordo sacri. non stetit fusus cruor,
Humove summa fluxit. obduxit statim,
Saevusque totum sanguinem tumulus bibit.

- 1165 *Hec.* Ite, ite Danaï; petite jam tuti domos,
Optata velis maria diffusis secet
Secura classis. concidit virgo, ac puer.
Bellum peractum est. quo meas lacrimas feram?
Ubi hanc anilis exspuam leti moram?

- 1170 Gnatam, an nepotem; conjugem, an patriam fleam?
An omnia? an me? sola mors votum meum.
Infantibus violenta, virginibus venis,
Ubicumque properas, saeva: me solam times,
Vitasque. gladios inter ac tela & faces

- 1175 Quaesita tota nocte, cupientem fugis.
Non hostis, aut ruina, non ignis meos
Absumpsit artus: quam prope à Priamo steti?
Nunc. Repetite celeri maria, captivae, gradu.
Jam vela puppis laxat, & classis movet.

V A R I O R U M.

piles: — è 5 *Ἰφίταρ' εὐνὴς Πάλλας* *ἔσθ' ἔστιν ἄ-
χ' ἰσχυρὸς πρὸς, Κρόνον 3' ἂν ὑγίαν, οὐ δ' ἔστιν ἄ-
γριον 2210.* Ovidius. *Tunc quoque cura fuit por-
tas velare pudendas Cum caderet, castique decus ser-
vare pudoris.* DELRIUS.

1158. *Gravem*] Hippolyt. 1280. FARNABIUS.

1160. *Uterque*] Troum & Grajorum. FARN.

1163. *Obduxit*] Haussit, ebibit. FARN.

1164. *Tumulus*] Noster vult in Troade ad bu-
slum Achillis immolatam Polyxenam, ut Virgi-
lius: sed Euripides in Chérioneso ad tumulum
honorarium. vide Turneb. lib. 11. adversar. cap.
19. de illa Aufontius: *Troas Achilles conjuncta Po-
lyxena busto, Malueram nullo cessare funcla regi.
Non bene discordes tumulos misceatis Achivi: Hoc
visitare magis, quam sepelire fuit.* DELRIUS.

1167. *Concidit virgo,*] Ab aliis Philostratus dis-
sentit, scribens Polyxenam, stante Troja, A-
chillis desiderio egressam urbe ad ipsius tumulum
mortem sibi concivisse. credo ut à Graecis tan-
tae crudelitatis notam amoveret. DELRIUS.

1169. *Exspuam*] Cum indignatione emittam.
Sen. de ira, lib. 3. cap. ult. *Jam ipsum spiritum
exspuimus interim dum trahimus.* FARNABIUS.

1172. *Infantibus*] Ut Altyanacti. FARN.

1172. *Virginibus*] Ut Polyxenae. FARN.

1173. *Me solam*] *Quo me servas damnosa sen-
ctas?* Quo Dii crudeles nisi, uti nova funera cer-
nam, *Peracem differtis anam?* eadem apud Ovid.
13. Metam. FARN.

1177. *Quam prope*] Cum ad aras ipse occide-
ret, nec tamen caesis sui FARN.

1179. *Adoret.*] Se movet, movetur. FARN.

L. AN-

L. ANNAEI SENECAE
TRAGOEDIARUM
P A R S A L T E R A.

Nnn

L. ANNAEI SENECAE

• M E D E A.

DRAMATIS PERSONAE.

MEDEA. JASON. CREON. NUTRIX. CHORUS
CORINTHIORUM. NUNCIUS.

A R G U M E N T U M.

Jason cum uxore & liberis post interfectum Peliam Corinthi exsulabat. Ubi quum Creon rex illum generum legisset, Medea res suas sibi habere à marito, ab rege aliud exsilium quaerere jubetur. Illa unus diei impetrata mora, Creusae sponsae, pallam & monile magicis infecta venenis mittit : quibus indutis ignem corripuit palla, misereque nova nupta, unà cum patre in natae auxilium accurrente, combusta est, Medea denique filius, quos Jasoni pepererat, in patris conspectu trucidatis, per aera aufugit.

A C T U S P R I M U S.

M E D E A.

Medea deserta superos inferosque Jasonis ultores invocat.

Dii conjugales; tuque genialis tori
Lucina custos; quaeque domitorem freti

Ti.

V A R I O R U M.

MEDAE.] Euripidis drama imitatur maxime omnium aequale, & elaboratum. Adeo ut nec esse illius Critici antiqui suspicati sint. Quod ad argumentum vero, plurimum permittit sibi. Neque enim usus fuit *ἐν ἀρχῇ τοῦ δράματος*, quod plerumque solent Tragici, sed aut immutavit pleraque, aut effinxit. Sane ab antiquorum plerisque discessit. Et in iis praesertim, quae de liberorum caede. Quod Corinthiorum gra-

tiae dedisse existimatur, quos istius facti tum adhuc invidia premebat. Chorus hic è viris, ibi è foeminis Corinthiorum. Ibi omnes summo artificio argumentum promovent, & ex ipsa fere re sunt petiti. Duo hic *ἐπιθάλμιον*, & serviunt subiectio: Epithalamium, quod Corinthii canunt, & qui est de vesania Medae. Medii duo, satis longe sunt petiti: non enim tum navigabat Jason. Etiam *ἡ* Medae ex parte servat. Quamvis Graecus, meo quidem sensu, vincit. Admiranda enim ibi est *ἀνθρώπων* illa. Pessima

N n n enim

Tiphyn novam frangere docuisti ratem;
 Et tu profundi saeve dominator maris;
 5 Clarumque Titan dividens orbi diem;
 Tacitisque praebens conscium sacris jubar
 Hecate triformis; quosque juravit mihi

Deos

GRONOVII.

1. *Dii conjugales*] Quintilianus decl. 18. *Parcis uxori, conjugales Deos ac lectuli jura reverteris.* Decl. 347. *Vos prescelto, dii conjugales, hanc illi mentem dedistis.*

2. *Quaeque demitorum freni*] Infra noster: *Tiphys in primis domitor profundi.* Flor. tamen demituram freta, ut de rate sive navi accipiat. Mare adhuc ferum & intractabile hominibus reddituram obnoxium & morigerum. *Frenare* (quam frustra metaphoram audaciorum vocat) est instruere & regere rudentibus quasi frenis. Eadem audacia Virgilius: *classique immittit habenas.* Valerius Flaccus l. 1. *velas immixtis cava puppis habenis.* lib. 4. *permixtis jam fundere rector habenis Pela.*

5. *Dividens orbi diem*] Claudianus 2. laud. Stilic. 434. *Mansura verendus Sibiris jura senex, numeros qui dividit astris.* In Idyll. Aponus. *Illo pater rerum, qui secula dividit astris.*

7. *Quosque juravit*] Ovid. 7. Met. *per sacra triformis Illo deae, luoque fores quod nomen in illo, Perque patrem feceri cernentem cuncta futuri, Eventusque suos & tanta pericula jurat.* Epistola Medecae: *Constita sit Juno sacris praesefla maritis, Et dea, marmorea cuius in aede sumus.* Valerius Flaccus 7. Argon. *Per te, quae superis divisque potentior imis*

VARIORUM.

enim ex indoles, non quae erumpit laesa, sed quae fallit. Ovidius quoque in epistola Medecae longe magis & sedatam & aequale dedit: Quod & in Tragoedia fecisse verisimile est. Meliore etiam consilio inter iram ejus manifestam & dissimulationem, duos choros inserit. Hic vero subito mutatur. Caetera eruditi contendunt. HEINSIUS. Medaeas multi scriperunt, apud Graecos occurrunt Eubulus, Stratis & Cantharus, sed horum Medaeae comediae fuerunt: tragodias hoc nomine invenio composuisse, Graece quidem Euripidem, (quam nonnulli Nicophroni adscribunt) Herillum, Diogenem, Philiscum, & Demotogum; Latine vero Ennium, Attium, Pacuvium,

Varronem, & Ovidium. DELRIUS.

Verf. 1. *Dii conjugales*] Jupiter & Juno *γαμήλιαι*, seu *γάμοι*. Πάρις seu *Suada* nuptiarum conciliatrix, pronuba. Diana sive *Lucina* de qua mox. *Perus* *Περυσίδης* geniturae domina; *Græci* (qui quod una natus sit natoique tucatur, vel quod ut generemur curet, à gignendo nomen habet) & *Hymenaeus*, Nuptiarum praefes: de quo Phoen. v. 162. FARNABIUS.

1. *Gemalis*] Qui in Genii (naturae Dei) honorem, nuptis iteritur. FARN.

2. *Lucina*] Graeci *Ελάσθη* puerperii praefes Diana, parturientibus à Parcis praefecta, quod ipsam sine dolore in utero gestasset mater, & absque sensu in lucem edidisset. *Callimachi*, *Lucina dicta*, Ovid. *dedit haec tibi nomina lucus, Aut quia principium tu dea lucis habes*, ad pariendum autem confert Luna.

2. *Quaeque*] Minerva.

3. *Tiphyn novam frangere docuisti ratem*] Sic Catullus, *currum pro uavi*; & Horatius, *Eurum per Siculas undas equitare dixit*. tale illud ex veteri Poeta apud Carisium l. 4. *Tiphyn aurigam celeris ferre carinas*. quod, si vera refert Jul. Polux, è Graecà tragoedià fuit expressum. DELRIUS.

3. *Tiphyn*] Gubernatorem navis in Argonautica expeditione. FARN.

3. *Novam*] Ovid. epist. Paridis: *Phaëda puppe nova vexit Pergaeus Jason*. Lib. 3. Trist. *quae curra pugnacis fœlla Minervae Per non tentatas prima currit aquas*. RADER.

3. *Docuisti*] Minervam alloquitur. DELRIUS.

4. *Et tu*] Neptune. FARNABIUS.

5. *Titan*] Sol filii Hyperionis, qui unus è Titanibus. FARN.

5. *Dividens orbi diem*] Alternis utrumque hemisphaerium illuminant. DELRIUS.

6. *Tacitisque sacris*] Noctu & in locis secretis fieri solitis, magicis, necromanticis. FARNABIUS.

7. *Quosque juravit mihi*] Apollodorus l. 1. de Medea: *τῇ, ἧς ἐκ ἑκατέρας λαὸν θεῶν ἐτακται*. DELRIUS.

8. Me-

Deos Jafon; quosque Medecae magis
 Fas est precari; noctis aeternae chaos
 10 Averfa fuperis regna, Manefque impios,

Do-

GRONOII.

Porque haec ergo tuo redempta fidera nutu, Atque per has noſtri juro diſcriminis horas. Vel, inquit interpretes, generaliter deos, pro more in contrahendis nuptiis jurejurando teſtes adhibitos, invocant, vel Sidera & Horas. Utrumque non ſine ineptiis. Falſum eſt pro more nuptiis juſjurandum interpoſitum Unde enim tam frequentia & quotidiana divortia? & quidem ſine reſecratione? Si qui jurarunt, proprias fecerunt ob cauſas, non ex more ſolenni. Sic Ptolomaeus Ceraunus ſumptis in manus altaribus inauditis ultimis execrationibus adjuravit, ſe ſincera fide matrimonium fororis Arſinoës petere, nuncupaturumque ſe illam reginam, neque in contumeliā ejus ſe aliam uxorem habiturum, Juſtin. 24. Sic Tiberius equiti Romano juriſjurandi gratiam fecit, ut uxorem in ſtupro generi compertam dimitteret, quam ſe nunquam repudiaturum ante juraverat, Suet. 31. Sic Cajus Enniae Naeviae Mactronis uxori, ad ſtuprum ſollicitatae, de matrimonio ſuo jurejurando cavittidem.c. 12. Sic & Jafon, ut beneficium Medecae ſe dignum oſtenderet. Et hi, quique his ſimilia fecerunt, jurarunt non inter ſolennia nuptiarum, ſed ante, ut inducerent ſperatas ad condicendas nuptias, quae poſtea ſolennibus confirmarentur. Fruſtra adhibuit Lucani locum de repetitis Catonis & Marciae nuptiis: *ſacrisque deos admittens teſtes.* Nam dii teſtes adhibentur ſacris, quotieſcunque invocantur, ut propitii adſint & annuant ſitationi. Hoc ex eodem more hic, ex quo Terentianus ſenex: *Abi, deos comprecare, uxor hodie tibi duenda eſt.* At horas ſui diſcriminis quum appellat Jafon, non jurat per Horas deas, ſed adjurat hoc ſuum tempus, haec diſcrimina, & ut ait Ovidius tanta pericula. Cujus formulae haec eſt ſententia: *Ita evadam hoc periculum, haſ tanti diſcriminis horas, ut tibi fidem ſervabo: ſi ſcitis falſo, non evadam, aut in idem gravioſe periculum incidam.*

10. *Adverſa fuperis regna.* Scio, ut interpretentur. Sed Etrufcus: *Adverſa Superis.* Et verius puto. Nam frontem inferorum ſpectantem in alium polum, tergum nobis obverſum fingit. Unde in Agamemnone: *Pos Umbrae precor, Reſerate paulum terga nigrantis poli.* Quare etiam apud Luca-

num l. 1. v. 54. legas cenſeo: *Nec polus averſi calidus qua vergitur Auſtri;* & l. 8. v. 337. *coelumque proſus Averſoque polos alienaque fidera quarrit.* Similiter apud Statium l. 8. Thebaid. v. 358. *Qualis ubi averſi ſarcenis pabula coeli Nilus;* & *Ecce magno bibit ore priinas;* & lib. 1. Achill. v. 539. *licet ille ſonantibus auribus Teſtyos averſae gremioſae prematur aquoſae.* Nam noſter polos nobis adverſus eſt ſpectare coelum natis: relinquitur ut alter ſit *averſus.* Ipsi autem inter ſe quum conſiderantur, non Antarcicus magis eſt adverſus Arctico, quam Arcticus eſt adverſus Antarceticum Praeit haſ omnibus Virgilius: *Non tam averſus equos.* Ubi recte Servius: *non in alio orbe habitamus.* Juvat & illud in ſexto Aen. *jaet extra fidera tellus Extra annos ſolique vias,* &c. Tum Noſtri in Oedipo: *quiſquis ſub hoc in alia verſus fidera ac ſolem avium Dependet orbis.* Haec *averſum* alium polum volunt, non *adverſum.* Aliter Cicero, quum in Somnio Scipionis: *Auſtralis ille, in quo qui inſiſtunt adverſa nobis urgent veſtigia.* Et Tibullus ad Meſſalam: *Fertilis haec inter poſita eſt interque rigentes Noſtraque & hinc adverſa ſole pars altera noſtra.* Horum alia ratio eſt.

10. *Manefque impios,* Interpretantur umbras ſeu animas impiorum corpore exuſas. At *Manes impii* ſunt inferi immiſericordes, qui nemini parcunt, omnes ad ſe trahunt. Ut Horatio, *Impiū corpus, quale poſſet impia Mollire Thraūm peſſora.* Sic contra pius clemens & pius clementia.

VARIORUM.

8. *Medecae magis*] Inferni ſacris magicis initiatæ. FARNABIUS.

9. *Chaos*] Hiatus & caecam voraginem aeternae noctis, id eſt, mortis & inferorum. Vide Herc. v. 609. & Theſt. verſ. 830. FARN.

10. *Adverſa fuperis regna*] Duo noſtri excuſi, & Trajeſt. MS. *adverſa.* Quamvis autem praeponderare videatur Etrufci codicis auctoritas, hic *averſa* pro *adverſa* exhibentis, non omnia tamen, quae illi ſtabiliendae adducit loca Gronovius, id bona fide praefant. Certe non iſte Lucani lib. 1. v. 54. *Nec polus averſi* (Gron. *averſi*) *calidus qua vergitur auſtri.* Neque enim, cum de duobus ſimul polis, (quatenus iſti reſpectu incolarum ter-

Nnn 2 ter-

- Dominumque regni tristis, & dominam fide
 Meliore raptam, voce non fausta precor:
 Adeste, adeste sceleris ultrices deae,
 Crinem solutis squallidae serpentibus,
 15 Atram cruentis manibus amplexae facem,
 Adeste: thalamis horridae quondam meis
 Quales stetitis, conjugii letum novae,

Le-

GRONOVII.

13. *Adeste, adeste sceleris*] Flor. *Nunc nunc adeste sceleris*. Virgilius 5. Aen. *Nunc nunc insurgite remis Heclores socii*. Heinf. minor: *Huc adeste sceleris*. Sed videtur illud prius *Adeste* referendum ad jam rogatos deos, & ita distinguendum: *voce non fausta precor, Adeste. Adeste sceleris*. Quamquam optimi codicis lectio in eandem sententiam distinguere possit: *voce non fausta precor, Nunc nunc adeste. Sceleris ultrices*, &c. *Adeste*. Monstrate vos praesentes, vindicta scilicet perjurii.

VARIORUM.

terrae opponuntur) mentionem injiciunt scriptores, ut ibi Lucanus; continuo *aversum* potius, meridiale appellat, quam *adversum*. Plin. Hist. Nat. 11.68. *utrimque circa vertices hunc, qui septemtrio vocatur, eumque, qui adversus illi, austrinus appellatur*. An ergo placet *aversum* dicere solum, austrinum; quatenus qui sub eo sunt, oculos à nostro hemisphaerio avertunt in aliud coelum; ac rursus eundem appellare *adversum*; quatenus qui sub eo vivunt, adversa nostris urgent vestigia? SCHRODERUS.

11. *Dominumque*] Plutonem. FARNABIUS.

11. *Dominam*] Proserpinam. Virgilius 6. Aeneid. *Hi dominam Diis thalamo deducere adorti*. DELRIUS.

12. *Meliore*] Raptam, Pluto uxorem duxit, ductam, non repudiavit umquam, ut Jason Medeam. DELRIUS.

12. *Raptam*] Historiam raptus Proserpinae tribus lib. Claudianus scripsit, brevius Ovid. l. 5. Metamorph. id cur consilium, ex Firmico didici lib. de mysteriis & erroribus prophetarum religion. c. 7. plures procos habuisse Proserpinam, & inter eos divitem quendam rusticum, nomine Plutonem, qui cum amoris impatiens, mo-

ram non ferret, inventam vesperi, in Ennae finibus prope Pergum lacum amoenissimum, vehiculo superimpositam avexit. raptorem cum armatorum turmis Ceres persequitur; qui virae suae timens, & praedae retinendae speciem abiciens, equos per medium lacum impulit; cuius profundis voraginibus uterque demersus interit. Postea solatio matris, Ennenses ab interorum Deo Platone raptam sinnerunt. Quacivis interea toto fere terrarum orbe filiam Ceres, & Atticis frumentum secum à Sicilia delatum divisit, Jacendi seminis & frugis colligendae disciplinam tradidit; eo devincti beneficio, Cerei naraeque illius divinos honores decreverunt. quae cuncta ample Firmicus, scriptor Christianus, alius ab astrologo nugacissimo. DELRIUS.

13. *Ultrices*] Eumenides, Poenae, Furiae Herc. Fur. v. 100. FARN. Eumenides Atheniensibus dictae *εὐμενὶς θεαί*, auctoribus Sophocle, Aristophane, Plutarcho, ceteris. Inde factum ut Poenae dicantur à Virgilio, in Ciri: *Ergo jam causam mortis me dicere iuvae Perberibus sacro cogunt sub iudice Poenae*.

14. *Crinem*] Erinny, Furiae, exentite *praeam flagranti vertice pinum Stridenteque comas*. FARNABIUS.

14. *Serpentibus*,] En habitum, quo Furiae depingebantur: Vetulae, caput anguibus pro capillatio cinctae, sanguineam manu facem gestantes & flagellum. primus illis Aeschylus angues attribuit, mox caeteri. Catullus: c. 63. 123. *Eumenides*: quibus, anguineo redimita capillo *Fronti exspirantis praeparat polteris iras*. DELRIUS.

16. *Thalamis*] Nuptiis infaulti exitus furas statuunt auspices & pronubas. *Nam mihi nec Iuno nec Hymen, sed tristis Erinny Praetulit infastas sanguinolenta facies*. Hypsip. Ovidian. Vile. Octav. vers. 23. & 158. FARNABIUS.

17. *Conjugi*] Creusae. Al. Glaucae. FARN.

18. 50

Letumque socero & regiae stirpi date.

Mihi pejus aliquid, quod precer sponso malum:

20 Vivat. per urbes erret ignotas egens,

Exul, pavens, invisus, incerti laris.

Me conjugem optet; limen alienum expetat,

Jam notus hospes: quoque non aliud queam

Pejus precari, liberos similes patri,

25 Simileſque matri. parta jam, parta ultio eſt.

Pe-

GRONOVII.

19. *Mihi pejus aliquid.*] Non videntur sana & auctore digna. Interpretantur, date mihi malum longe deterius, quod imprecer perfido Jafoni. Sed pessimi ominis est ita concipere preces: *date mihi malum.* Gruterus *aliquid*, confirmatum à Flor. & intelligit *eo est*: ut dicat: quod ad Jafonem spectat, non indigere se opeta Furiarum, esse enim sibi ad manum, quod ei imprectur omni malo pejus. Nondum satisfaciunt. Cogitabam aliquando: *Mi pejus aliquid.* Quoniam me dedignatur, date & comparate aliquid pejus. Passim enim sese sceleratam fatetur. Cogitabam etiam: *Nisi pejus aliquid.* Quod precer sponſo malum? *Vivat*, per urbes erret. Certe Florentinus *ipſo* malum subjicit notam interrogationis. Fortassis denique: *Mi pejus aliud quod precer sponſo malum!*

25. *Parta jam; parta ultio est. Peperi.*] Ad mentionem liberorum, quasi Osiri invento, sic exclamat. *Peperi.* id est, habeo liberos ex ipſo, per quos punietur, haud dubie futuros patri matrique similes, id est proditores ac desertores: ut ille conjugis, haec patris. Haec enim tum, & nihil gravius cogitabat: necdum ei in mentem venerat, ut sua manu illos trucidaret. Nihilominus facit hoc ei verbum excidere Seneca adhuc ignatae, quasi omen futurae caedis. Statim tamen quasi tarda illa vindicta & inani gaudio, increpat se frustra querentem: quamvis nihil ultra proficiat, nisi quod intelligit spem vindictae unicam esse in ipſa sibi, & sibi faciendum esse. Quam autem viam & rationem ulciscendi velit tentare, hoc nondum canonicus exputat. Raderus mavult ad liberos ex Creusa gignendos referre. Sed, *Simileſque matri*, non convenit Creusae, quae nullo scelere infamabatur: dein isti jam optaverat letum, priusquam parceret. Corrigit i-

dem, *Reperi.* At nondum repererat, sed quasi infinitum tenerat gradum stituendi sceleris. Et illa ipſa, *parta jam, parta ultio est. peperi*, pars sunt inanum querelarum. Itaque nec in illis, quae sequuntur, quicquam certi, sed vagae comminationes & prolusio gravis quidem irac, sed quo vergat, nondum decernentis. Pariter ominosa sunt vers. 33. *curribus patris*, & vers. 39. *tax promba* cum *sacrificis precibus & supplicium per viscera*: in quibus aliquid desidero in interpretibus: sic enim loquuntur, quasi directo Medea innuat in-

VARIORUM.

18. *Socero*] Creonti. FARNABIUS.

19. *Miſi pejus aliquid,*] Ne conjecturis levibus subscribam, puto simpliciter explicandum: *Peo quidem, Eumenides deae, novam conjugem, socerum, ut regiam stirpem à medio tollatis; at mihi concedite, ut imprecer, sponſo malum, simpliciter morte gravius quod sit: vivat*, cet. Ambiguitas in verbo dandi, quod hic ex priorè versu tacite repetitum, *veniam dandi*, sive concedendi significationem involvit. Sulp. ad Cic. ep. 5. Lib. iv. ad Fam. *Da hoc illi mortuae: da ceteris amicis; da patriae*. Sic neque pessimi ominis esse putandum erit, ita concipere preces, *date mihi malum*, cum non sui respectu, sed Jafonis, cui male vult, id precetur Medea. Itaque intellexit Marmita, dum sic ad h. l. facite, ut veniat mihi in mentem *pejus quam mors*. SCHRODERUS.

20. *Ignotas*] Et inimicas. FARNABIUS.

21. *Laris*] Domus; loci habitandi. FARN.

23. *Jam*] Namque & hic apud Creontem hospes est. FARN.

24. *Similes*] Perfidos. FARN.

25. *Simileſque*] Veneficos, crudeles. FARNABUS.

Nnn 3

27. *Haec*

- Peperi. querelas, verbaque incassum sero.
 Non ibo in hostes? manibus excutiam faces,
 Coeloque lucem? spectat hoc nostri fator
 Sol generis! & spectatur, & curru insidens
 30 Per solita puri spatia decurrit poli?
 Non redit in ortus, & remetitur diem?
 Da, da per auras curribus patriis vehi.
 Committe habenas, genitor, & flagrantibus
 Ignifera loris tribue moderari juga.
 35 Gemo Corinthos littori opponens moras,

Cre-

GRONOVII.

VARIORUM.

telligatque medicatum ignem & incantationes & liberos occidendos. At ars est Poëtae iubentis eam adhuc ignaram imprudentemque & necdum intelligentem, quid ominetur, praesagire & turbatam discitare, quod futuris ejus consiliis congruit, etli nondum ipsa verbis hos sensus imponat. Nam currus petit, non tanquam abducturos se post scelus peractum, sed quasi Phaëthon orbem terrarum, Corinthon & Isthmum crematura. At vers. 39. intelligit: Restat, ut ego quoque his nuptiis aliquid solemnitatis addam & efficiam, ut sint celebriores mea vindicta. Denique per viscera quare supplicio viam, est, vel, per, dum perdas. Ut Clytaemnestra in Agamemnone: *per tuum, si aliter nequit, Latius exigitur ensis, & perimat duos.* Tantum intelligit persona, quae loquitur. Sed Poëta, observans vim naturae & animi in praesagiendo, quod instat, ejusmodi verbis hanc mentem ejus explicat, quae etiam significare possint, quod illa postquam deliberaverit, & explorata habebit consilia, peractura est.

29. *Sol generis! & spectatur.*] Merito Lipsianum spectatur contra Delrium tuetur Gruterus. Hippolyto: *tuoque siderum caput Radiate, tantum me nefas stirpis tuae Speculare, lucem merge, & in tenebras fuge.* Idem recte defendit puri contra Lipsianum (curvi. Martialis 8, 14. *Specularia puras Admittunt soles.* 1. 4, 64. *Puris leniter admoventur astris Celsae culmina delicata villae.*

35. *Gemo Corinthos littori opponens moras,*] Florent. *Corinthos.* Videtur etiam scribendum *littore.* Non enim littori opponit moras Corinthus, sed per litus utrumque mari. Plancus ad

27. *Hostes?*] Creontem, Creusam, Jasonem. FARNABIUS.

27. *Manibus excutiam faces,*] Ex manibus *δακρυ* illas Creusae nuptiis praefertentium. de facibus, vide quae ad v. 263. & v. 507. Phoen. infr. vers. 112. FARNABIUS. Apud Romanos solebant *δακρυ*, hoc est, faces praeferebant pueri patrum matrumque, calque numero quinque. Festus: *Facem* (inquit) *in nuptiis in honorem Cereris praeferebant, aquaque spargebatur nova nupta: sive ut casta puraque ad virum veniret, sive ut ignem atque aquam cum viro communicaret.* Idem *rapi solis fax, qua praesente nova nupta deducit est, ab utrisque amicis: ne aut uxor eam sub lesso viri es nocile ponat, aut vir in sepulchro eam comburendam caret: quo utroque mori propinqua alterius utrius captari potatur.* DELRIUS.

28. *Coeloque lucem?*] Inducamque extinctis facibus tenebras? FARNABIUS.

28. *Nostri fator*] Acetes enim Medae pater fuit, Solis ex Persa Neptuni filia natus. FARN.

29. *Et spectatur.*] Annon horrensrefugit, vultusque suos tegit? FARN.

30. *Puri*] Non mutati, nulla nube maculati, nec in ortum redeuntis, ut in scelere Thyestae? vide Act. 4. eum Choro, & Act. 5. Thyest. FARN.

32. *Patriis*] Avitis, ut Phaëtona quondam paterno curru. FARN.

34. *Juga*] Equos Solis ignipedes, flammivomos FARN.

35. *Gemo*] Et eomburam Corinthiacum Isthmum cum urbe in qua Creon, Jason, Creusa, Sic: *Qui fecit & geminum gracilis mare separas Isthmos,*

Nic

Cremata flammis maria committet duo.
Hoc restat unum : pronubam thalamo feram
Ut ipsa pinum ; postque sacrificas preces
Caedam dicatis victimas altaribus.

- 40 Per viscera ipsa quaere supplicio viam,
Si vivis, anime: si quid antiqui tibi
Remanet vigoris, pelle foemineos metus,
Et inhospitalem Caucasum mente induc.
Quodcunque vidit Phasis aut Pontus nefas,
45 Videbit Isthmos. effera, ignota, horrida,
Tremenda coelo pariter ac terris mala,

Mens

GRONOVII.

Senatum apud Ciceronem lib. 10. *Ut aut celeriter pollicendo magnus in spe ad proficiendum impedimenta opponerem.*

VARIORUM.

Nec patitur conferre fratrum: si terra recedas, Ioni-um Aegaei franges mare. FARN. Nam à dextra habet mare Ionium, à sinistra Aegaeum.

37. *Pronubam thalamo feram Ut ipsa pinum:*] Facem è pinu. vid. infr. v. 111. & Phoen. v. 263. Sunt qui *Spinum* legunt: nam & è Spina alba fa-ces nuptiales fieri solitae. Catullus: C. 62. 15 *manu Pineam quate sacdam.* quo loco Palladius, Parthenius, Muretus, & Beroaldus in Apulejum, ex Festo & Plinio reponunt *Spineam*. Scaliger in Con-jectaneis, unum Varronis & alterum Ovidii lo-cum eodem pacto emendavit. ejusdem opinio-nis est Alexander Sardijs lib. 1. de moribus & ri-tibus gentium cap. 7. Me autem valde movent omni'a Senecae exemplaria, quae & hic & paulo inferius semper *pinum* continent. Virgilius e-tiam, in Ciri scriptis, *Pronuba nec castus in-cudis pinus odores.* Et vero ex diversis arborum geni-eribus hae faces confici potuerunt. Plinius sane suis temporibus ex corylo confici consuevisse scri-bit. Quamobrem Barnabae Brissonio assentire, existimanti tam pinum, quam spinam albam huic usui solitam accommodari. Ut ea summorum viorum emendatione scriptoribus illis opus non sit. DELRIUS.

41. *Si vivis,*] Se ad vindictam incitat. FARN.

43. *Caucasum*] Feritatem & crudelitatem Heni-ochorum & Scytharum qui ad Caucasum: nam illic solent hospites mactare. Thyest. vers 1046. vel etiam meam, quae è Colchide. FARNABIUS.

44. *Quodcunque vidis*] Tale hic in Corintho patrabò facinus, quale olim in Colchis, cujus Phasis fluvius est, quaeque Ponto contermina. ubi scil. fratrem Absyrtum discerpfi disperitque, ut patri me insequenti moram injicerem, dnm artus dissipatos colligeret. FARN.

44. *Phasis*] Teste Ptolomaeo, ex montibus Caucasus; teste Strabone, ex Armenia; teste Plinio, ex Moschis nascentis, Hippum, Glaucum, Cyaneum, & alios amnes recipit, & antequam prope Phasim urbem mari illabatur, centum & viginti pontibus jungitur. Hecataeus Milesius pu-tavit influere in Oceanum, sed errorem consu-tavit Artemidorus Ephesius, & Eratosthenes. ve-re enim illabatur in Euxicum Pontum, ut Apol-lonii Scholiales tradidit. Prius *Arcturus* vocaba-tur, mutati nominis causam, sed fabulosam, narrat Plutarchus *de q. m. p. 10. 11. 12.* Procopius lib. 2. de bello Persico indicat, circa fontem vo-cari, *Boas.* DELRIUS.

44. *Pontus*] Euxinus, per *Arcturum* Cn, cum pri-us ob incolarum immanem crudelitatem *Arcturum* diceretur. vide Ammianum Marcellinum lib. 22. DELRIUS.

46. *Tremenda*] Dñs & hominibus abominanda. FARNABIUS.

47. Fa-

Mens intus agitat; vulnera, & caedem, & vagum
Fusus per artus. levia memoravi nimis.
Haec virgo feci. gravior exsurgat dolor.

- 50 Majora jam me scelera post partus decent.
Accingere ira, teque in exitium para
Furore toto: paria narrentur tua
Repudia thalamis. quo virum linquis modo?
Hoc quo secuta es. rumpe jam segnes moras:
55 Quae scelere paria est, scelere linquenda est domus.

GRONOVII.

55. *Quae scelere paria est, scelere linquetur domus.*] Speciosè corruptus hic est Lipsianus codex: *Quae scelere paria est, scelere rumpeur fides.* Ex minus uni personae convenientibus generalem sententiam fabricarunt: quo genere saepe in poetis est peccatum. Ut alia taceam, notissimum Ovidii: *Cuncta prius tentanda: quum manifesta ratio suadeat Nasonem scripsisse: per flumina juro infera, sub terra Stygie labentia luto, Cuncta prius tentata: sed immedicabile vulnus Ense recidendum est, ne pars finiera trahatur.* Jurat ipse Jupiter se omnia mitiora tentasse, sed frustra. Sic Agamemnone vers. 507. *Nil ratio & usus audent in magnis malis, fecerunt pro Senecae, audent: ars cessit malis.* Et intellexit fraudem Gruterus, etsi pro corrupto flarent omnes ejus codices. Is hic fecit utrumque mixtum *Quae scelere paria est, scelere linquetur domus.* Sed Florentinus: *Quae scelere paria est, scelere linquenda est domus.* Nec minus doctis & verbis & sensibus. Domum comparant connubium ineuntes

& linquunt dissolventes. Terentius Andria: *Domus, uxor, liberi iuventi invito patre.* Catullus Carm. 60. 136. *En tibi d' mus ut potens. Es beata veri tui, Quae seni tibi serviet.* Juvenalis Sat. 6. *Permutatque domos & flumina conterit.* Heinsianus quoque minor: *Quae scelere paria est, scelere linquenda domus.* Si alterutrum est falsissimum, prior tutius carebimus.

VARIORUM.

47. *Vagum Fusus per artus.*] Fusus vagum, quia colligendum fuit dispersis longe lateque Absyrti lacerati membris. FABRITIUS.

49. *Haec virgo feci.*] Haec in fratre Absyrti feci virgo nondum assueta tot malis, ut Jasoni numerem, cui nuptiae & ex eo matri factae, ne dimittat; vel etiam in repudii vindictam, majora sunt scelera excogitanda. FARNABIUS.

52. *Paria*] Aequae crudelia & scelestia. Nuptias proditione patris & caede fratris conciliavi; repudium caede superinductae Creusae & propiorum liberum ulciscar. FARN.

CHORUS.

*Chorus è mulieribus Corinthiis Jasonis & Creusae nuptiis
Epithalamium praecinit.*

Aficleiadei, Glyconici, & Hexametri.

AD regum thalamos numine prospero,
Qui coelum superi, quique regunt fretum,

Ad-

VARIORUM.

56. *Ad regum*] Ad Jasonis & Creusae nuptias. FARNABIUS.

58. *Ri.*

Adfint, cum populis rite faventibus.

Primus fceptriferis colla Tonantibus

60 Taurus cella ferat tergore candido.

Lucinam nivei foemina corporis

Intentata jugo placet. &, asperi

Martis sanguineas quae cohibet manus,

Quae dat belligeris foedera gentibus,

65 Et cornu retinet divite copiam,

Donetur tenerâ mitior hostiâ.

Et

GRONOVII.

melior hic commentarius quam nummi antiqui, ex quibus ille hanc descriptionem petivit. Duos apponam, alterum Augusti, alterum Vespasiani.

65. *Cornu retinet divite copiam*] Nullus Seneca

VARIORUM.

58. *Rite faventibus.*] In sacris, adstantes favabant linguâ, id est, malis verbis abstinere, bona dicebant, *εὐχόμενοι*, votis & acclamationibus fausta laetaque ominati. Vide Oëtav. vers. 704. FARN.

59. *Sceptriferis tonantibus.*] Vide illustrem ad haec Gronovium infra v. 106. SCHRODERUS.

60. *Taurus.*] Neptuno, Apolloni, Marti taurum immolari, Iovi nequaquam vult Servius. Has itaque infastas fore nuptias ominatur. Sed τῷ Διὶ ἄγχι τοῦ τοῦ πύργου οὐκ ἔστιν ἔτι. Xenophon Cyropaed. Et ἔτι. τῷ Διὶ ἄγχι τοῦ τοῦ πύργου οὐκ ἔστιν ἔτι. Julian. ad Libanum. FARNABIUS.

61. *Lucinam.*] Junonem ante omnes, cui vincula jugalis curae, Candida & intacta placet cervice juvenca FARN.

61. *Foemina.*] Vacca candida, quae nunquam subiecta fuerit jugo, injugis.

63. *Quas celibes.*] Pax seu Concordia, unde fuit pleno cunctorum copia cornu; alluditque ad *ἄγχι* Acheloi. FARNABIUS. Pax invocatur, *διασσεύει χάριν, διασσεύει χάριν*, ut ait Aristophanes. Eam cum Copia & hujus cornu jungit & Horatius in carmine seculari. RADERUS.

66. *Tenerâ.*] Ove: nam haec Pacis hostia, quae illi caedebatur seorsum extra conspectum Deae, cujus nec aram sanguine licebat aspergere, quia neces & sanguinis effusiones Paci adversantur docent Aristophanes, ejusque Scholiast. in comoed. Pax. DELRIUS.

66. *Hostiâ.*] Ovidius: *Hostibus à domitis hostia nomen habet.* Proprie ergo hostia, quae devictis hostibus mactatur. Verum Sex. Pompejus, hoc

O o o n o

- Et tu, qui facibus legitimis ades,
 Noctem discutens auspice dextera,
 Huc incede gradu marcidus ebrio,
 70 Praeicingens roseo tempora vinculo.
 Et tu, quae gemini praevia temporis
 Tarde stella redis semper amantibus:
 Te matres avidae, te cupiunt nurus,
 Quam primum radios spargere lucidos.
 75 Vincit virgineus decor
 Longe Cecropias nurus:
 Et quas Taygeti jugis

Exer-

GRONOVII.

77. *Et quas Taygeti jugis Exercent*] Sic Fabricius, quum antea vulgaretur: *Et quas Taygeti jugis Exercent*; improbane Delrio. Gruterus revocavit Fabricianum auctoribus codicibus suis. Quis autem non videt commodius dici: *Sparta exercent virgines suas in jugis Taygeti*; quam *Virgines in Taygeto exercent Spartam*. & quidem *juvenum* modo? Nam quod defendi hoc putat vers. 214. rursus illuditur à membranis parum castis non enim *exercent* ibi, sed *exerret* legendum. Statim liber optimus: *Alpheosque*.

VARIORUM.

nomen omni victimae, quae feritur, commune docet. quia ferre, veteres *hostire* dixerunt, & ab *hostiendi hostia*. Servio auctore, *Hostias* dicuntur sacrificia eorum, qui in hostem pergunt; *victimae*, sacrificia quae post victoriam fiunt, sed haec (ait) licenter confundit auctoritas. Servio assentit D. Isidorus lib. 6. Orig. cap. de offic. & addit: *alii victimam deitam putaverunt, quia illa percussa cadebat, vel quia vincla ad aras ducebantur*. DELRIUS.

67. *Et tu, qui facibus*] Hymenaeae, Deus nuptialis, quem noster, Bacchi Filium, Asclepiades Apollinis, alii Magnetis volunt. Deus nuptialis, pingebatur juvenis marcidus, voluptate dissolutus, temulentus, coronatus rosis, ut noster innuit, vel amaraco, ut Catullus, dextra facies, sinistra flammeum ostentans, in pedibus foccos luteos

gerens. Catullus in Epithalamio Juliae & Melpomene.

68. *Noctem discutens*] Face quam praefers nocturnas tenebras dispellens. FARNABIUS.

68. *Auspice*] Vide Troad. v. 861. FARN. 68. *Dextera*] Quae auspiciu praebes nuptiis, & facis ut auspicio contrahantur, auspicia enim attendi in nuptiis monuit Turneb. lib. 3. adv. cap. 14. Seneca: *Per ego auspiciatos regis italiam thores*. DELRIUS.

69. *Marcidus*] Namque *marcentes* gaudet vibrare *coronas*, *Et quassare facies* & *noctem ducere ludu*. FARNABIUS. Temulentum Hymenaeum fingebant: an quia sine Cerere & Baccho friget Venus? *Maridus*, hoc est enervatus & fractus viribus, languens ac titubans praeviolenia, hunc gradum & marcorem in somnolentis cernimus, somno nondum plene discusso. hinc Plinius Caecilius. *somno maridos* dixit. DELRIUS.

71. *Et tu, quae*] Veneristella, noctis praevie Hesperae, dici praenuncie Phosphore. Hippol. vers. 748. FARNABIUS.

72. *Tarde stella*] *Ut non longa quibus mentitur amica*, &c. Ita sponserum, noveque nuptiarum desiderio, tardè procedere videtur dies nuptis dictus FARN.

75. *Virgineus*] Virginis sponsae, Creusae seu Glaucis FARNABIUS.

76. *Cecropias*] Atticis puellas nobiles. Cecrops autem primus erat Atheniensium rex. FARN.

77. *Taygeti*] Laconiae montis, Spartae imminantis. *Virgineus Bacchata Lacaenis Taygeta*. FARN. De Spartanis virginibus loquitur, de quibus sunt illa

Exercet juvenum modo,
Muris quod caret, oppidum:

- 80 Et quas Aonius latex,
Alpheosque sacer lavat.
Si formâ velit aspici,
Cedent Aesonio duci,
Proles fulminis improbi,
85 Aptat qui juga tigribus:
Nec non qui tripodas movet,
Frater virginis asperae.

GRONOVII.

82. *Si formâ velit aspici, Cedent Aesonio duci;*] Mallet Delrius hos versus transponi, posteriorem loco prioris. Me non adficiente, inquit Gruterus: innuit enim non captare Jasonem laudes à forma. At cum sensum non exlinguit transpositio Delrii: quam tamen nec ego necessariam judicarem, nisi vidissem eundem in Florentino ordinem versuum. *Si velit*, inquit, quasi dubitans: nam sortes pulcritudinis laudem designantur. Statius de Parthenopaeo: *Nec formae sibi laude placet multumque severis Asperat ora minis.*

84. *Proles fulminis improbi*] *Improbum* ait Fulmen, non quia mortalibus noxium & fontes punit, sed temerarium, quia plus ausum quam debuit & decuit, Jovis delicias absumit. Ut infra Argo: *dedit illa graves Improba poenas.* quae scilicet ausa est rumpere foedera mundi, quamque postea vocat audacem carinam.

VARIORUM.

antiqua, *Nihil horum simile apud Laecenas virgines, Quis magis palæstra, Furata, sol, pulvis, labor, Militia in studio est, quam fertilitas barbara.* de his etiam integra exstat Propertii eleg. lib. 3. ubi inter cetera legitur: *Et modo Taygeti crines aspersa pruinis, Hortatur patrios per juga longa canes.* DELRIUS.

79. *Muris quod*] Quod tamen postea muris cingi coepit. prius *ἀσπίς* & *ὄρεα πύλινος* εἰσέπλησται. FARNABIUS.

80. *Et quas*] Vincitque Thebanas virgines. Boeotia autem prius Aonia dicta est, ab Aone

Neptuni filio. FARN.

80. *Aonius latex*] Dirce fons Boeotiae prope Thebas. FARNABIUS.

81. *Alpheosque*] Thyeist. vers. 116. FARN.

81. *Sacer*] Quia fluvii, teste Theocrito, 35° *ἁλφειοῦ*, & quia, ut ait Pausanias *ἱερός*, a'. Alphei aqua Jovi Olympio grata putabatur; iccircoque Elei hac sacrificiorum cineres abluebant, usque Jovis Olympii simulacrum illinebant, teste Moscho & Pausania. DELRIUS.

83. *Aesonio*] Ille Aesonis filius, Aeson Crethei, Cretheus Acoli, de matre non constat. Andron, Theogniten; Herodotus, Polyphemen; Stesichorus, Eteoclymenem; Pherecydes, Alcymedem Philici filiam; Apollonius, Alcymeden, sed Clymenes filiam autumat. Jason *ἄσπρος ἰάσας*, quod medicinam à Chirone didicent, vocatus. haec Apollonii & Pindari Scholiographi. Ad formam Jasonis indicandam facit illud Atratinus Caellium vocantis Jasonem pulcellum apud Fortunatianum lib. 2. Rhetor. Scholasticae. DELRIUS.

84. *Proles*] Hercule Fur. vers. 455. pulcher, Hipp. vers. 751. FARNABIUS. Bacchus à Jove fulminante & flammis Semelem comburentem genitus, nota res. Sic Colutus Paradis formam Bacchi formositati praeposit. DELRIUS.

85. *Aptat*] Oedip. v. 425. & Hipp. 752. FARN.

85. *Tigribus*] Nam Bacchus dicitur veli curru junctis tigribus.

86. *Qui tripodas*] Phoebus, qui responsa reddebat per vatem stantem super tripode, hoc est, mensa tribus fulta pedibus. ideo ait movere tripodas DELRIUS.

87. *Virginis asperae*] Dianae venatricis, montivagae, perpetuae virginis. FARN.

O O O 2 88. Ce-

Cedet Castore cum suo
Pollux caestibus aptior.

- 90 Sic sic, Coelicolae, precor,
Vincat foemina conjuges,
Vir longe superet viros.

Haec cum foemineo constitit in choro,
Unius facies praenitet omnibus.

- 95 Sic cum Sole perit sidereus decor;
Et densi latitant Pleiadam greges,
Cum Phoebe solidum lumine non suo

GRONOVII.

92. *Vir longe superet viros.*] Lipsianus liber, *Vir longe ut superas*: nec damnaturum se ait Gruterus, nisi damnarent ad unum omnes Pall. videreturque Chorus dicere, sufficere si ita inter humanas nuptas excellat sponsa, ut inter viros ipse sponsus. Vix assequor quid velit; sed si vovet Chorus ita sponsam excellere inter nuptas, ut sponsus inter viros, non video, quemadmodum excludi possit Lipsiana scriptura. Nam vulgata non ponit hoc, excellere sponsum inter viros, sed optat ut excellat. Ferrem eam libentius, si fieret: *Sic sic, caelicolae, precor: Vincat, &c.* Laudavit prius virginem eminentem inter virgines; sponsum inter pulcros: nunc optaret illam pariter excellere inter matronas, hunc inter maritos: hoc est, ut Creusa Iasoni sit probatissima uxor, Iason Cteusae indulgentissimus maritus.

93. *Haec cum virgine*] Jam praedicavit illam supra caeteras virgines vers. 75. & sex sequentibus. Igitur valde placet, quod Flor. *Haec cum foemineo constitit in choro.* Nam & novas nuptas circumdabant matronae & parabant sponsis. Stat. lib. 2. *Thib. Sonat aula tumultu foemineo, casta matres circum corona Argolides, para virginibus circum undique fusae Foedera conciliant nova solanturque pudorem.*

95. *Sic cum Sole perit sideribus decor;*] Flor. *sidereus decor.* Ut supra, *Virginibus decor.*

97. *Cum Phoebe solitum*] Immo *solidum*, ut Flor. Orbis solidus in plenilunio. Ovidius: *post quam plenissima fultis, Et solida terras spectavit imagine luna. Circuitis cornibus, dixit paulo audacius,*

Or-

quae quasi circumierunt orbem lunae protendendo se utrimque donec jungerentur. Sic obitus, qui obierunt vel mortui sunt. Apuleius de mundo & de morali philosophia: & male mutant: *Sol occasus*, qui occidit: *placitum*, quod placuit: *successa*, quae successerunt: *societas coita*, quae coit; *pax convensa*, quae convenit: *conspirati*.

VARIORUM.

88. *Castore cum suo*] Κάστωρ δὲ ἰπποδάμου υἱὸς παρὰ ἡγυῖας Πλοῦτιδος, pulcherrimi, Jove quippe cygno geniti. FARNABIUS.

89. *Caestibus*] De caestuum certamine consule Virgilium lib. 4. Aeneid. DELRIUS. Instrumentum erat, quo Palaestritae utebantur nihilque aliud erat, quam lorum ex corio bubulo manibus circumvolutum: quo & idum minus sentirent, & adversarium gravius ferirent. ideo Pollux erat armatus caestibus, quia pugnarat. BERNARDUS.

91. *Formina*] Creusa. FARNABIUS.

96. *Densi*] Alludit ad etymon sideris septimestellii ὄμις ἢ πλῆμα, id est, à pluralitate & vicinitate stellarum; aliis autem ὄμις ἢ πλῆμα, quod ortae, navigandi tempus designant Atlantides, Vergiliae. FARNABIUS.

96. *Pleiadam*] Synecdoche, pro omnibus sideribus. Pleiades etiam Pleiomen dictae. de his multa Schol. in Apollonii lib. 3. vers. 225. & non alibi in Hercul. Fur. Latinus Callimachus; *Pleiadam spisso cur coit igne chorus.* ideo noster; *densa.* DELRIUS.

97. *Lumine non suo*] Lumine notho & mutato à sole lucens. Vide Hippol. vers. 745. FARN.

98. Or-

Orbem circuitis cornibus alligat.

Ostro sic niveus Puniceo color.

100 Perfusus rubuit: sic nitidum jubar

Pastor luce novâ roscidus aspicit.

Ereptus thalamis Phasidos horridis,

Effrenae solitus pectora conjugis

Invitâ trepidus prendere dexterâ,

105 Felix Aeoliam corripe virginem

Nunc primum foceris, sponse, volentibus.

Concesso, juvenes, ludite jurgio.

Hinc

GRONOVII.

qui conspiraverunt. Caeterum hos versus male copulant cum sequentibus 105. & 106. Ioh. Tristanus, probat inde ad nuptias faciendas legisse veteres tempus plenilunii T. I. Comment. histor. p. 469. quasi vero hic describeretur nox nuptialis: non peteretur similitudo à luna & sideribus ad laudandam formam sponsae prae virginum choro.

99. *Phoeniceo color*] Flor. puniceo: ut & nonnulli scripti Delriziani.

105. *Felix Aeniam prendito*] Flor. *Felix Aeoliam corripe virginem*. Aeolo Aellenis filio (cum Doro & Ionis patre Xutho, fratribus, unde Helenes, Aeoles, Dore, Iones, Graeciae populi) Deucalionis nepoti, ex Enarete Deimachii filia, natus Sisyphus, Ephyres, quae postea Corinthus, conditor & rex, pater Creontis, cujus filia Creula Jasonis sponsa. Inde igitur *Aeolia virgo*, quemadmodum etiam legendum praeclare conjecerat D. Heinsius.

106. *Nunc primum foceris sponte volentibus*.] Scalliger, *sponse*. At Gruterus: Quibus heic potius videtur, *sponse*, non attendunt odioso tunc iterari versu sequenti, *juvenes*. Immo nequaquam odioso: neque enim, *juvenes*, sunt sponsus & sponsa, sed sponsae aequales ad officium nuptiale advocati. *Saceres* alii faciunt Creontem & Aecten, qui nunc gaudeat filiam à marito repudiatam & in exilium missam; alii Aetionem & Creonta. At *saceri faventes*, ut verba cadunt sonantque, hic esse non possunt alii, quam Creon & uxor ejus, sponsae parentes: ut supra *scripsit* *Teantibus*, nihil aliud est quam Jovi & Junoni Reginae: ut Livius

37; 2. *Ptolemaeo & Cleopatra regibus Aegypti*: At interpretes Neptunum & Plutonem addunt. Transeo de Neptuno: sed Plutoni sacrificari in nuptiis, quod quaeso omen? Deinde, an etiam Plutoni taurus *tergere candido*? Si quia altum de matre silentium, eam pridem obfuisse vis, numerum pluralem accipe pro singulari: aut ita loqui Poëtam, ut esset, si viveret. Non ut fuit cum Medae sponsum egit Jason, non quum Hypsipyles.

VARIORUM.

98. *Orbem*] Hippol. vers. 747. FARNABIUS.

99. *Ostro*] Id est, purpura, conchylii cruore. *ut dicitur sic in Iliada* *γυναικας μιν*, &c. *Fulget ibur veluti, Tyrio quod tinxerit ostro Moeon*, aut *Paphii liliam mista reses*. FARN.

99. *Phoeniceo*] Thyeist. vers. 344. Nonnulli manuscripti legunt *puniceo* utrumque recipi potest, nam Phoenicius color, Puniceus est, ut docent Ant. Thylestius lib. de colorib. c. 10. Caesar Scalliger, de subtilitate ad Cardanum, exercit. 325. num. 13. Claudianus: *Album puniceo pectus discriminat ostro*. de ostro Vitruvius lib. 7. Archit. cap. 13. DELRIUS.

101. *Roscidus*] Rore nocturno madens; vel *lucis nova*, id est, Aurora roscida, *Hypallage*. FARNABIUS.

102. *Phasidos*] Medae ad Phasim natae supra vers. 44. barbarae, crudelis, veneficae. cujus scilicet thalamos Jason merito horreat. FARNABIUS.

106. *Nunc primum*] Namque in priores non consenserat Aeson; Aetia certe invito. FARN.

000 3. 108 Hinc

Hinc illinc, juvenes, mittite carmina;
Rara est in dominos iusta licentia.

110 Candida thyrsiferi proles generosa Lyaei,
Multifidam jam tempus erat succendere pinum.
Excute solemnem digitis marcentibus ignem.
Festa dicax fundat convicia Fescenninus.
Solvat turba jocos. Tacitis eat illa tenebris,

Si

GRONOVII

109. *Rara est in dominos iusta*] Nihil mutandum. *Rara* pro raro, ut passim Poëtae. Licentia in dominos raro est iusta, legiima & legibus moribusque concessa. Raro iustum est licere dominos liberis dictis figere. Ut apud Romanos Saturnalibus, & triumphis. Proprie enim licet *deservi* reges.

115. *Nubis fugitiva merito*] Non facile auctores attentius locuti *fugitivos* dixerunt, nisi de servis; liberos *profugas* vocabant in pari facto. Itaque inclino in *fugitura*, quod plerique habent codices.

VARIORUM.

108. *Hinc illinc*] Epithalamium à virginibus & adolescentibus alterne cantatum, ante thalamum: ne compressae à viro puellae audiretur vox. FARNABIUS.

109. *Iusta licentia*] Raro iure ac legibus permittitur dominis conviciari. ad hunc locum attendit Claudianus ita canens; *Permissisque joci, turba licentior, Exsultat tetricis libera legibus*, quamquam Claudianus de militibus agit. Spargi autem in sponsum & sponfam quaedam convicia consuevisse, infra docet, agens: *Festa dicax fundat convicia Fescenninus*, (quo loco convivium in bonam partem sumitur) Fescennina carmina sunt illa Catulliana; *Dicere male te à suis Unguentate glabris marite Abstineri: sed abstine*, &c. nec aliud illustrius invenire potui exemplum huiusmodi conviciorum; idque addi potest illi Senecae exemplo, quod refert Briff. de ritu nuptiar. DELRIUS.

110. *Thyrsiferi proles*] Hymenaeae filii Bacchi, qui *Quod solvit curis carda, Lyaeus erit*; à *λύαι*, *thyrsi* autem halsae, quas pampinis intextas Bac-

chides in Orgiis gestabant. Oedip. v. 405. FARNABIUS.

111. *Multifidam*] In modum spicarum incisam, quo facilius flammam concipiat. FARN. Papinius 3. Thebaid. *Multifida attollens antiqua lamina cedra*, veteres *inspicare* dicebant. Virgilius: *ferroque facies inspicat acule*. DELRIUS.

111. *Pinum*] Suprà vers. 38. *Facem à pinu* FARN. 112. *Excute*] Jacta facibus accensis flammam, à silice sumta tralatio, & cujus proprie venis ignis excutitur. DELRIUS.

112. *Marcentibus*] Suprà vers. 69. FARN.

112. *Ignem*] Fax in nuptiis praelata in honorem Ceteris; ignis & aqua adhibita, quod focus animantium calore & humore corporentur atque animentur ad vitam. FARNABIUS.

113. *Convicia*] Dicta jocularia. *juvencus* & *sigmoneus* & *symon*. Chrysof. & Lucan. *Nec more Sabino Excepti tristis convicia festa maritus*. FARNABIUS.

113. *Fescenninus*] Pueri versus Fescenninos omni verborum lascivia, imo obscenitate refertos canebant, ut novae nuptiae aures retulerent; sed posita prius praerexta, cujus purpura verecundiae symbolum. dict. à Fescennino Hetruriae oppido. aliis à *fascino*, quod ad nimias laudes (quae in Epithalamio occinebantur) à Nemese vindicandas & arcendum fascinum à Praxifcinis adjiciebantur Fescennini. FARN.

114. *Eat tenebris*] Deducatur ad maritum illa absque facibus, Epithalamio, Fescennino; quae domo patris profuga, peregrinum secuta, raptori clam & inconcesso nupsit. quod fecerat Medea, in quam hoc obiter jactum est convivium. FARNABIUS.

115. *Peregrinus*] Auget odium. nam cum peregrinis nuptiae improbabantur; de quo in Phoen. & peregrinae usque adeo male audiebant, ut profcor-

115 Si qua peregrino nubit fugitiva marito.

V A R I O R U M.

scotis earum nomen acciperetur, quod fuit à Donato observatum in Terent. Andria, Eunuchus, & Phormione: quotquot etiam à patria procul debebant, vix improbitatis aut ignominiae nota se eximere poterant, ut indicat Ennius apud Ciceronem lib. 7. epist. ad Trebatium. DELRIUS.

115. *Fugitiva*] Sic vocat Medeam, quia domo patris profuga raptorem secuta; atque ita fugi-

va Iasoni peregrino nupsit. sed ubi nupsit? Timaeus, Apollonius, & Orpheus in Corcyra insula tradunt; Dionysius Milelius lib. 2. Argonaut. Byzantii; Antimachus in Lyde, prope fluvium nescio quem; Philetas, Telepho, in domo Alcinoi; Timonax lib. 1. hist. Scythicae; in ipsa Colchide Aëtea sciente; Valerius Flaccus canit in Peuce insula coeptas nuptias, adventu Abiitri impeditas, ne perficerentur. Quidam manuscripti *fugitura* pro *fugitiva*. DELRIUS.

A C T U S S E C U N D U S.

M E D E A. N U T R I X.

Audito Hymenaeo furit Medea, quam sedare nutrix laborat, sed frustra.

Med. **O** Ccidimus. aures pepulit Hymenaeus meas.
Vix ipsa tantum, vix adhuc, credo malum.

Haec facere Jason potuit? erepto patre,
Patriâ atque regno, sedibus solam exteris

120 Deferere? durus merita contempsit mea,
Qui scelere flammâs viderat vinci, & mare?
Adeone credit omne consumptum nefas?
Incerta, vecors, mente vesana feror

G R O N O V I I.

123. *Mente non sana feror*] Flor, mente vesana.

V A R I O R U M.

116. *Aures pepulit*] Ovidius in epist. Medae:
At festivo nostras ut Hymen cantatus ad aures Penet,
116. *Hymenaeus*] Epithalamium, carmen nuptiale, chori sc. praecedentis. FARN.

117. *Vix ipsa tantum*] Ovidius: *Perlimi; nec illuc tantum scelus esse putabam.*

118. *Erepto patre*] Postquam eripuit me patri, patriae, regno. FARNABIUS.

120. *Durus*] Ingratus, immemor. FARN.

121. *Qui scelere flammâs*] Herbis & incantamentis illi à me datis vicit acripedes & ignivomos tauros. FARN.

121. *Flammâs*] Flammam taurorum sacris magicis; mare, lacerato fratre. haec autem duo nominat, quia ex tribus quae Graeci mala existimant, duo sunt, mare & ignis, tertium est mulier. DELRIUS.

121. *Mare?*] Mare pacatum artubus lacerati fratri. FARNABIUS.

122. *Adeone*] hanc exhaustam mihi credit omnem malarum herbarum scientiam, & magicas artes ad scelera potentes, ut nihil reliqui sit in ipsis vindictam. FARNABIUS.

125. *Un-*

- Partes in omnes, unde me ulcisci queam?
 125 Utinam esset illi frater! est conjux. in hanc
 Ferrum exigatur. hoc meis satis est malis?
 Si quod Pelasgae, si quod urbes Barbarae
 Novere facinus quod tuae ignorant manus,
 Nunc est parandum. scelera te hortentur tua;
 130 Et cuncta redeant. inclitum regni decus
 Raptum; & nefandae virginis parvus comes
 Divisus ense, funus ingestum patri.
 Sparsumque ponto corpus; & Peliae senis
 Decocta aheni membra. funestum impie
 135 Quam saepe fudi sanguinem! at nullum scelus
 Irata feci. saevit infelix amor.
 Quid tamen Jason potuit alieni arbitrii
 Jurisque factus? debuit ferro obvium
 Offerre pectus. melius, ah melius, dolor

Fu-

GRONOVII.

132. *Funus incertum patri.*] A Delio est & Lippio. Alii *incestum* vel *infestum*. Florent. *ingestum*, ut divinarat Gruterus. Gravius enim trucidare filium spectante patre, & ne oculis quidem ejus parcere. Virgilius secundo Aeneidos: *Natum ante ora patris*, &c. Suetonius Calig. 27. *Parentes supplicio filiorum interesse cogebat*. Thyeste: *ingesta erubuit in ora patris*.

135. *Quam saepe fudi sanguinem! at nullum*] Fl. & nullum. Quot caedes feci? & tamen sine ira, nec offensa illis, qui peribant Terrigenas in mutua vulnera egerat, non illis indignata, sed Jasoni metuens. Absyrtum laceraverat, nullo etiam odio, sed ut patrem moraretur. Pelian sustulerat in Jasonis gratiam.

VARIORUM.

125. *Utinam esset illi*] Quem discerperem, ut meum olim sup. vers. 44. in notis. FARN.
 128. *Tuae*] O Medea. *suas innuit*. FARNAB.
 129. *Scelera*] Ad animum revocet priora sce-

lera, atque ab iis exempla capias & consilia de futuris. FARN.

130. *Inclytum*] Vellus aureum arietis, quo vetus Phryxus à Boeotia in Colchos transfretavit. FARNABIUS.

131. *Raptum*] Ab Jafone, mea arte, consilio, auxilio. FARN.

131. *Parvus comes*] Absyrtus frater, ex eodem patre, matre autem Asteri, aliis, Ipsa, à me discriptus. v. 44. FARN.

133. *Ponto*] Mari, ut modo v. 121. vel regione Ponti, unde *Tomos* dictus locus est, quia fertur in illo *Membra saepe fratris consecuisse sui*. FARNABIUS.

133. *Peliae*] Patruj Jasonis, inf. v. 259. FARNABIUS.

135. *At nullum*] Emphasis. Jam autem irata in scelus accingor. FARN.

137. *Quid tamen*] Excusat veluti Jasonem.

137. *Alieni*] Huc à Creonte coactus. FARNABIUS.

138. *Debit saepe*] Potius quam me deserere. FARNABIUS.

139. *Scelus*] Epanorthosis. FARN.

143. *Sc-*

- 140 Furiose, loquere. si potest, vivat meus,
Ut fuit, Jason, sin minus, vivat tamen,
Memorque nostri muneri parcat meo.
Culpa est Creontis tota, qui sceptro impotens
Conjugia solvit; quique genetricem abstrahit
- 145 Natis; & arcto pignore adstrictam fidem
Dirimit. petatur solus hic; poenas luat,
Quas debet, alto cinere cumulabo domum.
Videbit atrum vorticem flammis agi
Malea, longas navibus flectens moras.
- 150 *Nut.* Sile obsecro, questusque secreto abditos
Manda dolori. gravia quisquis vulnera
Patiente & aequo mutus animo pertulit,
Referre potuit. ira, quae tegitur, nocet.
Professa perdunt odia vindictae locum.

Med.

GRONOVII

142. *Muneri parcat meo.*] Delir. parcas. Malim:
vivat tamen, Memorque nostri, muneri parcam meo.

148. *Videbit atrum vorticem*] Ovid l. 7. *Colchis arsit nova nupta veneni, flagrantemque domum regis mare vidit utrumque.* Ita enim legendum.

152. *Patiente & aequo immotus*] Lipsii est, cum vulgo *motus*. Sed Gruteri conjecturam, *mutus*, adfirmat Florentinus. Adde Nic. Heinsum ad Artem amatoriam Ovidii vers. 702.

154. *Professa produnt odia*] Mirum est sic in omnibus Mss. Delirii fuisse, quum vix in uno hac-

VARIORUM.

143. *Sceptro*] Imperio suo. FARNABIUS.

144. *Conjugia*] Mei & Jasonis. FARN.

144. *Genetricem*] Medeam. FARN.

148. *Videbit*] Quia ex altera parte Corinthi est Malea.

148. *Atrum vorticem*] Nigrum regiae vel Corinthi sumum sinuoso flexu ascendentem. FARNABIUS.

149. *Malea*] Malea promontorium per quinque millia passuum in mare protenditur: ubi

quia, propter continuas ventorum procellas, periculi plena est navigatio, natum est proverbium, *Maliones navesque in aliam & aliud*: in cuius explicatione multa ab Erasmo adducuntur. Iis addo Ovidii carmen, è libro 2. Amorum eleg.

16. *Nec timeam vestros curva Malea sinus.* adde & ea quae Plutarchus, in vita Arati, scripsit. Facit itaque moram navibus Malea, dum praetervehentes tempestatibus & inquiete fluctuum, ac sinuosis longissimisque excurrentium & recedentium littorum spaciis detinet atque moratur. Simile illud Lucani lib. 6. *Et ratibus longas flexum domare Maleas.* DELRIUS.

152. *Referre*] Par pari reddere, ulcisci. FARNABIUS.

154. *Perdunt*] Corn. Tacitus lib. 4. *Annal. aperta*, scribit, *odia, armaque palam depelli, fraudem & dolam obfusa, coque inevitabilia.* & Sallustius monet Caesarem, haut difficile esse homini strenuo hostem adversum opprimere: occulta pericula, neque facere, neque vitare bonis in promptu esse. Noster ab Euripide acceptis, apud quem Creon Medae ferme eadem dicit; inquit, quo se illa pacatiorem simulat, eo sibi amplius cavendam. Seneca Pater, initio Declamationum: *Magnis nocent insidiae, quae latent.* DELRIUS.

Ppp

156. Cio

- 155 *Med.* Levis est dolor, qui capere consilium potest,
Et clepere sese. magna non latitant mala.
Libet ire contra. *Nutr.* Sis te furialem impetum,
Alamna. vix te tacita defendit quies.
Med. Fortuna fortes metuit, ignavos premit.
160 *Nutr.* Tunc est probanda, si locum virtus habet.
Med. Nunquam potest non esse virtuti locus.
Nutr. Spes nulla monstrat rebus afflictis viam.
Med. Qui nil potest sperare, desperet nihil.
Nutr. Abiêre Colchi. conjugis nulla est fides,

Ni-

GRONOVII.

ferit apud Gruterum. Atqui si nullus haberet liber (& nos autem quoque in pluribus, maximeque in Fl. invenimus) tamen esset scribendum *perdona*. Sed Delrius alterum probat, Raderus aptius, Gruterus hoc etiam ineptum ait. Quomodo ineptum, ô boue? An *perdere locum*, seu amittere occasionem non dicitur? Cur igitur mox: *si locum virtus habet*? Cur post paullo: *causae datur egregiae locus*? Quid Cicero: *locum nullum ad pacem sibi reliquum facere? servare alium locum ad demonstrandum*? Si habetur, datur, servatur, reliquus sit locus, quidni & perdat? *Perire tam bella occasio non debet*, inquit iste. Si *perit*, etiam *perditur*. Denique eques ille Romanus, ad quem in spectaculis bibentem misit Augustus, qui diceret: *Ego si prandere volo, domum eo*; *Tu enim non times, ne locum perdas*, haud profecto inepte, sed urbane respondit, teste Fabio 6. Inlit. 4.

160. *Tunc est probanda, si locum*] Raphaelingius ex quibusdam codd. *Nunc*: quasi dicat, si ullum apud te locum virtus habet, commoda jam sese occasio offert. Quod cum rejecisset Delrius, recte interpretatus, & tamen in novem Pall. *et Nunc* invenisset Gruterus, eo decurrit, ut neutrum approbaret: certe *Tunc*, ait, incommode applicatur sequenti *si*, & aut omnia me fallunt, aut vox *probanda*, aliave, quae sincerior nunc exsul, respicit magis ad fortunam quam ad virtutem. Certe falsebant omnia hic doctissimum virum. Virtus utique est fortitudo: & ea non aliter laudanda, quam quoties loco & tempore exercitur, quoties non aggreditur, quae *virtus* in-

Seneca & Quintus *nam* *et* *in* *locum*, ut loquitur Philosophus, quorumque exitus ne timida quidem spe praesumi potest. Sed parvula causa oculis doctorem hominum oblitit: neque enim recordabantur, particulam *si* interdum idem quod *cum* exprimere. Ut apud Catullum: *Nam, si luxuria, ad liberiorum Corram strinia*. Virgilius: *si nova diem mortalibus alnum Aurora extulerit*, &c. *Prima citae Teucris ponam certamina classis*.

164. *Abiêre Colchi*.] Id est, Colchi longe, puta & loco & animis. Alludit quod de reliâis loquebantur, quasi ipsa nos reliquissent. Agamemnone: *terras, Quantum recedant volo, fugen-*

VARIORUM.

156. *Cleperere*] Tegere, celare. *alium* vid. Here. Fur. v. 798. FARNABIUS.

157. *Ire contra*.] Aperte occurrere. FARN.

158. *Vix te tacita*.] Etiam si tacita quiescas, vix tuta eris; multo minus si quid moveas. FARN.

160. *Tunc est probanda*.] Tunc quidem fortitudo est probanda, ubi te aliquid per virtutem consequuturum speres, alioqui futor est, stupor, desperatio, &c. ultra spem & vires niti. FARN.

163. *Desperet nihil*.] Ludit autem in vocis similitudine: sensus: ei cui cuncta sunt adversa, in omnem eventum intrepide tentanda omnia. quid enim metuat in extremâ fortunâ? quid mali ejus adjici queat? lucrari potest, perdere non potest, qui nihil possidet: ex desperatione nata non raro victoria. DELRIUS.

164. *Conjugis*] Jasonis. FARNABIUS.

- 165 Nihilque superest opibus è tantis tibi.
Med. Medea superest. heic mare & terras vides,
 Ferrumque & ignes & deos & fulmina.
Nutr. Rex est timendus. *Med.* Rex meus fuerat pater.
Nutr. Non metuis arma? *Med.* sint licet terrâ edita.
- 170 *Nut.* Moriere. *M.* Cupio. *N.* Profuge. *M.* Poenituit fugae.
 Medea fugiam? *Nutr.* Mater es. *Med.* Cui sim, vides.
Nut. Profugere dubitas? *Med.* Fugiam: at ulciscar prius.
Nutr. Vindex sequetur. *Med.* Forsan inveniam moras.
Nutr. Compesce verba; parce jam demens minis,
- 175 Animosque minue. tempori aptari decet.
Med. Fortuna opes auferre, non animum, potest.
 Sed cujus ictu regius cardo strepit?
 Ipse est Pelasgo tumidus imperio Creon.

CREON.

GRONOVIL

165. Silius: rapiente carina Consumpsit pontus visus,
 tellusque recessus. Tum quod longe esse & abesse dicebant,
 quæ non juvarent. de quo ad Hippolytum.

169. *Sint licet terra edita*] Attius Trachiniis apud Ciceronem 2. Tuscul. Non terra edita Adoles
 gigantum.

VARIORUM.

166. *Medea superest.*] Cui cum nocendi peritia,
 potentiaque voluntas suppetit: quæ quantum nocere potest,
 tantum nocere desiderat. DELRIUS.

166. *Heic mare*] Quæ omnia hæc arte sua potest
 perturbare inque suam opem vocare. FARNABIUS.

168. *Rex meus*] Neque tamen eum timui, ve-

rum pro Jafone contra eum fleti. FARN.

169. *Sint licet terra edita.*] Non etiam si sint
 Gigantes & terra è dentibus serpentinis edita. Namque
 & hæc mea arte fretus debellavit Jason. FARN. Ex Ovidio:
Quodque magis mirum est, simul edita concutit arma. RADERUS.

171. *Medea*] *Emphas.* Egone tam magicis potens?
 tam prius pertinax & pericula contemnens? FARN.

171. *Mater*] In liberorum tamen gratiam fuge, vel respicit ad v. 25. sup. FARN.

171. *Cui sim.*] Ex quo tamen sim vides, Jafone sc. FARN.

173. *Moras.*] Ut cum me sequeretur pater sup. v. 44. & 133. FARN.

175. *Animosque*] Animi pertinaciam & ferociam. FARN.

177. *Sed*] Sed, crepuere fores regiae, quis egreditur? FARN.

CREON. MEDEA.

*Creon Medeam in exilium properè abire imperio urget: illa
diei unius moram vix impetrat.*

- Creon.* **M**Edæ, Colchi noxium Acætæ genus,
180 Nondum meis exportat è regnis pedem?
Molitur aliquid. nota fraus, nota est manus.
Cui parcit illa? quemve securum finit?
Abolere properè pessimam ferro luem.
Equidem parabam; precibus evicit gener.
185 Concessa vita est. liberet fines metu;
Abeatque tuta. fert gradum contra ferox;
Minaxque nostros propius affatus petit.
Arcete, famuli, tactu & accessu procul.
Jubete, sileat. regium imperium patri
190 Aliquando discat. vade veloci via,
Monstrumque sævum, horribile, jam dudum avehe.
Med. Quod crimen, aut quæ culpa multatur fugà?
Creon. Quæ causa pellat, innocens mulier rogat.
Med. Si judicas, cognosce: si regnas, jube.
195 *Creon.* Aequum atque iniquum regis imperium feras.

Med.

VARIORUM.

179. *Acætæ genus.*] Colchorum regis. Medææ pater Acætæ, ut scripserunt Herodotus, Dionysius Milesius & ceteri, Solis filius: varias uerores duxit, ideo nescitur quæ Medææ mater, plerique credunt Idyiam (ut alias docui,) Epimenides Ephyren, Dionysius Milesius Hecaten: auctor Naupacticorum Eurylitæ: Sophocles Neæran: Apollonius Asterodiam, Eumelus & Diophanes Antiopen. Vide Scholiast. Apollonii lib. 3. & Diodorum Siculum lib. 4. Biblioth. Ceterum hæc scena cum actu II. Euripidis confregenda, unde desumpta. DELRIUS.

185. *Cui parcit illa?*] Quæ non patri pepercit, non fratri. FARNABIUS.

183. *Abolere*] Medeam de medio tollere statueram. FARN.

184. *Gener.*] Jason. FARN.

190. *Vade veloci*] Hoc dicit convertitus ad alium quem satellitem FARN.

193. *Innocens*] Ironie. q. d. nocentissima. FARN.

194. *Si judicas.*] Si rex justus es, de causa mea, prius cognosce; si tyrannice pro lubidine imperas, inaudita causa elice. FARN.

195. *Aequum atque*] Regiæ subiecta potestati ne disputes de imperio æquo aut iniquo, sed quod regi lubet feras. FARNABIUS.

197. 2.

Med. Iniqua nunquam regna perpetuo manent.

Creon. I, querere Colchis. *M.* Redeo. qui advexit, ferat.

Creon. Vox constituto fera decreto venit.

Med. Qui statuit aliquid parte inaudita altera,

200 Aequum licet statuerit, haud aequus fuit.

Creon. Auditus à te Pelia supplicium tulit.

Sed fare. causae detur egregiae locus.

Med. Difficile quam sit animum ab ira flectere

Jam concitatum; quamque regale hoc putet,

205 Scepbris superbas quisquis admovit manus,

Qua cepit, ire; regiâ didici meâ.

Quamvis enim sim clade miserandâ obruta,

Expulsa, supplex, sola, deserta, undique

Afflicta; quondam nobili-fulsi patre,

210 Avoque clarum Sole deduxi genus.

Quodcumque placidis flexibus Phasis rigat;

Pontusque quidquid Scythicus à tergo videt;

Pa-

GRONOVII.

201. *Auditus à te Pelia*] Non est vocativus pro nominativo *Pelia*, ut hic jam non semel notant, sed ipse nominativus Latinus: nam *Pelias* graccissat. Sed cur *Auditus à te*? Neque enim periit *Pelia*, quia auditus est à *Medea*, sed quia auditur *Medeam*, & supplicem recepit. Utrum igitur, *Auditor*? Apollonius Rhodius lib. 4. ad Apollin. *αὐτὸς δ' αὖτ' ἡγήσατο τὰν νεκρῶν Πύρρον ὕμνον ἀείψας*. An *Audius* vult ipsum *Peliam* orantem, ut sibi mutaret aetatem *Medea*, ab ea audiri & ab exorata simulate interfectum. Hoc non dicit fabula, sed ipsam quasi supplicem audisse ac suscepisse. Numquid, *Audis*, & à te *Pelia* supplicium tulit.

VARIORUM.

197. *I, querere Colchis*] *Apaga*, Monstrum, & querelas tuos apud populares, barbaros. *Scythas*, *Sarmatas*, *Moschos* deponc. *RADERUS*.

197. *Redeo*] Repeterem sane patriam, si co-

mes is esset, qui huc me adduxit.

198. *Vox constituto*] Cognita causâ lataque sententia, fera venit exposulatio. *FARNABIUS*. Intelligo serotina tua verba, & post decretum, quod non muto. Tamen Veteri est, *Nex*: sua quoque & bonâ sententiâ. *LIPSIUS*.

199. *Qui statuit*] Tyrannicus est, unâ tantum parte audita judicare. hoc enim pacto defensio, quae juris naturalis est, & nemini debet adimi, tollitur. ideo inauditi damnari non possunt. *Apulejus* lib. 10. de asino: *Nec ad instar barbaricae feritatis, vel tyrannicae impotentiae, damnetur aliquis inauditus, & in pace placida tam diu saeculo prodiretur exemplum*.

203. *Difficile*] Quam pertinaciter reges iram de levi quacunque iniustave causâ conceptam foveant urgeantque, & ipsa rege orta novi. *FARNABIUS*.

212. *Pontusque*] Mare Euxinum ab Occidente *Colchida* claudit, dulcius quam caetera maria, ut quod *Macotidi* commiscetur, atque in quod *Tanais* innumerique alii fluvii influunt. *FARN.*

- Palustribus quâ maria dulcescunt aquis;
 Armata peltis quidquid exterreret cohors
 215 Inclusa ripis vidua Thermodontiis:
 Hoc omne noster genitor imperio regit.
 Generosa, felix, decore regali potens
 Fulsi. petebant tunc meos thalamos proci,
 Qui nunc petuntur. rapida Fortuna ac levis,
 220 Praeceptisque regno eripuit, exilio dedit.
 Confide regnis, cum levis magnas opes
 Huc ferat & illuc casus. hoc reges habent
 Magnificum & ingens, nulla quod rapiat dies;

Pro-

GRONOVII.

214. *Quidquid exercet cohors*] Lippianus (si tamen ille eximius fuit Melisseus: nam & alio se usum nonnunquam ostendit) & Mog. abeunt ab optimo & à vero. Non enim Amazones rus exercebant. Florentiae, ut in olim impressis, *exterret*. Et praecclare dictum est: qua imperii sui terrorem & vim & reverentiam porrigit. Hinc Juris consultus *territorium*, quod definit Pomponius, *universitatem agrorum intra fines cuiusque civitatis; dictum ab eo, quod magistratus ejus loci intra eos fines terrendi, id est, submovendi, jus habeat*. Sic & *terre* pro reverentiam facere. Troad qualis deo Percevia Adaeas enthes silvas gradu Armata thyrso terret.

218. *Meos thalamos viri*,] Flor. *petebant tunc meos thalamos proci*, *Qui nunc petuntur*. Numerus pluralis pro singulari. Jasonem enim designat.

VARIORUM.

213. *Palustribus*] Quia tot fluminum affluxu Pontus limo impletur & aggere: adeo ut Strabonis aëro, sinistra jam Ponti pars, inde in paludem fuerit conversa. Videndi Strabo lib. 1. & Polybius lib. 4. Neoterici tamen oculati testes id verum esse negant: sed Seneca sui aevi scriptores secutus fuit. DELRIUS.

213. *Dulcescunt*] Ingressu tot fluviorum, quot affluunt, vincitur sal, ait Plinius: idem in libris de Ponto testatur Ovid. De Ionio mari quid si-

mile, ad Acherontis fluvii osium, prodit Strabo lib. 7. DELRIUS.

214. *Peltis*] Scutis brevibus, quorum extrema lunantur in cornua. FARNABIUS.

214. *Cohors*] Amazonidum lunatis agmina peltis, &c. Vide Agamemn. vers. 217. FARN.

214. *Quidquid exercet cohors*] Gronovius ex Florentino *exterret*; explicatque, *imperii sui terrorem, & vim & reverentiam porrigit*. Crederem, siquidem de furore correptis mentio fieret hoc loco; qui apposite *exterret* possint dici, ut in laudato Troad. exemplo, *qualis deo Percevia Adaeas, cithro silvas gradu, armata thyrso terret*. Sed nihil tale hoc loco, qui respicit unice concursus & tumultuosiora belli simulacra, quae in campis Amazones ciere solitae; qui campi ob id *exerceri*, h. e. premi, pulsari, & fatigari dicuntur. Obvia passim ista verbi significatio. Expressit vim poeta Aeneid. lib. xi. v. 660. *Quales Threicias, cum flamma Thermodontis pulsant, & peltis lollantur Amazones armis*: *Seu circum Hippolyten, seu cum se Martia curru Penthesilea refert, magnaeque ululante tumultu Femineae exultant lunatis agmina peltis*. Et Hesiod. *Scay. v. 70. ὡδὴν ἀνὶ δῶρ' ἰσχυρὰ, ἀπὸ δὲ πρὸς σφίγην ἐκταβήσονται*. Noster Phoeniss. v. 545. *Vidit equitatu levi Cadmea frangi praeata*. SCHRODERUS.

215. *Vidua*] Vide Hipp. vers. 610. FARN.

215. *Thermodontis*:] Vide Herc. Fur. vers. 245. FARN.

218. *Proci*,] Per indignationem Synecdochicam, Jason. FARN.

225. Se-

Prodesse miseris, supplices fido lare

- 225 Protegere. solum hoc Colchico regno extuli;
Decus illud ingens, Graeciae florem inclitum,
Praesidia Achivae gentis, & prolem deum
Servasse memet. munus est Orpheus meum,
Qui saxa cantu mulcet, & silvas trahit,
230 Geminumque munus Castor & Pollux meum est;
Satique Borea; quique trans Pontum quoque
Summota Lynceus lumine immisso videt;
Omnesque Minyae. nam ducum taceo ducem:
Pro quo nihil debetur. hunc nulli imputo.
235 Vobis revexi caeteros, unum mihi.
Incesse nunc, & cuncta flagitiaingere;
Fatebor. obici crimen hoc solum potest,

Ar-

GRONOVII.

226. *Graeciae florem inclitum*,] Flor. glorie florem. Et sic Mss. plerique & Bernardini editio, immo & aliae, ut observavit Delrius. Mox malit Nic. Heinsius: *Geminumque munus Castor & Pollux meum est*.

236. *Cuncta flagitiaingere*;] Sic & Flor. *Flammis, Flamina, Fulmina*. nugae merae.

VARIORUM.

225. *Solum hoc*] Quod Argonautas servavi.
226. *Graeciae florem*] *Ἀστὴρ Ἀγροῖαν* juvenum nobilium, Heroum florem. FARN. *Ἰνὸς ἄστὴρ*, ut Theocritus, ut alii *Ἰνὸς ἰγνῶν*.

227. *Prolem Deum*] Argonautas, Heroas, diis gentis, quorum plerosque enumerat. FARNABIUS. Theocritus in Gemin. *Ἰνὸν δῖλῃα τίνα. Διότλας Δεῶν προλεῖ*. Mira porro varietas est apud Graecos, de Argonautarum reditu in patriam. Timaget. *ὁ τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ*, scribit Istrum ex Germaniae montibus ortum, in Germanicam paludem magnam defluere: mox in duo scindi brachia, & unum in Germanicum mare, & alterum in Euxinum porrigere, & per prius illud navigasse Argonautas, & in Hetruriam per-

venisse, idem Apollonius refert. Herodotus Ephesius, quā venerant viā rediisse. DELRIUS.

228. *Munus est*] Mei muneris est quod vivit Orpheus. FARN. Horat. *Arte materna rapidas morantem Fluminum lapsus, celereque ventis, Blandum & auritas sordibus caneris Ducere quercus*.

230. *Castor*] Sup. v. 88. FARNABIUS.

231. *Satique Borea*;] Calais & Zetes *οἱ υἱοὶ Βορέως* *Βορῆς* *ἰσθμῶν* *Ἰσθμοῦ*. FARN.

232. *Lynceus*] Fuit hic visus acutissimi, *ἡρώων ἀσπίδα*, qui ex Taygeti cacumine totam Peloponnesum fertur prospexisse; Castorem & Pollucem in cava quercu latitantes vidisse. FARNABIUS. Valerius Flaccus *peffus qui rumpe- re terras Et Styga transmissis tactum deprendere visis. Fluctibus à mediis dabit ille magistro, Et dabit astra rati, cumque aethera Jupiter umbra Perdidit, solus transibit nubilis Lynceus*.

232. *Immiso*] Radiis emissis ab oculo in ipsum obiectum. Stoici enim visionem fieri emissionem radiorum credebant, non per speciei introsumptionem beneficio externi luminis, ut Aristoteles. DELRIUS.

233. *Minyae*.] Thessali comites Jasonis in expeditione Colchica, ab Orchomeno Thessaliae fluvio, qui prius Minyaeus, dicti. FARNABIUS.

233. *Du:em*] Jasonem. FARN.

238. *Ar-*

- Argo reversa. virgini placeat pudor,
 Paterque placeat; tota cum ducibus ruet
 240 Pelasga tellus. hic tuus primum gener
 Tauri ferocis ore flammanti occidet.
 Fortuna causam, qua volet, nostram premat.
 Non poenitet servasse tot regum decus.
 Quodcunque culpa praemium ex omni tuli,
 245 Hoc est penes te. si placet, damna ream:
 Sed redde crimen. sum nocens, fateor, Creó.
 Talem sciebas esse, cum genua attigi,
 Fidemque supplex praesidis dextrae petii.

Ter-

GRONOVII.

240. *Hic tuus primus gener*] Flor. *primum gener Tauri ferocis ore flammanti occidet*, non *flagranti*.

242. *Fortuna causam, qua volet*] Flor. *quae volet*. Et rectius. Phaedrus: *Quemcumque dederit exitum casus, feram*. Pessimè interpretantur: *Utcunque fortuna mihi iniqua sit*.

248. *Praesidis dextrae petii*] Flori *dextra*. ut manus intelligatur Medae, qua genua Creontis attigerat. Troadibus: *ad genua acido*, *Supplex Ulyssè*, quamque nullius *pedes Noverè dextram*, *pedibus admoveo tuis*. *Praesidis*, id est, defensoris ac vindicis ipsius Creontis. Ovidius lib. 1. met. *Quod si sola times latebras intrare ferarum*, *Praeside tuto deo nemorum secreta subibis*.

VARIORUM.

238. *Argo*] Quod ἀργός vel ab Argo fabricatore: vel, quod ea vecti *Argivi*, *delecti viri*. FARN.

238. *Virgini placeat*] Quod si mihi magis pudor paterque placuisset quam Jason, perisissent Thessali, Argivi, universae denique Graeciae flos: nec Jason ignivomos Tauros effugisset. FARN.

240. *Pelasga tellus*] Tota Graecia, potissimum tamen Thessalia, proprie enim *Pelasgi* sunt Thessali & Argivi. Sophocles in Inacho, Argivos vocat *Pelasgos*. Staphylus Naueratites tradidit *Pelasgum* Argivum in Thessaliam venisse, cam-

que ab illo dictam Pelasgiam. sed & Tyrreni, *Pelasgi* vocati. *Argivi* vero sic dicti, vel à Pelasgo Neptuni aut Inachi filio, vel à Pelasgis quibdam Barbaris, qui Argos & Thessaliam occuparunt. DELRIUS.

241. *Tauri*] Duos fuisse refert Apollonius τῶν τε γαλοῦν τε τῶν τε Φάβη φρονίμων quos non effugisset, tibi gener futurus. vide inf. vers. 466. FARNABIUS.

242. *Fortuna*] Utcunque mea causa iniqua sit. FARN.

244. *Praemium*] Jasonem. FARN.

246. *Crimen*] Jasonem. FARN.

247. *Talem*] Cum tuum praesidium supplex imploravi, tugiens Acastum Peliae filium, qui me persequitur, sibi que in patriae necis ultionem dedi poscit. FARN.

247. *Cum genua attigi*] Troad. vers. 689. Medea, apud Euripiden: Ἀνὴρ ἀνδρῶν ἐν τῇδε σφόνδα δῶ, τεινῶν τε ἔσθ' ἐγὼ ——— Olim, Plinio teste, lib. 11. cap. 45. supplices genua attingebant, quia illis vitalitas inest. DELRIUS.

248. *Praesidis dextrae*] Merito ait praesidis: quia, ut alibi docui, dextrae fidei pignus sunt. Cicero, in Philippicis; *Dextrae, quae fides testis esse solebat*. Plinius, ubi supra: *dextra oculus a-versa aperitur, in fide porrigitur*. ejus rei ratio fortassis fuit, quod omnis veterum auctoritas dextrae manus virtute constaret, videor enim mihi hoc nescio ubinam legisse. DELRIUS.

253. *Alc.*

- Terra hac miseriis angulum. & sedem rogo,
 250 Latebrasque viles. urbe si pelli placet,
 Detur remotus aliquis in regnis locus.
Creon. Non esse me, qui sceptris violenter geram,
 Nec qui superbo miseras calcem pede,
 Testatus equidem videor haud clare parum,
 255 Generum exulem legendo, & afflictum, & gravi
 Terrore pavidum. quippe te poenae expetit
 Letoque Acastus; regna Thessalica obtinens.
 Senio trementem debili atque aevo gravem
 Patrem peremptum queritur, & caesi senis
 260 Discissa membra; cum dolo captae tuo
 Piae sorores impium auderent nefas.

Potest

GRONOVII.

249. *Terra hac miseriis angulum*] Flor. *Terram miseriis angulum ac sedem.* Fortasse: *Terrae miseriis angulum ac sedem* "Ες ἄλφ' ὅσων, angulum terrae, in quo misera confideam & lateam Cic. 2. Cat. *Nemo non modo Romae, sed nec in ullo angulo totius Italiae fuit.* Horatius: *Ille terrarum mihi praeter omnes Angulus videt.*

252. *Qui sceptris violenter geram,*] Florent. *violentus.*

256. *Quippe te poenae expetit*] Flor. *pavidum quem poenae.* Lego: *Terrore pavidum, quippe quem poenae expetit. Poenae letoque rursus in ἄλφ' ὅσων, ad poenam capitalem.*

VARIORUM.

253. *Miseras calcem pede,*] Grave autem crimen miserorum oppressio. Plato in Minoë monet, ne quis calamitosos & pauperes despiciat, eo quod Deum solum adiutorem habent: nec ullum tam severe inimicum ulcisci, ac Deus solus sit miserorum oppressores. DELRIUS.

255. *Generum exulem*] In exilium fugientem propter tuum facinus. tu enim prae te ferens vel te medicamine Peliam juventuti restituere (quod prius in Aefone feceras) Peliae injurias

in Iasonem ultra, fecisti pie impias Peliadas patrem suum jugulare non revicturum uti promissas, utque illae expectaverunt. FARNABIUS.

257. *Acastus,*] Peliae filius Rex Thessaliae, nisi Medea sibi in ultionem paternae necis dederetur, bellum Corinthiis indixerat. DELRIUS.

257. *Thessalia*] Nota Graeciae portio Thessalia, cujus primus Rex Deucalion Prometheus F. Japeti N. juxta Apollon. 3. Argonaut. ab hujus uxore Pyrrha vocata etiam *Pyrrhodia*, vel juxta Rhianum *Pyrrha*; ab Haemone Pelasgi F. *Haemonia*; à Thessalo Haemonis F. *Thessalia*. Rhiani versus suppediat Scholiast in lib. 3. Apollonii. Alii à Thessalo Phidippi dictam volunt. dividitur in Πηλεονήσιον, Θεσσαλονήσιον, Ἰωλόν, Φθιώτην, teste Apollodoro in Catalogo. Acastus secundae portioni jure imperabat; Iasoni jure tertia debebatur, sed Pelias illam quoque usurparat: ideo dicitur filius ejus regna Thessalia obtinens. DELRIUS.

259. *Patrem.*] Peliam. Ovidius in Metamorph. latissime historiam illam prosequitur. DELRIUS.

260. *Discissa*] Dilaniata: nam ipsum jussit membratim dividi, ut coqueretur.

261. *Piae sorores.*] Pifidice, Pelopea, Hippote, & Alceffis filiae Peliae quarum ut quaeque pia est Medae hortatibus impia prima est, *Et ne sit scelerata facis scelus*, &c. Ovid. 7. Metamorph. FARN.

Q 99

269. Par-

- Potest Jafon, si tuam causfam amoves,
 Suam tueri, nullus innocuum cruor
 Contaminavit. abfuit ferro manus,
 265 Proculque vestro purus à coctu stetit.
 Tu tu malorum machinatrix facinorum,
 Cui foeminea nequitia, ad audendum omnia
 Virile robur, nulla famae memoria est,
 Egredere, purga regna; letales simul
 270 Tecum aufer herbas. libera cives metu.
 Alia sedens tellure sollicita deos.
Med. Profugere cogis? redde fugienti ratem,
 Vel redde comitem. fugere cur solam jubes?
 Non sola veni. bella si metuis pati,
 275 Utrumque regno pelle. cur fontes duos
 Distinguis? illi Pelia, non nobis jacet.
 Fugam, rapinasque adice; desertum patrem,
 Lacerumque fratrem. quidquid etiamnum novas
 Docet maritus conjuges, non est meum.

To-

GRONOVII.

266. *Sed tu malorum machinatrix*] Efficacius liber optimus: *Tu to malorum.*

VARIORUM.

269. *Purga*] Purga mea regna tam lethali monstro. FARNABIUS.

270. *Herbas.*] Quibus ad veneficia uteris. à Medea nomen accepit herbae illud genus Ephemerum, adeo deleterium & lethale, ut eodem die enecet, unde dictam vult Theophrastus; est hellebori folio, radice rotundà, Latinis dicitur *bulbus agrestis*: diversum ab alio Ephemero, cui oblonga radix, caulis lilio similis, *Iris agrestis* dictum. Nicander in Alexipharm. hanc ergo praecipue jubetur herbam secum asportare. cum enim plurima nascatur in Colchide & prope Taurum, teste Graeco Nicandri scholiaste (qui per-

peram cum naphthâ confundit) verisimile est hanc quoque secum attulisse & asservasse Medeam, ut colligitur ex vers. infra 677. de eadem herba Tibull. intelligo lib. 1. El. 2. 51. *Sola tenere malas Medea dicitur herbas.* DELRIUS.

271. *Sollicita*] Carminibus, imprecationibus, veneficiis, sceleribus vexa & incanta sidera, infra vers. 424. & vers. 672. FARNABIUS.

274. *Bella*] Ab Acasto. FARN.

276. *Illi Pelia.*] In Jafonis gratiam & ultionem, cui autem scelus est bono, nocens ille est. Infra v. 500. FARNABIUS.

277. *Fugam.*] A patre. FARN.

277. *Rapinas*] Aurei velleris. FARN.

278. *Lacerumque*] Suprà v. 44. in notis. FARNABIUS.

278. *Novas conjuges,*] Invidiose plurali numero utitur, *Relinque matres.* sic alibi saepius: ubi egrogii censores singularem substituerunt. COMEL.

- 280 Toties nocens sum facta, sed nunquam mihi.
Creon. Jam exisse decuit. quid seris fando moras?
Med. Supplex recedens illud extremum precor,
 Ne culpa natos matris infantes trahat.
Creon. Vade, hos paterno, ut genitor, excipiam sinu.
- 285 *Med.* Per ego auspicatos regii thalami toros,
 Per spes futuras, perque regnorum status,
 Fortuna variâ dubia quos agitat vice,
 Precor, brevem largire fugienti moram,
 Dum extrema gnatis mater infigo oscula,
- 290 Fortasse moriens. *Creon.* Fraudibus tempus petis.
Med. Quae fraus timeri tempore exiguo potest?
Creon. Nullum ad nocendum tempus angustum est malis.
Med. Parumne miserae temporis lacrimis negas?
Creon. Et si repugnat precibus infixus timor,
- 295 Unus parando dabitur exilio dies.
Med. Nimis est; recidas aliquid ex isto licet.
 Et ipsa propero. *Creon.* Capite supplicium lues,
 Clarus priusquam Phoebus attollat diem,
 Nisi cedis Isthmo. sacra me thalami vocant,
- 300 Vocat precari festus Hymenaeo dies.

CHO-

GRONOVII.

294. *Repugnat precibus infelix timor.*] Flor. infelix timor. Cicero post reditum ad Quirites: Haec cura erit infixa animo meo sempiterna.

296. *Nimis est, & ex hoc aliquid abscondas.*] Flor. Nimis est, recidas aliquid ex isto licet. Nota sunt, recidere & amputare sarcinas, recidere & circumcidere sumptus, quae alibi Plinio & Latino Pacato restitimus.

VARIORUM.

281. *Seris*] Exilium verbis protrahis.

285. *Auspicates*] Bono auspicio coeptas Jasonis & filiae tuae nuptias, non inauspicatas ut meas. sup. v. 114. FARN.

296. *Nimis*] Ultra votum mihi moram indulisti, namque in rem meam est fugam accelerare, ac proinde & ipsa propero. FARNABIUS.

297. *Capite*] *Εἰς τὸ κατὰ κεφαλὴν κτείνω* &c. Euripid. FARN. Ennius in Medea: Si te secundo lumine hic offundero, Moriere. RADERUS.

299. *Isthmo.*] Corinthiaco. FARNABIUS.

299. *Sacra*] Nuptiarum sacra. FARN.

300. *Dies festus vocat.*] Dies Hymenaeo sacra, vocat me ad preces & vota. FARN.

Qq 2

301. *Med.*

CHORUS.

Chorus in audaciam navigantium invehit primos nautas dignum audacia sua retulisse praemium canit. Scilicet Medeam.

Anapaestici.

- Udax nimium, qui freta primus
 Rate tam fragili perfida rupit;
 Terrasque suas post terga videns,
 Animam levibus credidit auris;
 305 Dubioque secans aequora cursu,
 Potuit tenui fidere ligno,
 Inter vitae mortisque vias
 Nimium gracili limite ducto.
 Nondum quisquam fidera norat;
 310 Stellisque, quibus pingitur aether,
 Non erat usus: nondum pluvias

Hya-

GRONOVII.

311. *Nondum Pleiadas Hyadas*] Scaliger & *Pleiadas hyernas*, aut epitheton navium deesse putabat. Gruterus è suis vitium auget, *Pleiadas Hyadasque* faciendo. Delrius & Grotius conjiciunt *pluvias Hyadas*. Et hoc firmat Florent. ita exhibendo: *Nondum pluvias Hyadas poterat vitare ratis*.

VARIORUM.

301. *Andax*] Locus in Navigationem, concinens Horatiano: *illi robur & aë triples circa pectus erat, Qui fragilem truci commisso pelago ratem Primus*. FARN.

301. *Qui freta primus*] Consent poetæ primum Jasonem cum Argonautis navigasse. Manil. lib. 1. — *tum nobilis Argo in coelum subdolla, mari quod prima cucurrit; Servando Dea facta Deos* — Ovidius: *Per mare non notum primâ petiere carinâ*, & inde mutuatus noster infra, vers. 363. *Mencos*

primâ digna carinâ. idem Sallustius tradit apud Priscian. lib. 6. idem quotquot Argonautica scripserunt. quidam primum navigasse Erythram, quidam Mylos, Dionysius Afer Aegyptios, Tibullus & Mela Phoenices, Diodorus Cretenses. DELRIUS.

303. *Terrasque*] E portu solvens in altum, videt terras recedere, Troad. vers. 1044. FARN.

304. *Animam*] Vitam credit fallacibus Austris. FARN. Lucil. Sat. 28. *Vitam ac fortunas quos crediderim meas*.

306. *Tenui*] *I namc & ventis animam committe, dolato Confusus ligno, digitis à merto remotus Quatuor, aut septem, si sit latissima taeda*. FARNABIUS.

307. *Inter*] Anacharsis ubi didicisset navis crassitudinem esse quatuor digitos, *ταχέως* (inquit) *τὴν ἑσάρην αἰ πλῆρες αἰ ἀνέστη*. FARN.

311. *Nondum*] Hyades ortu & occasu suo pluvias tempestatesque excitant. Vide Thyeft. 851. FARNABIUS.

312. *Hy-*

Hyadas poterant vitare rates :

Non Oleniae sidera caprae :

Non quae sequitur flectitque senex

315 Arctica tardus plaustra Bootes :

Nondum Boreas, nondum Zephyrus

Nomen habebant.

Ausus Tiphys pandere vasto

Carbasia ponto, legesque novas

320 Scribere ventis. nunc lina sinu

Tendere toto : nunc prolato

Pede transversos captare Notos :

Nunc

GRONOVII.

313. *Non Oleniae sidera caprae :*] Flor. *Non Oleniae lumina caprae.* Et sufficit paulo ante positum *sidera.* Cicero in Arateis : *Argolicam retinet crebro cum lumine navem.* Sequenti liber idem, *Nec qui sequitur desitque senex :* ut Liptianus quoque & Moguntinus.

VARIORUM.

312. *Hyadas :*] In fronte Tauri septem sunt stellae, quae Súculae appellantur Latini.

313. *Non Oleniae :*] *Non Oleniae sidus pluviale capellae,* id est, Amaltheae inter sidera relatae, quod Iovi lac praebuisse prope Olcnum Achajae oppidum. FARN.

314. *Flectitque senex :*] Germanicus : *Inde Helicen sequitur senex, baculoque minatus Arctophylax.* Satis autem apparet, Senecam eorum opinionem sequi, qui putant Booten, esse Icarium Erigonis patrem. Germanici interpres, Bootes, inquit, qui & Arcturus, ferit esse cultos plauditi, eo quod sequitur plaustrum, hoc est Septentriones. Cicero : *Arctophylax, vulgo qui dicitur esse Bootes, Quod quasi temone adiunctum praese se quatis Arcton.* DELRIUS.

314. *Senex :*] Rectum est, de Boote. At Vetus, *desitque senex.* idcirco quia matrem conatus interficere, ad aspectum ejus memoria rei lacrimat ? LIPSIUS.

315. *Arctica :*] Quia polo vicinior. FARNABIUS.

315. *Bootes :*] Bubulcus, Arctophylax, quod utraque minori adjunctus plaustrum inlequi videtur, *ὄνυξ ἀνὰ γαίαν ἐπὶ τῷ ἀπὸ τοῦ εἰδὸς, Ἄγρην.* FARN.

315. *Arctica tardus plaustra Bootes :*] Legendum putat Heinsius ex MS. Mediceo, *Attica,* eo quod veteres astronomi nonnulli Booten cum Icaro, qui Adæus fuit confundant. vid. Val. Flac. Argon. lib. 2. v. 68. ex Edit. Cl. Burm & N. Heinssii Epistol. 381. Tom. 111. Ed. Burm. SCHRODERUS.

318. *Ausus :*] Argonautas primum navigasse canunt poëtae, Tiphyn primum velis & stellis in navigando usum fuisse. FARN.

319. *Carbasia :*] Vela carbasina. FARN.

319. *Legesque :*] Quomodo oporteat navim regere.

320. *Lina :*] Secundo usos vento. Hîp. *Pien-to à la popa, largar la vela.* FARNABIUS.

321. *Prolato :*] Obliquatis ad captandum flantem à latere ventum velis, *ωσθίνα,* id est, imum veli angulum, producto altero, reducere. FARN.

322. *Pede :*] Parte veli infima, quae ad navis latus religatur, quam nautae, prout tempestas poscit, aut contrahunt, aut laxant. Catull. iv. 20. *sive utrumque Juppiter simul secundus incidisset in pedem.* quo ex loco duos hos esse nauticos pedes colligit Turnebus, & Pimpunius multa ad illud Virg. lib. 4. Aeneid. *Una omnes fecere pedem.* ubi Servius, Podiam (lego *pedem*; vel *podicum*) hoc est, funem quo tenditur velum; quod Graeci *πῶδα* vocant, ut est apud Pindari & Aristophanem. Haec Servius. Ego vero etiam apud Homerum Odyss. 4. & Euripidem, in *Troica* f-

Qqq 3

- Nunc antennas medio tutas
 Ponere malo: nunc in summo
 325 Religare loco, cum jam totos
 Avidus nimium navita flatus
 Optat, & alto rubicunda tremunt
 Suppara velo.
 Candida nostri saecula patres
 330 Videre, procul fraude remota.
 Sua quisque piger littora tangens,
 Patrioque senex factus in arvo:
 Parvo dives, nisi quas tulerat
 Natale solum, non norat opes.
 335 Bene dissepti foedera mundi

Tra-

GRONOVII.

326. *Avidus nimium*] Non est cupidus corradendae pecuniae, ut explicat Delrius, sed nimis indulgens voto ad properandum iter.

335. *Bene dissepti*] Sic & Flor. non *dissecti*, nec *discepti*: probaruntque jamdudum, sed ita, ut non aliunde doctum parum juvent. Nam quum notassent, *dissepire* esse septa disjicere & dividere, *dissepi* ergo, inquit, divisi, distincti, in quo sua cuique loca & officia assignata. Fortassis utrumque verum: sed male alterum ex altero colligitur, quia contraria sunt. Nam qui disjicit dividitque septa, is non facit divisa & distincta, sed tollit quod dividebat distinguebatque, & continuum unumque facit, quod ante septo discretum ac duplex erat. Ita *dissepitus mundus* esset indivisus jam necseptus, sed in quo quae fuerant septa, erant disiecta. Sic alter de eadem familia homo doctus: *Dissepio*, contrarium sepio, claudio, intercludo: *dissepio*, aperio, divido, distinguo, dispartior. At si *dissepio* contrarium est *sepio*, si est aperio, non est claudio, divido, distinguo, dispartior. Debebant igitur distinctius

VARIORUM.

phigenia, idem in *enio*. Plinius quoque scripsit: *Isdem ventis in contrarium navigatur, simul prolati pedilus*. DELRIUS.

323. *Medio tutas*] Hoc faciunt nautae, quando vel non satis vehemens ventus, vel totum excipere nolunt: atrollunt autem antennas, cum plenius velis auram volunt infundi, ut mox ait.

324. *Summo*] In summitate mali

327. *Tremunt*] Vento impulsae. FARNABIUS.

328. *Suppara*] Linthea annexa supra acatium & antennam. *Summaque pandens Suppara velorum perituras colligit auras*, FARN. Vide Turneb. lib. 11. Adv. cap. 4.

329. *Candida*] Nulla avaritiae livorisque laebe polluta. FARN.

331. *Piger*] Otio & pace fretus. FARN.

332. *Patrioque senex*] His omnino contraria & de navigationis fructu ejusque laudibus veriora Aristides in oratione Isthmicâ. In nostri tamen sententiam Schol. antiquus in Juvenal. Sat. 14. *Apollinis oraculo declaratus est felicissimus Agyas Arcas; qui nunquam patrum agellum excefferat, cum à Deo quaereretur, quis fidem verae felicitatis impleisset*. DELRIUS.

333. *Parvo dives*] Secundum philosophos loquitur. Turpilii in Lindia: *Profecto ut quisque minimo contentus fuit, ita fortunatam vitam duxit maxime: Ut philosophi ajunt isti, quidvis satis*. DELRIUS.

335. *Bene*] Confundit haec bene distincti mundi foedera, & mari commiscuit terras, quas Deus absconditis Prudens Oceano dissociabilis. FARNABIUS.

336. *Thes-*

- Traxit in unum Theffala pinus,
 Jussitque pati verbera pontum;
 Partemque metus fieri nostri
 Mare sepositum. dedit illa graves
 340 Improbæ poenas, per tam longos
 Ducta timores: cum duo montes,
 Claustra profundi, hinc atque illinc
 Subito impulsu, velut ætherio
 Gemerent sonitu; spargeret astra
 345 Nubesque ipsas mare deprensam.
 Palluit audax Tiphys, & omnes

La-

GRONOVII

agere. *Dissepire* Lucretio est idem quod *sepire*, septo vel limite dividere. Lib. 1. *Aër dissepit celis atque aëra mentes, Terra mare & contra mare terras terminas omnis.* Et lib. 6. *dissepia demerum saxa vocat*, quæ Plinius *membra*, parietibus disclusas diæctas. Varro 4. lib. 1. *Circum cavum ædium erant minus cuiusque rei utilitatis causa parietibus dissepia.* Et Festo *dissepimentum* in v. Naucum. Sic Seneca *Dissepium mundum* dicit terras medio mari sejunctas & separatas. At Papinio Statio *dissepium* est rescissum & destructum, Lib. 10. Thebaid. *dissepitque aggere rursus Urbs, & trunca rupes in saxa demissa præcipitat.* Hic locus ab Seneca est alienus. Potest tamen excusari, ut *recludere* significat referare & claudere, *obesus* gracilem & crassum. Nisi Statius scripsit, *desepitque*, quemadmodum *detendi tabernacula* dicuntur.

342. *Hinc atque illinc Subito impulsu,*] Suspicio legendum, *impulsi*. Cum duo scopuli, utrimque moti & concurrentes, instar tonitrus ederent. *Pergeret depressum*, quod indignissimum Lipsio excidit, satis refutatum est. Flor. ut cæteri, *spargeret, & deprensam*. De posterioris verbi elegantia ad Philosophumena Senecæ. Nec cum Delrio opus aspergeret. nam sic Virgil. Ecl. 5. *Spargite humum solitis.* Aen. 6. *Spargit corpus aqua.* Vetus Poëta: *Saxa spargens tabo.*

VARIORUM.

336. *Theffala*] Theffalæ silvæ filia nobilis na-

vis è pinu. FARN.

337. *Verbera*] Remorum ictus. FARN.

338. *Partemque*] *Terra parum fuerat satis, adjecimus undas, Fortunaæ miseras anximas arte vias.* FARNABIUS.

339. *Ille*] Argo. FARN.

341. *Cum duo montes,*] Cynæacæ, Symplegades, quas transiit Argonautæ, Phinei monitu præmissa viæ duce columba, non sine periculo, mutilata summa puppis parte FARN. Symplegades vel Cyaneæ insulæ sunt seu scopuli in Ponti Euxini ostio: quæ finguntur concurrentes: eo quod non multum à se distantes, navigantibus modo disjungi, modo coire videantur, quingentis passibus ab Europa distantes.

342. *Claustra*] Maris enim Pontici aditus claudere videntur. FARNABIUS.

343. *Impulsi,*] Collisione, unde & nomen habent ὤμι & συμπίπτειν. vers. 1210. Herc. Fur. FARN.

344. *Sonitu,*] Velut tonitru. FARN.

345. *Depressum.*] Quando hi scopuli collidebantur, in medio deprehensum & compressum mare sic exprimebant, ut ejus guttæ in coelum ipsum exsiliarent. simillima illa Herc. Fur. act. 5. ——— *cumque vocatâ vice la se coibant, saxaque in coelum expriment, Atlis utrinque rupibus, medium mare.*

346. *Palluit audax*] Expresit illa Horatii: ——— *& stantem Bellarum pontum mediisque frondes Palluis audax.* DELRIUS.

- Labente manu misit habenas:
 Orpheus tacuit torpente lyra;
 Ipsaque vocem perdidit Argo.
 350 Quid! cum Siculi virgo Pelori,
 Rabidos utero succincta canes,
 Omnes pariter solvit hiatūs,
 Quis non totos horruit artus,
 Toties uno latrante malo?
 355 Quid! cum Ausonium dirae pestes
 Voce canora mare mulcerent;
 Cum Pieria resonans cithara
 Thracius Orpheus solitam cantu
 Retinere rates pene coëgit

VARIORUM.

347. *Habenas*:] Clavum. FARNABIUS.
 348. *Orpheus*:] Metu stupefactus ipse tacuit Orpheus, & lyra prius vocalis. FARN.
 349. *Ipsaque*:] Cujus carina praefaga, garrula, faidica dicitur, ut quae ex Dodonaea quercu *πολυλόγισον, λαοεικόντα* sive *πλάττω* & *δωδώνη*, in qua duae columbae, seu mulieres *Columbae* vocatae responsa reddebant. FARN.
 350. *Virgo*:] Scylla Phorci filia, quam cum Glaucus Circe spreta amaret, illa veneficiis dum se in fogue lavaret, in monstrum canibus inguina succinctum mutavit: estque in mari Siculo ad promontorium Pelorum humana figura saxum cavernosum, ad quod maris aestuosi fluctus refracti latratum canum repraesentant. *Argentariae* vero, à Jove propter discriptum *Abhyrum* irato immissa tempestate, errantes haec loca appulerunt. FARN.
 351. *Succincta canes*:] Lucrētius: *Aut rapidis canibus succinctas feminas in sinu Corporibus Scyllas*. Tibullus: *Syllaque virginem canibus succincta figuram*. Virgil. in Ciri: *Quid loquar aut Scyllam Nisi, aut quam fama secuta est Candida succinctam latrantibus inguina monstris Dulchibus rexasserates*. DELRIUS.
 354. *Toties uno latrante malo?*] Hoc est, uno monstro tot simul latrans edente: quot canibus Scylla succingebatur. DELRIUS.
 355. *Ausonium*] Italicum ab Ausone Ulyssis & Calypsus fil. FARNABIUS.

Si-

355. *Dirae pestes*] Sirenes, sive Acheloi & Terphichores filiae secundum Nonnum & Iliacium; sive Acheloi & Steropes, juxta Homeri Scholiasten; sive Acheloi & Melpomenes, ex Nicandri sententia; sive Acheloi & Calliope, ut Servius 3. Aeneid. voluit. Quae nomina habuerint, non satis constat. Sunt qui vocitent Aglaopen, Thelxiopejan, Pifinoen: Apollonii vero scholiastes, Thelxinoen, Molpen, Aglaophonem; Chaerylus, Thelxiopejan, Molpen, Aglaophonem; Dionysius Halicarnassaeus, Solinus, & alii plerique, Parthenopen, Ligiam, Leucosiam. Hae Junonis insinctu Musas cantu provocarunt, à quibus victae, implumes abierunt earumque plumas Musae capitibus suis imposuerunt; ideo indignatae Sirenes, cantus suos in perniciem hominum converterunt: alioquin tamen causam reddit Claud. lib. 3. de raptu Proserp. *Discedunt aliae rapidis Acheloides alis Sublatas, Sicuti latens obfudere Pelori. Accensaeque malo, jam non impone canoras In postem vertere lyras. Vox blanda carinas Alligat, audito frenantur armine remi*. DELRIUS.

356. *Vox canora*] Harum una voce, teste Servio super 5. Aeneid. circa finem, alia tibiis, alia lyra canebar.

357. *Pieria*] Quam à Calliope matre acceperat. FARN.

359. *Pene*] *Περσεύδα δ' ὀνόμαϊ ἱερὰν φέρει*. Apollon. FARNABIUS.

361. *Ad*

- 360 Sirena sequi? quod fuit hujus
 Pretium cursus? aurea pellis;
 Majusque mari Medea malum,
 Merces primâ digna carinâ.
 Nunc jam cessit pontus, & omnes
- 365 Patitur leges. non Palladia
 Compacta manu regum referens
 Inclita remos quaeritur Argo.
 Quaelibet altum cymba pererrat,
 Terminus omnis motus, & urbes
- 370 Muros terra posuere nova.
 Nil, qua fuerat sede, reliquit
 Pervius orbis.
 Indus gelidum potat Araxem:
 Albi Persae, Rhenumque bibunt.
- 375 Venient annis saecula seris,

Qui-

G R O N O V I L

369. *Urbes Muros terra posuere novas.*] Flor. *novas.* Lege, *nova.* Urbes, inquit, se propagaverunt coloniis: velut Tyrii in terra sibi nova condiderunt Carthaginem. Horatius: *certus enim promissit Apollo Ambiguam tellure nova Salamina futuram.*

375. *Venient annis*] Veniet tempus inter posteros, cum Oceanus, qui nunc circumligat terram, hominesque illum navigare timentes tenet con-

V A R I O R U M .

361. *Aurea pellis;*] Phryxi arietem aureo insignem vellere ex Mercurii contactu Apollonius, Orpheus, Catullus, & plerique scribunt; Simonides aliquando candidum, aliquando purpureum vocat, *καρχεδών*; sed opinor more Graeco, quibus albus color quandoque dicitur purpureus. Acusilaus maris contactu hunc purpureum colorem credit accepisse. Mythologiam tradit Dionysius Mytilenaeus: Crion (sic vocant illi arietem) Phryxi Paedagogum fuisse, & cum eo in

Colchos navigasse. addunt alii, navigi in prora pictam fuisse arietis effigiem, forte auratam. plura Hyginus in *Fabulis* cap. 188. & Lucilius Tharraeus in Apollon. libro primo, versu 256. DELRIUS.

363. *Merces*] Effera, audax, temeraria mulier, merces digna primâ illâ temerariâ nave. FARNABIUS.

365. *Non Palladia*] Neque tantum Argo Minervae opera confecta, heroum principumque remigio impulsâ quaeritur ad navigandum, sed, &c. FARN. Argo Minervae opera confectam fuisse primus Simonides scripsit. idem postea Seneca, Claudianus, alique permulti tradiderunt. DELRIUS.

366. *Regum*] Jasonis, & sociorum regum.

367. *Argo.*] Pindarus Thebanus in Magnesia oppido aedificatam scribit, Callimachus ad templum Actii Apollinis. CAIET.

369. *Urbes*] Urbes novae aedificari coeptae in terris aliis, novaeque deductae coloniae. FARNABIUS.

373. *Araxem*] Armeniae fl. FARN.

Rtr

376. *Fin-*

Quibus Oceanus vincula rerum
Laxet, & ingens pateat tellus,
Tethysque novos detegat orbes;
Nec sit terris ultima Thule.

GRONOVII.

clusor, aperietur transitu, & vastissimae, quae nunc etiam latent, deprenderentur terrae in ipso mari. Nam Flor. *Tethysque novos Detegat orbes*, non *Tiphyque*.

VARIORUM.

376. *Vincula*] Terminos suos, quibus terras

cingit. FARN.

377. *Et ingens*] Non tam acceptum hoc Platoni in Phaedone de orbe incognito differenti refert Abrahamus Ortelius, quam Poëtae Hispani de America à suis inventa varicinio. FARN.

379. *Thule*.] Oceani Septentrionalis insula. *Tylomarkte*. Virgil. *tibi serviat ultima Thule*. FARN.

ACTUS TERTIUS.

NUTRIX. MEDEA.

*In vindictam praeceps fertur Medea, nutrice incassum
eam debortante.*

380 *Nutr.* **A** Lumna, celerem quo rapis tectis pedem?
Resiste, & iras comprime, ac retine impetum.
Incerta qualis entheos cursus tulit,
Cum jam recepto Maenas insanit deo,
Pindi nivalis vertice, aut Nyssae jugis;

Ta-

VARIORUM.

382. *Entheos*] *Tē isthes* apud hunc Poëtam, pro sacro & furioso. *Enthes* sunt qui impetu quodam divino rapiuntur. In sacris ut Bacchi, ut hic, & Oedipo, *Vibrato thyrsus, entheā potius manu Lacerato*. In sacris Apollinis, in Agamemnone, *Effrena Phoebas entheas lauros quatit*. In sacris Cybeles, Martialis, xi 85. *Cum furis ad Phrygiis enthea turba modas*. FABRITIUS.

383. *Maenas*] Baccha, à *μαῖνας*. Oed. 436. *qualis vertice Pindi Edonis Oxygio decurrit plena Lyaro*. FARNABIUS.

384. *Pindi*] Thessaliae montis, in quo solitae bacchari Maenades. Lucan. lib. 1. — nam

qualis vertice Pindi Edonis Oxygio decurrit plena Lyaro, &c. DELRIUS.

384. *Nyssae*] Graeci quidam *Nóssus*, alii *Níccus*, alii *Nóssus* scribunt. Nyssae porro tam urbes, quam montes nominantur à Stephano & reliquis Geographis decem; hic agitur, vel de altero Parnassi vertice, vel de urbe Indica, ad radices montis Meri; in cujus antro Dithyro Bacchus fuit educatus. Q. Curtius l. 8. de rebus gest. Alex. *Sita est* (Indrae urbs Nissa) *sub radicibus montis, quem Meron incolae appellant. Inde Graeci mendiendi traxere licentiam. Jovis femine Liberum patrem esse celatum, quod ab Arriano. DELRIUS.*

386. *Ly-*

- 385 Talis recurſat huc & huc motu efferō,
 Furoris ore ſigna lymphati gerens.
 Flammata facies ſpiritum ex alto citat.
 Proclamat: oculos uberi ſletu rigat.
 Renidet. omnis ſpecimen affectus capit;
 390 Haeret, minatur, æſtuat, queritur, gemit.
 Quo pondus animi verget? ubi ponet minas?
 Ubi ſe iſte fluctus franget? exundat furor.
 Non facile ſecum verſat aut medium ſcelus.
 Se vincet: irae novimus veteres notas.
 395 Magnum aliquid iſtat, efferum, immane, impium.
 Vultum furoris cerno. Dii fallant metum!
Med. Si quaeris odio, miſera, quem ſtatuas modum,
 Imitare amorem. regias egon' ut faces

Inul-

GRONOVII

388. *Proclamat: à ſuperi, oculos*] Fl. proſus, ut voluit Lipſius: *Proclamat: oculos uberi ſletu rigat.* Fruſtra prædicat alterius vehementiam Delirius. Juvenalis Sat. 6. *aut ſcila pellice pleras Ueberius ſemper lacrimis.*

391. *Quo pondus iſtud verget?*] Fior. *Quo pondus animi verget?*

393. *Non facile ſecum verſat aut medium*] Ne literam quidem hic mutat Etrufcus. Euripidis eſt: *Ὅς ἐν ἰρακὶ ἐν ἐνὶ οὐνοῦ ἀνέστηναι χάρις ἀνέστηναι*. Livius lib. 5. *deſectum nihilo accuratorem*

VARIORUM.

386. *Lymphati*] Mente alienati propter viſant forte in fonte Nympham, Nymphae itaque iratae ſpiritu correpti, *λυμφοειδῆς*. Sic *Cerretis* & *Larvato* dicebant, qui Cereris aut Larvae incuſione animo vexarentur: niſi rectius *Lymphatos* dicamus, qui ab humentis cerebri exuperantia inſaniunt, *ὕγμενός* nec & cum humoribus Luna præſit, *Λυναιτός*. FARNABIUS.

387. *Flammata*] Spiritus à corde exitus & per faciem diſfuſus, turbulentos ipſius motus arguit. FARN.

387. *Ex alio*] Id eſt, profundo pectore.

388. *Oculos*] E dolore. FARNABIUS.

389. *Renidet*] Vindiſtae ſpem ſibi gratulata ridet. FARNABIUS.

389. *Omnis*] Signa & argumenta omnium cogitationum. FARN.

390. *Haeret,*] Cogitabunda & dubia. FARN.

390. *Minatur,*] Vultu truci, quaſſato capite. FARN.

390. *Æſtuat*] Irata. FARN.

392. *Fluctus*] Irarum. FARN.

393. *Non facile*] Non leve meditatur & vulgare ſcelus. FARN.

394. *Se vincit:*] *Emphaſis.* priora facinora. FARNABIUS.

396. *Dii fallant*] Dii faxint ut falſum ſit quod metuo. FARN.

397. *Si quaeris*] *Medea matri non attenderas, atque haec ſecum.* FARN.

398. *Imitare*] Non ſunt haec referenda ad alium amorem, quam unus Medae. Itaque ſupervacua illi, qui vini amoris ad hunc locum multis ſtabilimentis. Dicit enim ita extremo odio habendum Iſonem, quemadmodum immoderate amat, quippe cujus gratia omnia divina & humana jam confuſederat. GRUTERUS.

398. *Regias*] Taedas, in Iſonem cum regis filia nuptiis, accenſas. vid. Phoen. 507. FARNABIUS.

Rrr 2

400. Pe-

- Inulta patiar? segnis hic ibit dies,
 400 Tanto petitus ambitu, tanto datus?
 Dum terra coelum media libratum feret,
 Nitidusque certas mundus evolvit vices,
 Numerusque arenis deerit, & solem dies,
 Noctem sequentur astra; dum siccas polus
 405 Verfabit Arctos; flumina in pontum cadent;
 Nunquam meus cessabit in poenas furor,
 Crescetque semper. quae ferarum immanitas,
 Quae Scylla, quae Charybdis, Ausonium mare
 Siculumque sorbens, quaeque anhelandem premens
 410 Titana, tantis Aetna fervercit minis?
 Non rapidus amnis, non procellosum mare,
 Pontusque Coro saevus, aut vis ignium
 Adjuta flatu, possit inhibere impetum
 Irasque nostras. sternam & evertam omnia.
 415 Timuit Creontem, ac bella Thessalici ducis?

Amor

GRONOVII.

quam ad media bella habere solitus erat. Pro eo
 Justinus lib. 7. bellum fasce & mediore. Ovidius
 9. Met. media de plebe Galanthus. & lib. 11. medias
 quoque commoda plebi Nostra patent. Hippolyto:
 Mediumque sanos vulgus affectus tenet. Abcant Lip-
 ppii, ludis scelus, & rade scelus.

408. Charybdis, Ionium mare Siculumque] Opti-
 mus: Ausonium mare Siculumque sorbens. Sane
 Ausonium mare censent eruditi, quod inter fre-
 tum & Adriaticum sive Superum mare interlu-
 lit usque ad Salentinos, ut proprie loquendo me-
 dius conveniat quam Ionium: etsi Poetae his vo-
 cabulis laxius utantur.

VARIORUM.

400. Petitus] Vix à Creone impetratus. sup.
 v. 295. FARN.

401. Dum terra] Dum circumfusa pendabit in aë-
 re tellus, Ponderibus librata suis. FARN.

402. Nitidusque] Coelum stellatum. FARN.

402. Fices,] Anni tempestates. FARN.

403. Deerit,] Nostra quidem ignoratione, in
 se autem finita est & numero circumscripta, cum
 ipse mundus neutra quantitate sit infinitus. FARN.

404. Siccas Arctas;] Ursam majorem & mino-
 rem, quae, quia nunquam occidunt, siccae di-
 cuntur.

405. Flumina in pontum] Sic virg. 1. Aeneid.
 In freta dum fluvii current.

406. Furor,] In vindictam ira. FARNABIUS.

* 408. Scylla,] Supra. v. 350. FARN.

408. Charybdis,] Nihil aliud quam vorticofum
 mare flante praecipue Austro.

410. Titana,] Typhoeum ut volunt plerique: se-
 cundum alios inter quos noster, Herc. Fur. vers. 80.
 Enceladum.

412. Pontusque] Euxinus, in quo procellas ex-
 citat Corus, Ventus ab occasu solstitiali flans ad-
 versus Aquilonem. de quo Thyeft. 576. FAR-
 NABIUS.

415. Thessalici ducis?] Acasti. sup. vers. 257.
 FARN.

416. A-

Amor timere neminem verus potest.
Sed cesserit coactus & dederit manus;
Adire certe, & conjugem extremo alloqui
Sermone potuit: hoc quoque extimuit ferox.

- 420 Laxare certe tempus immitis fugae
Genero licebat. liberis unus dies
Datus duobus. non queror tempus breve:
Multum patebit. faciet, hic faciet dies;
Quod nullus unquam taceat. invadam deos,
425 Et cuncta quatiam. *Nutr.* Recipe turbatum malis,
Hera, pectus. animum mitiga. *Med.* Sola est quies,
Mecum ruina cuncta si video obruta.
Mecum omnia abeant. trahere, cum pereas, libet.
Nutr. Quam multa sint timenda, si perstas, vide.
430 Nemo potentes aggredi tutus potest.

J A S O N.

G R O N O V I I.

417. *Sed cesseris coactus*] Cujus quaeso criminis? quibus indicibus? quo teste? qui ne quidem accusatus est. Scribe cum optimo: *Sed cesseris coactus & dederit manus.*

421. *Liberis unus dies Datus duobus.*] Flor. *Datus est duobus.*

V A R I O R U M.

416. *Amor timere &c.*] Audacia amantium pleni sunt Poëtarum libri. Propert. *Solus amans novit, quando periturus, & à qua Morie; neque hic Boreas flabra nec arma times.* DELRIUS.

417. *Sed cesseris*] Sed sic cum cessisse, huc coactum. FARNABIUS.

419. *Hoc quoque*] Et me alloqui forte timuit, alius ferox. FARN.

421. *Genero*] Cum Creonti gener sit. FARN.

421. *Liberis*] Quo liberis valedicam. FARN.

424. *Invadam deos,*] Imprecationibus. Supra v. 271. & infra v. 672. FARN.

425. *Et cuncta*] Omnia movebo, & scire si nequeo superos, Acheronta movebo. FARN.

427. *Mecum*] *Ἐμὲ δουρί, & γαῖαν πυρρὴν αὐγά.* FARN.

430. *Patebit*] Late enim patens est ira: longae manus regum. FARN.

JASON. MEDEA.

*Jasonem gravatim Medeam deferentem seque excusantem ag-
greditur Medea, opprobriis, precibus, simulata conciliatione.*

- Jas.* **O** Dura fata semper, & sortem asperam,
Cum saevit & cum parcit, ex aequo malam!
Remedia quoties invenit nobis deus
Periculis pejora? si vellem fidem
435 Praestare meritis conjugis, leto fuit
Caput offerendum: si mori nolim, fide
Misero carendum est. non timor vicit virum,
Sed trepida pietas. quippe sequeretur necem
Proles parentum. ô sancta, si coelum incolis,
440 Justitia, numen invoco ac testor tuum.
Nati patrem vicere. quin ipsam quoque,
Etsi ferox est corde, nec patiens jugi,
Consulere natis malle, quam thalamis, reor.

Con-

GRONOVII.

432. *Ex aequo malam!* Flor. *mala.* Certe in vulgatis oratio indecore hiat. Forte: & sortem asperam? Cum saevit & cum parcit, exaequat mala.

433. *Remedia quoties?* Flor. per interrogationem & admirationem: Remedia quoties invenit nobis deus Periculis pejora?

437. *Non timor vincit virum,* Flor. *non timor vicit fidem.* Sed ingrata est repetitio vocis. Forte vers. 434. fuit: si vellem vicem Praestare meritis conjugis. Ut infra: ridde supplicis felix vicem.

438. *Sequeretur necem?* Flor. *quippe sequeretur neci Proles parentum.* An inveni? ut & in Oedipo: sequitur & Bacchus lacer Pambous. Sic enim idem libet. An. sequeretur necem Proles parentem.

VARIORUM.

431. *Sortem*] Conditionem Fortunae meae.

433. *Remedia*] In expeditione Colchica ut effugerem tauros, draconem, serpentigenas, juris-
jurandi reus duxi Medeam. hic, ne ab Acasto
petitus, Creontis insidiis peream, violata prio-
re fide, ducenda est Creusa. FARNABIUS.

437. *Non timor*] Nec tamen mori refugio, a-
nimo parum virili de me sollicitus. FARN.

438. *Sed trepida*] Sed pietas in filios me trepi-
dum facit, ne & illi meam necem comitentur.
FARN.

439. *Sancta*] Astraea. Thyeft. 855. FARNABIUS.

441. *Nati patrem*] Amor natorum coëgit me
vivere. FARN.

441. *Ipsam*] Medeam. *Emphasis.* FARN.

442. *Etsi ferox*] Ait Horatius, in epist. ad Pi-
sones, de arte poetica: *Sit Medea ferox* —

443. *Consulere*] Malle vitam natorum servare,
quam meis thalamis frui. FARNABIUS.

446. To-

Constituit animus precibus iratam aggredi.

445 Atque ecce, viso memet, exsiluit, furit.

Fert odia prae se, totus in vultu est dolor.

Med. Fugimus Jason, fugimus. hoc non est novum

Mutare sedes. causa fugiendi nova est.

Pro te solebam fugere. discedo, exeo,

450 Penatibus profugere quam cogis tuis

Ad quos remittis? Phasin & Colchos petam,

Patriumque regnum, quaeque fraternus cruor

Perfudit arva? quas peti terras jubes?

Quae maria monstras? Pontici fauces freti?

455 Per quas revexi nobiles regum manus,

Adulterum secuta per Symplegadas?

Parvamne Iolcon, Thessala an Tempe petam?

Quasunque aperui tibi vias, clusi mihi.

Quo me remittis? exuli exilium imperas,

Nec

GRONOVII.

455. *Nobiles regum manus,*] Scaliget *nobilem regum manum*. Ut Ovid. *Mota manus procerum est*. Cui tamen, nisi & in FL sic invenissem, liberius repugnassem. Fingebam enim in illo, *nobiles regum manus*, aliquid magis conveniens Argonautis. nam manuarum operam praestabant ipsi reges, remigum officio fungendo. *Manus* autem dici ministros notavimus ad Statii Silvas.

VARIORUM.

446. *Totus in vultu est dolor.*] Vultus dolorem integrum, quantus quantus est, exprimit nihil illa necesse est iram profiteatur, ex vultu manifeste deprehendas. *Dolorem* pro ira etiam, Herc. Oet. actu 2. & Agamemn. actu 2. posuit. DELRIUS.

447. *Fugimus.*] In exilium mitto, & Jason, in exilium mitto. *Irae*. FARN.

447. *Hoc non*] Fugi enim & Colchide patris mei iram verita: rursus & Thessalia, Acali Peliam patrem interfectum ulturi. Sed haec propter e. FARN.

451. *Phasin*] Supr. vers. 44. & 233 FARN.

453. *Quas peti terras iubet*] Citantur haec verba à Fabio libro 9. Instit. Orat. cap. 2. Senecae nomine, *ἀνδρῶν*, quod de alio quam philosopho minime accipiendum. est autem haec interrogatio apta concitandae invidiae, ex iis, quae responsione carent. multiplex enim interrogatio. nam vel inflammas ea, vel commiserationem aut invidiam movemus; vel ridemus; vel scire aliquid cupimus, quod nescimus. DELRIUS.

456. *Adulterum*] Te, tum raptorem; jam desertorem. FARNABIUS.

456. *Symplegadas*] Supra v. 342. FARN.

457. *Tempe*] Tempe dicta, quaevis situ amoenae loca: quaedam Boeotiae, quae Teumessia, quaedam Siciliae, quae Efloria: quaedam Thessaliae, quae simpliciter *Tempe* vocari consuevere à scriptoribus: describuntur ab Aeliano lib. 3. var. hist. in princ. & Ovidio l. 2. Metamorph. DELRIUS.

458. *Quasunque*] Namque & patriam & Thessaliam mihi infecta atque inimica reddidi, tibi ut placerem. FARNABIUS.

460. R.

- 460 Nec das. eatur. regius iussit gener.
Nihil recuso. dira suppliciaingere;
Merui. cruentis pellicem poenis premat
Regalis ira, vinculis oneret manus,
Clusamque saxo noctis aeternae obruat;
465 Minora meritis patiar. ingratum caput!
Revolvat animus igneos tauri halitus,
Interque saevos gentis indomitae metus,
Armifero in arvo flammeum Aëtae pecus,
Hostisque subiti tela: cum iussu meo
470 Terrigena miles mutua caede occidit.
Adice expetita spolia Phrixei arietis,
Somnoque iussum lumina ignoto dare
Insomne monstrum: traditum fratrem neci;
Et scelere in uno non semel factum scelus;
475 Jussaque natas fraude deceptas mea,

Se-

VARIORUM.

460. *Regius*] Jason. *Scythiae* Creontis iam gener. FARNABIUS.

461. *Dira suppliciaingere*] Quae bene de te merendo, perire, meruerim. FARN.

462. *Pellicem*] Me velut filiae suae pellicem. FARNABIUS.

463. *Regalis*] Creontis. FARN.

464. *Saxo noctis*] Specu tenebroso, saxo. Sisypheus ipse. infr. v. 512. FARN.

465. *Meritis*] Malis meritis in patrem, fratrem meum & Peliam: bonis erga te. FARN.

466. *Revolvat*] Recordare id, cum non liceret aureum vellus auferre, nisi tauris ignivomis domitis iugoque iunctis campum sulcasses Martium & dentes serpentis seminaisses, è qua semente, &c. FARN.

468. *Pecus*] Tauros.

470. *Terrigena miles*] Armatorum messis. FARNABIUS. Observavi Jasonem seminasse dentes draconis, non illius Colchici, sed ejus quem Cadmus prius in Boeotia occiderat. Nam Apollonius & Pherecydes scribunt, Boeotii illius den-

tes aëquis partibus à Minerva divisos Cadmo & Aëtae: hos Aëtae Jasoni seminandos dedit. Hunc draconem Pherecydes & Herodotus autumant occisum ab Jasoni: Antimachus vero, Apollonius & Valerius dumtaxat beneficiis Medae consopitum memorant. DELRIUS.

471. *Adice*] *Lege adice*, more Manilii, Martialis, aliorum, prima correpta. Vide Lud. Carionem comment. in lect. antiqu. cujusmodi multa noster exempla passim suggerit. DELRIUS.

471. *Phrixei arietis*] Quem Marti Phryxus sacra-
cravit.

472. *Somnoque*] Draconem pellis aureae custodem fecisse; te, inquam, Promethecio, confessione venenata, infra 707. à me donatum taurorum flammis restitisse, lapidem à me acceptum in medios terrigenas jecisse, quo facto feges illa armata mutuis vulneribus cecidit; succo denique Lethaeo tibi à me dato vigilem draconem sopivisse. FARNABIUS.

473. *Traditum*] Supra vers. 44 & 133. FARNABIUS.

475. *Natas*] Peliae filias. Supra v. 256. FARNABIUS.

481. Po

Secare membra non revicturi senis.

Aliena quaerens regna, deserui mea.

Per spes tuorum liberum, & certum larem,

Per victa monstra, per manus, pro te quibus

480 Nunquam peperci, perque praeteritos metus,

Per coelum, & undas, conjugii testes mei,

Miserere: redde supplici felix vicem.

Ex opibus illis, quas procul raptas Scythae

Usque à perustis Indiae populis petunt,

485 Quas quia referta vix domus gazas capit,

Ornatus auro nemora, nil exul tuli,

Nisi fratris artus. hos quoque impendi tibi.

Tibi patria cessit, tibi pater, frater, pudor.

Hac dote nupsi. redde fugienti sua.

490 *Jaf.* Perimere cum te vellet infestus Creo,

Lacrimis meis evictus, exilium dedit.

Med.

GRONOVII.

477. *Aliena sequens regna*] Locus vexatus. Editores fecerunt, *Alienaque sequens*. Quod probat Scaliger ita ut subaudiatur *et quod*. Sed nec sermo Latinus hoc patitur in tali oratione, & particula *que* omnibus antiquis codicibus ignoratur. Lipsius, *sequens*, cum interrogatione, refutat amico ejus & Grutero. Ipsi, alter conjicit, *Aliena scilicet*, alter *Sequens aliena*. Hic iterum Florentinus meliorem se aliis ostendit. Habet enim sine ulla ambiguitate: *Aliena quaerens regna deserui mea*. Pacuvius aut Ennius dixissent forte *etiam aliena sequens*; nunquam Seneca. De ordine nihil video commodius sententia Delrii transponentis versum post vers. 487.

485. *Referta quasque vix domus*] Vidit Scaliger haec male cohaerere cum superioribus. Itaque protulit de illius sententia Etruscus: *Quas quia referta*.

VARIORUM.

481. *Per coelum*] Coeli sidera. Nocturnus autem

Medae contractus objectus supra in Epithalamio, v. 114. FARNABIUS.

487. *Undas*,] Celebratas Jasonis & Medae nuptias alii in mari scribunt; in Peuce insula alii, alii in Corcyra. FARN.

484. *A perustis*] Thycst. 600. & Oed. 122. Indo-Scythas loquitur. FARN.

484. *Indiae*] De Indo-Scythia agit, quos Gedrosiae & Arachosiae Ptolomaeus opponit. DELRIUS.

485. *Referta quasque*] Propter vellus aureum in luto Martis quercui appensum. FARNABIUS.

486. *Ornatus auro nemora*,] Plinius de Soanis gente Colchica scribit, eorum regi fuisse aureas cameras, trabes, columnas, & parasillas argentae. Turdetanis Strabo praefecit argentae tribuit. DELRIUS.

489. *Hac dote nupsi*,] Horum impendii & damni dote, quae omnia tu mihi restitue, quoniam tua culpa intervenit divortium. *Anachronism, legem Romanam respiciens*. FARNABIUS.

490. *Perimere*] Supra v. 184. FARN.

Stf

495. *Prac-*

Med. Poenam putabam; munus, ut video, est fuga.

Jaf. Dum licet abire, profuge, teque hinc eripe.

Gravis ira regum est semper. *Med.* Hoc suades mihi,

495 *Praestas Creusae.* pellicem invisam amoves.

Jaf. Medea amores obicit? *Med.* Et caedem, & dolos.

Jaf. Objicere crimen quod potes tandem mihi?

Med. Quodcunque feci. *Jaf.* Restat hoc unum insuper,
Tuis ut etiam sceleribus fiam nocens.

500 *Med.* Tua illa, tua sunt illa. cui prodest scelus
Is fecit. omnes conjugem infamem arguant;
Solutuere, solus insontem voca.

Tibi innocens sit, quisquis est pro te nocens.

Jaf. Ingrata vita est, cujus acceptae pudet.

505 *Med.* Retinenda non est, cujus acceptae pudet.

Jaf. Quin potius irâ concitum pectus doma.

Placare natis. *Med.* Abdico, ejuro, abnuo.

Meis Creusa liberis fratres dabit?

Jaf. Regina gnatis exulum, afflictis potens.

Med.

GRONOVII.

504. *Ingrata vita est*] Caesar 3. de bello civili:
Fam ingressum in forum Pompejus interpellavit,
& loqui plura prohibuit. Quid mihi, inquit, aut vi-
ta aut civitate opus est, quam beneficio Caesaris habere
videbor? Vide quae ad Senecae consolationem
ad Marciam cap. 20. notavimus.

VARIORUM.

495. *Praestas Creusae,*] Pulchre sane consulis
superinductae novae nuptae, metanquam pellicae
amota. FARN.

496. *Medea*] Objiciſſe mihi novos Creusae a-
mores. FARN.

498. *Restat*] Quasi dicas haec meis consiliis
facta, culpamque in me rejicias. FARN.

500. *Cui prodest*] Sup. v. 276. Cicero pro Ro-
scio Amerino: *L. Cassius, ille quem Populus Roma-*
nus verissimum sapientissimumque judicem putabat, idem-

tidem in causis quaerere solebat, cui bono fuisset. Sic
vita hominum est, ut ad maleficium nemo concurat sine
spe atque emolumento accedere. Nullus dubito, quin
Seneca huc respexerit. RADERUS.

501. *Omnes conjugem*] *Ut culpam alii, tibi me*
laudare necesse est, Pra quo sum toties esse coacta no-
cens. FARNABIUS.

504. *Ingrata vita est,*] Quod à te tam effreni
vitam acceperim, idque beneficiis malisque arti-
bus obnoxius, pudet me pigetque. FARN.
Curtius lib. 6. *Quaedam beneficia odimus, meruisse mor-*
tem confiteri pudet. Superest, ut malis videri injuri-
am accepisse quam vitam. RADERUS.

505. *Retinenda non est,*] Est itaque in tua ma-
nu, simul te vita ac pudore exsolvere. FARNABIUS.

507. *Natis.*] Propter natos, amoris pignora
& spes. FARNABIUS.

509. *Regina gnatis*] Imo decori erit iis afflictis
& matris exulis filiis habere *qualiterque deservientes*
nares. FARN.

- 510 *Med.* Non veniat unquam tam malus miseris dies,
 Qui prole foeda misceat prolem inclitam;
 Phoebi nepotes Sisyphi nepotibus.
Jas. Quid, misera, meque teque in exitium trahis?
 Abscede quaeso. *Med.* Supplicem audivit Creon.
- 515 *Jas.* Quid facere possim, eloquere. *M.* pro me? vel scelus.
Jas. Hinc rex, & illinc. *Med.* Est & his major metus,
 Medea. nos configere certemus; sine,
 Sit pretium Jason. *Jas.* Cedo defessus malis.
 Et ipsa casus saepe jam expertos time.
- 520 *Med.* Fortuna semper omnis intra me stetit.

Jas.

GRONOVII

515. *Vel scelus*] Cicero pro Caelio de Catilina: *servire temporibus factum omnium pecunia, gratia, labore corporis, scelere etiam, si opus esset, & audacia.* Quatenus autem pro utilitatibus amicorum delinquendum sit, vide Gellium lib. 1. cap. 3.

516. *Est & hic major metus, Medea.*] Sic Gruterus ex aliquot suis. Dehiani codd. *Hinc.* Parum interest: sed tamen Flor. *Est & his.*

517. *Nos configere certemus; sine,*] Locis omnium judicio interpolatus: Aldus, *nos configere.* Lipsius, *non configere.* A quo diversum ut diceret amicus ejus postea se fulcire ait: *non configere.* Scaliger, *nos configere.* Gruterus, *nasquam est fugere, certemus.* Grotius, *nos coulide; certamen sine.* Deserit hic nos optimus liber, nihil à vulgaris diversus. Coniciebam aliquando & ipse: *nos conferre certamen sine.* Lucretius lib. 4. *At contra conferre manu certamina pugnae. Ante fuit multo, quam lucida tela volarent.* Nisi malis, *conficere,* vel potius: *nos configere inter nos sine.*

518. *Sit pretium Jason.*] Asinius Pollio, cum se post Brundisina pacem continuisset in Italia, neque aut vidisset unquam reginam, aut post emeratum amore ejus Antonii animum partibus ejus se misceisset, rogante Caesare, ut secum proficisceretur ad bellum Aetiacum, *Medea,* inquit, *in Antonium maiora merita sunt; illius in me beneficia notiora: itaque discrimini vestro me subtraham, & ero praeda victoris.*

520. *Fortuna semper omnis intra me stetit.*] Ipsa apud Ovidium: *Maximus intra me deus est.* Sed

hic deus Cupido. Senecae autem videtur, ut Floro, *intra esse,* idem quod minorem esse. Fortuna nunquam patuit, quantum ego ipsa: semper me minor fuit; & ego illam, non illa

VARIORUM.

512. *Phoebi nepotes*] Filios meos, quae Phoebi neptis sim. FARN.

512. *Sisyphi*] Creusae natis, cui pater Creon, filius Sisyphi. FARN.

514. *Creo.*] Etiam mihi insensus. supra vers. 295. FARN.

515. *Quid facere possim, eloquere.*] D. Heinsii ad h. l. sententiam asserit H. Grotius Epist. Syll. 2. Cl. Burm. edit. tom. 2. pag. 430. SCHROEDERUS.

515. *Pro me & vel scelus.*] Namque te mihi obstrinxi sceleribus. FARN. Querit Jason, quid in gratiam Medae fieri à se possit. Respondet illa, Omnia, imò & scelus. Sceleribus enim obstrictus erat Jason. In sequentibus ostendit, se magis quam utrumque regem esse metuendam. Nihil magis planum. HEINSIUS.

516. *Hinc rex, & illinc.*] Creon & Aetias. FARNABIUS.

516. *Est & his major*] Utrouque tamen major ego, quam vel propter merita verearis, vel propter magicas artes metuas. FARN.

520. *Fortuna*] Meam ego semper fabricavi fortunam, fortunae videlicet fuit semper mea sapientia. FARN.

- Jas.* Acastus instat, propior est hostis Creō.
Med. Utrumque profuge. nolo ut in focerum manus
 Armes, nec ut te caede cognata inquires,
 Medea cogit. innocens mecum fuge.
- 525 *Jas.* Et quis resistet, gemina si bella ingruant?
 Creō atque Acastus arma si jungant sua?
Med. His adice Colchos, adice Aeëten ducem.
 Scythas Belasgis junge. demersos dabo.
- Jas.* Alta extimesco ſceptra: *Med.* Ne cupias, vide.
- 530 *Jas.* Suspecta ne sint, longa colloquia amputa.
Med. Nunc summe toto Juppiter coelo tona.
 Intende dextram. vindices flammās para,
 Omnemque ruptis nubibus mundum quate:
 Nec diligenti tela librentur manu.
- 535 Vel me, vel istum: quisquis ē nobis cadet,
 Nocens peribit. non potest in nos tuum
 Errare fulmen. *Jas.* Sana meditari incipe,

Et

GRONOVII.

me, in potestate habuit. Propertius in contrarium, alio tamen sensu: *Intra fortunam qui capis esse tuam.* Qui te minorem facis tua fortuna: cumque ea tibi praeturas, consulatus, triumphos, ingerat, ea repellis, & in equestri ordine manes. Nec fere aliter Ovidius: *intra Fortunam debet quisque manere suam.* hoc est, non vel excedere sortem suam, secum habitare & contrahere se, certe non extendere, ultra quam status & conditio fert.

535. *In me, vel istum:* Videtur magis convenire turbulētae irae mutata, nec tamen incommoda oratio, quam habet *Fl. Vel me, vel istum.* Scilicet, *feri.* Vox Domitiani, quum multa fulgura fierent: *Feriat jam quem volet.*

VARIORUM.

522. *Socerum manus*] Creonta. FARN.

523. *Cognata*] Patruelis tui, Acasti; cujus pater Pelias Aesonis frater. FARN.

527. *His adice,*] Sic apud Valerium Flaccum ultimo libro inchoati operis inquit Medea: *At frateris te bella mei, patriaeque triformes Terrificant, magnisque impar urgeris ab hoste? Finge rates alidas, & adhuc maiora iure Agmina. & quae sequuntur.*

527. *Colchos,*] Quibus imperat pater meus, id est, veniant adversus nos cum Graecis Colchici, arte tamen mea evincam. FARN.

529. *Alta*] Attamen regum potentiam metuo. FARN.

529. *Ne cupias,*] Vide potius ne perdis me repudies, ut regnum obtineas dotale cum Creusa. FARN.

533. *Raptis*] Tonitru, quod efficitur ab exhalatione sicca & calida nube inclusa, quam per antiperistasin accensa illa exhalatio vehementer concutit disrumpitque. FARN.

534. *Nec diligenti*] Nec refert utrum ē nobis ferias, uterque nocens est. FARN.

543. *Ne*

Et placida fare. si quid ex soceri domo
Potest fugam levare, solamen pete.

- 540 *Med.* Contemnere animus regias, ut scis, opes
Potest, soletque: liberos tantum fugae
Habere comites liceat, in quorum sinu
Lacrimas profundam. te novi gnati manent.

Jas. Parere precibus cupere me fateor tuis;

- 545 *Pietas* vetat. namque istud ut possim pati,
Non ipse memet cogat & rex, & socer.
Haec causa vitae est. hoc perusti pectoris
Curis levamen. spiritu citius queam
Carere, membris, luce. *Med.* Sic gnatos amat?

- 550 Bene est. tenetur. vulnere patuit locus.
Suprema certe liceat abeuntem loqui
Mandata liceat ultimum amplexum dare.
Gratum est & illud. Voce jam extrema peto,
Ne si qua noster dubius effudit dolor,

Ma-

GRONOVII

545. *Istud haud possim pati, Non si ipse*] Flor.
namque istud ut possim pati, Non ipse memet cogat.
Fortassis etiam: Non ipsimet me. Nisi accipias per
diacresin: Non ipse me met: ut, quo nos conque.

553. *Gratum est & illud.*] Et hic fere consen-
titur de mendo. Lippius, *Gratum est*. Delrius mu-
tatis personis: *Jas.* *Gratum est*. MED. *Et illud*.
Gruterus distinctione tentat expedire: *Gratum est?*
& *illud*. Sane distinctione tantum, et si non ista,
& interpretatione opus est. Dedimus utramque
ad illud Stasin in Glaucia Melioris: *Gratum est*,
Fata, tamen.

VARIORUM.

543. *Novi gnati*] E nova conjug. FARN.
546. *Es rex*] Creon. FARN.
547. *Haec causa*] Ut sup. vers. 438. FARN.
547. *Perusti*] Hinc corae Etymon ingerunt,
quasi quae cor urat, quod alii à *rupis* uia, id
est, animo anxie versio. FARN.

549. *Sic gnatos*] Haec socrum, itane? sicine
gnatos amat? habeo quo eum uram, quo ul-
ciscar. FARN.

550. *Tenetur*] *Metaph.* à venatoribus. FARN.
550. *Vulnere*] *Metaph.* à gladiatoribus sumpta,
qui detegunt aliquod membrum adversarii ictui.
FARN.

551. *Suprema*] Haec ad *Jasonem conversa*. FARN.

553. *Voce*] Simulat se ad placidiorem rediisse
mentem, quo melior sit fraudi locus: Sic apud
Euripidem: ——— *αἰνῶνι καὶ ἡ εὐφροσύνη*
μαρτυρεῖται.

554. *Ne si qua noster*] Quemadmodum Me-
dea, ut possit liberos necare, se ad meliorem
mentem rediisse simulat: sic plane Sophocleus
Ajax à priorie sententia recessisse se fingit, Tec-
mellae à se removendae causa, ne se interficere
volenti impedimento foret. Illaque Sophoclis fi-
ctio sic Virgilio placuit, ut in divinum opus lib.
4. eam transulterit. ibi namque Dido certa jam
mori, & deliberata morte fortior, *consilium vul-
tu regis, & spem fronte serena*. DELRIUS.

SSI 3 556. *Itae*]

- 555 Maneant in animo verba, melioris tibi
 Memoria nostri subeat. haec irae data
 Oblitterentur. *fas.* Omnia ex animo expuli.
 Precorque, & ipsa fervidam ut mentem regas,
 Placideque tractes. miseras lenit quies.
- 560 *Med.* Discessit. itan' est? vadis oblitus mei,
 Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?
 Nunquam excidemus. hoc age, omnes advoca
 Vires & artes. fructus est scelerum tibi,
 Nullum scelus putare. vix fraudi est locus.
- 565 Timemur, hac aggredere, qua nemo potest
 Quicquam timere. perge. nunc aude, incipe
 Quidquid potes, Medea, quidquid non potes:
 Tu fida nutrix, socia moeroris mei,

Va-

GRONOVII.

555. *Sed melior tibi Memoria*] Multo delicatius Fl. *Maneant in animo verba, melioris tibi Memoria nostri subeat.* Ovidius in Epistola Canaces: *Nubere felices Parca meliore sorores, Amissae memores sed tamen este mei.* Sic certe occurrit nobis in MS. ubi vulgus *Admissi.* Epistola Acontii: *sic modo placidae copia parva tui.* Nam de docti Fr. Sanctii lege, Genitivos, mei, tui, sui, nostri, vestri, non admittere adjectiva, alias videbimus. Graecis quidem nihil frequentius: & hos imitatum Senecam sufficit. Virgilius lib. 12. *Et tu Saturnia Iuno Jam melior.*

564. *Nullum scelus putare.*] Vide quae scriptimus ad librum de tranquill. an. cap. 10.

VARIORUM.

556. *irae*] Quae mihi iratae exciderint. FARNABIUS.

559. *Miseras lenit quies.*] Leniores videntur miseriae, si leviter illas quis ferat, nec querendo exasperet: augefcunt iracundiâ & impatientiâ. Horatius: *levius sit patientiâ Quicquid corrigere est nefas.* DELRIUS.

562. *Nunquam excidemus.*] Id agam, ut semper memineris mei sup. v. 423. FARNABIUS.

562. *Hoc age,*] Loquelare verbum: quo sacrificantes & sacrificio adstantes monebantur, ut, curis abis exclusis, huius rei animo attendere. formulae mentio fit apud Senecam lib. 1. de clementia; usum & significationem Plutarchus tradidit in Numa, & in Coriolano. videndus adagio, *hoc age,* & Brisson. libro 1. de formul. noiter actu 5. — *hoc age & saxo fiam.* Item: *Nunc hoc age anime non occulto,* &c. DELRIUS.

564. *Vix fraudi est locus. Timemur.*] Difficile est eum fallere, qui falli timet: è contra, facile est illum circumvenire, qui se decipi non posse confidit. plane confidentia infidiis exposita: metuentem non nisi aperto Marte opprimere queas ideo in Thyeste dictum: — *sed quibus captus dolis Nostros dabis perductus in laqueos pedem?* *lunimica credis canis.* DELRIUS.

566. *Quicquam*] Nonnulli; *Fraudem.* DELRIUS.

567. *Quidquid*] Proni enim studii certius indicium est supra vires niti, quam viribus ex facili uti, & Cic. non solum debeo quae possum: sed ea quoque quae non possum. FARNABIUS.

570. *Ma-*

Variique casus, misera consilia adjuva.

570 Est palla nobis, munus aetheriae domûs,
Decusque regni, pignus Aeëtae datum.
A Sole generis. est & auro textili
Monile fulgens; quodque gemmarum nitor
Distinguit aurum, quo solent cingi comae.

575 Haec nostra nati dona nubenti ferant,
Sed antè diris illita ac tincta artibus.
Vocetur Hecate. sacra luctifica appara.
Statuantur arae. flamma jam tectis sonet.

CHO-

GRONOVII.

572. *A Sole. Gemmis est, & auro*] Et sine hac mentione gemmarum satis intelligimus hoc monile pretiosum fuisse. Flor. *A Sole generis. Est & auro.* Ovidius de Aegeo & Theseo: Cum pater in capula gladii cognovit eburno signa sui generis. Idem de Phaeonte: Pignora da genitor, per quas tua vera propago Crederet.

573. *Quodque gemmarum nitor*] Tria hic agnoscunt dona Delius & Raderus, pallam, monile, aurum crinale. Euripides duo tantum agnoscit: versu 786. Αετιάς τε πέπλος & πλάσιον χρυσίδαυον. & rursum vers. 940. Αετιάς τε πέπλος & χρυσίδαυον. & mox vers. 960. Δαίτιον σπασίδιον δάμα βασιλίσκος πέπλος, δαίτιον δ' χρυσίδαυον. denique vers. 1160. Αετιάς τε πέπλος περικλυτή κρητήν, χρυσίδαυον δ' αἰσάνον ἀμφὶ βορέυχον λαμπρὴν κατιπτην χρυσιάδην. Apollodorus folius pepi, Hyginus solius coronae auracae meminit. Et sine monile illud non erat aliud quam corona aurea gemmis distincta. Itaque secutus Euripidem Seneca scripserat: *Est & auro textili Monile fulgens, quique gemmarum nitor Distinguit aurum, quo solent cingi comae.* Monile fulgens, inquit, auro textili & nitentibus gemmis aurum distinguuntibus. Virgilius lib. 10. *Qualis gemma micat, solum quae di-*

vidit aurum. Aut collo deus aut capiti. Nitor gemmarum proprie. Phaedrus fab. 57. *Nitor smaragdi collo praefulget suo.* Maecenas: nec smaragdos, Beryllus mihi, Flacce, nec nitentes. Manilius lib. 5. *lapidumque nitore Fix usquam est locuples, oneratur terra profundo.*

578. *Statuantur arae.*] Flor. *Statuantur.* Justinus lib. 11. *duodecim aras deorum in belli vota statuit.* lib. 12. *urbem Barcem condidit, arasque statuit.* Ovidius lib. 7. *statuitque aras i cespite bimas.* Frontinus Strateg. lib. 9. *aram in castris statuit.* Sed & praecedenti versu: *sacra luctifica appara.* Quasi voluerit, *luctifica*, pro mortiferis.

VARIORUM.

570. *Munus*] *Οὐκ παρ' ἑλπίος Παιὶς παπῆς δίδουσι σπασίδιον οἷς.* Pignus scilicet quo tellitur, se illum genuisse. FARN.

572. *Textili*] Intertexto. FARN.

574. *Aurum,*] Aureum crinale gemmis distinctum. FARN.

575. *Nubenti*] Creusae. FARN.

576. *Diris illita*] Veneficiis. FARN.

577. *Hecate.*] Vid Hippol. v. 411. FARNABLIUS.

*577. *Sacra*] Magica. FARN.

CHORUS.

Canit Chorus *Reiectae uxori quot amore dolores polluto, notumque furens quid foemina possit*, & cum caeteri Argonautae poenas dederint violati maris, Iasoni bene precatur.

580 **N**ULLA vis flammae, tumidique venti
Tanta, nec teli metuenda torti:
Quanta, cum conjux viduata tedis
Ardet & odit.
Non ubi hibernos nebulosus imbres

Au-

VARIORUM.

579. *Nulla vis flammae*,] Chorus elegantissimus. Graeci Tragici autores habebant suos, & quibus dramata sua constituiebant. Qualis erat ὁ ἱεὺς κύων. Qualia τὰ εὐρεσι, ut ab Aristotele vocantur, aut εὐρεσις, ut ab aliis. Quae nonnulli, teste Proclo, Salaminio Hegebiae, alii Stasino ascripiere. Talis erat ὁ τῶν νότων ποιητής. Qui quae singulis in reditu Argonautis evenissent, diligenter collegerat. Sophocles plurimum τῶν ἱεῶν κύων tribuere solebat, sicut Graeci Critici nos docent. ideoque in multis ab Euripide & aliis abibat. Quosdam quoque περιγυνήν penitus vitarat. Quae de nuptiis Iasonis cum filia Creontis, tradidit Euripides, unde constitutum est hoc drama, multi veterum nos admittiebant. qui heroem illum ad extremam usque senectutem cum Medea aetatem egisse, tandemque eius opera repubuisse, volebant. Simonides & Pherecydes antiquissimi scriptores, & ὁ ἱεὺς κύων, ita hoc tradebant. Quare omnia & quibus drama suum Euripides conflat, penitus tollebant. Ideoque nusquam περιγυνήν istam apud Sophoclem invenisses. Multo minus Aeschylum, tanto antiquiorem. Ab his abibat ὁ τῶν νότων ποιητής. quem cum Apollodorus tum alii laudant, qui hoc Aesoni evenisse volebat. Caetera autem sine dubio admittebat. Nam in hanc sententiam ab antiquis citatur. Hunc secutus est Euripides. Euripidem, Ovidius, Seneca : & qui ante Euripi-

dis drama converterant. Seneca totum hunc chorum ex autore illo confecit. Qui tum temporis adhuc sine dubio extabat (neque enim admodum antiqui sunt, qui ex eo versus adducunt.) Quid enim aliud hic docet, quam quid singulis eveniret, qui primum illud iter suscepissent? Eo facilius ab alio inferi potuerunt, quae praetermissa videbantur. Quae de re postea agemus. HEINSIUS.

581. *Quanta, cum conjux*] Adulterium virorum, mulieres maxime exasperat. Euripides, Medea: — γυνὴ γὰρ τῷ ἄνδρι μὴ φέουσι φίλον, καὶ δ' ἐς ἀνάμνησιν, καὶ νύκτεσσι νύκτα. ὅρας δ' ἐς δόλῳ ἀνδραγαθὸν ἔχει, καὶ ἔστιν αὐτῇ φέουσι νύκτασιν. ideo nosset Hercule Octaeo : *O quam creatus sacrimas stimulat dolor, Cum patuit una pelvis & nuptae domus! Scylla & Charybdis Sicula contorquens freta Minas est timenda. nulla non melior fera est.* DELRIUS.

581. *Viduata*] Deserta, repudiata. FARNABIUS.

582. *Ardes*] Amore. FARN.

582. *Ardes*.] Interpretantur amore : immo dolore. Cic. Orat. pro Milon. cap. 7. *quis tum non gemit? quis non ardet dolore?* SCHRODERUS.

582. *Odit*.] Ob repudium. FARNABIUS.

583. *Non ubi hibernos nebulosus imbres*] Phavorinus apud Gellium lib. 2. cap. 12. Auster, inquit, Graece νότος nominatur : quia est nebulosus atque humectus. Horat. *Albus ut obscurus desceget nubila caelo Saepē Nertus, neque parturit imbres Perpetuos* : sic tu, &c. DELRIUS.

585. *Ister*,]

- Auster advexit; properatque torrens
 585 Ister, & junctos vetat esse pontes,
 Ac vagus errat.
 Non ubi impellit Rhodanus profundum;
 Aut ubi in rivos nivibus solutis
 Sole jam forti, medioque vere
 590 Tabuit Aemus.
 Caecus est ignis stimulatus irâ,
 Nec regi curat, patiturve frenos.
 Haud timet mortem. cupit ire in ipsos
 Obvius enses.
 595 Parcite, ô divi. veniam precamur,
 Vivat ut tutus, mare qui subegit.
 Sed furit vinci dominus profundi
 Regna secunda.
 Ausus aeternos agitare currus
 600 Immemor metae juvenis paternae,

Quos

V A R I O R U M.

585. *Ister*,] Danubius, Germaniae fl. FARNABIVS.

585. *Junctos*] Compages pontium rumpit pontem indignatus. FARN.

586. *Vagus errat.*] Exundat ripas. FARN.

587. *Rhodanus*] Galliae fl. FARN. Notus amnis Lugdunensis Galliae, quem accuratissime describit Ammianus Marcellinus libro 15. ubi Ararim, *Saonnam* dicit vocari, melius fortassis legeretur, *Saonnam*. De ostiis ejus non consentiunt; Polybius & Ptolomaeus, duo faciunt; Artemidorus & Plinius, tria; Diodorus & Timaeus, quinque: prudenter Livius scribit pluribus in mare ostiis divisum incurrere. Vide Strabonem lib. 4. DELRIUS.

587. *Profundum*] Mare Massilioticum, dum inter se maris fluctus & rapidissimi amnis fluenta decertant. FARNABIVS.

590. *Tabuit*] Liquefacta, dissoluta est nix à monte Thracio. FARN.

591. *Ignis*] Amor. FARN.

591. *Ignis stimulatus ira*,] Hic rursus Farnabius amor; cum sit dolor ex amore polluto, sive Zelytypia. infra v. 868. *ira amorque causam junxere*. SCHRODERUS.

596. *Mare qui subegit.*] Jason, quem primum cum Argonautis navigasse concinunt Poetae. vid. sup. ver. 318. FARNABIVS.

597. *Sed furit*] Sed inique fert Neptunus maria quae sibi obtigerant secunda forte (Herc. Fur. v. 598.) vinci jam, navibusque pervia fieri. FARN.

599. *Currus*] Solis currus. FARN.

600. *Juvenis*] Phaëthon. FARN. Phaëthon, Apollinis & Clymenes, ut volunt Ovid. & Lucianus; vel Apollinis & Protes, ut Tzetzes; vel Cephalî & Aurorae, ut Hesiodus & Pausanias, filius: cujus mors Apollonii 4. Argonaut. Tzetzae Chiliad. 4. histor. 137. Ovidii 2. Metam. notior est, quam ut debeat inculcari, ea docet adolecentes quomodo remp. capessere debeant. DELRIUS.

Ttt

600. Pa-

Quos polo sparfit, furiosus ignes
Ipse recepit.

Constitit nulli via nota magno.

Vade, quâ tutum populo priori:

805 Rumpe nec sacro, violente, sancta
Foedera mundi.

Quisquis audacis tetigit carinae

Nobiles remos, nemorisque sacri

Pelion densa spoliavit umbrâ:

610 Quisquis intravit scopulos vagantes,

Et tot emensus pelagi labores,

Barbara funem religavit ora,

Raptor externi rediturus auri;

Exitu diro temerata ponti

615 Jura piavit.

Exigit poenas mare provocatum.

Ti-

GRONOVII.

VARIORUM.

605. *Nec sancti, violente, mundi Foedera sancta*] Sic fecit Gruterus ex aliquot suis, cum legeretur: *Foedera sacra*: quod ejeci, inquit, quia paullo post repetitur, & videbatur aliquid subesse venustatis in repetitu *sancti mundi* & *federum sanctorum*. Sed multo major venustas in Florentino: *Rumpe nec sacro, violente, sancta Foedera mundi*. Per diacresin pudenter audacem.

608. *Nobiles remos, nemorisque sacri*] Sic & Flor. non *raves*, non *sacrat*. Sed cur *nobiles*? an quia ex luco dedicato? an quia ab regibus & semideis ducti? An simplicius: *Nobiles remos*.

612. *Barbara*] Rediturus funem solvit, vel anchoram barbarâ Colchidos ora, inquit interpres. Quis illum docuit *religare* esse solvere? Immo quisquis ad barbaricum litus applicuit. Virgilius 7. Aen. Cum Laomedonia pubes Gramineo ripae *religavit* ab aggere *classem*. Ovid. 13. Met. *Littere Threicio classem religavit Atrides, Dum mare pacatum, dum ventus miior esset*. Noster Agamemnon de Delo: *Respuat auras religatque rates Affusa sequi*.

600. *Paternae*,] Phoebo observatae filioque praescriptae. FARNABIUS.

605. *Quos polo*] Quod igneus Phoebi curvus exspatiari passus est, fulminatus est igne Jovis, qui *sacris composuit ignibus ignes*. FARN.

609. *Constitit nulli*] Nemini nocuit per viam notam ivisse. FARN.

606. *Foedera*] Sup. vers. 335. FARN.

607. *Carinae*] Argus temerariae. FARN.

609. *Pelion*] Montem Thessaliae, è quo excisa materia ad fabricandam Argo. FARN.

610. *Scopulos*] Cyaneos. sup. v. 341. & Herc. Fur. 1210. FARN.

613. *Auri*,] Velleris aurei. FARN.

614. *Exitu diro*] Jason sane: de quo hic non tradit, quod eo vivo haec agi fingantur: mala morte perit: animi scilicet dolore, juxta Diodorum Siciliensem, quia cuncti eum, ob ingratitudinem in Medeam, calamitatibus, quibus premebatur, dignum judicabant, necem sibi ipsi conficivit. Euripides tamen, in fine Medaeae, inuit illum ruina Argus, sub qua dormiebat.

10.

- Tiphys in primis domitor profundi
 Liquit indocto regimen magistro,
 Littore externo procul à paternis
 620 Occidens regnis, tumuloque vili
 Testus, ignotas jacet inter umbras.
 Aulis amissi memor inde regis
 Portubus lentis retinet carinas
 Stare querentes.
 625 Ille vocali genitus Camoena,
 Cujus ad chordas modulante plectro
 Restitit torrens, siluere venti;
 Cui suo cantu volucris relicto
 Adfuit tota comitante silva,
 630 Thracios sparsus jacuit per agros.

GRONOVII.

622. *Aulis amissi memor inde regis*] Viri literarum harum principes, quibus libentes adfurgimus, & haec & alia hujus Chori pro supposititiis delcent. quippe partim historiae heroum repugnantia, partim temporis argumenti male congruentia. Quia tamen omnibus in codicibus habentur, videbimus, num quis illis excusandis reperiri possit color. Aulis ex quo morata est Graecos Trojam petentes, infamatur pro mala statione navium. Lucanus lib. 5. *ad iniquam classibus Aulon*. Id fingit eleganter, non tum primo contraxisse crimen illum portum, sed statim post expeditionem Argonautarum, quod inter illos regem suum navigantem perdidit. Sive ille designetur Tiphys (nam hujus quoque agnoscit *paterna regna*) sive Erginus: uterque enim Boeotus, & in Boeotia Aulis. Neque quaerendum, an aliquis prodiderit, ob regis Orchomenii vel Boeoti mortem detentum

VARIORUM.

verestate collabentis oppressum. idque eo loco Scholiae probat. DELRIUS.

614. *Timorata*] Dedit poenas violati foederis ponti. FARNABIUS.

617. *Tiphys*] Sup. v. 2. & 318. FARN. Subi-

to, clavum manu tenens, mortuus, teste Valerio Flacco lib. 3. sed incertum, an id antequam Colchos pervenirent Argonautae, an in reditu. quia Nymphis & Herodotus dissentiant, ut refert Schol. Apoll. in lib. 1. DELRIUS.

618. *Indocto*] Non à Minerva docto, ut Tiphys fuerat. v. 2. sup. FARNABIUS.

618. *Magistro*] *Amo* ut nonnullis placet, aliis *Euphemo*: sed Apollonio & Val. Flacco, *Ergino*. FARN.

619. *Littore*] Tiphys clavum tenens dum Mariandynum in Bithynia Acherusia specu famosum appelleret, mortuus est, ibidemque sepultus. FARN.

622. *Aulis amissi memor*] Aulis portus Euboeicus, memor regem suum Tiphyn cum Argonautis navi vectum abiisse, neque unquam repedasse, naves omnes moratur & detinet: alludit autem ad moram quam Graeci in Aulide traxerunt. DELRIUS.

625. *Ille vocali*] Musa Calliope natus Orpheus. FARNABIUS.

626. *Cujus*] Suprà vers. 219. Et Herculi. Fur. v. 573. FARN.

630. *Thracios*] A Thracis mulieribus, quod coelibem ageret vitam discretus. caput autem projectum in fluv. Oeagrium. *al.* in Hebrum. FARN.

T t t 2

631. No-

At caput tristi fluitavit Hebro.
Contigit notam Styga, Tartarumque,
Non rediturus.

Stravit Alcides Aquilone natos.

635 Patre Neptuno genitum necavit,
Sumere innumeras solitum figuras.

Ipse post terrae pelagique pacem,
Post feri Ditis patefacta regna,
Vivus ardenti recubans in Oeta,

640 Praebuit saevis sua membra flammis,
Tabae consumptus gemini cruoris
Munere nuprae.

Stravit Ancaeum violentus ictu
Setiger. fratres, Meleagre, matris

645 Impius mactas; morerisque dextra

Ma-

VARIORUM.

fuisse Agamemnonem. Hujusmodi enim causas fingere Poëtae cuivis licet: atque hoc est illud concessum vatibus laudatumque *ἐξ ἀνάγκης*.

631. *Ad caput tractus fluvialis*] Scio caput significare non modo scaturiginem, sed etiam rivum amnis in mare. Caesar lib. 4. de Rheno: *multisque capitibus in Oceanum influit*. Virgilius 4. Georg. *ad extremi sacrum caput adfluit amnis*. Sed quis dixit Orpheum tractum ad ostium Hebræ? Ca-

VARIORUM.

632. *Notam*] Quam prius in vivis adierat repetendae Eurydices gratia. Hercul. Fur. vers. 570. FARN.

634. *Aquilone natos*] Zetem & Calaim. Supr. 231. FARN. Propert. lib. 1. El. 20. *Hunc duo scilati fratres, Aquilonia proles, Hunc super & Zetem, hunc super & Calaim*. Occidit eos Hercules in Teno insula, & ad rei memoriam sepulchro duas columnas imposuit, quarum alteram ferunt flante Borea solitam moveri. causam necis prodit Apollonius, quod Argo navem in Mysiam, Hercules recipiendi causa, redire prohib-

buisse: Nicander, quod pater illorum Boreas Hereuleum in Co insula tempestate affixisset: Stesimbrotus, quia cum Hercule de datis ab Iasone muneribus contendissent: Aenelydemus, quod exceptum hospitio Herculem conati fuissent occidere. Vide Scholiast. Apollonii in lib. 1. à v. 211. ad v. 1300. DELRIUS.

635. *Patre*] Periclymenum: qui Neptuni patris dono in varias formas versus ab Hercule tandem occisus est, cum in aquilam se mutaret, ut alii, in apem vel muscam. FARNABIUS.

638. *Feri Ditis*] Herc. Fur. v. 887. FARN.

639. *Virum*] Hercul. Oet. act. 4. FARN.

641. *Gemini*] Hydrae & Nessi centaurs. FARN.

642. *Nuptae*] Dejanirae. Hercul. Oet. vers. 570. FARN.

644. *Setiger*.] Aper vineam ingressus, Ancaeo & poculo jam labris admoto nec intervenient. notum est tritum illud Ancaeo à servo objectum, *Πάμα μὲν ἐστὶν ὠκὴν ὁδὸν ὅτι χυλὸν ἔσται*. FARN.

644. *Fratres*] Plexippum & Toxæ avunculos tuos, ô Meleagre, quod Atalantae invidi male volebant, FARN.

645. *Morerisque*] Quod ubi audivisset mater ejus Althaea, stupitem filii aeco fatalem in ignem conjecit, natumque simul extinxit. FARN.

646. Ma-

Matris iratae. meruere cuncti.
Morte quod crimen tener expiavit
Herculi magno puer irreptus?
Raptus est tutas puer inter undas.

650 Ite nunc fortes; perarate pontum
Fonte timendo.

Idmonem, quamvis bene fata nosset,

Con-

GRONOVII.

pot solum ejus in Hebrum projectum testantur. Flor. *tristis fluitavit*, Scribe igitur, *As caput tristis fluitavit Hebrum*, Agamemna. *Hanc lacera & omni decore populo levius Fliniam.*

648. *Irreptus? Raptus est tutas*] Melius leges distinguere cum Flor. *irreptus, Raptus huius tutas puer inter undas?* Male Delius hic versus transponit.

651. *Sorte timenda.*] Flor. *Ponte timendo.* Clamat nimirum scriptisse Senecam: *Fonte timendo.* Ite nunc, inquit, homines temerarii ac male fortes, & mare navigate, tanquam periculi expers, quum Hylae exemplum ostendat, ne fonti quidem fidendum, etiam tenuem caturientis aquae venam mergere posse.

652. *Idmonem, quamvis*] Neque hic tantum peccasse auctorem, quantum librariorum censeo, post tot prodigiosas corruptelas ex optimo libro detectas. Qui tamen utinam sibi par esset! Vestigium certe labis ostendit satis pro *sepius* exhibendo *sepi*. Quis hoc ostentum procurabit? In Mariandynis à ferro sue morsum Apollonius, Apollodorus, Hyginus, morbo Valerius Flaccus periisse volunt. Amm. Marcell. lib. 22. *Post quos terras patentes Byzacis obtinent, & Sapires & Tibereni & Mossynoci & Macrones & Philyres, populi nulla nobis assuetudine cogniti. A quibus brevi spatio distant rivorum monumenta nobilium, in quibus Sthenelus est humatus & Idmon & Tiphys: primus Hercules socius Amazonio bello letaliter vulneratus; alter augur Argonautarum; tertius ejusdem navis cautissimus rector.* Itaque timide conjiciebam: *Condidit Sapires*. id est, non in majorum tumulis humavit sui, sed longe ab domo barbarorum Sapium terra tegit. Exti enim Mariandyni ad Parthenium, Sapires ultra Thermodonta ponantur, tamen ipsa longinquarum & barbararum gentium confinia & nomina, utique à Poëtis, facile confundun-

tur: & similia tradentem auctorem Ammianus secutus videtur. Nec me terret Apollonii: *Egis* & *Sapires*. nam & Herodotus Sapires nominat, & Stephanus; *Βασις, Ἰδμον, ὁ Τίφης, ὁ Σάπις*. Sed repente, dum poscunt hanc chartam operae, venit in mentem, totum, quod est in scripto, servari posse: *Idmonem quamvis bene fata nosset Condidit, sepi Libycis arenis, &c. Condidit Mopsus*. Mopsus, inquit, condidit Idmonem, ipse tabifici sepi venenato ictu in Libya concidit, & pro Deo habitus. Apulejus de Deo Socratis: *ut in Recitata Amphiarani, in Africa Mopsus*. Schol. Lycophr. p. 143. Quod in communi Argonautarum

VARIORUM.

646. *Meruere cuncti*] Tiphys, Orpheus, Zetes, Calais, Periclymenus, Hercules, Ancaeus, & Meleager male mortui sunt. quod quia dici posset ob alia crimina quam maris violationem illis contigisse: subiungit de Hyla, de quo id suspicari non liceat. apparet enim illum propter nullum aliud crimen interemtum, quam quia cum Argonautis una navigarat; cum igitur Hylas, in cujus aetatem nullum scelus morte dignum cadebat, in tutis undis Bithyni fontis sit interemtus; ite vos, qui fortes haberi vultis, & navigate. DELIUS.

648. *Puer irreptus?*] Hylas Thiodomantis fil. Herculi ductus puer, quem, cum aequatum missus in Myria in Ascanium fluv. decidisset, Hercules quaeivit damans, ut litus Hyla Hyla omne sonaret. FARNABIUS.

648. *Puer irreptus?*] Alii praefertunt *interemptus*. vid. Cl. Burm. ad Val. Flac. Argon. lib. 3. v. 734. SCHRODERUS.

650. *Ite nunc*] Epitrope Ironica. FARN.

652. *Bene fata*] Sic enim apud Apollonium. *αὐτὰρ ἰὺν Σάπιος εὐτυχὴς ἔσθ' ἀμυνέει ἀνὰ Τυαδὶν ποταμὸν ἢν Ἀρίδ' ἀνέμεινε.* FARN.

Ttt 3

658. Ite

- Condidit serpens. Libycis arenis
 Omnibus verax, sibi falsus uni
 655 Concidit Mopsus, caruitque Thebis.
 Ille si verè cecinit futura,
 Exul errabit Thetidis maritus.
 Igne fallaci nociturus Argis
 Nauplius praeceps cadet in profundum.
 660 Patrioque pendet crimine poenas

Ful-

GRONOVII.

luctu Idmonem potissimum Mopsus condidisse dicitur, ejus erga symmythen & pio maxime & grato manibus officio datur. Sic & apud Valerium Flaccum *stans arma revellit Idmonis è celsa Mopsus rase*. Ipsum autem in Libya *موسى* *دعيتو* perisse, passim tradunt: Quod sequitur, *caruitque Thebis*, significat interfuisse Mopsi, ut Thebis potius obiret quam alibi. Hoc non convenit Mopso Ampyci & Chloridis filio, Titareffo, Argonautae, sed alteri Mopso Apollinis & Mantus filio, Tiresiae Thebani nepoti, qui in Cilicia sedes & mortem invenit. Hic Senecae accidit, quod aliis, qui duas Scyllas, duos Cygnos, duas Atalantas, binos Philippos miscant, & de alteris tradunt, quod de alteris verius est. Similiter in Mopso erravit Ammianus lib. 14. Vide ad utrumque locum Cl. Valesium. *Considens Mopsus caruit Mycenis*, sic potuisset scribere, si virare voluisset confusionem duorum Mopforum, Argivi & Thebani.

656. *Ille qui verè*] Liquido adfirmare Gruterus poterat hoc nuperum esse, si *verè*, non modo editio Bernardini & Fabricii, non modo Gruteri omnes scripti, meusque & Vossiani Heinsianusque, sed & princeps omnium Etruscus. Delirium mutasse video; qua auctoritate, ipse viderit. Interpretantur tamen de Amphiarao, sed quid illi, ajunt, cum Argonautis? Immo cum Argonautis illi omnia, atque adeo ipsum ex Argonautis fuisse testes Apollodorus & Scholiastes Pindari & Diochus apud Scholiast. Apoll. Neque tamen admittimus istam interpretationem: quasi ad invidiam Idmonis & Mopsi solus vere dicatur cecinisse futura. Nemo dixit eum magis quam istos. Nihil certius quam veterem lectionem retinendam & explicandam

de ipso Mopso, quem bene fingit cecinisse illa futura, quae Chorus scire nondum poterat, Poeta noverat. Et nunquam feliciter Gruterus, quam cum vidit verba futuro tempore ponenda esse, *errabit, cadet, pendet*. Quae sequuntur ad vers. 664. omnia erant postera, & nondum facta, quo tempore Jaso Corinthi ducebat Glaucen hinc Creusam. Quum tamen ad institutum Poetae pertinerent (ille enim probare instituit, omnium, qui mare primum tentaverunt, infelices fuisse exitus) fingit elegantissime Chorus ea scire ex praedictione vatis Mopsi. Haec ratio necessario requirit, verba sequentia, *erravit, cadit, pependit, impendit*, reformari ex praeterito in futurum tempus. Et fieri potest parvula minimeque violenta mutatione, ducantque eo MS. Denique hoc pacto consulescunt omnes illae turbae, quas summi viri ad hos versus dederunt. Scribatur igitur primum *errabit & cadet*.

660. *Crimini poenas patrio pependit*] Et haec integra atque ita concepta, ut ab auctore exierunt, quis praestabit? Haud scio, an ullo in codice sic reperiat. Omnes certe quos ego vidi: *Patrioque pendet crimine poenas*; praeter Etruscum, qui, *Patrioque pendet crimine poenas*. Quem admodum & caetera verba inflexa ab auctore

VARIORUM.

658. *Igne fallaci*] Euboeae rex ultimus indignam sibi sui Palamedis falsa Ulyssis criminatione oppressi mortem, redeunti Graeciae classi atque tempestate aetiae in Caphareo promontorio ignes accendit, quo Graeci velut in portum cursum suum dirigentes perirent naufragi, ipse vero postquam Ulysses & Diomedem evasisse intellexit, se ex iisdem faxis praecipitem dedit. FARN.

662. Coo-

Fulmine & ponto moriens Oileus.
 Conjugis fatum redimens Phaerei
 Uxor impendes animam marito.
 Ipse, qui praedam spoliūque jussit
 665 Aureum prima revehi carina,
 Ustus accenso Pelias ahenō
 Arsit angustas vagus inter undas.

Jam

GRONOVII.

fuisse diximus. Secus poterat vulgatum ita juvari:
Crimini poenas patris rependat.

661. *2. Moriens Oileus.* Offendit summos viros
Oilea vocari, qui erat *Ajax Oilei*. Nam Graeci
 filium patris nomine non facile appellabant: sed
 nomini filii patris nomen apponebant: ut *Θου-
 δίδης Οἰλέω*, *Τιμαίει* & *Κωνοῖ*, intelligentes
 φῖλ. Romani, quoniam filii patrum nomina &
 cognomina usurpabant, nunquam in suis, raro
 in externis (aliquando tamen, ut monuimus ad
 Livium) hoc loquendi genere sunt usi, ut dice-
 rent, *Herodem Attici*, *Apionem Plistonici*: sed
 aut addebant, *Filius*, aut suo quodam more
 modoque pronuntiabant: *Herodes Atticus*, *Api-
 on Plistonici*, *Apollonius Molo*, qui erant *Ἀττικὸς
 Ἡρώδης Μελιτινός*, ut est in veteri epigrammate,
Ἀττικὸς Πάριονος, *Ἀποβαίνος* & *Μελιτινός*. Vide
 Salmasium ad dedicationem statuae Regillae. Sta-
 tius 2. Theb. Pirithoum vocat Ixiona. Scholia
 Theocriti ad Idyll. 7. *οἱ δὲ τὸ πατριωνυμικὸν ὄνομα
 ἀποβαίνοντες λιγυρῶν καὶ ἰσιτῶν, οἱ καὶ ἰσιτῶ
 πατρίων, ὡς καὶ Ὀϊκιστῶν Σιμωνίδα φῖλ ὡς, Σι-
 μονίδα ἱστοῖσι διονυσίῳ, καὶ Ἀσκληπιοῖδαν τὸ Σελῖον
 ποιεῖν, Σικελίδα καὶ πύριν πύριν, πᾶδά τινος
 Σικελίδα λιγυρῶν τυγχάνει.* Et sic *Ajax Oileus*,
 qui *Ajax Oilei*: deinde & *Oileus*: quasi omisso
 altero nomine. Haestenus de vocabulo: nunc ad
 rem. Tradunt omnes hunc Oilea vel Ajacem
 Oilei fulminatū in tempestate maritima, quod
 Cassandram ante aram statuamque Pallados stu-
 prasset. Sed non impedit hoc quo minus Senecae
 liceat uti communi jure omnium Poetarum,
 quod est *ἀποβυλίζεσθαι*, & falsam causam verifi-
 cilem pro vera supponere, ut olim docuit Ari-
 stoteles. Sic Ovidius ab incendio Phaëthontis,
 Aethiopes nigrum colorem traxisse, Iden carere
 tonibus, Nilum oculisse caput, cavillatur. Sic
 non occidere Aëtos ob iram Junonis. Homero

Penelope spem conjugii sui facit, si quis proco-
 rum possit arcum Ulyssis tendere, tantummodo
 ut eos eluderet, quippe non dubia fore ut nemo
 possit. Ovidius calumniatur, hoc Penelopem fecisse,
 ut eligeret robustissimum & maxime nervo-
 sum. Quod nemo negat esse festivissimum. Cur
 vitio vertatur Senecae hoc modo *ἀποβυλίζεσθαι*,
 & comminisci Ajacem Oilea perisse fulmine &
 ponto, quia pater ejus cum caeteris Argonautis
 mare, rem sacram & diis sepositam, temeravit?
 An inauditum est liberos plecti ob scelera paren-
 tum? Tali *ἀποβυλίζεσθαι* in hac tragoedia Medea
 inducitur dicens aureum velius in luco suspensum,
 tanquam abundantiam divitiarum regia non ca-
 peret.

663. *Uxor impendit animam*] Gruterus *impendet*.
 Bene ad sententiam. Sed liber optimus mitius
 consulit, atque ita, ut nec in verbum quicquam
 excusandum sit. Praefert enim, *impendens*, Ergo
 Seneca per apostrophen, *Uxor impendens animam
 marito*. Ut in Oedipo defendimus: *Petitis fove-
 tes*.

666. *Ustus accenso*] Plautus Stichus: *Dabitur
 homini amica, nocte quae accendat senem*. Quod re-
 cte interpretantur, calefaciat. Silhus Italicus, lib.
 5. *Ut multo accensis ferrere exuberat undis Clausus
 ubi exalto liquor indignatur ahenō*. Sic in Thyeste
succensa stagna. Sic Propertius 1. 2. 56. *urere ahenā*.
 Columella 12, 19. *Levisque primum ignis, & tenuibus
 admodum lignis, quae cremia rustici appellant, forma-
 cem incendimus*. Plin. 33, 3. *Namque aes cruciatur
 inprimis, accensumque resingitur sale* 34, 15. *Fer-
 rum accensum ignis, nisi daretur illibus, corrumpitur*.

VARIORUM.

662. *Conjugis*] Alcestis Peliae filia, impiū
 patris imperium lucis, in qua morte Admetum
 maritum suum & Thesealiae (in qua Phrae op-
 pidum) regem, redemit. FARN.

Jam satis, divi, mare vindicastis.
Parcite jusso.

GRONOVII

669. *Parcite jusso.*] Hoc veniae & elementiae lenocinio etiam Jason utitur apud Aëthen, tam Apollonio quam Valerio Flacco. Illi, *ἀνὰ μὲν δαίμονας καὶ νεμερῆς βασιλῆα* ἀνὰ δὲ λαὸν ἀγχοῖσι ἰσχυρὰ. huic, *Nec tua, Thessalicis quancquam inculta nomina terris, Sponte sequor; cui non jussu tes adire voluptas monstra maris?* Nec refutat Lippius, sed quia in veteri *Parcite vivo*, acris, inquit, mihi libido legere *divo*. & oblique vult ad Claudium aspectum: qui & ipse cum ignotum Oceanum intrasset, tamen parci à divis aequum *divo*: & hanc testam vocat ingeniosamque adulationem. Ego vero impudentissimam, & si quando unquam intemptivam. Feras utcumque de Jasonis domitore maris quaedam hic legi belle dicta, quae

etiam ad Claudium possint referri; quale illud, *Vivas ut tutus, mare qui subegit*: at in Medea de Claudio dici quod nullo modo aptari possit Jasoni, & ad solum Claudium pertineat, quis potest pati? Nam quomodo Jason *divus*? *Semideus* & *deum nates* Argonautas dictos memini; deos nunquam, dum quasi de viventibus narratio est. Hoc nulla potest figura exeuari. Tamen qui curva corrigeret, exiit homo optimus, faciendo, *Parcite, Divi*. Sed hoc si recipimus, quid nos compellet, ut hoc *Parcite*, intelligamus de Claudio: addit enim haec quoque verba, ut (rem magnae temeritatis) annum, quo Seneca scripsit hanc tragoediam, inveniat. *Parcite vivo*, foret, *parcite superstiti*. Ut illa: *De multis minimam, posita, clamavit, et unam*. Sed longe efficacius impensiusque *jusso*, quod & servat Florent.

ACTUS QUARTUS.

NUTRIX.

Quid agat Medea, quid paret, narrat Nutrix.

- 670 **P**Avet animus, horret; magna perniciēs adest.
Immane quantum augefcit, & semet dolor
Accendit ipse, vimque praeteritam integraſ.
Vidi furem, saepe & aggressam deos,
Coelum trahentem. majus his, majus parat
675 Medea monstrum. namque ut attonito gradu
Evasit, & penetrāle funestum attigit;

To-

VARIORUM.

671. *Immane*] Mirum quam augefcit dolor. Sic Horat. *Immane quantum discrepat*. FARN.

672. *Vimque*] Ex diutina intermissione acriorem, ad veneficas artes impellit. FARN.

673. *Deos*] Lunam, & cetera sidera, quae

antiquis ex sententia Stoicorum dii. vide Thyest. 890. FARN.

674. *Trahentem*] Incantationibus devocantem; solicitantem: sup. v. 271. & 424. FARN.

676. *Penetrāle*] Conelave suum, ubi magicas artes exercet. FARN.

677. Tr-

Totas opes effudit, & quidquid diu
Etiam ipsa timuit, promit; atque omnem explicat
Turbam malorum: arcana, secreta, abdita.

- 680 Et triste laeva comprecans sacrum manu,
Pestes vocat, quascunque ferventis creat
Arena Libyae, quasque perpetua nive
Taurus coërcet frigore Arctoo rigens;

Et

GRONOVII.

680. *Laeva complicans sacrum manu.*] Quid est *complicare sacrum*? De licio loquitur ajunt, quod huic rei sagae adhibebant, ut apud Theocritum & Virgilium in pharmaceutria. At, o bone, illae tentabant ingenerare amorem; haec in eo erat, ut incantaret dona, quae destinaret ferenda novae nuptiae. Ocius lege cum Flor. *comprecans sacrum*. Qui orabant ad aras superum, dextram solebant illis imponere. Ovidius: *Tange manu mensam, tangunt quo more precantes*. Inde finxit scire in scelero sacro Medeam non dextram, sed sinistram arae imponere ad precandos scilicet tristes ac laevos deos Oed. vers. 566. *fundit & Bacchum manu Laeva*. Stat. 4. Thebaid. *Laeva quoque convulsae dedimus carthefia terrae*.

VARIORUM.

677. *Totas*] Vires magicas, veneficas copias. FARNABIUS.

679. *Arcana*] Sup. 577. FARN.

680. *Laeva*] Quae, tristibus, infaustis, *doemoniacis* convenit. FARN.

680. *Et triste laeva comprecans sacrum manu.*] Sic ex Etrusco Gronovius, pro *complicans*, quod habent vulgatae. Explicat vero *re comprecari sacrum* de ritu precantium tangendi aras. Quod mihi equidem durum videtur; cum non *aras* proprie, quod sciam, *comprecari* usquam legantur Veteres, sed *deos* tangendo aras. Virg. *Tango aras, mediofque ignes*, & nomina testor. Quid si ergo retineas vulgatum *complicans*, referasque ad gestum Medae, inter precandum, veneficiis illinendam pallant, munus sacrum & fuscum, laeva inagru tenentis complicatam & *complicans* habent quoque duo excussi, & MS. Trajecti. Neque vero, quod dixi non *aras* proprie comprecatas gentes, obstat illud in Agamemnone v. 392. *Delabra &*

aras coelium supplex adoro. Cum *utrovoniam* accipiendum illud esse nemo non intelligat. Itidem ut Agam. v. 792. *Veneremur aras*; quibus adde Ovid. Fast. iii. v. 881. *Janus adorandas, cumque hoc Concordia mitis, Et Romana salus, atque pacis eris*. SCHRODERUS.

681. *Pestes vocat*,] Venena perniciofa. FARN.
681. *Ferventis creat Arena Libyae*,] Herbarum autem & animalium venenatorum feracissimae sunt terrae, vel aestu torridae, vel frigore rigidae. FARN. Libya Aethiæ regio Aegypto ab occasu contermina, tota arenis, aestu, siccitate squalet. Lucanus *aestiferam vocat & siccantem*: Claudianus, *perustam, & nimio calore muniam, squalentem, anhelantem, semper solibus torridam*, l. 1. in Rufin. & libro de bello Gildon. Sunt qui nomen deducant *Libyæ* & *Libyæ* & *Libyæ*, quod sit pluviae indiga, licet alii malint à *Libya* Epaphi filia: vel quod inde Libys venas spiret. Serpentes in Libya nasci solitas describit, Nicandrum imitatus, Luc. l. 9. DELRIUS.

683. *Taurus*] Ptolomaeus l. 5. & 6. Geograph. & Mela l. 1. c. 15. montem Asiae tradunt, orbis maximum, si Eustathio fides à magnitudine nomen sortitus (nam à veteribus omnia quae robore, aut mole corporis praestant, *ταύροι* dicuntur) universam Asiam discriminat. In Lycia Taurus vocatur, deinde Haemodes, mox supra Iberiam in Baetris Caucasus, tum Paropamisus, inde Caspiae pilae, mox Niphates, tum Armeniae pilae, & ubi jam nostra maria attingit, iterum Taurus, ut scribit Pomponius: numerosis & novis nominibus quacunque incedit insignem dicit Plinius: Proprie Taurus dicitur, qua Pamphiliam & Ciliciam ab Armenia minore & Cappadocia distinguit. Ovid. Metam. 2. *Ardes Aethiæ, Taurusque Cilix* — Seneca non tam de Tauro proprie dicto, quam de Boreali ejus parte agit, quae Caucasus dicebatur: perpetuis nivibus obfusa, unde & teste D. Isidoro d. c. 8. nomen na-

Vvv

da.

- Et omne monstrum. tracta magicis cantibus
 685 Squammifera latebris turba desertis adest.
 Hæc sera serpens corpus immensum trahit,
 Trifidamque linguam exertat, & quaerens quibus
 Mortifera veniat; carmine audito stupet,
 Tumidumque nodis corpus aggestis plicat,
 690 Cogitque in orbes. parva sunt, inquit, mala,
 Et vile telum est, ima quod tellus creat:
 Coelo petam venena. jam nunc tempus est
 Aliquid movere fraude vulgari altius.
 Huc ille vasti more torrentis jacens
 695 Descendat anguis; cujus immensos duae
 Major minorque sentiunt nodos ferae;
 Major Pelasgis, apta Sidoniis minor.
 Pressasque tandem solvat Ophiuchus manus,
 Virusque fundat. adsit ad cantus meos

La-

GRONOVII.

685. *Squammæ latebris*] Flor. numerosius: *Squammifera latebris*. Lucanus: *Squammiferas ingens hæmorrhæois explicat orbes*. Sequenti versu sane optimus liber sacra: sed recte puto correctum, *sera*: non quæ sero poper immensam suam molem advenit; aut quæ frigore pigra, quod alii allinunt, sed annosa; ideo in molem excreverat. Tibullus: *premeres cum senior ætas*. Ovidius *seris venit usus ab annis*. Et 9. Metam. 434. *Nec nostrum seris curvarent Atæon anni*. Vide lib. 2. Obser. v. 19.

692. *Jam nunc tempus est*] Flor. ignorat *et nunc*. Nempe librarius omisit repetendam vocem: *jam, jam tempus est*.

VARIORUM.

ætæ. quæ pars tum frigidissima, tum venenorum feracissima. Valer. lib. 5. Argonaut. Claud. lib. 1. in Rustin. DELRIUS.

684. *Tracta magicis*] Serpentes latebris incantatione evocat, infra v. 704. FARNABIUS.

687. *Trifidamque*] Ita visum ob celerem motum. FARN. Ovid. Metam. 3. *Martius anguis erat cristis præfixis & aure, igne micans oculis, corpus tumens omne veneno, Tresque micans linguæ*. DELRIUS.

687. *Et quaerens*] Et quaerens quibus noceat, demum incantata à Medea sopitur. FARNAB.

689. *Tumidumque*] *Corpus tumens omne veneno*. FARNABIUS.

692. *Coelo petam*] Serpentes devocabo coelestes. FARNABIUS.

694. *Pasti mere*] Qui sinuosus instar fluminis flexuosi utramque Arcton amplectitur, minorem collo & capite, majorem cauda FARN.

696. *Major*] *Ἐλίκη γὰρ πᾶσι ἀνθρώποις Ἀχαιοὶ ἐν αἰὲ τιμωμένη*, *ἡν καὶ τὴν αἰγὴν τῷ εἵ ἄρῳ* (Κνωρῶν) *φολιῶντι πύρροντι πύρροντι Σάλασσιν*. Namque Helice Grajos, Tyries Cynosura per altum Drigis. FARN.

698. *Pressasque*] Quibus anguem premere videtur fidus illud quod Aesculapius, Carnabutas, Phorbas, Triopas, Hercules, Prometheus, &c. fuisse fingitur. FARN.

700. No-

- 700 Lacescere ausus gemina Python numina.
 Et hydra, & omnis redeat Herculea manu
 Succisa serpens, caede se reparans sua.
 Tu quoque relictis pervigil Colchis ades,
 Sopite primum cantibus serpens meis.
- 705 Postquam evocavit omne serpentum genus,
 Congerit in unum frugis infaultae mala:
 Quaecunque generat invius saxis Eryx;
 Quae fert opertis hieme perpetua jugis
 Sparsum cruore Caucasus Promethei;
- 710 Pharetraque pugnax Medus, aut Parthus levis;

Et

GRONOVII.

701. *Et omnis Hercules manu*] Haec non intelligenda de Hesperidum custode, neque de illis, quos infans elisit Hercules, ostendit sequenti versu adjectum: *caede se reparans sua*. quod de sola Hydra verum est. Cuius & centum dracones agnoscit Hercules Oetaeus.

707. *Invius saxis Eryx*] Lege: *inviis saxis*.

710 *Pharetraque pugnax*] Praeponendus huic qui vulgo sequitur versus: *Et quis sagittas*. Et venena, inquit, quibus sagittas inficiunt Arabs & Medus aut Parthus levis. nam & sic Plot. non *Parthus levis*: etsi parum interlit.

VARIORUM.

700. *Numina.*] Apollinem & Dianam recens à Latona editos, de Pythone multa Nicander & Scholiastes ejus in Themiis, & Ovid. Metam. 1. DELRIUS.

701. *Hydra.*] Herc. Fur. v. 140. DELRIUS.

702. *Serpens.*] Hesperidum custos, quosque in canis ipse elisit. Herc. Fur. 139. & 115. FARNABIUS.

704. *Sopite*] Draconem intelligit, pellis aureae custodem. Sup. v. 472. FARN. Pherecydes occisum vult, sed Antimachus & Apollonius sopitum dumtaxat. DELRIUS.

706. *Frugis infaultae*] Herbarum, frustum, seminum. FARN. Cujusmodi sunt selectae deliriis illarum herbae. coriacea, calicia, apraxis, agaphotis, achamaenidon, & similes, quas spar-

sum Plinius & Apulejus recensent. DELRIUS.

707. *Invius*] Propter rupes inaccessas. FARN.

707. *Eryx*] De quo vide Herc. Fur. 482. FARN. Nobilis mons Siciliae, dictus ab Eryce, quem Hercules caelestibus superavit; mari imminet ad Italiae prospectum, inter Drepanum & Panormum alte eminet, praeruptis undique rupibus circumatus: in summo planities jacet duodecim millium passuum pervia & culturae aprissima. maritimis auris praeclear expositus est, & mortiferarum ferarum omnino expert. à mari & Mediterranea regione rupes habet inaccessas. haec Polybius. unde intelligitur cur ab Italico dicatur l. 14. *Nec non altius Eryx* — nam (teste Pompon.) post Aetnam est Siciliae montium altissimus. item cur ab Ovid. lib. 4. Pastor. dictum: — *Zephyra semper aperta Eryx*. cur denique noster *invius saxis* vocat. Herbas noxias & veneficis aptas gignere, nusquam legi, nisi hoc loco. DELRIUS.

708. *Quae fert*] *Quilissam aconium*; aliis *herba Promethei*, quam ex sanie & cruore in terram stillante nasci ferunt, dum Promethei jecur aquila seu vultur lanians in Caucaso, depasceretur. FARNABIUS.

710. *Pharetraque*] Τεφετραν Μέναν. sunt autem, qui *ἀνταρκευαν* non leviem poetae objiciant, quod Medaeae nutricem de Media locutam induxerit, quam à Medo Medaeae & Aegei filio nominatam volunt. Sed antiquior Mediae appellatio à *Madai* Japheti filio. FARNABIUS.

710. *Parthus levis*] Fidens fuga Parthus, Thyest. 383. FARN. Veloces enim Parthi equi.

V V V 2

- Et queis sagittas divites Arabes linunt;
 Aut quos sub axe frigido succos legunt
 Lucis Suëvi nobiles Hercyniis.
 Quodcunque tellus Vere nidifico creat;
 715 Aut rigida cum jam Bruma decussit decus
 Nemorum, & nivali cuncta constrinxit gelu;
 Quodcunque gramen flore mortifero viret,
 Dirusve tortis succus in radicibus
 Causas nocendi gignit, attrectat manu.
 720 Aemonius illas contulit pestes Athos;
 Has Pindus ingens, illa Pangaei jugis
 Teneram cruenta falce deposuit comam;
 Has aluit altum gurgitem Tigris premens;

Da-

GRONOVII.

715. *Bruma discessit decus*] Lege, *decussit*. Ovidius: *Et subita frondes decutuntur aqua*. Horatius: *Hic serinus Decembris, &c. Silvis honorum decussit*.

VARIORUM.

res. utebantur veneno patrio. quod *Scythium* nominatum, teste Aristotele lib. de admirand. audition. dicti *Parhi*, quia sic *Scythae fugaces & exules* vocant. Iulianus, lib. 41. & Strabo lib. 15. & Ptolomaeus lib. 6. Teste Plinio lib. 6. cap. 25. Parthia Asiae majoris regio est circa Persas, inter flumen Indum & Arios ab Oriente, Tigrim & Median ab Occasu, desertum Carmaniae à Meridie, & Hyrcaniam à Septentrione, sita. DELRIUS.

714. *Et queis*] A quo barbarorum more qui solent *ungere tela manu, ferrumque armare veneno*, toxicum diduci videtur &c. *Et rē sāus*, arcus, telum. FARNABIUS.

711. *Divites Arabes*] Ex Arabia Felici. FARNABIUS.

712. *Frigido*] Ad Septentrionem vergente. FARNABIUS.

713. *Suëvi*] Germania populi Danubii accola; *Germani*. FARN. Vel hinc patet Suevorum

fines olim quam hodie latiores fuisse, siquidem teste Strabone libro 7. intra & extra Hercyniam habitabant. DELRIUS.

713. *Hercyniis*] Hercynia Sylva Germaniae nobilissima. FARNABIUS. Graeci hanc silvam Orcyniam appellarunt, auctore Caesare lib. 6. de bello Gallico. optime descripsit Irenicus lib. 7. Exgef. c. 16. DELRIUS.

714. *Nidifico*] Quo nidos ponunt volucres. FARNABIUS.

717. *Gramen*] Herba. FARN.

720. *Athos*] Thessaliae mons editissimus Athos. FARNABIUS.

720. *Pestes*] Has herbas venenosas. FARN.

721. *Pindus*] Herc. Fur. vers. 1185. FARN.

721. *Pangaei*] Oed. 435. FARN.

721. *Cruenta*] Caedis Instrumento, vel cruore tincta, sed aenea: aeri enim supra alia metalla medicatam vim tribuunt: *Falcibus & mufae ad lunam quaeruntur abenis pabentes herbas*. FARN.

723. *Tigris*] Herc. Fur. vers. 1123. FARNABIUS. Mesopotamiam amplectitur, ortus in Armenia, *تبر* hodieque Persis *sagittam* denotat. ita appellatus, teste Curtio, ob rapidam velocitatem.

724. Da-

- Danubius illas; has per arentes plagas
 725 Tepidis Hydaspes gemmifer currens aquis,
 Nomenque terris qui dedit Baetis suis,
 Hesperia pulsans maria languenti vado;
 Haec passa ferrum est, dum parat Phoebus diem;
 Illius alta nocte succisus frutex:
 730 At hujus ungue secta cantato seges:
 Mortifera carpit gramina, ac serpentium
 Saniem exprimit; miscetque & obscoenas aves,
 Moeftique cor bubonis, & raucae strigis

Ex-

V A R I O R U M.

724. *Dambius*] Stephanus scribit *Istrum* aliquando *Matoam* vocatum: sed cum Scythae eum praedas aëuri trajecissent, à damno hoc, cuius ille auctor videbatur *Dambius* dictum, & postea *Dambius*, idem memorat Eustathius. Plinius censet à capite ad Illyricum usque vocari Danubium, inde Istrum dici incipere, & ex auriferis fluminibus censi. DELRIUS.

725. *Hydaspes gemmifer*,] Indiae fluvius, in cuius alveo magna gemmarum copia reperitur, veluti lychnis, adamas, beryllus, achates, & alii innumerabiles. DELRIUS.

726. *Baetis*] Fluvius à quo regio illa Hispaniae Baetica, dicta *Granata*. FARNABIUS. Hodie *Guadalquivir*, Arabice, Latini *magnum amnem* dicunt.

727. *Hesperia*] Per ampla spatia lacus similis in Oceanum Occidentalem labitur. FARNABIUS.

727. *Languenti vado*,] Nam dimissus ex Tarraconensi provinciâ divisaeque Hispania, prius quam in mare labatur, efficit magnum lacum, unde fit ut minore impetu in Oceanum incidat. DELRIUS.

728. *Haec passa*] Incisa est falce ferrea, vel ahenca. Synecdoch. FARN.

728. *Dum parat*] Sub ortu solis: namque & tempore suo lectis herbis, plus efficaciae inesse credebat, maxime autem lucente luna, ut quae veneficiorum praefes, plena aut propter dissumens in herbas. Luc. 6. qua de causa subiicitur: *Illius alta nocte succisus frutex*. FARN.

729. *Nocte*] Quo videlicet tempore, luna,

medio itinere confecto, totam nostris se insert hemisphaecio. DELRIUS.

732. *Obscoenas*] Ferales, inauspicatas, Hercul. Fur. vers. 686. FARN.

733. *Moeftique cor bubonis & raucae strigis*] Quae duae, mali ominis & diri eventus aves, plerumque conjungi solent. Papin. lib. 3. Thebaid. *Monstra volant, dirae frident in nube volucres, Nocturnaeque gemant striges, & feralia bubo Damna canens* — est in hoc numero Incendiaria avis, seu Spinturnix, de qua Plinius l. 10. Nat. hist. c. 13. Bubo quidem solivaga est avis & nocturna, gemens verius quam cantans, idco moestum vocat. Ovidius de Alcala-pho, 5. *Metamorph* *Feedaque sit volucris, venturi nuncia latus, Ignarus bubo, dirum mortalibus omen. Strix, seu stridulus, & ipsa volucris funesta, quae sit, & qualis, non satis notum.* Rob. Constantinus in supplemento linguae Latinae eandem putat cum Caprimulgo: qui *αεράλιον* Aristoteli & Aeliano, *Gallus effraye*, colore & magnitudine haut ab similem cuculo, resupinatus pedibusque conversis in altum volare. Graecis *εραλγ*, *νεγρον*, vel *νεκρον*, sic describitur ab Ovidio 6. *Fasces Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinis, Canites pennae, ungibus hamus inest. Nocte volant, puerisque petunt matricis egentes, Et vitiant canis corpora rapta suis. Carpere dicuntur lactentia viscera rostris, Et plenum pote sanguine guttur habent. Est illis strigibus nomen, sed nominis huius Causa, quod horrendi fridore nocte solent.* Alii venenata suam ubera infantibus praebere existimant, atque ita perimere specie pietatis. Serenus: *Præterea si forte premis Strix atra puellas; Pileosa immaeque exfessis ubera labris.* DELRIUS.

Vvv 3

734. E-

- Exsecta vivae viscera. haec scelerum artifex
 735 Discreta ponit. his rapax vis ignium;
 His gelida pigri frigoris glacies inest.
 Addit venenis verba, non istis minus
 Metuenda. sonuit ecce vesano gradu,
 Canitque. mundus vocibus primis tremit.

VARIORUM.

734. *Exsecta*] Quod in magicis rituale. Thyest.
 763. FARNABIUS.

736. *Pigri frigoris*] Nam reddit frigus torpentes, quia ut dicit Xenophon *abigit & deducit ingenium calorem ad penitus corporis partes*. Et frigus (ut inquit Contarenius lib. 3. de element.) congregat tam homogenea, quam heterogenea, consilipatque omnia, & unumquodque reddit suâ naturâ immobile, ac veluti mortuum. Etenim sicut motus indicium est vitæ, ita immo-

bilitas mortis & interitus. Ideo calor collatus frigori, rationem habet naturæ & vitæ, frigus vero, interitus. Sunt alia præterea multa frigoris incommoda, quæ refert Cornel. Celsus lib. 1. Medicinæ cap. 2. Unde sit, ut frigidus pro noxio ponatur, ut accipit Servius illud Virgilio: *Frigidus in pratis cantando rumpitur auribus*. DELRIUS.

737. *Istis minus*] Quam ista venena. FARNABIUS.

739. *Canitque*.] Incantationes concipit. FARN.

M E D E A.

Invocatis manibus & rite conceptis incantationibus, Medea veneficiis illitam pallam cum monili, aureoque crinali, dono mittit ad Creüsam per filios suos.

- 740 **C**omprecor vulgus silentum, vosque ferales deos,
 Et Chaos coecum, atque opacam Ditis umbrosi
 domum,
 Tartari ripis ligatos squallidæ Mortis specus,

Sup-

GRONOVII.

740. *Vos precor vulgus silentum,*] Flor. *Comprecor vulgus silentum*. Melius.

VARIORUM.

740. *Vos precor*] Furibunda fertur, & dithyrambico more vario carminis genere abutitur. DELRIUS.

740. *Vulgus*] Animas, manes.

740. *Ferales*] Plutonem & Proserpinam. *Dii quibus imperium est animarum, umbræque silentes, & Chaos, &c.* FARNABIUS.

741. *Chaos*] Suprà vers. 9. FARN.

742. *Tartari ripis*] Hippol. vers. 841. FARN.

742. *Mortis specus*,] Circumdatus, & quodammodo inclusos ripis Tartari, hoc est infernorum fluminum. sic Virgil. de umbris dixit 4. Georg. *Quos circum limas niger & deformis arando Cocytus, tardæque palus innabilis undæ* DELRIUS.

743. *The-*

Suppliciis animae remissis currite ad thalamos novos.
Rota resistat membra torquens; tangat Ixion humum.

- 745 Tantalus securus undas hauriat Pirenidæ.
Gravior poena sedeat conjugis focero mei:
Lubricus per saxa retro Sisyphum volvat lapis.
Vos quoque, urnis quas foratis irritus ludit labor,
Danaides, coite; vestras hic dies quaerit manus.

- 750 Nunc meis vocata sacris noctium fidus veni,
Pessimos induta vultus, fronte non una minax.

Tibi more gentis vinculo solvens comam,

Se-

GRONOVII

746. *Gravior poena sedeat*] Laborat hic versus defectu pedis: itaque Fabricius suffragantibus, qui nominare illum non audent: *Longe gravior*. Sed quomodo recte, quum nullis in libris antiquis vestigium sit ejus vocis. Majori jure invehuntur in amicum suum Lipsium, cui jam ante satis emendatas has esse tragoedias exciderat. Nam quod non dubiam Senecae mentem pronunciant, ipsi deprehenderunt eam prorsus nullam. Itaque perperam amplectuntur cedat pro *sedeat*. Nihilo felicius transponunt duos versus, aut ille alter, qui *isto* interponit. Gruterus bene vidit, non imprecari Medeam Creonti: sed de Sisypho focero Jasonis, somnium. Emendandus est locus, ante quam explicari possit. Pal. *Graviorum poena*. Grotius adscripserat margini: *Gravorum poena fileat conjugis focerum mei*. Liber optimus: *Graviorum poena*. Legendum: *Gravier Tityi poena sedeat*. Tityi gravior, quam nominata proxime Tantalii, poena cesset, quiescat, resideat, in gratiam Creontis, ut adsit & ei faveat pereunt. Semper fere in his tragoediis conjunguntur hae poenae, Ixionis, Tantalii, Tityi, Sisyphi, Danaidum. Sic Hercule Furente vers. 755. & sequentibus, Thyeste in initio, Hippol. v. 1230. Agamemnone v. 25. Hercule Octaev. v. 946. Sola autem Tityi mentio in vulgatis hiderat: nec attinet dicere, quam facile ductus literarum vocis *istius*, possint corrumpi in *um*.

747. *Sisyphum volvat*] Immo *solvat*. i. e. dimittat ab inani labore. Neque enim placet in uno tam misericors an immisericors Medea, ut huic quod pater Creontis fuerit, cum caeteras animas eximi

poenis velit, continuationem supplicii imprecetur, quod singunt interpretes.

VARIORUM.

743. *Thalamos*] Jasonis & Creusae. FARNABIUS.

744. *Rota resistat*] Herc. Fur. v. 740. FARN.

744. *Ixion*] Herc. Fur. v. 751. Thyest. vers. 152. FARN.

745. *Securus*] Non deceptus, non frustra capiens. FARN.

745. *Procedas*.] Pirenes fontis prope Corinthum è Pirenes Nymphae lacrymis propter obitum filii Cenchræae. FARN.

746. *Sedeat*] Creontem maneat poena longe gravior Tantalii supplicio.

746. *Socero*] Creonti. FARNABIUS.

748. *Vos quoque*.] Belides. Hercul. Fur. vers. 500 & 756. FARN.

749. *Coite*.] Ad nuptias haece convenite. FARNABIUS.

749. *Festras*] Ut vestro exemplo nupta maritum prima nocte interficiat. FARN.

750. *Nollum*] Luna. *regia dicta sua*, cui quod nocte luceat, noctu litatur, aut quod inferis maxime & proxime dominetur. FARN.

751. *Pessimos*] Hippol. vers. 411. & infra, vers. 787. FARN.

752. *Tibi more gentis*] Tibi ritu nocturnis magicisque sacris operantium peragravi secreta loca veste recincta, *Nuda pedem, nudos humeros, diffusa capillos*. FARN. Solebant magae nudis pedibus & panno capillo sacra sua peragere. apud Virg. Aeneid. 4. magicis sacris operatura unum exuta pedem

- Secreta nudo nemora lustravi pede.
 Et evocavi nubibus siccis aquas;
 755 Egique ad imum maria, & Oceanus graves
 Interius undas aestibus victis dedit.
 Pariterque mundus lege confusa aetheris
 Et Solem & astra vidit; & vetitum mare
 Tetigistis Ursaë. temporum flexi vices.
 760 Aestiva tellus floruit cantu meo,
 Messëm coacta vidit hibernam Ceres.
 Violenta Phasis vertit in fontem vada;
 Et Ister in tot ora divisus truces
 Compressit undas, omnibus ripis piger.
 765 Sonuere fluctus. tumuit insanum mare
 Tacente vento. nemoris antiqui domus

Ami-

GRONOVII.

765. *Tumuit insanum mare*] Nic. Heinſius tenuit ad Claudianum in epithal. Honor. v. 132.

766. *Nemoris antiqui domus*] Flor. *nemoris antiqui decus domus*, pede superfluo. Unde apparet utramque scripturam esse antiquam. Idem codex, *umbras*. *Nemoris antiqui domus* esset silva ita implexa ramis & convellita frondibus, ut pro tecto esse possit. *Nemoris antiqui decus* est silva eximia & antiqua. Et illud audacius.

VARIORUM.

pedem inducitur. apud Valer. Flacc. vates idem facturis. — *Vincula solvere monstrat Prima pedem*. — Horatius scribit se vidisse: *Candidum pedibus nudis, passoque capillo*. Ovid. lib. 7. Met. *Egreditur rectis vestes induta recinclas*; *Nuda pedem, nudas humeris infusa capillos*. DELRIUS.

754. *Et evocavi*] Quid possit, quid effecerit per vim magicam enumerat, in quibus pleraque falsa. Quae enim vel per motum localem, vel res naturales accelerando vel impediendo, vel sensibus illudendo fieri possunt, operatur Daemon per magos suos: Universi autem ordinem à Deo constitutum movere non valet: Non itaque So-

lem aut Lunam deducere, non orbium coelestium cursum mutare. FARNABIUS. Vi carminis magici eliciui, hoc enim ut plurimum significat verbum *evocandi*: *Evocant*, & imperium quoddam, ideo tribuitur vel Diis, Virgilius 4. Aeneid. *Manes evocat oris*; vel Magis, ut hic; vel dominis, ut frequenter in Comoed. vel Magistratibus & Imperatoribus; unde & *Evocati* milites. Vide Oedip. actus 3. DELRIUS.

757. *Pariterque*] Uno eodemque tempore. FARNABIUS.

757. *Legē confusa*] Coeli cursu. FARN.

758. *Et solem & astra vidit*;] Simul nempe uno eodemque tempore, cum aliqui lucente Sole astra non apparent. DELRIUS.

758. *Et vetitum mare*] Thyeſt. vers. 476. FARNABIUS. Ovidius. 2. Metamorph. *Et vetito rursus tentant arguere tingi*. Claudianus 2. de raptu: *ritio se prolixi Arcles Aequare* — de fabula alias. Vide Hygin. lib. 2. & 3. Astron. DELRIUS.

760. *Aestiva*] In aestate, sicca alias & arida. FARNABIUS.

763. *Et Ister*] Fluvios alios retro egi versus fontes, alios sistere feci. FARN.

763. *Tot ora*] Quinque, aliis septem. Vide Troad. vers. 9. FARN.

767. Ami-

Amisit umbram vocis imperio meae.
Die relicto Phoebus in medio stetit.
Hyadesque nostris cantibus motae labant.

779 Adeste sacris tempus est, Phoebe, tuis.

Tibi haec cruenta sarta texuntur manu,
Novena quae serpens ligat:
Tibi haec, Typhoeus membra quae discors tulit,
Qui regna concussit Jovis.

775 Vectoris iltic perfidi sanguis ineft
Quem Nessus expirans dedit.

Oetaeus isto cinere defecit rogos,
Qui virus Herculeum bibit.
Piae sororis, impiae matris facem,

UL-

GRONOVII.

773. *Membra qui discors*] Scripti quae. Hand dubie vere. Tibi haec, quae membra tulit Typhoeus. Nec de alia re accipiendus hic quam duo versus praecedentes. Tibi vel in tuum honorem hoc sertum è novem anguibus implicitis texo, inquam, hoc ex anguibus, quos pro membris habuit Typhoeus. Nic. Heinsius hic quoque, *diffors*. Sed haec melius uberiusque ex ipso discemus.

VARIORUM.

767. *Amisit*] Vel frondibus excussis, vel translatis in alium locum sylvis, hunc nudavi. FARNABIUS.

769. *Hyadesque*] Sidera *Syned.* de Hyadibus. Vide Thyeft. vers. 851. FARN.

770. *Phoebe*.] Luna. FARN.

771. *Sarta*] Non amoenis floribus, sed venenatis ex herbis. DELRIUS.

772. *Novena*] Sarta, quae serpens novena numero, vel novies circumdata ligat. Numerus autem novenarius Pythagoreis sacer & perfectissimus, quia ab impari unitate est primo quadratus, tribusque constat ternariis, è quibus trias singula in tres dividitur unitates. In sacris autem ex superstitione veterum ceremonia, numero *Dei*

impare gaudes FARNABIUS.

773. *Typhoeus*] Thyeft. v. 807. FARN.

773. *Membra*] Vel quia ut ceteri Gigantes *Γίγαντες* anguineos habuit pedes: vel quod *ἐκ τῶν ἰσχυρῶν* *αἰσχυρῶν* *ἔστι*, *ἐκαστο* *ὑδάτων*, &c. FARNABIUS.

775. *Vectoris*] Nessi Centauri, qui praefixa Herculi opera in trajicienda per Evenum fuv. Dejanira vim illi intulit, propter quod sagittis ab Hercule confossus est, &c. Hercul. Oet. v. 500. FARN.

775. *Sanguis*] Etiam ultima in sanguis producta. Virg. *Una eademque via sanguis animusque sequuntur*. Tibull. *sanguis est tamen illa tuus*. GRUTERUS.

776. *Quem Nessus*] Quam violentus iste cruor fuerit, ostendit Oetaeus Hercules: item quia flumen, in quod defluxit, tam tetri odoris factum, ut ab eo accolae Ozolae dicti, testes Strabo lib. 1. & Eustath. Iliad. 8. DELRIUS.

777. *Oetaeus*] Cinis hic est è rogo quo Hercules in Oetaeo monte combustus est, imbibitque viris quo infectus est. FARNABIUS.

779. *Piae sororis*,] Suprà vers. 644 *Melior germana parente, Et consanguineas ut sanguine lenias umbras* *Impietate pia est*. FARN.

779. *Facem*,] Apud Homerum Meleager Althaeae imprecationibus confixus moritur. Quidam stipticum fatalem fuisse ajunt è rogo raptum,

XXX

cujus

- 780 Ultricis Altheae vides.
Reliquit istas invio plumas specu
Harpyja, dum Zeten fugit.
His adice pennas fauciae Stymphalidos,
Lernaea passae spicula.
785 Sonuistis *ai. ai.* tripodas agnosco meos,
Favente commotos dea.
Video Triviae currus agiles,
Non quos pleno lucida vultu
Pernox agitat; sed quos facie
790 Lurida moesta, cum Theffalicis
Vexata minis, coelum freno
Propiore legit. sic face tristem
Pallida lucem funde per auras;
Horrore novo terre populos;

In-

GRONOVII.

785. *Sonuistis arae, tripodas*] Rem inexpectatam hic quoque lector cognosceret. Optimus ille liber distinctis literis, punctis, accentibus: *Sonuistis a. i.* Quid dicam, nisi hoc esse lugubre illud *ai. ai.* quod inter agendum velut inferna turba inexpectata post siparium ederet simul cum verbo Medae *Sonuistis*. Euripides Troadibus, *Al ai ai ai. Πύργοι ἰδὲ γυναικῶν αἰ, αἰ τριῶν, Διὸς γένεα μύηται*. Ex. *Al ai Xc. νεῦναι λαχόν*. Notum *ai ai*. Ovidius lib. 10. *Ipsae suae geminas solitis inscribit*, *et ai ai Flores habet inscriptum*. Cum dicto *Sonuistis* auditur post aulaeae resonans *ai ai*, vel *ai ai*. Haec vox, subiecit illa, tam certum mihi signum est faventium deorum, quos adoro, quam motus sonitusque tripodum Apollinem venerantibus.

VARIORUM.

cujus interitus secum Melesagri necem trahebant: alii fuisse non è rogo raptum stipitem, sed oleastri ramum scribunt: vide Hicium in Lycophronem, & Antonin. Liberalem in Metam. DELRIUS.

782. *Harpyia*,] Thyest. v. 153. FARNABIUS.

782. *Dum Zetem*] Harpyias Zetes & Calais Boreae filii, alati in Plotas insulas fugarunt, quod Phineus benigne Argonautas excepisset. FARNABIUS.

782. *Zetem*] Expulsa è Phinei regia, Apollon. & Valerius. DELRIUS.

783. *Stymphalidos*,] Hercul. Fur. vers. 243. FARNABIUS.

784. *Lernaea*] Herculis sagittas Hydrae felle tinctas. FARN.

785. *Tripodas*] Oracula mihi non minus certa quam tripodas Delphicos, unde vaticinantur Phoebades. Oedip. 230. FARNABIUS.

787. *Triviae*] Dianae, Lunae, Hippol. vers. 411. FARN.

787. *Agiles*] Veloces, propter minorem orbem. Thyest. vers. 837. FARN.

791. *Vexata*] Incarnata. Hipp. 420. FARN.

792. *Propiore*] Quasi coelo deducta, aut prae motu arctius constricta esset Luna, ex opinione vulgi. vel in hypogaeo, vel Menoides nec tota lucens nocte: ut opponatur illi, quod prius dixerat, *Pleno lucida vultu Pernox*. FARNABIUS.

795. *ter-*

- 795 Inque auxilium, Dictynna, tuum
 Pretiosa sonent aera Corinthi.
 Tibi sanguineo cespite sacrum
 Solenne damus. tibi de medio
 Rapta sepulchro fax nocturnos
 800 Sustulit ignes. tibi mota caput
 Flexâ voces cervice dedi.
 Tibi funereo de more jacens
 Passos cingit vitta capillos.
 Tibi jacatur tristis Stygia
 805 Ramus ab unda. tibi nudato
 Pectore Maenas sacro seriam

Bra-

GRONOVII.

803. *Passa vincit vitta capillos.*] Flor. *Passos cingit vitta capillos.* Ovidius 4. Trist. cl. 4. *Cinxerat & Grajas barbara vitta comas.* Virgilius lib. 5. *Cingitur viridanti tempora lauro.*

VARIORUM.

795. *Inque auxilium*] Hipp. v. 780. FARN.
 795. *Dictynna,*] Quod nomen sibi assumere dignata est Diana in memoriam comitis suae Briomartys, quae cum amatorem suum Minoem fugiens in mare se praecipitaret, incidit in piscatoria *diuvna*, id est, retia, unde *Dictynnae* nomine culta, à Diana in Deorum numerum relata, aliis Dictynna dicitur Luna, *Διὶ δ' ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀντίρου.* FARN.

796. *Pretiosa*] Anachronismus, quo Poëta Romanam seculi suumque tempus respicit. etenim A. V. p. c. vii. constatis statuis & simulachris in Corinthi incendio, confluxere aeris, auri, argentique venae: unde aë Corinthium mistum generosius, & laudabilius. FARN.

796. *Sonent*] Ne scilicet Luna, incantatione audita, coelo detraheretur. FARN.

796. *Aera*] Quia aëri Corinthio nonnihil erat auri admixtum. Muretus lib. 3. variar. lect. cap. c. & prius Leonicus lib. 1. var. histor. cap. 58. DELRIUS.

796. *Aera Corinthi.*] Hoc est, pelves ex hoc

aëre confectae. nominat autem hoc aë, vel quia sonus ejus acutior, vel quia Corinthi haec agebantur DELRIUS.

797. *Sanguineo*] Ex fovea perfusa nigrae agnae sanguine, egesto cespite in morem arae quadrato, atque ipso sanguine. vide Oedip. v. 550. *Scalpere terram, Unguis & pullam diducere mordicus agnam.* Horatius. FARNABIUS.

798. *Tibi de medio*] Olim sepulcris, bullis, vel rogis eruta, ad maleficia deligebantur. Horat. epod. ode 17. *Jubet sepulcris caprisus erutas, Jubet cupressos funebres.* Lucanus autem hoc ad nauseam ulque plus 40. versibus persequitur, lib. 6. DELRIUS.

799. *Rapta sepulchro*] In maleficis magicisque sacris adhibuerunt faces bullis ereptas. vide Oedip. v. 550. FARNABIUS.

800. *Mota caput*] Rotans caput more Corybantum, vel supplex. FARN.

801. *Funereo*] Troad. v. 82. FARN.

804. *Tristis*] Taxus, cupressus & arbores ad Stygem natae veneficii idoneae habitae. FARNABIUS.

805. *Nudato*] More sacerdotum quos *Bellona potens quos Dea magna movet. Ipsa bipennis meos caedo violenta lacertos.* namque in sacris Cybeles & Bellonae, sacerdotes cultis sibi lacertos, humeros, pectusque sauciabant. Lucan. 1. *Quos scilicet Bellona lacertis saeva movet.* & Vide Tibullum lib. 1. Elcg. 6. FARN.

XXX 2

840. Ca.

- Brachia cultro.
 Manet noster sanguis ad aras.
 Affuesce, manus, stringere ferrum,
 810 Carosque pati posse cruores.
 Sacrum laticem percussa dedi.
 Quod si nimium saepe vocari
 Quereris, votis ignosce, precor.
 Causa vocandi, Persei, tuos
 815 Saepius arcus, una atque eadem
 Semper, Jason. tu nunc vestes
 Tinge Creusae, quas cum primum
 Sumpserit, imas urat serpens
 Flamma medullas. ignis fulvo
 820 Clusus in auro latet obscurus;
 Quem mihi, coeli qui furta luit
 Viscere foeto, dedit, & docuit
 Condere vires arte Prometheus.
 Dedit & tenui sulphure tectos
 825 Mulciber ignes. & vivacis
 Fulgura flammae de cognato

Pha-

VARIORUM.

810. *Carosque*] Nunc quidem emittere meum cruorem, ut mox valeam effundere sanguinem filiorum meorum. FARN.

814. *Persei*] Hecate, filia Persei regis, Jovis neptis aliae autem Aristae: alius Jovis & Asteriae fil. FARN.

815. *Arcus*] Radios, influentiam, opem in magicis. FARN.

820. *Auro*] Monili seu crinali auro. sup. v. 574. FARN.

821. *Coeli*] Ignis coelestis à Jove surrepti. Herc. Fur. 1206. FARN.

822. *Viscere*] Jecore in poenas assidue renascenti, ubi aquila illud depasta fuerit. Herc. Fur. ibid. FARNABIUS.

823. *Vires arte*] Vires ignis. FARN.

823. *Prometheus*] Alludit ad vulgatam traditionem Hesiodi, Horatii, aliorum, Prometheus subduxisse furto ignem coelestem, atque mortales ignis usum docuisse. Plato, de hac re late agens in Protagorâ inter caetera: *Comque aliam salutis humanae viam consultant Prometheus non inveniret, surripuit Vulcani Minervaeque artificiosam pariter cum igne sapientiam. neque enim fieri poterat, ut ea sine igne quis potiretur, vel etiam uteretur. Eam itaque sic hominum generi Prometheus intulit, atque ita sapientiam, quae nullum suppeditat, conjecit sumus.* DELRIUS.

824. *Dedit*] Vulcanus dedit suos ignes inexstinctos. FARNABIUS.

826. *Flammae*] Qua fulminatus in Eridanum decidit. FARN.

826. Co-

Phaëthonte tuli. habeo mediae

Dona Chimaerae.

Habeo flammæ usto tauri

830 Guttore raptas; quas permisso

Felle Medusæ, tacitum jussi

Servare malum.

Adde venenis stimulos, Hecate,

Donisque meis semina flammæ

835* Condita serva. fallant visus,

Tactusque ferant. meet in pectus

Venasque calor. stillent artus,

Ossaque fument; vincatque suas

Flagrante comâ nova nupta faces.

840 Vota tenentur; ter larratus

Audax Hecate dedit, & sacros

Edidit ignes face luctifera.

Peracta vis est omnis. huc gnatos voca,

Pretiosa per quos dona nubenti feras.

Ite,

V A R I O R U M.

826. *Cognato*] Soli enim Phaëton filius: Medea neptis FARN.

828. *Dona*] Ignem: namque *αἰθέρι λίαν*, *ἄνδρῶν δὲ γέρας*, *αἰὲν δὲ χιμαῖρας*. *Δότες δ' αὖτε πύρρον*, *πύρρον μὲν δὲ*, *flammisque armata Chimaera*. FARN.

829. *Tauri*] Colchici à Jafone subjugati. sup. vers. 240. & 465 FARN.

831. *Medusæ*,] Gorgonis; cui aliae duæ sorores Stheno & Euryale, quibus unicus oculus, quo per vices utebantur; crines ex anguibus; alae, ungues acrei; hanc Perseus occidit. FARN.

832. *Tacitum*] Occultum. FARN.

833. *Stimulos*,] Vires. FARN.

834. *Semina flammæ*] Pindarus dixit *αἰεταὶ* *φλόγῃσι*, & Virgilius in 6. — *quævis pars semina flammæ*. DELRIUS.

835. *Fallant*] Ne qua videntibus tangentibusve

oriatur suspicio. FARNABIUS.

838. *Incusatque*] Ardens ex venenato crinasi coma novæ nuptæ exsuptet flammæ tædædarum nuptialium. FARN.

840. *Vota*] Exaudior; annuit, vota que rata fecit Hecate, meque audere jubet. nam *περίεσι δὲ ἀπὸ γένους δαὶ φίλος*, *αἰὲν δὲ ταῖς Ὀδυσσεὺς ἔχουσιν καὶ ἐπὶ γένει*. vers. 569. Oedip. FARNABIUS.

841. *Audax Hecate*] De hac Cælius libro 20. antiq. lect. cap. 6. & Natalis Mytholog. lib. 3. cap. 15. DELRIUS.

841. *Sacros edidit ignes*] Nam illa adventante, solum tremebat, & rhædarum fulgur cernebatur, auctor Scholiast. Apollonii, & Turn. lib. 15. cap. 8. DELRIUS.

843. *Gnatos voca*,] Siste mihi huc, ô nutrix, natos meos. FARNABIUS.

Xxx 3

845. *Incusatque*

- 845 *Ite, ite nati, matris infauftae genus,
Placate vobis munere & multa prece
Dominam & novercam. vadite, & celeres domum
Referte gressus, ultimo amplexu ut fruatur.*

VARIORUM.

845. *Infauſtae*] Repudiatae, & in exilium miſſae. FARNABIUS.

CHORUS.

Furorem Medae Chorus timet, malitiam ejus execratus.

- 850 *Quonam cruenta Maenas
Praeceptis amore saevo
Rapitur? quod impotenti
Facinus parat furore?
Vultus citatus ira
Riget, & caput feroci*
855 *Quatiens superba motu
Regi minatur ultro.
Quis credat exulantem?
Flagrant genae rubentes,
Pallor fugat ruborem.*
860 *Nullum vagantem formam
Servat diu colorem.
Huc fert pedes & illuc,
Ut tigris orba gnatis*

Cur-

VARIORUM.

849. *Maenas*] Furens Baccha. Oedip. vers.
436. FARNABIUS.
851. *Impotenti*] Effreni. FARN.
853. *Vultus*] Sic supra vers. 384. & deinceps.
FARNABIUS.

857. *Quis credat exulantem?*] Ex minaci vultu
gestuque superbo quis credat illam in exilium ire
jussam. FARN.

863. *Tigris.*] Quam catulis à venatore surreptis
nullum animal truculentius, nullum velocius,
vide quae nos ad Martialis. epigr. xviii. lib. specit.
FARNABIUS. De tigridis amore in catulos &
ante

- Curſu furente luſtrat
 865 Gangeticum nemus: ſic
 Frenare neſcit iras
 Medea, non amores.
 Nunc ira amorque cauſam
 Junxere. quid ſequetur?
 870 Quando efferet Pelasgis
 Nefanda Colchis arvis
 Greſſum: metuque ſolvat
 Regnum, ſimulque reges?
 Nunc, Phoebe, mitte curruſ
 875 Nullo morante loro.
 Nox condat alma lucem.
 Mergat diem timendum
 Dux noctis Heſperugo.

V A R I O R U M.

arte quâ capitur, de furore relictae in litore, de ſpeculo quo retardatur, dei ſpontanea morte multa, praeter Claudianum Phinias lib. 8. cap. 10. Solin. Polyhiſt. cap. 21. D. Ambroſ. lib. 4. Hexamer. & Eucherius eo refert illud Jobi, juxta Hebraeorum contextum: *Tigriſ perit, eo quod praedam non fuerit aſſecuta.* tuſiſſime omnium Wottonus lib. 5. different. animal. cap. 81. DELRIUS.

865. *Gangeticum*] Indiae nemora ſecat Ganges fluv. max. FARNABIUS.

869. *Quid*] Utri ſuccumbet locumve dabit? iracundiae, an amoris? FARN.

871. *Colchis*] Medea à Colchide patria. FARNABIUS.

875. *Arvis*] Ex imperio Creontis. Suprà verſ. 169. FARN.

873. *Reges*] Creonta & Jaſonem. FARN.

874. *Alite*] Ut ex praſcripto illi dici termino in exilium proficiſcatur. Suprà verſ. 295. FARN.

878. *Heſperugo*] Veneris ſtella, noctis praeſe Hefpere, dici praeſunt Phosphore. Hippol. verſ. 750. & ſuprà verſ. 71. FARN. Lucifer, Eous, Phosphorus, Heſperus, Veſperus, Heſperugo, Veſperugo, una eademque ſtella eſt. *Heſperus*, quod Bernardino placuit, verſum facit claudicare. Plautus: *Nec jugula, neque Veſperugo, neque Perſilias occidunt.* Terentius Varro lib. 6. de Ling. Latina: Veſperugo, ſtella quae veſpere oritur, à quo etiam Opilius ſcribit veſperum. Vitruvius Pollio lib. 9. de Architectura, de hoc aſtro ita ſcripſit: *Cum Solem ſequitur, poſt occaſum apparet in coelo, claſſique lucens, veſperugo vocatur: aliis autem temporibus, cum antecurrit, orientis ante lucem, lucifer appellatur.* DELRIUS.

ACTUS

ACTUS QUINTUS.

NUNCIUS. CHORUS. NUTRIX.

MEDEA. JASON.

*Narrat nuntius Creüsam cum patre regiaque tota flagrasse per-
nicioſo Medae munere. Medea filios ſuos trucidat & aufugit.*

- Nunc.* **P**eriêre cuncta. concidit regni ſtatus.
 880 *Gnara atque genitor cinere permiſto jacent.*
Chor. Qua fraude capti? *Nutr.* Qua ſolent reges capi;
 Donis. *Chor.* In illis eſſe quis potuit dolus?
Nunc. Et ipſe miror; vixque jam factô malo
 Potuiſſe fieri credo. *Chor.* Quis cladis modus?
 885 *Nunc.* Avidus per omnem regiae partem furit,
 Ut juſſus, ignis: jam domus tota occidit;
 Urbi timetur. *Chor.* Unda flammas opprimat.
Nunc. Et hoc in iſta clade mirandum accidit,
 Alit unda flammas, quoque prohibet magis,
 890 Magis ardet ignis. iplâ præſidia occupat.
Nutr. Effer citatum ſede Pelopeia gradum,

Me-

GRONOVII.

VARIORUM.

885. *Per omnem regiae partem furit, Ut juſſus, ignis:*] Nugae de mandato & præſcripto ex quo ignis furat. Fabricius, *Emiſſus*. Delriani cod. quidam, *Et juſſus*. Gruteri, *Ut miſſus*, quemadmodum & Voſſianus. *Legge* : *furit immiſſus ignis*. Avidus, inquit, & cuncta conſumens ignis per omnem regiam furit immiſſus, id eſt, quali immiſſis habentis, irrevocabilis, reſtingui & reprimi neſcius. Vide quae notamus ad lib. 3. de ira cap. 6.

881. *Reges*] *ῥαγδαῖοι & ῥαγδαῖοι*, quandoque *ῥαγδαῖοι* : ut piſces hamo, quem captantes capiuntur. FARNABIUS.

889. *Alit*] *Augetur* ignis ſuperjecta aqua. *ῥαγδαῖοι ἀποκαλῦνται ὡς ῥαγδαῖοι*, incantatum. Supr. v. 820. FARNABIUS.

890. *Adgis ardet*] Conſilabat hoc pharmacum ſulphure & aſphalto humectiore : vide Caſium lib. 15. cap. 13. Comien lib. 6. Mythol. cap. 7. DELRIUS.

891. *Sede Pelopeia*] Corintho in faucibus Pelopon.

Medea. praeceps quas libet terras pete.

Med. Egon' ut recedam? si profugissem prius,

Ad hoc redirem. nuptias specto novas.

895 Quid, anime, cessas? sequere felicem impetum.

Pars ultionis ista, qua gaudes, quota est?

Amas adhuc, furiosa, si satis est tibi

Coelebs Jason. quaere poenarum genus

Haud usitatum. jamque sic te met para.

900 Fas omne cedat. abeat expulsi pudor.

Vindicta levis est, quam ferunt purae manus.

Incumbe in iras, teque languentem excita,

Penitusque veteres pectore ex imo impetus

Vio-

GRONOVII.

897. *Adhuc furiosa? sic satis est?* Gruterus ex Pal. primo affert: *furiosa? non satis*: ex reliquis, *furiosa, si satis tibi*: additque haerere se, utrum praeferat: adeo utrimque causas suas: & tamen iudicii lanceam inclinare in antiquius. At tu, ne quid haereas, scito in Flor. *furiosa, si satis est tibi*. Non vides, infana, te adhuc amare Jasona, quem pessime debes odisse, si satis ad vindictam tuam putas, quod cum coelibem reddidisti. vers. 126.

901. *Quam ferunt parvas manus.* Licet utcumque explicare parvorum sive puerorum manus, ob exitalia munera ab illis perita. Sed quam parum hoc sit pro magnitudine rei fatentur ipsi interpretes alium sensum commenti, leves, non in vindictae modo graves. Subjecerunt & *parvae*, quos rejiciens Raderus accipit inermes, puellares, delicatas, parvas comparatione virorum, qui robustiores foeminis: neque aliud hic secretum latere. Sed Etruscus arripe ad eundem erat: is elegantissimè, *quam ferunt purae manus*. Hoc est, quae servat modum, neque punit, nisi quos pium fasque est punire. *Puræ manus* sunt eorum, qui aut parcent, aut non occidunt, nisi hostes vel supplicium meritis. Menelaus apud Euripidem: *Αντίς γδ' εἶμι χεῖρας*. Et admirabilis ille Titus, *Pontificatum maximum ideo se suscipere professus, ut puras servaret manus*. Herc. Fur. 1098. *Proxima puris fors est manibus, nescire nefas*. Hero-

dot. l. 1. 'Αντίς' ἵς τὰς Σάφης ἀντι συνθεσὶς ἰχθὺν ὅτι καὶ καθάρει τὰς χεῖρας αὐτῆς. Pausanias l. 10. *Ἰσχυμένους δ', αὐτὴ καθάρει χεῖρας μὴν ἔα διδιδόναι*. Aelianus 8. var. 4. *ὅς συνελάσσαντο καθάρει καὶ καθάρει τὰς χεῖρας*. Alterum genus non minus piaculi immune intelligitur ex formula veteri apud Livium: *Puro proque duello quaerendas censes*. Et sic haec in Creonte ac Creusa se *puram* interpretatur Medea, quia hostem & pellicem interfecerat. Euripides Ione 1333. *Καθαροὶ Ἀδώνος ἱλθ' ὡς εἰσὶν καλῶν*. *Καθαροὶ ἄντα τοι, πολεμικῶς δὲ ἂν εἴη*. Aliud significant *puræ manus* apud Ovidium 9. Met. 701, ut illuc temere advoceetur hic locus. Nunc praefatur hoc merito, profectura ad facinus, quod *puris manibus* peragere non poterat. Lucanus l. 7. *Vulnere pari optat, pari terras figere tela. At puras servare manus*.

VARIORUM.

Ioponneſi, Pelopi quondam regnata, Herc. Fur. v. 1164. FARNABIUS.

892. *Medea.*] *Μέδεια, θένει, θένει μὴν τὸν Αἰετῶν ἀντίον μὴν ὅχιον πεδονεῖ*. Eurip. FARNABIUS.

894. *Ad hoc*] *Ad hoc facinus vel spectaculum*. FARN.

898. *Coelebs*] *Quod Creusa uxore excidit*. FARNABIUS.

Yyy

905. *Pis-*

- Violentus hauri. quidquid admissum est adhuc,
 905 Pietas vocetur. hoc age. & faxo, sciant
 Quam levia fuerint, quamque vulgaris notae,
 Quae commodavi scelera. prolusit dolor
 Per ista noster. quid manus poterant rudes
 Audere magnum? quid puellaris furor?
 910 Medea nunc sum. crevit ingenium malis.
 Juvat, juvat rapuisse fratrum caput.
 Artus juvat secuisse. & arcano patrem
 Spoliasse sacro. juvat in exitium senis
 Armasse natas. quaere materiam, dolor:
 915 Ad omne facinus non rudem dextram afferes.
 Quo te igitur, ira, mittis? aut quae perfido
 Intendis hosti tela? nescio quid ferox
 Decevit animus intus, & nondum sibi
 Audet fateri. stulta properavi nimis.
 920 Ex pellice utinam liberos hostis meus
 Aliquos haberet! quidquid ex illo tuum est,
 Creuisa peperit. placuit hoc poenae genus,
 Meritoque placuit. ultimum agnosco scelus.

Ani-

GRONOVII.

904 *Violentus hauri*] Et lex versus & Flor. vult legi: *Violentus hauri*. Et referendum est ad animum: *Quid, anime, cessas?* Nisi malis contraxisse duas ultimas syllabas, quod satis durum.

915. *Non rudem dextram afferens,*] Acrius Florent. *afferens*.

923. *Ultimum magno scelus Animo parandum est.*] Jacens prorsus & languidus sensus, si conteratur cum eo, quem praebet non obscure codex E-

VARIORUM.

905. *Pietas*] Prae iis quae admittenda restant. FARNABIUS.

905. *Hoc age.*] Rituale verbum, attende. FARNABIUS.

907. *Quae*] Quae prius admissi in Jafonis gratiam. Suprà vers. 276. FARN.

907. *Prolusit*] Haec virgo feci. Supr. v. 49. Hercul. Fur. vers. 221. & inf. v. 910. mox notanda. FARN.

910. *Medea*] *Emphas* nunc demum par & sufficiens sum immanibus sceleribus patrandis.

910. *Crevit*] Quum fuerint illa praeludia & praexercitationes ad nobile hoc scelus. FARNABIUS.

913. *Sacro.*] Vellere aureo, Marti sacro. FARNABIUS.

913. *Senis*] Peliae, sup. v. 256. FARN.

919. *Properavi*] Nec distuli iras, donec mater ex Jafone facta suppeditasset ulterioris materiam vindictae. Sed puta tuos (ô Medea) quoniam Jafonis sunt, etiam Creusae esse. FARN.

926. *Cre*

- Anime, parandum est. liberi quondam mei,
 925 Vos pro paternis sceleribus poenas date.
 Cor pepulit horror. membra torpescunt gelu,
 Pectusque tremuit. ira discessit loco.
 Materque tota conjuge expulsa redit.
 Egon' ut meorum liberum ac prolis meae
 930 Fundam cruorem? melius, ah demens furor!
 Incognitum istud facinus, ac dirum nefas
 A me quoque ablit. quod scelus miseri luent?
 Scelus est Jason genitor, & majus scelus
 Medea mater. occidant: non sunt mei.
 935 Pereant? mei sunt. crimine & culpa carent.
 Sunt innocentes. fateor: & frater fuit.
 Quid, anime, titubas? ora quid lacrimae rigant?
 Variamque nunc huc ira, nunc illuc amor
 Diducit? anceps aestus incertam rapit.

Ut

GRONOVII.

trufcus, qui pro magno habet agnosco. Scribe igitur: ultimum agnosco scelus. *Anime, parandum est.* Vel, si mavis, retine *parandum*, nam ille, *parandum*, quod versus respuit. Supra: *Si quod Pelasgae, si quod urbes barbarae Novero facinus, &c. Nunc est parandum.* Hoc ipso momento demum constituit de liberis trucidandis. *Agnosco*, est invenientis deprehensumque velut tenentis modum, quo summam vindictae manum per summum scelus imponat. Ut Thyeste: *haud quid sit, scio. Sed grande quiddam est. ita sit, hoc, anime, occupa.* Nam exstimulatio illa animi frequens utroque loco, ut & in Agamemnone: *Attingere, anime, bella non levia apparas. Scelus occupandum est.* Euripides in hujus nominis fabula: *Μέδ' αὖτις θυῖσι, καὶ εὖν' ἰερὰν τὰδ'.* Quod Gruterus ait nihilo deterius Coloniensem, *properandum est*, properavit ipse.

933. *Scelus*] Tyrannicum, quale illud apud Phœdram: l. 1. 12. *Pater herile tuus, inquit, maledixit mihi: cum aliam causam non inveniret.* Satis est illis culpae, quod scelestum habent pa-

trem, quod iratam patri & immisericordem matrem. Haec sunt *τὴν ἐκείνην ἡ ἀνίστηται*, illud, *occidant, τὸ ἴσχυρι καὶ ἀνίστηται ἡ ἀνίστηται ἐν τῷ θυμῷ.* Thyeste: *Quid liberi merere? A. quod fuerant tui.* Non assequuntur interpretes.

VARIORUM.

926. *Cor pepulit*] Deliberantem inducit Poëta Medeam post Apollonium, Ovidium, Valerium dumque vicini affectus ratione laborant, appetitui tandem succumbentem. FARN.

927. *Discessit*] Locum dedit amoris materno. FARNABIUS.

928. *Materque*] Maternusque affectus redit expulsa animo vindictae cupiditate ob repudiatam me ab Jafone conjugem. FARN.

932. *A me quoque*] *Emphas.* etiam à me effreni & vindictae cupidissima. FARN.

936. *Et frater fuit.*] Nec tamen illi perperci, ut Jasoni prodestem. FARN.

939. *Aestas*] Tanquam maris, ubi saeva rapidi bella, &c. FARN.

Yyy 2

948. Cr-

- 940 Ut faeva rapidi bella cum venti gerunt;
 Utrimque fluctus maria discordes agunt,
 Dubiumque pelagus fervet: haud aliter meum
 Cor fluctuatur. ira pietatem fugat,
 Iramque pietas. cede pietati, dolor.
- 945 Huc cara proles, unicum afflictae domus
 Solamen, huc vos verte, & infusos mihi
 Conjungite artus. habeat incolumes pater,
 Dum & mater habeat. urget exilium, ac fuga.
 Jam jam meo rapiuntur avulsi è sinu,
- 950 Flentes, gementes. osculis pereant patris;
 Periëre matris. rursus increfcit dolor,
 Et fervet odium. repetit invitam manum
 Antiqua Erinny's. ira, qua ducis, sequor.
 Utinam superbae turba Tantalidos meo

Exil-

GRONOVII.

949. *Rapiuntur avulsi sinu.*] Sic Delrius è Mff. pro *avulsi* Plenius Flor. *rapiuntur avulsi è sinu.* Agamemnone: *Nec rapere puduit è sinu avulsam viri.*

950. *Osculis pereant patris:*] A libro Lipsii est, cum ederetur: *sed oculis*: ubi *ut sed* inquit Delrius, recentiores addiderunt: quidam *in oculis*. Gruterus quoque omnibus suis tantum *oculis*, sine *ut sed*. fuisse notat, uni *oculis*. Quo tamen hic five *oculi* five *ocula*? Raderus: tamdiu osculis fatigat filios Jason, donec lacrimis & oculis exanimentur, sicut & meis periëre, defecere animo, dum in sinu meo haererent. Quid poterat dici apertius ad agnoscendas ineptias hujus sermonis? Florentinus: *gementes oculis pereant patri Periëre matris.* Scribe: *Flentes, gementes. O scelus! pereant patri, Periëre matris.* Scelus vocat rapi matris è sinu liberos. Post hoc, inquit, amittat illos & pater, nam ego illos amisi jam ex quo constitutum est, ut hic mancant. Itaque vi peribunt, non mihi, sed illi peribunt. *Matri* etiam in quinque Pall. invenit Gruterus.

952. *Repetit invitam manum Antiqua mentis.*] Haec si nugas meas dixero, miraberis, lector:

sed ubi ostendero tibi, quid Seneca scripserit, mirari desines. Delrius tamen non male quoddam habere ait *invitam domum*, quod sit pectus Medae, antiquum suum hospitium: contra Gruterus non modo membranis, sed etiam rationum pugnat pro vulgata, Florentinus & *Antiqua erinny's ira*. Hinc accipe egregium & Tragicum sensum: *Repetit invitam manum Antiqua Erinny's ira, qua ducis, sequor.* Quamvis nolens seque subtrahens crudeli ministerio manus reposcitur à veteri Furia, ut qualis in fratrem fuit, talis & sit in filios. Deinde consentit & sequitur deteriora, videns probansque meliora. Adde 4. Obferv. 12.

VARIORUM.

948. *Urget*] Urget tamen in iras caedescque instans exilium. FARN.

950. *Pereant*] Refert tamen Euripidis Scholiastes corruptum à Corinthiis Euripidem v. talentis transfuisse in Medeam filiorum suorum caedem, quos ipsi Corinthii in matris odium interfecerant. FARNABIUS.

954. *Utinam*] Utinam peperissem tot filios quos Niobe Tantalii filia. Herc. Fur. vers. 389. quae mi-

- 955 Exisset utero, bisque septenos parens
Natos tulissem ! sterilis in poenas fui.
Fratri patrique quod sat est, peperit duos.
Quonam ista tendit turba Furiarum impotens ?
Quem quaerit ? aut quo flammeos ictus parat ?
- 960 Aut cui cruentas agmen infernum faces
Intentat ? ingens anguis excusso sonat
Tortus flagello. quem trabe infestâ petit
Megaera ? cujus umbra dispersis venit
Incerta membris ? frater est. poenas petit.
- 965 Dabimus. sed omnes fige luminibus faces :
Lania, perure. pectus en furiis patet.
Discedere à me, frater, ultrices deas,
Manesque ad imos ire securas jube :

Mi-

V A R I O R U M.

mihi ampla foret vindictae seges. & tamen duos habeo Mermerum & Pheretem, quos patri meo prodito fratrique caeso quasi inferas offeram. infra vers. 968. FARN.

956. *Natos*] Quot Medea filios habuerit, ex Parmenisci & aliorum sententia refert scholiastes Eurip. in Medea. hos omnes, uno Theſſalo excepto, à Medea necatos scribit Diodorus lib. 4. Sed Aelianus lib. 1. *ῥωσὶς*, *ισσ.* cap. ult. refert eos à Corinthiis interemptos fuisse. addit Pausan. in Corinth. lapidibus obrutos propter allata Creusae munera. DELRIUS.

957. *Duos*] Consentaneum hoc est Euripidis traditioni. Iliacius eos Mermerum & Pheretem, Hyginus Macarium & Pheretum appellat ; alii aliter. DELRIUS.

958. *Quonam*] Sibi per phantasmam videtur Furiâs videre, mox fratris umbras. FARNABIUS.

958. *Turba*] Hercul. Fur. vers. 101. Thyest. 78. FARN.

961. *Ingens anguis*] Thyest. v. 96. Hercul. Fur. vers. 88. & 103. FARN. Visus furiis & auditu verberum sono, ad insaniam homines adigi credebant, patet hoc & Hercul. Fur. actu 4. *Flammifera Eriwyx verbera excusso sonat*, &c. DELRIUS.

963. *Megaera* ?] *Μεγάρη Τέτις, ἡ μεγάρη* Cu. FARNABIUS.

963. *Dispersis*] Ut curas affectusque animi, ita corporis vulnorum indicia post mortem manere fingunt poëtae. FARN.

964. *Incerta*] Quam prima facie vix agnosco. FARNABIUS.

964. *Frater*] Absyrtus, quem conveniunt omnes ab impia sorore laniatum : sed Pacuvius & Diodorus Aegyaleum vocant. plerique volunt fuisse germanum fratrem, Sophocles uterinum tantum. Timonax & Apollonius ob formae praestantiam Phaëthontem nominarunt. Quidam : Medea natu majorem faciunt, quibus faveo Vallerius Flaccus : Pherecydes à Medea ex cunis infantulum sublatum, & in mari postea necatum tradidit. quod tamen in patriis aedibus patrum : mavult Sophocles, sed Apollonius prope Ilium, Plinius in insulis quae ab hoc facinore Absyrtides nuncupatae. vide Scholiast. Apollonii in lib. 4. DELRIUS.

965. *Omnes*] Furoris mei incitamenta, & quae in me pietatis maternae lumina extinguant. FARNABIUS.

968. *Securas*] Nec dubitent quin scelus factura sim. FARN.

X. y. y. 3.

970. *Strina-*

- Mihi me relinque, & utere hac, frater, manu,
 970 Quae strinxit ensē: victima manes tuos
 Placemus istā. Quid repens affert sonus?
 Parantur arma, meque in exitium petunt.
 Excelsa nostrae tecta conscendam domus
 Caede inchoata. perge tu mecum comes.
 975 Tuum quoque ipsa corpus hinc mecum aveham.
 Nunc hoc age, anime. non in occulto tibi est
 Perdenda virtus. approba populo manum.
Jas. Quicumque regum cladibus fidus doles,
 Concurre, ut ipsam sceleris auctorem horridi
 980 Capiamus. huc, huc, fortis armigeri cohors,
 Conferte tela. vertite ex imo domum.
Med. Jam jam recepi sceptrā, germanum, patrem;
 Spoliumque Colchi pecudis auratae tenent.
 Rediēre regna. rapta virginitas rediit.
 985 O placida tandem numina! ô festum diem!

O

GRONOVII.

975. *Tuum quoque ipsa corpus mecum aveham.*] Sic prorsus & Florentinus: non *ipse*, non *aveho*. Nihil hic miraculi: nulla opus machina, qua suffolleretur in alium Medea. Cur enim ait, *tecta conscendam domus*? Conscendere non est machina elevari. Immo in scena interficit alterum filiorum: & audiens rumorem adventantis cum satellitio Jasonis secedit ducens vivum altera manu, altera mortuum asportans. Simulatque scena excessit, comparat Jason, ac mox ipsa in fastigio domus. *Aveham* est asportabo. Ut Troadibus: *leo Praedam minus moribus vastis premens Frangis rebusque.*

978. *Regum est cladibus fidus, dolens.*] Quanto rotundius Flor. *Quicumque regum cladibus fidus doles.* Statim idem: *fortis armigeri cohors.*

VARIORUM.

970. *Strinxit*] In te. FARN.

970. *Victima*] Atque hoc dicto unum è filiis interfectis. FARN.

971. *Quid*] Irruit Jason cum armatis. FARN.

976. *Non in*] Non ut prius magicis & veneficiis idque clam, sed spectanti Jasoni cum Corinthiis ede specimen virium tuarum, in interficiendis filiis. FARN.

977. *Approba populo manum.*] Contra Horatii praeceptum filios coram populo trucidat. quia tantus furor quantum superius descripsit, supremo actu, quem oportet multum assurgere, nuda commemoratione, pro dignitate exprimi nequivisset, spectandum facinus, non narrandum auditoribus fuit. decorum ergo servatum. Aliter Riccius conatur excusare, lib. 1. de imitat. Mihi videtur melior causa, quam dixi. DELRIUS.

982. *Jam jam*] Jam postquam injurias ultum, videor mihi abunde omnia priora damna recuperasse. FARNABIUS.

983. *Tenent.*] Receperisse videri possunt in mea vindicta. FARN.

986. *Pr-*

O nuptialem! vade. perfectum est scelus;
Vindicta nondum. perage, dum faciunt manus.
Quid nunc moraris, anime? quid dubitas? potes.
Jam cecidit ira. poenitet. facti pudet.

- 990 Quid, misera, feci? misera, poeniteat licet,
Feci. voluptas magna me invitam subit:
Et ecce crescit. deerat hoc unum mihi,
Spectator ipse. nil adhuc factum reor.
Quidquid sine isto fecimus sceleris, periit.
995 *Jas.* En ipsa tecti parte praecipiti imminet.
Huc rapiat ignes aliquis, ut flammis cadat
Suis perusta. *Med.* Congere extremum tuis

Na-

GRONOVII.

987. *Peragedum facinus mano.*] Comicum magis quam Tragicum esse exillimo. Sic Ciceroni quoque usurpatum, *litterarum eadem ista mihi.* Plautus in Poenulo: *memorandum. esse aliter liceat.* Truculento: *Circumspicendum, nequus adlit arbiter.* Restitue omnium impressorum olim & scriptorum: *perage, dum facit manus.* Neque enim ad tantum facinus semper erunt promptae: fac dum dolet: dum nullus affectus ira potentior. Hercule Oetaco; *Scelus occupandum est: perge, dum servat manus.* Raderus notat verba obicuum facere sensum, si legas, *dum faciunt manus,* minus obscurum, *perage dum facinus mano,* quamvis *dum parum ad rem faciat.* Nimirum oblitus erat, ut comici eleganter illud *dum* soleant addere imperativis. Neque in altero ulla obscuritas. Non semper autem facere manus non aliunde discendum quam ex Seneca lib. 2. de clementia cap. 9. exemplo Augusti: ubi inter alia: *Nox illi inquieta erat, cum cogitaret adolescentem nobilem, hoc detractis integrum, Cu. Pompei nepotem esse damandum. Jam nunc hominem occidere non poterat: cum M. Antonio praescriptiois edictum inter cornam dellerat.*

991. *Me invitam subit.*] Flor. *me & invitam:* Ut videatur *vi* *Me* delendum, tanquam ex interpretatione adjectum. Etsi ipsa averfer hanc voluptatem, & me propemodum oderim, quia sic gaudeam. Haec tenues lunt scintillae nondum o-

mnis consopitae & leviter admonentis rationis, quae tamen mox magnitudine irac ac furoris obruantur. *Invitum* autem etiam habent centum enneades, sufficit in Florent. esse *invitum.*

993. *Nihil adhuc factum reor.*] Optimus: *Spectator iste: nihil adhuc facti reor.* Ut apud Ovid. lib. 1. Fastorum: *Non habes officii lucifer omnis idem.* Et in epistola Hypermetestrac: *Et queritur falli sanguinis esse parum.* Sic bene è Mss. Heinzius. Ubi vulgo *officium* & *fallum* legitur.

VARIORUM.

986. *Perfectum*] In uno interfecto. FARN.
987. *Vindicta*] Restat enim alter interficiendus, ne quid Jasoni supersit quo se oblectet. FARN.
988. *Potes*] Id est, quae vindictam habes in manu & potestate tua. FARN.
990. *Misera,*] Sero miseram me agnosco, sero poenitet, postquam fecerim. FARN.
991. *Voluptas*] Vindictae voluptas me etiam reluctantem urget. FARN.
992. *Deerat*] Ut Jason filii prius caesi spectaret necem. FARN.
994. *Sine isto*] Spectatore. FARN.
997. *Suis perusta*] Quibus ipsa in aliis usa est. FARNABIUS.

997. *Congere*] Imo pie & pro tuo officio feceris, si rogam tuis natalis à me caesis construxeris, namque ego conjugi tuae ac focero pyram accendi. *Sar. aemas.* FARN.

2002. Com-

- Natis, Jason, funus, ac tumultum strue.
 Conjux socerque iusta jam functis habent
 1000 A me sepulti. natus hic fatum tulit.
 Hic te vidente dabitur exitio pari.
Jas. Per numen omne, perque communes fugas,
 Torosque, quos non nostra violavit fides,
 Jam parce nato. si quod est crimen, meum est:
 1005 Me dede morti, noxium macta caput.
Med. Hac, qua recusas, qua doles, ferrum exigam.
 I nunc, superbe, virginum thalamos pete.
 Relinque matres. *Jas.* Unus est poenae satis.
Med. Si posset unâ caede satiari manus,
 1010 Nullam petisset. ut duos perimam tamen,
 Nimium est dolori numerus angustus meo.
 In matre si quod pignus etiamnum latet,
 Scrutabor ensē viscera, & ferro extraham.

Jas.

GRONOVII.

999. *Iusta jam funeris habens*] A Scaligero hoc profectum binas jam editiones honestavit. At omnes scripti & editi: *iusta jam funclis*. Nugae, inquit vir illustris. Quid ita? *Functos* utique pro defunctis vel mortuis non culpavit. Statius lib. 2. Theb. *funclis quamquam* & jam lumine cassis. lib. 4. *aegras funclorum corpore fibras*. Quid ergo? an compositionem illam, *iusta funclis*? Si hoc, male profecto: nam *iusta funclis* sunt iusta funebria, ea quae iustum & solenne est fieri & praestari funclis. Sic Troadibus: *Datusque tumulo debita exanimis tulit*. Eadem debita exanimis, quae *iusta funclis*. Cepit & Raderus.

1003. *Quos non nostra*] Quae haec est impudentia pariter & imprudentia? negare Jasonem se fidem scellisse? & tunc negare, quum rogat rem tantam? Confessis solet dari venia, non manifesta negantibus. Et ipse confessus erat, si mori nollet, *sibi sibi cavendum esse*. In quibusdam Mss. abest *vi non claudicante versu*. Credibile igitur fuisse: *quos huius nostra violavit fides*. Nam excusatio de liberis non potest intelligi, si

non exprimatur.

1005. *Me dede morti*,] Notum est illud: *Dole neci, vacua melior sine regnet in aula*. Quo ipse summissime utitur in ludo de morte Claudii. Flor. tamen nec male: *Me dede morti*.

1009. *Caede satiari manus*,] Flor. *satiari à manu*. Videtur velle: *satiari haec manus*, Ovidius: *Si manus haec aliquam posset committere caedem*.

VARIORUM.

1002. *Communes fugas*,] E Colchide fugientes Aëtam ex Thesalia patrem tuum. FARN.

1006. *Hac*,] Sumam de te poenas hac qua te magis urit parte, id est, in filio. FARN.

1007. *Virginum*] Creūsae nuptias pete, me conjugem factamque ex te matrem desere. Pluralia autem saepe per indignationem pro singularibus posita. vers. 1285. Hercul. Fur. FARN.

1009. *Si posset*] Si tantum mihi superesset pietatis, ut unius caede me satiarem, alteri parcerem: etiam neutrum interficere sustinuissem: sed omnem exui pietatem, itaque vix dolori meo sufficiunt isti duo, imo si me gravidam sentirem etiam dissecto utero foetum extraherem. FARN.

1017. *Med*]

- Faf.* Jam perage coeptum facinus, haud ultra precor;
 1015 *Moramque saltem suppliciiis dona meis.*
Med. Perfruere lento scelere; ne propera, dolor.
 Meus dies est: tempore accepto utimur.
Faf. Infesta memet perime. *Med.* Misereri jubes.
 Bene est, peractum est. plura non habui, dolor,
 1020 *Quae tibi litarem. lumina huc tumida alleva,*

In-

G R O N O V I I.

1015. *Moramque saltem suppliciiis*] Crux cruditorum. Lippius transpositum attribuit Medae, & legit, *supplicibus*. Gruterus aliquid vidit, sed pervidit totum non potuit, partim immemor quid esset *donare* apud huius aevi scriptores, partim obturbatus ab illis, qui eum nominare fastidiebant. Recte ait suppliciiis donata mora, hoc sensu, supplicia maturari: quia, debuisset addere, *donare* est remittere, *donare moram* morae gratiam facere. Sed quum dicit acumen esse scholasticum, & inde fictum, quod cum jus donatione in alium transferimus, id non amplius haereat in donante, evagatur & icopum non tangit, sed circumit. Etiam apud Valer. Maximum lib. 9. 2. *donare filiosum* est gratificari alicui eo quod filias. Sed quae è Seneca & Lucano, faciunt ad propositum. Itaque cum hoc filum adprehendisset, mirum non exiit felicitas hoc Labyrintho. Finit dubius, non pendere se in defensione huius significationis. Delrius vel cum Bernardino, vult peti ab Iasonem moram ad fugiendum, ne tantum scelus spectare cogatur: vel de suo, dicere Iasonem mortuis hberis peragat coepta, se quoque ipsam interficiat, hoc spectaculum sibi remissionem quandam & moram doloris fore. Scaliger, *suppliciiis dona meis*, & optari lentum supplicium. Haec omnia *pia Mores*. Oedipus vero ille, quem optabat Scaliger, fuit Hugo Grotius. Is è Lucano suo meminerat, quid hoc usu esset *donare moram*, nempe remittere, neque mora supplicii & lento cruciatu torquere. Hoc postremum votum est desperantium de salute vel sua vel eorum, pro quibus precantur, ut breviter absolvantur. Sic ille: *Rego, domina, si quid tristis paras, celerius confice. neque enim tam magnam facinus admittimus, ut debeamus torti perire.* Seneca 2. benef. 4. *Atteritissima crudelitas est, quae trahit poenam: & misericordiae genus est cito pe-*

rire. In contrarium ille, *Sic feri, ut mori se sentiat.* Verbi vim abbi plena manu illustravimus & familiarem fecimus. Dixerat hic *i vno* fecisse eruditos, in primis Scaligerum & Lippium, quid esset *donare moram*. Ecce homo minime malus, cui Scaliger quidem & caeteri nulla vindicta digni; in Lippio autem & Delrio tantum libertatis negat ferre. Fortasse, inquit, non fecellit, quid enim? nescierint Lippius & Delrius, quid esset *donare moram*? At ô bone, & nescierunt illi, & tu quoque nescisses, nisi accepisses ab eo; cujus sermonem reprehendis: nec hoc vel in te vel in illos crimen est. necesse est enim hominem multa nescire, & summos quotidie ab infimis discere, & qui plurimum sciunt, longe plura nescientes mori. Si non fecellit, cur scribit Lippius tuus pugnare hunc versum priori, & illo cupere Iasonem statim interimi liberos, hoc quaerere supplicii moram, & Medeam respondere quasi ex voto Iasonis atque exoratum? Cur Delrius tam multa injuste carpens in amico suo, hoc non modo non carpit, sed etiam laudat? cur quod optimum erat in Grutero, carpit? cur qui petit *donari moram supplicio*, eum censet petere id differri? Nos utrumque de Seneca bene meritum libenter agnoscimus: sed cur aliquid eos fecisse dicere non liceat, causam nullam videmus.

V A R I O R U M.

1017. *Mors*] A Creonte mihi datus. Suprà vers. 295. FARNABIUS.
 1018. *Misereri jubes.*] Miseri enim mors grata. vide Herc. Fur. vers. 512. FARN.
 1019. *Bene*] *Caeso jam altero filio.* FARN.
 1020. *Lumina*] Attolle oculos tuos meque vide. annon agnoscis me ex solita caede? prius quidem tibi, jam mihi vindictam poscentem. FARN.

Ingrate Jason. conjugem agnoscis tuam?
Sic fugere soleo. patuit in coelum via.
Squammosa gemini colla serpentes jugo
Summissa praebent. recipe jam natos parens.

1025 Ego inter auras aliti curru vehar.

Jas. Per alta vade spatia sublimi aetheris:
Testare nullos esse, qua veheris, deos.

VARIORUM.

1022. *Sic fugere*] Per caedes patrem fugi occiso fratre, Acastum mariti mei patrualem occiso patre suo, te jam conjugem occisis filiis. FARN.

1025. *Ego*] Et his dictis vestra curru junctis draconibus avolat Athenas, ubi Thefeo nupta. Suprà v. 973. FARNABIUS.

1027. *Testare*] Testimonium dicas contra deo-

rum justitiam, vel argumento sis nullos esse in coelo deos, si tibi insigniter sceleratae per aethera pateat impunè via. FARN. Habebat illud Cynici in animo, de quo Tullius lib. de Nat. Deor. tertio. *Diogenes quidem Cynicus dicere solebat, Harpalum, qui temporibus illis praeco felix habebatur, contra deos testimonium dicere, quod in illa fortuna tam diu viveret.* HEINSIUS.

L. ANNAEI SENECAE
*** A G A M E M N O N .**
 DRAMATIS PERSONAE.

† THYESTES. CLYTEMNESTRA. NUTRIX. AEGISTHUS. CHORUS ARGIVARUM, sive MYCENAEARUM. ORESTES, Muta Persona. AGAMEMNON. CASSANDRA. EURYBATES. ELECTRA. STROPHIUS. CHORUS ILIADUM. PYLADES, Muta Persona.

A R G U M E N T U M.

Thyestis umbra ulciscendi injuriarum (de quibus vide Thyestis argumentum) cupida, filium Aegisthum in caedem Agamemnonis incitat. Ille itaque Agamemnonem victorem à Troja reducem in convivio impervia irretitum veste occidit, consilii caedisque particeps Clytemnestra, quam absente marito Agamemnone corruperat. Cassandram deinde Agamemnoni amatam ab aris avulsam occidit. Electram, quod fratrem Orestem amandarat, carceri mancipari jubent.

ACTUS

V A R I O R U M.

* **A** G A M E M N O N .] Scena Argis, vel Mycenis; utrobi nihil refert, ut in Thyeste notavimus. Duo chori Argivarum & Troadum, quod minus ab aliis animadversum. *Scil.* Agamemnones tragoedias scripserunt Ion & Aeschylus, è quo tamen pauca noster fuit mutuatus. Nonius citat L. Pomponii, Agamemnonem suppositum, sed illa vel comoedia vel sane hilarotragodia fuit. à Latinis Grammaticis nonnullae tragoediae nominantur, quibus venit aliquando mihi in mentem suspicari, hujus fabulae materiam fuisse tractatam: ex hoc numero sunt Attii Aegisthus, Agamemnonides, Clytemnestra, Livii Andronici Aegisthus, Naevii Aegisthus, & similes.

DELRIUS. Oeconomia Tragoediae ex parte ab Aeschyli eognomine. Locum enim quem tantopere ibi veteres commendant, de Cassandrea furore, expressit. Ibi Agamemnon in scena maestatur. Hic res partim à Cassandra, partim ab Electra exponitur, sine alia *ἀνὰ σκηνήν* aut persona Nuncii. Electram quam ignorat ille, à Sophocleis instruxit. Unde illi mores dedit. Est autem frugis bonae haec Tragoedia. Quod vel imitatio erincit. Multa enim ex Virgilio non male transfuit, quaedam quoque ex aliis. Narratio Nuncii, multa acute, pauca ambiose, nec pauca eleganter. HEINSIUS.

† THYESTES.] Florent. *THYESTIS UMBRA*. GRONOVIVS.

ACTUS PRIMUS.

THYESTIS UMBRA.

*Thyestis umbra ab inferis adveniens Aegisthum ad vindictam
sibi ab oraculo promissam invitat.*

- O** Paca linquens Ditis inferni loca,
Adsum profundo Tartari emissus specu,
Incertus utras oderim sedes magis.
Fugio Thyestes inferos, superos fugo.
5 En horret animus, & pavor membra excutit:
Video paternos, imò fraternos lares.
Hoc est vetustum Pelopiae limen domus.
Hinc auspicari regium capiti decus
Mos est Pelasgis. hoc sedent alti toro,
10 Quibus superba sceptrata gestantur manu.
Locus heic habendae curiae: heic epulis locus.
Libet reverti. nonne vel tristes lacus
Incolere satius? nonne custodem Stygis
Tergemina nigris colla jactantem jubeis?

Ubi

GRONOVII.

Verf. 5. *En horret animus.* Flor. *Inhorret animos.*

VARIORUM.

1. *Opaca*] Inferna, umbrosa, quibus interposita terra, quae Ops, lucem intercludit. FARN.
1. *Ditis*] *Ditis* sed inferni, Plutonis. FARN.
2. *Tartari*] Hippolyt. 641. FARN.
3. *Utras*] Infernae, an superas. FARN.
4. *Fugio*] Inferos horreo, superis ipse horribilis. FARNABIUS.
6. *Paternos*,] Pelopis patris mei victoris (de qua Thyest. 143.) imo fratris Atrei scelere (de

quo in Thyest. 4. & 5. act.) claros. FARN.

8. *Hinc*] Thyest. 657. In his atris coronari solent reges. FARN.

12. *Libet*] Domo festa seu coenatione visa, succurrit illi de filiis, quos ibi epulatus fuerat. FARNABIUS.

12. *Tristes*] Acheronta. ex αἴθερος & ἵδη, quod laetuosius fluat undis. vel ab α & χαίρειν quasi illactabilis unda: Stygia autem à στυγία, id est, odi. tristisque palus innabilis unda Styx. & Cocytum δὲ καὶ ὀνοεινὸς, ad lamentando. FARN. Potius Acheron ex Hebraeo atque extremum locum denotat.

13. *Custodem*] Cerberum. Troad. 406 Herc. Fur. 784. FARN.

15. *Ubi*

- 15 Ubi ille celeri corpus evinctus rotæ
In se refertur; ubi per adversum irritus
Redeunte toties luditur saxo labor;
Ubi tondet ales avida foecundum jecur;
Et inter undas fervida exultus siti
- 20 Aquas fugaces ore decepto appetit,
Poenas daturus coelitem dapibus graves.
Sed ille nostræ pars quota est culpæ senex?
Reputemus omnes, quos ob infandas manus
Quæsitur urna Cnossius versat reos:
- 25 Vincam Thyestes sceleribus cunctos meis.
A fratre vincar. liberis plenus tribus
In me sepultis. viscera exedi mea.
Nec hæcenus fortuna maculavit patrem;

Sed

GRONOVII.

15. *Corpus evinctus rotæ*] Flor. *rosa*, ut Gruteri unus

28. *Nec hæcenus fortuna*] Scaliger putat constare ex sequentibus legendum *Corsina* quia oraculo auctore Thyestes cum filia coit. At mihi videtur constare hoc ipso ex versu non posse legi *Corsina*; nullo enim oraculo ad manducanda liberorum corpora accessit. Accipe igitur *Fortunam* pro fato. Fatum dicit incipit se maculasse nefandis epulis: fatum scientem impulsisse per Phœbum ad incestum.

VARIORUM.

15. *Ubi ille celeri*] *Pelvitur Ixian*, & se sequiturque fugitque. FARNABIUS.

16. *Per adversum*] Sisyphus. Hippol. 1230. FARN.

18. *Fœcundum*] Tityi. Hippol. 1228. FARN.

19. *Exultus*] Tantalus. Thyest. 152. FARN.

21. *Pœnas*] Ob Pelopen filium diis appositum. ibid. FARN.

22. *Sed ille nostræ*] Ad hunc locum & alios intelligendos, flagitia Pelopidarum enumeranda sunt. In eâ gente Tantalus Pelopem filium diis epulandum apposuit, & Atreus fratri Thyesti filios tres comedendos dedit. Pater filium egit in

exilium, Atreum Pelops: fratrem pepulit frater, Thyestem Atreus: gener sustulit focerum, Pelops Oenomaum: pater filium, Atreus Phibnem: pater item filiam, Agamemnon Iphigeniam: maritus uxorem, Atreus Aëropen: uxor maritum, Clytemnestra Agamemnonem: filius matrem, Orestes Clytemnestram: nepotes suos occidere patruos, Aegisthus Atreum, & Orestes Aegisthum: frater necavit germanum, Atreus Chrysippum: patruelis patruelem, ut Tantalum Agamemnon, Aleten Orestes: patruelis filios, Aegisthus Pelopem & Teledamum. Sævierunt ferro in seipsas, Hippodamia uxor Pelops, & Peloceja filia Thyestis. Aegisthi nurus numeratur inter eas quæ scelerare sunt infames, ab Ovidio de Ponto; de quâ aibi non legi. In eadem familiâ viriavit pater filiam, Pelopetam Thyestes; levir glorem, ut idem Aëropen: patruelis patruelem, ut Orestes Hermionem: patruelis affinem, ut Aegisthus Clytemnestram. FABRITIUS.

24. *Quæsitur*] Iudex. translatus à consuetudine Romanorum, apud quos, qui iudiciis publicis præerat, Quæsitur dicebatur, qui de crimine diligenter inquirebat & vindicabat. FARNABIUS.

28. *Nec hæcenus*] Nescientem me comedisse proprios filios atque ex ignorantia peccantem. FARNABIUS.

Z 12 3

29. Ma-

- Sed majus aliud ausa commisso scelus,
 30 Gnatae nefandos petere concubitus jubet.
 Non pavidus hausi dicta, sed cepi nefas.
 Ergo ut per omnes liberos irem parens,
 Coacta fati nata fert uterum gravem,
 Me patre dignum. versa natura est retro.
 35 Avo parentem, (prò nefas!) patri virum,
 Natis nepotes miscui, nocti diem.
 Sed sera tandem respicit fessos malis
 Post fata demum sortis incertae fides.
 Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum,
 40 Cujus secutae mille vexillum rates
 Iliaca velis maria texerunt suis;
 Post decima Phoebi lustra devicto Ilio
 Adest, daturus conjugii jugulum suae.
 Jam jam natabit sanguine alterno domus.
 45 Ensēs, secures, tela, divisum gravi

Ictu

* GRONOVII.

38. *Sortis incertae fides.*] Utrumque non Delrio modo, sed & Scaligero placeat illa *incesta fors*, legendum cum Flor. & Lipsiano *sortis incertae fides*. Hypallage est pro sortis incerta fides. Quia tam tarde apparuit, dubitatum de ea significat. Ut Petronius: *Et ratis fides Calchantis atro dubia pendebat metu*.

42. *Post decima Phoebi*] Flor. *Post decima Phoebi lustra*.

VARIORUM.

29. *Majus*] Oraculi monitu, ut cum propria filia concumberem, hinc natum fore ultorem fraternali sceleris. FARN.

31. *Non pavidus*] Vindictae cupidine audax, & obviis sceleris. FARN.

32. *Per omnes*] Filios enim mihi ingessi, me filiae. FARN.

33. *Coacta*] Oraculo, ut modo, vers. 30. FARNABIUS.

35. *Avo parentem,*] Namque ego Aegisthus avus & pater, filiae pater & maritus, sic Aegisthus mihi natus & nepos. FARN.

36. *Nocti*] *Eugenie per ortus Solo, Thyestianae horret domo cernere mensas.* Thyest. vers. 774. FARNABIUS.

38. *Post fata*] Post meam fratrilque mortem. FARNABIUS.

39. *Rex*] Graecorum exercitus imperator. FARNABIUS.

41. *Iliaca.*] *Hyperbole sonantior.* FARN.

42. *Post decima*] Post decem solaria lustra, id est, annuos solis cursus, hoc est, annos. FARN.

43. *Jugulum*] Feriendum. infra vers. 885. FARNABIUS.

44. *Jam*] Ubi Aegisthus interfecerit Atrei filium, ut meos Atreus, alii intellig. de sanguine alterno Agamemnonis, mox Clytemnestrae & Aegisthi. sed prius magis placet, neque enim laetaretur etiam impia umbra filii sui morte. FARNABIUS.

46. Bi-

Ictu bipennis regium video caput.

Jam scelera prope sunt; jam dolus, caedes, cruor.

Parantur epulae. causa natalis tui,

Aegisthe, venit. quid pudor vultus gravat?

50 Quid dextra dubio trepida consilio labat?

Quid ipse temet consulis, torques, rogas,

An deceat hoc te? respice ad matrem; decet.

Sed cur repente noctis aestivae vices

Hiberna longâ spatia producunt morâ?

55 Aut quid cadentes detinet stellas polo?

Phoebum moramur. redde jam mundo diem.

G R O N O V I I.

56. *Redde jam mundo diem.*] Puto scripsisse auctorem: *Reddo jam mundo diem* Dicit, quod facit. Ab eo, & discessu meo locum facio ingruenti luci, quam adhuc morabar.

V A R I O R U M.

46. *Bipennis*] Quam dextra laevaque tenens conjugis incussit capiti Clytemnestra *fortissima Tyndaridarum*. FARN.

47. *Dolus*,] Vestis, quae negaret exitum capiti & manibus. inf. v. 885. FARN.

48. *Epulae*.] Simulatae & funestae Agamemnoni, ut quondam mihi. FARN.

48. *Causa*] Ultio per te promissa, supra vers. 30. FARN.

49. *Quid pudor*] An te pudet uxorem patruelis stuprasse? FARN.

50. *Quid dextra*] An dubitas patrualem interficere? FARN.

51. *Respicere*] Decere proculdubio te haec scelera fateri, si memineris te matre incesta natum. AFRN.

53. *Sed cur*] Sed cur nox haec aestiva (quam contractiorem esse oporteret) aequat longitudine hybernas? FARN.

55. *Cadentes detinet*, &c.] Jam occidero paratas, vel, quas jamdudum, occidisse tempus erat. FARNABIUS.

56. *Phoebum*] Mca illi in mora praesentia, meum refugit conspectum. vid. Thyest. vers. 119. FARNABIUS.

C H O R U S A R G I V A R U M.

Chorus è mulieribus Argivis seu Mycenaeis (vid. argum. primi Chori Thyestaei) excelsam fortunam queritur instabilem, anxiam, periculis obnoxiam; mediocre itaque illi praefert.

O Regnorum magnis fallax
Fortuna bonis, in praecipiti

V A R I O R U M.

58. *Bonis*] Splendore quidem, & specie bo-

nis, revera atque exitu plerumque malis, &c. *ἄριστος τίς τ' ἐν δόξῃ καὶ ἀπορροῇ*. Eurip. FARN.
G2. *Alia*

Du-

Dubioque nimis excelsa locas.

60 Nunquam placidam sceptrâ quietem,
Certumve sui tenuere diem.

Alia ex aliâ cura fatigat,
Vexatque animos nova tempestas.
Non sic Libycis Syrtibus aequor

65 Furit alternos volvere fluctus;
Non Euxini turget ab imis
Commota vadis unda nivali
Vicina polo;

Ubi caeruleis immunis aquis
70 Lucida versat plaustra Bootes.
Ut praecipites Regum casus
Fortuna rotat!

Metui cupiunt, metuique timent.
Non nox illis alma recessus

75 Praebet tutos; non curarum
Somnus domitor pectora solvit.
Quas non arces scelus alternum
Dedit in praeceptis; impia quas non

Ar-

GRONOVII.

59. *Dubioque nimis excelsa locas.*] Flor. *Dubioque locas excelsos nimis.*

62. *Alia ex alia cura fatigat.*] Flor. *Alia ex aliis: ut legebatur ante Fabricium.*

VARIORUM.

62. *Alia*] Herc. Fur. v. 107. *alterius curas suis gradus est futurae.* FARN.

65. *Alternos*] Fluxu refluxuque impetuosos. FARNABIUS.

66. *Euxini*] Quibusdam *καὶ εὐρωπαϊκῶν* dict. rectius quod cum prius ob accolarum inhospitalitatem vel latronum immanitatem *ἀγροῦ* dicta

fuerit regio illa, Herculis tandem opera latrociniiis purgata & aliarum gentium commercio emollita *εὐρώπῃ* nuncupata est FARN.

67. *Nivali*] Septentrionali. FARN.

69. *Immunis*] Eadem ratione, qua Ursae. vid. Thyeft. 476. FARN.

70. *Plaustra*] Med. v. 315. FARNABIUS.

73. *Metuique*] Multos timeat necesse est, quem multi timent. FARN.

75. *Non curarum*] Οὐδ' ἰσχυροτάτων καὶ μεγάλων καὶ ἀνδ' ἀνδ' ἰσχυροτάτων. Soph. FARN.

77. *Arces*] Regias. vid. Thyeft. 453. & 640. FARNABIUS.

77. *Alternum*] A regibus sibi mutuo illatum. FARNABIUS.

78. *Quas*] Arces. FARN.

82. Sol-

- Arma fatigant? jura, pudorque,
 80 Et conjugii sacrata fides,
 Fugiant aulas: sequitur tristis
 Sanguinolenta Bellona manu,
 Quaeque superbos urit Erinnyes,
 Nimias semper comitata domos:
 85 Quas in planum quaelibet hora
 Tulit ex alto. licet arma vacent,
 Cessentque doli,
 Sidunt ipso pondere magna,
 Ceditque oneri Fortuna suo.
 90 Vela secundis inflata Notis
 Ventos nimium timuere suos.
 Nubibus ipsis inserta caput
 Turris pluvio vapulat Austro.
 Denfasque nemus spargens umbras
 95 Annosa videt robora frangi.
 Feriunt celsos fulmina colles.
 Corpora morbis majora patent:
 Et cum in pastus armenta vagos

Vi-

G R O N O V I I.

84. *Tumidas semper comitata domos:*] Quod ex Mss. protulit Lipsius, quodque amici ejus postea ne mentione quidem dignum habuerunt, verius est *Enchyusque: Nimias semper*. Sic enim & optima membranae. Tacito frequens. Lib. 3. Histor. quippe nimius jam Antonius, & certiora ex *Seneciano sperabantur*. Lib. 4. praeferos imitio & robus secundis nimii. Macrobius lib. 5. Saturnal. *Ignoscite, nec me nimium vocetis, qui Naturae rerum Periculum comparavi*. Claudianus de bello Getico: *Nec pro successu nimius*.

V A R I O R U M.

82. *Bellona*] Enyo, bellorum dea, Martis so-

ror, autiga. FARN.

83. *Erinnyes*] Furia. Erinnyes autem tres *Θραιαι* *τιμωρις* *τιμωρητριαι*, Tisiphone, Megaera & Alesto natae è guttis sanguinis Saturni verendorum. FARNABIUS.

88. *Sidunt*] *In se magna ruunt*. FARN.

92. *Nubibus*] Alta, quae caput inter nubila condit. vid. Hippol. chorum ult. à vers. 1120. qui totus huic choro conciait. FARNABIUS.

96. *Feriunt*] *Plurimaeque hujus Montibus in summis vestigia cernimus ignis*. Lucrēt. 6. *feriuntque summos fulmina montes*. FARN.

97. *Corpora*] *Τα ὅτι ἀπορῶν καὶ ἀνίσταται ἐκ τῶν πύλων ἐκείνων* *Εἰς τὴν ἀνίσταται*. Eius. Sephor. FARNABIUS.

Aaaa

99. Pia-

Vilia currant, placet in vulnus

100 Maxima cervix. Quidquid in altum

Fortuna tulit, ruitura levat.

Modicis rebus longius aevum est.

Felix, mediae quisquis turbae

Sorte quietus,

105 Aura stringit littora tuta;

Timidusque mari credere cymbam,

Remo terras propiore legit.

GRONOVII.

99. *Vilia currant*,] Flor. rectius *currant*; ut Delrium video edidisse. Fabricius ante & postea omnes tenent alterum.

103. *Turbae parte quietus*,] Adfirmat Liplianum Sorte Flor.

VARIORUM.

99. *Placet*] Eximuntur ad caedem à grege

pulcherrimi quique boves. FARN.

100. *Quidquid*] *Tolluntur in altum*, ut lapsu graviere ruant. Claud. FARN.

102. *Modicis*] *Moderata durant*, Firma medicis. FARNABIUS.

105. *Stringit*] Radit, atque postea legit litus. FARNABIUS.

ACTUS SECUNDUS.

CLYTEMNESTRA. NUTRIX.

Sibi male conscia Clytemnestra, atque adulterii poenas, redeunte jam marito, verita, ναῖα ναῖοις ἰαδμῇ statuit. meditatur itaque Agamemnoni exitium: dissuadet nutrix.

Quid, segnis anime, tuta consilia expetis?
Quid fluctuaris? clusa jam melior via est.

110 Licuit pudicos conjugis quondam toros,

Et sceptrâ castâ vidua tutari fide.

Pe-

GRONOVII.

111. *Castâ fide*,] Sic Ovidius lib. 7. Met. *donisque pudiciam sollicitare fidem*.

VARIORUM.

108. *Tuta consilia*. &c.] Honestam receptionem, vel excusationem, deprecationem culpae, &c. FARNABIUS.

114. *la-*

- Perière mores, jus, decus, pietas, fides,
 Et qui redire, cum perit, nescit pudor.
 Da frena, & omnem prona nequitiam incita,
 115 Per scelera semper sceleribus tutum est iter.
 Tecum ipsa nunc evolve foemineos dolos,
 Quod ulla conjux perfida, atque impos sui,
 Amore coeco; quod novercales manus
 Aufae; quod ardens impiâ virgo face,
 120 Phasiaca fugiens regna Theffalicâ trabe:
 Ferrum, venena. vel Mycenaeas domos
 Conjuncta socio profugè furtiva rate.
 Quid timida loqueris furta, & exilium, & fugas?
 Soror ista fecit. te decet majus nefas.
 125 *Nutr.* Regina Danaûm, & inclitum Ledaë genus,
 Quid tacita versas? quidve consilii impotens
 Tumido feroces impetus animo geris?
 Licet ipsa fileas, totus in vultu est dolor.
 Proin quidquid est, da tempus ac spatium tibi.
 130 Quod ratio nequit, saepe sanavit mora.
Chyt. Majora cruciant, quam ut moras possim pati.

Flam-

G R O N O V I I.

127. *Vel Mycenaea domo*] Flor. *vel Mycenaeas domos Conjuncta socio profuge.* Omnino rectius. Est enim proprium Senecae. Confolat. ad Polybiam: *conspectum conversationemque suorum civium profugis.* Sic Hercule Furente: *Profugis Umbrae Tityas.* Hippolyto: *Genus omne profugis.*

130. *Quod ratio nequit,*] Fl. non *quit.*

131. *Quam ut moras possim pati.*] Flor. abest *ut*. Itaque trajectum malit Nic. Heinſius: *quam*

V A R I O R U M.

114. *Incita,*] Utitur metaphora ab equis sumpta; quos cum currere volumus, frenum illis permittimus, ut prono, non erecto, collo inciti evolent. falsum autem quod sequitur, sed per-

sonae loquenti accommodatum. DELRIUS.

116. *Foemineos*] *Emphasis.* nihil inausum intantumque relinquentes. FARNABIUS.

119. *Ardens*] Medea Jasonis amore ardens. vid. Med. & Hippol. 561. FARNABIUS.

120. *Phasiaca*] Colchica à Phaside flu. FARN.

120. *Theffalica trabe:*] Argo. vide Med. 609. FARN. Sic Horatius ode 1. *Cypriam trabem* dixit. DELRIUS.

122. *Socio,*] Aegistho adulterii & periculi socio. FARNABIUS.

124. *Soror ista fecit.*] Helena soror mea fugit Paridem secuta. FARN.

128. *Totus*] Prodit dolore vultus. Med. v. 444. FARN.

130. *Quod ratio*] *Ἐπεὶ δὲ μάλα τίς, τοῦ δ' ἴδ' ἔ-
στιν *ἡ* *σοφία*.* Eurip. FARN.

Aaaa 2

133. *De-*

- Flammae medullas & cor exurunt meum.
 Mistus dolori subdidit stimulos timor.
 Invidia pulsat pectus. hinc animum jugo
 135 Premit Cupido turpis, & vinci vetat,
 Et inter istas mentis obsessae faces,
 Fessus quidem, & dejectus, & pessundatus
 Pudor rebellat. fluctibus variis agor:
 Ut cum hinc profundum ventus, hinc aestus rapit,
 140 Incerta dubitat unda, cui cedat malo.
 Proinde omisi regimen è manibus meis.
 Quocunque me ira, quo dolor, quo spes feret,
 Huc ire pergam. fluctibus dedimus ratem.
 Ubi animus errat, optimum est casum sequi.
 145 *Nutr.* Coeca est temeritas, quae petit casum ducem.
Chyt. Cui ultima est fortuna, quid dubiam timet?
Nutr. Tuta est, latetque culpa, si pateris, tua.
Chyt. Perlucet omne regiae vitium domus.

Nutr.

GRONOVII

miras possim' ut pati. Interposuerunt enim librarii posteriores non ubi debebant.

137. *Fessus quidem, & dejectus, & pessundatus*] Utitur verbis ad luctum pertinentibus. *Pessundatus rebellat*: ut Hannibal apud Iulium ait cum Romano etiam iacente luctandum esse. Et Cornelius Nepos tradit Epaminondam luctando se exercuisse ad eum finem, quoad stans complecti posset atque contendere. Spreto scilicet ultimo volutantium conatu, quem adjugebant artifices. Quid igitur o. Pal. Vossianique & meus & duo Germanici, *devictus*? Flor. ut ante Fabricium, *devictus*? An est ligatus, impeditus? & alludit ad nexus nodosque luctantium, de quibus in Diatriba ad Statium?

143. *Fluctibus dedam ratem.*] E Delrii Mog. est. Prius habebatur, *dedit*. Sed numerosius Flor. *fluctibus dedimus ratem*.

VARIORUM.

133. *Dolori*] De pellice Cassandra. FARN.

133. *Timor.*] Ne deprehensi adulterii poenas sumat maritus. FARN.

135. *Cupido*] Adulteri Aegisthi. FARN.

138. *Rebellat.*] Nec cedit honesto conjugis amori. FARNABIVS. Immo victi i libidini.

139. *Ut cum*] *Utque carina, Quam ventus premit & vento contrarius aestus, Vm geminam senit, pariterque incerta duobus.* FARNABIVS.

141. *Regimen*] Clavum, gubernaculum rectae rationis. FARN.

146. *Ultima*] In extremo, quo deterius nil potest esse FARNABIVS.

148. *Perlucet omne*] In omnium oculis & ore positum est. *Tanto conspectius in se Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur.* FARN. Claudianus: — *te totius medio telluris in orbe Fervere cernoscas, cunctis tua gentibus esse Falla palam, nec posse dari regatibus nequam Secretum vitii; nam lux altissima sati Oculum nihil esse finit, latebrasque per omnes lustras & absconditos explorat fama recessus.* DELRIUS.

151. *Quid*

- Nutr.* Piget prioris, & novum crimen struis?
 150 *Chyt.* Res est profecto stulta, nequitiae modus.
Nutr. Quod metuit, auget, qui scelus scelere obruit.
Chyt. Et ferrum & ignis saepe medicinae loco est.
Nutr. Extrema primo nemo tentavit loco.
Chyt. Rapienda rebus in malis praeceps via est.
 155 *Nutr.* At te reflectat conjugii nomen sacrum.
Chyt. Decem per annos vidua respiciam virum?
Nutr. Meminisse debes subolis ex illo tuae.
Chyt. Equidem & jugales filiae memini faces;
 Et generum Achillem. praestitit matri fidem.
 160 *Nutr.* Redemit illa classis immotae moras,
 Et maria pigro fixa languore impulit.
Chyt. Pudet, pigetque! Tyndaris coeli genus,
 Lustrale classi Doricae peperit caput.
 Revolvit animus virginis thalamos meae,
 165 Quos ille dignos Pelopiâ fecit domo,

Cum

GRONOVII.

154. *Capienda rebus*] Flor. *Rapienda*. Simplex pro Composito. Ovidius de equis solis: *Corripuere viam*.

162. *Piget, pudetque!*] Solent haec duo coniungi. Cicero pro domo: *ut me non solum pigeat stultitiae meae, sed etiam pudet*. Et *pudere* volunt grammatici ad dedecus, *pigere* ad damnum & dolorem referri. Flor. tamen: *Piget doletque*. Idem sequenti versu, *peperi caput*. Omnino melius quam *peperis*, quod vulgo. *Tyndaris peperit*, ut *Asteca fugiam*, ut *Anibal peto pacem*.

VARIORUM.

151. *Quod metuit,*] Scelus, scelerisque poenam. FARNABIUS.

152. *Et ferrum*] Caetero, candenti ferro obfistitur canceris, gangraenis, &c. *Us redimas corpus, ferrum patiens & ignes*. FARN.

154. *Capienda*] In rebus asperis & tenuis spei fortissima quaeque consilia sunt tutissima, sed in bellicis politicisque utile hoc, in peccando minime. FARN.

156. *Decem*] Egregius sane conjux, qui me per decem annos reliquit, de vidua autem vid. Hippolyt. vers. 620. FARN.

158. *Equidem*] Et memini quo pacto sub praetextu nuptiarum cum Achille arcessierit Iphigeniam, eamque immolaverit Dianae. Troad. 162. FARNABIUS.

159. *Praestitit*] Ironia. FARN.

162. *Tyndaris*] Ego filia Tyndari ut vulgo creditur, revera Jovis ex Leda. FARN.

163. *Lustrale*] Expiativum, ventos redimens. vid. Troad. 161. FARNABIUS.

164. *Thalamos*] Modo. v. 156. FARN.

165. *Pelopias*] Saeva, crudeli, quae liberos mactare solet, ut Tantalus Pelopem, Atreus tres Thyellii filios. FARN.

- Cum stetit ad aras ore sacrifico pater,
 Quam nuptiales? horruit Calchas suae
 Responsa vocis, & recedentes focos.
 O scelera semper sceleribus vincens domus!
 170 Cruore ventos emimus, bellum nece.
Nutr. Sed vela pariter mille fecerunt rates.
Chyt. Non est soluta prospero classis deo:
 Ejecit Aulis impias portu rates.
 Sic auspicatus bello, non melius gerit.
 175 Amore captae captus, immotus prece,
 Sminthea tenuit spolia Phoebei senis,
 Ardore sacrae virginis jam tum furens.
 Non illum Achilles flexit indomitus minis;
 Non ille solus fata qui mundi videt,
 180 In nos fidelis augur, in captas levis;
 Non populus aeger, & relucens rogi.

In-

GRONOVII.

166. *Ore sacrilego pater,*] Immo *sacrifico*, ut jubet liber optimus. Aeschylus: *ἱερὰ δὲ ὦν θυμῷ*. *ἱερὸν θυμῷ*. Idem: *Quam nuptiales?* quam bene (id est, per ironiam, quam non) convenientes nuptiis, quas apud me simularat. Vulgo *Quasi*.

176. *Spolia Phoebei ducis,*] Quantum imperator fuerit Chryses, ignoro. Unum scio melius quadrare, quod est in Flor. *Phoebei senis*. Agamemnon ad ipsum: *Μῆνερ, γίγν, καλῶν*.

VARIORUM.

168. *Recedentes*] *Pathos*, sic Thyest. vers. 766.

170. *Cruore*] Vid. Troad. 161. FARN.

171. *Mille,*] Quos tamen Homerus 1080. computat: Dares Phrygius 1140. Dictys 1295. FARNABIUS.

172. *Deo:*] Numine, vel etiam Diana, vid. Herc Fur. 184. FARN.

173. *Aulis*] Boeotiae portus, Graecorum statio in Trojanos conjurantium. FARN.

174. *Sic auspicatus*] Caede virginis filiae im-

peratoris. FARN.

175. *Amore*] Astynomes, Chryseidos. Troad. 222. FARN.

175. *Prece,*] Patris Chrysaë filiam redempturi. FARNABIUS.

176. *Sminthea*] Filiam Chrysaë Sacerdotis Apollinis Sminthei, *ἱερὸν δὲ σμινθῆς*, i. e. mures *σμινθῆς*, *σμινθῆς*. al. à Sminthe opp. FARN.

177. *Jam tum*] Ut nunc rursus Cassandrae. DELRIUS.

178. *Non illum*] Non flexit minis, vel Achilles indomitus minis. FARNABIUS.

178. *Indomitus*] Talem nobis Achillem Homerus ubique, & Horat. in. epist. ad Pisones de arte poetica depingunt. DELRIUS.

179. *Ille solus*] Calchas. *ἄλλοι δὲ πάντες*. 'Ος πῦρ καὶ ἰατρὴν, καὶ ἰστορίαν, καὶ ἰατρὴν. FARN.

180. *In nos*] Statim Agamemnoni creditus, ubi Iphigeniam Dianae immolendam cecinit, quando faretur reddendam Briseida, fidem ejus elevavit Agamemnon. FARN.

181. *Aeger,*] Peste laborans. notum ex Hom. II. a. FARN.

181. *Relucens*] *Ἀπὸ τῆς ἀσπιδὸς καλῶς διαπύει*. FARN.

182. *Cru-*

- Inter ruentis Graeciae stragem ultimam
 Sine hoste victus marcet, ac Veneri vacat,
 Reparatque amores: neve desertus foret
 185 A pellice unquam barbara coelebs torus,
 Ablatam Achilli diligit Lyrnessida:
 Nec rapere puduit è sinu avulsam viri.
 En Paridis hostem! nunc novum vulnus gerens
 Amore Phrygiae vatis incensus furit:
 190 Et post tropaea Troica, ac versum Ilium,
 Captae maritus remeat, & Priami gener.
 Accingere, anime; bella non levia apparas:
 Scelus occupandum est. pigra, quem exspectas diem?
 Pelopia Phrygiae sceptrum dum teneant nurus?
 195 An te morantur virgines viduae domi;
 Patrique Orestes similis? horum te mala

Ven-

GRONOVII.

186. *Diligit Briseida*.] Pro vera lectione obtinet locum interpretatio. Scribe cum optimo: *Diligit Lyrnessida*. Hom. Briseis, ἢ ἐκ Ἀργείων ἔξωλεται.

187. *È sinu avulsam viri*.] Etruscus: è sinu avulsam viri. Ut in Medea: Jam jam meo rapiuntur avulsi è sinu.

VARIORUM.

182. *Graeciae*] Hujus Trojanae expeditionis poetae semper ita meminerunt, veluti si illi tota Graecia interfuisset. Sed refragatur Artemidorus inquis: λέγει αὖ ἐν Ὀμήρῳ ὅτι βασιλεὺς ὅσα ἰσχυρότατα αὐτῷ ἔστιν. Invenerat nimirum apud Homerum in Catalogo non τὰς Θρακίας, sed Ἰταλικίας, ut testatur Eustathius multos legisse, & parvi oppidi nomen esse, Hypothebas, quos interfuisse testatur Homerus Iliad. α'. αὖ δ' Ἰταλικίας ἄρχοντι αὐτοῖσι πελοπίαν, non Thebanos. Tamen Iulianus lib. 28. solos Acarnanias scribit Graecis ad Trojam non ivisse suppetias: nec eosin Boeotia expressos invenio. DELRIUS.

183. *Marcet*.] In Ventrem patris. FARNABIUS.

185. *Coelebs*] Hippol. 230. FARN.

186. *Ablatam*] Hippodaniam Brisei filiam per praefones Achilli aufert. FARN.

187. *Viri*.] Achillis fortis, vel illam maritali amore tenentis. FARN.

188. *En Paridis*] En pulchrum adulterii vindicem. Iren. FARN.

189. *Phrygiae*] Cassandrae, seu Alexandriae. vid. Troad. 34. & 966. FARN.

189. *Furit*:] Eleganter ἀγριεύει] vatis furit. FARNABIUS.

190. *Tropaea*] Troad. vers. 147. FARN.

193. *Scelus*] Antequam meum ulciscatur adulterium Agamemnon. 750 illius. Thycst. 203. Herc. Oct. 435. FARN.

194. *Phrygiae*] Cassandra. plural. indignanter pro singulari. ut Phoen. 368. Med. 1005. FARN.

195. *An te*] An filiarum innumptarum Electrae, Chrysothemidos, Laodices, & Iphianissae filiarum causa vindictae abstinere? imo horum gratia magis perfice, ne quid gravius patiantur illa superinducta noverca, eaque captiva turbine vaticinii percita. Hippol. 602. FARNABIUS.

102. Moss

- Ventura moveant, turbo queis rerum imminet.
 Quid misera cessas? en adest natis tuis
 Furens noverca. per tuum, si aliter nequit,
 200 Latus exigatur ensis, & perimat duos.
 Misce cruorem. perde pereundo virum.
 Mors misera non est, commori cum quo velis.
Nutr. Regina, frena temet, & siste impetum,
 Et quanta tentes, cogita. victor venit
 205 Asiae ferocis, ultor Europae: trahit
 Captiva Pergama, & diu victos Phrygas:
 Hunc fraude nunc conaris & furto aggredi?
 Quem non Achilles ense violavit fero,
 Quamvis procacem torvus armasset manum.
 210 Non melior Ajax, morte decreta furens;
 Non sola Danaïs. Hector & bello mora;
 Non tela Paridis certa; non Memnon niger;

Non

GRONOVII.

199. *Si aliud nequit;*] Quod habuerunt olim editi, quod unus Pal. quodque cacterorum, non sane optimorum, conspiratione sublatum est, *si aliter nequit*, id verum fuisse testatur antiquissimus Florentinus.

VARIORUM.

202. *Mors misera non est,*] Cum illo, quem perire expetis, mori. *Hellen. ενθανειν & αν θηλως.* FARN. Valer. Maximus lib. 6. cap. 8. *Levique vulnere à Thelèsino, cum quo commori destinaverat, perfrictum,* &c. Fabricius nobis invexerat, *com mori qui cum velis*: eleganter quidem, si ferrent codd. scripti. GRUTERIUS.

204. *Victor*] Agamemnon, cui haec meditaris, redit victor. FARNABIUS.

205. *Asiae*] Trojae in Asia minori vid. Troad. verfi. 4. FARN.

205. *Europae*] Injuriae illatae Graeciae, quae in Europa. FARN.

206. *Captiva*] Reliquias Trojae, captivas. FARN.

206. *Diu victor*] Diutino, lento, decenniali

bello. FARN.

207. *Furto*] Clandestinis insidiis. Al. *conaris infans aggredi?* FARN.

208. *Quem non Achilles*] Homerus Iliad. 6. narrat Achillem gladium strinxisse, ut Agamemnonem occideret, sed Palladis interventu se abstinuisset: quo monemur iram ratione temperare. DELRIUS.

209. *Procacem*] Caedis & vindictae immodice appetentem. Procarum enim significat immodice & impudenter petere. FARNABIUS.

210. *Melior Ajax*] Telamonius, Οἰάδης, ταχὺς, Αἴας, ὠκύς. FARN.

210. *Morte*] Deliberata morte ex pudore caesorum à se pecorum per infaniam, qua correptus est propter adjudicata Ulyssi ab Agamemnone & procenbus Achillis arma. FARN.

210. *Furens*] Vide Sophoclem ἐν τῷ ἀγαστρίῳ. & Ovidium 11. Metam. DELRIUS.

211. *Sola*] Troad. 31. & 125. FARN.

212. *Non tela*] Nec tela Paridis certa, quia ab Apolline directà in Achillem, (Troad. 345.) violaverunt. FARN.

212. *Memnon*] Memnon Aethiops, vid. Troad. v. 10. FARN.

213. *Αἴας*

- Non Xanthus armis corpora immistis gerens,
Fluctusque Simois caede purpureos agens,
215 Non nivea proles Cycnus aequorei dei;
Non bellicoso Thressa cum Rhese phalanx;
Non picta pharetras, & securigerâ manu
Peltata Amazon; hunc domi reducem paras
Mactare, & aras caede maculare impiâ?
220 Victrix inultum Graecia hoc facinus feret?
Equos & arma, classibusque horrens fretum
Propone, & alto sanguine exundans solum,
Et tota captae fata Dardaniae domus
Regesta Danaïs. comprime affectus truces,
225 Mentemque tibimet ipsâ pacifica tuam.

* AE-

GRONOVII.

220. *Ultrix inultum*] Flor. *Victrix inultum* Nec videtur puerile polyptoton captae Seneca.

224. *Regesta Danaïs*] Interpretantur reportata in Graeciam in vindictam raptae unius Helenae. Tu intellige, exempla, quae in Trojam statuta sunt, eadem expetitura & recursa in Argivos ab aliis Graecis per vindictam Agamemnonis, si occidatur. Minae sunt, non preces. Cogita, inquit, non egregia Agamemnonis facinora, ut interpres, sed equis & viris & velis vos petiturum iri. Sic & sanguine exundans solum, non Trojanum, sed Mycenaeum exundaturum perinde, ut Trojanum. Cassandra infir. *fata se vertunt retro.*

VARIORUM.

213. *Xanthus*] 'Dei' Ἀχαιῶν ἑὸν παῖδα-
νός; Παῖς ἰδὲ κτελάνων ἐπὶ τοῖς ἰσχυροῖς ἀνδρῶν.
II. Q. FARN.

214. *Fluctusque*] Quem neque qui tot Simois corrupta sub undis nata virum galeasque & sortia corpora volvit, violavit. FARNABIUS.

215. *Nivea*] Troad. vers. 181. FARN.

215. *Aequorei Dei*] Neptuni; additum ad differentiam alterius Cycni, Martis filii, ab Hercule superati. DELRIUS.

216. *Non bellicoso Thressa cum Rhese*] Troad. vers. 8. FARNABIUS. Vide Rheseum tragoediam incerti auctoris, quae vulgo perperam Euripidi adscribitur, & nos vulgus secuti sic eam saepe citavimus, & Homerum Iliad. v. DELRIUS. Qui ad amnem sui nominis fuit interfectus, in quem etiam se uxor Arganthona, desiderio mariti projecit. Vide Parthenium Narration. suarum cap. ult. DELRIUS.

217. *Picta*] Non Penthesilea, quae Ducis Amazonidum Lunatis agmina peltis, Sacra securigeris dextris & picta pharetras. Med. 214. est autem pelta scutum in folium hederaceum formatum. FARNABIUS.

218. *Peltata Amazon*] Peltam sic describit Pierius Hieroglyph. lib. 42. ut circularis descriptus linea diametrali dissecetur: pars altera, quantum cubiti, manusque ministerio deserviat, relinquatur: altera duobus à lateribus excavetur: ita ut in medio spatium sit insertando brachio, cujus hac sit propugnaculum. extrema ad sicuti marginem lantentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exempti, insertandas si opus sit hastae, alter commodus, alter ad inspicendum inferviat. Confule Q. Smyrnacum, quem non vulgus tantum, sed & doctiores nonnulli Q. Calabrum appellant. non bene. DELRIUS.

218. *Hanc*] Talem post tot tantasque res gestas strenue reducem. FARNABIUS.

Bbbb

232. Ad

* AEGISTHUS. CLYTEMNESTRA. NUTRIX.

Clytemnestram nutricis consiliis cedere paratam, jamque dubiam superveniens Aegisthus avertit rursus atque in praeceptis trahit.

Aegisth. Quid tempus animo semper ac mente horrui,
Adest profecto rebus extremum meis.

Quid terga vertis, anime? quid primo impetu
Deponis arma? crede perniciem tibi,

230 Et dira saevos fata moliri deos.

Oppone cunctis vile supplicii caput,
Ferrumque & ignes pectore adverso excipe.

Clyt. Aegisthe, non est poena sic nato mori.

Aegisth. Tu nos pericli socia, tu Ledâ fata

235 Comitare tantum: sanguinem reddet tibi

Ignavus iste ductor, ac fortis pater.

Sed quid trömentes circuit pallor genas,

Ja-

GRONOVII.

VARIORUM.

* AEGISTHUS. CLYTEMNESTRA.] Flor. addit, *NUTRIX.* ut intelligatur *nux* additare *nutricem*.

233. *Non est poena sic nato mori*] Tacitus 6. ann. *isidem diebus Sex. Papinius consulari familia repentinum & inferum exitum delegit, iscio in praesepi corpore. Causa ad matrem referebatur, quae pridem repudiata, adstantionibus atque luxu praeluxisset juvenem ad ea, quorum effugium non nisi morte inveniret.*

235. *Comitare tantum:*] Verba male ominata. Sentit ille quidem, ne desere me, sed fida mane socia in eo quod molior. Verum possunt referri ad priora, quasi eam comitem mortis optet, quod postea accidit: simul enim ambos peremit Orestes.

232. *Adverso*] Opposito, omnia prius tentante quam timide cedas, vertasque terga. FARNABIUS.

233. *Sic nato*] Ex incestu nato, sup. vers. 30. FARNABIUS.

234. *Leda*] Hipp. 300. & supra vers. 160. FARNABIUS.

235. *Tantum*] Refer ad *comitare*, vel tantum sanguinem, quantus fuit filiae, non reddet. COMPELLINUS.

235. *Sanguinem*] Sanguine suo rependet sanguinem filiae tuae Iphigeniae ab illo caesae. Troad. 165. FARN.

236. *Ignavus*] Quia ipse dux licet docum per se nihil gessit fortiter. *ἀναιδὲς τίς παλαιοὶ οὐκ ἔδωκεν* *ἀναιδὲς τίς παλαιοὶ*, amoribus indulgens. FARN.

236. *Fortis*] In filia immolanda. FARN.

245. U

Jacensque vultus languido obtutu stupet?

Chyt. Amor jugalis vincit, ac flectit retro.

240 Referamur illuc, unde non decuit prius

Abire: vel nunc casta reperatur fides.

Nam sera nunquam est ad bonos mores via.

Quem poenitet peccasse, paene est innocens.

Aegisth. Quo raperis amens? credis aut speras tibi

245 Agamemnonis fidele conjugium? ut nihil

Subesset animo, quod graves faceret metus;

Tamen superba & impotens flatu nimis

Fortuna magno spiritus tumidos daret.

Gravis ille lociis stante adhuc Troja fuit.

250 Quid rere ad animum suapte natura trucem

Trojam addidisse? rex Mycenarum fuit.

Veniet tyrannus. prospera animos efferunt.

Effusa circa pellicum quanto venit

Turba apparatu! sola sed turba eminet,

255 Tenetque regem famula veridici Dei.

Fe-

GRONOVII.

240. *Rememur illuc.* Flor. *Referemus.* Scribendum: *Referamur illuc.* Sequenti quoque versu dubitant. Alii, *sic nunc*: alii, *sed nunc.* Verum in optimo: *Vel nunc casta reperatur fides.* Ut in Phoenixis: *quam tanti est mihi Genaisse vel sic.* Et in Medea: *pro me vel scelus.* Vides nexum orationis, quem in utroque altero merito sibi displicere notat Gruterus.

249. *Gravis ille, &c.* Cicero lib. 4. fam. 9. *An qui in bello, cum omnium nostrum consensum esse periculum suo cernebat, certorum hominum minime prudentium consilio uteretur; cum magis communem consensum in victoria futurum fuisse, quam incertis in rebus fuisset?*

254. *Sola sed longe eminet, Tenetque regnum.* Flor. *sola sed turba eminet, Tenetque regem* à solo codice, est Liphiano. Delirius dissimulat. Gruterus, quod mirum, admittit contra suos omnes,

ob similem locum Tibulli. Et certe non incommode dicitur. Sed juxta tenerum est alterum. Regem in potestate habet. Affinis sunt, illud Juvenalis lib. 12. *suos permittit, si quarum captivarum consuetudine tenerentur, ducere uxores.* Et Suetonii in Tiberio: *cum & Agrippinae consuetudine teneretur, & Juliae mores improbares.* Tò turba etiam habuit Liphianus, sed non loco positum. Sic enim ille: *turba sed longe eminet*: damnante versu.

VARIORUM.

245. *Ut nihil.* Fac te castam esse, nec adulterii consciam supplicium metuere. FARN.

249. *Gravis.* Quod exprobat *δυναστεύει βασιλῆα* Achilles II. d. FARN.

251. *Trojam.* Trojam casum FARN.

255. *Tenetque.* Imperatque Cassandra vates Apollinis. FARN.

Bbbb 2

257. *At*

- Feresne thalami victa consortem tui?
 At illa nolet. ultimum est nuptae malum,
 Palam mariti possidens pellex domum.
 Nec regna socium ferre, nec tedae sciunt.
 260 *Chyt.* Aegisthe, quid me rursus in praeceps rapis,
 Iramque flammis iam residentem incitas?
 Permisit aliquid victor in captas sibi:
 Nec conjugem hoc respicere, nec dominam decet.
 Lex alia folio est, alia privato in toro.
 265 Quid quod severas ferre me leges viro
 Non patitur animus turpis admissi memor?
 Det ille veniam facile, cui venia est opus.
Aegisth. Ita est. pacisci mutuam veniam licet.
 Ignota tibi sunt jura regnorum aut nova.
 270 Nobis maligni judices, aequi sibi,
 Id esse regni maximum pignus putant,
 Si quidquid aliis non licet, solis licet.

Chyt.

GRONOVII.

258. *Mariti possidens pellex domum.* Flor. *Palam marita.* Unde probabiliter Nic. Heinſius ad Ovidii Heroidas: *Palam maritam possidens pellex domum. Domus marita*, in qua ſint juſti conjuges. Horatius: *proliſque novae feraci lege marita.*

260. *Rurſus in praeceps rapis.* Flor. in praeceps agit.

261. *Iam residentem excitas?* Quod Commenlinus ait in omnibus fuiſſe & in Mog. Delrius, imitas, nos vidimus in Flor. Voſſiano & aliis. Quod autem ſtatim Delrius in omnibus ſuis conſtanter legi ait: *Non conjugem hoc reſpicere, non:* Flor cum vet. edd. *Nec conjugem hoc reſpicere, nec dominam decet.* Sequenti adjicit praepoſitionem: *alia privato in toro.*

269. *Jura regnorum haud nova*] Non patitur hic Gruterus nonnullorum aut. Id tamen eſt in Florentino. Quamquam haec duo vocabula tam frequenter in libris antiquis confundantur, ut, utrum ſtare debeat, ſaepius ex ſenſu, quam ex

fide librorum, ſit judicandum. Cicero jungere ſolet, *Novum & inſtitutum, novum & inuſitatum, novum & inſignitum.* Tu ſola haec neſcis, an omnino & omnibus nova ſunt.

VARIORUM.

257. *At illa*] Quod ſi tu poteris voleſſe, illa nolet, te itaque tollere tentabit. FARN.

259. *Nec regna*] *Non capiunt dominos regna Perſusque duos.* FARNABIUS.

262. *Permiſit*] Fac Agamem. victorem ſibi aliquid indulſiſſe in captivas FARN.

263. *Dominam*] Matrem familias, *Domna.* Latrones autem uxores ſuas *reginas* vocabant, Theſſali *deuſolimus*, illae viciffim maritos *augius* & *deuſolimus* dominos. FARN.

264. *Lex alia ſolis*] Regibus, quibus plerumque, quot liber, concubinas habere licet. FARN.

267. *Det ille*] Iniquum eſt, ut conjux à conjugis fidem à ſe non praefititum exigat. FARN.

268. *Ita eſt.*] Ironia. FARN.

271. *Pignus*] Praerogativam. FARN.

274. *En-*

Chyt. Ignovit Helenae. juncta Menelao redit,
Quae Europam & Asiam paribus afflixit malis.

275 *Aegisth.* Sed nulla Atridem Venere furtiva abstulit,
Nec cepit animum conjugii obstrictum suae.
Jam crimen ille quaerit, & causas parat.
Nil esse crede turpe commissum tibi.

280 Quid honesta prodest vita, flagitio vacans,
Ubi dominus odit? fit nocens, non quaeritur.
Spartamne repetes sperata, & Eurotan tuum,
Patriasque sedes profuga? non dant exitum
Repudia regum. spe metum falsâ levas.

Chyt. Delicta novit nemo, nisi fidus, mea.

285 *Aegisth.* Non intrat unquam regium limen fides.
Chyt. Opibus merebor, ut fidem pretio obligem.

Aegisth.

GRONOVII.

275. Sed nulla Atridem] Florent. Atridem

277. Causas parat.] Exponunt de caede, quum intelligat causas divortii. Plautus Menaech. 2. 4. scen. 6. Uxor viro si clam domo egressa est foras; viro sit causa, exigitur matrimonium. Cicero Philipp. 2. Minum illam suas res sibi habere iussit, ex XII. tabulis causam addidit, exegit. Hoc igitur proprie nunc tantum dicit, etsi postea significet ex hoc alterum sequi.

279. Flagitio carens,] Flor. flagitio vacans.

281. Sperata, & à tanto viro,] Quis hic vitium subesse suspicatus est? Tamen si consideres, quam languidum est illud magnam praefereens vim, à tanto viro? En exemplum nobile, quo modo soliti sint libri corrumpi. Optimus liber habet, sperata & euro tantum. Inde fecerunt quidam: & à viro tanto: quod nos in quibusdam etiam scriptis vidimus. Accessit corrector alter, legum carminis paullo gnarior, & transpositis duabus vocibus expatriavit, quod adhuc semper editum fuit. At ex antiquissimâ scriptura faciendam fuit: Spartamne repetes sperata & Eurotan tuum? Habes hic una litera addita, quicquid in fideissimo libro fuit, & sensum egregium. Vetus Poeta apud Ciceronem Tusc. 2. Nihil horum simile apud Lacœnas virgines, Quis magis palæstra,

Eurota, sol, pulvis, labor, Militia in studio est, quam fertilitas barbara.

286 Opibus] Vide nostra de pecunia veteri lib. 4. cap. 4.

VARIORUM.

274. Europam] Intelligit Graeciam, quae in Europa. Suprà vers. 205. FARN.

275. Sed nulla Atridem] Sed nullius concubinae amor animum Menelai ab Helena alienavit, ut Cassandrae pellicis amor Agamemnonis animum à te. FARN.

277. Ille] Agamemnon. FARNABIUS.

277. Causas] Propter quas te de medio tollat, quo liberius fruatur pellice. FARN.

278. Nil esse] Ut suprà vers. 243. FARN.

280. Fit nocens,] Non inquiritur nocens/ne quis sit necne, sed pro nocente damnatur, quemcunque rex odit. FARN.

281. Spartamne] Nec spera te repudiata petituram patriam tuam Spartam; repudiatas enim uxores non sinunt reges abire, verum eas necandas curant. FARN.

284. Delicta] Adulterio meo conficius est: nemo praeter quendam fidem, qui celabit, unde non est cur fugiam. FARN.

286. Opibus] Muneribus. FARN.

Bbbb 3

288. Sum

- Aegisth.* Pretio parata, vincitur pretio fides.
Clyt. Surgit residuus pristinae mentis pudor.
 Quid obtrepis? quid voce blandiloquâ mala
 290 Consilia dictas? scilicet nubet tibi
 Regum relicto rege, generosa exuli?
Aegisth. Et cur Atrida videor inferior tibi,
 Gnatus Thyestae? *Clyt.* Si parum est, adde & nepos.
Aegisth. Auctore Phoebos gignor. haud generis pudet.
 295 *Clyt.* Phoebum nefandae stirpis auctorem vocas,
 Quem nocte subitâ frena revocantem sua
 Coelo expulistis? quid deos probro advocas?
 Surripere doctus fraude geniales toros,
 Quem Venere tantum scimus illicitâ virum.
 300 Faceffe prope, ac dedecus clarae domus
 Asporta ab oculis. haec vacat regi ac viro.
Aegisth. Exilia mihi sunt haud nova. assuevi malis.

Si

GRONOVII

VARIORUM.

290. *Scilicet nubet tibi*] Vossianus, *nubam*. Et hoc margini adscripserat Grotius.

293. *Natus Thyeste*? *Clyt.* *Si parum*] Flor. *Gnatus Thyestae*. Nec aliter posterior vox potest etiam, uti debet, referri ad id quod sequitur, *nepos*. Itaque & sic ad marginem illustrius manus.

297. *Quid deos probro advocas?*] Flor. *quid deos probro addimus?* Hippolyt. *Titulum furori numinis falsi addidit*.

298. *Surripere doctus fraude*] Videtur eleganter dictum, quasi furto invadere conjugalem lectum. Et nota sunt furtiva Iovis. Sophocles Electra: *τὰς τὰς ἱεῖρας ἀποκαλεῖσθαι*. Florent. tamen: *Sub rape redemptos fr. genialis tori*. Utrum erravit scriptor, an forte fuit: *Subrepere ausus fraude geniali toro*.

300. *Suade prope, dedecus*] Flor. *Faceffe prope ac dedecus nostrae domus*.

301. *Haec vacat regi ac viro*.] Flor. totque alii: *haec vacat regia viro*. Neutrum placet. Coniiciebam: *regia haec pateat viro*.

288. *Surgit*] Statui autem ad meliorem vitam me recipere, resocillantur enim mihi in animo scintillulae quaedam pristini pudoris. FARNABIUS.

290. *Scilicet*] Egone Agamemnone relicto nubam tibi exuli & cecito? unde & nomen illi, quod eiecitus à capella nutritur. FARN.

292. *Atrida*] Atrici filio, qui Thyestae frater. FARNABIUS.

293. *Si parum*] Nec filius tantum, sed & nepos Thyestae es, te quippe è filia genuit. FARN.

294. *Auctore Phoebos*] Thyestae redditum erat oraculum, quem ex Pelopeja filia sua gigneret, illum ab Atreo poenas exacturum, ideo filiam suam compressit, eaque illi Aegisthum peperit. Vide Hyginum in fabulis. DELRIUS.

296. *Quem nocte*] Reducentem currus, ne videret nefandam patris tui coenam. Thyest. vers. 774. FARNABIUS.

298. *Surripere*] Nuptiales toros violare doctus à patre tuo, qui Atrei fratris sui uxorem corrupit. FARN.

306. Si

Si tu imperas, regina, non tantum domo
Argivæ cedo: nil moror jussu tuo

305 Aperire ferro pectus aerumnis grave.

Clyt. Siquidem hoc cruenta Tyndaris fieri sinam?

Quæ juncta peccat, debet & culpæ fidem.

Secede mecum potius, ut rerum statum

Dubium ac minacem juncta consilia explicant.

GRONOVII.

crimini jungimur.

VARIORUM.

307. *Quæ invita peccat.*] Hoc Gruterus fate-
tur se non capere, nec juvare Mss. quorum unus
apud Delrium, *Quæ juncta peccat*, ipsi placens,
non sibi. Mavult, *Quæ insulta*: sed & hoc valde
coactum, immo nimis, ipse dicit. Immo nihil
verius, quam scripsisse Senecam: *Quæ juncta*:
vel si conjectura mera fuisset. Cypranus de la-
pilis: *tanti facinoris ignari per alios ad consortium*

306. *Siquidem*] Misere labascit Clytemnest.
Per iam simulatas iras fraudelique aperit. FAR-
NABIUS.

306. *Cruenta*] In tantum crudelis ero ut hoc
fieri sinam? non patiar, &c. FARN.

CHORUS ARGIVARUM.

*Chorus è virginibus Mycenacis, & Argivis canit Apollinis Paca-
na ob partam victoriam, interserit autem Junoni,
Minervæ & Jovi laudes suas.*

310 **C**Anite, ô pubes inclita, Phoebum:

Tibi festa caput turba coronat:

Tibi virgineas laurum quatiens

De more comas innuba fundit

Stirps Inachia. tu quoque nostros

VARIORUM.

310 *Canite*,] Carmine laudate Phoebum.
FARNABIUS.

311. *Coronat*.] Videlicet ex lauro. nam fuit
hoc Apollinis sacri solemnne. DELRIUS.

312. *Laurum*] Apollini sacrum. Vide Oedip.
vers. 16. FARNABIUS.

314. *Stirps Inachia*.] Inachi genus, virgines

Argivæ. FARNABIUS. Melissus hiatum volebat
sequi post illud *Stirps Inachia*, alteramque pausan-
incipere ab *Tu quoque*. &c. Idem quoque fieri
cupiebat vers. 313. post *Phoebe relaxa*: nec non
vers. 356. post *Nata Tenantis*, denique vers. 377.
post *Flexile saxum*. Et vero si attendamus nexu-
sententiarum ac numerorum. alia illa versuum
dispositio introducenda est. GRUTERUS.

The-

317. *En-*

- 315 Thebais hospes comitare choros,
Quaeque Erasini gelidos fontes,
Quaeque Euroram, quaeque virenti
Tacitum ripa bibis Ilmenon,
Quam fatorum praescia Manto
320 Sata Tiresia Latonigenas
Monuit sacris celebrare deos.
Arcus victor pace relata,
Phoebe, relaxa,
Humeroque graves levibus telis
325 Pone pharetras; resonetque manu
Pulsa citata vocale chelys.
Nil acre velim,

Ma-

G R O N O V I L

315. *Thebais minus comitare choros,*] Quid in
hæc lætione reprehendendum sit, non assequi se
ajunt. Dicam. Hoc ipsum, quod ab optimorum
codicum fide discedit. *Flor. Thebais hospite:* ut &
Lipianus. Chorus Argivorum vult bis jungi
Thebaides. Sed Farnabio placet neutrum: ne-
que enim hic locum esse Thebanis, qui non
sint ad Trojam profecti, & ideo non fuerint par-
ticipes lætitiæ in victoria. At non hic respicit
auctor: sed sine defectu invitari facit peregrinas,
quæ essent Argis, ad celebrandum sollemnem ipsi
diem. Sic solebant. Livius lib. 4. *Speciæulum co-
mitatus hospitii, in quam publicè confestim, adven-
tus gratias fuit.* Sic apud Euripidem in Electra Ac-
cilius sacrificans invitat ignotum Orestem pro
Theffalo hospite: *Νῦν δὲ παρὰ τοῦτο ὄρεταις
ἐσσι Θάρρα φίλοι. τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἑορταὶ Νεωπαύ-
ρου.* Mlad moris, bis appellari Thebanas, hic & dein
v. 316. *quæquo virenti Taurum ripa bibis fœmen.*
Nisi altero Bocotos generaliter intelligamus.

316. *Quaeque Erafini*] Quomodo possunt Argis, & quidem mulieres, cum Erafinum sine alia descriptione nominant, alium intelligere, quam quem videbant ante oculos? Quemadmodum nos cum *Salam* dicimus, nostrum dicimus, non qui in Germania est, aut apud Suones. Strabo post commemoratur Inachus lib. 8. *Αἰὲρ*

ποταμὸς Ἐρετίνος ἐκ τῆς Ἀργολίδος ἰσθμ. Fontes erant
in Arcadia, exitus in Argolide. Arcades igitur
intelligit. Abeant in Atticam cum Attico suo
Eratino.

VARIORUM.

317. *Eurotam*, J Laconiae fl. FARN. Eurotas
Lelcgis N. Mileti F., cum in Laconia stagnan-
tem in campis aquam, alveo facto in mare de-
duxisset, quod fuit aquarum reliquum in iusti-
amvis morem defluens, de suo nomine nuncia-
vit Eurotam. Pausan. in Laconic. DELRIUS.

318. *Ismenon*,] Herc. Fur. v. 333. FARNABUS.

319. *Quam fateram*] Hunc locum explicat illud Ovid. 6. Metam. unde sumpsit noster: *Nam sata Tyresid venturi praeſcia Manto Per medias fuerat divino concita motu Vaticinata vias: Iphimedes ite frequentes, Et date Latens, Latonigenisque duobus Cae præce thura pia lauroque innectis crinem, &c. FARN.*

322. *Vilster*] Laomedontae perfidiae ultor.
FARNABIUS.

323. Relaxa] Quondam citharam tacentem Suf-
citat Musam, neque semper arcum Tendat Apollo.
FARNABIUS.

327. *Nil aere*] Nil bellicum, nil grande, quale ubi vates afflatu concitas, sed pacana laetum, qua-

- Magnumque modis intonet altis:
Sed quale soles levioꝛe lyra
330 Flectere carmen simplex; lusus
Cum docta tuos Musa recenset.
Licet & chorda graviore sones,
Quale canebas, cum Titanas
Fulmine victos videre dei;
335 Vel cum montes montibus altis
Superimpositi struxere gradus
Trucibus monſtris. ſtetit impoſita
Pelion Oſſa. pinifer ambos
Preſſit Olympus.
340 Ades, ô! magni ſoror & conjux,
Conſors ſceptri, regia Juno:
Tua te colimus Turba Mycenæ:
Tu ſollicitum ſupplexque tui
Numinis Argos ſola tueris;
345 Tu bella manu. pacemque regis:

Tu

G R O N O V I I.

334. *Fulmine miſſo ſregere dei.*] Lipſiana lectio, *Fulmine victos videre dei*, quam nemo poſtea mentione dignam habuit, confirmatur à Florentino. Si nihil eſt corrigendum, niſi quod ferri non poſteſt, cur ex auctoritate librorum tam multa ſuſtulerunt ipſi, quæ ferri poſſent? & hoc ſolum crimine arguebantur, quod nova eſſent. Nec vero opinio ante victoriam cecinit Phœbus.

V A R I O R U M.

qualem canebas parta à diis victoria de giganti-
bus. FARN.

329. *Lyra*] Lyram, citharam, chelyn, bar-
bitum, & phormingem ſolere confundi aſſenti-
or, Polluci, Suidæ, Guarino, Budæo & aliis,
& colligitur ex Homero in hymn. Mercurii &
Odyſſ. 8. Martiano libro ult. & aliis. Sed tamen

illi oportet mihi viciffim aſſentiantur, proprie loquendo eſſe diverſa. nam ille ipſe Martianus eodem lib. ult. aperte chelyn à barbito, & à tetrachordo diſtinxit. DELRIUS.

333. *Titanas*] Vide Hercul. Fur. verſ. 970. & Troad. verſ. 827. FARNABIUS.

338. *Pelion Oſſa.*] Virgil. Georg. 1. *Tor ſunt conati impoſuere Pelio Oſſam Scilicet, atque Oſſæ frondifum involvere Olympum.* Ovidius Metamorph. 1. *Tum pater omnipotens miſſa perſegit Olympum Fulmine, & excuſſit ſubjectam Pelion Oſſæ.* DELRIUS.

342. *Tua te*] *Ἦεν γὰρ πολὺ φίλων' αἱ οἶσι πόλεις Ἀργεὺς τε Σπάρτην, καὶ ἐννεύου Μυκῆναι.* FARNABIUS.

344. *Argos*] Creditur Argis nata, unde & *Ἀργεὺς* dicitur Juno. In Junonis honorem *ἱερὸν αἶψα Ἀργεὺς* diſeque Mycenæ. FARN.

345. *Tu bella*] Namque & Junoni *στρωμὴν* non ſecus ac Jovi erigebantur ſpolia, canebatur Paean (qui tamen primo & proprie Apollini debetur)

Cccc ut

Tu nunc lauros Agamemnonias
Accipe victrix.

Tibi multiforâ tibia buxo
Solenne canit. tibi fila movent

350 Docta puellae carmine molli.
Tibi votivam matres Grajae
Lampada jactant. ad tua conjux
Candida tauri delubra cadit,
Nescia aratri, nullo collum

355 Signata jugo.
Tuque ô magni nata Tonantis
Inclita Pallas, quae Dardanias
Saepe petisti cuspide turres:
Te permisso matrona minor

560 Majorque choro colit, & referat

Ve-

GRONOVII.

352. *Lampada jactant.*] Ut in Herculi. Furente: *Eleusin tacita jactabat faces*, & in Hippolyto: *Jactare tacitis confusis sacris faces*. Lactantius lib. 1. cap. 21. *icirco sacra ejus ardentium tedarum jactatione celebrantur*. *Ανυράδεδουλα*, quam huc applicant, nihil ad rhombum. Ea virorum certamen erat: hic matres jactare faces illas dicuntur. Illa Panathenaeis, Vulcanalibus sive Hephaestii & Prometheis celebrabatur: haec potius similis est quinto Eleusiniorum diei, quae & *Ανυράδεδουλα* dicebatur, qua matronae solae cum facibus incedentes repraesentabant Cererem errantem in quaerenda Proserpina. Fiusmodi festum Junoni Argivae matronas egisse fingit Seneca: ut apud Statium Junoni Argivae fertur populus, quod Athenis fiebat Minervae.

VARIORUM.

ut cuius beneficio conversi hostes, parta victoria. FARN.

348. *Multiforâ tibia*] Ovidius: *Longaque multifori delectas tibia buxi*. multifora tibia, quae

multa habet foramina. Apulejus in Floridis, multiforates tibias dixit. Harum inventionem Ofiridi tribuit Scaliger in arte poetica. DEL-RIUS.

349. *Fila*] Fides, chordas, quae ex *χορδαί*, id est, intestinis contortis alii tamen à corde deducunt minus recte FARNABIUS.

352. *Lampada*] *Ανυράδεδουλα* (à Persis acceptam) Athenienses in festis Panathenaeis, Hephaestii & Prometheis exercebant (Vulcano enim & Prometheo ex ope Minervae inventum ignem ferunt) prius quidem Eleusina, postea ex Academia Athenas accensam gestantes lampada currentes certabant, quis primum ad metam perveniret non extincta lampade, quandoque & defatigatus lampada alteri tradebat. Vide HERT. Fur. vers. 845. FARN.

352. *Coniux*] Juvenca nivea, in jugis. FARN.
356. *Nata*] E Jovis cerebro nata. FARNABIUS.

357. *Quae Dardanias*] Namque *Omnia spes Danaum* & *cepti fiducia belli Palladis auxilio semper spes*. FARN.

359. *Minor*.] Omnis aetatis, junior, seniorque. FARN.

362. *Ne-*

Veniente dea templa sacerdos:
Tibi nexilibus turba coronis
Redimita venit.

Tibi grandaevi lassique senes

365 Compote voto reddunt grates
Libantque manu vina trementi.

Et te Triviam nota memores
Voce precamur. Tu maternam
Sistere Delon, Lucina, jubes

370 Huc atque illuc prius errantem
Cyclada ventis. nunc jam stabilis
Fixa terras radice tenet;

Respuit auras; religatque rates
Assueta sequi. Tu Tantalidos

375 Funera matris victrix numeras.
Stat nunc Sipyli vertice summo
Flebile saxum,

Et

GRONOVII.

367. *Es te, Trivia, grata memores*] Florent. *Es te Triviam nota memores*. Quod videntur mutasse, qui putarent accusativum calum illie locum non habere. Sed falsi. Infra. *Es te servam cuncta polentis viri, Argolica Juno*. Troadibus: *Testor decorem nomen adversum mihi, Patriaeque cineres, teque rectorem Phrygum*. Medea: *Comprocor vulgus silentium vosque ferales deos, Hercule Furente: Fas omne mundi, teque dominantem precor Regno capaci*. Euripides: *Et tñ exultans n̄ nard̄ deum- p̄p̄m Mediam̄ dñis v̄r̄is v̄s̄ īḡa v̄p̄ā Phryd̄a*. Nota, significat assiduitatem colendi. *Memores* vero idein quod grati. Ovidius: *vistae mediam memoresque tabellae, Sertaque cingebant, voti argumēta potentis*.

VARIORUM.

362. *Nexilobus*] Plectilibus, quae è ramulis (hic oleaginis utpote Palladii) innectebantur

plectebanturve, unde distac. ut *Serta*, à seren- do, *fusiles* quae è floribus, mero imprimis rosa- rum folio consuebantur; *palliles*, quae in torulo rotundo pangebantur. FARN.

367. *Trivia*] Hippol. vers. 412. FARN.

368. *Maternam*] Vide Herc. Fur. vers. 15. FARNABIUS. Cicero lib. 3. Accusat Verrinar. ait Latonam ex longo errore & fuga gravidam, jam ad pariendum vicinam temporibus exactis fugisse Delon, atque ibi Apollinem Dianamque peperisse. Innixam scilicet vel oleastro, vel pal- mae, ut Homerus tradidit. Virgilius: —
Delon maternam inivisi Apollo. DELRIUS.

369. *Lucina, jubes*] Med. 2. FARN. Virgilius Aeneid. 3. hoc Apollini tribuit, Lucianus in dialogo Neptuni & Iridis, Neptuno. DELRIUS.

373. *Respuit*] Rejeçtat illius ventos: quin & ipsa ratibus statio eil, olim huc illuc aëta ut ra- tis. FARN.

374. *Tantalidos*] Niobes. Herc. Fur. v. 389. Oed. v. 613. & Med. v. 952. FARN.

Cccc 2

378. *Fun-*

Et adhuc lacrimas marmora fundunt
Antiqua novas.

- 380 Colit impense foemina virque
Numen geminum. tuque ante omnes
Pater ac rector, fulmine pollens,
Cujus nutu simul extremi
Tremuere poli, generis nostri
385 Jupiter auctor, cape dona libens:
Abavusque tuam non degenerem
Respice prolem.

Sed, ecce, vasto concitus miles gradu
Manifesta properat signa laetitiae ferens.

390. Namque hasta summo lauream ferro gerit.

Fi-

GRONOVII.

379. *Antiqua novas*] Post haec verba liber optimus, perinde ut tres apud Gruterum, & membranaceus, quem domi habemus, inserunt *lacrimas moesta aeternum marmora manant*. Quod & alii duo apud eundem referunt, nisi quod pro *manant* habent *mittunt*. Possis suspicari adscriptum orae fuisse Ovidii versum: *Et lacrimis etiam nunc marmora manant*: inde haec paullulum immutata in contextum irrepsisse. Sed credam potius, quod fere & Grotius in margine notaverat, ipsum auctorem ita concepisse: *Et adhuc lacrimas moesta aeternum Marmora manant antiqua novas*. Nam *manare lacrimas* erudite videtur dictum. Hor. 1. epist. 19. *Fidis enim manare potius mella Te solum*.

389. *Signa laetitiae ferens.*] Immo *ferens*, ut Flor. quia sequenti, *gerit*.

VARIORUM.

378. *Fundunt*] *Ὅστις ἐν θρυγῶν διαρρῆς λίθος ἐν τῇ αἰνῇ Μάρμαρον ἐντὶ γυναικὶς αἰδουμένη χαυλῶν*. FARNABIUS.

381. *Numen*] Apollinem & Dianam. FARN.

383. *Nutu*] *Ἐν ὀφθαλμοῖς Κρονίου*, &c. *μίσγας δὲ ἰακιδῆος ἑλκυστος σινκτα σφύρεσσι πορεύεται*. FARNABIUS.

386. *Abavusque*] Agamemnonis, cui pater Atreus Jovis nepos. FARN.

389. *Signa*] Victoriam testati Graeci capiti, hastis, signis, statuis, curribus, puppibus laurus affigebant, nec non literis, sonibus, fascibus, &c. Romani. FARN.

390. *Lauream*] Romani victoriâ partâ multis rebus laurum alligabant, vel praeferebant, vel mittebant teste Plinio lib. 15. Nat. hist. cap. 30. praeferebantur Imperatori *laureae virgulae* & *saetae laureae*, Cicerone teste lib. 2. de divinât. Capitolino in Gordiano, mittebantur ad Senatum *laureatae litterae*, de quibus Capitolin. in Maxim. Marcellin. Cicero, Ovidius, & alii citati à Pietro lib. 50. Hieroglyph. & Lazio lib. 2. Comment. cap. 4. ubi docet has etiam vocatas *tabellas laureatas*. Sed & lictores lauro ornabantur, ut patet ex epist. Ciceronis ad Atticum. Mittebatur ad Senatum *laurea* in Jovis Capitolini gremio reponenda. nam Geticae laureae Claudianus meminit, Pannonicae Plinius Junior, & confirmat Pacatus in Theodosii Panegyrico. Redimibantur *hastae lauro*, ut docet Papinius, de pietate Abascantii lib. 5. Silvar. *Omnia nam laetas pila astollemia frondes*, ut expono, lauri. & ad hunc morem allusit hic Seneca. Item *signa militaria*, ex illo Sidonii, *Atque suas ad signa jubet revirescere lauros*. DELRIUS.

391. Lo-

Fidusque regi semper Eurybates adest.

VARIORUM.

391. *Eurybates*] Ithacensis praeco & nuncius Agamemnonis. DELRIUS.

ACTUS TERTIUS.

EURYBATES. CLYTEMNESTRA.

Eurybates narrat Agamemnona reducem advenire, tempestatem à Pallade immisam Naupliique dolo aggravatam; parantur diis victimae & convivium Agamemnoni, captivae adducuntur.

Euryb. **D**Elubra & aras coelitum, & patrios Lares
Post longa fessus spatia, vix credens mihi,
Supplex adoro. vota superis solvite:

395 Telluris altum remeat Argolicae decus
Tandem ad penates victor Agamemnon suos.

Clyt. Felix ad aures nuncius venit meas.

Ubinam petitus per decem conjux mihi
Annos moratur? pelagus, an terras premit?

400 *Euryb.* Incolumis, auctus gloria, laude inclitus
Reducem expetito littori impressit pedem.

Clyt. Sacris colamus prosperum tandem diem,

Et

GRONOVII.

χρόνις τε φωνή.

VARIORUM.

402. *Prosperum tandem diem,*] Sic quidem & Flor. Sed rotundius videtur: *prospero tandem die.* eo enim deos coli vult. Metathesis est in illo: *si propitios: atamen lentos deos.* accipiendum enim: si lentos, tamen propitios: etsi tarde, tamen exoratos. Ut solet ludere in *vois Tam quam.* Vide Fabrum 1. Semestr. 23. Sensus idem Sophoclis in Trachiniis: *ὦ πάτερ ὅστις ἄνθρωπος ἐς λειμῶν' ἔχει, ἔδωκεν ὅτε, ἀπὸ τοῦ χρόνου, χάριν.* Et in Philocteta: *ὦ φθίγμα κατὰν ἐμὸν πῖμψας*

392. *Delubra*] Regionem aliquam ingressis, vel etiam in patriam postliminio reversis moris erat genios loci deosque Topicos salutare religiose, atque invocare. FARNABIUS.

393. *Vix credens*] Me incolumem rediisse. haec quoque adhuc nostrae non est fiducia *ritas Certa* satis. FARN.

397. *Felix*] Simulate haec. FARN.

Cccc 3

404. Com-

- Et si propitios, attamen lentos, deos.
 Tu pande, vivat conjugis frater mei,
 405 Et pande, teneat quas soror sedes mea.
Euryb. Meliora votis posco, & obtestor deos.
 Nam certa fari fors maris dubii vetat.
 Ut sparsa tumidum classis excepit mare,
 Ratis videre socia non potuit ratem.
 410 Quin ipse Atrides aequore immenso vagus
 Graviora pelago damna, quam bello, tulit;
 Remeatque victo similis, exiguas trahens
 Lacerasque victor classe de tanta rates.
Clyt. Effare, casus quis rates hausit meas?
 415 Aut quae maris fortuna dispulerit duces?
Euryb. Acerba fatu poscis. infaustum jubes
 Miscere laeto nuncium. refugit loqui
 Mens aegra, tantis atque inhorrescit malis.
Clyt. Exprobre. clades scire qui refugit suas,
 420 Gravatur timorem. dubia plus torquent mala.
Eur. Ut Pergamum omne Dorica cecidit face,
 Divisa praeda est. maria properantes petunt.
 Jamque ense fessum miles exonerat latus;

Ne-

GRONOVII.

408. *Classis excepit mare,*] Utrum accepit: an excusas, ut dare classibus austru: atri & mare excepit classem.

414. *Quis, fare, nostras*] Plenius & tenerioris affectus, quod in Flor. *Effare casus quis rates hausit meas?* Vide Observat. lib. 4. cap. 20.

415. *Quae maris fortuna dispulerit*] An distulerit? Vellejus 2, 79. *Majorem partem classis adorta vis Africa laceravit ac distulit.* Adde ad Livium, lib. 4.

VARIORUM.

404. *Conjugis*] Menelaus. FARN.

405. *Soror*] Helena. FARN.

406. *Meliora*] Votis posco, spero quidem precorque eos in vivis esse; verum propter tempestatem incertus non ausim affirmare ita esse. FARNABIUS.

412. *Exiguas*] Paucas easque male mulcitas. FARNABIUS.

416. *Acerba*] Infandum regina jubes renovare dolorem. FARN.

416. *Infaustum*] De tempestate. FARN.

417. *Laeto*] De reditu. FARNABIUS.

417. *Refugit*] Atque animus meminisse horret, luctuque refugit. FARN.

420. *Dubia*] Non pro certo nota; timentur quippe ne veris majora sent. FARN.

427. Si-

- Neglecta summas scuta per puppes jacent;
 425 Ad militares remus aptatur manus;
 Omnisque nimium longa properanti mora est.
 Signum recursus regia ut fulsit rate,
 Et clara lentum remigem monuit tuba,
 Aurata primas prora designat vias,
 430 Aperitque cursus, mille quos puppes secent.
 Hinc aura primo lenis impellit rates,
 Allapsa velis. unda vix actu levi
 Tranquilla Zephyri mollis afflatu tremit;
 Splendetque classe pelagus, & pariter latet.
 435 Juvat videre nuda Trojae littora,
 Juvat relictæ sola Sigaei loca.
 Properat juvenus omnis adductos simul

Len-

GRONOVII.

428 *Remigem emovit*] Et hic optimum Gruteri ignis fatuus pro Pharo decepit. Et quem nora deciperet nihil aliud videntem? Ecce omnes Mss. ejus & antiquitus cusi aut *regimen emovit*, aut *remigem emovit*. Nec aliter Vossianus & Heinsianus & noster & alii minorum gentium, quos adhibuimus. Sed quod ille recentiores (hoc est, G. Fabricium & fatetur in plerisque suis esse Del-rius) objecisse criminatur, *remigem monuit*, id est longe antiquissimum & habetur in optimo Etrusco. Sed & melior phrasis. non eo tantum, quod *monitorem* dicunt antiqui quemvis exactorem operis, sed vel maxime, quod *Hortator* in navi, qui signum dat nautis movendi brachia. Nonius: *Hortator remigem, qui exussum & hortamenta moderatur*. Plautus Mercatore: *quasi in mari solet hortator remiges hortari*. Ovidius: *& qui requiemque modumque Pœce dabat remis animum hortator Epoprus*. Ita ergo tuba illa hortatrix remigem *monuit*. Sequentie quoque versu præstat auctoritatem Florentinus Lipsiano *designat vias*: ubi vulgo, *signavit vias*.

432. *Unda vix tactu levis*] Quis hoc intellexit? Et tamen omnes transeunt, Rescribe cum Flor.

unda vix actu levi. Unda, inquit, tranquilla, à molli zephyro afflata, vix levi actu tremit, levi agitatione trepidat. Alter ablativus causam, alter modum significat. *Allu levi*, ut Lucanus lib. 9. *Rapido visceria Casaris actu*. Et eodem: *Pilaque centos violento spirans actu*.

434. *Pelagus, & pariter latet*.] Manus illustris: Forte, *& parim lates*.

VARIORUM.

427. *Signum*] *Flammæ ut regia puppis Extulerat*, quod reliquæ classi legendi anchoras viaque signum est. FARN.

428. *Tuba*] Vide Troad. vers. 1043. FARN.

429. *Aurata*] Regia navis, cujus rostrum auratum est. FARN.

434. *Splendetque*] Auratis, acratisque rostris & puppibus pictis armisque suspensis splendet, tegitur tamen navium numero. FARN.

434. *Latet*.] Ut vers. 41. suprà. FARN.

435. *Juvat*] Juvat nos discedentes videre desolata atque depopulata à nobis Trojae littora. FARNABIUS.

436. *Sigaei*] Promontorii Troad. FARN.

438. *Len-*

Lentare remos. adjuvat ventos manu,
Et valida nisu brachia alterno movet.

- 440 Sulcata vibrant aequora, & latera increpant;
Dirimuntque canae caerulum spumae mare.
Ut aura plenos fortior tendit sinus,
Posuere tonsas. credita est vento ratis:
Fususque transtris miles; aut terras procul,
445 Quantum recedunt vela, fugientes notat;
Aut bella narrat: Hectoris fortis minas,
Currusque, & empto redditum corpus rogo:
Sparsum cruore regis Herceum Jovem.
Tunc qui jacente reciprocos ludit salo,
450 Tumidumque pando transilit dorso mare

Tyr-

- GRONOVII.

440. *Et latera increpant;* Egrege dictum, sed non intellectum commentatoribus. Quorum unus: Ut faciunt laeti in navigando, qui clamant in sponda navis: ideo dicit *increpant*, id est, resonant latera navium. Alius: navium latera increpant remigantium impetu. *Oderigos* accipit verbum agendi more positum. Immo aequora sulcata non modo vibrant, sed eadem quoque sulcata aequora *increpant* utrumque latus navium, id est, adhiunt cum fremitu & alliduntur. Pari translatione Caesar l. 3 de B. Gallico: *naves totae fustae ex robore ad quamvis vim & contumeliam perferendam*. Nam & contumeliosae voces increpantium, seu objurgantium & inclamantium aliquem. Nihil aptius illustrando etiam Flori loco lib. 1 cap. 1. *Cujus rallis dum irridet angustias Remus, idque increpat saltu*. Ovidius de nave Ceycis: *Saepe dat ingentem fluctu latus illa fragorem: Nec levius pulsata sonat, quam ferrens olim Quam laceras aries bellifera concutit arces*. Et, ubi *pulsant celsi latera ardua fluctus*.

VARIORUM.

438. *Lentare*] Incurvare & flectere in undis juvenili vi ac desiderio reditus. *lentos incurvans gorgite remos*. FARN.

438. *Adjuvat*] Velificationi remigium addunt. FARNABIUS.

443. *Tonsas.*] Remos. FARNABIUS. Palmas, imas remorum partes, quibus aqua tunditur. Virgilius: *lento luctantur marmore tonsae*. Nisum ipsum remigantium expressit Ennius. *Pone petunt, exim referunt ad pectora tonsas* DELRIUS.

444. *Fususque transtris*] *Transstra*, loca in quibus sedent remiges: spatium vero seu iter per quod ad remiges hortator solet accedere, quod à puppi ad proram portenditur, dicebatur *Agonium*. DELRIUS.

444. *Aut terras procul,*] Vide Troad. v. 1046. & Med. v. 303. FARNABIUS.

446. *Hectoris*] Cum flammam Argivae classis inferret. Troad. vers. 440. FARN.

447. *Currusque,*] Achilles, quibus raptabatur Hector. Troad. v. 742. FARN.

447. *Redditum*] Patri Priamo. Troad. v. 325. FARNABIUS.

448. *Regis*] Priami caesi ad aram Hercei Jovis vers. 45. Troad. FARN.

450. *Translit*] Velocissimum enim Delphin. Attius: *Sicut incitis, atque alacres rostris perfremant Delphini*. de piscium istorum prognostico accipe, quae ex Pacuvio Tullius lib. 1. de Divinat. scribit. Achivorum exercitum, & tot navium rediores lactos piscium lasciviam intuitos, nec tuendi satietatem capere potuisse: ad quem Pacuvii locum

CUR

Tyrrenus omni piscis exsultat freto,
Agitatque gyros, & comes lateri adnatat,
Anteire naves laetus, & rursus sequi.

Nunc prima tangens rostra lascivit chorus,
455 Millefimam nunc ambit & lustrat ratem.
Jam littus omne tegitur, & campi latent.
Et dubia parent montis Idaei jura.
Et jam, quod unum pervicax acies videt,
Iliacus atra fumus apparet nota.

460 Jam lassâ Titan colla relevabat jugo;
In altra jam lux prona, jam praeceps dies.
Exigua nubes sordido crescens globo
Nitidum cadentis inquinat Phoebe jubar.
Suspecta varius occidens fecit freta.

465 Nox prima coelum sparserat stellis. jacent
Deserta vento vela. tum murmur grave
Majora minitans collibus summis cadit,

Tra-

GRONOVII.

452. *Agitatque gyros*,] Optimus numerosius:
Agitatque gyros.

458. *Et jam, quod unum*] Florent. *Et id quod unum*.

VARIORUM.

cum noster hic videtur respexisse, DELRIUS.

451. *Tyrrenus*] Delphin ex fab. Tyrrenorum
piratarum in Delphinis verforum. Vide Oed. v.
449. FARN.

451. *Exsultat*] Delphini in tranquillo mari
lascivientes futuram tempestatem portendunt.
Hyemali enim procella ingruente, ab imo mari
assurgunt exhalationes, quae tempestati fomenta
suggerant, quibus Delphini excitati gestunt, at-
que in maris superficie collidunt. FARN.

454. *Prima*] Primas classis naves. FARN.

454. *Chorus*] Delphinum saltantium. FARN.

455. *Millefimam*] Aeschylus *classen Graecorum
mille navium*, ut & Varro de Re Rust. lib. 2. c. 1.

Virgil. Propertius. sed Dictys naves autumnas
mccxcv. DELRIUS.

456. *Jam littus*] Jam nobis in altum proventus
humiliora Troadis absconduntur, montes vix ap-
parent. FARNABIUS.

459. *Iliacus*] Troad. v. 1051. FARN.

460. *Jam lassâ*] Jam occidente sole nox ingru-
ebat. FARN.

462. *Exigua*] Nubibus conspersus sol occidens
ventorum & pluviae prognosticon. FARN.

464. *Suspecta varius*] Sol occidens maculis con-
speris ventos & pluvias portendit: Virgil. 1.
Georg. Hoc etiam immenso cum iam decedis Olympo,
Preservit meminisse magis nam saepe videmus Illius
in vultu variis errare colores: Caeruleus pluviam
denunciat, igneus Euros. Sin maculae incipient rutillo
innuissent: igitur: Omnia tua pariter nimbia, ven-
tisque videbis Fervere, non illa quisquam me nocte
per altum fre, neque à terra moneat convellere funem.
DELRIUS.

466. *Murmur*] Murmurans à terra venit aura,
gravioris venti praenuncia. FARNABIUS.

D d d d

471. In

- 480 Libycusque arenas Auster ad Syrtes agit.
Nec manet in Austro; fit gravis nimbis Notus,
Imbre auget undas; Eurus Orientem movet,
Nabathaea quatiens regna, & Eoos sinus.
Quid rapidus ora Corus Oceano exerens?
485 Mundum revelli sedibus totum suis,
Ipsoque rupto crederes coelo deos
Decidere, & atrum rebus induci chaos.
Vento resistit aestus, & ventus retro
Aestum revolvit. non capit sese mare:
490 Undasque miscent imber & fluctus suas.
Nec hoc levamen denique aerumnis datur,
Videre saltem, & nosse, quo pereant malo.
Premunt tenebrae lumina, & dirae Stygis
Inferna nox est. excidunt ignes tamen,
495 Et nube dirum fulmen elisa micat:

Mi-

GRONOVII

VARIORUM.

480. *Auster ac Syrtes agit.*] Lippianus, ad *Syrtes*, admisitque Delirius. At Gruterus quid in hac lectione sit lepōris, videre negat: vulgatum dicere Aultrum agisse arenas Syrtium. Sed illi suffragantur liber optimus & Germanicus. Estque, Aultrum Syrtis accuinulasse arenis, & undas ab illis abegisse. Lucanus lib. 1. *Cum turbidus Auster Reppulit à Libycis immensum Syrtibus aequor.* Lib. 9. *Auster in sua regna furens tentatum classibus aequor Turbine defendis longeque à Syrtibus undas Egis & illato confregit litore pontum.*

484. *Rapidus ora Corus Oceano*] Florent. *rapidus*. Apulejus de Mundo: *Item occidui sunt tres: Caurus, qui Graece àxyrias vocatur, is est adversus Aquilonem, item Favonius, Graece Zephyrus, Euro contrarius, tertius Africus, àπὸ, Vulturno reflat.* Ergo Oceano ora exferens, intellige, flans ab occidente. nam *Ωκεανὸς* Poëtis à *ὄρος*. Hinc Lucanus lib. 5. *Primum ab Oceano caput exferis Atlantico, Core.*

491. *Levamen denique aerumnis datum est,*] Flor. datur. Quo res fit praesentior.

480. *Libycusque*] Herc. Fur. 312. FARN.

481. *Nec manet*] Nec manet tempestatis dominium penes Aultrum, vel in Australi parte. FARNABIUS.

481. *Fit gravis*] *Madidis Notus evolat alis,* &c. FARN.

483. *Nabathaea*] Arabiam Petraeam. FARNABIUS.

484. *Quid rapidus*] Quid autem Corus fecit, &c. de Coro ad Thyest. vers. 576. FARN.

487. *Atrum*] Non quod illi color ullus, sed, quia nullus certus. FARN.

487. *Chaos.*] Herc. Fur. vers. 609. FARN.

488. *Aestus,*] Maris. FARN

489. *Non capit*] Verum tumidis undis aestusque sublatum in aëra caelum aequare videtur. FARNABIUS.

493. *Dirae*] Tartaræae tenebrae. FARN.

494. *Excidunt*] Nedium apparent, tantum fulminibus lux redditur, vide Thyest. vers. 1085. FARNABIUS.

- Miserisque lucis tanta dulcedo est malae.
 Hoc lumen optant. ipsa se classis premit,
 Et prora prorae nocuit, & lateri latus.
 Illam dehiscens pontus in praeceps rapit,
 500 Hauritque, & alto redditam revomit mare.
 Haec onere sidit. illa convulsum latus
 Summittit undis. fluctus hanc decimus tegit.
 Haec lacera, & omni decore populato levis
 Fluitat; nec illi vela, nec tonsae manent;
 505 Nec rectus altis malus antennas ferens,
 Sed trunca toto puppis Ionio natat.
 Nil ratio & usus audet. ars cessit malis.
 Tenet horror artus. omnis officio stupet
 Navita relicto. remus effugit manus.
 510 In vota miseros ultimus cogit timor,

Ea-

GRONOVII.

500. *Et alto redditam revomit mare.*] Lege: *Et alto redditam revomit mari.* Hoc est, & diu sub undis tractam remotissimo ab eo, ubi absorbit, loco & in alius nominis mari (ut plurima circa insulas habet nomina, Lesbium, Icarium, Carpathium, &c.) rursus evehit ac profert.

506. *Sed trunca toto puppis*] Sic etiam Flor. non *fracta*. Idem veris sequenti: *ars cessit malis*, ut dedit Fabricius, injuria ob id ab illo, qui nominare eum non audeat, reprehensus. Gruterus recte notat alterum, *in magnis malis*, fictum ab eis qui sententiam exire cupiebant: tan lemque intellexit librum unum optimae notae potius sequendam quam decem minus bonos.

VARIORUM.

499. *Illam*] *Illam unda dehiscens Torquet agens circum* & *vapido vorat aequore vortex.* FARN.

500. *Alto redditam revomit mare*] Vereor ne hic maritimae rei peritis *εργασίας* videatur Gronovius, cum *diu sub undis* tractam navim *alio mari evulsu* & *profert* docet. Cum nimirum di-

cat Tragicus, alias naves, dehiscente mari, supra concurrentium undarum onere deprimi, eisdemque necdum plane tempestate victas, ejusdem maris sese attollentis imperu, ex alto seu profundo in summa subinde referri. SCHRODERUS.

502. *Fluctus*] Decumanus si *Decimae* ruit impetus undae. q. d. maximus. Sic enim ova decumana, porta in castris decumana, &c. denarius siquidem numerus perfectissimus, ut qui contineat par & impar, quadratum, quadrantale, longum, planum, &c. constetque ex uno, duobus, tribus, & quatuor, proinde Graeci ad decem usque numerant & hinc ad unitatem revertuntur. Sphaerarum insuper decada mundo tribuebant Pythagoraei. FARNABIUS.

503. *Decore*] Vexillorum, aplustrium. FARN.

503. *Omni decore populato levis*] Intellige non decore vexillorum, & aplustrium, ut hic Farnabius; quid enim, his amissis, ad levitatem navis accedat? sed *velorum, tonsarum, mali*, quae mox enumerat Tragicus. SCHRODERUS.

507. *Ars cessit*] Tanta mali moles tantoque potentior arte est. FARNABIUS.

511. Ea-

Eademque superos Troës & Danai rogant.
Quid fata possunt! invidet Pyrrhus patri,
Ajaci Ulysses, Hæctori Atrides minor,
Agamemno Priamo. quisquis ad Trojam jacet,
Felix vocatur, cadere qui meruit gradu,
Quem fama servat, victa quem tellus premit.
Nil nobile ausos pontus atque undae ferent?

Ignatius

GRONOVIL

§ 14. *Primo Agamemnon.*] Non optimus mo-
do, sed fere omnes, quos vidi, paulo annosio-
res, fed & editio vetus Veneta cum Bernardini
commentariis: *Agamemnon Priamo* Damno ver-
sus, quod faciri potest litera extrita: *Agamem-
no Priamo*. Sic ferperat Seneca. Attius Arimorum
iudicio: *Cur vetera ex alto repetitis dissidia Aga-
memnon?* Cicero lib. 13. ad Atticum epist. 47. *Pes-
sum abis to Agamemnon*. Statius: *Stimulatur Aga-
memnon volentes*. Sic apud Livium lib. 28. 4.
annis *Archeo ex Arcadia fluens*. Sic Mff. non
Archeu, ut vulgo. Valerius Maximus lib. 8.
cap. 9. *amanissimum patrias Sole*. Ita Mff. non
Solom. Idem Gellio est lib. 10. cap. 18. *Polemo*
Valerio Maximo lib. 6. cap. 9. *Silius Oxonii* lib.
2. verf. 192. *Ne fugies Tro tantesque laudes*, non
Teron. Sic & *Arvo* apud Gellium I. 16. 19. *Pa-
laemo* apud Quintilianum 14. 22.

515. *Cadere qui meruit magis.*] Delius & R. phelinguus affurunt è suis, qui potius. At in optimo est: *cadere qui meruit gradu.* Quod ab illis, qui non capebant elegantiam, mutatum est. *Gradus* enim quoque ex illis, quibus pugnantem in terra tam miles quam gladiator acclimantur. Unde *compensare ad praetiliandum gradum.* Livius lib. 2. de Coelste: *neque ille minus obstinatus ingenti pontem obstruere gradu.* Ovid. lib. 9. *Rursumque ad bella coimus, Inque gradu festinus.* Noster infra: *Phoebea nec tela populeum gradu.* Cicconi proverbii insular, *matutinitatem de gradu distici,* in Officiis, & ad Atticum: *ex quo mihi videatur egestas esse illis diebus de gradu.* Adde *Lipit Saturnalia* 2. 10. Sic apud Polybium Titus ad Cynosephalus *ἐν τῷ ὁδοῦ.* *ἐν τῷ ὁδοῦ τὸν τοῦ τοῦ.* Hoc in mari non licet. Tacitus lib. 2. hiflor. nec perinde minantes à navibus, quam *stabilis gradu è ripa, volucra dirigebant.* Idem lib. 1. an-

nal. *Cuncta pariter Romanis adversa; locus uliginosus profunda, idem ad gradum instabilis, precedentibus lubricus. Vides prorsus gradum esse statum. Cadere meruerunt gradu, qui in solida terra pugnantibus inque gradu & in statu stantes pulcrum petunt per vulnera mortem, non pendentes in fluctibus.*

VARIORUM.

511. *Eademque*] Ut evadant maris truculentiam, ne submergantur. FARN.

512. *Quae fata*] Vide quid deorum fata possunt, quae in una eademque vota Troas Danaosque aegerint. *vel referas ad sequentia*: vides qui interficit inter fati & mortis genera, cum in aequo perituri his invidant qui vel inimici, vel per infidias & dedecus in terra mortem oppetierant. maxime autem detestabantur fortes hoc mortis genus, qui cum animam igneam esse censerent, aequis illam proflus extingui putabant, & in quo mortis genere non potest quis suae fortitudinis specimen dare. FARN.

513. *Atrides*] Menelaus. FARN.

514. *Quisquis*] Τὸς μάλιστα Δαδὶ καὶ τρυφῇς
οἱ πᾶσι ἀλλοῖς Τροίην ἐσὶν ἐνέη. O terque quaterque
beati Quis ante ora patrum Troiae sub moenibus al-
tis consipit appetere, &c. FARN.

515. *Cadere qui meritis gerenda,*] Speciosior mihi
haec lectio videtur, quam verior. Retinco *et*
maius, cum scripto cod. & duobus impressis; &
adulius puto nostrum ad similem Aeneae in maris
tempestate adfuit lamentationem. Virg. lib.
1. Aeneid. vers. 101. *Mene Iliacis excombere campis*
Non potuisse, itaque animum locus offundere dextra &
SCHROEDERUS.

516. *Quem fama*] Quod fortiter pugando occiderit. FARNABIUS.

516. *Picula*] Qui ad Trojam sepultus est. FAR-
NABIUS.

Dddd 3

518. *Igne*

- Ignava fortes fata consument viros?
 Perdenda mors est. quisquis es nondum malis
 520 Satiare tantis coelitum, tandem tuum
 Numen serena. cladibus nostris daret
 Vel Troja lacrimas. odia si durant tua,
 Placetque mitti Doricum exitio genus;
 Quid hos simul perire nobiscum juvat,
 525 Quibus perimus? sistite infestum mare.
 Vehit ista Danaos classis? & Troas vehit.
 Nec plura possunt. occupat vocem mare.
 Ecce alia clades. fulmine irati Jovis
 Armata Pallas, quidquid aut hasta minax,
 530 Aut aegide & furore Gorgoneo potest,
 Aut igne patrio, tentat; & coelo novae
 Spirant procellae. solus invictus malis
 Luctatur Ajax. vela cogentem hunc sua
 Tenso rudente flamma perstrinxit cadens.

Li-

GRONOVII.

519. *Perdenda mors est.*] Nec rectum sine interrogatione *Perdenda*, nec alterum cum interrogatione Silius l. 4. *Namque inhonoratum Fibrenus perdere mortem Et famat undum impatiens.* Statius: Nil opus arma ultra tentare & perdere mortem.

526. *Classis & Troas vehit.*] Distinguendum censeo: *Vehit ista Danaos classis? & Troas vehit.* Ut in Troadibus: *Tu me superbum, Priame? tu simidum facis.* Si irati essis classi, quod Graecos vehat, mementote eadem Trojanos vehi.

534. *Tenso rudente*] Fl. & alii, *Tento.* Et sequenti, *libratur aliud fulmen.* Tertio quoque: *Certum reducha*, non *Tertium*, quod Jovianus Pontanus & Fabricius subjecerunt. *Certum* est haud dubie percussurum ipsum Ajaxem, non aberraturum destinato. Lib. 1. de ira cap. ult. C. Cae-

VARIORUM.

518. *Ignava*] Vide sup. notam ad vers. 512. FARNABIUS.

521. *Cladibus*] *Poenas expendimus*, & quae *Id Priamo miseranda forent.* FARN.

524. *Hos simul*] Trojanos captivos. FARN.

525. *Quibus perimus?*] In quorum ultionem. FARNABIUS.

528. *Fulmine*] Vide Med. 59. FARN.

529. *Armata Pallas*] Cui hinc nomen scilicet *Id est Pallas* 529. FARN. Non est hoc abs re consuetum. nam in libris Hetruscorum scriptum fuit, Manubias, i. e. fulminum jactus, tres deos possidere, Jovem, Palladem, & Vulcanum; docet hoc Servius, ad illud Virgilii, *Ipsa Jovis rapidum jaculata è nubibus ignem Disjicitque rater*, &c. DELRIUS.

530. *Aut aegide, Gorgoneo*] Scuto, munimento pectoris, quod & *arys*, id est, caprae Amaltheae pelle (seu potius squammoso draconum corio) contextum Jupiter Palladi dedit, cui postea Perseus caput Medusae Gorgonis indidit, cujus aspectu homines in fax vertebantur. FARNABIUS.

532. *Solus invictus*] Pulchre hoc descripsit Co-intus Smyrnaeus lib. 15. DELRIUS.

535. *Ha*

- 535 Libratur aliud fulmen. hoc toto impetu
 Certum reducta Pallas excussit manu,
 Imitata patrem. transit Ajacem, & ratem,
 Ratisque partem secum & Ajacis tulit.
 Nil ille motus, ardua ut cautes salo
- 540 Ambustus exstat, dirimit insanum mare,
 Fluctusque rumpit pectore, & navem manu
 Complexus in se traxit, & caeco mari
 Collucet Ajax. omne resplendet fretum.
 Tandem occupata rupe, furibundum intonat,
- 545 Superasse nunc se pelagus, atque ignes: juvat
 Vicisse coelum, Palladem, fulmen, mare:
 Non me fugavit bellici terror Dei:
 Et Hectorum una solus & Martem tuli.
 Phoebea nec me tela pepulerunt gradu.

Cum

G R O N O V I I.

*far iratus caelo, quod comessatio sua fulminibus ter-
 veretur, profus parum certis. Reducta, ut Petro-
 nius; mox reducta cuspe Uterum notavit.*

V A R I O R U M.

535. *Hoc toto*] Quo validius torqueret, Aja-
 cem Oilei f. ultura, quod Casandram in templo
 suo violasset. FARNABIUS.

537. *Patrem.*] Iovem, qui dextra libraturum ful-
 men ab aere Misi in Phaethonta. FARN.

540. *Dirimit*] Natans FARN.

542. *Et caeco*] Caliginoso. FARN.

543. *Collucet*] Fulmine ardens. FARN.

544. *Furibundum*] *ῥαγίζωντος ἰσχυρῶς ὡς ὁ
 πρὸς αὐτὸν θεὸς ἰσχυρῶς θυγὼν μὴν δαίμονα
 Σολῶνα, &c. Odyf. δ. furias Ajacis Oilei. Ae-
 neid. 1. Quod alii de furioso amore interpretan-
 tur. FARN. Perisse volunt omnes Poëtae cum
 Homero. idem testatur Aristoteles in Epitaphiis.
 & vult in Mycono insula maris Aegaei sepultum.
 Tamen evasisse naufragium, docet Timaeus*

Locrus lib. 2. Historiar. qui scribit, post captam
 Trojam, multos Locrensiū naufragio ad Ge-
 reas petras interiisse, reliquos cum Ajace per sum-
 mas difficultates & pericula tandem in patriam
 rediisse. Sed anno postea tertio, quod eorum
 ditionem fames & pestilens simul invaderant,
 propter facinus ab Ajace cum Casandra nefarie
 patratum, oraculum consulere Locri, quibus
 responsum, debere Trojanam Palladem ab illis
 per mille annos placari; missis sortito quotannis
 Trojam duabus virginibus Locriis. Mansit illa
 consuetudo diu postmodum, & Trojani virgines
 missas obvii capiebant & jugulabant, & jugula-
 tas agrelibus & sterilibus lignis comburebant. ad
 bellum utique Phocense retenta haec consuetudo
 & ritus, tunc demum sacrificii vel impiæ crude-
 litatis potius immunitas Locrensiū concessa.
 DELRIUS.

548. *Hectorem*] Alteri Ajaci magis haec con-
 veniant, quae tamen hic furens & jactabundus
 in se transfert. FARNABIUS.

549. *Phoebea*] Apollinis, qui à Trojanis ste-
 tit. FARNABIUS.

550. *Ipsos*]

- 550 Cum Phrygibus istos vicinus. tene horream?
 Aliena inerti tela mittis dextera?
 Quid si ipse mittat? Plura cum auderet furens,
 Tridente rupem subruit pulsam pater
 Neptunus, imis exerens undis caput,
 555 Solvitque montem; quem cadens secum tulit:
 Terraque & igne victus & pelago jacet.
 Nos alia major naufragos pestis vocat.
 Est humilis unda, scrupulis mendax vadis,
 Ubi saxa rapidis clusa vorticibus regit
 560 Fallax Caphareus. aestuat scopulis fretum,
 Ferverque semper fluctus alterna vice;
 Arx imminet praerupta, quae spectat mare
 Utrumque geminum. Pelopis hinc oras tui,
 Et Isthmon, arcto qui recurvatus solo

Ionia

GRONOVII.

550. *Tandem horream?* Quam Criticorum vocant (credo, veriti, ne quis ipsorum emendationem putaret) *tene horream*, est duorum optimorum codd. Lipsiani & Florent. scriptura. Quod sequitur, satis cominodè Lipsius, sive à libro sit, sive ab ipso, *mittis*. Fl. hic vitiatius, habet enim: *inerti tela pepulerunt gradu*. Nic. Heinsius conjiciebat: *tene horream Aliena inerti tela mittentem manu*. Nec repugno, nisi illud *pepulerunt* offendat forte vocem cum incipientibus literis, *PE*: sic veniebat in mentem, *perdentem*, quod foret, incassum mittentem. Sumpsit autem Seneca sensum hunc ab Ovidio lib. 9 in pugna Herculis & Acheloi: *Quid fore te credis, salsum qui versus in anquum Arma aliena moves? quem forma precaria celat* Statius 5. Theb. 396. *Manibusque horrore remissis Arma aliena cadunt*. Ubi Lactantius: *non maritorum suorum arma dixit: sed arma aliena, id est, fixa alterius*. Conflentur tamen Criticorum emendationem esse vehementiorem. Eoque magis me viri optimi mitteret, qui nihil variantes obducit quoque membranas suas & suo sensu fortiora esse ait ista eis quae substituuntur. Nec intellexit frivolum & ine-

ptum sermonem: *horream mitti tela*: &c., *tandem horream*. Sed putavit opinor illud, *tandem*, nascentis; non Ajacis esse.

VARIORUM.

550. *Istos*] Deos, Neptun. Apollin. &c. FARNABIUS.

551. *Aliena*] Jovis fulmina. FARN.

551. *Inerti*] Foeminea, Palladis. FARN.

552. *Ipsi*] Jupiter. FARN.

553. *Tridente*] τῷ ᾧ Περσίδαμ μυχῶν ἰχθυον αὐτῶν. ὁ Ἀχιλλεύς ἐγείνατο ἰχθυὸν καὶ χερσὶ ἐκείνῳ ἔλατ. FARN.

555. *Montem*] Πρυγίβη νήσῳ, &c. ἃ' ἀνὶ δ' ἔκ' ἐκ. discidit rupem. FARN.

555. *Secum*] Rupe obrutus, fulmine amplus, undis submersus. FARN.

560. *Caphareus*] Mons Euboeae. Vid. Med. vers. 650. FARN. Hoc loco Nauplius Palamedis pater Graecos in caeca saxa pertraxit. unde Pacuvius: — *Pater In Caphareis saxis plenus Achivos perdidit*. DELRIUS.

561. *Alterna*] Respicit ad Euripum.

562. *Tui*] Avi scil. Agamemnonis mariti tui. FARNABIUS.

564. *Isthmon*] Herc. Fur. vers. 335. FARN. 565. *Phry-*

- 565 Ionia jungi maria Phrixois vetat;
Hinc scelere Lemnon nobilem; hinc & Chalcida;
Tardamque ratibus Aulida. hanc arcem occupat
Palamedis ille genitor, & clarum manu
Lumen nefanda vertice è summo efferens,
570 In saxa duxit perfida classem face.
Haerent acutis rupibus fixae rates.
Has inopis undae brevia comminuunt vada.
Pars vehitur hujus prima, pars scopulo sedet.
Hanc alia retro spatia relegentem ferit,
575 Et fracta frangit. jam timent terram rates,
Et maria malunt. cecidit in lucem furor.

Post-

G R O N O V I I.

566. *Lemnon nobilem; hinc & Chalcida;* Vix puto exilare codicem vetustiore, in quo sic scriptum reperitur. Certe quicquid mihi videre contigit, *Chalcidena*. Neque vero mihi sit simile adspiratione ad positionem hic uti Senecam voluisse. Versus ex Octavia, nec ejusdem est auctoritatis, & sine dubio etiam vitiosus. Forte legendum: *Hinc scelere Lemnon nobilem, hinc Anthedona*. Etenim *Ἀνθηδών* πάλαι λεγόμενα Ἰχνηρα, Ἰχνηρὰ & Ἀνθηδών & Ἰχνηρὰ & Ἰχνηρὰ, ut est apud Eustathium; unde Homerus *Ἰχνηρῶνα* appellat.

576. *Maluntque maria, cedit in lucem* Variant libri. Alii, *Maluntque*, vel *Noluntque maria*. Optimus cum uno è Pal. *Et maria malunt*. Etiam quae sequitur clausula, valde ambigua est. Missere omnes & edd. nonnullae: *cecidit in lucem furor*. Nuperi, *cedit in lucem*, etiam ex quibusdam antiquis editionibus. Sed illud reduxit Lipsius, interpretaturque ut olim Bernardinus, sub lucem desuisse tempestatem. Sic in Medea. *Jam cecidit ira: poenitet facili, poterit*. Vide ad Livium 29, 27. *In lucem* Suetonio ad lucem, Julio: *quum luminibus extinctis decessisset via, diu errabundus, tandem ad lucem duxit reperto*. Ad nollem Lucano, quem locum olim tuebamur aduersus summum virum, l. xv. *quo tempore primas Iopetidis ad noctem iam lux extrema tenebras*. Et siquidem haec lectio probanda est, (ut utique probanda est) haec quoque unica ejus probanda est sententia. Nam duae

aliae interpretationes, quas homo acutus protulit (prior, quum horrent littus naves tenderentque in altum, furorem & veluti fatum eas represse ad terram sive facem à Nauplio accensam; altera, *furor Graecorum cecidit in lucem*, esse, Nauplius eos luce sive face sua decepti) nihil habent sani. Gruterum quo minus hic ferat illud

V A R I O R U M.

565. *Phrixois*] Helleponto, quae Aegaei pars Phoen. vers. 611. à Phrixo. Vid. Troad. vers. 1034. Med. 471. FARN.

566. *Scelere*] Foeminarum, quae à maritis spretae viros omnes interfecerunt, praeter Hypsipylem, quae patrem Thoantem clam navi amandavit. FARN.

566. *Chalcida;*] Euboeae civ. FARN.

567 *Tardamque*] Quae bis morata erat classem Graecam exituram. Troad. v. 161. & redituram, ibidem. FARN.

568. *Palamedis ille genitor.*] *Emphasis*. Nauplius. Medea vers. 659. FARN. Quem, ut id faceret, impulsam volunt cupiditate ulciscendi Agamemnonem & Ulyssem, qui Palamedem occiderant juxta plerosque. nam Dares à Paride interfectum fuisse scribit. ut ut est, Xenophon in Cynegetico tradit, mortem Palamedis deos vindicasse. DELRIUS.

570 *Perfida*] Tutos praec se ferenti portus. FARN.

Eccc

578. Da-

Postquam litatum est Ilio, Phoebus redit,
Et damna noctis tristis ostendit dies.

Chyt. Utrumne doleam, laeter an reducem virum?

580 Remeasse laetor. vulnus at regni grave
Lugere cogor. redde jam Grajis, pater
Altifona quatiens regna, placatos deos.

Nunc

GRONOVII.

Incem, movet, quod id statim repetitur versu sequenti, ac bis idem dicitur. Sed nec bis idem dicitur, & quia hic commodum sensum facit illud *lucem*, sequenti non nisi ineptum; acquiescere debuit hic dumtaxat scriptis, in sequenti vero remedium quaerere. Manus illustris, *coelestem* *cedit* *furor*.

577. *Postquam litatum est, Phoebus in lucem redit.* J ubet Scaliger notari morem vetustissimum, pelagus iratum placandi. At, rogo, ubi, quando, quomodo fieri potuit in tanta trepidatione, tumultu, rempessate nocturna? Gruterus conjungit sensum cum versu praecedenti, scribitque: *caidit in lucem furor, Postquam litatum est*, quasi dicat Nauplium miserrum esse Graecorum, ut undique oculis ejus naufragium infame patuit: aut, *Postquam litatum, a Phoebus*, sensu planissimo, ut ille putat. Sed haec Andabatarum sine vetustatis luce. Quid autem, *Phoebum in lucem redire*? qui ipse lux est & lucis omnis diurnae auctor? in laudato illo Etrusco legebatur: *Postquam litatum est illo Phoebus redit*. Hic quum viderent male consistere verbum, ex praecedenti inferuerunt in *lucem*, ejectione *ipso* illo: quia autem insuavis repetitio sine ulla orationis majore efficacia, illic alii fecerunt *lucem*. At accipe jun levi opera ipsius Senecae manum: *Postquam litatum est Ilio, Phoebus redit*. Significat his poenis supplicisque Graecos satisfecisse Ilio & Trojanis pro injuriis illatis: & postquam abunde magnas miseras & calamitates perferendo ad satisfactionem poenas solvissent, die orta solem apparuisse. Sic *litatum esse* diis dicitur, quum sacra placuerunt, cum diis satisfactum est & solum, quod illi debet sibi voluere. Varro: *Habes, qui & auius rei causa fecerim hecatombem, in quo ego ut puto, quoniam esse luere solvere, lutari*. Neque definebant religioni veterum & publice & privatim iterare hostias, donec litatum esset. Livius lib. 41.

Trihus lubus perlitasse negavit. Senatus maioribus hostis usque ad litationem sacrificari iussit. Florus. 4. 2. *Nec perlitare centum victimis potuerat.* Et alludens Plautus in Pseudolo: *Eadem duo greges virgarum inde ulmearum addegero, Ut hodie ad litationem hui: suppetas satias Jovi*. Ludit in hac superstitione Varro. Alii sacrificantes vel centum victimis *litasse* se non putabant, nisi certis signis id animadvertisset docuissetque aruspex. At Varro sua hecatombe ex voto data se *litasse* ait nulla cura extorum inspicendorum? quid ita? quia *litare* dictum à luere, luere autem solvere: qui ergo voto se solvit, litat. Ut igitur à Manibus parentare & inferias dare, ita superis à diis *litare* sumptum & translatum, ut significet ultione satisfecere. Medea: *plura non habui, dolor, Quae tibi litarem*. Cicero pro Flacco: *Litemus igitur Lentulo, parentemus Cethego, revocemus ocellis*. Auctor de bello Hispanienli: *Ita pridie duorum centurionum interitio hac adversariorum poena est litata*. Florus lib. 2. cap. 4. *Strilac in principum cella secures longatorum Manibus litare*. Plinius Paneg. c. 52. *Il-lae autem aureae & innumerae strage & ruina, publico gaudio litaverunt*. Apulejus lib. 5. *Tunc iniurias meae litatum crediderim, cum opus comas, quas istis manibus subinde aurea nitore perfruxi, deraferim*. Postquam satis poenarum Ilio solum est: postquam sat supplicii ob Ilium excisum dii à nobis expetiverunt, sol & serenitas rediit.

VARIORUM.

578. *Damna*] Chadem & damnum amissae noctu clasis. FARNABIUS.

581. *Pater*] Jovem usurpat patrem. Vide Hippol. 290. quamvis Pollux & Helena Jovis editi ovo soli dicantur, FARN.

581. *Pater*] Communiore his reddit poenis appellationem *et altifona quatiens regna*. Nec inusitatum alias Jovem dici *patrem hominumque diumque*. SCHRODERUS.

583. *Lar*

Nunc omne laeta fronde veletur caput.

Sacrifica dulces tibia effundat modos;

585 Et nivea magnas victima ante aras cadat.

Sed ecce turba tristis, incomtae comas,

Iliades adsunt: quas super celfo gradu

Effrena Phoebas entheas laurus quatit.

V A R I O R U M.

583. *Laeta*] Corona triumphali. FARN.

584. *Sacrifica*] Sacris adhibita. FARN.

585. *Nivea*] Dis superis debita. Oedip. vers.
551. FARN.

586. *Turba*] Troades captivae. FARN.

588. *Phoebae*] Cassandra Phoebe vates. FARN.

* C H O R U S I L I A D U M. C A S S A N D R A.

*Chorus Iliadum Trojae fata casumque luget, Cassandra furore
Phoebejo correpta, quae Agamemnoni imminent, vaticinatur.*

Chor. H E U quam dulce malum mortalibus additum,

590 Vitae dirus amor: cum pateat malis

Effugium, & miseros libera mors vocet,

Portus aeterna placidus quiete!

Nullus hunc terror, nec impotens

Procella Fortunae movet,

595 Aut iniqui flamma Tonantis.

Pax

G R O N O V I I.

V A R I O R U M.

* C H O R U S. C A S S A N D R A.] Flor. *CHORUS ILLIADUM. CASSANDRA.*

589. *Quam dulce malum mortalibus additum.*] Merito reprehendit Gruterus, qui *additum* pro spurio uncis seperant. Non tolerabile modo, sed & lectum est. Virgilius in sexto: *nec Teucriis addita Juno Usquam aberit.* Ubi Servius: *inimica.* *est autem verbum Lucili & antiquorum: ut Plautus: Argus quem quondam Jovi Juno iustodem addidit.* Macrobius clarius, lib. 6. Saturn. 4. *Affixa & per hoc infesta atque inimica: & est ex Lucilio sumptum: Si mihi nunc praetor fieri additus, atque agis me.* Sed de hoc supra ad Hercul. Parentem.

589. *Hec quam dulce*] Hexameter *μηδὲς*, & qualibus librum integrum Sapphonem poetriam scripsisse Attilius tradit grammaticus. Sunt hoc loco mire confusa carminum variorum genera, ut supra Chori Bacchici in Oedipo. FABRI-
TIUS.

590. *Dirus*] Etiam in miseris. FARNABLIUS.

590. *Pateat*] Per mortem, quae Stoicis portus aliquando petendus, nunquam recusandus Hec. Fur. v. 425. FARN.

595. *Iniqui*] Obliquum fulmen. FARN.

Eccc 2

596. *Nel-*

Pax alta, nullos civium coetus
 Timet, aut minaces victoris iras;
 Non maria asperis infana Coris:
 Non acies feras,

- 600 Pulvereamque nubem,
 Motam Barbaricis equitum catervis;
 Hosticâ aut muros populante flammâ,
 Urbe cum tota populos cadentes:
 Indomitumve bellum. perrumpet omne
 605 Servitium contemptor levium deorum,
 Qui vultus Acherontis atri,
 Qui Styga tristem non tristis videt,
 Audetque vitae ponere finem.
 Par ille regi, par superis erit.
 610 O quam miserum est nescire mori!

GRONOVII

596. *Pax alta, nullos*] Castigat hic Gruterus jure, qui putent laudari pacem, quae cunctis careat belli incommodis & enumerari belli mala: ipse censet tractari felicitatem mortuorum. Ne hoc quidem, sed mortem contemnentium Nam jam illo versu: *Non hunc terror: quem putas Hunc dici? num portum mortis? sic volunt.* Immo hunc, *Qui vultus Acherontis atri. Qui Styga tristem non tristis videt.* Huc referuntur omnia inedia. Ideoque post, *levium deorum*, non ponenda τειχία ἀναισθητων, sed colon, vel εὐκτατων. continent enim superiora ἀναισθητων sermonis, cujus εὐκτατων ἀναισθητων sequitur ἀναισθητων. Mors, inquit, est portus tranquillius. Qui mortem non metuit, sed laetus adit, hunc nullus terror, nulla calamitas, non fulmen movet. pace alta fruuntur. non seditiones, non inimicum superiorem, non tempestatem & naufragium, non praelia, non incursionem hostiles, non excidia urbium timet. non potest servire cogi. ridet abeuntem fortunam & excedentes deos adytis arisque relictis, quibus ipse steterat. Denique, rex est, & coelestibus par. Clauditur periodus illo *ponere finem.* Ibi ergo subjiciatur finiti sermonis nota.

600. *Pulvereamque nubem*] Florent. *Pulvereamque nubem.*

604. *Perrumpet omne Solus*] Quod omne? Plinius & praeclare Florentin. *perrumpet omne Servitium contemptor levium deorum.* Qui sint leves dii, dicimus ad Troadas.

VARIORUM.

596. *Nullos*] *Non civium ardorem prava jubentium, non vultum instantis tyranni,* &c. Imitatio Horat. 3.3. Odar. q. d. mortis contemptor omnia contemnit. FARN.

598. *Coris*] Ventis. de Coro Thyest. vers. 576. 600. *Pulvereamque*] "Οὐκ ἔστιν ἡσυχία καὶ ἀσφάλεια." FARNABIUS.

606. *Vultus Acherontis*] Hic locus plane est ex illo, — *strepitumque Acherontis avari subicit pedibus.* Quam Epicuream sententiam Virgilius à magistro suo Scitone didicerat. Epicuri autem & Metrodori adeo studiosus fuit Seneca, ut nesciam quare Stoicum quidam illum maluit quam Epicureum: quod ejus Epistolae palam clamant. SCALIGER.

607. *Tristem non tristis*] Ἀναισθητων πάλιν. FARNABIUS.

610. *Mori*] Quod effugium est & portus est.

Vidimus patriam ruentem nocte funesta,
Cum Dardana tecta Dorici raperetis ignes.
Non illa bello victa, nec armis,
Ut quondam Herculea cecidit pharetra:

615 Quam non Pelei Thetidisque natus,
Carusque Pelidae nimium feroci
Vicit, acceptis cum fulsit armis,
Fuditque Troas falsus Achilles:
Aut cum ipse Pelides animos feroces

620 Sustulit luctu, celeremque saltu
Troades summis timuere muris.
Perdedit in malis extremum decus,
Fortiter vinci. restitit annis

Troja bis quinis,
625 Unius noctis peritura furto.
Vidimus simulata dona molis immensae;

Da-

GRONOVII.

625. *Unius noctis peritura furto.*] Concors illa vulgarium scriptorum lingua mendax. Ut scribere debuisset Poetai iudicat Gruterus, *furto*, ita etiam scripsisse sancit cum Lipsiano Florentinus.

VARIORUM.

misertis. Sup. FARN.

611. *Nocte funesta.*] Excidium Trojae in noctem incidisse consentaneum est Aeschilo in Agamemnon. & Euripidi in Hecuba, auctor parvae Iliadis idipsum probat: *Νῆξ ἢ τὴν μερᾶν, λαμπρὰ δ' ἢ ἐν νύκτι πάλαι.* Petronius Arbiter, in Trojae Halosi; *Jam plena Phoebe candidum extuleratubar, Minora ducenti astra radiante fate, Cum inter sepulchra Priamidis nocte & mero Danaei relaxant claustra.* &c. Sed quae nox illa fuerit, nemo facile certo dixerit; qui sciat Hellanicum, Dionysium Argivum & Lyfimachum prodidisse Trojam captam XII. Feb. Callistensem vero lib. 2. Graecanicae historiae, Februario inuente Quae Attica scriperunt, in octavum diem huius mensis desinentis hanc cladem rejiciunt: nec defuerunt,

qui ad octavum desinentis Martii id retulerint. Dercylus autem & Aegias contendunt funestae huius noctis diem fuisse octavum desinentis *Παμίου*, hoc est, si Corinthios audimus, Iulii; si Boeotios sequimur, Maji haec ex Euripidis scholis Graecis, & Clemente Aegyptio decerpsi. DELRIUS

613. *Non illa*] Sed infidus & dolo. FARNABIUS.

614. *Ut quondam*] Sub Laomedonte. vers. Troad. 131. & 731. FARN.

615. *Pelei*] Achilles. FARN.

616. *Carusque*] Patroclus Achilles armis indutus. FARN.

620. *Sustulit*] *Κλαῖν, θίβειν ἰσχυρὰ μενεαυρήσθαι, &c.* Π. 1199. *ὡς πάλαι ἀνέστηναι.* FARN.

620. *Celeremque*] *Πάλαι ἔπειτα, ἀνέστηναι.* Achilles autem salus Trojae exidio fatalis. Lycophr. & Lucian. lib. *ἀπὸ τῆς ἐπείρας.* FARN.

625. *Furto.*] Dolis & infidiis. FARN.

626. *Dona*] Minervae pro reditu vota. FARN.

626. *Molis immensae*] Equi Duratei sive *εὐρατοῦ* fuerit illud *μεγέθυον*, seu porta equi insigni picta per proditorem Graecis aperta, seu mons Hippius in quo ex infidiis Graeci Troja-

Eccc 3 nos

- Danaûmque fatale munus duximus nostra
 Creduli dextra: tremuitque saepe
 Limine in primo sonipes, cavernis
 630 Conditos reges bellumque gestans:
 Et licuit verfare dolos, ut ipsi
 Fraude sua capti caderent Pelasgi.
 Saepe commotae sonuere parmae,
 Tacitumque murmur percussit aures;
 635 Et fremuit male subdolo
 Parens Pyrrhus Ulyssi.
 Secura metus Troica pubes
 Sacros gaudet tangere funes.
 Hinc aequaeui gregis Aistyanax,

Hinc

VARIORUM.

nos interceperunt simulque urbem irruerunt, seu denique equitatus Graecorum. FARN. Magnus fuerit oportet equus Durateus, in cuius alvo tot duces inclusi fuerunt, quot refert Iliacus, dicto loco, *ἰκονίατος ἰ Πανακίης ἡμῖν ἰνοίει τὸ Δάριον ἰππῶς εἰς τὸ πύρρον, ἢ τὸ λυγρὸν, ἢ καὶ ἰπὸν καὶ ἄνδρας εἰσδύτας* "Ελλῶς ἰαυτῶν. Petronius; *Aperitur ingens claustrum & obducti specus, Qui castra caperent* — molendi huius equi declaravit Homer. dicens; *Αἰνὰρ δ' ἔ' αἰ ἰππῶν καὶ Γαῖοπαρ.* & Virgilius; *Demissum lapsi per funem.* nam sic quoque altitudo demonstrata est, inquit Fabius lib. 8. Inst. Orat. cap. 3. DELRIUS.

627. *Fatale*] Primo enim excisum est illium propter equos Herculi ex pacto non datos à Laomedone: secundo per equum Durateum, de quo hoc in loco, tertio per equum qui valvis interceptus Romanis irruendi potestatem fecit, cum Iliensis Cinnam Cof. in urbem recipere noluerunt. FARNABIUS.

628. *Creduli*] Sinoni fidem habentes. FARN. 630. *Conditos reges*] Quos recensent Smyrnaeus, Coluthus & Virgilius.

631. *Verfare*] In ipsos auctores suos vertisse dolos, si mens non certa fuisset. FARN.

633. *Saepe*] *Atque utero sanctum quater arma*

dedere. FARN.

634. *Percussit aures;*] Verberavit. nam Stoicis, ut Archedemo in lib. de voce, Chrysippo lib. 2. Natural. Antipatro, & Diogeni apud Laertium l. 7. vox corporatum quid est: quia (inquiunt) omne quod facit & patitur corporatum: vox & sonus patiuntur, cum à locis solidis & lacubus repelluntur, vel refringuntur; faciunt cum aures, ut ceræ annulus, imprimuntur. Idem censuit Epicurus, ut docet discipulus ejus Lucretius lib. 4. Contra Cyrenaci & Pyrrhonicis sonum nihil esse putabant, Peripatetici non perfectum, sed imperfectum quoddam corpus esse volunt, nempe qualitatem quandam sensilem ex violentia corporum vel aëris collisione ac motu natam. DELRIUS.

635. *Male*] Aegre inductus ab Ulyssē, ut dolis uteretur *μεγαλῶς*; & simplex Neoptolemus viribus magis quam fallaciis fretus, quod *ἄλ* & illi apud Ulyssē. in Philoctete tribuit Sophocles, *ἴδωμ' ὅτ' ἄλλοι οἱ τῆς τῆς ἀντιθέσεως καὶ τοῦ, &c.* mox: *Ἄλ' οὐκ ἴσταντο πῶς ἦν τὸ ἀλ' ἄλλοι καὶ μὴ δολοῦν.* FARNABIUS.

637. *Secura*] *Circa pueri innuptaeque puellae Sacra canunt funemque manu contingere gaudent.* FARN.

639. *Aequaeui*] Pucrorum. FARN.

640. *At*

- 640 Hinc Aemonio desponsa rogo,
Ducunt turmas; haec foemineas,
Ille viriles.
Festae matres votiva ferunt
Munera divis: festi patres
- 645 Adeunt aras. unus tota est
Vultus in urbe.
Et, quod nunquam post Hectoreos
Vidimus ignes, laeta est Hecube.
Quid nunc primum, dolor infelix,
- 650 Quidve extremum deslere paras?
Moenia divûm fabricata manu,
Diruta nostra?
An templa deos super uita suos?
Non vacat istis lacrimare malis.
- 655 Te, magne parens, flent Iliades.
Vidi, vidi, senis in jugulo,
Telum Pyrrhi vix exiguo
Sanguine tingui.
Cass. Cohibete lacrimas, omne quas tempus petit,
- 660 Troades, & ipsae vestra lamentabili
Lugete gemitu funera. aerumnae meae

So-

G R O N O V I I .

655. *Te, magne parens, flent Iliades.*] Suspicio fuisse: *sternus Iliades.*

659. *Lacrimas, omne quas tempus petit.*] Flor. *petet.* Nic. Heinsius malebat: *omne quæ tempus patet.* Ovidius: *lacrimarum longa manere Tempora vos poterunt, ad opem brevis hora ferendam est.*

V A R I O R U M .

640. *Aemonio*] Polyxena, quae postea desponsata erat rogo Achillis Thesfalici ducis. Troad.

v. 360. FARN.

643. *Votiva*] Pro filiorum reditu. FARN.645. *Unus vultus*] Laetitiae. FARN.647. *Post Hectoreos*] Post redemptum rogoque datum Hectoris corpus. FARN.651. *Moenia*] Murorum munitiones, Trojae moenia. Troad. vers. 476. FARN.655. *Magne parens,*] Priamæ. FARN.657. *Vix exiguo*] *Exiguum senis Priami Jovis avaritiam combiberat.* Vide vers. 46. Troad. FARN.659. *Cohibete*] Cohibete luctus vestros de patre meo. meae sunt istae solius partes: vos funera vestrorum lugete. FARN.666. *Im*

Socium recusant. cladibus questus meis
Removete. nostris ipsa sufficiam malis.

Chor. Lacrimas lacrimis miscere juvat.

665 Magis exurunt, quos secretae
Lacerant curae. juvat in medium
Deflere suos. nec enim, quamvis
Dura virago patiensque mali,
Poteris tantas flere ruinas.

670 Non quae verno nobile carmen
Ramo cantat tristis aëdon,
Ityn in varios modulata sonos;
Non quae tectis Bistonos ales
Residens summis impia diri

675 Furta mariti garrula deflet;
Lugere tuam poterit digne
Conquesta domum: licet ipse velit
Clarus niveos inter olores
Istrum cygnus Tanaimque colens

680 Extrema loqui: licet alcyones

Cey-

GRONOVII.

667. *Nec enim, quamvis*] Flor. *nec tu quamvis.*
670. *Quae verno nobile carmen*] Flor. *mobile.* An
juvat Persius: *liquido cum plasmate guttur Mobile*
collueris.

671. *Ramo cantat querula Edonis,*] Est à Fabri-
cili scriptis. mei enim novem *tristis Edonis.* lectio
vetustior editorum, *querula aëdonis.* recentior,
tristis aëdon. Sic Gruterus. At omnium vetustissi-
mam, & ipsius auctoris hanc postremam fuisse
satis probat Flor. exhibendo: *tristis aëdon.*

673. *Quae tellis Bistonis ales*] Flor. *Bistonos.*
Idemque cum Lipsiano: *garrula narrat.*

VARIORUM.

666. *In medium*] In commune. FARN.

668. *Dura*] Indurata malis, virili animo foe-
mina. FARN.

671. *Tristis Aëdon,*] *'Andōis* lusciniæ. FARN.

672. *Ityn*] Seu Itylum, filium Terei à Procne
& Philomela interfectum, patrique appositum
in ultionem stupratae ab eo Philomelæ. FARN.

673. *Bistonis*] Hirundo, in quam iras mariti
fugiens Procne (ut alii *Philomela*) versa est con-
jux Terei regis Thraciæ cuius Bistonis civitas &
stagnum. FARN.

675. *Furta*] Adulterium. FARN.

679. *Istrum*] Thracia: fluv. FARN.

679. *Cygnus*] In quem versus est Cycnus, de
quo Troad. 180. FARN.

679. *Tanaimque*] Morti vicina suavius canere
dicitur olor. Vide Hippol. v. 301. FARN.

680. *Alcyones*] Aves illæ, in quas mutati
sunt Ceyx rex Trachinis in Argæo submeritus
cum Alcyone uxore Neptuni filia. quibus avis
nidificantibus foetumque intra 7. ut alii 14. die-
rum spatium educentibus tempore hyberno, ma-

- Ceyca suum fluctu leviter
 Plangente sonent, cum tranquillo
 Male confisae credunt iterum
 Pelago audaces, foetusque suos
 685 Nido pavidae titubante fovent:
 Non si molles imitata viros
 Tristis laceret brachia tecum,
 Quae turratae turba parenti
 Pectora rauco concita buxo
 690 Furit, ut Phrygium lugeat Attin.
 Non est lacrimis, Cassandra, modus:
 Quia quae patimur vicere modum.
 Sed cur sacratas deripis capiti infulas?

G R O N O V I I .

689. *Pellere rauco concita, buxum ferit.*] Lipsius agnoscit de tibia ex buxo haec accipi posse: tamen occultiores ritum praeire membranas: *Pectora rauco concita buxo ferit*: solitos quippe fanaticos pectora sibi tundere pinu aut buxo. Huic amicus hoc reponit: *buxum ferit*, buxum tibi insat: sic Statius, sic Claudianus & alii *buxi* vocula usi: buxo illi caneant, sed pinu pectora illidebant. Et sane peccavit Lipsius, quoniam etiam buxo putavit usos ad tundenda pectora. Sed libens interrogem Senecae interpretem, ubi legitur *ferre fistulam, tibiam, buxum, lotum, avenas, arundinem*, pro insat? dein qui fistula cantans aut tibia promeruerit, ut ejus *pelus rancum* dicatur? At *buxum rancum*, ut *rauca buccina, rauco cornu cantu, rauca signa tubae*. Propertius 3. 8. 23. *Tibia nocturnis succumbat rauca thoris*. *Turbam* quidem illam *rauco pectore buxum ferientem* nulla ratio fert: at in illa membranarum toties fidelissimarum scriptura possumus intelligere eandem *turbam* non buxo ferientem pectora concita, *sed ferientem* (pinu nempe) *pectora concita* conserata & in furorem acta buxo, seu tibia furiosa, ut Ovidius appellat ex buxo. Ita tollitur omnis difficultas: & hoc sensit etiam Scaliger. Sed si Florentinum audimus, Seneca brachiorum laceratione contentus fuit, pinus impulsus hic memorare praetermisit. Nam super Lipsianam mutationem pro *feris* habes *Furit*. Quae turratae ma-

tri furit & bacchatur concita pectora vel mentes buxo. Sic sermo magis est Poeticus. Statius: *alumn tibi, Bacche, furorem Juravi*. Hoc igitur teneamus. Statim idem: *Lugeat Attin. non Atyn.* 693. *Deripis capiti infulas?*] Flor. rectius *deripis*. Sequenti: *maxime superos potem.*

V A R I O R U M .

repacatur, quod tempus *Alcedonia* dicitur. FARN. 681. *Plangente*] Fluctuante. FARN.

686. *Molles*] Gallos Cybeles sacerdotes feminos quibus (ab Atty phero Cybelae dilecto, quod in Nympha Sagittide peccasset, in furorem à deo verso sibi ponda acuto silice amputante) *venit in exemplum furor hic, mollesque ministri Cadunt jactatis vilia membra comis*. FARN.

688. *Quae turratae*] Cybele, quae civitatis Midae claucae muros capite sublevavit atque ita est ingressa. vel *quod primis turres urbibus illa dedit*, an quod eadem quae Vesta, id est, terra? FARN.

690. *Attin.*] De Atty ab Arnobio, Eusebio & Fulgentio, post Epicharmum, Sossidem Atticum, alioque multa digna lectione & cognitu jucunda referuntur. DELRIUS.

693. *Sa ratas*] Apollini. FARNABIUS.

693. *Deripis*] Quia promissio & fuso capillo vaticinabantur. Plautus: *Haridus sum, capillum premittam*. Tibullus lib. 2. 5. 65. *Haec cecinit vates, & te sibi Phoebe vocavit: Jactavit furâ sed caput ante comâ*. DELRIUS.

693. *Infulas?*] Filamenta lanae. FARNABIUS.

F f f

695. Vi-

- Miseris colendos maxime superos reor.
 695 *Cass.* Vicere nostra jam metus omnes mala.
 Equidem nec ulla coelites placo prece:
 Nec, si velint saevire, quo noceant, habent.
 Fortuna vires ipsa consumpsit suas.
 Quae patria restat? quis pater? quae jam soror?
 700 Bibere tumuli sanguinem atque arae meum.
 Quid illa felix turba fraterni gregis?
 Exhausta nempe: regia miseri senes
 Vacua relictæ, totque per thalamos vident,
 Praeter Lacænam, caeteras viduas nurus.
 705 Tot illa regum mater, & regimen Phrygum
 Foecunda in ignes Hecuba, fatorum novas
 Experta leges, induit vultus feros.
 Circa ruinas rabida latravit suas,
 Trojae superstes, Hæctori, Priamo, sibi.
 710 *Chor.* Silet repente Phœbas, & pallor genas,

Cre-

GRONOVII.

702. *Regiam miseri senis Vacuam relinquæ,*] Habet aliquid scrupuli *vident*, qui enim? Itaque alii conjiciunt, *relictæ*, vel *videt*, ut de Hecuba intelligatur. Sed melius Etruscus: *regia miseri senes Vacua relictæ*. Intellige de vilibus seniculis, quos in Trojae ruinis reliquerant Graeci tanquam inutile pondus *Vident* autem, est cogitant, sciunt, recordantur, commemorant.

VARIORUM.

695. *Vicere*] *Extrema sunt mea mala*, quibus ipsi dii ulteriora superaddere non possunt. FARNABIUS.

700. *Tumuli*] *Achillis tumulus bibit sanguinem Polyxæae sororis.* Troad. vers. 360. FARN.

700. *Aræ*] *Jovis Hercii ara bibit frater Polyti sanguinem Priamique patris mei.* Troad. vers. 25. FARN.

702. *Miseri*] Priami. FARN.

703. *Torque*] *Quinquaginta intus thalami, spes tanta nepotum.* Vid. v. 32. Troad. FARN.

704. *Lacænam.*] *Helenam*, quæ Paridi, deinde Deiphobo fuerat nupta. *sed hoc indignanter.* FARN.

705. *Tot illa*] Troad. vers. 32. FARN.

705. *Regimen*] Regina. FARN.

705. *In ignes*] *Liberos immaturis rogis crematos.* alii ad Paridem referunt. Vide Troad. vers. 36. FARN.

705. *Fatorum*] *Mutata in canem.* Troad. v. 978. FARN.

707. *Induit vultus*] *Mutata fuit Hecuba in canem*, juxta Euripidem, Lycophronem, & Asclepiadem. alii, quia, ut fures canis latratu, Graecos Hecuba maledictis & convitiis sit insecta, fabulam confictam volunt, in Menæchm. Plautus, & Cicero 3. Tusc. DELRIUS.

710. *Silet repente*] *Cassandra affata est numine Phœbi Jam propiore.* FARNABIUS. Ex sequenti

- Creberque totum possidet corpus tremor.
 Stetere vittae. mollis horrescit coma.
 Anhela corda murmure incluso fremunt.
 Incerta mutant lumina; & versi retro
 715 Torquentur oculi. rursus immites rigent.
 Nunc levat in auras altior solito caput
 Graditurque celsa. nunc reluctantes parat
 Referare fauces; verba nunc cluso male
 Custodit ore, Maenas impatiens dei.
 720 *Cass.* Quid me furoris incitanti stimulis novi,
 Quid mentis inopem sacra Parnassi juga
 Raptis? recede, Phoebe. jam non sum tua.
 Extingue flammās pectori infixas meo.
 Cui nunc vagor vesana? cui bacchor furens?
 725 Jam Troja cecidit. falsa quid vates ago?
 Ubi sum? fugit lux alma, & obscurat genas
 Nox alta, & aether abditus tenebris latet.
 Sed ecce gemino sole praeifulget dies;

Ge-

VARIORUM.

tibus nonnulla ad Virgilii Aeneid. 6. DELRIUS.

710. *Pallor*] *Non vultus, non color unus.* FARNABIUS.

712. *Stetere*] *Inhorruere. Non compositae mansere cernae.* FARN.

713. *Anhela*] *Pellus anhelum. Et rabie fera corda tument.* FARN.

714. *Incerta*] *Torquet ad haec oculos totoque vagantia coelo Lumina.* FARN.

716. *Levat caput*] *Flexibile caput fanatici jactabant. unde Vivianus J. C. Si servus inter fanaticos non semper caput jactaret. l. i. D. de aedilit. edict.* DELRIUS.

716. *Altior*] *Majorque videri Nec mortalo sonans.* FARNABIUS.

718. *Cluso*] *Murmurat.* FARN.

719. *Maenas*] *Vates furibunda. Oed. vers. 436.* FARN.

719. *Impatiens*] *At Phoebe nondum patiens immanis in antro Bacchatur vates, magnum se pectore possit Excussisse deum.* FARN.

720. *Stimulis*] *Ut divinam. fatidici spiritus impetu. Et stimulos sub pectore vertis Apollo.* FARN.

721. *Sacra*] *Phoebo sacra.* FARN.

722. *Non sum tua.*] *Sed Agamemnonis.* FARN.

723. *Flammās*] *Divinationem.* FARN.

724. *Cui nunc*] *In cujus nunc tandem usum & utilitatem vaticinor.* FARN.

725. *Falsa*] *Non credita. Troad. vers. 35.* FARN.

728. *Sed ecce*] *Et solem geminum & duplices se ostendere Thebas. Entheis ut & ebriis dupla se ostendant objecta propter oculorum musculos, vel spiritus ardore contractos vel humiditate solutos, unde oculus alter in superna contrahitur, in imum deijcitur alter, ita uterque sua apprehendit.* FARNABIUS.

Ffff 2

730. *Idaea*]

- Geminumque duplices Argos attollit domos.
 730 Idaea cerno nemora. fatalis sedet
 Inter potentes arbiter pastor deas.
 Timete reges, moneo, furtivum genus.
 Agrestis ille alumnus evertet domum.
 Quid ista vecors tela foemineâ manu
 735 Destructa praefert? quem petit dextrâ virum
 Lacaena cultu ferrum Amazonio gerens?
 Quae versât oculos alia nunc facies meos?
 Victor ferarum colla vexatus jacet
 Ignobili sub dente Marmaricus leo,
 740 Morsus cruentos passus audacis leae.
 Quid me vocatis fospitem solam è meis,
 Umbrae meorum? te sequor, totâ pater
 Trojâ sepulte. frater, auxilium Phrygum,
 Terrorque Danaûm, non ego antiquum decus

Vi-

GRONOVII.

736. *Cultu ferrum Amazoni*] Delrius notavit olim *Amazonium* legi in omnibus scriptis: sed praeterea, *Lacaena ferrum cultu*. Certe & nobis ubique occurrit *Amazonium*, non *Amazonis*. Liber optimus: *Lacaena cultu, ferrum Amazonium gerens*. Facies & habitus corporis Lacomus, ferrum Amazonis.

738. *Colla vexatus jacet*] Tacitus lib. 6. Annal. *saevisque jam exanimis laqueo vexatur*. Cur ergo Florent. *colla sublimis jacet*. An, *colla subissus*?

VARIORUM.

730. *Idaea*] Montis Idae. ubi Paris tulit sententiam de malo aureo. FARN.

731. *Arbiter*] Paris. respicitque ad Aegisthum, quem postea vocat agrestem alumnus, Agamemnoni Mycenaeque non minus fatalem quam Trojae Paridem.

732. *Furtivum*] Furtiva Venere natum Aegisthum. FARNABIUS.

733. *Agrestis ille alumnus*] Mox enim ut na-

tus, projectus est & à capris nutritus, unde nomen. FARN.

736. *Lacaena*] Clytaemnestra. FARN.

736. *Cultu*] More Amazonio armata. FARN.

736. *Ferrum*] Bipennem, securim. FARNABIUS.

739. *Ignobili*] Respicit ad Aegisthum ex incestu natum. FARN.

739. *Marmaricus*] Ingens & fortis leo, quales in Marmarica regione Africae versus Aegyptum. intelligit autem *Agamemnona*. FARN.

740. *Leae*] Clytaemnestrae. FARN.

743. *Trojâ*] Troad. vers. 29. FARN.

743. *Frater*] Hector, loquitur juxta communem sententiam. nam Porphyrius testimonis Ibyci & aliorum probat Hectorem non Priami, sed Apollinis filium fuisse, vide Scholiastem Homeri Iliad. 4. DELRIUS.

743. *Auxilium*] Hector, quo stante stetit Ilium. Troad. v. 37. & columen patriae, &c. v. 120. Troad. FARNABIUS.

744. *Non ego*] Non exuvias indutum Achillis. FARNABIUS.

- 745 Video, aut calentes ratibus exustis manus:
Sed lacera membra, & saucios vinclo gravi
Illos lacertos. te sequor, nimium cito
Congresse Achilli Troile. incertos geris
Deiphobe vultus, conjugis munus novae.
- 750 Juvat per ipsos ingredi Stygios lacus;
Juvat videre Tartari saevum canem,
Avidique regna Ditis. haec hodie ratis
Phlegethontis atri regias animas vehet,
Victamque, victricemque. vos, Umbrae, precor,
- 755 Jurata superis unda te pariter precor,
Referate paulum terga nigrantis poli,
Levis ut Mycenae turba prospiciat Phrygum.
Spectate miseri. fata se vertunt retro.
Instant sorores squallidae.
- 760 Sanguinea jactant verbera.
Fert laeva semustas faces.
Turgentque pallentes genae,

Et

GRONOVII.

sus Achilli. FARN.

748. Incertos] Quem laorum crudeliter tra, &c.
Fix adeo agnovit. Aeneas 6. Aen. FARN.749. Conjugis] Helenae, à qua, suprema no-
ste proditus est Graecis. FARN.752. Ratis] Charontis cymba, quam videre
cubeta sibi videtur. FARN.754. Victamque,] Meam, & Agamemnonis.
FARNABIUS.755. Jurata] Styx. Hercul. Fur. vers. 712.
FARNABIUS.756. Nigrantis] Antartici. & quem sub pedibus
nox atra videt manesque profundi. Hercul. Fur. vers.
606. & 1103. FARN.757. Levis] Ut umbrae Trojanorum videant
Agamemnona Mycenarum regem ab uxore cae-
sum, ad suum solatium, veluti inferias sibi rela-
tas. FARN.759. Sorores] Furiae. Thyest. v. 78. Med. vers.
957. FARN.

Efff 3

763. Atti.

VARIORUM.

745. Aut calentes] Non. Danaum Phrygios jac-
tantem puppibus ignes. FARN.746. Sed lacera] Sed per pedes trajectum lora
tumentes Raptatum bigis. Vide Troad. v. 742.
FARNABIUS.

747. Nimium] Infelix puer atque impar congres-

- Et vestis atri funeris
 Exesa cingit ilia;
 765 Strepuntque nocturni metus,
 Et ossa vasti corporis
 Corrupta longinquo situ
 Palude limosa jacent.
 Et ecce defessus senex
 770 Ad ora ludentes aquas
 Non captat, oblitus sitis,
 Mœstus futuro funere.
 Exultat, & ponit gradus
 Pater decoros Dardanus.
 775 *Chor.* Jam pervagatus ipse se fregit furor,
 Caditque; flexo qualis ante aras genu
 Cervice taurus vulnus incisa gerens.
 Relevemus artus entheos. tandem suos
 Victrice lauro cinctus Agamemnon adit;
 780 Et festa conjux obvios illi tulit
 Gressus. reditque juncta concordi gradu.

ACTUS

GRONOVII.

776. *Qualis ante aras gradu*] Immo *genu*, ut Flor. Id. *Vulnus incertum gerens*.

778. *Relevemus artus entheos. tandem*] Non improbandum. Flor. tamen: *artus, ex deo tandem suos Victrice lauro*.

780. *Conjuxque pariter obvius*] Quod multo rectius codicem aliorum habere fatentur: *Es festa conjux obvius*; confirmat Florentinus.

VARIORUM.

763. *Atri*] Funesti apparatus & ominis. FARNABIUS.

766. *Vasti*] Gigantum. FARN.

769. *Defessus*] Tantalus. Thyest. vers. 151. FARNABIUS.

772. *Mœstus*] Propter imminentem sui pronepotis necem. FARN.

773. *Exultat*,] Laetatur Dardanus in ultionem prolis suae. FARN.

774. *Pater*] Tritavus Cassandreae. FARN. Tritavus. nam Dardanus genuit Erichthonium, hic Troem, Tros Ilum, Laomedontem Ilus, Laomedontis filius Priamus genuit Cassandram, Homerus Iliad. 20. & Dionys. Halicarnass. lib. 1. vide de Dardano Schol. Apollonii lib. 1. v. 916. DELRIUS.

775. *Pervagatus*] Phoebas recedente spiritu exanimis cadit. FARNABIUS.

778. *Entheos*,] Oed. vers. 628. FARN.

779. *Victrice*] Suprà v. 390. FARN.

ACTUS QUARTUS.

AGAMEMNON. CASSANDRA.

Agamemnoni reduci praedicit Cassandra fatum, nec creditur.

Troad. vers. 34.

Agam. Tandem revertor sospes ad patrios lares.

O cara salve terra. tibi tot Barbarae

Dedere gentes spolia. tibi felix diu

785 Potentis Asiae Troja submisit manus.

Quid ista vates corpus effusa, ac tremens

Dubia labat cervice? famuli, attollite.

Refovet gelido latice. jam recipit diem

Marcente visu. suscita sensus tuos.

790 Optatus ille portus aerumnis adest.

Festus dies est. *Cass.* Festus & Trojae fuit.

Agam. Veneremur aras. *Cass.* Cecidit ante aras pater.

Agam. Jovem precemur pariter. *Cass.* Herceum Jovem?

Agam. Credis videre te Ilium? *Cass.* Et Priamum simul.

795 *Agam.* Heic Troja non est. *Cass.* Ubi Helena est, Tro-

ja muto.

Agam.

GRONOVII.

786. *Cur ista vates*] Florent. *Quid ista vates.* Illud ab interprete.

795. *Ubi Helena est, Troiam muto.*] Lucanus. lib. 5. *Tarpeia sede perusta Gallorum facibus, Pejorque habitans Camillo, illic Roma fuit.*

VARIORUM.

783. *O cara*] Vide quae ad vers. 386. supra. FARNABIUS.

786. *Vates*] Cassandra à furore exanimis: quam cum cæteris captivis Agamemnon praemisit dono Clytaemnestrae. FARN.

788. *Refovet*] Frigida enim in faciem *ἀσπρὰ* *ψυχρὰ* adpersa, spiritus, qui ad faciem plurimi venire solent, cogit, quibus congregatis redeunt sensibus functiones. FARN.

788. *Diem*] Lucem. FARN.

791. *Festus & Trojae*] Quo perit. *tu nostro exemplo festos cave.* FARN.

792. *Aras*] Troad. v. 45. FARNABIUS.

794. *Et Priamum*] Te scil. mox interficiendum, ut Priamum. FARN.

795. *Ubi Helena est,*] Ubi mala & adultera mulier est, qualis uxor tua *Clytaemnestra*. namque Helena jam in Aegypto erat. FARN. Non aderat ibi: sed furens Cassandra videt, quae non erant, Helенаe impuri mores noti. rapta à The-

teo.

Agam. Ne metue dominam famula. *Cass.* Libertas adest.

Agam. Secura vive. *Cass.* Mors mihi est securitas.

A. Nullum est periculum tibimet. *C.* At magnum tibi est.

Agam. Victor timere quid potest? *Cass.* Quod non timet.

800 *Ag.* Hanc fida, famuli, turba, dum excutiat Deum,
Retinete, ne quid impotens peccet furor.

At te, pater, qui saeva torques fulmina,

Pellisque nubes, sidera & terras regis,

Ad quem triumphi spolia victores ferunt;

805 Et te sororem cuncta pollentis viri,

Argolica Juno, pecore votivo libens

Arabumque donis, supplice & fibra colam.

VARIORUM.

seo, post nupsit Menelao, hujus thorum reliquit; adukerum Paridem secuta. nec Paridi fida, sed in lio cum privigno Corytho, Paridis & Oenones filio, commisit incestum, juxta Hellanicum in Troicis & Cephalonem Gergithium, Nicandrum. DELRIUS.

796. *Ne metue*] *Quod etiam ille de Clytaemnestra subintelligens respondet*, non erit cur Clytaemnest. ut dominam metuas, quae mihi dilecta es. FARNABIUS.

796. *Libertas*] Per mortem vicinam. FARN.
800. *Deum*] Phoebi numen, quo allatur. FARNABIUS.

801. *Ne quid*] Ne sibi manum inferat. FARNABIUS.

804. *Ad quem triumphi*] Jovi deferabantur & dicabantur triumphalia spolia, Romae *Foris*, in Graecia *Nikestereia*; de quo Livius belli Macedonici lib. 2. & Spartianus in Hadriano: vel alludit ad Jovem *Prædatorum*, cui pars aliqua praeda debita, teste Servio 3. Aeneid. vel denique ad Jovem *regum* seu *regum*, cuius mentio apud Plutarchum, Pausaniam & Aristidem. Sed & Romanus Jupiter *Triumphator*. DELRIUS.

805. *Te sororem*] Supr. v. 341. FARN.

807. *Arabumque donis*] Thure. FARN.

807. *Fibra*] Thyest. vest. 754. FARN.

CHORUS ARGIVARUM.

Chorus Argivarum Herculis laudes canit nutriti scilicet Argis, cujusque sagittae fato poscebantur ad secundum Trojae excidium.

Argos nobilibus nobile civibus,
Argos iratae carum novercae,

Sem-

VARIORUM.

809. *Iratae*] Junoni Jovis ex pellicibus liberis

infectae. FARNABIUS.

809. *Carum*] Thyest. v. 122. FARN.

810. *Car-*

- 810 Semper ingentes educas alumnos;
Imparem aequasti numerum deorum:
Tuus ille bisfeno meruit labore
Allegi coelo magnus Alcides;
Cui lege mundi Jupiter rupta
- 815 Roscidae noctis geminavit horas,
Jussitque Phoebum tardius celeres
Agitare currus, & tuas lente
Remeare bigas, pallida Phoebe;
Retulit pedem, nomen alternis
- 820 Stella quae mutat, seque mirata est
Hesperum dici; Aurora movit
Ad solitas vices caput, & relabens
Imposuit senis humero mariti.
Sensit Ortus, sensit Occasus,
- 825 Herculem nasci. violentus ille

Note

GRONOVIL

818. *Candida Phoebe*,] *Flor. pallida Phoebe*:
Retulit pedem nomen alternis Stella quae mutat. Li-
psianus quoque pallida

823. *Impesuit senis humero mariti.*] Flor. *Impesuit seni collum marito.*

VARIORUM.

810. *Alumnus*;] Et in his Herculem; qui
Heben duxit uxorem; deorumque (non magno-
rum illorum qui duodecim; neque selectiorum
qui octo;) numerum prius imparē acquavit.
vel intellige de tribus diis communibus; Marte,
Bellona, Victoria; quibus additus Hercules. Po-
test & de Diis patriis intelligi qui ex Argivis seu
Argis educati in deos relati sunt. Vide Herc.
Fur. *ed.* 24. FARN.

815. *Geminavit*] Seneca hic & in Hercule Oetaco, docet Herculem duabus noctibus fuisse genitum, ut Propertius lib. 2. *Juppiter Almenae geminas requieverat Arctos, Et caelum noctu bis fixo rege fuit.* Lycophron adjicit unam noctem; Clemens Alexandrinus liberalior in *ecce*?, in-

quens, ἡ Ζῆος ἀντιπαῖς, ἡ μὲν Ἀλκμήης τοκοῦται
 ἀπὸ πατρὸς οὐκ ἰσχυρῆς, ἡ δὲ Ζῆος ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦς, καὶ ἡ
 Ζῆος ἀντιπαῖς, &c. & Amobius, hoc imitatus
 lib. 4. contra gentes, ait; Hercules natus est, qui
 in rebus huiusmodi patris sui transiret exasperareque
 virtutes, ille nobilibus vix novem, unam patrem prolem
 extendere, concinnare, compingere : at Hercules,
 Sanctus deus, natus de Thelpio quinguentis nocte
 una perditus, et nomen virginis ponere, et geni-
 tricum p-ndere fulmine. DELRIUS.

818. *Bigas*,] *Bigas Lunae* tribuunt (ut soli quadrigas) quam trahunt equi, tauri, muli, vel cervi, quorum alter ater, albus alter. FARN.

819. *Alternis*] Veneris stella. Vid. Hippol. v. 748. & Med. v. 71. FARN.

820. *Seque*] Cum debuisset Lucifer appellari, id est, quod non matutinus ortus sit spatio solito. FARNABIUS.

823. *Mariti* } Tithoni. FARNABIUS.

824. *Sensit*] Phoebei itineris intermissi defid-
rio. FARN.

825. *Violentus*] Τυχθῆναι γὰρ οὐδὲν μέγα ἐκ πα-
λαιότατον χρόν. τῶντοι μὲν εὖ μακρὸν κατὰ δόξαντι ληθῆναι ἀ-
δυνάμει. EARN.

Nocte non una poterat creari.
 Tibi concitatus substitit mundus.
 O puer magnum subiture coelum!
 Te sensit Nemeaeus arcto

830 Pressus lacerto fulmineus leo,
 Cervaque Parrhasis.
 Sensit Arcadii populator agri.
 Gemuitque taurus, Dictaea linquens
 Horridus arva.

835 Morte foecundum domuit draconem,
 Veruitque collo pereunte nasci,
 Geminosque fratres pectore ab uno
 Tria monstra natos, stipite incusso
 Fregit insultans: duxitque ad ortus

840 Hesperium pecus,
 Geryonae spoliū triformis.
 Egit Threiciū gregem,
 Quem non Strymonii gramine fluminis,
 Hebrive ripis pavit tyrannus;

Hospi-

GRONOVII.

837. *Pellere ab uno*] Flor. *Pellere ex uno*. Et
 mox: *Geryonae spoliū triformis*, non *Geryonis*.

VARIORUM.

827. *Tibi*] Tibi genito. FARN.
 829. *Nemeaeus*] Herc. Fur. vers. 223. & 83.
 FARNABIUS.
 830. *Fulmineus*] Rapidus, impotens. quod
 epitheton apro magis convenit, cuius irati urunt
 dentes. FARN.
 831. *Cervaque Parrhasis*.] A Parrhasia urbe
 Arcadiae, vide Hercul. Fur. vers. 221. FARN.
 Hoc ordine recenset labores Herculis: 1. Neme-
 aeum leonem. 2. aëripedem cervam. 3. aprum
 Arcadium. 4. Cretensem taurum. 5. hydram
 Lernaëam. 6. Geryonem. 7. Diomedem. 8.

Hippolytes Amazonis baltheum. 9. Symphali-
 des. 10. Hesperidum draconem. 11. Cerberum.
 12. Ilii expugnationem. DELRIUS.

832. *Populator*] Aper, sive Erymanthus. FAR-
 NABIUS.

833. *Taurus*] Qui Neptuni ira in Cretam mis-
 sus trajecit in Peloponnesum, ubi ab Hercule
 caesus est. FARN.

835. *Morte foecundum*] Hydram: Hercul. Fur.
 vers. 240. FARN.

837. *Geminosque*] Trigemini Geryona. Herc.
 Fur. vers. 230. FARN.

840. *Hesperium*] Armenta Hispana. FARN.

842. *Threiciū*] Equos Diomedis regis Thra-
 ciaë Hercul. Fur. vers. 224. FARN.

843. *Strymonii*] Thraciae fluvius. FARN.

844. *Tyrannus*] Ipse Diomedes suis equis ab
 Hercule obiectus. FARN.

848. *Hip-*

- 845 Hospitum dirus stabulis cruorem
Praebuit saevis; tinxitque crudos
Ultimus rictus sanguis aurigae.
Vidit Hippolyte ferox
Pectore in medio rapi spoliū: & sagittis.
850 Nube percussa Stympthalis alto
Decidit coelo.
Arborque pomis fertilis aureis
Extimuit manus insueta carpi,
Fugitque in auras levioꝛe ramo:
855 Audivit sonitum crepitante lamna
Frigidus custos nescius somni,
Linqueret cum jam nemus omne fulvo
Plenus Alcides vacuum metallo.
Tractus ad coelum canis inferorum
860 Triplici catena, tacuit, nec ullo

La-

GRONOVII.

849. *Repi spoliū & sagittas.*] De sagittis Amazoni ab Hercule ablatis alium ubique silentium. Itaque conjecterat Delrius: *spoliū, & sagittis Nube percussa.* Egregie. Gruterus tamen divertere alios ad conjecturas ait, non se. nam & sagittas Amazoni ablatas innuere nostrum Hercule Oetaeo v. 971. ubi legit, *Sarmatica & manus Intendere arcum tela missurum valens.* Sed ineptissima est illa lectio: nec Herculis sagittae magis *Sarmatica* quam *Persica* aut *Parthica* tela dici possunt. An alias sagittas non habuit quam ab Amazonibus acceptas? An omnes Scythae Sarmatae? Tu lege & explica cum Delrio, *sagittis* nube percussa decidisse Stympthalides. Quae si mera conjectura esset, dubium nullum relinqueretur. Nunc sic & Florentinus.

VARIORUM.

848. *Hippolyte*] Herc. Fur. v. 421. FARN.
849. *Spoliū,*] Baltheum militare, quem

gerebant virgines illae unimammae. Virg. Aeneid. v. *Alter Amazoniam pharetram, plenamque sagittis Thraciis; lato quam circumplectitur auro Balteus, & tereti subnectit fibula gemmā.* DELRIUS.

850. *Nube*] Herc. Fur. vers. 243. FARNABIUS.

852. *Arborque*] Herc. Fur. vers. 238. FARN.

853. *Manus*] Manus Herculis carpentis spoliū antilque arborem. FARN.

855. *Crepitante*] Ramo aureo. sic Virg. *leni crepitabat brachia vultu.* FARN.

855. *Lamna*] Pro, lamina. Sic vocat aurea poma Hesperidum. Sic in Florentinis Pandeis *Lamna* scriptum est, l. Q. Mucius 27. §. fin D. de aur. arg. leg. differt autem lamina à bractea, ut docet Valla: quamvis D. Hieronymus ad Fabiolam ea confuderit. Vide Catellianum Cottam, in voce *Lamina*. DELRIUS.

856. *Frigidus*] Venenosus draco, pervigil Hesperidum horti custos. FARNABIUS.

858. *Plenus*] Aureis malis onustus. FARN.

859. *Canis*] Cerberus, Herc. Fur. vers. 820. FARNABIUS.

Gggg 2 861. Co-

Latravit ore; lucis ignotae
 Metuens colorem. te duce succidit
 Mendax Dardaniae domus,
 Et sensit arcus iterum timendos:

865 Te duce concidit totidem diebus
 Troja, quot annis.

VARIORUM.

862. *Colorem*] Ipsa lux colorata non est, sed color sine luce cerni non potest, teste Aristotele lib. *Meteor.* 2. & Lucretio lib. 2. hoc sensu color luci à poetis tribuitur, quia colores illa prodit, quos celant tenebrae. DELRIUS.

862. *Mendax*] Perjura, perfida, promissis non stans. Vide Troad. 131. & 726. FARNABIUS.

864. *Iterum*] Troad. vers. 133. FARN.

865. *Totidem diebus*] Decimo igitur die Hercules Trojam expugnavit, quod non memini alibi legere. DELRIUS.

866. *Quot annis.*] Decem. FARNABIUS.

ACTUS QUINTUS.

CASSANDRA.

Cassandra vel illa non videns vaticinatur, vel in proscenio stans, quae intus & in ἑστῶτα gerantur de caede Agamemnonis narrat.

REs agitur intus magna, par annis decem.
 Eheu, quid hoc est? anime, consurge, & cape
 Pretium furoris. vicinus victi Phryges.

870 Bene est! resurgis Troja. traxisti jacens
 Pares Mycenae. terga dat victor tuus.

Tam clara nunquam providae mentis furor
 Ostendit oculis. video, & intersum, & fruor.
 Imago visus dubia non fallit meos.

Spe-

VARIORUM.

867. *Par.*] Cuius atrocitas decennales labores nostros aequat aut etiam superat. FARNABIUS.

869. *Pretium*] Hostis caede & vindicta compensatum Phoebei numinis te fatigantis cruciatum. FARN.

869. *Vicinus*] Hostium imperatore caeso. FARN.

871. *Pares*] Tuae ruinae corruentes. FARN.

871. *Terga dat*] Vincitur. FARN.

872. *Tam clara*] Tam evidentiā & grata, sic enim ipsa exponit, vers. sequ. FARN.

874. *Imago*] Quod in furore entheo non raro fit. FARN.

875. *Es-*

- 875 Spectamus. epulae regia instructae domo,
Quales fuerunt ultimae Phrygibus dapes,
Celebrantur. ostro lectus Iliaco nitet;
Merumque in auro veteris Assaraci trahunt:
Et ipse picta veste sublimis jacet
- 880 Priami superbas corpore exuvias gerens.
Detrahare cultus uxor hostiles jubet,
Induere potius conjugis fidae manu
Textos amictus. horreo, atque animo tremo.
Regemne perimet exul, & adulter virum?
- 885 Venère fata. sanguinem extremae dapes
Domini videbunt, & cruor Baccho incidet.
Mortifera vinctum perfidae tradet neci
Induta vestis. exitum manibus negat,
Caputque laxi & invii cludunt sinus.
- 890 Haurit trementi semivir dextra latus,
Nec penitus adigit: vulnere in medio stupet.

At

GRONOVII.

875. *Spectamus, epulae*] Florent. *Spectemus*. Satis enim dixerat rem oculis ostendi, & se videre & interesse & frui, & nullo dubio falli. Nunc, age, inquit, ne tam gratum spectaculum visus cito praetereat, contemplerur intentae, & omnem notemus ordinem facinoris.

888. *Exitum manibus negat*] Videtur scitipisse Seneca, *negat*, nempe *sinus*.

891. *Nec penitus adigit*:] Mogunt. Herbig. & Ven. *agit*. Idem nos in Vossiano & aliis invenimus. Credo & in pluribus fuisse, sed neglexe-

VARIORUM.

875. *Epulae*] Interfectus enim est Agamemnon *δυναστέας*, ut ipse narrat Odyss. A. FARNABIUS.

876. *Quales*] Suprà vers. 791. FARN.

877. *Iliaco*] Ex praeda Ilii. FARN.

878. *Veteris*] Regis antiqui Phrygum. Sic Virgil. *Implevisque mero pateram, quam Belas* &

omnes A Belo soliti. FARN.

879. *Picta*] Phrygionum opere. FARN.

881. *Hostiles*] Illos ex hoste raptos, illas Priami exuvias. FARN.

884. *Exul*,] Aegisthus sup. v. 289. FARN.

885. *Extremae*] Secundae mensae. FARN.

886. *Baccho*] Poculo philotelio, quo convivium claudere solebant, id est, sub finem convivii interficietur. FARN.

887. *Mortifera*] Heinsius legi vult: *Mortifera vinctum perfidae tradet neci* *loduta vestis*. *exitum manibus negat*, *Caputque laxi*, &c. Et hanc lectionem sequimur. FARN.

888. *Vestis*.] Vestis *ἀντιπε* exitum capiti non praebens. FARN.

889. *Invii*] Ideo hanc vestem vocant *ἀντιπε*, Sophocles in Polyxenâ, Euripides in Electra, & Philostratus in Cassandrae imagine, ubi hanc caedem & convivium ornatè describit. DELRIUS.

890. *Semivir*] Aegisthus mollis & meticolosus. FARNABIUS.

Gggg 3

892. H-

- At ille, ut altis hispidus silvis aper,
 Cum casse vinctus tentat egressus tamen,
 Arctatque motu vincla, & incassum furit:
 895 Cupit fluentes undique & caecos sinus
 Dissicere; & hostem quaerit implicitus suum.
 Armatur bipenni Tyndaris dextram furens.
 Qualisque ad aras colla taurorum prius,
 Designat oculis, ante quam ferro petat:
 900 Sic huc & illuc impiam librat manum.
 Habet. peractum est. pendet exigua male
 Caput amputatum parte, & hinc trunco cruor
 Exundat, illinc ora cum fremitu jacent.
 Nondum recedunt. ille jam exanimem petit,
 905 Laceratque corpus. illa fodientem adjuvat.
 Uterque tanto scelere respondet suis.
 Hic est Thyeste natus, haec Helenae soror.

Stat

GRONOVII

VARIORUM.

runt, quia vitiat versum. Significabat autem, quod est in optimo: *Nec penitus egit*. Elegantia, quam superius notavimus, praeteriti, vicem praesentis. Simul enim & fit & factum est, dum narratur. Intellige autem ferrum.

895. *Et caecos sinus Dissicere*;] *Dissicere*, inventum, ajunt, à propolis istarum mercium (fastus ac lepos magistrorum) in membranis diversorum auctorum, & ab ipso, qui Criticus audire non vult, hic in Mogunt. Herbip. Ven. apparet etiam in Etrusco, Vossiano, meo. Potissimum autem & insignis propola istius mercis (ut istorum sermone utar) fuit Claudius Puteanus, vir ingenio, doctrina, dignitate, probitate ac fide non modo supra omnes superciliosos magistros, sed inter rarissimos seculi.

904. *Exanimem petit*;] Flor. *exanime*. Ut videatur legendum, quod & placuit Nie. Heinso: *ille jam exanime impetis Laceratque corpus*.

907. *Hic est Thyeste natus*;] Flor. *Est hic*. Forfan & potius *Thyestae*.

892. *Ille*;] Agamemnon. FARN.

895. *Caecos*] Involventes nec exitum habentes. FARNABIUS.

897. *Armat*] *Tyndaris illa bipennem Insolens* & *saturnam dextra laevaque tenebat*. FARN.

898. *Qualisque*] *ὅς αἰὲρ τὴν κλισίαν ἔχει*. Agamemnon. de se apud Hom. Odyss. 2. FARN.

901. *Habet*.] Scilicet vulnus. Formula à ludo gladiatorio sumpta. ubi si gladiatorum alter vulnus accepisset, acclamabat adversarius & spectatores, *Hoc habet*. FARN.

901. *Pendet*] Non integre & fortiter amputatum. FARN.

904. *Jam exanimem petit*] Hoc vel timidi est, vel ira furientis, vel crudelis; hic timidi potius videtur. DELRIUS.

905. *Ille fodientem*] Sic apud Euripidem Electra Orestem adjuvat in Clytaemnestra necanda. DELRIUS.

907. *Thyeste*] Persilo, adultero, liberorum suorum hecubaioni, incesto. FARN.

907. *Helenae*] Adulterae, & crudelis, quae Dei.

Stat ecce Titan dubius emerito die,
Suave currat, an Thyestaeâ viâ.

VARIORUM.

Deiphobum maritum Menelao & hostibus dilanandum prodidit. FARN.

908. *Emerito*] Finito. Sumpta metaphora ab

operariis, servis, militibus. FARN.

909. *Suave*] Procedatne cursu suo, an facinus hoc abominatus retrocedat, utin Thyestaea coena. Thyest. act. 4. & 5. FARN.

*ELECTRA. STROPHIUS. ORESTES
ET PYLADES, Mutae Personae.

*Electra fratri suo Oresti subducto fugam suadet, eumque Strophio opportune occurrenti tradit abducendum;
ipsa ad aram confugit.*

910 *El.* **F**uge, ô paternae mortis auxilium unicum,
Fuge, & scelestas hostium evita manus.

Everſa domus est funditus. regna occidunt.

Hospes quis iste concitos currus agit?

Germane, vultus veste furabor tuos.

915 Quos, anime demens, refugis? externos fugis?

Domus timenda est. pone jam trepidos metus,

Oresta. amici fida praesidia intuo.

Stroph.

GRONOVII.

VARIORUM.

* ELECTRA] Flor. ita personas rubrica praenotat. *ELECTRA FUGIENS. ORESTES TACITUS.*

913. *Quis iste celeres concitus*] Flor. *Hospes quis iste concitus.* Recte; modo juves legendo *concitos.*

915. *Quos, anime demens, refugis? externos fugis?*] Lipsianus liber: *Quid anime demens, refugis? externos metus?* Flor. *Quid, anime demens, refugis? externos times?* Idque satis placet. Et (mirum) hoc ipsum pro conjectura margini adscripsit Grotius.

910. *O paternae*] Paternae mortis ulciscendae spes unica. FARNABIUS.

911. *Hostium*] Matris & Aegisthi. FARN.

913. *Quis iste*] Conspetto è longe Strophio metuit puerumque occulit. FARN.

914. *Furabor*] Tegam, clepam, vide Here. Fur. vers. 798. FARN.

915. *Quos, anime*] Saum corripit metum, quod peregrinum tueret, cum sui timendi potius essent.

- Stroph.* Phocide relicta Strophius, Elea inclitus
 Palma revertor. causa veniendi fuit,
 920 Gratarum amico, cujus impulsus manu
 Cecidit decenni Marte concussus Ilium.
 Quenam ista lacrimis lugubrem vultum rigat,
 Pavetque moesta? regium agnosco genus.
 Electra, fletus causa quae lacta in domo est?
 925 *El.* Pater peremptus scelere materno jacet.
 Comes paternae quaeritur natus neci.
 Aegisthus arces Venere quaesitas tenet.
Stroph. O nulla longi temporis felicitas!
El. Per te parentis memoriam obtestor mei,
 930 Per sceptrum terris nota, per dubios deos,
 Recipe hunc Orestem, ac pium furtum occule.
Stroph. Et si timendum caesus Agamemnon docet,
 Aggrediar, & te, Orestes, furabor libens.
 Poscunt fidem secunda, at adversa exigunt.

Ca-

GRONOVII.

VARIORUM.

920. *Amico*] Nam Strophio nupta fuit Asio-
 chea soror Agamemnonis. Hyginus fab. 117.

924. *Lucius causa quae lacta*] Flor. fletus causa
 quae lacta in domo est?

929. *Te per parentis*] Quis hoc nuperis editio-
 nibus impegit? Et Mss. enim & editi non modo
 antiqui, sed etiam à Fabricio & Delrio: *Per te*
parentis memoriam.

932. *Et si timendum caesus Agamemnon*] Florent.
Et si timendum quid sit, Agamemnon docet.

934. *Poscunt fidem*] Gruterus sic quidem ait
 proletarios habere codices, sed membranas novem
 non paullo nervosius: *Fidem secunda poscunt, ad-*
versa exigunt. At quomodo nervose, si dissolvitur
 versus? dein si adhuc non est intellectum?
 Acquieverunt enim omnes uni hanc sententiam
 fingenti: Amico felici non nisi gratuita fides de-
 betur, afflictio & oppressio plane debita, quam
 non prece impetrare, sed suo jure exigere possit.
 Quasi fides non juxta deberetur felici atque infe-

918. *Phocide*] Erat autem Strophius Phocidis
 rex Ataxibiae sororis Agamemnonis filius, &
 Pyladis pater. FARN.

918. *Elea*] Curuli certamine victor in ludis
 Olympiacis. Vide Herc. Fur. vers. 839. FARN.

920. *Amico*] Agamemnoni meo cognato.
 FARNABIUS.

923. *Regium*] Filium regis esse. FARN.

924. *Electra*] Tunc temporis Laodice dice-
 batur, postea autem Electra vocari coepit. Ael-
 an. var. hist. lib. 4. DELRIUS.

924. *Lacta*] Reverso Agamemnone. FARN.

926. *Comes*] Orestes quaeritur, ut interficiatur.
 FARNABIUS.

927. *Arces*] Thyest. vers. 341. & 640. FARN.

930. *Terris*] Recenti victoria. FARN.

930. *Dubios*] Memor idem tibi posse contin-
 gere. FARN.

933. *Furabor*] Oculam, aveham. Hercul. Fur.
 vers. 798. FARN.

935. De-

- 935 Cape hoc decorum ludicri certaminis.
 Insigne frontis. laeva victricem tenens
 Frondem virenti protegat ramo caput.
 Et ista donum palma Pisaei Jovis
 Velamen eadem praestet atque omen tibi.
- 940 Tuque ô, paternis assidens frenis comes,
 Condifce, Pylade, patris exemplo fidem.
 Vos, Graecia nunc teste, veloces equi
 Infida cursu fugite praecipiti loca.
El. Excessit. abiit. currus effreno impetu
- 945 Effugit aciem. tuta jam opperiar meos
 Hostes, & ultro vulnere opponam caput.
 Adest cruenta conjugis victrix sui,
 Et signa caedis veste maculata gerit.

G R O N O V I I.

lici amico: quasi non *peccatur* nisi gratuitum, non *exigatur* nisi debitum. At dicit Seneca, secundis quidem amicorum perinde fidem deberi quam adversis, sed adversis demum eam agnoscere & probari: nam fortunam facile sequuntur homines: at amicus certus in re incerta cernitur. Est enim *exigere* nonnunquam examinare, probare, experiri. Sic Ovidius: *Ipsa, quod has faciunt, opus exigit* Epist. Canaces. *Aulicis exigetur opus.* Livius lib. 34. *Nolite ad vestras leges atque instituta exigere ea, quae Lacedaemone sunt.* Sic Suetonio: *exigere pondus.* Tamen, ut Gruterus testatur, omnes scripti, etiam Florent. *Fidem secundam possunt, adversa exigunt.* Haud scio quid velint: nisi forte: *Fidem secundam praestitam adversa exigunt.* Qui rebus secundis collecti sunt amici, adversis demum probantur. Ovidii verbo *insufficiunt: Tempora sic duro est inspicenda fides.*

938. *Et ista donum palma*] Liptsius è M. notaverat: *Et ista donum.* Nec aliter Florentiae & in Noricis membranis legitur. Itaque plures hoc fecit amicus ejus quam ipsum amicum. Non enim modo tacito auctore in contextum retulit, sed & mutata ansa sibi tribuit in Commentario: Malo, inquit, *Ut ista donum.* At Gruterus non male alios secutos ait auctoritatem Liptsiani codicis: se ta-

men retinere vulgatum, quum Pall. novem nihil varient, subitque ei sensus non contemnendus. Miseret me fastidiosior. Immo stupidum & sine mente *donum*, verum suavissimumque *donum*: Ut minime necessarium.

V A R I O R U M.

935. *Decorum*] Coronam oleaginam mihi in ludis Olympicis datam. FARN.

936. *Victricem Frondem.*] Palmam mihi victori datam. FARNABIUS.

938. *Pisaei*] Olympici, vide Thyest. v. 122 FARNABIUS.

939. *Velamen*] Ne agnoscaris, vel adversus Solis aestum. FARN.

939. *Omen*] Victoriae, vindictae paternae caedis. FARN.

942. *Graecia*] Celebri ludorum conventu approbati victores. FARN.

943. *Loca*] Mycenae, ubi uxor maritum interfecit. FARN.

944. *Excessit.*] E conspectu. FARN.

945. *Tuta*] Defuncta de fratre cura, postquam Orestis consuluerim vitae, de mea non sollicita. FARNABIUS.

948. *Et signa*] Totum carmen deficit Moguntin. DELRIUS.

Hhhh

951. F4.

- Manus recenti sanguine etiamnum madent.
 950 Vultusque prae se scelera truculenti ferunt.
 Concedam ad aras. patere me vittis tuis,
 Cassandra, jungi paria metuentem tibi.

VARIORUM.

tata vates confugisti ad aras supplex. FARNABIUS.

951. *Finitis*] Supplicationibus tuis, quae vit-952. *Paria*] Mortem. FARN.

CLYTEMNESTRA. ELECTRA. AEGISTUS.
 CASSANDRA.

Electram ab ara detrabi & in carcerem conjici jubet Clytemnestra. Cassandra jugulatur.

- Clyt.* **H**ostis parentis, impium atque audax caput,
 Quo more coetus publicos, virgo, petis?
 955 *El.* Adulterorum virgo deserui domum.
Clyt. Quis esse credat virginem? *El.* gnatam tuam.
Clyt. Modestius cum matre. *El.* pietatem doces.

Clyt.

GRONOVII.

957. *Pietatem doces.*] Libri fere omnes conspiciunt in corruptelam: habent, *Eia tandem doces*: quod etiam per sarcasimum lepidè dictum Grutero videtur. Zinzerlingus ex quodam scripto: *Pia tandem doces*: nam *pi* pietatem sententiam reddere plane frigidam: quod si retineatur, post id vocabulum notam admirationis ponent-

VARIORUM.

953. *Parentis*] Mei, matris tuae. FARN.
 954. *Coetus*] Respicit ad veterem Graecorum morem, quorum virgines raro in publicum prodibant, nec non ad originationem & *agnationem*, *agnationis* *agnationis*. FARN.
 955. *Adulterorum*] Tui & Aegisthi. FARN.
 956. *Quis esse credat virginem?*] Quae talia loquaris. FARN. At Electra, recte suspicaris neminem crediturum me esse virginem, non

quia coetus publicos peto; sed quia filia tua sum. te sciunt omnes pudicitiam tuam Aegistho profutuisse: me suspicabuntur matris vestigia secutam pudori meo non temperasse. & merito. sunt enim parentibus filii plerumque similes auctore Aristotele lib. 3. polit. cap. 8. & lib. 3. Rhetor. ad Theodectem, & filiae matrum mores imitantur. DELRIUS.

956. *Gnatam tuam.*] Imo quae tua sis filia, mulieris impudicae. FARNABIUS. Tolle interrogationis notam. sicut rectè editum est à nobis. Porro gestu hoc est adjuvandum, ut efficiat oblique, id quod Clytemnestra optime intelligebat. Si inquit Electra, verum est quod tu in me accusas, impudice me aetatem agere; ecce me gnatam tuam. Quasi diceret: Ponamus verum esse, maternum hoc habeo. Quod apud Sophoclem eadem in cognomine fabula: *El. γὰρ ἀφ' ἡμῶν ἔστι τὸ γένος ἡμεῶν*: *Electra* *γὰρ τῆς μητρὸς ἐστὶν* Etiam quod sequitur ita scribe, *pietatem doces*. Non ut ante. HEINSIUS.

959. *et*

Clyt. Animos viriles corde tumefacto geris:
Sed agere domita foeminam disces malo.

960 *El.* Nisi forte fallor, foeminas ferrum decet.

Clyt. Et esse demens te parem nobis putas?

El. Vobis? quis iste est alter Agamemnon tuus?

Ut vidua loquere. vir caret vita tuus.

Clyt. Indomita post haec virginis verba impiae

965 Regina frangam. citius interea mihi

Ediffere ubi sit gnatus, ubi frater tuus.

El. Exiit Mycenae. *Clyt.* Redde nunc gnatum mihi.

El. Et tu parentem redde. *Clyt.* Quo latitat loco?

El.

GRONOVII.

dam, & si daces absolute accipiendum: sic illud fore, ut apud Terentium, *Pietatem gnati?* Nec mutanda nec frigida est vulgata, sic plane constans in Florentino, & per Ironiam accipiendi. Quid enim pietas est per quam sanguine coniunctis patriaeque benevolis officium aut diligens tribuitur cultus, ut definit Cicero. Hanc docet, qui aut tradit praecepta & monita, aut edit exempla ad eam pertinentia. Sic in Phoenixis: *sola tu affectus potes Mellicae duros, sola pietatem in domo Docere nostra.* Cicero ad Quintum l. 2. epist. 9. *Mellicae, mihi docere videbaris istius generis humanitatem.* Ubi etiam inepte, *docere*, Barthius lib. 38. advers. cap. 7. Seneca epist. 119. *Discipere est istud, docere paupertatem, cum divitias promiseris.* Tu, inquit, quae talis erga maritum & regem fuisti, audes filiae praecipere, audes eam docere modestiam erga matrem? Merito hoc facis: ista egisti, ut sis optima pietatis magistra exemplo tuo.

962. *Nobis? quis iste est alter?* Recte ordinat versus Delrius, ita sensus, ita Mf. postulabant. Tamen bis ad eundem, quod dicitur. Non enim aspernandum erat codicis Lipsiani, *Pobis*: quod utique germanum confirmat ille omnium primus Etruscus. Fatetur Gruterus non ineptum esse, modo juvarent plures libri quam unus, & is, quem periculose abducere saepe ad regia via saepe demonstraverint alii. At illos saepe aliud egisse melius foret: multas enim nos animadver-

siones compendiosae potuissimus, & pridem Seneca non paulo fuisset emendator. Altera offensio est, quum *si citius* adiungitur *si frangam*, quod ad sequens membrum perinet. Et est elegans *indomitus*, vitius secunda collatione, ut *Ocius*, pro quam citissime, statim. Sic in ludo de morte Claudii: *Tam Hercules, Audi me, inquit, tu, & desine fatuari: venisti hoc, ubi mures ferrum rotant. Citius mihi verum, ne tibi alicuius excusiam.* Et infra: *Antecesserat tam compendiosa via Narcissus libertus ad patrem ad excipiendum, & venienti undas ut erat in balneo, circum, & ait: Quid dii ad homines? Celerius, inquit Mercurius, & venire nos nuntia.*

967. *Exiit Mycenae.* Flor. Extra Mycenae.

VARIORUM.

959. *Agere*] Gerere te foeminam. i. e. modestius. FARNABIUS.

959. *Malo.*] Supplicio & cruciati. FARN.

960. *Foeminas*] Latenter illi exprobat bipennim, qua occiderat Agamemnona. FARN.

961. *Et esse*] An tu credis decere te eadem quae nos? FARN. Immo te posse resistere nobis. GRONOVIIUS.

964. *Indomita*] Obstinatam tuam animi ferociam, quam maternum jus flectere non potest, sceptrum, quatenus regina sum, franget. FARNABIUS.

968. *Parentem*] Agamem. quem occidisti. FARNABIUS.

Hhhh 2

969. *No-*

- El.* Tuto; quietus, regna non metuens nova:
 970 *Iustae* parenti satis, at iratae parum.
Clyt. Morieris hodie. *El.* Dummodo hac moriar manu;
 Recedo ab aris. sive te jugulo juvat
 Merfisse ferrum; praebeo jugulum volens:
 Seu more pecudum colla refecari placet;
 975 *Intenta* cervix vulnus expectat tuum.
 Scelus peractum est: caede resperfam viri
 Atque obsoletam sanguine hoc dextram ablue.
Clyt. Consors pericli pariter ac regni mei
Aegisthe, gradere. gnata genetricem impie
 980 *Probris* lacescit. abditum fratrem occulit.
Aegist. Furibunda virgo, vocis infandae sonum,
 Et aure verba indigna materna opprime.
El. Etiam monebit sceleris infandi artifex,
 Per scelera natus, nomen ambiguum suis?

Idem

GRONOVII.

970. *Iustae parenti satis, at iratae*] Fl. CLVZ. *Dixi parenti satis auratae*. In persona adposita error est: neque enim possunt illa verba esse, nisi Electrae. Eniam suspectum habeo *si Dixi*, quippe quod elegantius intelligitur. Sed quid sibi vult *auratae*. Fortasse. *Iustae parenti satis, obitatae parum*. Vide quae ad alia Senecae scripta notavimus.

972. *Recedo ab aris*] G. J. Vossius ad fragm. trag. vet. emendare se ait. CLV. *Recedo ab aris*. Et. *Sive te*. Sed jam in exemplari nostro ad verba Vossii annotavit manus illustris: Imo sponte offert se morti.

973. *Praebeo jugulum velens*:] Flor. *praebeo jugulum tibi*.

979. *Aegisthe, gaudes*.] Putabam ferri hoc posse, ut interrogando significaret illum gaudere atque exultare frustra quasi domitis inimicis & re peracta, dum super effect matrique insultaret filia. Sed Etruscus, ut duo Gruteri: *Aegisthe gradere*. Cujus idem sensus esse potest, qui illius, quod conjiciebat Gruterus; *Aegisthe, adesce*. Sed hoc Comicum est: illud magis tra-

goediam decet. Sophocles *Aiace*: *εὖτε ἰονῶν πᾶσι*. Oedipo: *ἰ, gradere praecipis*. Grotius adscripserat margini: *patere*.

984. *Per scelera natus nomen*] Omnes Mss. *Per scelera natus, nomen ambiguum suis*. Quae religio tenuit, ne reliquerent? Quanto elegantius ipse

VARIORUM.

969. *Nova*:] Adulteri tuique. FARN.

970. *Iustae*] Sufficiat hoc responsum matri amanti & pia. FARN.

971. *Hac moriar*] Tua, si post conjugem etiam filiam occidere sustines: non pigebit eadem inanum perire, qua pater. FARN.

976. *Scelus peractum est*:] Restat ut impuratum manum sanguine maritali, filiali cruore ablutas. tunc facinus patraisti, nunc eris misericors. adluere ergo cruorem illum meo sanguine. DELRIUS.

977. *Hoc dextram*] Mei, filiae tuae. FARNABIUS.

982. *Aure*] Indigna, quae mater audit. FARNABIUS.

984. *Nomen ambiguum*] Quem nescirent parentes, quo cognationis nomine vocarent, pater, &

- 985 Idem sororis gnatus, & patris nepos?
Clyt. Aegisthæ, cessas impium ferro caput
 Demetere? fratrem reddat, aut animam statim.
Aegist. Abstrusa caeco carcere & saxo exigit
 Aevum, per omnes torta poenarum modos.
- 990 Referre, quem nunc occulit, forsân volet
 Inops, egens, inclusa, poedore obsita,
 Vidua ante thalamos, exul, invisa omnibus,
 Aethere negato. serò succumbet malis.
El. Concede mortem. *Aegist.* Si recusares, darem.
- 995 Rudis est tyrannus, morte qui poenam exigit.
El. Mortem aliquid ultra est? *Aegist.* Vita, si cupias mori.
Clyt. Abripite, famuli, monstrum, & avectam procul
 Ultra Mycenæ, ultimo in regni angulo
 Vincite septam nocte tenebroso specus,
- 1000 Ut inquietam virginem carcer domet.
 At ista poenas capite persolvat suo,
 Captiva conjux, regii pellex tori.
 Trahite, ut sequatur conjugem ereptum mihi.

Caß.

G R O N O V I I.

Aegisthus nomen ambiguum fuit, quem scil. dubitent sui, quo nomine necessitudinis appellent, quam nullus ambiguum nomen dicitur? Pomponius Mela: & notiora jam nomina Aëdi. Armenii, Commageni. Petronius: nec se tragedias veteres curare aut nomina seculis nota. Martialis xi. 6. veteres, ingentia nomina, patres. Ad rem aptum, quod habet Cicero pro Cluentio: Atque etiam nomina necessitudinum, non solum naturæ nomen & jura, mutavit, uxor generi, neverca filii, filiae pellex. Hercule Furient: quid geminum nefas, Mixtumque nomen conjugis, nati, patri?
 991. Poedere obsita,] Flor. Poedore obsita.

V A R I O R U M.

filiumne an nepotem; mater, filiumne an tra-

trem. Sup. v. 35. FARN.

987. Aut animam] Aut animam reddat, id est, amittat. FARN.

988. Saxo] Carcere obscuro & saxeo. FARN.

990. Quem] Fratrem Orestem. FARN.

992. Vidua] Quam & hinc quod conjugali caruerit lecto & in virginitate consenuerit, Aelian. 4. lib. hist. refert Hælia⁹⁹ nominatam, quæ prius Laodice fuisset dicta. FARN.

993. Aethere] Coeli aspectu. FARN.

995. Rudis] Hercul. Fur. vers. 512. Med. vers. 1015. FARN.

996. Vita,] Οὐ γὰρ θάνατον ἔχουσιν. ἀλλ' ἔτι καὶ θάνατον περιέχουσιν εἰς αἰῶνα ὡς τὸ ἄνθρωπον. FARN.

1001. Ista] Cassandra. FARN.

1002. Regi] Agamemnonis, cui pellex erat conjugis loco. FARN.

Hhhh 3

1005. Per-

- Cass.* Ne trahite. vestros ipsa praecedam gradus:
 1005 Perferre prima nuncium Phrygibus meis
 Propero; repletum ratibus eversis mare;
 Captas Mycenae; mille ductorem ducum,
 Ut paria fata Troicis laeret malis,
 Perisse dono foeminae, stupro, dolo.
 1010 Nihil moramur. rapite. quin grates ago.
 Tantum juvat vixisse, post Trojam juvat.
Clyt. Furibunda morere. *Cass.* Veniet & vobis furor.

G R O N O V I I.

1008. *Troicis tulerit malis,*] Merito contra omnes suos Gruterus probat Lipsianum *laeret*: & ita Florentinus.

1011. *Jam jam juvat vixisse,*] Flor. *Tantum juvat vixisse post Trojam*: juvat. Id est, hucusque. & sequenti: *Furiosa morere. Non Furibunda.*

V A R I O R U M.

1005. *Perferre*] E veterum opinione, qui animas hominum corpore solutas in Elysiis suos agnoscere, cumque iis sermones serere credebant. FARN.

1006. *Ratibus*] Graecorum in reditu naufragio. FARN.

1007. *Captas*] A tyranno adultero occupatis interfecto Agamemnone. FARN.

1007. *Ductorem*] Agamemnonem. FARN.

1011. *Post Trojam juvat*] Prius quidem tacebat me vitae patriae superstitis, jam vero juvat me vivendo vidisse, meorum vindictam. FARNABIUS.

1012. *Veniet*] Et vates & morti vicina Cassandra ominata praedicat illis vindictam & mortem ab Oreste, qui matre caesa & ipse furere coepit. FARN.

L. ANNAEI SENECAE *HERCULES OETAEUS.

DRAMATIS PERSONAE.

HERCULES. HYLLUS. ALCMENA. CHORUS AETOLARUM MULIERUM. NUTRIX. DEIANIRA. IOLE. PHILOCTETES. CHORUS OECHALIORUM VIRGINUM. LICHAS, Muta Persona.
IOLE ET CHORUS OECHALIDUM sunt *ορχήστρα πόρνητα*.

A R G U M E N T U M.

Deianira indigne ferens sibi praelatam Iolen Euryti regis Oechaliae filiam, Herculi tunicam mittit imbutam sanguine Centauri Nessi sagitta Herculis Hydrae felle tineta vulnerati; efficacissimum credens philtorum praesentissimumque amoris remedium, quod illam monuerat moriens Nessus. Quam simul ac induisset in Cenaeo Euboeae promontorio sacrificaturus Hercules, ignem concipit virus, vestisque corpori adhaerentis aestus carnem, ossa interiora absumit. Nessi fraude intellecta sibi mortem consciscit Deianira. Hercules, interfecto Licha qui munus lethale attulerat, mandat Philoctetae (cui moriens arcum & sagittas tradit) extrui sibi in monte Oetae pyram, in qua se cum clava ac leonis pelle cremat. Alcmenae denique matri apparet, ipsamque consolatur jam in coelitum numerum adscriptus.

ACTUS

GRONOVII.

VARIORUM.

* **H**ERCULES OETAEUS] An ut Cato *Utinensi*? Sed non est temere, quod optimi codices, Florentinus & Vossianus, cognomen tum illud Oetaei nullum agnoscunt. Florentinus in fine: *Marci Lucii Annaei Senecae Hercules explicit.* Vossianus in principio: *Incipit quae dicitur Hercules.* Et hoc rubrica. Credibile est igitur sic appellatam esse ab auctore, ut appellari debuisset praecclare disputat vir incomparabilis: **HERCULES IN OETA.**

In hac tragoedia duo chori, alter Oechalidum virginum, alter Aetolarum mulierum. Iole & chorus Oechalidum virginum, sunt *ορχήστρα πόρνητα*. Scena Trachine, ut apud Sophoclem. *Scalig.* Licet nosset hae tragoedia eam Sophoclis, quae *τεγχιλιν* inscribitur, imitatus fuerit: inscriptionem tamen ab Euripide maluit accipere quia illa Sophocles reprehensione non vacat, si Scaligero patri libro 3. de ant. Poetica *επι-*

ACTUS PRIMUS.

HERCULES.

Scena haec prima cum choro seq. in Euboea statuitur, ubi, *Hercules in Cenaeo promontorio sacrificaturus, vota de coelo, quod rebus gestis (quas enumerat) meruisse se gloriatur, concipit.* reliquae Tragoediae scena est Thrachine.

Sator deorum, cujus excussum manu
Utraque Phoebi sentiunt fulmen domus,
Secure regna: protuli pacem tibi,

Qua-

VARIORUM.

capite 97. credimus. DELRIUS. *'Assuetusque* sua summa est. Hyllus ex Euboea venit in Thessaliam, Trachina usque; & quae Herculi sacrificant in Cenaeo promontorio evenerint, refert. Cum in ipso constitutionis principio, nondum sacrificaret, ac ne in loco quidem esset Hercules. Cogita jam, quantum sit iter ex Euboea Trachina usque, quae sub Oeta est. Sed praecclare nos ludit. Nam cum Herculem in Euboea primo posuerit, tamen in Oeta comburit, & tribus tantum versibus advechum fuisse indicat. Quod quidem iter semel ut conficiatur, triplo majore opus est tempore, quam Tragoediae est ambitus. Apud Graecum, semel in dolore Herculi tribuitur *versus* proluxa: cujus divinitas omnem Poeticum conatum excedit. Idque non nisi in fine. Hic Jovis ille filius, membra dum dilaniat sua, trecentos & amplius versus declamat. Et in occupatione tam molesta, multa dicit, quae vix otiosus declamator in schola effunderet. Graeci oratio, tota est frugalis, sobria, casta, & quae ne levissimam quidem suspitionem admittit. Nec non modo plurima redundant, sed & saepe repetuntur. Sensus praesertim usque ad nauseam. Deianirae à Graeco mores tribuuntur matronales. Hic perpetuo furit. Jam ex machina dissolvit drama, in qua nulla est *anagnorisis*. Nihil enim opus erat matris causi apparere Herculem, cum per se soluta esset actio.

Et hanc partem non desumpsit à Trachinis, in qua ante mortem Hercules quaecunque agenda sunt absolvit, sed à Philoctete ejusdem. In qua plane ad machinam eundem erat, cum non posset ope humana flecti Philoctetes. Ideo apparet ille, & hunc nodum secat. Alcmeneae perionam optime omisit Graecus. Nam quae verba digna inveniri poterant? Hic ubique sublimitatem quaesivit. Et vix drama invenias, quod aequè assurgeret, nisi numeret. Passim tamen multa occurrunt, quae sublimitatis *quasi* habent. Neque raro sententiae, nihil minus quam humiles, affectatione acuminis exarescunt. Frustra inscriptionem tantopere commendat Casar Scaliger. Melius enim *Hercules in Oeta* dixisset. Sicut *Oedipus in Colono*. Non enim ego, cladem Crassi si tractem, & hinc drama conficiam, *Crassum Parthum* inscribam, sed *in Parthis*. Et, *Pompeium in Aegypto* cujus constitutio esse posset, qualis Aeschyli Persae. Ita *Iphigenia in Aulide*, in *Tauris*. *Philoctetes in Lemno*, in *Troia*. Ita *Septem ad Thebas*, non *Thebani septem*. cum, excepto Polynice, nemo è duobus Thebanus esset. Male ergo vulgus, *Septem Thebana* Cicero quoque *πρωτοί*, *Oedipum Coloneum* dixit. Herculem Oetaeum Euripidis qui adducat, non meminimus. quod vult vir magnus. Neque sic inscripsisse putamus. Multae enim sunt ab ineptis. Et hoc saepe antiqui monuerunt. HEINSIUS.

Vers. 2. *Utraque*] Oriens & Occidens. Vel utrumque hemisphaerium. FARNABIUS.

4. Po-

Quacunque Nereus porrigi terras vetat.

- 5 Non est tonandum. perfidi reges jacent,
 Sævi tyranni. fregimus, quidquid fuit
 Tibi fulminandum. sed mihi coelum, parens,
 Adhuc negatur? parui certe Jove
 Ubique dignus: teque testata est meum
 10 Patrem noverca. quid tamen nectis moras?
 Numquid timemur? numquid impositum sibi
 Non poterit Atlas ferre cum coelo Herculem?
 Quid astra, genitor, quid negas? mors me tibi
 Certe remisit. omne concessit malum,
 15 Quod terra genuit, pontus, ær, inferi.
 Nullus per urbes errat Arcadias leo.
 Stymphalis icta est. Maenali nulla est fera.
 Sparlit peremptus aureum serpens nemus.
 Et hydra vires posuit. & notos Hebro
 20 Cruore pingues hospitum fudi greges:
 Hostisque traxi spolia Thermodontiae.

Vi-

GRONOVII

16. *Per urbes errat Arcadias leo.*] Flor. *Arcadias*, ut editum olim. Illud nuperum est.

20. *Cruore pingues hospitum fudi*] Florent. *fregi greges*: ut quotquot vidisse ait antiquos codd. Delrius. *Fregi est demui.* Silius lib. 1. *sternacem ad praelia frenis Frangere equum.* Infra: *non frangens mala Erres per orbem.*

VARIORUM.

4. *Porrigi terras*] Cingens & coercens mare terram inlita cinguli dicit, *quacunque*. nam Hercules orbem peragravit, ut pacem orbi pararet. Seneca lib. 1. de benefic. *Hercules nihil sibi vicit, orbem terrarum transivis, non concupiscendo, sed vindicando. Quid vinceret malorum hostis, honorum vindex, terrarum marisque pacator?* DELRIUS.

8. *Parui*] Apparui. FARNABIUS.

9. *Teque*] Quin ipsa Juno testatur me approbasse te patrem. Vide Herc. Fur. vers. 36, quo

respicit. ut & v. 64. FARN.

11. *Numquid*] Numquid ego in coelum relatus nimio pondere prægravans urgebo Atlanta coelum humeris sustinentem? FARN.

13. *Mors*] Non me detinuit infernus sed remisit, ut ad te venirem. FARN.

14. *Concessit*] Abiit, cessit. FARN.

15. *Quod*] Herc. Fur. v. 30. FARN.

16. *Leo.*] Herc. Fur. vers. 223. FARN.

17. *Stymphalis*] Herc. Fur. v. 243. FARN.

17. *Maenali*] Cerva. Herc. Fur. vers. 221. FARNABIUS

18. *Serpens*] Draco vigil custos hortorum Hesperidum. Herc. Fur. vers. 238. FARN.

19. *Hydra*] Herc. Fur. vers. 240. FARN.

19. *Hebro*] Thraciae amnis, cui Homerus Jovem patrem tribuit, cum caeteri fluvii dicantur Oceani filii. Vide vers. 623. DELRIUS.

20. *Greges*] Thracios equos Diomedis. Herc. Fur. 225. FARNABIUS.

21. *Thermodontiae*,] Amazonis, Hippolytes. liti Herc.

Vidi silentum fata; nec tantum redii,
Sed trepidus atrum Cerberum vidit dies,
Et ille solem. nullus Antaeus Libys

- 25 Animam resumit. cecidit ante aras suas
Busiris. una est Geryon sparsus manu.
Taurusque populis horridus centum pavor.
Quodcunque tellus genuit infesta, occidit,
Meaque fustum est dextera. iratis deis
- 30 Non licuit esse. si negat mundus feras,
Animum noverca, redde nunc gnato patrem,
Vel astra forti. nec peto ut monstres iter.
Permitte tantum, genitor; inveniam viam.
Vel si times, ne terra concipiat feras;
- 35 Properet malum quodcunque, dum terra Herculem
Habet, videtque. nam quis invadet mala?

Aut

GRONOVII.

VARIORUM.

22. *Vidi regentem fata;*] Raphelingius notat in Albiro. Basil. Lugd. esse: *silentum*. Melius, inquit Delrius, *regentem*. Negat id Florentinus, qui & ipse: *Vidi silentum fata* id est, statum conditionemque mortuorum. Medea: *Comprocor vulgus silentum*. Virgilius l. 6. Aeneid. *ille silentum Consiliumque vocat*.

28. *Tellus genuit infestum,*] Ut Moguntinus, sic & Flor. duo Heinisiani, meus, *infesta*. Herc. Fur. 30. *Quicquid horridum tellus creat inimica*. Statius lib. 11. *Urbes armis opibusque gravem & modo civibus arslam, Ceu coelo demissa laes inimicae tellus, Haussisti*. Statim, *si negat*, ut Lipsius, Fl. quoque, & Vossianus, ne Cruterus obducatur suos, & tolerabilem imaginetur sensum, ubi nullus est. Sed de interpretatione Lipsii dubito: si animum suum & benevolentiam abnuat Juno, inquit. At Juno mihi videtur dici *negare animum* pristinum in Herculem sive iram, cessando, & non obijciendo ei novum laborem.

36. *Invadet mala?*] Sic quoque Flor. & simpliciter est aggredietur, sive jussus, sive injussus: nihil enim in alterutram partem hoc verbum desinit. Sic in Medea: *invadam deos*.

Hercul. Fur. vers. 245. FARN.

23. *Trepidus*] Herc. Fur. v. 595. & 607. FARN.

24. *Antaeus*] Nepruni ex terra fil. gigas. Tingitaniae rex hospites secum palaestra certare provocans cogensque occidit, quem Hercules cum animadvertisset lassum tactu terrae recreari pectori strictum expirare coëgit. FARN.

25. *Cecidit*] Herc. Fur. v. 484. FARN.

26. *Una est*] Mei unius, cum ipse tricornis esset. FARN.

27. *Taurusque*] Herc. Fur. v. 229. & Agamemnon. v. 827. FARN.

27. *Populis horridus*] Iratus Neptunus taurum Cretensibus immiserat: quia Minos, ejus beneficio late mari imperans, nihilo quam ceteris diis majorem sibi honorem habuisset. Eum taurum ab Hercule in Creta occisum Claudianus testatur: alij in Peloponneso necatum volunt. forte quia, ut constat, è Creta in Peloponnesum trajecit. Pausanias, in Atticis. DELRIUS.

29. *Iratis*] Monstra quippe decorum ira terrens immissa sustuli. FARNABIUS.

35. *Properet*] Properet edere. FARN.

Aut quis per urbes rursus Argolicas erit
Junonis odio dignus? in tutum meas
Laudes recepi. nulla me tellus filet.

- 40 Me sensit Ursae frigidum Scythicae genus,
Indusque Phoebo subditus, Cancro Libys.
Te, clare Titan, testor. occurri tibi
Quacunque fulges. nec meos lux prosequi
Potuit triumphos. Solis excessi vices.
- 45 Infraque nostras substitit metas dies.
Natura cessit. terra defecit gradum.
Laxata per me nox. & extremum chaos
In me cucurrit. inde ad hunc orbem redii,
Unde retro nemo. tulimus Oceani minas,
- 50 Nec ulla valuit quaterere tempestas ratem,
Quamcunque pressi. pars quota est, quam prosequor?

Jam

GRONOVII.

38. *In tutum meas Laudes recepi.*] Rursus pejus eligit illa Palatina enneas: nam Flor. ut olim editum, *redegi*. Sequenti Fl. *Ursae frigidum Scythicae genus*, ut editur: nec corrigendum quidquam, sed ex proximo versu intelligendum, *subditum*.

45. *Infraque nostras*] *Lege: Intraque nostras*. Longius pertinent metæ victoriarum mearum quam metæ dici.

47. *Laxata per me nox.*] Florent. *Lassata prior est nox*; & deinde: *incucurrit*. Forte: *Laxata peior nox & extremum chaos In me incucurrit*. Inferorum noctem vocat *pejorem* comparatione noctis, quæ supra terras agitur. Sic infra: *At facta & Umbras atque pejorem potum*.

49. *Unde retro nemo.*] Flor. *Unde omnes retro est. Omne, & nā, universum*. A qua parte, quicquid est, retro & longe remotum est. Cui, quicquid est, ab tergo est. Peto Albinovanus. *Jampridem post terga diem solenque relictum, Jampridem notis extorres sinibus orbis Per non concessas audaces ire tenebras, Hesperii metas extremaque litora mundi*.

51. *Quamcunque pressi.*] Flor. ut & Mogunt. &

Voss. *Quamcunque*. Rectè: nam, ut ipse ait lib. 6. nat. quæst. cap. 6. *navis dimidia nunquam jallatur*. Statim idem: *pars quota est Persens mei?* Ovidius lib. 9. *Et, ut rimas alios, Acheloi, dracones, Pars quota Lernææ serpens eris unus Echidnae*. Fabius decl. 252. *Quota ego sum portio istius indi-*

VARIORUM.

38. *In tutum meas*] Non perituras laudes. FARN.

41. *Phoebo*] Orienti soli. FARN.

41. *Can.ro*] Cancri tropico subditus Afer. FARNABIUS.

43. *Quacunque*] In Oriente seu Occidente. FARNABIUS.

43. *Nec meos*] Neque lux tua prosequi potuit me ad Tartara penetrantem. FARN.

44. *Vices.*] Curfus, limites per vices obeundos. FARNABIUS.

46. *Defecit*] Non suppediavit mihi ubi sisterem. FARNABIUS.

47. *Nox.*] Tenebrarum regio, Tartarus. FARNABIUS.

47. *Extremum*] Mihi objectum est Chaos. Herc. Fur. v. 609. Thyest. vers 830. FARN.

50. *Nec ulla*] Herc. Fur. v. 320. FARN.

liii 2

52. *Tue*

Jam vacuus aether non potest odio tuae
Sufficere nuptae, quasque devincam feras
Tellus timet concipere, nec monstra invenit.

55 Ferae negantur. Hercules monstri loco
Jam coepit esse. quanta nunc fregi mala,
Quot scelera nudus? quidquid immane obstitit,
Solae manus stravere. nec juvenis feras
Timui, nec infans. quidquid est jussu, leve est.

60 Nec ulla nobis segnis illuxit dies.
O quanta fudi monstra, quae nullus mihi
Rex imperavit! institit virtus mihi
Junone pejor. sed quid impavidum genus
Fecisse prodest? non habent pacem dei.

65 Purgata tellus omnis in coelo videt
Quodcunque timuit. transtulit Juno feras.
Ambit peremptus Cancer ardentem plagam,
Libyaeque sidus fertur, & messes alit.
Annum fugatae tradit Astraeae Leo.

70 At ille jactans fervidam coelo jubam
Austrum madentem siccet, & nimbos trahit.
Invasit omnis ecce jam coelum fera,

Me-

GRONOVII.

guatenis? Agamemn. *Sed ille nostrae pars queta
est culpa semen?* Claudianus lib. 2. in Rufinum:
*Quamquam omnes alii, quos haec tormenta fatigant,
Pars queta sunt, Rosine, tui.*

60. *Annum fugatae* Notum de Astraea Hein-
sianus tamen *fugatae*: meus: *fugasem*: Flor. &
Voss. *fugarem*. Ut Horatius: *Eheu fugaces, Postume,
Postume Labuntur anni.* Statim Flor. *At ipse iactans,*
Et versu sequenti: & *nimbos rapit.* non *trahit*.

VARIORUM.

52. *Tuae nuptae*: Junoni. FARN.

55. *Monstri*: Nullo labore domiti. FARN.

59. *Infans*.] Herc. Fur. vers. 213. FARN.

61. *Nullus*.] Nullus Eurytheus. Hercul. Fur.
vers. 35. & infra v. 1800. FARN.

63. *Sed quid*.] Sed quid prodest genus humanum
metu monstrorum liberasse, cum illa in coelum
Juno transtulerit? FARN.

67. *Cancer*.] Thyeft. vers. 852. FARN.

67. *Ardentem*.] Tonam torridam. FARN.

68. *Alit*.] Calore maturat. FARN.

69. *Annum*.] Sol Leone egrediens intrat Virgi-
nem. FARN.

69. *Astraeae*.] Thyeft. vers. 855. FARN.

70. *Ille*.] Horrentesque jubas & saluum cerne
tronem. Haec ubi contigerit Phloeki violentior axis,
Accensa in Canro jam tum geminabitur aestas. Tunc
lymphae tenues, tunc est tristissima tellus. FARN.

80. Si-

- Meque anteceffit: victor è terris meos
 Specto labores. astra portentis prius
 75 Ferisque Juno tribuit, ut coelum mihi
 Faceret timendum. sparserit mundum licet,
 Coelumque terris pejus, ac pejus Styge
 Irata faciat; dabitur Alcidae locus.
 Si post feras, post bella, post Stygium canem,
 80 Nondum astra merui, Sículus Hesperium latus
 Tangat Pelorus; una jam tellus erit:
 Illinc fugabo maria, si jungi jubes;
 Committat undas Isthmus, & juncto salo
 Novà ferantur Atticae puppes viâ.
 85 Mutetur orbis. vallibus currat novis
 Ister, novasque Tanais accipiat vias,
 Da da tuendos, Juppiter, saltem deos.
 Illa licebit fulmen à parte auferas,
 Ego quam tuebor: sive glaciale polum,
 90 Seu me tueri fervidam partem jubes,
 Hac esse superos parte securos puta.
 Cirrhaea Paean templa, & aetheream domum

Ser-

GRONOVII.

75. *Tribuit, ut coelum mihi faciat timendum.* Flor. *Faceret*: alludensque Vossianus, *Laceret*. Statimque: *pejus ac levius Styge. non pejus*. Tertio post versu: *Haud astra merui*.

81. *Una jam tellus erit*] Post alios denique Barthius succurrere se huic loco putat legendum, *ut una jam tellus erit*, lib. 26. adversar. c. 26. scilicet credemus ab auctore *ut* compositum fuisse *ut* erit. Potius sic distinguetur: *Siculus Hesperium latus Tangat Pelorus, una jam tellus erit, Illinc fugabo maria. Si jungi jubes, Committat undas, &c.*

VARIORUM.

80. *Siculus*] Siciliam Italiae contiguam reddam:

uti olim fuit priusquam *vi pontus & undis Hesperium Siculo latus absidis*. FARN.

81. *Pelorus*] Unum è tribus Siciliae promontoris, quod Italian spectat. FARN.

83. *Committat*] Isthmo Corinthio perfollo. Aegaeum Ionio miscebo mare. FARN.

85. *Vallibus*] Alveis. FARN.

86. *Tanais*] Scythiae fluv. FARN.

91. *Sacros*] A feris quas Juno in coelum transtulit. FARN.

92. *Cirrhaea*] Cultum oraculumque Delphicum (Oedip. v. 269.) & coelum meruit Apollo, interfecto uno Pythone. FARN.

92. *Paean templa*,] Apollo *paean* aut *paean* *aitas*. Vel acclamatione Latonaë *li* *moi* caeso Pythone. FARN.

Iiii 3

94. Hy-

- Serpente caeso meruit. at quoties jacet
 Python in hydra? Bacchus & Perseus deis
 95 Jam se intulere. sed quota est mundi plaga
 Oriens subactus? aut quota est Gorgon fera?
 Quis astra gnatus laudibus meruit suis
 Ex te & noverca? quem tuli, mundum peto.
 Sed tu, comes laboris Herculei Licha,
 100 Praefer triumphos, Euryti victos lares,
 Stratumque regnum: vos pecus rapite ocus,
 Qua templa tollens ara Cenae Jovis
 Austro timendum spectat Euboicum mare.

CHO-

GRONOVII

93. *At quoties jacet*] Flor. meruit, & quoties jacet.

100. *Praefer triumphos*] Fl. & Voss. *Perfer triumphos*. Jubet enim illum nuntium ire ad uxorem: qua occasione ab illa accepit tunicam, qua arsit Hercules.

101. *Qua templa tollens ara Cenae*] Tollit & praemere dicitur, quidquid supra est. Tollit igitur ara templum, quae templo regitur, quae in templo est. Miror magnos viros hic haerere potuisse.

103. *Astro timendum*] Aliorum *Austro*, quod frustra arcent Gruteri membranae, non modo Herbig. & Ven. sed & Florentinus Vossianusque adferunt. Meus quoque & Heinsianus minor: *Hausstro*. Abeant igitur, cum suo Arcturo, qui non Euboicum modo, sed omne mare reddit timendum. Plautus Rudente: *Incepui hibernum & fluctus novi maritimos. Nam Arcturus signum omnium sum acerrimum. Vehemens sum exorientis: cum occido, vehementior*. Quid facit autem huc illud Virgilii in undecimo: *scis triste Minervae Sida & Euboeae cautes ulorque Caphareos*? An pos-

sunt rationem dare, quare Arcturus sit *fidus Minervae*? Illas quidem Euboicas cautes non astrum, sed Nauplius fecit timendas.

VARIORUM.

94. *Hydra?*] Numerofo malo, & binis singulo amputatore pullulante capitibus. FARN.

96. *Oriens*] A Baccho subactus. Oedip. v. 114. & 424. FARN.

96. *Gorgon*] Medusa à Perseo devicta. Med. vers. 819. FARN.

100. *Triumphos*] Insignia victoriae & imagines. FARN.

102. *Qua templa tollens ara Cenae Jovis*] I. Rutgerius legit *asta Cenae Jovis*. Var. Lect. lib. 2. cap. 6. SCHRODERUS.

102. *Cenae Jovis*] Cui templum & cultus in Cenaeo Euboeae promontorio. FARN. Dissentit ab aliis Scholiafles Sophoclis tradens tum demum templum Cenaeo Jovi ab Hercule erectum: cum tamen ipse Sophocles significet jam aedificatum. Ovid. 9. Met. *Veller ab Orchaliâ Cenaeo sacra parabat Vela Jovi* — DELRIUS.

103. *Austro*] Austro fante. FARNABIVS.

CHORUS OECHALIARUM VIRGINUM.

IOLE.

*Iole Choro Oechalidum missa patriae excidium, suorum inter-
cessionem, suam denique servitutem plangit.*

- Chor.* **P** Ar ille est superis, cui pariter dies
 105 Et fortuna fuit. mortis habet vices,
 Lente cum trahitur vita gementibus.
 Quisquis sub pedibus fata rapacia,
 Et puppem posuit fluminis ultimi,
 Non captiva dabit brachia vinculis,
 110 Nec pompae veniet nobile ferculum.
 Nunquam est ille miser, cui facile est mori.
 Illum si medio decipiat ratis
 Ponto, cum Borean expulit Africus,
 Aut Euris Zephyrum, cum mare dividunt,
 115 Non puppis lacerae fragmina colligit,

Ut

GRONOVII.

108. *Et puppem posuit liminis*] Scripti quidam *luminis*; quod ait Gruterus, videre se contextui inseruisse quosdam, sed non etiam causam quare. Nos tamen etiam in compluribus id reperimus. Sed solvit nodum Flor. qui *fluminis ultimi*. Stygis scilicet, quam postremam se navigare putabant.

VARIORUM.

104. *Par ille est superis,*] Hemichoria prima habet choriambicos, & est vox Chori: altera anapaesticos, & est querela Ioles: finis Chori eodem genere metri clauditur. Ponuntur haec conjunctim, quasi scenae unius loco. FABRI-
TIUS.

104. *Cui pariter*] Cujus vita simul cum fortunae felicitas exitu definit. FARNABIUS.

105. *Mortis*] Vita in miseriis acta mors est. FARNABIUS.

107. *Sub pedibus*] *Subiecit pedibus*, contempsit mortem & Charontis cymbam. FARN.

110. *Nec pompae*] Neque ut spectaculum exornabit victoris hostis triumphum. FARN.

110. *Nobile ferculum*] Non ducetur in triumpho. ferculum, inquit Placiades, est missus carni-
um. Sed hoc loco ponitur pro instrumento, quo spolia suspendebantur, ut Livius usurpavit lib. 1. his verbis: *Ipse exercitu victore rediit, cum factis vir magnificus, tum fallorum ostentator huius minor, spolia, ducis hostium caesi suspensa, & subve-
cato ad id apte ferculo, gerens in Capitolium, &c.* Asconius Pedianus, *Ferculis*, inquit, *figura ante
triumphantem veli per pompam solebant.* DELRIUS.

111. *Nunquam*] Vide Chorum tertium. Agamem-
nem. vers. 585. FARNABIUS.

112. *Ratis*] Fracta, hians, fatiscens. FARN.

114. *Mare*] Maris dominium inter se venti vi-
dentur

- Ut littus medio speret in aequore.
 Vitam qui poterit reddere protinus,
 Solus naufragium non poterit pati.
 Nos turpis macies & lacrimae tenent,
 120 Et crinis patrio pulvere sordidus.
 Nos non flamma rapax, non fragor obruit.
 Felices sequeris Mors, miseros fugis.
 Stamus: nec patriae moenibus, heu locus
 At silvis dabitur; lapsaque sordidae
 125 Fient templa casae. jam gelidus Dolops
 Hac ducet pecudes, qua tepet obrutus,
 Stratae qui superest Oechaliae, cinis.
 Illo Thessalicus pastor in oppido
 Indocta referens carmina fistula,
 130 Cantu nostra canet tempora flebili.
 Et dum pauca Deus saecula contrahit,
 Quaeretur, patriae quis fuerit locus.

Fe-

GRONOVII.

123. *Stamus: nec patriae*] Vexatissimus locus, Delrius: *Sed silvis dabitur*. Scaliger eodem sensu: *At silvis*. Sed frustra dicit non datum iri patriae moenibus locum, quae jam dejecta erant & prostrata. Gruterus: *Stamus nos: patriae moenibus heu, locus*. Dan. Heinsius: *Stamus nunc patriae moenibus heic locus*. Nam scriptorum nonnulli nunc pro nec: quidam, *en pro heu*. Flor. *patriis messibus*. Fortassis: *Stamus: nec patria est, messibus heic locus Et silvis dabitur*. Vel, *Stamus, sed patriae messibus heu locus Et silvis dabitur*. Nos superstites sumus. at hic locus, ubi patria nostra stetit, in arvum & silvam convertetur. Statim: *Quaeretur, patriae quis fuerit locus*.

131. *Et dum pauca Deus saecula contrahit,*] Florent. melius: *contrahes*.

VARIORUM.

clores partiuntur. FARN.

119. *Nos turpis*] Quae turpem vitam per sevitutem praetulum morti honestae. FARN.

122. *Felices*] Idem in Troade dicit Hecuba. DELRIUS.

125. *Gelidus*] Namque ad Pindum in Phthia extrema habitant Dolopes pop. Thessal. FARNABIUS.

127. *Oechaliae,*] Oechaliae plures, Eustathio quinque, hic de Euboeae, quae dicta Euryti, vide Strab. lib. 10. DELRIUS.

129. *Indocta fistula,*] Calamo agresti, ut ait Virgilius, pastoritiam fistulam Tibullus xi. 5. 30. *garrulam*; alii *stridulam* vocant; à Graecis *εὐρύτ* propter sibilum; excutitis, avenis, calamis, vel arundinibus conficiebatur, singulis primo tubulis, mox binis, tandem septenis cohaerentibus, & conglutinatiis cera & lino vel setis; ita, ut qua ori inferebantur, aequales essent; qua sonus & spiritus efferebatur, alae instar, inaequales, ita Scalig. art. Poët. lib. 4. DELRIUS.

135. *Te-*

Felix incolui non steriles focos,
Nec jejuna soli jugera Theffali.

- 135 Ad Trachina vocor, saxa rigentia,
Et dumeta jugis horrida torridis,
Vix gratum pecori montivago nemus.
At si quas melior fors famulas vocat,
Illas aut volucer transferet Inachus;
140 Aut Dircaea colent moenia, qua fluit
Ismenos tenui flumine languidus.
Heic mater tumidi nupserat Herculis.
Quae cautes Scythiae, quis genuit lapis?
Num Titana ferum te Rhodope tulit,
145 Te praeruptus Athos, te fera Caspia,
Quae virgata tibi praebuilt ubera?
Falsa est de geminis fabula noctibus,
Aether cum tenuit sidera longius,

Com-

GRONOVII.

133. *Non steriles locus.*] Ingrata repetitio vocis ex praecedente versu. Flor. *Felix incolui non steriles focos.* Penates. Virgilius: *Hortor amare focos.*

140. *Qua fugit Ismenos tenui flumine.*] Lilius causatus non convenire rapidum & fugae verbum huic languenti, è scripto probat: *qua fluit.* Ergo, ut amicis omnia communia, ille alter: *Vera lectio*, quae in Basileens. margine excusa, *fluit*, nam Ismenus *languidus* oppositus Inacho *volucris*; *fugit* hic, ille *fluit*. Quam bellum autem, *fluit flumine*? Nimirum non meminerant *fugere* esse Senecae quocumque motu labi, decurrere, ire: ut *fuga* pro *itione*: quemadmodum superius notavimus Nisi malis: *quae lavat.*

145. *Te fera Caspia.*] Florent. *te fera Caspias.* Nempe ut Thepsi filiae *Thepsiades*, Theffi *Althaea Theffias*, ita Caspius *Caspias* facit. Sic *Daulia* & *Daulias* ales.

VARIORUM.

135. *Trachina*] Urbem Theffaliae ab Hercule

in aspero & saxoso solo conditam Troad. vers. 816. FARN.

137. *Pecori*] Capris. aut etiam capreis. FARN.

138. *At si*] Quod si quae nostrum melioris soli dominum fortunae fuerint. FARN.

139. *Transferet*] Ad urbes Inachias, i. e. Argos Mycenave transferet. FARN.

140. *Dircaea*] Thebas Bocotiae. à Dirce fonte. Phoen. vers. 126. FARN.

142. *Mater*] Alcmena nupta Amphitryoni. FARNABIUS.

143. *Quae cautes*] *Τραχυνί δι τε νίσι Σάλαρα Πίεσαι τ' ἰνίσαις, οἷς τοι τόφ' ἔην ἀνθρώπις.* Iliad. π. *duris gemis te cauitibus horrens Caucasus, Hyrcanaeque admovent ubera tigres.* FARN.

144. *Titana*] Aliquin de Titanum genere, & in rupe quapiam seu monte genitus; Rhodope scil. aut Atho? FARN.

145. *Athos*] Med. vers. 719. FARN.

147. *Falsa*] Neque enim verum est Iovem geminae noctis opera te genuisse Hercul. Fur. vers. 24. Agamem. vers. 809. FARN.

Kkkk

149. Com-

- Commisitque vices Lucifer Hespero,
 150 Et solem vetuit Delia tardior.
 Nullis vulneribus pervia membra sunt.
 Ferrum sentit hebes; lentior est chalybs.
 In nudo gladius corpore frangitur;
 Et saxum resilit, fataque negligit,
 155 Et mortem indomito corpore provocat.
 Non illum poterant figere cuspides,
 Non arcus Scythica tensus arundine,
 Non quae tela gerit Sarmata frigidus;
 Aut qui soliferae suppositus plagae
 160 Vicino Nabathae vulnera dirigit.

Par-

GRONOVII.

150. *Et soles vetuit Delia*] Fl ut Cruser, *solem*; Arcuit, morata est. Ut inira: *Chaucus* quondam *loquax* stat lata vasti querens & Phœbum vetat

151. *Nullis vulneribus pervia membra sunt.*] Lipsius ex Ms protulit: *pervia membra sunt. Ferrum sentit hebes.* Itaque & ante triennium amicus ejus conjecit *membra*, & ex Ms. jam pridem recentuit, *sentit*. At Gruterus veretur fidem habere unico testi, cum solus sit utcumque sensus scripturae receptae. Immo non nisi perineptus. Ne laborent autem unci tellis fides, scito utrumque esse in Florentino.

160. *Vicino Nabathae*] Reprehendit Scaliger, Parthos anguste interpretatos à Parthia proprie dicta, quae ab Arabia remotissima. Sed Parthi debent intelligi venire, quousque Parthicum patebat Imperium Senecae tempore. Multa enim passim talia inpergit suo quam heroum aevò congruentiora. Quum bello civili Inter Tresviro C. R. & occisores Caesaris Hierosolyma caperent, & Hyrcanum abducerent Parthi, quantum aberant ab Arabia? *Nabathes* dicitur *vi Nabathaeus*, ut *Mactes* pro *Macedone*.

VARIORUM.

149. *Commisitque*] Continuaris nullo die intermedio noctibus, loco Luciferi, qui mane debe-

bat oriri, manuit Hesperus dux noctis, ejus vices fungens. Loquitur quasi de diversis stellis, cum una sit, pro diversis functionibus diversa nomina sortita. DELRIUS.

150. *Et solem*] Luna tardius progressa non cessit diei. FARNABIUS.

151. *Pervia*] Penetrabilia. FARN.

152. *Chalybs*] Non distincta metalli species, ut perverse quidam, scilicet ferri, purioris, sincerioris, & durioris species, certa quadam temperata constans: nonnihil ut puto diversum à *stomachia*, quod ipsum quoque certa ferri temperatura est, juxta Aristotelem lib. 4. Meteor. DELRIUS.

157. *Scythica*] Hercul. Fur. 1226. FARNABIUS.

158. *Sarmata*] Hercul. Fur. 538. FARN.

159. *Soliferae*] Orientali seu Australi. FARN.

160. *Nabathae*] Incolae Arabiae Petraeae. FARN Dionys. & alii Graeci sine aspiratione *Nabathae*. Tamen quia & haec vox ab Hebraeis manavit, dicti enim Nabathae à Nebajoth seu Nabajoth *נבאיות* filio Ismaëlis Genes. 25. 13. & tota regio ab Euphrate usque ad mare rubrum, magna scilicet Arabiae portio, Nabajoth seu Nabathena, *נבאיות* Isajae 60. 7. non vereor non sequi Graecos, & consuetudinem vulgatam retinere. Porro cum ad Euphratem usque Nabathae se porrigant, merito illis vicinos dixit Parthos. DELRIUS.

161. *Cuef*

Parthus Cnossiacis certior ictibus.
Muros Oechaliae corpore propulit.
Nil obstare valet. vincere quod parat,
Jam victum est. quota pars vulnere concidit?

165 Pro fato patuit vultus iniquior,
Et vidisse sat est Herculeas minas.

Quis vastus Briareus, quis tumidus Gyges,

Su-

GRONOVII.

165. *Pro fato patuit*] Quam genus loquendi non approbarem mihi, *posse pro fato*, coque congerere *patuit*, ne quid reinere agerem, in pectus quibus has tragœdias recensere leria res fuit, deprehendi, quam vulgo obtineret *patuit*, alterum subiectum à Lipsio, ita placuisse amico ejus ut id ab se proditum mallet. Nec postea quisquam reclamavit. At nos revocatus *patuit*, nec optimorum auctoritate carens & exquisitæ ævoque propriæ dictionis. *Patere* interdum est idem quod *valere* & *esse*. Sic *patere multum*, *patere tantum*, *patere plus*, *patere satis* Senecæ., Plinius lib. 33. cap. 3. *Talentum Aegyptium pondus LXXX. patere Varro tradit*. Ubi male de Budæi conjectura ediderunt *capere*. *Satis patentes divitias* pro *fatis* magnis & validis, noster de tranquill. cap. 9. Lucanus de Mario; *mensaque hominis quid fata patere*. Id est, experto quid valerent fata ad producendum hominem ab infima ad summam fortunam & vicissim à summa ad infimam. *Patuit pro fato*, est, paruit tantum quantum fatum: pro fato fuit: eandem vim habuit quam fatum.

167. *Qui vastus Briareus*,] Fabricius edidit, *Quo v. E. quo tum*, tanquam velit pari vultus horrore fuisse Gigantes atque Herculem. Quod dum mulcere vult Scaliger, durius reddit, ante *Supra Thessalicis* subaudiendo *quis*: neque enim tali loco id subaudiri potest. Liphis est MS. probavit, quod editur passim: sed præterea coniecit, *rigens*, nempe, ut sit: illi ipsi, qui coelum impugnavant feroces, rigescant & pereant ab hoc vultu. At amici ejus non desisse ait scriptos, qui bis habeant *quo*, & sententia non incommoda: fingit autem eam sententiam, quæ necessario requiratur *qui*, non *quo*: adspexit Hercules Briareus & Gygen præ metu obriguisse, quando videre ipsorum fratres gigantes superantem. Hoc adversus *rigens* valet,

non adversus *qui*: neque enim potest sic accipi, nisi sermone ita concepto: Qui Briareus, quique Gyges contra deos steterunt, ille uterque hoc vultu viso-obtorpuit. Florentinus ostendit plus terroris in Herculis quam in gigantum vultu has mulieres incredidisse. Habet enim utrobique. *Quis*: dein, *Thessalicum stetit aggerem Cœloque*. Aliis *Cœlo de inferem*. Scribendum igitur: *Quis vastus Briareus*, *quis tumidus Gyges* *Supra Thessalicum* *quam stetit aggerem Cœloque* *inseruit superas manus*, *Hec vultus riguit* & id est, tam rapidis horridisque apparuit. Hippolytus: *In ore Graia Sythicus apparet riget*. Placet etiam congeffos illos montes dici aggerem: & caespibus constat agger: gigantibus autem pro caespibus montes. Est & in Florent. *tumidus gigans*, neque incommode penitus hic commune nomen: quis Briareus, quis aliorum gigantum. Sæpe tamen librariorum culpa in membranis hoc vocabulo alterum tegitur.

VARIORUM.

161. *Cnossiacis*] Cretensibus. Herc. Fur. vers. 18. qui sagittandi peritissimi. Hippol. vers. 812. FARNABIUS.

162. *Corpore*] Inermis, absque machina. FARNABIUS.

165. *Pro fato*] Ea vis & virtus Herculis, ut vultus ejus irrior, sit pro fato: & vidisse ejus minas, sufficiat in mortem. Oculi & verba ejus, telum. FARNABIUS.

167. *Briareus*,] *Εὐρυπύκνῳ Αἰγύῳ*. FARN.

167. *Gyges*,] Gyges Briarei frater terre fil. FARN. Gyges Hesioidus, Apollonii Scholasticus, Hyginus, Capitolinus & Priscianus agnoscunt. Ovidius quoque cecinit: *Centimanumque Gygen, simiboveque virum*. Idem 2. Amorini: *Ansus eram memini cœlestia dicere bella*, *Centimanumque Gygen*, & satis *quis erat*. Fallos. lib. 5. *Quid gravius vultore Gygo lapsiva tulisset?* DELRIUS.

Kkkk 2

168. *Ag-*

- Supra Theſſalicos cum ſtetit aggeres,
 Ut coelo infereret vipereas manus,
 170 Hoc vultu riguit? commoda cladibus
 Magnis magna patent. nil ſupereſt mali.
 Iratum miſerae vidimus Herculem.
Iole. At ego infelix, non templa ſuis
 Collapſa deis, ſparſoſve focos,
 175 Natis miſtos ariſſiſſe patres,
 Hominique deos, templa ſepulchris;
 Nullum querimur commune malum.
 Alio noſtras Fortuna vocat
 Lacrimas. alias flere ruinas
 180 Mea fata jubent. Quae prima querar?
 Quae ſumma gemam? pariter cuncta
 Deſlere juvat. nec plura dedit
 Peſtora tellus, ut digna ſonent
 Verbera fatiſ. me vel Sipyli

Fle-

GRONOVII.

170. *Commoda cladibus Magnis magna patent.*] Delrius ad lucem horum verborum jubet inſpici Chorum primum Agamemnonis, quo demonſtratur omni, magnam fortunam eſſe obnoxiam magnis caſibus, minus gravibus mediocrem. At longe alius horum verborum ſenſus: nempe magnis cladibus patere ſive adeſſe magna commoda: ex ultimis calamitatibus hoc exiſtere commodi, ut nihil ſit ultra metuendum. De quo ad Phoeniſſas.

182. *Deſlere juvat. nec plura dedit*] Haud dubie aliquid deſt, ut viſum Dan. Heinfio. Digniſſima vero ſummi illius viri ingenio, digniſſima Senecae interpoſitio, quam facit, modo ita caſtigetur: *Deſlere juvat. Cur non oculos Plures nobis, nec plura dedit Peſtora Tellus, ut digna ſonent Verbera fatiſ?* Rogat, cur non dederit Tellus, quippe omnium mater. At contra nonnemo: nil tanti eſt. quorſum enim oculi ad planctum? At

ſi bone, non oculi ad planctum reſpiciant, ſed ad *vi Deſlere*. Verba haec fuiſſe auctoris qui juret? Senſus certe fuerunt. Poſuimus etiam, *Verbera fatiſ*, non, ut vulgo, *Verbera planctuſ*: quia ſic Florentinus, & ipſa *verbera* pro planctu dixit. Ut digne plangam mea fata.

VARIORUM.

168. *Aggeres.*] Montes Pelion, Oſſiam, Olympum accumulatos. Hercul. Fur. verſ. 970. Troad. verſ. 827. FARNABIUS.

184. *Me vel*] Ut Nioben. Hercul. Fur. verſ. 389. Agam. verſ. 370. FARN.

184. *Sipyli*] Me ad inſtar Niobes in ſaxum Diu mutent, & in Sipylo ſtatuant. Aechylus *ὅς τῃ Νιόβῃ, Σιπυλῶν ἰσθμῶν ἀνὰ χθονά*. id confirmant Strabo lib. 1. Pausanias in Atticis, Stephanus de urbibus, & Plutarchus in lib. de ſtudiis. DELRIUS.

186. *En-*

- 185 Flebile saxum fingite, superi,
Vel in Eridani ponite ripis,
Ubi moesta sonat Phaëthontiadum
Silva sororum. me vel Siculis
Addite saxi, ubi fata gemit
- 190 Theffala Siren: vel in Edonas
Tollite silvas: qualis natum
Daulias ales solet Ismaria
Flere sub umbra. formam lacrimis
Aptate meis, resonetque malis
- 195 Aspera Trachin. Cypria lacrimas
Myrrha tuetur: raptum conjux
Ceyca gemit. sibi Tantalus est
Facta superstes. fugit vultus
Philomela suos, natumque sonat

Fle-

GRONOVII.

185. *FleBILE saxum figas, superi,*] Liptius è Mf. *fingite.* Eo putat Delrius confirmari veterem suspitionem suam *figite.* Non carpo, inquit Gruterus, sed sic nullus Pall. At Flor quoque *fingite:* idque sine suspitione ulla recipiendum. Idem, *Sippum.*

187. *Phaëthontiadum Torba sororum.*] Quanto suavius Florent. *Silva sororum.* nam in arbore succini mutatas notissimum.

189. *Ubi fata gemit Theffala Siren: vel in Edonas Tollite.*] Flor. ubi fata gemas *Theffala Siren.* ipsa enim addi illis & ex earum Sirenum numero fieri velit. dein idem: *vel in Edonas Ponite silvas.*

195. *Cypria lacrimas Myrrha tuetur:*] Melius Flor. *Cypria lacrimas.*

199. *Natumque sonat Flebilis Ithym.*] Lege cum Etrusco: *Flebilis Atthis.* Progne enim & Philomela Atthisides, Pandionis filiae.

VARIORUM.

186. *Eridani*] Padl fluv. Italiae, cujus in ripis sorores Phaëtonis casum fratris lugentes in alnos

seu populos mutatae sunt. FARNABIUS.

189. *Fata*] Sc à Mufis, quibuscum contendere ausae sunt, deplumatas. *Vel* quod Proserpinam raptam non invenerint. FARN.

190. *Theffala Siren:*] A patre Acheloo, qui è Theffalia. Med. 355. FARN. Theffalam dicit, quia Sirenes Acheloi filiae sunt, Nonnus in Dionysiacis. DELRIUS.

190. *Edonas:*] Thracias ab Edone monte. FARNABIUS.

192. *Daulias*] Philomela (vel ut alii Procne) in lusciniam conversa. à Daulide opp. Phocidos sub ditione Tereti. Agamemn. vers. 665. FARN.

195. *Trachin.*] Troas. vers. 816. & supra vers. 136. FARN.

196. *Myrrha tuetur:*] Cynarae regis filia à patre inficio impraegnata: cujus, ubi rescisset, iram fugiens in Sabacam, mutata est in Myrrham arborem. FARN.

196. *Ceyx*] Agamemn. vers. 674. FARN.

197. *Sibi*] In lapidem quippe obduruit qui formam Niobes retinet, lacrymareque videtur. FARNABIUS.

198. *Fugit*] Mutata scilicet in avem. Suprà vers.

192. FARN.

Kkkk 3

202. Fe-

- 200 Flebilis Atthis. cur mea nondum
Capiunt volucres brachia plumas?
Felix, felix, cum silva domus
Nostra feretur, patrioque sedens
Ales in agro referam querulo
205 Murmure casus: volucremque Iolen
Fama loquetur. vidi, vidi
Miseranda mei fata parentis.
Cum letifero stipite pulsus,
Tota jacuit sparsus in aula.
210 Prô, si tumultum fata dedissent,
Quoties genitor quaerendus eras!
Potuine tuam spectare necem,
Nondum teneras vestite genas,
Necdum forti sanguine Toxeu?
215 Quid vestra querar fata, parentes,
Quos in tutum mors aequa tulit?
Mea me lacrimas fortuna rogat.
Jam jam dominae captiva colos

Fu-

GRONOVII

204. *Querulo Murmure questus: volucremque Iolen Turba*] Lippius è Ml. *Murmure casus*: dein, *Fama loquetur*. Prius non tanti fuit amico ejus, ut commemoraret. Immo tanquam ultro defendens vulgatum, *quis Querulo questus* ait ludere vocabulo. Non adeo jejulus erat puerilium figurarum Seneca. Posterius recepit duorum suorum auctoritate. Gruterus utrumque melius fatetur: si adfiterentur modo Ml. codices. Satis est codicem, puta Florentinum.

214. *Nondum fortis sanguine Toxeu?*] Rectius Florent. *forti sanguine*. Corroborato, virili. Et sequenti: *Quid vestra querar*.

VARIORUM.

202. *Felix,*] O felix essem, si ut illa, ego avis

fassa in sylvis casus meos quereretur. FARNABIUS.

206. *Vidi, vidi*] Hyginus, in fabulis, Hercules inquit, cum Iolen Euryti filiam in conjugium petiisset, illaque cum repudiasset, Oechaliam expugnavit: qui, ut à virgine rogaretur, parentes ejus coram ea interficere velle coepit, illa animo pertinacior, parentes suos ante se necari est perpessa. DELRIUS.

208. *Stipite*] Clava Herculis. FARNABIUS.

209. *Sparsus*] Contritus & in frusta concisus. FARNABIUS.

210. *Si tumultum*] Imitatur illud vers. 1256. & 1269. Hippol. FARN.

213. *Vestite*] Barbate. FARN.

216. *In tutum*] Neque enim dolorem sentitis, quod ego facio. FARN.

- Fusosque legam: prô, saeve decor,
 220 Fortinæque mortem paritura mihi:
 Tibi cuncta domus concidit uni,
 Dum me genitor negat Alcidae,
 Atque Herculeus focer esse timet.
 Sed jam dominae tecta petantur.
 225 *Chor.* Quid regna tui clara parentis,
 Proavosque tuos respicis amens?
 Fugiat vultus fortuna prior.
 Felix, quisquis novit famulum
 Regemque pati, vultusque suos
 230 Variare potest. vires pepulit
 Pondusque mali, casus animo
 Qui tulit aequo.

ACTUS

GRONOVII

VARIORUM.

228. *Patiens, quisquis*] Flor. *Felix, quisquis*, ut in Mog. Delrius, in uno suorum invenere Gruterus: qui cætera recte ordinat, nec de profundiore ulcere suspicari debuit. Male Scaliger: *pertulit aequo. Famulum regemque pati*, ne quid erres, (neque enim ita loquuntur commentatores, ut se intellexisse demonstrent) est pro diversitate temporum famuli regisque personam gerere. *Novit famulum regemque pati*, qui potest pati & vivere laetus nec fortunam accusans, si alterius in potestate sit; rursumque potest pati & vivere modestus ac fortunæ reverens, si rex sit. Quasi esset, qui potest pati se famulum esse, non intoleranti neque abjecto animo servitutem à fortuna impositam excipiendū: qui potest pati se regem esse, non impotenti neque inflato animo regnum ab eadem fortuna concessum usurpando. De verbo *Pati* supra egimus.

230. *Vires pepulit*] Flor. *Repuhit vires Pondusque mali.* Forte, *malo*.

220. *Fortinæque mortem*] Deianira apud Sophoclem, in Trachiniis, ait venustam formam Iolæ exitio fuisse: — *αὐτὴν οὖν ἔτι τὴν καὶ ἀνδρὶς τὴν δὲ θεῶν* Plutarch. in Parallelis, ex Nicia Mallote, retulit, Iolen, cum Hercules Oechaliā oppugnaret, se de muro præcipitem dedidisse; casu autem vento vestem sinuante, nihil mali perpessus fuisse. DELRIUS.

221. *Tibi*] Mea solius causa. FARNABIUS.

222. *Dum me*] Repudiat enim ab Euryto Hercules filiam ejus Iolen uxorem ambiens Oechaliā expugnavit, regemque cum suis interfecit. FARN.

227. *Fugiat*] Noli recordari, vel dissimula fortunam priorem. FARN.

228. *Quisquis*] Quicumque è regni fastigio in servitutem deturbatus fortunam mutatam aequo animo ferre potest; vultumque scenæ adaptare, multo levius reddit malum, quod corrigere est non fas. FARN.

ACTUS SECUNDUS.

NUTRIX. DEIANIRA. LICHAS Muta Persona.

*Furens zelotypia Deianira conspecta Iole vindictam meditatatur
vestemque venenatam Herculi mittit.*

- Nutr. **O** Quam cruentus foeminas stimulat dolor,
Cum patuit una pellici & nuptae domus!
235 Scylla, & Charybdis Sicula contorquens freta
Minus est timenda. nulla non melior fera est.
Namque ut reluxit pellicis captae decus,
Et fulsit Iole, qualis innubis dies,
Purumve claris noctibus sidus micat:
240 Stetit furenti similis, ac torvum intuens
Herculea conjux: foeta ut Armeniâ jacens
Sub rupe tigris, hoste conspecto exsilit:
Aut iussa thyrsus quaterere, conceptum ferens
Maenas Lyaeum, dubia quo gressus agat,
245 Haesit parumper: tum per Herculeos lares
Lymphata rapitur; tota vix satis est domus.
Incurrit, errat, sistit. in vultus dolor

Pro-

GRONOVII.

VARIORUM.

233. *Foeminas stimulat dolor,*] Fl. vehementius:
stimulat furor. Idem altero post: *Purifere clarum:*
ut & Lipsianus.

241. *Foeta ut Armeniâ jacens Sub rupe*] Sic &
Flor. non *armato.* Amicus Lipsii, quum verbo
agnoscere beneficium posset, multis laborat, ne
videatur aut ab illo primo accepisse, aut negli-
gens fuisse non utendo, quod ab alio se priorem
habuisse vult credi.

246. *Lymphata rapitur;*] Flor. *Attonita fer-
tor.*

235. *Scylla,*] Thyeft. vers. 577. FARN.
238. *Innubis*] *Ἀνιδία*, serena, candida.
FARNABIUS.

239. *Sidus*] Luna seu aliud sidus. FARN.
242. *Heste*] Venatore FARN.

243. *Iussa*] Enthea, inflata Bacchi numine &
hastam pampinis involutam vibrans. FARN.

244. *Maenas*] Oedip. vers. 436. FARN.

244. *Lyaeum*] Oedip. vers. 508. FARN.

246. *Lymphata*] Med. vers. 386. FARN.

247. *Incurrit,*] Vide initium actus 3. Medesae,
cuius

Processit omnis: pectori penè intimo
Nihil est relictum. fletus insequitur minas.

- 250 Nec unus habitus durat, aut uno furit
Contenta vultu. nunc inardescunt genae,
Pallor ruborem pellit, & formas dolor
Errat per omnes. queritur, implorat, gemit.
Sonuere postes: ecce praecipiti gradu

- 255 Secreta mentis ore confuso exirit.
Deian. Quamcunque partem sedis aetherae premis
Conjux Tonantis, mitte in Alcidem feram,
Quae mihi satis sit: si qua foecundum caput
Palude tota vastior serpens movet,

- 260 Ignara vinci: si quid excessit feras,
Immane, dirum, horribile, quo viso Hercules
Avertat oculos; hoc sinu immenso exeat.
Vel si ferae negantur, hanc animam precor
Converte in aliquid: quodlibet possum malum

- 265 Hac mente fieri. commoda effigiem mihi
Parem dolori. non capit pectus minas.
Quid excutis telluris extremae sinus,
Orbemque versas? quid rogas Ditem mala?

Omnes

GRONOVII.

249. *Fletus insequitur genas.*] Lege ex Flor.
minas. Modo dira minatur, modo muliebriter
flet.

254. *Sonuere postes:*] Non crepitu digitorum,
ut hic annotant, tanquam insanæ & furenti hæc
cura fuerit, sed stridore cardinum naturali.

VARIORUM.

cujus loci affectuum hæc adumbratio. FARN.

254. *Sonuere*] Crepuere fores à veteri Graeco-
rum more: apud quos cum fores aperirentur
in viam, exituri digiti ossium intus pulsantes vel-

le aliquem prodire significabant, ut forte adstan-
tes vel praetercuntes caverent sibi, ne a foribus
in vicum dejectis laederentur. FARN.

257. *Conjux*] Juno. FARN.

258. *Mibi*] Ad iram meam explendam: tui
enim odii feras superavit omnes. FARN.

258. *Si qua*] Si quod numerosius Hydra ma-
lum invictum. Hercul. Fur. 240. FARN.

262. *Hoc sinu*] E sinu terræ, inquit Scaliger.
FARN. Vide ad Troadas vers. 172.

263. *Animum*] Meam, me. FARN.

264. *Hac mente*] Irata, furiosa. FARN.

265. *Commoda*] Da huic animae meae aptam &
parem monstri corporis effigiem, quae conce-
ptam exequatur malitiam. FARN.

LIII

270. Ho.

- Omnes in isto pectore invenies feras,
 270 Quas timuit. odiis accipere hoc telum tuis.
 Ego sum noverca: perdere Alcidem potes.
 Profer manus quocunque. quid cessas. Dea?
 Utere furente. quod jubes fieri nefas?
 Reperi. quid haeres? ipsa jam cesses licet,
 275 Haec ira satis est. *Nutr.* Pectoris sani parum,
 Alumna, questus comprime, & flammam doma.
 Frena dolorem. conjugem ostende Herculis.
Deian. Iole meis captiva germanos dabit
 Natis? Jovisque fiet è famula nurus?
 280 Num flammam cursus pariter & torrens ferent?
 Et Ursa pontum sicca caeruleum bibet?
 Non ibo inulta; gesseris coelum licet,
 Torusque pacem debeat mundus tibi:
 Est aliquid hydra potius; iratae dolor

Nu-

GRONOVII.

VARIORUM.

269. *Invenies feras, Quas timeat.* Flor. *invenies feras, Quas timuit.* Ut in Hercule furente: nempe pro telis geris, Quas timuit & quas fudit. Et infra: *Herculis tantum sui Conjugis timentis.* Ut de confirmatur conjectura nostra in ludo de morte Claudii: *Tum Hercules primo aspellu sane perturbatus est, ut qui etiam Junonia monstra timeverit.*

272. *Profer manus quocunque* Fl & omnes ferre, quos vidi, *Profer.* Unde Nic. Heinſius. *Fer, fer manus quocunque.*

280. *Non flammam cursus* Delrius conjicit: *Ubi flammam c. p. & t. ferant.* Ut *Ursa.* Gruterus, quom omnes MSS. *Nam flammam,* non frustra cenſet se ſuſpicari, *Tum flammam.* Scalger, *Non flammam pariter:* quod jam ſecuti ſunt. Fuit & vir doctus cui placeret: *Non flammam pariter ut torrens.* quem admodum Plauto, *ſilium pariter moratum ut pater.* Sed Seneca non dicit futurum, ut ignis inſtar torrentis ſuat: id fieri quandoque teſtis Veſtuſius: ſed ut conjunctim cant: quod fieri nullo modo poteſt. Recte omnino ſcripti: *Nam flammam.* An etiam ignis miſcebitur aquae, &

270. *Hoc telum*] Hoc pectus meum. FARN.

271. *Ego ſum*] *Emphaſis.* Ego jam noverca liberis ex pellice Herculis, furore meo novercali ſuperabo tutum in pellices & Jovis ſarta odium. FARNABIUS.

273. *Utere*] Me instrumento uſa perdere Herculem potes. FARN.

275. *Haec ira*] Mea haec. FARN.

276. *Flammam*] Iſtarum. FARN.

277. *Herculis*] Dignam Hercule heroe. FARN.

278. *Germanos*] Impropie poſitum pro conſanguineis fratribus. DELRIUS.

280. *Flammam*] *Ante cum flammis aquae, &c. ſidem ſociuſque jungent.* Thyeſt verſ. 479. FARNABIUS.

281. *Ursa*] *Prius perſundet Arctas pontus.* Vite Thyeſt. verſ. 476. FARN.

282. *Gesseris*] *Herc. Fur. verſ. 68.* FARN

284. *Eſt aliquid*] Senties tamen eſſe monſtrum Hydra peius, dolorem ſcil. conjugis quae viduata taedis *Arctis & odiis.* Med. verſ. 581. FARN.

285. *Qui*]

- 285 Nuptae. Quis ignis tantus in coelum furit
Ardentis Aetnae? quidquid est victum tibi,
Hic vincet animus. capta praeripiet toros?
Adhuc timebam monstra. jam nullum est malum.
Cessere pestes. in locum venit ferae
- 290 Invisa pellex. summe prô rector deûm,
Et clare Titan, Herculis tantum fui
Conjux timentis. vota quae superis tuli,
Cessere captae. pellici felix fui.
Illi meas audistis, ô superi, preces:
- 295 Incolumis illi remeat. ô nulla dolor
Contente poena, quaere supplicia horrida,
Incogitata, infanda. Junonem doce,
Quid odia valeant. nescit irasci satis.
Pro me gerebas bella. propter me vagas
- 300 Achelous undas sanguine infecit suo,
Cum lenta serpens fieret; in taurum truce
Nunc flecteret serpente deposita minas;
Et mille in hoste vinceret uno feras.
Jam displicemus, capta praelata est mihi.

Non

GRONOVII.

Ursae occidunt? quasi dicat perinde istud futurum, ut hoc. id est, neutrum unquam. Vide lib. 4. Observ. cap. 11

286. *Quicquid est victum tibi,*] Frustra blanditur Grutero: *quicquid invictum tibi*: et si Scaliger quoque hoc melius pronunciarit. Nihil enim adhuc invictum Herculi.

VARIORUM.

285. *Quis*] Neque enim Aetnae ignes sunt, quantum offuscae uxoris irae. FARN.

287. *Capta*] Mihine captiva praeripiet tori gaudia? FARN.

288. *Adhuc*] Haestenus, prius. FARN.

292. *Timentis.*] Anxi, dum monstra domanda aggredietur, illius vero incolumis aliae mihi gaudia praeripiunt, infra vers. 295. FARN.

293. *Captae.*] In bonum & utilitatem loles captivae. FARN.

295. *Incolumis*] Suprà vers. 292. illi incolumis, mihi non ita. FARN.

299. *Gerebas*] Cum Acheloo Acarnaniae fluv. qui me uxorem ambisit, seque viribus Herculi inferiorem perspicens in varias se mutavit formas *ὅς ποτὺς εὐαργὺς, ταῦθ', ἄλκι' ἀνελθὼ δαίμων ἰάντης, ἄλκι' ἀνθρῶπι τὴν Βούρην*, infra vers. 585. FARN.

300. *Undas*] In quas se transformaverat Achelous. FARN.

LIII 1 307. *Quid*]

- 305 Non praeferetur. qui dies thalami ultimus
 Nostri est futurus, hic erit vitae tuae.
 Quid hoc? recedit animus, & ponit minas.
 Jam cessit ira, quid miser langues dolor?
 Perdis furorem? conjugis tacitae fidem
 310 Mihi reddis iterum. quid vetas flammās ali?
 Quid frangis ignes? hunc mihi serva impetum.
 Pares eramus. non erit votis opus.
 Aderit noverca, quae manus nostras regat,
 Nec invocata. *Nutr.* Quod paras demens scelus?
 315 Perimes maritum, cujus extremus dies
 Primusque laudes novit, & coelo tenus
 Erecta terras fama suppositas habet?
 Rogos in istos terra consurget parens,
 Domusque foci prima, & Aetolum genus
 320 Sternetur omne; saxa jamdudum & faces
 In te ferentur. vindicem tellus suum

De-

GRONOVII.

309. *Coniugis sanctae fidem*] Flor. *coniugis tacitae fidem*. id est, dissimulantis injuriam & sine querela ferentis impatientiam viri: ut de Africani uxore Valerius Maximus lib. 6. cap. 7.

312. *Pares eramus.*] Flor. *Patres erimus*. L. *ge*: *Pares coimus*. Neque enim placere potest quorundam *camus*.

320 *Saxa jamdudum & faces in te ferentur.*] Nil necesse est sincerum vas incurrere. *Ferentur* Flor. & Lipsianus: idque tam exigit res quam *Sternetur* & *Defendet*.

VARIORUM.

307. *Quid*] Coarguit se, quod iram remiserit. FARNABIUS.

309. *Coniugis fidem*] Quae sanctam uxorem deceat. FARN.

311. *Ignes?*] Furoris & irac. FARN.

312. *Pares eramus*] Ira Herculem acquavi, quae mihi si maneat, non erit opus auxilium

divinum invocare. aderit enim vel non vocata Juno. FARN.

313. *Noverca.*] Juno. FARN.

315. *Extremus.*] Occidens & Oriens, Here. Fur. vers. 37. FARN.

316. *Coelo*] *Fama super aethera notus, sub pedibus terras videt*.

318. *Terra*] Terra parens communis tot montibus ab illo purgata vindicabit. FARN.

319. *Domusque*] Oenei patris tui domus sternetur prima in ejus necis vindictam; totaque una Aetolia patria tua. FARN.

320. *Saxa*] Seditiosi populi tela. *Jamque faces & saxa volant, furor arma ministrat*. Infra vers. 871. FARN.

320. *Faces*] Fulmina. FARN.

320. *Saxa jam dudum & faces in te ferentur*] Lectiōi huic obcaevit Gruterus; quasi iam dudum minus conveniat *ferentur*. Verum adverbium illud poetis saepe idem esse quod *continuo*, ac proinde aliis quoque temporibus jungi notat Valla Elegant. lib. 2. cap. 34. SCHRÖDERUS.

Defendet omnis. una quot poenas dabis?

Effugere terras crede, & humanum genus

Te posse; fulmen genitor Alcidae gerit.

325 Jam jam minaces ire per coelum faces

Spec̃ta, & tonantem fulmine excusso diem.

Mortem quoque ipsam, quam putas tutam, time.

Dominatur illic patruus Alcidae tui.

Quocunque perges, misera, cognatos deos

330 Illic videbis. *Deian.* Maximum fieri scelus

Et ipsa fateor, sed dolor fieri jubet.

Nutr. Moriere. *Deian.* Moriar Herculis nempe incliti

Conjux. nec ullus nocte discussa dies

Viduam notabit, nec meos pellex toros

335 Captiva capiet. ante ab Occasu dies

Nascetur. Indos ante glacialis polus

Scythasve tepida Phoebus inficiet rota;

Quam me relic̃tam Thessalae aspiciant nurus.

Meo jugales sanguine extinguiam faces.

340 Aut pereat, aut me perimat. elisis feris

Et conjugem addat. inter Herculeos licet

Me quoque labores numeret. Alcidae toros

Moritura certe corpore amplectar meo.

Ire,

GRONOVII.

aspiciant.

VARIORUM.

329. *Cognatos deos Illic videbis.*] Si non fallit conjectura, scripsit auctor: *Illic*. nempe Herculi.

336. *Indos ante glacialem polum*] Flor. *ante ab occasu dies* Nascetur. *Indos ante glacialis polus* *S. ythasve tepida Phoebus inficiet rota*. Prius Septentrio Indos faciet albos, aut sol adurens Scythas reddet coloratos, nigrantes. Praecepit haec omnia Lipsius praeter *inficiet*. Illi ne tralatitica quidem mentione dignum illum habuerunt. Amicus tamen ejus, ne nihil agat, pro *Scythasve*, suspicari se ait rectius *Scythasque*. Intererat enim. Sequenti quoque Florent. *Thessalae inspiciant*. non

328. *Illic*] In morte seu mortis regione, id est, inferis. FARN.

328. *Patruus*] Pluto frater Jovis, qui pater Herc. FARN.

332. *Herculis*] Emori me malo, quam repudiatam vivere ac rejectam videre captivam vel pellicem vel nuptam Herculi. Infra vers. 334. & 338. FARN.

330. *Jugales*] Quae in Ioles nuptiis praeferebatur. Vide Phoen. v. 263. FARN.

LIII 3

350. *Fr-*

- Ire, ire ad umbras Herculis nuptam libet;
 345 Sed non inultam. si quid è nostro Hercule
 Concepit Iole, manibus evellam meis
 Ante, & per ipsas pellicem invadam faces.
 Me nuptiali victimam feriat die
 Infestus, Iolen dum supra exanimem ruam.
 350 Felix jacet, quicumque quos odit, premit.
Nutr. Quid ipsa flammam pascis? & vastum foves
 Ultro dolorem misera? quid cassum times?
 Dilexit Iolen; nempe dum starent lares;
 Regisque natam peteret. in famulae locum
 355 Regina cecidit. perdidit vires amor,
 Multumque ab illo traxit infelix status.
 Illicita amantur, excidit quidquid licet.
Deian. Fortuna amorem pejor inflammat magis.
 Amat vel ipsum, quod caret patrio lare,
 360 Quod nudus auro crinis & gemma jacet:
 Ipsas misericors forsân aerumnas amat.
Nutr. Hoc usitatum est Herculi, captas amat.
 Dilecta Priami nempe Dardanii soror

Con-

GRONOVII.

344. *Herculi junctam libet;* Non errant, qui reposuerunt: *Herculis nuptam*. Sic enim Florentinus. Et quidem, *Herculis nuptam*.

353. *Nempe dum starent lares;* Flor. cum staret parens.

356. *Multumque ab illo traxit* Infra: *Nihilque ab illa casus & satum grave, Nisi regna, traxit*. Quia tamen Florentinus, *Multumque*, conjiciebat: *Multumque anilem traxit infelix status*. Iole, inquit, tanta calamitate oppressa conse-

VARIORUM.

350. *Felix* Vide Agam. v. 200. FARN.

352. *Quid cassum* Nubilosum dictum, & quasi

haec mente, Quid times eam quae jam cecidit? Tamen ambigo, ne *cassum* scripserit: id esset, Quid frustra & in vanum times? LIPSIUS.

359. *Amat* Vel ob hoc ardentius amat, quia miseræ miseretur. FARNABIUS.

362. *Hoc usitatum est* Et hunc versum Deianirae tribuas. FARN. Ego vero, si locus conjecturae, opinor hunc adhuc versiculum relinquendum Deianirae, sequentem vero Nutrici dandum. Solet (inquit illa) Hercules amare captas. Respondet Nutrix, solere, sed brevi spacio, & mox abicere: idque probat exemplis Hesionis, Auges, Thespiadum, Omphalae. quae sane nullo modo ab ipsâ Deianirâ dici convenit. cogitate Critici, & adsentimini. DELRIUS.

363. *Dilecta* Hesionem quidem ceto ereptam posteaque una cum Troja captam (Herculiq;

ut

- Concessa famulo est. adice, quot nuptas prius,
 365 Quot virgines dilexit. erravit vagus.
 Arcadia nempe virgo, Palladios choros
 Dum nescit Auge, vim stupri passa excidit,
 Nullamque amoris retinet Herculei notam.
 Referam quid alias? nempe Thespiades vacant,
 370 Brevice in illas arsit Alcides face.
 Hospes Timoli Lydiam fovit nurum,
 Et amore captus, ad leves sedit colos,
 Udum feroci stamen intorquens manu.
 Nempe illa cervix spolia deposuit ferae,

Cri-

GRONOVII.

nuit ante tempus, deformis sentit traxit imaginem. Persius: *Arctifemine tuo ducas sub pollice vultum.*

369. *Mene Thespiades vocat?* Brevice in illas] Delirus encliticam addidisse censet qui cuperent hiatum vitare: sed illam menti loquentis maculam aspergere: eoque delendam. Cui negat Gruterus obtemperare: nam, *que*, hic valere etiam, & cuiusvis esse momen. Ignoscendum est ambobus: non enim didicerant à Florentino auctorem scripsisse: *nempe Thespiades vacant*, Brevice in illas. Carent viro & amante Hercule. Sic Cicero & Sallustio *vana domus*. Vellet & Nic. Heinſius nosſe, in illis. ut Ovidio: *quid in hospite, regia virgo, Uteris*: &, *merito deus arsit in illa.*

373. *Udum feroci*] Debetur autem huius loci restitutio ingenio Guill. Cæteri, quum antea legeretur, *Udum*. Qui alia conati sunt, operam iulerunt.

VARIORUM.

ut inuit, amatam) concessit Hercules comiti suo Telamoni, quod primus murum occupasset. FARNABIUS.

364 *Concessa famule est.*] Sunt qui gestiant rescribere *Concessa famula*, quod non videatur Jovis nepos dici posse famulus Herculis. male prorsus. nam ille cuius auspiciis aliquid geritur in bello, omnes administratos non absurde vocat famulos, quamvis alioquin parcs, imo superiores. Sic fa-

mulos habuit Graecorum reges Agamemnon: sic Heroas tot, Jalon; de quo opportune Valerius Flaccus: — *tautique sedere ad iussa ministri.* Cæsar quoque de Pompeio lib. 3. bell. civil. *Sed illam delectari imperio, & Consulares Praetoresque servorum habere loco, &c.* GRUTERUS Florentinus tamen, *famula.*

366. *Arcadia*] Quin & Augen Aloei Arcadis filiam Minervæ sacerdotem compressit, sed mox neglectam cum partu (Telepho) arca inclusam mari exposuit. FARN.

369. *Thespiades*] Quid dicam filias quinquaginta Theſpi, quas totidem (vel ut alii, una) notibus compressit? FARN.

371. *Hesper Timoli*] Timoli montis Lydiae. FARN. Ita Ovidius 6. Metamorphos. *Deſeratroſi Nymphae vineta Timoli*. Stephanus ait, *Timolus* dici integre, sed *Timolus* & *Timolus* *Timolus*. Dissyllabum supra est in Phoenissis; *Hinc nota Baccho Timolus attollit iuga.* Et Ovidio 17.

— *reges arduas alto Timolus in ascensu.* Celebratus fuit specula candida à Persis in eo condita, unde fortasse dictus *Timolus*. Est & nomen fluvii, apud Theophrastum, in quo cotica reperitur *canavari* & *scorpi*: oppidi praeterea, cuius alii meminerunt. FABRITIUS.

371. *Lydiam*] Omphale. Herc. Fur. v. 465. FARNABIUS.

373. *Udum feroci*] Saliva vel aqua cui interendum digitos immergere solent. FARN.

374. *Ille*] *Emphasi*. Leonis exuvias gestare *folia*. FARN.

374. *Spolia*] Leonis pellem. FARN.

276. A. J. p.

Olim petitem, cecidit & partu labat;
Materque multum rapuit ex illo mihi.

390 Aetas citato senior eripuit gradu.

Vides ut altum famula non perdat decus?

Cessere vultus penitus, & paedor sedet;

Tamen per ipsas fulget aerumnas decor,

Nihilque ab illa casus & fatum grave

395 Nisi regna traxit. hic meum pectus timor,

Altrix, laceffit; hic rapit somnos pavor.

Praeclara totis gentibus conjux eram;

Thalamosque nostros invido voto nurus

Optabat omnis: quo nimis quisquis deos

Ora-

GRONOVII

gratia, illa venustas, quae quondam fuit. *illa*, alterius temporis: ut apud Livium: *horum magnificentia operum: nondum indacta hac effusione* id est, hujus seculi.

390. *Citato senior eripuit*] Lipseus de conjectura, & rapuit, ut fluat, inquit, sententia. Admisit in contextum amicus ejus, & tamen in commentario aequè fluere verbum, aequè constare omnia scribit, etiam si retineamus, quod omnes libri exhibent: nimias istas esse delicias, quibus diffusissimus. Gruterus altiore tabe videtur infectus locus. Alius vir summus, *Aetasque citato*: & tamen inepte redundare locum pueriliterque luxuriare rectissime judicat. Scribamus: *Aetas citato senior approperat gradu*. Nisi malis arreptat. Grotius, eripiet.

395. *Hinc meum pectus timor, Altrix, laceffit*: hic] Florentinus melius: *hic meum pectus timor, Altrix, laceffit*: hic rapit somnos pavor. Sic apud Florum 4, 2. *Hic dolor transversum egit*: Ubi mirum Gruterum ex corruptis codd. subjecisse *hinc*: & addere quantum interfit, expeditius quem sensurum quam expressurum. Certe aliquod interest: nam elegantiae antiquae est dicere, *hic dolor, hic pavor*, pro eo quod vulgus diceret, *hinc vel ex hac causa dolor aut pavor*.

398. *Invido fato nurus*] Conjecturam Dan. Heinssii, *invido voto*, expressam habet codex Parisicus. Ovid. *Mulierumque fuit spes invidiosa procorum*.

399. *Quo nimis quisquis*] Locus, in quo proclivius divinare quam verum promittere. Delirius: *quod nimis, quisquis*: vel, *quid? nisi?* *quisquis*: vultque pronomem foemineo genere *matris* accipi. Gruterus: *communis quisquis*: vel, *quae rebus quicquam*. Scaliger: *quae nimis quicquam*. Dan. Heinssius: *quo nimis, quisquis*. H. Grotius: *quo nimis, quicquid deos Orabat ulla*. Lipsianus codex: *quae mens quicquam*. Flor. *quae mens quicquam*. Tentabam: *quae sumens quicquam*, i. e. nimium, superbum. Interim valde blanditur Grotianum. Succurrit denique: & *meos, quisquis deos Putabat ullos*. Quisquis tam pius erat, ut crederet esse deos, illos omnes pariter mihi favere judicabat.

VARIORUM.

389. *Materque*] Matris in parundo officium; partus. FARN.

392. *Cessere*] Cessit è priore statu vultus. vel ut alii culus, id est, ornatus, pulchra tamen est. FARNABIUS.

396. *Altrix*] O nutrix. FARN.

397. *Totis*] Omnium gentium opinione. FAR. NABIUS.

399. *Quo nimis quisquis deos Orabat ullos*, *utibus* cet.] Vexatissimum esse locum hinc recte offendunt interpretum conjecturae, & sententiarum divortia. Mihi codicis Traject. lectio praeceteris hic & verba & sensum expedire videtur.

M m m m

- 400 Orabat ullos. nuribus Argolicis fui
 Mensura voti. quem Jovi socerum parem,
 Altrix, habebo? quis sub hoc mundo mihi
 Dabitur maritus? ipse qui Alcidae imperat,
 Facibus suis me jungat Eurystheus licet,
 405 Minus est. toro caruisse regnantis leve est.
 Alte illa cecidit, quae viro caret Hercule.
Nutr. Conciliat animos conjugum partus fere.
Deian. Sic ipse forsan divider partus toros.
Nutr. Famula illa trahitur interim donum tibi.
 410 *Deian.* Hunc quem per urbes ire praeclarum vides,
 Et viva tergo spolia gestantem ferae,
 Qui regna miseris donat & cellis rapit,
 Vasta gravatus horridam clava manum,
 Cujus triumphos ultimi Seres canunt,

Et

GRONOVII.

VARIORUM.

405. *Toro caruisse regnantis*] Lectio hybrida ex olim edito, *toros meruisse regnantis*, & Lipsiani codicis, *toris caruisse regnantem*. Posteriori fovet Flor. nisi quod *regnante*. Et haec videtur sententia. Ipse Eurystheus si ducere velit his penatibus expulsum, non est tanti. Eris enim, eum sis regina, toro excidere gravissimum sit, nec solatium habeat, nisi rursus inventam conditionem parem; tamen id in calamitate mea maximum non est, immo leve ducitur, nec magnopere commoveret, si cuiquam ali de regum plebe nupta essem. Hoc grave tanto rege marito caruisse, Herculis domum mutasse: eum ego casum sine solatio remedioque esse autumo.

410. *Hic quem per urbes*] Desunt hic xxxiii. verius in optimo codice: sed in quinque aliis scriptis, quos inter Vossianus, inveni: *Hunc quem per urbes*. Nec dubito invenisse & alios in suis: sed quia contra loquendi legem esse putabant, dissimularunt. Ego autem id dictum puto, ut apud Petronium: *Hunc adolescentem, quem vides, malo astro natus est*. Vide ad 4. de benef. cap. 32.

411. *Et viva tergo spolia*] Forte *Et vicia* per hypallagen.

adscripta nota parenthesios, cui includit ista (*minis quisquis deos orabat ullos*), hoc sensu: quaecumque Argolica nurus à diis maxima petebat, illa sibi proponebat meum conjugium, seu mensuram & modum voti; ut pro felicitatis apice sibi maritum dii darent, meo Herculi similem. consentit proxime Delius, qui ex suis, *quod minus quisquis*. Et *quisquis* hic dictum pro *quacumque*. Sic ferent. Eun. act. ii. sc. 3. *illarum quisquam*. SCHRODERUS.

400. *Nuribus*] Optabant sibi maritum meo-
 parem. FARNABIUS.

402. *Mundo*] Coelo. FARN.

408. *Sic ipse*] Sic (invertiturque nutricis argumentum) tole ubi peperit firmabit sibi & retinebit Herculem, me in totum rejecta. FARN.

409. *Famula*] Hoc si utique adeo metuas, pellicem potius ulto tolle quam maritum, quae tibi dono data in tua manu est. FARN.

410. *Hic quem*] Quorum vero illud, si more suo novum exquirat amorem? quo furens vel furere se simulans me aliquando tollet, ut quondam Megaram. FARN.

414. *Seres*] Thyeest. vers. 378. FARN.

415. Or-

- 415 Et quisquis alius orbe confecto jacet;
 Levis est, nec illum gloriae stimulat decor.
 Errat per orbem, non ut aequetur Jovi,
 Nec ut per urbes magnus Argolicas eat.
 Quod amet, requirit, virginum thalamos petit.
- 420 Si qua negata, rapitur. in populos furit;
 Nuptas ruinis quaerit: & vitium impotens,
 Virtus vocatur. cecidit Oechalia inclita,
 Unusque Titan vidit atque unus dies
 Stantem & cadentem: causa bellandi est amor.
- 425 Toties timebit, Herculi gnatam parens
 Quoties negabit. hostis est, quoties socer
 Fieri recusat. si gener non est, furit.
 Post haec quid istas innocens servo manus,
 Donec furem simulet, ac saeva manu
- 430 Intendat arcus, meque natumque opprimat?
 Sic conjuges expellit Alcides suas:
 Haec sunt repudia! nec potest fieri nocens.

GRONOVII.

415. *Orbe confecto*] Mihi quoque hoc non nau-
 cij videtur, & legendum aut *consumpto*, quod
 placuit summo viro, aut *confecto*, hoc est, in ul-
 tima parte orbis terrarum. Lib. 2. Clem. 1. *Gen-
 tes*, quae Rom. Imperium incolunt, quaeque juxta
 jacent. Caeterum M. Bibl. Acad. *Et quis alius
 orbes* (sed posterioribus literis lincola notatis su-
 per scripta est litera e) *confecto jacet*. Forte: *Et
 si quis alius orbis incertus latet*.

VARIORUM.

415. *Orbe confecto*] Expungi hoc cur malit Gron-
 novius, causam video nullam: nec enim pluri
 illud, quod is summo viro placuisse dicit, *con-
 sumpto*, aut *confecto*. quorum alterutrum an com-
 modum sensum hic admittat, valde equidem du-
 bito. Quare retinendum puto *confecto*, quod prae-
 ferunt duo impressi, & interpretandum cum ve-

teribus, *confecto* sc. oceano: in orbe quem oceanus
 ambit. SCHRODERUS.

416. *Levis*] In amore multivolus. *ἀποστήταλ-
 αος*. FARN.

418. *Magnas*] Virtutis gloria insignis. FARN.

421. *Nuptas*] Supra v. 222. FARN.

422. *Oechalia*] Non illa, quae postea Chalcis,
 nec ea quae in tractu Messeniaco, de quibus
 Stephanus & Plinius lib. 4. cap. 9, & 12. sed ter-
 tia Boeotiae. Euryti, juxta nonnullos, Regia,
 quam Oechalis amnis alluebat, quamque fundi-
 tus propter denegatam Iolam, Hercules evertit,
 consule Eustath. in Iliad. 6. DELRIUS.

428. *Istas innocens*] Meas. FARNABIUS.

430. *Meque*] Ut quondam Megaram liberof-
 que suos. Herc. Fu. act. 4. FARN.

430. *Natumque*] Hyllum. FARN.

431. *Sic caninges expellit*] Caede. FARN.

432. *Nec potest*] Amovetque caecae suae con-
 jugis cum liberis scelus in Jononem: quasi illa
 immisisset illi furorem. Herc. Fu. act. 5. FARN.

M m m m 2

435. Oc-

- Terris videri sceleribus causam suis
Fecit novercam. quid stupes segnis furor?
- 435 Scelus occupandum est: perge, dum fervet manus.
Nutr. Perimes maritum? *Deian.* Pellicis certe meae.
Nutr. At Iove creatum. *Deian.* Nempe & Alcmena satum.
Nutr. Ferrone? *Deian.* Ferro. *Nutr.* Si nequis? *Deian.* Per-
imam dolo.
Nutr. Quis iste furor est? *Dei.* Quem meus conjux docet.
- 440 *Nutr.* Quem nec noverca potuit, hunc perimes virum?
Deian. Coelestis ira quos premit, miseros facit,
Humana nullos. *Nutr.* Parce miserranda, & time.
Deian. Contempsit omnes ille, qui mortem prius.
Libet ire in enses. *Nutr.* Major admissio tuus,
- 445 Alumna, dolor est, culpa par odium exigit.
Cur saeva modicis statuis? ut laesa es, dole.
Deian. Leve esse credis pellicis nuptae malum?
Quidquid dolorem pascit, hoc nimium puta.
Nutr. Amorne clari fugit Alcidae tibi?
- 450 *Deian.* Non fugit, altrix. remanet, & penitus sedet
Fixus medullis, crede: sed magnus dolor,

Ira-

GRONOVII.

445. *Culpa par odium exigit*] Flor. *culpa propius exigit.* Forte: *doler est.* *Culpa par pretium exigit.*

446. *Cur saeva modice statuis? ut passa es*] Flor. ut Lippianus: *Cur saeva modicis statuis? ut laesa es, dole.* Sequenti, etsi vulgatum servant codices, legendum puto: *Leve esse credis pellicem nuptae malum.* Similem locum in Epistolis restitui-
mus ex Mll. Dein & Flor. *hoc nimium puta non id. Nimium*, est satis magnum: non modicum.

VARIORUM.

435. *Occupandum*] Vide Agamem. v. 191. Thyest. v. 203. FARN.

436. *Pellicis*] Imo pellicis meae maritum. FARNABIUS.

437. *Alcmena*] Mortali, idque per adulterium. FARNABIUS.

439. *Docet*] Exemplum furoris praebens in caede uxoris suae Megarae. FARN.

442. *Nullos*] Nullos facit, id est, tollit, ut jam non sint; atque hoc Junonis ira mitior mea, quae miseris eum eximit. FARN.

443. *Contempsit omnes ille, qui mortem prius.*] MS. cod. meus, & Venetus excusos hoc dant non Deianirae, sed nutrici; tum Deianirae illud: *libet ire in enses*, quibus subscribo. Tu considera Lector. SCHRODERUS.

446. *Cur saeva*] Cur delictis modicis poenam tam saevam irrogas? FARN.

449. *Fugit*] A te, tibi excidit. FARN.

452. M

Iratus amor est. *Nutr.* Artibus magicis fere
Conjugia nuptae precibus admittis ligant.

Vernare jussi frigore in medio nemus:

455 Missumque fulmen stare. concussi fretum

Cessante vento. turbidum explicui mare:

Et sicca tellus fontibus patuit novis.

Habuere motum saxa. discussi fores.

Umbrae stetitistis: & mea jussi prece

460 Manes loquuntur. sonuit infernus canis.

Mare, terra, coelum, & Tartarus servit mihi.

Nox media solem vidit, & noctem dies.

Nihilque leges ad meos cantus tenent,

Flectemus illum. carmina invenient iter.

465 *Deian.* Quas Pontus herbas generat, aut quas Thessala

Sub rupe Pindus? aut ubi inveniam malum,

Cui cedit ille? carmine in terras mago

Descendat astris Luna desertis licet,

Et bruma messes videat, & cantu fugax

Stet.

GRONQVIL

452. *Artibus magicis fere*] Flor. *fere.* Numquid *vaga Conjugia.* id est maritos abnoctantes. Horat. de arte: *Conubitu prohibere vago.*

460. *Sonuit infernus canis*] Flor. *novit infernus canis.* Ut Virgilius, *sic triste Minervae sidus.* Statius, *sic fama.* Tale Propertii, *Dixerit Ascanius.*

463. *Leges ad meos cantus tenet*] Nuperum hoc Scaligeri & Gruteri. Scripti & olim editi, *tenent.* Nullam rem in ordine suo & statu continent leges à natura datæ.

VARIORUM.

452. *Artibus*] *Quos non concordia mixti Alligat ulla tori, blandæque potentia formæ, Traxerunt tori magica vertigine filii:* Sed hoc ex veterum superfluitione, neque enim cogitur voluntas, sensitivus quidem appetitus quauoque allicitur, phil.

tra sane & veneficia amatoria non paucos ad insaniam impulerunt. FARN.

454. *Vernare*] *Daemonomagiae vires* vid. Med. 753. FARN.

457. *Fontibus*] Fontana enim aqua rarissime à fluminibus vel mari manat, raro etiam è pluviis colligitur, frequentius ex terræ cavitatibus sua sponte erumpit. ideo nonnisi ad causam crebriorem respexit. videndi Seneca lib. 3. Nat. quæst. Georg. Agric. lib. de ortu & caus. subterr. 1. Anton. Galatacus lib. de fluviorum origine. DELRIUS.

463. *Nihilque*] Nihil tenet naturæ suæ leges adversus mea carmina. FARNABIUS.

465. *Pontus*] Qui malarum herbarum ferax. *Hæc herbas atque hæc Pontus mihi lesa venena,* &c. FARNABIUS.

465. *Thessala*] In Thessalia, quæ veneficiis infamis. FARN.

468. *Descendat*] Hippol. 420. & 788. FARN.

Mmm 3

472. 26

- 470 Stet deprehenſum fulmen, & verſa vice
Medius coactis ſerveat ſtellis dies:
Non ſlectet unum. *Nutr.* Vicit & ſuperos amor.
Deian. Vincetur uni forſan, & ſpolium dabit,
Amorque ſummus fiet. Alcidae labor.
- 475 Sed te per omne coelitem numen precor,
Per hunc timorem; quidquid arcani apparō,
Penitus recondas, & fide tacita premas.
Nutr. Quid iſtud eſt, quod eſſe ſecretum jubet?
Deian. Non tela ſunt, non arma, non ignis minax.
- 480 *Nutr.* Praeſtare fateor poſſe me tacitam fidem,
Si ſcelere careat. interim ſcelus eſt fides.
Deian. Circuſpice, agedum, nequis arcana aucupet;
Partemque in omnem vultus inquirens eat.
Nutr. En locus ab omni tutus arbitrio vacat.
- 485 *Deian.* Eſt in remoto regiae ſedis loco
Arcana tacitus noſtra defendens ſpecus.
Non ille primos accipit ſoles locus,
Non ille ſeros, cum ferens Titan diem
Laſſam rubenti mergit Oceano rotam.
- 490 Illic amoris pignus Herculei latet.

Al.

GRONOVII.

VARIORUM.

471. *Fugerit ſtellis dies.*] Praecedenti verſu legebatur: *Sit deprehenſum.* Monuit Lipſius e ſcripto ſcribendum, *Stet*, hoc autem, *ſerveat ſtellis*, Ergo amicus ejus: Recte corrigunt, *Stet*, & huic mox opponitur *fugerit*: quare non movendum loco. Florentinus tamen contempto illo antitheto confirmat Lipſianum, eique accedit Heinſianus major.

478. *Quod eſſe ſecretum jubet?*] Flor. *ſecretum petis?* Nam revera oraverat. idem ſequenti, *non ignis minax*, ubi vulgo, *ignis minax*.

472. *Unum*] Herculem. FARN.

472. *Vicit*] Vincet tamen cum amor qui & ſuperos vicit. FARN.

473. *Spolium*] Arcum vel ſagittas cedet Herculi ſpolium Cupido. FARN.

481. *Interim*] Interdum ſeu nonnunquam. FARNABIIUS.

487. *Non ille*] Soli orienti non exponitur, non occidenti. FARN.

489. *Rubens*] A ſolis vicini radiis. FARN.

489. *Mergit*] Herc. Fu. 25. FARN.

490. *Amoris*] Venenum revocandi Herculei amoris vim habens. FARN.

491. *Nef*

Altrix, fatebor, Neflus est auctor mali,
 Quem gravida Nephele Theffalo genuit duci,
 Qua cellus astris inserit Pindus caput,
 Ultraque nubes Othrys eductus riger.

- 495 Namque ut subactus Herculis clava horridi
 Achelous, omnes facilis in species dari,
 Tandem peractis omnibus patuit feris,
 Unoque turpe subdidit cornu caput:
 Me conjugem dum victor Alcides habet,
 500 Repetebat Argos. forte per campos vagus
 Euenos altum gurgitem in pontum ferens

Jam

GRONOVII.

492. *Quem gravida nubes*] Praeclare Flor. *Quem gravida Nefele*. Nephele scilicet *νεφέλη*, nubes, quam Ixioni suppositus pro Junone Jupiter. Sequenti idem, ut Lipsianus: *Qua trepidus*. Mox quod alii corrigunt *turpe*, ratum habet idem.

501. *Euenos altum*] Flor. *Euenos*. Idem in pontum non *et* pontum. Quid autem mox, *jam poene summis turbidas ripis*? Flor. *silvis*. Lege: *Par poene summis turbidas silvis erat*, Ovidius de Penneo: *summisque aspergine silvis influit*. Sequenti versu recte restituit Liplius: *Transire Neflus verticem solitus radis*, nam alludit Flor. *vagus*. Frustra Gruterus, minus hoc convenire, quia Neflus transnataverit Euenum. Quid enim clarius Ovidii verbis: *Neflus adit, membrisque valens, scissusque radorum*, Officioque meo ripa sistetur in illa *Hæc, ait, Alcide, tu viribus utero nando*. Caesar lib. 1. de Gall. *Helvetiorum inter fines et Allobrogum Rhodanus fuit, isque nonnullis locis vado transiit*.

VARIORUM.

491. *Neflus*] Centaurus quem è nube, quam Ixion cum lunonem de stupro interpellasset, Jupiter pro Junone supposituerat, editum esse ut & natos Centauros narrant. vide Hercul Fu. v. 777. & v. 749. FARN.

492. *Theffalo*] Ixioni; cui nubes Centauros

genuit: unde à Claudiano vocantur, *nubigenae*. DELRIUS.

493. *Pindus*] Mons Theffalicae *πέταρος*. FARNABIUS.

496. *Achelous*] Amnis Acarnaniae in Epiro, teste Strabone, olim Thoas, post Theslius, & Axenus auctore Plutarcho lib. de fluminibus dictus; oritur ex Pindo, & diu per planiciem lapsus, tandem in Ionium è regione Echinadum, influit, ut docent Thucydides lib. 2. & Plin. l. 11. c. 85. DELRIUS.

496. *Dari*.] Transformari, sup. v. 300. FARNABIUS.

498. *Turpe*] Namque in taurum converso Acheloo Herc. cornu avulsit. FARN.

498. *Cornu*] Cumctis fluminibus veteres cornua tribuerunt, ut docui in Not. Claudiani. & notum est, & optime de eo disserit Pierius causas reticens libro 3. Hieroglyph. DELRIUS.

501. *Euenos altum*] Aetoliae flu. *εὐενός* *ἄρ-δισίος*. FARNABIUS. Non placent aures meas qui hic reponunt *et* pontum. Nusquam legi, rum refluxum maris, vel aestum solere undas Eueni replere & repellere, sane non arbitror, nec tam litoralis Euenus, qui prius in Cephisum influit, & nomen amittit; Cephisus mari illabitur, quomodo ergo refluxus per totum Cephisum in Euenum usque? nec indeant Sophocles aut Ovidius, sed uberiorem solito fuisse, quod nimbia hiemalibus esset auctus. DELRIUS.

502. Jam

- Jam pene summis turbidus ripis erat.
 Transire Nessus vorticem solitus vadis
 Pretium poposcit : meque jam dorso ferens,
 505 Qua jungit hominem spina deficiens equo,
 Frangebat ipsas fluminis tumidi minas.
 Jam totus undis Nessus exierat ferox,
 Medioque adhuc errabat Alcides vado,
 Vasto rapacem vorticem scindens gradu.
 510 At ille ut esse vidit Alcidem procul,
 Tu praeda nobis, inquit, & conjux eris.
 Prohibetur undis; meque complexus ferens
 Gressum citabat. non tenent undae Herculem:

In-

GRONOVII.

512. *Neque complexam ferens*] Flor. complexus.

VARIORUM.

502. *Jam pene summis*] Ovid. 9. Metamorph. *Venerat Eueni rapidas Jere natus ad undas, Uberior solito, nimbis hiemalibus auctus, Vorticibusque frequens erat atque impervius amnis.* Quis vero Deianirae pater fuerit, non possum definire. Seneca & plerique, Oeneum; Didymus in Odyss. Homeri, Luctatius in Papinium, & Hyginus in fabulis, Dexamenum appellant. iidem tradunt Eurytionem Centaurum ab Hercule occisum, quia Deianiram Eurytioni à Dexameno metu coactò desponsam, coram ipso liberius contrectasset, unde declaratur Ovidii, in Ibin, locus: *Aut duo diversis sub eodem vindice caesi Temporibus, Nessus, Dexameneque gener.* hoc & Leopardus observavit. DELRIUS.

502. *Jam summis turbidus ripis erat.*] Corrigit ex conjectura Gronovius, *par pene summis turbidus silvis erat*; quia sc. Florentinus habeat *silvis*. Mihi vulgata lectio placet, & sensus apertus: *Euenos amnis sta nimbis hiemalibus auctus erat, ut jam per summas pene ripas turbulentus fuisset.* SCHRODERUS.

505. *Equo*] Centauri semihomines & semiequi fuisse finguntur, quia, ut ait Lucretius lib. 5.

neque Centauri fuerant, neque tempore in ulla Esse queunt duplici natura & corpore bino Ex alimigenis membris compacta potestas. Sic Hippocentaurus inveniri posse negatur in princ. inst. de inutil. stipulation. negat id etiam Cicero 1. Tuscul. quacitlon. & lib. 2. de natur. Deor. & Galenus lib. 3. de usu partium. Sed in contrarium est auctoritas divi Hieronymi, in vita Paulli heremitae, & Plinii lib. 7. omnino vide Joan. Corrasium lib. 5. miscellan. cap. 2. Caeterum fictionis causam hujusmodi memorant, fuisse Centauros Pelei Thessaliae montis accolae, à quibus primo fuerit monstrata ratio ex equis dimicandi. Ferunt autem accidisse ut dum forte juxta Peneum amnem aquarentur, quorum equi potantes habebant immersa fluctibus ora, eam procul spectantibus speciem praebuisse, quam in bifomis Centauris postea credula fabulosaque expressit ventustas. haec nonnulli. DELRIUS.

506. *Minas*] Impetus. FARNABIUS.

508. *Medioque adhuc*] Ovidius scribit etiam Herculem exisse; Archilochus neutrum, in medio enim Eueno vult occisam Nessum, ut docet Schol. Apollonii in lib. 1. aptius utroque noster rem totam. DELRIUS.

511. *Inquit*] Nessus. FARNABIUS.

512. *Prohibetur undis*] Hercules scilicet me consequi, te vindicare vel enipere. FARN.

513. *Gressum*] Nessus celeriter fugiebat. FARN.

- Inſide veſtor, inquit, immiſti licet
 515 Ganges & Iſter vallibus junctis eant;
 Vincemus ambos. conſequar telo fugam.
 Præceſſit arcus verba. tum longum ferens
 Arundo vulnus, tenuit haerentem fugam;
 Mortemque fixit. ille jam quaerens diem
 520 Tabum fluentem vulneris dextra excipit,
 Traditque nobis ungulae inſertum ſuae,
 Quam forte ſæva ſciderat avulſam manu.
 Tum verba moriens addit: hoc, inquit, magæ
 Dixere amorem poſſe deſigi malo.
 525 Hoc docta Mycale Theſſalas docuit nurus,
 Unam inter omnes Luna quam ſequitur magam,
 Aſtris relictis. illitas veſtes dabis
 Hac, inquit, ipſa tæbe, ſi pellex tuos

In-

GRONOVII.

526. *Inter omnes Luna quam ſequitur magam*]
 Flor. melius, *magas*.

519. *Mortemque fixit.*] Nec reprehendendum hoc eſt, neque ita excuſandum, ut dicamus *mortem* figurè eſſe verbum venatorum. Ubi quaſo hoc auditum, dictum, ſcriptum? *Figurè ſuam* aut *damam* ſcio eſſe venatorum, ſed & hoſtis in acie telis figitur, ut pereat: quare igitur venatorum magis eſt quam praeliantium? nam illa, *parcere morti*, *mortem perdere*, *mortem raptare*, apud Lucanum nec huc faciunt, nec ab arena ducta ſunt. *Parcere morti* perennis eſt lente & per partes trucidare: *non perdere letum* eſt in ipſa morte aliquod virtutis opus edere: *mortem rapere* eſt uliro accellere & ſibi properare fata. Unum rectè appoſuerunt, *cadere mortis*. Nimirum *figitur* & mortiferum telum & lethale vulnus: utrumque autem Poëtis utique, & omnia extrema. *Mors*: ſic & *mori figitur*. Lucanus de ſagittariis Aſiaticis: *petitur ſolus qui campis imminet, air: Inde cadunt mortis*. Statius: *Mille cævos lapſas cretum cava tempora mortis*.

520. *Tabem fluentis vulneris*] Flor. *Tabam fluentem*: & ſequenti, *ungulae inferum ſuae* Servius ad 4. *Æneid. Et terram tabo maculant. Corrupto ſanguine*.

VARIORUM.

514. *Inſide*] O Neſſe inquit Herc. FARN.
 515. *Ganges & Iſter*] Fl. max. hic Germaniac, ille Indiae. FARN.
 516. *Fugam*] Te fugientem. FARN.
 517. *Præceſſit*] Sagitta arcu emiſſa prius Neſſum percuſſerat, quam verba audiviſſet. FARN.
 517. *Tum longum*] E longe. FARN.
 519. *Quaerens*] Moriens. oculisque errantibus alio Quaerens cælo lucem. FARN.
 524. *Malo*] Veneno incantato. FARN.
 525. *Docta*] Veneficiorum & magiæ perita. FARNABIUS.
 525. *Mycale*] Ovidius *Metamorph. 12.* ———
Orio Mater erat Mycale, quam deduxiſſe cauendo,
Sæpe reluctantis conſuebat cernua lanae, hinc ita-
que locus ille deſinitus fuit. DE LRIUS.
 525. *Theſſalas*] Mulieres Theſſ. incantamentis famoſas FARNABIUS.
 526. *Luna*] Incantata. Hippol. 420. FARN.

Nann

529. Et

- Invisā thalamos tulerit, & conjux levis
 530 Aliam parenti dederit altifono nurum.
 Hoc nulla lux aspiciat, hoc tenebrae tegant
 Tantum remotae. sic potens vires suas
 Sanguis tenebit: verba deprendit quies;
 Mortemque lassus intulit membris sopor.
 535 Tu, quam meis admittit arcanis fides,
 Perge, ut nitentem virus in vestem datum,
 Mentem per artus adeat, & tactu intimas
 Intret medullas. *Nutr.* Ocius jussa exequar,
 Alumna. precibus tu Deum invictum advoca,
 540 Qui certa tenera tela dimittit manu.
Deian. Te te precor, quem mundus & superi timent;
 Et aequor, & qui fulmen Aetnaeum quatit,
 Timende matri teliger saevae puer;
 Intende certa spiculum velox manu
 545 Non è sagittis levibus. ex humero, precor,

Gra-

GRONOVII.

536. *Nitentes virus in vestes satum*] Flor. *nitentem virus in vestem datum*, ut Livius, *album in vestimentum addere*.

537. *Et tactus finus*] Lippius, cum in Mss. reperisset, *tactus imas*, conjectit, *tactu intimas*, Delius fatetur id *tactus finus* non quadrare: itaque si patitur versus, se lecturum, *tactus imas*: acquiescere tamen Lippiano. At Gruterus medicinam se facere putat abjecta literae *tactu finus*. Si sic agere velimus, & vulgata possit defendi, ut *tactus finus* sit uncta sinuosa vestis vi & efficacia sua medullas intret. Sed Heinshanius major, *tactus imas*, Flor. *tactus mas*. Itaque videtur libraribus lucrifecisse similes literas, cum scriptum reperisset: & *tactum intumas* intret medullas. *Tactum* est non statim intellectum.

541. *Te te precor quem mundus*] Flor. *Te deprecor*. Compositum pro simplici.

543. *Teliger saevae puer*] Flor. *te aliger*.

545. *Non è sagittis levibus, è nervo*] Raphelinguus notavit omnes fere Mss. *ex numero*. Ita cum

edidisset Gruterus, emendationem certam putabat. Sed certius, quod significat Florentinus: *ex amero*. Lege igitur: *ex humero, precor, Gravior profer*. Ex parte coryti sive pharetrac, quae manu

* VARIORUM.

529. *Et conjux*] Et Hercules. aliam duxerit uxorem Iovi nurum futuram. FARN.

531. *Hoc nulla*] *Mess. ἡ δὲ νύχξ ἐν μέσσι θύραις ἡ δὲ νύχξ ἐν μέσσι θύραις οὐκ ἔστιν*. FARN.

533. *Verba*] Haec Nefsi verba mors excepit, inequata est. FARN.

539. *Deum*] Cupidinem. FARN.

541. *Quem mundus*] Quem numina, animaliaque coelestia, terrena & maritima timent. FARNABIUS.

542. *Qui fulmen*] Jupiter, qui fulmina Cyclopius in Aetnaeis antris fabricata torquet. FARN.

543. *Timende matri*] Cum ne ab ipsa quidem te abstineas. hoc enim Venus apud Lucianum queritur. DELRIUS.

545. *Teliger*] *Ἐγὼς ῥαδίως*. FARNABIUS.

546. *Quid*

Graviore profer, quod tuae nondum manus
Misere in aliquem. non levi telo est opus,
Ut amare possit Hercules. rigidas manus
Intende, & arcum cornibus junctis para.

550 Nunc nunc sagittam prome, qua quondam horridus
Jovem petisti; fulmine abjecto Deus
Cum fronte subita tumuit, & rapidum mare
Taurus puellae vector Assyriae scidit.
Immitte amorem. vincat exempla omnia.

555 Amare discat conjugem. si quas decor
Ioles inussit pectori Herculeo faces,
Extingue totas. perbibat flammam mei.
Tu fulminantem saepe domuisti Jovem,
Tu furva nigri sceptrum gestantem poli,
560 Turbae ducem majoris, & dominum Stygis.
Tu, qui noverca es gravior irata deus,
Cape hunc triumphum. solus evince Herculem.
Nutr. Prolata vis est, quaeque Palladia colu

Laf-

GRONOVII

me humerum tuum gravat, quia graviore sagittas continet.

552. *Et rapidum mare*] Flor. *rapidum*. Infanum.
555. *Amare discat conjugem*] Immo, *conjugem*, ut Flor. Qui & statim: *si quas decor Ioles inussit*, non *Immisit Ioles*. Cicero & Livio frequens.

561. *Tu qui noverca es gravior*] Vossiano, meo & aliis deest *et*. Nempe cum Flor. legendum: *Tuque, o noverca gravior irata*. Idem sequenti: *solus & vince Herculem*.

VARIORUM.

546. *Quod tuae*] *Ἀδύνατος, ἀδύνατος*. FARN.
552. *Cum fronte*] Cum Jovi in taurum verso erumpent subito cornua, &c. Hippol. 301. FARNABIUS.

552. *Rapidum*] Fretum à Phoenicia in Cretam trajiciens. FARN.

554. *Omnia*] Omnium qui amore insaniverunt. FARNABIUS.

555. *Conjuges*] Quas (pellicibus deditus) continentis solent: ut Megaram & me. FARN.

560. *Gestantem*] Plutonem. Agam. 750. FARNABIUS.

560. *Majoris*] Mortuorum enim major quam vivorum numerus. Herc. Fu. 559. FARN.

561. *Gravior deus*] Herculi semper Amor nocentior quam Juno irata. *Plus tibi quam Juno nocuit Venus*. FARN.

563. *Vixit*] Venenum illud tantae potentiae. FARNABIUS.

563. *Quaeque*] Et vestis, quae, &c. FARN.

563. *Palladia*] A Pallade inventa. vid. Hippol. 102. FARN.

- Lassavit omnem texta famularem manum.
 565 Nunc congeratur virus, ut vestis bibat
 Herculea pestem. precibus augebo malum.
 In tempore ipso gnnavus occurrit Lichas.
 Celanda vis est dira, ne pateat, doli.
Deian. O, quod superbae non habent unquam domus,
 570 Fidele semper regibus nomen, Licha,
 Cape hos amictus, nostra quos nevit manus,
 Dum vagus in orbem fertur, & victus mero
 Tenet feroci Lydiam gremio nurum,
 Nunc poscit Iolen. sed jecur fors horridum
 575 Flectam merendo. merita vicerunt malos.
 Non ante vestes induat conjux jube,
 Quam ture flammam pascas, & placet deos
 Cana rigentem populo vinctus comam.

Ipsa

GRONOVII

564. *Texta famularem manum.* Flor. *fabularum.* Fortasse: *Lassavit omnem tela famularum manum.* Quamquam & *texta* ferri possit *divitiarum* scilicet dictum in re praesenti: infra quoque. *Famularis illum retinet errantem manus.* Sequenti Flor. ut in parte Lipsius: *Nunc congeratur virus, & vestis bibat.*

568. *Illam ne pateant mala* Intellexit Gruterus valde languere versum: sed inane auxilium, quod ex uno sibi non displicere testatur, *illi ne.* Peccat enim in metrum. Florentiae: *Celanda vis est dira, ne pateat, doli.*

574. *Nunc poscit Iolem* Lege cum Flor. *Dum poscit Iolen.* Dein: *sed jecur fors horridum Flectam merendo non merendo.* Quae est illius explicatio. Diximus ad illud Hippolyti: *Es te merebor.* Pergit idem liber: *merita vicerunt malos.* ubi vulgo. *vicerunt & malos.*

577 *Flammam pascas & poscit* Quanto elegantius Etruscus: *Quam thure flammam pascas & placeat deos.* sic alibi: & *multo specum saturat cruce.* Sequenti liber idem: *populo cinclus comam.* non *nactus.* Horatius: *sequi deum Cingentem viridi*

tempora pampino. Iterumque: & *mibi Delphica Lauro cingens volens Adelpem comam.* Mox: *Ipsa in penates.* non ad.

VARIORUM

565. *Bibat* Imbibat venenum. FARN.

566. *Precibus* Imprecationibus magicis. FARNABIUS.

569. *Qued* Namque in tot populis vix una fides inf. v. 608. FARN.

570. *Nomen* Servitium, famule. FARN.

571. *Nostra* *Stewes & inus xisic.* FARN.

573. *Lydiam* Omphalen. Herc. Fu. 465. FARNABIUS.

574. *Jecur* Cupiditatum sedem, maxime amoris qui è flava bile oritur, quae calidae aridaeque naturae igni in hominis temperatura respondet, unde Poëtis familiare amoris nomen *Ignis.* FARNABIUS.

575. *Merendo* Meritis & beneficiis meis. FARNABIUS.

578. *Canam* Alba populo. Herc. Fu. v. 892. FARNABIUS.

Ipſa in penates regios grefſus feram,
 580 Precibuſque Amoris horridi matrem colam.
 Vos, quas paternis extuli comites focis,
 Calydoniae, deſſete lugendas vices.

GRONOVII.

VARIORUM.

582. *Deſſete lugendas vices*] Florent. *lugendam vicem*. Ut *noſtram & aliorum vicem dolere* dicimus.

582. *Calydoniae*] Aetoliſides, Calydon enim regia Aetolorum urbs. FARN.

582. *Vices*] Meas, quod faciunt in ſequenti Choro. FARN.

CHORUS AETOLARUM MULIERUM.

*Mulieres Calydoniae Deianirae ſortem deſlent : Ambitionem,
 Avaritiam, Luxum, caeteraque mortalium ſtudia inania
 deſeſtantur, privatam fortunam laudant.*

Flemus caſus, Oenei, tuos,
 Comitum primos turba per annos:
 585 Flemus dubios, veneranda, toros.
 Nos Acheloi tecum ſolitae
 Pulſare vadum, cum jam tumidas
 Vere peractō poneret undas,
 Graciliſque gradu ſerperet aequo,
 590 Nec praecipitem volveret amnem

Fla-

GRONOVII.

585. *Flemus dubios miſeranda toros*] Flor. *veneranda. Nerva*. Sunt enim familiares & miniſtrae principis foeminae, ex quibus conſtat chorus. Iae dominae ante omnes venerationem debent.

589. *Graciliſque vado*] Certe ingrata repetitio eſt vadi. Merito igitur mutat Florentinus & quidem ſuaviſſime : *Graciliſque gradu ſerperet aequo*. Amnis dicitur *ſerpere gradu aequo*, quum qui natura vehemens & rapidus non eſt, agitur naturali motu, ut pedetentim, tantum impellentibus, quae ſequuntur, undis, quantum cedere

ac loci dare poſſunt priores, planus ipſe & aequus : non turbidus & concitatus & ſervens undis, quia anteriores tantum evolvere nequeunt, quantum effundunt ſequentes, ſuper undas ſcandentibus & tumultuantibus atque inaequaliter praecipitantibus.

VARIORUM.

583. *Oenei*] O Deianira filia regis Oenei. FARNABIIUS

585. *Dubios*] Repudium timentes. FARN.

586. *Acheloi*] Sup. v. 300. & 500. FARN.

Nnnn 3 591. Fla-

Flavus rupto fonte Lycormas.

Nos Palladias ire per aras,

Et virgineos celebrare choros:

Nos Cadmeis orgia ferre

595 Tecum solitae condita cistis,

Cum jam pulso sidere brumae

Tertia soles evocat aestas,

Et spiciferae concessa deae

Attica mystas claudit Eleusin.

600 Nunc quoque casum quemcumque times;

Fidas comites accipe fati.

Nam rara fides, ubi jam melior

Fortuna ruit.

GRONOVII.

591. *Flavus rapido fonte*] Flor. *rupto*. quasi referatis claustris. Neptunus ad amnes apud Ovidium: *vires effundite vestras*, (*Sic opus est*) *aperite domos*, ac mole remota Fluminibus vestris totas immittite habenas. *Iusserat*. hi redeunt ac fontibus ora relaxant. *Et deservato voluntur in aequora cursu*.

599. *Attica mystas claudit Eleusis*] Hic quoque liber optimus, *Eleusin*. Quam finitis scilicet Eleusinis, mysteria, quae sacris cistis condita mystae in pompa portarant incedentes per publicum, referuntur adytis & clauduntur.

600. *Nunc quoque fatum quodcumque times*,] Fl. *Nunc quoque casum quemcumque times*. Sufficit nimirum fata proximo versu poni.

VARIORUM.

591. *Flavus*] Arenis fluvius Lycormas fluvius Aetoliae, qui postea Euenus dictus. FARN.

591. *Lycormas*] Euenus. Strabo lib. 7. *ἔστιν Ἐὐένος*, ἢ *Λυκόρμας*, ἀπὸ τῆς καλῆς ὁδοῦ. Archelaus lib. 1. de fluminibus: *Λυκόρμας ἢ Αἰτῶνας ποταμός, μετανομασθεὶς ἄ' Ἐὐένου*. *Ἰσχυρὸν δ' ἐστὶν αὐτοῦ βλάστησις ἀπὸ τῆς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ὡς καὶ παρὰ τοὺς ἄλλους ποταμούς, τὴν αὖτε ἀμύλνῃν* &c. fluvius iste prius Lycormas, postea Euenus dictus fuit, quia Euenus Idam, Marpessae filiae suae raptoem, infecutus, cum ad eum fluvium pervenisset, videretque omnem

Tu

ulterius insequendi occasionem sibi eripi, amens sese in Lycormam praecipitavit, ut est apud Apollodor. lib. 1. Biblioth. & Plutarchum in Parallelis, ex Dositheo, nec non in libello *ἑρμῆος ἑρμῆος*, qui unus nobis hodie superest ex multis qui de fluminibus olim Graecae scripserunt, vetus Chrysermus, Archelaus, Timagoras, Alcibiades, alique. DEARIUS.

592. *Palladias*] In Palladis honorem extructis. FARNABIUS.

594. *Cadmeis*] Bacchi Thebis à Cadmo institutus nati cultique. FARN.

594. *Orgia*] Liberi patris ceremonias; & sacra Oedip. 431. FARN.

595. *Cistis*] Canistris; quae ferebant *κατεργεῖται* virgines. FARN.

596. *Cum sapo*] Cum jam pulsatohyemali Piskum sidere tertii anni solstitium aestivum calores inducit. *ubi audito stimulant Tristitia Baccho Orgia*; tertio quoque anno iterata in memoriam victoriae Indicae patris Liberi trienni expeditione partae. FARN.

598. *Spiciferae*] Cereri in Triptolemo concessa. FARN.

599. *Mystas*] Hercul. Fu. 846. FARN.

599. *Claudit*] Ut secreta sint Eleusinia sacra. FARNABIUS.

599. *Eleusis*] Hippol. 835. Herc. Fu. 301. FARNABIUS.

601. *Comites*] Nos. FARN.

606. *Cum*

- Tu quicumque es, qui sceptrā tenes,
 605 Licet omne tua vulgus in aula
 Centum pariter limina pulset:
 Cum tot populis stipatus eas,
 In tot populis vix una fides.
 Tenet auratum limen Erinny's,
 610 Et cum magnae patuere fores,
 Intrant fraudes, cautique doli,
 Ferrumque latens. cumque in populos
 Prodire parant, comes invidia est.
 Noctem quoties summovet Eos,
 615 Regem toties credite nasci.
 Pauci reges, non regna colunt:
 Plures fulgor concitat aulae.
 Cupit hic regi proximus ipsi
 Clarus latas ire per urbes:
 620 Urit miserum gloria pectus.
 Cupit hic gazis implere famem:
 Nec tamen omnis plaga gemmiferi
 Sufficit Istri; nec tota sitim
 Lydia vincit; nec quae Zephyro

Sub-

GRONOVII.

617. *Plures fulgor convocat aulae.*] Flor. eodem sensu non pejus, *concitata*. Idem mox: *Clarus latas ire per urbes*, quod ex Lugdun. notat Deltrius,

VARIORUM.

606. *Centum*] Multa, propter satellitum & ministrorum frequentiam. FARN.

609. *Erinny's*] Furia. Agam. v. 82. FARN.

612. *Latens*] Ad insidias. FARN.

614. *Noctem*] Quoties rex invidias noctis & mortem evasent, toties novum alium nasci credite, tantum periculi regibus minantur noctes singulae. FARN.

616. *Pauci*] Plures colunt regias fortunas quam personas. FARN.

623. *Istri*] Fl. Europae maximi. FARN.

624. *Lydia*] Sic omnino Claudianus: *Non Tartessiacis illum satietis arenis Tempestas pretiosa Tægi, non stagna rubentis Aurea Pædoli: totumque exhaustis Hermum; ardebit majore siti.* — & mox: *Quo vacans vis? teneas utramque licet Oceanum: laxas vultus tibi Lydia fontes: Jungantur solum Croci, Cyrique tiorae: Nunquam dives eris.*

— Lydia fluminibus aurea ramenta volentibus nobilis est, Hermo scilicet & Pactolo, de Pactolo, dictum alibi: de Hermo, Papinius 3. Silv. — *Hermique vadum, quo Lydius intrat Bacchus, & aurato reficit sua cornua luno DELR.*

624. *Zephyro subdita tellus*] Hispania zephyr.

- 625 Subdita tellus, stupet aurato
 Flumine clarum radiare Tagum;
 Nec si totus serviat Hebrus;
 Ruraque dives cingat Hydaspes;
 Intraque suos currere fines
- 630 Spectet toto flumine Gangem.
 Avidis, avidis, natura parum est.
 Colit hic regem, regumque lares,
 Non ut pressio vomere semper
 Nunquam cesset curvus arator,
- 635 Vel mille secent arva coloni:
 Solas optat, quas donet, opes.
 Colit hic reges, calcet ut omnes,
 Perdatque aliquos, nullumque levet.
 Tantum ut noceat, cupit esse potens.
- 640 Quota pars moritur tempore fati!
 Quos felices Cynthia vidit,
 Vidit miseros enata dies.

Ra-

GRONOVII.

VARIORUM.

et si probet vulgatum: *clarus claras*. Sed & alii apud illum, *clarusque datus*, & *clarusque laetas*. Fortassis *laetas*: nam principum & proximorum illis adventus publica laetitia & diebus festis colluntur.

628. *Ruraque dives cingat Hydaspes*:] Florent. *junget*. Juncta, qua decurrit, & continuata habeat unique domino praelet. Placet etiam praecedenti versu conjectura Delrii: *serviat Hermus*.

636. *Solas optat, quas donet, opes*.] Si quas *donet*, non profecto in vanum, sed in aliquem usum. Fl. *ponit*. *Legit quas ponat opes*, id est, recondat ac mille arcis strangulet, nec ipsi nec cuiquam alii utiles.

638. *Perdatque aliquos*.] Fl. *alios*.

642. *Vidit miseros ahitura dies*.] Immo etiam citius. Itaque Fl. *enata dies*.

statibus obnoxia, quia occidua. DELRIUS.

626. *Tagum*:] Herc. Fu. vers. 1324. Thyeet. v. 353.

627. *Hebrus*:] An aurifer? nescio. non memini. forte pro tota Thracia posuit quae fertilis magna ex parte. vel corruptum nomen, ex *Hermus*. DELRIUS.

630. *Gangem*:] Indiae fl. FARNABIUS.

631. *Natura*:] Omne quod produxit natura. FARNABIUS.

633. *Non ut*:] Non ut multa aret, possident, acquirat, sed ut habeat quas largiatur opes. FARNABIUS.

637. *Calcet*:] Ut multos premat opprimatque. FARNABIUS.

640. *Tempore*:] Sed miser ante diem nec scia morte. FARN.

641. *Cynthia*:] Praecedentis noctis Luna. FARN.
 644. *Cepes*

Rarum est, felix idemque senex.

Cespes Tyrio mollior ostro,

645 Solet impavidos ducere somnos.

Aurea rumpunt tecta quietem,

Vigileque trahit purpura noctes.

O si pateant pectora ditum,

Quantos intus sublimis agit

650 Fortuna metus! Brutia Coro

Pulsante fretum mitior unda est.

Pectora pauper secura gerit.

Tenet è patulâ pocula fago,

Sed non trepidâ tenet illa manu.

655 Carpit faciles vilescque cibos,

Sed non strictos respicit enses.

GRONOVII.

645. *Impavidos ducere somnos.*] Id est, facere somnos: ut Horatio *pocula leuæcos ducemur somnos.* At quod sequitur, *vigilescque trahit purpura noctes:* ita simile est illi, ut etiam sit dissimile. Non enim, ut *Cespes ducit somnum*, seu dat qualemcumque quietem, adfecto & humili atque innocentem, de quo loquitur auctor, securam & altam, minus adfecto & potenti scelerumque consilio tenuem ac turbidam: sic *purpura trahit noctes*, seu tenebras rebus inducit: sed *purpura trahit noctes vigilantes*, seu efficit per adjunctas curas, ut in ea cubantes noctem vigilantes exigant.

651. *Mitior unda est.*] Et, *lenior unda est.* Caesar lib. 1. Gall. *Flumen est Arar, quod per fines Aduorum & Segnanorum influit, incredibili lenitate.* Ovid. *torrentem, quæ nil obstat cuncti Lenius & modico strepitu decurrere ridi.* Nostr. alibi: *lenis & modice fluens unda.*

654. *Sed non trepida tenet ipsa manu.*] Melius Flor. illa.

VARIORUM.

644. *Cespes Tyrio*] Terra gramine herbiisque virens. FARN.

650. *Brutia*] Fretum Siculum. Thy. v. 578. FARNABIUS.

Au-

650. *Brutia*] Mare Bruttium, à Bruttis Italianæ populis, Coro valde infestatur. *Bruttos* quibusdam Graecis recte dicti, auctore Strabone, quia oriundi à fugitivis Lucanorum; Lucani vero fugitivos *Bruttos* appellabant. Stephanus etiam sic nominat. nam in *Bruttis* & in *Bruttia* tradit, Bruttios dici qui in Sicilia Bruttian urbem incolunt; Bruttios autem in Italia dictos ab urbe Bretto, quam condidit Brettus Herculis filius. & ab hac totam Italiam Antiocho dictam Bruttiam. *Bruttos* etiam Aristophani noti, & Dionysio Periegeti. sic enim rectius quidam libri, quam alii, qui, *Bruttos*. DELRIUS.

653. *Tenet*] Cui Terra rubens crater, pocula sanguis securitatem praestant. FARNABIUS.

655. *Faciles*] Dapes inemptas. FARN.

655. *Faciles vilescque cibos,*] Farnabius interpretatur *dapes inemptas*. male, ita enim dicitur, quæ in hortis nascuntur dapes, Virg. Georgic. lib. 4. v. 133. *dapis mensas onerabat inemptis*, at *faciles* cibi sunt facile parabiles, ut quorum magna copia. Unde facillime agere apud Terent. Adelph. act. 3. sc. 5. est, in copia & abundantia rerum vivere. SCHRODERUS.

656. *Sed non*] *Rarus venit in coenacula miles,* vel ad enses respicit Damoclis cervici iussu Dionytii impendentem, FARNABIUS.

- Aurea miscet pocula sanguis.
 Conjux modico nupta marito
 Non disposito clara monili
 660 Gestat pelagi dona rubentis,
 Nec gemmiferas detrahit aures
 Lapis Eoa lectus in unda;
 Nec Sidonio mollis ahenò
 Repetita bibit lana rubores;
 665 Nec Maenonia distinguit acu,
 Quae Phocbeis subditus Earis
 Legit Eois Ser arboribus.
 Quaelibet herbae tinxere colos,
 Quas indoctae nevére manus:
 670 Sed non dubios fovet illa toros.
 Sequitur dirâ lampade Erinnyis
 Quarum populi coluere diem.
 Nec sibi felix pauper habetur,

Nisi

GRONOVII.

672. *Quorum populi coluere diem.* Flor. Heinshani, meus. *Quorum.* nam & Augustarum dies colebantur, & de conjugis principis tot superiores versus.

VARIORUM.

657. *Aurea*] *Hellenism.* χρυσίου αἷμα κρηττόν] *causans.* lethum seu lethale venenum aureis miscetur poculis. FARN.

660. *Dona*] Gemmas. FARN.

660. *Rubentis*] Erythraci maris. Thyeft. v. 370. FARN.

664. *Detrahit*] Pondere & magnitudine sua deprimit ac deducit. de ornamentis loquitur mulieribus, quae in aures vocat Ulpianus l. 26. D. de auro & arg. leg. DELRIUS.

662. *Lapis*] Elenchus è margarita Indica. FARNABIUS.

663. *Sidonio*] Thyeft. v. 344. FARN.

664. *Repetita*] Dibapha, Tyrio bis murice tincta. FARN.

666. *Phocbeis*] Orientalibus. FARN.

667. *Ser*] Thyeft. vers. 378. FARN. Quia apud Seres, ut refert Ammianus lib. 23. silvae sunt sublucidae: à quibus arborum foetus, aquarum crebris asperginibus, velut quaedam vellera mollientes, ex sanguine & liquore mixtam quandam subtilitatem teneramque, pectunt, nentescque subtemina, conficiunt sericum. Idem refert Plinius & Solinus, ille lib. 6. nat. histor. c. 27. hic cap. 41. DELRIUS.

670. *Non dubios*] Non suspectos adulterii, vel repudium timentes. ut supra v. 590. FARNABIUS.

671. *Sequitur*] Sed discors furia inauspicata tæda nuptiali (Phoen. v. 263. & 507.) vel face furiali (Herc. Fu. v. 87.) eorum thalamos persequitur, quorum natales publica lacticitia celebratur; id est, principum. FARN.

673. *Nec sibi*] Tum se beatum agnoscit pauper, ubi potentes ex alto gradu videt cecidisse. FARN.

678. *Par*]

Nisi felices cecidisse videt.

- 675 Quisquis medium defugit iter,
Stabili nunquam tramite curret.
Dum petit unum praebere diem,
Patrioque puer constitit axe,
Nec per solitum decurrit iter,
680 Sed Phoebeis ignota secat
Sidera flammis errante rota,
Secum pariter perdidit orbem.
Medium coeli dum sulcat iter,
Tenuit placitas Daedalus oras,
685 Nullique dedit nomina ponto:
Sed dum volucres vincere veras
Icarus audet, patriasque puer
Despicit alas, Phoeboque volat
Proximus ipsi; dedit ignoto

No-

GRONOVII.

induxit. Adde nostra ab lib. 12. Thebaidos.

VARIORUM.

678. *Patriasque puer concitas axes*] Flor. *Patriasque puer constitit axe. Nec per solitum decurrit iter.*

683. *Coeli dum sulcat iter*] Ne quem moveant Delriani & Gruteri codices, qui *pergerat*, *percurrat*, *perexit*, *pergit*, Fl. nil nisi *sulcat*. At quod sequitur, Daedalum tenuisse *Latias oras*, merito culpatur Lipsius, eo magis quia in scripto fuerat alia vox, sed inducta: conjicit tamen *Italas*: quia & in Magna Graecia, Cumis, & eo tractu videtur Daedalus. Hinc exculpit amicus ejus, *Latium* sumi pro tota Italia, ut solet pars praecipua pro toto. Addit non deesse huic acceptioni, ut loquitur, idoneum acumen: allusisse namque auctorem ad Saturni latebras & Latii etymon: his se primum onus Daedalum credidisse: hic tutum latuisse. Vellet sane hoc Minos: ita enim non persequendum eum habuisset in Sicilia, ut periret Cocalidum insidiis. Sic aludere est & ludere & ridendum praebere. Etruscus, *placidus*. Lege igitur: *Tenuit placitas Daedalus oras*. Pervenit, quo contenderat. Hoc erat illud quod mala manus in Lipsiano codice

678. *Puer*] Phaëthon. FARN.

683. *Sulcat iter*] Omnino *vi pergit* probabile ducit Cl. Burm. ad Val. Flac. Argon. lib. 1v. v. 690. SCHRODERUS.

684. *Tenuit*] *Daed. fugiens Minos regna Praepertibus pennis ausus se credere coelo, Chalcidique lenis tandem super adstans arce.* id est, Cumis, quae in Italia; pro cujus parte, quae magna Graecia dicebatur, Latium ponit. FARN.

685. *Nullique*] Quod fecit filius ejus Icarus. FARNABIUS.

686. *Volucres*] Altius volitare quam volucres verae. FARN.

688. *Despicit*] Altius subveclus patrem infra volitantem videt. FARN.

689. *Phoeboque*] Cujus calore liquefacta, quae conglutinabantur alae, cera in mare decidit. FARNABIUS.

689. *Dedit*] Vide Oed. v. 893. FARN.

0000

692. Fe.

- 690 Nomina ponto.
 Male pensantur magna ruinis.
 Felix alius, magnusque sonet;
 Me nulla vocet turba potentem.
 Stringat tenuis littora puppis.
 695 Nec magna meas aura phaselos
 Jubeat medium scindere pontum.
 Transit tutos Fortuna sinus,
 Medioque rates quaerit in alto,
 Quarum feriunt suppara nubes.
 700 Sed quid pavidò territa vultu,
 Qualis Baccho saucia Maenas,
 Fertur rapido regina gradu?
 Quae te rursus Fortuna rotat,
 Miseranda, refer. licet ipsa neges,
 705 Vultus loquitur, quodcunque tegis.

ACTUS

GRONOVII.

692. *Magnusque valet, Me nulla vocet turba*] Longè aliter optimus liber: *Felix alius magnusque sonet.* id est, audiat, praedicetur. Dein: *Me nulla vocet turba.* id est, nullius oratio.

695. *Meas aura phaselos*] Heinf. & Flor. *meas.* Lucanus lib. 5. *latos inversa nudum munia phaselo.* Sic illam aetatem maluisse testes quoque Martialis & Statius.

701. *Qualis Baccho saucia Thyas Fertur rapido*] Heinf. major: *menas.* Flor. *Maenas.* Quamvis res eadem sit, tamen probata tot exemplis auctoritas merito valet. Dein Lipsius è libro suo notat, *medio*: & jubet cogitare. Amicus ejus, quasi hoc sibi potissimum dictum sit, suos omnes continere vulgatum: Criticorum librum alium, *medio*: sibi arridere *rapido*: hoc enim timentium

gradum citare: nec de alio cogitandum vocabulo. Caetera ei facile concesserim: in postremo haesito: nam & Flor. *medio*: Heinf. major à m. p. *gravido.* An fuit *trepido*? ut video Raphelium quoque conjectisse.

VARIORUM.

692. *Felix*] Volitet alius felix & magnus. FARNABIUS.

694. *Stringat*] Radat. legat littora. FARN.

698. *Medioque rates*] Naves quae secundis ventis, & plenīs velis navigant, fortuna quaerit, ut demergat: quae vero remis circa litus propelluntur, & metu tempestatis se non audent alto credere, illas praeterit. DELRIUS.

699. *Suppara*] Medea v. 318. FARNABIUS.

702. *Regina*] Deianira. FARN.

ACTUS TERTIUS.

* DEIANIRA. CHORUS.

Deianiram, periculo veneni ad solem expositi flammæque concipientis facto, consilii sui poenitet.

Deian. **V**agus per artus errat excussos tremor.
Erectus horret crinis. impulsis adhuc

Stat terror animis, & cor attonitum salit,
Pavidumque trepidis palpitat venis jecur.

710 *Ut fractus Austro pontus etiamnum tumet,*

Quamvis quiescat languidis ventis dies:

Ita mens adhuc vexatur excusso metu.

Semel profecto premere felices Deus

Cum coepit, urget. hos habent magna exitus.

715 *Chor.* *Quis tam impotens, ô misera, te casus rotat?*

Deian. *Ut missa palla est, tabe Nessæa illita,*

Thalamisque moerens intuli gressum meis,

Nescio quid animus timuit, & fraudem struit.

Li-

GRONOVII.

* DEIANIRA. CHORUS.] Flor. DEIANIRA. NUTRIX. Potest videri inter personas choro canentes vel præcipua fuisse Nutrix.

713. *Semel profecto*] Sic Flor. Corrupti libri. Simul. Ergo & omnes Gruteri, qui fere est ut hoc malit ob consensum vetustatis. Vide ut falsa species vetustatis etiam doctos auferat. Neque enim patitur oratio. At vera illa & multo sanctior vetustas Etrusci codicis hunc versum non continuat Deianiræ, sed cum duobus insequentibus dat Nutrici, memori scilicet quod argumentum in Choro tractaverit.

715. *Quis tam impotens ô misera*] Hic ponit Flor. supra ablatum: *Quis tam impotens, miseranda, te casus rotat?*

717. *Thalamisque deinceps*] Lipsii M. S. *ingerens*. Unde conjectit ille: *moerens*. Et ita plane Flor.

718. *Et fraudem struit*] Notavit Delrius in Lugdun. esse *astruit*: quod alii interpretantur. Fru-

VARIORUM.

706. *Fagus*] *Gelidasque per ima cucurris* Offa tremor. FARN.

707. *Erectus*] *Commeante scilicet ad cordis (quod corporis) arx est* subsidium calore, externa algescunt, pili horrescunt, &c. FARN.

708. *Cor attonitum*] *Καθλας καλῶς*, qui inter divinationes salutaris, FARN.

711. *Dies*] *Tempestas*. FARN.

714. *Hos habent*] *Conatus grandes, anxios* plerumque & calamitosos habent exitus. FARN.

Oooo 3 719. Se-

Libet experiri. solibus virus ferum

720 Flammiſque Neſſus ſanguinem oſtendi arcuit.

Hic ipſe fraudes eſſe praemonuit Deus.

Et forte nulla nube reſperſus jubat

Laxabat ardens fervidum Titan diem.

(Vix ora ſolvi patitur etiam nunc timor)

725 Medios in ignes ſolis, & claram facem

Quo tinſta fuerat palla, veſtiſque illita,

Abjeſtus horret ſanguis, & Phoebi comâ

GRONOVII.

ſtra. Lege: *Nefſio quid animus timuit, & fraudem ſtrui*. nempe ab ipſo Neſſo, qui quaſi philtrum hoc ei commendaverat. Gronovius, & *fraudem arguit*.

721. *Hic ipſe fraudes eſſe praemonuit Deus.*] Po- teſt intelligi quemcumque deum nonuiſſe haec per verba Neſſi, ſi ſcilicet mens non laeva fuiſ- ſet. Non placet tamen. Neque ſi Sophocles *Οἷος Χένον* dixit, ideo quiviſ Centaurus poteſt dici deus. nam ille & vivus habuerat immortalitatem & mortuus inter ſidera eſt relatus. Flor. *ſolus*. Nihil extrico. *An ſerui ſi ab altera parte*. Ho- merus *ἰδ. α. Οὐρανὸν ἰσχυρόν* &c. Ubi Euſtathius *τοῖς ὅ τοι τοῖς τοῖς ὅ τοις ὅ τοις*. Sophocles: *ὁ μοι παλαιὸν δῶκεν ἀρχαῖον πρὸς Θέῳ*. Et mox: *ἐλπίσας ἄλ' ὅδε τοῖς τοῖς ὅ τοις*. Alioqui centauri *ſenſerunt*.

727. *Abjeſtus horret ſanguis.*] Et nobis occur- rit in ſcriptis: *Abjeſtum horret virus*: ſed non in Flor. cuſtodiente vulgatum. Idem tamen, quod ex uno Pal. notat Gruterus: & *Phoebi comam Te- peſallus aſſuit*. Sophocles ita rem pingit: lana uſam fuiſſe Deianiram in ungenda veſte: & in ea narratione vocat *οἷος τῶν τοῖς πῶτος*, & *μαῖος* & *πρὸς τοῖς πῶτος*, & *ὁ καὶ καὶ καὶ καὶ*: quam quum poſt uſum veſtemque in arcano taclam forte abjeſciſſet *οἷος τῶν τοῖς πῶτος* & *πρὸς τοῖς πῶτος*.

VARIORUM.

719. *Solibus*] Sup. v. 53r. FARNABIUS.

720. *Sanguinem oſtendi arcuit.*] Nam Neſſus moriens praeceperat, ne in luccm daret hoc vi- rus. LIPSIUS.

721. *Fraudes eſſe praemonuit deus.*] Nihil hic ex- tricare ſe dum proſtitur Gronovius, conjecturae

locum ſervat, ſubijciendo *ſerui*. Ego ſimpliciter *genium* hic ſive Deianirae *animum* puto intelligi. Vid. Turneb. *Advcrſ. Lib. xix. c. 14*. Et juvat, quod ab alia manu ſuperſcriptum exhibet Trajeſt. noſter, *deus, conſentanea*. SCHRODERUS.

722. *Et forte*] Puto verſus aliquot deſſe. Quod & ſenſus ipſe, & ſumma quae hic negligenti eſt, evincit. Unde enim colligit venenum eſſe? At in uno iſto loco maximum cataſtrophae momen- tum eſt. Omnia cum dixit, nihil dixit. Summa quippe omnium luc reſcit, ſanguinem à ſole li- queſactum fuiſſe. Et hinc colligit, venenum ſe miſiſſe. Atque hinc terror ille, quem infelix concepiſſe animo ſe praedicat. Sed quod hic indicium *δολιχόγιν* eſt? Idem enim ceræ eveniſſet, idem ſebo. Quam verò longe haec aliter Tragoediae princeps. Primo, ait, lanam qua peruncta veſtis à ſe fuerat, corroſam ac conſumtam plane à ſan- guine fuiſſe: deinde, guttas ſole liqueſactas, in terram collapſas ſpumariſſe ac efferbuiſſe: poſtremo, tela Herculis, quibus interfectus fuerat Cen- taurus, *δολιχόγιν* tinſta, atque idcirco omnia animalia, percuſſa iſtis illico expirare. Hoc igitur veneno dubitari non poſſe quin infectus fuerit Centauri ſanguis, qui iſſidem fuerat percuſſus. Ergo tremuit, ergo pavet, ergo magis atque ma- gis metuit, quod fecerat. HEINSIUS.

725. *Medios in ignes*] Totum verſum vertit ex Graeco, *ἰς τοῖς τοῖς ὅ τοις ὅ τοις*. Sed mi- ſerrimo ſuccceſſu. Aliud eſt nempe *fax*, alius ra- dius. Solis fax in corlo manet, radii in terra quoque ſparguntur. Neque dixit *πῶς ὅ τοις*, ſed *ὅ τοις*. HEINSIUS.

727. *Sanguis*] Neſſi ſanguis Hydrae ſelle, quo tinſtae fuerant Herculis ſagittae, miſtus, FARNABIUS.

727. *Coma*] Radiis. Hippol. v. 751. FARN.

730. *Ab-*

Tepefactus ardet. vix queo monstrum eloqui.

Nives ut Eurus solvit, aut tepidus Notus,

730 Quas vere primo lubricus perdit Mimas;

Utque involutos frangit Ionio salo

Opposita fluctus Leucas, & lassus tumor

In littore ipso spumat: aut coelestibus

Aspersa tepidis tura laxantur focis:

735 Sic languet omne vellus, & perdit comam.

Dumque ipsa miror, causa mirandi perit.

Quin ipsa tellus spumeos motus agit,

Et

GRONOVII.

VARIORUM.

Ἡ ἄλυσ, diffusisse & in pulverem comminutam interisse; super terram autem, in qua jacuerat, spumas *σφαυρούς* efferveruisse. Hujus lanae mentio hic desideratur; quum tamen manifestum sit omnem hunc locum Trachiniis deberi. Surrigit scriptus in sequentibus. At hic quoque tale quid expressam credibile est. Legebam igitur: *Abiectus horret sanguis, ut Phoebi glomum Tepefactus ardet.* Vel *glomus*: nam & ita dixisse, *hoc glomus*, veteres, testis Priscianus. Cogitabam autem illud Horatii: *Ut vinea glomus furtivae Pyrrhia lanae.* Horret, id est, coquitur, & dum coquitur, tremat, movetur. *Ut Phoebi glomus Tepefactus ardet* est Sophoclis: *ὡς δὲ πυρρὰ λανή.* Lanae similem usum habes apud Apollodorum lib. 3. & Didymum in β. *ισαδὴ*. in Erichthonii fabula. Ο ὦ Ἡρόων ἀντιτίκνεις εἰς τὸ ἐνὶ ᾧ τὸ θεῖον. *ἐνὶ ᾧ* μὲν ἡ νύκτις, *ἐν ᾧ* δὲ τὸ πῦρ, εἰς τὸν ἥλιον.

732. *Et lassus tumor*] *Fl. lassus*, ut voluit etiam D. Heinsius.

735. *Omne virum & perdit comam*] Lipsii vetus *comas*: sed neutrum ait placere. Delius *comam* interpretatur ipsam illam lanam, qua vestem inunxerat. Sane & *Flor. comas*: sed praeterea *omne vellus*. Hoc quidem infanum bene. *Vellus* appellat, quod Sophoclem tot modis explicare modo diximus, ipsam nempe lanam: *comas* vero floccos vel fila. Solum illud *languet* displicet. Utinam *tabet* aut *livet* haberet idem codex. Sic foret Sophoclis: *Πῶς πᾶς ἀνδρῶν ἡ κρήνη* χθονί. Epist. 66. *subiecto igne tasebrece.*

730. *Mimas*] Ioniae mons nivofus. FARNABIUS. Strabo vocat *Ἰόνιον, ἢ πελοπόννησον*, Homerus *καρπονισμῶν*, Tragicus noster *lubricum*, propter nives liquefcentes. Notum est somnium Valentis Imperatoris, quo cum admoneretur, ut à Mimante caveret, ejus familiares de hoc monte exposuerunt. Sed in eo, quo perit, tugurio inventum marmor, quod Mimantis cujusdam appellationem inscriptam habebat, qui praefectus Macedonum fuerat. Mimas unus extitit è centaureis, ut est apud Herodotum: item unus è gigantibus, qui monti huic nomen imposuisse creditur: de quo in Ione Euripides. Situs Italicus lib. xii. *Apparet Prochyte, sacrum sortita Mimanta.* Hic premitur Prochyte insula, ut Situs: totam insulam Lemnon in Deos conjecit, ut Claudianus: non temere Horatius iii. Carm. *Typhoeus, & validus Mimas.* FABRITIUS.

732. *Leucas*] Leucates. vide Hippol. verfi. 1071. FARN. Pro Leucate. Leucadia est regio, (Nerite Plinio) Leucas ejus regionis urbs Straboni: Leucates vero in eadem promontorium; Virgilio lib. 3. Aeneid. sed haec facpe confunduntur. DELRIUS.

735. *Languet omne vellus*,] Displacere sibi *volanguet* hic pronunciat Gronovius. At cum *languendi* verbum *desicere* significet, & *dissevi*, apte satis *languere vellus* sive lana dicitur, quae tincta Nelli cruore, expositaque soli, vi inflammati veneni sensim dissoluta carperetur. Virgil. Aeneid. lib. ix. v. 435. *Purpureus veluti cum flos succis aratro Languescit moriens.* SCHRODERUS.

736. *Causa*] Lana illa. FARNABIUS.

744. *Le-*

Et quidquid illà tabe contactum est, labat.

[*Tumenſque tacita ſequitur, & quaſſat caput*]

Natum paventem cerno & ardenti pede

740 Grefſus ferentem. prome, quid portes novi.

GRONOVII.

739. *Tumenſque tacita ſequitur,*] Locus deſperatus, in quo nos deſerit dux noſter ab Etruria. Trium namque deinceps ultimorum verſuum nihil habet præter: *Tumenſque tacita quaſſat caput.*

Delius putat ſe rem tenere trajiciendo verſum inter 1001. Quænam iſta, & 1002. *Temporibus atraſ.* Sed fruſtra gratulatur ſibi. Non enim ſequentem à tergo, ſed ante oculos ſibi facies intentantem Megaeram videt Deianira.

HYLLUS. DEIANIRA. NUTRIX.

Intellecto ex Hyllò funeſti muneris malo Deianira ſibi mortem conſciſcit.

Hyl. **I** Profuge, quaere ſi quid ulterius patet
Terris, freto, ſideribus, Oceano, inferis.
Ultra labores, mater, Alcidae fuge.

745 *Deian.* Nescio quod animus grande præſagit malum.

Hyl. Regna, triumphà, templà Junonis pete:

Haec tibi patent. delubra præcluſa omnia.

Deian. Effare, qui me caſus inſontem premat.

Hyl. Decus illud orbis, atque præſidium unicum,

750 Quem fata terris in locum dederant Jovis,

O mater, abiit. membra, & Herculeos toros

Urit

VARIORUM.

744. *Labores,*] Regiones Herculis laboribus inſignes. FARNABIUS.

746. *Regna*] Sarcasmi, triumphà quaſi re ſtrenue geſta: ſacrificà, ſed Junoni ſolì, cui Herculis mors læta obſigat, cæteris Diis moeſta. inf. verſ. 1547. FARN.

750. *Jovis,*] Liberatoris, auxiliatoris. Jupiter, q. Juvans pater. melius tamen Jovis pater. Jovis ab Hebr. *Yav* addito pater. ſic enim Dieſpiter, Neprunus Pater, Saturnus pater, Manſpiter, &c. FARNABIUS.

751. *Abiit.*] Al. *abiit*, necdum autem obiecit: de vita vero Herculis deſperat Hyllus. FARNABIUS.

752. *Urit*

Urit lues nescio qua. qui dormit feras,
Ille ille victor, vincitur, moeret, dolet.

Quid quaeris ultra? *Deian.* Misérias properant suas

755 Audire miseri. fare, quo posita in statu
Jam nostra domus est. ô lares, miseri lares!
Nunc vidua, nunc expulsa, nunc feror obruta!

Hyl. Non sola moeres. Hercules toto jacet
Mundo gemendus. fata ne, mater, tua

760 Privata credas. jam genus totum obstrepit.
Hunc, ejulatu quem gemis, cuncti gemant.
Commune terris omnibus pateris malum.

Luctum occupasti priua. non sola Herculem
Miseranda moeres. *Deian.* Quam prope à leto tamen,

765 Ede, ede, (quaeso) jaceat Alcides meus.
Hyl. Mors refugit illum, victa quae in regno suo
Semel est: nec audent fata tam vastum nefas

Admittere. ipsa forsitan trepidâ colos
Clotho manu projecit, & fatum Herculis

770 Timet peragere. pro diem! infandum diem!
Hocne ille summo magnus Alcides erit?

Deian. Ad fata & umbras, atque pejorem polum

GRONOVII.

752. *Urit lues Nescia*] Mss tere: *nescio quae*.
Juvare se paullum ait Raphelingius emendatione
versum: *Urit lues nescio qua*; Gruterus: *Urit lues*
ignota: cui scilicet aliquis superjecerit, *nescio quae*.
Quidam ajunt non juvare hilum, qui se juvare
versus legem profiteantur. Certe juvit: nam ita
prorsus optimus codex: & pueri sciunt *Quis* tam
facere *Qua* quam *Quae*.

758. *Non sola moeres. Hercules toto*] Flor. *Non*
sola moeret Herculem toto jacet. Et mox: *Nunc ec-*
ce luctu quem gemis. Forte: *Hoc ejulatu*.

768. *Ipsa forsitan trepidâ colos*] Flor. *ipsas for-*
sitan trepidâ colos. Et sic ubique colos pro colos.

771. *Magnus Alcides erit*:] Fl. *erit*: & sequen-

tem versum dat Deianirae, hoc modo: *Dei. Ad*
fata & Umbras atque pejorem polum Praecedere illum

Prae-

VARIORUM.

752. *Urit lues nescio qua*] Parisiensis excusus,
quae nescio. sed refragatur lex metri. SCHRO-

DERUS.
760. *Genus*] Humanum genus. FARNABUS.
766. *Villa*] Ab eodem Hercule ad inferos de-

scendente. FARN.
769. *Clotho*] E tribus Parcis illa quae colum

tenet. Herc. Fur. v. 358. FARN.
772. *Pejorem*] Deteriorem polum, nigrum.
Antarcticum. vide Herc. Fu. v. 606. id est, ad
inferos. FARN.

Pppp

775. Eu-

- Praecedere illum dicis? an possum prior
Mortem occupare? fare, si nondum occidit.
- 775 *Hyl.* Euboica tellus vertice immenso tumens
Pulsatur omni latere. Phrixum mare
Scindit Caphareus. servit hoc Austro latus.
At qua nivosi patitur Aquilonis minas,
Euripus undas flectit instabilis vagas,
- 780 Septemque cursus volvitur, & totidem refert,
Dum lassâ Titan mergat Oceano iuga.
Heic rupe celsa, nulla quam nubes ferit,
Annoſa fulgent templa Cenaei Jovis.
Ut stetit ad aras omne votivum pecus,
- 785 Totumque tauris gemit auratis nemo;
Spolium leonis sordidum tabo exuit,
Posuitque clavae pondus, & pharetrâ graves
Laxavit humeros. veste tunc fulgens tua,

Ca-

GRONOVII VARIORUM.

dicis nam male vulgo, *an illum*. quod tamen etiam Lugd. abesse jam notaverat Delrius.

776. *Pulsatur omni parte* Flor. *latere*. Aut L. pſianus: quemadmodum & mox, *instabilis vagas*. Caeterum reprehendit hanc Euboeae descriptionem Liptius: Caphareum ad ortum, Euripum ad occasum spectare: & dignum putavit, quod ex eo adoptaret amicus. Verum Euboea Boeotiae obiacet non recta, sed obliqua: & hinc evenit, ut idem Euripus, qui ab occasu alluit insulam, etiam ab Aquilone intrantes aquas recipere & emittere videatur, & similiter Caphareus orientem spectans respectu Cenaei promontorii, etiam in austrum inclinatus appareat. Tabulae inspectae rem clare demonstrant.

780. *Septemque cursus flectit* Flor. *volvitur*. & sequenti: *mergit Oceano iuga*.

785. *Totumque tauris gemit auratis nemo* Gruteri conjecturam omnem exprimit Florentinus: *Totumque tauris gemit auratis nemo*, Oedipo: *Auratis tauris emittente cornu*.

775. *Euboica* Sophocles illud in Trachinis adumbrare voluit: *Ἀντὶ τοῦ ἀμφιπλευροῦ Εὐβοίας ἄνευ Κίναρος ἰσθμ.* nec tamen consequitur, neque vera est haec Euboeae descriptio. Capharei enim promontorium ad occasum: nec dici potest *Aquilonis minas pari*. FARN.

776. *Phrixum* Hellepontum. vid. Troad. v. 1032. FARN.

779. *Euripus* Herc. Fur. 377. FARN.

780. *Septemque* Consentit in numero Strabo si recte intelligatur: Antiphrasius Byzantius quodam Epigramm. senarium prodidit: alii alium, & fortassis ab his omnibus certus pro incerto positus. DELRIUS.

781. *Mergat* Herc. Fur. v. 25. FARNABIOS.

782. *Rupe celsa* Jovi in summis montibus sacra facere solenne, utpote Deorum summo. FARN.

783. *Cenaei* In Cenae Euboeae promontorio culti. *Phlox* ab Oenalia Cenaeo sacra parabat *Peta Jovi*. FARN.

788. *Veste tua* Palla à te missa. FARN.

789. Ca-

- 790 Cana revinctus populo horrentem comam,
Succendit aras. Accipe has, inquit, focis
Non false messes genitor, & largo facer
Splendescat ignis ture, quod Phoebum colens
Dives Sabaeis colligit truncis Arabs.
795 Pacata tellus, inquit, & coelum, & freta;
Feris subactis omnibus victor redii.
Depone fulmen. gemitus in medias preces,
Stupente & ipso, cecidit. hinc coelum horrido
Clamore complet. qualis impressa fugax.
Taurus bipenni vulnus & telum ferens
800 Delubra vasto trepida mugitu replet,
Aut quale mundo fulmen emissum tonat;
Sic ille gemitus fidera & pontum ferit:
Et vasta Chalcis sonuit: & voces Cyclas

Ex-

GRONOVII.

793. *Sabaeis colligit truncis Arabs.* Rem novam scilicet hic docent, Arabes à Sabaeis distinguere, qui tamen sint Arabiae Felicis incolae. Credo equidem: distinguuntur, ut genus & species. Omnes Sabaei sunt Arabes: non omnes Arabes Sabaei.

797. *Heic coelum horrido*] Fl. hinc coelum. ut ex uno Gruterus.

803. *Et vasta Calpe*] Mutat hic animum amicus Lipsii, & quem toties fastidiit Mss. praeciarum vocat & praeciaras ejus castigationes magno sibi usui fuisse fatetur. Gruterum, quem secum in diffidentiam adduxerat, tam levi momento secum etiam circumagere non potuit. Itaque novena cohors membranarum quum ei flet pro vulgato, non audet tantum tribuere uni libro, ut revocet cum recentioribus: *Et vasta Chalcis*, nec tamen vult Calpen Hispanicam intelligi. Forte fuisse ejus tractus montem tali nomine. Hoc est dicere quod nescias. Sed nec videt quomodo Chalcidi conveniat dici *vastas*? Ut *vastum mare*, ut *vastum elephantum* pro ingenti magnitudine dicit Cicero: & mox ipse *vasta membra* Herculis. Strabo agnoscit eam civitatem ab omni

memoria habuisse *μύρα αἰθίρα* & *αὐτὸς πύλας* & *αὐτὸς ἡπείρου*, lib. 10.

VARIORUM.

789. *Cana*] Alba populo. Herc. Fur. v. 892. FARNABIUS.

791. *Messes*] Tura, cinnamoma, odores. FARNABIUS.

792. *Phoebum*] Solem orientem adorans. vid. Troad. 10. vel orientalis. FARN.

793. *Sabaeis*] Arabes à Sabaeis distinguere videtur. ita Virgil. 8. Aeneid. *Omnes Arabs, omnes veriebant terga Sabaei*. Qui tamen felices Arabiae incolae. *Solis est terra virga Sabaeis*. FARN.

796. *Depone*] Neque enim illo opus est, subactis à me tyrannis. FARN.

798. *Qualis impressa fugax*] *Quales mugitus fugit cum saucias aram Taurus; & incensam exussit ceruice securim*. FARNABIUS. Hanc similitudinem ab Ovidio commodato accipit. ait enim Ovidius dicto loco] *Haud aliter graditur, quam si venabula laevis, Corpore fixa genus, salique refugerit auctor*. DELRIUS.

803. *Cyclas*] Cyclada & Capharidas subiungit. FARNABIUS. Novem, teste Hygino & Strabone,

Pppp 2 ac,

- Excepit omnis. hinc petrae Capharides;
 805 Hinc omne voces reddit Herculeas nemus.
 Flentem videmus. vulgus antiquam putat
 Rabiem redisse. tunc fugam famuli petunt.
 At ille vultus ignea torquens face,
 Unum inter omnes quaerit & sequitur Lichan.
 810 Complexus aras ille tremebunda manu,
 Mortem metu consumpsit, & parum sui
 Poenae reliquit. dumque tremebundum manu
 Tenuit cadaver, Hac manu, hac, inquit, ferar
 (O fata!) victus? Herculem perimit Lichas.
 815 Ecce alia clades, Hercules perimit Lichan.
 Facta inquinantur. fiat hic summus labor.
 In alstra missus fertur, & nubes vago
 Spargit cruore. talis in coelum exsilit
 Arundo, Getica visa dimitti manu;

Aut

GRONOVII.

809. *Et sequitur Lichan.*] Flor. omnes sequitur & quaerit Lichan. Mox: & parum sui Poenae reliquit. non parum. Jussit. nam vitat in hac regione jambum auctor.

813. *Hac manu, inquit, te feram*] Lipsius è libro, *hac manu, inquit, hac ferar*, non modo Delio applaudente, sed & Scaligero, qui etiam addit: Quis improbare audeat? Rem non improbamus, sed positionem vocum auctore Florentino: *hac manu, hac, inquit, ferar*. Ratio est eadem, quae in proximo, quia jambum illic damnat. Statim idem: *Herculem vici Lichas*.

816. *Fata inquinantur*] Fl. *Facta inquinantur*. Ergo etiam lege, *fiat hic summus labor*. Age, quando aliter vindicari non possumus, inuratur haec macula operibus meis, & fuerit illorum Lichas accessio. Infra: *Dextra inquinetur; laudibus maculam imprimam*.

VARIORUM

ne, insulae Sporades vel Cyclades dictae, quia Delum coronae & circuli instar cingunt. auctor

Ammianus lib. 22. multa de his Thevetus lib. 7. Cosmograph. cap. 12. & 24. DELRIUS.

804. *Capharides*] Thyeest. v. 593. FARNABIUS.

805. *Vulgus*] Famulorum. FARN.

806. *Antiquam*] Qua correptus Megaram & filios interemerat. Herc. Fur. Act. 4. FARN.

809. *Lichan*] Ministrum, qui tunicam attulerat. FARN.

811. *Consumpsit*] Metu pene exanimatus. FARNABIUS.

813. *Cadaver*] Morti destinatum Lichan, vel praetimore jam ferme mortuum. FARN.

813. *Hac manu,*] Tam abjecti hominis manu. FARNABIUS.

814. *Lichas*] Vilis famulus. FARN.

815. *Ecce alia*] Ecce alia non minor indignitas! ego ille monstrorum domitor Hercules perimo vilissimum servitium Lichan. FARN.

816. *Inquinantur.*] Tam contempti famuli caede. FARN.

816. *Fiet hic*] Cum contemptu indignatur sibi contingere supremum hunc laborem. FARN.

819. *Getica*] Getae populi Scythiae Ponto vicini, sagittandi peritissimi. FARN. Getas arcu &

- 835 Nunc poscit undas. unda non vincit malum.
 Fluctifona quaerit littora, & pontum occupat.
 Familiaris illum retinet errantem manus.
 O sortem acerbam! fuimus Alcidae pares.
 Nunc puppis illum littore Euboico refert,
 840 Austerque lenis pondus Herculeum rapit.
Deian. Destituit animus membra. nox oculos premit.
 Quid, anime, cessas? quid stupes factum scelus?
 Gnatum reposcit Jupiter, Juno aemulum.
 Reddendus orbi est. quod potest reddi, exhibe.
 845 Eat per artus ensis exactus meos.
 Sic, sic agendum est. tam levis poenas manus
 Tantas reposcit? tolle fulminibus, focer,
 Nurum scelestam. nec levi telo manus
 Armetur. illud fulmen exiliat polo,
 850 Quo, ni fuisset genitus Alcides tibi,

Hy.

GRONOVII.

frequenter adierat. Hoc scilicet ignorabat Lipsius, ideo mutationem tentaverat.

839. *Littore Euboico refert,*] Fl. feris. Numquid velis?

844. *Quod potest reddi, exhibe.*] Fl. *reddo.* Forte: *quod potes, reddo, exhibe.* nempe supplicium de te.

VARIORUM.

835. *Unda non vincit*] Hyginus, in *Parerg.* Herculis, de hac re ait: cum se in flumen conjecisset ut ardorem exstingeret, major flamma exibat. DELRIUS.

838. *Pares*] Postquam illi vires ademisset virus. FARNABIUS.

839. *Puppis*] A Cenaeo Euboeae promontorio navicula ad Oetam vectus est, ubi expiravit. FARN.

842. *Quid stupes factum*] Malim legi: *quid stupet factum est scelus.* LIPSIUS.

843. *Junio*] A Junone immissa monstra & labores vincentem. *teps adid.* FARNABIUS.

846. *Tam levis poenas*] Recentiores repositum

iverunt, *tam levis poenas manus Tantis*; sed praeter libb. Mss. quibus suus subest sensus, & quidem acutus. negat enim Deianira manum suam imparem inferre poenas quas meruit: itaque invocat manum Jovis fulminantis. Supra quoque quidam interrogatione corruerunt illud: *Sic sic agendum est*, nam sunt verba decreti Deianirae; quamvis id statim evertat, ut fieri solet. GRUTERUS.

847. *Socer*] Jupiter. FARNABIUS.

848. *Nurum*] Me. FARN.

848. *Nec levi telo*] Fulminum alia graviora; leviora alia. illius generis est, quo Phaeton & Gigantes intererenti leguntur: istius quo Semele combusta fuit. Ovidius 3. *Metam.* *Nec quo cecidit manum dejecerat igne Typhoea, Nunc armatur eo, nimium feritatis in illo est: Est aliud levis fulmen, cui dextra Cyclopus sacras flammasque minui, minus addidit irae: Tota secunda vocant superi, huc respexit Seneca tum hic, tum in Thyeste, ita scribens: Manaque non qua tellus & immeritis domus Telo petis minere: sed qua montium Tergemina moles cecidit, & qui montibus Stabant parvi Gigantes, haec arma respodi. ubi Tergemina moles dicitur, Olympus, Ossa, & Pelion. DELRIUS.*

851. Hy.

- Hydrum cremasses. pestem ut insolitam feri,
 Et ut noverca pejus irata malum.
 Emitte telum, quale in errantem prius
 Phaëthonta missum est. perdidisti erepto Hercule
 855 Et ipsa populos. quid rogas telum deos?
 Jam parce socero. conjugem Alcidae necem
 Optare pudeat. haec erit voto manus:
 A me petatur. occupa ferrum ocius.
 Cur deinde ferrum? quidquid in mortem trahit,
 860 Telum est abunde. rupe ab aetherea ferar.
 Haec haec renatum prima quae poscit diem,
 Oeta eligatur. corpus hinc mitti placet.
 Abrupta cautes scindat, & partem mei
 Ferat omne saxum. pendeant lacerae manus,
 865 Totumque rubeat asperi montis latus.
 Levis una mors est. levis, at extendi potest.
 Eligere nescis, anime, cui telo incubes.
 Utinam esset, utinam fixus in thalamis meis
 Hercules ensis! huic decet ferro immori.
 870 Una perire dextera nobis sat est?
 Coite gentes. saxa & incensas faeces

Ja-

GRONOVII.

VARIORUM.

854. *Perdidi erepto Hercule Et ipsa populos.*] Quicumque hoc fecit, sensum deprehendit. Subdistingdo tamen, quia & Flor. perinde ut Lipsianus: *perdidi sola Herculem*. Ille hoc probat, additque sequenti legendum: *Et ipse*. Dispicuit merito. Forte scripsit auctor: *perdidi haud solum Herculem, Et ipsa populos*.

857. *Hoc eris votum manus.*] Frustra Gruterus hic repugnat Lipsio, rescribens: *haec eris votum manus*. Nam & Flor. Germanicusque nostri: *haec eris voto*, id est, pro voto. Sic etiam: *Cur deinde ferrum?* Tum: *quicquid ad mortem trahit*.

851. *Hydrum*] Quam Hercules excussit. Herc. Fur. v. 241. FARNABIUS.

851. *Feri*] Percute me, Junone illi nocentiorum. FARN.

853. *Quale*] Ubi *Sacros compefcuit ignibus ignes*. Sup. v. 688. FARN.

856. *Sacro*] Jovi, ne impendat tibi fulmen. FARNABIUS.

861. *Oeta eligatur.*] Mone in finibus Thessaliae. vide Herc. Fur. vers. 132. FARN.

868. *Fixus*] *Arma viri thalamo quas sua reliquit*. Dido 4. Aen. FARN.

871. *Saxa &c*] Sup. v. 32. FARN.

874. Du-

- Jaculetur orbis. nulla nunc cesset manus.
 Corripite tela. vindicem vestrum abstuli.
 Impune saevi sceptrum jam reges gerent.
- 875 Impune jam nascetur indomitum malum.
 Redduntur arae cernere assuetae hostiam
 Similem colenti. sceleribus feci viam.
 Ego vos tyrannis, regibus, monstis, feris,
 Saevisque rapto vindice opposui deis.
- 880 Cessas, Tonantis socia? non spargis facem,
 Imitata fratrem, & mittis ereptam Jovi;
 Meque ipsa perdis? laus tibi erepta inclita est,
 Ingens triumphus. aemuli, Juno, tui
 Mortem occupavi. *Nutr.* Quid domum impulsam trahis?
- 885 Erroris est hoc omne, quodcumque est, nefas.
 Haud est nocens, quicumque non sponte est nocens.
Deian. Quicumque fato ignoscit, & parcat sibi,
 Errare meruit. morte damnari placet.
Nutr. Nocens videri, qui mori quaerit, cupit.
- 890 *Deian.* Mors innocentes sola deceptos facit.
Nutr. Titana fugies? *Deian.* Ipse me Titan fugit.

Nutr.

GRONOVII.

872. *Nulla nunc cesset manus.*] Flor. nulla non cesset. Forte: nulla concesset manus. Plautus-Paculo: Ab aurore ad hoc quod dici est nunquam concessimus poliri, expoliri, pingi, fingi.

885. *Erroris est hoc omne.*] Flor. est hic omne. Et voluit Scaliger, est hoc.

887. *Et parcat sibi.*] Forte: Quicumque fato ignoscit, ut parcat sibi, Errare meruit.

890. *Qui petis, mortem cupit.*] Flor. Nocens videri, qui mori quaeris, cupit. Nic. Heinſius cogitabat: Quicumque fato incescit.

VARIORUM.

874. *Impune*] Sublato tyrannorum vindice ac

monstrorum domitore Hercule. FARN.

876. *Aras cernere*] Innuit illaudati Baſſidis aras Herc. Fur. v. 484. FARN.

877. *Similem*] Humanam. FARN.

878. *Ego vos*] Mortales. FARN.

880. *Tonantis*] Soror & conjux Jovis. FARN.

881. *Imitata*] Herc. Fur. v. 457. FARN.

882. *Laus sibi*] Quam petebas gloriam & triumphum ex interfecto Hercule, tibi inſito, ego praeripui tibi. FARN.

884. *Quid domum*] Cur in ruinam trahis familiam nostram patris jam nece quaſſatam? FARN.

890. *Mors*] Mors sola approbat eos esse innocentes, qui per errorem peccarunt. FARN.

891. *Fugis*] Non ſuſtinet me ſceleratam conſuetudinem. FARN.

Nutr. Vitam relinques misera? *Deian.* At Alciden sequar.

Nutr. Superest, & auras ille coelestes trahit.

Deian. Vinci Hercules cum potuit, hinc coepit mori.

895 *Nutr.* Natum relinques, fataque abrumpes tua?

Deian. Quamcumque natus sepelit, haec vixit diu.

Nutr. Virum sequeris? *Deia.* Praegredi castae solent.

Nutr. Si te ipsa damnas, scelere te, misera, arguis.

Deian. Nemo nocens sibi ipse poenas abrogat.

900 *Nutr.* Multis remissa est vita, quorum error nocens,

Non dextra, fuerat. fata quis damnat sua?

Deian. Quicumque fata iniqua sortitus fugit.

Nutr. Hic ipse Megaren nempe confixam suis

Stravit sagittis atque natorum indolem,

Ler-

GRONOVII.

892. *At Alciden sequar.*] Flor. *Ut Alciden sequar.* Melius, quasi dicat: Quidni? faciam enim ut Herculi conjungar. Sic & Delirii omnes codices. Sed & Flor. & complures *miseram*. Forte: *Vitam relinques? D. miseram, ut Alciden sequar.* Ita duplex ponat pretium relinquendi.

894. *Vinci Hercules cum potuit, hinc coepit*] Sic & Florent. *Hinc* temporis est, ex hoc. Itaque mirum Grutero blandiri divinatunculam suam: *cum potuit, tunc coepit*. Quasi possit blandiri tam turpe vitium versus.

896. *Quamcumque natum*] Fl. *Quamcumque natus*. Monstrat, quod Scaliger coajecit: *Quamcumque natus*. *Praegredi castae solent*, ut Alceus & Pacti Astia. *Scelere te misera*, etiam Flor.

899. *Nemo nocens sibi*] Raphelingius mentem esse vult Deianirae, nihil negare & nocentem se fateri: eoque scribendum: *Nemo innocens*. Vetat Delirius, cui eadem, Non idcirco, inquit, nocens videbor; quia poenas non cogitati facinoris à me exposto: nemo enim poenas à se exposcit ejus, quod patrare voluit, sed ejus, quod cum nollet patrare, per imprudentiam conscivit. Sed acutus illum vidisse, quod ad sensum, docet Flor. *Nemo nocens sibi ipse poenas abrogat*. O-

mnino enim, quum dixisset Nutrix: ipsa te pro accusata & convicta traduces, si quasi de damnata supplicium fumes: recte, inquit, dicis: ideo sumere debeo, quia me convictam intelligo & damno: nec quiquam est noxius, quin se ipse condemnet, quum debere supplicium agnoscat. Nimirum apud conscientiae tribunal se iudice nemo nocens absolvitur, ut canit Juvenalis.

903. *Hic ipse Megaram*] Flor. *Megere*. lege: *Megaren*.

VARIORUM.

894. *Vinci*] Ubi primum cedere coepit Nefaeo veneno tum mori coepit. quod & latius intelligi potest. FARN.

897. *Sequeris*] Morie. FARN

898. *Misera*] Ream sceleris & causae mortis. FARNABIUS. Nihil hic indignum Latinis auribus. nam quare minus dixisset, *scelere arguere*, quam optimi auctores? Etiam ipse Tullius: Et Martialis: *Arguam lentae crimine pugillae*. HEINSIUS.

901. *Fata iniqua*] Mortem petit, ut iniqua fata vel fugiat, vel vindicet. FARNABIUS

904. *Natorum*] Natos ex Megara. Hellenis. *Αλλαντας*. FARN.

Q999

905. Ler-

- 905 *Lernaea figens tela furibundâ manu.*
 Ter parricida factus, ignovit tamen
 Sibi. nam furoris fonte Cinyphio scelus
 Sub axe Libyco terfit, & dextram abluit.
 Quo misera pergis? quid tuas damnas manus?
 910 *Deian.* Damnat meas devictus Alcides manus.
 Placet scelus punire. *Nutr.* Si novi Herculem,
 Aderit cruenti forsitan victor mali,
 Dolorque fractus cedit Alcidae tuo.
Deian. Exedit artus virus, ut fama est, hydrae.
 915 Immenſa peſtis conjugis membra abſtulit.
Nutr. Serpentis illi virus enectae autumas
 Haud poſſe vinci, qui malum & vivum tulit?
 Elifit hydram, dente cum infixo ſtetit
 Media palude victor, effuſo obrutus
 920 Artus veneno. ſanguis hunc Neſſi opprimit,
 Qui vicit ipſas horridas Neſſi manus?
Deian. Fruſtra tenetur ille, qui ſtatuit mori.
 Proinde lucem fugere decretum eſt mihi.
 Vixit ſatis, quicumque cum Alcide occidit.

Nutr.

GRONOVII

Etruscus.

VARIORUM.

905. *Lernaea ſtellens tela*] Lipſius, *figens*, quia ſic Miſ. & non convenit huic rei *ſtellens* verbum. Redit ad ingenium amicus: *ſibi* ait in corporibus tela, ſed poſtquam *ſexus* arcus: nec novum, quod arcus proprium, accommodari telis: ideo retinere ſe cum quatuor Miſ. *ſtellens*. Si legit arcum ferri in pharetra, legit & tela *ſtelli*, quom mittuntur. Nos interim cum Lipſiano & Flor. tenebimus *figens*.

911. *Fraudem placet punire.*] Neſſi, inquit ille, à quo licet decepta poenas à me lubet expoſcere. Hoc non ignorabat Lipſius, ſed quia ſcriptum manu, *Placet ſcelus punire*, inveniebat, putabat id commodum, quod invidioſo verbo factum ſuum ſic exaggerare videtur. Nec aliter

905. *Lernaea*] Sagittas Hydrae ſelle tinctas. FARNABIUS.

906. *Ter parricida*] Tres natos occiderat. vel ut alii duos cum uxore. vide Herc. Fur. Act. 5. FARN.

907. *Cinyphio*] Africae fluvio inter duas Syrtis. innuere autem videtur Jovis Ammonis ſubtem, ſed Athenis Herculem expiaſſe dictum, verſ. 1341. Herc. Fur. FARN.

912. *Aderit*] Hercules evincet Neſſeum hoc virus, ut alia pleraque mala. FARN.

919. *Effuſo*] Membra habens ſuffuſa veneno, quod in illum evomuit Hydra. FARN.

925. *Per*

- 925 *Nutr.* Per has aniles ecce te supplex comas,
Atque ubera ista pene materna obsecro,
Depone tumidas pectoris laesi minas,
Mortisque dirae expelle decretum horridum.
Deian. Quicumque misero forte dissuadet mori,
930 Crudelis ille est, interim poena est mori:
Sed saepe donum in pluribus veniae fuit.
Nutr. Defende saltem dexteram, infelix, tuam,
Fraudisque facinus esse, non nuptae, sciant.
Deian. Defendar illic. inferi absolvent ream.
935 A me ipsa damnor. purget has Pluton manus.
Stabo ante ripas, immemor Lethe, tuas,
Et umbra tristis conjugem excipiam meum.
Sed tu, nigrantis regna qui torques poli,

Pa-

GRONOVII.

930. *Interim poena est mori:*] Delrius corrigit; *interim poena est mora:* vel, *crudelis ille est interim.* N. *poena est mors.* Ostendit se non cepisse, quid hic esset *interim.* Lipsius hanc sententiolam attribuit nutrici: quod sequitur, *Sed saepe donum,* Deianirae: tum rursus Nutrici, *in pluribus veniae fuit.* Repugnant Scaliger & Gruterus. Interpretatur ille: Eatenus est mori poena, quatenus mori cupiens vetatur: tunc mors quae concessa beneficii loco est, cedit in poenam. Hoc non capio. Possum autem pati, ut maneant omnia Deianirae per occupationem dicta: fateor, interdum mori poena est, cum scilicet cogitur mori, qui detrectat: sed saepe donum vel beneficium, cum permittitur volenti & desideranti: & multis concessa est mors pro venia. Hoc postremum alludit ad eos quibus liberum mortis permittitur arbitrium. Vide 4. observ. 2. & quibus mortis maturitatem precantibus responsum est: *nondum tecum in gratiam redii.* Certe *vo* in non agnoscit Florentinus. Velim itaque distingui: *Sed saepe donum. Pluribus veniae fuit.* Hoc postremum, ut supra: *haec erit voto manus.* Nec tacendum Grotii eodem modo distinguentis, scribentis vero: *pluribus venia obfuit.*

933. *Nen nuptae, fiat.*] Sic Lipsius, cum legeretur, *fiat.* Refert autem ad Herculem, & placet Delrio. Sed Flor. *fiante.* Nempe homines. Si morieris, famam corrumpes & scelere fecisse videbere, teque indefensam relinques: si vives, ex ipsa fiducia scient & judicabunt homines, errorem, non crimen fuisse.

934. *Inferi solvent ream*] Flor. *absolvent.* Et sequente versu, *Pluton.* Ut & infra: & in Hippolyto v. 625. Vossianus. Mox etiam, ut Lipsianus: *deludas sisim.*

VARIORUM.

925. *Per has*] *Instat anus canosque suos & inania nudans Ubera, per cunas alimentaque prima precatur.* vide Hippol. v. 245. FARN.

926. *Pene*] Magnam enim habet matris partem nutrix. FARN.

930. *Interim poena*] Interdum sup. 486. FARN.

932. *Defende*] Sed dextram cohibe, ne jam voluntarii sceleris conscia sit, quae prius decepta alienae fraudis ministra tantum fuit. FARN.

934. *Defendar illic.*] Apud inferos. FARN.

936. *Lethe*] Hercul. Fur. vers. 679. FARN.

938. *tu*] O Dis. FARN.

938. *Nigrantis*] Agam. v. 750. FARN.

Q 999 2

939. La-

- Para laborem. scelera quae quisque ausus est
 940 Hic vicit error. Juno non ausa Herculem est
 Eripere terris. horridam poenam para.
 Sisyphia cervix cesset, & nostros lapis
 Impellat humeros. me vagus fugiat latex,
 Meamque fallax unda deludat sitim.
 945 Merui manus praebere turbinibus tuis,
 Quaecumque regem Theffsalum torques, rota.
 Effodiat avidus hinc & hinc vultur fibras.
 Vacat una Danaïs; has ego explebo vices.
 Laxate manes. recipe me comitem tibi,
 950 Phasiaca conjux. pejor haec, pejor tuo
 Utroque dextra est scelere, seu mater nocens,
 Seu dira soror es. adde me comitem tuis,
 Threicia conjux, sceleribus. gnatam tuam,
 Althaea mater, recipe: nunc veram tuam
 955 Agnosce prolem. quid tamen tantum manus

Ve-

GRONOVII.

949. *Recipe me comitem tui, Phasiaca*] Flor. comitem tibi.

950. *Pejor tua Utraque dextra est, scelere, seu*] Si mera conjectura erat Lipfii: *pejor haec, pejor tuo Utraque dextra est scelere, seu mater*: sine conatione recipienda erat. *At scelere* in altero membro prorsus supervacuum. Quid crepat igitur consensum suorum scriptorum Gruterus? Possumus tamen & illis Florentinum opponere.

VARIORUM.

939. *Laborem*] Cruciatum meo dignum errore, qui omnia aliorum vitia superat FARN.

942. *Sisyphia*] Hippol. v. 1230. FARN.

943. *Vagus*] Thyeil. v. 152. FARN.

945. *Turbinibus*] Rotationibus, & revolutionibus tuis, ô rota, qua volvitur Ixion. Hercul. Eur. v. 740. FARN.

947. *Effodiat*] Hippol. v. 1228. FARN.

948. *Faciat*] Omnes Danaïdes crudelitatis suae

poenas apud inferos dant, una excepta: ut Hercul. Eur. v. 499. una ergo vacat sedes: Istum ergo locum, cum vacat, occupare Deianira postulat ipsa quoque criminis ejusdem rea. FARN.

949. *Laxate*] Ut mihi sit spatium. *Laxatque fo-* res. 6. Aeneid. FARN.

950. *Phasiaca*] Medea Colchis. Hippol. v. 561. & tota Med. FARN.

951. *Seu mater*] Ubi filios interfecisti, Med. act. 5. FARN.

952. *Seu dira*] Ubi Absyrtum fratrem discerpisti, Med. v. 24. & 131. FARN.

953. *Threicia*] Procne Terei regis Thraci uxore. Aga. v. 665. & supra v. 191. FARN.

954. *Althaea*] Med. v. 779. & 645. FARN.

955. *Agnosce prolem*] Sceleris tui acmulam. FARNABIUS. Similiter Deianira apud Naëonem; *Tu quoque cognosce in me Adleagre sororem*, utpote quae illuduerim tibi scelere similis esse. Meleager avunculos; Althaea, filium, Deianira, maritum, & proinde, ut dixi superius, filium sustulit. DELRIUS.

256. P.

- Vestrae abstulerunt? claudite Elysium mihi,
 Quaecumque fidae conjuges nemoris sacri
 Lucos tenetis. si qua respersit manus
 Viri cruore, nec memor castae facis
- 960 Stricto cruenta Belias ferro stetit,
 In me suas agnoscat & laudet manus.
 In hanc abire conjugum turbam liber.
 Sed & illa fugiet turba tam diras manus.
 Inviſte conjux, innocens animus mihi,
- 965 Scelestâ manus est. prô nimis mens credula,
 Prô Nefſe fallax! atque ſemiferi doli!
 Auferre cupiens pellici, eripui mihi.
 Recede, Titan; tuque, quae blanda tenes
 In luce miſeros, vita: cariturae Hercule
- 970 Lux vilis iſta eſt. exigam poenas tibi.
 Reddamque vitam. fata an extendo mea?
 Mortemque conjux ad tuas ſervo manus?
 Virtuſne ſupereſt aliqua, & armatae manus.
 Intendere arcum tela miſſurum valent?

An

GRONOVII.

960. *Cruenta Belias ferro*] Flor. *bella cum ferro*.
 Lege, *Belis in ferro*. Vide ad lib. 1. Achilleidos
 Statii. v. 558.

961. *In me ſuas agnoſcat*] Flor. *agnoſcat*.

966. *Namque ſemiferi doliſ Auferre*] Etrufcus
 dicitur: *Proh Neſſe fallax, atque ſemiferi doli! Au-*
ferre cupiens.

970. *Lux vilis iſta eſt. exigam*] Fl. *Lux illa ſi-*
ſtas exigat. An fuit; *Lux illa reſtat, quae exigat*
poenas tibi, Reddamque vitam. Vel, *Lux iſta ſa-*
tis eſt.

971. *Fata an extendo mea? Mortemque conjux in*
Fl. fata an extendo mea, Mortemque conjux ad tuas
ſervo manus. Rogat enim, an potius hoc faciat,
 quam ſe ipſa interimat.

973. *Aligua Sarmatica & manus*] Niſi inſa-

nus. Flor. ſed & alius Germanicus; perinde ut
 Lipſii codex; *aligua & armata*: Unde rectiſſimo
 ille, *armatae*. Valeant Sarmaticae Amazones Gru-
 teri.

VARIORUM.

956. *Vestrae*] Si cum meis conferantur, quae
 illum Heroa Herculem ſuſtulerunt. FARNABIUS,

956. *Elyſium*] Beatorum ſedes, Troad. v. 942.

FARNABIUS

960. *Belias*] Beli neptis, Danxi filia, Merc.

Fur. v. 498. FARN.

966. *Semiferi*] Centauri biformis Neſſi. FARN.

968. *Titan*] Sol. Med. v. 5. FARN.

970. *Exigam poenas*] Vid. infra notata ad v.

1471. SCHRODERUS

972. *Ad tuas*] Ut à te interficiat. FARN.

Q 444 3 975. An

- 975 An arma cessant, teque languenti manu
Non audit arcus? si potest letum dare,
Animose conjux, dexteram expecto tuam.
Mors differatur. frange ut infontem Licham;
Alias in urbes sparge; & ignotum tibi
980 Emitte in orbem. perde, ut Arcadiae nefas,
Et quidquid aliud restitit. ab illis tamen
Conjux redisti. *Hyl.* Parce jam, mater, precor,
Ignosce fati. error à culpa vacat.
Deian. Si vera pietas, Hylle, quaerenda est tibi,
985 Jam perime matrem. pavidam quid tremuit manus?
Quid ora flectis? hoc erit pietas scelus.
Ignave, dubitas? Herculem eripui tibi.
Haec haec peremit dextra, cui debes patri
Avum Tonantem. majus eripui decus,
990 Quam in luce tribui. si tibi ignotum est nefas,

A

GRONOVII

981. *Et quicquid aliud restitit. ab illis*] Fl. aliud cessit. id est, succubuit tibi. Sed excidit syllaba. Videtur fuisse: *Es quicquid aliud cessit. & ab illis tamen.*

985. *Pavida quid tremuit*] Florent. *trepida quid remittit manus?*

986. *Hoc erit pietas scelus*] Invertit Flor. haec erit pietas scelus. nempe cum mihi parcis & averfaris sermonem hunc meum.

990. *Quam in luce tribui.*] Non dicit, tribuere in luce, pro parere: sed non tantum decus te ex Hercule pariendo, vel in luce ut Herculis filio danda, tibi tribui, quantum eripui occidendo patrem.

VARIORUM.

975. *An arma*] An forte veneni vi victus arcum tendere & sagittas mittere non vales? FARNABIUS.

976. *Si potest*] An armata manus tua telis solitis, valet arcum intendere in hostem? an vero

arma tibi exciderunt, & imbecillam, vi moti victis viribus, manum arcus contemnit? si valet manus tua tela mittere, intrepida conjux, &c. sic Ovid. — nec quae magis audiat arcum. hoc est, quae promptius & fidelius obediat, & jussum vulnus infligat. DELRIUS.

978. *Mors differatur.*] Mea manu decreta. FARNABIUS.

978. *Licham;*] Ab hoc tres insulae, Lichades dictae, Straboni lib. 9. de morte ejus, Ovid. 9. Metam. Sic illum validis jaculum per inane lacertis Exsanguique metu, nec quicquam humoris habentem, in rigidas versus silices prior edidit aetas, Nunc quoque in Euboica scopulus brevis eminet alto Gurgite, & humanae servat vestigia formae: Quem, quasi seniarum, nautae calare videntur, Appellantes Lichan — DELRIUS.

980. *Arcadiae*] Maenaliu fucm. FARNABIUS.

981. *Ab illis*] Victor, quod à meo scelere non potes. FARN.

989. *Mains*] Patrem tollendo, quem te in lucem pariendo. FARN.

A matre disce. seu tibi jugulo placet
Mersisse ferrum, sive maternum libet
Invadere uterum, mater intrepidum tibi
Praebeat animum. non erit totum scelus

995 A te peractum. dextera sternar tua,
Sed mente nostra. natus Alcidae times?
Ita nulla peragas jussa, nec frangens mala
Erres per orbem, si qua nascetur fera,
Referas parentem. dexteram intrepidam para.

1000 Patet ecce plenum pectus aerumnis. feri.
Scelus remitto. dexterae parcent tuae
Eumenides ipsae. verberum crepuit sonus.
Quaenam ista torquens angue vipereo comam
Temporibus atras squallidis pinnas quatit?

1005 Quid dira me flagrante persequeris face,

Me-

GRONOVII.

996. *Natus Alcide times*] Fl. *Alcidae*, ut & nonnullis editum.

999. *Dexteram intrepidam paras.*] Immo *para*, ut Fl. edit. pristinae; non enim parabat ille. Mox idem: *dexterae parcent tuae*, non *parant*, aut *parcam* aut *pariam*, quod frustra explicat Gruterus.

VARIORUM.

996. *Natus*] Emphasis. q. d. ab intrepido patre degeneras, si timeas. FARN.

997. *Ita nulla*] *Adjuvantis*. Sic nulla unquam, per orbem vagans jussusque ut pater tuus ab Eurystheo, perdas monstra, si mihi parcas. Sic patrem monitrorum domitorem referas ac repraesentantes, ut me intrepidus peremeris. FARN.

997. *Ita nulla peragas jussa nec frangens*] Male hic Farnabius: sic nulla unquam jussus perdas monstra, si mihi parcas, & sic patrem referas, ut me peremeris. quasi Deianira filium velit premi acerbis jussis, si sibi parcat; & contra patri similem videri, si se perimat. Immo contra simpliciter optat filio suo Hylo mitiorem illam vitae conditionem, sc. ut ne id, quod Herculi acciderat, alienis jus-

sis obeundis exsequendisque occupetur, neve orbem perambulet monstris domandis, utque virtute parentem referat; cum eo, ut is matri intrepidam dextram parcat. infra v. 1237. *Ita nulla feras terra concipiat feras post me sepultum*. SCHRODERUS.

1002. *Eumenides*] Furiae ultrices quae scelera persequi solent. respiciunt Poeta ad Orestis furias FARN.

1002. *Verberum*] Furens adesse sibi furias imaginatur. FARN.

1003. *Quaenam*] Deo laus, videor invenisse, quo errorem revocem; hoc pacto: *Quaenam ista torquens angue vipereo comam, Tumensque tacita sequitur, & quassans caput, Temporibus atras squallidis pinnas quatit?* huic ille secundus versus loco natus; qui sup. v. 739. cuncta interturbabat. DELRIUS. Non solt cumulare tot participia Seneca. Praeterea, occurrere debebat Megæra, non sequi. Deinde, quid heic est *tumens*? Denique quam illepidè in uno versu visitur, *quassans caput*, in altero, *pinnas quatit*, in tertio vero, *torquens comam* Nunquam ita scripserim. GRUTERUS.

1003. *Torquens*] Thyest. v. 78. & 97. Agam. v. 82, Herc. Fu. 110. FARNABIUS.

1006. *Mo-*

- Megaera? poenas poscit Alcides. dabo.
 Jamne inferorum, Diva, sedere arbitri?
 Sed ecce, diras carceris video fores.
 Quis iste saxum immane detritis gerit
 1010 Jam senior humeris? ecce, jam vêtus lapis
 Quaerit relabi. membra quis praeber rotæ?
 Heic ecce pallens dira Tisiphone stetit,
 Causam poposcit. parce verberibus, precor,
 Megaera, parcè; sustine Stygias faces.
 1015 Scelus est amoris. sed quid hoc? tellus labat
 Et aula tectis crepuit excussis. minax
 Unde iste coetus? totus in vultus meos
 Decurrit orbis, hinc & hinc populi fremunt,
 Totusque poscit vindicem mundus suum.
 1020 Jam parcite, urbes. quo fugam praeceps agam?
 Mors sola portus dabitur aerumnis meis.
 Testor nitentis flammeam Phoebe rotam,
 Superosque testor. Herculem terris adhuc
 Moritura linquo. *Hyl.* Fugit attonita. hei mihi!

Pera-

GRONOVII

1006. *Poenas poscit Alcides, dabo*] Florent. *Poenas poscit Alcides? dabo.* Et praecedente versu, *flagrantis.* Sequenti Flor. *Jamne inferorum, Diva.* Statius prim. Theb. *scelerumque in pectore Dirae.* Nam in proximo versu *si diras* corruptum, & fuit *apertas*, aut *laxas*, aut tale quid.

1011. *Membra quis praeber rotæ?*] Fl. *queritur.* Nic. Heinſius: *membra quis teritur rota?* Statim idem: *Causam reposcit.*

1021. *Dabitur aerumnis locus*] Inclinat fere Gruterus in scripturam Pal. unius, qui *portus dabitur aerumnis loco.* Et sic Germanicus. Flor. simplicissime: *Mors sola portus dabitur aerumnis meis.*

VARIORUM.

1006. *Megaera*] *Ἀνὴρ ὑπὸν ἰσχυρὸς.* FARN.

1007. *Inferorum*] *Hercul. Fu. 733.* FARN.

1007. *Diva*] *O furia.* FARNABIUS.

1011. *Membra*] *Sisyphum sibi vidisse videtur & Ixiona.* FARN.

1012. *Tisiphone*] *Ἄνθ' ἑνὶ τοῖς φόνος.* FARN.

1014. *Sustine*] *Contine paulisper.* Ovid. *Serp. Jovem vidi, cum jam sua mittere vellet flamma, thure dato, sustinuisse manum.* DELRIUS.

1015. *Scelus*] *Ur Hercules amorem à pellice ad me transferrem.* FARN.

1016. *Mimæ*] *Furenti videtur irruere populus, qui non irruit.* FARN.

1018. *Fremunt*] *Alii premunt.* FARN.

1024. *Moritura*] *Trachyne se interfecit Deianira, non Argis, ejusque tumulus ad radices Oetae montis, adhuc Pausaniae temporibus. vide in Corinth.* DELRIUS.

1024. *Fugit*] *Recessit scilicet à scena ne se ceram populo trucidaret.* FARNABIUS.

1026. *Nam*

- 1025 *Peracta jam pars matris est. statuit mori.*
Nunc nostra superest, mortis auferre impetum.
O misera pietas! si mori matrem vetas,
Patri es scelestus. si mori pateris tamen,
In matre peccas. surgit hinc illinc nefas.
 1030 *Inhibenda tamen est. pergam, & eripiam scelus.*

GRONOVII.

VARIORUM.

Nam vulgatum nihili est. Mox: *Herculem in terra.* Vulgo deest præpositio.

1029. *Surgis hinc illinc nefas.* Flor. *surgit.* Forte: *si mori pateris tamen, in matre peccas, surgit, hinc, illinc, nefas.* Sequenti: *verum & eripiam scelus.* Forte: *vadam.*

1026. *Nunc nostra*] Meae restant partes ut matrem mori volentem impediam. FARN.

1027. *O misera*] Rursum se corrigit dubius. FARNABIUS.

1028. *Patri*] Quem illa interfecit. FARN.

1029. *Hinc illinc*] A patris parte & à matris; FARNABIUS.

CHORUS.

Sumta ab Herculis robore labefactato occasione, Chorus omnia
interitui obnoxia, nihil natum aeternum canit, quam
sententiam ab auctore Orphea commendat,
ejusque artem obiter celebrat.

Verum est, quod cecinit sacer
 Thressæ sub Rhodopes jugis,
 Aptans Pieriam chelyn,

Or.

GRONOVII.

VARIORUM.

1033. *Tangens Threiciam chelyn*] Cur hoc improbum? ajunt. sic Propertius *Threiciam lyram* vocavit. Ne hoc quidem docendus erat Lipsius: sed in MS. quem ipsi præclarum, cujusque præclaras castigaciones agnoverunt, invenerat *Pieriam*. Dicam aliquid amplius. Ne *tangens* quidem improbum: & sic omnes MS. quos antehac docti viri collatos excerpserunt. Florent. tamen: *Aptans Pieriam chelyn*. Cui contra omnes alios merito favemus. Propertius 3. 2. 35. *haec carmina nervis Aptans*.

1031. *Sacer*] Musarum vates. sacer interpret. que deorum. FARNABIUS.

1033. *Aptans Pieriam chelyn.*] Et hic favendum fuisse Etrusco contra omnes alios pronunciat vir magnus. Propertii tamen locus, quem huc subsidio vocat, rem conficit minime. sane aliud videtur *carmina aptare nervis*, aliud, *aptare chelyn*. Neque sere sine adjuncto alterius nominis casu hoc verbum invenias. Supra Oedip. de Sphinx v. 96. *aptare alas verberibus* i. e. concuteret, corpori applaudens. SCHRODERUS.

Rrrr

1034. Col.

- Orpheus, Calliopae genus:
 1035 Aeternum fieri nihil.
 Illius stetit ad modos
 Torrentis rapidi fragor,
 Oblitusque sequi fugam
 Amisit liquor impetum:
 1040 Et dum fluminibus mora est,
 Defecisse putant Geten
 Hebrum Bistones ultimi.
 Advexit volucrem nemus,
 Et silva residens venit,
 1045 Aut si quae aëra pervolat,
 Auditis vaga cantibus
 Ales deficiens cadit.
 Abrupit scopulos Athos,
 Centauros obiter ferens;

Et

GRONOVII.

1038. *Oblitusque sequi fugas*] Lipsius ex conjectura *fugax*. Deius: cuius, aut quas? an per *fugas* cursum intelligit? an legendum cum quibusdam *fugax*. hoc magis placet, quam quod conjiciebam: *Oblitusque stetit fugax*. *Amisso liquor impetu*. Gruterus amplecti se ait conjecturam Lipsii: nam qui divinavit, *Oblitusque stetit*, peccare in legem versusum. Falsum hoc postremum. Et tamen falsi ambo, quibus saepe contingit codici Lipsiano obtemperare, conjecturis viri ambiguis plaudere. Flor. *fugam*. Sane *fugam* pro motu, cursu, discessu eentes dixit Seneca: & jam non semel haec nobis observatio profuit. Itaque cur *sequi fugam* dici non possit, ut Caesari *petere fugam*, Senecae *quacere fugam* causam nullus video. *Oblitus* igitur *sequi fugam* est insilire lapibus suis, pergere & continuare suos itus.

1044. *Et silva residens venit*] Accepit & *trāns*, quasi *nemus silva residere* diceretur: ideo ineptissimum vocat, & corrigit: *Et silvas resides rebis*. Sed peccatum distinctione, & separata, quae debent conjungi, juncta quae separari debent. Vult

auctor alitem vel volucres aut venisse residentes in ramis adproperantis silvae, aut forte praetervolantes vi & dulcedine carminis attractas subito se demisisse & circa Orpheam constituisse. Hoc est enim, *deficiens cadit*.

1049. *Centaurs obitum ferens*] Nugae maximae de centauris ruina oppressis. Et quis dixit *ferre obitum* alicui? Recte Lipsius: *Centauros obiter*

VARIORUM.

1034. *Calliopae*] Calliopes & Oeagri filii. filius. al. Apollinis. FARN.

1036. *Illius*] Med. v. 625. FARNABIUS.

1038. *Oblitusque*] *Flumina silebat cantu*. FARNABIUS.

1041. *Geten*] Thracium, Scythicum. supra v. 819. FARN.

1042. *Bistones*] Herc. Fu. v. 225. FARN.

1043. *Athos*] Med. v. 719. FARN.

1049. *Obitum ferens*] Lege potius, *Centauros obiter*, conveniebat enim monti transitus innocens, non qui inquilinos opprimeret. nimirum ipse Athos sicut se Orpheo una cum Centauris, qui

- 1050 Et juxta Rhodopen stetit
Laxata nive cantibus.
Et quercum fugiens suam
Ad vatem properat Dryas,
Ad cantus veniunt suis
1055 Ipsae cum latebris ferae.
Juxtaque impavidum pecus
Sedit Marmaricus leo,
Nec damae trepidant lupos.
Et serpens latebras fugit,
1060 Tunc oblita veneni.
Quin per Taenarias fores
Manes cum tacitos adit,
Moerentem feriens chelyn,
Cantu Tartara flebili
1065 Et tristes Erebi deos
Movit: nec timuit Stygis

Ju-

GRONOVII.

ferens. Sic & Florentinus. Illos forte illic deprehensos & obversantes secum vehens. *Rhodopen* iidem codices, quod malunt amici Marmaricæ quam Lipso acceptum referre.

1052. *Quercum fugiens suam*] Nihil aliud quam libenter & prompte ei excedens: quod & noctu facere credebantur, ut choreas ducerent circum arbores. Sic & mox, *serpens latebras fugit*, &c. ex illis proserpit & suo modo festinat. Statim Flor. *veniunt tuos Ipsæ cum latebris ferae.* Quasi Apollitrophe sit ad Orpheæ.

1062. *Manes communis adit,*] Quum planam & expertitam Lipsiani codicis scripturam, *Manes cum tacitos adit*, ante oculos haberet amicus, tamen ea dissimulata, censeo, inquit, cum dormitis. Adeo libebat contradicere. Illud Gruteri duo, Florentinus, & Germanicus adserunt.

1065. *Et tristes Erebi deos Movit*] Flor. *Vidit.* Recte. *Tristes* intellige, non ut omnia inferorum tristitia dicuntur, sed cantu flebili tristes. Apud Sta-

tium Pluto indignatus: *Odrysiis etiam pudet bene patuisse querelis Tartara. vidi egomet blanda inter carmina turpes Eumenidum lacrimas.*

VARIORUM.

qui ei tunc forte inerrabant. nec aliter aut veteres edd. aut membranæ meliores. Hercule Furiente, *sana cum silvis feram, Rapiamque dextrâ plena Censuræ iuga.* GRUTERUS.

1052. *Quercum Dryas*] Singulis arboribus Nympham præesse credebant antiqui, quam quod una cum arbore nasceretur morereturque Hamadryadem nuncupabant. cum Dryas sit, quæ totinemori silvæque præsit, *Quercusetana*, à *δρυς*. FARNABIUS.

1057. *Marmaricus*] Ferox instar Libyci leonis. Agam. v. 735. FARN.

1061. *Tænarias*] Herc. Fu. v. 587. FARN.

1062. *Manes*] Herc. Fu. v. 570. FARN.

1063. *Moerentem*] Ipse motus ob Eurydices mortem. FARN.

REF 2

1067. Ju-

- Juratos superis lacus.
 Haesit non stabilis rota
 Victo languida turbine.
 1070 Increvit Tityi jecur,
 Dum cantus volucres tenet.
 Audito quoque navita
 Inferni ratis aequoris
 Nullo remigio venit.
 1075 Tunc primum Phrygius senex
 Undis stantibus immemor
 Excussit rabidam sitim,
 Nec pomis adhibet manus:
 Sed cum linqueret inferos.
 1080 Orpheus carmina fundens;
 Et vinci lapis improbus,
 Et vatem potuit sequi.
 Consumtas iterum deae
 Supplent Eurydices colos;
 1085 Sed dum respicit immemor,

Nec

GRONOVII.

VARIORUM.

1072. *Navita*] Exponunt, portitor Charon. sed quid est audito Charonte? Non audiebatur Charon, sed Orpheus, & Charon poterat audire. Nic. Heinſius conſiciebat. *Adiatum quoque navitam Inferni r. ae. N. remigio vohis.* Sed minore mutatione & ſane verius potes. *Attento quoque navita.*

1080. *Carmina fundens*] Verſus cauſa, videtur ſcripſiſſe funditans.

1081. *Lapis improbus*] Certum eſt de lapide Siſyphi loqui auctorem: non tamen *improbus* eſt Siſyphus, multo minus durus, qui inferna ſepta clauderet, ut interpretantur: ſed lapis plus auſus quam ſata permitterent, quae non minus ipſum alligaſſent Siſypho, quam Siſyphum lapidi. Vide ad Medeam verſ. 84.

1067. *Juratos*] Herc. Fu. 711. FARN.

1068. *Non ſtabilis*] Non prius ſtare ſolita Inonis rota. FARN.

1070. *Tityi*] Hippol. v. 1228. FARN.

1071. *Volucres*] Vultures qui Tityi jecur deſpicebantur. *Nec carſere jecur volucres.* FARN.

1072. *Navita*] Portitor Charon. FARN.

1074. *Nullo*] Advolante Charontis cymba abſque remigis opera. FARN.

1075. *Tunc primum*] *Nec Tantalus undam Captivis reſugant.* FARN.

1078. *Nec pomis*] Quia famem ſitimque non potus aut cibi ſuavitate, ſed concentus dulcedine excuſſit. DELRIUS.

1083. *Deae*] Parcae reſtituunt Eurydices vitae ſtamina. FARNABIUS.

1088. *Præ:*

Nec credens sibi redditam
Orpheus Eurydicen sequi,
Cantus praemia perdidit.
Quae nata est iterum, perit.

1090 Tunc solamina cantibus
Quaerens, flebilibus modis
Haec Orpheus cecinit Getis:
Leges in superos datas,
[Et qui tempora digerens

1095 Quatuor praecipitis deus
Anni disposuit vices].
Nulli non avidas colo
Parcas flamina necere.
Quod natum est, poterit mori.

1100 Vati credere Thracio
Devictus jubet Hercules.
Jam jam legibus obrutis

GRONOVII.

1092. *Orpheus cecinit Getis*] Euripides Alceſti.
968. *Κείνοτος αἰὲς ἀνέγνω τὰς, ἄλλας φηγουσας*
Ὀρφεὺς ἐν κείνῳ, τὰς Ὀρφεὺς κενέωντος ἡρώος.

1094. *Et qui tempora digerens*] Potest intelligi:
& in eum qui. Valde tamen verisimilis transpo-
ſitio illuſtris Rutgerſii. Vellem etiam: *Quatuor*
praecipitis: pro quater vere ſcilicet, aeſtate, autu-
mno, hieme: quae partes proprie adultae &
praecipites dicuntur.

1097. *Nulli non avidas colo*] Nullo ſenſu ſic le-
gi opinatus Delrius reſpoſuit, *colo*: Gruterus,
Quam magis excutio, inquit, tam magis bluteum
eſt *colo*: *Polar* hic quaecumque mundi pars, &
mox meminit auſtralis & Arctici poli. At ego
hos duos polos novi, pro quacumque parte mun-
di *polar* dici non novi. Quoniam igitur tantum
duo ſunt, quam bene dicitur de illis, *Nulli non*.
Praeterea Florentinus: *avidi celus*. Scribe igitur:
Nulli non avidas celis Parcas flamina necere. Ita tol-
litur ambiguitas, quae eſt in Delriano: eſti ſen-
ſum recte cepit: quicquid ſuperorum & rerum

eſt, id pariter Parcarum colis obnoxium eſſe, &
aliquando abrumpi. Poſſe & ſcripta lectio omnis
retineri, ut intelligas nemini non *Parcas necere*
flamina celos abſumendarum ac finiendarum vita-
rum *avidi*. Utroque enim genere *celos* dicitur.

1102. *Jam jam legibus obrutis*] Sic quidem om-
nes libri, & interpretari licet, *irritis*. niſi etiam
ita ſcripſit auctor, praefertim quia his ſequitur
obruet.

VARIORUM.

1088. *Praemia*] Eurydicem ſibi redditam. FARNABIUS.

1089. *Nata*] Cui reſtituta vita fuit. FARN.

1094. *Et qui*] Sup. v. 819. Tres iſtos verſus
uncinulis incluſos, utpote huic loco male conven-
nientes tranſponit I. Rutgerſius ut ſequantur v.
1109 *Bereas ſerit. Et qui tempora dirigens, &c. G.*
6. 2. lib. varior. lecti. FARN.

1099. *Quod natum*] *Πᾶς τὴν ἀνθρώπου φύσιν*,
omne ortum occidit. Cui naſci contigit, reſtat
mori. FARN.

Rut 3

1105. Li-

- Mundo cum veniet dies;
 Australis polus obruet
 1105 Quidquid per Libyam jacet,
 Et sparsus Garamas tenet.
 Arctous polus obruet
 Quidquid subjacet axibus,
 Et siccus Boreas ferit.
 1110 Amissum trepidus polo.
 Titan excutiet diem.
 Coeli regia concidens
 Ortus atque obitus trahet.
 Atque omnes pariter deos
 1115 Perdet mors aliqua, & chaos.
 Et mors fata novissima
 In se constituet sibi.
 Quis mundum capiet locus?
 Discedet via Tartari,
 1120 Stratis ut pateat polis?
 An quod dividit aethera
 A terris spatium, sat est

Et

GRONOVII.

VARIORUM.

1110. *Amissum trepidus polo*] Melius. *Amisso*, Florentinus. Nec pejus foret: *Amisso trepidus polis*. Mox idem libet *regia concidens Ortus atque obitus trahet*: ut unus Gruteri. Et nihil certius.

1115. *Perdet mors aliqua*,] Heinſius? non alia. Placet vulgatum. *Atque aliqua*, est, ſui generis. lib. 6. de benef. 12. *Et profunda vorago tot deos ſorbeat*. Epiſt. 9. *Cum reſoluto mundo, & diis in novum conſuſis pauliſper ceſſante natura, acquieſcit ſibi*.

1120. *Stratis ut pateat polis?*] Fl. Fractis. Inſta: hinc & hinc compagibus Ruptis uterque debuit frangi polus.

1105. *Libyam*] Africam. FARN.

1106. *Sparsus*] Interioris Libyae incolae vagus. FARNABIUS.

1109. *Et siccus*] Et *Quidquid Boreae penetrabile frigus adurit nubifugus, viarum ſeſepa Boreas*. FARN.

1112. *Concidet certos*] Scriptus, clare praefert: *Caeli regia concidens Ortus atque obitus trahet*. Egreſſe. Obiuet, inquit, una ruina omnia, & qua dies oritur & qua moritur. GROTERUS.

1114. *Deos*] Sidera, ſtellas, Thyell. v. 890. vel Deos, qui Stoicis mortales. FARNABIUS.

1115. *Clarus*] Here. Fu. v. 609. FARNABIUS. 1116. *Mors*] Mors ſati domina & ipſa peribit. FARNABIUS.

1118. *Adundum*] Sphaeras coeleſtes. pulchramque

Et mundi nimium malis?

Quis tantum capiet nefas

1125 Fati? quis superis locus

Pon-

GRONOVII.

1125. *Fratrum? quis superis?* Hoc à Lipsio, quum olim legeretur *Fati*. Amicus ejus in Mog. ait esse *Fatum*: sed melius alios *Fratrum*. Subscripsit & Gruterus. Nec quisquam postea dubitavit. At ego majestatem illorum fratrum intercedere censeo, ac denuntiare iniquis designatoribus, ne ipsos tali loco ponant, aut amplius contumelias causa compellent, quippe vel solos ab hac mutatione exceptisse, quibus alterna conflagratione ac diluvio mundus (quasi illa sit aestas, hæc hiems maximi illius ex multis millibus annorum conflantis anni) non tam perit quam renascitur, modo decorum maximos crediderint. Sed his quid fati, parvipendens licet: quum & Poëta: omnes pariter deus Perdet: verum ne sic quidem unus fratrum capiet omnia. Sex autem præcedentes & duo sequentes versus satis ostendunt, unum hic quæri fati arduum: quia subversus mundus debet sedibus moveri (nunc enim se & omnia implet, nihilque habet inane, nec percelli potest, nisi solutis fundamentis tanti operis sede exigatur) in quem locum sit relapsurus & se inclinaturus? Utrumque *Quis* refertur ad vi locus: & eodem prorsus refertur & *Unus*. *Frates* quid hic faciant, non video: quid *Fatum*, exponam. Ovidius: *Esse quoque in fati reminiscitur, adfere tempus, Quo mare, quo tellus correpta, que regia coeli Ardeat, & mundi moles operosa laetoret*. Seneca Natur. quaest. 3. 30. *Sunt omnia facilia naturae, utique quæ à primo facere constituit, ad quæ non subito, sed ex denuntiato venit. Jam autem à primo die mundi, quum in hunc habitum ex informi unitate discederet, quando ingrederetur terræ, decretum est. Nefas fati dicit rem gravem, nimiam, & quam fieri, naturæ se conservare cupidae, & usque elaboranti, ut conservetur, repugnet atque adversetur. Si nefas, si crimen fati, si scelus facinoræque dæmon appellabant immaturos carorum interitus, quidni fati nefas interitus universi? Totius autem loci hæc sententia est continua & unius interrogationis spiritu effrenda: Quis capiet tantum fati nefas, (hoc est, naturam meliorem & desertas rerum facies ex decreto fatum in antiquum chaos confusas & statim tot seculorum locis dejectas) quis, inquam,*

alius, & dii, locus unus capiet & continet tria regna? Nam & pro *superis* scribo *superi*: quod non hic solum peccatum est. Denique hanc puto auctoris manum fuisse: *Quis tantum capiet nefas Fati, quis, Superi, locus Pontum, sidera, tartara, Regna unus capiet tria? Quod si non alia re, his, opinor, verbis obtinebo in consolatione ad Polybium: Munda quidam minantur isoterium, & hoc universum, quod omnia divina humanaque complectitur, si fas putas credere, dies aliquis dissipabit: & in confusionem veterem tenebrasque demerget. Est nunc aliquis, & singulas complectet animas: Carthaginiis ac Numantiae Corinthique cinerem, & si quid altius cecidit, lamenteatur: quum etiam hoc, quod non habet, quo cadat, sit interitum. Est aliquis & fata tantum aliquando nefas ansura sibi non peperisse conqueratur. Ecce rerum finem & mundi diem: ecce de loco, quo sint casurae, sollicitudinem: ecce nefas fati. Possit alioquin & legi: *Quis tantum capiet (nefas?) Fatum, quis, Superi, locus*. Tantam molem rerum fati lege conturbatam. Sed necesse non est. Tam fati, quam fatum id. M. nobis obvium fuit.*

VARIORUM.

que hanc machinam. FARN.

1124. *Quis tantum?* Quis locus capiet dissolutum jam triplex regnum, Jovis, Neptuni, Plutonis? FARN.

1125. *Fati? quis superis locus?* Non hiccum Gronovio obtrudente *superi*, sed dei maximus citandi, ut locum impeditum expediant. Mihi unus Parisiensis excusus faciem veræ intelligentiæ hujus loci præluxisse videtur. Is æstioni sic exhibet: *fatum quis superis locus*. Quam quidem genuinam Senecæ manum puto, modo pro *fatum* cum reliquis codd. legas *fati*, servata eadem, quam Gronovius tradit interpunctione. Ut autem ratio nobis constet hujus scripturæ præ ceteris, observandum, chorum intuitu novissimæ dissolutionis totius universi perturbatum, distinde quaerere, quæ in loca ultimo effusa sit natura rerum confusa? Tartarusne laxatus & depressus coelum caprurus sit & reliquam naturam? An regio, terram inter & coelum media, chaos illud horrendum & naturæ melioris ruinam complexura sit? An de-

Pontum, sidera, Tartara,
Regna unus capiet tria?
Sed quis non modicus fragor

Aures attonitas mover?
1130 Est est Hercules sonus.

VARIORUM.

denique superior & coelestis locus unus ponto, sideribus & tartaro capiendis satis amplius futurus sit? Vides Tragicum *tartara*, & *spatium* illud *aërium*, quod dividit aethera à terris, tum *locum superum*, sive regionem coelestem, altissimam, supraque

medium illud spatium elevatam, ordine attingere. Quamobrem nisi in legem justae divisionis peccasse velis acutissimum dialecticum, relinquendus à poeta erit *superus locus* follicite quaerenti choro; non vero invocandi *superi*. SCHRODERUS.

1127. *Regna*] Mistà jam & confusa. FARN.

ACTUS QUARTUS.

HERCULES. CHORUS.

*Ejulans Hercules conqueritur, indigne ferens se indigna morte
perire, foemineis scilicet dolis.*

Herc. **C**ONverte, Titan clare, anhelantes equos,
Emitte noctem. pereat hic mundo dies,
Quo moriar. atra nube inhorrescat polus.
Obsta novercae. nunc, pater, coecum chaos
1135 Reddi decebat, hinc & hinc compagibus
Ruptis uterque debuit frangi polus.
Quid parcis astris? Herculem amittis, pater.

Nunc

GRONOVII.

1133. *Quo moriar.*] Fl. *morior.*

VARIORUM.

1132. *Emitte*] Absentia tua. FARN.

1132. *Pereat*] Noctis nubiumque velum intendatur, ne morientem me Juno videns triumphet. FARNABIUS

1134. *Obsta novercae.*] Precatur Hercules lucem & solem eripi, & nubium velum intendi, ne Juno videat & triumphet in Hercule moriente. DELRIUS.

1137. *Quid parcis*] Cur autem non polos frangas, cur coelo parcas? Cui, sublato jam Hercule, bellum ex novo inferent Gigantes. Herc. Fu. 970. FARNABIUS.

1140. *Obstis*]

- Nunc partem in omnem, Juppiter, specta poli,
 Ne quis gigas Theſſalica jaculetur juga,
 1140 Et fiat Othrys pondus Encelado leve.
 Laxabit atri carceris jam jam fores
 Pluton ſuperbus. vincula excutiet patri,
 Coelumque reddet. ille, qui pro fulmine
 Tuiſque facibus, natus in terris eram,
 1145 Ad Styga revertor. ſurget Enceladus ferox,
 Mittetque, quo nunc premitur, in ſuperos onus.
 Regnum omne, genitor, aetheris dubium tibi
 Mors noſtra faciet. antequam ſpolium tui
 Coelum omne fiat, conde me tota, pater,
 1150 Mundi ruina. frange, quem perdis, polum.
Chor. Non vana times, nate Tonantis,
 Jam Theſſalicam Pelion Oſſam
 Premet; & Pindo congeſtus Athos
 Nemus aethereis inferet aſtris.

Vin-

GRONOVII.

Thebaidos Statianæ notavimus.

VARIORUM.

1138. *Nunc parte in omni*,] Appellare Fabricium nefas, injuria hominem afficere licet. Dixerat ille, in veteri eſſe, *partem in omnem*: ſæpe autem incidere illam caſuum *ὁμοῦ μὲν*: ſupra. *Nunc parte ab omni genitor iratus tona*. De hoc ſic reſerunt: cum in o. Mf. & in plerique impreſſis legatur, *parte in omni*, eſſe, qui reponant, *partem in omnem*; idque dicere ab ſe factum propter verſiculum hunc: *Nunc parte ab omni genitor*: qui tamen faciat, ut malint legere: *Nunc parte ab omni, Juppiter, ſpecta poli*. At nuſquam dicit Fabricius, ſe quidquam reponere propter verſiculum iſtum: ſed *partem in omnem*, quia ſic erat in veteri. Verſiculum autem iſtum ob aliam rem advocarat, nempe quia in eo quoque commemorabatur *omnis pars coeli*. Florentinus quoque *partem in omnem*.

1152. *Jam Theſſalica Pelion Oſſa*] Fl. *Jam Theſſalicam Pelion Oſſam Premat*. Non enim ſemper Pelio Oſſam, ut alibi noſter, ſed interdum & Oſſæ Pelion imponunt. Vide quæ ad ſextum

1140. *Othrys*] Encelado quidem Aetna impoſita. Herc. Fu. 80. Sed Othryn dicit pondus leve quod torqueat & jaculetur in deos Enceladus. ſic inf. v. 1146. FARNABIUS.

1142. *Patri*,] *Saturno, tenebroſa in Tartara miſſa*. vid. Herc. Fu. 964. FARN.

1143. *Pro fulmine*] Loco fulminis tui in ſævos tyrannos. ſup. v. 5. FARN.

1145. *Ad Styga*] Unde prius reverſus Cerberum extraxi. FARN.

1146. *Mittetque*,] Jaculabitur Aetnam. Herc. Fu. v. 80. FARNABIUS.

1147. *Dubium*] Incertæ poſſeſſionis propter Gigantes. FARN.

1148. *Spolium*] Tibi ereptum. FARN.

1150. *Frangere*,] Frange potius quam perdas coelum. FARN.

1152. *Theſſalica*] Herc. Fu. v. 970. Agam. v. 331. FARN.

Sſſſ

1155. Ty-

- 1155 Vincet scopulos inde Typhoeus,
Et Tyrrhenam feret Inarimen.
Feret Aetnaeos inde caminos,
Scindetque latus montis aperti,
Nondum Enceladus fulmine victus.
- 1160 Jam te coeli signa sequentur.
Herc. Ego, qui relicta morte, contempta Styge,
Per media Lethes stagna cum spolio redii;
Cum pene trepidis excidit Titan equis:
Ego, quem deorum regna senferunt tria,
- 1165 Morior: nec ullus per meum stridet latus
Transmissus ensis: haud meae telum necis

Sa-

GRONOVII.

1160. *Jam te coeli signa sequentur*] Flor. *regna.*
1163. *Cum poene trepidis*] Bonum hoc fatetur
Lipsius: dubitat an germanum, quia sit in *Mf.*
lassus: unde scribit *lassus*. Quam amice tuus ami-
cus? Non cecidere, inquit, Solis equi, nec illis
excidit Sol: alioqui periisset dies: sed trepidarunt
sonipedes, titubavit currus: ideo fere decedit
Phoebus. Quid opus (fere dixeram labi) *lassus*
reponere? quatuor mei *Mss.* & ad unum excus-
trepidis? Vere botum hoc, bonum, sed & ger-
manum. Sic ille. Ubi autem scripsit Lipsius, ce-
cidisse Solis equos, aut illis excidisse Solem? Hoc
sibi fingit vir bonus, ut habeat, quod carpat. Poe-
ne lapios esse equos, & poene factum, ut exci-
deret sol, pronunciat haec ejus emendatio: quod
nihil est aliud quam quod ille gnarum docet
Lipsum dicere vulgatam. Flor. quoque *lassus*.
Itaque recte divinavit Lipsius. Cicero lib. 1. de
officiis: *celeriter de manibus audacissimorum civium*
de lapsa arma ceciderunt. Virgilius lib. 6. Aeneid.
Quam multa in silvis autumnus frigore primo
Lapsa cadunt folia. Livius lib. 5. *Convertentem se*
inter hanc reversionem traditur memoriae prolapsus
cecidisse. Ovidius lib. 7. *Metamorph. subito col-*

VARIORUM.

1155: *Typhoeus*,] Thycst. v. 807. *Datumque*
cabile Inarime Jovis imperiis imposita Typhoe. FAR-
NABIUS.

1156. *Inarimen*] Sunt, qui Virgilium & ceteros
loqui velint de quadam insula in ora Campaniae,
quam prius Pythecus vocabant, de qua Suidas,
Harpocration, Strabo. Pherecydes apud Apol-
lonii Scholiast. lib. 1. prodidit *eam* Typhoeo
imposuam. Idque Latini Poetae, ut hic noster,
sequuntur. Quod si verum, erravit Ovidius lib.
14. *Metamorph. Inarimen*, Prochyta, Pythe-
cus, tres insulas faciens. Vide Turneb. lib. 10.
Advers. cap. 8. DELRIUS.

1157. *Aetnaeos*] *Herc.* Fu. 106. FARNABIUS.

1158. *Montis*] Aetnae. FARN.

1161. *Relicta*] *Herc.* Fu. 611. FARN.

1162. *Spolio*] Cerbero. FARN.

1164. *Deorum*] Jovis, Neptuni, Plutonis. in
aethere enim Stympthalidas, in aquis Hydram, in
interno Cerberum vicerat. FARN.

1165. *Nec ullus per meum*] Querela haec Her-
culis magna ex parte à Sophocle in Thracianis
desumpta fuit, quae carmina sic Cicero 2. Tusculan.
vel potius Attius reddidit: *Hos non hostilis*
dextra, non terra edita Moles Gigantum, non bisor-
mato impetu Centaurus ictus corpori infudit meo. Non
Graja vis, non barbara ulla immanitas, Non sacra
terris gens relegata ultimis, Quas peragrans undique
omnem hinc feritatem expulsi: Sed feminea vis, femi-
nea intercor mano. DELRIUS.

1165. *Stridis*] Stridet pro stridet, & cludit,
pro claudis in huius Poetae exemplis vetustis legi-
tur perpetuo. FABRITIUS.

1168. O-

Saxum est, nec instar montis abrupti latus,
Aut totus Othrys; non truci rictu Gyges
Pindo cadaver obruit toto meum:

- 1170 Sine hoste vincor: quodque me torquet magis,
(O misera virtus!) summus Alcidae dies
Nullum malum prosternit. impendo, hei mihi,
In nulla vitam facta. pro mundi arbiter,
Superique, quondam dexteræ testes meae!
1175 Pro cuncta tellus, Herculis vestri placet
Mortem perire? dirus ô nobis pudor!
O turpe fatum! foemina Herculeae necis
Auctor feretur: auctor Alcides quibus?
Invieta si me cadere foeminea manu
1180 Voluere fata, perque tam turpes colos
Mea mors cucurrit, cadere potuisssem, hei mihi,

Ju-

GRONOVII.

Lapsa dolore, ut mihi narratur, cecidit. Petronius:
fera sua sponte delapsa cecidit. Sic amant hæc verba
conjungere, etsi non omnino sic auctor.

1167. *Nec instar montis abrupti latus.* Aliquid
hic infuscato agnoscit Delrius: ideo quaerit, an
non melius sit *instat*. Ego autem: nec instar mon-
tis abrupti lapis. Sequenti autem versu Flor. nec
truci rictu gigans.

1171. *(O misera virtus)* Verus integros, qui-
bus virtutem accusat Hercules, ex antiqua Tra-
goedia adducit Din. Ω γὰρ οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐκ ἔστι
ἔτι, ἔγω δὲ οὐκ ἔστιν ἔτι οὐκ, οὐδ' ἔτι ἔτι οὐκ
οὐδ'.

1172. *Impendo male in nulla*] Praeclare MS.
Lipfil. *impendo (hei mihi!) in nulla vitam*: sed
non addicere aves Mss. Pall. unique codici, etsi
omni auctoritate majori haud se esse credulum,
ne exemplo noceat, scribit Gruterus. Ut ejus
infirmiitati consulamus, monemus idem praefere-
re Florentinum. Jam duo sunt: & duos sprevis-
se Latonae liberos non impune fuit Niobae.

1175. *Herculis vestri placet Mortem perire?*] Non
male, ut mortem perdere in superioribus notavi-
mus. Sed Flor. *Herculem vestrum placet Morte feri-*

re. Numquid, *Morte feriri?* id est, morientem
nihil agere.

1178. *Auctor Alcides quibus?*] Fl. *morier Al-*
cides quibus.

1181. *Cadere potuisssem mihi Junonis odio*] Lipfil-
us, lego, inquit, *hui mihi*, non addito, ex scripto

VARIORUM.

1168. *Othrys*] Mons Theffal. FARNABIUS.

1168. *Gyges*] Non absurde heic divinant ali-
qui, *Gyges*; nisi loqui eum de omni Gigantum
genere evincerent quae repetuntur infra v. 1214.
Quod nulla fera est, nullusque Gigas. Deinde cur
Gyges heic potissimum requiratur? nec enim is
Gigantum olim omnium erat formidolosissimus.
GRUTERUS.

1172. *Impendo*] Διψαγειν ὅδ' ἔτι τοῖσιν θάνατον,
&c. etiam fortis aegre fert sibi non viriliter per-
eundum, atque ubi viribus non est locus. FAR-
NABIUS.

1178. *Quibus?*] Monstris, tyrannis, giganti-
bus, feris. FARN.

1179. *Invieta*] Inexorabile fatum. FARN.

1180. *Perque*] Tam ingloria Parcarum de me
decreta, ut foeminea perire manu. FARN.

1181. 2 1182. Fe-

- Junonis odio: foeminae caderem minis,
Sed coelum habentis. Si nimis, Superi, fuit,
Scythico sub axe genita domuisset meas
1185 Vires Amazon. foeminae cujus manu
Junonis hostis vincor? hinc gravior tui,
Noverca, pudor est. quid diem hunc laetum vocas?
Quid tale tellus genuit iratae tibi?
Mortalis odia foemina excessit tua,
1190 Adhuc ferebas esse te Alcidae imparem.
Victa es duobus: pudeat irarum deos.

Uti-

GRONOVII

an ex conjectura. Ergo referunt in Herbip. & Venet. fuisse: *potuisset mihi*: quendam reponere, *potuisset mihi*: se vero suspicari, *prodesset mihi*. Gruterus vero optime iterum Lipsii scriptum habere fatetur, dolereque quod ob sacramentum suum vetetur sequi. Sed hoc sacramentum, nihil ex uno libro aut de conjectura contra conspirantes in errore manifesto librariorum, quoties ipse hoc ipso in opere violavit? *Noverca dñe nō cū tuis veni- rōre*. neque nihil neque omnia hoc est sacramen- tum nostrum. Verum Lipsianum censeo, et si de ingenio sit ejus, non totidem apicibus de li- bro. Credibile est fuisse in illo, quod in Herbip. & Ven. nos in Florentino vidimus: *potuisset mihi*. Ut autem in Livio Putanorum, in Pandecte Florentino, in hoc Seneca observare licet, ob similitudinem aut in medio earundem, aut in fronte ac fine diversarum vocum, literas aliquas omisisse librariorum, POTUISSEMIHI, ut scriptum erat pro *potuisset mihi*, genuit illud, *potuisset mihi*.

1182. *Cadere potuisset minis*,] Parum decet heroem minis cadere: odio vel foeminae feren- dum est, minis ne quidem viri. Praeterea Flor. *cadere potuisset nimis*. Fortasse: *cadere potui foemi- nae, sed coelum habentis*. Ut Arminius apud Tacitum iurat, sibi tamen tres legiones succubuisse. Statim idem codex, *superi*, non *superis* Lege: *superis, superi, suis*. nempe coelum habenti foe- minae me cadere: at Amazoni hoc decus indul- sissent. Sic supra v. 1125. & in Troadibus. Hoc etiam Cornelius in MS. invenit.

1186. *Hinc gravior tui, Noverca*,] Sic omnes

libri. Auctoris tamen fuisse censeo: *hic gravior tibi, Noverca, pudor est*. Sequitur: *quid diem hunc laetum vocas?* Flor. *hunc talem*. Forte: *quid diem hunc alium vocas?*

1190. *Adhuc ferebas esse te*] Conjectura Grute- ri. Lipsius *ferebas*. Sed recte notaverat Delius.

VARIORUM.

1182. *Feminae caderem minis*,] Expungit Gronovius *re minis*; quod minis ne viri quidem ca- dere non sit ferendum. Sed recordari poterat vir fumus *minas* intelligi *deorum*, atque ob id effu- caces & cum effectu conjunctas. Victorius var. Lect. hb. iv. c. 17. *quae minantur, fallacesque se affirmant apud poetas dii immortales, irrita esse non solent, sed finem, quem illi praedixere, consequuntur*. infra v. 1462. *cur minis nostris caret?* ubi indigna- tur Hercules Deianiram non expertam fuisse mi- nas ipsius, ut mortem oppeteret. SCHRODE- RUS.

1185. *Amazon*.] Hippolyte, Herc. Fl. v. 542. FARNABIUS.

1185. *Foeminae*] Nunc autem quam vilis foe- minae manu pereō, qui Junoni dignus visus fura hostis? FARN.

1186. *Hinc*.] Cum me perdat muliercula quod tu facere non potuisti. FARN.

1188. *Quid tale*] Quod monstrum genuit tellus in tui mihi infestae gratiam perniciosius quam Deianiram? FARN.

1191. *Pilla*] A me prius, nunc à Deianira, quae plus in meam perniciem valuit, quam tu dea. FARN.

1191. *Pudeat*] Si mortales plus possint. FARN.

1193. *Ni-*

Utinam meo cruore satiaffet suos
Nemeaea rictus pestis ! aut centum anguibus
Vallatus hydram tabe pavissem mea !

1195 Utinam fuisset praeda Centauris datus !

Aut inter umbras victus, aeterno miser
Saxo federem, spolia cum traxi ultima
Fato stupente. nunc ab inferna Styge
Lucem recepi, Ditis evici moras.

1200 Ubique me mors fugit, ut leto inclito
Fortis carerem. ô ferae victae, ô ferae !
Non me triformis sole conspecto canis
Ad Styga reduxit. non sub Hesperio polo
Ibera vicit turba pastoris feri.

1205 Non gemina serpens. perdidit mortem, hei mihi,

To-

GRONOVII.

non esse mutandum, quod habent omnes scripti
sterebas. id est, Patiebare, coquebaris pati.

1199. *Ditis evici moras.*] Flor. *lucis evici moras.*
Fortasse : *nunc ab inferna Styge Diem recepi, lucis
emerui moras, Ubique mors me fugit, ut.* Nam
male his interponitur finitae periodi nota. Sic
apparet recte Gruterum *Nunc* è Miss. reposuisse
pro *Tunc*. Reddita est vita, data & longior vi-
ta, mors à me prohibita, ne honeste morerer.
Nec vero, quasi nihili, transeundum editoribus
fuit, quod propinavit è libro Lippius: *ut selo in-
clitae mortis carerem.* Nam Fl. *Mortis*, non *For-
tis*. Tantummodo literam muta : *ut selo in-
clitae mortis carerem.* Quod ut agnoscas auctoris esse,
recognosce quod supra posuit : *haud meae telum
meis Saxum est, nec instar montis abrupti lapis.* Et
superius : *quicquid ad mortem trahit, Telum est ab-
unde.* Ergo *telum inclitum mortis* est nobile instru-
mentum, honestus auctor mortis : ut qui Aeneae
magni dextra cadunt. Statim Flor. ô *ferae victae*,
ferat.

VARIORUM.

1193. *Nemeaea*] Leo Nemeaeus. Herc. Fu.
v. 223. FARN.

1193. *Centum*] Circumdatus foecundae capiti-

bus Hydrae mortem extimuissem, sanguine meo
ab Hydrae veneno in tabem verio. FARN.

1194. *Hydram tabe pavissem mea*] Merito Far-
nabium, qui hic *extimuissem* reddat, pro *intervis-
sem, satiassem*, explodit Jac. Gronovius, Ptae-
statione ad Edit. à 1682. SCHRODERUS.

1195. *Centauris*] Quos in monte Pholoë ceci-
di & prostrigavi. FARNABIUS.

1196. *Aeterno*] Respicit ad saxum cui adhaesit
Thefeus *Sedet aeternumque sedebis infelix Thefeus*;
FARNABIUS.

1197. *Spolia ultima*] Cerberum, id est, mor-
tem, rerum terminum. Herc. Fu. v. 289. FARN.

1197. *Spolia ultima*] Non cerberum, mortem-
ve rerum terminum, quod hic apponit Farnabius ;
sed sic dicta capem, quia ex ultimo & remotissi-
mo orci regno. Et sic fere ad h. l. interpretes vete-
res. SCHRODERUS.

1198. *Ab inferna*] Ab inferis redii. Herc. Fu.
v. 611. FARNABIUS.

1200. *Ut leto*] Lippius ex M: S: *ut selo inclitae
Mortis carerem* FARN.

1202. *Sole*] Herc. Fu. v. 813. FARN.

1204. *Ibera*] Geryonis trigemini. Herc. Fu. v.
232. FARN.

1205. *Gemina*] Angues duo ; quos à Junone
immissos elisi jam in cunis vagiens. Herc. Fu. v.
215. FARN.

Stiff 3.

1206. *Tabe*.

Toties honestam. titulus extremus quis est?

Chor. Viden' ut laudis conscia virtus

Non Lethaeos horreat amnes?

Pudet auctoris, non morte dolet.

1210 Cupit extremum finire diem

Vasta pressus mole gigantum,

Et montiferum Titana pati,

Rabidaeque necem debere ferae.

Si tua causa est miseranda necis,

1215 Quod nulla fera est, nullusque gigas,

Jam quis dignus necis Herculeae

Supereſt auctor, nisi dextra tui?

Herc. Heu qualis intus scorprios, quis fervida

Plaga revullus cancer infixus meas

Unit

GRONOVII.

1210. *Finire diem Vasta pressus mole Gigantum,*]
Flor. *finire diem Vasta tumidi morte gigantis.*

1214. *Si tua causa est miseranda necis,*] Non

bene hoc habere odoratus Scaliger suspicatur scribendum : *Si causa tuae est miseranda necis.* Ego

alii vitium hujus orationis video. Quam enim flagitiose chorus hic suadet Herculi *ἀναγκασθῆναι*

& sibi violentas manus asferre? Amicorum est revocare ad vitam vitae ob aliquod animi corporisve insanabile malum pertaclos, ut ad Hippolytum notavimus. Sic Atticum Agrippa, quum ei flaret alere morbum desinere, flens atque osculans orabat & obsecrabat, *ne id, quod natura*

cogere, ipse quoque sibi acceleraret, & quoniam tum quoque posset temporibus superesse, se sibi suisque reservaret. Praeterea haec oratio est ad ignavos.

Ut Aemilius Paulus mandabat ad Persen : *Αἰὲν οὐδέ τις ἐξ ἡμῶν ἐγγὺς τοῦ θανάτου, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο.* Et Neroni amici, ut quamprimum se impendentibus contumeliis eriperet : tum, *Uspue adeone mori miserum est?* Florentinus pro *si* habet *Sed*, &

maius pro necis : deficit in eodem *ro* est *post ferat* : & Nam legitur pro *Jam*. Sensum exhibere posse video, de verbis parum confido. Tale quid

profatus est Chorus : *Sed tuae laus est, venerande, manus, Quod nulla fera nullusque gigas, Ne quis dignus necis Herculeae Supereſt auctor. inville, vive. Aut, vive, dextra tui.* Si quis haec commodius, vicerit.

1218. *Heu quis intus*] Legunt, inquit ille, ex Ms. suo : *Heu qualis intus, & Plaga reversus* : placet nisi quod retinco *Plaga reversus*. Ergo & Gruterus, cisi blandiatur leviter Liptiani codicis scriptura, alterum retinet : & pro priore facit : *Heu heu quis intus.* Sed Liptianum omne confirmat Florentinus, & praeterea facit *Scorprios*. Utrum terminatione Graeca, an voluit *Scorpia*.

VARIORUM.

1206. *Titulus*] Atque ecce inhonesta tandem morte pereo. FARN.

1208. *Non Lethaeos*] Mortem non horret, sed ingloriae mortis generis pudet, supra v. 1172. FARNABIUS.

1212. *Montiferum*] Enceladum, Typhoea, Gygen. supra v. 1167. FARN.

1218. *Fervida*] E. Zodiaco, in quem Juno Cancrum transfulerat. Thycst. v. 852. in poenas meas reversus. FARN.

1211. *Te*

- 1220 Urit medullas? sanguinis quondam capax
 Tumidi jecur pulmonis arentes fibras
 Distendit: ardet felle siccato jecur,
 Totumque lentus sanguinem avexit vapor.
 Primam cutem consumpsit, hinc aditus nefas
- 1225 In membra fecit, abstulit costis latus,
 Exedit artus penitus, & totas malum
 Haussit medullas. ossibus vacuis sedet.
 Nec ossa durant ipsa, sed compagibus
 Discussa ruptis mole collapsa fluunt.
- 1230 Defecit ingens corpus, & pesti satis
 Herculeæ non sunt membra. prô, quantum est malum,
 Quod esse vastum fateor? ô dirum nefas!
 En cernite, urbes, cernite ex illo Hercule
 Quid jam superfit. Herculem agnoscis, pater?
- 1235 Hisne ego lacertis colla Nemeaci mali

Eli-

GRONOVII.

1221. *Tumidi jecur pulmonis*] Forte, *decus*. Ille decens Herculeum corpus pulmo, ille sanguinis quondam capax, distendit fibras arentes.

1223. *Lentus sanguinem avexit vapor.*] Fortassis, *extexit*. Sequenti, *Flor. aditus nefas. non aditus.*

1235. *Spolia Nemeaci mali*] Quid est *elidere* & *premere spolia*? Praclare *Flor. Hisne ego lacertis colla Nemeaci mali Elisa pressi?* Apollodorus: *αἰετοῖς τὸ τοῦ κλέιδος κερκίδος ἀρχον, ὡς ἐν τῷ ζ.* Suetonius in Nerone volente imitari Herculis facta: *Præparatumque leonem ajunt, quem vel*

VARIORUM.

1221. *Tumidi jecur pulmonis*] Τὸ *deus*, quod magno viro pro *jecur* placuit, non admittent Critici puto; nedum medicorum filii, nisi ipsis datum in conspectum. Sensus Herculis videtur esse: *jecur, quod antea sanguinis tumidi capax ingentem spirituum copiam sufficiebat pulmonis fibris easque inflabat, id nunc præ sanguinis defectu pulmones destituit arentes.* SCHRODERUS.

1223. *Vapor.*] Calor veneni. FARNABIUS.

1225. *Abstulit*] Aliquoties jam ante *jecur* nominatum. verissime liber, *latus*. In costis ipsis inquit, adefum, nec jam comparat latus. LI-PSIUS.

1226. *Malum*] Nefandum virus. FARNABIUS.

1228. *Compagibus*] Nervis, ligamentis, tendinibus. FARN.

1230. *Pesti satis*] Grassanti veneno. FARN.

1232. *Vastum*] Cui mala maxima semper exilia, minuta, contemibilia videbantur. DELRIUS.

1233. *Illo*] Victore, domitore. FARNABIUS.

1235. *His*] *His elisa jacet moles Nemeaca lacertis, &c.* FARN.

1235. *Lacertis*] Sic testantur interfectum Theocritus *id.* 26. Euripid. in *Herc. Fur.* & & Apollodor. lib. 2. Biblioth. errant pictores, qui Herculeum manibus leonis os deducentem pingunt. Advertit, Pet. Victor. lib. 4. var. lect. c. 22. DELRIUS.

1235. *Nemeaci*] *Herc. Fu.* v. 223. FARNABIUS.

- Elisa pressi? tensus hac arcus manu
 Astris ab ipsis detulit Stympthalidas?
 His ego citatam gressibus vici feram,
 Radiante clarum fronte gestantem caput?
 1240 His fracta Calpe manibus elisit fretum?
 His tot ferae, tot scelera, tot reges jacent?
 His mundus humeris sedit? haec moles mea est?
 Haec ne illa cervix? has ego opposui manus
 Coelo ruenti? cujus, ô, custos manu
 1245 Trahetur ultra Stygius? ô, vires prius
 In me sepultae! quid patrem appello Jovem?
 Quid per Tonantem vindico coelum mihi?
 Jam jam meus credetur Amphitryon pater.
 Quaecumque pestis viscere in nostro lates,
 1250 Procede. quid me vulnere occulto petis?

Quis

GRONOVII.

clava vel brachiorum nexibus in amphitheatri arena spectante populo nudos elideret.

1237. *Astris ab ipsis depulsi*] Sic quidem & Florentinus. Scripti tamen auctor *detulit*. Statius lib. 10. Nullaque telorum subit ad fastigia, quae non Deferat hasta virum, persusaque corde raurat.

1240. *His fracta Calpe manibus elisit fretum?*] Immo fretum elisit Calpen, & per eam sibi pervium fecit juvante Hercule. Scribo igitur, *emissit*. Mox Flor. *haec moles mea est*; non *mei*.

1243. *Has ego opposui manus*] Fortassis: *has ego opposui moras Coelo ruenti*. De ipsa cervice vel humeris intelligit. Sequenti etiam Fl. *quis mea iustos manu*.

1245. *O vires prius In me sepultae!*] Flor. quoque ut Lipsianus: *ubi vires*. Hoc extra aleam est, quicquid oblitrepat Gruterus. Sed Lipsii distinctionem, *ubi vires prius In me? sepultae*: etsi laudatam quoque Delrio, haudquaquam fero. Multo minus interpretationem Gruteri, tamquam velit vulgata, simulatque vires advocarit Hercules malo isti depellendo, exersuisse se non pauca antehac quasi sopita, quae ne ipse quidem sibi inesse putaverat. Scio illud Petri Chrysologi

serm. 50. *Firmat artus & gressus ad cursum suscitavit in vivo cadavere jam sepultos*. Scribo tamen: *ubi vires prius Molem sepultae &* Ubi sunt vires, quas priusquam ego morerer ac sepelirer, mortuas & sepultas sentio. Hoc necessario *vi prius* requirere videtur: nam *vires prius* pro *priores*, ut *ante malorum*, minime placet. Possis etiam: *ubi vires prius in me repertae?*

1247. *Quid per Tonantem vindico coelum mihi?*] Flor. *vindico coelum miser?* Et sequenti, *Amphitryon pater*.

VARIORUM.

1237. *Depulsi*] Al. leg. *detulit*. FARN.

1237. *Stympthalidas?*] Herc. Fu. v. 243. FARN.

1238. *Citatam*] Cervam aureis radiantem cornibus, Hercule. Fu. 221. FARN.

1240. *Calpe*] Bimaris è columnis Hercules una. vide Herc. Fu. v. 236. FARN.

1242. *His mundus*] Herc. Fur. v. 73. *Haec coelum cervice tuli?* FARN.

1242. *Haec moles*] Hoccine corpus illud meum quondam torosum? FARN.

1244. *Quis?*] Quis posthac Cerberum ab inferis extrahet? FARN.

1252. *Am*

- Quis te sub axe frigido Pontus Scythes,
 Quae pigra Tethys genuit, aut Maurum premens
 Ibera Calpe littus! ô dirum malum!
 Utrumne serpens squallidum crista caput
 1255 Vibrans? an aliquod est mihi ignotum malum?
 Numquid cruore es genita Lernaee ferae?
 An te reliquit Stygius in terris canis?
 Omne es malum, nullumque. quis vultus tibi est!
 Concede saltem scire, quo peream malo.
 1260 Quaecumque pestis, sive quaecumque es fera,
 Palam timeres. quis tibi in medias locum
 Fecit medullas? ecce, dirupta cute
 Viscera manus detexit, ulterior tamen
 Inventa latebra est. ô malum simile Herculi!
 1265 Unde iste fletus? unde in has lacrimae genas?
 Inviatus olim vultus & nunquam malis
 Lacrimas suis praebere confuctus (pudet!)
 Jam flere didicit. quis dies fletum Herculis,

Quae

GRONOVII.

1260. *Pestis saeva, quaecumque effera est.*] Flor. plane, ut voluit Liplius: *Quaecumque pestis, sive quaecumque es fera.* Abstineant conjecturas. Ne offendant sive semel positum, sic Justinus lib. 2. cap. 1. *quae aggerationibus regum, sive Nili tra- hentis limum, terrarum recentissima videatur.* Ita Mill. & meliores editiones. Nuper addiderunt: *sive exaggerationibus.* Eodem libro cap. 9. recte Freinsheimius: *Ducena millia Persae eo praelio sive naufragio amiserunt.* lib. 38. *eosque variis exhortationibus ad Romana bella sive Asiatica incitat.* lib. 42. *Capitini ex Crassi, sive Antonii, exercitu recollecti.* Miseret illorum, qui vexant illud, *Palam timeres*, substituendo, *venires, timeres, timori es.* Quid apertius? Si palam & aperto Marte mecum confisteres, non laederes, non terres: immo ultro timeres & domarere. *Palam* est palam exposita vel opposita. Tacitus 11. ann. *nullis palam neque cognitis mox caesi.* id est, nullis, neque tum

palam factis neque mox cognitis.

1262. *Ecce dirupta cute*] Flor. *direpta.* Lege. *de- repta.*

VARIORUM.

1252. *Aut Maurum*] Unde hoc venenum? à mari Scythico, Boreali aut Atlantico? FARN.
 1256. *Lernaee*] Hydrac. FARN.
 1257. *An te*] An Aconitum illud es, è Cerberi spuma? FARN.
 1258. *Omne*] Ex effectu. FARN.
 1258. *Nullumque*] Quia non appares. FARN.
 1260. *Quaecumque pestis*] Ambigit an pestem hanc dicat, an feram aliquam intra se latentem. LIPSIUS.
 1261. *Palam timeres*] Non auderes aperto me Marte aggredi: in ipsis visceribus lateas & cruciatis. DELRIUS.
 1264. *Simile*] Inviatum, indomitum. FARNABIUS.

Tttt

1269. Sic

Quae terra vidit? ficcus aerumnas tuli.

- 1270 Tibi illa virtus, quae tot elisit mala,
Tibi cessit uni. primo, & ante omnes mihi
Fletum abstulisti. durior saxo horrido
Et chalybe vultus, & vaga Symplegade,
Rictus meos infregit, & lacrimam extulit.
1275 Flentem, gementem, summe pro rector poli,
Me terra vidit. quodque me torquet magis,
Noverca vidit. urit ecce iterum fibras,
Incaluit ardor. unde nunc fulmen mihi?
Chor. Quid non possit superare dolor?
1280 Quondam Getico durior Aemō,
Nec Parrhasio lentior axe,

Sae-

GRONOVII.

1272. *Fletum abstulisti*] Non placet Grutero. At placuisset, si meminisset Plauto & Ciceroni auferre per se esse, impetrare. Mihi non placet, *primo & ante omnes*. Fortasse: *prima in aerumnis mihi Fletum abstulisti*.

1274. *Et lacrimam extulit.*] Hoc quidem improbum. Delirius ē quibuscumque notat *extulit*. Flor. *expulit*. Queritur Gruterus haec valde esse hiulca, nec juvare Mss. nisi quod unus, *virtus pro vultus*. Sed hic nihil juvat: nam *durus ille vultus* ipsius Alcidae est. Sic Hercule Fur. hic *durus malis Lacrimare vultus nescit*. Videtur fuisse: *durior saxo horrido Et chalybe vultus & vaga Symplegade suum rigorem infregit, & lacrimam expulit*. Vel, *expulit*. Nisi, *Rictus suos infregit*, eodem sensu dixit: nam & sic supra v. 1267. *tra i rictu Gyges*.

1275. *Summe prorector poli,*] Sic habere libros aut *prospector*, testis Gruterus: *Lipianum pro rector*, quod jam occupet edd. recentiores: non suam, quod nullus adtenuetur liber alius. Tanto hercle pejor quisvis alius. Nam etsi nullus esset vetus liber, nec Lipianus id ostentaret, tamen proclive erat divinare *pro rector* legendum; ut vere ait Scaliger. Sed quid ipsi in mentem venit, quomodo se unquam concessum negat *summe pro rector*, recte posse dici? & corrigi, *sum-*

ma? Mirifice interdum scilicet & defangitur. Fl. quoque: *summe pro rector poli*. Atque in eo acquiescendum.

1281. *Nec Parrhasio*] Videtur scribendum: *Et Parrhasio*. Nam *lentus*, qui non commovetur facile ira, amore, dolore: durus, & immitis, cui

VARIORUM.

1269. *Siccus*] Siccis oculis, non lacrymantibus. FARNABIUS.

1270. *Tibi illa*] O virulenta pestis. FARN.

1272. *Abstulisti*] Extorsisti. FARN.

1272. *Durior saxo*] Amat Tragicus noster sequi Ovidium, de quo similitudines illas desumpsit ex Metam. *Saevis illa fere surgente, cadentibus hœdis*, *Durior & ferro quod Noricus evocat ignis*, *Et saxo quod adhuc vivum radice tenet*. FABRI-TIUS.

1273. *Symplegade*] Hercule Fur. v. 1210. Med. v. 347. FARNABIUS.

1278. *Fulmen*] Quo peream. FARN.

1280. *Aemō*] Thracio monte. FARN.

1281. *Parrhasio*] Septemvionali, juxta quem Callistho ē Parrhasia urbe Arcadiae in usum versa, cum filio Arcade. Herc. Fur. v. 129. FARN.

1281. *Nec Parrhasio lentior*] Frustra hic est Gronovius, scribendum censens: *Et Parrhasio lentior*. nam *lentus* est *flexibilis*, licet improprie etiam pro

pe

Saevo cessit membra dolori:
Fessumque movens per colla caput
Latus alterno pondere flectit.

- 1285 Fletum virtus saepe resorbet.
Sic Arctōas laxare nives,
Quamvis tepido fidere Titan
Non tamen audet, vincitque faces
Solis adusti glaciale jubar.

GRONOVII.

aes triplex circa pectus, ut loquitur Scioppius in Verif. quem vide. Cicero lib. 2. de Orat. *Huius generi contrarium est viduuli genus patientis ac lenti; ut quum Cato percussus ab eo, qui arcam ferebat, quum ille diceret, Cave, rogavit, num quid aliud ferret praeter arcam.*

1285. *Fletum virtus saepe resorbet.* Aut valde falli aut ex re ipsa & sequenti imagine legendum, *resorbet*, scripsit Lipsius. At ego aut valde fallor, aut ille maluit, quod ex libro nobis expensum ferre poterat, conjecturae suae videri. Itaque fuit poenas. Ecce amicus ejus: *Resorbet*, esse metaphoram à nivibus sumtam: sicut solis tepor in aquam, ita ab luetu fletum resolvi in lacrimas; hanc sententiam, si cum Mog. & Mss. legas *luctus*: sin cum impressis *virtus*, fletum fluere paratum absumi à virtute & à robore animi absorbere: vereri, ne quid mendii subit: nam quosdam & *lactum virtus*, quosdam, *fletum virtus*, quosdam *fletum luctus*. Abreptus hoc quoque torrente Gruterus affert è quibusdam: *Fletum virtus*: tentat, *Fletum luctus*. De Lipsiano altum silentium, nisi quod tandem Gruterus, tempus fuisse cum suspiicaretur Lipsianum secutus auspiciu, *Fletum vir-*

tus ecce resorbet. Ocius haec inducite omnia, ó optimi: & verbo accipite legendum esse: *Fletum virtus saepe resorbet.* Totidem literis Florentinus. Et est, quod M. Seneca, *introversus agere lacrimas.* Saepe virtutis suae memor fuit lacrimas jam erumpentes & quasi retrahit.

1288. *Vincitque faces Solis adusti Glaciale jubar.* Nihil differt Flor. ab omnium aliorum librorum, nisi quod *vincitque*. Praeterea legendum est, *adusti*, ut vidit olim Zinzerlingus. *Glaciale jubar* est splendens nitenque glacies, ut acceperunt omnes. At Gruterus nunquam persuadebunt id Latine dictum. At nos nunquam de illo dubitavimus. *Glaciale jubar* apud Statium.

VARIORUM.

paciente, sive pro eo, qui facile injuriam ferat, accipiat. SCHRODERUS.

1285. *Fletum* Lacrymas jam dolore fluere paratas animi robur absumit: non secus ac glaciem stringit frigus Boreale, nec à Solis radiis solvi patitur. FARNABIUS.

1288. *Vincitque faces glaciale jubar.* Id est, splendor aquae in glaciem pellucidam induratae non dissolvitur sole. FARN.

HERCULES. ALCMENA.

Lamentantem Herculem solatur Alcmena.

- 1290 *Herc.* **C**ONverte vultus ad meas clades, pater.
Nunquam ad tuas confugit Alcides manus.
Non, cum per artus hydra foecundum meos

Titt 2

Ca-

- Caput explicaret. inter infernos lacus
 Possessus atra nocte cum Fato steti;
 1295 Nec invocavi. tot feras vici horridas,
 Reges, tyrannos; non tamen vultus meos
 In astra torfi. semper haec nobis manus
 Votum sponndit. nulla propter me sacro
 Micuere coelo fulmina. hic aliquid dies
 1300 Optare jussit. primus audierit preces,
 Idemque summus. unicum fulmen peto.
 Giganta crede. non minus coelum mihi
 Asterere potui. dum patrem verum puto,
 Coelo peperci. sive crudelis pater,
 1305 Sive es misericors, commoda gnato manum.
 Propera ante mortem, & occupa hanc laudem tibi.
 Vel, si piget, manusque detrectat nefas,
 Emitte Siculo vertice ardentes, pater,
 Titanas in me, qui manu Pindum ferant,
 1310 Aut te, Ossa, qui me monte projecto opprimant.
 Abrumpat Erebi claustra, me stricto petat

Bel-

GRONOVII.

1306. *Propera ante mortem*] Flor. *Properante morte*. Forſan: *Properato mortem & occupa hanc laudem tibi*. Virgilius lib. 9. & *pulcrum properet per vulnera mortem*. Tacitus 2. ann. *nifi voluntariam mortem properaviſſet*.

1311. *Abrumpat Erebi claustra*.] Lege cum Fl. *Abrumpat Erebi claustra, me stricto petat Bellona*

VARIORUM.

1293. *Caput explicaret*] Ita rursus poſſilimio ſcribendum putavi, auctoribus Miſ. noſtris, imo ratione ipſa. Antea invectum erat *Caput implicaret*; placuitque viris harum artium primis. At capita Hydrae non ita exoſſa & juncea, ut circumvolverent atque amplecterentur Herculem, ut poſſi interpretantur. non: Hydra ſeptem illis ca-

pitibus hinc inde erectis eum circumvallabat quaſi quãdam ſagenã. GRUTERUS.

1296. *Non tamen*] Non implorans opem tuam ſuſpexi. FARNABIUS.

1298. *Votum*] Certam fecit victoriæ ſpem. FARNABIUS.

1298. *Propter*] In omen, aut auxilium meum, qui ipſe tui fulminis vice fuerim. Sup. 1143. FARNABIUS.

1301. *Giganta*] Crede me eſſe unum è gigantibus, fulminaque, nam ego his potentior coelum perfringere potui, niſi peperciſſem, quod te verum mihi patrem credidiſſem. FARN.

1305. *Adanum*] Fulminantem. FARN.

1305. *Occupa*] Praeſcipe necis meae laudem mulierculae. FARN.

1308. *Siculo*] Typhoea, Enceladum, Titanasque alios Aetnae ſubjectos. FARN.

1311. *Erebi*] Inferni. FARN.

1312. Bel-

- Bellona ferro. mitte Gradivum trucem;
 Armetur in me dirus; est frater quidem,
 Sed ex noverca. tu quoque Alcidae soror
 1315 Tantum ex parente, cuspidem in fratrem tuum
 Jaculare, Pallas. supplices tendo manus
 Ad te, noverca. sparge tu saltem, precor,
 Telum. perire foeminae possum manu.
 Jam fracta, jam satiata, quid pascis minas?
 1320 Quid quaeris ultra? supplicem Alciden vides.
 Et nulla tellus, nulla me vidit fera
 Te deprecantem. nunc mihi iratâ quidem
 Opus est noverca. nunc tuus cessat dolor.
 Nunc odia ponis. parcis, ubi votum est mori?
 1325 O terrae & urbes! non facem quisquam Herculi,
 Non arma tradet? tela subtrahitis mihi.
 Ita nulla saevas terra concipiat feras
 Post me sepultum. nec meas umquam manus
 Imploret orbis. si qua nascetur fera,

Na-

GRONOVII.

VARIORUM.

ferro. Hujus enim est abruptum claustra Erebi
 & inde emergere. Petronius: *At contra sedes*
Erebi qua rupta debiscit, Emergit late Diis chorus,
horrida Erinny, Et Bellona minax.

1313. *Et frater quidem*] Flor. est frater quidem:
 ut ex suis Gruterus.

1319. *Quid pascis minas?*] Vereor ne fuerit:
quid parcis minis? Cur non exsequeris, quod fac-
 pe minata es.

1322. *Nunc mihi irata quidem*] Fl. *irata pater.*
An parum Non ira illa vehementi, quae tot hor-
 tida & aliis iniecta monstra produxit, succen-
 sa: quamvis leviter commota potest me nunc
 seminecem conficere. Plautus Curculione: *Non*
ego nunc mediocri incedo iratus iracundus, Sed nasse
illa, qua excidionem facere condidici oppidis.

1325. *O terrae & urbes!*] Flor. terra.
 1329. *Si qua nascetur fera Nascitur alius.*] Flor.
 si qua nascetur mala. Hoc quidem expeditum; sed

1312. *Bellona*] Agam. v. 81. FARN.

1312. *Gradivum*] Martem, à gradiendo in bel-
 lo ultro citroque: sive à *gradus* vibro. aliis qui-
 dem grandem divum. FARN.

1313. *Frater*] Vid. Herc. Fur. v. 906. Martem
 autem concepit Juno tacto flore in campis Ole-
 niis. FARN.

1314. *Alcidae*] Pallas è cerebro Jovis nata,
Craxigena patrima virgo, *duxit*. FARN.

1315. *Fratrem*] Me. FARN.

1316. *Pallas*] Apud Sophoclem quoque in
 Trachiniis, Hercules Palladis opem implorat.
 DELRIUS.

1319. *Quid pascis minas?*] Nihil verendum
 cum Gronovio, ne fuerit, *quid parcis minis?* Est
 enim sententia, *quid nutris minas, atque in lon-
 gum proferis eas?* Vide sequentia. SCHRODERUS.

1327. *Ita nulla*] *Optantis & imprecantis est*, &c.
 ut. FARNABIUS.

Tttt 3

1330. A

- 1330 Nascatur alius. undique infelix caput
 Maestate saxi, vincite aerumnas meas.
 Ingrate cessas orbis? excidimus tibi?
 Adhuc malis ferisque suppositus fores,
 Ni me tulisses. vindicem vestrum malis
1335. Eripite, populi. tempus hoc vobis datur.
 Pensate merita. mors erit pretium omnium.
Alcm. Quas misera terras mater Alcidae petam?
 Ubi natus, ubinam est? certa si visus notat,
 Reclinis ecce corde anhelanti aestuat.
- 1340 Gemit. peractum est. membra complecti ultima,
 O nate, liceat. spiritus fugiens meo
 Legatur ore. brachia in amplexus cape.
 Ubi membra sunt? ubi illa, quae mundum tulit,
 Stelligera cervix? quis tibi exiguum tui
- 1345 Partem reliquit? *Herc.* Herculem spectas quidem,
 Ma-

GRONOVII.

quid sibi vult idem, quum subiungit, *Nascetur odium undique &c.* Numquid, *Nascantur hodie. aut undique.*

1334. *Vindicem vestrum malis Excipite*] Lipsius & priori versui bene coniulerat, hic legebat: *malis Eripite.* Nihil illi de utroque, sed ex priorē fumunt occasionem invehendi in Lipsiensē editionem: in posteriori: *Excipite*, eripite; saepe enim hoc significat. Hic cessant ingentia commentariorum spatia. Proferant exemplum vel unum. Nemo unquam veterum dixit *excipere malo*, pro liberare & eripere ex eo, quo quis iam premitur. Praeterea Florent. plane: *Eripite*. Et statim: *vobis datur Pensare merita.* Quasi sit ad pensanda merita.

1342. *Brachia in amplexus*] Flor. *brachia & amplexus.* Grotius: *brachia amplexu cape.*

VARIORUM

1330. *Alius*] Alius Herc. vindex. FARN.

1331. *Vincite*] Interficiendo liberate me aerumnas. FARN.

1335. *Tempus*] Exsolvendi vos ingrati animi labes. FARN.

1338. *Certa*] Res certas. FARN.

1339. *Corde anhelanti*] Cor per arteriam venosam, aërem refrigerantem, quem pulmones misere, recipit, teste Aristotel. l. 3. de partibus animal. quare cum superius dixerit pulmones vi veneni exaruisse, profecto consequbatur, quod subiungit, aestuantis cordis suspirium, & quasi suffocatio. DELRIUS.

1341. *Spiritus*] Ex veterum consuetudine, apud quos proximiores, eorumque defectu ut quisque amicior expirantem deosculabantur, & corpus corpori, vultum vultui imponebant, quasi excepturi ore fugientem animam. Cicero in Verrem: *filiorum suorum supremum spiritum ore excipere liceret.* Virg. 4. Aeneid. & extremo si quis super halitus errat Ore legam. In mortem Drusus excipias hanc animam ore pio. DELRIUS.

1352. *Nate*

- Mater; sed umbræ simile nescio quid mei
 Agnosce, mater. ora quid flectis retro,
 Vultumque moerens? Herculem dici tuum
 Partum erubescis? *Alcm.* Quis feram mundus novam,
 1350 Quæ terra genuit? quodve tam dirum nefas
 De te triumphat; Herculis victor quis est?
Herc. Nuptæ jacentem cernis Alciden dolis.
Alcm. Quis tantus est, qui vincat Alciden, dolus?
Herc. Quicumque, mater, foeminae iratae sat est.
 1355 *Alcm.* At unde in artus pestis aut ossa incidit?
Herc. Aditum venenis palla foemineis dedit.
Alcm. Ubinam ipsa palla est? membra nudata intuor.
Herc. Consumpta mecum est. *Alcm.* tantane inventa est
 lues?
Herc. O mater, hydram, & mille cum Lerna feras
 1360 Errare mediis crede visceribus meis.
 Quæ tanta nubes flamma Sicaniæ bibit?

Quæ

GRONOVII.

1346. *Sed umbræ simile nescio quid*] Lippius vocat damnari scriptum: *sed umbram* & *vile nescio quid mei*. Id ita oblique contemnunt: nescio quid membrorum reſtat vero corpori diſſimile, umbræ corporis ſimile, quod eſſe videatur, non ſit: nec ſe videre cur damnetur. Hoc nimirum nesciebat Lippius. Alterum vero damnaverat hæſtenuſ, ut recens antiquo, meliori qualecumque cedere juberet: non quali non poſſet explicari. Et ſubſtituitur illi Florentinus, *qui umbræ vile*, Sed umbram, inquit, ipſum jam, jam adumbratum & evanidum, & aliquid vile mei, quod penè quo nomine appellem nescio: nam illud quod erat nobile, quod verum faciebat Herculem, animus & robur, perit. Cogitabam etiam: *Herculis ſpectas quidem, Mater, ſed umbram, & vile nescio quid tui. Agnoſce, mater.*

1348. *Vultumque moerens*] Fl. *Vultumque mergit*, id eſt, vel demittis ac deſiſcis, vel demiffa palla

obtegit & velas. Sic *mergere caput* in re foediſſima.

1355. *At unde in artus*] Fl. *Et unde*. Interrogativum, ut Virgilio: *Et quæ tanta ſuit Romanis tibi cauſa videndi?*

1360. *Errare mediis credo*] Fl. quoque *crede*.

1361. *Flamma Sicaniæ bibit?*] Flor. *Quæ tanta nubes flamma Sicaniæ ſecat* ingreditur, tranſit. *Undemox: quæ plaga igniferi poſi. non inferni.*

VARIORUM.

1352. *Nuptæ*] Deianiræ. FARN.

1354. *Mater*] O mater. FARN.

1360. *Credo*] Al. *crede*. FARN.

1361. *Sicaniæ*] Siculas, Aetnae ſupervolitantē, q. d. non Aetna flammæ cruciatis. FARNABIUS.

1362. *Quæ*

Quae Lemnos ardens? quae plaga igniferi poli,
 Vetans flagranti currere in zona diem?

In ipsa me jactate, prô comites, freta,

1365 Mediosque in amnes. qui fat est Ister mihi?

Non ipſe terris major Oceanus meos

Frangit vapores. omnis in nostris malis

Deficiet humor, omnis arefcet latex.

Quid, rector Erebi, me remittebas Jovi?

1370 Decuit tenere. redde me tenebris tuis.

Talem subactis Herculem ostende inferis,

Nil inde ducam, quid times iterum Herculem?

Invade mors non trepida. jam possum mori.

Alcm. Compesce lacrimas saltem, & aerumnas doma;

1375 Malisque tantis Herculem indomitum refer,

Mor-

VARIORUM.

1362. *Quae Lemnos ardens ?*] Non Lemnos Aegaei maris infula Vulcanò sacra crebris affluens incendiis. FARNABIUS. Lemnos Aegaei maris infula Vulcanò sacra, de qua multa Valerius lib. 2. Argonaut. & Statius lib. Thebaid. crebra ejus incendia, fumofum, nigrantemque aërem defcibentes. sunt, qui veterum quoddam fecuti, putent etiam vocari, Aethalen, Hypsipylaeam, Berenicen, Macrim, & Chium nefcio an recte. nam, quod ipsi non diffinitur, Livius lib. 37. Chium, Aethaliam, & Macrim, totidem diversas infulas facit; & Dionysius Periegetes Macrim & Chium à Lemno apertissime distinguit. Vulcani officinam in Lemno ponit Cicero lib. 3. de Nat. Deor. Ex hac adfertur terra illa nobilis, quam *figillatim* vocant. de qua multa Thevetus lib. 8. Cosmograph. lib. 11. & meminerat olim Myrsinus lib. 1. Lesbiorum, teste Natali lib. 2. Mythol. cap. 6. DELRIUS.

1362. *Plaga igniferi poli*] Non plaga torrida
majori ardet igne, quam pectus meum. alii leg.
Inferni & Pynphlegethonta intelligunt. FARN.
Egregius locus veteris Astrologiae, quae putabat
semper diem flare & nunquam currere sub ardenti
plaga. Aufonius : *Semper ubi aeterna verrigine clara*

nitet lux. Et Seneca infra : *Et omnis ardens er-
guum torret dies*, Scilicet perpetuus. Alioqui ubi-
cumque est dies ibi essent torridae plagae. SCA-
LIGER.

1363. Zon.] Fragmentum Varronis: *Mundus demus est maxima rerum, Quam quique alienius fragmine zonus Scindunt: per quas imbres pituiti sit sex signis stellis. antibus Alms in oblique aestare, lunae Bigas accipiat.* Sed ex illis quinque, H³ una *ἡμετέρις ἐστὶν ὅτις εἰσέρχεται τὰς πόλεις φλογυρῆς:* ita jē mōrto et c. antio Kαλιφόρα αὐτὴ ἀδούρητος πρὸς τοῖς, ut canit Eratosthenes: hoc est, una fabulosa torridaque ac rubens, verberata flammis, quoniam partem eam sibi subje- ram perpetuo ardentes radii torrent. DELRIUS.

1365. *Ister* Fl. Europae max. FARNABIUS.

1365. *Mithu* | Ad me refrigerandum. FARN.

1366. *Terris major*] Quia putabant mare tellurem circumcingere, quae fuit opinio Aristotelis in lib. de mundo ad Alexand. Q. Metelli & Cornelli Nepotis apud Melam lib. 3. cap. 5. vide Oedip. vers. eod. DELRIUS.

1367. *Vapores*] Calores, ardores. FARN.

1369. *Reclat Erebi*] Sophocleus etiam Hercules Plutonium invocat. DELRIUS.

1371. *Telam* 1 Affligum, "miscrum. FARN.

1372. *Nil inde*] Ut olim Cerberum. FARN.

Mortemque vince. quod soles, vince inferos.

Herc. Si me catenis horridus vinctum suis
Praeberet avidae Caucasus volucris dapem,
Scythia gemente, flebilis gemitus mihi

1380 Non extitisset. si vagae Symplegades
Utraque premerent rupe, redeuntis minas
Ferrem ruinae. Pindus incumbat mihi
Atque Aemus, & qui Thracios fluctus Athos
Frangit, Jovisque fulmen excipiens Mimas.

1385 Non ipse si in me, mater, hic mundus ruat,
Superque nostros flagret incensus rogos
Phoebus axis, degener mentem Herculis
Clamor domaret. mille decurrant ferae,
Pariterque lacerent: hinc feris clangoribus

1390 Aetherea me Symphalis; hinc taurus minax
Cervice tota pulset, & quidquid furit.

So-

GRONOVII.

1376. *Mortemque vince.*] Flor. *Mortemque differ.*
1378. *Praeberet avidae Caucasus*] Fl. *aliquae.*
Quasi velit, aquilae *Caucasus volucris dapem.* *Volu-*
cris accipe, non ut pro ave accipitur, sed pro par-
ticipio *volans.* ita enim fingitur lacerasse Prome-
thea.

1384. *Tenantis fulmen excipiens Jovis*] Lipsii co-
dex, *Jovisque f. exc. minas:* unde ille *fulmen exci-*
piens Mimas. Amici ejus contra, celissimum A-
thon, Mimanta vero multo humiliorem, minuf-
que nostro in ore: denique Mif. omnes quos vi-
derit, & omnes excusos vulgata veram & ger-
manam deputare. At Florentinus non modo re-
mittit conjicere, sed praeterea: *Jovisque fulmen*
excipiens Mimas. Quod est exceptum repellens,
repercutions.

1386. *Flagret incensus rogos*] Flor. *uros, id est,*
lectum, in quo jacebat.

1391. *Quicquid furit.*] Nescio quid hic olim
Delius in Adversariis: delevit enim & in Com-
mentariis ait se retractare. Tamen depravatum
est. Quid enim, *furgas solum?* Flor. *quicquid furit:*

dein, *magis urgent hinc & illinc nemus.* Scribe: &
quicquid furit Solum quoque ingens, furgas hinc illinc
simul. Quae monstra singula quoque terribilia
fuerint, junctum ab omni parte me adflant.

VARIORUM.

1377. *Si me*] Si viderem hostem, scitemque
quid me cruciaret, &c. FARN.

1377. *Catenis*] Ut Prometheus. Herc. Fur.
v. 1206. FARN.

1379. *Scythia gemente*] Ipsi Scythias mei com-
miserentibus. FARNABIUS. In sequenti vers.
elegantius legeretur *excidisset.* DELRIUS.

1380. *Si vagae*] Herc. Fur. v. 1210. FARNA-
BIUS.

1382. *Ferrem*] Sine quaestione aut gemitu. FARN.

1382. *Pindus*] Mons Thess. FARN.

1384. *Jovisque*] *Ferunt enim summus solmina*
montes. FARN.

1387. *Phoebus axis*] Solis currus. FARN.

1390. *Symphalis*] Herc. Fur. v. 1242. FARN.

1390. *Taurus*] Agam. v. 827. FARN.

VVVV

1395. Qued

Scelus minantur. quas petam latebras anus?
Dolor iste furor est. Herculem solus domat.
Cur deinde latebras aut fugam vecors petam?
Obire forti meruit Alcmene manu.

- 1410 Vel scelere pereat, ante quam letum mihi
Ignavus aliquis mandet, ac turpis manus
De me triumphet. ecce, lassatus malis
Sopore fessas alligat venas dolor,
Gravique anhelum pectus impulsu quatit.
1415 Favete, superi. si mihi gnatum inclitum
Miserae negatis; vindicem saltem precor
Servate terris. abeat excussus dolor,
Corpusque vires reparet Herculeum suas.

GRONOVII.

1406. *Qua fuga latebras petam?*] Florent. *quas*
etiam *latebras anus*. Scribe: *quas petam latebras*
anus?

1409. *Obire forti meruit*] Gruterus septem Pall.
observat habere, *meminit*; duos tantum accedere

nupere vulgato *meruit*: quod videri etiam da-
mnasse cum Mss. suis Delrium. Si fecit, lapsus
est. nam Florent. *meruit*.

* VARIORUM.

1412. *Ecce,*] Act. 4. Herc. Fur. v. 1043. FAR-
NABIUS.

HYLLUS. ALCMENA. HERCULES.

PHILOCTETES Muta Persona.

*Reversus Hyllus nunciat Herculi, Deianiram, postquam se Nessi
dolo deceptam comperisset, sibi mortem conscivisse.*

- Hyl. **P**Rô lux acerbâ, prô capax scelerum dies!
1420 Nurus Tonantis occidit. natus jacet.

GRONOVII.

1419. *Pro capax scelerum dolor!*] Raphelingius
è conjectura correxit: *pro capax scelerum dies*. Quo
contempto Delrius interpungit: *pro capax scelerum!*
dolor! Gruterus dolorem facit scelerum capacem,
quod ejus impulsu Deianira fecerit duplex scelus

& maritum & seipsam occidendo. Acute: sed
Raphelingianum sancit Florentinus.

VARIORUM.

1420. *Nurus*] Deianira. FARN.

1420. *Natus*] Hercules. FARN.

Vvvvz

1424. U.

- Nepos supersum. scelere materno hic periit;
 Fraude illa capta est quis per annorum vices,
 Totoque in aëvo poterit aerumnas senex
 Referre tantas? unus eripiet dies
- 1425 Parentem utrumque. caetera ut sileam mala,
 Parcamque fati, Herculem amitto patrem.
Alcm. Compesce voces inclitum Alcidae genus,
 Miseraeque fato similis Alcmenae nepos.
 Longus dolorem forsitan vincet sopor.
- 1430 Sed ecce lassam deserit mentem quies,
 Redditque morbo corpus, & luctus mihi.
Herc. Quid hoc? rigenti cernitur Trachin jugo.
 Et inter astra positus evasi genus
 Mortale tandem. quis mihi coelum parat?
- 1435 Te te, pater, jam video: placatam quoque
 Specto novercam. qui sonus nostras ferit
 Coelestis aures? Juno me generum vocat.
 Video nitentem regiam clari aetheris,
 Phoebeique tritam flammea zonam rota.

Cu-

GRONOVII.

1424. *Unus eripiet dies*] Flor. *eripuit*. Et si enim
 inestabatur adhuc cum morbo Hercules, tamen
 pro depositio habebatur.

1428. *Miseraeque fato similis*] Al. nato. Scribe:
Miseraeque, patri similis, Alcmenae nepos. Quam-
 quam istud possit explicari, juxta orbis.

1431. *Et luctus mihi*] Fl. *luctum*.

VARIORUM.

1424. *Unus eripiet*] In Sophoclis Trachiniis,
 non quidem hoc ipse Hyllus queritur, sed nutrix
 introducit inquires; *Κλαίει δὲ ἥντι ἐν δόμοις*
ἱερὸν αἶμα Πατρὸς; τ' αἰετὸς τ' ἀνδραγαθὸν βίον.

1428. *Miseraeque*] Acque miser, atque ego
 FARNABIUS.

1429. *Longus*] Tantisper ergo dormiat quoad
 concoxerit perniciosum hunc humorem, qui fu-
 roris causa. Herc. Fur. 1077. FARN.

1431. *Morbo*] Dolori, seu furori. FARN.

1432. *Quid hoc?*] *Disquisi* *sopore*, *Hercules apo-*
theosin suam velut a *passi* *raptus* *cernere videtur, seu*
propinquas morte *ratiocinatur*. FARN.

1432. *Trachin*] Supra v. 135. FARN.

1437. *Coelestis*] E Pythagoraeorum sententia,
 qui concentum quandam & harmoniam effici
 corporum coelestium motu credebant. FARN.

1437. *Generum*] Hebe mihi desponsa. FARN.

1438. *Video nitentem*] Vett. *intentam*. unde
 Lippius: *Videone* *terram*: DELRIUS. *micantem* *vel*
patentem.

1439. *Tritam*] Zonam torridam. FARNABUS.

1440. Cu-

- 1440 Cubile video noctis. hinc tenebras vocat.
 Quid hoc? quis axem cludit, & ab ipsis, pater,
 Deducit astris? ora Phoebeus modo
 Afflabat axis. tam prope à coelo fui.
 Trachina video. quis mihi terras dedit?
 1445 Modò nempe me infra steterat, ac totus mihi
 Suppositus orbis. tam bene excideras, dolor.
 Cogis fateri. parce; & hanc vocem occupa.
 Haec, Hylle, dona matris. hoc munus parat.
 Utinam liceret stipite ingesto impiam
 1450 Effringere animam, quale Amazonium malum
 Circa nivalis Caucaſi domui latus.
 O clara Megara, tunc, cum furerem, mihi
 Conjux fuisti? stipitem atque arcus date.

Dex-

GRONOVII.

& quale poteſt accipi pro qualiter.

VARIORUM.

1440. *Hinc tenebras vocat*] Flor. *hinc tenebras* vocant.1441. *Et ab ipsis, pater, Deducit*] Pal. uni aheſt particula, *ab*: unde Gruterus, ſi ſui eſſet arbitrii aliquid innovare, fecerit: *ab ipsis, pater.* aut *hei ipsis.* Remittit illi curam Florentinus exhibendo: *Deducit aſtris.* mox idem à coelo, ut Lipſianus: ſed paullo ante: *video nitentem.*1445. *Modo nempe me infra*] Flor. *Oete modo inferas te peracto tutus ſuit.* Scribe: *Oete modo infra ſteterat ac teius ſuit Suppoſitus orbis.* Non eſt mirum, quum videretur ſibi è coelo deſpicere inferiora, poſſimum apparuiſſe falſo viſui Oeten, in qua erat.1447. *Cogis fateri*] Nempe, ò dolor, me vitum & impare tibi. Hinc reverſus ad ſe, *parce,* inquit, ò miſer, & tolerantia tua tam turpem confeſſionem anteverit: priuſquam talis vox excidat tibi, te comprime. Inde Hyllum alloquitur: ut vaga ſubjicit dolor. *Parce,* ut *parcere verbis.* Appulejus lib. 1. Miſet. *Parce, inquit, in ſeminam divinam, ne quam tibi linguae intemperantia noxam contrahas.* Fruſtra tranſponunt verſum aut ſudant interpretando.1450. *Quale Amazonium*] Forte, *quali.* Sed1440. *Cubile*] *Redditus terris videtur.* FARN.
 1443. *Afflabat axis, tam prope*] In eodem ſuo delirio haec enuntiat & eidem rei. Hem, inquit, ubi ego nunc? iterum in terris? paulo ante juxta Phoebum. LIPSIUS.1447. *Tam prope*] Ita Hercul. Fur. v. 977. FARNABIUS.1446. *Excideras*] Mihi modo in coelos per ecſtaſin raptò. FARN.1448. *Haec, Hylle, dona*] Ut moriens Afatus: *Τούτῃ, ὦ Κισθίων, ἐν ἰσχυρῇ τῇ θεοῦ δόξῃ.* Hippolytus apud Euripidem: *ὦ δῶκε πατρὶς ἐν Περσίδῃ.*1448. *Matris*] Tuæ, id eſt, Deianiræ. FARNABIUS.1450. *Amazonium*] Amazonum inſolentiam, ipſas Amazonas. Herc. Fur. v. 542. Hippol. v. 397. FARNABIUS.1450. *Quale Amazonium malum*] Pariſienſis excuſus, *qualis.* Utinam, inquit, liceret mihi Deianiram ſic exanimare, ut Amazonas perem. SCHRODERUS.1452. *Tunc*] Dignior ſane fuit Deianira quæ furentis Herc. uxor eſſet. FARNABIUS.

VVVV 3

1457. Ha-

- Dextra inquinetur. laudibus maculam imprimam.
 1455 Summus legatur foemina Herculeus labor.
Hyl. Compesce diras, genitor, irarum minas.
 Habet. peractum est. quas petis poenas, dedit.
 Sua perempta dextera mater jacet.
Herc. Coeci dolores. manibus irati Herculis
 1460 Occidere meruit. perdidit comitem Lichas.
 Saevire in ipsum corpus exanime impetus
 Atque ira cogit. cur minis nostris caret?
 Ipsum cadaver pabulum accipiant ferae.
Hyl. Plus misera laeso doluit. hinc aliquid quoque
 1465 Detrahare velles. occidit dextra sua,
 Tuo dolore, plura, quam poscis, tulit.
 Sed non cruentae sceleribus nuptae jaces,
 Nec fraude matris. Nessus hos struxit dolos;
 Ictus sagittis qui tuis vitam expsuit.
 1470 Cruore tineta est palla semiferi, pater,
 Nessusque nunc has exigit poenas sibi.

Herc.

GRONOVII.

1459. *Coeci dolores*] Florent. *Resse dolores*, Gronovius: *Cassi dolores*.

1464. *Hinc aliquid quoque Detrahare velles*] Ut potissima pars Pall. & Florentinus: *hinc aliquid quoque*. Statim idem: *occidit dextra sua Tuo dolori*.

1469. *Sagittis qui tuis vitam expsuit*] Haud dubie, *expsuit*, ut supra: et sic quoque Florentinus: *vulgares*, *exsulit*. Viderunt hoc quoque Delrius, & Zinzerlingus.

VARIORUM.

1457. *Habet*] Scil. vulnus. Formula à ludo gladiatorio sumpta. ubi si gladiatorum alter vulnus accepisset, acclamabat adversarius & spectatores: *Hoc habet*. Agamemn. v. 897. FARN.

1460. *Perdidit comitem*] Interpretationes aliorum non faciunt ad meum stomachum. Puto Her-

culem innuere, se simile letum illaturum fuisse Deianirae, quale intulerat Lichae, nisi ipsa praecoccupasset fatum: Licham igitur perdidisse comitem. GRUTERUS. Sic Troad. v. 308. *Parumque poscit Priamus*.

1464. *Plus misera*] Plus vel te, quem laesit. FARN. 1464. *Hinc aliquid*] Al. *hinc*. i. e. doloris sui aliquid. FARNABIUS.

1466. *Tuo dolore*] Quem de te conceperat, dolore. FARN.

1469. *Vitam expsuit*.] Rectum illud esse ostendit Cl. Burm. quem vid. ad Val. Flac. Argon. lib. III. v. 107. SCHRODERUS.

1470. *Semiferi*] Centauri. FARNABIUS.

1471. *Sibi*] Suae necis ultionem. FARN.

1471. *Exigit poenas sibi*.] Illustrissimus N. Heinsius interpretatur *persolvit*. ut & supra verso 970. *Exigam poenas tibi*. Eum vid. Epist. 686. ad Cl. Graev. Tom IV. Syllag. Epist. à Cl. Burm. publicat. SCHRODERUS.

1472. *Ha-*

Herc. Habet. peractum est. fata se nostra explicant.

Lux ista summa est. quercus hanc sortem mihi

Fatidica quondam dederat, & Parnassio

1475 Cirrhaeae quatiens templa mugitu nemus:

„Dextra perempti, victor Alcide, viri

„Olim jacebis. hic tibi emenso freta,

„Ter-

GRONOVII.

1472. *Habet. peractum*] Ut paullo ante v. 1457. non, bene habet, quod allanunt. *Habet*, scilicet Hercules *καὶ οὕτως πάλιν*.

VARIORUM.

1472. *Habet. peractum est*] Bene habet, satis est. FARNABIUS. Porro decorum hoc loco noster in Herculis persona diligentius servavit, quam Sophocles, qui Herculem, ut intellexit mortem sibi instare, viro forti non satis dignas voces tribuit: *ὡς ἰδὲ δέστω. εἰς οὐρανὸν ταῖα. Ὀδυσσεύς, ἔλεος. φησὶ δὲ στίχῳ ἰσὶ μοι. Οἶμος*. Quis quaeſo virorum? eja mitto virorum, quae quaeſo muliercula tam scilicet ejularet? DELRIUS.

1472. *Habet. peractum est*.] Palmerium egregie hoc explicantem vid. Grut. Fac. Crit. Tom. IV. pag. 858. SCHRODERUS.

1473. *Quercus*] Med. v. 349. FARNABIUS.

1475. *Cirrhaeae*] Oed. v. 269. FARN.

1475. *Mugitu*] Oraculi Delphici responſo. ex *adyto Cumaea Sibylla Horrendas canit ambages, antroque remugit*. FARN.

1475. *Cirrhaeae quatiens templa*] Dictatorio hic spiritu ceteras interpretum aliorum notas diſſilare conatus Jacobus Gronovius, Praefatione ad *Leſtorem*, praemiſſa harum Tragoediarum Editioni A. 1682. *quis ferat*, inquit, *cum Hercules in Oeta*, verſu 1475, *ipſo nomine Cirrhaeae templa Parnassum mugitu*, adhuc tamen Fabricius *et Farnabium garrire de Dodone*? At quidniſi ferendum? Cum quercum fatidica sortem hanc dedisse proximo verſu quaeſtus fuerit Hercules? Ubi vero *vocales et fatidicae arbores* nisi Dodonae in Epiro? Ovid. Met. lib. XIII. v. 716. *Palatiumque sua terram Dodonida quercu*. At Delphis à *sacerdote Pythia* reddita oracula. diſtinguit ea Ovid. Trist. lib. IV. Eleg. 8. *Hoc mihi si Delphi, Dodonaque diceret ipsa*. Quid igitur quercum, ex qua Dodonaei Iovis oraculum, & Cirrhaeae templa, unde Apollinis responſum

petebatur, hic conjungit Tragicus? An statuentum, gemino & Dodonaei Jovis, & Apollinis oraculo monitum fuisse Herculem? An nemus Dodonaeum ob oraculi fidem, Apollinis Parnassii & Cirrhaei epithetis amplificari? An denique haec, more poetico confusa, de unius Oraculi forte intelligenda esse? Postremum hoc ut decernam inclinatus animus. Quod vero laudatus modo vir Cl. non vetus Oraculum, sed novum Dodonae editum significari vult apud Sophoclem Trach: quid istud ad loci hujus illustrationem faciat, equidem nescire me profiteor. Cum enim hic diſſerſe & Dodona respiciatur, quae fuit in Epiro Molossidae; & Parnassus & Cirrha, quae in Phociae, memorentur, ſintque haec diſtincta Oracula: vid. Herod. Clio c. 46. & Cellar. Geogr. Antiqu. lib. 2. c. 13. id unum reſtare videtur, ut inquiremus, non, vetuſtate an novum intelligendum ſit Oraculum illud Sophoclem; ſed quomodo hic apud noſtrum utroque Oraculo monitus de tanto ſuo dicatur Hercules. Ceterum de Dodonaeo Oraculo vid. Celeberrimi Jacobi Triglandii Conjectanea, inſerta Theſauro Antiquitatis Graecae. Jacobi Gronovii, vol. VII. SCHRODERUS.

1476. *Dextra*] *Εὐαὶ δὲ τὸ ἀπὸ φαινομένου ἐν πατρὶς πόλει, πρὸς τὴν πύλιναν μετὰ τὴν θύραν ὕψος. Ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ φησὶ δὲ αὐτὸς τὸ πάλιν*. Haec ſunt verba oraculi Dodonaei, quod Herculi olim datum fuit; nempe quod ab hoſte deſuncto eſſet interficiendus. FARN.

1476. *Victor Alcide*] Caſus vocandi eſt: nam verba ſunt oraculi Dodonaei, quod Herculi olim datum fuit, nempe quod ab hoſte deſuncto eſſet interficiendus. Verba hujus oraculi nuſquam legi, ut & illius quod Tragoedia quinta de Oedipo commemoratur. FABRICIUS.

1477. *Olim jacebis*] Haec vox, ut Nonius & Servius ſcribunt, etiam futurum tempus ſignificat. Sic hic capitur, & apud Virgilium; *Hunc tu olim caelo ſpeltis Orientis onuſum Accipies ſeuera*. Romae in quodam marmore Tranſtiberinae regionis ſculptum eſt: *Quisquis es, aut olim noſtra*

- „Terrasque, & umbras, finis extremus datur.
 Nil querimur ultra. decuit hunc finem dari,
 1480 Ne quis superstes Herculis victor foret.
 Nunc mors legatur clara, memoranda, inclita,
 Me digna prorsus. nobilem hunc faciam diem.
 Caedatur omnis silva, & Oetaeum nemus
 Suscipiat ignis. Herculem accipiat rogos.
 1485 Sed ante mortem. tu genus Pacantium,
 Hoc triste nobis, juvenis, officium appara.
 Herculea totum flamma succendat diem.
 Ad te preces nunc, Hylle, supremas fero.
 Est clara captas inter, in vultu genus
 1490 Regnumque referens, Euryto virgo edita,
 Iole. tuis hanc facibus & thalamis para.
 Victor cruentus abstuli patriam, lares,
 Nihilque miserae praeter Alciden dedi;
 Et iste rapitur. penset aerumnas suas:

Jo-

GRONOVII.

nus: abstuli patriam lares. non patrio à lare,

VARIORUM.

1483. *Et Oetaeum nemus Suscipiat ignis.*] Malit Gruterus litera interjecta *ignis*. quod habeat Scholiafles. & Mss. sane praefere omnes *ignem*. Sed Flor. *Concipiat*. Lege: & *Oetaeum nemus Concipiat ignis*. vel, *Corripit*.

1489. *Est clara, captas inter inclitas,*] Lipsius monuit in MS. esse *inclitum*: itaque se facere, *inclitum*, & malle *Regnum* potius quam *Regem*. Amicus qui tam multa de illo mutuatus est, non potest hoc pati: ab se olim haec restituta: alios eodem modo, sed occupata. Caeterum neuter habet, cur in illo *inclitum* gloriatur, quippe quod sit contra legem versus, quam sibi auctor dixerat. Scaliger, *inter Oechalias*. Florentinus autem: *Est clara captas inter, in vultu genus Regnumque referens*.

1491. *Facibus & flammis para.*] Egregie hic quoque Etruscus: *facibus & thalamis para*. Et tamen memini Ovidiani de Cice: *Neque enim flammis habet aptius ulla Talibus inguinum*. Sed non omnia ubique decent. Statim idem, ut Lipsia-

de stirpe futurus, Sis memor antiqui nominis & tituli. DELRIUS.

1481. *Legatur*] Apparetur vel memoretur. FARNABIUS.

1483. *Sed ante mortem*] Dignam Seneca sententiam reduxi in Suspicionibus meis, alia distinctione; *Herculem accipiat rogos. Sed ante mortem Tu genus, &c.* Vult enim vivus adhuc comburi. GRUTERUS.

1485. *Genus*] Philocteta, Pacantis fil. FARN.

1486. *Triste*] Funebre. ut pyram extruat. FARN.

1489. *Genus regnumque*] Regium genus; & 246 dicit. FARN.

1490. *Euryto*] Rege Oechaliae. FARN.

1491. *Facibus*] Nuptialibus, Phoen. v. 263. & 507. FARN.

1492. *Cruentus*] Patrem illius & fratres interficiens. FARN.

1495. *Nē-*

- 1495 Jovis nepotem foveat, & natum Herculis.
 Tibi illa pariat quidquid ex nobis habet.
 Tuque ipsa planctus pone funereos, precor,
 O clara genitrix. vivit Alcides tuus.
 Virtute nostra pellicem feci tuam
- 1500 Credi novercam. sive nascente Hercule
 Nox illa certa est, sive mortalis meus
 Pater est: licet sit falsa progenies mihi;
 Materna culpa cesset, & crimen Jovis;
 Merui parentem, contuli coelo decus.
- 1505 Natura me concepit in laudes Jovis.
 Quin ipse quamquam Juppiter credi meus
 Pater esse gaudet. parce jam lacrimis, parens.
 Superba matres inter Argolicas eris.
 Quid tale Juno genuit, aethereum gerens
- 1510 Sceptrum, & Tonanti nupta? mortali tamen
 Coelum tenens invidit? Alciden suum
 Dici esse voluit. perage nunc, Titan, vices
 Solus relictus. ille, qui vester comes
 Ubique fueram, Tartara & Manes peto.

Hanc

GRONOVII.

1497. *Planctus pone funereos*] Flor. *funereos*, *precor*. Et sequenti: *vires Alcides tibi*. non *tuus*.

1507. *Parce jam lacrimis meis*] Liplius docuerat è scripto legendum: *parce jam lacrimis, parens*. Quod ut honestam speciem rejiciendi habeant, *meis*, interpretantur mihi impensis, pro me fuisse. Sed nemo ita locutus est unquam. Deinde & Florentinus, ut Liplianus.

1509. *Quid tale Juno peperit*] Liplianus variam lectionem in contextum recepit, expuncto alio vocabulo, ut versui constarent necessarii pedes: *Quid tale genuit, peperit*. Quod ille approbat, meritis amici notam. At Gruterus inde suspicatus, primo fuisse: *Quid tale Juno genuit*: mutatumque ab eis, qui *gignere* putabant virorum tantum. Rem acu tetigit. sic enim Florentinus.

1511. *Invidit? Alciden*] Distingue: *Mortali patri Coelum tenens invidit Alciden. suum Diti esse voluit*. Nisi & malis: *Diti ipse veluit*.

VARIORUM.

1495. *Nepotem*] Te. FARN.

1499. *Virtute*] Approbando me ex te natum Jovis esse filium magis ingeauum, quam quos ex Junone genuit. mox v. 1509. FARN.

1501. *Nex illa*] Geminata. Herc. Fur. v. 24. FARNABIUS.

1501. *Sive mortalis*] Etiam si mortalis quispiam fuisset pater non Jupiter, virtute tamen mea feci, ut Jovis credar progenies. FARN.

1504. *Contuli*] Virtute mea coelum decoravi. FARNABIUS.

1514. *Ubique*] Sup. v. 41. FARN.

X x x

1519. Pri-

- 1515 Hanc tamen ad imos perferam laudem inclitam,
Quod nulla pestis vicit Alciden palam,
Omnemque pestem vicit Alcides palam.

GRONOVII.

1516. *Pestis vicit Alciden palam*] Florent. *sudis Alciden palam.*

CHORUS.

*Solem orat, ut toti mundo Herculis mortem nunciet. Herculis
apotheosim praedicat, Jovemque precatur, ut vel nulli
producantur tyranni, ferae, monstra, vel alius
sufficiatur Herc. malorum vindex.*

- O Decus mundi, radiate Titan,
Cujus ad primos Hecate vapores
1520 Lassa nocturnae levat ora bigae,
Dic sub Aurora positis Sabaeis,
Dic sub Occasu positis Iberis,
Quique ferventi quatiuntur axe,

Qui-

GRONOVII.

1523. *Quique ferventem patiuntur axem,*] Flor. praecellere. *ferventi quatiuntur axe.* Quibus ante caeteros terrae habitatores vicina sol curru suo in campis aetheris quatit. Loquitur ut solent de equis aut turba hominum vel animalium super solam trepidantium. Lucretius lib. 2. *Et circumvolitant equites mediaeque repente Transmittunt valido quatientes impete campos.* Virgilius 11. Aen. equitum *levis impetus arma Praemisit, quaterent campos.* Petronius: *Pemator saltus canibus quati.* Silius lib. 1. *Et latos quatis agmine campos.* Vel, quos merides sibi propiores aestu agit. Axem ferventem vel currum solis vel polum Australem intelligere licet: de quo quasi calido loquuntur veteres, etsi eundem non minus quam Arcticum horrere frigidibus ipsi non ignoraverint. Nec repugnant haec verba opinioni veterum communi, torridam

Zonam inhabitabilem facientium. Etenim plaustrum Urcae, aut ferventi axi suppositi dicuntur, non ad perpendicularum subiacentes, sed qui in Zonis habitabilibus huic vel illi proximi agant.

VARIORUM.

1519. *Primos*] Auroram tepidos recipientem radios. FARN.

1519. *Hecate*] Luna. Hipp. v. 411. FARN.

1520. *Lassa*] Quo incipiente calorem fundere, equos Luna defatigatos nocturno penso disjungit. DELRIUS

1520. *Bigae,*] *Aganem.* v. 812. FARNABIUS.

1521. *Sabaeis*] Arabiae Felicis incolis. FARN.

1522. *Iberis*] Hispanis. FARN.

1523. *Ferventi*] Torrida zona, quam tamen veteres sentiebant non inhabitabilem prae nimio calore. FARN.

1524. *Plau-*

- Quique sub plaustro patiuntur Ursaë ;
 1525 Dic ad aeternos properare Manes
 Herculem, & regnum canis inquieti,
 Unde non unquam remeavit ullus.
 Sume, quos nubes radios sequantur.
 Pallidus moestas specularé terras,
 1530 Et caput turpes nebulae pererrent..
 Quando, prò Titan, ubi, quo sub axe
 Herculem in terris alium sequeris?
 Quas manus, orbis miser, invocabis,
 Si qua sub Lerna numerosa pestis
 1535 Sparget in centum rabiem dracones?

Ar-

GRONOVII.

1524. *Quique sub plaustro patiuntur Ursaë ;*] Scalliger Criticen jubet videre, quem locum hic habere possit, *patiuntur*. Vidit, & scit suum habere; neque repetitum ex antecedente versu, sed hinc in eum translatum. Est autem *pati* hic vivere, durare, sustentare, sustinere se, tolerare vitam: verbo Annaeis valde amato, ut supra notavimus. Vidit eadem, quod Scaliger affirmabat scire se auctorem scripsisse, *patiuntur*. cum falli, & hoc esse nihil. Grotius, *spatiantur*. Sed mutandum nihil est, nisi auctoritate Florent. hunc eo, qui antecedit vulgo, priorem dare velis. Quod cur nolis, nulla ratio est.

1525. *Dic ad aeternos*] Flor. *Dic sub aeternos*.

1531. *Pro Titan, ubi quæro, summo*] Palam meliorem scripturam Lipsiani codicis, *ubi, quo sub axe Herculem*; fatetur Gruterus: sed propugnare alterum Mss. Pall. omnes. At hoc solum propugnat Flor. illis omnibus pensior.

1534. *Sub terra numerosa pestis Sparget intensam*] Ubi nunc numerus ille codicum inanis, cui singuli scilicet, non sequendi quamvis optimi, decedere debeant. Muti omnes, quasi in silentium regno. At Florent. ille admirabilis: *Quas manus orbis miser invocabit, Si qua sub Lerna numerosa pestis Sparget in centum rabiem dracones?* Egregia restitutio & omnibus partibus cum plana, tum elegans. Lerna domicilium Hydrae. *Sparget*, Spar-

sam & diffusam habebit per centum anguium capita. Plinius lib. 11. cap. 37. de cornibus animalium: *Nec alibi major naturae laetitia. Sparis haec in ramos, ut cervorum*. 13. 9. de arbore *Differt, quod in brachia ramerum spargitur*. At, ne verbum hoc repetatur sine causa, v. 1540. malo: *Pafies humano flabulum cruore*.

VARIORUM.

1524. *Plaustro*] Septem stellis in plaustrum *ἀρούρα* formatis. FARNABIUS. Has septem stellas docent ab Homero & Graecis *ἀρούρα* dici, & propinquum sidus *Πούρβη*; illas à Latinis *septem triones* vocari, à boum similitudine, quia Romani olim boves terrae cultores, *triones*, quasi *terrones* nominabant: ipsae vero septem stellae ita locatae sunt, ut fere duos trigonos faciant, & quandam cum Boote axis vel temonis speciem exhibeant. ita Varro lib. 6. de Ling. Latina, & Gellius lib. 2. cap. 21. DELRIUS.

1524. *Ursaë ;*] Herc. Fur. v. 119. FARNABIUS.

1526. *Inquieti*] Pervigilis, vel, qui *latrato ca regna visitant* Personat. FARN.

1528. *Sume*] Sume nubilam faciem & tristlem. FARNABIUS.

1531. *Herculem*] Herculis quidem nomen strenui, omnibus & claris viris à veteribus tributum, quos alii 63. alii 43. numerant. FARN.

Xxxx 2 1536 Ar.

- Arcadum si quis, populi vetusti,
 Fecerit silvas aper inquietas?
 Thraciae si quis Rhodopes alumnus
 Durior terris Helices nivosae
 1540 Sparget humano stabulum cruore?
 Quis dabit pacem populo timenti,
 Si quid irati superi per urbes
 Jusserint nasci? jacet omnibus par,
 Quem parem tellus genuit Tonanti.
 1545 Planctus immensas resonet per urbes,
 Et comas nullo cohibente nodo,
 Foemina exertos feriat lacertos;
 Solaque obductis foribus deorum,
 Tempa securae pateant novercae.
 1550 Vadis ad Lethen Stygiumque littus,
 Unde te nullae referent carinae.
 Vadis ad Manes miserandus, unde
 Morte devicta tuleras triumphum.
 Umbra nudatis venies lacertis,
 1555 Languido vultu, tenuique collo:
 Teque non solum feret illa puppis.

Non

GRONOVII.

1536. *Arcadum si quis, populi vetusti.*] Flor.
si quis populi vetustis. Ut illud Virgili: *Nescio quis*
teneros oculis mihi fascinat agnos.

1547. *Foemina exertos feriat lacertos.*] Florent.
Foeminae exertos feriant.

1555. *Trepidusque collo:*] Flor. *tenuique collo.*
Tenuari corpora & attenuari dicuntur morbis, &
proprium est Umbrarum, tenues & exiles vocari.

VARIORUM.

1536. *Arcadum*] Hippol. 783. FARN.

1537. *Aper*] Sus Macnalius, FARN.

1538. *Thraciae*] Diomedes Thraciae rex. Herc.
 cul. Fu. 215. FARNABIUS.

1543. *Par.*] Robore & fortitudine modo vel
 moriens sicut alii. FARN.

1544. *Parem*] Sup. v. 6. FARN.

1545. *Planctus*] Pro more lugentium. vid. Tro-
 ad. v. 82. FARN.

1548. *Solaque*] Sup. v. 746. FARN.

1550. *Vadis*] *Ἀρετῆς οἷς ἄδω ἀνέμω.* FARN.

1553. *Adorto*] Herc. Fu. act. 5. FARN.

1554. *Nudatis*] Umbras enim quam in vivis
 habuerant, imaginem retinere credebant veteres.
 FARNABIUS.

1556. *Non solum*] Ut quondam, ne megere-
 tur gemens cymba *futilis sub pondere*, FARN.

1558. *Gr.*

Non tamen viles eris inter umbras;
Aeaconque inter, geminosque Cretas,
Facta discernes. series tyrannos.

1560 Parcite, ô dites, inhibete dexteras.
Laudis est, purum tenuisse ferrum.
Dumque regnabas, minimum cruentis
In tuas urbes licuisse fatis.
Sed locum virtus habet inter astra.

1565 Sedis Arctœae spatium tenebis?
An gravis Titan ubi promit aestus?
An sub Occasu tepido nitebis,
Unde commissio resonare pontq
Audies Calpen? loca quae sereni

De-

GRONOVII.

1559. *Fata discernes, fieri tyranni*.] Alios aliter haec rapuisse in medicinam notat Gruterus: hanc vero esse Pall. meliorum lectionem, nisi quod iis praeterea, *Aeaconque*. Nimirum Delius fecerat, *Facta discernens*. Melius utique quam isti. nam *facta discernere* est distinguere laudanda & puniendâ: discrimen facere meritorum & scelerum: ut pro iis aut absolvatur reus aut damnetur. At *discernere fata* quid sit, propemodum nescio. Ipse tamen: Judicium est *facta discernere*, & pro factis infligere poenas; quas si *fata* vocari contendis, esto, parum refert. Ne tam festina, vir optime: saepe parum refert, si parum refert, Solis an Athenis vivamus. Potes mihi ostendere, qui dixerit *discernere poenas*, aut *discernere* omnino pro distribuere? Dein Lipsianus *series tyrannos*. Id vel respicere piguit. At sic tamen, parvula admodum differentia, codex optimus: *Facta discernens, feriens tyrannos*. Claud. in Ruf. lib. 2. *quos nolle fateri Viderit, ad mala mox transmittit verbera fratris*. Idem etiam *Aeaconque*. Ex quo faciendum: *Aeaconque inter*.

1560. *Parcite, ô dites*.] Flor. & duces. Sed lex versus repugnat. Heinf. major supra scriptum habebat, *inmitter*. Num, *Parcite*, elatas inhibeto dexteras. Vel *adducitas*. nempe ad caedendum.

1562. *Minimum cruentis*] Flor. minus in procel-

lis. Latet aliquid. Quae sequuntur usque ad finem chori, desiderantur in Florentino.

1564. *Sed locum virtus*] Grotius: *Sin locum virtus habet inter astra*; Sedis.

VARIORUM.

1558. *Geminisque*] Rhadamanthum & Aeacon Cretae reges; quos propter justitiam infernis umbrarum iudiciis praefecit Jupiter. Herc. Fu. 732. FARNABIUS.

1559. *Series tyrannos*.] MS. Traiect. & uterque excusus, *fieri tyranni Parcite, ô dites*! Quod non temere repudiandum: ut inde apostrophe incipiat; & sequentia *laudis est*, usque ad *sed locum*, ad *dites*, quos hic obiter compellat, dehortaturque à crudelitatis studio, referenda sint. SCHRODERUS.

1561. *Parum*] Incruentum, innocens. FARN.

1562. *Minimum*] Minimum permittere tuae licentiae in subditorum vitas. FARN.

1565. *Sedis Arctœae*] Tibi numine ab omni Cedatur, juraque tui natura relinquet Quis deus esse velis, ubi regnum ponere mundi. Sed neque in Arctœa sedem tibi legere orbe, Nec polus adversi calidus quo vergitur Austri. FARN.

1568. *Commissio*] Gaditano utrinque freto resonare Calpen bimarem audies, vide & Herc. Fur.

236. FARN.

X xxx 3

1570. Quis

- 1570 Deprimis coeli? quis erit
Tutus Alcida locus inter astra?
Horrido tantum procul à Leone
Det pater sedes, calidoque Cancro;
Ne tuo vultu tremefacta leges
1575 Astra conturbent, trepidetque Titan.
Vere dum flores venient tepenti,
Et comam silvis hiemes recident,
Vel comam silvis revocabit aestas;
Pomaque autumnio fugiente cedent,
1580 Nulla te terris rapiet vetustas.
Tu comes Phoebo, comes ibis astris.
Ante nascetur seges in profundo,
Vel fretum dulci resonabit unda;
Ante descendet glacialis Urfae
1585 Sidus & Ponto vetito fruetur,
Quam tuas laudes populi quiescant.

Te,

GRONOVII.

1570. *Recepto tutus Alcidae*] Delrius à Mog. notat *recepti*: & sic plerique codd. Gruteri: unde is exterminavit *recepto*, quasi minus erectum. Immo scribendum *recepto Tutus Alcida* vel *Alidae*, sexto casu. Quis erit locus coeli, quem receptus & ibi tanquam in statione positus Hercules totum praestabit, vel si coelum oppugnent Gigantes? Non enim Herculeum decet loco tutum esse, sed Hercule locum.

VARIORUM.

1570. *Quis erit*] *Aetheris immensi partem si preseris unam, Sentiet axis onus. librati pondera coeli Orbe tene medio: pars aetheris illa ferens Totq. vates.* FARNABIUS.

1572. *A Leone*] Thyeft. v. 852. FARN.

1577. *Comam*] Arboribus frondes. FARN.

1583. *Fretum*] Prius mare dulcescet. FARN.

1584. *Ante*] Thyeft. v. 476. FARN.

1585. *Ponto vetito*] Causam cur nequeat mari

mergi veriorent putant; quia circulus Arcticus altior est nostro Orizonte, ideo sidera illa Arctica nobis nequeunt occidere. vide Brodæum lib. 5. miscell. c. 25 & Thyeft. 472. DELRIUS.

1586. *Quam tuas laudes populi quiescant*] Sermone hac gemmula, si praefertim usus antiquae locutionis spectetur, quae non raro verba absoluta pro agentibus usurpat. *Laudes itaque populi quiescant*, erit, à laudibus sive laudando quiescant, quomodo & Maro in Bucolicis dixit, *requirant suos cursus flumina*, id est, à cursibus suis. Ait enim, *Et mutata suos requirunt flumina cursus*. Quadrigarius Annal. 1. cum potuisset eodem modo loqui, maluit gignendi casu, sed eadem archaismo insistent, dicere, *quiescere pugnae*. *Mano*, inquit, *significare coepit utrique, ut quiescerent pugnae*. Qui aliter & inclementius de Tragicis illo loco statuerunt, quomodo iudicium segnari? Ego sane in partem benigniorem propensior, malim antiquitati suum hic jus & linguam relinquere. PONTANUS.

1586. *Quiescant*] Taccant. FARNABIUS.

1589. *De*

Te, pater rerum, miseri precamur,
Nulla nascatur fera, nulla pestis.
Non duces saevos miseranda tellus

1590 Horreat: nulla dominetur aula,
Qui putet solum decus esse regni,
Semper impensum tenuisse ferrum.
Si quid in terris iterum timetur,
Vindicem terrae petimus relictæ.

1595 Hem, quid hoc? mundus tonat. ecce, moeret,
Moeret Alcidae pater. an deorum
Clamor, an vox est timidæ novercæ?
Hercule an viso fugit astra Juno?
Lassus an pondus titubavit Atlas?

1600 An magis diri tremuere Manes
Herculem? & visum canis inferorum
Fugit abruptis trepidus catenis?
Fallimur: laeto venit, ecce, vultu

Quem

GRONOVII.

1590. *Habeat nec aula*] Placet omnino correctio Liplii: *Horreat nulla*: quicquid contradicat Scaliger, cujus admonitio de paribus temporibus alibi locum habet. Apud Horatium quoque non dubito, quin bene resituerit *Auratus*: *Nec Martiales haedulei lupos*. *Intensum* quoque frustra tuetur Scaliger. Liptianus (nam Flor. ab illo versu: *Sed locum virius*, usque ad finem chori nos destituit) & omnes fere codices, *impensum*, id est, occupatum, evaginaturn & vibratum, nunquam otiosum. Imago à pécunia. Contraria vox Hannibalis, *Parce ferro*.

VARIORUM.

1589. *Duces*] Tyrannos. FARN.
1592. *Semper impensum*] Ferro non parere. FARNABIUS.

1597. *Timidæ*] Junonis Herculem in coelum ascendentem timentis. FARN.

1599. *Lassus an pondus*] Coelum quod humeris

sustinere Atlanta Maufftanæ regem Promethei fratrem fingunt, quod Astrologiam sphaeramque invenisset. FARNABIUS. Hic auctorem plurquam *caloniæm*, nec locum habere ejusmodi Hellenismum posse, sunt qui putant. At si dicamus inter eos archaismos eaque adjectiva hoc reponendum, quæ casum quantum ellipticæ admittunt, quid magnopere habebit incommodi? Sic enim *lassus pondus* crit, *quod ad pondus*, vel, *ob pondus*. *Bonus animus*; erit *quod id animus bonus*, ut notat ad I. Aenides Servius. Et *omnia pius*, quomodo Macrobius loquitur lib. 6. c. 8. Saturnal. erit, *per omnia pius*: Et Statius Papinius: *Dii bene, quod tales stirpemque animosque venistis*, id est, *quod ad stirpem & animos*. Propertius lib. 2. eleg. 5. *Cynthia verba levis*, id est, *quod ad verba*, sive *verbis levis*. Hellenismus hic isti *lassus pondus* par proflus ac geminus. *Ὀλίσσας ἀέθλος*, pauci numerum, vel *quod ad numerum*. *Σύρος & nomen & patriam*, est, *secundum nomen & patriam*: Quæ aliæque hujusmodi, ut Græcis sunt usitatissima, ita apud Latinos rarius occurrunt. PONT.

1604. *Pater*,]

Quem tulit Poëas, humerisque tela
 1605 Gestat, & notas populis pharetras,
 Herculis haeres.

VARIORUM.

1604. *Poëas*,] Philoctetes, cui Hercules moriens sagittas legavit. FARNABIUS.

ACTUS QUINTUS.

*NUTRIX. PHILOCTETES.

Philoctetes Herculis mortem atque funus nunciat.

Nutr. Effare casus, juvenis, Herculeos precor,
 Vultuque quonam tulerit Alcides necem.

Phil. Quo nemo vitam. *Nutr.* Lactus adeone ultimos
 1610 Invasit ignes? *Phil.* Esse jam flammas nihil
 Ostendit ille, qui sub hoc mundo Hercules
 Immane nil reliquit. en domita omnia.
Nutr. Inter vapores quis fuit forti locus?
Phil. Quod unum in orbe vicerat nondum malum,

Et

GRONOVII.

* NUTRIX. PHILOCTETES.] In Flor. pro personis ponuntur NUNTIIUS. CHORUS. Et ita per totam scenam. Nempe Nuntius ille est Philoctetes: in Choro autem vel prima videtur fuisse Nutrix.

1611. *Qui sub occasu Hercules*] Scaliger notat qd ille, quod antecedit, designare ipsum Herculem: & ideo importune iterari *Hercules*, sed scribendum *Herculis*: & hanc pusillam mendam non parvi momenti. Verum haec quidem vox nihil habet vitii: sed longe graviolem totius loci luem detegit Fl. *sub hoc mundo Hercules* Immune vinci liquit *en domita omnia*. Scribe igitur: *qui sub hoc mundo Hercules* Immune nil reliquit. *En domita omnia*? Ille Hercules, qui sub coelo nullum monstrum, nullum tyrannum, nullam noxiam feram reliquit, terrorem jam flagitis quoque &

ignibus ademit. Vulgo: *Virtute vinci decuit indomita*.

1614. *Quod unum in orbe vicerat*] Misera conditio hominum doctorem in corruptis explicandis ingenioforum. Scaliger fingit sibi raram locutionem, *venire in orbe cum aliquo*, pro pugnare: & investigat rationem, quasi à duobus pugilibus sic dicatur, qui se orbe aut lineis circumscripterint, quas transire non licet. Somnium merum. Florentinus simpliciter, *vicerat nondum*. Ergo *in orbe*, puta terrarum.

VARIORUM.

1609. *Quo nemo*] Lactiori vultu mortem tulit, quam alius quispiam vitam. FARNABIUS.

1613. *Vapores*] Ignis. FARN.

1614. *Quod unum*] Ignis quocum Hercules non dimicavit hactenus. vid. sup. v. 1401. FARN.

1618. *Ma-*

- 1615 Et flamma victa est. haec quoque accessit feris.
Inter labores ignis Herculeos abiit.
Nutr. Ediffere agetum, flamma quo victa est modo?
Phil. Ut omnis Oeten moesta corripuit manus,
Huic fagus umbras perdit, & toto jacet
1620 Succisa trunco: flectit hic pinum ferox
Astris minantem, & nube de media vocat;
Ruitura cautes movit, & silvam trahit
Secum minorem. Chaonis quondam loquax
Stat vasta late quercus, & Phoebum vetat,
1625 Ultraque totos porrigit ramos nemos.
Gemit illa multo vulnere impresso minax,
Frangitque cuneos. resilit excussus chalybs,
Vulnusque ferrum patitur & truncum fugit.
Commota tandem est. tunc cadens latam sui
1630 Duxit ruinam. protinus radios locus

Ad-

GRONOVII

1620. *Flectit hic pinum ferox*] Haec praeteriri arguit Scaliger tanquam obvia, quibus ne Cimmeriae quidem tenebrae obscuriores. Legit autem: *pinus ferox Astris minantem nube de media comam*. Sed leviori manu, opinor, juvandus locus. Florentinus: *Hic fagus, & flectit hic*. Lege igitur: *Huic fagus umbras*: deinde: *flectit hic pinum ferox*. Alius fagum dejicit, alius pinum. Vocas, removel, aufert.

1622. *Cautes movit & silvam trahit*] Flor. *Ruitura cautes movit & silvam tulit*.

1627. *Resilit excussus chalybs*] Flor. *incussus*. Et sequenti: *patitur frigidus parum*. Quasi fuerit: *ut rigidum parum*. Tum ut Liptianus: *latam sui duxit ruinam. non lenta mora*.

VARIORUM.

1618. *Manus*] Multitudo comitum & famulorum Herc. succidere arbores ad rogum, iussa. FARNABIUS.

1619. *Fagus umbras*] Succisa enim. FARNABIUS. Fagus, cum sit ut plurimum patulis diffu-

sa ramis, multam umbram facit: iisque abscessis, umbram perdit. Theoc. — *καταρρεσσει τὴν σκιάν*.

1622. *Silvam*] *Cerrais & mediam prostravit ponere silvam*. FARN.

1623. *Chaonis quondam*] In hac sylva erat ingens quercus; non minor Dodoneae illa in Chaonio Epiri nemore. de qua vide Med. v. 346. & Oed. 726. FARNABIUS. De hac quercu ait Sophocles: — *ἡ πρηνυμένη δρυς*. Sophocli consentiunt Lycophron in Cassandra, Apollonius in Argonauticis, Hyginus l. 2 astronom. & Claudianus in paneyr. de 6. consulat. Honorii. DELRIUS.

1624. *Phoebum*] Solis radios arcet. FARNABIUS.

1625. *Totos*] Al. *totum*. FARN.

1628. *Vulnusque*] Hebetatur nec diffindere valet. FARN.

1629. *Tunc cadens*] Ipsae syllabae non verba modo denotant, quam aegre & vix tandem colapsa. DELRIUS.

1630. *Radios*] Quod supra v. 1619. dixit *fagus umbras perdit*. FARNABIUS.

Yyyy 1634. Sa-

Admisit omnes. sedibus pulsae suis
 Volucres pererrant nemore succiso diem,
 Quaeruntque lassissae garrulae pinnis nemos.
 Jamque omnis arbor sonuit, & sacrae quoque
 1635 Sensere quercus horridam ferro manum,
 Nullique priscum profuit ligno nemos.
 Aggeritur omnis silva, & alternae trabes
 In astra tollunt Herculi angustum rogam.
 Rapit alta flammis pinus, & robur tenax,

Et

GRONOVII.

1632. *Nemore succiso diem*] Delrius notat in Mog. Herb. Ven. esse domus, non diem: eoque conjicit: *nemore succiso nemos*: & in sequenti versu: *garrulae pinus domos*. Gruterus omnes suos, *nemore succiso domus*, idque se recepisse, crasso illo nupero diem, ne avorum quidem memoria nato, sed heri. Velle Poëtam, primum nidos avium perisse, deinde tantum nemoris excisum, ut jam lassae ramum nullum invenirent, cui de more insiderent. Sed dissimulat difficultatem, quam necesse est oboriri cuius diligentius inspicienti hanc lectionem. Quanam enim illic tam frequentes domus, quas pererrarent illae aves? & quomodo silvestres volucres tam mansuetae, ut pulsae sedibus arborum statim se committerent domibus? *Diem* nostrum est ita nuperum, atque ille velit. Sed & elegans est propriumque auctoris pro aere: ut in Phoenissis *atra nube subtexens diem Strymphaeis*: & in Hercule Furente *penis condere obduclis diem*. At in altero versu, praesertim quum toties in paucis versibus finem faciat *ro nemos*, adsentior prorsus Delrio scripsisse Poëtam: *Quaeruntque lassae garrulae pinnis domos*, hoc est, desiderant suos nidos. Inde vel temeraria vel errans librarii manus in praecedentem versum transtulit, & hunc supplevit adjecto *ro nemos*.

1636. *Profuit ligno nemos*] Florent. *profuit loco nemos*. Forte: *Nullique priscus profuit loco deus*, cui scilicet olim dicatus erat.

1638. *Herculi angustum rogam*] Pro magnitudine scilicet herolici corporis. Omnino vera explicatio, quae bono viro nimis arcta videtur.

Nugae de pyramidalis forma. Flor. quoque: *Herculi anguste rogam*. Martialis 11, 51. *Anguste Tertius tamen lavatur*.

VARIORUM.

1634. *Sacrae*] Incaeduae & Jovi consecratae. FARNABIUS.

1636. *Profuit ligno nemos*] Quid opus hic *nemos* convertere in *Deus*? intellige *nemos* Deo sacratum: ut Romani *nemos* appellabant in Aricino agro locum Dianae sacrum. Turneb. Adv. lib. xxiv. c. 20. & mox noster *frondis Herculeas nemos*, i. e. silva Herculi sacra. SCHRODERUS.

1637. *Alternae*] Alternatim positae. FARN.
 1638. *In astra tollunt*] Alitudinem pyrae de/cubito. quia veteres, quo quis ditior opibus, dignitate celsior, virtutibus praestantior, hoc illi pyram celsiorem erigebant. Virg. 4. Aeneid. de pyra Didūs: — *sic fata gradus evaserat altos*, ubi Servius: *rogi pro qualitate fortunarum fiebant*. & lib. 6. de rogo Miseni: — *aramque sepulchri Congerere arboribus, coeloque educere certant*, ubi Donatus hoc factum ait: *ut robur & meritum viri sic appareret*, eaque causa est cur de Patroclo Homerus: *Νοίεσθαι δ' ἄνθρωπον ἐκείνου κατὰ τὴν ἰστίαν*. Ececerunt autem pyram centum pedum utrumque. Dionys. Halic. lib. 11. Antiqu. Rom. scribit milites Scinium virum fortissimum sepelisse, & honestissime extulisse, rogamque maximum aggesisse: aliaque pro viribus impleisse, quae, in supremum honorem, strenuis viris lex fieri jubet. DELRIUS.

1639. *Tenax*] Solidum. FARNABIUS.

- 1640 Et brevior ilex silva. contextit pyram
 Populea silva, frondis Herculeae nemus.
 At ille, ut ingens nemore sub Nasamonio
 Aeger reclini pectore immugit leo,
 Fertur. quis illum credat ad flammam rapi?
 1645 Vultus petentis astra, non ignes, erant.
 Ut pressit Oeten, ac suis oculis rogam
 Lustravit omnem, fregit impositus trabes,
 Arcumque poscit: Accipe haec, inquit, sate
 Poeante, dona; munus Alcidae cape.
 1650 Has hydra sensit: his jacent Stympthalides,
 Et quidquid aliud eminus vici malum.
 Virtute felix juvenis, has numquam irritas
 Mittes in hostem. siue de media voles
 Auferre volucres nube, descendant aves,
 1655 Et certa praedae tela de coelo fluent.
 Nec fallat umquam dexteram hic arcus tuam:
 Librare telum didicit, & certam dare
 Fugam sagittis. ipsa non fallunt iter

Emis-

GRONOVII.

1640. *Silva. contextit pyram Populea*] Flor. *silva se complet rogo Populea silva*. Videndum an faciat huc illud Caesaris lib. 3. Civil. altera navis ex veterana legione minus ducens se compleret. An legendum: *se confert rogo*.

1643. *Admugit leo*,] Flor. *immugit*. Statius lib. 11. *jacet immugitque cruentis vulneribus*.

1645. *Vultus petentis astra, non ignes erant.*] Flor. *erat*.

1647. *Lustravit, omnes fregit*] Flor. *ac suis oculis rogam Lustravit omnem, fregit impositus trabes. Arcus poposuit*. Sequenti: *dona, & munus Alcidae cape*.

1652. *Virtute felix: has enim*] Facile crediderim Fall. omnes servare pejora. Ego autem multo minus hic requiro *virtute à vinco*, quam Gruterus non requirit Liplianum: *Virtute felix juve-*

nis, has nunquam. Quod confirmat Florentinus, nisi quod *Victrix*: & sequenti, *in hostem*. Dicit autem *Virtute felicem* Stoicorum more, qui fortuna non fuit felix vel ob Lemnium malum.

1655. *Praedam tela de coelo fluent*] Flor. *praeda & fluent*. Lege: *Et certa praedae tela de coelo fluent*. *Certa praedae*, est, tenentia praedam.

VARIORUM.

1641. *Populea*] Herc. Fu. v. 892. FARN.

1642. *Nasamonio*] Libyco. Nasamones autem Libyae pop. ex naufragiis & raptis ad Syrtis viventes. FARN.

1647. *Fregit*] Pondere suo. FARN.

1648. *Sate*] Philocteta. FARN.

1650. *Stympthalides*] Herc. Fu. vers. 243. FARNABIUS.

1652. *Nunquam*] Herc. Fu. v. 989. FARN.
 Yyyy 2 1660. Fa-

- Emissa nervo tela. tu tantum, precor,
 1660 Accommoda ignes & facem extremam mihi.
 Hic nodus, inquit, nulla quem capiet manus,
 Mecum per ignem flagret, hoc telum Herculeum
 Tantum sequatur. hoc quoque acciperes, ait,
 Si ferre posses. adjuvet domini rogam.
 1665 Tum rigida secum spolia Nemeaei mali
 Arsura poscit. latuit in spolio rogas.
 Ingemuit omnis turba, nec lacrimas dolor
 Cuiquam remisit. mater in luctum furens
 Diduxit avidum pectus, atque utero tenus
 1670 Exerta vastos ubera in planctus ferit:
 Superosque & ipsum vocibus pulsans Jovem
 Implevit omnem voce foeminea locum.
 Deforme letum, mater, Herculeum facis:
 Compesce lacrimas, inquit. introrsus dolor
 1675 Foemineus abeat. Juno cur laetum diem
 Te flente ducat? pellicis gaudet suae

Spe-

GRONOVII

1661. *Nulla quem capiet manus,*] Fl. cepit. Statim Fl. ut tres Gruteri: *per ignes.*

1670. *Vastos ubera in planctus ferit:*] Flor. *vasto verberare in planctus furit.* Sed statim ante: *in luctum furens.* Videtur aliquot loco fuisse *vastus* sive *rursus*.

VARIORUM.

1660. *Facem*] Funebrem, qua rogas accendebatur. id est, incende mihi rogam, quod defuncto necessitudine devincti praestabant officium, sed averſa facie. FARN.

1661. *Hic nodus,*] Clava. Apoll. *εὐνυγὸς δίζυον ἄζον ἰαυῖα.* FARNABIUS. Senecae repugnat Pisander: qui clavam Herculis aeream fuisse refert: at Seneca ligneam. Nodum enim hic, clavam interpretor nodosam: unde dictum, nodosae robora clavae. Scio quae de nodo Herculeo prodita

sunt à Plinio lib. 26. cap. 6. Macrobio lib. 1. Saturnal. cap. 19. & Fessio, in voce, *ciugulum*: sed hunc locum ad ea accommodare, hominis foret aliud agentis. DELRIUS.

1665. *Spolia*] Pellem leonis Nemeaei. FARNABIUS. Pelle leonis Nemeaei, qua Hercules indutus fingitur. quia prisci homines pellibus corpora contegebant. qui quia, nondum reperto telorum usu, lignis vim hostium retinebant, ideo Herculi clavam veteres attribuerunt. Diodor. Siculus lib. 1. DELRIUS.

1666. *Letum*] Pellis rogam summum texit. FARNABIUS.

1668. *In luctum*] Luctui nimium indulgens. FARNABIUS.

1669. *Avidum*] Planctus & poenae avidum. FARNABIUS.

1671. *Pulsans*] Compellens. FARN.

1676. *Te flente*] Tuis insultans lacrymis. FARNABIUS.

1677. Je-

Spektare lacrimas. contine infirmum jecur
Mater. nefas est ubera atque uterum tibi
Laniare, qui me genuit. & dirum fremens,

1680 Qualis per urbes duxit Argolicas canem,
Cum victor Erebi Dite contempto rediit
Tremante Fato; talis incubuit rogo.

Quis sic triumphans laetus in curru stetit
Victor? quis illo gentibus vultu dedit
1685 Leges tyrannus? quanta pax obitus tulit?
Haesere lacrimae. cecidit impulsus dolor
Nobis quoque ipsis. nemo morituro ingemit.
Jam flere pudor est, ipsa, quam sexus jubet
Moerere, siccis haesit Alcmene genis;

1690 Stetitque nato pene jam similis parens.
Nutr. Nullasne in altra misit ad superos preces
Arfurus, aut in vota respexit Jovem?
Phil. Jacuit sui securus, & coelum intuens,
Quaesivit oculis, arce an ex aliqua pater
1695 Despiceret illum. tum manus tendens ait:

Qua-

GRONOVII.

1685. *Quanta pax obitus tulit?* Flor. *habitu*,
Et sequenti, *cecidit impulsus dolor*, non *expulsus*.
In nat. quaestionibus passim impellere est evellere,
percellere. De constantia cap. 5. *Inter flammam &*
sanguinem stragemque impulsae civitatis. lib. 1. de
element. *Elephantes leonesque transiunt, qua impu-*
lserunt.

VARIORUM.

1677. *Jecur* Affectus, quorum jecur sedes. su-
pra v. 579. FARN.

1678. *Ubera* Pro morelugentium. vide Troad.
v. 82. FARN.

1679. *Et dirum* Et hoc dicto. Hercul. dirum
fremens qualis duxit, &c. Herc. Fu. v. 809. FAR-
NABIUS.

1683. *Sic triumphans* Ut ille rogo. FARN.

1684. *Illo gentibus* Tam lacto & sereno. FAR-
NABIUS.

1685. *Tyrannus* Rex *viparum*. sic enim primi-
tus Graecis usurpatum. FARN.

1685. *Quanta pax obitus tulit?* Interpretor,
quanta commoda nobis quoque ipsis tam placi-
dus Hercules obitus attulit? itaque quid *re habi-*
tum Florent. codicis hic praestet, nullus video.
Sed nec *impulsus* dolor hic est *eversus*, *perculsus*,
quod vult Gronovius; sed *imitatus*: scilicet, ille
dolor, qui modo intuitu dirae mortis Herculeae
nobis suboriebatur augefcebatque, is cecidit: mox
v. 1727. *tremente pium dextera ardentem impuls-*
hu. c. magna vi injecti, vel immisi in rogam.
SCHRODERUS.

1686. *Haesere* Cessavere. FARN.

1689. *Sicis* Non lacrymantibus. FARN.

1694. *Arce* Coeli. FARN.

Yyyy 3 1699. *Utrum*

- Quacumque parte prospicis natum, pater,
 Te, te, pater, quem nocte commissa dies
 Quaesivit unus, si meas laudes canit
 Utrumque Phoebi lictus, & Scythiae genus,
 1700 Et omnis, ardens, ora, quam torret dies:
 Si pace tellus plena, si nullae gemunt
 Urbes, nec aras impius quisquam inquinat:
 Si scelera defunt, spiritum admitte hunc, precor,
 In astra. nec me mortis infernae locus,
 1705 Nec moesta nigri regna conterrent Jovis:
 Sed ire ad illos umbra, quos vici, Deos,
 Pater, erubesco. nube discussa diem
 Pande, ut Deorum vultus ardentem Herculem
 Spectet: licet tu fidera & mundum neges,
 1710 Ultro, pater, cogere. si voces dolor
 Abstulerit ullas, pande tum Stygios lacus,
 Et redde Fatis. approba gnatum prius.

Ut

GRONOVII.

1697. *Iste est, pater, quem nocte*] Fatuum est illud *iste est*: sed nec boni sensus, *quem nocte commissa dies Quaesivit unus*. Scio Herculem geminata nocte quaesitum: sed hoc hic non dicitur: uno die audio quaesitum, qui quaesitus est, idque ob noctem commissam. Hunc ipsum Jovem sensit auctor teste Flor. *Te, te, pater*: respondet enim huic *si precor* versu 1703. *Te, pater, te*, inquam, (quem dies unus, qui scilicet duabus noctibus intercedere deberet, non sensit, dum lux non est continuatis duabus noctibus, qui uno die desideratus es & mundo coeloque defuisti, dum me generas,) precor, si res dignas coelo gessi, recipe me in consortium deorum.

1700. *Et omnis, ardens, ora, quam torret*] Ita distinguendum, ut intelligatur omnis ora, quam torret dies ardens. Statim Flor. *impiae aras*. non *impiae*. *Impiae aras* & sceleratae sunt & immisericordes, ad quas homo immolatur.

1703. *Spiritum admissi hunc*] Flor. amitte. Scri-

be: *spiritum admitte hunc, precor, In astra. Tum Fl. non me mortis infernae.*

VARIORUM.

1699. *Utrumque*] Oriens & occidentes. FARN.
 1699. *Scythiae*] Septentrio FARN.
 1700. *Ardens*] Meridies FARN.
 1701. *Gemunt*] A tyrannis oppressae FARN.
 1702. *Impius*] Intelligit autem Busridis aras. FARNABIUS.
 1703. *Si scelera*] Si scelerati homines mea opera devicti cessent FARN.
 1706. *Umbra*] *Τίς*, *ἄνθρωπος*, nudum simulachrum, quod (anima vel in coelum, unde deducta est, vel in alia corpora migrante corpore, quod in elementa dissolvitur) petit inferos. FARNABIUS.
 1710. *Si voces*] Revocat, corrigitque supremam vocem *cogere*. FARN.
 1712. *Fatis*] Inferis, mortis loco. FARN.

Ut dignus astris videar, hic faciet dies.

Leve est quod actum est. Herculem hic, genitor, dies

1715 Inveniet, aut damnabit. hoc postque addidit:

Noverca cernat, quo feram flammam modo.

Flammam poposcit. hoc age Alcidae comes;

Non segnis, inquit, corripe Oetaeam facem.

Quid dextra tremuit? num manus pavida impium

1720 Scelus refugit? redde jam pharetras mihi,

Ignave, iners, inermis. en nostros manus

Quae tendat arcus. quis sedet pallor genis?

Animo faces invade, quo Alciden vides

Vultu jacere: respice arsurum, miser.

1725 Vocat ecce jam me genitor, & pandit polos.

Venio, pater. vultusque non idem fuit.

Tremante pinum dextera ardentem impulsi.

Refugit ignis, & reluctantur faces,

Et membra vitant: sed recedentem Hercules

In-

GRONOVII.

1714. *Herculem genitor prius Invenit an damnabit*] Vellem videre, qui haec interpretaretur. Flor. *Herculem hic, genitor, dies Inveniet an damnabit*, id est, hic dies judicium de illo faciet, fortis an ignavus sit. Caesar lib. 5. de bello Gall. *Quid dubitas, Fene, aut quem locum probandas virtutes tuas expectas? hic dies, hic dies de nostris contraversis judicabit*. Melius etiam: *Inveniet aut damnabit*. Sequitur: *haec postquam edidit, Flammam poposcit*. Medius verus deest. Non videtur tamen abjiciendus, sed collocandus post illum: *Non segnis, inquit, corripe Oetaeam facem. Noverca cernat, quo feram flammam modo. Quid dextra tremuit?*

1718. *Corripe Oetaeam facem*] Fl. *Oetaeam*.

1725. *Regat ecce jam me genitor*,] Lipsius, quia in vet. libro, *vocat*, etiam parum putat decorum Jovi, hic *rogare*. Non sic amicus ejus, qui interpretatur: *invitat quasi ad convivium, ubi ne-ctar & ambrosia* esse alia quoque in hac fabula

nimis hyperbolica: ideo non se ire, quo quidam *vocat*: nullum vidisse codicem, in quo non *Regat*. Fruatur. At ego non vidi in Florentino, nisi, *vocat ecce jam me genitor & pandit deos*.

1726. *Vultusque non idem fuit*] Mirum ni ante haec verba verus unus & alter desiderantur. Flor. & alii: *Venio venio pater*.

VARIORUM.

1713. *Ut dignus*] Quae per vitam strenue feci non tam alstra merentur, quam mors haec acerba, quam fortiter fero. FARN.

1717. *Alcidae comes*] Philoſiſeta. FARN.

1718. *Facem*] Supra v. 1660. FARN.

1721. *En nostros*] Tuane manus digna arcu & sagittis meis, quae trepidat rogam meum incendere? FARN.

1727. *Pinum*] Tum facem rogo subdidi. FARN.

1729. *Hercules*] Devitant Herculem quasi non tentare auiſae. FARN.

- 1730 Insequitur ignem. Caucasum, aut Pindum, aut Athon
Ardere credas. nullus erumpit sonus.
Tantum ingemiscit ignis. ô durum jecur!
Typhon in illo positus immanis rogo
Gemuisset ipse, quique convulsam solo
1735 Imposuit humeris Ossan Enceladus ferox.
At ille medias inter exsurgens faces
Semiustus ac laniatus, intrepidus, rubens;
Nunc, ô parens Hercule, sic stare ad rogam,
Te mater, inquit, sic decet fieri Herculem.
1740 Inter vapores positus & flammae minas,
Immotus, inconcussus, in neutrum latus
Correpta flectens membra, adhortatur, monet.
Gerit aliquid ardens: omnibus fortem addidit
Animum ministris. urere ardentem putes.
1745 Stupet omne vulgus, vix habent flammae fidem.
Tam placida frons est, tanta majestas viro.

Nec

GRONOVII

te, torrens.

1732. *Ingemiscit ignis ad durum jecur!* Lipsius concinnius putat: *ignis, ubi durum jecur*. At ille, Forte, inquit, difficilius jecur, quam reliqua interna, comburitur: nam in Thyeste: *fridet in veribus jecur*. Egregia ratio, cui conveniunt sequentia: Ingemiscit ergo ignis, quia cum difficultate illud urit: vel synecdoche, quod ipsum jecur videtur ingemiscere, stridere, & quasi queri. At Flor. plane: *Tantum ingemiscit ignis, ô durum jecur*. Hoc miraculi loco addit, tantum ignem non crepare immani strepitu, ut solet, sed quasi reverentia Herculis tenuem quandam & imitar gemitus sonum edere. Exclamatio respicit sequentia: ô durum & invictum hominem! vel Typhon aut Enceladus fracti mollitque in gemitu & ejulationes forent, tanto incendio impositi: at ille nihil commotus, &c.

1737. *Intrepidus, rubens;* Fl. *ruens*. Mox malim, *stare*, ut ad matrem referatur.

1742. *Correpta flectens membra,* Fl. *torrens*. For-

VARIORUM.

1730. *Caucasum,* Montem Scythiae. FARN.
1730. *Pindum,* Thessaliae montem. FARN.
1730. *Athon* Montem inter Macedoniam & Thraciam. FARN.

1732. *Durum jecur* Sic solet vocare jecur Herculis. — sed jecur fere horridum flammam emittendo — DELRIUS.

1733. *Typhon* Gigas. Medae v. 772. FARNABIUS.

1734. *Quique* Herculis. Fur. v. 80. FARN.

1738. *Sic stare* Intrepide, non lacrymis, non gemitu. FARN.

1743. *Gerit* Ne nihil agens moriatur, alios ad virtutem adhortatur, monet. FARN.

1744. *Urere* Crederes ipsum ira ardentem in ignem agere, non ab eo pati. FARN.

1745. *Vix habent* Vix credebant eum esse ignem. FARN.

1747. *Stare*

- Nec properat uri. cumque jam forti datum
 Leto satis pensavit, igniferas trabes
 Hinc inde traxit, nimia quas flamma occupat,
 1750 Totasque in ignem vertit, & qua plurimus
 Exundat ignis, recipit intrepidus, ferox.
 Nunc ora flammis implet. ast illi graves
 Luxere barbae: cumque jam vultum minax
 Appeteret ignis, lamberent flammae caput,
 1755 Non pressit oculos. Sed quid hanc moestam intuo
 Sinu gerentem? reliquias magni Herculis
 Cineremque jactans squalidum Alcmenae gemit.

ALC-

GRONOVII.

1749. *Nimia quas flamma occupat,* Correxisse summos viros *minima*, nec segniter occupasse Criticos, se adhuc haerere, quod novena cohortem priorem scripturam adjuvet, proficietur Gruterus. Ego vero non modo *minima*, sed & praeterea scribendum puto: *minima quas flamma occupat, Totas in ignem vertit, & quae plurimus Exundat ignis, recipit.* hoc est, admovet applicatque sibi. Flor. *quas pluribus Exundat ignis repetit.* Quasi *repetit* vellet. Idem, *Tunc ora flammis implet.* Non Nunc.

1757. *Cineremque jactans* Vidit hic aliquid esse infuscatum Liplius, & protulit ex scripto: *sed quid hanc (vulgo hoc?) moestam: & Cineremque jactans:* idque plane verum ratus est, si tamen rescriberetur in fine *gerit*. Quanta cum invidia? Tu credis, ajunt, dilecti filii cineres Alcmenae *jactasse?* quid hosti queat crudelius? Et si *gerit*, quomodo *jactat?* Ecce & alius: Alibi mens erat Liplii, cum sic reponeret. Illi volunt squalidam comam per humeros ejus expansam & crebro motu capitis, ut dolore vel ira impotentes soleant, *jactatam*. Sed discant mihi optimi viri, quae sit haec oratio: *Intuo moestam sinu gerentem reliquias & Alcmenae gemit.* Ferrentne quemquam sic scribentem? aut ipsi se? Equidem *gemit* mutari in *gerit* non placet. Caeterum fanatica comae *jactatio*, quam fingunt, minus. Super omnia fustilis & puerilis sermo. Dum Liplio insultant, leporem, quem ille hic excitavit, dimi-

serunt. Praecclare vetus: *Sed quid hanc moestam intuo Sinu gerentem? reliquias magni Herculis Cineremque jactans squalidum Alcmenae gemit.* Nisi malis, *squalida*. Sed quid rei est, quo video mulierem nescio quam in lugubribus suffarcatam? Haec dubius primo: & respondet sibi: Alcmena est cum squallore & gemitu fœralem urnam filii tenens & agnans. *Jactans* nihil aliud est quam movens, promovens portando: ut nave *jactamur* aut cutru, quum provehimur. *Jactari* dicit moveri per abum, ut passim *jugere* moveri per se, & *jugari* pro incessu vel exitu. Quin & Alcmenae subsequencia verba non ita sunt ignava, ut sine gelliculatione atque agitatione hypocritae, quam necesse est sequi *jactationem* urnae, bene pronuncientur. Quid ille Polus apud Gellium? qui in in Electra tenens ossa filii, quasi Orestis, omnia complevit luctu & lamentis vivis atque spirantibus, non commovit se, *jactavit*, *adstidavit?* Ergo & *jactavit* cinerem. Et tamen molliter subjiceret *vellans*. Sed nihil opus. Antequam penetrassem vim scripturae antiquae, conjecteram: *sed quid hoc? moestam intuo Sinu gerentem reliquias magni Herculis Cineremque luctum squalida Alcmenae comae.*

VARIORUM.

1747. *Nec properat* Quo potius eriperetur. FARNABIUS.

1756. *Sinu gerentem* Ad proximos spectabat, reliquias colligere, sinu fovere, & componere. de qua forma vide Troad. v. 797. FARN.

1758. 5a.

ALCMENA. PHILOCTETES.

Suam ex Herculis morte cladem Alcmena dolet.

- Alcm.* **T**Imete superi fata. tam parvus cinis
Herculeus est. huc ille decrevit gigas.
1760 O quanta, Titan, in nihil moles abit!
Anilis, heu me, cepit Alciden sinus.
Hic tumulus illi est. ecce vix totam Hercules
Complevit urnam. quam leve est pondus mihi,
Cui totus aether pondus incubuit leve!
1765 Ad Tartara olim regnaque, ô gnate, ultima
Rediturus ibas. quando ab inferna Stryge
Remeabis iterum? non ut & spoliū trahas,
Rursūque Theseus debeat lucem tibi:
Sed quando solus? mundus impositus tuas
1770 Compescet umbras, teque Tartareus canis
Inhibere poterit? quando Taenarcas fores

Pul-

GRONOVII.

1759. *Herculeus est. huc ille*] Flor. tam parvus cinis Hercules. huc huc ille decrevit gigas.1761. *Cepit Alciden*] Flor. respicit Alciden sinus.1767. *Non uti spoliū*] Flor. Non uti & solitum. Lege: non ut & spoliū trahas.1769. *Ignis impositus tuas*] Pulchre ignem interpretantur infernum. At tu lege cum Flor. mundus impositus tuas Compescet umbras. Nam inferi infra mundum.

VARIORUM.

1758. *Superi*] Mortales, qui supra aera vocantur. vel Dii, namque Jovis sepulchrum ostendit Creta & Bacchi simulachrum inferos adiit. FARNABIUS.1758. *Parvus*] Quem parva capiat urna. FARNABIUS.1759. *Decrevit*] Decrescendo devenit. FARN.1760. *O quanta*] O Sol, quanta moles in nihil abit. Suspicio tamen hunc locum, & Titani de Hercule ab autore conceptum fuisse. FARN.1763. *Complevit urnam*] Imitatur Ovidianum illud 12. Metamorph. — de tam magna restat Achille Nescio quid, parvam quod non bene complect urnam. DELR(US).1763. *Leve*] Quod digitis quinque levatur onus. FARNABIUS.1764. *Cui totus*] Coelum. Herc. Fur. v. 68. FARNABIUS.1767. *Spoliū*] Cerberum. FARN.1768. *Theseus*] Herc. Fur. v. 805. Hipp. 840. FARNABIUS.1769. *Ignis*] Infernus. FARN.1779. *The-*

- Pulfabis? ah, quas mater ad fauces agar?
 Qua mors aditur? vadis ad Manes iter
 Habiturus unum. quid diem questu tero?
 1775 Quid misera duras vita? quid lucem hanc tenes?
 Quem parere rursus Herculem possum Jovi?
 Quis me parentem gnatus Alcmenam suam
 Tantus vocabit? ô nimis felix, nimis,
 Thebane conjux. Tartari intrasti loca
 1780 Florente gnato; teque venientem inferi
 Timuere forsân, quod pater tantum Herculis
 Vel falsus aderas. quas petam terras anus,
 Invisa saevis regibus? si quis tamen
 Rex est relictus saevus. hei miserae mihi!
 1785 Quicumque caesos ingemunt gnati patres,
 A me petent supplicia. me cuncti obruent.
 Si quis minor Buisiris, aut si quis minor
 Antaeus urbes fervidae terret plagae,
 Ego praeda ducar. si quis Ismarios greges
 1790 Thracis cruenti vindicat; carpent greges

Mea

GRONOVII.

1772. *Pulfabis?* ab *quas mater*] Fl. aut. Lege: *Pulfabis?* aut *qua mater ad fauces agar, Qua mors aditur?*

1774. *Habiturus unum*] Unicum, non remeabile, nec iterabile. Haëtenus bene interpretes: caetera nugae. Cicero in Pisonem: *an quod tibi praesens evenit, ut omnes exstarentur, male precarentur, unam tibi illam viam & perpetuam esse vellet.*

1777. *Me parentem gnatus Alcmenam*] Flor. *Alcmenam.* Lege: *Quisnam parentem gnatus Alcmenam suam Tantus vocabit?*

1788. *Antaeus urbes perfidae*] Scilicet hic perfidia Punica commemoranda erat. Ocius rescribe ex Flor. *fervidae terret plagae.* nempe in austrum & meridiem vergentis.

1789. *Si quis Ismarios greges*] Flor. *Ismarius.*

VARIORUM.

1779. *Thebane*] Amphitryo Thebanorum dux, mihi conjux, Herc. pater (putative) tn felix, qui intrasti, &c. FARN.

1783. *Saevis regibus*] Tyrannis. FARN.

1786. *Caesos*] Patres tyrannos ab Hercule caesos. FARN.

1787. *Minor*] Filios Buisiridis. FARN.

1787. *Minor*] Antaei filius. FARN.

1788. *Perfidae*] Afrorum, Poenorum, quorum perfidia abiit in gentis notam. FARN.

1789. *Si quis*] Si quis Diomedes filius patrem suis equis obiectum vindicare voluerit. Herc. Fut. vers. 115. FARN.

1790. *Cruenti*] Humana carne pasci. FARN.

Zzzz 2 1794. *Sup.*

- Mea membra diri. forsitan poenas petet
 Irata Juno. totus uretur dolor.
 Secura victo tandem ab Alcide vacat.
 Pellex superbum, supplicia de qua exigit.
 1795 Ne parere possem, fecit hic gnatus mihi
 Uterum timendum. quae petam Alcмене loca?
 Quis me locus, quae regio, quae mundi plaga
 Defendet? aut quas mater in latebras agar
 Ubique per te nota. si patriam petam,
 1800 Lareſque miſeros, Argos Euryſtheus tenet.
 Orbata Thebas regnum & Iſmenum petam,
 Thalamosque nostros, in quibus quondam Jovem
 Dilecta vidi? prô nimis felix, nimis,
 Si fulminantem & ipsa ſenſiſſem Jovem!
 1805 Utinam meis viſceribus Alcides foret
 Exſectus infans! nunc datum eſt miſerae, datum,
 Videre gnatum laude certantem Jovi:
 Et hoc daretur ſcire, quod fatum mihi
 Eripere poſſet! quis memor vivet tui,

O

GRONOVII

1792. *Totus uretur dolor.*] Corruptum omnino, & corrigendum, priuſquam explicandum. Forte: *netus uretur dolor.* nempe Junonis.

1794. *Supplicia de qua exigit.*] Flor. *expetas.* Deinde forſan: *ſi parere poſſem.*

1799. *In latebras agar? Ubique certe nota.*] Lege ex Flor. *quas mater in latebras agar Ubique per te nota?*

1801. *Orbata Thebas, regnum*] Flor. *Marita Thebe regnat Iſmenon.* Scribe: *Theben mariti regnum & Iſmenon petam?* Vix enim auſim: *Marita Thebas regna.*

1806. *Exſectus infans!*] Flor. *Exceptus.* Forte. *Exceptus.* ut Bacchus ſcilicet Semeles. nam ad huius nativitatem alludit.

1806. *Nunc datum eſt miſerae, datum*] Flor. *nunc datum eſt tempus, datum Videre gnatum.* Sequenti

legendum: *Ut hoc daretur, cum Grutero: vel potius, Ut & hoc daretur, ſcire, quid fatum mihi Erripere poſſit.*

VARIORUM.

1794. *Supplicia*] Ut in me iras exercent. FARNABIUS.

1795. *Ne parere*] Ne partus poenam à me exigat Juno. FARN.

1800. *Lareſque*] Domum patris mei Eleſtryonis. FARN.

1801. *Regnum*] Thebanum quod alluit Iſmenus fluv. FARN.

1804. *Si fulminantem*] Si ipſo concubitu periffem fulmine ut Semele. Herc. Fur. v. 455. FARNABIUS.

1807. *Jovi*] Cum Iove. Helleniſm. FARN.

1808. *Hoc daretur*] Te mihi ita fulminatae ac mortuae ſuperſtitem eſſe. FARN.

1811. *Cleop.*

- 1810 O gnate, populus? omne jam ingratum est genus.
 Petam Cleonas? Arcadum an populos petam?
 Meritisque terram nobilem quaeram tuis?
 Heic dira serpens cecidit; heic ales fera;
 Heic rex cruentus; heic tua fractus manu,
- 1815 Qui te sepulto possidet coelum, leo.
 Si grata terra est, populus Alcmenam tuam
 Defendat omnis. Thracias gentes petam,
 Hebrique populos? haec quoque est meritis tuis
 Defensa tellus. stabula cum regno jacent.
- 1820 Heic pax cruento rege prostrato data est.
 Ubi enim negata est? quod tibi infelix anus
 Quaeram sepulchrum? de tuis totus rogis
 Contendat orbis. reliquias magni Herculis
 Quis populus, aut quae templa, quae gentes colent?
- 1825 Quis jam petet, quis poscet Alcmenes onus?

Quae

GRONOVII.

1811. *Arcadum an populos petam?* Meritisque terras nobiles. Flor. *Arcadum populos petam Meritisque terras nobiles.*

1816. *Populus Alcmenam tuam Defendat* Flor. *Alcmenae. Lege: populus Alcmenae tuam Defendat omnis.*

1821. *Ubi enim negata est?* Quum sic ederetur, Lipsium hic notasse reperio: Illustriora haec facio: *Ubi negata est.* sine interrogatione & vocula addita è libro. Sensus: Hic Thraciae universae pax est data, postquam Diomedes uni negata est: quem interemit. Additam vocem non aliam intelligo quam *est*. Delicias tamen referens quasi conjecturam (quae mihi videtur esse libri veteris scriptura) Lipsii vulgato acutorem ponit: *Ubi ei negata est*: Quod & in notis Lipsii postea editis expresserunt. At ego ex scriptura codicis aliquid etiam recidendum censeo, & significari: *Hic pax cruento rege prostrato data est*, *Uni negata.* nempe cruento illi regi Diomedes. Multo quidem hoc rotundius. Propemodum etiam suspicor & vete-

rem & Lipsii manum tui dedisse; ubi autem errato operarum editionis primae debent.

VARIORUM.

1811. *Cleonas*] Oppidum inter Argos & Corinthum juxta quod Sylva Nemeaea. FARN.

1812. *Terram*] Heinl. *Lernam* legendum conjicit. vel lege *Terras nobiles* FARN.

1813. *Heic dira*] In Lerna palude Argiva. FARNABIIUS.

1813. *Heic ales*] In Arcadia Stymphalis volucris. vel cerva acripes alata. FARN.

1814. *Heic rex*] In Aegypto. Thracia, Libya, Buthris, Diomedes, Antaeus. FARN.

1814. *Heic tua*] Herc. Fur. vers. 213. Thyest. v. 853. FARN.

1819. *Defensa*] Interfecto Diomede Herc. Fur. v. 215. FARN.

1821. *Ubi enim*] Lips. *Uni ea negata est*, q. d. Thraciae universae data est pax postquam Diomedes uni negata est quem interemit. FARN.

1825. *Alcmenes onus*] Urnam Herculis continentem reliquias quam gesto. FARN.

Z 222 3 1834. Fir-

- Quae tibi sepulchra, gnate, quis tumulus sat est?
 Hic totus orbis. fama erit titulus tibi.
 Quid, anime, trepidas? Herculis cineres tenes.
 Complectere ossa. reliquiae auxilium dabunt.
- 1830 Erunt satis praesidia. terrebunt tuae
 Reges vel umbrae. *Phil.* Debitos gnato quidem
 Compesce fletus, mater Alcidae incliti.
 Non est gemendus, nec gravi urgendus nece,
 Virtute quisquis abstulit fatis iter.
- 1835 Aeterna virtus Herculem fieri vetat.
 Fortes vetat moerere, degeneres jubet.
Alcm. Sedabo questus? vindicem amisi parens
 Terrae atque pelagi, quaque purpureus dies
 Utrumque clara spectat Oceanum rota.
- 1840 Quot misera in uno condidi gnatos parens?
 Regno carebam, regna sed poteram dare.

Una

GRONOVII.

1826. *Quis tumulus sat est?*] Leviter adblanditur Grutero, quod est in uno M. quos titulus sat est? Ut prius placeat, in sequentem versum rejicias suadeo cum Florentino: *quis tumulus sat est? Hic totus orbis. fama erit titulus tibi.* Monumentis enim mortuorum addebantur tituli, sive inscriptiones honorum & rerum gestarum commemoratione adornatae. Totus orbis, inquit, erit tibi sepulchrum vel tumulus: fama autem titulus.

1828. *Herculis cineres tene*] Flor. ut & aliquot Pall. *tenes.* Ipsa enim se confirmat, negatque trepidandum, vel ideo, quod Hercules cineres teneat, quorum reverentia tutam possit praestare. Quod sequitur, fuit: *Complectar ossa. reliquiae auxilium dabunt. Erunt satis haec praesidia.*

1836. *Fortes vetat moerere*] Flor. *vetant* & *jubeant.* Aut hoc admittendum, quasi praeceptum sapientum: aut potius: *Fortes veta moerere, degeneres jube.*

1837. *Vindicem amisi parens Terrae atque pelagi,* quaque] Flor. *vindicem amisso p. Terra atque pelagus*

quaque: dein *Oceano.* Dubium relinquit, utrum scribendum sit: *vindicem amissi parens Terrae atque pelagi:* an, *vindicem amissi parens. Terra atque pelagus,* quaque *purpureus dies* Ab utroque clara spectat *Oceano* rota.

VARIORUM.

1834. *Virtute*] Quisquis ab injuria oblivionis & mortalitatis se vindicavit, sibi quae sua virtute ad coelum fluxit iter. FARN.

1836. *Fortes vetat*] Non sunt lugendi, qui sibi virtute sua nomen aeternum assecuti sunt, sed ille qui nihil in vita egerunt, quo posteris se bene vixisse testentur. FARN.

1837. *Parens*] Ego mater illius. FARN.

1837. *Purpureus dies*] Sol rubens. FARNABIUS. Ovid. 3. *Fastor. Purpureum rapido qui voluit axe diem.* DELRIUS.

1839. *Utrumque*] Orientem & occidentem, Indicum & Gaditanum. FARNABIUS.

1839. *Clara rota*] Curru splendido. FARN.

1841. *Poteram*] Per filium regum victorem. FARNABIUS.

1843. *Fr*

- Una inter omnes terra quas matres gerit,
 Votis peperci. nil ego à superis petii
 Incolume nato. quid dare Hercules mihi
 1845 Non poterat ardor? quis Deus quidquam mihi
 Negare poterat? vota in hac fuerant manu.
 Quidquid negaret Jupiter, daret Hercules.
 Quid tale genitrix ulla mortalis tulit?
 Dessevit aliqua mater, & toto stetit
 1850 Succisa foetu, bisque septenos greges
 Deplanxit una. gregibus aequari meus
 Quot ille poterat? matribus miseris adhuc
 Exemplar ingens deerat. Alcмене dabo.
 Cessate matres, pertinax si quas dolor
 1855 Adhuc jubet lugere, quas luctus gravis
 In saxa vertit. cedite his cunctae malis.
 Agedum, senile pectus, ô miserae manus,
 Pulsate. & una funeri tanto sat est
 Grandaeva anus defecta; quod totus brevi
 1860 Jam quaeret orbis? expedi in planctus tamen
 Defessa quamquam brachia. invidiam ut Deis

Lu-

GRONOVII.

1849. *Dessevit aliqua mater*] Hoc sic Latine non dicitur. Fortasse: *Dirigit aliqua mater, ut* 1849. *Postquam omnem stirpem perdidit, & quatuordecim liberos una deplanxit, defixa est in saxum.*

1853. *Alcмене dabis*] Melius Flor. *Alcмене dabo.* Constitutum documentum quomodo fortem virum lugeat mater.

1858. *Pulsate. & una*] Forte: *Pulsate. An una funeri.* Et mox: *Anquirit orbis.*

VARIORUM.

1843. *Votis peperci*] Non votis Deos fatigavi, neque enim opus, cum nihil non mihi filius sup-

peditaret. FARN.

1845. *Ardor*] Ardens amor & virtus. FARN.

1849. *Aliqua*] Nescio quae. nimirum Niobe.

al. *elim.* FARN.

1849. *Mater*] Niobe enim numerosa prole superbiens Latonae se praetulit, liberis itaque xiv. à Phoebō & Diana interfecit, & ipsa dolore stupefacta, in saxum mutata est. Herc. Fur. vers. 389. FARN.

1851. *Gregibus*] Natorum. FARN.

1853. *Dabis.*] Exemplar miserae matris. FARNABIUS.

1856. *In saxa*] Ut Nioben. FARN.

1861. *Ut invidiam*] *Invidiam scilicet parens.* vid. Oed. v. 200. FARNABIUS. Versus requirit, voce transposita legatur: *invidiam ut deis.* GRUTERUS.

1862. G-

Lugendo facias, advoca in planctum genus.

VARIORUM

1862. *Genus*] Humanum vel Herculis, ut in sequenti naenia, alii *genas*, FARNABIUS.

ALCMENA.

Tristis Alcmena naeniam canit.

- F**lete Alcmenen, magnique Jovis
 Plangite gnatum, cui concepto
 1865 Lux una periit, noctesque duas
 Contulit Eos: ipsa quiddam
 Plus luce perit. totae pariter
 Plangite gentes, quarum saevos
 Ille tyrannos jussit Stygias
 1870 Penetrare domos, populisque madens
 Ponere ferrum. fletum meritis
 Reddite tantis. totus, totus
 Perfonet orbis. fleat Alciden
 Coerula Crete; magno tellus
 1875 Clara Tonante: centum populi
 Brachia pulsent.

Nunc

GRONOVII.

1874. *Magno tellus Clara Tonante*] Sic quidem omnes libri. Res tamen ipsa potius requirit: *parve tellus Clara Tonante*. Infans enim fuisse illic in cunis credebatur. Fl. *magno tellus Cara Tonanti*.

VARIORUM.

1864. *Cui concepto*] Herc. Fur. v. 24. FARN.1866. *Eos*] Aurora. FARN.1866. *Quiddam*] Hercules, propter quem illius dici lux perit. FARN.1870. *Madens*] Subditorum caede madens. FARNABIUS.1874. *Crete*] Insula clara incunabulis Jovis, cui Hercul. filius, vel propter taurum Cretensem ab Herc. interfectum. Agamem. v. 827. FARN.1875. *Centum*] Cretae. *ἐκατοντάων*. FARN.1877. *Nunc*

Nunc Curetes, nunc Corybantes,
Arma Idaea quassate manu:
Armis illum lugere decet.

- 1880 Nunc nunc funus plangite verum:
Jacet Alcides non minor ipso,
Creta, Tonante.
Flete Herculeos, Arcades, obitus,
Nondum Phoebæ nascente genus.
1885 Jura Parthenii Nemeæque sonent,
Feriantque graves Maenala planctus.
Pescite magno Alciden gemitu:
Stratus vestris setiger oris:
Alasque sequi iussa sagittas,

GRONOVII.

1887. *Pescite magno Alciden gemitu:* Flor. *Ma-
gno Alciden positi gemitu.* Et statim: *Stratus ve-
stris setiger agris, non oris.*

VARIORUM.

1877. *Nunc Curetes*] Popul. Cretæ, qui ex
Ida Phrygiæ monte in Cretam trajecerunt: vel
ut alii, ex Ida Cretæ monte Opis digitis tacta
nati sunt, unde & dactyli Idæi dicti, qui quod
δακτυλίου saltantes vel cymbala pulsantes Jovis va-
gigitum celarent, *δακτ* & *αργεῖος* nomen sortiti
sunt, alius *δακτ* & *αργεῖος* dicti, quod anteriorem
partem capitis detonsi, posteriorem fovebant, vel
quod mollium puellarum ritu comam foverent.
FARNABIUS. Ex veteribus Euphron, Erato-
sthenes, Orpheus & Callisthenes: ex neotericis
Sealiger in libro de arte Poëtica, & Dion. Lam-
binus in lib. 2. Lucræti, Curetes & Corybantes
eosdem esse scripserunt: sed Semus Delius, Ar-
chemachus Euboicus & Echemenes diversos esse
crediderunt: quos Seneca hic sequitur, & Ovi-
dius scribens, *Hæc Curetes habent, hæc Corybantes
opus.* DELRIUS.

1877. *Corybantes*] Corybantes dicti, q. *αργεῖος*
αργεῖος; aliis tamen à *μαῖα* pupilla, quod vigilēs Jo-
vem custodirent: aliis *αργεῖος* *αργεῖος*, quod
galeati incederent, Lucianus tamen Coryban-

tes Phrygiæ Cybicles, Curetas Cretensis Jovis
sacerdotes esse vult. FARNABIUS.

1878. *Arma Idaea*] Cymbala, tibiæ, tym-
pana, buxum Bercynthium, vel simpliciter, ar-
ma. Curetes enim prius *αργεῖος* saltasse dicun-
tur, ut Jovis vagitum armorum strepitu obtege-
rent. FARN.

1879. *Armis*] Heroem scilicet fortem. FAR-
NABIUS.

1880. *Ferum*] Non falsum & imaginarium,
ut Jovis quondam. FARN.

1884. *Phoebæ*] Scribendum *Phoebæ*, i. e. Arcades
αργεῖος, vid. Hippol. v. 783. D. HEINSIUS.

1885. *Jura Parthenii*] Montis Arcadiæ. FAR-
NABIUS. Arbitror hoc auctoris germanum, com-
pellatisque Arcadibus enumerare eum loca aliquot
Arcadiæ. nam Panthenium montem ejusdem
regionis, testatur in Arcadici Pausanias ipso fine,
Strabo item lib. 8. Geograph. & alii. GRUTE-
RUS.

1885. *Nemeæque*] Sylvæ inter Cleonem &
Phliumtem, in qua Herc. Leonem interfecit. FAR-
NABIUS.

1886. *Maenala*] Arcadiæ mons. FARN.

1888. *Setiger*] Aper Erymanthus, Maenalius,
Arcadius. FARN.

1889. *Alasque*] Stymphalides, quæ Solis ra-
dios pennis obumbrarunt, sagittis Hercul. vel ut
alii aerei crotali crepitu pullæ. Phœn. v. 422.
Herc. Fur. v. 243. FARN.

- 1890 Totum pennis velata diem.
 Flete, Argolicæ, flete, Cleonæ;
 Hic terrentem moenia quondam
 Vestra leonem fregit nostri
 Dexteræ nati. Date Sithoniæ
 1895 Verbera matres, gelidusque sonet
 Planctibus Hebrus. flete Alciden,
 Quod non stabulis nascitur infans,
 Nec vestra greges viscera carpunt.
 Fleat Antæo libera tellus,
 1900 Et rapta fero plaga Geryonæ.
 Mecum miserae plangite gentes.
 Audiat ictus utraque Tethys.
 Vos quoque mundi turba citati
 Flete Herculeos, numina, casus.

Ve-

GRONOVII.

1891. *Flete, Argolicæ; flete, Cleonæ;*] Florent.
Flete, Argolicæ; flete, Cleonæ.

1894. *Dato Sithoniæ Verbera matres;*] Florent. *Sithoniæ.*

VARIORUM.

1890. *Totum pennis velata*] Num scriptum fuit;
vallata. hoc ordine; atque vallata pennis iussu
 sagittas sequi totum diem: ut coegerit illam Her-
 cules integro die fugere, continue sagittis insecu-
 tus. & sit synecdoche. eodem sensu cape aliam
 lectionem. DELRIUS. Putem vulgatam dicere,
 Stymphalidas, alii suis expansis diem ipsam ob-
 tenebrare solitas, decidisse in terram una cum
 Herculeis telis. GRUTERUS.

1891. *Cleonæ*] Sup. v. 1811. FARNABIUS.

1897. *Nascitur infans*] Non aliter pabulum fu-
 turum equis Diomedis, passivè vel per Hypalla-
 gen. FARNABIUS. Vulgo, *restitit*. Ego tibi ad-
 firmo scribendum, *nascitur infans*. Flete, inquit,
 Herculem, cui debetis, quod non nascuntur vo-
 bis pueri, futuri pabulum equis. LIPSIUS. Dio-

medes Tindæ in Thracia regnans, fingitur equos
 humano sanguine & carnibus pavisse, etiam au-
 ctore Plinio lib. 4. cap. 11. hic cum Hercule cen-
 situm Abderum equis epulandum apposuisset,
 ubi supervenis Hercules, suo ipse supplicio perit:
 equi clavâ necati, ut tradit Tatianus in Orat. ad
 Graecos, & Philostratus in Imaginibus. Hyginus
 consentit, sed vult Abderum fuisse famulum Dio-
 medis, & addit equorum nomina, cap. 30. feri-
 tatem eorum Euripides in Alceſtide describit. Phi-
 lostratus equas fuisse contendit, quæ furiae ma-
 nibus ferociiores: idque illorum traditioni aptius,
 qui volunt has fuisse equas & *diomedicas*; veras
 Diomedis filias, scorta nobilia, quæ hospites pe-
 cuniis denudare, & exspoliare consueverant, &
 propter effrenatam libidinem equas appellatas.
 Palaephato placet fabulae locum datum, eo quod
 Diomedes equis alendis, & præceptorum multi-
 tudine, subditorum opes exhauriret. DELRIUS.

1899. *Antæo*] Sup. v. 24. FARNABIUS.

1900. *Plaga*] Hispania. vid. Hercul. Fur. v.
 231. FARN.

1901. *Audias*] Solem Orientem emittens &
 Occidentem excipiens. Hercul. Fur. v. 25. FARN.

1903. *Turke*] Coelicolæ. FARN.

1905. Cr-

- 1905 Vestrum Alcides cervice meus
Mundum, superi, coelumque tulit:
Cum stelligeri vector Olympi,
Pondere liber spiravit Atlas.
Ubi nunc vestrae, Juppiter, arces?
- 1910 Ubi promissi regia mundi?
Nempe Alcides mortalis obit,
Nempe sepultus. quoties telis
Facibusque tuis ille pepercit!
Quoties ignis spargendus erat!
- 1915 In me saltem jaculare facem,
Semelemque puta. Jamne Elysias,
O gnate, domus, jam littus habes,
Ad quod populos Natura vocat?
An post raptum Styx atra canem
- 1920 Praecluserit iter;
Teque in primo limine Ditis
Fata morantur? quis nunc Umbras,
Gnate, tumultus, Manesque tenet?
Fugit abducta navita cymba,
- 1925 Et Centauris Theffala motis

Ferit

GRONOVII.

1908 *Pondere liber spiravit Atlas*] Flor. *stravit*. Numquid, *strigavit*, id est, interquievit. Apud Iulianum quoque lib. 11. cap. 15. *respirandi equis data praefate*: suspicari possis Trogum Pompejum dedisse: *strigandi*.

VARIORUM.

1905. *Cervix*] Here Fur. v. 68. FARN.
1912. *Telis*] Sup. v. 6. FARN.
1916. *Semelemque*] Sup. vers. 1804. FARN.
1916. *Elysias*] Troad. v. 941. FARN.
1918. *Ad quod*] Mortis communem omnibus portum. FARN.

1919. *An post*] An quod olim Cerberum rapuisse aditum jam tibi negant, ingredique prohibent? FARN.

1921. *Fata*] Numquid (ait) te morantur in ipso vestibulo leges fatorum; vel Parcae fati praefides; quae aditu arcent. Alii libri; *monstra*. non prorsus male. quis nescit illa in foribus inferorum stabulare? illic statuunt Maro, & ceteri, & ipse Seneca Herc. Fur. & tertio ab hoc versu. DELRIUS.

1922. *Quis nunc*] Te secundo jam adveniente. FARNABIUS.

1924. *Fugit*] Fugitne Charon, monstrorumque timent simulachra, ut quondam? Herc. Fur. v. 769. FARN.

A 22 22 2

1931. *Nem*]

- Ferit attonitos ungula Manes?
 Anguesque suos hydra sub undis
 Territa merfit? teque labores,
 O gnate, timent?
 1930 Fallor, fallor, vesana parens;
 Nec te Manes Umbraeque timent.
 Non Argolico rapta leoni
 Fulvâ pellis contexta jubâ
 Laevos operit dura lacertos;
 1935 Vallantque feri tempora dentes.
 Donum pharetræ cessere tuae.
 Telaque mittet jam dextra minor.
 Vadis inermis, gnate, per umbras,
 Ad quas semper mansurus eris.

* A L.

GRONOVII.

1930. *Fallor, vesana parens.* Flor. *vesana furens.*
 1936. *Donum pharetræ*] Fortasse, *Dono*. Ut
 apud Curtium lib. 5. nam ante quingenarias coher-
 tes erant, nec fortitudinis præmio cefferant. ut bene
 corrigit Liplius. Scio quidem apud eundem lib.
 6. præmium regis occisi totam Orientem interfectoribus
 esse cessurum. Sed hujus alia ratio est.

VARIORUM.

1932. *Non*] Non enim descendis armatus ut
 quondam. FARN.

1932. *Argolico.*] Cleonaco, Sup. v. 1811. FAR-
 NABIUS.

1935. *Feri*] Rictus leonis galeæ loco gerebat.
 Herc. Fur. v. 797. FARN.

1937. *Dextra*] Philoctetæ dextra, tua minus
 valida. FARN.

1940. *Quid*

* ALCMENA. HERCULES.

Solatur lugentem matrem Hercules in deorum collegium
translatus, *machina autem demissus Herc. ex editore*
loco supra episcenium inducitur.

- 1940 *Herc.* **Q**uid me tenentem regna fiderei poli,
Coeloque tandem redditum, planctu jubes
Sentire fatum? parces. nam virtus mihi
In alstra, & ipsos fecit ad superos iter.
Alcm. Unde sonus trepidas aures ferit?
1945 Unde meas inhibet lacrimas fragor?
Agnosco, agnosco, victum est Chaos.
A Styge, gnate, redis iterum mihi:
Fractaque non semel est Mors horrida.

Vi-

GRONOVII.

* HERCULES. ALCMENA.] Flor. *P^o X. HERCULIS. ET IDEM.* Apud Sophoclem in Ajace Ulysses à Minerva compellatus sic respondit: Ω φθίγῃ Αἰὼνι φιλῆρας ἰππὶ βῆναι, ἢ εὐμενείῃς ἐν, καὶ ἀποκρίθη ἔτι, ἰππῶς φάσμα' αἰὼνι. Ubi Scholiaſtes: Καὶ τὸ αἶσαν περιείρατο. Φθίγῃ γὰρ ἡ αἰσὶς ὡς καὶ βιασάμενος αὐτὴν. βῆναι γὰρ, ὡς εἴτα ἰδὼν αὐτὴν, ἐν δ' ἔτι, καὶ ἀποκρίθη ἔτι, ταύτην ἀπεκρίθη. Sic interdum audiebantur tantum, aut audiri modo simulabantur dñi, utriusq; in scena gestientibus. Apud Euripidem quoque Hippolytus Dianam jam locutam non videre ait, sed αἰδοῦναι τὸ βῆναι ἰππῶς περιεῖρατο, & inde affirmat: Ἐστὶ δὲ δῖος ἔτι γ' Ἀγριππὸς βῆναι. Alcmena tamen infra se vidisse autumat sed ambigue: nec opinor, dum omnes illi versus pronunciantur, sed momento; dum machina in coelum abit, lucidum limitem linquens.

1940. *Quid me*] Dicit quidem Scaliger, si quod numen introduceretur, fuisse locum extraordinarium, quem *Θεολογίον* nominabant: qualis in Ajace Sophoclis, in Hippolyto Euripidis: & fuisse sublimem sine machina: sed in eodem capite dicit: proxima huic machina alia versatilis, unde

nomen *Θεολογίον* * cujus opera herois in deos transformabantur: ejus usus in Hercule Oetaeo. Sic ille.

1942. *Parces, nam virtus mihi*] Flor. *parces jam virtus mihi.*

1944. *Unde sonus*] Flor. *Unde unde sonus trepidas aures ferit?*

VARIORUM.

1940. *Quid me*] Prodit Hercules ex loco extraordinario, qui erat sublimis sine machina, & ex quo numina in theatrum introducebantur, Juh. Scaliger in Historico. DELRIUS.

1940. *Tenentem*] Herculem in coelum relatum alii Engonasin, alii Martis stellam putant. FARNABIUS.

1941. *Coeloque*] *Vel* quod Jove fatus fuerit: vel ex opinione Platonica, animas priusquam in corpora demitterentur in coelo fuisse. FARN.

1941. *Planctu*] Viventium planctu luctuque nimio manes offendi creditum. *Tu manes ne laedemus* & *parce solatis Crinibus*, & *temeris Delia parco genus*. Tibull. 1. 1. 81. FARNABIUS.

1946. *Chaos*] Infernum & mors. FARN.

- Vicisti rursus Noctis loca,
 1950 Puppis & infernae vada tristia.
 Pervius est Acheron jam languidus,
 Et remeare licet soli tibi.
 Nec te Fata tenent post funera.
 An tibi praecluserit Pluton iter,
 1955 Et pavidus regni metuit sibi?
 Certe ego te vidi flagrantibus
 Impositum silvis, cum plurimus
 In coelum fureret flammæ metus.
 Arsisisti certe; verum ultima
 1960 Non tenuere tuas umbras loca.
 Quid timuere tui manes precor?
 Umbra quoque est Diti nimis horrida.
Herc. Non me gementis stagna Cocyti tenent,
 Non puppis umbras furva transvexit meas.
 1965 Jam parce, mater, questibus. Manes semel
 Umbrasque vidi: quidquid in nobis tui
 Mortale fuerat, ignis evictus tulit.

Pa.

GRONOVII.

adscripterat.

1949. *Vicisti rursus Noctis loca.*] Fl. *Mortis loca.*
 1957. *Cum pluribus in coelum fureret flammæ metus.* id est, multa & formidabilis flamma. Sed & statim, *cur te cur ultima.* non certe verum ultima. Videntur igitur ita legendi hæc versus: *Certe ego te vidi flagrantibus Impositum silvis, cum plurimus in coelum fureret flammæ metus. Arsisisti, cur te, cur, ultima Non tenuere tuas umbras loca?*

1961. *Umbra quoque est Diti*] Flor. *Diti.* Sed ego malim: *Umbra quoque est Diti nimis horrida.*

1963. *Non me gementis stagna*] Flor. *gementis.* Optime. nam inde nomen. *Kocytus* lamentari, ejulare.

1967. *Ignis intellectus tulit.*] Fl. *ignis evictus tulit.* Supra: *Quod unum in orbe vicerat nondum malum, Et flamma victa est.* Grotius, *ingressus vel invictus*

VARIORUM.

1950. *Puppis*] *Cymbæ Charontis.* FARN.
 1951. *Acheron*] Agam. v. 12. FARN.
 1954. *An tibi*] Sup. v. 1919. FARN.
 1955. *Pavidus*] Ne regnata illi eriperes metu-
 ens. FARN.
 1959. *Ultima loca*] *Infersa, Tartara.* FARN.
 1961. *Quid timuere*] Quam tui partem timuere
 manes? an & umbram tuam? vid. sup. quæ ad
 v. 1706. FARN.
 1963. *Cocytus*] Agam. v. 12. FARN.
 1965. *Semel*] Dum in vivis eram. FARN.
 1966. *Quidquid*] Anima coelum petit, corpus
 in cognata elementa, unde ortum, abiit. puta-
 bant autem *ἀνδράσι* illi fautores oportere ter-
 renum illud omne corpori admixtum comburi.

81

- Paterna coelo pars data est, flammis tua.
 Proinde planctus pone, quos gnato paret
 1970 Genitrix inertī. luctus in turpes eat.
 Virtus in astra tendit, in mortem timor.
 Praesens ab astris, mater, Alcides cano;
 Poenas cruentus jam tibi Eurystheus dabit.
 Currū superbū vecta transcendes caput.
 1975 Me jam decet subire coelestem plagam.
 Inferna vici rursus Alcides loca.
Alem. Mane parumper. cessit; ex oculis abiit;
 In astra fertur. fallor, an vultus putat
 Vidisse gnatum? misera mens incredula est.

Es

GRONOVII.

1976. *Inferna vici*] Flor. *Inferna vici*.
 1979. *Misera mens incredula est.*] Sic Flor. &
 est id ipsum quod in Thyeste: *Proprium hoc mi-*
seros sequitur vitium, Naquam rebus credere laetis.

VARIORUM.

ut immortalis quis fieret. FARN.
 1968. *Flammis tua*] D. Cyprinus in lib. de
 Idolor. vanitate: *Caster & Pollux alternis moriun-*
tur, ut vivant: Aesculapius, ut in Deum rejuvat,
fulminatur: Hercules, ut hominem exuat, Oetaeis
ignibus concrematur. Quae verba eadem inveni in
 Minucii Felicis Octavio. Suspicio unum ab alio
 accepisse; vel in alterutrum librum inserta à phi-
 loglossariis. Arnobius lib. 4. ita scribit: *Plutar-*
chus Herculem post comitalis morbi ruinas in cineres
dissolutum prodidit. Quod nonnulli, completo
 nondum trigésimo aetatis anno, volunt accidisse:
 & ab hac ejus miseria natum proverbium:
Ardens iuvencus. Manethon autem, Eusebius &
 D. Isidorus, sunt auctores, Herculem anno vi-
 tae 52. cum in morbum pestilentem incidisset,
 sanitate desperatā, ob cruciatum acerbissimam, se-
 se in flammam injecisse. Aristoteles bile atrā a-
 gitatum violentas sibi manus censet intulisse. Pu-
 tabant, ut quis immortalis fieret, terrenum omne
 corpori admixtum, igne prius comburi oportere.
 sic Ceres 4. Fastorum, volens Triptolemo
 immortalitatem conferre: *Inque fac corpus pueri*

ferrente favillā Obruit, immensum purget ut ignis
ovos. Martianus Capella, de Philologia in coe-
 lum transferendā, lib. 2. *formae ac substantiae cor-*
pus formidare corporeas. Quippe perferendes flamma-
rum coelestium globos, & ignes ardentium siderum
mortalibus adiacere artibus, & gracilentis macillato-
ficatis, non incassum tremebunda formidat. DEL-
 RIUS.

1969. *Quos gnato paret*] Supra v. 1835. FARN.
 1971. *Partus*] Fortes virtus sua coelo & im-
 mortalitate beat, ignavorum memoriam una cum
 corpore mors absorbet. FARN.

1972. *Canō*] Tibi praedico. FARN.

1973. *Poenas cruentas*] Ab Herculis filiis enim
 & Iolao apud Marathonem postea devictus est.
 vel ut alii ejus ab Hylio interempti caput ad Al-
 cmenam allatum. FARNABIUS. Vide Euripidem
 Heraclidis; à quo Strabo lib. 8. dissentit. Euri-
 pides scribit Eurystheum non in pugna ab Iolao
 interemptum, sed in pugna captum, vivum Al-
 cmenae traditum fuisse. Strabo autem lib. 8. *Εὐ-*
ρυστῆς πρὸς τοὺς ἐγγεῖνους εἰς Marathonem ἐπὶ τοῖς Ἡ-
ρακλῆος παῖσι καὶ Ἰολαῷ, βουλευσέντων Ἀθηναίων,
κατὰ τὴν περὶ αὐτῶν ἐν μύθῳ καὶ τὴν πρὸ ἄλλοι τῶν ἱερ-
αρχῶν παρῶν, τῶν δὲ ἡγετῶν καὶ ἐν τῇ καρίᾳ,
ἀποκτείναντες αὐτὸν Ἰολαῷ καὶ τῷ ἀγέῳ Ἀνακτο-
ρῶν ἀνέστην. Pausanias in Atticis simpliciter ab
 Iolao caecum testatur, non addens in pugna an-
 à pugna id ipsum contigerit. DELRIUS.

1976. *Vivax*] Alii *Vivax*. FARNABIUS.

1979. *Aeliferus*] Vid. 312. Heac. Fu. FARN.

1982. Es

- 1980 Es numen, & te mundus aeternus tenet:
Credo triumphis. regna Thebarum petam,
Novumque templis additum numen canam.

GRONOVII.

1981. *Credo, triumphis.* Quare inceptum dicit Scaliger, quod prius legebatur: *Credo triumphis* Nempe quia & Lipius prius *numen* conjectit: *le triumphe*. Nimis properant. Credo, inquit, victoriis tuis & maximis rebus gestis: illac enim jamdudum coelo te dignum omnibus perfunserunt. Nam ipsa sibi num credere debeat, dubitat.

VARIORUM.

1980. *Et mundus* *Mundus*, id est, Coelum. Tamen liber, *numen aeternum*, haud improbe. Sequenti versu velim. *le triumphe*. Et usurpo libens,

post longam cum vitis in hac Fabulâ pugnam, quae ipsa (uno verbo dicam) vitium: nec in illo scripto manifestius *Θεῶν αἰὲν ἔσται*. LIPSIUS.

1981. *Novumque templis* Scribit Pausanias E. hac. 1. se à Thafis accepisse, Thafi esse Tyrium Herculem, jam iniio ab illis cultum, qui cum se Graecis adiunxissent, simul Thebanum Herculem eo honore prosequi coeperunt. Marathonios tamen affirmare se mortalium primos Herculi divinos honores exhibuisse, sed Aristides id Athenicis adscribit, in Panathenaica. In quibusdam Thafiorum nummis argenteis vidi Herculis simulacrum cum clava & leonis exuviis. DELR.

CHORUS.

Herculis ἀνδραγαθὸν ἀδσπιδρὰς Chorus, novumque numen adorat.

- N**umquam Stygias fertur ad umbras
Inclita virtus. vivite fortes;
1985 Vos Lethaeos saeva per amnes
Nec fata trahent. sed cum summas
Exiget horas consumpta dies,
Iter ad superos gloria pandet.
Sed tu domitor magne ferarum,
1990 Orbisque simul pacator ades.
Nunc quoque nostras respice terras:
Et si qua novo bellua vultu
Quatiet populos terrore gravi,
Tu fulminibus frange trifulcis.
1995 Fortius ipso genitore tuo
Fulmina mittes.

VARIORUM.

1983. *Numquam* Sup. v. 1835. & 1969. FARN.
1980. *Tu domitor* Hercules. FARN.

1991. *Bellua* Monstrum, tyrannus. FARN.

1994. *Tu fulminibus* Supra v. 6. FARN.

1994. *Trifulcis.* Trifulcum dicitur fulmen, propter ignes trium superiorum siderum ad terram deciduos, quorum summus ex nimio Saturni

humore infuscat, ἀγνὴς: imus ex ardore Martis cremat dissipatque, Φαέτης; medius è clara Jovis subtilitate penetrat etiam illacis operimentis *κατακλύτης*. Jovi rursus tres datae sunt Manubiae, Minores, quae moneant; Majores quae xii. deorum concilio missae discutiant: Maximae, quas Jupiter eorundem nutu jaculatus, accendit, disperdit, imis summa commutat. FARN.

L. AN.

L. ANNAEI SENECAE
O C T A V I A.
P E R S O N A E.

OCTAVIA. NUTRIX OCTAVIAE. CHORUS Romanorum.
SENECA. PRAEFECTUS. POPPAEA. AGRIP-
PINA. NERO. NUNCIUS.

A R G U M E N T U M.

Claudius Drusus Caesar Messalinae, quae illi Britannicum & Octaviam pepererat, quod Silio nupsisset, mori iussae, Agrippinam filiam fratris sui Germanici, viduam Cn. Dom. Aenobarbi Neronis superinduxit; cuius filio Neroni Octaviam suam in matrimonium dedit. Claudio & Britannico veneno sublati, Nero Imp. Octaviam, quam oderat, repudiat, Poppeam Sabinam ducit. cuius divortii causa commoti populi tumultum multa caede reprimi, & Octaviam in Pandatariam ablegatam interfici iubet.

A C T U S P R I M U S.

O C T A V I A.

Vitae pertaesa miseras suas deflet Octavia.

JAm vaga coelo sidera fulgens
Aurora fugat: surgit Titan
Radiante coma, mundoque diem
Reddit clarum.

5 Age tot tantis onerata malis,

G R O N O V I I.

5. **E** *Ja age tantis*] Gruterus dedit, 'Age tot tantis; etsi nec aspernetur, Age tot tantis,

nec *Age tot tantisque*: quae omnia in scriptis reperiuntur. Sed plurimum simul & meliorum est, *Age tot tantis*, admissum quoque à Delrio, hiatu, ut ait recepto. Certe haec de hiatu opinio
Bbb bb

Re-

7. A-

- Repete assuetos jam tibi questus,
 Atque aequoreas vince Alcyonas;
 Vince & volucres Pandionias:
 Gravior pamque his fortuna tua est.
 10 Semper genitrix descendenda mihi,
 Prima meorum causa malorum,
 Tristes questus
 Natae exaudi, si quis remanet
 Sensus in umbris, utinam ante manu
 15 Grandaeva sua mea rupisset
 Stamina Clotho; tua quam moerens
 Vulnera vidi,
 Oraque foedo sparsa cruore!
 O lux semper funesta mihi!
 20 Tempore ab illo lux est tenebris
 Invisa magis.
 Tulimus saevae iussa novercae,

Hosti-

GRONOVII.

ista subiucendi causa fuit. Sed hic si hiatus est, veteribus placuit. Livius lib. 5. *Videte quos res quam inutiles sequantur illam viam consilii.* Eodemque in oratione Camilli: *tot tam valida oppida.* lib. 21. *inter tot tam effrenatarum gentium arma.* l. 15. *Unde tot hostes tam subito exciti prope deleti exercitum ferunt.* Sic scribendum est apud Florum lib. 4. cap. 12. *tot tam fortibus, tam subito, tam cum consilio venientibus.* Ubi vulgo, *tunc tam fortibus.* Auctor de bello Afric. *tot tam claris victoris parvis.*

20. *Lux est tenebris*] Auctorem scripsisse censeo: *Tempore ab illo lux est tenebris Invisa magis.*

VARIORUM.

7. *Alcyonas*] Aves illae in quas mutati sunt Ceyx rex Trachinis in Aegaeo submersus cum Alcyone uxore, Neptuni filia. quibus avibus nificandis, mare pacatur, quod tempus *Alcedonia* dicitur. Vide Agam. v. 674. FARNABIUS.

8. *Volucres Pandionias*] Lusciniam & hirundinem, in quas mutatae Progne & Philomela Pandionis regis Athenarum filiae, Agamem. v. 665. FARN.

10. *Genitrix*] Valeria Messalina, quam cum super cetera dedecora etiam Claudius C. Silio nupsisse comperisset, supplicio affecit. DELRIUS.

10. *Descenda*] Dedecore tuo vel morte propter seq. FARNABIUS.

13. *Si quis*] Poetis hoc familiare, ut simul: *gravis hicce apud infetos maneant memoria & affectus.* FARN.

15. *Mea*] Vitae meae abscondisset telam Parca. Herc. Fur. v. 558. FARN.

16. *Tua quam*] Claudius Valeriam Messalinam repudiatis Urgulanilla & Aelia Pactina uxorem duxit. insatiae libidinis mulier praeter alia dedecora C. Silio nupsit, quod ubi comperisset Imperator supplicio affecit; illa autem cum timide & frustra ferrum pectori & jugulo admovisset, à tribuno tandem confossa interiit. FARN.

22. *Novercae*,] Agrippinae: haec mortua Messalina, Claudio patruo suo nupsit. DELRIUS.

24. *Tri-*

Hostilem animum, vultusque truces.

Illa illa meis tristis Erinny's

25 Thalamis Stygios praetulit ignes:

Teque extinxit, miserande pater,

Modò cui totus paruit orbis

Ultra Oceanum, cuique Britanni

Terga dedere,

30 Ducibus nostris ante ignoti,

Jurisque sui.

Conjugis (heu me) pater insidiis

Oppresse jaces; servitque domus

Cum prole tua capta tyranno!

VARIORUM.

24. *Tristis*] Nuptiis infausti exitus furias statuunt auspices & pronubas. Nam mihi nec Juno, nec Hymen, sed tristis Erinny's, Praetulis infansas sanguinolenta facies. Ovid. vid. Med. v. 17. FARN.

26. *Extinxit*] Boleto venenato Claudium Agrippina suffulit. FARN.

26. *Pater*] T. Claudii. FARN.

27. *Cui totus*] Namque Ille Britannos ultra notis Litora ponti & coeruleos Scythia Brigantae dare Romanis Colla catenis iussit, &c. FARN.

30. *Ducibus*] Noti & quidem tentati Julio Caesari, sed non subacti: ut & Augusto. FARN.

32. *Conjugis*] Tuae, Agrippinae, supra v. 22. FARN.

33. *Oppresse*] Boleto venenato. DELRIUS.

34. *Tyranno*] Neroni. FARNABIUS.

NUTRIX OCTAVIAE.

Propter alumnae suae Octaviae calamitatem sublimis & aulicae vitae conditionem execratur.

35 **F**ulgore primo captus, & fragili bono
Fallacis aulae quisquis attonitus stupet,
Subito labantis ecce Fortunae impetu
Modò praepotentem cernat everfam domum,
Stirpemque Claudii, cujus imperio fuit

Subje-

VARIORUM.

35. *Facili*] Levi, vel quod etiam malis citra virtutem contingat. FARNABIUS.

37. *Labantis*] Al. *Labantis*. FARN.

35. *Fragili bono*] Interpretantur *facili*, inconstanti: haud male tamen legatur, *fragili*. RAPHEL.

Bbb bb a

40. Li-

- 40 Subjectus orbis; paruit liber diu
Oceanus, & recepit invitus rates.
En qui Britannis primus imposuit jugum,
Ignota & ante classibus texit freta,
Interque gentes barbaras tutus fuit,
45 Et saeva maria; conjugis scelere occidit,
Mox illa gnati. cujus extinctus jacet
Frater venenis. moeret infelix soror,
Eademque conjux. nec graves luctus valet
Ira coacta tegere. crudelis viri
50 Secreta refugit semper, atque odio pari
Ardens mariti, mutua flagrat face.
Animum dolentis nostra solatur fides,

Pic-

GRONOVII.

VARIORUM.

42. *En qui Britannis*] De hac Claudii victoria sunt bella aliquot epigrammata in Cataléctis. In quorum uno: *Conspicula devicta tuo Germaniae, Caesar, Subdidit infecto colla premenda iugo.* Delius corrigit, *Britannia, Caesar*: nam quod passim in lapidibus & nummis vocetur *Germanicus*, propter leviculas victorias à legatis ejus partas fieri: u-nam vero ejus expeditionem in Britanniam fuisse. Sane mentio *Germaniae* ibi locum non habet. Nomen autem *Germanici* non ob leviculas victorias, sed fratre majore in Juliam familiam adoptata statim fuisse Claudium testis Suetonius. Itaque scripsit auctor: *Germaniae Caesar*. Dio lib. lxx. Οὕτω μὲν Τιβέριος Κλαύδιον Νέρων προνομήσας, ἐν τῷ Ἀγρον, ὃ ἔστι Αἰνίας κωμὸν οὗτος, τὴν αὐτοκρατορῆσιν ἀπέλυτο τῆς αἰῆτος. Nam & *Britanniae* mentionem ibi commodam esse negant versus praecedentes

50. *Odio pari Ardens mariti*] *Pari* quo referes? Forte tamen ad tempus & *non semper*. Sed quomodo *mutua*, quum nullo etiam verbo dictum sit Neroni Octaviam odio esse? Scribe: *atque odio pari Ardet maritus: mutua flagrant face*. Exposuit scelera Neronis: hinc luctum & male dissimulatam iram uxoris: tum ut solent odisse improbi, quos injuste laeserunt, malevolentiam mariti: denique de ambobus, mutuum gerunt animum, utrimque offensum & minacem.

40. *Liber diu*] Pop Britanniae diu liberi FARN.

41. *Rates*] Nostras, Romanas. FARN.

42. *En qui Britannis*] Sup. vers. 28. FARNABIUS. Restitutio hujus loci Josepho Scaligero debetur. antea enim legebatur: *En qui erat Tanais primus imposuit iugo.* vide Catillationes ejus in Catullum, Tib & Prop. COMMEL. Refingendum esse conjiciebat N. Heinsius: *En qui arcta Tamesi primus imposuit iuga.* vid. Syllog. Epist. à CI. Burm. edit. Tom. 1. pag. 826. SCHRODERUS.

43. *Ignota tantis*] Probo conjecturam praepetoris mei Lipsii: *Ignota & ante.* atque utinam vel unus codex ei fidem etiam adstrueret, ad orcum mihi iret lectio vulgata. GRUTERUS.

46. *Gnati*] Neronis. inf. v. 305. FARNABIUS.

47. *Frater venenis.*] Britannicus frater Octaviae uterinus: Neronis, per adoptionem Claudii: quem Nero, ut imperium solas & sine aemulo obtineret, Locustae veneficae opera sustulit. FARNABIUS.

48. *Eademque*] Octavia, quam duxerat adoptatus à Claudio Nero. FARN.

49. *Crudelis*] Maritum averfata, non sustinet sola cum illo esse. FARN.

50. *Odio pari*] Octavia Neronem haud minus odit, quam ipsam Nero. FARN.

53. Ad-

Pietasque frustra. mutat immitis dolor
 Consilia nostra. nec regi mentis potest
 55 Generosus ardor, sed malis vires capit.
 Heu, quam nefandum prospicit noster timor
 Scelus. quod utinam numen avertat Deum!

VARIORUM.

consiliorum immemor ultionem medietur. FAR.
 NABIUS. Exemplaria Ortelianum & Aldinum,
 mutat, id est, rejicit, spernit. RAPHEL.

53. Mutat] Dolor facit, ut Octavia meorum

OCTAVIA. NUTRIX.

*Lugentem Octaviam nutrix consolatur, & à vindicta,
 quam cogitat, debortatur.*

Oct. **O** Mea nullis aequanda malis
 Fortuna! licet repetam luctus
 60 Electra tuos. tibi moerenti
 Caesum licuit flere parentem;
 Scelus ulcisci vindice fratre,
 Tua quem pietas hosti rapuit,
 Texitque fides: me crudeli
 65 Sorte parentes raptos prohibet
 Lugere timor, fratrisque necem
 Deslere vetat, in quo fuerat
 Spes una mihi,
 Totque malorum breve solamen.

VARIORUM.

Nunc

58. Nullis] Omnibus major. FARNABIUS.
 59. Luctus] Electra enim apud Sophoclem largiter Agamemnonem ab Aegistho & Clytemnestra caesum deslet, expectans interim ut Orestes aliquando reverfus patris caedem ulcisceretur. FARN.

63. Hosti rapuit,] Matri & Aegistho. vid. Agam. v. 910. FARN.

65. Prohibet Lugere timor,] Acerbum hoc & crudele Cicero in Pisonem. Quis hoc fecit ulli in Sytybia tyrannus, ut eos quas luctu afficeret, lugere non sineret? moerorem relinquas, moeroris aufers insignia. crispis lacrymas, non consolando, sed minando. DELRIUS.

66. Fratrisque] Britannici. sup. v. 47. FARN.

67. Deslere vetat,] Quod tyrannicum & acerbum est. FARN.

69. Totque] Stat magni nominis umbra. & ut
 Bbb bb 3 quon-

- 70 Nunc in luctus servata meos,
Magni resto nominis umbra.
Nutr. Vox (heu) nostras perculit aures
Tristis alumnae.
Cessas thalamis inferre gradus
- 75 Tarda senectus? *Off.* Excipe nostras
Lacrimas, nutrix, testis nostri
Fida doloris. *Nutr.* Quis te tantis
Solvet curis, miseranda, dies?
Off. Qui me Stygias mittet ad umbras.
- 80 *Nutr.* Omina (quaeso) sint ista procul.
Off. Non vota meos tua nunc casus,
Sed fata regunt. *Nutr.* Dabit afflictæ
Meliora Deus tempora mitis.
Tu modò blando vince obsequio
- 85 Placata virum. *Off.* Vincam saevos
Ante leones, tigresque truces,
Fera quam saevi corda tyranni.
Odit genitos sanguine claro,
Spernit superos hominesque simul,
- 90 Nec fortunam capit ipse suam,

Quam

GRONOVII.

70. *Luctus servata meos,*] Immo *meos*. Erât superfluo fratre aliquod intervallum luctus, nunc unus & perpetuus est.

VARIORUM.

quercus trunco non frondibus efficit umbram. Lucan. de Pompejo. FARN.

75. *Tarda senectus?*] Mea, id est, cur ego seniotarda cesso thalamos Octaviae ingredi? FARN.

79. *Qui me*] Dies se. ille quo moriar. FARN.

86. *Ante leones,*] Haec de Nerone eiusque immani saevitiâ Octavia, leonibus ipsum & ti-

gribus comparans, quemadmodum & divus Paulus 1 ad Timoth. cap. 4. vers. 17. de eodem Nerone loquens, *liberatum se*, ait, *de ore LEONIS*. Facit huc vel maxime, insignis ex veteri Scholiastæ Juvenalis locus, ubi inter alia ad Sat. 5. ita habet: *Seneca ab Agrippina erudendo Neroni in palatium adductus sacrum immanemque natum & sensu cito & misgavit. Inter familiares tamen solitus dicere: Non fore sacro illi LEONI, quin, gustato semel hominis crasso, ingenua redeat sacritia.* PONTANUS.

90. *Nec fortunam*] Secunda Fortuna ebrius & elatus sibi temperare non potest, nec se intra officii fines continere. FARNABIUS.

Quam dedit illi per scelus ingens
Infanda parens. licet ingratum
Dirae pudeat munere matris,
Hoc imperium cepisse; licet

95 Tantum munus morte rependat:

Feret hunc titulum post fata tamen
Foemina longo semper in aevo.

Nutr. Animi retine verba furentis.

Temere emissam comprime vocem.

100 *Oct.* Toleranda quamvis patiar, haud umquam queant,
Nisi morte tristi, nostra finiri mala.

Genitrice caesa, per scelus rapto patre,
Orbata fratre, miseriis, luctu obruta,
Moerore pressa, conjugi invisa, ac meae

105 Subiecta famulae, luce non grata fruor;

Trepidante semper corde, non mortis metu,

Sed

GRONOVII

100. *Toleranda quamvis patiar,*] Lipsius, *quavis*, ut sit sensus: possum coërcere animum, si modo ea feram, quae alius ferat: & laudat Delrius. Gruterus non videtur opus, ut dilabamur ad conjecturas: *quamvis* enim *toleranda* poni pro *quamlibet*, h. e. extremis & ultra quae nihil queat tolerari. At vis particulae contraria est: nam *quamvis* *toleranda* sunt omnino *toleranda*, ut in exemplo, quod ipse subiicit, *quamvis* *parvae latebrae*, sunt valde parvae. Mihi nec sequentia videntur bene subnecti, nisi scribas: *Toleranda quavis* *paterer, at nunquam queant, Nisi morte tristi, nostra finiri mala.*

VARIORUM.

97. *Scelus*] Caedem Claudii mariti & Britannici privigni. Sup. v. 45. FARN.

92. *Licet*] Licet matrem Agrippinam, cujus maleficiis imperium adeptus est, mori iusserit. infra v. 305. FARN.

96. *Titulum*] Parti filio imperii. quod per matris suae scelus imperat Nero. FARN.

100. *Toleranda quamvis*] Haec scena à superiore non divellenda fuit, quod codex Manuscriptus indicat. FABRITIUS. Lipsi. emendat, *Quavis*, hae mente: animo meo moderari & linguam coërcere vis; possem equidem si *toleranda*, & quae sola mors finiat. FARNABIUS. Non videtur necesse ut dilabamur ad conjecturas. *quamvis* enim *toleranda* ponitur pro *quamlibet*, hoc est extremis, & ultra quae nihil queat tolerari. Sic Cicero: *quamvis* *parvis* *Italiae* *latebris* *contentos* *essent*. Virgilius: *Ut quamvis* *avido* *parentis* *arma* *colono*. Noster Hercule Oetreo, v. 1860. *expedi* *in* *placulus* *tamen* *Defissa* *quamquam* *brachia*. GRUTERUS.

101. *Tristi*] Amara, acerba. DELRIUS.

105. *Famulae*] Poppaeae, è familia concubinae (inf. v. 191.) equiti quidem Rom. ante nuptiae, quam superinduxit Nero die duodecimo post divortium Octaviae. inf. v. 719. FARNABIUS.

107. *Abstinere*

- Sed sceleris. absit crimen à fatiis meis:
 Mori juvabit. poena nam gravior nece est
 Videre tumidos & truces miserae mihi
 110 Vultus tyranni, jungere atque hosti oscula,
 Timere nutus; cuius obsequium meus
 Haud ferre posset, fata post fratris, dolor,
 Scelere interemti; cuius imperium tenet
 Et morte gaudet auctor infandae necis.
 115 Quam saepe tristis umbra germani meis
 Offeritur oculis, membra cum solvit quies,
 Et fessa fletu lumina oppressit sopor!
 Modò facibus atris armat infirmas manus,
 Oculosque, & ora fratris infestus petit:
 120 Modo trepidus idem refugit in thalamos meos.
 Persequitur hostis, atque inhaerenti mihi
 Violentus enssem per latus nostrum rapit.
 Tunc tremor, & ingens excutit somnos pavor,

Re-

GRONOVII.

118. *Modo facibus atris*] Suspicio fuisse: *Nunc facibus atris*: & mox, *Nunc trepidus idem*. Nam quod in Troadib. vers. 945. pariter corruptum existimo: ut & in Phoeniss. v. 221. malo cum Raphelingio: *Et lacibus haustu*.

VARIORUM.

107. *Absit crimen*] Nullum neci meae praetatur crimen. quam tamen adulterii crimine postea adeo impudenter infimulavit, ut omnibus in quaestione negantibus, Anicetus eam à se dolo supratam fateretur. Quin & adulterii cum Alexandrino tibicine & abacti partus falso criminabatur. FARN.

112. *Haud ferre posset*] Fortassis: *Haud ferre potis est*: ut saepe Lucretius.

114. *Morte gaudet*] Imperii forte & parte quae ipsi ex morte Brit. obtigerat, Lipsi inaeque; forte legendum autumat. FARN.

115. *Umbra*] Homicidae scelerum suorum

conscientia terribili opinioni de furis & occisorum ombis sceleratos persequentibus viam fecerunt. FARNABIUS.

116. *Membra cum solvit quies*] Membrorum enim compages fomno solvuntur, auctore Paulo Aegineta l. 1. c. 97. Homerus Odys. v'. *Εἴδη δὲ ἀνελκυστῆνα, λυθὲν δὲ αἰ ἀψεν πάνα*. quare ab eodem fomnus vocatur *λυσισλήν*, quemadmodum & ab Apollonio 4. Argon. & Orpheo in hymnis. DELRIUS.

119. *Fratris infestus*] Neronis illi per adoptionem fratris. FARNABIUS.

122. *Violentus enssem*] Non hallucinatur hic Farnabius, qui haec ad Britannici umbram referat, quae Neronem in thalamos Octaviae refugientem infesta persequatur. Posses alioquin intelligere de Nerone ipso, vicissim se à Britannici furis defendente, eique per latus uxoris Octaviae ferrum adigente. Posses, inquam, siquidem ut veneno interentum Britannicum, sic ferro & aperta vi petitum à Nerone eundem unquam fuisse constaret. SCHRODERUS.

123. *Violentus*] Celeriter agere videtur enssem

in

*image
not
available*

- 140 Praeferre potuit sanguine alieno satum,
Genitamque fratris conjugem captus sibi
Toris nefandis flebili junxit face.
Hinc orta series facinorum, caedes, doli,
Regni cupido, sanguinis diri sitis;
145 Maetata loceri concidit thalamis gener
Victima, tuis ne fieret hymenaeis potens.
Prô facinus ingens! foeminae est munus datus
Silanus, & cruore foedavit suo.

Pa-

GRONOVII.

141. *Fratris conjugem captus*] Lippius, *Genitamque fratre conjugem captam*. Delr. ait ab historiae veritate se compelli castigare: *Genitamque fratris conjugem captam*. Gruterus ait omnia bene se habere, si *geniam* interpretemur natam. Sed quis ita loquitur? Tum ne sic quidem omnia bene se habent. Scribe: *Genitamque fratre conjugem inthalamis sibi Toris nefandis flebili junxit face*,

VARIORUM.

140. *Sanguis*] Neronem quem peperit Agrippina filia Germanici Neroni filio Antoniae. FARNABIUS.

142. *Toris nefandis*] Fratris enim vel sororis filiam uxorem ducere non licet. Suetonius Tranquillus lib. 5. Agrippinae, inquit, Germanici fratris sui filiae per jus oculi & blanditiarum occasiones inlectus in amorem, subornavit proximo Senatu qui cogerent se ad ducendam eam uxorem, quasi reisp. interesset, dandamque ceteris veniam talium conjugiorum; quae ad id tempus inuila habebantur, ac, vix uno interposito die, confecit nuptias, non reperti qui sequerentur exemplum, excepto libertino quodam, & altero primipilari; cuius officium nuptiarum & ipse nna cum Agrippina celebravit. Eadem à Cornelio Tacito lib. 12. commemorantur, nisi quod Tacitus unum Taledium Severum equitem Romanum exemplum hoc secutum fuisse refert. DELRIUS.

143. *Flebili face*] Tristibus & infauis nuptiis. Theb. v. 263. & 507. Med. v. 17. adde quod XIX. Senatorum & Romanorum equitum inna-

merorum caede, nuptias has celebravit. FARNABIUS. Facem hanc sponsus mater praeferebat, nosse inferius; — *dera cui genitrix facem Accendit* — & actu 3. Agrippina dicit se Stygiam facem Neronis & Poppaeae nuptiis praeferre, licet hanc sciam ex Graeco hoc in Romano more dicatur. Vide supra Medae versu 27. Romae enim pueri videntur facem practulisse. In Plauti Cassia Villicus Cholino armigero servo minatur, *Primo omnium lucibus hinc novae nuptiae facem*. Catullus: *Tallus è pueri facem*. apud Graecos & plebrosque Barbaros hoc munus matris erat, ut ostendit Euripides in Iphigenia Aulidensi, apud quem iubenti Agamemnoni domum rediret, dicentique caraturum se omnia, quae ad filiae nuptias pertinerent, respondet Clytaemnestra; — *nis è' àνεγγίξῃ φάλαγξ Ἀγ' ἡνὰ τραγίῃ φῶς è' σπυδαίῃσιν ἀφ' ἑσθ' ὁ νόμος δίδωσι* — & in Phoenissis ait Jocasta, *ἡνὰ δ' ἄντι τοῖς ποσὶ ἀνέψα φῶς Νέκτωρ ἐν γάμοις, ὅς τις ἀνὴρ παρὰ τὴν*. in Troadibus cum Cassandra furore percita sibi ipsi facem praeferreret non aliam ob causam dixit Hecuba: *ἡδὲ δὲ λυαὶ φῶς, ἢ ἢ ἡτὰ πρὸς τὴν Μαννίαν ἰαυγέρ*. Apollonii scholastes Argonaut. 4. *τὸ πάλαι τὰς νύκτας ἔχουσιν ἐν τοῖς γάμοις δαδύειν ἡδὲ λῶ*. DELRIUS.

145. *Gener*] L. Silanus Octaviae sponsus funesto illo nuptiarum die interfectus est. FARNABIUS.

146. *Hymenaeis*] Nuptiis. vid. Phoen. v. 262. FARNABIUS.

147. *Foeminae*] Agrippinae pro munere & victima nuptiali datus. FARN.

148. *Silanus*,] Tres hoc tempore Silani fuerunt, Appius pater, & duo filii M. & L. hic de Lucio Silano fit sermo, qui Octaviae sponsus fu-

Patrios penates, criminis ficti reus.

- 150 Intravit hostis (hei mihi) captam domum
Dolis novercae, Principis factus gener,
Idemque gnatus, juvenis infandi ingenii
Capaxque scelerum, dira cui genitrix facem
Accendit, & te junxit invitam metu.
155 Tantoque victrix facta successu ferox,
Ausâ imminere est orbis imperio sacri.
Quis tot referre facinorum formas potest,
Et spes nefandas foeminae, & blandos dolos
Regnum petentis per gradum scelerum omnium?
160 Tunc sancta Pietas extulit trepidos gradus,
Vacuamque Erinny's saeva funesto pede
Intravit aulam; polluit Stygia face
Sacros penates; jura Naturae furens
Fasque omne rupit; miscuit conjux viro
165 Venena saeva; cecidit atque eadem sui

Mox

GRONOVII.

156. *Orbis imperio sacri.*] Non orbis est angustus, sed imperium orbis. Scribe igitur: *orbis imperio sacro.*

VARIORUM.

funesto die nuptiarum Claudii & Agrippinae fuit interfectus: auctores Seneca, Tacitus, & Suetonius, DELRIUS.

149. *Criminis*] Incestus conficti & à Vitellio illi obiecti. FARNABIUS.

149. *Criminis fidei reus.*] Rem gestam describit Tacitus Annal. lib. xii. c. 3. 4. SCHRODERUS.

150. *Intravit hostis*] Nero hospes, alienus. ut sup. v. 140. FARNABIUS. Nero. sed Moguntin. de ipsamet Octavia; *Intravi hostis.* male. nam loquitur nutritrix.

151. *Novercae*] Agrippinae. FARN.

151. *Principis*] Te ô Octavia in uxorem ac-

cepta. FARN.

151. *Gnatus,*] Per adoptionem. FARN.

153. *Dira cui*] Med. v. 16. FARN.

156. *Sacri.*] Augusti. i.e. Imperatori Rom. gubernati. FARN.

160. *Tunc sancta*] Quando Agrippina intravit. FARNABIUS.

161. *Erinny's*] Agam. v. 83. Megaera, discordia. FARN.

162. *Aulam*] Angustam domum. FARN.

163. *Jura naturae*] Nam patris nuptiis ad omne flagitium exercita, ardore retinendae potentiae, eoque immanitatis provecta fuit, ut se tumultu filio comtam & ad incestum paratam obtulerit; & commissam facinus; nisi Senecae astu disjectum fuisset, ut ex Cluvio & ceteris, uno Fabio Rustico dissentiente, Tacitus commemorat. DELRIUS.

164. *Miscuit*] Sup. v. 16. FARNABIUS.

165. *Cecidit*] Infra v. 305. FARN.

Ccc cc 2

158. di

- Mox scelere gnati. tu quoque extinctus jaces
 Deslende nobis semper, infelix puer,
 Modò sidus orbis, column Augustae domus,
 Britannice, (heu me) nunc levis tantum cinis,
 170 Et tristis umbra; saeva cui lacrimas dedit
 Etiam noverca, cum rogis artus tuos
 Dedit cremandos, membraque & vultus Deo
 Similes volanti, flamma fervens abstulit.
Of. Extinguat & me, ne manu nostra cadat.
 175 *Nutr.* Natura vires non dedit tantas tibi.
Of. Dolor, ira, moeror, miseriae, luctus, dabunt.
Nutr. Vince obsequendo potius immitem virum.
Of. Ut fratrem ademptum scelere restituat mihi?
Nutr. Incolumis ut sis ipsa, labentem ut domum
 180 Genitoris olim sobole restituas tua.
Of. Exspectat aliam Principis sobolem domus:
 Me dira miseri fata germani trahunt.
Nutr. Confirmet animum civium tantus favor.
Of. Solatur iste nostra, non relevat, mala.

Nutr.

VARIORUM.

168. *Sidus orbis*,] Possidonius: *ὁ τοῦ Πύλου ἰσχυρὸς ἔστι πνεῦμα ἀπὸ τοῦ Μάγιστρος καὶ τοῦ Κλαύδ. ἐκ τοῦ ναυίου.* Claudius hic Romae quondam memorabile sidus Marcellus, patrum stirpe satus veterum. Commentar. antiquis in Juvenal. legitur, Locustam, nobilem veneficam, à Nerone increpitam, quod Britannico lentum venenum parasset, tam efficax dedisse, ut antequam Britan. poculum exhauriret, in convivio Neronis expiraret. qua de re citatur ibidem fragmentum Tur. ni Arunci, ex Satyris, quod ita recenset; *Et quae Caesareas soboles horrenda Locusta Occidit, cui dom liberat arte Nervem.* DELRIUS.

170. *Cui lacrymas dedit*] Nam ignaram necis, aegerime tulisse scribit Cornel. Tacitus. DELRIUS.

172. *Membraque & vultus*] In libro Regio-

montani post hunc versum haec verba ad marginem adscripta erant: *Hic defuncti triginta versus, secundum aliquos; sed nihil deesse credo.* FABRIUS.

172. *Deo Similes*] Cupidini volucris alato. FARNABIUS.

176. *Dolor, ira*] Foeminae. FARN.

178. *Ut fratrem*] Quorsum obsequium? neque enim ego vel officiis meis corda tyranni vincam, neque ille potest damna mihi peniare. FARN.

181. *Aliam*] Ex pellice scilicet Poppaea, quam mihi superducere cogitat. FARN.

182. *Me dira*] Ego non alia quam quae fratri meo Britannico fata obtigerunt exspecto. FARNABIUS.

183. *Tantus*] Qui magnus erat in Octaviam. FARNABIUS.

184. *Non relevat*,] Non minuit, non tollit. FARN.

189. *Ja-*

- 185 *Nutr.* Vis magna populi est. *Oct.* Principis major tamen.
Nutr. Respiciet ipse conjugem. *Oct.* pellex vetat.
Nutr. Invisa cunctis nempe. *Oct.* sed cara est viro.
Nutr. Nondum uxor est. *Oct.* jam fiet, & genitrix simul.
Nutr. Juvenilis ardor impetu primo furit;
190 Languescit idem facile, nec durat diu
In Venere turpi, ceu levis flammae vapos.
Amor perennis conjugis castae manet.
Violare prima quae toros ausa est tuos,
Animumque domini famula possedit diu,
195 Jam metuet eadem, nempe praelatam sibi
Subjecta & humilis: atque monumenta exstruit,
Quibus timorem fassa testatur suum.
Et hanc levis fallaxque destituet deus
Volucer Cupido. sit licet forma eminens,
200 Opibus superba; gaudium capiet breve.
Passa est similes ipsa dolores
Regina deum, cum se formas
Vertit in omnes dominus coeli,
Divumque pater:

Et

GRONOVII.

185. *Vis magna populi est.*] Videtur imitatus auctor Neronis verba apud Tacitum lib. 15. ann. *populum Romanum vim plurimam habere, parendumque relictum.*

VARIORUM.

189. *Juvenilis*] *'Αν δ' ἐπὶ ταύτης ἀνδρὶ φέρειν ἰσχύει.* FARN.
191. *In Venere*] Ut hic, incestu scilicet. sup. v. 139. FARN.
191. *In Venere turpi.*] Ea, qui ad incestum Neronis cum matre referat, de quo Tacit. Annal. lib. xiv. c. 2. Alii ad Poppaeam adulteram.

Gruterus ad Aëten Neronis, de qua cap. modo laudato. SCHRODERUS.

194. *Famula*] Sup. vers. 102. FARN.

195. *Jam metuet eadem*] Ne itidem alia sibi praeferatur, ut illa mihi. FARNABIUS. Forfan, *metuit.* Et nescio, an hos tres versus ullus unquam intellexerit: certe nemo interpretatus est ut debuit. capiunt omnes de Poppaea: sed falso. Aëten concubinam notant; de qua Tacitus bis meminit lib. 13. & Dio Cassius lib. 41. affirmantque Neroni potlorem fuisse Octavia. GRUTERUS.

196. *Monumenta*] Signa quibus se jam timere ostendit. FARNABIUS

202. *Regina*] Juno. FARN.

Ccc cc 3

205. *Pro-*

- 205 Et modò pennas sumpſit olorìs;
 Modò Sidonii cornua tauri;
 Aureus idem
 Fluxit in imbri. fulgent coelo
 Sidera Ledae. patrio refidet
 210 Bacchus Olympo. Deus Alcides
 Poſſidet Heben, nec Junonis
 Jam timet iras; cujus gener eſt,
 Qui fuit hoſtis. vicit ſapiens
 Tamen obſequium conjugis altae,
 215 Preſſuſque dolor. ſola Tonantem
 Tenet aethereo ſecura toro
 Maxima Juno; nec mortali
 Captus forma deferit altam
 Jupiter aulam. tu quoque terris
 220 Altera Juno, ſoror Auguſti,
 Conjuxque, graves vince dolores.
Off. Jungentur ante ſaeva ſideribus freta,
 Et ignis undae, Tartaro trifti polus,
 Lux alma tenebris, roſcidae nocti dies:
 225 Quam cum ſceleſti conjugis mente impia
 Mens noſtra; ſemper fratris extincti memor.

Uti-

VARIORUM.

205. *Pennas*] Jupiter enim ſpecie Cygni adivit
 Ledam uxorem Tyndari regis Laconis. Hippol.

v. 302. FARN.

206. *Sidonii*] Ubi in taurum mutatus rapuit
 Europam Agenoris filiam regis Sidonis. Hippol.

v. 302. FARN.

207. *Aureus*] Ubi Jup. aureus imber factus,
 per alienas tegulas in Danaë's Acrifiſi filiae gre-
 mium inſluxit, fucumque fecit mulieri. FARN.

209. *Sidera*] Caſtor & Pollux (alter ſaltem)
 Bacchus & Hercules ex Jovis adulteriis nati &c

in deorum numerum relati. FARN.

210. *Bacchus*] Herc. Fu v. 455. FARN.

211. *Poſſidet*] Hercules enim Heben duxit uxorem, deorumque numerum prius imparē aequavit. vide Agamem. v. 810. & Herc. Oct. v. 1437. FARNABIUS.

213. *Vicit ſapiens*] Obſequium tamen Junonis prudenter exhibitum, &c diſſimulatus dolor animi Jovis flexit vicitque. FARN.

214. *Altae*] Al. *Alte Preſſuſque dolor*. ita Virg. Aen. premit altum corde dolorem. FARN.

220. *Altera*] Quia *Diviſum imperium cum Jove Caefar habet* & anne argutius, quia ſoror &c conjux

- Utinam nefandi Principis dirum caput
 Obruere flammis Coelitum rector paret,
 Qui saepe terras fulmine infesto quatit,
 230 Mentefque nostras ignibus terret sacris,
 Novisque monstis! vidimus coelo jubar
 Ardens, cometam pandere infestam facem,
 Qua plaustra tardus noctis aeterna vice
 Regit Bootes, frigido Arctoo rigens.
 235 En ipse diro spiritu saevi ducis
 Polluitur aether, gentibus clades novas

Mi-

VARIORUM.

jux Neronis, ut illa Jovis? sup. v. 45. FARN.

230. *Ignibus*] Fulmine. FARN.

230. *Terret*] *Humanae tantis mentes*. FARN.

231. *Monstis*] Prodigis, cometis mutationem regum portendentibus, Lucan. *mutantem regna Cometen*. infra v. 232. FARN.

231. *Fidamus*] Ex fide historiae dictum, nam Tacitus 14. Annal. de his temporibus agens; *Inter quas* (inquit) *Cometes effulsit; de quo vulgi opinio est, tanquam mutationem regis portendas.* & Seneca lib. 7. nat. quaest. cap. 17. nec huic, qui sub Nerone Caesare apparuit, & cometis detraxit invidiam, illi similem fuisse, qui sub aetate D. Julii Caesaris ludis genericis, circa undecimam horam diei emerfit. & cap. 21. *Sex enim mensibus hic, quem nos Neronis principatu laetissimo vidimus, spectandum se praebuit, in diversum illi Claudiano circumactus. Ille enim à Septentrione in verticem surgens Orientem petiit, semper obscurior; hic ab eadem parte coepit, sed in Occidentem tendens ad meridiem flexit, & ibi se subdixit oculis.* & cap. 29. *Inter sextum mensem dimidium coeli partem transiit hic proximus, à Septentrione motus sui initium fecit, & per Occidentem in Meridiana pervenit, erigensque suum cursum oblituit.* DELRIUS.

232. *Cometam*] Cometes hic accidit Neroni. Cor. Coslo Cosl. anno Christi vulgari 12. Sex enim mensibus, hic, quem nos Neronis principatu laetissimo (legendum credo *laetissimus*; nam cap. 17. dixerat detraxisse hunc Cometæ invidiam) vidimus spectandum se praebuit. Sen. 7. nat. quaest. cap. 21. FARNABIUS.

233. *Qua plaustra*] In Septentrione. Med. v. 315. semper autem Septentrionem versus apparent Cometae, unde & hic motus sui initium fecit, & per Occidentem in Meridiana pervenit, ubi cursum erigens suum oblituit. c. 29. lib. 7. natur. quaest. FARN.

234. *Frigido Arctoo*] *Frigido Arctoo* posuit pro *frigida Arcto*, sive *frigore Arctoo*. Nam ut Arctos, sive polus Arcticus illis frigidus; ita ex adverso Antarcticus sive Australis existimabatur esse calidus. Hoc sensisse demonstrat vel Lucanus illo versu Pharsaliae: *Nec polus adversi calidus quo mergitur Austri.* Polum ecce Australem calidum appellat, aspectu scilicet Borealis, quem solum frigidum credebant: cum tamen, si naturam locorum & parem utriusque poli ab ecliptica distantiam videamus, non minus sub Antarctico, quam ipso Arctico rigens sit & frigidum coelum. Quod nec ignorarunt ante Lucanum plerique veterum: & notum illud Poetae, de Zonis haec loquentis; *Quarum, quae media est non est habitabilis aestus, Nunc tegit alta duas, Duas, nimirum extremas Arctici & Antarctici.* Facit huc porro locus Lucani lib. 8. v. 363. item l. 10. v. 250. ubi *frigus Arctoo* dixit quod Senecae dicitur *frigido Arctoo*. PONTANUS.

235. *Spiritu*] Alludit ad causam Cometae, ubi plurimum exhalationis calidae & pinguis ad supremam aëris regionem elevatur. Sile Oed. v. 36. FARNABIUS.

236. *Gentibus*] *Funerum quoque certa dabunt tibi signa Cometae*, Illi etiam belli motus feraeque arma minantur, *Magnorum & clades populorum, & funera regum*, FARN.

237. *Dum*

Minantur astra, quas regit dux impius.
Non tam ferum Typhona neglecto Jove
Irata tellus edidit quondam parens.

- 240 Haec gravior illo pestis. hic hostis deum
Hominumque, templis expulit superos suis:
Civesque patria: spiritum fratri abstulit;
Hauisit cruorem matris: & lucem videt?
Fruiturque vita, noxiamque animam trahit?
245 Prò, summe genitor, tela cur frustra jacies
Invieta tories temere regali manu?
In tam nocentem dextra cur cessat tua?
Utinam suorum facinorum poenas luat
Nero, ipse Divo Domitio genitus patre,

Or-

GRONOVII.

240. *Nero ipse Divo*] Libri plerique *insiduo* aut *insiduo*. Lippianus, *nisi duo*. Unde ille: *Nero insitivus*. Delit. *Nero iste Divus*: vel, *Nero iste*, *Caeo*. Volebat opinor *Caeo*. At Scaliger, quod nec opus Neronis nomen repetere, nec Domitius unquam *divus*, *Genere insitivo*. Placet de Neronis nomine, quod plane censeo ex interpretatione subiectum: sed malim scribi: *Utinam suorum facinorum poenas luat Iste insitivus, Domitio genitus patre*. Apud Tacitum lib. 12. voces *Agrippinae*: *adulium jam esse Britannicum, veram dignamque stuprum suscipiendo patris imperio, quod insitus & adoptivus per injurias matris existeret*.

VARIORUM.

237. *Dux impius*] Tyrannus Nero. FARN.
238. *Typhona*] Gigantem Terrae filium. Thyeft. vers. 807. ventum item ignescentem à *vũqũ*. FARNABIUS.
240. *Hu hostis*] Nero. FARN.
241. *Templa*] Vasa enim sacra & deorum simulachra convulsit. FARN.
246. *Invieta*] Fulmina quibus nihil potest resistere. FARN.
246. *Regali*] Qua cuncta regis. FARN.

238. *Utinam*] Melius haec è nutricis persona; sed hora enim quam quae conveniant praecedentibus Octaviae. FARN.

249. *Nero ipse Divo*] Sic vocatur Neronis imperantis parens, quamquam privatus & extra Augusti fastigii societatem defunctus.

249. *Nero, ipse divo Domitio genitus*] Praefert Gronovius, *iste insitivus, Domitio genitus patre*. Nimirum male habet huic & ceteros illud *dive*, quod de Domitio Aenobarbo Neronis patre naturali negant posse affirmari. Sed editam scripturam confirmare poterit nobilissimus Spanhemius Libro de Praeclantia & Usu Num. Antiq. Tom. 2. pag. 328. ubi docet, filiorum pietate parentes, quamquam privatos, *divis* adscribi solitos fuisse, idque patere ex inscriptione Nummi, in quo *Divi Nervae & Trajani pater*, utrumque tam patrem, quamvis hic infra Augusti fastigium subliterit, quam filium, *Divorum* titulo ornantis. N. Heinolus legendum censebat, *utinam suorum facinorum poenas luat Nero insitivus, Domitio genitus lae*; negatque propter odium Octaviae in Neronem, hunc *dive* patre gentem agnoscere. Vid. ejus Epist. ad Ezech. Spanh. Syllog. Epist. Tom. 3. p. 843. MS Trajeft. praefert: *Nero Lucio Domitio genitus*, ubi error in praenomine, quod non fuit *Lucius*; sed *Cneus*. Vid Glan-dorp. Onomast. Rom. pag. 302. SCHRODERUS.

259. Fa-

- 250 Orbis tyrannus, quem premit turpi iugo;
Morumque vitiis nomen Augustum inquinat.
Nutr. Indignus ille (fateor) est thalamis tuis;
Sed cede fati atque fortunæ tuæ,
Alumna, quaeso; neve violenti move
- 255 Iram mariti. forsitan vindex deus
Existet aliquis; laetus & veniet dies.
Ost. Gravi deorum nostra jam pridem domus
Urgetur ira: prima quam pressit Venus
Furore miserae dira genitricis meae:
- 260 Quae nupta demens nupsit incesta face,
Oblita nostri, conjugis, legum immemor.
Illo soluta crine, succincta anguibus,
Ultrix Erinnyes venit ad Stygios toros,
Raptasque thalamis sanguine extinxit faces:
- 265 Incendit ira Principis pectus truci
Caedem in nefandam. cecidit infelix parens
(Heu) nostra ferro, meque perpetuo obruit
Extincta luctu. conjugem traxit suum,
Natumque ad umbras. prodidit lapsam domum.
- 270 *Nutr.* Renovare luctus parce cum fletu pios,
Manes parentis neve sollicita tuæ;

VARIORUM.

259. *Furore*] Libidine, qualis solet matres furire equorum. FARNABIUS.

260. *Quae nupta*] Quae Claudio nupta, profecto illo ad Hostiam, C. Siliō nupsit. sup. v. 16. FARNABIUS.

261. *Nostri*] Britannici, meique. FARN.

261. *Legum*] Non permittentium, ut mulier vivo marito nec repudiata alteri nubat. FARN.

263. *Ultrix*] Med. v. 16. & supra 24. FARN.

263. *Stygios*] Lethales nuptias, utrique enim causa exitii fuerunt. FARN.

264. *Raptasque*] Ita Cydipp. apud Ovid. *Es face pro thalami fax mihi mortis adest.* FARN.

265. *Principis*] Claudii. FARN.

266. *Cecidit*] Sup. v. 16. FARN.

267. *Meque*] Namque illa extincta duxit Claudius Agrippinam, cuius scelere pater meus & frater venenati, ego invita Neroni nupta fui. FARN.

268. *Traxit*] Al. *traxit*. FARN.

269. *Prodidit*] Lipl. *perdidit*. FARN.

271. *Manes parentis*] Videntium planctu luctuque nimio Manes offendi creditum: *Tu manes ne laede meos & parce solatis cinibus & teneris Delia parce genis.* Tibull. Herc. Oet. v. 1940. FARNABIUS. Credebant Manes nimio planctu & luctu offendi. DELRIUS.

271. *Sollicita*] Med. v. 272. FARNABIUS.

Ddd dd

272. *Es*

Gra-

Graves furoris quae sui poenas dedit.

VARIORUM

171. *Furor*] Sup. v. 159.. FARN.

CHORUS.

*Poppaeae nuptias detestatur Chorus Octaviae favens. degenerem,
lentam nimis & servilem Romanorum arguit patientiam,
& in scelera Neronis invehitur.*

- Uae fama modo venit ad aures,
 Utinam falso credita, perdat
 275 Frustra toties jactata fidem!
 Nec nova nostri conjux thalamos.
 Principis intret. teneatque suos.
 Nupta penates Claudia proles:
 Edat partu pignora pacis,
 280 Qua tranquillus gaudeat orbis,
 Servetque decus Roma aeternum.
 Fratris thalamos sortita tenet
 Maxima Juno: soror Augusti
 Sociata toris, cur à patria
 285 Pellitur aula? sancta quid illi
 Prodest pietas, Divulque pater?

Quid

VARIORUM.

274. *Perdat fidem*] Utinam non vera sit fama quae venit, &c. FARN.

277. *Teneatque*] Octavia Claudii filia maneat Neroni juncta, cui pariat liberos amoris mutui pignora & quietae successionis. FARN.

281. *Divul*] Imperii decus aetern. FARN.

282. *Fratris*] Sup. vers. 216. Neronis. FARN.

283. *Fratris thalamos*] Pro Neronis, similitudine, credo, deceptus Farnabius, scribere voluit, *Jenis*. SCHRODERUS.

286. *Divulque*] Claudius ex more Rom. imperatorum in deorum numerum relatus, quem tamen rursus detrusum ad inferos jocatut Seneca in Apocolocyntosi. FARNABIUS.

290. *See*

- Quid virginitas, castusque pudor?
 Nos quoque nostri sumus immemores
 Post fata ducis, cujus prodimus
 290 Stirpem saevo suadente metu.
 Vera priorum virtus quondam
 Romana fuit, verumque genus
 Martis in illis sanguisque viris.
 Illi reges hac expulerunt
 295 Urbe superbos; ultique tuos
 Sunt bene manes, virgo, dextra
 Caesa parentis, ne servitium
 Paterere grave, aut improba ferret
 Praemia victrix dira libido.
 300 Te quoque bellum triste secutum est,
 Macâtata tua miseranda manu

Na-

GRONOVII

287. Quid virginitas] Raphaelingius expungendum putavit versus, quasi inepte in maritata laudaretur virginitas. Delius vetuit. Tamen non desunt uncis circumscribere. Recte Delius: nam probae conjugii etiam diu post, immo semper, prodest apud bonum maritum virginitas, quam ad torum genialem attulit. Appulejus Apolog. Ipsa virginitatis commendatio iure merito omnibus maritis acceptissima est. nam quodcumque aliud in dotem accepisti, potes quoniam libans, ut sis beneficio obstrictus, omne, ut acceptas, retribuere: pecuniam remunerare, municipia restituere, domo demigrare, praedius cedere. Sola virginitas reddi nequitur: sola apud maritum ex rebus dotalibus permanet.

289. Cuius prodimus stirpem] Omnes libri, Stirpem Prodimus: & elisum S interpretatur Hier. Commelinus. Non tulit hoc Scriverius, & maluit duabus vocibus militare locum. Sed non temere est, quod in quibusdam Mss. aervo pro saevo, ut notavit idem Commelinus & nos ipsi quoque reperimus. Lene: cuius stirpem Prodimus acris suadente metu. Virgilius lib. 1. Quibus aut edium crudele tyranni, Aut metus acer erat. Et lib. 3. Praecipites metus acer agit quocumque rudentes Excutere.

Conspicis scilicet Cyclopibus. H. Grotius margini exemplaris sui adscripserat, atro.

VARIORUM.

290. Saevo] Propter tyranni Neronis metum. FARNABIUS.

293. Martis] Propter Romulum & Remum Martis ac Iliac filios, Romae conditores. FARN.
 294. Reges] Tarquinium Superbum cum filiis, & Decemviros. FARN.

296. Virgo,] Virginia, cujus forma captus Appius Claudius Xvir, illam per libertum, qui eam ex ancilla natam falso asseverabat, in servitutem redigere conatus est; cui cum pater Virginus resistere non posset, cultro è proxima laniena arrepto, filiam propria manu jugulavit potius quam turpe servitium subiret. quo facinore commotus populus Xvros abire magistratu coëgit. FARN.

300. Bellum] A Porſena Hetraſcorum rege, qui Tarquinios propter Lucretiam, à Sexto Tarquin. regis filio violatam exactos, reducere contendebat. FARN.

301. Macâtata] Advocatis marito & parente propria manu sibi mortem conscivit ne adulterio consensisse videretur. FARN.

Ddd dd 2

304. Scj

- Nata Lucretii; stuprum saevi
 Passa tyranni. dedit infandi
 Sceleris poenas cum Tarquinio
 305 Tullia conjux; quae per caesi
 Membra parentis saevos egit
 Impia currus, laceroque leni
 Violenta rogos nata negavit.
 Hoc quoque nostra videre nefas
 310 Secula; magnum cum Tyrrhenum
 Rate ferali Princeps captam
 Fraude parentem misit in aequor.
 Properant placidos linquere portus
 Jussi nautae;
 315 Resonant remis pulsata freta;
 Fertur in altum provecta ratis.
 Quae resoluta robore labens

Pref-

GRONOVII.

309. *Hoc quoque nostra*] Mss. *Haec quoque nati*: & merito recepit Gruterus. Grotius *veri & magnum* posuerat *maius*. Quod etiam verum puto: nam & revera majus erat, & si voluisset *magnum Tyrrhenum* dicere, non addidisset postea *aequor*. Manus auctoris fuit: *Haec quoque nati videre nefas Secula maius: quum Tyrrhenum Rate ferali princeps captam fraude parentem misit in aequor*.

VARIORUM.

304. *Sceleris*] Quod Servium Tullium socerum Tarquin. Sup. uxoris consilio interfecit, ut solus regnaret, filiaque scelerata patris in vico Cyprio stratum cadaver carpento praetervecta est. FARNABIUS.

308. *Reges*] Solenne funus, sepulturae ritum & monumentum patri negavit. FARN.

309. *Hoc quoque nostra*] Quo melius appareat locus, adjecti Tranquilli verba. Nero matrem dicta factaque sua exquirentem acerbius & corripientem gravatus primum honore privavit, mox

omni modo vexavit, denique tollere statuit. Quod cum veneno ter tentasset sentiretque antidotis praemuniam; lacunaria, quae noctu super dormientem laxata machina deciderent, paravit. Hoc consilio per socios parum celato, ratem solutilem ejus naufragio periret commentus est: atque ita simulata reconciliatione jucundissimis lictis Baiae evocavit ad solennia quinquaginta simul celebranda, &c. unde repetentem Baulos machinoso illo navigio nimis sero à ministris sceleris dissoluti ubi illam nando evasisse comperit, inops consilii L. Agerinum libertum Agrippinae salvam & incolumem cum gaudio nunciantem obsecro clam pugione, ut percussorem sibi subornatum arripere consiliumque jussit, matremque occidi, quasi deprehensum crimen voluntaria morte vitasset, vide & Tacit. 14. Annal. FARN.

313. *Portus*] Baulos id videlicet nomen: Miseni promontorium inter & lacum Baianum, flexo mari alluitur. ita Tacitus, Xiphilinus, & Martialis. primum ab Herculis bovis ibi stabulatis, *baula*, mox, *bauli*, tandem *bauli*, teste Servio. DELRIUS.

Pressa dehiscit, sorbetque mare.

Tollitur ingens

320 Clamor ad astra cum foemineo

Mistus planctu. mors ante oculos.

Dira vagatur. quaerit leti

Sibi quisque fugam:

Alii lacerae puppis tabulis

325 Haerent nudi, fluctusque secant:

Repetunt alii litora nantes:

Multos mergunt fata profundo:

Scindit vestes Augusta suas,

Laceratque comas, rigat & moestis

330 Fletibus ora.

Postquam spes est nulla salutis,

Ardens ira, jam victa malis;

Haec, exclamat, mihi pro tanto

Munere reddis praemia, gnate?

335 Hac sum, fateor, digna carina,

Quae te genui, quae tibi lucem

Atque imperium nomenque dedi

Caesaris amens. exere vultus

Acheronte tuos, poenisque meis

340 Pascere conjux: ego causa tuae,

Miserande, necis: gnatoque tuo

Funeris auctor.

En, ut merui, ferar ad manes

Inhumata tuos,

Obru-

VARIORUM.

333. *Exclamat,*] Agrippina. FARNABIUS.

333. *Tanto*] Imperio. supra v. 45. & 93. FAR-

NABIUS.

340. *Conjux*] Claudii. FARN.

333. *Ardens ira,*] At Tacitus docet Agrippinae silentio & dissimulatione crimen transmittere conatam. DELRIUS.

Ddd dd 3.

348. *Pol-*

- 345 Obruta saevis aequoris undis.
Feriunt fluctus ora loquentis.
Ruit in pelagus, rursusque salo
Pressa refurgit. pellit palmis
Cogente metu fata, & cedit
- 350 Fessa labori. mansit tacitis
In pectoribus spreta tristi
Jam morte fides. multi dominae
Ferre auxilium pelago fractis
Viribus audent. brachia quamvis
- 355 Lenta trahentem, voce hortantur,
Manibusque levant. quid tibi saevi
Fugisse maris profuit undas?
Ferro es gnati moritura tui:
Cujus facinus vix posteritas,
- 360 Tarde semper credula, credit.
Furit, ereptam pelagoque dolet
Vivere matrem
Impius, ingens geminatque nefas.
Ruit in miserae fata parentis,
- 365 Patiturque moram sceleris nullam;
Missus peragit iussa satelles;
Referat dominae pectora ferro:
Caedis moriens illa ministrum

Ro-

GRONOVII.

350. *Mansit tacitis*] Grotius: *mansit famulis in pectoribus.*

VARIORUM.

348. *Pellit*] Natando se morte eripere tentat. FARNABIUS.

350. *Mansit*] Famulorum spectantiumque in litore plerique adei in Agrippinam Neronis iram

posthabentes illi succurrebant. FARN.

359. *Cujus facinus*] Ira immane & horrendum ut vix apud posteritatem idem sit habiturum. FARN.

366. *Missus peragit*] Annicetus libertus pueritiae Neronis educator, jamque classis apud Misenum praefectus cum Herculeo trierarcho, & Oloarito centurione missi ad Agrippam interficiendam. FARN.

368. *Caedis moriens*] Habentur haec fere ad verbum in Tacit. 14. *Annal. Exclamavit rogans mini-*

strum,

Rogat infelix, utero dirum

370 Condat ut enssem:

Hic est, hic est fodiendus, ait,

Ferro, monstrum qui tale tulit.

Post hanc vocem cum supremo

Mistam gemitu

375 Animam tandem per fera tristem

Vulnera reddit.

VARIORUM.

strum, ut utero dirum enssem conderet, adiciens, hic est fodiendus ferro, monstrum qui tale tulit, post hanc vocem cum supremo mistam gemitu animam tandem per fera tristem vulnera redditit. FARN.

375. *Per fera tristem*] Multis vulneribus con-

fossum, per singula spiritum tradit emisisse; eorum sententia, qui confossos vulneribus, non per os, sed ipsa vulnera exhalare animam putabant: illi videlicet, qui animam esse ipsum sanguinem credebant, quos Aristoteles in libb. de animo refellit. DELRIUS.

ACTUS. SECUNDUS.

SENECA.

Philosophus seculi sui vitia detestatus, prisca aevi simplicitatem laudat, utque omnia in dies in deteriora ruerint commemorat.

Quid me potens Fortuna, fallaci mihi

Blandita vultu, sorte contentum mea

Alte extulisti, gravius ut ruerem editâ

380 Receptus arce, totque prospicerem metus?

Melius latebam procul ab invidiae malis

Remotus inter Corsici rupes maris:

Ubi liber animus, & sui juris, mihi

GRONOVII.

ge mihi & recolens.

Sem-

VARIORUM.

383. *Mibi Semper vacabat.*] Censeo auctiorem scripsisse: *Ubi liber animus & sui juris Semper vacabat studia recolenti pio.* Cornelius Severus de Cicerone: *facris exalta quid artibus actas?* Hypalla-

379. *Gravius*] *Ad me tollis in altum, ut caso graviore ruam?* FARNABIUS.

381. *Idolus*] Senecam quasi Juliao Germanico

61

Semper vacabat, studia recolenti mea.

- 385 O quam juvabat (quo nihil majus parens
Natura genuit, operis immensi artifex)
Coelum intueri, Solis & cursus sacros,
Mundique motus, Solis alternas vices,
Orbemque Phoebes, astra quem cingunt vaga,
390 Lateque fulgens aetheris magni decus!
Qui si senescit, tantus in caecum chaos
Casurus iterum, nunc adest mundo dies
Supremus ille, qui premat genus impium
Coeli ruina; rursus ut stirpem novam
395 Generet, renascens melior: ut quondam tulit
Juvenis; tenente regna Saturno poli.
Tunc illa virgo, numinis magni dea,
Justitia, coelo missa cum sancta Fide,

Ter-

GRONOVII

388. *Solis alternas vices*] Jam dixit de sole. Scribe igitur: *noctis alternas vices*. Supta: *Quae plaustra tardas noctis aeterna vice Regis bootes*.

390. *Nunc adest mundo*] Integritorem esse ajunt v. l. lectionem, *nunc adest*: quia noluerit dicere diem & illum adeste, sed ut assit optare. Sensus tenuere: sed versum corrumpere nefas. Lege igitur: *nunc ades*, quod etiam Grotius adscripserat.

VARIORUM.

ci F. adulteriorum conficiam Messalina criminata fecit ut à Claudio in Corsicam scopulosam insulam relegaretur, unde, intercedente postmodum Agrippina, revocatus Neroni praeficiebatur. FARNABIUS.

385. *O quam*] Haec omnia ex consol. ad Elbiam, cap. 4. 8. & 9. FARN.

390. *Aetheris*] Coeli. FARN.

391. *Qui si senescit*] Qui si senescit, aliquando interiturus ut nova progenies melior nascatur (ex nonnullorum philosophorum sententia) nunc sane instat tempus, quo *Omne in principis vitium*

stetit. FARN.

391. *In caecum chaos*] Omnia corpora *evyru-
xamēn*, confusa, composita, & in unum quasi
constata, in eadem, ex quibus coaluerunt, re-
solvenda asserchant: ex chaos igitur, seu indigesta
potius ejus mole (ut scribit Ovid 1. Metamorphos.)
ortum mundum, in Chaos iterum ut rediturum.
Propter hanc omnium in elementa sua resolutionem,
Aegyptii mundum figurā serpentis caudam
suam devorantis, significabant. Vide Pierium lib.
14. Hieroglyph. DELRIUS.

392. *Casurus iterum*] Dixerat idem Lucanus
lib. 1. — *sic cum compage soluta Scula tot mun-
di suprema vagantes hauri*; *Antiquum repetens iterum
Chaos, omnia mixtis Sidera sideribus concurrent, in-
genua pontum Astra potent; tellus extendere litora no-
let, Excitietque fretum, fratri contraria Phoebe Ibis,
& obliquum bigas agitare per orbem indignata, diem
poscet sibi: totaque discursu Maebina divulsi turbata
foedera mundi.* DELRIUS.

396. *Juvenis*] Recens natus & sub rege Satur-
no aureus. FARNABIUS.

397. *Virgo*] Astraea. Th. v. 817. FARN.

398. *Fide*] Quae justitiae fundamentum est.
FARNABIUS.

399. *Ha-*

- Terras regebat mitis. humanum genus
 400 Non bella norat; non tubae fremitus truces;
 Non arma gentes; cingere assuerant suas
 Muris nec urbes. pervium cunctis iter.
 Communis usus omnium rerum fuit.
 Et ipsa tellus laeta foecundos sinus
 405 Pandebat ultro, tam piis felix parens
 Et tuta alumni. alia sed soboles minus
 Conspecta mitis. tertium follers genus
 Novas ad artes extitit; sanctum tamen.
 Mox inquietum, quod sequi cursu feras
 410 Auderet acres; fluctibus tectos graves
 Extrahere pisces rete; vel calamo levi
 Decipere volucres; premere subiectos iugo

Tau-

GRONOVII.

412. *Decipere volucres, premere*] Olim hic legabatur: *vel calamo levi: Decipere volucres crate, cervos aut leves Tenere laqueis, premere.* Unde sustulit G. Fabricius; quod vulgo nunc abest. Delrius immanem licentiam vocat & temeritatem non ferendam: & prout distinguit, *calamum* credidit esse hamatam arundinem: nam & in comm. pinguiusculus & abdomine graves pisces retibus & linea extrahebant, inquit. Raphelingius miratur cervos teneri laqueis: probat editionem Fabricii: si quid mutandum, mavult, *vel calamo levis*: ut dicantur volucres *leves*, ut pisces *graves*, ferae *acres*: *calamum* vero, arundinem viscetam. Gruterus laqueis Erymanthiam cervam captam docet ex Diodoro, & similiter apros aliaque ferociora animalia illaqueari, tamen quia in codd. quos inspicxit, defuerit *vi cervos*, reliqua adjecta nihil aliud ostendere quam variantes lectiones temere in contextum receptas: itaque quam magis excutiat, tam magis Fabricianum placere. Illud lepidum, crate decipere volucres fuisse non tertii seculi, sed quarti. tanquam interfuerit. Quid reliquerunt nobis? nempe nec recipiendum hoc totum, ut est, nec abolendum: sed ita reformandum: *fluctibus tectos gravi Extrahere pisces rete, vel calamo aut brevi Decipere volucres crate, cervos & leves Tenere la-*

queis. premere, &c. Nam & hic nullus malus sive magnus sive gravis piscis: at *grave rete, magis.* Calamum malo esse aucupatorium quam piscatorium: & id doctius. Crate vero brevi, quia quum alioqui crates in opere rustico, aut in militia appellantur, ampliores animo fingimus. Sic *tabellae breves.* Notat insignis Delrius in Adversariis, de hoc aucupii genere Brodaeum egisse lib. 1. misc. adductis his Plauti verbis: *Hoc excepto, quod non crates, sed retibus has aves capiuntur.* At frustra toto in Plauto ista verba requires: nec sunt Plauti, sed Brodae scribentis apud Comicum illum exilare mentionem aucupii istius, nempe ubi dicitur *conciunari aves, effundi cibis*: unum diversum quod post paullo ibi *retia*, non *crates*, appellantur. Locus est in Asinaria a. 1. sc. 3. v. 65. & 72. Laqueis & cervos capi significat Trogus Pompejus, quum sic cer-

VARIORUM.

399. *Humanum*] Haec ex Hesiodi, Arati & Ovid. descrip. nota. FARN.

406. *Alia*] Secunda, argentea, *Auro deterior.* FARN.

407. *Tertium*] Aetas athenae, *Durior ingenio, & ad horrida promptior arma, Non scelerata tam.* FARNABIUS.

409. *Inquietum*] Quartum genus. FARN.

Ecc ec

413. Ho-

- Tauros feroces; vulnere immunem prius
 Sulcare terram, laesa quae fruges suas
 415 Interius alte condidit sacro sinu.
 Sed in parentis viscera intravit suae
 Deterior aetas; eruit ferrem grave,
 Aurumque; saevas mox & armavit manus;
 Partita fines regna constituit, novas
 420 Exstruxit urbes; tecta defendit suis
 Aliena telis, aut petiit praedae imminens.
 Neglecta terras fugit, & mores feros,
 Hominum cruenta caede pollutas manus,
 Astraea virgo, siderum magnum decus.
 425 Cupido belli crevit, atque auri fames.
 Totum per orbem maximum exortum est malum,
 Luxuria, pestis blanda; cui vires dedit
 Roburque longum tempus, atque error gravis.
 Collecta vitia per tot aetates diu
 430 In nos redundant. seculo premimur gravi,
 Quo scelera regnant. faevit impietas furens.
 Turpi libido Venere dominatur potens.

Lu-

GRONOVII

notum comitem Habudem captum commemorat, lib. 44. interque cervorum greges diu montes saltusque peragravit: ad postremum laqueo captus, regi datus est. Ex Xenophono de Venatione memorat medietatem vulnere perierit, quarum sexagesimae & viginti, vult esse *medietatem*, & eas cervis poni solitas testatur. Notum quoque Virgilii: *Totum laqueo captare feras*. Sed & Jurisconsultis noti sunt hi laquei ut apparet ex lege 29. ad legem Aquiliam, & lege 55. de adquirendo dominio.

423. *Pollutas manus.*] Non potest placere hoc *circumlocutio*. Suspicio scribendum, *pollutae manus*: de uno spiritu conjungendum cum hemistichio

praeccedente: & feros mores minus cruenta hominum caede pollutae.

VARIORUM.

423. *Hominum cruenta caede*] Quam hic desiderat copulam Gronovius, eam manifesto exhibet MS. alter Traject. & Parisiensis excusus, *hominum, & cruenta caede*. Quare valere jubemus lepidam conjecturam *feros mores manus pollutae*. SCHRODERUS.

424. *Astraea*] Seu Erigone, Jovis & Themidos filia terras caede madentes olim reliquerat. Thyest. 855. FARNABIUS.

428. *Tempus*] Consuetudo qua augebant tum vitia tum virtutes. EARN.

433. Lu-

- Luxuria victrix orbis immensas opes
 Jam pridem avaris manibus, ut perdat, rapit.
 435 Sed ecce gressu fertur attonito Nero,
 Trucique vultu. quid ferat, mente horreo.

VARIORUM.

villumque abscissit orbem. FARN.

433. *Luxuria*] *Sacrior armis Luxuria incubat*
 434. *Jam pridem*] Multa injuste rapit ut nequiter profundat. FARN.

NERO. PRAEFECTUS. SENECA.

Incaustum monet suum Neronem Philosophus, qui tyrannicis insititis pertinaciter insistit, proximumque diem nuptiis cum Poppaea destinat.

Ner. **P**erage imperata. mitte, qui Plauti mihi
 Sullaeque caesi referat abscissum caput.
Praef.

GRONOVII.

437. *Perage imperata*] Senec. 3. Benef. 25. *Nihil se deprecari, quo minus imperata perageret.*

VARIORUM.

437. *Mitte*] Mitte alios milites in Asiam, qui Plauti Rubelli in Galliam Narbonensem alios, qui Sullae in Massimam amoti capita mihi referant. Tac. Ann. 14. FARN.

438. *Sullaeque*] Caesarum capita ad Neronem retulere Centuriones, quibus ille crudelissime illulit. FARN.

438. *Sullaeque*] Notat hic Delius: *Praefectus praetorio hic erat, Tigellinus hoc est, Praefectus aulae, ut multis docet Pet. Faber.* At hunc, & quoscunque sic cum eodem sentientes erravisse confusione temporum, quibus haec potestas incrementa cepit, multis dudum docuit Vir Cl. Jac. Perizonius *Disquisitione de Praetorio*. Ubi ostendit, Praefecti istius Praetorio potestatem, ex prima institutione fuisse mere militarem; cum is solis militibus in praetorio seu castris praetorianis praecisset; postea

vero, cum insequentes imperatores his in Praefectis maximum fiduciae fundamentum collocarent, auctam esse Praefectus praetorio potestatem, adjecta se aulae atque urbis ipsius praefectura. Ex qua potestatis illius amplificatione, à Graecis quidem atque imprimis Historiae Byzantinae scriptoribus, Praefectum praetorio saepe appellari *παραιετης* & *αυλης*, sed ita, ut aulae Praefectura totam Praefecti in milites Praetorianos potestatem atque adeo urbis ipsius praefecturam includat. SCHRODERUS.

438. *Abscissum caput*] Hoc ait, quia reipsa Centuriones caesorum capita ad Neronem retulere, quibus Nero crudelissime illulit, auctore Tacito lib. 14. Annal. Praefectus autem, quem hic alloquitur, non est Burrus Afranius, jam veneno sublati, teste Tacito lib. 12. & Suetonio in Nerone cap. 35. sed alter è duobus, qui Burro, more antiquo, successerunt, Penius Rufus, vel Sophonius Tigellinus. & ut opinor, hic potius, quia validior in animo Principis, teste Cornelio lib. 14. Praefectus praetorio hic erat, hoc est, praefectus aulae, ut multis docet Pet. Faber lib. 1. Semestr. cap. 1. DELRIUS.

Ecc ee 2

439. Ca.

- Praef.* Jussa haud morabor. castra confestim petam.
 440 *Sen.* Nihil in propinquos temere constitui decet.
Ner. Justo esse facile est, cui vacat pectus metu.
Sen. Magnum timoris remedium clementia est.
Ner. Extinguere hostem, maxima est virtus ducis.
Sen. Servare cives, major est patriae patri.
 445 *Ner.* Praecipere mitem convenit pueris senem.
Sen. Regenda magis est fervida adolescentia.
Ner. Aetate in hac satis esse consilii reor.
Sen. Ut facta superi comprobent semper tua.
Ner. Stulte verebor, ipse cum faciam, deos.
 450 *Sen.* Hoc plus verere, quod licet tantum tibi.
Ner. Fortuna nostra cuncta permittit mihi.
Sen. Crede obsequenti parcius. levis est dea.
Ner. Inertis est, nescire quid liceat sibi.
Sen. Id facere, laus est, quod decet, non quod licet.
 455 *Ner.* Calcat jacentem vulgus. *Sen.* invisum opprimet.

Ner.

VARIORUM.

439. *Castra*] Militum vocandorum gratia. tunc ergo habitabant Praetoriani milites in castris Praetorianis, à Tiberio in extrema urbis parte constitutis, ut ex Dione, Tacito, Suetonio docent Onufrius, Lazius, Faber. De his Castris sic legitur in Commentar. vet. Juvenal. Sat. 10. (ubi illa Juvenalis *domestica castra* vocat, quia in urbe) *juncta aggerem primus castra posuit Sejanus, id est, super Diocletianas; quae dicta sunt castra praetoria.* & in Sat. XI. *A Subura frequenissima regione migrare ad Diocletianas ubi solitudo est.* habebant tamen stationem in ipso palatio, & more militari excubias singuli vicissim tribuni agebant, ut docet Tacitus lib. 6. ideo infra versu 774. *Quicunque milites castris exultat Ducis, Defendat animum* hic vero, ne quonquam à Statione Palatinâ abducatur, ad castra properat praefectus, ut inde mittat, qui Neronis imperium exsequantur. DELRIUS.

439. *Petam*] Ut mittam milites percussores, qui mandatum tuum exequantur. FARNABIUS.

440. *In propinquos*] In amicos & tibi propinquitate conjunctos. FARN.

441. *Justo esse*] Si tibi, quae mihi, imminerent pericula & metus, non omnia ex justo praeciperes. FARN.

444. *Patriae patri*] Bono imperatori & principi. FARNABIUS.

445. *Praecipere*] Languida haec tua praecepta magis convenirent pueris. FARN.

446. *Megis*] Quam pueritia. FARN.

447. *Aetate*] Nempe Ingenium & rerum prudentia velocius Ante pilos venit. FARN.

449. *Stulte*] Quorum timent deos quos sibi quisque ex superstitione sua facit, qualisque Claudius est, quem ego nuper indigetem consecravi? FARNABIUS.

452. *Levis*] Inconstans dea est Fortuna. FARN.

454. *Id facere*] Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit Occurras. FARN.

455. *Calcat jacentem*] Remissum, lenem, mansuetum, clementem. sequens *invisum*, videtur suadere, ut hic legatur, *placatum*. sed nihil muto. En duo tibi. Odium, & Contemtus, ex-

Ner. Ferrum tuetur Principem. *Sen.* melius fides.

Ner. Decet timeri Caesarem. *Sen.* at plus diligi.

Ner. Metuant necesse est. *Sen.* quidquid exprimitur,
grave est.

Ner. Iustisq; nostris pareant. *Sen.* iusta impera

460 *Ner.* Statuam ipse. *Sen.* quae consensus efficiat rata.

Ner. Despectus ensis faciet. *Sen.* Hoc absit nefas.

Ner. An patiar ultra, sanguinem nostrum peti

Inictus, & contemptus ut subito opprimar?

Exilia non fregere submotos procul

465 Plautum atque Sullam; pertinax quorum furor

Armat ministros sceleris in caedem meam.

Absentium cum maneat etiam ingens favor

In urbe nostra, qui fovet spes exulum;

Tollantur hostes ense suspecti mihi.

470 Invisa conjux pereat, & carum sibi

Fratrem sequatur. quidquid excelsum est, cadat.

Sen. Pulchrum eminere est inter illustres viros;

Consulere patriae; parcere afflictis; ferâ

Cae-

VARIORUM.

exitia Principum, scopuli naufragiis regnorum infames. alterum illud prius semper tyrannis adesse, sed posterius rarius, sed longe majorem ad everisionem habere vim docet Aristoteles lib. 5. Polit. cap. 10. Inefficax fere odium, nisi contemptus accedat. Qui odit, optat nova, non audet; qui contemnit, quia non metuit, aggreditur contemptum, solio deturbat, & solo calcat. hoc Nero significare voluit. DELRIUS.

457. *Diligi*] Οἱ φίλοι καὶ οὐκ ἐχθροὶ αἱ εἰς βασιλεὺς ἀντιθέσεις καὶ ἀντιθέσεις. Non sic excubias non circumstantia pila Quam tentatur amor. FARNABIVS.

460. *Quae consensus*] Quae imperata ejusmodi, quae probent ordines Senatorum & equitum scilicetque plebs. FARN.

461. *Despectus*] Scribam. *Detellus ensis*, sive *Conspellus*, nam in urbe & toga gladii testis & absconditi. LIPSIUS. Emendam ego, *Despectus ensis*. RAPHEL.

462. *Peti*] A conjurantibus in vitam meam. al. *invisus*. FARNABIVS.

463. *Invisus*] Aldinum, *Invisus* Gryphianum & Ortelii, *Invisus*. Si corrigendum aliquid, scribam *Invisus*. RAPHEL.

467. *Absentium*] Conjuratorum quos in exilium misit. FARNABIVS.

468. *Fovet*] Ut nec tandem caeso revocentur ab exilio. FARN.

469. *Ense*] Vulgus securi fenebatur, nobiles gladio. FARN.

471. *Quicquid*] Tyrannicum scitum, καὶ τὰς ἀντιθέσεις τῶν καλῶν καὶ τῶν ἀντιθέσεων καὶ τῶν καλῶν. FARN.

Ecc ee 3

477 Sic

- Caede abstinere; tempus atque irae dare,
 475 Orbi quietem, seculo pacem suo.
 Haec summa virtus. petitur hac coelum via.
 Sic ille patriae primus Augustus parens
 Complexus altra est, colitur & templis Deus.
 Illum tamen Fortuna jactavit diu
 480 Terra marique per graves belli vices;
 Hostes parentis donec oppressit sui.
 Tibi numen incruenta summittit suum;
 Et dedit habenas imperii facili manu;
 Nutuque, terras, maria, subjecit tuo.
 485 Invidia tristis victa consensu pio
 Cessit. senatus equitis accensus favor
 Plebisque votis, atque iudicium patrum est.

Tu

GRONOVII

487. *Plebisque votum est*] Bis hunc locum tenuit Lipsius: in Antiquis fingendo, *Cessit: senatus, equitis accensus favor Plebisque votis* est: (quasi Plautum aut Pacuvium in manu haberet) deinde in Notis: *accensus favor, Plebisque votis atque iudicio Patrum Tu pacis*. Delirius utrumque interpretando defungitur: sed non desit propterea mire mendosum locum Gruterus agnoscere. Et est sane: nam quid hoc, quod unus ordo bis appellatur nomine *Senatus & Patrum*? illorum vero, quorum potissima & unica vis in Imperatore designando, nulla mentio, militum? Atqui Tacitus lib. 12. *Illam castris imperator consalutatur. Sententiam militum secuta Patrum consulta*. Deinde qui favor ille *accensus* magis quam licet aut viator aut apparitor? Quis denique ita locutus? Hoc voluit dicere auctor: *Invidia tristis victa consensu pio cessit. Cohortibus equitum accensus favor Plebisque vota, idemque iudicium Patrum est*. Praetorianis,

VARIORUM.

477. *Sic ille*] His virtutibus, clementia, &c. FARNABIUS.

477. *Primus*] Primus è principibus Pater patriae salutatus, ante vero M. Cicero. *Roma patrum*

patriae Ciceronem libera dedit. FARN.

481. *Parentis*] Juli Caesaris qui Octavium sororis suae filium adoptavit. FARN.

481. *Parentis*] Hic in notis falso dicitur, Octavium fuisse filium sororis Juli Caesaris. Scribe nepotem. Erat enim Atia mater Octavii genita Julia sorore C. Caesaris, ac proinde Octavius nepos, non filius Juliae. Vid. Suet. Aug. c. 4. SCHRODERUS.

482. *Tibi numen*] Fortuna submisit tibi numen suum sine bello. FARNABIUS.

486. *Senatus equitis accensus favor*] Exagitat locum hunc, à viris doctis varie tentatum, Gronovius; quaerendo, qui favor ille *accensus* magis quam *licet*? quasi *si accensus* publicum hic notaret ministerium, cum sit participium. Tentabam itaque, *favor senatus accensus votis equitis plebisque est, atque iudicium patrum supple accensum*; ut sit *favor senatus*: & iudicium patrum de *Acc. divo*, *favens senatorum patrumque auctoritas*. Certiora coniecet Delius nator; dum in expediendo sermone intricato, hic, quidquid est interpretum, friget. Cl. Graevius sic non male conlucit locum posse olim putabat: *Invidia castris victa consensu pio Cessit: se utus equitis accensus favor Plebisque votis atque iudicio patrum*. Vide eisdem Epist. ad N. Heinsum N. 135. Sylloge Epist. Tom. IV. SCHRODERUS.

492. *Al-*

**Tu pacis auctor, generis humani arbiter
Electus, orbem tu sacra specie regis**

490 Patriae parens: quod nomen, ut serves, petit,
Suosque cives Roma commendat tibi.

Ner. Munus Deorum est, ipsa quod servit mihi
Roma, & senatus; quodque ab invitis preces,
Humilesque voces exprimit nostri metus.

495 Servare cives Principi & patriae graves
Claro tumentes genere, quae dementia est,
Cum liceat una voce suspectos sibi
Mori jubere? Brutus in caedem ducis,
A quo salutem tulerat, armavit manus.

500 Invictus acie, gentium domitor, Jovi

Ac-

GRONOVIL

scil. qui primi Caesarem Neronem agnoverunt, triaximantque facile ceteros exercitus. nondum enim emanaverat arcanum principem alibi posse quam Romae fieri. *Consequens*, ut ipse Nero in prima oratione ad Senatum Tacito lib. 13. de *auctoritate Patrum, confuso militum praefatus*. Germanicus apud turbidas legiones de initis Tiberis annali primo : *italiae inde confensum, Galliarum fidem extollit*. Eum consensum vocat *pium*, ut Orho ad milites l. i. *hilor. Tamulus proximi initium nimia pietas vestra arces quam confederatis arcibus*. Quod sequitur, *Tu pater auctor*, respicit Vitellio iactam vocem, *ipsum esse concordum*, Suetonius cap. 15. Nisi enim utrobique admissis esset, bellum civile trahendum erat : ut postea quam coactis alibi Principem quam Romae posse fieri.

489 *Tu sacra specie regis*] Illud *specie* offendit Delirium, sed non habere ait, quod substituit. Gruterus quoque spurium, qui conjicit: *orbem spiritu sacro*. At significat auctor illum esse quasi deum in terris, atque ita Lucanus lib. 7. *Sublime pericula danti Sponte vires sacraque antiquis imago miles*. Tacitus 16. ann. *Simul ipseus Thraëse venerabilis species observabatur*. *re* Tu si nonnulli codicibus desuit, iidem tamen reliquæ scripturæ

rac confensa satis ostendunt nihil aliud addendum esse.

407. *Vece suspectos tibi* | Malum, mihi.

499. *A quo salutem tuam*] Quam publicam,
quam privatam salutem dixerit, interpretes ipse
videt. Sententia est Brutum à Cæsare servatum
in Pharfalica acie. Dion. s. Bruti. s. Magni. s.
de vita magis dignum. s. ex eo ut non sit iustus.

VARIORUM.

492. *Mimus*] Dls imperium acceptum potius refert (quos tamen supra v. 449. contemnit) quam se quid Romanis debere agnoscat. **FARNABIOS.**

493. *Quodque*] Quem de me conceperunt, me-
tus eos vel invitos in officio continet. FARN.

495. *Servare*] Servare autem cives factiosos, conjuratos in patriae & principis perniciem, nobilitate sua fretos superbosque, quae dementia? **EARNABIOS.**

498. *Dactyl.* C. Juli Caecl. Imp. FARN.

499. *Salutem*] Publicam, vel etiam privatam, cum cum semper dilexisset, heredemque de parte scripisset, unde & confossus ingemuit, *Et tu Brute?* FARN.

500. Jovi] Jupiter in caelis, Caesar regit omnia
terru. FARN.

504 *Reviews*

- Aequatus altos saepe per honorum gradus,
 Caesar nefando civium scelere occidit.
 Quantum cruoris Roma tunc vidit sui,
 Lacerata toties! ille, qui meruit pia
 505 Virtute coelum, Divus Augustus, viros
 Quot interemit nobiles, juvenes, senes,
 Sparfos per orbem, cum suos mortis metu
 Fugerent penates & trium ferrum ducum,
 Tabula notante deditos tristi neci?
 510 Exposita rostris capita caesorum patres
 Videre moesti: flere nec licuit suos,
 Non gemere, dira tabe polluto foro,
 Stillante sanie per putres vultus gravi,
 Nec finis heic cruoris aut caedis stetit.
 515 Pavere volucres & feras saevas diu
 Tristes Philippi. hausit & Siculum mare

Claf.

GRONOVII.

507. *Aequatus alios*] Haud dubie altos, ut & Grotius voluit.

516. *Philippi hausit*] Non fero hunc hiatum.

VARIORUM.

504. *Ille qui meruit pia*] Primus è Rom. Impp. in deorum numerum relatus Aug. FARN. Seneca lib. 1 de Clementia: *Hæc Augustus senex, antequam in senectutem annis vergentibus. In adolescentia caluit, arsis ira, multa fecit ad quæ invitus oculos reterquebat. & paulo post: Fecit moderatus & clemens. nempe post mare Adriaticum Romano cruore infectum: nempe post fractas in Sicilia classes, & suas, & alienas: nempe post Perusinas aras, & proscriptiões.* His dictis nunc Nero Senecam invadit, proprio illum, quod dici solet, gladio: propter hæc & similia Aufonius ait illum sævitiam Neronis armasse. DELRIUS.

504. *Ille, qui meruit*] Quod hic Farnabius notat primum Augustum è Romanis Imperatoribus in deorum numerum relatum esse, verum est, si quidem à Julio Caesare discesseris, qui tamen

praenomen Imperatoris recepit Suet. in Jul. c. 76. & de cujus consecratione disertim Suet. in Jul. c. 88. SCHRODERUS.

506. *Quot*] Cum proscriptionem, cui aliquandiu resistit, inceptam crudelius exercuit. FARNABIUS.

508. *Trium*] Triumvirum, Lepidi, Antonii, Octavii. FARN.

509. *Tabula*] Tab. dictante proscriptos. FARNABIUS.

510. *Expōita*] Senatores viderunt capita Ciceronis, L. Pauli, aliorumque illustrium virorum affixa suggesto in foro, quod ex rostris navium Antiatum. FARN.

515. *Pavere*] Cadaveribus Rom. caesorum in campis Philippicis in Macedonia, ubi pugnatum ab Octavio & Antonio contra Brutum & Cassium. FARNABIUS.

516. *Tristes Philippi*] In nominis proprii sine nihili eliditur, & aspiratio sequens vim habet consonantis. Ut in Agamemnone, *Phoebe relaxa, humerosque graves.* FABRICIUS.

516. *Hausit*] In proelio navali contra Sext. Pompejum. FARNABIUS.

518. Ma-

- Classes, virosque saepe cedentes. suis
 Concussus orbis viribus. Magnus ducum
 Superatus acie, puppibus Nilum petit
 520 Fugae paratis, ipse periturus brevi.
 Haussit cruorem incesta Romani ducis
 Aegyptus iterum, nunc leves umbras tegit.
 Illic sepultum est impie gestum diu
 Civile bellum. condidit tandem suos
 525 Jam fessus enses victor, hebetatos feris
 Vulneribus, & continuit imperium metu.
 Armis, fideque militis tutus fuit.
 Pietate gnati factus eximia Deus,
 Post fata consecratus, & templis datus.
 530 Nos quoque manebunt astra, si saevo prior
 Ense occuparo quidquid infestum est mihi,
 Dignaque nostram sobole fundaro domum.
 Sen. Implebit aulam stirpe coelesti tuam

Ge-

GRONOVII.

VARIORUM.

nec quod alicubi, exhaust. Scribe: *merfit & Sivalum mare*. Quod sequitur, *saepe cedentes suis*, perditum ac deploratum est. G. Fabricius *cedentes suos*: quod laudant sine nomine & sine nomine alios ajunt male mutasse, quum significetur, ci-ves à civibus saepe necatos in mari: parum tamen, addunt ipsi, Latine. Nimirum, quia auctor hujus tragodiae ad Senecam non assurgit, quidvis eum soloecum dicere potuisse crediderunt. At ille si non Seneca erat, Romanus tamen erat, & tam turpiter in materna lingua errare non poterat. Senius talis fuit: *merfit & Sivalum mare* *Classes virosque, max redit sociis furor Concussus orbis viribus magnus ducum*. Octavianum & Antonium bello Aëtiaco designet. *Vires ducum* habet à Lucano lib. 4. *Prima dies belli cessavit marte cruento, Spectandasque ducum vires numerosaque signa Exposuit, Superatus acie haud dubie Antonius*. Pro *suis* invenimus etiam in Mss. *suos unde fecimus furor*.

518. *Magnus ducum*] Quae ad hunc versum cum Jano Rutgersio disputat H. Grotius, vide hujus Epist. 138. Syllog. à Cl. Burm. edit. Tom. 2. SCHRODERUS.

519. *Superatus acie*.] M. Antonius Triumvir. nam nullo pacto potest capi de Pompejo. cum praecedens versus innuat bellum Augusti cum Antonio & Cleopatrá, idque satis evincit illud, *puppibus fugae paratis*. nam Pompejo nullae ejusmodi naves. GRUTERUS.

521. *Incesta*] Propter Cleopatram Ptolemaeo fratri nuptam. FARNABIUS.

522. *Iterum*] Semel Cn. Pompeji, iterum M. Antonii. FARN.

523. *Sepultum*] Sedatum, finitum. FARN.

528. *Pietate*] A Tiberio filio adoptivo Divus consecratus. sup. v. 505. FARN.

530. *Nos quoque*] Et me quoque suo excipiant Dii consortio, si prius inimicos sustulero. FARNABIUS.

Fff ff

534 Ge-

- Generata Divo, Claudiae gentis decus,
 535 Sortita fratris, more Junonis, toros.
Ner. Incesta genitrix detrahit generi fidem,
 Animusque nunquam conjugis junctus mihi.
Sen. Teneris in annis haud satis clara est fides,
 Pudore victus cum tegit flammam amor.
 540 *Ner.* Hoc equidem & ipse credidi frustra diu.
 Manifesta quamvis pectore insociabili,
 Vultuque signa proderent odium mei,
 Tandem quod ardens statuit ulcisci dolor:
 Dignamque thalamis conjugem inveni meis
 545 Genere atque forma, victa cui cedat Venus,
 Jovisque conjux, & ferox armis Dea.
Sen. Probitas, fidesque conjugis, mores, pudor,
 Placeant marito. sola perpetuo manent,
 Subjecta nulli, mentis atque animi bona.
 550 Florem decoris singuli carpunt dies.
Ner. Omnes in unam contulit laudes Deus,
 Talemque nasci Fata voluerunt mihi.
Sen. Recedat à te, temere ne credas, amor.
Ner. Quem submovere fulminis dominus nequit,

Coe-

VARIORUM.

534. *Generata*] Octavia. sup. v. 216. FARN.
 536. *Incesta*] Messalina, vulgatum illud profligium, suspectam mihi reddit Octaviam & prolem incertam. *exspectas ut iradas mater honestos, Aut alios mores quam quos habes?* FARN.
 539. *Pudore*] Ubi verecundia impedit, quo minus amore ostendat suum. FARN.
 543. *Quod*] Quo ultionis genere suum mei contemptum referre statui. FARNABIUS.
 545. *Victa cui*] Cui tres illae Deae cedant, ut quondam duae Veneri sub Paride iudice. FARN.
 546. *Ferox armis Dea*] Minerva. DELRIUS.
 550. *Florem*] *Forma bonum fragile, &c. Carpi-*

tur & spacio sit minor ipsa suo. FARNABIUS.

551. *Omnes in unam*] De Poppaea Tacitus, *Hinc mulieres cuncta alia facere, praeter honestum animam. quippe mater ejus suae aetatis feminas pulchritudine supergressa, gloriam pariter & formam dederat, spes claritudinis generis sufficiebant. sermo comis nec absurdum ingenium. modestiam praefere, & lasciviam vitare. rarus in publicum egressus, idque velata parte oris.* Comment. vetus tradit hanc adeo diligentem colendae formae fuisse, ut eam in exilium quinquaginta asinae sint subsecutae, quarum laete candorem corpori conciliabat. Inventrix etiam medicamenti, quod ab ea Poppaenum, de quo Juvenalis Sat. 6. v. 261. DELRIUS.

554. *Fulminis*] Jup. vide Hippol. v. 186. unde haec. FARN.

555. *Fu-*

- 555 Coeli tyrannum, saeva qui penetrat freta,
Ditisque regna, detrahit Superos polo.
Sen. Volucrem esse Amorem fingit immitem deum
Mortalis error, armat & telis manus,
Arcusque sacros miscuit saeva face;
- 560 Genitumque credit Venere, Vulcano satum.
Vis magna mentis, blandus atque animi calor
Amor est; juvena gignitur; luxu, otio
Nutritur inter laeta Fortunae bona.
Quem si fovere atque alere desistas, cadit,
- 565 Brevique vires perdit extinctus suas.
Ner. Hanc esse vitae maximam causam reor,
Per quam voluptas oritur. interitu caret,
Cum procreetur semper humanum genus
Amore grato, qui truces mulcet feras.
- 570 Hic mihi jugales praeferat tedas deus,
Jugetque nostris igne Poppaeam toris.
Sen. Vix sustinere posset hos thalamos dolor
Videre populi: sancta nec pietas sinat!
Ner. Prohibebor unus facere, quod cunctis licet?
- 575 *Sen.* Majora populus semper à summo exigit.
Ner. Libet experiri, viribus fractus meis

An

GRONOVII.

572. *Vix sustinere posset*] Recte Delrius dolor à-
vi & Deus. Sed non totum est. Videtur auctor
scripsisse: *Vix sustineres iustus hos thalamos dolor Vix-
dere populi.*

VARIORUM.

555. *Freta*] Nereides, Thetis, Tethys atque
ipse flagras Neptunus in undis, Hipp. v. 331. FAR-
NABIUS.

559. *Arcusque*] Quomodo? an facem arcu ja-
culatur? miror non exuri nervum. Eibius legit;

Arcusque . hoc est, manus. DELRIUS. Immo,
dedit ei arcum & facem. GRONOVIIUS.

566. *Hanc*] Ut sui simile generet. FARNABIUS.

569. *Qui truces*] Omne adeo genus in terris, ho-
minumque ferarumque, Et genus acquerum, pondes
pallaeque volucres in satias ignemque ruunt. Hipp. v.
337. FARN.

570. *Hic mihi*] Cupido mihi auxper praeferat
faces nuptiales: vide Phoen. v. 263 & 507. FAR-
NABIUS.

574. *Facere*] Repudiare uxorem. FARN.

575. *Adajera*] A principibus, in sublimi specu-
la atque in oculis omnium positis, expectant alii
Fff ff 2 in-

- An cedat animis temere conceptus favor.
Sen. Obsequere potius civibus placidus tuis.
Ner. Male imperatur, cum regit vulgus duces.
 580 *Sen.* Nihil impetrare cum valet, iuste dolet.
Ner. Exprimere jus est, ferre quod nequeunt preces.
Sen. Negare durum est. *Ner.* Principem cogi nefas.
Sen. Remittat ipse. *Ner.* fama sed victum feret.
Sen. Levis atque vana. *Ner.* si licet, multos notat.
 585 *Sen.* Excelsa metuit. *Ner.* non minus carpit tamen.
Sen. Facile opprimetur. merita te Divi patris,
 Aetasque frangat conjugis, probitas, pudor.
Ner. Desiste tandem, jam gravis nimium mihi,
 Instare, liceat facere quod Seneca improbat.
 590 Et ipse populi vota jampridem moror,

Cum

GRONOVII.

VARIORUM.

581. *Exprimere jus est ferre*] Hoc quidem contra vetus legem. Quare de aliger, *facere*: Melius apud Gruterum, *ferre quod nequeunt*, nunc receptum. Sequenti pro *negare*, Lilius *negare*, & homines graves adfertiuntur corrigenti; Gruterus alterum ructur. Mihi aliud hic incommodum occurrit: neque enim video, quomodo non inepte fiat mentio precum. Quid enim? an unquam precibus contendit à populo Romano Nero, sibi ut Poppaeam ducere liceret? & illis repulsi jus exprimendi iactus est, quod exorare non potuit? Immo populus deprecatus pro Octavia, ne repudiaretur: & quia instantius agebant, Nero ad invidiam dicit eos *exprimere*. Scribe: *Exprimere vis est*. Dictum erat populum merito dolere, quum rogans, praeferrim iusta, nihil impetret. Resp. Nero, sed quod roganti populo non conceditur, id cum exprimere tumultu ac seditione est vim facere principi. Vel sic, *Exprimere vis est*. SE. *ferre quod nequeunt preces?* *Negare durum est*. Immo, inquit, non exprimunt, sed rogant, orant, supplicant. Quid autem non debetur *ταῖς Διῶν Διὶ νύμφῃ μεγάλῃ*, quae & anteambulonem habent *πῶς Ἀχίλῃ*, & si repellantur, vindicem? Illis negare mihi profecto duri crudique pectoris videtur.

Ingens vitae & morum exemplar, multa itaque sibi permittit populus, quae tamen principi nequam permittit FARN.

577. *An cedat animis*] Populi stantis pro Octavia. haecque est scriptura Pall. novem: itaque exterminandum putavi vulgatum, *conceptus foveo*, nam & infra, ipsamet Octavia, v. 646. *Pariter lacrimis orbis fesso* Latroque *die*; ne tantus amor, *Nosque favor Principis aures suscitet iras*. GRUTERUS.

583. *Remittat*] Ipse princeps cedat aliquantulum de jure suo: etiam flecti reges, quam vinciri non minus turpe exilium. Hipp. v. 135. FARNABIUS.

584. *Si licet, multos notat*] Rectius meo iudicio, *sit licet*, quod habent duo MSS. & Parisiensis excusus. Ur sic Nero respondeat per *ἰσχυρῶς*, levem quidem & vanam esse famam, sed nihilominus eam multos infamia notare. SCHRODERUS.

586. *Divi*] Claudii patris Octaviae qui te adoptavit. FARN.

587. *Frangat*] Animum tuum avertat à Poppaea. FARN.

590. *Populi*] Desiderantis ex me prolem legitimam, quae firmet etiam imperium. FARN.

591. Par-

Cum portet utero pignus, & partem mei.
Quin destinamus proximam thalamis diem?

VARIORUM.

591. *Partem mei*] Ovidius; *Partique tui latitat corpore clausa meo.* DELRIUS.

ACTUS TERTIUS.

AGRIPPINA.

*Ab inferis prodit Agrippina, dira auspex faces exitiales praefere-
rens nuptiis Poppaeae & Neronis, cujus mortem praedicat.*

Tellure rupta Tartaro gressum extuli,
Stygiam cruenta praefereens dextra facem
595 Thalamis scelestis. nubat his flammis meo
Poppaea gnato juncta, quas vindex manus
Dolorque matris vertet ad tristes rogos.
Manet inter umbras impiae caedis mihi
Semper memoria, manibus nostris gravis
600 Adhuc inultis, reddita & meritis meis
Funesta merces puppis, & pretium imperii
Nox illa, qua naufragia dessevi mea.
Comitum necem, natiq; crudelis nefas
Deslere, votum fuerat, haud tempus datum est
605 Lacrimis. sed ingens scelere geminavit nefas.

GRONOVII.

599. *Manibus nostris gravis*] Florus lib. 4. cap. 6.
*Caesarem inultus pater & manibus ejus gravis Cas-
sij & Brutus agitant.*

VARIORUM.

593. *Tellare*] In scena exsillebant umbrae sca-
lis Charoniis. FARNABIUS.

594. *Stygiam*] Funestam, exitialem. Med. v.
16. FARN.

Per-

595. *Nubat*] Vertat nuptialem facem in sera-
lem & funebrem. sup. v. 160. FARN.

598. *Manet*] *Corae non ipsa in morte relinquunt.*
Oed. v. 615. FARN.

598. *Caedis*] Sup. v. 360. FARN.

601. *Imperii*] Neroni mea opera parit. sup. v.
327. FARN.

602. *Dessevi*] Sup. v. 323. FARN.

603. *Comitum*] Crepereji Galli, & Acroniae.
FARNABIUS.

Fff ff 3

C. 6. 34

- Peremta ferro, foeda vulneribus, sacros
 Intra penates spiritum effudi gravem, .
 Erepta pelago, sanguine extinxi meo
 Nec odia gnati, saevit in nomen ferus
 610 Matris tyrannus. obrui meritum cupit.
 Simulacra, titulos destruit, mortis metu,
 Totum per orbem, quem dedit poenam in meam
 Puero regendum noster infelix amor.
 Extinctus umbras agitat infestus meas
 615 Flammisque vultus noxios conjux petit,
 Instat, minatur, imputat fatum mihi
 Tumulumque gnati. poscit auctorem necis.
 Jam, parce, dabitur. tempus haud longum peto.
 Ultrix Erinnyis impio dignum parat
 620 Letum tyranno; verbera, & turpem fugam,
 Poenasque queis & Tantali vincat sitim,
 Dirum laborem Sisyphi, Tityi alitem,

IxiO-

GRONOVII.

611. *Destruit mortis metu*,] Apparet ut explicent. Grotius tamen haud ineliganter: *Simulacra, titulos destruit memores mei*. Idem mox: *imputat fatum mihi suum atque gnati*.

VARIORUM.

606. *Sacros*] In villa Augusta Lucrini lacus. FARNABIUS.

609. *Sacris*] Natalem Agrippinae inter nefastos referri dies à Senatu impetraverat Nero, statuas demolitus, nomen & titulos ubique, ipsamque ejus memoriam delere conabatur. FARN.

611. *Simulacra*] Mortem iis minatus, quicumque mei simulachra habuerint. FARN.

612. *Quem dedit*] Cujus orbis imperium ego infelix illi dedi, ut & mihi vitam eripere posset. FARNABIUS.

615. *Conjux*] Claudius. FARN.

616. *Fatum mihi*] Al. *fatum mihi Tumulumque*,

gnati poscit auctorem necis. Quae lectio historiam respicit. Mors enim ejus celata est, dilataque sepultura, donec circa successorem omnia ordinarentur. FARN.

617. *Gnati*] Britannici. FARN.

617. *Aulicem*] Neronem. FARN.

620. *Verbera*] Ubi descivisse Galbam & Hispanias cognovit, collapsus diu inter mortuos jacuit, ut resipuit, capite converberato, actum de se pronunciavit. FARN.

620. *Turpem*] Hostis à Senatu judicatus & quæstus ut puniretur more majorum, nudo pede & tunicatus consensu equo fugit ad Phaontis suburbanum, in quod ut clam introivit, quadrupes per effossae cavernae angustias receptus est. FARNABIUS.

621. *Tantali*] Thyest. v. 151. Nero autem, dum clandestinus ad villam introitus pararetur, aquam ex subiecta lacuna potaturus manu hausit, & haec, inquit, est decolla Neronis. FARN.

622. *Dirum*] Hippol. 1226. FARN.

622. *Tityi*] Hippol. v. 1228. FARN.

627. *Er*

Ixionisque membra rapientem rotam.

Licet exstruat marmoribus, atque auro tegat

625 Superbus aulam; limen armatae ducis

Servent cohortes; mittat immensas opes

Exhaustus orbis; supplices dextram petant

Parthi cruentam; regna, divitias, ferant:

Veniet dies tempusque, quo reddat suis

630 Animam nocentem sceleribus, jugulum hostibus,

Desertus, & destructus, & cunctis egens.

Heu, quo labor, quo vota ceciderunt mea!

Quo te furor provexit attonitum tuus,

Et fata, gnate? cedat ut tantis malis

635 Genitricis ira, quae tuo scelere occidit!

Utinam, antequam te parvulum in lucem edidi

Aluique, saevae nostra lacerassent ferae

Viscera! sine ullo scelere, sine sensu innocens

Meus occidisses: junctus atque haerens mihi,

640 Semper quietam cerneres sedem Inferum,

Proavos, patremque, nominis magni viros.

Quos nunc pudor, luctusque perpetuus manet,

Ex te nefande, meque, quae talem tuli.

Quid

VARIORUM.

627. *Exhaustus*] Exactionibus. FARN.

627. *Supplices*] Quod non fecerunt, rebellantes autem Armeniam invaserunt. FARN. Certe fecerunt per Teridatem. GRONOVIVS.

630. *Sceleribus*] Supplicis, quae tantis sceleribus debentur. FARNABIUS.

630. *Jugulum*] Ubi appropinquasse equites audiit, quibus praeceptum ut vivum eum attraherent, ferrum trepidanter jugulo adigit. FARN.

631. *Desertus*] Fugientibus custodibus, nec recepto cujus manu periret percussoris. *Ergo*, inquit, nec amicum habes, nec inimicum. FARN.

631. *Cunctis*] Fame & siti interpellante, pa-

nem quidem sordidum oblatum aspernatus est, aquae autem aliquantum bibit. FARN.

633. *Quo te furor provexit.*] Male omnino interrogandi nota in vulgatis ponitur post *gnate?* cum ea rejicienda sit in finem periodi post *verbum occidit.* Est enim sensus, *quo furor mentis accensus, & gnate, ausus es tot scelera, quae tanta sunt, ut digne iis trasu nequeam, nec inveniam, quomodo ego umbra satis succensam tibi, qui me tam crudeliter occidisti?* SCHRODERUS.

639. *Meus occidisses*] *Emph.* à me non ablegandus al. *meum occidisses*, id est, mihi commortuus fuisses infans & innocens. FARNABIUS. Prior tamen lectio mihi potior. *Meus* enim est quem non puderet agnoscere vel apud inferos, ubi *non*

Quid tegere cesso Tartaro vultus meos,
 645 Noverca, conjux, mater infelix meis?

VARIORUM.

ut mox loquitur. GRUTERUS.

645. *Noverca*] Infelix Britannici noverca, Clau-
 dice pudor lucisque perpetuus manet ex te nefande, dii conjux, Neronis mater. FARNABIUS.

OCTAVIA. CHORUS.

*Octavia dissimulata tristitia faventem sibi populum orat ne divor-
 tium sui lugeat. Chorus tamen ipsius vicem dolet.*

64. **P** Arcite lacrimis urbis festo
 Lactoque die; ne tantus amor,
 Nostrique favor Principis acres
 Suscitet iras, vobisque ego sim
 650 Causa malorum. non hoc primum
 Pectora vulnus mea senserunt.
 Graviores tuli. dabit hic nostris
 Finem curis vel morte dies.
 Non ego saevi cernere cogar
 655 Conjugis ora.
 Non invisos intrare mihi
 Thalamos famulae. soror Augusti,
 Non uxor, ero.
 Absint tantum tristes poenae,
 660 Letique metus. scelerum diri,

Mise-

GRONOVII.

rius nihil mutat: *scelerum* esse *scelerorum*, quos
 edidit primum Claudium & Poppaeae patrem,

VARIORUM.

660. *Scelerum diri*] Et hic fere alias res ege-
 runt, qui hujus opusculi susceperunt curam. Li-
 ppius, *seciam*, & *heu*, sublata interrogatione:
 tanquam dicat se sociam futuram prioris sponsi
 Silani, & die nuptiarum Poppaeae mastratam iri.
 Raphelingius ex Orteliano profert, *scelerum*: nec
 ante mentem Octavii se potuisse adsequi. Del-

646. *Feste*] Principis nuptiali, geniali. FARN.
 655. *Conjugis*] Poppaeae. Sup. v. 109. FARN.
 657. *Soror*] Certe soror, inquit Juno, vide Herc.
 Fu. v. 1. FARN.

671. Clau-

Miseranda, viri potes haec, demens,
Sperare memor? hos ad thalamos
Servata diu, victima tandem
Funesta cades. sed quid patrios

- 665 Saepe penates respicis udis
Confusa genis? propera tectis
Efferre gradus: linque cruentam
Principis aulam.

Chor. En illuxit suspecta diu

- 670 Fama toties iactata dies!
Cessit thalamis Claudia diri
Pulsa Neronis,
Quos jam victrix Poppaea tenet,
Cessat pietas dum nostra, gravi
675 Compressa metu, segnisque dolor.
Ubi Romani vis est populi?
Fregit claros quae saepe duces;
Dedit invictae leges patriae,
Fasces dignis civibus olim;
680 Jussit bellum, pacemque; feras
Gentes domuit; captos reges
Carcere clusit? gravis en oculis

GRONOVII

dein pro altero Appium Silanum. Grutero sunt inepti versus hi, siue retineamus *scorum*, siue ex aliquot Mss. legamus *scelerum*: esse in uno, *scor* *diu miseranda*: meliores fore, si invertatur ordo & *Potes* praecedat *scorum*: sed nec sic satisfacere: denique nihili duo epitheta, *miseranda* & *demens*. Recte Raphelingius & pulcro stant talo versus sensusque. Quum enim sibi ominata fuisset pristinum sororis statum sine alia injuria, vero victa & male fraudans dissidentem animum erumpit: *scelerum diri*, *Miseranda*, *viri potes haec, demens*, *sperare memor*? At ô miseranda, ô de-

mens Octavia, potes haec sperare memor & non oblita scelerum detestabilis viri? tibi scilicet ut parcat, qui solitus nemini? Nihil poterat planius.

VARIORUM.

671. *Claudia*] Octavia Claudii Fil. sic illam vocat frequenter, propter gentis Claudiae nobilitatem; quae ante Imp. Tiberium Consulatibus xxx. Dictaturis v. Censuris xii. Triumphis xz. Ovationibus xi. fuit illustris, teste Suetonio, in Tiberio. DELRIUS.

677. *Duces*] Syphacem, Persen, Jugurtham, Herodem, &c. FARNABIUS.

GEG EG

685. A

Un-

- Undique nostris jam Poppaeae
 Fulget imago juncta Neroni:
 685 Affligat humo violenta manus
 Similes nimium vultus dominae:
 Ipsamque toris detrahat altis:
 Petat infelix mox & flammis
 Telisque feri Principis aulam.

GRONOVII.

VARIORUM.

688. *Petat infelix*] Scribe cum Hugone Gronovio: *Petat infelix mox & flammis*.

685. *Affligat*] Lege *Affligat* ut inf. v. 795. id est, Quin Poppaeae has imagines manus nostra illidat. FARN.

689. *Feri*] Tyranni, Neronis. FARN.

ACTUS QUARTUS.

NUTRIX. POPPAEA.

Territa in somno Poppaea nutrici narrat somnium; quam illa vana somnium eludens interpretatione solatur.

- 690 Nutr. **Q**Uo trepida gressum conjugis thalamis tui
 Effers, alumna? quodve secretum petis
 Turbata vultu? cur genae fletu madent?
 Certe petitus precibus & votis dies
 Nostris refulsit. Caesari juncta es tuo
 695 Teda jugali. quem tuus cepit decor,
 Et culpa Senecae; tradidit vinctum tibi
 Genitrix amoris maximum numen Venus.

GRONOVII.

696. *Et culpa Senecae*] Triplicem ponit Delrius: quod dissuadendo vehementius Neronem impulerit; quod Agrippinae tollendae fuerit auctor: quod discipulorum delicta in magistrum retor-

queantur: & quaerit, an harum aliam accipere possimus. Respondeo nullam, nec aliquam quaeri debere, quum sit omnis hic librariorum culpa, qui nomen hoc subjecerunt. Cogitabam: *Et culpa nuptiae*. Octaviae scilicet. Sed amplius.

698. A.

- O qualis, altos quanta pressisti toros
 Residens in aula! vidit attonitus tuam
 700 Formam senatus, tura cum Superis dares,
 Sacrasque grato spargeret aras mero,
 Velata summum flammeo tenui caput,
 Et ipse lateri junctus atque haerens tuo
 Sublimis inter civium laeta omina
 705 Incessit; habitu atque ore laetitiam gerens
 Princeps superbo. talis emersam freto
 Spumante Peleus conjugem accepit Thetin.
 Quorum toros celebrasse Coelestes ferunt,
 Pelagique numen omne consensu pari.
 710 Quae subita vultus causa mutavit tuos?
 Quid pallor iste, quid ferant lacrimae, doce.
Pop. Confusa tristi proximae noctis metu
 Visuque, nutrix, mente turbata feror,
 Defecta sensu. laeta nam postquam dies
 715 Sideribus atris cessit, & nocti polus,
 Inter Neronis juncta complexus mei
 Somno resolvor; nec diu placida frui

Quie-

VARIORUM.

698. *Altos quanta pressisti toros?*] Discubito-
 rios toros hic suspicatus est Farnabius, credo,
 quod in iis, quam in jugalibus aptius resideret
 sponfa. Sed hac cura abstinere jubet mox ver-
 sus 726. *toros cerno jugales pariter & miror meos,*
in quos resedi sessa SCHRODERUS.

698. *Toros*] Discubitorios. FARN.

700. *Tura*] In nuptiis aquae & ignis sacra-
 menta adhibita, quae calorem & humorem ad
 foetum denotarent. hinc faces & tura, nec non
 vini libatio. neque enim uxor nisi petactis sa-
 crificiis ducebatur FARN.

701. *Aras mero*] Sacrificantes vinum è patèra
 aris, vel prunis, vel turi dato superfundebant:
 adeo rite hic datio turis vini libationi praemitti-

tur. Vide Briffon. lib. 1. Formular. fol. 30. &
 seq. DELRIUS.

702. *Flammeo*] Velamento luteo seu rubeo,
 quo novas nuptas tegi moris erat pudoris gratia.
 vel in subjectionis symbolum. FARNABIUS.

704. *Laeta omina*] Male unus cod. antiq. *agmi-
 na.* loquitur de Ominibus novae Augustae be-
 ne precantium. de quibus acclamationibus nuptia-
 libus diximus sup. Med. 58. de his etiam Tacitus
 Annal. 15. *Jam Senatus* (inquit) *uterum Populae*
commendaverat Diis, totaque publice susceperat; quae
multiplicata exsolutaque, & additae Supplicationes;
templumque Fecunditati, &c. DELRIUS.

706. *Talis emersam*] Πῆρα ὃ ἀνδάνουσα θῆς
 τὰν ὁδοὶ φησὶν αὐτὴν καὶ γινώσκου ἀδελφῶν Ἀμφι-
 οτίης, &c. Coluth. FARNABIUS.

- . Quiete licuit: visa nam thalamos meos
 Celebrare turba est moesta; resolutis comis
 720 Matres Latinae flebiles planctus dabant;
 Inter tubarum saepe terribilem sonum
 Sparsam cruore conjugis genitrix mei
 Vultu minaci saeva quatiebat facem:
 Quam dum sequor, coacta praesenti metu,
 725 Diducta subito patuit ingenti mihi
 Tellus hiatu: lata quo praeceps, toros
 Cerno jugales pariter & miror meos,
 In quibus resedi fessa. venientem intuo
 Comitante turba conjugem quondam meum,
 730 Gnatumque. properat petere complexus meos
 Crispinus, intermissa libare oscula.
 Irrumpit intra tecta cum trepidus mea,

En-

GRONOVII

731. *Intermissa libare oscula*] Grotius, *libans*,
 732. *Cum trepidus mea*] Lippium *trepidus meus*,
 de Nerone, & infra v. 751. *Princeps tuo*, non *tuus*.
 Laudat Raphelingius: praefert tamen, *trepidus*,
meo *Ensemque jugulo*: dein ad alterum versum:
 corrige audacter, *tuo*. Delrius *mea* explicat nova
 illa, quae apud interos nasci: sed tamen, mal-
 lem, inquit, *meus*, si quis liber confirmaret: su-
 um vocat Neronem: tum rectius quidam *tuo*. Gru-
 terus scripserit potius, *trepidus Nero*, & *saevum*
meo: postea miratur, cur illud *tuus* excludant,
 qui ambitiose supra intrusum voluerint, *meus Ne-*
ro. At ô boni, his omnibus quem redditis in illa
 nocturna imagine faucium? Annon Poppaeam?
 Cur ergo dicit ipsa, *Aus quem cruerem conjugis vi-*
di mei? Non suum, sed conjugis cruorem se vi-
 disse ait. Ergo aut Crispini aut Neronis. Si Cri-
 spinus est, scribendum erit: *trepidus Nero Ensem-*
que jugulo condidit saevum viri: & similiter, *condi-*
dit Princeps viri. Si Nero, nihil usquam mutan-
 dum: nam *tecta sua* vocat thalamum, in quo
 imaginabatur genitricem suam: quum dicitur,
Ensemque jugulo condidit saevum Nero, non alio

quam suo accipere possumus: nec alio quum di-
 citur, *Jugulo quod ensen condidit Princeps tuus*. Haec
 res augeat prodigium & interpretationi nutica-
 lae anus convenientior est.

VARIORUM.

719. *Resolutis*] Quod in factu fieri solet. Troad.
 83. FARN.
 722. *Sparsam cruore*] Vulgo, *sparsa*. Malo ex
 v. l. *sparsam*, legere. quia fere semper inferis
 sanguineae videlicet cruentae facies attribuantur,
 ut alibi docui. DELRIUS.
 722. *Conjugis*] Neronis mater Agrippina. FAR-
 NABIUS.
 723. *Facem*] Sup. v. 505.
 726. *Lata*] Huc ego delata praeceps. FARN.
 729. *Conjugem*] Crispinum equitem Romanum.
 FARNABIUS.
 710. *Gnatumque*] Rufum Crispinum Poppaeae
 gnatum, quem impuberem adhuc, quia ferebatur
 ducatus & imperia ludere, mergendum mari dum
 piscaretur, servis ipsius demandavit Nero. FARN.
 731. *Crispinus*] Coniux, al. leg. *Prisimus*. al.
Pestinus. FARN.

136. Coo-

Ensemque jugulo condidit saevum Nero.

Tandem quietem magnus excussit timor:

735 Quatit ora & artus horridus nostros tremor,

Pulsatque pectus: continet vocem timor,

Quam nunc fides pietasque produxit tua.

Heu , quid minantur Inferum Manes mihi.

Aut quem cruorem conjugis vidi mei?

740 *Nutr.* Quaecumque mentis agitat infestus vigor,

Ea per quietem facer & arcanus refert

Veloxque sensus. conjugem, thalamos, rogos,

Vidisse te miraris, amplexu novi

Haerens mariti? sed movent laeto die

745 Pulſata palmis pectora, & fuſae comae.

Octaviae discidia planxerunt sacros

Intra penates fratris, & patrium larem.

Fax illa, quam secuta es, Augustae manu

Praelata, clarum nomen invidia tibi

750 Partum ominatur. Inferûm sedes toros

Stabiles futuros spondet aeternae domus.

Jugulo quod ensem condidit Princeps tuus ;

Bella haud movebit, pace fed ferrum teget.

Recollige animum. recipe laetitiam, precor.

755 Timo pulso. redde te thalamis tuis.

Pop. Delubra & aras petere constitui sacras.

Cae-

GRONOVIL

740. *Agitat infestus vigor*] Lege: *intensus vigor*.

VARIORUM.

736. Continet] *For fomicibus haefit.* FARN.

740. Ζακωμπος] Ἀνδρῶν γὰρ ἔργον ὅτις τε-

διὰ τὴν ἐν ἡμῶν ἐνδοξίαν, *Somnia nam curas re-*
ferunt nocturnas diurnas. FARN.

741. *Refert*] Reducit ad phantasiam. FARN.

744. *Jed movens*] Populi autem planctus super Octaviae divortio tibi in fomno representatus est. FARN.

747. *Fraxinus* } *Neroneis*. FARN.

747. *Patrium*] Claudii. FARN.

748. *Agrippinae*] Agrippinae. FARN.

750. *Inferum*] Terra, cum sit immobilis, vel
infernæ leges cum æternæ sint. FARN. *

752. *Princeps*] Nero, al. legunt, ~~no~~ sc. jugulo-

FARNABIUS.

055 88 3

257. *Lia*

Caesis litare victimis numen Deum,
 Ut expientur noctis & somni minae,
 Terrorque in hostes redeat attonitus meos.

760 Et vota pro me suscipe, & precibus piis
 Superos adora, manet ut praefens metus.

GRONOVII

761. *Mane ut praefens metus*] Mog. Herbig. Ven. *Maneat*. Improbe. *Manet*, procul eat, vanus sit, diffuat: inquit Delrius. An hoc probius? Immo, *monuit ut praefens metus*. Sed & praecedente versu lege: *Tu vota pro me suscipe*.

VARIORUM.

757. *Litare*] Romani mola falsa, Graeci vivo humine nocturnos terrores expiabant. FARN.

757. *Numen Deum*] Qui placari infausta somniorum omina credebantur avertere. FARNABIUS. At quorum deum? num Telluris & Herosum? sic

opinor. quia Hippocrates, de insomniis, audit est, secundis in rebus Jovem coelestem, Jovem opulentum, Solem, Minervam, Junonem, Mercurium & Apollinem supplicationibus adiri solere: in adversis vero, pro malis averruncandis, placari consuevisse Tellurem & Herosum malorum averruncatores, quos noctu multum polleere probat Athenaeus lib. II. Quibus addes me audire Jovem prodigalem, de quo Plautus in Amphitryone; *Ecce dicit, ut comminuit, somnium narvat tibi*, Sed mulier, postquam expulsa es, prodigali Jovi *Aus mola falsa hodie aut tunc interpretatam oportuit*. DELRIUS.

761. *Manet*] Diffuat, abeat, à mane, et. FARNABIUS.

CHORUS.

Laudat Chorus Poppaeae formam.

SI vera loquax fama Tonantis
 Furta & gratos narrat amores;
 Quem modò Ledae pressisse sinum
 765 Tectum plumis pennisque ferunt;
 Modò per fluctus raptam Europen
 Taurum tergo portasse truem;
 Quae regit, & nunc deseret astra,
 Petet amplexus, Poppaea, tuos;

VARIORUM.

763. *Furta*] Furtivos amores. FARN.

763. *Gratos*] A fronte quidem gratos, bellos ac mellitos primum: sed *γλυκώτερος*, quorum exitus amarus super aloën & absinthium. FARN.

764. *Quem modo*] Hippol. v. 300. FARN.

766. *Modo*] Jupiter enim in taurum motus Europam filiam Agenoris è Phoenicia in Cretam transfretavit. FARN.

768. *Quae regit*] Ord. Deseret astra quae nunc regit & petet tuos amplexus o Poppaea. FARN.

771. *Cui*

Quos.

- 770 Quos & Ledaë praeferre potest:
 Et tibi, quondam cui miranti
 Fulvo, Danaë, fluxit in auro.
 Formam Sparte jactet alumnae,
 Licet, & Phrygius praemia pastor;
 775 Vincet vultus haec Tyndaridos,
 Qui moverunt horrida bella,
 Phrygiaeque solo regna dedere.
 Sed quis gressu ruit attonito?
 Aut quid pectore portat anhelio?

VARIORUM.

771. *Cui miranti*] Cui novitatem rei stupenti in gremium per aureum impluvium cecidit, sup. v. 203. FARN.

773. *Alumnae*] Helenes, candidae quidem utpote Jove cygno genitae, tenerae utpote ovo ex-

clusae. FARN.

774. *Phrygius*] Paris. FARN.

774. *Praemia*] Helenam. FARN.

775. *Tyndaridos*] Helenae Tyndari putativae filiae. FARN.

776. *Qui moverunt*] Qui vultus moverunt hor. bell. FARN.

NUNCIUS. CHORUS.

*Motum populi nunciat ob repudiatam Octaviam nuptiasque
 Poppaeae.*

- 780 *Nunc.* **Q**uicumque tectis miles exsultat ducis,
 Defendat aulam, cui furor populi imminet.
 Trepidi cohortes, ecce, Praefecti trahunt

Prae-

VARIORUM.

780. *Quicumque*] Quotquot stationis Palatini milites essis. FARN.

780. *Exsultat*] Propter insolentiam *exultat*. FARN. Raphaelingius emendat *Excubat*. FARN.

780. *Exsultat*] Tacite enim taxat satellitum naturam tumidam tum & cornupetam, cum admissionum res est: sub periculum verò Principis sui, merae sunt oviculae. GRUTERUS.

781. *Aulam*] Palatium. FARNABIUS.

782. *Trepidi cohortes*] Praefecti vel tribuni Praetoriani festini ducunt cohortes suas ad praefidia urbis. FARNABIUS. Tigellinus & Rufus metu pavidi, pavidos etiam & cunctantes Praetorianos, qui in castris (ut dixi) degebant, non tam adducunt quam vi trahunt. Possis etiam per *praefectos* intelligere tribunos praetorianos, quibus singulis mille milites parebant. Ige Fabri Semestria lib. 2. c. 3. DELRIUS.

783. *Prae-*

- Praefidia ad urbis; victa nec cedit metu
 Concepta rabies temere; sed vires capit.
- 785 *Chor.* Quis iste mentes agitat attonitus furor?
Nunc. Octaviae furore perculsa agmina,
 Et efferata per nefas ingens ruunt.
Chor. Quid ausa facere, quove consilio, doce.
Nunc. Reddere penates Claudia Divi parant,
- 790 Torosque fratris, debitam partem imperii.
Chor. Quos jam tenet Poppaea concordi fide?
Nunc. Hic urit animos pertinax nimium furor,
 Et in furorem temere praecipites agit.
 Quaecumque claro marmore effigies stetit,
- 795 Aut aere fulgens ora Poppaeae gerens,
 Afflicta vulgi manibus, & saevo jacet
 Eversa ferro. membra per partes trahunt

De-

GRONOVII.

786. *Octaviae furore*] Scribe, *favore*: & v. 792. *pertinax nimium furor*: ut & Grotio visum.

789. *Claudia Divi parant*] Octaviae Neronis, inquit Delius. Sed scripsit auctor: *Reddere penates Claudiae domini parant*. Nisi forte: *Augusti*.

VARIORUM.

783. *Praefidia ad urbis*] Ad cohortes vigilum: quas Augustus septem constituerat, ut binas quaeque urbis regiones tueretur l. 3. D. de offic. praefec. vigil de quibus Statius lib. 1. Silv. *Ergo alacres quae signa colant urbana cohortes*. Tiberii tempore tres tantum erant, cum Praetoriae plures essent: post Tiberium rursus auctae urbanae, ut ex Tacito, qui aperte Praetorias ab urbicis distinxit, docet Larius lib. 6. Comment. c. 1. Has urbanas cohortes nunciat victas: & iis suppetias ite latum Praetorias, quae in castris erant; quin jam propinquas esse consternato populo; qui licet videat illas instructis ordinibus signa inferre, resistit tamen, nec metu cedit: sed magis furore

accenditur. DELRIUS.

783. *Victa*] Nec populi etiam victi furor & motus cedit. FARN.

786. *Agmina*] Multitudo populi. FARN.

786. *Octaviae furore*] Malit Gronovius hic *favore*. Ut & mox *pertinax nimium furor pro furore*. Posterioe hoc quidem loco amplector illud, ne geminata vox *furor* offendant. Non item priore illo. minus enim proprie *furere* dixeris *perculsa favore* agmina. at bene, *furere*, sive indignatione, qua intelligunt Octaviam commoveri ob repulsum. SCHRÖDERUS.

789. *Reddere*] Reddere Octaviae penates Claudia & Neronis nuptias. FARN.

792. *Hic uris*] Indignatio ex his nuptiis. FARNABIUS.

795. *Aut aere fulgens*] Vulgo *ara*: non negitem Atras etiam politas Poppaeae: sed nunquid illae os ejus gerebant: quod Poeta addit? haud putem. Conjecturam nostram, credo, approbes: *Aut aere fulgens*. Quaecumque statua, inquit, aut è marmore illi facta, aut ex aere, coaruit. LIPSIUS.

797. *Per partes*] *multivi*. SCALIGER.

798. De-

- Deducta laqueis. obruunt turpi diu
 Calcata coeno. verba conveniunt seris
 800 Immista factis, quae timor recipit meus.
 Sepire flammis Principis sedem parant,
 Populi nisi irae conjugem reddat novam,
 Reddat penates Claudia victus suos.
 Ut noscat ipse civium motus, mea
 805 Voce, haud morabor iussa Praefecti exsequi.
Chor. Quid fera frustra bella moveris?
 Invieta gerit tela Cupido,
 Flammis vestros obruct ignes:
 Quis extinxit fulmina saepe,
 810 Captumque Jovem coelo traxit.
 Laesi tristes dabit poenas
 Sanguine vestro. non est patiens
 Fervidus irae facilisque regi.
 Ille ferocem jussit Achillem
 815 Pulsare lyram; fregit Danaos;

GRONOVII.

800. *Quae timor recipit meus*] Frustra Lippius: frustra Gruterus cum suo *recipere* ex jure Romano. Vicit Delrius, qui *reitet*.

801. *Conjugem reddat novam*] Et hic frustra Gruterus. Scimus *reddendi* verbum interdum habere dandi significationem: sed hic scribitur cum Grotius: *dedat*.

811. *Laesi tristes*] Lippius, *Laesi*: ut sit, & laevi & male providi *Quirites*. Delrius: mallem ex conjectura *caesi*. Ecce alii: Offensi Neronis: vel vos laesi. Quasi non monuisset jam Commelinus: ob laevum Cupidinem dabit poenas, ut sit Hellenisticus. *innu*.

VARIORUM.

798. *Deducta*] *Katagasthion*, resti & laqueis ex alto dejecta, *descendens statim reseruat sequuntur*. FARNABIUS. Immo, *Deducta* ex alto deposita.

800. *Quae timor recipit meus*] Sic Miss. Pall. no-

ven. Mutant alij voces, alii personas immitunt. ego neutrum; tantum significo, *recipere* heic esse antiquum verbum juris Romani, ac notare *sibi reservare*, non *cum capere una cum reliquis*, hoc est, *stere*. De quo videatur Gellius lib. 5. cap. 10. & Plauti Commentatores ad illa Trinummi Actu 1. Scena ultima: *postulatum hoc recipit qui aedes vendidit*. GRUTERUS.

801. *Sepire*] Circumdare. FARNABIUS.

803. *Reddat*] Est qui mallet *tradat novam*, vellem addidisset causam: clare enim tit. De Verborum signif. Celsus: *Reddendi verbum*, *quantum significatum habet retrodandi*, *recipit tamen & per se dandi significationem*. GRUTERUS.

809. *Quis*] Ille suis sacros composuit ignibus *ignis saepe Jovis*. FARNABIUS.

814. *Ille*] Amor. FARN.

814. *Ferocem*] Propter ereptam Briseida iratum, Troad. v. 212. vel simpl. FARN.

815. *Danaos*] Diutino bello Trojam expugnantes recuperandae Helenae gratia. FARN.

Hhh hh 816. *At-*

Fregit Atridem; regna evertit
 Priami; claras diruit urbes.
 Et nunc animus, quid ferat, horret,
 Vis immitis violenta dei.

VARIORUM.

316. *Atridem*] Agamem. v. 151. FARN.318. *Et nunc*] Timeo ne amantis Neronis ira
 facrum quid molietur. FARN.

ACTUS QUINTUS.

NERO. PRAEFECTUS.

*Aestuans ira Nero propter tumultum populi, in ipsam saeviri
 jubet, & Octaviam veluti motus causam, deportatam
 in Pandatariam, interfici.*

- 820 Ner. **O** Lenta nimium militis nostri manus,
 Et ira patiens post nefas tantum mea,
 Quod non cruor civilis accensas faces
 Extinguit in nos; caede nec populi madet
 Funerea Roma, quae viros tales tulit!
- 825 Admissa sed jam morte puniri parum est,
 Graviores meruit impium plebis scelus.
 Et illa, cui me civium subicit furor,
 Suspecta conjux & soror semper mihi,
 Tandem dolori spiritum reddat meo,
- 830 Iramque nostram sanguine extinguat suo.
 Mox tecta flammis concidant urbis meis.

Ignes,

VARIORUM.

824. *Funerea*] Cruserianus liber, *funesta*. PONTANUS.827. *Et illa*] OCTAVIA. FARNABIUS.827. *Subicit*] Sic legendum, ut consistet versus.
 autem eadem ratio syllabae quae antea fuit,*Adde his superbam pellicem.* Ita Marcialis lib. 4.
Nil adicit penso Lachesis. FABRITIUS.831. *Mox tecta*] Hoc postea fecit incendiarius
 Imperator, & saevientem jam per sex dies
 septemque noctes ignem ac incendium ipse è turri
 Maecenatiana prospectans, laetus flammae
 pulchritudine *aduro* illi in illo suo scenico habito.

de-

Ignes, ruinae, noxium populum premant,
Turpisque egestas, saeva cum luctu fames.
Exsultat ingens seculi nostri bonis

- 835 Corrupta turba: nec capit clementiam
Ingrata nostram, ferre nec pacem potest,
Sed inquieta rapitur. hinc audaciâ,
Hinc temeritate fertur in praeceps suâ.
Malis domanda est, & gravi semper iugo
- 840 Premenda, ne quid simile tentare audeat,
Contraque sanctos conjugis vultus meae
Attollere oculos. fracta per poenas metu
Parere discet Principis nutu sui.
Sed adesse cerno, rara quem pietas virum
- 845 Fidesque castris nota praeposuit meis.
Praef. Populi furorem caede paucorum, dia
Qui restiterunt temere, compressum affero.
Ner. Et hoc sat est? sic miles audisti ducem?
Compescis? haec vindicta debetur mihi?
- 850 *Praef.* Cecidère motus impii ferro duces.
Ner. Quid! illa turba, petere quae flammis meos
Ausu est penates, Principi legem dare,
Abstrahere nostris conjugem caram toris,
Violare, quantum licuit, incesta manu

Et

VARIORUM.

decantavit. FARNABIUS.

834. *Exsultat*] Luxuriat (scilicet) ex clementia principis (tyranni) nec patitur longae pacis mala. FARNABIUS.

839. *Malis demanda*] T. Livius lib. 2. *Palemonem ferreus malo demandam Tribuniciam potestatem.* DELRIUS.

841. *Sanctos*] Augustos. FARNABIUS.

843. *Nutu*] Nutui. FARN.

844. *Rara*] Tigellinum praefectum praetorio;

aequalem Imperatori pietate. FARN.

847. *Affero*] Annuncio. FARN.

848. *Sat est*] Paucorumne caede? FARN.

848. *Sic miles*] Sic executus es Imperatoris mandatum? FARN.

848. *Miles ducem*] Auger crimen, quia militaris disciplinae vinculum, promptâ & fidâ constat obedientiâ, nec fere gravius ullum militare delictum censetur contumacia erga ducem, l. omnes. 6. D. de re milit. DELRIUS.

851. *Quid! illa*] Cur non & tota turba quae petere flammis ausu est, &c. pro merito poenas

Hhh h h 2

770-

- 855 Et voce dira, debita poena vacat!
Praef. Poenam dolor constituet in cives tuos?
Ner. Constituet, aetas nulla quam famae eximat.
Praef. Quam temperet non ira, non noster timor?
Ner. Iram expiabit prima quae meruit meam.
- 860 *Praef.* Quam poscat, ede; nostra ne parcat manus.
Ner. Caedem sororis poscit, & dirum caput.
Praef. Horrore victum trepidus adstrinxit rigor.
Ner. Parere dubitas? *Praef.* Cur meam damnas fidem?
Ner. Quod parcis hosti. *Pr.* Foemina hoc nomen capit?
- 865 *Ner.* Si scelera cepit. *Praef.* Estne qui fontem arguat?
Ner. Populi furor. *Praef.* Quis regere dementes valet?
Ner. Qui concitare potuit. *Praef.* Haud quemquam reor.
Ner. Mulier; dedit natura cui primum malo
 Animum, ad nocendum pectus instruxit dolis;
- 870 Sed vim negavit, ut ne inexpugnabilis
 Effet, sed aegras frangeret vires timor,
 Vel poena; quae tam sera damnatam premit,
 Diu nocentem. tolle consilium, ac preces;
 Et imperata perage, devectorum rate
- 875 Procul in remotum littus interimi jube,

Tan-

VARIORUM.

motus dedit? FARN.

856. *Poenam*] Annecuratus poenas exiges? FARNABIUS.858. *Quam temperet*] Constitue ne poenam cui non ira, non timor noster ponat modum? FARNABIUS.859. *Iram*] Illa prima expiabit iram meam quae meruit FARN.861. *Sororis*] Octaviae. FARN.862. *Horrore victum*] Verbum *adstringendi* postulare videtur, *victum*. RAPHEL.864. *Foemina*] Hostiliter nomen in foeminam cadit? FARNABIUS.866. *Si scelera*] Si scelera capit, & nomen hostis. FARN.867. *Pr.* *Haud quemquam reor* *Ner.* *Mulier dedit*, &c.] Lipsius legit. *Praef.* *Haud quisquam reor*, *Mulier*, hac sententia. Quid admittit Octavia? Populus ob eam insanivit. Quis populum possit regere, illa ipsa, quae concitare. At non puto in foeminam id cadere? cui animus quidem nocendi, non tamen vires. LIPSIUS.868. *Mulier*] Mulier posuit, cui mala mens, malus animus, vel Octaviam intellige. FARN.871. *Damatam*] Octaviam. Imo poena eam premet potius Nero; iusta, etsi sera. FARN.875. *Remotum*] Pandatarium. insulam in sinu Cajetano. inf. v. 959. FARN.880. *Pro-*

Tandem ut residat pectoris nostri tumor.

CHORUS. OCTAVIA.

Chorus perniciosum multis favorem populi fuisse canit. mox dura fata mulierum domus Caesareae commemorat.

Chor. **O** Funestus multis populi
Dirusque favor ! qui, cum flatu

Vela secundo ratis implevit,

880 Vexitque procul ; languidus idem

Deferit alto saevoque mari.

Flevit Gracchos miseraunda parens,

Perdidit ingens quos plebis amor,

Nimiusque favor, genere illustres,

885 Pietate, fide, lingua claros,

Pectore fortes, legibus acres.

Te quoque, Livi, simili leto

Fortuna dedit ; quem neque fasces

Texere sui, nec tecta domus.

Plu-

VARIORUM.

880. *Procul*] A litore in altum. FARN.

881. *Gracchos*] Tiberiunt & Cajum Gracchos viros populares, qui cum Tribuni plebis leges Agrarias reducerent, in patriciorum, quibus illae leges ingratae, odium incurrerant suamque perniciem. ille à P. Naſica in concione, hic ubi Capitolinum montem occupasset, Opimii coſ. jussu occiſus. FARN.

882. *Parens*] Cornelia. FARN.

884. *Genere*] T. Gracchi Sempronij & Corneliae è Scipionum familia oriundos. FARNABIUS. Q. Mucius apud Ciceronem, l. 1. de Orat. Omnium se, quos meminit eloquentissimos, excepto Craſſo & Antonio audiſſe, ait, Trib. & Cajum Sempronios : mox etiam illos diſertos vocat, &

omnibus vel naturae, vel doctrinae praefidiis ad dicendum paratos. DELRIUS.

886. *Legibus*] Agrarum legum seu plebiscitorum auctores acerrimos. FARNABIUS.

887. *Livi, simili*] Livi Druſe, qui Trib. pleb. conatus Senatuum cum plebe in concordiam reducere, judicia ut aequa parte penes senatum eſſent & equites lege tulit, quocirca Senatui offensus, domi ſuae, incertum à quo, interfectus eſt. alii leg. *Lenis*, & Scipionem Africanum minorem intelligunt. alii *Lenis* & fortunae tribuunt. rectius *Leni*. FARN.

888. *Fasces*] Magistratus dignitas, nulli enim tribunis liſtores. & haec diſſito magis Scipionem reſpicere videtur, qui & domi ſuae mortuus reſpectus eſt. nec tamen de Livio Druſo muto ſententiam. FARN.

Hhh hh 3

891. Cui

- 890 Plura referre prohibet praefens
 Exempla dolor. modò cui patriam
 Reddere cives, aulam, & fratris
 Voluere toros; nunc ad poenam
 Letumque trahi, flentem, miseram
- 895 Cernere possunt. Bene paupertas
 Humili tecto contenta latet.
 Quatiunt altas saepe procellae
 Aut evertit Fortuna domos.
Oct. Quo me trahitis? quodve tyrannus
- 900 Aut exilium regina jubet;
 Si mihi vitam fracta remittit
 Tot jam nostris evicta malis;
 Si caede mea cumulare parat
 Luctus nostros; invidet etiam
- 905 Cur in patria mihi saeva mori?
 Sed jam spes est nulla salutis,
 Fratris cerno miseranda ratem.
 Haec est, cujus vecta carina
 Quondam genitrix, nunc & thalamis
- 910 Expulsa soror miseranda vehar.
 Nullum Pietas nunc numen habet,

Nec

GRONOVII.

902. *Evicta malis*] Lege: Si mihi vitam fracta remittit, tot jam nostris & victa malis? Sin caede mea. Si misericors mihi vitam donat, cur imperat exilium? si ibi quoque pereundum est, cur non hic morior?

VARIORUM.

891. *Cui patriam*] Octaviam cui, &c. cives cernere possunt trahi. FARN.

900. *Regina*] Vel, Fortuna, quae regina, he-

ra, domina, cui omnia accepta, omnia expensa feruntur, & in tota ratione mortalium sola utramque paginam facit. vel de Poppaea intellige, cum dixerit prius, tyrannus, i. e. Nero. FARN.

901. *Si mihi vitam*] Interpunctione solvi nodum Gordium, quo antè intricabantur versus. neque enim si haec bis ponitur, pro *sive*, sed queritur Octavia, se inique abripi, sive veniam invenerit, sive non. Interim pudet me tam clum- borum versuum. GRUTERUS.

907. *Ratem*] Sutilem illam, quam in matris exitium commentus est Nero frater meus. sup. v. 307. FARNABIUS.

913. *Erie*

Nec sunt Superi. regnat mundo
Tristis Erinny.

Quis mea digne deslere potest

915 Mala? quae lacrimis nostris questus

Reddet Aëdon? cujus pennas

Utinam miserae mihi Fata darent!

Fugerem Iustus ablata meos

Penna volucris, procul & coetus

920 Hominum tristes, caedemque feram.

Sola in vacuo nemore, & tenui

Ramo pendens, querulo possem

Guttare moestum fundere murmur.

Chor. Regitur fatis mortale genus;

925 Nec sibi quidquam spondere potest

Firmum & stabile:

Per quae casus volvit varios

Semper nobis metuenda dies.

Animum firmant exempla tuum

930 Jam multa, domus

Quae vestra tulit. quid saevior est

Fortuna tibi? tu mihi primum

Tot natorum memoranda parens,

Nata Agrippae, nurus Augusti,

935 Caesaris uxor, cujus nomen

Cla-

GRONOVII

920. *Caedemque feram*] Lege, *sedemque*. Ut *horrida, maligna, importuna sedet*. Vel Hypallage, *hominum sedem feram*, id est ferarum.

VARIORUM.

923. *Erinny*] Erinnyes autem tres *divae* *erumny* *et* *erumny*, Tisiphone, Megæra & Alecto.

metae ex guttis sanguinis Saturni verendorum. Ag: à v. 82. FARN.

916. *Aëdon*] Lufcinia. Agam. 2. v. 665. & Herc. Oct. à v. 190. FARN.

918. *Ablata*] Haec lectio bona & propria. Ovidius 1. Metamorph. *Crura nec ablato profusa: volucria cerro*. FABRITIUS.

924. *Regitur*] Oedip. v. 980. FARNABIUS.

931. *Pestra*] Caesarea. FARN.

934. *Nata*] Agrippina, M. Agrippae & Juliae filia.

- Clarum toto fulsit in orbe;
 Utero toties enixa gravi
 Pignora pacis: mox exilium,
 Verbera, saevas passa catenas,
 940 Funera, luctus, tandem letum
 Cruciata diu. Felix thalamis
 Livia Drusi, natisque, ferum
 Ruit in facinus, poenamque suam.
 Julia matris fata secuta est:
 945 Post longa tamen tempora ferro
 Caesa est, quamvis crimine nullo.
 Quid non potuit quondam genitrix
 Tua, quae rexit Principis aulam,
 Cara marito, partuque potens?
 950 Eadem famulo subiecta suo,
 Cecidit diri militis ense.
 Quid, cui licuit regnum in coelum
 Sperare, parens tanta Neronis?
 Non funesta violata manu

Re-

VARIORUM.

filia, natus Tiberii Augusti Germanico, conjugii novem liberos peperit. FARN.

938. *Pignora*] Amoris conjugalis & privati pignora pacis publicae stabilitimenta, ut quae imperii successionem firmant. FARN.

938. *Mox exilium*] Hanc, post mortem Germanici nullo sermone dignatus est Tib. mox inter coenam porrecta à se poena gustare non ausam vocare desit: deinde Panlatariam relegavit, conviviantique per Centurionem oculum excussit. Rursus inedia mori destinanti per vim ore diducto cibum infundere iussit. Postremo voluntaria inedia absumptam criminosisime fuit insectatus, diem illius natalem inter nefastos referendum impetravit, & cadaver in Gemonias projici iussit. FARNABIUS.

942. *Livia*] Livia Drusi uxor quia maritum Dratum interlicui curarat, Tiberii, cuius natus erat, neque tormentis, neque supplicio parentis iussu interfecta fuit. FARN.

944. *Julia*] Julia Drusi filia matris Liviae fata secuta crimine incerto nec defensione ulla data à Claudio in exilium pulsa, mox caesa est. FARN.

947. *Genitrix*] Messalina. FARN.

949. *Marito*] Claudio. FARN.

949. *Partuque*] Britannici prius Germanici dicti. FARN.

950. *Famulo*] C. Silio cui nupsit sup. v. 16. vel Narcisso liberto. Indulsi Caesar suo Claudius omnia, cuius Paruit imperiis uxorem occidere iussus. FARNABIUS.

951. *Quid*] Quid Agrippina? quae consecrationem & divitiis sperare potuit, ut quae Augusta Claudii conjux, Neronisque mater. non & illa

pos.

- 955 Remigis ante,
 Mox & ferrô lacerata diu,
 Saevi jacuit victima nati?
Oct. Me quoque tristes mittet ad Umbras
 Ferus & Manes, ecce, tyrannus.
- 960 Quid jam frustra miseranda moror?
 Rapite ad letum, queis jus in nos
 Fortuna dedit. testor Superos.
 Quid agis, demens? parce precari,
 Queis invisa es, numina Divûm.
- 965 Tartara testor, Erebiq[ue] deas
 Scelerum ultrices, & te, genitor,
 Dignum tali morte & poena:
 Non invisa est mors ista mihi.
 Armate ratem, date vela fretis,
- 970 Ventisque petat puppis rector,
 Pandatariae littora terrae.
Chor. Lenes aurae, Zephyrique leves,
 Tectam quondam nube aetherea

Qui

VARIORUM.

primum merſa, mox caeca, &c. Sup. v. 305. FARNABIUS.

958. *Ad quoque tristes*] Sup. v. 104. FARNABIUS. Fingebatur Octavia mitti in exilium propter adulterium cum Aniceto, & cum tibicine quodam Alexandrino, & delictum inſuper abacti partus. falſa & commentitia omnia: *Pauca autem interiectiones dictus* (ut ait Tacitus) *vinculis reſtringitur, venaeque ejus per omnes artus exſolvuntur: & quia preſſus pavore ſanguis, tardius labebatur, praefervidi balnei vapore evocatur. additurque atrocior ſaevitia, quod caput amputatum latumque in urbem, Poppaea videt.* De Octavia accipio, quod Nicephorus l. 2. hiſt. Eccleſ. c. 37. ſcribit Neronem eo crudelitatis proceſſiſſe, ut matrem, fratrem, &

conjugem ferro ſuſtulerit. nam Poppaeam invitus calce necavit. DELRIUS.

962. *Superis*] Elegans Apoſtropheſis. FARNABIUS.

963. *Quid agis*] Cum ſup. v. 960. dixerit ſuperos non eſſe, nec curare pietatem numina. FARNABIUS.

967. *Tali morte*] Veneno eringui ab Agrippina, quod Meſſalinam interfici juſſeras, Agrippinam duxeras. FARN.

972. *Tandem Phariae*] Sic manus membranaeorum codicum: niſi quod Pal. unus, *Tandem ſuneſtae*. Nihil eſt verius emendatione Lipſii, *Pandatariae*: qui item admodum probabiliter conje- cit verſ. 979. *Et Taurorum*, cum praeter fidem hiſtoricorum haereret in libris, *Et Maurorum*. GRUTERUS.

Iii ii

974. *Sae-*

- Qui vexistis raptam saevae
 975 Virginis aris Iphigeniam;
 Hanc quoque tristi procul à poena
 Portate, precor, templa ad Triviae.
 Urbe est nostra mitior Aulis,
 Et Taurorum barbara tellus.
 980 Hospitis illic caede litatur
 Numen Superùm: civis gaudet
 Roma cruore.

VARIORUM.

974. *Saevae*] Dianae Fascelidis, quae Iphigeniae pro victima immolandae cervam substituit: suis Iphigenia sacris praeposita, Troad. v. 165. FARNABIUS.

979. *Maurorum*] Propter Antacum, Herc. Oct. v. 24 vel Busiridis aras, Herc. Fu. v. 483 quae in Aegypto quidem, sed & illa Africae portio, neque enim novam est Afros omnes dici Mau-

ros, vel propter Heliopolitas, vel denique simpliciter propter Maurorum barbariem. FARNABIUS. Scio Poenos liberos Saturno immolasse, atque ita humanas hostias fecisse. Nec tamen id factum hic tangitur, addit enim, *Hospiti illi caede litatur*. At nunquam lectum de hospitibus in Mauritania sive Africa vulgo quidem immolatis. Fidenter rescribo, *Et Taurorum*. Ad Taurorum Scythiae populos, & in iis Dianae inhospitam aram alludum. LIPSIUS.

F I N I S.

INDEX NOVUS VERBORUM ET LOCUTIONUM

Fere omnium, quae in Contextu Tragoed. L. A. Senecae occurrunt, ubi ea, quae literis, ut dicunt, cursivis sunt excusa, in Notis insuper explanationibus qua Grammaticis, qua Historicis, tum Geographicis ac Mythologicis illustrantur & emendantur.

Prior numerus paginam, posterior versum significat.

A.

A B omni parte, 91, 1202.
Abdere bona vias, 195, 194.
Abdere ferrum, 214, 498. ferrum vulnenti, 390, 48. lucem nube, 334, 327. abde me huc tellus, 93, 1225. Abditus gnatus, 77, 1001. Lethaeo profundo Theſeus, 236, 147. in recessu penitus extremo, 386, 933. fraude hostis, 432, 628. frater, 612, 980. aether tenebris, 595, 727. Abdita tellus, 383, 1016. Abditum nemus, 275, 778. Abditi sensus, 285, 918. secreto questus, 481, 150. Abdita & operta jura, 51, 660.
Abdicare, ejurare, abnuere, 506, 507.
Abducere, 137, 437.
Abesse terris, 21, 251. ferro manum, 490, 264. nefas, 773, 461. Abest pavoris crimen, 316, 87. lacrymis magna pars, 307, 1261. caput corpori trunco, 78, 1026. Abit a me dirum nefas, 530, 922.
Abesse, longe esse, pro non jurare, nullam opem ferre, 280, 914. *Abſens servus*, 24, 273.
Abigere facès immittas, 110, 80. insidias, 214, 495.
Abicere a Deo damnatum, 190, 258. pretium paternae necis, 200, 274. corpora feris lananda, 158, 747. Abiecit ventus minas, 401, 200. Abiectus sanguis, 662, 727. jacet, 120, 197. Abiectum fulmen, 651, 551.
Abire in atrum cubile, 210, 70. in conjugum

turbam, 677, 962. unde non decet, 563, 247. ex oculis, 743, 1977. in tenebras, 334, 320. in cineres, 315, 67. dolorem excussum, 707, 2417. dum licet profugere, 506, 493. Abit moles in nihil, 730, 1760. dolor foemineus introitus, 724, 1675. umbra per complexus, 421, 460. in fumos ignis, 160, 772. Abit ignis inter labores Herculeos, 721, 1616. exceſſit, 609, 944. Abibunt non sic odia, 4, 27. Abcat, si quis est comes, 264, 600. expulſus pudor, 537, 900. Abcant sic tacita mala, 90, 1186. questus, 166, 881. mecum omnia, 501, 428.
Abiere Calchis 482, 164.
Ablati junctis 179, 1081.
Ablati volucris pennae, 799, 919.
Abluere dextram, 101, 1326: 674, 908. dextram caede viri reſperſam, 612, 977. Abluit mentum latex, 58, 753.
Abluere, verbum ſara ſaturnium, 271, 717.
Abnuere conjugia, 40, 501. ſponte aliquid ſari, 429, 573. ſari, 283, 883. bellum, 130, 328. ſolitos amictus, 251, 386. recondere enſem, 214, 490. animo impotenti, 30, 350. dona fortunae, 145, 536. imperium, 141, 471. neſar tori jugalis, 359, 661. Abnuentem regere, 187, 62. Abnuentes rogare, 210, 441.
Abolere lueſem ferro, 484, 183.
Abominari: Abominatus patrium ſolum, 297, 1005. Abominanda mors, 431, 609. Abominanda opem ferre, 287, 948.
Abripere monſtrum, 613, 997. moram, 441, 813.
Iii ii 2 Ab-

INDEX NOVUS

- Abripere regnum ad chaos, 174, 1009. Abreptam trahere, 455, 1003.
 Abrogare sibi poenas, 673, 899.
 Abrumpere obicem, 22, 237. fata, 673, 895. scopulos, 682, 1048. latus, 350, 535. ense lucis moras, 451, 939. Abrupta cautes, 671, 863. Abruptum latus, 92, 1209. vulnere, 307, 1266. Abruptae catenae, 719, 1602.
Abrumpere Erebi claustra, 700, 1311. *Abruptum*, 307, 1265.
 Abscedere, 197, 215: 271, 713.
Abscidere, 195, 194.
 Abscindere membra viventibus, 178, 1062. Abscissa coma, 301, 1182. Abscissa capita, 176, 1038.
 Abscondere crimen, 164, 597. cruentem colosse. Bacchi, 169, 916. diem pulvere, 208, 394. caput, 338, 361. caput sub umbra, 63, 825. enfem in vulnere, 157, 722. aliquid sinu aequorum, 304, 1205. membra, 306, 1246. Abscondit me parva casa, 219, 593.
 Absolvere ream, 675, 934. Absolvit manus meas Polybus, 359, 663.
 Abstineri caede, 774, 474. sanguine humano, 57, 745. a caro sanguine, 203, 329.
 Abstrahere aliquem folio, 233, 95. genitricem natis, 481, 144. conjugem totius, 795, 853.
 Abstrudere: Abstrusa carcere caeco, 613, 988.
 Abstumere: Abstumit artus hostis, ruina, ignis, 464, 1177.
 ABSYRTUS Medae frater, 472, 49. a Medea, ferere discipulus, 471, 44. eius mater quae, 480, 131. caedem & nomina varie describi a poetis, 541, 964.
 Abunde est, 127, 270. aeternum est, 112, 105.
 ABYDO Sessis opposita, 220, 611.
 A CARNANES inter Aetoliam & Epirum sita, 227, 21. ad bellum Trojanum non ierunt, 558, 182.
 Acaestus instat, 508, 521. atque Creto arma si jun- gant, 508, 526.
 ACASTUS Peliae filius, Rex Thessaliae, 488, 241: 489, 257.
 Accedere: Accedit aliquid ad miseras, 188, 88. Accede propius, 213, 467. Accedunt prope fata, 373, 860. Accessit hoc feris, 721, 1615.
 Accelerare genu tremulo, 331, 289.
 Accendere famem, 117, 165. alui faciem, 755, 154. Accendit se dolor, 520, 672. Accensum ahenum, 519, 666. Accensae facies, 794, 822.
Accendere senem, 519, 666.
 Accidere, 455, 1007. ad genua, 436, 691. ter- rae, 263, 585. Accidit quidquid adversi, 389, 33. mirandum quid in ista clade, 536, 888.
 Accingere: Accingitur ira, 472, 51.
 Accipere diu expetitur, 175, 1021. aliquam fai- mulam, 265, 617. cadaver pabulum, 710, 1463. fatis comites, 654, 601. foci messes, 667, 700. placide coacta verba, 350, 528. te- lum odiis, 634, 270. dona, 723, 1648. lau- ros, 570, 347. conjugem, 787, 707. telum, 724, 1663. obfides fidei, 144, 520. fletus, 396, 133. planctus, 396, 132. pretium scele- ris, 200, 269. abscissam comam frontis, 301, 1183. novus vias, 521, 86. Accipit rogos Herculem, 712, 1484. foles locus, 646, 487.
 Acceptae vitae pudet, 506, 504.
Accipere Deum, 332, 298.
 Acciri, 173, 982.
Acclamations bene precantium in nuptiis & sacrificiis, 787, 704.
 Accommodare vi ignes, 724, 1660.
 Accrevisit poenae jecur, 306, 1234. malorum sensus die, 128, 306. rogos trabibus, 40, 514.
 Accurrere gradu incitato, 454, 999.
 Accursum civium timens, 283, 897.
Accusationis partes in iudiciis, 55, 732.
Accusatoris pro Vocative, 571, 367.
 Acerbus fletus, 315, 16. Acerba lux, 707, 1410. fors, 670, 838. dura fors, 290, 991. caedes, 308, 1275.
Acerba fata, 574, 416.
 Accervare aggerem, 92, 1216.
 ACHARNAS vius Atticae, 227, 22.
 Achelous clava Herculis subactus, 647, 495. A- cheloi vadum pulsare, 653, 586.
 ACHELOUS Aeternae fluvius, & ejus subola, 635, 299: 647, 496.
 Acheron, 354, 578. moestus, 105, 17. immus, 223, 98. ater, 588, 606. pervius, 742, 1951.
 ACHERON inferni fluvius, 54, 711: 715. ejus eiyomen 175, 1016: 548, 12.
 ACHERUSIA palus, 54, 715.
 Achilles gener, 557, 159. simulatus, 421, 447. fallus, 589, 618. in poenas Phrygum vivit, 452, 955. rediit, 441, 806. sibi tradi Polyxe- nen jubet, 451, 943. manu Paridis jacet, 413, 347. excidit, 402, 204. Achillis buffa, 451, 920. iter, 406, 232. fidem appellare, 434, 666. Manes, 409, 292. rumulus, 462, 1122.
 Achilli victimam reddere, 410, 306. Achil- lem jubere hyram pulsare, 793, 814. adesse sentit pontus, 400, 177.
 ACHILLES *poetae novi dilis*, 405, 230. XXXII. urbium expugnator, 405, 230. ubi Pyrrha voca- batur, 412, 343. sui preditor 403, 211. viam herem & uilem praecipit, 403, 214. medicinam & chirurgicam didicit, 404, 218. medicinam musicam & equitandi artem didicit, 444, 832. ubi educatus, 400, 181. indomitus, 558, 178. Achil-
 lus

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

les in Sigeo sepultus, 401, 190. *ejus ira*, 401, 193: 444, 832. *Achillis mater*, quae? 400, 176. *patris*, 442, 817. *statura* 9. *indisierum*, 400, 181. *ejus feri mores*, 444, 832. *in insula S. yro cum virginibus conversatio*, 405, 224. *in insulam Syron expeditio*, 403, 224. *vox post Electorem occisum*, 400, 189. *Lesbum occupantis historia*, 405, 226. *arma cui adjudicata*, 453, 987. *Achillem Pallas a caede Agamemnonis retinuit*, 560, 208. *fuit Achille Troja capi non potuit*, 403, 205.

Achivum turba flevit, 462, 1119.

Achivae gentis praesidia, 487, 227. *Achivus luem ferre*, 446, 853.

Acies libera, 459, 1079. *pervicax*, 577, 458. *turbida*, 73, 954. *luminum*, 50, 652. *luminum errat*, 79, 1042. *tarda procedit*, 209, 419. *stat in armis*, 207, 389. *Acicem oculorum retro flectere*, 63, 825. *ludere*, 51, 671. *reflectere*, 46, 602. *effugere*, 609, 945. *Acie invictus*, 775, 500. *Acies ferax*, 588, 599. *regere*, 459, 1070.

Acris scorpis, 165, 859. *flamma*, 428, 560. *Acres nil velle*, 568, 327. *Acres canes*, 228, 32. *vultus*, 460, 1092. *legibus*, 797, 886.

ACROPOLIS, *arx Atheniensis Palladi sacra*, 242, 260.

ACTAEONIS in cervum mutati fabula, 183, 14: 366, 751.

Actaeus, non Aethaeus scribendum, 284, 900.

Actaea gens, 299, 1149.

ACTAEA, Actia nuda delta, 89, 1164.

Actum supremum in Comaediis & Tragoediis multum debere asserere, 542, 977.

Actus levi, 575, 432.

Actus praecipites, 42, 547.

Actutum, 266, 624.

Acuere iras, 444, 834. *dentes*, 249, 346. *Acuit se inolas*, 295, 1059. *Acuti rubi*, 297, 1103. *Acutae rupes*, 586, 571.

Acu distinguere, 618, 665.

Ad genua, 77, 1003. *aras*, 79, 1040. *bellum meare*, 20, 211.

Ad praeposito omissa, 719, 1599.

Ad lucem, 585, 576.

Adamas, adamantinus, 62, 808. *Adamante vincere, pro catena & solido ferro*, 62, 808.

Addere tempus, 368, 783. *moras pedibus*, 359, 656. *quem comitem sceleribus*, 676, 952. *quem Siculis faxit*, 629, 188. *confortem*, 368, 781. *venenis verba*, 526, 737. *furori titulum numinis falsi*, 239, 197. *tempus acrumnae*, 419, 421. *animum ministris*, 728, 1743. *stimulos venenis*, 533, 833. *quid ad animum*, 563, 251. *conjugem elisis feris*, 637, 341. *aliquid ad poenas*, 105, 15. *quid post*, 727, 1715.

Addit verba moriens, 649, 523.

Addere nomen sceleris errori, 94, 1137. *Addere Deos probro*, 566, 297. *gradum*, 401, 2. *Addidit se nox in nucleum*, 173, 994.

Adesse, 329, 257. *rebus lapsis*, 50, 646. *invoctatam*, 214, 423. *portum acrumnis optatum*, 599, 790. *foisputem*, 266, 624. *cernere*, 795, 844. *ad cantus*, 121, 699. *rebus extremum*, 562, 227. *novercam invocatum*, 616, 313. *votis*, 341, 404. *victorem*, 674, 912. *patrem Herculis falsum*, 711, 1781. *sacris*, tempus est, 329, 770. *Adest libertas*, 600, 796. *perniciis*, 520, 670. *Ulysses*, 426, 122. *victrix sui conjugis*, 609, 947. *Adiunt Diu vindices*, 180, 1110.

Adesse audierio, 56, 733. *pro favore*, 230, 14. *i e. auxilio esse*, 272, 725. *pro invare*, 289, 974.

Adferia, adferas & arseria, quid? 353, 566.

Adhaerere lateri, 31, 557.

Adhibere pomis manus, 684, 1078.

Adhortari, monere, 728, 1742.

Adicere rapinas, 490, 277. *pro adicere*, 570. 811: 659, 564: 530, 783: 713, 125. *Adicit pro adicit, addit*, 117, 727.

Adjectiva unctis Genitivis mei, tui, sui &c. 510, 155. *Adjectiva participialia pro verborum neutrorum Praeteritis*, 476, 97.

Adigere penitus latus, 605, 891. *Adigit invitam dolor*, 429, 479. *Adactae manus*, 198, 227.

Adicere spolia arietis Phryxae, 504, 471. *Aeternum ducem Graecis*, 508, 527. *quicquam malis suis*, 196, 201.

Adicere moram, 405, 206.

Adumere: Ademtus scelere frater, 756, 178.

Adipisci fraude specimen regni, 122, 224.

Adire, 598, 779. *domum nocte silentem*, 240, 221. *manes patri iratos*, 287, 947. *Decum praesidem terrae*, 213, 108. *terras bimares*, 351, 282. *aras*, 191, 645. *mentem per artus*, 610, 537. *manes tacitos*, 683, 1062. *mortem*, 731, 1773. *Adiere superos*, 3, 17.

Adire verbum fore Romani, 16, 713.

Auditum facere in membra, 695, 1224. *Aditus coeci*, 64, 834. *regum superbi*, 17, 164. *milie ad mortem patent*, 191, 153.

Adjutrix & focia laborum, 69, 900.

Adjuvare gradum baculo, 13, 696. *se ipsum*, 242, 248. *consilia*, 511, 569. *ventos manu*, 576, 418. *foedientem*, 606, 905. *domini rogem*, 724, 1664. *Adiuta vis ignium flatu*, 500, 412.

Admiserere: admittae preces, 645, 451.

Admittere manus in coelum, 15, 122. *preces*, 198, 241. *exsecrandum nefas*, 222, 619. *spiratum in astra*, 726, 1703. *metus*, 429, 527. *quem arcanis*, 610, 535. *nefas vatum*, 664.

INDEX NOVUS

767. Admittere radios, 722, 1631. Admis-
sum est facinus nefandum, 330, 174. Ajax
armis scelus, 190, 45. quicquid est, pietas
vocatur, 538, 904. Admissi turpis memor,
564, 266. Admisso dolor major, 644, 445.
Admittere mortem, 186, 47.
Admonitus Delphicus, 169, 800.
Admovere dextram pectori, 100, 1310. verba,
212, 460. hostem moenibus, 219, 181. ma-
nus sceptris, 485, 105. dextram pedibus, 435,
693. gressus nefandos, 416, 518. Admove
propere huc, 335, 134. Admoveri crinibus
manum pati, 451, 947. Admovenda sedibus
sacris manus, 432, 641. Admotus libris Bac-
chus, 173, 987. Admota sedibus aetheris cul-
mina, 198, 1128. Admotae preces, 167, 635.
Admovere ferro manum, 155, 690. *Admove, ri-
tuale verbum*, 735, 334.
Adnatare lateri, 577, 411.
Adolescentia est regenda, 772, 446.
Adolescere: Adulta Ceres, 314, 50. virgo, 218,
575. seges, 53, 699.
Adultas fetores, 218, 561. *Adolorum morientium
tristis ad inferos descensus*, 66, 855.
Adorare aliquem inflexio genu. 34, 411. tonan-
tem, 70, 914. nemus, 191, 117. pedes do-
mini, 416, 710. delubra, aras coelitus &
patrios lares, 575, 394. superos precibus,
790, 761.
Adoriri aliquem, 100, 160. domos memoris o-
pulentis, 12, 139.
ADRASTUS *seu* Polynices, 187, 18.
Adriaticum mare tempestatibus obnoxium, 127, 191:
113, 161.
Adficere sibi vana, 139, 101.
Adscribere aliquem turbae exulum, 122, 653.
Adspicius, 182, 7: 185, 917.
Adflare ubicumque, 193, 167. Adflare incolu-
mem inter populi situm, 212, 34.
Adstrepere: Adstrepunt scopuli, 292, 1025.
Adstringere galeam, 115, 481. fidem, 169, 804.
Adstringi rigore, 796, 861. Adstricta pignore
fides, 481, 145.
Advehere, 485, 197. imbres habernos, 513, 584.
Advenit volucrem nemus, 682, 1043.
Advena rex, 71, 917. Advena horret monstris,
365, 743.
Adventum & vultum viri excipere, 181, 865.
Adversum pectus, 146, 307: 561, 132. Adver-
sum mihi numen deorum, 389, 18. Adversa
fama, 121, 105. Adversa unda, 138, 182. Ad-
versum quicquid accidit, 389, 31. Adversa exi-
gunt fidem, 608, 934. Adversa capere, 316,
83. perfringere, 96, 1274.
Adversa tolerare post sublimem rerum statum fortis
animi est, 119, 598. *Adversa vestigia*, 467, 10.
Advertere mentem, 192, 131. caput virgineum,
142, 408.
Adulter torvus, 234, 118. virum perimit, 605,
884. vitio potens, 189, 986. Adulterum se-
qui, 501, 456. Adulterorum domum desere-
re, 610, 955.
Adulterum vitiorum mulieres maxime exasperat,
512, 581.
Aduncum aes, 365, 734. Aduncae nares, 324,
189.
Advocare pectus antiquum, 188, 77. patrem,
307, 1212. allus, 431, 613. Deos probo,
566, 197. vires & artes, 510, 462. Deum
precibus, 630, 539. genus in planctum, 756,
1862.
Advolveri genubus, 170, 703. Advolutus genubus,
188, 16.
Adurere: Adustus sol, 699, 1289. Adusta tecta,
388, 16.
Acacides tumidus, 407, 153.
Acaco umbras tenere, 415, 146.
AEACUS *Abillis avus paternus*, 56, 734. *Deos
juvat in aedificandis Troiae muris*, 387, 7. *infe-
rorum iudex*, 55, 713: 717, 1558.
Aedon tristes, 592, 671.
Aedon i. e. Iuliania, 799, 916.
Aetiae pignus datum, 511, 571.
AEETES, *Aetiae pater, filius solis, Rex Calci-
orum*, 470, 18: 484, 179.
Aeger parens, 315, 19. vultus, 323, 182. mi-
nus, 125, 104. populus, 558, 181: 374, 874-
leo, 723, 1643. Aegea domus, 126, 140.
mens, 574, 418. Aegeum pectus, 100, 1320.
cor, 337, 156. Aegeae vires, 796, 871.
Aegeus pontus, 348, 488. Aegeum fretum,
405, 116.
Aegeum mare Europam ab Asia determinans, 101,
111. unde delitum, ibid.
AEGEUS *Aetiae maritus*, 161, 963.
AEGEI *Thesei patris mors*, 301, 1165.
Aegis satum Jovis, vel Palladis, 70, 902. *quid
furis*, 382, 530.
Aegisthus regni consors, 612, 979. arces Venere
quaefitas tenet, 608, 917. Aegisthi natalis,
551, 49.
AEGISTHUS, *filius Thyestes & nepos, ex Pelope-
ia*, 566, 292: 291. *a capris nutritus*, 596, 733.
Argonnes, Capricornus, 165, 864.
AEGYPTII *cur mundum figura serpentis caudam
devorantis expresserint*, 768, 391.
Aemonius nervus, 165, 860. Athos, 514, 710.
rogus, 591, 640.
Aemulus Junonis, 672, 883.
Aemus medio vere tabescit, 513, 590.

AEMUS

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

AEMUS *mons Thraciae*, 698, 1280.
Aeolus *senex*, 305, 1231. *Aeolia virgo*, 477, 105.
Acquaerius grex, 590, 639.
Aequalis *altis*, 167, 885. *Aequales patris*, 118, 575. *Aequales agri*, 116, 14.
Aequare *toros Herculeos*, 277, 807. *deorum numerum imparium*, 601, 811. *tumulum folio*, 431, 639. *Aequari gregibus posse*, 785, 1851. *solo*, 409, 178. *Jovi*, 643, 417. *Aequatus Jovi*, 776, 501.
Aequor *immemor*, 574, 410. *infernum*, 684, 1073. *altum*, 129, 255. *Tyrrhenum*, 764, 510. *tumidum*, 448, 880. *profundit terras undis*, 445, 846. *Thetide tenere*, 413, 146.
Aequoris *undis obruta*, 746, 145. *Aequora confluunt*, 41, 151. *sacris digna*, 455, 1008. *carent fluctibus*, 42, 137. *secare dubio cursu*, 492, 305. *salcata vibrare*, 576, 440.
Aequoreus *genitor*, 187, 942. *Deus*, 561, 115.
Aequoreum *vulgus*, 187, 957. *Aequoreae Alcyones*, 746, 7.
Aequus *gradus*, 653, 159. *&c patiens animus*, 481, 151. *Aequum imperium*, 484, 195. *Atqui arbitet*, 55, 730. *amor*, 201, 195. *Aequa mors*, 619, 216. *mens*, 554, 578. *est mors*, 420, 414. *Aequum statuere*, 485, 100. *in aequo esse*, 189, 99. *Aequi coelices*, 166, 629. *judices*, 164, 270. *Aequa praemia*, 41, 121.
Aër *promus*, 52, 677. *pervius*, 157, 474. *haeret immotus*, 53, 704. *Aëra pervolare*, 682, 1045.
Aer unde corrumpatur, 313, 36.
AEROPÉ *Aëres mater*, 106, 302. 123, 235. 124, 137.
Aerumnæ *tempus addere*, 419, 421. *Aerumnæ graves*, 19, 106. *bene collocatae*, 116, 416. *socium reculant*, 591, 661. *Aerumnis meis deest*, 206, 369. *portus optatus adit*, 599, 790. *portus mori*, 680, 1021. *levamen dare*, 579, 491. *Aerumnas terre succum*, 698, 1269. *referre*, 708, 1423. *domare*, 704, 1374. *vincere*, 702, 1331. *suas penitare*, 711, 1494. *tempus facit leve*, 128, 305. *flores levat*, 439, 765. *misericors amat*, 638, 161. *Aerumnis plenum pectus*, 679, 1000.
Aër *aduncum*, 165, 734. *Aër fulgens marmor*, 793, 794. *Aëra bellum clement*, 107, 189.
Aër Corinthium cur generosius & laudabilius, 531, 796. *Aëri medicatam vim tribui*, 514, 722.
ÆSCHYL *furere Cassandrae & Seneca imitati*, 147, 4.
Æclonius *dux*, 474, 83.
Æstas *calida*, 274, 764. *tertia*, 614, 597. *silvis comam revocat*, 718, 1578. *revocat sacrum*, 65, 841.
Æstiva *Leo*, 288, 968. *Æstiva nox*, 551, 53.

tellus floruit cantu Medææ, 528, 760. *Æstiva prata*, 373, 846.
Æstifer *canis*, 513, 39.
Æstimare *digne merita*, 406, 144.
Æstimator *rerum injustus dolor*, 427, 546.
Æstivare *corde anhelanti*, 702, 1339. *fretum scopulis*, 584, 560.
Æstus *anceps*, 539, 919. *tacitus*, 149, 162. *Siculus*, 141, 477. *remigi resistens*, 137, 419. *rapit puppes*, 52, 676. *resistit vento*, 579, 428.
Æstium *revolvit ventus*, 579, 489. *Æstius graves*, 264, 589. *vici*, 128, 756. *flammiferi*, 164, 855. *Æstus nosse*, 145, 190. *promere*, 717, 1566. *expellere*, 81, 1089.
Ætas *infantis immunis*, 20, 215. *mollis*, 461, 1145. *senior*, 641, 190. *deterior*, 770, 417. *famae*, 796, 847. *fluit per tacitum*, 134, 196. *corripit gradu Pegaseo*, 416, 385. *ultima in nos venit*, 166, 378. *Ætatis primæ fervor*, 407, 251. *Ætatem degere in lacrymis*, 232, 90. *Ætate frui*, 541, 446. *transcendere avum*, 435, 702. *abfcondi*, 26, 392.
Ætas & tempus &c. a poetis confunduntur, 117, 480. *Ætatis ætate innocentia & felicitas*, 259, 525. 260, 538.
Æternitas *Stercorum*, 417, 402.
Æternus *mundus*, 744, 1980. *fluit*, 53, 702. *caminus*, 148, 585. *Æterna nix*, 151, 610. *nox*, 179, 1094. 180, 815. 340, 393. 467, 9. *fax*, 164, 855. *fames*, 116, 149. *domus*, 506, 1241. 789, 741. *quies*, 487, 592. 168, 785. *vices*, 719, 131. *virtus*, 734, 1855. *Æternum tempus*, 306, 1244. *saxum*, 691, 1197. *frigus*, 552, 546. *Æternum fieri nihil*, 681, 1035. *Æterni Manes*, 715, 1535. *currus*, 511, 599. *Æternæ tenebræ*, 354, 191. *umbræ*, 193, 214. *dapes*, 58, 756. *Æterna odia*, 51, 562.
Æther *summus*, 2, 1. *nocturnus*, 254, 420. *altus*, 288, 965. *magnus*, 768, 390. *clarus*, 63, 821. 708, 1438. *longinquus*, 181, 848. *negatus*, 615, 991. *lævus*, 555, 698. *purus*, 326, 220. *sublimis*, 546, 1026. *opertus*, 252, 501. *vacuus*, 610, 51. *stupet*, 173, 990. *ruit*, 269, 675. *sidera longius tenuit*, 621, 148. *stellis pingitur*, 492, 310. *tenebris additus*, 595, 717. *polluitur spiritu ducis*, 759, 396. *Ætheris parens*, 81, 1055. *Æthera petere*, 71, 959. *a terris dividere*, 686, 1121.
Æther Deorum summus, 81, 1054. *pro Diis omnibus*, ibid.
Ætherius *curfus*, 162, 802. *sonitus*, 495, 341. *mundus*, 147, 312. *torus*, 758, 116. *Ætheria aula*, 179, 1078. *lux*, 281, 889. *Stymphalis*, 704, 1390. *sedes*, 633, 156. *nubes*, 801,

INDEX NOVUS

- 801, 971. Aetheria domus, 111, 170: 621, 92.
rupes, 671, 860. Aethenium sceptrum, 713,
1309. Aetherae auras, 209, 421.
Aethiopes bini, 6, 32.
AETHIOPEs quatuordecim, 6, 36: 6, 32.
AETHRA a Neptuno compressa Theſeum peperit,
307, 1252.
Aethra pro terra & mari, 51, 639.
Aetna ardens, 615, 226. Aetna fervens, 142, 585.
Aetna fervescit minis, 500, 410.
AETNA, 51, 660. *Encladi omis*, 689, 1140.
vel Typhoei, 500, 410.
Aetnaeum antrum, 231, 102. fulmen, 650,
542. Aetnei camini, 12, 106: 690, 1157. Aet-
nae iuga, 128, 190.
Aetnaeum fulmen, 216, 156. *Aetnaei incendii can-
sa*, 149, 583.
Aetolum genus sternere, 616, 319.
Aevum velox, 17, 175. felix, 57, 743. senius,
273, 742. mortale, 191, 32. longum, 751,
97. longius, 354, 102. primum, fractum,
367, 775. Aevi unius turba, 257, 420. Aevum
ducere, 256, 452. degere, 403, 212. exige-
re, 611, 929. Aevo gravis, 429, 238.
Aevum Graecis animi, 217, 420.
Affectus par, 207, 323: 212, 461. Affectus du-
ri, 102, 109. fani, 219, 212. truces, 161,
225. Affectus uostros humiliter nomen decet,
265, 610.
Affectus in morte non relinquere, 336, 615.
Afferre pro annuare, 791, 847. noctem, 182,
86. praedam de nubibus, 278, 819. letum,
221, 257. dextram rudem ad facinus, 332,
913.
Affigere: Affixa dona, 253, 659.
Afflare ora, 709, 1443.
Afflatus gelidus, 111, 37.
Affligere Phrygas, 409, 277. vulus humo, 786,
683. Europam & Asiam malis, 161, 274. Af-
flictus pater, 202, 301. sol, 51, 670. malis,
95, 1251. Afflicta vulgi manibus effigies, 792,
796. Afflictae domus solamen, 140, 945. So-
lamen unicuique, 416, 703. Afflictum alloqui,
382, 1007. Afflictam horrere, 189, 24. Affli-
cti artus, 100, 117. vulnere, 136, 340. Affli-
ctae res, 169, 925. Afflictis parcere, 771, 475.
Afflictos gaudere piget, 170, 941. respicere,
447, 873.
Affundere: Affusus, 213, 475.
Africus expulit Borean, 623, 113.
Africus ventus Graecis Neph. 179, 424.
Agacium, *vel Hortasteris in mari*, 576, 444.
Agamemnon victor, 578, 196. rex regum, dn-
dior ducum, 550, 39. lauro victrice cinctus,
198, 779. caelus timendum docet, 602, 932.
alter, 611, 962. Agamemnonis fidele coniu-
gium, 363, 245.
Agamemnonii currus, 398, 114. Agamemno-
niae lauri, 570, 146.
AGAMEMNO, *Nominativus*, 321, 514. AGA-
MEMNON in *Aulide cur detentus*, 399, 156.
inter epulas interfecit, 604, 875.
Agamemnonis Tragoediae quinam scripserint, 147, 2.
Agave peior Tantalide, 336, 616. Agaven red-
dere, 377, 933.
AGAVE, *Adonias*, *Penthea filium discepisse*, 33;
326: 121, 17: 205, 163. *et cum laxaret*, 345,
442. *ejus poma*, 32, 752.
Agenor magnus, 164, 715.
Ager everius, 72, 914. Arcadins, 602, 832. pa-
trius, 610, 204. squallet, 12, 165. Agri Boco-
tii, 191, 130. Thracii, 513, 650. aequales,
227, 11. Agros obtegit miles, 221, 636. in
Agris spes, 16, 161.
Agere dominum, 366, 714. iussa, 447, 870. ha-
benas, 400, 129. gressus, 232, 244. fugam,
620, 1020. grates, 614, 1010. arenas, 175,
1018. arenas ad Syrtis, 579, 420. catervas,
127, 18: 231, 400. iras, 4, 27. praedam, 21,
235. armentum, 243, 297. quantum, 122,
2. classes Argolicas, 27. virtute, 96, 1277.
per auras, 209, 421. obliquos cursus, 269,
676. lachrymis, 144, 517. precibus, 267,
635. motus spumeos, 661, 717. se in ortus,
358, 612. metus magnos, 657, 649. praeci-
pites in furorem, 792, 791. concutus currus,
607, 911. *aliquid continuis annis*, 392, 69.
foeminam, 611, 919. gregem Threicium,
602, 842. maria ad inum, 528, 755. limi-
tem ad superos, 74, 970. diem in ortus, 72,
942. diem averum in ortus, 176, 1055. tur-
mas citatas, 440, 779. currus per membra
caesi parentis, 764, 106. currus per aequor,
329, 245. feras clamore, 210, 51. grates nu-
mini supremo, 226, 926. reciprocos spiritus,
20, 1010. exulem, regem finibus pulsam,
318, 642. penates furis, 106, 24. ad infernas
sedes, 196, 207. mentes, 261, 141. eum
sceleris, 199, 255. populos in bella, 203, 325.
transversos curius, 101, 132. se per scopu-
los, 295, 1071. Agit illos ira praecipites, 201,
299. tempestas pelagus, 291, 1010. Agunt
astra curius inoffensos, 72, 928. maria discor-
des fluctus, 140, 941. Age, 222, 641. age
audendum est, 127, 224. hoc, 142, 976. a-
nime, 120, 192. Agendum est sic, 670, 246.
Agi fluctibus variis, 556, 122. amentem, 170,
702. cupidine, 14, 407. in latebras, 732,
2792. ad fauces, 711, 2772. flammis, 481,
142. Agitur res magna, 604, 867. turba per cam-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- campus, 66, 848. Agimur fati, 380, 980. Actum est abunde, 112, 105. Actum quod est, leve est, 727, 1714. penitus ferrum, 390, 49. Acta retro cuncta, 339, 567. Actae rupes, 92, 1214.
- Agere aeterna odia*, 31, 362: 119, 180. regnum 329, 264. mare classes, 120, 181. quibus va-
mis, 119, 179.
- Agger rupis* 25, 287. vastus, 190, 110: 292, 1015: 260, 531. summus, 434, 664. Aggeres Thes-
alici, 628, 168.
- Agger Gigantum* 627, 167.
- Aggerere flammam*, 178, 1064. Aggeri flammam, 722, 1637. Aggelli nodi, 522, 689.
- Aggravare domum infamem*, 236, 142.
- Aggravare quassam domum*, 236, 142.
- Aggredi liberis*, 180, 1108. juvenem, 243, 272. Oreiten & furari, 608, 933. sceptrum scelere, 131, 341. potentes nemo tutus potest, 501, 430. pace fretum, 331, 287. aliquem fraude & fuito, 560, 207. ingens opus, 96, 1281. iram precibus, 503, 444. Aggressa Deos vis, 520, 673.
- Agilis pes*, 241, 234: 366, 756. flamma, 267, 644.
- Agilis curtus*, 530, 787.
- Agiles linguae*, 365, 736.
- Agitare quid*, 789, 740. curas, 15, 138. currus, 530, 789. famem, 112, 98. Choros 68, 879. gyros, 577, 451. greges optimos, 372, 844. men-
tes furorem, 792, 785. tardius celeres currus, 601, 817. currus aeternos, 513, 599. bigas no-
cturnas, 246, 312. Dahas spartos, 132, 370. vias perennes, 188, 965. Agitat fortuna ho-
mines varia vice, 491, 287. mens intus, 472, 47. Agitatus ensis, 146, 555. Agitata clavis, 457, 1043. ventis unda, 578, 469. ventis stel-
la, 273, 739. Agitata templa, 41, 521. tre-
pidant exta, 337, 353.
- AGLAS*, *Aras*, *sollicitissimus oraculo*, 494, 332.
- Agmen infestum*, 90, 1182. bellicum, 216, 541. segne, 209, 418. infernum, 541, 960. moe-
stum, 319, 128. nitidum cogni Phosphoros, 14, 128. anguibus horrendum, 11, 101. Agmi-
na infesta, 265, 615. cognata, 365, 738. fu-
rore percussa, 792, 786.
- Agmen horrendum*, *de Furis*, 11, 101. *Agmina*
Ara Fortarum, 110, 78.
- Agnae nigrae usus in sacris infernalibus*, 531, 797.
- Agnoscere Herculem*, 695, 1234. gnatos, 174, 1005. indolem, 425, 504. tripodas, 530, 785. manus, 677, 961. onus, 296, 1090. malum, 234, 113. turbam, 394, 94. crimen suum, 306, 1249. conjugem suam, 546, 1021. regium ge-
nus, 608, 923. prolem veram, 676, 955. quid
umbrae simile, 703, 1347. notas laevi lateris,
307, 1260.
- Agnosere ultimum scelus*, 538, 923.
- Agones vocantur, qui vellimus periclitari*, 336, 341.
- Agrestis alumnus*, 596, 733. Agreste numen, 252, 405.
- Agrippae nata*, 799, 934.
- AGRIPPINAE*, *Agrippae filiae, mors misera*, 800, 938. *patrans Claudius Imperat. cui nupte*, 746, 16. *Claudius venens exilium*, 747, 26. *eius flagitia*, 755, 163. *eius caedis historia*, 764, 309: 768, 368: 800, 938.
- Agrippae Agrippae*, 252, 405.
- Alienum spumans*, 109, 60. querens, 160, 767. Sidonium, 658, 663. accensum, 519, 666.
- Athena serventia*, 178, 1061.
- Al. al. lugubris infernae turbae sonus*, 530, 785.
- Ajax malis invidius*, 582, 533. caeco mari col-
lucet, 583, 543. Ajacis armis ad aras admul-
sum scelus, 390, 46. Ajaci Olysses invidet,
581, 513. Ajacem transiit fulmen, 583, 537.
- AJAX Olysses car perierit*, 390, 46: 519, 661. *an a Pallade fulmine interfectus*, 583, 544. *Telamonius cur semet interfecerit* 560, 210.
- Alas*, 336, 339.
- Alae ambiguae*, 299, 1142. Alas movere, 245, 301. verbere aptare, 317, 96. explicare, 322, 165.
- ALANI*, *populus Scythiae crudelissimus*, 151, 629: 630.
- Albens ossibus solum*, 316, 94.
- Albini Rhenumque bibunt Persae*, 497, 374.
- Albus calor apud Graecos quandoque dicitur purpu-
rent*, 497, 361.
- Alcedonia, quid?* 746, 7.
- ALCESTIS*, *Pelidae filias, pro Admeto viro vici-
ria mori*, 519, 662.
- Alcides i. e. Hercules*, 280, 843: 305, 1217. ani-
mo captus, 12, 107. inclutus, 734, 1832. sup-
plex, 701, 1320. devictus, 674, 910. mor-
talis, 739, 1911. expellit suas conjuges, 643, 431. errat medio vado, 648, 508. vicit
pellem, 714, 1517. quibus auctor necis, 691, 1178. rapitur, 712, 1494. labore biseno coe-
lo allegi meruit, 601, 813. poenas poscit,
680, 1006. quo vultu necem tulit, 720, 1608.
inter astra receptus, 718, 1571. Deus, 758, 210. Alcidae comes, 727, 1717. *eius* ge-
nus inclutum, 708, 1227. mater, 702, 1337.
munus capere, 723, 1649. necem optare, 671, 856. soror Pallas, 701, 1314. natus, 679, 996.
patruus, 637, 328. patrem moerere, 710, 1506. genitor me negat, 631, 222. Alcidae
fit amor labor, 646, 474. imperare, 642, 403.
dare locum, 621, 78. esse imparem, 692, 1190.
parem quaerere, 9, 84. cedere, 674, 913.
esse pares, 670, 838. Alciden flere, 736, 1873.

INDEX NOVUS

- 738, 1896. Alciden sequi, 673, 802. suppli-
cem videre, 701, 1320. nulla pestis vicit, 714,
1516. perdere posse, 634, 271.
- ALCIDES** *cur vocatus Hecules*, 31, 357.
- Alcida, vocandi casu*, 101, 1343.
- Alcmena victrix, 4, 22. posuit pharetram, 246,
317. haecit secis genis, 725, 1689. Alcmenae
fato similis nepos, 708, 1428. Alcmenam fle-
re, 736, 1863. parentem suam vocat gnatus,
731, 1777. Alcmena natus, 60, 773. fatus,
644, 437.
- ALCMENA** *septem dies in labore fuit*, 4, 24. *an
Heculeum post mortem in machina videris*, 741, *.
- ALCYONES** aves, 746, 7.
- Alcyones aves, in quas mutati Ceyx cum Alcyone
uocare*, 592, 680.
- ALERE** vernantes silvas, 640, 380. herbas, 524,
713. menses, 620, 68. aves cruore tinctas,
109, 257. ventrem tributo gentium, 130, 461.
Alit unda flammam, 536, 889. libertas ani-
mum, 256, 460. gentes pax, 72, 929. Aluit
hunc tellus Graja, 285, 906. Alitur malum,
233, 101. sitis latice, 324, 196. Ali flammam
vetare, 636, 310.
- ALIS** avida, 92, 1207. fera, 317, 102: 733, 1813.
in agro patrio sedens, 630, 204. rectis summis
residens, 592, 673. Strymonis minas fugiens,
355, 605. deest coelo, 257, 473. movit alas,
245, 301. iussa sagittas sequitur, 737, 1889.
auditis cantibus cadit, 682, 1047. Alitem suam
expectare, 375, 902. Alite curru vehi, 546,
1025. Alites laevae, 176, 1032.
- ALEXANDRA** *Cassandrea aliud nomen*, 453,
977.
- ALEXANDRI** *morientis fatum*, 298, 1127.
- ALIENUS** Jupiter, 1, 2. Aliena fraus, 219, 589.
Alienum crimen, 221, 618. Aliena regna
quaerere, 505, 477.
- Aliena tela, arma*, 584, 550.
- Alimentis quodam humecto nutriti stellae & sidera*,
273, 750.
- Alipha mors*, 686, 1115.
- Alipha, &c. alipha, quid*, 335, 335.
- Alipha remi genus*, proverb. 28, 329.
- Alipha proles, 269, 667. velis aura, 575, 432.
- Aliphi coelo merere, 601, 813.
- Allevare animum, 451, 950. artus solo, 100,
1317. lumina tumida, 545, 1020.
- Alligare fidem pacis, 172, 972. fidem iurejuran-
do, 431, 611. nemus, 350, 533. artus, 323,
182. famem dentibus, 217, 162. venas so-
pore seffas, 707, 1413. Alligat orbem Phoebe
cornibus, 477, 98.
- Alloqui afflictum, 382, 1007. parentes in luctu
deceat, 431, 619. conjugem extremo sermo-
- ne, 501, 418.
- Alloqui, pro consulari*, 431, 619.
- Alludere solo, 329, 267.
- Alludere pro adbiandari*, 117, 156.
- Alluere urbem, 405, 227. gentes fluctu, 347,
475. Alluens ora vicina amnis, 305, 1232.
- Alluere*, 68, 886.
- Alma parens *i. e. terra*, 197, 222. nox, 420,
438: 535, 876: 552, 74. Inx, 595, 726.
- Alnus alta, 226, 10. remos motura, 351, 540.
- Alpheus lucidus, 215, 131.
- ALPHEUS** *Elidus fluv.* 22, 247: 258, 505: 475,
81. *in Arcadia Pisas alluens*, 113, 117. *qui
solius aqua ara Jovis Olympici dilabatur &c.* 475,
81.
- Alterna nex, 210, 435. preces, 212, 459. fax, 253,
411. vices, 584, 561. Alternum pondus, 699,
1284. scelus, 552, 77. Alterna vice stringere
enfer, 106, 26. Alterni fluctus, 552, 65. Al-
ternae vices, 215, 133: 292, 1028: 362, 689.
solis, 768, 388.
- Althea mater, 676, 954. ulrix, 530, 780.
- ALTHEAE** *maris Aelegri impietas*, 516, 645.
- Altifonus Jupiter, 299, 1134. parens, 650, 530.
- Altorem me vocas, 95, 1247.
- Altrix, 642, 402.
- Altus spiritus, 33, 384. polus, 167, 886. tren-
cus, 49, 625. gurgis, 524, 723. cinis, 481,
147. sanguis, 561, 222. pulvis, 118, 175:
424, 480. globus, 355, 602. aether, 288,
905. sopor, 233, 100. vertex, 279, 830.
Alta sedes, 55, 731. vallis, 253, 651. via,
162, 811. via, 294, 1057. pax, 72, 929: 147,
576: 412, 324: 325: 188, 596. mors, 321,
164. rupes, 51, 665: 187, 67: 459, 1080.
manus, 320, 736. vox, 401, 197. conjux,
758, 214. alnus, 226, 10. nox, 525, 729:
505, 727. humus, 348, 494. iuba, 293, 1037.
Altum pro mare, 149, 590. pectus, 50, 654.
columen, 108, 54. culmen, 170, 926. Coe-
lum, 247, 328: 603, 851. vulnus, 390, 48.
decus, 573, 395: 641, 391. caput, 335, 337.
folium, 240, 216: 330, 271. aequor, 329,
255. nemus, 258, 506. murmur, 377, 922.
mare, 797, 881. salum, 247, 332. facinus,
201, 7329. stabulum, 22, 225. Alti regis
est, spiritum regi dare, 411, 327. Altum pre-
hendere, 457, 1046. ex Alto aspicere terrena,
46, 600. Alti muri, 197, 209. tori, 787, 698.
Altae antennae, 580, 505. domus, 798, 897.
nives, 265, 613: 578, 479. plagae, 337, 346.
silvae, 350, 532: 606, 892. spicae, 314, 50.
tenebrae, 222, 93. trabes, 267, 644. Alta iuga,
120, 186: 311, 8. maria, 183, 22. moenia,
460, 1091. muri decora, 388, 25. nemora,
199,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

199, 255 : 241, 235. *ſceptra*, 508, 529.
Alia nax, 107, 49. *Alia forma*, *pro ſpecieſe al-*
titudine ac proceritate, 640, 380.
Alte merſus, 377, 924. *cadere*, 642, 406. *Al-*
tius ſolito, 595, 716. *aliq̃d vulgari fraude*
movere, 522, 603.
Alumna, 264, 588. *trifſti*, 750, 73.
Alumnus Rhodope, 716, 1538. *agreſſis*, 596,
 733. *Alumni tellure producti*, 366, 747. *in-*
gentes, 601, 810. *Alumnis piis patens tuta*,
 769, 406.
Alveus clarus, 132, 355.
Amalthæa capra, *cur ſeda*, 493, 313.
Amara laurus, 351, 538.
Amara baccaſ laurus, 351, 538.
Amare aerumnas, 638, 361. *captas Herculi uſi-*
tatum eſt, 638, 362. *diſcere*, 253, 414. *diſce-*
re conjugem, 651, 555. *ducem pecoris*, 234,
 117. *neſanda*, 264, 596. *nocentes*, 101, 1337.
poenas, 110, 82. *ſaltus*, 234, 112. *ſilvas reli-*
ctis moenibus, 257, 485. *vultus Theſei*, 267,
 646. *Amat lachrimas moeror*, 171, 952. *bel-*
lua Ponti, 228, 351. *Amans pacis*, 205, 351.
Amantis miſereri, 269, 671. *Amantes poſt*
ignes vagos haerere ſolent, 640, 378. *Amant-*
ium ſpes credula, 267, 634. *Amari illicita*,
 638, 357. *qui vult*, *languida manu regnet*,
 223, 659.
Amantium audacia, 501, 416.
Amica, 715, 1524.
Amazon ſerox, 434, 673. *peltata*, 561, 218.
ſaeva, 406, 243. *ſub axe Scythico genita*,
 602, 1185.
 AMAZONES, 22, 264 : 42, 542 : 546 : 252, 398 :
 400. *primæ equiſæ*, *ibid.* *carum regio*, 252,
 409. *in Græciam expeditio*, *ibid.* *cemobis ſper-*
mentis, *quotannis tamen viros admittunt*, 263,
 575. *Amazonas interfuiſſe matrem*, 263, 577.
Amazonius cultus, 596, 736. *Amazonium ge-*
nus, 241, 232. *malum*, 709, 1450.
Amazōnigam, 42, 533.
Ambiguſum, *quid*, 307, 1265.
Ambiguus inſans, 270, 693. *labor*, 280, 840.
Ambiguum nomen ſuis, 612, 984. *Ambiguæ*
alæ, 299, 1141. *Ambigua verba*, 267, 639.
Ambigua noſcere, 326, 216.
Ambire & luſtrare ratem, 577, 455. *plagam ar-*
dentem, 620, 67. *ſolum*, 220, 609. *ſpatia*
alterna, 46, 593. *Ambit fumus caput*, 334,
 325. *Oceanus orbem*, 349, 504. *Ambiunt*
flammae regiam, 388, 16.
Ambitio impotens, 131, 350.
Ambitio ſpe & metu maxime torquetur, 134, 389.
Ambitus longus, 68, 887. *magnus*, 351, 543.
mollis, 339, 369. *Ambitu petitus*, 500, 400.

Ambos vincere, 649, 516.
Amburere : *Ambuſtus ſilo*, 583, 540. *Ambuſta*
ſudes, 297, 1098.
Amens mater, 315, 60. *Amens quo raperis*,
 563, 244.
Amicum, *quid*, 278, 812.
Amictus ſuneſtus, 352, 552. *Amicta lugubribus*,
i. e. atris, 49, 626. *Amictus coniugis manu*
texti, 605, 883. *ſoliti*, 257, 386. *Amictus*
exuere, 669, 828. *capere*, 652, 571.
Amico gratari, 608, 920.
Amici an ſcelere iuvandi ? 507, 515.
Amittere bona cuncta, 95, 1259. *impetum*,
 682, 1039. *patrem Herculeum*, 708, 1226.
vindicem terræ atque pelagi, 734, 1837. *um-*
bram vocis imperio, 529, 767. *Amittit Her-*
culeum pater, 688, 1137. *Amiffus dies*, 179,
 1085 : 686, 1110. *Amiffus rex*, 415, 622.
Amilla mater, 263, 578. *Amiffum ſcere*, 297,
 1117. *Amiffæ vires*, 241, 475.
Amnis effluſus, 337, 348. *Eleus*, 331, 285. *gra-*
vis, 52, 683. *hiberna nive nutritus*, 71, 934.
malignus, 227, 16. *ora vicina allucens*, 305,
 1232. *præcepſ*, 653, 590. *rapidus*, 500, 411.
vagus, 258, 510. *Amnis vallibus currens*, 226,
 6. *revolutus*, 188, 86. *Amnes ignei*, 302,
 1080. *Lethæi*, 694, 1208 : 744, 1985. *Amnes*
corporibus cludere, 400, 186. *deſeruit hu-*
mor, 313, 41.
Amnis quando dicatur ſerpere æque grada, 653,
 589.
Amomum pingue, 171, 948.
Amor æqui, 201, 205. *coccus*, 555, 118. *fallax*,
 267, 634. *horridus*, 653, 580. *infelix*, 480,
 536. *iratus*, 645, 452. *jugalis*, 563, 239. *iultus*,
 141, 475. *levis*, 234, 128. *malus*, 111, 85.
maternus, 357, 630. *ſævus*, 534, 850. *verus*,
 146, 551. *Alcidæ tibi fugit*, 644, 449. *didu-*
cit variū, 539, 938. *eſt cauſa bellandi*, 643,
 424. *induit ſæpe obſtinatis frenos*, 263, 574.
me movet, 248, 349. *odit moras*, 45, 588.
perennis conjugiſ callæ, 757, 192. *non perit*
flammis, 441, 803. *plebis Græchos perdidit*,
 797, 883. *ſuorum multa dominantem vetat*,
 222, 658. *vaporque pectus torret*, 267, 641.
verus neminem timet, 501, 416. *vincit ſu-*
peros, 646, 472. *vires perdidit*, 638, 355.
vitæ dirus, 587, 590. *cum jubet*, *perit o-*
dium, 249, 354. *Amoris flammæ*, 237, 165.
genitrix Venus, 786, 697. *Herculi nota*,
 639, 368. *Herculi pignus*, 646, 490. *ſcelus*,
 680, 1015. *regnum*, 240, 218. *Amori mori*,
 302, 1185. *placidus*, 266, 628. *Amorem de-*
ſigi poſſe malo, 649, 524. *ſieri laborem*, 646,
 474. *imitari*, 499, 398. *immittere*, 651, 554.
 Kkk kk 2 Amo-

INDEX NOVUS

- Amorem inflammat peior fortuna, 638, 358.
 pellere, 135, 133. Amore captus, 639, 374.
 captus captus, 518, 176. conjugum aut odio
 nocens, 301, 1167. *aliquis* furere, 267, 645.
 furere, 559, 189. Amores grati, 790, 763.
 Amores frenare, 535, 867. obijcere, 506, 496.
 reparare, 559, 184.
Amor ex conspectu venit, 379, 956. *Amoris ignis*
facit, 247, 330. *Amoris remedia famos*, *tem-*
puz, *refugi*, 243, 253. *Amoris arcum & phare-*
tram Poetae, 779, 159.
 Amovere cassa consilia, 429, 570. causam, 490,
 262. pellicem inviam, 506, 493. se, 426.
 514. stirpem domus, 421, 423. tactus a cor-
 pore, 270, 704. testes doli, 425, 492. &
 tollere, 28, 115. voces efferatas, 34, 197.
 AMPHIARAUS, *Argonautarum unus*, 518, 656.
 Amphion laeva chelyn iulianus, 316, 611.
 AMPHION *Jovis ex Antiope filius*, 21, 262.
ejus, *Thebaram muros lyra modulatu condentis*,
fabula, 21, 262: 70, 915: 218, 566.
 AMPHIONI, *Thebanus*, 323, 179.
 Amphitryonem Hercules patrem credere, 696,
 1248.
 AMPHITRYO *Thebanorum Dux Herculis pater*,
 711, 1779.
 AMPHITUS & Telchius, *aurigae Castoris & Pol-*
licis, 177, 1049.
 Ampla spatia, 51, 671.
 Amplecti aliquem, 78, 1014: 212, 460. corpo-
 re Alcidae toros, 637, 343. dexteram, 26,
 297. facem manibus cruentis, 468, 15. ma-
 num, 100, 1319.
 Amplexus patris, 172, 976. pressus, 324, 192.
 ultimus, 439, 761: 534, 848. Amplexum dis-
 ferre, 49, 638. ultimum dare, 409, 332. in
 amplexu patris esse, 172, 976. Amplexus di-
 videre, 176, 1023. *aliquis* petere, 144, 522:
 790, 769. in amplexu ruere, 270, 701.
 Amputare colla percussa, 157, 227. Amputare
 humeros trunci tenuis, 159, 761. Amputare
 longa colloquia, 508, 510. Amputare ossa,
 159, 763. Amputatum caput, 606, 902.
Amputare & amputari, 178, 1059.
 AMYCLAE urbi *Laconiae & Campaniae*, 193, 70.
 An, *pro circum vett. dicebant*, 28, 180.
Anaximander Apatorum dies unus, 336, 341.
Anaximander, donaria rotiva, 151, 619.
 ANCAEI *mors, & proverb. inde natum*, 516, 624.
 Anceps aeternus, 339, 939. bonum, 274, 761.
 Anceps fortuna belli, 221, 639. memoria,
 372, 847. via, 568, 778.
 Anchoras classis legit, 439, 759.
Anchisa ab aene, 198, 137.
 Andromacha Hectorem luget, 449, 907. An-

- dromacham metu cogere, 419, 576.
 ANDROGEUS, *Adonis filius ab Atheniensibus in-*
terfectus, 268, 650.
 Anguifera cauda, 63, 812.
 Anguis cristatus, 20, 217. lubricus, 166, 870.
 vibratus, 61, 789. viperus, 679, 1003. fla-
 gello tortus, 441, 962. vallibus editus, 364,
 725. descendit more torrentis valli, 522,
 695. Angues torti, 111, 97. Agues mergit
 sub undis hydra, 740, 1927. Anguibus
 luccincta, 761, 162. centum vallatus, 693,
 1193.
Anguis Hesperidum castes, fidus, 166, 869.
 Angulus regni ultimus, 613, 998.
Angulus terrarum, 489, 249.
 Angulus trames, 198, 228. nimum dolori na-
 merus, 544, 1011. Angusta mensa, 158, 452.
 Angulum vulnus, 337, 345. tempus, 491,
 292. Angustiae undae, 519, 667.
Angustus regis, 722, 1638.
 Anhelans cor, 702, 1839. Anhelantem premens
 Titana, 400, 409. Anhelantes equi, 688, 1131.
 Anhelum pectus, 707, 1414: 791, 779. Anhe-
 la corda, 213, 38: 593, 713.
 ANICETUS, *Agrippae percussor*, 766, 366.
 Anilis sinus, 730, 1781. Aniles comae, 673,
 925.
 Anima dura, inexpugnabilis, 193, 169. impia,
 709, 1450. noxia, 760, 244. pendet vinculo
 levi, 452, 912. relucians, 337, 344. cum
 morte luctans, 192, 145. senilis, 368, 728. se-
 nio fessa, 99, 1308. Animae capax, 339, 367.
 Animae parcere, 417, 404. Animam resumere,
 618, 24. retentare, 181, 1016. aut fratrem
 reddere, 613, 987. credere auris, 492, 304.
 reddere per vulnera, 767, 373. in luce destine-
 re, 94, 1218. marito suspendere, 519, 663.
 effringere stipite, 709, 1450. in aliquid con-
 vertere, 633, 164. Anima aliquem exere, 301,
 1178. Animae noxiae, 175, 1017. pavidae
 petunt latebras nemoris, 366, 608. pia, 398,
 160. recentes, 55, 722. regiae, 597, 712.
Animam in aquis extrinque credebant veteres, 581,
 312. *Animam morientium ore quondam excipie-*
bant proximos, 702, 1361. *hominis mortalem*
credabant Stoici, 416, 392. *Animam exhalare*
per vulnera credabantur confessi, 767, 375. *Ani-*
mae defunctorum humano sanguine placabantur,
 395, 118: 415, 376. *Animas in coelo prius fuisse*
essebant Platonici, 741, 1941.
 Animofus conjux, 678, 977. Animofa conjux,
 87, 1100. juvenus, 211, 443. mater, 419,
 587. virgo, 189, 94.
 Animus aeger, 325, 104. credulus, 287, 3. de-
 mens, 239, 201: 607, 915. hostilis, 747, 25.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

impotens, 50, 50. incertus, 151, 618 ingenuus, 242, 250. innocens, 367, 765: 677, 964. ingens, 451, 943. intractabilis, 241, 229: 243, 251. intrepidus, 679, 994. liber, 767, 183. magnus, 34, 412. mitis, 261, 573. nobilis, 156, 460. patiens & aequus, 81, 112. pollutus, 95, 1262. rigens, 253, 413. segnis, 171, 719: 554, 108. tumidus, 555, 127. violentus, 5, 28. exultat, 255, 448. getit, 184, 57. grande malum praefugit, 664, 745. haeret, 156, 419. horret, 548, 5: 794, 818. horret, pavet, 520, 670: 599, 168. recedit, 636, 507. stat, 152, 634. vincet, 615, 127. mihi est, 180, 1106 malo pronus, 796, 869. revolvit virginis thalamus, 517, 164. impar malo, 96, 1276. fortis & leto obviis, 463, 1146. quid decrevit intus nescio, 518, 918. revolvit curas, 367, 764. nullas admittit preces, 198, 141. aliquid majus tumet, 126, 268. incertus timet, 325, 209. turpis admihi memor, 564, 266. conjugii obstrictus, 565, 126. aliquid cupiens, 265, 606. tumet ira, 205, 312. delituit membra, 670, 841. praefugit malum, 87, 1148. culpa plenus, 257, 263. iero dedidit, quod diu didici, 412, 613. ubi errat, optimum est casum sequi, 516, 144. revolvit ignes tauri habitus, 404, 466. nos liquit, 555, 595: 432, 623. suapte natura irux, 563, 250. constituit, 503, 444. sciens vadit in praecipit, 238, 179. ferro ac minis non cessit, 285, 892. titubare, 419, 937. Animi defector, 185, 45. pondus quo vergit, 499, 391. Animo nihil subesse, 563, 146. Animum allevare, 451, 911. civium confirmare, 756, 183. concitatum ab ira flectere difficile est, 424, 203. distrahit timor, 412, 643. dolentis solari, 748, 52. domini possidere, 757, 194. excitare, 27, 311. exempla firmant, 799, 929. frangit terror, 295, 1066. inspirare, 126, 275. iugo premere, 556, 154. ministris addere, 718, 1744. mitigare, 501, 426. noverca negat, 618, 31. recolligere, 789, 754. alium teltituer, 282, 866. solve re monitis, 81, 1063. Anime quo tendis? 214, 112. quid nunc moraris, 545, 988. Animo capere, 12, 107. horrere tempus, 563, 126. intrepidus, 460, 1093. laudari, 121, 210. reponere seclum, 164, 190. tremere, 605, 883. qualis, 19, 330. ex animo mittere trillitiam, 170, 917. pellere decus, 354, 419. omnia expellere, 510, 557. Animi feroces, 589, 619. jacentes, 456, 1022. impulsus, 661, 708. novi, 61, 815. turpes, 285, 919. viriles, 611, 958. Animos capere, 295, 1060. coëregre, 242, 256. conjugum partus conciliat, 642,

407. deponere, 463, 1158. meos domat hic, 418, 419. Phrygius dare everis, 427, 532. effertur prospera, 563, 252. extollunt res secundae, 410, 102. veteres fugare, 425, 506. jungere, 501, 1183. minuere, 428, 175. obfidere, 262, 560. ponere, 438, 745. reddere, 374, 878. Animis tumere, 460, 1096. *Animo supremus, anima frummar*, 192, 141. *Animos sociare*, 32, 369. *Annoa quercus*, 350, 435. *Annoa roborat*, 553, 95, 364, 726. *Annuae vices*, 42, 540. *Annumerate gnato membra*, 307, 1264. *Annus praiceps*, 18, 180: 685, 1096. longus, *pro veritate*, 164, 846. temperat vires leonis, 288, 971. *Anni rota vertitur*, 18, 180. *Anni bis quini*, 458, 1018: 589, 623. *continui*, 193, 69. *felli*, 95, 1250: 143, 267. *fracti*, 307, 1253. *Annos dicare vitae caelibi*, 241, 231. *senis Pylis transcendere*, 403, 213. *extendere*, 435, 699. *avi precari*, 419, 769. *Annorum gradus*, 25, 291. *vices*, 708, 1421. *Annus a circum temporis delatus*, 18, 180. *Annulus, dimittit, ab annis*, *ibid.* *Anquere pro diligenter quacere*, 308, 1279. *Antacus Libys*, 32, 82: 618, 24. *Antaco sicut libera tellus*, 718, 1299. *ANTAEL fabula*, 618, 24. *Ante aras cadere*, 618, 25. *matrem, pro in conspectu matris*, 78, 1020. *Antecedere quem*, 621, 75. *Pyrrhum*, 463, 1147. *Antecessit me mors*, 199, 149. *Anteire naves*, 577, 453. *Antennae alae*, 580, 505. *Spiritu pressae*, 374, 886. *Antennas medio malo ponere*, 494, 314. *Antennarum in navigatione usus*, 494, 523. *Antenoris conjungere optare*, 592, 60. *ANTHEDON, Boeotiae civitas*, 585, 566. *Antiochus, Bacchus*, 542, 412. *Antihypophora*, 34, 406. *Anticanus*, 313, 59. *ANTIGONES pater*, 108, 403: 116, 536. *ANTIGONUS, Thebei & Phaeacae filius*, 254, 434. *Antiope cecidit manu Thebei*, 286, 927. *ANTIOPE, pro Antiope dicitur*, 286, 927. *a marito Theseo interfecta*, 240, 227. *Hippolyti mater*, *ibid.* 242, 398. *vid. Hippolyti mater Zeti & Amphionis*, 71, 915, 916: 191, 126. *Antiquus vigor*, 471, 41. *Antiquum decus*, 596, 744. *nemus*, 128, 766. *pectus*, 182, 77. *robur*, 281, 846. *Specimen*, 122, 213. *Antiqua Erinny*, 440, 955. *Antiqua marmora*, 172, 379. *supplicia*, 184, 17.

Kkk kkk j An

INDEX NOVUS

Antrum Actnaeum, 111, 101. exesum, 110, 73.
 Antrum cadere, 62, 804. recumbere, 443, 831.
 federe, 61, 792. Antra opaca, 161, 539. Sty-
 gia, 186, 918.
Antrum Chironis, 443, 811.
Antra silvestria, 71, 913.
 Anus grandaeva, 733, 1859. infelix, 733, 1811.
 regibus inuisa, 731, 1782.
 Anxia nox, 147, 371. Anxii gressus, 431, 616.
 Anonius latex, 475, 80.
 Aper hispidus, 606, 892. spumens, 248, 347.
 agricolis metus, 128, 30. facit silvas inquie-
 tas, 716, 1537.
Aper Dianae a Melesagro occisus, 443, 827.
 Aperire lucem, 319, 121. domos, 15, 138. fal-
 tus, 127, 18. cursus, 573, 439. ferro pectus,
 567, 305. *alicui vias*, 501, 458. Aperit val-
 lis specus, 400, 178. Apertus aether, 258,
 501. carcer, 162, 804. mons, 690, 1158.
 Aperti humeri, 394, 103. Aperta tecta, 168,
 908.
 Aperte effari, 167, 640: 281, 819.
 APHIDINAE, *vicius Albanensium*, 227, 24.
Adesilve, Pennae, unde dicatur, 244, 274.
 APOLLO *arcitenens*, 70, 905. *Admeti Regis*
armenia pavit, & cur, 36, 451: 245, 196. cum
Neptuno Trojae moenia aedificavit, 187, 75. *si-*
livi obscura oracula, 315, 212. vide Phoebus.
Apophrophe, 119, 663.
Avotium vet. quid, 17, 743.
 Apparare thalamos, 449, 898. aliquid facere,
 12, 111. quid arcani, 646, 476. flammam
 regii rogi, 308, 1277. bella non levia, 359,
 192. sacra ludificia, 511, 577. cui triste of-
 ficiu, 712, 1486.
 Apparatu magno venire, 563, 114.
 Apparet domus Ditis, 61, 781. rigor in ore, 168,
 660.
 Appellare Jovem patrem, 696, 1246. fidem coe-
 litum, 434, 665.
 Appellere greges, 70, 908. bovem aris, 331, 199.
 Appetere insolita, 219, 205. Appetere solem,
 277, 796. regna, 221, 620. imperium,
 141, 472. vultum, 729, 1754. aliquid nobi-
 lias, 373, 835. praeica & antiqua, 184, 916.
 inter undas aquas fugaces, 549, 20. exempla
 facinorum, 104, 831. consilia sana, 138,
 179.
 Applicare matri latus timidum, 440, 795. pup-
 pim littori, 59, 769.
 Approbare gnatum, 726, 1712. populo manum,
 542, 977.
 Aptare arma manu, 160, 513. digitis Smaragdos,
 246, 319. remum ad manus, 174, 425. ma-
 num capulo, 377, 955. formam lacrymis,

619, 194. juga tigris, 475, 85. Aptari
 tempori decet, 483, 175. Aptata arundo,
 98, 1100.
Aptare alas verbere, 317, 96. *Pieriam chelys*,
 681, 1033.
 Aptare viros dare viros militares, 442, 817.
 Aqua nobilis, 71, 916. Aquae coeruleae, 552,
 69. errantes, 311, 284. errantes, *pro stenofo*
fluente, 220, 606. fugaces, 549, 20. lace-
 scientes, 163, 381. palustres, 486, 215. re-
 cedentes, 110, 68. tepidae, 511, 715. vernae,
 405, 228. ad ora ludentes, 598, 770. Aquas
 jungere ignibus, 162, 568. nubibus evocare,
 528, 754.
Aqua viva, quae, 171, 717. *Aqua quatenus mo-*
lior, 259, 520. *Aqua frigida adspersa novissi-*
ma, remedium, 399, 788. *Aqua Stygia, pro*
ipsa morte, 321, 163. *ex Aqua viri cuncta vo-*
luerunt Philosophi, 319, 266. *Aquarum corru-*
pzione pestilentiam late proferpere, 315, 163.
Aquarius, qui fuerit, 166, 863.
 Aquila, *pro vexillo*, 107, 390. *ejus usum a Per-*
si accepisse Romanos, 207, 390.
 Aquilo Strymonius, 578, 479. Aquilonis minas
 pati, 666, 778.
 Arae Palladiae, 654, 592. piaae, 258, 499. fan-
 tiae, 333, 303. virginis saevae, 802, 977.
 cernere affluetiae hostium, 672, 876. Aras ad-
 re, 591, 645. complecti, 40, 503. inquina-
 re, 726, 1702. maculare, 361, 219. ornare,
 159, 464: 154, 684. statuere, 511, 578. sec-
 cendere, 667, 790. venerari, 599, 792. ad-
 spargere malo, 111, 95. aspergere sanguine
 puerili, 461, 1107. coelitem adorare, 573,
 392. manu complecti, 668, 810. extingue-
 re sanguine, 158, 742. mero spargere, 787,
 701. tingit liquor, 71, 922. ad Aras manit
 sanguis, 512, 808. concedere, 610, 951. in
 Aras conferre, 70, 911. Aris appellere bo-
 vem, 333, 299. affilire, 156, 766. ab Aris
 recedere, 612, 972.
Ara & islar, vel & ignis Aris, 391, 53. *Ara*
Deorum Praesidium juxta fores posita erat, 31, 356.
Arae meritis, 69, 899. *impiae & feleratae*,
quae, 726, 1702. *ab antiquis iis consecratae, a*
quibus insignia beneficia acceptam, 6, 39. *Arae*
tangere mos erat supplicium, precantium, sacra fa-
ciendum, & jurantium, 67, 876.
 Arabs Phoebum colens, 667, 791. Arabes filvis
 Cinnami beati, 318, 117. divites, 314, 711.
 Arabum dona, 600, 807.
 ARARIS, *alias Saonna*, 513, 587.
 Arator curvus, 616, 634.
 Aratri nefcia, conjux tauri, 570, 354.
 ARAXES, *Armeniae fluvius*, 230, 17: 141, 427:
 497, 373. Ar-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- Arbiter crudelis**, 451, 984. fatalis pastor, 596, 730. poenarum, 193, 166. acqui, 55, 750. belli, 459, 1070. generis humani, 775, 488. mortis, 45, 582. mundi, 19, 205: 691, 1173. &c. parens coelestium, 46, 597. umbrarum, i. e. *Admetus*, 105, 14. sceleris alieni, 101, 1356. in campo lapsi, 260, 529. Arbitri inferorum, 680, 1007.
- Arbitrii alieni iurisque factus**, 480, 137. Arbitria dura, 219, 596. regi gregis, 372, 859. Menelaum manent, 450, 924.
- Arbor ingens**, 351, 542. populea, 70, 912. pallescit, 112, 110. pomis fertilis, 605, 852. foetibus curvata, 117, 157. evincit nemus, 256, 457. Arbor omnis sonuit, 712, 1634. Arbores Chaoniae, 365, 728. odorae, *pro odoriferae*, 70, 910.
- Arborem felicem apud inferos nullam esse**, 53, 700. *Arbores ad Stygem fatales veneficis idemque*, 539, 804. *Arboribus singulis Nympham praefisse credabant veteres*, 683, 1052.
- Arbustis redeunt umbrae**, 288, 968.
- Arcades**, populi vetustis, 716, 1556. urbs lucem vocant, 14, 130.
- ARCADES**, *cur amoris huius delli*, 276, 786.
- Arcadiae nefas**, 678, 980.
- Arcadius ager**, 602, 832.
- Arcadius leo**, 617, 16.
- Arcadia virgo**, Auge, 639, 166.
- Arcadium fidus**, 547, 477. Arcadia nemora, 21, 229.
- Arcadius**, ibid.
- Arcanus**, facer, velox sensus, 789, 742. aries, 122, 226. Arcanum sacrum, 558, 912. Arcani quid apparare, 646, 476. Arcana, secreta, abdita, 521, 679. ambage nexa, 326, 215. regia, 151, 650. mundi 46, 597. Arcana peiore condita, 429, 580. aucupare, 646, 482. occultare, 282, 875. sacri reterege, 550, 512. Arcanis quem admittere, 610, 515.
- ARCAS** *o Calliste, in fœdera Borealia vovisti*, 2, 6: 14, 150.
- Arcere**, 409, 279. nefas, 214, 497. scelus, 112, 95. igne, 158, 748. deos viribus, 277, 805. facies testis patriis, 205, 312. multos ab interitu, 424, 489. sanguinem flammis ostendi, 662, 720. aliquem tactu &c. accessu, 484, 188. Arceri patria, 219, 586. Arcum pignus, 481, 145. Arcu laquei, 195, 148. Arcu frenata, 294, 1056.
- Arcere ne redeat**, 116, 132.
- Arcas vincere**, 277, 805.
- Arcessere odia**, caedes, funera, 108, 51.
- Arcitenens Dea**, 278, 709.
- Arctare insulas Symplegades**, 92, 1211. motu vincula, 606, 894.
- Arctii aeternae**, 141, 477.
- Arctii fides**, 500, 405.
- Arctius circulos**, *altius nostris Horizonte*, 718, 1585.
- Arctius Polus**, *sublimior nobis*, 2, 7: 14, 129: 286, 914.
- Arctophylax**, *unde dicitur?* 166, 874: 493, 315.
- Arctophylax**, *cur dicitur Bootes*, 493, 314.
- Arctos**, sidus sublime, 2, 6. Arctos alta, 349, 507.
- Arctos polus**, 686, 1107. Arctonem frigus, 521, 683. mare, 101, 1326. Arctosac sedes, 717, 1565. Arctosac nives, 355, 606: 699, 1286.
- ARCTURUS**, *nomen fluvii Phafidis. aliud*, 471, 44. *stiam Bootes vocatur*, 493, 314. *omne mare reddit timendum*, 612, 103.
- Arcus Dei**, 219, 103. certus, 244, 278. tensus, 616, 157: 696, 1236. vultus, 76, 992. falsit dexteram, 723, 1656. praecessit verba, 649, 517. non audit te, 678, 976. Arcum seclere, 91, 1197. parare, 651, 549. poscere, 723, 1648. tela missurum intendere, 677, 974. Arcus victi, 146, 469. infestis, 443, 825. timendi, 604, 864. Arcus tendere, 727, 1722. manu intendere, 643, 430. intendere, 706, 1400. relaxare, 568, 322. rumpere, 93, 1232.
- Atdere**, *pro amare*, 512, 582. sine igne, 154, 675. face brevi in quam, 639, 370. nocte deserta, 246, 309. facibus, 390, 40. inter undas angustas, 519, 667. Ardet jecur felle siccato, 695, 1222. Ardet ignis invitus, 160, 770. pectus furore, 125, 253. malum intus 253, 102. Ardent genae igne, 379, 958. Ardebit tuis umbris siles, 91, 1233. Artifice ossa satis est, 315, 67. patres natis millos, 618, 175. Ardens Aetna, 635, 286. Troja, 588, 19. dies, 726, 1700. dextera, 727, 1727. ira, 765, 312. leo, 165, 815. hostis, 409, 280. Oeta, 516, 619. Titan, 662, 723. frutum, 175, 1017. mariti odio, 748, 51. coclo jubat, 719, 232. face virgo, 555, 119. plaga i. e. *zona torrida*, 620, 67. Ardentem Herculem spectare, 726, 1708. Ardentem urere putare, 728, 1744. Ardentes Titanas in quem emittere, 700, 1509. Arsurum respicere, 727, 1724.
- Ardere in aliqua**, 639, 369.
- Ardens tunica**, proverb. 745, 1968.
- Ardescere face**, 169, 681.
- Ardor Hercules**, 755, 1845. generosus, 749, 55. juvenilis impetu primo fuit, 717, 189. in-

INDEX. NOVUS

- incalescit, 698, 1278.
Arduus montis, 463, 1148. fronte, 427, 539.
Ardua cautes, 483, 459. **Arduum** jugum, 187, 67. **Ardui** tori, 294, 1042.
Arca servens, 131, 316.
Arenae flentes, 127, 16. **fluctuantes**, 18, 310. tortae, 175, 1018. **Libycae**, 518, 613. **Arenis** numerus deerit, 500, 403. **Arenas** agere ad Syrtis, 579, 480. **aret** Diace, 313, 42. **Arens** culmus, 314, 51. **fitis**, 103, 5. **plaga**, 12, 319. **Arentes** genae, 307, 1263. **fibrac**, 695, 1221. **plagae**, 521, 714.
Arescit latex, 704, 1368.
Arteria, vel **adferia**, quid? 353, 566.
Arria, Juno, 569, 144.
Argentum capax, pro **paucum** **argentum** **magnum**, 168, 913.
Argyrei, **venius** **Caenis**, 579, 484.
Argyri, **Jupiter**, 744, 1994.
Argiva tellus, 409, 277. **palaeistra**, 85, 1124.
Argo vocem perdidit, 496, 349.
Argo navis, unde **dolla**, 428, 128. **ubi** **aedificata**, 497, 367. **eam** **Minervae** **opera** **consilium** **fuisse**, 497, 365. **Argo** ex **arboribus** **montis** **Pelion**, 514, 609.
Argos carum **novercae** **iratae**, 600, 809. **civibus** **nobile**, 600, 808. **coluit** **Bacchum**, 347, 486. **Argos** repetere, 647, 500. **tueri**, 569, 344. & **urbes** **Girajis** **in** **arma** **movere**, 101, 283. **Argis** **nocere** **igne** **fallaci**, 518, 618. **virginem** **petere**, 406, 245. **Argis** **cedere**, 567, 104.
ARGOS & **Myenae** **confundunt** **poetae**, 79, 1038.
Argolicus **Leo**, 740, 1932. **triumphus**, 397, 150. **Argolica** **Juno**, 600, 806. **tellus**, 110, 185; 571, 395. **Argolicae** **catervae**, 187, 58. **nurus**, 641, 400. **turmae**, 434, 672. **urbes**, 8, 59; 619, 37; 643, 418; 725, 1680. **minies**, 713, 1508. **opes**, 135, 404.
Argonautarum **reditus** **per** **Heirariam**, 487, 127.
Arguere **se** **scelere**, 673, 898. **fontem**, 796; 865. **conjugem** **infamem**, 506, 501. **Venerem** **impium**, 172, 721. **alicujus** **scelus**, 170, 692.
ARGUS **gubernator** **post** **Tiphyn** **quis**, 514, 614. **eius** **carina**, **cur** **praefaga** **dicitur**, 496, 349.
Argutus **canes**, 151, 81.
Argutari, 232, 81.
Aradnae **pater**, 241, 1245.
ARIADNE **ubi** **a** **Thefeo** **deserta**, 348, 489. **Thefea** **quam** **Bacchum** **maritum** **maluit**, **ibid**. **ubi** **Baccho** **nuptis**, 348, 489. **eius** **corona** **in** **nummerum** **siderum** **relata**, 3, 18. **a** **Baccho** **in** **coelum** **relata**, 268, 662.
Aries **Phryxus**, 504, 471. **praeceps**, 165, 850.
arcanus, 122, 126. **ductor** **gregis**, 722, 126.
Aries, **portus** **Phryxus** & **Helles** **inter** **astra** **locatus**, 165, 850. **aurei** **ylleris**, **omni** **regni** **Pelopidarum**, 112, 123; 123, 129. **quid** **fecit**, 123, 129. **Aries** **aurei** **velleris** **histeria** & **fabula**, 497, 361. **ex** **Arionum** **colore** **infolito** **imperi** **portenta** **capibatur**, 123, 120. **cur** **eo** **servati** **fugantur** **Phryxus** & **Helle**, **ibid**.
ARIETHAE **Hispiani** **trallatus** **de** **aratone** **boom**, 120, 516.
Aulus **secare**, 393, 76.
ARISTIDES **omni** **ex** **consilio** **Judium** **inferorum**, 57, 744.
Aristides **arator** **negabat** **Herculem** **furore** **pericium** **fuisse**, 69, 896.
Aristoteles **vacuum** **dari** **negat**, 51, 673. **moerore** **centabant**, & **cur**, 33, 378.
Arma **Idaea**, 717, 1878. **longinqua**, 430, 591. **Threicia**, 400, 182. **subteracta**, 94, 1242. **impia**, 108, 403. **composita**, 109, 418. **facta**, 120, 533. **excitum** **gemitus**, 706, 1395. **vacant**, 555, 86. **fatigant**, 553, 70. **Herculis** **placent**, 437, 731. **regis** **irati** **quid** **possum**, 555, 519. **cessant**, 678, 974. **civilis** **belli** **crepant**, 146, 562. **dant** **potestas**, 93, 1235. **plangunt** **dolores**, 85, 1121. **recedunt**, 216, 226. **non** **servant** **modum**, 34, 403. **Armorum** **terror**, 47, 617. & **belli** **inmemor**, 411, 310. **Armis** **immissis** **corpora** **gerere**, 561, 215. **Arma** **ponere**, 34, 409; 427, 551. **metuere**, 483, 169. **manu** **concutere**, 414, 683. **tradere**, 701, 1326. **detrahare** **puellis**, 347, 479. **effundere**, 364, 732. **deponere** **primo** **impetu**, 561, 219. **parare**, 542, 972. **jungere**, 508, 526. **ferre** **in** **populos**, 120, 615. **expedire**, 179, 1084. **detrahare**, 88, 1153. **explicare**, 221, 628. **ferre**, 104, 340. **comitari**, 221, 621. **regere**, 13, 120. **Armis** **petere** **inermem**, 89, 1172. **urere** **solum**, 217, 560. **acceptis** **fulgere**, 489, 617. **in** **Armis** **stare**, 454, 586. **in** **Armis** **est** **ius**, 12, 355.
Arma **vinum** **leges**, 34, 401. **Arma** **pro** **sine**, 214, 499. **Idaea**, **quoniam**, 737, 1878.
Armare **ratem**, 801, 969. **dextram** **bipenni**, 606, 897. **telo** **manum**, 670, 849. **manus**, 100, 276; 770, 418. **manum** **prociacem**, 560, 109. **manum** **castitatis** **vindicem**, 242, 261. **manus** **in** **aliquem**, 374, 875. **manus** **in** **focum**, 508, 523. **manus** **in** **caedem** **ducit**, 775, 499. **manus** **facibus** **atris**, 752, 118. **ministros** **sceleris** **in** **caedem**, 773, 465. **natas** **in** **exilium** **senis**, 538, 914. **Armari** **in** **quoniam**, 701, 1313. **Armatus** **maritus**, 147, 564. **leone** & **hydra**, 6, 45. **in** **se** **armatus**, 11, 98. **Armata** **peltis** **cohors**, 486, 114. **Pallas** **fulmine** **Jovis**, 582, 129. **thyr-**

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- thyrio Maenas, 414, 671. ferro cornus, 261, 347. Armatum manere, 213, 482. Armatae manus, 679, 979. Armatis offerre manus inermes, 414, 671.
- Armenia silva, 152, 731.
- Armentum forte, 441, 817. periculis, 310, 146.
- Armenti vox, 119, 381. Armenti magni parvus comes, 417, 137. Armento incubat leo, 158, 733. Armentum agere, 145, 297. Armenta in pascuis currunt, 515, 98.
- Armifera gens, 285, 909. Armiferum arvum, 504, 468.
- Armiger fortis, 541, 980.
- Armus pronus, 320, 144. Armus totus, 62, 795.
- Arridet forma animo, 372, 841.
- Arrigere aures*, 61, 790.
- Arrigantiam Hercules excipit forer*, 72, 939.
- Ar prima regni, 51, 533. cessit malis, 580, 507.
- Artes magicæ, 645, 451. Arte potens, 214, 221. alicujus capi, 447, 866. Artes novæ, 261, 550: 375, 894: 769, 408. doloris mali diræ, 419, 581. Artibus uti, 254, 416.
- Artis domus, pro artibus*, 510, 277.
- Artifex leti, 305, 1220. scelerum, 262, 559: 438, 750: 526, 734. sceleris infandi, 612, 981. immensi operis, 768, 586.
- Artus cura populatur, 150, 377. fratribus, 505, 487. congesti, 306, 1248. infusi, 540, 947. laceri, 344, 442. falsi, 342, 419. ignavi, 321, 181. debiles, 139, 376. indomiti, 82, 1079. excussi, 661, 206. exsangues, 14, 414. virginei, 166, 761. utero tenus patent, 394, 89.
- Artus componere, 117, 413. horrere, 496, 551. stillare, 531, 817. denudare, 159, 765. immittere, 706, 1591. relevare, 598, 778. remittere, 112, 615. excedere, 691, 1226. suos edere, 127, 178. complecti, 507, 1154. ligare, 373, 858. tegere, 461, 1109. tradere tumulo, 461, 1110. solo allevare, 200, 1317. dilacerare suos, 869, 826. dare rogis cremandos, 756, 171. absumit ignis, 444, 1177. corripit vapor, 418, 565. coquit virus, 706, 1196. exedit virus, 674, 914. jaculat varie dolor, 250, 366. pascitur ignis, 323, 182. quasiat tremor, 199, 168. tenet horror, 580, 408. secuisse juvat, 538, 912.
- Arundo Scythica, 626, 157. gracilis, 278, 815. collo suspensa, 84, 1116. exsilit in coelum, 668, 819. ferens vulnus longum, 649, 518. aptata, 98, 1300. impetu emissa, 76, 994. madens leto, 91, 1195.
- Arvales fratres de finibus & terminis cognovisse*, 260, 519.
- Arvum patium, 499, 332. armiferum, 504, 468. fertile, 68, 881. vastum, 52, 165. Arva Actæa, 89, 1164. Dictæa, 602, 834. Olenia, 531, 285. Pelasga, 535, 871. lactea, 220, 606. per se foeta, 160, 557. Arva mutant, 147, 474. fecare, 616, 655. cruenta, 206, 1091. lustrare avio errore, 418, 564. perfundere cruore, 503, 453.
- Arx Palladia, 242, 260. cella, 450, 929. gemina, 126, 227. prærupta, 584, 562. edita, 767, 380. summa, 551, 641. corporis, 523, 185. per omnes gentes clara, 424, 479. polens opibus & muris, 424, 478. Arcem occupare, 585, 567. ex Arce quem despicere, 725, 1694. Arces coelitus, 514, 48. Venere quæsitæ, 608, 927. jugis montium structæ, 120, 186. Arcium cupidus, 131, 342. Arces dare in præceps, 551, 78.
- Arx, pro dominatione*, 131, 342.
- Afcendere coitus nefandos, 236, 160.
- Afellus turpis, 541, 419.
- Aha ferrox, 560, 205. potens, 599, 785. polens, 587, 7. Afiam malis affligere, 565, 274.
- Afilius, Græce νεφεω*, 344, 442.
- ASINII POLLIONIS *prudens responsum*, 507, 518.
- Aspectum alicujus rogare, 215, 517. & tactum alicujus petere, 95, 1157. alicujus timere, 55, 716. omnium fugere, 172, 734. Aspectu horridus, 59, 764. horridum scelus, 77, 1004. grave senium, 285, 917. aliquem fugare, 94, 1241. fratris haerere, 146, 548. ab Aspectu omnium se summovere, 197, 211.
- Asper dominus, 417, 405. mons, 671, 865. Aspera rupes, 177, 1048. fors, 502, 411. virgo, i. e. Diana, 475, 87. Trachin, 629, 195. Asperum signis ebur, 284, 899. Asperi Cori, 588, 598. pugnacesque Dii, 177, 804. vepres, 197, 1105. Asperæ clades, 290, 993. Aspera faxa, 241, 254.
- Aspergere umbram caede ducis, 407, 255. aras malo, 111, 95. aras sanguine puerili, 461, 1107. Asperfa manus sanguine, 32, 572. Asperfae manus paterno sanguine, 200, 268. Asperfa foci tura, 663, 734.
- Aspergillum in sacris quando adhibetur*, 271, 717.
- Aspicere dantem, 136, 416. nefas, 216, 551. relictam, 617, 538. nemus truncis deforme, 640, 584. regna materna, 261, 575. terrena ex alto, 46, 600. jubar nitidum, 477, 101. Aspicit hoc lux nulla, 650, 531. Aspici forma, 475, 82.
- Aspiratio vim consonantis interdum habet in verso*, 776, 516.
- Asportare dedecus ab oculis, 566, 501.
- ASSARACUS *illi filius*, 182, 17.

INDEX NOVUS

ASSARACUS rex Phrygum antiquus, 605, 878.
 Affensor facilis, 304, 1107.
 Affequi suprema, 35, 435.
 Afferre sibi coelum, 700, 1103.
 Affidens frenis paternis, 600, 940.
 Affiduus ros, 351, 381. comes, 195, 1077. con-
 tus, 311, 168.
 Afflure aris, 156, 706.
 Affluere malis, 566, 301. manum stringere
 ferrum, 552, 800. urbes muris cingere, 769,
 401. Affluet dolor, 121, 155. Affluet Pri-
 amo turris, 419, 1069. Affluet quæsti, 746, 6.
 Affluet lachrymarum, 171, 912. hostiam cerne-
 re arae, 672, 876. ad sceptra manus, 338,
 351. Affluet sequi, 571, 374.
 Affumere consortem in scelus, 123, 255.
 Afflyria tenuis, 131, 87.
 Afflyrius rex, 191, 115. Afflyrius odor, 251,
 391.
 Afflare iuxta Deos, 31, 556.
 **Affluere dicitur, quid*, 517, 251.
 Affra vaga, 768, 389. obliqua, 101, 1312. de-
 serta, 646, 468. vultu aliquid tremefacta,
 718, 1275. sacra, 164, 844. aeterna, 72,
 918. non succedunt, 163, 825. noctem se-
 quantur, 500, 404. repetunt vices, 463, 1141.
 Astrorum dux, i. e. sol, 164, 836. dominus,
 416, 388. Astris ostendit tellus caput, 192,
 1021. minans pinus, 721, 1621. parcere, 688,
 1157. inferre nemo, 689, 1154. dignum
 videri, 717, 1713. æqualis gradior, 167,
 885. Affra gubernans, 57, 459. occu-
 pare, 4, 23. negare, 617, 13. regere, 790,
 768. desistere, *ibid.* petere, 175, 893. spa-
 gere, 495, 544. tribuere portumis, 621, 74.
 fugere, 719, 1598. complecti, 774, 478.
 merere, 621, 80. promittere, 75, 959. forti
 reddere, 618, 31. petentis vultus erant, 723,
 1645. laudibus merere, 622, 97. inter Affra
 positus, 708, 1415. in Affra venire, 8, 66.
 in Affra pontus tollitur, 178, 471. in Affra
 lux prona, 577, 461. ad Affra clamorem tol-
 lere, 765, 520. Astris relictis, 649, 127.
 Astraca fugata, 620, 69. neglecta terras fugit,
 770, 414.
 ASTRAPA seu Eriopone, Jovis & Themidis filia,
 fides, 165, 877: 770, 414.
 Astringit iarus comam, 151, 555.
 Astrus callidus, 416, 415. advocare, 411, 613:
 **Astrus dicitur, Pelopon domus*, 105, 22.
 Astyanax gregis acquacvi, 590, 639.
 ASTYANAX, vera nomine Scamandrius, vel Ne-
 sus, 414, 369.
 ASTYANAX de turri portae Scæanæ dejectus, 460,
 1082.

ASTYNOME Chryse filia, 558, 175. *Agamem-
 nonis præda*, 404, 123.
 ASTYOCHEA, *Agamemnonis soror*, *Strophio
 nupta*, 608, 910.
 Atati reges, 456, 711.
 Ater Acheron, 188, 406. luctus, 53, 694. Phle-
 geihon, 597, 753. carcer, 689, 1142. vor-
 tex, 481, 148. cerberus, 618, 23. favilla
 dies, 589, 21. Atra fax, 468, 15. nox, 15,
 231: 55, 705: 108, 51: 141, 480. nubes, 151,
 614: 178, 1071: 351, 1000: 638, 1133. no-
 ta, 577, 459. pestis, 385, 1060. Styx, 257,
 477: 739, 1919. Atrum caput, 72, 942. chaos,
 579, 487. sidus, 155, 699. Atra nocte pos-
 sessus, 700, 1294. Atreæ aves, 104, 10. bo-
 ves, 551, 556. nubes, 269, 675. Atra nubila,
 287, 911.
 Ater color, doloris & luctus proprius, 67, 862.
 Atrea lux, 305, 1217.
 Athenæ adesse, 171, 715.
Athenenses dicitur, fove, 184, 900.
 Atheneæ sedes, 298, 1118.
 Athos præruptus, 625, 141. congestus Pindo,
 689, 1153. fluctus Thracios frangit, 705,
 1183. abruptis scopulos, 682, 1048.
 ATHOS, *Thesaliæ mons*, 614, 720: 728, 1730.
 Atlantides vagantes, 3, 11.
 Atlas pondere liber, 739, 1908. Herculem sibi
 impositum non potest ferre, 617, 12. Atlan-
 tem pondus lassum titubare, 719, 1599.
 ATLAS sphaeræ & Astrolægie inventor, 719,
 1599.
 Atreus ferus, acer & truculentus, 146, 447. fu-
 rens, 154, 683. immotus sibi constat, 156,
 704. Atrei nobilis domus, 412, 841.
 Atreus nomen aliud tragediarum Thyseæ, 106, 50.
 ATREUS ad aras filios Thyseæ mactavit, 111,
 95: 157, 731. ejus filii, qui & quot, 157,
 717.
 Atreides æquore vagus, 574, 410. Atreidem fran-
 gere, 794, 816. nulla Veneri funtiva ardent,
 161, 275. Atreida inferiorem videri, 566, 299.
 Atreidas, 597, 148.
 Atrox facinus, 407, 189. cruentum nefas, 120,
 194.
 Attendere, in sacrificiis, quid, 155, 695.
 Attenuari, 716, 1555.
 Atthis sonat natum, 630, 200.
 ATTHIS matrona Attica, 233, 106: 629, 199.
 Atticum solum pulsare, 257, 400. Attici cini,
 66, 847. Atticæ puppes, 621, 84. Attica o-
 ra, 444, 542.
 Attica, unde dicitur Mætopia, 234, 121.
 Attici unde Coropii dicitur, 235, 2. diem a solis oc-
 casu aspiciantur, 66, 846.

At-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Attingere genua, 488, 147. polum, 167, 226.
 funiculum penetrare, 110, 676. votorum summa, 167, 883. Attingit culpa pectus, 196, 103.

ATTIS puer, *Cybalis dilectus*, 593, 686.

Attollere comas, 61, 789. faciem, 215, 445.
 caput, 179, 810: 380, 971. domos, 596, 719.
 vultus, 164, 587. diem, 263, 571. iuga,
 120, 602. oculos contra vultus conjugis, 793,
 241. Attollit diem Phocibus, 491, 298. At-
 tollens taurus caput, 315, 317. gurgitem Cay-
 cus, 405, 228. Attolli iubere, 150, 170.

Attonitus, 17, 169. furor, 793, 785. gradus,
 510, 676. gressus, 771, 415: 791, 778. se-
 natus, 787, 699. terror, 790, 719. tumultus,
 121, 260. liquit ensem, 171, 729. Attonita mens,
 315, 129: 420, 442. mater, 383, 1005: 437, 736. vox, 345, 568. simu-
 lacris domus, 154, 677. Attonita fugit, 680,
 1024. cursu fugit, 110, 413. Attonitum cor,
 661, 708. pectus, 202, 302. pecus, 294,
 1050. Attoniti Manes, 749, 1926. Attonitae
 aures, 688, 1119.

Attonitus tumultus, 92, 1219.

Attretere manum, 197, 224. manu, 524, 719.

Av iquon, *Homere quid sit*, 336, 341: 352, 557.

Avarus Dis, 61, 782. Avara mens, 357, 486.

Avarae manus, 771, 434.

Avarus nullo sine beatus, 17, 166.

Auctor cladis, 89, 1166. pacis, 775, 488. pa-
 cis suae terrae, 12, 240. dignus necis Hercu-
 leae, 694, 1217. Herculeae necis formina,
 691, 1178. gnato funeri, 765, 342. nostri
 generis Jupiter, 572, 385. Auctoris pudere,
 694, 1109. Auctorem indicare, 152, 639. re-
 petit scelus, 56, 711. sceleris capere, 542,
 980. ad Auctores genus ledit, 285, 907.

Auctorem, qui de flammis Graeciae olim scripserunt,
 nomina, 654, 591.

Aucupare arcana, 646, 482. Aucupari verba ru-
 moris, 201, 361.

Audacter eruere lumina, 194, 179.

Audax vultus, 179, 940. Tiphys palluit, 495,
 146. damno, 555, 597. prociis, 212, 94.
 quo pergis, 60, 773. carina, 514, 607. vira-
 go, 461, 1151. via, 376, 908. lea, 596,
 740. Hecate, 513, 840. genus, 228, 35.
 Audacem malo domare, 413, 149. quies cel-
 lat, 285, 920.

Audere, tentare, 164, 592. inausa, 105, 20.
 malum, 170, 688. plura, 584, 552. Audere
 scelera, 31, 387: 676, 939. ingens facinus,
 121, 234: quid facere, 793, 785. quid ten-
 tare, 793, 840. aliquid sceleribus dignum,
 374, 879. magnum quid, 358, 909. vastum

nefas admittere, 665, 767. nefas, 216, 127:
 272, 723. nefas atrox, 120, 193. nefas im-
 pium, 489, 261. violare toros, 757, 193.
 ponere vitae finem, 588, 608. quid amore
 caeco, 555, 119. sequi cursu feras acres, 769,
 410. aliquid die claro, 438, 746. petere pe-
 nates flammis, 795, 822. lacerare numina,
 523, 700. auxilium dominac ferre, 766, 554.
 mandatum scelus, 554, 428. fateri, 538, 919.
 Audes hoc cernere, 785, 1026. Audet ratio de
 usus nihil, 180, 507. Audet Icarus, 659, 687.
 Ausus rumpere imperium, 9, 79. Aula com-
 missio scelus majus, 550, 29. Ausus nil nobi-
 le ferre, 581, 317. Ausurus facinus parens,
 206, 1251.

Audire pro obedire, 795, 848. supplicem, 507,
 514. istus, 718, 1903. praeccepta, 128, 309.
 arcum, 678, 976. scelera, 269, 672. resona-
 re Calpen, 717, 1569. mactatus suas propera-
 re, 665, 754. preces, 635, 194: 700, 1100.
 expetere, 283, 895. verba mente placata, 195,
 181. prodigia infusa, 217, 175. parentis
 nomen, 197, 225. fratrum bella, 205, 362.
 sonitum crepitante lamina, 603, 815. Audit
 pontus de aether, 395, 112. audit illud ne-
 mo alius, 182, 873. Audient nomen terrae
 ignotae, 409, 194. Audite inermes, dum pa-
 cem peto, 214, 488. Audiat aether gemitus,
 54, 1103. Auditi cantus, 682, 1046. Audita
 fari, 550, 518.

Audire de iudicibus, 56, 733.

Auditorium in foro quid, ibid. *Auditorium Prin-*
cipis, *Praefectis praetorio*, ibid. *Auditorio ad-*
esse, ibid.

Auditus organa & meatus, 197, 226.

Avehete monstrum horribile, 424, 191. arie-
 tem, 121, 235. Avehit vapor lentus sangui-
 nem, 695, 1228. Avecta ulra Myccenas, 613,
 997.

Avelere corpus, 542, 975.

Avellere: Avulla e sinu viri, 559, 187. Avul-
 sae manus, 176, 1058.

Avulsi e sinu, 540, 949.

Avernus pallidus, 301, 1201.

Avernus, lacus Campaniae, 103, 1201. *eius gra-*
violentia, ibid. *Stryx quondam dicta*, ibid. *de-*
scensum ad inferos praebet, 45, 187.

Avernus, alius lacus Epiri, 301, 1291.

Avertere caput, 382, 1011. scelus, 749, 17.
 moesta ora, 228, 886. quo oculos, 613, 262.
 sensus insanos, 74, 974. minas belli impoi-
 201, 191. facies moenibus, 216, 541. Avertat
 Deus hoc omen, 266, 624. Aversus, fe-
 rox, torvus, 251, 416. dies in ortus, 275,
 1031. Aversi cives, 221, 634.

LII II 1

INDEX NOVUS

Aversa superis regna, 467, 10.
Auferre pro impetrare, 698, 1272. fulmen, 621, 88. vindicem, 672, 871. coelum, 559, 618. herbas, 193, 149. spolia, 88, 1154: 218, 571. victorem, 63, 816. patrem, *pro occidere*, 32, 379. *cui patriam*, 712, 1492. *alicui aliquid*, 186, 56. *alicui fructum malorum*, 419, 422. luci, 199, 148. spiritum fratris, 760, 142. gnato caput, 381, 1006. honores manibus, 401, 191. mortis impetum, 681, 1026. scelus manibus, 79, 1034. spoliis corporis, 275, 772. stupro conjugem, 122, 222. quid pellicis, 677, 967. iter faris, 714, 1834. opes fortuna potest, non animum, 483, 176. oculos fulgore, 136, 415. secum herbas letales, 498, 270. collis latus, 695, 2225. *aliquem Venere furtiva*, 165, 275. manus a genibus, 144, 522. volucres de media nube, 723, 1654. *Auferit membra pellicis*, 674, 915. *Auferunt dum comas*, 396, 1094. *Abstulit membra flamma*, 756, 171. mentem furor, 669, 813. dolor voces, 726, 1711. *Abstulisti mihi solum*, 698, 1271. *Auferri vado prono*, 218, 181. *Abiata Achilli Lynceis*, 558, 186. *Augere voluptatem*, 172, 974. undas imbre, 179, 482. precibus malum, 652, 566. *Auctus gloria*, 171, 400.
Aulla liberis domus, 374, 881.
AUGES fabula, 619, 366.
Augias stabulum ab Hercule purgatum, 22, 247.
Augur Calchas, 427, 333. fidelis, 558, 180.
Augustus parens patriae primus, 774, 477. *Divus*, 776, 505. *Augusti nurus*, 799, 934.
AUGUSTUS *Caesar Sphegus imagine pro infanti usque*, 148, 641. *Augusti servitia*, 776, 504. *Augusta scindit vestes*, 765, 128.
Augustarum diis celebrantur, 618, 672.
Augustae domus columen, 756, 168. *Augustum nomen*, 761, 251.
Avia uno partu liberos peperit viro, 192, 136.
Avidus vultus, 676, 947. pater, 127, 277: 176, 1040. navita, 494, 126. ignis, 556, 885. vitae, 166, 882. theatri, 64, 839. *Avida cetas*, 25, 291. pestis, 310, 4. ales, 92, 1207: 549, 18. avis, 58, 759. volucris, 705, 1278. *Avidum os*, 102, 2. Chaos, 52, 677. fatum, 343, 411. tempus, 417, 402. feræ genus, 228, 36. *Avidi oris hiatus*, 321, 104. *Avidi crooris*, imperii, armorum, doli, 201, 296. leones, 310, 77. dolores, 429, 762. spem ponunt, 416, 399. dentes, 41, 555. manus, 388, 18. *Parcae*, 685, 1097. matres, 474, 75. pennae, 209, 425. *Avidis natura parum est*, 616, 631.
Avidus itas villar, 189, 22.

Avia avida, 58, 759. garrula, 345, 454. *Aves Phineae*, 117, 154. *Idaeae*, 428, 567. *atrae*, 104, 10. *saevae*, 199, 266. *obscenae*, 525, 712. *querulae*, 258, 508. *Aves vincere certare*, 171, 895. *defendere*, 723, 1654. *Avibus epulandos functos trahere*, 158, 750.
Aves Stymphalides, 22, 244. *Avium Stymphalidum fabula*, 22, 244.
Avius error, 428, 563. *Avii loci*, 275, 777.
Avus Tonans, 678, 989.
Aula aethera, 179, 1078. alta, 758, 219. regalis, 439, 772. fallax, 747, 36. patria, 762, 285. cruenta, 785, 668. potens, 386, 2. sublimis, 289, 981. testis excelsis crepuit, 680, 2016. *Aulam dominari*, 719, 1590. *intrare*, 755, 162. *Principis regere*, 800, 948. *defendere*, 791, 781. *flammis telisque petere*, 786, 689. *Aulas fugere*, 553, 81.
Aulis ratibus tarda, 585, 567.
Aulis, portus Aegaeus, 515, 622: 558, 567. *Bazia Graecorum in Trojanis contrarium*, 557, 173.
Aura populi, 257, 488. *vitalis*, 50, 612. *lenis*, 313, 37: 525, 431. *lenis & modice fluens*, 374, 888. *rorifera*, 226, 17. *complens sinus laxos*, 15, 153. *tendit sinus plenos*, 576, 442. *Aurae leves*, 492, 104. *lenes*, 801, 971. *Auras trahere*, 355, 199: 87, 1142: 673, 891. *ore trahere*, 197, 210. *respuere*, 571, 378. *in Auras fugere*, 603, 854.
Aure vitalis, 159, 611. *Auras captare de cubus*, 229, 40.
Auratus curtus, 545, 424. balteus, 42, 543. *Aurata sedes*, 245, 185. *prora*, 575, 419. *pecus*, 543, 983. *Auratum limen*, 655, 605. *flumen*, 656, 625. *Aurata sceptrâ*, 123, 229.
Auriga carinae, 466, 3.
Auris patiens, 31, 561. *subrecta*, 61, 790. *timida*, 340, 385. *sollicita*, 431, 617. *Aure materna verba indigna*, 612, 982. *Aures attonitae*, 688, 1129. *trepidae*, 741, 1914. *hispidae*, 293, 1038. *Aures resonant*, 321, 188. *Auribus & verbis parcere*, 383, 1020. *committere curas*, 265, 608. *Aures dare*, 253, 415. *detrahere*, 618, 661. *Aures ferit sonus*, 708, 1417. *percussit marmar*, 590, 634. *vos percussit*, 710, 72. *componere*, 62, 810. *ferit sonus*, 741, 1944. *commodare*, 264, 620. *pepulit facinus*, 34, 415. *conjugis timere*, 281, 874. *deducit lapis*, 251, 392.
Aures subrigere, subjicere, arrigere, 61, 790: *Avium sensus vagus*, 248, 539.
Aureus Jupiter, 758, 207. *Perseus*, 3, 13. *Aurea pellicis*, 497, 361. *nota*, *pro litterae aureae*, 208, 599: unda, 121, 354. *Aureum spolum*, 519, 665. *tergum*, 457, 1016. *nemus*, 617, 124.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

18. cornu rutilans, 320, 337. Aurea tecta, 617, 646. pocula, 618, 637. poma, 603, 811. vincula, 398, 156. flumina, 346, 468. *Aurea mala quid*, 102, 317. *Aurea mala horti* *Hejperidum*, 22, 240.

Aurora fulgens, 745, 2. Aurora movit ad solitas vices caput, 601, 821. sub Aurora positi Sabaei, 714, 151.

AURORA *Memnonis mater*, 406, 240.

Aurum textile, 511, 572. externum, 514, 613. barbaricum, 38, 475. distinctum, 246, 321. follicitum, 259, 519. fulvum, 791, 772. veteris Affarici, 605, 878. Auri fames, 770, 425. cupido, 240, 528. dona, 215, 503. Aurum eructe, 770, 418. congerere, 17, 168. Auro nemora ornare, 505, 486. in Auro congesco pauper, 17, 168.

Aurum effusum, 122, 227.

AUSONIA, ab *Ausone Ulyssis filio dicta*, 496, 355.

Ausonium mare, 496, 355.

Ausonium mare quendam, 500, 408.

Auspiciari regium decus capiti, 548, 8. Auspiciatus bello, 558, 174. Auspiciati tori, 491, 285.

Auspiciari, quod, 153, 657.

Auspices in nuptiis adhibere, 447, 863.

Auspicium mortis pavere, 431, 609. Auspicia metueret, 431, 610.

Auspicium pro omni, 281, 855.

Auster madens, 620, 71. pluvius, 513, 93. Libycus, 579, 480. luctificus, 557, 632. pondus rapit, 670, 840. disturbat freta, 251, 1011. Austro latus servit, 666, 777. Austri tepidi, 227, 21.

Auster car Gracii Nodæ dictus, 512, 583. *apud Charybdim rimendus*, 128, 580. *nebulosus*, 512, 583.

Australis polus. 685, 1104.

Aut perdam, aut peribo, 121, 203.

Autumare, 567, 765. dignum nece, 242, 257.

Autumnus gravis, 71, 249. Autumno fugiente poma cadere, 718, 1579.

Avi gener, 193, 134. Avo parentem miscere, 550, 35. Avi nobiles, 30, 339. Avi omnia videntes, 236, 358.

Auxilium unicum mortis paternae, 607, 910. Phrygum, 596, 743. Auxilium gnaiae ferre, 751, 134. morbus trahit, 515, 70. dabunt reliquiae, 714, 1819. dominae fete, 766, 345. Ad auxilium trahere gentes, 207, 376.

ad Auxilia alicuius venire, 49, 632.

**Aëon*, *Pontus Euxini nomen obsoleto*, 471, 44: 552, 66.

Axis frigidus, 524, 2712: 697, 1251. patrius, 659, 678. falsus, 155, 661. Libycus, 674, 908. Parthicus, 698, 1281. Pellicus, 418,

415. Phoebeus incensus, 705, 1387. Scythicus, 692, 1184. Axem cludere, 709, 1441. Axes tremunt curru, 246, 316. Axis subiacere, 686, 1108.

Axis fervens, 714, 1513.

B.

BACCAE Cadmeae, 14, 134.

Bacchae, i.e. *bacchantium multitudo*, 356, 617. Bacchatri alicui, 595, 724.

Bacchus tener, 38, 472. Phocidos, 330, 279. infusus, 173, 983. vetus, 169, 915. non adit superos, 5, 16. intulit se Deis, 622, 94. effluit circa rictus, 173, 987. exonerat curas, 255, 445. refidet Olympo, 758, 210. Bacchi parens, 5, 16. matertera, 345, 445. satis me tenet, 172, 975. cognatus puer advena, 345, 448. laudibus carmen sonare, 341, 402.

Baccho cruor incidet, 605, 886. jungere notem, 140, 467. Baccham fundere, 511, 566.

BACCHI *nativitas*, 37, 457. *ubi enutritus*, 341, 405: 498, 384. *car muliebris vestitus incedat*, 342, 422. *perpetuus juvenis*, 341, 404. *idem qui sol*, 341, 404: 274, 754. *thyrsiger*, 341, 405. *unde vites acceperis*, 319, 120. *e terris elicitur aquam*, lac, vinum, mel, 348, 492. *bello Gigantes in Leonem versas*, 17, 458. *Lyncus car vocatur*, 349, 508: 478, 110. *formosus*, 341, 404. *adde*, 342, 412. *regis*, 274, 756. *unde corniger dictus*, 274, 756. *boves primus juvenis*, ibid. *Offensis Argopis*, ibid. *Bucis a piratis Thyrrenus capti subula*, 345, 449. *eius curum trahebant leones*, *ligeris* & *lynxes*, 274, 755: 345, 425: 475, 85.

Bacchae Cadmeae, pro orgiis vel Bacchanalibus, 14, 334.

Baccifera hedera, 342, 414.

Baculum senile, 359, 657. Baculo adjuvare gradum, 53, 696.

BAETIS *Hispaniae fluvius*, 525, 726. *alia nomina*, ibid.

Balissa, quid? 153, 386: 260, 535.

Balnearum ambrosiosus apparatus, 159, 465.

Balteus auratus, 42, 543.

Balteus Hippolytes, 603, 849.

Barba impexa, 49, 766. foeda, 144, 507. fignat genas, 267, 648. Barbae graves, 729, 1753.

Barba prima, 267, 648.

Barbara tellus, 257, 106. tellus mitior urbe nostra, 802, 979. mitra frontem premens, 58, 471. Barbarae gentes, 599, 783. undae, 271, 715. Barbara ora, 514, 612.

Barbarica templa, 440, 782.

L II II 3.

BAS-

INDEX NOVUS

BASSARIS, *pro meretrice*, 343, 432. *Thracibus est vulpes*, ibid. *Bassarides Bactri nuntiat*, ibid.

Sculi villae nomen, unde ita dicti, 764, 313.

Beatus, 17, 166. *Beatae fortunae quid deest*, 362, 693. *Beatae res*, 255, 437.

Beatus parvo, 319, 117. *Beatae opes*, 17, 166.

Belides etiam Danaides vocantur, 13, 757.

Bellare nuda manu, 261, 545. *Bellandi causa est amor*, 643, 424.

Belliofus Rhelus, 561, 216.

Bellius Deus, 583, 547. *Mavors*, 261, 550.

fragor, 34, 477. *Bellica virtus*, 438, 757.

Bellum agmen, 216, 541. **Bellum** canere, 120, 187. **Belluae** laudes, 439, 769.

Belliger Mars, 277, 808. **Belligera** Pallas, 69, 901.

Belligerum caput, 213, 472. **Belligerae** gentes, 473, 64.

Belliger Mars, 238, 188.

Bellona petit nec stricto ferro, 701, 1312.

BELLONA, *quae Dea*, 553, 82.

Bellua squamosa, 294, 1047. *novo vultu*, 744, 1092. **Bellua** ponti anas, 248, 331. **Belluis** servari, 176, 1033.

Bellum civile, 205, 355. *indomitum*, 588, 604. *triste*, 763, 300. *peractum est*, 464, 1768.

dotale, 215, 570. *eruentum*, 34, 402. *nihil relinquit*, 32, 365. **Belli** arbitri, 459, 1070.

mala sibi proponere, 221, 625. & *amorum immerito*, 411, 320. **Bello** auspicatus, 558, 174.

Bellum uoce emere, 558, 170. *camere*, 146, 553. *fugere*, 403, 211. *gerere*, 227, 622.

cient aera, 207, 380. & *nefas prohibere*, 203, 327. *pacemque iubere*, 785, 680.

parare, 406, 233. **Bello** moriens felix, 398, 163.

Bella materna prece vieta, 210, 435. *saeva*, 156, 465; 540, 040. *fratrum saeva*, 205, 362.

irrita, 63, 820. *ventorum*, 179, 1080. *aeterna*, 5, 29. *paterna*, 459, 1074.

gemina, 508, 525. *ferro cincta*, 53, 695. *ne possunt*, 49, 638. **Bellorum** causa sui, 410, 917.

Bellis moras solvere, 413, 354. **Bella** timere, 427, 347. *Telemacho parare*, 430, 593.

non nocere, 769, 400. *pro aliquo gerere*, 635, 209. *pati*, 490, 274. *movere*, 13, 123; 780, 753. *horrida movere*, 791, 776.

delectat cruor, 34, 405. *narrare*, 576, 446. *canere*, 444, 835. *gerere*, 262, 561; 406, 233. *gerere pro grege*, 248, 340. *secum gerere*, 9, 85. & *pacem manu regere*, 569, 345. *parare*, 74, 967. *Thessalici ducia timere*, 500, 412. *in Argivos ferre*, 420, 444.

Bellum praesio & acie dijudicatur, 221, 629. **Belli** ales aucupis, 221, 627. *Bella* propter feminas erant, 262, 561. *Bella civilia orta ex dissidiis exer-*

citum in distinguendis Imperatoribus, 774, 487.

Bella ventorum, 578, 477.

Bene habet, 79, 1035; 381, 998.

Beneficio multum delectat, qui cunctatur, 99, 1310.

Beneficia suaveri data fortunae dari, 435, 697.

quantum alio haberi, 506, 504.

Boeota loca, 360, 466.

BOESA Lacorum urbi, 445, 847.

Bibere Euroran, 231, 127. **Gangem**, 343, 427.

limenon, 568, 3318. *pontum coeruleum*, 634, 281. *Rhenum*, 497, 374. *nubes Sicanias*, 703, 1.

Tanain frigidum, 387, 9. *virus*, 529, 778.

rubores, 658, 664. *pulverem*, 118, 174. *sanguinem suorum*, 169, 917. *viventium cruorem*, 177, 1056. *auro*, 259, 518. *Bibit rarus* Lethen, 60, 777. *vestis pestem*, 652, 566.

tumulus sanguinem, 164, 1164. *Biberunt tumuli meum sanguinem*, 594, 700. *venenum in auro*, 138, 453.

Biceps Parnassus, 331, 281.

Bidentes tardae, 319, 133. *vestire nigro*, 352, 556.

Biformis taurus, 301, 1172. **Biformis** nota, 270, 601.

Biformes centauri, 10, 91.

Bigae nocturnae, 246, 312; 714, 1520.

Bigae innas, 601, 818.

Bijuges haesere vulnere, 297, 1101.

Bolis atrae folliculis, 337, 358.

Bimares terrae, 337, 282.

Binae acies, 210, 433. **Bina** fanera, 304, 1114.

Bipenni dextram armare, 606, 897.

Bislenus labor, 96, 1282; 601, 812.

Bis terque, 156, 702.

Bisjupes, laves agrestes, eorumque descriptio, 235, 62.

Bistones ultimi, 682, 1042.

Bistonia, hirundo, vel Praene, 592, 673.

Bistoniae fluvium & regio Thraciae, 21, 226; 592, 673. *Bistones ales*, 592, 673.

Blandiloqua vox, 566, 289.

Blandiri vultu fallaci, 767, 378. **Blandiendo** nutrire malum, 235, 134.

Blandus sinus, 459, 1077. **Blanda** frons, 311, 7.

pestis, 770, 426. *preces*, 78, 1014. **Blandum** obsequium, 750, 84. **Blandi** doli, 755, 128. **Blandae** manus, 77, 1002. **Blanda** ora, 263, 572.

BOAS vocatur circa fontem Phasis fluvius, 471, 44.

BOEOTIA, *unde sic dicta*, 364, 719. *prior Aonia vocabatur*, 475, 80.

BOEOTUS Neptuni filius, 364, 722.

Bombycinum a vermiculis signis, 251, 389.

Bonum anceps, 274, 761. *fallax*, 310, 6. *regni manu*.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- maximum, 121, 205. est ignotare mala, 161, 783. fragile fallacis aulae, 747, 35. Bona causa, 207, 378. Boni vultus, 170, 936. Boni parent fontibus, 22, 252. Bonis prodesse, 289, 976. Bona perdere, 255, 442. cuncta amittere, 95, 1259. Bonis uti, 255, 443. regni frui, 361, 687. Melior & Maximus *vide suis locis*.
- Bona fallacia**, 551, 58.
- Bootes tardus**, 759, 234. coeruleis aquis immunis, 552, 70.
- Boetes**, *sive Arctophylax fidus*, 493, 314.
- Boreas inianus**, 290, 1130.
- Boreas gelidus**, 286, 936. fessit arva mutantis, 346, 473. expellit Notos, 640, 382. & Zephyrus quando nomen non habebant, 493, 316. Boreae Notus adversus, 578, 476. Borean expulit Africus, 623, 113. Borea fati, 487, 231.
- Boreas**, *cur Sarmathus dicatur*, 115, 127. *cur ficius*, 686, 1109.
- Bos iunctus**, 260, 536. tergo candidus, 333, 299. Bos inappia, 339, 373. inauspicata, 364, 723. Boves fessi, 162, 807. nivei, 258, 500. Boves atrae, 352, 556. Bobus rura scindere, 456, 1021.
- Bos Luna**, *pro Elephantis*, 248, 352.
- Bos**, *Lunae apud Aegyptios sacra*, 254, 410. *Bos olim arabatur*, 260, 536. *Bobus tritorandi praeiunx mor*, 132, 357.
- Brachia defessa**, 735, 1861. prima, 346, 461. mollia, 341, 405. captiva, 623, 109. lenta, 766, 354. cancri, 165, 854. valida, 576, 439. lassata, 322, 169. capiunt volucres plumas, 630, 101. Brachia curvare, 321, 158. iactare, 83, 1088. lacerare, 493, 687. ferire cultro, 532, 807. populi posside, 736, 1876. in amplexu capere, 702, 1342.
- BRETTUM**, *Italiae urbs*, 657, 650.
- BRETTUS**, *Herculis filius*, ibid.
- BRETTI**, *populus Italiae*, ibid.
- Brevis sonitus**, 420, 441. fluctus, 329, 266. casus, 408, 273. Brevis praeda, 453, 980. mora, 430, 760: 491, 288. mora, 251, 390. Breve gaudium, 757, 200. domum, 274, 762. Breves rotas, 275, 767. Brevis gyrus, 246, 313. coma, 277, 803.
- BRILIAREUS** gigas, 627, 167.
- Briseis capta**, 404, 212.
- Britanni dedere terga**, 747, 28. Britanni jugum imponere, 748, 22.
- BRITANNICUS**, *frater Octaviae a Nerone venens sublati*, 748, 27: 756, 168.
- BRITOMARTYS**, *comes Dianae*, 531, 795.
- BROMIUS** i. e. *Bacchus dicitur & primum fecerit*, 274, 760.
- Bruma cana**, 288, 966. rigida, 524, 715. decum comas, 640, 383. inflexis vadit, 645, 469. ter posuit nives, 206, 370.
- Brutia fretum**, 657, 650.
- BRUTIAN**, *urbs Siciliae*, ibid.
- BRUTTI**, *populus Siciliae*, ibid.
- Brutius pontus**, 148, 578.
- Brutus in caedem ducis mannis armavit**, 775, 498.
- BRUTUS a Canjare ferratus in acie Pharsalica**, 775, 499.
- Bubo iuciter**, 52, 687.
- Bubo avis ferax**, 525, 733.
- Buccina est cornu sonans**, 147, 574. *eius usus in bello*, ibid. *in signifiandis dies partium*, 162, 798.
- Buccinator**, 147, 574.
- Bullus agrestis, herba letalis**, 490, 270.
- Bullis, Ierus**, 461, 1106. minor, 731, 1787. ante aras cecidit, 618, 26.
- BUSIRIDIS ab Hercule intercepti iussu effusus sanguis**, 38, 483. *Busiridis aras*, 802, 970.
- Bustum paternum**, 463, 1150. Thebali ducis, 414, 361. Busto virginis petere, 411, 330. Busta antiqua, 254, 677. Achilles, 451, 940. Busta transiit furor, 434, 670.
- Bustum quid**, *& unde dictum*, 433, 663.
- Buxo tolente canere**, 570, 349.
- Buxum pro tibia boxea**, 593, 389.
- Bysium inflat lini terra edunt**, 251, 389.
- Bysios inducuntur sponfas**, 247, 321.

C.

C Acumen summum, 292, 1027.

Cadaver est tuum, 184, 36. tremendum, 668, 813. pabulum accipere, 710, 1463.

Cadavera igne purgari credebantur, 158, 748: 742, 1966, 1968.

Cadere unde, quo, 169, 925. alte, 19, 207. 642, 406. *pro interitu*, 40, 510. pronum, 463, 1158. fato, 368, 787. loco, 408, 266. ense militis, 800, 951. de turri, 414, 368. in bello, 34, 402. manu truculenta, 23, 255. manu foeminae, 691, 1179. ferro parentem, 761, 266. Raptis pulsu, 367, 769. scelere gnati, 755, 165. geminum in preces, 667, 797. ut nocentem causa incognita, 362, 695. tumultu defenso, 434, 677. arce, 242, 260. reginam in famulae locum, 638, 355. felices videre, 649, 674. in servitute de regno, 219, 508. ante aras, 618, 26. victimam ante aras, 587, 585. in portus petitos, 456, 1028. e muris altis, 462, 1118. minis foeminae, 692, 1182. hac *vel* illa parte, 157, 725. uno vulneri, 337, 322. posse odio Junonis, 601, 1284. in nocentem *huc* malum vix credis, 267.

INDEX NOVUS

267, 638. Cadere flammis perustam, 543, 996, in coeucti chaos, 768, 391. in profundum, 518, 659. flumina in pontum, 500, 405. in patrum, 157, 725. *alany* manu, 756, 174. in terras, 165, 857. e coelo, 165, 856. ferro, 795, 850. post omnes, 315, 73. Cadit imber, 171, 950. murmur grave collibus fummis, 577, 467. ad delubra conjux tauri, 570, 353. vestis ex humeris apertis, 394, 104. e vultu imber subitus, 452, 966. sudor per artus, 424, 487. in pontum truncus, 669, 821. vultus in somnum, 80, 1044. torrens rapax, 187, 71. fulmen in nexus nostrorum, 187, 60. Cadunt brachia praedonibus, 346, 461. exequiae circa funus, 315, 63. lacrymae per ora, 251, 381. medentes, 315, 70. ventis vires, 149, 588. Cecidit Troja, 595, 725. decor corporis, 250, 378. huc decor, 307, 1270. mihi liliu, 418, 413. Oechalia inclyta, 643, 422. saeva juvenus, 365, 745. liliu Marte decennii, 608, 921. ira, 543, 969. dolor incassum, 178, 1066. nobis dolor, 725, 1686. regio Tato comes, 368, 780. Troja cum Hecatore, 396, 128. in lucem furor, 485, 576. dira serpens, 733, 1813. Antiope manu *Thebei*, 286, 927. frater a fratre parens dextera nati, 262, 556. Pergamum face Dorica, 574, 421. ante aras pater, 599, 792. Ceciderunt minae ferri, 147, 573. Thebae, 404, 219. fixa, jugis ruptis, 400, 175. Cadat quicquid est excelsium, 773, 471. Cadens flamma, 582, 534. spiritus, 452, 951. fessa radice quercus, 351, 536. Cadentes cum urbe populi, 588, 603. lacrymae, 50, 642. polo stellae, 551, 554. Cadum ducem petere, 556, 145.

Cadere gradu, pro statu, 581, 515. *matre, sellare, forte*, 422, 472. *pro nasci & oriri*, ibid. *Cecidit furor*, 585, 576. *Cadentes oculi*, 249, 364. Cadmeia Ino, 345, 446. Cadmeides impiae, 58, 758. Cadmeus nepos, 366, 751. Cadmea gens, 312, 20. progenies, *i. e. Thebani*, 208, 392. mater, 382, 1006. Cadmeum nemus, 323, 175. Cadmeae Thebae, 327, 233. matres, 344, 435. cistae, 654, 594. Cadmea proles, *i. e. Thebani*, 23, 268. Cadmi proles, 318, 110. domus *pro Thebanis*, 357, 626. CADMUS *Aegyptius fuit*, 318, 172. *e Sidene venit*, 321, 163. *Aegyptius dicitur*, 191, 124. *regno pulsus, in serpente mutatus fingitur*, 33, 393: 222, 647. *& Amphion cecidit Thebaurum*, 70, 915. *Cadmi filiae impiae*, 58, 758. Caducee frontes, 355, 600. Caritatem post mortem manere crediderunt *prisci*,

378, 951. Caecus furor 76, 991: 206, 27: 354, 590: *mutatus*, 399, 171. *carcer*, 429, 585: 613, 988. amor, 555, 118. cupidus, 260, 528. error, 83, 1096. pes, 182, 11. ignis ira stimulator, 513, 501. coeca nox, 154, 668: 384, 1049. via, 54, 668. domus, 267, 649. *saeva*, 221, 632. temeritas, 556, 145. Caecum chaos, 353, 572: 526, 747: 688, 1134: 768, 393. iter, 436, 724. mare, 583, 542. monstrum, 234, 122. Caeci aditus, 64, 834. finis, 606, 895. modi, 192, 132. dolores, 710, 1459. Caeca munera, 289, 979.

Caecus pro caeculosis, 51, 668. Caeedere, refecare arborem, 256, 458. humeros, 85, 1118. terga Graja, 439, 774. victimas altaribus, 471, 39. victimas, 671, 877. ad aras, 178, 1058. colla gregis Phrygii, 410, 296. silvam, 712, 1483. terram adverso ore, 69, 896. Caedi ferro, 800, 945. Caetius Agamemnon, 608, 932. senex, 489, 259. serpens, 612, 93. truncus, 427, 541. Caefia victimis Jovi, 396, 140. genitrix, 757, 102. cervix, 157, 728. ornus, 80, 1047. dextra parentis virgo, 763, 297. Caefium caput, 338, 361. Caefio rege manus contaminare, 340, 389. Caefiae victimae, 69, 899: 790, 757.

Caedes gemina, 157, 730. Ophionia, 347, 485. inchoata, 542, 974. regia, 326, 217: 410, 309. dira, 407, 255. hospitalis, 38, 483. gemina fratrum, 32, 373. Graeciae, 411, 319. votiva, 178, 1058. funella, 455, 1004. nefanda, 761, 266. effera, 391, 54. mutua, 504, 470. cognata, 508, 523. scelerata, 327, 236. acerba, 308, 1275. cruenta, 89, 1160. multa, 158, 733. impia, 561, 219. Caedis minister, 766, 368. regiae nefas, 390, 44. seriem exponere, 459, 1065. aut cruoris finem stare, 776, 514. signa veste gerere, 609, 948. imago, 127, 282. auctorem indicare, 340, 394. Caedem ferre, 799, 920. ferens poscere, 796, 861. Caede abstinere, 774, 474. regis nocens, 317, 235. furere in Danaos, 420, 446. faciare manus, 544, 1009. secunda aliquem immolare, 156, 714. se reparans serpens, 523, 702.

Coelebs Jafon, 537, 898. & orbis, 304, 1215. torus, 559, 185. vita, 241, 23: 257, 478. Caelum, *vide Coelum*. Caefar civium scelere occidit, 776, 502. Caefaris uxor, 799, 934. Caefarem decet timere, 773, 457. Caefaries colligi nefcia, 277, 801. Caefaries humeros perfundens, 277, 801.

Caef:

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- Caeſus quid?* 476, 89. *errum certamen*, ibid.
CALAIS & *Zetes Boreae filii*, 487, 231. *cur ab Hercule occiſi*, 516, 634.
Calamus impar, 245, 298. *Calamo levi volu- crer decipere*, 769, 411.
Calamus, pro arundine uſitate, 769, 412.
Calcare iacentem vulgus, 771, 455. *terga freti*, 42, 535. *ſaxa pede*, 241, 234. *omnes*, 656, 637. *pede miſerias*, 489, 253. *iter obſitum dumis*, 330, 277. *Calcata membra*, 793, 799.
Calchas augur, 427, 533. *interpres deum*, 413, 352. *facit metus*, 430, 592. *horruit reſpon- ſa vocis ſuae*, 558, 167.
CALDIUS BIBERIUS MERO, 168, 913.
Calere igne, 238, 191. *levi face*, 640, 377. *Ca- lentes ratiſus exulſis manus*, 597, 745.
Calidus cancer, 718, 1573. *ſanguis*, 177, 1054: 332, 297. *Calida aethas*, 275, 765. *Calidum ferrum*, 199, 254. *Calidi ignes*, 416, 392.
Caligo tenebris ſpūllior, 173, 994. *denſa*, 578, 472. *ſpiffa*, 54, 710.
Callidus dolus, 360, 668. *ſenex*, 775, 889. *Cal- lidum monſtrum*, 318, 106. *Callidi aſtus*, 426, 523. *Callidae fraudes*, 258, 503.
Calliopae genus, *Orpheus*, 682, 1034.
CALLISTO, *Lycanien filia in aſſam mutata*, 2, 6. & *Atrius in ſidera Boreales verſi*, 2, 6: 14, 130.
Calones in exercitu quinam, 219, 597.
Calor meat in pectus & venter, 533, 837. *Calo- res exſtincti*, 245, 292.
Calpe libera, 697, 1253. *Calpeu reſonare audire*, 717, 1569.
Calpe, e colomnis Herculis una, 696, 1240.
Calydneae infulae, 444, 830.
CALYDON, *regia Aetolorum urbs*, 445, 845: 653, 582.
Calydoniae i. e. Aetolidae, 653, 582.
Camacraenſium linum, 251, 389.
Caminus aeternus, 148, 585. *Camini Aetnei*, 12, 106: 690, 1157. *ſurentes*, 238, 191. *len- ti*, 159, 766.
Carmina vocalis, 515, 625.
Campus jacet, 54, 720. *Campi Sigei*, 393, 75. *ſilentes*, 66, 848. *vacui*, 231, 71. *Eol*, 318, 115. *Theſſalici*, 448, 778. *fertiles*, 220, 607. *latenti*, 577, 456.
Campus Elyſius, ubinam ſit, & unde diſſus, 451, 944. *in Campis Philippiis Brutum & Caſſium vicerunt Octavianus & Antonius*, 776, 515.
Canac ſpuma, 576, 441.
Cancer curvus, 169, 854. *ſervens*, 245, 287. *revulſus*, 694, 1219. *peremptus*, 620, 67. *ca- lidus*, 718, 1573. *Cancro Libys ſubditus*, 619, 61.
Cancer, ſignum veſteſte, & cur, 165, 854.
Candidus tergo bos, 333, 299. *Candida conjux tauri*, 570, 353. *mivi lactis Leſbia*, 348, 495.
Candidum tergus, 473, 60. *Candidi curruſ*, 276, 787. *Candidae alae*, 245, 301. *Candi- da ſidera*, 247, 333. *ora*, 349, 508. *procul fraude remoti ſecula*, 494, 329.
Candor languidus, 279, 832.
Canere nivibus, 393, 73.
Canere bellicum, 120, 187. *carmen* 155, 692: 569, 333. *laudes*, 63, 829: 726, 1698. *tem- pora*, 624, 130. *hymenaeum Tritonum*, 401, 202. *cujus triumphos*, 622, 413. *aliquem lan- dibus*, 409, 293. *bellum*, 146, 553. *bella*, 444, 835. *ſutura*, 518, 656. *Phoebum*, 567, 310. *buxo ſolenne*, 570, 349. *numen novum templis additum*, 744, 1982. *ſub jugis Rhodopes*, 681, 1031. *Canit hoc Calchas augur*, 427, 533.
Canere, ad eſt praedicere, 743, 1972.
Caniculares dies unde dicantur, 313, 39.
Canis *Stygius*, 621, 79: 240, 223: 697, 1257. *triformis*, 693, 1202. *infernus*, 645, 470. *Tar- tareus*, 50, 649: 730, 1770. *inferorum*, 719, 1601. *ad coelum tractus*, 603, 859. *revul- ſus*, 280, 844. *raptus*, 739, 1919. *ater*, 8, 59. *ſaevus*, 61, 783. *ſaevus Tartari*, 597, 751. *ira ſurens*, 63, 819. *timidus*, 62, 809. *inquietus*, 715, 1526. *aethifer* 313, 39. *rum- pit vincula*, 322, 172. *ſedit incertus*, 61, 792. *laſſus* 62, 803. *Canem per urbes ducere*, 725, 1680. *Canes arguti*, 232, 82. *rabidi*, 377, 912: 496, 351. *egere dominum*, 366, 754. *Amphionii*, 323, 179. *taciti*, 228, 30. *Ca- nes moellae*, 297, 1108.
Canis & Canicula, ſidera, differunt, 313, 39.
Canes immolabantur Hecatae, 353, 569. *facile im- ſiuntur peſte*, 320, 133.
Canora chelys, 412, 321.
Cantare carmen ramo, 592, 671. *Cantatus un- guis*, 515, 730.
Cantus lithacus, 390, 38. *ſtebilis*, 624, 130: 683, 1064. *volucres tenet*, 684, 1071. *Can- tus praecina perdere*, 685, 1088. *Cantum cie- re*, 169, 918. *Cantu rates retinere*, 496, 359. *Cantus magici*, 522, 684. *Striduli*, 365, 734. *Cantus Achillis timere*, 411, 323. *ad Cantus adelle*, 522, 699. *ad Cantus venire*, 683, 1054. *Cantibus ſolamina quaerens*, 685, 1090. *aliquem vincere*, 45, 590. *ſerpens ſo- pitus*, 523, 704. *auditis ales cadit*, 682, 1046.
Cantus Theſſali, 254, 421.
Canis *coma*, 352, 555: 400, 184. *populus* 652, 578: 667, 789. *bruma*, 288, 566. *ſeneſtus*, 19, 198. *ſpuma*, 202, 1014. *Canis nire col- les*,
M m m m

INDEX NOVUS

les, 126, 8. Cani venerandi, 95, 1249. Capnae nives, 126, 935.
 Capax uterus, 384, 1039. animae, 339, 367. invidiae ars, 424, 479. scelerum 755, 153. scelerum Cithaeron, 377, 930. scelerum di-
 es, 707, 1419. regnum, 50, 659. sanguinis jecur, 695, 1220. popularum cymba, 60, 775. tot scelerum cor, 103, 159. cymba, 322, 166. turbae testum, 152, 645.
 Capax invidiae, cui potest invideri, 424, 479.
 Capere toros, 637, 335. tumulos, 454, 992. animos, 295, 1060. scelera, 796, 865. ad-
 versa, 116, 83. nefas, 550, 31. nefas fati, 687, 1124. fello cultus 448, 883. ornatus, 145, 525. nomen 796, 864. dapes, 138, 450. vires, 792, 784. Specimen affectus, 499, 389. dona, 572, 385. triumphum, 651, 562. ele-
 mentiam, 795, 835. amictus, 652, 571. con-
 silium, 482, 155. gazas domum, 505, 484. mundum, 686, 1118. modum doloris, 125, 255. fidem, 399, 168. pignus fidei, 32, 370. gaudium breve, 757, 200. animum conjugi obstrictum, 565, 276. pretium furoris, 604, 868. munus Alcidae, 723, 1620. suam for-
 tunam, 750, 90. regna tria, 688, 1127. bra-
 chia in amplexus, 702, 1342. animo ruinas, 34, 412. prolem totam confusam, 237, 172. poculum infuso Baccho, 173, 982. dona su-
 prema genitoris, 308, 1273. sceleris aucto-
 rem, 542, 980. vires malis, 749, 55. decorum certaminis ludicri, 609, 935. imperium munere matris, 751, 94. exuvias capitis, 301, 1182. quem decore, 786, 695. seie mate, 579, 489. Caput terra, 73, 960. dolor vix frenos, 143, 496. pectus minas, 633, 266. nulla manus nodum *Heraculis*, 724, 1661. num-
 quam plebeja domus magnos motus, 299, 1137. me sinus anilis, 730, 1761. Capiunt brachia volucres plumas, 630, 201. praedam mille rates, 389, 27. Caput cibis tutus an-
 gustia menia, 138, 452. Capi faciles, 128, 301. sua regna videre, 404, 219. fraude, 708, 1422. *alioquin* arte, 447, 866. multis profuit, 448, 887. non potest, nisi capere vult, 127, 288. reges donis solent, 536, 881.
 Captus Iupiter forma mortalis, 758, 218. fraude, 536, 881. dolis, 127, 286. fulgore, 747, 35. amore captae, 558, 175. amore, 639, 372. bis senex, 396, 133. Capta pellex, 632, 237. mihi est praetata, 635, 304. praeripiet toros, 635, 287. dolis novorce domus, 755, 150. Captae maritus, 559, 191. Captor par-
 cit lex nulla, 412, 333. Captae cessere vota, 635, 293. Capi sua fraude Pelagi, 590, 632. Captae Mycenae, 614, 1007. sedes, 442, 814.

dolo sorores, 489, 261. Captis parceret, 413, 350. fat est vivere, 423, 475. Captas inter est clara, 712, 1480. dividere, 453, 983.
 Capus animum, 12, 107.
 Capessere partem imperii, 145, 527.
 Caphareus, 666, 777.
 CAPHAREUS mons *Euboeae*, 584, 560.
 Capharides petras, 668, 804.
 Capilli palli, 531, 803. humero infusi, 348, 499. rudes, 246, 320. fluunt per colla, 393, 85.
 Capilla premisso & fuso *ratcinabantur*, 593, 693.
 Capnomantiae descriptio, 333, 309.
 Capra Olenia, 493, 313.
 Capricornus *cur coelum meruerit*, 165, 864.
 Capitare Notos transversos, 493, 322. sonum aure, 61, 790. cibos ore avido, 102, 2. fon-
 tem nuda manu, 259, 520. aquas ad ora lu-
 dentes, 598, 771. caput conjugis, 753, 133. zuras de canibus, 219, 40.
 Captivus grex, 118, 575. Captiva Iole, 634, 278. annis decem, 449, 911. conjux, 613, 1002. dominae, 630, 218. Captivum gere-
 re, 436, 715. Captiva brachia, 623, 109. Ca-
 ptivis dominos dare, 453, 974.
 Captivi catenis *vincti ducuntur in triumpho*, 398, 153. *elementa villis non lege servabantur*, 412, 333.
 Capulo manum reddere, 213, 480. aptare ma-
 num, 377, 935.
 Caput selsum, 699, 1283. lacerum, 380, 918. novum, 292, 1020. clatium, 696, 1239. Cleo-
 naeum, 62, 798. foecundum, 699, 1291: 633, 258. amputatum, 606, 902. moestum, 462, 1133. summissum, 80, 1045. squallidum, 697, 1255. coeruleum, 365, 720. im-
 pium atque audax, 610, 953. terra obrutum, 67, 860. Principis nefandi caput, 759, 227. impulsu filicis ruptum, 465, 1115. serpenti-
 bus *vallatum*, 75, 984. nefandum, 182, 7. dirum, 124, 244: 796, 861. belligerum, 213, 472. auro decorum, 21, 223. tenebris gra-
 ve, 198, 233. infandum, 373, 871. fordi-
 dum, 61, 785. Deus invisum, 71, 920. fide-
 reum, 269, 677. infelix, 702, 1330. atrum, 72, 942. noxium, 544, 1005: 117, 153. im-
 pudicum, 270, 707. venerandum, 145, 544. laesum, 83, 1086. querulum, 157, 729. vi-
 le, 173, 996: 350, 521. Plauti Sullaeque ab-
 scissum, 771, 438. abest corpori, 78, 1025. armis obvium, 209, 407. regium, 334, 325. alium, 335, 337. virginum, 342, 408. thyrs-
 so fixum, 183, 18. Phoebo proximum, 332, 291. ingratum, 504, 465. impium, 308, 1280. scopulis illisum, 296, 1093. Capitis de-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

decus, 179, 817. decus cum capite rapere, 23, 258. Caput quasians, 421, 451. pullare dextra, 395, 119. offerre leto, 502, 436. pererrant nebulae, 715, 1530. attollere, 279, 830, 380, 971. sullinere collo, 250, 368. ferre, 268, 656. conjugis captare, 753, 133. in auras levare, 595, 716. ferro demetere, 613, 986. flammæ lambunt, 729, 1754. cornu subdere, 647, 498. inferere altris, 647, 493. gnato auferre, 382, 1006. opponere vulnere, 609, 946. submittere, 62, 803. quasfare, 664, 739. concutere, 61, 784. vino gravatum fulcire laeva, 168, 910. quater feroci motu, 534, 854. supplicius opponere, 562, 232. avertere, 382, 1011. subdere mundo, 8, 70. movere, 601, 822. manu quasfare, 376, 913. *alicui* coronare, 567, 311. ramo protegere, 609, 937. regium ictu divisum videre, 551, 46. pudibundum efferre, 356, 620. velare laeta fronde, 587, 583. ferre fastu gravi, 356, 614. undis exerere, 584, 554. Capita caeforum rostris exposita, 776, 510. abicilla, 176, 1038. foecunda, 61, 781. trax devota, 156, 712. bina consurgunt toris, 338, 360. trina, 61, 784. Capita natorum intueri, 168, 903.

Caput scaturiginem & exitum amicum significat, 516, 631.

Caput animae rationalis sedes, 170, 945.

Carbala fugientia, 346, 466. Carbala plena tendere, 42, 538. ventis credere, 15, 151. pandere, 493, 319. Carcer Ditis, 162, 805. caecus, 429, 585, 613, 988. dirus, 105, 16. vastus, 280, 836. ater, 689, 1142. inferorum, 93, 1222. umbrarum ruptus, 8, 57. domat virginem, 613, 1000. Carceris dirae fores, 680, 1008. Carcere reges cludere, 785, 682. includi, 56, 737.

Carthefia, summa mali pars, 345, 456.

Cardo regius strepit, 483, 177. extremus, 391, 52. celeris, 288, 963. eversus, 166, 876. glacialis ursae, i. e. *Polaris arcticus*, 87, 1139.

Carere nato 431, 628. exemplo, 262, 554. scelerare, 646, 481. sepulchro, 391, 55. metu pellicis, 241, 243. fratrum scelere, 412, 339. lare patrio, 338, 359. toro regnantis leve est, 642, 405. viro Hercule, 642, 406. moerore, 393, 77. minis, 710, 1462. fide, 502, 436. bello, 216, 524. patria, 207, 372. regno, 734, 1841. vita, 611, 963. luce, 430, 603. die, i. e. *luce*, 106, 208. robore, 281, 846. leto inclyto, 693, 1200. crimine & culpa, 539, 935. ratione, 449, 903. spiritu, membris, luce, 509, 549. Caret culpa casus, 91, 1201. pectus tumultu, 92, 1219. Carent aequora

fluctibus, 42, 537. funera sietu quaeque, 315, 16. Carens forma, 307, 1266. vitio vir, 257, 483. Carenti visu magna pars veri latet, 332, 295. Carituae Hercule vilis lux est, 677, 969.

Carina auidax, 514, 607. Carina praedam revelare, 519, 665. vecta genitrix, 798, 908. digna, 765, 335. Carinae quereutes, 515, 623. mille, 246, 708. non referent inde, 716, 1551. Carinas poato obuii videre, 456, 1030.

Carmen magicum, 352, 561. Carmen solemne, 348, 498. nefandum, 328, 246. molle, 570, 350. letale, 155, 692. populare, 341, 402. nobile, 592, 670. magum, 645, 467. Carmen poscere, 317, 98. Carmine auditio stupere, 522, 688. Carmina Theſſalica, i. e. *magica*, 276, 791. invenient iter, 645, 464. fundens Orpheus, 684, 1080. referens fistula, 624, 129. mittere, 478, 108.

Carminum ejus an ante Catulifſimum prohibitis, 260, 538. *carum ejus alſitionem aureae aetatis homines*, ibid.

Carpere pabula, 15, 140. mortifera gramina, 525, 731. in frustra parva, 178, 1060. membra, 731, 1790. membra manu, 869, 827. faciles cibos, 657, 655. greges viscera, 738, 1898. aequa ſpania, 295, 1078. poma extimere, 603, 853. prata, 123, 232. Carpiunt varia levi genera mortalem turbam, 257, 476. Carpi leto, 318, 113.

Carpere vitam, 67, 874.

CARTHAGO a *Tyris condita*, 497, 370.

Carus sanguis, 203, 319. conjux, 432, 644. Car viro pellex, 757, 187. terra, 599, 783. tellus, 452, 971. proles, 540, 945. Cari manes, 441, 811. cruores, 532, 810. Cara moenia, 219, 580. ubera, 242, 247.

Caryſium marmor, 444, 836.

Caryſtes, una e Cyladum infans, ibid.

Casa parva me abſcondit, 219, 593. Case ſordidae, 624, 125. Caſas repetere, 231, 79.

Caspia ſera, pro Caſpia, 625, 145.

Caſpium mare, 401, 1105. Caſpiae rupes, 92, 1206.

CASPIUS mons, *Tauri pars*, ibid. *Caspia jugum in Iberia eſſe*, 133, 374.

Cassandrae thalamos petere, 392, 61.

CASSANDRA natorum Priami pulcherrima, 389, 32 : 453, 977. *ratiocinandi peritiam non ſedem ab Apolline accepit*, 389, 34. *ejus ratiocinatio*, ibid. *tam in ſano Minervae ſuperavit Ajax Oilei*, 390, 46. *cladem & calamitatem domui Agamemnonis caſit*, 454, 997. *Phocis rati*, 587, 588.

Mmm m m 1

Cal-

INDEX NOVUS

- Callis:** Caille vinctus, 606, 895.
Callus furor, 434, 679. **Calla confilia,** 439, 170. **pracidia,** 440, 791.
Callialae nemora, 310, 276.
Callistulus fons, 326, 229. **Callistomus nemus,** 565, 712.
Callistica mens, 237, 169.
Callisthus, 310, 3.
Callistratus vindex manus, 242, 269.
Castor & Pollux munus geminum, 487, 230.
CASTOR & Pollux, unde Tyndaridae dicti, 3, 14. **Terre geniti,** 476, 88.
Castra septena, 204, 326. **fratrum bina,** 31, 389.
Callis praepone re virum, 795, 845. **Castra petere,** 772, 419.
Castra Praetoriana a Tiberio in urbe Caespitata, 772, 419.
Callus pudor, 765, 187. **juvenis,** 302, 1195.
amor, 267, 645. **torus,** 180, 1099. **Calla fides,** 27, 309: 554, 111: 565, 241. **Pallas,** 300, 1152. **conflux,** 240, 226. **fax,** 677, 959. **manus,** 197, 222. **Callum corpus,** 270, 705: 285, 910. **hius,** 271, 714. **pectus,** 234, 130. **Calli ritus,** 241, 237. **Calli venimus,** 106, 1241.
Callae preces, 285, 108. **virum praegredi folent,** 673, 897. **Callus sequi,** 289, 985.
Calus impotens, 661, 715. **brevis,** 408, 273. **levis,** 486, 221. **gravis,** 461, 1112. **incertus,** 449, 915. **varius,** 511, 569. **traxit regna ab illa,** 641, 394. **te mihi creptum tenet,** 418, 557. **hausit rates,** 574, 414. **est, habere regnum,** 145, 519. **me infontem premit,** 664, 748. **caret culpa,** 91, 1201. **efficit optata abominanda,** 297, 1120. **Calus experti,** 507, 519.
Calum transire, 28, 328. **ferre,** 456, 1029. **timere,** 654, 600. **sequi optimum est, ubi animus errat,** 556, 144. **Calus variis,** 408, 162: 799, 927. **nefandis,** 290, 992. **Herculei,** 738, 1904. **rerum mobiles,** 110, 605. **regum praecipites,** 552, 72. **non intrant scelera,** 118, 451. **humana rotant,** 298, 1123. **Calibus opeum promittere,** 234, 121. **Calus flere,** 653, 585. **Hercules effari,** 720, 1607. **suos onerare,** 195, 94. **aequo animo ferre,** 631, 231.
Catena triplex, 860. **Catenaе vaslae,** 61, 816: 84, 1106. **abruptae,** 719, 1602. **excusae,** 154, 669. **gravant corpus,** 35, 419. **Catenas movere,** 354, 581. **facvas pati,** 800, 919. **Catenis vinctus,** 705, 1177.
**Catenas capere pro conditione personarum injicere vi-
 liores solebant,** 198, 153.
Catervae viduae, 388, 13. **Argolicae,** 187, 58. **Thermodonticae,** 347, 481. **dente Dircaeo
 satae,** 334, 588. **barbaricae equitum,** 588, 601. **armis fulgentes,** 217, 544. **Catervas agere,**

- 252, 400.
Caucasus ingens, 299, 1134. **horridus,** 705, 1377. **inhospitalis,** 471, 43. **cruore sparsus,** 423, 709. **nivalis,** 709, 1451.
CAUCASUS, J. ythiae mons inhospitalis, 177, 1048: 718, 1730.
Cauda anguifera, 61, 812. **torta,** 61, 787. **lu-
 nata,** 346, 665. **Caudam movere,** 517, 96.
Cavere: Cavit Deus hoc optime, 191, 151.
Cavendi tempus serum est in mediis malis, 142, 487.
Cavernae pulsatae, 148, 579.
CAURUS venus, 579, 484.
Causa communis, 36, 449. **subita,** 787, 710. **par,** 268, 664. **bona,** 207, 178. **subest,** 172, 907. **leti,** 281, 856. **morae,** 276, 793. **fu-
 giendi nova,** 503, 448. **miserranda necis,** 694, 1214. **malorum meorum prima,** 746, 11. **li-
 tis regibus jacet,** 404, 223. **stertus quae in lae-
 ta domo,** 608, 914. **bellandi est amor,** 643, 414. **vocandi arcus una atque eadem,** 552, 814. **nostra audita est Tiresiae,** 362, 697. **tri-
 butique est mala,** 199, 1087. **quae cogit mori,** 182, 871. **leti si dicitur, fructus perit,** 282, 872. **bellorum sui,** 449, 917. **stat in archo,** 99, 1307. **veniendi fuit gratari amico,** 608, 919. **natalis venit,** 551, 48. **Causae dare locum,** 485, 202. **suas nocere** 217, 559. **Causam poscere,** 880, 1013. **jungere,** 555, 868. **suam tueri,** 449, 906. **esse ferri,** 215, 483. **esse periculis,** 365, 709. **mirandi perire,** 665, 736. **amovere,** tucri, 490, 162. **sceleribus videri,** 644, 433. **Causa incognita, ut nocentem cadere,** 362, 695. **Causas parare,** 565, 277. **nocendi gignere,** 524, 719.
Causas quaerere, pro divorcium, 565, 277.
Cautes abrupta, 671, 863. **dura & intractabilis,** 263, 580. **ardua,** 585, 539. **saeva,** 459, 1076. **Scythiae,** 625, 145. **Cautes movere,** 721, 1212.
Cauti doli, 655, 611.
Cavus: Cava convallis, 331, 184. **Cavo rupis latere,** 205, 319. **Cavi recessus luminum,** 379, 968. **montes,** 195, 109. **orbes,** 580, 972. **Cavae valles,** 553, 570. **Cava saxa,** 228, 38.
CAYCUS Alysia amnis, 405, 228.
Cecropius mons, 125, 2.
Cecropius Atticus a Cecrope dictus, 177, 1049. **Cecropii Attici a Cecrope dicti,** 125, 2.
CECROPS, primus Aethenicum rex, 177, 1049: 474, 76.
Cedere, 221, 634. **labori** 766, 349. **antro,** 62, 804. **thalamis,** 785, 671. **malis,** 556, 140. **malis,** 715, 1256. **cui,** 645, 467. **fatis,** 580, 980. **fatis atque fortunae,** 768, 255. **sibi,** 42, 684.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

684. irac. 149, 355. Alcidae, 674, 915. Isthmo, 491, 199. coactum, 501, 417. poma fugiente autumnus, 718, 1379. domo Argivae, 567, 304. diem sideribus atris, 787, 715. membra dolori, 699, 1281. occupato imperio, 101, 281. ex animis, 51, 363. metu, 793, 781. Cedit in vanum labor, 153, 585. natura legibus suis, 157, 176. fortuna oneri, 551, 89. Cedunt viribus ejus ferae, 436, 712. invicem voluptas ac dolor, 149, 597. Cessit ira, 616, 508. vultus, 641, 191. ars malis, 580, 507. pudor, 94, 1240. natura, 619, 46. in aëra spiritus nebula immixtus, 415, 304. pudor malis, 381, 1008. animus ferro ac minis, 281, 892. tibi patria, pater, frater, pudor, 303, 488. animo pudor, 145, 140. tibi uni virtus, 698, 1271. Cesserunt freta tumida, 73, 951. Cessere vota captivae, 631, 193. pelles, 614, 189. Cede pietati dolor, 540, 944. Cedit fas omne, 537, 900. Cedendum est malis, 425, 508. Cedente turba, 60, 771.

Cedere dona, 740, 1936.

Celare saltus, 231, 70. aliquid eloqui, 419, 579. Celat audacem quies, 285, 950. pietas nefandum, 285, 921. pudor impudentem, 285, 920. Celanda vis est doli, 612, 568.

Celare semet, 550, 619.

Celebrare toros, 787, 708. noctem, 66, 847. thalamos, 788, 719. epulas, 605, 876. deos sacris, 568, 321. diem festum, 170, 943. 172, 971. choros virginicos, 654, 193. Pyrrhi connubia, 449, 901. Celebrata stadia, 135, 409.

Celer pes, 174, 761. 284, 901. 498, 380. gradus, 108, 403. turbo, 130, 611. curius, 103, 81. 291, 1001. gradus, 464, 1178. Alpheus, 558, 505. saltu, 589, 610. Celer cardo, 288, 563. rota, 328, 252. 549, 15. Celeres curus, 601, 816. gressus, 334, 847. rotae, 196, 1097.

Celeritas in rebus bellicis plus valet, quam virtus, 405, 210. *Celeritatis Deorum exempla*, 13, 119.

Celsus gradus, 387, 387. Pindus, 647, 493. vertex, 256, 457. humeris, 422, 467. sede folioque patrio, 437, 717. cervice, 427, 119. Celsa rupes, 666, 782. Idem, 458, 1049. arx, 40, 919. Celsum jugum, 404, 221. caput, 268, 616. altius levare, 435, 696. Celsi colles, 353, 96. sonipedes, 391, 1001. Celsis regna rapere, 641, 412. Celsa colla, 473, 60. falligia, 413, 651.

Cinaeus Jupiter, 666, 783.

Cinaei Jovis templum, 612, 102. *Cinensem promontorium*, 666, 783.

Centaursi moti, 739, 1925. Centauris praedam dari, 693, 1193. Centauros ferre, 682, 1049. *Centauri au succine*, 648, 503. *cur semiviri & fo. micropi fugantur*, ibid. *ex nubo ab Ixione geniti*, 58, 750. 60, 778. 647, 491. *& sapientiae populi. Theffalicae*, 60, 778. *describuntur*, ibid.

Centena sauri undemvis colla ferunt, 26, 360.

Cephallemum dux, 426, 518.

Cephallem, insula Ioni maris, 425, 312.

Cerberus custos non facili ostio, 417, 406. ira furens, 354, 581. ater, 618, 23. ferox, 82, 1107.

CERBERUS, *quid fuerit*, 51, 665. 522, 171. *ubi ab Hercule extrahitur*, ibid. 47, 613. *in superas auras itallus*, 7, 49. *quot capita habuerit*, 354, 381. *superis invisus & tenetis damnavit*, 46, 197. *truncus Plutonis insigne*, 7, 48. *ejus figura*, 61, 783. & seqq.

Cerebrum expressum, 461, 1116. dispersum, 77, 1007. Cerebro induere manum, 194, 180.

Ceres, 210, 608. frugifera, 197, 319. secreta, 66, 845. messiem hibernam vidit, 528, 761. Ceres, *pro seges*, 206, 371. Cereis cura, 250, 373. Cereem coquere, 288, 960.

CERES *adultæ*, 314, 49. *Triptalemum agri colendi rationem docuit*, 280, 852. *Ceres in quaerenda filia anxietas*, 50, 619. *eius Eleusina sacra mystica quando celebrata*, 66, 846. *Ceresi cur divinos honores decreverint*, 468, 12.

Cernere diem, 287, 946. Heclorem, 435, 684. nefas, 26, 603. 88, 1139. manus sati, 256, 467. facinus, quod, 283, 898. toros jugales, 788, 727. adesse, 795, 844. vultum furoris, 499, 396. domum eversam, 747, 58. natum paventem, 664, 739. nemora Idaea, 596, 730. patrios deos, 335, 407. capita abscessa, 176, 1018. ratem fratris, 798, 907. supera loca, 236, 145. posse quam flectem, 798, 895. quid ex Hercule superstit, 695, 1233. hunc docui nefas, 96, 1264. Cernit noverca, 727, 1716.

Cerriti, qui 499, 386.

Certamen ludicrum, 609, 933.

Certare, conficere 507, 317. in omne facinus, 201, 298. omni scelere, 106, 23. aves vincente, 37, 891.

Cerrus limes, 162, 803. trames, 180, 587. gradus, 316, 83. arcus, 244, 278. locus, 58, 747. lar, 305, 478. haerens, 197, 1112. manus, 85, 7128. pax, 172, 972. & sera salus, 48, 612. fides, 50, 651. nox, 713, 1501. Certum consilium, 145, 540. scelus, 221, 613. Certum diem tenere, 352, 61. notae, 315, 111. vices, 500, 402. Certa tela, 250, 37. Certior somnus, 250, 350.

M m m m j

Crr

INDEX NOVUS

Cersum fulmen, 482, 534.
Cervix incisa 598, 777. *intenta*, 612, 975. *gravis*, 129, 44. *prona*, 79. 1041. *lata*, 422, 468. *caeca*, 157, 718. *omnis*, 63, 816. *resoluta*, 310, 139. *Sisyphia*, 38, 781: 676, 941. *Religera*, 702, 1344. *rutila*, 71, 919. *inflecta*, 170, 931. *cessa*, 80, 1043. *victa*, 197, 147. *flecta*, 331, 801. *soluta*, 461, 1115. *in saxa cadit*, 669, 822. *momili vacua*, 251, 391. *Cervice celsus*, 427, 539. *dubia labare*, 599, 787. *pulliare*, 703, 1591.
Cervix maxima, *pro maximis bos*, 554, 1000.
Cervus vivax, 566, 752. *timidus*, 148, 342. *Cerva parthasis*, 602, 831. *Cervi tui fuga*, 86, 1129. *Cervi inveniunt lupos*, 510, 149.
Cerra accipit ab Hercule curia deprebensa, 10, 222.
Cerra, *pro cerre*, *enallage*, 21, 223.
Cervi antas, 366, 752.
Cepes nudus, 219, 511. *sanguineus*, 531, 797.
Tyrio ostro mollior, 657, 442.
Cessare pro feriari, 68, 880. *dolorem*, 701, 1213. *vomere*, 656, 634. *manus*, 672, 872. *culpatu matenam*, 711, 1903. *dextram in nocentem*, 760, 247. *lugere*, 715, 1834. *pietatem*, 785, 674. *iussu*, 18, 189. *manus patii*, 47, 613. *inferre gradus thalamis*, 750, 74. *demetere caput ferro*, 613, 986. *Cessat ignave*, 96, 1285. *Cessat manus a caede regia*, 410, 309. *in poenas furor*, 500, 406. *ferrum testum*, 210, 439. *fremius Leonis*, 320, 150. *Cessant arma*, 678, 975. *lamenta*, 392, 65. *monstra*, 217, 174. *venena*, 72, 935. *doli*, 511, 87. *Cessant ventus*, 83, 1092.
CEYCIS fabula, 592, 680: 746, 7.
Chalcis vassa, 667, 803.
CHALCIS, *Euboeae civitas*, 444, 838: 585, 366.
Chalybs strictus, 132, 364. *excussus*, 721, 1627.
Chalybe durior vultus, 698, 1273.
Chalybs quid, 626, 152.
Chaoniae arbores, 365, 712.
Chaonis quercus loquax, 721, 1623.
Chaos extremum, 619, 47. *Chaos coecum*, 353, 572: 516, 741: 688, 1134. *durum*, 506, 1238. *inane*, 174, 1009. *deforme*, 164, 132. *avidum*, 32, 677. *noctis aeternae*, 47, 610: 467, 9. *est visum*, 741, 1946. *Chaos & mors perdet deos*, 686, 1115. *atrum rebus inducere*, 579, 487.
Chaos principium & finis mundi ex Philosophorum sententia, 768, 391: 391. *Chaos inferarum*, 67, 861: 84, 1108.
Charon ditus, 60, 771.
CHARON umbrarum veller, 431 557. *Syngis portitor*, 322, 167.

Charybdis Sicula contorqueus freta, 612, 235.
Charybdis, *quid sit*, 500, 408. *Charybdis rapax*, 148, 80: 581.
Chelys canora, 411, 321. *Pieria*, 681, 1033. *nuocens*, 683, 1063. *manu pulla*, 568, 326.
Chimaerae dona, 513, 828.
Chimaerae figura, *ibid*.
CHIRON e centauro iustissimus, 74, 971. *in caelo Sagittarius*, *ibid*. *Dons*, 662, 721. *Chironis centauro fabula*, 165, 860.
CHIRON magister Achillis, 444, 832. *eius antrum*, 445, 831.
Chlamys picta, 153, 664.
Chorda sonare carmen, 569, 332. *Chordae tinulae*, 444, 833.
Chordarum tymen, 570, 549.
Chorus foemineus, 476, 93. *Nereidum*, 345, 446. *Tritonum*, 401, 202. *permistus*, 570, 359. *Chori virginei*, 654, 593. *solemnes*, 68, 879. *Palladii*, 639, 366. *Chorus comitari*, 568, 115.
CHRYSE Ciliciae oppidum, 404, 223.
CHRYSES sacerdos Pollinis, 404, 221.
CHRYSIPPUS a fratre Atreo interficius 122, 223: 123, 250.
Cibus vilis, 239, 108. *tutus*, 138, 452. *Cibi faciles*, 259, 516: 657, 655. *fugaces*, 102, 2. *Cibus instruere*, 180, 1107.
Ciborum genus primum glandes, poma, herbae, 260, 538. *Cibus aspernari amantium est*, 250, 371.
Cicada insignis Atheniensium, 284, 900.
Cicatrix sanguine manat, 395, 123.
Ciceronis in versione loci Platonici error, 57, 744.
Ciere minas, 69, 901. *nomen*, 340, 392. *canum*, 169, 918. *genitorem*, 291, 1005. *questus fictiles*, 207, 387. *Manes voce attonita*, 355, 568. *equos hortatu vocis*, 294, 1056. *vulgus aequoreum*, 287, 957. *ad sacra superos*, 465, 1101. *Cient bellum aera*, 207, 389. *insaulta sacra terrores*, 337, 551. *Citus Achaeon*, 366, 736. *Citi curtus*, 295, 1074. *curtus*, 252, 395. *Citae undae*, 188, 85: 259, 512.
Citus, 11, 100.
CILIA urbs Troades, 405, 327.
Cingere Isthmon, 207, 375. *silvas*, 225, 3. *ruia*, 656, 628. *latera*, 452, 958. *nocentes igneo vado*, 505, 1227. *capillos pastos*, 531, 805. *muris urbes*, 769, 407. *comas auro*, 511, 574. *comam floribus vernis*, 342, 412. *urbes turre*, 260, 332. *aliquem*, 275, 280. *latus regium*, 367, 777. *tunicas palla*, 394, 91. *alta vaga*, 768, 589. *Cingit campus vada*, 262, 1123. *vestis illa excelsa*, 598, 764. *Cingunt tenebrae diem*, 72, 940. *Cingitur regia* Di.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- Ditis vado duplici, 54, 716. terra falo, 247, 332. Cingi turba ducum plebique, 419, 1077. choris Nereidum, 145, 446. Cingens latus ensis, 261, 548. Cinctus lauro vâtrice, 998, 779. igneo frecto, 110, 73. Cincta utrumque latus acri flamma, 428, 561. Cincta ferro bella, 53, 693.
- Cingere comam*, 652, 577. *Cingit vitia capillos*, 511, 803.
- Cinis squalidus, 719, 1757. dirus, 318, 106 levis, 756, 169. altus, 32, 567 : 481, 147. permixtus, 536, 880. obrutus, 624, 126. fervidus, 394, 101. tumulo prorutus, 433, 648. Hercules parvus, 730, 1758. conjugis cari, 432, 644. sitit sanguinem, 452, 957. Hætoris sparsus, 412, 618. de igne magno relictus, 427, 144. Cineris socii, 434, 677. Cineres patriæ, 389, 29. Cineres rigare, 409, 288. coërcere, 415, 375. Hercules tenere, 714, 1128. in Cineres dare, 190, 113. abire, 313, 67.
- Cinere conspèndi caput in lectu, mas antiquissimus*, 393, 85. *Cinere suorum ore scrutabantur præfci*, 441, 811.
- Cinnamomi silvæ, 318, 117.
- CINYPHIUS, *Africæ florinus*, 673, 907.
- Circinus, morbi genus*, 323, 187.
- Circuire : Circus palus fontem, 351, 547. palor genas, 562, 237.
- Circumsonare : Circumsonat fragor muros, 34, 417.
- Circumspicere, 646, 482.
- Circulus lacteus fides iustorum juxta Platonem*, 57, 741.
- CIRRHA, *Phocidis oppidum & oraculum Apollinis*, 350, 269.
- Cirrhæa vates, *ibid*. Cirrhæa templa, 621, 92 : 711, 1475.
- Cistæ Cadmeæ, 654, 595.
- Citare gressum, 648, 513. spiritum ex alto, 499, 387. Citatus cursus, 208, 393. mundus, 718, 1909. gradus, 290, 989 : 295, 1061 : 536, 891 : 641, 390. ira vultus, 514, 853. Citata fera, 696, 1238. Citatum flumen, 25, 184. Citati ignes, 210, 432. passus, 297, 1001. Citatæ rates, 294, 1048. turmae, 440, 779.
- Cithara Pieria, 496, 337.
- Cithæron noxius, 199, 256. facer, 347, 483. laerus, 372, 845. capax scelerum, 377, 931. Cithæronis plaga, 372, 844. juga, 113, 217. jugum nivolum, 370, 308.
- CITHAERON, *Boeotiae mons*, 21, 231 : 29, 334 : 71, 915 : 75, 979 : 183, 19 : 347, 483.
- Citrus, pro flatum*, 611, 962.
- Citra patrem*, 378, 951.
- Cives fuga sparsi, 423, 472. exitio dati, 219, 579. nobiles, 600, 208. averfi fugam petere, 221, 634. Civium furor, 794, 827. scelerare occidere, 776, 302. Civibus pacem dare, 201, 292. Cives regere, 266, 621. fervare, 772, 444. patria expellere, 760, 242. suos Roma tibi commendat, 775, 491. Civibus invitis tenere sceptrâ, 30, 343.
- Civile bellum, 205, 353. nefas, 366, 748.
- Civitas humilis, 138, 456.
- Clades subversa, 404, 210. funesta, 220, 189 : 221, 635. faeva, 89, 1166. mutua, 124, 237. miseranda, 485, 207. pervicax, 315, 17. gentium, 405, 229. omnium me premit, 455, 1061. gravat domum, 49, 618. Cladis modus, 336, 884. causa patet, 669, 831. Clade aliquem obruere, 90, 1182. Clades asperæ, 290, 993. Cladibus dare lacrymas, 521, 521. magnis magna commoda patent, 628, 170. Clades timere, 427, 549. reperire, 419, 429. gentibus minari, 759, 236. Cladibus cunctis obfessa, 453, 989. regum dolere, 542, 978.
- Clamor laetus, 63, 828. moestus, 84, 1108. hosticus, 365, 717. flebilis, 434, 678. horridus, 667, 798. hostilis, 209, 415. degener, 704, 1388. Deorum, 719, 1597. Clamorem ad alta tollere, 765, 310.
- Clangores feri, 705, 1389.
- Clarefcit dies, 13, 123.
- CLAROS, *lenius ciritas, a quo condita*, 332, 290.
- Clarus dies, 438, 756 : 745, 4. æther, 708, 1438. cygnus, 592, 679. Alcides, 644, 449. Titan, 619, 42 : 631, 291. nitor, 136, 414. ignis, 333, 309. alveus, 132, 355. sanguine & factis, 325, 203. Clara per omnes gentes arx, 424, 479. dies offert Deos, 45, 86. progenies, 214, 129. Dea, 246, 309. propago, 204, 334. domus, 186, 51. fax, 662, 725. tuba, 573, 428. oris coronis, 445, 830. inter captas, 712, 1489. Tonante tellus, 716, 1874. Clarum genus, 485, 210 : 775, 496. jugum, 420, 439. marmor, 792, 794. caput, 696, 2219. lumen, 585, 568. oculi si dus, 253, 410. Clari corporis signa, 461, 1112. Clari duces, 783, 677. Clari lingua, 797, 885. Claræ noctes, 632, 219. Clara dona pelagi, 658, 619. genitoris facta, 406, 237. fidera mundi, 299, 1144.
- Clarius micare, 273, 743.
- Classicum sonare, 365, 733.
- Classicum, quid?* 147, 574.
- Classis Donica, 557, 163. Argolica, 421, 813. Pelagica, 455, 1006. sparfa, 374, 408. fecura, 464, 1167. immota, 357, 160. mota, 452.

INDEX NOVUS

- 431, 970. Clafis agitata, 457, 1043. profpero deo foluta, 557, 172. mille velis freta implens, 414, 370. vehit Danaos, 382, 426. fe mover, 464, 1179. fe ipfa premit, 380, 427. anchoras legit, 419, 759. hacret, 428, 553. Clafsem in faxa ducere, 581, 570. Claf-fes Argolicae, 2, 7. Clafles agere mare, 110, 182. Clafibus picari, 159, 159.
- Clava gravis, 72, 1042: 83, 1081. valla, 611, 413. excidit ex humeris, 37, 466. Clavae pondus ponere, 666, 787. Clavam manu ge-rere, 147, 323.
- Clavam Herculis ligneam fuffe, 724, 1661.
- Claudere mentem fcypho, 169, 916. Elyfium, 677, 956. mylas, 654, 599. formofos fun-tibus, 276, 781. portam face, 75, 986. Clau-dit fides, 150, 333. lapis prata, 123, 232. Claufus fluctibus orbis, 349, 504. Claufum ne-fas, 176, 1041. Claufum aliquem tenere, 27, 506.
- Claudia thalamis pulfa, 783, 672.
- Claudii ftirps, 747, 39.
- CLAUDIA. Oclaviat nomen a gente, 725, 671. Claudiae gentis nobilitas magna, 725, 671.
- CLAUDIUS Imperator. Britanniam primis fube-git, 748, 42. cor Germanicus ducatur, ibid. il-lius & Agrippinae nuptiae inoffiae, 752, 142. e fuperis ad inferos detrusus, 761, 286. eius mris aliquando celata, 782, 616. cum veneno cufpin-xis Agrippina, 747, 26.
- Clauftra Daedalea, 301, 1171. ferrea, 147, 564. letalis lacus, 332, 360. commiffum tegunt, 426, 312. profundi duo montes, 495, 342. Clauftra Stygis laxare, 441, 401: 419, 430. E-rebri abrupere, 700, 1311. rumpere, 321, 160.
- Clementia remedium timoris magnum, 772, 442. Clementiam capere, 795, 815.
- CLEOMEDES finitum mundum in fpatio infini-to confidere cenfet, 51, 673.
- CLEONAE oppidum, 735, 1811.
- Cleoneum caput, 61, 798.
- CLEOPATRA Ptolemaeo fratri nupta, 777, 521.
- Clepere pro tegere, celare, 62, 799: 482, 156.
- Clivus levis, 462, 1123.
- Clorho flamina rumpit, 746, 16.
- CLOTHO, una e Parcas, 150, 617: 661, 769.
- Cludere aem, 709, 1441. vias, 503, 458. vias noxias, 191, 147. regnum, 240, 211. po-ftrema funera, 596, 139. vagina enfem, 213, 467. carcere reges, 781, 682. vias reduces, 199, 167. amnes corporibus, 400, 186. fe-ras vano terrore, 219, 47. Cludunt invifus caput, 605, 889. Clufius uter, 199, 246. in
- aurum ignis, 512, 820. Clufa eft via melior, 554, 109. Clufum male os, 593, 712. Clufi polles, 281, 862. Clufa littonibus maria, 172, 1068.
- Cludere pro claudere, 690, 3165.
- Clypeo fe ingerere, 213, 481.
- CLYTEMNESTRA. Agamemnonem ipfa in-terfecit, 551, 46. illius liberorum nomina, 559, 193. Jovis filium non fuffe, 526, 521.
- Cnoftiaci ictus, 617, 161.
- Cnoftius rex, 371, 892. Quaefitor, 549, 24.
- CNOSSUS, Cretae regia urbs, 55, 713: 375, 892.
- Cocytus innert, 67, 870. gemens, 742, 1965. Cocytus palus infernalis, 52, 626.
- Coeleftis fonus, 702, 446. plaga, 743, 1975. ira, 644, 441. Coeleftes tori, 727, 702. aurae, 673, 893. Coeleftium rector, 40, 516. arbi-ter, & parens, 46, 597.
- Coelicolae, 340, 382.
- Coelifera manus, 41, 528.
- Coelites aequi, 266, 629. Coelitem arces, 314, 48. creator, 281, 888. rector, 759, 221. labor egregius, 387, 7. fedes petere, 9, 89. excelliffimus, 168, 911. Coelites recipere, pro in decum numerum referre, 23, 265. omnes te-ftari, 265, 604.
- Coelitem domos fperare, 35, 438.
- Coelum altum, 247, 328: 199, 1136: 693, 851. liberum, 355, 599. ruens, 696, 1244. reli-ctum, 82, 1137. eft immune, 71, 957. libera-tum, 500, 401. nocens, 313, 36. quietum, 291, 1009. petitur hac via, 774, 476. patet, 385, 19. ftat fuo loco, 72, 927. perit, 372, 471. mihi negatur, 617, 7. Coeli dominus, 757, 203. regia concidens, 686, 1112. ftatus mitior, 383, 1054. figna, 690, 1160. loca deprimere, 712, 1570. ruina genus impium premere, 768, 194. Coelo timendum eft, 8, 64. redditus, 741, 1941. decit ales, 257, 473. allegi merere, 601, 813. nemus reddere, 427, 543. jungi 56, 428. parcere, 700, 1104. ac terris mala tremenda, 471, 46. Coelum coe-parare, 708, 1414. ferre, 35, 423. Jove te-neri, 413, 346. reddere, 689, 1143. inhä-ere, 725, 1693. terris pejus facere, 621, 77. coe-tinendum facere, 621, 75. poffidere, 733, 1815. fecare, 355, 603. habens foemina, 692, 1123. incolere, 70, 907. legere freno pro-piore, 510, 791. trahens vis, 310, 674. fie-ri fpolium, 689, 1149. fibi afferere, 700, 1303. merere virtute pia, 776, 504. invafit fera, 610, 72. fibi vindicare, 696, 1247. fubire, 601, 812. licet gesseris, 614, 382. vincere, 8, 69. petere, 321, 280. pellices tenent, 2, 5.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

3. stellis spargere, 377, 465. cervice ferre, 739, 1908. & fretum mittere, 578, 474. in Coelum erigere ora, 46, 602. aliquid exprimere, 92, 1213. Coelo, luce frui, 372, 854. micare fulmina, 700, 1299. toto tonare, 508, 551. pulla, 2, 4. tenuis, 616, 516. missa iulitia, 768, 398. quem expellere, 566, 297. a coelo prope esse, 709, 1445.

Caeli dextra & sinistra pars, dexteris inde malum & bonum omnia Graecis & Romanis, 155, 698.

Coena subita, 162, 800.

Coenam puelle Petri, clausuram, 169, 916.

Coenum turpe, 793, 799.

Coepisse mori, 194, 181. esse monstri loco, 620, 56. Coeptum facinus peragere, 545, 1014. Coepit desilire, 189, 103. Coepta verba, 161, 602. Coepit favere, 153, 412. Coepta exsequi, 264, 596. occulere, 310, 333.

Coercere frigore, 521, 681. animos, 242, 256. se, 256, 454. se modica, 259, 213. terga verberare, 293, 1077. Coercet finem nodus, 59, 767. urna cineres, 415, 375.

Coeruleus pontus, 614, 281. Nereus, 349, 507. Coeruleum caput, 365, 729. mare, 505, 1166. fretum, 416, 381. Coerulei currus, 329, 255. Coeruleae aquae, 552, 69. Coerulea colla, 293, 1056. Ireta, 345, 451. fulvis mista, 334, 319.

Coeruleus grex, 247, 336. Coerula Crete, 736, 1874. Coerulum mare, 576, 441.

Coetus minax, 680, 1017. Deorum, 74, 962. Coetum solvere, 457, 1042. Coetu civium domus viger, 362, 688. Coetus publici, 610, 914. hominum tristes, 799, 919. Coetus civium timere, 585, 596. civium colere, 257, 482.

Cogere gradum a patria, 156, 429. mori nolementem, 189, 98. invitum poenas pati, 200, 164. in orbem corpus, 522, 690. profugere, 490, 172. umbras, 553, 563. fateri, 709, 1447. Deos aliquid rogare, 419, 420. metu Andromacham, 429, 576. habenis, 114, 121. agmen, 14, 128. miseros in vota, 180, 510. nodo comas, 252, 402. aliquid ad verum, 372, 852. Cogit sequi furor, 217, 178. ira in corpus laevare, 710, 1462. Cogunt fata, 255, 440. Cogens meus, 766, 149. vela, 582, 533. Cogi lagere vulnus, 586, 581. ultio, 726, 1710. Coactus vertex, 305, 1225. Coacti fluctus, 456, 1012. Coacta Ceres, 528, 761. fatis nata, 550, 31. metu, 788, 724. Coactum trahere, 167, 894. Coactam dicere, 429, 573.

Cogi nequit qui mortem non timet, 55, 426.

Cogitare: Cogitata bene respiciet Deus, 142, 490.

Cognatus ius, 360, 672. cruor, 357, 627. Bacchi advena puer, 345, 448. Cognata caedes, 508, 523. domus, 350, 513. Cognatum mare, 412, 140. Cognati Dii, 637, 529. Cognata agmina, 361, 738.

Cognoscere fata domus, 270, 698.

Cognoscere iudicis est, 484, 194.

Cohabere ora, 426, 517. lacrymas, 591, 659. manus sanguineas Martis, 473, 63. portas clausis, 147, 464. plantas focco, 247, 522. caput mita Tyria, 342, 413. Cohabens nodus, 716, 1446. Cohabens caput mitra, 274, 716.

Cohors Ballaridum, 342, 432. Furiarum, 125, 250. sacra, 554, 586. armata peltis, 486, 214. fortis armigeri, 422, 980. Cohortes ad praefidia urbis trahere, 791, 782.

Cohors Farsarum, 10, 93. *Cohortes Urbanae & Praetoriae*, 792, 783.

Coire pectus pectori, 211, 470. in monstrum, 294, 1046. Coit vulgus, 459, 1077. sanguis frigidus, 326, 224. utero pectus, 346, 462. Coeunt gentes, 671, 871. fax in se, 92, 1213. Coiens terra, 401, 199. Coiens cornu, 271, 745.

Coitus nefandi, 256, 160.

Colchicum regnum, 487, 225.

Colchicae gentis opes, 505, 486.

Colchus Phasis, 285, 907. Colchi relictis, 521, 701. abiecti, 482, 164. tenent spoliis pecudis auratae, 422, 983. Colchis noverca, 270, 697. nefanda, 155, 871. queri, 485, 197. Colchos adicere Graecis, 508, 527.

Colere reges, 656, 617. sacra, 173, 981. montes, 253, 406. odisse eosdem, 289, 983. aliquid poena, 410, 500. reges non regna, 615, 616. trahere juventutem, 256, 462. templa saltatu, 440, 782. aliquid permisso choro, 570, 360. Dircaea moenia, 625, 140. orbem pedibus obversum, 286, 932. prosperum diem sacris, 573, 402. prius ritus, 257, 484. fratres debita pietate, 266, 611. nimen geminum, 572, 380. sanguinem & pietatem, 144, 511. reliquias Herculis, 751, 1825. templa donis, 235, 105. aras victimis, 69, 899. facto votivo Neptunum, 40, 515. coetus civium, 257, 482. ferro sylvam, 253, 613. precibus amoris matrem, 613, 580. diem, 618, 672. regem, laesque regum, 616, 612. Bacchum praesente noverca, 348, 487. quem pecore votivo Arabumque donis, 600, 807. aditus regum, durasque fores, 17, 165. Colimus inviti naturam, 197, 1116. Colens Istrum Tanaimque Cygnus, 592, 679. Phocibus Arabae, 667, 791. Coli Deum templis, 774, 478. ture, 259, 461. Colitur virtus Non na in.

indomita, 6, 19. Colenda tellus, 1, 5. Colendi superi maxime miseris, 594, 694.
Collabi: Collapsa Deis suis templa, 612, 174.
Collis nivofus, 241, 233. **Collis celsi**, 511, 96.
 nive cani, 226, 7. rupti, 294, 1057.
Colligere fila, 168, 650. **fragmina puppis lace-**
rae, 623, 113. **tus Sabacii trunci**, 667, 793.
foetus metu iparior, 576, 903. **Colligi ad su-**
premos rogos, 127, 1113. **Collecta per tot**
actates villa, 770, 429.
Colligi neficia caefarum, 177, 801.
Colloquia longa amputare, 508, 330.
Collucere: **Collucet Ajax cacco mari**, 583, 149.
Collucent tefta face, 168, 908.
Collum nobile, 438, 747. **pericns**, 602, 836.
tritum, 228, 34. **labans**, 250, 368. **tenue**,
 716, 1555. **Collo alioquid pendere**, 144, 524.
Collo Herculeo fedit polus, 8, 71. **Colla ter-**
gemina, 548, 14. **centena**, 258, 500. **opi-**
ma, 410, 296. **gravia**, 61, 297. **celsa**, 473,
 59. **moella**, 593, 84. **splendida**, 277, 800.
terna monitri, 8, 62. **jugo laifa**, 177, 460.
jugo fumigata, 566, 1023. **tropaeis fubjecta**,
 397, 141. **vineta caenis**, 84, 1106. **Nemec-**
aci mali elifa laceratis, 695, 1235. **Colla re-**
levare, 185, 1054. **more pecudum reſecare**,
 612, 974. **taurorum oculis designare**, 606, 899.
ſuppoſita levare, 9, 82. **taurorum mola ſpar-**
gere, 535, 325.
Colla ſerica, 41, 529.
Coloni Tyrii, 363, 714. **errantes**, 245, 289.
Color varius, 293, 1058. **nuncus**, 477, 99. **Bac-**
chi, 169, 916. **veſtus Tyriac**, 111, 345. **lu-**
cis ignota, 604, 862. **quis fit**, dubitare, 334,
 518. **ſimilis morti**, 261, 586. **deſeruit herbas**,
 315, 41. **noſtris malus**, 67, 862. **mutat genat**,
 372, 849. **Colorem diu ſervare**, 554, 860.
ducere e genere inclyto, 30, 345. **Colores**
varii, 334, 316. **colores dare**, 168, 904.
Color ater, **Gravis legabris**, 49, 616. **laci a Po-**
ſis car tributor, 604, 862.
Colubrae lambunt caput, 61, 786.
Colubae duae, reſponſa dantes in novi Argo, 496,
 349.
Columna everſum, 387, 6. **Auguſtae domus**,
 756, 168. **patriac**, 395, 124.
Columna pro caluma, 76, 1000. **quid fit**, 108, 54.
Columnae nobiles, 153, 647. **Columnis quae-**
tere regi, 218, 497.
Columna ex columina, 108, 54.
Colus Palladia, 651, 161. **non revocabilis**, 43,
 119. **Colo flamina Parcae neſcunt**, 685, 1097.
Coli turpes, 691, 1180. **leves**, 639, 372. **con-**
ſumptae, 684, 1084. **Colos tingere**, 658, 668.
manu projicere, 665, 768. **fulosque legere**,

630, 218.
Coma, 66, 853. **canis**, 352, 555: 400, 184. **in-**
tonia, 274, 754. **abſciſſa**, 301, 1182. **rigens**,
 652, 578. **recta**, 179, 833. **flagrans**, 531,
 839. **tenera**, 524, 722. **nodo libera**, 394,
 100. **radianſis**, 745, 3. **effuſa**, 341, 403. **mol-**
lis, 595, 712. **hitta**, 640, 376. **brevis**, 277,
 803. **horrens**, 467, 789. **fuſa**, 422, 468.
Phoebe, 662, 727. **torta**, 590, 47. **decorata**,
 321, 154. **ſiſlo vinclo decens**, 408, 272. **nula**
lege jacens, 177, 803. **ſqualore gravis**,
 143, 306. **Comam evellens luſtus**, 354, 592.
cingere floribus, 342, 412. **fundere**, 344, 442.
premere vitta, 268, 651. **angue vipereo tor-**
quere, 679, 1003. **vincire flore**, 171, 946.
ſilvis recidere, 718, 1577. **ſilvis revocare**,
 718, 1578. **explicare in auras**, 354, 311. **cri-**
gere, 353, 574. **vinclo ſolvere**, 127, 732.
perdere, 461, 733. **Coma ſqualida obſectus**,
 411, 450. **Comae reſolutae**, 788, 719. **flam-**
meae, 9, 87. **lacerata**, 172, 711. **aniles**, 675,
 923. **cinac**, 210, 440. **ſenectate ſplendida**,
 241, 246. **virginac**, 567, 312. **fuſae**, 789,
 744. **horrentes**, 38, 468: 326, 230: 448, 884.
jacuae, 152, 394. **rigidae**, 174, 777. **hittae**,
 61, 789. **nigrantes**, 53, 689. **Comas ſolvere**,
tingere, 230, 571. **ſumere**, 441, 806. **lace-**
rare, 418, 409: 765, 329. **decutit bruma**, 600,
 383. **dum ſuſterunt**, 294, 1094. **cingere au-**
ro, 511, 574. **nodo cogere**, 152, 402.
Coma dependit auro effuſa, 122, 227. **Coma ſera**,
 3, 12. **Comae, pro caccinibus arborum**, 53, 689.
Comae ſuas aduſti arii Nominis alioquid confe-
bant, 66, 853.
Comantes proci galaeae, 261, 548.
Comibere: **Comibit humus fuceos**, 348, 494.
Comes Alcidae, 727, 1717. **Pirithoi**, 241, 244.
paterni impeni, 297, 1111. **invidia eſt**, 615,
 611. **poenae**, 69, 897. **fida**, 189, 105. **fida**
caſus, 593, 81. **Iaccho**, 344, 437. **Ithaci**
nocturnus, 390, 38. **ad Indos extremos**, 318,
 114. **aliſſidius**, 295, 1077. **viae audacia**, 576,
 908. **exiliis egeſtis**, 169, 915. **paternae nece**
natus, 608, 926. **Herculei laboris Lichas**, 622,
 99. **ire juſtus erranti vacare**, 364, 710. **ſi**
quis eſt, abeat, 264, 600. **paternis frenis af-**
ſidens, 609, 940. **mecum perge**, 543, 974.
fortunae libido, 239, 106. **virginis enſe divi-**
ſus, 480, 131. **parvus magni argenti**, 427,
 537. **cecidit**, 368, 780. **Comitem ire Phoe-**
bo, aſtris, 718, 1581. **quem ſcleribus adde-**
re, 676, 952. **ſibi recipere**, 676, 949. **alio-**
qui eſſe, 713, 1513. **perdere**, 710, 1460. **red-**
dere, 490, 273. **Comites fidae**, 654, 601.
patriac laudis, i. e. **ſilis**, 85, 1122. **Comitum**
 tur-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- turba, 645, 584. Comitēs efferre focis paternis, 613, 581.
- Concessante adhibuisse parvas qui funali praeuulerent*, 355, 444.
- Comitiam pandere faciem infestam, 719, 332.
- Comites latissimum Neronis principem rivas*, 719, 232. *Comitae an a stellis differant*, 413, 356.
- Comitatum causa exhalatio calida & pinguis*, 759, 255. *Comitatum cursus*, 719, 333. *Comitae mutationem regni portendere*, 719, 331: 356.
- Cominus aliquem petere, 413, 348.
- Comitatus gregem, 19, 103. fatis, 455, 941. arma, 121, 611. choros, 168, 515. domos nimias, 515, 84. Comitans turba, 788, 719. silva, 415, 659. latus, 314, 415. Comitata cohors Bassaridum, 344, 452.
- Comitatus dignus 359, 653. Comitatus mali leuat, 449, 914.
- Commendare alicui cives, 775, 498.
- Commenda natura novos paruos, 178, 944.
- Commnuere: Commnuunt rates vada inopis unde, 483, 572.
- Committere undas, 611, 83. *facinus*, 461, 1105. nefas, 109, 419: 357, 167. habenas, 470, 35. *alicui vices*, 616, 149. jugulo manum, 157, 723. curas auribus, 265, 608. maria flammis cremata, 471, 56. bella ventorum, 179, 1080.
- Commisus portus, 717, 1588. Commisanocti victoria, 409, 321. Commisum turpe tibi, 565, 278. Commisum claustra tegunt, 426, 512. Commissa nocte, 716, 1697.
- Committi seiptra, quid sit*, 203, 318.
- Commotate aures, 164, 599. effigiem dolori parem, 633, 365. gnato manum, 700, 1305. matri manum, 385, 1032. scelera, 538, 907.
- Commoda magna adesse cladibus magnis*, 618, 170.
- Commeri cum quo reus, non meiora mors est*, 560, 102.
- Commovere: Commouet metus repens afflictum, 419, 416. Commota vates, 327, 345. quercus, 721, 1619. a vadis imis unda, 552, 67. Commoti favente dea tripodis, 510, 786. Commotae matres, 344, 419. parmac, fluere, 190, 655.
- Communis terror, 410, 435. omnium rerum usus, 749, 405. Communis causa, 56, 449. Commune terris malum, 665, 762.
- Commune edium*, 33, 383.
- Compages rupta, 354, 580. Compages ruptae 688, 1135: 645, 1228. reuulsa, 175, 1014. Comparare colla Phoebo, 177, 800.
- Comparationum exempla*, 80, 1047.
- Compensare iter, 232, 84.
- Compellare Deum veri praesidem, 584, 2045.
- Compellere: Compulsim ad aras pecus, 371, 811.
- Compescere, 795, 849. dextram, 41, 519. verba, 413, 549: 483, 174. famem, 359, 515. voces, 708, 1427. lacrymas, 704, 1874: 714, 1674. tela, 208, 404. impetum, 74, 975. debitos flerus, 714, 1832. amoris flammam, 257, 165. umbras, mundum, 750, 1770. diras irarum minas, 710, 1456. penetrale regni valle, 155, 651.
- Compingere: Compacta manu Palladia Argo, 497, 166.
- Complecti aras, 40, 503. aras manu, 668, 810. manu navem, 525, 542. artus, 307, 1254. *quom*, 648, 512. ossa, 754, 1819. astra, 774, 478. membra ultima, 703, 1340.
- Complexus Neronis, 787, 716. Complexus expecti, 144, 508. Complexus jungere, 112, 464. *alicuius* petere, 788, 710.
- Complere manus, 394, 102. urnam, 730, 1763. coelum horrido clamore, 667, 798. sidera & manes & undas sceleris, 504, 1111.
- Comple se rogo silva*, 715, 1640.
- Complicare sacrum manu laeva, 521, 680.
- Componere opes, 17, 167. nives, 115, 123. flammam, 190, 111. diem, 180, 859. minas, 110, 338. artus lacerare domus, 157, 413. Componit aures canis, 62, 810. Composita arma, 209, 418.
- Componere gradum ad praetendam*, 581, 515.
- Compos votum, 571, 365. voti, 371, 710.
- Comprecari vulgus silentum, 516, 740.
- Comprehendere dapes, 333, 107.
- Comprimere ora, 117, 160. iras, 498, 581. Oculos, 61, 824. questus, 634, 276. affectus truces, 561, 224. vocem temere emissam, 751, 99. Compreffus illic uras, 518, 764. Compreffus populi furor, 795, 847. Compreffa gravi metu, 785, 675. duobus fretis terra, 292, 1014.
- Comprobare facta, 772, 448.
- Conari aliquid, 105, 354. aggredi opus, 96, 1281. *aliquem fraude aggredi*, 560, 207. Conatus trahere, 669, 829.
- Concavae genae, 59, 767.
- Concedere, 440, 788. malum, 617, 14. ad aras, 610, 951. mortem, 613, 994. scire, 697, 1259. Concessa vita, 484, 185. Concessum iungium, 477, 107.
- Concessare*, 672, 272.
- Concidere & carere Thebis, 518, 655. *alicuius fraude*, 447, 867. vulneris, 627, 164. tecta flammis urbis, 794, 831. Concidit tibi cuncta domus, 651, 121. regali status, 526, 879. fonnipes cursu in gyro, 320, 143. focem gener
- Nnn nn 1
thia

- thalamis victima, 754, 145. Concidit Troja totidem diebus, quot annis, 604, 865. Concidant faxa manibus nostris, 76, 998. Concidens coeli regia, 686, 1113.
- Conciere: Concius miles, 572, 588. Concitum ira pectus, 506, 506. Concini modi, 440, 781. curus, 607, 913.
- Concilare miseros suis, 207, 586. Conciliat partus animos conjugum, 642, 407.
- Concipere aure sonos, 107, 224. preces, 72, 926. *aliquid* mente, 27, 111. feras, 618, 34: 620, 54: 701, 1327. *quom* in laudes Jovis, 713, 1505. vividos haulus, 385, 1057. verba & preces fatidici variis, 461, 1101. vota, 287, 943. *quid* ex Hercule, 658, 146. Concipit luna feras, 9, 81. Conceptus furor, 248, 543. ex virginis stupro, 412, 142. innuptae bovis, 339, 373. Concepta rabies, 792, 724.
- Concipere Deum, 352, 298. *Concipere minus*, 517, 97.
- Concitare mundum, 383, 1028. flammam, 245, 291. celerem gradum, 208, 403. Concitat aulae fulgor plures, 615, 617. Concitatus mundus, 602, 527. animus, 485, 203. Concitata velo ratis, 117, 438.
- Conclamare deos, 380, 975.
- Concludere domo monstra, 214, 122.
- Concors gradus, 598, 781. Concors fides, 792, 791.
- Concremare urbem, 104, 346. funebres rogos una face, 305, 1216.
- Concubitus nefandi, 550, 50. Concubitus novos metuere, 227, 170.
- Concurrere: Concurrat publica & regis salus, 371, 830.
- Concurfus frequens, 462, 1125.
- Concutere regna Jovis, 529, 774. statum felicem, 371, 833. arma manu, 484, 683. jubam, 177, 920. tedas, 548, 100. *icepra* dextra, 29, 317. caput, 617, 84. pectus, 111, 84: 12, 105. Pinum ardentem, 11, 101. fretum cessante vento, 645, 455. Concutere *pro terrere*, 112, 358. Concusit horror nemus, 554, 576. Concussum undarum globus, 295, 1031. Concussa terra, 399, 172. Concussum coelum, 171, 902. Ilum, 608, 921.
- Concussa fides, *rebellis*, 361, 685.
- Condere depositum Stygis sinu, 426, 521. ora, 88, 1174. ensem jugulo, 789, 733: 752. *fe* Libycis arenis, 518, 655. diem, 22, 143. diem nubibus, 269, 675. *quem* ruina mundi, 689, 1149. gnatos, 734, 1840. vires arte, 532, 821. utero ensem, 767, 370. *aliquem* solo, 430, 601. natum plagis Acherontis, 303, 2200. oculos viventis manu, 440, 788. Con-
- dit terra sinu fruges, 770, 415. nox lucem, 515, 876. Condi Tartaro, 192, 144. sinu Jovis, 771, 1010. urbe vera 97, 1290. Conditur luna subito, 178, 470. Condari parentis sedes, 426, 509. Condita Troja, 389, 30. Condritum jugulo telum, 584, 1037. Condari a Dite hostes, 419, 432. cavernis reges, 590, 630. Condita origia, 341, 411. altus viscere tela, 278, 822. donis icmina flammam, 535, 835.
- Condificare fidem, 609, 941.
- Condito *impossibilis negat*, 32, 171: 188, 85.
- Conditor mundi Deus, 522, 651.
- Conferre tela, 542, 981. in aras, 70, 911. decus cum *aliquo*, 273, 741. noctes duas, 786, 1866. coelo decus, 713, 1504. Confulit pectus Athos, 524, 720. Conferri funeri, 197, 1114. Collata signa, 209, 414.
- Conferre certamen, 507, 517.
- Conficere: Conficetus caede, 89, 1160. Conficere scelere mater, 184, 1045.
- Confidentia infidus expostio, 510, 564.
- Confidere regnum, 486, 221. nimium secundis, 150, 615. fragili bono, 275, 774. Confidat male pelago alcyones, 593, 683.
- Confingere: Confixa Megara sagittis, 675, 903.
- Confirmare animum civium, 756, 185.
- Conflare lures maculatos, 204, 345.
- Confligere, certare, 507, 517.
- Confodere: Confossa telis hostilibus, 428, 519.
- Confugere ad *aliquem*, 302, 1190. ad *cujus* manus, 699, 1291.
- Confandere notas patris, 461, 1114. Confusa proles, 217, 172. lex aetheris, 528, 717. metus noctis, 787, 712. Confusum juris humani decus, 385, 1025.
- Congerere surum, 17, 168. mala in unum, 523, 706. natis funus, 543, 997. faxa in infandum caput, 173, 871. silvas, *i. e. lignum ex silvis*, 40, 505. Congeritur virus, 652, 565. Congessus murus, 388, 34. Congessum nemus, 92, 1216. Congelli artus, 506, 1248.
- Congredi, 9, 76. haud fas est, 383, 1014. Congressus Achilli Troilus, 597, 748.
- Conjungere foceros, 415, 1002. artus infusos *alium*, 540, 947. Coniuncta socio, 555, 122.
- Coniugales Dii, 180, 1101: 465, 3.
- Coniugale tempus, 448, 890.
- Coniugum fidele, 565, 245. Coniugii sacrum nomen, 557, 155. Coniugii testes, 505, 481. Coniugio suo timere, 248, 341. Coniugia sibi despondere, 592, 50. solvere, 481, 144. abnuere, 40, 501. artibus magicis ligare, 645, 452.
- Coniugia vaga, *ibid.*

Con-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Conjux animosus, 678, 977. carus, 431, 644.
 creptus, 611, 1003. profugus, 312, 91. sce-
 lestus, 718, 225. expetitus, 181, 865. mihi
 petitus, 173, 198. nimis felix, 711, 1779.
 iratus, 241, 228. Phaeacus, 119, 662. Con-
 jux Thelca, 234, 120. Thracia, 676, 913.
 sancta, 415, 698. iusta, 713, 133. fides, 421,
 451, 604, 882. levis, 650, 529. perempta,
 89, 161. effrena, 477, 103. rege digna, 34,
 413. alta, 718, 214. eademque soror, 748,
 48. sororque Augusti, 718, 221. nova, 468,
 17: 597, 749: 762, 276. calta, 240, 226:
 757, 192. animosa, 87, 1150. candida tau-
 ri, 570, 313. Hercules, 632, 241. miseran-
 da, 36, 439. Tonantus, 633, 217. perida,
 551, 117. captiva, 611, 1002. iuvis, 773,
 470. unanima, 367, 771. taedis viduata,
 512, 581. infamis, 504, 401. festa, 198,
 780. Phasiaca, 676, 950. nupta marito, 618,
 658. germana, 321, 210. raptum Ceyca ge-
 mit, 619, 196. praecleara gentibus eram, 641,
 397. viro venena miscuit, 715, 164. Con-
 jugis infidiae, 747, 32. manes, 433, 64. so-
 cer, 127, 746. necis causa, 761, 340. obli-
 ta, 761, 261. sui victrix, 609, 947. cruo-
 rem videre, 789, 719. Coniugi invisa, 717,
 104. Conjugem addere elisis sens, 617, 341.
 esse Hercules timentis, 615, 292. parenti tra-
 dere, 414, 164. excipere, 671, 937. quam
 habere, 647, 499. esse, 709, 1415. & prae-
 dam esse, 648, 511. respicere, 717, 186. a-
 mare dicere, 611, 111. toris subtrahere, 794,
 833. accipere, 787, 707. trahere ad umbras,
 762, 268. sequi, 418, 418. Herculis osten-
 dere, 614, 277. Coniuge expulsa mater re-
 dit, 119, 928. Coniuge genitus, 373, 867.
 Coniuges novae, 490, 279. Coniugum finis,
 218, 573. turba, 677, 962. Coniuges vincit
 foemina, 476, 91. expellere, 643, 451.
Coniugis tacitae fides, 616, 309.
 Connubia vitat, 241, 212. matris tremere, 369,
 800. Pyrrhi celebrare, 449, 901.
 Conqueri: Conquesta digne, 192, 677.
 Confendere tecta domus, 541, 973.
 Conficius locus, 152, 632. noxae dies 183, 9. pa-
 vet omnes strepitus, 258, 491. Conficia laudis
 virtus, 694, 1207. Conficius scelerum pe-
 ctus 197, 216. Conficius diem evadere, 181,
 1001. Conficii vultus, 53, 692. Conficiac fa-
 cris faces, 233, 107.
Conficius pavor moris, 237, 162.
 Confensus par, 721, 920: 787, 709. pius, 774,
 481. efficit rata, 773, 460.
 Confespere: Confespitus orbis, 641, 414.
 Consequi cursu ferax, 233, 110. telo fugam,

649, 116. externa, 215, 512.
 Conierere manus, 41, 162.
 Confidere: Confidit domus ab imo, 104, 345.
 Consilium dubium, 151, 50. obstinatum, 281,
 814. certum, 141, 140. Consilium tollere,
 796, 873. torquere, 136, 413. capere, 482,
 155. Consilii minister, 118, 308. ministrum
 fieri, 129, 316. impotens, 155, 126. satis in
 hac aetate, 772, 447. Consilio aliquem regere,
 414, 319. Consilia caussa, 429, 570. sana, 238,
 180. iuncta, 167, 109. magna produunt quo-
 que nolentem, 130, 332. Consilia adjuvare,
 511, 569. mutare, 749, 173. tuta expetere,
 514, 108.
Consilium exsecutionis fortius, 194, 178.
 Consistere sub arbore, 364, 717. in choro foe-
 minico, 476, 91. ad alacris sonitum, 44,
 174. Consistit pones me summa gregum, 371,
 814. Constitit axe patrio puer, 619, 678.
 Consorts thalami, 164, 216. periculi ac regni,
 612, 978. sceptri, 169, 341. assumpta in
 icelus, 123, 235. Consortem addere, 368,
 781.
 Conspicere: Conspecta soboles minus mitis, 769,
 407.
 Conspicuae nives, 111, 126.
 Constat magno, 37, 461. Constat numerus ty-
 ranno inferno, 100, 1153. Constant bene pre-
 tio imperia, 223, 664. Constant ora ingenti
 mercede, 414, 358. Consistent verba intrep-
 da, 264, 193.
 Constituire mori, 243, 166. diem, 275, 779.
 sibi fata novissima, 686, 1117. quid temere
 in propinquos, 772, 440. poenam in cives,
 794, 816. fines, 770, 419. Constituit animus,
 101, 444. Constitutum decretum, 481, 198.
 Constringere gela nivali, 324, 716. zona sinus,
 211, 390.
 Construere: Construitur ratibus lues, 292,
 1017.
 Conuescere: Confectus lacrymas praebere ma-
 lis, 697, 1167.
 Consulere patriae, 771, 473. liberis, 410, 190.
 natis, 502, 441. torquere, rogare semet, 511,
 51.
 Consumere cutem, 691, 1224. viros fortes,
 582, 518. conjugem igne, 40, 107. mortem
 metu, 668, 811. munus supremum, 127,
 910. Consumpsit vires fortuna, 194, 698.
 Consumptus tace, 416, 641. Consumpta me-
 cum palla, 703, 1358. Consumpta secum vi-
 dere omnia, 398, 163. Consumptae coli,
 684, 1081.
 Consummare sacrum, 97, 1039.
 Consurgere in rogos, 416, 118. in vastum ag-
 Nnn n n g grem.

INDEX NOVUS

- gerem, 191, 1015. Confurgunt capita bina toris, 338, 360. aquoriz, 43, 551.
- Contaminare manus, 340, 389. cruore innocuum, 490, 264. se stupro, 270, 690.
- Contegere pyram silva populea, 723, 1640.
- Contemnere mori, 196, 197. mortem, 644, 442. regias opes, 509, 540. famam, 223, 269. merita, 479, 120. Contemnens arma Hector, 411, 322. Contemptus Dis, 725, 1681. Contemta mors, 47, 612. Styx, 690, 1161. Contentum opprimi, 773, 462.
- Contemptor levium deorum, 588, 605.
- Contentus Principibus funestissimus, 772, 455.
- Contendere de rogis, 733, 1823.
- Contentus sua sorte, 767, 378. nulla poena dolor, 635, 296. Contenta humili tecto paupertas, 798, 896. solito sono, 395, 115. uno vultu furit, 633, 251. Contentum esse morte, 193, 169.
- Conterere diem verbis vanis, 439, 759.
- Conterere: Conterrent me regna Jovis, 726, 1705.
- Continete jecur infirmum, 725, 1676. manus medias, 371, 831. equos frenis, 294, 1055. vocem, 789, 736. aliquem certum in suo statu, 360, 673. Continuit oemio diu violenta impetia, 407, 258.
- Contingere, 430, 600. specum, 327, 231. Styga, 516, 632. domum, 20, 211. dextram, 32, 371, 373. facultatem leti, 283, 877. Contingit mihi laus, 121, 211. mihi ex te fructus laborum, 95, 1252. Contactus ensis, 271, 714. Contactus iube, 664, 738. Contacta regna, 316, 78.
- Contactus nefandus, 112, 104. Contactus pli, 100, 1318.
- Continui anni, 392, 68.
- Contorquere nives altis, 578, 479. Contortus crinis, 270, 707.
- Cootra ite, 482, 157.
- Contrahere secula, 624, 131. Contrahit nox ignes, 13, 127.
- Contrectare devotos neci, 255, 694.
- Contumax populus, 152, 624. mundus, 74, 964.
- Contumacem amore perillare, 430, 589.
- Contumacia erga Duces, gravissimum militaria delictum, 705, 828.
- Contundere: contra postura, 177, 1046.
- Conturbare leges, 718, 1575.
- Contus assiduus, 322, 169.
- Contus quid, 508, 54.
- Convallis cava, 331, 284.
- Convellere tectum a solo, 174, 1010. Convulsum latus, 580, 502.
- Convenire pueris senem praecipere, 772, 445.
- verba factis, 793, 799. numerus, locus, 368, 782. Conveniunt reges, 132, 369.
- Convertere equos, 688, 1131. minas in melius, 253, 408. animam in aliquid, 633, 264. stupitem in aliquid, 79, 1030. vultus ad clades aliusque, 699, 1290. Conversa domus ad Aulicos, 152, 624. ad lectum virago, 463, 1152.
- Convexa supera, 240, 220. Convexa coeli, 173, 993.
- Convicia festa, 478, 113.
- Convicia in sponsum & sponsam spargi solita, 478, 109.
- Convincere: Convictus scelere, 376, 926.
- Conviva novi sceleris, 109, 63.
- Convocare vulgus Ditis, 355, 597.
- Convolvare mundum nubibus, 179, 1079. mate, 578, 478.
- Coorini: Coortae genis lacrymae, 283, 887.
- Copia, Fenus & laus causa, 239, 206.
- Copulari tedis, 39, 493.
- Coquere: Coquunt Cererem colla Leonis, 288, 970. Coquit virus artus, 706, 1396.
- Cor incensum, 112, 99. anhelans, 702, 1339. miserum, 98, 1299. ferrox, 83, 1085. zegrum, 337, 356. tumefactum, 611, 958. attonitum, 661, 708. tot scelerum capax, 193, 159. pavidum salit, 159, 756. ut pelagus abium fluctat, 540, 943. mortis metu trepidans, 751, 106. Cordis regio laeva, 339, 369.
- Cor pepulit horror, 539, 926. Corde ferox mater, 502, 442. Corda fera tyranni, 750, 87. anheia, 313, 38: 595, 713.
- Cordis suffragatio quid sit, 702, 1339.
- CORCYRA a Syphro condita, 331, 282.
- CORETAS pastor oraculi Delphici repertor, 327, 231.
- Corinthus Isthmus, 114, 124. populus, 368, 784.
- Corinthum aet cur pretiosius, 531, 796.
- CORINTHUS, Marathonis filius, 331, 282.
- CORINTHUS dicitur etiam Corcyra & Ephyrus, ibid. in argyriis inter Argaeum & Ioniem maria sita, 151, 628. Concinibi lictus gentium, 470, 35.
- Cornicum, quis, 247, 574.
- Corniger horridus, 295, 908. Cornigerum caput, 274, 756. Cornigui greges, 370, 870.
- Corniger unde dicitur Bacchus, 274, 756.
- Cornipedis dorso vehere, 277, 809.
- Cornu reflexum, 365, 733. flexum, 440, 781. nudum, 165, 852. divés, 473, 65. aureum rutilans, 320, 137. coiens, 273, 745. copiac, 473, 63. Cornu petere ministris, 339, 380. Cornua prima, 427, 538. circuita, 477, 98. coacta, 76, 992. pura, 254, 419. cervi, 366, 752. juncta, 651, 549. lata, 231, 65.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

65. Cornu tauri fumere, 758, 206.
Cornu copiae, 473, 65.
Cornuum homin colar, *an varius*, 293, 1038.
Cornus armata ferro, 261, 547.
Cornus clara urbi, 445, 850.
Cornus nexiles, faciles, paciles, 571, 362. *Cornu-
 marum varius asus in convitiis & festis*, 170,
 945.
Coronare alium caput, 567, 311.
Corpus callum, 270, 705: 285, 911. *nitidum*,
 250, 378. *puerile*, 373, 879. *deforme*, 462,
 1117. *tumidum*, 522, 669. *vastum*, 277,
 806: 293, 1035: 598, 766. *truncum, pro de-
 truncatum*, 78, 1025. *ligatum*, 92, 1206. *in-
 visum*, 300, 1158. *lacerum*, 307, 1257. *inne-*
ne, 339, 379. *sollicitum*, 828, 1299. *indom-*
itum, 626, 155. *sparium cuore*, 92, 1217.
ingens, 695, 1230. *niveum*, 473, 61. *exa-*
nimum, 178, 1059: 263, 585. *formosum*,
 275, 772. *ponto sparium*, 480, 133. *metu*
rigens, 152, 634. *ingescit*, 168, 906. *repa-*
rat vires, 707, 1218. *Corpus logo empto red-*
ditum, 576, 447. *Corpus tulit vim*, 283, 892.
Corporis notae, 370, 811. *clari signa*, 461,
 2112. *reliquiae*, 306, 1247. *partes per agros*
anquirere, 308, 1278. *pars palla est*, 669,
 830. *ars*, 323, 185. *Corpori detrudere ipo-*
hum, 42, 544. *Corpus fingere*, 307, 1265.
lacerare, 606, 905. *avehere*, 542, 975. *im-*
mensum trahere, 522, 686. *morbo reddere*,
 708, 1231. *effringere*, 193, 159. *ponere*,
 250, 371. *expiere*, 297, 1110. *hinc mitti*
placet, 671, 862. *dono dare*, 370, 815: *la-*
queo implicare, 296, 1086. *in Corpus faevi-*
re, 710, 1261. *Corpore fessis*, 384, 1052.
Corpora cruenta, 87, 1144. *majora morbis*
patent, 553, 97. *propria*, 315, 64. *Corpo-*
ribus conditis umbras vivere, 475, 372. *Cor-*
pora feris lanianda abjicere, 158, 748.
Corpus sanctum nantis quid, 43, 553. *Corporis hu-*
mani partibus secundum virtutes & vitia, 435,
 691.
Corripere, 268, 665. *Oeten*, 721, 1618. *tela*,
 672, 873. *Oetacem faciem*, 727, 1718. *Aeo-*
liam virginem, 477, 105. *manu trabem*, 11
 203. *Corrupti aetas gradu Pegaseo*, 416, 385.
artus vapor patriae, 418, 565. *Corripi igne*
segetes jubere, 218, 563. *Corruptus malo*,
 234, 176. *Corruptos levare*, 315, 69.
Corruere solo, 402, 205.
Corumpere, *Corrupta turba*, 795, 835. *con-*
jux, 124, 239. *Corrupta ossa*, 598, 767.
Coriscum mare, 767, 387.
Corus Imbrifer, 290, 1130. *rapidus*, 579, 484.
glomerans, 272, 737. *furens*, 291, 1013. *pul-*

sans fretum, 657, 650. *mare prohibet re-*
verti, 456, 1033. *Cori asperi*, 588, 598.
Corus varius ab occidente flans, 148, 578. *ab occi-*
su flans adversus Aquilonem, 500, 412.
Corufca manus, 236, 156. *Coruscum jubas*, 283,
 889. *Corufca tela*, 383, 1029.
Corymbus nutans, 341, 403.
CORYBANTES *populus Cretae, & sacerdotes*
Jovis, &c. 737, 1877.
Corytus, quid, 85, 1127.
Collis latus auferre, 695, 1225.
Cratinum sibi polliceri, 150, 620.
Crata levri deipere velutres, 769, 412.
Creare horridum quid, 5, 30. *vile telum*, 522,
 607. *Creat arena Libyae pelles*, 521, 681.
Hybla flores, 355, 601. *Creari nocte una*
posse, 602, 826. *Creatus Jove*, 644, 437. *du-*
ra sorte, 166, 879.
Creator coelitum, 283, 888.
Creber planctus, 394, 92. *ictus*, 126, 556. *ge-*
nuitus, 324, 592. *Crebra turris*, 260, 532.
Crebri portus, 220, 613.
Credere mari cymbam, 554, 106. *vati Thra-*
cio, 685, 1100. *obsequenti parcius*, 772, 452.
experito, 110, 81. *patri*, 424, 486. *pelago*,
 593, 683. *ventis carbasa*, 15, 151. *trium-*
phus, 744, 1981. *stetibus*, 209, 417. *cunctis*
inimica, 127, 288. *vix malum*, 479, 117. *gi-*
ganta, 700, 1302. *fata privata*, 665, 760.
regem nasci, 655, 675. *se miserum*, 456, 1018.
Amphitryonem patrem Mercuris, 696, 1248.
aut sperare fidele conjugium, 563, 245. *exu-*
lantem, 534, 857. *vix posteritatem facinus*,
 766, 360. *omne nefas consumptum*, 479, 122.
deos pernecium sibi moliri, 562, 229. *Credo*
non me mihi, 312, 27. *Credunt nunquam re-*
bus laetis miseri, 170, 939. *Credita falso fa-*
ma, 762, 274. *vento ratis*, 576, 423.
Credere animum auris levibus, 492, 304. *Credimus*
facilius peiora, quam meliora, 28, 316. *Credas*
hoc quisquam? 126, 546.
Credibile nullo in aere scelus, 159, 754.
Credulus, 590, 628. *animus*, 387, 3. *Credula*
spes amantum, 267, 634. *mens nimis*, 679,
 665. *tarde semper posteritas*, 766, 360.
Credulae rates, 360, 530. *Credula pectora*,
 171, 963.
Cremare, 269, 682. *hydram*, 670, 851. *cor-*
pus, 92, 1217. *lucos & juga montis*, 97, 1287.
Creant una fax thalamos, 314, 55. *Creant*
corpora propria flammis alienis, 315, 64. *Cre-*
ma flammis maris, 477, 36.
Creon infestus, 505, 490. *vois petitus*, 325, 205.
imperio Pelago timidus, 483, 178. *fanguine*
ac factis clarus, 325, 203. & *Acaius jagunt*

INDEX NOVUS

- arma, 508, 526. Creon hostis propior est, 508, 511. Creontis culpa est tota, 481, 143.
- CREONTIS** caput cum diademate ablatum, 23, 257.
- Crepare**: Crepat domus fracta, 125, 263. Crepant malae, 317, 99. arma civilis belli, 146, 562. Crepuit verberum sonus, 679, 1002. aula tectis excussis, 680, 1016.
- Creptans** lamina, 603, 855.
- Cretere**, *pro nasci*, 67, 870. monti, 152, 643. malis, 5, 33. cupidinem belli, 770, 425. in astra, 291, 1008. in ludus magnos, 437, 738. more theatri, 462, 1125. Creteus malum, 233, 201. furor, 500, 407. voluptas, 543, 991. pelagus, 458, 1048. pondus, 173, 986. Icelus dum puniunt, 106, 32. Crevit ingenium malis, 538, 910. Creteus nubes fardido globo, 577, 462.
- Creffa**, *pro Cretensis*, 237, 177.
- Creta** magna dominatrix freti, 232, 85. coerulea, 736, 1874. urbibus centum spatiosa, 442, 820. Cretae gemini, 717, 1558.
- CRETA**, *cervus nobilis*, 230, 60. *Jovis inamabilis clara*, 730, 1758.
- CRETES**, *perissiffimi sagittarii*, 228, 815.
- Cretes**, *canes*, 228, 33.
- Creticum** fretum, 268, 661.
- Creula** liberis fratres dabit, 506, 509. Creulae vestes tingere, 532, 817. Creulae praeflare, 506, 495.
- CREUSA**, *Jasonis sponsae genus*, 477, 105.
- Crimen** vetus, 106, 30. tacitum, 270, 691. alienum, 221, 618. pavoris, 316, 87. novae, 91, 1201. seculi, 374, 875. fortunae, 212, 453. Jovis, 713, 1503. abest a fatiis, 752, 107. si quod est, meum est, 544, 1004. Crimini fidi reus, 755, 149. veniam petere, 96, 1266. Crimen reddere, 488, 246. quaerere, 565, 277. objicere, 487, 237. morte expiare, 517, 647. agnoscere suum, 306, 1249. novum struere, 557, 150. *alini* regerere, 271, 720. abscondere, 264, 997. Crimine & culpa carent, 539, 935. Crimina nefanda, 278, 825. Criminum pars, 198, 130. Crimina nimis quaerere, 45, 579.
- Crinis** tractus, 272, 731. contortus, 270, 707. laceratus, 279, 826. flavens, 342, 420. crectus, 661, 707. solutus, 19, 202. auro nudus, 638, 360. odore sparsus, 251, 393. a momo madidus, 171, 948. patrio pulvere fordibus, 624, 120. multo funere lacer, 394, 99. Crinem solvere, 393, 84. distinguere mano, 448, 885. mitra premere, 640, 375. Crine soluto, 751, 262. Crines laceri, 441, 800. effusi, 38, 472. sine lege effusi, 342, 416. Crinibus admoventi manum pati, 451, 947.
- Crines abscondendi ritus in funeribus amicorum**, 301, 1181.
- CRISPINUS** eques Romanus, *Poppaeae maritae*, 788, 720.
- RUFUS CRISPINUS**, *Poppaeae gnatus, Neronis imperis mari maritus*, ibid.
- Crula** serpens, 697, 1254. comantes galeae, 261, 549.
- Crullae galearum olim variae**, 261, 548: 274, 756.
- Croceus** ortus, 13, 124.
- Cruciani** poena, 111, 92.
- Crudelis** pater, 700, 1304. arbiter, 453, 984. Hector, 441, 805. fors, 749, 64. Crudelem putare, 428, 553.
- Crudum** senium, 322, 168. Crudi rictus, 603, 846.
- Cruda senectus**, 322, 167.
- Cruentare** arva, 296, 1093.
- Cruentus** victor, 712, 1492. Thrax, 731, 1790. rex, 357, 634: 733, 1814. Eurytheus, 743, 1973. dolor, 632, 233. rex prostratus, 733, 1820. Cruenta caedes, 89, 1160: 770, 423. nota, 297, 1107. fals, 524, 722. manus, 529, 771. Tyndaris, 567, 306. nupta, 710, 1467. victrix, 609, 947. aula, 785, 667. Maenas, 206, 365: 534, 849. sitis imperii, 261, 543. Cruentum vadum, 400, 187. atrox nefas, 120, 194. malum, 674, 912. Cruenti morbi, 706, 1398. duces, 56, 737. rictus, 316, 93. morsus leae audacis, 596, 740. Cruentae nurus regis Aegypti, 39, 498. viat, 373, 863. manus, 468, 15. Cruenta fata, 717, 1561. corpora, 87, 1144. sceptrum, 358, 642.
- Cruor** facer, 201, 278. civilis, 794, 822. humanus, 716, 1540. regius, 199, 257: 404, 217. effusus, 107, 44. fulus, 261, 551: 464, 1162. Promethei, 523, 709. semiferi, 710, 1470. impius, 36, 445: 92, 1217. cognatus, 357, 627. vagus, 668, 818. largus 258, 498. lentus, 337, 346. geminus, 516, 641. fraternus, 403, 452. foedus 746, 18. flebilis, 410, 297. holiarum, 169, 914. innocuus, 490, 263. Afiac, Europae, 418, 896. delectat bella, 34, 405. eluet labem pudoris, 283, 893. trunco exundat, 606, 903. ferrum maculat, 320, 140. ejecit ferrum, 384, 1041. mistus in Bacchum, 109, 65. solvit inferas viro, 303, 1198. perumpit subitus, 463, 1156. permittit dona Bacchi, 334, 324. novus profluit venis, 337, 355. naris stillat, 324, 189. infecit fibras, 339, 377. cruore tuo nobilior, 414, 367. viventium, 177, 1056. Cruori tuo per

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- per meum fiet via, 213, 476. Cruorem libare, 71, 921. miscere, 560, 201. fundere libero- rum, 539, 930. finire, 112, 103. matris hau- rine, 760, 243. Cruore viri manus respergere 677, 958. holipitum pingues greges, 617, 20. ferac Lernaeae genitum esse, 697, 1256. regis Jupiter sparsus, 576, 448. ludere, 428, 566. ci- vis Roma gaudet, 802, 982. Conjugis sparsa fax, 788, 722. Cruores caros pati, 532, 810. Crura fracta, 176, 1039. Crura religare auro, 226, 321. *Crypta Neapolitana*, 67, 860. Cubile obdcurum, 159, 523. atrum, 110, 71. Cubile noctis videre, 709, 1440. Culmen altum, 170, 927. lubricum, 134, 392. Culmina sedibus aetheris admota, 298, 1128. Culmen, pro columen, 108, 54. Culmus arenis, 314, 51. Culpa secreta, 272, 724. materna, 713, 1503. major, 115, 135. deprehensa, 271, 719. fa- ti, 383, 1019. attingit pectus, 196, 203. par odium exigit, 644, 445. scelus coacti ad au- ctiores reddit, 447, 871. tuta est, si pateris, 556, 147. cunctiorum in me reddit, 409, 290. fit omnium paucarum scelus, 262, 565. Cul- pae nostrae quota pars senex, 549, 22. Cul- pae locus supercilii, 360, 664. Culpa carere, 91, 1201. a Culpa vacare, 678, 983. in Cul- pa esse, 362, 701. Culter curvus, 230, 53. Cultor gratus, 231, 73. Cultus squalens, 352, 554. Amazonius, 596, 736. Cultu horridus, 50, 764. Cultus hos- tiles, 605, 881. squalidi, 428, 883. Graji, 447, 865. decori, 451, 946. molles, 322, 421. Cumulare domum alto cinere, 481, 147. caede luctus, 798, 903. Cumulus malorum, 297, 1119. Cunctari, 265, 616: 379, 952. Cuncta tellus, 691, 1175. Cuncti duces, 403, 208. Cunctae domus, 261, 553. Cuncta re- tio acta, 339, 367. Cuncta quater, 501, 425. expavescere, 312, 27. miscere, 104, 342. credere inimica, 127, 288. *alini* per- mittere, 772, 451. funditus eruere, 435, 685. Cuncos frangere, 721, 1627. Cupere somnum, 66, 843. sanguinem, 146, 557. vincere, 122, 640. penire, 429, 574. mortem 196, 196. mori, 12, 116: 613, 906. metui, 552, 73. exstingui, 188, 74. esse po- tentem, 656, 639 ire per urbes, 655, 618. finire diem extremum, 604, 1210. Cupimus nescire, quae expetimus nosse, 350, 514. Cu- piens aliquid animus, 265, 606. Cupienti se- gnare certissima est via, 360, 682. Cupientem mori vetare, 189, 100. Cupitus dies, 280, 837. Cupido geminus, 348, 500: 344, 275. levis, fallax, volucer, 757, 199. gerit tela invicta, 793, 807. Cupido turpis, 556, 135. Cupido regni, 754, 143. auri, 260, 528. Cupidinem belli cre- scere, 770, 425. Cupidine agi, 34, 407. CUPIDO *Deus amoris*, 238, 186. *Cupidinem strumque praeluxisse nuptiis Bauchi & Ariadnes*, 348, 500. Cupidus arcium, 131, 342. Cupida tigris praedae, 156, 709. Cupressus caput extens, 350, 532. *Cupressus, arbor feralis, veneficis idonea*, 352, 552: 531, 804. Cura Ceteris, 250, 374. alia ex alia fatigat, 552, 62. est tibi, 288, 964. tui me sollicitat, 255, 438. parentum est flagax, 236, 152. nul- la manet inter umbræ, 753, 138. tua quid perficiet, 193, 150. Curac graves, 255, 445. priores, 441, 803. ingentes, 265, 607. le- ves, 265, 607. sollicitae, 169, 921: 380, 981. Curis solutos, 311, 13. *aliquem* solvere, 233, 101: 750, 78. Curas demit Lethe, 52, 681. animus revolvit, 367, 764. committe- re auribus, 265, 608. Curac ezymen, 509, 547. Curac non in ipsa morte celsingunt, 781, 598. Curare regi, 513, 592. CURETES, *quoniam?* 737, 1877. Curiae habendae locus, 548, 11. Currere mortem per turpes colos, 691, 1181. diem in zona flagranti vetare, 704, 1363. ad osculum patrum, 116, 145. ad thalamos no- vos, 527, 743. novis vallibus, 621, 85. ne- xa suis caudis, 381, 990. intra suos fines, 656, 629. curvo limite, 164, 841. via Thyestaea, 607, 909. flexibus obliquis, 416, 389. trami- te stabili, 659, 676. Currit dies lucidus coe- lo, 326, 219. *mare* per manus, 101, 1328. hoc ultra scelus, 206, 367. Currunt sidera mundo aetherio, 247, 333. Cucurrit in me extremum chaos, 619, 47. Currens vallibus amnis, 226, 6. Hydapes aquis tepidis, 525, 725. Currus incitus, 418, 413. levis, 296, 1088. Phocbeus, 66, 844. auratus, 343, 424. su- perbus, 400, 188. aciem effugit, 609, 944. properans, 273, 746. paternum, 135, 470. flammifer, 46, 593. gravior, 246, 316. Cur- rum rapere, 295, 1069. Curru *aliquem* pelle- re, 367, 771. ire, 19, 195. vehi, 747, 1074. aliti vehi, 546, 1025. insidens sol decurrit per

Ooo oo spa

INDEX NOVUS

spatia poli, 470, 29. in Carru lactum triumphantem stare, 725, 1683. Currus citi, 295, 1075. fessili, 163, 819. agiles, 530, 787. con-
citi, 607, 913. patru, 470, 32. Agamemnoni,
398, 153. celeres, 601, 817. emittiti,
164, 797. fracti, 153, 660. nitidi, 246, 311.
truces, 89, 1169. trepidantes, 295, 1063. ae-
teri, 513, 599. caerulei, 329, 255. candi-
di, 276, 787. Currus mittere, 535, 874. a-
gere per membra caesi parentis, 764, 307.
Curribus paucos jungere, 368, 779.
Currus, pro navi, 466, 3. Currus Pifaei, 114, 123:
o Curribus pugnare, mos veterum, 217, 546.
Cursus praepes, 295, 1061. praepes, 609, 943.
varius, 328, 251. levis, 292, 1018. citatus,
27, 178: 208, 393. celer, 103, 8: 291, 1001.
incitus, 184, 28. mobilis, 255, 446. fluens,
535, 864. sacri solis, 768, 387. Cursus pre-
mium, 497, 361. Cursum rapere, 273, 738.
Cursu aliquem pellere, 162, 802. deprendere
feram, 21, 224. Cursus citi, 252, 395. inof-
fensi, 72, 929. transversi, 101, 1332. obli-
qui, 269, 677. Alstrorum vagi, 288, 962. Curs-
us aperire, 575, 430. volvere, 666, 780. fer-
re, 498, 382.
Curvare brachia, 321, 158. Curvatus pontus,
228, 26. Curvata arbor, 117, 157.
Curvus limes, 164, 841. arator, 656, 634. del-
phin, 346, 466. Cancet, 165, 854. culter,
230, 53. Curva via, 268, 650. Curvum ju-
gum, 333, 300. Curvi & putres rami, 350,
534. Curva juga, 364, 721.
Curva rada, 190, 116.
Cuspis tergemina, 43, 563. pampinea, 274,
755. thyrsio tecta, 70, 904. Cuspide in fra-
trein jaculari, 701, 1315. Cuspide petere tur-
res, 570, 358. Cuspides illum figere non po-
terant, 626, 156.
Custodire verba ore male cluso, 595, 719. Cu-
stodit regna metus, 363, 704.
Custos elatus, 324, 195. Stygis, 548, 13: 606,
1244. tardus, 166, 873. pervigil, 62, 809.
frigidus, 603, 856. non facili officio Cerberus,
417, 406. genialis tori Lucina, 465, 2. car-
ceris diti, i. e. *Cerberus*, 207, 16.
Cutis dirupta, 697, 1262. Cutem consumere,
695, 1224. findere cornibus, 427, 538.
Cyanee insulae, 92, 1211: 495, 341.
Cybelae pinus sacra, 393, 72.
CYBELE cur turrita dicitur, 503, 688. *ejus*
sacerdotes cultus sibi membra sauciabant, 531, 805.
Cylades, insulae Argaei maris, 149, 595: 348,
488. *nucleo dilas, 667, 803.*
Cyclas exoritur nova, 202, 1021.
Cyclops ferus, i. e. *Polypemus*, 248, 582.

CYCLOPES turrium & operum magnae molis
fabricatores, 76, 997: 135, 407.
Cynus proles Dei aequoici, 561, 215. clarus
592, 679.
CYCNUS Martis filius, 561, 215. *involuta-*
bilis, ab Hercule interceptus, 39, 486.
CYCNUS Neptuni filius, 400, 183: 561, 215.
CYDON, urbs Cretae, 669, 820.
Cygnus cum canis & volapate moriantur, 245, 302.
Cyllarus equus Castris, 278, 811.
Cymba ludens, 149, 592. capax, 322, 166. po-
pulorum capax, 60, 775. altum pererrat, 497,
368. Cymbam credere mari, 554, 106.
Cynofura frigida, 166, 872.
CYNOSURA, fides, 2, 6. Tyris in mari au-
lior, 522, 696.
Cynobia, noctis praecedens luna, 656, 641.
Cypria Myrrha, 629, 195.

D:

DAEAE, populus Sythicus, 132, 370: 149, 603.
Dactylis Idaei, unde dactyl, 737, 1877. Da-
cylus in secunda Sapphoi fede, 444, 836.
Dacum terrae feroces, 346, 472.
Daedalus tenuit oras placitas, 659, 684.
DAEDALUS, artifex ingenuus, 234, 120. *o-*
jus & Iarifala, 375, 892.
Daeon per magos quid facere posse dicitur, quid non,
528, 754. Daemones sanguinem amare dicunt,
355, 600.
Daedalus, 66, 846: 470, 27.
DAHAE, populus Sythicus, 132, 370.
Damae, 263, 572. veloces, 230, 62. trepidant
lupos, 683, 1058.
Damnare ream, 488, 245. fidem, 796, 863.
suas manus, 674, 909. fata sua, 673, 901.
scelere convictum, 376, 917. Damna mor-
te placet, 672, 888. a se ipsa, 675, 935. Da-
mnata odia, 144, 511.
Damnum: Damno andas, 355, 597. Damna
graviora, 574, 411. Damna pensare, 328, 490.
ostendere, 586, 578. reparare, 256, 468.
DAMOCLIS cervici impendens ensis, 657, 656.
Danae fluxit Jupiter in auro fulvo, 791, 772.
Danaides forant urnas, 527, 749. Danaidis vir-
tus Ulyssis nota, 438, 757.
Danaidum fabula, 39, 498. praes, 58, 757.
Danaidas, 411, 607.
DANAUS puteorum inventor inter Argivos, 112, 119.
Danai, 408, 265. metu versi, 459, 1073. & Troes
eadem superos rogant, 581, 511. Danais uc-
fas inausum, 434, 669. dant fata viam, 414,
360. iter retro pervium est, 419, 433. metum
esse, 392, 62. erepta Troja, 418, 418. gau-
di.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

dium dare, 430, 594. una vacat, 676, 948. fata Dardaniæ domus regis, 561, 224. deest una numero, 40, 500. mora longa in portu, 399, 164. Danaum terror, 596, 744. timor, 439, 767. regina, 555, 135. Danaos frangere, 793, 815. classis vehit, 582, 526. mone-re, consulere liberis, 430, 590. magnæ res movet, 427, 550. placare precæ, 435, 688. fides sollicita pacis incertæ tenet, 426, 519. in Danaos caede ferre, 420, 446.

DANUBIUS, *Germania fluv.* 133, 376. *Danubii stygum*, 525, 724.

Dapis fraternæ donum capere, 173, 983. Dapem volucris præbere, 705, 1378. Dapes nefandæ, 180, 1105. suætae, 239, 207. impiae, 176, 1034. feræ, 116, 150. largæ, 333, 307. ulticæ, 167, 894. æternæ, 58, 756. extremæ, 605, 885. opulentæ, 362, 601. securæ, 138, 450. coelium, 540, 21. Phrygius instructæ, 605, 876. Dapes invenire, 110, 66. prædatur flamma, 352, 557.

Δαρδανίαν, 311, 16.

Dardania domus, 447, 871: 604, 863. domus capta, 561, 223. Dardaniæ turres, 570, 358. Dardana spolia, 389, 26. moenia, 396, 135. tecta, 589, 612.

DARDANUS, *Cassandrea tritatus*, 598, 774.

Dare, *pro dicere*, 219, 592. Dare exilio, 486, 220. leto, 80, 1048. sortem, 711, 1474. terga, 195, 190: 230, 64. rite, 414, 365. vulnus, 434, 676. patriam, *pro revocare in patriam*, 106, 38. poenas, 50, 643: 78, 1018: 637, 322: 710, 1457. debitas, 55, 729. graves, 495, 339. veniam, 46, 595: 96, 1267: 427, 547. frena, *i.e. permittere*, 555, 114. inferias, 194, 172. exitum, 565, 281. vitam, 67, 874. fugam, 177, 1044. victimas, 79, 1038. exemplis, 735, 1853. *aliquem* reducem, 266, 629. colores, 368, 904. latus, 220, 612. aures, 253, 415. demersos, 508, 528. sanguinem, 131, 340. pectora, *i.e. resistere*, 230, 63. voces, 176, 1036. tempus, locum, casus, 254, 425: 702, 1335. planctus, 392, 64. latratus, 533, 841. letum, 678, 976. regna, 734, 1841. verbera, 738, 1894. exilium, 505, 491. spoliū, 646, 473. manus, 501, 417. se mulcendum, 241, 236. sonitum trucem, 326, 227. faciles vias, 44, 568. laticem sacrum, 532, 811. in planum, 204, 343. in cineres, 190, 113. vela, 457, 1044. planctus flebiles, 788, 720. ultimum ample-xum, 509, 551. tinnitus, 276, 792. se re-tro, 195, 192. atcus atque stipitem, 709, 1453. congestos artus, 306, 248. dono cor-pus, 370, 814. ponto nomina, 659, 685:

689. pelago vela, 402, 203. *alicui* spolia, 599, 784. moenibus patriæ locum, 624, 123. Alciæ locum, 621, 78. terris præsidium in locum Jovis, 664, 750. patriæ poenas, 378, 941. *alicui* manus inutile, 372, 853. *alicui* terga, 747, 29. sibi tempus ac spatium, 555, 129. miseræ præter Alciæ nihil, 712, 1493. *alicui* lucem, imperium nomenque, 765, 337. *alicui* liberum diem, 109, 63. fluctibus ratem, 556, 143. cladibus lacrymas, 582, 521. *alicui* lacrymas, 756, 170. functis viam, 354, 579. flammis patriam, penates & conjugem, 223, 663. *alicui* terras, 709, 1444. superis victi-mas, 145, 545. viro fratres, 211, 447. *alicui* vires, 532, 822: 770, 427. liberis fratres, 506, 508. virtuti mercedem, 403, 210. afflic-tis dubiam salutem, 325, 213. fessis o-tium, 72, 925. orantibus respona, 154, 680. afflicta tempora meliora, 750, 82. *alicui* mandata, 128, 296. *alicui* vitam, 99, 1311. *alicui* poenas, 743, 1073. armentis pabulum, 21, 227. populis jura, 439, 772. aerumnis levamen, 579, 491. *alicui* spiritus, 408, 268. petenti munus, 61, 806. *alicui* locum, 2, 4. tempus quieti, 80, 1051. jus in *quem*, 801, 962. iter ad superos, 353, 573. sangui-nem focis, 272, 709. leges patriæ, 785, 678. monstrum infomne somno ignoto, 504, 472. vela fœcis, 801, 969. *aliquod* cineribus functi regis, 327, 240. pectus invenit, 265, 616. quie-tem patriæ, 201, 293. veniam amoti, 240, 225. locum causæ, 485, 202. diem somno, 139, 466. arma patri, 205, 358. mari obliquum latus, 295, 1073. genus somno, 42, 531. conjugem Jovi, 39, 490. letum focero & re-giæ stirpi, 469, 18. viam pretio, 414, 360. verbera tergo, 84, 1117. reges regibus, 453, 982. fidem deceptor, 58, 754. victimam majorem, 410, 307. thura flammis, 71, 918. in medium erutum, 432, 629. poenas sceleribus, 286, 937. signa furoris, 248, 343. pacem civibus, 201, 292. *aliquem* neci, 90, 1175. *quem* leto, 797, 888. tura Superis, 787, 700. haustus tutos ætheris pari, 326, 220. domum judici, 450, 921. poenas coelium da-pibit, 549, 21. fata solita conjugio, 39, 497. terga fortunæ non est virile, 316, 86. jugu-lum conjugis, 550, 43. leges gentibus, 725, 1684. signa fati, 414, 357. poenas fraudis alienæ, 219, 589. remotum in regnis locum, 489, 251. legem capillis, 246, 320. foedera gentibus, 473, 64. nomen terris, 525, 726. post terga manus, 398, 153. notas ællaris & brumæ, 164, 837. germanos natis, 634, 278. fugam sagittis, 723, 1658. gaudium Ulyssi ac

Ooo oo 2

Da-

INDEX NOVUS

- Danaï, 430, 594. Dare maritum cui, 642, 401. fata facva manu, 451, 986. spiritum regi, regis alii est, 417, 327. aditum venenis, 703, 1356. tempus irae, 774, 474. modum Oceano, 87, 1141. cultus habitusque Grajos, 447, 865. ensem, sagittas & shipitem, 93, 1219. pedem in laqueos, 127, 287. veniam, cui venia opus, 564, 267. tempus moramque, 439, 764. vestes illitas, 649, 527. artus rogis cremandos, 756, 172. murum altitono parenti, 650, 410. lucem terris, 141, 479. fidem pacis, 128, 194. praecepta imperii, 123, 661. lumina in terram, 61, 823. laevam pharetrac, 131, 196. sedes procul a Leone, 718, 1573. habenas imperii facili manu, 774, 481. pacem populo timent, 716, 1541. poenas pro paternis sceleribus, 519, 915. poenas scelers, 764, 303. spiritus tumidos, 563, 248. animum rebus laetis, 187, 3. brachia vinculis, 631, 109. animos Phrygibus everfis, 427, 512. poenas sui furoris, 761, 272. voces flexa cervice, 331, 801. mortem pro vita, 411, 519. Deos tuendos, 621, 87. sacrum cespite sanguineo, 531, 798. poenas sanguine, 791, 811. vulnera ferro, 178, 1057. regnum virtus est, 145, 519. arces in praeceptis, 551, 78. Dat victor terga, 604, 871. aura spiritus, 359, 650. ira vires, 434, 672. exitum casus, 125, 118. tellus, quae peti possunt, 219, 601. Hercules, quidquid Jupiter negaret, 735, 1847. seges agricolae foenus, 256, 455. Dedit primus dies extremum, 381, 928. pectora tellus, 628, 181. Oceanus undas aestibus victis, 523, 756. ei natura animum malo pronum, 796, 868. se retro terra, 354, 576. Dederunt antra nativas domos, 261, 519. Dabunt auxilium reliquiae, 714, 1829. Dent poenas arma, 91, 1215. Darem si reculsas, 611, 994. Dari exitio, 544, 1001. fato, 270, 694. tumulo, 430, 604. hunc finem decet, 712, 1479. finem extremum, 712, 1478. praedam Centauris, 693, 1195. in species omnes, 647, 496. quid scire, 731, 1808. donum tumulo, 409, 288. Datur dies parando exilio, 491, 295. mors portus aerumnis, 680, 1011. Datus leto, 719, 1747. Diti, 367, 770. dies unus liberis duobus, 501, 427. Data pax, 711, 1820. Datum est satis mensis, 168, 889. ad imam terram pondus, 461, 1114. in vestem virum, 650, 536. Dati exitio cives, 219, 579. Datae in superos leges, 685, 1093. fidei manus, 159, 764. post tergum manus, 218, 577. urbis ruinae in cinerem, 437, 719. *Dare in vestem virum*, 650, 536. *Dare, pro dicere*, 47, 614.
- DARIUS aureis compedibus a suis victus, 397, 155.
- Daulas ales, 619, 192.
- DAULIS, *pro Daulia*, 126, 275.
- Daulai, cives Daulidis*, 126, 275.
- De more nostro, 205, 357.
- Dea virgo, 252, 405. arcitenens, 171, 709. diicors, 11, 93. in alta caligine condita, 10, 92. clara, 246, 309. spicifera, 614, 598. terrae praefes, 2, *e. Minerva*, 213, 109. favens, 510, 786. noctium, 276, 793. levis fortuna, 772, 412. quae montibus colitur, 251, 407. inter silvas & lucos, 251, 409. magni numinis iustitia, 768, 197. victrix dedit donum iudici, 450, 921. Dea, fave votis, 254, 421. quid cessas, 654, 272. Deae potentes, 596, 731. ultrices, 541, 967. pelagi, 448, 779. nemonum lascivae, 276, 783. scelers ultrices, 468, 13. Erebi scelerum ultrices, 801, 965. Deorum doli, 419, 570.
- Debere, 175, 1013. sibi, 217, 551. nil dexterae, 181, 1002. culpae fidem, 567, 307. necesse ferac rabidae, 694, 1211. satis patrem, 184, 1043. *cui avum Tonantem*, 678, 982. Debet mundus tibi pacem, 634, 281. Debetur mihi vindicta, 791, 849. Debita nex, 412, 640. pietas, 266, 611. Debitum decus, 108, 50. muris Lustrale, 412, 634. Debitum exigere, 194, 171. Debiti manibus honores, 401, 192. Debitas poenae, 50, 643. Debitas-poenas ferre, 380, 976. Debita ferre, 430, 604.
- Debiles artus, 359, 376.
- Decantare quidquid placat umbras, 353, 563.
- Decemvatus, cur abrogatus*, 765, 196.
- Decennis Mars, 608, 921.
- Deceptor domini, 116, 140.
- Decernere, 538, 918. bellum, 221, 630. poenam, 116, 151. Decreta mors est, 242, 158: 560, 210. plaga fonti turbac, 93, 1212.
- Decet laetitia juvenem, 256, 451. vultus Oedipodem, 381, 1001. te frons hirta, 277, 803. hoc noscere primum, 407, 256. te majus nefas, 555, 114. finem hunc dari, 712, 1479. praeditam alto folio, 240, 216. te hic sanguis, 455, 1003. toros meos, 205, 357. regem patriam praeferre liberis, 412, 332. me pati poenas, 111, 86. mintum libere, cui multum licet, 412, 336. affectus nostros humilium nomen, 265, 610. hoc virum tanti roboris, 194, 182. foeminas ferrum, 611, 960. illum lugere armis, 737, 1879. Decent majora scelera post partus, 472, 50. Decens falso vinclo coma, 408, 273. Decentia prata, 274, 764. Decentior poena, 116, 151.

De-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Decidere coelo alto, 603, 851. coelo deos credere, 579, 487.
Decidere, 24, 269.
Decimus flaccus, 780, 508.
 Decipere volucres calamo levi, 769, 412. Ulysses non facile est, 429, 569. Decipit timidos fabula, 416, 371. Decipi medio Ponto, 623, 112. Deceptus umbra, 49, 614. Deceptus os, 173, 988: 549, 10. Decepto dare fidem, 58, 754. Decepti innocentes, 672, 890. Deceptae fraude natae, 504, 475.
Decipiant vota visus meos, 48, 618.
 Decolor India, 248, 345.
 Decoquere: Decocta aheni membra, 480, 114.
Decolla Neronis, 782, 621.
 Decor tener, 250, 378. virgineus, 474, 75. infelix, 296, 1096. faevus, 671, 219. extermus, 461, 1139. sideratus, 476, 95. incomptus, 268, 657. huc cecidit, 307, 1270. silvis veniet, 359, 651. gloriae illum stimulat, 643, 416. tuus quo fugit, 301, 1173. per aerumnas fulget, 641, 393. vide Decus.
 Decorare: Decorata coma, 321, 154.
 Decorum certaminis, 609, 951. Decorum gradus, 598, 774. Decorum cultus, 451, 946.
Decorum altercantium feminarum fenciarum, 449, 897. *Decora alta mori*, 388, 15.
 Decrescit terra, 458, 1048. Decrevit gigas, 730, 1759.
 Decretum constitutum, 485, 198. Decretum mortis depellere, 675, 928. Decreta fervare, 380, 985.
 Decumae aridae, 393, 76.
Decumana ora, 580, 502.
 Decumbere: Decumbit Ceres tertia falce, 206, 371.
 Decurrere per solitum iter, 659, 679. per spatia poli solita, 470, 10. Decurrit orbis in vultus meos, 680, 1018. Decurrunt mille ferae, 705, 1388.
 Decutere: Decutit bruma comas, 640, 383.
Decutere decus memorum, 524, 915.
 Decus paternum, 145, 528. regium, i. e. diademata, 156, 701: 279, 819: 548, 8. ingens, 487, 226. priscum, 273, 741. aeternum, 762, 281. salum, 290, 988. altum, 641, 391. extremum, 589, 622. populatum, 580, 503. debitum, 108, 50. eximium, 198, 237. antiquum, 196, 744. summum, 406, 231. mundi, 328, 250: 714, 1518. coeli, 46, 592. memorum, 524, 715. orbis, 664, 749. Gradum, 48, 619. regni, 511, 571. noctis, 253, 410. capitis, 279, 827. virtutis, 96, 1270. gentis Pelasgae, 448, 876. gentis Aetnae, 284, 900. lapidae domus, 439, 766. juris hu-

mani confusum, 583, 1026. siderum magnum, 770, 424. muri turris, 459, 1075. capitis regium, 23, 217. formae, 297, 1110. formae movet cuneos, 462, 1144. in bello maximum, 410, 311. regni indytum, 480, 110: majus humano labore, 155, 408. pudoris laesi mors, 302, 1189. altum telluris Argolicae, 573, 395. aetheris magni late fulgens, 768, 390. coeli lucidum, 341, 404. Decus eripere, 678, 989. miscere, 268, 659. ex animo pelleret, 254, 429. regni esse putare, 719, 1591. regum fervare, 488, 243. coelo conferre, 713, 1504. Decoris evertere, 283, 894. Decore suo quam capere, 786, 695. 12-gali fulgere, 486, 217. Decora regni, 167, 887.
Deus nemoris amicum, 528, 766.
 Dedecus domus ab oculis asportare, 566, 300.
 Dedere se morti, 544, 1005. Deditus neci nefandae, 433, 651. neci tristi, 776, 509. menti modestae, 207, 350.
Dedo neci, 544, 1005.
 Dedificare captam, 448, 884. Deditit animus ferro, quod didicit diu, 432, 631.
 Deducere orgia, 343, 431. genus avo sole, 485, 210. flumina ripa, 346, 468. axem ab aetris, 709, 1442. fulio filia, 247, 324. Deducit lapis aures, 251, 392. ipsa via, 51, 675. Deducta mater in thalamos, 200, 271.
 Deerrantes via equi, 295, 1069.
 Deesse fata, 257, 477. scelera, 716, 1703. matribus exemplar, 735, 1853. Deest coelo ales, 257, 473. numero hoc, 64, 832. acrumnis meis, 206, 369. terra inermis, 315, 68. *mihi* beatae fortunae, 362, 693. e satis paternis, 215, 514. Desunt mihi monstra, 640. Deerat hoc unum mihi, 543, 992. Decriit numerus arenis, 500, 403.
 Defendere quem, 732, 1798. nemus, 351, 544. aulam 791, 781. dextram, 675, 932. ceterum, 359, 664. suum vindicem, 637, 322. tecta aliena telis, 770, 420. Defendit me longa fides, 362, 685. excubitor somnos, 119, 458. Defendens specus arcana, 646, 486. Defensustumulus, 414, 677. orbis, 49, 633.
Defensi Dii, 36, 445.
 Defensor Troici soli, 422, 471.
Deferre aves ab aetris, 696, 1237.
 Defessus senex, 598, 769. malis, 507, 518. Defessa brachia, 715, 1861.
 Deficere, 276, 769. cinere rogam, 519, 777. Geten Hebrum putare, 682, 1041. Deficit humor, 704, 1368. pastor grege diminuto, 320, 147. Defecit ingens corpus, 695, 1230. gradum terra, 619, 46. Defecta sensu, 787, 714.
 O o o o o 3 De-

INDEX NOVUS

- Defessa viribus*, 250, 575.
Defigere solo hastam, 213, 469. *Defigi posse malo amorem*, 649, 524.
Deflectere gradum errantem in recta, 182, 4.
Deflere, 735, 1849. *Deflere liberos*, 109, 58. *digne liberos*, 93, 2128. *extremum*, 591, 610. *fratris necem*, 749, 67. *mala digne*, 799, 914. *suos in medium*, 592, 667. *lugendas vices*, 613, 582. *furta impia mariti*, 592, 675. *lacrymis*, 45, 578. *juvat cuncta*, 618, 182. *Deflenda mihi genitrix*, 746, 10. *lacrymis funera*, 312, 31.
- Deformis nubes*, 160, 775. *finus*, 59, 766. *unda*, 154, 667. *chaos*, 164, 832. *corpus*, 462, 2117. *fenium*, 278, 813. *solis truncus nemus*, 640, 384. *letum facere*, 724, 1673.
- Defodere*, 28, 317.
- Defossus, demersus ac oppressus*, 28, 317. *Defossam terra premit*, 308, 1279. *Defossos tegere Acheronte*, 175, 1015.
- Defugere medium iter*, 659, 675.
- Defundere*, 259, 512, 513.
- Defungi amore*, 234, 128. *fecelere*, 204, 338. *Defunctus sine ulla caede genitor*, 368, 789.
- Degener clamor*, 795, 1187. *dens*, 218, 493. *proles*, 172, 387. *malis*, 170, 931. *sanguis*, 285, 908. *Degeneres virtus jubet moerere*, 734, 1816.
- Degere aevum*, 493, 212. *aetatem in malis lacrymisque*, 132, 90.
- Degravare fessas manus*, 505, 1231.
- Dehiscere ratem pressam*, 765, 118. *Dehiscit tellus*, 573, 268, 1416. *519. Dehiscit terra*, 314, 582. *Dehiscit tellus*, 506, 1238. *Dehiscens pontus*, 180, 499.
- DETANIRAE** *pater, quis?* 648, 502, 653, 585. *tumulus ubi*, 680, 1024.
- DEIDAMIA**, *Pyloris mater*, 412, 342.
- Dejicere moenia*, 204, 343. *equos limite*, 162, 804. *Dejectus frater*, 221, 637. *mente*, 12, 110. *Dejectum os*, 347, 420. *Dejecti pudore vultus*, 663, 1117.
- Dejicere obitus*, 76, 999.
- Deiphobus incertus vultus gerit*, 597, 749.
- DEIPHOBUS** *ab Helena proditus*, *ibid.*
- Delabi*: *Delapsa coelo stella*, 210, 431.
- Delectat belia cruor*, 34, 401.
- Delia tardior solem vetuit*, 616, 150.
- Delicatae domus*, 239, 210.
- Delictum morte luendum*, 283, 879. *Delicta noscere*, 161, 284.
- Delictam militare gravissimum*, 795, 848.
- Delirii causae*, 71, 944.
- Deion maternam sistere iubere*, 577, 569.
- Delphicus Deus*, 326, 214. *admonitus*, 369, 800.
- Delphicae laurus monent*, 311, 16.
- Delphici oraculi origo*, 327, 231.
- Delphin curvus*, 346, 466.
- Delphinum praenosticum*, 576, 450: 577, 551.
- Delubra praeclosa*, 664, 747. *Delubra mugita trepida*, 667, 800. *petere*, 324, 199: 729, 756.
- Deludere sitim*, 676, 944.
- DELUS** *insula*, 57, 453.
- Demens*, 55, 419. *animas*, 219, 202: 607, 915. *impetus*, 74, 975. *furor*, 539, 930. *Demens quid agis*, 801, 963. *Dementes regere vaiere*, 796, 866.
- Demere nostri timores*, 364, 839. *cladibus unum*, 451, 936. *Demit curas Lethe*, 52, 681. *Demitus finis*, 261, 553.
- Demergere frusta ahenis*, 178, 1067. *Demersos dare*, 508, 528.
- Demersas, defossum ac oppressum*, 28, 317.
- Demetere caput ferro*, 613, 987.
- Demittere vallem*, 175, 1015. *propius divitias*, 217, 163. *Demissus, in terram inclinatus*, 229, 39. *Demissa est coma*, 394, 100.
- DEMOPHOON** *Thesti & Phaedrae filius*, 254, 434.
- Demetrius nomen cur perfectissimum*, 580, 101.
- Denegare*: *Denegat fructum Ceres*, 314, 49.
- Dens degener*, 258, 493. *Dircacus*, 354, 582. *infixus*, 674, 918. *Dente saevire*, 460, 1095. *Dentes avidi*, 43, 555. *inclusi*, 117, 167. *ferri*, 740, 1935. *vulnifici*, 248, 346. ¶
- Densus fumus*, 334, 325. *salvus*, 136, 413. *Densa nubes*, 524, 327: 389, 21. *sepes*, 205, 360. *caligo*, 578, 472. *turba*, 65, 827. *umbra*, 514, 609. *Densum examen*, 355, 602. *Chaos*, 67, 261. *Dens Pleiadum greges*, 476, 96.
- Densae tenebrae*, 173, 993. *silvae*, 51, 663. *umbrae*, 513, 94. *Densa loca*, 258, 506.
- Denudare artus*, 159, 763.
- Dependere ex alienis ortu*, 203, 890. *Dependet manus lateri*, 346, 463. *coma auro effuso*, 122, 128.
- Deperdere aliquid*, 640, 386.
- Deplangere bis septenos greges*, 735, 1251.
- Deplorare fatum*, 456, 1026.
- Deponere telum*, 348, 501. *fulmen*, 667, 796. *jugum*, 68, 880. *animos*, 445, 1158. *iusta*, 254, 429. *metus*, 569, 802. *spolia ferac*, 639, 374. *odia*, 54, 410. *arma primo impetu*, 562, 229. *contam fuisse*, 524, 722. *minas pectoris*, 675, 927. *cultus squalidos*, 448, 881. *sponte regna gravia*, 360, 678. *Deposita serpens*, 635, 502. *Depositis opem ferre*, 385, 1047.
- Depositi, pro desperati*, 585, 1057.
- Deprecari, pro disuadere*, 188, 74. *Deprecantem quem*

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- quem videre, 701, 1332.
Deprecatum formulae, 166, 624.
 Deprehendere fata, 376, 936. Deprehensa culpa, 371, 719.
 Deprehendere cursu feram, 21, 224. Deprendit quies verba, 640, 433. Depressum mare, 495, 345.
 Deprimere loca coeli, 718, 1570. horrentes comas, 448, 884. Depressus jugo bos, 333, 100.
 Deripere capui infulus, 591, 693.
 Descendere arce 211, 446. sidus, 718, 1584. ad preces, 369, 669. aves, 721, 1654. ad antra Stygia, 186, 918. astris desertis in terras, 645, 468. Descendit anguis more vasti torrentis, 522, 695. Descendunt tela sine alite, 278, 818.
Desensus ad inferos promus, 52, 677.
 Describere propria officia, 216, 450.
Desipius, 494, 335.
 Deserere astra, 790, 768. regna, 189, 104. latus, 271, 714. sua regna, 505, 477. aulam altam, 758, 218. fugas, 364, 722. ima, 331, 280. conantem sequi, 118, 174. solam sedibus exteris, 479, 520. domum adulterorum, 610, 955. infansum patrem, 182, 1. Deserit mentem quies, 703, 1419. Deseruit amnes humor, 315, 41. Desertus a pellice barbara torus, 559, 185. inter diem noctemque, 173, 991. pater, 490, 277. Deserta senecta, 95, 1249. rates, 28, 322. nox, 146, 310. Deserta latebrae, 122, 685. Deserta astra, 645, 468. vento vela, 577, 465. Deserta petere, 375, 777.
Deserter animi, 185, 44.
 Designare vias primas, 575, 429. oculis colla taurorum ad aras, 606, 899.
 Desilire in media Priami regna, 461, 1102.
 Desinere pro aliqua timere, 215, 520.
 Desistere coepo, 189, 101.
 Despectare alie, 533, 656. aliquem vertice summo, 147, 475.
 Desperare meliora lapsis, 150, 616. Desperat nihil, qui nil potest sperare, 482, 161.
Desperatio malorum maximum, 419, 425. *ex desperatione nata non raro victoria*, 482, 163.
 Despicere alas patrias, 619, 688. quem ex arce, 725, 1695. Despicens polo sidus, 276, 755.
 Despectus ensis, 773, 461.
 Despoliare prae, 275, 765.
 Despondere sibi conjugia, 391, 59. *alicui* scēpta, 360, 676. Desponsa rogo Aemone, 591, 640. cineribus Polyxena, 401, 195.
 Destinare locum vulnere, 193, 157. Destinatae victimae, 145, 545.
 Destituere quam, 757, 198. Destituit vota Deus, 419, 770. animus membra, 670, 841.
 Deslinere: Deslinct manu foeminae tela, 596, 734.
 Detegere viscera, 697, 1163. dolum, 129, 318. novos orbes, 498, 178. Detegit multa vultus trepidus, 130, 331. Detexit matrem timor, 432, 626.
Detendere tabernacula, 494, 335.
 Deterere: Detriti humeri, 680, 1009.
 Deterior actus, 770, 417. Deterior nepos, 115, 134.
 Detestabilis umbra, 106, 21.
 Detestari, horrere, fugere, execrari foeminas, 262, 566.
 Detinere manes, *pro animam*, 398, 235. stellas polo cadentes, 551, 55. animum in luce, 95, 1258. Detineri inter mortis et vitae mala, 280, 841.
 Detrahere arma, 88, 1154. arma puellis, 347, 479. aures, 658, 661. *aliquid* velle, 710, 1465. spoliū corpori, 42, 144. cultus hostiles, 605, 881. patri invidiam odiumque, 410, 299. *quam* toris alius, 786, 687. Detrahi cantu, 254, 421.
 Detrectat manus nefas, 700, 1307.
 DEUCALION, *Promethi filius, primus Thebsalis Rex*, 457, 1039: 489, 257. *ejus arca quo primum delata*, 316, 227.
 Devehere alveo, 132, 355. Devesta rate in remotum litus, 796, 875.
 Devincere feras, 620, 51. Devistus Alcides, 674, 910. Hercules, 685, 1101. Devistum ellium, 550, 41.
 Devius polus, 296, 1092.
 Devorat nos tempus avidum, 417, 401.
 Devovere: Devota capita irae, 156, 712. Devotos neci ferro admove, 155, 694.
 Deus Delphicus, 326, 214. volans, 756, 172. placatus, 381, 1000. invisus, 650, 519. pronus, 287, 943. aequoreus, 561, 215. veridicus, 563, 255. sinister, 451, 981. ignobilis, 596, 719. lassus, 158, 736. prosper, 558, 172. melior, 278, 821. Alcides, 758, 210. bellicus, 583, 547. Thebis gravis, 360, 667. narratur toto orbe, 6, 39. deferibit officia, 156, 451. opifex, *i. e. Palaemus*, 218, 189. noctis, *i. e. stellas*, 161, 791. potens mente, 218, 185. conditor mundi, 222, 655. veri praefex, 184, 1042. Dei Epidaurii numen, 292, 1022. Deum fingere, 218, 195. excutere, 600, 800. pectore excipere, 322, 198. Dii tristes, 47, 611: 681, 1065. infantes, 438, 733. hospites, 116, 148. superi, 455, 1006. cognati, 637, 329. fluei, 563, 250: 672, 879. leves, 588, 605. dubii, 608, 990.
 DIXI

INDEX NOVUS

- Dii faventes, 434, 669. propitii, lenti, 574, 403. penetrates, 329, 265. minantes, 156, 702. difficiles, 45, 578. fugientes, 167, 893. pallentes, 354, 581. ferates, 154, 668. asperi pugnacesque, 177, 105. homini simili, 618, 176. Piorum praesides, 180, 1102. an fuerint famuli, 36, 450. fallant merum, 499, 396. non habent pacem, 630, 64. Deorum munus, 775, 492. fumus rector, 635, 190. interpres, 451, 918. clamor, 719, 1596. factor, 236, 157: 626, 1. regina, 757, 101. Odium, 574, 876. turba, 164, 843. coetus, 74, 962. regnator, 269, 671. regna tria, 690, 1164. placare, 652, 577. satiare, 524, 101. orare, 642, 400. obtestari, 574, 406. invadere, 501, 424. vereri, 772, 449. imminere telluri, 413, 654. placatus Grajis reddere, 586, 582. irarum pudet, 693, 1191. tuendos dare, 621, 87. placare aliusque capite 349, 510. rupto coelo decidere credere, 179, 484. nimium faventes metuere, 408, 262. nullos esse telluri, 546, 1017. telum rogare, 671, 857. ferates comprecari, 526, 740.
- Dius, miserorum adiutor, 489, 255. Deus nuptialis quomodo pingatur, 474, 67: 69. Deum pro Dea Poetas ponunt, 31, 185. Dii praesides, 31, 356. Dii coniugales, qui, 466, 1. Dii paternos, 194, 175. Dii leres pro fortuna montabili, 586, 2. Dii simulabantur interdum audiri in fena, 741, 2. Dii cur per Styga jurare solent, 54, 7: 3: 154, 667. Dii defuncti, 36, 445. Dii utriusque sexus secundum Socraticos, 31, 384. Dii pro sideribus, 3: 12: 188, 919. Dii quoniam pro malis averruncandis invocare soliti, 790, 757. Deorum vulnerum exempla, 43, 564. in rebus secundes colendorum nomina, 790, 757. Dii familiae prima in convivii libamina fiebant, 193, 175. Dii superis sub nocturnis solis ortum; inferis sub occasum solis sacra fiebant, 351, 548. superis in aris extruendis, terrestribus in terra; inferis in terra effusa saeva saeiebant, ibid. superis immolabantur victimae coronatae, 320, 117. superis saltuari abluabant manus, pedes, caput, totum corpus: inferis se tantum aspergebant, 171, 717. Dii inferis nunquam suavia hostiae immolabantur, 552, 556. inferis quae fiebant contraria omnia erant ei ritui, quo fiebat superis, ibid. Deos non moveri, Epicuri & Protagorae, sententia, 155, 407: 179, 1092. tollebant Diagoras & Theodorus, 155, 407. Dii irati fruiunt, 5, 34.*
- Dextera ardens, 717, 1727. invita, 477, 104. victrix, 621, 800. iners, 584, 551. tremens, 717, 1727. Dexteram dare, 211, 450. exposcere, 678, 977. Dextera sterni, 679, 995. una perire fat est, 671, 890.
- Dextra hostilis, 440, 1097. iners, 189, 91. tremens, 605, 800. supplex, 416, 709. rudis, 518, 911. trepida, 551, 50. victrix, 34, 400. ultrix, 69, 895. precans, 77, 1005. caede viri reperia, 612, 977. peior scelere, 676, 451. Dextrae locus, 507, 1258. Dextrae parcere, 679, 1001. Dextram tremere, 717, 1729. intendere, 508, 532. abluere, 674, 908. inquinari, 710, 1454. intrepidam parare, 679, 999. pedibus admove, 455, 693. Dextras inlubere, 717, 1560.
- Dextra fidei pignus, 488, 248: 52, 575. Diadema, fronti donare, 149, 199. Diadema, quid sit, 151, 546. Diarexis andax, 514, 805. DIAGORAS & Theodorus Deos esse negabant, 155, 407. DIANA, 231, 72. DIANA venatrix, 552, 405. purpurei praefes, 466, 2. Iphigeniae immolanda cervam substituit, 802, 974. Ioximae, arctemene, 271, 709. an Leontum venatorem delictetur, 250, 60. unde Lacinia dicitur, 466, 2. Hippolyto in Furbum mutato canes & aetatem addidit, 278, 823. Dianae inhospita ara, 802, 979. Diapapha, 658, 664.*
- Dicare alicui locum, 157, 718. annos vitae coe- libi, 241, 531. se jugis montium, 257, 487. Dicitur alicui grex, 79, 1035.
- Dicax Fescennius, 478, 215.
- Dicere vera, 573, 866. verba ore, 426, 525. aliquid suam, 453, 979. Priamum felicem, 597, 145: 358, 157. coactam, 429, 573. visu & auditu horrida, 326, 223. Dixisse hoc pace tua liceat, 409, 176. Dicit se Hesperum mirari, 601, 821. aliquid jubere, 350, 510. Herculeum suum partum crubescere, 703, 1348. Dicta haurire, 550, 51.
- Dictaeta arva, 602, 813.
- Distamni uinum terrae docuerunt, 250, 60.
- Distare consilia mala voce blandiloquio, 566, 289.
- DICTYNNIA cur dicitur Diana, 551, 795.
- Didicim, pro dicere, suggerere, 47, 614.
- Deducere avidum pectus, 714, 1669. acies binas, 210, 414. Diducit vanam ira, 539, 938. Diductus Orbis, 14, 281. Diducta hiatus tel- lus, 788, 715.
- Dies moeitus, 406, 240. legnis, 500, 399: 620, 60. nuptialis, 638, 348. felix, 422, 470. prosper, 573, 602. luctus, 601, 1187: 765, 256. trepidus, 618, 25. extremus, 616, 315: 694, 2210. supremus, 415, 374. nobilis, 712, 1482. amissus, 179, 1085: 686, 1111. invius, 61, 824. certus, 552, 61. festus, 543, 985: 599, 791. purpureus, 714, 1838. re-
da-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

natus, 387, 10 : 671, 861. Incidus, 265, 571 : 326, 219. ardens, 726, 1700. Volucrus, 17, 179. infuetus, 50, 655. fumus, *pro morte*, 350, 270. innubis, 652, 258. ortus, 399, 170. euentus, 607, 908. veniens, *i. e. oritur*, 150, 613. praecipit, 577, 461. fervidus, 662, 723. rupis, 160, 777. timendus, 555, 877. clarus, 438, 756. relictus, 529, 768. labans, 8, 60. medius, 275, 766. par, 280, 839. nitidus, 299, 1145. cupitus, 280, 837. infandus, 665, 770. scriptus, 18, 190. hinc raptus, 152, 637. molens, 167, 896. noxae conficius, 182, 9. Dies clara, 45, 586. lacta, 67, 875. enata, 656, 642. Alcidae summus, 691, 1171. Hymenaei festus, 491, 500. fervet stellis, 645, 471. recessit, 167, 892. laxatur vere tepenti, 2, 8. praebet lumen, 52, 672. miseris malus, 507, 510. ortus vincit noctem, 599, 170. te solvet curis, 750, 78. datur exilio parando, 491, 295. lustris status, 430, 777. tonans fulmine excussio, 637, 326. solem sequitur, 500, 403. serenius tonat, 125, 263. clarescit, 15, 122. sedat metum, 154, 677. medius torret, 21, 256. vidit noctem, 645, 462. mundo venit, 685, 1103. nocte vicina dubius, 463, 1142. vergens in noctem, 162, 798. praefulget gemino sole, 595, 728. scelcerum capax, 707, 2419. nobis metuenda, 799, 928. supremum mundo adest, 768, 392. precibus petitus, 786, 695. ab occasu nascetur ante, 617, 355. surgit alternis vicibus, 562, 689. nube densa obitus, 389, 21. nulla moerore caret, 395, 77. primus dedit extremum, 381, 988. Herculeum inveniet aut damnabit, 727, 1714. nulla hoc rapit, 486, 223. manus vestras quaeris, 527, 749. consumta exigit horas summas, 744, 1987. summus Hectoris idem patriae fuit, 396, 128. thalami ultimus est futurus, 636, 395. substitit infra metas, 619, 45. hic faciet quod nullus unquam tacebit, 501, 423. natus eripit parentem utrumque, 708, 1424. ostendit stragem, quam nox fecit, 310, 5. ostendit damna noctis, 886, 578. Diem succedere, 712, 1487. pererrare, 722, 1632. pandere, 716, 1707. recipere, 599, 788. constituere, 275, 779. dimittere, 401, 197. expavescere, 336, 138. cernere, 287, 946. testari, 15, 151. terere, 49, 613. remitti, 470, 51. quiescere ventis, 661, 711. mundo perire, 688, 1152. ferens Titan, 646, 488. orbi dividens Titan, 464, 5. & fortunam cui pariter esse, 625, 201. lactum ducere, 714, 1675. Phoebus parat, 525, 728. sol reducit, 6, 37. condere nubibus, 269, 675. occasus referet, 32,

574 mundo reddere, 551, 561, 746, 3. cedere sideribus, 787, 715. contere vanis verbis, 438, 758. nocti jungere, 758, 224. celebrare festum, 170, 945 : 172, 970. medium fervere stellis, 646, 471. fugare retro & agere in ortus, 72, 941. Die aspera dumeta, 15, 154. Dies optimi, 256, 450. transeunt, 154, 399. *Dies pro aere*, 722, 1632. *Dies hic inveniet*, 727, 1714. *Dies perpetuus sub plaga torrida*, 704, 1562. *Dies fugiens*, *i. e. occidens*, 150, 614. *Dies & noctis divisio apud Graecos, Hebraeos & Romanos*, 162, 798. *Die lucifera umbrae, Daemones*, *fuerit vagari non permixtum*, 114, 120. *Dies pater*, 664, 750. Differre amplexus, 49, 638. per populos, 274, 779. Differtur mors, 678, 978. Differens membra rota, 103, 8. *Differre stans*, 50, 1175. *Diffluit partem classis vis Africi*, 574, 415. *Difficile Dii*, 45, 578. Diffingere & saltu, 594, 1052. Diffundere sanguinem in ora, 177, 1055. Diffusa vela, 464, 1166. *Diffusa ramos Pinus*, 551, 544. Digerere animas, 55, 721. Digerit luna nimbros, 165, 826. Digerens tempora, 685, 1094. Digito notare, 418, 1052. Digni marcentes, 478, 112. Digne deslere liberos, 93, 1228. eloqui, 154, 684. Dignus comitatus, 159, 655. morte, 374, 878. & poena, 801, 967. odio Junonis, 619, 58. Alcidae labor, 75, 957. & populo visus, 166, 876. Digna carina, 765, 335. Hercule mors, 712, 1482. rege conjux, 54, 413. Dignum stupris videri, 269, 684. haud esse morte facili, 504, 1208. Jove parere, 617, 9. Dignam victimam dare, 410, 308. Dignae Jove preces, 72, 926. Digna satis verbera, 628, 184. Dilacerare manibus, 9, 76. suos artus, 669, 826. Diligere lolen, 638, 353. natos affectu pari, 207, 185. Diligi Caesarem plus decet, quam timeri, 771, 417. Diligens manus, 508, 554. Dilecta Priami famulo concessa est, 638, 363. Diluere, *pro excusare*, 144, 512. *Diluvia quatuor celeberrima*, 457, 1040. Dimicare : Dimicantes viros prospicere, 448, 897. Dimittere gregem, 15, 140. superos, 167, 888. diem, 401, 197. pugnas insaufas, 222, 642. tela manu, 610, 540. notas temporis miseri, 170, 935. Dimitti manu Getica visa, 668, 819. Dimissus odit omne quod dubium putat, 163, 702. Dimissa mora, 156, 705. Dimissi ignes, 349, 505.

Ppp pp

Di-

INDEX NOVUS

Dimissus post culpam edis, 362, 701.
 Dimovere vocis moras, 164, 587.
 Diomedes membra epulanda gregibus posuit, 461, 1102.
DIOMEDES rex *Thraciae*, 716, 1532. *ejus ab Heracle equus suis obijelli historia*, 21, 227: 732, 1897.
Diomedem, penultima brevis, 152, 641.
Diomedes, 41, 552.
 Dircaeus dens, 346, 588. Dircaea loca, 350, 531. Dircaea moenia, 625, 140.
 Dirce sanguine turbata, 323, 177. Dirce aret, 111, 42.
DIRCES fabula, 71, 915: 916: 191, 126.
DIRCE *fons* & *amnis in Boeotia*, 71, 915: 916: 327, 334: 363, 714.
 Dirigere iras, 193, 163. gradum inviti, 187, 62. jaculum viribus, 278, 813. vulnera vicino, 616, 160. robur ferro lato, 229, 50. pedum gressus, 191, 120.
 Dirimere nefandos, 183, 1016. superos, 97, 5294. infanum mare, 583, 540. vadum annis, 331, 285. fidem pignore adstrictam, 481, 145. Dirimunt spumae mare, 576, 441.
 Dirimi plagis Oceani, 286, 931. Dirimens rupes, 311, 9.
 Diripere: Diripitur ignis, 315, 65. ardens Troja, 388, 19.
 Dirumpere: Dirupta cutis, 697, 1262.
 Diruere illum, 406, 256. urbes claras, 794, 817.
 Diruta moenia, 591, 652.
Dirutus jugis, 25, 283.
 Dirus Jupiter, 47, 608. Charon, 60, 771. vapor, 111, 87. maritus, 592, 674. pudor, 691, 1176. entis, 767, 370. Sinis, 706, 1393. judex, 392, 66. cinis, 518, 106. exitus, 514, 614. Theus, 300, 1164. carcer, 105, 16. amor vitae, 587, 590. Diria vis, 652, 568. lampas, 658, 671. majestas, 51, 722. foror, 676, 952. Diria Styx, 154, 666: 579, 493. comes, 239, 206. spes, 234, 131. Venus, 761, 259. mors, 440, 783. tabes, 776, 512. caedes, 407, 255. libido, 289, 980. Dirum malum, 697, 1253. genus, 262, 564. nefas, 539, 911: 695, 1231: 703, 1350. caput, 124, 244: 796, 861. chaos, 106, 1238. fremens, 179, 961: 725, 1679. Dirii Manes, 719, 1600. tori, 312, 20. greges, 732, 1790. Dirac doloris mali artes, 429, 582. pestes, 496, 355. Diria fata, 108, 1271: 562, 230. naufragia, 751, 128. supplicia, 216, 539. mala, 315, 330. loca, *scil. supplicii*, 93, 1221. Diras manus fugere, 677, 961. Diria habere, 479, 424.
Diras a Poetis ex factis fingi, 205, 358.
 Dis horridus, 287, 951. invisus, 51, 664. ava-

rus, 61, 782. ferus, 516, 638. contemptus, 725, 1681. domitus, 7, 51. Ditis avidi regna, 597, 752. populus, *s. a. umbrae*, 353, 573. famulae, 11, 100. umbrosi domus, 526, 741. numen implacabile, 340, 395. regia, 14, 717. evincere moras, 693, 1199. limen, 436, 723. feri vulgus exsangue, 515, 597. Diti datus, 367, 770. Ditem repetere, 401, 198. mala rogare, 633, 268.
Dis, pro tumulo, 419, 430.
 Discedere, 9, 77. a patre, 186, 49. in spatia, 153, 649. in partes, 334, 322. Discedere viam Tartari, 686, 1119. deas ultrices jubere, 541, 967. Discessit loco ira, 539, 927. Discede timor, 166, 282. Discedens fretum, 28, 321.
 Discere flere, 697, 1268. amare, 253, 414. a matre, 679, 991. telum librare, 723, 1657. iras Herculis, 437, 730. imperia pati, 14, 398. amare conjugem, 611, 555. parere nutui Principis, 791, 245. & natos dea morti, 406, 242. pati regium imperium, 424, 189. Didicit ferendo vincere, 8, 70.
Discere a, vel ex merita, 303, 1200.
 Discernere: Discreti tumuli, 315, 66. Discreta ponere, 516, 715.
Discernere facta, quid, 717, 1559.
 Discerpere: Discerpta membra, 109, 61. Discindere: Discissa membra, 489, 260.
Discipline militaris vinculum, 795, 248.
DISCORDIA, *Furiarum vox*, 10, 93.
 Discors Tiphoeus, 529, 773. favilla, 334, 323. Erinnyes, 125, 251. latex, 54, 711. Discordes fluctus, 540, 941.
DISCORS Dea, 10, 93. *Furiis duplici significatione hoc nomen convenit*, ibid.
Discurjus stellarum, 275, 739.
 Discutere tenebras, 167, 896. fores, 645, 418. meum, 369, 793. noctem, 474, 68. nubila vultu fidereo, 342, 409. Discussa nox, 617, 133. nubes, 726, 1707. moles, 695, 1229. nix, 325, 176.
 Dispicere nubes, 416, 395. Disiecta ossa, 461, 1111. Disiecta fluctibus ossa, 413, 650. Disiecta membra, 107, 1256.
Dispicere, 204, 343.
 Dispellere somnos, 421, 451. duces, 574, 415. Dispergere: Dispersi Geloni, 347, 478. Dispersa membra, 306, 1246: 541, 963.
 Disphicere, 615, 304.
 Disponere exilia, 223, 662. supplicia functis, 104, 15. domos luce carentes, 329, 256. in ordinem disiecta membra, 307, 1256. vices anni, 681, 1096. Dispositum monile, 618, 659. Dispositi reges parant bella, 208, 391.
 Diff-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Dissepere, quid. 494, 335. *Dissepis mundas*, ibid.

Dissepia domorum saxa, 493, 135.

Dislicere coccos sinus, 606, 896.

Disludere: *Disludens mare*, 114, 125.

Disludere, pro praelio esse, 356, 610.

Dislimilis suo generi virgo, 188, 81.

Dislipare comam fulam, 422, 468.

Disper, 54, 711.

Disfluadere misero morti, 675, 919.

Distendere manus alto, 91, 1212. *fibras pulmonis*, 695, 1221.

Distinguere acu, 658, 665. *fontes duos*, 490, 276. *crinem manu docta*, 448, 885. *Distinguit aurum nitore gemmarum*, 311, 574. *Distinctum aurum*, 146, 321.

Distrabere: *Distrabit timor animum*, 432, 642.

Distractus Hippolytus, 197, 1106.

Disturbare: *Disturbat Auster freta*, 197, 1011.

Diu fit, quod saepe fieri non potest, 378, 948.

Divellere, 301, 1173.

Diverfa irrogare, 405, 512.

Dives Arabs, 667, 793. *Hydaspes*, 616, 618. *domus*, 153, 649. *sylva*, 131, 68. *unda*, 346, 467. *solum*, 220, 608. *quaerit tegi columbis*, 128, 467. *Divites Arabes*, 124, 711. *Divitia poma*, 41, 551. *Ditum pectora patent*, 637, 648. *Divites auro removere*, 456, 1020.

Dives parvo quit, 494, 335.

Dividere praemia, 41, 515. *nefandos*, 383, 1015. *vada*, 113, 113. *captas*, 453, 981. *mare*, 613, 114. *amplexus*, 176, 1023. *Urfas*, 166, 869. *agros populis*, 260, 529. *matrem in gregem*, 433, 960. *aethera a terris*, 686, 1121. *furorem in totam domum*, 112, 101. *Dividit partus toros*, 641, 408. *Dividens orbi diem Titan*, 466, 5. *Divisus ense virginis comes*, 480, 152. *in quinque ora lster*, 128, 765. *Divisa praeda est*, 574, 422. *Divisum corpus*, 159, 760. *Divisum gravi ictu caput*, 550, 45.

Dividere orbi diem, 466, 5.

Divitiae satis patentes, 627, 165.

Diurnae stellae, 72, 944.

Divus pater, 762, 286. *Divus Augustus*, 776, 505. *Diva virgo*, 404, 827. *Diva*, non miti generata ponto, i. e. *Penns*, 244, 274. *Divorum pater*, 717, 104. *rector*, 169, 680. *factor*, 183, 1028. *Divos habere faventes*, 150, 619.

Docere pietatem, 202, 311. *morti*, 22, 142. *furor*, 644, 459. *vias sceleris*, 128, 312. *nurus Thesalias*, 640, 513. *quid odia valcant*, 653, 297. *conjuges novae*, 490, 279. *aliquem condere vires*, 552, 822. *Docet timendum caecus Agamemnon*, 608, 931. *negare*, qui timide rogat, 164, 594. *Docui hunc cernere*

nefas, 96, 1264. *Doctus flectere membra*, 85, 1115. *Docta Musa*, 569, 331. *Mycala*, 649, 525. *moderandis frenis manus*, 307, 1259. *Docta filia*, 570, 349.

Docere pietatem, 610, 956.

Dociles Cretes, 278, 814.

Documenta ferre, 587, 5.

Dodonaea quercus, 496, 549: 711, 1475.

Dolere, 33, 383. *morre*, 694, 1209. *scelere praerepto*, 180, 1104. *cladibus regum*, 542, 978. *virum reducem*, 586, 379. *thalamus pudendis*, 329, 260. *plus lacto*, 710, 1464. *matrem vivere*, 766, 361. *ut lacti fumus*, 644, 446.

Dolops gelidus, 614, 125.

DOLOPES, *populus Thesalias*, 614, 125.

Dolor pertinax, 755, 1854. *rabidus*, 385, 1060.

saevus, 5, 18: 699, 1282. *segnis*, 785, 675. *primus*, 168, 904. *adfectus*, 125, 235. *excussus*, 707, 1417. *frendens*, 55, 693. *fractus*, 674, 913. *prellus*, 738, 215. *infelix*, 591, 649. *focmineus*, 724, 1674. *dubius*, 509, 514. *levis*, 482, 155. *malus*, 429, 583. *cruentus*, 652, 255. *immitis*, 749, 53. *nilmius*, 706, 1403. *magnus*, 644, 451. *est furor*, 707, 1407. *cogit me ad verum*, 372, 852. *admisso major*, 644, 445. *voces abfudit*, 726, 1711. *contentus nulla poena*, 633, 295. *in tuto est*, 98, 1502. *in vultus processit*, 632, 247. *errat per omnes formas*, 633, 232. *fieri jubet scelus*, 637, 531. *languet*, 636, 108. *iratae nuptae potior hydra*, 634, 284. *gravior exfurgit*, 472, 49. *flecti negat*, 449, 903. *sibi ipse non facit finem*, 440, 786. *est malignus*, 455, 1013. *in vultu est*, 555, 122. *expromit vires*, 395, 107. *exundat*, 737, 924. *increscit*, 540, 951. *solus domat Herculeum*, 707, 1407. *cecidit incaustum*, 178, 1066. *malum invenit*, 126, 275. *facit quidquid indignum aut ferum*, 409, 182. *incubat moestas*, 233, 99. *ac voluptas iuvicem cedunt*, 149, 597. *gravat mentem*, 181, 859. *uitur ministro*, 11, 99. *furgens ex causa nulla*, 170, 944. *adigit invitam*, 429, 579. *vix frenos capit*, 143, 496. *jadat varie artus*, 250, 166. *in vultu est*, 505, 446. *quid non superare possit*, 698, 1279. *cecidit nobis*, 721, 1686. *non levat miseros*, 152, 404. *faciebat tela*, 161, 449. *augescit & accendit semet*, 520, 671. *quaerit materiam*, 538, 914. *totus uretur*, 732, 1792. *constituet poenam in cives*, 796, 856. *Dolori finem facere*, 169, 670. *aliquem reddere*, 164, 389. *Dolorem frenare*, 634, 277. *cessare*, 701, 1325. *vincere*, 708, 1429. *passere*, 644, 448. *lacrymas remittere*, 724, 1668. *vallum*

Ppp pp 1 fu-

INDEX NOVUS

- fovere, 638, 352. Dolor cede pietati, 540, 944. ne propera, 145, 1016. Dolor percita, 300, 1156. Dolores avidi, 439, 762. coeci 710, 1459. vincere, 758, 121. pellere, 100, 121. pati, 757, 201.
- Dolor altus*, 758, 214. *pro amore*, 250, 366. *pro ira*, 503, 446. *injustus rerum aestimator*, 427, 545. *gravissimus est, summum non tenuisse*, 169, 925. *Doloris praeterviti sceleris & jucunda recordatio*, 50, 655. *Dolerum levum fletus, ingentium stupor est*, 418, 412.
- Dolosa fax*, 446, 857.
- Dolus callidus*, 360, 668. vincit Alciden, 701, 1355. in donis esse potest, 536, 882. & altus mentis maleficia, 458, 752. Doli testes amovere, 415, 492. vis est celanda, 652, 568. Dolum insinuare, 279, 828. detegere, 129, 318. Dolo quem perimere, 644, 438. captae forores, 489, 261. spectra violare, 127, 241. Doli blandi, 755, 158. semiferi, 677, 966. foeminei, 551, 116. impicxi, 317, 101. cauti, 655, 611. cessant, 553, 87. Dolos fructe, 710, 1468. necdere, 190, 119. scelera necdere, 456, 927. versare, 500, 631. matrum vincere, 429, 569. matris exuere, 403, 213. Doli captus, 127, 186. nuptae jacentem cernere, 703, 1352.
- Domare*, 68, 888. & frangere, 5, 13. acrumnas, 188, 78. 704, 1374. feras, 665, 752. profundum, 146, 307. animum, 253, 413. animos, 418, 419. Gelonos, 347, 478. flammam, 634, 276. Ulysses, 434, 682. feras, gentes, 785, 681. impios vinculis, 58, 749. prece indomitum, 101, 307. navitam conto, 60, 774. audacem malo, 413, 149. inquietam originem, 613, 1000. Jovem fulminantem, 651, 558. draconem morte foecundum, 601, 825. pectus ira concitum, 506, 506. mentem Herculis, 705, 1388. pectus igne vel faxo, 377, 928. *alicujus vires*, 693, 1184. Domat Herculem dolor, 707, 1407. Domari malis, 795, 859. Domitus gravi malo, 350, 518. infregit minas, 61, 802. Domita malo, 611, 959. Domita omnia, 720, 1612. frenis ora, 391, 1001.
- Domare se poenis*, 255, 439.
- Domina fide meliore rapta*, 468, 12. Dominam metuit famula, 600, 796.
- Domina, pro uxore*, 564, 163.
- Dominari*, 34, 395. 35, 384. 386, 2. aulæ, 719, 1590. libidinem turpi Venere, 770, 431. Dominans focer, 219, 597. regno capaci, *i. e. Plato*, 50, 658. Dominanti licet honesta, 121, 214.
- Dominator impotens*, 90, 1181. aulæ æthe-
- riac, 179, 1078. gregis, 193, 1039. freti-
 profundum, 300, 1159. maris profundum, 466, 4.
 Dominus alper, 417, 405. vitæ, 56, 740. pro-
 fundum, 513, 597. Stygis, 651, 560. coeli,
 757, 203. aliorum, 416, 388. mortis, *i. e. Plato*, 43, 565. regni tenacis, 266, 625. re-
 gni triliis, 468, 11. ex parte, 128, 299. me
 traxit sine forte, 449, 917. Domini pudor,
 non servitutis, 451, 989. Dominum prodere,
 320, 143. pati, 260, 535. sequi, 454, 993.
 sortitur urna, 392, 17. egere canes, 660, 754.
 Dominos captis dare, 451, 974. eligere ne-
 scire, 453, 985.
- Domus, pro marito*, 564, 263. *Domini, pro Re-*
gibus, 478, 109.
- Domitare equos curibus*, 256, 464.
- Domitio patre genitus Nero*, 760, 249.
- DOMITIUS *Neroni pater Divus*, 760, 249.
- Domitor orbis*, 48, 619. *profundi Tiphys*, 615,
 617. Lycurgi, 70, 904. freti, 465, 2. gen-
 tium, 775, 500. ferarum magnus, 744, 1989.
 malorum somnus, 81, 1065. curarum somnus,
 552, 76.
- Domitrix maris vasti*, 442, 819.
- Domus laeta*, 608, 924. impulsæ, 672, 824. Ae-
 thetheria, 511, 570. 621, 92. lapidæ, 95, 1150.
 419, 766. 761, 269. patria, 29, 317. regia,
 269, 667. 556, 148. 605, 875. funesta, 308,
 1275. incesta, 358, 645. festâ, 168, 902.
 cognata, 350, 513. Dardania, 447, 871. 604,
 863. plebeja, 299, 1139. Pelopia, 548, 7.
 praepotens, 747, 18. tectâ, 797, 889. acter-
 na, 306, 1241. 789, 751. coeca, 267, 649.
 filens, 48, 610. victa, 24, 278. clara, 186,
 53. infamis, 236, 141. opaca, 516, 741.
 multiplex, 259, 124. aegra, 124, 240. la-
 cera, 117, 412. florens, 255, 416. dives,
 153, 649. quassa, 291, 996. excisa, 779, 1035.
 nefanda, 188, 80. ingens, 54, 717. prostra-
 ta, 87, 1143. pollens, 120, 190. Stygiæ,
 716, 1870. adulterorum, 610, 955. sonat,
 392, 64. apparet, 61, 782. timenda est, 607,
 916. aucta liberis, 374, 881. ora solvit, 51,
 664. in me ruit, 120, 191. cum prole capta,
 747, 34. una corripuit sorores duas, 268, 665.
 tota vix fatis est, 632, 246. laeta suo parvo,
 16, 160. simulacris attonita, 154, 676. doli
 novercae capta, 755, 150. fracta crepat, 125,
 261. cervice funditus, 607, 912. Pelopi &
 Tantalopudenda, 151, 625. scelere parva,
 scelere linguenda est, 472, 55. tuta sine te-
 lo, 140, 468. in quo statu est posita, 665,
 756. Atrei & Thyestæ nobilis, 412, 341.
 nocte perpetua silens, 240, 221. unica afflic-
 tæ, 421, 462. tota occidit, 536, 886. ver-
 tice.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

tice montis alti imposita, 138, 455. antiqui nemoris, 528, 766. conversa ad Aulicos, 152, 642. muris altis nobilibus, 197, 109. cuncta concidit, 631, 221. custodie libera, 324, 194. late fumat, 388, 17. afflictae solamen, 340, 943. civium coetu viget, 361, 488. gazis referta, 505, 485. scelera sceleribus vincens, 558, 169. cruore cognato laeta, 357, 627. Domum lugere, 592, 677. pervertere, 301, 1167. fundere, 190, 1185. perturbare, 111, 83. soceri sternere, 616, 119. labentem restitueret, 756, 119. ex imo vertere, 542, 981. evertere, 596, 733. laetam contingere, 20, 210. cumulare alto cinere, 481, 147. Domino cedere, 567, 103. Domus serae, 416, 327. summae, 314, 48. altae, 798, 898. immeritatae, 179, 1081. Domus Mycenaeae, 555, 121. Herculeae, 49, 631. vitae, 103, 1. nimiae, 553, 84. delicatae, 239, 210. Elysiae, 759, 1917. Phoebe utraque, 616, 2. cunctae, 161, 553. multivagae, 42, 533. solatae, 310, 4. superbae, 612, 569. luce carentes, 329, 156. curribus inclinatae, 114, 123. Domos aperire, 15, 138. attollere, 596, 719. petere, 464, 1165.

Domus coelestem sperare, 35, 438.

Donare scelera, 331, 1001. moram supplicis, 545, 1015. diadema fronti, 149, 399. miseris regna, 643, 412. matrem pace, 212, 416. *aliquem terrae*, 446, 852. Donari hostia teneri, 473, 66. Donata multis salus, 562, 692.

Donare moram, 545, 1015. *Donare silentium*, *ibid.* *Donare pro gratiam facere*, 198, 232: 212, 456.

Donator atrae lucis, 303, 1217.

Donum breve, 174, 762. maris Indici lapis, 151, 392. veniae in pluribus fuit mors, 675, 931. Dono dare corpus, 370, 814. Donum *alicui* trahi, 642, 469. dare iudici, 450, 921. capere, 173, 984. peragere, 187, 945. Dona simulata, 389, 626. Arabum, 600, 807. pretiosa, 533, 844. votiva, 213, 105. matris, 709, 1448. Bacchi libata, 354, 124. Chimerae, 533, 828. Triptolemi, 280, 838. diris artibus tincta, 511, 576. clara rubentis pelagi, 618, 660. influentis fortunae, 145, 536. Dona capere, 572, 381. accipere, 723, 1648. *alicui ferre*, 511, 575.

Dona cara & pretiosa munera conticebantur in reges amicorum, 308, 1273. *Dona, pro votivis donariis*, 553, 639. *Donis capi Reges*, 536, 881.

DORES in Sicilia colonias miserant, 9, 81.

Dorica fax, 574, 421. classis, 537, 163. Doricum genus, 582, 523. Dorici ignes, 589, 612.

Doris tellus tremens, 9, 81.

Doris tellus, pro Scula, 9, 81.

Dorsum pandum, 576, 450. Dorfo quem ferre, 648, 504.

Dotare *aliquam* felici thalamo, 447, 874.

Dotale bellum, 213, 510.

Draco magnus, 166, 871. morte foecundus, 602, 835. sibilat, 61, 789. imbuat sagittas, 37, 455. pomis diviniis praepositus, 42, 332.

Draco vigil, Hesperidum heri castus, 22, 239: 603, 816. *Draconis Cadmei, an Colchici dentes Jafon feminaverit*, 104, 472.

Dryas quercum fugiens, 683, 1033.

Dryades, quemcumque, 176, 782: 783.

Dubitare, 382, 1010: 254, 425. parere, 796, 863. Dubito quae pars sit tui, 307, 1267.

Dubitat anceps memoria, 372, 847. Dubitans diu negare potest, 210, 442.

Dubitare, pro deliberare, 156, 715.

Dubius fulgor, 51, 670. status, 318, 83. dolor, 309, 314. sanguis, 124, 140. Titan, 607, 908. gradus, 426, 522. vitae, 13, 152. nocte vicina dies, 463, 1142. ac minax rerum status, 367, 309. Dubia fortuna, 106, 33: 491, 287. cervix, 599, 787. imago, 604, 874. salus, 323, 213. fames, 116, 711. lux, 229, 41. aula quo pondus daret, 153, 697. quo gressus agat, 232, 244. Dubiae nil placet, 230, 363. Dubium consilium, 531, 30. inare, 93, 1253: 574, 407. tempus, 150, 606. fretum, 127, 392. pelagus, 540, 942. Dubium hanc, 211, 477. aetheris regnum facere, 689, 1147. Dubii tori, 651, 383. Dei, 608, 910. Dubiae vices Martis, 221, 626. Dubia responsa, 325, 212. iuga, 577, 457. mala plus torquent, 574, 420. Dubia pro certis timere, 362, 699.

Dubius pro incerto, 310, 1. *Dubius sol*, *ibid.* *Dubia quo caderet*, 403, 206.

Ducere secula, 164, 836. ensem, 377, 936. ratem, 375, 889. turmas, 591, 641. orbes, 289, 74. pecudes, 624, 126. exequias longas, 189, 93. coelum nebulasque, 243, 300. vada torta, 590, 116. gregem, 427, 540. scinum molle, 330, 270. diem lactum, 714, 1676. dextra munus, 390, 627. merum argento, 168, 913. ad pacem negantes, 146, 550. canem per urbes, 8, 39: 725, 1680. classem in saxa face, 585, 570. fomnos impavidos, 657, 643. latam sui ruinas, 721, 1630. *aliquem* videndum terris, 446, 860. noctem querelis, 250, 370. fomnos caespis nudo, 239, 312. *aliquem* in horrendum nefas, 111, 80. aerum per gradus, 256, 452. *aliquem* in thalamo, 214, 505. sibi obvium iter, 161, 788. Hesper

INDEX NOVUS

rium pecus ad Ortus, 601, 839. Ducere colorem e genere inclyto, 30, 347. penfum, 201, 299. Ducit via ad Manes, 50, 648: 64, 835. Duxere rimas robora, 354, 575. Ducitur pompa morti, 319, 126. Duci praedam, 731, 1789. nuptam coelo, 348, 497. Duci in utramque pari affectu, 112, 461. Ducltus gracilis limes, 492, 308. Duclta per longos timores, 495, 341.

Ducere provincias, pro fortiri, 329, 264. *sonnas, pro facere*, 657, 645. *calorem*, 30, 347.

Ductor ignavus, 562, 236. gregis, 234, 118. gregis, *pro ariste*, 457, 1035. ducum Agamemnon, 550, 39. mille ducum, 614, 1007.

Dulcedo lucis, 580, 496.

Dulcescere: Dulcescunt maria aquis palustribus, 486, 213.

Dulcis sonus, 259, 514: 356, 612. quies, 134, 393. Dulce malum, 235, 134. munus, 264, 591. pignus, 439, 766. malum mortalibus additum, 587, 589. Dulce resonare lamentis, 455, 1010. Dulces modi, 587, 584. fucci, 348, 494.

Dum, particula Comicorum imperativis addita, 543, 987.

Dumeta horrida, 625, 136. parva, 259, 516. Dumeta aspersa die rubent, 15, 135.

Dumi arti, 330, 277. comas auferunt, 296, 1094.

Dusbas, pro ambabus, 187, 64.

Dupla obiecta cur se ostendunt cibus & entibus, 595, 718.

Durare odia, 582, 522. vitam, 731, 1775. in Venere turpi, 757, 190. Durat habitus, 633, 250. parentum rabies, 106, 28. Durant moderata, 408, 259. jurgia externis inimica, 146, 550. Durate manus officio lugubri, 307, 1261.

Durus labor, 118, 303. navita, 322, 168. malis vultus, 93, 1229. torus, 259, 521. Dura manus, 380, 986. series operis, 706, 1397. fors, 426, 524. virago, 592, 668. acerba fors, 290, 991. Durum jecur, 728, 1732. gelu, 266, 872. fatum, 67, 867. pectus, 190, 113. invifum & grave est servitia ferre, 449, 909. Durum paffum meminisse dulce est, 50, 657. Duri affectus, 202, 310. Dura vincia, 50, 649. aequora, 42, 537. arbitria, 219, 596. frustra timentus, 138, 447. Duris lacta miffa, 325, 208. Dura molles simulant, 285, 922. tolerare, 256, 464. Durior Aemo Getico, 698, 1280. faxo horrido, 698, 1272. terris Helices, 716, 1539.

Durus vultus Herculis, 698, 1274.

Dux majoris turbae, 651, 560. Thesalicus, 400,

181: 500, 415. Dux Theffalus, 414, 361: 647, 492. Aetionius, 475, 83. Cephalenum, 426, 518. impius, 760, 237. facrus, 234, 116. vitae natura, 257, 481. malorum foemina, 262, 559. alstrorum, i. e. fel, 164, 836. Ducis fata, 763, 289. Ducem audisti miles, 795, 848. Duces clari, 785, 677. cuncti, 403, 208. vincti, 218, 572. cruenti, 56, 737. faevi, 719, 1589. motus impii, 795, 850. properant, 209, 419. Ducum tumuli, 448, 893. Duces dispellere, 574, 415. Ducibus uti, 385, 1061.

Ducum septem qui Thebas obsedere, & eorum qui eas defenderunt nomina, 203, 326: 208, 391.

Δουξας δειμ, Pelopeia domus, 105, 22.

E.

Ebrius gradus, 474, 69.

Ebur splendidum, 139, 457. signis asperum, 284, 899.

Ebur, pro eburnae statuae, 156, 702.

Eburnae fore fuisse Deorum simulacra, ibid.

Echo habitans cavis montibus, 395, 109.

Echo, quid, ibid.

Εχθρα *αδωγ*, 404, 223.

Εχθρα *αδωγ* *δωγ* &c. 136, 414.

Εχμ, Latine, teneo, 48, 623.

Eclipsis causam veram docentes Athenis exusti, 276, 788.

Edax livor, 258, 493. vetustas, 350, 536.

Edere & enarrare, 459, 1067. carmen, 348, 499. suos artus, 127, 278. partu pignora pacis, 762, 279. certas viscerum notas, 337, 352. ignes sacros face lucifera, 533, 842. fugam per agros, 218, 562. Edidit Typhona tellus, 760, 239. Editus vertex, 463, 1149. stirpe regia, 203, 320. in auras, 48, 623. valibus anguis, 364, 726. Edita arx, 767, 380. strages, 312, 30. Enryto virgo, 712, 1490. terra arma, 483, 169. Editum faxum, 450, 929. post Arcadas fidus, 276, 786. Editi male in lucem gnati, 377, 939.

Edere, pro narrare, 59, 760: 90, 1177: 152, 639.

Edere, pro dicere, 326, 222: 283, 894.

Edisserere, 611, 966: 721, 1617. Edisserere quo fato cecidit parens, 368, 788.

Edocere voce, 325, 211.

EDON mons Thraciae, 629, 190.

Edonae silvae, ibid.

Educere & extrahere, 11, 95. oculos, 194, 175. ferrum, 157, 723. populos, 355, 607. alumnos, 601, 810. Educat Eryx fronder, 355, 600. Educltus ultra nubes Othrys, 647, 494. Ecton vidit sua regna capi, 404, 219.

E.E.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- EETION, *Andromachae pater*, 404, 219.
 Effari, 35, 427: 574, 414: 265, 606. & pandere, 152, 633. aperte, 267, 640: 281, 859. quid sit, 334, 328. iecum multa, 291, 1004. casus Herculeos, 720, 1607. mortis ordinem, 291, 999. facinus inusitatum, 200, 265.
 Efferrare, 196, 206. Efferratus silvarum incolae, 285, 923. Efferrata agmina, 792, 787.
 Efferre arma, 96, 1271. gradus, 755, 160. lacrymam, 608, 1274. gradus tectis, 785, 667. in apertum vultus opertos, 357, 622. pudbundum caput, 356, 619. gressum conjugisthalamus, 786, 691. vestigia plantis, 384, 1048. gressum avis Pelagius, 535, 870. aliquid in medium, 420, 437. quem focus paternis, 653, 581. alte sorte sua contentum, 767, 379. aliquid regno Colchico, 487, 225. lumen e verice summo, 585, 569. gradum sede Pelopeja, 536, 891. arcanis in lucem, 46, 596. Efferrunt prospera animos, 563, 252. Elatus cullos, 324, 195. Elati Hecubae partus, 396, 137. Efferrendus saepe, 308, 1274.
 Efferrus lanatus, 306, 1246. motus, 499, 385. Effera domus, 357, 626. caedes, 391, 51. Efferrum facinus, 200, 264. pecus, 234, 116.
 Efficaces preces, 96, 1273.
 Efficere: Efficat casus abominanda optata, 297, 1120.
 Effigies dolori par, 633, 265. Effigiem stare marmore, 792, 794.
 Efflare ignes, 173, 948.
 Effluere: Effluit spiritus, 416, 396. Bacchus circa rictus, 173, 988. Effluunt optimi vitae, dies, 256, 451. facile dona fortunae, 145, 537.
 Effodere fibras, 676, 947. Effossi oculi, 380, 973. Effossa viscera, 104, 10.
 Effraye, *Græcis & Latinis strix*, 525, 733.
 Effrenus impetus, 609, 944. Phoebas, 587, 588. conjux, 477, 103.
 Effringere limen, 6, 47. corpus, 193, 159. animam stipite, 709, 1450.
 Effugere, 43, 564. sedes, 359, 655. terras, 637, 323. superos, 111, 83. debitam necem, 432, 640. Effugit manus remus, 580, 509. currus aciem, 609, 945. Effugiunt viscera manum, 339, 380.
 Effugium mali, 242, 253. malis patet, 587, 592.
 Effulgere: Effulsit mari Phoebeus, 4, 25.
 Effundere arma, 365, 732. pontum, 287, 957. verba, 168, 905. habenas, 256, 450. animam, 192, 142. totas opes, 521, 677. tibia modos dulces, 587, 584. Effusus fletus, 418, 410. cruor, 107, 44. sanguis, 357, 624. amnis, 337, 348. Effusa coma, 341, 403. turba, 563, 253. corpus vates, 599, 186. Effusum venenum, 674, 920. Effusi crines, 38, 472. sine lege, 342, 416. Effusae sagittae, 244, 284.
 Effundis equo, 296, 1085. Effusum aurum, 122, 227.
 Egeitas tristis, 128, 303. turpis, 795, 833. exili comes, 169, 924.
 Egredi, 490, 269.
 Egregium specimen, 188, 80.
 Egreffus tentare, 606, 893.
 Ejicere rates portu, 558, 173. Ejecit cruor ferum, 384, 1041. Ejectus e matris utero, 37, 457.
Εἰλαμένη, Diana, 466, 2.
 Ejulatu quem gemere, 665, 761.
Εἰλαμένη, 227, 14.
Εἰλαμένη, canis, 353, 569.
Εἰλαμένη, insula, 442, 820.
Εἰλαμένη, Phoebeus, 238, 192.
 Elabi animam, 452, 964.
 Eleus amnis, 331, 285. Elea palma indyctus, 608, 919.
 ELEUS *temani*; 64, 840.
 Electra, 608, 924.
 ELECTRA, *prins* Laodice *diſſa*, 608, 924: 613, 992. *eius* *luctus*, 749, 59.
 Eleusis, *pro* Eleusis, 27, 302: 280, 838: 444, 843.
 Eleusinarum sacrorum maiorem & minorem *origo*, 233, 107.
 Elidere conditum, 435, 688. mala, 698, 1270. hydram, 674, 918. fretum, 696, 1240. manu guttur, 20, 221. aere adunco cantus, 365, 735. Elifa nubes, 579, 495. Elifae ferae, 637, 340. Elifa gravi casu ossa, 461, 1111.
Elidere leonem elava, 695, 1235.
 Eligere dominos, 453, 985. viam, 187, 65. vulnus, 384, 1038. domos delicatas, 239, 210. mortem longam, 378, 949. Eligitur, Oeta, 671, 862.
 Eligere, 159, 763.
 Eloqui impune, 51, 661. digne, 154, 684. nomen, 370, 817. pudet fatum, 312, 19. monitum vix quire, 663, 728.
 Eluere, 271, 715. Eluet labem cruor, 283, 803.
 Elysius nemus, 57, 744: 398, 158. Elysius claudere, 677, 956. Elysiac domus, 739, 1916.
Elysius campus, ubi *nam sit & unde diſſus*, 451, 944. *in Elyſio campo quonlibet ſanſi imaginem priſtini muneri*, 57, 744.
 Emere cruore ventos, 558, 170. Emptus ro-
 gus, 576, 447.
 Emer-

Emer-

INDEX NOVUS

Emergere, 24, 279. ad astra, 24, 276. solo, 356, 609. undis, 753, 134. Emerſa freto ipſumante conjux, 787, 707.
Emerere: Ementus dies, 607, 908. Emeriti currus, 162, 797.
Emeriti labores, 514, 611. longinqua. clauſa, abſtruſa, diverſa, invia, 186, 940. Emenſus freta, 711, 1477.
Emicare: Emicat ſonus fragore humano major, 327, 232. Emicuit umbra ducis, 400, 181.
Eminere inter illuſtris viros, 773, 472. Eminet turba, 563, 254. Eminens domus, 138, 456. Eminens forma, 757, 199.
Emittere, 9, 80. comas, 152, 402. telum, 670, 853. vocem, 265, 603. fulmen, 269, 673. noctem, 688, 1132. in orbem, 678, 980. feras ſilvis, 377, 932. manibus telum, 98, 1297. nervo telum, 12, 119. Titanas ardentem in *quero*, 700, 1308. in aliquem monſtra maris, 300, 1160. Emiſſus Erebo, 340, 394. ſpecu Tartari profundo, 548, 2. Emiſſa arundo, 76, 993. temere vox, 751, 99. Emiſſa nervo tela, 724, 1659.
Emitti, pro aperire, 175, 1012.
Emoliri fretum, 578, 478.
Emori: Emoritur ſeges culmo arente, 314, 51. En ſcelera, *pro ore*, 279, 826.
En 2da 2da, 31, 352: 267, 640: 489, 249: 256.
En 1da 2da 2da 2da, 20, 212.
Enallage caſum, 689, 1138. temperum, 258, 510.
Enarrare & edere, 459, 1067.
Enaſci: Enata dies, 656, 642.
Encladus ferox, 728, 1735. ferox ſurget, 689, 1145. fulmine victus, 690, 1159. Enclado Oihrys pondus leve, 689, 1140.
ENCÉLADO *giganti Aetna impoſita*, 9, 80: 689, 1140.
ENDYMION, *Arcas Lunae curſum primus invenit*, 276, 786.
Enecare: Enectae ſerpentis virus, 674, 916.
Enervis, iners, ignavus, 119, 176.
Eugenaeſis, ſtellis Herculis, 741, 1940.
Eniti utero pignora pacis, 800, 937.
ENISPE *inſula*, 444, 841.
Enode latus, 351, 541.
Enoſſus ſoltare, 737, 1877.
Enſis impius, 213, 468. agitatus, 126, 555. contactus, 271, 714. invitus, 127, 565. illiſtus, 30, 344. exactus, 670, 845. ſiccus, 391, 50. ſaevus, 411, 312. deſpectus, 773, 461. ferus, 560, 208. latet, 72, 932. per latus tranſmiſſus, 690, 1166. latus cingens, 261, 548. pedore receptus, 158, 741. paterna nece notus, 190, 107. in thalamis fixus, 671, 869.

hic dicit, 283, 896. exigatur per latus, 560, 200. multum ſanguinis habet, 177, 1043. ille quid vult? 300, 1157. Enſis ſtricti ira, 34, 405. Enſem illangere, 270, 706: 542, 970. ducere, 377, 936. rapere, 384, 1034. utero condere, 767, 370. condere jugulo, 789, 733. tradere parenti, 190, 106. in vulnere abſcondere, 157, 721. Enſe militis cadere, 800, 951. Enſes parati, 265, 616. infeſti, 208, 405. in enſes ire, 644, 444.
Enſes, quid, 498, 382.
Entheus gradus, 434, 674. Enthea manu gnatos lacerare, 357, 629.
Enthei quoniam, 498, 382. *Entheis & ceteris cur dapa obſecta ſe offerunt*, 595, 728.
ENYO, *bellorum Dea*, 553, 82.
Eos ſummovet noctem, 655, 614. contulit noctes duas, 736, 1866. Eois campi, 318, 115. genitrix primae lucis, 163, 815.
Eoa unda, 658, 662. terra, 343, 426. Eoum ſtus, 333, 305. Eoi ſinus, 579, 483.
EPAMINONDAE *luctandi modus*, 556, 137.
Epheli, *qui nondum comam detondebant*, 66, 853.
Ephemerum venenum, 490, 270.
EPHYRE *Oceani filia*, 331, 182.
EPICURUS *Diis providentiam adimbat*, 135, 407: 179, 1092: 367, 2. *ſolem quotidie curare & naſci iudicat*, 163, 819. *ſpem & morum futurorum auſerebat*, 410, 399. *illius de Luna ſententia*, 273, 745.
EPIDAUROI, *Aſculapii templo inclayi*, 291, 1022.
Equis oculis, 512, 579. *Sophocles hanc multum tribuere ſolebat*, ibid.
Epifolia in Tragediis, quid, 309, *.
Epothalamium, *in nuptiis quare cantatum*, 478, 108.
Epo, *carminis genus*, 327, 233.
Epulae regia domo inſtructae, 605, 875. parantur, 551, 48. Epulis locus, 548, 51. Epulis vacare, 159, 760. Epulas inſtruere, 109, 62. Epulari gnatos impia dape, 176, 1034. *Epolanda membra parva*, 461, 1109.
Equitis Romani urbanum reſponſum, 482, 554.
Equeſtris pes, 208, 396.
Equitare campis Eois, 318, 115.
Equitatus levis, 217, 545.
Equis: Equo hominem jungere, 648, 505. *Ei qui veloces*, 609, 942. anhelantes, 688, 1131. pavidi, 294, 1055. trepidi, 690, 1163. inobſequentes frenis, 295, 1068. Equos domitare, 256, 464. Equis coeruleis vehi, 14, 132.
Equis bellator, donum Neptuni Athenienſibus datum, 233, 109.
Equis Duratus ſeu Trojanus, quid fuerit, 589, 626. *Equis primum uſas Amazonas*, 152, 400.
Equi

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Equi Trojanis fatales, 590, 627. *foliis flammivomis*, 470, 34. *corne humana altis*, 89, 1169. *Eques an equas Rex Diomedes humanis carnibus paraverit*, 21, 226.

Hegemontas supplicis filii Thesei, 30, 347.

Erafus ex animo tumor, 144, 520.

ERASINUS, *argelidis fluvius*, 568, 316.

Erebus profundus, 321, 160. *captus*, 7, 53. *Erebi rector*, 704, 1369. *minae*, 342, 470. *clausula abruptum*, 700, 1311. *deae scelerum ultrices*, 801, 965. *Erebo emissus*, 340, 394. *Erebo mitti*, 350, 521. *Erebi tristes Dii*, 683, 1065.

Erebus unde dicatur, 400, 179. *pro toto inferno*, 7, 54. *infernalium fluvium inhumus*, 93, 1224.

Erepre, 190, 112.

ERGINUS *Atinyrum rex Thebanus infestans*, 30, 347.

Eridani ripae, 629, 186.

ERIDANUS, *infernalis fluvius*, 305, 1232.

Etigere fractos, 27, 308. *Trojam*, 437, 740. *Jubam*, 193, 1037. *comam*, 353, 574. *ora in coelum*, 46, 602. *caput supra arbores*, 365, 728. *nebulas in coelum*, 208, 395. *Erectus stipes*, 197, 1099. *crinis*, 661, 707. *Erecta fama*, 636, 317. *vallis*, 462, 1124.

Erigere aures, 61, 790.

ERIGONE *filia Afrata Jovis & Themidis filia*, *fidus*, 165, 857.

ERIMANTHUS *mons & flumen Arcadias*, 21, 228.

Erimnys faeva, 755, 161. *torva*, 354, 590. *flammifera*, 75, 982. *difficilis*, 10, 93 : 125, 251. *ultrix*, 761, 263. *urit superbos*, 553, 83. *Erimnyn sequi lampade*, 658, 672.

ERINNYES *furia*, 655, 609. *Erimnyes tres*, *unde natae*, 553, 83 : 799, 913.

Erepe, *furia*, 11, 93.

Eripere, 136, 428. *sibi*, 677, 967. *natum*, 421, 452. *decus*, 678, 989. *vitam*, 193, 152. *scelus*, 681, 1030. *nefas oculis*, 151, 625. *alicui mortem*, 189, 102. *nomen freto*, 375, 808. *se retinenti*, 143, 503. *se iugo*, 206, 1084. *alicui lacrymas*, 198, 240. *coelum & fidem*, 287, 956. *vindicem malis*, 702, 1335. *alicui comitem*, 186, 53. *alicui praemium*, 454, 998. *aliquem alicui*, 40, 503. *fatum quid posset*, 732, 1809. *cui Herculem*, 678, 987. *innocentem fortunae*, 377, 934. *terris Herculem*, 676, 941. *quid gradu citato*, 641, 390. *regi spiritum*, 411, 328. *Eripit spiritum timor*, 78, 1023. *dies parentem*, 708, 1424. *Eripuit regno fortuna*, 486, 219. *Eripe te hinc*, 506, 493. *Ereptus conjux*, 613, 1003. *locus prosperis rebus*, 419, 424. *thalamis hor-*

ridis, 477, 102. *Erepta Jovi fax*, 672, 881. *tibi laus incluta*, 672, 882. *pelago mater*, 766, 361. *Ereptum polo lumen*, 179, 1086. *te mihi casus tenet*, 428, 557. *Erepti manes*, 305, 1218. *rogis ignes*, 374, 874. *Erepta per flonibus exta*, 159, 755.

Eripere malis aliquem, 702, 1334.

Egrotare, *morbus*, 323, 187.

Errare vagum, 639, 365. *urbibus*, 17, 163. *per urbes*, 617, 16. *thalamis*, 215, 515. *locis*, 322, 173. *per plagas*, 36, 452. *per regna*, 124, 237. *per agros*, 297, 1105. *per orbem*, 643, 417 : 679, 998. *per ignotas urbes*, 469, 20. *cursum incerto*, 15, 144. *exulem*, 518, 657. *vivis exemplum*, 378, 951. *merere*, 672, 888. *ut exulem*, 207, 372. *inter juvenes*, 156, 708. *tremorem per artus*, 651, 706. *Alcidem medio vado*, 648, 508. *suppetis milium*, 198, 236. *innocuum aperto rethere*, 258, 501. *fulmen non potest in nos*, 508, 537. *hydram visceribus credere*, 703, 1360. *in umbris Elysi nemoris*, 398, 159. *Erro ut profugus*, 219, 586. *Errat dolor per omnes formas*, 633, 253. *acies luminum*, 79, 1042. *turba bonis emissis*, 154, 671. *ante oculos imago caedis*, 127, 282. *Errant Cadmeides impiae*, 58, 758. *Erravit Xanthus vado cruento*, 400, 187. *Errans vacca*, 364, 720. *Phaethon*, 670, 854. *rota*, 659, 681. *gradus*, 182, 4. *huc atque illuc ventis*, 571, 370. *Errantem retinere*, 670, 837. *Errantes coloni*, 245, 289. *Errantes partes*, 307, 1157. *aquae*, 331, 284. *aquae*, *pro flexuoso fluente*, 220, 606.

Errare, *pro oberrare*, 127, 282. *de fluvio flexuosis*, 52, 683. *pro subesse*, 141, 473. *Errat hic scelus*, 91, 1193.

Error gravis, 770, 428. *avivus*, 428, 563. *coecus*, 83, 1096. *nocens*, 673, 900. *incipitis viae*, 368, 778. *2 culpa vacat*, 678, 983. *obtinuit saepe locum sceleris*, 94, 1238. *facit nocentes adhuc invitos*, 211, 451. *Erroris nefas*, 672, 885. *supplicia exigere*, 216, 539. *quoque poenae penantur*, 217, 554. *Errorum explicare*, 367, 773.

Erubescere ad illos ire, quos vicinus, 726, 1707. *Herculem suum partum dici*, 703, 1349.

Eructare, 168, 911.

Erumpere: *Erumpit oculis ignis*, 249, 364. *sonus nullus*, 728, 1731.

Eruere, 76, 905. *ferrum*, 770, 417. *lumina*, 194, 179. *fata*, 332, 297. *concha funditus*, 475, 685. *aliquem ex silvis*, 205, 358. *patriam ferro*, 217, 555. *sunditus busta*, 433, 663. *arcana pectore condita*, 429, 580. *E-*

INDEX NOVUS

- roete vias, qua voces meant, 198, 219. E-
rutum in medium dare, 432, 629.
- Erycinia, Pteris ab Eryce monte, ubi colitur*, 239, 159.
- ERYMANTHUS**, mons & flumen Arcadiae,
21, 228.
- Erysiptas, morbus*, 323, 187.
- Erythraeus*, 132, 371.
- ERYTHRA**, *Persei & Andromedae filius*, 132,
371.
- Erythraeum mare unde dictum*, 132, 371.
- Eryx frondes educat*, 315, 600.
- ERYX**, *caestibus ab Hercule victus*, 38, 481.
- ERYX**, *lucius mons altissimus*, 239, 199: 523, 707.
- Eros & Anteros*, 244, 175.
- Escendere struem*, 190, 212.
- Escendere*, 4, 21.
- Estius, pro frui*, 5, 54.
- Esse licere*, 618, 10. *statis praesidia*, 734, 1830.
sub dolore, 191, 189. *io culpa*, 362, 701. *io*
manu materna, 428, 516. *inter aliquos*, 39,
488. *intra Tartara*, 174, 1012. *io amplexu*
patris, 172, 976. *commune mihi cum popu-*
lo, 32, 382. *Est super, pro superest*, 307, 1254.
Erit omnium pretium mors, 702, 1336. *sit*
ratio, sit natura, sit dirus furor, 262, 567. *fu-*
turus iudex, 57, 745. *Hec tor*, 418, 551. *futu-*
ruri luctus signa, 171, 957. *futuri certus &*
peissimus auctor somnus, 82, 1071. *futurum*
fuos, 598, 772. *futurae spes*, 491, 286. *futu-*
tura canere, 518, 656.
- Et hic & ille, pro uterque*, 91, 1205.
- Estiae venti aethiri*, 115, 127. *venti & constan-*
ter, 115, 129. *venti Navales ideo dicti*, ibid.
- ETEOCLIS** & *Polynicis interitus*, 33, 389.
- Evadere*, 284, 901. *metum*, 99, 1304. *ad su-*
peros, 45, 585. *geous mortale*, 708, 1433.
gradu antonito, 520, 676. *diem coosium*,
521, 1001.
- Euboica vada*, 32, 378. *tellus*, 666, 775. *Eu-*
boicum mare, 622, 103. *latus*, 670, 859.
- EUBOEAE** *descriptio*, 666, 775.
- Eucor*, 405, 124.
- Evchere*: *Evchit fortuna opes humanas*, 408, 260.
Evexit furor equos quacunque, 195, 1070.
- Evellere cor*, 193, 160. *maoibus*, 638, 346.
- Evellens comam luctus*, 354, 592.
- Euenos vagus per campos*, 627, 501.
- Eventus geminus, felix an infelix*, 325, 207.
- EUENUS**, *Aetoliae fluvius*, 627, 501. *Eueni*
fabula, 654, 591.
- Everfor decoris*, 283, 894.
- Evertere domum*, 596, 731. *domos*, 798, 898.
regna, 794, 816. *urbem*, 217, 517. & *fler-*
nere omnia, 500, 414. *Everfus ager*, 72, 934.
cardo, 166, 876. *Everfa funditus domus*, 607,
912. *urbs*, 390, 41: 435, 495. *ferro effigies*,
792, 797. *Troja*, 409, 285. *Everfum colu-*
men, 187, 6. *infimo solo pelagus*, 578, 475.
Everfi Theutantis domus, 58, 477. *Phry-*
ges, 447, 861. *Everfae rates*, 614, 1006. *E-*
verfa laxa, 76, 998. *Everfis metum decelle*,
419, 431.
- Evincere jura Stygis*, 43, 558. *moras Ditis*, 693,
1199. *Herculem*, 651, 562. *quidquid ob-*
stat, 137, 440. *Evincit arbor oemus*, 256,
457. *Evicit gener precibus*, 484, 184. *Evi-*
ctus ignis, 742, 1967. *lacrymis*, 505, 491.
Evieta malis, 798, 902.
- Evincere*, 137, 440.
- Evitare Veneris nefas*, 285, 913. *hostium ma-*
nus, 607, 911.
- Eumenides a fundo excitae*, 9, 86.
- Eumenides, quatenus*, 468, 13: 679, 1002. *Athen-*
ensibus delecta diu vaporiq, ibid.
- Eumolp*, 405, 124.
- EUMOLPUS** *an fuerit inventor sacrorum Eleu-*
sinarum, 213, 107.
- Evocare soles*, 654, 597. *Herbas vernas*, 216,
12. *aquas nubibus fectis*, 528, 754. *serpen-*
tum genus, 523, 705. *Evocandus plagis no-*
ctis aeternae, 340, 393.
- Evolare praepeti curfu*, 125, 1061.
- Evolvere secum foemineos dolos*, 555, 116. *st-*
cula tarda celeri rota, 328, 252. *orbes a ra-*
dice vultus, 379, 967. *Evolvit mundus vices*
certas, 500, 402.
- Evolutio*, 473, 58.
- EURIGANEA**; *mater Ereclis & Polynicis*,
200, 174.
- EURIPIDIS** *Hercules furens*, 1, 2. *ejus lau-*
des, 214, 2. *perpetuum virum*, 125, 2. *Euri-*
pidem in Medea, *sequatur Seneca*, 465, 2: 510,
555: 511, 573.
- Euripus instabilis*, 666, 779. *semper properans*,
444, 838.
- Euripus fretum reciprocum inter Atticam & Euboeam*,
32, 377: 178. *quoties reciprocetur die ac nocte*,
ibid. 666, 780.
- Europa Tyria*, 2, 9. *rapta*, 790, 765. *Euro-*
pae ukor, 560, 205. *Europam malis affligere*,
565, 374.
- EUROPAM** *specie tanti Jupiter rapuit*, 245,
303: 363, 712: 790, 766.
- Eurotam repetere*, 565, 281.
- EUROTAS** *Laconiae fluvius*, 191, 127. *unde*
dicatur, 568, 317.
- Eurus Phoebeus*, 658, 666. *mare rapiens*, 132,
360. *expulit Zephyrum*, 623, 114. *Orien-*
tem movet, 579, 423. *solvit nives*, 661, 729.
Euro Zephyrus adversus, 578, 476. *Euros*,
No

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Notos excipiant culmina, 198, 1119.
 Eurybates regi fidus, 171, 391.
EURYBATES, *praeo Agamemnonis*, 171, 391.
 Eurydice, uxor Orphei, 41, 171. Orpheo red-
 dita, 484, 1087. Eurydices colos consumptas
 Deae suppliant, 684, 1084.
**Eurydice, uxor, 111, 61.*
 Eurystheus, 643, 404. Imperando festus, 9, 78.
 croentus, 743, 1973. Argos temet, 731, 1800.
 regnat in otio, 41, 116. nullus jubet, 18,
 479.
EURYSTHEUS *Agamemnonis rex*, 79, 1018
cur septimo mense natus, 64, 830. *Herculem ad*
difficillima obsequia adduxit, 5, 35. *ab Hercule*
filius uictus, 743, 1973.
 Euryti lares vici, 631, 100.
EURYTUS *Oenaliae Rex*, 712, 1490.
Eurytus postus cur ita dicatur, 471, 44 : 512, 66.
eius aquae cur deliciae, 485, 112.
 Ex hoc die, 144, 110. Ex te, 95, 1212.
 Exaequare duos impares, 121, 610.
 Exagitare manum monitis, 41, 118. viscera,
 174, 999. Exagitat me furor, 130, 339.
 Examen densum, 315, 601.
 Exanimis tole, 638, 349. tumulo datus, 430,
 604. Exanime corpus, 710, 1461. Exani-
 mem petere, 606, 904.
 Exanimus corpus, 163, 181 : 178, 1059.
 Exardere, 118, 171.
 Exarmani, 111, 482.
 Exaudire preces, 167, 636. verba, 101, 1175.
 quellus tristis, 746, 13. sonos remotos, 113,
 114.
Exaudet litus longe remotis sonis, ibid.
 Excedere folis vices, 619, 44. modum, 376,
 909. penates suos, 112, 11. odia, 692, 1189.
 ferat, 633, 360. rebus humanis, 117, 469.
 ultima coeli sidera, 166, 366. Excedit pietas,
 121, 349. Excedunt letum, lues, mors, la-
 bor, tabes, dolor, 359, 611. Excessit, abiit,
 609, 944.
 Excelsus vertex, 19, 335. flans pavore non de-
 sistit, 138, 447. Excelsum folium, 448, 326.
 nemus, 400, 173. Excelsi proceres, 117, 546.
 Excelsae trabes, 114, 674. Excelsa domus te-
 cta, 142, 973. Excelsa in praecipiti locare,
 112, 59. Excelsissimus coelitus, 168, 911.
Excelsa quae videntur, praecipua sunt, 111, 603.
 Excidere, 416, 714. Excidere alius, 110, 161.
 cui, 702, 1112. Excidere sibi bene, 264, 190.
 Excidit Titan, 690, 1161. Achilles, 402, 104.
 quidquid licet, 118, 357. Excidit regnum
 fratribus, 106, 31. Excidit coelo dies, i. e.
 sol, 108, 51. clava ex humeris, 17, 466. vim

stupi passa, 619, 367. Excidunt ignes, 179,
 494. odia animis, 144, 111. Excisa domus,
 79, 1035. Excisa Pergamum, 188, 14.
Excidere, 106, 35. *Excidere equis lassos*, 690, 1163.
 Excire : Excitus sorte, 111, 128. Exciti soni-
 pedes mente pavida, 196, 1081. Excitae Ku-
 menides ab imo fundo, 9, 86.
 Excipere aliquem, 435, 700. lacrymas, 750, 71.
 conjugem, 674, 917. imperia, 6, 42. prima,
 109, 406. sicut lacerolque crines, 441, 800.
 ferrum & ignes pectore, 162, 332. verba aure
 patienti, 11, 361. victurum cinere, 421, 102.
 voces aure sollicita, 411, 617. renatum diem,
 387, 10. aliquid vocem, 110, 80. thalami
 secreta, 170, 805. ore flammam, 102, 316.
 tabum vulneris dextra, 649, 110. adventum
 & vultum viri, 121, 865. supra corpus tecta
 & templa, 97, 1289. aliquem paterno sinu,
 491, 124. Excipit clavis mare, 174, 408. Ex-
 cipiunt juga alia ventos, 111, 8. Excipiunt
 calmina Euros, 128, 1159. Excipiens fulmen
 Jovis Mimas, 705, 1384. Exceptus gladio,
 116, 144.
Excipere Deum, 332, 128.
 Excitare animum, 17, 111. languentem, 117,
 901. ruinas in cinerem datus, 417, 740. Ex-
 citatae ferae, 123, 110.
 Excoquere mentem, 12, 105.
 Excubitor defendit fomnos, 139, 458.
 Excutere sagittas, 75, 989. quietem, 789, 714.
 sensum, 706, 1403. gemitus, 706, 1394. ma-
 num, 669, 810. fulmen, 113, 116. somnos,
 754, 123. reos, 45, 580. diem polo, 686,
 1111. sinus telluris, 613, 267. Deum, 600,
 800. mambus faces, 470, 27. magnifica ver-
 ba, 419, 175. sitim rabiadam, 684, 1077. vin-
 cula patris, 689, 1142. fidem flammam, 171,
 861. ferrum fratribus, 108, 404. ignem di-
 gitus, 478, 112. Excuit membra pavor, 148,
 5. Excussit Phaetontis curru devio polo, 196,
 1092. timor curam preempti, 318, 144. Ex-
 cuti cupere, 113, 468. Excussus dolor, 707,
 1417. chalybe, 712, 1617. Excussa manu
 sagitta, 110, 419. Excussum fulmen, 637,
 116. flagellum, 141, 961. manu fulmen,
 616, 1. Excussi artus, 661, 706. Excussae
 catenae, 114, 669. Excussa silvis poma, 119,
 115. tecta, 680, 1016. tela, 4, 117.
Excutere somnum, 421, 457. *Deum*, 532, 128.
fulmen, 705, 1384. *Excussus mentem*, 11, 107.
 Exedere artus, 695, 1226. viscera, 149, 27.
 Exedit artus virus, 674, 914. Exesus mons,
 443, 831. Exesa rupes, 105, 119. Exesum
 antrum, 110, 75. Exesae partes, 188, 72.
 exesa ilia, 598, 764.

Qqq qqq

Exem-

INDEX NOVUS

- Exemplar deest matribus, 733, 1231.
 Exemplum ingens, 201, 320. Exemplum operis sui horrere, 406, 241. facere, 362, 698.
 Exemplo patris, 699, 941. Exemplum te manent, 34, 195. animum firmant, 799, 929.
 Exempla referre, 798, 850. vincere, 651, 554. facinorum appetere, 204, 331.
 Exemplum in agris, 203, 320. Exemplum quomodo liberi soliti sunt corrumpi, 561, 281. Exemplis homines melius docentur, 121, 213.
 Exequi iussu, 650, 518.
 Exequiae longae, 129, 95. cadunt circa funus, 315, 63.
 Exercere manus, 117, 166.
 Exhaustire: Exhausta turba, 594, 702. Exhaustum genus, 257, 470.
 Exhibere crimen, 170, 691. quod potest reddi, 670, 244.
 Exhibere, verbum juridicum, 456, 704.
 Exhorrere, 158, 744.
 Exigere debitum, 194, 171. ferrum, 544, 1006. mortem, 193, 138. corpus, 158, 740. supplicia, 270, 706. poenas, 189, 92: 114, 616: 677, 970: 710, 1471. secum, 427, 146. horas summas, 744, 1987. poenam morte, 611, 995. supplicia erroris, 216, 539. causam timoris, 137, 554. ferro spiritum, 383, 1017. ferrum in aliquem, 480, 126. de quo supplicia, 752, 1794. acuum carcere, 611, 988. Exigit par odium culpa, 644, 445. Exigunt adversa fidem, 608, 914. Exigunt enim per laus, 560, 100. Exactus enis, 670, 845. Exactum satis poenarum, 409, 286.
 Exigere, pro probare, experiri, 609, 914.
 Exiguus imber, 117, 348. sanguis, 591, 657.
 Exigua pars, 606, 902: 705, 1344. nubes, 577, 461. Exiguum tempus, 174, 762: 427, 342: 491, 297. Exiguum hoc est mihi, 177, 1011. Exiguus lar, pro parva domo, 219, 194.
 Exilis lilius, 29, 356. Exilis anima, 385, 1055.
 Exilium trepidum, 169, 923. cerbero ignotum, 93, 1234. ulterius latet, 93, 1231. tibi melius quam relictus, 221, 617. Exilio dare, 486, 220. Exilium pati, 800, 938. urgere, 140, 948. jubere, 798, 900. Exilio longo fessis, 215, 466. Exilia nocentum, 10, 93. fregerunt submotos procul, 773, 464. mihi haud nova sunt, 566, 302. Exilia disponere, 221, 662. Exiliis graviora sunt regna cum scelere, 221, 625.
 Eximere poenam, 796, 817. aliquem forte, 453, 977. Exemptus vivis, 378, 950.
 Eximium decus, 198, 237.
 Existere gemitum flebilem, 705, 1379. Deum vindicem, 761, 256. ad aries solentem, 769, 408.
 Existere, pro apparere, conspici, 158, 741.
 Exire sinu immenso, 633, 162. Mycenae, 611, 967. undis, 648, 507. ultra mala, 196, 199. ntero, 541, 955. decet, 297, 287. Exu fumus rectus, 160, 774. Extensus aeterna domo, 306, 1242.
 Exitium ac lues generis, 31, 338. sacri juris, 374, 836. Exitio pari dari, 344, 1001. mittere Domicum generis, 382, 523. dati cives, 219, 379. in Exitium omnia rapere, 204, 542. senis armare natas, 518, 913. aliquem trahere, 507, 113. aliquem petere, 542, 972. Exitia insolita, 305, 1221.
 Exitus dirus, 114, 614. maturus faciliusque, 450, 600. belli quaeritur non causa, 54, 407. Exitum dare, 565, 282. dabit casus, 235, 152. manibus negare, 605, 888. habere, 661, 714.
 Exoleta memoria, 370, 822.
 Exonerare latus ense fessum, 574, 425. Exonerat Bacehus curas, 255, 445.
 Exoptare ora, 172, 978.
 Exorare, 271, 713. Exorant te mala publica, 204, 348.
 Exoriri: Exoritur labor, 13, 117. Cyclas nova, 292, 1021. jubar moestum, 310, 2. luctus novus in ipso luctu, 315, 62. malum majus e magno, 419, 427. Exortum est malum per orbem, 770, 426.
 Exornare comas, 70, 912.
 Exosus nomen foeminae fugit, 241, 230.
 Expavescere cuncta, 312, 27. diem, 336, 338.
 Expectare dexteram, 678, 977. diem, 559, 193. viscera, 517, 100. proboleum Principis, 756, 181. Expectant praemia reducem, 717, 441.
 Expedire arma, 179, 1084. amplexus, 174, 1004. in plandus brachia, 735, 1860. Expedit victori reducere pacem, 32, 562. Expediti sinus, 251, 990.
 Expellere solem, 166, 881. Notos, 640, 382. acellus, 81, 1089. diem, 63, 824. reges urbe, 763, 194. facinus mente, 217, 169. decretum mortis, 675, 928. foretorem regis, 160, 671. quem coelo, 566, 197. superos templis, 760, 241. omnia ex animo, 510, 557. Expellit Alrides conjuges, 643, 437. Expulit Boream Africus, 623, 113. me hinc paternis regnis timor, 312, 22. Expulsus sal, 292, 1017. spiritus, 168, 901. pudor, 557, 900. suis, 215, 512. Expulsa nox, 310, 1. thalamis foror, 798, 910. supplex, sola, deserta, afflicta, 485, 108.
 Experientia certior est aestimatione, 8, 68.
 Experiri libet, 662, 719. noctem, 380, 973. manum saevam, 240, 227. linguas & ora vocis

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

cis ignotae, 365, 737. Experta novas leges
fatorum, 594, 707. Experto credere, 110,
81. Experti calus, 507, 519.
Expertum rubor, 8, 68.
Expers juris gens, 461, 1106. somni, 17, 165.
sui, 434, 675.
Expetere reditum, 369, 795. praerupta, 187,
63. audire, 183, 845. consilia tuta, 554,
108. Thebas regere, 217, 556. alienum li-
men, 469, 12. facta & solita, 407, 149. *ali-*
quem poenae letoque, 489, 156. *aliquid* nos-
se, 550, 514. Expetunt fata sobolem, 426,
528. Expetunt litus, 573, 401. Expetunt
diu accipere, 176, 1023. Expetiri complexus,
244, 509. Expetita spolia Phryxci arietis,
504, 471.
Expiare iram, 796, 839. caedem exilio, 326,
217. scelus poena, 195, 168. minas noctis
& somni, 790, 718. crimen morte, 517, 647.
Oceano scelus, 271, 718. scelus numinum im-
perio, 328, 247. manus caede manantes, 72,
919.
Explere corpus, 297, 1110. nefas, 40, 500. vi-
ces, 676, 948. jejunia, 109, 65. lumen ful-
minibus, 179, 1082. Expleta fata, 430, 601.
Explicare alas, 322, 165. errorem, 367, 775.
monstra, 192, 137. latus, 162, 809. iterum
statum, 567, 509. mare turbidum, 645, 455.
arma longe lateque, 221, 628. coinam in au-
ras, 334, 311. celerem cursum, 291, 1000. tur-
bam malorum, 521, 678. caput per artus,
700, 1295. Explicant se fata, 371, 812. se
odia, 129, 523. se fata nostra, 711, 1472.
Exponere seriem caedis, 459, 1065. Expofita
rostris capita, 776, 510.
Exportare pedem & regnis, 424, 180.
Expromere animam, 317, 344. quid grave, 773,
458. preces ab invitis, 775, 494. sanien ser-
pentium, 525, 732. Expromunt saxa in coe-
lum mare, 92, 1213. Exprefsa vox, 550, 529.
Exprefsum cerebrum, 461, 1116.
Expromere, 451, 936. vires, 395, 107. quid
signa ferant, 340, 385. *pro narrare*, 574, 419.
pro dicere, 281, 851.
Exanguis metu venator, 394, 1045. tremo,
216, 228. Exanguis vulgus Ditis, 355, 598.
Exanguis artus, 34, 414.
Exscindere nemus, 97, 1285.
Exsecrare: Exsecutus visceribus infans, 732, 1805.
Exscissa viscera, magicum verbum, 526, 734.
Exsecrabilis, nefandus, incestuosus, 197, 221.
Exsecrandum nefas, 222, 639. Exsecrandum re-
giae caedis nefas, 390, 44.
Exsequi iussa, 6, 41: 265, 618. iussa morari,
791, 805. saluum nefas, 304, 2210. coepta,

264, 196. supplicia antiqua, 184, 37.
Exserere vultus, 765, 328: 273, 747. caput,
46, 594. *aliquem*, 3, 11. secreta mentis o-
rc, 631, 255. Exserens ora Oceano Corus,
579, 484. caput cupressus, 350, 532. un-
dis caput Nepiunus, 824, 554. Exserti lacer-
ti, 393, 86: 716, 1547. Exserta utero tenus
ubera, 724, 1670.
Exsertare linguam, 522, 687.
Exsilire fulmen polo, 670, 849. Exsilire hosie
conspicito, 232, 242. Exsilir ignis, *i. e. fulmi-*
nes, 72, 935. Exsilir arundo in coelum, 668,
818.
Exsolvere animam senilem, 368, 782. Jugo re-
gno subactos, 412, 338.
Exspectare vulnus, 612, 975. manum, *pro istum*,
79, 1040. suam alitem, 175, 902. Exspectat
te Troja, 440, 790.
Exspirare, 184, 32. Exspirans Nefus dedit fan-
guinem, 529, 776.
Exspuere spiritum, 124, 245. moram anilis le-
ti, 464, 1169.
Exspuere inimicum spiritum, 185, 44: 464, 1169.
vitam, 710, 1469.
Extinguere hostem, 772, 443. faces, 651, 557.
flammas, 224, 131. *quem*, 747, 26: 756, 174.
iram sanguine, 794, 830. fulmina flammis,
793, 809. aras sanguine, 158, 742. flammis
pectori infixas, 595, 725. faces sanguine,
761, 264. faces jugales sanguine, 617, 339.
Exstinguit cruor civilis faces accensis, 794,
822. Exstinguit ortus, 32, 374. Extingui cu-
pere, 188, 74. Exstinctus pudor, 94, 1240.
Exstincti patris ultor, 433, 660. Exstinctum
jacere, 756, 166. jacere venenis, 748, 46.
Exstincti calores, 245, 292.
Exstruere urbes, 770, 410. monumenta, 757,
196. aras dono thuris, 335, 105.
Exsultare, 221, 656: 598, 775. bonis, 795, 834.
rebus secundis, 239, 104. testis Ducis, 791,
780. Exsultat animus, 255, 448. piscis freto,
577, 451. libido supra duces, 107, 45.
Exsurgere: Exsurgit dolor gravior, 472, 49. Pon-
tus sinu furenti, 297, 1012. Exsurgunt semi-
na in ortus suos, 417, 556. Exsurge victor,
88, 2157. Exsurgens inter medias faces, 728,
1756.
Extia pectoribus crepta, 119, 755. non trepidant
levi motu, 537, 354.
Extia & viscera differunt, 159, 765. minus lacta
328, 359. vivae pendis utero crepta inspiciebun-
tur, 317, 353: 140, 391. vacatur cor, *in ur-*
pulmo, 337, 354. Extorum divisio ab HaraSpi-
cibus, 338, 165. Extorum amensum descriptio,
337, 357.

INDEX NOVUS

Extendere funus, 189, 94. fata, 677, 971. annos, 435, 699. Extendi mors potest, 671, 866.

Exterae sedes, 479, 119.

Externa gens, 219, 587. Externum litus, 515, 619.

Exterrire : Exterret animum noctis sopor, 420, 436. cohors pelvis armata, 486, 214. fragor vocis umbras, 62, 797.

Extimescere alta sceptrum, 508, 529. *aliquid ab aliquo*, 150, 610. ferocem, 501, 419. carpere poma, 603, 833. Extimuit dominus solio sedens, 61, 804.

Extispices observasse quae pars caderet hostia, 157, 715.

Extollere : Extollunt animos res secundae, 410, 502.

Extrahere canem Tartaro, 280, 844. *aliquem* poenae, 433, 657. *aliquem* a vita, 182, 6. a sede inferorum, 102, 1. c. regno Ditis, 11, 95. vitia mortifera, 585, 1058 ferro pignus ex visceribus, 544, 1013. rete pices fluctibus tectos, 769, 411. secreta mentis verberum vi, 283, 824. Extrahendus populus infernae Stygis, 540, 397.

Extrahere animam, 193, 165.

Extremus dies, 636, 315 : 634, 2210. finis, 712, 1478. finis, 263, 570. ignis, 179, 1091. decor, 465, 1139. cardo, 391, 52. titulus, 694, 2206. penitus recessus, 186, 935. Extrema tellus, 87, 1141. Extremum decus, 529, 612. mare, 294, 1048. latus, 152, 642 : 462, 1132. chaos, 619, 47. funus, 541, 997. Extremae telluris sinus, 655, 267. Extremum desicere, 591, 630. rebus idem, 562, 227. Extremo in loco esse, 571, 834. Extrema voce petere, 509, 553. Extremi poli, 572, 583. Indi, 518, 114. Extremae dapes, 605, 285. Extrema verba, 395, 110. oscula, 491, 289. Extrema loqui, 592, 680. primo loco tentare, 517, 131.

Exturbare pectore nefanda, 234, 130.

Extuere pondus, 560, 676. amictus, 669, 828. vestem, 144, 524. falsas vestes, 401, 214. *aliquem* anima, 301, 1178. impetus feros, 116, 136. maternam fidem, 428, 562. frontem vinculo, 215, 471. callos ritus, 241, 257. *aliqui* vincula, 74, 965. simulacra inferna, 87, 1144. matris dolos, 405, 215. spoliis tabo sordidum, 666, 786.

Exul, intrepidus, vagans, 511, 53. vagus, 128, 297. ignavus, 24, 269. trepidus, 124, 237. sine crimine, 215, 515. afflictus & gravi terrore pavidus, 489, 255. errat per omnes plagas, 36, 452. perimit regem, 605, 884. E-

xuli nubere, 566, 291. exilium imperare, 503, 459. Exules mihi, 153, 405. Exulum turba, 222, 652. spes fovere, 773, 468.

Exulare crimine alieno, 221, 618. Exulante credere, 554, 857.

Exundare : Exundat ignis, 719, 3751. furor, 499, 592. dolor, 577, 924. vapor, 70, 911. vapor antro, 239, 102. trunco cruor, 606, 903. Exundans sanguine solum, 561, 222.

Exurere, 592, 665. Exurunt medullas & cor flammae, 516, 132. Exulsi siti fervida, 549, 19. Exulsi rates, 597, 745.

Exuviae superbae, 605, 880. Exuvias capitis capere, 501, 1182.

F.

Fabricata moenia divam manu, 591, 651.

Fabula par somnio, 417, 408. decipit timidos, 415, 371. de noctibus gemitis falsa, 625, 147. Fabula notior, 116, 145.

Fabula Pet. Deorum historia & honor erat, 218, 566. *Fabularum superstitioes a plerisque nationibus tenaciter credi*, libid.

Facere vota, 178, 1074 : 207, 379. novercam, 4, 21. coelum nocens, 313, 36. vela, 558, 571. metus, 450, 591 : 565, 246. spiritus, 458, 745. scelus, 98, 1500 : 177, 1052 : 480, 536. viam, 22, 276. thalamus, 557, 165. laudanda, 96, 1268. iussa, 580, 976. Deos 772, 449. miseros, 644, 441. animos, 351, 422. letum deforme, 724, 1673. pellicem novercam, 713, 1499. *aliquem* innocentem, 105, 20. superos innocentes, 101, 1244. ferre scelera, 96, 1278. scelera successu honesta, 264, 598. diem nobilem, 712, 1482. felicem Hecubam, 452, 953. *aliquem* timidum, superbum, 408, 270. freta suspecta, 577, 464. quid audere, 792, 728. viam Oceano, 22, 238. vota fera mortis, 317, 105. iussa Trojae, 592, 65. vela Coccyo, 67, 870. *aliqui* fidem, 154, 667. locum gloriae, 5, 36. infidias somnis, 276, 722. cui coelum timendum, 621, 76. sibi finem, 440, 786. finem dolori aut vitae, 269, 670. moram ratibus, 399, 166. viam sceleribus, 672, 877. cui uterum timendum, 722, 1796. *aliquid* timere, 559, 660. invidiam Deis lugendo, 736, 1862. locum cui in medullas, 697, 1262. coelum terris pejus Styge, 621, 78. *aliquem* miserum, felicem, 99, 1105. quid debeat parens nato, 503, 1199. id quod decet, laus est, 772, 454. dignum novercam apparare, 12, 111. aditum in membra, 695, 1225. viam ad superos, 266, 616.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

616. iter in astra, 741, 1945. otium e tumultu, 146, 561. Facere impudicam mens solet, 272, 735. jactum medio in ponto, 457, 1038. quid victor debeat, 407, 257. *aliquid* moniti coelitus, 327, 139. *aliquam* compositionem voti, 271, 710. novercam videri scele-ribus causam, 644, 433. *aliquid* pie, 207, 380. Facit tempus aerumnas levo, 128, 305. inho-centes mors sola, 671, 890. nocentes error, 211, 452. Fac velle, 196, 100.

Facere exemplum, 362, 698.

Facessere proptere, 566, 100.

Facies nova, 46, 601: 346, 460. inferna, 314, 49. ultima, 194, 1046. pulchra, 285, 919. flammata, 499, 387. viridis, 53, 698. flam-mae mobilis 334, 314. dira leti, 321, 180. u-nius praenitit omnibus, 476, 94. viriliter tor-ta grata est, 277, 798. igne fidereo nitens, 107, 1169. Faciem tenere, 173, 748. vexant frigora, 277, 795.

Facies & vultus, ut differant, 370, 818.

Facilis, pro lubens, 253, 415. assensor, 504, 1207. pontus navem pati, 42, 541. mors, 304, 1208. manus, 774, 483. materia, 270, 686. Facile pectus, 35, 447. otium, 41, 526. o-stium, 417, 406. Faciles cibi, 259, 517: 617, 655. Faciles viae, 44, 568. quolibet vento Calydnac, 444, 859. Faciles capi, 118, 301.

Facinus ferum, 800, 943. horrendum, 206, 364. ingens, 113, 234: 754, 147. clarum, 22, 247. occultum, 331, 287. nefandum, 330, 274. tetrum, 161, 786. atrox, 409, 289. incognitum, 559, 951. ignotum, efferum, inusitatum, 100, 264. metu vacuum, 256, 146. pectoris, 438, 754. quod novum The-bis fuit, 217, 550. omne gentis, 153, 662. haeret, 101, 1319. Facinoris notae, 272, 732. Facinus sentire, 296, 1088. aliquod cernere, 283, 898. coeptum peragere, 545, 1014. in-ulturn ferre, 561, 220. credere tutum, 236, 146. parare, 554, 852. Facinorum series, 754, 143. oblitus, 510, 561. laus, 90, 2183. machinatrix, 490, 266.

Factum trux, 152, 636. Facti podet, 345, 989. Factum invidia premit, 51, 52. Facto malo, fieri potuisse vix credo, 536, 884. Facta me-moranda, 36, 442: 96, 1265. Facta inquini-entur, 668, 816. Facta genitoris clara, 406, 237. Factis convenire verba, 793, 800. Fa-cta domini ferre, laudare, 121, 206. discernere, 717, 1359. & solita expetere, 407, 249.

Facilis nihil, 545, 993.

Facultas leti, 283, 877. remeandi, 52, 682.

Fagus patula, 617, 653. truncus succisa jacet,

721, 1619. Fagi veteres, 258, 510.

Fallax Caphareus, 584, 540. Sinon, 390, 59. Nefus, 477, 966. Ulysses, 597, 149. amor, 267, 634. ignis, 518, 658. Parthus, 319, 119. vultus, 767, 578. Fallax aula, 747, 36. vita, 285, 918. umbra, 411, 460. unda, 676, 944. fortuna, 551, 57. Fallax bonum, 310, 6. Fallaces probant vera, 285, 911. Fal-laces viae, 584, 1047.

Fallere visus, 513, 835: 604, 874. fidem, 219, 588. fluctus arte, 295, 1074. aur falli a suis quoties necesse est, 214, 493. ipsum per quem fallimus, 129, 520 Fallit arcus dexteram, 713, 1656. Fallunt Dii metum, 499, 396. Fefel-lit error ancipitis viae, 368, 778. Falli, 447, 868. Falsus fulgor, 156, 415. Achilles, 589, 618. sol, 296, 1091. 225, 153, 661. ac no-mini turpis parens, 79, 1030. senior, 360, 667. Hercules pater, 751, 1782. Falsa spes, 565, 283. fabula, 625, 147. vates, 595, 725. progenies, 713, 1501. Falsum decus, 290, 988. vinculum, 408, 272. nefas, 304, 1209. coelum *i. e. obsecrum*, 73, 914. Falsi tot, 447, 865. vultus, 245, 295. artus, 542, 419. Falsa pennae, 375, 896. vestes, 403, 214. Falsa memorare, 302, 1192. pro veris videre, 315, 204.

Falx tertia, 206, 571. cruenta, 524, 722.

Fama est, 554, 669. suspecta, 785, 670. gar-rula, 19, 195. adversa, 121, 204. vera, 55, 727. loquax, 790, 762. miratrix senioris aevi, 275, 742. fert, 58, 748. quem servat, 581, 516. habet suppositas terras caelo tenus, 656, 317. stat in ancipiti, 99, 1307. pejor bono, 243, 270. nota Tenedos, 404, 224. vix vero fivet, 243, 269. Famae memoria nulla, 490, 268. aetas, 796, 817. Famam contemnere, 243, 269. venire ad aures, 762, 273. esse ti-tulum, 734, 1227.

Fames moesta, 53, 691. pnfia, 158, 734. lon-ga, 35, 419. aeterna, 216, 149. dubia, 156, 711. hians, 103, 5. infixa medullis, 111, 97. cum luctu saeva, 795, 835. auri, 770, 425. Famem alligare dentibus, 117, 161. accipere 117, 165. gazis implere, 655, 621. propo-nere, 429, 583.olvere ad mensam, 109, 64. compellere, 259, 515.

Familiae Dii, 194, 175.

Familiaris pars, in extis, 558, 361.

Famula dominam metuit, 600, 796. Dei veridi-ci, *i. e. vates*, 563, 255. perdit decus, 641, 591. possidet animum domini, 757, 194. tibi trahitur domum, 642, 409. Famulam tradi, 453, 975. trahere, 449, 915. *aliquam* acci-pere, 265, 617. *aliquam* vocare, 265, 611. cui praeferre, 640, 377. Famulae subiectae,

751,

INDEX NOVUS

711, 101. Ditis, 11, 100. Famulas vocare, 613, 128.
 Familiaris manus, 613, 164. Familiaris turba, 168, 901. Familiare jugum, 418, 747.
 Famulatus gravis, 190, 991.
 Famulus moellus, 176, 911. potior scepro, 35, 430. Famulo suo subiecta, 800, 950. Famulo regemque pati nosse, 611, 218. Famuli an fiant Dii, 36, 450. petunt fugam, 668, 207.
 Famulus quis dicitur, 639, 364.
Fanatici flexibile caput iactabant, 595, 716.
 Fari certa, 574, 407. placida, 509, 538. audita, 350, 518. casus horridos, 50, 657. alta voce, 401, 197. abnuere, 183, 883. horre-re, 357, 613. aliquod sponte abnuere, 419, 573. Fari, licet sit dubium, 326, 215.
Fari, pro patinatione, 334, 318. *derinare*, 332, 293.
 Fas omne mundi, 50, 658. ruptum, 119, 179. omne cedat, 357, 900. est in uno, quidquid in altero est nefas, 123, 110. aut nefas nihil valet, 116, 138. & nefas nominis nostri, 383, 1031. & fides fratris perit, 107, 47. fit loqui, 23, 166. Fas omne rumpere, 755, 164.
 Fases civibus dare, 785, 679.
Fastes magistratus insignia, 129, 982.
 Fastidium turris, 459, 1069. Fastigia celsa, 433, 652. regiae patefunt, 351, 384.
 Fastus gravis, 356, 614.
 Fatalis arbuter passor, 596, 730. Fatalia ruina, 163, 819. Ida, 391, 66. Fatale malum, 134, 513. pascuum, 113, 133. Danaum munus, 590, 617.
 Fateri herum, 61, 811. cogere, 709, 1447. audere, 518, 919. virum armis, 403, 114. malum esse vallum, 695, 1131. pudet, 87, 1147. scelus maximum fieri, 637, 331.
 Fatidicus facer, 333, 301. vates, 461, 1100.
 Fatidica querens, 711, 1474. Fatidica ora, 330, 169.
Fatidici, qui, 334, 518.
 Fatigare saxa amplexu, 334, 193. Fatigant arma, 513, 79.
 Fatum durum, 67, 867. regium, 368, 780. saevum, 170, 934. 319, 115. grave, 316, 75. avidum, 342, 411. rapidum, 18, 184. prosperum, 170, 694. tremens, 715, 1081. praeco-3, 199, 150. triste, 96, 1170. stupens, 693, 1198. turpe, 691, 1177. ruentis liii, 419, 418. quid posset eripere, 732, 1809. manet, 446, 858. rotat, 150, 618. ab illa regna traxit, 641, 393. Fatum nosse, 101, 277. natus tulit, 544, 1020. conjugis redi-ment uxor, 519, 661. planctu sentire, 741,

1942. Hercules peragere, 665, 769. deplo- rare, quem, 454, 1026. Fati manua, 256, 467. memori, 421, 474. culpa, 383, 1019. tempore mori, 656, 640. genus quaerere, 242, 258. signa dant stellae, 414, 357. Fato ignoscere, 671, 887. occurrere, 131, 368. Alcmenae similis nepos, 708, 1418. Fato fit memo nocens, 383, 1019. raptus, 421, 656. cadere, 368, 787. Fata paterna, 215, 511. iniecta, 691, 1180. solita, 39, 497. dira, 508, 1271. 563, 330. ignava, 581, 518. cruen- ta, 717, 1563. saeva, 744, 1986. saeva, dira, miseranda, horrida, 458, 1056. exple- ta, 430, 605. iniqua, 453, 986. dura, 501, 431. tristia, 199, 245. privata, 665, 759. mundi, 558, 179. rapacia, 613, 107. mife- randa parentis, 610, 207. me quaerunt, 414, 368. violenta, 385, 1059. praedicta, 376, 915. finunt, 17, 177. me tenent, 741, 1913. ducis, 763, 189. expetunt fobolem, 416, 518. cogunt, 255, 440. jubent, 618, 18. solita te vocant, 34, 396. Dardania domus Da- nais regesta, 561, 113. utinam mihi pennas darent, 799, 917. non vota regunt calus, 750, 81. se vertunt retro, 597, 758. venire, 605, 881. quo vergant timens, 325, 106. pa- rant aliquid in nos moliri, 311, 28. sequunt- tur, 454, 994. dant Danais viam pretio, 414, 360. quid possunt, 581, 511. negant vitam, 416, 511. possunt, 413, 351. me solvunt, 450, 600. te morantur in limine Ditis, 719, 1912. se explicant, 378, 832. nostra se ex- plicant, 711, 1471. nepotis Cadmei, 366, 751. dederunt *Herculem* praesidium terris in locum Jovis, 664, 750. si dedissent tumulum, 630, 210. premunt Labdacidas, 361, 711. prope accedunt, 373, 860. Fatorum novae, leges, 594, 706. mora, 393, 114. Fatis suis simile quid parare, 377, 915. iter auferre, 714, 1834. cedere, 880, 980. parcere, 708, 1416. debere patrem, 384, 1043. reddere, 716, 1712. ignoscere, 678, 983. & fortunae cedere, 761, 253. Fata superare, 384, 1046. noscere, 517, 651. gemere, 619, 189. ex- tendere, 677, 971. queri, 690, 215. negli- gere, 616, 154. abrumper, 673, 895. sibi fingere, 374, 883. dira trahere, 756, 181. mea bene novi, 183, 83. sua damnare, 673, 901. silentium videre, 618, 11. matris sequi, 800, 944. paria Troicis malis luere, 614, 1008. proculcare, 195, 593. petere, 416, 390. po- scere, 315, 72. jungere, 308, 1184. novissi- ma sibi constituere, 686, 1116. cognoscere, 270, 698. vincere, 47, 612. superi timent, 730, 1758. erucere, 332, 197. decesse, 257, 477.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

477. iniqua sortitus, 673, 902. dum timent ad fatum suum venire, 341, 904. in Fata parentis suere, 766, 364. Fatis agimur, 380, 950. mortale genus regi, 799, 924. a Fatis meis crimen abest, 752, 107.

Fatum manu rumpere, 44, 566. *Fati nefas, crimem, scelus*, 687, 1125.

Favere paci, 210, 438. pugnanti, 13, 121, 221, 614. infirmo, 207, 385. votis, 221, 633: 254, 423. coepit, 253, 412. Favet vix fama vero, 243, 269. Favens dea, 530, 786. Faventes Di, 434, 670. nimium dii, 408, 262. rite populi, 473, 58.

Favere linguas in sacris, quid? 473, 58. *Favendi detereri & infirmari studium*, 207, 385.

Favilla litus, 389, 21. dicors, 334, 323.

Favoris vultus, 579, 484. *Favoris & Notus*, 42, 550. *Favoris Fatis pater & comes*, 226, 12.

Favor ingens, 773, 467. accensus, 774, 456. fragilis, 257, 459. labilis, 131, 351. nimius, 797, 884. numinum secundus, 236, 159. facus numinum, 308, 1271. fortunae, 408, 269. populi, 17, 169. populi multis funibus, 797, 8: 8.

Faux: Fauces ficcae, 58, 752. ruptae, 187, 70. vallae, 51, 666. praclusae, 161, 752. freti Pontici, 503, 454. maior gemini, 151, 629. pallidi Averni, 303, 1201. Fauces reluctantes referere, 595, 718. ad Fauces agi, 731, 1772.

Fax lufcifera, 533, 82. Octava, 727, 1718. trifuka, 269, 681. impia, 312, 21: 555, 119. Stygia, 755, 162. pallida, 530, 792. opposita, 75, 986. folennis, 449, 899. flammea, 179, 1089. flagrans, 679, 1005. inceffa, 761, 260. aeterna, 164, 835: 253, 411. Dorica, 574, 421. jugalis, 264, 597. levis, 640, 377. Tartarea, 321, 161. atia, 468, 15. flebilis, 754, 142. infesta, 759, 232. clara, 662, 725. Phoebea, 250, 379. regalis, 30, 346. subdita, 415, 381. ignea, 668, 808. matris impiae, 529, 779. de medio sepulchro rapta, 531, 799. Augustae manu praclusa, 789, 748. Focis caesae memor, 677, 959. Facem Herculi tradere, 701, 1325. *alium accendere*, 755, 153. attollere, 255, 444. jaculari in quem, 739, 1015. spargere, 672, 880. extremam *alium* accommodare, 724, 1660. Facie brevi in quam ardere, 639, 370. mutua flagrare, 748, 51. Facies nuptiales, 39, 496. cruentae, 547, 960. immiscae, 110, 79. I-dacae, 420, 445. geminae, 125, 251. regiae, 499, 308. minaces, 637, 325. legitima, 474, 67. semusae, 597, 761. lactae, 215, 502. nefandae, 216, 540. incensae, 671,

871. jugales, 557, 158. mentis obfessae, 556, 136. thalami, 4/2, 1132. accensae, 794, 822. concitae Sacris, 233, 107. reluctantes, 727, 1728. Facies arcere testis patris, 203, 322. vincere coma flagrante, 533, 839. Stygias sustinere, 680, 1054. animo invadere, 727, 1723. folis vincere, 699, 1288. sanguine extinguere, 761, 264. luminibus figere, 541, 965. & saxa in quem ferre, 636, 320. manibus excutere, 470, 27. Facibus suis quem jungere, 642, 404. aliquam parare, 712, 1491. asidere, 390, 40. atris armare manus, 752, 118.

Facies nuptiales flebant e pinn vel spina alba, 471.

37. *in nuptiis cur quinque*, 215, 507. *in nuptiis Remae gestabantur a pueris*, 470, 27. *apud Graecos sponsae mater Facem praeferebat*, 754, 142. *in nuptiis praclusae rapti solutae*, 470, 27. *hustis ereptae in sacris magis adhibita*, 531, 799. *cruentae inferis tributae*, 788, 722. *Facies in nuptiis praeferi solutae*, 348, 500.

Felices reciduae, quae dicuntur, 422, 423, 472.

Fel nigrum, 337, 358. Medusae, 533, 831. siccatur, 695, 1222.

Felicitas longi temporis nulla, 608, 928.

Felix impetus, 537, 895. nuncios, 573, 397. senex rarum est, 657, 642. gladius, 409, 284. thalamus, 219, 596: 447, 873. dies, 422, 470. Priamus, 397, 144. status, 377, 833. moriens bello, 398, 162. vocatur quisquis ad Trojam jacet, 581, 574. virtute juvenis, 723, 1652. arma tenet, 32, 365. qui premit quos odit, 638, 350. Felix molles, 431, 701. nimis conjux, 731, 1778. diu Troja, 599, 784. fortuna, 170, 940. turba, 452, 958: 594, 701. Felix aevum, 57, 743. Felicem jubere, 40, 513. esse pellic, 635, 293. decet se supplicare, 408, 261. Felices umbrae, 62, 797. Felices premere, 667, 713. videre cadere, 659, 674. tollere, 456, 1019. mors sequitur, 624, 122.

Felix virtute, 723, 1651. *Felicem fuisse miserum*, 169, 925: 219, 598.

Fera citata, 606, 1238. immans, 428, 566. saeva, 445, 845. rabida, 694, 1213. Lernaea, 697, 1256. jubata, *i. e. leo*, 86, 1130. ingens, 460, 1093. nulla Macnali, 617, 17. deest silvis, 257, 473. nascitur, 679, 998. nulla melior est, 632, 236. diffugit e silvis, 294, 1052. invadit coelum, 620, 72. Fera nasci, 701, 1329. in Alcideum mittere, 633, 257. Ferae saevae, 258, 751: 701, 1327. praecipites, 230, 51. avidum genus, 228, 36. excitatae, 233, 110. horridae, 700, 1295. victae, 693, 1201. vinclae, 231, 75.

R 11 11

Fe-

INDEX NOVUS

Ferac elliae, 697, 340. *megarum*, 622, 552, 633, 263. *fulvibus* sparsae, 430, 777. *cedunt* ejus viribus, 436, 722. accipiunt cadaver pabulum, 710, 1463. mille decurrunt, 705, 1288. ad cantus veniunt, 683, 1055. *Ferarum* dormitor magnus, 744, 1089. immanitas, 500, 407. *Feris* hoc accellit, 721, 1615. *Feras* transferre, 620, 66. concipere, 701, 1217. devincere, 620, 53. timere, 634, 270. poscere, 176, 1034. timere, 620, 59. domare, 665, 752. excedere, 633, 260. vestigare, 143, 497. concipit terra, 618, 34. in pectore invenire, 634, 269. acres curli sequi, 769, 409. mille vincere in hoste uno, 635, 303. *Feris* nil est mitius, 262, 558. *Feralis* locus, 424, 488. ignis, 352, 558. *Feralis* ratis, 764, 311. turba, 87, 1146. *Ferale* saxum, 59, 762. *Ferales* dii, 154, 668: 526, 740. *Ferax* tellus, 53, 697: 81, 1055. *Ferax* variū lapidis *Caryilos*, 444, 836. *Feracia* colla, 41, 529. *Ferax* *Decrum* terra, 23, 259. *Ferculum* in triumpho, quid? 623, 110. *Ferire* tyraonem, 717, 1559. *lactos*, 716, 5547. *meotes humanum*, 463, 1153. *pectora*, 503, 690. *corpus*, 98, 1299. *graves planctus*, 737, 1886. *humeros sanguineos*, 395, 118. *pectora palmis*, 302, 64. *Manes ungula*, 740, 1926. *lactos* dextra, 395, 117. *terram ore* prono, 669, 834. *brachia cultro*, 831, 806. *victimam die nuptiali*, 638, 348. *ripam cattervis*, 388, 13. *relegentem spatia ratem*, 585, 574. *pectus virginum igne*, 245, 293. *lctu* *pectora*, 84, 1113. *plectro chordas*, 444, 833. *Ferit* nubes rupem, 666, 782. *Boreas arva* mutant, 346, 473. *sonus aures*, 708, 1436. *spuma Leucatem*, 292, 1014. *Deus leviora levius*, 298, 1125. *fidera* & *pontum gemitus*, 667, 802. *Feriant* quos *cellos fulmina*, 553, 96. *fluctus ora loquentis*, 766, 346. *suppara navium nubes*, 660, 699. *Feriens* *Corus*, 148, 578. *moerentem chelyn*, 683, 1063. *Feriat jam quem vult*: vox *Domitioi*, quum multa fulgura fierent, 508, 535. *Feritas* nulla in urbis, 320, 151. *Ferox* puer, 460, 1098. *cerberus*, 84, 1105. *torvus*, 467, 253, 416. *taurus*, 183, 21: 356, 610: 488, 241. *motus*, 534, 854. *Nefus*, 648, 507. *vultus*, 295, 1064. *ore cor-oigero* *taurus*, 301, 1172. *Rheous*, 100, 1324. *Enceladus*, 689, 1145: 728, 1735. *Ferox* *Hippolyte*, 603, 848. *corde mater*, 502, 442. *Pyrene*, 231, 69. *Styx*, 54, 714. *Amazon*, 434, 673. *Lydia*, 247, 325. *Myia*, 404, 216,

finis, 38, 471. *manus*, 639, 373. *juvenis*, 212, 445. *Asia*, 560, 205. *facta victoria fuc-cellu*, 755, 155. *Ferox* *gremium*, 652, 573. *cor*, 83, 1082. *Feroces* *oimium*, 408, 265. *impetus*, 425, 495: 555, 127. *animi*, 589, 619. *tauri*, 770, 413. *Feroces* *miocae*, 70, 902. *terrae*, 346, 472. *Ferox* *Medea*, 502, 442. *Ferre* *scelus*, *pro producere*, 72, 938: 485, 197. *triumphum*, 716, 1553. *facere scelera*, 90, 1278. *quam dorio*, 648, 504. *partum*, 39, 494. *malum*, 674, 917. *secum malum*, 181, 861. *taetus*, 533, 836. *praemia improba*, 763, 298. *letum*, 193, 149. *coelum* & *side-ra* *immota*, 8, 73. *prae se odia*, 503, 446. *aliquem* *sorte*, 453, 976. *ofcula*, 213, 486. *negem*, 157, 719. *alicuius* *obsequium*, 752, 112. *debita*, 430, 604. *sortem*, 456, 1016. *alicui* *laem*, 446, 854. *vultus* *huc* & *huc*, 460, 1091. *thalamos*, 650, 529. *supplicium*, 485, 201. *gressus*, 170, 702. *gradum* *contra*, 484, 186. *curfus*, 498, 382. *sortes* *maous*, 412, 466. *monitum*, 767, 372. *ruinas*, 170, 933. *mondum*, 84, 1102: 622, 98. *flammaz*, 727, 1716. *fortunam*, 360, 681. *documenta*, 387, 4. *moram*, 99, 1311. *servitiom*, 260, 536: 265, 612. *jugum*, 235, 135. *coelum*, 35, 425. *arma*, 204, 340. *pacem*, 795, 836. *pedem*, 182, 11. *palmam*, 135, 410. *prae-mium*, 409, 292. *casum*, 456, 1029. *spo-lium*, 206, 364. *spolia*, 22, 240. *viros*, 794, 824. *caput*, 268, 656. *vincitiam*, 537, 901. *opem*, 272, 726. *sacra* *supplicia*, 69, 898. *vin-cula dura*, 50, 649. *poenas debitas*, 380, 976. *depositis* *opem*, 385, 1057. *mutos* *ignes*, 253, 414. *nil nobile aulos*, 581, 557. *domi-nac* *auxilium*, 766, 353. *cervice* *jugum*, 397, 446. *in aliquem* *saxa*, 636, 321. *Hectoris* *spolium*, 454, 990. *confortem* *thalami*, 564, 246. *vittae* *spatia*, 367, 774. *aerumnas* *fic-cum*, 698, 1269. *manu* *Pindum*, 700, 1309. *plura* *quam* *poicitur*, 710, 1466. *vulnus* *hipen-u* *impressa*, 667, 799. *his* *septenos* *atos*, 541, 956. *dona* *nubenti*, 511, 575: 533, 844. *coe-lum*, *mundum* *cervice*, 739, 1905. *alicui* *mem-bra*, 529, 773. *fulgura* *de cognato* *Phaethonte*, 532, 827. *alicui* *mandata*, 128, 206. *aliquid* *ae-qua* *mente*, 354, 578. *nil* *ex opibus*, 505, 486. *totra* *viscera* *letum*, 199, 250. *secum* *partem* *ratis*, 583, 538. *domos* *ex alto* *in planum*, 553, 86. *facinus* *ferro*, 331, 287. *servitia* *grave est*, 449, 910. *vota* *superis*, 635, 202. *gressus* *in penates* *regis*, 653, 579. *orgia* *ci-tilis* *condita*, 654, 404. *praemium* *ex culpa*, 488, 244. *signa* *Phoebae* *facis*, 250, 579. mi.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

misérias leve, perferre grave, 418, 307. nomen regni impositi, 145, 541. sc in laudes, 516, 459. regis imperium aequum atque iniquum, 484, 195. minas & spiritus truces, 407, 253. lacrymas aliquo, 464, 1368. Ferre *aliquid* sine sensu, 418, 417. damna graviora pelago quam bello, 574, 411. Herculem cum coelo Atlas non potest, 517, 12. *aliquem* in nemota, 370, 809. minas redeuntis ruinae, 704, 1332. pacem ad Danaos, 410, 406. scelus tutum, non securum, 237, 164. preces ad *quem*, 712, 1488. spolia de *aliquo*, 410, 301. Stygia perpetuum, 236, 148. poenas sceleris & fraudis, 231, 644. letum mente generosa, 459, 1064. *aliovi* obvios gressus, 558, 780. exitum, quem casus dat, 215, 1158. iussa novaece, 746, 23. Inanimen Thyrricem, 690, 1116. auxilium gnatae, 753, 114. nomen ducum, 208, 400. secum sua regna, 398, 158. caput saltu gravi, 356, 614. secum montem, 584, 555. suum pretium, 403, 209. una Hectorem & Martem, 583, 548. necem vultu *lato*, 750, 1608. ab *aliquo* salutem, 775, 499. inultum facinus, 561, 210. leges severas viro, 564, 265. iras pectore remisso ac placido, 195, 187. solamen matris amissae, 263, 578. bella in Argivos, 420, 444. socium regna nesciunt, 564, 259. spolia ex Achille, 421, 447. gloriam de *aliquo*, 254, 421. trepidis opem, 455, 499. oculos huc illuc, 421, 458. arbitria dura, 219, 596. coetus hominum tristes, 799, 910. se altius, 408, 267. aequo animo casus, 631, 232. thalamo pinum, 471, 57. terribile *quid*, 531. praedam plausiro, 251, 76. praec se scelera, 610, 910. Ferre praemium scelerum, 219, 590. facta domini, 121, 207. *aliovi* vultus, 267, 647. pedes huc illuc, 514, 862. verticem purum coelo, 331, 510. votiva munera divi, 451, 641. uterum gravem, 550, 35. colla Tonantibus, 475, 60. ad *aliquem* spolia, 600, 804. titulum post fata, 751, 96. numina in saltu, 231, 74. preces ad *aliquem*, 214, 500. perversa praemia recti, 289, 984. Oceani minas, 619, 49. manus sanguine asperfas in patris toros, 200, 268. rictus vatis infandae, 216, 91. arma in populos, 210, 614. *aliquem* ad sedes supernas, 281, 845. in se regnum amoris, 240, 218. manus adversus gigantes, 316, 91. lacva faces semustas, 597, 761. opem nato, 287, 948. nodos vultibus serenis, 200, 220. retro gradum, 463, 1151. Fert quid animus, 794, 818. Fert *aliquem* puppis, 716, 1546. Fert tellus exulem, 219, 259. natus fatum, 564, 1000. ventus nubes, 112,

109. classis huc & huc sparsas *maiores*, 475, 970. virtus notam, 49, 634. casus levis huc illuc opes magnas, 486, 222. saxum mel partem, 671, 864. opes natale solum, 494, 321. Tuli nil Troja te rege, 396, 134. mundum cervix, 701, 1143. vim corpus, 283, 891. uterus virum & gnatum, 184, 1019. Ferent flamma & torrens curias? 634, 280. Feras patienter plura, quo plura possis, 407, 214. Ferant haec ignes, 308, 1179. Ferend discere vincere, 8, 70. Ferri aulacia in praeceps, 795, 818. in orbem, 570, 572. ad umbras Stygias, 744, 1984. rapido gradu, 640, 701. in spatia mundi, 71, 958. in silvas, 212, 401. mente vesana, 479, 113. inhumatam ad manes, 765, 341. Neronem gressu attonito, 771, 435. ab aetheria rupe, 671, 860. mente turbata, 787, 713. in astra, 741, 1478. in alium ratem, 764, 316. Feror ad hauriendum sanguinem, 49, 636. Fertur missus in astra, 668, 817. Feruntur puppes nova via, 611, 84. Ferens longum vulnus arundo, 649, 517. lacritiae signa manifesta, 572, 389. gressus pede ardenti, 664, 740. gurgitem in pontum, 647, 501. Titan diem, 646, 488.

Ferre, pro trahere, 74, 968: 77, 1011. *pro praeferre*, 250, 379. *Ferre centauros*, 681, 1049. *Ferre colla subiecta troaeis*, 397, 151. *ferum omnia*, 398, 163.

Ferrum calidum, 199, 254. stridum, 120, 124: 300, 1155: 677, 960: 701, 1312. latens, 655, 612. gracile, 161, 547. Taenareum, 322, 171. saevum, 147, 573. Grajum, 396, 116. caede perfusum, 151, 738. visceribus inditum, 419, 581. sentit hebes, 616, 112. & ignis medicinae shepe loco est, 557, 512. per pedes transiectum, 371, 857. Ferri esse causam priorem, 213, 481. Ferro imposito semet induere, 316, 341. incubare, 242, 259. dare fugam, 177, 1044. obvium offerre pectus, 480, 158. abesse manum, 450, 264. Ferrum pari, 525, 718. erueret, 770, 417. abdere, 214, 498. ponere, 736, 1871. stringere, 511, 809. exigere, 144, 1006. occipare, 671, 818. jugulo mergere, 612, 973: 679, 991. pectori inierere, 301, 1177. abdere vulnere, 190, 48. cruor maculat, 320, 140. impensum tenere, 719, 552. foeminas decet, 611, 960. pace regere, 789, 751. vulnus pari, 721, 1618. abdere dextra, 469, 1155. purum tenere, 717, 5661. tueri Principem, 773, 456. excutere fratibus, 208, 404. ducum trium fugere, 776, 508. eiecit cruor, 384, 1041. in *aliquem* exigere, 480, 126. Ferro peremptus, 114, 245. lacerata, 801, 956.

R R R

Fer-

INDEX NOVUS

Ferro pectus aperire, 369, 305. quaerere reg-
 nia, 220, 614. caedi, 800, 945. vincere, 283,
 884. abolere luem, 484, 183. aliquem ster-
 nere, 434, 680. everia effigies, 792, 797.
 exigere spiritum, 383, 1027. erueri patriam,
 217, 555. immori decet, 671, 869. cadere,
 795, 850. gnati mori, 766, 358. terrere, 172,
 728. aliquem petere, 374, 872. jacere, 384,
 1034. pectora dominac referre, 766, 367.
 parentem cadere, 761, 267. in Ferro falus o-
 mnis, 30, 342.

Ferrum minax, 3, 12. *Ferrum ad arma usurari*
quando coeperit, 403, 225.

Fertilis pomis arbor, 603, 821. Fertile atum,
 68, 881. Fertiles campi, 220, 607.

Fervere ira, 73, 946. Fervere stellis diem, 646,
 471. Fervet fluctus vice alterna, 484, 561.
 dubium pelagus, 540, 942. immensum dolor,
 205, 352. odium, 540, 951. Fervens cancer,
 245, 287. axis, 714, 1523. Fervens arca,
 132, 156. Libya, 521, 682. Aetna, 148,
 582. flamma, 756, 173. Ferventia aliena,
 178, 1060.

Fervescit Aetna minis, 500, 410.

Fervidus cinis, 394, 101. dies, 662, 723. Titan,
 81, 1060. ignis, 377, 928. iure, 793,
 813. Fervida plaga, 694, 1218. adolescentia,
 772, 446. juba, 610, 70. pars, 621, 90.
 sitis, 549, 19. Fervidi juvenes, 209, 411. Fer-
 vidae plagae urbes, 731, 1788.

Fervor magnus, 288, 970. actatis primae, 407,
 251.

Fervere juvenibus nuda, 407, 250.

Ferus Dis, 516, 638. rex, 41, 518. victor,
 389, 23. pastor, 695, 1204. enfis, 560, 208.
 tyrannus, 801, 859. princeps, 786, 689. leo,
 247, 526. juvenis, 243, 272. acer & truc-
 lentus Atreus, 146, 546. Fera tempestas, 171,
 959. ales, 733, 1813. 317, 102. Venus, 285,
 913. Ferum scelus, 458, 1057. pectus, 121,
 85. 192, 140. 243, 415. tergum, 84, 1117.
 virus, 662, 719. Ferum videri, 371, 864. Fer-
 rum pestem nasci, 719, 1588. Feri risus,
 310, 77. uri, 231, 65. mores, 770, 422.
 dentes, 740, 1935. vultus, 366, 760. 594,
 707. gigantes, 314, 90. clangores, 704,
 2389. impetus, 116, 156. Ferae dapes, 116,
 150. gentes, 787, 680. acies, 582, 599. Fe-
 ra vulnera, 767, 375. Feros amore vincere,
 241, 240. Fera bella movere, 793, 806. Fe-
 ris subactis victorem redire, 667, 795.

Fescennina carmina, 478, 113.

FESCENNII *Hetruriae oppidum*, 478, 213.

Festus pater, 182, 1. malis, 128, 301. post
 longa spatia, 571, 393. imperando, 9, 78.

gravi labore, 258, 503. exilio longo, 213,
 466. Fessa senio anima, 99, 1309. radix,
 351, 536. cervix, 80, 1045. virtus, 281,
 846. Fessum caput, 699, 1285. pectus, 142,
 807. ens latius, 574, 433. curis pectus, 242,
 247. Felli anni, 95, 1250. 241, 267. senes,
 245, 291. boves, 162, 801. currus, 163, 818.
 Phryges, 195, 125. corpore, 384, 1052. Fes-
 sae genae, 410, 441. manus, 305, 1230. so-
 pore venae, 707, 1413. Fessis opem reporta-
 re, 325, 210. Fessos malis respicere, 550,
 37.

Fessus, 162, 806.

Feitus dies, 170, 945. 172, 970. 542, 985. Hy-
 menaeo dies, 491, 300. dies est, 599, 791.

Festa turba, 567, 111. domus, 168, 902. Fe-
 sti cultus, 448, 883. Festi patres, 591, 644.
 Festae acies, 215, 502. noctes, 255, 444. ma-
 tres, 591, 643. Festa convicia, 478, 113.

Festa comae, 598, 780.

Fibra pectoribus vivis rapta, 340, 391. Fibrae
 atrae, 339, 377. veru trajecit, 178, 1064.
 Fibris abeli magna pars, 337, 357. Fibras ef-
 fodere, 676, 947. urere, 698, 1277. pul-
 monis distendere, 695, 1221.

Fibrae in visceribus radices & venae, 159, 757. *Fi-
 brarum summities in ectis observatae*, 338, 360.

Fidelis labor, 368, 779. cinis, 425, 502. au-
 gur, 558, 180. Fidele conjugium, 563, 245.
 regibus nomen, 652, 570.

Fidere regno, 386, 1. ligno tenui, 492, 306.
 Fidens sibi parum, 312, 24. Fiskus artibus no-
 vis, 375, 894.

Fides prona, 28, 316. sancta, 768, 398. casta,
 27, 309. 554, 111. 563, 241. solida, 172, 972.
 sollicita, 426, 129. certa, 50, 651. incerta,
 130, 317. una, 655, 608. rupta, 212, 649.
 rata, 654, 601. tacita, 369, 799. 646, 477.
 muta, 27, 301. superba, 369, 804. stultia,
 430, 588. concors, 792, 791. pacta, 287,
 953. sacraza cognati laris, 360, 672. imperi
 quassa, 124, 239. conjugii sacraza, 601,
 80. sceleribus negata, 237, 161. fera fortis
 incertae, 510, 38. pacis, 201, 180. pignore
 adstricta, 481, 145. scelus est, 646, 481. Fi-
 des claudit, 150, 331. prohibet, 371, 861.
 me defendit, 361, 685. praestit perido adi-
 tum nocendi, 361, 686. rudibus non est in
 annis, 129, 317. violavit toros, 144, 1003.
 pretio vincitur, 466, 287. tuetur Principem,
 773, 456. ne matri quidem est habenda, 213,
 480. non iuratur limen regium. 665, 285.
 nulla est conjugi, 482, 164. Fidem adtrin-
 gere, 169, 804. condiscere, 609, 941. quae-
 sere, 371, 817. perdere, 762, 275. capere,
 399,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

399, 163. culpae debere, 567, 507. pacis dare, 118, 394. vincere vi, 35, 410. tacitam praeflare, 646, 480. praeflare meritis conjugis, 503, 434. coelitum appellare, 434, 664. dextrae petere, 488, 248. matris praeflare, 557, 150. algare iurejurando, 431, 611. maternam exuere, 428, 562. exagunt adversa, 608, 934. secunda poscunt, 608, 934. praeflat nulli fortuna, 399, 1143. dare decepto, 58, 754. praeflare nuptae, 231, 92. dare foederis lacio, 301, 191. pretio obligare, 561, 286. matris timere, 213, 477. excutere flamma, 373, 862. Fide carere, 502, 436. probare hoc esse verum, 430, 592.

Fides, obsequium omni superiori debitum, 561, 685.

Fides iustitiae fundamentum, 708, 398.

Fidus lar, 487, 224. locus, 424, 476. regi Eurybates, 573, 391. Fido conjux, 421, 453: 605, 882. tellis, 750, 77. famulorum manus, 272, 725. comes, 189, 105: famulorum turba, 600, 800. nutrit, 510, 568. Fidum pectus, 282, 875. caput, 101, 1534. Fidilares, 329, 258. Fidac comes, 654, 602. Fida praefidia, 607, 917.

Fieri finire, 567, 306. rite, 155, 690. nocentem, 306, 1250: 565, 280. serpentem, 635, 304. uxorem & genitricem, 757, 188. nefas jubere, 634, 273. aeternum nihil, 682, 2015. potentem hymenacis, 754, 146. alterius malo, 107, 182. ministrum magnae rei, 330, 333. pompam Mycenis, 398, 156. e famula Jovis nurum, 634, 279. funus extremum regni, 315, 74. focerum reculare, 643, 417. maximum scelus fateri, 637, 330. non potest nocens, 643, 432. potuisse, facto iam malo, vix credo, 336, 884. Fit miser ex potente, ex misero potens, 106, 35. Factus ter parricida, 674, 906. alieni arbitrii iurisque, 480, 138.

Figere spicula, 278, 814. *aliquem*, 626, 156: 269, 882. cervos, 86, 1129. veloces damas, 230, 62. signa mundo, 318, 116. luminibus faces, 541, 965. stabilem gressum, 170, 928. Figi sagitta, 238, 193. Figens tela manu, 674, 905. Fixus in thalamis ensis, 671, 868. Fixa radix, 571, 372. Fixum medullis sedere, 644, 451. Fixi ungues, 195, 162. Fixae rupibus rates, 585, 571. Fixa lingua maria, 557, 161.

Figere mortem, verbum venatorum, 649, 519.

Figurae innumeratae, 516, 636.

Filiam fratris vel sororis uxorem ducere Romanis non licuit, 754, 142.

Filium Thyestes nomina, 157, 717. *Filium Herculis & Aegaeae nomina*, 89, 1160.

Filum revolvere, 18, 182. Fila docta, 570, 349.

Fila nere, 268, 662. deducere fuso, 247, 314. colligere, 268, 650. ramis legere, 251, 389. Findere cutem cornibus, 417, 538. Findere freta, 29, 336. Fincit Pinus in geminas trabes, 505, 1224.

Findere freta bina isthmus dicitur, 207, 375. *Fissa duo in exitu quaevis*, 332, 161.

Findere verba, 258, 496. Decum, 258, 239, 196. Comas, 250, 372. numen Veneris, 219, 203. memita, 302, 1194. corpus, 307, 1265. sibi luctus, tumultus, 171, 962. saxum flebile, 619, 185. *sibi fata*, 374, 883. Finxit sanguis auriga rictus, 603, 846. Ficta majestas, 285, 915. Fictum cimen, 755, 149.

Finire labores, 71, 924. mala, 751, 101. diem extremum cupere, 694, 1210. laqueo vitam, 242, 259.

Finis extremus, 712, 1478. demtus, 261, 513. ultimus Tartari, 93, 1225. moellus rerum, 53, 703. sceleris, 158, 746. cladi, 20, 207. est flammis, 249, 361. malorum Alcides fuit, 280, 841. alterius mali gradus est futuri, 20, 208. Finem hunc dari decet, 712, 1479. cruoris aut caedis flare, 776, 514. Fines constituit, 770, 419.

Firmamen domus, 91, 1251.

Firmare se, 120, 201. sceptris, 172, 971. spiritum cadentem, 452, 951. animum exemplis, 799, 929.

Fistula indecisa, pro pastoriis, 614, 229.

Flagellum excussum, 541, 962.

Flagitium: Flagitio vacans, 165, 279. Flagitia cuncta ingerere, 487, 216.

Flagrare odio, 753, 132. *isti*, 112, 98. face mutua, 748, 51. per ignem, 724, 1665. Flagrat axis Phoebeus super rogos, 705, 1586. Flagrant genae rubentes, 414, 818. Pergama strata, 448, 889. Flagrans zona, 704, 1361. fax, 679, 1005. coma, 533, 839. Flagrantes flvae, 742, 1956. igne trabes, 217, 547. Flagrantia lora, 470, 33.

Flamini Diali mortuos trallare vestitus, 340, 398.

Flamma rapax, 624, 121. acris, 428, 561. vivax, 532, 826. serpens, 532, 819. cadens, 582, 534. Herculeae, 712, 1487. victa, 721, 1615: 1617. agilis, 267, 644. levis, 757, 191. propior, 319, 122. luctifica, 310, 3. iniqui Tonantis, 587, 595. muros populantis, 588, 602. micat, 112, 99. membra abstulit, 756, 173. comprehendit dapes, 333, 307. & torrens cursus pariter ferent, 634, 280. praedatur dapes, 332, 557. bibit nubes Sicilianas, 702, 1361. indiget ardente Troja, 391, 55. tectis sonat, 511, 578. Flammae vis quanta, 512, 579. minae, 728, 1740. Flammam ma-

INDEX NOVUS

- et relevare, 247, 317. vomere, 293, 1040.
 Flammâ excutere fidem, 573, 862. longâ se-
 mitam trahens stella, 413, 356. sunt strata om-
 nia, 414, 480. Flammae Phoebeae, 164,
 812, 619, 681. infans, 249, 161. indomi-
 tae, 212, 187. faevae, 249, 559 : 516, 640.
 vindices, 508, 512. amoris, 217, 165. alie-
 nae, 515, 64. pectori insitae, 593, 723. ge-
 munt, 160, 771. usio tauri gutture raptac,
 533, 829. regiam ambiunt, 382, 16. vix ha-
 bent fidem, 712, 1745. cor & medullas exu-
 runt, 556, 312. Flammis dare patriam, 222,
 663. pars data, 743, 1968. Flammis vomere,
 202, 314. aggerere, 178, 1065. ferre,
 727, 1716. pascere, 612, 351. poscere, 727,
 2717. ture pascere, 612, 577. domare, 634,
 276. perturbare, 651, 557. concitare, 245,
 291. extinguere, 214, 112. jaculari, 179,
 2086. proponere, 429, 521. opprimere unda,
 556, 887. amoris conspescere, 237, 165. ef-
 ficere nihil ostendere, 720, 1610. Pinum rapere,
 722, 1659. scelere vincere, 479, 121. ali ve-
 tare, 654, 310. ad Flammam rapi, 723, 1644.
 Flammis agi, 481, 128. amor non perit, 441,
 803. perusta cadit, 545, 996. aliquem obrute-
 re, 719, 228. obruere ignes, 793, 808.
*Flamma cum fumo recta in caelum evoluta, optimum
 auspiciu, 355, 310. Flammae, de amore, 712,
 1491.*
 Flammare : Flammans os, 482, 241. Flammatus
 latex, 159, 766. Flammata facies, 499, 327.
 Flammatum amore pectus, 410, 304.
 Flammeus vapor, 321, 185. Flammea fax, 179,
 1089. rota, 708, 1419. Phoebe rota, 680,
 1022. Flammeum tenue, 787, 702. Aëtae
 pecus, 504, 468. jubat, 421, 448. Flammei
 lectus, 541, 959. Flammeae comae spargunt i-
 gnem, 9, 87.
Flammeis luteis utebantur sponsae, 247, 322.
 Flammifer currus, 46, 593. Flammifera Erinnyes,
 75, 982. Flammiferi aestus, 162, 855.
 Flatus secundus, 997, 872. gravis, 357, 632.
 Flatus totos optare, 494, 326.
 Flavens crinis, 342, 410.
 Flavius pudor, 228, 652. Flavius Lycormas, 654,
 591.
Flava seges, 514, 50.
 Flebilis cruor, 410, 297. fremitus, 283, 850.
 clamor, 434, 678. vultus, 50, 640. Arthis,
 610, 200. cantus, 624, 110 : 623, 1064. ge-
 mitus, 701, 1379. Flebilis fax, 754, 142.
 patria, 378, 921. Flebile letum, 291, 997. fa-
 xum, 571, 577 : 629, 185. matris furtum, 436,
 706. Flebiles modi, 685, 1091. questus, 207,
 287. plandus, 788, 720. Flebiles notae, 349,

409. Flebilis necesse aliquid videre, 440, 782.
 Flebile Pinum, 721, 1620. retro, 461, 252.
 rictus, 156, 710. conjugem iratum, 241, 212.
 arcum, 76, 992 : 91, 1197. currus, 276, 87.
 mentem, 182, 77. retro aciem, 63, 825.
 retro gradum, 52, 678. annos longos, 164,
 846. correpta membra, 712, 1742. ora, 678
 926. ora retro, 702, 3547. aliquem, 646, 472.
 arctica plaustra, 493, 314. vagas undas, 666,
 779. ad recta, 223, 137. membra palaestra,
 25, 1125. carmen lyra, 569, 530. aliquem mi-
 nus, 552, 178. aliquem merendo, 652, 575.
 mentem viri, 243, 275. aquas atvis, 210, 606.
 moras navibus, 481, 549. mentem in melius,
 81, 1065. minis in taurum, 615, 302. vicis
 temporum, 528, 759. animum ab ira, 435,
 203. lacrimas alio, 397, 142. cantibus im-
 mites, 44, 569. frenis equum, 278, 811. bi-
 gas gyro brevior, 246, 311. minas Alcidae,
 416, 720. retro signa agminis bellici, 216, 542.
 latus alterno pondere, 699, 1184. Fleat vac-
 cam vomer, 364, 720. humeros molis im-
 mensae labor, 8, 71. Fleat non, frangi pos-
 sum, 120, 200. negat dolor, 449, 901. Fle-
 tens inimica lumina, 307, 1270. Flexa cervix,
 551, 801. Flexum cornu, 440, 781. gena,
 20, 1046 : 598, 776.
Flexae ambages, 326, 214.
 Flere discere, 697, 1268. pudor est, 745, 1688.
 Aliden, 736, 1275 : 738, 1896. Alcmene,
 736, 1863. Herculeum, 728, 1739. Gracchos,
 797, 881. Hectora, 394, 97 : 395, 116. The-
 bas, 23, 258. casus, 653, 523. nefas, 462,
 1219. luctus, 458, 506. ruinas, 592, 669.
 amissum, 297, 1117. dabo toros, 643, 525.
 parentem caesum, 749, 61. Herculeos casus,
 732, 1904. obitus Herculeos, 737, 1883. na-
 tum sub umbra Ipharia, 629, 191. suos lice-
 re, 776, 512. genibus advolutum, 202, 107.
 gnatam, nepotem, conjugem, patriam, 464,
 1170. ruinas fata jubent, 628, 579. Fleo
 quod interemi, non quod amisi, 298, 1222.
 Fleat Iliades Priamum, 591, 655. Flevit in
 templis ebur, 156, 702. Fleri Herculeum vir-
 tus vetat, 754, 1825. Flendi cupido miseria
 est, 171, 953. modus nullus est, 441, 812.
 Fletu gravis, 421, 449. Flentem aliquem cer-
 nere posse, 792, 894. videre, 668, 806. ali-
 quem videre, 698, 1275. Flenda pati, 412, 412.
 Fletus effusus, 412, 411. uber, 499, 588. acer-
 bus, 514, 16. insequitur minas, 633, 249.
 aerumnas levat, 439, 765. Fletus causa quae
 laeta in domo est, 608, 924. Fletum virtus
 refoebet, 699, 1285. meritis reddere, 736,
 1271. Herculis quis dies vidit, 697, 5268.
 ali.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- animi* auferre, 698, 1273. *Fletu* rigare genas, 579, 953. *madent* genae, 786, 692. *move-*
ri, 96, 1274. *Fletus* subiti, 172, 967. *largi*,
807, 1263. *moeli*, 765, 330. *Fletus* mini-
strare, 293, 78. *differre*, 90, 1175. *excipe-*
re, 441, 800. *accipere*, 196, 131. *fundere*,
396, 131. *rumpere*, 440, 785. *ipernere*, 281,
855. *imitari*, 436, 717. *omittere*, 421, 454.
debitos compescere, 734, 1832. *Fletibus* cre-
dere, 209, 417.
- Flexus* placidi, 485, 111. *obliqui*, 416, 589.
Flexibus involvere amem, 52, 683.
- Florere*: *Floret* pater, 27, 505. *Floruit* tellus
cantu, 518, 760. *Florens* gnatus, 731, 1780.
domus, 215, 436.
- Floriferum* ver, 859, 449.
- Flos* inclytus, 195, 185. *mortifer*, 524, 717.
recens, 170, 945. *Juventa*, 266, 610. *Grac-*
iae inclytus, 487, 226. *Flores* novi, 259,
583. *veniunt* vere, 718, 1576.
- Florem* vocabant optimum in unaquaque re, 266,
610.
- Fluctifera* littora, 679, 836.
- Fluctuare*: *Fluctuat* feges Zephyro, 53, 699.
Fluctuari, 554, 109. *Fluctuans* fumus, 334,
311. *Fluctuantes* arenae, 28, 320.
- Fluctus* ultimus, 500, 1165. *lenis*, 401, 201:
462, 1122. *decimus*, 580, 502. *brevis*, 319,
266. *assiduus*, 106, 16. *animi*, 83, 1093.
fervet, 584, 561. *leviter* plangens, 591, 681.
curfu provolvitur, 292, 1019. *frangit* mare,
555, 602. & *Imber* undas miscet, 579, 490.
Fluctum secare, 416, 1027. *subit* dorso, 346,
464. *Fluctus* coacti, 456, 1033. *tumidi*, 43,
551. *involuti*, 665, 731. *fraterni*, 246, 305.
discordes, 540, 941. *varii*, 556, 138. *alter-*
ni, 552, 65. *valli*, 422, 649. *obvii*, 118, 172.
caede purpurei, 561, 214. *tument* ex alto,
148, 577. *sonnere*, 518, 765. *maris* verba-
rent rupem, 311, 80. *ora* loquentis feriunt,
766, 146. *Fluctibus* dare ratem, 556, 143.
Fluctus vocare, 287, 958. *refundere* ore,
293, 1030. *secare*, 745, 325. *frangere*, 663,
731: 701, 1283. *pectore* rumpere, 583, 541.
arte fallere, 295, 1074. *Fluctibus* carent ae-
quora, 42, 537.
- Fluere* humo, 464, 1161. *Inxu*, 239, 205. *per*
tacitum, 124, 197. *in ignes*, 156, 700. *tela*
praedae certa de coelo, 723, 1658. *Fluit*
crur flebilis matri, 410, 297. *tennis* limen-
nos, 313, 42. *fudor* per artus, 377, 923.
Fluunt capiti vernae rosae, 171, 947. *offa*
compagibus ruptis collapsa, 691, 1229. *ca-*
pilli per colla, 392, 84. *venae* unguibus lace-
rae, 195, 161. *Fluxit* tibi Asiae crur, 448,
896. *hinc* malum, 124, 237. *Fluens* tabus,
649, 520.
- Fluidum* Syrma, 541, 413.
- Fluitare*, 580, 504.
- Fluitare* caput Helio, 516, 651.
- Flumen* auratum, 656, 626. *ultimum*, 623, 108.
tenue, 625, 141. *gelidum*, 115, 150. *tundi-*
dum, 646, 506. *Strymonium*, 602, 843. *Flu-*
mina aurea, 546, 468. *turbida*, 522, 167. *in*
pontum cadunt, 500, 405. *Fluminibus* mora
est, 682, 1040. *moras* praebere, 44, 573.
- Flumiculus* cur cernua dari solita, 647, 498.
- Fluvii* Deorum filii diti, 113, 116.
- Fluvii* Deorum genus, 475, 81.
- Fluxae* opes, 258, 491.
- Focus*: *Foci* paterni, 653, 582. *patrii*, 109, 61.
manantes, 58, 483. *trepidantes*, 160, 768.
sparsi, 628, 174. *recedentes*, 558, 168. *flu-*
riles, 625, 111. *trepidant*, 339, 383. *coeli-*
tum sacri, 331, 306. *Focis* dare sanguinem,
271, 708. *libare* sanguinem, 315, 563. *Fo-*
cos placare, 178, 1058.
- Foci* steriles, pro *Diis* laribus, 178, 1058: 625,
133.
- Fodere* vultus, 185, 43. *oculos* maritales, 579,
917. *Fodientem* adjuvare, 606, 905. *Folia*
tellus, 351, 550. *Fodiendus* ferro uterus, 767,
371.
- Foecundus* morte draco, 602, 835. *terrae* sinus,
23, 260. *Foecunda* mater, 200, 271. *inignes*
Hecuba, 594, 706. *Foecundum* jecur, 549,
18. *caput*, 613, 258: 699, 1292. *Foecundi*
sinus, 769, 404. *Foecunda* capita, 61, 781.
- Foedare* penates patrios crueret, 754, 148.
- Foedas* jungent cum flammis aquae 143, 480.
cum morte vita, *ibid.* *cum* mari ventus, *ibid.*
umbrarum, 7, 49. *Foederi* laqueo dare fidem
201, 295. *Foedus* rumpere, 261, 540. *Foe-*
dera Veneris, 285, 910. *mundi* rumpere, 514,
604. *dare* gentibus, 473, 69.
- Foedus*, pro *ordine* flato, perpetuasque, 7, 49. *Foe-*
das siccis, festiva, percutere, *unde* dicitur, 201,
282. *Foederis* feriendi formula & ritus, i-
bid.
- Foedus* imber, 180, 978. *crur*, 746, 18. *po-*
dor, 357, 625: 49, 627. *Foeda* palus, 52, 686.
barba, 144, 507.
- Foemina* irata, 703, 1354. *mortalis*, 692, 1189.
Herculeae necis auctor, 691, 1177. *coelum*
habens, 691, 1182. *nivei* corporis iugo inten-
tata, i. e. *varca candida*, 473, 61. *Foeminac*
manu perire posse, 701, 1318. *furor* quid si-
nit inausum, 278, 824. *Foeminam* agere,
611, 919. *Foeminae* dirum genus, 262, 564.
Foeminas odisse, 262, 579. *detestari*, *horre-*
re.

INDEX NOVUS

- fugere & exsecrari, 161, 166. ferrum decet, 611, 900. stimulat dolor, 612, 213
- Foeminae dux malarum & foetorum arifex*, 162, 559.
- Foemineus planctus*, 761, 310. dolor, 714. 1674. chorus, 476, 91. *Foeminea vox*, 714. 1672. manus, 596, 714. fraus, 279, 818. nequitia, 490, 167. *Foemineum virus*, 706. 1396. genus, 270, 687. *Foeminei metus*, 471, 42. doli, 555, 116. *Foemineae turmae*, 591, 641. *Foeminea venena*, 703, 1356.
- Foenus magnum*, 256, 455.
- Foetus Hecubae*, 412, 961. tener, 460, 1094. armenti fortis, 442, 817. *Foetus impit*, 518. 639. avis metu sparii, 376, 905. *Foetus fo-vere nido*, 593, 684.
- Foetus, pro conceptu & pariu*, 88, 1158. *Foeta, pro gravida & pariu liberata*, 88, 1158.
- Foeta tellus*, 361, 731. tignis, 232, 241. *Foe-tae gregibus parvis comitatae*, 217, 10. *Foeta per ie arva*, 260, 537.
- Folium vernum*, 345, 452. *Folia languida*, 117, 164.
- Fons largus*, 259, 512. triflis, 154, 665. piger, 351, 547. timendus, 517, 641. rupius, 654. 591. Callalius, 326, 229. Cinyphius, 674. 907. *Fontis unda*, 366, 760. *Fontem ca-piare nuda manu*, 259, 510. *Fontes geli-oi*, 568, 316. novi, 645, 457. *Fontes pete-re*, 324, 195. *Fontibus claudere formofos*, 275, 781.
- Feni nullus minime variare credebatur*, 113, 116.
- Fontana aqua unde primum manet*, 645, 457.
- Forata ferro vestigia*, 370, 812.
- Fore pronum*, 306, 1245.
- Fores dirae*, 240, 223. obduftae, 716, 1548.
- Taenarae*, 681, 1061. *Regum durae*, 17, 565. auro nitidae, 131, 347. *fomere*, 381, 995. *patent*, 655, 610. *Fores dificere*, 645, 458. *laxare*, 74, 961. *carceris laxare*, 689, 1124. *templi relaxare*, 168, 901. *carceris videre*, 680, 1008. *Taenarcae pulfare*, 730, 1775.
- Fores quomodo aperiebantur in Gracia*, 613, 254. *demorum ornabatur in feftis fecondibus, lauro &c.* 108, 54.
- Forma vagans*, 514, 859. *eminens*, 757, 199. *alta*, 640, 380. *nobilis*, 278, 812. *anceps bonum mortalibus*, 274, 761. *mortem pari-tura*, 631, 220. *aridet animo*, 372, 841. *eff res fugax*, 275, 773. *visis raris impunita fuit*, 278, 820. *non eff tutor locis aviis*, 275, 778. *Formae decus*, 297, 1110. *decus movet hos*, 462, 1144. *Formam jactare*, 791, 773. *lacrymis aptare*, 639, 193. *Forma carens*, 307, 1266.
- afpici*, 475, 81. *Formae mortis*, 261, 552. *Formas inducere*, 245, 199. *facinorum refer-re*, 755, 157.
- Formica, maribus*, 323, 187.
- Formidare Borean*, 444, 845.
- Formidare ufus in venatione*, 219, 46.
- Formofus Lyacus*, 549, 508.
- Fors dedit nobis locum*, 51, 314. *tulit docu-menta*, quam fragili loco flant superbi, 387, 5.
- Fortis nales*, 232, 93. *fenex*, 255, 139. *pater*, 564, 236. *focer*, 220, 615. *fangus*, 610, 214. *fol*, 513, 589. *ad rogandum*, 411, 316. *ma-fer an fit dicendus*, 37, 464. *in pueros*, 96, 1285. *manu*, 12, 114. *caellu*, manu, 85, 1125. *in pueri necem*, 448, 755. *dextrae locus*, 307, 1258. *animus ferit omnium men-tes*, 463, 1153. *Fortis arundo*, 84, 1116. *For-te armentum*, 448, 817. *Fori alira reddere*, 618, 31. *quos locus fuit inter vapores*, 710, 1613. *Fortem effe inter afpera*, 156, 418. *Fortes humeri*, 85, 5119. 97, 1291. *ton*, 268, 653. *pectore*, 797, 886. *Fortia vincu-la*, 228, 54. *Fortes moerere vetat virtus*, 714, 1836. *Fortes manus ferre*, 422, 466. *Fot-tior aura*, 576, 442.
- Forsis munera tolerabit, ut majora devotes*, 90, 1189.
- Fortes, pro audaciter agentes*, 235, 138. *Confo-les*, ibid. *Fortes pulchritudinis laudem designari*, 475, 81.
- Fortiter vinci*, 589, 623.
- Fortitudo togata, quae* 235, 138. *Fortitudo rete-ribus sola virtus*, 198, 237. 368, 781.
- Fortuna, Dea levis*, 772, 452. *potens*, 767, 377. *dubia*, 106, 34. 491, 127. *lenta*, 409, 375. *influens*, 145, 536. *felix*, 170, 940. *melior*, 184, 26. 654, 603. *iniqua*, 18, 325. *rapida*, *levis*, *praeceps*, 486, 219. *labans*, 747, 37. *velox*, 399, 1143. *gravior*, 746, 9. *pejora fovens*, 289, 979. *visis fortibus invida*, 41, 514. *fallax bonis*, 551, 58. *fordida fedet cer-ta*, 19, 100. *flatu nimis magno impotens*, 563, 148. *nullis malis acquanda*, 749, 59. *in nos peccans*, 212, 452. *quo fe dabit*, 163, 584. *in me irruit*, 368, 786. *me terret*, 360, 674. *&c ratio oculis*, 371, 825. *me rotat*, 660, 708. *eventit domos altas*, 798, 898. *la-crymas rogat*, 630, 217. *quidquid miferos ju-bet*, non putare turpe, 436, 711. *pejor in-flammatur amorem*, 638, 558. *quae poffedit te*, 428, 563. *dedit jus in nos*, 801, 962. *hunc fequitur*, 123, 221. *quidquid in alium tulit*, ruitura levat, 554, 101. *sublimis agit metus magnos*, 657, 650. *roiat Regum calus praecipites*, 552, 72. *maculavit patrem*, 549, 28.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

28. lacrymas nostras alio vocat, 628, 178. causam premit, 488, 122. prior vultus fugiat, 631, 127. fletit intra me, 507, 520. transit finis tutos, 600, 697. minor in parvis furit, 298, 1124. cedit oneri, 553, 89. evēhit humanas opes, 408, 259. opes auferre potest, non animum, 483, 176. fortes metuūt, ignavos premit, 482, 159. iactavit illum per graves belli vices, 774, 479. maris dispulit duces, 574, 415. miseros conciliat suis, 207, 386. regit res humanas nullo ordine, 289, 978. consumpsit suas vires, 594, 698. fert regnum Trojae, quocunque vult, 437, 735. Fortunae favor, 408, 269. Fortunae & fati cedere, 761, 253. innocentem capere, 377, 934. beatae quid deest, 362, 693. objacent impetria, 311, 11. terga dare non est virile, 316, 86. datur, quocunque misero datur, 435, 697. Fortunam ferre, 360, 681. suam capere, 750, 90. dubiam timere, 556, 146. & diem aliquid pariter esse, 623, 105. Fortuna, quid tibi saevior est? 799, 932.

Fortuna, pro fato, 549, 18. *minor & exigua*, 298, 1124. *mala bonae quando praefrenda*, 138, 454. *Fortunam belli esse amipitem*, 221, 629.

Forum clamorū, 17, 172. tabe pollutum, 776, 512.

Fossarum in sacris inferorum Deorum usus, 353, 564.

Fovere nepotem, 459, 1072. toros, 658, 670. exulum spes, 773, 468. dolorem, 638, 352. nurum Lydiam, 639, 371. artus virgineos, 366, 762. nepotem Jovis, 713, 1495. foetus nido titubante, 593, 685. corpus lillo niveo, 258, 504. Fovet aura corda afflatu, 313, 37. Fovens peiora fortuna, 289, 979.

Fragilis favor, 257, 489. locus, 387, 5. Fragilis ratis, 492, 302. Fragile bonum aulae fallacis, 747, 36.

Fragilitatis humanae fortunae exempla, 408, 264.

Fragmina puppis colligere, 623, 115.

Fragor infernus, 41, 522. humanus, 327, 132. vultus, 400, 174. modicus, 682, 1128. bellicus circumsonat muros, 34, 417. vocis, 62, 795. mundi, 413, 355. torrentis, 682, 1037.

Fragum: Fraga dumetis vulsa, 259, 516.

Frangere & domare, 5, 33. fluctus, 499, 392: 663, 731: 705, 1384. polum, 689, 1150. urnam, 165, 864. tela, 93, 1230. mala, 620, 56. praedam, 441, 798. cuneos, 721, 1627. spiritus, 408, 268. Araxen, 343, 428. vapores, 704, 1367. prata, 217, 546. Danaos, 793, 815. vires, 796, 871. ignes, 636, 311. fax, 218, 571. trabes, 723, 1647. infonitum Lichan, 678, 978. duces claros, 785, 677. leonem dextera, 738, 1893. verba vir-

ginis, 611, 965. minas fluminis, 648, 506. colla tauri, 73, 952. *bellum fulminibus*, 744, 1994. portas laxo, 260, 534. monstra tita shipite, 602, 839. Frangit animum terror, 295, 1066. mare fluctus, 355, 603. fracta ratis aliam, 585, 575. Frangunt animos mala, 438, 745. Fregit se furor, 598, 775. Frangitur gladius in corpore, 626, 153. Frangi possum, non flecti, 120, 200. videre annofa robora, 553, 95. Frangens mala, 679, 997. Fractus pontus, 661, 710. dolor, 674, 913. *Alcides manu leo*, 733, 1814. Fracta tellus, 208, 396: 400, 180. noverca, 701, 1319. horrida mors, 741, 1948. manibus Calpe, 696, 1240. ratis aliam frangit, 585, 575. per poenas metu, 795, 822. Fractum acutum, 367, 775. regnum, 170, 929. guttur, 193, 161. Fracti, 307, 1253. curtus, 153, 660. Fractae mora irac, 195, 186. vires, 766, 353. Fracta crura, 176, 1039. Fractos erigere, 27, 308.

Frangere equum, pro domare, 617, 20.

Frater nefandus, 222, 644. dejectus, 221, 637. geminus, 191, 118. lacer, 490, 278. abditus, 612, 980. ex noverca, 701, 1313. scelere interemtus, 752, 112. scelere ademptus, 756, 178. a fratre cecidit, 262, 555. hoc fratrem rogat, 176, 1027. suorum liberorum, 192, 135. neci traditus, 504, 473. in fratrem ruit, 205, 355. fratrem expavescit, 107, 40. Fratris artus, 505, 487. thalamos tenere, 762, 281. exilincti memor, 758, 226. Fratri occurrentes soror, 328, 253. Fratrem sequi, 773, 470. Fratres superbi, 106, 31. gemini ab uno pectore nati, 602, 837. Fratrum parens, 192, 135.

Frater pater, i.e. Caster & Pollux, 151, 628. *Frater Cadmeorum & terra progenierum fabula*, 23, 261: 365, 732.

Fraternus grex, 594, 701. cruor, 503, 452. Fratrum caput, 538, 911. Fratrum hostis, 246, 305.

Fraudare se fructu laborum, 50, 656.

Fraus foeminea, 279, 828. nota, 484, 181. vulgaris, 522, 693. materna, 432, 627. ignat in aula, 289, 981. Fraudis machinator, 438, 750. facinus scire, 675, 933. Fraudis est locus, 510, 564. locum legere, 424, 482. Fraudem timere, 491, 291. frueri, 661, 718. Fraude captus, 536, 881. capi, 708, 1222. aliquem aggredi, 560, 207. *aliquis* condecere, 447, 867. capta parens, 764, 312. deceptae natae, 504, 475. turbare domum, 122, 224. matris jacere, 710, 1468. sua capti Pelasgi, 590, 632. surripere toros, 566, 298.

III ff

Frau-

INDEX NOVUS

- Fraudes callidae, 158, 503. intrant fores, 655, 611. Fraudes esse praemonere, 662, 721.
Fraus fides in parvis fide praefrui, 361, 637.
 Fremere, 158, 508: 500, 615. Fremit orbis armis, 119, 180. hostilis clamor, 109, 415. Isthmos fluctibus, 113, 112. Fremunt populi, 680, 1018. nares hausibus, 194, 1045. corda murmure incluso, 595, 713. Fremuit leo, 346, 457. Fremens durum, 179, 961: 725, 1679. Fremens mugitu terra, 399, 171. Frementes minae, 186, 936.
 Fremitus leonis, 440, 794. cessat leonis, 320, 150. sciblis, 181, 850. Fremitus tubae truncis, 769, 400.
 Frenare dolorem, 634, 277. Frenare se, 560, 203. iras, 551, 866.
Frenare ratem, pro regere, 466, 5.
 Frendens dolor, 53, 693.
 Frenum propius, 550, 791. Frena arcta, 194, 506. pressa, 295, 1076. paterna, 609, 940. subfricta, 191, 1003. aetheris nocturni, 154, 450. Frenis inobsequentes equi, 295, 1068. Frena revocans, 566, 296. Frenos pati, 515, 593. Frenis regere, 409, 179.
 Frequens concursus, 463, 1124. populus, 136, 411. Frequens rufcis Mothone, 442, 822. turba, 367, 777. turbā comitante populus, 64, 837. telis pharetra, 93, 1134.
 Frequentare urbem, 157, 482. funus, 462, 1130. Cererem secretam, 66, 845. lacrymas simili fluit, 455, 1012.
 Fretum dubium, 127, 193. rubens, 388, 11. segne, 59, 763. tumidum, 73, 955. Creticum, 168, 661. discedens, 18, 121. recurrens, 18, 322. saevum, 132, 361. caeruleum, 416, 383. ardens, 175, 1017. Aegeum, 405, 226. classibus horrens, 561, 221. vastum, 232, 85. spumans, 787, 706. profundum, 300, 1159. resplendet, 583, 543. scopulis aequat, 584, 560. Freti regnator, 287, 945. Freto nomen eripere, 375, 898. infilire, 184, 14. Fretum emoliri, 578, 478. & coelum miserere, 578, 474. clidere, 696, 1140. fecare, 393, 71. resonare unda dulci, 718, 1583. concurrere vento cessante, 645, 455. Freto igneo cinctus, 110, 73. Freta Sicula, 291, 1011: 632, 135. suspecta, 577, 464. vasta, 111, 9. caerulea, 141, 451. alta Oceani, 293, 1029. remis pulsata, 764, 315. Fretis vela dare, 801, 969. Freta fecare, 450, 959. emeris, 711, 1477. implere mille velis, 414, 570. fidenibus jungere, 758, 222. rumpere rate fragili, 492, 301. classibus regere, 748, 45. Fretus pelagi saevior, 751, 129.
 Frigidus Sarmata, 626, 158. sanguis, 326, 225. sudor, 424, 487. pontus, 152, 399. axis, 524, 712. metus, 292, 1053. frigida hymens, 75, 950. Frigidum genus, 619, 40. gelu, 432, 624. Frigida faxa, 324, 193.
Frigidus, pro minus, 526, 756.
 Fungus Arctonum, 521, 683. axis, 697, 1252. aeternum, 351, 546. pigrum, 526, 756. medium, 645, 454. Frigora faciem vexant, 177, 795. nudant silvas, 188, 966. Frigora molire 127, 21.
Frigeris mala, 526, 756.
 Frondifera nemora, 330, 276.
 Frons viridans, 193, 1037. opaca 55, 689. oleae, 70, 915. Frondes caducae 355, 600. graves, 117, 155.
 Frons trilitis, 256, 453. placida, 728, 1746. subita, 651, 552. Herculex, 723, 1641. scrox, 58, 471. radians, 696, 1239. mollis, 342, 415. turbida, 254, 452. lacera, 301, 1182. blanda, 511, 7. torva, 55, 723: 245, 303: 422, 467. victrix, 609, 937. lata, 246, 281. laeta, 587, 583. minax, 377, 920. tertrica, 45, 579. hirta, 177, 803. nondum rupta, 15, 142. Frontis regiae nota, i. e. *diadema*, 131, 346. insigne, 609, 936. Frontem quater, 352, 552. exnere vinculo, 213, 471. Fronte minax, 527, 751. arduus, 427, 539.
 Fructus operis, 168, 906. laborum, 50, 615: 95, 1253. scelorum, 510, 563. perit, 282, 872. Fructum denegat Ceres, 314, 49. malorum auferre, 419, 422.
 Fruges sacrae, 158, 499. Fruges infusae, 523, 706. Fruges condere sinu, 770, 414.
Frugum potus, i. e. *Ceres*, 27, 300.
 Frugifera Ceres, 197, 219. Frugiferae terrae, 220, 605.
 Frui vita, 760, 244. acetate, 255, 446. luce, coelo, 372, 854. ira, 5, 34. vana umbra, 48, 623. tenebris, 585, 1012. regni bonis, 361, 687. luce grata, 751, 105. munere patrio, 307, 1242. ponto vetito, 718, 1185. toro vindicato, 302, 1187. ultimo amplexu, 534, 848. quiete placida, 787, 717. munere terrae, 197, 122.
Frui re, 5, 34. *Fructe*, 176, 1013.
 Finistum: in Frustra carperet, 178, 1060.
 Frutex succifus, 525, 759.
 Fucus rubens, 294, 1045.
 Fuga trepada, 272, 729. est munus, 506, 492. Fugae poenitere, 483, 170. comites liberos habere, 509, 541. Fugam agere, 680, 1010. petere, 221, 634: 668, 807. levare, 509, 539. sequi oblitus, 682, 1018. simulare, 133, 584. dare, 177, 1044. haerentem tenere, 649, 418. poenam putare, 506,

IN L. A. SENECAE TRAGŌEDIAS.

406, 492. sagittis dare, 713, 1618. leti quac-
 rere, 765, 313. edere per agros, 112, 561.
 telo conſequi, 649, 516. Fuga crimen mul-
 tatur, 484, 191. Fugae communes, 144, 1002.
 Fugas deſerere, 364, 721.
*Fuga, pro cauſa, metu, timore veloci, 151, 929. Fu-
 ga, pro itinere veloci, 625, 140. Fugam quaere-
 re, 177, 1041.*
 Fugare ſuperos, 548, 4. noctem, 81, 1059.
 maria, 621, 82. ſpiritus magnos, 415, 505.
 retro diem, 72, 941. mare retro, 159, 460.
 populos aſpectu, 94, 1241. *aliquem e viſa,
 182, 867. vultum ſibiſem ex oculis, 50, 640.*
 Danaos ferro & ſace, 459, 1073. coelo ſide-
 ra, 745, 2. Fugat me pietas, 169, 796. pie-
 tatem ira, 140, 945. Fugavit me bellici ter-
 ror Dei, 583, 147. Fugata Altraea, 610, 69.
 Fugax taurus, 667, 799. Iuripus, 32, 377. res
 forma, 271, 773. Fugax fulmen, 645, 469.
 Fugaces cibi, 102, 2. Fugaces aquae, 549, 20.
Fugaces anni, 610, 69.
 Fugere, 15, 136. retro, 415, 503. *pro aliquo,
 503, 449. curſu, 210, 413: 155, 446. Spun-
 ga, 116, 93. portenta, 46, 603. aerumnas,
 136, 426. truncum, 721, 1628. externos,
 607, 915. bellum, 403, 211. aulas, 553, 81.
 ſuum ſcelus, 183, 23. Zetem, 510, 782. dap-
 pes, 110, 67. luctus, 799, 912. patriam,
 197, 210. alia, 719, 1598. lucem, 674,
 921. mortem, 281, 249. inferos, 548, 4.
 attonitum, 680, 1024. tela, 669, 821. ter-
 ras, 770, 412. Strygias paludes, 300, 5152.
 manus diras, 677, 965. regios luxus, 259,
 518. Styga & Manes, 9, 90. ſuos vultus,
 619, 197. ſilvas montelque, 366, 755. in
 auras, 603, 854. in tenebras, 269, 679. per
 agros, 294, 1051. e latebris, 77, 1009. vultu
 & radios ſolis, 336, 559. loca inſida cur-
 ſu praecipiti, 609, 943. *alicuius vultus, 89,
 1173. procellae ſimilem, 273, 756. penates
 metu mortis, 776, 108. maris undas, 766,
 357. canem inferorum abruptis catenis, 719,
 1602. munus lucis redditae, 164, 591. ſpi-
 culum medio collo, 76, 994. nomen foemi-
 nae, 247, 250. navitam abducta cymba, 719,
 1924. minas accipitris, 375, 904. aſpectum
 omnium, 272, 714. ſceptra parentis, 311,
 12. ſolam jubere, 490, 273. ſolere ſic, 546,
 1012. quidquid aliis facit, 329, 261. ultra
 non licuit, 191, 1080. Fugit me, 255, 116.
 litus, 457, 1046. omne ſidus, 173, 991. lux
 alma, 595, 726. decus poctis, 161, 791. Phoe-
 bus retro, 160, 776. me mors, 693, 1200.
 me Titan, 672, 891. mors miſeros, 412, 954:
 614, 112. cupientem mors, 404, 2173. pal-**

lor ruborem, 534, 859. ſerpens latebras, 683,
 1059. a labris Bacchus, 171, 987. tibi amor
 Alcidae, 644, 449. Fugerunt ſuperi, 175,
 1021. Fugiat moeror, pavor, 169, 912. vul-
 tus fortuna prior, 653, 127. Fugienti cauſa
 nova, 103, 448. Fugiens rivus, 559, 514.
 dies, *i. e. Occidens, 150, 614. ales minas, 335,
 605. Phafiaca regna virgo, 555, 120. Fu-
 gienti ſua reddere, 501, 489. Fugientem ſpi-
 ritum ore legere, 702, 1541. Fugientes Dii,
 167, 895. terrae, 576, 445. Fugientia car-
 bala, 346, 466. Fugienda petere, 270, 699.*
*Fugere, pro ire, 625, 140. Fugere litus cur dicun-
 tur, 458, 1046. Fugere, pro fluere de flumini-
 bus, 625, 140.*
Fugitivus de ſervo dicitur proprius, 478, 115.
 Fulcire laeva caput, 168, 910. Fulia humeris,
 Priami Troja per decem annis ſtetit, 396,
 127. Fulia aliena trabe quercus, 351, 577.
 Fulgi regno, plura, quam eſt, petunt, 240,
 214.
 Fulgere, 268, 651: 629, 43. minus, 640, 386.
 ſiderum modo, 297, 1112. coelo ſidera, 718,
 208. decore regali, 486, 217. patre nobili,
 485, 209. armis acceptis, 589, 617. in par-
 te poli ſideri, 268, 664. nomen clarum toto
 in orbe, 800, 936. imaginem Neroni junctam,
 785, 684. Fulget enſis, 146, 555. teſtum,
 152, 645. ebor teſtis, 150, 457. decor per
 aerumnas, 647, 393. lux ſecura nulla, 20,
 208. Fulgent genae, 463, 1138. ſigna infe-
 ſta, 208, 398. templa Jovis, 666, 781. Ful-
 ſit Iole, 612, 258. latus veſtis, 57, 467. rate
 regia ſignum recurſus, 575, 427. Fulgens ve-
 ſtis, 666, 788. aurora, 745, 1. auro monile,
 511, 571. acre marmor, 792, 795. late de-
 cus, 768, 390. Fulgentes armis catervae, 217,
 544.
 Fulgor falſus, 136, 415. dubius, 51, 670. va-
 nus, 408, 271. momento capitur, 275, 772.
 aulae concitat plures, 655, 617. Fulgore ca-
 ptus, 747, 35.
 Fulgura vivacis flammae, 531, 826.
Fulgur die ſereno, malum omen, 125, 263.
 Fulmen oppoſitum, 46, 598. miſſum, 647, 455.
 abſectum, 651, 551. trifidum, 218, 189. in-
 ſectum, 759, 229. Aetnaeum, 232, 146: 610,
 542. improbum, 475, 84. excuſſum, 637,
 326. emiſſum, 667, 801. manu excuſſum,
 616, 2. occurrit Jovi, 127, 190. cadit, 187,
 60. unde nunc mihi, 698, 1278. exſiſit po-
 lo, 670, 849. micat nube clia, 579, 491.
 Fulminis ictus, 299, 1135. Fulmen emittit,
 269, 673. auferre, 62, 82. deponere, 667,
 796. librare, 583, 555. gerere, 637, 224.

Sff ff 2

INDEX NOVUS

- Fulmen unicum petere, 700, 1301. cantu stare, 645, 470. odisse, 349, 502. Fulmine pollens pater, 572, 382. & Ponto moriens, 419, 661. e matris utero eiecitur, 37, 457. Fulmina fac-
 12, 600, 802. feriunt celos colles, 353, 96. Fulmina mittere, 744, 1996. micare coelo, 700, 1299. extinguere flammis, 793, 809. Ful-
 minibus narium tollere, 670, 848.
- Fulmen cur trifidum dicatur*, 179, 1089: 744, 1994.
- Fulmen obliquum*, cur, 332, 359. *Fulminum a-*
lia graviora, alia leviora, 670, 848. *Fulminum*
jactis tres possidere Deos, 582, 129.
- Fulminare: Fulminandum quidquid tibi fuit, fre-
 gimus, 617, 7. Fulminans Jupiter, 55, 724:
 431, 558. pater, 37, 458.
- Fulmineus leo, 602, 830.
- Fulva juba, 177, 920: 740, 1933. Fulvum au-
 rum, 532, 819. metallum, 603, 857. Fulvis
 amila coerulea, 334, 319.
- Fumare ossa, 533, 838. Fumat late domus, 388,
 17. Fumant urbes stupris, 262, 561. succen-
 sa stagna, 139, 466. Fumantes sudore jubae,
 161, 819.
- Fumus Ilacus, 577, 419. fluctuans, 334, 313.
 undans, 389, 20. trillis, 160, 773. serpit in
 coelum, 458, 1053. ambit caput, 334, 325.
 per breve spatium fordidus, 416, 392. Fumo
 similes nebulae, 208, 395.
- Fundare vires, 30, 346.
- Fundere sanguinem, 78, 1011: 480, 135. virus,
 522, 699. lacrymas, 90, 7179: Troas, 189,
 618. comam, 344, 440. domum, 90, 1183.
 stetus, 172, 966. Bacchum, 353, 566. mon-
 stra, 620, 61. verba rata, 353, 372. convi-
 cia festi, 478, 113. comas virgineas, 567,
 313. lucem per auras, 530, 793. cruorem
 prolis suae, 339, 930. gutture murmur, 799,
 923. stetus Priamo, 396, 131. radios per ira-
 ctus maris, 81, 1018. greges cruore pingues,
 617, 20. Fundit silva montibus umbras, 321,
 154. Fundant oculi liquorem, 179, 954.
 marmora lacrymas, 572, 378. Fundens car-
 mina Orpheus, 684, 1080. Fufus cruor, 261,
 552: 464, 1162. in ora praeceps, 296, 1083.
 humi, 83, 1082. transitis miles, 576, 444.
 Fufum quodcumque tellus genuit, 618, 28.
 Fusa coma, 422, 468. Fulsae comae, 789,
 741. Fusa vela, 149, 591.
- Funditus eruit busta, 411, 663. cuncta crue-
 re, 415, 681. everfa domus, 607, 912.
- Fundus imus Tartari, 9, 86. Fundum mundi
 penetrare, 64, 831. e Fundo fragor sonuit,
 43, 522.
- Funebres rogi, 304, 1215.
- Funereus mos, 531, 802. Funerea caedes, 794,
 823. Funerei planctus, 713, 1497.
- Funeus sanguis, 480, 135. illaetabilis hymen,
 446, 851. gradus, 358, 648. amictus, 352, 351.
 pes, 751, 161. multis favor populi, 797, 877.
 Functi caedes, 435, 1004. pellis, 114, 55. cla-
 des, 120, 189: 221, 635. preces, 155, 691.
 nihil lux, 746, 19. nox, 589, 617. victimi, 785,
 664. domus, 308, 1275. noverca, 302, 1191.
 Funestum os, 160, 779. penetrat, 520, 676.
- Fungi: Functus rex, 327, 240. Functos tegit
 humus, 158, 749.
- Functi, pro defunctis, mortuis*, 544, 999.
- Funes sacri, 590, 638.
- Funus fatrum, 598, 772. multum, 394, 99.
 extremum, 315, 74. fumum, 419, 767. per
 artus vagum, 472, 48. patri ingestum, 480,
 132. viis miserum, 441, 808. funere premi-
 tur, 319, 132. Funeris gnato auctor, 765,
 322. veitis, 598, 763. Funeri animam tra-
 dere, 415, 376. anus una fat est, 715, 1858.
 conferri, 297, 1114. Funus frequentare, 462,
 1130. extendere, 189, 94. plangere, 717,
 1880. extremum natis congerere, 544, 998.
 alius remittere, 442, 965. Funera bina, 104,
 1214. lacrymis deslenda, 312, 31. carent fle-
 tu & questu, 315, 16. Funera cludere, 396,
 139. sentire, 466, 716. lugere gemitu la-
 mentabili, 591, 661.
- Funus, quid*, 431, 663. *Funus vagum*, 472, 48.
in Funeribus infantum praeferebantur ceres vel can-
delae, 66, 855. *in Funeribus amicorum quas signa*
lucis edebantur, 301, 1181.
- Furari vultus vestis, 607, 914.
- Furere, 12, 106, 109: 185, 417. 202, 302: 709,
 1452. *pro furire*, 95, 1254. aut furenti simi-
 lem esse, 210, 427. incallum, 606, 894. in
 aliquem, 449, 914. in populos, 641, 420. in
 coelum, 742, 1958. in Danaos caede, 420,
 446. inter acies, 400, 185. plus quam fat est,
 179, 970. ira, 179, 957. bello, 211, 484.
 amore *aliquis*, 267, 645. amore varis Phry-
 giac, 519, 189. per omnem regiae, partem,
 516, 885. Furit aequor, 552, 64. ignis in
 coelum, 635, 285. in parvis fortuna minor,
 298, 1134. si gener non est, 643, 427. Fu-
 rens Corus, 291, 1013. Atreus, 154, 682.
 impietas, 770, 431. curfus, 535, 864. morte
 decreta, 560, 210. ira, 63, 820. Tynda-
 ris, 606, 897. vis, 520, 673. ore lymphato
 Phoeas, 189, 14. ardore sacrae virginis,
 558, 177. Furens mater, 724, 1668. Furen-
 tem simulare, 641, 429. fnare, 271, 711.
 Furente uti, 634, 273. Furentes Cadmeides,
 58, 758. camini, 238, 191. graviter, 2019,
 240. minac, 286, 937.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Furibundus impetus, 242, 263. Mavors, 146, 556. Furibunda manus, 394, 91 : 451, 940 : 674, 905. virgo, 612, 981. Agave, 556, 616. Furibundum intonare, 183, 144. Furiarum cohors, 125, 250. Furiarum pectus patet, 541, 966. *Furiae ab impetu & furore dilatae*, 110, 78. *Furiae discedere*, 10, 93. *ardenti face ac serpentibus armatae*, 9, 87. *Furiae insularum nuptiarum auspices & promissae*, 468, 16. *Furiarum agmen & coheri*, 11, 93. *Furiarum communis effusio contenti sunt poitae*, 11, 93. *earum habitus in priores*, 468, 14. *praefentium signa*, 541, 961. Furiarum impetus, 482, 157. Furiarum nialum, 111, 94. Furor coepit, 31, 343. demens, 539, 930. caecus, 76, 991 : 106, 27 : 354, 590. impotens, 534, 852 : 600, 801. conceptus, 248, 343. pervagatus, 598, 775. protevius, 241, 168. inclusus, 249, 362. rapidus, 295, 1070. praeceps, 278, 814. attonitus, 792, 785. Gorgoneus, 582, 530. puelliaris, 538 909. vetus, 128, 301. patrius, 86, 1134. pertinax, 773, 465 : 792, 792. remanet, 94, 1244. focinae callus, 434, 679. populi, 796, 866. genitis, 185, 909. impius lacri, 261, 540. mentis avarae, 157, 486. mentis providae, 604, 872. juvenum, 205, 355. vobis veniet, 614, 1012. me cœgitat, 130, 339. cessat in poenas, 500, 406. mentem abtulit, 669, 825. in lucem cecidit, 585, 576. transiit bulla, 434, 670. non tenet mentem, 217, 557. praeflat infontem, 83, 1098. quod habet proprium, 93, 1220. se irritat per tenebras, 409, 283. labitur in medullas, 144, 279. quo vergit, 263, 584. exundat, 499, 392. populi paucorum caede compressus, 795, 846. vicit ac regnat, 238, 184. Furoris focus, 233, 96. stimulus incita, 195, 720. vultum cernere, 499, 396. Furorem sistere, 242, 248. perdere, 616, 309. amittere, 95, 1261. Furorem populi imminere, 791, 781. in Furorem praecipites agere, 792, 793. Furor signis quid stupet, 644, 434. Furor percitus, 12, 108. torvus vultus, 377, 921. domum premere, 761, 259. *Furor in se armatus*, 11, 98. *Furor pavidus*, 295, 1070. *Furor, pro ira decorum*, 102, 1. *Furor, pro infamo amore*, 237, 178. *pro libidine*, 761, 259. Furtum lacrymas fundere, 90, 1179. Furtivus ignis, 244, 280. Furtiva ratis, 555, 122. Venus, 565, 275. Furtivum genus, 596, 732. stuprum, 412, 342. Furtum Herculeum, 202, 317. piium, 608, 931.

flebile matris, 436, 706. conjugis servare, 425, 501. Furto petire, 589, 625. regnum auferre, 122, 223. Furta impia, 592, 675. Furta quaerere, 259, 522. Jovis sequi, 364, 716. coeli lucere, 512, 821. loqui, 555, 123. Tonanti narrare, 790, 763. Furva puppis, 742, 1964. Fusi rati flamina, 380, 982. Fufo deducere filia, 247, 324. Futurus, vide esse.

G.

Gaea genus telorum, 234, 121. GAETULI, antiquissimi Africae incolae, 230, 59. Galeam adstringere, 213, 481. Galeae crista comantes, 261, 549. *Galeae sui cristas ornari solitas*, 261, 548. GALLI, Cybele sacerdotae, semiviri, 593, 686. Gangem spectare, 616, 650. Gangetica tigris, 346, 458. Gangeticum nemus, 555, 865. Gangeticae sylvae, 156, 707. GANGES *Indus fluvius*, 156, 707 : 343, 457 : 649, 515 : 656, 650. Garamas sparius, 686, 1106. GARAMAS, *Africae populus*, 231, 67. Gargara Cereri grata, 220, 608. *Gargara Idaei montis cacumina*, 220, 608. Garrula ales, 592, 675. avis, 345, 454. Garruli rivi, 348, 493. Garrulae nemus quaerunt, 721, 1633. Gaudere, 222, 640. Gaudere malo, 183, 27. pace, 762, 280. mora, 214, 490. ultione, 537, 896. regno, 310, 6. tacitis facris, 444, 843. civis cruore, 802, 921. morte infandae necis, 732, 114. afflicto piget, 170, 941. patrem *alicuius* esse, 713, 1507. in multos sua fata mitti, 456, 1014. spectare pellicis lacrymas, 724, 1676. Gaudet dolor acernnas tractare, 459, 1066. Gaudium breve capere, 757, 200. dare Ulyssi & Danaï, 430, 594. Gaudia longa caedis, 327, 236. Gaza libera, 100, 1325. Gazae graves, 214, 104. Gazis inhians, 17, 167. Gazas vix domus capit, 505, 485. Gelata Pindi juga, 265, 614. Gelidus Strymon, 555, 604. Araxes, 497, 173 : 230, 57. Hebrus, 738, 1895. Dolops, 624, 125. Boreas, 286, 936. tremor, 359, 659. argoceros, 165, 863. latex, 599, 788. afflatus, 513, 57. sudor, 377, 922. sanguis, 354, 585. horror, 421, 457. tremor, 344, 414. Lerna, 258, 567. glacies, 526, 736. Gelidum flumen, Sffss 3 125.

INDEX NOVUS

115, 130. *Gelidum vadum*, 331, 185. *spatium*, 73, 910. *Gelidi fontes* Eralini, 568, 116. *Geloni dispersi*, 347, 478.
GELONI, *Sarmatiae populus*, 347, 478.
Gelu frigidum, 432, 624. *durum*, 166, 871. *nivale*, 524, 716.
Gemere, 21, 224: 179, 961. *summa*, 628, 181. *luctus*, 438, 1018. *filia*, 629, 189. *quem cularu*, 665, 761. *Ceyca raptum*, 629, 197. *gemitu suo*, 174, 1001. *ruinas urbis everſae*, 390, 41. *gravi ſono*, 418, 414. *ſonitu aethereo*, 495, 344. *quod Troja cecidit*, 421, 454. *deos ſerales*, *fama eſt*, 114, 668. *multo vulnere impreſſo*, 721, 1626. *Gemit taurus*, 602, 813. *ſilva*, 248, 349. *clarius victor*, 464, 1161. *in rogo poſitus*, 728, 1734. *Gemunt flammæ*, 160, 772. *urbes*, 726, 1701. *litus ac petrae*, 578, 468. *Thebae Lajum amiſum*, 160, 665. *Gemit terra*, 354, 577. *nemus tauris auratis*, 666, 784. *Gemens Scythia*, 705, 3379. *Gemens plauſtrum*, 231, 77. *Gementem quem videre*, 698, 1275. *Gementis munda Hercules*, 664, 759.
Geminare nefas ingens, 766, 163. *horas noctis*, 601, 815. *Strygis preces*, 317, 622.
Geminus cruor, 516, 641. *Cupido*, 348, 500. *ſol*, 391, 728. *timor*, 432, 643. *mons*, 74, 970. *Gemina ſerpens*, 693, 1205. *caedes*, 117, 750. *ſtirps*, 214, 434. *arx*, 326, 227. *nex*, 304, 1214. *fratruum caedes*, 23, 373. *Geminum genus*, 43, 552. *numen*, 70, 905: 572, 381. *mare*, 89, 1164. *mare ſpectare*, 584, 563. *plauſtrum*, 347, 477. *munus Caſtor & Pollux*, 487, 230. *Gemini Tyndaridae*, 3, 14. *portus*, 114, 125. *ſerpentes*, 146, 1023. *Cretae*, 717, 1558. *fratres pectore ab uno nati*, 602, 337. *Geminae faces*, 125, 251. *vires*, 63, 819. *trabes*, 305, 1224. *noctes*, 621, 147. *Gemina bella*, 508, 323. *numina*, 523, 700.
Geminum nefas, 31, 387.
GEMINI in caelo, *quinque*, 165, 853.
Gemitus lamentabilis, 391, 661. *ſupremus*, 767, 374. *timidus*, 464, 1161. *creber*, 324, 192. *venit in voces*, 171, 951. *ſidera ſerit*, 667, 802. *Gemitu Alciden poſcere*, 717, 1887. *Gemitus vaſti*, 84, 1103. *toti*, 395, 112. *Gemitus excutere*, 706, 1395.
Gemma & auro crinis nudus, 618, 360. *Gemmarum nitore diſtinguit aurum*, 311, 373. *Gemmis mare lucidum*, 122, 372.
Gemmifer liſter, 655, 623. *Hydaſpes*, 525, 725. *Gemmiferæ aures*, 658, 661.
Genae purae, 267, 648. *tenerae*; 275, 770: 630, 213. *minaces*, 179, 958. *ſicca*, 725,

1689. *pallentes*, 597, 762. *moellae*, 290, 990. *pervigiles*, 42, 531. *udae*, 785, 666. *arentes*, 307, 1263. *ſeffae*, 210, 441. *turbentes*, 534, 818. *concavae*, 59, 767. *trementes*, 562, 217. *igne ſuſciſae*, 706, 1405. *pallenti*, 270, 832. *ſolgent*, 461, 1138. *inardescunt*, 631, 217. *madent ſteru*, 298, 1121: 786, 692. *irrigantur rore*, 231, 381. *Genis pallor ſedit*, 727, 1722. *Genus humefcere*, 279, 817. *ſanguine tendere*, 323, 186. *ſletu rigare*, 179, 953: 418, 410. *irrigare*, 210, 441. *obſcurat nox*, 596, 716. *pallor poſſidet*, 304, 710. *irrigat ſletus*, 452, 565. *mutat color*, 372, 849.
Genae lapſae, 249, 364. **Genae tumidae, turgentes, tumentes**, 597, 762.
Gener regius, 504, 460. *avi*, 192, 114. *principis factus*, 755, 137. *evicit precibus*, 484, 184. *ſi non eſt, furit*, 642, 427. *Generum hoſtium fieri*, 213, 510. *exulem legere*, 489, 255.
Generare 223, 707. *ſtirpem novam*, 768, 193. *Generat Pontus herbas*, 641, 465. *Generatus patre*, 373, 866.
Generoſus ardor, 749, 33. *Generoſa indoles*, 104, 134. *mens*, 459, 1064. *virgo*, 447, 871. *proles*, 318, 110. *Lyaci proles*, 478, 110. *nubit exuli*, 566, 291. *Generoſa femina*, 427, 536.
Genialis torus, 463, 1. *Geniales tori*, 566, 298.
Geniſvi mei, tui, ſul &c. an adjectiva admittant, 510, 555.
Genitor Palamedis, 583, 568. *infelix*, 174, 1002. *aequoreus*, 287, 945. *lucis inops*, 133, 302. *caede defunctus*, 168, 789. *quaerendus eſt*, 610, 211. *me vocat*, 727, 1725. *me negat Alcidae*, 613, 222. *in te totus refulget*, 168, 658. *Alcidae fulmen gerit*, 657, 324. *manu mea perimitur*, 311, 15.
Genitrix, chora, 713, 1498. *dura*, 725, 753. *caeca*, 721, 102. *mortalis*, 735, 1848. *mibi deſcenda*, 726, 10. *roſcida lucis*, 161, 877. *amoris*, *Venus*, 786, 697. *carina veſta*, 798, 909. *Genitricis vana ſpes*, 459, 768. *Genitricem probris laceſcere*, 612, 980. *Genitricis peior*, 270, 889.
GENIUS, naturae Deus, 461, 1. *Genios loci ſalutabant advenae vel reduces*, 571, 392.
Genſ Thermodontia, 12, 246. *Pelaſga*, 448, 876. *externa*, 219, 587. *indomita*, 504, 467. *armifera*, 285, 909. *juris experts*, 461, 1106. *incerta ſui*, 18, 184. *Cadmea*, 312, 50. *Aſtaca*, 299, 1149. *obvia fati*, 18, 183. *Genſ Achivae praefidia*, 487, 227. *Aſtace decus*, 284, 900. *Genti nomen tradere de bo-*
 VC,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

ve, 364, 722. Gentes Barbarae, 599, 784: 748, 44. miserae, 738, 1900. belligerae, 475, 64. Thraciae, 733, 1817. ignotae, 286, 529. sepultae, 22, 167. innumeratae, 43, 556. viduae, 1. e. *Amazonae*, 42, 542. nihil poscentes, 260, 553. sedibus patris hospites, 42, 554. genu nixae, 149, 600. Gentes coeunt, 671, 871. gerunt bella, 162, 561. Gentium domitor, 775, 100. clades, 405, 229. Gentes al-lucere, 347, 475. totas plangere, 736, 1868. sub jugum mittere, 419, 773. feras domare, 785, 482. parare ac tradere scepro, 221, 616. Gentilis frons, 70, 913. Gentile poculum, 173, 983. *Gentiles qui decantur*, 94, 1246. Genu tremulum, 331, 289. flexum, 80, 1046: 598, 776. inflexum, 34, 411. positum, 436, 716. Genu posito suspicere victorem, 42, 546. Genus pigra, 117, 416. Genubus ad-volans, 202, 306. Genubus advolvi, 270, 701. Genus attingere, 488, 247. ad Genus accidere, 435, 691. *Genus attingebat supplices*, 488, 247. Genus clarum, 485, 210: 775, 496. Amazoni-um, 241, 232. infandum, 285, 905: 176, 915. Paenarium, 712, 1485. impavidum, 620, 65. furtivum, 596, 732. mortale, 36, 443: 380, 984. regale, 372, 335. frigidum, 619, 40. femineum, 270, 687. exhaustum, 257, 470. invisum, 142, 492. infautum, 268, 1135. solers, 769, 407. audax, 228, 35. tetrum, 285, 911. verum, 36, 441. di-um, 262, 564. Scythiae, 726, 1699. Alci-dae inclytum, 708, 1427. Martis verum, 763, 292. Inachi, 130, 317. coeli Tyndaris, 557, 162. inclytum Ledaee, 555, 125. stirpis invictae, 319, 124. matris infaucae, 554, 845. fratrum vipereum, 354, 587. poena-rum haud usitatum, 537, 898. leti tristius morte, 440, 781. inclytum titulis aliis, 10, 139. ad auctores redit, 285, 907. humanum perit, 51, 674. iactans suum aliena laudat, 30, 340. mortale fati regitur, 799, 924. O-mne jam ingratum est, 733, 1810. Generis humani arbiter, 775, 488. hand podet, 566, 294. Genus poenae placere, 538, 922. hu-manum effugere, 637, 323. in planctum ad-vocare, 736, 1862. regium agnoscere, 608, 923. mortale evadere, 708, 1433. regnum-que in vultu referens, 712, 1489. serpentum evocare, 523, 705. Genere, pietate, fide illu-stres, 797, 884. Genera varia leti, 257, 475. leti pontus, ferrum & doli, 257, 476. *Generis pignus*, 511, 570. Gerere matres, 735, 1842. bella, 5, 29: 262,

561: 256, 466: 406, 233. bella *ferum*, 9, 25: 327, 237. tela, 626, 158. captivum, 456, 715. nefas, 212, 454. cupidem, 70, 904. coelum, 624, 282. odia, 110, 319. fulmen, 637, 314. bellum, 221, 622. tela invicta, 795, 807. scepra cruenta, 558, 642. spiritus altos, 33, 384. vultus incertos, 597, 748. speciem fratrum, 55, 723. scepra Thebarum, 222, 649. violenter scepra, 489, 252. vultus pudore dejectos, 463, 1137. bella pro grege, 248, 340. pro *aliquo* bella, 635, 299. scepra aurata, 723, 229. abditos lenius, 285, 918. pectus lacerum, 75, 977. pectora se-cura, 617, 652. colla victa, 84, 1106. ora juveni paria, 279, 811. impune scepra, 672, 874. pro telis, 6, 44. rostra sanguine rubi-cunda, 231, 78. animi foeminae mitem, 263, 573. animos viriles corde, 611, 928. spolia fratris dejecti, 221, 637. pectus durum in iras, 219, 581. *aliquid* patre dignum, 204, 333. manu clavam, 227, 323. animo tumi-do feroces impetus, 555, 127. fatum hume-ris, 680, 1009. minas vultu, 28, 329. ro-bur dextra, 62, 800. *alici* fersa, 3, 18. pec-tus aerumnis imparatum, 290, 994. velle si-gna caedis, 609, 948. corpora armis immi-sis, 561, 213. ore signa lymphati furoris, 499, 386. vincula capiti imposita, 145, 544. exuvias corpore Priami, 605, 820. pectus a-more flammatum, 410, 303. vestigia ferro forata, 370, 872. bellum in quo optimum vinci, 214, 491. Gerit lauream hasta summo ferro, 572, 350. Gerunt venti bella, 540, 940. Gerens laurum frontibus turba, 63, 828. aetherium sceptrum Juno, 713, 1509. novum vulnus, 559, 128. quid sinu, 729, 1756. tur-bidam frontem, 254, 432. lumen triste flam-ma, 310, 3. vulnus taurus, 598, 777. ora Poppeae marmor, 792, 795. regium decus in vultu, 279, 830. colla coerulea taurus, 293, 1036. laceritiam habitu atque ore, 787, 705. *Gerere regna*, 329, 264. *pro ferro*, 58, 757. odia 31, 362. Germana conjux, 325, 210. Germanus: Germani umbra tristis, 752, 115. GERMANICI meritem regno ante poenitis praec-larum fallum, 137, 442. Germinare: Germinant prata viridi facie, 33, 698. Geryon manu una sparsus, 618, 26. triformis, 462, 841. GERYONEM tricarparem Hercules interemit, 21, 211: 30, 487. GERYONAE prius, 89, 1170. Gestare nefas, 174, 1007. scepra Iliaca, 419,

INDEX NOVUS

772. *Geflare* dona pelagi, 618, 660. tela humeris, 730, 1605. *ſcepra* manu ſuperba, 548, 10. *aliquid* intimo ſinu, 100, 1162. *vincula aurea* dextrâ, 198, 115. *Gellans ſera* caput clarum, 696, 1239. *ſcepra poli*, 651, 159. *tergo ſpolia ſeræ*, 642, 411. *reges bellumque ſonipes*, 190, 630. *Geltandus lapis*, 103, 7.
- Gellare, pro vellare*, 59, 765.
- Gellire*, 15, 148. *Gellit animus*, 124, 37.
- Geta campi* vagus, 237, 167.
- GETAE *Sylvarum populi, ſagittandi peritiſſimi*, 668, 804.
- Geticus Aemus*, 698, 1280.
- Gigas excuſſus*, 9, 81. *decrevit*, 730, 1759. *Giganta credere*, 700, 1301. *Gigantes pares montibus*, 179, 1084. *feri*, 316, 91. *peſtiferi*, 74, 976.
- Giganteſque ſurimi*, 316, 91. *Gigantes anguines habuiſſe pedes*, 529, 773. *Herculis opera poſiſſimum villos*, 26, 441.
- Gignere quem*, 761, 136. *cauſas nocendi*, 514, 719. *viſtorem novum*, 82, 1158. *parem Tonanti*, 716, 1544. *ſibi fratres*, 358, 640. *quem ſub axe frigido*, 697, 1241. *quem Theſſalo duci*, 647, 492. *Genuit tellus*, 692, 1188. *quis lapis?* 621, 143. *terra novam ſeram*, 701, 1350. *terra malum*, 617, 15. *Gigni Phoebo auctore*, 566, 194. *Genitus vocali Camoena*, 515, 625. *pater*, 35, 438. *matre*, 373, 867. *Genitum eſſe Jove*, 12, 118. *ſui eſſe*, 670, 850. *eſſe ex aliquo*, 101, 287. *eſſe cruore ſeræ Lernaee*, 697, 1256. *Neptuno necare*, 516, 635. *Geniti claro ſanguine*, 710, 88.
- Gignere, de muliere*, 713, 1509.
- Glacialis polus*, 621, 89. 627, 536. *Glacialis Urſa*, 718, 1584. 245, 288. *Glaciale poli ſignum*, 14, 129.
- Glaciale iubar*, 699, 1289.
- Glacies gelida*, 516, 736.
- Gladiatores cur in ſuſcitibus adhibiti*, 395, 518. 415, 376.
- Gladius felix*, 409, 284. *in corpore frangitur*, 616, 155. *exaequat duos, licet imparcs*, 221, 611. *Gladio exceptus*, 116, 144. *metere ſegetes*, 218, 561.
- Gladio ſeriebantur nobiles, vulgus ſecuri*, 773, 469. *in urbe & ſoga gladii ſecti & abſconditi erant*, 773, 461.
- Glandes & poma, herbae ante inventum frumentum eſſe ſurre*, 160, 558.
- Globus ſordidus*, 577, 462. *altus*, 355, 602. *undarum concuſſus*, 195, 1031.
- Glomerare: Glomerans Corus*, 272, 737.
- Glemus, maſculinum & neutrum*, 662, 727.
- Gloria ingens*, 145, 538. *peracta*, 145, 519. *urit pectus*, 655, 620. *tradit homines terris multus*, 19, 192. *pandit iter ad ſuperos*, 744, 1988. *ſilvae me tangit*, 228, 27. *Gloriae decor illum ſtimulat*, 643, 416. *Gloriae facere locum*, 5, 36. *Gloriam de aliquo ſerre*, 254, 422. *Gloria auctus*, 573, 400.
- Gnatus Sorens*, 731, 1780. *ſubditivus*, 569, 803. *inclutus*, 707, 1415. *ſororis*, 611, 985. *Thyellae*, 566, 293. *ex noverca*, 622, 97. *patris ſcleſti*, 77, 1001. *laude certans Jovi*, 732, 1807. *Gnati ſcelere cadere*, 756, 166. *Gnatio commodare manum*, 700, 1305. *parare planctus*, 743, 1969. *patrem reddere*, 628, 31. *Gnatum approbare*, 726, 1712. *pudet*, 382, 1010. *Jovis plangere*, 736, 1864. *reddere mater*, 612, 967. *obruit pater*, 435, 690. *ſequi*, 306, 1240. *obſiſſe parens ſcio*, 291, 998. *Gnati novi te manent*, 509, 543. *male in lucem editi*, 377, 940. *paterni regni vindices*, 23, 255. *ingemunt patres caecios*, 731, 1785. *Gnatis parcere*, 173, 996. *bella relinquere*, 327, 237. *Gnatos lancinare*, 160, 778. *vocare*, 533, 843. *condere*, 734, 1840. *agnoscere*, 134, 1005. *vide Natus*.
- Gnatam recipere*, 676, 954. *quis credat eſſe virginem*, 610, 956. *Herculi negare*, 643, 425. *vide Natus*.
- Gnavus Lichas*, 652, 567.
- Gnoſſium maonſtrum*, 267, 649.
- GNOSſUS Cretae urbs*, 267, 649.
- Gnomus, pro gymno*, 246, 313.
- Gonoëda vento nunquam carens*, 444, 840.
- Gorgoneus furor*, 82, 550.
- Gorgon quota eſt ſera*, 622, 96.
- Grævæ*, 85, 1127.
- GORTYNE urbs Cretae*, 442, 821.
- Græchos ſerre*, 797, 882.
- GRACCHI, Tiber. & Cai. propter leges Agrarias occiſi*, 797, 882. *eorum nobilitas*, *ibid.*
- Gracilis fluvius*, 653, 589. *Gracilis terra*, 113, 113. *arundo*, 278, 815. *Gracile veru*, 178, 1063. *ferrum*, 261, 546.
- Gracile ſolum*, 226, 13.
- Gradi*, 384, 1050. 595, 717. *ad infernos*, 112, 105. *praecipitem*, 263, 583. *Graditur tardus ſenio*, 19, 204.
- Graderè Tragoneſtrum ſermula*, 612, 979.
- Gradivus, Mars*, 238, 188. *unde ita dicitur*, 701, 1312.
- Gradus rapidus*, 382, 1004. *infeſtus*, 291, 1000. *ſunellus*, 358, 648. *celer*, 208, 403. 464, 1178. *properans*, 60, 772. *properus*, 376, 918. *ſublimis*, 460, 1089. *mobilis*, 339, 378. *errans*, 182, 4. *ſignis*, 460, 1090. *aequus*, 653.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

653, 589. cœlius, 587, 589. concurs, 598, 781. certus, 316, 85. ebrius, 474, 60. attonitus, 520, 672. vastus, 572, 388; 648, 509. entheus, 434, 674. citatus, 290, 989; 295, 1061; 536, 897; 641, 390. praeceps, 633, 254. Pegaseus, 416, 385. dubius, 426, 522. incitatus, 454, 990. velatus, 526, 738. solutus, 250, 367. nolens, 176, 420. fortis, 38, 474. coelo tentus, 443, 830. mali futuri, 20, 209. Herculei sonitus, 41, 523. decoti, 598, 773. sceleris, 158, 747. annorum, 25, 291. Gradum dirigere, 187, 62. inferre, 272, 722; 351, 548. referre ad penates, 363, 708. retro flectere, 52, 678. retro ferre, 463, 1157. ferre contra, 484, 186. adjuvare baculo, 53, 696. Gradum movete, 63, 817. cadere, 581, 515. rapido ferri, 660, 702. me pepulerunt tela, 583, 549. Gradus seniles, 254, 431. atrepidi, 755, 160. lubrici, 384, 1050. honorum alti, 776, 501. Gradus efferre, 755, 160. praecedere, 614, 1004. testis efferre, 785, 667.

GRADUS, militare verbum pro statim, ordine, 581, 515.

Gracia ruens, 559, 182. viditrix, 561, 220. non parvo luit ias Achillis, 401, 194. Graeciae robur, 221, 627. caedes, 411, 319. flos inclutus, 487, 226. Graecia tesse, 609, 942.

GRAECIAE populus non omnes ad Trojam profectus, 558, 182.

GRAECI patris nomen nemini filii apponunt, 519, 661.

Graja tellus, 285, 606. Grajum ferrum, 396, 135. os, 268, 660. jugum, 397, 147; 441, 804. Graji cultus, 447, 865. reges, 207, 373. Grajae Amyclae, 393, 70. rates, 420, 445. matres, 570, 351. Graja terga, 419, 774. Grajorum Procerumque vox est, 426, 527. Grajos metu liberare, 428, 551.

Gramen flore mortifero viret, 524, 717. secata, 348, 493. Gramina mortifera, 525, 731.

Grandaevus senex, 322, 838. Grandaeva anus, 735, 1859. Grandaevi lassique senes, 571, 364.

Grande malum, 87, 1148; 664, 745. saxum, 58, 761.

Gratari amico, 608, 920. Gratari matri liberis auctam domum, 374, 881.

Grates reddere, 571, 365. agere, 614, 1010. agere numini supremo, 285, 926.

Gratia nulla eripiet mihi fontem, 330, 273. Gratiam rumpere, 146, 553. referre metuit, 101, 1317.

Gratulari alium, 431, 620.

Gratus cultor, 231, 73. Grata terra, 733, 1816.

miseris unda, 303, 1202. Cereri Gargara, 220, 608. Venus juveni, 255, 447. Gratum pecori nemus, 625, 137. Grati amores, 790, 763. Gratae capilli rolae, 275, 769.

Gravare timorem, 574, 420. terram, 198, 235. mala quiesci, 316, 82. Gravari dolor mentem, 281, 859. pondus dextram, 173, 986. clades domum, 40, 628. vultus profusus imber, 379, 952. vultus pudor, 551, 49. Gravari cate-nae corpus, 35, 419. Gravatus clava manum, 642, 413. Gravata iatis, 238, 181. Gravatum vino caput, 168, 910.

Gravari aliquam rem, &c. re aliqua differunt, 112, 106.

Gravida Heecuba, 390, 36. Nephelē, 647, 492.

Gravidae nubes, 416, 394.

Gravis Titan, 717, 1566. metus, 411, 315. pu-dor, 169, 924. scorus, 418, 414. nimbis Nor-tus, 579, 481. torpor, 82, 1078. miseris ar-biter, 453, 984. impulsus, 707, 1414. lo-mnus, 80, 1051. luctus, 735, 1855. fastus, 356, 614. autumnus, 73, 949. famulatus, 290, 991. metus, 459, 1072; 785, 674. ute-rus, 550, 33; 800, 937. labor, 258, 503. la-tratus, 61, 793. vino, *i.e. ebrius*, 161, 787. coelo & terrae, 238, 194. error, 770, 428. fletu, 421, 449. aevo, 489, 258. finibus exul, 24, 270. Gravis pharetra, 84, 1177. mors, 134, 401. siles, 93, 1233. clara, 78, 1024. unda, 292, 1020. strages, 319, 130. fene-strus, 355, 594. umbra, 351, 542. cervix, 220, 44. nux, 167, 787. Gravis ira regum, 506, 494. Gravis utero, 358, 637. Grave robur, 229, 49. servitium, 763, 298. fatum, 316, 75. vulnus, 586, 580. ferrum, 770, 417. malum, 350, 518. pondus, 425, 497. murmur, 147, 574. saxum, 260, 534. aspe-ctus senium, 285, 917. tenebris caput, 198, 233. imperio omni, 338, 359. aerumnis poctus, 567, 304. eil cadere in servitium de regno, 229, 598. Gravem locis esse, 563, 249. Graves metus, 563, 246. patriae ci-ves, 775, 495. morbo, 384, 1022. ictus, 317, 348. pilces, 769, 410. phancius, 737, 1886. aclus, 264, 589. pharetra humeri, 664, 788. uteri labores, 216, 635. Graves cura-e, 255, 445. umbræ, 163, 826. poenae, 222, 645; 255, 439; 549, 21; 761, 272. barbae, 729, 1753. undae, 528, 755. gazae, 215, 503. belli vices, 774, 480. um-bræ, 54, 710. frondes, 177, 155. catenae, 354, 581. catervae, 347, 481. morae, 359, 655. pharetrae, 668, 325. Gravia mala, 128, 301. vulnera, 481, 151. colla, 62, 807. re-gna deponere, 360, 679. mala ferre, 37, 256.

Tit it

Gra-

INDEX NOVUS

Gravior Euris, 146, 316. tui pudor, 692, 1186. poena, 317, 746. chorda, 569, 551. fortuna, 746, 9. ratis, *pro valde onerata*, 60, 776. nece poena, 751, 108. Gravius furore malum, 669, 814. Graviora damna, 574, 411.

Gravis invidias, cui iam invideatur, 414, 479.

Graviter parentes gnati, 101, 190.

Gremium serox, 632, 173. Gremio suo reddere productos, 366, 746.

Gressus attonitus, 771, 435: 781, 778. stabilis, 170, 928. properus, 314, 101: 374, 880. pedum, 191, 110. pavitans, 384, 1047. haesitat, 184, 19. citare, 648, 513. reflectere, 136, 428. efferre, arvis Pelagis, 535, 873. conjugis thalamis efferre, 786, 690. Gressu tangere loca, 360, 666. Gressus anxii, 431, 616. celeres, 514, 848. nefandi, 416, 518. rapidi, 359, 654. obrii 598, 781. tremunt, 290, 377. trepidant, 181, 847. Gressus ferre, 170, 701: 664, 740. ferre in penates, 613, 579. agere, 131, 244. Gressibus vincere se tam, 696, 1138.

Grex Bistonius, 11, 116. Phrygius, 410, 296. aequaeus, 590, 639. diminutus, 310, 147. fraternus, 594, 701. Threicius, 602, 841. hostilis, 116, 543. captivus, 218, 175. indomitus, 134, 118. rempius, 11, 131. opulentus, 121, 116. *alicui* dicatus, 79, 1036. rati- bus timendus, 3, 10. Nereidum coeruleus, 147, 336. regum, 396, 138. natorum, 87, 1149. Gregis ductor, *pro ariete*, 457, 1035. regis arbitria, 371, 819. dominator, 195, 1039. Gregi summittere praes, 371, 846. Gregem ducere, 417, 540. dimittere, 13, 140. Gre- ges duri, 711, 1790. Thracii, 404, 125. ter- niti, 339, 381. Pheraci, 36, 451. parvi, 127, 79. Iliarii, 731, 1789. opimi, 70, 909: 671, 843. cornigeri, 370, 810. oppressi, 38, 478. bis septeni, 735, 1850. Pleiadum densi, 476, 96. liberum, 389, 12. summa, 371, 814. Gregibus aequari posse, 735, 1851. Greges carpere viscera, 738, 1898. regios pascere, 370, 815. cruore pingues fundere, 617, 10. Gubernare currus citos, 195, 1075. Gubernans altra, 37, 459.

Gubernator polli, 184, 903.

Gurgis altus, 514, 735. niger, 43, 554. rapi- dus, 118, 175. tumidus, 127, 291. omnia condens, 166, 868. Gurgitem attollens Cay- cus, 405, 128. ferre in pontum, 647, 501. Gurgites alti, 504, 1206.

Guttur tumidum, 10, 121. vacuum, 116, 111. assum, 513, 830. querulum, 799, 923. idil- bus fractum, 193, 161.

Gyges obruit cadaver Pindo, 691, 1169.

GYGES, *Gigantum novus*, 691, 1168. *Briarei frater terrae filius*, 617, 167.

GYRTONE *urbi Thessaliae*, 441, 821.

Gyros agitare, 577, 451.

Gyros, *quid*, 146, 113.

H.

Habena: Habena permiffae, 191, 1006. la- xae, 128, 31. Habenas mittere, 496, 347. effundere, 246, 450. committere, 470, 53. fufcipere, 417, 716. agere, 400, 189. fratriis vincere, 164, 840. imperii facili manu dare, 774, 483.

Habere fati, 396, 131. nomen, 493, 317. di- ra 419, 474. regnum, 139, 101. curas, 441, 802. fepulchrum, 416, 512. litus, 739, 1917. falutem, 416, 511. exitus, 661, 714. laetos vultus, 416, 1013. faventes divos, 150, 619. frontem latam, 144, 181. gnatos incolumes, 176, 1016. *quam* conjugem, 647, 499. do- na Chimerae, 533, 817. iuffa funchs, 444, 999. fpecu nullas, 418, 741. liberos ex pellice, 538, 911. mortem paratam, 78, 1017. viam ad fuperos, 18, 118. ius in fluctus, 345, 447. locum inter altra, 717, 1564. *quod ex aliquo*, 713, 1496. vices mortis, 612, 105. lamenta, caedes, fanguinem, gemitus, 446, 861. ju- dices iratum, 450, 923. populum fub leftu, 152, 645. regnum, cafus eii, 145, 529. fo- cerum Jovi parem, 642, 402. liberos comi- tes fugae, 509, 541. incolumes *filii*, *liberos*, 540, 947. Habet bene, 381, 998: 79, 1065. Habet, peractum efi, 711, 1471. terra Her- culeum, 618, 56. enfis multum fanguinis, 177, 1043. pietas nullum numen, 798, 911. de- merfos facies nova, 146, 460. Habent quo noceant, 504, 697. flammiae vig fidem, 718, 1745. hoc reges magnificum, 486, 121. Ha- buere motum faxa, 645, 458. Habiturus u- num iter, 731, 1774. Habenda fides ne ma- tri quidem efi, 213, 480.

Habet. Formula a Iuda gladiatoris fumpta, 506, 901: 710, 1457.

Habitare regia, 119, 593. cavis montibus, 395, 109. in tectis parvis, 219, 211. rupem Cau- calii, 177, 1049. Habitata tectis raris Olenos, 443, 814.

Habitus horrens, 185, 916. pollens, 195, 185. fui impatiens, 150, 373. placet, 594, 93. du- rat, 613, 250. corporis vaffi, 193, 1035.

HAEMON, *Pelaefci filius*, 489, 257.

HAEMONIA *alias Thessalia*, 489, 157.

Haerere, 634, 174. minari, aeftuare, queri, 60.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

gemere, 499, 390. parumper, 333, 345. *Solere*, 640, 178. *dubium*, 313, 477. *genis sic-*
tris, 715, 1680. *vadis Syrtium*, 38, 323. *fra-*
tris aspectu, 146, 548. *rates rapibus*, 585, 571.
tabulis puppis lacerat, 765, 325. *in jugis col-*
lis, 241, 333. *Hacret facinus*, 101, 1139.
clausis, 428, 553. *animus*, 136, 419. *mihi*
animus, 194, 176. *aër immotus*, 53, 704.
ore vox, 383, 1009. *in vultu imago facti*,
 151, 635. *sanguis in venis*, 354, 486. *in va-*
cuo manus, 379, 967. *Hacrent verbum vi-*
scera, 159, 765. *Hacit non stabilis rota*, 684,
 1068. *Haciere bella prece victa*, 210, 433. *la-*
crymae, 731, 1686. *bijuges vulnere*, 297, 1101.
Hacrens amplexu maniti, 789, 744.
Haeres certus, 297, 1112. *Hercules*, 720, 1606.
Hacitare: *Hacitatur gressus*, 184, 39.
Malice profugus, 415, 379. *siccus*, 357, 633.
 . *tauri igni*, 504, 466.
Hamadryades, quae vocantur, 683, 1052.
Hamus deceptus, 16, 155.
HANNIBALIS *de fortitudine Romanorum di-*
ctum, 556, 237.
Harpyia reliquit plumas in specu, 530, 782.
Harpyiae, in insulas Phaeas fugatae, 530, 782.
Haruspices apud Graecos divi ante Romanos etiam in-
specere cor solebant, 337, 356. *Haruspices extra*
in duas partes dividebant, 318, 363.
Hastae Reges, pro diademate olim habuerunt, 123,
 229.
Hastile Thersilochum, 252, 397.
Haurire sanguinem, 49, 636. *vina*, 173, 985.
dicta, 550, 31. *mare*, 776, 516. *undas*, 527,
 745. *perimere, leto dare*, 270, 695. *Spiri-*
tus rudes, 374, 877. *dapes nefandas*, 180,
 1105. *cruorem matris*, 760, 243. *nefas pe-*
ctore infans, 302, 1193. *voces aere timida*,
 340, 185. *impetus veteres ex pectore imo*,
 537, 903. *latus dextra trementi*, 605, 890.
Haurit pontus navem, 380, 500. *Haurit casus*
rates, 574, 414. *malum medullas*, 695, 1227.
Hautus parvus, 194, 175. *Hautum revomere*,
 148, 581. *Hautus tui*, 316, 320. *hiulci*, 294,
 1043. *vividi*, 385, 1056.
Heben possidere, 758, 311.
HEBE, *Herculis uxor in coelo*, 601, 810 : 758,
 111.
Hebes sentit ferrum, 626, 152. *Hebetes visus*,
 50, 653.
Hebetat moeror visus, 80, 1043. *Hebetata ma-*
lis pectora, 169, 920.
Hebrus tristis, 116, 615. *Hebrus planctibus fo-*
net, 738, 1896. *Hebri ripa*, 602, 844. *po-*
puli, 713, 1818. *Hebro noti greges*, 617, 19.
HEBRUS *Thraciae amnis, Jovis filius*, 220,

607: 617, 19: 656, 627. .
Hecate triformis, 466, 7. *audax ter latratus dedit*,
 533, 840. *levat ora bigae*, 714, 1519. *pro-*
perat currere, 416, 389. *Hecates turba*, 333,
 569. *Hecate, adde venenis stimulos*, 533,
 833.
HECATE *cor triformis*, 253, 412. *centum vi-*
lismis placabatur, *ibid.* *pro luna*, *ibid.* *Heca-*
tes genus, 513, 814. *praefrens figura*, 533,
 841. *Hecatae canes immolabantur*, 353, 569.
Hecatombe, centum hominum sacrificium, 258, 499.
Hecior crudelis, 441, 805. *futurus*, 418, 557.
arma contemnens, 411, 322. *habetat hos vul-*
tus, 422, 465. *Danaïs de bello mora*, 560,
 211. *illic ante oculos*, 420, 443. *peremptis*
jacuit ante oculos patriae, 406, 238. *Hectoris*
spolium, 454, 990. *proles obit*, 430, 597.
fortis minae, 576, 446. *stirps sublata*, 430,
 605. *summus dies*, *idem patriae fuit*, 306,
 319. *Hectori Atrides invidet*, 581, 513. *Hec-*
tozem lugere, 449, 907. *scire*, 394, 977.
 395, 116. *quaerere*, 421, 459. *teillum pre-*
mit, 430, 602. *quaerere inter pias animas*,
 398, 161. *de Martem una ferre*, 583, 548.
de Trojam trahere, 400, 189. *Hector tuere*
tuos, 425, 501.
HECTOR *non Priami sed Apollinis filius*, 596,
 743. *colamen patriae*, 395, 124: 396, 326. *ter*
circum muros Ilii captatus, 418, 414: 418, 744.
Hectoreus tumulus, 460, 1087. *nepos Priami*,
 414, 369. *Hectorea soboles*, 426, 528. *Hec-*
tozeum pondus, 412, 415. *Hectorei ignes*,
 591, 647.
Hecuba gravida, 390, 36. *laeta*, 592, 649. *in*
ignes foecunda, 194, 706. *Priamum luget*,
 449, 908. *Hecubae partus*, 396, 118. *foetus*,
 412, 962. *Hecubam facere felicem*, 412, 911.
HECUBA *quos liberos habuerit*, 589, 32. *cur*
in canem mutata fingatur, 453, 980 : 593, 707.
Hecubae somnium, 390, 36.
Hedera bacchica, 322, 414.
Hederae nigrae foliis & corymbis coronabantur Bacchi
comites, 341, 403 : 414. *Hederae vivaces*, 345,
 455.
Helena suadet thalamos, 448, 892. *turpis*, 462,
 1136. *Helenaë foror, i. e. ei similis*, 606, 907.
Helenaë Paris lugendus, 449, 909. *ignovit*
Menelaus, 565, 273. *immolare natam*, 407,
 249.
HELENA *Spartana fuit*, 446, 854. *cur Pleura-*
nia dilla, 445, 817. *ejus mater quanam*, 447,
 863. *pro nata*, *ibid.* *his rapta*, *ibid.* *fora in-*
galia violavit, *ibid.* *Despholam maritum Men-*
elaus prodidit, 566, 907. *Helenaë impati mores*,
 599, 795. *ejus defuncto elegens*, 449, 906. *eam*
 TEE ET A
 ratiāam

INDEX NOVUS

reptam Theſeus in Aphidaiſ occultavit, 127, 14.
Heleni conjugem optare, 192, 60.
Helice nivoſa, 716, 1339.
Helice, fidus, 1, 7. *Græcis navigantibus viæ dæx*,
ibid., 121, 696.
HELLES & *Phryxi fabula*, 457, 1034.
HELLENIS filius, 477, 105.
Helleſmaſ, 618, 619: 710, 1599.
Helleſpontus, mare inter ſeſſum & Abidom, 220,
 610. *unde dicitur*, 165, 810.
HENIOCHUS *populus ferus*, *juxta Colchos*,
 177, 1049: 471, 143.
Herba mollis, 15, 145. *tumefcit ſucco*, 73, 916.
Herbae pingues, 120, 134. *vernac.*, 126, 12.
letales, 490, 270. *quæ ferunt letum*, 191,
 149. *Herbas deſerui color*, 113, 41.
Herba Promethei, 123, 708. *Medicæ*, 490, 270.
quæcum u magis ſurſupat, 123, 706. *ſuo tem-*
pore, & *ad reſuscita lœtæ luna letitæ efficien-*
tes, 155, 728.
Hercules Joviter, *unde dicitur*, 390, 45.
HERCULES *maguus*, 36, 439: 61, 819. *ſanus*, 100,
 1313. *inclytus*, 617, 131. *timens*, 615, 191.
horridus, 647, 495. *indomitus*, 704, 1375.
devidus, 685, 1101. *iratus*, 618, 172. *tum-*
idus, 615, 142. *toto mundo gemendus*, 665,
 758. *Atlanti impoſitus*, 617, 11. *vinci po-*
tuſt, 671, 894. *vix complevit urnam*, 730,
 1762. *monſtri loco coepit eſſe*, 620, 55.
ignem recedentem inſequitur, 727, 1719. *nil*
immane ſub mundo reliquit, 720, 1611. *dæ-*
id, *quid Jupiter negat*, 735, 1847. *Herculis nup-*
ta, 638, 344. *haerens*, 710, 1606. *reliquias*
colere, 713, 1823. *reliquias jacians*, 719,
 1276. *viſtor ſuperſtes*, 712, 1480. *cineres*
tenere, 714, 1818. *pugna cum Cerbero*, 61,
 800. *conjugem oſtendere*, 614, 277. *natum*
fovere, 713, 1491. *ſictum quis dies vidit*,
 697, 1268. *viſtor quis eſt*, 703, 1351. *ma-*
nibus occidere merere, 710, 1419. *arma pla-*
cent, 437, 731. *Herculi ſimile malum*, 697,
 1264. *gnatam negare*, 643, 425. *facem tra-*
dicere, 701, 1125. *uſitatum eſt*, *captas amare*,
 618, 362. *Herculeum evincere*, 651, 562. *reoe-*
rrere, 665, 764. *agnoscere*, 695, 1254. *ſic-*
re, 728, 1739. *ſpectare*, 702, 1345. *timere*,
 704, 1172. *cai eripere*, 678, 987. *naſci ſen-*
ſit ortus, 601, 825. *eripere terris*, 676, 940.
amittit pater, 688, 1117. *alium in terris ſe-*
qui, 715, 1511. *patrem amittere*, 708, 1426.
telum ſequitur, 724, 1662. *ſi novi, ſil. bene*,
 10, 643. *perimit Lichas*, 668, 814. *ſuum*
partum dici erubefcere, 703, 1348. *inferis o-*
ſtendere, 704, 1371. *undæ non tenent*, 648,
 513. *teara habet*, 618, 33. *accipit rogus*,

711, 1484. *tremere Manes*, 719, 1600. *terris*
linguere, 680, 1014. *Jovi parere*, 731, 1776.
Hercule naſcente, 713, 1500. *nune opus eſt*,
 94, 1339. *viro carere*, 642, 406. *crepto po-*
puloſ perdere, 670, 854.
HERCULES *Thebiſ uſtat*, 366, 749. *quæ*
noctibus genitus, 4, 24: 601, 815. *quarta luna*
natus, 10, 212. *unde dicitur*, 5, 34. *monſtre*,
terreſtria, *æquatiſ & ætrea debſſavit*, 5, 30.
adhuc in canis duos ſerpentes teſſit, 20, 216. *car*
indotas pelle Leucis & armatus clava pinguis,
 714, 1661. *ſuit valde tereſſus*, 49, 47. *reſem-*
nant, 36, 442. *Achyum & Colpen dorentis*,
 22, 248. *quæſt liberis tam uxore ſua forens in-*
tererent, 89, 1160: 131, 1231. *Theſpiſ filius*
quinguentia una nocte compreſſit, 18, 478. *na-*
tilis purpuræque indotas apud Omphalem celum tra-
clavit, 37, 465. *decimo die Trojam expugnavit*,
 604, 805. *aperuit Tempe uniuerſiſſima Theſſaliciæ*
loca, 25, 283. *Augur Minervæ ſacerdotem com-*
preſſit, 639, 156. *ad ſibi uſtat*, 617, 4. *ſuis*
adſignavit, 6, 39. *quæ Deus in coelis*, 601,
 810. *ſyſſus Oceanum tranſiit*, 28, 324. *ex*
Jovis adulterio natus, 718, 209. *Deorum nume-*
rum imparẽ acquavit, 748, 211. *cui ſagittæ*
legavit, 710, 1624. *quæ vitæ anno & quæ ge-*
neris mortis mortuus, 741, 1968. *ubi moriatur*,
 429, 777: 670, 829. *Herculiſ ſtatura*, 281, 819.
lubberis quæſt quinam, 41, 518 & ſeqq. 602,
 821. *vultus igneus*, 78, 1021. *querela*, 711,
 1472. *de morte oraculum*, 711, 1476. *primi*
cultores, 744, 1982. *ſtella quæſt*, 741, 1940.
HERCULES *Tyrias & Thebanus*, 744, 1982.
HERCULES *timens*, 6, 41.
HERCULES *nomen victoriam fortiam & multo-*
rum, 715, 1532.
Herculeus ardor, 715, 1844. *Labor*, 622, 99.
Leo, 165, 836. *ſonus*, 688, 1130. *Herculeſ*
conjug, 632, 241. *frons*, 713, 1641. *flamma*,
 712, 1487. *pharetra*, 189, 614. *manus*, 523,
 701. *Herculeum peſtus*, 611, 556. *ſur-*
tum, 105, 117. *Herculei amoris nota*, 619,
 168. *Herculeæ necis auctoſ ſœmina*, 691,
 1177. *necis auctoſ dignus*, 694, 1216. *Her-*
culeum ſocerum eſſe timere, 631, 213. *Her-*
culei caſus, 718, 1904. *tort*, 277, 807: 664,
 751. *labores*, 617, 341. *læres*, 632, 245.
Herculeæ minæ, 617, 146. *domus*, 49, 611.
Thebæ, 166, 748. *voces*, 668, 805. *phare-*
træ, 196, 126. *Herculeoſ obitus ſicere*, 737,
 1881. *caſus eſſari*, 720, 1607.
HERCYNIA, *Germaniæ ſylva*, 524, 713.
Hercynii luci, 524, 711.
HERMIONE, *Helena & Menelai filia*, 462,
 1134.

HER-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- HERMUS *fluvius Sardiniae*, 110, 607. *fluv.* *aurifer*, 615, 414.
Herpes, *morbo vii*, 313, 187.
 HERSILI & *Alarullae epitaphium*, 191, 134.
 Herum fateri, 61, 811.
 HESTIONE *Telamonii ab Hercule concessa*, 618, 161.
Heperidam herterum castides, 11, 219. *Heperidam herterum auro mala quid*, 22, 239: 102, 517.
 Hesperius polus, 693, 1103. *Hesperia* Thetys, 163, 571. *rota*, 161, 796. *gens*, 11, 251.
 Hesperium pecus, 601, 840. *mare*, 87, 1140. *latus tangere*, 611, 80. *Hesperii ortus*, 165, 741. *Hesperiae metac*, 144, 186. *Hesperia maria*, 121, 727.
 Hesperus undas lotus, 174, 751. *facit diem*, 188, 87. *Hespero committit Lucifer vices*, 616, 149. *Hesperum se diei mirari*, 601, 811.
Hesperus, Hesperugo, Venus stella, 535, 878.
Hexameter unumq, 187, 189. *Hexameterum Pythio Apollinis dolere*, 127, 131.
 Hiare: *Hiat rupes*, 51, 664. *tellus faucibus ruptis*, 187, 70. *Hians fames*, 103, 6. *Hiantes venae*, 114, 190.
 Hiatus Erebi, 400, 179. *oris avidi*, 111, 164.
 Hiatus solvere, 496, 112.
 Hiberna mellis, 518, 761. *Hiberni imbres*, 512, 483. *Hiberna spatia*, 511, 54.
Ita dolor, hic pavor, pro hinc dolor, 641, 395.
 Hiems frigida, 71, 950. *pigra*, 165, 861. *perpetua*, 523, 708. *Hiemes recidunt silvis comam*, 718, 1577. *Hiemes permutare*, 355, 603.
Hieroglyphica descriptio, 333, 309.
 Hilaris vultus, 168, 889.
 Hinc & hinc, 91, 1211.
Hippocrates, fons quem Pegasus eluxit, 416, 385.
 HIPPODAMIA, *Enxer filia*, 404, 212; 559, 186.
 Hippolyte ferox, 601, 848.
 HIPPOLYTE, aliud *Antiope membra*, 140, 127. *Amazonum regina*, 12, 146. *Mater Hippolyti*, 186, 918. *utroque Heruleum venerata spatium illi dedit fatum & balneum*, 42, 512.
 Hippolytus, 164, 588: 306, 1149. *distractus*, 197, 1106. *tristis*, 153, 413. *metu immunis*, 294, 1055. *raptor stupri*, 172, 726. *Hippolyti mater*, 112, 198.
 HIPPOLYTUS, prius *Demophoon*, deinde *Peleus filius*, 233, 98: 106, 1081. *in finem cur montatus*, 178, 813. *Hippolytes tragoedias quinam scripserint*, 133.
 Hirta coma, 640, 376. *frons*, 277, 803. *Hirtae comae*, 61, 789.
 Hispidus aper, 606, 891. *Hispidae aures*, 193, 1038.
 Huic haustus, 294, 1043.
 Hoc foedus, 176, 1014.
Hoc ags. Formula sacrificantium, 155, 695. *Hoc habet. Formula Iudi gladiatoris*, 606, 901: 710, 1457: 711, 1472. *Hoc quoque*, 100, 163. *Hoc fuit. Phraasis elegans*, 437, 719.
 Hodierna pietas, 144, 115.
 Hoedus petulans errat in herba, 15, 145. *curfu levis*, 15, 144.
 HOMERI *de situ terrae sententia*, 149, 104.
 Homo homini in inferis est impensus, 410, 198.
 Homini missi Dei, 618, 176. *Hominem equo jungere*, 648, 105. *Homines sunt miseri*, 37, 463. *terris relictis*, 417, 1041.
Homo quadrupes, bipes, tripes, 177, 102. *Hominum victimas*, 401, 194.
 Honeste flere non possumus, quod volumus, 197, 1118.
 Honesta vita, 561, 129. *mors*, 694, 1006. *mens*, 189, 97. *Honesta velle*, 111, 113.
 Honores vani, 118, 491. *manibus debiti*, 401, 191. *Honorum gradus alti*, 776, 101.
 Hora mobilis, 199, 1141. *noctis longae*, 65, 842. *praecurrit detenor*, 275, 776. *permutat ima summis*, 149, 598. *Horaec ferat nuncios vesper*, 161, 794. *Horas noctes geminare*, 601, 815.
Horarum duodecim apud Vett. dies & noctes toto anno fuisse, 65, 842. *Horas sui discriminis adparare*, 406, 7.
 Horre, 34, 415. *matrem*, 169, 794. *artus*, 496, 313. *duces*, 719, 1590. *afflictam*, 389, 24. *tigres*, 148, 145. *fugere, execrari, detestari foeminas*, 261, 566. *aliquid*, 105, 16. *aliquem*, 184, 550. *magna*, 311, 25. *facinus*, 100, 165. *fati*, 317, 623. *mente*, 771, 416. *monitis*, 165, 743. *amnes Lethaeos*, 694, 1208. *aliquis stirpem*, 417, 535. *nectus Leonum*, 110, 79. *ionnum ipsum*, 88, 1155. *responsa vocis*, 518, 167. & *animo tremere*, 601, 883. *nefando contactu*, 112, 104. *Horre tempus animo ac mente*, 561, 116. *Horre*, pavet animus, 110, 670: 448, 5794 818. *crinis erectus*, 661, 707: 794 818. *Horrent comae*, 51, 689. *Jubae viperis*, 61, 786. *Horruit victor sui operis exemplum*, 406, 141. *Horrens habitus*, 185, 916. *Horrens coma*, 667, 789. *Horrens clailibus fretum*, 561, 111. *Horrentes rubi*, 185, 10. *Horrentes comae*, 58, 453: 316, 110: 448, 884. *Horrenda vox*, 61, 795. *nox*, 420, 436. *Horrentum nefas*, 111, 89. *facinus*, 106, 364. *sonare*, 317, 98. *Horrenda memorare*, 50, 651. *Horrendum, pro horrendum*.

INDEX NOVUS

- rende*, 75, 981.
Horreico intuens, 334, 323. *Horrescit mollis coma*, 595, 713.
Horribile lacuum monstrum, 484, 191.
Horridus Hercules, 647, 495. *clamor*, 667, 797. *Caucasus*, 705, 1577. *tremor*, 385, 1059: 399, 168: 789, 735. *taurus*, 603, 834. *Dis*, 287, 951. *amor*, 653, 580. *Leo*, 718, 1572. *cultu & aspectu*, 59, 764. *populus taurus*, 628, 27. *Horrida poena*, 676, 941. *mors*, 741, 1948. *manus*, 642, 413. *nimis Diti umbra*, 742, 1962. *Horrida moerore*, 53, 705. *Horridum corpus*, 669, 830. *decretum*, 675, 928. *saxum*, 698, 1272. *facinus*, 137, 169. *scelus*, 542, 979. *Horridi thalami*, 477, 102. *cafus*, 50, 657. *Horridae Nelli manus*, 674, 921. *nubes*, 179, 1078. *foeminae*, 700, 1295. *thalami decae*, 468, 16. *Horrida dumeta*, 625, 156. *supplicia*, 635, 296. *bellia*, 791, 776. *visu & auditu dicere*, 326, 223.
Horrifera regna, 386, 934.
Horror gelidus, 421, 457. *novus*, 450, 794. *populi cor*, 539, 926. *concussit nemus*, 554, 576. *tenet artus*, 480, 508. *Horror quati*, 325, 206. *Horrores fubiti*, 171, 949.
Hortari quam voce, 766, 355. *aliquem ut regna deponat*, 360, 678.
Hortator in mari quis, 575, 428.
Horti pampiles, 139, 464. *Hortorum Hesperidum castrades*, 22, 239.
Hospes Thebais, 568, 315. *Phrygius*, 393, 70. *infaustus*, 516, 20. *infernus*, 281, 853. *Sidonius*, 363, 713. *laris alieni*, 215, 517. *Timoli*, 659, 371. *gentis externae*, 219, 527. *Hospitis caede numen litare*, 802, 980. *Hospites Dei*, 114, 128. *patriis sedibus*, 42, 534.
Hospites & peregrinos ad sacra solemniss laetissae invitari solitos, 568, 515.
Hospitalis caedes, 58, 483. *tellus*, 129, 259.
Hospitum insuetum, 163, 821. *magis flebile Averno*, 199, 1148. *alioque restituere*, 184, 31. *Hospitia hospite inferno digna*, 281, 855.
Hospita stat ad aras, 79, 1040. *prima Tantalusest*, 157, 718. *colenti similis*, 672, 876. *Hospitalium cruor*, 169, 954.
Hospita quid sit, & unde dicatur, 473, 66. *Hospitae iterabantur donec libabatur*, 586, 577. *Hospitae integrae comburebantur in sacris inferis*, 553, 564. *Hospitae tristes & lacrimasae Diis inferis offerebantur*, 351, 556.
Hoslicus clamor, 365, 737. *Hoslica flamma*, 488, 602.
Hosilis grex, 216, 547. *animus*, 747, 23. *clamor*, 209, 415. *Hosilis dextra*, 460, 1097. *Hosile latus*, 338, 863. *Hosilica cultus*, 605, 881. *Hosilia tela*, 428, 559.
Hosilis pars in axis, 358, 363.
Hosire, pro ferire, antiquus, 474, 66.
Hosilis subitus, 504, 469. *ardens*, 409, 280. *summus*, 49, 635. *Junonis*, 692, 1186. *parentis*, 610, 953. *Paridis*, 559, 188. *fraude abdicus*, 432, 628. *cili*, qui recusat fieri focer, 641, 426. *decum hominumque*, 760, 240. *parcere*, 796, 864. *placere*, 268, 656. *verendus parens*, 424, 484. *quam rapere*, 749, 65. *intendere tela*, 528, 917. *Hosilem extinguere*, 772, 443. *monstrare*, 89, 1168. *tremere*, 411, 317. *mafiare*, 49, 634. *admoveere moenibus*, 219, 581. *Hosile conspecto exsilire*, 232, 242. *Hosiles Phlegraei*, 162, 810. *patriis supplices*, 411, 314. *3 Dte conditi*, 419, 432. *Hosilium generum esse*, 215, 510. *Hosiles operiri*, 609, 625. *enfe tollere*, 772, 469. *parentis oppruncere*, 774, 481. *in Hosiles ire*, 470, 27.
Huc & huc, 73, 951.
Humanus fragor, 327, 232. *cruor*, 716, 1540. *Humano sanguine abstinere*, 57, 745. *Humanae opes*, 408, 206. *res*, 259, 977. *Humana tremunt*, 412, 518. *rotant casus*, 298, 1123. *temnere*, 9, 90.
Humare gnatos, 179, 1091.
Humefcare genas, 279, 827.
Humerus gravior, 651, 546. *Humero senis imponere caput*, 601, 823. *graves pharetrac*, 568, 524. *Humeri fanguinei*, 595, 118. *aperiti*, 394, 103. *patentes*, 559, 762. *fortes*, 85, 1118: 97, 1291. *summi*, 252, 596. *detriti*, 680, 1010. *pharetra graves*, 666, 788. *Humeris imponere Ossam*, 728, 1715. *Humeros flexit labor*, 8, 71. *Humeris celsus*, 422, 447. *tela gestare*, 720, 1605. *sedet mundus*, 696, 1242.
Humida vallis, 299, 1132.
Humilis vir, 121, 217. *Humilis lixa*, 270, 597. *unda*, 584, 558. *civitas*, 158, 456. *Humile tectum*, 299, 1138: 798, 896. *Humiles voces*, 775, 494. *Humilius nomen*, 265, 610.
Humor lucis & Phoebi inficius, 551, 546. *deficit*, 704, 1368. *amnes deseruit*, 315, 41.
Humus alta, 548, 494. *summa*, 295, 1062. *tegit sanctos*, 158, 749. *Humi jacere*, 158, 451. *Humum tangere*, 527, 744. *Humo fluere*, 464, 1162.
Humus masculini generis, 305, 1223.
Hyades cantibus motae, 529, 769.
Hyades quatenus stellas, 493, 312. *Hyadum sabula*, 165, 815.
HYBLA mons Siciliae, 555, 601.
Hydaspes dives, 656, 628.

H Y.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

HYDASPES, *Indiae fluv. gemmis*, 525, 725.
Hydra territa, 740, 1927. Hercules manu succisa, 525, 701. vires posuit, 617, 19. sensit trabes, 725, 1650. explicat caput per artus, 699, 1292. Hydram elidere, 674, 918. cremare, 670, 851. tabe pascere, 693, 1194. errare visceribus credere, 705, 1559. Hydra est aliquid potius, 634, 1284.

Hydra Lernaea, 12, 241: 61, 780. *Hydra centum dracones*, 525, 701.

Hyemes decem, 427, 547. vide *Hiems*.

HYGINI *fabularum auctor*, quis, 29, 137.

HYLAS, *ab eo cur mortuus*, 517, 646: 648.

Hymen, pro *ipsis nuptiis*, 446, 861.

HYMENAEAE *nuptiarum praefat*, 466, 1.

Hymenaeus aures populi, 479, 116. Hymenaeum canere, 401, 102. Hymenaeis potentem fieri, 754, 146.

Hymenaeus hymnus unde dicatur, 100, 162.

HYMENAEI *nuptiarum Dei habitus*, 474, 67.

HYMENAEI *Argivi egregium fatuus*, 100, 162.

HYMETTUS *mons Attica*, 217, 23.

HYPERION, *unus e Titanibus*, 466, 5.

HYPERMNESTRA, *Danae filia, una ex L.*

quae peperit viro Lynceus, 39, 498.

HYPOTHEBAE *parvum oppidum*, 558, 182.

Hypallage, 92, 1219: 99, 1312: 122, 225: 190, 119: 188, 151: 550, 18: 648, 180.

HYPISIPYLES *in Theanem patrem pietas*, 585, 566.

Hyrcana tellus, 152, 645.

HYRCANIA, *Syrbiae contermina*, 221, 70. *hodie Hyrach*, *ibid.* *parcis et nigribus famosa*, 152, 650.

I.

I Acchus, 525, 157.

Iachus, *Bacchi nomen*, 544, 457.

Jacere extinctum, 756, 166. humi, 158, 451.

exanimem, 501, 1174. securo vultu, 168,

188. ferro, 384, 1054. propria sede, 318,

566. toro viduo, 255, 448. monstro pabulum,

105, 12. pabulum alicuius, 176, 1232. praedam canibus, 183, 15. cum regibus, 222,

612. oppressum infidiis conjugis, 747, 33.

sceleribus nuptae, 710, 1467. extinctum venenis,

748, 46. victimam nati, 801, 917.

supplicem genubus, 268, 666. segnem inter

caedes Graeciae, 411, 310. ad Hesperias metas,

244, 126. lentum & segnem, 441, 805.

situ squalido, 247, 471. sui securum, 725,

1695. inter extinctos, 430, 603. aperto Marte,

330, 275. supplicem ante pedes, 437,

732. videre Alciden, 727, 1723. omnibus

parent, 716, 1541. inter ignotas umbras, 515,

621. ferro conjugis, 262, 556. defunctum sine ulla caede,

302, 789. sparsum per agros

Thracios, 515, 610. dextra viri percipit,

711, 1476. sub aniro, 110, 75. in aperto,

8, 56. Jacet scelus, 100, 1315. abjectus, 120,

197. perempta, 384, 1040. tota Troja, 422,

455. victor ferarum colla vexatus, 596, 738.

campus circa portam, 54, 710. juvenis callus

incestae crimine, 302, 1195. tumulus toto

campo, 434, 668. pulmo in parie dextra,

339, 368. Hercules mundo gemendus, 665,

758. Python in hydra, 622, 94. sparsum in

aula, 610, 209. nil ultra inferos, 68, 892.

Jacemus Troes, 438, 741. Jacent nati caede

confecti, 89, 1160. arcubus Symphalides,

723, 1650. ora cum fremitu, 606, 903. flabula

cum regno, 733, 1819. Pelagii dolis & astu,

438, 742. reges, ferac, scelera his manibus,

696, 1241. vela vento deserta, 577,

465. gnata & genitor cinere permisso, 556,

880. in ambiguo laeta, 521, 108. alta decora

muri, 588, 15. tranquilla pelagi, 401,

200. reges perdidit, 617, 5. cives clade funesta,

221, 635. scuta per summas poppes,

575, 424. Jacui tibi praeda, 90, 1186. Jacuit

Hector percipit ante oculos patris, 406,

238. Jacens vultus, 563, 258. coma nulla

lege, 177, 804. sub rupe tigris, 232, 242.

traxisti pares Mycenae, 604, 870. de more

funereo vitta, 551, 805. Jacentis regni facrum,

591, 54. Jacentem vulgus calcat, 772,

455. Jacentes animi, 456, 1022.

Jacentes oculi, 249, 364.

Jacere tela frustra, 760, 245. verba ambigua voce

perplexa, 267, 619. Jacta moles, 189, 460.

Jactae comae, 252, 394. Jactum semen, 565,

739. Jacta semina ciadis futurae, 101, 279.

Jactantia seculis, 255, 409.

Jactare suum genus, 30, 340. onus, 196, 1084.

jubam, 422, 468. formam, 791, 775. spolia,

7, 51. faces, 27, 302. faces inter aras,

233, 207. lampada, 570, 352. quem in

fratre, 704, 1564. brachia motu vano, 85,

1088. verbera languinea, 597, 760. ramum

ab unda Stygia, 451, 804. quem terra marique

per vices belli, 774, 479. Jactat latex flammatus,

160, 767. Jactari victoris manu, 453,

645. colla nigris jubeis, 548, 14. Jactana

reliquias Hercules, 729, 1757. coelo jubano

fervidam, 610, 70. Jactanda virgo ab Idaea

jugis, 450, 919.

Jactari, pro moveri per alium, 728, 1757. *Jactas*

jubam cervicis, 73, 949.

Ja-

- factum facere in medio ponto, 417, 1018.
 Jaculari flammam, 91, 1201; 179, 1086. ignes, 415, 664. gacsi manu, 114, 111. juga Thei-
 falica, 689, 1139. faces incensas 671, 871.
 manu tela, 383, 1019. facem in quem, 719,
 1915. cupidum in fratrem, 701, 1316. ignes
 rogis ereptos, 374, 875.
 Jaculum dirigere, 278, 813.
 Janua Taenarii Spartani, 45, 187. Januam tra-
 here, *pro frangere*, 74, 964.
 Januae in nuptiis festa fronde, ramis & fertis ornari
 solitae, 215, 506.
 Jalon genitor, 559, 933. ingratus, 546, 1021.
 coelebs, 537, 898. juravit Medcae Deos,
 467, 8. Jalonem esse pietum finire, 507,
 518.
JASON unde dictus, 475, 83. *ejus genus paternum,*
& maternum, ibid. Chronis in medicina discipulus,
ibid. pulcher, ibid. mare navibus pervium docuit,
442, 819. an Draconus Cadmei, an Colchis dentes
seminaverit, 504, 470: 471. eius regnum, 489,
257. patria, 442, 819. & Medcae nuptias ubi
celebratae, 503, 481. cum Creusa nuptias multas
retiter non admisisse, 512, 579. Jafonem cum
Argonautis primum navigasse, 491, 501: 515,
506. a Jafone an interfecit, an conspectus fue-
rit serpenti Colchibus, 504, 470. Jafon ubi mer-
turus, 514, 614.
 Ibera turba, 693, 1104. Calpe, 697, 1213.
IBERI *Asiae populus, 133, 374.*
IBERI Hispani, 714, 1522.
ICARIUS *Erigeus pater inter astra Bootes, 493,*
314.
 Icturum mare, unde denominatum, 575, 892: 898.
 Icturus audet, 609, 687.
 Iceere: Ictus signum, 710, 1469. Ictus est Stym-
 phalis, 617, 17. Antiope cecidit, 286, 927.
 Ictus creber, 546, 556. Ictus, 84, 1113. bipen-
 nis gravis, 551, 46. fulminis, 199, 1133. Ictus
 uno omnia perficere, 577, 938. Ictus Cnos-
 siaci, 627, 16. graves, 337, 349. flammci,
 441, 959. incitatus, 193, 161. Ictus ingemi-
 nare, 62, 802. duos perpeffus taurus, 337,
 143.
IDA *Cretae mons, 717, 1877. mons Phrygiar,*
546, 457. ubi Paris sententiam tulit de malo au-
rorae, 192, 66: 596, 730. Ida vide Ide.
 Idacus mons, 577, 457. Leo, 346, 437. Idacae
 aves, 418, 567. faces, 410, 445. nives, 210,
 609. Idaea juga, 450, 918. saxa, 400, 175.
 nemora, 596, 730.
 Idaea rupes, 37, 460. Idaea arma, quae, 717,
 1878. Idaei Daelyli, unde dicti, 737, 1877.
 Ide celsa, 458, 1049. rogis nudata, 393, 74.
 nivibus canuit, decies, 393, 73.
IDMON *argus; ubi & quomodo meruit, 517,*
652.
 Iecur infirmum, 725, 1676. pavidum, 661, 709.
 foecundum, 549, 18. spulnat felle, 117, 158.
 acciecit poenae, 506, 1234. sanguinis capax,
 695, 1220. in viciibus findet, 560, 770. Ie-
 tyi increvit, 684, 1070. ariet felle siccato,
 695, 1222. Iecur altibus praebere, 102, 318.
Je-nr durum Heraculis, 718, 1732. amoris & copi-
ditatum sedes, 652, 574. Jecoris caput in exitis
obfervatum, 338, 161. Jecoris caput non appa-
retur infortium reipubl. aut Imperatori portende-
bat, 538, 561.
 Jejunia explet, 109, 65.
 Jejuna tigris, 156, 707. Jejuna jugera, 625,
 134.
Jejuniorum, 523, 187.
 Ignara serpens veni, 633, 260. Ignara fortis, 26,
 296.
 Ignavae est mori, fugientem paupertatem aut amo-
 rem, 195, 190.
 Ignavus, iners, enervis, 119, 176. inermis,
 727, 1721. haerens, 30, 338. ductor, 562,
 236. Ignavum pondus, 175, 1030. Ignavi
 metus, 316, 88. artus, 323, 181. Ignava fa-
 ta, 582, 518.
 Igneus ventus, 112, 109. Phlegeton, 175, 1018.
 vultus, 78, 1021. Ignea fax, 668, 808. I-
 gneum telum, 348, 501. Ignei amnes, 501,
 1180. oculi, 20, 218. tauri halitus, 504,
 466.
 Ignifer Olympus, 288, 960. polus, 704, 1362.
 Ignifera juga, 470, 34.
 Ignis pugnat, 314, 321. supremus, 315, 60.
 fervidus, 577, 928. fallax, 518, 658. spar-
 gendus, 739, 1914. minax, 646, 479: 729,
 1753. evictus, 742, 1967. clarus, 313, 109.
 feralis, 522, 558. patrius, 582, 551. avidus,
 536, 886. furivus, 244, 280. subiectus, 40,
 508. fidereus, 507, 1269. primus, 204, 347.
 truculentus, 379, 958. ignotus, 245, 293.
 velox, transactus, 269, 683. lucet, 171, 990.
 in auro clusus, 532, 819. diripitur, 156, 65.
 ira stimulatus caecus, 513, 591. splendescit
 ture, 667, 792. aïs immugit, 319, 383. in
 coelum furit, 635, 285. refugit, 717, 1728.
 transiit dapes, 160, 768. inter labores Her-
 culcos abiit, 721, 1616. quo magis prohibetur,
 magis ardet, 536, 890. mentem excoquit,
 12, 105. furit caminis Actneis, 12, 106. &
 rumpit oculos, 249, 164. ingemiscit, 718, 1732.
 visceribus merius, & venis latens, 267, 643.
 resonans aeternis caminis, 148, 585. in fumos
 abiit, 160, 772. adventu alius dignus, 109,
 56. solvit functos, 158, 730. ignis exundat,
 719,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

799, 1751. undae jungere, 758, 123. digitis excutere, 478, 112. recedentem inlequi, 728, 1730. Igne inflatae genae, 706, 1405. arce-
re, 158, 748. Ignes sacri, 533, 842: 759,
230. vagi, 13, 127: 640, 378. calidi, 416,
392. dimidii, 349, 505. citati, 210, 432. mu-
tui, 253, 414. leni, 178, 1061. Douci, 589,
612. Hectorei, 591, 648. rapti, 351, 550.
sulphure tecti, 532, 825. nocturni, 531, 800.
rogis erepti, 374, 875. folis, 662, 725. aesti-
feri canis, 313, 39. excidunt, 579, 494. haec
ferant, 308, 1270. Ignium vis rapax, 526,
735. vis statu adjuta, 500, 412. Ignibus jun-
gere aquas, 262, 568. (i. e. amoribus) cedunt
irae, 249, 355. Ignes frangere, 686, 311. ef-
flare, 73, 948. spargere, 390, 39. rapere,
543, 996. jungere, 723, 746. torquere, 179,
1085. jaculam, 435, 684. recipere, 514, 601.
polo spargere, 514, 601. ultimos invadere,
720, 1610. Stygios praeferre thalamis, 747,
25. cui accommodare, 724, 1660. porrigere,
de stella semitam trahente, 273, 740. ad ignes,
190, 112. Ignibus terrere mentes, 759, 230.
Ignis facit, quis moribus, 313, 187. *pro fulmine*,
72, 933. *pro amore*, 652, 574. *amoris facit*,
vel excreandas, 247, 330. *acompos in regia pup-
pe legendi amaras viasque signum*, 575, 427.
Ignis aeterni cura Penatibus, 160, 775. *Ignes
caelotes in obliquum ferri*, 132, 359.
Ignobilis dens, 506, 739.
Ignorantia est remedium malorum, 350, 515.
Ignorantia, innocentiae proxima, 83, 1082.
Ignorare mala, bonum est, 161, 783. Ignorant
manus scelus, 480, 128.
Ignoscere sibi, 674, 906. Paridi, 450, 922. fa-
to, 672, 887. fatis, 678, 983. votis, 532,
813. annis decem, 389, 24.
Ignotus ignis, 245, 293. sibi, 134, 403. Igno-
ta fors, 280, 840. quies, 420, 440. lux, 604,
861. nox, 72, 943. Ignotum nefas, 678,
900. exilium, 93, 1222. mihi nullum est ma-
lum, 697, 1255. Ignotum nefas videre, 345,
443. Ignoti ducibus Britannii, 747, 30. Igno-
tae umbrae, 515, 621. gentes, 286, 929. ur-
bes, 469, 20. terrae, 409, 294. Ignota no-
va regnorum jura, 564, 269. flammis Phoe-
beis fideri, 619, 680.
Ignotum bonum, 63, 814.
Ignis, Jovis, 180, 1102.
Ignis, 30, 347.
Ilex brevior, 723, 1640.
Ilex nigra cor ducit, 153, 654.
Illa exca, 598, 764. Illa religata balneo, 42,
543.
Iliacum fumus, 577, 459. Iliacum ostrum, 605,

877. Iliaca favilla, 389, 21. Iliaca scripta,
439, 771. maria, 550, 41.
Iliades, 397, 144. Iliades incomtae, 587, 587.
Iliad Priamum, 591, 655.
Iliidus, 258, 504. Iliidus per glacies lenis, 226,
13.
ILLISSUS *incutus*, 226, 14.
Illum prostratum, 449, 911. devictum, 550, 42.
concussum, 608, 921. lentum, 389, 22. ni-
hi cecidit, 418, 412. verum, 559, 190. I-
lion fletit flante Priamo, 389, 31. Ilii ruentis
factum, 419, 428. Illum videre, 599, 794. vin-
cere, 406, 235.
ILLUM, a *Dus moris cinctum*, 387, 7: 424,
478.
Illa, *alterius temporis nota*, 640, 387.
Illaetabulis, sanctus hymen, 446, 841.
Illicia Venus, 566, 209. Illicitum videre, 46,
595. Illicia amantur, 618, 357.
Illicere: Iliidus planctus, 177, 1045. Iliidum po-
ctus, 346, 461. scopulis caput, 296, 1093.
Illicere: Iliidus caede stipes, 79, 1079. Illita
vestis, 662, 726. tabe Nessica palla, 661, 716.
Illicta auro & purpura vestes, 251, 387. Illi-
ta artibus diris dona, 511, 576.
Illicet dies, 785, 669. dies segnis, 620, 60.
Illicere caput, 46, 104. Illiciter genere, pieta-
te, fide, 797, 884.
Ilyrica regna, 13, 303.
Imago dubia, 604, 874. caedis, 127, 282. fa-
ci, 152, 636. senis deformis, 278, 823. o-
culis gravis, 786, 684.
Imber exiguus, 337, 349. tepidus, 251, 383.
profusus, 379, 953. foedus, 380, 978. &
fluctus undas micant, 579, 490. e vultu cadit,
pro lacrymare, 171, 950: 422, 966. Imbre au-
gere undas, 579, 482. Imbres hiberni, 512,
583.
Imbrifer Corus, 299, 1130. Imbrifera iris, 334,
315.
Imbuere sagittas, 37, 455. dextrum cruore re-
gio, 404, 217.
Imitari amorem, 499, 398. fletus, 436, 717.
Imitatus artus fallos, 342, 419. Imitata fra-
trem, 672, 881. patrem Pallas, 583, 537.
Immanis Typhon, 728, 1733. finis, 175, 1015.
Immanis fera, 428, 566. Immane rectum, 152,
646. regnum, 120, 470. pondus, 435, 689.
faxum, 680, 1009. quicquid oblitit, 620,
57. quantum aufert dolor, 520, 671. Im-
mane nil relinquere sub mundo, 720, 1612.
Immanitas ferarum, 500, 407.
Immaturo victima, 116, 146.
Immemor somni, 250, 369. paternae metae,
513, 600. belli & armorum, 411, 320. le-
gum,

V V V V

INDEX NOVUS

- gum, 761, 161. Immemor respicit, 684, 1085.
Ierhe, 675, 936. Immemores nostri esse, 763, 288.
- Immensus vertex, 183, 22: 92, 1208: 666, 775.
sinus, 354, 581: 623, 162. specus, 51, 665.
Immenia moles, 424, 484: 589, 626. pars, 204, 1047. tellus, 25, 424. Immenium opus, 768, 386. mare, 351, 539. aequor, 574, 410. Immenis nodi, 522, 695. specus, 400, 278. Immenisae urbes, 716, 1545. ruinae, 456, 1024. opes, 771, 433. Immenis membra, 674, 915. scelera, 179, 1095.
- Immensi sinui*, 52, 679.
- Immeritae domus, 179, 1081.
- Imminere thalamis, 753, 131. imperio orbis, 755, 156. porte praecipiti tecti, 543, 905.
Imminet rerum turbo, 560, 197. arx praerupta, 584, 562. furor populi, 791, 781. viro infesta conjux, 107, 43. omnibus fortuna lenta, 409, 175. Imminens regno, 257, 490. praedae, 317, 95: 770, 421. Imminentes minae, 287, 952.
- Immensi saxum*, 460, 1085.
- Immiscere Tigrin freto, 388, 11. Immiscet velis cutem, 669, 831. Immisus nebulis spiritus, 415, 380. Immista verba factis, 793, 800.
- Immitis, 241, 231. Deus, 794, 819. puer, 247, 334. dolor, 749, 53. vir, 756, 177. conjugi, 240, 226. Immities Dii, 433, 645. oculi, 595, 715. umbrarum domini, 44, 569.
- Immittere se in rogos, 190, 111. amorem, 651, 554. artus, 706, 1393. Immisum lumen, 487, 232. Immisae faeces, 110, 79.
- Immissus ignis*, 536, 885. *Immissa moenia*, 97, 1291.
- Immolare virgines nefas, 412, 331. *aliquem caede*, 156, 714. Helenae natam, 407, 249.
- Immolare unde dicitur*, 155, 688: 158, 499: 331, 331.
- Immori manibus, *alicuius*, 271, 712. ferro decet, 671, 869. Immoitur manus vulnere, 384, 1040.
- Immortalitatem consequi animis igne a fere terrena purgatus*, 158, 746: 742, 1966: 743, 1968.
- Immotus Atreus, 156, 704. prece, 558, 171.
Imnota classis, 557, 160. tellus, 175, 1020.
Immotum pelagus, 401, 199.
- Immugit leo pectore reclin, 723, 1643. Immugit mare, 292, 1026. specus, 154, 681. aris ignis, 330, 383.
- Immunis metu Hippolytus, 292, 1055. Immunis terra, 770, 413. pars, 314, 52. Immune est coelum, 73, 957: 107, 49.
- Impar calamus, 245, 298. malo animus, 96, 1276. Deorum numerus, 601, 811. Imparem esse Alcidae, 692, 2190. Impares exaquare, 221, 631.
- Imparatum acrumis pectus, 291, 994.
- Impatiens dei Maenas, 595, 719. morae, 262, 582: 317, 99. Jugl, 234, 117. sui habitus, 250, 372.
- Impavidum pecus, 683, 1056. genus, 610, 61.
Impavidi somni, 657, 645.
- Impedire properantem, 189, 99. mentem, 137, 440. poenam, 412, 333. arma impia, 208, 402.
- Impellere maria, 557, 161. profundum, 513, 587. manum, 127, 277. pinum ardentem dextera, 727, 1727. Impellit lapis humeros, 676, 943. rates aura lenis, 574, 431. Impelentes venti, 287, 955. Impulsus dolor, 716, 1686. sensus, 706, 1403. mons huc de illuc, 25, 286. Impulsa domus, 672, 884. Troja manu Achillis, 402, 205. Impulsi animi, 661, 708.
- Impellere, pro evertere, percellere*, 725, 1685.
- Impulsus gravis, 707, 1424. subitus, 495, 345.
- Impendere animam marito, 519, 663. *aliquid in aliquo*, 4, 24. vitum in sacra, 691, 1172. *alicui artus aliusque*, 505, 487. Impensus homo homini inferias, 410, 299.
- Impendere diem*, 4, 24. *Impensum ferrum*, 719, 1592.
- Impetare i. e. regem esse, 219, 584. Alcidae, 642, 403. menti, 169, 919. peccati, 427, 450. *alicui aliquid*, 620, 62. iulla, 773, 459. exuli exilium, 503, 459. falsis pennis, 175, 897. viduus genibus, 42, 542. *alicui mortem*, 184, 102. Impero nimis facia, 5, 35. Imperasse timui, 8, 63. Imperata peragere, 771, 457: 796, 724.
- in Imperatore designando militum consensus potissima vis fuit*, 774, 487. *Imperatoris mortui Deorum numero adscribebatur*, 340, 198.
- Imperium regium, 254, 430. Pelasgum, 483, 178. paternum, 266, 621. cadens, 314, 84. regis iniquum ferendum, 484, 195. Impeni paterni comes, 297, 1111. sceptrum, 282, 868. debita pars, 792, 790. cruenta sitis, 261, 542. Imperio matris obsequi, 219, 591.
- Imperium rumpere, 9, 79. patris perferre, 100, 1114. datum abnuere, 141, 471. capere munere matris, 711, 94. *alicuius tenere*, 751, 113. regium pati discere, 484, 189. Imperio duro scepra regere, 361, 705. regere populos, 486, 216. vocis umbram amittere, 529, 767. occupato cedere, 101, 281. Imperia dura, 35, 433. excelsa, 311, 10. violenta, 407, 258. fortunae obijacent, 311, 11. pretio quolibet constant bene, 223, 664. invisa nunquam diu retinentur, 223, 660. impetria

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

ria excipere, 6, 42. regere, 165, 618. sol-
vere, 296, 1083: 350, 527.
Impetrare orbis fatum, 755, 156.
Impetrare mortem, 125, 248.
Impetus & ira, 710, 1461. effrenus, 809, 944.
funialis, 481, 157. totus, 583, 535. iunibun-
dus, 142, 163. violentus, 104, 347. felix,
537, 891. primus, 561, 128: 757, 189. ira-
tus, 464, 1149. demens, 74, 975. mensis,
142, 255. labantis fortunae, 747, 37. Arctoi
Boreae, 416, 395. Impetum retinere, 498.
187. regere, 457, 250. siliere, 560, 103.
mortis aulere, 681, 1046. sibi terrere, 616,
311. & iras inhiere, 400, 413. Impetus fe-
roces, 425, 495: 555, 127. feri, 116, 116.
veteres, 517, 903. *impetus alienus sentire*,
73, 916. *Impetus est, pro liberis*, 159, 518.
Impexa barba, 59, 766.
Impiati facinore thalami, 301, 1186.
Impiatis ferrox, 11, 97. *furens*, 770, 431.
Impingere, 76, 991.
Impius Mars, 118, 646. *furox*, 161, 440. amor,
237, 165. cnis, 113, 467. uterus, 117, 173.
crux, 92, 1217. partus, 164, 731. aspectus,
94, 1141. pater, 74, 966. *Impiara*, 156,
712. progenies, 116, 137. Venus, 171, 720.
fax, 113, 112: 555, 119. mater, 519, 779.
domus, 107, 46. *aniua*, 709, 1449. manus,
377, 915. *ncx*, 100, 160. caedes, 561,
219. proles, 319, 160. *virgo*, 611, 964.
dextra, 41, 518. *Maenas*, 344, 436. Im-
pium os, 178, 1067. caput, 108, 1180: 613,
926. atque audax caput, 610, 953. scelus,
717, 1720. bellum, 101, 190. pectus, 302,
1197. *Impium rapere*, 302, 1203. *Impii* foe-
tus, 518, 619. penates, 106, 124. *Impiae dapes*,
176, 1014. rates, 558, 173. matres, 162,
557. *Impia fata*, 384, 1046. furta, 492, 674.
Impias crux, 56, 444. *Impias arae*, 726, 1700. *Im-
pius contra Deos testimonium dicere*, 546, 1016.
Implacabile numen, 340, 395.
Implexi dolis, 317, 101.
Implere litus, 462, 1126. lacrymis, 439, 765.
pectus monstro, 115, 143. ora flammis, 719,
1743. freta mille velis, 44, 370. famem
gavis, 65, 621. patrem sua turba, 172, 979.
patrem funere suorum, 167, 890. locum vo-
ce foemina, 714, 1672. parentem alieno in
loco, 119, 175. vela ratis flatu secundo, 797,
879. *arlem sanguine & flamma*, 219, 582. *Implevit polum stellae*, 72, 944. *Implevit litus i-
rati sonus*, 401, 190.
Implere domum, 108, 51.
Implicare corpus laqueo tenaci, 296, 1085. *sibi
varios colores*, 334, 315. *Implicitus hostem*

quaerit, 606, 896. *Implicitum malum*, 358,
640. *Implicitae manus*, 176, 906.
Implorare manus alienas, 701, 1329.
Implorare manum oculis, 45, 373. parentem
Stygiae rati, 755, 117. caput humero lenis,
601, 825. jugum Britannis, 748, 41. hume-
ris Oïan, 728, 1735. *Imposuit Atlanti Her-
cules*, 617, 11. *hivis flagrantibus*, 741, 1956.
Imposita Lyrneffos jugo celso, 404, 121. *do-
mus vertice alti montis*, 158, 455. *Imposita
runae*, 170, 932.
Imposuit ferrum, 336, 341.
Impos sui, 555, 117.
Impotens furor, 514, 512: 600, 801. animus,
30, 310. Dominator, 90, 1181. Telephus,
404, 215. calus, 661, 715. tyrannus, 22,
104. *cradels*, 56, 718. *Impotens ambitio*, 151,
350. *Furiarum turba*, 141, 958. *statu nimis
magno fortuna*, 661, 147. *impotens regnum*,
71, 966. *consilii*, 555, 126. *sceptro*, 481, 143.
regno, 408, 166. *flammis & sagittis*, 144, 176.
Imprimere jugulo telum, 384, 1037. *maculam
laudibus*, 710, 1454. *pedem reducem litoei*,
473, 401. *Impredium vulnus*, 727, 1616. *fer-
rum*, 178, 1047. *Imprella signa*, 279, 43.
Improbare placita, 407, 146.
Improbis lapis, 684, 1081. *venen*, 159, 460.
Improba cupido, 32, 456. *spes credula*, 128,
195. *Improbae Naides*, 175, 780. *Improba
vota*, 178, 1074.
Improbum fulmen, 475, 84.
Impudentem celat pudor, 185, 920.
Impudicum caput, 170, 707. *impudicum facere
mens solet*, 272, 733. *Impudici tactus*, 170,
704.
Impune nulli fuit genere scepra Thebarum, 222,
640. *eloqui*, 51, 661.
Impunita vixis raris forma fuit, 278, 811.
Imputare tanto monstra, 136, 144. *scelera mo-
ribus*, *ibid*.
Imus Archeron, 212, 98. *secessus*, 151, 610. *Ima
radix*, 379, 666. *unda*, 247, 115. *terra*, 461,
1114. *tellus*, 522, 691. *Imum latus*, 394,
104. *pectus*, 419, 450: 537, 903. *solum*,
174, 1010. *Imi blancs*, 397, 146. *Imae un-
dae*, 46, 600: 584, 554. *medusae*, 512, 818.
valles, 364, 725. *Ima Tartara*, 373, 869. *Ima
deserere*, 331, 180. *fumini permutare*,
149, 598.
Ima pernatat levis hera summis, 149, 598.
In aperto, 8, 46. *In cnis*, 513, 594. *In ne-
potes*, 106, 19. *In se*, 92, 1213. *In se fac-
tore*, 93, 1221.
*In Amazone gladiatore, pro fabula Amazonis, &
gladiatoris*, 1, 1. *In annis, pro du*, 129, 318. *In
V V V V V* 2 ar-

INDEX NOVUS

- arma, pro ad arma*, 301, 184. *In bella, pro ad bella*, 60, 779. *In hoc fuit*, 104, 1213. *In lucem*, 586, 577. *In ferro*, 677, 960.
- Inaccessa, 47, 606.
- Inachia stirps innuba, 367, 314. Inachus murus, 211, 444.
- Inachus volucer, 625, 139.
- INACHUS *fluvius Aegyptum*, 113, 115.
- Inane corpus, 339, 379. & lacerum pectus, 75, 978. Inanes mortuus, 460, 1096. vultus, 185, 42. sinus, 379, 969. Inania verba, 417, 407.
- Inane maximum apud inferos*, 174, 1009.
- Inardescere: Inardescunt genae, 633, 251.
- INARIME *salsula sinus Puteolani*, 162, 809: 690, 1116. *sive Typhari*, 162, 909.
- Inaudita altera pars, 485, 199.
- Inauditi damari non possunt*, ibid.
- Inauspicata bos, 364, 723. Inauspicatum sanguinis pignus, 383, 1022.
- Inausum Danaus nefas, 434, 669. Inausum quid finire, 278, 824. Inausa audere, 305, 20.
- Incaluit ardor, 692, 1278.
- Incaluit furere, 606, 894.
- Incedere gradu ebrio, 474, 69. per urbes, 64, 838. per spatia plena sublimis gradu, 460, 1089. sublimem inter omnia civium, 787, 705.
- Incedere ira pectus, 761, 365. Incensum axis Phoebeus, 750, 1386. Incensum cor, 112, 98.
- Incensae faces, 671, 871.
- Incertus Mars, 221, 626. dolor, 250, 366. lar, 449, 21. casus, 449, 915. pes, 250, 374. animus, 152, 638. Incertus vias, 334, 312: 359, 686. Incerta fides, 130, 327. fors, 550, 38. unda, 52, 683: 556, 140. umbra, 541, 964. pax, 426, 529. Syrtis, 263, 570. sedes, 461, 1104. gens sui, 18, 184. tigris quo mortuus ferat, 156, 710. Incerta voti, 449, 898. Incertum murmur, 157, 729. praemium, 221, 632. Incertam rapit anceps acilus, 539, 919. Incetti reges, 106, 34. vultus, 597, 748. Incerta lumina, 595, 714.
- Incertissimae res*, 136, 414.
- Incessere, 487, 256.
- Incessu piger, 136, 421. Incessu habituque talis fuit, 422, 465.
- Incessare, 88, 1258.
- Incessificus, execrabilis, nefandus, 197, 223.
- Incessificus*, 310, 3.
- Incessus: Incessa manus, 795, 854. domus, 558, 645. fax, 767, 160. Incessi impia face totius, 312, 21.
- Incessum*, 88, 1158.
- Inchoata caedes, 542, 974.
- Incidere in matrem, 384, 1051. in regnum, 311, 14. in verum seculum, 304, 1210. Inci-
- dit pectus in artus & ossa, 703, 1355. Incidet Baccho cruor, 405, 886.
- Incidere: Incidit cervix, 998, 777.
- Incident moenia humeris*, 97, 1291.
- Incipere: Incipit via tenebris coeca, 51, 668. ignis a thalamis meis, 204, 147. Incipe animae, 264, 599.
- Incitare nequitiam, 555, 114. iram flammis resistentem, 564, 261. Incitatus gradus, 454, 999. Incitatus turbines, 106, 1336. iclus, 193, 161.
- Incitus curius, 184, 28. currus, 418, 413. Incitatus furoris stimulis, 595, 720. Incitae famulae, 11, 100.
- Inclinare: Inclinat animus quo fors trahit, 107, 185.
- Includere: Includi carcere, 56, 717. Includens locum vallis, 462, 1124. Inclusus furor, 149, 362. specu faxco, 361, 707. Inclusa ripis vidua, 486, 215. fluctu Scyrius, 412, 340. fremitus tellus, 454, 991. Inclusum marmur, 595, 713. Inclusi nocentes, 58, 747. dentes, 117, 161.
- Inclytus Alcides, 734, 1832. Hercules, 637, 332. sanguis, 421, 465. gnatus, 707, 1415. flos, 195, 185. Graeciae flos, 487, 226. Elea palma Sirophius, 608, 918. laude, 571, 400.
- Inclyta laus, 672, 882: 714, 1515. virtus, 744, 1984. pnbes, 567, 310. proles, 507, 511. foror, 216, 516. Oechalia cecidit, 643, 422.
- Inclytum letum, 693, 1200. genus, 30, 319.
- Alcidae genus, 708, 1417. regni decus, 480, 330. Inclytae laudes, 406, 326. Inclyta iura, 456, 714.
- Incognita, infanda supplicia, 635, 197.
- Incognita causa, ut nocens cado, 362, 695. Incognitum facinus, 539, 921.
- Incola silvarum effertatus, 285, 912. Incolae arvi, 68, 881.
- Incolere coelum, 70, 907. sterilem fecos, 625, 133. tristes lacus, 548, 13. Incolit coelum iustitia, 501, 439.
- Incolumem esse, 756, 179. cui remeare, 635, 295. adflare inter ruinas urbis, 312, 34. Incolume nato petii nil a superis, 735, 1843.
- Incolumes gnati, 776, 1025.
- Incomtus decor, 268, 657. Incomtae Niiades comas, 587, 586.
- Incredula est mens misera*, 743, 1979.
- Increpare latera, *pro adflare & cum fremitu allidere*, 576, 440. Increpat metus, 410, 302.
- Increpescere: Increpescit dolor, 540, 951. Increvit Titius jecur, 684, 1070.
- Incruentum imperium, 56, 741.
- Incubare ferro, 242, 259. pinnis, *i. e. vigiliis agere*, 147, 571. purpura & auro, 168, 909. In-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Incubat moellae dolor, 233, 99. *mibi* mors gravis, 134, 401. menti furor, 243, 268. leo armento, 158, 733. tellus capiti impio, 308, 1280. vapor terris, 312, 47. Incubant pratibus pecudes, 320, 145.
Incubare arma & hostium, 214, 499.
 Incultus squalor, 279, 833.
 Incumbere, 578, 474. *sibi*, 188, 14. telo, 671, 867. mari, 271, 716. rogo, 725, 1682. *cui* pondus leve, 730, 1764. in iras, 577, 902. Incumbit *mibi* Pindus, 705, 1382.
 Incurrere, errare, 632, 247. Incurrit ales visceribus meis, 577, 930. obvis corniger ore torvo, 295, 1081.
 Incutere verbera, 9, 88. Incussus stipes, 602, 838.
 Indere: Inditum visceribus ferrum, 429, 584.
 India thyrsifera, 274, 753. decolor, 248, 345.
 Indicare pestem, 669, 825. delictum, 283, 879. auctorem, 512, 639. cladis auctorem, 89, 1166. coedis auctorem, 140, 194.
 Indicere scelus, 311, 17. Indictum viris munus, 256, 461.
 Indicium salutis, 350, 516.
 Indicum mare, 211, 392.
 Indigere flamma Troja ardente, 591, 51.
 Indignus thalamis, 761, 252. Indigna spolia, 26, 294. aure materna verba, 612, 982.
 Indocile ingenium, 120, 200. Indociles esse lugere, 191, 82.
 Indocila filiola, 624, 159. Indocilae manus, 658, 669.
 Indoles felix, 435, 701. recta, 256, 454. generosa, 204, 334. natorum, 282, 869: 673, 904.
 Indolem agnoscere, 425, 504.
 Indomitum Hercules, 704, 1375. grex, 234, 118. Achilles, 558, 178. prece, 202, 307.
 Indomita gens, 504, 467. Indomitum corpus, 616, 145. bellum, 588, 604. malum, 672, 875. Indomiti artus, 22, 1079. tauri, 26, 299. Indomitae flammae, 238, 187. Indomita verba, 611, 964.
 INDOSCYTHAE, 505, 484
 Inducere rebus atram chaos, 579, 487.
 Induciae exiguae, 213, 481.
 Inducere vestes, 632, 576. vultus feros, 594, 707. formas minores, 245, 299. manum cerebro, 194, 180. faciem pulchram animis turpibus, 285, 919. obstinatis frenos, 263, 574. pectus in tela, 78, 1025. mente inhospitalem Caucasum, 471, 41. amictus conjugis manu textos, 605, 882. Induit semet juvenca ferro, 316, 141.
 Inducere se tela, ferro &c. vel in telum, 99, 1312.
 Induitur is, cui nocetur: Induitur res, quae nocet,

faciatve, ibid.
 Inlus Phoebo subditus, 619, 41. potat Araxem 497, 373. propioris Phoebi, 149, 602. Indi extremi, 318, 114. nudi, 319, 123. Indos inficere, 637, 316.
 Inderam feges, 70, 909.
 Inermem vadere per umbras, 740, 1938. Inermes manus, 414, 671.
 Iners gnatus, 743, 1970. Iners senectus, 53, 496. dextra, 189, 91: 194, 173: 584, 551. Inertis est, nescire quid liceat *sibi*, 772, 452. Inertia tela, 153, 182.
 Inesse: Inest sanguis vectoris perfidi, 519, 775.
 Inexpugnabilis, dura anima, 193, 165. Inexpugnabilem esse, 796, 870.
 Inextricabile, 192, 133.
 Infamis conjux, 506, 501. domus, 236, 142.
 Infandus dies, 665, 720. Infanda vates, 316, 91. parens, 751, 72. vox, 612, 981. Infandum caput, 373, 871. scelus, 612, 983: 764, 303. genus, 285, 905: 376, 915. malum, 234, 116. Infandi sensus, 74, 973. Infandae manus, 549, 23. membrae, 126, 272. Infanda timeo, 311, 15.
 Infans ambiguus, 270, 693. pavefactus, 78, 1022. visceribus exsectus, 732, 1805. Phoebo notus, 527, 215. doctus nomen matris, 66, 854. inutile munus, 172, 853. quis fuerit, 371, 861. quo lateat non superest, 424, 481. Infanti decreta mors est, 198, 243. Infanitem traditum negare, 373, 316. nasci flabulis, 738, 1897.
 Infansibus mortuis concessum perferre cererum vel candellam, 66, 855.
 Infaustus pater, 182, 5. uterus, 358, 637. hospes, 316, 80. Infausta mater, 534, 845. manus, 145, 533. sedes inferorum, 102, 1. Infaustum genus, 86, 1135. nuncium laeto miscere, 574, 416. Infausti questus, 171, 954. Infaustae pugnae, 222, 642. fruges, 523, 704. manus, 93, 1235. Infausta sacra, 337, 351.
 Infelix puer, 754, 167. genitor, 174, 1002. dolor, 591, 649. amor, 480, 136. status, 618, 356. Infelix soror, 748, 47. anus, 731, 1821. paret, 31, 364. decor, 296, 1096. Infelix caput, 702, 1330.
 Inferius & infestus, quomodo differant, 77, 1013.
 Inferiae, sacra quae Diis manibus inferuntur, 194, 172. Inferias dare, 586, 577.
 Infernus Rex, 233, 95. Canis, 645, 460. hospes, 281, 835. limen effringere, 6, 47. specus, 112, 105. Inferna Styx, 240, 396: 693, 1198: 710, 1766. Inferna nox, 579, 404. puppis, 741, 1950. facies, 314, 49. Infernum

VVV VV 3 re-

INDEX NOVUS

- regnum, 187, 952. Infernum aequor, 684, 1073. agmen, 441, 960. Internae sedes, 196, 107. Inferna tangere, 35, 473. loca vincere, 743, 1976.
- Inferre proelia, 111, 84. gradum, 172, 712: 351, 548. se Deis, 612, 95. greffum thalamis, 661, 717. canem oros, 63, 821. gradus thalamis, 750, 74. Mambus gemes, 43, 556. Intulit mortem membris lopor, 650, 534.
- Inferi tristes, 44, 566. subacti, 704, 1371. pacati, 62, 890. venientem niment, 731, 1780. Inferorum carcer, 93, 1322. Manes, 789, 738. canis, 719, 1601. discussa nox, 7, 50. arbutos sedere, 689, 1007. Inferis Herculem reddere, 91, 1218. Inferos fugere, 548, 4. vincere, 705, 1376. linquere, 684, 1079. mulcere vocibus, 44, 574. Inferis meritis, 35, 422.
- Inferi, *infra mundum*, 710, 1769. *in centro terrae*, 14, 179: 64, 831. *pala Aetnae subiecti*, 47, 607: 82, 1104. *Inferis memorem & affectus a Poetis trahi*, 746, 13. *Inferis ipsi inferius quod esse credebant*, 174, 1012.
- Infeilus frater, 214, 491. gradus, 291, 1000. Creo, 105, 490. miles, 47, 416. Iudex, 449. 900. mentis vigor, 789, 740. Infeila fors, 198, 219. manus, 158, 759. tellus, 618, 18 fax, 759, 231. conjux, 107, 41. trahis, 541, 962. Cidmeae genti lues, 312, 30. Infeilum agmen, 90, 1181. fulmen, 759, 229. mare, 581, 515. Infeili arcus, 441, 824. enses, 208, 405. Infeilae manus, 185, 41. fagnitae, 706, 1404. Infeila signa, 208, 398. agmina, 265, 615.
- Inficere Indos, 637, 337. terras, 261, 551. vindas sanguine, 635, 300. Inficat Phoebus Indos flamma, 319, 123. Infeilae sanguine manus, 40, 499.
- Infidus vector, 649, 514. Infidum bonis vulgus, 257, 488. Infida loca, 609, 941.
- Infigere telum pectori, 384, 1016. natis oscula extrema, 491, 289. Infusus dens, 674, 918. Infusae pectori flammiae, 595, 711.
- Infusus timer*, 491, 294. *Infusa medullis fames*, 111, 97.
- Infirmum jecur, 725, 1676. Infirmo favere, 207, 385.
- Inflammar, 257, 486. Inflammat amorem pectoris fortuna, 638, 358.
- Inflare: Inflati vultus, 250, 609. Inflata Notis vela, 551, 90.
- Infectere: Inflecta cervix, 170, 951.
- Influens fortuna, 145, 516.
- Infringere minas, 62, 802. rictus, 698, 1274.
- Infusae sacrae, 193, 693.
- Infusae, filaments laeva*, ibid.
- Infundere rebus lumen, 236, 194. Infusus sanguis, 410, 295. Bacehus, 173, 982. Infusus artus, 540, 947. humero capilli, 348, 499.
- Ingenere patres caelos, 731, 1781. mortuuro, 725, 1687.
- Ingenitum ignis, 718, 732. turba, 714, 1667.
- Ingenimare ictus, 62, 802.
- Ingenium folers, 198, 237. rectum, 256, 459.
- Indocile, 120, 199. infandum, 755, 151. malis crecit, 538, 910. Ingenio uti, 178, 946. opus est, 431, 918. patrem transcendere, 433, 702.
- Ingens specus, 401, 198. sonus, 154, 680. pontus, 292, 1015. tumultus, 54, 714. error, 94, 1238. Caucasus, 199, 1134. pavor, 755, 213. triumphus, 673, 883. vit, 56, 441. Ingens procella, 149, 594. vorago, 51, 666. arbor, 351, 543. litages, 170, 928. gloria, 145, 338. umbra, 400, 181. fera, 460, 1093.
- Ingens opus, 96, 1281. decus, 487, 226. os, 73, 947. corpus, 695, 1230. scelus, 751, 91. facinus, 123, 234. Ingentes alumni, 601, 810. Ingentes curae, 265, 607. irac, 444, 834. Ingenua mala, 195, 191.
- Ingens animi*, 451, 945.
- Ingenuus animus, 242, 510.
- Ingerere rela, 133, 385. supplicia dira, 504, 461. se clypeo, 211, 481. se morti obvium, 79, 1032. scelus sceleris, 157, 731. flagina cuncta, 487, 236. Ingerunt aures, quicquid dominant oculi, 198, 132. Ingeffus latex, 324, 196. stipes, 709, 1449. Ingeffa orbis, 127, 282.
- Ingerere thura fuit*, 333, 306. *Ingeffum fumus patri*, 480, 132.
- Ingratus orbis, 702, 1332. Ingrata tellus, 49, 651. Ingrata vita est, 506, 504. Ingratum caput, 504, 465. Ingratum est omne genus, 732, 1810. Ingrata rates, 401, 192.
- Ingreffu squallente culu, 511, 514. audet pedes vadum, 183, 277. jugis gelatis, 265, 614. per Stygios lacus juvat, 197, 750.
- Ingruunt bella genaina, 508, 516.
- Ingruere, pro jecur*, 49, 617.
- Inhaerere alieu, 752, 121. Inhaerent dona affixa quercui, 153, 659. Inhaerens manus, 182, 10.
- Inhiare: Inhiens gaxis, 17, 167.
- Inhibere juvenes, 101, 292. *quoniam*, 730, 1771. dextras, 717, 560. lacrymas, 741, 1945. impetum & iras, 500, 413. Inhibenda mater, 681, 1030.
- Inhorrescere malis, 574, 418. polnm nube atra, 688, 1133. Inhorruit undarum globus, 193, 1051.

In-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Inhospitalis Caucasus, 177, 1048: 471, 43. Taurus, 137, 168. Inhospitalis tegnum, 404, 215.
 Inhumatam ferri ad manes, 765, 344. Inhumata ossa, 448, 895.
 Inimicus sanguis, 49, 616. spiritus, 124, 145: 185, 44. Inimica victrix, 753, 131. Divae virginis Pleuron, 443, 827. Inimica lumina, 107, 1270.
 Iniquus Tonans, 587, 595. rex, 71, 914. Iniqua fortuna parit raro virtutibus, 28, 315. Iniquum impetum, 484, 195. Iniquae urnae sortitot, 455, 981. Iniqua fata, 455, 986. tegna non manent perpetuo, 485, 196.
 Inire aditus caecos, 64, 834.
 Injulus retum aestimator, 427, 545.
 Innasci: Innatus vulneri tumor, 373, 858.
 Innoctere mentem, 251, 416.
 Innocens animus, 567, 765: 677, 964. Innocens mulier, 484, 195. proles, 169, 668. Innocens pene est, quem poenitet peccasse, 563, 143. Innocentem esse, 562, 699. alius esse, 504, 505. fortunae eripere, 377, 934. Innocentes superi, 101, 1344. decepti, 672, 890. Innocentes esse, 559, 936.
 Innocens, qui sponte non movet, 196, 105.
 Innocuus cruor, 490, 163. Innocuum rus, 71, 930. Innocuum errare aperto aethere, 148, 501. Innocuae umbrae, 86, 1112. manus, 56, 740.
 Inocens, cui non nocet, 16, 159.
 Innoxius, qui non nocet, ibid.
 Innuba stirps Inachia, 567, 313.
 Innoxius dies, cuiusque, serena, 632, 118.
 Innumerae gentes, 45, 556. rates, 212, 86.
 Innupta bos, 550, 371.
 INO quare mortua & quomodo, 31, 586: 181, 22. Gracilis Leucothea; Latius dilatata, 345, 446.
 Inca rupes, 183, 21.
 Inobsequentes frenis equi, 295, 1068.
 Inoffensibilis cunus, 72, 918.
 Inops Garamas, 231, 67. lucis genitor, 453, 501. Inops unda, 313, 41: 585, 571. Inops mentis, 595, 711.
 Inquietus canis, 715, 1526. Inquieta mora, 92, 1215. virgo, 613, 1000. turba rapitur, 795, 537. Inquietum mare, 444, 847. genus, 769, 409. Inquietae silvae, 716, 1537.
 Inquinare aras, 726, 1701. se caede, 508, 513. nomen vitis, 761, 251. jubar nitidum Phoebi, 577, 465. Inquinatur dextra, 710, 1454.
 Inquinare facia sua, 668, 816.
 Inianire: Inianit leo per arva, 176, 919. Macnas deo recepto, 478, 383. Inianendum no-

bis est, 12, 109.
 Infans ventus, 110, 419. Pontus, 148, 551. Floreas, 199, 1150. tumultus, 111, 85. Infana procella, 209, 410: 272, 736. Infans mare, 170, 700: 528, 765: 583, 540. peccus, 267, 640: 501, 1193. Infans animi fluctus, 85, 1092. Infans flammac, 249, 561. procellae, 152, 656. Infana Coris maria, 588, 598.
 Infans pudor, 185, 914. Infans vitae, 256, 461. lucis & Phoebi humor, 151, 545.
 Insepultus pater, 180, 98.
 Insequi ignem recedentem, 718, 1730. Insequor, praeterea, occurro, 79, 1041. Insequitur minas fletus, 653, 249. Insequuntur manum oculi, 379, 963.
 Inferere nemus aliris, 689, 1154. colla laqueis, 193, 148. caput aliris, 647, 493. pectori ferum, 501, 1177. coelo viperas manus, 628, 169. liberos sceleris, 119, 525. Infertus ungulae tabus, 649, 511. Inferta nubibus turris, 553, 91.
 Infirmus, 760, 249.
 Infidere saxum, 191, 122. Infedit torpor per artus, 126, 224.
 Infidiae conjugis, 747, 12. Infidias abigere, 114, 495. facere somnis, 276, 781. Infidias jacet, 350, 275.
 Infidiae quae latent magis nocent, 481, 154.
 Insigne frontis, 609, 936. Insigne sanguineum, 185, 41.
 Insilire freto, 184, 24.
 Informis monstrum, 504, 473.
 Insolita pectus, 670, 851. Insolita extia, 305, 1211.
 Insomnia vera & falsa, 81, 1070.
 Insons, 257, 487. Insons Lichas, 678, 978. juvenis, 178, 815. Insontem premere, 664, 748. aliquem vocare, 196, 204: 506, 502. Insonites Dei, 418, 755. nati, 491, 283.
 Inspicere, quid, 478, 111.
 Inspicere fata, 159, 757.
 Inspirare animum, 126, 175. Inspirat ventus fallo, 291, 1008.
 Instabilis Euripus, 666, 779. locus, 176, 910.
 Instabile regnum, 121, 217.
 Instare, premere, 171, 717. & geminare Stygis preces, 317, 621. Instat Acaulus, 508, 521. sitis, 188, 169. nautis fera tempestas, 171, 959. aliquid magnum, effertum, immane, impium, 499, 395. Instans forores squallidac, 597, 759. tela, flammac, vulnera, 201, 186. Instans virtus Junone peior, 620, 61.
 Infligare: Infligat mentes furor, 106, 27. furor dolore percitum, 300, 1156.
 In-

INDEX NOVUS

Infundī Venere juveni, 148, 339.
 Instruere epulas, 109, 62. cibis, 180, 1107.
 hamus, 16, 155. dolium fraude, 279, 828.
 pectus dolis, 796, 849. Instruere regia domo
 epulae, 625, 875.
Infrumentorum Adfuscarum nomina confundi, 569,
 129.
 Infuctus dies, 50, 633. Infucta manus, 605, 853.
 Infuctum hospitium, 163, 821. Infucta pro-
 digia, 237, 175.
 Infultare : Infultant monstra, 154, 672. poma
 foliis, 117, 164.
 Infuper hoc unum restat, 506, 498.
 Infurgere : Infurgit latus hostile, 338, 363. In-
 surgens feroci vultu gnatus, 295, 1064.
 Intacta praes, 269, 668.
Intactae manus, 144, 518.
 Integere corpus amictu funesto, 332, 551. In-
 tegit & unat caesaries, 277, 801.
 Integrate vim praetentam, 520, 672.
 Intendere spiculum, 650, 144. arcus, 706, 1400.
 vires, 235, 418. dextram, 508, 512. hos-
 ti tela, 518, 917. manus rigidas, 651, 549. ma-
 nu arcus, 643, 450. arcum tela missurum,
 677, 974. Intendens vultus jubar flammam,
 421, 448. Intenta cervix, 612, 973.
 Intentare mortis metum, 172, 727. *aliqui* cruen-
 tar faces, 541, 940. Intentata jugo foemina,
 471, 62.
 Interimere parentem ferro, 743, 128. nobiles
 viros, 776, 506. rate devediam in litus re-
 mntum, 796, 875. Interimere scelere frater,
 752, 113. Lajus, 526, 218.
 Interire, 519, 124. Interit miser, 435, 689.
 ab Interitu multos arcere, 424, 489.
 Intermissa oscula, 788, 731.
 Interpretes Deum, 451, 938. Deum Calchas, 413,
 332. tardus sui fati, 192, 139.
Interrogationis usus varius, 503, 453.
 Intimus sinus, 500, 1161. Intimum pectus, 633,
 248. Intimae medullae, 167, 641 : 650, 537.
 Intima viscera, 324, 191.
 Intonare magnum, 295, 1065. violentum, 179,
 1080. furibundum, 583, 544. magnum altis
 modis, 369, 328.
 Intonsa coma, 174, 754.
Intonsi Sarmatae, 42, 539.
 Intorquens flamen manu feroci, 639, 375.
 Intra Tartara esse, 174, 1012.
Intra me fortuna fletit, 507, 520. *Intra fortunam*
suum manere, ibid.
 Intrastabilis animus, 248, 229 : 243, 271. can-
 tes, 263, 580.
 Intrare domum, 735, 150. domus, 42, 533.
 thalamos, 762, 277. fretum, 127, 192 : 268,

661. scapulos, 514, 610. aulam, 755, 162.
 regium lumen, 565, 885. medullas tactu, 630,
 538. Inca Tartari, 731, 1779. templa sup-
 plici pede, 526, 225. in viscera parentis, 770,
 416. litus Pelagi rubentis, 319, 120. Intrant
 fraudes fures, 655, 611.
Invenire, 432, 615.
 Intrepide aliquid perferre, 34, 417.
 Intrepidus animus, 679, 993. parens, 355, 596.
 vagans, exul, 311, 13. Intrepidus animo,
 400, 1093. Intrepida ratis, 175, 889. Intre-
 pida verba, 264, 593.
 Introitum negare, 404, 216. *aliquis* sentire, 112,
 103.
 Intueri terram, 353, 567. facta, 96, 1265. coe-
 lum, 768, 387. vultus, 301, 1168. moestum,
 729, 1755. colla monstri, 8, 62. natorum
 capita, 168, 903. praefidia amaci, 607. mem-
 bra nudata, 703, 1357. venerantem sacrum,
 354, 424. conjugem venientem, 788, 728.
 lumine remissu ac placido, 20, 219. Intuens
 coelum, 723, 1695. Intuens horrefco, 334,
 323. torvum & obliquum, 156, 706.
 Intus, *pro intus*, 283, 898.
 Intus tremere, 174, 1000.
 Invadere, 704, 1373. Invadere pellicem, 618,
 347. Deos, 501, 424. utrumq. maternum,
 679, 993. faces animo, 727, 1723. Invadunt
 laetum ignes ultimi, 720, 1610. Invasit me
 tremor, 8, 61. fera coelum, 620, 72. tremor
 ossa & artus, 359, 659.
Invadere mala, pro aggredi, 618, 56.
 Invehere vitia, 316, 79. littori malum, 293,
 1032.
 Invenire dapes, 110, 66. viam, 182, 5 : 618,
 33. monstra, 620, 54. malum, 645, 466. diem,
 12, 114. mntas, 483, 173. ante novas, 261,
 510. negatas vias, 240, 224. feras in pectore,
 644, 269. formas mortis, 261, 551. re-
 media pennis, 502, 453. Invenit dolor ma-
 lum, 126, 275. Inveniet aut damnabit dies
 Herculem, 727, 1715. Invenient carmina iter,
 645, 464. Inventus parens, 371, 836. Inven-
 ta nox thalamis digna, 380, 977. tanta lues,
 703, 1318. latebra est, 697, 1264. Inventum
 aliquid est pejus siti arente, 105, 4.
Invenire mortem, 94, 1245 *Invenire mortis viam*,
 94, 1245.
Invenire, 76, 991.
Invenit tepor primus filias, 640, 381.
 Invidus Deus, 650, 519. vultus, 697, 1266.
 malis Ajax, 382, 532. agie, 775, 500. Invi-
 dia patria, 785, 678. stirps, 319, 124. Invi-
 dia fata, 691, 1179. tela, 760, 246.
 Invidere patri, 214, 497. malis, 540, 387. *ali-*
cui

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

chi, 270, 696. *mori in patria*, 798, 904. *Invidet mortali coelum tenens*, 713, 1511. *Invidet Pyrrhus patri*, 581, 512.
Invidia petiliens, 277, 489. *tristis*, 774, 485. *comes est*, 655, 613. *palliat pectus*, 556, 134. *factum premit*, 31, 352. *partum nomen clarum ominatur*, 789, 749. *Invidiae capax arx*, 424, 479. *ab Invidiae malis procul latere*, 769, 381. *Invidiam pati*, 37, 353. *Deis legendo facere*, 735, 1861. *odiumque patri detrahere*, 410, 198.
Invidiam morte non exstingui, 187, 947. *posse pati*, *ars prima regni est*, 222, 654.
Invida fortuna, 41, 524.
Invidum vatum, 641, 398.
Invidere umbras, 341, 399. *Invisus Dis*, 51, 664. *dies*, 63, 824. *pater*, 75, 988. *suus*, 222, 653. *omnibus*, 106, 38. *Invisi lux tenebris*, 746, 21. *pellex*, 506, 495. *650, 529. 635, 290. cunctis pellex*, 757, 187. *conjug*, 773, 470. *proles*, 358, 636. *lux*, 451, 939. *mihi mors*, 801, 968. *omnibus*, 613, 992. *conjugi*, 751, 104. *regibus anus*, 731, 1783. *Invisum corpus*, 183, 19. *189, 96. 309, 1158. genus*, 142, 492. *Dis caput*, 71, 920. *Invisum opprimere*, 772, 455. *Invisi penates*, 232, 89. *Invisi imperia*, 223, 660. *tecla*, 376, 918.
Invite loqui, 382, 1010.
Invitus ensus, 147, 565. *Invita manus*, 540, 952. *dextera*, 477, 104. *Invitum poenas pati*, 200, 263. *Invitae puppes*, 52, 676.
Invitum qui servat, idem facit occidit, 189, 102.
Invius Acheron, 54, 715. *limes*, 44, 568. *faxis Eryx*, 523, 707. *Inviu specus*, 530, 781.
Invisi lacus, 232, 93. *& laxi sinus*, 605, 889.
Inultus, 90, 1167. *pater*, 189, 91. *te petam*, 358, 643. *Inulta non ibo*, 634, 182. *Inultum ferre facinus*, 561, 220.
Inundare aras, 258, 499. *rura auro*, 220, 605. *Inundavit Cithaeron sanguine*, 347, 484.
Invocare Deum testem, 183, 888. *Deos testes*, 201, 283. *manes parentis*, 753, 137. *alicujus manus*, 715, 1533. *alicujus arma*, 203, 321. *fororem ad causam*, 168, 664. *frustra mortem relictam*, 305, 1219. *Invocans auxilium*, 753, 135. *Invocata noverca adest*, 636, 314. *Styx*, 287, 944. *Invocatam adesse*, 254, 423.
Invocabantur personae primum aliquod flagitium, vel egragium facinus anfas, 126, 275.
Involvere amnem flexibus, 52, 683. *aliquem nubis*, 151, 624. *Involuit fluctus*, 663, 731.
Invenire facies preciori, 651, 556.
Inutile munus, 372, 852.
Jocasta vecors, 382, 1004.

JOCASTA, quando moritur, 206, 371. *Jocos solvere*, 478, 114.
Iolcos parva, 503, 457.
IOLCOS. Jafonis patria, 422, 819.
Iole volucris, 630, 205. *exanimis*, 638, 349. *fulsit*, 632, 138. *virgo Euryto edita*, 712, 1491. *ex Hercule quid concepit*, 638, 346. *germanos dabit natis mris*, 634, 278. *Iolien polcere*, 652, 574. *diligere*, 638, 353.
IOLIES constantia, 631, 220.
IONIA, a Duce Ione dicta, 414, 363.
Ionium mare, 220, 610. *355, 603. salum*, 663, 731. *Ionio natate*, 580, 506. *Ioniae naves*, 116, 143. *Ionis maria Phrixis jungi vetare*, 585, 565.
Iphigeniam raptam velere, 802, 974.
IPHIGENIA, hospita Dianae Fufelidis, 802, 974. *propter moram classis Graecae malata*, 399, 165.
Ira trux, 761, 265. *agitata*, 146, 552. *& impetus*, 710, 1462. *coelestis*, 644, 441. *abjecta*, 137, 431. *regalis*, 504, 463. *praeceptis*, 261, 541. *patiens*, 794, 821. *furens*, 63, 820. *ardens*, 765, 332. *fructu ensus*, 34, 405. *flammis residens*, 564, 261. *par formae*, 61, 788. *cecidit*, 543, 989. *cessit*, 636, 308. *quae tegitur*, nocet, 481, 153. *loco discessit*, 539, 927. *non valet luctus tegere*, 748, 49. *frenis regi nequit*, 409, 280. *pietatem fugat*, 540, 943. *dat vires*, 434, 672. *regum gravis est*, 506, 494. *non temperat poenam*, 796, 858. *numinum notis ostenditur*, 335, 331. *variā diducit*, 539, 938. *spirat sanguinem*, 143, 504. *ruit in omnes*, 89, 1167. *Irac notas nosse*, 499, 394. *fervidus*, 793, 813. *avidus*, 389, 22. *Irac tempus dare*, 774, 474. *data obliterrari*, 510, 557. *proludit*, 295, 1061. *Iram movere*, 761, 255. *ponere*, 144, 519. *158, 735. quia ducit, sequi*, 440, 953. *expiare*, 796, 859. *sanguine extinguere*, 794, 830. *Ira, quo te mittis*, 538, 916. *Ira furens Cerberus*, 354, 580. *accingi*, 472, 51. *fatis est*, 634, 275. *concitum pectus*, 506, 506. *furere*, 379, 957. *tumere*, 158, 737. *205, 352. fervere*, 73, 946. *frui*, 5, 34. *Deorum urgeri*, 761, 258. *Irac mites*, 437, 730. *ingentes*, 444, 834. *truces*, 335, 333. *victoris minaces*, 585, 597. *tempore aut mora fractae*, 195, 186. *Deum veteres*, 363, 712. *cedunt ignibus, i. e. amoris*, 249, 355. *Irarum modus*, 106, 26. *minas compescere*, 710, 1466. *quidquid fuit, transiit*, 144, 509. *pudet Deos*, 692, 1191. *Iras dirigere*, 193, 163. *parare*, 295, 1059. *comprimere*, 408, 381. *mutare*, 93, 1220. *frenare*, 535, 866. *luere*, 401, 194.

XXX XX in

*image
not
available*

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Jubam jallat service, 73, 948.
Jubar nitidum, 477, 100: 577, 463. *flammeum*, 421, 448. *meritum*, 4, 26. *coruscum*, 281, 889. *nube respersum*, 662, 722. *coelo ardeus*, 759, 231. *sacris tacitis confcium*, 466, 6. *exortur moellum*, 310, 2.
Jubar glaciato, 699, 1289.
Jubatus leo, 128, 732.
Jubata fera, *i. e. leo*, 86, 1130.
Jubere tyranni est, 484, 194. *exilium*, 798, 900. *aliquid optare*, 700, 1300. *silire*, 484, 189. *atrolli*, 150, 370. *sicri nefas*, 634, 273. *bellum*, *pacemque*, 785, 680. *servare malum*, 513, 831. *jungi maena*, 621, 82. *superos habitare terras*, 245, 294. *Achillem lyram pulsare*, 793, 814. *quid secretum esse*, 646, 478. *manes id imos ire*, 541, 968. *Phoebum tardius agitare currus*, 601, 816. *nasci quid per urbes*, 716, 1543. *revchi spoliun*, 519, 664. *Jubet lugere dolor*, 735, 1855. *dolor fieri seculus*, 637, 331. *peccare*, *qui non vetat*, *cum possit*, 409, 291. *Jubent fata*, 628, 180. *Jussus sorte natum peto*, 428, 554. *arcana extuli*, 46, 596. *Jussa Maenas*, 632, 243. *Jussum quidquid est*, *leve est*, 620, 59. *Jussi tuba nautae vela dare*, 457, 1044.
Judex infestus, 449, 906. *futurus*, 57, 744. *dirus*, 392, 66. *Judicem iratum habere*, 450, 922. *Judices maligni*, 564, 270.
Judices quot sint, 55, 733. *Judices umbrarum a Jove constituti*, 45, 579: 717, 1558. *Judices inferorum fieri ex iustis & praclaris viris*, 57, 744. *Judices sortibus in arum conciliis legi solitos*, 18, 191: 55, 732. *Judicum sortitio apud inferos*, 55, 732: 57, 744.
Judicium patrum, 774, 487. *Judicia fera*, 55, 732. *Judicia sortiri*, 55, 732.
Jugalis amor, 63, 239. *torus*, 359, 661. *Jugalis fax*, 264, 597. *teda*, 786, 695. *Jugales tori*, 788, 726. *Jugales faces*, 557, 158: 637, 839.
Juga Jovo, 414, 362.
Jugatae thalamis virgines, 66, 822.
Jugari, pro matrimonio jugi, 414, 362.
Jugera jejuna foli Theffali, 615, 114.
Jugulum patens, 384, 1037. *senile*, 391, 50. *Jugulus senis*, 591, 656. *Jugulum praebere*, 612, 971. *Jugulo ferrum mergere*, *ibid.* *ensem condere*, 789, 735: 789, 752.
Jugula Oriem, 3, 12.
Jugum proratum, 190, 115. *curvum*, 333, 300. *turpe*, 78, 1019: 761, 250. *arduum*, 187, 67. *Grajum*, 397, 147: 441, 804. *sordidum*, 23, 167. *famulare*, 438, 747. *decem annorum grave*, 414, 558. *rigens*, 708, 1432. *nivo-*

sum, 370, 808. *cellum*, 404, 221. *nobile*, 51, 662. *Jugum Erymanthi densum*, 21, 228. *clarum*, 420, 459. *Veneris*, 263, 578. *Jugi patiens*, 402, 442. *impatiens*, 234, 117. *Jugo subiecti tauri*, 770, 412. *subigere sompnes*, 291, 1002. *Jugum pati*, 55, 432: 449, 910. *deponere*, 68, 880. *imponere Britannis*, 728, 42. *Jugo premere animum*, 556, 134. *nullo collum signata tauri conjux*, 570, 555. *praecepta*, 183, 13. *summa*, 115, 128: 225, 21: 399, 169. *Pyrenes*, 231, 69. *cana*, 213, 117. *torrida*, 625, 136. *tupta*, 400, 175. *alta*, 120, 186: 315, 8. *ignifera*, 470, 54. *curva*, 364, 721. *diruta*, 25, 283. *operta*, 523, 708. *dubia*, 577, 457. *Actinae*, 238, 190. *Pangaei*, 524, 721. *Idaea*, 450, 928. *Nysae*, 498, 384. *Rhodopes*, 681, 1032. *Theffalica*, 689, 1139. *Tanri*, 221, 382. *Pindi gelata*, 265, 614. *Baccho nota*, 220, 602. *centaury plena*, 74, 969. *sicra Parnassi*, 595, 721. *Parthenii sonant*, 717, 1885. *Jugis montium se dicare*, 217, 487. *Juga tigris aptare*, 475, 85.
Jugum, pro matrimonio, 414, 362. *Spouse & Spensae imponendi mos*, *ibid.* *Juga Caspia*, 133, 374.
Julia matris fata secuta, 800, 944.
Julii Caesaris votum subitas mortis, 447, 869. *ejus in Brutum pietas*, 774, 499.
Juliae, Drusi & Liviae filiae, mores, 800, 944.
Jungere ignes, 273, 746. *arma*, 508, 226. *complexus*, 222, 464. *foedus*, 121, 482. *fata*, 302, 1184. *nefas*, 234, 128. *animos*, 302, 1183. *hominem equo*, 648, 505. *oscula hosti*, 752, 110. *freta sideribus*, 758, 222. *Pelagis Scythias*, 508, 528. *curribus*, 568, 779. *aquas ignibus*, 262, 568. *specum coeunte terra*, 401, 199. *maris Ionia Phreixis*, 585, 565. *Juvenes senibus*, 314, 54. *quem facibus suis*, 642, 404. *sibi conjugem toris nefandis face flebili*, 754, 142. *quam invitam metu*, 755, 154. *Junxere causam ira amorque*, 535, 869. *Jungi coelo*, 36, 448. *vittis alivius*, 610, 952. *regali face*, *thalamisque*, 30, 346. *maria jubere*, 621, 82. *Junctus bos*, 260, 556. *alivius lateri*, 787, 705. *Juncti Caesari teda jugali*, 786, 694. *Menelao Helena redit*, 566, 273. *Junctum salum*, 621, 81. *Juncti poutes*, 513, 585. *Junctae viles*, 649, 515. *manus*, 146, 558. *Juncta consilia*, 567, 309. *cornua*, 651, 549.
Jungere, pro continuare, 140, 467. *Juncta pectus*, 567, 307.
Juno regia, 569, 347. *Argolica*, 600, 806. *irata*, 732, 1792. *maxima*, 762, 283. *infesta*,
X x x x x 109

INDEX NOVUS

- 10, 114. Juno fugit astra, 719, 1598. vocatur noverca, 70, 908. transtulit feras, 620, 66. me generum vocat, 708, 1437. astra Herculem eripere terris, 676, 940. portentis astra tribuit, 621, 73. Juno tale quid genuit? 713, 1509. Junonis hostis, 691, 1186. templa petere, 664, 746. odio dignus, 619, 18. iras timere, 718, 111. odio cadere, 691, 1181. Junonem docere quid odia valeant, 635, 197.
- June iuxta*, 414, 161. *Junonis odio crede*, 16, 447.
- JUNONIS** querelae, 2, 1: 4. *sarpinus noverca*, 4, 11: 12, 112.
- Jupiter** fulminans, 55, 714: 651, 318. minans, 127, 290. magnus, 196, 140. Cenaeus, 666, 783. iratus, 582, 129. Herceus, 376, 448: 599, 793. alienus, 1: 2. alufonus, 199, 1134. Pilaeus, 609, 938. niger, 716, 1705. dirus, 47, 608. forma mortali captus, 758, 218. generis nostri auctor, 572, 381. tonat, 187, 59. repositum gnatum, 670, 843. deposuit telum, 348, 501. Herculi horas noctis geminavit, 607, 814. metuens vicina petit, 199, 1136. quod negat, Hercules dat, 735, 1847. flammis indomitis torretur, 238, 187. credi pater meus esse gaudet, 713, 1506. Jovis crimen, 713, 1503. nepotem socrere, 713, 1493. fura sequi, 364, 716. Cenaei templum, 622, 102. nulum e famula fieri, 614, 179. Jovi acquatus, 776, 501. equari, 643, 417. quem remittere, 704, 1369. Herculem parere, 731, 1776. patrem focerum habere, 642, 401. quod licet, hoc regi licet, 59, 489. Jovem mentiri, 364, 446. precari, 599, 793. vocibus pulsare, 714, 1671. appellare patrem, 696, 1246. in thalamis videre, 731, 1802. in vota respicere, 713, 1692. coelo trahere, 793, 820. fulminantem sentire, 732, 1804. love natus, 41, 792. creatus, 644, 437. esse genitum, 12, 118. coelum tenere, 413, 146.
- Jupiter unde dicatur*, 664, 710. *specie cygni Ledam adulteravit*, 245, 301: 738, 205. *specie tauri Europam rapuit*, 145, 103: 163, 712: 758, 106: 790, 766. *imber aureus salus Danaen fecellit*, 738, 107. *adunquae est regnat*, 246, 305. *Jovis a Curetilis matris fabula*, 37, 460. *in Saturnum patrem impietas*, 74, 965. *Jovi dare censegem*, 39, 489. *ei tantum immolare an luerit*, 16, 300. *in summis montibus sacra fiebant*, 666, 781. *tres menibus esse datas*, 744, 1994.
- JUPITER** Amman, avietis specie cultus, 274, 716. pro aere, 314, 45. prodigialis, 790, 737. Herceus, 390, 45. Cenaeus, 622, 101. Ferebris, 600, 804. *Nineus*, ibid. *Prædator*, ibid. *Tetrastus* & *epo-mus*, ibid. *Triumphator*, ibid. *aperta*, 744, 1994.
- Jurare per regna, 319, 165. Deos, 466, 7. Jurata superius unda, 597, 755. Jurati superius lacus, 416, 191: 684, 1067.
- Jurare Petres selesbant per quas sibi gratissima*, 389, 29.
- Juridici sentes, 45, 581.
- Jurgium rabiosum, 17, 173. concessum, 477, 107. Jurgia inimica, 146, 550.
- Jus necis atque vitae, 130, 608. vitae ac necis penes me est, 189, 103. nominis, 94, 1246. est in armis, 22, 153. Juris sacri exitum, 374, 876. expens gens, 461, 1066. sui animus, 767, 323. Jus habere in fluctus, 345, 447. in quem dare, 801, 962. pro jure vires esse, 161, 544. Jura fera, 55, 718. sancta, 448, 577. temerata, 514, 614. regnorum nova, 544, 169. praeceptis poli, 328, 129. Jura de armaerviunt mihi, 145, 543. Jura per omnes terras incliyta, 436, 713. Jura naturae nihil valent, 213, 478. Jura Stygis evincere, 43, 318. populus reddere, 236, 150. Naturae rumpere, 755, 164. in Jura Veneris redire, 235, 417.
- Jura divina et humana pervertere regnorum cupidos*, 223, 664.
- Jurejurando fidem alligare, 431, 611.
- Jurjurando in neptis non semper interpositum*, 466, 7.
- Jusso parcere, 510, 669. Jussa fera tyranni nocent, 6, 43. Jussa exsequi, 6, 41: 265, 618: 650, 338. Praefecti exsequi, 793, 805. agere, 447, 870. peragere, 434, 679: 679, 997: 766, 366. facere, 380, 976. morari, 771, 439. novercae ferre, 746, 12.
- Justitia sancta, 502, 440. numinis magni dea, 768, 398.
- JUSTITIA**, *Afraci Gigantis filia*, 82, 1068. Justus sanguis, *pro jussu effusus*, 39, 424: 271, 709. mucro, 301, 1197. amor, 143, 475. Jussa libra, 165, 858. conjux, 763, 133. patrens, 612, 970. in dominos licentia, 478, 109. Jussa imperare, 773, 459. deponere, 234, 418. Jussa gnato, 306, 1245. patri persolvere, 331, 998. Trojae facere, 392, 66.
- Jussi honores, pro mortuis debiti*, 401, 191. *Jussa sanctis, pro jussis funebribus*, 544, 999.
- Juvare flammam, 234, 120. Juvat me, 180, 1101. vivere, 204, 337. mori, 751, 108. vidisse, 421, 451. esse miserum, 136, 427. videre fratrem, 144, 508. fatiare Deos, 324, 201. inueneri coelum, 763, 385. desistere cuncta, 628, 182. incliytas laudes, 406, 236. ferrum jugulo mergere, 612, 971. coelum vicisse, 53, 546. tantum vixisse, 614, 1011. videre lit-tora nuda Trojae, 575, 435. per Stygios-lacus

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

cus ingredi, 397, 730. rapuisse fratrem cap-
put, 338, 911. hos perire nobilium, 382,
324. consequi cursu feras, 233, 110. Juvant
tenebrae, 381, 999. fata miseros, 416, 510.

Juvencus semet induit ferro, 336, 141.

Juvencus eleganter ad sacra, 339, 173.

Juvencus petulans, 243, 303. tener, 440, 794.

Judit prae, 15, 141. Juvenci tabidi, 310,

128. Venere infandis, 248, 340. Juvencos

sequi, 294, 1051.

Juvenilis ardor, 757, 189. Juvenilis mensa, 173,

981. Juvenile vitium, 407, 230.

Juvenis Scyrius, 433, 976. castus, 302, 1195.

violentus, 6, 43. infans, 278, 823. ingenuus

infandus, 755, 152. coma intonsa, 274, 714.

cana coma nitens, 400, 184. virtute felix,

723, 1652. Juvenci grata Venus, 255, 447.

Juvenem aggredi, 143, 272. lactitia decet,

256, 431. inter senemque, 367, 776. Juvencos

fervidi, 209, 411. vecordes, 303, 392.

senum praecidia, 144, 523. facile praec-

cepta pejora audiunt, 128, 109. furor, 203,

333. Juvencos senibus jungit, 314, 14.

Juvenis, sponsae aequales, 407, 106.

Juventa tristis, 256, 449. 236, 462.

Juvenis flos, 266, 620.

Juventus animosa, 211, 444. sterilis, 257, 479.

faeva, 363, 741. omnis prosperat lentare re-

mos, 373, 437.

Juventus vitae parva melior, 256, 450. cum ferro

strepit et terra parva, 23, 261.

Ixion tortus, 58, 750. tangit humum, 527, 744.

IXION, pro Prius, 519, 661. Ixionis fabula,

58, 710.

K.

Kαὶ αὖ ἐκείνῳ. Proverb. 419, 427.

Kαὶ ἄλλοις. Jupiter, 744, 1994.

Kαὶ ἄλλοις, 192, 134.

Kαὶ ἄλλοις, 191, 130.

Kαὶ ἄλλοις, 473, 61.

Kαὶ ἄλλοις, Bacchus, 274, 756.

Kαὶ ἄλλοις, clare, 482, 156.

Kαὶ ἄλλοις, nider, 70, 911.

Kαὶ ἄλλοις, 221, 627.

καὶ Κινεῖα καὶ Κινεῖα, Aristoteli quid, 512,

579.

καὶ Κινεῖα in extis, quid, 338, 360.

Kαὶ ἄλλοις, lamentari, ejulare, 742, 1963.

L.

L Abare, 664, 738. partu, 641, 388. dubia
cervice, 599, 787. Labat dextra consilio

dubio, 531, 30. tellus, 680, 1013. Labat fesi-
sa cervix, 50, 1041. peccus, 325, 307. Ci-
tharon, 75, 970. regnum inter incertos reges,
106, 34. moles cadentis imperii, 316, 84.
Labant convexa coeli, 173, 912. cuncta fa-
tali ruina, 163, 830. motae cantibus Hyades,
529, 769. membra genubus pigris, 197, 415.
Labans fortuna, 747, 37. collum, 250, 568.

Labdacidas premunt fata, 363, 710.

LABDACUS, Laji pater, 186, 53. Thebarum

rex, 39, 495.

Labem pudoris eluet cruor, 283, 1893. Labe re-

spersa proles, 269, 668.

Labefieri: Labefacta mens, 411, 950.

Labi via, 235, 140. celeri pede, 274, 763. gra-

du, 250, 367. perenniter, 182, 31. ex culmine

alto, 170, 927. Labitur furor in medullas, 244,

279. signatastaurus, 320, 138. super aequalis

agros Mæander, 226, 19. coelo Phoebi su-

ror, 314, 44. Labimur saevo rapiente fato,

319, 125. Labuntur pensa inter manus, 213,

104. Labens vidit lapsa fidera, 164, 847. La-

bentes muri, 147, 567. Lapius montis, 188,

72. Lapsa domus, 93, 1250. 439, 766: 761,

269. Lapsum est regium capiti decus, 116,

702. Lapsi muri, 432, 622. Lapsae res, 509,

646. & dubiae res, 133, 618. Lapsa templa,

624, 124. Sceptra, 350, 513. Lapios mitius

premere, 415, 696.

Lapsae genae, 249, 364.

Labor notus, 86, 1136. irritus, 527, 748. bif-

senus, 96, 1282: 601, 812. summus, 668, 816.

summus Hercules, 710, 1453. perennis, 305,

1231. paternus, 295, 1067. quantus, 281,

847. sedulus, 297, 1109. ambiguus, 280,

840. Labor durus, 13, 137: 128, 303. fide-

lis, 368, 779. longus, 706, 1398. Hercules,

622, 99. molis immensae, 8, 71. Alcidae di-

gnus, 71, 957. egregius coelitus, 827, 7. iste

meus est, 243, 272. cedit in vanum, 238,

182. ad labores car, 100, 1316. effi ire, 51,

679. minor est iussa exsequi, quam jubere, 6,

41. hic poscit te, 341, 399. luditur saxo re-

deunte, 549, 17. Labori cedere, 766, 330.

Laborem parare, 676, 939. effi, 276, 792.

Labore seilum, 258, 509. Labores Herculei,

637, 342. decem mensium, 216, 336. te ti-

ment, 740, 1929. Laborum numerus, 64,

832. socia & adiutrix, 49, 900. Labores spe-

ctare, 621, 74. emetiri, 514, 611.

Labor, pro malo, 81, 1065. Labores nimii car fo-

rum excitant, 80, 1045.

Labyrinthus a Daedale fallax, 501, 1171.

Lac niveum, 348, 495.

Lacena gerens ferrum cultu Amazonio, 196, 716.

XXX XX

LA

INDEX NOVUS

- LACAENA** *i. e. Helena*, 394, 704.
Lacer frater, 490, 478. Penitus, 336, 617. fenex, 764, 307. multo funere crinis, 394, 99.
Lacera puppis, 613, 115: 763, 324. frons, 301, 1182. domus, 137, 438. *navis*, 580, 303. **Lacerum** caput, 180, 978. & inane pectus, 71, 977. corpus, 307, 1256. **Laceri** artus, 344, 441. crines, 441, 800. **Lacerac** manus, 671, 864. comas, 273, 731. rates 374, 413. venae, 193, 161. **Lacera** membra, 597, 746.
Lacerare se, 173, 734. comas, 418, 409: 765, 319. brachia, 193, 687. corpus, 606, 903. liberos, 127, 278. gnatos enthea manus, 317, 619. ungulis recellus luminum, 379, 968.
Laceram curae secretae, 591, 666. **Laceratus** crinis, 179, 816. **Lacerata** Roma, 776, 304. diu ferro, 301, 936.
Lacerus Hercules, 27, 254. arctus, 603, 830. **Lacerti** nudati, 716, 1554. exerti, 394, 87: 716, 1547. molles, 108, 633. faucis vincio gravi, 597, 747. **Lacertorum** morae, 159, 762. **Lacertos** pelle operire, 740, 1934. ferrare dextra, 395, 117. **Lacertis** colla Nemeaci mali premere, 695, 1235.
Laceffere numina, 323, 700. *pro movere*, 371, 812. **Laceffit** timor pectus, 641, 196. *probris* gnata genitricem, 612, 980. **Laceffentes** aquae, 263, 581.
LACHESIS *una e Pariti*, 380, 986.
Laconici canes, *velocitate laudati*, 328, 35.
Lacrymae novae, 312, 331. *genis* coortae, 283, 886. cadentes, 50, 648. in genas unde, 697, 1265. quid ferunt, 787, 711. rigant ora, 319, 917. **Lacrymae** haerere, 725, 1686. cadunt per ora, 251, 381. pereunt in extremis, 315, 19. **Lacrymis** parcere, 711, 1507. parva est mora, 440, 787. pars magna adhuc abest, 307, 1261. non est modus, 593, 691. quiescere reddere, 799, 915. **Lacrymas** tueri, 619, 195. spargere, 457, 1042. sequi, 379, 956. retinere, 450, 935. excipere, 740, 76. compescere, 704, 1374: 724, 1674. efferre, 698, 1274. fumere, 441, 807. linquere, 316, 78. cohibere, 591, 659. inhibere, 741, 1945. fundere, 50, 1179. aliquo ferre, 464, 1168. cladibus dare, 582, 522. alio flectere, 197, 122. *ad aliquem ferre*, 214, 501. *alicui* dare, 716, 170. marmora fundunt, 372, 178. in sinu profundere, 509, 543. simili fletu frequentare, 455, 1011. **lacrymis** miscere, 592, 664. praebere malis, 697, 1267. dolorem remittere, 724, 1668. **Lacrymis** evictus, 505, 491. hostis victus, 456, 725. agere, 144, 317.
Lacrymas inter *symptomata* & *netas passis*, 515, 58.
Lacrymas habet voluptas, 171, 969.
Lacrymare malum, 450, 926. necesse, 93, 1219. malis non vacat, 591, 654.
Lactia pocula, 346, 470.
Lacus ictalis, 352, 160. **Lacus** stiles, 548, 12. invil, 232, 93. inferni, 700, 1293. torpentes 354, 584. Tattarci, 301, 1179. Stygis, 597, 730: 726, 1711. superis jurati, 416, 391: 684, 1067.
Laedere thalamum stupro, 39, 489. **Lacius** pudor, 302, 1189. **Lacium** pectus, 675, 927. **Lacio** plus dolere, 710, 1464.
Laertes pauper, 148, 587.
LAERTA *pater Ulyssis*, 435, 700.
Laetari reducem virum, 586, 579.
Laetifica referre Pelagis, 450, 597.
Laetitia juvenem, frons tristis senem decet, 216, 453. **Laetitiam** recipere, 789, 754. habitu atque ore gerens, 787, 705.
Lactus dies, 692, 1187: 761, 256. clamor, 63, 827. Cithaeron, 372, 845. vultus, 719, 1601. parvo, 16, 160. **Lacta** urbs, 147, 476. **He-cube**, 591, 649. frons, 587, 583. tellus, 769, 404. domus, 20, 270: 608, 904. dica adest, 67, 875. cruore cognato domus, 357, 627. **Lactum** diem ducere, 714, 1671. **Lac-ti** rami, 153, 652. vultus, 456, 1025. **Lac-tae** faces, 215, 502. **Lactae** flores, 108, 55. res, 327, 3. terrae, 46, 594. **Lacta** prata, 55, 698. *stata*, 256, 456. *arva*, 220, 605. *loca*, 37, 744. *vcla*, 402, 201. *duris* missa, 325, 208. *ad Lacta* reduere, 170, 936.
Laevus aether, 153, 698. trames, 227, 17. **Laeva** frenis moderandis docta manus, 307, 1259. **Laeva** manu Bacchum fundere, 315, 567. **Laevum** latus, 307, 1260. **Laevi** lace-ti, 740, 1934.
Lajus moriens, 367, 774. regnum obtinens, 172, 845. occidit *alicujus* dextra, 329, 217. **Lajum** amissum Thebae gemunt, 360, 665. interentum ulcisci, 326, 218.
LAIUS *ubi perierit*, 331, 283.
Laidis falsos *gentis* a *Lajus*, 181, 44.
Lambere caput, 61, 786. sanguinem, 11, 97.
Lambunt flammae caput, 719, 1754.
Lamenta cessant, 392, 61. **Lamenta**, caedes, sanguinem, gemitus habere, 446, 862.
Lamentabilis gemitus, 391, 660.
Lamentatio, lectus, lacrymae, dolor, 281, 522.
Lamna crepitans, 603, 851.
Lamna *pro lamina*, 603, 855.
Lamina & *Bractea* differunt, 603, 855.
Ampuriet *pocula*, *quid fuerit*, 370, 552.

Ann-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Auratus ipse, lampadem gestantem festum, 570, 351.
Aurinduxia, 27, 301.
Lampas Phoebea, 188, 87. dira, 658, 671.
votiva, 570, 552.
Lana reptata, 658, 664.
Lancinare gnatos, 160, 778.
Languet vellus, 663, 735. Languet dolor, 636, 308. Languens manus, 678, 975. Languens vadum, 525, 727. Languentem excitare, 537, 902.
Languescere, 275, 768. Languescere facile, 717, 190. Languescit memoria senum, 370, 817.
Languidus vultus, 716, 1555. obtutus, 563, 238. ismenos, 615, 141. candor, 279, 832. Languida manus, 223, 619. victo turbine rota, 684, 1069. Languidum pelagus, 43, 554. Languidi venti, 661, 711. Languidae poenae, 185, 46. Languida sidera, 13, 126. folia, 117, 164.
Languor piger, 325, 182: 557, 161.
Laniare, 341, 966. ubera atque uterum, 725, 1679. Laniatus efferus, 306, 1246. Laniata mater, 210, 440. Laniata palmis ubera, 395, 521. Lanianda corpora, 158, 748.
Laniger carpit herbas, 310, 134.
LAODICE, Eleftrae nomen prius, 608, 924: 613, 992.
LAOMEDONTIS perfidia in Herculem, 437, 718.
Lapidosa Trachin, 442, 818.
Lapis durus, 296, 1095. lubricus, 103, 6: 527, 747. facer i. e. terminus 260, 529. improbus, 684, 1081. varius, 444, 836. niveus, 251, 392. in unda lectus, 658, 662. citharae sono convocatus, 218, 570. vectus relabi quaerit, 680, 1010. claudir prata, 123, 232. humeros impellit, 676, 942.
Lapis reminiscitiae auctor, 79, 1042.
LAPITHAE Thessaliae populus, 60, 778.
Laqueus tenax, 296, 1086. Laqueum rumpere, 231, 76. Laqueo finire vitam, 222, 259. Laquet arcti, 193, 148. teretes, 229, 45. Laqueis membra per partes trahere, 792, 798.
Laqueis etiam cervos capi, 769, 412.
Lar incertus, 469, 21. cognatus, 360, 672. c. xiguus, 219, 594. secretus, 19, 197. patrius, 789, 747. certus, 505, 478. regius, 281, 863. fidus, 487, 224. Tynus, 71, 917. Laris alieni hospes, 215, 511. Lare patrio carere, 618, 359. Lares patrii, 599, 782. maculati, 204, 144. miseri, 665, 756: 732, 1800. moti, 125, 264. Herculei, 632, 245. fidi, 329, 258. Euryti victi, 612, 100. paterni, frater-

nique, 548, 6. flarent, 638, 353. Lares auferre, 712, 1492. regum colere, 656, 632. patulos adorare, 573, 392.
Lares Dii, Mercurii & Larae filii, 125, 264. ita vocantur imagines Deorum domesticorum, 202, 344.
Largiri moram, 439, 760. moram brevem fugienti, 491, 288. Largus cruor, 258, 498. languis, 380, 979. fons, 259, 512. Largum tus, 667, 792. Largi fletus, 507, 1265. Largae dapes, 323, 307.
Larvae, Democritus arca, 326, 227.
Lervati, quinam, 459, 386.
Lassare manum famularem, 652, 564. Lassari in oscula, 452, 959. Lassatus malis, 707, 1412. Lassata brachia, 322, 169.
Lascivire, 577, 454.
Lascivus puer, 244, 277. Lascivi myslae, 343, 431. Lascivae nemorum Deae, 276, 783.
Lassus dens, 158, 716. tumor, 663, 732. canis, 62, 801. Lassa mens, 708, 1430. rota, 646, 489. Lassum caput, 83, 1085: 354, 593. Lassae pinnae, 722, 1639. Lassa ora, 714, 1520. juga, 666, 781. jugo colla, 577, 460.
Lessus pondus, 719, 1599.
Latebra longinqua, abdita, 101, 1335. ulterior inventa est, 697, 1264. Latebram negare rebus occultis, 318, 362. Latebrae viles, 489, 250. turpes, 425, 504. Latebras eruere, 76, 996. petere, 707, 1406: 1408. fugit serpens, 683, 1059. in latebras agi, 712, 1798. c. Latebris procedere, 436, 705. c. Latebris fugere, 77, 1009.
Latebram petere, 77, 1011.
Latebrosi serpens, 321, 152.
Larere, 371, 826. nemore, 191, 126. cavo rupis, 105, 359. atra nocte, 25, 282. procul a malis invidiae, 767, 381. sine metu nequit, 425, 496. tecto humili, 798, 896. inter videntes omnia, 256, 158. in media turba, 145, 324. rupis specu, 37, 460. pestem in viscere, 696, 1249. Latet pignus amoris Herculei, 446, 490. ferrum, 210, 438. victor, 89, 1168. cnis, 72, 931. ignis in auro clusus, 512, 820. in matre pignus, 544, 1012. proles regis, 75, 987. culpa si paterna, 556, 147. pelagus clauso, 575, 454. cor mersum, 337, 356. facinus occultum, 256, 151. in spolio rogus, 724, 1666. aether tenebris abditus, 595, 727. Latent stellae, 578, 470. campi, 577, 456. venae fluvii, 113, 116. responsa dubia sorte perplexa, 225, 212. Latuere rupes, 192, 1022. Latuisse quid prodest reddituro in manus, 425, 494. Latens venis ignis, 267, 643. ferrum, 655, 612.

INDEX NOVUS

- Latet mihi & latet me*, 332, 195.
 Latex Nyctelius, 348, 492. Aonius, 475, 80.
 profugus, 118, 172. flammatus, i. e. aqua calida, 159, 766. lacer, 332, 811. dilcors, 454, 711. gelidus, 199, 788. ingessus, 324, 196. vagus me fugit, 676, 943. arefcit, 704, 1368. abiuit mentum, 48, 743.
 Latine maris, 788, 720.
 Latitare, 412, 619. antro, 84, 1107. loco, 611, 968. Latitant sub tenebris miserie, 148, 887. non Latitant mala magna, 482, 136.
LATONA, ubi *Apellinem & Dianam emixa sit*, 3, 15: 571, 368.
 Latonigenae, 568, 320.
 Latrare ore, 604, 861. circa ruinas suas, 594, 708. Latravit Hecates turba, 353, 469.
 Larratus trinus, 154, 675. gravis, 61, 793.
Latrocinium trum nobilium comparatio, 301, 1169.
 Latus pictum, 37, 467. regium, 367, 777. hostile, 338, 363. nudum, 413, 381. extremum, 152, 642: 462, 1122. convulsum, 580, 301. enode, 151, 341. obliquum, 293, 1073. fissum, 430, 911. timidum, 440, 793. castrum, 171, 714. longum, 194, 1043. lacuum, 307, 1260 abruptum, 92, 1209. ense fessum, 374, 423. inflex montis abrupti, 691, 1167. vergens, 375, 888. lateri nocuit, 580, 498. alicuius junctus, 787, 703. dependet manus, 346, 463: adnatate, 377, 432. Latus explicare, 162, 809. comitante nullo, 234, 413. flectere, 699, 1284. haurire dextra, 605, 890. cingens ensis, 161, 147. montis scindere, 690, 1158. collis auferre, 695, 1225. Latere omni pulsari, 666, 776. Latere in-crepant, 576, 440. cingere, 452, 958.
 Lata fronti, 244, 281. cervix, 422, 468. Latum iter, 41, 667. mare, 443, 828. ferrum, i. e. *Peniculus*, 229, 10. Lati salus, 439, 777. Latæ urbes, 635, 619. Lata spatia, 210, 603. cornua, 231, 65. regna, 448, 778.
 Lanior pectore Martis, 277, 808.
 Lavare: Lavit Dirce Tyrios colonos, 363, 714. lotus undis Heiſperus, 273, 750.
 Laudare modica, 360, 683. peritura, 463, 1244. manus, 677, 961. suas manus, 180, 1096. per urbes, 19, 194. Laudat aliena, qui suum genus jactat, 10, 140. Laudari animo, voce, 121, 210. Laudanda facere, 96, 1268.
 Lauream gerit hasta fummo ferro, 522, 390.
 Laureæ in Jovis Capitolini gremio reponenda, 372, 390. *Getica*, *Pamona*, ibid.
 Lavrati fates, literæ, tabellæ, ibid.
 Laurus victrix, 197, 779. Phoebea, 326, 228. amara, 331, 518. Phoebo cara, 345, 453. Laurum frontibus gerere, 63, 828. Lauri A-
- gamemnoniac, 370, 346.
Laurus Apollini sacra, 311, 16: 567, 311: 312. eius asus in nativitate, ibid. *præjagis prospera & adversa*, ibid. *batææ*, *amaræ*, 351, 538. *victoriae signum apud Græcos & Romanos*, 572, 389: 390.
 Laus patria, 83, 1122. vera, falsa, 121, 212. inclyta tibi crepta est, 672, 882. est, facere id, quod decet, 772, 454. facinorum, 90, 1183. Laudis pretium, 317, 104. Laudis est, 717, 1361. Laudi *alicuius* obſistere, 79, 1031. Laudem sibi occupare, 709, 1306. ad imos perferre, 714, 1313. per Laudem facinorum precor, 90, 1183. Laude inclytus, 573, 400. certans gnatus, 732, 1807. Laudes bellicæ, 419, 769. inclytas, 406, 136. Laudibus maculam imprimere, 710, 1414. Laudes canere, 63, 829: 726, 1698. recipere, 619, 39. noliſcere, 636, 316. quiescere, *pro a laudibus*, 718, 1386. in Laudes se ferre, 236, 459. in Laudes Jovis quem concipere, 713, 1503. Laudibus astra merere, 622, 97. aliquem canere, 409, 1293.
Laus inſimo ex merito, potenti etiam immerito præbetur, 123, 211.
Latus locus cererum, 253, 444.
 Laxare fores, 74, 962. manes, 676, 949. specum, 9, 80. vela, 464, 5179. tura, 663, 734. tempus fugac, 301, 420. arcus sagittæque, 346, 469. rerum vincula, 498, 376. clauſura Stygis profundæ & specus obſcuros, 419, 431. humeros pharetra graves, 666, 788. fores carceris, 689, 1241. clauſura profundæ Stygis, 341, 401. nives Arctæas, 699, 1286. diem fervidum, 662, 712. Laxari adyto fata, 154, 681. Laxatur spatia post opera multa, 38, 476. Laxantur viciis locis vacuis, 31, 673. Laxata per me nox, 619, 47. terra patuit immenso sinu, 354, 583.
Laxatur dies, 2, 8.
 Laxi finis, 342, 423. Laxi & invii finis, 605, 889. Laxæ habena, 228, 30.
 Lea audax, 596, 740.
LEARCHUS a patre *Athamante interfectus*, 183, 22.
 Lectus legitimus, 448, 877. Ostro Iliaco nitet, 603, 877.
 Leda genus inclytum, 335, 123. fidera, 758, 208. amplexus præferre, 791, 770. finis plumis testus, 790, 764. Leda fata, 562, 234.
LEDAM, Tyndari Regis uxorem, Jupiter specie cygni adulteravit, 243, 301.
 Legere præfidia, 425, 497. locum fraudi, 424, 482. generum exulem, 489, 253. succos, 324, 712. ministros consilii, 128, 308. an-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- coras, 439, 759. ripam *fluviis*, 158, 505. collos fulioque, 630, 219. coelum freno propior, 530, 792. arboribus *fractis*, 70, 910. terras remo propior, 554, 107. fila ramis, 251, 189. arboribus *laetam*, 618, 667. *alicujus* laborem, 710, 1455. ore spiritum fugientem, 702, 1342. Legi mortem claram, 712, 1481. Lectus in unda lapis, 658, 662.
- Legitimus lectus, 448, 877. Legitimae facies, 474, 67.
- Lemmamur *ferminarum* *scelus*, 585, 566.
- Lemnos scelere nobilis, 185, 166.
- LEMNOS *Argaei maris insula*, 704, 1362.
- Lenire malum, 249, 360. Lenire aliquem blanda prece, 78, 1015.
- Lenis Zephyrus, 53, 699. fluctus, 401, 207.
- Lenis aura, 313, 37 : 375, 888 : 575, 431.
- Lene otium, 134, 395. Lenos aurae, 807, 972.
- Lenis unda, 657, 651.
- Lentare remos, *pro flectere, incurvare*, 576, 438.
- Lentus, 269, 672. remex, 575, 428. odor, 143, 499. cruor, 337, 346. vapor, 695, 1223. Lenta serpens, 635, 301. fortuna, 409, 275. Lentum est, 50, 644. illum, 389, 12. Lentum & fegnem jacere, 441, 805.
- Lenti Dii, 574, 403. relictus, 26, 298. portus, 515, 623. ignes, 178, 1061. camini, 159, 765. remi, 246, 306. Lenta brachia, 766, 355. Lentior axe Parthasio, 698, 1281.
- Lentus, *pro patiens*, 407, 253. *Lentus, pro duro, inmiti*, 698, 1281. *Lentum solus*, 156, 715.
- Leo Argolicus, 740, 1932. Nemeaeus, 313, 40 : 602, 829. Marmoricus, 596, 739 : 683, 1057. Idaeus, 346, 457. Libycus, 376, 919. Horridus, 718, 1572. saevus, 317, 97 : 440, 796. iratus, 320, 150. vultus, 246, 318. ferus, 247, 327. acclivus, 188, 969. iubatus, 158, 712. factus donum puellae, 37, 466. terrens moenia, 738, 1892. *pressus* lacertis Herculeis gemuit, 21, 224. *alicujus* manu fractus, 733, 1815. Arcadias errat per urbes, 617, 26. tradit annum Asiracae, 620, 69. aeger pectore reclinat immiguit, 723, 1643. Leonis premitus, 440, 704. Leonces Gaetuli, 230, 60. Poeni, 248, 348. faevi, 750, 86. avidi, 110, 78. Leonces tegere velle, 343, 425.
- Leo Nemeaeus a caelo lapsus, 165, 856. a luna lapsus, 9, 83. ab Hercule interfecit, 21, 224. Lacertis Herculis elisis, 695, 1235. Cleonaeus a laboribus Herculis primus, 721, 944. Leonis comperatus Nern a D. Paulo & Seneca, 750, 86.
- Lerna, fons prope Corinthum, 258, 507.
- Lerna palus in agro Argivorum, 113, 115.
- Lerna domicilium hydræ, 22, 241 : 715, 1534.
- Lernaeus labor, 61, 782. Lernaesa fera, 697, 1256. Lernaesa spicula, 530, 784. tela, 93 : 1233 : 674, 905.
- Leisba candida nivei lactis, 348, 496.
- Leibos fretum Aegeum secans, 405, 126.
- Leisum differre, 90, 1175.
- Letalis lacus, 352, 560. Letalis manus, 316, 77. Letale carmen, 155, 692. pectus, 99, 1312. Letales herbae, 490, 269.
- Lethaea vates, 326, 230. Lethaei amnes, 694, 1268 : 744, 1985.
- Lethe immemor, 675, 936. Lethes flagna, 690, 1162.
- LETHE *quieta, oblivionis fluvius apud inferos*, 52, 680 : 303, 1207 : 304, 1202.
- Letifer sumpsit, 630, 208.
- Letum sorte, 729, 1748. *stabile*, 291, 997. maturum, 202, 304 : 181, 837. praeceptis, 242, 263. Leti causa, 181, 856. novi facies, 313, 180. genera varia, 257, 475. facultas, 183, 877. artifex, 305, 1220. genus morte trifidius, 440, 783. Leto dare, haurire, perimere, 80, 1048 : 270, 695 : 797, 887. Letum desormae facere, 724, 1673. oppetere, 414, 369. dare. 678, 976. conjugi novae dare, 468, 17. ferre mente generosa, 459, 1064. *alicui* mandare, 707, 1411. ad Letum rapere, 801, 961. Leto carpi, 318, 113. inclyto carere, 693, 1200. petere parentem, 49, 630.
- Levamen patris, 182, 2. pectoris curis perulsi, 509, 547. Levamen aerumnis dare, 579, 491.
- Levare tumultum, 400, 180. sugam, 509, 539. collum, 9, 82. manum, 393, 80. nullum, 656, 638. correptos, 315, 69. regimen capitis, 213, 472. cinerem sanguine infuso, 410, 295. quem manibus, 766, 356. metum spe fallia, 565, 183. pectus oppressum somno, 80, 1052. caput in auras, 595, 716. ora bigae, 714, 1520. *aliquem* aspectu *alicujus* rei, 182, 7. altius celsum, 435, 696. Levat mali comitatus, 440, 913. fletus aerumnas, 439, 765. se fumus in excelsum, 160, 774. Levavit fortuna humanas opes, 408, 206.
- Leucadia regio, 663, 732.
- LEUCAS, *Leucadiae urbs*, 663, 732.
- LEUCATES, *Acarnaniae & Leucadiae promontorium*, 292, 1014 : 663, 732.
- Leucibea, *alias Ios*, 345, 446.
- Levis Parthus, 523, 710. equitatus, 217, 545. motus, 337, 353. conjux, 650, 529. casus, 486, 221. curtus, 296, 1088. liquor, 379, 954. cinis, 756, 160. in captas, 558, 180. thyrsus, 344, 440. Levis nota, 370, 821. vindicta, 537, 901. fax, 640, 377. manus, 670, 846. turba, 697, 757. una mors est, Yyy yy 671.

INDEX NOVUS

- 671, 866. Leve telum, 651, 547. malum, 644, 447. pondus, 730, 1763. plectrum, 411, 321. vulgus, 462, 1228. vinculum, 452, 952. Leve est quod actum est, 727, 1714. quidquid iustum est, 620, 59. Leves dii, 588, 605. Zephyri, 313, 38: 801, 972. somni, 259, 512. populi, *i. e. Manes*, 54, 708. coli, 639, 372. Leves sagittae, 75, 990: 347, 482: 650, 545. turmae, 146, 554. curae, 265, 907. maculae, 323, 184. nebulae, *i. e. umbrat*, 355, 598. tiliac, 351, 538. Levia tela, 568, 324. Levia memorare, 472, 48. perpetui, 418, 411. nimium queri, 8, 63. Levior iamus, 603, 854. Levior lyra, 569, 329. Leviora levius Deus ferit, 298, 1125. Levissimum stuprum, 107, 47.
- Lex hora*, 129, 598. *Leve telum*, 85, 1127. *Leves dii, pro fortuna mutabili*, 386, 2.
- Lex** mundi rupta, 601, 814. data, 45, 583. melioris folii, 285, 912. folio alia est, 564, 264. nulla parit capto, 412, 333. quod non vetat, hoc vetat pudor, 412, 334. nulla utero manet, 330, 371. aethenis confusa, 528, 757. Legem dare capillis, 246, 320. Principi dare, 795, 852. Lege nulla jacet coma, 277, 804. Leges ratae, 378, 922. obrutae, 685, 1002. severae, 564, 265. novae, 188, 84. in superiores datae, 685, 1003. novae factorum, 594, 706. Legum immemor, 761, 261. Leges conturbare, 718, 1574. pati, 497, 365. tenere, 645, 463. gentibus dare, 725, 1684. generis servare, 285, 974. opprimat timor, 22, 253. dare patriae, 785, 698. scribere ventis, 493, 319. Legibus acres perdere, 797, 886.
- Lex talionis aequa & iusta veteribus*, 21, 227. *Leges inferni aeternae*, 789, 750.
- Libare** sanguinem focis, 353, 563. eruorem, 71, 921. Deis vina, 173, 984. capni haustu, 194, 175. oscula intermissa, 788, 731. vina manu trementi, 571, 366. lactis niveum liquorem, 353, 565. Libata vina, 156, 700. Libata Bacchi dona, 324, 324.
- Liberales in omnes sumus ejus quod innatum est*, 129, 313.
- Libere** parentes luctu, 222, 643. *aliquem* iungo, 78, 1019. patriam metu, 222, 642. sine metu, 284, 185. clives metu, 490, 270.
- Libere Graes metu*, 428, 551.
- Libertas** vegeta, 156, 460. muta, 350, 525. nulla a rege petitur, 350, 523. facit fortem senem, 225, 139. adelt, 600, 796.
- Libertas vi. na, pro morte*, 225, 138.
- Libet**, *i. e. Bacchus*, 274, 753.
- Libet** dies, 109, 63. animus, 767, 383. status, 360, 680. Oceanus, 748, 40. pondere Atlas, 739, 1908. spei metuque, 158, 492. Libera acies, 459, 1079. vita, 257, 483. nodo Coma, 394, 100. Librum coelum, 351, 599. Liberior custode domus, 324, 194.
- Liberti** rudes, 128, 300. patri similes, 469, 24. sparsi per omnem domum, 93, 1227. Liberatorum suorum frater, 192, 135. spes, 505, 478. greges, 389, 32. Liberti duobus unus dies datus, 501, 421. Liberos inferre sceleris, 129, 323. habere ex pellice, 538, 920. fugae comites habere, 509, 547. Liberos Troas vide, 440, 791. Liberti aucta domus, 374, 881.
- Libet** loqui, 267, 637. reveni, 548, 12. ire in enicos, 644, 444. videre victorem, 88, 1156. Libido victrix, 107, 46: 763, 299. vectoris, 409, 185. turpis & vincto favens, 139, 196. sanctus vincit, 289, 980. agit mentes, 261, 542. magnae fortunae dira comes, 139, 207.
- Libra** iusta, 165, 858. aequa, 66, 844.
- Libra signum aequi-mitale*, 280, 839.
- Librare** fulmen, 583, 535. telum missile, 229, 48. manum, 12, 119. telum discere, 723, 1657. telum manu certa, 85, 1128. tela manum, 508, 534. medium iter, 375, 900. huc & illuc manum, 606, 900. pedes e cacumine rupis, 459, 1081. Libratur clava in conjugem, 78, 1024. Libratum coelum, 500, 401. Librata pondera, 289, 973.
- Libya** fervens, 521, 682. Libyae fidus, 620, 68.
- LIBYA**, *Africae regis*, 521, 682. *unde fit dicta*, ibid. *frumenti feracissima*, 132, 356.
- Libycus** leo, 376, 919. axis, 674, 908. Ausser, 579, 480. Libycae Syrtis, 552, 64: 227, 292. arenae, 518, 653. melleis, 132, 356.
- Libys** Antaeus, 628, 24. subditus Canero, 619, 41.
- Licentia** in Dominos rara est iusta, 478, 109.
- Licere** esse, 618, 30. remeare, 742, 1952. flere suos, 776, 511. minimum fati, 717, 1563. sibi tantum, 772, 450. Licet perire, 317, 104. tacere, 350, 523: 526. moerenti flere parentem, 749, 61. victori quodcumque liber, 412, 335. *regibus*, aliis quidquid non licet, 564, 272. vivere atque iterum mori, 378, 946. plus in iratos, 222, 648. Licent dominantium honesta, 121, 214. Licens turba, 275, 780.
- Licet** dubium sit, fare, 326, 215.
- Lichades insulae*, 678, 978.
- Lichas** gnavus, 652, 567. Herculei laboris comes, 622, 99. comitem perdidit, 710, 1460. perimit Herculeum, 668, 815.
- LICHAE** mors, 678, 978.
- Ligare** ferra, 529, 772. attus, 373, 858. ora frenis, 291, 1003. capita vitra, 155, 686. conjue

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

jugia artibus magicis, 645, 452. *canes* nodo propiore, 118, 37. *nodos* sequaces, 196, 1087. *Ligat* vitus carcheſia, 345, 416. *Ligatum* corpus, 92, 1106. *Ligati* ipecus ripis Tartari, 326, 742.

Lignum tenue, 492, 506. *Ligno* nemus prodeſſe, 712, 1636.

Lilia languſcant, 171, 768.

Limeu primum, 590, 619. *Ditis*, 759, 1921. *regium*, 565, 185. *perfractum*, 436, 715. *auratum*, 655, 609. *ſacrum*, 47, 617. *vitae*, 86, 1133. *inferni*, 6, 47. *vetulum* Pelopiae domus, 548, 7. *alicnum* expetere, 469, 12. *Limina* tyranni, 54, 719. *Limina* in aula pulſare, 655, 606.

Limes obliquus, 338, 565. *curvus*, 164, 841. *inivius*, 44, 568. *gracilis* ductus, 493, 308. *certus*, 162, 805. *Limitem* trahere, 155, 699. *ad ſuperos* agere, 74, 970.

Limosa palus, 311, 574: 358, 768.

Linea, *ſetaceus* funiculus cui hamus appendet, 16, 158. *Linaea* uſus in venatione, 119, 46.

Linere ſagittas, 524, 711.

Lingua triſtita, 512, 687. *loquax*, 111, 92. *ſatu* tarda, 332, 193. *Lingua* clari, 797, 885. *Linguae* agiles, 365, 735.

Lingua praecipitata vehementiſſimi amoris ſignum, 164, 587. *Linguae* obligatae nodique, 365, 735. *mobilitas*, *ibid.*

Linquere urbem, 191, 1000. *inferos*, 684, 1079. *aulam*, 785, 667. *enſem*, 172, 719: 183, 897. *lacrymas*, 316, 78. *virum*, 472, 53. *domum*, 48, 610. *pectora* torva, 81, 1080. *minas* Boreae, 186, 916. *portus* placidos, 764, 113. *Direcen* ſinenſida, 317, 234. *domum* ſcelere partam, 472, 55. *regimen* indocto magiſtro, 515, 618. *morituram* terris Herculeum, 680, 1014. *nemus* metallo ſulvo vacuum, 603, 817. *Linguit* me animus, 451, 615. *li* quor fontes, 111, 108. *Liquit* nos animus, 355, 595. *Linquens* loca opaca Diis, 548, 1. *arva* Diſtaca taurus, 602, 853.

Linum: *Lina* tendere, 493, 310.

ΑΨ, *Aſtrius* ventus, 579, 484.

Liquet de patre, 16, 446.

Liquor inſorſus actus, 112, 107. *Bacchi* ſacer, 155, 687. *lactis* niveus, 553, 566. *tingit* aras, 71, 921. *amittit* expetum, 682, 1039. *Liquorem* oculi fundunt, 379, 915.

Litare, 79, 1059. *Litare* numen Deum victimis, 790, 757. *quid* dolori, 545, 1010. *numen* Superum caede hoſpitis, 801, 980.

Litare, *quaſi* *litare*, *a* *luere* dictum, 586, 577.

Litatum eſt *Illo*, 586, 577.

Litis cauſa regibus, 404, 123.

Littus remotum, 796, 875. *rubrum*, 132, 371. *expetitum*, 573, 401. *externum*, 515, 619. *Euboicum*, 670, 819. *Sygiſmum*, 716, 1550. *Phocbi*, 716, 1699. *Corinthii* geminum, 470, 55. *maris* inquieti, 444, 817. *fugit*, 417, 1046. *omne* regitur, 577, 456. *ac* *petrae* gemunt, 578, 468. *Littori* applicari, 59, 769. *invehere* malum, 195, 1032. *Littus* implere, 462, 1126. *habere*, 719, 1917. *pelagi* intrare, 319, 110. *in* medio aequore ſperare, 614, 116. *implevit* ſonus, 401, 190. *Littora* muta, 42, 516. *Trojae* nuda, 576, 415. *ſuſciſſona*, 670, 826. *vaga*, 178, 1068. *Sigae*, 396, 741. *Rhoetia*, 595, 108. *Littora* ſtingere, 554, 105: 660, 694. *urgere*, 118, 162. *tangere*, 494, 531. *repetere*, 765, 326. *ventis* petere, 801, 975.

Littus, *quid*, 147, 575: 364, 714.

Livent venae, 337, 317.

Livia Drufi thalamis ſcix, 800, 941.

LIVIAE, *Drufi* uxoris, *ſcix* *et* *maris*, 800, 942.

Livium fortuna leſo dedit, 797, 887.

LIVIOS *DRUSUS*, *domi* *ſuae* *interſellus*,

797, 887.

Lividus cruor, 539, 377.

Livor niger edaxque, 258, 495.

Livor ſumma petis, 414, 479.

Lixar in exercitu quinam, 219, 597.

Locare verba & iras, 17, 174. *aliquem* in tuto, 433, 616. *excella* in praecipiti, 552, 49.

LOCRENSIUM cum *Ajae* *Oilei* *naufrazium*, 583, 544.

Locus praecipue, 190, 117. *ſeralis*, 424, 488. *fragilis*, 587, 1. *certus*, 58, 748. *tutus*, 718, 1571. *inſtitabilis*, 376, 910. *patens*, 459, 1079. *ſalutis*, 77, 1013. *veniae* non eſt, 319, 164. *conſcius* monſtri, 152, 632. *curae* habendae, 548, 11. *eſt* *virtuti*, 482, 161. *eſt* *fraudi*, 510, 564. *numerus* convenit, 368, 781. *culpa* ſupereſt, 360, 664. *in* *regnis* remotus, 480, 151. *regiae* ſedis remotus, 646, 483. *infernae* mortis, 716, 1704. *ſoles* accipit, 646, 487. *praefi* tit noctem, 351, 549. *ab* *omni* *arbitrio* *liber*, 163, 601. *tutus* *ab* *arbitrio* *vacat*, 646, 484. *quis* *fu*erit *patriae*, *quaerere*, 614, 112. *mortis* *peſor* *morte* *ipſa*, 51, 706. *quis* *forti* *fuit* *inter* *vapores*, 710, 1615. *quis* *mundum* *capiet*, 686, 1118. *fidus* *quis* *erit* *meo* *timori*, 414, 476. *creptus* *proſperis* *rebus*, 419, 423. *Locum* *tenere*, 4, 12. *facere* *gloriae*, 536. *habere* *inter* *aſtra*, 717, 1564. *parentis* *ſupplere*, 167, 633. *voce* *foeminea* *implere*, 714, 1671. *ſi* *ſini* *facere* *in* *medullas*, 697, 1261. *habet* *vir* *tus*, 482, 160. *Loco* *quo* *litare*, 611, 968. *in* *Loco* *extremo* *eſſe*, 371, 834. *Loci* *avi*.

Yyy yy a 275.

INDEX NOVUS

- 275, 778. Loca muta, 62, 794. Dircaea, 350, 531. dira, 93, 1221. lacta, 57, 744. ultima, 742, 1950. infida, 609, 943. opulenta, 29, 332. funda, 44, 576. Bocota, 360, 666. vacua, 51, 673. opaca, 53, 707. densa nemoris, 258, 566. tertiae fortis, 47, 609. inferni Duis opaca, 548, 1 subiecta *monsi*, 225, 4. Loca petere, 731, 1796. noctis vincere, 741, 1949. inferna vincere, 743, 1976. supera cernere, 236, 145. reliqui Sigaei sola videre, 575, 436.
- Loca Drevum in scena*, 741, 1940.
- LOCUSTA, *nobilis venusta*, 756, 168.
- Locustifera saxa*, 511, 578.
- Asiurum Baucis*, 541, 404.
- Longe ac late arma explicare, 221, 628.
- Longe esse, & abesse, pro non jurare*, 483, 164.
- Longinquus aether, 281, 848. situs, 598, 767.
- Longinqua arma, 410, 591. Longinqua, clausa, abstrusa, diversa, in via, emetiri, 286, 939.
- Longus triumphus, 231, 79. tractus, 578, 468. mucto, 261, 548. ordo, 319, 127. sopor, 708, 1429. situs, 370, 818. labor, 706, 1598.
- Longa mora, 185, 46: 399, 164: 551, 54. fides, 361, 685. Longum aevum, 731, 97. nefas, 106, 128. latus, 294, 1045. Longum iter percurrere, 640, 385. Longi ignes, 275, 239. timores, 495, 541. Longae tenebrae, 179, 1095.
- Longus annus, pro veritate*, 164, 846.
- Loquax fama, 790, 762. lingua, 111, 92. Chaonis quercus, 721, 1623.
- Loqui invite, 382, 1010. libet, 167, 657. ut vidna, 611, 963. magna, 55, 436. nil turpe, 501, 1176. extrema, 192, 670. mandata suprema, 509, 551. obscura verba, 191, 123. refugere, 574, 417. de poenae fine, 125, 246. pro causa, 34, 401. furta, exilium, fugas, 555, 123. iussus, qui tacet, imperia solvit, 210, 527. Loquitur vultus, 660, 705. fama Iolen, 610, 106. Loquuntur curae leves, 265, 607. Manes prece iussi, 645, 460. Loquentis ora fluctus serunt, 766, 546.
- Loqui somnum & otium*, 360, 683.
- Lorum morans, 535, 875. Lora signantia, 470, 34. tenent Molossos, 228, 52. Lora quate-re, 291, 1006.
- Atque, Apelle*, 325, 212.
- Lubricus lapis, 103, 7: 427, 747. anguis, 166, 870. Lubricum culmen, 154, 592. Lubrici gradus, 384, 1050.
- Luce, Lucas, & Lucani bos, pro Elephanto*, 248, 352.
- Lucere pulchrius, 275, 743. clarius marmore,
- 277, 797. decuit agros flammis, 220, 183. Lucet ignis, 173, 990. Lucent genae concavae, 59, 767.
- Lucidus dies, 263, 571: 287, 946: 326, 219. Lucida Trivia pernox, 530, 788. Lucidum coeli decus, 341, 404. Lucidi vulvus, 255, 418: 276, 789. Lucidi radii, 474, 74.
- Lucifer, 274, 751. commisit vices Heipero, 626, 149. praedicit ortus matutinos, 349, 506. Luciferi meatus, 365, 741.
- Lucifer & Heiperas & Veneris stella, idem*, 535, 878.
- Lucina genialis tori custos, 465, 2.
- LUCINA *unde dulcia*, 466, 2.
- Luciani, 582, 513. Luciani & viam quaerere, 177, 1042. se jugo eripere, 196, 1085. Lucians cum morte anima, 192, 142.
- Luclantium necus, nodique*, 556, 137.
- Lucreti nata miseranda manu maculata, 764, 302.
- LUCRETIAE *facinus*, 763, 301.
- Lucri furor impius, 261, 540.
- Luclifer bubo, 52, 687. Luclifera fax, 533, 842.
- Luclificus auster, 357, 651. Luclifica flamma, 310, 3. vox, 291, 995. Luclifica facta, 511, 577. verba, 192, 132.
- Luclius gravis, 735, 1855. futurus, 171, 957. ater, 53, 604. comam evellens, 354, 592. est tuus, 91, 1200. lacrymae, dolor, lamentatio, 281, 851. novus in ipso luclio exoritur, 315, 62. piget, 78, 1027. Luclum occupare, 665, 765. Luclum parentes liberare, 222, 643. quem obnuere, 761, 268. auditio stupere, 451, 949. Luclius turpes, 743, 1970. veteres, 394, 95. recentes, 390, 43. pii, 761, 270. omitti, 450, 924. mordent lentius, 455, 1015. Luclius renovare, 753, 124. flere, 452, 1060. repetere, 740, 59. gemere, 458, 1059. fugere, 799, 918. caede cumulare, 798, 901. graves tegere, 748, 49. *alium* reddere, 708, 1411. in Luclio servari, 750, 70. in Luclio suos struere tumulum, 424, 485.
- Lucus facer, 400, 174. umbrans, 54, 718. illicibus niger, 350, 550. tremischi, 115, 696. Luco propria nox, 154, 678. Luci Hercynii, 524, 713. nemoris sacri, 677, 958.
- Luci Bacchi*, 97, 1286.
- Ludere cruore, 428, 566. urnis, 427, 748. iugio concessio, 477, 107. in litro, 230, 59. falo jacente, 476, 449. Ludit me amnis, 305, 232. Luditur labor redeunte faxo, 549, 17. Ludens cymba, 149, 592. Ludentes ad ora aquae, 598, 770. Lulus vacuo guttate. Tan-talus, 116, 142.

La-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Ludere a. iem, 51, 671. *Ludere de fluviis flexuosus*, 52, 683.
Ludicrum certamen, 609, 955.
Ludus virginum, 141, 304.
Ludi Jovis Olympici qua anni parte celebrati, 64, 840: 65, 841. *novi Claudi & Neronis*, 64, 839.
Lues gravis, 111, 88. *facva*, 192, 131. *pellima*, 484, 183. *inventa tanta*, 705, 3558. *ac exitum generis*, 31, 358. *carceris caeci*, 429, 585. *generis infandi*, 285, 905. *Cadmeae genti infesta*, 312, 19. *construitur ratibus*, 291, 1017. *perdit Thebas*, 318, 107. *Lues unit*, 665, 752. *alium ferre*, 446, 813.
Luere poenas, 316, 121: 481, 146. *supplicium capite*, 491, 297. *fecius ruina*, 578, 940. *supplicium morte*, 40, 511. *nece reditus*, 501, 1166. *iras non parvo*, 401, 193. *furta coeli viscere foeto*, 512, 821. *poenas suorum facinorum*, 760, 248. *Troicis malis paria fata*, 614, 1008. *Luent miseri quod fecius*, 529, 932. *Luendum morte delictum*, 283, 879.
Lugere aliquem, 212, 641. *domum*, 593, 676. *Heclorem*, 449, 907. *novum lacrymis*, 592, 68. *quem amittis*, 737, 1879. *vulnus regni grave*, 586, 581. *Atin Phrygium*, 593, 690. *funera gemitu lamentabili*, 591, 661. *jubet dolor*, 735, 1855. *indociles esse*, 393, 82.
Lugere tristis moestas reditus, 299, 1146. *Lugere barbae graves*, 719, 1755. *Lugeat aether*, 81, 1014. *Lugendo Deis invidiam facere*, 716, 1862. *Lugendae vices*, 653, 582.
Lugentium mulierum ceremoniae, 595, 84.
Lugubris vultus, 290, 990: 608, 922. *Lugubris palla*, 352, 551. *Lugubre officium*, 307, 1262. *Lugubribus amicta conjux*, i. e. *atriis*, 49, 616.
Lumen triste, 310, 3. *polo creptum*, 179, 1086. *immissum*, 487, 252. *clarum*, 585, 569. *turbidum*, 276, 790. *Phoebi jam jam cadentis dulcius*, 463, 1140. *Luminis orbus*, 381, 997. *Lumen optare*, 580, 497. *infundens rebus*, i. e. *sol*, 256, 154. *Lumina incerta*, 395, 714. *inimica*, 307, 1270. *nocturna*, 161, 795. *regni perveria*, 163, 818. *stetu fessa*, 752, 117. *Luminum acies errat*, 79, 1042. *Lumina erueret*, 194, 179. *tumida allevare*, 545, 1010. *tenebrae premunt*, 579, 493. *dare fomno*, 504, 472. *scrutari manibus*, 379, 965. *in terram dare*, i. e. *oculos ad terram declinare*, 63, 823.
Luna sublimis, 9, 83. *plena*, 349, 505. *flaminis Phoebeis obvia*, 164, 839. *conditur subito*, 578, 470. *descendit in terras*, 645, 468. *sequitur magam*, 649, 526. *digerit umbras*, 161, 816.
Luna an a se ipsa lumen habeat, 273, 745. *nude*

dilla, ibid. *ad paricendum confert*, 466, 2. *cur cornuta credatur*, 254, 419. *rubra cur dicitur*, 276, 788. *a magis caelo didalla*, 551, 796. *vo nefissimum praefes*, 525, 728. *quarta aut quinta aliquid incitare*, *inaspiciam*, 305, 212. *& caetera sidera Dis ex sententia Sticterum*, 520, 673. *Lunae crescentes & de-ficiente nomina Graeca*, 349, 505. *amores*, *cum Endymione*, 246, 309. *corfas quanto tempore finitur*, 246, 313: 164, 840. *Lunae laboranti succurritur pelivum & taberam timore*, 276, 788: 790. *Lunae rota incipiebant amantes formae*, 253, 405: 406. *Lunae bigas*, *soli quadrigas tribuuntur veteres*, 601, 818. *Lunae deficiente carminibus & coelo derivari olim vulgo creditum*, 253, 418: 276, 788: 790.

Lunata cauda, 346, 465. *Lunata pelta*, 252, 403.

Lunaticus, qui, 499, 386.

Lupi rapaces, 320, 149. *praebeant ora blanda damis*, 265, 572.

Lurida moesta, 550, 790.

Lustrale caput, 557, 165. *Lustrale muris debitum*, 412, 634.

Lustrare arva errore avio, 418, 564. *rogum suis oculis*, 723, 1647. *nemus Gangeticum cursu*, 555, 864. *plagas coeli cavis orbitibus*, 380, 972. *memora nudo pede*, 528, 753. *juga montis*, 225, 3.

Lustra Phoebi decima, 550, 42. *Lustra quaerere pteffo rostro*, 219, 40.

Lustrum non completitur quinque annos, 65, 841.

Lusus Troicus, 459, 778. *Lusus recensere*, 569, 331.

Lutea vestis, 542, 421.

Lutis celeris ornatum sponfarum fuisse, 247, 322.

Lux mala, 580, 496. *invita*, 451, 939. *fordida*, 334, 327. *tristis*, 530, 793. *acerba*, 707, 1419. *alma*, 595, 726. *summa*, 711, 1475. *remota*, 66, 859. *nova*, 477, 101. *secura*, 20, 207. *renata*, 13, 127. *ignota*, 63, 8145. *604, 861. aetheria*, 283, 889. *dubia*, 229, 41. *reddita*, 264, 591. *subducta*, 578, 475. *tenebris invita*, 746, 20. *nihil finesta*, 746, 19. *a tergo relicta*, 51, 669. *prona in astra* 577, 461. *me refugit*, 181, 1002. *nulla hoc alpicit*, 650, 511. *vilis est Hercule cariturse*, 677, 970. *Lucis prospectus*, 44, 167. *periculum*, 580, 972. *atrae donatio*, 301, 1217. *Lucem petere*, 259, 524. *aperire*, 119, 121. *reculare*, 250, 365. *tenere*, 711, 1775. *perire*, 736, 1865. *recipere a Styge*, 692, 1109. *fugere*, 674, 923. *mergere*, 269, 679. *tenebris jungere*, 718, 214. *coelo excurrere*, 470, 28. *condit nox*, 555, 876. *tibi Thefeus de-*
Zy y y 3 *bet.*

INDEX NOVUS

bet, 730, 1768. Lucein imperium nomenque
alicui dare, 765, 337. Luce carere, 430, 603.
 grata frui, 751, 105. coelo frui, 372, 854.
 plus quiddam perit, 736, 1867. carentes do-
 mus, 329, 216.
Lucis bonum, 63, 814. *Lucem inferis non esse tri-
 stem*, 44, 566.
 Luxuria victrix, 771, 433.
 Luxuriare satis, 216, 456.
 Luxu fluere, 339, 305. Luxus regii, 159, 517.
 Luxus rapere, 256, 449.
Luxus Romanorum, 118, 455: 139, 464: 461.
 Lyaeus formosus, 349, 508. Lyaeum Maenas
 ferens, 232, 244.
 LYAEUS, *Bacchi vocatur*, 349, 508: 478,
 110.
 Lycia portubus tuta, 120, 613.
 LYCORMAS, *postea Eneae, fluv. Aetoliae*,
 644, 591.
 LYCURGI, *Bacchi contemptoris fabula*, 70, 903:
 346, 471.
 Lycus dabit poenas Creonti, 50, 643. I. ycus,
pro tyranno, 89, 1161.
 LYCUS, *rex Thebarum, maritus Dirces*, 191,
 116. *interfecto Creonte & liberis regnum Theba-
 rum occupavit*, 12, 250.
 Lydia ferax, 247, 316. Lydia vincit sitim, 655,
 624.
 LYDIA, *aureiferis fluminibus nobilis*, 655, 624.
 Lydius Paetolos, 346, 467. Lydia nurus, 639, 371.
 Lympha sancta, 326, 229.
 Lymphata per lares capitur, 232, 246.
 Lymphati, *qui*, 499, 586.
 Lynceus videt trans Pontum summoti, 487,
 232.
Lyncus, homo acutissimi visus, 487, 232.
 Lyræ torpens, 496, 348. Lyræ apia, 70, 906.
 Lyræ flectere carmen, 569, 329.
Lyræ, cithara, chelys confunduntur interdum, 569,
 319.
 LYRNESSIS, *Drifidis cognomen*, 559, 186.
 LYRNESSOS, *urbis Treas*, 404, 221.

M.

MACEDDES & *Macetes, pro Macedones*, 75,
 580: 426, 160.
 Machina stridens, i. e. *lyra*, 218, 568. Machinae
 admotae, 133, 385.
Machina quid, 133, 385.
 Machinari: *Machinatus exitus insolita*, 305, 1221.
 Machinator fraudis, 438, 750.
 Machinatrix facinorum, 490, 166.
 Macies, 385, 1060. Macies & lacrymae nos te-
 nent, 624, 219.

Maestare, *pro occidere*, 79, 1042. *Sibi aliquem*,
 156, 713. caput, 124, 214. Polyxenam, 401,
 196. victimam, 71, 924. hoficem, 49, 634.
 noxium caput, 142, 1005. reducem domi, 561,
 519. telus, 374, 872. faxis caput, 702, 1331.
 fratres matris, 516, 645. Priami natam Pelci
 nato, 407, 248. Maestari ante *aliquem* cinerem,
 451, 943. manu miseranda, 763, 301. Maesta
 ta virgo, 459, 1061. thalamis victima, 754, 145.
 Maestato patre nullum nefas majus est, 311, 18.
 Maestanda virgo bullo ducis, 414, 361.
 Maestator fenum, 455, 1002.
 Maculam laudibus imprimere, 710, 1454. Ma-
 culae leves, 323, 183.
 Maculare aras caede impia, 561, 219. deos cae-
 de funesta, 455, 1004. Maculat ferrum cruor,
 320, 140. Maculavit fortuna patrem, 549, 28.
 Maculari aliquem non finire, 242, 252. Macu-
 lantur ictus graves exiguo imbre, 337, 349.
 Maculata velis, 609, 948. Maculati lares, 202,
 344. Maculata nullo scelere regna, 221, 620.
 Madere nardo, 38, 469. Madet Roma caede
 populi funerea, 794, 823. Madent stetu ge-
 nac, 298, 1121: 786, 692. Madent tecla ce-
 rebro disperso. 77, 1007. manus sanguine re-
 centi, 610, 949. Madens Ausfer, 620, 71. a-
 rundo leto, 91, 1194. Madens populus fer-
 rum, 736, 1870.
 Madescunt nives imbre, 151, 383.
 Madidus unguento, 160, 780. Madidus cruote
 rictus, 158, 734.
 MAEANDER *Phrygiae fluvius*, 52, 684: 210,
 606. *inter aequales agros labitur*, 226, 14.
 Maenzlus, 20, 222.
 MAENALUS *mons Arcadiae*, ibid. 737, 1886.
Maenala, Bacchi nomen, 342, 422.
 Maenas cruenta, 514, 849. deo percussa, 434,
 674. Lyaeum ferens, 232, 244. Maenas, i.
 e. *Baccha*, 106, 365: 344, 436: 498, 383.
 Maenonia acus, 658, 665.
 Macotis, 271, 716.
 MAEOTIS, *pro Amazone*, 252, 401.
 MAEOTIS, *palus Scythiae, influens in Pontum*,
 101, 1327: 347, 474.
 Magam sequitur luna, 649, 526.
 Magae nudis pedibus & passis capillo sacra sua peva-
 gehant, 527, 752. reges & sepulchris eruta ad
 maleficia deligebant, 529, 779. *quid posse dicantur*,
 quid non, 528, 754.
 Magicum carmen, 552, 561. Magici cantus,
 522, 684. Magicae artes, 645, 452.
 Magis, unde cadas, quam quo, refert, 169,
 925.
 Magister indoctus, 515, 618. pecoris, 245, 296.
 juris & amotis, 204, 330.

Ma-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Magnanimus Hercules, 27, 310. parens, 194.
182. comes, 50, 647.
Magnifica verba, 429, 575.
Magnus dolor, 644, 451. natus, 50, 646. pa-
ter, 271, 717. Magnum robur, 62, 800. ti-
bi periculum, 600, 792. Magnum est, *pro*
magis animi est, 170, 926. Magnum locare,
660, 691. intonare, 295, 1065. intonare al-
tis modis, 569, 528. Magno constare, 57,
462. Magna pensantur male ruinis, 660, 691.
Magna loqui, 16, 295; 35, 456. horrere, 312,
25. Major culpa, 115, 135. Majus est voto
meo, 271, 711. Majora viris simulacra, 525,
175. Majora timere, 90, 1129. Maximus
metus, 99, 1304. mundi parens, 256, 466.
Maxima cervix, 554, 100. Maxima Juno, 761,
183. Maximum malum, 127, 295. Maxi-
mum scelus, 357, 659. Maaximum regni bo-
num, 121, 205. Maximum regni pignus, 564,
271. Maximum in bello decus, 410, 311.
Magna momenta obstruuntur, 408, 163.
Magum catmen, 645, 467.
Majestas dira, 55, 722. Majestas viri, 285, 915.
tanta viro, 722, 5746.
Majestas bonum, 191, 1038.
Male ostendere pro in parum, 103, 3.
MAL E A, *promentorium Peloponnesi periculosum*,
421, 149. *nude proterebunt*; *Μαλινδὲ καμψαὶ*
ἐπιλάθῃ τ' ἰσχυρῇ, ibid.
Malae crepant, 327, 99.
Malefica mens, 432, 752.
Malignus semper est dolor, 455, 1013. annis,
127, 16. Maligna manus, 256, 452. Maligni
judices, 564, 270.
Malignus quis dicatur, 455, 1013.
Malice maria, 585, 576. Malo esse meum, 120,
195.
Mala aures horti Hesperidum, 12, 240.
Malus antennas serens, 520, 505.
Malus minuter, 154, 450. miseris dies, 507,
510. Mala lnx, 580, 496. paupertas, 129,
986.
Malum Nemeaeum, 695, 1255; 724, 1665. A-
mazonium, 709, 1450. leve, 644, 447. in-
domitum, 672, 275. dirum, 697, 1255. im-
plicitum, 352, 640. triste, 507, 1255. dulce,
255, 154. grande, 27, 1142. infandum,
254, 116. numerosum, 22, 241. fatale, 254,
119. grave, 350, 512. tacitum, 531, 822.
fubitum, 73, 952. commune, 622, 177. ter-
ris commune, 665. 762. nullum est, 635,
128. timore majus, 295, 1032. ardet intus,
233, 101. alitur & crescit, *ibid.* majus e ma-
gno exoritur, 419, 417. gravius furore, 669,
254. nuptae ultimum, 564, 257. dulce mor-

talibus additum, 527, 589. nullum mihi est
ignotum, 697, 1255. quantum est, 695, 1251.
Herculi simile, 697, 1264. accessit propius,
203, 323. noverca irata pejus, 670, 852. A-
vidum populi Ogygii, 354, 589. est exortum
per orbem, 770, 426. illud quoddam est,
267, 637. fluxit hinc, 124, 257. hausit me-
dullas, 695, 1226. Malo clades, 515, 17. co-
mitatus levat, 449, 913. auctor Nefius, 647,
491. nil superest, 612, 171. pondus pellere,
612, 231. Malo sufficiens causa, 669, 815.
cedere, 556, 140. reservari, 312, 31. Ma-
lum sentire, 521, 159. properare, 618, 55.
agnoscere, 254, 113. timere, 371, 822. in-
venire, 645, 466. concedere, 617, 14. pro-
sternere, 691, 1172. lacrymare, 450, 926.
eminus vincere, 722, 1651. vincere in orbe,
710, 1614. non vincit unda, 670, 855. te-
gere blanda fronte, 311, 7. precibus augere,
652, 566. quodlibet fieri posse, 612, 164.
precari sponit, 469, 19. secum ferre statuc-
re, 281, 861. Malo perire, 579, 492; 697,
1259. *aliquo mori*, 281, 861. domita disce-
re, 611, 959. Mala parva, 522, 690. Troica, 612,
1008. jam victa, 156, 425. dira, 515, 350.
perpetua, 304, 1203. tota, *pro omnia*, 161,
722. mortis & vitae, 280, 241. magna non
latitant, 482, 156. frangunt animos, 412,
745. sic tacita abeant, 90, 1126. suprema fa-
ciunt securos, 340, 326. publica te exorant,
204, 548. ventura movent, 560, 197. dubia
plus torquent, 574, 420. vicerunt metus o-
mines, 594, 695. coelo ac terris tremenda,
471, 46. Malorum turba, 522, 679. sola-
men, 749, 69. cumulus, 197, 1119. meo-
rum causa prima, 746, 17. fructum auferre,
419, 422. Malis obitare, 195, 191. nocere,
289, 976. sufficere, 592, 665. affluere,
566, 302. succumbere, 613, 993. cedere,
735, 1256. ars cessit, 520, 507. se offerre,
255, 441. opem quaerere, 340, 387. meis
hoc satis, 420, 126. est cedendum, 425, 502.
inpositum esse, 702, 1553. nullus aequanda
fortuna, 749, 52. effugium patet, 527, 191.
Herculeum referre, 704, 1575. Malos merita
vicerunt, 652, 575. Mala frangens, 679, 997.
solari, 756, 124. tolerare, 90, 1122. refer-
re, 41, 550. praedicere, 390, 35. elidere,
698, 1270. invadere, 612, 56. frangere, 610,
56. gravia ferre, 37, 456. cactera silere, 702,
1225. digne desicere, 739, 915. Direm roga-
re, 655, 268. belli *sibi* proponere, 221, 625.
in unum congerere, 521, 706. Malis desol-
atus, 507, 512. lassatus, 707, 412. fatiatus,
522, 519. afflictus, 91, 1251. onerata, 745, 5-
Ma-

INDEX NOVUS

Malis evicta, 798, 902. victa, 761, 552. tor-
pens rigenisque, 412, 417. domari, 795, 839.
inhorrescere, 574, 412.
Malum, pro labore, 81, 1065. *Malis tria Graeco-
rum mare, ignis, mulier*, 479, 121.
Manare sanguine, 595, 121. Manat sanguis ad
aras, 552, 808. Manantes foci caede, 52,
483. Manantes caede manus, 71, 912.
Manare lacrymas, 573, 379.
Mandare preces Ajaci, 411, 117. *allius sacrum*,
340, 797. caput laedum clavae, 83, 1026. *a-
lium letum*, 707, 1411. dolori quiesus secreto
abditos, 481, 151. Mandatum scelus, 254,
417. mandata sceptris, 265, 617.
Mandatum peragere, 184, 361: 264, 592. Man-
data, suprema loqui, 509, 552. Mandata *alibi*
dare, ferre, 112, 196.
Mandare idem, pro alius delegare, 9, 77.
Mandare suos artus, 160, 779.
Manere parumper, 743, 1977. armatum, 215,
482. verba in animo, 510, 555. sensum ma-
lorum extinctio, 280, 841. gaudia longa cae-
dis, 327, 236. ad umbras, 740, 1939. fidem
in pectoribus, 766, 310. favorem absentium
in urbe, 773, 467. Manet fatum, 446, 818.
me poena, 105, 1218. fatum pars, 369,
792. intero nulla lex, 339, 171. te tellus no-
stra, 101, 1541. cura nulla inter umbras, 753,
159. tempus aeternum querelis, 306, 1244.
nostri pars nulla, 414, 578. amor perennis
conjugis caesae, 757, 192. Manent te exem-
pla, 14, 195. te gnati novi, 509, 543. arbi-
tria Menelaum, 410, 913. *navi vela ac tonitrua*,
480, 604. Maneat quidquid Trojae evaserit
superest, 409, 236.
Manes Achillis, 409, 292. conjugis, 412, 645.
inferni, 789, 718. moesti, 50, 648: 18, 127.
remoti, 64, 855. imi, 7, 552: 597, 145. ca-
ni, 441, 811. aeterni, 715, 1215. attoniti,
740, 1926. faciti, 683, 1062. pavidi, 59,
761. *filii inferi*, 43, 556. securi, 541, 968.
iussi loquuntur, 645, 460. Manibus aut aris
nocere, 95, 1255. Manes ulcisci, 763, 296.
maculare, 455, 1005. laxare, 676, 949. te-
nere, 739, 1923. regere, 506, 1240. voca-
re, 352, 559. ciere, 353, 568. restituere,
304, 1219. parentis invocare, 753, 137. tre-
mere Herculem, 719, 1600. & Styga fugere,
9, 90. parentis sollicitare, 761, 271. ad Ma-
nes vadere, 731, 1771.
Manes, pro anima, 198, 235. *impii*, 467, 10. *i-
rati*, 287, 947. *Manibus si quis sensus esset dabi-
tabant*, 455, 659. *Manes offendi viventium ni-
mis lectu*, 761, 271. *evocari magicis artibus cre-
debant*, 355, 600. *retinere afflictum & vulne-*

rum indicia, 547, 961.
Mansilla laentiae signa, 572, 389.
Manto fatum praecia, 562, 319.
MANTUUS, *filiae Thyrae historia*, 331, 290.
*de cultu Latinae, Apollinis & Dianae vaticina-
um*, 542, 119.
Manus letalis, 316, 77. furibunda, 394, 93. fa-
mularis, 652, 564. diligens, 502, 534. Parti-
dis levis, 452, 956. Thyrena *i. e. piratae Thy-
reni*, 345, 449. Herculeae, 523, 701. tene-
ra, 10, 221: 219, 100: 439, 775. invita,
540, 952. facilis, 774, 483. violenta, 786,
685. proci, 560, 209. regalis, 760, 246.
tremens, 571, 166. vibrans, 344, 441. lan-
guida, 223, 659. caesa, 197, 322. furi-
bunda, 451, 940: 674, 905. trepida, 30,
341: 617, 654. plebeja, 56, 738. nota,
484, 121. levis, 670, 846. levior, 230, 62.
secungera, 561, 217. ludifica, 11, 102. ferris,
91, 1105. inhaerens, 122, 10. infesta, 52,
739. coelifica, 41, 528. victrix, 84, 1101.
mollis, 234, 111. incesta, 795, 854. alta,
320, 136. laeva, 240, 227: 269, 673: 283,
1029: 390, 46: 649, 122. superbifica, 2, 58.
corulca, 236, 156. nobilis, 49, 625. mobilior,
278, 810. horrida, 642, 413. laeva, 355, 566.
pavida, 757, 1719. reducta, 525, 536. languens,
678, 975. iusta, 24, 272. ferocis, 619, 373. dura,
180, 986. insueta, 605, 845. scelestis, 677, 965.
foeminea, 596, 714. maligna, 256, 458. tur-
pis, 707, 1411. lenta militis, 794, 820. re-
fugit, 61, 1191. praedonum subita, 331, 236.
caede soluta, 101, 1142. fortis & miris, 404,
218. vulneri immoritur, 384, 1040. admo-
venda sedibus sacris, 452, 641. parentis san-
guine aspersa, 32, 172. cessat a caede regia,
410, 104. dependet lateri, 346, 461. non
vult parere, 173, 985. laeva moderandis fre-
nis docta, 307, 1259. nuda sufficit, 706,
1400. Regem parita, 356, 616. pavida tre-
met, 678, 985. famulorum fida, 272, 725.
vacare non potest sceptro, 219, 600. nulla ca-
pit nodum *Herculis*, 734, 1661. horrida ser-
ro, 722, 1611. nevit amicus, 652, 571. dum
fervet, pergere, 644, 435. voto haec est,
671, 857. Manum remittere, 187, 61. libra-
re, 12, 119. revocare, 100, 1314. expecta-
re, 79, 1040. fuscinere, 177, 1046. miseram
levare, 393, 80. jugulo committere, 157,
723. telo armare, 670, 848. commodare
gnato, 700, 1304. quaerere, *pro auxilium*,
91, 1196. ferro admovere, 155, 690. huc &
illuc librare, 606, 900. capulo aptare, 177,
955. commodare matri, 381, 1052. Manu
atreficare, 324, 719. caestu fortis, 12, 114:
85,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

83, 1116. nuda bellare, 161, 544. foemina cadere, 691, 1179. *alimius* cadere, 716, 174. Pindum ferre, 700, 1309. vibrare thyrsus, 18, 471. intendere spiculum, 410, 544. arma quassare, 737, 1078. truculenta cadere, 13, 154. foeminae petire posse, 701, 1318. forti obire merere, 707, 1409. spargere munera, 189, 978. certa librare telum, 85, 1128. victoris iactari, 433, 614. gestare sceptrum, 148, 10. docia distinguere crimem, 448, 881. in Manu materna esse, 428, 116. in Manu vestra est, utrum, 211, 414. Manus avulsae, 176, 1038. fessae, 305, 1230. irritae, 117, 166. junctae, 146, 558. avarae, 771, 434. superbae, 485, 101. rigidae, 651, 548. uncatae, 379, 965. viperatae, 618, 169. pestiferatae, 41, 561. implicitae, 376, 906. lacerae, 671, 864. facvae, 9, 88. mediae, 371, 831. infessae, 185, 41. trepidae, 307, 1261. praefatae, 521, 698. avidae, 388, 18. miseratae, 735, 1857. cruentatae, 468, 15. audaces, 12, 147. vindictae, 91, 1211. trementes, 80, 1044. armatae, 677, 973. infandae, 549, 13. rapaces, 216, 467. indocile, 618, 669. infauilae, novercales, 94, 1136. blandae, 77, 1001. purae, 83, 1099. inermes, 434, 671. militantes, 375, 415. innocuae, 56, 740. novercales, 155, 118. obviae, 516, 91. admotae, 331, 336. supplices, 315, 71. piac, 126, 126. hostium seculatae, 607, 911. Nefsi horridae, 674, 921. Martis sanguineae, 473, 63. ratibus exulsi calentes, 597, 745. sanguine recenti madent, 610, 949. caede manantes, 71, 919. infectae sanguine, 40, 499. fidei datae, 159, 764. sanguine paterno aspersae, 200, 268. ignorant scelus, 480, 128. hominum caede pollutae, 770, 421. rudes quid poterant andere magnum, 158, 908. ad sceptrum assuetae, 198, 151. Manibus parcere, 505, 480. *alimius* immori, 171, 713. Manus dare, 101, 417. agnoscere, 677, 961. contaminare, 840, 189. purgare, 671, 935. armare, 770, 418. tendere, 78, 1017. servare, 643, 428. complere, 194, 101. retinere, 440, 793. submittere, 416, 708. quare, 337, 314. cessare pati, 47, 614. supplices tendere, 91, 1192. suas damnare, 674, 909. *alimius* regere, 636, 313. quocunque proferre, 634, 171. adhibere pomis, 684, 1078. fessas degravare, 305, 1230. armare in *aliquem*, 174, 871. armare in caedem ducis, 775, 499. armare in focum, 508, 112. in ora torquere, 379, 961. *alimius* implorare, 701, 1239. *alimius* invocare, 711, 1133. cruore vini respergere, 677, 958. movere ad sonum

tympani, 38, 470. supplices ad *quem* tendere, 701, 1316. ad coelum tollere, 169, 791. *alimius* submittere, 199, 781. coelo ruenti opponere, 696, 1244. onerare vinculis, 504, 461. ad Manus *quos* confugere, 699, 1291. Manus saevire, 395, 113. Manibus dilacerare, 9, 76. Evellere, 618, 146. *quem* levare, 766, 336. Herculis occidere, 710, 1459. *Manus*, pro famulis, 721, 1618. pro ministris, 503, 455. *Manus* laeva tristibus sacris conveniens, 521, 680. *Manus* fero rapaces, 236, 457. *Manus* purae, quae, 369, 791. *Manus* tendere, supplicium est, 77, 1005.

MARATHON urbi Attica, 127, 17. Marcere victum sine hoste, 119, 183. Marcer cor aegrum, 337, 316. taurus armento percurrente, 310, 146. Marcens visus, 199, 789. Marcentes digiti, 478, 112.

Marcius Hymenaeus, 474, 69. Mare immensum, 351, 539. coecum, 583, 143. superatum, 753, 128. procellosum, 500, 411. placidum, 401, 101. provocatum, 514, 616. insanum, 128, 765: 583, 540. tumidum, 345, 450: 574, 408: 576, 450. infestum, 181, 525. vastum, 291, 1007: 304, 1204: 383, 1015: 442, 819: 410, 930. coeruleum, 300, 11602. 576, 441. rapidum, 641, 512. cognatum, 412, 340. inquietum, 444, 337. quietum, 311, 10. latum, 448, 828. dubium, 95, 1232. 574, 407. diffusum, 114, 125. geminum, 39, 1164. geminum, i. e. *Argaeum* & *Ionium*, 151, 628. tacitum, 42, 536. sepositum, 499, 339. suppositum, 295, 1058. Arctoum, 101, 1327. sacrum, 190, 114. profundum, 466, 4. extremum, 294, 1048. depressum, 495, 545. turbidum, 195, 1073. altum, 797, 881. turbatum, 12, 120. Ausonium, 496, 315. Caspium, 461, 1105. Coriscum, 767, 382. Eoum, 4, 21. Hesperium, 87, 140. Indicum, 211, 392. Ionium, 210, 610: 355, 603. Ponticum, 171, 716. classibus vacuum, 217, 472. rubescit, 261, 552. lucidum gemmis, 132, 372. timendum Austro, 622, 103. ratibus eversis repletum, 614, 1006. revomit navem, 580, 500. sese non capit, 579, 489. vocem occupat, 582, 527. immugit, 192, 1015. ventis saevit, 454, 995. spumat vomitque aquas, 292, 1028. Maris rubri dominor, 70, 903. fortuna dispulit duces, 174, 411. Mare dividere, 613, 114. sorbere, 765, 318. scindere, 668, 776. convolvere, 378, 478. subigere, 513, 596. vindicare, 110, 668. haurire, 516, 116. timere in portu, 148, 580. turbidum expirare, 645, 456. Maria Hesperia, 525, 727. Iliaca, 510, 41. alta, 189,

INDEX NOVUS

123, 22. Maria faeva, 748, 45. optata, 464.
1166. Coris infana, 568, 598. Intoribus clu-
sa, 178, 1069. flammis cremata, 471, 36.
pigro languore sita, 557, 161. dulcescant a-
quis palustribus, 486, 213. Maria petere, 574.
421. repetere, 464, 1178. regere, 46, 599.
fugare, 621, 82. monstrare, 503, 493. mal-
le, 585, 576. ad inum agere, 528, 755. re-
gentem colere, 40, 515. sua noſſe, 260, 531.
Mare i: Aquas vel Robur, unde, 132, 373. *Ma-
re Aegyptium, unde dicitur,* 116, 139: 153, 660.
Mari vindictam ſcelum impuſant, 241, 142.
Mare tellurem circumſingere, 704, 1366. *ablu-
ere omnia mala cur creditur,* 101, 1328: 271,
717.
Margaritarum piſatio, 251, 392.
MARIANDYNUM ubi ſitum, 515, 619.
Maritales oculi, 379, 956.
Maritus novus, 789, 744. fenex, 601, 823. ar-
matuſ, 147, 564. peregrinuſ, 478, 115. The-
tiduſ, 518, 657. diruſ, 502, 675. conjugiuſ
ferro jacer, 262, 556. Marito caſa, 800, 949.
Maritum perimere, 636, 315: 644, 436. ali-
cui dare, 642, 403.
Marita domuſ, 564, 258.
Marmoruſ Leo, 596, 739: 683, 1057.
Marmor clarum, 792, 794. Parium, pure candi-
dum, 277, 797. Marmora lacrymas fundunt,
572, 378.
Marmoruſ caloreſ, 277, 797.
Mars violentuſ, 400, 185. impiuſ, 358, 648.
incertuſ, 221, 626. faevuſ, 216, 227. belli-
ger, 277, 808. decennuſ, 608, 921. ſanguin-
euſ, 256, 465. decernit bellum, 221, 630.
Martuſ genuſ verum, 763, 293. Martem &
Heſtorem una ferre, 583, 548. Marte aper-
to jacere, 370, 275.
MARS ab Hercule vulneratuſ, 43, 564. ſarviente
Gradivuſ, paſſuſ Quirinuſ dicitur, 256, 188:
701, 1312. Deorum ſententiuſ abſolutuſ a caede
Halirathii, 101, 1341.
Marsipiter, 664, 750.
Mas: Maribuſ permiſſuſ nuruſ, 98, 878.
Maſculino continentuſ ſexuſ femininuſ, 107, 41.
MASSAGETES Scythiaſ populuſ, 346, 470.
Mater Alcidaſ, 702, 1337. ſummota, 440, 796.
neſanda, 383, 1031. attonita, 417, 736. a-
menſ, 315, 60. amila, 263, 578. torva,
268, 659. monſtrifera, 270, 688. animoſa,
429, 687. Althea, 676, 954. faeva, 650, 543.
inſanſa, 534, 845. Lamia, 210, 440. no-
cenuſ, 676, 951. Herculuſ tumidi, 625, 141.
reguſ, 504, 705. gaudenuſ malo, 183, 17.
amoriſ horridi, 653, 580. ſcelere confecta,
282, 1045. expulſa conjuge redit, 539, 928.

foetuſ ſuccuſa, 735, 1849. praeda triumphuſ ſia-
teini, 218, 578. ſua dextera perempta, 710.
1458. in luctum furent, 724, 1668. Matruſ
ſeiuſ, 710, 1468. militeri, 435, 694. me-
mor, 237, 170. dona ¶ 309, 1448. impiae
ſax, 529, 779. ſonuſ, 383, 1013. nomen
eſt ſuperbuſ, 265, 609. Tantaluſ ſuſ ſuſ
numerare, 577, 375. culpa naruſ inſoniteſ tra-
hit, 491, 283. Matrem horrere, 369, 794.
perimere, 384, 1045: 678, 985. ſcrutari, 437,
613. vivere dolere, 766, 362. Matre genit-
uſ, 373, 867. in Matre peccare, 681, 1019.
Matreſ pavidae, 97, 1284. Argolicae, 713, 2.
1508. Sythonicae, 738, 1895. Graecae, 570, 2.
351. Latinae, 788, 720. pallidae, 146, 563.
avidae, 474, 73. ſellae, 591, 643. a ſinu
conjugum raptae, 218, 573. vacuae reparant
ubera, 15, 143. perimunt ſuoſ foetuſ, 262, 2.
557. Matribuſ exemplar deſcit, 735, 1852.
Matreſ gerere, 735, 1842.
Mater in nuptiſ olim praenſa, 215, 507. *in mu-
ſiciſ Graecoruſ ſacra praeferebat,* 754, 142.
Mater ſaſ ſcilicet, 70, 686. Materiam quaerit do-
lor, 538, 914.
Maternuſ amor, 357, 630. Materna frauſ, 432, 2.
627. culpa, 713, 1503. Maternuſ ſceluſ,
608, 925: 708, 1421. Maternuſ uteruſ in-
vadere, 679, 993. Materni ortuſ, 327, 238.
Maternaſ palmae, 395, 120. quereſae, 441, 2.
801. Materna ubera, 675, 926. viſcera, 199,
250. regna, 263, 575.
Mascera Bocchi, 345, 445.
Masceſoni commendatio elegans, 256, 466.
Matrona minor majorque, 570, 359.
Maturuſ ſacillique exituſ, 430, 600. Matura ſe-
geſ, 141, 479. Maturum, 202, 304: 281, 857.
Matata, Gracia Leucothea, 345, 446.
Matutini ortuſ, 349, 506.
Mavort, 316, 90. Mavort ſuribundus, 146, 557.
bellicuſ invenit arteſ novaſ, 261, 550.
Meare ad bellum, 20, 211. per venas, 267,
642. vultu obicuro, 71, 940. Meēt calor in-
venas, 133, 836.
Medea mater, 539, 934. ſuperaſ, 483, 1662.
nunc ſum, 538, 910. monſtrum paraſ, 520,
675. amoreſ obicit, 506, 496. Colchiſ Aetiae
genuſ, 482, 179. major eſt metuſ rege, 507,
516. neſcit frenare iras, 535, 867. conjux
Aegei, 262, 564. Medeaſ ſaſ eſt precari, 467,
801. Medea eſſe gradum ſede Pelopeia, 537, 2.
MEDEA ubi Jafoni nupſerit, 479, 115. filieſ
duoſ in Jafone habuit, 541, 954: 956: 957.
quaſ dona Creuſae miſerit, 511, 573, quale phar-
macuſ hac dona fuerit, 536, 890. ſe ſcleratam
paſ

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

passim facitur, 471, 44: 472, 49: 52. *Thefei no-*
veria, 262, 563: 270, 696. *eius iulera*, ibid.
patria, 535, 871. *genus*, 484, 179. *filia a Co-*
rinthiorum, 540, 956. *in Iularem beneficia*,
 480, 131: 131: 504: 466.
MEDAEAE *Tragoediae comparatur cum Medea Eu-*
ripidis, 465. * *Aedaeae Tragoediae qui scripserint*,
 ibid.
Mederi animo polluto, 95, 1263. *Medentes ca-*
dunt, 315, 70.
Medicina turpis, 350, 517. *Medicinae saepelo-*
co est ferrum & ignis, 557, 152.
Meditari sana, 508, 537. *Meditantem magna*
opprimere, 9, 75.
MEDIA *a quo dicta*, 523, 710.
Medius dies torret regna, 21, 236. *Media tur-*
ba, 554, 103. *Medium vulgus*, 239, 212. *sti-*
gus, 645, 454. *mare, pro quod in medio est*,
 92, 1214. *in Medium i. e. in commune*, 592,
 666. *in Medium producere*, 426, 513. *Me-*
dio flare, 351, 542. *Mediae manus*, 371, 831.
Medius scelus, 499, 393.
Medullae intimae, 261, 641. *testae*, 244, 282.
imae, 532, 819. *Medullis fixum sedere*, 644,
 451. *Medullas urere*, 694, 1220. *intrare ra-*
ctu, 650, 538. *hauit malum*, 695, 1227. &
cor exurunt flammiae, 556, 132.
Medus pharetra pugnax, 123, 710.
MEDUS, *Medusae & Aegae filius*, 523, 710.
Medusae fel, 533, 831.
MEDUSAE *& Iovorum ejus fabula*, 533, 831.
Megara clara, 709, 1452. *moesta venit cruce so-*
luto, 19, 202. *furenti similis*, 77, 1009. *Me-*
garen siccere sagittis, 673, 903.
MEGARA, *Heracles uxor, Creontis Jocrastae fra-*
tris filia, 19, 202: 30, 347.
Megara, 541, 963. *Megara agmen ducens*,
 11, 102.
MEGAERAE *etymon*, 541, 963: 680, 1006.
Melancholicorum somnia, 83, 1082.
MELAEGER, *Atreus*, 423, 827. *impreca-*
tioibus matris propter avunculos occisos mortuus,
 516, 645: 529, 779.
MELIBOEA, *Philotesiae patria*, 423, 822.
Melior Deus, 278, 821. *fortuna*, 184, 26. *fa-*
ma merenti pejus, 243, 270. *Meliora votis*
poscere, 574, 406.
Melior pars vitae sumus, 82, 1067.
Membrana tenuis, 338, 362.
Membra discerpta, 109, 60. *secura*, 259, 421.
incerta, 541, 964. *difficilia*, 489, 260. *disje-*
cta, 307, 1256. *moribunda*, 296, 1097. *im-*
menita, 674, 915. *vasta*, 869, 827. *lacera*,
 597, 746. *parentis caedis*, 764, 306. *Hercu-*
lea non sunt satis pestis, 695, 1231. *vulnere*

bus pervia, 626, 151. *aleno decocta*, 480,
 134. *lactia flupent*, 48, 621. *gelu torper-*
scunt, 539, 926. *quantumur*, 432, 623. *Mem-*
bra vitare, 727, 1719. *habere*, 669, 830.
abscondere, 306, 1246. *spargere*, 301, 1169.
spargere ac divellere, 211, 248. *flectere*, 85,
 1124. *animus delituit*, 670, 841. *domini*
vestigare, 297, 1108. *corrupta flectens*, 728,
 1722. *ultima completi*, 702, 1340. *dolori*
cedere, 698, 1282. *gnatio genitor annumerat*,
 307, 1264. *alicujus curru rapere*, 418, 414.
alicui ferre, 529, 773. *movere cum gemitu*,
 339, 375. *per pueri trahere liques*, 792,
 797. *rotae praecurrere*, 680, 1011. *flammis*
praebere, 516, 640.
Membratum perire, 194, 170.
Memnisse patris matrisque, 241, 242. *subolis*
ex viro, 557, 157. *fices jugales filiae*, 557,
 158. *quae durum fuit pati*, dulce est, 50,
 657.
Memnon niger, 560, 212.
MEMNON, *Aeneas filius, Dux Perfarum*,
 387, 10: 406, 241.
Memor fati, 423, 474. *annorum*, 355, 443.
matris, 237, 170. *callae facis*, 677, 959. *re-*
gis amissi, 515, 622. *aevi velocis*, 17, 176.
exilincti fratris, 748, 226. *vini diri*, 785, 662.
turpis admittit animus, 564, 266. *Memorem*
aliquis vivere, 732, 1809. *Memores preca-*
mur, 571, 367.
Memor, pro gratias, ibid.
Memorare, pro offari, 340, 388. *fabula*, 21,
 226. *levia*, 472, 48. *acta*, 50, 650. *falsa*,
 302, 1192. *Memoranda facia*, 36, 422: 96,
 1265. *Memoianda tot natorum parens*, 799,
 933.
Memoria famae nulla, 490, 268. *spatio obruta*,
 370, 821. *redit*, 367, 768. *peris*, 34, 408.
anceps dubitat, 372, 847. *tibi nostri subis*,
 510, 556.
Memoria senum prima languescit, 370, 817.
MEMPHITIDES *puella*, 252, 401.
Menades factae Theraedonitiae castrvae, 347,
 483.
Menali nulla est fera, 617, 17.
Melendia religio Graecorum in mellanda Achilli
Polyxena, 401, 202.
Mendax Phoebeus, 384, 1046. *Dardaniae domus*,
 604, 863. *serpucis vadis unda*, 584, 558.
Menelao juncta Helena redit, 565, 273. *Mene-*
laum arbitria manent, 450, 923.
Mens aequa, 354, 578. *placata*, 195, 183. *ae-*
tonita, 335, 329: 420, 442. *malefica*, 438,
 752. *tuibata*, 782, 713. *castifica*, 277, 160.
servida, 510, 558. *pristina*, 83, 1081: 568, 128.
 Zzz z z z Mccs

INDEX NOVUS

Mens aegra, 574, 418. effrena, 142, 255. fana, 94, 1245: 251, 886. avara, 257, 486. sacra, 241, 273. honesta, 189, 97. tacta, 267, 636. oblecta, 516, 156. laeta, 708, 1430. generosa, 419, 1064. secunda, 50, 651. vesana, 479, 123. provida, 604, 872. modesta, 205, 350. pavida, 196, 1081. incredula, 743, 1979. nimis credula, 677, 961. bona regnum possidet, 131, 180. concita motu vesano, 83, 1095. praecipua mali, 171, 918. impia scelesti conjugis, 718, 225. labefacta succumbit, 411, 910. impudicum facere solet, 272, 735. exuit simulacra interna, 87, 1145. intus agitata, 47. Mentis inops, 595, 721. secreta, 289, 885. status, 458, 1047. ardor regi non potest, 749, 54. menti imperare, 169, 919. furor incubat, 243, 268. mentem relaxare, 255, 444. advertere, 192, 151. comprimere, 561, 225. innescere, 251, 416. scelerare in melius, 81, 1065. gravat dolor, 281, 819. furor abluat, 669, 823. Hercules domare, 703, 1388. timor premit, 569, 798. vexari metu, 661, 712. ad eam virus per auras, 650, 537. quis furor tenet, 217, 557. Mente dejectus, 12, 110. potens, 218, 185. horrere, 771, 436. aliquid concipere, 27, 310. Mentis succentiae, 261, 542. omnium tremunt, 463, 1147. furorem agitant, 792, 785.

Mensa angusta, 138, 432. juvenilis, 173, 981. clauditur scypho, 169, 916. Mensae infandae, 126, 275. Phineae, 52, 759. Mensis satis datum est, 168, 889. Mensas fructu deis, 116, 146.

Mensus tres decades, 235, 412.

Mensuram voti alicui esse, 642, 401.

Mentiri Iovem, 36, 446. Mentitur vates praefere fraudi Deos, 360, 669. Mentita fingere, 301, 1194.

Mentum abluat latex, 58, 753.

Mivvylé guid. 197, 226.

Merceres minor, 403, 209. digna prima carina, 497, 561. peremptae Sphingis sceptrum, 318, 105. Mercedem dare virtuti, 403, 210. Mercede ingenti constare, 414, 358.

Merere altera, 621, 80. graviora, 794, 816. parum, 403, 210. aliquid, 180, 7100. mori, 269, 683. errare, 672, 888. parentem, 711, 1504. domum aetheream, 612, 93. laudibus astra, 612, 97. manibus Hercules occidere, 710, 1460. coelo allegi, 601, 812. gradu cadere, 581, 515. coelum virtute pia, 776, 304. Meruit hoc rigor meus, 270, 686. Merendo quem scelerare, 612, 575. Merenti pejus fama melior, 243, 270. Mereri opibus, 565, 286.

Merita supplicia, 270, 706.

Meriti, pro demeriti, 266, 632: 632, 575. pro dignum fieri, acquirere, 562, 701.

MERCURIUS Palaestrae inventor, 85, 1114.

Mergere diem, 160, 777: 335, 877. monstra, 166, 862. regna, 142, 586. capita, 61, 781. gnatum, 184, 25. lucem, 269, 679. jubaris ponto, 161, 820. angues sub undis, 740, 1928. jugulo ferrum, 679, 992. Oceano rotam, 646, 529. ferrum jugulo, 612, 973. juba Oceano, 666, 781. multos profundo, 765, 327. aliquem ad infernam Styga, 174, 1007. Mergitur cinistumulo prorutus, 453, 649. Merfus alte, 577, 924. timor, 569, 798. inferis, 35, 422. viscibus ignis, 267, 643. Merfuri cor, 337, 556. Oceano jubar, 4, 26. Merfii pisces, 149, 593.

Mergere caput, pro demerere, velare, 703, 1348.

Menta vicerunt malos, 652, 575. Meritis reddere solum, 736, 1871. Merita contemnere, 479, 120. silece, 406, 214. pensare, 702, 1356. digne aestimare, 406, 244. Meritis minor pati, 504, 465. aliquis nobilis, 733, 1812. aliquis tellus defensa, 733, 1818.

Meritae aras, 69, 899.

Merope Polybo sociata, 359, 661. non vera parentis Oedipi, 369, 802.

MEROPE, alius Peribaea, credita mater Oedipi, 330, 270.

Merum gratum, 787, 701. Merum in auro trahere, 605, 878. Mero victus, 652, 572. succentis, 40, 779.

Messis hiberna, 528, 761. Messis Libycae, 132, 317. decem, 427, 548. Messis alere, 610, 68. bruma videt, 645, 469. focus accipere, 667, 791.

Messos trepidus, 593, 76.

Meta paterna, 513, 600. novissima velocis spatii, 416, 598.

Metallum fulvum, 601, 858.

Metaphora andacior, 486, 2.

Metare agros, 159, 462. Metari loca densa nemoris, 218, 506.

Metathesis, 573, 402.

Metere frugem flamma, 204, 341. Meti segetes gladio jubere, 218, 563. Metitur jam seges decima, 568, 785. Metiri oculis flum, 389, 25.

Metonymiae causae finalis exempla, 88, 1157.

Metuere sibi, 742, 1955. arcus, 231, 72. arma, 483, 169. parentem, 148, 582. auspacia, 451, 610. concubitus novos, 217, 170. nullos reditus, 240, 219. ciades asperas, 290, 993. mala jam victa, 136, 425. sceptri viri, 240, 217. plumas Zephyris motas, 366, 758. ordinem

ra.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

ratum nocet, 181, 994. calvus mobiles rerum, 150, 605. colorum lucis ignotae, 604, 862. Caesarem necesse est, 773, 458. *aliquid nimis*, 28, 314. decos ninium faventes, 408, 262. *si bi praetant*, 757, 195. Metum Jamula dominam, 600, 796. fortuna fortes, 482, 159. Metuimus, quae posse fieri non putamus, 312, 26. Metuunt cervi lupos, 327, 149. Metuens regna nova, 612, 969. novercam iratam, 342, 418. paria, 610, 952. Metuentes scelestae manus, 369, 791. Metuenda silva, 64, 816. fatorum pars, 369, 792. Metuenda terga, 319, 119. verba non minus venemis, 326, 738. Metus tristis, 787, 712. gravis, 411, 315: 459, 1072: 785, 675. levis, 21, 230. cogens, 766, 349. praeciens, 788, 724. repens, 419, 426. ex longo solitius, 412, 612. increpat, 410, 302. reddit inimicos, 121, 208. suadet tacere, 349, 511. cogit laudare, 121, 207. regna custodit, 363, 704. prohibet officium pium, 328, 245. in auctorem redit, 363, 706. Metus secura pubes Troica, 900, 617. Metui cupere, 552, 73. timere, 552, 73. Metum levare spe falsa, 565, 283. iterare, 432, 616. evadere, 99, 1104. discutere, 369, 791. fedat dies, 114, 677. esse Danais, 392, 62. mortis intentare, 372, 727. everis deesse, 419, 431. Dii fallunt, 499, 396. solliciti ponunt, 416, 399. Metu pavidi, 462, 1150. cedere, 792, 783. quassari, 216, 550. solvere regnum, 535, 872. liberare patriam, 322, 642. cives liberare, 490, 270. liberare fines, 484, 185. Grajos liberare, 428, 551. mentem vexari, 661, 712. per poenas fracta, 795, 842. mortem confumere, 668, 811. Andromacham cogere, 419, 176. Metus trepidi, 17, 163: 607, 916. nocturni, 598, 765. ignavi, 316, 28. graves, 561, 446. praeteriti, 505, 480. foemini, 471, 42. sacvi gentis indomitae, 504, 467. Metus deponere, 369, 802. timere, 430, 592. remittere, 255, 415. repetere, 367, 764. tacere, 390, 56. prospicere, 767, 380. admittere, 429, 587. tangere, 369, 797. *aliqui esse*, 418, 742. *Metus sacri, acer*, 763, 290. *flammae plurimus*, 742, 1958. *agricolis apte*, 228, 29. *malus imperis castus*, 30, 343. *Metus veros metetur, qui vanos pavet*, 162, 700. Meum est, quidquid est tuum, 145, 455. *Μῆν δαίμων ἐν στήθεσσι τοῖς ἰσχυράναι*. Proverb. 138, 444. Micare vulnere angusto, 337, 145. coelo fulmina, 700, 1299. Micat noctibus sidus, 314, 46. flamma silva, 154, 674. fulmen nube elisa, 579, 495. igne polus, 163, 825. stricturn fer-

rum, 120, 184. Micant oculi, 251, 380. clatra signa, 314. polo stellae, 107, 49. artus rigore, 339, 176. sidera mundo, 13, 125. signa signis collatis, 109, 414. Miles fortis, 312, 94. laevus, 218, 574. infestus, 47, 616. nocturnus, 418, 755. fenet, 427, 548. terrigena, 504, 470. transitis fulvus, 576, 444. vasso gradu concitus, 572, 188. aptat arma, 260, 533. Militis manus lenta, 794, 820. *Militibus conviciari Imperatori in triumphis licitum*, 478, 109. Militare *aliqui*, 221, 622. Militares viri, 442, 846. Militares manus, 575, 425. Minas fulmen Jovis excipiens, 705, 1384. MIMAS *gigas*, 75, 981. *centaurus*, 663, 730. *Janiae manus*, ibid. Minae Herculeae, 627, 166. tumidae, 675, 927. flammae, 728, 1740. frementes, 226, 916. imminentes, 287, 952. tristes, 312, 246: 342, 410. serocci, 705, 902. Thesalicae, 530, 791. Hectoris fortis, 576, 446. redeuntis ruinae, 705, 1381. Minis parcere, 483, 174. Minas abjicere, 401, 200. pascere, 701, 1319. ponere, 499, 391: 636, 307. spumare & volvere, 377, 923. fubire v, 127, 291. tollere, 460, 1095. tenere, 356, 618. concipere, 317, 97. vultu gerere, 28, 329. noctis & somni expiare, 790, 758. frangere fluminis, 648, 506. flectere Alcidae, 456, 720. accipitris fugere, 375, 904. iratum compescere, 710, 1456. Aquilonis pati, 666, 778. Oceani ferre, 619, 49. convertere in melius, 253, 408. flectere in taurum, 616, 302. fugiens ales, 355, 605. insequitur fletus, 611, 249. Minis carere, 710, 1462. foeminae cadere, 692, 1182. Minari vitulis, 158, 736. regi, 534, 816. terris, 292, 1018. *quid*, 789, 738. vitam, 429, 577. maximum, 410, 599. angues, 111, 97. scelus, 707, 1406. astra clades gentibus, 760, 237. gnato thalamos parentis, 112, 21. Minans Jupiter, 127, 290. Minans astra pinus, 721, 1621. Minantes Deos terrere, 156, 705. Minax vultus, 788, 723. gnatus, 295, 1064. ignis, 646, 479: 729, 1753. taurus, 705, 1390. coctus, 680, 1017. serpens, 62, 795. frons, 377, 920. Minax spoliis, 246, 318. ferrum, 3, 12. fronte, 527, 751. fronte torva, 422, 467. fiat ore ingenti, 71, 947. Minaces facies, 617, 325. genae, 379, 958. victoris irac, 588, 597. MINERVA *Athenarum Dea praefes*, 223, 109. *Herculem furantem in fenum conjicit*, 79, 1042. vide Pallas.

INDEX NOVUS

Minimus e superis regnum habet, 239, 201. Minimum licere satis, 717, 1562.
 Ministri caedis, 766, 588. malus, 854, 430. consili, 128, 308. durae fortis, 416, 314. sciens consilii, 129, 316. Minidus animum addere, 728, 1744. Ministri facri, 319, 380. Ministros scelis armare in caedem, 773, 466.
 Ministrare fletus, 393, 78. cibis, 259, 517. Minitans majora murmur, 477, 467.
 Minor Budis, 711, 1787. factus praeda majori, 161, 547. Minores umbrae, 389, 33. filvae, 351, 541. stellae, 273, 748. Minores, pro Nepotes, 115, 131.
 MINOR rex Cretae, 375, 892. Thefei amans, 268, 650. arbiter apud inferos, 55, 733.
 Minori, 214, 127.
 Minotaurus a Thefeo interfessus, 168, 650.
 Minuere animos, 483, 175.
 Minyae, cur dicantur Argemantae, 487, 253.
 MINYAEUS, Thestiae furvus, 487, 233.
 Miraculorum superstitioforum jabsela fides, 218, 566.
 Mirari toros, 788, 727. videre conjugem, thalamos, rogos, 789, 743. Mirandi causam perire, 663, 716. Mirandum quid in illa clade accidit, 336, 888. Mirata stella Heperum dici, 601, 810.
 Misericordiam formatae, 391, 56.
 Miratrix senioris avi fama, 273, 742.
 Misere cuncta, 204, 342. penates, 108, 58. cinorem, 560, 201. cibicenas aves, 525, 733. fretum & coelum, 578, 472. lacto nuncium insautum, 474, 417. falsa veris, 81, 1070. manum in alternam necem, 210, 416. thalamos patris & gnati, 237, 171. decus ex acquo, 268, 459. armis Achillis matrem Hectoris, 413, 987. lapsa secundo, 150, 617. Stryga undis Sidonis, 321, 163. lacrymas lacrymis, 592, 664. pocula lactea sanguine, 346, 470. prolem inelytam prole foeda, 307, 511. avo parentem, patri virum, natis nepotes, 510, 36. Misceat pocula sanguis, 648, 657. Misceat undas imber & fluctus, 779, 490. Misceat venena viro conjux, 755, 165. Mistus cum foemineo planctu clamor, 765, 321. cruor in Bacchum, 109, 65. sanguis, 169, 917. sepulchris, 578, 950. dolori timor, 516, 153. Mistum superis errare, 198, 236. Misti natis patres, 628, 175. Mistra sepulchris templa, 628, 176. Mixtus Deis, 260, 526. Mixta nox, 41, 671. Mixtum nomen conjugis, 83, 588.
 Misivum, Italiae promontorium, 764, 311.
 Misceat dolor, 636, 308. orbis, 713, 1533. pater, 216, 532. meritis, 435, 689. ille nunquam, cui facile est mori, 623, 111. nemo

est, nisi comparatus, 456, 1013. Misera mors, 560, 201. pietas, 681, 1027. 312, 19. patens, 734, 1840. manus, 393, 80. virtus, 691, 1172. Miserum tempus, 170, 934. vni funus, 441, 807. cor, 92, 1298. Misero datur, quodcumque fortunae datur, 435, 697. dissuadere mori, 675, 929. Miserum esse cum venia, 255, 440. videre nolle, 168, 907. Miserum est nescire mori, 588, 610. se credere, 456, 1018. Misera, quid feci? 543, 990. Misera quo pergis, 674, 909. Miseri laces, 665, 756. non credunt rebus lactis, 170, 938. facile credunt, quod volunt, 28, 313. quicumque sunt homines, 37, 463. Miserae manus, 715, 1857. gentes, 738, 1900. Misericordiae, 487, 224. regna donare, 642, 412. stendi cupido est, 171, 953. superi maxime colendi, 594, 694. restat longius vivere, 413, 377. gravis arbiter, 453, 984. est dulcedo lucis malo, 580, 496. pudor nullus, 315, 65. Miseros facere, 644, 441. mors fugit, 624, 122. non levat dolor, 552, 404. in vota cogere, 580, 510. Juvant fata, 456, 510. mors libera vocat, 587, 592. in luce tenere, 677, 968. Miserum est timere, cum spes nihil, 419, 425.
 Miserum oppressus, grave crimen, 489, 255. Misereat quicunque modo sibi & suis rebus consulere, 431, 610.
 Miseraudis vadis ad Manes, 716, 1452. Miseraunda vox, 77, 1003. conjux, 56, 419. Thebe, 518, 112. parens, 797, 882. tellus, 719, 1359. Priami mors, 397, 141. clades, 485, 207. Miseraunda parentis fata, 610, 207.
 Misereat viduae, 266, 621. Misereat me tui, 234, 115. Misereat amantis, 269, 671. Misereat matris, 455, 696.
 Misericordiae genus est cito perire, 40, 513. 545, 1015.
 Misericors pater, 700, 1305. acrumnas amat, 638, 361. virginis busto petis, 411, 330.
 Misericordiae sub tenebris latitant, 168, 887. Misericordiae angulum rogare, 489, 249. Misericordiae mutare regno, 127, 298. pede calcare, 489, 255. lenit quies, 510, 519. ferre leve, perferre grave, 128, 507. suas audire proferre, 665, 754.
 Misericordiae leviter serenas, 510, 559.
 Mistile telum, 229, 48.
 Mitigare animum, 501, 426. pectus ferum, 251, 415.
 Mitis pater, 241, 245. Mitis Deus, 740, 81. animus, 263, 473. imperium cruentum regit, 46, 741. & fortis manus, 404, 218. Mites irac, 417, 710. Mitia sidera, 327, 233. poma, 117, 164. Mitior rebus beatis, 255, 437. Mi-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

his nil est feris, 462, 518. flagno pelagus, 149, 189.
Mitra caecata, 38, 471. Mitra colloens caput, 174, 716. cinem premere, 640, 372.
Mitra, ornamentum capitis, 149, 412.
Mittere fulmina, 744, 1996. tela, 386, 941.
740, 1917. carmina, 478, 108. signum, 168, 722. 122, 82. quies, 121, 916. habenas, 496, 347. vota, 187, 941. manum, 189, 91. canes rasidos, 377, 912. Gradivum tracem, 701, 1113. habenas canibus, 318, 31. faciem ereptam Jovi, 672, 881. tela dextera incuti, 184, 551. gemitum tumidum, 464, 1161. • lus ter rotatum circa, 77, 1008. Impetum doloris, 304, 147. caput ad umbras aeternas, 198, 334. *aliquem* ad mortem, 80, 1049. quem ad umbras, 710, 74. 801, 918. longe arundinem, 378, 814. curtus nullo morante loro, 331, 875.igna luctus, 121, 977. arcus inferos ruinis Trojae, 443, 814. natum per terras, 339, 129. onus in superos, 682, 1146. *aliquem* papulum feris, 192, 151. ex animo veterem irruptionem, 170, 937. quem in aequor, 764, 312. in *aliquem* iugitas, 641, 147. in hostem *jugitas*, 721, 1653. in alia a superos pieces, 721, 1691. in Alciden feram, 611, 317. sub jugum gentes, 419, 771. Mittit procella miseris quo libet, 446, 813. Mittunt venti tela, 178, 477. Mitti Erebo, 110, 320. fata sua in multos gaudere, 456, 1016. per saxa Scironia, 305, 1221. corpus nunc placet, 671, 861. Doricum genus exitio placet, 523, 513. Nilius sonus, 61, 790. satellites, 766, 166. per ora fragor, 61, 791. per falligia celsa, 433, 612. in alia fertur, 668, 817. e muris puer, 439, 1061. Missa palli, 661, 716. coelo iussina, 768, 198. praecipis arce, 142, 262. Nilium fumen, 641, 451. in Phae-tonia telum 670, 813. Niliae voces, 431, 617. Mitenda virgo laxo edito celae arcis, 410, 930.
Mittere tela, 75, 992. *Mittere, pro relinquere, spernere*, 749, 31.
Mobilis curius, 331, 446. pontus, 81, 1016. pes 440, 780. gradus, 339, 178. nulla prece ordo, 118, 991. Mobilis hora, 399, 1141. sylvae, 118, 168. facies flammiae, 316, 314. Mobilis magis fluctu, 17, 170. Mobiles rerum calui, 110, 606. Mobilior manus, 378, 810.
Moderari regna, 37, 104. tela arcu, 244, 378. juga loris, 470, 314. mentis impetus, 142, 135. Moderata impenia durant, 458, 119.
Moderatus in secunda nemo, 161, 694.
Modesta mens, 101, 310. Modestus cum matre, 610, 917.

Modicus fragor, 488, 1128. maritus, 618, 618. Modicae res, 519, 101. Modicus statuere iocunda, 644, 4-6.
Modicus rebus longius arcum est, 514, 101.
Modus Pantulcus, 378, 816. eladis, 316, 884. nequitiarum, 157, 131. est aliquis sceleris, 177, 1011. scendi nullus est, 441, 813. lacrymis non est, 191, 694. est flammis, 148, 310. pudore irarem, 106, 16. Modum excedere, 375, 909. statuere timori, 141, 481. statuere acerumnis, 19, 306. odio statueret, 492, 107. res secundae non parantur, 130, 149. vicere quae patimur, 591, 691. non habent secundae, 361, 694. non servant arma, 344, 401. Modis concini, 440, 781. dulces, 182, 184. coeci, 191, 131. ficulnes, 981, 1091. poenarum, 611, 919.
Modus, pro fine, terminus, 87, 1141.
Modulus plectrum, 513, 616. Modulata lityn in varios tonos aedon, 191, 671.
Modulatu canoro trahere saxa, 311, 261.
Moenas dei impatiens, 191, 719.
Moena Dardana, 396, 116. Dircaea, 611, 140. cara, 319, 180. patria, 316, 540. relicta, 317, 481. alta, 460, 1091. immula, 97, 1191. divum fabricata manu, 191, 611. Moenibus patriae locum dare, 614, 131. Moenia deprecere, 304, 141. terrens leo, 718, 1893.
Moerere Herculeum, 661, 764. Alcidae patrem, 712, 1596. fortes viris vetat, 712, 1836. quam fecus jubet, 718, 1688. Moerens Chelys, 631, 1061. Moellus bubo, 311, 711. fenex, 311, 514. famulus, 376, 913. dies, 406, 140. clamor, 84, 1108. Aeberon, 105, 17. finis rerum, 31, 701. funere futuro, 198, 771. Moella turba, 418, 409. 788, 719. lamentatio, 381, 812. fames, 31, 691. manus, 721, 1618. Moella vultus, 314, 433. Phae-thontadum fororum silva, 629, 187. facie la-rida, 310, 790. pavet, 608, 913. Moellum caput, 461, 1133. agmen, 319, 128. peccus, 107, 131. mormur, 799, 913. Moellam recreare, 371, 710. intueri, 739, 1715. Moelli Manes, 30, 648. partes, 776, 511. vultus, 141, 106. reditus, 399, 1146. Moellae terrae, 711, 119. canes, 397, 1108. genae, 390, 990. Moella regna, 716, 1705. colla, 193, 81. capita, 111, 686.
Moellus puber, Titan, 110, 31.
Moeror visus hebetat, 80, 1045. amat lacry-mas, 171, 911. Moeroris focia, 310, 168. focii, 449, 901. Moerore prefla, 731, 104. horrida, 11, 704. nulla dies carer, 191, 77.
Mola falsa, quod, 151, 688. 331, 331. *ejus usus in sacrificiis*, ibid., 238, 499.

Mo

INDEX NOVUS

Molacio, 115, 115.

Melater, *ibid.*

Moles vaia, 694, 1211. iacta, 139, 460. diffusa, 601, 1222. immensa, 8, 71: 412, 484. 129, 616. magna, 171, 810. tergemina, 170, 1081. eadem imperii, 116, 84. se acuit, 395, 1059. abit in nihil, 710, 1760. mali, 94, 1230. Amphionis, *i. e. Aru Thebana*, 218, 167. Mole gigantum praefix, 692, 1211. Moles, quas nulla struxit manus, 118, 167. Moles dare mari, 80, 1048.

Moles tergemina Olympus, Offa, Pelion, 670, 848.

Moliri aliquid, 424, 181. gradus, 254, 431. sceleris, 89, 1161. magna, 102, 101. terras, 414, 682. iter, 181, 996. tela manu proterva, 239, 280. in aliquid aliquid, 112, 18. alius perniciem, 162, 210.

Mollire affectus, 102, 210. pectus verbis, 192, 141.

Mollire frigera, 227, 21.

Mollis ambitus, 119, 169. torus, 28, 1152. sopor, 168, 788. Mollis coma, 191, 712. aetas, 462, 1145. manus, 214, 111: 18, 471. ad alia e terris via, 25, 437. Molle carmen, 170, 510. fenium, 210, 270. Molles cultus, 170, 412. viri, 191, 686. simulant dura, 281, 912. Molles lacertae, 162, 612. Mollia brachia, 141, 401.

Molles canes, quoniam? 228, 21.

Momento rapti, 275, 771.

Monere: Monent hoc Delphicae laurus, 111, 16. Monchit artifex sceleris, 612, 982.

Monere remigum, 575, 428.

Monile dispositum, 618, 619. auro fulgens, 111, 171. Monili vacua cervix, 111, 191.

Monitu coelitus aliquid facere, 127, 219.

Monitor, pro exaltatione operis, 175, 428.

Mons excelsus, 441, 811. Cecropius, 125, 2. Idaeus, 177, 457. Siculus, *i. e. Aetna*, 102, 315. reiectus, 162, 809. geminus, 74, 970. apertus, 690, 1118. arduus, 461, 1149. proiecetus, 700, 1110. asper, 671, 865. abruptus, 691, 1167. praeruptus, 460, 1084. huc & illic impulsus, 25, 286. peragratu, 181, 14. Montis specus ingens, 11, 94. Montes opaci, 222, 145. cavi, 195, 109. Thessali, 442, 814. montibus superimpoliti, 169, 321. profundi claustra, 491, 141. Montium iugis se dicare, 257, 487. Montes colere, 219, 406.

Montem Cithaeron reddo, 184, 31. *Montes dubii*, 110, 1. *Montes Pyrenaei, nuda disti*, 221, 69.

Monstrare iter, 618, 32. maria, 101, 411. hostem, 80, 1168. imaginem feni, 278, 822. rebus afflictis viam, 422, 162. bella paterna puero, 419, 1074.

Monstrifera mater, 170, 688.

Monstrum impium, faevum, immitte ac ferum, 96, 1280. parvulum, 78, 1020. novum, 461, 1154. infomne, 104, 471. callidum, 118, 106. nefandum, 112, 612. coecum, 234, 122. terrificum, 2, 82. devotum, 2, 62. Gnosium, 167, 649. Sphinge magis perplexum, 118, 641. Monstri loco coepisse esse, 620, 16. Monstrum parare, 722, 919: 110, 471. abripere, 612, 997. ferre, 767, 172. Monstro majus nefas, 216, 142. Monstrum sequi, 191, 1014. intueri, 181, 808. Monstra maris, 100, 1160. victa, 60, 778: 101, 479. perdomita, 16, 444. nova, 719, 217. trucia, 169, 327. notis majora, 114, 672. faeva Lernae, 222, 141. mari perflua, 166, 867. Ponti faeva, 104, 1204. veris majora, 399, 168. mihi defunt, 640. movent cunctos, 156, 702. cessant, 117, 174. Monstra invenire, 610, 14. fundere, 620, 61. time-re, 95, 1214: 612, 288. & feras timere, 17, 154. superare, 20, 215. nova protulit tellus, 164, 724. Monstris horret advena, 161, 742.

Monstra fute, aut peccatis naturae impulsantur, 226, 144. *in foribus inferorum flabulare credentur*, 719, 1912.

Montiferum Titana pati, 694, 1212.

Montivagum pecus, 625, 117. Montivagi Pa-nes, 276, 724.

Monumenta exstruere, 717, 196.

Monumentum, quid, 412, 662.

Mopfiopia claris lamentis sonet, 108, 1276.

Mopfiopia, Attica, unde, 214, 121.

Mopius omnibus verax, sibi fallus, 118, 616.

Mopius, Apollinis filius, 518, 612. *Ampyxi fi-lius, Argemane*, *ibid.* in *Mopius duobus error Seneca & Ammianus*, *ibid.*

Mora longa, 181, 46: 151, 54. dimissa, 116, 701. inquieta, 92, 1215. brevis, 491, 228. pugnandi nulla, 89, 1171. fatiurum, 395, 124. nulla est per me, 176, 1022. Danaus Hector, 160, 111. Danaus in portu longa, 199, 164. est fluminibus, 682, 1040. parva est lacrymis, 440, 787. omnis properanti ni-mium longa, 171, 416. saepe sanat, quod ratio nequit, 111, 130. Morae causa, 276, 791. Morae patiens, 117, 148. Morae im-patiens, 117, 99: 161, 182. Moram abripere, 441, 818. rumpere, 197, 1101. pati, 160, 769. ferre, 99, 1111. largiri, 419, 760. adicere, 401, 106. ratibus facere, 199, 166. leti-anilis exipuerit, 464, 1149. belli tollere, 112, 418. sceleris pati, 766, 165. supplicius donare, 141, 1015. Morae segnes, 472, 14. la-certorum, 119, 762. Moras praebere, 44, 472.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

173. pati, 60, 773: 155, 131. invenire, 423, 171. quacere, 113, 183. evincere Diis, 623, 1199. neficere, 612, 10. bellis solvere, 413, 354. pedibus addere, 359, 651. odire veritas, 173, 810. fando serere, 421, 286. claf-
fis redimere, 117, 160. vocis dimovere, 264, 187. fatorum rumpere, 414, 681. claf-
fis solvere, 461, 1116. flectere navibus, 481, 149. uteri clui solvere, 199, 146. lucis enfe
abrumper, 411, 932. odit nec patitur amor,
41, 588.

Mora moritum, 91, 111.

Morari, 311, 142: 107, 104. sedes, 184, 20.
nihil, 614, 1010. fructu, 801, 960. Phoe-
bum, 151, 56. poenas, 177, 926. querm in
limine Diis, 719, 1921. iulia, 773, 429. ex-
sequi, 791, 801. aliquem domi, 159, 145.
aliqui per decem annos, 172, 199. Morans
dominus, 143, 101. lorum, 111, 875.

Morbus tremens, 11, 694. acre fulminis caput,
154, 193. Morbi vis victa, 80, 1051. Morbo
reddere corpus, 708, 1451. Morbo gra-
ves, 134, 1051. Morbos pascere, 706, 1398.

Morborum gravium causa, 706, 1397.

Mordere: Mordent lentius luctus, 415, 1011.

Mordere terram, 69, 896.

Mori viro, 103, 1184. prohibere, 419, 410.
merere, 169, 681. pati, 651, 1018. quacere,
673, 839. cupere, 12, 116: 611, 996.
statuere, 674, 923: 681, 1015. constituere,
143, 266. coepile, 194, 181: 671, 804. que-
ri, 113, 163. orare, 134, 198. pertimescere,
41, 161. properare, 202, 301. antecede-
re, 182, 76. posse, 704, 1173. neficere,
15, 416. per vulnus, 152, 741. aliquo malo,
181, 867. viro reduce, 181, 156. fulmine
de Ponto, 119, 661. dextra matris, 116, 645.
ferro gnati, 766, 118. poena est, 674, 930.
juvabit, 712, 102. manu aliquis, 613, 971.
neficere miserum est, 138, 610. mihi votum
est, 419, 177. votum est, 701, 1314. no-
lentem cogere, 189, 98. conjugem Herculis,
617, 111. tempore sati, 156, 640. matrem
vetare, 681, 1007. est vinci in malis, 188, 79.
quae causi cogit, 182, 871. volenti mors nun-
quam deerit, 181, 878. sine metu mortis,
467, 869. cupientem vetare, 189, 100. in
patria invidere, 738, 905. potest, quod na-
rum est, 685, 1099. in regno aliquis, 446,
160. nato sic non est poena, 161, 231. cui
facile est, nunquam miser est, 611, 111. dis-
fundere militem, 674, 219. Moritur licco ve-
neno serpens, 121, 151. Morimur toti, 415,
172. Mortiens inter juvencois pastor, 120, 148.
bello felix, 298, 161. verba addit, 649, 123.

Morituro ingemere, 725, 1687. Moribunda
membra, 106, 1097.

Mori posse, 117, 443. *Mori non vult, qui optat*,

126, 127. *Morientium animam ore quondam ex-
spectant proximiores et amicos*, 701, 1341.

Mors decreta est, 143, 218: 160, 110. abomi-
nanda, 411, 609. contempta, 47, 612. fa-
cilis, 104, 1208. subita optanda, 447, 869.
recepta, 461, 1156. parata, 72, 1023: 116,
77. dira, 8, 16: 440, 781. perdenda, 151,
119. facva, 413, 611. misera, 160, 101.
squalida, 116, 743. alta, 321, 164. gravis,
134, 401. trilis, 711, 101. admiffa, 794,
111. longa, 83, 1077. aequa, 410, 434:
610, 216. relicta, 101, 1120. pallida, 43,
111. devicta, 716, 1113. lenta, 11, 410.
non trepida, 704, 1173. prope admota, 419,
175. horrida fracta, 741, 1948. nihil est,
416, 197. placet, 183, 1011. differtur, 678,
978. datur portus aerumnis, 680, 1021. me
tibi remisit, 617, 14. una levis est, 671, 866.
felices sequitur, 614, 122. me fugit, 621,
1200. sola innocentes facit, 673, 890. nun-
quam deerit, mori volenti, 181, 878. opti-
ma est perire lacrymandum suis, 181, 116.
mihi votum maximum est, 188, 71. misera-
nda Priami, 197, 141. una sedamen mali, 101,
1188. pudoris lucti decus, 103, 1189. indi-
vidua est noxia corpori, 417, 401. sola vo-
tum meum, 464, 1171. omnium est pre-
tium, 703, 1136. cupientem fugit, 464, 1174.
miseros fugit, 413, 914: 614, 121. libera mi-
seros vocat, 187, 921. illum refugit, 665,
766. est securitas, 600, 797. ubique est, 191,
151. mihi invisa, 801, 968. facit regnum
aetheris dubium, 689, 1148. me antecessit,
193, 149. Mortis arbiter, 45, 181. Dominus,
s. e. Pluto, 41, 161. dirae decretum, 674, 928.
paternae auxilium unicum, 607, 910. infan-
nae locus, 716, 1704. impetum auferre, 681,
1026. habere vices, 613, 105. frater somnus,
83, 1069. viam invenire, 94, 1245. locus
morte ipsa pejor est, 11, 706. Morti immi-
nere, 181, 814. similis color, 161, 186. se
dedere, 144, 1005. omnes paramur, 67, 873.
Mortem exigere, 193, 118. provocare, 616,
145. recipere, 186, 47. peragere, 194, 181.
timere, 177, 911: 113, 593. concedere, 613,
924. occupare, 666, 774. occupavi, 671,
884. oppetere, 413, 650. servare, 677, 873.
vincere, 705, 1376. figere, 649, 119. per-
mittere, 181, 871. fugere, 181, 849. adire,
711, 1771. properare, 700, 1306. pati, 19,
436. contemnere, 644, 441. honestam per-
dere, 603, 1205. longam eligere, 178, 949.

Aaa aia

Mor-

INDEX NOVUS

- Mortem claram legi, 112, 1481. aliquid ultra est, 613, 996. amice oculos vagari, 765, 322. quam putamus tutam, timere, 637, 327. perire paratum, 451, 937. misericors laepe pro vita dat, 411, 319. Hercules perire placere, 601, 1176. nemo eripere potest, 193, 153. membris lator intulit, 650, 324. currere per turpes colos, 691, 1187. metu coniumere, 668, 811. Monte relicta, 600, 1161. Morie dolore, 694, 1209. poena u exigere, 613, 995. & poena dignus, 801, 967. luere supplicium, 40, 511. nefas praevertere, 142, 254. damnari placet, 672, 888. dignus, 374, 878.
- Mors longa nox*, 82, 1077. *modula infancae mentis*, 95, 1202. *cita gratiae & benefici loci indulgentia*, 125, 247. *Stroici peris aliquando petendos, nunquam recusandos*; 132, 367; 587, 589. *gratia miseris*, 545, 1018. *seculis naturalis, adolefcentibus inimica*, 768, 788. *subita optanda*, 442, 869. *Morsis propretas felicitas*, 307, 148. *Mortem non repente, sed monitum nobis advenire*, 67, 874. *regno patrem docere*, Stoicum, 137, 412. *ad Mortem mille aditus patet*, 193, 153.
- Mortuus: Morfu ferae peremptus, 418, 567. Morfus cruenti audacis leae, 496, 730. Morfus tentare, 460, 1096. parare, 73, 916. aliquo ferre, 156, 710. Moribus praedam premens leo, 440, 797.
- Mortalis pater, 713, 1501. Mortalis turba, 257, 475. foemina, 692, 1189. genitrix, 735, 1848. Mortale genus, 36, 418; 380, 984. aevum, 101, 52. Mortali invadere coelum tenentem, 713, 1511. Mortale genus evadere, 708, 1434.
- Mortifer flos, 524, 717. Mortifera taxus, 352, 555. serpens, 522, 688. vestis, 605, 887. Mortifera gramina, 525, 731. vitia, 385, 1058.
- Mortui extra urbem efferebantur, sepeliebantur & urebantur*, 310, 130. *Mortuorum & non natu- rum eandem conditionem esse Euripides credidit*, 416, 4021. *Mortui insipulatos congerendi ritus apud Graecos & Romanos*, 308, 1279.
- Motus ferox, 534, 855. levis, 237, 353. vefanus, 83, 1095. effernus, 409, 385. vanus, 83, 1087. impius, 705, 850. Motus mundi, 708, 388. pedum, 67, 788. Motum habuere saxa, 645, 458. Motu agitata templa, 41, 521. Motus magni, 299, 1138. Motus spumeos agere, 663, 737. civium nocere, 703, 804.
- Mors funereus, 531, 802. subitus, 462, 1132. solitus flendi, 704, 96. est vix feris, 358, 639. Mors fani tectum, 239, 208. More pecudum, 612, 974. solito positus, 339, 374. Mores feri, 720, 622. Mores perire, 555, 112. Morum vicia, 761, 251. Moribus scelera impa- tare, 236, 144. Mores recipere, 302, 1196. ad Mores bonos via nunquam fera, 563, 24.
- MOSIS *cornea*, 374, 756.
- MOTHON *Melissarum civitas*, 422, 822.
- Movere pectora, 780, 744. kram, 761, 254. do- mum, 326, 218. remos, 351, 540. manus, 38, 470. ensem, 146, 556. cuncta, 150, 604. alas, 245, 301. cautes, 721, 1622. gradum, 136, 420. gradu, 63, 817. catenas, 354, 581. caudam, 317, 96. Icepta, 350, 513. caput, 633, 259. bella, 13, 123; 780, 753. bella fe- ra, 701, 806. arma, *pro saeva bellum*, 74, 976. Tartara cantu flebili, 683, 1066. ma- nus implicitas, 376, 907. longo temporum tractu obducta, 372, 851. aures attonitas, 688, 1129. vulgum ac duces, 460, 1098. bra- chia nilu alterno, 576, 439. terrorem omni parte, 295, 1079. silvae capita, 409, 173. auroram caput ad solitas vices, 601, 811. bel- la horrida, 701, 776. fraude vulgari altius, 522, 601. membra cum gemitu, 339, 375. fila docta carmine, 570, 349. regnum flucti- bus, 284, 903. urbes in arma, 201, 283. Mo- ver Eurus Orientem, 579, 482. Danaos ma- gna res, 427, 550. formae decus, 463, 1144. me nulla pietas, 135, 248. me pietas, 96, 1269. portum quiete placidum terror nullus, 487, 494. Movent lacrymae, 283, 880. cun- ctos monstra, 156, 703. Divos preces, 306, 1242. mala ventura, 560, 107. Movit me a- mor, 348, 349. Moveri nihil, 583, 539. moe- rore matris, 437, 716. fletu, 96, 1274. fle- bili clamore, 434, 678. metu, 121, 352. Mo- vetur tuto, quicquid est in extremo loco, 371, 814. Movens ora vans Apollo, 330, 269. caput fessum per colla, 609, 1283. Mota clas- sis, 452, 970. Mota caput dedi tibi voces, 531, 800. Mota sua ripa Siyx, 321, 162. Mo- ti centauri, 739, 1025. Motae Cyclades, 159, 595. cantibus Hyades, 529, 769. zephyris plumae, 366, 758. nubes pulverae equitum catervis, 588, 601.
- Movere tripedas, de Apolline dicitur*, 475, 86. *Mo- ver superas nihil*, 179, 1092.
- Mucro iustus, 302, 1197. longus, 261, 548. Mugire: Mugit solum, 322, 173; 41, 521. so- lum e fundo, 125, 162. Mugient fibrae veru trajectae, 178, 1064.
- Mugitus vastus, 301, 1171; 667, 800. Parnas- sius, 711, 1475. coecus, 399, 171. Mugitu digna dare furoris, 248, 341.
- Mugitus terrarum, unde*, 322, 173.

Mul-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Mulcere inferos vocibus, 44, 575. saxa cantu, 487, 220. mare voce canora, 406, 356. Mulcendum se dare, 341, 336. Mulcens prata aurt, 216, 11.

Muliber dedit ignes testos, 532, 825.

Muliebri non est ruiari regna urbium, 265, 619.

Mulier innocens, 486, 193.

Mulier vivo marito alteri nubere non potest, 761, 261. *Mulieres lunares eva parere, fabula ridicula*, 447, 863. *Mulieres libellae, incautam-mulieres famulae*, 640, 135. *Mulierum lugentium ceremoniae*, 103, 84.

Multare fuga crumen, 484, 192.

Multifida pinus, 478, 111.

Multifera tibia, 570, 348.

Multiplex domus, 350, 524.

Multivagus domus, 425, 532.

Multa languis, 395, 121. Multae preces, 534, 846. Multum languinis, 177, 1043. funus, 304, 99. vulnus, 296, 1096. vulnus impressum, 721, 1626. ab aliquo trahere, 638, 356.

rapere, 641, 389. Multa spatia, 153, 649.

Multa sunt timenda, 501, 420.

Mularum aratio commendata, 260, 556.

Mundus aethyris, 247, 333. telluris, i. e. caelum, 314, 45. silens, 67, 263. obliuiscus, 246, 309. citatus, 718, 1903. concinatus, 608, 527. ultimus, 186, 931. aetherus, 744, 1980. fereus, 318, 250. contumax, 74, 964. revulsus, 187, 59. sublimis, 72, 958. piger, 53, 705. flegellus, 91, 1204. vacuus, 8, 68. pius, 164, 814. vastus, 189, 973. annosus, 349, 503. primus, i. e. Oriens, 318, 116. periens, 166, 883. dilectus, 494, 335. tonat, 719, 1595. pacem tibi debet, 614, 183. re-lucet ejus face, 253, 411. humeris leder, 696, 1242. negat feias, 618, 30. evoluit vices certas, 500, 402. vocibus primis tremat, 526, 739. compellit umbras, 730, 1770. polcit suum vindicem, 689, 1019. Mundi motus, 768, 388. arbiter, 691, 1173. plaga, 87, 1138. Decus, 714, 1518. ultima, 53, 703. fragor, 413, 355. ruina quem condere, 689, 1150. promissi regia, 730, 1910. fundus, pro medium terrae centrum, 64, 831. Mundum ferre, 622, 98. capere, 686, 1118. quater, 136, 155. petere, 622, 98. quater nubibus, 505, 533. Mundum in quem ruere, 705, 1385. revelere sedibus, 579, 45. tulit cervix, 702, 1333. cervice ferre, 739, 1906.

Mundus, pra caelo, 744, 1980. *Mundi pars altior*, 2, 6. *Mundum esse finitum vel infinitum, qui duxerint*, 189, 972. *Mundum ex chaos factum, in chaos reditorum frangebatur*, 768, 391.

Munus supremum, 187, 949. dulce, 164, 591.

parium, 307, 1252. regale, 35, 428. geminum Calor et Pollux, 487, 230. virus indictum, 256, 461. fatale Danaum, 599, 627. conjugis novae, 597, 749. est fuga, 505, 492. nupiae, 416, 642. Decorum, 775, 492. patrii volentis, 59, 761. datus fueminae Silanus, 754, 147. Muneri parere, 481, 142. Munus parare, 709, 1448. fancire, 187, 944. perdetre, 45, 589. Diti remittere, 105, 1218. petere ab aliquo, 49, 529. genitoris tueri, 434, 667. Alcidae capere, 733, 1649. morte te-pendere, 741, 95. Munere placare dominam, 534, 846. Munera votiva, 591, 644. coeca, 189, 979. propinqui sceptri, 762, 690.

Murex Tyrius, 251, 388.

Murmur grave, 577, 466. moestum, 799, 923. inclutum, 594, 712. tacitum, 592, 633. incertum, 157, 739. saevum, 128, 350. multum, 15, 150. querulum, 630, 205. classicum, 147, 574. altum, 377, 922.

Murmurare, *de vivo*, 559, 514. Murmurat mare fluctu leni, 401, 201.

Murus Inachius, 211, 445. faxcus, 123, 233. cadens, 469, 1086. Muri alta decora, 388, 15. Muri summi, 589, 621. alti, 197, 209. 472, 1118. labentes, 147, 567. lapii, 432, 622. videbunt, *aliquid necesse* Nebulis, 449, 755. Muros corpore propellere, 617, 162. ubis terra nova *posuere*, 497, 370. Muris caret oppidum, 475, 79.

Musa docta, 569, 331.

Musarum praefes Apollo, 70, 905.

Mufcus tenax, 204, 1044.

Mutare vulnus, 787, 710. confilia, 749, 53. iras, 93, 1220. sedem, 158, 508. odia, 12, 112. ora, 205, 1065. ripas, 110, 72. freta cum pratis, 345, 451. Stamina fuli rati, 380, 982. miseria regno, 128, 208. lumina incerta, 595, 714. sedes non est novum, 503, 448. Mutat genas color, 772, 840. flella nomen, 602, 820. habitus sui impatiens, 350, 373. Mutatur orbis, 622, 86. Mutari *alibi*, 169, 669. Mutantes arva, 347, 474. Mutatus ordo, 318, 366.

Mutata mentem, 12, 107.

Muta libertas, 350, 525. Muta littora, 42, 576. loca, 62, 794.

Muta fides, 27, 301. *Muta filentia*, *ibid*.

Mutua clades, 124, 217. venia, 564, 268. cao-des, 504, 470. Mutui ignes, 213, 414.

MYCALE, *mega nobilis*, 629, 525. Mycenae laetae, 308, 156. captae, 614, 1027. Mycenarum turba, 569, 342. rex, 563, 251. Mycenis virginem petere, 406, 245.

MYCENAE, *Cyclopus opus*, 76, 997: 135, 407. Aaa 222 2 My-

INDEX NOVUS

Mycenæae nurus, 414, 369. Mycenæae domus,

55, 131.

Myræ tabanus, 344, 443.

Myrica quid, 107, 226.

Myrica Cyprina, 639, 196.

Myrica gummi genus, 640, 376.

MYRRHAE fabula, 619, 196.

Myrtillus deceptor domini, 116, 140.

MYRTILI perfidia & mors, 116, 139: 140:

113, 660.

MYRTO, puella, 116, 139.

Myrtorum mare a quo denominatum, 116, 139: 151:

660.

Myrtus Paphia, Peneri sacra, 331, 539.

MYSTIA a Myso finis dicta, 404, 116.

Myllas claudere, 654, 598.

Myllas, qui & unde dicti, 343: 431.

N.

N Abathæa regna, pro Arabia Petraea, 379, 483.

NABATHES, pro Nabathæans, incolæ Arabiae Petraeae, 636, 160. unde decurator, ibid.

Nades firibendum, non Najades, 273, 778. Nai-des sentium Nymphæ, 321, 780.

Nancisci nomen tumore pedum, 370, 813.

Nardo madere, 18, 469.

Naris sagax, 339, 19. adunca, 334, 189. Nares patulae, 394, 1043.

Narrare bella, 376, 446. Tonantis furta, 790, 761: toros falsos Pyrrhi, 447, 861: thalamis paria repudia, 473, 13. Narrari toto orbe, 639.

Nasamonium nemus, 731, 1643.

NASAMONES, Libyæ pop. 731, 1643.

Nalci deum, 37, 461. feram, 701, 1339. foram, pestem, 719, 1188. indomitum malum,

673, 871. vetare, 601, 816. diem ab occasu,

617, 316. regem credere, 611, 615: quid per urbes lubere, 716, 1543. Herculem sensit Occasus,

601, 836. stabulis infantem, 738, 1897.

fegetem in profundo, 718, 1581. Nascitur fera,

679, 958. Natum quod est, mori potest,

685, 1099. Natum esse in terris, 689, 1144.

per nefas, 303, 100. Nascens sol, 344, 183.

Phoebus, 737, 1884. Nascente Hercule, 711,

1500. Natus Jove, 61, 703. Thyeste, 606,

907. ex Achille, 413, 343. sub undis, 393,

1040. per scelera, 613, 984. properante partu,

64, 810. Nati fratres gemini ab uno pectore,

603, 818. Natos dea mori dicere,

406, 343.

Nata violenta, 764, 108. Priami, 407, 347. Tonantis magni, Pallas, 370, 156. fitus coacta

fert uterum gravem, 350, 13. Natam regis po-

tere, 618, 354. Natae fraude deceptæ, 904:

471: Natas armare in exilium senis, 518, 914:

vide Gnata.

Natale solum, 131, 406: 304, 141: 494, 334.

Natare freto, 346, 419. Ionio, 180, 106. Na-

tabit domus alterno sanguine, 510, 44.

Nativæ domus, 361, 539. opes, 360, 538.

Natura vitæ dux, 357, 481. parcens deum, i. e.

fidem, 388, 919. nimum potens, 397, 1116.

veria est, 133, 170. cessit, 619, 46. me concepit,

713, 1501. dedit vires tibi, 716, 175.

retro verâ est, 589, 34. vocat populos, 719,

1918. se vertit in novas leges, 183, 81. verit

leges in Oedipoda, 378, 941. parum est

avidus, 656, 631. sibi vindicat omnes, 348,

352. cedit legibus suis, 337, 176. recipit an

ultra majus aut atrocior? 118, 746. ei dedit

animum malo pronum, 796, 868. nullum cri-

men hoc majus potest ferre, 200, 372. Naturæ

jura nihil valent, 213, 478. Natram

vertere ignibus, 337, 171.

Natura rerum, 388, 919.

Natus Alcidae, 673, 996. Tonantis, 689, 1151.

Agenoris magni, 164, 713. Pelei, 407, 347.

Thetidisque, 189, 615. in partes datus, 306,

161. ubinam est, 703, 1338. paternæ neci

comes, 603, 986. per terras vagus, 319, 198.

vultus patris reddit, 78, 1015. Nati obliiti,

431, 419. sic mori non est poena, 163, 331.

Natum eripere, 431, 453. opprimere, 643,

410. relinquere, 671, 821. servare, 38, 1503.

paventem cernere, 664, 738. Herculis fove-

re, 713, 1491. ad umbras trahere, 761, 263.

peto forte julius, 438, 514. quacunque parte

prospicere, 716, 1696. Nato carere, 451, 630.

Nati infantes, 491, 383. obliiti pædore, 49,

628. caede confecti, 89, 3160. bus septem,

541, 916. patrem vincunt, 503, 341. Nato-

rum indoles, 282, 862: 673, 904. Natis con-

sulere, 501, 441. genitricem abstrahere, 481,

145. nepotes miscere, 500, 36. adeli novæ-

ca, 560, 198. placari, 506, 507. Natos re-

cipere, 546, 1024. Natos Aquilone sternere,

516, 614. vide Gnatus.

Navalia Thesfalica, 411, 336: 131.

Navales venti, qui, 115, 139.

Navis timet secare alta, 149, 190. Navem ma-

nu complecti, 453, 143. Naves loniæ, 116,

143. deductæ, 438, 551. timidæ, 42, 551.

Naves anteire, 177, 413.

Naufragium pati, 614, 118. Naufraga dira,

753, 118.

Naufraga tabula, 416, 1032. Naufragos major

pestis vocat, 584, 157.

Navita avidus, 494, 336. coactus, 60, 774.

du-

rus,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

rus, 322, 168. dubius vitae, 15, 152. ratis inferni aequoris, 684, 1071. flupet, 180, 109. Navitum abducta cymba fugere, 719, 1914.

Nauplius in profundum cadit, 518, 619. NAUPLIUS Palamedis puer, 584, 160. Nauplius, Gracorum classem cur in coeca faxa perierat, 184, 560: 185, 568.

Nautae portus inquirere iulli, 764, 114. timent mare in portu, 148, 580. tubi iulli vela dare, 457, 1044.

NAXOS Cyladam una, 148, 495. Ne qua pars, 3, 17. Ne metue, 323, 645. Ne crede Diti, 340, 222.

Nebrii, quid, 144, 428.

Nēgēdēvēlō Baulus, 344, 428.

Nēgēdēvēlō Baulus, ibid.

Nebula gravis, 160, 771. Nebulae fumo similes, 108, 396. turpes, 418, 1054: 715, 1510.

Nebulae leves, i. e. umbræ, 155, 528.

Nebulosus Ausfer, 512, 583.

Necare indolem rectam, 356, 454. genitum Neptuno, 116, 611.

Necessitas plus potest, quam pietas, 429, 181.

Nereantici, quoniam, 355, 600.

Nereantici, ibid.

Necere dolos, 191, 110. dolos, sceleræ, 450, 928.

Necere moras, 617, 10. peccatore allus, 426, 133.

Necere choros Palladios, 619, 166. alius flamma colo, 685, 1098.

Necitur examen globo, 355, 601. Neciens verba caecis modis Splinx, 116, 92.

Nexa ambage arcana, 116, 314.

Nexa suis causis currunt, 181, 990.

Nefandus frater, 321, 644. princeps, 719, 327.

ineffabilis, execrabilis, 197, 323. contactus, 112, 104.

Nefanda mater, 583, 1031. caedes, 761, 166. manus, 185, 569. domus, 188, 80.

Nefanda Colchis, 115, 871. nex, 413, 611.

virgo, 480, 121. Nefandum scelus, 749, 16: 77, 1004. monitum, 153, 612. caput, 181, 7.

carmen, 118, 346. facinus, 110, 374.

Lyci semen, 75, 988. pietas celat, 385, 931.

Nefandi tori, 754, 142. thalami, 317, 635.

gressus, 426, 118. coitus, 316, 160. calus, 290, 992.

gnatae concubitus, 510, 30. Nefandæ fides, 116, 540. spes, 715, 158. dapes, 180, 1105.

Nefanda crimina, 278, 824. probra, 1234, 127. Nefanda peccatore exturbare, 334, 110. amare, 364, 396.

Nefas dirum, 119, 931: 695, 1212: 701, 1350.

geminum, 113, 377. ingens, 793, 787. ignotum, 145, 444: 675, 990. vallum, 665, 767.

civile, 166, 748. longum, 106, 28. horrendum, 111, 89. præcipuum, 117, 385.

exsecrandum, 322, 619. clautum, 176, 1041.

Arcaidæ, 678, 950. effrois, 673, 385. mon-

stro majus, 216, 148. est, 725, 1678. & fas hominis nostri, 181, 1013. aut fas nihil valet, 116, 139. iecrudetur, 188, 231. nullum caruit exemplo, 282, 514. regiae caedis execrandum, 325, 44. nullum me istic fiet, 209, 413. Danaus inausum, 414, 668. tectit aditum in membra, 695, 1224. hinc illinc furgit, 681, 1019. detrahit manus, 700, 3107. nullum majus est mactato patri, 211, 128.

Nefas audere, 273, 733. compescere, 257, 166. abesse, 773, 461. memorare, 501, 1192. videre, 764, 109. evitare, 383, 913. cerne-

re, 88, 1159. geminare, 766, 343. ne dire, 81, 1039. siliere, 158, 744. cerne, 46, 603.

nocere vel malo, 111, 219. tegere allu do-

loque, 216, 118. stirpis speculari, 169, 478.

inter scientes gerere, 212, 454. impium au-

dere, 459, 261. duplex prolequi, 439, 1065.

fati capere, 687, 1124. fieri jubere, 634, 275.

omne consumptum credere, 479, 122.

Nefatus spiritus, 183, 1037.

Negare ensem, 177, 1045. vim, 796, 870. a-

sira, 617, 13. victimam, 410, 107. introitu-

rum, 424, 216. alius aliquis, 735, 1846. re-

gi, 418, 748. sibi vitam, 101, 294. copulari,

39, 491. audere, 448, 891. factum esse,

100, 166. lacerare rogos, 764, 108. manibus

exitum, 605, 828. latebram rebus oculis,

118, 161. fideræ & mundum, 726, 1709.

lactymis parum temporis, 491, 293. docet, qui

timide rogat, 264, 594. quod vultus loquitur,

660, 704. mîserum quemcunque fortem, 17,

444. transitum verbis, 265, 602. vocem lu-

ctificam dolori, 291, 995. gnatum Herculi,

643, 426. infantem traditum, 173, 816. mi-

seræ gnatum, 707, 1416. Negat, qui afflictis

dubiam salutem dat, 125, 211. sol corpori-

bus umbras, 68, 884. genitor me Alcidae,

611, 222. feras mundum, 618, 10. posteritas

i. e. non credit, 119, 714. Negant fata vitam,

426, 511. silvæ rogos, 111, 68. Negatur

mihi mors parata, 116, 76. mihi coelum, 617,

7. Negantur ferae, 630, 55: 613, 363. Ne-

gatus aether, 612, 921. Negata virgo rapitur,

643, 420. sceleribus fides, 317, 161. Negat-

ae vias, 240, 214.

Negligere tangere, 117, 159. fata, 616, 154.

Neglecta scuta, 175, 624.

Nēgēdēvēlō, 115, 600.

Nemæcus leo, 113, 40: 602, 819. Nemæca

pellis, 693, 1193. Nemæcum malum, 695,

1235: 714, 1664.

Nemæae timor leo, 19, 324.

NEMESIS superbiae ultrix, 11, 185. eadem

quæ Leda, Helenæ mater, 447, 863.

Aaa aza j. Ne-

INDEX NOVUS

Nemo, nisi, 9, 85. alius audire, 182, 371.
 Nemus aurum, 617, 18. opulentum, 12, 119.
 Cadmeum, 111, 175. Callalum, 161, 712.
 Oetaeum laucipit ignis, 712, 1481. Gangeti-
 um, 119, 865. alium, 158, 106. excelsum,
400, 171. Nalationum, 721, 1641. priscum,
712, 1616. congelium, 92, 1216. Phrygium,
109, 1115. Elyium, 17, 744. 105, 159. ob-
 scurum, 181, 11. umbrosum, 156, 608. suc-
 ciferum, 722, 1612. abditum, 721, 778. nu-
 dum, 640, 181. antiquum, 125, 766. vetu-
 stum, 112, 611. sacrum, 114, 608. 677, 957.
 vacuum, 720, 921. serpente notum, 191,
135. templa quatuor, 711, 1474. umbras
 spargens, 111, 94. frondis Herculeae, 723,
1641. metallo fulvo vacuum, 601, 817. Phae-
 bo cauum, 141, 413. pectori gratum, 615,
117. solis truncus deformis, 640, 184. reddit
 voces, 608, 804. tauris auratis gemuit, 666,
785. in medio frigore vernat, 645, 414. tex-
 itur Alno, 116, 10. advexit volucrum, 682,
1043. Nemus quaerere, 721, 1611. coelo
 reddere, 427, 141. defendere, 111, 144. ex-
 kindere, 97, 1181. Nemora frondifera, 110,
176. alta, 109, 114. 141, 111. Idaea, 106,
710. Nemorum decus, 114, 711. regina,
111, 406. Nemora nudo pede lustrare, 128,
713. auro ornare, 101, 416.
 NEOPTOLEMUS viribus magis, quam sal-
 lacia fretus, 190, 611. vide, Pyrrhus.
 NEPHELE Ixeni concubina, 647, 492.
 Nepos Cadmeus, 166, 751. Hectoris Priami,
414, 169. Priami, 160, 1095. deterior, 111,
114. fato Alcmeneae similis, 708, 1418. pa-
 tris, 161, 981. Nepotem superesse, 708, 1411.
 fovere, 419, 1071. Nepotes Phoebi, 107,
511. Silyphi, 107, 111.
 Neptunius juvenis, 400, 181.
 Neptunus pater, 129, 166. 184, 114.
 NEPTUNUS cur pater vocetur, 129, 166. spi-
 ritus est, qui mare commovet, 148, 181. Poly-
 phemi pater, & vis maris, ibid. cum Apolline
 Treiae moenia aedificavit, 187, 75. Neptuno so-
 cunda sorte maria contingunt, 46, 190.
 Nequitia foeminae, 490, 167. Nequitiae modus,
117, 151. Nequitiam incitare, 111, 114.
 Nere lanas, 618, 669. fila, 168, 662. amictus
 manu, 615, 171.
 NEREIDES quae & quoniam, 147, 116. etiam
 Nereinae vocantur, ibid.
 Nereus caeruleus, 149, 107. te vocabit nurum,
448, 882. posuit mare tumidum, 141, 450. ter-
 ras porrigi vetat, 617, 4.
 NERITOS mens filiae, 446, 816. & insula

Leucadia altera desla, ibid.
 Nero Domitio patre genitus, 760, 149. Neronis
 parens, 800, 911. complexus, 757, 716.
 NERO imperator incendiarius, 760, 1411. 794,
811. matrem meri iussit, 711, 92. ejus dictum
 & factum in canande Hercule forentis, i. & a. Bra-
 tannicum, fratrem Octaviae veneno suffulsi, 716,
168. iussit scelera, non speliavit, 461, 1119. Ne-
 ronem & Poppeae crudele conjugium, 459, 187.
 Neronis & Octaviae odia omnia, 748, 10. ejus
 sacritiae & scelera, 710, 86. ejus infidiae in ma-
 trem, 764, 109. ejus Heruleum imitari cupientis
 delat, 695, 1135. ejus fuga & desperatio, 781,
610. Neronem castrum Flauri & Sallae capiti-
 bus allussisse, 771, 418.
 Nervus Aemomus, 161, 860. Nervus excentit fa-
 gitas, 71, 920. Nervum sinuare, 91, 1198.
 Nervo emilla tela, 714, 1619. Nervus telum
 emittere, 12, 119. Nervos abscindere, 178,
1064.
 Nescire redire, 111, 111. lacrymare, 91, 1119.
 eligere, 671, 867. nefas, 812, 1099. tyrannum
 esse, 40, 112. mori, 15, 416. mori miserum
 est, 18, 610. frenare iras, 111, 866. inibo-
 nis, 115, 443. irasci satis, 611, 108. quid a-
 nimus timet, 661, 718. quid sibi liceat, iner-
 tis est, 771, 411. Nescio quod malum, 87,
1148. quid animus decrevit intus, 115, 918.
 Nescit regnare, qui odium nimium timet,
161, 704. virtus ignavos metus, 116, 88.
 Nescius somni cultus, 601, 116. Nescia aratri
 conjux tanti, 170, 114.
 Nescia tabes, 661, 716.
 Nescius fallax, 677, 966. ferox, 648, 107. stru-
 xit dolos, 710, 1468. sibi exigit poenas, 710,
1471. sanguinem flammis ostendi arcuit, 662,
710. est auctor mali, 647, 491. transire vor-
 ticem solitus, 648, 101. Necis manus vincere,
674, 911. sanguis hunc opprimat, 674, 910.
 NESSUS, Ixeni ex modo filius, 647, 491. ab
 Hercule cur occisus, 648, 108. 139, 771. ejus
 crux quoniam violentus, 129, 776.
 NESTORIS parentes, & actas, 402, 111.
 Nestora Pylas, 41, 161.
 Ne, pro, & ne, 105, 19.
 Nex impia, 100, 100. paterna, 190, 106. Ler-
 naca, 91, 1191. debita, 413, 640. Nefanda,
413, 611. altera, 110, 415. trullis, 776, 109.
 gemina, 104, 1114. flevis, 117, 614. per-
 fida, 601, 887. nova, 104, 1109. Necis
 consilium, 181, 814. Necis meae telum est
 faxum, 690, 1166. causa miserranda, 624,
1114. conjugis causa, 761, 141. Neci devo-
 tus, 111, 691. aliquem dare, 90, 1175. tra-
 dere reges, 11, 411. Necem audire, 411, 947.
 spe-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- speciare, 630, 112. ferre, 157, 719. ferre, lato vultu, 720, 1608. parentum lequitur proles, 102, 418. fratris desere, 749, 66. ferac debere, 694, 1311. Nec dignus, 106, 202. 242, 217. gravi ugendus, 714, 1233. grauior poena, 713, 108.
- Nexiles coronae, 171, 163.
- Nidificum ver, 324, 714.
- Nidus titubans, 193, 681. Nidi queruli, 15, 148.
- Niger Jupiter, 726, 1705. iucibus lucus, 150, 110. gurgis, 43, 514. Memnon, 160, 112. polus, 611, 119. Nigra flex, 113, 694. silva, 64, 816. Nigrum fel, 117, 318. vellus, 152, 116. Nigrac, jubac, 148, 14.
- Niger, pro malis, 218, 492. color Romanis malus, 62, 864.
- Nigredinem coloris privationem Petis esse, 248, 345.
- Nigrans polus, 597, 716 : 675, 918. Nigrantes comae, 11, 68.
- Nihil certi, 124, 240.
- Nihil rogamus, formula, 98, 1302.
- Nihil tepens, 115, 606.
- NILUS *Aegypti fluv.* 100, 1131.
- Nimbos trahere, 620, 71. nunciat iris, 114, 117. Nimbis Notus gravis, 179, 481.
- Nimis diu, 163, 818. Nimis est, 602, 1189. durus, 118, 299. miseri, 18, 112. propere, 118, 212.
- Nimius favor, 797, 884. dolor, 706, 1403. Nimum potens, 147, 111. ferum pectus, 92, 1216. potens nomen, 261, 609. feroces, 408, 161. qui potest, vult posse, quod non potest, 240, 315. saepe vocari, 122, 812. queri, 8, 61. Nimiæ domus, 553, 84.
- Nimum. pro non medium, 644, 446.
- NIOBES fabula, 11, 190 : 715, 1849 : 618, 184. Tantali filia quot liberos habuerit, 11, 190 : 116, 613.
- Nisi dum, 20, 211. Nisi forte fallor, 611, 960.
- Nisus ahernus, 176, 419.
- NISSA, vide *Nysar*, 498, 314.
- Nitere, 2, 9. sub oculo tepido, 717, 1567.
- Nitet lectus osiro Iliaco, 605, 877. Nitens Phoebeus, 680, 1033. Nitens regia, 708, 1418. spoliis pellex, 715, 126. cana coma juvenis, 400, 184. facies igne sidereo, 107, 1269.
- Nitere, 160, 780. Nitet tellus calta, 121, 116.
- Nitidus polus, 61, 811. dies, 299, 1145. ignis, 113, 309. mundus, 500, 402. Nitidum corpus, 210, 178. jubat, 477, 100 : 177, 461. cornu, 161, 812. Nitidi currus, 146, 111. Nitidae auro fores, 181, 347. Niida ora, 110, 176.
- Nivifrons campi, 221, 156.
- Nivifrons caput, 160, 780.
- Niti Manu, 100, 1320. alique, 137, 437. Nixae genu gentes, 149, 600.
- Nitor lucis, 61, 111. regni, 116, 414. lucis tenuis, 11, 669. gemmarum aurum distinguit, 111, 173.
- Nivalis Caucasus, 709, 1451. polus, 553, 67.
- Nivale gelu, 124, 716.
- Niveus lapus, 11, 192. color, 477, 99. Araxes, 843, 437. liquor, 353, 561. Nivca victima, 187, 181. proles, 16, 211. Niveum pectus, 41, 141. lac, 848, 491. corpus, 473, 61. Nivei boves, 218, 500. olores, 192, 678.
- Niveus Iffus, 218, 404.
- Nivofus collis, 241, 311. Nivofa Helice, 716, 1539. Nivofum jugum, 370, 808.
- Nix hiberna, 72, 811. perpetua, 121, 682. aeterna, 151, 610. discussa, 121, 176. Rhiphaea, 116, 8. Nives Arctosae, 311, 606 : 499, 1186. Idacae, 210, 609. aliae, 161, 611 : 178, 479. canae, 186, 915. conspicuae, 116, 116. & flammae, 11, 171. sole solutae, 111, 188. imbre percussae, 151, 183. Nivibus canere, 192, 71. Nives ponere, 106, 170. solvere, 661, 719.
- Nobilis partus, 19, 494. dies, 712, 1481. pater, 421, 209. animus, 116, 460. Nobilis umbra, 407, 115. manus, 49, 611. Atrei & Thyestae domus, 412, 141. tellus, 404, 122. scelere Lemnos, 185, 166. pugna, 19, 760. forma, 278, 822. Nobile civibus nobilibus Argos, 600, 808. carmen, 192, 670. collum, 418, 747. pecus, 122, 115. Nobiles remi, 114, 608. Argi, 113, 119. Suevi, 124, 718. eives, 600, 808. scelere petrae, 192, 1031. manus, 155, 681. columnae, 153, 647. regum manus, 103, 455.
- Nobilitas tanta potest, 204, 118.
- Nobilis magna grave pondus, 411, 491.
- Noctre cum accipiaris, 216, 118. malis, 289, 976. everis Phrygiis, 447, 864. Argis igne fallaci, 118, 618. vel malo nefas est, 121, 219. causae suae, 317, 159. Nocet ira, quae tegitur, 481, 153. tellus hinc sicco, 372, 632. ordinem ratum metuere, 181, 994. Nocuit proa proae, 180, 498. Nocendi causas gignere, 124, 716. aditum praestat perfido fides, 161, 686. ad Nocendum malis nullum tempus est angustum, 491, 191. Nocens diu, 796, 173. error, 671, 900. Nocens mater, 628, 951. Nocens coelum, 113, 16. Nocens caede regis, 127, 211. sum totus, 192, 118. plus quam timui, 384, 1044. premitur exemplo, 16, 716. non potest fieri, 641, 412. nemo satis fit, 281, 1019. nunquam mihi lum facta, 491, 280.

INDEX NOVUS

180. Nocens poenas sibi non abrogat, 679, 139. Nocentem tenere, 168, 723. perire, 108, 536. esse, 369, 681. fieri, 565, 280; 306, 1150. fieri sceleribus, 306, 499. videri cupere, 672, 889. Nocentes incluli, 18, 748. Nocentes umbrae, 101, 1129. Nocentes facit error, 311, 611. parere, 306, 169. amare, 101, 1137. Nocentior me nemo est, 101, 306. Nocturnus fucus, 72, 915.
- Nocere, Mandari, ars*, 91, 1355. fiduciam latendi nonquam habet, 336, 119. illa die moritur, quo percat, 189, 24. nemo, se iudice, absolvitur, 391, 928. non est, qui sponte non est nocens, 196, 301; 672, 886.
- Noctivaga Phoebe, 319, 314. Nocturnus miles, 418, 751. aether, 354, 420. Ithaci comes, 190, 19. Nocturna quies, 331, 100. Nocturni metus, 198, 761. 1808, 111; 800. Nocturnae bigae, 346, 113; 714, 1130. Nocturna lumina, 161, 791. pabula, 337, 19.
- Nodosa verba, 317, 100. Nodus colubens, 716, 1546. adductus, 344, 417. propior, 318, 16. Nodum *Herculis* nulla capit manus, 724, 1661. Nodo cogere comas, 113, 453. Nodi arcu, 30, 120. aggesti, 123, 689. immensi, 123, 695. sequaces, 296, 1087. duri, 81, 1120.
- Noxia, Gallicum vocabulum a noxia*, 417, 401. Nolle videre miserum, 168, 907. Nolo, quod volo, 361, 601. Nolens gradus, 116, 410. Nolentem cogere moti, 189, 99.
- NOMADES populi *Syriae*, 42, 111. Nomen clarum, 11, 360; 799, 911. regibus fidele, 612, 170. conjugii sacrum, 157, 151. nota clarum, 308, 400. relictuus est mihi, 1, 1. clarum invidia partum, 789, 749. matris est superbum, 161, 609. vano fulgore tectum, 408, 373. ciere, 140, 191. capere, 706, 864. eloqui, 170, 817. genti tradere de bove, 164, 722. sceleris errori addere, 24, 1337. aut vultum senis referre, 372, 840. Nominare aliquem vocare, 126, 1015. Nomina fallia, 118, 446. Nomina ponto dare, 619, 881; 689.
- Nomen ambiguum*, 612, 984. *Nemium apud Graecos & Romanos ratio*, 110, 661. *in Nominibus gentium vicinarum inter se confundendis magna Peritarum licentia*, 100, 1311.
- Nominativi Graeci in omni Latine O faciunt interdum*, 181, 114. *Nominativorum Graeca terminatio in OS non mutata*, 39, 114.
- Non sic abibunt odia, 4, 27. Non esset nisi ut noceret, 188, 81. * Non femel, pro saepius, 31, 264.
- Noscere fata, 117, 613. fidere, 492, 109. delicta, 166, 284. laudes, 616, 316. bella, 769, 400. utraque domos solis, 81, 1061. artes & ritus senis, 115, 196. hoc primum decet, 407, 316. civium motus, 791, 804. virum vultu & facie, 370, 819. ambigua Oedipodae datur, 126, 316. Novere dextram nullius pedes, 411, 693.
- Nolle scire, 301, 277. scelera, 318, 491. aestus, 345, 390. sua maria, 360, 111. peccandi modum, 316, 141. notas irae, 499, 324. proelia fratrum, 166, 748. pati famulum regemque, 611, 228. Novi bene fata mea, 188, 11. Novit quies paucos, 17, 174. Merore facies solas Polybi, 110, 371. Norunt me regna tria, 304, 1212.
- Nostrum est scelus, 21, 199. *Nostri melioris*, 110, 511.
- Nota regia, 145, 111. levis, 170, 811. cruenta, 397, 1107. atra, 177, 459. biformis, 370, 691. regiae frontis, pro *Diadema*, 131, 146. Notae vulgaris scelera, 418, 906. Notam amoris retinere, 619, 368. fert virtus, 40, 814. Notae ceuque, 111, 131. corporis, 14, 104. Notae facinoris, 372, 711. flexibiles, 149, 109. aelatis brumaeque, 164, 817. laevi lateris, 307, 1260. vicerum certae, 137, 133. patris confundere, 461, 1111. corporis adicere, 370, 811.
- Notare digito, 418, 1031. viduam, 617, 114. terras procul fugientes, 175, 445. Notat villus certa, 703, 1318.
- Notus & Fivonius, 42, 510. Notus ingens, 83, 1090. Notus tepidus, 663, 729. Notus nimis gravis, 179, 481. Notus Boreae adversus, 178, 476. Noti secundi, 511, 90. Notos expellere, 640, 133. Notos transverfos captare, 421, 132.
- Notus, Angler, Latine*, 112, 183.
- Notus nimis omnibus, 114, 403. vulneri multo aper, 318, 30. sibi melius quam deis animus, 167, 767. Nota vox, 394, 1016; 171, 167. via, 114, 601. fama Tenedos, 404, 114. urbs fera laeva, 441, 841. Noti Hebro greges, 617, 19. Notae silvae, 114, 319. populis pharetrae, 720, 1605. Nota tertis icepta, 608, 920.
- Novari naturam supplicis, 178, 941. Novena serpens, 129, 772.
- Noverca placata, 708, 1436. funesta, 303, 1193. *laeva*, 756, 171. furens, 160, 199. irata, 141, 418; 600, 809; 611, 161; 671, 813. secura, 716, 1149. timida, 719, 1597. Colchis, 370, 687. negat animum, 618, 11. irata mihi opus est, 701, 1333. te teclata patrem, 617, 10. cer-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

cernit, 727, 1716. natis adest, 360, 199.
vidit quod me torquet, 628, 1277. non po-
tuit perimere virum, 644, 460. Novercae ius-
ta, 746, 22. Novercae obulare, 688, 1134.
Novercam esse, 614, 271. facere, 4, 21.
videri sceleribus causam facere, 644, 414.
adesse invocata, 616, 111. in Novercam
cādit malum, 1672, 618. ex Noverca frater,
701, 1314. Novercae faciae, 149, 317. No-
vercas tacere, 1631, 158.

Novercas, infaucae manus, 94, 1236 : 555,
118.

Novitas nostra, pro homine novo, 20, 148.

Novus maritus, 789, 744. horror, 110, 794.

Nova conjux, 468, 17 : 197, 749 : 793, 803.

Principis conjux, 761, 176. facies, 46, 601.

lux, 199, 148. foboles, 116, 468. nex, 104.

109. Novum caput, 193, 1020. ver, 174.

766. Novi leti facies gravior leto, 123, 180.

Novum lacrymis lugere, 192, 67. Novum

scelus facere, 184, 14. Novi thalami, 127,

742. fontes, 645, 417. rami, 166, 711. flores,

149, 111. Novae lacrymae, 311, 31 :

171, 179. valles, 611, 81. artes, 769, 408.

leges fatorum, 194, 706. Nova monstra, 759,

111. regna meruens, 611, 969.

Nova raris, 466, 3. Novum & suavitum, 164,

169.

Nox certa, 713, 1001. opaca, 161, 790. tris-

tilis, 186, 178. prima, 177, 461. perpetua,

240, 221. mixta, 51, 671. alta, 123, 719 :

195, 717. longa, 61, 843. horrenda, 410,

416. anxia, 147, 171. deserta, 146, 110.

discussa, 617, 111. discussa inferum, 2, 10.

relicta, 192, 1145. rosida, 601, 815 : 718,

114. laxata, 619, 47. coeca, 114, 668 : 134,

1049. alma, 410, 418 : 535, 876 : 153, 74.

atra, 21, 181 : 11, 701 : 108, 11 : 141, 480 :

700, 1194. silens, 121, 178. aethiva, 531,

11. aeterna, 179, 1094 : 280, 833 : 260,

393 : 467, 9. ignota, 71, 941. inferna, 179,

494. funesta, 189, 611. expulsa, 110, 1.

subita, 166, 186. propria luctu, 154, 678.

gravis nube atra, 178, 1071. ab ortu missa,

161, 787. longior ilegit, 81, 1119. sine astris,

178, 1074. solem vidit, 645, 462. victa con-

trahit ignes, 11, 127. premit oculos, 670,

841. thalamis digna inventa, 180, 977. fecit

stragem, 110, 1. in noctem se abdidit,

171, 994. Noctis decus, 351, 410 nuntius,

271, 750. aeternae saxum, 104, 464. loca

vincere, 741, 1949. cubile videre, 709, 1440.

dux Hesperugo, 115, 877. Nocti diem misce-

re, 110, 16. polium cedere, 787, 715. No-

ctem emittere, 618, 1131. discutere, 474, 61.

fugare, 81, 1019. summovere, 651, 614.
experiri, 180, 971. subtegere, 187, 916. Vi-
diti dies, 641, 461. relevare igne, 66, 816.
querelis ducere, 350, 170. jungere Baccho,
140, 467. Noctē una creati posse, 601, 816.
commissa, 716, 1697. tenebrosi specus septis,
611, 999. Noctes vigiles, 617, 647. geminae,
611, 147. serena, 314, 46. clarae, 111, 319.
tenent suum tempus, 146, 114. Noctium
Dea, 176, 701.

Nox veteribus Dea, 410, 418. aeterna, 47, 610.

pro cecitate, 193, 144. pro morte, 199, 248.

infernum pater nostra, 619, 47. Noctis ruit,

768, 188. Noctis poetas aurum colorem tribuunt,

67, 841. Noctem in quot vigilas seu stationes di-

viserint Graeci & Romani, 1631, 798 : 410, 418.

Noctes festas, 115, 444.

Nox est corpus quod movet, 417, 401.

Noxia damnum datam, ibid.

Noxius Cithaeron, 199, 116. populus, 781,

811. Noxia corpori est mors individua, 417,

401. Noxium caput, 117, 111 : 144, 1001.

Noxium occidere velle, 197, 1117. Noxiae

viae, 191, 147. animae, 174, 1016.

Nubere exuli, 166, 190. marito peregrino, 478,

115. face incella, 761, 260. Nubenti dona

ferre, 111, 175. Nupta hosti, 111, 90. To-

nanti Juno, 713, 1510. conjux marito, 618,

618.

Nubes deformis, 160, 771. atra, 111, 614 : 381,

1000 : 688, 1111. squalida, 110, 2. aetherea,

801, 971. pulverea, 188, 600. rupta, 114,

419. elisa, 179, 495. densa, 114, 117 : 189,

21. discussa, 726, 1707. ocior Coro, 173,

717. sordido globo crescent, 177, 461. ru-

pem ferit, 666, 781. de Nube media volu-

cris auferit, 711, 1614. de Nube Pinum vo-

care, 711, 1621. Nube sub media stare, 371,

901. Nubes Sicaniæ, 701, 1361. gravidæ,

416, 194. horridæ, 179, 1078. ruptæ, 108,

111. siccae, 118, 714. atrae, 169, 671. va-

cuae, *sc. pluviae*, 67, 861. feriunt suppara, 660,

699. sequuntur radios, 711, 1428. Nubes

pellere, 600, 801. Nubes quatere, 17,

459.

Nubilum novum, 114, 45. triste, 48, 410. Nu-

bila atra, 187, 911. Nubila tati pellere, 1701,

914.

Nudare sinus viscerum, 193, 160. Nudant fri-

gora silvas, 188, 967. Nudatae rogis Idæ, 381,

74. Nudatum pectus, 811, 801. Nudari la-

certi, 716, 1554. Nudata membra intueri,

701, 1317.

Nudus pes, 118, 711. pro inermis, 89, 1171.

auro crinis, 618, 160. Nuda manus, 119,

119.

Bbb bbb

INDEX NOVUS

519. Nudum nemus, 640, 381. peñus, 108, 405. larus, 415, 381. Nuda pectora, 305, 105. vada, 313, 41. Offa, 448, 824. Trojae litora, 575, 435.
Nullus Eurythicus, 38, 479. Nulla Juno, 38, 479.
Numen implacabile, 340, 366. placidum 115, 413, 445, 880. fallum, 239, 197. supernum, 286, 926. agreste, 212, 405. vile, 345, 448. secundum, 90, 1185. geminum, 70, 905. prosperum, 413, 66. coelitum, 646, 475. Deorum, 749, 57. Epidauri Dei, 301, 1022. pelagi, 787, 709. deorum mihi adversum, 389, 28. templis additum, 744, 1982. maximum amoris Venus, 786, 697. Numinis munus, 287, 949. Numen invocare, 502, 440. ferenare, 582, 420. precari, 326, 226. geminum colere, 572, 381. alium summittere, 773, 482. nullum pietas habet, 798, 911. luperum hostis caede litare, 802, 981. Numina supera, 40, 505. placida, 542, 985. saeva, 316, 71. gemma, 523, 700. Numinum ira notis ostenditur, 335, 331. Numina Divum precari, 801, 964. voto placare, 324, 100.
Nomen, *pro la: facere*, 302, 1022.
Numeriae umbras, 366, 615. funera Tantalidos matris, 571, 375. *quem inter labores Herculeos*, 637, 343. piñes meritos, 149, 423. *aliquem inter aliquos*, 222, 650.
Numerosa pennis, 715, 1534.
Numerus laborum, 64, 832. deorum impar, 607, 811. doloti nimium angustus, 545, 1021. & locus convenit, 368, 782. arenis deerit, 500, 403.
Numerus novenarius Pythagoreis persellissimus, 529, 772. septenarius perfectus, 270, 601. *pluralis, pro singulari*, 277, 106. 280, 218: 499, 278.
Nummi antiqui, 307, 847.
Nunciat iris unu picto nimbos, 334, 317.
Nuncius felix, 573, 397. notus, 273, 749. horae ferac est vespere, 161, 704. quid portat, 290, 980. Nuncium vocare, 290, 992.
Nuncium Phrygius perferre, 614, 1005. Nuncium insulsum laeto miscere, 574, 417.
Nupta nova, 128, 407: 533, 839. cruenta, 710, 1467. Herculis, 618, 344. Nuptiae munus, 516, 612. iratae dolor potior hydra, 614, 254. Nuptiae & pellicis domus parat, 612, 214. Nuptas ruinas quaerere, 643, 417.
Nuptiae cum peregrinis improbabuntur, 478, 115. Nuptiarum ritus, 200, 263: 315, 506: 507: 417, 106: 478, 108, & *sequ.* *in Nuptias faces, ignis & aqua cor adhibita*, 478, 112: 787, 608. Nuptias novas matronae parabant sponsi, 476, 93.

Nuptialis dies, 638, 348. Nuptiales faces, 39, 406.
Nurus Lydia, 610, 377: 652, 573. cruenta, 39, 498. Augulli, 799, 934. Tonantis, 707, 1420. duccet se magistro, 39, 491. Nurum vocare, 448, 882. Jovis e famula fieri, 614, 279. Nurus & nati Priami, 393, 57. Argolicae, 218, 576: 642, 409. Mycenaeae, 414, 367. Phrygiae, 559, 144. Theffalae, 637, 315. Threiciae, 45, 577. impiae, 4, 20. permissae maribus, 68, 878. Nurus viduas videre, 594, 704.
Nutat silva culminibus imposita, 139, 465. silva nigra ilice, 153, 655. aula solo lucculo, 155, 697. Nutans corymbus, 341, 402.
Nutrire blandiendo malum, 235, 134. greges Thracios, 404, 225.
Nutrix fida, 251, 412: 510, 568.
Nutrix magnam matris partem habet, 675, 926.
Nutui alijus terras subicere, 774, 484. Nutu, pro nutui, 795, 813. Nutus tuiere, 722, 111.
Nuxia Dni, lana, 527, 750.
Nyxelius, Bacchus, 348, 972.
Nymphas arborum cum illis nasci & intente credimus, 683, 1052. noctu iberos ducere solitas, *ibid.*
Nymphas, 409, 386.
Nylae, vel Nyssae tam urbes quam montes decem, 341, 405: 498, 384.
Nura, nura & nura, *ibid.*

O.

Oducere, 464, 1163. ora, 263, 586. Obducere fores, 716, 1548. Obducta temporum tractu, 372, 851.
Oberrare: Oberrat obivus, 395, 1079. mili monitum, 96, 128. error, 172, 966.
Oberrare caules, 57, 1146.
Obesse: Obest libertas regi, 350, 525. Obfuit saepe vindicta, 90, 1187.
Obesus, pro gravid & crasso, 404, 325.
Obex disiectus, 76, 999. Obicem abruptere, 22, 227.
Obisceni fortunae imperia, 311, 11.
Obicere, pro obicere, 506, 496.
Obicere crimen, 487, 227: 506, 497. caedem, dolos, 506, 496. fersi, monitumque, 35, 434.
Obivatus, 612, 970.
Obire alijus scelere, 567, 765. forti manu morere, 707, 1409. Obit mortalis Alcides, 710, 1911. Obiisse gnatum parens scio, 201, 595.
Obiti, pro mortuis, vel qui obierunt, 476, 97.
Obiter ferre centauros, 682, 1049.
Obitus solis, 81, 1060. post Obitum, quo jaceamus loco, quaerere, 416, 400. Obitus Hercule.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

leos flere, 727, 1683.
 Obligare fidem preno, 465, 286.
 Obligare oculos, 117, 160.
 Oblinere trames, 164, 845. limes, 338, 365.
 Oblinere latus, 305, 1073. Oblinere flexus, 416, 380. curus, 369, 676. Oblinere astra, 101, 1133. Phocis, 30, 334.
 Oblinere anguli in sphaera, 164, 845.
 Obliterari irae data, 410, 457.
 Oblivisci vadis sui, 410, 560. Oblitus sui, 62, 808. litis, 508, 771. nostris, 91, 1203. se qui fugam liquor, 683, 1038. Oblita conjugis, 701, 261. nati, 421, 459. veneni, 683, 1060. Obliti sceleris, 55, 733.
 Obliti sui, pro mortuis, 16, 292.
 Oblinqui, 174, 1004.
 Obolari: Obolaria nox, 63, 823.
 Obreperere: Obreperit genus iomnus, 420, 441.
 Obtrudere quem, 731, 1786. cadaver Pindo, 601, 1169. aliquem clade, 90, 1182. quem luctu, 761, 367. se tellure, 100, 1311. facinus tenebris, 161, 786. quidquid per Libyam jacet, 685, 1105. quem flammis, 759, 218. ignes flammis, 73, 804. membra coeno, 793, 798. scelus clare, 557, 152. deos templis, 304, 314. clavam saxo noctis aeternae, 504, 464. indicium salutis publicae, 310, 516. Obtrui caligo tenebris, 578, 472. pater gnatum, 435, 690. gentes cinis, 31, 367. nos fragor, 624, 121. opma vultus moelos, 143, 506. Obtrunt momento magna, 408, 263. Obtrui ponto carinas videre, 416, 1031. Obtrusus cinis, 624, 126. veneno, 674, 919. Obtrusa atque everia Troja, 418, 416. clade miseranda, 485, 207. spatio memoria, 370, 820. aequoribus undis, 766, 345. miseris, luctu, 751, 103. Obtrutum terra caput, 67, 860. Obtrutum ferri, 666, 757. Obtrusae leges, 685, 1102.
 Obtrusus atque everfus, de homine & urbe dicitur, 418, 416.
 Obtrusae aves, pro feralibus, 526, 732.
 Obtrusare: Obtrusare genas nox, 595, 726.
 Obtrusus ignis, 512, 820. vultus, 73, 940. mundus, 240, 309. recessus, 54, 709. Obscura quies, 208, 1127. Phoebe foror, 314, 44. silva, 153, 655. Obscurum nemus, 183, 15. cinibile, 259, 623. Obscuri specus, 419, 430. Obscura verba, 101, 123. spatia, 47, 608.
 Obtrudere quem per aniles comas, 675, 926.
 Obsequi ore submissio, 62, 811. imperio matris, 219, 591. Obsequendo virum immittem vincere, 756, 777. Obsequentem se praebere spei, 235, 732.
 Obsequium blandum, 750, 84. Obsequium conjugis vincere, 758, 214. corpus ferre, 752, 112.

Obsequere fores diras, 240, 223. famem saevi regis, 109, 415. manum fratris pavida acie, 213, 474.
 Obsequi hosti data, 232, 80.
 Obsequere animos, 563, 570. limen sacrum, 47, 617. Obsequet fumus penates, 160, 775. Obsequens clausula letalis lacus, 352, 570. Obsequia mens, 566, 176. cladibus cunctis, 453, 209. Obsequia malis pectora, 84, 1112.
 Obsequit paedore, 40, 627. Obsequit nube densa dies, 350, 20. Obsequit paedore, 613, 991.
 Obsequere solibus, 415, 374. vultibus, 350, 759.
 Obsequet sanguine dextra, 613, 977.
 Obsequere novercae, 688, 1134. malis, 195, 192. valere, 627, 163. in primo, 235, 132. primo cum est velle, 235, 140. Obsequit pudor, 167, 891. Obsequit inmane, 620, 57. Obsequit nullus locus, 686, 920.
 Obsequat consilium, 381, 854. Obsequat, 263, 574.
 Obsequere, 566, 180. aliquis laudi, 79, 1037.
 Obsequit totum genus, 666, 760. avis per iam, 345, 454.
 Obsequere: Obsequit conjugis animus, 566, 276.
 Obsequere ora, 90, 1178. arces coelitus, 314, 48. lacrymas velle, 283, 887. agros militibus, 221, 616. Obsequit late, 79, 1033. coma squalida, 421, 450.
 Obsequere sinus pinguis molli ambitu, 330, 372.
 Obsequit tristis, 31, 355.
 Obsequit comam squalidam, 357, 625.
 Obsequere Penates Martem, 358, 616.
 Obsequari Deos, 574, 406. quem per parentis memoriam, 608, 920.
 Obsequere regnum, 89, 1161. sceptrum, 30, 342. aeternam quietem, 368, 785. aliquis locum, 94, 1238. regna Thesalica, 489, 257. Obsequit regnum Lajus, 372, 843.
 Obsequere alicui praedam, 453, 980.
 Obsequit languidus, 563, 218.
 Obsequit pedibus oebis, 386, 932.
 Obsequit vulneri & ferro, 39, 485. Obsequit Pinus Phoebo, 351, 541. gens fati, 18, 184. Obsequit armis caput, 259, 407. Obsequit le mortu ingerere, 79, 1032. ire in enses, 413, 504.
 Obsequit fluctus, 118, 121. gressus, 598, 750.
 Obsequit manus, 314, 91.
 Obsequit tepidus, 717, 1567. nihil, ortus nihil erit, 163, 814. sub Occasu positi liberi, 714, 1522.
 Obsequit, 410, 780. dextra sua, 710, 1465. clade, 120, 180. cum Alcide, 674, 924. noxium velle, 207, 1117. manu Pyrrhi, 451, 941. sceleris civium, 756, 602. sceleris coniugis, 758, 214.
 Bbb bbb 2

INDEX NOVUS

- jogis, 748, 45. Occidere *alicuius* virtute, 438, 751. ante ortus Hesperios, 365, 742. Herculis manibus merere, 710, 1460. in aëvo primo, 367, 775. procul a paternis regnis, 515, 620. eilf, vetare cupientem mori, 180, 100. Occidit columnen everum, 387, 6. virgo regia, 409, 287. tota domus, 430, 886. Phoebeus sero, 160, 718. Lajus dextra *alicuius*, 339, 571. Cadmi proles, 318, 110. subito flamma, 333, 308. terrigena miles mutua caede, 104, 429. Tonantii nurus, 707, 1420. Occidunt regna, 607, 912. Occidam, *pro moriar*, 95, 1263. Occidat monstrum parvulum, 78, 1020. Occidi patrem, matrem amavi, 200, 141. Occidens varius Phoebeus, 177, 444.
- Occiduus sol, 161, 822.
- Occubare leto, 191, 997.
- Occulere pium furtum, 608, 931. fratrem abditum, 612, 980. *aliquem aliqua* sede, 424, 477. arcana pectore, 182, 874. secretum, 181, 860. coepia, 120, 313. Occulit fortuna & ratio, 371, 815. Occultum facinus, 236, 151. 121, 287. vulnus, 496, 1150. Occultae res, 118, 162.
- Occupare preces, 309, 416. astra, 421. praefidia, 421, 457. regna, 8, 64. ferrum, 671, 838. vocem, 709, 1447. pontum, 670, 836. luctum, 661, 763. sortem, 454, 928. mortem, 666, 774. scelus, 559, 193. praefidia, 556, 890. *aliquem* ferro, 127, 716. arcem, 121, 367. thalamos patris, 127, 625. sibi laudem, 700, 1306. praefidia calla, 440, 791. Occupat flamma trabes, 719, 1749. vocem mare, 122, 527. quosdam nox protinus editos, 109, 148. Occupavi mortem, 672, 824. Occupandum scelus, 644, 415. Occupanti in medio est scelus positum, 121, 304. Occupata rupes, 181, 544.
- Ocupare *facinus*, 126, 370. 274.
- Occurrere *aloni*, 18, 429. 117, 113. 619, 43. fato, 152, 167. vulnere, 179, 964. patri, 441, 1021. in tempore, 612, 167. Occurro, iniequor, praeco, 79, 1041. Occurrit fulmen Jovi, 127, 390. Occurrunt fratri soror, 128, 113.
- Oceanus, 271, 717. 100, 1162. uterque, 714, 1810. rucns, 22, 228. terris maior, 704, 1366. diu liber, 748, 41. fugiens & veniens, 416, 321. ambit orbem, 149, 504. dedit undas aestibus victis, 518, 715. Oceani freta, 193, 1019. plagis dirini, 226, 911. Oceano rotam mergere, 645, 429. Oceano exerens ora Corus, 179, 484.
- Oceanus, *pro Hercule*, 4, 16. Oceanus, *pro lavacris vastissimis*, 139, 465.
- Oceanusae & Oceanitides Nymphae, quae, 247, 314.
- Ociur nubes Coro, 273, 717. Ocius effari, 122, 620.
- Oclaviae diffidia plangere, 789, 746. furore percussula agmina, 795, 726.
- OCTAVIA, *Julia Neronis uxor*, 711, 133. *vi-dua & feror Neronis*, 2, 1. *Oclaviae exilium & mors*, 801, 918. *Oclaviae adulteris impudenter accusavit Nero*, 751, 107.
- OCTAVIUS, *Augustus, nepos non filius fororis Julius Caesaris*, 774, 421.
- Oculi truces, 177, 921. 179, 963. effossi, 180, 974. maritales, 179, 957. retro versi, 191, 715. serpentium igni, 20, 219. micant, 121, 180. rigent, 122, 187. relucunt, 102, 1041. fundunt fletus, 172, 967. se vix retinent sedibus suis, 379, 959. vix iusserunt diem cupitum, 250, 837. Oculi gravis imago, 781, 682. eripere nefas, 111, 621. ostendere clara, 604, 871. Oculos condere, 440, 789. obliquare, 117, 160. comprimere, 61, 824. reddere, 181, 1013. premere, 719, 1755. versare, 596, 717. fletu rigare, 499, 118. hinc illuc ferre, 421, 418. quo avertere, 623, 162. attollere *conira vulnus*, 791, 845. Oculis quare-re, 721, 1694. metiri illum, 389, 23. designare colla taurorum ad aras, 606, 899. ab Oculis dedecus alportare, 166, 301. ex Oculis abire, 743, 1977.
- Oculo *cur orbicularis forma data*, 179, 267. *Oculi fieri in funere edii signum*, 181, 821. *Oculi Herasum splendore mirantes*, 421, 448. *Oculis mortuorum clandeabant sanguine proximi*, 416, 171.
- Odisse, colere eoldem, 129, 983. scelus, 462, 1129. moras, 45, 188. fulmen, 149, 501. felices, 148, 1. crimen, 106, 10. foeminas, 163, 179. placere, 163, 504. Veneris foedera, 121, 910. genitos sanguine claro, 710, 82. moeroris locos, 449, 901. omne quod dubium, 161, 701. Odit veritas moras, 172, 850. Odere reges dicta, 340, 510.
- Odium par, 644, 445. 748, 51. falvum, 176, 1027. deorum, 374, 876. Junonis, 47, 606. tui, 12, 182. pacis, 223, 424. ferveci, 149, 913. petri, cum iussit amor, 249, 254. O-dio *modum flauere*, 499, 197. Odio sufficere, 620, 52. Junonis credere, 16, 447. *alicui* po-nere, 141, 218. atque condere simul posuit *Deus*, 221, 616. Odio flagrare, 713, 131. Iu-nonis cadere, 691, 1182. Odia aeterna, 31, 162. damnata, 144, 511. quid valeant do-cere, 631, 108. Je explicant, 119, 223. non sic abibunt, 4127. professa perdunt vindictae locum, 481, 154. versantur in tuto, 141, 494.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Odia mandare, 9, 77. deponere, 24, 410.
ponere, 176, 1035; 701, 1134. servare, 128,
1131. premere, 122, 617. durare, 622, 111.
mutare, 12, 112; 163, 575. excedere, 692,
1189. venire in laudes, 1, 31. prae le ferre,
303, 446. qui timet regnare nescit, 161,
791.
Odor lentus, 143, 100.
Odor Asphyrius, *Nardi vel Amomi*, 251, 191.
Odor thymus, 148, 456.
Odryia domus, i. e. Tere regis Thraciae, 126, 373.
Odryis solenne fuit in convivio prociari, 126,
175.
Oechalia inclita cecidit, 642, 413. Oechaliae
muros corpore propellere, 617, 162. Oechaliae
plures, 614, 127; 641, 422.
Oedipodes impius, 19, 495. Oedipodem decet
vultus, 121, 1001.
Oedipodes primae declinationis, 176, 942. Oedipodam
fratrum duum capta, & eisdem regi, 31,
187. Oedipodum duplex cardes, 101, 115.
OEDIPUS ultimus longum habet, 102, 111.
penultimum brevem habet, 189, 89. unde dictus,
170, 811. ubi primum expostus, 181, 11. eius
histeria, 31, 187; 101, 120; 198, 243. Oedipi
liberum ex Jocasta nomen, 120, 172. calamitatem
contigisse ante mortem Hericuli, 31, 174.
Oedipum Athenienses admittere recusant, 329,
249.
Oedipi Tragediarum auctores, 109, *.
OENEUS pater Deianirae, 613, 183. Alseagri
pater, 443, 837.
OENOMAI fabula, 116, 1391; 153, 660. curus,
ibid.
Oestus, afflicto, 144, 441.
Oestrum, quid, ibid. Oestro percussus, ibid.
Oeta ardens, 116, 619. eligitur, 671, 862. Oe-
ren premere, 711, 1646.
OETA, OETA mens in finibus Thessaliae, 75, 981.
141, 111; 441, 831; 670, 862. Oetam Graeci
vocant extremam ad Orientem montem, 14, 113.
Oetaeus rogos, 129, 777. Oetaea fax, 717, 1718.
Oetaem, neimus suscipit ignis, 713, 1485. Oe-
taeae silvae, 441, 833.
Oetaeus Hericuli, totiusque cognomen, 615, *.
Oetae lampades, 14, 113.
Offerre Deos, 41, 586. se malis, 355, 441. pe-
ctus ferro obvium, 480, 119. se pennis cre-
bris, 28, 127. armatis manus incernies, 434,
671. leto caput, 101, 416. Offerri umbram
germani oculis, 711, 116.
Officium lugubre, 107, 1261. pium, 118, 145.
relicium, 180, 108. supremum gnato redde-
re, 419, 760. triste cui apparere, 712, 1486.
Officia describere, 356, 451.

OGYGIUS, pro Thebanis, 144, 417; 154,
189.
OILEUS fulmine & Ponto moriens, 119, 661.
Olea, Atheniensium propria arbor, 70, 913. pacis
symbolum, ibid. ejus invenitur Pallas, & cur,
ibid. 902.
Olenia fidus, i. e. Amalthea, 491, 315.
Olenia arva, 111, 181.
OLENOS, Elidis urbs, 441, 826.
OLENUM, Achaes appidum, 493, 513.
Olympos agestus, 719, 1199.
Olim, de futuro, 711, 1477.
Oliva, pacis symbolum, 113, 109.
Oloris pennas fumere, 718, 101. Olores nivei,
192, 678.
Olympus vel Lustrum quot annos complectatur, 61,
241.
Olympicum stadium, 116, 131.
Olympus pinifer, 169, 339. patrius, 718, 110.
intelligit, 719, 1907. Olympi rector, 118, 960.
OLYMPUS mons, a Gigantibus Pelion & Ossa
impositus, 74, 971.
Omen triste, 12, 488. imperio grave, 118, 159.
sit procul, 373, 855. feralis loci tremiscere,
424, 488. Omen hoc avertat Deus, 166, 621.
Omina civium laeta, 787, 704. sint procul,
710, 80.
Omen interituae lucis, 115, 699. Omina felicia
accipere se dicebant, infelicia avertabantur, 171,
855. etiam in verbis, 424, 488; 431, 608. Si-
nistrae parvis coele Graecis mala, Romanis bona,
153, 698.
Omenta obtundunt viscere pingues sinus, 339,
170.
Omittere poenas, 185, 46. fletus, 421, 454. re-
gimen e manibus, 516, 141. Omitti luctus,
450, 924.
Omnis Pontus, 191, 112. cervix, 62, 825. vir
eligitur duobus, 187, 61. Omnia senere ma-
lum nostrum, 121, 119. Omnia nosse, 38,
480.
Omnis, pro qualibet, 89, 1167. Omne, pro univer-
so, vi viis, 619, 49.
Onerare genus probis, 114, 127. manus vincu-
lis, 104, 461. Oneratus sinus, 191, 1019. O-
nerata malis, 741, 5.
Onerare casus suos, 195, 194. pectora nodis, 81,
1110.
Onus tardum, 118, 168. impatiens, 174, 1000.
media parte mundi sedens, 97, 1193. Onus
agnoscere, 196, 1090. in superos mittere,
689, 1146. Alcmenes poscere, 713, 181. O-
nere vacua puppis, 19, 269. regio solutus,
161, 687. premi, 689, 1146. fidere, 170,
501.

Bbb bbb 3.

INDEX NOVUS

Opaca valles, 183, 16. domus, 516, 741. frons, 53, 689. Tempe, 445, 811. tox, 161, 790.
Opacum regnum 63, 169. Opaci montes, 121, 155. Opaca intra, 101, 119.
Opacus, pro inferis, umbrarum, 148, 1.
Operam perdere, 181, 1014.
Operire lacertos pelle, 740, 1934. operus septem pontis premor, 22, 1191. Opeti vultus, 117, 621. Opera iuga, 111, 718. & abdita iura, 51, 686.
Opein ferre, 173, 716. depositis ferre, 181, 1057. ferre nato, 187, 948. ferre trepidis, 413, 429. Opes Argolicæ, 118, 404. humanæ, 408, 106. nauvæ, 160, 118. fluxæ, 218, 491. Scythæ raptas petunt ab Indiæ populi, 101, 483. non faciunt regem, 111, 244. Opes componere, 17, 187. contemnere, 109, 140. effundere, 121, 677. non nosse, 424, 114. manibus avaris rapere, 771, 411. fortuna auferre potest, non amicum, 481, 176. Opibus superba, 717, 100. mereri, 161, 216. & mutis arix poliens, 418, 478. magnis fluere tumultum, 424, 481. c tantis nihil superest, 481, 161.
OPIHON, *æ serpentis dente natus, Cadmi facinus, 147, 485.*
Ophiomna caedes, 147, 486.
Ophiuchus solvit manus prellas, 111, 698.
Opima cervix, 124, 1042. victima, 111, 101. Opimi greges, 111, 844. Opima colla, 410, 116. victu Regis spolia, 7, 48. Opima ad superos referre, *ibid.*
Opimus, pro laetis, eximius, 70, 209; 71, 911. Opima victima, 71, 911.
Oppetiri hostes, 609, 245.
Oppetere mortem, 411, 610. letum, 414, 169. Oppidum muris caret, 471, 79.
Opponere caput, 61, 729. manus coelo ruenti, 696, 1241. iasus Zephyris, 351, 141. supplicis caput, 161, 111. caput vulnere, 609, 246. quem tyrannis, 671, 279. se medium, 211, 457. caput armis obvium, 209, 407. Opposita fauces, 110, 616.
Opponere moras latere, 470, 15. Oppositum ferrum, 116, 341.
Oppressio, somnus præter naturam gravis, 80, 1011.
Opprimere quævis, 416, 117. quem, 700, 1310. natum, 643, 410. invivum, 771, 415. medicantem magna, 2, 71. sonum vocis infandæ, 612, 981. lumina fletu fessa, 713, 117. hostes parentis, 774, 481. Opprimat unda flammæ, 116, 887. leges timor, 11, 111. hunc Nesi sanguis, 674, 920. ferrum pietas, 146, 118. recedentem pondus, 160, 676. Opprimatur contentus, 771, 461. Opprimi scelere,

86, 1113. Oppressus, demersus, defossus, 18. 117. Oppretum pectus, 80, 1051. Oppretum conjugis invidus jacere, 747, 13. Opprelli greges, 11, 478.
Opi, terra, 148, 1.
Optare opes, 616, 616. lumen, 180, 447. *alius aliquid, 107, 181.* necem Alcidae, 671, 817. Heleni conjugem, 331, 60. aliquam, conjugem, 469, 21. aliquid jubere, 700, 1106. flatus totos, 491, 127. thalamos voto invidio, 641, 199. Optari gravius non potest, 1, 2, 661. Optatus aerumnis portus, 199, 790. Optata tecta, 111, 424. abominanda, 197, 110. Optata maria locare, 464, 1166.
Optimi dies, 116, 410.
Opulentus grex, 111, 116. Opulente dapes, 161, 641. Opulenta rura, 416, 1021. vada, 110, 614. regna, 116, 14. Opulenta loca regere, 19, 111.
Opus immensum, 768, 186. ingens, 96, 1281. labore bisse amplius, 96, 1181. Operis fluctus, 168, 206. Opera multa laxant virtutem, 18, 476.
Opus, pro effluo, 190, 108.
Opus est ingenio, 411, 618. levi telo, 611, 147. est taedis, 449, 899. votis non est, 616, 111. est properato, 181, 861. est sobrio Thyete, 168, 901. est Hercule, 24, 1139. multi est noverca irata, 701, 1111.
Ora Attica, 444, 841. Taenari, 61, 813. cancro subiecta, 141, 187. Ora torrere, 716, 1700. Orae Pelopis, 184, 163.
Oraculum de morte Herculis, 711, 1476. Oracula duo Laie & Oedipo reddita, 111, 16.
Orare deos, 641, 400. mori, 124, 198. Orantibus responsa dantur, 154, 680.
Orbata fratre, 711, 101.
Orbis totus, 110, 1811. 119, 601. remolitus, 40, 104. pervius, 492, 171. miser, 711, 1131. conceptus, 641, 416. ingratus, 701, 1131. tranquillus, 761, 180. defensio, 11, 149; 49, 611. diductus, 14, 111. plenus, 271, 744. turpis, 117, 471. pedibus obversus, 186, 911. fluctibus clausus, 149, 104. mihi suppositus, 709, 1446. in alia sidera versus, 111, 1011. Phœbes, 768, 189. imperio Claudii subiectus, 748, 40. Orbis tumultus fat est, 714, 1817. domitor, 48, 619. pacator, 744, 1990. fidus, 716, 168. decus, 664, 749. Orbi dare quietem, 774, 471. Orbem regere, 771, 489. versare, 613, 188. perdere, 619, 681. personare, 716, 1873. mutari, 613, 81. iugo premere, 761, 110. Orbe toto narrari, 619, 967. Orbes novi detegere, 471, 378. in Orbes cogere corpus, 112, 670.

Or-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Orbis, pro *regno*, 119, 170.
Orbitas ingens, 127, 222. malam triste annis fractis, 107, 155.
Orbus & caelebs, 104, 121. luminis, 281, 297.
Orba gnaris tigris, 114, 263.
Orhememus, *Thesfaliae fluvius*, 487, 231.
Oryxia silva, *Helycia*, 124, 713.
Ordinare sacrum scelus, 117, 216.
Ordo certus, 18, 188. mutatus, 118, 366. longus, 119, 127. ratus cuique il. 181, 292. virtutum, 10, 647. Ordinem servare, 115, 659. mortis elari, 191, 299.
Ordin virum a toro patris, 186, 214.
Oreiles, 607, 217. patri similis, 559, 196. Oreilen recipere, 608, 221.
ORESTES *Agamemnonis filius*, 418, 551.
Orgia citis condita, 644, 594.
Orgia, *Bacchanalia unde dicta*, 123, 417. *Orgia*, *Bacchanalia tertio anno iterantur*, 614, 196.
Orients subactis, 612, 26.
ORIONIS *nativitas*, 3. 12. *Enifer*, ibid. *Latinis* jugula, ibid. *placides* exterrit, ibid.
Oriti: *Oritur novum crimen*, 106, 30. ortus dies, 199, 170. & labens Titan, 16, 443.
Ornare aras, 119, 464: 114, 684. nemora auris, 405, 486. aedes feciss, 215, 102. Ornate & integrit caefaries, 177, 801.
Ornatu amilla, 442, 283.
Ornus caeca, 80, 1047.
Orpheus *Thracius*, 426, 118. carmina fundens, 684, 1080. torpente lyra tacuit, 696, 148. Getis modis flebilibus cecinit, 685, 1092. Eurydicen sibi redditam non credens, 686, 1087. Calliopae genus, 688, 1014. Orpheum meum munus, 487, 118.
ORPHEI *parentes*, 115, 625.
Orphei Euridicen ab inferis reducentis fabula, 44, 569.
Ortus creceus, 12, 124. tardus, 246, 215. & occasus Herculeum nalcu fenerunt, 601, 814. extinguet, occasus referet diem, 114, 174. Ortus Heiperii, 165, 741. primi, 116, 118. matutini, 149, 506. materni, 127, 238.
OS male elidum, 191, 719. sacrificum, 518, 166. deceptum, 173, 988: 149, 10. torvum, 205, 1081. submissum, 62, 811. decorum, 81, 1049. rabidum, 112, 563. Grajum, 168, 660. pressum, 141, 429. semiferum, 190, 110. pestiferum, 107, 110. impium, 178, 1067. funestum, 160, 779. violentum, 115, 692. adverium, 89, 296. saxificum, 20, 203. avidum, 102, 1. dejectum, 147, 480. ingens, 71, 948. flammans, 488, 147. Ore icurari, 441, 814. latrare, 604, 864. legere spiritum fugientem, 702, 1342. rabido fa-

ri, 117, 626. confuso secreta mentis exere, 433, 255.
ORA, pro *facie*, 21, 214. terna, 62, 796. pulchra, 196, 1095. moesta, 221, 816. tenera, 168, 652. fatidica, 110, 169. nitida, 150, 376. laeta, 714, 140. candida, 149, 108. gemina, 10, 117. blanda, 161, 172. domata frenis, 191, 1001. frenis conficta, 191, 1075. vocis ignotae, 165, 716. juveni paria, 179, 811. cruore foedo sparata, 746, 18. cum fremitu jacent, 606, 203. verbis transitum negant, 165, 602. Ora colubere, 416, 117. mutare, 125, 1064. affiare, 709, 1442. obtegere, 20, 1178. condere, 89, 1174. servare, 159, 764. flectere, 678, 286. flectere retro, 703, 1347. comprimere, 117, 160. flammis implere, 719, 1751. erigere in coelum, 46, 602. fletibus rigare, 764, 110. spargere, 194, 102. rigare imbre, 180, 278. Poppeae gerens marmor, 722, 725. in Ora tendere iudes, 71, 284.
ORA, pro *Orfium*, 112, 664: vicina, 101, 1232. septena, 187, 19. vocis petita, 214, 502.
OS *Offis*: *Offa* sparsa, 116, 94. vacua, 695, 1227. folo *convulsa*, 722, 1734. valli corporis, 198, 766. fluctibus disjecta, 413, 650. disjecta & gravi casu elisa, 461, 1111. compagibus ruptis collapsa fluunt, 695, 1228. jacent campis inhumata, 448, 284. *Offa* fumare, 111, 812. complexu, 714, 1829. amputare, 159, 763. perfringere, 72, 1025. sancta tegere, 111, 66.
Offa componendi visus, 441, 729.
Ofculari, 176, 1023.
Ofenulum patrum, 116, 145. *Ofacula* extrema, 491, 289. prima vel suprema, 212, 486. *Ofacula* lumere, 441, 802. hosti jungere, 712, 120. intermissa libare, 788, 721. *Oficulis* patris petire, 140, 250.
OSIRIS *isidorum inventor*, 570, 348.
Offa, *meus*, 569, 118. *Offam* Pelion premit, 689, 1152.
OSSA, *Pelion memet*, 74, 971. *Thesfia*, *monstru* *Thraciae*, 162, 812. *Offae* & *Olympi mentium* *divulso* *quando facta*, 21, 231.
Offendere inferos, 47, 611. comas, 210, 440. clara oculis, 604, 871. *alici* *interos*, 10, 91. *Herculeum* *inferis*, 704, 1371. *viam* *slurris*, 118, 109. *virus* *solibus*, 661, 710. *flammam* *esse* *nihil*, 720, 1611. *nitris* *novum* *caput*, 192, 1021. *conjugem* *Herculis*, 614, 277. *Offendit* *dies* *damna* *noctis*, 186, 178. *dies* *stragem*, *quam* *nox* *fecit*, 110, 1.
Offentare *fugas*, 181, 11.
Ofilium *facile*, 417, 456.

INDEX NOVUS

Ostrum Iliacum, 605, 877. Tyrium, 657, 644.
Ostrum, pro purpure, 472, 92.
 OSYRIS, *Aegyptium baculus*, 574, 716.
 Othrys ultra nubes educus, 647, 524. Enceladus pondus leve, 689, 1140.
 OTHRYS *mon Thessaliae*, 69, 1168.
 Otium & quies, 73, 935. facie, 41, 526. subitum, 146, 560. mundi silentis, 67, 863. Otium ac somnum loqui, 560, 681. Otio perfrui, 134, 195.
Otium leno & sui juris, 184, 195.
 Ovans scelere, 104, 1506.
 Ovis, pacis hostia, 473, 66.
Ovisque, utroqueque, melas, 115, 315.
 Ova decumana, 580, 503.
 OZOLAE, *populi unde dicitur*, 539, 776.

P.

PAbulum novum, 572, 845. triste, 548, 751. plenum, 105, 12. Pabulum feris mitti, 199, 555. cadaver accipere, 710, 1461. Pabula nocturna, 237, 30. Pabula carpere, 15, 140.
 Pacator orbis, 744, 1990.
 Pacatus orbis manu, 16, 443. Pacata tellus, 667, 724. Pacati inferi, 63, 890.
 Pacifica fibinet ipsa, 561, 335.
 Pacifici veniam mutuum, 568, 268. Pacta fides, 287, 953. Pactae vices, 103, 124.
 PACTOLUS *Lydiae fluvius aurifer*, 330, 604: 546, 467.
 Pacu fidem spernere, 101, 180. Pacta valent, 515, 463.
 PADUS *fluvius Italiae*, 619, 186.
 PAEAN, *cur sit dicatur Apollo*, 611, 93. *cantabatur Iunoni & Apolloni*, 569, 345.
 Paeantum genus, 712, 1485.
 Paedor foedus, 49, 618: 117, 625. sedit, 641, 103. Poedore obita, 631, 991.
 PALAEMON, *Deus marinus*, 345, 468.
 Palaestra, *quid, & ubi inventa*, 51, 1124.
 Palam timere, 697, 1361.
 Palamedis genitor, 585, 568.
 PALAMEDIS *meritum Deos vindicasse*, *ibid.*
 Palcar, *quid*, 294, 1046.
 Pandiosus, *redox*, 423, 472.
 Pandiosus, *re, idem*, *ibid.*
 Palla mista, 661, 716. tincta, 663, 736. tenuis, 347, 319. dedit aditum venenis, 703, 1356. pars est corporis, 669, 810. cruore semiferi tincta, 710, 1470. munus aetheriae domus, 511, 570. Palla cingere tunicas, 324, 91.
 Palla, *vestimentum mulieris & viridis*, 513, 551.
 Palladia arx, 542, 360. colus, 651, 561. Palladia manu compacta Argo, 497, 365. Palladia

dii chori, 639, 166. Palladiae arae, 644, 193.
 Palas belligera, 69, 901. Alkodes ex parente iotor, 701, 1316. fulmine Jovis armata, 121, 519. Actaeae veneranda genti, 192, 144. nata Tonantis magni, 170, 517. cerum excullit fulmen, 513, 516.
 PALLAS & Jovis cerebro nata, 570, 336: 701, 1314. *unde dicitur*, 513, 519. *Heruli cum dux fida*, 69, 901. *Bello & consilio Dea*, *ibid.* *ejus habitus*, *ibid.* 70, 903. *inventrix arum bellicarum & lausificae*, 111, 103. *cur armata dicatur*, 513, 519. *Palladis & Neptuni consensu in tutela Athenarum*, 70, 913. *vide Minerva*.
 PALLENE, *urbis Thraciae*, 715, 779.
 Pallere, 495, 346. Pallet mundus nubilo novo, 514, 43. Pallent genae languido candore, 579, 813. Pallens vultus, 406, 240. Pallens diti Tithpho, 680, 1013. Pallentes Dii, 314, 581. Pallentes genae, 597, 762.
 Pallere, 59, 757.
 Palliscit arbor, 113, 110.
 Pallidus Avernus, 101, 1301. Pallida fixa, 150, 701. Phoebeus, 601, 818. mors, 43, 115.
 Pallidum tolium, 575, 768.
 Pallidae matres, 146, 561.
 Pallor fugit ruborem, 584, 819. ruborem pellit, 613, 512. circuit genas, 562, 517. sedit genas, 757, 1721. genas possidet, 594, 710. quad fert, 737, 711.
 Pallor de senibus, 59, 767.
 Palma Jovis Pifae, 609, 918. est parva, 180, 1097. frangenda est, 315, 618. Palmam ferre, 111, 410. Palma Elea inclutus, 625, 919.
 Palmae supplices, 341, 407. maternae, 395, 120. post tergum datae, 318, 577. Palma fata peliere, 766, 143. Palmis pectora pulcra, 730, 745.
 Palpat jecur, 661, 709. Palpat cor, 53, 1199.
 Palpitare, *extremi metus vocabulum*, *ibid.*
 Palus limosa, 551, 547: 598, 761. foeda, 51, 686. nigra, 516, 686. media, 674, 219. Stygia, 61, 730. Paludes Stygiae, 109, 1152.
 Palustres aquae, 636, 115.
 Pampinea culpis, 574, 755. Pampinea fecta, 141, 410.
 Pandataria terra, 801, 971.
 Pandataria insula, 756, 576.
 Pandere, *pro narrare*, 574, 404. Pandere & cefari, 513, 613. polos, 727, 1725. iter, 51, 662. iter ad superos, 744, 1981. carbala, 491, 518. *aliovis aliquid*, 331, 860. Stygios sinus, 753, 116. Stygios lacus, 726, 1711. cometam facem infestam, 719, 232. plicatos sinus, 103, 1190. ordinem virtutum, 10, 447. tellurem sinus foecundos, 769, 495. diem, mu-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

nube diffusa, 726, 1708. Pandit mors huius oris, 323, 164. Pandens ora septena Tanais, 387, 9.

PANDION, rex Athenarum, 746, 8.

Pandioniae volucres, unde ita dicuntur, ibid.

Pandum dorsum, 376, 410.

Panes montivagi, 376, 784.

Pangaei juga, 324, 711.

Panagaeum, Thraciae promontorium, 344, 414.

Paphia myrtus, 311, 310.

PAPHI, religiosissimi Peneis cultores, 351, 310.

Paphiae lampades, 14, 112.

Par affectus, 1073, 131, 132, 461. consensus, 173, 270; 717, 709. dies, 180, 839. causa, 268, 664. dolor effugies, 611, 1066. annis decem res, 604, 867. exitium, 144, 1001. odium, 644, 443, 748, 11. somniae ira, 61, 738. Alcidae, 9, 84. regi, 118, 609. omnibus paret, 716, 1441. Parem esse superis, 633, 104. Tonanti gignere, 716, 1444. te nobis putas, 611, 961. Pares montibus gigantes, 179, 1084. sceleribus poenae, 181, 1010. Parcescunt, 616, 312. esse Alcidae, 670, 812. Paria pretia, 145, 310. Paria juveni ora, 379, 811. Paria meturus, 610, 913.

Par & aequalis, 316, 14. Par glacie, 326, 13.

Paria mirumque, 171, 311.

Παραλαβὴν τὸν ἱστῶτα, 616, 632; 319, 661.

Pariae iras, 195, 1059. munus, 709, 1448. facinus, 124, 812. monitum, 71, 918; 530, 614. vires, 120, 101. vulnus, 120, 116. fraudem, 129, 116. bellum, 406, 331. bella, 74, 967; 108, 191. laborem, 676, 919. causas, 161, 177. poenam, 411, 911. arma, 143, 971. moriis, 71, 946. scelus, 616, 314. dapes, 120, 1106. vincere, 637, 161. alium hostem, 30, 10. cui coelum, 708, 1434. & tentare quid novi, 31, 119. flammeos ictus, 141, 919. horridam poenam, 676, 941. dextram intrepidam, 679, 929. regale munus, 11, 427. magna molis, 101, 101. Telemachio bella, 410, 993. penates reidere, 793, 78. Principis sedem flammis seipere, 793, 801. cumulare caede luctus, 793, 901. arcum cornibus iunctis, 611, 149. Icepto gentes, 330, 61. aliquid moliri in aliquem, 313, 38. prodire in populos, 611, 613. quid suis fati simile, 177, 911. aliquid facere coelum monui, 127, 319. crimina juveni, 328, 814. maciare domi reducem, 161, 118. extremum desistere, 191, 610. se in exitum, 473, 11. obruere quem flammis, 719, 328. flammis vindices, 108, 512. plautius gnato, 741, 1969. quam facibus & thalamis, 713, 1491. Parat Phoebeus diem, 331, 738. Paratur omnes

morti, 67, 873. Parari epulas, 441, 441. Parandum est, 519, 924. Parata mors, 73, 1018; 116, 77. nox, 161, 814. vindicta in manu, 173, 861. Parati enies, 161, 616.

Parcae avidae, 681, 1081. sati praefides, 719, 1911. veniunt certo ordine, 18, 183.

PARCAE tres, unde dicuntur, 18, 181. flamma vitae nostrae absterunt, ibid. flamma vitae breviora aut longiora fuisse suis desolant, 41, 519.

Parcere sibi, 673, 887. gnatis, 173, 226. alius, 112, 31. pueris, 117, 711. quilibet, 741, 1965. voto, 127, 913. coelo, 709, 1104. oculis, 145, 131. dextrae, 679, 1001. aistris, 618, 1117. hollis, 796, 864. manibus, 101, 489. animae, 417, 464. nato, 144, 1004. afflicto, 771, 471. iullo, 120, 669. capto, 413, 111. minis, 481, 174. muneri, 481, 143. fati, 708, 1436. umbris, 177, 1047. sceleris, 122, 321. venturis, 67, 873. votis, 715, 1841. virtutibus, 18, 116. Iocero, 671, 816. verberibus, 680, 1013. patriae, 180, 971. lacrymis, 713, 1907. potu, 169, 914. senectiae deserta, 25, 1249. telis facibusque, 719, 1913. verbis & ausibus, 181, 1010. Icit ensis capitis, 411, 151. precari, 801, 961. ubi votum est mori, 701, 1314. Parce precor, 71, 1015.

Parcere mortis periculis, 649, 519. Parcere animis & animae, differunt, 57, 741. Parcere ferro, rex Hannibalis, 719, 1590. Parce, supple verbis, 709, 1447.

Parens uterque, 708, 1435. aeger, 315, 19. sospes, 114, 431. alutonus, 610, 510. intrepidus, 114, 196. caecus, 121, 1. Neronis, 100, 911. fratrum, 193, 111. similis nato sletit, 715, 1690. magnus, 1, e. Priamus, 191, 611. maximus mundi, 356, 466. falsus ac nomini turpis, 79, 1011. quid facere debeat nato, 101, 1199. uterque defendit caedem, 359, 641. & arbiter coelestem, 46, 197. regum Priamus, 191, 14. peior quam gnatus, 113, 616. ausurus facinus, 106, 1211. Parens misera, 714, 1840. iusta, 613, 970. infanda, 711, 93. velana, 740, 1930. fraude capta, 764, 312. terra communis, 616, 118. Deum natura, 188, 919. alma, 1, e. terra, 197, 333. vera Merope, 169, 801. tua piti alumnus, 769, 405. terrarum Superumque, 1, e. sel, 161, 789. tot natorum memoranda, 799, 911. Parentis hostis, 610, 911. conditi sedes, 416, 109. regna clara, 611, 116. patriae nomen servare, 771, 490. inveniri pigere, 171, 816. Parentem merere, 211, 1504. referre, 679, 929. metuere, 169, 741. quem vocare, 713, 1773. reidere filiae, 611, 968. caesum ille, 749, 111. Ccc ccc

INDEX NOVUS

61. Parentem ferro interimere, 753, 128. perimere dextera, 329, 261. impiere alieno in loco, 339, 371. Parentes rapti, 749, 65. Parentes luctu liberare, 222, 643. alloqui in luctus, 431, 619.
- PARENARE**, 586, 577.
- PARERE**, 242, 251. dubitare, 796, 863. *alicui*, 713, 1496. precibus, 599, 544. non vult manus, 171, 985. iussu, 773, 458. discere nutui Principis, 795, 843. Parent boni fontibus, 22, 252.
- PARERE viro liberos**, 192, 136. posse, 732, 1795. nocentes, 206, 269. duos, 541, 957. Herculem Jovi, 731, 1776. Jove dignum, 617, 8. caput Iustitiae Claudi, 557, 163. Parent juga montis Idaei dubia, 577, 457. Paritura mortem forma, 611, 220. Paria est palma, 180, 1097. scelere domus, 478, 55.
- PARENIDI tempus legitimam**, 216, 535.
- PARIS** Helenae occulte lugendus est, 449, 908. Paridis hostis, 559, 188. tela certa, 560, 212. manu Achilles jacet, 413, 347. Paridi ignoscere, 459, 922.
- PARIDIS iudiciam de malo auro**, 392, 66: 596, 730.
- PARIUM** marmor, *pure candidum*, 277, 797. Pariae commotae sonuere, 990, 631. Parnassius fugitus, 717, 1474. Parnassios biceps, 331, 281.
- PARNASSUS**, *Neptuni filius*, 326, 227.
- PARNASSUS**, *mons Phoeides*, 191, 129: 326, 227. eius duo vertex, *ibid.*
- PARNES** *Atticae mons*, 326, 4.
- PARRHASIA**, *Arctadiae urbs*, 602, 831: 698, 1281.
- PARRHASIS** cerva, 602, 831. Parrhasio axe lentior, 698, 1281. Parrhasia bis, 384, 1044. ter factus, 674, 906. Pars immensa, 294, 1048. quota, 13, 383. feruida, 621, 90. exigua, 606, 902. immunis, 314, 52. tui, 185, 45: 307, 1267. criminum, 208, 230. vitae, 280, 842. altera inaudita, 485, 109. coeli firepit, 291, 1009. ultionis quota est, 537, 896. terrarum secreta, 230, 55. curvata poli, 334, 116. sceleris peracta, 216, 542. melioris aevi, 66, 857. debita imperii, 792, 790. media mundi, 97, 1293. paternae coelo data est, 733, 1968. quota vulneris concidit, 627, 164. magna sceleris olim peracta est, 264, 594. matris peracta est, 681, 1025. factorum metuenda, 369, 792. nulla manet nostri, 415, 378. summa e regno patris pater ipse est, 186, 55. poenae ignota, 453, 973. melior vitae humanae somnus, 82, 1067. quota culpae nostrae senex, 549, 22. Partem pro-
- sequi, 619, 51. subtrahere, 172, 978. sui alius relinquere, 702, 1245. imperu capellere, 145, 527. Partem in omnem, 689, 1138. in Partem ire, 646, 483. ex Parte dominus, 128, 299. Partes meae, 36, 440. exelae, 188, 71. errantes, 309, 1248. Partes corporis per agros acquirere, 308, 1278. in Partes datum, 306, 365. in Partes ferri, 489, 134.
- Pars mea**, 781, 597.
- PARTHENIUS**, *Arctadiae mons*, 737, 1885. *Naupliae*, *unde*, 610, 954.
- PARTHIAE** fines, 523, 710.
- PARTHICUS** modus, 278, 816.
- Parthus** levis, 523, 710. fallax, 319, 119. idibus certior, 623, 161.
- PARTHI** *unde dicitur*, 523, 710. *Sytharum progenies*, 85, 1127. Parthus Dace equitem minati, 149, 603.
- Particeps** regno, 32, 369.
- Partia** regem manus, 356, 617.
- Partus** nobilis, 39, 494. properans, 64, 830. impius, 365, 731. biforum nota, 270, 697. toros dividit, 642, 408. animos conjugum conciliat, 642, 407. exhibuit crimen tacitum, 270, 699. Partu potens, 800, 949. labare, 641, 388. Partus Hecubae elati, 396, 138.
- Parum** merere, 403, 210. est reverenti, 7, 40. iratae parenti, 612, 970. est puniri morte, 794, 825.
- Parvula** stirps domus, 421, 456. Parvulum monstrum, 78, 1020. Parvulum parenti tradere, 370, 806: 807.
- Parvus** sed timendus occidis, 440, 789. Parva casa, 219, 593. Parvo dives, 494, 333. Parvi greges, 227, 19. Parva tellus, 239, 217. Parva mala, 522, 690.
- Pascere** gentes, 369, 538. volucres, 92, 1209. aves, 104, 10. minas, 701, 1319. feras, 176, 1074. flammam, 618, 351. pecus, 21, 374. dolorem, 644, 448. morbos, 706, 1398. poenis, 765, 340. aves Idaeas, 428, 567. volucres & feras, 776, 515. greges regios, 370, 815. greges Phaeacis, 36, 451. gramine gregem, 602, 844. hydram tibi, 603, 1194. Pascere flammam tere, 652, 577. Pasci arvis, 231, 66. Pascitur artus facer ignis, 323, 188.
- Pascere flammam** thure, 652, 577.
- Pasiale**, 123, 233.
- Pascuum** pingue, 404, 124.
- Pasuum** pecus, 123, 233. *Pasuum fatale*, *ibid.*
- PASIPHAE** filia solis, 234, 124. amatrix tantum, 234, 113. 270, 688.
- Passi** capilli, 531, 803.
- Passus** citati, 197, 1021.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Pastor nullus, 354, 412. roscidus, 477, 101. ferus, 603, 1304. Delius, 36, 451. Phrygius, 791, 774. Thebalicus, 614, 128. triformis, 31, 332. fatalis arbor, 506, 730. sub iugo Cithaeronis, 370, 808. deficit grege diminuto, 320, 147. Pastorum turba, 370, 816.

Pallus vagi, 553, 98.

Patefacere iter caecum, 436, 734. funestam domum, 308, 1275. Patefient mala tota, 161, 783. Patefacta regna Diis, 516, 638.

Pater fulminans, 37, 458. invitus, 75, 988. impius, 14, 966. minus, 241, 245. totus, 122, 679. magnus, 273, 737. delertus, 490, 277.

sceleratus, 77, 1002. fessus, 182, 2. nullus, 189, 91. mortalis, 713, 1501. crudelis, 700, 1304. fortis, 561, 236. avidus, 176, 1040. Divus, 761, 1586. patialis, 773, 444. rerum, 710, 1587. divorum, 757, 204. Hercules falsus, 731, 1761. Neptunus, 339, 266. fulmine pollens, 573, 382. peremptus scelere materno, 608, 615. funesta noverca peior, 303, 1101. rapius per scelus, 751, 102. altitona regna quatenus, 586, 581. ante aras cecidit, 599, 791. Patris nepos, 613, 985. exemplo, 600, 941. matrilique meminisse, 141, 242. Patri hoc lat est, 377, 978. similis *Julii*, 462, 317. esse sceleratum, 681, 1018. virum miscere, 550, 35. Patrem gnato redde, 618, 31. gnatus premit, 435, 691. verum putare, 700, 1303. *alicuius* esse gaudere, 713, 1507. & genus verum reddere Alcidae, 36, 410. Patre generatus, 373, 866. in patre facere, 128, 310. Patres moesti, 776, 510. felli, 591, 644. natis misti, 618, 175. Patres coequis ingemere, 731, 1785. gnatus jungere, 314, 54.

Pater patriae, *Ciceroni primum, deinde Augusto datum*, 774, 477. *Patrem se probare*, 5, 36.

Patere vulneri locum, 509, 550. polis stratis, 686, 1120. pectus aeruminis plenum, 679, 1000. viam in coelum, 546, 1022. ulterius terris, 664, 742. tellurem ingentem, 498, 377. tellurem hiati ingenti, 788, 725. Patet coelum, 388, 19. causa claus, 609, 812. malis effugium, 587, 591. quod diu latuit, 377, 826. furis pectus, 541, 976. vorago vallis faucibus, 51, 666. aditus verbis, 198, 228. facultas remeandi, 52, 652. una domus pellici & nuptae, 612, 334. terra imminenso sinu, 354, 533. pectus mucroni, 301, 1197. ad coelum via, 304, 1213. Patent forcs, 655, 610. artus utero tenus, 304, 80. tibi templa, 664, 747. templa novercae, 716, 1549. pectora ditum, 657, 648. morbis corpora majora, 553, 97. commoda magna cladibus ma-

gnis, 618, 171. mihi regna campi Thebalici, 448, 778. ad mortem mille aditus, 193, 153. Patuit cervix sub lectu, 320, 138. tellus siccata fontibus, 645, 417. Patuere portae, 310, 139. Patens locus, 450, 1079. Patens jugulum, 387, 1037.

Patere de terris, 6, 46: 46, 605. *pre valere & esse*, 617, 165. *Patet, pre apertum est*, 303, 1107.

Paternus fervor, 407, 252. supplex, 411, 313. labor, 395, 1067. grex, 427, 540. linus, 401, 184. Paterna meta, 113, 600. pars coelo data, 743, 1968. Paternum decus, 115, 528. impemum, 366, 621: 397, 3111. Paternae mortis auxilium, 607, 910. Paterni foci, 653, 581. Paterna regna, 313, 22: 369, 703: 794. fata, 315, 513. frena, 609, 940. scelera, 539, 915: bella, 459, 1074.

Paterni Dis, 173, 984.

Patefere: Patefuit regiae falligia, 351, 384.

Pati jugum, 35, 412: 440, 910. Phoechem, 337, 231. mentulerum, 694, 1212. colonos, 345, 150. bella, 400, 274. moras, 45, 588: 60, 773: 555, 131. nefas, 173, 723. leges, 407, 365. fienor, 513, 591. scelus, 114, 404. *Memda*, 418, 412. dolores, 757, 201. ferrum, 535, 728. naufragium, 664, 118. toleranda, 755, 1000. navem, equitem, 43, 541. invidiam, 31, 353. scelera, 31, 387. dominum, 260, 535. moram, 162, 769. minora nactis, 504, 465. minas Aquilonis, 666, 778. regium imperium, 464, 189. servitium grave, 763, 108. cruores caros, 532, 810. stuprum tyranni, 764, 303. regias faces, 500, 399. moram sceleris, 766, 365. regum impetia, 34, 398. sanguinem nostrum peti, 773, 462. poenas lege Fatorum datas, 110, 75. placido cultu *facra*, 335, 337. sub plautro *uriae*, 715, 1524. debet victus, 407, 257. malum terris commune, 665, 765. aliud quid, 219, 588. cessare manus, 473, 614. poenas me decet, 111, 86. virtis jungi, 610, 951. mori, 681, 1018. verbera ponum iussit, 405, 337. pondera regni cervicis inflexa, 170, 911. exitum, verbera, catenas, & letum, 800, 910. Patitur vulnus scelerum, 721, 1628. humida vallis raras fulminis ictus, 190, 1132. Patitur quod fecimus, 56, 735. Pallus moris Leae, 506, 740. Pallia vim flapii Auge, 630, 367. Stymphalis lernaea spicula, 510, 784. graviora, 419, 907. Pallia inoenia pharetrae Herculeae, 306, 907. Patiens jugi, 502, 423. morae, 117, 158. auris, 31, 361. mali vitago, 593, 668. ira, 794, 821. tialis, 62, 810.

Pati, sine casu, pro sustinere, durare, 140, 450. *pro vivere, durare*, 715, 1524. *pro considere*, CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

CCC CCC 2

INDEX NOVUS

409, 390. *Pati nolle famulum regemque*, 631,
128. *Patiens*, qui obdurat, 140, 470.
 Patienter ferat plura, quo plura pulsus, 497,
254.
 Patria ruens, 111, 713; 189, 611. flebilis, 178,
941. rellat, 194, 609 quo me vocat, ic-
 quar, 113, 396. Patriae pater, 773, 444. colu-
 men, 195, 154. cineres, 339, 32. parens
 primus Augullus 774, 477. domus jura possi-
 dere, 19, 317. Patria consilere, 771, 473.
 parcere, 180, 973. leges, dare, 781, 678.
 quis fuerit locus, quaerere, 614, 113. Patri-
 am, bellum petere, 199, 165. car auferre,
712, 1493. aulam "Ecce toros cas reddere, 798,
893. liberare metu, 333, 643. perdere gra-
 ve, 449, 913. lare petere, 713, 1799. prae-
 ferre liberis, 413, 113. Patria remotus, 115,
111. arceri, 119, 186. carere, 107, 173.
 cives expellere, 760, 141.
Patria omnibus cara, exulans maxime, 111, 405.
Patriam deferentium ignominiae vel improbitatis
suspicio, 478, 115.
 Patris axis, 619, 678. ignis, 381, 111. pul-
 vis, 634, 120. lar, 789, 747. furor, 86,
1134. ager, 610, 304. tellus, 410, 603. se-
 des, 199, 1148. laus, 85, 1113. aula, 763,
184. Patrium solum, 391, 1095. ofculum,
116, 141. arvum, 494, 314. munus, 107,
1341. regnum, 168, 734. Patrio lare carere,
618, 149. Patrii penates, 781, 684. lare,
109, 783. currus, 470, 11. tori, 300, 767.
 Patriae sedes, 43, 114; 452, 271; 165, 183.
 Patria moenia, 116, 140.
 Patruus rapax, 100, 1113. Alcidae, 617, 128.
 Parula fagus, 617, 651. Patulae nares, 194,
1741.
 Pavetactus infans, 78, 1013.
 Pavere, 87, 1147. *aliquid*, 105, 17. moellum,
603, 931. delisere, 118, 448. mortis auspi-
 cium, 411, 609. strepitus, 118, 495. Pavet
 animus, 399, 168. horret animus, 110, 670.
 Pavens natus, 664, 719. Pavens vanos me-
 tus, veros meretur, 163, 700. Paventes The-
 bae, 101, 131.
 Pavidus vigil, 147, 570. pirata, 146, 419. vul-
 tus, 460, 700. metu gravi, 411, 114. gravi
 terrore, 419, 116. regni, 743, 1915. incis
 populus, 16, 391. sub arbore consistit, 164,
717. Pavidam manus, 737, 1719. mens, 196,
1081. acies, 111, 474. Pavidum jecur, 661,
769. leti genus humanum, 83, 1076. Pavidum
 Manes, 12, 765. metu, 463, 1110. equi,
394, 1016. Pavidae animae, 116, 608. matres,
97, 1184.

Pavitans gressus, 184, 1047.
 Pavor ingens, 713, 131. centum populus taurus,
618, 37. conciliis mentis, 117, 161. rapit
 fomnos, 641, 196. membra excutit, 548, 1.
 remanet in pectore, 10, 651. Pavonis crimen,
116, 87.
 Pauper in auro congefso, 17, 168. felix habetur,
617, 671. pectora secuta gent, 617, 651.
 Paupertas mala, 119, 986. humili recto conten-
 ta, 728, 891.
 Pax certa, 173, 973. incerta, 416, 119. alta,
72, 919; 413, 134; 131, 188, 196; 168, 333.
 rupta, 144, 416. queta, 147, 166. data, 738,
1810. revocata, 147, 176. fila nivibus, 32,
171. terrae pelagique, 116, 617. placida,
304, 149. nulla illi puero, 144, 181. cui Her-
 culeam manu, 68, 883. Pacis auctor, 773, 458.
 pignora edere, 763, 379. fidem dare, 133,
194. Pacem petere, 311, 487. ferre, 791,
116. reducere, 13, 168. dare populo, 716,
1141. feculo dare, 774, 473. alium proferre,
616, 3. ferre ad Dinacos, 410, 66. tibi mun-
 dus debet, 614, 181. Dui non habent, 610,
64. Pace sublati, 5, 119. gaudere, 763, 180.
 piena tellus, 716, 1701. tua hoc dixisse liceat,
499, 376.
 Pax cum cornu copiae pingebatur, 471, 61. Paci sa-
 crificanda vitis, 471, 66.
 Peccare honesta mente, 189, 97. in silvis, 114,
114. in matre, 681, 1029. qui non vetat,
 cum possit, jubet, 499, 101. Peccat juncta
 h. e. confors criminis, 167, 107. Peccat im-
 potens furor, 680, 801. Peccasse quem poeni-
 tet, poene est innocens, 163, 141. Peccandi
 modum nosse, 116, 141.
 Peccatum satis est, 116, 138.
 Pectus miserum, 418, 410; 651, 610. imum,
419, 580; 117, 901. torvum, 83, 1080. du-
 rum, 120, 111. niveum, 423, 141. laetum,
673, 917. ferum, durum, laetumque, 119,
133. impium, 103, 1197. festum, 163, 807.
 infanum, 167, 640; 103, 1193. altum, 103,
614. ferum, 193, 140; 111, 415. forte, 18,
186. illisum, 146, 463. trepidum, 115, 107.
 antiquum, 118, 77. remidium, 191, 187.
 moellum, 107, 1155. callum, 116, 110. ad-
 versum, 146, 107. Herculeum, 611, 116.
 recline, 713, 1643. fidum, 181, 871. letale,
99, 1113. scelerum, 177, 937. nudatum,
111, 806. anhelum, 702, 1414; 791, 779.
 facile, 116, 447. opprellum, 80, 1011. sa-
 num, 74, 874. ira concitum, 106, 106. ni-
 mium ferum, 93, 1126. fenile, 713, 1847.
 regno attonitum, 103, 101. lacerum & inane,
71, 978. Pectus tremuit, 119, 237. gemit ge-
 mitu.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

mita meo, 174, 1001. curis fessum, 242, 247.
aerumnis grave, 167, 105. curis pectus,
109, 167. aerumnis imparatum, 191, 224.
aerumnis plenum, 679, 1000. omnium lec-
lerum conitum, 197, 317. amore flamma-
tum, 410, 804. metu vacat, 773, 441. Ca-
ret tumultu, 93, 1219. furore ardet, 115, 351.
non capit minas, 633, 166. Pectoris
fani parum, 634, 376. facinus, 438, 716. Pec-
tori innigere telum, 154, 1036. nihil est re-
lidium, 633, 148. Pectus pulsare, 789, 716.
concutere, 13, 109. ira incendere, 761, 161.
ferro recludere, 415, 1001. pulsu tundere,
191, 114. dare emilius, 161, 616. dolis in-
struere, 796, 869. ferire igne, 245, 293. tur-
batum malis recipere, 101, 425. induere in
tela, 78, 1078. avidum diducere, 714, 1669.
ferro offerre, 430, 139. Pectore fortes, 797, 326.
nectere alius, 416, 121. adverso fer-
rum excipere, 162, 131. Pectora malis hebe-
tata, 169, 920. nuda, 131, 106. viva, 140, 191.
tacta, 766, 111. credula, 171, 961.
femianima, 135, 1051. secura, 617, 611.
contusa, 177, 1041. metu percussa, 163, 818.
malis obicula, 84, 1112. ditum patent, 647, 648.
sonant palmis, 81, 1101. Pectora da-
re, i. e. resistere, 110, 61. velare, 194, 90.
solvere, 113, 76. movere, 789, 744. domi-
nae ferro ferare, 766, 167. palmis ferire,
192, 64. ferire, 193, 689.
Pecus votivum, 600, 804: 666, 784. Hicpe-
rium, 602, 840. cfferum, 114, 116. nobile,
122, 124. monivagum, 631, 137. vi-
vum, 112, 118. Theffalus, 145, 196. at-
tonitum, 194, 1050. impavidum, 681, 1016.
Oceano notum, 11, 114. ad aras compulsum,
371, 821. Aetiae flammicum, 104, 468. Pec-
tori impetare, 437, 540. Pecus rapere, 611, 101.
Pecus aurata, 142, 981. Pecudes incubant pra-
tis, 120, 145. Pecudum more, 611, 974. Pec-
udes urere, 111, 164. ducere, 624, 126.
Pecus Geryonae, 19, 1170. Pecudes prius inficiuntur
peste, quam homines, 320, 111.
Pegasus gradus, 416, 185.
Pegasus, equus alatus, unde natus fit & dicitur,
416, 185.
Pejorare, 119, 189: 417, 611.
Pejor parens quam gnatus, 138, 636. Pejor no-
verca malum, 670, 812.
Ictibus rubens, 119, 120: 618, 660. dubium,
140, 941. nobile, 116, 142. placidum, 101, 1010.
languidum, 41, 554. immotum, 461, 100.
mitius flagno, 149, 189. monitro tumi-
dum, 192, 1016. inlino solo eversum, 178,

471. crescit, 418, 1048. classe splendet, 171, 414.
Pelagi nomen, 787, 709. deae, 448, 779.
Pelago venit quies, 414, 904. erepta
mater, 766, 161. Pelagus & ignes superare,
181, 161. terras pecuere, 173, 199. in Pelag-
us ruere, 766, 147.
Pelagi jacent dolis & assu, 418, 711. sua fraude
capiti ceciderunt, 190, 612. Pelagis mos est,
148, 9. lactifica referre, 410, 197. fera ma-
jor apta, 122, 697. Scythias jungere, 108, 128.
PELASGUS, Neptuni aut Inachi filius, 488, 240.
PELASGI, proprie Theffali sunt & Argivi,
488, 140.
Pelaga gens, 448, 876. classis, 411, 1007. tellus
rui cum ducibus, 488, 140. rates, 411, 111.
Pelagum impernum, 481, 178. Pelagi nomi-
nis hostis, 431, 628. Pelagiae matres, 417, 171.
Pelaga arva, 111, 171.
Pelesu tocer, 448, 182. Peleci natus, 407, 147.
Theffalique naus, 410, 611.
Pela senex, 480, 111. Pela illi non nobis ja-
cet, 490, 176. Pelas accenso atheno ultus,
119, 666.
PELIA, nominativ. Latini, Pelia Graecissus,
481, 201. Pelas interfelli causa Medea, 489, 211.
Pelas nomina, 489, 161.
Pelias axis, 418, 411.
Pelides ferax, 189, 616.
Pelion, 169, 111. premit Ossam Theffalicam,
689, 111.
PELION, Ossa, montes Theffalici, 74, 971:
114, 609.
Pellere amorem, 115, 111. dolores, 100, 111.
nubes, 600, 101. aliquem urbe, 489, 110. al-
liquem cursu, 161, 802. aliquem regno, 490, 171.
aliquem curru, 167, 771. palmis fata,
766, 148. nubila fatis laevi, 170, 914. vires
pondusque mali, 611, 110. decus ex animo,
114, 419. metus foemineos, 471, 441. ductus
animi, 81, 1091. Pellit aures fremitus, 181, 110.
ruborem pallor, 611, 111. horror cor,
119, 916. Populi aures facinus, 14, 411. me
vox armenti, 119, 181. Populerunt me tela
gradu, 181, 149. Pellit coelo, 1, 4. a patria
aula, 761, 181. Pulsus finibus Rex, 116, 647.
timor, 789, 711. Pulsus ob scelera, 106, 17.
slipite letifero, 610, 108. Pulsa fames, 119, 714.
tridente ruges, 184, 111. Pullum fidus,
614, 196. Pulsi sedibus, 179, 911. Pulsae so-
dibus vos volucres, 711, 161. tenebrae, 174, 711.
Populi aures Hymenaeus, 479, 116.
Pellex barbara, 119, 181. invisa, 619, 118.
Cec ece, 619, 118.
Pec ece, 619, 118.

INDEX NOVUS

- perba, 713, 145. Pellex captiva capit toros, 617, 134. domum mariti pollidens, 564, 238. regi tori, 611, 1002. viciat respicere conjugem, 757, 136. Pellicis maritus, 644, 416. captae decus, 613, 217. metu carere, 241, 241. lacrymas spectare, gaudere, 724, 1676. Pellicis felcem esse, 615, 221. quid auferre, 672, 967. & nuptae domus patet, 611, 214. Pellicem invadere, 618, 147. invitam amovere, 186, 485. fuperelle, 712, 1794. facere novercam, 712, 1499. venire in locum scitae, 615, 289. poemis cruentis premere, 504, 462. Pellicibus dare locum, 2, 4.
- Pellis aurea, 497, 161. leoni rapta, 740, 1933. Pellicere vado puro, 218, 507. Pelopaeum, *penultima brevis*, 153, 651. Pelopeia sedes, 116, 821. Pelopia domus, *pro impia*, proverb. 105, 12. Pelopaeae domus scelerata, 101, 12. Pelopia domus, 148, 7. Pelopia domo digni thalami, 117, 165. Pelopia sceptrata, 159, 144. Pelopidae domus scelerata, 149, 22. Pelopidarum Regem septem quid, 123, 129. Peloponnesus a quo nomen habet, 89, 1165. Pelops faevus, 446, 815. Pelopis orae, 584, 565.
- PELOPS (cujus filius, 89, 1165. a patre *Tantalus occisus* & *Diis appositus*, 116, 144. *opus frans in saltendo Oenomaos*, 116, 119 : 551, 660. Pelopis patria quae, 89, 1165. Pelorus Siculus, 621, 20 : 406, 150. Pelorus, *Siciliae praemontarium*, 621, 81. Pelta lunata, 112, 401. Peliam detrahare, 42, 545. Peliae, *Scuta Amazonum*, 486, 214. cur lunatae dicantur, 561, 217. Pelrata Amazon, 561, 218. Penates verbi, 449, 912. Labdaci, 19, 495. regii, 362, 708 : 611, 579. tenues, 219, 109. sacri, 715, 163. regis externi, 214, 103. fratris sacri, 729, 747. patrii, 785, 665. impii, 106, 14. inviti, 212, 89. Penates tenere, 762, 378. miscere, 108, 32. reddere, 791, 803. flammis petere, 795, 811. obterere Mantem, 313, 646. patrios foedate eruere, 755, 142. metu mortis fugere, 776, 102.
- Penates Dii qui, 204, 140. aerum officium, *ibid.* Dii, *cur prope focum colantur*, 160, 773. Pendere scopulis, 16, 154. ramo, 14, 146. incerto casu, 449, 915. loco instabili, 176, 910. alienius collo, 144, 124. Pendet hic nudus filix, 182, 69. parte exigua caput amputatum, 606, 901. sollicita, 169, 796. barba impetra, 99, 766. anima vinculo levi, 452, 912. Pendunt rotas auxibus, 153, 661. lacerae manus, 671, 864. limina tyranni, 54, 719. Pendens ramo tenui, 789, 911. Pendere, *pro sequeferi*, 136, 423. Pendere, *pro auxium, sollicitumque esse*, 215, 116. Pendere supplicia nova, 278, 946. Pene videre facit infelicem, 216, 174. Penetrare funestum, 120, 676. regni, 153, 652. Penetrates Dii, 129, 245. Penetrare, *quid*, 153, 652; 120, 676. Penetrare fundum mundi, 64, 811. plagas solis aestivi, 22, 126. domos Stygias, 716, 1870. testia proprio gradu, 176, 911.
- PENEUS *Thessaliae fluv.* 22, 147. Penna rubens, 219, 46. Penna volucris ablata, 759, 919. levi fecare, 140, 390. Pennae falsae, 171, 827. Pennas adicere, 110, 732. utinam fata mihi darent, 799, 916. Pennis velata ales, 718, 1890. Pennis avidis praepetem ferre, 209, 423. Pennata spicula, 165, 861. Peniare merita, 702, 1136. scelus scelere, 120, 1103. suas acerrimas, 712, 1494. leto dñtum, 719, 1748. Arcticas nives, 151, 606. regnum exiguo lare, 219, 591. omnia uno istu, 177, 918. Penianur male magna ruinis, 660, 691. Penians damna marito meliore, 148, 495. Pensum peragere, 18, 181. Pensu nihil ducere, 201, 298. Pensu labuntur inter manus, 232, 104.
- PENTATHLUS, 81, 1524. PENTHESILEA, *Amazonum regina*, 188, 12. *ab Achille occisa*, 406, 142. Penitus lacer, 116, 618. Penithei artus, 144, 442.
- PENTHEUS *ab Agave matre discerptus*, 183, 17. *Penithei furor*, 183, 1007. PEPARETHOS, *una Cycladum*, 444, 842. Per numen, 144, 1002. Per orbem errare, 641, 417. Peragere vices, 711, 1512. imperata, 796, 874. pensum 18, 181. *reponit*, 411, 661. donum, 287, 945. iussa, 414, 680 : 679, 997 : 766, 166. scelus, 143, 987. mortem, 104, 181. mandatum, 184, 16 : 164, 591. fatum Herculis, 665, 770. coeptum facinus, 141, 1014. Peractum ver, 613, 928. Peracta matris parv, 621, 1025. Peracta est magna pars sceleris, 216, 143 : 204, 194. Peractum est, 381, 998 : 606, 921 : 702, 1340 : 710, 1457. bellum, 464, 1168. scelus, 612, 976. a me scelus, 679, 225.
- Peragere imperata, 771, 437. Peragratus mons, 181, 151. Perarare pontum, 172, 610. Perbibere flammam, 611, 517.

Per-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Percalete: percaluit sanguis, 118, 170.
 Percellere aliquem, 400, 184. Perculit aures vox, 710, 71. Percussa furore agmina, 701, 786.
 Percussus furore, 11, 108. Percussa dolore, 100, 1156.
 Percurrere ignotas gentes, 136, 910. Percurrit flamma trabes, 167, 644. Percurrens iter longum, 640, 186.
 Percutere: Percutit oculos nitor lucis, 61, 854. Percussit aures murmur, 580, 634. Percussa Deo Maenas, 414, 674. Symphalis sagittis, 601, 810 sacrum laticem dedi, 111, 811. Percussu ventis rami, 118, 109. Percussa colla, 157, 717. pectora, 81, 1100: 163, 819.
 Perussas umbra nives, 151, 158.
 Perdere nives, 661, 710. bona, 151, 443. aliquas, 616, 638. decus, 641, 191. scelus, 180, 1097. comitem, 710, 1460. fidem, 762, 374. comam, 661, 711. umbras, 731, 1619. opes, 771, 414. furorem, 616, 109. spicula, 161, 361. munus, 41, 529. quem, 678, 980. polum, 689, 1150. diem, 161, 791. solem, 166, 880. vocem, 426, 149. operam, 181, 1014. orbem, 618, 681. verba, 193, 140. exilio locum, 101, 1111. praemia cantus, 614, 1088. patriam petendo, 117, 518. decus in malis, 139, 611. Alcideum polse, 614, 171. patriam grave est, 449, 912. pereundo virum, 560, 101. mortem honestam, 691, 1205. populos erepto Hercule, 670, 814. poenas crimine patrio, 418, 660. Perdit amor vires, 618, 315. Perdunt odia professa vindictae locum, 481, 114. Perdidit amor plebis Gracchos, 707, 881. Perdit mors aliqua deos, 636, 1115. Perdenda non in occulto virtus, 541, 977.
 Perdere mortem, 181, 1191. 649, 510. Perdere locum, occasum, 481, 114. Perdidit postem serpens, 111, 113.
 Perdomita tellus, 71, 915. Perdomita monstra, 16, 444.
 Peregrinus maritus, 478, 118.
 Peremptor regis, 116, 111.
 Perennis labor, 105, 1211. Perennes viae, 118, 964.
 Pererrare diem, 711, 1612. altum, 427, 168. locum rostro, 141, 101. Pererrant caput nebulae, 711, 1390.
 Perferre nuncium Phrygius, 614, 1005. impetratum patris, 100, 1115. omnia intrepide, 14, 417. molem mali, 94, 1219. laudem ad imos, 714, 1116. vulnera animo aequo, 481, 113. verba pauca querelae, 441, 801. miseriae grave, ferre leve, 118, 107.
 Perficere, 193, 110. Perfectum est scelus, 413, 986.

Perfidus vestor, 129, 771. Perfida conjux, 557, 117. nex, 601, 857. Perfidi reges, 617, 1. Perfida freta, 491, 101. saxa, 181, 170.
 Perfingere ossa, 72, 1011. advcrsa, 96, 1275.
 Pertractum limen, 416, 711.
 Perfrui otio, 114, 191. scelere, 441, 1016.
 Perfundere caput atra nube, 181, 1060. arva, cruore, 101, 413. Perfundit pedes palla, 312, 111. Perfundunt comae colla humerorque, 111, 104. Perfundet prius Arctos Pontus, 141, 477. Perfundens humeros caesaries, 177, 801.
 Perfusum caede ferrum, 118, 718. Perfusa mari monstra, 166, 867.
 Perfundus gemina caede, 147, 710.
 Pergamum face Dorica cecidit, 174, 421. Pergama strata flagrant, 448, 887. captiva, 160, 106.
 PERGAMUM, *Ilion est & Idae Promontorium*, 181, 14.
 PERGAMUM *exiit*, 181, 14.
 PERGAMUS, *Antiali regia*, *ibid*.
 Perigere, festinare, attrahere, 413, 610. *proferre*, 77, 1011. filere, 181, 881. quocunque, 617, 111. quo, 674, 909. ire via, 121, 1071. dum manus fervet, 644, 411. ad moenia gradu fegni, 460, 1097. Pergam ire quocunque ira, dolor, spes feret, 116, 141. Perge mecum comes, 113, 974.
 Periculum lucis, 180, 971. tibi nullum, 600, 798. Periculi consors, 612, 978. Periculi socia, 162, 114. Periculis esse causam, 161, 709.
 PERICLYMENUS, *Neptuni filius, ab Hercule occisus*, 116, 611.
 Perimere matrem, 184, 1041: 678, 981. duos, 160, 100. aliquem, 101, 490. maritum, 616, 111: 644, 416. parentem, 91, 1265. suos foetus, 161, 157. parentem dextera, 119, 161. quem dolo, 644, 418. Perimit exul regem, 601, 884. Penne me infesta, 441, 1018.
 Perimat me aut percat, 617, 140. Perimitur mea manu genitor, 111, 16. Peremptus cancer, 610, 87. ferro, 124, 245. ense saevo Priamus, 411, 113. serpens, 617, 18. spiculo puer, 97, 1196. ferae immanis morsu, 418, 167. pater scelere materno jacet, 608, 921. Perempta jacet, 124, 1040. Sphinx, 118, 101. conjux, 89, 1167. sua dextera mater, 710, 1458. Peremptum patrem qucti, 489, 110.
 Peripetia in Tragediis, *quid*, 109.
 Perire licet, 117, 104. scelere, 707, 1410. membratim, 194, 171. nocentem, 128, 116. lucem, 716, 1861. malo, 179, 491: 692, 1119. cupere, debere, posse, 429, 174. milerum ve-

INDEX NOVUS

- vetare, 40, 111. Perire mundo diem, 688.
 1511. conjugem invisiā, 721, 470. scelerē
 materno, 208, 1411. vulnere multo, 196.
 1096. in urbe eversa, 431, 493. una dexte-
 ra lat est, 671, 870. quiddam plus luce, 716.
 1867. dono foeminae, 614, 1009. hos no-
 bificum juvat, 183, 124. furto unius nodus,
189, 611. oculis patris, 140, 910. leto prae-
 cipiti, 143, 161. posse manu foeminae, 701.
 1318. sine me non potes, 187, 66. mortem
 Herculis placere, 691, 1176. preces frustra
 pati, 117, 711. causam mirandi, 661, 716.
 Perit coelum, 178, 471. unda, 18, 741. fru-
 ctus, 183, 873. nunquam veritas, 411, 613.
 Umbrarum foedus, 7, 48. fas & fides fratris,
107, 48. nec flammis amor, 441, 801. odium,
 cum iussit amor, 140, 114. tibi vivo patria,
 197, 110. decus iuris humani confusum, 181.
 1035. omne genus humanum, 11, 674. in-
 fans vultu patris ante vulnus, 78, 1011. quae
 iterum nata, 681, 1089. nulla pars sacri, 115.
 691. Pereunt cuncta, 419, 1061. solitae
 mundi vices, 163, 811. lacrymae in extre-
 mis, 115, 19. Periere cuncta, 416, 879. mo-
 res, jus, decus, pietas, fides, 111, 111. aut
 petibo, aut perdam, 111, 201. Perat me-
 moria, 14, 408. Perat aut me perimat, 617.
 140. Periens mundus, 166, 884. Periens col-
 lum, 601, 816. Periturus dies, 114, 121. Pe-
 riturum nulla ratio prohibere potest, 243, 261.
 Peritura laudare, 461, 1144.
Perluare, 186, 177.
 Perluet vitium regiae domus, 116, 148.
Perluere, 77, 1001.
 Permetri fuga, 11, 393. Permenius longa spa-
 tia, 17, 741. Permenia aetatem uno die pro-
 les, 141, 740.
 Permissere: Permissus chorus, 170, 119. Per-
 missae maribus nurus, 68, 878.
 Permittere mortem, 181, 871. labi, 181, 5. a-
 liam cuncta, 773, 411. aliquid in capris, 144.
 161. Permissae habenae, 191, 1006.
 Permulcere manu colla, 61, 807.
 Permutare hiemes, 111, 601. Permutat cruor
 dona Bacchi, 314, 114. hora ima summis,
 149, 198.
 Pernicies adest, 110, 670. Perniciem *aliqui* moli-
 ri, 161, 129.
 Pernix scia, 10, 111.
 Pernox, 171, 746. Pernox lucida, 110, 789.
 Perpeti levia, 418, 411. labores & mala, 111.
 466. mortem paratus, 411, 317.
 Perpetua hiems, 111, 708. nix, 111, 681. Per-
 petua nox, 140, 111. Perpetua vincula, 18.
 749. Perpetua mala, 104, 1101.
 Perplexā fors, 111, 111. vox, 167, 619. Perple-
 xa verba, 181, 116.
 Perumpere servitium, 188, 604.
 Persequi scelera, 14, 171. omnes odio, 141.
 119. quem face flagrant, 679, 1001.
 Perseus se intulit Deis, 611, 94.
 PERSEUS aureos, 3, 11.
 Persis, 147, 111.
 Persolvere vota, 79, 1017. poenas capite, 611.
 1001. iussa patri, 181, 498.
Personea vomen gravitatis *fontem* multum addit,
 119, 180.
 Personare orbem, 716, 1871.
 Personare contumacem amore, 410, 189.
 Perstringere: Perstringit flamma vela cogentem,
 119, 134.
 Petimiscere mori, 41, 161.
 Pertinax, 10, 110. furor, 771, 461. 791, 791.
 dolor, 711, 1854. negat copulari, 141.
 493.
 Perturbare domum, 111, 81.
Perturbare amantem propria, 110, 161.
 Pervergatus furor, 198, 771.
 Pervenire in coelum, 74, 971.
 Pervertere domum, 101, 1167. Pervertā praemia,
 189, 984.
 Pervicax acies, 177, 418. clades, 111, 17. Per-
 vicax abnuis conjugia, 40, 101.
 Pervigil cullus, 61, 809. Pervigiles genae, 41.
 111.
 Pervincere, pro oblivisci, 80, 613.
 Pervius Acheron, 741, 1911. aër, 117, 474. or-
 bis, 427, 171. Pervius sacris astris zodiacus,
 164, 144. Pervium iter, 400, 1791. 419, 411.
 cunctis iter, 769, 401. Pervia vulneribus mem-
 bra, 161, 111.
 Pervolare aëra, 681, 1011.
 Perussum curis pectus, 109, 147. Perussi Indiae
 populi, 101, 484. Perussa vilcera, 111, 99.
 Pes celer, 174, 761. 418, 180. mobilis, 440.
 780. agilis, 141, 114. 166, 716. nudus, 118.
 711. incertus, 110, 174. equestris, 108, 106.
 coecus, 181, 11. supplex, 116, 111. fune-
 flus, 711, 161. superbus, 419, 111. redux,
 171, 471. Pedem referre, 601, 819. alio re-
 ferre, 416, 116. exportare e regnis, 484, 180.
 dare in laqueos, 117, 117. Pede ardenti gres-
 sus ferens, 664, 740. Pedes tenaci, 119, 114.
 Pedum signa, 119, 41. tumor ac vitium, 170.
 111. Pedes huc & illuc terre, 114, 161. do-
 mini adorare, 416, 710. perfundere palla,
 111, 111.
 Per, pro infima veli parte, 491, 111.
 Pedima lues, 484, 181. Pedimi vultus, 117.
 711.

Pe-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Pestiferum os, 197, 210. Pestiferi gigantes, 74,
276. Pestiferæ manus, 431, 461.
Pestilens invidia, 117, 489.
Pestilentia gravis netae, 123, 18. *descriptio*, ibid.
Symptoma & netae, 313, 180. & leq. q.
Pellis atra, 131, 1060. avida, 110, 4. insolita,
670, 851. numerosa, 215, 1534. blanda, 270,
416. funesta, 114, 55. ultima, 413, 618.
Nemeæa, 691, 1191. mali superata, 81,
1084. membra auferit, 672, 914. sparsura
lucem, 111, 89. gravior Typhone, 760, 140.
malum avidum, 174, 189. incidit in artus &
ossa, 701, 1111. exitum, lues populi, 448,
193. Pelli sunt satis membra Herculeæ, 695,
1130. Pestem indicare, 669, 815. bibit ves-
tus, 612, 161. in viscere latere, 696, 1149.
Pestes variae, 419, 184. dirae, 496, 151. ces-
sere, 611, 128.
Pestis Oxy populi malum, 154, 129.
Petere & ferre, *pro trahere*, 77, 1011. fidem,
pro adprobare, 130, 123. latebram, 77, 1011.
latebras, 707, 1406: 1408. fugam, 668, 807.
delubra, 134, 192. & aras, 789, 716. prae-
mium, 109, 801. mundum, 612, 98. pabu-
la, 117, 19. poenam, 418, 746. poenas, 11,
104: 14, 175: 141, 964: 710, 1457: 713, 1791.
locum, 100, 1111. Cleonas, 711, 1811. am-
plexus, 700, 769. complexus, 788, 710. te-
nebras, 193, 141. mortem, 196, 196. fontes,
324, 191. secretum, 786, 691. fugien-
da, 170, 699. terras, 101, 413: 702, 1337:
711, 1782. deserta, 175, 777. solamen, 109,
119. exanimem, 606, 904. regiam, 376,
917. aethera, 71, 919. fugam, 221, 631.
callida, 728, 419. fata, 416, 190. virginem,
406, 245. vitam, 417, 711. domos, 416,
1571, 464, 1161. coelum, 57, 763. litus, 52,
685. alitra, 375, 891. patriam, 15, 189. lo-
ca, 713, 1796. silvas, 147, 486. bellum, pa-
triam, 109, 161. onum vel occasum, 101,
1330. Phasim & Colchos, 101, 411. Tarta-
ra & Manes, 711, 1514. patriam, lare, 732,
599. aethera & lucem, 109, 114. terras
quas libet, 117, 893. quiescentem, *pro aggre-
di*, 121, 101. tecta aliena, 770, 417. prae-
mium incertum, 132, 611. undas imas, 46,
600. unicui fulmen, 700, 1201. coetus pu-
blicos, 610, 914. casum ducem, 116, 141.
Styga atram, 117, 477. aliquem comines,
418, 148. vindicem terrae, 719, 1594. tha-
lamos conjugis, 103, 1181. templa Junonis,
664, 746. regna Thebarum, 746, 1981. sedes
coelitum, 9, 89. aliquos amplexus, 144,
121. thalamos Callandrae, 193, 61. thala-
mos virginum, 144, 1007: 647, 419. glo-

riam favoris veri, 111, 109. veniam crimini-
nis, 96, 1156. colla rauri, 739, 951. affatus
aliquos, 484, 187. fidem dextrae, 488, 248.
concupiscit nefandis gnatae, 410, 10. oculos
& ora fratris, 753, 119. tactum aliquos, 96,
1157. extrema montis, 460, 1084. memora
Callistae, 130, 176. cultus regiae vestis, 411,
946. natam regis, 618, 114. tecta dominae,
611, 224. latebras nemoris, 116, 608. voce
extrema, 109, 111. rebus lapis opem, 111,
618. quem sagitta, 611, 111. quem vulnere,
696, 1210. ferro taurum, 406, 899. regiam
proprio gressu, 114, 101: 174, 180. aliquem
magna mole, 171, 119. pectus ferro, 127,
917. aliquem in exitum, 142, 971. quem stric-
to ferro, 700, 1111. uterum dextra, 184,
1018. armis inermem, 89, 1171. tecta telis
flammisque, 118, 661. penetrales Deos faci-
bus, 104, 140. aliquem ferro, 109, 408: 174,
871. penates flammis, 791, 511. feram telis,
130, 17. quem trabe, 141, 963. telo te-
cta & domos, 179, 1088. aulam flammis re-
liquit, 786, 688. aliquem ad jura legitimi le-
cti, 448, 877. tempus fraudibus, 419, 190.
terram ore dejecto, 147, 480. locum cursu
insecto, 184, 18. bello Fylon, 41, 161. im-
pios telis, 179, 1093. natos leto, 49, 610.
terram cervicē, 61, 821. vultus manibus, 181,
41. ventis littora terrae, 801, 970. regna Ter-
ro, 186, 14. virgines bullo, 411, 110. cuspi-
de turres Dardanas, 170, 118. cornu mini-
stros, 119, 179. dextra virum, 196, 716. a-
liquem dente, 158, 491. rates Grajas facibus
Idaeis, 410, 441. coelo venena, 123, 692.
a nubibus, 12, 244. munus ab aliquo, 40, 109.
ab aliquo supplicia, 711, 1786. aethera a Phle-
gethonte, 121, 848. nato incolume nil a su-
peris, 715, 1841. plura quam fas est, 140,
114. diem praeberē, 619, 672. Peto hoc
primum, 416, 124. Petit tempus lacrymas,
101, 619. Jupiter vicina alto coelo, 199,
1137. Petunt me poenae, 111, 192. ma-
ria properantes, 174, 411. Scythae opes rap-
tas ab Indiae populis, 101, 484. thalamos
meos proci, 486, 118. vulnere afflicti terram,
116, 140. Pectam te inultus, 118, 641. Peti
nostrum sanguinem, pati, 772, 461. Petitur
coelum hac via, 774, 476. Petitur a rege nul-
la libertas, 110, 134. Petitur quoque erroris
poenae, 117, 515. Petens tumulos turba, 119,
119. regnum per gradum scelus, 755, 119.
Petenti munus dare, 62, 806. Petendo pa-
triam perdere, 117, 518. Petitus mihi con-
jux, 771, 198. votis Creto, 115, 101. preci-
bus dies, 786, 691. Petitum fuit olim id in-

Ddd ddd no-

INDEX NOVUS

nobis, 641, 388. Petiti portus, 456, 1028.
Petere fugam, 682, 1038. *Petitus fomes*, pro pe-
 tuit, 124, 106; 110, 661.
Petrae Capriarides, 668, 804. *scelere nobiles*,
392, 1032.
Petulus juvenis, 315, 301.
Phoedra iolpes, 354, 434. *impatiens morae*,
263, 523. *quid parat ferro*, 300, 1155. *Phae-*
drae loror, 374, 160.
Phaenice namine citata *Tragedia Hippolyti*, 124.
Phaenice conjux, 110, 662.
Phaethon errans, 650, 854.
PHAETHONTIS genus & temeritas, 312,
826. *juvenes ejus in arbores succini mutatae*, 629,
187.
Phaethontides sorores, 629, 187.
Phalanx Threps, 361, 116.
Phaetra Hercules, 380, 614. *telis frequens*, 93,
1234. *Phaetreae* laeva le dar, 322, 306. *Pha-*
etram solvere, 76, 993. *ponere*, 346, 317.
Phaetra pugnax Medus, 323, 710. *Phaetreae*
Herculeae, 306, 136. *graves*, 568, 315. *pop-*
ulus notae, 720, 1605. *Phaetras* aloni red-
 deat, 727, 1720.
PHARIS Lacusae arbor, 445, 842.
Phascios jubere scindere pontum medium, 660,
695.
Phasiaca conjux, 676, 950. *Phasiaca* regna, 555,
110.
Phasis vertit fontem in vada violenta, 328, 762.
rigat flexibus placidis, 485, 211.
PHASIS urbs & maximus Coliborum fluvius, 385,
907; 471, 44.
PHERECYDIS patria, insula Syros, 404,
224.
Philippi tristes, 776, 316.
PHILOCTÈTES, cur ad Troiae bellum ierit,
396, 136. *unde arvis Herulis ad Trojam per-
 vit*, 442, 812. *Philoctetes Hercules sagittas le-*
gavit, 720, 1604.
Philomela vultus suos fugit, 619, 199.
PHILOMELA in *Lusitaniam* mutata, 15, 149.
Pholus & venefica amatoria ad infaniam pepulit
 non paucos, 645, 452.
PHINEI *Arctidae Regis* fabula, 117, 154.
Pliniae mensae, 38, 759.
Phlegethon ater, 497, 753. *cingens nocentes*
igneo vado, 305, 1227.
PHLEGETHON, annis infernalis, ardens,
110, 73; 175, 1018; 320, 162.
Phlegra vallis *Thessalicae*, 36, 433; 162, 810.
PHLEGRAEI hostes, 163, 810.
PHLYEUS, vicus *Ptolemaidis* tribus, 228, 28.
Phocaea regio, 367, 772.

Phocis relicta, 608, 918. *Phocidos* solum Bac-
 cho gratum, 330, 329.
PHOCIS, *Graccae* regio, ad finem *Criusum*,
30, 324.
Phoebe effrena, 487, 588. *ore lymphato fu-*
tens, 380, 34. *repente* fillet, 504, 710.
Phoebe noctivaga, 329, 354. *rubicunda*, 373,
747. *alligat orbem cornibus*, 476, 97. *Phoe-*
be minit curus nullo morante loro, 535, 874.
Phoebes vultus, 368, 664. *orbis*, 768, 189.
Phoebeus axis, 709, 1442. *axis incensus*, 705,
1387. *senex*, 548, 176. *Phoebea* fax, 350,
379. *Laurus*, 326, 228. *fortis*, 331, 288. *lam-*
pas, 188, 87. *Phoebeum* genus, 334, 126.
Phoebae flammiae, 164, 838; 659, 681. *Phoe-*
bea tela, 583, 529.
Phoebus, 47, 603; 218, 192. *nitens*, 680, 1022.
mendax, 384, 1046. *nascens*, 737, 1884. *ca-*
dens, 377, 463. *pallida*, 601, 818. *redit*,
556, 577. *retro* fugit, 160, 776. *edit car-*
men, 348, 408. *parat* diem, 325, 728. *ef-*
fulsit mari, 4, 15. *hic ortus* promittit, 319,
121. *fleit* in medio, 529, 768. *clarus* diem
 attollit, 497, 308. *meat* vultu obfuro, 72,
940. *offendit* viam salutis, 318, 109. *peco-*
ris magister, 145, 206. *quo* me vocat, le-
 quar, 312, 206. *minatur* gnato toros diros,
312, 20. *inicit* rota rapida *Synthas*, 637, 327.
Phoebeus reus, 312, 34. *coma*, 662, 727. *lit-*
tus, 726, 1690. *loror*, 15, 136. *rota*, 708,
1439. *nepotes*, 507, 512. *lultra* decima, 550,
42. *inicius* humor, 351, 545. *domus* utrae-
 que, 616, 2. *monitu* vaccae comitem ire,
364, 719. *jamjam* cadentis lumen dulcis,
461, 1140. *Phoebo* Cilla sacra, 405, 227. *pro-*
ximum volare, 600, 688. *notus* infans, 327,
235. *laurus* cara, 345, 451. *Indus* subditus,
670, 47. *comparare* colla, 277, 800. *prox-*
imum caput, 332, 201. *Phoebum* pati, 327,
331. *vetare*, 721, 1724. *canere*, 671, 310.
motari, 551, 56. *jubere* tardius agitare curus,
601, 816. *nefandae* stirpis auctorem vocare,
566, 205. *colens* Arabs, 667, 792. *Phoebo*
auctore pigni, 566, 204.
PHOEBUS, semper juvenis, 368, 664. *vide*
Apollo. *puer* sagittis interfuit *Pythia*, 37,
455.
Phorbas, senex grandaevus, 322, 839.
PHORONEUS rex *Argivorum*, 113, 115.
Phosphorus dei praenuntius, 335, 878.
Phrygiae rector, 396, 321.
Phryges victi, 560, 306. *everfi*, 427, 532; 427,
804. *Phryges* victi vicimus, 604, 869. *scissi*,
395, 125. *Phrygum* rector, 389, 39. *regi-*
men, 594, 705. *auxilium*, 596, 743. *in poe-*

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

nas vivere, 452, 955. Phrygius virtus Ulyssis nota, 438, 757. ipes una, 421, 463. instructae dapes, 605, 876. everis malum hoc deest, 445, 888. Phrygas affligere, 409, 277. turbat atque agitat terror, 420, 414. Phrygus hoies, 393, 70. pallor, 701, 774. tuias, 153, 663. grex, 410, 206. senex, 684, 1075. Phrygia vates, 559, 189. Phrygum nemus, 399, 1134. Phrygu remiges, 450, 920. Phrygae furus, 519, 144. **PHYRYXI** & *Hellus fabula*, 457, 1034. Phryxus aries, 504, 471. Phryxum mare, 666, 776. *Phobus, pars Thessaliae, Achillis patria*, 412, 817. Phryxeter bellua marina, 393, 1030. Piere iura ponti temerata, 514, 615. rates redditutas, 432, 617. Piceus ignis, 160, 772. Pice aliquid facere, 397, 380. ad coelum tollere manus, 368, 790. Piena cichara, 406, 357. chelys, 681, 1033. Pietas debita, 366, 631. misera, 312, 19. 681, 1037. trepida, 503, 438. salva, 307, 381. faneta, 312, 455. 324, 903. 755, 160. iara, 795, 844. hodierna, 144, 515. opprimat ferum, 140, 550. me iugat, 369, 796. deest, 157, 217. ceiat nefandis, 185, 921. nullum numen habet, 708, 911. vera quaerenda, 678, 984. virtutis viro redeat, 81, 1093. nulla me movet, 125, 248. te movet, 96, 1269. erit scelus, 678, 956. vetat precibus parere, 509, 445. minus potest quam necessitas, 429, 581. Pietas cessat, 785, 674. redire solet unde sum-mota est, 141, 474. vocatur quicquid admis-sum est, 538, 905. Pietatis se referre, 219, 185. cede dolor, 540, 944. docere, 302, 311. 610, 957. prodelle, 763, 386. ira fu-gat, 540, 941. Pietate vera nulla vis major, 146, 549. *Pietas quid*, 610, 957. pro clementia, 158, 745. *conspanguens in gratiam reducit*, 146, 532. *Pietatis comparatio in queribus*, 158, 744. *Piger*, pro quiescente, 32, 378. incellus, 176, 421. mundus, 53, 705. Ions, 154, 665. 351, 547. languor, 323, 181. 557, 161. omnibus ripis lilter, 528, 764. ad caedem, 463, 1154. li-tora sua tangens, 404, 331. Pigra Tethys, 697, 1252. hiems, 165, 863. Pigrum frigus, 526, 736. Pigra genus, 137, 436. *Figere parentis inventi*, 371, 876. prioris crimi-nis, 557, 149. Piget lucius, 78, 1027. afflic-tos gaudere, 170, 941. *Figere ad damnum & dolum refertur*, 557, 162. *Piget podagrus*, 557, 162. *Pignus dulce*, 439, 766. arcum, 481, 145. Acē-

tae datum, 511, 571. in matre lateri, 544, 1012. sanguinis mouspicatum, 183, 1022. re-gni maximum, 564, 271. fidei dicata, 32, 370. pignus societis tenere, 372, 230. amo-ris Herculei latere, 646, 490. Pignora pacis edere, 752, 279. pacis utero eniti, 800, 937. *Pignus, pro praerogativa*, 564, 271. *generis*, 511, 570. *Pindus ingens*, 514, 721. nivalis, 408, 384. cel-sus, 647, 463. Pindi iuga, 363, 614. Pindo Athos congelus, 619, 1153. Pindum manu ferre, 700, 1309. Pindo cadaver obtrudere, 691, 1169. *PINDUS Thessaliae mons*, 75, 990. 97, 1285. 647, 493. 755, 1381. 728, 1730. *in Pindo mon-te bacchus solutus*, 492, 384. *Pingere*: pingitur aether stellis, 402, 310. Pictus sinus, 314, 317. mundus, 164, 813. Picta vellus, 605, 879. chiamys, 153, 664. linea, 229, 46. *Pinguis vapor*, 70, 911. Pingue amomum, 171, 948. paucum, 474, 235. Pingues eruere ho-sipitum, 870, 617. 30. Pingues herbae, 320, 134. victimae, 67, 827. *Piniter* Olympus, 569, 338. *Pinnac summae*, 459, 1070. laesae, 722, 1633. temporibus aequalis atrae, 670, 1004. *Pinus multifida*, 478, 111. ardens, 11, 101. Thessala, 495, 336. Cybelae sacra, 393, 71. attingens humum, 305, 1223. obvia Phoebo, 351, 541. altilis immanis, 721, 1620. Pinum thalamo ferre, 471, 37. *Pinus prenuba*, 471, 37. *Pinus, pro facie*, 11, 101. *pro navis caesa & pinu*, 393, 71. *Pinus utebantur ad tuenda pecora*, 593, 689. *Pirata pavidus*, 346, 459. *Piratarum Thyrenarum, Baccho raptum, fabula*, 345, 449. *PIRENE, fons prope Corinthum*, 527, 745. *Nympha*, ibid. *Pirenae undae*, 527, 745. *Pirithoi pater*, 306, 1235. comes, 241, 244. *PIRITHOUS, filius Iulionis*, 306, 1235. *PISAE, civitas Elis*, 114, 123. 445, 849. *Piscus Jupiter*, 609, 938. *Piscari clatibus*, 139, 159. *Piscis Tyrhenus*, 577, 451. tremulus, 16, 157. *Pisces merfi*, 149, 503. *Pscebus tecti*, 769, 411. *ultima coeli sidera*, 166, 866. *PISIDICES praedicti, ab Achille puniti*, 405, 226. *Pistrix, sive Pistis, bellua marina*, 394, 1049. *Pius consensus*, 774, 385. *PIUS, 233, 103*. ali-quis est ex me, 188, 82. *Pia comitum*, 415, 501. *foror*, 329, 779. *Pium officium*, 118, 124. Piusa

INDEX NOVUS

- Pium furtum 608, 911. Pii luctus, 761, 170.
 contactus, 100, 1318. Piaze dexteræ, 111,
411. animæ, 192, 160. aræ, 118, 429. ma-
 nus, 116, 116. preces, 438, 695.
Pius, pro clementi, 118, 741. Pii fratres, i, e. Ca-
sar, & Pellox, 111, 617.
 Placare umbras, 101, 118: 111, 561. Deos, 611, 577. numen agere, 111, 401. focos
 caedere, 178, 1019. aliquem a caede, 191, 11.
 Danaos prece, 411, 688. munere & prece no-
 vercam, 114, 146. undas cinere Hectoris,
411, 618. prece Coelites, 191, 696. Manes
 victimæ, 141, 971. deos capere aliquos, 149.
110. Placati natis, 106, 107. Placatus Deus,
111, 1000. Placata mens, 191, 181. novica-
 ta, 708, 1411. Placati Dei, 186, 111. sinus,
101, 1190.
 Placere hosti, 168, 616. novicæ, 169, 684.
 odisse, 161, 168. Placet habitus, 104, 91.
 mors, 111, 1011. dubie nil, 110, 161. vir-
 ginis pudor, 418, 118. hinc mitti corpus, 671.
861. poenæ modus, 117, 179. in vulnus
 maxima cervix, 114, 91. Placent Herculis
 arma 117, 211. molles cultus, 141, 411. nu-
 mina voto, 114, 100. Placuit poenæ genus,
118, 911.
 Placere poenæ, 416, 1011.
 Placide potens, 16, 718.
 Placidus vultus, 111, 116. Placidus amoris, 166.
618. portus, 117, 491. Placida quies, 111.
60: 718, 718. frons est, 718, 1746. pax,
104, 749. Placidum numen, 111, 131: 441.
110. mare, 401, 101. vadum, 11, 610. pe-
 lagus, 191, 1010. Placidi flexus, 481, 111.
 Placida numina, 141, 981. Placida fari, 109.
118.
 Placita improbare, 407, 146.
 Plaga inundi, 87, 1118. ardens, 610, 67. fer-
 vida, 694, 119. arens, 11, 119. valla ter-
 ræ Eoæ, 141, 416. solifera, 618, 119.
 mundi quota, 611, 91. fontis turbæ decreta,
91, 1111. noctis æternæ, 180, 111. Geryo-
 næ raptæ, 718. 1900. igniferi poli, 704.
 1141. Plagæ fervidæ urbes, 711, 118. al-
 tæ, 117, 146. rariæ, 119, 41. arentes, 111.
714. coeli, 180, 971. Ponti reliquæ, 111.
119. noctis æternæ, 140, 111. Plagis O-
 ceani dirimi, 116, 911.
 Planchus creber, 194, 91. illius, 177, 1046.
 foemineus, 761, 111. Planctus per urbes re-
 sonet 716, 1141. in Planctum genus advo-
 care, 716, 1161. Planctu sonant littora, 191.
108. Planctus graves, 717, 1186. funerei,
711, 1497. febiles, 718, 710. valli, 714.
 1670. & gemitus sonant, 449, 901. Plan-

- ctus ponere, 741, 1969. dare, 191, 64. ac-
 cipere, 196, 111. vertere, 196, 110. ad
 Planctus ire, 191, 79.
 Plangere funus, 717, 1180. totas gentes, 718.
 1861. gnatum Jovis, 716, 1164. diſſidia O-
 ctaviæ, 718, 746. cum aliquo, 718, 1901.
 Plangunt arma dolores, 81, 1111. Plangens
 leviter fluctus, 591, 681.
 in Planum ferre domos ex alto, 111, 86.
 Plantas cohibere loco, 147, 111.
 Platanus viret folio verno, 141, 111.
 Platonis circulum latorem sedem iustorum post mor-
 tem statuant, 11, 741. animas in coelo prius suis
 se cœlebant, 71, 961. 741, 1941.
 Plaustrum gemens, 111, 76. tardum, 164, 711.
 geminum, 147, 477. Urbes, 711, 1114. Plau-
 strâ Arctûa, 491, 111. Plaustra lucida verſa-
 re, 111, 70. noctis regere, 719, 111.
 Plautus procul submotus, 771, 461.
 Plebeja domus, 119, 1119. manus, 16, 718.
 Plebs: Plebis scelus impium, 794, 816. vota,
774, 487.
 Plectrum positum, 141, 197. leve, 411, 111.
 Plectrum modulans, 111, 616. Plectro chœ-
 ræ ferre, 441, 811.
 PLEIADES unde dicuntur, 476, 96. Atlantis ex
 Pleione filias, 1, 11. Pleiadum tres Japites,
 quartam Orion compressit, 1, 11: 11.
 Pleione, 476, 96.
 Pleurancium, auspiciis faciendis electum, 477, 97.
 Plenus vultus, 110, 718. culpa animus, 117.
161. orbis, 171, 744. liberis sepulchris, 147.
16. Plena luna, 149, 101. tellus pace, 716.
 1701. Plena Carbaia, 41, 111. juga Centau-
 ris, 74, 699.
 PLEURON, Attolice urbs, 441, 117.
 Plicare corpus nodis angustis, 117, 689.
 Plumæ volucrium, 619, 101. Zephyris motæ,
166, 718. Plumæ in specu relinquere, 110.
711.
 Pluralia per indignationem, pro singularibus posita,
106, 168: 144, 1007.
 Plus licet in iratos, 111, 618. Plus læso dolere,
710, 1464. Pluribus populis imperans rex, 41.
160. Plura ferre quam posuit, 710, 1466.
 posse, 111, 117. audere, 114, 111.
 Pluto, 166, 618. superbus, 689, 1143. purgat
 manus, 671, 911.
 PLUTO frater Jovis, 617, 118. mortuorum
 Dominus, 41, 106. inferorum rex, 14, 717: 64.
111. Pylis auxilio adveniens ab Hercule ruina-
 tor, 41, 160. Platonis insignis creberus triceps,
7, 48. Platonis forte contigerant inferna regna, 47.
607.
 Plutonia domus, 419, 410.

Plu-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Pluvius Ausfer, 515, 93. Pluvias Hyadas vitare, 492, 111.
 Pocula lactea, 346, 470. Pocula miscet sanguis, 658, 657.
 Poeniam gentile, 169, 916: 175, 923. *ex interitua claudere solentis*, 169, 916: 604, 886.
 Poeniam, *inimicis velis angulus*, 493, 322.
 Poena horrida, 670, 941. laxata, 111, 91, gravior, 527, 746. tristis, 802, 976. nece gravior, 752, 108. est, regnare, 121, 646. scelentibus par, 198, 122. Tityi, 104, 9. me manet, 305, 1218. est mori, 675, 930. Poenae pars ignota, 451, 973. comes, 69, 897. loco hoc est, 454, 997. Poenae aliquem extrahere, 433, 657. aliquem expetere, 489, 256. unus fatis est, 544, 1008. placere, 416, 1015. Poenam impedire, 412, 333. decernere, 116, 151. sentire, 433, 655. petere, 438, 746. exigere, 677, 970. parare, 451, 935. non esse alius, 111, 87. morte exigere, 611, 995. constituere in cives, 796, 816. in Poenam rueret, 800, 943. Poena dira vacare, 796, 855. aliquem colere, 410, 300. nulla contentus dolor, 635, 196. Poenae languidae, 185, 46. debita, 50, 641: 55, 729. cruentae, 504, 461. graves, 222, 645. scelentibus pares, 383, 1030. lege Patrum datae, 110, 74. me petunt, 312, 292. Poenarum genus quaerere, 537, 888. arbitri, 193, 166. fatis exactum, 409, 187. Poenas amare, 110, 82. solvere, 194, 172. alicui solvere, 301, 1177. scelentibus solvere, 177, 917. luere, 326, 222: 481, 146. luere suorum facinorum, 760, 128. poscere, 680, 1006. exigere, 189, 92: 514, 616. sibi exigere, 710, 1471. dare, 78, 1018: 637, 322. alicui dare, 743, 1971. graves dare, 495, 340. dare pro scelentibus, 539, 925. dare sanguine, 793, 811. furoris dare, 761, 273. fraudis alienae dare, 219, 590. dare reculare, 583, 1025. petere, 710, 1457. morati, 177, 916. petre, 11, 104: 732, 1791. pendere crimine, 518, 660. capite persolvere, 613, 1001. sibi abrogare, 673, 899. Poenas dent arma, 93, 1235. Poenis pascere vultus, 765, 339.
 Poena, pro labore improbo ac misero, 155, 439. Poenae. Deae, 468, 15.
 POENI, *propre Carthaginienses*, 148, 348. Poenorum humanae bestiae, 802, 979.
 Poenitere fugae, 485, 170. Poenitit licet, feci misera, 543, 990. Poenitendus sanguis, 372, 817.
 Poetas tam solem quam sidera ab Oeta procedere fingunt, 14, 133.
 Ποῖνα μεταξὺ πλάτ' αὐλάθ' ὃς χαλεπὸν ἄνθρωπο. Pro-

verb. 516, 644.
 Pollens habitus, 195, 185. vir cunctis, 600, 805. fulmine pater, 572, 182. Pollens Asia, 587, 7. domus, 120, 190. arx opibus & muris, 424, 478.
 Polliceri sibi crastinum, 150, 620.
 Polluere penates face Sisygia, 755, 162. Pollui facie nova, 46, 601. Polluitur aether spiritui ducis, 759, 216. Pollutus animus, 91, 1262. Pollutum tabe forum, 776, 512. Pollutae caede hominum manus, 770, 413.
 POLLUX & Helena *vero edis*, 586, 681.
 Polus Arctous, 686, 1107. Hesperius, 691, 1203. sidereus, 268, 661: 741, 1940. glacialis, 2, 6: 621, 89: 637, 336. australis, 685, 1104. de-vius, 196, 1092. niger, 651, 559. nigrans, 597, 756: 675, 938. nivalis, 552, 67. purus, 470, 30. stelsifer, 276, 785. cellus, 14, 159. ater, 84, 1105. nitidus, 61, 822. deterior, 47, 607. praecops, 328, 149. ignifer, 704, 1561. umbrans, i. e. *Antarctius*, 280, 856. micat igne, 163, 825. fedit collo Herculeo, 8, 72. Polus celsit nocti, 787, 715. inhor-refcit atra nube, 688, 1133. Poli gubernator, 284, 903. rector, 698, 1275. Polum attingere, 167, 886. referare, 74, 963. referare arte, 413, 314. frangere, 689, 1150. Tar-taro jungere, 758, 223. utrumque frangi de-bere, 688, 1136. Poli extremi, 572, 384. strati, 686, 1110. Polos pandere, 727, 1725. versare cardine, 288, 963.
 Polum *Australen an calidum crediderint veteres*, 759, 234. *Polos moveri cum universo*, 288, 963.
 Polybus, 311, 12. sospes absolvit manus, 359, 663. obtinet aeternam quietem, 368, 785. Polybi faces, 320, 272. Polybo sociata Metro-pe, 159, 661.
 POLYNICIS *melior causa, quam Etoclis*, 186, 57. *Polynici & Oedipi comparatio*, 215, 515.
 POLYPHEMUS pater, quus, 148, 582.
 Polyxene, 414, 167. miseranda, 411, 942. Po-lyxena cineribus desponsa, 401, 195.
 POLYXENE & Polyxena *drutur*, 414, 367. *honestas in cadendo*, 464, 1167. *ubi immolata*, 464, 1164.
 Pomiferi rami, 53, 700.
 Poma aurea, 603, 852. mista, 117, 163. di-vitia, 42, 532. filiv encussa, 159, 515. Po-ma cedent, 718, 1579. Pomis adhibere ma-nus, 684, 1078.
 Pompa ducitur Morti, 319, 126. Pompa ven-rire ferculum, 623, 110. Pompam fieri Mly-cenit, 198, 556.
 POMPONII *Secundi genus carminis*, 346, 461.

Ddd ddd 3 Pon-

INDEX NOVUS

Pondus immane, 414, 489. trifle, 177, 799. vultum, 130, 139. grave, 435, 491. Heclorem, 418, 419. alternum, 699, 1184. mali leve cil, 710, 1763. erecile, 171, 986. leve totus aether mihi incubuit, 710, 1764. leve Othrys Encelado, 619, 1140. adimam terram datum, 461, 1114. animi quo vergit, 499, 191. tuto cinere, 160, 676. mali pelleret, 611, 331. Pondera vacua, 81, 1087. librata, 189, 971. regni fracti, 170, 910. cadunt Librac, 165, 818.

Pondus laesus, *Hellenismus*, 719, 1599.

Pondere odia, 176, 1034; 701, 1314. tonfas, 176, 441. minas, 498, 331; 616, 107. pharetram, 346, 117. animos, 418, 745. discretia, 126, 711. ferrum, 111, 449; 113, 483; 736, 1871. arma, 437, 531. metum, 111, 148. corpus, 110, 171. curas, 169, 921. iram, 144, 519; 158, 711. pondus, 160, 677. planctus, 743, 1969. vites, 617, 19. retia, 366, 719. arma, 14, 409. metus trepidos, 607, 916. undas tumidas, 413, 188. simile quid, 193, 111. lubricos gradus, 184, 1010. gradus decoros, 198, 771. Pergama recidiva, 413, 471. mare tumidum, 145, 410. vultus inflatus tumidoque, 110, 609. planctus funereos, 711, 1497. vitae finem, 188, 608. animi tumores, 119, 184. clavae pondus, 664, 787. ad nutum *aliquis* bella, 147, 601. muros terra nova, 497, 170. antennis medio malo, 494, 134. seia, matre rogante, 109, 410. iura in tuto, 112, 31. *aliquis* odium, 141, 118. ex animo reges atavos, 416, 711. membra epulanda gregibus, 461, 1109. fata sub pedibus, 613, 1018. Posuit Deus simul odium atque regnum, 111, 616. Ponnnt avidi spem, 416, 199. Posuit ter bruma nives, 106, 170. Posuit inter astra, 708, 1473. loco tuto, 111, 161. ad ortus primos, 116, 118. inter vapores, 718, 170. supra hiemes, 186, 916. more solito, 119, 174. Positum genu, 476, 711. Positi sub occasu lhet, 714, 1511. Sabaei sub aurora, 714, 1511. Positae fugitae, 147, 481.

Pontes junctos esse vetare, 111, 181.

Pontica ripa, 188, 11. Ponticum mare, 271, 716.

Pontus Aegeus, 148, 488. Brutius, 148, 578. Scythes, 697, 111. mixis, 144, 174. nictidus, 145, 445. Mobilis, 81, 1016; 41, 110. coeruleus, 618, 181. dehiscens, 180, 499. vultus, 491, 110. frigidus, 151, 199. inia nus, 148, 111. curvatus, 118, 16. magnus, 145, 447. ingens, 101, 1011. omnis, 191, 111. commissus, 717, 1568. Coro sacvus,

100, 411. tumet audro, 661, 710. generat herbas, 641, 461. patitur leges, 497, 164. in astra tollitur, 178, 471. in terras ruit, 191, 1033. exsurgit Coro furenti, 191, 1011. sentit suum Achillem adesse, 400, 176. Ponto ignoto nomina dare, 619, 679. Pontum fecare, 160, 110. medium scindere, 660, 666. perarare, 117, 610. effundere, 187, 917. Ponto vestito frui, 718, 1585. medio decipi, 613, 111.

Pontus Euxinus cur ita dicatur, 471, 44. Pontus Euxini aquae cur dulciores, 481, 111; 486, 111.

POPULICOLAE aedes suas in Felia destruxerunt, 118, 455.

Poppaea victrix, 781, 671. tenet toros fide concordii, 791, 791. Poppaea ora gerens marmor, 791, 791.

POPPEA a familia concubinae nata, 711, 101. admodum diligens colandae formae, 771, 511.

Populatur artus cura, 110, 177. ora lapni, 116, 1095. Populus venas ignis, 144, 18. Populus muros flamma, 188, 601. Populatum decus, 180, 107.

Populatur artus cura, 110, 176.

Populare carmen, 141, 401.

Populator Arcadii agri, 601, 811.

Populea silva, 711, 1641. arbor exornet comas, 70, 911.

Populus caua, 613, 178; 667, 789.

Populus arbor Herculis sacra, 61, 894.

Populus prior, 114, 604. recens, 168, 744. Corinthius, 168, 784. contumax, 113, 644. noxius, 791, 811. timens, 716, 1541. Ogygius, 114, 189. aeger, 174, 874; 118, 181. lucis pavidus, 16, 391. occurrit, 116, 411. Ditis, pro Manibus, 111, 171. infernae Stygis, 140, 196. avidus theatri, 64, 818. cogitur facta domini ferre & laudare, 111, 106. Populi frues, 111, 11. vis magna, 717, 181. aura, 117, 488. furor, 796, 866. furor caede paucorum compressus, 791, 846. Populi Arcadium, 711, 1811. Hebr, 711, 1818. leves, i. e. umbrac, 144, 708. vetusti Arcades, 716, 1116. Indiae perulli, 101, 484. cum urbe cadentes, 188, 601. rite favescentes, 471, 18. fremunt, 180, 1018. Populus iura dare, 419, 771. Populus fugare aspectu, 94, 1141. natura vocat, 719, 1918. terrere horrore novo, 110, 794. quatere terrore gravi, 744, 1993. in Populos ferre arma, 110, 614. Populus stipatum efficit, 611, 607.

Populus succumans, mobilis, inconstans, 189, 981.

Porcus vel porca sacrificatur in foderibus illis, 101, 181. Porci animi, 71, 915.

Pot.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Porrigere terras, 617, 4. ramos ultra nemus, 731, 1615.
Perregere ignes, de stella semitam trahente, 371, 740.
 Porta vacans, 71, 980. Portae patent, 119, 110.
 Portas cohibere clausas, 147, 564. Portis septem opertus, 97, 1191.
Porta regis, 54, 730. Portarum Thebanarum urbis nomina, 319, 1330.
 Portare quod novi, 664, 740: 311, 626: 176, 914. quem procul a poena, 803, 977. quid anhelio pectore, 791, 779. aliquem ad supremum ignem, 113, 119. taurum tergo per flatus Europen raptam, 790, 787.
 Portare plagas, 119, 44.
 Portentis altra tribuere, 631, 74. Portenta fugere, 46, 603.
Portumus, Juvencali dicitur Charon, 60, 771.
 Portitor quis, 50, 748.
 PORTUMNUS, *Gracis Palarmen*, 145, 446.
 Portus Aulis, 118, 173. aerumnis optatus, 109, 790. quiete placidus, 187, 193. mari datura moles, 80, 1047. Stygil, 80, 1131. gemini, 114, 131. petiti, 416, 1028. crebri, 310, 611. lenti, 311, 631.
 Poscere Iolen, 612, 174. arcum, 731, 1648. viam, 59, 770. flammam, 737, 1717. diem, 671, 861. proelia, 148, 143. fata, 114, 721. causam, 680, 1011. carmen, 117, 93. poenas, 680, 1006. undas, 670, 816. onus Alcmenes, 731, 1835. votis meliora, 174, 406. parem caedem, 410, 110. fatu acerba, 174, 416. caedem foras, 796, 861. Alkiden genuit, 737, 1837. vindicem suum, 680, 1010. pretium vadis, 648, 504. spolia Nemesei mali, 734, 1666. Poscit ratio, 318, 124. Poscunt fata, 413, 351. me bella, 47, 618. fidem secunda, 608, 914. Poici ad exempla, 114, 243.
Poscere pretium stupri amarum caput iustae conjugis, 733, 131.
 Posse nimium, 140, 315. plura, 185, 157. cerneis flentem, 798, 895.
 Possidere regna, 40, 619. coelum, 711, 1815. Heben, 718, 111. animum domini, 717, 194. jura patriae domus, 19, 117. Possidet corpus tremor erber, 195, 711. te fortuna, 418, 163. regnum mens bona, 133, 180. Possidens domum mariti peller, 644, 318. Possessus atra nocte, 700, 1394: 31, 333.
 Post terga, 41, 584. Post raptum canem, 71, 981. Posteritas probat, nec tacet, 110, 191. Posteritatem vix facinus credere, 766, 160.
 Postes clusi, 181, 841. sonant, 176, 911. sonuere, 612, 254. Postes rumpere, 76, 1000.

Postrema funera, 196, 119.
 Potare Araxen, 130, 58. cruorem in Bacchum mullum, 110, 66.
Potatio Syphna, 168, 913.
 Potens Asia, 109, 781. fortuna, 767, 377. aula, 186, 3. regna, 506, 109. Hiper, 81, 1119. Icnus, 431: 619. Ioido, 779, 431. nimium nomen, 161, 609. nimium natura, 187, 1116. nimium ignis, 247, 331. mei non sum, 170, 699. aulae, 134, 191. mentis, 146, 147. ventorum, 119, 114. tenebrarum, 171, 868. mente, 132, 181. vino, 189, 986. arte, 114, 121. dente, 460, 1094. partu, 800, 949. Potentem quem VOCARE, 660, 691. esse cupere, 616, 619. hymenaeis fieri, 714, 146. Potentes deae, 196, 711. Potentes aggredi neino tutus potest, 501, 410.
 Potens frugum, 37, 109.
 Potestas maior, 17, 106.
 Potiri Erebo, 7, 14. gloria, 145, 518. vacuare, 518, 501.
 Potu parcere, 169, 914.
Potus, fumi quo tenditur velum, 493, 112. *Potus aevi, Achilles cognomen*, 403, 130: 189, 610.
 Pratum apertum, 11, 141. Prata lacta, 51, 698. aeterna, 172, 846. decentia, 274, 764. Pratis incubant pecudes, 180, 141. Prata frangere, 117, 146. carpere, 131, 323.
 Praebere jugulum, 613, 971. dapes, 58, 716. lumen, 11, 673. animum intrepidum, 679, 274. moras luminibus, 44, 173. membra flammis, 116, 640. cruorem flabulis, 603, 846. manus turbibus, 676, 941. ora blanda, 163, 171. alius ubera, 815, 146. membra rotas, 680, 1011. sacris jubar, 466, 6. tutos recessus, 112, 71. colla jugo luminis, 146, 1014. se obsequentem spei, 115, 112. alitibus jecur, 101, 118. iter ad superos, 400, 180. aciem liberam loco patenti, 419, 1079. malis lacrymas, 697, 1267. diem petere, 619, 677. quem dapem volucris, 701, 1378. Praebere, occurro, insequor, 79, 1041. Praebet fenes casa securos, 198, 1117. Praebet arbor ramos lactos, 118, 614. Praebuit nemus umbram hospiti, 161, 711.
Praebere fugam, 111, 619. *Praebere se legibus*, 194, 178.
 Praecedere gradus, 614, 1094. ad fata, 664, 771. Praecessit verba arcus, 649, 117.
 Praecepta annus, 681, 1096. gradus, 611, 314. locus, 190, 117. curus, 609, 943. polius, 318, 349. dies, 777, 481. furor, 318, 814. annis, 613, 190. Praecepta via, 117, 114. ira, 161, 541. aries, 161, 810. Phaedra, 161, 541.
 Praecepta vulgus, 111, 351. letam, 146, 361.

INDEX NOVUS

163. Praeceptis arce missa cado, 343, 360.
 Actaeon silvas fugit, 166, 755. quo lata, 228.
 726. abiit, 373, 738. in ora fulsus, 396.
 1085. in Praeceptis dare arces, 552, 78. in
 Praeceptis rapere, 180, 499. in Praeceptis vade-
 re, 318, 178. in Praeceptis quem rapere, 164.
 260. Praecipites regum casus, 552, 71. in-
 feri, 43, 147. Praecipites ferae, 310, 51.
 Praecipites illos ira agit, 101, 399.
 Praeceptum pejus, 118, 309. Praecepta imperii
 dare, 333, 661.
 Praecingere tempora vinculo roseo, 474, 720.
 Praecingere senem pueris convenit, 771, 441.
 Praecipitare noctem brevibus rotis, 375, 767.
 Praecipuum nefas, 137, 385.
 Praeclara conjux, 641, 197.
 Praecludere iter, 719, 1930: 743, 1954. Prae-
 clusae fauces, 161, 781. Praeclusa delubra,
 664, 747.
 Praecommovere, 128, 303.
 Praecorquis, pro praecorquis, 199, 350.
 Praecurrere patriam ruentem, 115, 73.
 Praeda vilis, 193, 18. maior, 261, 143. bre-
 vis, 411, 950. divisa est, 574, 423. trium-
 phi, 197, 110. propior, 141, 501. jacui ti-
 bi? 90, 1186. fugacior avibus, 117, 154. Prae-
 dae certa tela, 723, 1655. Praedae imminens,
 317, 95: 770, 431. Praedam agere, 31, 313.
 duci, 711, 1789. canibus jacere, 181, 15. &
 spoliis revchi jubere, 519, 664. & conju-
 gere esse, 647, 111. afferre de nubibus, 378,
 819. esse remigibus Phrygiis, 450, 910. ferre
 plaustro, 311, 77. centaurs dari, 691, 1195.
 moribus premens leo, 440, 797.
 Praedari: Praedatur flamma dapes, 453, 557.
 Praedicere mala, 390, 15. Praedicta fata, 176,
 914.
 Praeditus folio, 340, 216.
 Praedonem suum venerari, 164, 718. Praedo-
 nibus brachia cadunt, 146, 461.
 Praefatiombus utantur ministri navium mali, 426,
 514.
 Praefecti trepidi, 791, 782.
 Praeferre triumphos, 612, 100 caput, 181, 18:
 11, 121. ignem, seu faciem, 66, 816. ample-
 xus Leda, 791, 770. patriam liberis regem
 decet, 413, 333. malam fortunam bonae,
 118, 456. ignes Stygios thalamis, 747, 21.
 cui gnatam, 640, 377. satum sanguine alie-
 no, 754, 140. notas flebiles, 349, 509. ali-
 quem alium, 374, 760. telum tergemina cuspi-
 de, 41, 163. Praefert taurus Hyadas, 165,
 811. Praefertens fraudi deos Vates, 160, 669.
 Praelata est mihi capta, 635, 304. Augustae
 manu fax, 789, 749.
 Praefulget dies gemino sole, 595, 728.
 Praegredi virum caillae solent, 671, 897.
 Praeliando in convivis meris barbaricus, 126, 173.
 Praelucere novis thalamis, 449, 900.
 Praemium incertum, 221, 612. Isclerum, 319,
 590. Praemium petere, 369, 801. ferre, 409,
 393. alium eripere, 454, 998. ferre ex culpa,
 488, 144. Praemia aqua, 41, 135. perveria,
 389, 985. expectant redudem, 137, 441. Prae-
 mia, pro munere reddere, 765, 114. cantus
 perdere, 685, 1088.
 Praemonere esse fraudes, 643, 731.
 Praenitere: Praenitet omnibus facies unius, 476,
 94.
 Praepes curfus, 195, 1061. Praepetem pennisa-
 vidis ferre, 109, 433.
 Praepone virum callis, 795, 845. Praeposius
 pomis, 43, 512.
 Praepotens domus, 747, 38.
 Praepirere toros, 611, 387. terras, 159, 618.
 patri sceptrum, 8, 65. Praeceptum scelus,
 180, 1104.
 Praeruptus Athos, 635, 145. mons, 460, 1084.
 Praerupta arx, 184, 663. Praerupta juga, 183,
 11. Praerupta expetere, 187, 63.
 Praefagire malum grande, 664, 745. mala, 201,
 378. Praefagit animus malum, 87, 1148. Prae-
 figa mens mali, 171, 918.
 Praecia factorum Manto, 568, 319.
 Praefens metus, 788, 734. dolor, 798, 890. ab
 altris, 743, 1997.
 Praefens, pro futuro, 240, 324.
 Praefes veri Deus, 184, 1041. Praefes dextra,
 488, 143. Praefides piorum sunt Dii, 180,
 1101.
 Praefes, pro vindice, defensore, 488, 143. Praefides
 Dii, 31, 156.
 Praefidium Phrygibus fessis, 195, 115. Praefi-
 dia casta, 440, 723. fida, 607, 917. gentis
 Achivae, 487, 227. Praefidia esse, 714, 1830.
 occupare, 425, 497: 416, 890.
 Praeflare fidem, 144, 507: 100, 319. Creusae,
 406, 495. fidem nuptiae, 312, 93. fidem me-
 ritis conjugis, 503, 415. regibus fidem, 169,
 799. matri fidem, 517, 159. posse fidem ta-
 citam, 646, 480. donum alium, 609, 919. pe-
 flora credula, 171, 961. Praeflat te furor in-
 fontem, 81, 1097. nulli velox fortuna fidem,
 399, 1145. perido fides aditum nocendi, 161,
 686. Praeflatur quies parvis rebus, 140, 469.
 Praeflare fidem, 143, 507.
 Praeflatus Dii, 31, 156.
 Praeflricia vinculis manus secantibus, 428, 160.
 Praetendere varem & deos infantes, 418, 714.
 Praetentans iter baculo, 519, 617.
 Prae-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Præterire aliquem tutum, 578, 821. *Præterita vis*, 130, 672. *Præteriti metus*, 101, 480. *Prætextas purpura*, *verecundias symbolum*, 478, 113.

Præterita castra a Tiberis in arbe constituta, 773, 419.

Prævertere nefas morte, 142, 354.

Præcari Jovem, 199, 791. *veniam*, 513, 191.

numen, 116, 126. *umbra*, 107, 714. *parcere*, 801, 961. *sponso malum*, 467, 19.

quem per coelsum numen, 646, 475. *voce*

Trivium, 171, 168. *sacris digna æquora*, 455, 1064. *laudes parentis alicui*, 439, 770.

Deos frustra, 41, 119. *voce non fausta*, 468, 12.

per pietatem, 116, 117. *chaos noctis æternæ*, 467, 9.

aliquid pro se, 178, 1075. *liberos patrum matreque similes*, 469, 14.

Precor parce, 78, 1015. *Precandum numen Diis implacabile*, 140, 196. *Precans dextra*, 77, 1004.

Precario regnare, 131, 316.

Precatium in obsecrationibus solemnia, 155, 695.

Preces funesta, 115, 691. *blanda*, 78, 1014. *Prece*

immutus, 518, 175. *Prece supplici*, 44, 170.

placare coelestis, 194, 696. *placare novercam*, 114, 846.

Danaos placare, 415, 688. *Preces castæ*, 133, 108. *efficaces*, 96, 1275.

admittæ, 645, 411. *sacrificæ*, 471, 11. *Stygia*, 117, 611. *piæ*, 415, 695. *Jove dignæ*, 78, 916.

percutunt frustra, 117, 720. *non movent Divos*, 106, 1241.

Precibus repugnare, 491, 104. *resistere*, 181, 801. *parere*, 109, 144.

Preces audire, 700, 1300. *exaudire*, 167, 616. *spernere*, 118, 100. *admittere*, 198, 141.

mandare Ajaci, 411, 116. *ad aliquem ferre*, 114, 500: 711, 1488. *cui audire*, 615, 194.

ad superos in alstra mittere, 715, 1691. *ab invitis exprimere*, 775, 491. *& verba vatis concipere*, 461, 1100.

ad Preces descendere, 169, 669. *Precibus agere*, 167, 635. *evicit gener*, 484, 184. *haud vinci posse*, 141, 119.

iratam aggredi, 101, 444. *colere matrem amoris*, 611, 10. *Deum advocare*, 610, 519.

Prehendere altum, 417, 1046.

Premere ripas, 119, 111. *populos*, 163, 563.

aequor, 11, 663. *oculos*, 729, 1755. *solum*, 197, 130. *Oeten*, 733, 1646. *devictum*, 81, 1078.

felices, 661, 711. *odia*, 133, 657. *ratem*, 610, 51. *& instare*, 175, 717. *diminuatam*, 796, 871.

mitius lapios, 411, 696. *littus maris*, 444, 117. *jugo tauros*, 769, 413.

prædam moribus, 440, 797. *toros altos*, 787, 698. *fauces Abydi*, 110, 611. *domum furoris*, 761, 118. *introrsus dextram*, 194, 171.

vitta comam, 168, 651. *pelagus, terras*, 173, 489.

littora Sigea, 136, 141. *Ledæ sinum*, 790, 764.

quem rupes, 701, 1381. *animum jugo*, 116, 135. *orbem jugo*, 761, 110. *manu*

reculantem, 194, 178. *crinem mitra*, 640, 171.

partem sedis ætherææ, 632, 156. *pellicem cruentis poenis*, 104, 468. *eos quos odimus*, 615, 110. *cardinem extremum ævi*, 191, 11.

genus impium coeli ruina, 768, 191. *maria lato regno*, 116, 149. *mersum perpetuis malis*, 104, 1203. *quid fide tacita*, 646, 477.

profugum per omnes latebras, 116, 918. *urbem, pro immineat urbi*, 111, 641. *colla Nemeæi mali lacertis*, 696, 1216. *Premittentem timor*, 169, 738. *nox oculos*, 770, 141.

nos mundus, 166, 826. *Offam Pelion*, 639, 1153. *quos ira coelestis*, 644, 441. *illum grave pondus*, 411, 491. *patrem gnatus*, 411, 691.

tellus Heclorem, 410, 602. *fortuna ignavos*, 482, 119. *factum invidia*, 31, 153. *me casus infontem*, 664, 718. *se ipsa claustris*, 180, 497.

chaos homines, 164, 811. *terra desolam*, 108, 1179. *me omnium clades*, 418, 1061. *genitor gnatos, premiturque gnatis*, 177, 1051. *fortuna causam nostram*, 489, 242.

Premunt castra muros, 103, 116. *populum ruinæ*, 795, 811. *tenebræ lumina*, 179, 401. *sara Labdacidas*, 161, 710. *Prestit Pelion & Offam Olympus*, 169, 119. *Premittenebris*, 11, 416. *onere*, 689, 1146. *fordido jugo*, 11, 167. *jugo gravi*, 795, 140. *seculo gravi*, 770, 430. *pondere, onere*, 11, 414. *Premittitur nocens exemplo*, 16, 716. *funus juncto funere*, 119, 131. *Premens terga leonis canis*, 111, 40. *leo tauros*, 158, 715. *taurum cornibus Zethus*, 116, 610. *Mauruna littus Calpe*, 697, 1151. *Prellus vomer*, 616, 613. *amplexus*, 114, 191. *dolor*, 718, 115. *jugo turpi*, 78, 1019. *strage malorum*, 170, 920. *arcto lacerto leo*, 601, 830. *mole gigantum*, 694, 1111. *Prella mœrore*, 711, 104. *Prellum os*, 141, 493. *rostrum*, 139, 40. *Prellæ manus*, 11, 698. *Prella frenâ*, 191, 1071.

Premere, 463, 1081. *Preffata, gravis seminus*, 80, 101. *Preffa, pro rigida, firmata*, 16, 116.

Prendere pectora conjugis, 471, 104. *Prenfus hostili dextra puer*, 460, 1097.

Pretiosa dona, 111, 844. *Corinthus æera*, 111, 706.

Pretium triste, 116, 115. *curfus*, 497, 161. *laudis*, 117, 104. *paternæ necis icipitrum*, 100, 171. *omnium erit mors*, 701, 1116. *stupri conjugis caput*, 711, 111. *sceleris majus scelus*, 100, 169. *furoris capere*, 604, 169. *esse Jasoem linere*, 107, 112. *vadis polce*

Ecc ecc

re,

INDEX NOVUS

- re, 648, 504. Pretium suum ferre, 401, 209.
 Pretio vincitur fides, 566, 281. obligare h-
 dem, 566, 286. Pretia sollicita, 37, 461. pa-
 ria, 145, 530. necis sceptrum patris, 357, 634.
Pretium unius septem, 357, 634.
 Priamus felix, 307, 144. flexit Alcidae minas,
436, 720. saevo enic peremptus, 411, 312.
 posuit parem caedem, 470, 310. multorum
 regum parens, 391, 54. Priami nurus & na-
 ti, 302, 57. mala, 414, 906. nepos, 460,
1090. gener, 550, 101. nata, 407, 347. re-
 gna evertit, 704, 817. in regna decessit, 461,
1103. dilecta famulo concessa, 638, 363.
 mors miseranda, 307, 43. Priamo fletus fun-
 dere, 306, 130. Agamemnon invidet, 581,
514. Priamum lugere, 440, 908. felicem di-
 cere, 307, 145, 308, 157.
 PRIAMUS, *prins* Podarces delius, 396, 130. *his*
captus, ibid. quot filios habuerit, 380, 32. ubi
occisus, 300, 44. 301, 53. 576, 440. proprium
sepulchrum non habuit, 301, 51.
 Primaevus flos, 366, 620.
 Primus impetus, 602, 228. ignis, 204, 347. dol-
 or, 168, 904. aut ferus dies, 51, 672. idem-
 que luminis, 700, 1300. Prima barba, 267,
648. nox, 577, 465. lux, 163, 816. Pri-
 mum ver, 603, 730. Primae vias, 575, 429.
 Prima brachia, 364, 461.
Primus, pro ante alios, 357, 10. Prima fabula pro
primis paribus, vel locis, 333, 320. Primi qui
nam navigarunt, 402, 301.
 Princeps nefandus, 759, 327. ferus, 786, 680.
 Principis gener factus, 755, 151. Principi le-
 gem dare, 705, 852. Principem tuetur fer-
 rum, 773, 456.
Principi populus multa non permittit, quas sibi, 779,
575.
 Priores vultus, 267, 647.
 Prior, *pro prius, 436, 719.*
 Priscus saltatus, 440, 783. Priscum nemus, 733,
1636. decus, 273, 741. Prisci ritus, 257,
494. Prisca & antiqua appetere, 285, 916.
 Pristina mens, 83, 1081: 568, 288.
Pristis, bellua marina, 204, 1040.
 Privatus torus, 564, 264. Privata fata, 665, 760.
 bona, sanctitas, pietas. fides, 121, 218.
 Pro me nihil est, 170, 1076.
 Probare vitam coelibem, 257, 478. indolem fa-
 ctis, 204, 335. fide hoc esse verum, 410, 508.
 Probat & tacet posteritas, 120, 102. Probant
 fallaces vera, 285, 921. Probanda est iustu-
 na, 462, 170.
 Probrum maximum, 110, 177. Probro deos ad-
 vocare, 566, 307. Probro vacare, 3, 12. Pro-
 bra nefanda, 234, 126. Probris genitricem

- laccessere, 612, 980.
Proctalepsis, 304, 59.
 Proctari, *pro impudenter petere, 560, 209.*
 Prociæ manus, *ibid.*
 Procedere, 606, 1250. huc, 706, 1403. Pro-
 cedere, *pro se offerre, 80, 1169. e latebris,*
436, 705. Proceat acies tarda, 209, 419. Pro-
 cessit dolor in vultus, 613, 248.
 Procella tristis, 445, 851. infana, 209, 4201.
172, 736. impotens fortunæ, 587, 594. in-
 gens, 140, 594. abit, 173, 907. Procellæ
 infanæ, 152, 637. spirant coelo, 482, 532.
 quatunt domos altas, 708, 807. Procellas fer-
 re, 456, 1029.
 Procelliosum mare, 500, 411.
 Proceres excelsi, 217, 547.
 Proclamare, 400, 188.
 PROCNE, *Terei regis Thraciæ uxor, 671, 953.*
 Procrustes, 301, 1170.
 PROCRUSTES, *luto, 177, 1040.*
 Proculcare fata, 105, 193.
 Prociæ audax, 232, 94. Proci petebant thala-
 mos, 486, 218.
Procyon, canis minor, 313, 39.
 Prodece domum lapsum, 761, 160. dominum
 armo prono, 320, 144. *cujus stirpem, 763,*
289. statim quod celavimus, 410, 588. *ali-*
quid verberare ac vinculis, 283, 883. Prodeunt
 consilia magna quoque nolentem, 130, 322.
 Proditur vultu furor, 240, 363.
Prodero vultu crimen, 240, 363.
 Prodesse alicui, 12, 117. mæris, 407, 324. pie-
 tatem, 762, 256. ligno nemus, 722, 1636.
 bonis sollicitum, 280, 976. alicui scelus, 506,
500. fugere maris undas, 766, 367. fecisse
 genus impavidum, 620, 64. Profuit multis
 capi, 448, 887.
 Prodigia inducta, 237, 175.
Prodigerum exempla, 322, 174.
 Prodiere in populos, 655, 613.
 Producere vocem, 780, 737. in medium, 436,
513. spatia hiberna morâ longâ, 551, 54.
 Producti alumni, 366, 747.
 Proelia fratrum norint Thebææ Herculeæ, 366,
750. Proelia poscere, 248, 332. inferre, 111,
84.
Proetida furor, a Baccho immixtus, 247, 286. Proe-
ti Argeorum regis filiarum fabula, 347, 486.
 Profari, 90, 1176: 240, 368.
 Proferre undas, 113, 116. manus, 118, 166.
 monstra, 364, 725. manus quocumque, 634,
273. diem scriptum, 18, 100. *ultrâ pacem,*
616, 3. diem moelium vultu pallente, 405,
240. ex humero graviore, 651, 546. Pro-
 fert mox atrum caput, 72, 243. Prolatum ef-
 fic

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

se velle, 335, 332. Prolata vis, 651, 663.
 Profella odia iudicialia locum perdunt, 481, 153.
 Profugere, 327, 893. Profugere, vadere, ire, 384, 1041. cogere, 400, 273. penatibus, 503, 450. omne genus, 241, 243. umbras, 75, 977. Profugere furtiva rate, 555, 112. ad parentes, 316, 80. dum licet abire, 506, 493. plagam noctis aeternae, 180, 835.
Profugere, 555, 112.
 Profugus, 207, 373: 186, 929. solo patrio, 214, 502. halitus, 415, 379. latex, 118, 172. conijax, 312, 91. quem locum petam? 100, 1311. excelli penates meos, 312, 33. Profuga terra, 36, 483. Profugum premere per omnes latebras, 286, 938.
Profugus, liber homo fugiens, 478, 115.
 Profundere, 260, 527. terras undis, 445, 846. lacrymas in sinu, 509, 543. Profusus imber, 370, 953. Profusa sanies e plaga, 320, 141.
 Profundus Erebus, 321, 160. finis, 436, 521. Tartari specus, 542, 1. Profunda Styx, 341, 401, 410, 410. Profundum inare, 466, 4. fretum, 300, 1159. rapit ventus, 556, 139. domare, 346, 307. Profundum mergere multos, 765, 327. Profundi dominus, 513, 597. Profunda Tartara, 287, 951.
 Progenies impia, 116, 127. falli, 712, 1502. clara lovis, 334, 139. certa magni patris, 421, 461. Cadmea, i. e. Thebani, 108, 391.
 PROGNE & *Philoela, Pandionis filiae*, 15, 149: 592, 671: 619, 191: 746, 8.
 Prohibere manus, 388, 18. mori, 479, 420. lugere parentes, 749, 65. mare reverti, 456, 1033. ratio nulla perituro potest, 143, 265. effluere vitae dies, 256, 451. bellum & nefas, 203, 327. stare fortunam, 150, 617. Prohibet fides, 373, 861. dolor exempla referre, 798, 890. Prohibuit metus officium pium, 328, 245. Prohibetur quo magis, magis ardet ignis, 536, 890. Prohiberi morte, 193, 146. undis, 648, 512.
 Projicere bona vitae, 195, 193. colos trepida manu, 665, 760. raptam inter acies duas, 310, 426. Projectus mons, 700, 1310.
Proleptis, 134, 396: 149, 586.
 Proles cara, 400, 945. confusa, 337, 172. impia, 320, 260. nivea, 561, 315. foeda, 507, 511. inclyta, *ibid.* allapia, 260, 667. generosa, 318, 110. degener, 572, 387. invisa, 358, 616. Cadmi, 322, 648. regis inimici, 75, 987. Lyaei generosa, 478, 110. fulminis improbi, 475, 84. Hectoris obit, 430, 597. aetatem uno die permenia, 365, 739. sequitur necem parentum, 502, 439. Prolem Deum fervare, 487, 218. agnoscere, 676, 955.

Proles Cadmeae, i. e. Thebanae, 23, 268.
 Proloqui, 291, 906. hymenaeum, 100, 362.
 Procludere alius, 20, 121. fatis, 400, 182. Proluit irae, 295, 1067. Proluit dolor per illa scelera, 538, 907.
 Procludere, 20, 222.
 Proles belli, 31, 322.
 Promere, 521, 678: 664, 740. aëlis, 717, 1566. sagittam, 651, 550. Promit hic ortus Phoebe, 310, 121.
 Prometheus luit furta coeli, 511, 823. Promethei cruor, 523, 709. Promethei Kopuli, 92, 1207.
 PROMETHEI *factum ignis quid significet*, 532, 823. Promethei Canajo alligari fabula, 92, 1207.
 Promittere alstra, 71, 950. casibus opem, 334, 123. ratibus vada amica, 263, 569.
Promentorium pars averfa, 462, 1123.
 Pronuba Tyndaris, 462, 1123. Pronubae Erinyes thalami, 358, 644.
Pronubae officium in nuptiis, 214, 505: 215, 507.
 Pronus malo animus, 796, 868. Iteus, 287, 943. Prona cervix, 79, 1041. lux in alstra, 512, 461. Pronum vadum, 318, 183. Pronum fore, 306, 1243. Pronum retro vexit, 63, 817.
Pyra filis, 28, 316.
 Propago clara, 104, 334.
 Prope esse, 216, 328. a leto, 665, 764. a coelo esse, 709, 1443. sunt scelera, 551, 47. Propius videre nefas, 314, 498.
 Propellere muros Oechaliae corpore, 627, 162. ratem gravaram, 218, 181.
 Properare, 278, 1047. nimis, 518, 919. dare, 403, 307. fatum, 61, 867. malum, 618, 35. uni, 719, 1747. mori, 201, 305. cernere, 45, 589. gradu vasto, 572, 389. laqueos teretes, 219, 45. videre Manes, 18, 187. lentare remos, 575, 437. ad vatem, 683, 1053. ad manes, 319, 127. ad aeternos Manes, 715, 1524. miserias suas audire, 665, 754. petere complexus, 788, 730. linquere portus placidos, 764, 313. petisser nuncium Phrygius, 614, 1006. gradus tellis efferre, 785, 666. Properat vita cursu citato, 17, 178. Properant dures, 209, 419. Attici celebrare noctem inythae, 66, 846. Properans remos, 457, 1045. gradus, 60, 772. Euripus, 444, 818. fulus, 247, 324. currus, 271, 746. Properant omnis mora nimium longa, 575, 416. Properantem impedire, 180, 69. Properantes maria petunt, 574, 422. Properata vox, 315, 211. Properato opus est, 281, 862.
Properare mortem, 709, 1306.

Eccccc

Pro-

INDEX NOVUS

- Properus gradus, 176, 918. greffus, 324, 303.
 Propinquum sceptrum, 162, 690.
 Propior flamma, 119, 112. leni, 167, 776. O-
 rientis flamma, 110, 612.
 Propitii dei, 174, 453.
 Proponere belli mala, 111, 616. flammis, vul-
 nera, 419, 582. fretum clausibus horrens, 161, 222.
 Proprium vitium, 170, 918. Propria sede jace-
 re, 118, 166.
 Proprium nomen, pro Appellativo, 114, 242.
 Prora aurata designat vias, 571, 419. prorae
 nocuit, 180, 498.
 Prorutus tumulo cinis, 411, 648.
 Prorutus, 190, 115.
 Prorufus, 187, 10.
 Proscriptio Lepidi, Antonii & Augusti, 776, 106.
 Prorumpit cruor per vulnus, 461, 1154.
 Proreclat, Arcades car dicanur, 176, 786: 717, 1884.
 Prosequi triumphos, 619, 41. partem, 619, 51.
 duplex nefas, 419, 1066. Prosequitur fames
 cibos, 116, 149.
 Proserpina Sicula, 42, 519.
 PROSERPINAЕ raptae, 50, 619: 468, 11.
 Prosilire rapido gradu, 381, 1004. Proslit ve-
 nis cruor, 117, 316. Prosluit laeva cohors,
154, 186.
 Prospecus lucis inferis patet, 44, 167.
 Prosper dies, 171, 401. status, 155, 435. Deus,
518, 172. Prosperum numen, 472, 56. fa-
 tum, 170, 694. Proserae res, 419, 413.
 Prospera animos efferunt, 561, 151.
 Prospicere, 14, 111: 197, 717. scelus, 749, 56.
 metus, 767, 180. secula, 278, 820. na-
 tum quacunq; parie, 716, 1696. dimican-
 tes viros, 448, 897. Prospicit lumen domos,
110, 4. Prospicient vobis mea vota, 179, 1076.
 Prospiciens Scythas vagos, 388, 16.
 Prostratus: Sui, 15, 156.
 Prostrare gnatum & virum una ruina, 421, 637.
 Prostrare malum, 691, 1171. Prostrata
 rex cruentus, 711, 1820. Prostrata domus,
87, 1141. Prostrata per aras turba, 114, 197.
 Prostratum Ilium, 449, 911.
 ROTAGORAS Dux providentiam adimebat,
131, 407: 179, 1091: 386, 2.
 Protegere, 411, 100. natum sinu, 77, 1008.
 supplices fido lare, 487, 1235. caput ramo vi-
 renti, 609, 917.
 Protendere juga, 181, 11.
 Protervus furor, 141, 168. Proterva tela, 119, 200.
 PROTEUS, quis, 104, 1105.
 PROTHOUS rex, 443, 829.
 Protrahere mortem fene, 11, 430.
 Provesta ratis, 764, 116.
 Providere, 116, 466. Provida mens, 604, 871.
 Provocare mortem, 616, 111. Provocatum ma-
 re, 114, 616.
 Provolvere: Provolut rotas moribunda mem-
 bra, 156, 1097. Provolutur fluctus cursu, 191, 1019.
 Proximus regi, 613, 618. stetit patri, 17, 418.
 Proximum Phoebo volare, 619, 688.
 Pruina cana, 15, 119.
 Pυχά ιερ χιτωνάτων, 99, 1310.
 Pυχάι, Jupiter, 746, 1994.
 Pubes inclita, 167, 110.
 Publici coetus, 610, 914. Publica mala, 104, 148.
 Pudere auctoris, 694, 1809. Pudet Deos, 176, 1015.
 gnatum, 181, 1010. facti, 141, 188.
 iurare Deos, 692, 1191. domini non scrip-
 turis, 413, 989. haud generis, 166, 294. vi-
 tae acceptae, 106, 104. timere, 411, 101.
 fateri, 87, 1147. eloqui fatum, 112, 19.
 Deos nescio quid, 131, 114. hymenaeum
 proloqui, 100, 103. Pudendus rex, 79, 1035.
 Pudenda domus, 111, 616. Pudibundum ef-
 ferre caput, 116, 619. Pudibunda ora, 90, 1178.
 Pudore ad deducis, Fugere ad damnum & dolorem
 referat, 117, 162.
 Pudici tori, 114, 110.
 Pudor callus, 763, 187. salvus, 171, 712. reb-
 dus, 166, 188. infcius, 111, 914. dirus,
691, 1176. gravior, 692, 1187. expulsus,
112, 990. ferus, 164, 191. laetis, 101, 1189.
 saevus, 166, 763. vanus, 190, 987. furore
 exstinctus, 94, 1140. vultus gravat, 111, 49.
 oblat, 167, 891. impudentem celat, 181, 910.
 regit vultus, 11, 693. cum perit, redire ne-
 scit, 111, 111. nec timor illum tenuit, 111, 97.
 gravis rebus afficiis, 169, 915. cedit a-
 nimo, 142, 150. virgini placet, 438, 115.
 nullus miseris, 111, 61. est flere, 715, 1688.
 nullus cedit, 181, 1008. vetat quod lex non
 vetat, 422, 114. tingit ora, 168, 612. est
 malus minime imperii regi, 114, 430. fessus,
 dejectus & pessundatus rebellat, 116, 118. pa-
 tris non tangit illos, 101, 301. Pudoris labor,
181, 891.
 Puder secundus, 116, 141. Puder flans, 168, 611.
 Pudericular curra, ibid.
 Puella Gnosfiaca, 1, 18. Puellae truces, 147, 479.
 Puellaris furor, 118, 909.
 Puer, i. e. Cupido, 111, 191. trux, 444, 812.
 telliger, 610, 141. infelix, 716, 162. ceno-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

L ris missus, 459, 1061. immitis, Copido, 247, 248.
134. Iacivus & revidens, i. a. Copido, 244.
177. terror mille carinis, 426, 707. advena
 Bacchi cognatus, 141, 467. Herculi irre-
 pertus, 117, 643. spiculo peremptus, 97, 1296.
 subiturus coelum, 602, 828. unicui gentis.
361, 177. e matris utero eiectus, 37, 417.
 fecit Patris vultus, 367, 647. confluit axe pa-
 trio, 619, 678.
 Puerili sanguis, 461, 1109. Puerile corpus, 173, 859. Ictum, 91, 1124.
 Pugna nobili, 19, 760. Pugnam vocare aquila
 mota, 107, 390. Pugnae insulae, 323, 641.
 Pugnatu cervice, 141, 503. Pugnandi mora nul-
 la, 82, 1171. Pugnantu favere, 221, 614.
 Herculi favere, 131, 120.
 Pugnatu ignis, 114, 131. pharetra Medus, 521, 210.
 Pugnae canes, 328, 33. Pugnae
 asperique Dii, 277, 801.
 Pulchra facies, 181, 219. Pulchrum est emine-
 re inter viros illustres, 773, 471. Pulchra ora,
396, 1095. Pulchrius lucere, 271, 742.
 Pulmo sanguineus, 119, 168.
 Pulverea nubes, 188, 600.
 Pulvis patrius, 624, 120. tepidus, 193, 86. al-
 tus, 118, 175. 424, 480.
 Pulvere cervice, 705, 1391. caput dextra, 395, 119.
 Atticum solum, 512, 400. pectus, 719, 736.
 brachia populi, 716, 1875. fores Tac-
 narens, 731, 1772. vocibus superos, 714, 1671.
 pectus fenile, 715, 1858. limina in
 aula, 615, 606. vadum Acheioi, 611, 587.
 pede sola Pangaei, 144, 422. Pullat pectus
 invidia, 116, 134. Pullant lacertos verbera,
84, 1102. Pullant omni latere, 666, 776. Pul-
 fans Corus fretum, 617, 610. Pullans maria
 Hesperia fluvius, 515, 717. Pullata tellus, 511, 571.
 Pullata palmis pectora, 789, 741. Pul-
 lata bis moenia ferro, 196, 111.
 Pulsat latas cauda, 61, 812. Pulsare caput, 176, 911.
 Pullus vastus, 395, 114. Pullu stipitis cadere,
167, 769.
 Pumex luccus, 248, 401.
 Puniceus color, 477, 99.
 Punire scelus, 106, 32. scelus placet, 674, 911.
 vana, 102, 1194. Punirendum tradere Dii,
180, 1111. Puniri morte parum est, 724, 815.
 Puppis furva, 742, 1964. Spartana, 410, 919.
 victa, 118, 181. trunca, 180, 106. lacera,
623, 115. 761, 324. fixa, 18, 124. inferna,
741, 1910. onere vacua, 10, 769. stringit
 littora, 660, 694. vela laxat, 444, 1179. *quam*
 fert, 716, 1156. Puppis rector, 301, 970.
 Puppem *scandere*, 60, 775. Puppem sub pedibus

ponere, 621, 108. Puppe sedere, 146, 418.
 Puppem summac, 175, 424. Atticae, 611, 86.
 mille secant curius, 725, 430. Puppem teuet
 haec causa, 414, 166.
 Purgare manus, 675, 925. terras, 96, 1279.
 regna, 430, 169. Purgata tellus, 620, 61.
Purgaturi se caput aquae verac facias immergebant,
371, 717.
 Puipura trahit vigiles noctes, 617, 647.
 Purpura seibat a mariis succo, 514, 388. succo pifi-
 am tingitur, 121, 341.
 Purpureus rubor, 675, 976. dies, 714, 1838.
 Purpurea vieta, 155, 616. Purpurei caede il-
 lius, 161, 314.
 Purus aether, 326, 330. polus, 470, 30. Pu-
 rum ferrum, 717, 1561. vadum, 118, 507.
 claris noctibus lidus, 623, 129. Purum stare a
 coetu, 490, 165. Puri spiritus, 119, 610. Pu-
 rac manus, 81, 1098. 169, 791. Pura cornua,
244, 419. spatia, 61, 822.
 Part soles, 470, 29. Partes manus, *quatenam*, 137, 901. Partes manus, 267, 648.
 Ilus, *sanis quo tenditur velum*, 491, 122.
 Putare crudelem, 418, 151. turpe, 416, 710.
 esse viduam, 168, 612. vidisse gnatum, 741, 1978.
 decus esse regi, 712, 1591. fugam
 poenam, 106, 492. ardentem utere, 718, 1744.
 patrem verum, 700, 1301. aliquid re-
 gale, 485, 204. se dignum necce, 196, 202.
 aliquid mortem, 411, 948. nimium, quidquid
 dolorem pascit, 644, 448. Putas te parem no-
 bis, 611, 967.
 Putres vultus, 776, 111.
 Pylus senex, *Nestor*, 403, 312.
 PYLUS *Nestoreus, Messeniacus in Peloponneso oppi-*
dum, 41, 161. 441, 848.
 Pyram contigere silva populea, 723, 1640.
 Pyra, *quid*, 411, 661. Pyras celsiores erigebant
potentioribus, 715, 1618.
 Pyrene ferox, 111, 69.
 Pyrenari montes, *unde dicti*, 237, 69.
 Pyrenantiae descriptio, 111, 309.
 PYRRHA, *nomen Achillis in Styro latitantis*,
412, 343.
 PYRRHA, *uxor Deucalionis*, 489, 217. *a quo*
Thessalia etiam Pyrrha dicitur, ibid. *Pyrrho-*
dia, ibid.
 PYRRHE, *Epimelei filia*, 417, 1019.
 Pyrrhus Ulyssis parens, 190, 616. patri invidet,
481, 512. ad caedem piger, 464, 1144. pa-
 renti conjugem tradit, 414, 361. gradu inci-
 tato accurnt, 414, 999. dat victimam Achilli,
410, 1078. exsolvit iugo regno subactos, 412, 118.
 Pyrrhi decus in bello, 410, 111. toros
 tallos narrare, 447, 844. manu Polyxena ma-
 Ece ece 3

INDEX NOVUS

etanda, 401, 186. Pyrrhum trahere, 419, 724. antecedere, 463, 1147. rapit fervor paternus, 407, 153.
PYRRHUS Achillis filius, 415, 926. Pyrrho Poëtae tribuunt Achillis mores, 407, 251. vide Neoptolemus.
 Pythagorici confitebantur, in arte Lunae reperiri quae apud nos sunt, 9, 81. harmoniam effus corporum celestium motu credebant, 708, 1437.
 Pythia mulier fatidica, 137, 311.
 Pythius unde dictus, 137, 311.
 Python in hydra jacet, 622, 94. ausus lacessere numina, 123, 790.
 Python serpens, 123, 702. dracone Junone missus, 37, 455.

Q.

Q uaelibet tellus, 119, 401.
 Quacere manum, pro ancillam, 91, 1196.
 laticram, 101, 1115. viam, 177, 1042.
182, 6. lethi, 101, 1115. furta, 319, 521. crimen, 182, 177. fidem, 379, 816. 171, 817. iter, 400, 186. sepulchrum, 731, 181. terram, 711, 181. verba, 171, 810. nemus, 721, 1613. Heclorem, 411, 419. moras, 312, 192. regna, 319, 199. unum, omnia, 439. 573. mori, 672, 859. oculis, 713, 1694. nimis crimina, 41, 580. vacua pondera, 81, 1086. quid ultra, 701, 1310. regna ferro, 210, 614. iter ruina, 8, 67. lustris rostro, 119, 41. genus fatis, 143, 158. regna alicui, 101, 477. poenarum genus, 127, 898. supplicio viam, 471, 40. nuptias ruinis, 642, 421. viam mortis, 181, 1031. fugam leni, 761, 121. rates in alto, 660, 698. supplicia horrida, 615, 196. opem malis, 340, 287. viam ad supertos, 8, 74. undas Stygis, 18, 181. poenam scelibus parem, 198, 242. locum, quo jaceamus post obitum, 416, 400. via per crucentas vias, 171, 861. supra & toros illicitos, 312, 98. sinus paludis Stygiae, 61, 780. belli exitum, non causam, 34, 407. patriae quis fuerit locus, 614, 121. inter pias animas Heclorea, 198, 161. Quacrit materiam dolor, 118, 914. dies manus vestras, 127, 749. implicitus hostem, 606, 806. Quacritur ne fata, 414, 168. Quacritur natos comes paternae neci, 608, 916. Quacrens cantibus solamina, 681, 1091. Quacitae Venere arces, 608, 917. Quacrendus genitor est, 610, 211. Quacrendo vera pietas, 678, 984.
 Quacere dicunt, pro mari, 649, 119. Quacere furem, 177, 1042.
 Quacilitor Cnollus, 149, 14.

Quacilitor apud Romanos iudicilis praeerat. 11, 711. 149, 24. Quacilitorum custodisse urnas Indum, 11, 711. Quacilitorum Indum inferentem, 17, 744. Quacilitorum genus duplex, 11, 711. in Quacilitoribus flamma & ignis eadem adhibent, 418, 161.
 Qualis, cum, 66, 818. Qualis animo talis incoeli venit, 19, 110.
 Quam prope a coclo stetit, 71, 978. Quam, iam, inverse ordius, 111, 107. Quamvis toleranda patiar, 711, 102.
 Quamvis egi manu hac, 111, 8.
 Quantus populus, 64, 818. labor, 181, 847.
 Quarta lana nati, 10, 312.
 Quasare caput, 664, 739. caput manu, 176, 912. moles Amphionis, 118, 167. manu arma, 717, 1878. Quasat geminus viscera, 114, 191. tremor os, 193, 1034. tremor artus, 399, 168. Quasari metu, 316, 510. Quasans caput, 421, 451.
 Quatere faces, 121, 252. nubes, 37, 419. mundum, 216, 155. nemora, 31, 219. colla, 248, 148. lora, 191, 1006. manus, 117, 111. membra, 413, 611. laurus, 187, 158. pinas, 679, 1004. catenas, 68, 816. frontem, 152, 153. cuncta, 101, 421. fulmen, 610, 142. ratem, 610, 50. thyrium, 112, 141. ora & artus, 789, 713. pectus impulsu, 707, 1414. facem cruore ipsam, 782, 714. populos terrore gravi, 746, 1991. munus nubibus ruptis, 108, 111. caput motu seroci, 114, 815. terras fulmine infesto, 719, 119.
 Quatit tumultus pectora, 114, 160. Quatunt procellae domos altas, 798, 897. Quatit horrore, 111, 106. Quatens regna aliusque pater, 186, 181. laurum stirps Inachia, 167, 311. nemus templa, 711, 1476. Quatit domus, 191, 996. anima malis, 99, 1106. est imperii fides, 114, 319. Quatit sita turres, 147, 161.
 Quatere caput, 176, 911. Quatere iuba, 413, 161.
 Quatit axe ferrenti, 714, 1523.
 Quercus fatidica, 711, 1471. annofa, 310, 114. supra eminens, 111, 616. Quercum fugit Dryas, 681, 1041. Quercus sacrae, 711, 1611.
 Quercus Chaeonis in monte Oeta, 711, 1611.
 Querculae verba, 441, 822. Querculas tenere, 417, 1018. incalium ferere, 470, 16. Querculis ducere noctem, 310, 379.
 Quercula Heraclei, 711, 1472.
 Queri, implorare, gemere, 613, 211. primum, 618, 180. vetera, 4, 19. nimium, 8, 61. fatum, 416, 1026. fata, 610, 316. stupentes, 291, 1016. nimium facpe vocari, 112, 813. commune malum, 618, 177. tempus heret, 101,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

501, 432. nil ultra, 713, 1479. patrem peremptum, 432, 259. Quercitur peremptum nomen, quem incolumem timer, 128, 143. Querens athenum, 160, 767. Querentes carinae, 111, 634.

Querquetulana, *Dryadis nomen*, 681, 1013.

Querulum caput, 157, 729. guttur, 709, 913. murmur, 610, 101. Querulae aves, 258, 108.

Quellu gravare mala, 116, 83. terere dicim, 43, 613. dicim terere, 711, 1774. Quellus flebilis, 107, 187. infaulti, 171, 914. affueti, 746, 6. vami, 119, 180. secreto additi, 481, 110. abeant, 166, 831. Quellibus parcere, 743, 1961. Quellus seponere, 353, 404. opprimere, 436, 117. sedare, 714, 1837. dare, 176, 1017. comprimere, 614, 176. lacrymis reddere, 799, 919. claudibus remove-re, 493, 662. trilles exaudire, 746, 12.

Quies & otium, 71, 926. obscura, 198, 1137. tranquilla, 16, 160. 414, 991. nocturna, 113, 100. dulcis, 112, 191. secuta, 17, 174. ac-tema, 168, 781. 187, 192. tacita, 482, 118. placida, 512, 60. afflictata venit, 410, 440. membra solvit, 713, 116. verba deprendit, 610, 113. lenit miseria, 110, 169. celat ad-dacem, 181, 910. deferit lassam mentem, 708, 1439. simulatur facie ab inquieto, 261, 684. praefatur parvis rebus, 140, 469. sola est mecum ruina enesta si video obruta, 101, 416. Quiesci se reddere, 310, 369. tempus dare, 80, 1011. Quietem rumpere, 617, 646. patriae dare, 101, 191. orbi dare, 774, 475. Quiesce placida fui, 718, 718.

Quiescere laudes, *pro a laudibus*, 718, 1486. pu-gnas, 718, 1486. Quiescat dies, 101, 661, 711.

Quietus somnus, 66, 841. Quietus forte mediae turbac, 54, 104. Quiesca pax, 147, 166. le-rthe, 11, 680. Quietum mare, 111, 10. coe-lum, 191, 1009. Quiesca tecta, 119, 218.

Quinquagesimum, 81, 1134.

Quis vix monitum eloqui, 661, 728.

Quirinus Mars, 218, 188.

QUIRITES unde, unde dicantur Romani, 114, 196.

Quis Lycus regnum obtinet, 89, 1161. sit non quaero, sed uter, 111, 640. Quid hoc? 74, 976. novi stratis, 111, 214. portas novi? 111, 616. si negaret? 71, 960. moror? 76, 996. est pudendum in tantis malis, 90, 1180. optem, quidve decernam, haud scio, 107, 177. Quid cerno nefas, 88, 1149. solum subest fello, 87, 1143. subitum hoc est ma-lum? 71, 932.

Quid signis traho, quod vivo, 116, 47. Quae bella?

5, 36.

Quisquis, pro aliquis, 89, 1163. Quidquid id est, 161, 837.

Quidquam spei vix super est, 424, 490.

Quod vivo, *pro quando*, 181, 880.

Quo verget furor, 161, 184. tendis amens? 78, 1021. se dabit fortuna, 161, 184. vultus huc & huc refert, 71, 911.

Quot, quam, tet tam, &c. 745, 1.

Quota mundi plaga, 633, 91. Quota est pars cladis tuac, 90, 1191.

Quota pars est, 619, 11.

R.

R Abidus dolor, 181, 1060. Rabida 811, 684.

1077. fera, 684, 1113. latravit circa rui-nas, 194, 708. Rabidum os, 113, 161. Ra-bidi canes, 177, 931. 496, 351.

Rabidus, 112, 161.

Rabies concepta, 793, 784. parentum, 106, 18.

Rabiem spargere in centum dracones, 711, 1131.

Rabulae verba sua pretio venalia exponant, 17, 169.

Radere arenas, 137, 16.

Radiare, 171, 720. caput, 269, 678. Tagum

flumine aurato, 616, 616. Radians villus, 457,

1031. frons, 696, 1339. coma, 745, 1. Ra-diatius Titan, 714, 1118.

Radix solis, 116, 119. lucidi, 474, 74. Radios

admittere, 733, 1630.

Radix fixa, 171, 175. ima, 179, 966. fella,

111, 117. Radices tortae, 124, 718.

Ramus vernus, 193, 671. *levior*, 603, 814. tri-

stis, 111, 804. tenuis, 799, 922. Virens,

609, 917. stat nudus, 113, 111. Rami po-miferi, 51, 700. lacti, 111, 611. rudes, 161,

145. novi, 166, 733. curvi & putres, 110,

111. ventis percussis, 118, 109. Ramos dif-fusa Pinus, 111, 544. porrigere ultra nemus,

711, 1621. Ramis ala legere, 211, 189.

Rapax vortex, 648, 109. unda, 141, 477. flam-ma, 614, 111. vis ignium, 116, 711. Ra-paces lupi, 110, 149. Rapaces manus, 116,

467. Rapacia fata, 621, 107.

Rapax terrenus, 187, 71. *Rapax Charydis*, 148,

180; 181.

Rapere ignes, 141, 996. sagittas, 706, 1401.

pecus, 611, 101. enfem, 184, 1034. mul-tum, 641, 189. fidus, 713, 947. alpectum,

161, 793. curium, 271, 718. currum, 291,

1069. impium, 104, 1303. spolia, 189, 16.

pedem celerem, 498, 180. quem in praeceptis,

64, 100; 180, 499. hosti quem, 749, 61. cel-sis regna, 643, 413. enfem per larus, 713,

122. dextra juga, 74, 963. in ima Tattara,

INDEX NOVUS

373, 869. mentis inopem, 595, 723. frater-
num caput, 528, 911. quem terris, 718, 1580.
per alias aëris vias, 109, 424. ad letum, 801,
961. Pundi 1082, 75, 980. omnia in exitum,
304, 141. aliquem in gurgites altos, 304, 1206.
e sinu avulsam viri, 159, 187. avulsos e sinu,
340, 349. filium e sinu matris, 441, 799. fi-
dera cursumque altiorum, 128, 961. pelagus
solo eversum, 378, 475. manibus avaris opes,
771, 414. membra alicujus curtu, 418, 414.
Rapi pondus Ausfer, 670, 820. amnes unda,
370, 701. aëlis puppes, 12, 676. sceptru
brevis calus, 408, 373. somnos pavor, 641,
126. alios aetatis primae fervor, 407, 251.
hoc nulla dies, 486, 1131. ventus profundum,
516, 120. incertam anceps aëlis, 119, 939.
Rapiunt Pinum flammæ, 713, 1639. ignes
tectia, 589, 674. Rapuit te puer manus Thyre-
na, 345, 449. Rapior absoluta, 121, 361. Rapiunt
autumnus in arduum, 118, 167. inquieta tur-
ba, 795, 837. momento fulgor, 375, 771.
Alcides, 713, 1494. negata virgo, 643, 420.
Rapi ad flammam, 723, 1644. rota, 18, 760.
scelere, 357, 631. quo, 561, 244. vento in-
fano, 310, 410. amore factu, 534, 831. per
lares, 313, 246. spoliu medio in pectore vi-
dere, 601, 820. Raptus canis, 719, 1919.
vindex, 674, 879. fato, 433, 616. hinc dies,
512, 618. pater per scelus, 751, 102. puer
inter undas tutas, 117, 449. Rapta virginitas,
542, 984. leoni pellis, 740, 1933. Geryonæ
plaga, 718, 1900. fide meliore domina, 468,
11. de medio sepulchro fax, 531, 799. pec-
toribus vivis fibra, 340, 191. Raptum caput
sentire, 122, 1004. regni decus, 480, 110.
Rapti ignes, 551, 550. parentes, 749, 65.
Raptæ thalami faces, 761, 264. a sinu con-
jugum matres, 318, 573. ulso tauri gutture
flammæ, 513, 810. Rapta sceptru, 20, 141:
34, 199.
Rapere mortem, 649, 519. Rapere luxum, 256, 449.
Rapienda præceps via in rebus malis, 517, 154.
Rapida furor, 595, 1070. gradus, 122, 1004:
600, 703. gurgis, 118, 174. torrens, 682,
1017. amnis, 500, 417. fluvius, 110, 607.
Rapida unda, 216, 6. Rapidum mare, 611,
552. Rapidi venti, 540, 940. gressus, 519,
654.
Rapinas adicere, 490, 377.
Raptor lupri, 373, 716. thalami, 266, 627.
auri æterni, 514, 612.
Rara fides, 654, 601. pietas, 795, 844. Raræ
plagæ, 329, 41. Rara tecta, 443, 826.
*Rara. pre raro, 478, 109. Raræ nubes, i. e. sine
pluvia, 112, 110.*

Ratio poscit, 118, 184. reddita est vitæ meæ,
562, 696. & ulius nil audet, 580, 507. quod
nequit, mora facpe fanat, 555, 110. Ratio-
ne carere, 449, 901.
Ratis feralis, 764, 111. regia, 571, 437. Stry-
gon, 741, 117. gravata, 518, 121. fragilis,
492, 102. fustiva, 555, 133. provecta, 764,
316. concitata, 117, 418. intrepida, 171,
389. bibit Lethen, 60, 776. vento credita,
576, 443. inferni æquoris, 684, 1073. fra-
cta aliam frangit, 585, 175. si decipiat me-
dio ponto, 613, 113. loca non videt ratem,
574, 409. partem secum ferre, 183, 528.
Rati solvere vincla, 419, 355. Ratem armare,
801, 969. retentare, 195, 1073. quætere,
619, 50. fluctibus dare, 556, 143. regere con-
to, 50, 748. fugienti reddere, 490, 373. am-
bire & luitare, 527, 455. Grajæ, 410, 445.
impiæ, 518, 171. credulæ, 260, 110. reli-
ciæ, 459, 1078. innumerae, 512, 86. ingra-
tæ, 401, 102. exultæ, 197, 743. uliæ, 411,
319. laceræ, 574, 411. everiæ, 614, 1006.
citatæ, 194, 1049. mille, 455, 1007; 408,
374. mille prædam non capiunt, 189, 37.
terram timent, 581, 575. vexillum secutæ,
510, 40. rupibus hæc, 581, 571. tendunt
carbala, 42, 518. fecerunt vela, 518, 171.
Ratibus facere moram, 199, 166. Rates reli-
gare, 571, 371. recipere, 748, 41. cantu re-
tinere, 496, 319. quærere in alto, 660, 698.
Redituras piare, 423, 617.
Rauca illex, 535, 733.
Raucum luxum, 521, 689.
Rebellare, 412, 916. Rebellat pudor dejectus,
516, 118. in nos cinis monstri, 118, 106.
Recedere, 537, 591; 495, 723; 606, 904. inter-
ras, 101, 1230. procul hinc, 426, 514. vela,
576, 445. supplicem, 491, 222. ab aris, 613,
972. pre basilicæ, 129, 124. Recedit ani-
mus, 636, 307. Recedunt arma, 216, 526.
Recessit dies, 167, 891. Recedentem oppri-
mit pondus, 160, 676. ignem insequi, 727,
1749. Recedentes foci, 518, 168. Receden-
tes aquæ, 110, 68.
Recens languis, 146, 517; 610, 949. flos, 170,
945. Recens monitum, 105, 12. Recentes
luctus, 590, 41. Recentes animæ, 512, 723.
Recensere Julius, 569, 131.
Receptui camere, 142, 174.
Recessus, 552, 522. obicurus, 54, 709. penitus
extremus, 286, 911. Recessus luminum cavi,
179, 969. tuti, 512, 75.
Recedere stirpem hostium, 463, 1128. filvis co-
mam, 718, 1377.
Recidere, pro iterum oriri, 423, 472. aliquand ex a-
li.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

liquor, 491, 295. *Ut amputare sarcinas*, ibid.
Reclivatus, pro *restitutione*, 433, 473.
Reclivus Abel, ibid. *Reclivus a casu resurgens*,
 ibid. *Reclivus Pergama*, ibid. *semina*, ibid.
Reclivus vita, ibid.
Recipere gnatum, 676, 514. *ignem*, 739, 1755.
ignes, 514, 601. *senilis*, 731, 731. *vates*,
 748, 41. *mores*, 301, 1196. *halos*, 146, 1024.
laetum, 789, 714. *Orestes*, 608, 931. *Re-*
cepta, 143, 983. *Recepta mandata*, 161, 617.
in coelum, 74, 963. *laudes in tutum*, 619, 39.
lucem a styge, 692, 1199. *pias preces*, 415.
 695. *diem marcenie visu*, 199, 788. *malis*
turbatum peccatis, 101, 421. *ferum penitus*
actum, 190, 49. *supplicium vetus*, 184, 11.
sibi comitem, 476, 949. *Recipit hoc regnum*
duos, 141, 534. *Recipe me dirum chaos*,
 306, 1238. *Receptus pectore ensis*, 115, 741.
Alcides inter astra, 718, 1171. *arce edita*,
 767, 380. *Recepta mori*, 461, 1156. *Recep-*
tam linu tegere, 166, 613.
Respicere audacterium, 16, 731. *Respicere mortem*,
 186, 47. *Respicere, pro sperare*, 793, 800.
Reciprocus, 176, 442. *Reciproci spiritus*, 80,
 1050.
Reclinis toro, 151, 187. *hastae*, 114, 499. *ac-*
cluat corde anclantia, 702, 1339. *Recline pec-*
toris, 713, 1643.
Recludere peccus ferro, 455, 1001.
Recludere, pro reserare & claudere, 494, 335.
Recolere Italia, 765, 324.
Recolligere animam, 729, 714. *Recolligit ignes*
luna, 149, 101.
Recondere se, 100, 1321. *se domo*, 159, 114.
penitus, 616, 477. *ensem*, 114, 490.
Recreare moestiam, 171, 731.
Recrudescit nefas, 138, 331.
Reclor poli, 608, 1475. *Erebi*, 704, 1369. *O-*
lympi, 19, 105. 188, 960. *Phrygum*, 189,
 39. *coelum*, 719, 318. *Divum*, 169, 680.
umbrarum, 173, 869. *puppis*, 801, 970. *Iu-*
cis, 46, 192. *veri*, 51, 710. *summus Deum*,
 615, 190. *maximus regum*, 411, 928. *pa-*
rentesque coelestium, 41, 117.
Rectus malus, 180, 505. *ignis tulit verticem*
coelo, 111, 110. *Recta mens*, 8, 1064. *Re-*
ctum ingenium, 156, 419. *Recti in pedes e-*
qui, 196, 1084. *ad Recta fieri*, 111, 117.
Recubare in Oeta, 116, 619.
Recumbere antro montis exesi, 441, 810. *cum*
maiore sui parte, 165, 730. *Recumbit pes-*
gus, 149, 89.
Recurrens fretum, 18, 111.
Recurfare motu effero, 499, 185.
Recurfus signum, 171, 427.

Recurvatus arctio solo isthmus, 184, 164.
Recurfare lucem, 110, 161. *ferre jugum*, 111, 115.
focorum fieri, 641, 417. *poenas dare*, 181,
 1025. *norma regiam*, 145, 532. *ferre sol-*
tem, 416, 1017. *Recurfare acrumnae focum*,
 193, 662. *Recurfare manus*, 184, 178.
Reddere coelum, 689, 1143. *Helene viro*, 463,
 1136. *viam*, 677, 971. *arma*, 92, 1495.
crimen, 488, 146. *animos*, 374, 878. *ocu-*
los, 133, 1011. *Penates*, 791, 801. *Ag-*
aven, 177, 913. *sanguinem*, 161, 115.
fatigis, 716, 1712. *superis sol. animam*, 71, 261.
arma subtrahit, 94, 1143. *complexus repeti-*
tos, 144, 509. *sacra secreta*, 17, 101. *se*
quieti, 110, 160. *supplici vicem*, 105, 483.
fugienti sua, 101, 489. *spiritum dolori*, 794,
 819. *aliam fidem*, 616, 118. *gnatum matris*,
 611, 967. *se thalamis*, 719, 715. *fidem toris*
callis, 180, 1099. *populis iura*, 136, 150.
quem tenebris, 704, 1370. *aliquem patri*, 71,
 280. *fidem pactam*, 181, 911. *manum ca-*
pulo, 111, 480. *mundo diem*, 111, 16. *mor-*
bo corpus, 708, 1431. *aliam gnatos*, 174,
 997. *stetum mentis*, 716, 1871. *parentem*
filiae, 611, 968. *gnato patrem*, 611, 12. *Gra-*
jis deos placatos, 186, 181. *vultum & habi-*
tum patris, 78, 1016. *penales*, 793, 789. *cac-*
cum chaos, 488, 1115. *foeminas dirum ge-*
nus, 163, 664. *clarum mundo diem*, 741, 4.
vela Zephyro, 165, 849. *Trojae gemitus*, 285,
 181. *iura inferis*, 11, 718. *gremio suo pro-*
ductos, 166, 746. *fratrem aut animam*, 611,
 987. *patrem Alcidae*, 16, 440. *aliquem do-*
lori, 164, 580. *ora mari*, 113, 473. *aut sor-*
bere rates, 194, 1049. *questus lacrymis*, 799,
 916. *officium supremum gnato*, 439, 761.
animam per vulnera, 767, 176. *conjugem*
irae populi, 791, 802. *grates compote voto*,
 171, 161. *inferis Herculem*, 91, 1218. *fra-*
tribus amorem, 108, 401. *pacem omnibus*,
 ibid. *fugienti ratem*, 490, 171. *vitam posse*,
 614, 117. *aliam pharetras*, 717, 1710. *victi-*
mam Achilli, 410, 306. *cui patriam, aulam*,
 718, 892. *reductum umbris*, 101, 1338. *um-*
bras terris, 417, 141. *partem regni*, 117, 412.
fratri paternum decus, 145, 518. *nomen pa-*
trinae Phrygibusque, 413, 474. *praemia pro*
munere, 765, 114. *Reddit inimicos metus*,
 121, 208. *nemus voces*, 668, 801. *Reddi*
quod potest, exhibere, 670, 844. *Redditus*
terris Thefeus, 179, 814. *Reddita lux*, 164,
 191. *alto mari*, 180, 100. *est ratio vitae*
meae, 162, 696. *Reddendus orbi*, 670, 844.
Reddere summum diem, 110, 171. *pro dare*, 791,
 801: 803.

Fff rrr

Re-

INDEX NOVUS

Redimere se parte, 194, 170. *aliquid*, 200, 261.
 moras clasas immolare, 557, 160. Redimens
 fatum conjugis uxor, 519, 661.
 Redimire comam corembo, 341, 403. Redimiti
 res tempora feris, 343, 430. Redimira coro-
 nis turba, 571, 303. Naxos Aegeo ponto,
348, 488.
 Redire ad orbem, 619, 48. ad *aliquid*, 417, 804.
 ad lacta, 170, 936. ad facinus aliud, 462,
 1720. in ortus, 470, 31. in hostes terrorem,
790, 759. in manus *hostium*, 435, 494. in iu-
 ra Veneris, 353, 417. in scelera, 106, 38.
 a Styge, 741, 1947. *fil. ab inferis*, 50, 640.
 abiecia ira, 117, 417. *suo crimine*, 221, 619.
 concordii gradu, 508, 781. victorem feris sub-
 actis, 667, 795. tabiem antiquum *putare*, 668,
807. neicit pudor, cum perit, 555, 413. cum
 spolio per flagna Lethes, 600, 1162. Redi-
 dit Phoebeus, 586, 577. memoria, 367, 768.
 Titan dubius, 310, 1. viro pietas, 83, 1093.
 hora noctis longae, 61, 842. ad auctores ge-
 nus, 385, 907. illa stellas amantibus, 474,
72. gnatus ex voto ad parentem, 368, 1272.
 mater conjugis expulsa, 530, 928. in aucto-
 rem metus, 363, 700. in me culpa cuncto-
 rum, 400, 200. retro verius per ora atque
 oculos sanguis, 337, 350. Redeunt scelera in
 magistrum, 118, 311. Iustus veteres, 394, 95.
 aibullis umbrac, 288, 668. Rediit rapta vir-
 ginitas, 542, 984. ensis fuccus e jugulo, 391,
40. Dite contempto victor Erebi, 725, 1681.
 Rediere regna, 543, 684. Redeam unde, scis,
186, 941. Rediens ruina, 705, 1381. Redi-
 turus raptor auri, 514, 613. Rediturac rates,
412, 637.
 Reditus eripitor adventu, 215, 518. Reditum
 expetere, 369, 795. Reditu solpes, 37, 307.
 Reditus moellu, 109, 1146. lenti, 36, 298.
 Reditus nulos meture, 240, 219. Reditus
 luere nece, 301, 1166.
 Redivivus lapis, 422, 473. *redivivum aedificium*,
 ibid. *rediviva saxa*, ibid.
 Reducere pacem, 32, 368. *quem* ad Styga, 693,
 1203. cives fuga ipsos, 422, 472. *aliquem*
 ad specimen domus veteris, 195, 184.
 Redulla manus, 583, 536.
 Redundare in *quem* villa, 770, 430. Redundant
 munera sceptri ad lares nostris, 363, 691.
 Redux vir, 181, 866. 586, 479. pes, 573, 407.
 domi, 561, 518. Reducem *aliquem* dare, 366,
629. Reduces vias, 379, 167.
 Referta gazis domus, 505, 485.
 Referre *aliquem* vultus acres, 73, 953. acrumnas,
708, 1434. parentem, 679, 999. mala, 41,
130. tenebras, 273, 140. vulneta, 481, 153.

spolium, 59, 761. ratem, 137, 439. villa,
317, 430. *quem*, 613, 999. quid, 639, 369.
 vultus, 213, 473. pedem, 601, 819. curius,
666, 780. exempla, 798, 890. alio pedem,
426, 516. signa fatidici, 333, 301. *quem* li-
 tore, 679, 819. *se pietati*, 219, 585.
 gradum ad penates, 363, 708. manibus tela, 94,
 1244. gressus anxios, huc & illuc, 431, 616.
 sacrum Lufus, 439, 778. illu, 62, 864. re-
 tro corpus, 136, 420. Pelasgi laetifica, 430,
597. gratiam meritis, 101, 1337. in urbem,
373, 713. ad superos opima, 7, 48. formas
 facinorum, 755, 157. genus in vultus, 713,
 1490. domum celeres gressus, 534, 848. ma-
 lis Herculeum, 704, 1375. *alicuius* vultus, 433,
648. caput Sullae Plautique abscissum, 771,
418. casus querulo marmure, 630, 204. no-
 men aut vultum senis, 372, 840. Refert san-
 guis stirpem primam, 185, 908. Refertur oc-
 casus diem, 32, 374. Refertur illuc unde non
 decet abire, 563, 240. Referens hiemem aeg-
 geros, 165, 853. carmina fistula, 624, 129.
 regum remos argo, 497, 366. Relata pax,
568, 322.
 Reflectere nictus, 156, 711. gressum, 136, 428.
 aciem, 46, 602. caput regium coma torti,
390, 47. laeva caput crine, 271, 708. Re-
 flectit me nomen conjugii sacrum, 557, 155.
 Reflexum cornu, 365, 713.
 Refovere vatem gelido latice, 599, 788.
 Refugere clades, 574, 419. fceprum, 145, 533.
aliquem, 607, 915. loqui, 574, 417. in thala-
 mos, 752, 120. secreta crudelis viri, 748,
50. contactus *alicuius*, 509, 1319. scelus im-
 pium, 727, 1720. Refugit mors, 200, 259.
 manus, 91, 1193. ignis, 727, 1728. me or-
 bis, 101, 1332. illum mors, 665, 766. me
 lux, 181, 1002.
 Refulgere, 168, 647. lumine, 323, 308. parte
 coeli, 72, 945. Refulget gentis decus capulo,
184, 900. Refulsi dies, 786, 694.
 Refundere ore fluctus, 203, 1030.
 Regalis manus, 760, 369. aula, 439, 771. ira,
504, 463. Regale ebur, 184, 899. decus, 486,
112. genus, 371, 835.
 Regere gentes, 760, 337. imperia, 166, 618.
 abnuentem, 187, 62. imperium, 56, 741.
 cives, 366, 621. manes, 306, 1240. 352, 559.
 impetum, 407, 550. allra, 790, 768. mare,
207, 375. acies, 459, 1070. coelum, stre-
 tum, 473, 57. terras, 769, 399. frenis, 409,
279. undas in fontem, 188, 85. *populum* ex
 parte, 128, 298. ratem conto, 59, 768. no-
 stem dextera, 384, 1049. principis aulam,
800, 948. bella & pacem manu, 509, 345.
 Re-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Regere gnatos graviter furentes, 201, 289. *aliquos manus, 616, 313. aliquem consilio, 414, 359. Thebas expetere, 217, 556. mentem fervidam, 110, 558. arma furentis, 13, 120. tela nervo, 218, 192. imperio papulas, 486, 216. sidera & terras, 600, 803. plaustra noctis, 759, 233. maria leopro, 46, 599. scopitro loca opata, 57, 702. cuncta sine legum metu, 34, 400. lecepta duro impetio, 363, 705. orbem Ipecie sacra, 775, 489. signa bis fena cursu, 318, 231. Regit fortuna res humanas nullo ordine, 289, 978. Regunt casus non vota, sed fata, 750, 821. Regi nolle, 242, 251. spiritus, 416, 306. curare, 513, 592. negare, 438, 748. ardor mentis non potest, 749, 54. fati mortale genus, 799, 924. Regens maria, 40, 515. Regens frena nocturni aetheris, 254, 420. Regenda est adolescentia, 772, 446.*

Regi & dirigi, de viis & itineribus, 381, 987. *Regi ab eo qui regem indignatur, 150, 603.*

Regerere alium crimen, 271, 720. matri foetus impios, 358, 630. Regillus ignis, 160, 769. Regesta Danaus Dardaniae domus fata, 561, 223.

Regia Ditis, 54, 717. vacua, 594, 702. nitens, 705, 1438. perlucet, 77, 1001. mundi promissi, 739, 1910. coeli concidens, 686, 1172. Regiam petere, 376, 917.

Regimen parentis caeli, 182, 1. e manibus omittere, 556, 141. linquere indocto magistro, 515, 618.

Regina Danaum, 551, 135. decorum, 757, 201. nemorum, 253, 406. atri poli, i. e. Proserpina, 84, 1105. potens, 506, 509. quo in loco est, 249, 359. vidua gentis Thermodontiac, 22, 246. in famulae locum cecidit, 638, 355.

Regio Phocaea, 367, 772. impia, pro inferno, 105, 21. cordis laeva, 339, 369. seducta, in via, 425, 498.

Regius lar, 281, 863. famulus, 376, 972. crnor, 404, 217. thalamus, 491, 285. gener, 504, 460. torus, 613, 1002. rogos, 308, 1277. tumor est durus & veri insolens, 235, 137. Regia domus, 605, 285. sedes, 646, 285. ratis, 175, 427. domus, 260, 667. 556, 148. nota, 145, 531. caedes, 326, 217. 410, 309. virgo, 409, 287. Juno, 569, 341. veltis, 411, 946. stirps, 469, 18. Regium latus, 367, 727. limen, 565, 285. imperium, 254, 430. caput, 334, 325. decus, i. e. diadema, 156, 701. 279, 829. satum, 368, 780. Regii gregis arbitria, 772, 839. Regium aliquid rerum, 366, 82. Regio onere soluta, 361, 687. Re-

gii luxus, 259, 517. penates, 363, 708. 653, 579. Regiae faces, 499, 308. animae, 597, 753. Regia arcana, 133, 650. Regios gigeas palcere, 370, 815.

Regium decus capitis, 23, 257.

Regnare mundo vacuo, 8, 68. in luce media, 154, 679. precario, 121, 215. est poena, 223, 646. languida manu, 223, 659. in otio facili, 41, 526. necit, qui odium timet, 363, 704. capienti certissima est via, 360, 682. non vult, qui timet invidus esse, 222, 654. Regnat aduiter vitio potens, 190, 981. Regnat mundo Erinny, 799, 912. frans in aula, 289, 981. Regnant scelera, 770, 431.

Regnandi cupiditas inatata & immensa, 128, 302.

Regnator Deum, 269, 671. freti, 287, 945.

Regnum latus, 236, 149. aetheris, 689, 1147. trux, 55, 725. tenax, 266, 635. immane, 140, 470. raptus, 185, 41. fructum, 170, 930. opacum, 62, 800. infernum, 289, 932. illratum, 622, 102. triste, 468, 11. inhospitale, 404, 315. impotens, 74, 966. inflabile, 121, 227. capax, 50, 659. salubre, 313, 36. patrum, 368, 784. Ditis, 11, 95. amoris, 240, 218. omne sub regno graviore est, 150, 612. Prothoi superbum, 413, 829. haud stabile alieno in loco, 30, 345. canis inquieti, 715, 756. sub domino alpero, 417, 405. respicit, 207, 378. hoc recipit duos, 145, 534. est in prospero statu, 255, 435. Regni pavidus, 742, 1955. cupidus, 754, 144. jacentis sacrum, 391, 54. impositi nomen, 145, 542. decus esse putare, 719, 1597. Regno fidere, 386, 1. servire, 257, 490. imminens, 257, 490. Regnum habere, 239, 201. cludere, 240, 222. mei, scil. animi, retinco, 189, 105. per gradum scelerum petere, 755, 150. metu solvere, 535, 873. movere fluctibus, 284, 903. in coelum sperare, 800, 953. in Regnum incidere, 111, 14. Regno gaudere, 310, 6. carere, 734, 1841. impotens, 408, 267. de Regno in servitutem cadere, 219, 598. [Re]gna materna, 263, 575. horrida, 384, 924. sideris poli, 741, 1940. moesta, 226, 1705. ultima, 739, 1765. secunda, 513, 598. Phasiaca, 555, 120. inferna, 71, 956. paterna, 312, 22. 360, 793. 704. confecta, 316, 78. opulenta, 186, 54. lata, 448, 778. Ditis a-vidi, 597, 752. tria Deorum, 600, 1164. Ditis patetia, 516, 638. ab imo verba, 262, 562. superis averia, 467, 10. nullo scelere maculata, 221, 620. parentis clara, 631, 225. cum scelere exilis graviora, 221, 624. occidunt, 607, 912. ad se respiciunt, 311, 400. tria me norunt, 304, 1212. planctu lonant.

INDEX NOVUS

- 143, 1114. Regna iniqua non manent perpetuo, 485, 1166. neiciunt socium ferre, 564, 1159.
Regnum summum, 340, 1198. status, 491, 1186. Regnis confidere, 486, 1151. Regna
 auspicari, 113, 617. sperare, 117, 1159. da-
 re, 714, 1841. quaerere, 119, 1199. 110, 614. moderari, 37, 104. repetere, 101, 1114.
 evertere, 794, 1116. tria capere, 628, 1117.
 custodia merus, 161, 704. occupare, 1, 64
 nova metuens, 613, 1110. Jovis concutere,
119, 774. gravia deponere, 160, 679. vi-
 dere proterpinae, 41, 149. sua locum ferre,
118, 1118. poli tenere, 768, 1196. poli ni-
 grantis torquere, 671, 1118. milens donare,
643, 413. urbium turari, 161, 619. Thes-
 dica obtinere, 419, 1117.
Regnum bonae mentis, 111, 110. *duos non apit,*
111, 444. *Regni peria, 147, 110.* *Regnum ami-*
ssisse, miseria summa, 120 111. *Regna erant quon-*
dam singularum urbium potentium, 161, 619.
Reiectus judicium, 16, 711.
 Reiectus mons, 163, 829.
 Relabi quaerit vestis lupi, 680, 1011.
 Relaxare arcus, 108, 111. fores templi, 168,
901. mentem, 111, 444.
 Relegens spatia ratis, 101, 114.
 Relevare artus, 118, 778. colla, 111, 1014.
 flammam mari, 147, 117. noctem igne, 66,
116. Relevat colla Titan jugo, 177, 460.
 Religare rates, 171, 171. crura auro, 146, 111.
 ulla baltheo, 42, 141. funem ora barbara, 114,
111. antennis in fummo loco, 424, 111. fron-
 tem edera baccifera, 143, 411.
Religare classim, 114, 611.
Religiosum sepulchrum, 114, 481.
 Relinquere matres, 144, 1001. vitam, 671, 823.
 solum, 119, 649. facinus, 111, 116. vulnus,
76, 994. narum, 671, 821. viduam, 149, 797.
 nomen maris, 110, 610. aliam partem sui, 701,
1141. matrem filio, 116, 919. notas corporis,
14, 194. bella gnatis, 117, 117. plumas in
 specu, 110, 781. parum sui poenae, 668, 811.
 nil immane sub mundo, 710, 1011. aliquid
 crimine intactum, 111, 111. vestem iolario
 maris, 441, 810. quid in terris, 697, 1117.
 Relinquit bellum nihil, 11, 161. Relinque me
 mihi, 141, 969. Relictum est nihil pectori,
611, 149. Relictus solus, 711, 1111. saevus
 rex, 711, 1784. de igne cinis, 117, 144. no-
 chi, 178, 1071. Relicta terra, 719, 1194. nox,
119, 1141. mors, 101, 1110. Phocis, 608,
918. virgo, 148, 490. a tergo lux, 11, 669.
 Relictum officium, 110, 109. Relicti Sigaci
 loca sola, 171, 416. Relictam aspicere, 617,
111. Relicta morae, 690, 1161. Relicti ter-
 ris homines, 417, 1041. senes miseri, 114,
701. Relictae terrae, 161, 117. plagae, 111,
111. rates, 419, 1078. Relictis, alius, 649,
117.
 Reliquiae corporis, 166, 1147. corporis trunci,
111, 1011. dabant auxilium, 714, 1119. Re-
 liquias Herculis jactans, 719, 717. Herculis
 colere, 711, 1111.
 Relucet mundus rursus face, 111, 411. Relucent
 oculi, 119, 1041. Reluxit decus pellicis, 611,
117. Relucentes rogi, 111, 111.
Reluctans dies, 1, 16.
 Reluctantur fauces, 717, 1718. Reluctans anima,
117, 144. Reluctantes fauces, 111, 117.
 Remanet furor, 94, 1141. sensus in umbris,
746, 11. aliquid antiqui vigoris, 471, 41. Re-
 manent facinoris notae, 171, 711.
 Remare, 14, 177. 114, 111. 111, 110. 711,
1117. ab inferna Styge, 710, 1766. licere,
741, 1911. ad penates, 171, 111. victio si-
 milis, 174, 411. cui incolumentem, 611, 111.
 dies ortu tardo, 146, 111. bigas lente jubere,
601, 811. Remeat manitus captae, 119, 111.
 Remeant sidera mitia, 111, 111. Remeandi
 facultas patet, 11, 611. Remeat virum lac-
 tari, 116, 110.
 Remedium timoris clementia est, 771, 441. ma-
 iorum est ignorantia, 110, 111. Remedia pe-
 riculis invenire, 101, 411.
 Remetiri diem, 470, 111.
 Remex, *i. e. velox, portitor, 41, 117.* Remigis
 manu violata, 801, 111. Remiges Phrygi,
410, 910.
 Remittere manum, 111, 61. scelus, 679, 1001.
 metus, 111, 411. aliquid, 166, 617. artus,
111, 611. longe aquas, 161, 111. aliquid ad
 penates, 101, 411. dolorem lacrymas, 714,
1668. aliquid aliquid, 101, 419. aliquid funus,
411, 111. cui vitam, 711, 101. quem Jovi,
701, 1169. Diti munus, 101, 1111. verba
 extrema, 111, 111. Remittit me tibi mors,
617, 14. Remissa vestis, 114, 117. est vita
 multis, 671, 900. Remissum scutum, 111, 117.
 Remissa animis supplicia, 117, 711.
 Remolitus orbis, 10, 114.
 Removere tela, 706, 1404. parentem, 71, 1017.
 vestes, 111, 117. simulata verba, 411, 101.
 quibus cladiibus, 111, 661. tela, *pro arma,*
11, 1011. auro divites, 416, 1019. Remotus
 locus, 419, 111. regiae sedis locus, 646, 481.
 ab invidiae malis, 767, 111. patria, 111, 111.
 Remota lux, 66, 811. Remotum litus, 746,
871. Remoti manes, 64, 111. Remotae te-
 nebrae, 610, 111. Remota procul fraude se-
 cula, 494, 110.

Re-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Remagit nemus latratu, 144, 676
 Remus propior, 514, 107. properans, 457, 1045.
 effugit manus, 580, 109. aptatur ad manus, 375, 425.
 Remi lentis, 346, 106. "nobiles, 514, 608.
 Remos regum reterens asgo, 427, 167.
 ad duſtos lentare, 376, 418. Remis pulſata
 ſicta, 764, 114.
Remi genus aliud, proverb 18, 114.
 Renati, 378, 946. Renascens ſtirps melior, 768, 391.
 Renatus dies, 587, 10: 671, 861.
 Renavigit, 14, 716.
 Renidere, 429, 189. Renidens puer, 144, 377.
 Renovare ſuos labentes, 147, 167. iras vete-
 res, 162, 807. luſtus & metus, 711, 124.
 luſtus pius, 761, 370.
Removere cibum, 141, 784.
 Reparare ubera, 15, 143. amores, 559, 184.
 damna, 116, 468. vires, 707, 1418. quid-
 quid amittimus, 104, 11. Reparat amor vires
 amiſſas, 141, 475. Repatans ſe caede ſua ſer-
 peno, 111, 701.
Reporat verbas ſolum, 519, 610.
 Repollit *ben me* 414, 681.
 Rependere munus morte, 711, 95. pretia pro
 meritis, 141, 111. poenas ſceleribus pares,
383, 1010.
 Repere incertum viae, 159, 616. Repens me-
 tus, 419, 426. ſonus, 543, 971.
 Repere nefas, 614, 174. cladi, 419, 419.
 Repetere Spartam, 161, 181. vices, 463, 1147.
 caſas, 311, 79. metus, 167, 764. luſtus,
749, 99. curium, 81, 1081. tela, 81, 1051.
 Ditem, 401, 128. profugos, 106, 11. Ar-
 gos, 647, 100. regna, 101, 134. littora,
761, 116. paterna regna, 169, 704. manum
 invitam, 140, 951. *aliquid* in rogam, 315, 41.
 quellus aſſueos, 746, 6. *aliquid* prece
 ſupplici, 44, 171. fugas ſilvetres, 116, 419.
 maria celeri gradu, 464, 1178. Repetit au-
 ctorem ſcelus, 706, 711. Repetatur calla ſi-
 des, 161, 141.
Repetere umbras, 59, 770. *Repetere cibum*, 315, 61.
 Replere campos hoſtilli grege, 317, 544. delu-
 bra mugitu, 667, 800. Replens Daedalea clau-
 ſtra mugitu, 101, 1171. Repletum ratibus
 everſis mare, 614, 1006.
 Repleta vater, 116, 130.
 Reponere monſtrum, 191, 111. ſcelus, 177, 1013. clypeum, 111, 470. animo aſſus,
764, 59. *aliquem* excelſo folio, 448, 887.
 Reponet tuto te locus, 411, 499. Reponere
 hic, 307, 1168. Repoſitum cervicibus ſaxum,
105, 1130.
 Reportare ſcelis opem, 315, 211.

Repoſcere poenas, 670, 847. Repoſcit regnum,
107, 378. me alius locus, 124, 37. Jupiter
 gnatum, 670, 841.
 Reprimere lacrimas, 10, 642.
Reprimere diem, 5, 16.
 Repiare contra aliquem, 10, 318.
 Repudia thalamis paria, 472, 51. haec ſunt, 643, 413.
 regum non dam exitum, 161, 183.
 Repugnare precibus, 421, 154.
 Repuiare omnes, 149, 13.
 Reques aut tempus datur, 10, 212. animi fo-
 minus, 81, 1066.
 Requiere, 370, 215. Requirit quod amet, 641, 419.
 Reti, 322, 416: 319, 131. *aliquid* levius, 447, 868.
 everſorem decoris, 381, 845. *aliquid*
 regium, 116, 81. *aliquem* vita dignum, 143, 316.
 Reor adhuc factum nihil, 141, 991.
 Ratus oſo cuique it, 381, 991. Ratae leges,
378, 943. Rata verba, *i. e. effluvia*, 313, 171.
 Rata efficit conſenſus, 771, 460.
 Res fugax, 374, 771. fluſta, 157, 150. magna
 agitur, 604, 867. annis decem par, 604, 867.
 Res occultae, 318, 162. laetae, 187, 1. pro-
 ſperae, 419, 413. humane, 189, 977. bea-
 tae, 315, 417. ſummae, 119, 177. citatae,
110, 631. lapſae & dubiae, 114, 668. ſecun-
 dae non patiuntur modum, 130, 198. ſecun-
 dae ammos extollunt, 40, 101. Rerum pa-
 ter, 719, 1587. moſtus finis, 13, 701. vin-
 cula laxare, 498, 176. omnium communis
 uſus, 769, 461. Rebus aſſiſtis viam monſtrare,
481, 162. Rebus modicis aevum longius, 514, 103.
 Rebus ſecundis exultare, 319, 104.
Rerum terminis quid, 35, 190.
 Reſcindere vias, 197, 116. Reſciſſa vulnera, 193, 164.
 Reſecare colla, 41, 119. colla more pecudum,
613, 974. caedere arborem, 116, 418.
 Reſerare polum, 74, 961. polum arte, 415, 154.
 templa, 170, 340. cluſos poſſes, 181, 861.
 terga nigrantis poli, 597, 716. fances
 reſuſtantes, 591, 718. dominae pectora ſer-
 ro, 766, 167. Reſcranda tellus, 340, 195.
 Reſervare ſe *alini*, 186, 924. lumen malis aſſi-
 ſto, 94, 1341. Reſervari malo, 111, 31.
 Reſidui pectoris tumor, 797, 876.
 Reſidere in toris, 758, 718. aurato curtu, 143, 424.
 in rupe Aemac, 148, 83. Olympo
 patrio, 718, 109. Reſidens in aula, 787, 649.
 flammas ira, 664, 161. reſus ſummiſis alis, 193, 674.
 ſilva venit, 683, 1044.
 Reſidus pudor, 666, 188.
 Reſiliſt ſaxum, 616, 154. Reſiliſt excuſſus cly-
 lybs, 721, 617.

Fff fff

Re-

INDEX NOVUS

- Resistere, 141, 146, 678, 481. undis, 163, 580.
precibus, 121, 891. anpis bis quinis, 189, 613.
ad chordas modulante plectro, 115, 616. Res-
istit rota, 127, 744. vento aëlis, 179, 438.
Resistens remigi aëlis, 117, 439. rota turbi-
nibus, 106, 1237.
- Resolvere manum a corpore, 186, 53. regnum,
74, 967. Resolvi fomno, 787, 717. Resoluta
cervix, 320, 139. Resolutum robur, 764,
117. Resolutae comae, 788, 719.
- Resonare Calpen audire, 717, 1568. dulce la-
mentis, 455, 1010. freta remis pulsata, 764,
315. in locis furdis, 44, 576. fretum unda
dulci, 718, 1583. planctum per urbes, 716,
1545. Resonat I Trachin malis, 619, 194. che-
lys vocale, 168, 325. triste omen, 52, 688.
Scylla pullatis cavernis, 148, 179. chaos moe-
stio clamore, 84, 1108. Resonant anres, 133,
188. greges territi, 132, 182. Resonans t-
gnis, 148, 585.
- Resorbet virtus sletum, 690, 1285.
- Respergere manus cruore viri, 677, 918. Resper-
sus nube jubar, 661, 713. Resperfa dextra cae-
de viri, 612, 977. proles labe nulla, 349, 668.
- Respicere prolem, 172, 187. arisurum, 727,
174. conjugem, 41, 185: 757, 126. terras,
744, 1991. quid, 164, 165. afflictos, 447,
871. patrios penates, 785, 665. enfes strictos,
617, 616. malis fessos, 510, 17. terras colonis
viduas, 118, 113. Jovem in vota, 715, 1691.
regna parentis proavosque, 611, 126. virum
per decem annos, viduam, 517, 156. manus
alicujus, i. e. auxilium petere, 61, 818. a ter-
go, 427, 110. ad matrem, 511, 12. ad lu-
dus recentes, 190, 42. Respicit immemor,
684, 1081. Respiciunt regna ad se, 141, 400.
Respiciet Deus bene cogitata, 143, 489.
- Resplendet fretum, 181, 143.
- Respondere scelere suis, 608, 906.
- Responsa dubia, 325, 113. Responsa dare oran-
tibus, 114, 680. Responsa peragere, 433, 663.
Responsa solvere, 111, 102.
- Respuere auras, 571, 173. regna, 145, 540.
Resstagnat humor sub finu, 151, 146.
- Resist patria, 194, 699. majus bellum, 76, 996.
cruror hostiarum, 169, 914. hoc operi ulti-
mum, 181, 1033. hoc unum insuper, 106,
498. fors nulla amplius, 104, 1212. Reillo
umbra nominis magni, 750, 71.
- Resituere manes, 101, 1219. domum laben-
tem, 716, 120. partes errantes loco, 107,
1258. genus exhaustum, 157, 470. alicui a-
nimum, 123, 867. alicui hospitium, 184, 12.
alicui fratrem, 746, 178. alicuique armis, 101,
1343. alicuique vinculis, 101, 1340.
- Resistat animas, 27, 103.
- Resultat caput scopulis illium, 296, 1094.
- Resumere vires, 422, 541. animam, 618, 14.
animum, 96, 1276. novos animos, 61, 811.
- Resurgere falso prellam, 766, 142. Resurgit Tro-
ja, 604, 870.
- Retia vitare, 166, 719.
- Retia grave, 769, 412.
- Retegere Styga, 714. arcana, 350, 132.
- Retentare animam, 185, 1056. ratem, 191,
1071.
- Retinere errantem, 670, 817. quam, 608, 801.
impetum, 498, 181. victumam, 410, 107.
lacrymas, 450, 936. sinus, 440, 791. co-
piam cornu divite, 473, 61. diu impena, 221,
660. carinas portubus, 115, 633. notam a-
moris, 619, 168. jubar merium, 4, 16. verba
animi furentis, 711, 98. rates cantu, 436,
119. regnum sui animi, 189, 101. Retinent
se oculi vix sedibus suis, 179, 159. Retinenda
vita non est, 106, 505.
- Retorquere: Retorta sidera, 369, 677.
- Retro via patefacta, 71, 55. cedere, 113, 115.
se dare, 191, 193. fugere, 415, 101. flehe-
re, 161, 219. fugare diem, 72, 941. vehere
pronum, 61, 817. flum revolvere, 12,
181. referre corpus, 136, 419. fletere gra-
dum, 51, 678. trahere bidentes & boves, 312,
556.
- Retro via est, 14, 280.
- Reverere, 487, 315. carina spolinum, 119, 665.
per fauces nobiles regum manus, 101, 411.
- Revellere saxa, 117, 100. Revelli mundum se-
dibus credere, 179, 485. Revulsus mundus,
187, 59. cancer, 694, 1219. Revulsa tellus,
416, 120. Revulsae venae, 180, 979. com-
pages, 175, 1015.
- Revulsis templa male ingenti, 373, 844. Revulsus
canis Tartaro, 120, 844.
- Reverti, 67, 866. redire, 12, 124. retro, 338,
164. aliquo, 219, 591. parum est, 7, 49. li-
bet, 148, 12. ad Styga, 689, 1145. mare
prolubere, 456, 1033. ad patrios lares, 599,
781. Reverti ad suos, 101, 1165. Revertius
ab inferis, 12, 117. Revertiae retro vices ge-
neris, 173, 870.
- Revincere facies vitta, 215, 501. Revinctus ca-
na populo, 667, 789.
- Revisere torum conjugis, 415, 698.
- Revivere: Reviviscunt senex, 101, 476.
- Revocabilis colus, 41, 559.
- Revocare manum, 100, 1314. memoriam, 170,
821. filvis comam, 718, 1578. urbi pacem,
147, 176. calores senibus, 145, 192. crines
adducto nodo, 342, 417. cornu modos con-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

citos, 440, 781. *aliquid* in caligine conditum, 10, 92. Revocat sacrum aëlis, 65, 841. Revocans frena, 566, 326. Revocata vice, 92, 1212.
Revocare post terga manus, 555, 685. *Revocari ad vitam*, 242, 264.
Revolvere retro filum, 18, 181. thalamos virginis, 157, 164. Revolvit animus curas, 367, 764. aëlium ventus, 579, 489. animus igneos tauri halitus, 104, 466. Revolvi in metus, 116, 419. Revolutus amnis, 183, 86. in ortus maternos, 327, 218. Revoluta dura manu decreta, 180, 986.
Remove haultum, 148, 581. *Remove* mare navem alto redditum, 580, 500.
Reus infandi sceleris, 199, 252. criminis ficti, 755, 142. Phoebe, 112, 34. Ream absolvere, 673, 914. damnare, 488, 241. Rei trepidi, 15, 732. veteres, 41, 180. Reos urna versare, 349, 34.
Rex iratus, 150, 519. non avarus, 424, 486. cruentus, 357, 614: 711, 1874. amissus, 115, 622. iniquus, 71, 824. saevus, 95, 1255: 109, 421. infernus, 233, 91. Cnolius, 175, 893. ferus, 47, 518. advena, 71, 217. pendendus, 79, 1035. sanctus, 127, 140. Mycenarum, 562, 211. Regum, 168, 912. regum Agamemnon, 550, 59. regum relictus, 166, 291. est timendus, 483, 168. saevus relictus, 711, 1784. sinibus pulsus, 353, 647. tertiae fortis, 64, 811. est, qui metuit nihil, 112, 388. est, qui cupit nihil, 114, 389. datus pabulum armentis, 21, 327. imperans pluribus populis, pro Plutone, 43, 160. Regis peremptor, 126, 221. Regis *indicia*, 111, 343. & *segg.* victi opina, 2, 48. magni hoc roor, 222, 656. alti est, spiritum regi dare, 411, 127. Regi minari, 124, 816. par, 188, 609. proximus, 615, 618. licet, quod Jovi, 39, 489. libertas obest, 350, 121. Regem non faciunt opes, 111, 144. Thersalmu torquere, 674, 946. decet liberi praeferre patriam, 412, 331. Reges irati, 86, 1127. atavi, 416, 712. perfidii, 617, 1. saevi, 672, 874. cavernis conditi, 590, 630. cant, qua juvat, 121, 218. donis solent capi, 116, 881. dant praecepta imperii, 232, 661. habent hoc magnificum, 486, 223. Regum tyrannus, 410, 101. grex, 106, 118. maximus rector, 453, 278. Regibus invisa anus, 711, 1783. Reges colere, 616, 617. non regna colere, 651, 616. vincere, 700, 1296. regibus dare, 453, 972. solvere metu, 325, 872. urbe expellere, 761, 294. carcere cludere, 785, 681. terrent umbrac, 714, 1831.

Rex est, qui non servit perturbationibus, 111, 248. vocatur etiam pateris, 17, 264. est qui meri dicitur, *Sicorum*, 137, 442. Regis veri imago, 137, 144. & *segg.* Regem bonum privato nihil plus posse, 132, 441. Reges regum unde auspicantur, 391, 53. per iuxta jurare solebant, 139, 264. Regum peris via, 655, 614. Regibus orbis vocat, 369, 304. videre aut traciare feralia non licuit, 340, 198. Reges in ipsos imperium Dei esse, 150, 612.
RHADAMANTUS inferorum iudex, 55, 732: 717, 1558. Rhadamanti consilium, 17, 744.
Rhamnusia Deae emise magnum molestem, 178, 823.
RHENUS ferax, 100, 1214. Rhefus bellicosus, 161, 216.
RHESUS rex Thraciae, 187, 2. Rhesi & uxoris Arganthonae conjugalis amor, 161, 216.
Rhetoricam Vett. aliam a Paedagogulorum fuisse, 224, 7.
RHODANUS Galliae fluvius, 513, 587.
Rhoetca vada, 462, 1122. *Rhoetum*, *Troiae* promontorium, 395, 108: 462, 1122.
Rhodore, 615, 144. *Rhodore* Thressa, 681, 1032. *Rhodopes* alumnus, 716, 1528.
Rictus trux, 691, 1168. rabidus, 11, 691. cruore madidus, 128, 774. Rictus cradi, 692, 847. cruenti, 316, 94. feri, 62, 798: 110, 78. Rictus infringere, 698, 1274. Nectere & reflectere, 156, 710. suos satiare cruore, 691, 1193.
Rictu truci Cygeri, 691, 1168.
Rigare, 39, 124. cineres, 409, 182. tumulum, 401, 196. vultum genis, 250, 920. vultum lacrymis, 608, 922. ora imbre, 180, 978. genas fletu, 418, 411: 379, 951. ora fletibus, 765, 329. placidis flexibus, 485, 211. oculos fletu uberi, 499, 388. Rugant lacrymae ora, 110, 917.
Rigere luctu, 11, 190. vultu, 618, 170. Riget vultus ira citatus, 514, 814. Rigent oculi, 323, 127. immites oculi, 193, 715. Rigens, *pro induratus*, 138, 304. Rigens animus, 252, 413. frigore aeterno humor, 111, 146. frigore Arctoo Taurus, 121, 681. Arctoo frigido Bootes, 719, 214. Rigens coma, 652, 172. Rigens jugum, 708, 1452. corpus metu, 132, 614. Rigentia freti terga, 42, 111.
Rigere, 347, 475.
Rigescit corpus, 168, 926.
Rigida bruma, 124, 715. gaeſa, 224, 111. Rigidae comae, 374, 277. manus, 651, 148. Rigida spolia, mali Nemeaei, 714, 1665.
Rigidus, 347, 475.

Ri-

INDEX NOVUS

- Rigor trepidus, 796, 861. tremulus, 319, 376.
 beytheus, 268, 660. meus hoc meruit, 270, 686. exitis unde scrutari, 339, 373.
 Ripa Pontica, 388, 13. Hebrai, 603, 844. vi-
 rens, 108, 118. sorrens, 146, 468. Ripam
 fuisse legere, 358, 101. Ripae Eridani, 629, 126. Thermodontiae, 486, 215. tartari, 516, 743.
 fummae, 648, 101. vacans, 113, 108. Ripas mutare, 110, 71. premere, 259, 311.
 Rhiphaea nix, 216, 8.
 Riplati, montes, Sylphiae, 216, 8.
 Rite dare, 414, 305. fieri, 155, 690.
 Ritus pius, 213, 108. componendi offa, 441, 799. Ritus prisci, 317, 284. casti, 241, 217.
 Rivalis sui patris, 192, 114.
 Rivalis, quis dunderis, 192, 114.
 Rivos fugiens, 319, 514. Rivi garruli, 148, 491.
 Robur, *pro clava*, 62, 800. 81, 1119. Robur
 expertum, 8, 68. validum, 318, 161. anti-
 quum, 281, 846. grave, 219, 49. tenax,
712, 1639. resolutum, 764, 117. virile ad
 audendum omnia, 490, 368. Graeciae, 211, 617. Robore magno, *s. e. animose*, 188, 78.
 Robora annosa, 384, 717 : 153, 91. Robora
 rimas duxere, 314, 571.
 Rogare inducias, 213, 485. abnuentes, 310, 441.
 auxilia, 107, 323. scelera, 106, 1243.
 telum Deos, 671, 855. aliquid Deos, cogere,
419, 421. aliquid aspectum, 315, 117.
 minitulum caedis, 767, 169. superos eadem,
511, 511. hoc me decet, 40, 510. Ditem
 mala, 611, 268. miseris angulum, 489, 249.
 voce miseranda, 77, 1001. Rogat lacrymas
 fortuna, 610, 217. ad Rogandum fortis, 141, 316.
 Regus Oeteus, 419, 777. regius, 308, 1277.
 flagrans, 11, 103. Aemionius, 101, 640. em-
 ptus, 476, 447. accipit Herculem, 712, 1484.
 igne subiecto consumit coniugem, 40, 508.
 accrescit trabibus, 40, 514. in spolio latet,
714, 1666. Rogo incumbere, 715, 1681.
 Rogu Herculi in altis tollere, 713, 1618. ocu-
 lis suis lustrare, 713, 1647. domini adjuvare,
714, 1664. in Rogo positus gemit, 718, 1713.
 Rogi alti, 190, 111. supremi, 207, 1113. Ro-
 gis dare artus cremandos, 716, 171. adultae
 fides, 71, 981. erepti ignes, 174, 524. Rogos
 seni negare, 764, 108. in Rogos confurgere,
636, 118. in Rogos ibit pharetra, 91, 1314.
 Regis, quid, 423, 661. Regi aversa fuit ab ami-
 cis accus, 234, 1860. Regi, pro qualitate ser-
 tantium fiant magni, vel parvi, 713, 1638.
 Roma laeclata, 776, 101. gaudet civis cruore,
301, 981. commendat tibi fuos cives, 771, 491.
 Roma fervit mihi, 771, 491. funerea
 madet caede populi, 724, 813. Icrat decus
 aeternum, 783, 281.
 Romana virtus fuit quondam vera, 761, 126.
 Romanae feminae in lactu aliquando candidae, 491, 636.
 Rerare, 191, 1017.
 Rorifera aura, 226, 111.
 Ros alidius, 211, 381.
 Rosae venae, 171, 947. capiti graecae, 171, 769.
 Rosae dolori capitis medentur, 275, 769.
 Roridus pallor, 477, 101. Roridus nox, 601, 815 : 712, 214. tellus, 229, 41. genitrix lu-
 cis, 163, 817.
 Roseum vinculum, 474, 70.
 Rositum pressum, 319, 41. Rositua prima, 171, 454.
 sanguine rubicunda, 211, 77. Rositum
 capita caeciorum exposita, 774, 110. Rositum
 fecare mare, 312, 88.
 Rositum a rodo, 141, 510. Hispanice rostre, ibid.
 Rotare partes montis, 188, 71. clavum verberet
 aliduo, 61, 801. calus Regum praecipites,
512, 72. Rotat fatum, 810, 618. me calus,
661, 711. me fortuna, 660, 791. Rotant
 humana casus, 298, 1133. Rotant missum per
 cella falligia, 412, 618. Rotantes machinae,
 saxa, 113, 137. Rotatum circa bis ter mittere,
77, 1006.
 Rota tepida, 617, 117. Hesperia, 162, 796.
 volucris, 58, 710. celeris, 318, 251 : 549, 11.
 laffa, 616, 489. errans, 619, 681. torquens
 membra, 517, 744. torquet regem, 616, 486.
 flammae Phoebe, 680, 1021. 708, 1419. an-
 ni vertitur, 18, 180. non stabilis haefit, 484, 1068.
 turbinibus nusquam resistens, 106, 1137.
 Rotae praebere membra, 680, 1021. Rotam
 Oceano mergere, 646, 489. Rotae breves,
271, 767. viciae, 513, 661. celeres, 596, 1097.
 Rota hieroglyphice annum designat, 18, 180.
 Rotri maris domus, 70, 901.
 Rubere, 11, 115 : 276, 758. latus montis, 61, 861.
 Rubet color niveus oitro perfusus, 471, 103.
 Rubens pelagus, 319, 120 : 618, 360.
 Oceanus, 646, 489. fucus, 294, 1041. pen-
 na, 229, 46. fretum, 388, 111. Rubentes ge-
 nae, 514, 858.
 Rubere, de Luna cur dicatur, 276, 788.
 Rubelcit mare, 261, 512.
 Rubicunda Phoebe, 271, 747 *supra*, 491, 37.
 Rubicunda rostra, 217, 71.
 Rubor ora tingens, 350, 176. Tyrii munici,
351, 188. in vultu aegro, 312, 181. Robo-
 rem fugit pallor, 314, 819. pellit pallor, 611, 212.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

812. Rubores bibere, 618, 864.
 Rubi horrentes, 181, 20.
 Rudens tenus, 182, 114.
 Rudis tyrannus, 612, 995. Rudis dextra, 518,
915. Rude vulgus, 222, 67. Rudes rami,
261, 545. spiritus, 174, 877. capilli, 246,
280. liberi, 128, 100. Rudes manus, 118,
208. Rudibus fides non est in annis, 129, 117.
 Ruere, 409, 378. in terram, 292, 1016. per
 nefas ingens, 792, 787. in poenam, 800, 943.
 gressu attonito, 791, 778. in medios, 4342
676. in amplexus, 270, 701. in aliquem,
211, 4412. in facinus ferum, 800,
242. in pronum, 117, 728. in torrentem,
188, 71. in se, 117, 480. in pelagus, 766,
147. gravis arce edita, 767, 179. in fata
 miseræ parentis, 766, 164. supra exanimem,
612, 349. hinc ullinc cursu citato, 108, 193.
 Rust aether, 169, 674. in me domus, 120, 192.
 in me vis horrida, 116, 90. frater in fratrem,
104, 315. in me mundus, 704, 1384. melior
 fortuna, 614, 601. tellus cum ducibus, 485,
140. omnis aetas & sexus, 114, 11. Pontus
 in terras, 293, 1033. taurus huc & huc du-
 bius, 117, 141. ad terram totus, 80, 1046.
 Ruunt curra equi, qua timor jubet, 106, 1089.
 Ruet plaustrum cultos, Aristophylax, 166, 174.
 Ruat ira in omnes, 89, 1167. Ruens patria,
115, 72. 189, 611. Troja, 462, 1131. Ruens
 coelum, 196, 1244. Ruentes in se fratres,
117, 550. Ruentes Thebae, 149, 613. Ruti-
 ra pinus cautes movit, 721, 1622.

Ruere, 64, 840.

RUFUS CRISPINUS, Poppææ gnatu,

Nereus imperio mari mersus, 788, 710.

Ruina rediens, 704, 1381. fatalis, 162, 810.

non levis, 201, 385. coeli, 768, 194. mon-
 tis, 110, 77. Ruinam sui latam ducere, 721,
2610. Ruina luere scelus, 178, 941. mundi

quem condere, 682, 1150. una gnatum & vi-

rum proflernere, 415, 687. Ruinae impositae,

170, 932. immentae, 416, 1024. in cinerem

datae, 417, 719. urbis, 118, 12. Ruinis quae-

reire nuptas, 641, 421. Ruinas flere, 192, 662.

618, 179. capere animo, 34, 412. urbis e-

verbiae gemere, 190, 41. Ruinis magna mala

pensantur, 660, 691.

Ruina iter quaerere, 8, 67.

Rumor vagus, 105, 161. Rumores vacui, 417, 407.

Rumpere fictus, 440, 781. imperium Jovis, 9,
72. quietem, 617, 646. moras, 472, 16.

foedus, 161, 140. laqueum, 231, 76. car-

cerem, 8, 57. vestes, 171, 916. arcus, 91,
1232. pacem, 34, 418. polles, 76, 1000.

fatum, 44, 166. jura Naturae, 715, 164. flu-

dius pectore, 181, 541. foedera mundi, 124,
601. motam dominumque, 297, 1102. mo-

ras fatorum, 414, 682. vincula ferri Taena-

rei, 122, 172. claustra Erebi, 121, 160. viam

ignibus, 110, 412. freta rate fragili, 402, 302.

quidquid oculis effodis dependet, 180, 974.

Rumpit gratiam ira, 146, 513. flamina Clo-

tho, 746, 15. cruor venas, 244, 190. Rum-

pitur caecum chaos, 151, 572. Ruptus dies,

160, 277. nervus, 165, 862. fons, 614, 591.

Rupta via, 174, 1008. tellus, 111, 88. 713,
136. fides, 119, 60. compages, 314, 180.

nubes, 214, 429. cicatrix, 191, 121. mundi

lex, 601, 514. Ruptum fas, 119, 179. fili-

cis impulsu caput, 461, 1116. Rupti colles,

194, 1017. Ruptae nubes, 108, 511. com-

pages, 688, 1136. 691, 1229. Rupta juga,

400, 171. vestigia, 176, 1019.

Rumpere finem, 614, 591. Rapto obice, 21, 117.

Rupes alta, 419, 1080. creta, 102, 219. super-

na, 217, 95. dirimens faxis freta, 111, 9.

celsa, 666, 782. aspera, 177, 1048. Idaea,

27, 146. occupata, 181, 144. tridente pulsa,

184, 511. Hymetis, 127, 22. hiat, 51, 666.

premit maria vertice, 182, 22. Calpiae, 92,
1206. actae utrimque, 92, 1114. acutae,

181, 171. latuere, 192, 1032.

Rus vacuum, 158, 101. innocuum, 72, 210.

Rura opulenta, 416, 1021. virent ubere gle-

bae, 122, 116. Rura cingere, 616, 618. Ru-

ra auro inundare, 220, 601.

Rufum, quid, 641, 822.

Rustica turba, 231, 79.

Ruta amarissima excellit, 211, 538.

Rutilare, 73, 985.

Rutila cervix, ibid.

S.

S Abaca myrrha, 642, 176. Sabaci sub aurora

positi, 714, 1321. Sabacis truncis tus col-

ligere, 662, 793.

SABAEI Felices Arabia incolae, ibid. 714, 1321.

Sacer orbis, 213, 136. ignis, 247, 110. latex,

112, 811. cultus, 811, 806. fatidicus, 111,
102. cruor, 101, 277. lucus, 400, 174. si-

mus, 770, 415. Alphicus, 474, 81. lapis, i.e.

sermimus, 160, 129. Bacchi liquor, 115, 687.

tumulus conjungis cari, 424, 481. aptans che-

lyn, 681, 1031. Sacra Dirce, 192, 126. vir-

go, 618, 177. Phoebo Cilla, 401, 257. Sa-

crum arcanum, 118, 911. nemus, 114, 608.

677, 957. terrificum, 140, 184. limen, 47,
617. trille, 121, 680. solenne, 254, 424.

429, 778. 511, 797. regni jacentis, 391, 52,
688 888

Sa-

INDEX NOVUS

Sacrum consummare, 79, 1039. *aliqui man-
date*, 340, 397. Sacri ignes, 533, 841; 750,
210. ministri, 339, 380. funes, 590, 638.
Sacrae manus, 432, 641. tñres, 135, 407.
querus, 722, 1635. fruges, 558, 409. Sacra
lucifera, 511, 577. infauila, 337, 351. tacita,
233, 107; 406, 6. alira, 164, 844. dirae mor-
tus, 8, 56. Parnassi iuga, 595, 721. thalami
me vocant, 491, 509. Sacris adesse tempus
est, 120, 720. Sacra colere, 173, 981. se-
creta reddere, 37, 301. terie sapient, 60, 898.
Sacris tacitis gaudere, 444, 843. celebrare
deos, 568, 321. colere diem, 573, 402.
Sacer Alphacus, 113, 116. *conlux*, 432, 643. *la-
pis*, 113, 231. *ignis*, maritus, 323, 187. &
religiosus saepe confunduntur, 424, 483. *Sacrum
ardifium*, *ibid.*, *Saxum*, 260, 528. *Sacrum con-
jugis*, 424, 483. *Sacra gentilitia*, 94, 1246. *in-
fernalit igne e regis rapto accendebantur*, 351, 550.
popularia, *quae*, 341, 402.
Sacerdos senior, 351, 548. colla tacturus, 320,
135.
Sacredotes Ballonae, & *Cybeles cultus se fauciabant*,
511, 805.
Sacrare Divis caput, 332, 291. Sacrata conju-
gii fides, 553, 80. fides cognati laris, 360,
672. Sacratæ infulae, 593, 693. Sacrata
templa, 326, 225.
Sacrificandi ritus, 335, 334.
Sacrificiorum Græcorum & Romanorum differentias,
335, 335. *Sacrificiorum inferis & superis Diss*
oblatorum differentias, 336, 341; 351, 550. &
seqq. vid. *Di*.
Sacrificum os, 558, 166. Sacrificia tibia, 587,
584. Sacrificac preces, 471, 38.
Saepè quod fieri non potest, fit diu, 378, 948.
Saevire & ira tumere, 158, 737. frustra, 379,
970. in se, 93, 1221. in aliquem, 669, 835.
in corpus, 710, 1461. dente, 460, 1095. si
velint, habent quo noceant, 594, 697. Sae-
vit infelix amor, 480, 136. ventis mare, 454,
905. impietas furens, 770, 431. horrendum
Mimas, 75, 981. sollicitio dies medius, 775,
766. Saevite manus, 395, 113.
Saevire, pro furioso impetu agere, 158, 715.
Saevitia, pro impetu, *ibid.*
Saevius pudor, 366, 763. miles, 218, 574. do-
lor, 690, 1282. decor, 631, 219. rex, 95,
1255; 109, 425. Mars, 216, 327. dux, 234,
116. Leo, 117. 97; 440, 796. & trux, 72,
976. victor, 428, 565. metus, 763, 200. ca-
nis, 61, 783. amor, 267, 641; 334, 850. do-
minator, 300, 1159. enlis, 411, 312; 789,
733. Coto pontus, 500, 412. canis Tartari,
597, 751. fivor numinum, 308, 1271. se-

cum ipse, 377, 925. Saeva nex, 357, 634.
cohors. 354, 586. manus, 230, 232; 279,
673; 383, 1029; 390, 46; 649, 522. ales,
377, 929. clades, 89, 1166. bruma, 640,
383. mater, 650, 543. mors, 421, 621.
mens, 143, 273. lues, 192, 131. cautes,
450, 1076. fortuna, 368, 786. litis, 429,
583. virgo, 802, 975. Erinnyis, 755, 161.
Tiphphone, 75, 984. cum luctu fames, 795,
833. Saevum sceptrum, 219, 600. vulnus,
85, 1123. ferrum, 147, 573. fretum, 131,
361. fatum, 170, 913; 310, 125. mare, 190,
114. murmur, 238, 350. Saevi tyranni, 617,
6; 736, 1869. reges, 672, 874. duces, 719,
1589. metus gentis indomitae, 504, 467. leo-
nes, 750, 86. superi, 461, 1101. dii, 561,
1301. 672, 879. Saevae ferae, 372, 454; 158,
751; 701, 1327. flammæ, 249, 359. no-
vercae, 249, 357. aves, 199, 356. Saeva fo-
mnia, 83, 1082. bella, 256, 465; 140, 940.
verbera, 84, 1117. supplicia, 58, 749. nu-
mina, 316, 25. stabula, 603, 845. arma,
260, 533. maria, 748, 45. fulmina, 600,
802. ponti monstra, 304, 1204. Saeva nimis
impero, 5, 35. modicis statuerè, 644, 446.
Saevior pelagi fretis, 753, 129.
Sævum scelus, 156, 715.
Sagax canis, 143, 492. Sagax naris, 219, 39.
parentum est cura, 236, 152.
Sagitta Parthica, 210, 418. missa, 238, 193.
Sagittam promere, 651, 550. Sagittas infe-
llac, 706, 1405. effluat, 244, 284. leves, 75,
990; 347, 483; 650, 545. Geticæ, 346, 469.
equitis verbae, 319, 118. Sagittis fugam da-
re, 723, 1658. Sagittas linere, 524, 711. se-
qui iussa ales, 737, 1880. Phoebi imbuit dra-
co, 37, 455. Sagittis ictus vitam exspuit, 710,
1469.
Sagittas Herculis Hydrae felle similes, 530, 784. *ca-
rum satum*, 396, 136.
Sagittarius, quis, 74, 971.
Sal expulsiis, 293, 1027.
SALAMIN *Attica insula*, 445, 844.
Salire cor attonitum, 661, 708. Salit cor, 759,
756. Saltu celer, 580, 620.
Salto, salii, vel salui; non salivi facit, 160, 768.
Saltare in sacris solum, 68, 879.
Saltationum quinque modi, 440, 780.
Saltatus priscus, 440, 783.
Saltus densus, 136, 473. Saltus lati, 439, 777.
Saltus amare, 334, 112.
Salubre regnum, 313, 36.
Salve cara terra, 509, 783.
Salvus pudor, 771, 713. Salva pietas, 207, 381.
Salvum scelus, 176, 1026.

Sa-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Salum altum, 347, 331. Ionium, 663, 731. jacens, 376, 409. junctum, 631, 81. Salo preflam telurgere, 766, 347.
 Salus certa & fera, 48, 622. dubia, 325, 213. una haec est, 421, 453. omnis in ferro, 309, 342. regum regi tuenda est, 318, 242. regis & publica, 371, 810. una superest, 318, 108. multis donata, 362, 692. Salus locus, 77, 1013. cura, 250, 374. spes, 753, 130. nulla spes, 765, 311. 798, 906. publicae indicium, 310, 516. Salutem habere, 426, 511. ab aliquo terre, 775, 409.
Salandrium patrum summo mane mories, 17, 164.
 Sanare furem, 271, 711. Sanat facie mora quod ratio nequit, 555, 130. Sanari velle, pars sanitatis est, 242, 240. piget ubi turpis est medicina, 350, 517. Sanandum morte scelus, 95, 1262.
 Sancire munus, 287, 944.
 Sanctitas, pietas, fides, privata bona, 121, 217. Sancta fides, 768, 308. conjux, 415, 698. pietas, 212, 455. 284, 903. 755, 1001. 763, 285. lymphis, 326, 210. jullitia, 502, 440. Venus, 210, 211. Sanctum genus, 769, 408. Sanctae sedes parentis conditi, 416, 509. arae, 313, 203. Sancta sceptris, 327, 241. sacra, 94, 1246. jura, 448, 877. Sanctos vincit libido, 280, 980.
Sanctus murus, 424, 483. *Sanctum corpus manis quid*, 43, 553.
 Sanguineus pulmo, 330, 368. Mars, 256, 465. cespes, 531, 707. Sanguinea flamma, 334, 320. Sanguineum mare, 132, 373. insignis, 285, 41. Sanguinei humeri, 395, 118. Sanguineae Martis manus, 473, 93. Sanguinea verba, 592, 760.
 Sanguinolenta manus, 553, 82.
 Sanguis effusus, 357, 624. inclytus, 421, 463. altus, 561, 222. dubius, 124, 240. carus, 203, 320. gelidus, 354, 586. calidus, 177, 1054. 312, 207. abjectus, 663, 727. tumidus, 694, 1220. iustus, 39, 484. 271, 708. largus, 380, 979. infusus, 410, 205. recens, 146, 557. 610, 940. multus, 395, 122. cxi-guus, 591, 657. fortis, 610, 214. inimicus, 40, 616. poenitendus, 372, 837. degener, 285, 908. ultimus, 663, 847. funestus, 482, 155. paternus, 209, 268. mistus, 169, 917. puerilis, 461, 1107. frigidus, 326, 224. hic te decet, 455, 1003. percaluit, 118, 170. tenet vires, 650, 533. Sanguinis vinculum, 207, 1115. diri fitis, 754, 144. Sanguinem fundere, 78, 1021. reddere, 562, 235. dare, 131, 340. nostrum peti. parti, 773, 463. meum biberunt tumuli & arae, 594, 700. San-

guine inundare, 347, 484. infectae manus, 40, 490. poenas dare, 703, 812. claro geniti, 750, 88. alieno fatus, 754, 140.
Sanguis, ultima prodigia, 529, 775. *Sanguis, pro necessitudine sanguinis*, 144, 510. *Sanguine huiusmano placari animas credebant priuisci*, 395, 118. 415, 276.
 Sanius per vultus stillans, 776, 513. atra e plaga profusa est, 320, 141. Sanius serpentum exprimere, 525, 732.
 Sanitatis pars, sanari velle, 242, 240.
 Sanus mos, 239, 208. Sana mors, 94, 1243.
 Sanum pectus, 74, 974. 614, 275.
 Sani affectus, 239, 222. Sana consilia, 218, 180. Sana meditari, 508, 517.
Sapiens se primum nescire debet, 134, 403.
 SAPIRES ultra Thermopontem perveniunt, 517, 652.
Sarcasmos, 119, 180.
 Sarmata frigidus, 616, 158. Sarmatae fortes, 133, 375.
 SARMATAE intus, 42, 539. *carent certis sedibus*, 231, 71.
 Sarmaticus Boreas, 115, 127.
 Sat est superis, 391, 56. est hoc patri, 377, 928. mihi est, 167, 829.
 Sata haeta, 216, 454.
 Satelles missus, 766, 366.
 Satellium natura, 791, 780.
 Satiare Deos, 324, 201. ciuore suos rictus, 693, 1192. dolores amplexu, 419, 762. manus caede, 544, 1009. Satiari, 172, 980. laticis haustu, 197, 221. Satiatus malis, 582, 520.
 Satiata novicia, 701, 1319. tellus pluvio aethere, 357, 633.
 Satis est, 167, 800. habere, 306, 111. Baccho datum, 168, 900. poenarum exactum, 409, 286. est nullum facinus, 125, 256. fustiae parenti, 612, 970. dapis me tenet, 172, 973.
 Sator deorum, 236, 517. 616, 1. divum, 383, 1028. Alcidae, 31, 357. nostri generis sol, 470, 28.
 Satus est, 168, 913. Saturae ostro Tyrio vestes, 171, 955.
 Saturari dulci quiete, 134, 393.
Saturare speciem crueret, 312, 565.
 Saturnus regna poli tenet, 768, 306.
Saturnalibus Remae servi liberis dactis pangebant domos, 478, 109.
 Saucius teous vulnere effugit, 47, 564. Saucia Stymphalis, 320, 783. Saucia lacertis, 597, 746.
 SAUROMATAE & Sarmatae, *idem*, 231, 71.
 Saxcus specus, 363, 707. mutus, 123, 233.
 GGG GGG 2

INDEX NOVUS

Saxificum os, 70, 901.
 Saxum aeternum, 693, 1197. grave, 160, 114.
 flebile, 119, 181. Ierale, 19, 763. grande, 18, 711. editum, 410, 910. imminens, 460, 1081. immane, 610, 1009. noctis aeternae, 101, 464. cervicibus repositum, 101, 1211.
 flebile Sipyli, 171, 177. est necis meae telum, 691, 1167. mei partem fert, 671, 864. refiluit, 616, 114. Saxo redeunte latus labor, 149, 17.
 horrido durior, 697, 1271. Saxa Idaea, 400, 171. dolosa, 446, 857. perfrida, 181, 170. everfa, 71, 908. Scironia, 101, 1211. alta, 190, 111. frigida, 114, 191. Sicula, 619, 189. nigentia, 611, 111. cava, 118, 18. vorticibus clufa, 114, 159. coeunt in fe, 91, 1211. cum finctu tremunt, 101, 1011.
 Ionant latratu, 118, 18. habuere motum, 641, 418. Iaculati, 671, 871. revellere, 117, 100. frangere, 118, 171. congere, 171, 871. cum filvis ferre, 74, 968. mulcere cantu, 487, 119. & faces in aliquem ferre, 616, 130. trahere dulci fono, 116, 611. in Saxa quem vertere, 715, 1116. Saxis inivis mons, 111, 707. Saxis maclare caput, 701, 1111.
Saxa porta Troiae, unde dicta, 419, 1068.
 SCAMANDER *five* XANTHUS *fluvius Trojan.* 110, 609.
 Scandere puppem, 60, 771. colles, 116, 7.
 SCARPHE & *Scarpia, Locorum urbes, 441, 847.*
 SCARPHIA *Boeotiae urbs, 441, 847.*
 Scelerata dextra, 100, 119. caedes, 117, 116.
 Sceleratus conjux, 718, 111. Scelera manus, 677, 961.
 Scelera pectus, 177, 917. Scelertum esse patri, 681, 1018. Scelerae hostium manus, 607, 911.
 Scelus maximum, 117, 619. falvum, 176, 7016. mandatum, 114, 417. maternum, 601, 911.
 ferum, 418, 1017. faevum, 116, 711. verum, 104, 110. certum, 111, 611.
 horridum, 411, 979. ingens, 711, 91. infandum, 611, 981. alternum, 111, 77. tantum, 149, 681. perfectum, 11, 111.
 invisum, 11, 96. est fides, 446, 481. amoris, 610, 1011. occupandum est, 644, 411. jacet, 100, 1111. erit pietas, 678, 986. in propinquo est, 109, 416. paratum majus, 111, 417. commisso majus, 110, 19. est perfectum, 141, 986. morte sanandum, 91, 1161. est nostrum, 91, 1199. auctorem repetit, 116, 711. plebis impium, 714, 116. nullo in aevo credibile, 117, 711. a me peractum, 679, 994. peractum est, 611, 976. vincens genus femineum, 170, 487. Ajax armis admittum, 190, 41. pro-

ferum ac felix vocatur virtus, 11, 111. paucorum fit omnium culpa, 161, 161. quod inferi luent, 119, 911. nefandum, trille, & aspectu horridum, 77, 1004. Sceleris finis, 118, 746. pignus, 171, 710. & fraudis poenae, 111, 611. infandi reus, 109, 111. moram pati, 766, 161. locum obunuit saepe error, 94, 1118. novi conviva, 109, 61. poenas dare, 764, 104. coacti culpa ad auctores redit, 447, 871. ministros armare in eadem, 771, 446. Sceleri parcere, 111, 111. Scelus minari, 707, 1406. ulcisci, 749, 61. parare, 616, 114. facere, reponere, 177, 1011. facere, 98, 1100. arcere, 111, 91. odille, 461, 1119. occupare, 119, 191. remittere, 679, 1001. impium relagere, 717, 1710. punire placet, 674, 911. poena expiare, 191, 167. majus indicere, 111, 17. secum veritare, 409, 111. ruina luere, 178, 940. scelere obruere, 117, 111. ultimum agnoscere, 119, 911. scelere penitare, 180, 1101. sceleri ingerere, 117, 711. maximum fieri fieri, 617, 110. furoris fonte tergere, 674, 907. manibus auferre, 79, 1014. scelere velare, 171, 711. nullum facere possunt, 116, 48. expiare numinum imperio, 111, 111. potius pati, quam facere, 114, 494. Scelere rapi, 117, 611. alijus obire, 107, 761. lento peftrare, 141, 1016. conjugis occidere, 748, 41. fratrum carere, 411, 119. nobilis Lemnos, 111, 166. ovans, 104, 1106. respondere suis, 606, 906. carere, 646, 481. se arguere, 671, 808. perire, 707, 1410. convictus, 176, 916. peior dextra, 676, 911. civium occidere, 776, 104. Scelera immentia, 179, 1011. paterna, 119, 911. prope, 111, 417. regnant, 770, 411. non intrant casus, 111, 411. vulgares notae, 118, 907. in magnitudo redeunt, 118, 111. inter populos fita, 118, 494. iere per cunctas domos, 161, 111. Scelerum capax, 711, 111. capax dies, 707, 1419. capax Cithaeron, 177, 910. fructus, 110, 161. artifex, 418, 710. 116, 714. artifex foemina, 161, 419. loca, 111, 1014. Sceleribus dare regnum, 111, 11. comitem addere, 676, 111. poenasolvere, 777, 917. viam facere, 671, 877. parem poenam quaerere, 118, 141. fieri nocentem, 106, 490. totum iter per scelera, 111, 111. Scelera donare, 111, 1001. facere, ferre, 96, 1178. in Scelera redire, 106, 11. taxare, 17, 746. rogare, 106, 1141. capere, 796, 801. moliri, 89, 1161. ulcisci, 110, 191. audire, videre, 109, 671. metucentes manus, 169, 791. audere, 676, 111. deesse, 716, 1701. praef se ferre, 610, 410.

ma-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

majora post partus decent, 473, 10. fregi nudus, 610, 12. quaedam fuccellus facit honesta, 364, 108. per scelera natus, 613, 984. Sceleribus dignum audere, 374, 879. Sceleribus nuptae jacere, 710, 1467.
Scelus majus, *Medea mater*, 339, 933. *Scelus errat*, 91, 1193. *Sceleri fucellus adducitur*, 177, 1052. *Scelus, facinus occupare*, 126, 374. *Scelera horrenda esse, etiam si innocentiter fiant*, 197, 114.
Sceleratissimus an reciperet creus dubitatum, 174, 1012.
Sceptiferi Tonantes, 473, 19.
Sceptrum faevum, 319, 600. propinquum, 163, 690. actherium 713, 1510. secundum, 46, 129. imperii, 313, 868. laudis pretium, 318, 106. Sceptri confors, 169, 141. Sceptrum abjicere, 300, 375. refugere, 141, 131. scelerem aggredi, 113, 141. praeripere patri, 8, 65. Sceptro impotens, 481, 143. parare gentes, 310, 615. Sceptra illiaca, 419, 771. lapsa, 150, 511. aurata, 133, 319. alta, 108, 319. lancea, 317, 343. Pelopia, 319, 144. cruenta, 318, 643. furva, 611, 559. lupulaba, 548, 10. vidua, 554, 111. mandata, 363, 617. terris nota, 608, 930. quid facient? 319, 134. quid possint, scies, 4, 103. rapta trepida manu obtinentur, 30, 311. sunt tecum vano fulgore nomen, 408, 371. Sceptra recipere, 343, 982. tenere, 555, 604. firmare, 173, 971. rapta gerere, 34, 199. violenter gerere, 439, 353. Sceptris admoveere manus, 483, 106. Sceptra alieni despondere, 160, 670. parentis fugere, 311, 12. saeva confringere, 14, 371. tenere fide meliore, 417, 718. impune gerere, 673, 874. viri intueri, vereri, 340, 317. duro imperio regere, 363, 781.
Sceptri Regum Pelopidarum cultus et sacra, 131, 130. *Sceptra Regum pristorum, hastae*, ibid. *Sceptra aliena*, 39, 131.
Scindere mare, 666, 777. vorticem, 648, 109. Pontum, 640, 695. terga, 56, 713. vias, 167, 773. velles, 761, 328. loca, i. e. arare, 191, 125. ungulam manu, 649, 311. latus montis aperti, 640, 1158. rura bobus, 456, 1011. mare rapidum, 643, 511. ore natos, 178, 1067. mare cauda, 346, 465. tellurem revullam, 416, 510. Scindit abrupta cautes, 671, 863. se favilla discors fieri, 314, 313. Scilla vallis, 409, 178. Sciffum latus, 450, 911.
SCIPPIO, domi suae mortuus reperiens, 797, 887. Scire, 374, 714. concedere, 697, 1259. Fortem suam, 411, 971. quid dari, 713, 1808. esse

magnum, 171, 830. fraudis esse facinus, 671, 933. Scis, unde redeam, 386, 941. Sciens nimis, 318, 179.
SCIRON, latro, 301, 1169.
Scironides petrae, 393, 1033.
Scironia faxa, 301, 1218.
Scopulo federe, 585, 573. Scopuli exesi, 16, 114. Promethet, 93, 1308. adirepunt, 393, 1035. Scopulus fictum aequat, 154, 560. Scopulos absumpere, 683, 1048. vincere, 490, 1155. intrare vagantes, 114, 610.
Scorpius acris, 161, 819.
Scorpius terminatus Graecia, 694, 1218.
Scorpius in astra relatus et ur, 161, 819.
Scribere leges novas ventis, 401, 120.
Scripsum, pro praescriptum, 18, 190.
Scrupula vada, 184, 118.
Scrutari ore, 441, 813. vias, 143, 499. matrem, 411, 613. lumina manibus, 329, 965. extorum rigorem, 319, 372. enle vicerat, 144, 1013.
Scuta neglecta, 171, 624.
Senta velt. arma, v. l. 1220, 114, 499.
Seylla freta contorquens Sicula, 613, 331.
Seylla Siculum iungit Auloneo lateri, 13, 176.
SCYLLAE, Phorci filiae, fabula, 148, 579: 120, 496, 310.
Scythius juvenis, 453, 976.
Scythius fluvi incola, 413, 340.
Scythia sedis incertae, 461, 1104. *Scythiae vagi*, 143, 611: 388, 12. *Scythias Pelagis iungere*, 508, 128. inficere, 617, 117.
SCYTHAE Nomades cur dicantur, 62, 10. 42, 313. *puerulos sagittis affuefaciebant*, 85, 1127.
Scythes sparsus, 317, 168. Pontus, 697, 1257. Taurus, 181, 906.
Scythia gemitus, 701, 1379. *Scythiae genus*, 726, 1699. cautes, 615, 141. domos intrare, 43, 513.
Scythicus axis, 603, 1184. rigor, 168, 660. corytus, 85, 1127. Pontus, 481, 313. Scythica Uria, 619, 40. arundo, 636, 157.
Secare fretum, 191, 71. membra, 101, 476. coelum, 355, 601. freta, 410, 918. campos, 320, 667. fluviis, 761, 311. aiva, 616, 611. curfus, 574, 410. sidera, 619, 610. pontum, 160, 110. auras, 193, 76. solum, 330, 179. alia, i. e. maria, 143, 590. corpus in membra, 150, 760. dona Triptolemi, 180, 818. maria velis diffusis, 464, 1166. levi penna alta coeli, 140, 190. aequora cursu dubio, 493, 105. solis mare, 312, 88. zonas obliquo tramite, 164, 841. fluviis rate, 416, 1017. Secat venas limes obliquus, 313, 161.
 Ggg ggg } So-

INDEX NOVUS

- Secant virgula femianimem, 397, 1103. Se-
cuere rivi gramen, 348, 491. Secuisse arvis
juvat, 118, 911. Secantia manus vincula, 418,
569. Secta leges ungue cantato, 125, 710.
Secedere, 167, 308.
Secellus ausus, 111, 610.
Secreta culpa, 172, 714. pars terrarum, 210,
16. Secretum occultare, 181, 860. petere,
786, 691. quid esse iubere, 646, 478. Se-
cretata memora, 118, 751. viscerum, 411, 355.
thalami, 170, 805. mentis, 123, 885. viri
refugere, 748, 10. mentis ore exercere, 611,
311.
Securis Ceres, 66, 845.
Sectari undas, 18, 711.
Seculi crimen, 174, 875. Seculo gravi premi,
770, 410. Secula tarda, 118, 111. veniunt
annis feris, 497, 175. procul fraude remota,
494, 110. Secula contrahere, 614, 111. pro-
ficere, 378, 810. volvere, 416, 187.
Seculum Gracis dicitur, 117, 480.
Secum gerere bella, 21, 81.
Secundare votum, 50, 641.
Secundus numinum favor, 116, 159. Secundum
regnum, 184, 901. numen, 90, 118. Se-
cundae res animos extollunt, 410, 101. res
non patiuntur modum, 110, 108. Secunda
regna, 111, 198. non habent modum, 161,
694. fidem polcunt, 608, 934. Secundis ni-
mum confidere, 110, 611.
Securiger Lycurgus, 146, 471. Securigera ma-
nans, 161, 117.
Securitas mori est, 600, 797.
Securus Tantalus, 117, 741. Secura noverca,
716, 1149. mens, 10, 640. classis, 464, 1167.
metus Troica pubes, 190, 617. Securus sui
stare, 117, 710. vivere, 600, 797. sui jace-
re, 716, 1693. aliquem finire, 484, 181. Se-
curo vultu jacere, 168, 888. Securi superi,
611, 91. senes, 128, 1117. Securae Manes,
141, 968. dapes, 118, 410. Secura pectora,
617, 612. Securos faciunt suprema mala, 140,
186.
Securus hominum, 129, 771.
Sedamen mali mors una, 102, 1188.
Sedare quellus, 714, 1817. metum, 114, 677.
Sedare, *pro judicare*, 41, 181. puppe, 146, 418.
scopulo, 121, 171. toro, 148, 9. folio, 61,
804. humili loco, 10, 199. alta rupe, 190,
119. alia tellure, 400, 171. arbitrum inter
deas, 106, 710. inferorum arbitros, 680,
1007. micrum saxo aeterno, 691, 1197. of-
fibus vacuis, 691, 1117. ad colos leves, 619,
711. fixum medullis, 644, 410. Sedet poe-
des, 641, 192. pallor genis, 717, 711. mun-

- dus humeris, 606, 1141. humeris regia coeli,
147, 118. polus collo Herculeo, 8, 72. poe-
na socero conjugis, 117, 746. spectator tu-
mulo Hecloreo, 460, 1087. Sedet hoc ani-
mo, 191, 141. Spillior fumus circa vultus,
314, 116.
Sedere de canibus, 61, 791.
Sedere, solenne verbum Judicium, 11, 731.
Sedes Pelopcia, 116, 891. alta, 11, 731. Ar-
ctoa, 717, 146. aurata, 111, 181. patria,
199, 1148. aethera, 613, 116. regia, 466,
485. inausa inferorum, 103, 1. *SCOTI*, 191,
111. Sedes incertae Scythia, 461, 1104. Se-
dem mutare, 118, 108. & angulum miseris
rogare, 489, 149. Sede celsus, 417, 717. Se-
des captae, 441, 814. aetherae, 108, 1118.
sacrae, 411, 641. lupernae, 181, 841. pro-
priae, 165, 111. infernae, 196, 118. patriae,
41, 114. 412, 971. exterae, 479, 119. fan-
ctae parentis conditi, 416, 109. Coelitum,
8, 89. inferum, 789, 710. Sedes effugere,
119, 651. odisse, 148, 81. tenere, 148, 401.
mutare novum non est, 101, 448. dare pro-
cul a Leone, 718, 1171. Sedibus puli, 179,
911. suis pulis volucres, 711, 1611.
Sedes fera, 799, 110.
Sedulus labor, 117, 1109.
Seges flava, 114, 11. adulta, 11, 699. matura,
141, 478. decima metitur, 108, 781. secta
ungue cantato, 111, 710. dat foenus agrico-
lae, 116, 411. nascitur in profundo, 718,
1181.
Seges linderum, pro aremata, 70, 909. *Segetes adul-*
tac, 118, 161.
Segnis gradus, 460, 1090. stupor, 644, 114. so-
por, 11, 690. animus, 171, 719. 114, 108.
dolor, 781, 671. dies, 100, 199. 610, 60.
Segne agmen, 109, 418. fretum, 19, 761.
Segnem jacere inter ulla rates, 411, 110. Se-
gnes morae, 473, 14. undae, 411, 847.
Segregem sparsi, pro dispersam, 194, 1108.
SELEUCI facies in statuis cornigera, 174, 716.
SEMELE *Bacchi parens*, 116, 17, 417.
Semen Lyci nefandum, 71, 988. jactum, 165,
710. Scmina flammae condita domis, 111,
814. Scmina iacta cladis futurae, 101, 179.
exurgunt in ortus suos, 417, 116.
Semianima pectora, 111, 1011.
Semiferum os, 190, 119. Semiferi cruor, 710,
1490. Semiferi doli, 677, 966.
Semifera Sphinae, 190, 119.
Semita teritur Sarmatis, 41, 119. Semitam lon-
ga flamma trahens stella, 411, 116.
Semiuilla testis, 460, 1081.
Σεμωί Σει. Foriae, 468, 13: 113, 81.

SEM:

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

SEMPRONI¹¹, Tib. & Caj. omnium eloquentiffi-
mi, 797, 824.
Semullae faces, 197, 761.
Senatus attonitus, 787, 699. Senatus favor ac-
census, 774, 426.
SENECA. Epicureus potius, quam Stoicus, 128,
696. multa habet suo quam Heraum arvo congruentia,
626, 160. cur exul, 768, 181. Ovidi in
comparationibus imitator, 698, 1272. Senecae
brevis in dicendo exemplum, 129, 131. ars in
praefigiis animum imitandis, 469, 31. Tanaium
& Istrum confundentis error, 187, 9. Vasticinium
de America inveniendum, 498, 177. ius Hercules
forens in quibusdam inferior Euripidis, 1, *. Se-
necam amissio Neronis facinorae, 776, 104.
Senecta tarda, 66, 849. defecta, 91, 1249. lon-
ga, 403, 312.
Senectus vivax, 78, 1017: 190, 41. gravis, 355,
194. fera, 67, 864. tarda, 750, 75. cana,
129, 128. vita longa satiata, 66, 810. adjuvat
baculo gradum, 51, 696.
Senectis aether, 768, 191.
Senex Bootes, 493, 314. caesus, 489, 110. ma-
ritus, 601, 831. Phoebeus, 518, 176. revi-
ditus, 501, 476. mitis, 773, 445. superbus,
167, 770. fortis, 111, 139. squallidus, 129,
761. grandaevus, 372, 818. Plebeius, 184,
400. defessus, 528, 769. Aebius, 305,
1231. Phrygius, 684, 1075. Pectus, 480, 113.
lacer, 764, 107. moestus, 152, 554. callidus,
171, 889. miles, 427, 548. felix, rarum est,
657, 641. menti modestiae deditus, 101, 150.
quota pars nostrae culpa, 549, 32. factus in
arvo patrio, 494, 382. bis captus, 196, 113.
Senis jugulum, 591, 616. Seni propior, 167,
776. Senem inter juvenemque, ibid. decet
frons tristis, 116, 431. Senes miseri reliqui,
194, 702. fessi, 145, 191. securi, 108, 1127.
grandaevi lassique, 571, 164. juvenes per or-
bem sparsi, 776, 106. Senum mactator, 411,
1002. praefidia juvenes, 144, 113. memoria
languescit, 170, 817. Senibus juvenes jungit,
114, 14. Senior fallus, 160, 667. sacerdos,
111, 148. actas, 641, 190. Senius aevum,
771, 743.
Senum jactantia, 135, 409.
Senilis anima, 368, 788. Senile pectus, 715,
1817. baculum, 359, 617. jugulum, 121,
10. Seniles gradus, 154, 431.
Senium crudum, 123, 167. deformis, 278, 813.
molle, 110, 270. Senio debili tremens, 489,
258.
Senium morum, pro molestis moribus, 185, 917. Se-
nium, pro molestia, ibid.
Sensus potens, 433, 650. impulsus, 706, 1402.

facere, arcanus, velox, 789, 743. malorum
accrevit die, 128, 106. an remaneat in um-
bris, 746, 14. malorum mansit mihi extin-
cto, 120, 843. Sensus defecit, 787, 714. Sen-
sus abdit, 185, 918. insidendi, 74, 274. Sen-
sus recipere, 173, 711. fuscitare, 599, 789.
Sentire onus, 174, 1000. poemam, 433, 616.
faces, 218, 158. introitum, 112, 101. um-
bras, 61, 791. quem, 690, 1164. facinus,
196, 1088. manum fortem, 404, 218. im-
petus alius, 71, 916. alius nodos, 112,
696. motus pedum, 61, 788. fatum plan-
ctus, 741, 1943. Veneris jugum, 161, 176.
alius tela, 84, 1111. Jovem fulminantem,
723, 1804. arcus timendus, 604, 864. caput
raptum, 182, 1006. alius spicula, 147, 111.
sua funera, 416, 716. manum ferro horridam,
723, 1635. fulmen manu excussum, 616, 2.
Sentit tremulum linea piscem, 16, 117. fer-
rum hebes, 616, 113. canis odore suum, 143,
100. Sentit hydra trabes, 731, 1650. me ge-
nus uriae Scythicae frigidum, 619, 40. Sen-
sere malum nostrum omnia, 117, 159. regna
Bacchum, 146, 471.
Sena sidera, 416, 116.
Sepelire: Sepulchrum Troja, 596, 743. Sepulci
conjug socerque, 164, 1000. Sepulcris gen-
tes, 12, 167. vires, 696, 1146. Sepulcis ri-
stus, 178, 910. liberis plenus, 149, 17.
Sepeliendus vel mortuus terram levem vel gravem a-
piandi mos, 108, 1179: 1180.
Sepes densa, 105, 160.
Sepire Principis sedem flammis, 791, 801. Se-
pta nocte tenebrosi specus, 613, 929.
Septem triones, fidei nomen, 715, 1554.
Septenarius numerus perfectus, 270, 694.
Septeni bis greges, 715, 1550.
Sepone quies, 113, 404. Sepositum mare,
495, 319.
Sepulchrum habere, 416, 613. quaerere, 733,
1821. Sepulchra trahere e summo aggere, 414,
664. Sepulchro caret Priamus, 101, 51.
Sepulchrum, quid, 433, 661. Sepulchra violare ne-
fas, 413, 641.
Sequaces nodi, 196, 1087.
Sequi facem, 788, 714. vatem, 432, 613. con-
jugem, 418, 418. dominam, 393, 81. ca-
sum, 516, 144. cervas, 110, 61. virum, 142,
114: 671, 897. assueta, 171, 374. fratrem,
773, 470. naves, 127, 413. lacrymas, 379,
916. Dominum, 414, 991. castos, 189, 935.
juvenes, 194, 1051. gnatum, 106, 1140.
socerum, 119, 197. ventos, 113, 196. mon-
strum, 191, 1034. Sirena, 427, 160. viveat
tem, 188, 76. bellum, 763, 300. impetum
sc-

INDEX NOVUS

felicem, 127, 291. Sequi greges cornigeros, 170, 210. opem gentis externae, 219, 187. a tergo, 121, 181. post terga, 121, 1011. genitoris facta, 406, 317. conjugem ereptum, 611, 1001. honores vanos, 158, 421. a primo tempore, 10, 314. signa CUCH, 690, 1160. fallaces vias, 124, 1047. cursu feras acres, 769, 409. feras salibus sparsas, 319, 277. qua ira ducit, 140, 913. furta Jovis per orbem, 264, 716. matris fata, 800, 944. aliquem per undas, Styga &c. 101, 1180. fugientem per maria, 341, 141. alium Herculeum in terris, 713, 1432. aliquem per alia OSMOR, 341, 235. duces compulsum pecus, 171, 231. aliquem per ignes, mare, rupes, & amnes, 270, 700. cogit furor, 117, 178. Sequitur index, 481, 171. Sequitur hunc fortuna, 121, 311. sagittas iuda ales, 717, 1889. mors felices, 614, 121. telum Herculeum, 714, 1663. catbala delphin, 146, 466. ensis invitus manum, 147, 165. Sequuntur astra nocem, 100, 406. Sequuntur nubes radios, 714, 1518. Sequere naturam vitae ducem, 257, 481. Secutae vexillum rates, 350, 40.

Sequi etiam & somnum, 160, 683. Sequi fugam oblitus, 683, 1018.

Ser legit lanam arboribus, 618, 667. Seres ultimi, 643, 414.

SERES, populus *Sybiae Asiaticae, 132, 179. sericum conficiunt, ibid. 418, 667.*

Serenare numen, 123, 121.

Serenus mundus, 238, 150. dies, 125, 363. Serenum coelum, 717, 1562. Serenum eil, 169, 674. Serenae noctes, 314, 46.

Serere querelas verbaque incallum, 470, 16. fando moras, 491, 181. Satus Alcmena, 644, 437. alieno sanguine, 714, 140. Sata Threica, 168, 320. Leda, 163, 314. Sati Borea, 487, 231. Satae dente Dircaeo catervae, 354, 388.

Sericum arboribus depelli, 131, 170 : 351, 189 : 618, 667. differt a bombycina & hyffe, ibid.

Series tralis, 119, 128. facinorum, 714, 143. dura operis, 706, 1397.

Sermo popularis, 31, 113. Setmone extremo conjugem alloqui, 101, 419.

Sero venire, 67, 861. dare quod petitur, 403, 208. aliquid timere, 171, 964.

Serpens peremptus, 612, 18. minax, 61, 795. caecus, 613, 91. Serpens gemina, 693, 1205. lenta, 611, 101. depolita, 611, 103. novena, 129, 771. laeva, 102, 316. fera, 122, 686. labebrata, 121, 113. vigil, 22, 240. caput vibrans, 697, 1214. palude vastior, 612, 159. manu Herculeae luccia, 111, 702. cantibus

fopitus, 531, 704. latebras fugit, 681, 1019. dira cecidit, 713, 184. Serpentis enectae virtus, 674, 216. Serpentes gemini, 146, 1031.

Serpens caudam suam devorans, mundi symbolum, 769, 121. caudam devorans: animum designat, 18, 180.

Serpere circa latera, 124, 313. gradu aequo, de amne, 611, 129. Serpit in coelum fumus, 418, 1054. Serpens flamma, 112, 818.

Serta pampinea, 141, 410. Serta alium gerere, 118, alium texere, 129, 771.

Serta a ferendo dicuntur, 171, 362.

Servare ora, 152, 764. torum, 17, 310. natum, 98, 1101. cives, 772, 444. decreta, 180, 981. odia, 228, 1121. amnem, 19, 764. manus, 641, 428. prolem decum, 487, 228. diu colorem, 134, 160. omnem ordinem, 151, 689. leges generis, 185, 914. sibi impetum, 616, 311. vindicem ternis, 707, 1417. regum decus, 488, 343. cives Principi, 771, 491. decus aeternum, 762, 281. manus innocuas, 16, 740. longos tumultus, 81, 1090. malum tacitum, 133, 812. furtum conjugis, 431, 592. femina flammae donis condita, 133, 815. nomen parentis patriae, 771, 490. mortem ad manus alcius, 677, 972. fontem specu faxeo inclusum, 161, 707. mundo debitum decus, 108, 10. Servat quoniam fama, 181, 116. placidos quies, 108, 1126. Servari in ludus, 710, 70. belluis, 176, 1033. Servata ad thalamos, 781, 663.

Servire regno, 157, 490. tyranno, 747, 31. cui Romam, 771, 492. Grajo jugo, 441, 204. Servit latus Aulstro, 668, 772. mili coelum & Tartarus, 641, 461. Serviant tibi jura & arma, 141, 141.

Servitium pati, 761, 297. ferre, 160, 136 : 265, 612. Servitia ferre durum, 449, 910. in Servitum de regno cadere, 319, 528.

Servus unde dicitur, 412, 233.

Serus pudor, 11, 692 : 364, 595. aut primus dies, 11, 672. Sera vox, 481, 158. manus, 91, 1203. poena, 296, 872. & certa salus, 48, 612. senectus, 67, 864. serpens, *pro anno, 123, 686*. Styx, 41, 158. via ad bonos mores, 161, 242. Serum est cavendi tempus in mediis malis, 142, 487. feri soles, 646, 487. Serae domus, 426, 127. Sera judicia, 11, 712.

Sera jura, 11, 712. Sera queruntur, 4, 19.

Setiger stratus, 717, 1888. violentus ictu Anacacum stravit, 116, 644.

Severus Hippolytus, 152, 198. vindex, 104, 1210. Severae leges, 164, 365.

Sexus & aetas ruit, 314, 53. jubet moerere ; 715, 1688.

Si

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Si quod est, 100, 771. Si quod exilium latet ulterius, 23, 1213.

Si, pro cum, 421, 160. Si omiffam, 158, 744.

Si quid potest, 101, 151.

Sibilat draco, 61, 787. serpens per armos, 62, 721. anguis super robora, 164, 737.

Sic mitti decet tela, 75, 990.

Sicaniae nubes, 701, 1361.

Siccare aulicum madentem, 630, 71. Siccat oculos pervicax clades, 111, 18. Siccatum fel, 691, 1211.

Siccus ensis, 391, 10. halitus, 317, 613. pumex, 148, 491. Boreas, 686, 1109. Sicca tellus, 645, 457. uria, 614, 181. Siccum venenum, 321, 151. Siccum ferre aerumnas, 698, 1269. Siccae Arcti, 100, 404. nubes, 128, 714. gemae, 718, 1689. fauces, 18, 751. Siccis genis haerere, 721, 1689.

Siccas, pro sacro, 121, 10. Siccis oculis in funere edui signum, 181, 181.

SICILIA Italicae quendam annexa, 32, 176: 611. Sic. Sculum Pelorum, 495, 310: 611, 80. mons, 303, 314. vertex, 9, 801: 709, 1308.

Sicula Proserpina, 42, 149. Sicula freta, 191, 1011: 612, 111. Sicula taxa, 619, 188.

Sidere onere, 180, 101. Sidunt magna ipso pondere, 151, 88.

Sidereus decor, 476, 91. polus, 168, 661: 741, 1940. ignis, 107, 1269. vultus, 323, 409.

Sidereum caput, 169, 677.

Sideris herba curatus Telephus, 404, 118.

Sidonius hospes, 363, 713. taurus, 718, 106.

Sidonia velis, 17, 467. Sidonium alienum, 618, 668. Sidoniae undae, 321, 161. Sidonitis fera minor apta, 123, 697.

Sidus Libyae, 610, 68. sublime, 3, 7. orbis, 716, 168. noctium, 127, 710. pullum, 614, 196. tepidum, 622, 1287. Arcadium, 147, 477. elarum, 133, 410. atrum, 151, 699. micat noctibus, 114, 46. glacialis uriae, 718, 1585. polo despicens, 176, 786. fugit, 171, 921. claris noctibus purum, 631, 139. Sidera condida, 147, 133. lapsa, 164, 846. sena, 416, 186. vaga, 164, 814: 741, 1. lucida, 149, 101. immota, 8, 73. mitia, 117, 111. clara, 399, 1144. atra, 787, 714. ultima coeli pisces, 166, 864. caprae Ofeniae, 491, 111. Ladae coelo fulgent, 718, 108. retro versa ae retorta, 169, 676. mundo sparfa, 128, 961. rara micant languida, 11, 151. fucurrunt navibus, 41, 511. Siderum decus magnam, 770, 414. modo fulgere, 127, 1112.

Sideribus freta jungere, 718, 121. Sidera secare errante rota, 619, 680. & terras regere, 600, 801. noscere, 491, 109. longius tenere,

615, 148. & mundum negare, 716, 1709. in Sidera verius, 181, 1017.

Sidera antiquis Diis, 1, 12: 45, 186: 164, 842. vid. Stoici.

Sigei campi, 191, 71. Sigea littora, 196, 141.

Signum promontorium Traiae, 191, 71: 411, 911: 175, 416.

Sigillata terra unde adferitur, 704, 1361.

Sigilla, quae, 124, 849. ex chore, ornamenta Regalis Atheniensium familiae, 124, 900.

Signat nota cruenta tramitem, 197, 1107. Signata nullo jugo collum, 170, 111.

Signifer, 164, 846. Signifer vocat pugnam aquila moia, 167, 120.

Signum glacial, 14, 119. recursus, 171, 417.

Signum mittere, 161, 799: 311, 81. Signa intella, 108, 158. bis lena, 125, 141. coeli, 620, 1160. pedum, 120, 42. manifesta, 131, 303. clari corporis, 461, 1112. lymphati furoris, 499, 186. manifesta laetitiae, 171, 189.

clara micant, 114, 46. micant signis, 109, 414. faui dant bellac, 414, 117. terrifici sacri quid ferant, 140, 124. Signa mundo primo figere, 118, 116. caedis velle gerere, 609, 943.

Signa militaria tria, muta, vacua, & semivocalia, 309, 414. Signa coeli ubi oblique oriantur & occidunt, 164, 841.

Silanus formicae munus datus, 714, 148.

L. SILANUS Oclariae sponsus, 714, 141: 148. Silani tres, 754, 148.

SILENUS, alumnus & nutritor Bacchi, 343, 419.

Silere, 16, 419. merita, 406, 214. repente, 194, 710. mala caetera, 708, 1424. truci vultu, 13, 171. pergere, 181, 882. alium, quod vult, primus file, 181, 876. Silet me tellus nulla, 619, 39. murmur classicorum, 147, 174. Silent undae, 187, 914. Silere venti, 111, 617. Sileri, 163, 184. Silens mundus, 67, 861. Silens nox, 121, 178. domus, 48, 620. domus perpetua nocte, 140, 121.

Silentes campi, 66, 848.

Silentes, pro mortuis, 618, 12.

Silex nudus, 187, 69.

Silva vide Sylva.

Silveiter, vitae infelix & truculentus, 116, 461.

Similis feris vita, 116, 414. patri Orestes, 119, 196. patri filius, 462, 1117. patri foboles, 431, 464. colenti hostia, 678, 877. Similem furenti stare, 612, 140. victo remeare, 174, 412. Similes patri matricae liberi, 469, 24.

Similitudinis propriae comparatio elegans, 110, 437.

Simois agens fluctus caede purpuros, 161, 114.

Simul, pro una cum, 417, 1045.

Simulare fugam, 133, 154. furentem, 64, 419.

Si

Hhh hhh

INDEX NOVUS

Simulant molles dura, 285, 922. Simulatur
 faepe ab inquieto quies, 361, 644. Simulatur
 Achilles, 421, 447. Simulata dona, 589, 626.
 Simulacra inferna, 87, 1145. per lucos vaga,
322, 174.
*Simulacra omnium, quae hic sunt apud inferos effe
 velant, 43, 554: 60, 778. Simulacrorum fetus,*
166, 702.
Simulationes desperationum, 509, 551.
 Sine hoste vinci, 691, 1170.
 Sine re fieri, 567, 306. amplexus, 324, 105. a-
 liquem lecurum, 484, 182. facius latere, 236,
151.
 Sinis dirus, 706, 1393. Sinis, *latro Carinibius,*
301, 1169.
 SINTS *Ptyocamptes, 706, 1393.*
 Sinister Irens, 453, 983.
 Sinon fallax, 390, 39.
 Sinuare nervum, 91, 1198.
 Sinuosa maris lati Troezen, 443, 818.
 Sinus anilis, 730, 1761. immensus, 354, 582:
633, 262. blandus, 459, 1071. facer, 720,
416. profundus, 426, 521. paternus, 491,
284. deformis, 59, 766. oseratus, 292, 1019.
 intimus, 300, 1167. pictus, 334, 317. ex-
 tremus, 263, 570. immanis, 175, 1015. vi-
 fectum, 193, 160. conjugum, 218, 573. ter-
 rae foecundus, 23, 160. Ledaie plumis tectus,
790, 764. ultimus aequorum, 304, 1105. tel-
 luris extremae, 633, 267. Sinu condi, 77,
1010. protegere natum, 77, 1008. receptam
 regere, 266, 622. e Sinu viri avulsa, 559, 187.
 Sinus foecundi, 769, 401. laxi, 15, 153: 342,
423. placati, 302, 1190. expediti, 251, 390.
 ultimi, 61, 780. caeti, 606, 895. manes,
379, 969. Eoi, 579, 483. vadoli, *circa Sige-*
um, 451, 922. Sinus Stygios pandere, 751,
135. retinere, 440, 792. subfringere velle,
394, 88. totos trahere ex imo, 399, 172.
Sinum subducere bonis, 137, 410. Sinum subduce-
re, implere, 137, 410. Sinus immensi, 52, 679.
 Sipyli saxum flebile, 571, 376.
 SIPYLUS, urbs *ex monte Phrygiae, 83, 391.*
lapis Niobe, ibid. 628, 184.
 Siren Thetis, 629, 190. Sirena sequi, 497,
360.
 SIRENES, *Achelae filiae, 496, 355: 629, 190.*
eorum fabula, ibid.
 Sistrus, *fidus canis, unde dicatur, 313, 39: 41, il-*
lius effectus, ibid.
 Sisyphia cervix, 676, 942.
 Sisyphi nepotes, 507, 512. Sisyphum per faxa
 retro volvere, 527, 747.
 SISOYPHI poema, 58, 751: 305, 1231.
 Sistere fletus, 307, 1263. nefas, 158, 744. pa-

trem, 191, 121. impetum, 560, 203. furo-
 rem, 242, 248. infestum mare, 582, 525.
 impetum fundundum, 242, 263. Delon
 ternam jubere, 571, 369. gradum, 60, 772.
 impetum fustilem, 483, 157. Status lulii dies,
439, 777.
Sistro vocabantur femininarum exercitii a Regina A-
mazanum, 147, 574.
 Sithoniae matres, 738, 1894.
 Sitire sanguinem, 412, 257. cruorem, 112,
103.
 Sitis arens, 703, 4. sacva, 420, 583. acterna,
116, 150. vetus, 112, 119. fervida, 549,
19. rabida, 684, 1077. Sitis cruenta imperii,
161, 542. non levior fame, 118, 169. san-
 guinis diri, 754, 144. altius latice, 324, 106.
 oblitus, 598, 773. Sitis vincere, 655, 624.
 deludere, 676, 944.
Sitis Argerum, 113, 119.
 Situs longinquus, 598, 767. longus, 270, 818.
 aeternus, 53, 702. Iqualidus, 357, 421. Si-
 tum esse in loco tuto, 196, 199.
 Sive, *semel positum, 697, 1260.*
 Smaragdos digitis aptare, 246, 319.
 SMINTHEUS *Apollo cui dicitur, 558, 176.*
 Q. SMYRNAEUM male *Q. Calabrum vocant,*
561, 218.
 SOANORUM *Celchicae gentis divitiae, 505,*
486.
 Soboles nova, 256, 468. Heclorea, 426, 528.
 patri similis, 421, 464. minus conspecta mi-
 titis, 769, 406. veteris ac indycti sanguinis, 421,
463.
 Sobrio opus est, 168, 900.
Soccus luteus quondam in usu fuisse, 247, 322.
 Socrer peremptus, 49, 629. Peleus, 448, 881.
 fortis, 210, 615. dominans, 219, 597. con-
 jugis, 527, 726. Thetidis *fil.* Aeneas, 56,
734. Socero parcere, 671, 856. Socerum
 fieri reculare, 643, 427. Herculeum esse ti-
 mere, 611, 223. Jovi habere parem, 643,
401. Soceri volentes, 477, 106. Soceros con-
 jungere, 455, 1092.
 Sociare toros, 24, 413. Sociata Polybo Merope,
359, 662. toris loror Augulli, 762, 283.
 Sociare animas, 32, 369.
 Socia pericli, 502, 234. laborum, 69, 900. ta-
 tis, 574, 409. Tonantis, 672, 880. Kclerum,
381, 1024. moeroris, 510, 568. thalami,
582, 864. cineris, 434, 677.
Socia sanguinis i. e. conjux, 27, 309.
 Socius furoris, 233, 96. Socium recusant aera-
 mnae, 592, 662. ferre regna nesciunt, 564,
159. Socii moeroris, 449, 905. Sociis esse
 gravem, 563, 249. Socios deli temere, 360,
668.
 Soci

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Sol adultus, 699, 1289. fortis, 513, 589. afflic-
tus, 21, 235. naicens, 244, 285. afflicus,
51, 679. iustus, 206, 1091. pavidus, 8, 61.
occidus, 163, 822. novus, 15, 147. gemi-
nus, 595, 725. oriens et occidens, 415, 382.
medium tenens, 68, 884. reduens & depo-
nens diem, 6, 37. lator nodri generis, 479,
29. Solis ignes, 662, 725. vultus & radii,
316, 339. vices excedere, 519, 44. sacri cur-
sus, 768, 387. Solem perdere, 166, 889. vi-
dere, 518, 24. appere, 277, 796. vetare,
626, 150. dies sequitur, 500, 401. vidit nox,
645, 462. Soles primi, 646, 487. Soles evo-
care, 654, 597.
Sol dubius, 301, 1. Hyperionis filius, 466, 5. um-
bram corporibus ubi non reddat, 68, 884. ad par-
vicidales Thyestis opulas obsequens retro cessit,
108, 49. 51. occidere & nasci quotidie credebat-
ur, 163, 819. pestis remedium, 318, 109. oc-
cidens nubibus conspersus venus & pluvias porten-
dit, 577, 464. Solis obsecrationem Dei iram mi-
seriaeque portendere credebat, 269, 679. Soli
vota conscribant amantes viri, 253, 495.
Solamen unum, 263, 518. malorum, 749, 69.
domus afflictas, 540, 246. afflictas unicum,
416, 704. annis scilicet, 243, 267. petere, 509,
539. Solamina cantibus quaerens, 685, 1090.
Solari animum dolens, 748, 52. mala, 756,
184. Solatae domus, 310, 4.
Solatium praesentium ultimum, nec Diis, nec votis
indigere, 195, 194.
Solennis fax, 440, 899. Solenne sacrum, 254,
424. 439, 778. 531, 798. carmen, 348, 498.
Solennes chori, 68, 879.
Solere haerere, 640, 378. Solitus sonus, 105,
115. impetus, 96, 1275. ex longo metus,
472, 632. flendi mos, 394, 96. Solitum iter,
659, 679. Solito altior, 595, 716. Soliti a-
mictus, 255, 386. Solitae vices, 601, 822.
mundi vices, 162, 813. Solita fata, 39, 497.
fata vocant, 34, 396. & facta expetere, 407,
249.
Solers genus, 769, 407. ingenium, 198, 237.
Solida fides, 172, 972.
Solidus orbis Phoebe, 476, 97.
Solifera plaga, 626, 159.
Solum excelsum, 448, 887. altum, 240, 216:
330, 271. patrium, 437, 727. Solum patris
tenere, 167, 887. Solio alia lex est, 664,
264.
Sollicitare deos, 490, 271. Manes parentis, 761,
271. Sollicita me cura tui, 255, 478. Soli-
cita mater, 212, 459. parens, 169, 796. fi-
des, 426, 529. auri, 431, 617. nimis sem-
per fortuna, 360, 675. Sollicitum corpus,

98, 1299. lumine turbido, 276, 790. Solli-
citi merum ponunt, 416, 399. Sollicitae cu-
tae, 169, 921: 380, 981.
Sollicitum aurum, 259, 519.
Sollicitum, 275, 766.
Solvere montes, 22, 217. montem, 584, 555.
rates, 422, 192. crinem, 393, 84. responsa,
332, 292. pectora, 552, 76. jocos, 478,
114. imperia, 296, 1083. vocem, 114, 682.
comas, 250, 371. nives, 115, 120. poenas,
194, 172. hiatus, 406, 342. rictus, 62, 797.
conjugia, 481, 144. bellum, 109, 406. coe-
tum, 457, 1042. carmen alitis, 317, 102.
viscera cultro, 230, 53. famem ad mensam,
109, 64. fortunae verba, 191, 124. sceleribus
poenas, 377, 937. poenas graves, 222,
645. iusta gnato, 305, 1245. functus igne,
158, 750. durum pectus, 190, 113. manum
inhacrentem, 182, 10. curus emeritis, 162,
797. trilem juventam, 250, 449. manus
prellas, 522, 698. alium poenas, 301, 1177.
animum monitus, 81, 1063. inferias viro,
302, 1198. moras bellis, 413, 354. vincula
rati, 413, 353. comam vincio, 327, 752.
moras utri, 109, 246. superis vota, 573,
394. metu regnum, 535, 872. lacrum fure-
nere crinem, 394, 98. aliquem curis, 233,
102: 750, 78. moras clausis aliusque morte,
462, 1127. Solvit Euris nives, 663, 729.
ora domus, 51, 664. se fluens, 293, 1021.
imperia, qui tacet iussus loqui, 350, 527.
ques membra, 752, 116. Solvunt me fata,
430, 604. Solvi ora timor vix patitur, 662,
724. Solvitur gradus, 250, 367. curis, 311,
13. onere regio, 161, 687. Soluta cervix,
461, 1115. Soluta crine, 761, 262. caede
manus, 101, 1342. prospero deo clausis, 558,
172. Solutae tunicas, 394, 91. sole nives,
513, 588.
Solvete pharetram, 76, 991. Solvendo non esse,
378, 941.
Solum succellum, 155, 696: 313, 570. dives,
220, 608. patrium, 291, 1005. profundum,
51, 791. Atticum, 252, 400. Thefalum,
625, 134. Troicum, 422, 474. natale, 135,
406: 204, 341: 404, 334. imum, 174, 1010.
trepidum, 173, 989. uber, 191, 120. Bac-
cho gratum, 330, 279. sanguine exundans,
561, 222. offibus albens, 106, 94. subest fel-
fo, 87, 1143. mugit, 41, 521: 322, 173. So-
li melioris lex, 185, 912. Solum relinquere,
359, 649. premere, 197, 219. Solo corru-
re, 402, 205. emergere, 356, 609. acquari,
409, 278. patrio profugus, 214, 501. infimo
cervitum pelagus, 578, 475. aequare tumu-
lum,

INDEX NOVUS

lunæ, 412, 639. Solo aliquem condere, 410, 601.
 Solum relictus, 711, 1513. Sola in nemore vacuo, 799, 921.
 Somnio par fabula, 417, 408. Somnia sacra, 81, 1081.
Somnia referre curas diurnas, 788, 740. *Somnia matutina temporis certiora*, 1099, 170. *Somniorum insuflorum expiationes ubi sunt Graecis & Romanis*, 790, 717. *de Somniis Jamblichus & Plotinus pythagorici commentarii sunt*, 410, 441.
 Somnus brevis, 410, 441. ignotus, 104, 471. volucer, 82, 1068. certior, 119, 120. quietus, 66, 841. pater rerum, 82, 1073. portus vitae, ibid. lucis requies, 82, 1073. noctis comes, ibid. par regi famuloque, 82, 1074. fovet scellum, 82, 1075. discere cogit mortem, 82, 1077. frater mortis, 82, 1069. curarum dominor, 122, 76. vens miscens falia, 82, 1070. futuri certus & pessimus auctor, 82, 1071. pars melior vitae humanæ, 82, 1067. mentis attonitæ stupor, 410, 441.
 Somni expert, 17, 165. Somno dies datur, 119, 466. dare genas, 42, 111. Somnum & otium loqui, 100, 683. ipsum horrere, 82, 115. excutit tremor, 621, 417. in Somnum cadere, 80, 1044. Somno telolvi, 787, 717.
 Somni impavidi, 657, 645. leves, 119, 112. Somnos excutere, 712, 123. dissipellere, 431, 451. pavor rapit, 641, 396.
Somnus iustitia filius flagitior, 82, 1068. *Somnus gravis*, 80, 1011. *domitor malorum*, 82, 1066. *conficit mors brevis*, 82, 1077. *requiet animi*, 82, 1066. *remedium furoris*, 80, 1051. *levis*, gravis, ibid. *Somni fides*, 11, 698.
Somnus Aeneasque, cur dicatur, 715, 116.
 Sonare, 11, 110. Sonare horrendum, 117, 98. vesano gradu, 126, 718. carmen chorda, 169, 112. carmen popolare, 141, 403. Sonat domus, 123, 66. Antis natum, 619, 199. tellus sub equite, 120, 184. lucus catenis excusis, 154, 669. flamma tectis, 111, 878. anguis flagello tortus, 141, 963. mundus stelliger, 81, 1204. vox flebilis ab altis tectis, 100, 1164. mop/opsa claris lamentis, 108, 1276. Sonant postes, 176, 911. alcyones Ceyca suum, 193, 681. littora planctu, 195, 108. regna planctu, 84, 1114. frenis turmae, 146, 114. faxa latratu, 123, 18. planctu & gemitu, 449, 903. pectora confusa planctu, 177, 1045. pectora palmis, 81, 1160. aera Cornithi in auxilium, 111, 706. Sonuit classicum, 165, 713. Sonuit, tellus, 114, 179. Eriinys torva, 114, 190. fragor e fundo, 41, 123. valla Chalcis, 667, 803. canis infernus, 645, 460. Sonuere to-

res, 181, 995. postes, 612, 154. *Busius*, 128, 745. parvae commotæ, 190, 611. moestum vallis cavæ, 111, 170. Sonet magnus, 660, 692. Hebrus planctibus, 713, 1891.
 Sonipes tremuit in limine, 190, 619. fegnior, 120, 141. Sonipedes celsi, 191, 1002. Sonipes pedes mente pavida exciti, 156, 1081.
 Sonitus trux, 116, 117. athenus, 425, 144. Herculei gradus, 41, 123. Sonitum audire, 603, 115.
 Sors specu faxeo inclusus, 861, 707. Sors turba, 92, 1211. Sontem arguere, 786, 866. Sontes videmus, 163, 693. Sontibus parent boni, 12, 152. Sontes duos distinguere, 490, 271.
 Sors Hercules, 688, 1110. dulcis, 159, 114: 154, 612. solitus, 191, 114. repens, 122, 971. coelestis, 702, 1436. gravis, 418, 414. missus, 61, 790. ingens, 154, 680. vassus, 61, 784. maris, 181, 1011. ferit aures, 741, 1944. irati implevit latus, 401, 190. verberum crepuit, 674, 1001. nullus erumpit, 718, 1731. vatis eluxit populos, 151, 607. humano fragore maior, 127, 312. virtus tympani, 12, 470. Sonum vocis infandæ opprimere, 612, 981. tubarum terribiles, 788, 721. varii, 102, 673. longe remoti, 111, 114. Sontos concipere aures, 197, 124.
de Sono philosphorum sententiae, 120, 614.
 SOPHOCLES erratum, 711, 1473. *Toponym*, 615, *.
 SOPHONIS TIGILLINUS, *Neronis praefectus Praetorio*, 711, 418.
 Sopitus cantibus serpens, 122, 704.
 Sopor segnis, 11, 690. mollis, 168, 788. altus, 121, 100. longus vincit dolorem, 708, 1419. noctis animum extertit, 410, 456. alligat artus indomitos, 82, 1079. opprimit lumina fletu fella, 712, 117. mortem membris intulit, 610, 114.
 Sorbere mare, 765, 118. aut reddere rates, 194, 1049.
 Sordidus fumus, 416, 121. globus, 177, 463. patrio pulvere cinis, 634, 120. ensis pacis vitio, 147, 166. Sordida lux, 114, 127. fortuna parvae domus, 19, 100. Sordidum caput, 61, 781. jugum, 12, 167. tabo spoliis, 666, 786. Sordidae caesae, 614, 124.
 Soror, *i. e. Ariadne*, 168, 663. dira, 676, 915. infelix, 748, 47. pia, 129, 779. obscura Phoebi, *i. e. Iona*, 114, 66. conjuxque Angulli, 718, 120. Alcidae Pallas, 701, 1174. apertor sagittis, 70, 206. occurrens fratri, 123, 111. viri pollentis cuncta, 609, 821. Angulli toris sociata, 762, 271. thalamis expulsa,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

fa, 798, 910. Dardanii Priami concessa est sâ-
mulo, 418, 161. Sororis gnatus, 611, 981.
Sororem nere filia, 168, 662. regia expellere,
160, 671. Sorores deceptae, 41, 130. Soro-
res duras, 18, 181. squalidae, 197, 719. Deo
inclinatae, 181, 17. dolo captae, 489, 161.
Sorum turba, 311, 161.

Soror Tonantis, 1, 1. *Sororis nomine amicae* rei-
bantur, 161, 611. *Sororem adeptam docere ado-*
ptione durante non licet, 711, 131. *Sororum*,
i. e. Furiarum, agmina *ferre*, 100, 78.

Sors dura, 426, 174. aspera, 100, 431. melior,
611, 118. crudelis, 749, 61. Phoebea, 331,
113. caeca, 211, 612. ignota, 280, 140.
64, 813. perplexa, 121, 211. acerba, 100,
991. 670, 818. proxima, 81, 1090. nulla
longa est, 149, 196. maris dubi, 174, 407.
aggravat domum quam, 191, 926. nulla
amplius restat, 304, 1211. quo trahit, animus
inclinat, 107, 284. mihi insula cuncta ablu-
lit, 198, 239. Sortis ignara, 16, 196. verba
nodosa, 117, 101. tertiae loca, 47, 609. Sor-
tem dare, 711, 1473. occupare, 414, 228.
ferre, pati, 416, 1016. suam scire, 413, 973.
Sorte dura creatus, 166, 879. aliquem exime-
re, 411, 977. iustus natum peto, 428, 114.
aliquem scire, 413, 976.

Sortis incertae fides, 110, 18. *Sorti falli sua tri-*
buit Oedipus, 198, 141. *Sortem cuiusque versari*
urna, 18, 191. *Sortes Graecorum quid fuerint*,
et cuius usus, 193, 18.

Sortiri fata, 799, 245. aliquid, 7, 51. Sortitur
urna dominum, 192, 18. quaesitor reis judi-
cia, 11, 713. Sortitus lata iniqua, 673, 903.

Sortiri iudicia, 11, 713. *Sortitis iudicium*, ibid.
Sortitor urnae iniquae, 411, 981.

Sospes natus, 10, 641. parens, 114, 433. So-
sipes Troja, 447, 871. redditus, 37, 107. adit
parens, 166, 614. e suis sola, 196, 741. re-
vertor ad patrios lares, 199, 781. adit pre-
cor, 14, 277.

Spargere lacrymas, 417, 1043. ignem, 9, 87.
ignes, 390, 19. telum, 701, 1317. luem,
111, 89. faciem, 673, 880. crines, 142, 416.
mundum, 611, 76. membra, 101, 1170. crines
effusos, 18, 473. radios lucidos, 474, 74.
ac divellere membra, 211, 448. horrentes co-
mas, 116, 210. polo ignes, 114, 601. nubes
cruore, 668, 818. aras mero, 287, 701. ci-
nere ora, 194, 101. coelum stellis, 177, 461.
in urbes, 673, 979. manu munera, 189, 978.
per orbem effusas sagittas, 144, 384. tela modo
Parthico, 178, 816. flabulum cruore humano,
716, 1140. litus naufragi tabula, 416, 1041.
mola colla taurorum, 311, 111. ovis fluctibus

disiecta, 411, 649. natum nova nece per agros,
104, 1109. Spargit se via in campos, 130,
178. Spargunt caput leves maculae, 131, 184.
Sparsit peremptus serpens nemus, 617, 18. haec
ossa hymen tuus, 418, 891. Spargitur latus
rubenti furo, 194, 1041. Spargens nemus um-
bras, 111, 94. Sparsus Scythes, 117, 168.
Garamas, 616, 1106. cruore Caucasus, 131,
708. una manu Geryon, 618, 16. cruore regi-
s Jupiter, 176, 448. odore crinis, 111, 393.
in aula jacet, 610, 109. per coelum regnum,
411, 241. Sparsa clavis, 174, 408. cruore
Phlegra vallis, 16, 441. conjugis cruore fax,
288, 721. Sparsum ponto corpus, 480, 131.
filere, 706, 1324. facere per agros Thracios,
116, 610. Sparsit foci, 618, 174. Dahae, 131,
279. per orbem fenes, 276, 107. meti soe-
tus, 174, 924. fruge boves, 118, 429. Spar-
sae urbes, 401, 230. saltibus ferae, 419, 777.
Sparsa mundo sidera, 188, 961. cruore soe-
do ora, 746, 18. ossa, 116, 94. Spargendus
ignis, 719, 1914.

Spargere aspra, 421, 344. *Spargere rationem in ce-*
lum dracones, 715, 1514. *Sparsus, pro disceptus*,
706, 1393.

Spartam repetere, 161, 281.
Spartana puppis, 410, 210. Spartana tellus, 17,
662.

SPARTANORUM canum laus, 128, 11.

SPARTE *Laconum urbs*, 446, 814.

Spatiosa centum urbibus Crete, 442, 820.

Spatium gelidum, 71, 910. Spatii velocis meta
novissima, 416, 198. Spatium fedis Arctoeae
tenere, 717, 1165. Spatia longa, 17, 743.
171, 393. pura, 61, 521. alterna, 46, 121.
ampla, 61, 671. obscura, 47, 608. lata, 120,
603. multa, 113, 649. vitas, 167, 774. mun-
di, 73, 918. late plena, 460, 1088. alta ac-
theris, 146, 1016. vicina maris, 195, 1048.
Spatia aequa carpere, 195, 1078. in Spatia al-
ta, 73, 918.

Spatium vasti corporis, 177, 806.

Specie sacra orbem regere, 771, 489.

Specimen egregium, 188, 82. Specimen affe-
ctus capere, 429, 389.

Specimen, pro omne, 121, 231. *Specimen, pro de-*
us infigne, 191, 184.

Spectare necem, 610, 112. Herculem, 702, 1141.
labores, 61, 74. scelus, 462, 1129. prac-
tice, 16, 116. mare, 632, 101. aliquem, 1277,
794. novercam placatam, 708, 1436. mare
geminum, 184, 561. sinus vadofos, 411, 914.
coelum superioque, 100, 1141. nuptias no-
vas, 117, 824. ardentem Herculem, 716, 1708.
spatia maris, 187, 68. Gangem currere flumi-

Hhh hhh j ne

INDEX NOVUS

- ne toto, 616, 630. Spectare faces minaces ire per coelum, 617, 316. partem in omnem poli, 680, 1112. Spectat dies Oceanum rota clara, 714, 1839.
- Spectare, pro expellere, barbarum*, 16, 156.
- Spectator ferus*, 460, 1087.
- Spectatorum obambulationes in cladibus publicis*, 321, 174.
- Speculari nefas*, 169, 679. terras, 715, 1539. capita irae devota, 156, 711.
- Specus tenebrosus*, 611, 999. ingens, 401, 198. ingens montis, 11, 46. obfcurus, 419, 410. faxeus, 161, 707. ultimus, 416, 120. vultus, 44, 718; 104, 9. immensus, 11, 665. invius, 130, 781. Tartari profundus, 148, 2. Siculi verticis, 9, 80. defendens arcana, 646, 486. immagit, 154, 681. Specum contingere, 317, 111. saturare cruore, 153, 164. Specu latere, 17, 460. Specus immetit, 400, 178. inferni, 113, 101. Taenarei, 303, 1201. ripis Tartari ligati, 156, 743.
- Sperare quid*, 781, 661. regna, 127, 389. conjugium fidele, 163, 145. regnum in coelum, 800, 943. regnum salubre dari sceleribus, 111, 15. litus in medio aequore, 624, 116. qui nil potest, nihil desperet, 483, 161.
- Sperare sanguinem*, 142, 104. *Sperare domos Coelium*, 35, 438.
- Spernere verba*, 163, 181. regna, 116, 77. preces, 118, 100. fletus, 181, 845. aliusque toros, 10, 349. superos hominetaque, 750, 89. latebras turpes, 431, 104. fidem pacti, 101, 180.
- Spes falsa*, 161, 181. dira, 114, 117. improba credula, 118, 395. amantum credula, 267, 614. vana Genitricis, 419, 761. una Phrygibus, 431, 462. nulla salutis, 765, 311; 798, 906; 711, 130. est in fratre, 749, 68. liberum, 101, 478. potest lenire malum, 249, 160. in agris, 16, 161. monstrat rebus afflictis viam, 483, 161. Spem metuque liber, 217, 492. quidquam vix super est, 424, 490. Spem ponere, 416, 399. Spes nefandae, 715, 118. futurae, 421, 136. Spes nullas Troja habet, 418, 741.
- Spem emolumentis in maleficiis spectandam*, 506, 500.
- Sphinx perempta*, 118, 101. verba caecis modis neciens, 116, 91.
- Sphinx, pro monstro*, 109, 411. *Sphinxis figura O bisteria vera, falsaue*, 190, 119; 191, 120; 117, 101. carmen, ibid. *imagine, pro insigni usque quinquam fuerint*, 118, 661.
- Spicac altae*, 114, 10.
- Spicifera dea*, 614, 198.
- Spiculum fugere*, 76, 994. *Spiculum intendere*,
- 610, 144. *Spicula pennata*, 165, 861. *Lernaca*, 110, 784. *Spicula figere*, 178, 814. *Alnusque lenire*, 147, 115.
- Spinea cauda*, 47, 157.
- Spiraculæ, avis inauspicata*, 111, 711.
- Spirare sanguinem*, 141, 504. *Spirat Atlas pondere liber*, 719, 1908. *Spirant Zephyri*, 113, 39. *venae*, 150, 716. coelo procellae, 111, 531.
- Spiritus nefastus*, 183, 1037. *expulsus*, 168, 901. inimicus, 114, 241; 115, 44. altus, 11, 844. nebulis immixtus, 415, 179. effluit, 416, 196. Spiritum eripere regi, 411, 118. fratri auferre, 760, 143. dolori reddere, 793, 119. admittere in alia, 716, 1701. ex alto citare, 499, 187. fugientem ore legere, 701, 1341. regi dare, est regis alii, 411, 117. Spiritus, membris, luce carere, 109, 148. Spiritus truces, 407, 111. rudēs, 174, 577. magni, 435, 101. puri, 119, 610. tumidi, 161, 148. reciprocī, 80, 1050. Spiritus facere, 438, 743. frangere, 408, 168.
- Spiritus gravis, pro vento*, 174, 816.
- Spissa caligo*, 14, 710. *Spissior tenebris caligo*, 171, 994.
- Splendet pelagus classe*, 571, 434. *Splendet magis solito decor*, 661, 1139.
- Splendescit ignis ture*, 667, 791. *Splendescat ignis adventu tuo dignus*, 109, 56.
- Splendidum ebur*, 119, 417. *Splendidae comae*, 141, 146. *Splendida colla*, 377, 800.
- Splendidi capilli, pro canis*, 141, 146.
- Spoliare regem*, 64, 811. *Pelion umbra*, 514, 609. *patriem sacro*, 118, 913. *Spoliatus omni duce*, 114, 10.
- Spolium minax*, 146, 117. *nobile*, 423, 144. *leonis*, 87, 1151; 666, 786. *corporis formosum*, 171, 772. *pecudis auratae*, 141, 981. *Geryonae triformis*, 603, 841. *Spolium trahere*, 790, 1767. *referre*, 19, 761. *dare*, 446, 473. *ferre*, 106, 164. *rapi videre*, 601, 849. *ferri coelum*, 689, 1149. *Spolia Sminthea*, 113, 176. *fraterna*, 7, 11. *Dardania*, 189, 16. *vera*, 431, 447. *indigna*, 16, 194. *maris*, 113, 660. *expetita Phryxae arictis*, 104, 471. *Spolia auferre*, 88, 1154; 118, 171. *ferre*, 191, 118. *de aliquo*, 410, 105. *alium dare*, 599, 784. *trahere alium*, 617, 21. *fratris gerere*, 21, 617. *aurifera ferre*, 11, 140. *ad quem ferre*, 600, 804. *gestare tergo*, 643, 411. *ferae deponere*, 619, 374. *ultima trahere*, 601, 1197. *Nemeaei mali poscere*, 724, 1666.
- Spoliis nitens pellex*, 713, 116.
- Spolum Heclesis*, 414, 920. *Spolia optima*, 71, 923.

Spom-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Spondere votum *alicui*, 700, 1198. sibi firmum & stabile quod, 749, 915. toros stabiles futuros, 789, 711.
 Sponso malum precari, 469, 19.
Sponiae ad maris limes venientis effusum, 215, 507.
 Sponte aliquod fari abnuere, 419, 571.
Sporades insulae, Cyclades, 667, 803.
Sportulam merchantur mane saluantes clientes, 17, 164.
 Spuma ferit *promontorium*, 191, 1014. Spumae canae, 576, 441.
 Spumat jecur felle, 117, 318. tumor in littore, 661, 711. vomitque aquas mare, 121, 1018.
 Spumans ahenum, 109, 40. fretum, 787, 707.
 Spumei motus, 661, 717.
Spumeus aper, 148, 147.
 Squallet dies favilla *liaci*, 189, 11. vastitas soli, 51, 701. ager vastus arvis, 111, 166. Squalens cultus, 111, 514.
 Squallidus senex, 19, 765. fitus, 117, 471. cinis, 719, 1757. Squallida vestis, 144, 514. nubes, 110, 2. coma, 317, 615: 411, 410. mors, 116, 741. Squallidum caput, 697, 1544.
 Squallidi cultus, 448, 881. Squallidae forores, 197, 719. solutis serpentibus deae, 468, 14. Squallida tempora, 679, 1004.
 Squallor, 49, 616. incultus, 179, 811. capitis, 145, 511.
 Squammifera turba latebris desertis adest, 511, 615.
 Squammosa bellua, 194, 1048. colla, 146, 1011.
 Stabilis turres, 147, 161.
 Stabilis gressus, 170, 917. favor, 111, 311.
 Stabilis trames, 619, 676. Stabile regnum, 10, 741. & firmum quid sibi spondere, 799, 916.
 Stabulum dirum, 11, 116. altum, 111, 111.
 Stabulum cruore humano spargere, 716, 1540.
 Stabula faeva, 609, 845. cum regno jacent, 711, 1819.
 Stadia celebrata Juvenii, 111, 409.
Stadii Olympici longitudo, 111, 111. Stadium *Italicum*, *Pythicum*, 111, 111.
 Stagna Cocyti, 741, 1981. Lethes, 690, 1161. succensa, 119, 466.
Staphi, angustum ex sola myrrhae gutta, 640, 176.
 Stamen intorquens manu, 619, 171. Tyrium, 147, 119. Stamina fusi rati, 180, 981. Stamina rumpens Clotho, 746, 16.
 Stare ad aras, 119, 691: 118, 166: 666, 784. ante ripas, 675, 916. infra quoniam, 709, 1443. medio, 111, 141. latus, 618, 511. in armis, 114, 186. pro turre, 460, 1091. sub umbra, 114, 661. certo gradu, 116, 84. inter honores, 171, 949. inter arma, 109, 408. ad rogam, 718, 1718. terrorem animis, 661, 708,

circa Tantalum, 174, 1011. ante sanctas aras, 111, 101. canu fulmen, 641, 470. missum fulmen, 641, 411. supra aggeres Thefalicos, 618, 168. fortunam prohibere, 110, 618. umbras jubere, 641, 419. sub media nube, 371, 901. inter infernos lacus, 700, 1194. quercum late vastam, 711, 1614. loco fragili, 117, 6. loco unde quis cecidit, 408, 161. viciorem triumphantem in curru, 711, 1611. finem cruoris aut caedis, 776, 514. in venice bulli paterni, 461, 1110. foetus fuscifam, 711, 1849. horridum per artus, 117, 614. sub ictu sceleris, 116, 119. horridasthalamis deas, 468, 17. effugiem marmore, 791, 794. prope a Priamo, 461, 1177. farenti similem, 611, 140. stricto ferro, 677, 960. palude media, 674, 918. procul a coetu, 490, 161. conversum ad ictum, 461, 1111. Stat animus, 111, 614. coma recta, 179, 813. sanguis in venis, 114, 181. acies in armis, 107, 119. longior nox, 881, 1118. gravi strage, 119, 110. ad aras hostia, 791, 1040. Titan dubius emerito die, 607, 908. sacerdos colla tacturus, 110, 111. minax ore ingenti, 71, 948. mare clausibus vacuum, 117, 471. Stant juga *nivecana*, 111, 118. hispidae aures, 119, 1018. gigantes parcos montibus, 179, 1084. Stetit in medio Phoebus, 119, 768. nato similis parens, 711, 1690. fortuna intra me, 107, 110. tellus mobilis, 111. currus domino amixto, 107, 1100. Troja humeris Hectoris sulta per decem annos, 146, 117. victor in curru superbo, 400, 188. lympa fontis Castalii, 116, 119. ad cheyls modos torrentis fragor, 681, 1036. Ition flante Priamo, 189, 11. nondum fatum ruentis Ilii, 419, 418. Sictetunt truces oculi, 179, 961. Scetere vitiae, *pro inhorruere*, 191, 711. Stans Troja, 161, 149. Ister, *pro congelatus*, 110, 19. Stantem & cadentem quem videre, 641, 411. Stantes undae, 684, 1076. comae, 68, 891.
Stare, pro non moveri, 67, 861. verbum villorum, 11, 181. *pro statum esse*, 11, 111. *pro flagitare*, 114, 661.
 Statio Palatina, 771, 419: 791, 780.
 Statuere aliquid, 411, 199. modum aerumnis, 19, 106. finem cladis, 10, 107. mori, 674, 911: 681, 1011. timori modum, 141, 418. odio modum, 499, 397. secum ferre malum, 181, 861. Statue quidquid statuis, 99, 1106.
Statuere aras, 111, 178.
 Status felix, 171, 811: 618, 116. prosper, 119, 411. liber, 160, 680. dubius, 116, 81. re-
 gnorum, 491, 186. mentis, 411, 1047. costis mitior, 111, 1014. rerum dubius ac minax,

167, 108. regni condidit, 136, 870.
 Scilla venis agitata, 371, 710. nomen mutat, 601, 810. trahens semitam longa 1100, 413, 116. geminis temporis praevia, 474, 72. Stellas diurnae, 73, 941. minores, 171, 748. polo cadentes, 151, 11. lauent, 178, 420. narrant polo, 107, 49. jugum verterant, 410, 410. Stellis diem tervere, 646, 471. aether pingitur, 423, 310. Stellis spargere coelum, 177, 461.
 Stella coele lapsa, quid, 310, 411. Stellas differant a Cometis, 413, 116. Stellas igneae creduntur esse naturae, 11, 126. Stellarum disjunctus, 271, 719. Stellas humelle quodam alimento nutrire credunt, 173, 710.
 Stellifer polus, 176, 784.
 Stelliger mundus, 91, 104. Olympus, 719, 1509. Stelligera cervix, 703, 144.
 Sterilis tellus, 414, 991. seges, 114, 51. juven-
 tus, 157, 479. Sterile vadum, 118, 173. Sterilem in poemis esse, 147, 916. Steriles foci, 625, 111. Steriles arenae, 137, 11.
 Sternere arma, 400, 183. turmas, 414, 673. vada, 400, 177. & evertere omnia, 100, 414. urbes machinis, 111, 186. liberos leto, 180, 1109. genitorem necesse, 100, 360. domum focum, 616, 110. segetes adultas, 218, 161. Aquilone natos, 116, 614. aliquem ictu, 116, 641. aliquem ferro, 414, 630. terga virginum ludo, 141, 104. immane quidquid obfluit, 630, 18. Sterni dextera, 679, 991. Stratus Setiger, 717, 1888. Strata Oechalia, 614, 117. Stratum regnum, 633, 101. Strati pole, 636, 110. Strata sunt flammâ omnia, 414, 480. Strata Pergama flagrant, 418, 889.
 Stratum, pro pacatum, 140, 191.
 STHENELOS, Hercules socius, 117, 651.
 Stillare juberet artus ignibus lentis, 118, 1061.
 Stillat cruor parvis, 114, 189. Stillant artus, 111, 817. Stillant viscera caninis data, 119, 766. Stillans per vulnus fames, 776, 113.
 Stimulat dolor crucientis foeminas, 633, 311. illum gloriae decor, 643, 416.
 Stimuli furoris, 196, 720. Stimulus suffigere dolori, 196, 107. subdere dolori, 186, 111. ad-
 dere venenis, 111, 818.
 Stripatum esse populus, 611, 607.
 Stipes ingultus, 709, 1449. incultus, 603, 818. potens, 81, 1119. gravis, 211, 1333. mon-
 florum caede silius, 79, 1079. vultus, 91, 1330. letifer, 610, 108. Stipitis pulvis, 167, 769. erectus, 197, 1099. Supitem dare, 709, 1453.
 Stirps prima, 181, 908. Claudii, 747, 39. re-
 gna, 31, 160: 469, 18. nobilis, 11, 116. ge-

mina, 114, 414. intricata, 119, 114. domus, 421, 456. subulata Hectotis, 410, 601. In-
 achia innuba, 167, 114. Stirpem alumnus hor-
 rere, 417, 511. hollum recidere, 461, 1117.
 alumnus prodece, 763, 290. novam generare, 768, 104.
 Sive Deos esse credunt fidera & elementa, 164, 841: 167, 93: 120, 671. Sive binarius nihil proprium dicebat praeter voluntatem & animum, 189, 105. Sive aeternitas, 147, 403. Sive-
 cerum opinio de visu, 417, 112.
 Sive aeterna, ferri temperata, 616, 113.
 Strages gravis, 119, 110. ingens, 170, 219. la-
 te edita, 113, 10. ruentis Graeciae ultima, 119, 183. Stragem ostendit dies, quam nox fecit, 110, 1.
 Strepit cardo regius, 411, 177. pars coeli, 191, 109. Sirepunct nocturni metus, 198, 761.
 Strepens lituus, 147, 574.
 Stridet in verubus jecur, 160, 770. arundo c-
 missa, 76, 991. enis per latus transmissus, 190, 1166.
 Stridor litui, 147, 571.
 Striduli cantus, 161, 714.
 Strigare, pro interquiescere, 719, 1908.
 Stringere caesum, 170, 706: 143, 970. ferrum, 111, 809. littora, 114, 101: 660, 694. enis alterna vice, 106, 16. Stringit Titan juga, 199, 170. Stringens polus, 210, 431. Strictus enis, 114, 401: 214, 489. enis tuetur sceptrum, 10, 144. chalybs, 111, 366. Strictum ferrum, 110, 183: 100, 1111: 677, 960: 700, 1311.
 Stricta tela, 116, 89.
 Strix infausta, 12, 688.
 Strix & bubo, aves mali ominis, 111, 733.
 STROPHIUS Phoeides Rex, 608, 918.
 Struere colos, 710, 1468. muros, 11, 261. vi-
 am, 163, 810. fraudem, 661, 718. aliquod novi, 111, 814. novum crimen, 117, 140. mensas deis, 116, 148. datus tumulum, 144, 998. fraudes teris, 218, 103. tumulum opi-
 bus magnis, 414, 481. gradus trucibus moa-
 stris, 160, 316. Structus agger, 23, 1116.
 Struxit populi, 111, 31. ad ignes erecta, 190, 111.
 STRYMON fluvius Thraciae, 111, 604: 178, 479.
 Strymonius Aquilo, 178, 479. Strymonium flu-
 men, 603, 841.
 Stulte fides, 410, 188. res, 117, 110.
 Stulte vereri Deos, 773, 449.
 Stupere, 114, 341: 644, 414. factum scelus, 670, 841. auditio luctu, 411, 249. carmine auditio, 111, 688. incessu pigro, 116, 431. in medio vulnere, 601, 891. vulgus omne, 718,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

728, 1745. ad tempora coenae, **162, 800.**
 Stupet actus, **173, 991.** vulgus, **463, 1143.**
 vultus languido obtutu, **563, 238.** navita officio relicto, **180, 408.** Stupent undae, **10, 763.** membra laetitia, **48, 621.** Stupens fatum, **693, 1198.** Stupentes queri, **193, 1015.**
Stupent ingentes curae, 163, 607.
 Stupekere, **155, 196.**
 Stupor mentis attonitae somnus, **410, 442.**
 Stuprator tumultu territus, **23, 897.**
 Stuprum furtivum, **412, 12.** levissimum, **107, 46.** nefandum, **172, 716.** Stupri vim palli, **639, 167.** pretium conjugis caput, **753, 132.** Stuprum defendere, **160, 664.** tyranni pati, **764, 302.** Stupro le contaminare, **270, 689.** lacerare thalamum, **33, 489.** dolo foeminae perire, **614, 1009.** Stupra quaerere, **131, 97.** Stupris incellae fumant urbes, **162, 161.**
Stupro conjugem auferre, 121, 1212.
 stygii cultus, **696, 1145.** canas, **61, 783: 140, 123: 621, 79: 697, 1217.** Stygia ratis, **713, 127.** fax, **713, 162.** unda, **311, 804.** Stygium litus, **216, 1550.** Stygii portus, **86, 1131.** sinus, **711, 135.** tori, **761, 161.** lacus, **197, 750.** Stygiae domus, **716, 1869.** umbræ, **741, 1983: 750, 79.** preces, **157, 611.** paludes, **100, 1112.** facies, **680, 1014.** Stygia antra, **126, 918.** Stygios lacus pandere, **716, 1711.**
Stygios, pro exitali, 781, 194. Stygia aqua, *pro morte, 321, 161.*
 Stymphalis aetherea, **701, 1190.** faucis, **410, 731.** fagittis percussa, **601, 810.** est icta, **617, 17.** Stymphalides jacere arcubus, **723, 1650.** Stymphalides ab altris deferre, **696, 1117.**
Stymphalides aves, 12, 144: 717, 1889. unde dicitur, **309, 413.**
 Stymphalus, *Arcadiae palus, 32, 244.*
 Styx & Manes, **2, 90.** atra, **157, 477: 710, 1919.** tiilis, **188, 607.** dira, **184, 666: 179, 493.** inferna, **174, 1006: 140, 196: 691, 1198: 710, 1766.** profunda, **141, 401: 419, 410.** tacita, **166, 615.** fera, **43, 518.** invocata, **187, 944.** violata, **11, 104.** irata, **621, 77.** sua ripa mota, **121, 163.** rapitur tumultu ingenti, **14, 714.** Stygis dominus, **61, 160.** cultus, **148, 13.** sinus profundus, **416, 121.** lacus jurati, **681, 1066.** Stygia contingere, **116, 632.** reterege, **7, 14.** perpetuum ferre, **116, 148.** ad Styga reverti, **689, 1145.** ad Styga quæm reducere, **691, 1203.** Styge contempta, **690, 1161.**
 STYX nomen lacus Avernii, **303, 1201.** ejus gravitas, *ibid.*
 Styx, fons Arcadiae, **121, 161.** ejus aqua corrosiva

va & letalis, *ibid.*
 Styx, flagnans fluvius inferni, **154, 666.** pro mula, **419, 410.** Styx unde dicitur, **14, 712: 148, 12.** Stygis filiae, **14, 713.** Stygis fatum, **46, 166.** Stygius, **43, 518.** per Styga cor Dei jurarent, **14, 712.**
 SUADA, naptiarum comitatrix, **466, 1.**
 Suadere thalamos, **448, 892.** Suadet facere metus, **149, 111.**
 Sub dolore esse, **126, 189.**
 Subesse quid animo, **161, 146.**
 Subdere tectis facem, **31, 166.** stimulos dolori, **116, 113.** caput cornu, **647, 498.** mundo caput, **8, 70.** Subditus Phoebo Indus, **619, 41.** Equus Phoebeis, **618, 666.** ausus monti, **127, 31.** Subdita fax, **415, 181.** Zephyro telus, **616, 624.**
 Subditivus gnatus, **269, 803.**
 Subdolis Ulysses, **190, 611.** vultus, **411, 933.**
 Subducta lux, **178, 471.**
 Subjacere axibus, **686, 1108.**
 Subicere, *pro subicere, 704, 817.*
 Subigere virum malis, **118, 104.** mare, **118, 196.** jugo sonipedes, **191, 1006.** Subactus oriens, **622, 96.** Achelous clara Herculis, **647, 495.** Subacti regno, **412, 118.** inferi, **704, 1571.** Subactae feræ, **667, 795.**
 Subicere quem conjugi, **794, 817.** cuius nutui terras, maria, **774, 484.** Subiectus orbis imperio Claudii, **748, 40.** Subiecta famulae, **715, 125.** suo famulo, **100, 950.** Subiectum mare, **127, 68.** Subiecta cancro oia, **145, 287.** tropaeis colla, **197, 151.** monti loca, **126, 4.**
 Subicere oculos vel aures, **61, 790.**
 Subire jugum, **111.** oitu croceo, **12, 124.** tempore exiguo, **417, 542.** sedes parentis conditi, **416, 110.** collo jugum, **418, 747.** plagam coelstem, **741, 1971.** bella pari animo, **108, 192.** minas gurgitis tumidi, **127, 291.** Suble tibi memoria nostris, **170, 116.** Ructum dorso, **146, 463.** invitam voluptas, **541, 991.** hora praeterea deterior, **171, 776.** Subiturus coelum puer, **602, 818.**
 Subito labant templa, **41, 120.**
 Subitus imber, **179, 552: 412, 966.** impetus, **747, 17.** mos, **463, 1112.** hostis, **504, 469.** impulsus, **495, 141.** Subita nox, **166, 296.** vis, **49, 617.** coena, **162, 800.** causa, **787, 710.** frons, **611, 112.** praedonum manus, **321, 186.** Subitum otium, **146, 160.** malum, **71, 912.** Subiti horrores, **171, 949.**
 Sublatus memoria longo situ, **170, 818.**
 Sublimis taurus, **291, 1016.** gradus, **460, 1088.** mundus, **71, 918.** Sublimis aula, **189, 981.** Submittere capita, **62, 801.** colla, **118, 100.**
 Iii iiii Sub-

INDEX NOVUS

Submittere manus, 436, 708. *aleni* manus, 599, 785. nebulas, 108, 397. Submittit os, 61, 811.
 Submotus procul exilia fregere, 773, 464.
 Subolis ex viro meminisse, 557, 157.
 Subrecta auris, 62, 790.
 Subrigere caput, 33, 392. Subrigere aures, 61, 790.
 Subruere rupem tridente pulsam, 58, 553. Subruit nos tempus tacitum, 325, 775.
 Subsellia inferre erant minorum iudicum, 55, 731.
 Subefflores, pro infidatibus, 330, 52.
 Subfidere, pro deprecare, 127, 284. Subfidet silva, 353, 574.
 Subfidere dicuntur, qui sunt in infidiis, 330, 52.
 Subfilit mensa trepidi solo, 173, 989.
 Substitit mundus, 602, 827. Substitit dies infra metas, 619, 45.
 Substrinxit iudicum, 56, 722.
 Substringere finis velle, 394, 88. Substricta frenata, 101, 1003.
 Subtegere noctem, 287, 956. Subtexere diem nube, 109, 422.
 Subtrahere aliam tela, 701, 1126. partem, 173, 978. Subtracta arma reddere, 94, 1243.
 Subversa clades, 404, 230.
 Succedere tumulto, 425, 503. Succedit avo nepos, 115, 134. Succedunt astra, 163, 824.
 Succendere aras, 667, 790. diem, 712, 1487. pinum multifidam, 478, 111. Succensus mero, 60, 779. Succenae mentes, 261, 541.
 Succensus facit scelera quaedam honesta, 264, 508.
 Succidit mendax Dardaniae domus, 604, 862.
 Succisus frutex, 525, 729. Succisa trunco fagus, 721, 1620. foetu mater, 735, 1850. hydra & serpens manu Hercule, 523, 752. Succisum nemus, 732, 1632.
 Succincta anguibus, 761, 262.
 Succincta canes, 496, 351.
 Succumbere alius, 60, 776. fero malis, 613, 992. Succumbit virtus, 100, 1315. labefacta mens, 451, 950.
 Succurrere navibus, 41, 553.
 Succusum solum, 155, 696; 353, 570.
 Succus dirus, 524, 718. nociturus, 72, 936. Succi dulces, 328, 494. Succos legere, 524, 712.
 Suco, pro face frequens mendam cedunt, 254, 1045.
 Sualae, Graecis Hyades, 165, 852.
 Sudes ambusta, 297, 1098. Sudes adusta, 75, 983.
 Sudor gelidus, 377, 923. per artus cadit, 424, 487.
 Suetae dapes, 219, 207.
 Suevi nobiles, 524, 712.

SUEVI Germaniae populi, Danubii atellas, 524, 713.
 Sufferre diem, 280, 837.
 Sufficere, 655, 623. Sufficere malis, 592, 663. odio nuptae, 620, 53. manum nudam, 705, 1400. Sufficiunt mihi verba, 176, 1037. Sufficiens causa malo, 669, 833.
 Suffigere, 558, 498. dolori stimulos, 196, 207.
 Suffulta vestis, 395, 105.
 Suffulac igne genae, 706, 1405.
 Sulcare terram vulnere, 770, 414. iter medium coeli, 659, 683. Sulcata aequora, 576, 440.
 Sulla procul submotus, 773, 465.
 Sulphur tenue, 522, 824.
 Sumere, 715, 1518. oicula, 441, 808. vestes, 512, 818. comas, lacrymas, 441, 806. figuras innumeras, 516, 636. cornua tauri, 558, 206. pennas oloris, 758, 205. aliquid ex Troja, 394, 101. animos, quos casus dedit, 415, 506.
 Sumere Tantulum animo, 124, 242.
 Summa gregum, 371, 824. regnorum est penes te, 340, 398.
 Summittere gregi prata, 372, 846. alioi numen, 774, 482. undis latus convallum, 580, 502. manus pias, 326, 226. Summidum caput, 80, 1045.
 Summovere pietatem, 141, 474. se ab aspectu omnium, 197, 212. Summovet Eos noctem, 655, 614. Summota mater, 440, 796. ultimo mundo terra, 286, 921. trans Pontum, 487, 232.
 Summus dies, 396, 128. Alcidae dies, 691, 1171. hostis, 40, 635. labor, 668, 816. ager, 434, 664. Deus, 266, 623. vertex, 347, 476. 571, 376. 585, 569. Summa lux, 712, 1473. virtus, 724, 476. turris, 414, 268. humus, 295, 1062. coma, 334, 311. vis numinum, 40, 516. Summum & imum, 8, 64. decus, 606, 231. cacumen, 292, 1027. Trojae tunus, 430, 767. Summi muri, 580, 521. humeri, 252, 395. Summae Turres, 218, 570. ripae, 628, 502. puppes, 575, 424. domus, 314, 48. pinnae, 459, 1070. Summa testis, 502, 673. iuga, 325, 2. 399, 169. Summa gemere, 628, 181.
 Summus dies, pro morte, 330, 270.
 Sunium, prementerium Aitnae, 228, 26.
 Superare, 5, 33. matrem, 236, 141. fata, 384, 1046. aliquem, 120, 197. monstra, 20, 215. pelagus & ignes, 583, 545. gloriam patris, 204, 376. quid non possit dolor, 698, 1279. Superet vir viros, 476, 92. Superavit maria pedes, 28, 324. Superatum mare, 713, 128. Superbica manus, 8, 58.

Super-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Superbifrons, 310, 3.
Superbus, ferox, 29, 80. currus, 400, 188. pes, 489, 253. senex, 367, 771. Platon, 689, 1143. frater, 219, 593. vultus, 55, 731. vertitur, 167, 586. Superba pellex, 753, 135. fortuna, 563, 247. fides, 369, 804. Inter matres, 713, 1508. opibus, 257, 320. Superbum os, 787, 706. regnum, 443, 829. & nimium potens nomen, 265, 609. Superbi reges, 761, 295. fratres, 106, 32. flant fragili loco, 357, 6. bibunt auro, 359, 519. Superba domus, 652, 569. exuviae, 605, 880. manus, 485, 205. Superba sceptrā, 548, 10.
Superba parens, 33, 100. *Superbum*, de regno, 369, 804.
Supercilium vetus, 277, 799.
Supercille & gnatis, 176, 1031. *Superum nepos*, 708, 1421. Superell timor nullus, 68, 897. Oechaliae cinis, 614, 127. nil mali, 618, 174. Medea, 483, 166. pellex, 713, 1794. aliqua virtus, 677, 973. vix quidquam spei, 424, 490. salus una, 315, 108. auctor necis Hiculaeae, 694, 1217. Supercant lacrimae, 198, 140.
Superfuae undae, 148, 584.
Superimpositi montes montibus, 569, 335.
Superi securi, 611, 91. facvi, 401, 1102. reliqui, 266, 626. innocentes, 101, 1344. irati, 716, 1542. colendi miseris, 594, 694. telles sceleris, 391, 53. fata timent, 730, 2758. dexterae meae telles, 691, 1174. Supera convexa, 240, 220. Superis par, 588, 609. reddere animam, 71, 961. non fatelli, 391, 56. tota dare, 787, 700. Solvere vota, 573, 391. esse parem, 623, 104. Superos testari, 680, 1023. 801, 992. fugare, 548, 4. adire, 3, 12. dirimere, 97, 1294. precibus adorare, 790, 761. expellere templis, 760, 241. amor vincit, 646, 471. in vota vocare, 333, 304. homineque spernere, 750, 89. jubere terras habitare, 245, 294. Supera allequi, 35, 423. Supera loca cernere, 236, 145.
Supers scilicet ablucere se debent, 271, 717.
Supernum numen, 186, 926. *Supernae sedes*, 281, 845.
Superstes Herculis victor, 713, 1480.
Supersticio inferorum, 154, 678.
Suppara ferunt nubes, 600, 699.
Suppara, quid, 494, 328.
Supplere exhaustum genus, 357, 479. aliquid locum parentis, 267, 633. colos consumptas, 684, 1084.
Supplex, 247, 246. paternum, 411, 333. pes, 326, 225. illud extremum precor, 491, 282. Numinis, 569, 343. dextra, 436, 709. Sup-

plici vicem reddere, 505, 482. *Supplicem* an-
 dire, 507, 514. ante pedes jacere, 437, 733.
 jacere genibus, 268, 666. *Supplici* *procedere*, 44.
 570. *Supplices* patris hostes, 411, 314. ma-
 nus, 315, 71. palmas, 341, 452. *Supplices*
 protegere, 487, 225. manus tendere, 21, 192.
 manus ad quem tendere, 701, 1316.
Supplicem gestus corporis, 435, 691.
Supplicium quod esse solet, votum est, 158, 752.
 Supplicio viam *quaerere*, 471, 40. Supplicium
 luere morte, 40, 511. capite luere, 421, 297.
 ferre, 485, 205. Supplicia dura, 216, 539.
 antiqua, 184, 37. iusta, 305, 1221. horrida,
 615, 206. facva, 58, 749. merita, 270, 706.
 animis remissa, 527, 743. Supplicis donare
 moram, 545, 1015. caput opponere, 662,
 231. Supplicia disponente, 105, 14. nova pen-
 dere, 378, 946. dira ingerere, 504, 461. ab
 aliqua petere, 731, 1786. de quo exigere, 732,
 1794.
Suppositus plagae soliferae, 616, 159. Supposi-
 tus mihi orbis, 709, 1446. Suppositum mare,
 295, 1058. esse malis, 702, 1333.
Supponere cultros, 155, 690. *Suppositi cultri*, ibid.
 336, 347.
Supprimere se felicem decet, 428, 261.
Supra eminens quaerens, 153, 655.
Supremus gemitus, 767, 373. dies, 415, 3742.
 768, 393. ignis, 315, 66. *Suprema rupes*,
 317, 95. *Supremum munus*, 287, 949. offi-
 cium, 439, 761. *Supremi rogi*, 297, 1113.
Supremae preces, 713, 1488. *Suprema dona*
 genitoris, 308, 1273. mandata loqui, 509,
 551.
Surda loca, 44, 576.
Surgere solo, 107, 210. jubere tenebras, 163,
 823. Surgit hinc illinc nefas, 681, 1029. dies
 alternis vicibus, 361, 689. pudor pristinae
 mentis, 566, 288. inane corpus, 310, 379.
 Titan coma radiante, 745, 2. seges pelago,
 141, 479. rupes arduo jugo, 187, 67. Sur-
 gunt pauperi animi jacentes, 456, 1022. Sur-
 gens dolor ex causa nulla, 170, 944.
Suaviores teros gentiles fraude, 566, 208.
Sus hispidus, 21, 238.
Suscipere habenas, 417, 726. vota pro aliquo,
 790, 760. *Suscipit* ignis nemus Oetaeum, 712,
 284.
Suscitare sensus, 509, 789.
Suspensus spectat praemia, 16, 156. *Suspensa*
 tela, 110, 417. vestigia, 184, 1048.
Susplicere vultus, 274, 748. victorem genu po-
 nito, 42, 546. *Suspensa fama*, 785, 670. con-
 fusa, 794, 827. *Suspensa* hostes, 773, 469. Su-
 spensa freta, 577, 464. *Suspensus* una voce
 111 iii 2 mo-

INDEX NOVUS

mori iubere, 775, 497.
 Sullinere manum, 177, 1046. celeres 718, 377,
794. collo caput, 350, 168. Sullinens aegre
 caput morbus, 114, 122.
 Sullinere, absolute positum, pro ferre, 174, 1006.
 Sullinere facit Sullinas, pro continere, 680, 1014.
 Sullinens laeva chelys Amphion, 356, 611.
 Suis, proprietatis & domini vocabulum, 273, 745.
 Silva dives, 321, 68, mobilis, 118, 168. Ar-
 menia, 158, 712. comitans, 114, 619, obscu-
 ra, 113, 615. nigra, 64, 816. populea, 723,
 1641. moesta, 629, 187. subidet, 113, 574.
 gemit, 148, 149. micat flamma, 151, 674.
 refidens venit, 652, 1044. culminibus imposita,
119, 465. fundit umbras montibus, 321, 154.
 populo suspensa tremat, 460, 1083. dat nativas
 opes, 160, 118. Sylvam aggerere, 723, 1617.
 cadere, 712, 1483. secum trahere, 711, 1621.
 Sylvae umbriferae, 115, 1. densae, 51, 663.
 iniquitae, 716, 1517. altae, 350, 112; 606,
893, vernantes, 640, 180. minores, 151,
141. flagrant, 742, 1917. Edonae, 619,
121. Octaeae, 443, 815. cinnami, 118,
117. negant rugos, 115, 68. movere capita,
400, 171. Gangeticae, 1. v. Indicae, 116, 707.
 Sylvarum incolae effricatus, 284, 923. Sylvus
 comam recidere, 718, 1577. dabitur locus,
624, 134. decessi fera, 357, 473. Sylvas tra-
 here, 487, 129. amare, 357, 485. terrere,
414, 675. nudant frigora, 188, 967. petiere
 Proetides, 147, 486. in Sylvas ferri, 252,
 in Sylvas vocari, 322, 83. Sylvus emittere fe-
 ras, 377, 212.
 Sylvestres fugae, 116, 413. Sylvestria antra,
70, 915.
 Symplegades, 103, 416.
 Symplegades vagae, 705, 1180.
 Symplegades insulae, 92, 1211. Symplegades insu-
 lae, 495, 141.
 Synalaeptis exempla, 121, 233.
 Syeris, quid, 624, 129.
 Syrma fluidum, 143, 432.
 Syrma, vestis mulieris longe caudata, 32, 475.
 SYROS foecunda, 405, 116.
 SYROS, Aegaei maris insula, 405, 116.
 Syrtis incerta, 164, 170. Syrtis Libycae, 512,
64. ad Syrtis arenas agere, 172, 480.
 Syrtis Libycae, duo sinus varie vocati in mare Libyae,
28, 119; 127, 391. Syrtis arenis accumulari ab
 Anstro, 179, 480.

T.

T Ahamus, Graecis τῆς ἀμῆς, 144, 442.
 Tabellae breves, 769, 412.

Tabes Nefeca, 661, 716. Tabes consumptus, 516,
641. contactum, 664, 718. pascere hydram,
691, 1194. ac sanguine vulnera irrigare, 193, 164.
 Tabescere: Tabuit Acmus medio vere, 513, 150.
 Tabidus rictus, 51, 691. Tabidum jecur, 117,
118. Tabidi juvenici, 120, 142.
 Tabifica coeli vitiis, 116, 72.
 Tabula naufragi, 416, 1091.
 Tabum vulneris dextra excipere, 649, 110. Ta-
 bo sordidum spoliis exuere, 666, 786.
 Tacere novercas, 162, 518. metus, 190, 16.
 licet, 150, 111; 116. metus suadet, 149, 114.
 ducum ducem, 487, 211. dicitur malis mul-
 tis, 129, 319. Tacet illud litui, 147, 171.
 Tacuit Orpheus torpente lyra, 496, 348. Ta-
 cens ventus, 118, 766. Tacitus ipecus, 646,
486. Ilienus, 168, 118. aetius, 249, 162.
 Tacita fides, 169, 292; 646, 427; 646, 480.
 Siyx, 366, 621. conjux, 616, 109. quies,
483, 158. mens, 167, 616. Tacitum mur-
 mur, 190, 611. tempus, 375, 775. mare,
41, 116. crimen, 370, 690. tollit, 143,
100. malum, 121, 811. Taciti Manes, 681,
1061. Tacitae tenebrae, 478, 114. Tacita
 facta, 111, 107; 444, 841; 466, 6. pectora,
766, 351. Tacita quid veritas, 515, 126.
 Tacere, pro consensire, 91, 1300. Taceti fluvius,
14, 711. Tacitus & mutus iunguntur, 17, 101.
 Tacitus, pro non statim intellectus, 650, 117. Tac-
 itis canes, 328, 31.
 Tactus soli natalis, 115, 406. Tactu & accessu,
 aliquem arcere, 484, 188. Tactus impudici,
170, 701. Tactus ferre, 133, 816.
 Tactis quid opus est, 449, 892. vide Teda.
 Taenara, ad inferas descendens, 417, 404.
 Taenareum ferrum, 122, 171. Taenareae fores,
681, 1061. Taenareae fores pulsare, 710, 1771.
 Taenarus, 61, 813.
 Taenarus promontorium Laconiae, 11, 663; 101,
1201; 45, 187.
 TAENARUS Neptuni filius, 101, 1201.
 Tagus flumine aurato radiat, 616, 616.
 TAGUS fluv. Lusitaniae, aurifer, 100, 1325;
131, 104.
 TALEDII SEVERI Equitis Romani nuptiae
 incestae, 754, 142.
 Talionis poena aequa Pett. visa, 21, 227.
 Talis fuit mater Hyppolyti, 151, 198. Talis in-
 cessu habituque fuit, 423, 465.
 Tam tarde, 99, 1310.
 Tamen vivendum, 161, 788.
 Tanais, 371, 719. Tanais frigidus, 187, 9.
 TAN AIS Scythiae fluv., 102, 1323; 621, 86.
 Tanaitis, pro Amazone, 212, 401.
 Tangere victimam, 115, 688. inferna, 55, 435.
 lit-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- littora, 494, 511. metus ipſos, 569, 797. humum, 591, 1063. 537, 744. Amyclas, 393, 69. neglegere, 117, 159. latus Heſperium, 611, 81. vetitum mare, 518, 719. errantes aquas, 111, 184. ſupera convexa, 240, 310. mare Calpurn, 461, 1105. funes ſacros, 590, 618. ſublime montis ardui, 569, 1149. lacus ſuperis iuratos, 416, 191. greſſu loca, 160, 666. carinae remos, 114, 607. Tangit illos pudor patris, 301, 301. me gloria ſilvae, 338, 37. Tetigit tumulus veſtem, 441, 810. vis prima bidentes, 119, 133. fax laſus, 411, 131. Tangens roſtra chorus, 577, 414. Tangens vicina ſpatia maris via, 191, 1038. Tacturus colla ſacerdos, 101, 111.
- Tangere aras, quarum mos, 67, 876. Tangit, pro deſcit, 180, 1101.*
- Tantalus ſibi ſuperſtes, 619, 197. Tantalidos matris funera numerare, 571, 174. Tantalidos ſuperbae turba, 140, 94.
- TANTALIS**, i. e. Niole Tantalii filia, 316, 611.
- Tantalidas non fuerant ex genere Inachi, 131, 117.*
- Tantalus ſecurus, 137, 745. ſiccus, 116, 137. hoſtia prima eſt, 157, 718.
- TANTALUS** Feletem ceſſum Diis appoſuit, 18, 732. 116, 144. pro fortuna & caſibus Tantalii, 108, 11. in inferno etiam montis ruinam times, 110, 76. ejus poena, 11, 92. Tantalum animum ſumere, 134, 143.
- Tantum ſcelus, 169, 685. Tanti mihi eſt, 183, 21. 311, 651.
- Tantum poteſti, quantum edis, 141, 424.*
- Tardus interpres, 192, 119. Bootes, 491, 315. 759, 331. Xanthus, 400, 187. ortus, 146, 315. ſenio, 19, 104. cullos, 166, 871. Tardae acies, 109, 419. ſeneſta, 66, 849. 750, 74. ratibus Aulis, 181, 167. fatu lingua, 133, 291. Tardum enus, 118, 168. plauſtrum, 164, 771. Tardae bidentes, 119, 133. Tardae ſecula, 338, 353. vada, 19, 763.
- TARQUINI**, propter Lucretiam violatam Roma pulſi, 761, 100.
- Tartara ima, 173, 869. profunda, 187, 911. regnaque ultima, 720, 1765. & Mænes petere, 713, 1574. tellari, 801, 961. movere canu ſiebili, 681, 1066.
- Tartareus canis, 10, 649. 730, 1770. Tartarea fax, 331, 166. Tartarei lacus, 301, 1179. Tartarae tenebrae, 114, 116.
- Tartari ripae, 116, 723. fundus imus, 9, 86. canis, 197, 711. viam diſcedere, 686, 1119. loca intrare, 713, 1779. Tartaro polum jungere, 718, 333. Tartarum contingere, 316, 633.
- Tartarus, inferorum locus profundiffimus, 192, 144: 381, 844.*
- Tartellum litus, 31, 313.
- TARTESSUS** *Hispaniae Bœticae oppidum, 21, 111.*
- Taurus Scythæ, 385, 906. Sidonius, 718, 106. biſormis, 101, 1171. ſerox, 183, 21: 356, 410: 488, 141. trux, 611, 101: 790, 767. fugax, 667, 799. minax, 701, 1390. vernus, 71, 913. populis horridus, 618, 17. caput attolens, 111, 317. Aſſyriacæ puellæ veſtor, 651, 511. vulnus gerens, 398, 277. populis metus, 21, 310. gerens coerulea colla, 393, 1036. gemit, 603, 833. duos ictus perpeſſus, 117, 143. armento pereunte marcet, 120, 146. ſegnīs labitur, 310, 137. Tauri guttur uſum, 133, 819. conjux candida, 179, 352. jugo ſubjecti, 770, 413. Taurorum colla mola ſpargere, 131, 115. Taurus premens leo, 118, 711. Taurus vincere, 391, 1067.
- Taurus, pro Taurica Cherſoneſo, 317, 148.*
- Tauri juga, 21, 132.
- TAURUS** *Apiae mons, 317, 168. Tauri montis deſcriptio & nomina varia, 111, 683.*
- Tauri vocantur, quæ mole corporis præſtant, 511, 683.*
- Tauri, Scythiæ populi, 803, 979.*
- Taurus quis inter ſidera relatus, 112.* Taurus Neptuno, Apollini & Marti immolabatur, 473, 60. Taurus albus, Jovis viſſima, ibid. Tauri, qui Dircem traxit, fabula, 183, 10. Tauri Creteuſis, ab Hercule interfecti fabula, 618, 17: 603, 833. Taurum Jovi non immolari abſque male ominis, 10, 192: 473, 60. Tauri duo ignivomi in Calchide, 483, 247.
- Taxata poena, 111, 93.
- Taxare, Senecæ verbum, 17, 746.*
- Taxus mortifera, 313, 551.
- Taxus arbor ſeralis venenſis idem, 11, 690: 331, 304.*
- TAYGETUS**, mons Lacedaemone, 115, 126: 474, 77.
- Tectum humile, 359, 1138: 798, 896. turbae capax, 152, 846. quicta, 119, 318. rara, 441, 816. ſcemiſſa, 460, 1085. Dardania, 189, 612. aperta, 163, 908. invia, 176, 918. adultæ, 188, 16. ſumma, 192, 671. excuſſa, 680, 1016. parva, 319, 211. reliſta, 66, 846. Tecta domus, 797, 889. ſani moris, 319, 208. domus excellæ, 143, 978: optata patriæ, 131, 404. madent cerebro, 77, 1007. aurca rumpunt quietem, 617, 646. Tecta urbis flammis meis candiant, 794, 831. Tectis ſubdere facem, 13, 166. Tecta aliena defendere, 770, 410. dominæ petere, 631, 111 111 3. 334.

INDEX NOVUS

114. petere telis flammisque, **118, 161.** Te-
ctus ducis exultare, **721, 780.**
Teda jugalis, **786, 691.** Teda nesciunt socium
ferre, **164, 119.** Teda concutere, **148, 100.**
Tedis copulari, **19, 492.**
Teda, arbor, 100, 161. *Teda facies in nuptiis*
adhibitas, ibid.
Tegere iras, **115, 111.** ossa, **315, 66.** artus,
461, 1109. latus, **194, 104.** ac tueri caput,
130, 189. fe fronde, **70, 913.** freta classi-
bus, **748, 41.** vilis fulmine, **46, 198.** ma-
ria velis, **110, 41.** fata vorticibus clusa, **184,**
119. defolios Acheronte, **175, 1011.** Leo-
nes cum velle, **141, 415.** receptum sinu, **166,**
411. corpus terra, **189, 96.** corpus amplexu,
111, 475. ferrum pace, **789, 713.** blanda
fronte malum, **111, 7.** functio humo, **148,**
749. regno conditum, **189, 10.** pascuum
muro, **123, 111.** aliquid subdolo vultu, **411,**
931. sidera pietis mundi, **164, 814.** aliquid
lare, **19, 197.** nefas alio doloque, **116, 111.**
scelera tenebris, **179, 1091.** luctus ira non va-
let, **748, 49.** corpus sepe densa, **105, 160.**
furorem, **144, 161.** arcana ambage nexa mos
est Deo Delphico, **116, 111.** Tegit navem
suctus decimus, **170, 103.** pudor conficius
vultus, **11, 691.** Tegunt quoniam scilicet, **797,**
189. claustra commissum, **416, 111.** hoc te-
nebrae remotae, **610, 111.** nescio quid ver-
ba, **181, 818.** sylvae hostem, **120, 181.** Te-
gitur domus luto, **14, 718.** omne litus, **177,**
416. Tegi columnas, **118, 496.** tumulo vili,
115, 611. Tectus plumis Leda sine finis, **790,**
761. Tecta thyrsi culpis, **70, 904.** nube
Iphigenia, **801, 971.** Tectum ferrum, **110,**
419. vano fulgore nomen, **408, 171.** Tecti
sulphure ignes, **112, 814.**
Tegimen abijt, **87, 111.**
Tegmen ingens, **61, 709.**
Telae Palladis, **111, 101.**
Telemacho bella parare, **410, 191.**
TELEPHUS, ab Achille vulneratus & san-
atus, 404, 411, 118.
Teliger puer, **610, 141.**
Tellus immanis, **111, 414.** nobilis, **404, 111.**
hospitalis, **119, 119.** victa, **181, 116.** ro-
scida, **119, 111.** barbara, **117, 166.** pulcata,
111, 171. Argolica, **110, 181.** 171, 391. Ar-
giva, **409, 177.** libera, **718, 189.** miseran-
da, **719, 1189.** inimica, **110, 111.** fracta, **108,**
196. 409, 180. cuncta, **691, 1175.** ferax,
81, 1011. scissa, **187, 70.** Graja, **181, 906.**
cara, **411, 971.** rupta, **711, 116.** purgata,
610, 61. foeta, **161, 711.** perdomita, **71,**
911. abdita, **111, 1016.** ingrata, **49, 611.**

Hyrcana, **111, 611.** colenda, **1, 1.** Sparta-
na, **11, 661.** solia, **111, 110.** revulsa, **416,**
120. ima, **111, 691.** laeta, **769, 404.** ex-
trema, **87, 1141.** dira ac fera, **4, 19.** acili-
va, **118, 769.** referenda, **160, 191.** pacata,
667, 734. foeda, **11, 701.** patina, **410, 602.**
Tonante clara, **716, 1874.** hiatu ducta, **788,**
716. Cereis aut Bacchi ferax, **11, 697.** me-
nus alienus defensa, **711, 1819.** latura 161,
71, 917. fretis faevit inclausa, **414, 991.**
vertice tumens, **666, 771.** viros militares da-
re apta, **411, 816.** sparsa nurbus, **4, 10.** plu-
vio aethere satiata, **117, 611.** pace plena,
716, 1701. Zephyro subdita, **616, 611.** Ty-
phonis parens, **760, 119.** dehiscet, **171, 861:**
416, 119. tremuit, **409, 176.** mobilis stetit,
111, 1011. sonuit, **184, 179.** erit una, **611, 81.**
nulla me silet, **619, 19.** vindicem suum de-
fendit, **616, 111.** quicquid creat, **119, 714.**
sicca patuit fontibus, **611, 417.** agit spumeos
motus, **611, 717.** protulit monstra nova, **164,**
711. nulla me vidit te deprecantem, **701,**
1111. jacet pondus ignavum, **171, 1010.** in-
cubet capiti impio, **108, 1180.** Dedit pecto-
ra, **618, 181.** concipere feras timet, **610,**
14. quaelibet dat, quae possunt peti in orbe,
119, 601. Tellus labat, **610, 1016.** Telluris
extremae finis, **611, 167.** dehiscet, **106, 1118.**
Tellure alia sedere, **450, 171.**
Tellus, proprie quid, 187, 70. *Tellus infesta, 618,*
18.
S. TELMUS Hispanis quid, 41, 111.
Telum igneum, **148, 101.** trifidum, **179, 1089.**
leve, **81, 1117.** 611, 147. missile, **119, 48.**
tortum, **111, 180.** vile, **111, 61.** necis est
saxum, **69, 1166.** Herculem sequitur, **714,**
1661. Telum est abunde quicquid in mortem
trahit, **671, 860.** Telum emittere, **670, 811.**
spargere, **701, 1118.** librare, **711, 1617.** in-
figere pecton, **184, 1016.** Pyrrhi sanguine
tingere, **191, 617.** odiis accipere, **614, 170.**
manibus emittere, **98, 119.** Telo uti, **111,**
118. manum armare, **670, 818.** Tela Phoe-
bea, **181, 149.** proterva, **119, 100.** stricta,
116, 80. suspensa, **110, 417.** certa, **110, 17.**
corusca, **181, 1019.** inertia, **111, 181.** excu-
sa, **41, 118.** hostilia, **418, 119.** levia, **168,**
114. praedae certa, **711, 1611.** Panidis certa,
160, 111. hostis subiti, **104, 469.** nervo e-
missa, **714, 1619.** foemina manu destituta,
196, 714. emissia excunt, **11, 119.** Telis par-
cere, **718, 1911.** Tela fugere, **669, 811.** ge-
rere, **616, 118.** compescere, **108, 404.** cor-
ripere, **671, 871.** mittere, **186, 141:** 749,
1937. frangere, **93, 1111.** remove, **87,**
1033

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

1053: 706, 1404. conferre, 542, 981. spargere modo Parthorum, 378, 816. fecit dolor, 361, 149. dimittere manu, 610, 140. regere nervo, 118, 192. humens gellare, 720, 1605. frustra jacere, 760, 341. alius subtrahere, 701, 1126. Venus mittunt, 378, 477. referre manibus, 342, 1244. invicta gerere, 723, 807. alancus sentire, 842, 1110. aliena mittere, 482, 331. sic mitti decet, 71, 290. Telis mactare, 374, 572. Telum, pro jagitta, 812, 1127. Telum inclytum mortis, 693, 1129. Temerata jura, 114, 614. Temeritas coeca, 556, 145. Temeritate in praecipiti ferri, 721, 838. Tempe opaca, 441, 815. Tempe quacvis loca amena vocantur, 442, 815: 503, 457. Nobilia sacro nemore, 71, 920. Tempe Thebaliae an ab Hercule, an a Neptuno aperta, 31, 281. Temperare poenam, 796, 858. populos, 14, 708. animo, 141, 426. vela Zephyro levi, 374, 824. Temperat annus vires leonis, 188, 971. Temperant & reprimi, 14, 404. Tempestas violenta, 72, 911. fera, 171, 949. nova animos vexat, 113, 68. propria agit pelagus, 101, 1010. nulla valuit quateret ralem, 619, 50. Temnere humana, 9, 90. Tempia Triviae, 803, 977. Cenae Jovis, 632, 122. Cirrhacae, 611, 92: 712, 1475. Phocbi, 326, 225. barbarica, 440, 782. fummi aetherei, 1, 3. Deis suis collapsa, 618, 173. missa sepulchris, 618, 176. super deos ulla, 491, 651. motu agitata, 41, 121. Jovis fulgent, 686, 781. patent novercae, 716, 1549. supplicibus infecta flagrant, 40, 106. lapsa sient caiae, 614, 181. Tempia violare, 414, 609. tenere, 47, 616. donis colere, 311, 105. veniente Dea referare, 171, 161. Junonis petere, 664, 746. Temples Deus colitur, 774, 478. Temples deos obnuere, 304, 344. Tempium, quot modis datur, 2, 3. Tempus dubium, 110, 606. exiguum, 374, 762: 417, 142: 491, 291. avidum, 417, 402. tacitum, 374, 771. miserum, 170, 915. conjugale, 448, 800. aeternum, 106, 1244. veniet, 118, 17. petit lacrymas, 191, 619. facit aerumnas leves, 118, 205. est Phrygius sero, 422, 470. ad nocendum nullum malis est angulum, 491, 191. Temporis longi felicitas nulla, 608, 928. Temporis gemini stellas, 474, 72. Tempori aptari decet, 421, 171. Tempus dare, 410, 764: 702, 1315. addere, 368, 781. terere, 107, 188. lrae dare, 774, 474.

aerumnas addere, 419, 421. breve queri, 501, 422. fugae laxare, 501, 420. fraudibus petere, 491, 290. animo ac mente horrere, 162, 210. cavendi serum est in mediis malis, 142, 487. Tempore fati mori, 616, 640. accepto uti, 141, 1017. Tempora squalida, 679, 1004. turgida, 141, 430. nunquam reditura, 171, 126. Temporum tractus longus, 173, 811. Tempora digerere, 681, 1094. canere, 624, 110. meliora afflictas dare, 710, 81. praecingere vinculo, 474, 70. Tempus, Gracilis animus, 317, 430. Tempus animi medicina, 191, 186. Tenax mucus, 394, 1044. laqueus, 396, 1086. Tenax regnum, 266, 615. robur, 711, 1619. Tenaces umbræ, 12, 679. Tendere ramos, 210, 134. arcus, 727, 3722. venas, 118, 164. carbasa, 42, 118. manus, 78, 1017. in plana, 187, 61. lina sinu toto, 491, 921. manus supplices aris, 315, 71. virtutem in affra, 711, 1971. supplices manus, 91, 1192. manus ad genua, 77, 1003. genas sanguine, 121, 186. amentum digitis, 378, 812. manus supplices ad quem, 701, 1316. Tendit aura fortior plenos sinus, 376, 442. Tendens manus, 721, 1695. Tensas radices, 192, 134. Tensus arcus, 616, 152: 692, 1236. Tenebrae aeternae, 114, 592. dispulsae, 12, 379. longae, 179, 1094. tacitae, 478, 114. pulsae, 744, 711. densae, 173, 924. primae, 371, 749. turpes, 67, 161. tartareae, 31, 416. altae, 112, 94. juvant, 181, 999. cingunt diem, 72, 240. remotae tegunt hoc, 610, 131. faciunt quidquid indignum aut ferum, 409, 122. premunt lumina, 379, 491. Tenebrarum potens, 171, 868. Tenebris lucem jungere, 718, 214. invisa lux, 746, 120. quem reddere, 702, 1170. Tenebras petere, 192, 142. vocare, 709, 1440. jubere surgere, 161, 823. obvertit caligo, 378, 472. in Tenebras abire, 314, 110. in Tenebras fugere, 369, 679. Tenebris frui, 121, 1012. Tenebrae colaris expertes sunt, 67, 862. Tenebrosus specus, 611, 829. Tenedos fama nota, 404, 214. Tener decor, 110, 378. foetus, 460, 1094. juvenis, 440, 794. Tenera manus, 319, 2001. 419, 771: 610, 140. coma, 114, 722. virga, 417, 141. hostia, 471, 66. Tenebrae genae, 171, 770: 610, 213. Tenebra ora, 168, 612. Tenebre ipicula, 165, 861. umbras, 742, 1960. regna, 367, 314. limen, 611, 602. lucem, 731, 1775. ligna, 329, 41. sceptrum, 10, 3627. 611, 604. regnum, 221, 617. Argus, 721, 1800.

INDEX NOVUS

1800. Tenere minas, 116, 618. faciem, 173, 748. vocem, 246, 603. thalamos, 781, 673. locum, 4, 21. coelum, 1, 1. leges, 641, 461. campos, 146, 711. arma, 31, 264. templa, 47, 616. medium, 68, 824. manes, 719, 1913. penates, 763, 277. querelis, 457, 1038. nocentem, 168, 732. sedes, 174, 405. fugientes Deos, 167, 891. ferrum impetum, 719, 1592. ferrum purum, 717, 1561. animos incertos, 112, 618. oras placitas, 659, 684. populos attonitos, 465, 1336. feram clauam, 143, 491. laeva vitricem frondem, 609, 917. deductas naves, 418, 512. fugam haerentem, 649, 118. aliquem clauum, 37, 106. famem dubiam, 166, 711. scepra Thebana, 186, 57. pectus nudum, 108, 401. iuvenes servidos, 109, 412. affectus 1005, 219. 112. tela fuspensia, 110, 417. arces Venere quacitas, 608, 957. pocula e fago, 657, 611. regni decora, 167, 887. animam in ore primo, 99, 1310. spodium pecudis auratae, 141, 983. loro canem, 143, 498. se in incerto, 136, 433. terras fixa radec, 171, 823. spolia Phoebei lenis, 118, 176. thalamos fratris, 763, 282. spatium sedis Arctoeae, 717, 1565. regem i. e. imperare, 263, 255. cadaver manu, 468, 113. mundum genere suo, 413, 345. tempora nunquam reditura, 17, 177. scepra fide meliore, 437, 738. cineres Herculis, 714, 1828. regna Thebarum, 122, 610. mileros in luce, 627, 968. Tonantem aethereo toro, 718, 216. Lydiam gremio nurum, 652, 571. aliquem amore vincitum, 184, 18. alumnus imperium, 712, 113. vota in incerto, 166, 430. focios doli, 160, 668. lucos nemoris sacri, 672, 918. confilium necis, 282, 154. parentes vinclo sanguinis, 197, 1115. regna Ponti, 145, 445. pignus sceleris, 722, 730. Teneo novercam, 78, 1018. Tenet vites fanguis, 610, 132. remus hederas vivaces, 145, 455. illum timor ac pudor, 233, 27. locus inclusos nocentes, 18, 747. horror artus, 180, 108. Libra curvus Phoebeos, 66, 844. volucres canius, 684, 1071. puppes haec causa, 414, 166. me mundus aeternus, 744, 1980. me satis dapis, 172, 973. Tenent me fata, 742, 1953. undae Herculem, 648, 513. fauces cibum, 161, 781. retia vinclae scras, 121, 75. rates pontum, 112, 87. nos macies & lacrymae, 624, 119. lora acres canes, 228, 32. noctes suum tempus, 246, 314. Tenuit aether sidera longius, 621, 148. Tenuere nunquam scepra placidam quietem, 152, 61. Tenetur frustra qui statuit mori, 674, 912. Tenentur vota, 123, 840. Teneri pedes, 199, 254. Lethaeo

profundo, 116, 147. Tenens regna sideri poli, 741, 1940.
Teneo verum afflicti omnes possidet, 48, 623. Tenebre, pro completis, 146, 161.
Tentare, 31, 154. & parare, 11, 219. audere, 164, 592. profundum, 114, 177. bella, 162, 805. morius, 460, 1096. circillus, 606, 893. gradum, 119, 128. animum, 143, 271. quid audere, 295, 840. quid igne, 182, 522. extrema primo loco, 157, 151. Tentans bella irrita, 61, 820. Tentata precibus restitui, 181, 891. Tentanda alia via, 140, 192.
Tenuari & attenuari corpora morbus dicitur, 716, 1553.
Tenuis ramus, 759, 921. lucis nitor, 11, 669. Tenuis membrana, 118, 162. palla, 147, 132. anima, 413, 914. Tenuis vulnus, 42, 164. vestigium, 167, 768. flumen, 615, 141. colum, 716, 1551. sulphur, 123, 824. Tenuis penates, 139, 109.
Tepefactus Phoebe comâ sanguis, 661, 717. Tepet obrutus cinis, 624, 126. Tepeni Nilus, 155, 606. Zephyrus, 166, 849. ver, 718, 1176.
Tepidus Tigris, 182, 11. imber, 251, 181. pulvis, 121, 85. Notus, 661, 722. Tepida rota, 617, 537. Tepidum vilcus, 178, 818. fidus, 699, 1287. Tepidi aultri, 127, 10. Tepidae aquae, 125, 734.
Tepor invellit silvas, 640, 381.
Ter quaterque, 170, 694.
T E R E U S, Rex *Odryarum*, maritus *Progenes*, 15, 149. eius historia an vera, 109, 16.
Terere dicim quella, 49, 613 : 713, 1774. tempus, 107, 188. Sarmatis femina, 42, 139. Tritum collum, 128, 14.
Teretes laquei, 139, 43.
Tergemina culpis, 42, 163. moles, 179, 1083.
Tergemina colla, 148, 14.
Tergere furoris scelus fonte, 674, 908.
Tergum aureum, 457, 1037. Tergo gestare spolia, 642, 411. e Tergo, 122, 228. a Tergo respicere, 427, 120. Terga Graja, 419, 774. rigentia, 413, 115. dejecta, 147, 232. metuenda, 119, 119. nigrantis poli, 197, 716. Terga vertere, 162, 218. dare, 191, 189. 120, 64 : 747, 19. Terga dat victor, 604, 871. coercere verbera, 295, 1076. tyranni scindere, 16, 718.
Tergum ferax iubatæ, 86, 110.
Tergus candidum, 473, 60.
Terminus omnis motus, 497, 169.
T E R M I N U S Deus, & *Terminalia sacra*, 160, 128.
Terra mater, 16, 451. tota, 67, 860. ima, 461,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

461, 1114. Pandataria, 801, 971, coiens, 401, 199. grata, 713, 1816. Eoa, 141, 426. relicta, 719, 1594. parens communis, 616, 118. cara, 199, 781. deficiit, 114, 182. decrevit, 418, 1048. Deorum ferax, 31, 159. capit, 71, 969. cingitur falo, 147, 112. ponit, aer genuit malum, 617, 15. habet Herculem, 618, 11. meritis alicui nobilis, 711, 1812. deficit gradum, 619, 46. ultimo mundo fummos, 186, 930. istam defossam premar, 108, 1279. se retro dedit, 114, 176. me vidit hienem, 698, 1276. deest tumulis, 115, 68. concussa tremuit, 199, 171. genuit novam feram, 701, 1350. concipit feras, 618, 14. duobus freis compressa, 191, 1024. Terrae atque pelagi vindicem amittere, 714, 1818. Terrae accidere, 161, 181. Terram intueri, 111, 167. petere, 61, 815. gravare, 198, 211. gravem Achilli facere, 464, 1159. sulcare vulnere, 720, 414. ore prono ferire, 669, 114. timent rates, 181, 171. petere ore deiecit, 147, 490. ad Terram ruere, 89, 1046. Terrae Cecropiae, 177, 1050. frugiferae, 220, 603. relictae, 161, 852. moestia, 113, 107. 715, 1129. fugientes, 176, 444. feroces, 146, 471. ignotas, 409, 194. lactae, 46, 194. colonis viduae, 118, 112. patent, 6, 46. tremere, 194, 1010. Terris minari, 192, 1018. nomen dare, 125, 716. umbras reddere, 427, 141. incubat vapor, 114, 47. eripere Herculem, 676, 941. Terras petere, 501, 412. 701, 1117. 781, 1781. regere, 769, 199. moliri, 414, 661. inlicere, 161, 112. purgare, 96, 1379. tēspicere, 744, 1991. fugere, 720, 411. pomigere, 617, 4. praeripere, 119, 658. effugere, 617, 111. alium dare, 709, 1444. quater fulmine infello, 719, 229. legere remio propiore, 154, 107. in Terris quid timere, 719, 1951.

Terra Lemnia, 704, 1361. Terra sigillata, 704, 1361. Terrae magius, unde, 111, 171. Terrae motus postem praecedere, 112, 171. Terram ab Oceano insulas modo cingi, 149, 104. Terram flatus multos & ignis fentes in se continere, 149, 183. Terram levem aut gravem quando mortuis optare solebant, 108, 1280. Terrae patens, 46, 601.

Terrina aspicere ex alto, 46, 601.

Terrere urbes, 711, 1788. regem, 40, 501. loca, 62, 794. silvas, 414, 675. ferro, 373, 728. mentes ignibus, 719, 310. ora verberare, 111, 96. populos horrore novo, 110, 794. minantes Deos, 116, 709. Terret me fortuna, 160, 674. Orion Deos, 1, 11. fama populi adversa, 111, 105. Terrent reges umbrae,

714, 1810. Territus tumultu, 181, 806. Territa hydra, 740, 1927. Territa vultu pavido, 660, 700. Territi greges, 119, 182. Terrere, pro reverentiam facere, 486, 114. Terribiles tubarum sonus, 788, 711. Terrificum sacrum, 140, 114. Terrigena miles mutua caede occidit, 104, 479. Territare tigres, 174, 711. Territat canis umbras, 61, 781.

Territorium, quid, 486, 114.

Terror vagus, 173, 966. vanus, 119, 471. 295, 1066. attonitus, 790, 719. gravis, 489, 116. 744, 1921. Dei bellici, 181, 147. armorum, 47, 617. Danaum, 196, 744. fiat animis impulsis, 661, 708. populos attonitos tener, 461, 1116. agitat atque turbat Phrygas, 420, 415. Terrorem movere, 195, 1079. Terrores magni, 117, 811.

Terreres nocturnas Romani mala falsa, Graeci viro summe expiabant, 790, 717.

Tertia aetate, 614, 197.

Tellari clare, 489, 114. Tartara, 801, 961. Deos, 180, 1103. Iuperos, 480, 1033. 801, 961. diem, 15, 151. patrem, 617, 9 quem, 619. 41. timorem, 717, 197. immitte Deos, 411, 654. rogam Phoebe, 480, 1012. Deos esse nullos, 146, 1017. omnes Coelices, 161, 604. Tellor Coelum Deoque, 111, 14.

Tellus fida, 710, 76. vocibus suis, 119, 268. Tellus Graecia, 609, 941. Telles conjugii, 501, 481. Iupen sceleris, 191, 11. dexterae meae Iuperi, 691, 1174. Telles doli amovere, 411, 491.

Tethys, 100, 1161. pigra, 697, 1151. detegit novos orbes, 498, 178. Thetidis maritus, 118, 617. Thetide acquor tenere, 411, 146. TETHYS maris Dea, uxor Oceani vel Neptuni, 448, 879. pro ipsa mari, 61, 887. 101, 1128. 101, 171.

Tetradistat, seu quarta luna nati, 20, 112.

Tetrica frons, 41, 179.

Tetrum genus, 111, 211. facinus, 161, 786.

Teucris tantae cladis causa fui, 449, 218.

Texere alicui ferra, 119, 771. cornua cervi ramis, 166, 741. Texitur nemus alno, 116, 10. Texti conjugis manu amictus, 601, 817.

Textile aurum, 111, 172.

Thalamus felix, 119, 196. 447, 874. Thalami confors, 111, 115. 164, 116. foetia, 181, 864. secreta, 170, 805. faces praecedunt, 463, 1132. facta me vocant, 491, 199. dies ultimus, 616, 105. patris preta necis, 117, 615. Thalami novi, 117, 743. nefandi, 117, 615. horridi, 472, 101. Pelopia domo digni, 117, 165. Thalamis iunminere, 713, 111. cedere, 165.

Kkk kkk 781.

INDEX NOVUS

- 785, 671. Thalamis confulere, 502, 443. praelucere, 440, 900. se reddere, 750, 755. virginem tradere, 348, 489. gressum inferre, 661, 717. maculata victimā, 754, 145. junctā Megara, 30, 347. Stygios praeferre ignes, 747, 24. Thalamis mulcere, 337, 171. tremulicere, 35, 418. celebrare, 758, 710. apparare, 440, 898. intrare, 762, 276. petere, 732, 1802. conjugis petere, 302, 1185. Calandriae petere, 392, 61. virginum petere, 544, 1007: 643, 419. lacerare stupro, 30, 489. voto invidio optare, 641, 398. fratris tenere, 763, 232. ad Thalamos servata, 785, 663. ad Thalamos ire, 448, 891. in Thalamos deducta mater, 200, 370. in Thalamos aliquem ducere, 314, 605. ante Thalamos vidua, 613, 993. Thalamis errare, 315, 515. indignum, 761, 252. digna nox, 380, 977. foror expulsa, 708, 910. Thalamis jugatae virgines, 60, 852. Livia Drusi felix, 800, 941. pudendis dolere, 319, 260.
- Thalassio, hymni nuptialis nomen apud Roman.* 100, 262.
- Thasii, Herculis cultores,* 744, 1982.
- Theatri more crescere,* 402, 1125.
- THEBA**, Promethei, vel *Aesopi filia*, 318, 112.
- THEBAE** ruentes, 349, 512. *Herculeae*, 24, 274: 366, 748. Cadmeae, 327, 233. fellae, 301, 285. thyrsis Nifacis armatae, 341, 405. ceciderunt, 404, 219. Lajum amittum gemunt, 360, 665. Thebarum salus, 68, 622. regna petere, 744, 1981. sceptrā gerere, 322, 649. Thebis maximi in scelus maternus amor, 357, 620. Thebis procul, 367, 771. Deus gravis, 360, 667. perdit lues, 318, 107. Thebis carere, 518, 655.
- THEBAE** unde dicuntur, 318, 112. a septem duobus obfissae & defensae, 203, 326: 208, 301. Thebarum conditor Cadmus, 33, 393: 318, 566.
- THEBAE** Ciliacae, 404, 219.
- THEBAIS** hospes, 568, 315.
- Thebaides Tragoedias qui scripserint,* 181, f.
- THEBANA** arx, 311, 446. urbs, 30, 332. *Thebana sceptrā,* 186, 57.
- THEBANI** Bacchi milites, 310, 124. a Cadmo orti, 208, 392. Thebanorum duxes septem, 203, 326: 208, 391. Thebana regna nasse, 31, 386.
- THEBE** miseranda sing. numer. 318, 112. *Aegyptia dicta,* ibid.
- Θεβαι; *his, locus Decorum in scena,* 741, 1040.
- THERMODON**, fluvius Cappadociae, 32, 246.
- Thermodontiae** spolia trahere, 617, 31. **Thermodontiae** ripae, 486, 215.
- Thermodontiacae** catervae, 347, 481.
- Thesca** conjux, 234, 129.
- Thescus**, 267, 645. dirus, 300, 1164. terra reddus, 270, 834. Lethaeo abditus, 236, 148. lucem tibi debet, 730, 1768.
- THESEUS** cur Neptuni filius, 307, 1152. rex Athenarum, 70, 913: 300, 1150. amicus erat filius, 500, 1177. palaestrae inventor, 85, 1124. talionis poena utitur in Sinu, Scirona & Procrasten, 21, 227. Perithoem intrapudua Proserpina, 401, 1334: 1337. ab inferis reversus Heracles munerē, 62, 806. saxo adhaerens in inferno, 693, 1196. Thesei & Minotauri fabula, 268, 650. patria, 443, 828. de Amazonibus victrix, 252, 405. Thesei tria vota a Neptuno data, quas, 257, 939.
- Thesmophoria, nomen sacrorum Eleusiuorum,* 313, 107.
- Thespiades** vacant, 630, 360.
- THESEPIUS** Theocritus filius, 38, 478. eius filiae quaeque ab Hercule una nocte compressae, ibid. 630, 360.
- THESSALIA** unde dicta, 489, 257. *Thessaliae divisio,* 489, 357. *Thessaliae flumina praecipua,* 25, 258.
- Thessalicus** dux, 400, 181: 500, 415. pastor, 624, 128. Thessalica trabs, 555, 120. Thessalicum hastile, 552, 297. Thessalici campi, 448, 778. aggeres, 628, 168. Thessalicae minae, 530, 790. Thessalica carmina, 276, 701. *navalia,* 411, 324: 325. *puga,* 680, 1139.
- THESSALUS** Haemonius filius, 489, 257.
- Thessalus** rex, 676, 946. Thessalus Dux, 414, 261: 647, 492. Thessala pinus, 495, 326. Siren, 620, 1900. Tempe, 503, 457. Thessalum pecus, 245, 296. solum, 625, 134. Thessali cantus, 353, 421. montes, 442, 815.
- Thessalae** nurus, 617, 318.
- Thessalae mulieres, venustius infames,* 254, 421: 645, 465. *Thessalae mulieres incantamentis famulae,* 640, 525.
- THESSALI** uxores suas diabolus vocabant, 563, 263.
- THETIS** mater Achillis, 56, 734: 448, 880.
- THEUTRANS** pater Thebis, 38, 478.
- Thracius** Orpheus, 496, 358. vates, 685, 1100. Thracia peller stridula, 15, 140. Thraciam nefas, 109, 56. Thracii agni, 515, 620. fluvius, 704, 1383. greges, 404, 235. Thraciae gentes, 733, 1817.
- Thrax** cruentus, 731, 1790. **Thrax** cruentus, i. e. Diomedes, 80, 1170.
- THRACUM** mos praediandi in convivio, 126, 273.
- Thracius** vertex, 343, 434. grex, 602, 842. Threi-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Threicia conjux, 676, 911. Threicia arma, 400, 131.
Threicia murti, 46, 577.
 Threia Rhodope, 681, 1031. phalanx, 561, 216. Olla, *mens Titatae*, 163, 812.
 THRIA, *venio Attica*, 226, 5.
 Threiae valles, *ibid.*
 THULE, *insula ultima septentrionis*, 408, 379.
 Thus Eoum, 333, 305. Thure coli, 130, 463.
 Thura dare Hammis, 71, 918. vide Tus.
 Thyades, *Bacchae*, 344, 413.
 Thyeitae gnatus, 566, 103. nobilis domus, 412, 241. Thyeitae natus, 606, 907. Thyeites vin-
 cam feceribus cunctos, 539, 35.
 THYESTES *atque*, 135, 497. *propter adul-*
terium exul, 106, 32. *ejus tres filii*, 103, *.
157, 717. *ejus mores cum filia*, 106, 30. *ejus*
fecera, *ibid.* & seqq. *Thyestes Tragoediae lan-*
des, 103, *. *Thyesta, accusator, loci vocat.* 101,
1343.
 Thyellae via, 607, 909.
 Thyestae mensae, 106, 51.
 Thymus odoris, 345, 496.
Omni, impetu fero, 344, 412.
 Thyphon, *gigas*, 725, 1733.
 Thyrena manus, 345, 449.
Thyrenorum piratarum, Baebii raptorem, fabula,
ibid. vide Tyrenus.
 Thyrfiger Lyacus, 478, 110. Thyrfigera India,
274, 753.
Θυρφυγγος, thyrfigeri, 341, 405.
 Thyrsus virens, 70, 904. Thyrsus levis, 38, 473.
344, 440. Thyrsium *quatere*, 212, 243. Thy-
 rsus armata Maenas, 414, 675. Thyrsi Nisaci,
347, 405. Thyrsos vibrare, 357, 618.
Thyrus, quid, 341, 405.
 TIARA, *insula Phrygia*, 153, 663.
 Tibia multiflora, 570, 348. lactinea, 587, 584.
 TIGILLINUS, *prostate Neroni aequalis*, 795,
844.
 Tigris tepidus, 388, 11. premens gurgitem al-
 tum, 524, 723.
 TIGRIS *in mare Persicum influit*, 388, 11. *Me-*
sepotamiae fluv. a celeritate qua defluit dilutus, 100,
1323: 524, 723. *Tigrin Persae sagittam appel-*
lant, 100, 1323.
 Tigris jejuna, 156, 708. Gangetica, 346, 458.
 gnatus orba, 534, 863. sub rupe jacens, 232,
241. Tigris truces, 750, 86. variae, *v. c.*
virgatae, 230, 63. Tigris virgatae, *i. e. macu-*
lis distinctae in modum virgarum, 248, 245.
 Tigris aptare juga, 475, 85. Tigris territa-
 re, 274, 753.
 Tigris, *animal trucidatum, & velle*, 534, 863.
ejus amor in cautes, *ibid.*

Tiliae leves, 357, 538.
 Timere fraudem, 491, 291. malum, 371, 818.
 timentes, 363, 706. lotem, 392, 61. nu-
 tus, 723, 111. bella, 427, 543. metus, 430,
592. calum, 638, 352: 654, 1600 feras,
37, 454: 620, 59: 634, 270. Num, 113, 119.
 intanda, 311, 15. pontum, 149, 595. vana,
369, 801: 639, 1151. fatis, 381, 594. mor-
 tem, 377, 231: 513, 593: 617, 317. Hercu-
 lem, 704, 1371. Ialtu celerem, 589, 621.
 monstra, 635, 288. omnia, 186, 50. vota,
413, 475. mare, 148, 580. majora, 90, 1189.
 sibi, 430, 593. pudet, 455, 505. imperare,
8, 63. palam, 607, 1261. metus, 552, 73.
 coetus civium, 588, 597. dubia pro certis,
361, 609. genus furtivum, 195, 732. vitam
 virtus non est, 193, 191. est miserum cum
 speres nihil, 410, 455. solet levius, qui pro-
 pius timet, 426, 515. magis quam moerere,
431, 618. quid dui, 521, 678. aliquid face-
 re, 359, 660. bella populi recentis, 365, 744.
 conjugio suo, 249, 341. cantus Achillis, 411,
333. matris fidem, 213, 477. aliquem inco-
 lumem, 328, 213. bella Theffalici ducis, 509,
416. gravius quam perdere, 449, 913. con-
 cipere feras, 620, 54. *alicuius aspectum*, 55,
726. ferrum lateris, 138, 419. dubium ma-
 re, 95, 1254. ruinam montis, 110, 76. vi-
 dor quid potest, 600, 709. esse foecum Hercu-
 culum, 611, 223. calus expertos, 507, 519.
 iras Junonis, 758, 312. aliquid fero, 171, 964.
 dubiam fortunam, 556, 146. Stygis lacus,
681, 1066. aures conjugis, 282, 874. Tim-
 met uxor armato marito, 147, 664. nem-
 nem amor verus, 501, 416. animus incertus,
325, 209. Timent superi fata, 730, 1758.
 rates terram, 585, 575. te labores, 740, 1929.
 vela ventos, 553, 91. Timuit uterque, 61,
793. Timuere inferi vehementer, 731, 1781.
 Timetur urbi, 526, 887. Timentur frustra
 dura, 138, 447. Timeri, 199, 247: 617, 11.
 Timeri quid in terris, 710, 1593. Caesarem
 decet, 773, 457. his potest gravius, 90, 1190.
 Timent populus, 716, 1541. Hercules, 635,
292. accusum civium, 283, 897. Timen-
 tes timere, 363, 706. Timendus dies, 535,
877. fons, 517, 641. puer matri, 620, 543.
 ratibus ac pomis grex, 3, 10. licet parvus,
 occidit, 440, 100. Timenda domus, 607,
916. Scylla & Charybdis, 612, 236. Timen-
 dum cui coelum facere, 621, 76. Timendi ar-
 cus, 604, 864. Timenda sunt multa, 501,
439.

Timere, *pro revereri*, 282, 874. Timeri invidiosum
 est, *insultumque periculis*, 140, 468.

Kkk kkk 2

Ti-

INDEX NOVUS

Timide qui rogat docet negare, 364, 392.
 Timidus cervus, 348, 349. vector, 246, 308.
 noverca, 719, 1597. auris, 140, 384. Timi-
 dum latus, 440, 791. Timidum gemitum mit-
 tere, 464, 1160. superbum aliquem facere,
408, 370. Timidae naves, 41, 513.
 Timoli hospes, 619, 371.
 Timor merius, 369, 798. infixus, 491, 394.
 geminus, 412, 641. ultimus, 406, 143. pul-
 sus, 789, 715. Danaum, 419, 767. superest,
68, 391. in mortem tendit, 741, 1971. de-
 testat matrem, 411, 616. recipit verba, 791.
 800. profpicit scelus, 749, 16. vicit vitum,
502, 437. eripit spiritum, 78, 1023. oppri-
 mit leges, 32, 353. lacellit pectus, 641, 195.
 mentem premit, 169, 798. excullit quietem,
789, 714. continet vocem, 789, 716. fran-
 git aegras vires, 796, 871. belli pejor bello,
147, 573. prohibet parentes lugere, 749, 61.
 excullit curam perempti, 328, 344. cogit mi-
 seros in vota, 50, 519. expulit me paternis
 regnis, 113, 33. a tergo respicere cogit, 427.
510. dolori mistus subdidit stimulus, 516, 111.
 vix ora solvi patitur, 663, 734. Timoris reme-
 dium clementia est, 773, 442. Timorem te-
 fteri, 757, 197. Timor discede, 166, 883.
 Timores longi, 495, 341. Timores nocti de-
 mere, 164, 819.
 Timor lugere prohibens acerbus & crudelis, 749, 61.
 Timor sine spe desperationem gignit, 418, 435.
 Tingere ora, 368, 652. colos, 618, 668. cur-
 rus, 161, 819. vada nuda, 311, 42. face,
6, 18. velles Creusae, 512, 817. Tingt aras
 liquor, 71, 322. Tingt telum Pyrrhi sanguine
 videre, 521, 618. Tingens ora rubor, 250.
176. Tincta palla, 662, 736. arundo nece,
91, 1195. Tincta cruore leviseri palla, 710.
 1470. Tinctae cruore aves, 199, 357. Tincta
 artibus diris dona, 511, 576.
 Tingt sanguine exiguo, 321, 50.
 Tinnitus dare, 376, 792.
 Tinnulae chordae, 444, 831.
 Tiphoeus discors, 529, 773.
 Tiphys domitor profundus, 515, 617. audax pal-
 luit, 495, 146.
 TIPHYS Boeotus, 515, 621. gubernator navis
 Argus, 466, 3. primum velis & stellis in navi-
 gando usus est, 493, 318. ubi mortuus & sepul-
 tus, 515, 617, 619.
 Tiresias pater Mantus, 331, 289. Tiresiae audita
 est causa nostra, 162, 697. Tiresia fata, 568.
110.
 TĪRESIAS caecus, 331, 290. ubi mortuus,
 ibid. ejus oraculum, 331, 291. tres aetates vixit,
351, 548.

Tisiphone dira patiens, 680, 1012.
 TISIPHONE, uxor Faria, 75, 984.
 Titacides vius Atheniensium, 537, 34.
 Tūan dubius, 607, 908. gravis, 217, 1566. cla-
 rus, 466, 51. 619, 42. 611, 391. 688, 1151.
 lucidus, 12, 124. radiatus, 714, 1518. ar-
 dens, 663, 721. trepidus, 686, 1111. trepi-
 dat, 718, 1574. evehct equis, 14, 132. fe-
 rents diem, 646, 488. ortus & labens, 362.
441. excedit, 690, 1161. dubius redit, 310.
 1. constituit diem, 375, 779. stringebat ju-
 ga, 322, 169. me fugit, 672, 891. surgit
 coma radiante, 741, 2. mergit juga Oceano,
646, 781. vidit flantem & cadentem, 641.
411. fundit radios per terras, 81, 1018. au-
 get ignes, 313, 40. Titanis vapores primi,
714, 1519. Titana anhelantem premens, 500.
420. Titanes furentes, 74, 967. Titanes
 fulmine victi, 169, 133. Titanes ausi rumpe-
 re imperium Jovis, 24, 79. Titanas ardentis
 in quem emittere, 700, 1309.
 TITANEM fratrem Saturnus regno expulit, 742.
 967.
 Titanum bellum, ibid.
 TITARESSUS vel Titaresius, amnis Thessa-
 liae, 445, 847.
 TITHONUS frater Priami, pater Memnonis,
406, 129.
 Titubas quid anime? 519, 917. Titubat Atlas
 pondus lassus, 719, 1599. Titubans nidus, 591.
 Titulus extremus, 694, 1206. Titulum esse fa-
 mam, 714, 1827. ferre post fata, 751, 96.
 furor numinis falsi addere, 319, 197. Tituli
 alii, 20, 339.
 Tituli monumentis mortuorum addere soliti, 719.
 1826.
 Tityus profugit umbras, 75, 277. Tityi jecur
 increvit, 484, 1070.
 TITYI poena & crimen, 58, 756. 104, 9. 106.
 1133.
 TMOLUS mons Lydiae, 220, 602. 610, 171.
 Tolerare dura, 216, 464. mala, 90, 1188. To-
 leranda pati, 741, 100.
 Tollere & amovere, 28, 215. felices, 416, 1019.
 minas, 460, 1095. consilium, 726, 871. bel-
 lum, 312, 458. belli moram, ibid. arduos
 toros, 394, 1043. aliquem tergo, 417, 1037.
 alicui ignes, 511, 800. alicuius domum, 31.
511. fulminibus norum, 470, 848. ense ho-
 stes, 771, 469. liberos ignibus subditis, 109.
59. clamorem ad astra, 765, 819. animos
 feroces ludu, 529, 620. rogam Herculi in a-
 stra, 723, 1638. vulgus aura inani tumidum,
57, 171. ad coelum puras manus, 168, 799.
 Tol.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

Tollitur in astra pontus, 578, 471.
Tollere honoribus, 17, 171. *Tollit ara templum*,
 612, 102. *Tollit & premere dicitur quidquid su-*
pra est, ibid.

TOMOS, *epidum, unde dicitur*, 480, 133.
 Tonare coelo toto, 508, 531. ab omni parte,
 91, 1102. circa regna, 199, 1140. in aliquem,
 269, 682. Tonat fulmen, 667, 801. mundus,
 719, 1591. Jupiter, 187, 59. Tonuit nemus
 fragore, 400, 174. Tonans iniquus, 587, 595.
 avus, 678, 989. dies fulmine excussio, 637,
 326. Tonantis conjux, 633, 257. socia, 672,
 880. natus, 689, 1157. magni nata, Pallas,
 570, 356. Tonanti nupta Juno, 713, 1510.
 parem gignere, 716, 1544. Tonantes sceptri-
 ferri, 473, 59. Tonandum non est, 617, 5.

Tondet ales jecur, 549, 18.
 Tondere de agris, 191, 130.

Tonitru quomodo fiat, 508, 533. *die ferreo malum*
omen, 125, 263. *Tonitru etiam ab auspiciis*
observata, 413, 355.

Tonfas ponere, 376, 443.
Tonfas sunt remi, 376, 443.

Torpere, 383, 1024. Torpet acies luminum,
 50, 652. tellus situ, 53, 702. sanguis gelu frigi-
 do, 433, 624. Torpens lyra, 496, 348.
 Torpens rigentique malis, 418, 417. Torpen-
 tes lacus, 354, 584.

Torpescent fretum legne, 59, 763. Torpescent
 membra gelu, 539, 926.

Torpor gravis, 82, 1078. infedit per attus, 316,
 224.

Torque se, 255, 442. consilium, 136, 423.
 ignes, 179, 1085. fulmina, 600, 802. regem
 Theſſalum, 676, 946. vultus in astra, 700,
 1297. manus in ora, 179, 962. angue co-
 mam, 679, 1003. regna nigrantis poli, 673,
 938. Torquet me hec, 691, 1170. Torquent
 plus mala dubia, 574, 420. Torquentur oculi
 retro versi, 595, 715. Torquens membra ro-
 ta, 527, 744. Tortus flagello anguis, 541,
 962. Torta balista, 260, 354. coma, 390,
 47. cauda, 61, 787. Torta per omnes poe-
 narum modos, 613, 989. Tortum telum, 512,
 580. Torti angues, 111, 96. Tortae arenae,
 175, 1018. radices, 524, 718. Torta vada,
 190, 116.

Torrentes iter, 513, 584. vastus, 522, 694. rap-
 idus, 682, 1037. Torrents unda, 270, 701.
 ripa, 546, 468. Torrents currit nova via, 25,
 288. Torrents reſtitit ad chordas modulante
 plectro, 515, 627.

Torrents quid, 187, 77.

Torrens oram, 726, 1700. Jovem flammis, 218,
 187. Torrens pectus amor, 267, 641. dies

medius regna, 21, 216. Torrens aestu tacito,
 249, 362.

Torrída juga, 625, 136.

Torsum, hoc est adors, 335, 335.

Torus privatus, 564, 264. genialis, 465, 1. coe-
 lebs, 22, 245: 559, 185. regius, 615, 1002.
 durus, 259, 521. viduus, 255, 448. mollis,
 881, 1152. callus, 180, 1099. aetherium, 758,
 216. jugalis, 359, 661. vindicatus, 502, 1187.
 Torum conjugis revivere, 451, 698. servare
 casta fide, 27, 310. Toro reclinis, 251, 385.
 federe, 548, 9. regnantis carere, 642, 405.
 Tori diri, 312, 20. pudici, 554, 110. Sty-
 gii, 761, 263. fortes, 268, 653. Herculei,
 277, 807: 664, 751. ardui, 294, 1042. ne-
 fandi, 754, 143. geniales, 566, 298. falsi,
 447, 864. dubii, 613, 585. patris, 300, 267.
 jugales, 788, 726. parces, 318, 360. regii tha-
 lami, 497, 185. stabiles futuri, 789, 710. To-
 ris quam detrahare, 786, 687. abstrahere con-
 jugem, 795, 811. Toros celebrare, 787, 708.
 capere, 637, 334. sociare, 34, 413. violare,
 544, 1003: 757, 195. fovere, 618, 670. prae-
 ripere, 631, 587. illicitos quaerere, 233, 97.
 alioquin spernere, 30, 349. altos premere, 787,
 698. dividit partus, 642, 408. Alcidae cor-
 pore amplecti, 637, 342.

Tori in homine fortissimus indicium, 49, 624.

Torvus, averſus, ferox, 253, 416. vultus, 455,
 1000. adulter, 234, 117. furore vultus, 377,
 921. Torva facies, 277, 798. frons, 55, 723:
 245, 103: 422, 467. mater, 268, 658. Tor-
 vum os, 295, 1080. pectus, 82, 1080. ca-
 put, 53, 392. Torvum & obliquum intuens,
 156, 706.

Tot juvenes de tribus, 144, 523. *Tot hostes sub-*
ito exciti, 746, 5. *Tot tantis malis*, ibid.

Totus pater, 172, 979. ruit ad terram, 80, 1046.
 Toto impetu, toto dolore, viribus totis ve-
 nire, 193, 155. Toti gemitus, 595, 111. To-
 ti morimur, 415, 178.

Trabale telum, scopulam, &c. 11, 103.

Trabs Theſſalica, 555, 120. Trabs infesta, 541,
 962. Trabem vastam corripere manu, 11,
 103. Trabes altae, 267, 644. igniferae, 729,
 1748. cremandae, 40, 514. excelsae, 154,
 674. flagrantes, 217, 547. germinae, 305,
 1224. Trabes frangere, 723, 1647. flamma
 occupat, 719, 1749. in ignem vertere, 729,
 1750. Trabes fulgere, 258, 498.

Trabs, pro trunco, 351, 537. *pro ſaco*, 21, 203.
pro hasta, ibid. *pro nave*, 555, 110.

Trachin alpera, 629, 195. Trachin cernitur ju-
 go regenti, 708, 1432. Trachina videte, 709,
 1444. ad Trachina vocari, 625, 135.

kkk kkk 3 TRA-

INDEX NOVUS

TRACHIN *Theſſalica urbs*, 442, 818 : 613, 135.
Tractare fibras, 159, 717. arma manu, 419, 725. acrimonas dolor gaudet, 459, 1067. placide mentem, 110, 119.
Tractus longus, 178, 468. temporum longus, 171, 851. maris, 81, 1018.
Tradere thalamis virginem, 148, 489. vinculum neci, 601, 887. parenti conjugem, 414, 364. parvulum parenti, 170, 806. reges neci, 35, 431. facem Herculi, 701, 1316. *alicui* puerum, 171, 848. gentes ſcepro, 331, 616. gnatos igni, 179, 1091. frenos deo, 161, 816. enfem parenti, 190, 106. *quem* vinculum *alicui*, 785, 696. turpi falces, 189, 981. artus tumulo, 461, 1110. animam funeri, 415, 376. tabum ungulae infernum, 649, 121. fratri curus regendos, 146, 111. genti nomen de bove, 164, 711. annum Aſtræe fugatæ, 620, 69. Tradunt te mea vota Diis puniendum, 180, 1111. Tradi ſibi Polyxenem Achilles jubet, 451, 943. famulam, 413, 275. Traditus neci frater, 104, 473. Traditum infantem negare, 171, 816.
Tragicorum *Græcorum* *auſeres* *proptii*, 113, 179.
Trahere nimbos, 620, 71. limitem, 115, 699. famulam, 449, 215. Pyrrhum, 419, 174. membra, 669, 810. auras, 87, 1141 : 155, 199 : 671, 881. conatus, 669, 819. coactum, 167, 894. abreptam, 415, 1001. ſpolium, 710, 1767. partem, 391, 1047. ſilvas, 487, 319. corpus, 92, 1106 : 181, 19. januam, *pro* *frangere*, 74, 964. Heclorem & Trojam, 400, 189. *quem* quo, 798, 899. ſpolia ultima, 691, 1197. domum impullam, 673, 884. regna ab aliqua, 641, 391. ſaxa dulci ſono, 116, 611. ſaxa modulatu, 13, 161. auras ore, 197, 130. ſaxa dira, 716, 113. vigilēs noctes, 617, 647. ortus & obitus, 686, 1113. pectora lemanima, 181, 1053. immenſum corpus, 111, 616. gentes ad auxilium, 107, 175. foedera in unum, 495, 116 conjugem ad umbras, 761, 168. functos pabulum ſeris, 118, 711. dextra Priami nepotem, 460, 1090. merum in auro, 601, 878. ſpolia hoſtis Thermodontiae, 617, 31. matres catena impoſita, 113, 174. ſecum robur Graeciae, 111, 617. animam noxiam, 760, 144. inſepultum patrem, 189, 98. fratris liberos, 154, 681. nomen clarum a ſtirpe, 11, 319. ſecum Geminos, 165, 814. ſaxa & aves cantibus, 44, 171. carcanis oppreſſum & victum, 7, 43. a quo moluit, 618, 316. trabes igniferas, 739, 1749. ſecum ſilvā, 711, 1611. retro bidentēs & boves, 113, 116. *quem* ad poenam le-

tumque, 798, 894. coelo Jovem captum; 791, 839. in mortem, 671, 819. *aliquem* in exitum, 107, 511. ad praecidia urbis cohortes, 791, 781. per partes membra laqueis, 791, 797. Iyrra auro decorum, 18, 475. navem in ſe, 181, 543. ora ſrenis contriſta, 105, 1071. Pergama captiva, 560, 101. pronubas thalami, 118, 644. ſonantes verbera, 118, 645. ſinus ex imo, 399, 171. *quem* per amnes Lethaeos, 744, 1986. vitam lente, 611, 106. luce viduatum, 111, 190. *aliquem* ad aras, 117, 716. ſepulchra e ſummo aggere, 414, 654. Trahit annis agros, 71, 914. culpa matris natos inſontes, 491, 1381. moribus auxilium, 115, 70. Trahunt varia leti genera mortales, 117, 475. Traxit me dominus ſine forte, 449, 916. Trahi famulam *alicui* donum, 441, 409. Trahitur cuſtos Stygii manu, 696, 1145. Trahens opulenta vada ſluviu, 110, 604. victor laceras rates de claſſe, 174, 411. brachia lenta, 766, 115. coelum viſ, 110, 674. Tractus crinis, 371, 711. canis inferorum ad coelum, 601, 819. Tracta magicis cantibus turba ſquam-milera, 511, 681.
Trabere ſemitam, & ſtella, 173, 740. *Trabere* *ex* *imo* *ſinus*, 174, 1011. *Trabere* *quo* *vicinam*, 186, 47.
Trajecte Traiectæ veru fibrae, 178, 1061.
TRAMBELUS, in *Leibo* ab *Achille* *viſus*, 403, 126.
Trames laevus, 327, 17. obliquus, 164, 845. anguſtus, 198, 118. certus, 80, 987. flabibus, 619, 676. auro convallē ſerpens, 331, 181. Tramitem ſignat nota cruenta, 397, 1107.
Tranare freta Aegæa, 101, 111.
Tranquillus orbis, 761, 120. Tranquilla unda, 175, 411. quies, 414, 991. Tranquillum pelagus, 103, 681. Tranquilla tument, 171, 960. Tranquilla pelagi jacent, 401, 100.
Trans aliena, 119, 189.
Transcendere vota, 168, 911. patrem ingenio, 415, 701. avum acetate, *ibid.* caput ſuperbum, 711, 1974. annos Pylii ſenis, 401, 113.
Transſcribi in poemam, 101, 11.
Transferre ſeras, 620, 66.
Transfundere mare in alquem, 101, 1117.
Transfigere Tranſictus ignis, 169, 681. Tranſactum per pedes ferrum, 173, 817.
Transſilire mare dorſo, 176, 419. Tranſilire a liquid impetu, 71, 910.
Transſilire barbarum *pro* tranſilio, 160, 768. *Transſilire* *ibid.*
Transire, 166, 748. remige, 41, 117. ſinus, 660, 627. calum, 18, 118. vorticem vadis, 648,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

448, 103. regna poli, 186, 924. Transiit fulmen Ajaxem, 189, 137. Transiit dies, 114, 192. Transiit furor busta, 414, 670. nox partes duas, 410, 418. quidquid irarum sunt, 144, 110. Transiit negare, 365, 601. Transmittere per pectus telum, 172, 1090. Traofimilis per latus enfis, 690, 1144. Transire, 199, 254. Transiris fufus tuiles, 176, 444. Transira dicuntur fedilia remigum, ibid. Transvehere umbras, 742, 1964. Transvehere vada Tartari, 43, 890. Transverfi Noti, 491, 121. Transvolat vultus Thyro relicto, 106, 1233. Tremebundum cadaver, 668, 812. Tremebunda manus, 668, 810: 811. Tremefacta alioquin vultu alira, 718, 1574. Tremere intus, 174, 1000. animo, 601, 883. hoftem, 411, 117. nemus, 123, 176. domum eminentem, 118, 456. cafus varios, 408, 261. Herculem, 719, 1600. connubia matris, 360, 800. ad alioquin metum, 104, 18. Treimo exlinguis, 116, 228. Tremat alta Palene, 71, 979. feges cum ipicis altis, 114, 10. fylvia populo fufpenfo, 460, 1083. mundus vocibus primis, 116, 719. unda affatu Zephyri, 171, 411. Tremunt rami, 193, 109. gressus, 150, 177. faxa cum fluctu, 191, 1011. omnium mentes, 461, 1147. humana telis, 41, 118. aotennae fpiritu gravi preffae, 174, 886. fuppara velo alto, 404, 127. axes curru graviore, 146, 116. exta pectoribus erepta, 159, 715. Tremunt tellus, 400, 176. pectus, 139, 927. fonipes in limine, 190, 618. Tremuere terrae, 194, 1050. poli extremi reftoris nutu, 171, 181. Tremet manus pavida, 678, 985. Tremenda coelo ac terris, mala, 471, 46. Tremens morbus, 81, 694. fenio debili, 489, 258. tellus, 9, 81. manus, 571, 166. dextera, 184, 1049: 601, 890: 727, 1729. hafta, 111, 408. Tremens fatum, 711, 1682. Trementes genae, 101, 117. manus, 80, 1044. Trementes animae, 116, 609. Tremere de terra merta, 9, 21. Tremere dominum, 11, 119. Tremere, i. e. cum tremere parere, 24, 109. Tremifcere thalamos, 11, 418. feralis loci omen, 414, 488. Tremifcen lucas, 141, 696. Tremor gelidus, 14, 414: 150, 619. horridus, 199, 148. morbi horridus, 185, 1059. me invafit, 8, 61. excutit fomnum, 418, 417. errat per artus, 661, 706. quatit ora & artus, 719, 735. quatit os, 193, 1014. creber corpus polidit, 191, 711. Tremulus rigor, 132, 376. Tremulum genu, 111, 289.

Trepidare, 154, 417. quid, 734, 1828. Trepidat Titan, 718, 1475. Trepidat pecus igne ferali, 111, 158. Trepidant exta, 127, 114. foci, 132, 181. gressu, 281, 847. monftra vicia, 60, 778. danae lupos, 683, 1038. pecciora metu perculla, 161, 128. Trepidans cor metu mortis, 711, 126. Trepidaotes foci, 160, 768. Trepidae de iumentis, 60, 778. Trepidantes curru, 191, 1061. Trepidus exul, 114, 137. Titan, 686, 1110. vultus, 130, 110. mellor, 191, 75. dies, 618, 21. rigor, 746, 861. inferiorum canis, 719, 1601. Trepida fuga, 171, 719. manus, 10, 141: 612, 614: 665, 768. dextra, 151, 10. picias, 103, 418. exilium, 169, 233. folium, 171, 288. pectus, 121, 107. Trepidat rei, 111, 711. equi, 690, 1161. Praefecti, 791, 752. metus, 607, 916. gradus, 751, 180. manus, 107, 1262. aures, 741, 1944. venae, 661, 709. Trepida rugiu delubra, 667, 800. Trepidat opem ferre, 421, 499. Tria regna Deorum, 690, 1164. Tribuere aftra poricetis, 611, 71. Tribuere aliam decus, 678, 990. Tribuere in luce decus, de matre, ibid. Tribunal quid, 11, 731. Tribunas praetorianis mille milites parebant, 791, 781. TRICE Thelliae urbs, 443, 821. Triceps Ceiberus, 154, 181. Tricax, comati, 413, 468. Tridente puliam rupem lubruere, 184, 113. Trifida via, 176, 712. Trifida ferpentum lingua, 112, 687. Triformis caois, 698, 1202. Hecate, 151, 412: 466, 7. Geryones, 601, 841. Trigemioa via, 110, 178. Trigania, Hecate, 151, 412. Trigania, Hecate, ibid. Trina capita, 61, 784. Triones, pro boves, antiquae, 715, 1524. Triplex cateoa, 601, 860. Tripodas agnofcere, 110, 785. Tripodas move-re, 475, 86. Tripodas Diphilii, unde raticinabantur Phoeboades, quid fuerint, 120, 785. TRIPTOLEMUS, iudeus inferorum, 15, 713. Triptoleum Ceres agri colendi rationem docuit, 180, 818. Triftis mundus, 114, 45. aëdon, 192, 671. fons, 154, 661. fumus, 160, 771. metus, 782, 712. Hebrus, 116, 631. ramus, 111, 804. Triftis fenecia, 66, 870. urna, 415, 175. invidia, 774, 485. anima, 767, 375. mors, 751.

- 731, 101. Triflis umbra, 471, 917: 716, 170.
lux, 130, 793. egeilas, 133, 101: 169, 814.
via, 44, 816. fenes, 119, 113. poeca, 803.
276. frons, 116, 413. Belloua, 111, 81.
juventa, 116, 449: 116, 461. nex, 776, 109.
procella, 445, 251. turba, 187, 186. nox,
116, 178. Styx, 118, 607. Trille icelus, 77.
1004. omen, 113, 688. pretium, 116, 114.
bellum, 763, 100. fatum, 96, 1370. officium,
713, 1486. tegamen capitis, 111, 473.
nubilum, 48, 610. ientum, 111, 917. malum,
107, 1113. lumen, 110, 3. pondus, 777.
799. donum, 187, 941. sacrum, 111, 680.
regnum, 468, 11. iter, 86, 1116: 119, 617.
pabulum, 113, 711. carmen folvere, 117.
101. Trifles lacus, 118, 12. Erebi Du, 683.
566. questus, 746, 11. Philippi, 776, 116.
minae, 111, 408: 118, 146: 141, 410. poe-
nae, 792, 811. umbrae, 801, 918. Triflia
vada, 741, 1450. Triflia fata, 109, 341.
Trifles verius, 189, 984. *Trifles consilium*, 118,
108. *Trifles Dii*, 47, 611. *Trifles inferi*, 41,
146.
Trifolia fax, 169, 681. *Trifolium fulmen*, 113,
119. *Trifolia fulmina*, 744, 1994.
Trifolium ut dicitur fulmen, 179, 1089: 744, 1994.
Trionum chorus, 401, 100.
TRITON, *Neptuni filius, Deus marinus*, 401,
101.
Triviae curus, 110, 787. Triviae templa, 801,
977. Trivatio voce precari, 771, 167.
Trivia Dea, Hecate, Diana, Luna, 153, 411.
Triumphare de aliquo, 8, 18: 701, 111: 707,
1411. Triumphans victor, 711, 1681.
Triumphus longus, 111, 80. Barbaricus, 111,
664. Argolicus, 197, 110. ingcos, 673, 881.
Triumphus victores, 600, 804. Triumphum
capere, 611, 161. ferre, 716, 1513. Triumphus
credere, 744, 1981. Triumphos praefere,
611, 100. prosequi, 619, 41. *alampus*
canere, 643, 411.
Troas salus, 189, 618. Troas turba, 194, 94.
clausis venit Danaos, 181, 116. Troas liberos
vide, 440, 791. Troades, 419, 901.
TROADAS *Tragediam suam ut inscripseris Se-
neca*, 186: 187.
TROEZEN, *Peloponnesi civitas, Thesii patria*,
411, 811.
Troja, 110, 10. ruens, 463, 1131. flans, 161,
119. evenit, 409, 113. suppes, 447, 871.
diu felix, 109, 714. Ithalamis praelucet, 449,
900. reuiguit, 604, 870. cecidit, 145, 715.
nullas spes habet, 411, 741. te *expectat*, 440,
790. nos tumidos facit, 408, 164. bis quinque
annis refliit, 119, 614. tulit nil te rege, 196,
114. concidit totidem diebus, quot annis,
604, 866. quod cecidit, genere, 411, 414.
vicius est malum, 192, 41. impulsit Achilles
maou, 402, 101. Trojae pulvis rapidus, 191,
81. Trojae ruinis arcus miuere, 443, 814.
reddere gemitus, 191, 111. Trojam erigere,
417, 740. & Hectorem trahere, 400, 119. ja-
ceotem nunquam timere, 417, 110. Troja
sepultus, 196, 741. ardeote flamma indiget,
191, 16.
TROJA *propre regienis, non illi urbis nomine*,
187, 4. *sine Achille capis non potuit*, 401, 110.
quo die & mense capta, 119, 611. *sine Herculis*
agittis secundo capis non potuit, 196, 116. *Tro-
jae muri a Diis sed non integre edificati*, 413,
478. *Troia lufus*, 419, 778. *sebat singulis*
quadrimus expletis, ibid.
Troicus lufus, 419, 778. Troica pubes metus
fecura, 190, 617. Troicum solium, 411, 471.
Troica tropaea, 119, 190. Troica mala, 614,
1001.
Troilus Achilli congressus, 197, 748.
Tropaea Troica, 119, 190.
Tropaea, quae proprie, 197, 151. *etiam Iunoni*
erigebantur, 169, 141.
Tros: Troes jacent, 418, 741. patriam vident
hoc signo, 418, 1051. frequentant suum fu-
nus, 463, 1119. & Danai eadem superos ro-
gant, 181, 111.
Truculentus ignis, 179, 918. Truculentus Syl-
vester & vitae incus, 116, 461. Truculenti
vultus, 619, 910.
Truncus virens, 110, 111. altus, 49, 615. cae-
sus, 106, 411: 117, 141. ruit in pronum,
117, 718. in pontum cadit, 669, 811. tulit
partem corporis, 197, 1104. Truoca puppis,
110, 106. Truncum ferrum fugit, 711, 1618.
Truncum corpus, *per detractionem*, 711, 1015.
Truoci Sabaci, 667, 793. turpes, 119, 178.
Trux vultus, 11, 171: 170, 691: 461, 1141: 771,
416. taurus, 611, 101: 790, 747. Gradivus,
701, 1113. & saevus tyrannus, 71, 916. soni-
tus, 116, 117. puer, 444, 811. *ncitus*, 691,
1168. luapte natura animus, 161, 110. Trux
ira, 761, 161. Trux regoum, 11, 711. fa-
dum, 111, 615. Truces spiritus, 407, 111.
currus, 89, 1169. Ceotauri, 60, 778. oculi,
177, 911: 179, 963. vultus, 747, 11. affe-
ctus, 161, 111. fremitus tubae, 769, 400.
Truces puellae, 147, 479. uodae, 118, 764.
irae, 111, 111. tiges, 710, 86. Trucia mon-
stra, 169, 117.
Tubae fremitus truces, 769, 400. Tubae vocales,
111, 619. Tubarum sonus terribiles, 788, 711.
Tubae usus in bello, 147, 174. *acneatorum est*, ibid.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

an Troiani belli tempore in ufo fuerit, 457, 1044.

Tubica, 147, 174.

Tueri fuit, 431, 501. causam, 490, 561. Argos, 169, 144. lacrymas, 619, 196. tegere caput, 180, 189. partem, 611, 89. partem feruidam, 611, 90. causam suam iudice infesto, 449, 506. regnum sono vasto, 61, 785. manus genitoris, 414, 667. Tactur ferrum Principem, 773, 456. regnum enis strictus, 30, 344. Tuenda regi regum falus, 128, 243.

Tuendos Deos dare, 631, 87.

Tullia Tarquinii conjux, 764, 305.

TULLIAE fides, 764, 304, 308.

Tumere animis, 460, 1096. ira, 158, 737. robore experto, 8, 68. fronte subita, 611, 551. Tumet Aulro pontus, 661, 710. uada, 81, 1091. animus aliquid majus, 116, 268. unda uentis uenturis, 578, 669. animus ira, 101, 513. Tument fluctus, 148, 177. tranquilla, 171, 960. Tumuit mare ex alto, 101, 1007. infanum mare, 128, 765. Tumens, iratus uictor, 429, 186. vertice tellus, 666, 775. nivibus fluitas, 120, 609. Tumentes claro genere cives, 775, 496.

Tumescit herba succo, 71, 936.

Tumidus, 13, 124. Aecacides, 407, 351. animus, 555, 137. ventus, 513, 579. Hercules, 611, 143. gurgis, 137, 291. sanguis, 695, 1320. Gyges, 617, 167. ab Oceano, 187, 912. imperio Creon, 481, 128. Tumidum flumen, 648, 506. mare, 141, 450: 574, 408: 576, 410. fretum, 73, 951. corpus, 533, 689. aequor, 448, 880. monstro pelagus, 393, 1016. Tumidum aura, 17, 171. Tumidi Spiritus, 61, 148. fluctus, 41, 551. vultus, 110, 609. & truces vultus, 713, 109. Tumidae undae, 613, 588. minae, 675, 937. Tumida lumina, 141, 1030. Tumidos nos facit Troja, 408, 364.

Tumor laesus, 661, 711. vulnere innatus, 371, 548. pedum, 170, 811. ex animo erasus, 144, 519. regius, duris & veri insolens, 335, 117. Tumor pectoris residat, 797, 576. Tumores uesani, 119, 581. Tumulus attonitus, 92, 1319: 125, 160. infanus, 111, 86. ingens, 44, 714. exagitat viscera, 174, 999. Tumulus vagi, 111, 129. longi, 81, 1091. Tumultus, luctus sibi fingere, 171, 961.

Tumulus vilis, 111, 610. Achillis, 463, 1111. defensus, 414, 677. toto campo jacet, 414, 667. tetigit vestem, 441, 810. sitit sanguinem, 413, 357. sanguinem bibit, 464, 1164. sat est totus orbis, 714, 1826. Herculi hic est, 710, 1762. conjugi cari facit, 414, 481. Tu-

mulo succedere, 431, 501. dari, 410, 604. donum dari, 409, 122. artus tradere, 461, 5110. Tumulum levare, 410, 180. rigare, 401, 196. struere turris, 544, 598. acquare solo, 413, 619. si dedissent fata, 410, 110. Tumulo Hecleroe speculator sedet, 460, 1087. Tumuli discreti, 115, 66. ducum, 428, 891. & arae biberunt sanguinem meum, 194, 720. Tumulis deest tetra, 115, 68. Tumulos petere, 119, 119.

Tundere pectus pulsus, 395, 114. miserum pectus, 418, 410.

Tunicae solatae, 184, 91.

Tunica ardens, proverb. 741, 1968.

Turba moesta, 418, 409: 288, 719. tristis, 187, 186. Troas, 194, 94. effusa, 161, 354. media, 154, 103. felix, 413, 918. festi, 167, 311. corrupta, 791, 835. levis, 597, 737. comitatus, 64, 812: 288, 719. mortalis, 557, 476. licens, 171, 780. famularis, 168, 601. densa, 61, 818. frequens, 167, 777. rutilica, 111, 80. feralis, 87, 1146. fons, 91, 1221. vaga, 67, 868. fororum, 121, 161. exulum, 111, 612. Deorum, 164, 841. malorum, 111, 679. tua Mycenae, 569, 341. comitum, 613, 184. Achivum, 463, 1119. conjugum, 677, 963. pastorum, 170, 816. famuli fida, 680, 820. bustis emissa, 114, 673. unius aevi, 117, 430. buxo concita, 193, 688. pastoris feni, 693, 1104. prostrata per aras, 114, 197. petens tumulos, 119, 139. mundi citati, 718, 1903. fraterni gregis, 194, 701. coronis redimita, 171, 163. consula sonat, 16, 150. superbae Tantalidos, 140, 914. Furiarum quo tendit, 141, 958. monuit lentum remigem, 175, 418. squamifera magicis cantibus tracla, 123, 681. Hecates latrat, 111, 569. Turba ingemuit, 714, 1667. Turbae majoris dux, 611, 560. Turbam vestire, 111, 170. Turba cedente, 60, 771. Turba ducum plebisque cingi, 419, 1077.

Turbare domum fraude, 111, 224. decus capitis, 379, 817. Turbat fretum tempestas, 71, 913. Turbata sanguine Dirce, 111, 177. mens, 287, 713. vultu, 786, 691. Turbatum mare, 88, 120. Turbatum malis pectus recipere, 101, 431.

Turbidus summis ripis Euenos, 618, 502. Turbida frons, 114, 412. acies, 71, 914. Turbidum lumen, 176, 790. mare, 295, 1072. Turbida flumina, 123, 166.

Turbo vastus, 404, 110. magnus, 16, 161. visus, 684, 1069. convolvit mare, 573, 478. Turbo rerum imminet, 160, 197. Turbines incitati, 106, 1136. Turbinibus manus prae-

INDEX NOVUS

beret, 676, 945.
Turbo celerior & concitior vento est, 150, 612.
TURDETANIS Strabo praefectus *argentea tri-*
knis, 505, 486.
 Turget unda Euxini, 552, 66. Turgent genae
 pallentes, 197, 762.
 Turgida tempora, 343, 430.
 Turmae citatae, 440, 779. Leves, 146, 554. Ar-
 golicae, 434, 673. Turmas ducere, 591, 641.
 Turpis afflicus, 343, 429. orbis, 357, 471. Cu-
 pido, 516, 131. Turpis manus, 707, 1411.
 Medicina, 350, 517. Venus, 770, 432. He-
 lene, 462, 1135. egestas, 795, 833. & vitio
 favens libido, 138, 195. Turpe commillum,
565, 278. jugum, 78, 109. 761, 250. fa-
 tum, 691, 1177. caenum, 793, 798. Turpe
 putare, 436, 719. Turpes metus, 369, 801.
 trunci, 339, 378. animi, 185, 919. coli,
691, 1180. luctus, 741, 1970. pulvere ca-
 pilli, 393, 86. Turpes latebrae, 425, 504.
 tenebrae, 67, 861. nebulae, 458, 1054. 715,
1530.
Turpis Augustus labor, 12, 248.
 Turpis crebra, 260, 512. fumma, 414, 368. nu-
 bibus inserta, 513, 97. Priamo afflueta, 459,
1069. quondam nota, 459, 1075. muri dec-
 us, *ibid.*, una e Troja superest, 459, 1068.
 lapis muribus manet, 432, 621. Turres sum-
 mae, 218, 570. sacrae, 135, 368. Dardaniae,
570, 358. situ quassae, 147, 561.
 Turrita parens, 503, 688.
 Tus largum, 667, 702. Ture flammam pascere,
652, 577. Tura non defunt, 155, 687. so-
 cis alperia laxantur, 663, 734. Superis dare,
787, 700. *vide* Thas.
 Tutari regna urbium, 165, 619. toros conjugis
 & sceptrum, 554, 111.
 Tutus cibis, 138, 452. fuit inter gentes, 748,
44. Tuta vita, 375, 800. portibus Lycia,
220, 613. parens pius alumnis, 769, 406. Tu-
 tum, securum scelus, 237, 164. Tutum vi-
 vere, 513, 596. in Tutum quem ferre, 630,
216. in tuto est dolor, 98, 1302. Tuti hau-
 flus, 326, 220. recessus, 512, 75. fuga cer-
 vi, 86, 1120. Tutae umbrae, 398, 159.
 Tuum est, quidquid est meum, 145, 435. Tui
 pars, 307, 1167.
 Tyndaridae gemini, 3, 14.
 Tyndaridae immixti, 43, 552. Tyndaridae, clara
 gemini figura, 3, 14.
 Tyndaris furens, 668, 807. pronuba, 462, 1133.
 cruenta, 567, 306. coeli genus, 557, 162.
 Tyndaridos vultus vincet haec, 791, 775.
 TYPHO, Gigas terrae filius, 760, 338.
 Typhoeus scopulos vincet, 690, 1155.

TYPHOEI gigantis super imposita moles, Inari-
 me insula, 162, 809.
 Tyrannus infirmus, 300, 1153. impotens, 56,
739. fetus, 801, 959. sudis, 613, 995. te-
 gum, 410, 303. venit, 563, 252. lenis pe-
 rimat, 125, 247. Tyranno servire, 747, 34.
 Tyrannum esse *neficere*, 40, 512. Tyranni fa-
 vi & truces, 72, 937. 611, 61. 736, 1869. Ty-
 rannos ferire, 712, 559. vincere, 700, 1206.
Tyrannus, pro rege, antiquo, 735, 1685. *Tyran-*
nerum est una tantum parte addita iudicare, 485,
190.
 Tyrius laz, 71, 957. Tyrius murex, 351, 388.
 Tyria mitra, 342, 413. velis, *pro purpura*,
131, 345. Tynum olivum, 657, 644. flamen,
247, 329. Tyrii coloni, 363, 754.
 TYKOS, metropolis Phoenices, purpura nobilis,
131, 345. 351, 388.
 Tyrrhenus piceis, 577, 451. Tyrrhena Inarime,
690, 1156. Tyrrhenum aequor, 764, 310.

V.

VACARE, 9, 78. 165, 601. 269, 680. scepro,
219, 600. ab invidiis, 124, 238. crimine
 & culpa, 139, 321. regno, 330, 55. voci-
 bus, 178, 1012. epulis, 159, 759. Veneri,
559, 181. exitio, 314, 52. probro, 3, 17.
 dira poena, 706, 855. timore facinoris, 216,
533. ab Alcide victo, 732, 1793. lacrymare
 malis, 591, 654. regi & viro, 566, 301. Vac-
 cat locus ab arbitrio tutus, 646, 484. Vacat
 dextra, 109, 57. sedes, 191, 121. pedus me-
 tu, 773, 441. latus spolio, 87, 1150. manus
 ad verbera, 394, 92. una Danais, 676, 948.
 error a culpa, 678, 983. Vacant arma, 553,
86. ripae, 112, 108. Thepiades, 639, 369.
 telae Palladis, 233, 101. scopuli Prometheus,
92, 1207. Vacabat animus mihi recolenti flu-
 dia, 767, 384. Vacans porta, 75, 986. fla-
 gitio, 565, 179.
Facat caelum, 167, 891.
 Vacca errans, 364, 730. Vaccam vomer non
 flexit, 364, 720.
 Vacuus aether, 610, 52. Vacna regia, 504, 702.
 puppis onere, 59, 769. monili cervix, 251,
391. Vacuum guttur, 116, 152. nemus, 799,
921. rus, 258, 501. cladium mare, 257,
423. metu facinus, 136, 146. Vacuo loco
 reponere, 307, 1268. Vacui campi, 231, 71.
 rumores, 417, 407. vultus, 383, 1012. Va-
 cuae nubes, 67, 863. Vacua olla, 605, 1227.
Vacuus, pro incultus, solus, 231, 71. *Vacua do-*
mus, ubi maritus non est, 639, 369. *Vacuum*
an detur, 51, 673. *Vacuum immensum sub Tar-*
taro,

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

- tare*, 174, 1012. *Paucae nobis, sine pluvia*, 113, 159.
- Vadere, 221, 622. qua tutum, 514, 604. veloci via, 424, 190. incerto pede, 250, 374. ad Manes, 716, 1552: 731, 1773. ad imos manes, 307, 145. ad Lethen, 716, 1550. per opaca, 66, 867. per tenebras invu lacus, 232, 94. per alta spatia aetheris, 546, 1026. Vadere furenti similem, 219, 427. Vadit inermis per umbras, 740, 1938. tremor per artus, 34, 414. animus in praecipit sciens, 238, 179. Vadunt omnia certo tramite, 280, 987.
- Vadofili finis, 451, 912.
- Vadium prouum, 238, 193. gelidum, 331, 285. languens, 525, 227. placidum, 52, 680. cruentum, 400, 182. sterile, 118, 171. purum, 218, 507. Vadium Acheloi pulsare, 653, 587.
- Vado medio errare, 648, 508. Vada opulenta, 220, 604. amica, 261, 560. trillia, 741, 1950. Icrupca, 584, 558. nuda, 312, 43. tarda, 59, 762. brevia, 585, 572. curva, 190, 116. Rhoetia, 462, 1122. Tartari, 68, 880. rubri litoris, 132, 37. Vadis Syrtium haerere, 28, 323. Vadis pretium poicere, 648, 504. Vada in fontem vertere, 528, 762. sternere, 400, 177.
- Vadium, pro flumine, 133, 376.
- Vas: Vadis mei oblitus, 510, 560.
- Vagari, 374, 875. mortem ante oculos, 765, 322. Vagor cui vefana, 595, 224. Vagantur animae supra caput nostrum, 175, 1017. Vagans, exul, intrepidus, 314, 12. Vagans forma, 534, 859. Vagantes icopuli, 514, 610.
- Vagus rumor, 205, 361. terror, 171, 965. latex, 676, 942. cruor, 668, 818. exul, 128, 297. amnis, 248, 510. tremor, 661, 706. Ilter, 513, 886. Sarmata, 231, 71. Euenos per campos, 647, 501. acquirere Attides, 574, 410. per saltus & saxa, 266, 757. campis Geta, 237, 167. per terras natus, 230, 198. in orbem fertur, 642, 572. erravit, 610, 365. Vaga unda, 81, 1056. ales, 682, 1046. turba terris, 67, 868. Vagum per artus funus, 472, 47. Vagi Scythae, 152, 611: 388, 12. tumultus, 315, 320. ignes, 620, 378. pafius, 533, 98. alffrorum curius, 288, 962. Vagae partes, 308, 1278. undae, 300, 1163. rerum vices, 463, 1145. Sympiegades, 705, 1380. Vaga fidera, 164, 834: 745. i. littora, 178, 1068. alffa, 768, 389. per lucos simulacra, 323, 174.
- Vagus, carens certis fedibus, 231, 71.
- VALENTIS Imperatoris fennium, 663, 730.
- Valere obffare, 617, 163. dementes regere, 296, 866. quaterre ratem, 619, 150. Valent pacta, 212, 463. manus intendere arcum, 677, 974.
- VALERIAE MESSALINAE, Oclaviae matris, delecta & mors, 746, 102 id.
- Validum robur, 315, 363. Valida brachia, 576, 439.
- Vallant dentes tempora, 740, 1935. Vallatus anguibus centum, 603, 1194.
- Vallis opaca, 183, 166. humida, 209, 1132. alta, 153, 651. irrigua, 350, 531. clivo levi erecta, 402, 1124. aperit specus immenfos, 400, 178. Vallis novae, 621, 85. imac, 364, 726. junctae, 649, 515. cavac, 353, 570. Thriaiae, 226, 6.
- Vaneficit fumus, 416, 391.
- Vanus terror, 220, 471: 295, 1066. fulgor, 408, 211. pudor, 290, 988. Vana fpes, 439, 768. vates, 300, 37. in Vauum cedit labor, 238, 182. Vana umbra fui, 48, 623. Vani honores, 258, 401. metus, 362, 700. quellus, 110, 150. Vana verba, 438, 758. Vana timere, 369, 801: 639, 1151. punire, 302, 1194.
- Vapor valus, 418, 564. flammeus, 323, 184. diras, 111, 87. pinguis, 70, 911. acclatis, 275, 765. flammac levis, 757, 101. lentus fanguineu avehit, 605, 1222. exundat antro, 213, 102. incubat terris, 314, 47. Vapores primi Titanis, 714, 15: 9. Vapores frangere, 704, 1367.
- Vapulare Audito pluvio, 553, 91.
- Variare vultus poiffe, 631, 230.
- VARIUS, Senecae in Tragoediis confultor, 103, *.
- Varius color, 293, 1038. cafus, 511, 560. lapis, 444, 836. curius, 328, 251. occidens Phoebus, 577, 464. Varii foni, 593, 672. cafus, 408, 262. fluctus, 556, 138. colores, 334, 316. Variac pciles, 429, 584. tigres, pro manuleffis, 230, 63.
- Valfat nemo fua, 218, 562.
- Valfitas foli, 53, 701.
- Vallus fpecus, 54, 718: 104, 9. mugitus, 307, 1171: 667, 800. mundus, 289, 972. agger, 190, 110: 260, 571: 292, 1015. flilps, 93, 1230. impetus, 25, 285. carcer, 280, 536. Leo, 246, 318. torrens, 522, 694. pullus, 205, 114. gradus, 572, 388: 648, 509. turbo, 405, 230. fragor, 227, 232: 400, 174. pontus, 493, 318. fonus, 61, 784. Bifarcus, 627, 161. patriae vapor, 428, 564. Vaila Chalcis, 667, 803. clava, 642, 413. urbs, 424, 481. moles, 694, 1217. late quercus, 721, 1614. plaga terrae Eoae, 343, 426. Vafum mare, 291, 1027: 394, 1204: 381, 1015: 442, 819: 450, 930. pondus, 320, 139. flitum, 232, 85. neffis, 665, 767. corpus, 277, 850.

INDEX NOVUS

- 806: 191, 1035: 198, 766. Vastum esse malum fieri, 695, 1131. Vastus gemitus, 84.
 1103, morfus, 440, 797. Vastus, 431, 610.
 plantus, 714, 1670. Vastae vires, 410, 731.
 catenae, 61, 815: 84, 1105. fauces, 51, 666.
 Vasta freta, 111, 9. Valtior palude serpens, 631, 159.
 Vates fatidicus, 461, 1101. Thracius, 681, 1100.
 Vates infanda, 316, 91. vana, 190, 37. falsa, 191, 711. Leihaca, 316, 130. Cirrhea, 130, 169. Phrygia, 110, 189. corpus effusa, 129, 716. corpus amictu funesto integit, 113, 552. praefereus fraudi Deos mentitur, 160, 669. Vatem sequi, 431, 635. sequi posse, 684, 1081. Vatis forus, *i. e. incantatio*, 335, 607.
Vates, de Spinge, 317, 103.
Patricianus capuchinus, 311, 16.
 Uber flatus, 429, 181. Uber solum, 39, 331: 191, 110.
Uberi flatu oculis rigare, 499, 188.
 Ubre glebae virent rora, 131, 116.
 Ubra materna, 671, 916. virgata, 625, 146. cara, 143, 147. utero tenus exerta, 714, 1670. palmis laniata, 195, 110. Ubra reparare, 113, 141. atque uterum laniare, 711, 1679.
 Ubicumque, 41, 130.
 Udae genae, 195, 661.
 Udam quid, 639, 173.
 Vecors Phaedra, 100, 1155. libido, 409, 185. praefert tela, 198, 714. petit latebras aut fangam, 707, 1401. Vecordes iuvenes, 201, 197.
 Vecitare novam turbam, 333, 170.
 Vector perfidus, 119, 775. timidus, 146, 108. infidus, 649, 514. stelliger Olympi, 719, 1907. Europae, *i. e. Tauris*, 1, 9. puellae Asphyriae taurus, 611, 113.
 Vegeta libertas, 116, 460.
 Vehere aliquem per auras, 111, 611. aliquem per undas, 165, 811. dorso cornipedis, 177, 809. per auras curribus patriis, 479, 31. bellum trans Pontum, 107, 41. Vehit me vita ruta, 171, 890. classis Danaos, 182, 116. ratiis Phlegetonis animas regias, 197, 713. Vehite huc reliquias corporis, 106, 1247. Vehi curru, 743, 1974. carina, 799, 910. per alta freta, 193, 1019. curru inter auras, 146, 1011. praedam triumphi, 118, 578. ad numina supera, 40, 101. Vehens turbine, 109, 410. Vedus lapis, 680, 1019.
Vel nunc. Conjunctionis elegans emphasis, 161, 141.
 Velamen alicui praefare, 609, 919.
Velamentum, nuptiarum pudoris & subjectionis symbolum, 787, 703.
 Velare pectora, 194, 90. scelus scelere, 171, 711.
 caput laeta fronde, 187, 181. caput tristi vestis obtentu, 31, 151. Velata pennis ales, 718, 1890. caput flammeo tenui, 787, 703.
 Vellere Ectiae, 111, 119.
 Velle honesta, 131, 113. thalamos, 412, 967. aliquid detrahere, 710, 1465. obitare primum est, 131, 140. Alciden suum esse dici, 713, 1511. iterumque nolle prolatum esse, 115, 111. fac, 196, 100. Voluere fata me manu foeminae cadere, 691, 1180. Volens sciensque facere scelus, 98, 1301. Volentes foceri, 477, 106.
 Vellere: Vulfus funditus orbes, 179, 946. Vulfus dumetis fraga, 119, 116.
 Vellus nigrum, 113, 116. Vellus languet, 661, 715.
Vellus aureum in luo Martis quercui appensum, 101, 485.
 Velum altum, 424, 137. Vela fusa, 149, 591. diffusa, 464, 1166. vento deserta, 127, 461. ac tonsae navi manent, 180, 104. recedunt, 176, 441. Vela cogens, 181, 539. Vela facere, 67, 170. laxare, 464, 1179. dare, 457, 1044. dare pelago, 403, 101. fretis dare, 101, 969. implere flatu, 727, 179. levi Zephyro temperare, 174, 385.
 Velox ignis, 169, 613. Velox via, 484, 190. fugiata, 110, 418. fortuna, 192, 1143. Velox spatium, 416, 358. spiculum, 610, 144. Veloces equi, 609, 941. Veloces damae, 110, 61.
 Venae trepidae, 661, 709. revulsae, 110, 979. hiantes, 114, 190. calentes, 159, 718. ungibus lacerac, 193, 161. sapore fessae, 707, 1413. livenit, 117, 117. Venae fluvii latent, 118, 116. Venas tendere, 111, 164. populi ignis, 144, 180.
 Venator metu exanguis, 194, 1013.
Venatorum triumphus, 111, 80.
 Vendere iurgia, 17, 173.
 Venenum succum, 131, 113. effusum, 674, 920. bibitur in auro, 111, 411. Veneni oblita, 681, 1060. Veneno obrutus, 674, 920. Venena foeminae, 701, 1516. Venenis addere stimulos, 111, 833. verba addere, 116, 717. Venena coelo petere, 111, 692. viro conjux miscuit, 755, 161.
 Venerari aras, 199, 792. praedonem suum, 164, 718. ora Lyaei, 149, 108. Venerans sacrum, 154, 414. Veneranda Fallas, 199, 1149. Venerandum caput, 141, 544. Venerandi cani, 91, 149.
 Venia mutua, 664, 168. Veniae donum in pluribus mori est, 671, 911. Veniae non est locus, 139, 161. Veniam dare, 46, 181: 417, 547.

147. precari, 113, 126. amoris dare, 140.
 125. criminis petere, 96, 126.
 Venire ad pigros, 19, 128. ordine certo, 128.
 128. sero, 67, 86. ad arma, 187, 8. ad
 auxilia alioque, 42. 61. cum quo in orbe,
 706, 1401. ad oras Taenari, 61, 812. ad aures
 famam, 762, 171. ad Stygios toros, 761,
 163. ad fatum, 181, 99. laeto vultu, 719,
 169. in affra lenta via, 8, 66. aliquibus
 mortiferum, 123, 688. apparatu magno, 161,
 111. per se ipsum in fummas turres, 218,
 170. Venit in locum ferac pellex, 611, 189.
 sola, 490, 174. tyrannus, 161, 152. umbra
 incerta, 141, 961. dies mundo, 683, 1103.
 refidens sylva, 683, 1044. afflictæ quies, 420,
 410. ad aures nuncius felix, 171, 197. vox
 fera decreto constituto, 485, 198. in nos ult-
 ima actas, 166, 178. gemitus in voces me-
 dias, 171, 911. ex alto quiddid facimus,
 quiddid patimur, 180, 984. ruina Thebis,
 201, 184. pelago quies, 414, 995. fidus no-
 tium, 127, 710. pompæ ferculum, 611,
 110. ratis nullo remigio, 684, 1074. dies
 laetus, 761, 116. auctor pacis, 204, 142.
 umbra nudatis laceris, 716, 1154. Venimus
 casti, 106, 1141. Veniunt flores vere, 718,
 1176. secula furor, 614, 1013. Veniendi cau-
 sa, 608, 919. Veniens dies, i. e. oriens, 110,
 613. Venientem Hercules inferi timere, 711,
 1780.
Venire, pro evenire, 101, 8.
 Vepres alperi, 197, 1101.
 Venter improbus, 119, 460. me tulit, 170, 691.
 Ventrem petere, 211, 447.
 Ventus igneus, 113, 109. tacens, 128, 766. cef-
 sans, 81, 1091. 645, 416. infans, 110, 410.
 tumidus, 113, 179. volucer, 109, 431. æ-
 lum revolvit, 172, 418. abiecit minas, 401,
 100. inspirat falo, 121, 1009. Vento faciles
 insulet, 444, 832. resistit ætulus, 179, 488.
 Vento nunquam carens Gonoëssa, 444, 840.
 Venti languidi, 661, 711. impellentes, 187,
 955. silent, 11, 1637. gerunt bella, 140, 940.
 Ventorum bella, 179, 1080. potens, 129, 114.
 Ventes leges scribere, 493, 110. navita credit
 carbasia, 15, 111. Ventos timent vela, 111,
 21. excipiunt juga, 311, 8. manu adjuva-
 re, 176, 438. cruore emere, 118, 170.
*Veni Navalæ, qui, 115, 129. Ventorum vocaba-
 la & regiones, 198, 1129.*
 Venus, 111, 417. 117, 469. illicita, 166, 249.
 impia, 171, 731. dura, 761, 158. non calla,

141, 117. furtiva, 161, 175. *Inripis, 717, 191.*
 770, 432. deferta, 166, 463. fanella, 139,
 111. fera, 181, 911. nova, 410, 164. fo-
 lis stirpem petola, 114, 124. illa non *est, 640.*
 187. grata juveni, 115, 447. amoris geni-
 trix, 786, 697. Veneris fuerat, 181, 910.
 Jugum sentire, 161, 176. nomen fingere, 139,
 201. Veneri vacare, 119, 183.
 VENU S e spuma maris cur nata, 144, 174. E-
 rycina, unde dicta, 110, 199. ejus cum sole or-
 diem, 114, 124. genitoras domina, 466, 1.
 Ver tepens, 718, 1176. novum, 174, 764. per-
 actum, 611, 188. primum, 661, 710. nidi-
 ficum, 114, 714. floriferum, 119, 649. Ve-
 re medio creat Hybla flores, 111, 601.
*Per tepens, pro adulter, 2, 8. Veneri pater comes Fa-
 venius, 116, 11.*
 Verbere rotare clavum, 61, 101. verbera vipe-
 rea, 9, 88. fatis digna, 618, 184. Verbe-
 rum sonus crepuit, 679, 1001. Verberibus
 parcere, 680, 1011. Verbera pati, 491,
 117. dare, 718, 1894. sonantes pronubas
 traham, 118, 645. sanguinea jactare, 197,
 760.
Verbera, pro plantis, 618, 184.
 Verberare chelym plectro, 411, 121. loca, *pro*
 alluere, 116, 7. vada leni fluctu, 618, 1112.
 Verberant fluctus maris rupem, 111, 10.
 Verba perplexa, 181, 818. ambigua, 167, 639.
 vana, 418, 718. simulata, 438, 168. indom-
 mita, 611, 964. inania, 417, 407. extrema
 195, 111. nodosa, 117, 100. luctifica, 123,
 112. intrepida consent, 164, 191. manent in
 animo, 110, 111. factis immulta, 791, 799.
 Verbis & auribus parcere, 181, 1010. Verba
 exaudire, 101, 1175. fingere, 118, 496. sper-
 nere, 161, 183. compellere, 413, 149. 483,
 174. querere, 173, 810. perdere, 193, 140.
 effundere, 168, 901. irae dare, 177, 1016.
 rata fundere, 113, 171. excipere aures, 31,
 161. moriens addit, 645, 113. incassum se-
 rere, 470, 16. quies deprendit, 610, 111.
 ore dicere, 436, 111. venenis addere, 116,
 717. ore cultodire, 191, 718. magnifica ex-
 cutere, 429, 175. aure materna indigna, 611,
 983. animi furentis retinere, 711, 98.
Verba dare, 177, 1016.
Verandias sedes frenas, 415, 621.
 Vereri sceptrâ viri, 140, 117. dolos fratris in-
 festi, 114, 492. stulte Deos, 772, 449. Ve-
 rendus hosti parens, 414, 484.
 Vergens latus astra, 171, 188. dies in noctem,
 163, 798.
 Veridicus Deus, 161, 111.
 Veritas nunquam perit, 411, 612. patuit malo.
 LIII 3 321.

INDEX NOVUS

171, 817. Veritas odit moras, 171, 810.
 Vernare nemus in frigore, 641, 414. Vernantes
 silvae, 640, 180.
 Verous ramus, 191, 670. Vernum folium, 141,
411. Vernae rosae, 171, 947. herbae, 116,
11. aquae 401, 212.
 Versare vulvum, 116, 411. orbem, 611, 168.
 quid, 115, 116. oculos, 196, 717. res tur-
 bine, 110, 611. secum scelus, 429, 192. reos
 una, 149, 14. dolos hieit, 190, 671. plu-
 villa lucida, 111, 70. caminus Aetnaeas iugis,
118, 190. polos cardine celeri, 118, 961.
 Veriat polus siccas Arctos, 100, 401. iors spes
 & metus, 111, 611. Versari in tuto loco, 143,
424. Versans dura membra, 119, 111. Ver-
 tata urna, 411, 974. Versari, pro morari, 117,
111.
Versari urna fortem cuiusque, 18, 191.
 Vescere vulvum, 116, 164. se, pro fugere, 191,
191. iter, 161, 791. orbem, 174, 1011. plan-
 dius, 196, 110. terga, 161, 111. in caput,
97, 1194. naturam ignibus, 117, 171. ex
 imo domunt, 161, 981. vada in fontem,
118, 761. odia in laudes, 1, 11. fata Deo
 non licet, 181, 989. se in formas omnes,
717, 101. trahes in ignem, 749, 1750. in ali-
 quod arma & ignes, 111, 411. in arma saxa
 & ramos, 161, 146. quem in saxa, 715, 1816.
 inestam domum, 118, 641. Virtut natura
 leges in Oedipo-la, 178, 941. se uatura in no-
 vas leges, 188, 81. Vertunt se fata retro,
197, 718. Venterant stellae septem jugum, 419,
419. Vertitur anni rota, 18, 110. Verius
 in alia sidera orbis, 118, 1017. Verfa est na-
 tura, 119, 170. natura retro est, 110, 14.
 urbs, 97, 1190. Versum illium, 119, 190.
 Verfa vice, 646, 470. Versi Penates, 448,
911. metu Danai, 419, 1071. retro oculi,
191, 714. Versae sagittae, 119, 118. Verfa
 ab imo regna populos premunt, 161, 161.
 Vertex immensus, 91, 1108. 183, 11: 666, 771.
 Vertex superbus, 167, 816. summus, 147,
476. 171, 176: 181, 169. celsus, 116, 417.
 excelsus, 19, 111. Siculus, 91, 80: 720, 1108.
 coactus, 101, 1111. alius, 179, 810. editus,
461, 1110. Threicius Pindi, 144, 411. Pindi
 nivalis, 408, 184.
 Veru gracile, 178, 1061.
 Verus amor, 146, 111. Vera virtus, 761, 191.
 Veri rector, 11, 710. Veri pars magna latet
 visu carenti, 111, 191. ad Verum aliquem co-
 gere, 171, 811. Veri metus, 161, 701. Vera
 spolia, 411, 447. Vera dicere, 171, 866. pro-
 bant fallaces, 118, 911. quaerere, per vias
 cruentas, 171, 861.

Vefanus gradus, 116, 718. Vefana mens, 479,
111. parens, 740, 1910. Vefana cui nunc
 vagor, 191, 714. Vefani tumores, 119, 111.
Vesper noctis praenuntius, 161, 794.
Vesperus, vesperugo, 111, 878.
 Velligare feras, 141, 497. membra Domini, 197,
1108.
 Vefhigium tenne, 167, 768. Vefligia fufpenfa,
184, 1048. ferro forata, 170, 811. rupta,
pro pedes, 176, 1019.
 Veflire genas, 410, 111.
 Vefhis praetenta, 111, 887. pifla, 601, 879.
 mortifera, 601, 888. lutea, 141, 411. re-
 gia, 411, 946. illita, 661, 716. remilla, 194,
87. maculata, 609, 948. funeris attri, 118,
761. bibit peffem, 611, 161. cutem immi-
 fect, 649, 811. cadit ex humeris apertis, 194,
104. Vefhem folatio matris relinquere, 441,
810. in Vefhem datum virus, 610, 116. Vef-
 fie fulgens, 666, 718. vultus furari, 607, 914.
 Vefles faliae, 401, 114. oftro Tyrio faturae,
171, 915. purpura atque auro illitae, 111,
187. Vefles cindere, 761, 118. induere,
611, 176. Creufae tingere, 111, 817. illitas
 dare, 649, 117.
Vefles aures, 604, 818. *Vefles demiffae in luctu*
fupra utrumq; necti folitae, 194, 101.
 Vetare nafci, 601, 816. peccare, 409, 191. ira-
 fci, 96, 1177. vinci, 116, 111. Phocbum,
111, 1614. miferum perire, 40, 111. matrem
 mori, 681, 1017. cupientem mori, 189, 100.
 flammis 11, 616, 110. committi scelera, 101,
118. tenebris frui, 181, 1011. porrigi ter-
 ras, 617, 4. Vetat clypeus peffus peffioni col-
 re, 111, 470. certa fari fors maris dubii, 174,
407. pudor quod non vetat lex, 411, 114.
 dominantem multa florum amor, 111, 618.
 pietas precibus parere, 109, 141. fieri Hercu-
 lem virtus, 714, 1811. moerere fortes virtus,
714, 1811. Veniunt folles Delia, pro morata est,
616, 110. Venitus pontus, 718, 1181.
 Vetus furor, 118, 101. Vetus fupercilium, 177,
799. crimen, 106, 10. Veteres rei, 41, 110.
 impetus, 117, 901. animi, 411, 106. lufus,
194, 91. Veteres irae, 161, 807: 149, 111.
 Deum irae, 161, 711. fagi, 118, 110. Vete-
 ra queri, 4, 19.
Vetera iura paupert domus, 10, 117.
 Veruflas abruptit latus, 110, 111. rapit aliquem
 terras, 718, 1180.
 Vetuflum nemus, 111, 611. limen domus,
148, 7.
 Vexat animos nova tempeffas, 111, 61. Vexant
 faciem frigora, 177, 791. Vexari mentem
 metu, 661, 711. Vexata Noto unda, 81, 1091.
 mi-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

minis Theſſalicis, 330, 792.
Vexillationes dicuntur alae equitum, 308, 400.
Vexilla nomen ducum ferunt, ibid.
Vexillum quid, ibid. *Vexillis Ducum nomina inſcribuntur*, *ibid.*
 a rupta, 174, 1008. lenta, 8, 66. nota, 514, 603. 5603, 484, 190. triſida, 367, 772. an-
 cept, 168, 778. patefacta, 7, 55. curva, 268, 610. audax, 176, 908. Thyſiſtaea, 607, 909. triſtis, 64, 855. melior cluſa, 514, 109.
 tenebris coeca, 1, 668. nulla retro, 34, 280.
 ad coelum patet, 104, 2113. ipſa deducit, 51, 675. juſtior ad umbras, 106, 1339 alia
 tentanda, 140, 193. ad Argos, 194, 1057.
 qua patet pectus, 327, 347. ad bonos mores
 nunquam ſera, 161, 342. e terris ad astra mol-
 lis, 31, 417. praecepta rapienda eſt in rebus
 malis, 517, 154. ſe ipſam in campos, 110, 378.
 Viae incertae, 359, 616. Viam facere, 32, 338, 166, 616. ſtrucere, 161, 810. poſcere,
19, 770. invenire, 618, 31. moris quacere,
151, 1013. ad ſuperos, 8, 74. funclis dare,
354, 179. patere in coelum, 146, 1022. Tartari
 diſcedere, 686, 1119. habere ad ſuperos, 38, 318.
 Via labi, 231, 140. hac coelum peti-
 tur, 774, 476. nova ſerri, 611, 84. Viae
 primae, 171, 439. irremediabiles, 43, 148. fa-
 ciles, 44, 168. negatae, 140, 324. fallaces,
384, 1047. reduces, 399, 167. perennes,
388, 965. cruentae, 171, 863. aëris, 109, 434.
 vitae moriſque, 423, 107. Vias reſcinde-
 re, 197, 226. ſcrutari, 143, 498. novas
 accipere, 311, 86. fraudis & ſceleris docere,
138, 112.
Viam moris invenire, 94, 1145.
 Vibrare thyriſos, 317, 618. thyrium manu, 38, 474. haſtile, 513, 197. fulmen, 316, 156.
 ſulcata aequora, 176, 440. Vibrat ferrum in
 fratrum manu, 310, 439. Vibrans manus,
144, 445. caput ſerpens, 697, 1255. Vibra-
 tus anguis, 61, 789.
 Vice verſa, 646, 470. alterna, 584, 561. re-
 vocata, 95, 1212. varia aliquem agitare, 491, 287.
 Vices ſolitariae, 601, 822. aeternae, 719, 213.
 certae, 100, 402. lugendae, 612, 183.
 annuae, 42, 140. alternae, 32, 177, 115, 121, 202, 1038, 162, 689. foliis, 768, 388.
 pacſae, 301, 124. annorum, 708, 1433. no-
 tiſ aeternae, 511, 51. rerum vagae, 461, 1145.
 mundi foliſae, 161, 813. Martis du-
 bis, 311, 616. belli graves, 774, 480. ſtir-
 pis retro reverſae, 171, 870. Vices perage-
 re, 713, 1511. exſpicere, 626, 948. anni diſ-
 ponere, 681, 1096. temporum ſectere, 528, 719.
 aliam committere, 626, 149.

Vices alternae Lunae, 251, 411.
 Vicina libertas, 331, 139. polo nivali unda,
551, 68. Vicina ora, 301, 1232. maris ſpa-
 tia, 395, 1058.
 Vicina immatura, 116, 146. opima, 71, 933, 333, 201. funeſta, 785, 661. nivea, 187, 581.
 thalamis maſtata, 714, 146. Jovi pater
 caeſus, 196, 140. Vicinam ſerrire, 618, 148.
 tangere, 151, 688. nati jacere, 301, 957.
 Achilli reddere, 410, 306. Vicinima Manes
 placare, 543, 970. Vicinimae caeſae, 69, 899.
 pingues, 67, 877. deſtinatae, 145, 545. Vi-
 cinimae caedere, 471, 19. dare, 79, 1038.
 Vicinimae numen Deum ſtare, 790, 717.
*Vicinimae averſae ſtebentur ad aras Deorum infer-
 vorum*, 352, 136. *Vicinimae & beſtiae quomodo
 differant*, 474, 66. *Vicinimae coenatae, vitatae
 & ornatae immolabantur Diis ſuperis*, 310, 117.
Vicinimae humanae a quibus immolabantur, 410, 398.
Vicinimae mallidum riuu, 326, 141. *Vicini-
 mas ſermones in ſociis plus valere*, 301, 183.
 Victor mali, 674, 912. cruentus, 712, 1495.
 ſaeuus, 428, 165. Agamemnon, 173, 196.
 novus, 88, 1157. vincitur, 661, 713. iratus,
 tumens, 439, 186. Herculis ſuperſtes, 713, 1480.
 Aliae ferocis, 160, 304. irae avidus,
180, 121. dat terga, 604, 371. Hercules quis
 eſt, 701, 1311. timere quid poteſt, 600, 799.
 in curru triumphans ſteſcit, 713, 1684. tra-
 hens exiguas de claſſe rates, 324, 413. per-
 mittit aliquid in captas, 164, 363. conclamatur
 deos, 180, 974. clariuſ gemit, 464, 1161. eſt,
 qui in primo obſtitit, 324, 133. colla vexatus,
596, 718. in caede multa, 158, 731. habet
 primos impetus, 415, 491. Erebi, Dite con-
 temto, rediit, 715, 1681. venit ad vicſtam
 domum, 34, 178. Vicſtoris irac minaces, 588, 197.
 Vicſtori licet quodcumque liber, 413, 111.
 Vicſtorem auferre, 61, 816. debere ſa-
 cere, vicſtum pati, 407, 257. Vicſtores trium-
 phi, 600, 804.
*Vicſtores expiae cruentas manus cogebant ſacra ſa-
 lluci*, 71, 918.
 Victoria commiſſa nocti, 409, 280.
 Vicſtoria non beſteſta, non ſincera, 323, 628.
 Vicſtrix dextra, 14, 189. 61, 800. Poppaea, 781, 673.
 dea, 450, 921. libido, 107, 46, 761, 199.
 luxuria, 771, 413. Graecia, 561, 330.
 inimica, 713, 131. anima, 197, 754. cruen-
 ta, 609, 947. ſrons, 609, 937. manus, 84, 1103.
 ſuccelluſ ſerox facta, 751, 155.
 Videre Ilium, 199, 794. Lyciam, 320, 612.
 lucem, 760, 341. neſci, 764, 309. ſentem,
668, 806. Trachina, 709, 1444. Cerberum,
 ſolem, 618, 34. diem, *s. e. naſci*, 199, 241.
 V-

INDEX NOVUS

- Videre minas Herculeas, 617, 166, solem nascentem, 344, 281, ortum & obitum *solis*, 81, 1061, dapes ulteriores, 167, 895, lares paternos, 534, 6, patriam ruentem, 189, 611, a tergo, 481, 511, libet meum victorem, 83, 1136, *quem* siletem, 691, 1276, infra se omnia, 113, 366, vulnus tyranni tumidos, 713, 109, vultu meliore, 101, 1314, mundi fata, 518, 179, pariter solem & alitra, 518, 713, littora Trojae nuda, 525, 451, fores carceris, 689, 1008, frangi annoa robora, 513, 95, nihil praeter mare, 417, 1040, currus Triviae, 530, 787, omnia secum consumpta, 393, 163, felices cadere, 619, 674, mare, terras, ferum, ignes, deos & fulmina, 483, 166, Jovem in thalamis, 713, 1801, antiquum decus, 397, 745, Deos cognatos, 617, 330, cuncta ruina obruta, 401, 437, Titanus fulmine victor, 169, 334, regna decorum, 328, 248, jacentem Alciden dolis nuptae, 701, 1351, nefas ignotum, 345, 444, partem ultimam rucntis Trojae, 465, 1131, regiam aetheris, 708, 1418, *quem* per urbes ire, 643, 410, Deos inter umbras, 114, 514, jacere Alciden, 717, 1733, canem laevum Tartari, 397, 751, per thalamos nurus viduas, 594, 704, falsa pro veris, 325, 304, conjugem, thalamos, rogos, 789, 743, Alciden supplicem, 701, 1320, clara sidera mundi, 199, 1144, blua funera, 304, 1114, cruorem conjugis, 789, 719, noctis cubile, 789, 1440, coelo jubar ardens, 719, 331, *aliquis* vulnera, 746, 17, lacrymas pueri, 416, 718, Herculeum iratum, 618, 171, Alciden esse procul, 648, 510, terras post terga, 421, 101, dona molis immentiae, 189, 626, fata siletem, 618, 31, cornua vulvisque feros, 366, 760, gnatum laude certantem Jovi, 713, 1837, *aliquis* formam, 787, 692, aliquid necesse flebilis, 440, 781, hospitium sedis patriae magis flebile Averno, 599, 1148, *quem* flantem & cadentem, 643, 423, coelum acie turbula, 71, 914, Vidit solem nox, 645, 461, Videbunt dapes sanguinem Domini, 601, 886, Vidisse juvat, 421, 451, Videmur fontes, 361, 698, Videtur indignum aut ferum, 409, 181, Videri ferum, 373, 664, dignum alitra, 717, 1711, dignum stupris, 169, 614, nocentem *CUPIDIS*, 673, 589, sceleribus causam, 644, 431, Inferiorem Atrida, 166, 101, Vifus e populo dignus, 166, 875, Vifa referre, 117, 410.
- Videre, pro fice, recordari*, 504, 703.
- Viduare dexteram ense, 381, 866, Viduatus luce, 311, 390, Viduata tacidis conjux, 513, 381.
- Vidua ante thalamos, 613, 993, inclusa ripis, 486, 215, respicit virum, 517, 156, Viduae miserere, 106, 633, Viduam notare, 617, 514, relinquere, 169, 797, esse putare, 266, 613.
- Vidua de uere mariti absentis*, 166, 633.
- Viduus torus, 515, 448, Viduae catervac, 388, 13, colonis terrae, 313, 111, gentes i.e. *ad mazones*, 423, 143, Vidua sceptri, 514, 111, Vilis cibus, 139, 328, tumulus, 515, 620, lux, 627, 970, praeda, 392, 18, Vile caput, 173, 296, 150, 521, 563, 231, telum, 123, 691, numen, 145, 448, vulgus, 393, 81, Viles cibi, 617, 651, latebrae, 489, 310, umbrac, 717, 1557, Villa armenta, 154, 99.
- Villois uris, 320, 157, biliones, 310, 64.
- Villus radiens, 417, 1085.
- Vigere forte felici, 315, 436, flore juventae, 166, 620, Viget domus civium coctu, 363, 628.
- Vigil pavidus, 147, 571, Vigiles noctes, 617, 647.
- Vigor, 350, 175, antiquus, 471, 41, mentis, 789, 740.
- Vincere ima, 8, 61, se. 12, 116, 499, 394, ambobus, 649, 516, mortem, 705, 1376, tauros, 191, 1047, exempla, 651, 554, *litim*, 615, 634, dolorem, 708, 1429, dolores, 718, 221, scopulos, 690, 1155, inferos, 705, 1376, Ithum, 406, 135, fata, 47, 613, aerumnas, 701, 1331, cupere, 221, 640, parare, 617, 163, leones tigresque, 750, 81, Nefas manus, 674, 921, morem flendi, 394, 96, virus serpentis, 674, 917, volucres Pandionis, 746, 8, loca inferna, 743, 1976, alcyonas acquos, 1088, 746, 7, Thyestes cunctos sceleribus, 149, 35, loca noctis, 741, 1949, vultus Tyudaridos, 791, 775, volucres veras, 619, 636, gressibus feram, 696, 1138, habenas fratris, 164, 840, monstra igne, 22, 243, aves certare, 125, 891, feras horridas, 700, 1295, matrum dolos, 419, 569, faces solis, 699, 1288, eminus malum, 793, 1651, obsequium conjugis, 718, 213, amore feros, 341, 140, flammam sceleris, 479, 321, malum in orbe, 710, 1614, coelum suis viribus, 8, 69, fidem aliqua re, 35, 420, feras mille in hoste uno, 613, 101, obsequendo virum immetem, 716, 177, *aliquem* cantibus vel viribus, 45, 190, faces flagrante coma, 123, 818, vota inole felici, 435, 701, virum obsequio blando, 710, 84, *aliquem* spatio corporis, 377, 106, *aliquem* faciendis sceleribus, 120, 196, Viucit quercus nemus, 113, 616, foemina conjuges, 476, 91, amor superos, 646, 473, sanctos li.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

libido, **189**, 980. malum unda, **670**, **831**.
cura novices, **140**, **116**. dies otiosi noctem,
199, **170**. Vincunt arma leges, **140**, **401**. nati
patrem, **501**, **461**. Victimæ victi Phryges,
604, **860**. Victi virum timor, **508**, **417**. ac
regnat furor, **118**, **184**. Alcides pectem, **714**,
117. pelis nulla Alciden, **714**, **116**. Vicerunt
maius merita, **613**, **571**. metus mala,
594, **691**. Vicere modum quæ patimur, **191**,
691. Vincitur victor, **661**, **711**. fides pretio
566, **187**. hollis Junonis manu foeminae, **691**,
1186. Vicisse coelum juvat, **813**, **546**. Vinci
a fratre, **549**, **106**. fortiter, **189**, **611**. pre-
cisibus hand polle, **141**, **119**. potuisse hand
credere, **119**, **16**. Hercules potuit, **673**, **824**.
vetare, **116**, **131**. quid jubere, **47**, **611**. i-
gnara, **611**, **160**. fine hollis, **691**, **1170**. uni,
646, **473**. in malis mori est, **188**, **79**. Vincens
fecitæ icleribus domus, **518**, **169**. icelus femine-
num genus, **170**, **687**. Victus lege, **185**, **912**.
luctro, **684**, **1069**. micro, **613**, **171**. hollis
lactrymis, **416**, **763**. malis, **170**, **913**, **191**.
519. inter umbras, **691**, **1194**. fulmine En-
celadus, **690**, **1159**. debet pati, **407**, **132**.
fine hollis marcet, **110**, **181**. igne, terra & pe-
lago, **184**, **116**. Victa flamma, **721**, **1611**.
1617. mors, **661**, **766**. tellus, **181**, **116**.
cervix, **397**, **146**. vis, **80**, **1013**. puppis,
118, **181**. anima, **197**, **714**. malis, **761**,
331. confensu pro invidia, **724**, **481**. Victum
est chaos, **721**, **1946**. Victo necesse est, pa-
cem reducere, **11**, **169**. Victum horrore ad-
stringere, **706**, **861**. & oppressum trahere,
711. Victam videre, **189**, **111**. esse duobus,
691, **1191**. Victo ab Alcide securum vocare,
711, **1791**. Victi Phryges, **600**, **106**. ac/ns,
118, **716**. arcus, **146**, **469**. fulmine Titanes,
169, **114**. Victæ gentes, **419**, **771**. acrumnæ,
188, **72**. rotæ, **113**, **661**. icræ, **603**, **1101**.
Victa monstra, **101**, **479**. prece bella, **110**,
416. bello & armis telæ, **199**, **611**.
Vincire ferro, **181**, **824**. comam flore, **171**,
946. nôcle spissæ septem, **611**, **999**. Vin-
ctus catenis, **701**, **1177**. amore, **181**, **39**. co-
mam populo, **651**, **578**. caffè tentat egresse,
606, **891**. Vincit duxes, **118**, **179**. Vincitæ
feræ, **111**, **71**. manus, **211**, **1111**.
Vincire adamanti, **613**, **808**.
Vinculo solvere comam, **177**, **711**. Vincula dnæ,
10, **649**. perpetua, **18**, **729**. minus secantia,
418, **119**. rati solvere, **418**, **111**. motu ar-
dare, **606**, **894**. alium exuere, **74**, **961**. ca-
pi impotita gerere, **141**, **164**.
Vinculum, pro *duodecim*, **408**, **271**. *Vincula*, pro
duodecim, **415**, **544**.

[illegible]

INDEX NOVUS

- boris i. e. *confantiae*, 106, 188. Viri perempti
dextra jacere, 711, 1476. Viri diri memor,
785, 661. Viro cara pellex, 757, 187. Viro
morti, 302, 1184. tanta majestas, 728, 1746.
dare fratres, 311, 447. Virum sequi, 343,
354: 673, 897. ordiri, 186, 925. linquere,
412, 53. vicit timor, 502, 431. non posse
perimere, 644, 440. dextra petere, 496, 735.
pereundo perdere, 560, 201. adulter peri-
mit, 605, 884. vultu ac facie nocere, 370.
819. obsequio blando vincere, 750, 85. &
gnatui uteris tulit, 384, 1030. Viri mol-
les, 593, 686. miliares, 442, 816. Viros fer-
re, 794, 824. fortes conlumere, 582, 518.
nobiles interimere, 776, 505.
- Virago** Diva, i. e. *Diana*, 230, 54. audax, 463,
1551. dura patienque mali, 592, 668.
- VIRBIUS**, *nomen Hippolyti*, 333, 98: 106,
508.
- Virere** folio verno, 335, 452. Viret gramin
flore mortifero, 334, 717. musco tenaci pe-
ctus, 104, 1044. Virent rura ubere glebae,
321, 156. Virens truncus, 350, 533. ramus,
609, 937. Virens thyrus, 70, 904. ripa, 568,
317.
- Virescunt fores lauro, 108, 55.
- Virga tenera, 427, 541.
- Virgatae**, i. e. *variegatae*, tigres, 248, 344. Vir-
gata ubera, 625, 146.
- Virgineus** decor, 474, 75. Virgineum caput,
342, 408. Virginei artus, 366, 762. chori,
654, 503. Virgineae comae, 567, 312.
- VIRGINIA** a patre *Virgino* cur jugata, 763,
206.
- Virginitas rapta, 522, 984.
- Virginitas cenigi probae apud maritum semper pro-
des*, 763, 287.
- Virgo** i. e. *Astraea*, 165, 857. nefanda, 480,
131. inquieta, 613, 1000. impia, 611, 644.
maclata, 450, 1063. regia, 400, 287. facra,
558, 177. Dea, 252, 305. Acolia, 477, 105.
animosa, 180, 94. aspera i. e. *Diana*, 475,
87. furibunda, 612, 981. Diva, 443, 817.
favea, 802, 975. adulia, 218, 575. Arcadia,
Auge, 639, 366. Siculi Pelori, 406, 350.
Dardaniae domus, 447, 872. suo generi dissi-
milis, 118, 81. Euryto edita, 712, 1490. ma-
clanda Ducis bullo. 474, 361. parentis dextra
caesa, 763, 296. crine flaventi simulata, 342,
420. iactanda est ab Idacis jugis, 450, 020.
captive gregi mixta, 218, 575. impia face
ardens, 555, 119. Virginem petere, 406, 245.
thalamis tradere, 348, 440. quis esse credat,
610, 956. Virgines viduae, 559, 105. Virgi-
num thalamos petere, 643, 419. Virgines tha-
- lamis jugatae, 66, 852. immolare nefas,
412, 331. bullo petere, 412, 330.
- Virgines Graecae in publicum raro prodibant*, 610,
954. *Virgines duae in sacrificium a Locris Treja-
nis quotannis missae*, 183, 544. *Virginum Luca-
narum exercitia militaria*, 473, 77.
- Virgulta secant seminamem, 397, 1103.
- Viridans frons, 203, 1037.
- Viridis sanguis, 312, 208. Viridis facies, 53, 698.
- Virile robur, 400, 268. est Fortunae teiga dare,
316, 86. Viriles animi, 611, 958. Viriles
turmae, 591, 642.
- Virus** invila, 12, 115. vera, 763, 291. sum-
ma, 774, 476. bellica, 418, 751. misera,
601, 1172. violata, 96, 1271. aeterna, 734,
1835. fella, 281, 846. animosa, 10, 101.
clara, 30, 340. redit viro, 83, 1094. non
est timere vitam, 105, 100. indomita colitur,
630. maxima ducis, 772, 443. Junone pe-
jor, 620, 62. vitium vocatur, 613, 422. tibi
uni cedit, 608, 1270. reforescit sctum, 699,
1285. in alstra tendit, 743, 197. laudis con-
fesa, 694, 1207. habet locum, 482, 160.
facia iter in alstra, 742, 1942. fert notam, 49,
614. est dare regnum, 145, 519. succumbit,
100, 1315. nescit metus ignavos, 316, 88.
Ulyssis Danaidis nota, 438, 757. aliqua su-
perest, 677, 973. locum habet inter alstra,
717, 1564. non in occulto perdenda, 542,
977. post opera multa laxatur, 38, 476. fee-
lus prosperum ac felix vocatur, 22, 255. ad
umbras Stygias non fertur, 744, 1984. Virtu-
ti est locus, 482, 161. mercedem dare, 403,
210. felix, 723, 5652. agere, 96, 1277. pia
coelum merere, 776, 505. Virtutes maximae
38, 725. Virtutum ordo, 50, 647.
- Virtus a viro dicitur*, 108, 227. *Virtus tristis*,
280, 984. *Virtus*, pro fortitudine, 482, 160.
Virtus, pro viro forti, 88, 1257. *Virtutes est*
demare quae nulli parent, 35, 435. *Virtutes ve-*
giae, 316, 82.
- Virus** serum, 602, 719. Herculeum, 520, 778.
foemineum, 706, 1396. in vestem datum,
650, 536. congeritur, 652, 565. hydrae ex-
cidit artus, 674, 924. fundere, 522, 609.
- Vis** prolata, 651, 503. horrida, 316, 86. su-
bita, 49, 637. praeterita, 520, 672. Romani
populi, 785, 676. doli est celanda, 612, 568.
victa morbi, 80, 1052. summa numinum,
40, 516. est omnis peracta, 533, 847. rapax
ignium, 526, 735. nulla major pietate vera,
146, 640. telitortu metuenda, 512, 560. deos
aggressa, 520, 672. violentia Dei immu-
nis, 704, 819. Vim negare, 706, 870.
Vires amissae, 141, 475. sepulbat, 696, 1245.

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

geminæ, 63, 819. vallæ, 436, 722. fra-
giles, 766, 354. ægræ, 790, 871. cadunt
vntis, 149, 528. Vires reparare, 797, 1418.
parare, 180, 201. refumere, 427, 545. advo-
care, 510, 563. capere, 792, 784. exprome-
re, 395, 106. intendere, 153, 417. fundare,
30, 340. alius dare, 756, 175: 770, 427. a-
liquis domare, 692, 1135. dat ira, 424, 672.
malis capere, 749, 55. sanguis tenet, 650,
531. amor perdidit, 618, 355. esse, *pro iure*,
101, 544. Viribus deficiat, 350, 375. appetit
regna, 221, 620. suis concussus orbis,
777, 518. vel cantibus aliquem vincere, 45,
591.

Vix populi, 757, 185. *Vires Ducum*, 771, 516.
Vifcus tepidum, 778, 818. foetum, 532, 822.
Viscera intima, 324, 191. effossa, 104, 10.
perulla, 112, 99. ulla, 429, 585. vivæ ex-
fecta, 526, 734. caminus data, 159, 765.
effugium manum, 339, 380. intus voluntur,
176, 1021. haerent verubus, 159, 765. Vi-
scerum secreta, 413, 355. Visceribus exfectus
infans, 732, 1805. Viscera detegere, 697,
1263. excidere, 549, 27. expectare, 317,
100. enfe icritari, 544, 1013. capiunt gres-
ses, 728, 1898. solvere cultro, 220, 53. in
Viscera parentis intrare, 770, 416. Visceribus
meis incurrit faeva alas, 377, 929.

Vifera, quas sint, 159, 765.
Vire reges iratos, 86, 1137.
Vifio quemodo fiat, 487, 232.
Vilus mascens, 599, 189. notat certa, 702,
338. Visu carenti magna pars veri latet,
332, 195. Vilus hebetes, 50, 653. Vilus fal-
lere, 531, 835: 604, 874.

Vifa & femina quemodo differant, 420, 441.

Vita fallax, 285, 918. coelebs, 241, 231: 357,
478. conceffa, 484, 185. innocua, 16, 159.
ingrata est, 506, 504. multis remissa, 673,
900. libera, & vilio carent, 357, 484. hon-
nella prodest, 565, 729. ultra mortem est,
613, 906. tener in luce miseros, 677, 969.
media via decurrens, 375, 891. propeat cursu
citato, 17, 129. similis feris, 136, 414. eripi
potest, mors non, 193, 152. Vitæ avidus,
166, 882. dubius, 15, 152. dominus, 56,
740. iniquus, 256, 461. pars 280, 842. spa-
tia, 367, 724. mortifque viæ, 492, 307. a-
mor dirus, 587, 590. acceptæ pudet, 506,
504. causa hæc est, 509, 547. dies ultimus,
616, 306. bona projicere, 105, 193. finem
ponere, 588, 608. finem facere, 269, 670.
Vitam reddere, 624, 117: 677, 971. petere,
437, 733. trahere, 612, 166. minari, 429,
177. relinquere, 673, 892. timere virtus non

est, 195, 191. sibi negare, 301, 294. fata
negant, 426, 511. in racta impendere, 691,
1173. cui remittere, 708, 901. ad Vitam re-
vocari, 242, 264. Vita misera quid duras,
731, 1775. Vita frui, 769, 244. *Citare*, 611,
903.

Vita, pro vivere, 242, 264. *Vita ad mortem via*,
61, 870. *Vita Principis ceasam perpetua*, 67, 121,
213. *Vitæ tantum*, quantum tempori decedit,
416, 358. *Vitæ vultus laudes*, 257, 283. *Vi-
tæ donum ab hoste sagratum*, 506, 504. *Vitæ
periculosus ad vitam revocandi rationes*, 694, 1214.
Vitam expiare, 710, 1469. *Vitam regis fortu-
na*, non iuventia, dillam Epicuream, 289,
977.

Vitalis aura, 50, 652: 359, 651.
Vitare reia, 366, 759. connubia, 241, 232.
membra, 727, 1729. pluvias Hyadas, 493,
312.

Vitata Syra, 11, 104.
Vitis laccho brachia curvat, 321, 157.
Vitium proprium, 170, 938. juvenile, 407,
250. vitius vocatur, 643, 422. regiae domus
perluxit, 556, 148. Vitis mortifera, 385,
1058. coeli tabifica, 316, 79. per tot acia-
tas collecta, 770, 429. Vitilis nomen inquina-
re, 762, 251.

Vitis regalibus non dari secretum, 556, 148.
Vitta purpurea, 155, 686. de more funereo ja-
cens, 531, 807. Vitta revincire facies, 215,
503. Vittæ lictere, 595, 712. comam pre-
munt, 268, 651.

*Vitta Syriacæ mitra, ornamentum matrum & virgi-
num*, 242, 413. *Vitta purpurea vilissimam capi-
ta redimibatur*, 155, 686.

Vitulus minatur leo, 158, 736.
Vivax cervus, 366, 753. Vivax senectus, 78,
1027: 300, 42. flamma, 522, 825. Vivaces
hederae, 345, 455.

Vivaces iras, 4, 27.

Vivere juvat, 204, 337. cinere, 425, 502. ritu,
259, 526. intum, 513, 596. securam, 600,
797. satis, 674, 924. teile coelo, 259, 525.
in poenas Phrygum, 452, 955. alius mem-
morem, 732, 1809. iterum mori licet, 378,
945. matrem dolere, 766, 362. captis lat
est, 423, 475. longius mitem *cellat*, 415, 377.
Vivite lacti, dum fata sinunt, 17, 175. Vixit
se tantum juvat, 614, 1011. Vivendi mihi
causa nulla est, 201, 288.

Vivere, pro animo & corpore bene valere, 242,
264.

Vivum pecus, 352, 558. Vivæ domus, *pro vi-
vorum*, 102, 3. Viva pectora, 240, 391. fe-
jac spolia, 642, 412. Vivis exemptus, 378, 950.

Mmm mmm 2 F 170

INDEX NOVUS

Fira aqua, quae, 171, 717.

Ulcifici sc, 480, 134. Manes, 761, 396. scelera, 110, 125. patrem inulrum, 189, 90. reges vulnere, 85, 113. intererunt Lajum, 126, 218. scelus vindice fratre, 749, 63.

Uterius exilium latet. 93, 1346.

Ultimus amplexus, 114, 848; 439, 761. sanguis, 603, 847. specus, 416, 119. timor, 406, 242; 180, 110. finis, 21, 133. mundus, 286, 311. fluctus, 100, 116. regni angulus, 613, 298. Ultima facies, 394, 1046. pelvis, 412, 638. aetas in nos venit, 166, 878. Ultimum flumen, 613, 108. hoc operi restat, 183, 1033. nuptiae malum, 164, 317. Ultimi Seres, 642, 414. Ultimi mundi, 51, 703. Ultimos ignes invadere, 720, 1409.

Ultima, pro parte ultima, 134, 130.

Ultio parta est, 469, 25. Ultione gaudere, 117, 856.

Ultr Europae, 160, 301. futurus extincti patris, 411, 660.

Ultr Deus, 11, 185.

Ultra scelus, 106, 166. Ultra quid quaerere, 701, 1310. inferos nil jacet, 68, 891. Tartarum si quid est, 192, 145. nocentum exilia, 10, 93.

Ultrix Althea, 110, 780. dextra, 69, 891. Ultrices scelerum, 801, 966. Ultrices daptes, 167, 894. Ultrices deae, 141, 967.

Ultrices Iulius Deae, 468, 13. earum habitus in pilularis, ibid.

Utro cogi, 716, 1710. peti, 121, 303. vocare aliquem, 711, 961.

Ululare, 171, 916. Ululant Manes, 114, 670. Ululasse canes, 131, 179.

Ulysses fallax, 197, 149. subdolos, 190, 616. adeft, 426, 121. Ulyssis virtus Danaidis nota, 418, 717. Ulyssis gaudium dare, 410, 194. Ulysses domare, 414, 68. decipere non facile est, 419, 169.

ULYSSES libatet dux, 190, 18. ubi et quomodo mortuus, 461, 1101. ejus doli, 431, 608; 614. regnum, 466, 857.
Umber, caute fugas. 141, 439.

Umbra ingens, 400, 111. incerta, 141, 963. densa, 114, 609. Herculeae, 63, 837. fallax, 421, 460. detestabilis, 106, 34. Umbraria, 619, 891. nobilis, 407, 315. gravis, 111, 143. tristis, 671, 937; 716, 170. tristis germani, 712, 115. Umbrae simile quid agnoscere, 703, 1346. Umbram amittere imperio vocis, 129, 767. praebuit nemus hospiti, 161, 711. nudatis lacertis venire, 716, 1154. Umbra deceptus, 49, 624. Umbrae meorum, 196, 742. densae, 113, 94. tutae, 128, 119. te-

naces, 12, 679. Creontis, 19, 491. graves 14, 710. graves, pro maxiae, 161, 846. nocentes, 103, 1339. felices, 62, 797. innocuae, 86, 1131. ignotae, 115, 631. viles, 717, 1157. infernae, 103, 1139. Stygiae, 744, 1983. acternae, 198, 114. tristes, 201, 918. minores, 389, 31. redeunt arbulu, 288, 968. terrent reges, 744, 1811. Umbrarum arbiter, 105, 14. foedus, 7, 49. carcer, 8, 57. rector, 171, 869. domini immites, 44, 120. Umbris parcere, 177, 1047. Umbras tenere, 742, 1960. transvehere, 742, 1964. placare, 101, 1181; 113, 161. numerare, 116, 618. perdere, 721, 1619. invilire, 141, 199. sentire, 61, 791. tenere, 411, 346. stare jubere, 645, 419. terris reddere, 427, 143. corporis conditis vivere, 415, 178. ad Umbras ire, 638, 144.

Umbra magni nominis, 740, 71. Umbrae positivum quid fecerunt Poetae, 161, 838. Umbrae tenues et exiles, 716, 1155. Umbrae, vocantur multorum animas, 726, 1706. Umbrae repetere, 190, 770.

Umbrans lucus, 14, 718. polus, i. e. Antarctici, 380, 326.

Umbrosus nemus, 116, 608. Umbrosi Ditis domus, 116, 741. Umbrosae sylvae, 116, 3.

Unanima conjux, 167, 773.

Uncae manus, 170, 965.

Unda fontis, 166, 760. gravis, 193, 1020. inops, 113, 41; 181, 173. rapax, 141, 478. dives, 146, 467. humilis, 114, 518. fallax, 676, 244. incerta, 12, 684; 116, 140. ima, 147, 116. vaga, 81, 1046. rapida, 216, 7. torrens, 270, 701. Euboica, 12, 178. Eoa, 618, 663. Srygia, 831, 805. deformis, 114, 667. adversa, 118, 184. aurea, 111, 114. Notu veta, 81, 1091. superis jurata, 197, 715. miseris graia Leibes, 303, 1201. ab imis vadiis commota, 112, 67. ventis agitata, 128, 469. actu levi tranquilla, 173, 413. tumet, 81, 1091. perit in ore, 18, 745. alit flammam, 116, 889. profundi late patet, 84, 1109. flammam opprimat, 116, 887. Undae ignem jungere, 718, 221. barbarae, 371, 716. imae, 46, 600; 184, 114. superfulae, 148, 184. flantes, 684, 1076. tumidae, 611, 188. tutae, 117, 649. angustae, 119, 667. graves, 128, 716. troces, 128, 764. vagae, 100, 1161. fegnes, 445, 847. Pirenaeae, 127, 741. Sidoniae, 121, 161. Stygiae, 18, 181. itupent, 19, 763. silent, 127, 214. non tenent Herculem, 648, 113. Undis resistere, 163, 180. summittere Jatus, 180, 109. Undas sectari, 18, 711. possidere, 670, 131. placare, 412, 628. com-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

mittere, 611, 81. inficere sanguine, 611, 100.
augere imbre, 179, 482. defendere citas, 119,
111. maris fugere, 766, 117. Undis emer-
gere, 711, 114. prohiberi, 618, 112. exire,
648, 107. aequoris obruta, 766, 345. lotus
Heiperos, 173, 710.
Undans fumus, 189, 10.
Unde misit &c. pro, ex, vel, ab, nunquam, 16, 195.
Undecunque, 77, 1011.
Undique abruptum, 107, 1266.
Unguens delibui Peti. contrivabatur, 171, 948.
Unguis cantatus, 113, 710. Ungues fiai, 191,
162. Unguibus recessus luminum lacerare,
179, 968.
Ungula remos imitans, 146, 106. Ungula ferit
Manes, 740, 1926.
Unicus gentis puer, 181, 177. Unica salus, 188,
89. Unicum solamen afflictas, 416, 701.
Unus est poenae satis, 144, 1008. Una fides,
611, 608.
Unus, pro unicuique, 711, 1774.
Vocalis Camoena, 111, 611. Vocale resonare,
168, 126. Vocales tubae, 111, 619.
Vocare Manes, 112, 119. fluctus, 187, 918.
matrem, 144, 171. nuncium, 190, 123. fa-
mulas, 611, 118. tenebras, 709, 1440. gna-
tos, 112, 141. pietatem, 189, 97. norum,
448, 881. pelles, 111, 681. dominum gemitu,
143, 102. lucem, 14, 181. diem laetum,
691, 1187. lacrymas alio, 618, 178. arcus,
113, 814. quem sospitem, 196, 741. quem po-
tentem, 660, 691. aliquem innotem, 196,
104. 106, 101. quem generum, 708, 1417.
aliquem ultro, 73, 961. quam parentem, 711,
1778. pugnam aquila mota, 107, 890. aman-
tem pacis ad partes, 101, 111. pinum de nubes,
711, 1611. superos in vota, 113, 104. 4.
aliquam sororem vel famulam, 161, 611. ore
fluctus, 118, 171. aliquem nomine, 184, 1011.
tauros calamo, 141, 108. aliquem in regnum
parium, 168, 784. Phoebeum auctorem ne-
fandae stirpis, 166, 195. Vocat miseros libera
mors, 187, 191. naufragos major pestis, 184,
117. me genitor, 717, 1711. vesper lumina
nocturna, 161, 791. Vocant pectora dex-
tras, 191, 106. me thalami sacra, 491, 149.
Vocatur vitium virtus, 641, 432. Vocari in
fylvas, 111, 81. Trachinam, 611, 111. ni-
mium saepe, 113, 812. ad Ulyssim, 411,
987.
Vocare, pro removere, auferre, 711, 1610.
Volare per coelum, 112, 109. Volat hora mo-
bilis ambiguus alis, 199, 1141. Volant fidera
turbine, 416, 186. Volans Deus, 716, 171.
Voltare, 111, 199. Voltare totis, 117, 147.

coelo & terrae gravem, 118, 194.
Volucer somnus, 81, 1068. Inachus, 611, 119.
ventus, 109, 431. levis fallaxque Cupido,
717, 199. s. s. Cupido, regnat in terra, 118,
186. Volucris dies, 17, 179. Iole, 610, 106.
rota, 18, 710. Volucres plumae, 610, 107.
Volacris avida, 701, 1378. Volucrum advexit
nemus, 681, 1041. Volucres ferae, 11, 1109.
sedibus suis pulvae, 711, 1431. Volucres can-
tus tenet, 684, 1071. pascere, 726, 111.
veras vincere, 619, 886. de media nube au-
ferre, 711, 1614. calamo levi decipere, 769,
412.
Volucres Pandionas, 746, 8.
Volvere seculi, 416, 187. minas, 177, 911. cur-
sus, 666, 780. carmen magicum, 111, 161.
fluctus alternos, 112, 61. praecipitem amnem,
611, 190. Sisyphum retro per saxa, 117, 747.
per rupes in mare, 410, 111. Volvit Ache-
ron saxa fluctu, 14, 714. Volvuntur intus vi-
scera, 176, 1041. Volvi per casus varios, 709,
917.
Voluntas non cogitur, 641, 412.
Voluptas brevior, 149, 197. invitam subit, 641,
991. habet lacrymas, 171, 969. ac dolor
invicem cedunt, 149, 197. Voluptatem au-
gere, 171, 974.
Volvare somnia, 81, 1089.
Vomer pressus, 616, 611. vaccam non flexit,
164, 711.
Vomere flammam, 191, 1040. flammam, 101,
114. sanguinem venis revulsis, 180, 979.
Vorago ingens, 11, 666.
Vorare medullas rectas, 146, 181. intimas me-
dullas, 167, 661.
Vortex rapax, 648, 109. atet, 481, 148. Vort-
icem transire Nessus solitas, 648, 101. Vort-
ices rapidi, 184, 119.
Votiva lampas, 170, 111. caedes, 178, 1018.
Votivum pecus, 600, 806. 666, 784. Votiva
mnnera, 191, 641. dona, 111, 101.
Votum invidum, 641, 108. Votum compos,
171, 161. meum mors sola, 464, 1171. ma-
ximum mihi mors est, 188, 71. est mihi mori,
419, 177. est mori, 701, 1314. est quod sup-
plicium esse solet, 118, 711. Voti incerta,
440, 898. compos, 171, 710. mensuram esse,
641, 401. Voto parcere, 187, 911. Vo-
tum secundate, 10, 641. alicui impondere, 700,
1198. Voto meo majus est, 171, 711. Vo-
ta plebis, 724, 487. mortis sera, 117, 101.
sunt in hac manna, 711, 1846. tenentur, 111,
840. Votorum summa attingere, 167, 888.
Voti parcere, 711, 1841. favere, 111, 631.
114, 418. adesse, 141, 404. ignorare, 111,
819.
Mmm mmm }
819

INDEX NOVUS

813. Vota mittere, 187, 943. transcendere, 168, 912. concipere, 187, 943. facere, 107, 170. timere, 411, 471. persolvere, 79, 1017. vincere indole felici, 411, 701. iuperis solvere, 171, 104. iuperis ferre, 611, 191. tenere in incerto, 166, 630. pro aliquo iuscipere, 790, 760. Voti non opus est, 616, 311. petitus Cico, 115, 101. & precibus petitus dies, 786, 681.
- Pota haec erit, hoc est, pro voto.* 671, 817. *Pota decipunt vias,* 48, 618. *Pota desumi a Poetis ex iis, quas postea accidisse narratur,* 178, 811. *Potis & diis hostem interfici posse crediderant antiqui,* 187, 941.
- Vox alta, 401, 197. nota, 194, 1016. perplexa, 167, 619. miseranda, 77, 1001. efferrata, 14, 107. fera, 481, 198. properata, 115, 311. expressa, 110, 119. horrenda, 61, 711. blandiloqua, 166, 119. infanda, 411, 181. foeminea, 714, 1671. iustifica, 191, 291. attonita, 115, 158. flebilis, 100, 1154. non fausta, 468, 11. gemitu missa, 767, 171. gravis armenti, 119, 181. digna genitore, 97, 1191. temere emissa, 711, 99. est Gratorum Procerumque, 416, 117. ore haeret, 111, 1009. percultus aures, 710, 71. Vocis ignotae ora, 161, 716. Vocem solvere, 114, 611. perdere, 496, 149. emittere, 161, 401. occupare, 709, 1447. mare occupat, 181, 117. *alicuius excipere,* 110, 80. Vocem laudari, 111, 110. quem hortari, 766, 111. canora mare mul. ere, 496, 116. suspectos mori iubere, 771, 497. Voces Herculeae, 668, 801. non solitae, 44, 171. primae, 116, 719. solitae, 169, 919. humiles, 771, 494. nullae, 411, 617. Voces dare, 176, 1016. compellere, 708, 1417. excipere, 667, 801. hausire aures, 140, 111. Vocibus vacare, 178, 1011.
- Urbs vasta, 414, 481. eversa, 190, 41 : 411, 411. verba, 97, 1190. Orbis ruinae, 111, 31. Urbi timetur, 116, 817. Urbem frequentare, 117, 481. linquere, 191, 1000. Urbes ignotae, 469, 10. immenitae, 716, 1145. Argolicae, 619, 171 : 643, 418. sparsae, 401, 110. gemunt, 716, 1701. lucent flammis, 110, 110, 181. fumant stupris, 161, 161. Urbium regna tutari, 161, 619. Urbes exstruere, 770, 410. terrere, 711, 1788. *diruere,* 794, 817. muris cingere, 769, 401.
- Utere fibras, 698, 1177. medullas, 111, 818. pecudes, 111, 164. corpus lue, 171, 819. ardentem putare, 718, 1744. Urit gloria peccus, 411, 610. vapor arcem corporis, 111, 181. animos furor, 791, 791. cancer infusus meat medullas, 694, 1110. Eriannys superbo, 111, 81. lues, 661, 711. Uteur totus dolor, 711, 1794. Uri properare, 719, 1747. Usum guttur, 111, 819. Ullae rates, 411, 119. Ulla vicia, 419, 181. super deos templa, 181, 611. *Urere pectora nodis,* 81, 1110. *bello facissimas,* 117, 160. *Urere aliena,* 119, 666.
- Uri, feri heres in Germania, 111, 61. Urgere exitum, 140, 948. littora, 111, 116. silvas umbra gravi, 111, 141. Urget aer, 111, 677. urgetur domus ira deorum, 761, 111. Urgendum gravi nece, 714, 1811.
- Urna tristis, 411, 171. veritatis, 411, 974. recipit populos, 11, 191. Urnam frangere, 166, 861. complere, 710, 1761. Urnae Danaidum, 11, 717. iniquae sortitor, 411, 981. Urnas ludere, 117, 748.
- Urna ex qua opus aut penam subeuntium nomina adhibebantur* 11, 191. *inferorum iudicium.* *ibid.* *alia in quam consilia omnia nomina generis humani.* *ibid.* *Quaestoris.* *ibid.*
- Uria secca, 614, 111. glacialis, 87, 1140 : 141, 118. 718, 1184. Scythica, 619, 49. Uriae plautum, 711, 1144. Uriae Aicae, 14, 110. tetigerunt vetitum mare, 118, 719. Uriae medias dividere, 166, 869.
- Uriae densitate inuis & terrore tribuit Seneca,* 110, 111. *Uriae, sidera, sub Horizonem nostram non descendere,* 141, 477.
- Uria villosa, 110, 111.
- Uritatum genus poenarum, 117, 898. est Herculi, captas amare, 618, 161. *Uritata, locus hostis,* 411, 661.
- Uti omnium rerum communis, 769, 401. Uter e vobis rex sit, quaerite, 118, 164. *Utraeque domus solus,* 81, 1061.
- Uter cluius, 199, 146. Uter gravis, 110, 111. Uterus impius, 117, 171. capax, 184, 1019. maternus, 679, 991. tulit virum & gnatum, 184, 1019. ferro fodiendus, 767, 171. Utero lex nulla manet, 119, 171. Uterum laniare, 711, 1679. timendum *alicui* facere, 711, 1796. Utero gravis, 118, 617. Utero exire, 141, 911. Utero tenuis exerta ubera, 714, 1670.
- Uti ducibus, 111, 1061. artibus, 114, 416. ministro, 11, 99. duce, 117, 64. ingenio, 178, 946. bonis, 111, 441. telo, 88, 1198 : 111, 118. stellis, 491, 111. manu, 141, 969. furenti, 616, 171. bono, dum licet, 171, 774. tempore accepto, 141, 1017.
- Utinam nox sit, 161, 817. Vulgaris fraus, 111, 691. Vulgare corpus, 111, 911.
- Vulvus aequeoreum, 117, 917. leve, 461, 111. praec-

IN L. A. SENECAE TRAGOEDIAS.

praeceps, 335, 338. exanguis, 311, 328. mobile, 17, 170. rude, 321, 67. medium, 319, 311. vile, 193, 81. bonis infidum, 317, 438. stupet, 461, 1141: 738. 1741. in aula limina pulsans, 611, 601. raptus relictis coit, 419, 1078.

Pulvis varius, 463, 1149.

Vulnifici dentes, 348, 146.

Vulnus grave, 386, 380. multum, 326, 1096. ingens, 461, 1137. angustum, 337, 345. tenue, 43, 166. saevum, 81, 1133. alium, 320, 48. multum impressum, 711, 1616. ferum patitur, 721, 1628. Vulneri occurrere, 379, 964. patet locus, 309, 110. & ferro obviis, 19, 481. opponere caput, 609, 946. locum delineare, 191, 157. Vulnus expectare, 612, 975. relinquere, 76, 994. dare, 414, 676. eligere, 184, 1018. parare, 330, 116. bipenni impressa ferre, 667, 720. gerens taurus, 198, 777. novum gerens, 119, 188. Vulnerere concidere, 627, 164. quem petere, 626, 1150. uno cadere, 117, 141. afflicti petunt terram, 116, 140. multo abruptum, 107, 1166. Vulnera relictis, 193, 161. fera, 767, 376. Vulneribus membra pervia, 616, 151. Vulnera proponere, 429, 181. dare ferro, 178, 1017. vicino dirigere, 626, 160. patiente animo perferre, 481, 111.

Vultus avidus, 676, 947. ferus, 306, 1233. gemit, 42, 687.

Vultus, avis feralis, ibid.

Vultus trux, 31, 171: 170, 693: 463, 1152: 771, 416. jacens, 163, 318. fideus, 141, 409. languidus, 716, 1554. lugubris, 290, 990. ferrox, 295, 1061. laetus, 719, 1601. subdoluus, 411, 921. pavidus, 660, 700. fallax, 767, 378. plenus, 310, 788. invidius, 697, 1166. audax, 179, 960. pallens, 406, 340. flebilis, 50, 641. superbus, 51, 721. hilaris, 168, 389. minax, 788, 727. igneus, 78, 1012. obfuscus, 73, 941. placidus, 314, 316. aeger, 111, 183. serenus, 30, 220. torvus, 411, 1020. furore torvus, 177, 921. ira citatus, 114, 811. chalybe durior, 698, 1273. mollis durus, 92, 1219. unus in urbe, 191, 616. praefert notas flebiles, 340, 309. trepidus multa detegit, 110, 331. in somnum cadit, 80, 1044. intendens jubar flammum, 421, 448. face ignea, 668, 808. Phoeche, 168, 654. solis, 116, 339. nec notus latis, nec ignotus, 173, 822. loquitur, 660, 704. cefit, 641, 223. quis tibi est, 697, 1258. iniquior patuit, 627, 166. petentis astra erant, 731, 1645. putat vidisse gnatum, 741: 1979. Vultus moesta, 314, 413. Vultum versare,

116, 423. rigare lacrymis, 608, 923. fletere retro, 701, 1349. appetit ignis, 729, 1713. Vultu novo bellua, 744, 1992. uno contenta, 633, 351. rimas gerere, 38, 129. turbata, 736, 692. rigere, 618, 179. quo tulit Alcides necem, 720, 1608. in Vultu est dolor, 503, 446: 513, 128. in Vultu gerere regium decus, 379, 819. Vultus incerti, 197, 749. truces, 747, 31. lucidi, 376, 789: 311, 418. operi, 117, 623. rusculem, 610, 910. putres, 776, 511. pessimi, 137, 751. falli, 245, 291. molli, 141, 106. acres, 460, 1092. vacui, 381, 1013. laeti, 456, 1025. inanes, 181, 41. feti, 366, 760. concui, 31, 622. boni, 170, 916. Tyndaridos, 731, 771. pudore dejecti, 463, 1138. tumidi & truces, 752, 110. volanti Deo similes, 716, 173. Vultus intueri, 301, 1168. mutare, 787, 710. exerere, 373, 747: 745, 318. attollere, 164, 187. suspicere, 374, 778. Thefei amare, 167, 446. velle furari, 607, 914. feros induere, 194, 707. suos variare, 611, 339. in astra torquere, 700, 1297. alios referre, 411, 648. alios fugere, 89, 1173. ad alios clades convertere, 695, 1290.

Vultus & facies ut differant, 170, 819. *Vultum trahere*, docere, 618, 116.

Uxor fatum conjugis redimens, 119, 661.

Uxor, unde dicta, 211, 107. Uxor iusta & iniusta quae dicatur, 711, 132. Uxor nisi peractis sacrificiis non ducatur, 787, 700. Uxores Dominae vocabantur apud Lacones & Thessalos, 164, 261.

X.

Xanthus tardus, 400, 187. corpora gerens, 161, 313.

XANTHUS, fluvius Troiae, 320, 609.

Y.

Υπερίπλους, lymphatici, 499, 186.

Z.

ZACYNTHUS, insula, 446, 316.

Zephyrus tepens, 161, 349. lenis, 51, 689. mollis, 175, 413. Euro adversus, 178, 476.

Zephyrum expulit Eurus, 623, 114. Zephyri leves, 211, 18: 801, 972.

Zephyrus, Favonius, 42, 550: 326, 12. Zephyro

stante tempus navigationis aperitur, 164, 842.

Zeten fugere, 120, 781.

ZE.

INDEX NOV. IN L. A. SENEC. TRAGOED.

ZETES & Calais Boreas filii, 487, 131. cur ab
Hercule interfecti, 116, 614.
Zethus taurum cornibus premens, 356, 611.
ZETHUS & Amphion fratres, 71, 915: 916.
Zethi juvenas, 113, 10.
Zivis, *zivis* infernus Jupiter, 6, 47.
Zodiaci descriptio, 164, 844.

Zona flagrans, 704, 1362. brevis, 351, 350.
rota Phoebe trita, 708, 1439.
Zona, morbus, 324, 187.
Zona quinq; 704, 1363. Zonam terribidam non
esse habitabilem, crediderunt Feti. 714, 1523.
Zoster, morbus, 113, 187.
Zvyla Juna, 414, 362.

INDEX AUCTORUM,

Qui obiter emendantur aut illustrantur.

Ammianus Marcellinus, 513, 587.
Apuleius, 112, 106: 476, 97.
Arnobius, 94, 1237.
Aufonius, 417, 403.
Caesar, 289, 974.
Catalecta, 748, 42.
Cicero, 611, 957.
Claudianus, 359, 510.
Cornelius Cellus, 199, 254.
Cyprianus, 743, 1968.
Dionys. Periegetes, 657, 650.
Florus, 21, 222: 445, 844: 746, 5: 143,
504.
Frontinus, 68, 886.
Horatius, 18, 191: 719, 1590.
Justinus, 112, 106: 697, 1260: 739,
1908.
Juvenalis, 5, 34: 412, 472.
Livius, 581, 514.
Lucanus, 75, 980: 194, 178: 382, 1007:
467, 10.

Lucretius, 330, 271.
Macrobius, 2, 4.
Manilius, 11, 93.
Minutius Felix, 743, 1968.
Ovidius, 22, 248: 49, 624: 99, 1312:
199, 254: 228, 29: 472, 55: 481, 148:
510, 555.
Petronius, 282, 874: 417, 403.
Plautus, 65, 842: 88, 1157: 94, 1237:
255, 444.
Quintilianus, 99, 1112.
Rutilius Numantianus, 108, 54.
Seneca, 21, 222: 117, 165: 119, 180:
259, 510.
Silius, 75, 980: 94, 1237: 123, 233:
217, 560: 581, 514.
Statius, 14, 133: 79, 1032: 467, 10.
Suetonius, 157, 215.
Valerius Maximus, 581, 514.
Virgilius, 14, 133: 64, 840: 110, 82:
486, 214.

EMENDANDA IN TRAGOEDIARUM CONTEXTU.

Pag. 118, 56: 447. leg. excellius. 180, 56. 1103. leg. conjugales. 116, 56: 224. leg. torpor.

EMENDANDA IN NOTIS.

Pag. 2. Not. 14. *lupus* lege *lupus*. 68. 886. allatur lege *allinitur*. 69. 896. cadere pugnis leg. caedere.
104, 9. lin. 33. oppositionem leg. appositionem. 108, 51. lin. ult. lege *animum*. 114, 189. lin. *secunda*
leg. *verum*. 176. 1030. quod *absuntum* leg. quod non *absuntum*. 256. 449. *luxu* leg. *luxus*. 336. 341.
col. 2. lin. 6. leg. *Ani*. 578. 942. leg. *perpetuo*. 475. 58. initio leg. *faventibus*. 495. 541. initio
leg. *Cyanese*. 403. 447. lin. ult. pro *e* leg. *te*. 521. 698. pro *fidus* leg. *fidus*. 541. 956. Aclianus lib. 1. *lege*
lib. 5. 546. 1025. Theio lege *Aegeo*. 581. 515. lin. quarta a fine *leg. 7*. 658. 661. Ulpian. l. 26. D. *lege*
25. 5. 10. 700. 1293. lin. ult. *pli* leg. *ipi*. 716. 1556. *megetur* leg. *mergetur*.

F I N I S.

